Broj 1. U Puli, dne 1. jenara 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

IZBORNICI V. KURIJE ISTRE!

Za četvrtak dne 3. jenara 1901. pozvani ste, da izaberete zastupnika za carevinsko vieće iz V. ili obće kurije.

Naši birači hrvatske i slovenske narodnosti iz svih občina Istre dali su Vam punomoć, da glasujete po duši i savjesti i označili Vam već unapried osobu, koju biste imali izabrati za zastupnika u rečenoj kuriji.

Talijanska stranka proglasila je za kandidata V. kurije zagriženoga Talijana **Felice Bennati-a**, koji nepriznaje našemu narodu u Istri nikakvih pravica i kojemu je prva točka programa, da je Istra talijanska provincija.

Naša istarska hrvatsko-slovenska stranka postavila je za svojega kandidata **dra. Matka Laginju**, odvjetnika u Puli.

Izbornici! Izbor Vam nemože biti, niti nije težak.

Samo oni, koji hoće, da u Beču zastupa naš narod zagrižen Talijan, dati će svoj glas za **dra. Felice Bennati-a.**

Svaki, koji ćuti do svoga krsta, roda i jezika, dati će svoj glas za **dra. Matka Laginju.**

Dr. Laginja je sin seljačke ruke, naše krvi i našega roda, za kojega dobro već je do sada ulagao sve svoje sile.

Njemu dajte svoje glasove.

Izbornici! Naš kandidat V. kurije je:

Dr. Matko Laginja,

odvjetnik u Puli.

IZBORNICI!

Dajte dakle Vaše glasove **dr. M. Laginji** i osvjetlajte si tim poštena lica, pa šta Bog da i sreća junačka.

Pula—Trst, dne 28. decembra 1900.

Uredničtvo lista: **„Naša Sloga“.**

Političko družtvo: **„Edinost“.**

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča da Nane Oslić nejaše više dva tovara?

Jur. Vero sada mu ni više za potrebu, zač su mu Talijani darovali staru kobilinu, ka njim je od balotacijoni ostala.

Fr. Ma da su ga i obukli.

Jur. A pogledaj malo sinom luštre škornje.

Fr. A duša?

Jur. Va pakle da je vero još mesta.

* * *

Fr. Ča su dohajali oni dva-tri prodanci iz Prodola k svetoj Mariji.

Jur. Valjda tumačiti svoje junačtvo prigodom izbora u Krnici.

Fr. A pak?

Jur. Naši ljudi oprali su ih, bez kaplje sapunа, a tužni prodanci nisu znali drugo, pak pobrali su svoja šila i kopita i pošli od kud su došli.

Fr. Ono njim se je stilo.

Jur. Ma da!

* * *

Fr. Ma da straši našim Škarabutić!

Jur. Ma zač?

Fr. Za to ča nisu votirali za talianasku stranku.

Jur. Ča korist, kad naši ljudi ga badaju i kako misec onega breka, koji na njega hlapi.

Fr. Donke njegovo strašenje i mačji kašalj su si slični.

Jur. Ma baš!!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Po najnovijih viestih imalo bi se sastati novo carevinsko vieće tekar mjeseca febrara. Medjutim, da će vlada nastojati oko toga, da si stvori većinu i osamoti u carevinskom vieću najradikalnije zastupnike sviju stranaka.

Češki listovi pišu o mogućoj uzpostavi bivše desnice carevinskoga vieća. Nekoji od tih listova kažu, da bi Poljaci napustili svoje samostalno držanje ili politiku „slobodne ruke“, čim bi Česi napustili obstrukciju, te izbjegavali sve ono, što spriečava djelovanje carevinskog vieća. Zastupnici južnih Slavena da će ići i nadalje ruku o ruku sa Česi. Poljaci da zahtjevaju od Mladočeha, da napuste borbu proti katoličko-narodnoj stranki. Oni da će se protiviti svakoj promjeni ustava i zahtjevati, da se ustav tumači izključivo u autonomističkom smislu. Njemačko-katoličkoj stranci da je težko pridružiti se većini desnice. Niemci svih ostalih stranaka da gledaju mrkim okom na naumljenu obnovu desnice, te da će proti njoj otvoriti žestoku borbu.

Iz Beča javljaju, da je odlučio ministar predsjednik dr. Koerber povesti iztragu proti državnim oblastim pojedinih pokrajina, odakle stigoše vladi pritužbe, radi pristranog postupanja kod sadašnjih izbora od strane državnih oblasti. To da vriedi osobito za južnu Češku, Galiciju i naše Primorje. Namjestničtvo u Trstu, da je dobilo nalog, da mora nepristrano postupati kod izbora u Trstu, da mora nadalje prepriečiti sudjelovanje tudjih državljana kod rečenih izbora i da nesmije raditi u prilog kandidatom iredente.

Bečki načelnik dr. Lueger kazao je na izbornoj skupštini u Simmeringu, da će moguće doći do državnog prevrata, ako obstrukcija neprestane. Postane li on ministrom, zajamčuje socialdemokratom obće i jednako izborno pravo, ali po tom pravu, da neće biti nijedan socijalni demokrat izabran.

Iz Krakova javljaju, da su se tamo sastali ovih dana vodje poljske pučke stranke, i novoizabrani zastupnici Stojalowski-eve stranke, da se dogovore o svojem držanju u budućem carevinskom vieću. Zaključci su tajni nu ipak se čuje, da se svi ti zastupnici nekane priključiti poljskomu klubu, već da će osnovati savez svih poljskih opozicijonalnih zastupnika. Izmedju stranke Stojalowskoga i poljske pučke stranke da je postignuta sloga.

U pražkoj „Politik“ piše poznati prvak staročeske stranke dr. Matuš, da bi se imale složiti u novom carevinskom vieću sve narodnostne stranke u jednu veliku stranku, te uzpostaviti „željezni obruč“ na obranu svojih narodnostnih prava. Zastupnici njemačkih naroda moraju se prihvatiti tako odlučnih koraka, jer im prieti njemačko-narodna prevlast.

Za novo carevinsko vieće izabrana su do sada 74 zastupnika i to u Bukovini 5 (3 Rumunja 2 Rusina); u Dalmaciji 8 (3 člana stranke prava, 3 hrvatske i 2 srbske stranke); u Galiciji 42 (24 pripadnika poljskoga kluba, 5 Stojalowskovaca, 3 pučke stranke, 4 radikalna Rusa, 4 umjerena Rusa i 2 socijal-demokrata). U Galiciji propali su vodje stranaka Stojalowski i Stapinski, te protivnici Čeha Rutowski i Lewicki. U Kranjskoj izabrano je do sada 6 zastupnika, pripadnika slovenske katoličke stranke.

Crna Gora. Knez Nikola odgovorio je na čestitku cara i kralja Frana Josipa ovom brzojavkom: Srdačna čestitka Vašega Veličanstva o mojem vladarskom jubileju, ponovni je dokaz visoke i blagocijene dobrohotnosti Vašega Veličanstva prama mojoj osobi. Moje je napunjeno najdubljom zahvalnošću prama Vašemu Veličanstvu. Tečajom svoje duge i težke vlade mogao sam si neprestano čestitati na susjedstvu s državom, čija prosvjeta i čiji napredak izvršivali su najsretniji i najdobrotvorniji utjecaj na moralni razvitak moje zemlje. Taj utjecaj, kao i plemenita dobrota viteškog vladara, čijem sam se primjeru tako često divni i čija sam dobročinstva ocutio, junačila su me uviek u izpunjavanju mojih zadataka u neobičnoj mjeri. Moja zemlja, moja obitelj i ja biti ćemo vječno zahvalni Vašemu Veličanstvu. Nikola“.

Srbija. Iz Biograda dolaze još uviek nepovoljne viesti. Tamo su došli u trag novoj prevari državnog novca. Pukovnik Simonović i satnik Hajdin okrivljeni su, da su pronevjerili 50.000 franaka državnog novca i da su izdali nekoje važne vojničke tajne nekoj susjednoj državi. Pukovnik je uhvaćen a satnik je pobjegao. Uhvaćen je nadalje pukovnik Marković, kojega je kralj umirovio, i koji je kralju pisao proti kraljici pogrdna pisma. Pukovnik taji svoje nedjelo, nu iztragom je dokazano, da je on ona pisma pisao.

Rusija. Petrogradske novine pišu, da će biti svakako u Pragu ustrojen ruski konzulat. Konzulom bi imao postati neki Čeh, koji je ruski podanik. Car Nikola ustaje dnevimice iz postelje te izlazi po nekoliko sati na zrak. Vrieme je u Livadiji vrlo krasno i toplo. Car obavlja sam važnije državno poslove. On kani za 14 dana odputovati u Carskoje selo. Glasovi o njegovom putovanju u inozemstvo, reć bi, neće se obistiniti.

Bugarska. Bugarski narod podići će pokojnomu caru Aleksandru II. „oslobo-diteliu“ spomenik, što ga je izradio jedan od prvih francezkih umjetnika kopiju toga spomenika u malenom obliku darovati će Bugari sadašnjemu caru Nikoli prigodom odkrića spomenika njegovom djedu.

Pokrajinske:

„Bratovšćina hrv. ljudi u Istri“. Kao oprost od čestitanja prigodom promjene godine darovaše „Bratovšćini“: Laginja Mijo, župnik-dekan u Kastvu, K 4, Jelušić Kazimir i Ernesta Kastav K 4, dr. Dinko Trinajstić Pazin K 4, Spinčić Vjekoslav profesor K 4, dr. Trinajstić Mate Buzet K 4, Grosman Miroslav i Eugenija Kastav K 4. — Muževi iz Spinčićeve županije sakupljeni na Božić kod Kučić sakupili za „Bratovšćinu“ K. 4·92, Žiganto Ivan kapelan u Kastvu članarinu K 2.

G. Viktor Tomičić iz Voloskoga, darovao je u ime oprosta od čestitanja „Bratovšćini hrv. ljudi“, „Družbi sv. Cirila i Metoda“ i „Djačkom družtvu u Pazinu“ svakomu po K 10. Slava!

Za oprost od čestitanja prigodom nove godine na korist: „Djačkog pripomočnog družtva u Pazinu“ predao blagajniku Mandiću vlč. g. I. Grašić, župnik 6 kruna.

Božični blagdani. Malo kada obavljeni bijahu i proslavljeni božični blagdani tako svečano i uz onako krasno vrieme kano ljetos. Naš je narod odasvud mnogobrojno vrvio u božje hramove, da se Bogu zahvali za sve dareve primljene od njega i da mu se za buduće priporuči.

Novo talijansko družtvo u Lošinju. Od tamo pišu nam, da ustrojiše posredovanjem tamošnje talijanaške gospode novo radničko družtvo.

Tomu družtvu nije svrha uzajemno podupiranje nego širenje talijanšćine medju radnike i niže staleže pučanstva. Gospoda nedozvoljavaju radnikom u njihov „Casino“ jer se boje, da bi im radnici zamazali gospodske prostorije. Zato odlučiše otvoriti za delavce pod gospodskim okriljem družtvo, koje će širiti talijanstvo medju članovi. Da ti članovi nisu Talijani, sudite eto po imenih prvih osoba, koje su izabrane u novi odbor: **Jerolimić, Martinolić, Fučić i Lupetina.** Od ovih nije stalno nijedan došao ni iz Rima ni iz Firenze.

Iz drugih krajeva.

Kapetan Mate Pajkurić. Dne 23. p. mj. umro je Mate Pajkurić, pom. kapetan rodjen iz Kostrene sv. Barbare. Bilo mu je 95 godina. Pokojni kapetan Pajkurić bijaše pravi Primorac. Kao diete od 12 godina otišao je na more i tamo sproveo najbolje svoje godine, postao je kapetan i brodovlastnik, stekao znanja, izkustva naobrazbe; upoznao svieta, naučio više jezika, ali ipak ostao vjeran rodjenoj grudi i narodnim osjećajima — Hrvat dušom i tielom. Čovjek staroga kova, uvažen u pomorskim krugovima, bio je svojedobno član u riečkom zastupstvu i kod pomorskg izpitnog povjerenstva. Svoje Kostrenjane rado je imao i hvalio se, da nema na svietu mornara nad Kostrenjaninom, a siromahu je bio blag i dobrostiv. „N. L“.

Svećenstvo u nadbiskupiji zagrebačkoj traži glagoljicu. Svećenstvo kotara Sv. Ivan Zelina, sakupljeno na svojoj redovitoj skupštini u Hrašćenici, zamolilo je nadbiskupa Posilovića, da on izturi, u kojih se zagrebačkih župah čitala sv. misa glagoljicom, starim našim hrvatskim jezikom, pa da se opet u te župe uvede glagoljica. Izrazilo je k tomu želju, da bi se u obće u Hrvatskoj sv. misa glagolila, kako je to nekoć bilo. Tim bi se mnoglo zbližala nam naša braća pravoslavni, kojim se i u crkvi čita u starom slovenskom jeziku. Trebao bi cio naš narod da se zauzme za to, jer to bi bila za nas velika stečevina, naša narodnost tim bila bi mnogo ojačana. Kako bi lieno bilo slušati sv. misu u starom našem jeziku, u istom onom jeziku, kojim su govorili i misu slušali naši pradjedovi!

Zatvaranje sv. vrata. Dne 24. decembra prije podne ovršio je sv. Otac papa obred zatvorenja sv. vrata. Već rano u jutro nagrnulo je u baziliku sv. Petra sva sila svieta. Na trgu sv. Petra pazilo je na red vojničtvo. Predvorje sv. vrata bijaše sjajno okićeno, a s lieva prekrasan priestol za sv. Oca od crvenoga pliša i zlata. Napram priestolju bile su podignute tribine za okrunjene glave, za princeve, diplomaciju i plemstvo. Doskora se napunila bazilika svietom, a onda naviestiše zvona sv. Petra, da će ceremonije započeti. Sv. Otac, sjedeći na bogato izkićenoj nosiljci, dao se nositi kroz redove ljudstva u crkvu, a svjetina ga svuda burno pozdravljala. U

crkvi su bile ovacije zabranjene, te je sv. Otac pred velikim oltarom u crkvi sred grobne tišine sašao s nosiljke, pa kleknuo pred sv. moći, koje su ondje izložene. Poslije poklona sv. močim opet je povorka krenula, pa se sustavila u kapelici sv. sakramenta, gdje je sv. Otac proborovio nekoliko časova klečeći. Pred svetim vratima izišao je sv. Otac opet sa nosiljke i pustio, da svi, koji su u njegovoj pratnji, prodju pred njim kroz sv. vrata, a on da priedje preko praga pješice posljednji, na što je sjeo na svoj priestol. Pjevači zapjevaše pjesmu, a sv. Otac blagoslovi sve stvari, koje su potrebne kod zatvaranja sv. vrata. Zatim je sišao sa priestolja, kleknuo na prag i sasuo tri puta na prag vratiju iz zlatne posude vapna. Na ovo vapno metnuo je tri opeke sa više napisa, a onda postavio na ovo jednu zlatnu žaru sa zlatnim, srebrenim i bronzanim medaljama, koje su providjene slikom sv. Oca Lava XIII. i napisi, te sjećaju na otvorenje i zatvorenje sv. vrata, što ga je proveo sv. Otac. Za tim je sv. Otac opet sjeo na priestolje, a ovu istu ceremoniju oviše još osim kardinala Vannutellia 4 druga penitencijara. Poslije toga zatvoriše radnici baziliku sa mramornom pločom, na kojoj se sjaji veliki križ. Pošto je odpjevan „Tebe Boga“, podielio je sv. Otac svečani blagoslov i odputio se na nosiljci iz crkve. Putem su mu mnogobrojni vjernici priredili srdačne ovacije.

Zatvoreni srbski častnici. Po jednoj biogradskoj viesti nekih madjarskih novina, okrivljeni su srbskom glavnom štopu dodieljeni pukovnik Simonović i kapetan Hajdin, da su pronevjerili 50.000 franaka novca i prodali neke topografske nacrte jednoj stranoj državi. Simonović je već zatvoren, dočim je Hajdin još za vremena umakao. — Mnogo više začudjenja pobudjuje već javljeno uupšenje topničkog pukovnika Marka Markovića (Cincarina), zapovjednika oružničtva. On je sve do ženitbe kraljeve uživao negovo podpuno povjerenje. No nakon ženitbe kraljeve, kojoj se Marković protivio, dignut je sa svoga mjesta. Od dva mjeseca naprestance dobivao je kralj bez imena pogrdna pisma. Redarstvo je upućeno, da budnim okom pazi na sumnjive osobe. Marković je zatečen upravo u času, kad je jedno takvo pismo htio baciti u poštansku škrinjicu. Za premetačine u stanu pukovnikovu nadjeno je više kopija takvih pogrdnih pisama na kralja, a od zadnjeg pisma vidio se pače i otisak na bugačici. Još u zadnjem času htio je Marković taj papir baciti u vatru, ali je pravodobna spriečen u svom naumu. Uapšeni Marković poriče, da je on pisao pogrdne listove kralju. No sudbeni vještaci u pismu suglasno su priznali, kako se javlja iz Biograda, da pismo potječe od Markovićeve ruke.

Božić u Pekingu. Iz Pekinga brzojavljaju „Berliner Anzeigeru“: Badnja veče prosljavljena je u svim njemačkim vojničkim stanovima, bolnicima i častničkim blagovaliština. Kod grofa Walderseea i poslanika Mumma bila je velika svečanost, koja je započela službom božjom. Tiskane su i dieljene i njemačke svečanostne novine. Na prvi dan Božića dobile su njemačke pješačke čete svoje zastave. Iza toga je sliedila paruda pred grofom Walderseeom, u kojoj su učestovale sve čete osim francezkih i englezkih. Defilovanje je izvrstno uspjelo. Najprije su išli Niemci, onda Rusi, Talijani, Američani i austro-ugarske čete.

25-godišnji jubilej Sienkiewiczev. Glasoviti poljski pisac Sienkiewicz proslavio je 25-godišnjicu svoga spisateljskoga rada veoma sjajno. U Varšavi služena je velika misa zahvalnica, celebrirana od biskupa Ruskiewicza, a prisustvovao joj je spisatelj sa cielom obitelji. Poslije sv. mise uputio se svečar u gradsku viečnicu, koja bijaše svečano izkićena i kad je zauzeo svoje mjesto u sredini odbora, priredišе mu prisutni burne ovacije, te ga obasuše ružama. Jubilarcu je poklonjen liep dar, oveće imanje Oblegorek u vriednosti od 100.000 rub.; kao narodni dar; 27 deputacija, medju ovimi akademija znanosti u Krakovu, predadoše mu adrese. K jubileju prispjeli su najodličniji zastupnici književnih i umjetničkih društava iz svih strana svieta kao Petrograda, Moskve, Beča, Lavova, Krakova, Poznanja i dr. Krakovska akademija znanosti i univerza poslala je takodjer svoje zastupnike. Osim toga primio je jubilarac nebrojenih čestitaka i brzojava. Isti dan primio je Sienkiewicz nebrojene izraslanike pojedinih društava i zavoda. Na večer bila je u kazalištu svečana predstava.

Protuvojničke demonstracije u Trideutu. U noći od ponedjeljaka (24.) na utorak napao je jedan pješak bez svakog povoda ingenieura Focarollia, te ga bodom ozliedio. Kako su se takvi napadaji u zadnje doba već više puta dogadjali, vlada medju tamošnjim pučanstvom velika uzrujanost. U utorak u veče sakupilo se pred mjestnim zapovjedničtvom i pred drugim vojničkim zgradama do 500 osoba, koje su vikale: Dolje sa bajunetama! Radi protuvojničkih demonstracija zatvoreno je 30 osoba. No doskora su puštene na slobodu.

Boerski rat, traje već više od godinu dana. — Dne 29. septembra navršilo se upravo godinu dana, kadno je rat započeo. Pa još iza godine dana junački se Boeri drže protiv silnoga Engleza, koji sad tamo imade okolo 230.000 vojnika — to je upravo više vojske englezke nego svih Boera. S početka je imala Englezka u južnoj Africi samo 8000 momaka, onda je tečajem godine poslala 8000 samih oficira, a preko 200 hiljada momaka, osim toga prevezla je tamo 71.000 konja, 23.000 mazga i okolo 500 topova. Sve se to prevozilo na 277 parobroda. U ratu je prošle godine ranjeno ili poginulo okolo 2000 oficira i 38.000 vojnika — više Engleza palo, nego što ima boerske vojske. Rat je do sada koštao Engleze 1663 milijuna kruna. — U ratu je tomu Englezka mnogo oslabila i sad u Kinu nije mogla poslati ni pola vojske, što je drugé države ondje imadu. Rusija n. pr. ima u Kini do 30.000 vojske, Njemačka i Francuska imadu svaka okolo 20 hiljada, a Englezka samo 10.000 vojske. Zato sada Englezi i i šute u Kini, te ne vode prvu rieč kao što su dosada navikli.

Nova zlatišta. Iz Newyorka javljaju „Frankf. Generalanzeigeru“: Na Jellow-Riveru, pritoku Kukorima, 300 milja daleko od Holy Cross Missiona na Jukonu, odkrivena su nova zlatišta, koja su bogatija od onih u Klondiky. Neki kopači zlata, koji su ljeti na sreću polazili u unutrašnjost zemlje, odkrili su zlatišta. Mjeseca studenoga doprla je viest o tom bogatom nalazištu u St. Michaelis. Dva Šveda doniela su zlata u vriednosti od 140.000 maraka. To su zlato izvadili iz komada zemlje od 16 četvornih stopa površine i dvije stope debljine. Zlatište je udaljeno 2100 milja od Sklagnay-a. Do sad se u tom udaljenom kraju nalazi samo 12 kopača, koji će brzo obogatiti.

Koliko troše na vojsku Njemačka i Francezka? Ratni proračun Njemačke, koji je nedavno predložen državnom saboru, sadrži u prvom redu one kredite, koji su potrebni za provedbu nekih promjena u organizaciji vojske prema zakonu od 5. ožujka 1899. Nove formacije sastoje se u ustrojstvu daljnjih 5 eskadrona jahačih lovaca sa njihovim štopom u Poznanju; zatim štopa jedne topničke pukovnije, te napokon jednog tvrdjavsko-topničkog i jednog pijonirskog bataljuna. Zrakoplovni odjel pojačati će se još za ednu satniju, kojoj će se u isto vrieme pridati jedna vozarska satnija. Da bi se pomnožila bojna sprema vojske, predloženo je, da bi se još u mirno doba uzpostavili mitreljeski odjeli. Ovi će se pridieliti svim pjesačkim i lovačkim bataljunima. Za obskrbu vojske sa remontama predložena je povišica odk od 75.000 maraka, te je pri tom za svakoga konja ustanovljena cieua od 900 maraka. Kredit za nabavu municije iznosi za tri milijuna maraka više, nego li predprošlogodišnji. Najznatniji kredit u 10,000.000 maraka traži se za tvrdjavsko topničtvo, pri čem se posigurno radi budi o pojačanju, budi u obnovi naoružanja, nekih utvrdjenih mjesta, a napose Ulma.

U budgetu za mornaricu nalaze se neke nove stavke, medju ovima svota od 20.000 maraka, iz koje će se podpomagati oni častnici mornarice, koji se dadu na izučavanje stranih jezika. Broj pomorskih častnika će se povećati, naročito u višim činovima. Upravni troškovi pretektorata u Kiao-Tschau-u iznose 48.126 maraka. Izdatci za izdržavanje brodova, što se nalaze u pomorskoj službi, povećani su za punih 18 milijuna. Troškovi za brodogradnje iznose ogromnu svotu od 77,400.000 maraka, dakle za 28,400.000 maraka više, nego li u prošloj godini. Za naoružanje topničtva ušla je u proračun svota od 21,900.000 maraka, dakle za 3,900.000 maraka više, nego li u prošloj godini. Za torpednjače uvrštena je svota od 37,000.000, opet za 1,400.000 više, nego u prošlogodišnjem proračunu. Prelazni izdatci preliminirani su sa 61,000.000 maraka, dakle za 23,100.000 maraka više, nego li prošle godine. Izdatci izvanrednih potreba iznose 47,600.000 maraka, za 12,300.000 maraka više nego li prošle godine.

Dok se Niemci ovako naprežu, da svoju ubojnu silu podignu, dotle u Francezkoj budgetno povjerenstvo znatno obaljuje vladine predloge u pogledu ratnoga proračuna. Prema izvještaju referenta pomenutoga povjerenstva, ratni je budget u Francezkoj dostigao granice krajnosti. Francezki je narod, prema svojem izvještaju, daleko jače obterećen, nego li englezki i njemački. Prelazeći na popunjavanje vojske, isti izvjestitelj navodi nepovoljnu činjenicu, da se broj za rat sposobnoga življa sve većma umanjuje, te da se za 10 godina, pod ovakvim okolnostima, kakve su danas, ne će moći postići rekrutni kontigenat od 210.000 ljudi, koji bi morao odpasti na minimum vojnih obveznika od 573.000 momaka. Ovaho nepovoljnim posljedicama kani se na put stati pridržavanjem starih vojnika u službi (reangagement). U ovom pogledu polaže se velika nada u službene premije, koje će skloniti vojnika, da obnovi rok službe, što će on učiniti tim radje, ako mu se u izgled stavi državna služba. Prema ovom će francezki vojnici dobiti valjda pravo na certifikat, kao u austro-ugarskoj vojsci. Izvjestitelj predlaže smanjenje broja stalnih častnika, te upotrebu umirovljenih i rezervnih častnika. Od svote, što ju vlada predlaže za ratne svrhe, imalo bi se, prema predlogu povjerenstva, brisati 7,157.891 franaka. Zahtjev za nabavu topova i strieljiva odobrava se u cielosti. Za poboljšicu higijenskih odnošaja, za novogradnje vojarna, te proširenje starih zgrada, koje do sada bijahu upotrebljavane za vojarne, te za gradnju baraka uvrštena je svota od 57,500.000 franaka. Za obranu luka preliminirano je 7,560.350 franaka, a napose za utvrdjenje Cherbourga uvrštena je svota od jednog milijuna, te napokon za Bisettu 6,966.000 franaka.

Protl piću rakije. U Ugarskoj se narod, tako strašno truje rakijom, da su mnoge županijske skupštine i gradska zastupstva obratila s molbom na državni sabor, da ograniči piće rakije. U molbah se kaže, da rekija tako strašno oslabljuje naraštaje jedne za drugim, da od godine do godine sve krživiji momci dolaze na vojničku stavnju. Ograničevanje se traži i iz vjerskih obzira, te se zahtieva, da se zakonom naredi, da nedeljom i na prvi dan velikih praznika budu krčme zatvorene.

Liek proti sušici. Opet novi liek proti nesretnoj boljetici, koja najviše u svietu hara. Na ob'oj poliklinici u Beču profesora dra. viteza Stoffele služe se novim sredstvom za liečenje plućne bolesti, koje je pronašao liečnik dr. Adolf Hoff. Taj je liek prozvan „Solutio Hoffi“, a sastoji se iz dionina i Oppelzerove smjese. Dosad su taj liek dali stotini bolestnika, te su laki slučajevi sušice bili posve izliečeni, a teži nešto poboljšani.

Književne:

Matica Hrvatska razaslati će budete nedjelje svojim družtvenim povjerenicima: „Izvještaj „Matice Hrvatske“ za upravnu godinu 1899.“ s molbom, da ga razdiele medju prošlogodišnje članove „Matice“ svoga kotara, da se isti uzmognu potanko obaviestiti o prošlogodišnjem družtvenom poslovanju.

Šaljući „Matica Hrvatska“ svoj prošlogodišnji „Izvještaj“, obaviestila je ujedno gg. družtvene povjerenike, da će književni dar „Matice“ za tek. godinu 1900 biti do konca budućega mjeseca doštampan i da će nastojati, da se prvih dana mjeseca veljače stane razašiljati. Knjiga će „Matica“ za tek. godidu 1900. izdati u svemu na broj osam (8), i to sedam (7) njih kao redovili godišnji književni dar uz obični članski prinos, a jednu (1) knjigu u svojoj nakladi uz sniženu cienu za članove „Matice“.

Knjige godišnje za članove „Matice“ jesu: 1. Hoić: Slike iz obćega zemljopisa. Knjiga peta. Dio drugi; 2. Valla: Poviest novoga vieka (1453.—1789.). Dio drugi; 3. Spomen-cvieće iz hrvatskih i slovenskih dubrava; 4. Senoa: Sabrane pripoviesti. Svezak šesti; 5. Orzeszko: Izabrane pripoviesti. Svezak I. Preveo Isa Velikanović; 6. Car Emin: Pusto ognjište. Pripoviest; i 7. Mulabdić: Na obali Bosne. Crtice.

Knjiga, koju „Matica“ ove godine izdaje u svojoj nakladi, je: 8. Musić: Poviest grčke književnosti. Dio drugi (ciena za članove „Matice“ 2 Krune).

U ovogodišnjoj glavnoj skupštini „Matice“ oglašena knjiga g. prof. Vjekosl. Klaića: Krčki knezovi Frankopani (1118.—1671.) ne će ove godine biti izdana“ pošto je pisac nedavno naišao na toliko novih izvora za poviest Frankopana, da je bio prinudjen djelo posve preraditi. Mjesto ove knjige izdaje „Matica“ šesti svezak: „Senoinih sabranih pripoviesti“, u kojem je štampana od članova „Matice“ već davno željena pripoviest: „Diogenes“.

* * *

Dieleći gg. „Matičini“ povjerenici medju članove: „Izvještaj „Matice Hrvatske“ za g. 1899.“ umoljeni su, da istom prilikom pozovu gg. članove „Matice“, da što prije uplate prinose „Matice“ za tek. god. 1900. (članovi utemeljitelji dva obroka po 10 K, a članovi prinosnici 6 K), te da je svakako do konca mjeseca siečnja blagajniku „Matice“ dostave. Uslied toga su gg. članovi „Matice“ naročito umoljeni, da se gg. povjerenicima „Matice“ za vremena prijave i da ne zateža s uplatom članarine, jer odbor „Matice“ ne smije i ne može u interesu i reda i gospodarstva odustati od ustanove: „da se knjige „Matice“ absolutno nikomu ne šalju, koji svoj godišnji prinos unapred ne plati“; — a s druge strane članovi „Matice“ će sje gurno znati uvažiti i prilike „Matice“, da ako članovi „Matice“ dužne članarine u vrieme ne uplate, da ni „Matica“ svojim obvezama, koje nisu malene, po ugovoru zadovoljiti ne može. Uvaži li se ovo — a članovi „Matice“, koji spadaju većinom takvom sloju naroda, koji lako može da žrtvuje uprav neznatan prinos za knjige „Matice“, doista to i mogu — olakotiti će se i toli teretni i mučni posao gg. povjerenika, a i upravi „Matice“ prišteditи i troška i premnogo nepotrebna posla čestih opomena!

* * *

Odbor „Matice“ može već danas bez bojazni izreći, da će i ovogodišnji književni dar „Matice“ članove u svakom obziru zadovoljiti, jer se odlikuje i izborom i obilatošću, pak zato ne dvoji, da će se članovi „Matice“ i ove godine u obilnom

— i većem broju nego prošle godine — odazvati. Naročito neka je spomenuta knjiga, što ju „Matica Hrvatska“ daje ove godine svojim članovima pod br. 3.: „Spomen-cvieće iz hrvatskih i slovenskih dubrava“. Knjiga je to, kakve još „Matica“ dosele izdala nije. U njoj učestvuje na broj preko petdeset hrvatskih pisaca, ponajpače književnih radnika „Matice“, a njima se pridružilo — u znak književne zajednice — i preko dvadeset slovenskih pisaca, — i do dvadeset hrvatskih i slovenskih umjetnika, koji svojim slikama ukrasuju ovu knjigu. Knjigu ovu izdaje „Matica Hrvatska“ u spomen petdesetgodišnjike biskupovanja preuzvišenoga gosp. biskupa J. J. Strossmayera, komu je i posvećena, pak da bude knjiga i dostojna velikog hrvatskog prosvjetnog dobrotvora, odbor „Matice Hrvatske“ uložio je u svakom pogledu sav svoj mogući trud.

* * *

Glede uveza „Matičinih“ knjiga neka se gg. povjerenici i članovi „Matice“ obrate neposredno i isključivo na družtvenoga knjigoveža g. Ivana Schneidera (Frankopanska ulica) — pošto upravi „Matice“ absolutno ne dostaje vremena, da se i za ovaj posao brine.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi ili prsnom kataru, proti hrapavosti i promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Dr.

Josip Šebesta

specijalista

za dječije i ● ● ● ● ● ● grlene bolesti

ordinira od 11—1.

Rieka-Fiumara br. 2.

(kuća Jakovčić.)

Br. 1040. **Glavarstvo občine, Žminj, 20./XII. 1900.**

Oglas natječaja.

U smislu zemaljskoga zdravstvenoga zakona od 18. marča 1874. otvara se ovim natječaj na mjesto občinskoga liečnika u Žminju.

Za ovo liečničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od K 2400 iz občinske blagajne, izplativa u mjesečnih predplatnih obrocih.

Liečnik će biti dužan liečiti bezplatno siromašne bolestnike, i držati domaću ljekarnicu, te kao zdravstveni organ občine u smislu gori rečenoga zakona, morati će voditi občinsko zdravstveno uredovanje.

Za pohode bolestnih siromaka izvan Žminja i za druga osobita občinska poslanstva, nadoknadjivati će mu občina putne troškove.

Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine, a zatim će ostajati valjanom samo od godine do godine sve dotle, dok se jedna ili druga stranka neodreče tri mjeseca unapried.

Molbe, obložene diplomom svеobćega liečničtva i svjedočbama, dokazujućim poznavanje hrvatskoga i talijanskoga jezika, stališ, austrijsko državljanstvo i drugimi eventualnimi dokaznicami, imaju biti podnešene podpisanomu do dana 1. febrara 1901 godine.

Občinski glavar:
Pučić s. r.

Klesarska radionica

Mata Jurinovića u Baški

na otoku Krku

preuzimlje svakovrstne klesarske radnje, kano izradbu **oltara, krstionica, propoviedaonica, svetohraništa** i svih ostalih crkvenih uresa, nadalje **nadgrobnih spomenika, stolova za vrtove i perivoje** i to sve iztesano iz domaćeg mandolatnog mramora, iz svojeg vlastitog kamenoloma u Baški.

Iste radnje obavlja i iz kararskog, veronežkog te inog drugog finog mramora. Radnja je solidna a ciene vrlo povoljne.

Za blagohotne naručbe slavnom se občinstvu preporuča

sa štovanjem

Mate Jurinović,
klesarski majstor.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klemenčič, *krojački majstor.*

Filijalka

c. kr. priv. austr. Kreditnoga zavoda za trgovinu i obrt u Trstu

primа:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ „ 8 „ „ 3½%
U pismu na ime sa predob. od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ „ 8 „ „ 3½%
„ „ „ „ „ 30 „ „ 3½%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2½%
„ „ „ „ „ 3 m. „ 3½%
„ „ „ „ „ 6 „ „ 3½%

Okružni odiel u krunama

naprotiv smjesta, 2½% na svaki svotu.

Kruno i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se skanju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Sanz i Solnograd bez troška.

Bavi se **kupanjem i prodajom** divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima **uplate odrezaka**, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na vriednosti uz najumjereniji e uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjerenih uvjetih.

Kreditna pisma i izdaje za koljeđ trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papir. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po dnevnom tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Našu zahvalu

ponajljepšu izrazujemo svim nama naklonjenim poznatim i nepoznatim p. n. naručiocem, osobito pako veleštovanomu ženstvu, koje sa takovom odlučnošću po svim trgovinama zahtjeva naše tjestenine.

II. Bistrica, u oktobru 1900. Sa podpunim štovanjem

Žnideršič & Valenčič.

JOSIP POTOČNIK

Via Giulia broj 5. ■ u Puli ■ Via Giulia broj 5.

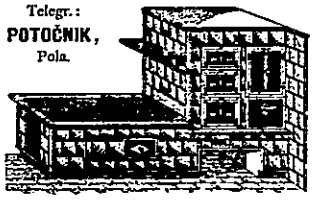

Telegr.: **POTOČNIK,** Pola.

Skladište glinenih peći ● ● i štednjaka.

Preuzimlje **svakovrstne radnje zasjecajuće u taj obrt.**

Zastupnik tvornice pokućstva **j. j. Naglas-a u Ljubljani.**

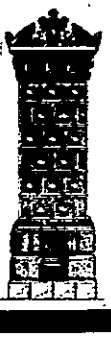

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križcah, kostenom poganca, prehladanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili hreh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačeni željezoviti šrup djeluje proti slabosti, bilednji, skrofulozności, podbuhlosti, dječinjoj krljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici s uputom ... K 2·—

Pojačene švedske kapljе ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom odstranjuje trvalaznica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaktava tegnja ili smućena, tjera napuhlost i vjetre, odstranja se bol u zlicici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grizanja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zaprečit i tazne bolesti. Ciena, flašici s naputkom 50 novčića

Prah za blago ili za marvu, za konjski kch i kašalj, za volove, travc i svinje, za lagano čišćenje. za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa ve napanje. Krave davaju od njega više i bolju mlieko, konji postaju čiji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Svajcarske pilulice najsiguranije sredstvo za čišćenje želudca ili stomaka i crjev, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i puls, mromot ili tešini. Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sprćenim, nategnutim žilam, ukočenosti i utekšini, poslie teškoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca, i dava 60 novč.

Antiseptični vosak zeta usta i zuba sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razkrikuju usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mazilo proti liscju, krastam perušini i ospotinam, 1 tonžić 50 novč.

Antisitih. Pran proti znojenju ili pom, proti zajedljini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. Ciena 50 novč.

Dra **Spitzera pomast za lice** prod suočanim pjegam ili fiekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkoću, sjajnost; bljeđi i šnoću obraze i ruke. Ciena večem tonžiću s uputa, K tome spada još bordaljev sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zlatnom diplomom. Dobiva se u bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji i for.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On otvjetuje se pomlađuje lica. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Crème eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim manama tcinta, kao što su pričići, sujedice, crvene mrlje, pjege, smeđa kora i t. d. Uslied svoga kemičkoga sastava, ta se Eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena loncliću s uputa ...

Eau eglantine jest izvrstna i izkusnom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemoćuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda pojeduje također i to svojstvo, da podjeljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena bocí s uputa ... K 1·—

Mirisna voda za noge kuditi, nekoliko kapi stre po sobi preugodna mirisa. Flašica 50 novč.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 50 novč.

Antiobrlio od Rodinaia proti groznicam ili zimici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for, tad plaćam postarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose, pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

LJUBLJANSKA

KREDITNA BANKA

U LJUBLJANI

Špitalska ulica br. 2.

Kupnja i prodaja

svih vrsti

renta, državnih papira, založnih pisama, srećaka, novaca, valuta,

i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Posude na vriednostne papire

uz nizke kamate.

Osjeguranje proti gubitku na kurzu.

Promese za sve vucitbe.

Primanje novčanih uložaka

na

uložne knjižice, na tekući račun, i na **girokonto** sa **4½%** kamatima od dana uložka do dana digunća.

Eskomptira mjenice najkulantnije.

Burzovne naručbe.

Broj 2. U Puli, dne 4. jenara 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Izbornici kmetskih občina Istre!

Dne 9. ovog mjeseca pozvani ste u zakonita izborna mjesta, da imenujete zastupnike za kmetske občine.

Oni fiduciari, koji ste pod kapitanat Kopra, Poreča i Pule, imate imenovati jednoga zastupnika, a oni koji ste pod kapitanat Voloski, Pazinski i Lošinjski, imate imenovati opet jednoga zastupnika.

Narod Vam je već dao punomoć i rodoljubna dužnost Vas veže glasovati za ljude vaše vjere, jezika i krvi. Predloženik kmetskih občina istočne Istre je naš

Vjekoslav Spinčić,

dosadašnji zastupnik onog izborničtva.

Svi fiduciari, koji ste za 9. januara pozvani u Volosko, Pazin, Lošinj i Krk (Veju), dajte svoje glasovnice s imenom prof. **Vjekoslava Spinčića.**

Predloženik kmetskih občina zapadne Istre je naš glavni suradnik

Mate Mandić,

novinar u Trstu.

Svi fiduciari, koji ste pozvani za 9. januara u Kopar, Poreč i Vodnjan, dajte svoje glasovnice s imenom **Mate Mandića.**

Imena **Spinčić** i **Mandić** poznata su Vam dobro i nepotrebuju nikakove preporuke. Njih preporučuje žarka ljubav do ove naše mile Istre i do našega majčinoga jezika hrvatskoga ili slovenskoga

Njih preporuča dosadašnji njihov neumorni trud za napredak našega puka, a nada sve preporuča ih, što su već do sada u borbi za narodna prava pretrpili.

Nitko od Vas neizostani onaj dan, svi izvršite svoje sveto državljanstvo, svi kako jedan dajte svoje glasove spomenutim rodoljubom od nas predloženim miljenikom naroda.

Trst—Pula, dne 2. januara 1901.

Političko družtvo:

„Edinost".

Uredničtvo lista:

„Naša Sloga".

Narode naš!

Ovih dana provadja se brojenje puka u cieloj našoj monarhiji, i u našoj Istri.

Provadja se na dva načina:

Ili ima svaki kućni gospodar, odnosno i pojedini stanar u kući, sam izpuniti „prijavnicu", u kojoj zabilježi sebe i sve svoje po dobi, vjeri, obćevnom jeziku itd.

Ili pako idu po kućah ljudi poslani od obćinskoga poglavarstva ili podeštarije, da izpune „prijavnicu" u svih njezinih dielih.

U Istri je samo malo obćina, u kojih imadu sami kućni gospodari ili stanari izpuniti „prijavnice". Oni su te prijavnice već dobili, i izpunjaju jih ovih prvih dana nove godine, i novoga stoljeća, po stanju kakvo bijaše u kućah i stanovih dne 31. decembra 1900.

U najvećem dielu obćina, izpunjati će „prijavnice" ljudi poslani od obćinskoga poglavarstva ili podeštarije u pojedine županije ili porezne obćine, u pojedina sela i zaselke i u pojedine kuće.

Ti ljudi poslani od obćinskih poglavarstva, povjerenici ili komisari za popis pučanstva, imadu Vas pitati za imena Vaša, Vaše djece, Vaših službenika i službenica, u obće svih koji su u Vašoj kući, u Vašoj obitelji; imadu Vas pitati za vjeru koju izpoviedati; **za jezik kojim u Vaših kućah i Vaših obitelji govorite**; — i na svrsi o broju raznih životinja koje posjedujete. Oni imadu pak prema tomu, kako njim izkažete, zapisati u „prijavnice".

Lahak je posao, gdje su naša poglavarstva na čelu obćina, jer tu, kako u svem tako i kod popisa, vrše i daju vršiti savjestno, po zakonu, i pravedno svoju dužnost.

Izkustvo od prošlih popisa uči nas, da se tako nečini u onih obćinah, kojim su na čelu talijanska ili talijanaška poglavarstva. Komisari za popis nepišu ono što i kako jest, nego kako se njim svidja naročito glede obćevnoga jezika.

Ima čitavih sela, pače i županija ili poreznih obćina širom Istre, za koje je godine 1890. (kod zadnjega popisa pučanstva) zapisano, da se u njih, u njihovih kućah i obiteljih govori talijanski, a u kojih se u istinu govori samo hrvatski ili slovenski.

Posliedica toga je, da se tisuća i tisuća našega naroda uzimlje za ljude talijanskoga jezika i talijanske narodnosti, za Talijane, da ste dakle Vi Talijani.

A dalnja posliedica toga je, da se u naša sela, u naše obćine, šalje Talijane za učitelje, a u novije vrieme u naše župe Talijane za svećenike, župnike, upravitelje, kapelane.

Vi se onda na to tužite i jadikujete, al koja pomoć!

Sad je prilika, da si pomožete.

Ovih dana obilaziti će po selih i kućah komisari za popis pučanstva, da izpune za to propisane „prijavnice".

Oni Vas moraju pitati **kojim jezikom govorite** sa svojom ženom, djecom, bratom, sestrom, sa svimi, u obitelji, u kući.

Vi govorite ili hrvatski, onako po priliki kako se govori n. pr. u Dalmaciji, ili slovenski onako po prilici kako se govori n. pr. u Kranjskoj.

Kako već govorite, i znate da govorite, hrvatski ili slovenski, tako zahtjevajte da komisar, poslan od obćinskoga poglavarstva, u „prijavnicu", zapiše.

Na priliku u obćinah Milje, Kopar, Izula, Piran, Pomjan, kojimi upravljaju Talijani ili Talijanaši, govorite slovenski.

U obćinah Buzet (velikom većinom) i Roč; Buje, Cittanova, Umag, Grižnjan, Brtonigla, Motovun, Oprtalj, Višnjan, Vižinada, Poreč, Vrsar, govorite hrvatski. Tako govorite hrvatski i u obćinah Pula, Barban, Vodnjan, Sanvičenti, Kanfanar, i što vas je u Balskoj; na dalje u Labinskoj i Plominskoj; Vepriačkoj, Lovranskoj, Mošćeničkoj; Lošinj mali, Lošinj veli, Osor, Cres, i što Vas je u Krčkoj. Nedajte se ničim zapeljati ni zavarati.

Reći će Vam možda koji komesar, samo da Vas zavede na talijansku, da Vi negovorite srbski, pošto c. kr. vlada zove naš hrvatski jezik srbsko-hrvatski. Vlada ga tako zove, a **Vi s nami zovete ga hrvatski.**

Reći će Vam možda koji da Vi govorite „istrijanski", po „domaću", „slavinski"; a Vi znajte, da neima „istrijanskoga" jezika, da je „domaći" Talijanu talijanski, Niemcu njemački, a nam hrvatski ili slovenski; i da je više slavenskih jezika, a naš je hrvatski ili slovenski.

U Istri su tri zemaljska jezika: hrvatski, slovenski i talijanski.

Ako nerečete da govorite hrvatski, ili da govorite slovenski, onda će komisar upisati da govorite talijanski, i onda će Vas sviet smatrati za ljude talijanske narodnosti, za Talijane.

Ako nećete da budete upisani za Talijane, onda, naznačite za svoj i svoje družine jezik hrvatski gdje tako govorite.

To ste i dužni i po svojoj savjesti i po zakonu samom.

Koj nereče istine, taj griješi i proti savjesti, i proti cesarskomu zakonu, i može biti kažnjen za to.

Komesar za popis dužan je zapisati u „prijavnicu", da govorite u obiteljih ili hrvatski ili slovenski ili talijanski, ono i onako kako u istinu govorite, i Vi zahtjevajte od njega da zapiše istinu.

I on bit će kažnjen, ako istine nenapiše.

Ako biste opazili, ili samo slutili da neće napisati ili da nije napisao istine, javite to c. kr. kapetanatu, ili nam, pak ćemo mi njemu. C. kr. kapitanat dužan je poslati svoga komisara, da razvidi, je li obćinski komisar savjestno i po zakonu puk popisao, i naznačio obćevni jezik puka i obiteljih. I takov c. kr. komisar, poslan od kapitanata, vezan je na zakon. Ako se nebi zakona držao, i on bi mogao biti na red pozvan i kažnjen.

I kad smo vam to rekli, pozivamo vas na svrsi još jednom:

Naznačite, kako Vam zapovjeda savjest i cesarski zakon, **da govorite hrvatski gdje govorite hrvatski, i da govorite slovenski gdje govorite slovenski.**

Zahtjevate od obćinskoga komisara za popis, da tako zapiše kako mu ki reče, te i kako u istinu govorite.

Pritužite se kod c. kr. kapitanata i njegovoga komisara, ako obćinski komisar nebi pravo zapisao.

Učinite sve tako, jer biste inače i Vi mogli biti kažnjeni, ako bi se laž napisala.

Učinite sve tako, bit će za dušeno i tjelesno bolje Vaše i Vaše djece.

To Vam i želimo iz svega srca na početku ove nove godine i ovoga novoga stoljeća.

Pula, 1. jenara 1901.

Uredničtvo lista

„Naša Sloga".

DOPISI.

Barban, 26. decembra 1900. Poznato je cienjenim čitateljem „Naše Sloge", da se je dne 3. pr. mj. novembra 1900. vršio ovdje izbor za V. i IV kuriju, te evo, da Vas o njma barem u kratko obaviestim. Kako svagdje, tako su i ovdje talijanaši bili razastrli svoje himbene mreže medju naš narod, nebi li u nje namamili koju ludu ribicu. E da bi nam kako onemogućili pobjedu, upotriebiše sva svoja obćina zla sredstva. Bilo je i množtvo birača ispuštenih iz listine, i imena izkrivljenih i poziva ne uručenih. Te nepravice počinjene su od strane tajnikove, koji na žalost u ovoj obćini vedri i oblači, kao da nema nit načelnika niti nijednoga obćinskoga zastupnika. Nu loš im pošao, zahman trud! jer nismo ni mi prekriženim rukama čekali dan izbora, već smo, nemareći nit nežaleći truda ni dangube, potrsili se, da odbijemo svaku nepravicu od nas i da pak podučimo, što im je činiti i kako se imaju vladati kod izbora.

Njekoliko dana pred izbor, držali su talijanaši grada Barbana njekoje sastanke, na kojim se medju se pominjaše: „Della Salute non že paura, ma cosa volè, quando che la, da Saini e Bicici vegnerà tutti coi bastoni". Nu bio je to, na njihovu žalost(!) račun bez krčmara, jer je puk kod sv. M. od Zdravlja pogledao i upoznao talijanaške spletke, te ga nije lahko za nos voditi, kako vi mislite, moji čući!

Kupovcem, sa ljudskim mesom, nije bilo ni traga. jer su godine 1897. bili izfućkani i oprani bez sapuna tako, da se ne budu vratili nabrzo kupovati ljude u Barban, jer nismo blago već pravi kršćani!

Podrepnice i prodanci nehtjedoše niti pristupiti k'izboru. Kao takvim valja dati prvo mjesto Rakljancem, koji mjesto da dodju na biralište i da ovrše onu svoju svetu dužnost, ostaše kod kuće u posu sa loncima svi, izim petorice, jer su bili valjda tako upućeni od kolovodja tamošnje talijanske stranke.

Hvala Punterčanom(!), koji pohlepni za obćinskom čašću a nisu htjeli niti pristupiti k'izboru. Zar dakle da takove izaberemo za svoje vodje ili glavare? Ne možemo, a niti ne smijemo, jer bi nas takovi mjesto k slavi i slobodi povili pod ludji jaram do propasti moralne i materijalne!! Svaka čast pako Pomjancem i Šajnanom, koji nisu ostali kod kuće u posu, već svi složno dodjoše na biralište, da ovrše svoju svetu dužnost, da pokažu talijanašem, da u njihovih žilah teče hrvatska krvca, da pokažu talijanašem, da njim se nesla, gasiti nacionalna svietla, već da ostaju i ostati će mu vjerni do skrajnosti, da pokažu kr'opijem, da neće više biti

„štavi" već slobodni, kao drugi narodi — svoji u svome! Hvala Vam! Tako valja!!

* * *

Pošto su talijanske novine turile viesti u sviet, da njim je V. i IV. kurija već absolutno osiguràna, talijanaši grada Barbana šepire se po barbanskoj placi, noseći visoko glava te misleći, da su oni — Talijani Istre, nadvisili mogućstvo Božje, kad su pobjedili u obim rečenim kurijama. Taj njihov ponos i oholost malo vriedi, te se neće nas niti najmanje dojmiti. Nama je dosti, da imademo samo jednoga zastupnika, koji će, (a to će valjda i samo ministarstvo priznati samo neka vidi statistike) ministarstvu razjasniti, kako su Talijani došli do tih pobjeda, i kako su oni došli s mandatom do Beča, dali po volji naroda ili prevarom, nasiljem i drugim tim sličnim sredstvima.

Nerezine, 28. prosinca 1900. Slavno Uredničtvo! Već je nastala i IV. školska godina, što sva djeca hrvatske pučke škole imadu samo poludnevnu pouku. Tko da nabroji utoke i molbe, poslate od roditelja, od najnižih do najviših školskih oblasti — ali uzaludu. nit je pomoglo to, niti mnogobrojne interpelacije u zakonodavnom zboru.

Poznato nam je, čega radi se oteže s tim pitanjem, ali ipak nam se čini što se nije niti jedanput na sve naše molbe, utoke i pritužbe odgovorilo, već se mramorkom šuti i time hoće se valjda mučke odobriti djelovanje občinskog zastupstva! He znamo; kad bi se radilo da se iznarode naša djeca, odmah bi se upotrebilo sva zakonom dopuštena i nedopuštena sredstva, ali tu se radi o uzgoju hrvatske djece, pa boli ti gospodu glava za to! Pa ipak morali bi oni, na koje to spada, da već jednom ozbiljno pomisle i odrede shodna, jer zakoni su da se vrše, da se tako intelektualno, moralno i materijalno pobo'jša stanje naroda — državljana, bez obzira na narodnost, za sve — pravedno! Mislimo da bi i za onu djecu, koja polaze hrvatsku pučku školu morali vriediti zakoni školski koli § 19. drž. tem. z. a ne samo ona koja polaze preljevaonice talijanske u Istri!

Poznati Šule odrekao se ancijanstva, bit će valjda zato, što nekoji izmedju zastupnika občinskoga zastupstva nisu htjeli udovoljiti svakoj njegovoj želji ili predlogu, koga bi postavio. Drago nam je što se je ako kasno ipak odrekao, jer to je moralo već odavna učiniti, a još bi nam bilo draže i po njega bolje, kad bi odbacio sa sebe onu mržnju proti crkvi, svećenstvu i materinskom jeziku ovog puka.

Na mjesto odstupivšega ancijana Sula imenovalo je občinsko zastupstvo novog ancijana u osobi gosp. Dinka Kanaletić-a (Kanala) „pardon Domenico Canaletich fu Dom." glasoviti protivnik svega što je hrvatsko a i njegovo, zar ne! gosp. ancijane što vam i prezime (na ić) kaže, da je naše potomstvo iz Kalabrije, ako nas Bog poživi vidili ćemo vaše ponašanje u toj časti.

Napokon učitelj talijanske škole gosp. Negri otišao je, valjda za uviek odavle, na službovanje u Pulu. Srećan mu put.

Na njegovo mjesto došao neki gosp. Tonelli iz Tridenta, čovjek kako čujemo uzorna ponašanja, čvrst katolik, ali nesposoban za ovo mjesto, jer nepoznat onog jezika hrvatskoga, koga jedinog poznaju i govore djeca, kada dolaze u njegovu školu.

Vidimo, da se u vašem cienjenom listu otvorili posebno mjesto: Talijanske izborne spiske u Istri; ne evo i nas da Vam po koju zanesjemo javimo. Kod nas bijaše doduše pravodobno proglašeno, da su listine izložene, ali za Puntakrina oglasilo se to tek dan prije, nego što je imao rok za pregledanje istih isteći. Pa bez iz toga mjesta, bili su izpušteni iz listine nekoji imajući pravo glasa, dočim na dan izbora većinom se došli svi imajući pravo glasa, i dali glas za naše fiduciare, evale njim živi svjestni Puntakrinci, mislioci ljudi koje je uviek vodilo protu-katoličko se u ojih naši izrodi koji su prodali svoj narod iz objesti i puke mržnje na svoju vlastitu krv, sram ih budi Boga i ljudi. Ovdje nam je istaknuti osobito glavne agitatore naše odpadnike Menižića — Kanala novog ancijana, — Žuklići — Grbaca — a osobito Koštantina Kamalić, koji su svi iz petnih žila agitirali kod izbora, a ovaj zadnji je i silio svoje mornare da idu glasovati, ali mu nije uspjelo. Kod mornara M. Barića, kojemu je kazao Miko, na vam buletin hoće votat, a ovaj upita za koga, nato će Konstantin, ter znate da ću i ja votat za Laginju, ali mu Miko odgovori me gave . . . . . una volta, e non me . . . . . più i još nešto što je zaslužio, a tvoj Kostante rep med noge!

Ovdje preporučamo Kostantina Kamalić-a i još nekoje druge Nerezince, kao Mika Matkovića — Dinka Bonića — Frana i Jura Šigovića — Josipa Rukonića svi brodovlastnici i gospodari Trabakula — koji kad su na otoku Krku, u Rabu i po Dalmaciji pričinjaju se Hrvatima ili najveći neutralisti pa pohadjaju čitaonice, župne i manastirske stanove, a kad dojdu u Nerezine, onda sve izsmjehivaju što više moguće, neka se čuvaju ovakvih Krstićevih mačaka.

Izborna komisija bila je sastavljena od naših najvećih neprijatelja, ali to nije nikakovo čudo pod sastavljenje iste od načelnika Salate, ali nam je čudno kako je mogao dopustiti g. komesar, da je osorski učitelj Zorzegon zapustio 2 dana za sebice školu, bezbrižno pušeći u izbornom uredu cigaretu za cigaretu vodio je zapisnik izbora, kao član istoga, i toga preporučamo školskim oblastima. Rapoćani.

P. n. gg. predplatnicima!

Današnjim danom počimljemo prilagati gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko po izmaku tog roka ne namiri duga, obustavljamo mu list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Teliko neka si zapamte svi oni, koji danas dobe zeleni listić, te oni koji će ga do koji dan dobiti, ako medjutim nisu već priposlali predplatu.

UPRAVA.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Čieli javni život u našoj monarhiji rekbi, da se je koncentrirao u izbore, te da se o ničemu drugomu ne radi neg o izborima. A zbilja ove dane obavljaju se izbori u raznim pokrajinama i na vrlo važnim točkama, te svatko velikom napetošću čeka, kako će se stvari razviti, i koja će stranka gdje prodrieti, jer po tomu će se moći već unapried upoznati lice budućega carevinskoga vieća. Sudeći po svemu, parlamenat neće biti mnogo različit od preminuvšega, te se već pokazuju sada oblaci, iz kojih će bliskali buduće striele i sasuti se oluja.

U gradovima sjeverne Dalmacije, razdikako krilo hrvatske stranke htjelo je kandidirat dra. Matka Laginju, ali se je ovaj zahvalio. Bili će izabran dosadašnji zastupnik vitez Ante Šupuk, načelnik grada Šibenika.

Francuzka. Na dnevnome redu je spor izmedju francuzke vlade i vatikana. Uslied raztrojstva francezkoga javnoga života, i nestalnosti stranaka, dokopaše se vlade osvjedočeni neprijatelji katolicizma, načelo, podčinjenja crkve pod državu. Sada na vladi hoće da provedu ta svoja načela.

Njemačka. Novinstvo njemačko donosi potankosti i sa velikim zadovoljstvom ističe smrtnu kaznu, koja je stigla ubojicu njemačkoga poslanika u Pekingu, barona Kettelera. Ubojici je ime En-haj i bio je pogubljen javno pred cielom evropejskom vojskom i pučanstvom. Stupio je srčano u smrt, te nije ni pobliedio ni uzdrhtao. Vodila ga je misao, da je ubojstvom omraženoga Evropejca koristio svojoj domovini. Ministar Posadovsky, koga obtužuju, da je primio 12 biljada maraka od njemačkih industrijalaca, da prodre njima povoljan zakon o protekciji ne krzmajućih radnika, mora odstupiti od svoje časti.

Rumunjska. Prihvaćen je u saboru trgovački ugovor sa grčkom, i ministar je odgovorio na interpelacije o sporu sa Bugarskom, svaljujuć svu krivuju na ovu posljednju.

Portugalska. Bori se još uviek sa nezajazivim deficitom. I ove godine se zaključuje državni proračun sa znatnim manjkom. Kamate državnih zajmova da će biti ipak plaćene.

Rusija. Carev povratak u Petrograd najavljen je za konac tekućega mjeseca. Ministar vanjskih poslova Lambsdorf nalazi se još uviek uz cara u Livadiji, dočim su se drugi ministri već povratili.

Kina. Opunovlašteni ugovoratelji uvieta mira sa strane kitajske princ Čin i Li-hung-Čang pristaju ne sve uviete postavljene im od evropejskih vlasti, dapače i za to, da krivci budu kažnjeni, te će poznati princ Tuan biti prognjan na sjevernu granicu carstva.

Mjestne:

Od naših fiduciara iz Puljskoga kotara nije falio niti jedan, premda su ljudi dielomice imali prevaliti dosta puta, na pr. oni iz Barbanštine.

Poslie podna sastali su se u prostorijama Čitaonice, gdje su u krugu nekojih rodoljuba i svoga kandidata imali skupni objed.

Pozdravio jih je poduljim govorom dr. Laginja, zahvalio jim na trudu i naniziv nekoliko mudrih nauka za budući rad i briga u občenitih pitanjih.

Govorio je takodjer dr. Zuccon poletno po domaću i on nabacio mnogu korisnu misao.

Neka jim bude poštovanje od naroda, evo dajemo imena tih naših fiduciara od ovoga izbora pete kurije. Bili su to:

1. Grakalić Grgo od Josipa iz Medulina, 2. Blažina Mate od Martina iz Marčane, 3. Kolić Bože od Mihe iz Sajni, 4. Mužkovič Ive od Josipa iz Roverije, 5. Koroman Miho pok. Ive iz Barbana, 6. Jakšetić Mate pok. Stanka iz Juričakala (Barban), 7. Dragozet Martin pok. Mihe iz Portijana (Barban), 8. Celina Anton pok. Antona iz Rebići (Barban), 9. Miljan Mate pok. Ive iz Filipana, 10. Peršić Frane iz Hrelji (Barban), 11. Hliba-Prcan Ive pok. Grge iz Filipana, 12. Kirac Petar pok. Jakova iz Medulina, 13. Prcan Martin Cesar iz Raklja, 14. Bulić Miho pok. Mihe iz Pavićini (Krnica), 15. Radolović Mate od Stipana iz Marčane, 16. Radeka Pasko pok. Mate iz Loborike, 17. Strinotić Ive pok. Mihe iz Altüre, 18. Stadohnja Jakov pok. Antona iz Altüre, 19. Ravnić Josip pok. Josipa iz Ližnjana, 20. Cokun (Zuccon) Martin pok. Martina iz Mutvorana (Krnica).

Poslie izbora u Puli je sve ostalo mirno i mrtvo. Crna zima, 5 stupnjeva izpod ništice, smrzla je talijansko oduševljenje. Po ulicama nije bilo vidiť, već zamotane prolaznike, koji se brzonogi žurili da čim prije dodju u toplo i zatvoreno. Ali i da nije bila zima, oduševljenja svejedno nebi bilo. Talijanska gospoda osjećaju na koji način su dobili, znadu koje su narodnosti dvije trećine fiduciara koji glasovaše za Bennatija u četiri oka priznaju, da je ono zadnja njihova pobjeda, a što je osobito ovdje u Puli, jest, da nisu gospodari na ulici. Zato jih nije bilo ni čuti ni vidjeti! Koja li razlika izmedju ovih i prošlih izbora! Izmedju sadašnje tišine i ondašnjih bakanalija!

Za podružnicu družbe sv. C. i M. u Puli darovao je g. J. Krmpotić za oprost od čestitanja prigodom Božića i nove godine 1 K: Grgo Buždon 2 K: Toma Borčić 1 K.

Pokrajinske:

Izbor pete kurije. Konačni uspjeh nam već nije bio dvojben, kad smo znali posljedak izbora fiduciara za jednu i drugu stranku.

Imali smo još nešto malo nade u postupak c. kr. vlade. Mislili smo naime, da će se u zadnji čas ipak predomisliti i nedati certifikata fiduciarom izabranim u Škofijah radi posvemašnje neredovitosti onih listina, te fiduciarom izabranim u Sanvinčenti, gdje se je bezbožno glasove kupovalo za talijansku stranku i napokon onim u Pomeru, gdje je talijanska stranka za par glasova predobila, jer su za nju glasovali neki kažnjenici, kojim još vrieme nije izlječilo tu zapreku.

Da, recimo, spomenuti fiduciari nebudu pripušteni glasovanju, bilo bi došlo do užeg izbora i onda bi bili odlučili socialisti za jednu ili drugu stranu. Ovako je već pri prvom glasovanju proglašen izabranim talijanski kandidat dr. Felice Bennati sa 313 glasova, dočim je predloženik naše hrvatsko-slovenske pučke stranke dr. Laginja ostao u manjini za 282 glasova.

Nećemo reći, da smo izgubili petu kuriju, jer ta ni poslednji put nije bila naša. Ali nepravedno je, da je nismo dobili. Osim kupovanja glasova i drugih prevara sa protivne strane, spomenuti nam je, da su barem dvojbena tri ili četiri glasa, što su jih dali talijanskoj stranci toliki viši poslovodje c. i kr. arsenala u Puli, koji po zakonu nisu izberivi ni za zastupnike ni za fiduciare, jer su „činovnici oružane sile — u aktivnoj službi".

Što nas pak peče u dno duše, to je glasovanje fiduciara sekcije Rukavca i občine Veprinca, Lovrana i Mošćenica. Oni su i ovaj put uskratili svoj glas čovjeku koj je rodjen u onih stranah, odgojen u istom jeziku materinskom u kojem su odgojeni Jeletići, Stiglići, Bačići i svi od onuda, pak su ipak glasovali za Talijana, za čovjeka kojemu je poglavita briga, da se s ovim izborom pokaže, da je Istra talijanska zemlja! To neznanje u nekih a očito izdajstvo narodne stvari u drugih, neda se ničim izpričati!

Iz drugih krajeva:

Izbor za petu kuriju u Gorici. Velikom napetošću očekivalo se viesti sa goričkoga izbornoga poprišta, gdje su se bez obzira na zajedničkoga protivnika borili medjusobno slovenci pod izlikom dvajuh političkih pravaca, liberalnoga i klerikalnoga, a u istinu radi osobnosti za dvije osobe, koje su žalibože svojim radom u Goričkoj došli u antogonizam i pronzročili, da se je tamo narod pocjepao. Kandidat lobožnjih klerikalaca jest dr. Gregorčič profesor bogoslovlja, a kandidat lobožnjih liberalaca dr. Tuma, odvjetnik. Dok su pristaše dr. Tume već bili razbubnjali svietom pobjedu ovoga kao sigurnom, sinoćnji brzojavi poučili su nas, da stvari drugčije stoje.

Po brzojavnim viestima dobili su u Goričkoj: dr. Gregorčič 145 glasova; dr. Tuma 141 glas, Gregorčič je prama Tumi dakle u većini. Došlo je do užega izbora izmedju obojice, jer talijanski kandidat Finetti zadobio je 122 glasova, a osim za njega glasovali su još Talijani i zn. Zaretti, koji je dobio 4 glasa, dočim su socijalistički fiduciari njih 8, glasovali za Erbina Kristana.

Kod užega izbora izabran je dr. Gregorčič sa 146 glasova; dr. Tuma je dobio 141.

Izbori u Kranjskoj. Za kolegij gradova u Kranjskoj i uprav za sriez Postojne okolnih mjesta, prodro j e kandidat slovensko-liberalne stranke dr. Ferjančić, dosadašnji zastupnik i bivši podpredsjednik carevinskoga vieća.

Veliki porazi socijalista u Českoj. Kod jačerašnjih izbora za V. kuriju, zlatni Prag se je i opet pokazao živo kucajućim srcem českoga naroda. Predobio je češko-narodni kandidati proti njemačkom i socijalno-demokratičnom. Takodjer u drugim izborničtvim pete kurije u Českoj slabo je sreća poslužila ove posliednje. U Pilzni i u Smihovu pobiedili su Mladočesi, a u Ljutomjercu Niemci. U Tičinu, koga je do sada socijalista zastupao, biti će uži izbor izmedju Čeha i Niemca. Tako gube socijalisti 4 zastupnika u Českoj.

Junačtvo Boera u južnoj Africi. Ovaj hrabri narod, koji je svojim junačtvom toliko simpatija i ljubavi stekao po svemu svietu, a osobito medju potlačenimi narodi, kao što je i naš hrvatski, još nije podlegao nadmoćju dušmanskomu, već se divno bori za slobodu svoje domovine. — Bilo je doba, kad su i najvatreniji obožavatelji njihove divske borbe, boersku stvar izgubljenom držali, kad su rekli, eto dvije bogate, cvietajuće slobodne južnoafričke skupnovlade izbrisane su sa geografske karte: proždrla ih je sedmoglava britanska uždaja. Pa ipak nije tako, oni još žive i bore se, te zadavaju silnoga straha svojim moćnim protivnicima. Poslje dolazka predsjednika Krügera u Europu, gdje je pohodio evropejske dvorove i uplivne osobe, tražeć moralne pomoći za svoj potlačeni narod, odpor boerski se je pohiljadustručio. Izadjoše čete oboružane i borbe željne iz onih gorskih krajeva, u koje ih Englezi utjeraše, da ih malo po malo tamo usredotoče i izkoriene. Prodriješe kroz englezke kordune, te na raznim mjestim navališe na plandujuće englezke čete, koje uspjehom potukoše odnošno zarobiše, gradove oplieniše, i odnesoše nebrojeno pliena sastojeć u oružju i djelbani. Ti ih uspjesi tako osmjeliše, da predjoše granice svojih bivših republika i naskočiše staro englezko posjedstvo teritorij kapske naselbine, gdje je još mnoštvo njihove braće holandeskoga jezika, podanika englezke kraljice. Dvije jake čete, jedna istočna a druga zapadna, pod vodstvom hrabroga generala Deveta i Steina, bivšega predsjednika oranžke republike, prodriješe duboko u englezko zemljište i potukoše više odiela englezke vojske, koja im je htjela put zapriečiti. Englezi su u velikoj brizi i neprilici, kako da im pute presieku i obkole, da nebude jada gorega. Boje se naime, da nebi, kako su počeli, Holandezi od englezke kolonije ustali na oružje i pridružili se Boerima. Kad bi se to dogodilo, odzvonilo bi Englezima za uviek u južnoj Africi, gdje nebi sačuvali drugo nego primorske obale. To pojimaju i u Londonu, te prijašnje veselje nad postignutim pobjedama, najednoć se ohladilo, te se otrieznie tako, da glavnom njihovom generalu lordu Robertsu, na povratku u London sa južno-afričkoga bojišta, neprireduše, osim službenoga, nikakvoga drugoga slavlja. Dao Bog, da Boeri spase svoju domovinu, i pokažu potlačenim narodima, koliko treba uztrajnosti i nepokolebivosti, za očuvanje zlatne slobode i narodnih pravica!

Unuk Napoleona I. Sasko-thüringško novinstvo donielo je nedavno viest, da je predprošli četvrtak u Kamenici (Chemnitzu) umro čovjek, koji se izdavao za naravnog sina vojvode reichstadskoga i za unuka Napoleona I. To bi prema tome imao biti pravi Napoleon III. Kamenički. „Allgemeiner Anzeiger" od 18. o. mj. sadrži ovu žalostnu objavu: U ponedjeljak u 6 sati umro je nakon podulje bolesti moj dobri muž, krojač Karlo Gustav Ludvig-Bonaparte u 68. godini života. Ožalošćena udovica Klara Ludvig, rodjena Vendt. — Budući da je pokojni krojač, sad koncem god. 1900. stajao u 68. godini, morao se roditi negdje tiekom god. 1833., a vojvoda reichstadtski umro je nakon podulje bolievanja 22. lipnja god. 1832. — I u Wurzbachovom biografskom leksikonu spominje se takodjer neki tobožnji sin vojvode reichstadtskoga, koji bi imao biti učitelj u Wermsdorfu kod Wurzena u Saskoj. On je tvrdio, da potječe iz zakonitog braka vojvodina sa nekom magjarskom groficom, te se podpisao u jednoj molbi, upravljenoj na saksonsko poslaničtvo u Beču, za krstni izvadak „princ Eugen Josip Napoleon Bonaparte".

Viesti i brzojavi o izboru V. kurije.

Krk 3. januara. Ovdje glasovala 42 fiduciara za Laginju 14 za Bennata,

Pazin 3. januara. Ovdje glasovalo 70 fiduciara za Laginju 14 za Bennata.

U Puli dobio je Laginja 20; Bennati 90, Kristan 10 glasova.

Volosko 3. januara. Laginja dobio je 65 glasova, Bennati 22.

Poreč 3. januara. Laginja dobio 18 glasova, Bennati 81.

Lošinj 3. januara. Laginja dobio je 4 glasova, Bennati 14. — Naši fiduciari iz Ilovika i Ćunskog nemogoše radi nevremena pristupiti izboru.

Kopar 3. januara. Laginja dobio je 63 glasova, Bennati 75, socialista Kristan 7.

Dakle ukupni posljedak: Kandidat talijanski dr. Felice Bennati 313, Kandidat hrvatsko-slovenski dr. Matko Laginja 282. Kandidat socialistički Etbin Kristan 17.

TRST 4. januara. **Uspjeh izbora je ovaj: Hortis (liberalni talijan) 8059 glasova, Rybarž (Slovenac) 6438 glasova, Učekar (socijalista) 4091 glasova, Dompieri (samostalni talijan) 2480 glasova.**

Uslied toga doći će do užeg izbora izmedju našega hrvatsko-slavenskoga kandidata odvjetnika dr. Ribarža i kandidata židovsko iredentističke stranke Atilija Hortisa, i taj uži izbor obaviti će se dojduće nedjelje.

Radostni oni glasi iz velikoga trgovačkoga grada na obali hrvatskoga jadranskoga mora puknuti će širom svega velikoga slavenskoga svieta i obratiti svoebću pozornost na ovo hrv.-slovensko primorje, gdje se vodi talanska borba medju dva svieta. Velebnim uspjehom naše braće u Trstu, postignuto je ono, što se naši Talijani najviše plaše, razprsila se basna o svemogućemu i izključivom talijanstvu Trsta, te glave Primorja. Oba talijanska zastupnika skupa broje 10469 glasova, a protivnici Slovenac i socijalista 11339, uz sve to, da je do 1000 slovenskih glasova iz izborne liste izpušteno bilo i isto toliko njih je ostalo bez poziva, te nije moglo izvršivati svoje izborno pravo.

To nas najviše tješi radi neuspjeha u Istri, i za takov uspieh u Trstu, lahko onoga u Istri pregorimo! Tako napried, pak će naš narod opet postati gospodarom u vlastitoj, od dosjaka mu oteloj zemlji, stezati će se gospodstvo hrvatsko-slovenskoga jezika „od mora pa sve do mora". Živili sviestni i radini tršćanski rodoljubi!

Uredničtvo.

Klesarska radionica

Mata Jurinovića u Baški

na otoku Krku

preuzimlje svakovrstne klesarske radnje, kano izradbu **oltara, krstionica, propovieđaonica, svetohraništa** i svih ostalih crkvenih uresa, nadalje **nadgrobnik spomenika, stolova za vrtove i perivoje** i to sve iztesano iz domaćeg mandolatnog mramora, iz svojeg vlastitog kamenoloma u Baški.

Iste radnje obavlja i iz kararskog, veronežkog te inog drugog finog mramora. Radnja je solidna a ciene vrlo povoljne.

Za blagohotne naručbe slavnom se občinstvu preporuča

sa štovanjem

Mate Jurinović,
klesarski majstor.

Dr.

Josip Šebesta

specijalista

za dječije i grlene bolesti

ordinira od 11—1.

Rieka-Fiumara br. 2.
(kuća Jakovčić.)

Javna zahvala.

Velečastnoj gg. svećenicima, rodbini, prijateljima i znancima, koji su sproveli do hladnoga broba našeg nezaboravnog brata, dotično strica itd.

JOSIPA KINKELU

trgovca u Rukavcu,

izrazujemo ovime najtopliju hvalu. Osobita pako harnost veže nas prama čestitoj obitelji našeg rodjaka g. Vjekoslava Kinkele, obć. savjetnika i trgovca u Rukavcu, koja se je toliko trudila i uznastojala oko pogreba.

RUKAVAC DOL., dne 29. prosinca 1900.

Tugujuća obitelj.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rhoumatizmu, kalanja i trganja u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačani željezovitl sirup djeluje proti slabosti, bliedosti, skrofulomosti, podbuhlosti, djecinjoj krijavosti, ženskim bolcsim, slaboćnosti, nemoći. Ciena fiaši 2 fiorin.

Pojačane svedske kapljo ili svedska životna tinktura (Lebenstropfen) Ovim se glasovitim sredstvom odličje krvizlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaksava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odstanja se bol u želicici, želudačne grčeve, šasica, grozica ili zimica, zavrjanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli korisno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit i zame bolesti. Ciena, fiašici s napukom 50 novčića

Prah za blugo ili za marvu, za konjski kuh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado ždrati pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Svajcarsko pilulice najdjelotvornije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili stomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili težini. Ciena škatulji 70 novč.

Mazilo za blago ovabito za konje i volove proti kostenoj boli, sprečenim, nategnutim žilam, ukočenosti i nateklini, poslie težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca, 1 fiaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju. učvršćuje meso oko zubi, razfriškuju usta, uklanja neugodan vonj. 1 fiaša 60 nč.

Finu smrekovu esenciju. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dahanje i za plućobolne. 70 se novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 fiaša 80 nč.

Mast proti lišaju, krastam perućini i osypotinam, 1 lončić 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedljini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Ciena 50 novč.

Prah za bielu put za lice proti sunčanim pjegam ili dekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipatine na licu; pridaje gladkost, sjajnost; bjelodu i finoću obrazu i ruku. Ciena većem lončiću 1 fiorin. K tome spada još boraksov sapun po 30 novč.

Pudergelantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te pove netkodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagrađjen na Pariškoj-izložbi sa zlatnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žućkastoj. Ciena kutiji 1 for.

Sapun gelantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčistih tvari, a odličuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Creme gelantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tejsta, kao što su pričići, sjedilice, crvene mnje, piege, opora koža i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se Gelantine mast skada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 1 fiorin.

Emu gelantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tejsta, kao što su pričići, sjedilice, crvene mnje, piege, opora koža i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se Gelantine mast skada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 1 fiorin.

Mirisna ženska sol se sobe kuditi, nekolico kapi šire po sobi prekrasna mirisa. Fiašica 50 n.

Otrov ili cemer za stjenice i kimake. Fiašica 50 novč.

Antiboleine od Rodinna proti grozici ili zimici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da sliede kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA U LJUBLJANI

Špitalska ulica br. 2.

Kupnja i prodaja

svih vrsti

renta, državnih papira, založnih pisama, srećaka, novaca, valuta,

i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Posude na vriednostne papire

uz nizke kamate.

Osiguranje proti gubitku na kurzu.

Promese za sve vucitbe.

Primanje novčanih uložaka

na

uložne knjižice, na tekući račun, i

na girokonto sa 4½% kamatima od dana uložka do dana digunća.

Eskomptira mjenice najkulantnije.

Burzovne naručbe.

Broj 3. U Puli, dne 3. jenara 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Izbornici kmetskih občina Istre!

Dne 9. ovog mjeseca pozvani ste u zakonita izborna mjesta, da imenujete zastupnike za kmetske občine.

Oni fiduciari, koji ste pod kapitanat Kopra, Poreča i Pule, imate imenovati jednoga zastupnika, a oni koji ste pod kapitanat Voloski, Pazinski i Lošinjski, imate imenovati opet jednoga zastupnika.

Narod Vam je već dao punomoć i rodoljubna dužnost Vas veže glasovati za ljude vaše vjere, jezika i krvi. Predloženik kmetskih občina istočne Istre je naš

Vjekoslav Spinčić,

dosadašnji zastupnik onog izborničtva.

Svi fiduciari, koji ste za 9. januara pozvani u Volosko, Pazin, Lošinj i Krk (Veju), dajte svoje glasovnice s imenom prof. **Vjekoslava Spinčića.**

Predloženik kmetskih občina zapadne Istre je naš glavni suradnik

Mate Mandić,

novinar u Trstu.

Svi fiduciari, koji ste pozvani za 9. januara u Kopar, Poreč i Vodnjan, dajte svoje glasovnice s imenom **Mate Mandića.**

Imena **Spinčić** i **Mandić** poznata su Vam dobro i nepotrebuju nikakove preporuke. Njih preporučuje žarka ljubav do ove naše mile Istre i do našega majčinoga jezika hrvatskoga ili slovenskoga

Njih preporuča dosadašnji njihov neumorni trud za napredak našega puka, a nada sve preporuča ih, što su već do sada u borbi za narodna prava pretrpili.

Nitko od Vas neizostani onaj dan, svi izvršite svoje sveto držanstvo, svi kako jedan dajte svoje glasove spomenutim rodoljubom od nas predloženim miljenikom naroda.

Trst—Pula, dne 2. januara 1901.

Političko družtvo:

„Edinost".

Uredničtvo lista:

„Naša Sloga".

Pobjeda sustava!

I.

Nakon razpusta carevinskoga vieća stupio je ministar-predsjednik dr. Koerber pred narode naše pole monarhije pozivom, da biraju za državni sabor nove zastupnike, koji će omogućiti djelovanje carevinskoga vieća i riešiti sporazumno sa vladom bar velika gospodarska pitanja. Glas ministra-predsjednika ostao je glas vapijućega u pustinji, jer se njegovu pozivu nije odazvala nijedna stranka i nijedan narod.

Izuzev socijal-demokratičku stranku stupile su izbornu borbu sve ostale stranke sa narodnim programom. Jedini socijalisti odazvaše se pozivu ministra-predsjednika, ali baš oni doživiše najveći poraz, dočim je već do sada broj skrajno-narodnih zastupnika poskočio.

Dr. Koerber postigao je dakle baš protivno onomu, za čim je težio. U novo carevinsko vieće stupiti će naime oslabljena ona stranka, koja neprestano prodiče, da ide jedino za poboljšanjem materijalnog stanja nižih slojeva pučanstva, i koja se možda i nehote drži Koerberova programa, dočim je porasao broj odlučno narodnih zastupnika i radikalnih vikača à la Šenerer, Wolf i drugovi.

Iz dosadašnjega uspjeha izbora u petoj kuriji i seoskih občinah dade se zaključiti, da se buduće carevinsko vieće neće razlikovati od prošloga ničim i da će izbijati narodnostne oprieke na vidjelo možda više, nego li ikad do sada. Ministar-predsjednik nije dakle postigao svoje javne svrhe, jer novi državni sabor neće biti nikako sposobniji za rad nego li bijaše posliednji. Rekosmo javne svrhe, jer on može imati i tajnu svrhu t. j. dokazati, da je u našoj poli monarhije nemoguće vladati parlamentarno i po tomu udesiti dalnje svoje korake. Ti koraci mogli bi biti: obustava ustava, promjena ustava, samovlastna promjena poslovnika carevinskoga vieća ili koja slična mjera.

Medjutim naša nakana nije sada, da si razbijamo glavu tim, što kani ministar Koerber i kako će se izvući iz stupice, u koju se je zapleo svojom neodlučnošću i svojim kolebanjem.

Naša je danas nakana, da osvjetlimo letimice izbornu borbu u Istri i da pokažemo, kako je došlo do talijanaške pobjede u petoj kuriji i u zapadnom izborničtvu seoskih občina, koja pobjeda nije u istinu drugo, nego pobjeda zlosretnog sustava, pod kojim stenja svi Slaveni Primorja.

U više navrata i pod raznimi naslovi dokazali smo zadnjih mjeseca, da bijahu izborne sekcije u Istri tako razdieljene, da ih nebi bilo moglo za Talijane povoljnije razdieliti ni isto talijansko političko družtvo. Glas, da je kod te razdiobe sudjelovao i jedan član zemaljskoga odbora u Poreču, postaje sve to više vjerojatnijim. Razdioba izbornih sekcija u političkih kotarih: Kopar, Poreč, Pula i djelomice Pazin uvjeriti moraju svakoga, koji pozna naše narodnostne odnošaje, da se je išlo očito za tim, da naši narodni protivnici, jedna trećina pučanstva ciele pokrajine, dodju kod izbora do većine. Razdioba izbornih sekcijah u občinah: Milje, Buzet, Pazin, Pula, Motovun, Grožnjan, Umag itd. itd. ostati će glasovitom u ljetopisu naših izbornih borba.

Proti takovoj razdiobi izbornih sekcija prosvjedovalo je na vrieme naše političko družtvo i pojedine uplivne osobe na c. kr. namjestničtvo i na predsjedničtvo ministarstva. Ti prosvjedi ostaše bezuspješnimi, premda se s takvom razdiobom neslagaše ni pojedine c. kr. kotarske oblasti, koje su pozvane, da razdiobu sekcija same provedu.

Nu uzprkos takovoj razdiobi izbornih sekcija očekivali smo, da će ogromna većina naših birača u toj kuriji odlučili na korist našega kandidata. Na temelju službene statistike morao je svatko doći do pravilnog zaključka, da će **185.000** hrvatsko-slovenskih stanovnika Istre prije doći do pobjede u toj kuriji, nego li **118.000** stanovnika talijanske narodnosti. Ali ipak tomu nebijaše tako! Ogromna većina pučanstva Istre ostala je u manjini napram ogromnoj manjini! Kako je došlo do te zagonetke, odgovoriti ćemo u budućem broju.

Divska borba.

Izključivo, biesno, goropadno, nametno talijanstvo Trsta, gdje si? Nema te više! Odkrio se rub zastora, koji je pokrivao tvoju golotinju, i sviet je uvidio, da si bio puka fikcija! Slavnim uspjehom na izborima dne 3. jenara učinili su naša braća Slovenci u Trstu vjerovanju o talijanstvu Trsta kraj. Sad neka vidi i slavna cesarska vlada, koja u svemu ide Talijanima Primorja na ruku, radi toga jer su znali usurpirati autonomnu upravu, te iz tog tvrdog položaja prikazati svietu cielo Primorje u svojoj boji — neka vidi na što se svadja to hvaljeno talijanstvo. Na poldrugu hiljadu glasova više od slovenske stranke! Oni, koji imaju sve u rukama i magistrat i javna skladišta i kapitul i tvornice i činovničtvo i vladinu simpatiju, pa samo šestnajst stotina glasova više od stranke potlačenih, prezrenih, progonjenih „šćava", koji nemaju ni moći, ni vlasti, ni upliva, već poštenje i broj u narodu! Neka otvore oči i pogledaju sada, Talijani iz Italije, nek vide na što se svadja legenda o talijanstvu Trsta i Istre na ovoj istočnoj obali jadranskoga mora. Nek uvide, da je sve ono, što su im nespašenici iz ovih krajeva bajali, laž i izmišljotina; nek se uvjere, da je talijanstvo samo uvedena biljka nametnica, koja je pustila žile po slovensko-hrvatskoj njoj neprijatnoj zemlji, na kojoj prije ili kasnije mora da uvene. Naša pobjeda u Gorici, polovična pobjeda u Trstu, izbori u Istri, gdje su dva djela Bennatijevih fiducijara nosili benevreke i priznavali se Slovincima. Talijanska tobožnja afermacija u Dalmaciji, gdje osim Zadra, po dalmatinskim rodoljubnim gradovima, nisu mogli skuckati ni sto glasova. sve to, moralo bi ih, ako imaju i zrnce zdrava razuma, ako nisu neozdravljivo obolili na megalomaniji, već jednom za uviek da osvjedoči, da ovamo nemaju šta tražiti, niti što naći.

Pa sve ako su Talijani prama samim Slovencima zadobili i neznatnu većinu, prama protivnim strankama skupa imali su manjinu. Kako smo već javili, Talijani u Trstu su imali 2 kandidata. Židovsko-liberalna gospodujuća klika nosila je i ovaj put nadri-učenjaka Atilija Hortisa, a proti tomu su podigli neki kandidaturu bivšega načelnika dra. Dompieri, koji je u svoje doba htio da razsvieli žderanje talijanskih jaslara na plinarni, pak od onda pao u nemilost klike. — Pa oba ta dva talijanska kandidata zadobiše okruglo 10 tisuća i petsto glasova; a naproti Slovenci i socijalisti dobiše 11 tisuća i petsto glasova. Na taj način obe talijanske stranke skupa ostadoše u manjini, prekoračiv ovog znamenitoga dana vrhunac briega slave svoje i zaputiv se, nadamo se u Boga i pravicu niz brdo, do podpunoga sunovraćenja!

Pa i taj znatni broj glasova, zar su im ga dali čisti Talijani? Tkogod pozna naše odnošaje znade, da mnoštvo ubogoga našega puka ili silom prisiljeno i neznanjem smeteno, daje svoje glase talijanskoj stranci. Od sve one silesije radnika slovenskoga i hrvatskoga jezika i poriekla u Trstu, mnogo ih je hiljada dalo svoj glas, pod pritiskom poslodavca proti svojoj volji i savjesti za protivnika. Mnogi su bili zavedeni, da se glasuje ne za Talijana već „za Trst", a mnogo ih se je bez dvojbe u okolici dalo zavesti i prodati, kako dokazuju tamošnje manjine u prilog Talijana. Računajmo takove glasove na najmanje, na samo dvije hiljade glasova, uzmimo u obzir da će biti jedna hiljada naših iz liste izpuštena, druga s krivim imenima napisana, da će iznašati do hiljade glasova samo neuručene pozivnice, s kojim su talijanski pristaše glasovali za naše ljude. Promislimo koliko talijanskih podanika obično glasuje za svoju stranku, pa ćemo doći do presenetnoga zaključka, da bi Talijani izčezli u Trstu onaj dan, kad bi jim bez korupcije i bez vladine pomoći bila iztrgnuta oblast iz ruku. Postali bi ono, što su postali na primjer u Splitu quantité negligeable!

Pa ne samo dne 3. tek. već eto i prekojučer na dan užega izbora, osvjetlali su si Slovenci junačko čelo. Bilo je predano za **dr. Rybarža 8414**, a za **Otilija Hortisa 10.699 glasova.** Razlike je dakle od okrugle 2000 glasova, malenkost, koja samo uvećava našu moralnu pobjedu!

Da, pobjeda moralna je na našoj strani! Tom se može dičiti cieli hrvatsko-slovenski narod, dapače cielo slavenstvo! Možete se dičiti i vi poduzetni i požrtvovni narodni vodje u Trstu. Ovim danom postajete ljubimci i dika narodna! Imena braće Mandića, marljivog dra. Gregorina, odvjetnika Pretnera, Rybarža, Abrama, Slavika, trgovaca i bankira Kalistra, Gorupa, Truđena, Mankoča, Bogdanovića i koliko jih je drugih. Agilnih novinara Jakića, Cotića i ostalih; svih onih, koji su ustrajnim i ustrpljivim radom doveli narod do tolikog uspjeha, ostati će u narodu u neizbrisivoj uspomeni. Živili i dočekali ostvarenje naših zajedničkih težnja i nada!

Još o popisu pučanstva.

U posljednjem smo broju izlaknuli važnost popisa, što se ovih dana obavlja po cieloj Istri. Mislimo, da će izvidi i bilježke prebrojnih povjerenika biti po mogućnosti točne, samo u jednoj točki biti će slieparija i to u točki jezika, kojim naš puk govori. Po uputi državnih vlasti ima se kao jezik občenja zapisati jezik, koji se govori u rodnoj kući pojedinca. Dakle kojemu roditelji i braća govore u kući hrvatski ili slovenski, a on služi u kući Talijana ili Niemca, gdje se govori talijanski ili njemački, nema zapisati kako jezik občenja jezik talijanski ili njemački, kojim on govori sa gospodari, nego hrvatski ili slovenski, kojim bi on govorio, da je doma. To neka si zapamte oni naši, koji se nalaze u službi ili radnji izvan kuće.

Da se barem negdje zaprieči ili izpravi krivo zabilježenje jezika občenja, mi bi predložili, da se u svakoj občini, koja se nalazi u talijanskim rukama nadje nekoliko pismenih ljudi, koji bi dva i dva

Nastavak u prilogu.

Veliki ples Čitaonice u Puli biti će 26. jenara u kazalištu.

Za družbu sv. Cirila i Metoda sabrao g. Mate Sanković trgovac u Danah u veselom družtvu na Livadah u kući g. Andjela Fakina kruna 6 i 40 filira od sliedećih rodoljuba: Zajc iz Trnovoga 1 K; Uršić iz Slovenske Bistrice 1 K, Rudolf Fakin iz Livada 2 K, M. Sanković iz Dana 1 K, Petar Bežjak iz Bezjaki 40 filira, Antun Bezjak (Baki) 1 K.

„Bratovšćina hrv. ljudi u Istri" u Kastvu uplatili su u ime oprosta od čestitanja: Tomičić Viktor, Volosko, 10 K; Simčić Mate obć. blagajnik Klana 2 K. — Izim toga uplatili su godišnje prinose gg. Mužina Miho Dubašnica, Matanić Petar i Rode Fran po 2 K, Vinodolac Ivan, Milovčić Pave po 1 K, Hržić Juraj 1 K 20 h, Kraljić ud. Franka i Šabalja Juraj po 60 h, Radić Miho 50 h, Karla Tomašić žena Vinka Volosko 2 K, Š. anjol Ivan Dobrinj 1 K.

Godina 1910. po Falbovom proročanstvu. Poznati Falb stavlja za prvu polovinu sliedeće godine ovo proročanstvo: Jenar, u početku suho vrieme s razmjerno dosta nizkom temperaturom te kadkada sa sniegom. U sredini mjeseca toplije vrieme i ponešto sniega, zadnji tjedan u mjesecu nazadak u temperaturi, jaka snižna mećava. — Febrar: Prva trećina vrlo kišovita s mnogo sniega. U drugoj trećini manje oborima, temperatura obćenito raste, no ne preko normale. U posljednoj trećini mjeseca opet nešto veće oborine. Snieg pada riedko. Uslied neobično visoke temperature i otopljivanja sniega može doći do poplava, imenito zadnjih dana u mjesecu. — Marač se glede vremena razpada u dvie polovine, od kojih prva obiluje s dosta mnogo sniega i bure i kiševlja u zapadnoj Europi, dok će druga polovina biti suha, a u srednjoj Europi vrlo kišovita, imenito s mnogo bure, gotovo bez sniega i s poprečno s visokom temperaturom. Imenito se ističe dan 20. marča kao najkriličniji dan godine. S njegovim približavanjem bit će kiševlje sve jače i obsežnije. Mjestimice bit će i bure, koja se imade očekivati svagdje, gdje bude vladalo suho vrieme. Inače s obzirom na sve može se mjesec označiti kao vlažan. — April. U ovom se mjesecu oštro razpoznaje pet faza. Najprije obilne oborine u cieloj srednjoj Evropi s nešto sniega uz nizku temperaturu. Onda dolazi suho vrieme bez sniega i normalna temperatura. Iza toga jače kiše, vrieme sklono na buru, bez sniega; temperatura malo po malo pada. Po tom prilično suho vrieme uz vrlo nizku temperaturu i uz vrlo malo sniega. Konačno malo po malo kiševlje uz razmjerno vrlo visoku temperaturu i bure. — Maj. Obzirom na kišu ne može se mjesec rastaviti u dielove. Oborine će biti riedke, no u stanovitim razmacima nekoliko puta izdašne. Druga trećina mjeseca obiluje burom. Druga polovica mjeseca imade višu temperaturu od prve. Mjesec će u obće biti vlažan. — Juni. U svem je veoma suh od svibnja, no i u njem će biti pojedinih dana u stalnom razmaku sa znatnim oborinama. Isto u početku druge i treće trećine mjeseca. U drugoj trećini mjeseca bura je rjedja nego u prvoj i trećoj. U početku prilično visoka temperatura pada u drugom tjednu znatno, a u trećem još više. Istom četvrti tjedan dolazi do normale. U svem se dakle može reći, da će vrieme u tom mjesecu biti povoljno.

Bura i zima. Poslije nove godine zavladala je u naših južnih stranah neobično jaka bura i zima. Duk vlada jedna ili druga, dade se nekako živjeti, ali kad se obje slože, kao što je to slučaj ovih dana u naših strana, onda jao i pomagaj. U Puli uz silnu buru toplomjer spao je do 5 stupnjeva izpod nistice a u Trstu biesnila je bura kako tamo biesniti znade uz ciču zimu od 7 stupnjeva izpod nišlice. Na dan izbora za V. kuriju bijaše zima tako osjetljiva, da se nije dao na ulicu nitko ako nije baš morao. Tako bijaše sliedećeg dana u petak i u subotu. Radnje na ulicah tršćanskih bile su posve prestale, jer se nije nikomu račilo stati na ulici niti časak. Tako kod nas na jugu, a čitamo da je u sjevernih stranah monarhije zameo snieg. — Isto javljaju i iz sjevernih gradova Italije. Zima je dakle nastupila kasno ali častno!

Iz hrvatskoga Primorja pišu, da vlada tamo više dana strašna bura.

Neposluh. I poslušnost je liepa vrlina, koja bi morala kititi duše mladeži naše. Liep primjer poslušnosti daje nam mali Isus, odan i podložan svojoj božanstvenoj Majci i svom hranitelju sv. Josipu. — Poslušni moramo biti najprvo Bogu i njegovu zakonu, pa obćoj majci svetoj crkvi. Za Bogom moramo slušati i svoje roditelje, jer nam to zapovjeda sam on. I svom kralju i domovini moramo biti poslušni i podložni, spremni, da krv za nje prolijemo. Bog nam nalaže, poštenje nas duži, da nadalje budemo uslužni svakom starijem od sebe. Poštujmo starije i nas će mladji naši! — Nemila je i ružna neposlušnost. Učimo djecu našu iz malena, da budu poslušna; ne dopustimo da ikad reku „neću"! Poslušno je čeljade svakomu milo, a osobito dragomu Bogu. D. V.

Igra. „Od vraga je postala, igra" veli pametan čovjek. Veliko je to zlo i jako štetno. U igri se svaka opačina dogadja. Što čovjek više igra, to bi još više igrao. Gubi li, gleda da igrom izgubljeno povrati; dobiva li, želi i još više dobiti. Ti se čovječe kartaš i bućaš, tvoj sluga novac na kapice baca. Ala sluge vriedne svoga gospodara. U svetac, dok pravi kršćanin sa svojom porodicom dostojno posvećuje dan svetačni, ti sjediš u krčmi, prevrćeš, psujuć i proklinjuć zlosretne karte, ili bacajući ruku dereš se iz sveg glasa „šije-šeto". Ni u rabotni dan neda se tebi raditi, već trkom u krčmu, da se zabućaš s kim o litricu po litricu, dok ti tako i sluga ti kod blaga proigrava novce, koje ti je ukrao, blago prepušteno sebi, upada u štetu, a ti plačaš. I tako ti život prolazi. Do kasne ure noći igraš, kako se u jutro probudiš trčiš opet da zaigraš. A tvoj život, tvoji domaći poslovi sve to zaostaje, tvoja kuća propada. Eto što ti se dogadja u igri; u njoj, nesretniče, uništuješ dušu, zdravlje, obitelj, život svoj. Velika se i bogumrska zla u igri dogadjaju. Tu se čuju psovke, proklinjanja, tu se krade, a u igri se često i ubijstva dogode. Nikad, brate moj, igruči kuće ne sagrade. Tko misli igrom obogatiti, taj je velika budala; igrom će propasti, osiromašiti. Ne prokleta i zla igra, nego pošteni i valjani trud pomaže čovjeka. U radu ti je spas i duši i tielu, jer čovjek, koji vazda radi, on je zadovoljan, on stiče, ter hvali Stvorca svoga na primljenih darovih. A igrač? U svakom ga selu ima, pogledajte ga, naučite se! Svaki pa i lukavi krčmar ruga mu se, kako se kesa prazni, život propada, obitelj gladuje, a duša u pakao leti. Eto, to je korist igračeva. Ostavimo se dakle igre, jer nam nije koristna ni za dušu, ni za tielo, a držimo se onoga, što je dobro i liepo, milo Bogu i poštenim ljudem. V. D.

Laž. Laživcu nitko ne vjeruje, svaki se od njega tudji, jer je kadar sa svojom laži i zlo počiniti. Kako vidiš, brate dragi, i laž je ružna mana. Pa ipak kod nas se laže na sva usta, pa baš i bez potrebe. Lažemo mi, pa se od nas uče lagati i naša djeca. Za sva ona zla, što mi djecu učimo, težko ćemo Bogu odgovarati, a još težu kaznu trpiti! Težko je čovjeku, kad pade, tako nizko da mu radi njegovih lažili nitko nevjeruje, jer tko jednom slaže, drugi mu se put ne vjeruje, sve da i istinu kaže. Laži ovdje, laži onđje, pak kako su u laži kratke noge a plitko dno, svaki sazna, da nisi istinu rekao, pa ti više ne vjeruje. Ala dično li je, kad govoriš, da te tko prekine i reče ti: „Ti si laživac, ne vjerujte mu ljudi! To si sam zaslužio, ne bijaše nikad lagati. Bog ti je dao jezik, da njim istinu govoriš — tko istinu zbori, Boga hvali — a ne da bezštidno lažeš. Ne valja ni od straha lagati. I ako je istinita ona, da tko istinu gudi, gudalom ga po prstima biju, to ipak poštenu je čovjeku sveta dužnost za čast istine sve pretrpiti. Za istinu je trpio naš Preblagi Spasitelj, za istinu su trpili milijuni svetih mučenika, a za istinu, koja iz raja dolazi, do potrebe i mi trpiti moramo. U našu dušu uvukla se laž, mi lažemo vazda i bez potrebe. Braćo draga, istina je iz raja, a laž iz pakla; ostavimo se onoga, što je iz nečastivih ruku, a prihvatimo se istine, jer istina je Bog. Čovjek, koji istinu govori, mio je Bogu i poštenim ljudem a laživac je proklet i prezren i od Boga i od ljudi. V. D.

Pogibeljno sredstvo za vlasi. U liečničkom časopisu „Wiener klinische Wochenschrift" opisuje se jedan slučaj pogibeljnog oboljenja od bojadisanja vlasi „phönixom", za koji je predstojnik patološko-kemičkog bečkog sveučilišnog zavoda prof. dr. Ernst Ludwig ustanovio, da sadrži „paraphény-lendiamina", koji je žestok otrov. Taj je slučaj od obćeg interesa, pa ga je vriedno zabilježiti. Gospodja M. B. u Beču zadobila je u juliju o. g. žestoke zapale na glavi od toga, što je svoje siede vlasi poernila „phönixom", koji joj je neki bečki vlasuljar preporučio kao posve neškodljivo sredstvo. Vlasi su od „phönixa" doista postale crne, a gospodja po njimi mladja, ali se već nakon treće uporabe pokazalo otrovanje krvi na glavi. Liečnik je gospodji zabranio mazanje vlasi i prijavio slučaj oblasti, te je proti vlasuljaru povedena kaznena iztraga. I u bojuh za vlasi „Juvenia" i „Nussextract" sadržani su vrlo žestoki otrovi. Nevalja dakle bojadisati vlasi, nego držati ono, što nam Bog dade.

Čarke (Urok). Ljudi vjeruju u vile, vještice i vukodlake; u čarke i čarolije. Pametan čovjek u to ništa ne vjeruje, a i brižna naša majka sv. crkva, zabranjuje u to vjerovati, jer toga ništa nema. Ako okrene luča, a mi skočimo, da su to vještice skuhale; ako koga iznenada zaboli, velimo: ureklo ga! nabacilo mu! ako se muž i žena svadjaju, kažemo: učinili su im! ako nam obnoć krv smeta, mi velimo, da nas mora duši. Razboli li se tko, zovemo bake da mu čaraju; izgubimo li što, gine li nam blago, trčimo kukovoj vračarici, da nam kaže, da nas oslobodi. Želi li djevojka steći momka, momak djevojku lete i oni k ciganki ili čaratanici, da im pomogne! Mislio bi čovjek: te su vračarice moćna čeljad. Budala veli da jesu! Ciganke i seoske bake niti što znadu, niti što mogu učiniti, ali kad ima budalasta svieta, da im vjeruje i da ih se straši, one ti liepo mame i novca i hrane. Pametan čovjek zna, da onaj veliki i pravedni Bog ne će dati moći onakovoj čeljadi. Bog svoje milosti ne daje po čarkah i cigankah, već sam ih pruža svojom nevidivom rukom onako, kako je tko zaslužio. Vještice su dakle i čaratanice buncutice, koje ljudom svietu mame novac, obećavajući mu Bog zna što. Ni vila nema, a ni vukodlaka se pravedan čovjek nema strašiti. Nepoštenu čovjeku, zločincu, duša je nemirna; njemu se prikazuju strašila i vukodlaci, a miran čovjek, poštenjak, ne straši se svega toga, on vjeruje samo ono što mu Bog, crkva i njegova bistra pamet kaže. Budali je svaki kamen, svaki šušanj strašilo. Nije dakle pametno ni dostojno, da tražimo pomoći i savjeta u lukavih čaratuša; one nas varaju, pa se onda rugaju s nami. Ne vjerujmo u svaku što nam budale i strašivci reku, već stalno vjerujmo u Boga i njegov sveti zakon. Kod Boga i kod poštenih i pametnih ljudi tražimo pomoći i savjeta, a ne kod ludih vještica. D. B.

I. Nešto o jelu. Zabilježio Ninić. Da rečemo dvie tri o jelu i čuvanju jela. Za vrućih dana najprije se pokvare jela na to treba najviše da pazi domaćica. A jeduć pokvareno jelo ruši se zdravlje. Pošteno jelo se raztvara u otrov, te mnogi tako umiru. — Lahko se pokvare ribe, a tada su vrlo pogibeljne po zdravlje. Samo svježa riba zdrava je hrana. Kad se riba priesna, skuhana ili pečena ostavi i dugo stoji, brzo se raztvori. Ribe se ne smiju podgrijavati ili ostavljati za drugi dan, nego, ako je što, recimo ostalo od podne, valja upotriebiti odmah u veče, ali sutradan već ne valja. — Još se brže kvare raci. Kuhani raci, kad dulje vremena stoje, škodljivi su, te je već mnogi, koji ih je jeo, od njih obolio; a i same su oblasti u većih mjestih na to upozorivale i opominjale. — Najbrže se pokvare ribe u kutijah, konzerve za vojništvo, kad kutija nije dobro zatvorena. To se može reći osobito za sardine u kutijah, koje valja, kad se kutija otvori, sve pojesti, a ne ostavljati za drugi dan. Tako isto valja činiti s morskimi raci u kutijah. — Što se drugih jela tiče, nuždno je da domaćica zna, da treba ostatke kuhanog ili pečenog mesa, slaščice ili tjestenine s mliekom po mogućnosti u jedan dan pojesti i toliko pripraviti, koliko je za obitelj za dan potrebno. Takva pokvarena jela prouzrokuju, da se čovjeku kvari i smeta probava, ali ne otruje se. Na to trebaju paziti osobito domaćice, koje ljeti kuhaju za više osoba. Sigurno im je probitačnije, kad za dan toliko skuhaju, koliko osobiju dovoljno može biti, a da jela ne ostane. Ako isto jelo sutra iznesu, malo će prištediti, a mogu čovjeku bolest prouzročiti, a onda valja zvati liečnika, kupovati liekove i eto troška. — Ostala jela, koja zaudaraju, moraju se uništiti, a ne davati jadnoj siroti, da se tobož učini dobro djelo, jer i siromah voli svoj život. To je vrlo zao običaj, jer se tako škodi siromahom u zdravstvenom pogledu, a nije takav postupak ni bez kazne, kad oblast sazna. — Ele, neka domaćica proračuna, koliko joj je dosta hrane za kuću na dan i toliko na stol spremi, pa ne će imati glavobolje.

Loše držanje krava muzara. Čuti je više puta od gazdarica silne tužbe na ovu ili onu babu, moru i vještcu, kako je oduzela mlieko od krave.

Jedna se tuži na sred ulice, te kune i proklinje, da se ostalim koža ježi slušajući.

„Gle, solona ju uzela, krava mi se prije osam dana otelila, dobivala sam 11 do 12 litara mlieka, a sad — kuku mene — jedva polovinu, i to je kao sukrvica crveno, a eto od moje susjede, preko puta, — bar da je krava, nego koza, — mala bubava, i gle, u nje mlieka, kao vode, ona ima i za prodati i opet joj djeca u kući nisu ga željni, al šta ćeš kad muze kraj svoje koze po tri druge, u nje je i moje krave mlieko."

Mila drugo, čula sam pripovjedati od susjede, kako je vidila, gdje muze iz metle i drugog predmeta mlieko.

Takovih bljutavština može se čuti od svakojakih brbljavka radi krava. Ovakove gazdarice ne misle, da slabom njegom i hranom svog blažčela, kravici mlieka ponestane.

Neke se tuže, da bez teleta ne mogu pomuzti, pače i vrlo malo da mlieka daje. — No čujte, što veli M. Relković u svojem „Satiru:"

Ako ćeš ti kravu držati,
I još od nje ku korist imati,
Veži ti nju na uže u štali,
Te joj podaj posija i soli.
Muzli ćeš ju ma i bez teleta,
Ako toga i nije hadeta.

Dakle domaćice, sjetite se one narodne, koja veli: „Podaj kravi pod gubicu, ona će ti u muzlicu!"

I tako kraj dobre i obilne hrane nestat će u narodu mora i vještica, koje tudjih krava mlieko oduzimlju. M. Š.

Brzojavi „Naše Sloge“.

Baškanova, 7. jenara 1901. Pijana krčka fukara trećega tekućega stvarno napala našega fiducijara Matejčića, kamenjem navalila na kurata Kornića, prietila, fiducijaru Andrijčiću, otcu, tražeći njegova sina župnika. Ugroženi fiducijari četvrte kurije zatražiše preko ove občine zaštitu političke oblasti, da pristupe biralištu. Obće ogorčenje svega otoka proti Krku i kotarskom upravitelju.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama
sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3½%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3½%
„ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3½%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odlet u krunama
razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.
Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice
za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Line, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.
Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.
Izvrstni domaći lijek proti
influenci, kašlju, nahladi hrapavosti kataru, proti ili prsnomi promuklosti grla.
Cijena 50 para.
Glavno skladište:
Ljekarna L. Ghersetich,
Volosko — Istra.
Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Dr.
Josip Šebesta
specijalista
za dječije i ● ● ● ●
● ● ● grlene bolesti
ordinira od 11—1.
Rieka-Fiumara br. 2.
(kuća Jakovčić.)

Rodoljubi!
Kupujte samo Ćirilo-Metodijske žigice!

Nenadkrilјivo sredstvo proti bolestim želudca i probavila
jest
LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA
iz Ljekarne
„k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru

djeluje najsavršenije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, poremaćajuća, tečka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, zlovoljo, grčevi, zatvor tieka, hemoroidi**, koji kod **bolesti jetara i slezene.** Neutralizira prekomjernu kiselinu želudca i čini ravnanim svaki drugi prasak, osobito poslje prekomjernog i pretadkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih biljnetkih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno negorkog ukusa, inade sloga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a poseb je neskodljiva i kod dulje i redovite upotrebe.

Ciena bočici **1 kr. 40 nč.** poštom naimanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **lancunom i svrdlekom „k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.**

Ljekarne „k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrsnoća i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuju mnogina priznanja, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih znanjuna, kojima sam ovu preporučio kod željudčne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900.
Medcottl, župnik.

Veleštovani gospodine!
Molim po donošenju ovoga plaću poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj lek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu ako toplije preporučiti. Ja sam doselo bio prijatnom mene ljekovo upotrebljivali radi nazrelavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli željudčne boli, da ju nisam mogao podnositi.

Ako prilikom ove moje narudžbe ne bude sve u redu, molim da mi to odmah javite, da mogu drugu narudžbu učiniti.

Belovar, 24. V. 1900.
Dr. Rudolfo Stumpf.

Ako prilikom ove moje narudžbe ne bude sve u redu, molim da mi to odmah javite, da mogu drugu narudžbu učiniti.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih silnih ljekarija, dajem Vašoj životnoj esenciji prvinost, jer sam se osjetio dielia, ja u m o n a i kod dugo pomućenih želudčanih poslodica neodstvija.

Sljepana pl. Frank vić,
predsjednik Gjevojačke škole u Sarajevu.

Gdim ćega držim za zaliti svo medicinska specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrebljava uspješno proti kašlju, presboli i kataru u pluća, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, ogrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Knjigotiskara i knjigovežnica
J. Krmpotić i drug. u Puli
prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje, koje izvršuje brzo i ukusno. — Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede, kao takodjer pisaćeg papira. — Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.
Sve tiskanice za štedovna i zajmovna družtva u obće preskrbljuje točno, brzo i jeftino.

LJUBLJANSKA
KREDITNA BANKA
U LJUBLJANI
Špitalska ulica br. 2.

Kupnja i prodaja
svih vrsti
renta, državnih papira, založnih pisama, srećaka, novaca, valuta,
i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Posude na vriednostne papire
uz nizke kamate.
Osjeguranje proti gubitku na kurzu.
Promese za sve vučitbe.

Primanje novčanih uložaka
na
uložne knjižice, na **tekući račun**, i na **girokonto** sa **4½%** kamatima od dana **uložka do dana dignuća.**
Eskomptira mjenice najkulantnije.
Burzovne naručbe.

pošli iza prebrojnoga povjerenika u kuću naših ljudi, pa jih upitali, koji su oni jezik kao svoj jezik naznačili i ako su kao takov naznačili naš jezik, onda neka jih umole da se podpišu ili podkrižaju na arak papira, na čelu kojega neka bude zapisano samo ovo:

„Mi podpisani i podkrižani izjavljamo da smo prebrojnom komisaru očitovali kako svoj jezik občenja jezik hrvatski ili slovinski“.

Ona dvojica neka se na svakom arku (polu papira) podpišu kako svjedoci, križ i neka od toga pošlju jedan prepis kotarskom poglavarstvu a maticu c. kr. namjestničtvu, ili još bolje neka pošlju one arke nama i mi ćemo poslati sve kamo idje.

Za one, koji neće da njim niti odgovore na pitanje, niti podpišu ili podkrižaju arak, a govore doma naš jezik, pak i za one za koje sumnjaju, da su prokazali kako jezik občenja talijanski jezik, premda govore doma hrvatski ili slovenski, neka ona dva čovjeka napišu na drugi arak ovo:

Mi podpisani svjedočimo, da se u selu (ime) u kući
N. N.
N. N. (tu napišite ime gospodara kuće)
N. N.
itd.
govori hrvatskim ili slovinskim jezikom.

Ovaj arak neka podpiše čim više pismenih ljudi iz sela i občine, koji znaju kako se govori u kući onih ondje imenovanih.

I ovaj arak neka se pošlje nama ili onamo kamo smo gore rekli.

To će sve koristiti na dva načina. Prvo, da će se nekoji bojati kazati krivo jezik občenja, a prebrojni povjerenici će se bojati krivo bilježiti. I jedni i drugi bi bili kažnjeni, kada bi njim se dokazala krivnja. Drugo, da će se upozoriti oblasti na izopačenja.

Kotarska poglavarstva su si pridržala, da će sama sastaviti mjestne preglede. Prije su činile občine i to. Po uputi što su ju ista poglavarstva primila i po propisu ministerijalne naredbe 25. agusta 1900. br. 145 L. P. Z., onaj koji sastavlja mjestni pregled ima u svim slučajevima, u kojim se u njem porodi sumnja u pogledu pojedinih podataka i biljezka pribaviti sebi potrebito razjašnjenje sa obaviesti, naknadnim izpitivanjem i naknadnim izvidom.

Kada sastavljač mjestnoga pregleda primi u ruke one arke sa podpisi i sa posvjedočenimi križevi, pa, uzporediv je sa u pisanici sastavljenimi za jedno selo, nadje, da je većina ili sve selo zapisano kako talijansko, morat će se u njemu poroditi sumnja i morali će, ako je čovjek na svojem mjestu, postupati onako, kako mu ministerijalna naredba nalaže. Ne bude li se on, uzprkos tom maknuo, hoćemo ga mi zapisati na rovaš.

Ne mislimo da će se ovim prepriečati sve izopačenje ove za nas najglavnije rubrike, ali nešto će se ipak postići.

Kako se je pred 10 godina pri zadnjem brojenju varalo cesara i oblasti i puk, neka svjedoče ovi brojevi, koje smo vjerno prepisali iz službene knjige o popisu puka. Zapisano je na priliku ovako za kotar Buje: Da u občini Krasica blizu Buja medju sobom govori talijanski 774 glave, a hrvatski ili slovinski samo 40.

Da u Moriscu 236 ljudi govori medju sobom talijanski, a samo 11 hrvatski ili slovinski.

Da u Šrbaru 345 ljudi govori medju sobom talijanski, a samo 4 hrvatski ili slovinski.

Da se u cieloj obć. Grožnjanskoj 3424 glava služe talijanskim, a samo 266 hrvatskim ili slovinskim jezikom.

Sa sela, koja su pod sud Porečki, zapisali su pred 10 godina kod zadnjega brojenja ovako:

U Fontanah da 413 ljudi govori medju sobom talijanski a suma dva hrvatski ili slovinski, u Gradini da jih 233 govori talijanski a samih 40 hrvatski ili slovinski, u Limu da svi medj sobom govore talijanski, a nijedan hrvatski, u Draševcu 140 Talijana, a samo 33 hrvatski govoreći, u Maju da je 385 Talijana, a samo 23 stanovnika da govore medju sobom hrvatski ili slovinski, u Mugeblu da 143 govore medj sobom talijanski a samo 13 hrvatski ili slovinski. U Varvarih upisano jih je bilo 96 duša za Talijane, a samo malo 65 za hrvatski jezik.

Koji pozna sela i občine, što smo jih ovdje samo kao primjer naznačili, taj zna dobro, da izuzamši pojedinu koju obitelj, sva druga čeljad govori medju sobom hrvatski ili, recimo, slovinski. Ali, koji nepozna ljude, on će i u dobroj vjeri držati, da su ono sve Talijani.

Tako se je našemu Cesaru i Kralju kralo njegove vierne istrijanske Hrvate, tako se je sliepilo ministre i najviše sude. Ter znamo, da je nedavno najviši upravni sud u Beču rekao, da netreba za našu djecu škole u Sterni pod občinom Grožnjanskom. Sudili su tako, jer su našli kriv popis puka i vidili da je tobože sve talijansko!

Pučе istarski, otvori oči, čuvaj svoju starinu, a da ju očuvaš, vladaj se, kako si podučen; nedaj se brojiti u Talijane, kada Talijan nisi.

Nedajte se sliepiti od onih, koji Vam šapću, da Vi niste Hrvati. Niste Hrvati od Hrvatske banovine ni od granice ni od Dalmacije, ali ste Hrvati od Istrije, a da to jeste, pokazuje Vaš materinski jezik.

Zato zahtjévajte svogdje, da pri brojenju puka bude upisano, da govorite hrvatski, ali ako je popisaču ta kost pretvrda, neka zapiše makar slovinski, jer i tako se zove naš jezik, samo nesmje zapisati da talijanski, jer mi nismo i nećemo da budemo Talijani, pak mir i Bog!

Pula 7. januara 1901.

Uredničtvo lista
„Naša Sloga“.

DOPISI.

Iz Oprtlja. U nekom broju „Istarskoga Pulića“, koji se tiska tamo u Puli, bilo je natisnuto pismo koje je tobože neki G. Kozlovich iz Čepića pisao dr. Trinajstiću. Pitali smo sve Kozloviće u Čepiću da li je tko od njih to pismo pisao ili možda znaju tko ga je napisao. Svi su kazali, da bi mogli i priseći, da onakova pisma nije nitko iz Čepića, pa niti G. Cozlovich ni pisao, ni dao napisati, ni poslao. U tom se pismu tuži taj tobožnji G. Cozlovich, da je Matijašić Anton primio 4000 forinta neka je podieli medju one, koji budu s nama glasovali, da su Antonac Anton, Andrija Hrost, Petar Zanko i Frane Milanović primili po 100 forinti dočim on nije primio ništa, a drugi najviše jednu forintu.

To je pismo skovano jedinom svrhom, da oerni naše vriedne i obljubljene rodoljube. Tko ga je izmislio mjeri ljude po svojem laktu i radi po onoj: reci mu, da ti ne reče. Naši Matijašići, Antonci, Hrasti, Milanovići, Zanki i svi drugi ne rade za plaću i plaće ne pitaju za svoj rad, nego rade samo od želje, da bude jedanput našemu puku bolje. Kod toga oni ne dobivaju, nego gube i vremena i novca svoga vlastitoga. Neka se znaj, koji je ono pismo skovao i njegovi prijatelji stanu služiti čistim oružjem, kojim se služe Matijašić i drugovi, pak ćemo onda viditi na što će spasti njihove stotine glasova. Niti sami oprtaljski gradjani neće s njima glasovati bez novca. I njih su morali dobro napiti i platiti „perchè se no zighemo živo anche noi altri“. Pak uza sve to su se još tužili, da se je vanjskima previše dalo i da se je imalo nešto više za njih pustiti.

Svi znaju, da su se u Oprtlju glasovi javno kupovali. Timeus je davao Ivanu Koslovića iz Čepića for. 5, neka ide doma i još mu obećao for. 1 za svakoga Čepljana, kojega bude odveo doma bez glasovanja. Isti je nudjao Jurju Kliniću pok. Antona for. 2 za glas, a kad se je ovaj branio rekao mu, nek ide s njima glasovati i da će dobiti koliko ni sam ne zna. Josip Antonac pok. Ivana Markić se je hvalio, da mu je Josip Sikić pok. Benedekta dao for. 1 za glas. U Krastićih bio je jedan Pavletić, koji je jednog našeg nagovarao da glasuje s njima i da će mu on dati buletin s kojim će primiti od neke Marije u Oprtlju for. 50 i više za glas. Svi znadu, da je Gabinet u Oprtlju bio prava butiga, gdje su se glasovi kupovali i plaćali, tako, da ga je dala žandarmerija zatvoriti. Koliko su primili oni Pavletići, koje je pametniji Ivan gonio pred sobom palicom na biralište kako i blago, to se ne zna, al se sumnja. I Gradinjci su se hvalili, da su dobili dobre žurnade. Na prste bi se mogli nabrojiti glasove, dani Talijanom, koji ne bi bili dobro plaćeni. Poslije izbora, to se zna, nisu već imali vriednosti, pak su je i Talijani stali prezirati. Tako je imao pravo gosp. Antonac, kad je iz dućana protjerao Marina Bassanese, a iz klupe u crkvi Jurja Bassanese. Tko se jedan put proda nema više ciene nikakove.

Namput svaki od naših biraća može poć visokim čelom i u Oprtlje i u Motovun i svakomu i nitko mu ne će moć kazati: carne venduta! On se nije prodao, nego je glasovao onako kako mu je duša govorila. To će reći oni kremeniti Krašani, dični Čepljani, junački Brdljani i sokoli iz Livada! Pitajte njih jednoga po jednoga, koliko su dobili sa svoj glas i svatko će nam odbrusiti onako, kako to može samo čovjek pošten od pete do glave i nepodkupljen.

Franina i Jurina.

Fr. Ča je istina, da je va slavnem Zrenju prešidente ponesnažil hrvatsku kuntradu kud pridu k sv. maši?

Jur. Vero je, ma ju je moral i očistit.

Fr. A kako to?

Jur. Vero sobotu pred Božićem je smradil a na Viliju je moral čistit.

Fr. Ma to ni vero pristojno za onaku peršonu.

Jur. Ni ne, ma tako, ča ćemo!

* * *

Fr. Ne biš li znau, koliko su platili Portulani za munjenega Javusa?

Jur. Za sigurno već nego merita, ma spametan je biu, kad je torak goniu pred sobon u grad osam jarmi krabljići.

Fr. Dunke ni pobirau oni dan ženam joja izpod kokoš?

Jur. Kaj ćeš, Bog je njemu dau kaj merita, a barbinom i barbonom će Bog dat.

Fr. Ma Bože daj magari valje!

* * *

Fr. Ma da je bil slan bakalar kega su prodanci na bolotacijone va Funtanah žerali.

Jur. Vero da je nekemu već presel.

Fr. Ja, nekemu da je dobro noga natučena i da će se dugo spamećevat onega bakalara.

Jur. A kako je finija on posal s onim kaputom?

Fr. Neki da je storija po talijansku: buta cinkve, leva šije.

Jur. Ma bravo, to je bila lipa kumpanija!

Fr. Vero da neki kupovci tega blaga nebi stili te sramoti ni za 500 fijurini.

Jur. Verujem; meni je baš drago, da va ta posal ni umišana škarpa grošа.

Fr. Bog ju očuvaj od gospodske veladi!

* * *

Fr. Ča, da je bio koparski deputat anka u Šterni?

Jur. Je pasa tute je, i da je htia stisnit ruku i babinem Marketu.

Fr. Škoda, da si je obrnia svoju dičnu hišu s hrbtom na stazu i u ljude, pak mu ni zna kuda se gre unutra.

Jur. Će si benj sada napravit novu, ali te mu ju učinit „queidel do“.

Fr. Sram ih bilo i Boga i ljudi!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

P. n. gg. predplatnicima!

Prosliedjujemo i danas prilagati p. n. gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko po izmaku tog roka ne namiri duga, obustavljamo mu list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Toliko neka si zapamte svi oni, koji danas dobe zeleni listić, te oni koji će ga do koji dan dobiti, ako medjutim nisu već pripeslali predplatu.

UPRAVA.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Uspjeh izbora obavljenih u raznim pokrajinama monarhije dne 3. januara mnoge je iznenadio a mnoge i razočarao. O izborima u Istri, Trstu i Gorici pišemo na drugom mjestu, a biti će valjda prigode, da se na te izbore i kasnije više puta navratimo.

Iz izbora za V. kuriju izašli su potučeni socijalni demokrati i kršćanski socijalisti. Prvi izgubili su 8 mandata u Českoj i Moravskoj, a zadobili 4 mandata, i to 2 u Beču, 1 u bečkom Novom Mjestu i 1 u Opavi. Po tomu izgubili su oni 4 mandata, kojim valja pribrojiti 2 mandata nedavno izgubljena u Galiciji.

Kršćanski socijalisti, kojim je na čelu bečki načelnik dr. Lueger, izgubili su u Donjoj Austriji 3 mandata.

Mladočeska stranka izgubila je 2 mandata, od kojih im otese jednoga češko-narodni radnici a drugoga Niemci liberalci. Ovim otese Česi jedan mandat.

Njemačko-radikalna stranka otela je u Českoj 4 mandata socijaldemokratom i 1 mandat njemačkim liberalcem.

Njemačka pučka stranka dobila je 2 mandata, a katolička pučka stranka izgubila je 1 mandat.

U Kranjskoj predobila je u izborničtvu gradova sva tri mandata slovenska napredna stranka.

U gradovih Dalmacije izabrani bijahu kandidati hrvatske narodne stranke Borčić i Šupuk. Dalmacija ima birati još jednoga zastupnika u velikom posjedu. Kandidat za tu kuriju jest pristaša hrvatske narodne stranke dr Žafron.

Iz proglasa českog konservativnog veleposjeda dade se slutiti, da će oni zahtjevati u budućem carevinskom vieću, da se promjeni postojeći poslovnik carevinskoga vieća. Čuje se dapače, da je već izradjena

osnova novoga poslovnika, koja da se u bitnosti nerazlikuje od one osnove, koju je bila vlada prije razpusta carevinskoga vieća izradila.

Srbija. Razprava proti oružničkom pukovniku Markoviću, koji je obtužen radi veleizdaje, vršiti će se polovicom t. mj. pred civilnim tribunalom u Biogradu. Srbski vojnički zakonik propisuje naime, da se imadu staviti pred vojni sud samo one osobe, koje pripadaju vojsci i koje počine zločin za aktivne službe.

Kralj Aleksander imenovao je u narodnu skupštinu okolo 20 zastupnika, koje ima po ustavu imenovati kruna.

Bugarska. U mjestu Stiplju, u kosovskom okružju došlo je do krvava sukoba izmedju bugarskog stanovničtva i turskog oružničtva i vojnika. Kod sukoba palo je više Turaka. Krivci toga sukoba imali bi biti članovi macedonskoga odbora. Radi toga uhvatiše oblasti više Bugara. Na lice sukoba poslale su turske oblasti iz susjednih mjesta vojna pojačanja. Na mjesto sukoba pošla je nadalje sudbena komisija.

Iz Petrograda javljaju, da očekuju ravnatelja odjela u bugarskom ministarstvu za javne radnje, koji će imati da uredi sa ruskom vladom pitanje o poštansko-brzojavnom ugovoru. Bugarska želi, da se postavi izmedju Odese i Varne podmorska brzojavna žica.

Južna Afrika. Posliednji uspjesi Bura nad englezkimi četami uznemirili su silno duhove u Englezkoj. Položaj Engleza u Kapskoj postaje danomice pogibeljniji. Najnovije viesti sa bojišta kažu, da su Englezi zadnjih dana pretrpili velikih poraza te da burske čete danomice napreduju nenalazeći na putu dostatna odpora.

Mjestne:

Smrt nemila opet nam je ugrabila dičnog poletarca. Još se nisu osušile suze za vriednim Kršulom, koga s Barbanštinom oplakuje i vas ostali naš narod u Istri, eto nam legao ovih dana u grob u svojoj rodnoj Premanturi Mikula Mezulić Ivanov bogoslovac drugog tečaja, dika i nada svojih razcviljenih roditelja, a vriedna uzdanica hrvatskoga naroda u Istri. Izučiv pučku školu u Premanturi, polazio je naš Mezulić puljsku gimnaziju, te je dovršiv srednjoškolske nauke išao u sjemenište u Goricu.

Slabašan u zdravlju već na gimnaziji uztrajao je njekoliko mjeseci u Gorici, a tad se povratio na dopust u Premanturu, na rodni zrak, blizu domaćeg mora. Nu sve je bilo uzalud: bolest je uviek napredovala, dok nije shrvala mlado tielo, koje bje prekjučer, na tri-kralja, povraćeno materi zemlji, dočim je duša poletila onamo... nad zviezde.

Dragi Mikula! Uživaj nebesku diku s Kršulom, Bubićem i svim ostalim, koje nam je smrt hljela ugrabiti, nama na Puljštini, gdje bi Vas najviše trebali — i moli se milomu Bogu za tvoje ucviljene roditelje, za tvoje žalostne Premanturce, za vas naš jadni zapušteni narod u Istri, na koj si i u zadnjem času smrti mislio i molio!

Talijanske izborne sliepčarije. Kako posvuda gdje imaju vlast Talijani, unašano je na stotine i hiljade imena mrtvih i izmišljenih osoba u izborne listine.

Pa pozive i glasovnice za ove, skupa sa onim, koje našim izbornicima ne bivaju uručeni, dobiju u ruke talijanski „gatopini“, koji šalju onda pravo neimajuće osobe, da s njimi glasuju. To se je činilo očito i bjelodano za izbora u Puli, dapače su dolazile i čete podkupljene fukare iz okolnih mjesta — mogli bismo i imena naznačiti — te su figurirali pred talijanskom izbornom komisijom kao talijanski birači. U Trstu je pulicija uljegla u sielo talijanskoga izbornoga odbora i osvjedočivši se o istinitosti prilužbe glede toga, pozivnice zaplienila i neke osobe uzaptila.

U Puli naprotiv upozoreni na te manovre gospodin kotarski poglavar, nije htio da pogleda što gospoda u svojoj sali Apollo čine: zaštitio se izlikom nepovriedljivosti kućnoga prava. Što je bilo moguće u Trstu, nije u Puli — pak da se posvuda jednako zakon vrši!

Za njemačku školu u Puli. Država je odlučila potrošiti za gradnju državne njemačke pučke škole u Puli i ljetos 100 hiljada kruna. I država i pokrajina, kad se radi za njemačke odnosno talijanske škole, neznaju granice svojoj, recimo otvoreno, razsipnosti a za hrvatsko-slovenske škole — permanentna suša u blagajnicama!

Iz drugih krajeva.

Novorodjeni nadvojvoda na Voloskom. Dne 3. t. mj. prije podne porodila je Njezina Visost nadvojvodkinja Augusta, supruga njegove Visosti nadvojvode Josipa Augusta na Voloskom sinčića. Kako prvi tako i sliedeći buletini glasili su, da se nalazi u dobrom stanju i majka i sinčić. Novorodjeni nadvojvoda je sin kćeri bavarske princeze Gizele, starije kćeri Njegovoga Veličanstva cesara i kralja Franje Josipa, dakle po ženskoj lozi praunuk Njegovog Veličanstva. Josip August pak je sin Njeg. Visosti nadvojvode Josipa, vrhovnoga zapovjednika ugarskoga i hrvatskoga domobranstva. Princeza Gizela i njezin visoki suprug princ Leopold s njihovim starijim sinom Jurjem prispjeli su u subotu večer iz Monakova, da prisustvuju činu sv. krsta, koj se je obavio dne 7. jenara. Novorodjenomu nadvojvodi kumovao je bavarski prestolonasljednik Luitpold, kojega pak zastupao rečeni princ Leopold. Sv. čin krsta obavio je u privatnoj kapeli Mons. Vinko Zamlić uz asistenciju prof. Vjekoslava Spinčića, koj je 6. t. m. čitao sv. misu za visoke gostove u privatnoj kapeli.

Furlanski glasovi pomogli su, da je pobjedio dr. Gregorčić u Gorici, jer je desetak glasova klerikalnih Talijana bilo za njega odano. Ako su ti glasovi, kako što uvjeravaju neki, bili dani od Talijana samovoljno, iz čistoga osvjedočenja, bez da je veleèastni g. dr. Gregorčić sam ili koji njegov pristaša radio da ih dobije, ako nije bilo sa njegove strane ni sa strane njegovih pristaša nikakvog kompromisa i nikakve obveze na uštrb prava slovenskoga naroda prema Talijanima, onda može dr. Gregorčić mirne duše u Beč, kao zastupnik pete kurije Goričke, u kojoj je i Slovenaca i Talijana. Ako je naprotiv bio kompromis i dr. Gregorčić ili njegova stranka se obvezali na i najmanje prama Talijanima za dobiti njihove glasove, onda bi stojali mi danas pred novim žalostnim pojavom razvitka naših stranačkih odnošaja u Primorju. To bi bio čin, kojega se nebi moglo dovoljno ožigosati! — Što imamo o svemu suditi, pokazuti će nam najbolje djelovanje samoga dr. Gregorčića, na carevinskom vieću.

Umirovljenje u. c. i k. mornarici. Naredbeni list za vojsku i mornaricu priobćuje, da je stupio u stanje mira na vlastitu molbu Contre-admiral Josip Wachtel pl. Elbenbruck i da je dobio počastni naslov podadmirala. Umirovljeni bijahu nadalje na vlastitu molbu korvetni kapetani Robert Steingass i Julij Sikora pl. Siegesfeld.

Obiteljska nesreća. Iz sv. Lovreča Pazenatičkog piše nam, da je da pred Božićem tamošnjega našega rodoljuba, čestitoga Josipa Širola zadela težka obiteljska nesreća. Umrla mu je naime toga dana vriedna kćerka Katica, dobra tješiteljica i pomoćnica njegova u nevoljah; koje ga stigoše prošle godine. Aprila mjeseca preminula mu je naime ljubezna supruga Tereza, a mjeseca agusta kćerka Jelisava. U jednoj godini izgubio je dakle čestiti naš Josip suprugu i dvije kćerke. Njegovim milim pokoj vječni a njemu težko ucviljenomu iskreno naše saučešće!

Piše nam iz Kaštelira: U našoj školskoj dvorani imali smo ove godine za prvi put božićno drvce. Školska djeca su izborno pjevala, predstavljala i kramolo-vila. Saučešće naroda bilo je veliko i svi su bili razveseljeni i oduševljeni s krasne zabave i dobrog napredka djece. Uzdržav u ugodnoj uspomeni krasni dan, narod blagodari dobročiniteljima, koji su darežljivom desnicom omogućili to veselje.

U prvom redu ravnateljstvu družbe sv. Cirila i Metoda, koje je podarilo K 80, Kaltenneger, koji darovase po K 20, Gnda Jakovu Ružiću koji je donio slablo i daravao još K 4, Antonu Kočijančiću-Zepovu za K 2 i Anti Korlevića-te Anti Mehdici za K 2. Bog ih živio!

Iz Poreštine. (Popis pučanstva). — Porečka Podestarija poslala komisara Porušino (kućar) po hrvatskih selih, da popisuje pučanstvo. Pa znate li, g. uredniče kako taj občinski komisar popisuje? Sobom nosi nekoliko araka hartije i olovku, veleć da će kod kuće staviti na čisto! Kod rubrike, kojim jezikom ljudi govore, kada kažu, da u kući govore „hrvatski“, onda taj komisar nadodaje: „e quando andè a Parenzo, in giudizio, come fè per mondo i vostri afari?“ Na to naši ljudi mu odgovaraju: „e alora še jutemo, come che podemo“, ma doma, u svojoj kući govorimo jedino „hrvatski“. Pa takove činovnike šalju na okolo!

Božićni blagdani u Zrenju. Kod nas u tom nesretnom Zrenju ne mogu nikad proći Božićni blagdani u miru i redu.

Dne 25. na dan Božića u večer po svršenom blagoslovu, došla je jedna talijanska podprednica pred crkvu te je izzivala proti Hrvatom svega i svašta. A drugi dan, na dan sv. Stjepana, školska mladež od zlosretne „Leghe Nazionale“ stala je zviždati za našim mladićem Antunom Tončićem: „čiča, porko krovato, guj na guj!“; pa kad im ni ovo nebijaše dosta, su kamenjem navalili na njega; tako svaki put kada dodje u Zrenj, izkažu mu ovakovu čast. S djecom bio je i pomagao gornju čast izkazivati Tončiću, Puniž Gildo, djak iz prkos-gimnazije u Pazinu! On se šepirio kaputom do zemlje, dakako našim novcem kupljenim. Takvim izazivanjem misle, da će njega, i sve naše ljude prestrašiti ili zašepiti, nu neće nikad više, jer čim stariji tim tvrdiji ćemo biti mi Hrvati.

Dva su trna što Vas ljuto bodu, a to su Ante Tončić, i Ante Grdina, ali još će Vas bosti sve dokle se nebudete opametili.

Iz Rieke nam javljaju, da se je tamošnje parobrodarsko družtvo „Schwarz i drug.“ stopilo sa ugarsko-hrvatskim parobrodarskim družtvom. Ovo posliednje preuzelo je od prvoga četiri parobroda i sve obveze napram ugarskoj vladi, koja je podupirala družtvo „Schwarz i dr“. Izmedju ostalih obveza jest i ta, da će ugarsko-hrvatsko parobrodarsko družtvo uzdržati i nadalje parobrodarsku plovitbu izmedju Rieke—Metlaka—Jakina i natrag.

Strašan brodolom. „Novi List“ javlja: Ovih dana prosula se je Rieком i okolicom strašna viest o brodolomu broda „Capricorno“, koji je vlastničtvo vit. Kosulića. Ovaj se je strašni brodolom dogodio u kanalu Bristolskom, u noći od 27. na 28. decembra prošle godine. Na brodu je nastradalo mnogo naših Primorca. U Bristolskom kanalu zahvatila je strašna bura brodi pa je nastradao najprije prvi kapetan Vaznoslav Perović, 43 god., iz Kostrene (Sv. Lucije), drugi kapetan Roman Matković, 22 godine star, iz Trsata, i brodski mladić Gilbert Corosacz, 15 godina star, sin bankira i vlastnika mjenjačnice na Sušaku. Drugi su se u prvi čas bili popeli na katarku, dok je stigla pomoć, ali od njih su jedva trojica spašena. Evo imena brodolomaca, osim gore spomenutih: Antun Sabljić iz Kostrene (Sv. Lucije), Juraj Vlaho iz Visa u Dalmaciji, Josip Barišić iz Veprinca, Ivan Duimić iz Kostrene (Sv. Lucije). Zatim jedan mornar iz Senja (kojemu se još nije saznalo ime. Osim ovih nabrojenih, nastradali su također tri Talijana.

Doznajemo iz Lobonike. Koji nezna, neka znade, da je naše selo pod občinskom oblasti od Pule. Daleko smo od grada jedno po ure dobroga konja, dakle posve blizu.

„Ove godine imao se je prodati posjek naše občinske šume kao svako toliko. Licitacija obavlja se na kotaru u Puli.

U okolnih občinah znali su ljudi za to, a Loborićani, kojih se u prvom redu tiče, doznali su nekoliko dana zatim, što je licitacija obavljena. Tako smo mi lieпo služeni od svoje občine i od pošte u Puli, a ima u našem selu čitav ured, pomoćna škola i delegacija!

Iz Lošinja nam pišu: Danas dojdoše četiri fiduciara iz Velogsela — peti iz Ilovika je izostao radi strašne bure, kakve ove zime još nebijaše. Isto tako radi bure nije došao fiduciar iz Unijah, ali je brzojavio izpričavajuć se i moleć da mu se pribroji glas, ali uzalud. I vrieme nas proganja, tako da je samo 4 glasa dobio ovdje naš kandidat.

Nesreća na moru. Neobično žestoka bura, koja vlada već dulje vremena u ovih stranah, preuzročila je više nesreća na kopnu i na moru. Medju ostalim prebacila je silna bura dne 4. t. mj. po noći čezolski bragoc „Domenico B“. na obali otoka Cresa. Siromašnim utopljenikom priskočio je parobrod ugarsko-hrvatskoga parobrodarskoga družtva „Crikvenica“, koji je slučajno onuda prolazio. Od četvorice osoba, koje bijahu na bragocu spasio je parobrod trojicu, dočim se je četvrti, jedan 16 godišnji mladić utopio. Medju spašenimi nalazi se i vlastnik bragoca.

Za podružnicu družbe sv. C. i M. u Puli darovao je g. Ante Mezulić prigodom smrti svoga rodjaka bogoslovca Mikule Mezulić-a, mjesto vienca, K 10; Ljudevit Sormann sakupio u veselom družtvu K 1·50.

Za družbu sv. Cirila i Metoda: Gosp. Josip Gruhovac, Sisak, sabrao K 10, g. Niko Valjalo, Trst, dne 5./12. K 2, g. Miroslav Babić, Lešće, na oproštnoj večeri prijatelja Marka K 9, g. Viktor Marotti, Marčana, na sjemu K 9, g. P. Sertić, Trnovac, prigodom vjenčanja g. Sdj. Šuleka, Županijskoga nadzornika 16·50, g. Ant. Kalčić Barela, Lipa, za licitiranu čigaretu g. Vinko Puharić, učitelj K 1·40, a poslijač K 3·50, g. Ivan Radolović Žbandaj, kod izbora K 11·40, g. dr. D. Vitezić, Krk, kako već javljeno K 4, g. Juraj Žerjavić, Rieka na izletu dali gg. Iv. Smokvina, Bart. Kaufman, Milan Gremer i Juraj Žerjavić K 50, g. Svetko Zepin, Vabriga, sabrao K 6·60, g. N. Mardešić, za oprost od čest. K 1.

Bratovštini hrv. ljudi u Istri darovao je g. Niko Mardešić K 1, g. dr. Dinko Vitezić, Krk, kako javljeno K 4.

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu darovaše g. Niko Valjalo, u Trstu K 2, gja. Rosa Valjalo rodj. Marcusa K 2, gja. Ane ud. pl. Eory rodj. Palunko K 2, g. Niko Mardešić u Puli K 2, g. dr. D. Vitezić, Krk, kako javljeno K 4.

(Gosp. N. V., Sv. Sabba, Trst. Iznos K 2 primljen u redu, a tako i zadnja pošiljka. Obe dvije danas objelodanjene. Zahvaljujemo! Uredničtvo.)

Za oprost od čestitanju uplatili „Djačkom pripomoćnom družtvu“: Josip Mandić, Pazin K 4. N. N. Trst K 10. Podkuknik, Trst K 40. Fiamin Ivan, Opatija K 40. Ryslavy Fran, Mune K 4.

Družbi sv. Cirila i Metoda u na ruke gosp. blagajnika u Voloskom u ime oprosta od čestitanja prigodom mjene godine darišne gg. dr. Stanger, dr. Janežić, Mons. Zamlić, dr. M. Trinajstić, prof. Spinčić, te dr. Fabianić svaki po 5 K. Dr. D. Dinko Trinajstić K 4, gosp. V. Tomičić K 10, a gosp. Ante Sterk K 20. Na plemenitim darovima ravnateljstvo najsdačnije se zahvaljuje.

Broj 4. U Puli, dne 11. jenara 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a ne frankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Pobjeda sustava.

II.

U zadnjem smo članku pod ovim naslovom pokazali, kako bijahu razdieljene izborne sekcije u V. kuriji Istre na korist Talijana a na štetu Hrvata i Slovenaca, i kako je usljed te razdiobe ogromna većina biraća Istre ostala kod izbora u manjini. Obećali smo, da ćemo u današnjem članku na tu izbornu zagonetku odgovoriti. Evo nas, da izpunimo svoje obećanje.

Izbori za V., a zatim za IV. kuriju, ili za seoske obćine započeli su u porečkom političkom kotaru i to u talijanskih ili potalijančenih obćinah bujskoga sudbenoga kotara. Taj dio naše Istre jest — u koliko se našega naroda tiče — najzapušteniji, jer je naš narod u obćinah Umag, Brtonigla, Buje itd. bez škole i bez svoga svećenika, ostavljen posve na milost i nemilost bezdušne talijanske gospode. U tom dielu pokrajine započeo je izbor tom zlobnom i sramotnom nakanom, da se prvim talijanaškim uspjehom osokoli ostale talijanaške obćine Istre i da hrvatsko-slovensko pučanstvo odmah na početku izborne borbe klone duhom te izgubi nadu u izbornu pobjedu, koja ga nije smjela mimoići.

Već za prvih pobjeda u rečenih obćinah i odnosnih sekcija proglasiše naši pakostni susjedi, da se odatle dade zaključiti na narodni karakter Istre i da će se za timi obćinami stalno povesti sve što u Istri talijanski misli i ćuti.

Mi nećemo danas iztraživati kako je došlo do toga, da se je baš u onom dielu Istre započelo sa izbori, ali nepobitna činjenica stoji, da su one prve talijanaške pobjede morale slabo djelovati na naše pučanstvo pokrajine, dočim su Talijane ugrijale i oduševile.

Nu ni to oduševljenje s jedne, a malodušnost — na koju su računali — s druge strane nebi im bilo pomoglo do pobjede, da se nelatiše drugih sredstava.

Kod izbora za V. kuriju u sekciji Lazaret, a kasnije za IV. kuriju isto tamo pokazaše naši narodni protivnici i njihovi zaštitnici prvi put, da se neće plašiti nikakva sredstva samo da dodju do pobjede.

Tuj su prvog dana izbora naši prvaci zamolili vladinoga zastupnika, da im kaže, jesu li njihovi predloženici u izbornih listinah, jer ako nisu, da će druge postaviti. Vladin komesar odgovorio im je, da je svejedno, jesu ili nisu, neka glasuju za jur predložene, te da će isto biti dobro. Kad tamo od šestorice predloženih i izabranih dvojica, nebijaše u izbornih listinah, i oni bijahu kasnije uništeni. Došlo je do ponovnog izbora za tu dvojicu i talijanaši izabraše poznatim načinom svoje. Mjesto da je vladin zastupnik uputio naše što im je činiti, on ih je odpravio tim, da neka glasuju za predložene i tako pomogao Talijanom za 2 fiducijara.

U istoj sekciji u IV. kuriji glasovali su koparski posjednici protuzakonito, jer oni kao vlastnici kuća i posjeda nastanjeni u Kopru neimaju izbornoga prava u izborničtvu izvanjskih obćina. Politička oblast bijaše na to na vrieme upozorena, ali ona nepoduze ništa proti upisu koparskih gradjana u izbornu listinu izvanjske sekcije.

Za Lazaretom došle su na red Škofije umjetno odieljene od Plavije. Kod izbora za V. kuriju bijaše takvih nezakonitostih, da bijaše toga previše i samomu g. Schaffenhaueru, te je taj izbor uništio. Kod ponovnog izbora nabrojiše naši pouzdanici, koji bijahu u izbornoj dvorani, većinu naših izbornika, ali izborna komisija proglasi izabranimi talijanaške fiducijare.

S naše strane bijaše nakon izbora nepobitno dokazano, kako je preko 30 izbornika talijanaških glasovalo protuzakonito i kako je naših brisano i takovih, koji su kod prvoga izbora glasovali. Talijanaška većina bijaše od samih 15 glasova. Vladinog komesara b o l i l a je glava kod prvog i drugog izbora, te se je šetao ne samo po izbornoj dvorani, nego je i iz nje izlazio. Utok naših proti takovom izboru nije ništa pomogao. Tamo bijaše proveden na isti način takodjer izbor za IV. kuriju. I proti tomu izboru uložili su naši uzalud dobro utemeljen utok. Jedne i druge tako provedene izbore potvrdila je politička oblast u Kopru. Dan prije ponovnog izbora u Škofijah, izpravljali su talijanaši u Miljah izborne listine za sekciju u Škofijah. To bijaše javljeno g. Schaffenhaueru putem novina, nu on se na to niti osvrnuo nije. O ponašanju vladinog komesara kod tih izbora u Škofijah biti će govora na drugom mjestu, jer ovdje moramo zamučati koje šta, nećemo li, da nam zapliene list.

Za Škofijami došle su na red Oprtlje koli za V. toli za IV. kuriju. Prvog dana izbora za V. kuriju dao je vladin komesar glasovati onim, koji bijahu u 5 sati poslie podne u izbornoj dvorani. Sliedećeg dana imao se izbor nastaviti. Naših je došlo 250—300, ali nedodjoše do glasovanja, jer nebijahu prvog dana u izbornoj dvorani, kad je taj komesar izbor zaključio. Glasovali su naime samo oni, koje je bio komesar prvog dana pobilježio. Talijanaški fiducijari bijahu proglašeni izabranimi sa neznatnim brojem većine. I taj izbor uništila je politička oblast, ali tim nije učinila uslugu našoj, već talijanskoj stranci. Ova bo nebi bila kod prvog izbora nikako pobjedila, da se je redovito i zakonito biralo, a kod ponovnog izbora m o r a l a je pobjediti. Pobjeda ta imala je biti na oko zakonita, ali u istinu bijaše nepoštena i nemoralna.

Par dana prije ponovnog izbora za V. kuriju u Oprtlju, rekao je jedan od prvih savjetnika c. kr. namjestnika grofa Goessa sliedeće značajne rieči: **„vi nećete pobjediti kod ponovnog izbora za V. kuriju u Oprtlju, jer su Talijani bacili silu božju novca medju izbornike"**. Ta sila novca morala je dakle pobjediti! Toj sili novca moralo je podleći pravo i zakon! Za tu silu znao je unapried visoko položeni činovnik c. kr. namjestničtva u Trstu. On se nije varao, on bijaše dobro obaviešćen, njegovo proročanstvo se je na dlaku obistinilo. Kod ponovnog izbora za V. kuriju predobila je naše čestite izbornike sila božja talijanskoj novca!

DOPISI.

Cres, dne 2. siečnja 1901. (Zadnje naše o b ć i n s k o v i e ć e). Na 28. minuloga mjeseca prosinca, bijaše sazvano zadnje naše obćinsko vieće. Svi smo žudno čekali njegov rad, budući da smo stalni bili, kako proglašeno bijaše, da će stogod ustanoviti, o prikazanju župnika prečastnomu ordinariatu — koje pravo ima naša obćina. To je preveć i potrebito bilo, bu-

PODLISTAK.

Tko zna, taj ima.

Gdje je to zlato, koje se ne može rastopiti? Gdje je to imanje, koje se ne može rasuti? Koliko je bilo njih bogatih, koji niesu ni znali, što sve imaju, pa najposlie dodjoše do prosjačkog štapa. Ništa nije: ni srebro, ni zlato, ni drugo blago ovoga svieta, kad nemogu čovjeka da sačuvaju, da ga nesnadje bieda i nevolja.

Neka nitko ne kaže: lako je onomu koji ima! Tko nima, mora da se muči i brine, kako će zaraditi koru hljeba, da si založi, da utiša glad, a tko ima, mora da se brine još i više, kako će sačuvati ono, što ima.

Kad pogleda čovjek po svietu, vidi čuda svakojaka. Koji su bili bogati, prebogati, danas gladuju, koji su bili ubogi siromasi, danas u svemu obiluju. Gledajući to, čovjeku nehotice pada na um misao: kako to, da jedni propadaju, a drugi da se dižu? Kako to, da čovjek ne može, da osigura od biede svoj život ni srebrom ni zlatom? Pa kad se čovjek ni bogastvom ne može od biede zakloniti, pa čime se onda može? Odmah na to da kažemo, može onim, što stvara bogastva! A bogastvo se stvara znanjem i umjenjem. Jedni propadaju što ne umiju da ravnaju imanjem, a to je, što ne umiju da rade i da štede, a drugi se dižu, što su vješti u radu i jaki na štednji. I tako bez znanja i umjenja, niti se može što sačuvati, niti što steći. Znanje je svjetlost, koja ostavlja put, na kojem nema biede, nego koji vodi zadovoljstvu i sreći. A tko je srećan i zadovoljan, taj je i moćan, te tako znanje daje i moći. Čovjek silom svojom može nadmašiti dva, tri čovjeka, pa recimo i više ljudi, ali ne može cielo selo. A umom može nadkriliti ne samo jedno selo, nego i državu. I tako moćniji nije onaj, koji je silom jači, nego onaj, koji je umniji.

Nema čovjeka, koji nebi volio, da je zadovoljan i srećan. Pa i ako svi ljudi žele zadovoljstva i sreće, opet riedko da ima koga, koji bi znao, kako će do toga doći. Nezasitan čovjek ne može biti srećan, jer tko je nezasitan, taj nikad nije zadovoljan. I tako treba čovjek prvo, da se zadovoljava sa onim, što svojim trudom i radom može zaraditi, pa će biti onda srećan. Ali, da može biti srećan, mora život svoj ravnati prema zasluzbi: ne smije više trošiti, nego što zasluži. Tko se u trošku ne obuzdava, taj će propasti, pa da i tudjinu nasliedi.

Tko se i trudi i štedi, pa opet ne može da izlazi na kraj, znači, da ne umije da živi. Nije dovoljno samo mučiti se i raditi. Ne kaže se badava: od nevještog i gora plaće! Čovjek mora da se uči svakom radu. Tko je još kosio, a da nije učio kositi? Niti se može kopati, ni orati, ni sijati, ni ma koji drugi posao raditi, a da se čovjek tomu ne nauči. A uči onaj, koji ne zna od onoga, koji zna. Što čovjek od više njih uči, tim bolje. Od jednoga nauči jedno, od drugoga drugo što. Više očiju bolje vide. Ljudi uče jedan od drugoga.

Al nije svieta samo, što je u jednom selu. U selu može čovjek više naučiti, nego što može u kući, a u više sela opet više, nego u jednom. Što čovjek više svieta prodje, više i zna. Ne kaže se badava: prošao mnogo svieta, pa zna sve! Odtud tko uči nauke, mora da prolazi svieta. Ali ne prolaze svieta samo oni, koji se podaju na velike nauke, nego prije morali da po svietu putuju i oni, koji su se podavali na zanat. Kad tko izuči u svom mjestu sve, što se može izučiti, onda ide i u tudji svijet, da nauči, što kod kuće ne može naučiti.

Odkako su ljudi postali mudriji, ne moraju toliko da putuju nauke radi. I ako sjedi kod kuće čovjek, može da zna, kako je u cielom svietu i šta se gdje u svietu radi. Umjesto, da se razgovara sa ljudima, uzima pa se razgovara sa knjigom. I knjiga mu kaže, šta se god dogadja. Još knjiga može da ga i pouči, govoreći mu, šta gdje ljudi rade i kako žive. Tko umije s knjigom da se razgovara, taj se s cielim svietom razgovara. Pa ako itko, a ono

duć da ne imamo našeg pastira, evo već pet godina; ne imamo otca, kojem bi mogli svoje rane odkriti. Ali smo se, na žalost našu, prevarili. U dnevnom redu niti rieči ne bijaše o ovoj stvari. Eh! kako smo nesretni, pod Vlastelskim vodstvom! Mi pitamo kakvu pravednu i potrebitu stvar, a oni, mjesto udovoljiti nas, pogledaju nas poruglivim smiehom i to nam je sve. Kad ćemo dakle, mi isti zapoviedati u našoj kući?...

Ova sjednica dakle, koja je imala svojim radom razveseliti nas, jadne, prevećnas je ogorčala. Ogorčala nas je, ne samo, jer niesu nam providili pravog našeg duhovnog otca, kao što su dužni bili; ali ogorčala nas je, i jer su u njoj i drugu nepravicu počinili. Medju drugim stvarima o kojim su viećali (kao i n. pr.: pribrojili medju gradjane, nekakvog talijanca) — čini mi se fratra — bez ikakve zasluge, ali samo, jer je kod nas bio, u više puta, jedno devet godina), imali su podieliti podporu od 200 kruna, jednomu učeniku srednjih škola. Naravno, bilo je više natjecatelja. Bio je medju njima i vriedni naš mladić, Mate Tentor, koji s odlikom uči na gimnaziji na Sušaku. Ali gosp. načelnik nije niti htjeo, da se uzme u obzir njegova molba, a to, jer pohadja hrvatsku gimnaziju. Gdje je pravica?... Moguće, da i na svršetku XIX stoljeća, nije nam slobodno učiti u našemu materinskom jeziku?

Istina je, da je gosp. načelnik, za opravdanje, rekao, da se ne može podieliti ovakovi štipendij, neg onim, koji pohadjaju kakvu c. kr. državnu gimnaziju (?!) Ma ako je to istina, gosp. načelniče: zašto se uviek davalo ovaku podporu, onima, koji su hodili u magjarsko-talijansku gimnaziju, na Ricci? Zašto se davalo isti štipendij Albertu Petrisu, koji je pohadjao občinsku gimnaziju u Trstu? A zašto ste napokom, Vi isti, lani podjelili ovu podporu malomu Jakovu Colombisu, koji uči u talijanskoj gimnaziji u Pazinu? Možda su ovo c. kr. državne gimnazije?! Nemojte dakle tako licumjerno raditi, jer će Vam prisjesti.

Ovdje moramo pohvaliti staroga Garinu, viećnika, koji premda je vlastelska podrepnica, ipak je ustao na obranu našeg odličnog mladića, ali bez uspiela. Zanimivo je čuti njegove rieči: „Signori čudemo un oćo, come tante volte lo gavemo čuso. Lu el ga da far ancora un ano, e po el finisce; dunka demogelo a lu: čudemo un oćo". (Pak da nije fiorentinac?..)

Ali još nije konac počinjene nepravice. Sada nam ostaju sami natjecatelji koji pohadjaju c. kr. talijanske gimnazije. Komu se od ovih podpora morala podieliti, kad prilično jednako svi uče? Potrebnijem! Ipak naša Vlastela to niesu učinili; dapače su podielili onomu, koji nipošto potrebe nije imao, ali samo, s uzroka, da mu je otac občinski viećnik. Bio je osobito jedan drugi mladić, koji je potrebe imao, buduć, da u dva brata uču a nemaju ikakve podpore, ali njemu ništa; otac mu nije občinski viećnik!!

Evo kako gospoda Talijani, našom občinom upravljaju! Upamtimo! Ž.

* * *

Cres, dne 5. siečnja 1901. (Ciril.-Metod. žigice u Cresu). Cres je bio jedan od prvih gradova, koji su nabavili Cirilo-Metodijske žigice. Dična gospodja Anta Dušmanica, neton je za njih saznala, odma ih je nabavila; njoj je drago bilo imati, uz Legine, i naše žigice. Ali onim, koji se ovdje izlikuju, u nečovječjoj mržnji, napram svakoj našoj svetinji, nije to po krvi išlo. Talijanska „avita ... brattura" htjela je i u ovomu poslu uporaviti onu njezinu „osar tutto": da neštane u Cresu omiljelih naših žigica.

Gospodin Goffredo Cavallini (?!... tako se je krstio, od hrvatskog nadimena, Konjić), bio je prvi, koji je upotriebio njeka sredstva na tu svrhu; ali poradi časti njesta, na kojemu sjedi, nećemo jih izjneti. Ipak nije uspjeo. S toga On, sa ono trojice drugova, koji svim hoće da ovdje zapoviedaju, strašno su se grizli u svom srcu. I napokom jedan od ovih, naš bilježnik Josip Petris, nije se mogao više stegnuti — činilo mu se jadnomu da će puknuti — te elo jedan dan poleti u dućan rečene gospodje: i kao bjesan počme prolivati svoju žuć na nevinoj ženi; pak njoj zapoviedi, da sve žigice naše, njemu predade: i da, unapried, nikako, jih nema više prodavati: jer da će vidjeti!!...

Jadna žena, za ne imati više toliko smetnje, pokori se njegovoj volji. I eto ti sad njih da pjevaju slavodobitnu pjesmu. Ma za kratko.

Gospodin Ante Candellari, neton je za to čuo, zgadio so je, te on isto odma naredi Cirilo-Metodijske žigice. Nek sada dakle, ono četvorica naših doktura, ide u rečenog gospodina, opetovati iste sramotne „komedije", ako će upamtiti čas, u kojem bi u dućan stavili nogu.

Slava dakle, gospodinu Candellari-ju, koji se ovako srčanim pokazuje, ne plašeći se naših mogućih samosilnika!

A preporučujemo svim rodoljubom grada i okolice, nek kupuju, usprkos naših protivnika, samo žigice naše dobrotvorne družbe, sv. Cirila i Metoda. Ne mislite da su ove skuplje od ikakvih drugih; znajte da pohvalni gospodin prodaje mali zamotak, od deset kutijica, po sest novčića, a veliki razmjerno. Ž.

P.n. gg. predplatnicima!

Prosliedjujemo i danas prilagati p. n. gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko po izmaku tog roka ne namiri duga, obustavljamo mu list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Toliko neka si zapamte svi oni, koji danas dobe zeleni listić, te oni koji će ga do koji dan dobiti, ako medjutim nisu već priposlali predplatu.

UPRAVA.

Franina i Jurina.

Fr. Ci bi reć, da ni došal Zeleni Marko svojom vojskom na izbor va Klenoščak?

Jur. Valjda se je bal grdega puta do tamo.

Fr. Ni to ne, lego da je bil jadan ča mu nedaju klupu va crekvi.

Jur. Borme onaka peršona merila da se ju stavi na klupu i ono ča sledi.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Užim izborom za V. kuriju u gradu Trstu dokazali su Slaveni toga grada i okolice, da će od sada morati da s njimi računaju nesamo vladajući krugovi, nego takodjer i vladajuća talijanska svojta. Hrvatske i slovenske novine pozdravile su iskrenim veseljem taj uspjeh naše braće Slovenaca u Trstu, koji su zadali židovsko-liberalnoj stranci žestok udarac. Izabran bijaše doduše njezin kandidat, ali razlika glasova izmedju njega i slovenskoga kandidata za čisto talijanski grad Trst je tako malena, da se talijanska pobjeda ima smatrati više porazom nego li pobjedom.

Dne 9. t. mj. bijaše izabran u Trstu u razredu veleposjednika trgovac Aquaroli, koji stanuje u Beču već 30 godina, i koji nije poznat ni većini občinstva grada Trsta. Taj izbor pokazuje najsjajnije raztrovanost talijanske stranke u Trstu, koja nije mogla naći u svojoj sredini sposobnu osobu za ono častno njesto, već je morala da traži u Beču posve nepoznatu ličnost. Razdor u toj stranci pokazuje još bolje činjenica, da stupiše u boj u tom izborničtvu tri talijanska kandidata i sva trojica pripadnici vladajuće svojte.

U Goričkoj bijaše izabran u izborničtvu izvanjskih občina sa vrlo neznatnom većinom glasova kandidat slovenske napredne stranke Oskar Gabršček načelnik i veleposjednik u Tolminu. Za Istru bijahu izabrani u istom izborničtvu i to u istočnom djelu prof Spinčić a u zapadnom puljski načelnik Rizzi. U istoj kuriji u furlanskom dielu Goričke bijaše izabran mjernik Antonelli. Protukandidat i bivši zastupnik za to izborničtvo župnik Zanetti podlegao je liberalcu.

U Donjoj Austriji bijaše izabrano dne 8. t. mj. u izborničtvu izvanjskih občina 7 kandidata katoličko pučke stranke. U Štajerskoj izabraše istog dana u istom izborničtvu 3 kandidata katoličko pučke stranke, 1 Niemca nacijonalca, 3 Slovenca i 1 člana seljačke sveze. U Moravskoj izabraše 7 Mladočeha 1 člana česko katoličke stranke i Niemca. U Českoj izabraše 11 Mladočeha, 7 Niemaca naprednjaka, 6 Čeha poljodjelske stranke i 6 Niemaca radikala. U Kranjskoj bijahu izabrani u izborničtvu veleposjeda dva Niemca. U Tirolu propao je bivši vodja pučke stranke barun Dipauli.

Poznati češki velikaš princ Fridri Swarzenberg, imao je ovih dana sastanak svojih izbornika u Budjejovicah, gdje je potaknuo pitanje o uzpostavi bivše desnice carevinskoga vieća. On je rekao, da se doduše o tom pitanju nemože govoriti dok nesvrše izbori, nu da je vriedno, da se ono neskine s dnevnog reda. On je po svoj prilici tu misao izrazio po dogovoru sa Mladočesi, odakle bi sliedilo, da su voljni opet stupiti u desnicu carevinskoga vieća.

Češki listoli pišu, da se je kod netom obavljenih izbora u Českoj izpostavilo, da je narod pokazao malo mara za narodnu borbu, jer da se je u malenom broju dostavio k izboru.

Srbija. Budućeg ćedna sastali će se u Biogradu narodna skupština, koja je sastavljena po većini od pristaša razkralja Milana. Občenito se očekivalo, da će sadašnja vlada razpustiti staru skupštinu i razpisati nove izbore, da tim dade narodu priliku, da se izjavi o sadašnjem položaju u Srbiji, nu to očekivanje nije se izpunilo. Odatle se zaključuje, da vlada hoće, da sadašnja skupština izpravi sama one grieške, koje je pod Milanovim uplivom počinila, te da stvori nove, mudrije i slobodoumnije zakone.

Rusija. Sadašnji upravitelj ministarstva izvanjskih posala grof. Lambsdorf, bijaše imenovan ministrom izvanjskih posala. Poznati ruski pisac knez Golicin zagovara u ruskih novinah misao, da bi se Rusija u buduće više brinula za ostale Slavene, jer da slavenstvo očekuje od moćne Rusije zaštitu.

Bugarska. Sukob turskih vojnika sa Bugari imao je polag viesti, što dolaze iz Carigrada samo mjestni značaj. Sukob se je dogodio u Jenikenu, nipošto u Strpilju, kako bijaše prvotno javljeno. Mjesto Jenik imati će od sada redovitu tursku posadu. Nakon sukoba ostaše dva Bugara mrtva na mjestu i više ranjenih.

Njemačka. Dne 18. t. mj. biti će 200 godina što bijaše Pruska proglašena kraljevinom i što se je Fridrik I. u Königsbergu okrunio za pruskoga kralja. Taj dan će se ove godine osobito svečano proslaviti, jer javljaju iz Berlina, da će car Vilim podieliti kneževsko dostojanstvo nekolicini velikaša, medju kojimi nalazi se i grof Landsberg-Velen.

Južna Afrika. Položaj Engleza u južnoj Africi nije se ni posliednjeg ćedna poboljšao. Po zadnjih viestih od tamo imalo bi biti u Kapskoj pokrajini devet vojnih sborova Bura koji prieti i samom Kapstadtu. Glavna svrha provale Bura u Kapsku jest ta, da probude tamošnje Holandeze od diremeža pak da im pomognu u boju proti Englezom. Osim toga žele Buri na taj način razciepkati englezku vojsku na više odiela, koje bi za tim laglje uznemirivali i proganjali.

Mjestne:

Veliki ples „Čitaonice u Puli", biti će dne 26. januara 1901. u kazalištu. Plesati će se narodni plesovi: „Kolo" i „Beseda". Ulaznine za gospodu 2 krune, za gospoje 1 kruna. Lože prizemno 8 kruna, u prvom redu 6 kruna. Ulazak na galeriju 40. helera.

Izbori za kuriju gradova, obavljaju se danas po svim gradovima Istre. U Puli se glasuje u školi na trgu Alighieri od 8 sati u jutro do 1 sat poslje podne.

Naša stranka glasuje u toj kuriji za dra. Ivana Zuccon-a.

Nezakonitosti u popisu pučanstva. Sa više strana pritužuju nam se ljudi, da oni organi puljske občine, koji popisuju pučanstvo u gradu Puli, nikoga ne pitaju koji mu je občevalni jezik, već valjda sami napišu za svakoga u obće da je talijanski. Upozorujemo na to gosp. komisara Schneidera, i pozivljemo ga, da nastoji, neka popisivači točno i savjestno izpituju i bilježe.

---

poljodjelac treba, da se razgovara sa cielim svietom i da uči od cieloga svieta, jer težega zanata nema, nego što je poljodjelski. Doći će vrieme, kad će se sviet čuditi, kako je moglo biti, da su poljodjelci nepismeni. Kao što je nam čudno danas, kad nam se kaže, da nekad ni kraljevi niesu znali čitati ni pisati, tako će nekad biti čudno, kad se kaže, da je bilo nepismenih poljoprivrednika. Prije može podnieti, da je kakov majstor nepismen, nego gospodar, toliko mnogo znanja gospodar treba. Otud nije ni čudno, što se iz dana u dane sve više vidi, kako je zlo za onoga, koji ne zna ni čitati ni pisati.

Kao što čovjek oslabi i razboli se, isto tako oslabi i razboli se njiva. Nepismeni ratar, kad mu je njiva bolestna, pa daje mršavu žetvu, baca krivicu na zlu godinu i na sve drugo samo se ne sjeća, da krivica leži u njegovu neznanju. Treba učiti, da se zna, na šta sve treba paziti u radu, pa da žetva izpade po želji. A da čovjek što više nauči, treba od što više njih da uči. A to se ne uči samo slušanjem, nego još i više čitanjem. I tako se čitanjem i ide znanju, znanjem se ide umjenju, a umjenjem osiguranom životu. Ne kaže se tek onako, za onoga koji čitat ne umije, da je sliep ked očiju. Nije samo sliep kod očiju nego je i glup kod ušiju, jer i što čuje, ne razumije. pa kao i da nije čuo. Zato djeci svojoj ne treba ostaviti imanja, nego im treba pružiti znanja. A znanje se uči teći u školi. A tako je škola izvor znanju, a znanje izvor sreći. Sva blaga ovoga svieta mogu se izgubiti, a dok je glave, ne može se izgubiti najveće blago, a to je znanje. To znanje je svjetlost, jer nam osvietljava put naš u radu, da vidimo, kako ćemo što raditi; i to znanje je moć, jer nam ne da, da posrnemo u životu, te da padnemo u biedu i nevolju. Gl. Cr.

Pokrajinske:

Božićni dar družbi sv. Cirila i Metoda. Poznati hrvatski rodoljub presvj. g. biskup Gugler u Zagrebu, podario je našoj družbi kao božićni dar 100 kruna, a starinarskom družtvu u Kninu K 100.

Presvjetli starina sjetio se je i do sada naše plemenite družbe i rado pomaže svako narodno poduzeće, te je poznat kano pravi prijatelj školske mladeži i preko granice uže Hrvatske.

Plemenitomu starcu u ime naše sirotinje budi i ovdje izrečena srdačna hvala na krasnom daru.

Vojnici na obranu Talijana. Utorak večer odplovio je odjel vojnika torpednjačom iz Trsta u Poreč. Od g. 1894. kadno su talijanaši Poreča izazvali poznate izgrede, šalje im vlada k svakim izborom vojničtvo na zaštitu. Tako bijahu poslani iz Pule vojnici u Poreč prigodom izbora zastupnika za V. kuriju i sad na novo k izboru zastupnika za IV. kuriju.

Talijanaši Poreča imadu bez dvojbe nečistu savjest, te se boje vlastite sjene, koja ih proganja radi nedjela, koja počiniše na našem tužnom narodu. Vojničtvo nešalju nikuda oblasti na obranu i zaštitu naših izbornika i fiduciara, već radi toga, da talijanaši mogu slaviti svoje nepoštene pobjede pod zaštitom bajuneta.

Dobivamo iz Krka sljedeće viesti o izboru dne 3. siečnja. Bila je velika studen, a strašna bura. Ipak nije nitko od naših izostao. Naših fiduciara bilo je 42, protivničkih 14. Izbornim je komisarom bio kotarski upravitelj pl. Manussi. Kod izbora komisije odabraše naši tri svoja člana, dok je izborni komisar imenovao sa svoje strane baš one, za koje je glasovala manjina. Takovom se postupku od pl. Manussi-a nismo nadali. Za to smo mu ovu upisali na rovaš. Gdje su naše manjine, nigdje vladini komisari neimenuju s naše strane sva tri člana. Medju našimi nastao je žamor a čulo se je i nekih povika! Sad su ona tri naša i ona tri protivnička člana komisije imala da izaberu sedmoga člana. Kod glasovanja pala su tri glasa na našega čovjeka, a tri protivnička glasa na dr. Josipa Petris-a, koji je medjutim jur bio imenovan članom komisije po izbornom komisaru, i koji je sada opet za sebe glasovao, da bude ponovno izabran u komisiju. (Ala mudrih i učenih doktorskih glava! Op. slag.) Član komisije vlč. g. Andrijčić opazio je na to, da se glasovnice odane za dr. Petrisa moraju smatrati kao da nebi bile odane, naime da su takvim glasovanjem mislili se glasujući odreći svoga prava, pak da se dosljedno sedmim članom komisije mora pripoznati našega predloženika kano jednoglasno valjano odabrana. Izborni komisar nije bio toga mnienja, pak mu vlč. Andrijčić i dovikne: vidimo za čim težite! Nezadovoljstvo je medju našimi sve to više raslo, žamor sve to veći, a izborni komisar nervozniji. Naredio je drugo glasovanje, kod kojega su bili glasovi razpoloviljeni, te je tako njemu, izbornom komisaru, pripalo imenovati sedmoga člana komisije. Na začudjenje samih protivnika, izborni komisar imenova sedmim članom našega čovjeka, te je bila tako većine komisije naša bar za jedan glas izmedju 42 proti 14 fiduciara. Predsjednikom bi izabran sa 4 glasa vlč. g. Andrijčić. Vidilo se: sam se sobom bori, da ostane miran na gornje postupanje! Za čitanja onih stanovitih paragrafa zakona, predloži dr. Petris, da se neka zakon čita takodjer talijanski. Predsjednik ne vidi potrebe, jer da svi prisutni znadu hrvatski Dr. Petris protestira, a predsjednik njemu kao ono vladin komisar u Oprtlju. Fiduciar Bale štra: „noji no konošemo crovato"; a predsjednik njemu kao ono vladin komisar u Oprtlju. Franjo Mojze, za kojega, na upit predsjednika, izborni komisar nije baš mogao zajamčiti, da je austrijski državljanin, i koji se je tekar izkazao svjedočbom pripadništva u občini creskoj; premda nije još time dokazao svoje austr. državljanstvo, bio je ipak, uz opazku u zapisniku, pripušten glasovanju, neka znade izborni komisar, koji se je za nj zanimao, da nismo kadri bez stalnog temelja komu krivo učiniti, i da nam je kod svakog čina najprva ona, da nam savjest neima trpiti. Na predsjednikovo hrvatsko razlaganje tekom nastale razprave u pitanju Mojzesa, ustade dr. Petris, da meritorno odgovara, na što će mu predsjednik: dakle ipak razumijete hrvatski! Glasovnice odane za Bennatija nisu nosile oznake njegova boravišta i zanimanja. Većina komisije se je zadovoljila iztaknuti tu okolnost u zapisniku, dok je, kad bi htjela slieditи protivnike, mogla te glasove naprosto proglasiti nevaljanimi. Ali je bila uviek naša propast, ako je to propast, da smo pošteni. Tako je gospodine izborni komisaru?

Kako se je poslje izbora ponesla fukara Krčka — ti tobožnji predstavnici kulture od 2000 godina — to naši čitatelji znaju iz brzojava od 7. t. mj. priobćenoga u poslednjem broju našeg lista.

B—r—ć.

Iz Zrenja pišu nam 1. t. mj. Širom naše mile i žalostne Istre je već poznato, da smo kod zadnjih izbora propali. Ovdje ćemo samo u kratko javiti proti kakvom oružju smo se morali boriti.

Za našu sekciju občina Zrenj bijahu izložene izborne listine još mjeseca oktobra za V. i IV. kuriju. Puku se nije razglasilo kao navadno u nedjelju poslie sv. mise nego mi smo doznali po prijateljih, da su izložene listine, pošla su dva naša čovjeka u Oprtalj, da vide i izpišu listine; kada dodjoše tamo već su bile listine prepisane, ih je prepisao jedan naš čovjek iz Buzeta.

Kada razgledaše listine jesu bile izkrivljene, da je bilo Bogu plakati, a rok za reklamirati bio je još dva dana.

Mi smo se nadali, da će glasovati s občinom Zrenj, Topolovac i Gradin, ali nije bilo tako, sam Zrenj za se je imao sekciju i to nakanom, da laglje talijanske podrepnice naše ljude prevare te ih ulove u čjavolske mreže.

Pošto bijahu mnogo izkrivljene listine, naši su ih izpravili nekoliko, ali ne posve, jer nije bilo moguće i jer smo imali samo jedan dan lazno.

Došao je napokom i dan izborne borbe. Dne 27. pr. mj. u 9 sati prije podne stali su birači na trgu pred kućom Ant. Jakca. Na desnoj strani bili su naši poštenjaci, veseli kao na piru, prijateljski se razgovarali, da je bila divota. Na lievoj strani stale su talijanske podrepnice i prodane duše (ovdje Talijana neima) ipak da su bili upisani, kod zadnjega popisa pučanstva 678(!!) stanovniku, koji se služe talijanskim jezikom, a 150 koji se služe hrvatskim jezikom?! Dobro mi znamo da ih neima ovdje niti 50, koji se služe talijanskim jezikom, a ostali svi hrvatskim. Ali Oprtaljski maži-karta ih je nabrojijo gornji broj evo ovako! S njegovim „Bon giorno, cossa parlè talian", sirota kmet, da ga zadovolji je rekao „si", i takovi su postali ti Talijani.

Ćemo viditi kod budućeg popisa, koliko Talijana će nabrojiti oprtaljski maži karta.

Srce nas boli kad se spominjemo dana izbora, koliko žalosti se je čitalo na obrazih onih nesretnih narodnih odpadnika; mučali su kao ribe u vodi i u zemlju gledali upravo kao da su nekakav zločin počinili.

Juda je prodao svoga učitelja za 30 srebrnjaka, a ovi prodaše svoj narod za jednu porciju bakalara, i čak za jedan slanu srdelu, za čašu vina, za tanjur bigola, a neki nesretni Beppi Božić sam se pohvalio, da nije nikad bio tako sit kao na dan izbora.

Svi ukupno bijahu dovedeni kao živine na sajam. Gospode bilo je dosta a Dell'Osto bivši načelnik iz Oprtlja, kada je došao Ante Tončić — Cekin da dade svoj glas, za hrvatske predloženike, rekao mu je: ti non ti se in lista e va fora.

Premda je on reklamirao, i bio mu reklam odobren, nije mu koristilo. Naših ljudi ostalo mnogo kod kuće jer su zaduženi kod gospode. Na taj način su predobili za 11 glasova. Jedan talijanski gospodin rekao je: nije potreba da naša stranka troši ništa za agitatore, nego valja doći jedan dan prije izbora i donesti sa sobom 50—100 for. ovdje si nakupi te zveradi koliko hoće!!

Dragi naš narode ne budi tako sliep i zalupan kada su vode koji izbori; ne pusti se varati i u talijanske mreže loviti za malo bakala, za čašu vina i koju slanu srdelu. Glasuj za poštene muže, od tvoga naroda, za kmeta, za onoga, koji govori tvojim materinskim jezikom. Bježi od onih, koji mrze sve ono, što je tebi miło i sveto, od onih, koji se rugaju s tobom.

Iz sv. Lovreča Pazenatičkog pišu nam 2. t. mj. Tužimo se, g. urednice, već više godina u Vašem velecienjenom listu na zapostavljenje i zanemarivanje našega jezika u naših crkvah u obće, napose pako u našoj župnoj crkvi i za vrieme velikih crkvenih blagdana. Nemožemo se u istinu potužiti na naše svećenstvo, koje je učinilo i za prošlih božićnih blagdana svoju dužnost, ali naši šarenjaci i gospodske podrepnice neće ništa da čuju o narodnom starinskom pjevanju u našoj crkvi. Krasna naša starinska. „U sve vrieme godišća" smrdi im kano i djavlu tamjan, premda su ju i sami često pjevali, dok su još maleni bili i dok se nisu pogospodili. Oni se srde iz oholosti i nadulosti ne samo s nami, nego i s crkvom i s našom pjesmom, koja im bijaše sve do pred tri godine mila i sladka kako i nam. Ali Bog im prosti griehe, jer neznaju što čine!

Iz Krasice nam javljaju, da je ove dane jedna mala petgodišnja djevojčica bila na paši. Kako je ljuta zima sjekla, to je djevojčica zapalila vatru, da se mrvicu ogrije. Al na žalost vatra se dohvati njezinih haljinica, i ubogo djevojče bilo u čas u plamenu, i tako ju snadje smrt u užasnim mukama.

Iz drugih krajeva:

Novi pomorski kapetani. Pomorska vlada na Ricci imenovala je poručnike trgovačke mornarice gg. Josipa Tuhtana i Josipa Rauera kapetani duge plovitbe.

Pošta i brzojav za pripadnike naše mornarice u Kini. Usljed ministarske naredbe, listovi upućeni na osobe služeće na našim ratnim brodovima u Kini uživaju oproštenje od poštarine. Brzojavi istim namjenjeni imaju takodjer 50 postotaka popusta od obične tarife, samo treba, da budu upućeni na ministarstvo rata u Beču, koje ih prosliedi napried sve skupa, kao službeni brzojav.

Današnjem broju prilažemo jedan broj po dr. Radiću krasno uredjivanog lista „D O M". U poslednjem broju prošle godine spomenusmo taj pučki list, pa ga i sada našim štovanim predbrojnicima što toplije preporučujemo. Ciena je toli nizka, da „Dom" može svatko držati, pa bio i sirotan.

O lihvarstvu ili kamatnjačtvu. Petrinjski „Banovac" piše: Često se nadje, da u časovitoj potrebi traži novaca gotovo svatko, a napose pak gospodar ili obrtnik, najviše u doba, kad ne ima što unovčiti, pa je prisiljen na zajam. Neuki, a često i lahkoumni ljudi, pozajmljuju novce uz uvjete, kojih ne mogu izvršiti, pa onda po vremenu propadnu zajedno sa svojom imovinom. Takove ljude izrabljuje vrst bezdušnih, već od davnine omraženih ljudi, koji se zovu lihvari. Svatko, tko pozajmi neku glavnicu, dužan je dati i naknadu za njezinu upotrebu, a ako je ista previsoka, tad je dotični zajmodavac lihvar. Tim se imenom mogu okrstiti i oni ljudi, koji kao jamci traže, da im se za jamstvo naplati stanovita svota, sve da su sigurni, da ne će doći to toga, te bi morali mjesto primaoca zajma izplatiti glavnicu. Istina, mnogi glavničari, izdaju svoje novce, a da nisu sigurni o povratku glavnice s običajnimi kamati, pa za to povise kamatnjak, nu dosta njih imade, koji i uz sigurno jamstvo, traže velike kamate, čim znatno škode napredku svojih dužnika. U bogatijih zemljah siguran je glavničar, da će naći dobru naplatu za uzajmljenu glavnicu, kao i onaj, koji treba zajam, naći će u takovih krajevih poštene glavničare, nu u siromašnijih, gdje su obično nastanjeni kojekakovi trgovčići, tamo je već teže, jer bezdušni glavničar upotriebi veliku nuždu, a često put i neznanje, te nametne kamate, koji nadilaze svaku mjeru. Ovakovoj su pogibelji izvrgnuti osobito seoski gospodari, koji ne shvaćaju cielog posla kod sklapanja zajma. Oni su naučni svu svoju nadu uložili u žetvu, pa za to sve račune odbijaju na nju. Seoski gospodar upravo radi toga ne može pozajmiti koju svotu novaca na kraće vrieme, pa je već onda, kad traži glavnicu, pokoran glavničaru, prihvaćajuć sve uvjete, samo da dodje do potrebnih novaca. Ovu neukost i stisku seoskog gospodara znadu na najprepredeniji način lihvari izrabiti. Seoski gospodar nije u toliko imućan, da bi mogao vratiti glavnicu, ako mu se ona iznenada odkaže ili u doba, kad ne ima nikakvog dobitka, pa za to lukavi vjerovnik, koji zna za svoju korist upotriebiti gospodarstveni položaj svog dužnika, makar i nepošteno iz njega iztisne novu korist, produživši mu zajam pod teže uvjete, što dakako neuki gospodar u prvi mah i ne opazi, te na taj način od duga uzmimo 200 kruna znade nastati mudrom politikom lihvara dug od 1000 kruna, a kad mu ih dužnik ne može da plati, postaje lihvar vlastnikom cielog dužnikovog imetka. Lihvarenje se lakše razvija u zemlji, gdje ne ima dovoljno glavnice, kad nastane veća potreba, poglavito u vrieme, kad se življe stane razvijati gospodarstveni život. U nadi naime za velikim dobitkom, mnogi si pozajme za neko poduzeće glavnicu uz velike kamate, a kad stanu raditi, vide, da jedvice smažu za namirenje kamata, što ih dovodi do spoznanja, da im je zajmodavac-lihvar radio o propasti. Naš narod treba mnogo što većih i manjih zajmova, jer kako unapred napomenusmo, on ulaže sve nade u žetvu, te u prihranu svog blaga, pa izpadne li to po kvaru, a namjerio li se na zajmodavca-lihvara, to će ljuto očutiti njegovu nepoštenu namjeru. Zakon ne može kod toga djelovati s onom jakošću, s kojom može dobra volja naroda, jer lihvarenje se može samo onda ukloniti, ako mu narod ne da maha. Čestitih se glavničara može uviek naći, koji će uz povoljnu naplatu pružiti svoju glavnicu potrebnom gospodaru, kroz koju se ne će uništavati, već promicati boljak. Naobraženiji ljudi, koji znadu kakovimi je sve niti prepreden ovaj svieti, te koji su u svakidanjem dodiru s narodom, morali bi ga poučiti, da ne ide tražiti u potrebi pomoć od kojekakovih sebičnjaka, već u zavodih, koji istina strogo i točno postupaju, ali je taj njihov postupak ne samo u korist dotičnog dužnika, jer makar ne dadu propasti, već je namienjen i napredku cielе otačbine, za koju su mnogi takovi zavodi već mnogo koristna uradili.

Razni prinosi:

Naša uprava primila je u mjesecu decembru pr. g. u ime predplate od sliedeće gospode kruna: F. P. Stokovci K 4, Br. Z. Kamnagorica K —·60, V. M. Skitača K 4, J. M. Lindar 6, J. St. Graz 6, P. Pl. O. Murter K 5, Š. dekan Kanfanar K 6, F. Š. Zaglav K 10, O. Andr. M. K. Šibenik K 6, I. P. Z. Franćići K 6, F. K. Beč K 12, Čitaonica Jelša K 10, D. župnik, Cerovlje K 6, P. M. Mitrovica K 12, F. P. Pićan K 10, A. G. Marezige K 6

A. P. R. Pazin K 6, A. R. Rieka K 10, L. M. Kraljevica K 32·38, M. Bl. Hreljin K 5·82, L. A. Pula K 6, M. I. Opatija K 4, Cr. S. P. Cl. Allegheny K 9·32, A. R. Temešvar K 6, S. P. Metković K 7·50, K. D. Varaždin K 12, dr. F. S. Beč K 3, A. B. Filipan K 16, A. M. Kringa K 10, M. K. Kopar K 13, A. D. Boljun K 3, N. U. Štivan (Cres) K 6, Fr. Š. Bačve K 6, A. B. Kaldir K 2·50, Z. M. Stinjan K 3, Fr. D. Pazin K 3, G. prov. Poreč K 10, Hrv. Esk. B. Zagreb K 6, A. M. Rieka K 14, Čjt. Dubrovnik K 6, Čit. Belovar K 5, N. Ž. Zvoneća K 3, I. L. Vodice K 6, V. I. Cres K 6, P. I. Opatija K 79·60, M. Z. Draga (Sušak) K 13·50, dr. D. V. Krk 21·98, G. M. Premantura K 5·50, P. N. Rieka K 3, Lička Vila, Gospić K 5, Čit. Trogir K 10, I. V. Pazin K 6, M. K. Tinjan K 10, Čit. Kreševo K 6, dr. I. Ž. Bistrica K 12, Prva Hrv. Šted. Zagreb K 10, D. I. Rieka K 3, Čit. Spljet K 6, Fr. M. Pazin K 40, A. G. Marezige K 9·90, M. V. Crni Lug K 2, Čit. Ljubljana K 12, Br. Družtvo Podgrad K 6, J. J. St. Djakovo K 12, Čit. Vinkovci K 2·50, D. pl. P. Pula K 12, A. M. Draškovec K 5·50, G. R. Mrkopalj K 6, A. Š. Pehlin K 10, N. Ž. Čavle K 3, I. M. Cres K 6, Čit. Novomesto K 5, I. L. P. Sv. Petar u Š. K 2·48, Vj. S. Rubeši K 6, Z. L. Silba K 5, L. G. Solin K 6, I. K. Topolovac K 6, Fr. K. Rukavac K 25·50, S. K. K. Maloselo K 12, A. R. Unije K 8, Čit. Senj K 2, I. Z. Rieka K 2, Fr. M. Boljun K 4, F. K. Trst 13·25, I. K. Trst K 12, A. K. Pula K 4·50, A. R. Rovinjsko selo K 1, Pr. F. Žminj K 21·50, D. K. Pula K 6, I. K. Pula K 6, I. B. Sušak K 2·70, I. K. Pula K 3, I. M. Kanfanar K 9·50, I. D. Pula K 1, I. P. Pula K —·50, B. M. Pula K 2, Turč. Sv. Petar u Š. K 3·50, B. Kr. Pula K 1, dr. D. Vololosko K 5·50, Kathol. Kör. Katimar K 6, A. V. Pula K 5·50, M. M. Pula K 6.

Za oglase: Gebr. Meyer Beč K 60, občina Kastav K 14·40, dr. A. Radić Zagreb K 10, Gresham Trst K 105, g. Iv. Mandić Završje K 3·04, g. A. Žunić Pula K 6·72, g. Trandić i dr. K 6. Arsenals-Commando K 24·64, g. Dinko Pindulić, Barban K 12·44. g. Nikola Alaić Pula K 3·20, g. Nikola Pajalić Pula K 8, Brodarica, Dobrović K 5·12, g. Jakov Jurković, Opatija K 3·72, g. M. Mardešić, Pula K 20.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·25 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču. Rieku, Beč.
2·15 po podne osobni za Rovinj, Divaču.
6·— „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Plovitbeni red.

Ugarsko-hrvatsko par. družtvo.

Pruga Rieka—Trst.

Polazak Dol.	Odl.	Dan	Luka	Dan	Povratak Dol.	Odl.
—	7·—		Rieka		3·30	—
7·45	7·55	Srijeda	Opatija	Ponedjeljak	2·35	2·45
8·15	8·20		Lovran		2·10	2·15
8·45	8·55		Moščenice		1·35	1·45
9·20	9·25		Berseč		1·05	1·10
10·10	10·25		Rabac		12·05	12·20
11·55	12·30		Cres		10·—	10·35
4·30	6·—	Sr. Čet.	Pula	Nedj. P.	2·30	6·—
6·30	6·40		Fazana		1·50	2·—
8·10	8·30		Rovinj		11·50	12·20
9·40	10·—	Četvrtak	Poreč	Nedjelja	10·10	10·40
12·20	12·40		Piran		7·20	7·50
2·—	—		Trst		—	6·—

Pruga Rieka — Pula.

—	7·—	Svaki ponedjeljak i petak	Rieka	Svaki utorak i subotu	3·20	—
7·30	7·40		Opatija		2·40	2·50
7·55	8·05		Lovran		2·15	2·25
8·35	8·45		Moščenice		1·55	1·45
9·—	9·10		Berseč		1·10	1·20
9·55	10·05		Rabac		12·15	12·25
11·20	11·50		Cres		10·30	11·—
3·50	—		Pula		—	6·30

Pruga Rieka—Lošinj.

—	8·—	Srieda	Rieka	Četvrtak	2·35	—
8·30	8·40		Opatija		1·55	2·05
8·55	9·05		Lovran		1·30	1·40
9·35	9·45		Moščenice		12·50	1·—
10·—	10·10		Berseč		12·25	12·35
1·40	12·—		Cres		10·35	10·55
1·15	1·25		Martinšćica		9·10	9·20
2·10	2·20		Osor		8·15	8·25
4·05	—		Mali Lošinj		—	6·30

Pruga Rieka—Krk.

Svaki dan.

—	12·30	Rieka		9·20	—
1·30	1·40	Omišalj		8·10	8·20
2·20	2·30	Malinska		7·20	7·30
3·—	3·10	Glavotok		6·40	6·50
4·—	4·10	Merag		5·40	5·50
14·50	—	Krk		—	5·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Pula.

Svaki četvrtak.

—	7·—	Rieka		9·—	—
7·30	8·15	Opatija		8·15	8·30
12·30	—	Pula		—	4·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Lošinj.

Svaku subotu.

—	7·—	Rieka		9·—	—
7·30	8·15	Opatija		8·15	8·30
12·30	—	M. Lošinj		—	4·—

Pruga Rieka—Opatija i natrag.

Odlazak iz Rieke u Opatiju:
Svaki dan u 7, 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7 po „

Odlazak iz Opatije na Rieku.
Svaki dan u 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 po „

Družtvo S. Topić i dr.

Pruga Trst—Metković—Kotor.

—	7·—	Četvrtak	Trst	Ponedjeljak	10·—	—
—	—		Izola*)		—	—
8·15	8·45		Piran		—	—
12·—	—·30		Rovinj		—	—
2·30	3·30		Pula		1·15	2·—
7·45	9·30		M. Lošinj		8·15	9·—
2·30	5·30	Petak	Zadar	Nedj.	2·45	3·30
1·30	5·30		Spljet	S. N.	2·—	5·—
7·—	9·—	Ned.	Metković	Č. P.	3·—	7·30
11·30	—	Pon.	Kotor	Srieda	—	9·—

*) Od 1. aprila do konca oktobra tiče se Izole redovito zaključnje dolazak za sat u Piran, Rovinj, Pula i Mali Lošinj pri polasku.
Od 1. novembra do konca marča prištaje se u Izoli međebitno.

Pruga Trst—Korčula.

—	7·—	Nedel.	Trst	Petak	6·15	—
1·—	2·30		Pula	Č. Pet.	11·—	—·15
6·30	7·45		M. Lošinj		6·—	7·—
—·30	3·—		Zadar		11·15	1·15
10·15	1·30	Pon.	Spljet	Sr. Č.	9·—	4·—
—·30	—	Utor.	Korčula	Utor.	—	2·30

Družtvo Istarsko-Trščansko.

Pruga Rovinj—Trst.

Svaki ponedjeljak, sriedu i petak

—	6·—	Pon.	Rovinj	Sried.	8·40	—
6·35	6·40	„	Osor			
7·10	5·45	Po. Ut.	Poreč	U. Sr.	7·—	7·30
6·25	6·30	Utor.	Novigrad	U.	6·15	6·20
8·—	8·05	„	Piran	„	4·40	4·45
9·15	—	„	Trst	„	—	3·30

Isti je red za sriedu i petak.

Pruga Pula—Trst.

Svaki dan.

Odl.		Dol.
6·30	Pula	2·42
7·15	Fazana	2·—
8·32	Rovinj	12·42
9·17	Vrsar	11·50
9·49	Poreč	11·50
10·39	Novi grad	10·10
11·29	Umag	9·20
12·09	Salvore	8·42
12·50	Piran	8·10
2·45	Trst	6·50

Austr. Lloyd

Pruga Trst—Metković A.

Deblje tiskane brojke znače noćno doba od 6 s. u večer do 6 s. u jutro.

—	7·—	Srijeda	Trst	Utorak	1·30	—
1·—	2·—		Pula		8·—	8·30
6·30	8·—		Mali Lošinj		4·—	6·—
2·—	6·—		Zadar		10·—	11·—
11·30	1·30	Četvrtak	Šibenik	Ponedj.	3·—	5·—
5·—	6·—		Trogir		7·30	9·30
7·50	4·—	Č. P.	Spljet	N. P.	—	—
4·30	—	Petak	Metković	Ned.	10·—	3·—
					—	8·—

Pruga Trst—Metković B.

—	7·—	Subota	Trst	Petak	6·—	—
1·—	2·—		Pula		9·30	11·—
6·30	8·—		Mali Lošinj		4·—	5·—
2·—	6·—		Zadar		7·30	10·—
11·30	1·30	Ned.	Šibenik	Četvr.	12·—	2·—
5·—	6·—		Trogir		6·30	7·30
7·30	4·—	N. P.	Spljet	S. Č.	8·—	5·—
5·—	—	Pon.	Metković	Srij.	—	8·—

Pruga Trst—Kotor

—	7·—	Utor.	Trst	Srij.	6·—	—
11·30	12·—		Rovinj		1·—	1·30
2·—	3·30		Pula		9·30	11·—
8·—	9·30		Mali Lošinj		4·—	5·—
3·30	7·—	Srij.	Zadar	Utor.	8·30	10·30
11·30	1·30		Šibenik		2·30	4·30
6·30	10·—		Spljet		8·30	10·30
10·—	12·—	Čet.	Gruž	Pon.	6·30	8·—
7·30	—		Kotor		—	11·—

Pruga Trst—Kotor.

—	7·—	Petak	Trst	Ponedj.	1·—	—
12·—	12·30		Rovinj		7·30	8·—
2·30	4·30		Pula		4·—	5·30
9·30	10·30		Mali Lošinj		10·30	11·30
4·30	7·—	Subota	Zadar	Nedelja	3·30	5·—
11·30	1·30		Šibenik		9·30	11·—
6·—	7·—		Trogir		5·—	6·—
8·30	6·—	S. N.	Spljet	S. N.	5·—	3·30
3·30	4·—	Ned.	Vis	P. S.	9·30	7·—
11·—	3·30	P. U.	Gruž	Č. P.	6·30	1·—
3·—	5·—	U. S.	Kotor	S. Č.	6·—	7·—
11·—	—	Srij.	Špica	Srij.	—	11·30

Pruga Pula—Zadar.

—	2·30	Srijeda	Pula	Pon.	4·—	—
6·45	7·30		Cres		11·30	12·—
8·45	9·15		Rabac		9·45	10·15
11·30	12·—		Malinska		7·—	7·30
1·45	2·15		Krk		4·45	5·15
4·45	5·30		Rab		2·—	2·30
7·45	8·15	Četvrtak	Vel. Lošinj	Nedelja	11·30	12·—
10·15	10·45		Novalja		—	—
—·45	1·15		Sukošin		8·—	8·30
5·—	—		Zadar		—	5·30

Brza pruga Trst—Kotor.

—	10·—	Čet.	Trst	Sub.	5·—	—
2·—	2·30		Pula		—·30	1·15
7·45	8·15		Zadar		6·15	7·—
—·45	1·30		Spljet		—·30	1·15
8·30	9·—	Petak	Gruž	Petak	5·30	6·—
12·—	—		Kotor		—	2·30

Br. 595.

Oglas natječaja.

Uslied zaključka odborske sjednice ravnateljstva „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ od 12. prosinca 1900. razpisuje se ovim natječaj za mjesto učitelja na školi, koja će se otvoriti u Vabrigi (kotar Poreč).

Godišnja plaća jest ona ista, što ju redovito imaju učitelji II. reda na javnim pučkim školama u Istri, te se izplać je u mjesečnim unaprednim obrocima.

Izim toga pripadat će dotičnomu, kao i svakom družbinom učitelju pravo na bezplatan stan, na kvinkvenije i mirovinu.

Molbe obložene svjedočbom položenog izpita zrelosti — eventualno izpita usposobljenja, te dojakošnjeg službovanja, imadu se predložiti podpisanomu ravnateljstvu najkasnije do 10. veljače 1901.

Pobliže ubaviesti daje podpisano.

Veloske-Opatija, 31. prosinca 1900.

Za ravnateljstvo:

Vjekoslav Spinčić,
predsjednik.

Dr. Dragutin Treo
i
Dr. Henrik Tuma

naznanjuju, da su danom

2 t. mj. otvorili skupnu

odvjetničku pisarnu

u Corici,

Gospodska ulica 7,

u kući „Goriške ljudske posojilnice“.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nateh zebam. Ciena 50 novč.

Slatka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se liči kašalj, prehlada ili kar. tar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 50 novč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulomosti, podbuhlosti, djelnjoj kriljavosti, ženskim bolesim, slaboćrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 forina.

Pojačene švedske kapljice ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom uščuje kvrljatenje, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol odlaskava teglja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlicici, želudačne grčeve, žutica, gronica ili zimica, zavijanje ili grižnja u utrobu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinktura redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit i tamne bolesti. Ciena flašici s napukom 50 novčića

Prah za blago ili za marvu, za konjiće, te konjići leh i kašalj, za volove, krave i ovnje, za tegaću čišćenje, za objadivanje želudca i prubave, kada blago neće rado žderati pa se napunje. Krave davaju od njega više i bo- ljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Svajcarske pilule najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili stomaka i crjev, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili težini. Ciena skandijici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za kuje i volove proti kotrnaj boli, sprečenim, naregnutim žilam, uko- čenosti i utečkini, podje jelkoga napora, za objadivanje i okrepljivanje žila i živaca, r flašu 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razbrišaju usta, uklanja neugodan vonj. s flašu 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i raskuživanje zraka u sobah, za dihanje i za pučkobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose, r flašu 80 nč.

Mast proti Šašju, krastam perućini i osopotinam, i lančić 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedljaji. Šiandja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. Ciena 50 novč.

Da Spilzera ponsut za lice proti mladanim pjegam ili škvrnom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipnine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bieloću i čnoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću s furin. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te pore neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zlatnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji r for.

Sapun eglantine. Najčinji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčistih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Creme eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim manama tena. Kao što su Eglantine mast nikada ne pokvari crvene mušice, pjege, opora kora i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se Eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću s furin.

Eau eglantine jest izvrsna i iskušavana prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava ispadanje, kose, onemogućuje svaranje prsani i ojačava vlaškice. Ova voda posjeduje takedjer i to svojstvo, da podieljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci s f. 35

Mirisna žesta za sobe kadilj, nekoliko kapi šire po sobi prezgodan miris. Flašica 50 novč.

Otrov ili čemer za stienice i klopke. Flašica 50 novčića.

Antiseptične od Rodinisa, proti grozdici ili zimnici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da sieđe kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice ze zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske špecijaliteto.

LJUBLJANSKA

KREDITNA BANKA

U LJUBLJANI

Špitalska ulica br. 2.

Kupnja i prodaja

svih vrsti

renta, državnih papira, založnih pisama, srećaka, novaca, valuta,

i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Posude na vriednostne papire

uz nizke kamate.

Osiguranje proti gubitku na kurzu.

Promese za sve vucitbe.

Primanje novčanih uložaka

na

uložne knjižice, na tekući račun, i na **girokonto** sa **4½%** kamatima od dana **uložka do dana digunća.**

Eskomptira mjenice najkulantnije.

Burzovne naručbe.

Broj 5. U Puli, dne 15. jenara 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Našim izbornikom!

Dne 3. i 9. ovog mjeseca Vi ste po ljutoj zimi putovali na birališta, da po preporuki našega političkog družtva „Edinosti" i lista „Naše Sloge" i po želji prvotnih birača i po Vašem narodnom osvjedočenju, date nam kao fiduciari Vaše glasove pri izboru zastupnika za Beč.

Nepravedno po našu stranku razdieljenje izbornih sekcija i sastav listina, pak Judin novac, pak negdje zaslepljenost naroda, uzrokom su, da su Vaši glasovi i u petoj kuriji i u zapadnom biralištu vanjskih obćina ostali u manjini.

Nu radi toga hrvatski i slovenski narod Istre nije propao. Zaustavilo mu se je za čas jedno kolo velikoga našeg pokreta, i ono će se u drugoj prigodi još jače zamahati, još brže kretati.

Mi Vam oba, svim skupa i svakomu po sebi srdačno zahvaljujemo na trudu i pouzdanju Vašem i naroda, koj Vas je birao za svoje fiduciare. Uztrajte u borbi za svoje pravice svaki na svojem mjestu i u svih zgodah. Stvar pravedna, a naša je takova, mora predobiti prije ili kasnije. Hrvatski ili slovenski puk u Istri neće više izginuti. Njegove nade nenosimo samo nas dva, njegove želje neželimo sama nas dva, njegovi vapaji čuti će se i nadalje u Beču, i ne na sama jedna usta, jer i ako bude sam jedan iz Istre tamo, još je druge naše braće iz Dalmacije i slovenačkih pokrajina i od druguda. Zato negubite vjere u bolje dane, kao što je negubimo ni mi; odkrivajte izdajice, podučajte neuke, tužite se na krivice u svakoj zgodi, pri svakoj oblasti, neka se zna, da smo Hrvati i Slovenci Istre, hvala Bogu živi i zdravi i da se nedamo utući ni uništiti!

I opeta srdačna Vam hvala na trudu i naše priznanje da ste se držali složno kao jedan i da ste na izbore došli s v i, osim ona dva, tri koji radi težke bure i mećave baš nikako nisu mogli.

Pula-Trst, 12. januara 1901.

Dr. M. Laginja, m. p.

M. Mandić, m. p.

Sjećajte se
„Družbe sv. Ćirila i Metoda"
za Istru

Mojim izbornikom

i svim Hrvatom i Slovencem Istre!

Dne 9. t. mj. izabrali ste me evo već treći put svojim zastupnikom na carevinskom vieću, te me tim u političkom obziru počastili najvećom čašću kojom razpolažete, u me postavili najveće povjerenje, meni namjenili pretežku zadaću.

Poslie izbora vidio sam Vas mnoge, i opazio na Vaših licih, i razabrao iz Vaših suza, i čuo iz Vaših ustiju, a od drugih čitao u brzojavkah i pismih, kako se radujete tomu izboru, al ujedno kako ste zabrinuti, dà žalostni, što je u petoj kuriji podlegao vjerni i nerazdruživi mi dosadanji drug u carevinskom vieću, i što je već ovaj hip stalno podlegao u zapadnom izborničtvu seoskih obćina treći kandidat naše stranke, poznati borioc za prava našega naroda — što dakle za sada idem iz Istre sàm i jedin u ime našega naroda u Beč.

Ja Vam najiskrenije zahvaljujem na časti kojom ste me počastili, na povjerenju koje ste u me postavili, i obećajem svečano i evo javno, da ću težku zadaću, koju ste mi zadali, vršiti svimi svojimi silami odlučno i postojano, i zagovarati prava Vaša, svih onih koji su Vas izabrali, pa i svih onih naših mnogobrojnih izbornika i birača iz V. i zapadne IV. kurije, koji su dali svoje glasove za naše muževe, za naše kandidate, — te prava cieloga našega hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri.

Žao je i meni, što nisu izabrana moja dva druga, a Vas svih i cieloga našega naroda miljenika, — al za to netreba zdvajati.

Širom ciele Istre, i u njezinih zapadnih kotarih, pokazao je naš narod prilikom ovih izbora, da je budan, da živi, i da hoće da živi život dostojan sebe i cielokupnoga hrvatskoga i slovenskoga naroda.

Njegovi protivnici, njegovi neprijatelji, krvni neprijatelji, koji bi ga htjeli izbrisati sa ove naše, krvju i potom natopljene zemlje, slave brojnu pobjedu; al ako se pomisli, kojimi sredstvi, kojimi načini, kojimi osobami, je izvojevana ta njihova „pobjeda", onda je to za nje više poraz nego li dobitak.

Spominjuć protivnike i krvne neprijatelje našega naroda, nemislim na one njeke, Vam svim više manje poznate, koji su za novac, za plaću, za kojekakve nagrade i odštete, radili najodurnijimi načini proti našemu narodu i proti kandidatom naše stranke, ter neuke ili zlobne varali, zavadjali i kupovali Judinim novcem; jer oni bi za novac, kako su danas radili za Talijane, radili sutra za Kineze, za Afrikance, za svakoga koj bi jih bolje platio.

Naša Istra je na razmedju izmed dva velika svieta, izmed latinskoga i slavenskoga, a za njom čezne i tretji, germanski sviet.

Naši neprijatelji su u Poreču, gdje je stanovito središte onih u pokrajini, koji nam taje i krate svako pravo na obstanak, koji neprestano tvrde da je Istra talijanska pokrajina, i prema tomu rade, koji se u tom svojem radu nežacaju ni najodurnijih sredstava, koji i n o v c e m n a š e g a n a r o d a šire najveću pokvarenost medju našim narodom, plaćajuć i nagradjujuć medju ostalim izdajice i izdajstvo naroda.

Naši neprijatelji su u Trstu, gdje puste da oni u Poreču i drugud po Istri rade onako kako rade, gdje su njim dapače na ruku, odkud jih pomažu u njihovom odvratnom i odurnom postupku — bilo neznajuć, jer nevide od nosa do ustiju, bilo iz zlobe, bilo i za plaću.

Naši su neprijatelji u Rimu i drugud po Italiji, gdje se i medju najvišimi krugovi sabire novce za družtva obstojeća glavno za to, da se naš narod sam sebi otudji, da se odnarodi, da se potalijanči; odkud se je prvanja vremena nastojalo vojskami, a u novija vremena nastoji knjigom, novinami, školami, novcem izdajstvom, osvojiti našu Istru.

Naši neprijatelji mnogi su u Beču, bilo što nevide a morali bi viditi, što se kod nas dogadja, bilo što to vide, al nemare za to ili čak odobravaju.

Naši neprijatelji su u Berlinu, odkud je već prije dvadeset i više godina izdana parola, javno objelodanjena, da će Italija, kad bi htjela osvojiti Trst sa cielim Primorjem, naići na oboružan odpor Njemačke, da ova mora, preko Austrije, do Trsta i u Trst, odnosno i u Istru, i da njoj Austrija put za to pripravlja.

Mi moramo biti ponositi, što imamo tolike neprijatelje, i što takovi za nami i za našom zemljom teže, jer to pokazuje vriednost i našu i naše zemlje — za kukavnim narodom i kukavnom zemljom nitko nečezne.

Kod svih tih naših neprijatelja, i uza sve talijanske „pobjede" kod izbora, nam netreba klonuti duhom. Na suprot: U višnjih srca!

U koliko se bude dalo raditi u carevinskom vieću, može rieč jednoga zastupnika, koj zagovara stvar pravednu i u Božjih i ljudskih zakonih utemeljenu, valjati više nego četvorice i više njih drugih, koji zagovaraju stvar nepravednu, protivnu i Božjim i ljudskim zakonom.

Možda će se naći većina u carevinskom vieću, koja će htjeti i moći zadovoljiti pravednim i zakonitim zahtjevom naroda, naročito i našega hrvatskoga i slovenskoga, takodjer u Istri.

Nenadje li se, tada će se u monarhiji roniti onim putem, kojim se već roni od njekoliko godina.

Došlo što mu drago, narod će ostati a Vaše i svih naših izbornika i birača glasove, odane za predložene naroda, usupor svim klevetam, prevaram, bezakonjem, bezpravjem, grožnjam, pritiskom, kupovanju, savjestno i lih iz osvjedočenja, morat će se uvažiti.

Vi ste pokazali širom ciele Istre, da ste odani svojoj svetoj vjeri i svojoj narodnosti, da ste Hrvati ili Slovenci, da nećete biti nikomu sužnji, da zahtjevate svoja prava u svakom obziru.

Uztrajte takovi!

Uzdržite se i kriepite u svojoj vjeri, tom najsvetijem amanetu svakoga pravoga čovjeka, bez koje i pojedinci i narodi propadaju.

Kažite uviek, i svuda i u svakoj prilici, da ste vjerni svojoj narodnosti, znajuć da je i pojedinac i narod bez nje pometalo drugim, da je prošteno svim, svim, samo nije izdajici.

Nastojte, da Vi i Vaši crpe čim više nauke u školah raznovrstnih, u družtvih za čitanje, sastajanje, razgovaranje, čitajuć dobre knjige i novine.

Ustrajajte družtva gdje jih neima, naročito takodjer za medjusobno podupiranje, novčana, gospodarska i druga strukovna, a pristupajte k njim gdje takova već obstoje.

Radeć prema tomu, kao dobri kršćani, čestiti Hrvati i Slovenci, pravi ljudi, vriedni gospodari, pomažuć se medju sobom, stalno ćete uspjevati. Pomoć će Vam Bog, pomoći će Vam braća Vaša po krvi i jeziku. S njimi zajedno zasjati će Vam bolja budućnost!

Da bude čim prije, ja vruće želim i molim Svemogućega!

Opetujuć da ću na to raditi i ja iz svih mojih sila, pozdravljam Vas sve najiskrenije i najsrdačnije: Sretna nova godina! Sretan novi viek!

U O p a t i j i, 12. jenara 1901.

Vjekoslav Spinčić
zastupnik naroda.

Izbor zastupnika u Kopru.

Očevidac pripovieda nam tečaj izbora zastupnika u Kopru, koji se je vršio dne 9. t. mj. Fiduciari jedne i druge stranke pristupiše u podpunom broju k izboru. Biralo se je u kući Barzilai izvan grada

A. P. R. Pazin K 6, A. R. Rieka K 10, L. M. Kraljevica K 32·38, M. Bl. Hrcljin K 5·82, L. A. Pula K 6, M. I. Opatija K 4, Cr. S. P. Cl. Allegheny K 9·32, A. R. Temešvar K 6, S. P. Metković K 7·50, K. D. Varaždin K 12, dr. F. S. Beč K 3, A. B. Filipan K 16, A. M. Kringa K 10, M. K. Kopar K 13, A. D. Boljun K 3, N. U. Štivan (Cres) K 6, Fr. Š. Bačve K 6, A. B. Kaldir K 2·50, Z. M. Stinjan K 3, Fr. D. Pazin K 3, G. prov. Poreč K 10, Hrv. Esk. B. Zagreb K 6, A. M. Rieka K 14, Čjt. Dubrovnik K 6, Čit. Belovar K 5, N. Ž. Zvoneća K 3, I. L. Vodice K 6, V. I. Cres K 6, P. I. Opatija K 79·60, M. Z. Draga (Sušak) K 13·50, dr. D. V. Krk 21·98, G. M. Premantura K 5·50, P. N. Rieka K 3, Lička Vila, Gospić K 5, Čit. Trogir K 10, I. V. Pazin K 6, M. K. Tinjan K 10, Čit. Kreševo K 6, dr. I. Ž. Bistrica K 12, Prva Hrv. Šted. Zagreb K 10, D. I. Rieka K 3, Čit. Spljet K 6, Fr. M. Pazin K 40, A. G. Marezige K 9·90, M. V. Crni Lug K 2, Čit. Ljubljana K 12, Br. Družtvo Podgrad K 6, J. J. St. Djakovo K 12, Čit. Vinkovci K 2·50, D. pl. P. Pula K 12, A. M. Draškovec K 5·50, G. R. Mrkopalj K 6, A. Š. Pehlin K 10, N. Ž. Čavle K 3, I. M. Cres K 6, Čit. Novomesto K 5, I. L. P. Sv. Petar u Š. K 2·48, Vj. S. Rubeši K 6, Z. L. Silba K 5, L. G. Solin K 6, I. K. Topolovac K 6, Fr. K. Rukavac K 25·50, S. K. K. Maloselo K 12, A. R. Unije K 8, Čit. Senj K 2, I. Z. Rieka K 2, Fr. M. Boljun K 4, F. K. Trst 13·25, I. K. Trst K 12, A. K. Pula K 4·50, A. R. Rovinjsko selo K 1, Pr. F. Žminj K 21·50, D. K. Pula K 6, I. K. Pula K 6, I. B. Sušak K 2·70, I. K. Pula K 3, I. M. Kanfanar K 9·50, I. D. Pula K 1, I. P. Pula K —·50, B. M. Pula K 2, Turč. Sv. Petar u Š. K 3·50, B. Kr. Pula K 1, dr. D. Vololosko K 5·50, Kathol. Kör. Katimar K 6, A. V. Pula K 5·50, M. M. Pula K 6.

Za oglase: Gebr. Meyer Beč K 60, občina Kastav K 14·40, dr. A. Radić Zagreb K 10, Gresham Trst K 105, g. Iv. Mandić Završje K 3·04, g. A. Žunić Pula K 6·72, g. Tranfić i dr. K 6, Arsenals-Commando K 24·64, g. Dinko Pindulić, Barban K 12·44, g. Nikola Alaić Pula K 3·20, g. Nikola Pajalić Pula K 8, Brodarica, Dobrović K 5·12, g. Jakov Jurković, Opatija K 3·72, g. M. Mardešić, Pula K 20.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.

1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.

9·25 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.

11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

2·15 po podne osobni za Rovinj, Divaču.

6·— „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Plovitbeni red.

Ugarsko-hrvatsko par. družtvo.

Pruga Rieka—Trst.

Polazak Dol.	Odl.	Dan	Luka	Dan	Povratak Dol.	Odl.
—	7·—		Rieka		3·30	—
7·45	7·55		Opatija		2·35	2·45
8·15	8·20	Srijeda	Lovran	Ponedjeljak	2·10	2·15
8·45	8·55		Moščenice		1·35	1·45
9·20	9·25		Berseč		1·05	1·10
10·10	10·25		Rabac		12·05	12·20
11·55	12·30		Cres		10·—	10·35
4·30	6·—	Sr. Čet.	Pula	Ned. P.	2·30	6·—
6·30	6·40		Fazana		1·50	2·—
8·10	8·50		Rovinj		11·50	12·20
9·40	10·—	Četvrtak	Poreč	Nedjelja	10·10	10·40
12·20	12·40		Piran		7·20	7·50
2·—	—		Trst		—	6·—

Pruga Rieka — Pula.

—	7·—		Rieka		3·20	—
7·30	7·40		Opatija		2·40	2·50
7·55	8·05	Svaki ponedjeljak i petak	Lovran	Svaki utorak i subotu	2·15	2·25
8·35	8·45		Moščenice		1·35	1·45
9·—	9·10		Berseč		1·10	1·20
9·55	10·05		Rabac		12·15	12·25
11·20	11·50		Cres		10·30	11·—
3·50	—		Pula		—	6·30

Pruga Rieka—Lošinj.

—	8·—		Rieka		2·35	—
8·30	8·40		Opatija		1·55	2·05
8·55	9·05		Lovran		1·30	1·40
9·35	9·45	Srieda	Moščenice	Četvrtak	12·50	1·—
10·—	10·10		Berseč		12·25	12·35
1·40	12·—		Cres		10·35	10·55
1·15	1·25		Martinšćica		9·10	9·20
2·10	2·20		Osor		8·15	8·25
4·05	—		Mali Lošinj		—	6·30

Pruga Rieka—Krk.

Svaki dan.

—	12·30		Rieka		9·20	—
1·30	1·40		Omišalj		8·10	8·20
2·20	2·30		Malinska		7·20	7·30
3·—	3·10		Glavotok		6·40	6·50
4·—	4·10		Merag		5·40	5·50
14·50	—		Krk		—	5·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Pula.

Svaki četvrtak.

—	7·—		Rieka		9·—	—
7·30	8·15		Opatija		8·15	8·30
12·30	—		Pula		—	4·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Lošinj.

Svaku subotu.

—	7·—		Rieka		9·—	—
7·30	8·15		Opatija		8·15	8·30
12·30	—		M. Lošinj		—	4·—

Pruga Rieka—Opatija i natrag.

Odlazak iz Rieke u Opatiju:

Svaki dan u 7, 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7 po „

Odlazak iz Opatije na Rieku.

Svaki dan u 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 po „

Družtvo S. Toplć i dr.

Pruga Trst—Metković—Kotor.

—	7·—		Trst		10·—	—
—	—		Izola*)		—	—
8·15	8·45		Piran		—	—
12·—	—·30	Četvrtak	Rovinj	Ponedjeljak	—	—
2·30	3·30		Pula		1·15	2·—
7·45	9·30		M. Lošinj	Nedj.	8·15	9·—
2·30	5·30	Petak	Zadar		2·45	3·30
1·30	5·30		Spljet	S. N.	2·—	5·—
7·—	9·—	Ned.	Metković	Č. P.	3·—	7·30
11·30	—	Pon.	Kotor	Srieda	—	9·—

*) Od 1. aprila do konca oktobra tiče se Izola redovito zakasnje dolazak za sat u Piran, Rovinj, Pula i Mali Lošinj pri polazku.

Od 1. novembra do konca marča pristaje se u Izoli neobično.

Pruga Trst—Korčula.

—	7·—		Trst	Petak	6·15	—
1·—	2·30	Nedel.	Pula	Č. Pet.	11·—	—·15
6·30	7·45		M. Lošinj		6·—	7·—
—·30	3·—		Zadar		11·15	1·15
10·15	1·30	Pon.	Spljet	Sr. Č.	9·—	4·—
—·30	—	Utor.	Korčula	Utor.	—	2·30

Družtvo Istarsko-Trščansko.

Pruga Rovinj—Trst.

Svaki ponedjeljak, sriedu i petak

—	6·—	Pon.	Rovinj	Sried,	8·40	—
6·35	6·40	„	Osor			
7·10	5·45	Po, Ut.	Poreč	U. Sr.	7·—	7·30
6·25	6·30	Utor.	Novigrad	U.	6·15	6·20
8·—	8·05	„	Piran	„	4·40	4·45
9·15	—	„	Trst	„	—	3·30

Isti je red za sriedu i petak.

Pruga Pula—Trst.

Svaki dan.

Odl.			Dol.
6·30	Pula		2·42
7·15	Fazana		2·—
8·32	Rovinj		12·42
9·17	Vrsar		11·50
9·49	Poreč		11·50
10·39	Novi grad		10·10
11·29	Umag		9·20
12·09	Salvore		8·42
12·50	Piran		8·10
2·45	Trst		6·50

Austr. Lloyd

Pruga Trst—Metković A.

Debije tiskane brojke znače noćno doba od 6 s. u večer do 6 s. u jutro.

—	7·—		Trst		1·30	—
—	—	Srijeda	Rovinj	Utorak	8·—	8·30
1·—	2·—		Pula		4·—	6·—
6·30	8·—		Mali Lošinj		—	—
2·—	6·—	Četvrtak	Zadar	Ponedj.	3·—	5·—
11·30	1·30		Sibenik		7·30	9·30
5·—	6·—		Trogir		—	—
7·50	4·—	Č. P.	Spljet	N. P.	10·—	3·—
4·30,	—	Petak	Metković	Ned.	—	8·—

Pruga Trst—Metković B.

—	7·—		Trst		6·—	—
1·—	2·—	Subota	Pula	Petak	9·30	11·—
6·30	8·—		Mali Lošinj		4·—	5·—
2·—	6·—	Ned.	Zadar	Četvr.	7·30	10·—
11·30	1·30		Sibenik		12·—	2·—
5·—	6·—		Trogir		6·30	7·30
7·30	4·—	N. P.	Spljet	S. Č.	8·—	5·—
5·—	—	Pon.	Metković	Srij.	—	8·—

Pruga Trst—Kotor

—	7·—		Trst		6·—	—
11·30	12·—	Utor.	Rovinj	Srij.	1·—	1·30
2·—	3·30		Pula		9·30	11·—
8·—	9·30		Mali Lošinj		4·—	5·—
3·30	7·—	Srij.	Zadar	Utor.	8·30	10·30
11·30	1·30		Šibenik		2·30	4·30
6·30	10·—		Spljet		8·30	10·30
10·—	12·—	Čet.	Gruž	Pon.	6·30	8·—
7·30	—		Kotor		—	11·—

Pruga Trst—Kotor.

—	7·—		Trst		1·—	—
12·—	12·30	Petak	Rovinj	Ponedj.	7·30	9·—
2·30	4·30		Pula		4·—	5·30
9·30	10·30		Mali Lošinj		10·30	11·30
4·30	7·—	Subota	Zadar	Nedelja	3·30	5·—
11·30	1·30		Šibenik		9·30	11·—
6·—	7·—		Trogir		5·—	6·—
8·30	6·—	S. N.	Spljet	S. N.	5·—	3·30
3·30	4·—	Ned.	Vis	P. S.	9·30	7·—
11·—	3·30	P. U.	Gruž	Č. P.	6·30	1·—
3·—	5·—	U. S.	Kotor	S. Č.	6·—	7·—
11·—	—	Srij.	Špica	Srij.	—	11·30

Pruga Pula—Zadar.

—	2·30		Pula	Pon.	4·—	—
6·45	7·30	Srijeda	Cres		11·30	12·—
8·45	9·15		Rabac		9·45	10·15
11·30	12·—		Malinska		7·—	7·30
1·45	2·15		Krk	Nedelja	4·45	5·15
4·45	5·30		Rab		2·—	2·30
7·45	8·15	Četvrtak	Vel. Lošinj		11·30	12·—
10·15	10·45		Novalja		—	—
—·45	1·15		Sukošin		8·—	8·30
5·—	—		Zadar		—	5·30

Brza pruga Trst—Kotor.

—	10·—		Trst		5·—	—
2·—	2·30	Čet.	Pula	Sub.	—·30	1·15
7·45	8·15		Zadar		6·15	7·—
—·45	1·30		Spljet		—·30	1·15
8·30	9·—	Petak	Gruž	Petak	5·30	6·—
12·—	—		Kotor		—	2·30

Br. 595.

Oglas natječaja.

Uslied zaključka odborske sjednice ravnateljstva „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ od 12. prosinca 1900. razpisuje se ovim natječaj za mjesto učitelja na školi, koja će se otvoriti u Vabrigi (kotar Poreč).

Godišnja plaća jest ona ista, što ju redovito imaju učitelji II. reda na javnim pučkim školama u Istri, te se izplaćuje u mjesečnim unaprednim obrocima.

Izim toga pripadat će dotičnomu, kao i svakom družbinom učitelju pravo na bezplatan stan, na kvinkvenije i mirovinu.

Molbe obložene svjedočbom položenog izpita zrelosti — eventualno izpita usposobljenja, te dojakošnjeg službovanja, imadu se predložiti podpisanomu ravnateljstvu najkasnije do 10. veljače 1901.

Pobliže ubaviesti daje podpisano.

Volosko-Opatija, 31. prosinca 1900.

Za ravnateljstvo:

Vjekoslav Spinčić,
predsjednik.

Dr. Dragutin Treo
i
Dr. Henrik Tuma

naznanjuju, da su danom

2 t. mj. otvorili skupnu

odvjetničku pisarnu

u Corici,

Gospodska ulica 7,

u kući „Goriške ljudske posojilnice“.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostoboji ili protinu, rhoumatizmu, kalanja i organju u kosih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganca, probadanju, svraćovratnim nazebam. Ciena 80 novč.

Slatka voda za kašalj ili brek i za prsa, kojom se liči kašalj, preblada ili katar u prsih, plućih, teške disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozanosti, podbuhlosti, djetinjoj krijavosti, ženskim bolesim, slaboćudnosti, nagnući. Ciena flaščici 2 forin.

Pojačene svetske kapljе ili švedska životna tinktura (Lebenselixir) sa sen). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvožilatenice, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaškava tegioja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlici, želudačne grčeve, zatica, grozica si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti i razne bolesti. Ciena, flašici s napuhom 50 novčića.

Prah za blugo ili za marvu, za konjski lieh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, ljeća, mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Svajcarske pilule najizvrstnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili stomaka i crjev, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosi ili tromi. Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blugo osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sprečenim, nategnutim žilam, ukočenosti i utrnulini, poslie jedenja napora, za obljačivanje i okrepljivanje žila i živaca, a flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, očvršćuje meso oko zubi, razkriškuju usta, ublaža neugodan vonj, a flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za pučeholne. Po 50 novč.

Tekućina proti ispadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje nje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti ljušju, krastam perućini i osopotinam, i lončić 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili poni, proti zajedlini. Sčanulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Ciena 30 novč.

Dra Spitzera puruist za lice proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, brapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, sjećnost; bjeloću i čuoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću 1 forin. K tome spada još borakovo sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zvlastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kuglji 1 for.

Sapun eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladuje lice. Sastavljen je od najčistih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tena, te se Eglantine mast nikada ne pokvari crvene mije, pege, osnaa kora i. t. d. U lieci svoga kemičkog sastava, ta se Eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću i flašici.

Eau eglantine jest izvrstna i izvestvena prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava ispadanje kose, onemogućuje stvaranje perući i ojačava vlasište. Ova voda povjeduje također i to svojstvo, da podielujuć kosi liep naravan sjaj. Ciena boci 1 fl. 25.

Mirisna žesta za sobe i odiću, nekoliko kapi šire po sobi preugodna miris. Flašica 50 novč.

Otrov ili cemer za stienice i kipuše. Flašica 50 novč.

Antiheelbe od Rodinina proti grozdici ili zimnici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose poerne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

LJUBLJANSKA

KREDITNA BANKA

U LJUBLJANI

Špitalska ulica br. 2.

Kupnja i prodaja

svih vrsti

renta, državnih papira, založnih pisama, srećaka, novaca, valuta,

i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Posude na vriednostne papire

uz nizke kamate.

Osiguranje proti gubitku na kurzu.

Promese za sve vucitbe.

Primanje novčanih uložaka

na

uložne knjižice, na tekući račun, i

na girokonto sa 4½% kamatima od dana uložka do dana digнuća.

Eskomptira mjenice najkulantnije.

Burzovno naručbe.

Broj 5. U Puli, dne 15. jenara 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Našim izbornikom!

Dne 3. i 9. ovog mjeseca Vi ste po ljutoj zimi putovali na birališta, da po preporuki našega političkog družtva „Edinosti" i lista „Naše Sloge" i po želji prvotnih birača i po Vašem narodnom osvjedočenju, date nam kao fiduciari Vaše glasove pri izboru zastupnika za Beč.

Nepravedno po našu stranku razdieljenje izbornih sekcija i sastav listina, pak Judin novac, pak negdje zaslepljenost naroda, uzrokom su, da su Vaši glasovi i u petoj kuriji i u zapadnom biralištu vanjskih občina ostali u manjini.

Nu radi toga hrvatski i slovenski narod Istre nije propao. Zaustavilo mu se je za čas jedno kolo velikoga našeg pokreta, i ono će se u drugoj prigodi još jače zamahati, još brže kretati.

Mi Vam oba, svim skupa i svakomu po sebi srdačno zahvaljujemo na trudu i pouzdanju Vašem i naroda, koj Vas je birao za svoje fiduciare. Uztrajte u borbi za svoje pravice svaki na svojem mjestu i u svih zgodah. Stvar pravedna, a naša je takova, mora predobiti prije ili kasnije. Hrvatski ili slovenski puk u Istri neće više izginuti. Njegove nade nenosimo samo nas dva, njegove želje neželimo sama nas dva, njegovi vapaji čuti će se i nadalje u Beču, i ne na sama jedna usta, jer i ako bude sam jedan iz Istre tamo, još je druge naše braće iz Dalmacije i slovenačkih pokrajina i od druguda. Zato negubite vjere u bolje dane, kao što je negubimo ni mi; odkrivajte izdajice, podučajte neuke, tužite se na krivice u svakoj zgodi, pri svakoj oblasti, neka se zna, da smo Hrvati i Slovenci Istre, hvala Bogu živi i zdravi i da se nedamo utući ni uništiti!

I opeta srdačna Vam hvala na trudu i naše priznanje da ste se držali složno kao jedan i da ste na izbore došli s v i, osim ona dva, tri koji radi težke bure i mećave baš nikako nisu mogli.

Pula-Trst, 12. januara 1901.

Dr. M. Laginja, m. p.

M. Mandić, m. p.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Mojim izbornikom i svim Hrvatom i Slovencem Istre!

Dne 9. t. mj. izabrali ste me evo već treći put svojim zastupnikom na carevinskom vieću, te me tim u političkom obziru počastili najvećom čaśću kojom razpolažete, u me postavili najveće povjerenje, meni namjenili pretežku zadaću.

Poslie izbora vidio sam Vas mnoge, i opazio na Vaših licih, i razabrao iz Vaših suza, i čuo iz Vaših ustiju, a od drugih čitao u brzojavkah i pismih, kako se radujete tomu izboru, al ujedno kako ste zabrinuti, da žalostni, što je u petoj kuriji podlegao vjerni i nerazdruživi mi dosadanji drug u carevinskom vieću, i što je već ovaj hip stalno podlegao u zapadnom izborničtvu seoskih občina treći kandidat naše stranke, poznati borioc za prava našega naroda — što dakle za sada idem iz Istre sam i jedin u ime našega naroda u Beč.

Ja Vam n ajiskrenije zahvaljujem na časti kojom ste me počastili, na povjerenju koje ste u me postavili, i obećajem svečano i evo javno, da ću težku zadaću, koju ste mi zadali, vršiti svimi svojimi silami odlučno i postojano, i zagovarati prava Vaša, svih onih koji su Vas izabrali, pa i svih onih naših mnogobrojnih izbornika i birača iz V. i zapadne IV. kurije, koji su dali svoje glasove za naše muževe, za naše kandidate, — te prava cieloga našega hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri.

Žao je i meni, što nisu izabrana moja dva druga, a Vas svih i cieloga našega naroda miljenika, — al za to netreba zdvajati.

Širom ciele Istre, i u njezinih zapadnih kotarih, pokazao je naš narod prilikom ovih izbora, da je bùdan, da živi, i da hoće da živi život dostojan sebe i cielokupnoga hrvatskoga i slovenskoga naroda.

Njegovi protivnici, njegovi neprijatelji, krvni neprijatelji, koji bi ga htjeli izbrisati sa ove naše, krvju i potom natopljene zemlje, slave brojnu pobjedu; al ako se pomisli, kojimi sredstvi, kojimi načini, kojimi osobami, je izvojevana ta njihova „pobjeda", onda je to za nje više poraz nego li dobitak.

Spominjuć protivnike i krvne neprijatelje našega naroda, nemislim na one njeke, Vam svim više manje poznate, koji su za novac, za plaću, za kojekakve nagrade i odštete, radili najodurnijimi načini proti našemu narodu i proti kandidatom naše stranke, ter neuke ili zlobne varali, zavadjali i kupovali Judinim novcem; jer oni bi za novac, kako su danas radili za Talijane, radili sutra za Kineze, za Afrikance, za svakoga koj bi jih bolje platio.

Naša Istra je na razmedju izmed dva velika svieta, izmed latinskoga i slavenskoga, a za njom čezne i treći, germanski svieat.

Naši neprijatelji su u Poreču, gdje je stanovito središte onih u pokrajini, koji nam taje i krate svako pravo na obstanak, koji neprestano tvrde da je Istra talijanska pokrajina, i prema tomu rade, koji se u tom svojem radu nežacaju ni najodurnijih sredstava, koji i n o v c e m n a š e g a n a r o d a šire najveću pokvarenost medju našim narodom, plaćajuć i nagradjujuć medju ostalim izdajice i izdajstvo naroda.

Naši neprijatelji su u Trstu, gdje puste da oni u Poreču i drugud po Istri rade onako kako rade, gdje su njim dapače na ruku, odkud jih pomažu u njihovom odvratnom i odurnom postupku — bilo neznajuć, jer nevide od nosa do ustiju, bilo iz zlobe, bilo i za plaću.

Naši su neprijatelji u Rimu i drugud po Italiji, gdje se i medju najvišimi krugovi sabire novce za družtva obstojeća glavno za to, da se naš narod sam sebi otudji, da se odnarodi, da se potalijanči; odkud se je prvanja vremena nastojalo vojskami, a u novija vremena nastoji knjigom, novinami, školami, novcem izdajstvom, osvojiti našu Istru.

Naši neprijatelji mnogi su u Beču, bilo što nevide a morali bi viditi, što se kod nas dogadja, bilo što to vide, al nemare za to ili ćak odobravaju.

Naši neprijatelji su u Berlinu, odkud je već prije dvadeset i više godina izdana parola, javno objelodanjena, da će Italija, kad bi htjela osvojiti Trst sa cielim Primorjem, naići na oboružan odpor Njemačke, da ova mora, preko Austrije, do Trsta i u Trst, odnosno i u Istru, i da njoj Austrija put za to pripravlja.

Mi moramo biti ponositi, što imamo tolike neprijatelje, i što takovi za nami i za našom zemljom teže, jer to pokazuje vriednost i našu i naše zemlje — za kukavnim narodom i kukavnom zemljom nitko nečezne.

Kod svih tih naših neprijatelja, i uza sve talijanske „pobjede" kod izbora, nam netreba klonuti duhom. Na suprot: U višnjih srca!

U koliko se bude dalo raditi u carevinskom vieću, može rieč jednoga zastupnika, koj zagovara stvar pravednu i u Božjih i ljudskih zakonih utemeljenu, valjati više nego četvorice i više njih drugih, koji zagovaraju stvar nepravednu, protivnu i Božjim i ljudskim zakonom.

Možda će se naći većina u carevinskom vieću, koja će htjeti i moći zadovoljiti pravednim i zakonitim zahtjevom naroda, naročito i našega hrvatskoga i slovenskoga, takodjer u Istri.

Nenadje li se, tada će se u monarhiji roniti onim putem, kojim se već roni od njekoliko godina.

Došlo što mu drago, narod će ostati a Vaše i svih naših izbornika i birača glasove, odane za predložene naroda, usupor svim klevetam, prevaram, bezakonjem, bezpravjem, grožnjam, pritiskom, kupovanju, savjestno i lih iz osvjedočenja, morat će se uvažiti.

Vi ste pokazali širom ciele Istre, da ste odani svojoj svetoj vjeri i svojoj narodnosti, da ste Hrvati ili Slovenci, da nećete biti nikomu sužnji, da zahtjevate svoja prava u svakom obziru.

Uztrajte takovi!

Uzdržite se i kriepite u svojoj vjeri, tom najsvetijem amanetu svakoga pravoga čovjeka, bez koje i pojedinci i narodi propadaju.

Kažite uviek, i svuda i u svakoj prilici, da ste vjerni svojoj narodnosti, znajuć da je i pojedinac i narod bez nje pometalo drugim, da je prošteno svim, svim, samo nije izdajici.

Nastojte, da Vi i Vaši crpe čim više nauke u školah raznovrstnih, u družtvih za čitanje, sastajanje, razgovaranje, čitajuć dobre knjige i novine.

Ustrajajte družtva gdje jih nema, naročito takodjer za medjusobno podupiranje, novčana, gospodarska i druga strukovna, a pristupajte k njim gdje takova već obstoje.

Radeć prema tomu, kao dobri kršćani, čestiti Hrvati i Slovenci, pravi ljudi, vriedni gospodari, pomažuć se medju sobom, stalno ćete uspjevati. Pomoć će Vam Bog, pomoći će Vam braća Vaša po krvi i jeziku. S njimi zajedno zasjati će Vam bolja budućnost!

Da bude čim prije, ja vruće želim i molim Svemogućega!

Opetujuć da ću na to raditi i ja iz svih mojih sila, pozdravljam Vas sve najiskrenije i najsrdačnije: Sretna nova godina! Sretan novi viek!

U O p a t i j i, 12. jenara 1901.

Vjekoslav Spinčić
zastupnik naroda.

Izbor zastupnika u Kopru.

Očevidac pripovieda nam tečaj izbora zastupnika u Kopru, koji se je vršio dne 9. t. mj. Fiduciari jedne i druge stranke pristupiše u podpunom broju k izboru. Biralo se je u kući Barzilai izvan grada

Preko ceste stajala je koparska fakinaža, koja je često vikala i urlikala: „a v i v a!“ Pred tom fakinažom stajali su oružnici, da njoj eventualno preprieče svaki izgred; drugi oružnici šetali su cestom i pred kućom, gdje se je biralo. Okolo 10 sati sakupili se svi fiduciari u dvorani, gdje se je imalo birati. Upravitelj kotarskog poglavarstva g. Schaffenhauer pl. Neys pročita odnosne paragrafe zakona o izboru zastupnika, te naloži, da fiduciari izaberu tri člana u komisiju. Pošto bijaše hrvatsko-slovenskih fiduciara 60 a talijanaška 34, izabraše naši gg. Mata Sankovića, Šiškovića Dragutina i Bunc Vjekoslava.

Vladin komesar izabra na to, po pravu koje ga ide, u komisiju tri člana izmedju fiduciara. S v u t r o j i c u u z m e i z t a l i j a n a š k e m a n j i n e. Ova šestorica nemogoše se složiti u izboru sedmoga člana komisije. Dvakratni izbor osta bezuspješan. Na to izabere vladin komesar g. S c h a f f e n h a u e r p l. N e y s **sedmoga člana opet iz manjine.** Tako je došla talijanaška manjina do većine u izbornoj komisiji milošću i nepristranošću (!?) g. A d o l f a pl. S c h a f f e n h a u e r a d e N e y s.

Ovo pristrano postupanje gosp. pl. Adolfa ogorčalo je do skrajnosti našu većinu fiduciara, koji su stali to glasno i oštro odsudjivati i puti tomu prosvjedovati. Medju ostalimi reče g. pl. Adolfu član komisije g. Sanković, baciv glasovnicu na stran, da im netreba birati, neka sve izabere vladin zastupnik sam. Istotako učiniše i ostala dva člana naše komisije Ostali fiduciari zahtjevaše glasno, da se zapusti dvoranu i Kopar pošto tuj neima prava ni zakona i pošto postupa toli pristrano isti vladin zastupnik. Naši članovi komisije jedva umiriše težke uvriedjene naše fiduciare osvjedočiv ih, da treba svakako zastupnika birati.

Iza toga nastade ponovno prepir izmedju naših članova komisije i vladinog zastupnika, osobito izmedju g. Šiškovića i pl. g. Adolfa, kojemu predbaci oštro, da im je učinio toli grdnu nepravdu, da je posve prezreo Slavene sudbenih kotara Buzet, Kopar i Piran.

To Vaše postupanje peče nas silno i da nismo mi toli ustrpljivi, moglo bi se dogoditi koješta, što bi Vam bilo nemilo i neugodno. Vladin zastupnik pita tobož začudjeno, čemu toliko nezadovoljstvo, na što mu odgovori Šišković, da je morao tako pristrano postupati i kod izbora zastupnika za V. kuriju, kad bijahu naši fiduciari u manjini. Vladin zastupnik hoće, da se izvuče iz neprilike tim, što je sav blied izjavio, da je čuo, da će većina slavenske komisije uništiti sve fiduciare iz sekcije Škofije i da je radi toga izabrao većinu talijanske komisije.

Tečajem izbora prosvjedovali su naši proti pravu izbora fiduciara iz Škofije, koji bijahu nezakonito izabrani i proti postupanju pristranom g. vladinog zastupnika. Taj prosvjed došao je na zapisnik na koncu izbora. Sam izbor obavljen je u redu. Od 60 naših fiduciara glasovalo je 59 za g. Mandića, dočim je 1 glasovnica bila čista. Za protivnika g. Rizzi-a glasovali su svi talijanaški fiduciari t. j. 34.

Izbor je svršio na pol sata po podne, na što reče vladin zastupnik fiduciarom, da se vrate svi u $2^1/_2$-3 sata, da čuju ukupni uspieh izbora. U $3^1/_2$ sata dodje brzojavna viest iz Poreča, da je izabran g. Rizzi zastupnikom za izvanjske obćine, zapadne Istre.

Naši fiduciari podaše se svi složno iz Kopra put Rižana. Koparska fakinaža pratila ih porugljivimi povici i urlikanjem.

Izbori za carevinsko vieće u Trstu.

O izboru u V. kuriji u gradu Trstu sa okolicom izviestili smo jurve u prošlih brojevih. Onim izborom pokazali su Slo- veni Trsta svoju moć i osvietlali si lice pred cielim svietom.

U izborničtvu veleporeznika bijaše izabran liberalni kandidat bečki trgovac Acquarqli. On se nalazi već 30 godina u Beču, te se nije u javnosti nikada izticao. On je u javnosti posve nepoznata osoba.

Tom kandidaturom pokazali su tršćanski lažiliberalci svu svoju mizerju. Oni su pošli tražiti u Beč osobu, koja je posve nepoznata i u Trstu i koja je po priznanju samih Talijana, posve nesposobna za ono uzvišeno zvanje.

U tom izborničtvu bijahu 4 kandidata — sve sami Talijani liberalci. Bivši zastupnik toga izborničtva odvjetnik Cambon kandidirao je na svoju ruku i slavno je propao. Toga staroga talijanskoga liberalca i zaslužnoga muža zabacila je njegova stranka bez razloga, koji bi bio poznat širim krugovom. Njega, domaćega, gradskoga zastupnika i odličnoga svoga pristašu zapostavila je nepoznatom mužu, nesposobnu i tudjincu!

Treći kandidat bijaše u Trstu dobro poznati židovski odvjetnik dr. Breitner, koji je takodjer na svoju ruku kandidirao. On se je posebnimi oglasi po židovsku sam preporučio izbornikom, koji se u ostalom neodazvaše njegovom pozivu — i on je slavno propao.

Četvrtog kandidata postavio je neodvisni talijanski odbor u osobi mjernika Dompieri-a (sina bivšeg tršćanskog načelnika) koji je dobio vrlo malo glasova.

U tom izborničtvu odlučivali su još nedavno konservativni veleporeznici, nu danas izgubiše i tuj svoj upliv, krivnjom nesretnog vladinog sustava.

U II. izborničtvu (drugi kolegij za državni sabor a III. za gradske i zemaljske izbore) imadu c. kr. činovnici većinu glasova. Liberalna stranka kandidirala je profesora na državnoj obrtničkoj školi mjernika Mazzoranu. Ona ga je opisala u svojih proglasih kano liberalca najčišće vode i neodvisnoga na sve strane premda je učiteljem na c. kr. državnoj školi.

Neodvisni talijanski odbor kandidirao je c. kr. savjetnika zemaljskoga suda Pederzoli-a. Zanj su radili njegovi drugovi na tribunalu i nekoji činovnici na financi i na pošti.

U zadnji hip prijavio je svoju kandidaturu vitez Kastner podravnatelj c. kr. carinare.

I tako stajaše si protiva tri kandidata, sva trojica c. kr. službenici.

Pobjedio je kandidat lažiliberalne stranke Mazzorana, dobiv dvostruko više glasova nego li obojica njegovih suparnika. I taj izbor jest posliedica vladajućeg sustava u Primorju, jest dokaz nezdravih, dà gnjilih odnošaja u Trstu. U izborničtvu gdje imaju c. kr. činovnici odlučnu većinu glasova bijaše izabran kandidat iredentarske stranke, dočim je obojica njegovih suparnika sramotna propala!

Izbor za III. izborničtvo t. j. za IV. razred izbornika u gradskih izborih i za tršćansku okolicu, obavio se u nedjelju. Mandat u tom izborničtvu držao je dugi niz godina slovenski prvak g. vitez Nabergoj. Kod izbora god. 1897. oduzeli su Slovencem i taj jedini mandat tršćanski liberalci. Do pobjede dodjoše onimi zloglasnimi sredstvi, kojimi se služe istarski talijanaši kod svakih izbora.

Slavenska narodna stranka kandidirala je i u tom izborničtvu čestitoga rodoljuba g. dra. Rybaŕa. Liberalna stranka preporučila bivšeg zastupnika u tom izborničtvu poznatog Garibaldinca Mauronera. O uspjehu izborne borbe ne bijaše dvojbe. Tršćanski liberalci, koji imadu u rukuh škare i sukno i nad kojimi neima nikakva nadzora, počinili su najveća nasilja i najgrdnije nezakonitosti samo da dodju do pobjede. Ona njim u današnjih okolnostih nije mogla i nije izbjegla. Nadvladali su za 600 glasova većine. Slovenci Trsta i okolice učinili su stalno sve što su mogli, nu goloruki, bez oružja i zaštite nemogu ništa proti bezobraznom i drzovitom protivniku, koji se neplaši nikoga i ničesa.

Kano u Istri tako su i u Trstu ovi izbori plod vladajućeg sustava. Kano u Istri tako i u Trstu bilo bi se moglo stošta učiniti na korist našega biednoga naroda i u interesu austrijske državne misli. Nu to se nije htjelo i tako će Istru i Trst zastupati po ogromnoj većini zastupnici, koji bi mogli nositi naslov c. kr. zastupnika, ali koji mare za austrijsku državnu misao kano i za lanjski snieg.

P. n. gg. predplatnicima!

Prosliedjujemo i danas prilagati p. n. gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko po izmaku tog roka ne namiri duga, obustavljamo mu list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Toliko neka si zapamte svi oni, koji danas dobe zeleni listić, te oni koji će ga do koji dan dobiti, ako medjutim nisu već priposlali predplatu.

UPRAVA.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Koliko se dade iz dosadašnjeg uspjeha izbora za carevinsko vieće zaključiti, to se može sa sialnošću uztvrditi, da je ogromna većina izbornika ove pole monarhije odklonila poziv ministra-predsjednika. On je naime nakon razpusta carevinskoga vieća pozvao izbornike, da mu pošalju u carevinsko vieće zastupnike, koji će se daleko držati narodnostnih prepiraka i koji će razpravljati gospodarska pitanja, a kad tamo šalju mu ti izbornici još odlučnije pobornike narodnih prava, još radikalnije strančare i vikače. U novo carevinsko vieće doći će ojačane narodno-radikalne stranke, napose stranka poznatih vikača Šenerera i Wolfa. Ovi su imali u zadnjem carevinskom vieću 6 mandata, dočim će ih imati u novom vieću oko 20.

Najviše mandata izgubila je do sada stranka njemačkih liberalaca, kojoj otešе nekoliko mandata njemački radikalci. I socijalisti doći će veoma proredjeni u carevinsko vieće. Mladočehom otela je nekoliko mandata takozvana poljodjelska stranka. Poljaci vraćaju se u carevinsko vieće ojačani i njihov klub biti će najmnogobrojniji.

Naša braća u Koruškoj ostali su bez svoga zastupnika. Njemačka bezobraznost nije dopustila, da si izaberu ni jednoga zastupnika. Oni sirote kao što i mi u Istri prošli su najgore kod ovih izbora. Ono što su kod nas činili prigodom izbora Talijani, činili su kod njih bahati Niemci, koje je kao i kod nas Talijane podupiralo činovničtvo.

Katolička pučka stranka izgubila je u ovoj izbornoj borbi dva ponajbolja člana. U Tirolu propao je bivši vodja te stranke i bivši ministar Dipauli a u Gornjoj Austriji dr. Ebenchoch. To je svakako težak gubitak za stranku, jer neće naći u svojoj sredini onako sposobnih i vrstnih vodja.

U Goričkoj izabran je u gradovih talijanaški kandidat Lenassi a u istarskih gradovih talijanaš Bartoli. U Trstu izabraše liberalci u drugom izborničtvu liberalca mjernika Mazzoranu, proti komu kandidiraše dvojica činovnika, koji nisu dobili ni polovicu glasova, premda odlučuju u tom izborničtvu činovnički glasovi.

Do subote bijaše izabrano 304 zastupnika za cerevinsko vieće. Od tih pripada mladočeskoj stranci 49; poljskomu klubu 44; katoličkoj pučkoj stranci 21; Šenererovoj stranci 21; njemačko-liberalnoj stranci 25; njemačko-pučkoj stranci 38; kršćanskim socijalistom 13; Slovenaca izabrano je 12; Hrvata 10; Rusina 9; Socijaldemokrata 9; Talijana 14; članova poljske pučke stranke 8; česko-narodnik radnika 6; česke poljodjelske stranke 5; Rumunja 6; Srba 2; narodno-katolička Čeha 2; liberalna veleposjednika 2; sri ostali spadaju medju divljake.

Veliki posjed u Moravskoj izabrao je 12. t. mj. četiri zastupnika ustavorjerne stranke, tri središnjaka i dva konservativca.

Bečki listovi javljaju, da će biti sazvano carevinsko vieće zadnjih dana ovoga mjeseca.

U Dalmaciji izabraše veleposjednici zastupnikom odvjetnika dr. Zafrana. Talijanaška stranka kusala je sreću i u tom izborničtvu, nu nije dosegla drugo, nego to, da se je opet jednom osramotila.

Srbija. Dne 11. t. mj. otvorena je u Nišu narodna skupština. U priestolnom govoru napominje kralj Aleksander svoju ženitbu, koja nije ostala bez blagoslova, jer se kraljica nalazi u blagoslovljenom stanju. Kralj se sjeća sa zahvalnošću ruskoga cara Nikole, koji mu je kod ženitbe po posebnom odaslaniku kumovao. Zatim govori kralj o prijateljskih odnošajih sa sa svimi velevlastmi, osobito sa susjednimi državami. Konačno navadja zakonske osnove, koje će imati skupština da razpravi i prihvati.

Dne 12. t. mj. započela je u Biogradu razprava proti oružničkom pukovniku Marinkoviću, obtuženom radi veleizdaje, počinjene tim, što je pisao pogrdna pisma proti kraljici Dragi i proti klalju Aleksandru. Na predlog branitelja odrečena bijaše razprava a da se uzmogne izpitati duševno stanje obtuženika.

Crna Gora. Crnogorska vlada poslala je u Beč svoga ministra financija Matanovića i ravnatelja pošta i brzojava Popovića, a da povedu sa austrijskom vladom dogovore radi nesporazumljenja, koje je nastalo izmedju Austro-Ugarske i Crne Gore zbog prometa s novč nimi naputnicami. Ti dogovori jesu svršeni, pošto je Crna Gora izplatila dužni iznos. Usljed toga uzpostaviti će se redoviti poštanski promet s novčanimi pošiljkami izmedju naše monarhije i Crne Gore.

Rusija. Posredovanjem ruske vlade reć bi, da je došlo do obnove balkanskog trojnog saveza (izmedju Bugarske, Crne Gore i Srbije). Ako se ta viest obistini, to bi takav savez porušio stupove, na kojih je do sada počivalo političko ravnotežje izmedju balkanskih država. Rusko-austrijski savez, koji je jamčio za mir na Balkanu, bio bi trojnim savezom polisnut na stran.

O zdravlju cara Nikole pronose se opet nepovoljni glasovi. Novine javljaju naime, da je car zadobio plućnu bolest, koja da je pogibeljnija od prve.

Bugarska. Knez Ferdinand, koji se je vraćao sa pogreba vojvode Vajmarskoga, zaustavio se je u Beču, gdje bijaše primljen u audiencu od Njeg. Veličanstva. Istog dana posjetio je knez ministra izvanjskih posala grofa Goluchowskoga. Na večer krenuo je knez iz Beča za Bugarsku.

Južna Afrika. Buri pomiču se sve to više preko rieke Oranje u kapsku koloniju. Njihov cilj jest dospieti čim prije u glavni grad kapske kolonije. Englezki vrhovni zapovjednik lord Kitchener sakuplja svoje čete uz željeznice koje vode u kapsku koloniju. Ulaz Bura u kapsku koloniju iznavao je u Londonu veliko iznenadjenje. Tim uspjehom Bura produljen je konac rata na neizviestno vrieme. Englezki listovi pišu, da će ratna uprava morati da napne sve sile, da čim prije natrag suzbije Bure iz kapske kolonije.

Pokrajinske:

Izbor u gradovih Istre. Kako naši čitatelji znaju, svi gradovi i trgovi Istre izabiraju skupa za Beč jednoga zastupnika. K njihovim glasovom pribroji se onih 16 od trgovačke komore u Rovinju.

Izbori su u gradovih izravni, to jest nebiraju se najprije fiduciari, nego svaki koj je za občinske izbore u prve dvie trećine poreza, ili je makar niže, ali plaća barem 4 forinta državnog poreza, ter je unesen u listine, može glasovati zastupnika. Glasovanje je tajno. Ime zastupnika upiše se u glasovnicu (škedu) što ju izdaje oblast, i ta se glasovnica zavita preda komisiji, koja ju baci u žaru. Kad je glasovanje dovršeno, pobroje se glasovi u pojedinih gradovih i trgovih, pak jih vladini komisari dojave vladinom izbornom komisaru u Poreč, a ovaj proglasi ukupni posljedak. Tako je po sadašnjem zakonu.

Gradovi i trgovišta istarska izabirala su zastupnika petak dne 11 januara. Talijanska stranka predložila je dr. Matteo Bartoli, bivšega predsjednika talijanskoga političkog družtva, sada načelnika u Rovinju.

Naša hrvatsko-slovenska stranka koja se za sada nemože u gradovih nikako nadati većini, postavila je u zadnji čas, kako se reče, kandidata za brojenje, samo da se dokaže, da imamo nešto sile i u gradovih, dakle da je laž, što Talijani trube, da je u gradovih sve njihovo. Naš kandidat bio je mladi odvjetnik u Puli dr. Ivan Cukon, kojemu ime pišu od nekada „Zuccon“ pak buduć i u listinah tako, moralo mu se je ime pisati tako.

Naš kandidat dobio je ovaj put glasova više nego li smo u današnjih okolnostih i sami očekivali, to jest skoro punu petinu onoga što Talijan.

Dakle govorica o izključivom talijanstvu istarskih gradova i trgovišta pusta je laž. Po vremenu dokazati ćemo je i sa većim brojem glasova. Za sada sa veseljem utvrdjujemo činjenicu, da je Talijanski kandidat u gradovih dobio ovoga puta skoro 2000 glasova manje, nego li u izborih od g. 1897., a naš kakovih 150 više nego li onda. Utvrdjujemo nadalje, da su Buje „la vedetta italiana“ (talijanska straža u Istri) dale predloženom talijanskom kandidatu jedan jedini glas, da je Buzet dao našemu 125 a talijanskomu kandidatu samo 23 glasa, da su u Kastvu svi glasovi odani samo našemu kandidatu, a u Voloskom dvie trećine odanih glasova bilo je za našega. Nu najveću pljusku dao je pri ovom izboru talijanskoj stranki grad Pazin, gdje je za dr. Cukona glasovalo njih 194, a za Bartola samih 64.

Pazin je sjedište talijanskoga političkog družtva za Istru, a tri četvrtine tamo odanih glasova palo je na hrvatskoga kandidata. To treba zapamtiti, a medjutim čestitati onim vrlim našim ljudem, koji su se bez buke i priprave tako sjajno odazvali rodoljubnoj svojoj dužnosti!

Tko sije vjetar žanje buru. Iz Podgrada javljaju nam, da je pošao dne 10. t. mj. občinski povjerenik u poreznu občinu Žejane, da tamo po propisu provede popis pučanstva. Došav u selo, skočiše proti njemu tamošnji stanovnici te je morao bježati iz sela sa občinskim poslužnikom iz Velikih Muna, koji ga je pratio. Razdraženi stanovnici udariše za bjegunci težkim kamenjem, te je pravo čudo što iznesoše živu glavu. Već prije dolazka občinskoga povjerenika iz Podgrada u Žejane govorkalo se po selu i okolo, da će se Žejanci suprotstaviti popisnoj komisiji, jer je kod njih bio pred samim izborom za V. kuriju zloglasni Krstić, koji ih je našuntao i nahuckao proti istarskim prvakom, koji da su ih prodali pod Hrvatsku!

U pogibelji života nalazi se tamošnji župan, koji je čestit naš rodoljub i koji je kano fiducijar V. kurije glasovao za g. dr. Laginju.

Mi smo u svoje vrieme javili, da bijaše zloglasni Krstić na Munah, gdje nije ništa opravio i u Žejanah, gdje mu je eto uspjelo uznemiriti tamošnji inače mirni i radini narod. Za njegov posjet u Žejanah znala je bez dvojbe i politička oblast, koja mora pratiti budnim okom djelovanje onakvih smutljivaca. Ona je znala stalno, kako on i drugud u onom kotaru agitira proti našim prvakom i proti hrvatsko-slovenskoj stranci u Istri glavno tim, da ćemo sve Istrane prodati pod Hrvatsku. Politička oblast znade nadalje, da je sve to bezsramna laž i crna kleveta, ali nije ipak do sada nigdje ništa proti njemu poduzela a da bi ga u laž utjerala ili zaslieplieno pučanstvo o protivnom uvjerila i umirila.

Tomu plaćeniku talijanske gospode u Istri bijaše do sada slobodno javno i tajno širiti onu zlobnu laž, kojom je naš narod Istre u obće, napose onaj Voloskoga kotara bunio, i uznemirivao.

Odkad je došao taj nesretni prodanac u onaj kotar, nestalo je tamo mira i reda. Svadje, navale i tučnje jesu tamo na dnevnom redu. Za sve to znala je i znade i danas politička oblast u Voloskom pa ipak nije ni prstom maknula, a da uzpostavi mirne i redovite odnošaje.

Bivši c. kr. kotarski poglavar Fabiani bijaše sto puta upozoren na onoga plaćenika talijanske gospode i na njegovo paklensko djelovanje. G. Fabiani, koji je toga plaćenika u dušu poznavao, i koji ga je onako krasno u službenom spisu opisao, pustio mu je slobodne ruke, da snuje i ruje proti hrvatskoj stranci i njezinim prvakom.

Novi kapetan g. Scarpa bijaše takodjer podučen i upozoren na plaćenika, koji uznemiruje narod u njegovom kotaru, ali ni on nemisli stati mu na rep, jer i pod njim hucka i šunta kao što je radio i pod Fabijanijem.

T paklensko djelovanje onoga plaćenika, počelo je nositi plod u Žejanah, koji bi mogao biti gorak i samoj političkoj oblasti u Voloskom, koja bijaše do sada ravnodušna na sve ono, što je taj plaćenik učinio u protunarodnom duhu.

Siromašni Žejanci biti će prve žrtve onoga huckanja i šuntanja, jer će se popis tamo svakako provesti, protivili se oni tomu koliko im drago. Za svoj odpor odgovarati će oni sirote, neuki i zavedeni sudu, a onaj koji ih je nahuckao smijati će se izpod brka njihovoj nesreći.

Občinska oblast u Podgradu nebi se imala odviše izvrgavati pogibelji ili sramoti, da budu njezini odaslanici i po drugi put protjerani i napadnuti. Neka provede u Žejanah popis ona oblast, koja je dopustila da plaćenik slobodno narod hucka i šunta. Ona je dopustila da on sije vjetar, pak neka sada samo žanje buru!

„Viva l' Istria italiana“. U talijanskih novinah Primorja čitamo, da bijaše skoro u svih talijanskih gradićih Istre pozdravljen izbor glasovitog Bennati-a sa glazbom ili razsvietom a svuda se vikalo na sav glas: „Viva l' Istria italiana!“

Mi pojmimo to veselje i to oduševljenje, jer Talijanaši dodjoše do te pobjede nenaravskim, neredovitim i nezakonitim putem. Oni se vesele pobjedi, koja ih nije išla i na kojoj se imadu jedino zahvaliti vladajućemu sustavu u Primorju. Sami, bez pomoći tajne i javne nebi bili nikada slavili one pobjede u V. kuriji. U toliko je dakle opravdano njihovo veselje, što dodjoše do pobjede nasiljem, prevarom i slieparijom. Ali dok pojmimo to njihovo veselje, nerazumijemo njihove poklike: „Viva l' Istria italiana!“ nakon izbora. Gdje bijahu prije i tečajem izbora sa tvrdnjom ili uzklici, da je Istra talijanska? Zašto nisu talijanstvo Istre iztjecali prije i tečajem izbora? Zašto su stupali pred naše izbornike sa proglasi i pozovi na slogu i zajednicu: Istrana? Zašto nisu njihovi skupo plaćeni agenti kazali prije i tečajem izbora, da rade za talijanstvo Istre, da je Istra talijanska?

Odgovora nećemo stalno dobiti na ova pitanja i radi toga odgovaramo sami! Talijanaši Istre nisu se ufali prije i tečajem izbora stupiti pred ogromnu većinu izbornika Istre sa talijanskim programom. Oni su znali, da bi se takvim programom odvratila od njih ogromna većina izbornika Istre. Oni nesmiju niti u svih talijanskih gradovih Istre razviti čisto talijanski program a kamo li će pred netalijanskim občinstvom, koje su imali prevariti i zasliepiti. Prije i tečajem izbora bijahu oni Istrianci, da laglje prevare i zasliepe neuke i kratkovidne, a poslije izbora i poslije slieparski stečene pobjede ojunačiše se, te viču na sav glas: „Viva l' Istria italiana!“ Ojunačiše se nakon pobjede, koju im je drugi pomogao izvojevati. Baš po uzoru njihove braće u gladnoj Italiji!

Iz Buzeta pišu nam 12. t. mj. Kako obično pokazali su i ovaj put izbornici ove gradske kurije, da su ogromnom većinom Hrvati. Od 217 izbornika, koji imadu pravo glasa u izborničtvu gradova, došlo ih je na izbor bez agitacije 150. Od tih glasovaše za dra. Zuccona 125 a za Bartoli-a 23. Dve glasovnice bijahu čiste. Od onih 23 izbornika Bartolijevih jest 6 činovnika, c. kr. bilježnik, odvjetnik Sandrin i agent g. Gorupa rodom iz Pićna, jedan doseljeni Oprtljanac, talijanski učitelj i 14 gradjana buzetskih. Od svih činovnika glasovao je s nama samo jedan, dočim su ostali glasovali za Talijana ili junački ostali doma.

Kako vidite, naši izbornici osvjetlaše si i ovaj put lice, pak zato im kličemo srdačno: živili!

Platili račun za drugoga. Dne 11. t. mj. sjedili su na obtuženičkoj klupi c. kr. zemaljskoga suda u Trstu: Josip Kažić pok. Andrije 51 godina star; njegov sin Ivan, Josip Žigante i Ivan Minder — svi iz občine Veprinac.

Državno odvjetničtvo tužilo je Josipa Kažića radi toga, što je na dan izbora za V. kuriju u Ičićih dne 5. decembra 1900 na opomenu vladinog zastupnika baruna Reinleina da budu mirni, ovoga uvriedio. Na upit kako se zove odgovorio je Kažić oružniku, da se zove danas, kako se je zvao jučer. Na to ga htjedoše oružnici svezati: ali mu priskočiše dvojica na pomoć i to sin mu Ivan i Žigante, te navališe na oružnike šakami, dočim je treći — Minder — pozivao občinstvo, da se suprotstavi oružnikom.

Zavedeni Krstićevi izbornici bučili su sa svih strana i oružnici bili bi slabo prošli, da im nisu drugi oružnici na pomoć priskočili. Svi skupa uzaptiše četvoricu glavnih buniteljа te ih odvedoše svezane u Volosko. Kažić otac imao je pred sudom odgovarati radi javnog nasilja i radi uvriede službenih osoba; njegov sin Ivan radi javnog nasilja i radi krivog imena što ga je oblasti dao. Rekao je naime, da se zove Tatalović. Žigante radi javnog nasilja i radi krivog imena; Minder radi zločina bunjenja.

Sva četvorica bijaše odsudjena i to: Josip Kažić na 4 mjeseca, Ivan Kažić na 2 mjeseca, Žigante na 3 mjeseca težke tamnice, a Minder na 14 dana strogog zatvora.

Ovi nesretnici čamiti će radi tudjeg grieha dulje vremena u tamnici, a oni koji su pravi krivci onih nemira, koji su narod nahuckali — sćeću se bezbrižno i uživaju plod svog izdajstva. One sirote platile su račun za drugoga.

Iz drugih krajeva.

Zaruke. Dražestna gospojica Hrvojka Rabar, kćerka našega Istranina, kanfanarca, profesora Ivana Rabar-a, zaručila se za gospodina Bogdana Penjić ml. u Osieku. Bilo sretno!

Riečani-izbornici u Puli! U ljubljanskom „Slovencu“ od dne 10. t. mj. čitamo u jednoj viesti iz Rieka sliedeću zanimivu crticu, koja pokazuje dosta jasno, kako se više izbori u Istri. Ta viest glasi:

Ovih dana vozio se je željeznicom jedan ovdašnji čovjek na Rieku. U vagunu bijaše kakvih dvanaest Riečana. Na pitanje, gdje su bili, odgovoriše mu, da hijalu u Puli. Na dalnji upit što su tamo tražili, rekoše mu: mi smo išli tamo glasovat. Kako glasovat — reče im suputnik — ta vi niste od tamo. Ništa zato, odgovoriše mu, ta mi nismo badava glasovali. Rekoše nam, da glasujmo na tudja imena i tako učinismo i dobro je prošlo!

Talijanaškoj gospodi nebijaše dosta, da su spravili na biralište sve puljske neizbornike, nego se utekoše i Riečanom na pomoć! Doista krasnih izbora u Istri!!

Uzdaj se samo u Boga. Burski predsjednik Krüger, koji je sada u Europi, da nadje prijatelje za svoju svetu stvar, vozio se na 29. pr. mj. sa svojim tajnikom u okolici Haga, u Holandiji. Nenadano projurila je mimo željeznica, od koje su se prestrašili konji. Dok je Krigerov pratioc skočio iz kolah, dotle je siedi predsjednik ustao, uhvatio kočijaša okolo tiela, uzeo mu uzde i zaustavio konje. Tajnik je brzo dostigao kola i sjeo na svoje mjesto. Tada će mu Kriger: „Vi niste smjeli skakati iz kola, jer vam se je moglo dogoditi zlo. Radite u buduće kano i ja, uzdajte se u Boga i ne bojte se ničega“.

72.000 krunah stanarine za dva mjeseca. Iz Londona javljaju, da će za kraljicu Viktoriju stajati stan u svratištu „Excelsior Regina“ u Cimezu na Rivieri za dva mjeseca 3000 funtih šterlina ili u našem novcu 72.000 krunah. Ona će imati cieli prvi kat, odkale je prekrasan vidik na jezero i drugu okolicu.

Proročanstva za god. 1901. Najglasovitiji i najstariji od englezkih koledara „Old Moore“, koji postoji već više nego stotinu godina, izdan je nedavno za god. 1901., te ima sijaset „proročanstva“ za ovu godinu. Za prvi se mjesec oglašuju zapleti sa Marokom. Ovom prilikom stari bezazleni koledar, u svom prekomjerno patriotičkom zanosu, medju ostalim kaže ovo: „Kao uviek englezki će narod pokazati odvratnost naspram ratu!“ U febraru će izazvati zaplete neko tajno družtvo. U maruu postali će na veliko zadovoljstvo občinstva u nekojih najživljih londonskih ulicah kud kamo lakši saobraćaj. U aprilu izbiti će epidemija samoubojstva, u maju bit će kriza u crkvi. U junju nestali će sa pozornice jednoga velikoga narodnoga vodje, te će se opaki ljudi na njegovu lješinu bacati kamenjem. U julju nastradati će vodilja ženskoga pokreta; u septembru izazvati će javno pretresanje nekih pisama veliki škandal; u oktobru u malo što ne će doći do rata izmedju Englezke i Francezke, te se Englezkoj ne ukazuje baš najpovoljnija godina. Jedno je ipak proročanstvo „Old Moore“ zamučao; on, naime, ne kaže, kada će se završiti rat u Transvaalu. On, koji sve zna, pa ipak to ne zna!

Što stoji vojničtvo? Najveće svote izdaje za svoje vojničtvo i za svoju mornaricu Englezka, naime godimice 491 milijun forinti, te tako odpada u Englezkoj na svakoga stanovnika godišnji prinos za vojničke svrhe od skoro 13 for., a to je bez sumnje vrlo mnogo. Francezka ne izdaje za svoje vojničtvo i za svoju mornaricu mnogo manje, jer troši na njih godimice 450 milijuna for., te na svakoga stanovnika odpada godišnji prinos od 10 fr. 50 nvč. Razmjerno su vrlo malene žrtve što ih Rusija doprinaša za svoje vojničtvo i za svoju ratnu mornaricu, jer na njih izdaje godimice 433 milijuna for., te svaki stanovnik plaća za vojničke svrhe na godinu po prilici 3½ forinta. U Njemačkoj odpada na svakoga stanovnika u iste svrhe na godinu blizu 8 for., a sveukupni izdatci iznašaju godimice 389 milijuna forinti. U U Austro-Ugarskoj troši se za vojničtvo i ratnu mornaricu na godinu 239 milijuna forinti, i tako odpada na svakoga stanovnika poprečno po 5¼ forinte. Italija izdaje u svoje vojničke svrhe godimice 184 milijuna forinti. U Njemačkoj iznašaju izdatci za vojničtvo i ratnu mornaricu polovicu svih državnih izdataka, u Englezkoj tre-

činu, u Francezkoj nješto preko četvrtine, u Rusiji nješto manje od četvrtine, u Italiji petinu, a u Austro-Ugarskoj šestinu, ipak taj trošak podnaša najteže Austrijska monarkija i Italija, jer u njih ima najviše siromašnog naroda.

Veliki ples „Čitaonice u Puli“, biti će dne 26. januara 1901. u kazalištu. Plesati će se narodni plesovi: „Kolo“ i „Beseda“. Ulaznine za gospodu 2 krune, za gospoje 1 kruna. Lože prizemno 8 kruna, u prvom redu 6 kruna. Ulazak na galeriju 40. helera.

Radost u obitelji kralja Italije. Rimski poluslužbeni list potvrdjuje viest, da se talijanska kraljica nada radostnom obiteljskom dogodjaju. Kralj je prigodom primanja o novoj godini sam obaviestio o tom dvorske dostojanstvenike. Majka kraljičina, kneginja crnogorskoga Milena, otići će poslije nove godine u Italiju i ondje ostati, da bude uza svoju kćer.

Novčani ulošci evropskih vladara u Americi. „N. Y.“ državne novine (Staats-Zeitung) donose vrlo zanimljiv pregled o kapitalih evropskih vladara u Americi. Tako je n. pr. kraljica Viktorija ogromne kapitale smjestila s onu stranu oceana. Taj je novac većim dielom uložen u zemljištni posjed. Ovi ulošci iznose oko šest milijuna dolara, ali i u američke željeznice uložena su dva do tri milijuna dolara. Godimice kraljica prima iz Amerike do 400.000 dolara u ime kamata. Njezin sin, princ Waleski smatra Amerikance za dobre platiše. On je u sjedinjenih državah uložio oko 5 milijuna dolara; ali dok njegova majka izključivo kupuje zemljište, te svoj novac ulaže u željeznice, dotle je njen sin takodjer uložio ogromne svote u industrijalne papire. Vojvoda yorški i drugi članovi englezke vladalačke kuće, takodjer se broje medju američke vjerovnike. O njemačkom caru Vilimu isto se tako može reći. Njegovi američki ulošci nekad iznašahu 7 milijuna, dok sada iznose samo 3 milijuna dolara. Nu ipak Amerika mu još i danas plaća 150.000 dolara u ime kamata, a naročito tomu doprinose željeznice. Njemačka carica pozajmila je Amerikancem 500.000 dolara. Što su inače članovi carske porodice uložili u ujedinjenih državah, iznositi će ukupno na 4 milijuna dolara. Car Nikola naročito se drži željezničkih akcija. On u svom posjedu akcija od raznih željeznica za 6 milijuna dolara, a njegov godišnji prihod umnožava se tim za 500.000 dolara. Bivša carica Eugenija u svoje vrieme bijaše uložila 10 milijuna dolara, a španjolska kraljevska porodica još i danas ima u američkih vriednotah dva milijuna dolara. Vladaoci Belgije, Danske, Italije i Grčke, pa i sam perzijski šah, dapače i sultan, vjerovnici su Amerike.

Uspjesi liečenja ljekovitim ciepljenjem. „Državni zavod za izradu ljekovitoga ciepiva proti difterije“ u Beču, sastavio je obzirom na sve kulturne države statistički pregled uspjeha liečenja sa ciepivom. Iz toga pregleda razabire se, da je liečenje ovom tvari znatno umanjilo broj smrtnih slučajeva povodom difterije (bol od grla kod djece). Što se tiče Austro-Ugarske i Bosne, to se u dotičnom pregledu pokazuju sliedeći podatci: U Austriji, gdje je prije pronalazka i upotrebe ciepiva broj smrtnih slučajeva iznosio 40%, spao je taj broj nakon uvedenja liečenja sa ciepivom na 15·6%. S ovim se podpuno slažu kako službeni izvještaji, koji stižoše iz raznih krunovina, tako i godišnji izvještaji četiriju bečkih bolnica. Od godine 1894. bilo je u svemu 9534 oboljenja sa 1570 mrtvaca, što odgovara pomoru od 16·99 postotaka; dok je medjutim za predjašnjih 15 godina, dok nije upotrebljivano ciepilo, samo u tri dječje bolnice u Beču bilo 8488 bolestnika, od kojih je 3482 t. j. 41·02% umrlo. Po tom se pokazuje razlika od 21·30%, koja govori u korist ljekovitoga ciepiva. Ovim se takodjer slažu i trogodišnji izvještaji o zarazah (1896—1898.), te se iz svega može sa zadovoljstvom zaključiti, da je uslied liečenja sa ciepivom postotak pomora pao na polovicu.

U zemljah ugarske krune, kao i u Bosni, stanje je gotovo isto, kao i ono napried izloženo. Brojka pomora iznosila je u bolnicah, prije upotrebe ciepiva, prosječno 51·35%; a poslie uvedenja novog liečenja pokazuje se 25%, dakle izpod polovice smrtnih slučajeva. Dotični statistički pregled naročito pohvalno ističe stanje difteričkih bolesti u Hrvatskoj, Slavoniji i Bosni. U njemu se kaže, da se u ovim kraljevinam, kao i u Bosni, uslied vrlo točnog načina upotrebljavanja, pokazuju kud kamo povoljniji rezultati, nego li u drugim zemljam, te da je ovdje pomor pao na 10·5 do 13·6%.

Književne:

Nova knjiga „Pregršt šušnja“ ilustrovana sbirka pjesama Nevrstenicusa prodava se u svih knjižara za cienu od 3 krune.

„Pariska moda“. Danas smo primili prvi broj „Pariske mode“ tečaj 7. od knjižare Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb.

„Pariska moda“ je na slavenskom jugu jedini hrvatski modni list za gospodje, te ga možemo našim patriotičnim gospodjam i gospodjicam najtoplije preporučiti. Našim hrvatskim gospodjam nije više od potrebe, da si modne listove u njemačkom ili kojem drugom tudjem jeziku nabavljaju a svaka hrvatska patriotkinja moralno je dužna ovo hrvatsko poduzeće podupirati, tim više, jer je rečeni list kroz punih 6 godina materijalnim požrtvovanjem izdavan.

Bilo bi dakle grieh, da ovaj jedini hrvatski modni list za gospodje iz pomanjkanja patriotičnog čuvstva hrvatskog krasnog spola, konačno izlaziti prestane.

List je elegantan, isto tako kao njemački i ima osim glavnog modnog sadržaja arak za krojenje, pomodno češljanje prilog „Ručni rad“ i omotni arak sa oglasima. Predplata iznaša na cielu godinu K 8·—, na pol godine K 4·—, na četvrt godine K 2·— te se neka šalje na knjižaru Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch), Zagreb, Ilica 30.

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3¼%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2¾%
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3¾%
„ „ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3¼%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2¼%

Okružni odlei u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Seoska gospodarska blagajna

u

VODNJANU

pod nadzorom „Posujilnice“ u Puli

otvorila je dne 6. o. mj.

svoj dućan.

Prodaju se sve za kućanstvo i kuhinju nuždne stvari, kano i

sumpor

te druge potrebštine spadajuće u gospodarstvo.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi hrapavosti kataru, proti ili prsnomi promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarniei.

Dr. Dragutin Treo

i

Dr. Henrik Tuma

naznanjuju, da su danom 2 t. mj. otvorili skupnu

odvjetničku pisarnu

u Gorici,

Gospodska ulica 7,

u kući „Goriške ljudske posojilnice“.

Nenadkriljivo sredstvo proti bolestim želudca i probavila

jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje tekućine, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, glavobolj, grčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suvišnim svaki drugi prašak, osobito poslje prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih bilinskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i ona uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Cieno bočice **1 kr. 40 st.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne** „k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5 X. 1900. Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj liek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti, svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosele bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova proizrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900. Dr. Rudolfo Slumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja telka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle ne bi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankvić, predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrebljava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulcgam, trganju u kostima, sgrčenja žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

U LJUBLJANI

Špitalska ulica br. 2.

Kupnja i prodaja

svih vrsti

renta, državnih papira, založnih pisama, srećaka, novaca, valuta,

i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Posude na vriednostne papire

uz nizke kamate.

Osiguranje proti gubitku na kurzu.

Promese za sve vucitbe.

Primanje novčanih uložaka

na

uložne knjižice, na tekući račun, i

na girokonto sa 4½% kamatima od dana **uložka do dana diganća.**

Eskomptira mjenice najkulantnije.

Burzovne naručbe.

Broj 6. U Puli, dne 18. jenara 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napatnicom ili polož-nicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6—, odn. 3— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. kali u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Pobjeda sustava.

III.

I utoci hrvatske stranke proti izboru V. kurije i kasnije proti izboru u IV. kuriji u Oprtlju ostaše bezuspješni. Politička oblast u Poreču potvrdila je konačno jedne i druge premda je bez dvojbe znala, da je sila božja novca odlučila i da bi bio imao bar prvi izbor za V. kuriju izpasti na korist Hrvata. Za taj izbor nemožemo činiti odgovornu toliko talijanašku stranku, koliko političku oblast, dotično njezinog odaslanika, koji je proužročio, da je došlo do ponovnog izbora i da je tada morala pobjediti sila božja novca.

Ogromna većina izbornika naših u V. i IV. kuriji u Sanvinčenti podlegla je nasilju talijanske stranke i skrajnoj pokvarenosti naših prodanaca. U ovom listu bijaše jurve iztaknuto, kako je samo c. kr. oružničtvo ustanovilo, da bijaše tamo gotovim novcem kupljeno preko 100 izbornika u V. kuriji. Hrvatska stranka uložila je utok proti takvom izboru, nu i tuj bez uspjeha. Politička oblast u Puli potvrdila je onaj glasoviti izbor premda su njezini podredjenici — službene osobe — dokazali, da je pobjedio novac, nipošto slobodna volja naroda.

U izbornoj sekciji Pomer pobjedila je talijanaška stranka u benevrekama za par glasova većine. Do te većine došla je pomoću nezakonitih glasova, jer su za nju glasovale osobe, koje nisu imale pravo izbora. Utok hrvatske stranke proti tomu izboru ostao je neuslišan i taj izbor od političke oblasti potvrdjen. Dolazimo konačno na I. sekciju za V. kuriju u Puli. Kod prvog izbora, nisu mogli talijanaši uzprkos svim mogućim nezakonitostim do većine. Došlo je do užeg izbora izmedju njih i socijalista. Kod ponovnog izbora pobjediše oni sa malo glasova većine, ali takvimi sredstvi i tako nezakonito, da se je našla prisiljenom i sama politička oblast u Puli, da taj izbor uništi. Na taj korak odvažila se tekar onda, kad je uvidila, da je novac i sliepparija izborne komisije nadvladala volju čestitih netalijanskih izbornika. Kotarsko poglavarstvo pobrinulo se oružanom silom za red i mir pred izbornim lokalom, te je tako mogla talijanaška komisija pod zaštitom bajuneta činiti što je htjela u izbornoj dvorani. Ona je primjerice dozvolila, da jedna te ista osoba glasuje za njezine predloženike do 14 puta. Dopustila je nadalje, da glasuje jedan izbornik mjesto drugoga, a kada njoj se je predstavio pravi izbornik, nedala mu glasovati, već ga dapače odbila i protjerala. Najmanje 30 talijanaških podrepnica glasovalo je mjesto pravih izbornika, a kad pristupiše ovi k izboru, rekoše im, da su već drugi na njihovo ime glasovali.

Vladin zastupnik prosvjedovao je opetovno i odlučno proti takvom zulumu, ali ni njegov glas nebijaše uslišan. Ali njegov prosvjed i njegovo izvješće uvažila je konačno politička oblast. U tom obziru priobćismo mi u br. 88. od 21. decembra 1900 sliedeću viest:

„Kako doznajemo zadnji hip, c. „kr. kotarsko glavarstvo u Puli odlučilo je uništiti izbor u I. sekciji „radi groznih neurednostih izborne „komisije. Tako n. pr. socijalisti su „imali 467 glasova, talijanska lista „473, a medju posliednjima je mnogo „prosvjedovanih tako, da bi morali „biti poglašeni izabranimi socijalistički kandidati. Sva stvar je odvisna sada od namjestničtva u Trstu, „kamo je pozvan kotarski kapetan".

C. kr. kotarski glavar došao je u istinu u Trst, da izviesti c. kr. namjestnika o tečaju užeg izbora za I. sekciju u Puli i da opravda svoju odluku. Ali on nije došao u Trst sam. Istodobno došli su u Trst i prvaci talijanske stranke iz Istre: Bennati, Campitelli, Rizzi i drugi. I oni pošli su na c. kr. namjestničtvo i oni su govorili sa g. grofom Goessom i sa izviestiteljem o izbornih poslovih sa g. savjetnikom Jettmarom. Prije njihovog posjeta na namjestničtvu brzojavio je tršćanski „Piccolo" jednomu talijanskomu listu u Trentu, da je c. kr. kotarsko glavarstvo u Puli uništilo uži izbor I. sekcije u Puli. Poslije njihovog posjeta, na večer onoga dana brzojavio je g. Rizzi u Pulu: „Sve je u redu, odnosni dekret opozvan".

Odatle sliedi jasno i nepobitno, da bijaše jurve izdan dekret, kojim se uništuje uži izbor I. sekcije u Puli, da su to znali već i na uredničtvu spomenutog tršćanskog lista, i konačno, da je odnosni dekret opozvan usljed posredovanja rečenih talijanskih prvaka kod namjestničtva i po nalogu c. kr. namjestnika gosp. grofa Goëssa.

O tom opozivu rečenog dekreta pisali smo mi u br. 89. našega lista od god. 1900, „da si talijanski uplivi kod grofa Goëssa, c. kr. namjestnika, dosegli sve, što su htjeli, akoprem bi po zakonu i pravu morali biti proglašeni izabranimi socijalistički fiducijari kao oni, koji su dobili najviše glasova. Ako se pomisli, da su upravo ti glasovi odlučujući za Bennatijev izbor, tada si moramo misliti, šta su sve poduzeli Talijani, da se uži izbor faktično nije uništio".

Ako se sada uvaži, da c. kr. kapetan u Puli nije nimalo sklon ni Hrvatom ni socijalistom u Puli, pak da je on uzprkos svojim simpatijam i usupor svojoj sklonosti napram talijanaškoj stranci onaj izbor uništio, tada će morati da dodje i nezrelo diete do naravskog zaključka, da je morao imati za ono uništenje silnih razloga. Nu ti razlozi njegovi nekoristiše ništa. Volja c. kr. namjestnika i njegovih savjetnika odlučila je u prilog Talijanom proti svim razlogom c. kr. kotarskog poglavarstva.

Uništenjem samo onog izbora bio bi došao u pogibelj za Talijane mandat za V. kuriju, pa ako ga oni na spomenuti način spasiše, imadu se zahvaliti jedino c. kr. namjestniku grofu Goëssu. Nu mi smo već do sada nepobitno dokazali, da su na isti način talijanaši Istre slavili svoje pobjede i kod drugih sekcijah za V. kuriju i za zapadno izborničtvo izvanjskih občinah Istre. U svih tih slučajevih pomoglo im je posredovanje njihovih prvaka na c. kr. namjestničtvu u Trstu. Radi toga čini nam se vrlo smiešnim, kad oni sada, nakon takvog nerevarenja izbornog reda i prava, na puna usta viču o talijansko-narodnoj pobjedi u V. kuriji u izborničtvu seoskih občinah zapadne Istre. Ne, gospoda talijanska, to nisu vaše pobjede, već su to pobjede vladajućeg sustava u Primorju u obće, a napose onog u Istri. Pobjede su to c. kr. namjestnika g. grofa Goëssa, a Vaši zastupnici gg. Bennati i Rizzi mogu se punim pravom podpisati: c. kr. zastupnici Tstre!

DOPISI.

Volosko, 12. jenara 1901. (Izbor zastupnika dne 3. i 9. na Volo-skom). Pošto se do sad nije javio nitko, da obavjesti „Našu Slogu" o izboru zastupnika dne 3. t. mj., evo mene, da to učinim i ujedno obavjestim takodjer o izboru dne 9. istoga mjeseca.

Naši izbornici ili fiducijari iz Volosko-Opatijske, Kastavske, Jelšanske, Podgradske i Materijske občine došli su svi do jednoga, te pokazali na sjajan način, kako su vriedno povjerenja, koj su u nje postavili njihovi birači. Učinili su tim samo svoju dužnost, al je hvalevriedno izluknuti, da su došli i iz najdalnjih krajeva radostno, veseli, bez ikakve odštete, uz ciču zimu, uz veliki trud i svojim troškom, samo da izvrše svoju rodoljubnu dužnost. Valja znati, da su kod prvanjih izbora oni iz Jelšanske, Podgradske i Materijske občine dobivali njeku odštetu iz občinske blagajne uz privolu zastupstva i bez ikakva prigovora s jedne strane. Ljetos je to zabranio zemaljski odbor, stalno u misli, da možda izbornici neće doći, ili da će hleptiti za odštetom kakvu dobivaju talijanaški izbornici, za izdaju, koju počinjaju, za Judin novac. Ljuto se je varao. Ljudi su znali za zabranu zemaljskoga odbora, i odrekli su se već unapried svake odštete. A nije to šala, ako se pomisli, da moraju mnogi izgubiti skoro dva dana i skoro dvie noći za vršiti svoje pravo. Oni se moraju već dan prije izbora podati na put, a mogu se vratiti u najboljem slučaju jedva kasno u noć dana izbora. Jedan, zakasniv na željeznicu, vriedni Puž iz Lipe, došao je pješice, u nepojmivo kratko vrieme. Oni iz Materijske občine nisu došli dne 3. jenara za početak ure izbora, jer je vlak zakasnio, kojim su iz Šapjana došli.

Svi su dakako dali svoje glasove našemu predloženiku dr. Matku Laginji, oduševljeno, otvoreno, iz osvjedočenja.

Talijanaške fiducijare poznao si na licih. Bili su dovedeni kao sužnji, i kao sužnji držani na okupu. Naši njeki dovikali su njim prolazećim: „izdajice"! Oni su pokunjeni u tla gledali. Približit njim se nije moglo. Čuvali su jih pajdaš Krstićev Costantin kao prvi zapovjednik, a Slocarić kao njegov pobočnik, i on fiducijar. Za cielo vrieme izbora bio je blizu njih doktor Costantini, da mu nitko zasužnjenih neuteče. I on, bivši tu, neizbornik, bio je tako drzovit, da je zahtjevao od kotarskoga kapetana, nek odstrani njeke neizbornike, koji su se takodjer tamo desili!

C. kr. kotarski kapetan Scarpa otvorio je izabiranje hrvatskim pak talijanskim jezikom, uzeo je dakle talijanaške fiducijare ne za domaće, nego za Talijane! Pošto su izbornici imenovali tri člana komisije, dakako naša, Slavoja Jenka, Kažimira Jelušića i dr. Pošćića, imenovao je on dvojicu talijanaša, najme Wellussiga iz Lovrana, i Stiglicha iz Ičića Veprinačke občine, i našega Hrabra občinskoga glavara Jelšanskoga. Naši su onda izabrali sednoga u osobi župnika Jelšanskoga Vlhartickoga, te izmedju sebe predsjednika u osobi občinskoga načelnika Kastavskoga, Kazimira Jelušića. Tu nije šta prigovoriti. Al čemu se mora prigovoriti jest, da je c. kr. kotarski kapetan htjeo od predsjednika, da tumači paragrafe također talijanskim jezikom. Predsjednik nije to htjeo, a i sami Talijanaši rekli su, da to nije za potrebu — valjda da nevide oni zasužnjeni od koga se daju voditi. Tu se je opet pokazalo, tko narivava našemu narodu, u nas javni život, talijanski jezik. To su organi c. kr. vlade.

Na izkaznici izbornika Wellussiga bilo je napisano „da Laurana". Naši članovi komisije rekli su, da toga mjesta u kotaru nepoznaju. C. kr. kapetan silio je, nek se o tom ne razpravlja, da se zna, da je to Lovran. Naši su mu odobravali, da on ima gledati, da se zakon vrši, a da neima odlučivati o tom, o čem da komisija razpravlja, da je ona gospodarica. Zahtjevali su izborne listine, da se vidi kako je u njih zapisano; c. kr. kapetan odgovorio je, da jih neda. (Nije li možda c. kr. kotarsko glavarstvo napisalo „Laurana" i bez da je tako u listinah?! Svakako napisalo je, i porabilo nezakonitu kovanicu naših irredenta), i izjavio, da je

„Laurana“ službeno priznato ime za Lovran. Naši su se zadovoljili tim, da su metnuli u zapisnik tu izjavu c. kr. kapetana, kao i onu, da njim neda listinu.

C. kr. kapetan Scarpa se je u obće pokazao u čudnom svjetlu sa cielim svojim postupkom. On, kao Scarpa, može bit Talijan, može talijanski čutiti, s Talijani ili Talijanaši simpatizovati, al kao c. kr. kotarski kapetan, mora bit samo c. kr. činovnik, nepristran. On nije pustio razpravljati, da je govorio: mučte, mučte, napried, napried, da je bio napet, čak i osoran, to se takodjer ima pripisati njegovom čuvstvovanju, a ponekle i tomu, što je nov, što je mlad, ter što nezna, kako je znao Alojzij Fabiani skrivati svoja čuvstva.

Vriedno je na svrsi spomenuti, da je predsjednik komisije, kad se je saznalo za uspjeh izbora, izrazio se po prilici ovako: „Žaleć naš mukotrpni narod . . . uzkliknimo trokratni živio Njegovom Veličanstvu“, da su te rieči u zapisnik došle, i da su jih podpisali i talijanaški članovi komisije, i c. kr. kotarski kapetan . . .

Po želji izbornika iz gornjih krajeva išao je zastupnik Vjekoslav Spinčić dne 4. jenara kotarskom glavaru, te ga molio, da bi svršetak izbora dne 9. jenara postavio na 12. uru o podne ili na 1. po p., i to osobito obzirom na to, što su izbornici jako iz daleka, i što bi u ovo zimsko doba mogao vlak i više zakasniti, a nebi pravo, da tako izgube izbornici glas. C. kr. kapetan rekao je, da mu je žao, što je već razaslao na obćine izkaznice, i što već nemože zadovoljiti rečenoj želji. Da je učinio kako je njegov predšastnik činio, a da će se želja moći drugi put u obzir uzeti. I pravo bi bilo, da se uzme. Netreba se nit u ovom nit u drugom držati predšastnika, ako se vidi, da je nješto bolje i pravedno. U obće pak nije Alojzij Fabiani čovjek u koga bi se imali ugledavati c. kr. kotarski poglavari. Njegovi nasliednici imali bi mnogo zla popraviti, koja su počinjena u kotaru Volosko.

Dne 9. prošlo je kod izbora bez ikakva osobitoga dogodjaja. Naši došli su i ovaj put svi i izabrali u komisiju Antona Rogača, Vjekoslava Kinkelu i Adolfa Justi; kapetan je imenovao našega Gaspara Kastelica, i Talijanaše Stiglicha iz Ičića i Descovicha iz Mošćeničke Drage, onoga glavnoga agitatora talijanske stranke; naši sedmoga Vlhartickoga, te predsjednika Rogača. C. kr. kapetan je i opet govorio hrvatski, koliko zna, i talijanski, ovo posve bez potrebe, i za ponovni dokaz, da organi c. kr. vlade narivavaju našemu narodu i našim ljudem talijanski jezik.

Poslie prvoga i drugoga puta naši su se izbornici sastali na skupan objed, prvi put kod Joškota (Restaurant), drugi put kod Trimajstica u gostioni k putniku. Jednoga i drugoga kao i njihove polivaliti je za dobru hranu i dobro piće, te za dobru poslugu. Jedan i drugi put došli su medju izbornike prof. Vjekoslav Spinčić, dr. Stanger, dr. Janežić, dr. Pošćić i drugi naši, medju njimi i domaći sveučilišni gradjani. Oba puta bilo je izrečeno krasnih zdravica izbornikom i biračem, i njihovim vodjoni kao i dru. Laginji i Vjekoslavu Spinčiću, te boljoj budućnosti našega naroda. Oba puta odsudjivalo se je izdajice a pomilovalo zavedene, te pripisivalo pobjedu Talijanu Bennati u petoj kuriji i Talijanu Rizzi u IV. zapadnoj kuriji, što izdajstvu i prevari, što bezpravju i bezzakonju. Mnogi su izrazili mnienje, da bi se bilo u zapadnoj Istri još u drugih obćinah i sekcijah činilo bezakonja, kad u ovom kotaru nebi bilo izdaje i prevare i Judinoga novca, toliko, koliko bi bilo trebalo, da budu Talijani izabrani — jer se je tako već unapried na odlučujućih mjestih odlučilo.

Talijanaški fiducijari sastali su se oba puta u hotel Costantini. Tamo se je bučilo osobito 3. jenara kasno u noć, skoro cielu noć, zašto bi morao Krstićev pajdaš dr. Costantini odgovarati oblastim. Tamo se je privabilo i njekoliko djećaka, koji su opili pomogli vikati i u tom hotelu i po vani. Oba puta izvjesjo je Costantini na prozor zastavu sa kozom, valjda za to, da se znade gdje su jasla, iz kojih se je u hotelu Costantini na puna usta jelo i pilo, iz kojih se je crpalo i za te pojedine i pijače, kao i za one prije u Ičićih „al Boschetto“, na Veprincu u Tumpićih, u Rukavcu kod Lovrine, u Jušićih kod Lodwiga Sussan, i na tolikih drugih mjestih, i iz kojih se je plaćalo i birače i izbornike talijanaške.

Radite koliko ćete, al nećete dokle ćete, talijanska gospodo! Narod će prije ili kasnije progledati, i neće se dati prodavati za svoje novce, nit dopustiti, da se njegovim novcem tove stanoviti gonči, koji nisu kadri poštenim načinom služiti si svakdanji kruh.

Iz Cresa nam pišu 14. t. mj.: Prošlog tjedna započeo se i u ovoj obćini popis pučanstva. Oni isti trgovci kršenih duša, koji su prigodom tek minulih sramotnih izbora obletavali naše kuće, nastaviti će svoj pakleni posao i ovom prigodom, pak će nas i opet nemilo izigrat, nebudemo li na oprezu. — Od deset hiljada stanovnika, koje broji naša obćina, prikazat će, da ih najviše dvie hiljade govori: „slavo“ u ostalih osam hiljada: „italiano“, dočim je upravo obratno. U creskih podobćinah, bilo sa sjeverne, bilo s južne strane, neima niti pet, ali što rekoh pet, niti dvie obitelji, koje govore u kući medjusobno talijanski, a u samom gradu Cresu neima niti dviesto obitelji. — Obzirom na naše afrikanderske okolnosti, suvišno je i iztićati pravedan naš zahtjev i upit koli na obćinsku, toli na političku našu oblast: zašto nisu za taj velevažni posao imenovali bar jednog našeg čovjeka izmedju tolikih komisara? Al dà... boje se gospoda istine, plaše se svjetlosti!

Evo kako se pri tom poslu i opet strastveno i sljeparski postupa. Ne pita se kojim jezikom dotična obitelj govori, već sam g. prevejanac komisar napiše „italiano“, a ako slučajno muž, ili žena dozna, da se mora i jezik, kojim govori uvrstih tad ti nastane sliedeći prizor: „Sjor Dottor che lingua me gave messo che parlemo in nostra fameja?“ Razkolačiv izpod naočali oči, odgovori: „Che altra lingua volè che metto se no „italian!“ — „Ma no sjor Dottor, noi parlemo sempre in slavo e coi mii vechi e colle mie creature, la prego la me scambazzi quello e la me scrivi che parlemo „frvarski“. — „Ma mi ve mettero, che parle anche l'arabo ma gvardeve ben, che voialtri vive con noi e non ve daremo più lavor“... i slična. — „Ma mi go inteso, che pagarà la multa chi dise in questo affar busije“. — „Che multa, che multa...“

Radi toga se ovim obraćamo na c. kr. kotarskog upravitelja pl. Manussi, da ovdje barem pokaže plemenitost svoga srca i zdušnost pravednog i revnog činovnika, pak da na vrieme poprimi sve one zakonite mjere, koje i ovom jadnom zapuštenom i potlačenom pučanstvu zajamčuju njegova prava, te da se u ovoj obćini, koja žalibože čami sapeta u talijanskih okovih, ovrši ovo toli važno djelo, savjestno i zdušno!

Tebi pak puče creski priporučujemo, da već jednom otvoriš oči, pak da onako odlučno, kako ti gori navedeni primjer kaže zahtjevaš, da se upiše u one knjige tvoj jezik, onaj jezik kojim ti svojom milom i poštenom ako i siromašnom obitelju govoriš, dakle: „frvarški“ ili pravilno: hrvatski. Istina je, žalostna je istina, da se na to nije ni crkvena ni obćinska oblast, kako je to bila njihova sveta dužnost, pripravila, ali što ćeš, ta gospoda boje se istine, boje se svjetlosti; oni poput himbenih vukova rade iz zasjede i računaju na tvoju nemoć, na tvoju sljepoću! Cresani, nebudite vavik Lovranci!!

Pozor dakle našim čestitim svećenikom u podobćinah, koji su i prigodom zadnjih izbora pokazali, da se neboje mrkog pogleda ni „repaja“, ni njihovih podrepnica, pa bili oni i u mantiji častnoj. (Upozorujemo i ondje rodoljube na naš članak „Još o popisu pučanstva“, koji priobćismo u 3. broju „Naše Sloge“. Ur.).

Kaštelir, 12. jenara 1901. Popis pučanstva obavio se je kod nas ovako: Anton Mechis, župan, pozvao je u svoj stan sve kućegospodare. Svakoga je popitao, kako se zove on i članovi njegove obitelji — koliko i kakove vrsti životinja ima kod kuće. Tim je bilo sve gotovo! — Nekoji se nisu njegovom pozivu odazvali; k ovimi poslao je u kuću nekog Dongietti-a, siromaškog stolara, zadnje vrsti, koji se je nedavna ovdje nastanio. Taj slavni Mekišev radio je po receptu svojeg gospodara. Nekoji naših mu rekoše (bez da ih je pitao): „mi govorimo u obitelji hrvatski i smo Hrvati“. Na to je slavni komesar osorno odgovorio: „Questo že tutto niente, qua non gavemo croati“, pobrao svoje papire i otišao.

Na temelju takovog popisa moramo slalno očekivati, da će na našu štetu biti upisani svi, ili barem ogromna većina Kašteliraca, medju Talijane, da nam jednoč otvore talijansku školu, koje ne potrebujemo.

Proti takovom načinu popisivanja pučanstva prosvjedujemo odlučno, i šaljemo slavnom uredničtvu „Naše Sloge“ izjavu molbom, da ju na kompetentno mjesto pošalje, da se najviše oblasti osvjedoče, kako savjestno rade njezini podvrženi organi u Istri, u slavnoj Austriji odnosno u porečkom kotaru u dvadesetom stoljeću. Živila jednakopravnost! (Upozorujemo g. dopisnika na članak „Još popiš pučanstva“, koji smo priobćili u 3 broju tekuće godine uz molbu, neka nam u smislu istoga pripošalje podatke, koje ćemo prosliediti dalje. Ured ničtvo.)

P. n. gg. predplatnicima!

Prosliedjujemo i danas prilagati p. n. gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko po izmaku tog roka ne namiri duga, obustavljamo mu list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Toliko neka si zapamte svi oni, koji danas dobe zeleni listić, te oni koji će ga do koji dan dobiti, ako medjutim nisu već priposlali predplatu. **UPRAVA.**

Franina i Jurina.

Fr. Ča da se Slocarić ripi, da nisu njega zibrali va Beč?

Jur. Je, ač da zna on bolje nemški stroncat nego kumpar Bennati.

Fr. Te se nebore moć menjat sako leto; jedanput on, jedanput njih jeneral, pak Lovrina, pak leprinački Andretić, pak lovranski Kukuma, pak mošćenički Afrikan itd. dokle se svi odrehidaju.

Jur. Ala jezero vrazi ma bi jih va Beče lepo videl!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Carevinsko vieće imalo bi se sastati po najnovijih viestih tekar polovicom febrara t. g. Ovaj par izabrana je ogromna većina zastupnika za carevinsko vieće. Sve što se više bližamo koncu izbora, dolazimo do većeg osvjedočenja, da se neće novo carevinsko vieće u ničem razlikovati od razpuštenoga, nego tim, da će u isto unići radikalniji zastupnici i da će se još većma medju njimi izlicati skrajne narodnostne težnje. Koliko nam je do sada poznato izabrano je do sada u svemu okolo 330 zastupnika. Od tih odpada ih na njemačko-liberalnu stranku 28; njemačko-pučkoj stranci pripada ih 40; ustavovjernom veleposjedu 6; njemačkim slobodoumnim divljakom 3; njemačko-seljačkom savezu 1; njemačkim radikalcem 20; kršćanskim socijalistom 13; katoličko-pučkoj stranci 21; njemačkim klerikalcem 2; klerikalnim divljakom 2; socijal-demokratom 9; neodvisnim socijalistom 1; Talijanom 14; feudalnim veleposjednikom 3; moravskoj srednjoj stranci 3; Mladočehom 51; češkim agrarcem 5; česko-narodnim radnikom 6; češkim klerikalcem 2; poljskomu klubu 43; poljskoj pučkoj stranki 8; Rusom 8; Rumunjem 6; Slovencem 15; Hrvatom 10; Srbom 2.

Izbor zastupnika za carevinsko vieće zaključiti će se dne 18. t. mj. Još valja izabrati okolo 100 zastupnika, u koliko nisu jučer izabrani u velikom posjedu raznih pokrajina i nekoji kod naknadnih ili užih izbora. U istarskom veleposjedu izabran je markiz Benedeto Polesini veleposjednik u Poreču; u Goričkom veleposjedu izabran bijaše bivši zastupnik tog izborničtva Versegnassi. Trgovačko-obrtnička komora u Trstu izabrala je bivšeg svog zastupnika Basevi-a, sa 16 glasova; njegov protukandidat baron Rinaldini dobio je 12 glasova.

U Galiciji bijahu izabrani u izborničtvu veleposjeda bivši zastupnici te kurije; isto tako u Češkoj koli oni konservativnog toli ustavovjernog veleposjeda.

Gornja Austrija birala je u kuriji veleposjeda konservativce; u Koruškoj izabraše u istoj kuriji pripadnika njemačko-narodne stranke; isto tako u Solnogradu a u Moravskoj kandidati konservativne stranke.

Bivši vodja njemačko-katoličke stranke baron Dipauli bijaše izabran ovih dana u Meranu, ali je taj izbor odklonio, valjda uvriedjen što je propao u bivšem izborničtvu V. kurije. S njim gubi carevinsko vieće jednoga od najvrstnijih i najodličnijih zastupnika. Njemačko-liberalni listovi vesele se, što neće ovaj put u carevinsko vieće baron Dipauli, što bi imalo značiti, da su ga smatrali vrlo pogibeljnim za njihove veliko-njemačke i protu slavenske svrhe.

Srbija. Prestolni govor kralja Aleksandra, kojim bijaše otvorena narodna skupština u Nišu iznenadio je svojom oštrinom i odlučnošću političke krugove izvan Srbije. Kralj je naime odsudio najoštrije prijašnje ministarstvo Gjorgjevića, koje da bijaše razlrovalo družtvene odnošaje u Srbiji i koje da je služilo sliepim oruđjem razkralju Milanu. Glede ovoga kaže kralj Aleksander, da se je za uviek uklonio iz Srbije i tim, da je podan zemlji uvjet, da će se moći duševno i materijalno mirno razvijati. U oči pada također neobično vruće iztican je duševnog rodbinstva i iskrenog prijateljstva cara Nikole napram njemu i njegovom narodu.

Bugarska. Knez Ferdinand svratio se je na svom povratku iz Njemačke u Niš, gdje je posjelio srbske kraljevske supruge, koji ga svečano dočekaše. Tomu posjelu pripisuje se političku važnost obzirom na viest o trojnom savezu balkanskih država. Novine pišu, da se radi o tomu, da knez Ferdinand vienča najmladju kćerku crnogorskoga kneza Nikole, kneginjicu Kseniju.

Kad bi se ta viest obistinila tada bi se zaista i srodni narodi više i čvršće vezali, što bi bilo od velike važnosti za malene slavenske države.

Rusija. Ministar financija priobćio je ovih dana državni proračun. U obrazloženju stoji medju ostalim, da su veće izdatke u ovogodišnjem proračunu prouzročili politički meteži na iztoku, osobito u Kini. Ruska vlada — kaže izvješće — postupala je u kinezkom pitanju pomirno. Ona da bijaše događaji prisiljena posredovati u Kini, da zaštiti ruskoga poslanika i europejske podanike. S nekim ponosom ističe izvještaj, da je Rusija bez najmanje zaprieke i u kratko vrieme digla vojsku od 200.000 momaka. Radi toga, da se Rusija može pouzdano nadati, da ide u susret boljoj budućnosti. Ona da upotrebljuje svoju moć za to, da bi išla za potajnimi i nečistimi ciljevi, već za sveobćim mirom i za blagostanjem svega čovječanstva.

Južna Afrika. Posliednji junački čini Bura presenetili su nesamo Engleze nego sav naobraženi sviet. Oni prodiru sve to više u srce Kapske pokrajine te su se već pojavili nedaleko same Pretorije. Pod zapovjedničtvom generala Beyra navalilo je 800 Bura dne 14. t. mj. na južni kolodvor Pretorije, te obkoliše englezku posadu. Oni se povukoše natrag kad je došla Englezom na pomoć preteležnija sila vojske. Po najnovijih viestih nalazi se jedan odio Bura jedva 100 milja daleko od Kapstadta.

Mjestne:

Veliki ples „Čitaonice“ u Puli. Kako već javismo u posliednja dva broja, biti će ovaj zanimivi ples u subotu dne 26. jenara. „Kolo“ će plesati dvadeset para, dočim će „Besedu“ plesati svi, jer ju danas pleše već svaki bolji plesač u Puli.

Upozorujemo onu gospodu, koja žele imati lože, neka se pravodobno zato pobrinu jer se lože danomice sve to više razprodavaju, tako, da će za koji dan biti posve razprodane.

Ako koji nečlan želi dobiti poziv, neka se i zato pravodobno pobrine sam ili putem kojeg člana.

Lože, ulaznice i pozivi mogu se dobiti ili u našoj tiskarni ili kod g. Križa, Via Giulia broj 5, prizemno.

Članovi „Matice Hrvatske“ mogu dobiti prošlogodišnje izvješće kod povjerenika g. Križa, Via Giulia broj 5. Svi oni, koji žele imati ovogodišnje knjige, neka se prijave i pošalju svoj prinos najdulje do 2. febrara o. g.

Pokrajinske:

Za oprost od čestitanja darovao je Fran Matejčić, ravnatelj c. kr. gimnazije u Pazinu, za „Družbu sv. Cirila i Metoda“ K 6, za „Pripomoćno družtvo u Pazinu“ K 6, za „Bratovšćinu“ K 6.

Družtvo „Lovor“ u Opatiji priredjuje dne 19. t. mj. u prostorijama družtva „Zore“ „Koncerat plesom“ uz veoma bogati razpored. Početak na 8 i pol sati. Ulaznina: gospodje, gospodjice K 1, gospoda K 2.

Iz Buzeta nam pišu, da je obilatom podporom, danom od zemaljskoga odbora iz zemaljskih zaklada buzetskom cestovnom odboru, popravljen komad puta, što bi od Huma imao poći u Roč. Nego taj put je usljed slabe i površne, a zlobro plaćene gradnje danas u takovom stanju, da se po njem nemože ni hoditi, ni voziti, te su oni tužni i zaslieplieni seljani u mnogo gorem položaju, nego li su bili prije. Kad bi se htjelo sada ureditr onaj put barem toliko, da se može voziti kako se je prije moglo, moralo bi se potrositi opet toliko, koliko se je potrošilo, da ga se spravi u onakav nered. Tim bismo bili na onom na čem smo prije bili, samo zemaljske zaklade bi imale 7—8000 kruna manje u blagajni.

To je pametno gospodarstvo! Onamo se bacaju utaman novci, da se namažu oči zavedenim humljanom, a ovamo se nemecu veliki namieti za kotarske ceste i za cestu Draguć-Buzet, pak su komadi kotarske ceste po Krasu i od Pregare do Gračišća, i sva cesta od Buzeta do Draguća u tako jadnom stanju, da se po njima nemože nikako voziti. Plaćaj kmete, a svoje plodove nosi na ledjima ako ćeš je prodati!

Hrvatska čitaonica u Medulinu imati će dne 20. t. mj. godišnju redovitu glavnu skupštinu, sa sliedećim dnevnim redom: 1. Izvješće predsjednika; 2. Izvješće tajnika; 3. Izvješće blagajnika; 4. Izbor novoga odbora; 5. Ini predlozi.

Štipendija. Otvoren je natječaj na jednu školsku štipendiju, koju će podieliti država u iznosu od K 420 djakom više poljodjelske škole u Beču, rodom iz Istre ili Goričko-Gradiške. Molbe valja podastrieti do 15. febrara 1901. c. kr. namjestničtvu u Trstu gdje su — kano i kod ravnateljstva rečene škole — svakomu na uvid dajnji uvjeti.

Iz drugih krajeva:

Crnački dječak kod Njeg. Veličanstva. Za prekjučerašnjih audiencija u bečkom carskom dvoru svratio je na se pažnju u predsoblju sobe za primanje jedan 15—16-godišnji crnački dječak, koji je onamo došao u pratnji nekog Isusovca. Taj je dječak doživio svega i svašta. Imao je raznih gospodara, te je bio prodavan iz ruke u ruku, dok ga konačno nisu kupili za jedno 50 kruna Isusovci u Zuu, bu na Zambesi-u. Isusovci su crnačkog dječaka prekrstili i nadjeli mu ime Petar Canisius. On se je pokazao vanredno marljivim i vrlo inteligentnim, tako, da je na skoro naučio njemački i španjolski, pa za najkraće vrieme svršio podpunu gimnaziju. Dječaka će sad odpremiti u Portugalsku, da se u jednom ondješnjem sjemeništu pripravi za svećeničko zvanje. Sve je to izpripovieda dječak za vrieme audiencije našemu caru i kralju, koji se je s njime blagostivo pozabavio duže vrieme. Na koncu rekao je dječak Njeg. Veličanstvu: „Ja i moja braća molit ćemo se Bogu za Vaše Veličanstvo, Vašu obitelj i svu državu“. Poslije audiencije izrazio je dječak spomenutom Isusovcu svoje začudjenje, što nas vladar nije, kako je on to sebi predstavljao, odozgo pa do dolje u oklopu i što na glavi ne nosi bielo kacige c perjanicom.

Književne:

Književni natječaj. „Matica Hrvatska“ razpisuje za god. 1904. iz zaklade Aleksandra pl. Vušćića književnu nagradu od dvie tisuće (2000) kruna, i to prema naročitoj ustanovi § 2. zakladnice: „za najbolje djelo, baveće se hrvatskom poviesti (po primjeru Šenoinih romana: „Zlatarevo zlato“, „Diogenes“ itd.) ili najbolji igrokaz, predstavljajući historički događaj iz hrvatske prošlosti. Nagrada može se razdieliti i na dva jednako vrstna djela, ali nikada na više nego dva djela“.

Nagradjeno djelo treba da iznosi — izuzevši dramatski proizvod — najmanje deset štampanih araka, a natječaj traje do uključivo 31. decembra 1904., do kojega dana imade se rukopisi bezimeno, čisto i čitljivo, od ljudje ruke pisani, sa naznakom imena pišćeva u posebnom zapečaćenom omotu, podnieti „Matici Hrvatskoj“ na ruke njezina tajnika. Kasnije stigli rukopisi, kao i oni, koji ne odgovaraju svim uvjetima natječaja, ne će se uvažiti.

Po odboru „Matice Hrvatske“ iz Vušćićeve zaklade za god. 1904. nagradjeni rukopis postaje vlastničtvom „Matice Hrvatske“, koja ga je u smislu § 5. zaklade dužna tiskati tečajem godine dana, pošto je nagrada dopitana.

U Zagrebu 1. januara 1901.

Odbor „Matice Hrvatske“.

„Dom i Sviet“ broj 1., četrnaesti tečaj, donaša sliedeći, veoma zanimivi sadržaj. — Štivo: Pad kneza Kurjakovića. Povjestna pripoviest iz Like. Napisao Ivan Devčić. U pariških podkrovnicah. Kriminalni roman. Napisao Piere Zaccone. Preveo A. S. Zločin u Orcivalu. Kriminalni roman. Francezki ga napisao E. Gaboriau. Neumrla punica. Napisala Ida Barber. Prevela D. S-ć. Ljubovnik u neprilici. Iz ostavštine Guy de Maupassanta. Preveo D. L-ć. Kako je sada na bojištu u južnoj Africi. Zanimiva udova. Roman iz amerikanskoga života. Napisao Rewill-Davies. Preveo D. Z-ć. — Slike: Irma Polak, slovenska pjevačica. Dr. Leyds, transvaalski poslanik u Bruselju. Doluzak nizozemske ladje „Gelderland“ sa predsjednikom Krügerom u marsiljsku luku. Predsjednik Krüger silazi sa broda „Gelderlanda“. Grčki prine Gjuro, upravitelj na Kreti. N. Eloff, tumač kod predsjednika Krügera. Predsjednik Krüger u Marsilji (3 slike). G. Fischer, predsjednik južno-afrikanske deputacije. Nadvojvoda Leopold Salvator u zrakoplovu. G. Wesselles, predsjednik oranjskoga sabora. M. Wolmarans, podpredsjednik južno-afrikanske deputacije. Predsjednik Krüger u Parizu (2 slike). Nadvojvoda Leopold Salvator i nadvojvodkinja Blanka prije uzleta zrakoplova „Wien“. Sukob francezkoga expres-vlaka u Chosy-le-roi u Francezkoj. Uvježbani tulanji u Sidolijevu cirkusu. Žrtve željezničkoga sukoba na kolodvoru u Chosy-le-roi u Francezkoj. „Dom i Sviet“ jest najveći hrvatski beletristički obiteljski list, veoma bogato ilustrovan, preporučamo ga našim cienjenim čitateljem. Ciena mu je na god. K 12., na pol godine K 6, na četvrt god. K 3, za Austro-Ugarsku, Bosnu i Hercegovinu; za inozemstvo na godinu 3 krune više.

Razni prinosi:

Za djačko podporno družtvo u Pazinu, darovaše: g. Fran Glaser u Puli K 3, G. Ante Petris u Loparu K 2, g. prof. M. Kristofić, Kopar K 5, g. Josip Vrbka, župeupr., Lanišće K 13, g. Andre Medvedić, Rieka K 4.

Za družbu sv. Cirila i Metoda darovaše gospoda: Ante Petris, Lopar K 2, Kazimir Mandić, Brgud K 2, Josip Vrbka, Lanišće K 13, Andre Medvedić, Rieka, K 4, gg. volilni možje občin Dolina in Ocizla-Klanec dne 9./1. v Kopru v proslavu c. kr. cmakopravnosti, ki podpira kupčijo z človeskim mesom K 10.

Puljskoj podružnici družbe sv. Cirila i Metoda darovao g. Fran Glaser, Pula K 5, g. Benjamin Deprato sakupio u veselom družtvu u Loboriki K 6.

Izkaz prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ u mjesecu novembru prošle godine.

Uprava „Agramer Tagblatta“ darovanih od g. dr. Vladim. Marn mjesto vienca na grob svoje blagop. supruge Milke prigodom dušnog dana	K. 20·—
Muška podruž. u Kastvu razne prinose u svoti od	„ 83·—
G. R. Katalinić Jeretov, Zadar, mišlih u inj. listop. putem dalmać. „Narodnoga Lista“	„ 110·—
Uprava „N. Novina“ prinose na nju stigle od 12./9.—8./11. u iznosu od	„ 92·02
G. dr. B. Vinković, Karlovac, u ime uprave „Karlovačkoga Glasnika“, sabr. u veselom družtvancu kod Pavla Petka na Baniji	„ 7·—
G. H. Košak katehela, Rieka, sabr. u Delnicama prigodom imendana velečasnoga g. M. Mihelčića, župnika	„ 11·41
Uprava „N. Sl.“ na nju stiglih	„ 214·—
Uprava „Hrv. Prava“ sabranih od 1. trav. do incl. mj. rujna	„ 349·40
Uprava „Hrv. Domovine“ kroz g. dr. Janežića u Voloskom	„ 800·—
Hrv. akad. družtvo u Gracu „Sloboda“ sabranih na svečanoj sjednici, držanoj u čast slavenskih apost. sv. C. i M.	„ 32·—
Dr. Matko Trinajstić, Buzet: a) od g. V. Matos načelnika u Skradinu	„ 1·—
b) sabr. u gost k „bratimstvu“ u Livadah preko računa	„ 6·40
G. F. Rubeša, Zamet, sabranih u veselom družtvu članova „Sloge“ u gostioni g. Ivana Slavića na kantridi za izliciti-rani paket tabaka od 7 nč.	„ 8·70
Uprava „Agramer Tagblatta“ u dva navrata po njoj već objavljenih iznosa od K 67·80 i K 10, ukupno	„ 77·80
Upr. „Hrv. Domvioe“, Zagreb, po njoj već objavljeni iznosi od K 5·75, 19·85 i 56·71, ukupno	„ 82·31
Krapinska štediona (dioničko družtvo) daruje	„ 100·—
G. F. Longhino, Petrinja, mjesto vienca na odar pok. Ignjata Kršnjavi od nekolicine gosp. sabranih	„ 8·—
Hrv. čitaonica u Rovinjskom-selu po svom tajniku i blagajniku Anti Ugrin, sabranih od g. I. Rus K 6, od gosp. Zupan trgovac vinom K 1, na svadbi J. Brajnovića sakupio P. Brajnović K 4, ukupno	„ 11·—
Uprava „Obzora“ po njoj već oglašen. prinosa u iznosu od	„ 300·—
G. Don Vice Gamulin, tajnik i blagajnik podružnice sv. Ćirila i Metoda u Ježi, članarinu za II. polugodište	„ 5·35
G. I. Zatluka sakupio u krugu prijatelja u N. Gradiški	„ 10·—
Kr. sudbeni stol u Zagrebu od Mirka Supeka položenu svotu kao prinosi „Hrvatskoj Domovini“ stigli za god. 1898. i 1899. u dviema doznačn., a) vrhu kruna 999, druga, b) vrhu kruna 57·80 po odbijenim pristojbama poštarine (ciela položena svota K 1058)	„ 1056·80
Hrv. pjev. družtvo Trebević, Sarajevo, kao djelomičnu uplatu sakupljenih prinosa	„ 200·—
G. R. Stanger, blagaj. podruž. nice u Opatiji predaje od g. I. Fiamina, pom. kapetana i posjednika položeni I. obrok utemeljit. članarine u iznosu	„ 50·—

Dr. Fabinaić, blagajnik.

Sve rodoljube ujudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi hrapavosti kataru, proti ili prsnomi promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·25 po podne osobni iz Trsta, Herpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Herpelja, Divače, Rieke, Beča.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·15 po podn. osobni za Rovinj, Divaču.
6·— „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Svieće od pčelinjeg voska

sa jamčevinom od K 2000

preporučam č. svećenstvu, crkvenim upravam slavnom općinstvu uz cienu: *kg* po K 4·90

Voštene svieće i duplire I (austrijski sastav)	4·40
Svieće i duplire II (filipanski sastav)	3·—
Svieće i duplire II	2·40
Tamjan lacrima I	2·40
„ „ II	2·—
„ granis	1·20
Povošteno platno za oltare *m*	2·—

Stienji i stakla za vječno svjetlo po običnoj su cieni.

Naručbe u vriednosti od 20 K naprieđ, pošiljem franko. — Pri točnoj uplati dajem popust od 3%.

Sa odličnim štovanjem

J. KOPAČ,

Ulica sv. Antona 7. Gorica.

Izim toga pripadat će dotičnomu, kao i svakom družbinom učitelju pravo na bezplatan stan, na kvinkvenije i mirovinu.

Molbe obložene svjedočbom položenog izpita zrelosti — eventualno izpita usposobljenja, te dojakošnjeg službovanja, imadu se predložiti podpisanomu ravnateljstvu najkasnije do 10. veljače 1901.

Pobliže obavjesti daje podpisano.

Volosko-Opatija, 31. prosinca 1900.

Za ravnateljstvo:

Vjekoslav Spinčić,
predsjednik.

Seoska gospodarska blagajna

u

VODNJANU

pod nadzorom „Posujilnice“ u Puli

otvorila je dne 6. o. mj.

svoj dućan.

Prodaju se sve za kućanstvo i kuhinju nuždne stvari, kano i

sumpor

te druge polrebštine spadajuće u gospodarstvo.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i zganju u kosih, ukočenosti ili grevom u zlob, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svrbovanim nasebam. Ciena 80 novč.

Slatka voda za kužalj ili broh i za prsa, koja se ljeći kašalj, prehlada ili katar u grlu, plavu, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, skrofulozama, podbuhlosti, dietinjoj kržljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Cieni flašici 1 forin.

Pojačano svedsko kapljo ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom odličuje kvrdatinčev poprastja i ojačavljuje želudac i obkladuje glavna bol, bljuvanje, tvrdoću, liž mudrina, ljuta napuhlost i zjelost, oduzetja se boli u zlobici, želudčane grčeve, zatvor, gnjilež ili grižnja u trbuha. Tko ova toli koristno djelujuća kvrdatna tinktura redjelno prije začuva si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit i razne bolesti. Cieni, flašici s napuckom 50 novčića

Prah za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lažano čišćenje, za objačivanje želudca i prabavo, kada blago neće rado žderati pa za napunjenje. Krave davaju od njega više i bolje mlieka, konji postaju čilji i jači. Cieni jednom omotu 45 novč.

Svajcarske pilulice (švajcarijs sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili želudca i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili zatvor. Cieni škatulici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za kobile i volove proti kostenoj boli, sprem'm, nazgnalim žilam, ukočenosti i strklini poslie teškoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca, s flaša 80 novč.

Antiepilčna voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razbistruje oko, ublaža neugodan vonj. s flaša 60 nč.

Flin smrekovat esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. I flaša 80 nč.

Mast proti ljaju, kratam peradini i ovopalnam, s bočić 50 novč.

Antikatin. Prah proti znojenju ili poru, prosi zaje.ini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za izmjlo oči izvrstno sredstvo. Cieni 50 novč.

Da Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam ili fleckovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, odpuhe na licu, prouzvadja gladkost, sjajnost; bjeloća i finoća obraza i roku. Cieni većem lončiću s forin. K tome spada još koralsov sapun po 50 novč.

Pudre eglantine izborno sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te pravo sezkodljiva i vrlo ugodna mirisa. Nagradjen na Parižkoj izložbi sa zlatnanom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žućkastoj. Cieni kutiji 1 for.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. Otvrdjuje te pomlađuje lice. Sastavljen je od najfinijih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Creme eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim manama zuba, kao što su prišći, sjedilce, crvene mrlje, pjege, ocsra koža i. d. Uslied svoje kemičke sastava, a se Eglantine mast nikada ne pokvasi te po tome pomade pred svim ostalim sličnim sredstvima. Cieni lončića s forin.

Eau eglantine jest izvrsna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje perući i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podiejuje kosi lieb naravan sjaj. Cieni boci s f. 1.

Mirisna zgrita za sobe kuditi, nekoliko kapi štre po sobi prouzroćuje miris. Flašica 50 n

Ocat ili octenac za sušenje i kiselje. Flašica 50 novč.

Antilobrlio od Rodinina proti groznici ili zimnici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. šal plačam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, arcistvo za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiešine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Rodoljubi!

Kupujte samo Ćirilo-Metodijske žigice!

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito puko vlcč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojačkiposao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Br. 595.

Oglas natječaja.

Uslied zaključka odborske sjednice ravnateljstva „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ od 12. prosinca 1900. razpisuje se ovim natječaj za mjesto učitelja na školi, koja će se otvoriti u Vabrigi (kotar Poreč).

Godišnja plaća jest ona ista, što ju redovito imaju učitelji II. reda na javnim pučkim školama u Istri, te se izplaćuje u mjesečnim unaprednim obrocima.

Knjigotiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i drug.

U PULI

prima sve u knjigotiskasrko-knjigovežku struku spadajuće radnje

koje izvršuje brzo i ukusno.

Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede,

kao takodjer pisaćeg papira.

Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice

za štedovna i zajmovna družtva u obće

preskrbljuje točno, brzo i jeftino.

Opazuje se, da tiskara preskrbljuje sve tiskanice, koje se rabe, bez da bi joj to stranka naznačivala, to jest sve, što je za početak poslovanja potrebno; bilježuje takodjer knjige itd.

LJUBLJANSKA

KREDITNA BANKA

U LJUBLJANI

Špitalska ulica br. 2.

Kupnja i prodaja

svih vrsti

renta, državnih papira, založnih pisama, srećaka, novaca, valuta,

i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Posude na vriednostne papire

uz nizke kamate.

Osiguranje proti gubitku na kurzu.

Promese za sve vucitbe.

Primanje novčanih uložaka

na

uložne knjižice, na **tekući račun,** i na **giroko** to sa 4½% kamatim i od dana uložka do dana digunća.

Eskomptira mjenice najkulantnije.

Burzovne naručbe.

Broj 7. U Puli, dne 22. jenara 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru

Za popis pučanstva.

S raznih strana Istre dobivamo pritužba proti popisu pučanstva koje se ovoga mjeseca obavlja.

Sve te pritužbe su proti tomu, da se u rubriki „**občevni jezik**“ nezapisuje onaj jezik, koji se u naših obiteljih ili rodbinah u istinu govori, naime hrvatski gdje hrvatski, a slovenski gdje slovenski.

Mi smo o tom pisali u br. 2. ove godine, i dali u 3. br. upute našim ljudem, kako imadu postupati, da se zapriječi kriv ili lažan popis.

Svi naši ljudi nečitaju našega lista, preimnogi već ni s toga, jer neznadu čitati. Drugi nemare za to, govoreć, nek pišu što hoće, mi ostajemo što jesmo. Treći se boje zamjere od strane latinske gospode, četvrti škode itd.

Da se i u svih takovih slučajevih zapreči kriv i lažan popis, dajemo našim svjestnim ljudem ovaj savjet:

U svakom našem mjestu, gradiću ili selu, neka se nadju barem dva muža, koji neka napišu na arak papira, ako znadu ili samo sumnjaju, da se popis krivo ili lažno obavlja, ove po prilici rieči:

„C. kr. kot. glavarstvo!

Mi podpisani svjedočimo, da se u našem mjestu . . . . . govori hrvatski (odnosno slovenski, gdje slovenski) u svih kućah“ — ili — „u svih kućah, osim sliedećih“. (ovdje neka se navede imena kućnih gospodara, gdje se možda talijanski govori) — ili — „u velikoj većini kuća“.

Gori, gdje su piknje (. . .), neka se napiše ime mjesta. I na dnu neka se napiše ime mjesta i dan i mjesec i godinu.

To neka barem dvojica svjestnih naših muževa svojimi imeni podpišu, i odnesu ili preporučeno pošalju na svoje c. kr. kotarsko glavarstvo ili kapitanat.

Prepis toga neka se pošalje našemu uredničtvu znanja i ravnanja radi.

Uredjenje učiteljskih plaća.

Lanjske godine prije sazova istarskoga sabora, razposlao je jedan od najzagriženijih zastupnika talijanske saborske većine na učiteljstvo Istre razne upite, kako bi se dala urediti u našoj pokrajini učiteljska plaća. Mi tih upita nismo vidjeli, ali smo ipak doznali, da je onaj zastupnik imao posve drugi cilj pred očima nego li pravo uredjenje učiteljskih plaća. Kad je pak došla odnosna osnova u saboru na razpravu i kad ju je rečeni zastupnik utemeljivao i zagovarao, osvjedočili smo se, da on nemisli za pravednim uredjenjem učiteljskih plaća u obće, nego da želi odlikovati i nadariti talijansko učiteljstvo Istre a hrvatsko-slovensko poniziti i osramotiti. Ona osnova ili preinaka zakona bijaše prihvaćena i odaslana u Beč na carsku potvrdu. Kako se je moglo predviditi, nebijaše potvrdjena i tako je ostalo u r e d j e n j e učiteljskih plaća u Istri n e u r e d j e n o. Ostalo je dakle sve pri starom.

Talijanski učitelji, namješteni po gradićih na više-razrednicah nećute toliko potrebe, da im se materijalno stanje poboljša. Ali naši učitelji nalaze se nasuprot u zdvojnom stanju. Oni su skoro svi namješteni po selih i većinom na jednorazrednicah, gdje uživaju upravo sramotnu plaću i gdje si nemogu absolutno svoje kukavno stanje poboljšati.

Družtveni zahtjevi rastu danomice a s njimi i svakojake potrebe, dočim je našemu učiteljstvu plaća uviek ista.

Zakonska preinaka talijanske većine istarskoga sabora o uredjenju tobož učiteljskih plaća nebijaše drugo nego piesak u oči onim učiteljem, koji su mislili, da ta većina zbilja za njih mari, da je toj većini u istinu stalo do poboljšanja materijalnog stanja učiteljstva pokrajine. Ona preinaka bijaše hotomice onako sastavljena, da nebude potvrdjena i da se njom još većma ponizi i osramoti netalijansko učiteljstvo Istre.

Za razprave o toj preinaki u saboru čulo se je dokaza, da treba bolje odštetiti ili nagraditi učiteljstvo gradova, odnosno više-razrednica — jer da ono ima više potreba i da se od njega više zahtjeva. To nestoji i mi smo odlučno proti tom nepravednom načelu.

Pučki učitelj, bio on na selu ili u gradu, mora imati iste nauke i iste izpite. Ako ima učitelj u gradu po koju potrebu više, nego li onaj na selu, to si on i laglje nuzgredno zasluži koji novčić, brže i jeftinije dodje do svakdanjih potreba, te ima obično manje posla i truda u školi, a mnogo ugodniji život nego li njegov drug na selu. Sa istom naukom, sa jednakimi izpiti i jednakim trudom — jednaka bi morala biti i plaća za sve. Tako je i medju činovničtvom jedino s tom razlikom, što imadu oni u većih gradovih više doplatke ili veće iznose za stanarinu, što bi imalo vriediti i za učiteljstvo. Ali šta vidimo u preinaci zakona o uredjenju plaća učitelja Istre?

Talijanska saborska većina htjela je povisiti talijanskim učiteljem u gradovih plaću za K 400, 500 i 600, dočim bi se bili morali naši zadovoljiti kojom mrvicom, koja bi bila slučajno pala s gospodskog stola. Tim se je htjelo nagraditi talijansko učiteljstvo Istre a hrvatsko-slovensko još većma pritisnuti, da se ono laglje poda nepoštenim i nemoralnom zahtjevom vladajuće svojte u Istri.

Talijanski učitelji — neznatnom izuimkom — imadu i sada bolju plaću nego li naši, a osim toga nečine im nikakvi hzaprieka u promakuću, u dozuačenju kvinkvenija itd.

PODLISTAK.

Koledva.

Koledva, to je običaj u našem narodu, a posebice na otoku Krku, koji potiče od najstarijih vremena. Ali kako svaki starinski narodni običaj malo po malo izčezava, izumire, tako bilo bi reći, da je sudjeno, i koledvi. U nas je nije bilo, kako ljudi govore, 18. godina.

Zimus ipak počelo se pogovarati nekoliko mladića, nebi li „šli u kolejane“, da se tako taj stari običaj nezatare.

Mnogo je mladića po Amerikah, navlastito ovo zadnjih godina, odkad nas nerodica tare, ali se našlo ništa manje nego 40 mladića, koji, pokle su po liepoj i hvalevriednoj navadi pitali i zadobili dopust u sudca i plovana, odlučili u „kolejane“. I kolejani nas razveselili, kako još nisu morda nikad; jedno, što se je u društvo upisalo mnogo mladića, i to bez razlike na gorinje i dolinje iz sve široke i ravne naše Dubašnice, kako je to bila želja svih naših poglavara, a i zato jer su našli veliku susretljivost od strane svega puka, a napokon jer na dan pira, a to je bilo prošle nedilje, imali smo, studeni dà, al krasni suhi zimski dan.

Koledva je vam, koji neznate, ovo: Mladići, koji će koledvati, moraju imati „kralja“ i „kraljicu“ — oba muškarca. Kraljica jih mora peljati od kuće do kuće, kad koledvaju, prednjačiti jih dakle u svem; a kralj im mora ustupiti kuću za pirovanje, i da u njega do dneva pira nose sve, što nakoledvaju.

Služba dakle i kraljice i kralja, ako je i častna, al je nepriličnа, zato nije lahko naći kraljice, a još mučnije kralja. Ali jednom izabrani, nesmiju se nikako ovoj časti otimati, jer bi to bila za njih sramota.

Baš radi toga mladići drže najvećom tajnom, koga će za kralja; al tajna prodere ili na Božić ili na Štepanje.

Čim naime svrši starohrvatska svečana večernja, mladići odlete pred crkvu, drže pripravnu stolicu, pa uz veliko klicanje „živio kralj“ nose ga četvorica sve do njegove kuće. Narod medjutim udari u pljeskanje i smieh, dočim zvonovi zaslave u počast izbranomu kralju. Klicanje i veselje je još veće, navlastito, ako kralj nije ni slutio, što ga čeka, kako je to i ljetos u nas bilo. Izbrali naime vrloga našega rodoljuba Ivana Milčetića-Marijana, dočim kraljica bila već izbrana u osobi Jura Bogovića-Dorčića.

Na dan izbora kralja, koledva počme. Sastoji u ovom. „Kolejani“, t. j. mladići upisani u društvo počnu svaki večer obilaziti kuće, dokle neobajdu sva sela. Običmo počnu s dalnjeg kraja. Pred svaku kuću stupi prvi na vrata „kraljica“ liepim pozdravom kućegospodaru, koga onda pita dozvolu, hoće li prijeti kolejane, te hoće li da pjevaju ili nole Boga. Obično, one kuće, koje „žaluju“, vole da se moli, pa tad svi kolejani kleknu u kući, te izmole 3—5 očenaša; a ostale kuće, koje „nežaluju“, žele da se pjeva. Tada počnu svi ili u dva zbora starinsku pjesmu, koja se čita u zbirki istarskih pjesama, a sakupio ju je i očuvao svećenik sad pokojni Petar Bogović mladji:

Evo su vam kolejani,
Ki su bili i lani, fijole, fijole,
Dobru sucu prid dvore lele le.

Pjesmica je veoma liepa sadržaja, prigodna, značnja i duhovita.

Svaka kuća jih obdari kolačem i klobasom najmanje, a mnogi jim dadu još smokova, vina a mnogi i novca. Sve se nosi, kako rekosmo kralju. Pir bude uviek nedvojbeno prve nedilje poslije vodokršća iliti trih kralja, na koji je dakako pozvan i sudac i plovan. Kolejanom svi se vesele, al možda najviše ženski spol, djevojke. Običaj je naime, da svaki mladić na dan pira imade svoju drugaricu; brat uzme sestru, vjerenik vjerenicu, a ostali koju najbližu od svoga roda . . . Koledva je dakle posve bezazleno društvo, koje neima druge svrhe, nego da mladež potakne na medjusobnu ljubav, na slogu i da se u obće mladi ljudi provesele i pozabave.

Već koji dan pred pirom sve se uzkomeša, a dan prije stane vreva med svim pukom, a najviše med djevojkami. Ovim je naime spraviti pir, spraviti „banderu“ zastavu, i obući se u pirno ruho. Narodna pučka zastava, to ti je visoki tanki kolac ili stieg; na vrhu mu rumena jabuka ovieća, a vas je obučen i prepun svilenimi

Od naših učitelja bude kada tada svaki stoti promaknut u viši plateżni razred, a neima jednoga, koji si je sviestan svoje časti i svoga dostojanstva, i koji neće da da zataji svoj rod i svoje osvjedočenje, a da nebude kod doznake kvinkvenija zapostavljen, prikraćen, ili inače materijalno kažnjen.

Ogromna većina naših učitelja uživa s j a j n u plaću od čitavih 800 kruna, dočim je i najniži državni poslužnik bolje od njih plaćan. Ovomu netreba nauka, ni troška ni izpita dosta mu je da znade čitati i pisati, dočim se mora onaj po školah mučiti, tuj često i preko svojih sila trošiti, svakojake izpite polagati — pak konačno zaostaje za onim često za mnogo u plaći. Jeli to dostojno, jeli to častno za učiteljski stališ; odgogovara li to ugledu i znanju učitelja, koga se punim pravom nazivlje apoštolom narodne prosvjete? Nipošto!

Do pravednog uredjenja učiteljskih plaća u Istri neće doći sve dotle, dok se vladajuća stranka nepostavi na strogo nepristrano stanovište i dok nesvleče sa sebe odurnu halju narodne mržnje, strasti i osvete. U postojećih okolnostih je pako to jedno i drugo za nju nemoguće, jer se ona jedino pomoćju onih njezinih krasnih vrlina i krieposti na vladi održati može.

Što je dakle nevoljnomu našemu učiteljstvu u tom zdvojnom položaju učiniti?

Po našem nemjerodavnom sudu morala bi uzeti država u svoje ruke uredjenje učiteljskih plaća, kad to neće da učini pokrajina. Država doprinaša godimice veću svotu za pučko školstvo te bi ona morala pokrajini staviti uvjete, pod kojimi će njoj i u buduće svoj prinos doznačivati. Neide li to, tada neka se uredi učiteljska plaća kano i državnom činovničtvu. Neprovede li se jedno ili drugo, nestajati će sve to više pučkog učiteljstva, jer se nemože zahtjevati od nijednog mladića, da se muči 9 do 10 godina po školah, da potroši suho i sirovo za svoju naobrazbu, da se podvrgne večkratnim izpitom — pak da dobije konačno za sve to b o g a t u plaću od **800** kruna, kojom mu je često prehraniti obilatu obitelj, školati djecu i druge svakdanje potrebe podmiriti.

Još nam je ovdje iztaknuti jednu opravdanu pritužbu našeg učiteljstva. Osim tolikih nepravda, koje mu je tečajem biednog života pretrpiti, valja da izpije gorku čašu do dna kad mu je radi starosti, nezdravlja ili druge nemoći, prije vremena stupiti u stanje mira.

Kod nas se neodmjeriva učiteljska mirovina po službenih godinah kano primjerice kod činovničtva, nego po takozvanih o s m i n a h. Ako je n. pr. jedan učitelj vjerno i pošteno služio 34 godine a nemože dovršiti radi navedenih uzroka 35 dobiti će š e s t o s m i n a plaće kao mirovinu, te su na taj način one 4 godine, koje je preko 30 godina služio, posve izgubljene. On je doduše plaćao i za one 4 godine, ali mu nisu ipak u mirovinu uračunane. I ovoj nepravdi moralo bi se već jednom doskočiti, jer to zahtjeva čuvstvo pravednosti i čovjekoljubljа.

One naše misli imala bi gg. učitelji sami bolje podkriepiti i utemeljiti, jer oni čule najbolje gdje ih tišti, gdje i kako bi im se moglo pomoći.

Naše je naime mnienje, da bi se moralo pokucati na vrata carevinskoga vieća kad su im zatvorena ona zemaljskoga sabora, koji neima za naše učiteljstvo ni srca ni čuvstva.

Rekosmo svoju, a gg. učitelji neka kažu svoju.

Talijani proti Talijanom.

Dne 14. t. mj. birali su istarski veleposjednici u Poreču jednoga zastupnika na carevinsko vieće. Do sada zastupao je to izborničtvo zemaljski zastupnik, prisjednik zemaljskoga odbora i odvjetnik u Poreču dr. P i e r - A n t o n i o G a m b i n i.

Koliko smo mogli doznati iz vjerodostojnog izvora, bio je dr. G a m b i n i izmedju svih talijalijanskih zastupnika Istre, najsposobniji, najokretniji i najradiniji. On nije doduše u carevinskom vieću govorio — kao sto negovore ni njegovi talijanski drugovi iz Istre — jer nepoznaje dostatno njemački jezik, nu on je uviek obletao pragove raznih ministarstva i drugih visokih osoba. Njegova je glavna zasluga, što je pitanje željeznice Trst-Poreč po želji istarskih Talijana onako povoljno riešeno. U obće on se je pokazao vrlo okretnim u svakom poslu, što mu ga njegovi drugovi i njegovi izbornici naložiše.

Mi nismo ni osobni ni politički prijatelji g. G a m b i n a, nu ipak moramo njemu na čast priznati, da je bolje i dostojnije vršio zastupničke dužnosti nego li ijedan od njegovih talijanskih drugova. Dapače mi idemo i dalje, te priznajemo rado, da smo se plašili više njegova potajnoga djelovanja u Beču nego li svih ostalih talijanskih zastupnika Istre, te smo držali, da će njega stranka kandidirati i birati u Beč doklegod bude sam hotio.

Ali koliko bijaše naše presenećenje, kad doznasmo iz talijanskih listova Istre, da je odbor talijanskoga družtva Istre preporučio za kandidata talijanskim veleposjednikom mletačkoga markiza i austrijskoga barona B e n e d e t a P o l e s i n i-a, veleposjednika u Poreču. Ta promjena u kandidaturi iznenadila je iste Talijane, kojim nebijahu poznate varke i spletke, koje je zasnovalo talijansko političko družtvo proti dru. Gambini-u. Mnogi od njegovih izbornika ostaše mu vjerni, i nakon proglašenja njegova suparnika kandidatom u kuriji veleposjednika. Ovi mu obećaše i nadalje viernost, na koju se je on oslonio i prijavio svoju kandidaturu na vlastitu ruku i proti želji talijanske vladajuće svojte.

Kandidat talijanskoga političkoga družtva markiz Polesini neodlikuje se ničim, osim zvučnim imenom i velikim bogatstvom, što mu roditelji namriješe. On je posve običan čovjek, što je pokazao osobito u zemaljskom saboru Istre, gdje nije imao drugoga posla nego, da grije stolicu. On nije ni iz daleka dorasao dru. Gambini-u, koji imade više znanja i izkustva u malom prstu, nego li onaj u glavi. Markiz Polesini imade za vladajuću svojtu jedino tu zaslugu, što znade u vrieme izbora vršiti odlučan pritisak na svoje podredjene u prilog talijanstva i što je agent talijanske kraljevine u Poreču.

Lahko se dade pojmiti, da je ta kandidatura ohologa markiza morala silno uvriediti lisičavog i prefriganog Gambini-a, a Gambini ostao je — kako bi oni rekli — in tromba.

Ali Pier-Antonio imade u Kopru svojte i prijatelja, koji nisu mogli mirne duše podnesti sramotu, nanešenu njihovom rodjaku i prijatelju od strane političkog družtva. Oni htjedoše i izvanjskim načinom pokazati svoje nezadovoljstvo i poduciti protivnike — da krv nije voda. Namišljeno izvedoše!

Na večer na dan izbora imali se vratiti parobrodom iz Poreča koparski talijanski veleposjednici i predsjedničtvo političkog družtva sa Bennatijem na čelu. Prijatelji, rodjaci i pristaše Gambinijevi čekali su protivnike na mulu, da ih valjano pozdrave mačjom muzikom i istarsko-talijanskim narodnim oružjem — limuni, kapulom i kamenjem. Nu koparski putnici doznaše na vrieme što ih doma čeka te se junački odvedoše u Trst — mjesto u Kopar.

Svietina, koja ih je čekala u Kopru bijaše tim još većma razjarena te stade po gradu urlikati i biesniti proti prvakom političkog družtva. Kad je pako Gambinijev sin vatrenom riečи prijatelje i pristaše svoga otca još bolje razpalio, nastade po Kopru prava revolucija. Na sve strane bučilo se i vikalo, urlikalo, psovalo i proklinjalo protivnike Gambinijeve u obće, napose prvake talijanske stranke Bennati-a, Madonizzu i Derina, kojim je uvriedjena i nahuckana svietina pobila sve prozore i inače oštetila stanove. Dugo je gospodarila biesna svietina po Kopru kao da neima redarstva ni oružničtva jer je znala, da je često nekažnjeno tako postupala proti Hrvatom i Slovencem. Teda negda posrećilo se je oružničtvu raztjerati biesneće c i t t a d i n e i uhvatiti kolovodje, medju ovimi i Gambinijevog sina.

Za kotarskog poglavara g. pl. Schaffenhauera kažu, da je njušio što se tamo pripravlja, pak da se je pobrao na popis pučanstva u Buzet.

Tršćanskoj „Edinosti“ pišu, da se je zahtjevalo iz Kopra vojničtvo na pomoć oružničtvu. Isti list doznaje, da Koparčani hoće da pokriju tu domaću sramotu tim, da bace ljagu na Slovence, koji da su tobož na Kopar htjeli navaliti.

Pošto je to prosta laž i crna kleveta, pozivljemo ovim c. kr. političku oblast, da ona glasno i jasno kaže golu istinu pak neka sviet vidi naše prosvjetitelje, naše usrećitelje u svoj njihovoj golotinji.

Deder g. pl. Schaffenhauer, progovorite malko i o tom najnovijem slavlju talijanske stranke u Kopru. Prijatelj Bennati neće Vam stalno odreći svoju pomoć.

DOPISI.

Premantura, dne 16. jenara 1901. Molimo Vas gospodine uredniče, da priobćite ovo par redaka, neka vide čitatelji „Naše Sloge“, koliko smo napredovali u narodnom pogledu u razmaku od nazad 35 godina do dana današnjega. Prije nego se udje u naše selo, pokraj puta zvana „pisak“, koči se od kamena izklesan križ, koji je postavljen natrag 35 godina na uspomene isusovačkog misijona, te je zato na njemu u našem milom hrvatskom jeziku i uklesano: „S t. P o s l a n s t v o“. Jučer smo podigli u blizini ovog drugi spomen-križ u znak prelaza iz staroga u novo stoljeće. Ali na ovom novom križu nema napisa u našem jeziku, na njem je nadpis — latinski, a valjda zato, da ga mi učeni seljani razumijemo. Pop Matić je išao od kuće do kuće sabirać novac u u tu svrhu od nas latinskih seljaka, pa je i posve pravo, da nam je stavio nadpis u latinskomu, pučkomu jeziku! Ali šalu na stranu, pa da ti rečemo dvie otvoreno, drzki pope Matiću!

Da smo mi znali, kad si dolazio sabirati, da ćeš nam takvu napraviti, bio bi ti onda ostao presenećen jače, nego li smo mi ostali onaj dan. kad smo ugledali rimsko mrtvo slovo, koje ni našemu umu ni našemu srcu nimalo ne progovara! — Pitamo Vas, pope Matiću, zašto ta Vaša suprotivština proti našemu jeziku? Vi znate dobro, da kod nas nema ni Latina ni Talijana, jer medju nje nemožemo ubrajati ono par naših zavedenih duša, za koje biste Vi u prvom redu bili dužni pomoliti se Bogu, da njim prosvietli um i srce, jer neznadu što čine; Vi ste dužni nositi luč prosvjete i napredka medju nas te pokazati povjerenom Vam sladu, što je pravo, a što je krivo. Radite li Vi tako? Ne! Vi za vrieme izbora glasujete protunarodno, dapače nagovarate puk, neka i on sliedi Vaše slabe primjere, to jest neka dragovoljno pruži glavu pod talijanski jaram. A jer nemožete u crkvi na jednoč izkorieniti naš staroslavni hrvatski jezik, počimljete iz prikrajka stvarati premise spomenikom sa napisom, kojega nerazumimo.

Nu kad ćete Vi tako, čujte što ćemo Vam savjetovati, te ako ste pravedan, to će te bez dvojbe i učiniti. Sad se bliža doba sabiranja „p r e m i c i j a“. Prvo dodju na red janjci T sir; malo zatim žito i pšenica. Pravo bi dakle od Vas bilo, da idete sabirati „premicije“ od Rimljana, odnosno od Talijana. Sasvim je naravno, da za kojega radite, onaj neka Vas i plaća! Ako Vam je neugodno medju našimi hrvatski govorećim pukom, hote onamo, gdje će latinski glasovi nasladjivati Vaše fino dalmatinsko uho! Za danas dosta — a u buduće čuvajte se, da i opet neuzmemo pero u ruku.

Škrljevo (hrv. Primorje), 15. siečnja 1901. (N o v a ž u p a u Š k r l j e v u.) U nedjelju dne 27. t. m. proglasiti će se svečano i javno novosagradjena crkva „Presv. Sina Isusova“ u Škrljevu kod Rieke ž u p n o m. Tom će prigodom od strane hrv. zem. vlade progovoriti pred crkvom presv. gosp. dr. V. Z m a j i ć, a u imenu preč. biskupskoga ordinarijata u crkvi pako preč. I. U r p a n i, arhidjakon bakarski. U 10 sati biti će svečana misa, a poslie bodne u 3 sata blagoslov.

Nakon polustoljetne uztrajne borbe i velikog prepora, ipak su Škrljevčani eto sa velikimi žrtvama prispjeli do cilja. Da

---

šarenimi rubci i vrpcami. Svaka djevojka doniela najmanja po dva, pa je ta pučka zastava krasno izgledala, a vriedila preko 200 kruna. Nije falila, dakako niti naša mila hrvatska trobojnica.

Kolejane žele imati i svoju „svetu mašu“, iza dovršene velike mise. Prošle dakle nedelje, spravila se ta kićena svaća od 40 mladića i 40 djevojaka u Iva Marijanića u selu Mlčetići.

Kraljica spopala pučku zastavu, drugi ostale, sopci počeli izvadjati svoje melodije — velika misa svršava — već se jih čuje — otaj blaženi narodni muzikalni stroj čim zasviri, kako da neka električna struja prodje kroz tielo, kroz dušu svakoga seljaka. — Crkva naša, prostrana liepa crkva — skoro puna što domaćih, što stranaca iz Miholjica, Dobrinja, Poljica, svi se uzkomešaju, svi hoće, da se siti nagledaju, da pasu oči na tu kićenu svaću.

Što ćemo duljiti — iza sv. mise sliedio pir, sjajna gostba, iza pira obljubljeni narodni tanac pred novom školskom zgradom, na ravnici, na kakovoj još naša mladež neplesala.

Od 30—40 para vrtilo se, obraćalo se, prebiralo a mnoštvo naroda gledalo požudno liepo odjevene izabrane mladiće a u krasnoj narodnoj bogatoj nošnji gizdave djevojke; klicalo pjevalo, veselilo se i mlado i staro.

Sliedila večera, pa opet zabava. Koledva to vam je pravo, čisto pučko veselje. Skopčano je dà s nekim troškom; al da se kad tad opetuje nije s gorega.

Nam je milo spomenuti i to, da su skoro svi kolejani imali na sebi trobojnu hrvatsku vrpcu s napisom „Bog i Hrvati“, mladići na prsima a djevojke za bokom. Naši mladići, oduševljeni za svoj narod, nisu mogli zaboraviti i svoje otačbeničke dužnosti, pa su u tili čas sabrali 10 kruna 40 hel. za onu nebogu našu dječicu, koja ili neimaju nikakove škole, ili ju imadu samo u tudjem jeziku, dakle za „Družbu“.

Živila naša dubašljanska mladost, ostala ona uviek ovako ujedinjena, složna, poštena i rodoljubna. Ovakve krieposti i vrline biti će njezin biser, to njezina dika i slava!

Dubašnica, 16. siečnja 1901.

su došli do svoje samostalne župe, ide najveća zasluga njihovoj zajedničkoj slogi, uztrajnosti i požrtvovnosti. Oni su mnogu gorku i neugodnu izkusili, ali duhom nisu klonuli. Žrtvovali su do danas do 50.000 kruna u gotovom, dok su sagradili crkvu, nabavili zvonove, oltare i crkvene namještaje, neračunajuć, što su občina i privatnici poklonili nadarbini u zemljištu. To su doduše velike žrtve za siromašan narod, nu Škrljevčanom se čini sve to ništa, kad su na slavu Boga izvojštili ono, za čim su težili. U pogledu sloge i zajedničke požrtvovnosti, morala bi Škrljevčane slediti ostala naša braća Hrvati, pa jim za stalno nebi mogli narodni protivnici naškoditi, a još manje zanovetati.

U nedjelju (27.) dakle, sastati će se stanovnici Škrljeva, da uživ plod svoje uztrajnosti te se u novoj župnoj crkvi pomole za sebe i svoje te slobodu mile nam Hrvatske domovine!

P. n. gg. predplatnicima!

Prosliedjujemo i danas prilagati p. n. gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko po izmaku tog roka ne namiri duga, obustavljamo mu list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Toliko neka si zapamte svi oni, koji danas dobe zeleni listić, te oni koji će ga do koji dan dobiti, ako medjutim nisu već pripostali predplatu. **UPRAVA.**

Franina i Jurina.

Fr. Mu ča bi reć, da su Koprani mačje mu prijatelju onako grdo sve ponešt'i porazbijali?

Jur. Bi reć, da ga bolje poznaju nego mačji.

Fr. A la nebore mačji kapo je znal i prije ča su Koprani.

Jur. Je on je, ma je dal onem svojem trubilom rog za sveću.

Fr. Huje njim budi, nemoti neme!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. O sazivu carevinskoga vieća nezna se još ništa stalna, ali ono će biti svakako sazvano najdalje početkom mjeseca februara. Bečka vlada kušati će medjutim još jednom sreću, nebili postigla ikakov uspjeh putem dogovora izmedju čeških i njemačkih zastupnika, odnosno predstavnika jedne i druge stranke. Nekoji prvaci češkoga kluba boravili su već prošloga četvrtka u Beču, što se tumači tako, da su vodili dogovore sa ministrom predsjednikom.

Izborom veleposjeda dne 18. t. mj. u Dolnjoj Austriji svršili su izbori za carevinsko vieće. U tom izborničtvu izabrano bijaše 7 njemačkih ustavovjeraca i 1 konservativac. U svemu imadu se obaviti dva naknadna izbora za carevinsko vieće, i to na mjesto barona Dipauli-a u Tirolu, koji je mandat odbio i na jedno mjesto češkoga narodnoga radnika Klofača, koji je na dvih mjestih izabran.

U bivšem carevinskom vieću bijaše u svemu 18 klubova, dočim će ih biti u novom valjda 28. Malokoji parlament imati će dakle toliko klubova, koliko austrijsko carevinsko vieće.

Obzirom na narodni posjed zastupničkih mandata, dogodile su se kod netom minulih izbora promjene u 9 kotara, i to 5 u Galiciji, po 1 u Istri, Koruškoj, Tirolu i Moravskoj. U Galiciji oteli su Poljaci Rusom 2 mandata, Rusi Poljakom 3; u Tirolu oteli su njemački konservativci Talijanom 1 mandat; u Istri Talijani Hrvato-Slovencem 1 mandat; u Moravskoj Niemci Čehom 1 mandat; u Koruškoj Niemci Slovencem 1 mandat.

U Beču imadu se za koji dan sastati predstavnici svih njemačkih stranaka, zastupanih na carevinskom vieću, da sastave novi program za buduće djelovanje u carevinskom vieću.

Taj primjer imali bi po našem mnienju slediti i predstavnici slovenskih stranaka, te se na vrieme dogovoriti, kako će se složno suprotstaviti svim neopravdanim njemačkim težnjam. Niemci eto se sastaju na dogovore i viećanja, premda im nije ni jezik, ni narodnost, ni nijedno narodno pravo u pogibelji, dočim vode slovenski zastupnici svaki na svoju ruku, premda im je u mnogih pokrajinah isti narodni obstanak u pogibelji.

Glasilo veliko-njemačke radikalne stranke priobćuje uvjete, pod kojimi će moći da stupe novoizabrani zastupnici u Šenererov klub. Glavna točka glasi: Mi idemo za takvim saveznim odnošajem njemačko-austrijskih pokrajina sa njemačkim carstvom, da tim bude sačuvana naša narodnost. Mi ćemo se dakle boriti proti vladi, koja bude radila proti tomu našemu cilju, te nemože sudjelovati kod izraživanja povjerenja sve dotle, dok postoji onakva vladina politika. Samo se sobom razumije, da smatramo svojom dužnošću, da uzdržimo našu narodnost čistu od tudjih, dakle i od židovskih uljecaja, te da se od Rima odciepimo.

Poljski listovi javljaju, da je na skupštini veleposjednika u Przemyslu dne 15. t. mj. kandidat prof. Szepticki izjavio, da je on za obnovu saveza sa Česi, ako su ovi voljni napustiti obstrukciju. Iza njega izjavio je i dr. Czajkowski, da je i on za obnovu bivše desnice. Predsjednik skupštine knez Czartoryski pridružio se ovoj dvojici, sjetiv se nesretnog pokušaja koalicije sa njemačkom lievicom.

Ona koalicija morala je pasti, jer bijaše osnovana na nenaravskom temelju. Bivša većina — reče knez — jest jedina politička formacija, koja odgovara interesom Galicije. Na njegov predlog bijaše stvoren zaključak, da se imade u carevinskom vieću opstojati bivšu desnicu.

Na Rieci razpisala je madjarska vlada teda negda gradske izbore. Tim povodom sazivlje otvorenim pismom hrvatski prvak na Rieci odvjetnik Barčić hrvatske gradjane na Rieci, na sastanak, da se dogovore kako im se valja držati u predstojećih izborih za gradsko zastupstvo na Rieci.

Srbija. Povodom pravoslavne nove godine, posjetio je predsjednik narodne skupštine u Nišu g. Nestorović u pratnji mnogobrojnih zastupnika **ruskoga konzula**, komu su čestitali novu godinu.

Poznati umirovljeni pukovnik oružničtva Marković, koji je već sjedio na obtuženičkoj stolici radi veleizdajničkih čina, odpravljen bijaše u ludnicu, pošto su službeni liečnici dokazali, da se nalazi u poremećenom duševnom stanju.

Bugarska. O pravoslavnoj novoj godini imenovao je knez Ferdinand pukovnika Iljeva generalom. Ministar izvanjskih posala Tončev dao je ostavku, koju je knez primio. Nezna se tko će mu biti nasliednikom. Ministar predsjednik Ivančov ponudio se, da će on privremeno upravljati ministarstvom izvanjskih posala, ali njegova ponuda nije još prihvaćena. Vojnička škola za podčastnike u Sofiji bijaše ukinuta. Mjesto nje ustrojiti će se pričuvni tečaj, koj će moći da polaze svršeni djaci srednjih škola, učiteljišta itd. koji će moći postati častnici.

Rusija. Ministar izvanjskih posala grof Lambsdorf, ministar financija Witte i ministar rata Kuropatkim, bijahu odlikovani od srbskoga kralja redom orla I. razreda, a predstojnik velikoga generalnoga štopa Saharov redom takovskim I. razreda.

Poljski listovi pišu, da imade zahvaliti grof Lambsdorf svoje imenovanje jedinomu caru Nikoli, kojemu se je dopala oprezna grofova politika u kinezkom pitanju. Car se je odlučio za to imenovanje nakon uspjeloga zaključka ugovora za Kinom glede Mandžurske.

Njemačka. Prošloga čedna proslavljena je u Njemačkoj svečanim načinom uspomena na dviestogodišnjicu obstanka pruskoga kraljevstva. Dne 18. t. mj. primio je car i kralj Vilim u Berlinu čestitke odvojske a zatim su sliedila druga primanja. Na večar bijaše svečana gostba na dvoru. Austrijskoga cara i kralja zastupao je kod tih svečanostih nadvojvoda Fran Ferdinand. Povodom te proslave razdielio je car Vilim množtvo svakojakih odlikovanja vojničtvu i svietovnjakom.

Engleska. Sieda kraljica Viktorija leži na umoru u svom gradu Osborni. Najnovije viesti glase vrlo nepovoljno. Kraljica Viktorija, da naglo gubi svoje sile, i da se može svaki čas očekivati nesreću. Svi članovi kraljevske obitelji bijahu brzojavno pozvani u Osbornu. Kraljičin unuk njemački car Vilim odputovao je posebnim brzovlakom iz Berlina put Londona.

Mjestne:

Molba. Za siromašne hrvatske djake c. kr. drž. gimnazije u Puli traži se hrv. „Antologija“, ako moguće **badava** ili uz najnižu cienu. Preporuča se molba darežljivosti članova „Matice Hrvatske“. — Knjige je šiljati našoj tiskari.

Za podružnicu družbe sv. C. i M. u Puli sakupio je Jakov Pavešić u veselom družtvu kod Margetića K 1.

Žigice družbe sv. Cirila i Metoda na veliko i na drobno, dobivaju se u Puli u prodavaonici duhana Via Giovia br. 172.

Pokrajinske:

40 godina službe. Prošlog čedna slavio je g. Gustav vitez **Sterle**, prokurator „Trgovačke banke“ u Trstu četrdesetgodišnjicu svoje službe. Tim povodom izručio je g. jubilarcu, koji je za onu banku veome zaslužan i inače dobro vidjena osoba u Trstu, ravnatelj banke g. Hugo vitez Visin u ime upravnoga vieća dragocien počastni dar. Drugovi u službi podariše g. jubilarcu u dokaz ljubavi i štovanja skupocienu spremu za čaj. Mnogobrojnim čestitkam pridružujemo se i mi našem mnogoljetnom predplatniku. Živio!

Prvo vjenčanje unijatskim obredom u Istri. Dne 19. t. mj. obavljeno bijaše u župnoj crkvi u selu Riemanje (občina Dolina) unijatskim obredom.

Utok proti občinskim izborom u Kastvu odbijen. U posliednji hip iz posve pouzdana izvora doznajemo, da je c. k. namjestničtvo u Trstu utok Vinka Dubrovića, Andra Ružića, Francesco Sušnja, Matetića Frana i dr. J. Krstića, podnešen proti občinskim izborom u Kastvu obavljenim mjeseca novembra 1900., **odbio kao neutemeljen.** Drugo nije ni moglo po zakonu učiniti. Al dobro je, da je već jednom učinilo, te tako presjeklo piske bezsramnim lažcem, i zapriečilo, da se i na dalje nebuni i nerazdražuje pošteno pučanstvo one občine.

Kako se je baron Rinaldini nudjao tršćanskim talijanskim radikalcem. U zadnjem smo broju obširno razglobili kandidaturu g. barona Rinaldini-a, umirovljenog c. k. namjestnika i tajnoga savjetnika Njeg. Veličanstva u tršćanskoj trgovačko-obrtničkoj komori. Naše razglabanje potvrdilo je glasilo tršćanskih ultra-radikala poznati „L' **Indipendente**“, koji kaže u broju od dne 17. t. mj., da je bio obećao radikalcem baron Rinaldini, da će stupiti u talijanski klub u Beču, ako bude izabran.

Odatle sliedi, da se baron Rinaldini ćuti složnim i solidarnim sa ostalimi talijanskimi zastupnici Trsta, što se tiče njihovih želja i težnja. Sliedi nadalje, da je baron Rinaldini tako ćutio i mislio i još nedavno, dok je bio c. k. namjestnikom u Trstu. On je kao pristaša radikalne talijanske struje vladao u Primorju dugi niz godina proti težnjam Hrvata i Slovenaca, koji sačinjavaju ogromnu većinu stanovničtva Primorja, koji netraže svoje ideale izvan granica Austrije, i **koji nepozdravljaju svoga kralja u Rimu, nego u Beču.**

Naši zastupnici položili su se sto puta na sve moguće načine koli na zemaljskom saboru toli u carevinskom vieću na vladavinu c. k. namjestnika Rinaldini-a, ali njihov vapaj ostao je uviek neuslišan. C. k. namjestniku Rinaldini-u vjenovali su uviek više u Beču, nego li svim opravdanim i utemeljenim pritužbam proti njemu.

Pijana djeca. Iz Rovinjskog sela pišu nam, da su podrepnice rovinjske gospode na dan izbora Bartoli-a u onom selu opili školsku djecu i drugu mladjariju samo u tu svrhu, da demonstriraju proti mirnim našim seljakom, koji se nisu mogli veseliti talijanskoj sliepariji i njihovoj prevari. Pijana rulja djece urlikala je po selu: „**Viva Istria talijana**“! ni neznajuć sirote što viču i koga tim sramote. Na taj način eto odgajaju talijanska gospoda siromašnu seljačku djecu za veliku majku Italiju!

Zašto je hotio postati zastupnikom baron Rinaldini? Ovo pitanje stavio nam je prijatelj iz pokrajine, i evo nas, da mu nanj, kako znamo i možemo, odgovorimo. Da pravo kažemo, iznenadila je i nas same kandidatura g. barona Rinaldini-a u izborničtvu trgovačko-obrtnijske komore u Trstu. I mi smo stavili smo nekoliko puta gornje pitanje, na koje nije doista lahko odgovoriti.

G. baron Rinaldini nije hotio postati zastupnikom stalno ni radi zastupničke časti ni radi zastupničke plaće. On je obnašao daleko veću čast nego li je zastupnička; on je i danas u tako visokoj časti, da pred njom čast zastupnika iščezava. On je umirovljeni c. k. namjestnik; on je tajni savjetnik Njeg. Veličanstva i po tomu ide ga naslov: **preuzvišeni** ili **ekcelenca**; on si je stakao kao c. k. namjestnik, baronat i razna visoka odlikovanja ili visoke redove. Čast i slava nije ga mogla dakle natjerati, da teži za mandatom na carevinsko vieće.

Je li možda koristoljublje ili zastupnička plaća? Još manje.

G. baron Rinaldini nije bog zna, ali imade toliko prihoda, da može sjajno živjeti. Osim visoke mirovine, bogatog dara povrh mirovine, dobiva veoma unosnu nagradu kod austrijskog Lloyda. Sa 15—12 hiljada forinta godišnjih može i u Trstu malena obitelj **skromno** živjeti. On je bez dvojbe s tim prihodom zadovoljan i njemu nije dakle stalno do toga, da neznatnom zastupničkom plaćom povisi svoj godišnji prihod.

G. baron Rinaldini prekinuo je svoju političku karieru prije dobe. On bi bio još i danas c. k. namjestnikom u Primorju, da nebijaše dignut sa one časti i proti njegovoj volji umirovljen.

Ali on ćuti u sebi još uviek snage za rad. On teži još uvjek za nečim višim nego li je bio. A to **više** može postignuti jedino putem zastupničkog mandata, do ministarske stolice nije za njega nego jedan korak. Jao si našemu narodu u obće a nama u Primorju napose, zasjedne li on ikada ministarsku stolicu.

Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri podario je g. Vjekoslav Vlah u Trstu 1 krunu.

Družbi sv. Cirila i Metodu za Istru podario je g. Vjekoslav Vlah u Trstu 1 krunu.

Imenik gostova u Opatiji. Iz zadnjega imenika gostova vadimo sliedeće podatke: Od 1. septembra 1900. do 12. t. mj. bijaše u Opatiji 2759 stranaka, dotično 4750 osoba. Dne 9. jenara 1901. bijaše u lječilištu 646 gostova.

Hrvatska čitaonica u Rovinjskom Selu, imati će svoju redovitu glavnu glavnu skupštinu dne 3. febrara o. g. na 2 sata po podne sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika; 2. Izviešće tajnika, blagajnika; 3. Izbor novoga odbora i dvojice revizora: 4. Možebitni predlozi.

Nezreća od požara. Dne 2. t. mj. upalila se našemu rodoljubu Ivanu Tončiću-Cekinu iz Zrenja (občina Oprtalj) staja. Škode imade siromah preko 400 kruna, jer osim staje, izgorilo mu je sieno i orudje.

Siromah Tončić ćuti težko tu nesreću, jer ga je zadesila u ovo doba godine, nakon slabe ljetine, otca sa četvero drobne dječice, od kojih je najstarijemu tekar 5 godina.

Toga siromaha preporučano milosrdju naših čitatelja, koje molimo, da mu bilo čim priskoče na pomoć. Njemu će dobro doći svaki i najmanji darak a da uzmogne svoje siromaštvo pokriti.

Naše uredničtvo pripravno je za toga siromaha milodare primati, te će imena milosrdnih darovatelja u našem listu priobćiti.

Iz drugih krajeva.

Zamolio mirovinu. Poznati slovenski rodoljub, bivši državni zastupnik i profesor g. dvorski savjetnik Fran Šuklje zamolio je mirovinu.

Odlikovanje. Poznati slovenski pisac i profesor u Rusiji g. M. Hostnik dobio je za svoju knjigu „Gramatika slovinskago jazyka“ novčanu nagradu u iznosu od 400 rubalja u srebru od „Imperatoske akademije znanosti“ u Petrogradu iz zaklade grofa A. D. Tolstoja. Čestitamo!

Iz Engle (Ainerika) pišu nam dne 29. decembra 1900: Na sam dan Božića ustrojismo ovdje, uz krasni, rekbi proljetni dan družtvo pod imenom „Hrvat na moru“. U odbor izabrana su gg.: Marko Bujačić, Ivan Slokovć i Franjo Sarson nakon što je prvoimenovani sakupljenim raztumacio svrhu sastanka i dužnosti ove nove zajednice, a posljednji pročitao pravila družtva. Upisalo se je odma do 20 članova, a 15 jih najavilo pristup. Članovi su većinom Kastavci, dočim su takodjer iz lošinjskoga kotara te vi posestrime Dalmacije.

Listnica uredničtva i uprave.

G. V. K. u K. Naš glavni suradnik nije primio od Vas preko mjesec dana nikakva pisma. Živili!

Br. 595.

Oglas natječaja.

Uslied zaključka odborske sjednice ravnateljstva „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ od 12. prosinca 1900. razpisuje se ovim natječaj za mjesto učitelja na školi, koja će se otvoriti u Vabrigi (kotar Poreč).

Godišnja plaća jest ona ista, što ju redovito imaju učitelji II. reda na javnim pučkim školama u Istri, te se izplaćuje u mjesečnim unaprednim obrocima.

Izim toga pripadat će dotičnomu, kao i svakom družbinom učitelju pravo na bezplatan stan, na kvinkvenije i mirovinu.

Molbe obložene svjedočbom položenog izpita zrelosti — eventualno izpita usposobljenja, te dojakošnjeg službovanja, imadu se predložiti podpisanomu ravnateljstvu najkasnije do 10. veljače 1901.

Pobliže ubaviesti daje podpisano.

Volosko-Opatija, 31. prosinca 1900.

Za ravnateljstvo:

Vjekoslav Spinčić,
predsjednik.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi hrapavosti kataru, proti ili prsnomi promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Pazin, 16 jenara 1901.

Oglas natječaja.

U smislu zemaljskoga zdravstvenoga zakona od 18 marča 1874 otvara se ovim natječaj na mjesto

drugoga občinskoga liečnika u Pazinu.

Za ovo liečničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od 2400 kruna, koju će liečnik vući u obrocih i iz zakladâ koje će se ustanoviti u ugovoru, koji će se sajim sklopiti.

Liečnik će biti dužan služiti kano takov i u mjestnoj občini i na jednom dielu državne željeznice, te liečiti bezplatno siromašne občinske bolestnike i željezničko osoblje; a uz to će morati s drugim občinskim liečnikom kano zdravstveni organ voditi občinsko zdravstveno uredovanje.

Za pohode bolestnih siromaha izvan Pazina i za druga osobita občinska poslanstva, nadoknadjivati će mu občina putne troškove, a na željeznici uživati će pravo bezplatnog putovanja.

Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine, a zatim će ostajati valjana samo od godine do godine sve dotle, dok se jedna ili druga stranka neodreče tri mjeseca napried.

Molbe obložene diplomom svečanoga liečničtva i svjedočbama dokazujućim poznavanje hrvatskoga (slovenskoga) i talijanskoga jezika, stalniš, austrijsko državljanstvo, i drugimi eventualnimi dokaznicami, imaju biti podnešene podpisanomu do dana 5. februara 1901.

Občinski glavar:

(M. P.) **Dr. Šime Kurelić v. r.**

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3¼%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3%
„ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3½%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odiel u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za: kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·25 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·15 po podn osobni za Rovinj, Divaču.
6·— „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Seoska gospodarska blagajna

u

VODNJANU

pod nadzorom „Pazjilnice“ u Puli

otvorila je dne 6. o. mj.

svoj dućan.

Prodaju se sve za kućanstvo i kuhinju nuždne stvari, kano i

sumpor

te druge polrebštine spadajuće u gospodarstvo.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Nenadkriljivo sredstvo proti bolestim želudca i probavila

jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje teka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, glavobolj, grčevi, zatvor tieka, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suvišnim svaki drugi prašak, osobito poslje prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih bilinskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Cieni bočice **1 kr. 40 št.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **lacnom i tvrdkom ljekarne „k crnom orlu“** K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih nekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5 X. 1900. **Medeotti,** župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj liek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam doselе bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprubavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900. Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja teika upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da **samo ona** i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankvić,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrieblјava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

LJUBLJANSKA

KREDITNA BANKA

U LJUBLJANI

Špitalska ulica br. 2.

Kupnja i prodaja

svih vrsti

renta, državnih papira, založnih pisama, srećaka, novaca, valuta,

i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Posude na vriednostne papire

uz nizke kamate.

Osjeguranje proti gubitku na kurzu.

Promese za sve vucitbe.

Primanje novčanih uložaka

na

uložne knjižice, na tekući račun, i na **girokonto** sa 4½% kamatima od dana **uložka do dana digunća.**

Eskomptira mjenice najkulantnije.

Burzovne naručbe.

Broj 8. U Puli, dne 25. jenara 1901. God. XXXII.

Oglasi, pripeslana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za prećbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a ne-frankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pozor!

Jošte samo ovaj broj N. Sloge primiti će oni predplatnici, kojima smo najprije priložili zelene listiće sa izkazom zaostale predplate i koji istu jošte nepodmiriše. Tako ćemo dosledno ustavljati pošiljanje lista i ostalima, koji nebi medjutim podmirili zaostali dug na predplati.

- Uprava „N. Sloge".

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Za popis pučanstva.

S raznih strana Istre dobivamo pritužba proti popisu pučanstva koje se ovoga mjeseca obavlja.

Sve te pritužbe su proti tomu, da se u rubriki **„obćevni jezik"** nezapisuje onaj jezik, koji se u naših obiteljih ili rodbinah u istinu govori, naime hrvatski gdje hrvatski, a slovenski gdje slovenski.

Mi smo o tom pisali u br. 2. ove godine, i dali u 3. br. upute našim ljudem, kako imadu postupati, da se zaprieči kriv ili lažan popis.

Svi naši ljudi nečitaju našega lista, premnogi već ni s toga, jer neznadu čitati. Drugi nemare za to, govoreć, nek pišu što hoće, mi ostajemo što jesmo. Treći se boje zamjere od strane latinske gospode, četvrti škode itd.

Da se i u svih takovih slučajevih zapreči kriv i lažan popis, dajemo našim svjestnim ljudem ovaj savjet:

U svakom našem mjestu, gradiću ili selu, neka se nadju barem dva muža, koji neka napišu na arak papira, ako znadu ili samo sumnjaju, da se popis krivo ili lažno obavlja, ove po prilici rieči:

„C. kr. kot. glavarstvo!

Mi podpisani svjedočimo, da se u našem mjestu . . . . . govori hrvatski (odnosno slovenski, gdje slovenski) u svih kućah" — ili — „u svih kućah, osim sliedećih" (ovdje neka se navedo imena kućnih gospodara, gdje se možda talijanski govori) — ili — „u velikoj većini kuća".

Gori, gdje su piknje (. . .), neka se napiše ime mjesta. I na dnu neka se napiše ime mjesta i dan i mjesec i godinu.

To neka barem dvojica svjestnih naših muževa svojimi imeni podpišu, i odnesu ili preporučeno pošalju na svoje c. kr. kotarsko glavarstvo ili kapitanat.

Prepis toga neka se pošalje našemu uredničtvu znanja i ravnanja radi.

Zašto nazaduje hrvatstvo u Istri?

Već dugo vremena pratim ja, a i moji sumišljenici, sa velikim negodovanjem polemiku, koja se u savmah razmahala med čistim i nečistim pravašima u Zagrebu, al da će stanovite novine i gubitak mandata u V. kuriji i seoskih obćina zapadne Istre upotrebiti za svoju reklamu, tomu se ipak nisam nadao. „Hrvatsko Pravo" naime od 14. t. mj. ima dugi uvodni članak pod gornjim naslovom, kojim svaljuje svu krivnju nazadovanja hrvatstva u Istri pri zadnjim izborima, na nekakvu izdaju u stranci prava, odnosno na uvučenje domovinaštva u Istru. — Ajde s Bogom! Neobičajem pisati u novine, al tvrdnja, učinjena na posve krivim premisama, turila i meni pero u ruke, da dvije u kratko kažem.

Prvi, glavni, a i jedini dokaz iz kojeg „Pravo" izvadja svoje zaključke, radi česa smo tobož dva mandata u Istri izgubili, leži u trvenju i mržnji izmed istarskih svećenika i slovenskih učitelja, odnosno klerikala i liberala, citirajuć „Našu Slogu", koja da je imala o tar uvodni članak proti učitelju zlotvoru, koji se doklatio u Istru iz bratske zemlje, koja nam je već do sada dala četu odmetnika i izdajica, te uskočiv u talijanski tabor, sad sije razdor u „Učiteljskom Tovarišu" med učiteljima i svećenstvom. I „Pravo" bez popitati se o stvari, što mu je bila dužnost, odtud izvadja, da „Sloga" pod četom odmetnika i izdajica misli slovenske učitelje!

Ja pako u ovom zakutku, i svi oni, s kojima sam govorio, kad je dotični članak u „N. Slogi" proti učitelju zlotvoru izašao, bili smo mnienja, a i danas smo, da učitelj zlotvor je čovo iz Dalmacije i da četa odmetnika i izdajica jesu nekoji njegovi domorodci, koji se zbilja nalaze u Istri u službi naših narodnih dušmana, kao Krstić e conpania, a nipošto slovenski učitelji, te molim ovim i „N. Slogu", da to razjasni.

Koliko ja znadem u Istri se koli hrvatski, toli slovenski učitelji sa svećenstvom podpuno slažu, osim možda kojeg izroda.

Nek si „Pravo" izbije iz glave, da u Istri imade klerikala i liberala, što bi na sramotu hotio unesti i „Učit. Tovariš", koji je radi toga već dosta puta bio upozoren od samih istarskih učitelja. U Istri su potrebiti samo dobri Hrvati i Slovenci, što je jedina prava i spasonosna politika, koje se istarski prvaci i drže, pak svaki onaj, koji radi, da stvori med njima razne stranke njihov je zlotvor, odnosno u službi je njihovih narodnih protivnika. Još nam nefali drugo nego, da se strančarstvo unese i u Istru, onda je ona u narodnom pogledu pogotovo propala. Zaklinjem sloga sve hrvatsko i slovensko novinstvo, ako ćute i zeru ljubavi do istarskog patnika, da ako ga već nežele podpomagati u borbi, da mu barem neškode cjepkajuć ga u stranke ili nastojeć takove stvoriti, samo da svomu samoljublju udovolje.

Nama su sve Hrvatske i Slovenske novine bez razlike stranaka dobro došle, u koliko nas u našoj borbi podpomažu, samo nek nas Bog oslobodi, da njihovo trvenje predje i u Istru, već bi naša vruća želja bila, da se braća koli u Hrvatskoj, toli u Kranjskoj i Goričkoj liepo slože, pak da one uzaludne novce, koje potroše za tiskanje i papir njihovih medjusobnih napadaja (a toga bi kroz godinu izašla liepa svota) pošalju u Istru za probudjenje hrvatske i slovenske sviesti. Ovo budi bez zamjere rečeno i kamo sreće da se ova želja oživotvori!

Drugi su dakle uzroci, zbog kojih smo u Istri izgubili V. kuriju i vanjske obćine zapadne Istre nego li ih „Pravo" navadja. To je u prvom redu kriv nesretni sistem pak nezakonitosti, zastrašivanja, siromaštvo, zaduženost, podkupljivost, neukost, obziri, mlitavost, ali uza sve to hrvatsvo u Istri nenazaduje. Obsjena je „Hrv. Prava", da bi danas imala Istra tri zastupnika kad nebi bilo izdaje u stranci prava i da će ih jedva onda imati kad propadnu domovinaši. Istra bi imala i hoće imati svoja tri zastupnika, kad bude više zakona, reda i pravice; kad bude svuda probudjena hrvatska sviest; kad bude imala više materijalne i moralne podpomoći od svoje braće, a manje praznih rieči.

Zakutnjak.

(Ovaj sastavak stigao nam je iz pokrajine od prijatelja našega lista, te ga priobćujemo pošto se skoro na dlaku slaže s našim mnienjem o nesretnom prepiru u hrvatskih listovih obzirom na posliednje izbore u carevinsko vieće.

Da se nedržimo strogo načela: nemješati se u žalostne prepire hrvatskih i slovenskih listova — koje prepire smatramo pravom nesrećom za naš narod — bili bismo odmah kazali svoju, što je na stvari. Mi smo doduše u nizu članaka razložili na ovom mjestu, zašto smo propali kod netom obavljenih izbora za državni sabor dokazav, da slavi izbornu pobjedu vladajući sistem u Primorju, nipošto sami Talijani i da si mogu prišiti nekoji talijanski zastupnici naslov c. kr. zastupnika, al nekoji naši zagrebački drugovi traže uzroke toj pobjedi tamo, gdje je u istinu neima.

Polemika izmedju zagrebačkih listova nastala je na temenju našeg članka: „Učitelj — zlotvor" priobćenog u br. 82. našega lista, koji članak bijaše posve krivo shvaćen.

Onaj članak bijaše naperen proti izrodu — učitelju, rodom iz Dalmacije, koji je poznat u Istri kano kriv gros i koji je danas desna ruka odpadnika Krstića. Taj učitelj borio se pred desetak godina oduševljeno u naših redovih, no pošto je uvidio, da se bolje prolazi u talijanskom taboru, pljunuo je na svoju prošlost i stupio medju dušmane svoga i našega naroda. On je hvala Bogu jedini učitelj, koji se je svomu narodu i svojoj prošlosti izneevjerio.

U našem članku neima nigdje spomena o četi slovenskih učitelja, odmetnika i izdajica, već o četi Krstićevih suzemljaka, koji su u službi naših narodnih dušmana.

Iz našeg članka morao je svatko nepristran zaključiti, da vlada Bogu hvala izmedju narodnog svećenstva i učiteljstva baš uzorna sloga i da bi tu slogu hotio pomutiti učitelj — zlotvor putem slovenskog strukovnog lista „Učiteljski Tovariš".

U hrvatsko-slovenskih redovih u obće, napose pako medju prvaci našega naroda u Istri vlada i danas iskrena ljubav i bratska sloga i neduo Bog sreće onomu, koji bi ta slogu na propast Hrvata i Slovenaca Istre poremetio! Opazka pisca članka: „Učitelj — zlotvor".)

† Englezka kraljica Viktorija.

Dne 22. t. mj. preminula je u Osborni na otoku Wightu sieda englezka kraljica i carica Indije Viktorija u visokoj starosti od dovršenih 80 godina. Njezina smrt nije mogla nikoga iznenaditi,

ali je za to težko ucvilila englezki narod, koji je svoju Viktoriju štovao i ljubio kao što se štuje i ljubi najbolju majku.

Prve viesti o bolesti kraljice Viktorije iznenadile su iste gradjane Londona i sav englezki narod.

U dvorskih se je krugovih dašto, već dugo znalo, da je vanredno zlo sa kraljičinim zdravljem. Dogodjaji u južnoj Africi, smrt u obitelji, bolest kćeri njezine njemačke carice-udove Viktorije duboko su protresli. siedu vladaricu. Kad se je ona prije nekoliko tjedana preselila iz Windsora u Osborne, opažala se je kod nje znatna slabina, ali se nisu pokazivali karakteristični znakovi nikakve bolesti. Nije se ništa u javnosti ni priobćivalo o njezinu stanju. Prije nekoliko dana pojavile su se poslije lake prehlade reumatične boli. Premda je potonjih doskora nestalo, ipak se je kraljica osjećala sve slabijom i nemoćnijom, spavala je nemirno a jela malo. Medjutim se je mislilo, da će se ona oporaviti i da će već kao u prošlu nedjelju moći da odputuje u Cimicz. Ali u petak počele su joj sile tako naglo padati, da se je moralo bulletine o njezinoj bolesti izdavati.

Još u sriedu poslije podne mogla je kraljica da se po običaju izveze u perivoju nasade svoga dvorca, ali se nije duže vozila od jednoga sata. Po savjetu liečnika legla je ona u krevet. Tjelesni liečnici Powel, Reid i Laking neprestano paziše na tečaj kraljičine bolesti.

U nedjelju vladala je u Londonu velika uzbudjenost. Narod se je upravo trgao za posebnimi izdanji nedjeljnih listova sa najnovijim bulletinom iz Osborne-a. Okolo Mansion House, Buckingham Palace i Marlborough House sabralo se je silno množtvo svieta i čekalo na daljnje viesti iz Osborne-a, ali te su bile tek mršave. U svih crkvah londonskih obavljene su u nedjelju molitve za ozdravljenje težko bolestne kraljice.

U noći od nedjelje na ponedjeljak bilo je kraljici, da se dva puta uduši, poslije česa je više sati zapala u duboku nesvjesticu. U ponedjeljak u jutro bila je, doduše pri svisti, ali je bila tako nemoćna, da se je iznemirila njezina okolina. Visoka je bolestnica po tom tvrdo usnula, te je zavladala bojazan, da se ne će više ni probuditi. Ona je mirno usnula 22. t. mj. popodne.

DOPISI.

Lošinj, dne 20. siečnja. (Popis pučanstva u Ćunskom.) Ovih dana obavlja se popis pučanstva u naših podobćinah Unije i Ćunski. Kako se u tom postupa na Unijah, nije nam poznato, ali u Ćunskom dogadjaju se upravo strahote. Nepošteno geslo „osar tutto“ provadja se tuj bez ikakva obzira i straha u podpunom smislu. Naša slavna občina poslala je tamo nekog Silvia Katarinića (pardon, Cattarinicha!), izsluženog kapetana, a od nekog vremena občinskog pisara. Jedva je isti gospodin došao u Ćunski, počeo je ljude na sve moguće načine strašiti i osvjedočavati, kako je naložено, da se svi moraju izjaviti, da govore talijanski. Kad mu je na to jedna žena odgovorila, da svi u Ćunskom govore hrvatski, on joj odvrati: „Ako rečete, da govorite hrvatski, to će bit vaša rovina“. Zidarskomu majstoru Martinu Karčiću, koji je izjavio, da govori hrvatski. rekao je: „Pazite dobro, ja neću bit kriv, ako nebudete imil dela, buduć izjavljate, da govorite hrvatski“.

Popis se obavlja u anciljanovoj kući, u kojoj je ujedno krčma, dućan, mesarna i ured. Tamo moraju hoćeš nećeš dolaziti ljudi i žene, da jedno izjave, a tolikim se drugčije napiše. Imade jih toliko, koji na upit odgovore „slavo“, a gospodin napiše „italiano“. Imade toliko žena, koje na upit odgovore ovako: „Ja deškurin ovako, kako me čujete“, a gospodin zapiše „italiano“. Nekih, koji izjave, da govore „slavo“ pita gospodin, za koga glasuju, kada su izbori, pa ako mu dotičnik reče, da glasuju za Istriju, on napiše naprosto „italiano“. Isto tako pita i radi sa ženama, za koga jim glasuju muževi, kada su kod kuće. Svaki, koji izjavi, da govori hrvatski, mora se više manje prepirati, ako hoće, da mu se upiše, kako to on želi i zahtjeva. Jedan od naših izjavio je, da će se pritužiti kotarskoj oblasti, pa kad je to doznao dotični pisar, rekao je, da se on toga ne boji, jer da znade, kakve instrukcije mu je dao kapetan.

Što kažete na to, poglaviti gospodine Manussi? Je li u istinu obavlja dotični komisar popis pučanstva u Ćunskom po receptu Vašem? Mi to za sad nevjerujemo. ali ako nepošaljete u Ćunski Vašeg nepristranog pouzdanika, koji bi imao popraviti sve, što je sadanji občinski odaslanik skrivio. tad ćemo biti prisiljeni, da sve vjerujemo. Pokažite već jednom, da Vas ne vežu nikakovi obziri prama onim, koji nad jadnim pukom toli samosilno i slobodno vedre i oblače.

Iz Poreča, 24. jenara 1901. (Adicionali poreške biskupije). Pod pokojnimi biskupi Petcani, Dobrila, Glavina i Zorn su dobivale crkve i svećenici od leta do leta direktorije ili šematizme, štampane na običnoj karti za 1 forintu i ovo takodjer za trikratnoga vikarijata Silicheva. A kad je došao sadašnji biskup podražio je na brzo sve za 20 nč. i za nekoje godine po 1 for. 30 nč., a ponalo će doć na 3 krune. Istina, da je papir malo bolji, ali vez je tako slab, da se u 10 dana sve razpada. Taj mali adicionul moraju platiti crkve i svećenici. — Sada o drugom adicionalu većem i nepravednijem.

Svi biskupi od Petcania do sadašnjega, kad su išli po vizitacijah, uzeli su, ako nisu imali svoje kočije i konja, gdjegod su mogli i platili iz svoga žepa. Žalibog, tomu nije sada tako. Kada ide biskup na vizitaciju, tu moraju skrbiti crkve za kočiju, koja stane obično 10 K, a 4 K voz za prtljagu, i to ide od plovanije do plovanije, ako i jesu nekoje blizu. Je li to pravedno, da moraju siromašne crkve nositi taj trošak, kojega bi biskup sam lako platio iz svoga velikoga dohodka? I tomu je protivna većina svećenika! — O trećem adicionalu drugi put. Pre Jure.

Franina i Jurina.

Fr. Tako neće još za sada ostat za poštu Stocarić?
Jur. Ne, zač da mu se j' zbersilo.
Fr. Tako su ih već i va Trste spoštali?
Jur. Lahko.
Fr. Tako ča te sada?
Jur. Čekat tri leta.
Fr. I onput z dugem nosom ostal.
Jur. To njim nefali.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Carskim pismom priobćenim u službenom listu bečke vlade sazvano je novo carevinsko vieće za dne 31. t. mj. Svi politički krugovi očekuju znatiželjno priestolni govor, kojim će biti otvoreno carevinsko vieće i koji bi imao sadržavati program budućeg djelovanja vlade.

Sastav toga programa rečbi da je zadao vladi velikih briga, jer se nemogoše složiti svi ministri u onoj točki. koja govori o uredjenju jezikovnog pitanja. Čini se, da ministri Rezek i Pientak nedjele mnienje predsjednika Koerbera glede rečenog pitanja. Ako je dakle istina, da se ni gospoda ministri nemogu složiti u tom kako da se uredi jezično pitanje, kud i kamo teže složiti će se sve stranke ili bar većina carevinskog vieća.

Ministar-predsjednik vieća marljivo sa predstavnici većih stranakah carevinskoga vieća, da se s njimi dogovori o izboru predsjedničtva i o mogućnosti redovitog rada u carevinskom vieću.

Ministarsko vieće sastaje se zadnjih dana vrlo često, da sastavi priestolni govor i da stvori nove predloge za državni sabor. Vlada bi htjela priestolnim govorom zadobljili bar umjerene stranke carevinskoga vieća, jer svih nije i onako moguće zadovoljiti. Ona će hoji dugotrajne razprave o adresi, koja će sliedili nakon priestolnog govora i prigodom koje će svaka stranka iztaknuti svoje težnje i želje.

Prije sastanka carevinskoga vieća razpravljati će ministar Koerber i sa onimi predstavnici stranaka, koje nebijahu još na dogovor pozvane. U svemu da je pozvao Koerber okolo šestdeset zastupnika, i to od svake stranke 5 do 6, s kojimi će viećati posebice o položaju. Ako je vjerovati glasilom skrajne njemačke lievice, to su članovi Šenererove stranke odbili ministrov poziv.

Iz Praga pišu, da će češki zastupnik dr. Pacák već u prvoj sjednici staviti upit na vladu radi popisa pučanstva u sjevernoj Českoj, gdje su Niemci taj popis krivotvorili. Sličnu interpelaciju trebati će da stave i hrvatsko-slovenski zastupnici radi sramotnog popisa pučanstva u Istri, Trstu, Goričkoj te u Koruškoj i Štajerskoj.

Glasilo čeških narodnih socijalista navieśćuje već unapried vladi oštru obstrukciju, koju će oni tjerali osobito kod razprave tukozvanih državnih potreba, t. j. kod izbora delegacija, kod osnove o dozvoli novaka i kod pitanja o zajmu od 800 milijuna kruna. Svoju grožnju zaključuje glasilo tim, da njegovi jednomišljenici poznaju samo jednu potrebu, a to je uzdržanje vlastitog sastanka, sve ostalo se njih netiče i netreba se njih ticati.

Poljskim listovom pišu iz Beča, da vlada nerazpravlja sa predstavnici stranaka toliko o izboru predsjedničtva, koliko o radnom programu novog carevinskog vieća.

Bivši predsjednik carevinskog vieća dr. Fuchs izjavio je nekom pouzdaniku, da se on nenada uspješnom dielovanju ni od novog državnog sabora. On misli, da kad i nebi Česi spriečili redovito dielovanje državnog sabora, da će to učiniti prvom prilikom Niemci radikalci. Predstojeće zasjedanje, da bi imalo trajati sve do Uskrsa, dakle okolo sedam ćedana.

Glede držanja hrvatsko-slovenskih zastupnika na carevinskom vieću vladaju u novinstvu razna mnienja. Jedni zagovaraju uzpostavu bivše slovensko-narodnjačke sveze, drugi žele poseban hrvatsko-slovenski klub, koji bi imao po mnienju jednih posve samostalno postupati, dočim žele drugi, da takov klub stupi u što uži doticaj sa Mladočesi. — Od uvidjavnosti naših zastupnika očekujemo, da će se oni vezati najprije medju sobom, a zatim tražiti dobre i pouzdane saveznike najprije medju slavenskom braćom.

Na sastanku riečkih Hrvata kod njihovog vodje, odvjetnika Barčića, bijaše zaključeno, da Hrvati nemaju ni ovaj put sudjelovati kod predstojećih izbora za gradsko zastupstvo. Da istinu kažemo, nama bilo bi milije, da već jednom i naša braća na Rieci započnu izbornu borbu, nu oni imadu stalno težke razloge proti takvoj borbi i mi neimamo prava, da se u njihove poslove prtimo.

Crna Gora. Sa Cetinja pišu bečkim listovom, da su nastale na knezevskom dvoru znatne promjene, odkad je knez Nikola postao kraljevska Visost. I materijalno stanje dvora i zemlje, da se je od tada poboljšalo, nu zadovoljstva da neima pravog ni na dvoru ni medju narodom. Priestolonasliednik knežević Danilo, da neuživa više prijašnje ljubavi svoga naroda. Mjesto njega da više vole Crnogorci mladjeg mu brata kneževića Mirka.

Srbija. Iz Biograda dolazi viest, da narod nije zadovoljan ni priestolnim govorom, kojim bijaše skupština otvorena, ni adresom, kojom je skupština odgovorila na priestolni govor. Narod da neodobrava toga, što neima u priestolnom govoru ni spomena o dobrih odnašajih sa Crnom Gorom. Narod da je ogorčen i radi toga, što je ista skupština još nedavno slavila Milana kano spasitelja i osloboditeljа, dočim sada onako s njim postupa. Duh Milanov da lebdi još uviek nad Srbijom, i on da neće biti iz kraljevine protjeran liepimi govori nego dobrimi djeli.

Rusija. Svi ruski ministri, koji su boravili u Livadiji radi težke bolesti cara Nikole vratiše se u Petrograd, nu povratak carskog para u priestolnicu odgodjen je na neizviestno vrieme. Novine pišu, da su liečnici savjetovali carskom paru, da ostane i nadalje u Livadiji radi influence, koja vlada u Petrogradu i koja bi bila pogibeljna za zdravlje carevo i za caricu, koja da se nalazi u blagoslovljenom stanju.

Njemačka. Članovi pruske zastupničke kuće, da su vrlo nezadovoljni, što nebijahu uprav oni pozvani k jubilarnim svečanostim. Car Vilim nalazi se u Engleskoj, kamo je bio pošao u posjete svojoj težko bolestnoj babi, netom preminuloj kraljici Viktoriji.

Engleska. Dne 22. t. mj. preminula je englezka kraljica Viktorija, zapustila je ovaj svieta da nije vidjela konačne pobjede englezkih čeka u južnoj Africi. Nju je nasliedio na priestolju stariji sin pod imenom Eduard VII. Njemu je već sada okolo 60 godina.

P. n. gg. predplatnicima!

Prosliedjujemo i danas prilagati p. n. gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko po izmaku tog roka ne namiri duga, obustavljamo mu list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Toliko neka si zapamte svi oni, koji danas dobe zeleni listić, te oni koji će ga do koji dan dobiti, ako medjutim nisu već priposlali predplatu. UPRAVA.

Brzojav „Naše Sloge“:

U Puli, dne 25. jenara:

Veliki ples Čitaonice u Puli biti će sutra večer. Zanimanje za taj ples je veliko, jer su razprodane skoro sve lože. Tko želi kupiti ložu, neka se požuri na dobu!

Mjestne:

Popis pučanstva u puljskoj občini ovršili su občinski školinji uprav tako kao i po drugih občinah, gdje oblage i vedre talijanaši. Hiljade naših ljudi je

upisano za Talijane, o čemu se je valjda već osvjedočilo povjerenstvo c. kr. kotarskog poglavarstva, koje posluje ove dane po okolici. Upozorujemo ovim sve naše, neka komisiji kotarske oblasti otvoreno izjave, kojim jezikom govore. Čujemo, da je ista komisija ustanovila nebroj slučajeva, gdje su naši upisani bili za Talijane.

Pokrajinske:

Imenovanje. Ministar bogoštovja i nastave imenovao privremenoga učitelja na c. k. nautičkoj školi u Malom Selu g. Alberta Gilberti-a pravim učiteljem na istoj školi.

Činovnički glasovi za Bartoli-a. Iz Voloskoga pišu nam, da se je tamo pokazalo opet jednom u pravom svjetlu c. k. činovništvo prigodom izbora zastupnika Bartoli-a u izborništvu gradova. Hrvatska stranka pošla je na izbor premda je znala, da u tom izborništvu nemogu Hrvati Istre predobiti. Za hrvatskoga kandidata g. dra. Zuccona glasovalo je 59 gradjana, dočim je dobio talijanaški kandidat 28 glasova. Talijanaši i činovnici glasovali su po nalogu Stoglava.

God. 1897. dobio je tadašnji naš kandidat na Voloskom 27 glasova a sada preko dvostruko, što je znak, da i ondje liepo napredjujemo. U činovničke glasove, koji su pali za talijanaškoga kandidata valja ubrojiti i nekadanjega Hrvata, c. k. bilježnika Puovića, rodom iz Dalmacije. Slava mu!

Dvorskomu savjetniku g. Zimmermannu do znanja. Iz Voloskoga pišu nam, da je sluga c. k. geometre na Voloskom kao biesan vikao prigodom izbora dne 3. i 9. t. mj.: „Evviva l'Istria italiana! G. geometar znade za te izazivnje i pogrdne uzlike svoga sluge, pa ipak nije proti njemu ništa poduzeo. G. geometar znade iz statistike, da Istra po narodnosti nije talijanska, niti još hvala Bogu pod Italijom, što valjda želi, da bude čim prije njegov sluga, koga bi morao podučiti, da on jede c. k. kruh. Svoga ugrijanoga slugu morao bi nadalje uputiti, da neizazivlje mirne gradjane, koji nežele doći pod Italiju, ako nije njemu dobro ovdje, medju nami, neka se slobodno odseli u zemlju biede i nevolje. To je dužan učiniti kao c. k. činovnik.

Odsudjeni Krstičevci. Dne 21. t. mj. bijaše razprava pred c. k. zemaljskim sudom u Trstu proti Krstičevcem Mati Kučelu, Josipu Brajanu, Andriji Brajanu i Mati Kinkeli, koji su dne 28. oktobra kod Pavlovca nečovječno iztukli našega rodoljuba g. Frana Mavričića iz Rukavca. Odsudjeni bijahu Josip Brajan na 4 mjeseca tamnice i jedan post svakog mjeseca i 222 kruna odštete oštećenom; Mate Kučel dobio je 4 čedna zatvora, ostali oslobodjeni. Više drugi put.

Zemljak i prijatelj Krstičev c. k. bilježnik Puovć izviesio je na dan izbora zastupnika za V. kuriju na Voloskom, pošto je doznao, da je izabran Bennati — zastavu na prožoru. To isto učinio je i dne 9. t. mj. kad je doznao, da je izabran Rizzi u izvanjskih općinali zapadne Istre. Mi se nečudimo c. kr. bilježniku Puoviću, što slavi na taj način slieparske pobjede istarske „Sinjorije", jer kao prijatelj i drug plaćenika Krstića nemože inače. Nu čudimo se ustrpljivosti i nemaru oblastih, koje trpe, da se na taj način izazivlje naše pučanstvo. Što bi učinile primjerice oblasti, kad bi recimo u Kopru ili Piranu koji Hrvat ili Slovenac izviesio zastavu bilo kod koje hrvatske pobjede ili proslave. Zaista nebi ostala izviešena niti 5 časaka. Ono dakle što bi se Hrvatu ili Slovencu zabranilo u Kopru ili Piranu, nezabranjuje se talijanašu na Voloskom. Gdje je tu pravda, gdje li jednaka mjera?!

Baron Rinaldini kandidat talijanske radikalne stranke! Mnogomu će se stalno činiti nevjerojatnim, nada bi mogao biti umirovljeni c. k. namjestnik, tajni savjetnik Njeg. Veličanstva i novopečeni baron Rinaldini kandidatom najradikalnije talijanske stranke u Trstu. Ipak je tomu tako! Njega je u istinu kandidirala ta stranka u trgovačko-obrtničkoj komori u Trstu. To je doista značajno, zar ne? Negdje početkom mjeseca decembra 1900. donio je tršćanski list „Avanti" viest, da će u predstojećih izborih za carevinsko vieće kandidirati bivši namjestnik baron Rinaldini. Ovoj je sliedećeg dana u iredentskom „Piccolo" izjavio, da nestoji u nikakvom savezu sa rečenim listom i da od njega neprima kandidature. G. baron nije izjavio, da nekani kandidirati, već samo, da od rečenog lista neprima kandidature. List „Avanti" je jedini talijanski list u Trstu, koji zastupa austrijsku misao i koji pobija talijansku iredentu. Nu, g. baron Rinaldini neće, da prima od njega kandidature, neće, da izpravi u njemu onu viest, već se utiče glasilu tršćanske irredente.

Odmah tada palo je u oči, što g. baron izpravlja viest patriotičnog lista u irredentskom listu, i što nekaže, da neće kandidirati, već samo to, da neprima kandidature od spomenutog lista. On je dakle već tada imao nakanu kandidirati. I tako bijaše.

Dne 14. t. mj. birala je trgovačka-obrtnička komora u Trstu svoga zastupnika. Znalo se je unapried, da je najavio svoju kandidaturu u tom izborništvu bivši zastupnik i veleposjednik Basevi. Njega su kandidirali austrijski mišleći članovi rečene komore. U svemu glasovalo je nešto preko 30 članove rečene komore. Od tih dobio je kandidat Basevi 16 glasova a kandidat talijansko-radikalnih članova baron Rinaldini 13 glasova. Nešto glasova dobili su drugi članovi komore i nekoje glasovnice bijahu čiste. Još do nedavna bijahu svi članovi trgovačko-obrtničke komore konservativni Talijani i po koji Slaven. Malo po malo urivavaju se u tu komoru radikalni Talijani i danas imade ih skoro polovica. Ovi radikalci dali su svoje glasove baronu Rinaldini-u proti konservativnom Talijanu Basevi-u. Bivši c. k. namjestnik za Primorje i tajni savjetnik Njeg. Veličanstva dobio je dakle glasove one stranke u Trstu, koja imade svoje ideale izvan granica naše monarhije i koje članovi su još nedavno pozdravili svoga kralja u Rimu!!

G. baron Rinaldini morao se pokazati vrlo zaslužnim za tu stranku, kad se ona nežaca njega, c. kr. umir. namjestnika, javno kandidirati. On je doduše u novije vrieme podario veću svotu novca talijanaškom družtvu „Lega Nazionale" on se je dapače brisao iz jedinog talijansko-patriotičkog družtva „Austria", te pristupio ultra-radikalnom talijanskom družtvu „Filo-dramatica", nu to samo nebi mu još dalo prava, da može postati kandidatom ultra-radikalne stranke u Trstu. Tuj je moralo biti još nešto po sriedi, on mora da imade mnogo većih zasluga za skrajno-radikalnu talijansku stranku u Trstu, kad ju je obvezao, da ga kandidira u rečenoj komori. I doista imade on ne samo u Trstu, nego u čitavom primorju neprocienljivih zasluga za onu stranku, čemu nam je svjedok vladajući sustav u Primorju i biedno, da zdvojno stanje Hrvata i Slovenaca ovih triju pokrajina. Irredentska stranka vraća dakle g. baronu samo milo za drago.

Službena suknja pokriva talijanašku golotinju. Primorska vlada u Trstu imade dva lista, kojimi se služi za službene i poluslužbene viesti, oglase, izjave, priobćenja itd. Strogo službeni list jest bržlvi „Osservatore Triestino", a poluslužbeni njemačka šepetlja „Triester Tagblatt" sa prilogom „Triester Zeitung" što izlazi danomice poslije podne. Tim su dobro poslužení u jezikovnom pogledu Talijani Primorja i ona šačica naseljenih Niemaca, dočim većina stanovničtva, Hrvati i Slovenci moraju da znadu talijanski ili njemački, ako hoće razumjeti vladine službene i poluslužbene listove.

Zadaća tih listova jest — osim navedenih posala — takodjer ta, da lažne odnošaje Primorja predočuju izvanjskom svietu u veselih bojah; da zabašure sve, što bi imalo Talijanom Primorja škoditi; da prikriju svaku pogriešku, svaki izgred, svaku demonstraciju Talijana, bila ona naperena proti vladi ili proti Slavenom. Dok su iredentisti Primorja bacali bombe i petarde, dok su grdili i smradili Hrvate i Slovence; dok su počinjali veleizdajnička djela tajnimi tiskovinami, plakati, slikami itd. — prikrivali su to uviek rečeni listovi koliko su najviše mogli ili su u najgorem takve čine označivali kao junačtva derana ili kao proizvode djećjih moždana.

Razne demonstracije proti vladnim odredbam, kano n. pr. proti dvojezičnim tablam, izgrede u Kopru, Poreču, Puli, Piranu itd. proti hrvatsko-slovenskim zastupnikom, nastojali su rečeni listovi uviek koliko bijaše moguće zabašuriti ili bar u toliko ublažiti, da se je činilo, kako da bi više krivi bili oni proti kojim se je demonstriralo nego li sami demonstranti.

Za poznate izgrede u Kopru proti našim zastupnikom, proti hrvatsko-slovenskim profesorom i djakom učiteljišća, proti vojničkim novakom itd. itd. nisu ti listovi nigda našli oštre rieči i zasluženo osudo. Najnoviji dokaz o istinoljublju u izvieščivanju podaje nam „Triester Tagblatt", koji opisuje posliednje dedemonstracije u Kopru proti dru. Bennati-u, Madonizzi, Derinu i ostaloj družbi. Taj list kaže, da je došlo do izgreda u inače mirnom gradu Kopru, dočim znade svatko, koji se bavi odnošaji Primorja, da je upravo Kopar došao na glas svojimi demonstracijami, smutnjami i izgredi.

Krivnju radi posliednjih izgreda proti predsjedniku talijanskoga politič. družtva i c. kr. zastupniku Bennati-u sa drugovi, bhca rečeni poluslužbeni jaslar na življe, koji su uviek pripravni demonstrirati proti gospodi. Mi želimo doznati od jaslara, kad su ti življi uviek demonstrirali proti „Signorom", dočim ćemo mu sami kazati, kako su ti življi uviek demonstrirali proti c. kr. naredbam, proti c. kr. činovnikom, proti našim prvakom, proti našim zastupnikom, profesorom, djakom, seljakom itd. itd. Ti življi jesu krv od gospodske krvi, jesu sve sami učenici koparske gospode, jesu sve sami njihovi plaćenici, pak ako im je sada do nekata dogorilo, to je znak, da su im ti „Signori" morali debelu zapresti.

Kod zadnjeg izgreda sudjelovali su zanatlije i seljaci ili paulani, koji su još prije 10—15 dana sa gospodom i za gospodu glasovali. Tada bijahu ti življi gospoli mili i dragi, jer su im pripomogli, da su došli slieparskim načinom do zastupničkih mandata. Sada, pošto ih više netrebaju, bacaju ih kano iztisnute korice limuna na smetište.

Sve to znadu vrlo dobro službeni i poluslužbeni jaslari u Trstu, nu oni toga priznati nesmiju, jer je takva komanda od onih, koji im pune jasla.

Mi sažaljujemo te plaćene piskare, jer nemogu jadnici imati ni svoje volje ni svog suda, već moraju nadrljati ono i onako, kako njim njihovi gospodari nalažu. Taj nalog vrše oni saviestno u interesu i na korist onih, koji to najmanje zaslužuju. Talijani Primorja imadu u službenih i poluslužbenih piskara najpouzdanije branitelje, zaštitnike i zagovornike.

Iz Porča nam pišu 20. t. mj.: U susjednom selu Vileniki ukrali su dne 2. t. mj. oko pol noći nepoznati tati 3 kruna u vriednosti od 340 K. Oštećenik je čeljad naš seljak Grgo Vilenik. Taj siromah skočio je iste noći u 2 sata u jutro u Poreč te prijavi svoju nesreću ovdješnjim oružnikom, zamoliv ih pomoć. Ovi mu odgovorišе, da će doći po danu na lice mjesta i razviditi, što im je činiti. Nu oružnika nebijaše ni drugog ni trećeg dana. Dne 4. t. mj. došao je Vilenik opet u Poreč pitati oružnike za pomoć i za razlog, iz kojeg nisu došli u Vilenike. Ovi mu odgovoriše, da nisu mogli doći radi izbora. Tada ih zamoli, da idu bar sada na lice mjesta, nu ni te molbe nebijedoše mu uslišati.

Siromah Vilenik, žalostan i srdit podje kotarskomu poglavarstvu, da se na oružnike potuži. Pozvan bijaše stražmeštar, koji je Vileniku predbacio, da zašto ih je pošao tužiti. Jedva tada dodjoše oružnici na lice mjesta, ali već prekasno. Da su došli odmah sa oštećenim na lice mjesta, bi se bilo moglo krmke naći, jer je Vilenik sliedećeg dana našao nedaleko sela crieva jednog krmka. Siroti Vileniku priskočili su ponešto na pomoć susjedi i znanci iz susjednih sela, a mi ga ovim preporučamo milosrdju naših čitatelja.

Iz Dobrinja pišu nam 20. t. mj.: Naš velevriedni g. župe-upravitelj g. Ivan Trinajstić, brat gg. dra. Mata i Dinka Trinajstića, imenovan je ovih dana dobrinjskim župnikom, čemu se svi od srca veselimo. Kroz tri godine svoga boravka med nama kao župe-upravitelj, stekao je ljubav i poštovanje svih dobromislećih, a sad će eto postati našim stalnim dušobrižnikom i občinarom, pak neka ga Svevišnji u tom svojstvu na dugo i dugo poživi na duševnu i materijalnu korist povjerenog mu stada! Svečana inštalacija biti će dne 10. febrara t. g.

Otvorena služba. C. kr. kot. sud u Labinu razpisuje natečaj na mjesto poslužnika kod onoga suda. Molbe poslati je do 28. febrara okružnomu sudu u Rovinj. Očekujemo, da će sl. predsjedničtvo podieliti to mjesto osobi, koja je podpunoma vješta hrvatskomu ili slovenskomu jeziku.

Zabava u Opatiji, što ju je družtvo „Lovor" priredilo u „Zorin-Domu" dne 19, t. mj.. izpala je upravo krasno. Ljećilišna glazba igrala je pod vodstvom samoga kapelnika g. Friseka. Pjevački zbor, uztrojen jedva prije dva mjeseca, pjevao je pod ravnanjem svoga učitelja gospodina Gervaisa. Njim uvježban pjevao je i kvartet. Frida Frisek, najmladja kćerka kapelnikova, po prilici 12-godišnja djevojčica, pjevala je uz pratnju glazbe pjesmu „Krasni Sarafan" ruski, „Domovini i ljubi" hrvatski, i kao dodatak na aplauz „Kde domor můj" češki. Gospodjica Laura Binder odigrala je na citrah jedan komad sama, a drugi zajedno sa gospodjicom Meilhofer i sa gospodom Gervais i Antunom Justi. Član ljećilišne glazbe, g. Brož, odigrao je nekoliko komada na guslah. Svi ukupno. pjevačice i pjevači, igračice i igrači, odpjevali su i odigrali krasno. divno svoje uloge, te občinstvo upravo oduševili. Nećemo se pak stalno nikomu zamjeriti, ako rečemo, da je k oduševljenju najviše doprinieka mlada djevojčica Frisek i g. Brož. Vrhunac oduševljenja patriotičkoga opazio si na svrši razporeda, kad je pjevački zbor poslie programa odpjevao „Liepa naša domovina". Na prve zvukove te pjesme, kao na zapovjed, ustale su sve gospodje i gospodjice, dočim su gospoda u punoj dvorani već prije stojala. Osim pojedinih pjevača i pjevačica, igrača i igračica, bili su burno aklamirani gg. kapelnik Frisek i pjevovodja Gervais, koji su si toli truda dali, da zabava čim ljepše uspije. Iza pjevanja i igranja plesalo se do 5. ure jutro.

Zabava u hrvatskoj čitaonici u Mihotićih. Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Mihotićih priredjuje u nedjelju dne 27. t. mj. večeruju zabavu sa šaloigrom, pjevanjem i plesom. Program je bogat i biran. Početak u 7½ sati na večer. Ulaznina za osobu 1 kruna. Darovi se primaju sa zahvalnošću. Pošto je svrha ove zabave vrlo plemenita, očekujemo od domaćih i susjednih rodoljuba, da će dne 27. t. mj. mnogobrojno pohrliti na zabavu one vrlo radine i zaslužne podružnice.

Novi odbor „Bratimstva“ na Voloskom. Od tamo pišu nam, da bijahu izabrani na zadnjoj glavnoj skupštini družtva „Bratimstvo“, obdržavanoj dne 29. decembra 1900 sliedeći članovi u novi odbor gg.: predsjednik dr. Niko Fabianić; tajnik dr. Ivan Poščić; blagajnik Viktor Tomičić. Iz izvještaja tajnika i blagajnika pročitanih na skupštini doznali su članovi, da družtvo „Bratimstvo“ u svakom obziru liepo napreduje.

Doznali su nadalje gg. članovi na toj skupštini, da su domaći odlični rodoljubi odlučili na Voloskom sagraditi „Narodni dom“, što i mi iskrenim veseljem pozdravljamo.

Dragučka podružnica družbe sv. Cirila i Metoda obdržavati će svoju glavnu godišnju skupštinu u nedjelju dne 27. t. mj. u mjestu Sovinjaku uz predstavu i ples. Početak točno u 5 sati poslije podne. Pozivlje se ovime sve rodoljube, da taj dan uzveličaju svojom prisutnošću.

Pokladne zabave ovog mesopusta. Odbor Čitaonice i Sokola odlučio je prirediti još sliedeće zabave:

Dne 2. febrara Veliki ples Sokola,
„ 9. „ Damski ples Čitaonice,
„ 16. „ „Proljetni čar“, ljetno kostumirani ples Čitaonice,
„ 19. „ Maškarada Sokola.

Dakle veselo! Mladići i djevojke podbrusite pete, dok je vrieme, jer kasnije valja pokoru činiti!

Primamo i priobćujemo bez odgovornosti uredničtva sliedeće „Očitovanje“: U našoj občini i okolnim mjestim a pronose neki zlodusi glas medj narod, da sam se dao podkupiti od Talijana, i da sam se njima prodao, iznevjerivši naš narodni barjak.

Na takovu podlu klevetu, ja se nebi pun prezira, niti osvrćao, da mi nije radi kanfanarskoga naroda, koji, i onako potišten i pollačen, da se kleveti ne suprotstavim još bi i jače klonuo.

Očitujem dakle ovim svima i svakomu, da je glas o mom podkupljenju lažan i izmišljen: turen u narod da prijatelji i sumišljenici izgube vjeru, koja nas je držala, da se usadi pogubna klica nepovjerenja i sumnje, koja bi nam još najgori, smrtni udarac zadala.

Još god. 1885. vrag je pleo mrežu, kao okolo drugih, tako i okolo mene. Siromah, ali pošten, znao sam ju raztrgati, nisam se u nju upleo. Sin poštena otca i matere, podkrepljen naukom nezaboravnoga Andrije Benigara, ostati ću pošten i vjeran narodnjak, privržnik naše pučke hrvatske stranke dok mi ne stave pest zemlje na mrtvu glavu.

A crniteljem moga poštenja, poručujem ovim javno, da će svakoga onoga, za kojega budem čuo, da me nepoštenjem potvara, predati u ruke pravice, neka mu sudi.

Vi pako braćo Kanfanarci, koji ste ostali vjerni majčinomu mlieku, držite se u narodnom duhu. Biti će još izbora i borbe, pa se nećemo dati za nos peljati sa ugovaranjem kompromisa, kako smo žalibože ovaj put!

Kanfanar početkom januara 1901.

Ante Mišun.

Listnica uredničtva i uprave.

M. J. Višnjan. Za drugo polugodište god. 1900., dugujete K 3.

Plovitbeni red.

Ugarsko-hrvatsko par. družtvo.

Pruga Rieka—Trst.

Polazak Dol.	Odl.	Dan	Luka	Povratak Dan	Dol.	Odl.
—	7—		Rieka		3·30	—
7·45	7·55		Opatija		2·35	2·45
8·15	8·20	Srijeda	Lovran	Ponedjeljak	2·10	2·15
8·45	8·55		Moščenice		1·35	1·45
9·20	9·25		Berseč		1·05	1·10
10·10	10·25		Rabac		12·05	12·20
11·55	12·30		Cres		10—	10·35
4·30	6—	Sr. Čet.	Pula	Ned. P.	2·30	6—
6·30	6·40		Fazana		1·50	2—
8·10	8·30	Četvrtak	Rovinj	Nedjelja	11·50	12·30
9·40	10—		Poreč		10·10	10·40
12·20	12·40		Piran		7·20	7·50
2—|	—		Trst		—	6—

Pruga Rieka — Pula.

—	7—		Rieka		3·20	—
7·30	7·40		Opatija		2·40	2·50
7·55	8·05		Lovran		2·15	2·25
8·35	8·45	Svaki ponedjeljak i petak	Moščenice	Svaki utorak i subotu	1·35	1·45
9—	9·10		Berseč		1·10	1·20
9·55	10·05		Rabac		12·15	12·25
11·20	11·50		Cres		10·30	11—
3·50	—		Pula		—	6·30

Pruga Rieka—Lošinj.

—	8—		Rieka		2·35	—
8·30	8·40		Opatija		1·55	2·05
8·55	9·05		Lovran		1·30	1·40
9·35	9·45	Srijeda	Moščenice	Četvrtak	12·50	1—
10—	10·10		Berseč		12·25	12·35
1·40	12—		Cres		10·35	10·55
1·15	1·25		Martinšćica		9·10	9·20
2·10	2·20		Osor		8·15	8·25
4·05	—		Mali Lošinj		—	6·30

Pruga Rieka—Krk.

Svaki dan.

—	12·30	Rieka	9·20	—
1·30	1·40	Omišalj	8·10	8·20
2·20	2·30	Malinska	7·20	7·30
3—	3·10	Glavotok	6·40	6·50
4—	4·10	Merag	5·40	5·50
14·50	—	Krk	—	5—

Brza pruga Rieka—Opatija—Pula.

Svaki četvrtak.

—	7—	Rieka	9—	—
7·30	8·15	Opatija	8·15	8·30
2·30	—	Pula	—	4—

Brza pruga Rieka—Opatija—Lošinj.

Svaku subotu.

—	7—	Rieka	9—	—
7·30	8·15	Opatija	8·15	8·30
12·30	—	M. Lošinj	—	4—

Pruga Rieka—Opatija i natrag.

Odlazak iz Rieke u Opatiju:
Svaki dan u 7, 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5. 6, 7 po „

Odlazak iz Opatije na Rieku.
Svaki dan u 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 po „

Družtvo S. Topić i dr.

Pruga Trst—Melković—Kotor.

—	7—		Trst		10—	—
—	—		Izola*)		—	—
8·15	8·45	Četvrtak	Piran	Ponedjeljak	—	—
12—	—·30		Rovinj		—	—
2·30	3·00		Pula		1·15	2—
7·45	9·30		M. Lošinj	Nedj.	8·15	9—
2·30	5·30	Petak	Zadar		2·45	3·30
1·30	5·30		Spljet	S. N.	2—	5—
7—	9—	Ned.	Melković	Č. P.	3—	7·30
11·30	—	Pon.	Kotor	Srieda	—	9—

*) od 1. aprila do konca travnja ide se Izolu redovito i kasnije dolazak na sat u Piran, Rovinj, Pulu i Mali Lošinj pri polasku.

od 1. novembra do konca travnja pristaje se u Izoli uredbeno.

Pruga Trst—Korčula.

—	7—		Trst	Petak	6·15	—
1—	2·30	Nedel.	Pula	Č. Pet.	11—	—·15
6·30	7·45		M. Lošinj		6—	7—
—·30	3—		Zadar		11·15	1·15
10·15	1·30	Pon.	Spljet	Sr. Č.	9—	4—
—·30	—	Utor.	Korčula	Utor.	—	2·30

Družtvo Istarsko-Tršćansko.

Pruga Rovinj—Trst.

Svaki ponedjeljak, sriedu i petak

—	6—	Pon.	Rovinj	Sried.	8·40	—
6·35	6·40		Osor			
7·10	5·45	Po. Ut.	Poreč	U. Sr.	7—	7·30
6·25	6·30	Utor.	Novigrad	U.	6·15	6·20
8—	8·05	„	Piran	„	4·40	4·45
9·15	—	„	Trst	„	—	5·30

Isti je red za sriedu i petak.

Pruga Pula—Trst.

Svaki dan.

Odl		Dol.
6·30	Pula	2·42
7·15	Fazana	2—
8·22	Rovinj	12·42
9·17	Vrsar	11·50
9·49	Poreč	11·50
10·39	Novi grad	10·10
11·29	Umag	9·20
12·09	Salvore	8·48
12·50	Piran	6·52
2·45	Trst	0·10

Austr. Lloyd

Pruga Trst—Melković A.

Debljе tiskane brojke znače noćno doba od 6 s. u večer do 6 s. u jutro.

—	7—		Trst		1·30	—
1—	2—	Srijeda	Rovinj	Utorak	8—	8·30
6·30	8—		Pula		4—	6—
2—	6—		Mali Lošinj		10—	11—
1·30	1·30	Četvrt.	Zadar	Ponedj.	3—	5—
5—	6—		Šibenik		7·30	9·30
7·50	4—	Č. P.	Trogir	N. P.	—	—
4·30	—	Petak	Spljet		10—	3—
			Melković	Ned.	—	8—

Pruga Trst—Melković B.

—	7—		Trst		6—	—
1—	2—	Sub.	Pula	Petak	9·30	11—
6·30	8—		Mali Lošinj		4—	5—
2—	6—	Ned.	Zadar	Četvr.	7·30	10—
11·30	1·30		Šibenik		12—	2—
5—	6—		Trogir		6·30	7·30
7·30	4—	N. P.	Spljet	S. Č.	8—	5—
5.—	—	Pon.	Melković	Srij.	—	8—

Pruga Trst—Kotor.

—	7—		Trst		6—	—
11·30	12—		Rovinj		1—	1·30
2—	8·30	Utor.	Pula	Srij.	9·30	11—
8—	9·30		Mali Lošinj		4—	5—
3·30	7—		Zadar		8·30	10·30
11·30	1·30	Srij.	Šibenik	Utor.	2·30	4·30
6·30	10—		Spljet		8·30	10·30
10—	12—	Čet.	Gruž	Pon.	6·30	8—
7·30	—		Kotor		—	11—

Pruga Trst—Kotor.

—	7—		Trst		1—	—
12—	12·30	Petak	Rovinj	Ponedj.	7·30	8—
2·30	4·30		Pula		4—	5·30
9·30	10·30		Mali Lošinj		10·30	11·30
4·30	7—	Subota	Zadar	Nedelja	3·30	5—
11·30	1·30		Šibenik		9·30	11—
6—	7—		Trogir		5—	6—
8·30	6—	S. N.	Spljet	S. N.	5—	3·30
3·30	4—	Ned.	Vis	P. S.	9·30	7—
11—	3·30	P. U.	Gruž	Č. P.	6·30	1—
3—	5—	U. S.	Kotor	S. Č.	6—	7—
11—	—	Srij.	Špica	Srij.	—	11·30

Pruga Pula—Zadar.

—	2·30		Pula	Pon.	4—	—
6·45	7·30	Srijeda	Cres		11·30	12—
8·45	9·45		Rabac		9·45	10·15
11·30	12—		Malinska		7—	7·30
1·45	2·45		Krk		4·45	5·15
4·45	5·30		Rab		2—	2·30
7·45	8·15	Četvrtak	Vel. Lošinj	Nedjelja	11·30	12—
10·15	10·45		Novalja		—	—
—·45	1·15		Sukošin		8—	8·30
5—	—		Zadar		—	5·30

Brza pruga Trst—Kotor.

—	10—		Trst	Sub.	5—	—
2—	2·30	Čet.	Pula		—·30	1·15
7·45	8·15		Zadar		6·15	7—
—·45	1·30		Spljet	Petak	—·30	1·15
8·30	9—	Petak	Gruž		5·30	6—
12—	—		Kotor		—	2·30

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rhoumatizmu, kašalju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostnom poganju, prohladnju, svaševratnim nazebam. Ciena 5o novč.

Slatka voda za kašalj ili hreb i za prsa, kojom se liši kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, grlu, dlanju, promuklosti u grlu, sipljivosti. Ciena 5o novč.

Pojačani želudčani sviet, sredstvo, koje proti slabosti, bitežih, skrofularnosti, podbuhlosti, dijetinjoj kriljavosti, renskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 fiorin.

Pojačane švedske kapljice ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuju krvotakovice, poprave i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol ublaktava tegoba ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u slieziui, želudcu, crevca, jetica, grozica ili zimnica, zaviljanje ili grinja u trbuhu. Tko ovu toli korisno djelujuću švedsku tinktura redovito pije sačuvat će ti zdravlje, ojačanu snagu i zapriečit i tame bolesti. Cieua, flašici s napuhom 5o novčića

Prah za blago ili za marvu, za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za oblačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napasuje. Krave davaju od njega više i bolja mliečna, kanji postaju čiliji i jači. Cieua jednom omotu 45 novč.

Sredstvo protiv zapriečenja, navali krvi u glavu i pusa, tromost ili težini. Cieua škatulici 5o novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, natrgnutim žilam, okorenosti i utrnulini. poslie terkuća napora, za oblačivanje i okrepljivanje žila i živaca, i dalje što novč.

Antiseptična voda za usta i zube očuvanje se rabi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zaboljenja, otvrdnje mesa oko zubi, zaflaktiranja usta, ukinja neugodan vonj, i dalje 60 nč.

Fina smiekova esencija, (Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. To so novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i posprječuje rast kose, i dalje za 1 fl.

Mast proti lišaju, krastam pernični i osopotinam, i lančić so novč.

Antiseptin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedlici. Stanuja 5o novč.

Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Cieua 5o novč.

Dra Spitzera ponust za lice proti svačanim pjegam ili fleckovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavosti, osipotine na licu; prouzvadja gladkost, ljepotu; bjelaći i finoću obraza i ruku. Cieua večem lončiću s flarin. K tomu spada još dra Spitzerova sapuna po 40 novč.

Pudersapuntino najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te pravo osvježujuća i vrlo ugodna mirisa. Nagrađen na Parižkoj izložbi sa zlatnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružicastoj i tamnastoj. Cieua kuglji i for.

Sapun eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčistih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 5o novč.

Crveno eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim manjkavim tvarim, kao što su pršlji, sujedice, crvene mrlje, pjege, onora kora i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, za se Eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvom. Cieua komadu 1 fiorin.

Eau eglantine jest izvrsna i ukusnom prokušana voda za ko-u. Njom se zapriečava ispadanje kose, onemogućuje stvaranje perutî i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podieljuje kosi liep naravan sjaj. Cieua boci 1 fl 25.

Mirisna zvezda za sobe kadili, nekoliko kapi šire po sobi prezgodan miris. Flašica 5o novč.

Otrov ili čemer za ličnice i kimake. Flašica 5o novč.

Antifebrilo od Rdjelca proti groznici ili zimici. Manja bočica 5o novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose poerne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma. Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

P. n. gg. članovom „Matice Hrvatske“

Čast mi je da upozorim p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske“, da će knjige „Matičine“ za godinu 1900. biti doskora gotove i da se iste ukusno vezane mogu i ove godine kod mene naručiti.

Vezovi, što sam ih ove godine pripravio za „Matičine“ knjige. vrlo su ukusni i originalni, te odgovaraju svim zahtjevima moderne knjigovežke vještine.

Ciene vezova „Matičinih“ knjiga:

1. „Spomen-cvieće iz hrvatskih i slovenskih dubrava“ . . . . . 2 K — h.
2. HOIĆ: „Slike iz zemljopisa“. Knjiga V. Dio drugi . . . . . 1 „ 40 „
3. VALLA: „Poviest novoga vieka“ II. (Svjet. povj. IX—X.) . . . 1 „ 20 „
4. ŠENOA: „Sabrane pripoviesti“. Svezak VI. . . . . — „ 80 „
5. ORZESKO: „Pripoviesti“. (Slav. knjiž. VIII) . . . . . — „ 80 „
6. MULABDIĆ: „Na obali Bosne“ — „ 60 „
7. CAR: „Pusto ognjište“ . . . — „ 60 „

Ukupno 7 K 40 h

Knjižnica za klasičnu starinu:

MUSIĆ: „Povjest grčke književnosti“. Dio drugi — kruna 80 filira.

Pošto mi je slavni odbor „Matice Hrvatske“ i ove godine povjerio odpremu „Matičinih“ knjiga, to se vezane knjige mogu **jedino kod mene naručiti** te ću ih ja zajedno s ostalim knjigama priposlati p. n. gg. povjerenicima „Matice Hrvatske“.

Umoljavam najuljudnije ovim putem p. n. gg. članove, da mi što prije izvole priposlati svoju **cienjenu narudžbu** kao i **pripadajuću svotu poštanskom doznačnicom**, jer inače neću moći efektuirati naručbe.

U Zagrebu, mjeseca siečnja 1901.

Ivan Schneider
Knjigovođa «Matice Hrvatske».
Frankopanska ulica broj 4.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA U LJUBLJANI
Špitalska ulica br. 2.

Kupnja i prodaja
svih vrsti
renta, državnih papira, založnih pisama, srećaka, novaca, valuta,
i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Posude na vriednostne papire
uz nizke kamate.
Osjeguranje proti gubitku na kurzu.
Promese za sve vucitbe.

Primanje novčanih uložaka
na
uložne knjižice, na tekući račun,
na **girokonto** sa 4½% kamatima od dana uložka do dana digunća.
Eskomptira mjenice najkulantnije.
Burzovne naručbe.

Broj 9. U Puli, dne 29. jenara 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiksju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pozor!

Samo današnji broj Naše Sloge primiti će oni predplatnici, kojima smo bili priložili zelene listiće sa izkazom zaostale predplate i koji istu jošte nepodmiriše. Tako ćemo dosledno ustavljati pošiljanje lista i ostalima, koji nebi medjutim podmirili zaostali dug na predplati.

Uprava „N. Sloge".

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Za popis pučanstva.

S raznih strana Istre dobivamo pritužba proti popisu pučanstva koje se ovoga mjeseca obavlja.

Sve te pritužbe su proti tomu, da se u rubriki **„obćevni jezik"** nezapisuje onaj jezik, koji se u naših obiteljih ili rodbinah u istinu govori, naime hrvatski gdje hrvatski, a slovenski gdje slovenski.

Mi smo o tom pisali u br. 2. ove godine, i dali u 3. br. upute našim ljudem, kako imadu postupati, da se zaprieči kriv ili lažan popis.

Svi naši ljudi nečitaju našega lista, premnogi već ni s toga, jer neznadu čitati. Drugi nemare za to, govoreć, nek pišu što hoće, mi ostajemo što jesmo. Treći se boje zamjere od strane latinske gospode, četvrti škode itd.

Da se i u svih takovih slučajevih zapreči kriv i lažan popis, dajemo našim svjestnim ljudem ovaj savjet:

U svakom našem mjestu, gradiću ili selu, neka se nadju barem dva muža, koji neka napišu na arak papira, ako znadu ili samo sumnjaju, da se popis krivo ili lažno obavlja, ove po prilici rieči:

„C. kr. kot. glavarstvo!

Mi podpisani svjedočimo, da se u našem mjestu . . . . . govori hrvatski (odnosno slovenski, gdje slovenski) u svih kućah" — ili — „u svih kućah, osim sliedećih" (ovdje neka se navedo imena kućnih gospodara, gdje se možda talijanski govori) — ili — „u velikoj većini kuća".

Gori, gdje su piknje (. . . .), neka se napiše ime mjesta. I na dnu neka se napiše ime mjesta i dan i mjesec i godinu.

To neka barem dvojica svjestnih naših muževa svojimi imeni podpišu, i odnesu ili preporučeno pošalju na svoje c. kr. kotarsko glavarstvo ili kapitanat.

Prepis toga neka se pošalje našemu uredničtvu znanja i ravnanja radi.

† Englezka kraljica Viktorija.

Turoban glas zvonova sa katedrale u maglovitom Londonu oglasivao je englezkomu narodu dne 22. t. mj. okolo sedam sati na večer smrt siede kraljice, najstarije i najplemenitije vladarice svieta — Viktorije.

Na otoku Wightu u svojem gradu Osbornu počela je poboljevati staricavladarica poslije nove godine, a polovicom tekućega mjeseca pogoršalo se u toliko njezino zdravje, da su njezini kućni liečnici i najbliži rodjaci postali vrlo zabrinuti za dragocieni njezin život. Ta zabrinutost bijaše doista opravdana, jer visokoj bolestnici nemogoše pomoći više sva liečnička vieština i znanost, nili uzorna njega njezinih milih, koji ju danju i noću neprestano okruživahu. Usnula je mirno i spokojno uslied staračkog propadanja i radi začepljenja krvnih žila u moždjanih, gdje se bijaše krv sgustnula. Izdahnula je svoju plemenitu dušu iznurena godinami i težkimi vladalačkimi brigami.

Smrt kraljice i carice Viktorije razcvilila je težko ne samo njenu svojtu i englezki narod, nego i nekoje vladarske kuće Europe, s kojimi bijaše pokojnica u bližnjoj ali daljnjoj rodbinskoj svezi.

Njezino ime ostati će zabilježeno u poviesti englezkoga naroda zlatnimi slovi kao plemenite vladarice i dobre majke, koja je do zadnjega dana svoje visoke starosti vršila uzorno svoje težke dužnosti.

Za dugotrajne njezine vladavine razvila se Englezka u svakom smislu, postigav sjaj i veličinu, koju njoj zavidjaju sve velevlasti prosvietljenog svieta.

Stupiv pred 63 godine kao kraljica na englezki priestol, ostala je vjerna do posliednjeg časa svojoj prisegi i svečano zadanoj rieči. Ustavu, na koj je kao osamnajstgodišnja kraljica prisegla, bijaše za čitavog njezinog dugotrajnog vladanja najbrižnijom čuvaricom i zaštitnicom. Radi toga je ona uživala medju svojim narodom neograničeno pouzdanje i poštovanje, nepokolebivu odanost i iskrenu vjernost i ljubav.

Kraljica Viktorija rodila se dne 24. maja 1819. kao jedinica vojvode kentskoga, koji je imao naslediti na priestolju svoga brata, englezkoga kralja Vilima IV. Pošto je njezin otac umro prije nego li brat mu, postala je Viktorija nakon smrti svoga strica baštinicom englezkoga priestolja. Dne 20. jenara 1837. proglašena je Viktorija kraljicom Englezke, a dne 28. junija 1838. bijaše kao takova okrunjena.

Dvie godine kasnije, t. j. dne 10. febrarara 1840., vienčala se je sa svojim rodjakom princom sasko-koburžkim Albertom, odabranikom njezinog srca, s kojim je proživila 20 godina najsretnijeg braka.

Princ Albert bijaše muž izvanrednih vrlina, krasan dušom i tielom, te je sve do svoje smrti vjerno stajao uz bok kraljici, koja ga je nježno ljubila i njegove mudre savjete slušala i izvršivala. Iz toga braka rodilo se devet djece, što mužkih, što ženskih. Najstariji mužki bijaše princ Valeski Albert, kojemu je skoro 60 godina i koji je dne 24. t. mj. zasjeo englezki priestol pod imenom Edvarda VII.

Nakon smrti svoga supruga, kojega je kraljica Viktorija toli vruće ljubila, da je sama dala uklesati na njegov spomenik krasni uprav pridjevak „Veliki i Dobri", ostala je ona toli težko uviljenom, da je izjavila sama, da neima zanju više veselja na svietu i da je sve mrtvo za nju.

Od to doba, od g. 1861. naime, povukla se kraljica Viktorija u tišinu, živeći većinom za svoju obitelj, a izlučući se u javnosti samo tada, kad su to javni poslovi zahtjevali. Poslie smrti svoga supruga postala je od živalne i vesele kraljice turobna i ozbiljna, stroga prema drugim i sebi. U svojoj dugotrajnoj vladavini, doživjela je kraljica Viktorija više gorkih nego li sladkih časova. Osim prerane smrti ljubljenoga supruga, trle su ju ne samo vladalačke brige, nego i mnogobrojne obiteljske nevolje. Njezin odnošaj prama starijemu sinu, sadašnjemu kralju, nebijaše dugi niz godina najbolji. Radi neobuzdanog mladenačkog života njegovog došlo je često puta do sukoba izmedju majke i sina. Ona je izgubila osim muža i dvoje djece, koju je za rana smrt pomorila. Izgubila je nadalje tri zeta, izmedju kojih i pokojnoga njemačkoga cara Friedriha, koji je bio jedva zasjeo na njemački priestol. Ona sama doživjela je dva atentata. God. 1840. izpalio je mladi momak na nju dva hitca iz pistolje, koja su srećom oba promašila. Dvije godine kasnije doživjela je skoro na istom mjestu drugi atentat, koji je takodjer promašio cilj.

Godine 1876. dobila je kraljica Viktorije naslov indijske carice. Taj naslov primila je iste godine.

God. 1887. proslavila je pokojna kraljica Viktorija svoju pedeset-, a god. 1897. šesdesetgodišnjicu vladanja. Jedan i drugi jubilej proslavio je sav englezki narod sjajnim načinom. Ona je vladala dulje, nego li ijedan englezki vladar prije nje.

Od njezine djece jesu jošte ovi na životu: Princesa Viktorija, udova cara Fridriha, majka njemačkoga cara Vilima; princ Albert Edvard, sadašnji kralj Englezke; princesa Alica, princ Albert, vojvoda edinburžki, te princese Helena, Lujza i Beatrice.

Siedoj vladarici zadavala je težke brige pod zadnje dane njezinog života nesretna vojna u južnoj Africi, koju su njezini savjetnici izazvali i zapodjeli. Ona leži na mrtvačkom odru u sjajnoj dvorani grada Osborna, dočim pogibaju njezine čete u divljih krajevih Afrike, boreći se za nepravednu stvar i otimljuć slobodu junačkim braniteljem južno-afričkih republika.

Smrt najsilnije vladarice svieta potvrdjuje nam opet jednom nepobitnu istinu, da vladari i mogućnici prolaze, dočim ostaju narodi, koji imadu u sebi žilavosti, poštenja i morala.

Vječni pokoj kraljici Viktoriji!

DOPISI.

Labin, 25. jenara 1901. (*Popis pučanstva u našoj obćini.*) Popis pučanstva u poreznoj obćini „Brgod" i „Vlakovo" na Labinštini bio je ovih dana i pravio se je na sliedeći način: Bila su dvojica izabrana od obćinskoga glavarstva (pisar iz grada Labina a drugi naš čovjek seljački sin)za popisivanje pučanstva u Brgodu. Dotični pisar se je služio kod popisa talijanskim jezikom, kako je imao nalog od obćinskoga glavarstva. „Rado bih činio savjestno, kako i moja dužnost nalaže, ali ipak treba, da radim, kako su mi naložili na glavarstvu." Naime imali su taj nalog, da se služe kod popisa talijanskim jezikom, upisati obitelj, da njoj

je jezik občenja talijanski. Godine 1890. nabrojili su tako od 654 stanovnika 578 Talijana i samo 53 Hrvata, ostale Slovence (kojih nema) i Niemce.

Dan danas ima samo 18 Talijana ili bolje rekuć talijanskih podrepnica, tri Niemca, a ostali svi Hrvati. Kako su imali nalog, tako su izpunjivali. Poznato nam je iz „Popisnika“, kojega smo slučajno vidjeji, da su skoro svi i ljetos upisani kao Talijani, premda njekoji neznadu ni jedne rieči talijanske, osobito naše ženske.

Ljetos biti će takodjer upisani svi Brgudjani kao talijanci „puro sangue“.

U poreznoj občini Vlakovo se je popis vršio još neurednije nego li u Brgodu.

Onamo je bio poslan sin gazde „Casino dei signori“. Ovaj je popisao sve i svašta najviše po svojoj volji, samo nije pitao nikoga osim u jednoj kući (gdje je znao, da se dotični gospodar neće pustiti za Talijanca upisati), kojim se jezikom puk služi.

Slučajno susreo sam ih i zajedno umolio, da mi ukaže (Negri naime, onaj šijor komisar) zapisnik naše obitelji. Napokon mi je to i pokazao. Opazio sam, da stoji u istomu zapisniku jedna rubrika o jeziku, kojim se koji služi, ali ništa nebijaše upisano osim jednog znaka sa olovkom.

Kazao sam mu na to, za što neupiše zajedno i občevni jezik? Ovaj odvrati: „Questo faremo in Albona“. Akoprem im njihov popis, po kojem bi se imali ravnati, kaže, da se ima odmah zajedno kod popisa upitati, kojim jezikom svaki govori sa svojom obitelju i odmah upisati iskreno, kako im glavar ili koji drugi član obitelji kaže, ipak se oni toga nedrže. Nije čudo, jer imadu nalog takav žalibože od občinskih poglavara, ali ipak u takvom slučaju, gdje se radi proti popisu i proti svojoj savjesti, nebi imali primati takvih naloga od svojih poglavara, već bi morali iskreno raditi, kako im njihovo propis nalaže. Na svaki način ovaj put neće im poći šieparija za rukom. Prevarile su ih nade. Prosvjedovali smo odmah na c. k. kotarsko glavarstvo proti takvomu postupanju, ali neznamo još uspjeha o tomu.

Godine 1890. bilo je u ovoj obcini Vlakovo po njihovom popisu Talijana 542, Hrvata 117, Slovinac 1, dočim ima sada samo 14 Talijana, dvojica baš Talijani, a 12 njihovih podrepnica. Tako smo isto javili c. k. kot. poglavarstvu, koli za Vlakovo, toli za Brgod.

(Kao što ste vi prosvjedovali proti takvom nezakonitom popisu, neka učine i drugi naši rodoljubi svuda, gdje se tako postupa. Sve valja točno javiti političkoj oblasti polag naputka, što ga priobćismo u zadnjih brojevih našega lista.)

Franina i Jurina.

Fr. Biš veroval Jurino, da misli Italija peljat va Rim Rukavačke, Leprinačke, Lovranske i Mošćeničke fiducijare?

Jur. Ča krajen ai po more?

Fr. Zvonečani i Rukavčani da te poć po telegrafe, a one druge, da te Lovranci hitit z trgetom preko.

Jur. Oćo ve, da nepozabe cimu molat!

Fr. Joh neće ne, zač da će bit na zapovede neki stari kapetan, ki nosi na čele čuda dekoracioni.

Jur. Tako si tako!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Zadnji dan ovoga mjeseca otvara se dakle novo carevinsko vieće. Koliko je do sada poznato, nije jošte ništa odlučeno tko će biti izabran predsjednikom, ni kojoj će stranci predsjednik pripadati. Ministar-predsjednik dr. Koerber vieća svaki dan sa predstavnici stranaka. Danas se sastaju kod njega prvaci mladočeske stranke.

Iz bečkih listova vadimo, da je kruna jurve odobrila priestolni govor, što ga je sastavilo ministarsko vieće i kojim će biti otvoreno carevinsko vieće. U tom govoru da će biti odlučno označeno stanovište ministarstva i jasno predočen vladin program. U vladinih krugovih da se mnogo razpravlja o tom, tko će biti izabran predsjednikom. To pitanje biti će težko riešili, pošto neima u carevinskom vieću parlamentarne većine, iz koje bi se imalo po običaju uzeti predsjednika. Vladini ljudi bi najradje vidjeli na predsjedničkoj stolici koga Niemca iz sredine njemačke lievice. Takovim označuju štajerskoga zemaljskoga kapetana grofa Atemsa, koji da je odlučan, obziran i nepristran. Proti njemu da nebi bila ni većina slavenskih zastupnika. Mi neznamo za koga će biti ta većina, nu nepojmimo, kako mogu Niemci unapried znati, da bi većina Slavena bila za predsjednika Niemca, pošto imade ta većina u svojoj sredini dosta sposobnih i izkusnih muževa za ono mjesto.

Njemačke novine Štajerske pišu, da će se u Beču nastojati, da se sve njemačke stranke carevinskoga vieća svežu u jednu zajednicu. Do toga će doduše težko doći, nu taj primjer Niemca imao bi biti putokazom slavenskim zastupnikom u obće, napose hrvatskim i slovenskim. Slovenski listovi bave se mnogo sa pitanjem, komu da se pridruže slovenski i hrvatski zastupnici u novom carevinskom vieću. Naše je skromno mnienje, da se moraju ponajprije svi hrvatski i svi slovenski zastupnici svezati u jedno koto, a tekar zatim, da traže saveznike medju srodnom nam slavenskomu braćom. U Beču moraju prestati sve osobne razmirice, sve malenkostne zadjevice pred moćnim i bezobzirnim protivnikom. Ako su mogli sjediti u jednom klubu talijanski uzorni svećenici sa najbiesnijimi liberalci i bezvjernici i obratno, moći će i morati i naši zastupnici složiti u jednu čvrstu zajednicu bez obzira koji je više klerikalan ili liberalan.

Hrvatski zastupnik iz Dalmacije profesor Perić piše u jednom českom listu, da neima nade ni namjere, da se obnovi bivšu slavensku narodno-kršćansku svezu. Hrvati da će su Slovenci sastaviti jedan klub, što bi bilo za naš narod najspasonosnije, nu u tom klubu mora da budu svi hrvatski i slovenski zastupnici.

Prošloga četvrtka obavljeni su na Rieci izbori za gradsko zastupstvo; hrvatska stranka nije kod tih izbora sudjelovala. Izabrani su predloženici autonomaške stranke i nekolićina liberalaca, za koje je madjarska vlada zahtjevala, da budu izabrani u novo zastupstvo.

Crna Gora. Iz Cetinja oprovrgavaju viest o tobožnjih zarukah najmladje kneževe kćerke, kneginjice Ksenije sa bugarskim knezom Ferdinandom.

Crnogorska vlada naložila je svomu zastupniku u Carigradu, da priobći turskoj vladi pogibelj, koja prieti na crnogorsko-turskoj granici radi nemira, koje prouzročuju turski agitatori kod Gusinja.

Srbija. U sjednici narodne skupštine u Nišu od dne 26. t. mj. prihvaćen bijaše predlog, da se odstupi kralju Aleksandru i njegovim potomkom državne rudokope kod Majdenpeka.

Iz Biograda oprovrgavaju viest, po kojoj bi bio imao kralj Aleksander predložiti skupštini, da se za uviek zabrani dolazak u Srbiju razkralju Milanu.

Bugarska. Ovih dana sastavljeno je novo bugarsko ministarstvo. General Petrov imenovan je ministrom predsjednikom i nutarnjih posala, privremeno voditi će on i ministarstvo izvanjskih posala; Dančev je postao ministrom pravosudja i privremeno trgovine i poljodjelstva; Tončev finnancija; Pojev prosvjete, general Paprikov rata i privremeno javnih radnja. Popuniti valja dakle jošte tri ministarska mjesta.

Rusija. Dne 26. t. mj. vratiše se iz Livadije carski supruzi u Petrograd. Dočeka cara i carice sa djecom i pratnjom bijaše silno oduševljen i srdačan. Sav grad bijaše svečano okićen. Pred kolodvorom podigoše gradjani veličanstven slavoluk a uzanj krasnu tribunu, gdje je carske supruge čekala majka udova, prieštolonasliednik Mihajlo, te svi veliki knezovi, kneginje, ministri i državni dostojanstvenici.

Sa kolodvora odputiše se carski supruzi u kazansku katedralu, gdje ih je dočekao i pozdravio metropolita. Odatle povezoše se u zimsku palaču svuda oduševljeno i srdačno pozdravljeni.

Italija. Dne 26. t. mj. izašla je u Rimu nova enciklika sv. Otca, u kojoj razpravlja o kršćanskoj demokraciji, koja bi imala ublažiti težko stanje nižih slojeva ljudstva. U noći od dne 26. na 27. preminuo je u Milanu najveći talijanski glazbenik Verdi nakon dulje i težke bolesti.

Englezka. Nakon smrti kraljice Viktorije bijaše proglašen njezinim nasliednikom princ Albert, koji je uzeo ime i naslov Eduard VII. Novi kralj upravio je na parlamenrt, koji bijaše odmah sazvan, svoju poruku, u kojoj kaže, da se nada kako čitava zemlja sudjeluje u težkom gubitku. Djelovanje pokojne kraljice za blagostanje zemlje kano i njezino mudro vladanje ostati će podanikom englezke države za uviek u zahvalnoj uspomeni.

Mrtvo tjelo kraljice prenesti će se dne 2. febrara t. g. posebnim vlakom u London, a odanle u Windsor, gdje će biti istog dana položeno u grobnicu uz pokojnog kraljičinog supruga princa Alberta.

P. n. gg. predplatnicima!

Prosliedjujemo i danas prilagati p. n. gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko po izmaku tog roka ne namiri duga, obustavljamo mu list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Toliko neka si zapamte svi oni, koji danas dobe zeleni listić, te oni koji će ga do koji dan dobiti, ako medjutim nisu već priposlali predplatu.

UPRAVA.

Mjestne:

Pokladne zabave ovog mesopusta. Odbor Čitaonice i Sokola odlučio je prirediti još sliedeće zabave:

Dne 2. febrara Veliki ples Sokola,
„ 9. „ Damski ples Čitaonice,
„ 16. „ „Proljetni čar“, ljetno kostumirani ples Čitaonice,
„ 19. „ Maškarada Sokola.

Dakle veselo! Mladići i djevojke podbrusite pete, dok je vrieme, jer kasnije valja pokoru činiti!

Hrvatska čitaonica u Medullinu, imala je dne 21. t. mj. svoju jedanaestu glavnu skupštinu, na kojoj bje izabran sliedeći odbor: Josip Grakalić od Josipa, predsjednik; Jure Vojak od Tome, podpredsjednik; Josip Radošević, tajnik; Luka Lazarić od Ivana, blagajnik. Ivan Lazarić od Jurja i Josip Cukon, odbornici a Ante Žmak i Vid Cukon, revizori.

Istu večer a u veselome družtvu sabrao je družtveni tajnik K 4·10, koje je uručio g. Jakovu Kireu. Živili darovatelji!

Pokrajinske:

Premještenje i imenovanja. C. k. savjetnik okružnoga suda u Rovinju g. Jerolim pl. Tartaglia premješten bijaše u istom svojstvu k okružnomu sudu u Split. Na njegovo mjesto bijaše imenovan tajnik zemaljskoga suda u Zadru gosp. dr. Antun Verona. — Kod c. kr. namjestničtva za Primorje bijahu imenovani u gradjevnoj struci: g. Eduard Bonavia c. k. nadmjernik gradjevnim savjetnikom; gg. mjernici Hugo Rudan i Karlo Oberst c. kr. nadmjernici; gradjevni pristav g. Arturo Glessig c. kr. mjernikom. — Naš zemljak g. Josip Slavić rodom iz Varljenih — občina Kastav — imenovan bijaše elektroteknikom kod državnog telefona u Trstu. Čestitamo!

Promaknuće. Ravnatelj trgovačke pomorske akademije u Trstu g. Evgen Gelcich dobio je naslov i značaj vladinog savjetnika i bijaše promaknut u VI. platežni razred.

† **Antun Hlanuda.** Iz Veprinca javljaju nam žalostnu viest, da je tamo preminuo nakon dugotrajne bolesti čestiti naš starac Antun Hlanuda providjen sv. sakramenti u dobi od 66 godina. Punih 6 godina bijaše vriedni Hlanuda občinskim načelnikom u Veprincu, te je svomu puku služio vjerno i pošteno.

Naš Hlanuda nebijaše učena glava, al bijaše bistre glave i mudre pameti, te se je vazda i pred svakim skromno ponašao. Ljubio je nada sve svoju rodnu grudu i svoj materinski jezik, kojim se je i služio u občinskoj upravi. On je siromah doživio, da se danas na občini taj jezik progoni, nu pošao je na drugi sviet čvrstim osvjedočenjem, da će opet zavladati u uredu občine Veprinac hrvatski jezik. Viečni pokoj čestitomu mužu!

Sramotan popis pučanstva u Istri. Naši narodni protivnici hoće pod silu, da dokažu popisom pučanstva, da je Istra talijanska. Našega naroda pokrasti će nam na hiljade u svih onih občinah Istre, kojimi upravljaju naši krvni neprijatelji. U tom obziru proći će najgore porečki politički kotar, napose bujski sudbeni kotar, gdje će talijanaške občinske uprave upisati redomice tamošnje Hrvate medju Talijane. Znajuć to poslali smo u onaj kotar posebnoga našega pouzdanika, da se osvjedoči na licu mjesta, kako tamošnji talijanaši provadjaju popis puka. Taj naš pouzdanik bio je u občinah Humak (Umag), Bertonigla i Buje, i to u selih Lovrečica, Materada, Juričani, Čepljani, Cakinje, Petrovija, Krasica itd.

U ime občine Humak popisuje pučanstvo občinski savjetnik i narodni odpadnik Tomica (Tomizza). On izpuni sve rubrike popisnog arka, jedino izpusti XIII. rubriku, koja govori o občevnom jeziku. Upitan zašto neizpuni i onu rubriku, odgovara, da će to već tamo (na občini) izpuniti. Na taj način biti će svi stanovnici one občine upisani kano čisti Talijani.

Čestiti naši Krasičani nisu se dali presliepiti. Oni se upišaše svi — osim dvih obitelji — kao Hrvati. One dvie obitelji nisu starinom iz Krasice.

U Krasicu je došao iz Poreča politički činovnik, da pregleda izvršeni popis, te je išao od kuće do kuće te izpitivao, da li popis odgovara istini t. j. da li su u istinu popisani Hrvati.

Mi neimamo ništa proti tomu, da je došao vladin komesar pogledati popis u Krasicu, dapače zahtjevamo od političke oblasti u Poreču, da pregleda sve občine i sva sela, te da se uvjeri jeli popis pravedno i po zakonu proveden. Kako u Istri provadja se popis puka i u Trstu. Radi toga je političko družtvo pismenim podneskom zahtjevalo, da se oduzme talijanaskomu magistratu taj posao, jer će se

inače preko polovice tršćanskih Slovena izgubiti. To isto imala bi vlada učiniti i za Istru bez obzira, da li općinami upravljaju Talijani ili Hrvati i Slovenci. Neučini li toga vlada, tada možemo očekivati, da će nas Talijani u Trstu i u Istri oslieпariti za biljade i biljade našega pučanstva.

Nepristranost g. Schaffenhauera!? Odkad bijaše sadašnji upravitelj c. kr. političke oblasti u Kopru, namjestnički savjetnik g. Schaffenhauer pl. Neys, premješten iz Poreča u Kopar, čini nam se kao da se je preporodio.

Mi ga poznasmo već davno prije nego li je došao u Poreč, nu ostalo nam je najbolje u pameti njegovo djelovanje u Poreču. Nalazimo ga tamo ne samo na čelu kotarske oblasti, već i kano vladinog zastupnika u zemaljskom saboru. Vidimo ga u sabornici, gdje se svija i uvija pod nemilosrdnimi udarci, koje mu zadavaše talijanski zastupnici radi njegove militavosti i nesposobnosti. Čujemo ga, gdje se brani zubi i nokti proti udarcem, ali se obraniti nemože nit neznade. Slušamo ga gdje plače i jauče radi talijanske bezobraznosti i drzovitosti, koju će on već ukrotiti.

Izvan sabornice on je sladak kano med i gladak kano jegulja — sa našimi. Oko mu sieva, stišće pest kad govori o brutalnosti Talijana u i izvan sabornice — proti njemu i proti našim.

Zastupnici većine ruže ga i napadaju javno u sabornici, a u privatnom razgovoru s našimi nenalaze dosta pogrde i smiešnosti, kojom g. vladinoga zastupnika obasiplju. Saborski zapisnici onog zasjedanja puni su tužno — smiešnih prizora, što ih je doživio g. Schaffenhauer pl. Neys u sabornici.

Posliednji udarac zadao mu je zemaljski kapetan i saborski predsjednik g. Campitelli proglasiv ga u otvorenom pismu, priobćenom u bečkoj „Novoj Pressi" smiešnim i nesposobnim. Nakon toga morao se je g. Schaffenhauer iz Poreča seliti i došao je u Kopar na mjesto c. k. kotarskoga poglavara.

Tuj je on odmah zaboravio na sve poruge i pogrde, koje je doživio u Poreču od talijanske gospode. Tuj se je on izmirio i složio sa onom svojtom, koja se grozi nam i Austriji sa 30 milijuna Talijana, koji ju brane i štite. Od tada bijaše u Kopru svakojakih izgreda i nemira medju gradjanstvom, svakakvih demonstracija proti vladinim ljudem i njezinim naredbam, proti c. kr. profesorom i hrvatsko-slovenskim djakom, nu sve je to znao g. Schaffenhauer tako mudro udesiti, da su njegovi novi prijatelji i ljubimci dobro prošli.

Njegova je zasluga što bijaše podieljena občina Pomjan što bijaše davna želja koparskih Talijana. Diobom te občine htjeli su doći do većine fiduciara u zapadnom izborničtvu izvanjskih občina Istre. I došli su! Njemu imadu zahvaliti, što su bile onako krasno podieljene izborne sekcije u koparskom političkom kotaru; on imade nemalu zaslugu što je onako izorno proveden izbor fiduciara za V. i IV. kuriju u Škofljah, Lazaretu, Novoj Vasi itd. itd.

Zadnju uslugu, koju je mogao izkazati g. Schaffenhauer pl. Neys Talijanom bijaše ona na dan izbora zastupnika IV. kurije u Kopru.

Hrvatsko-slovenskih fiduciara bijaše na izboru preko 60 a talijanaških niti 30. Naša većina izabere trojicu fiduciara u izbornu komisiju a g. Schaffenhauer pl. Neys nije izabrao samo drugu trojicu iz redova talijanske većine, već dapače i četvrtoga, odnosno sedmoga člana komisije. Na taj način imala je talijanska manjina fiduciara, većinu u komisiji t. j. predsjednika i 3 člana.

Nam, običnim ljudem čini se takav postupak c. kr. činovnika pristranim a g. Schaffenhauer pl. Neys opravdati će ga valjda tim, da je košulja bliža od gaća.

(P. S. Molimo naše prijatelje u Poreču, Lošinju, Vodnjanu, itd. da nam jave, je su li gdje hrvatske manjine imale većinu u izbornih komisijah.)

Zašto su Bujci demonstrirali proti talijanskom političkom družtvu Istre? Držeći se talijanskih novinah, priobćili smo nedavno, da je u Bujah glasovao u izborničtvu gradova samo jedan gradjanim za kandidata talijanskoga političkoga družtva za Istru, glasovitoga Bartoli-a. Tu demonstraciju su pripisali Bujcem protivni listovi nekakvoj osobnoj osveti bujskoga načelnika proti talijanskomu kandidatu, koji da je kao odvjetnik branio pred sudom nekog osobnog protivnika rečenog načelnika. U tom smislu pisao je i tršćanski „židovčić" koreći cštro Bujce radi toga, što su izdali narodnu stvar.

Občinski savjetnik iz Buja Antun Milos poslao je „židovčiću" pozivom na §. 19. tiskavnoga zakona službeni izpravak, u kojem kaže, da nije istina, da su se htjeli Bujci osvetiti kandidatu Bartoli-u radi toga, što je zastupao na sudu neku osobu, već da je istina, da je pristupilo izboru samih šest bujskih gradjana, koji su glasovali bielimi listići kao „znak svečanog prosvjeda proti talijanskomu političkomu družtvu za Istru, koje je, povriedivši družtvena pravila predložilo, i preporučilo kandidata za carevinsko vieće a da nije pozvalo po običaju izbornike ili njihove zastupnike i pouzdanike radi izbora kandidata".

Osveta bujskih gradjana naperena je proti talijanskom političkom družtvu ili njegovom odboru sa Bennati-em na čelu, koje samovoljno talijanskim izbornikom Istre nametao i skidao kandidate.

Talijansko političko družtvo u obće, napose šijor Bennati, može biti zadovoljan sa talijanskimi demonstracijami u Bujah i u Kopru.

Imena puteva u Opatiji. Od tamo nam pišu, da će občinsko zastupstvo okrstiti sve staze i puteve u našoj Opatiji i u njezinoj okolici. Sl. zastupstvu preporučamo i mi, da zadrži svuda, gdje je moguće starinska hrvatska imena, a gdje treba koje novo ime, ili staro promjeniti, neka nastoji, da se nijedan tudji naziv neuzme u našu hrvatsku starinu. Dakle, svakomu svoje — i što komu Bog dade!

Nasliedovanja vriedno. Nekolicina tršćanskih Hrvata, koji se sakupljaju u kavani „Specchi" sabrali su svoticu od 20 kruna za slovensku djačku zakladu u Trstu, a na uspomenu čestitoga 80-godišnjega starca Josipa Merlaka iz susjednog Škednja, koji je na dan izbora za V. kuriju, vršeći svoju rodoljubnu dužnost uslied strašne bure našao smrt. Slava pokojnomu uzor-rodoljubu a čast njegovim štovateljem, koje bismo morali u svakoj prigodi slieditи.

Občina Volosko dobila pravdu. Dugo je vodila občina Volosko pravdu radi nekog posjeda sa gdjom. L. Toncich, rodjenom Palaj. U dvih prvih molbah dobila je pravdu gdja Toncich a trećoj i zadnjoj občina, kojoj mora gdja Toncich platiti skoro 200 kruna za troškove pravde.

Treći brzovlak izmedju Beča i Trsta. Od 1. febrara t. g. uvesti će južna željeznica treći brzovlak izmedju Beča i Trsta.

Iz Beča će odlaziti taj brzovlak u 7 sati na večer a u Trst će doći u 7·10 u jutro.

Iz Trsta odlaziti će u 6·35 poslie podne, a u Beč će doći u 6·45 u jutro.

Taj će se vlak zaustavljati na sliedećih postajah: Nabrežina, Divača, Sv. Petar, Ljubljana, Zidanimost, Maribor, Grac, Bruck na Muri, Mürzuschlag, Semmering, Gloggnitz, Bečko Novomjesto.

Najveća jedrenjača. Trgovačka tvrdka F. Laeisz iz Hamburga naručila je u Goestenmündenu u Njemačkoj ogromnu ladju jedrenjaču sa pet jarbola, koja će biti dugačka 400 stopa, 53½ stope široka a 33½ stopa duboka.

Ova jedrenjača biti će najveća od svih poznatih ladja na jedra. Nositi će 8200 tona dočim nosi najveća do sada poznata jedrenjača iste tvrdke „Potosi" 6200 tona.

Stari hrvatski napis u stolnoj crkvi na Rieci. Od tamo pišu nam, da se sada popravlja riečka stolna crkva, koja služi na ures onom gradu. U toj crkvi imade mnogo starih hrvatskih napisa, medju koji mi se izliče osobito jedan 350 godina star, koji glasi u današnjem pravopisu.

„Ovi grob je pokril moje majke kosti.
Ke smrt mi je dala velike žalosti.
Krepih se u vslavem svetu pribiva,
Ufajući da duša već raj uživa.

Fran.co Calucci plovan rečki".

Odzgor je latinski: „Slava Bogu" 1665, dne 17. marča.

Ovo je takodjer dokaz, da prebivaju na Rieci od davne starine Ungarezi i istarski iredentisti!!

„Željeznica". U Spljetu je izišao novi list pod naslovom „Željeznica". U njemu će se zagovarati željezničko pitanje u Dalmaciji.

Nova slika Celestina Medovića. Naš slavni slikar Medović izradio je novu sliku „Doluzak Hrvata", koja je savršenije djelo i od samih „Bukanalija". Prikazan je veličajan prizor, kako sa visoke planine nekoliko savršeno složnih osoba gledaju zapad sunca na Jadranskom moru, te kliču od udivljenja, ili poniču nikom od strahopočitanja pred ljepotom božje prirode. Uvažena ilustracija „Die Moderne Kunst" proglasila je Medovićeve „Bukanalije" jednim od najsavršenijih djela devetnaestoga vieka kod svih naroda.

Članovom „Matice Hrvatske", koji žele imati vrlo ukusno i veoma solidno vezane „Matičine" knjige, preporučamo mnogogodišnjega knjigovežu „Matice Hrvatske", g. Ivana Schneidera u Zagrebu.

Njegovi vezovi jesu veoma krasni a ciene nizke (Vidi njegov oglas u zadnjem broju.)

Za družbu sv. Cirila i Metoda. Prigodom obdržavanja II. redovite glavne skupštine družtva „Sloga" u Zametu, sabrali su članovi iste u gostioni Zvane Blečića **K 25·83** Živili!

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu obdržavati će redovitu glavnu skupštinu dne 2. veljače u prostorijama narodnog doma sa običnim dnevnim redom.

Time se preporučuje članicama, da čim mnogobrojno dodju.

Djačkom pripomoćnom društvu u Pazinu priposlaše od 1 septembra do konca oktobra 1900 kao prinos utemeljenoj svoti — gospoda: Halama Fran, župnik, Sumbreg K 100, Trinajstić Ivan, župeupravitelj, Dobrinj K 50, Andrejčić Ante, župnik, Baška K 50, Kalac Ante, nadžupnik, Buzet K 40 i Frulić Šime, župnik, Grdoselo K 10.

Prinos kao redoviti članovi gg.: N. N. Trst K 12, Roža Josip, c. kr. profesor, Pazin K 12, Rajko Ivan, Kringa K 10, Kanfanarci K 20, Kanla Ivan, kapelan Hrušica K 10, Mauroviċ dr. Andrija, Zagreb K. 10, Pliverić dr. Josip, sveuč. profesor, Zagreb K 10, Jakšić dr. Miho ban. savjetnik, Zagreb K 10, Pliverić Ivan kanonik, Zagreb K 10, Šipuš Niko, veletržac, Sisak K 10, Mažurana Vladko, Zagreb K 10, Bylica Andrej K., Medulin K 10, Predoević dr. Albert odvj., Zagreb K 10, Miholnić Antica, Cres K 5, Turato Niko, kanonik, Cres K 5, Maričić R. um. naduċitelj, Cres K 5, Buršić Ante. trgovac, Pazin K 5, Matika Jos. opć. pisar, Pazin K 1.

kao podpore gg.

Premus dr. Dinko, prebendar, Zagreb K 4, Bezuk Gjuro, vlastel. ravnatelj Zagreb K 4, Starec Ante, prebendar Zagreb K 4.

Kao darove, zapise i ino gg.:

„U ime Boga," K 200, Grižon Nazarij i Kutet Ivan sabranih prigodom izbora načelnika u Dekanih K 55·33, Matejčić Franjo, c. kr. gimn ravnatelj K 50, Gabrielić Ivan, župnik sabranih dne 3. septembra 1900. K 39. Razni darovali prigodom otvorenja Tinjanske čitaonice K 36, Grašić Josip, župnik, Beram istom prigodom dao K 10, Kinkela M., Franċići sabranih prigodom vjenčanja gdjce Spinčić Ivke sa g. Rud. Bekar, c. kr. pristavom porezn. ureda, Volosko K 32·10. Sabrano za jabuke kod Šima Defara u Tinjanu K 31·10. Sabrano prigodom objeda kod gosp P. Filiplića, župnika u Žminju K 25·30. N. N. Pazin, dao K 20. Trinajstić dr. Matko, odvjetnik, Buzet, darovao prvu svotu od K 20. Sabrao Vinko Šepić prigodom srebrnog pira g. Medvedić Ivana, Klana K 20. Strnak Josip, kurat i drg., Podgrad, mjesto vjenca na grob časth. g. Tif Lovra K 16. Sabrano prigodom instalacije Medjimorca Mihovila, župnika Sušak K 15·80. Grašić Josip, župnik Beram, nepredvidjene kamate K 15·16. Kuret Ivan, Dekani, sabrano na shodu u selu Babići K 13·57, Filiplić Pravdoslav, župnik, Žminj K 12, Pečenko Karolina, Pazin K 10, Prenc Martin, župnik, sv. Ivanac K 10, Matejčić Fran, c. kr. gimn. ravnatelj K 10, Sabrano od N. u N. K 10, Sakupila Baša Marija, Dobrinj K 8, Dvoje gg. častnika po gosp. prof. Purić Josipu u Zagrebu K 7, Pravdoslav Filiplić, župnik, Žminj K, 6, Kurelić Josip, Pićan K 5, Kurelić dr. Šime sabrao kod Bertoša A. K 4, Dvorčić Jakov, Buzet, sabrao K 4, Pečenko Karolina, Pazin sabrala K 4, Petorica dala na buretskom sajmu K 3·70, Drašćić Jakov, Sv. Martin, Buzet K 2, Šileny Vaclav po Filiplić P. župniku K 1·10, N., Pazin, za grozd K —·10, N., Pazin nadjenih K —·10

Poslaše tekom mjeseca studenog (novembra 1900.) Kao utemelitelji Profesorski sbor gornjogradske gimnazije u Zagrebu K 110, Suk dr. F. opat Zagreb K 50, Laginja dr. Mate odvjetnik Pulj K 40, K 40, Orbanić Josip nadžupnik Pazin K 25, Hradek Vjenceslav župnik Novaki K 25, Kropek Stjepan župnik Stari Pazin K 20. Marjanović dr. Luka, Zagreb K 10, Tomažić Niko, Zagreb K 10. Hrdy Ferdo, svećenik, sv. Lovreč Labinski K 10, Šebesta Ante, kapelan, Cerje K 10, Velan Franjo, kapelan, Kopriva K 5,

Nadalje darove, zapise i ino:

Bratovšćina hrv. ljudi, Kastav K 400, Sabrano prigodom ženidbe gdjce Josipe Rimanić sa g. Antunom Pikulić Vranja K 24·32. Pogrebno društvo sv. Marija Magdalena K 20, Grego Niko, svećenik, Omišalj sabranih K 18·40, Orbanić Josip, prošt, Pazin K 15, I. H. Trst K 12, Filiplić Pravko, župnik, Žminj sabrao K 12, Trinajstić dr. Dinko, mjesto vjenca na odar čast. Velana Frana, kapelana, Pazin K 10, N. N. Grdoselo, za izgubljenu okladu K 10, A. Š. Trst K 8, Frankola Franjo, kapelan, Pazin mjesto vjenca na odar čast. Velan Frana K 5, Šepuka Josip sabrao u svojoj kući Pazin K 4·10, Kuret Ivan, nabrao medju seljacima, Dekani K 3, N. N. Pazin K 3, Klun Zorko, kapelan K 2.

Priposlaše tekom decembra 1900:

a) kao utemeljitelji gg.

Kalac Anton, nadžupnik, Buzet K 20, Dukić Fran, trgovac Kastav K 10, Grašić Josip, župnik, Beram K 40. Prof. Zbor k. realne gimnazije, Zagreb K 52. Jakac Jakov c. kr. učitelj, Kopar K 30, Butar dr. Ante, ljećnik, Pazin K 50. Vanik Josip, župnik, Krbune K 10. Frulić Šime, župnik, Grdoselo, K 10. Vitezić Bartul, župnik, Lindar K 80.

b) kao redoviti članovi gg. Šimecki Niko, Karlovac, prinos za g. 1900 K 20, Jelušić Mirko, općinski glavar, Kastav K 10, Mičetić Ante, župnik, Roč K 10. Deminko Henrik, c. kr. kotarski školski nadzornik Kopar K 5, Kregan Rudolf c. kr. namj. eficijal Kopar K 5, Franković Fran, c. kr. prof. K 5, Kušar dr. Valentin c. kr. prof. K 5, Pančur Fran c. kr. prof. K 5, Subić Albert c. kr. prof. K 5, Kristofić Mate c. kr. učitelj u kaznioni K 5, Ujčić Niko, graditelj K 10.

Kao podupirajući članovi gg.: Šepić Mate, Kastav K 5, Kraševec Ivan učitelj, Škedanj K 2, Kristofić Zigm. željez. činovnik; Kristofić Olga, Nada i Vilim; Franković Marija, Contin ud. Apolonija, Sucontrero Karolina, Orel Amalija, Orel Fran, učitelj, Sabadin Ivan, Sabadin Jakov učitelj, Bratković Fran, Crnotić N., Fabić Andre, Ferijančić Josip, Gorjup N., Jejčić Fran, Jelušić Fran, Kobalj Fran, Kramar Fran, Rakar Mate, Ruder Andrej, Samec Mart., Sever N., Saju N., Strapi Jakov, Troha N. (c. kr. nadstražar) Vales Vjekoslav, Vardjan Ivan, Visintin Ivan, Vouk N., Židanik N., svi iz Kopra po 1 Krunu K 32, Pivk Fran c. kr. stražar Kopar K 2.

Darovi: Društvo „Trebević" Sarajevo, sabranih K 9·60. Dolžan Jure, Vodice sabranih prigodom vjenčanja gdjce Marice Sanković, Dane K 14, Erman Ivan, sabranih u krčmi Peteh Mata, Žminj K 3, Jazbec Vjekoslav, Zagreb K 7, Draganec Ivan Zagreb K 10, Rauer P. Bedekovščina K 8, Šnap Zlatko, Osjek K 12, Solar F. mladji, Zagreb K 10, Djaci gornjogradske gimnazije Zagreb K 50, Severinski R. K 22·60, II. razred gornjogradske gimnazije, Zagreb K 18·14, Cerovski Ivan, župnik, Hernetić K 25, Gašparac dr. A. odvj. Vel. Gorica K 12, Gašparac dr. A odvj. Vel. Gorica K 10, Gospodja N. N. K 10, Nanicini Dragutin vlastel. nadšum. Djakovo K 10. U krčmi Francela u Kastvu na imendan Terezesabranih K 16·20. Prigodom predstave u čitaonice u Pazinu sabranih K 16·95. Čisti dobitak tombole igrane na predlog uč. Marki, Roč, K 2. Crvar dr. Gjuro odvj. kand., Trst K 5. Ražem Hrabar sabranih prigodom vjenčanja gdjce Elize Kocelj sa gosp. Perlot Ivanom, Barkovlje K 17, Bunc Ivan c, kr. uč. nadzornik na uspomenu prigodom smrti Mankoč Jakova u Trstu K 10. Trinajstić dr. Dinko, Pazin, kao zgora K 10, N. u. N. pogrješno pridržan novac K 1, Trinajstić dr. Dinko za oprost čestitanja K 8, Spinčić Vjekoslav, Volosko, isto K 5, Zamlić Vinko Volosko isto K 5, Janežić dr. Konrad Volosko isto K 5, Stanger dr. Andre Volosko, isto K 5, Trinajstić dr. Matko Buzet isto K 5, Slokovič Liberal, župnik, Supetar isto K 5, Tomičić Viktor, posj. Volosko, isto K 10. Grašić Josip, župnik, Beram, isto K 6, Pečenko Karolina, Pazin, sabranih K 13·06 „U ime Boga" K 2·00, Flego Fran, trgovac, Počekaj K 2, Flego Ante, Vrh K 2, Stule Ante iz Grgara K 2. Na krstitkeh Tomislava iz Buzeta sabranih 27·30. N. u Trstu za oprost čestitanja K 10. N. u Pazinu isto K 20. Tarokisti Pazinski na prvom sjelu K 40: na drugom sjelu K 22. Medvedić Ivan. Klana, sabranih K 2. Vidošić Josip, občinski tajnik, Boljun, za oprost čestitanja K 2. Mandić Josip, Pazin, isto K 4. Na Silvestrovo u čitaonici u Pazinu sabranih K 29·44.

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Plovitbeni red.

Ugarsko-hrvatsko par. družtvo.

Pruga Rieka—Trst.

Polazak Dol.	Polazak Odl.	Dan	Luka	Povratak Dan	Povratak Dol.	Povratak Odl.
—	7—		Rieka		8·30	—
7·45	7·55		Opatija		2·35	2·45
8·15	8·20	Srijeda	Lovran	Ponedjeljak	2·10	2·15
8·45	8·55		Moščenice		1·35	1·45
9·20	9·25		Berseč		1·05	1·10
10·10	10·25		Rabac		12·05	12·20
11·55	12·30		Cres		10·—	10·35
4·30	6·—	Sr. Oct.	Pula	Ned. P.	2·30	6·—
6·30	6·40		Fazana		1·50	2·—
8·10	8·30	Četvrtak	Rovinj		11·50	12·20
9·40	10·—		Poreč	Nedjelja	10·10	10·40
12·20	12·40		Piran		7·20	7·50
2·—	—		Trst		—	6·—

Pruga Rieka — Pula.

—	7·—		Rieka		3·20	—
7·30	7·40		Opatija		2·40	2·50
7·55	8·05	Svaki	Lovran	Svaki	2·15	2·25
8·35	8·45	ponedjeljak i petak	Moščenice	utorak i subotu	1·35	1·45
9·—	9·10		Berseč		1·10	1·20
9·55	10·05		Rabac		12·15	12·25
11·20	11·50		Cres		10·30	11·—
3·50	—		Pula		—	6·30

Pruga Rieka—Lošinj.

—	8·—		Rieka		2·35	—
8·30	8·40		Opatija		1·55	2·05
8·55	9·05		Lovran		1·30	1·40
9·35	9·45		Moščenice		12·50	1·—
10·—	10·10	Srieda	Berseč	Četvrtak	12·25	12·35
1·40	12·—		Cres		10·35	10·55
1·15	1·25		Martinšćica		9·10	9·20
2·10	2·20		Osor		8·15	8·25
4·05	—		Mali Lošinj		—	6·30

Pruga Rieka—Krk.

Svaki dan.

—	12·30	Rieka		9·20	—
1·30	1·40	Omišalj		8·10	8·20
2·20	2·30	Malinska		7·20	7·30
3·—	3·10	Glavotok		6·40	6·50
4·—	4·10	Merag		5·40	5·50
14·50	—	Krk		—	5·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Pula.

Svaki četvrtak.

—	7·—	Rieka		9·—	—
7·30	8·15	Opatija		8·15	8·30
2·30	—	Pula		—	4·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Lošinj.

Svaku subotu.

—	7·—	Rieka		9·—	—
7·30	8·15	Opatija		8·15	8·30
12·30	—	M. Lošinj		—	4·—

Pruga Rieka—Opatija i natrag.

Odlazak iz Rieke u Opatiju:
Svaki dan u 7, 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7 po „

Odlazak iz Opatije na Rieku.
Svaki dan u 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 po „

Družtvo S. Topić i dr.

Pruga Trst—Metković—Kotor.

—	7—		Trst		10—	—
—	—		Izola*)		—	—
8·15	8·45	Četvrtak	Piran	Ponedjeljak	—	—
12·—	—·30		Rovinj		—	—
2·30	3·30		Pula		1·15	2·—
7·45	9·30		M. Lošinj	Nedj.	8·15	9·—
2·30	5·30	Petak	Zadar		2·45	3·30
1·30	5·30		Spljet	S. N.	2·—	5·—
7·—	9·—	Ned.	Metković	Č. P.	3·—	7·30
11·30	—	Pon.	Kotor	Srieda	—	9·—

*) Od 1. aprila do konca oktobra ide se Izola redovito svakoga dolazak za ost u Piran, Rovinj, Pula i Mali Lošinj pri odlasku.
Od 1. novembra do konca marca pristaje se u Izoli medjutim.

Pruga Trst—Korčula.

—	7·—		Trst	Petak	6·15	—
1·—	2·30	Redci.	Pula	Č. Pet.	11·—	—·15
6·30	7·45		M. Lošinj		6·—	7·—
—·30	3·—	Pon.	Zadar		11·15	1·15
10·15	1·30		Spljet	Sr. Č.	9·—	4·—
—·30	—	Utor.	Korčula	Utor.	—	2·30

Družtvo Istarsko-Tršćansko.

Pruga Rovinj—Trst.

Svaki ponedjeljak, srieda i petak

—	6·—	Pon.	Rovinj	Sried.	8·40	—
6·35	6·40	„	Osor	„	—	—
7·10	5·45	Po. Ut.	Poreč	U. Sr.	7·—	7·30
6·25	6·30	Utor.	Novigrad	U.	6·15	6·20
8·—	8·05	„	Piran	„	4·40	4·45
9·15	—	„	Trst	„	—	3·30

Isti je red za srieda i petak.

Pruga Pula—Trst.

Svaki dan.

Odl.		Dol.
6·30	Pula	2·42
7·15	Fazana	2·—
8·32	Rovinj	12·42
9·17	Vrsar	11·50
9·49	Poreč	11·50
10·39	Novi grad	10·10
11·29	Umag	9·20
12·09	Salvore	8·48
12·50	Piran	6·52
2·45	Trst	0·10

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

L. Malitzky

Pola, Via Sergia 65. - urar i srebrnar - Pola, Via Sergia 65.

preporuča

bogatu zalihu

žepnih i sobnih satova raznih kovina i vrsti, dalje **svakovrstnih zlatnih i srebrnih stvari,** n. pr. **prstena, naušnica, narukvica, lanaca, igala, gumba** itd., sve najprikladnije

za darove o priliki sv. potvrde (berme).

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli, u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Nenadkriljivo sredstvo proti bolestim želudca i probavila jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz Ljekarne

„k crnom orlu" K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, ponamjkanje tekla, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, slavoboljenje, grčevi, zatvor tiela; hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara** prašak, osobito posije prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih bilinskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Ciena bočice **1 kr. 40 fil.** poslom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne** „k crnom orlu" K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jersam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5 X. 1900.

Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. I-tini za volju moram Vam priznati, da ću taj lijek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam doseže bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprolaznjivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.

Dr. Rudolfo Šlumpf.

Radu prilivaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da **samo ona** i kod dulje porabe nikakvih štetnih posljedica neostavlja.

Slijepana pl. Frankvić,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Trputčev sok koji se upotrebljava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA U LJUBLJANI

Špitalska ulica br. 2.

Kupnja i prodaja

svih vrsti

renta, državnih papira, založnih pisama, srećaka, novaca, valuta,

i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Posude na vriednostne papire

uz nizke kamate.

Osjeguranje proti gubitku na kurzu.

Promese za sve vucitbe.

Primanje novčanih uložaka

na

uložne knjižice, na tekući račun,

na **girokonto** sa 4½% kamatima od dana uložka do dana digunća.

Eskomptira mjenice najkulantnije.

Burzovne naručbe!

Broj 10. U Puli, dne 1. febrara 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se po temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pozor!

Tko ne bude primio budući broj, tomu je list radi nepodmirenja duga ustavljen.

Uprava „N. Sloge".

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Kralj Eduard VII.

Opet je došla jednom do porabe ovih dana poznata povjestnička rečenica: „kralj je umro — živio kralj!"

Jedva složiše mrtvo tjelo kraljice Viktorije na sjajan mrtvački odar u kraljevskoj palači u Osbornu, ukreao se je priestolonasliednik, velski princ Albert sa bratom vojvodom od Cónnaughta i sinom vojvodom od Yorka za Porthsmouth, odkuda je odmah nastavio put u London. Čim je priestolonasliednik stupio na palubu ladje „Albert", podignuta bijaše kraljevska zastava. Stigav u London uputi se priestolonasliednik nakon kratkog počitka u sjajnih kočijah u palaču sv. Jakova, gdje se je bio sastao veliki državni tajni savjet.

Priestolonasliednik nagovori zatim tajno vieće ovako:

„Nikada Vas neću više u tužnijoj okolnosti nagovoriti. Najprije mi je izpuniti žalostnu dužnost, da Vam priobćim smrt moje drage majke, kraljice. Znadem, kako duboko sudjelujete Vi i sav narod, te da se neću prevariti, kažem li, da i sav sviet kod tog nenaknadivog gubitka, koji nas je snašao, čuti s nami. Netrebam tekar kazati, da ću uviek nastojati, da sliedim stope pokojne kraljice. Preuzimajuć na sebe težku zadaću, čvrsto sam odlučio, da budem ustavan vladar u najstrožijem smislu rieči i do svog zadnjeg daha radim za dobro i napredak našega naroda.

Odlučio sam poprimiti ime Eduard, koje je već bilo nošeno po šestorici mojih predšastnika. Pri tomu neomalovažujem ime Albert, koje sam nasliedio od mog uviek oplakivanog velikog i mudrog otca, koji je, kako mislim, uz obćenito odobrenje, pod imenom Alberta „dobrog" poznat, i kojega ime, kako želim neka stoji osamljeno".

Zatim je novi kralj položio zakletvu na ustav, a njemu se zakleše prisutni vojvode, ostali članovi kraljevske obitelji, ministri i državni savjetnici.

Iza toga bijaše sastavljen kraljevski proglas.

Sliedećeg dana u 10 sati prije podne proglašen je novi kralj javno pred palačom sv. Jakova kruljem Velike Britanije i Irske te carem Indije.

Po englezkom ustavu sastaje se parlament povodom smrti kralja za 24 sata bez naročitoga saziva. Tako se je i ovaj put sastao parlament sliedećeg dana nakon smrti kraljice Viktorije, da položi prisegu vjernosti novomu kralju Eduardu VII.

Novi kralj Englezke, ili kako ju obćenito zovu Velike Britanije, rodio se je god. 1841. te zadobi na krstu ime Albert po knezu otcu i Eduard po majčinom otcu.

God. 1849. pokazao se je mladi priestolonasliednik prvi put u Londonu, gdje je kod neke svečanosti zastupao svoju bolestnu majku.

Mladi princ počeo je za rano putovati te neima stalno živućeg vladara, koji je toliko putovao kano on. God. 1850. pošao je mladi princ sa roditelji u Belgiju a god. 1855. u Francezku.

God. 1859. navrši princ 18. godinu i bijaše proglašen punoljetnim i riešen skrbničtva. Nakon toga proputovao je većio dio Europe i posjetio tom prilikom papu Pia IX. Vrativ se kući, započeo je sveučilištne nauke u Edimburgu. Nu kako ga je želja vukla za putovanjem, zapusti nauke te se poda na put u Ameriku. Prije svojih zarukah sa kneginjom Aleksandrom iz Danske, zaplovio je iz Trsta put iztoka, posjetiv Svetu zemlju, Siriju, na povratku Grčku, Carigrad itd.

God. 1863. vienčao se s kneginjom Aleksandrom u kapeli sv. Gjurgja u kraljevskoj palači u Windsoru. Iz toga braka rodilo se petero djece, od koje su još te na životu četiri.

Kralj Eduard naužival se je za svojih mladjih dana obilno svih slastih života, te je veoma malo utjecao u javne odnošaje svoje domovine.

Radi toga i je težko unapried kazati, hoće li on sada kao vladar sliediti stope svoje majke ili će uvesti promjena u nutarnju i izvanjsku politiku svoje države. On je doduše nastupio vladu više u staračkoj nego li u muževnoj dobi, te je imao vremena i prilika, da stvori stalan program za buduće svoje djelovanje, nu izjava njegovih neima, osim one, učinjene pred tajnim državnim vićem, po kojih bi se dalo naslućivati o budućem pravcu englezke politike.

Novi kralj opisan je zadnjih dana kao muž slobodoumnih načela, kao prijatelj francezkih i englezkih liberalaca. Nu uzprkos tomu reć bi, da on neće mienjati pravac današnje konservativne englezke politike.

Njegov netjak, njemački car Vilim, koji boravi već osam dana u Englezkoj, nastojati će bez dvojbe, da ga predobije za svoje, često maglene osnove.

Po starom običaju sadašnje će ministarstvo predati novomu kralju ostavku, ali će bez dvojbe isto ministarstvo potvrditi, te nemamo očekivati ikakve promjene na vladi ni u parlamentu dok bude narod birao ovakovu većinu.

Mnogi si razbijaju tim glavu, hoće li novi kralj učiniti konac prolievanju krvi u južnoj Africi. O tomu je težko već danas proricati, ali može se skoro sa stalnošću uztvrditi, da dok bude na kormilu sadašnje ministarstvo, imade malo nade, da bi prestalo ono ružno i nečovječno mrcvarenje u južnoj Africi. Čitav bi sviet stalno pozdravio iskrenom radošću prvi korak novoga kralja, što bi ga učinio na izmirenje Engleza sa junačkimi buri, nu pošto znademo, da su englezki odlučujući krugovi čvrsto odlučili posvemašnje pokorenje južnoafričkih republika, ne će ni sam kralj moći, da se suprotstavi javnomu mnienju svoga naroda ili obćenitoj struji, koja hoće robstvo nesretnih bura

Kralj Eduard poprimio je žezlo u svoje ruke kao najsilniji vladar svieta, nu sadašnje prilike njegove države nisu tako povoljne, da bi on mogao mirno nastaviti svoj dosadašnji bezbrižni život. Za uzdržanje ogromnog kraljestva i carstva, koje je sabijeno nasiljem i lišenjem slobode tudjih naroda, hoće se željezne ruke, čvrste volje i više mara i ljubavi za javne poslove nego li bijaše svega toga do sada u priestolonasliednika, princa velskoga.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Danas se otvara novi državni sabor u Beču u najvećoj neizviestnosti za sve stranke i za sve narode. Jedino nam je to izviestno, da se slovenski narodi u obće, napose mi Hrvati i Slovenci neimamo nadati ničemu dobru ni od novoga državnoga sabora. Cesarska vlada, koja je dopustila, da se onako provedu netom minuli izbori, neće staliti ni našim zastupnikom u Beču biti sklonija, nebudeli na to prisiljena silom dogodjaja. Na svaki način budimo pripravni na sve od novoga sabora a neočekujmo od njega ništa dobra.

U subotu viećao je ministar-predsjednik sa poljskim prvakom vitezom Jaworskim i sa bivšim predsjednikom carevinskoga vieća dr. Fuchsom. Sliedećih dana viećao je sa prvaci drugih stranaka. Privremeni predsjednik mladočeskoga kluba dr. Pacak viećao je sa ministrom-zemljakom dr. Rezekom, a zatim sastali se prvaci mladočeske stranke na konferenciju, kojoj je prisustvovao i dr. Rezek.

U subotu sastaše se u Lavovu poljski zastupnici na dogovor. Zaključeno bijaše u načelu raditi na tom, da se u carevinskom vieću uzpostavi djelovanje parlamenta i da se sačuva politiku slobodne ruke.

Sa sastavom priestolnoga govora, kojim se otvara novo carevinsko vieće, išlo je vrlo težko. Pojedine točke toga govora naišle su na odpor sa strane nenjemačkih ministara.

Istotako težko će se sporazumiti stranke carevinskoga vieća glede izbora predsjedničtva. Izabran će biti bez dvojbe predsjednikom koji član njemačkih stranaka.

O sastavu buduće većine carevinskoga vieća ili o takozvanoj većini rada, kolaju različiti glasovi. Njemačke stranke za sebe nemogu stvoriti većinu, jer ih neima toliko, nu one će nastojati svimi silami, da osujete obnovu bivše desnice. U tom će im poći na ruku jedno krilo poljskoga kluba, njemačka katolička stranka i talijanski klub, koji će se bez dvojbe stvoriti.

Njemačke stranke nastoje takodjer o zajedničkom savezu, nu ni njim neide gladko, jer jedni neće kršćanskih socijalista ni katoličke pučke stranke, dočim se drugi protive stupiti u savez sa njemačkimi radikalci Wolfova kova.

Što se tiče sveze hrvatskih i slovenskih zastupnika carevinskoga vieća, imade žalibože malo nade, da bi se svi u jednom klubu okupiti mogli. Žalostni odnošaji, koji vladaju u susjednoj Kranjskoj izmedju obiju narodnih stranaka, naći će bez dvojbe tužan odziv i u samom Beču. Glasilo slovenske katoličke stranke izjavilo je opetovno, da zastupnici njezine stranke neće da sjede u istom klubu sa nekojimi zastupnici slovenske napredne stranke.

Zadarski „Narodni List" zagovara ustrojenje hrvatsko-slovenskoga kluba. Bojimo se, da u takav klub nebi stupili svi slovenski zastupnici.

Buduće dvie sjednice carevinskoga vieća obdržavati će se dne 6. i 9. febrara a medjutim voditi će se pregovori izmedju stranaka radi izbora predsjedničtva.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da je izjavilo više zastupnika narodne skupštine u Nišu, da je vlada doista predložila zakonsku osnovu o izgonu razkralja Milana, ali da je ova bila od narodne skupštine zabačena. Njemačke novine odsudjuju najoštrije kralja Aleksandra i njegovu vladu radi toga čina, koj da nije ni čovjekoljubiv ni državnički.

Bugarska. Službeni list bugarske vlade piše, da je bio knez Ferdinand prigodom zadnjeg svog boravka u Beču primljen od cara i kralja Frana Josipa vanredno srdačno i da je audiencija trajala preko jedan sat.

Rumunjski listovi javljaju, da bijahu uhićena dva Bugara u Macedoniji, svećenik Tardanov i učitelj Bošnjakov iz Radova, te da su stavljeni pod obtužbu radi unašanja oružja iz Bugarske u Macedoniju, gdje su kanili podići ustanak.

Rusija. Iz Petrograda javljaju, da bijaše u Varšavi uapšena osmorica pruskih uhoda, koje su zatim prognali u Sibiriju. Tom prilikom da se je pokazalo, da imade

čitavoj ruskoj Poljskoj njemačkih uhoda. Njemački naseljenici u Rusiji da vrše izvrstno nečastnu službu uhoda. Ruska vlada upozorena je na sve to, te da su radi toga sada Niemci u Rusiji stavljeni pod stroži nadzor.

Italija. U Milanu preminuo je najveći živući glazbotvorac Verdi. Njegova smrt izazvala u čitavom naobraženom svietu sveobću sućut. Tim povodom demonstriraju u prilog Italiji Talijani naših južnih pokrajinah u obće, osobito oni Primorja. Sa svih stranah šalju načelniku grada Milana brzojavne sažalnice, u kojih izliču ne samo sučuvstvo sa talijanskim narodom nego i zajednicu i solidarnost sa istim.

Papina enciklika izazvala je u katoličkom svietu sveobće udivljenje.

P. n. gg. predplatnicima!

Prosliedjujemo i danas prilagati p. n. gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko po izmaku tog roka ne namiri duga, obustavljamo mu list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Mjestne:

Veliki ples Sokola, koji će se obdržavati sutra, na Sviećnicu, biti će, sudeć po velikom zanimanju gradjanstva, vrlo živahan i zanimiv. — Upozoruju se sva braća Sokoli, da dodju na ples u družtvenom odielu. Istodobno se jim preporučuje, da dodju večeras oko 8 sati u družtvene prostorije radi dogovora. Odbor.

Predplatnicima „N. Sloge" u Puli do znanja! Da uljeramo zaostalu i novu predplatu, odlučili smo poslati jim u kuću posebnoga čovjeka sa potvrdjenimi namirami vrhu izplatiti se imajuće svote. — Molimo, da se ta predobjava uvaži.

Puljski gradski zastupniel gg. Kofjač, Čermak, dr. Kesslitz i — na veliko čudo — mašinista Molitor položiše svoje časti navodno — po „Giornaletta" — radi toga, što ostadoše osamljeni kod glasovanja u pogledu kupnje kuće družtva „Operaia". Koliko je nami znano, uzrokom su položenju mandata čisto druge stvari, naime, gospoda zastupnici c. i kr. mornarice, koja glasovaše svojedobno za „soldo-pigioni", pitaju danas, zašto je potrošen novac uljeran za „soldo-pigioni", odnosno zašto nije potrošen u namienjenu svrhu, čišćenje i ozdravljenje grada. Jer nisu ni kao zastupnici i takodjer ne kao občinski savjetnici sa tim računom na čistu — položiše mandate, da tako od sebe odbiju svaku odgovornost.

Dr. Rizzi — trasformista. U današnje doba, kad se toliko slave Fregoli, Bernardi i..... Gigi radi njihove okretnosti na promienjivanju uloga, neće biti s gorega, ako se upozori občinstvo i na političko kamaleontstvo „sladkoga" načelnika grada Pule. Do sada je pokazao taj „perla preziosa", da zna izvrstno igrati ništa manje nego četiri posve različite uloge. On je u Puli, pred c. i kr. ratnom mornaricom velik (!) patriota(!) austrijski(!); u Poreču i u Kopru je iredentista dušom i tielom; kad agitira po hrvatskih selih za se ili druge talijanske kandidate, zna biti istarski Slovinac; konačno u zadnje vrieme, da zavede i socijaliste, predstavlja se za demokratičnog muža. Do mala ćemo valjda doživiti još koju buratinadu od takvoga kamaleonta.

Računi korteša talijanaške stranke, koja je poslala u Beč Bennati-ja, jošte danas nisu podmireni. Znano nam je nekoliko slučajeva, gdje se gospoda na municipiju ustručavaju plaćati dugove. Tako n. pr. tehnički poslovodja plinare, „Slovenac" Bruzina, predložio je račun od 900 forinti (1800 K) za pijaću. Taj račun se ustručavaju platiti te nudjaju samo polovicu. Isto tako neki drugi imade dobiti za podvoze do 120 K nu nemože, jih dobiti, buduć vojskovodjà izborne borbe nije moguće nigdje naći — kad treba podmirivati račune.

Do 10000 duša hrvatske narodnosti u Puli zapisali su magistratovi „komisari" za Talijane. Da je to istina, svjedoči nam uvodni članak u zadnjem „Popolo istriano", gdje se ljuti na kontrolu političke oblasti u tom pogledu.

Nadamo se, da će kotarsko poglavarstvo učiniti svoju, te nepristano podvrći reviziji sve popisne arke, koje su predložili magistratovi „komisari", jer dogodi li se slučaj, da izbrišu hrvatsku narodnost podpunoma iz zemljopise Istre, tada neće biti u Istri prostora niti za c. kr. austrijske oblasti!

Pokrajinske:

Narodni zastupnik gosp. profesor Spinčić odputovao je utorak na večer na carevinsko vieće u Beč, na što upozorujemo sve one, koji bi ga bilo u čemu trebali.

Imenovanja. Predsjedničtvo c. kr. prizivnoga suda u Trstu imenovalo je pravnoga vježbenika g. Nikolu Zieglera prislušnikom, a g. Antuna Linardića, kancelistom kod c. kr. kotarskoga suda u Voloskom.

Popis pučanstva u Sanvičenti. Kako obično posvuda, gdje su Talijani na občini, tako se i u naš zapisalo sve skoro pučanstvo pod Talijane. Polovicu stanovničtva Smoljanaca i okolnih sela bilo je zapisano u popisnim urcima, da jim je občevni jezik talijanski. Kotarsko poglavarstvo poslalo je svoga činovnika da revidira, te su se svi Smoljanci, Crnići, Vidulini, Sambrići, Radigozi i Bokordići izjavili, da oni govore izključivo hrvatski, i da prosvjeduju što su bili zapisani za Talijane.

Madre patria. Svaki će se sjećati, kako su Talijani u Istri, a isto tako i njihove podrepnice, dali oduška svojoj žalosti te ujedno svojim osjećajem prigodom nagle smrti kralja Umberta. Sada se je opet pružila prilika istarskoj kamori, da pokaže kako ćuti i za što smatra ovu našu siromašnu, ali liepu Istru. Umro je glasbenik Verdi, pa udri brzojavke iz svih krajeva „talijanske" (!) Istre na načelnika grada Milana u znak sućuti za nenadoknadivi gubitak „della nostra madre patria". Naravski, da je to Italija, pak će se reći, da neima iredente. — Ali dok se dade pojmiti takva šta u Rovinju, Piranu, Kopru, smiešno je kad se tako oglasuju občinska glavarstva iz Sanvičenti, Oprtlja, Osora, Plomina itd., gdje skoro niti neima Talijana.

Iz zemaljskoga školskoga vieća za Istru. Na zadnjoj sjednici c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru, obdržavanoj početkom pr. mj. u Poreču, razpravljalo se je medju ostalim o utocih učitelja na ministarstvo radi prinosa za stanarinu i službenih doplataka.

Odbijena bijaše molba za ustrojenje privatne škole u Foškulinu; nadalje molba jednog učitelja za izplatu troškova za seobu; konačno molba jedne učiteljice ručnih radnja za povišenje odštete.

Zaključeno bijaše, da se nepodupre molbu jednog učitelja pučkih škola proti njegovom umirovljenju, dok nebude riešen njegov utok upravljen na upravni sud u Beču.

Odlučeno bijaše kamo da se smjesti hrvatsku pučku školu u Nerezinah.

Zaključeno bijaše, da se otjera jednog djaka sa talijanske gimnazije u Kopru.

Svršena bijaše razprava o ustrojenju mjesta učiteljice ručnih radnja u školi na Herpelju (Carpeliano!!) i o molbi jednog učitelja za pripoznanje svjedočbe uzposobljenja za ručne radnje.

Doznačene bijahu službene doplate, nagrade i podpore učiteljem pučkih škola, pomoćnih škola i učiteljišća; nadalje nagrade činovnikom zemaljskog računovodstva za njihovo dvogodišnje upravljanje sa zemaljskom školskom zakladom.

Prve posliedice talijanske „barufe" u Kopru. Talijansko političko družtvo za Istru sa svojim glasovitim predsjednikom na čelu, pribavilo si je svojim samovlastnim narivavanjem kandidata — kako kažu toplokrvni Bujci — silnog svraba. Kolovodje talijanski izazvali su razdor u svojoj stranci radi kandidata za izborničtvo gradova, napose pako za izborničtvo u velikom posjedu. Proti prvomu demonstriraju Bujci, proti drugomu Koprani. Ovi su odmah nakon izbora dali oduška svomu nezadovoljstvu tim, što su pobili sve prozore svojim perjanicam: Bennati-u, Madonizzi, Derinu itd. prirediv u Kopru njim i njihovim pristašam tako groznu deračinu, da onakve naš slavni Kopar jošte nevidje. Te talijanaške perjanice prestrašiše se toli silno svojih sugradjana, da se na dan demonstracija niti neusudiše povratiti iz Poreča kući, već se junački utekoše na prespanje u susjedni Trst. Tekar sliedećeg dana pod noć vratiše se strahom i trepetom u Kopar. Demonstracija proti prvakom talijanske stranke i kolovodjam političkoga družtva bijaše toli burna i bučna, da je potresla i istu tvrdokornu poreču „babu" koja lije radi nje krokodilske suze.

Nu demonstranti nezadovoljiše se samo deračinom i razbijanjem prozora svemogućoj koparskoj gospodi, već hoće, da i nadalje demonstriraju proti Bennati-u i drugovom.

Svi občinski savjetnici, zastupnici i njihovi zamjenici — njih 19 na broju — koji pripadaju stranci propalog kandidata (dra. Gambini-a) dadoše ostavku, onemogućiv tim svako djelovanje občinskoga zastupstva, koje bijaše birano tekar prije 6 mjeseca.

Demonstracija ta naperena je proti načelniku dru. Belli-u i njegovim pristašam, medju kojimi se nalaze: dr. Bennati, dr. Madonizza, dr. Derin, vitez Babuder, dr. Longo P., profesori Gerosa i Mayer, kanonik Franza, dr. Longo L. itd. Ovo su sve prve glave slavnog Kopra, kojim nesluži nimalo na čast, da se je proti njim digla većina onog gradjanstva, koje je često na njihov mig proti našim muževom demonstrirala.

Tako im eto plodi ono sjeme, koje su sami posijali i njegovali, da se u svako doba i u svaku svrhu s njim posluže proti našemu narodu i proti pojedinim odličnijim članovom toga naroda. Oni su sami sijali vjetar a sad je došao na njih red, da žanju oluju. Pravo im stoji!

Kako nam Talijani u Istri pravicu kroje? Na pučkoj školi u Voloskom služio je devet godina domaći učitelj u svojstvu podučitelja na podpuno zadovoljslvo roditelja, občinskoga glavarstva i c. k. kotarskog i mjestnog školskog vieća. Na njegove opetovane molbe odlučilo je bilo c. kr. zemaljsko školsko vieće, da se ono mjesto povisi na mjesto ravnajućega učitelja, da se tako već jednom zadovolji pravici i.onomu učitelju poboljša materijalno stanje.

Zemaljski odbor u Poreču gledao je već dugo vremena mrkim okom onog učitelja — jer je nosio na sebi težki grieh — — hrvatstva! Taj je dakle odbor odgovorio zemaljskomu školskomu vieću, da neima ništa proti tomu, ako se podigne mjesto podučitelja na Voloskom na mjesto ravnajućeg učitelja ali samo pod tim uvjetom, ako se onog učitelja iz Voloskoga makne i ako se na mjesto ravnajućega učitelja postavi talijanaškoga učitelja Pegana. C. kr. kotarsko školsko vieće, koje se rado neprotivi željcam zemaljskoga odbora, odgovorilo je, da pristaje na taj uvjet, samo ako je Pegan uzposobljen za ono mjesto.

Na upit zem. školskoga vieća odgovorilo je c. kr. kotarsko školsko vieće u Voloskom, da Pegan nije za ono mjesto, jer nije uzposobljen za hrvatski jezik, koj se jezik podučaje na onoj školi.

C. k. zemaljsko šk. vieće odlučilo je na to, da ostane stari učitelj na svojem mjestu u Voloskom a Pegana da se dade rok od godine dana, da uzmogne položiti izpit iz hrvatskoga jezika. Ta odluka c. kr. zem. škol. vieća izašla je 17. oktobra 1900. Stari učitelj bijaše dakle stalan, da će ostati na svojem mjestu bar godinu dana. Ale jok, čovjek snuje a gospoda u Poreču — boguju! Već dne 13. decembra dobilo je c. kr. kotarsko školsko vieće u Voloskom nalog, da digne staroga učitelja sa njegovog mjesta, da ga namjesti na pučkoj školi u sv. Mateju a na njegovo mjesto, da namjesti Pegana, koji je imenovan ravnajućim učiteljem.

Tako nam se eto kroji pravica u Istri od slav. zemaljskoga odbora i odobrenjem c. k. školskih oblastih.

Našega učitelja, uzposobljenoga i vrsećega točno svoju službu kroz 9 godina, miču s njegovog mjesta, a na njegovo mjesto namjestiše proti zakonu mladoga učitelja, bez kvalifikacije, povisiv ga na mjesto ravnajućeg učitelja. C. kr. školske oblasti mimoišle su propis o otvoreniju natječaja, o sastavu terne, o predloženju molitelja itd. itd. i jednostavno poslale dva dekrela, kojimi se staroga, zaslužnoga i uzposobljenoga učitelja kazni, a mladoga, neuzposobljenoga, neizkusnoga i nezaslužnoga nadari i povisi.

Oj nepravdo, nigdje te nebilo!

Štipendije. Početkom školske godine 1900/1901. podieliti će se dvije štipendije iz zaklade g. Josipa Gorupa, veleposjednika na Rieci, i to:

1. Peto mjesto djačke štipendije Josipa Gorupa u iznosu od 500 kruna za djake srednjih škola i

2. jedna štipendija od 520 kruna za slušatelje visokih škola.

Pravo na te štipendije imadu:

a) djaci slovenske narodnosti i rodjaci zakladatelja;

b) djaci slovenske ili hrvatske narodnosti iz Kranjske, Koruške, Štajerske i Primorja (Trst, Istra, Gorička) te iz Rieke i hrvatskoga primorja;

c) nebude li ovih, imadu pravo djaci ostalih slavenskih plemena.

Pravo podieljivanja imade zakladatelj, komu valja molbe podnesti.

Plod talijanske „bratnre" u Lovranu. Od tamo nam pišu, da su do sada nepoznati talijanaški fukini dne 20 t. mj. po noći upravo razbojnički napali našega čestitoga rodoljuba, pomorskoga kapetana i domaćega čovjeka g. Ivana Tominića. Kad se je naime rečenog dana u večer vraćao iz kavane kući, došuljala se za njim dvojica abručkih razbojnika, pak udri otraga po njemu batinom tako čvrsto, da se je napadnuti na zemlju srušio. Na to pobjegoše razbojnici junački, kano i njihova braća u abručkih šumah kad orobe i poubijaju putnike, koji idu mirno svojim putem. Budu li ti lovranski banditi nastavljali svoja junaćtva, morati će politička oblast bolje na nje pripaziti, jer će se inače svaki pošten čovjek bojati na večer na ulicu. Te razbojnike valja spraviti u Kopar ili Gradišku.

Iz Opatije pišu nam, da je tamo preminuo prošloga otorka grof Corinski poznati dobrotvor naših Opatijaca i bivši vlastnik „Villa Angiolina", koju je bio od poznate riečke obitelji Scarpa kupio a godine 1882 južnoj željeznici prodao. On je dolazio u našu Opatiju, dok nebijaše jošte na glasu, dugi niz godina sa svojom mnogobrojnom obitelju i službinčadi. Ondje se je bio tako puku priljubio, da ga je sve smatralo kao prijatelja i savjetnika. Našemu puku, s kojim je vrlo rado obćio, izkazao je mnogo dobročinstva, za koja će nu ostali uviek zahvalan. Plemenitomu pokojniku podielio je Svevišnji raj nebeski a njegovim milim toliko jakosti, da uzmognu težki gubitak strpljivo podnesti!

„Lovor" si opet osvjetlao lice. Iz Opatije pišu nam, da si je tamošnje pje-

vačko družtvo „Lovor“ opet jednom osvjetlalo lice, prirediv svojim članovom i pozvanim gostovom sjajan koncert sa plesom.

Sve točke biranog programa izveli su „Lovoraši“ i ostali sudjelujući vrlo točno i krasno. Rodoljubne opatijske gospodjice razprodale su množtvo razglednica na korist družbe sv. Cirila i Metoda. Tako valja dični „Lovore!“ Samo napried složno i uztrajno!

Hrvatska čitaonica u Kastvu priredjuje u nedjelju, dne 3. febrara t. g. u prostorijah „Narodnog doma,“ zabavu sa pjevanjem, predstavom i plesom.

Žigice za Družtvo sv. Cirila i Metoda. Doznajemo, da je drugoga semestra god. 1900 tvornica žigica u kojoj se prave žigice za „Družbu sv. Cirila i Metoda“ uztržila od prodaje čisto za družbu 2232 krune. Ovo je svakako liep novac, s kojim će se podmiriti mnoga družbina potreba. Vidi se da prodaja postepeno raste, te će donijeti još i boljih plodova.

Koncert u Borštu. Pjevačko-čitalačko družtvo „Slovenec“ u Borštu, občina Dolina, pripravlja za dne 17. febrara t. g. svojim članovom i pozvanim gostovom koncert sa pjevanjem, deklamacijom, šaloigrom i plesom u gostioni g. J. Žerjala a pod ravnanjem g. I. Bonano.

Krstić za talijansku realnu gimnaziju u Pazinu. U talijanskih novinah čitamo, da je nesretni Krstić u nekom talijanaškom družtvu u Lovranu sakupio za talijansku realnu gimnaziju u Pazinu 12 kruna 90 filira, od kojih je sam dao 2 krune.

Ovo je novi dokaz osim zasliepljencem, koje Krstić za nos vodi, koliko on mari za neku umišljenu s t a r i n u ili d o m a ć i n u, dočim sakuplja javno novac za talijanske škole, iz kojih imadu izaći muževi, kojim će biti svrha, da posve unište i upropaste našu starinu.

Iz drugih krajeva.

Opravdan prigovor. Sušački „Novi List“ donio je nedavno dopis iz Rukavca pod naslovom „Prigovor“, u kojem opisuje zadnju našu izbornu borbu za V. kuriju, paklensko djelovanje talijanskog plaćenika Krstića, koji da zaslužnje radi toga prezir sa strane svih čestitih Hrvata, jer je dokazano, da je za svoj izdajnički trud zadobio plaću od dušmana našega naroda. Na to se pila dopisnik: „Naprotiv što vidimo?“ pak odgovara: „Neki dan bio sam na Rieci po poslu. Prolazeć C o r s o m vidim Krstića, gdje se usred C o r s a ostentativno šeće izpod ruke sa jednim od n a j v i d j e n j i j i h riečkih Hrvata, „i ovaj ga uprav nekom ostentacijom hvata za ruku pak se smiju kao najboji prijatelji“. Ja dielim političko od osobnog prijateljstva, pak dopuštan drugovanje političkih protivnika. Ali ipak nemogu razumjeti, kako jedan u g l e d a n hrvatski rodoljub na Rieci može ići izpod ruke sa jednim d.rom Krstićem, koji mu je dva dana prije za Judinu plaću zavodio i izdavao rodjenoga brata. Da je koji od naših zavedenih Rukavčana slučajno to vidio, tko bi njemu iz glave izbio, da dr. Krstić nije u riečkome hrvatstvu ugledna i uvažena osoba“.

„Ovoliko sam hotio da iztaknem u Vašem listu s molbom, da riečkim Hrvatima, kojih se tiče, da kad nam nemogu pomoći, da nam barem neškode obsipljući prijateljstvom i protekcijama izdajice svoga naroda. Kakovo će štovanje od nas imati tudjinci kada vidi takove prizore“.

Tako spomenuti dopisnik. Tomu dodajemo mi samo toliko, da je nesamo sramotno i sablaznjivo za svakoga Hrvata, da se druži i prijateljuje sa stvorom, koji je stupio otvoreno u službu naših narodnih dušmana pogaziv bezobzirno sve, što mu bijaše do nedavna milo i sveto. S takovim stvorom nebi se smio družiti niti obični, prosti čovjek, kamo li najvidjeniji Hrvati i narodni p r v a c i.

Taj nazovi riečki prvak neće stalno doznati za ovo naše mnienje, zato molimo sušački „Novi List“, da mu ovo priobći i da mu kaže, da on nemože biti ni b o l j i ni v i d j e n j i j i Hrvat, nego li je sam Krstić, jer narodna poslovica nelaže kad kaže: „kaži mi s kim se družiš, da ti kažem tko si“. Taj n a j v i d j e n j i j i riečki Hrvat nemože dakle biti drugo, nego p r i j a t e l j i d r u g K r s t i ć e v-a što to znači, neka sudi sam. Dr. Pravica.

To je zaista velika požrtvovnost. Pod tim naslovom čitamo u zadnjem broju zagrebačkog „Katoličkog Lista“, kako imade u nekih madjarskih biskupijah župa, u kojih narod negovori madjarski, pa ipak onomu narodu madjarski svećenici, ako i znaju njegov jezik, neće da mu pruže duševnu hranu u njegovom jeziku, već govore jedino madjarski, čega dakako narod nerazumije. Takovo postupanje madjarskog svećenstva jest na duševnu štetu onoga naroda, a nimalo na korist države.

Spomenuvši naputak svete Stolice, upravljen god. 1896. madjarskim biskupom, kojim se župnikom i vjeroučiteljem zabranjuje podučavati djecu u školah i crkvah u jeziku, koga nerazumiju, pripovieda rečeni list sliedeći slučaj:

Pred nekoliko ćedana predplatio se je na „Kat. List“ svećenik, Niemac iz gornje Bavarske. To se je činilo uredničtvu rečenog lista zagotnetnim, nu tu zagonetku riešio je sam onaj svećenik, koji je nešto kod onog uredničtva naručio te na urednika sliedeće njemački sastavljeno pismo upravio. U hrvatskom prevodu glasi to pismo: „Veleštovani gospodine uredniče! Pred neko doba zamolio sam Vas za nekoliko brojeva „Katoličkog Lista“ na pokus, i ti brojevi bijahu mi priposlani. Zahvaljujem se srdačno na tomu. Predplatio sam za pol godine na „Katol. List“. Moja nakana je ta, da se ponešto u hrvatskom jeziku uvježbam. U našu občinu naselilo se je naime više katoličkih obitelji iz Hrvatske, koje su zaposlene u jednoj parnoj pilani. Kao dušobrižnik ćutim se obvezanim, da započnem učiti hrvatski jezik, da se uzmognem s njimi razumjeti“.

„Medju Hrvati nalazi se i jedan nesjedinjeni grko-katolik, koji hoće katoličkoj crkvi pristupiti. Ja valja da ga podučim i radi toga molim Vas, da mi izvolite dobaviti: 1) katekizam u hrvatskom jeziku, 2) Evandjelja i epistole za nedjelje i blagdane u istom jeziku“.

Tako eto radi Niemac, svećenik, i to kapelan, koji nije ni stalno na istom mjestu namješten, koji ima u svojoj župi samo nekoliko Hrvata, i to koji su samo za neko vrieme ondje. On d r ž i t o z a d u ž n o s t naučiti jezik, kojim njegovi vjernici govore, ma i bio njih broj neznatan, samo, da ih u vjerskih istinah uzmogne podučiti i spasiti im dušu.

Što će na ovaj primjer riedke požrtvovnosti mnogi talijanski svećenici Istre, koji dolaze u čisto hrvatska sela, pak ili neće da vjernikom propoviedaju u njihovom jeziku ili nemare da nauče jezik vjernika?

Toga uzornoga svećenika Niemca trebalo bi poslati u jednu biskupiju Istre, da podući više i niže svećenstvo, kako je ono radi vjernika, nipošto vjernici radi njih. Tada bi zaista prestali slati talijanske svećenike medju Hrvate ili kad bi ih već poslali, naložili bi im strogo, da nauče u što kraćem roku jezik vjernika. To bi bio pravi apostolat, tim bi se spašavale duše vjernika i nestalo bi onih nesretnih zadjevica izmedju talijanskog svećenstva i tužnoga našega naroda.

Zima. Sa svih strana dolaze glasovi o vanredno ljutoj zimi. Tako javljaju iz Genove, da je ondje temperatura pala na pet stupanja izpod ništice, a to je zima kakva se u južnih predjelih riedko kad pojavlja. — U noći od 5. na 6. o. mj. zapao je u Rimu poslije više godina opet po prvi put snieg; bieli sag prekrio je grad i okolicu. Veliko množtvo svieta pošlo je na Monte Pincio, da se divi neobičnom i veličajnom prizoru. Iz svih se talijanskih pokrajina javlja, da je ondje zapao snieg. Ćak u Napulju naniela je nenadana zima mnogo zla. Listovi donose odanle riedke viesti, da se je naime ljudi pod vedrim nebom smrzlo, da su neki postradali povodom poledice. I to se je sve dogodilo u — Napulju. No dne 4. t. mj. lje ponešto poskočila; prolomio se je oblak te je snieg raztopio. — U Parizu oplakuju devet ljudi, što su pali žrtvom ljutoj zimi. Većina ih je izpustila dušu na ulici uslied plućnih ili mozgovnih upala. U nedjelju bio je u Marseilli snieg mjestimice visok četrdeset centimetara. Cielu južno Francezku prekriva snieg.

Izvoz talijanskog vina u Austro-Ugarsku. Bari se, kako je poznato, ubraja medju najznamenitija tržišta za izvoz talijanskog vina. Naoseb je izvoz odanle u Austro-Ugarsku ponajveći. Ondješnji c. i kr. konzulat konstatuje u prosinačkom izviešću, da se od mnogo godina nije u Bari-u u ovo doba opažala bezposlica u tolikom stepenu, u kolikom ljetos. Vlastnici vinske zalihe drže se rezervirano i udaraju vinu ciene, koje im izvozači ne dadu, jer se još nije opazilo, da strana tržišta traže talijanska vina u većoj mjeri. No prevladjuje mnienje, da će ciene ipak porasti i posao unatoč tome oživjeti — ako i kasnije, nego inače.

Iz konzularnih registara proizlazi, da je u mjesecu prosincu iz užeg službenog kotara izvezeno u monarhiju klgr. 246·375 brutto bielog vina i 157.480 kilograma brutto crnog vina. Izvoz vina u tom kotaru u Austro-Ugarsku iznosio je g. 1900. — 14,352.219 kilograma brutto na prema 21,207.255 kilograma brutto u g. 1899. Od vina, što je u g. 1900. izvezeno u monarhiju, bilo je 11,790.054 kilograma brutto bielog vina i 2,551.165 kilograma brutto crnog vina.

Preinake voznoga reda austrijskoga Lloyda. Kontumacione mjere, što su sklopljene od Turske, Grčke, Rumunjske i Bugarske proti trgovini carigradskoj imaju za posljedicu ove promjene i preinake u voznom redu austrijskoga Lloyda: Parobrodi „Iztočne brze pruge“ idu na povratku iz Carigrada ravno u Brindisi. Parobrodi pruga „Tesalija A“ i „Tesalija B“ idu samo do ulaza u Dardanele, te se odmah sliedeći dan vraćaju istim putem u Trst. Do nove odredbe obustavlja se pruga izmedju Carigrada i Kostance i ticanje u Burgasu i Varni, te se ne prima tovara za ova posljednja tri mjesta. Parobrodi ravne pruge iz Tesalije na povratku iz Carigrada dne 26. pr. mj. nisu taknuli grčkih luka. Na sirsko-karamanskoj pruzi parobrodi će iz Port-Saida ići ravno u Beyruth, da se podvrgnu propisanoj liečničkoj pregledbi i izkrcaju putnike i robu, a odande će se vratiti u Jafu, a zatim će nastaviti put u Carigrad.

Krasan napredak Zagreba. Bieli naš Zagreb, priestolnica svih Hrvata napreduje i brojno baš krasno. Po najnovijem popisu gradjanstva ima Zagreb 2939 kuća, 13.106 nastanjenih stanova, 57.930 stanovnika i 1390 odsutnih gradjana.

Zajedno sa vojničtvom broji danas Zagreb 60.000 duša.

Od god. 1890—1900 sagradjeno je u Zagrebu 714 kuća, a u tom roku od 10 godina narastlo je gradjanstvo za 19.188 duša.

Malo je doista gradova, koji se tako krasno razvijaju kako naš bieli Zagreb.

Poziv na predplatu. U Zagrebu obstoji već treću godinu list, koji je prema svojoj važnosti u čitalačkim krugovima odviše malo poznat. Taj list jest „Glas Naroda“; neodvisno glasilo za boljak, pouku i prosvjetu hrvatskoga radničtva. List je u prvom redu posvećen nastojanju oko staležnog boljka radnika, a onda razjašnjivanju svih onih pitanja, koja bez poznavanja istine mogu neupućene radnike zavesti u tabor socijalne demokracije. Po svom zadatku list nije niti stranački niti vjerski no stoji na podlozi hrvatskog narodnog načela i kršćanskih principa. „Glas Naroda“ spaja uz borbu za napredak radničtva i brigu oko obće prosvjete te popularizaciju naše domaće književnosti. Prema tomu je to list, koji zaslužuje, da ga se čita i širi. U nas su socijalna pitanja na žalost slabo poznata, dokaz, da ne živimo sa duhom vremena. Svi rodoljubni i politički krugovi morali bi uslied toga pomno pratiti za sada još skromni rad „Glasa Naroda“ a pogotovo bi trebalo, da ga šire u radničkim krugovima. „Glas Naroda“ stoji na čitavu godinu samo 2 for., a za siromašnije obrtnike i radnike 1 for. 50 nov. Predplatu prima uredničtvo i uprava „Glasa Naroda“ u Zagrebu.

Čitavo selo — u Ameriku! Silna bieda koja vlada u Italiji, tjera nesretni narod po svietu trbuhom za kruhom. U Americi imade najviše izseljenika iz „blažene zemlje“ za kojom uzdišu toliko istarski nespašenci. Zadnjih dana izselilo se je skoro čitavo selo t. j. 500 osoba iz Scandriglie, nedaleko Perugie. Ti nesretnici odputovaše preko Genove put Brazila, gdje idu u susret pogibeljnim bolestim i svakojakim potežkoćam života.

Nebi li zlosretna „Dante Alighieri“, pomogla radje svojim zemljakom negoli Talijanom Primorja za političke agitacije!

Književno družtvo „sv. Jeronima“ u Zagrebu javlja, da imade na zalihi knjigah tiskanih u godini 1900. pak pozivlje one, koji te knjige kao godišnji prinosnici (krunaši) žele imati neka se potrude ili sami ili neka pošalju po nje u družtvenu zgradu Trenkova ulica br. 1. Za krunu dobiju četiri knjige i to: 1) Danicu za godinu 1901. sa 7 slika. 2) Slike i uspomene sa sela. 3) Život sv. Josipa. 4) Josip Juraj Srossmayer. O petdeset godišnjici njegova biskupovanja. Budući da je dosada mnogo manje godišnjih prinosnika nego prošlih godina, to družtvo moli i pozivlje sve prijatelje družtva, neka pruže i ovaj put ruku pomoćnicu družtvu, nastojeć, da se ta preostala zaliha što prije razpača. Roditelji i skrbnici školske mladeži, da na dan zaključka I. polugodišta, oni, koji su u stanju dati jednu krunu, dadu tu krunu kao nagradu svomu djetetu ili štićeniku, te se nada upravljajući odbor, da bi taj dan bila sva zaliha zaprodana.

Za hrvatsku prosvjetu i osviještenje. Vrlo je utješljiv pojav u naših siromašnih prilikah, da naši ljudi u ovih krajevih pokazuju u svakoj sgodi — veseloj i tužnoj — smisla i zauzimanja za naš obći hrvatski napredak, sjećajući se malim darkom naših prosvjetnih narodnih zavoda i družba, kojima je cilj narodno osviještenje. Kako naša hrvatska istarska braća vode najteži boj za svoje ime i jezik, to se iz naših krajeva često puta svrće bratski pogled na njih i nastoji se, da im se materijalno štogod pomogne, premda ni nama ruže ne cvatu. — Plemenita družba sv. Cirila i Metoda može s ponosom često spomenuti i bosansko-hercegovačku braću Hrvate, koji je se sjećaju i svoj dar na oltar narodne prosvjete i osviještenja doprinašaju. Na drugom mjestu javljamo, kako i hrvatski težak u kršnoj Hercegovini misli i ćuti za svoju braću u Istri i odkida od zalogaja, da ublaži bol brata svoga, a juče opet naše uredničtvo dobi iz D. Tuzle 80 K i 18 h. iz rodoljubnog hrvatskog kruga, da ih pošalje istarskoj družbi, što je i učinjeno: kličući iz toploga hrvatskoga srdca družbi: „Sa osvitkom novoga stoljeća, sinula nam pobjeda i sreća. Hrvati iz D. Tuzle“. — I sbilja, nema ljepše ni radostnije, nego kad se jedna braća medju sobom miluju i paze i u dobru i zlu jedan na drugog gleda i ruku na pomoćnicu pruža. Dok se budemo tako pazili, uskrisiti će naš ideal, pomoći će nas u tom Bog i Hrvati. — Sliedili svi Hrvati ovaj primjer! — Most. „Osvit“.

Poziv na pretplatu. List za učiteljstvo i školstvo „Škola“, pod uredničtvom g. Stjepana Širola u Karlovcu otvara predbrojbnu za dvanajstu godinu.

Broj najkoristnijih i najmilijih bilina. Po najnovijih računih botaničara, broji bilinstvo ciele zemlje oko 200.000 vrsti bilina. U taj račun nisu uzete najniže vrsti bilina. Od tog ogromnog broja ima čovjek koristi samo od 2000—2300 biljaka. Te su samo u pravom smislu rieči koristne po čovječanstvo. Nu mnogo veći je broj onih koristnih bilina, koje su svojom ljepotom liščа ili svoje ciele vanjštine postale ljubimcima čovjeka. U samoj Evropi broji se do 4.00 vrsti cvieća. Od tih se najviše 420 vrsti odlikuju različitim mirisom. 1194 cvate bielo, 951 žuto, 823 crveno, 594 plavo, 308 ljubičasto i 220 vrsti u različitih drugih bojah. Medju bielocvietnimi miriši sad od cvieća, sad opet od aromatičnog liščа, okolo 187, medju žutocvietnim 77, medju crveno-cvietnimi 31, medju ljubičastocvietnimi 13, a medju ostalimi 28.

Stogodišnjica ocielnoga pera. Pronalazak kovnoga pera zapada u godinu 1800, a iznašao ga je Amerikanac Pellegrin Williamson, draguljarski radnik. On je polazio jednu večernju školu, pa budući nije nikada znao dobro narezati jednoga gušćega pera, zamisli, da napravi sam na svoj račun jedno ocielno pero. Prvo pero, koje je on napravio, imalo je šiljak, koga je jednom na polovici razciepao, da bude elastičnije. Ovaj je izum imao veliki uspjeh; a pripovieda se, da je izumitelj, baveći se jedino pravljenjem svojih pera, mogao da zasluži kojih 3000 franaka na mjesec. No budući poslije početkom devetnaestoga stoljeća nije moglo biti štićeno vlastničtvo obrta, mnogi se od engleskih industrijalaca okoristiše izumom Williamsonovim, te su praveći ocielna pera u kratko vrieme veoma obogatili. Druga jedna verzija „Journala d'hyiène" pripisuje izum ocielnoga pera nekomu P. Burgeru iz Königsberga. Godine 1808, prem su novinske reklame jako ograničene, oglasi rečeni Burger u nekoliko novina jedan oglas, kojim obznanjuje, da on pravi kovna pera. Uslied toga oglasa kupi neliko njegovih pera neki Birminghanski metalurgista Perry, koji ih je onda imitirao i usavršio, te ih je godine 1830 skratio. Perry postane milijunarom, a Burger je umro u bolnici.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!
Dobivaju se kod
Angela Bellante, Via Giovia 172.

U LJEKARNI
E. TOMAJA nasliednik A. WINGER
ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB
dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti želostobolji ili prsobolji, zlomuatizmu, kašalju i regulu u kosih, ukočenosti ili grčevim u šiah, bolí u kukovih i križnici, kostenom poganci, pečabadnju, sraščevitim nareknuću. Cieua 5o novč.

Mirodlan vodica za ženški ili brech i za prsta, kojom se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, ukočenost ili grčevi u šiah, bolí u kukovih i križnici, kostenom poganci, pečabadnju, sraščevitim nareknuću. Cieua 5o novč.

Prašak proti želodčanoj slabosti, slabom želudcu, slabom probavljanju, slabosti, slabom apetitu, želudčanom grču, nadimanju, kiselini, zatvoru, proljevu, bolestima jetre i žuči, želudčanom katarru, želudčanom grču, bolestima želudca i crieva, bolestima bubrega i mokraćnih putova, bolestima slezene, žuti, groznici, bolestima od malarije, bolestima od hemoroida, bolestima od zlatenice, bolestima od kamena, bolestima od pieska, bolestima od reumatizma, bolestima od gihta, bolestima od ishijasa, bolestima od bolova u križnici, bolestima od bolova u leđih, bolestima od bolova u trbuhu, bolestima od bolova u želudcu, bolestima od bolova u crievih, bolestima od bolova u jetri, bolestima od bolova u slezeni, bolestima od bolova u bubrezih, bolestima od bolova u mokraćnih putovih, bolestima od bolova u mokraćnom mjehuru, bolestima od bolova u spolnih udih, bolestima od bolova u maternici, bolestima od bolova u jajnicih, bolestima od bolova u prostati, bolestima od bolova u testisih, bolestima od bolova u penisu, bolestima od bolova u mokraćnoj cievi

Broj 11. U Puli, dne 5. febrara 1901. God. XXXII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pozor!

Tko ne bude primio budući broj, tomu je list radi nepodmirenja duga ustavljen.

Uprava „N. Sloge".

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

U oči otvorenje carevinskoga vieća.

Malo se je kada koje zakonodavno tielo sastalo u većoj neizvjestnosti za stranke i narode nego li se je sastalo austrijsko carevinsko vieće u četvrtak dne 31. pr. mj. Položaj u Beču je doista tako neizvjestan i nejasan, da je danas težko proreći ono, što bi se moglo sutra dogoditi. Glavna pitanja, koja se sada pretresuje u klubovih i novinah jesu: izbor predsjedničtva, priestolni govor i sastav parlamentarne većine.

Kod izbora predsjedničtva mjeriti će se za prvi put sve stranke carevinskoga vieća. Težko je doista naći vrstne i sposobne osobe, koje bi zadovoljile sve mnogobrojne stranke, koje bi znale sačuvati najveću nepristranost i koje bi bile svim strankam jednako prijazne i pravedne. To je u austrijskom parlamentu nemoguće. Stolice predsjedničtva zasjesti će dakle osobe, za koje se izreče većina carevinskoga vieća, ali koje neće uživati ni pouzdanja ni poštovanja svega parlamenta, kao što bi moralo biti.

Sastav priestolnoga govora zadao je ovaj put ministarskomu vieću većih potežkoća nego li obično. Oprieke izmedju pojedinih ministara radi nekojih mjesta priestolnoga govora bijahu tolike, da se je već govorilo o ministarskoj krizi, koja da je nastala radi onih oprieka. U priestolnom govoru naći ćemo vladin program njezinog budućeg djelovanja. Velikom napetošću očekuje se svuda taj program, jer će od njega odvisiti budućnost austrijskoga parlamenta a možda i samog ustava. Utorak povodom svečanog otvorenja carevinskoga vieća, biti će sveobćem izčekivanju zadovoljeno. O budućoj parlamentarnoj većini težko se dade već sada ista približno stalna uztvrditi. Bivše većine carevinskoga vieća, ili desnice, koja je obstojala još 8. jula prošle godine nije više moguće sastaviti. Njemačka konservativna ili katolička stranka prekinula je i zadnju nit, koja ju je sa slavenskimi klubovi spajala. Ona se je povodom netom minulih izbora pokazala u pravom svjetlu, izpoviedila je naime ono, što smo već davno znali, da njoj je ravnopravnost naroda samo na jeziku, a srce teži za nadvladom Niemaca u Austriji kano i svaka druga njemačka stranka. S takovom strankom nemogu više u savez zastupnici slavenskih plemena, za koje postoje državni temeljni zakoni još uviek — samo na papiru.

Moguće je, da će vlada nastojati, da skrpa većinu iz njemačkih stranaka, Talijana, divljaka i koje neznatnije nenjemačke strančice. Ali, da njoj se to i posreći, bila bi takova većina tako neznatna i toli nepouzdana, da bi ju svaki vjetrić odpuhnuti mogao.

Nu nije vriedno, da si mi unapried razbijamo glavu kako će vlada doći do potrebite većine, i koje će stranke tu većinu sačinjavati. Idemo radje da vidimo, kakvo je razpoloženje vladalo medju pojedinimi strankami neposredno pred samim otvorenjem carevinskoga vieća, o čemu nalazimo podataka u najnovijih bečkih listovih.

Poljski klub, kao najmnogobrojniji slavenski klub, izjavio se je — kako je poznato proti svakoj obstrukciji, za redovito djelovanje parlamenta i za državne potrebe naglasiv politiku slobodnih ruku. Predsjednikom kluba bijaše ponovno izabran vitez Jaworski.

Češki klub razpravljao je dne 30. pr. mj. o položaju. Zastupnik dr. Pacak dogovarao se je na temelju zaključka parlamentarne komisije sa zastupnici čeških agraraca i čeških socijalista o tom, da izdadu zajedničku državopravnu izjavu. Glede budućeg postupanja stvorio je češki klub sliedeću resoluciju: Parlamentarna komisija preporuča najodlučniju opoziciju proti sadašnjemu sustavu, kako to bude preporučao parlamentarni i politički položaj, pa bude li potrebito, neka se upotrebe i najoštrija sredstva. Češki klub nije izabrao jošte predsjednika, jer je težko naći zamjenika bivšemu predsjedniku Engelu.

Istoga dana bijahu kod ministra predsjednika prvaci češkoga kluba dr. Pacak, dr. Stransky, dr. Kaizl i dr. Foržt, koji su sa ministrom vieća o nazorih vlade i o njezinih namjerah.

Konservativni veleposjed, koji broji 19 članova, izabrao je svojim predsjednikom grofa Palfy-a a podpredsjednici princa Schwarzenberga i grofa Sylva-Tarouccu. Dne 30. pr. mj. vieća je taj klub o izboru predsjednika carev. vieća.

Ustavovjerni veleposjed držao je istog dana pod predsjedanjem grofa Oswalda Thuna sjednicu, u kojoj je stvorio sliedeći zaključak: „Austrijsko pučanstvo traži, da bude carevinsko vieće sposobno za rad. Kao „najmjerodavniji" čimbenik dolaze Niemci u carev. vieće. Ustavovjerni veleposjed opire se od vajkada svim državopravnim težnjam, koje idu za separatističkim položajem pojedinih krunovina. Ustavovjerni veleposjed pristaje odlučno uz njemačko austrijski savez, ali odbija sve težnje, koje se protive jasnim ustanovam toga saveza, te su naperene proti samostalnosti naše monarhije. Klub se je izjavio za njemački kao državni jezik.

Kršćansko-socijalni klub odgovorio je na dopis njemačke pučke stranke, glede koraka za osiguranje njemačkog jezika kao državnog, da je pripravan i nadalje ostati u njemačkoj zajednici i da će svimi silami podupirati nastojanje za osiguranje područja njemačkoga jezika.

Njemačka pučka stranka, koja broji 42 člana i 5 gostova, izabrala je svojim predsjednikom zastupnika Kaisera.

Katolička pučka stranka kani se sjediniti sa središtem u jedan klub pod imenom „Središnji klub". Načelnikom kluba biti će zastupnik Kathrein, a podnačelnikom dr. Fuchs, bivši predsjednik carev. vieća.

Njemački radikalci pod vodstvom Wolfa i Schönerera, sjedinili su se pod imenom „Sveobća njemačka sveza", koja broji 21 člana.

Njemački narodnjaci i liberalci uzeše si za zadaću proglašenje njemačkoga jezika državnim jezikom.

Hrvatski i slovenski zastupnici Biankini, Ploj, Pfeifer, Žitnik, Vencajz i Berks viećali su 30. pr. mj. o ustrojenju jugoslavenskog kluba. Tim povodom stavljena bijahu tri predloga, t. j. da se ustroji slavenski središnji klub, jugoslavenski klub i i slovensko-hrvatski klub. Do zaključka nije došlo, jer nebijahu prisutni svi dalmatinski zastupnici. Biankini je očitovao tom prigodom, da će hrvatski zastupnici svakako ostati na okupu. To se na žalost nemože kazati o slovenskih zastupnicih. Glasilo slovenske katoličke stranke u Kranjskoj ima naime brzojavku iz Beča, da su se katolično-narodni slovenski zastupnici u Beču privremeno konštituirali kao „Slavensko središte", komu je privremeno na čelu zastupnik Šusteršić, koji je preuzeo zadaću, da se dogovara sa drugimi slavenskimi zastupnici o ulazu u klub. Do sada stupili su u taj klub osim zastupnika narodno-katoličke stranke u Kranjskoj, ovi zastupnici: dr. Stojan i dr. Hauban iz Moravske, dr. Gregorčič iz Goričke te vitez Berks i Žičkar iz Štajerske. Iz toga kluba da su izključeni zastupnici narodno-napredne stranke iz Kranjske.

Sudeć po toj viesti, neće doći ni do jugoslavenskog ni do slovensko-hrvatskog kluba, pošto su članovi „Slavenskog središta" izključili iz svog kluba iste svoje suzemljake. U tako žalostnih okolnostih neće stalno tomu klubu pristupiti ni hrvatski zastupnici, koje nije narod poslao u Beč, da podžiža razdor slovenskih zastupnika iz Kranjske, već, da mu što koristna i potrebita izvojšte.

Slovenskomu narodu u Kranjskoj mora doista da teče na pune potoke med i mlieko, kad njegovi zastupnici u Beču neimaju važnijeg i prešnijeg posla negoli, da radi osobnih hira i zadjevica zanemaruju životne interese svega našega naroda. Žalostna im majka!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Prva sjednica carevinskoga vieća, koja bijaše otvorena prošloga četvrtka, dade slutiti, da neimamo očekivati mirna i trieznu razpravljanja državnog sabora. Tomu je dokaz već prva sjednica, koja bijaše burna i sablaznjiva, čega nije obično kod prve sjednice nijednoga parlamenta.

Glavnu su riec vodili kao obično kod svih prošlih škandala u carevinskom vieću, njemački radikalci, kojim se pridružiše i češki narodno socijalistički radnici.

Ovi jedni i drugi navališe već na samom početku sjednice na ministra-predsjednika svakojakimi pogrdami. To se opetovalo i kod pozdravnog govora predsjednika po starosti dr. Weigel-a, koji se je uzalud napinjao, da uzdrži mir i red. A kad je on u svom nagovoru dao izraza čuvstvu odanosti Njeg. Veličanstvu, izašli su demonstrativno iz sabornice njemački radikalci, kojih vodja uzkliknu pri tom: „živio car Vilim!"

Nu prava sablazan nastala je tekar onda, kad je hotio predsjednik podati poštovanje pokojnoj engleskoj kraljici Viktoriji. Njemački radikalci i socijalisti skočiše kao biesni na noge te počeše urlikati: „dolje s kukavnimi Englezi!", „Slava Burom!", „Dolje s englezkimi razbojnici!" itd.

Jedva je došlo predsjedniku za rukom, da dovrši nekako svoj govor uz toliku buku i viku.

Praškim listovom brzojavljaju iz Beča, da se je bojati, da će najradikalniji zastupnici carev. vieća demonstrirati i kod čitanja priestolnoga govora, što se vrši danas u carskom dvoru.

Iz Beča brzojavljaju tršćanskim listovom, da valja biti pripravno na obustavu ustava, bude li se pokazalo carevinsko vieće nesposobnim za rad. Na temelju glasovitog § 14. da će novo ministarstvo carskom naredbom proglasiti sveobće izborno pravo, ili koji drugi izborni red, po komu bi zemaljski sabori birali državne zastupnike.

Češki listovi groze se ministru-predsjedniku dru. Koerberu za slučaj, da b

bilo u priestolnom govoru uvriedljivih izraza za Slavene u obće, napose pako za Čehe. Nebudeli ministar-predsjednik — pišu rečeni listovi — štovao narodna prava 15 milijuna Slavena, neka znade, da neće ni Slavene više štovati ono, što su do sada štovali. Ministar neka dakle neizpostavlja krune tamo, gdje nedreba i gdje bi to moglo imati strašnih posliedica. On neka nezaboravi, da su Česi pripravni na sve ćak i na razsulo Austrije.

Parlamentarna komisija češkoga kluba priobćila je češkim agrarcem, socijalistom i klerikalcem, da je klub pripravan stupiti s njimi u dogovore glede zajedničkoga postupanja u načelnih pitanjih. Ista komisija sastavila je predloge glede jezikovnog pitanja i pučkog popisa, te će te predloge podastrieti klubu na razpravu.

Njemačka liberalna stranka priobćila je izjavu, da je pripravna odaslati svoje zastupnike na viećanja svih njemačkih stranaka o predlogu, da se proglasi njemački jezik državnim jezikom. Ona pozdravlja predlog njemačke pučke stranke, njemačke napredne stranke i njemačke radikalne stranke, po kojem bi se imale dogovoriti sve te stranke a zajedničkom postupanju u narodnih pitanjih. U tom nazire ona prvi korak k jedinstvu njemačkih stranaka i k zaštiti probitaka njemačkoga naroda.

Najnovije viesti iz Beča kažu, da njemački radikalci, socijalni demokrati i češki radikalci neće sudjelovati kod svečanog otvorenje carevinskoga vieća priestolnim govorom.

Srbija. Narodna skupština u Nišu prihvatila je zakonsku osnovu o preustrojenju srbske vojske. Po novom zakonu trajati će u Srbiji stalna služba vojnika jednu godinu i pol za pješadiju a za konjaničtvo i topničtvo dvie godine kao i do sada. Od sada moći će i u Srbiji obdržavati velike vojničke vježbe, kod kojih će sudjelovati vojnici pričuve. Po novom zakonu biti će častnikom pružena prilika, da se bolje naobraze; izpiti biti će u buduće stroži i djelokrug glavnoga štopa obsežniji. Narodna vojska imati će od sada tri razreda t. j. stalna vojska, pričuva, sastojeća od momaka izmedju 20 i 45 godina i od crne vojske, koju će sačinjavati muževa od 45-50 godina.

Bugarska. Kako javljaju iz Sofije, biti će novoimenovano bugarsko ministarstvo nad strankami. Ovo će se morati oslanjati na činovničtvo, pošto je izstupom, Ivančova i Titorova izgubilo i zadnju podporu liberalne stranke. Predstojeća izborna borba za narodnu skupštinu ili narodno sobranje biti će žešća nego li obično. Rusiji prijateljska stranka izdala je na narod lozinku, da se čuva Austrije. Ova stranka obećuje narodu, da će dobiti od Rusije povoljan zajam, ako dodje ona do pobjede.

Rusija. Knez bugarski i kralj srbski poslali su iz Niša na pravoslavnu novu godinu zajedničku brzojavnu čestitku ruskomu caru Nikoli. Na tu čestitku sliedio je ovaj odgovor: Zahvaljujem se srdačno Vašemu veličanstvu i Vašoj kraljevskoj visosti na pozdravu i zajedničkoj čestitci, te s dačno želim procvat i sreću mojim ljubljenim slavenskim narodom na poluotoku balkanskom: Nikola.

Ruski listovi bave se sa netom minulimi izbori u austrijsko carevinsko vieće, za koje kažu, da su izpali kako nije vlada željela. Uspjeh zadnjih izbora da može uroditi za austrijsku vladu dobrom naukom za budućnost. Austrija da će biti konačno prisiljena, da se prihvati federalističnog sustava.

Italija. Izmedju Rima i Beča reć bi, da su u zadnje doba ponešto ohladnjeli bivši prijateljski odnošaji. Kamen smutnje izmedju saveznih država čini se, da je Albanija, koju bi si htjeli prisvojiti koli u Rimu toli u Beču, i gdje imade jedna i druga država svoje agente i pristaše

Englezka. Englezki narod sproveo je u subotu veličanstveniu načinom svoju kraljicu Viktoriju do zadnjega počinka. Sprovod mrtvih ostanaka kraljice Viktorije iz njezinoga kaštela u Osbornu pak do dvorca u Windsoru, gdje će za uviek počivati, bijaše upravo veličanstven. Sprovodu prisustvovali su osim članova domaće vladarske kuće i kraljevi Portugala, Belgije te zastupnici svih europejskih vladara.

Južna Afrika. Mnogi su očekivali, da će novi englezki kralj Eduard VII svojim nastupom na priestolje prekinuti krvavi rat u južnoj Africi. Nu sada je izčeznula ta nada pošto se znade, da je kralj Eduard poprimio u svoj naslov i naziv: „vrhovni gospodar Transvala“ čim je hotio pokazati, da neće mirovati dok nebudu južnoafričke republike posve pokorene i Englezkoj pripojene.

Mjestne:

Damski ples „Čitaonice“ u Puli biti će u subotu dne 9. t. mj. Po pripravama sudeć, nadkriliti će isti sve dosadanje plesove jednake vrsti. Preporučamo s toga svim plesačima, neka se pravodobno za isti priprave. U budućem broju pobliže.

Veliki plesovi „Čitaonice“ u kazalištu i „Sokola“ u vlastitoj dvorani, izpali su osobito u moralnom pogledu ohim družtvima na podpunu čast. Koliko kod prvoga, toliko kod drugoga plesa bijaše zastupano sve što narodno čuti uprkos tome, da bijahu pozivi omedjašeni. Tko iole može, neka dakle ne propusti prigode, posjetiti ostale plesove ovo pokladno doba, koji su jurve oglašeni.

Duhovi na velikom brlegu. U puljskom predgradju nad kolodvorom pučanstvo je silno uzrujano, jer da se u nekoj kući pojavljuju duhovi. Hrpe naroda se po ciele noći vrte u blizini začarane kuće, da čuju ili vide sablast. Šta se pako sve o sablastima pripovieda, to može svatko sam pomisliti, tko pozna praznovjerje našega naroda.

Osjeguravajte zgrade. Prošloga ljedna harao je strašni požar u Jadreškima kod Pule, te je izgorilo više štala, a šteta se broji na tri do četiri tisuće forinta. Nisu bile osjegurane, pak nesreća pada na sama pleća ubogih seljaka.

Iz drugih krajeva:

† Dr. Vjekoslav barun Pražák. Nakon kratka bolovanja preminuo je u Beču bivši austrijski minister dr. Vjekoslav barun Pražák. Pokojnik rodio se je 21. febrara 1820. u Ugarskom Hradištu u Moravskoj, svršio je u Kromjerižu gimnaziju, slušao je u Brnu filozofiju, a u Olomucu prava, gdje je godine 1844. bio promoviran za doktora prava, na što je stupio u odvjetničku pisarnu u Brnu. Od g. 1848. napried sudjelovao je na političkom polju bivši izabran u kromeriški sabor i 1861. u „rajhsrath“, iz koga je g. 1864. izstupio.

Pošto su uvedeni bili izravni izbori u rajhsrat, došao je Pražák godine 1874. opet kao zastupnik u rajhsrat i pridružio se je Hohenwartovoj stranci. Na 1. srpnja 1879. opet je bio izabran u rajhsrat, a 15. kolovoza 1879. bio imenovan u Taaffe-ovom kabinetu ministrom bez listnice. Kasnije je preuzeo resort pravosudnog ministra, te je proveo mnogobrojne dobrotvorne reforme u austrijskom pravosudju, pravosudnoj upravi i kaznionama. Za svoje zasluge postao je Pražák godine 1882. barunom, pošto je već godine 1880. bio imenovam tajnim savjetnikom. Od godine 1892. bio je doživotnim članom gospodske kuće.

Sud o novom savjetniku c. k. okružnog suda u Rovinju g. dr. Veroni. Čitamo u „N. L.“ pod naslovom „brza karijera“ sliedeće o novoimenovanom savjetniku dr. Veroni. Dr. Veroni mogu biti najviše 34 godine. Ovo je što se sjećaju u zadnje doba jedna od najbržih karijera u sudbenoj struci. I prije je bilo slučajeva, da su mladi ljudi na sudu osobito za preustrojstva sudova brzo skakali napried, ali se odavna nije dogodio ovakav slučaj. No ovaj put preskakivanje mnogobrojnih sudbenih činovnika u Dalmaciji, koji su u službi stariji od dra. Verone, ima tu olakoćuju okolnost, što je obće priznato, da je dr. Verona jedan od najboljih sudaca u Dalmaciji — bistra glava, učen pravnik, vješt stilista i valjan govornik. Njegova je velika „mana“ da se je osobitom revnošću zauzimao za hrvatski jezik u sudu, radi čega su ga osobito mrzili njegovi kolege talijanaši, ali, kako se vidi, ne mogahu mu mnogo naškoditi. Još kao djak gimnazijalac odlikovao se je Verona kao dobar hrvatski pisac, te je njegova radnja „Grilovica“ historična pripoviest iz bokeškoga života, što ju je izdala „Hrvatska Biblioteka“ pod pseudoninom Bogomil Hrvatovski.

Slovensko radničko družtvo u Trstu djačkomu podpornomu družtvu u Pazinu je podarilo u svojoj sjednici dne 31. jenara t. g. jednoglasno za sada iz upravne zaklade 50 kruna. Živilo naše sviestno radničtvo u Trstu! — U istu svrhu je podario g. I. M. u Trstu 9 K. dobljenih kod igre preferanca. Živio!

Prepirka medju članovi „jedne obitelji“. Poznata je rečenica bivšeg piranskog načelnika dr. Fragiacoma, kojom je htio pred sudom dokazati, da u slavnom Piranu neima stranaka, neima prepirake ni smutnja, da su Piranci svi braća, a svi skupa jedna obitelj. To je bilo, sad se spominjalo! Jednom je valjda bilo tako u piranskoj republici, nu danas nije tomu tako, kao što nam svjedoči javna prepirka izmedju nekadašnjih prijatelja i drugova, piranskih prvaka, načelnika Bubbe i odvjetnika dr. Fragiacomo.

Ta dvojica prepiru se javno u novinah radi občinskog kazališta u Piranu,

---

PODLISTAK.

Tko je prvi stao peći rakiju?*)

Napisao Grof Lav Nikolajević Tolstoj.

S ruskoga preveo A. Koričić.

— Pošao siromašan mužik, da ore polje, a da nije ni zajutarkovao, samo je ponio sobom hlebac kruha. Kad je došao u polje, svuče svoj kaftan (gornja kožnata haljina-zobun), spremi ga u grmičak a podanj stavi svoj hlebac. Za neko se vrieme konj umorio i mužik osjeti glad. Izpreže konja, pusti ga, da pase i podje do svog kaftana, e da pohlaguje onaj hlebac za ručak. Kad je dohvatio kaftan, opazi: hlebca više nema. Traži i traži, okreći kaftan ovamo, okreći ga onamo, na svaku ruku, stresaj ga: kruha nema! Mužik se čudom začudi. Nepojmljivo! Nikoga nisam vidio, pa ipak je netko morao da mi ukrade kruh.

Al bio je djavo, koj, dok je mužik orao, ščepao je kruh i sjedio sakriven u grmlju, da čuje, kako će ga seljak psovati i pri tom njega — djavola — zazivati. Pravo rekući seljaku bilo žao, da su ga okrali, no medju tim znao je, da se tješi na svoj način. No, reći će, od gladi neću umrieti; onaj, što mi je odnio kruh, sigurno ga je vrlo trebovao — bio mu u zdravlje!

I mužik podje na studenac, napije se vode, oporavi se, dovede konja, zapregne ga i stane opet da ore.

Djavo se osupnuo, što nije mogao, da seljaka zavede na grieh. Ode u podzemlje k poglavici djavolskomu, te mu izpriča, kako je mužiku uzeo hlebac kruha i kako je ovaj, u mjesto da ga psuje, rekao: U zdravlje!

Poglavica se djavolski razjedi:

— Što te je mužik — vikao je gnjevan — nadmudrio, tome si sam kriv: ludo si počeo.

To bi bilo liepo, kad bi seljaci, a s njima i njihove žene poprimile takve običaje — tad bismo mi lje zlo prošli. Zlo je! velim tim, ne mogu, da ih takove ostavim. Idi, pa si zasluži hlebac mužikov: Ne nadmudriš li ga za tri godine, ja ću te okupati u Svetoj vodici.

Svete se je vodice djavo bojao. Što je brže mogao, doleti opet na zemlju i smišljao je, kako da svoj dug odsluži. Mislio i mislio i u jedared smislio. Pretvori se u dobra čovjeka i najmi se u siromašna mužika kao radnik. I nauči seljaka za suhog ljeta sijati na močvari. Kod susjeda bilo se sve od žege sunčane posušilo, izerpilo, a u siromašnog mužika raslo žito gusto, visoko, puno klasja, zrnja. Mužik se hranio sve do novog ljeta i još mu je dosta žita ostalo. Sliedećega ljeta učio je radnik seljaka, da sije žito po brdima. A ljeto je baš bilo kišovito. Kod drugih je žito bilo povaljeno, gnjilo je i klasje se nije punilo, za to je pak ono divno uspjevalo kod mužika na brdima i ostalo mu toliko suvišnoga žita, da ni sam nije znao, šta će s njime.

I radnik nauči seljaka, kako da iz žita peče rakiju (votku); i seljak stao peći rakiju, pio ju sam i davao je drugima da piju.

Djavao ode poglavici svome, pa se pohvali, da je odslužio hljebac hruha.

Vlastitim se je očima poglavica htio da uvjeri. Dodje k seljaku i vidi: bogate ljude sa sela sabrao je kod sebe, pa ih časti rakijom, seljakinja ju pruža gostovima. Dok je ovako nudjala, zadjene se o stol i prolije čašicu. Seljak se razjedi i opsuje ženu svoju.

— Ludo vražija! progundja. Zar su to pomije, da ih, krevljo ti, sipaš po tlu?

Djavo, gurne poglavicu djavolskoga taktom.

— Pazi — šapne mu ovaj, sad neće da kaže: u zdravlje!

Seljak je dalje psovao i pružao sam na okolo. Dodje siromak — mužik s rada, koj nije bio pozvan, pozdravi, sjedne i gleda: seljaci piju votku; i njemu dodje volja, da gucne koju kapljicu protiv umornosti; sjedi tako i sjedi, sve mu sline vrcaju na usta... Seljak, mjesto da siromuku pruži čašicu, mrmlje u sebi: Ne mogu vas ja sve da obskrbim votkom.

I to se svidjelo poglavici djavolskomu. Mali se djavo hvalisao:

— Počekaj mrvu, doć će još što ljepšega.

Gostovi pili, a pio i gazda. Laskali jedan drugome, zamjenito se hvalisali, njihovi su govori bili namazani i gladki poput maslaca.

Poglavica djavolski sve to sluša, pa prišapne malomu vražiću:

— Kad ih jednom piće učini lijastima (-sličnim liji), tako, te će se medjusobno varat: eto nam ih tad svih u šakama!

— Pričekaj de samo — odvrati mali djavolak. Pričekaj, dok posrknu i drugu čašicu. Kao lije svojim repovima migolji sad jedan pred drugim i hoće jedan drugoga da dohvati po ušesima. Al vidjet ćeš, naskoro će biti poput gordih vukova.

Seljaci popiju drugu čašu, govor im postane glasnijim i surovijim. Mjesto umiljastog govora stanu se sad psovati, padaju zle rieči, nastane tučnjava, izgrebu i okrvare si nosove.

I gazda se umiješa; izlemali ga do mile voljice.

Poglavica djavolski vidio to i vrlo mu se svidjelo.

— Dobro! Vrlo dobro! prognudja.

— Pričekaj — reći će mali vražićak — doć će još i bolje. Pazi, dok izpiju i treću čašicu. Sad su biesni ko vuci, al bit će ko krmci...

I seljaci popiše i treću čašu. Posve su umekčali — hlapću samo — mljackaju

*) Iz „Zbirke pučkih pripoviesti grofa L. Nik. Tolstoja“. Zadnje pučko izdanje od god. 1898. A. K.

koje je dao načelnik zatvoriti, jer da treba isto velikih popravaka. Proti tomu ustao je dr. Fragiacomo, te udara ćeškoko na nekadanjeg prijatelja, koji da je lahkoumno postupao. Ovaj mu nije ostao dužan i tako pruža ta dvojica prvih građjana sl. Pirana dokaz, da danas nisu više svi Piranci j e d n a o b i t e l j.

Načelnik slovenske občine neće da znade za slovenski jezik. Glasoviti Bartolich, najnoviji načelnik slavnog Pomjana razpisuje u talijanskih novinah natječaj na mjesto občinskoga načelnika sa godišnjom plaćom od 800 kruna. Molbe valja poslati sa dotičnimi prilozi do 28. febrara 1901. občinskomu glavarstvu u Pomjanu.

Medju uvjete stavio je Bartolich poznavanje talijanskoga jezika i j e d n o g s l a v s k o g n a r i e č j a. Slavni Bartolich još slavnijeg Pomjana neće da znade, da je jezik, kojim ga je majka moliti učila i kojim se služe svi njegovi občinari slovenski jezik. On hoće da to tim zataji, što nezahtjeva od molitelja za ono mjesto poznavanje slovenskoga jezika ni na drugom mjestu već se zadovolji kojim slavenskim narječjem. Njemu su valjda svi slavenski jezici samo narječja te bi dobro, da koji Čeh il Poljak zamoli i zadobije ono mjesto.

„Legina" škola u Matokancih. U talijanskih novinah čitamo, da se je započelo sa gradnjom zlosretne „Legine" škole u čisto hrvatskom selu Matokanci, občina Kanfanar, i da će biti gotova mjeseca junija, a otvoriti da će se budućom školskom godinom t. j. mjeseca oktobra 1901.

Upozorujemo naše prijatelje u onih stranah, da poduče onaj siromašni i zapušteni narod, neka se neda varati od talijanaške gospode i neka neupiše svoje djece u onu buduću talijanašku fabriku, u kojoj će se iz njihove hrvatske dječice stvarati odmetnike i izdajice, koji će mrziti i proklinjati ono mlieko, kojim su ih njihove majke odhranile.

Mjesto liečnika u Plominu — i hrvatski jezik. Občinsko poglavarstvo razpisuje u talijanskih novinah natječaj na mjesto občinskoga liečnika sa godišnjom plaćom od 2000 kruna, za što će imati, da liči, sve siromahe občine bezplatno. Liečnik morati će da ima ljekarnički ormar.

Pogodbu sa liečnikom sklopiti će občina na tri godine te će se od godine do godine mučke produljivati izuzam odkaz sa jedne ili druge strane.

Molbe sa svjedočbami o naucih, o poznavanju talijanskoga i **eventualno** k o j e g j u g o s l a v e n s k o g n a r i e č j a, o austrijskom državljanstvu itd. valja priposlati občinskomu glavarstvu do 15. marča 1901.

Sl. glavarstvo občine Plomin nezahtjeva dakle od budućeg občinskoga liečnika podpuno poznavanje hrvatskog jezika, kojim se služi danomice 95% občinara, već mu svejedno, da li ga pozna ili ne! Občinari Plominski čujte, kako se za Vaše tjelesno dobro brine Vaše glavarstvo!

✓**Krstić za talijansku „starlun".** Trščanski židovčić javlja radostno, da je zloglasni C h e r s t i c h podario 4 krune djačkomu podpornomu družtvu talijanske realne gimnazije u Pazinu. Živila mačja starina i domaćina!

Imenik gostova u Opatiji. Iz posliednjega imenika (od dne 26./1.) gostova u Opatiji vadimo sliedeće podatke: od 1. septembra 1900 bijaše u Opatiji 2940 stranaka sa 5048 osoba. Dne 23. t. mj. bijahu u liečilištu u Opatiji 663 osobe.

Hrvatska Čitaonica u Tinjanu priredjuje u nedjelju dne 10. t. mj. zabavu sa deklamacijom, pjevanjem, igranjem tombole, predstavom i plesom, na koju se pozivlju gg. članovi i vriedna gg. rodoljubi sa cienjenim obiteljima. Ulaznina za članove 15 novčića, za nečlanove 30 novč. Velecienjene gospodje i gospodjice imadu bezplatan ulaz. Darovi se primaju sa zahvalnošću. Početak u 6 sati u večer.

Preporuča se za mnogobrojni posjet

Odbor.

Hrv. akad.-lit.-zab. društvo „Hrvatska" u Gradcu primalo je tekom g. 1900 razne novine što uz snižene ciene ili bezplatno. Zahvaljujući se ovim dotičnim upravam listova, preporuča se naklonosti istih i za unapried.

Koncerat s plesom. Hrvatsko akademičko družtvo za podporu ubogih i bolestnih sveučilištnih gradjana u Zagrebu priposlulo nam je poziv na koncerat s plesom, što ga priredjuje na korist društvene blagajne dne 13. t. mj. u prostorijah „Hrvatskoga doma". Početak točno u 8 sati na večer. Ulaznina za obitelj 5 kruna, za osobu 2 krune, za djake 1 krunu.

„Matica Hrvatska" razpisuje u smislu zakladnice iz zaklade Tereze pl. Tomašić, rodjene Auernhammer de Auernstein, književnu nagradu za god. 1901. u iznosu od četrdeset (40) kruna, i to: „za najbolju pripoviest iz hrvatskoga života".

Natječaj traje do uključivo 31 decembra ged. 1901., do kojega roka imadu se rukopisi bezimeno, čisto i čitljivo od tudje ruke pisani, sa naznakom imena piščeva u posebnom zapečaćenom omotu podnieli „Matici Hrvatskoj" na ruke njezina tajnika. Kasnije stigli rukopisi, kao i oni, koji ne odgovaraju svim uvjetima natječaja ne će se uvažiti.

Dalmatinci u Beču. „Nar. L." piše: U koliko doznajemo, hrvatski zastupnici iz Dalmacije, bilo pravaši bilo narodnjaci, imadu namjeru o tom živo nastojati uvjereni, da ako se složno ne dodje do upriličenja hrvatsko-slovenskog kluba, rad Hrvata i Slovenaca u novom parlamentu — predpostavljajuć, da će rad bit sposoban — bili će mnogo oteščan, a po svoj prilici i neuspješan. Jer po sebi, ni Slovenci ni Hrvati nisu ni toliko brojni, da mogu stavljati predloga i upita; a opet podieljeni u tri četiri skupine, težko da će moć iole imponirati vladi i parlamentu, i šta koristna za narod izvojevati.

Prvi hrvatski katolički sastanak, obdržavan u Zagrebu dne 3., 4. i 5. rujna godine 1900. Uredio po želji središnjega odbora Stjepan Korenić tajnik središnjeg odbora. U Zagrebu, tisak C. Albrechta (Jos. Wiltasek) 1900. Ciena za domaće u Zagrebu 1 kruna, poštom 20 filira više. Dobiva se kod „Zbora duhovne mladeži zagrebačke", Kaptol 29, samo uz gotov novac.

U ovoj knjizi, koja obsiže 430 stranica sadržane su razprave, zaključci i sav tečaj katoličkog kongresa od prošle godine.

U tekstu i posebice imade slike nadbiskupa, biskupa, viših svećenika i odličnih svietovnjaka, koji su kongresu prisustvovali.

Prošlogodišnja berba ruža u Bugarskoj. O uspjehu prošlogodišnje berbe ruža u Bugarskoj, donosi „Pharm. Journal" nekoliko vrlo zanimivih podataka. Ciela Bugarska, a naročito predjel Kazanlik, mogu se nazvati zemljom ruža. Prošlogodišnja berba dala je 140.000 unaca ružičnoga ulja, dakle tolik prihod, kolik u toj grani gospodarstva još nikad do sada nije postignut. Čim se u Kazanliku doznalo za ovako bogat rezultat, odmah je pala ciena ulju, a mnogi trgovci, koji u ovom predmetu rade na veliko, odmah se okoristiše ovom prilikom, te nakupovaše silne količine ulja, kako bi se obskrbili zalihom za nekoliko godina. Posliedica toga bijaše, da je ciena opet u skoro za 20 postotaka poskočila, te da su ostali kupci nasjeli. Svakako se je nadati, da će pasti ciena ulju od ruža, a to najviše s razloga, što u samom Kazanliku još ima zaliha od 40.000 unaca ulja, koje će vlastnici svakako hitjeti prodati prije buduće berbe. Lišće od ruža prodavalo se tvornicarom uz cienu od 10 do 15 para kilogram, a ovi opet prodavahu već gotovo i čisto ulje od ruža uz tako niske ciene pretržcimi, da su ovi mogli kilogram prodavati po 460 leva, što znači za taj predmet osobitu jeftinoću. Posliedica ovoga bijaše medjutim, da su se, unatoč svim mjeram opreznosti, što ih je preduzimala bugarska vlada, ipak nalazile velike množine patvorina. Već prilikom berbe od g. 1896., koja bijaše takodjer bogata, stajao je kilogram ulja od ruža blizu 900 leva; dok je taj predmet 1882. bio postigao najvišu cienu od 1200 leva. Čisto bugarsko ulje od ruža ima miris po ruži Damaškinji, te je vanredno fin i jak. Jedna jedina kapljica toga ulja kadra je u času proniesti svoj jaki miris kroz najveću sobu. Ovo je ulje sasvim bistro i providno te svjetložutkaste boje. Osim bugarskog ulja dolaze na pazar samo još dvie vrsti ove robe, a to je ružino ulje, što se pripravlje u Miltitzu u Saksonskoj i ono što se izradjuju u Chinhilli u Španiji. Saksonsko ulje je žutkasto-zelene boje, miriše osobito liepo, ali ipak daleko zaostaje po mirisu iza bugarskog ulja. Španjolsko ulje je smedjasto, te izgjeda kao Sherry. Ono je bistro i jaka mirisa, ali ovaj se miris opet razlikuje i od bugarskog i od saksonskog ulja, valjda zato, što je zemlja prije bila zasadjena vinovom lozom.

Razni prinosi:

Za podružnicu družbe sv. C. i M. u Puli sakupio Aleksander Kandušer u veselom družtvu u gostioni „Stadt Pola" K 6; Ivan Paropat darovao 1 K, jedan č. kr. učitelj 1 K, Grgo Buždon 2 K.

Izkaz prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" u mjesecu decembra prošle godine.

	K	h
Obć. glav. Buzet votira i daruje	100	—
Uprava „Obzora" Zagreb na nju stiglih prinosa	220	—
Podružnica sv. Martin — Buzet članarine	21	20
Administracija „Hrv. Domovine" Zagreb pripošilje na nju stiglih prinosa u tri navrata: a) 2. 12. 8 K 38, b) 2. 12. 22 K 59, c) 3. 12. 8 K	38	97
Gospodin Gjuro Crnadak Zagreb pripošilje IV. obrok utemeljiteljne svote	50	—
Uprava „Narodnih Novina" Zagreb na nju stigle prinose od 9./11. do 3./12: (sadržana i članarina od K 20 gosp. prof. dr. Pliverića)	111	72
Gosp. Ante Tončić ravn. podruž. u Zrenju sabranih: a) na skup. podruž. dne 18./11.	8	01
b) na piru Ant. Tončića i Antice Tončić dne 27./11	7	37
Gosp. dr. Pero Magdić advokat — Varaždin sakupio u družtvu prijatelja	8	—
Uprava „Hrvatske" Zagreb sabrane prinose: a) 9. 12. 5.25, b) 13. 12.13.81, c) 14. 12 4.50	23	05
Gosp. M. P. Biograd — Dalmacija sabrane uz času za prekršeno pobratimstvo medju I. i M.	2	—
Gosp. Slavić — Varljeni prigodom izbora daruje	2	—
G. Bon. Cettolo inžinir — Petrinja sakupljenih u raznim prigodama	50	—
Gosp. Josip Srdoč — Srdoči sabrao na predlog Vicka Marčelje u krčmi Josipa Marčelje u Diraču	5	80
Gosp. Matija Kovačević prof. u Petrinji dobivenu okladu sa prijateljem namienjuje družbi	10	—
Gdja. Marija Jurković Opatija mjesto vienca na odar pok. svog ujca Anzelma Tomašića	10	—
Administracija „Agr. Tagblatta" podarenih od gosp. L. Ilakovac mjesto vienca na odar pok. K. Tuškana u Dubrovniku	5	—
Gosp. Josip Stanger pravnik predaje sakupljenih na Preširnovoj večeri po gosp. Ivan Petrić izmedju članova hrv. akadem. družtva „Sloboda" u Gracu	4	20
K tomu N. N. daruje fil. 72; primljeno za žigice 72 fil.	1	44
Gosp. Ivan Marot sv. Matej na predlog g. V. Kiodande sabranih u veselom družtvu u krčmi Fr. Trinajstića u sv. Mateju	17	86
povše podarenih: a) obitelj Frana Marot K 4·20 b) R. Kalčić —·10 c) Sirola mežnjar —·40 d) A. Kalčić K 1 e) gdjica R. Stambul —·20, u sve	5	90
Gosp. Slavo Dragić, učitelj realne gimn. Zagreb, kao predsjednik odb. za sabiranje putem blokova za sada	700	—
Gosp. Frane Bručić, Bregi sabranih prodajom sličica sv. Cirila i Metoda	3	40
Gosp. dr. Ivan Pošćić predaje od razprodanih družbinih žigica a) kod burske zabave	8	26
b) razprodanih osobno	9	92
Gosp. dr. Konrad Janežić svoje mjesečne prinose za Oktobar, Novembar i Decembar	6	—
Hrvoj Istranić svoje mj. prinose za Oktobar, Novembar i Decembar	6	—

ustnama i ne opažaju, da jedan drugoga ne čuje. I sad se gostovi razilaze — pojedince — u dvoje, u troje — i eto ga na, sad leži tude ko divlja svinja i grokće...

To se još više svidjelo poglavici djavolskomu.

— No, reći će — dobar si napitak izumio, zaslužio si onaj hlebac kruha. Reci mi, kako si priugotovio to piće? Iznajprije si jamačno uzeo lisičje krvi — seljak je de toga postao lukav poput lije; k tome si dodao ovčije krvi: — uzprkla se u njem zloba ko u vuka; konačno si u sve to pomiešao još svinjske krvi: — postao je svinjom...

Ne, objasni mu mali djavo — nisam tako miešao. Ja nisam ništa drugo uradio, nego što sam dopustio, da mu u obilju dozori žita. Zvierske je krvi vazda bilo u njim — u seljaku (-čovjeku) — samo ta krv ne nalazi hrane, dok mu je hlebac oskudan: onda mu nije žao ni zadnje korice hleba. Obilje je ono, što ga potiče: umah počinje, da se domišlja, kako bi se proveselio. Ja sam ga naveo, da pije votku. I kako je iz božjeg dara spekao rakiju, digne se u njim krv: lijina, vučija i svinjska. Uspije li tako i dalje votka — bit će i ostat vazda zvierju...

Poglavica djavolski pohvali malog vražićka i obaspa ga častima i dostojanstvima...

Franina i Jurina.

Jur. Ča je istina, da će baratati delegata u Medulinu.

Fr. Tako se čuje, a kažu da se podeštat srdi na Grgu, ča nisu Talijani pridobili tamo na izbornu i ča ni stija ni on votati.

Jur. Pa koga će sada?

Fr. Bi ga vrag: tu ti je već glav nego kap.

Jur. Čuja sam, da bi stili biti Šare, Cetina, Grgolja, Tonin Šantićev i još niki.

Fr. Ala škoda, da ni već živ Bakalar, jer za podeštata puljskoga bi on bija najbolji.

Jur. Neka bude, ki vrag će, magari Barbadopin: Medulinci će se i dalje smijati svakoj podrepnici ter će ostati ča su bili.

Fr. A prodanci i poprdili neka gredu u Kalabriju, ko im je tisno.

Administracija „Hrvatske“ Zagreb sabranih . . . . . 5·85

Gosp. Miroslav Mance, upravitelj štedionice — Dugoselo sabranih na 23. t. mj. u stanu veleč. g. Josipa Zorića narodn. zastupnika prigodom svečana objeda nakon obavljene posvete nove župne crkve . . . . . 20·—

Za oprost od čestitanja darovaše dr. Stanger, dr. Janežić, Mons. Zamlić, dr. M. Trinajstić, prof. Spinčić svako po 5 K. Dr. D. Trinajstić K 4, gosp. Tomičić K 10, gosp. Ant. Šterk K 20, gosp. dr. Fabijanić K 5, ukupno 64·—

Uprava „Naše Sloge“ sabranih . 62·18

Gosp. prof. Spinčić predaje: Bakrani sakupili na Bakarcu . . . 11·—

U „Zori“, Opatija, sabrana na Silvestrovu večer za zabave putem šaljive pošte . . . . . 28·35

Volosko, mj. jenara 1901.

Dr. Fabianić, blagajnik

Naša uprava primila je u januaru

a) za predplate kruna: Dr. P. M. Varaždin 10, M. I. Rieka 2·20, I. V. Lanišće 12, F. V. Ćunski 12, dr. I. G. Rovinj 12, Zveza Ljubljana 6, G. J. Beršec 1·50 B. D. sv. Matej 40, K. J. Kastav 12, A. Š. G. i M. Č. Pazin 9, E. V. Beršec 1·50 T. u. K. Rukavac 6, A. I. Pula 3, F. G. Pula 12, Čit. Petrinja 2·50 Brat. Volosko 12, J. V. Zagreb 12, Dvor. Varaždin 3, J. P. Zagreb 24, I. C. Karojba 6, L. T. Lanišće 12, A. K. Ž. Kaštelir 3, I. T. C. Žrenj 6, V. T. Volosko 12, Zadruga Volosko 12, N. V. S. Sabba 5, A. A. Brgud 6, A. P. Lopar 12, B. B. sv. Lovreč 4, Dr. E. Z. Buzet 3, dr. A. T. Rovinj 12. Čit. Požega 6, A. K. Barkovlje 6, Čit. Tinjan 12, M. P. Beršec 2·50 I. B. Pićan 10, Čit. Kanal 4, F. K. Ćunski 4. M. L. Rabac 4, R. E. Rovinj 12. M. M. Baška 18, J. B. Baška 2, H. S. Selca 6, J. M. Meja 4. Čit. Osiek g. g. 6, F. P. Andrijevci 2, Dom Bakar 2·50 Đ. F. Forgač Sokt 2, J. M. Opatija 6, J. S. Trst 6, Obć. Kastav 12, Čit. Rieka 5, Sokol Komiža 10, I. P. Tolmin 12, I. B. Buzet 3, A. H. Trst 14, E. B. Podgrad 2, F. P. Kopar 14, Trg. kom. Zagreb 12, F. S. Rieka 14, F. R. Mune 12, A. K. Varvari 6, M. Č. Kormin 7·20, A. R. Kaštelir 6, V. H. Krasica 15·50 A. B. Rušči 5·50, P. P. Pula —·50 M. B. Opatija 6, A. B. Opatija 2·50. Obrt. dr. Hreljin 3, A. V. Kraljevica 9, C. R. Zagreb 12, I. M. Varaždin 6, B. R. Trsat 3, dr. S. M. Zagreb 12, F. S. Sisak 12, Čit. Jaska 6, F. D. Kastav 6, M. G. Trst 12, Čit. Škrljevo 4. Zora Opatija 12. Čit. Sežana 5, K. M. Brgud 12, A. A. Baška 12, M. L. Pula 3, Čit. Kopar 6, J. S. Pula 9, S. Z. Vabriga 3, Čit. Glina 2·50, Čit. Kraljevica 2·50. dr. I. K. B. Krk 6, podp. P. Sarajevo 6. A. S. Podmorvje 3, dr. A. V. Djakovo 12. dr. I. B. Karlovac 12. R. F. Sušak 10. A. J. Zadar 6. Čit. Šibenik 6, Kolo Spljet 4. L. L. Poreč 12. J. Š. S. Frančići 6. Čit. Gorica 5, F. S. Paz 14, P. F. Trst 14. M. G. Trst 6, A. dr. G. Krk 6. M. B. Poljane 10, A. M. Zvoneća 7. A. D. Brušići 3. J. K. Tar 6, J. E. Gračišće 6. J. A. K. Sovinjak 3. M. S. Tomaj 6. K. Š. Pazin 6. M. J. Jajce 15·50. J. H. A. Beršec 4·50. J. M. sv. Ivan 10. I. L. Z. Pićan 3, G. B. F. Poreč 6, R. R. Rieka 3. dr. M. C. M. Lošinj 12. I. Z. M. Lošinj 10. dr. A. O. Krk 12, B. O. Rovinj 12. S. L. Jesenovik 2·40, A. V. Rieka 14, Čit. Kostrena 6. M. M. Grobnik 2, Čit. Osiek d. g. 2·50, M. B. Brgudac 6, P. P. Čepovan 4, G. B. Foškulin 14, Sloga Zamet 2·75, dr. I. K. Budapest 18, A. G. Malinska 7, A. N. Šterna 24, J. V. M. Mune 10, dr. V. Sisak 12, L. J. Crikvenica 2 Čit. Kastav 3, dr. K. Kastav 24, Čit. i P. M. Malinska 18, B. D. Cerovlje 12, dr. D. K. Pazin 28, M. L. Kastav 18, I. Z. Kastav 6, P. P. Dolenjavas 9, S. Š. Opatija 12, I. N. P. Varaždin 6, Čit. Punat 12, A. S. Trst 12, Sam. Punat 6, M. O. Krk 12. M. K. Zvoneća 5, A. E. Trst 12, A. J. Opatija 10, E. R. Rovinj 6, F. F. Kopar 6, J. J. Kopar 11, Š. M. Višnjan 12, L. Ž. Gologorica 10·50, A. L. Pula 2, F. G. Zagreb 11·50, Čit. Bribir 12, A. Š. Cere 6, A. N. Pićan 6, V. H. Novaki 11·50, dr. A. A. Krk 26, F. B. Trviž 24, V. S. Opatija 8, I. B. Livade 3, dr. L. Č. Trst 10, A. R. Trst 14, S. Z. Rukavac 4·50, J. B. Cres 7·50, P. Z. Unije 12, M. Š. Kastav 5, I. V. Belej 12, M. G. Omišalj 12, Čit. Omišalj 12, V. Z. Volosko 6, K. M. Z. Prvić 1, Čit. Celje 5, A. Z. Rovinj 3, A. R. Vidulin 6, K. M. Opatija 5·50, F. M. Rošići 1·50, R. J. Bršec 13·50 F. R. Pazin 1·50, M. L. Kastav 1·50, P. P. Š. Pehlin 6, I. S. Cepić 3, N. R. M. Lošinj 3, I. B. M. Višnjan 16, Čit. Medulin 3, F. J. M. Baška 6, A. B. Lindar 3, J. G. Nerezine 18, Čit. Trpanj 6, I. H. Ljubljana 12, I. B. Veprinac 24, N. O. Mihotići 3, dr. J. Š. Rieka 6, J. F. Karnica 5·50, G. Š. Nerezine 12, J. P. Veprinac 6, I. U. sv. Petar 6, J. R. sv. Ivanac 5, I. K. Kozljak 11, E. D. Karlovac 6, P. P. P. Lopar 6, J. S. Predloka 4, N. P. Bršec 21, A. M. Kanfanar 7, F. R. Budišćina 12, Sam. Hvar 12, J. M. Zamet 4, J. B. M. Dvorci 2, I. F. M. Lošinj 6, A. K. Cerovlje 9·40, K. D. Sušak 8, I. S. Sušak 4, Čit. Zlator 3, M. M. Martinšćica 6, K. B. Krk 12, F. T. Lovran 3, N. T. Cres 12, I. E. Gračišće 1·50, J. K. Osp 11·50, F. F. Pazin 10, M. O. Pazin 6, A. R. Hrušica 12, N. E. B. Baška 2, Čit. Metlika 6, Obć. Dobrinj 6, F. N. L. Lovran 3, Čit. Duvno 2·08, N. P. Kladanj 2, M. P. Rieka 6, I. B. sv. Martin 12, dr. J. Z. Rovinj 12, J. D. Vrbnik 12, B. G. Škedenj 6, V. J. Pormjan 10, A. K. S. Trst 6, N. B. Kastav 25·50, G. V. Trst 12, K. M. Premantura 5·50, P. S. M. Lošinj 12, M. M. Lopoglava 3, R. V. Krbune 8, M. V. Krk 3, Čit. Krk 14, I. F. Opatija 12, A. S. Lovran 1·50, Čit. M. Lošinj 11·50, S. Z. Vabriga 4·50, G. M. Hok 5, Čit. Kostrena 6, B. H. Šušnjar 3, M. B. B. Sušak 4, C. M. Cres 3, A. V. Ika 3·50, I. S. Solari 8, G. S. Oprtalj 5, P. S. & A. u K. M. Lošinj 9, A. P. Vela Učka 6, A. V. N. Vas 10, M. R. Brest 4. J. H. Zamet 5·50, J. Z. M. Lošinj 6, M. G. Buje 3, J. K. Krasica 6, Čit. Podvežica 3, I. E. V. Kastav 12, I. K. Klana 12, J. B. Frančići 3, J. F. Boljun 2, R. K. J. Zadar 12, A. S. Poljane 6, D. T. K. Sušak 6, Čit. Ćunski 6, Čit. Unije 12, Š. S. Foškulin 6, I. O. Sežana 6, N. G. Podvežica 6, Š. D. Posedarija 3, F. P. Vranja 13·50, M. T. Opatija 12, I. T. Zagreb 10. A. L. Hercegnovi 2, L. J. Kastav 67·12 M. M. Opatija 9·50, Čit. Daruvar 3, V. K. sv. Matej 6, A. J. Malinska 8. D. M. Cres 18, J. A. Volosko 6. A. N. Čepić 14. J. S. Mikopalj 6, M. V. Ćuti Log 4. S. L. Opatija 6. N. B. Omišalj 3. Čit. Dobrinj 14. M. D. Zvoneća 3·50. E. P. Poreč 12. I. O. M. Lošinj 12. H. A. Pula 9. A. Š. Doričići 3, A. L. Motovun 5·50, razni sv. Matej 30. J. J. Zamet 3. (Sliedi).

Oglas.

Podpisani daje na znanje svima koji se bave prodajom mlieka, da bi se sa postaje Buzet (Pinguente) dobilo 50—100 i više litara mlieka na dan. Ovo bi isti sabirao i odašiljao po 10 novčića (20 h) po litri franko na postaje Pula, Rovinj i Trst. Tko se mliekarstvom bavi te si želi kupiti dobrog mlieka, neka se obrati na **Frana Flego**, Počekaj kod Buzeta.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarniel.

POZIV.

Pozivlje se čl. „Kotarske gospodarske Zadruge“, da dođju glavnoj skupštini, koja će se obdržavati u Berseču u nedelju dne 17. februara t. g. u 9. s. u jutro.

DNEVNI RED:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izviešće tajnika o radu g. 1900.
3. Izviešće blagajnika.
4. Izbor novoga tajnika.
5. Možebitni predlozi.

Volosko, *3. februara 1901.*

„Kotarska gospodarska Zadruga. - Opatija“.

Predsjednik:

V. Tomičić.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Nenadkriljivo sredstvo proti

bolestim želudca i probavila

jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje tekućine, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, glavobolj, grčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselina želudca i čini suvišnim svaki drugi prašak, osobito poslje prekomjernog i proljetnog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih bilinskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade sloga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Ciena bočice **1 kr. 40 fil.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne** „k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5 X. 1900.

Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donošiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. I-tini za volju moram Vam priznati, da ću taj lieк ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti, svakomu što toplije preporučiti. Ja sam doselе bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih nenugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 21. V. 1900.

Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja telka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankovića, predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrebljava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u pluća, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, oloku zglobova, boli u krstima i t. d.

LJUBLJANSKA

KREDITNA BANKA

U LJUBLJANI

Špitalska ulica br. 2.

Kupnja i prodaja

svih vrsti

renta, državnih papira, založnih pisama, srećaka, novaca, valuta,

i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Posude na vriednostne papire

uz nizko kamate.

Osiguranje proti gubitku na kurzu.

Promese za sve vrstbe.

Primanje novčanih uložaka

na

uložne knjižice, na tekući račun, i na **girokonto** sa **4½%** kamatima od dana **uložka do dana digunća.**

Eskomptira mjenice najkulantnije.

Burzovne naručbe.

Broj 12. U Puli, dne 8. febrara 1901. God. XXXII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Koš naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se neplaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesložu sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštrrina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pozor!

Tko ne bude primio budući broj, tomu je list radi nepodmirenja duga ustavljen.

Uprava „N. Sloge".

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Priestolni govor.

Neobičnom napetošću očekivalo se je obćenito priestolni govor, kojim je prošloga ponedjelka svečano otvorilo Njeg. Veličanstvo carevinsko vieće. Napetost ta bijaše opravdana tim, što se je glasalo, da će radikalni zastupnici češki i njemački kod samog čitanja priestolnog govora izazvati sablazan. Imenovalo se je dapače čak i osobe, koje su imale tu sablazan izazvati. Do sablazni nije došlo, jer nebijaše blizu onih, koji su imali sablazan prouzročiti.

U ponedjeljak malo prije podne sakupiše se u sjajnoj dvorani obreda u carskom dvoru članovi carevinskoga vieća i članovi gospodske kuće.

Točno o podne stupili su u dvoranu obreda svi ministri u svečanom službenom odjelu; za njimi uniišlo je Njeg. Veličanstvo u sjajnom ruhu, pak nadvojvode Otto, Karlo Ferdinand i Leopold Salvator, te veliki dvorski maršal sa državnim mačem u ruci.

Njeg. Veličanstvo zasjelo je na priestolje, nadvojvode stajaše uz podnožje priestolja, a ministri poredaše se na lievoj strani. Prisutne su na počastnom mjestu i tri nadvojvodkinje.

Svi zastupnici i članovi gospodske kuće jesu u svečanom odjelu; mnogi u narodnih nošnjah.

Njeg. Veličanstvo poče čitati odkrivene glave priestolni govor, u kojem pozdravlja na početku zastupnike naroda i članove gospodske kuće. Zatim govori o zadaći, koja čeka carevinsko vieće. Vlada predložiti će na razpravu i na ustavno odobrenje one naredbe, koje bijahu izdane tečajem nestalnih odnošaja na temelju § 14.

Čim nastupe redoviti odnošaji biti će zadaća zakonodavstva, da se izrazito i točno označe odluke postojećeg ustava, u koliko se iste odnose na vlast svega ministarstva u slučajevih izvanredne prešnosti, da se tim očuva podpuno pravo pučkog zastupstva i da se ujedno točnije omedjaši odgovornost vlade.

Vladar smatra to potrebitim, te izrazuje želju, da se razprave vode neodvisno i slobodno, bez ikakvog političkog upliva, na korist države i pučanstva.

U mirnije doba moći će se provesti promjenu pravilnika carevinskoga vieća, kako to zahtjeva obćenito priznata potreba, a da se uzmogne pospješiti razprave bez ograničenja prava i povlastica državnog zastupstva.

Priestolni govor spominje nadalje vladinu osnovu o državnom proračunu za tekuću upravnu godinu, koj će biti zastupstvu predložen na razpravu; sa zadovoljstvom spominje ravnovesje u upravi državnih financija, koje zahtjevaju, da se mudro ulože prebitci blagajna, obzirom na znatne troškove za reforme i investicije.

Osim proračuna predložiti će vlada i posebnih osnova za vjeresiju, za ukinuće ili olahkoćenje pojedinih vrsti poreza; napose providiti će se, da se poboljša poljodjelstvo i financijalno stanje nekojih pokrajina.

Priestolni govor spominje predstojeće uredjenje novčane vriednosti, obnovu trgovačkih ugovora, te potrebu, da se razpravi zakonsku osnovu, kojom će se pospješiti razvoj domaćeg obrta. Vlada će predložiti zastupstvu osnovu za podignuće trgovačke mornarice i osnovu za gradnju luka i za proširenje luke u Trstu; nadalje osnovu na zaštitu tvorničkih znakova proti nečistoj konkurenciji, na zaštitu radnika i za uredjenje radnih sata; osnovu radi prisilnog osiguranja privatnih činovnika i pomoćnika trgovačkih, osnovu o preustrojstvu zanatlijskih i poljodjelskih družtava, naert na daljnji razvoj državnih željeznica u obće, napose za gradnju druge željeznice, koja će spajati Trst sa središtem države, u koju svrhu trebati će država povoljnog zajma.

Priestolni govor javlja nadalje gradnju željeznica, koje bijahu jur odobrene, kano i drugih nekojih manje važnosti.

Veće troškove za investiciju u velike privatne željeznice treba osigurati obzirom na to, što će one postupice pripasti državi i radi uspješnijeg nadzora. Preporuča se osobitu pažnju zakonskoj osnovi, koja bijaše suglasno predložena ugarskom saboru, i koja se tiče gradnje bosansko-hercegovačke željeznice.

Priestolni govor obećaje osnovu, kojom će se urediti izseljivanje pučanstva tim, da se pribavi radnikom posla doma i vani; nadalje osnovu za gradnju zdravih i pristojnih stanova radnikom i osnovu proti neobuzdanom uživanju žestokog pića.

Vlada će pitati od državnog zastupstva sredstva za razvoj akademičkih škola odgovarajućih gospodarskom napredku; ona pripravlja osnovu za preustrojstvo obrtnih i trgovačkih škola. Do mala biti će gotova osnova o promjeni tiskovnog zakona.

U priestolnem govoru spominje se smrt kralja Umberta i kraljice Viktorije, te prijateljske odnošaje sa saveznimi državami i svečan doček carev u Berlinu.

Prieteći dogodjaji u Kini prisiliše velevlasti, da posreduju tamo na obranu njihovih sugradjana i na zaštitu interesa prosvjete ugroženih od divljačkih čopora.

Austre-Ugarska nije mogla od manje a da nesudjeluje sa ostalimi vlastmi u dalekom iztoku, poslavši tamo neznatan broj četa.

Priestolni govor zaključuje pozivom na carevinsko vieće, da se podade ozbiljnom i koristnom radu.

Čitanju priestolnog govora nisu prisustvovali ni socijalisti ni njemački radikalci.

Priestolnomu govoru odobravalo se je na više mjesta; tako primjerice onomu mjestu, gdje se spominje pravilnik carevinskoga vieća, te zakonsku osnovu o poboljšanju gospodarsko-socijalnih odnošaja i konačno posjet carev u Berlinu.

Ono mjesto priestolnog govora, gdje se spominje uredjenje jezikovnog pitanja i potreba jednog obćevnog jezika za državnu upravu, saslušano

---

PODLISTAK.

Puližanske paćuharije.

Već je toliko vrimena, da vam nisam niš povida, ali znajte, da ja sam čovik, ki više sluša nego govori i da nisam naučan nijnomu razbijati orihe dok oni isti, ki govori ne fini svoj deškoraš. Danas pak kad je već svaki reka svoju i kad su se svi dosta nagovorili, ćutim se jeno malo od volje, da i ja rečem svoju, da i ja pošinem kakov kumenat.

Da ste vidili Marčanskoga deligata i njegovu kumpaniju lipu, kako su oparen došli iz Krnice na dan balotacijoni, nebite bili rekli, da je to oni Martin, ki je par dan prvo na šofalih vodnjanskoga „kasina" stresa s bragešami pred gospodom govoreći „che lu galante per cinquanta"; oh, da ste ga vidili, govorim, kako se je zakračuna u kuću, škripa zubi, kampana svašto proti popu i učitelju, vi bite se bili grohotom nasmijali. Ali, lipi moj Marline, ma ča ćeš ti nijnoga kriviti, ako ti ni pošlo za rukom. Vitorina ti je reka još prvo, da te more sram biti, ako postupaš proti svomu narodu i proti svojoj majki, i da za stalno ne budeš niš učinija, jer da kadi je Vitorina Marin, tu ni dotor Mraki ni Franzin, ni Šotokruna, ni vrag najzad ne more postupati. Sad si vidija, moj Martine, da je tako i da ono ča on reče, je kako evanjelije. Ča ćeš mi ti, Čunčić i oni drugi cinkvantati da je Ricci dobar čovik, da je Slovinac; da Bennati ima četiri stancije i da stoji dobro poli-kuće i ča ja znam još ča, — a chi deli ti? Ja ću ti reći, dragi moj ovu, da mora biti nekakov razlog u toj stvari, kad vas gospoda tako mame na „vlahov", kad vas onako vode „a braceti" i kad vam ga onako sole u glavu. I Bennati (koga niste nikad ni vidili) i Ricci reći će vam u vrime izbora, da su Slovinci, ali provajte njim sada reći „vi ste Slovinci", ćete vidili kako ćete teći. Ako imate malo soli u glavi i malo kumprendonija, morete razumiti ako vas je volja, da gospoda sude samo za se, da njima rendi i da oni budu vajk šjori, a mi da pasemo pure, kako je bija reka Bennati u junti. Samo na to pomislite, da li je sin jenoga gospodina ratar, postolar ali ti budi picaferai? Ne, ne; njihova su dica niki suci, drugi abukati, treći dohturi, četrti šporkakarta i tako naprid. Oni svi žive na laku ruku a naši svi na teško. Ča nebi bilo lipo, da i naš kmet ima kakovoga sina i mpjegatića, da živari po siromašku i da poduči svoga oca i svoju braću, kako će im bolje ishajati. Eko, vidiš, i ti moj deligato, imaš doma toliku dicu! Ča nebi bilo lipo, da ti jedan bude na primer pop, sestra Mara bi bila valje popu dekla, to bi bili dva regulani; ali stavimo, da imaš samo jenoga, ki se malo bolje intendi u pismo nego ti, koliko bi ti bilo korisno? Ti znaš i sam, da tebi je laglje držalo od motike, nego držalo od pera; nu tomu nisi ni ti siromah kriv, ako te je otac sla za ovcami, nisi moga libre tenditi, pacijenca! Ali hodi ti reć gospodi, da bi da jenoga sina u studije i da bi te jeno malo pomogli, oni će ti valje reć „ke ge vol sami bori". A znaš zašto? Jer ih je strah, da bi i tvoj sin posta gospodin i forsi anka deputat, a oni da bi morali pute mesti, jer bi se tako obrnula bražiola. Ča tebi nebi bilo drago, da tvoj sin nosi gvante? Vero bi! Benj, vidiš justo to je jena od onih pravic, ke mi pitamo i radi kih mi zabiremo našega čovika za deputata u Beč. Jedan Bennati ili jedan Ricci neće nikad govoriti prid kraljem, ako ne za svoju narodnost talijansku gospodsku, a mi ako ćemo i krepati, briga njih! A ti, sjor deligato i kumpanija, bite imali kuraj takove ljude pošiljati u Beč? Ma stavite, jeno malo ruku na prsa! Da je vami ćuti samo jenoga Spinčića, kad progovori u Beču za pravicu našega tužnoga naroda, vi bite rekli, da je to čovik, ki zna s kakovim zubi se črna korica grize i da takove moramo od sad naprid u Beč pošiljati. Ljudi moji otvorite jedanput oči i progledajte; pitajmo svi složno naše pravice i šaljimo naše ljude u Beč. Bennati i Ricci su pošli u Beč, ali ufamo se da će se vratiti s dugim nosom i onda pak udrimo složno. Ki je falija do sada, neka ne fali već u buduće i vidili ćete, da će biti bolje za nas i za našu dicu. Dragi moji fiducijari iz Pomera, Pre-

bijaše tiho i mirno. Taj občevni jezik imao bi biti njemački, nu vlada, koja je sastavila priestolni govor, nije se usudila imenovati ga pravim imenom. Nu o tom drugi put.

Dvadesetpetgodišnjica „Edinosti".

Dne 8. jenara 1876 izašao je prvi broj naše dične tršćanske drugarice „Edinosti" pod uredničtvom zaslužnoga slovenskoga rodoljuba pok. Ivana Dolinara. Dne 8. jenara 1901. prošlo je dakle punih 25 godina što izlazi „Edinost" i što blagotvorno djeluje za naš narod u Primorju. Onoga dne nije mogla „Edinost" proslaviti svoju 25-godišnjicu jer bijahu upravo tada tršćanski rodoljubi u najžešćoj izbornoj borbi.

Radi toga je uredničtvo „Edinosti" odročilo proslavu do dne 1. t. mj. kojega dana izašla je u svečanom ruhu priloživ onomu broju prvi broj „Edinosti" od god. 1876 u istom obliku i istimi slovi tiskan.

Na uvodnom mjestu svečanog broja nalazimo članak pod naslovom „1876-1901", u kojem se uredničtvo osvrće na 25. godišnje djelovanje svoga lista iztaknuv napose, da je list „Edinost" ostao za sav taj dugi niz godina vjeran svomu prvobitnomu programu.

Zatim dolazi članak pod naslovom „Napredek ‚Edinosti' v zadnjih letih", u kojem crta dr. R. zasluge lista, bivših i sadašnjeg urednika g. Cotića, napose pako zasluge g. dr. Gregorina, koji je žrtvovao i novca i dragocjena vremena, da podigne list i da mu osjegura obstanak tim, što je njegovim nastojanjem ustanovljena nova slovenska tiskarna konsorcija lista „Edinost".

U trećem članku čitamo kratku poviest političkoga družtva „Edinost" koje bijaše ustanovljeno 2. febrara 1875. i koje bijaše glavni pokretač lista „Edinost".

U četvrtom članku nalazimo pod naslovom „List Edinost" opisan postanak lista, te sve njegove osnovatelje, urednike i glavne suradnike.

Svečani broj je i inače zanimiv, jer imade obilno svakojakih viesti.

Tim je za sada uredničtvo i uprava lista skromno ali dostojno proslavila 25. godišnjicu obstanka „Edinosti", a tršćanski rodoljubi će se bez dvojbe sjetiti na drugi način onih muževa, koji danas vode glavnu riječ i koji imadu najviše zasluga, da si je „Edinost" stekla ljubav i pouzdanje doma a priznanje i poštovanje medju slovenskom i hrvatskom braćom izvan Trsta.

Ako itko, to imademo mi i pravo i dužnost, da se veselimo 25 godišnjici naše velezaslužne drugarice i pomoćnice u našoj težkoj narodnoj borbi. Nije bo samo naš zajednički program i naša skupna svrha, što nas veže sa tršćanskom „Edinosti", već i davno prijateljstvo i pobratimstvo sa odlučujućimi krugovi okolo „Edinosti", te poznata činjenica, da je jedan član našega uredničtva, naš glavni suradnik opetovno uljecao u sudbinu tršćanske drugarice. U dvih najkritičnijih dobah u životu „Edinosti", t. j. nakon smrti urednika, nezaboravnog Viktora Dolenca prvi put, a nakon smrti neprežaljenog urednika Lovre Žvaba drugi put, morao je on preuzeti nadzor nad listom. Ni jedan ni drugi put nije imao list ni stalnih suradnika, ni novca, ni valjane uprave, te je valjalo moljakati lievo i desno prijatelje i znance, da štogod napišu za list i da prepriječe preteću mu propast. Radilo se većinom badava, iz požrtvovnosti i rodoljublja i tako spasilo obstanak listu.

Ono tužno doba za „Edinost" i za tršćanske Slavene kadno nebijaše joste nijednoga od današnjih slovenskih prvaka u Trstu minulo je sretno te se čvrsto nadamo, da se neće nikad više vratiti.

Danas stoji „Edinost" kao dnevnik na čvrstih nogah, ugledna je i uplivna doma i vani kao malo koji slovenski list.

Mi se njezinomu napredku od srca veselimo, jer nam je i ona poruk našoj boljoj budućnosti.

Tršćanskoj drugarici šaljemo i mi ovim putem najsrdačnije čestitke k njezinoj 25-godišnjici uz živu želju, da bi, slaveći danas 25 godina svoju 50-godišnjicu, slavila ujedno i slobodu i jedinstvo naše skupne domovine.

DOPISI.

Unije, dne 30. siečnja 1901. Jučer se je kod nas završio popis pučanstva, koji je bio započeo dne 22. t. mj. Što se je kod nas dogadjalo, i to u prisutnosti tajnika c. kr. kotarskoga poglavarstva, to je izpod svake kritike. Čovjeku je upravo odvratan bio postupak dotične komisije, te se mora zahvaliti jedino našemu dušobrižniku, koji je puk mirio i tješio, da nije došlo do kakvih žalostnih prizora. Naš dušobrižnik je bio poslao već 24. t. mj. kotarskomu poglavarstvu sledeći brzojav: „Prosvjedujem proti zastrašivanju i nezakonitom postupku komisije kod popisa naroda Unijskoga", ali bez koristi. Komisija je u mnogih kućah ljude zastrašivala, a na posljedku bi njim se narugala: „moći ćete rekurit". Najprije bi pitala, kojim se pravopisom dotična osoba piše, što nije pravo imala pitati, te ako bi dotični rekao (n. pr. Karčić) na početku sa kapa, a na svršetku sa ć, tada bi počeli vikati: to nije istina, dajte van matrikulu (mornarsku knjižicu), to vas je vaš pop naučio, on vas je u vreću obukao, nu ovajput ćemo ga činiti puknut, te mu ne će ništa pomoći, morati će poći ovajput nutar (u zatvor), jer je državno odvjetničtvo podignulo već tri tužbe proti njemu zbog njegovih propovjedi, presjest će mu prodikat o framazunih.

Kad bi dotičnik odgovorio, da mu je občevni jezik hrvatski, tad bi mu počeli govoriti, da on ne zna hrvatski govorit, jer hrvatski se govori u Kroaciji, a ne ovdje. Našav u kući ženu, kojoj je muž u Americi, tad bi ju počeli pitati, da pokaže listove, koje njoj muž iz svieta piše, te su jednu ženu tako zastrašili, da njim je jadnica pokazala posleduje pismo, koje njoj je muž iz Newyorka pisao. U kući jedne starice nalazio se naš dušobrižnik sa Antonom Radoslovićem Matešinićem, kad je došla komisija, koja njim je rekla, da se odaleče, dok bude trajao popis, da ne bi uplivali svojom prisutnošću na dotičnu staricu. Oni su poslušali komisiju, ali tu ju iza toga cielo poslie podne uzastopce pratili za vidjeti, kako će drugdje postupati. Kad je došla komisija u kuću Filomene žene Matija Radoslovića, kojoj se muž nalazi u Americi, tu nije komisiji odgovarala sama kuće-domaćica, akoprem je bila prisutna, već je za nju odgovarao njezin brat. Ovdje se nije komisija bojala upliva zbog njegove prisutnosti, nego ga je dapače pustila, da on za kuće-domaćicu odgovara, te akoprem je komisija vidjela, da se ona sa svoje troje djece u njihovoj prisutnosti razgovara hrvatski, dok je njezin brat u njezino ime odgovarao komisiji, da je u toj kući občevni jezik talijanski, to ipak nije htjela kuće-domaćicu upitati, koji njoj je občevni jezik, već je zapisala, kako njoj je rekao njezin brat, a mi svi dobro znamo, da je u toj kući, kao što i u svih unijskih kućah jedino občevni jezik hrvatski. Mi ne ćemo navadjati druge pojedine slučajeve, jer nam se upravo gadi ponavljati u pameti sve nezakonitosti, nego još ćemo jedino upitati nepristranoga voditelja c. kr. kotarskoga poglavarstva u Lošinju plemenitoga Mannussi, da li će pustiti nekažnjivo ove nezakonitosti, ili će još jednom dati provesti popis, ali ne samo za zaslepiti prostotu, već sasvim zakonito, jer on dobro znade, da u našem je selu občevni jezik jedino hrvatski, koji se tako čisto i pravilno govori, kao u nijednom mjestu njegova kotara. Prosvjed proti zastrašivanju i nezakonitostima kod popisa pučanstva smo već poslali c. kr. kotarskomu poglavarstvu u Lošinj. Ako ne bi bio tamo naš prosvjed uzet u obzir, javite nam, kamo nam se je utečí. (U svih slučajevih obraćajte se brzojavno na ministra nutarnjih poslovah sve dotle, dokle njemu nedozlogrdi i nepozove na red podčinjene oblasti. Ur.).

Franina i Jurina.

Fr. Poznaš i ti Jurino one dve talijanski koloni va Lovrane?

Jur. Ča onu z Sežani i onu z Postojni?

Fr. Ča to Jurino deš, ja sam mislel, da su z Rima ale baren z Firenci.

Jur. Bora su vero, ter su njin nonoti po Opatije lumber i ružmarin pobirali.

Fr. Viš vraga no, ki bi bil to rekal!

* * *

Fr. Koliko već onih mačjih šfoji si ti kušumá?

Jur. Eh, brate moj, koliko mi ih je poslá.

Fr. A kako ih ti rabiš?

Jur. Moja doža je vavik jednaka, pol šfoja svaki put.

Fr. Eh, to je malo; ja uzmem pak ciloga na jedanput.

Jur. Korpo de bako, ti ćeš Krstića rovinati.

Fr. Mala škoda!

P. n. gg. predplatnicima!

Prosliedjujemo i danas prilagati p. n. gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko po izmaku tog roka ne namiri duga, obustavljamo mu list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Priestolni govor, kojim bijaše dne 4. t. mj. svečano otvoreno carevinsko vieće, nije zadovoljio posve nijedne stranke a nekoje dapače čak razočarao. Priestolni govor jest neobično obširan i sadržaje množtvo zakonskih osnova, koje će doći u carevinskom vieću na razpravu, bude li ono sposobno za rad. U tom govoru nalazimo sav program budućeg djelovanja carevinskoga vieća proračunam za svih šest godina.

Prvi dio priestolnoga govora bavi se skoro izključivo s gospodarskimi pitanji, koje će vlada na razpravu podnesti, dočim je drugi, krajći dio političke naravi. Vlada, sastavljajuć prvi dio priestolnoga govora imala je bez dvojbe na umu, da pridobije za svoj program nesamo većinu državnog zastupstva, nego takodjer većinu austrijskih naroda. I doista, kad bi vlada izvela sve one gospodarske osnove, koje izlište u priestolnom govoru, mogla bi si čestitati, jer bi narodi bar materijalno obzbiedjeni bili.

Na početku priestolnoga govora nalazimo obećanje vlade, da će predložiti državnomu zastupstvu na pretres i na ustavno odobrenje svih onih naredba, koje bijahu izdane na temelju § 14. i u doba, kad nebijaše parlamenta na okupu.

Vlada ide takodjer za promjenom poslovnika carevinskoga vieća. Ta promjena imala bi nastati čim se umire duhovi i čim zavladaju u carevinskom vieću redoviti odnošaji. Promjena poslovnika imala bi se provesti u tom smislu, da se za buduće zaprieči obstrukciju, t. j. da se državnomu zastupstvu skrati pravo obstruiranja proti vladi ili njezinim osnovam. Nepojmimo pako kako kani vlada iznesti tu promjenu, pošto kaže u priestolnom govoru, da se nesmije državno zastupstvo prikratiti u nijednom od njegovih prava i povlastica.

Manje sretan bijaše ministar-predsjednik sastavom drugog diela priestolnoga govora kojim se priznaje povlastica njemačkomu jeziku i u obće prevlast Niemaca u ovoj poli monarhije. Priestolni govor spominje naime jedinstvo jezika u nekih granah državne uprave. Nije doduše rečeno, koji je taj jezik, ali se znade, da se pod njim razumjeva njemački jezik. To mjesto priestolnoga govora popratili su njemački zastupnici živahnim odobravanjem, dočim su ga slavenski zastupnici mučke zaslušali.

U sjednici od dne 9. t. mj. obaviti će se izbor predsjedničtva carevinskoga vieća. Poljski listovi pišu, da će poljski klub biti za to, da se obnovi bivše predsjedničtvo t. j. dr. Fuchs predsjednikom, dr. Prade i dr. Začek podpredsjednici. Obistini li se to nagovieštanje, tada će opet slavenski zastupnici biti podredjeno zastupani u predsjedničtvu, jer bi dr. Začek bio tekar II. podpredsjednik dočim bi Niemci imali predsjednika i I. podpredsjednika.

Nesretni razdor slovenske braće u Kranjskoj urodio je gorkim plodom i u Beču medju zastupnici slovenskoga naroda. Oni se naime razdvojiše na dvie stranke. Slovensko katolički zastupnici stvoriše naime poseban klub, komu je načelu zastupnik dr. Šusteršič i koji imade točku u svojih pravilih, da u taj klub nemogu slovenski zastupnici napredne stranke. Mi žalimo duboko taj razdor, jer će imati bez dvojbe žalostnih posliedica za naš narod. Obćenite želje, da se stvori jugoslavenski klub, u kojem bi imali mjesta svi hrvatski i slovenski zastupnici bez razlike stranaka, ostati će na vrbi svirala. Slovenski zastupnici narodno katoličke stranke uzimlju na sebe veliku odgovornost za sve nepovoljne posliedice, koje moraju nastati usljed nesretnog razdora, što ga i u Beču provadjaju.

U tih okolnostih nepreostaje hrvatskim zastupnikom iz Dalmacije i Istre nego da stvore poseban klub, jer oni nemogu ni uz jednu ni uz dragu slovensku stranku neće li, da im se predbaci, da još većma razpiruju razdor slovenskih zastupnika iz Kranjske.

Riečko občinsko zastupstvo konstituiralo se napokon prošloga čedna izabrav načelnikom bivšeg načelnika odvjetnika

---

manture i Kanfanarštine, kako vas je bilo grdo viditi kad ste votivali u Puli i Vodnjanu za gospodu, da znate kako su vam se pokle rugali, govorili su vam: „Karne venduda". Znate kako ste obišali doli glavu pred kumišijonom, a niste ni pogledali na naše poštene muže, ki s čistim čelom su glasovali za svoj rod, za svoje pravo, za svoga čovika.

Pokle Vazma biti će mislim balotacijoni za dietu i onde valja, da im strunimo još tri četiri muža, da budemo imali jenu tretinu tako, da ne budu mogli u svemu postupati proti nami. Mi ćemo onda poznati naše pravice, gospoda će se gristi od jada a mi ćemo moći reći: fala Bogu, već jedanput, da smo i do toga došli, pak bruža Mate!

Balota iz Raše.

Mailendera, koji će u buduće plesati, kako mu budu u Budimpešti svirati.

Srbija. Njemačko-madjarske novine stale su opet nepovoljno pisati o Srbiji. One to čine uviek kad se u mladoj kraljevini vodi slavenska politika. Dok je u Srbiji pašovao nesretni razkralj Milan, bijaše Srbija tim lažiliberalnim novinarom prava uzor-država, dočim znade sav sviet, da je bila Milanova vlada dovela Srbiju do ruba propasti. Takovo pisanje njemačko-madjarskih novina podaje sadašnjoj srbskoj vladi najbolje svjedočanstvo o tomu, da je na pravom putu i da se je oslobodila od upliva njemačkog i madjarskog. Mi želimo iskreno Srbiji, da bi rečene novine još češće proti njezinoj vladi pisale, jer to bi nam bio dokaz, da se je konačno postavila na jedino pravo stanovište slavenske politike.

Srbskim generalnim konzulom u Prizrenu imenovan je Ivan Kristić, sin poznatog političara Filipa Krstića.

Pukovnik Cincar Marković, koji je pisao proti kralju pogrdna pisma, odsudjen je na 10 godina tamnice.

U Vršću preminuo je dne 5. t. mj. poznati srbski rodoljub i vodja ugarskih Srba dr. Svetozar Miletić.

Engleska. Kralj Eduard VII. izdao je tri proglasa na svoj narod i to na pučanstvo englezkih kolonija, na englezki narod i na englezke čete u južnoj Africi. U tih proglasih ističe novi kralj, da će sliediti u politici stope svoje majke kraljice Viktorije. Svojim četam u južnoj Africi zahvaljuje se kralj na njihovoj požrtvovnosti te izrazuje nadu, da će svaki vojnik učiniti svoju domoljubnu dužnost. Novine pišu, da bijaše posliednja želja pokojne kraljice, da se sklopi mir u južnoj Africi.

Mjestne:

Gosp. A. Schaffenhauer, nadkomisar kod porezneg ureda u Puli, bio je promaknut na čast financijalnoga savjetnika.

Damski ili gospojinski ples Čitaonice jest, kako jur oglašeno, sutra u veče. Uzčurbale se gospoje i gospojice koja će koju da prekosi u pažnji i nastojanju oko priprava plesa, da po svojem finom ukusu okite ono sokolske dvorane, no u obće, da pripreme i urede sve, hoćeš, kano da bi muškićima litjele reći: — eto odužismo se; nek bude i vama za volju. Dakle, koga junačke noge nose, te i samo komadičak srca imade za krasni spol, taj nek se snadje sutra u Sokolskoj dvorani, pa da stanes i da se diviš. Razumjesmo li se? Dobro i do vidova!

Vjenčanje. Prošle nedjelje a u bieloj Ljubljani vjenčao se je slugar naše tiskarne g. Fran Lukić sa cienjenom gospojicom Ankicom Fejes. Sretnim mladencima naše liepe čestitke!

Pokrajinske:

Dalnja ostavka koparskih občinskih zastupnika. Javili smo onomadne, da je usljed zadnjih izgreda u Kopru dalo ostavku 19 gradskih viećnika, zastupnika i njihovih zamjenika. Naknadno doznajemo, da je opet dao ostavku jedan zastupnik a njega da su sliedila nadalje dva zamjenika. I tako se malo po malo razpada občinsko zastupstvo slavnoga grada Kopra radi osobnih hira i crnih spletaka koparske „sinjorije".

Iz porečko-puljske biskupije pišu nam 1. t. mj. Najveća nesreća za naš narod porečko-puljske biskupije jest konvikt u Kopru. Tamo se odgadjaju mladići za svećenički stališ ove nesretne biskupije i to posve u talijanskom jeziku i duhu.

U tom konviktu je 6 Porečana, 10 Rovinježa (svi ovi malo plate ili ništa) 1 iz Pule, 2 Bumbara, 3 Labinjca, 2 Raljana, 1 iz sv. Vinčenta, 1 Fazanac, 1 Vrsarac, 1 iz Plomina, dakle 29 Talijana (nijednoga Hrvata). Budući imaju talijanski gradovi dosta svojih svećenika, će ovi mladi, kad budu zato, služiti našemu hrvatskomu puku, premda nepoznaju ili vrlo loše jezik hrvatski. Ni u konviktu nije sve, kako bi moralo biti, nu za to neboli nas glava.

Bog oprostio onomu, koji je ustanovio na zator našega naroda konvikt u Kopru. Podupire ga i znade zašto i porečka koza sa 1600 godišnjih kruna, a 500 kruna daje — nesmijte se — za učenje slavenskoga jezika! Kakva rugoba! I talijanske občine i municipiji daju po veće svote, premda su im kese često suhe kao oglodana kost. Ali sve to im nije dosta.

Pokojni biskup Glavina je za konvikt stavio namet svim crkvam biskupije, tako, da moraju mnoge siromašne hrvatske crkve platiti godišnji prinos od 8 do 16 for. za uzgoj svojih budućih neprijatelja. I po 4 puta u godini pobira se u crkvah milodare za onaj zavod. A pogledajmo sada po biskupiji, da vidimo, koliko su dali oni talijanski popi, koji su se odgojili u Kopru na trošak i hrvatskih crkva. Možda dade koji kakovu krunu radi ljepšega, nu većina nedaje ništa premda bijahu tamo odgojeni i odhranjeni i hrvatskih crkva novcem i milodari.

Konvikt koparski je zator hrvatskim župam porečko-puljske biskupije. Mladići, koji se tamo odgoje, nepoznaju naroda ni njegov jezik, te ga preziru kao šćava, pak da neće čovjeku krv u glavu zbog tolike krivice?

Iz Marčana pišu nam 1. t. mj. U nedjelju dne 27. jenara počinio je neki Mate Radolović (Rebac) strašan zločin. Taj nitkov usuljno se večer oko 10 sati u krčmu Komparićevu, te počeo tamo psovati poštene mladiće, koji su se mirno pogovarali uz čašu vina i razbijati im staklenice. Mladićem je ta neugodna šala dosadila, digli se na noge i bacili dotičnog na vrata van. Kad su se poslie četvrt sata mirno vraćali kući, Rebac je ispalio iza jednog zida pušku, te pogodio trojicu njih. Jedan je smrtno ranjen u glavu, drugi malo manje isto u glavu, a treći malo ozleđen na životu. Dva teže ranjena nalaze se u bolnici u Puli, a prvi je možda i umro, kako neki vele.

Zločinac obušao je već sve tamnice, što ih ima u Primorju. Pred dva mjeseca zadao je bio tri rane bodežom drugom jednom čovjeku, za kojega se mislilo, da mu neima spasa, nu ovaj je rane prebolio. Netom je bio ovaj prvi zločin počinio, predstavio se sudu i ispovjedio sam sve. Vodnjanski c. kr. sud pustio ga na slobodu do razprave.

Valjda će i sada biti pušten na slobodu kad izpripoviedi sve!!

Iz Sv. Lovreča na Labinštini nam pišu: Vrlo je bio znamenit dan na 29. decembra 1900. za čitavu našu plovaniju, naime što se je na taj dan postavio i blagoslovio Sv. Križ (od kamena liepo odjelan) na naše groblje na čast „Našega Spasitelja" na svršetku 19. i začetku 20. vieka. K tomu toli važnomu danu pripravljali smo se dulje vrimena. Ova naša vječna uspomena jest začetnik velečastni naš gospodin župe-upravitelj. Vječna mu hvala svih župljana. Križ jest visok 2 m. i 60 cm. sa napisom odzgora: „Župnika Sv. Lovrečka poklanja Bogu i čovjeku"; pod tim sliedi opet: „Isus Krst Bog i čovjek živi, kraljuje i zapovieda": izpod ovoga sliedi godina 1900-1901. U devet sata u jutro bio je dan prvi znak, koji se je dao sa zvonom, koji nas je zvao na dugo očekivanu slavnost, za sve naše župljane. Premda je bilo loše vrieme ipak se je sakupilo mnogo ljudi. U 11 sati započela je pjevana svela Misa, kod koje je mnogo naroda prisustvovalo. Iza svete mise uputili smo se svi pobožno i u redu postavljeni na groblje sa barjacima naše župne crkve. Veleèastni naš gospodin župe-upravitelj je blagoslovio križ sam, za tim nam je pripoviedao o sv. Križu, njegovim pobjedama i zaslugama za rod čovječanski. Sva zasluga za liepi taj spomenik ide gospodina župe-upravitelja, jer je on pružio misao a narod je odmah pristao s veseljem i podupirao ga svak po svojoj sili a sada je pako svećoe veselje, ter ljudi viđe da se složnimi silami dospjelo do te znamenite i vječne uspomene za nas do spomenika na groblju naših pokojnih.

Svojim primjerom i djelom doprinjeo je naš župe-upravitelj i k poljepšanju naše župne crkve, te je kupio nekoliko crkvenih odjeća, sve to sa milodari svojih župljana i svojim troškom, u tako kratko vrieme, što je kod nas, toliko se je potrudio, da vam nili nemožemo svega opisati.

Srdačna mu hvala zato, i harnost u narodu!

„Narodni Dom" u Voloskom. Javili smo onomadne, da su hrvatski rodoljubi odlučili graditi „Narodni Dom" te smo onom prigodom izrazili želju, da bi se to čim prije dogodilo. Sada možemo javiti — kako čitamo u dičnom „N. Listu" — da su prošlog čedna počeli kopati temelje za „Narodni Dom" u Voloskom, čemu će se svako rodoljubno srce iskreno naradovati.

Tako valja velevriedni naši Vološčaci: malo čakul, i ono ča sledi!

Pišu nam iz Baderne. Ovih dana je bio kod nas za popisanje pučanstva neki Perosin (kućar), po običaju kod nikoga pa ni kod mene nije pitao s kojim se jezikom služimo u obitelji. Znatiželjni smo kako je nas Badernce njegova glavica zapisala da govorimo. Za u kraće svršiti, u našoj plovaniji se služe cigle tri obitelji talijanskim jezikom, i to jedan ničinac, i dva krnjeli (po krnjeljski) a ostali služe se svi s hrvatskim jezikom.

Savjet „mačjoj". Čitamo u raznih novinah, da se je dao plaćenik istarskih Talijana, zloglasni Krstić na pisanje i priobćivanje „otvorenih pisama" na razne oblasti i osobe. Ako bi možda uzmanjkalo gradiva za takova pisma, savjetujemo mu, da nepropusti upraviti na kriminalnoga sudca u Voloskom, ili na državnoga odvjetnika u Trstu sliedeće po prilici otvoreno pismo:

Velemožni g. sudče! ili Poglaviti g. državni odvjetniče!

U jednom hrvatskom listu, koji izlazi u Voloskom-Opatiji, čije se ime moja talijanska usta nedostoje imenovati, čitam pod naslovom „Lepi ljudi", ove rieči: „Jedan čovek nam je neki dan povedel, da mu je pred nekoliko let jedan od većeh mačak daval sto fijorini, da mu vlastitoga otca ubije! Prava istina".

To je gg. čuvari zakona grozna štorija, i radi toga pitom Vas — ako Vas pijoža?

Sad onde — sad tamo,
dneva 32 jenara 1901.

Ober-mačak.

Hrvatsko pjevačko družtvo „Lovor" u Opatiji priredjuje u subotu dne 9. veljače 1901. u prostorijama „Zore" koncerat, predstavu i ples.

Izpravak. U br. 11. od 5./2. u izkazu prinosa iz Sv. Mateju za družbu pogriešno je javljeno da se sakupilo K 17·86 na predlog g. V. Klofande, dočim ima stojati na predlog za Fr. Rubeše, učitelja u Zametu.

Iz drugih krajeva.

Zemlja bez škola. U maloj pirenejskoj državici republika Andori, nad kojom francuska republika, zajedno sa biskupom Urgelskim, vrši neku vrst zaštitnoga gospodstva, tek sad su otvorene prve djevojačke škole. Ministar nastave Leygues dozvolio je za te škole, od kojih se jedna nalazi u Andora la Vieille, a druga u San Julia de Lorie, podporu od 500 franaka. Razumije se, da su ove škole sasvim priproste, te su im upraviteljicami dvije nekadašnje učenice franceskih ženskih seminara. Do sada u toj republici ne bijaše nikakve podske, te su jedino župnici onih 6 župa, što ih ima u svemu ta zemljica, kroz nekoliko sati nedjelno poučavali djecu bogatijih obitelji na katalonskom i španjolskom jeziku.

Napučenost pojedinih država. Težko je pravo reći, koja je zemlja najnapučenija. Jedan njemački list računa, da je na prvom mjestu Egipat, u kojemu dolazi na jedan četvorni kilometar 290 duša; za njim dolazi Belgija, u kojoj živi na jednom četvornom kilometru 226 duša. Zatim idu prema broju pučanstva na četv. kilometru po redu države ovako: Nizozemska sa 154, Velika Britanija i Irska sa 128, Japan sa 114 i Italija sa 110 stanovnika na četvornom kilometru. Prema popisu od g. 1895. stoji Njemačka na sedmom mjestu sa 97 duša na četvornom kilometru, a onda sliedi Austrija sa 84, Švicarska sa 78, Franceska sa 73, Danska sa 60, Ugarska sa 58, Rumunjska sa 41, Grčka sa 38, Španjolska sa 36, i Bugarska sa 35 stanovnika na četvornom kilometru. Onda iza povećeg razmaka dolaze: Švedska sa 11, Sjedinjene američke države sa 10. Norveška sa 7, Rumunjska sa 6, Mexiko sa 6, Čile sa 4, Argentina i Brazilija sa 2 stanovnika po četvornom kilometru. Kina se obično prikazuje kao vrlo gusto naseljena, nego to vriedi samo sa pojedine pokrajine: Šantung sa 172-i Kiangsu sa 210 stanovnika na četvornom kilometru. Popriečni broj duša u Kini na četvornom kilometru računa se na 32 stanovnika.

Razni prinosi:

Za nastradaloga Ivana Tončića u Ždrenju: g. dr. I. Smodlaka K 2, rodoljubi u Opatiji K 3, g. Nikola Mardešić, Pula K 1, g. Ivan Poropat, Pula K 1.

Za Grgu Vilenka iz Vileniki: g. Nikola Mardešić, Pula K 1.

Djačkom pripomoćnom društvu u Pazinu priposlaše tekom siečnja mjeseca t. g. kao prinos utemeljiteljnoj svoti u krunskoj vriednosti sliedeća gg.: Hradek Vaclav, župnik, Novaki 25, Koruza Ivan, župnik, Klana 20, Jenko Lina, Podgrad 50, Dukić Fran, trgovac Kastav 40, Posilović dr. Juraj, nadbiskup, Zagreb 100, Zamlić Vinko, nadžupnik, Volosko 50, Laginja Mijo, nadžupnik Kastav 50, družtvo buzetsko za štednju i zajmove 100, Jelušić Rajmund, župnik Brseč 50, Srića Nikola, veletržac u Vinodolu 100:

redoviti članovi gg.: Rogač Ante, dekan, Hrušica za g. 1900. K 10, Markić Matej, župnik, Golac 10, Logar Rajko, duhovnik, Pregarje za g. 1900. 10, Jedrejčić Fran, upravitelj župe, Dragući za g. 1900. 10, Pikulić Petar, župnik, Dolenja Vas 10, Nežić Ante, naduč., Pićan 10, Budicki Fran, kanonik, Zagreb 10, Hribar Ivan, gradski načelnik, Ljubljana 20, Mandić dr. Fran, liečnik, Trst 20, Priškić G., Opatija 10, Lašić Henrik c. kr. sudbeni pristav, Ajdovščina 10, Notar Ante, ekspozit, Plavje 10, zbor hrv. duhovne mladeži, Gorica 10, Tomičić Ljudevit, c. kr. sudb. nadsavjetnik, Trst 10, Jurković Ante, pom. kapetan, Opatija 10, Fiamin Benedikt, Sušak 10, Arnold F. bilježnik, Zagreb 10, Pavačić Braća, Rieka 10, Spinčić Vjekoslav, Opatija 10, Stavelik Fran, upravitelj župe, Kaštelir 10;

podupirajući članovi gg.: Strnad Josip, duhovnik, Podgrad 2, Hrvatin Makso, c. kr. sudb. pristav, Podgrad za g. 1900. 2, Cepulić Kosta, kot. sudac, Bakar 2, Gjelatović Pavao, župe-upravitelj Bošnjaci 2, Švaremaier dr. A., odvjetnik, Djakovo 2, Bolić Ivan, Delnice 2, Poljak Emilijan, učitelj, Gjurgjevac 2, Bahuć Janko, bilježnik, Brdo 2;

darovi, zapisi i ino: gg. Rožr Josip, c. kr. prof. sabranih K 25·62, N. N. Pazin, sabranih 3·04, prigodom izbora za 5. kuriju u Pazinu sabrano medju fiducijari dr. M. Laginje 56·60, Podkuknik, Trst 40, „Lipa" pevsko društvo, Bazovica sabranih 6·64, u občinsk. uredu, Dekanj sabranih 10, Ryslavi Fran, župnik, Mune, za oprost od čestitanja 4, uprava „Obzora", sabranih 7, Volarić Ante, kateheta, Rieka 5, „Novi List", Sušak 32, Monas Josip

učitelj, Gologorica 1·32, Strnad Josip, svećenik, Podgrad 3, Hrvatin Makso, c. kr. sudb. pristav, Podgrad 1, Fiamin Ivan, za oprost čestitanja, Opatija 40, Stariha Kate, Baf Branko, Gržetić Edo 12,, Frankola Fran, Pazin 3, Kalokira 1., u veselom družtvu u Podgradu, sabranih 5, Gugler Pavao, biskup, Zagreb 50,, Ružić Gjuro, veletržac, Rieka 20, Franić profesor, sabranih kod pjesnika g. Krčmarića u Smiljanu 11·50, Jereb Valentin, kurat na parnjači „Barbana“ 2, uprava „Naše Sloge“, Pulj, 6, „Slava“ pevsko družtvo, Sv. M. Magdalena 25, Pavelić Lovro i sin, Gospić 5, Narobe Ivan, župnik, Divača 7, Strk Ante, Rieka, sabranih prigodom imendana preč. župnika Voloskog 30, Dragić Slavo, sabranih medju karlovačkimi gradjani 200, Hrašovec Juro, odvjetnik, Celje 4, Rojaki, Kanal, sabrali 4, prigodom pogreba supruge g. Ivana Ivić župana u Gračišću, vriedne gospodarice, majke i drugarice, u kući župnika sabranih 18·20, pevci družtva „Slavec“ na veselici u Riemanju, sabranih 10, N. Dolina u listovnih znamkah 1·92, Poljanar, Vrbnik 10, Hotecisti, Pazin 1·60.

Naša uprava primila je u januaru

a) za predplate kruna: S. K. Pazin 4, A. S. Sv. Matej 6, A. B. Smrika 2. J. B. Pomjan K 5, J. V. Frančići 10, A. K. Trst 10, dr. M. T. Buzet 156, I. B. Pregarije 6, M. L. Novaki 3, V. K. Kanfanar 4.50, J. C. Baška 5·50, A. S. B. Sv. Matej 6, F. G. Novaki 6, J. R. Lošinj 9·50, N. H. Unije 6; (Sliedi).

b) za pripomoćno družtvo (dielomično već obielodanjeno): g. Fran Glaser u Puli K 3, N. Valjalo u S. Sabi 2, Rosa Valjalo u S. Sabi 2, Ana Oery u S. Sabi 2, A. Petriš — Lopar 2, M. Kristofić Kopar 5, J. Vrbka, Lanišće K 13, A. Medvedić, Rieka, 4. Fr. Matejčić, Pazin 6, J. A. Kraljić, Sovinjak 1;

c) za družbu sv. Cirila i Metoda (dielomice već obielodanjeno): g. N. Valjalo, S. Saba K 3, A. Petriš, Lopar 2, K. Mandić, Brgud 2, J. Vrbka, Lanišće 13, A. Medvedić, Rieka Rieka 4, Fr. Matejčić, Pazin 6, J. A. Kraljić, Sovinjak 1, H. Lenah, Sovinjak 3, A. Kalčić, Lipa 8·54, g. volilni možje občina Dolina — Ocizla 10;

d) za bratovščinu hrv. ljudi: g. Fr. Matejčić, Pazin K 6, J. A. Kraljić, Sovinjak 1.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. A. B. u. L. Pod dopise netiska se obično ime pisca, već pod „Otvorena pisma“, „Priposlana“ itd. jer često više koristi stvari ako se nedozna za pišćevo ime. Živio!

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2¾%
„ „ „ 8 „ „ 3¼%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2¾%
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3%
„ „ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3¼%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odiel u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Ricku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška

Bavi se **kupnjom i prodajom** divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima **uplate** odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje **predujmove** na **Warranta** i **vriednosti** uz najumjestnije uvjete. **Predujmove** otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Natječaj.

Podpisani odbor razpisuje ovim natječaj na redovite podpore „Bratovščine hrv. ljudi u Istri“ za god. 1901. Prošnje obložene svjedočbom prvog polugodišta (kolokvija) te izkazom siromaštva imaju se dostaviti podpisanomu najdalje do konca tekućega mjeseca kroz dotična ravnateljstva (dekanate). U prošnjah ima se spomenuti, dali i koju podporu molitelj uživa i da to potvrdi dotično ravnateljstvo a svjedočbe siromaštva moraju sadržavati takove podatke, da se materijalno stanje molitelja i njegovih roditelja dade posve dobro suditi.

Inače sastavljene, obložene i priposlane molbenice neće se uzeti u obzir.

Odbor Bratovščine hrv. ljudi u Istri.

Kastav, dne 3. februara 1901.

Predsjednik:

Nijo Laginja.

J. Pserhofer-ove odvodne krugljice

mnogo su već desetgodišta posvud razprostranjene, te imade malo obitelji, gdje bi manjkalo to **lahko i blago djelujuće domaće sredstvo**, koje preporuča občinstvu mnogo liečnika kod zlih posliedica **slabe probave i tjelesnog zatvorenja.** Te krugljice, koje su takodjer poznate pod imenom **Pserhofer-ove krugljice ili Pserhofer-ove krv čistеće krugljice**, stoje: **škatuljica sa 15 krugljica 21 nvč., 1 zamot sa 6 škatuljica 1 for. 5 nvč.**; pošalje li se novac prije, stoji pošiljka prosto poštarine: **1 zamot 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zavitka 3 for. 35 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. Priložen je naputak gledo uporabe.**

Jedina proizvodnja i glavno odpremno skladište

J. Pserhofer-ova ljekarna.

Beč I., Singerstrasse 15.

Neli se, neka se traže izrično „J. Pserhofer-ove odvodne krugljice“

i paziti na to, da imade napis na poklopcu svake kutije na naputku o uporabi upisan podpis **J. Pserhofer** i to sa **crvenim** pismenima.

Balzam proti ozebinam od J. Pserhofer-a. 1 lončić 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

J. Pserhofer-ov sok iz ukog trputci razsliniujući, 1 staklenka 50 nvč.

J. Pserhofer-ov balzam proti gući, 1 staklenica 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

Stoll-ovi Kola-preparati izvrstno kriepilo za želudac i živce, 1 litar Kola-vina ili eliksira 3 for., ½ litre 1 for. 60 nvč., ¼ litre 85 nvč.

J. Pserhofer-a gorka želudačna tinktura (prije nazvana životna esenca). Lahko raztopljujuća ljekarija, učinka pobudjujuća i kriepeća na želudac kod zaprieka probave, 1 staklenka 22 nvč., 1 dvanajstica staklenaca 2 for.

J. Pserhofer-ov balzam proti rani, 1 staklenka 50 nvč.

Tannochinin-pomada J. Pserhofer-a, najbolje sredstvo za rastenje kose, 1 zaklopca 2 for.

Ozdravljujući melem za rane pok. prof. Stendel-a, 1 lončić 50 nvč., pošiljka prosto poštarin: 75 nvč.

Švedska čistoća sol A. W. Bulrich-a, dobro sredstvo proti slaboj probavi, 1 zavitak 1 for.

Izim navedenih preparata, jesu na skladištu svi tu i inozemski ljekarnički specijaliteti oglašeni u austrijskim novinama, te se dobave svi predmeti, kojih možda nebi bilo u skladištu, na zahtjev točno i najcjenije.

Pošiljke po pošti izvršuju se najžurnije, priposlav prije novac, veće naručbe poštnim pouzećem.

Pošalje li se prije novac (najbolje sa poštnom naputnicom), to je poštarina mnogo manja nego li kod pošiljaka sa pouzećem.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Dobivaju se kod

Angela Bellante, Via Giovia 172.
Ivan Žic, Via dell' Ammiragliato

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i ugnuću u kostih, okorenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kuznom pogancu, probadanju, svraćevrstnim nazebam. Ciena 50 novč.

Sladka voda za ispiranje ili brch i za prsa, kojom se liečiti katalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 50 novč.

Pojačani željezoviti šrup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozności, podbuhlosti, djetinjoj hrilljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena fiaši 2 fiorin.

Pojačane švedske kapljе ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvi žlaznica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaklava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žilicih, želudačne grčeve, katica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grizenja u tubuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zaprieći i razne bolesti. Ciena fiaši s naputkom 50 novčića.

Prah za blago ili za marve, za konjski hch i katalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objašćivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napuvaje. Krave daruju od njega više i boljega mlicka, konji postaju žilji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Švajcarsko pilulloo najčegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili želudca i crjev, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosi ili zelisi. Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, svrćenim, nategnutim žilam, okorenosti i ukočini, poslie teškoga napora, za objašćivanje i okrepljivanje žila i živaca, s fiala 60 novč.

Artiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriećuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfrikavaju usta, uklanja neugodan vonj. s fiala 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za ploćobolne. 70 so novć.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 fiala 50 nč.

Must proti ilaju, krastam perućini i osopotinam, s lončić 50 novć.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedini. Škatulja 50 novć.

Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Ciena 50 novć.

Dra. Spitzerova mast za lice proti sunčanim pjegam ili čekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjelokoć i finoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću s fiorin. K tome spada još boraksov sapun po 40 novć.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljivo i vrlo ugodnog mirisa. Nagrajden na Pariškoj izložbi sa zlatnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Cieni kutiji 1 for.

Savon eglantine. Najčanji sapun od svih sapuna. On otvjećuje te poemaljuje lice. Sazavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novć.

Crème eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim manama tenina, kao što su prišći, sujedice, crvene mrlje, pjege, onora kora i. t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se Eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončića 1 fiorin.

Eau eglantine jest izvrsna i iskusivom prokušana voda za kosu. Njom se zapriećava izpadanje, kose, onemogućuje stvaranje prhuti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podiejuje kosi liep naravan sjaj. Cieni boci 1 fl. 50.

Mirisna sjestica za sobe kaditi, nekoliko kapi fire po sobi preugodan miris. Fiaška 50 n.

Otrov ili čemerak za stienice i kipuske. Fiaška 50 novć.

Antiobrlić od Rodinisa proti grozniei ili zimnici. Kanja bočica po novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose poeme, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zuhi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

L. Malitzky

Pola, Via Sergia 65. - **urar i srebrnar** - Pola, Via Sergia 65.

preporuča

bogatu zalihu

žepnih i sobnih satova raznih kovina i vrsti, dalje **svakovrstnih zlatnih i srebrnih stvari**, n. pr. **prstena, naušnica, narukvica, lanaca, igala, gumba** itd., sve najprikladnije

za darove o priliki sv. potvrde (berme).

LJUBLJANSKA

KREDITNA BANKA

U LJUBLJANI

Špitalska ulica br. 2.

Kupnja i prodaja

svih vrsti

renta, državnih papira, založnih pisama, srećaka, novaca, valuta,

i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Posude na vriednostne papire

uz nirke kamate.

Osjeguranje proti gubitku na kurzu.

Promese za sve vucitbe.

Primanje novčanih uložaka

na

uložne knjižice, na tekući račun, i

na **girokonto** sa **4½%** kamatima od dana **uložka do dana digauća.**

Eskomptira mjenice najkulantnije.

Burzovne naručbe.

Broj 13. U Puli, dne 12. febrara 1901. God. XXXII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poloźnicom pošt. štedionice u Beču ili administracijin lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake, na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na polugodine. Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pozor!

Tko ne bude primio budući broj, tomu je list radi nepodmirenja duga ustavljen.

Uprava „N. Sloge".

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Glasovi o priestolnom govoru.

Priestolne govore, kojimi se obično svečano otvaraju zakonodavna tjela, sastavljaju odnosne vlade i kao takovi podpadaju javnoj kritici.

Sa priestolnim govorom, kojim bijaše onomadne svečano otvoreno carevinsko vieće, nije posve zadovoljna nijedna stranka ili da bolje kažemo ni Niemci ni Slaveni.

Nu razlika tomu nezadovoljstvu jest izmedju Slavena i Niemaca tako velika, da mora ista odmah pasti u oči svakomu, kojemu su iole poznati odnošaji naše pole monarhije. Nezadovoljstvo Slavena, ili bar većine Slavena, jest utemeljeno, opravdano i iskreno, dočim je ono Niemaca hinbeno, lukavo i umjetno.

Ali da vidimo čemu prigovaraju jedni a čemu drugi u priestolnom govoru.

Prvi dio priestolnoga govora, koji je bogat sadržajem i koji razvija vrlo obsežan program za promicanje materijalnih interesa državljana u svih strukah državnoga života morao bi doduše zadovoljiti svakoga, nu on ipak zadovoljava malo koga, jer je u današnjih okolnostih neizvediv. Kad bi vladali u austrijskom parlamentu redoviti odnošaji i kad bi se moglo redovito i danomice razpravljati o svih osnovah, koje je vlada u priestolnom govoru najavila, nebi bilo dostatno zakonito šestgodišnje trajanje carevinskoga vieća, a da se sav onaj ogromni posao opravi.

Opravdan je dakle prigovor onom dielu priestolnoga govora, da je vlada svojim gospodarsko-socijalnim programom htjela obsjeniti jedan dio državnoga zastupstva i pučanstvo onih kraljevina i pokrajina, koje teže za poboljšanjem gospodarskih odnošaja, pošto im je osiguran narodni obstanak i ostali uvjeti za njihov duševni i prosvjetni razvitak. Medju te sretnije narode ubrajamo Niemce a izmedju Slavena, jedino Poljake, koji bi htjeli, da se svako drugo pitanje za sada podredi gospodarskomu pitanju, t. j. gradnji željeznica, uredjenju rieka i potoka i u obće vodenih puteva.

Političkom dielu priestolnoga govora prigovaraju koli Niemci toli Slaveni. I jedni i drugi prigovaraju napose onoj izreci toga govora, koja kaže, da je vlada obvezana netaknutom očuvati jedinstvenost jezika u izvjestnih područjih uprave, kao staru i proku anu uredbu, i za koju drže jedni, da je njom rečeno malo, dočim naziru u njoj drugi veliku pogibelj za svoj narodni obstanak.

Niemci bi bili htjeli, da se vlada jasnije izjavi u prilog njemačkomu jeziku kao državnom i u obće, da svoj program što većma prilagodi poznatomu duhovskomu programu austrijskih Niemaca. Oni znadu, da je ona oprezna izreka priestolnoga govora njim i njihovomu jeziku u prilog i da je pogibeljna za Slavene u obće, napose pako za Čehe pri budućem zakonskom uredjenju jezikovnog pitanja, nu oni toga priznati neće, već se lukavo i hinbeno pretvaraju kao da su tobož u priestolnom govoru zanemareni i zapostavljeni. Niemci ponašaju se i u ovoj prigodi kano i ono razmazano diete, koje se od plača dere sa velikim komadom pogače u ruci, jer nemože da ugrabi i onih mrvica, što je dobiše druga djeca. Oni hoće sve za sebe bez obzira na to, da je i drugih tuj u većem broju, koji neimadu tako rekuć nikakva prava u državi, dočim vrše napram njoj sve težke dužnosti.

Proti onoj izreci priestolnoga govora ustala je složno većina slavenskih listova ove pole monarhije. Kano uviek ističu se i ovom prigodom svojom žestinom i odlučnošću češki listovi, jer uvidjaju, da je ona u prvom redu proti češkomu narodu naperena. Tu izreku moraju u ostalom odsuditi i svi ostali nenjemački narodi, zastupani na carevinskom vieću, jer se njom svim narivava njemački jezik, premda nisu dužni, da mu priznadu ikakvo prvenstvo u Austriji.

Jedinstvenost njemačkoga jezika u ovoj poli mcuarhije mogu trpiti nenjemački narodi jedino kod vojske, nu ova nespada pod vlast austrijskog ministarstva, koje nemože dakle ni tuj u pogledu jezika ništa odlučivati. Za to znade austrijska vlada i odatle jasno, da je ona onom izrekom smjerala na prevlast njemačkoga jezika izvan vojske, t. j. u javnoj upravi.

Prevlast jednoga jezika nad svimi drugimi u mnogojezičnoj državi, ili ćak proglašenje toga jezika državnim jezikom, isključuje narodnu ravnopravnost i protivi se temeljnim državnim zakonom. Članak XIX. državnih temeljnih zakona od god. 1867. nepoznaje državnog jezika, već daje pravo svakomu narodu naše polovice monarhije, da se razvija i upravlja u svojem narodnom jeziku. Niti u carevinskom vieću, gdje sjede zastupnici tolikih kraljevina i pokrajina, nije njemački jezik priznat službenim jezikom, već se taj jezik radi lagljeg sporazumljenja jedino trpi, dočim ima pravo svaki zastupnik služiti se svojim jezikom.

Punim pravom kažu dakle češki listovi, da je vlada onom izrekom o jedinstvenosti njemačkoga jezika bacila medju svoje narode zublju razdora, koji nemože uroditi dobrim plodom.

Prvi plod te svoje nepromišljenosti ili prevelike ljubavi i privrženosti do njemačkoga jezika pobrati će vlada bez dvojbe kod razprave o adresi ili o odgovoru na priestolni govor. Glasa se doduše, da je njemačka pučka stranka predložila poljskomu klubu, da bi se adresa osvrnula jedino na onu točku priestolnoga govora, koja poziva carevinsko vieće na rad, nu dvojimo, da će ni isti Poljaci, poznati rad njihove popustljivosti napram Niemcem — i granice te popustljivosti prekoračiti.

Niemcem bi dakako pravo bilo, da bude adresna razprava što kraća i da se kod te razprave mimoidje ono pogibeljno mjesto jedinstvenosti njemačkoga jezika — je imade hiljadu razloga, da budu zadovoljni sa priestolnim govorom, nu slavenski zastupnici — bilo i bez Poljaka — moraju proti onoj točki najodlučnije ustati.

Česi, Hrvati i Slovenci nemogu nikada pristati na adresu, koja bi — bilo i mučke — odobrila izreku priestolnoga govora o jedinstvenosti njemačkoga jezika. Oni su dužni svojoj časti i narodom, koje zastupaju, da iznesu pred carevinsko vieće prigodom razprave o adresi sve jade i nevolje, koje podnosimo zbog nesretnog sustava, kojemu se i u priestolnom govoru pjeva nezasluženo hvalospjeve.

Slavenski zastupnici imati će da kod rečene razprave razviju program, koji je posve protivan programu, što ga je zasnovala vlada u priestolnom govoru; program, koji se osniva na temeljnih državnih zakonih; program koji nepozna ni državnoga jezika ni drugih povlastica bilo napram komu; program, kojemu ima biti temelj narodna ravnopravnost.

Slavenom austrijskim neka se dade sva ona prava, koja ih idu i po broju i po državnih temeljnih zakonih — i tada neka njihovi zastupnici u miru božjem razpravljaju o gospodarskih i socijalnih osnovah priestolnoga govora.

DOPISI.

Iz Sovinjaka. Sa svim tim, da je prvih dana pa i u samo predvečerje zasjedanja bilo nepovoljno vrieme, dohrliše na skupštinu podružnice Sv. C. i M. u Sovinjak rodoljubi iz bliza i daleka. Osobito moramo ovdje da istaknemo naše vrle Dragućane Ivana Šestana, Ivana Grižnića „Frančeskina" i Ivana Korelića, zatim našeg Tončića iz Zdrenja, Vesnavera iz Livada i milog Štrpedjana.

Ovim i svim ostalim budi ovim putem izrečena naša najsrdačnija hvala! Skupština tekla je u najboljem redu. Liepo su govorili naši rodoljubi Ivan Žigante, Miho Majer i Petar Pincan iz Brda. Članova upisano je 135. U odbor bijahu potvrdjeni svi dosadašnji odbornici; zamienilo se samo predsjednika i njegovog zamjenika, te bijehu izabrani Andjeo Žigante predsjednikom a Josip Vivoda zamjenikom.

Iza sjednice predstavljalo se u liepo urešenoj dvorani šaloigru „Koji od trojice ili tko će biti hajduk" i zapjevalo par komada što je sve ispalo na obće odobravanje. Željelo bi se, da bude drugom zgodom kod predstavljanja u občinstvu malko više mira. Nu ni rad toga ne smijemo kuditi naše ljudstvo, jer je ovo bio prvi put, da se je ovdje predstavljalo pa je bilo oduševljenje veliko.

Čim se sve svršilo, ulovilo se staro i mlado pa hajd pleši, pjevaj, čavrljaj do kasna u noći.

Sve je teklo u najljepšem redu, samo nekoj dječurliji Lovinjskoj predvodjenoj sa par fakina i „sjorom Marijom" nije htjeo san na oči. Dodjoše do pred sama vrata dvorane urličući ko divlja neman i rigajući kojekakve bljutave rieči što ne bi ni pas na maslu izjeo. Mislili su jadnici, da će time tobož ustrašiti naše vrle mladiće i dične starčiće, ali im bijaše posao uzaludan. Neka mole Boga svi oni, da se je naše mladiće znalo utažiti, inače jao si ga njima i njihovoj koži. Eto pitamo mi malko: „Tko bi bio krivac da je došlo do prepirke i tučnjave?" Tko, tko — pitamo Vas malo — vi uskrisitelji talijanske bruture, vi zulmučari, avari i mongoli? Nitko drugi nego ono par tobož kultiviranih osoba, koje Vas nagovaraju i užižu, da iza toga odsjednete po koji petak u hladnoj celici, par onih, koji misle, da mogu vedriti i oblačiti u ovom mjestu, koje je za njih već odavno izgubljeno.

Pamet, pamet ljudi i biti će bolje za vas!

Pripovjedaju, da se je kod te halabuke osobito isticala „sjora Marija". Toj gospodji preporučamo, da se sjeti kakovom je pregačom (traversom) došla u Sovinjak. Nek se sjeti, da smo ju mi nahranili, obukli i obuli, neka pomisli kakc je morala po ljutoj zimi i ledu vezati drva u Livadskoj dolini, da zasluži koricu kruha za sebe i svoje, pa će podignuti prst na čelo i poljubiti žuljavu ruku našeg seljaka kojega toliko mrzi. Nu ne čudimo se toliko njojzi, ali čudimo se više onomu, koji bi joj mogao i morao na rep stati i podučiti ju, da poštuje ako-

hoće da bude poštovana. Za danas dosta a bude li do potrebe udariti ćemo u druge diple bez obzira na nikoga.

Za oprost od čestitanja podario g. J. A. Kraljić, učitelj u Sovinjaku po 1 K Družbi sv. Cirila i Metoda, Djačkom prip. društvu i Bratovšćini. Živio!

Sovinjski puk.

Franina i Jurina.

Fr. Ha! Ha! Ha!

Jur. Ča tij zala bo ....?

Fr. Ha! Ha! Ma ča nisu smišni?

Jur. Ma ča, ki? Nu nemoj me razjaditi.

Fr. Ma naši krnjeli i popardili barbanski.

Jur. Ala, pajse vire, su bili i te bit. Ma nu povij, ča su kakovu zafraškali, su ča hitili in strambo!

Fr. Ma Jurino, moj — obisili su na niku krnjelsku kuću nikoga Benatića; onega znaš kij batija proti našem Laginji.

Jur. I meni mi je sin povida, daj nika tabela u Barbanu na koj piše „aviva Banati, zato sam poša u nedilju u Barban da se malo nasmijen, ma ni bilo vragu te tabele vidit.

Fr. Ha! Ha! Zato ti govorin ja, da su smišni. Valje u subotu vržu Benatića na šufit, da ga ne bimo mi vidili u nedilju.

Jur. Bi bolje učinili, da ga kamo drugamo obise.

P. n. gg. predplatnicima!

Prosliedjujemo i danas prilagati p. n. gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko po izmaku tog roka ne namiri duga, obustavljamo mu list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Zadnja sjednica carevinskoga vieća bijaše ona od petka, u kojoj se je imalo izabrati novo predsjedničtvo. Predsjednik po starosti dr. Weigel priobćio je kući, da mu je stiglo mnogo prosvjeda proti pojedinim izborom i da mu bijaše priobćena želja klubskih predsjednika neka odgodi sjednicu na 3 sata po podne a da se uzmognu sve stranke dogovoriti glede izbora predsjedničtva. Na to digne predsjednik sjednicu u 12 sati i 50 časova, te ureče nastavak u 3 sata.

Medjutim sastale su se stranke na dogovor. U klubu središnje stranke izjavio je dr. Fuchs, da on neći primio mjesto predsjednika. Na to su Poljaci izjavili, da će oni glasovati za moravskog zastupnika grofa Vettera, kao predsjednika a za dra. Prade a i za dra. Začka kao dodpredsjednike. Tu odluku priobćio je načelnik poljskog kluba ostalim strankam, koje su pristule na taj zaključak.

U 3 sata i 15 časova nastavljena bi sjednica carevinskoga vieća. Tajnim glasovanjem dobio je grof Mavro Vetter von der Lilie od 374 glasovnica, 344 glasa; 14 glasovnića bijaše praznih. Na to se zahvali novoizabrani predsjednik obećav nepristrano izpunjavati dužnosti predsjednika držeći se vazda strogo saborskog poslovnika; zamoli podporu od svojih drugova, koje zaklinje neka se vjete rieči, koje su nedavno čuli u prestolnom govoru i neka osbiljno i trezno privinu uz rad.

Za tim je sliedio izbor dvojice podpredsjednika. Izabran bijaše I. podpredsjednikom dr. Prade a II. podpredsjednikom dr. Začek. Obojica zahvale se na odlikovanja i obećaju vršiti svoje dužnosti pravedno i nepristrano.

Novi predsjednik potiče iz stare plemićke obitelji iz Moravske i zastupa u carevinskom vieću moravski veleposjed. Izučio je pravo i posvetio državnoj službi dotjerav da namjestničkog savjetnika u Bernu. Na to se je dao umiroviti te se bavi gospodarstvom i naukom. Imade mu 45 godina i kažu za njega, da je upisan na sveučilištu u Beču, kao slušatelj medicine.

U carevinskom vieću nepripada nijednoj stranci, štovan je od svih i cienjen kano pravedan i pošten čovjek.

Službeni listovi vrlo su zadovoljni, što bijaše mirnim načinom obavljen izbor predsjedničtva jer se bojahu nemira ili razdora izmedju stranaka.

Mladočeski parlamentarni odbor izabrao je svojim predsjednikom zastupnika dr. Herolda. Taj odbor zaključio je, da će se često sastajati osobito radi uredjenja jezikovnog pitanja.

Slovenski listovi susjedne Kranjske udaraju žestoko jedan proti drugomu radi toga, što su njihovi zastupnici i u Beču razdieljeni na dvije stranke. Mi žalimo taj prepir kao što žalimo i razdor slovenskili zastupnika u Beču. Bilo to komu milo ili ne, mi moramo baciti krivnju radi razdora u Beču na prvaka narodno katoličke stranke, koji je izključio iz slovenskoga kluba svoje suzemljake narodno-napredne stranke. On se nije smio postaviti sudijom svojoj i protivnoj stranci, već bi bio morao prepustiti taj posao hrvatskim zastupnikom, da oni spor izravnaju i sve slovenske zastupnike u jedan klub privedu. Posve je neopravdano predbacivanje katoličko-narodnih listova hrvatskim zastupnikom, što se ovi nalaze u istom klubu sa slovenskimi zastupnici narodne napredne stranke — jer Hrvati nisu pristupili Slovencem već obratno i jer Hrvati nisu mogli odbiti bratskih zastupnika kao što ih nebratski odbiše vlastita braća.

Klub slavenskog središta, što ga osnovaše slovenski zastupnici narodno katoličke stranke konstituirao se je konačno dne 9. t. mj. izabrav predsjednikom dr. Šušteršića. Istodobno izabran je i odbor, u komu su zastupane sve narodnosti. Za Čehe izabran je dr. Hruban, za Rusine Barwinski, za Slovence Primorja dr. Gregorčić, za Štajerce vitez Berks i za Poljake Szajer. Klub taj broji sada 21 clana.

U budućoj sjednici predložiti će vodja njemačkih radikalaca: 1. da se zabrani izvoz oružja i ratnog materijala iz Austro-Ugarske a za englezke kolonije i 2. da se zahtjeva od vlade, neka se izjavi kako kani provesti jezikovno pitanje, te što će učiniti, a da uzmogne parlamenat redovito razpravljati i što bi učinila, kad nebi mogao razpravljati radi obstrukcije.

Srbija. Razkralj Milan leži u svom stanu u Beču težko bolestan. Kralj Aleksander naložio je svomu poslaniku u Beču, da posjeti bolestnika i da izvjesti o njegovoj bolesti. Srbski list „Zastava" rise crnimi bojami postojeće stanje u Srbiji. Taj list kaže, da vlada sveobće nezadovoljstvo u Srbiji, te da se očekuje prevrat. Tamo da vlada mnienje, da će kralj pozvati natrag svog otca i tada da će na novo započeti pašovanje Milanovo. List taj priznaje otvoreno, da imade Srbija pripisati sve svoje nevolje, sve nesreće i neuspjehe jedino spletkam domaćih ljudi.

Bugarska. Iz Sofije javljaju, da je tamo težko obolio prestolonasliednik Boris, komu imade tekar 7 godina. K postelji mladog princa pozvani su odlični liečnici iz Beča i čak iz Berlina.

Kandidata za narodno sobranje prijavilo se je 3 puta više nego li sjedi zastupnika u tom zakonodavnom tielu. Izbori će se obaviti — kako pišu službeni listovi — uz najveću nepristranost vlade, čemu je težko vjerovati.

Rusija. Car Nikola podielio je francezkomu ministru-predsjedniku Waldeck-Rousseau visoki ruski red sv. Stanislava. Tim odlikovanjem hotio je car Nikola na novo potvrditi, da još uviek vlada staro prijateljstvo izmedju Rusije i Francezke.

Italija. Talijansko ministarstvo, komu bijaše na čelu Saracco dalo je ostavku, pošto nije imalo u parlamentu većine za sebe. Kralj nije ništa o tomu još odlučio, već je zamolio ministre, da vode svoje poslove privremeno dok se sastavi novo ministarstvo. Kralj Viktor Emanuel vieća danomice sa kolovodjami stranaka, koji bi imali sastaviti novo ministarstvo. Rimski listovi pišu, da će taj posao kralj izručiti predsjedniku parlamenta Villi ili odstupivšemu predsjedniku ministarstva Saracco.

Nizozemska. Dne 7. t. mj. vienčala se je vrlo svečanim načinom u Hagu mlada nizozemska kraljica Vilhelmina sa njemačkim knezom Henrikom iz Slezvika. Narod Nizozemske u obće, napose pučanstvo Haga priredilo je omiljeloj kraljici i njezinom zaručnika neobično srdačne ovacije.

Englezka. Njemački listovi javljaju, da će kralj Eduard do malo vratiti svomu netjaku njemačkomu caru posjet u Berlinu, gdje da će ga svečano dočekati. Englezki priestolonasliednik vojvoda od Yorka polazi sa svojom suprugom na dalnje putovanje po englezkih naselbinah.

Mjestne:

Proljetni čar, kostumirani ples Čitaonice, biti će ove a posliednje subote ovih poklada. Tu će se sabrati raprezentanti svih naroda vaskolikog svieta, čak i Bokseri i Patagonci, da se naužiju kićena družtva, tople zabave i brzokreta plesa.

Preporučamo našem občinstvu, da se do tada izvoli liepo pripraviti, jer će iznenadjenja biti velika, sve u cvieću i proljeću.

Prvo hrvatsko konsumno družtvo u Istri. U nedjelju poslie podne obdržavala se je utemeljiteljna skupština konsumnoga družtva u Medulinu, na kojoj je izabran prvi odbor s nalogom, da izposluje upis firme u zadružni registar i uredi sve što treba za početak trgovine. Članova ima već do jedne stotine, većinom radnika. Bilo sretno!

Pokrajinske:

Imenovanje. Ministar financija imenovao je c. kr. financijalnoga tajnika g. dr. Gustava Liperta savjetnikom u okružju ravnateljstva financija za Primorje.

Skupe ptice! „Edinosti" javljaju odanle, da se je amo dovezao sa parnikom c. kr. pomorske vlade prosloga četvrtka njeg. preuzv. c. kr. namjestnik g. grof Goëss iz Trsta. U Pulu, da nije došao po službenom poslu — već radi lova na otoku Brioni. U tom smislu izviestili su i i talijanski listovi. Posto je pako g. namjestnik ustrielio samo četiri ptice nikakve vriednosti, plaćene bijahu ove vrlo skupo — ako se pomisli, da se je navlaš posebnim parobrodom amo dopeljao!

„Nevjerojatno! Tršćanska „Edinost" oddne 6. t. mj. piše pod naslovom „Brez komentarja", da se je dao upisati u popisnu listu neki visoki crkveni dostojanstvenik: **Madre lingua croata — lingua usuale italiana.**

Vječna sišta što nije „Edinost" priobćila potpuno ime rečenog dostojanstvenika — ako ga poznade — da ga uzmognemo ovjekovječiti za sva vremena.

† Andrija Musić. Iz Trsta pišu nam, da je mirno preminuo nakon kratke ali teške bolesti providjen sv. sakramenti dne 2. t. mj. poznati slovenski rodoljub gosp. Andrija Musić u muževnoj dobi od 44. god. Mnogim od naših rodoljuba širom Istre poznat bijaše i lično g. Musić, koji je morao svakomu ostati u ugodnoj uspomeni radi njegove plemenitosti i dobrote.

Pokojni Musić služio je preko 20 godina kao knjigovodja kod poznate slovenske tvrdke g. Dejaka u Trstu.

Tih i skroman nije se nikada izlicao, nu gdjegod ga je njegov narod trebao, nije mu uzkratio svoje pomoći. Tršćanska posujilnica ocutiti će težko njegov gubitak kano i „Slovansko pevsko družtvo" komu je pripadao od njegova postanka te častno vršio svoje dužnosti, kano oduševljen pjevač. Baš radi toga htjelo mu je ovo družtvo izkazati i tim posliednju počast, da mu zapjeva par nadgrobnih tužaljka slovenskih, ali ni tog skromnog čina zahvalnosti i priznanja nemogaše mu izkazati — jer se tomu uzprotivi koli gradska toli crkvena oblast. Na magistratu rekoše naime odaslanikom rečenog družtva, da se na groblju nesmije nego li latinski pjevati a ordinarijatu odgovoriše im, da se u crkvah može pjevati slovenski samo liturgijske pjesme! U Trstu neima mjesta ni u crkvi ni na groblju slovenskoj najnedužnijoj nadgrobnoj pjesmi!!

Rodbina velevriednog Andrije htjela je ostanke milog pokojnika smiestiti u rodnoj grudi — u Senoželu, nu ni toj želji nebijaše zadovoljeno — jer da je pokojnik umro od opasne bolesti!! Tako, mili Andrijo, nedozvoliše mogućnici, da se Tvoji prijatelji i drugovi s Tobom razstanu sladkom slovenskom tužaljkom, ni da Tvoje kosti odpočinu u domaćoj zemljici! Moli se za nas Svevišnjemu, da nas već jednom minu ove gorke čaše. Vječni Ti pokoj dobri Andrijo!

Iz Revinjskoga sela nam pišu: Kod nas od 730 duša zapisalo ih se samo 8 za talijanski občevni jezik. To su 5 krnjela i sliedeći naši: Ant. Iskra, Ivan Lavižat i Šime Pokrajac. Pravi ljudi!

G. Zakunjaku. — Slažemo se s Vami, da je nečuvena smionost natezati i izvrčati, kao što radi ona novina. Neznamo što joj to koristi, ako li nema nakanu da obsjeni prostotu. Svi koji poznaju naše odnošaje u Istri znadu, koga se s onim člankom mislilo, znadu da vaš dopis crta istinu, a kad ona novina upozorena na netočnost pisanja, hoće da ustraje u svom izvrćanju, cienimo da je s njom uzaludna svaka prepirka. Držimo da ste s nami sporazumni o tome, da se mi u Istri imamo čuvati za bolje naroda svakoga neplodnoga natezanja i prepiranja, koje je otrovalo javni život u Banovini, pa zato ne ćete zamjeriti što drugoga dopisa ne tiskamo. Vrieme će nam dati pravo, a budu li ona gospoda u Zagrebu htjela da i ovdje zapale vatru razdora ili da svojim pisanjem inače škode narodnoj stvari u ovim izloženim krajevima, neka im je na dušu.

Za postradale i to: Ivana Tončića-Cekina u Zrenju poslaše rodoljubi iz Opatije K 37, g. Niko Mardešić u Puli podario K 2; Grgu Vilenica u Zbandaju, g. Niko Mardešić u Puli K 1.

Za družbu sv. Cirila i Metoda „Osvit" iz Mostara u Hercegovini K 95·20, g. Matija Frančić, Rieka, sakupio na vjenčanju g. Frana Graborskoga sa gdjicom. Ankom Serić K 14·42.

U Kastvu bilo je sakupljeno za družbu sv. Cirila i Metoda. Na predlog Frana Filana Garica sina u domoljubnom družtvu sakupiše građani njekoji iz Rubešove 10 kruna. Na predlog Frana Filina Garica otca sakupilo se u veselom družtvu kog gosp. Filan Josipa u Rubešh na novo ljeto 24 K. Očekivajuć novo ljeto i stoljeće XX. sakupilo se kod „Sundrića" u Kastvu kruna 15 i 30 fil. Za pjevanje

„Kolede“ iz Narodnog Lista sabrali „mali koledvači“ 4 K. G. Kuzma Spinčić predao njemu izručene iznose na ime: kod Viktora Slavića u Matuljih 1 K 26 fil, kod Vjekoslava Friana u Rubeših sabrao Jenko Pavlinić iz Rubeši 13 K 4 fil. Dne 4. je-Pavlinić prigodom izbora glavara u Kastvu ostalo od računa plaćenog u gost. „Francia“ 7 K.

Jeli moguće? U zadnjem broju vriednoga „Nar. Lista“ čitamo u viesti „Sin lovranskega meštra Grosmana dobil je tri dni peržuna“, opis razprave, koja se je vodila dne 29. pr. mj. proti rečenom Grosmanu, što je nedavno po noći iz zasjede navalio i ranio našeg rodoljuba g. Tominića. U tom opisu nailazimo i na sliedeću skoro nevjerojatnu viest:

„Na kraju dibatimenta se je g. dr. Janežić ustal i predložil, da neka se svjedoka gosp. Mikuličića zapita, kako ga je ponedjeljak dne 28. o. g. pozval k sebe Beljamin Battestin, i kako ga je nagovaral, da neka na sude svega nepoveda ča je videl. To se je napisalo va protokol, pak neznamo, ča će se stega zleć“.

Tko znade, kako i mi, da je taj B. Battestin c. kr. pošte meštar u Lovranu i da je on jedan od kolovodja talijanaške stranke tamo, morati će skoro da podvoji o istinitosti one viesti. Mi bo nemožemo ni pojmiti, kako bi se mogao ni najpriprostiji čovjek toliko zaboraviti, te bi išao nagovarati svjedoka, da neizkaže sve što zna, t. j. da zataji istinu! A B. Battestin nije priprost čovjek već lukav i oprezan, a uz to obnaša službu, koja mora da izključi sama po sebi onakve nagovore. U ostalom mi nećemo da sudimo nikoga za griehe, kojih nepoznamo. Sud će stalno učiniti svoju i dokaže li se, da je ona viest istinita, tad će još koji imati da reče svoju. Čekajmo dakle da vidimo što će se stega zleć!

Iz Malog Lošinja pišu nam, da je tamo preminula koncem prošloga mjeseca čestita i pobožna starica uzorna žena gospodja Antonija udova Skopinić u visokoj starosti od 93. god.

Pokojna Antonija bijaše nam vidljivim i nepobitnim dokazom, da je današnje talijanstvo Lošinja umjetna biljka, koju unesoše u novije doba domaći izrodi i tudji dotepuhi i, koja se je na žalost i na štetu našu razvila i preko mjere pod zaštitom i obranom svih mogućih oblastih. Naša dična starica, starinom iz Lošinja nije znala ni rieči talijanske već je vazda i jedino hrvatski govorila. U tom jeziku i duhu odgojila je svoje potomke, u tom jeziku pjevala je svojoj unučadi pjesme uspavanke i pjesme o našem glasovitom junaku Kraljeviću Marku. Te pjesme čula je ona i naučila od svojih roditelja i djedova, koji nisu ni sanjali, da će se tako naglo udomiti zlosretna talijanština u milom im Malom Selu. Vriednoj starici vječni pokoj a njezinim milim naše iskreno saučešće!

Iz Poreštine pišu nam da izpravimo u dopisu br. 8. „Naše Sloge“, sliedeće: — „Pre Jure“, je priznao sam, da je papir „Direktorija“ i „Sematizma“ mnogo bolji nego do sada — a nije spomenuo, da su i oblikom te knjige sada dvostruko veće nego li prije. Uzme li to u obzir bit će mu jasno, da je i ciena morala poskočiti, a sa svim tim biskupska kancelarija, kako čujemo od upućene osobe, imala je svake od ovih zadnjih godina po 20 K gubitka za tisak.

Nije točno ni ono, što dopisnik piše o troškovima za putovanje gosp. biskupa. Nikomu nije zapovidjeno da g. biskupa, njegovu pratnju i prtljagu plaćaju crkve. Dapače od Poreča do prve postaje, gdje počimlju vizitacije, ide g. biskup na svoje troškove. Isto tako kad se vraća plaća sam od zadnje postaje do Poreča. U Porečkom dekanatu, ako isti dan, podje i vrati se isto sam na svoje troškove. Za duža putovanja ni samim dušobrižnicima nebi bilo ugodno, da dodje sa vlastitim konjima i kočijama, jer više puta bili bi u neprilici, gdje da ih spraviti. Ako gdje u potroši crkva, ova ipak nebude na gubitku jer svieće od svih krizmanih — koje su biskupove — on ostavi crkvi.

Tiskamo ovo da se čuju sva zvona i da nas niko nekrivi, da mu je od našega lista učinjena krivica.

K popisu pučanstva u. porečkom političkom kotaru. Kazali smo nedavno, da ćemo u porečkom kotaru u pogledu popisa pučanstva najgore proći. Talijani i talijanaši u Bujah, Umagu, Brtonigli, Grožnjanu, Oprtlju, Vižinadi, Višnjanu, Motovunu, Poreču, Vrsaru napeti će sve sile, u koliko već nisu, da se što više našega naroda utopi u moru talijanstva.

Ovih dana vidjeli smo kako bijaše proveden popis pučanstva nekojih poreznih občina motovunskih i zgražali smo se nad tolikom talijanaškom bezobraznošću i bezsramnošću. Talijanaši Istre misle zbilja u nekojih kotarih, da za njih neima zakona, da im je sve slobodno, da mogu počiniti bezkažnjeno i najveću lopovštinu.

Ali da vidimo što nam piše u tom pogledu prijatelj iz Kaldira — občina Motovun:

Občinsko glavarstvo u Motovunu imenovalo je popisnim komisarom za Kaldir, Zamask i Soviščinu poznatog talijanaša Ant. Kotigu. On je počeo sa popisom u Kaldiru, ali nije u nijednoj obitelji pitao za občevni jezik, i tako je po svoj prilici sve Kaldirce upisao medju talijane. Kad se je nalazio na putu iz Kaldira za Laze, došao mu je u susret naš čestiti Ante Božić sa jednim prijateljem. Komisara pratio je občinski delegat, koji je kazao, da prati komisara radi soli: „per saper kvanti kili di sal ge pertien onji familja“. Mudre li glave u g. delegata — zar ne? Baš pravo da ide okolo radi soli, jer je nekomu u istinu treba.

Došav u Laze k prvomu našemu seljaku zapita ga komisar za ime, prezime, kućni broj itd. nu u občevnom jeziku ni spomena. Podatke pisao je komisar talijanski. Kad mu naši seljaci prigovoriše zašto nebilježi i občevni jezik, odgovori on, da tko ih šta pita za jezik. Na to mu rekoše, da može slobodno otići, jer da neće tako ništa opraviti. On podje i podnese proti seljakom pritužbu na c. kr. kapetanat u Poreču, odakle je dobilo oružničtvo nalog, da prati komisara u Laze.

Pošto smo čitali u dičnoj „N. Slogi“ kako nam se je ravnati u ovakvom slučaju, pošli su nekoji naši rodoljubi u Kaldir, Zamask i Soviščinu, da poduče puk što mu je činiti. Učinilo se što bijaše moguće nu najgore ćemo proći u Loviščini, gdje naš puk neuk i zaslepljen od motovunskih talijanaša.

Stavljajuć ovu pritužbu do znanja g. c. kr. kapetanu u Poreču, molimo ga, da stane na put ovakvom bezobzirnom i bezobraznom postupanju občinskih oblasti u njegovom kotaru.

Nezauzme li se on za točno i strogo vršenje zakona kod popisa pučanstva u njegovom kotaru, tada možemo biti stalni, da će preko polovice pučanstva onoga kotara biti preko noći pretvoreno u gole Talijane.

Deder dakle gosp. kapetane učinite kraj talijanaškomu zulumu u Vašem kotaru da nebude pritužba i tamo, gdje bi Vam moglo možda nemilo biti. Nek se vrši zakon jednako sa svakim i napram svakomu.

Popis pučanstva u sv. Lovreču Pazenatičkom. Od tamo pišu nam 5. t. mj. U našoj podobćini podpisao je naš g. župe-upravitelj za Talijane popisne listine talijanski, za Hrvate hrvatski, kako to božji i carski zakon nalaže. Da to nebijaše pravo našim sarenjakom i talijanašem, netreba Vam valjda ni spominjati. Ta oni bi htjeli, da bude sve talijanski — jer je po njihovu ova naša zemlja: „Istria italiana!?“

U ovoj župi pobirao je po nekojih selih popisne listine neki občinski komesar po imenu Merigogna, a po nekojih občinski sluga Antun Žikovič. Od naših seljaka pitali su, da im se dade listine, nu nezamo u kojem su jeziku pisali i šta su napisali, jer o občevnom jeziku nebijaše nigdje ni govora. Tako se je popisalo puk i u podobćinah, Gradina i Lim.

Rečeni komesari nisu pisali na licu mjesta, jer da neima u svakoj kući stola, već da će doma sve popisati, što nestoji, jer se nadje svuda toliko mjesta, da bi se moglo izpuniti popis nu listinu na licu mjesta. Kad pako i nebi bilo baš svuda stola, morali pisati na koljenih, kao što su naši morali prepisivati izborne listine u Vrsaru na koljenih i kao što je rečenim komisarom naš vriedni Ivan Simaj u Limu pametno prišaptnuo.

Pošto su sve popisne listine pobrali pošjetiše g. župe-upravitelja te mu se zagroziše radi toga, što se je hrvatski podpisao na listinah, da će ga tužiti na c. k. poglavarstvo u Poreču.

G. župe-upravitelj podučio je tu talijanašku gospodu kako treba, da on znade bolje svoju dužnost nego li oni svoju. Mjesto da bi oni imali tužiti gosp. župe-upravitelja g. kapetanu tužimo mu ovim njih istomu gospodinu, moleći ga, da popravi sve nezakonitosti ovog popisa.

Izvještaj djačkoga pripomoćnoga družtva u Pazinu za god. 1899/900. Sa velikim veseljem pročitali smo ovoj prvi izvještaj družtva za podporu siromašnih djaka hrvatske gimnazije u Pazinu. Uspjeh toga družtva nam je znamenitim dokazom požrtvovnosti hrvatskih rodoljuba i sjeguran znak, da će marljiva i hvalevriedna uprava toga družtva, mu kolike bile poteškoće, znati polučiti onaj cilj koj si je postavila i za koji je bilo družtvo osnovano.

Vadimo iz toga izvješća sliedeće podatke. Početnih članova bilo je tri: Josip Juraj Strosmajer, biskup u Djakovu, Fran Kalister, velcposjednik u Trstu, koji su pomogli velikim svotama i Slavo Dragić profesor u Zagrebu, koji je znatnih svota za družtvo sabrao.

Utemeljiteljnih članova bijaše pako sto i šest iz raznih mjesta Istre i drugih hrvatskih zemalja. Podpore je dobivao 81 djak, i to u novcu K 8199·61 a u hrani K 802·24 ukupno K 9001·85. Osim dvojice svi podpomoženi djaci su Istrani, i baš iz paziništine 41, iz buzetštine 12, iz motovunšline 7, iz koparštine 7, iz volo-skoga 7, iz Podgrada 2, iz Sežane 2, iz Rovinja 2, iz Lošinja 1 djak.

Mnogo djaka je jošte dobilo knjige i pisaće sprave.

Budući naši siromašniji djaci nastanjeni ponajvećma kod siromašnih familija, gdje nemogu imati podpuno onu obskrbu i red kako bi bilo željeti, to će družtvo čim mu sredstva dopuste sazidati vlastito pitomište. Za to će mu u prvom redu služiti zakladna i razpoloživa imovina, koje obe sada iznašaju K 18516·99 a uprava računa i više nego do sada na darežljivost hrvatskih rodoljuba.

Plod talijanske kulture u sv. Lovreču Pazenatičkom. Od tamo javljaju nam sliedeća dva dogodjaju, koji označuju najbolje kako se širi i tamo glasovita „civita cultura“:

Evo teče treća godina što smo ustrojili „Hrvatsku Čitaonicu“ u kojoj se sakuplja sve što nepuše u zloglasnu šarenjačko-talijanašku tikvu. Naša Čitaonica imade svoje prostorije u kući čestitog našeg trgovca i rodoljuba g. Ivana Heraka. Na toj kući izvana nalazi se čitaonička tabla sa napisom „Hrvatska Čitaonica“. Isto tako imade i g. Herak svoj napis: Ivan Herak trgovac. Ti hrvatski hapisi bodu silno u oči talijanašku propalu sinjoriju, koja si nije dala mira dok nije krađomice i po talijansku-junački one napise zamazala i posmradila. Neznamo da li su to svoje junačko djelo javili u Rim, ali vriedno je svakako, da za nje i šire občinstvo doznade i da bude u poviesti talijanaške bruture zabilježeno zlatnimi slovi. Ni pol muke kad bi takva junačka djela počinjali pravi Talijani, ali to su Vam sami izrodi i izdajice, potomci kršnih dalmatinaca i junačkih arbanasa, kojih su otci i djedovi nosili naše narodne benevreke i naše klobučiće.

Ti odpanjci i propalice misle, da im je sve slobodno pod krinkom talijanstva počiniti — jer ih štite i brane u Vrsaru i u Poreču.

Čujte i drugu.

Našemu poštenomu Jurju Dabrala htjeli su se ti novovjeki talijanaški junaci i tim osvetiti, što su mu — opet kriomice i po noći po talijansku — polomili više stabala ulike (masline) i črešanje te posjekli trsova, načinivši mu znatnu škodu.

Pak još će ti nitkovi imati obraza nam predbacivati, da smo divljaci i barbari, kao da je moguće naći pod nebeskom kapom većih divljaka i barbara nego li su ti odpadnici i izdajice i svi njihovi jednomišljenici širom Istre.

Znatiželjni smo, da li će porečka „baba“ i ova dva junačka čina ovdašnjih svojih podrepnica staviti na veliki bubanj, da za nje dozna čitavo talijanstvo Istre i da se njimi podići kano sa velikimi uspjesi „avite kulture“ u Istri.

Spupština talijanskoga djačkoga podpornoga družtva u Pazinu, obdržavala se ovih dana pod predsjedanjem poznatoga dra. Costantini. Tajuik prof. Škarica, „italiano d'Istria“, konstatovao je u svomu izvješću novčani neuspieh družtva, i premalo odziva sa strane Talijana Pazinskih i Istarskih. Da je družtvo kako tako izašlo, zahvaliti je talijanskim(!) občinama ciele „Julije“ i zemaljskom odboru, koji su obilno doprinašali tomu družtvu. Najzanimljivija pojava na cieloj toj skupštini bio je odista sam tajnik-izviestitelj.

Svojom osobom personificirao je postanak, život i konačni cilj toga družtva i ciele talijanske gimnazije u Pazinu. Sin zadarskoga ravnatelja Škarice, zaniekao je svoju narodnost i popljuvao na svoj jezik. Porieklom iz Poljica, čisto hrvatskoga prediela Dalmacije i sada, on i njegovi, kad dodju na djedovinu, moraju da sa svojim rodjacima hrvatski govore, jer ovi drugčije ne razume. Onde nesmije ni pisnuti o talijanstvu, jer mu inače, medju onim čestitim hrvatskim seljacima nebi bilo mjesta.

Pa takav čovjek ima obraza nazivati u svom izvješću po više puta talijanski jezik „nostra lingua“, ima srca željeti da se mladež odgaja „nella lingua nostra“. Ti ljudi se već neznaju čuvati niti od smješnosti! A ono malo kulture što je ima, gdje ju je stekao? Pitomac hrvatske gimnazije u Dubrovniku, na kojoj mu je otac bio ravnateljem, učio je u hrvatskom jeziku! A sad taj jezik pljuva, i odgaja odmetnike kakov je i sam. Liep karakter i uzorni odgojitelj! Evala!

Kako se popisuje puk na Koparščini? Iz Škofija (občina Milje) pišu tršćanskoj „Edinosti“: Ovog čedna došla je k nam takozvana komisija za popis pučanstva. Prvog dana doniela je sobom jedino talijansko-njemačke popisne listine. Pošto je pako naš puk izjavio, da hoće imati slovensko-njemačke ili bar trojezične popisne listine, jer inače, da se neće na iste podpisati — otišla je komisija odkud je bila došla. Sliedećeg dana vratila se je ista komisija u pratnji c. k. oružnika — sa zahtjevanimi popisnimi listinami.

Poznati „conte“ Brutti grozio se je zatvorom svim onim, koji izjaviše dan prije, da hoće imati takodjer slovenske tiskovine.

Popis puka obavljen je sav u talijanskom jeziku, jer „komisari“ ne poznaju jezika puka, kog su popisivali.

Komisija nam je zadala rieč, da smo svi upisani kao Slovenci, nu mi se ipak

bojimo, da tomu nije tako te očekujemo od c. k. oblasti, da će pregledati popisne listine a da se uvjeri, jeli zbilja tako. U čitavih Školjah — osim dolnjih neima niti jednoga Talijana, te su svi zahtjevali, da se ih upiše kao Slovence. Sliedećeg dana popisali su oružnici nekoje naše muževe, nu neznamo u koju svrhu.

Iz drugih krajeva:

Hrvatsko-slovenski klub carevinskoga vieća u Beču. Kako nam pišu iz Beča, ustrojio se je napokon „Hrvatsko-slovenski klub“ u Beču. Članovi toga kluba priobćuju sliedeću objavu:

Hrvatsko-slovenski klub stoji na kršćanskom temelju. Klub će se zauzimati svimi zakonitimi sredstvi za narodna prava Hrvata i Slovenaca i za njihov svebći napredak na kulturnom i gospodarskom polju. Osobitu će posvetiti pazku pitanju gradnje potrebitih željeznica u južnih pokrajinah monarhije. Pripravan je uzajemno podupirati opravdane zahtjeve svih ostalih slavenskih naroda, te u tu svrhu stupiti s njimi u što uži savez. Klub će uvažavati osvjedočenje onih svojih članova, koji su za oživotvorenje hrvatskoga državnoga prava, te su dali odnosnu pravnu izjavu u sjednici carevinskoga vieća dne 5 febrata.

Klubu su pristupili sliedeći zastupnici: Biankini, Borčić, Ferjančić, Ferri, Gabršček, Ivčević, Klaić, Plantan, Ploj, Robić, Spinčić, Šupuk, Tavčar, Vuković i Zaffron.

Predsjednikom kluba jest dr. Ivčević.

Vodni kanal između Beča i Trsta. Austrijsko ministarstvo trgovine podielilo mjerniku Wagenfüreru dozvolu, da učini potrebite nacrte za vodni kanal, koji bi spojio Beč sa Trstom. I drugi mjernici razbijali si već do sada glavu tim pitanjem, kako bi priestolni grad spojili kanalom sa najvažnijim trgovačko-pomorskim gradom Austrije, nu silni troškovi, koje bi tako ogromno djelo iziskivalo prestrašili su i najpoduzetnije glave. Hoće li ti troškovi prestrašiti i g. Wagenfürera pokazati će nedaleku budućnost.

„Pučki Prijatelj“, radi nepredvidjenih okolnosti, neće izaći do 25. t. mj.

Poziv na predbrojbu. Ogromni napredak, što se je pokazao ovih zadnjih godina u svim granama ljudskoga zvanja, a najpače u mehanici i u nevjerojatnim aplikacijama elektrike, bio je uzrokom, da se je na desetke novih znanstvenih revija utemeljilo kod svih izobraženih naroda s ove i one strane Oceana.

Hrvatski narod ima u izobilju političkih novina, dosta beletrističnih, a i nekoliko stručnih listova, ali nema niti jednoga lista, kojemu bi bila jedina svrha, da mu lakim i razumljivim načinom raztumači tolike nove izume i iznašašća, što viču na sve strane svieta tako neobičnom brzinom. — A ipak svaki novi praktični izum — pa bio to najzamršeniji, iliti najprostiji stroj; bio to fizični ili liečbeni proces, što pretvara materiju; bila to napokon sama formula za koju kućnu sastavinu — bilježi korak napried u blagostanju i usavršenju čovječanstva.

Ja sam dakle naumio izdavati takav jedan list, pod imenom „Znanost“, koji će osim izvornih znanstvenih razprava i opisa novih znanstvenih izuma i iznašašća, donositi gdjekad industrijalne i trgovačke viesti za naše trgovce i industrijalce.

„Znanost“ će izlaziti jedanput na mjesec na 1½ ili 2 arka, prama broju predbrojnika; oblika će biti po prilici kao „Vienac“, a stojati će franko na kuću K 8 za Austro-Ugarsku, a K 10 za inozemstvo. Učenicima i učiteljima će se list davati za K 5.

Molim najuljudnije sve one, koji bi se željeli predbrojiti na ovu smotru, da mi se što prije jave dopisnicom.

Prvi će broj „Znanosti“ izaći netom se sakupi prilično broj predbrojnika.

Split, 15. siečnja 1901.

Josip Buzolić.

Družtvene:

Slovensko pčelarsko družtvo u Kranjskoj dobro napreduje, te ima preko 700 članova. Pčelarstvo je važna grana gospodarstva i važan izvor prihoda za seljaka. Trebalo bi, da se naši ljudi u Istri bolje posvete pčelarstvu i stanu ga više gojiti. I u hrvatskom i u slovenskom jeziku imade posebnih knjiga i novina, koje podučavaju o gojenju pčela. Slovensko družtvo imati će svoju skupštinu na 18. t. mj. u Mestnom Domu u Ljubljani.

Pjevačko — čitalačko družtvo „Straža“ u Plaviji — občina Milje — priređuje mesopustnu zabavu sa pjevanjem, glazbom i plesom. To neka bude kao dokaz koparskoj gospodi, da se naši čestiti Plavijci uzprkos silnomu talijanaškomu pritisku nedadu pod gospodsko kopito.

Čitalačko družtvo „Slavec“ u Ricmanjih — občina Dolina — priredjuje dne 17. t. mj. zabavu sa bogatim programom.

Listnica uredničtva i uprave.

V. A Frančići. Uredismo kako pisaste. List šiljemo.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odielo, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

J. Pserhofer-ove odvodne krugljice

mnoga su već deseljodišta posvud razprostranjene, te imade malo obitelji, gdje bi manjkalo to lakko i blago djelujuće **domaće sredstvo**, koje preporuča občinstvu mnogo liečnika kod zlih posliedica **slabe probave i tjelesnog zatvorenja.** Te krugljice, koje su također poznate pod imenom **Pserhofer-ove krugljice** ili **Pserhofer-ove krv čistеće krugljice**, stoje: **škatuljica sa 15 krugljica 21. nvč., 1 zamot sa 6 škatuljica 1 for. 5 nvč.**; pošalje li se novac prije, stoji pošiljka prosto poštarine: **1 zamot 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zavitka 3 for. 35 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. Priložen je naputak glede uporabe.**

Jedina proizvodnja i glavno odpremno skladište

J. Pserhofer-ova ljekarna

Beč I., Singerstrasse 15.

Neka se neka se traže izrično „J. Pserhofer-ove odvodne krugljice“

i pazi na to, da imade napis na poklopcu svake kutije na naputku o uporabi upisan podpis **J. Pserhofer** i to sa **crvenim** pismenima.

Balzam proti ozeblinam od J. Pserhofer-a, 1 lončić 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

J. Pserhofer-ov sok iz uzkog trputca razslinujući, 1 staklenka 50 nvč.

J. Pserhofer-ov balzam proti gući, 1 staklenica 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

Steil-ovi Kola-preparati izvrstno krieplo za želudac i živce, 1 flar Kola-vina ili elixira 3 for., ½ litre 1 for. 60 nvč., ¼ litre 85 nvč.

J. Pserhofer-a gorka želudačna tinktura (prije nazvana životna esenca). Lakko raztopljujuća ljekarija, učinka pobuđujuće i kriepećeg na želudac kod zapriečka probave, 1 staklenka 22 nvč., 1 dvanaestica staklenaca 2 for.

J. Pserhofer-ov balzam proti ranam, 1 staklenka 50 nvč.

Tannochinin-pomada J. Pserhofer-a, najbolje sredstvo za rastenje kose, 1 zaklopica 2 for.

Ozdravljujući melem za rane pok. prof. Stendel-a, 1 lončić 50 nvč., pošiljka prosto poštarine 75 nvč.

Svebća čisteća sol A. W. Bulrich-a, dobro će sredstvo proti slaboj probavi, 1 zavitak 1 for.

Izim navedenih preparata, jesu na skladištu svi ta i inozemski ljekarnički specijaliteti oglašeni u austrijskim novinama, te se dobave svi predmeti, kojih možda nebi bilo u skladištu, na zahtjev točno i najcjenje.

Pošiljke po pošti izvršuju se najčurnije, priposlav prije novac, veće naručbe poštnim pouzećem.

Pošalje li se prije novac (najbolje sa poštnom uputnicom), to je poštarina mnogo manja nego li kod pošiljaka sa pouzećem.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Nenadkriljivo sredstvo proti

bolestim želudca i probavila

jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje teka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, slaboća, grčevi, zatvor tiela, kemeroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suvišnim svaki drugi prašak, osobito poslje prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih bilinskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade sloga tu prednost, da je može i onaj uzivati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Ciena bočice **1 kr. 40 nč.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne** „k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5 X. 1900.

Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vašo životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj liek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam doscle bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.

Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da **samo ona** i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankvić,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrebljava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

LJUBLJANSKA

KREDITNA BANKA

U LJUBLJANI

Špitalska ulica br. 2.

Kupnja i prodaja

svih vrsti

renta, državnih papira, založnih pisama, srećaka, novaca, valuta,

i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Posude na vriednostne papire

uz nizke kamate.

Osiguranje proti gubitku na kurzu.

Promese za sve vucitbe.

Primanje novčanih uložaka

na

uložne knjižice, na tekući račun, i

na **girokonto** sa 4½% kamatima od

dana **uložka do dana digunća.**

Eskomptira mjenice najkulantnije.

Burzovne naručbe.

Broj 14. U Puli, dne 15. febrara 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za selјake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pozor!

Tko ne bude primio budući broj, tomu je list radi nepodmirenja duga ustavljen.

Uprava „N. Sloge".

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru.

† Milan Obrenović!

Nakon kratke i težke bolesti zaključio je svoj burni život dne 11. t. mj. srbski razkralj Milan Obrenović u Beču, od nikoga iskreno oplakivan ni žaljen.

Daleko od svoje domovine, daleko od svoje supruge Natalije i jedinca sina i kralja Aleksandra, daleko od svoga naroda, u tudjoj državi našla ga je neumoljiva smrt u najljepšoj muževnoj dobi kad se je najmanje tomu nadao.

Nagla i nenadana smrt razkralja Milana potresti mora svako plemenito srce, jer silazi sa pozorišta javnosti muž, u koga je njegov narod i čitavo Slavenstvo postavljalo najveće nade — prognan tako rekuć iz svoje domovine, — i jer nestaje okrunjene glave, koja se je igrala sa sudbinom svoga naroda lahkoumno i nepromišljeno.

Kad je dne 10. junija 1868. nakon potresne i nasilne smrti njegova blagopokojnog strica i kneza Mihajla u bašći Topčidera zasio na priestolje srbskih knezova mladić tjelesno i duševno nadaren svim vrlinami vladara, orio se širom Srbije klik radosti i zadovoljstva. Sa Srbijom radovali se i ostali Slaveni jer su u mladomu knezu Milanu nazirali rietke krieposti srca i uma, koje su bile kadre da usreće njega i srbski narod.

Nu ako za koga, to se mora kazati za nesretnog razkralja Milana, da je zakopao one talente što mu ih je Gospod dao, te unesrećio sebe, svoju obitelj i srbski narod.

Mi nismo nikad spadali u onu vrstu ljudi, koji su doznačivali Srbiji na slavenskom jugu misiju Piemonta, ali nismo se ubrajali niti medju one, koji su Srbiji odricali pravo na narodnu samostalnost i na važnu ulogu, koju je mogla igrati na Balkanu. Krivnjom nesretnog razkralja Milana, koji nije znao ni hotio upeljati u svojoj domovini zdrave i čvrste temelje pravne države, nit je Srbija izvršila ulogu Piemonta, nit je ona ni danas tako uredjena država, da bi mogla privlačivo djelovati na susjedne državice Balkana.

Svojim neurednim i neumjerenim životom raztrovao je Milan svoj obiteljski život, razstao se za vazda sa visoko naobraženom i plemenitom suprugom, sa svojim jedincem i sa čitavim narodom. On je proigrao ugled vladara, ugled supruga i ugled otca.

Zašav stranputice i kao vladar i kao suprug, nije se znao svladati i vratiti se na pravi put te popraviti griehe svoje mladosti, usrećiti sebe obitelj i svoj narod i sačuvati si častno ime medju srbskimi vladari.

Kao što je bio u svojem obiteljskom životu na krivom putu, tako je vodio i politiku u svojoj domovini po uputah i savjetih neprijatelja Srbije i Slavenstva. Premda je imala Srbija zahvaliti svoju slobodu i samostalnost jedino svomu zaštitniku i dobročinitelju — Rusiji, ipak je Milan plesao kao što su mu svirali u Beču i u Pešti. Opetovno pokazao se do skrajnosti nezahvalnim napram Rusiji, koja je za njegove vladavine zaustavila turske čete kod Djunisa i bugarske kod Slivnice, nakon groznih poraza srbske vojske. On je ipak zaboravio na ta dobročinstva ruskoga naroda te je do svoje smrti prijateljevao sa krvnimi dušmani Rusije — i Srbije.

Pokojni Milan Obrenović nije pustio svomu sinu ni slavno ime ni bogatstvo, ali mu je pustio strašan primjer kakav nema da bude nijedan vladar Srbije. Ostavio mu je gorku uspomenu i kao otac i kao vladar, pak bude li se on znao čuvati mana i pogriešaka svoga otca, te držati se iskrenih savjeta pravih prijatelja Srbije, steći će si velikih zasluga za svoj narod i ublažiti će prestrogi sud o svojem otcu, kojim bi ga morala odsuditi pravedna poviest njegove vladavine.

Mladomu kralju Aleksandru neka bude dakle uviek pred očima onaj ponor, koji je pretio njegovoj obitelji i njegovomu narodu zbog razkalašenog života i radi neslavenske politike, koju je tjerao njegov pokojni otac i tada će zaista udesiti svoj život i svoj rad na čast sebi i na slavu srbskomu narodu. Da to bude, iskrena je zaista želja svakog prijatelja Srbije.

Milan Obrenović rodio se je u neznatnom mjestu Rumunjske god. 1854. Nakon nasilne smrti kneza Mihajla bijaše on g. 1868. proglašen knezom Srbije. Njegovi suvladaoci (regenti) Blaznevac, Gavrilović i Ristić poslaše još iste godine mladoga kneza u Pariz na dalnju naobrazbu, gdje je ostao do g. 1872. Vrativ se u domovinu iz Pariza, gdje je za rana upoznao pokvarenost svieta, preuze vladu kneževine.

G. 1876. zaratila se Srbija sporazumno sa Crnogorom proti Turskoj. Rat se svršio nesretno po Srbiju i da nebijaše Rusije, bile bi turske čete zaposjele i Biograd.

Malo zatim zaratila se Rusija sa Turskom. Srbija pridružila se Rusiji i nakon svršenog rata zadobila svoju samostalnost razširiv svoje granice.

Slava, koju je stekao Milan uz pomoć Rusije proti Turskoj, nije mu dala dugo mirovati. G. 1885. zaratio se je bez pravog uzroka i proti svakom očekivanju sa bratskim narodom, sa susjednom Bugarskom. Rat se svršio nesretno za Srbiju i da nebijaše velevlastih, napose Rusije, junačke čete bugarskog keeza Aleksandra Batenberžkog bile bi navalile usried Srbije. Taj rat nanio je srbskim četam veliku sramotu a Srbiji naprtio ogroman dug od preko 250 milijuna dinara.

U 18 godini svoje dobe vjenčao se Milan sa krasnom i bogatom Ruskinjom, sa kćerkom ruskoga pukovnika, Natalijom Kečko, koja mu je rodila sina jedinca, sadašnjega kralja Aleksandra.

Izmedju kraljevskih supruga došlo je za rana do očita razdora. Razuzdan život i ratne pustolovine Milanove otudjiše mu brzo srce Natalije, koja je živila za svog jedinca i za svoj narod. Ona, dušom i tjelom Ruskinja, prionula je uz srbske narodne težnje, te nemogaše podnositi, da se u Srbiji vlada u proturuskom i protuslavenskom pravcu.

G. 1882. proglašena bijaše Srbija kraljevinom, nu to njoj nedonese ni sreće ni blagoslova.

God. 1888. razpita se Milan sa kraljicom Natalijom. Malo prije toga sramotnoga čina bijaše kraljica pobjegla sa sinom u Wiesbaden hoteći tim svoje diete osloboditi od svakog upliva otčevog. Posredovanjem njemačke vlade morala je ipak izručiti otcu sina, koji bijaše 1889. doveden natrag u Biograd.

G. 1888. dao je kralj Milan svomu narodu veoma slobodouman ustav, komu nebijaše Srbija dorastla.

Godinu zatim (6. marca 1889.) odrekao se naglo i nenadano Milan kruni na korist svoga sina Aleksandra, komu je imenovao suvladaoce.

Pošav u omiljeli Pariz dao se na igru i neobuzdan život. Ali brzo mu uzmanjkalo novca, te su mu morale opet priskočiti na pomoć državne blagajne Srbije. Kadno se je g. 1891. našao Milan u takvoj novčanoj stisci, da već nije znao ni kud ni kamo, odrekao se je svakom pravu u Srbiji — uz odštetu od tri milijuna dinara.

G. 1891. morala je kraljica Natalija ostaviti Srbiju tobož radi državnih interesa.

G. 1893. izmiriše se na oko kraljevski supruzi, iste godine, mjeseca aprila proglasi se kralj Aleksander iznenada i neočekivano punoljetnim.

G. 1894. nadje se Milan iznenada u Biogradu. On ukinu slobodoumni ustav od g. 1888. i narinu narodu stari ustav od g. 1869. po kojem zadobi opet sva prava člana kraljevske obitelji.

G. 1895. zapusti Milan opet Srbiju te podje u Pariz.

G. 1898. vrati se razkralj Milan iz Pariza u Srbiju, gdje se dado proglasiti vrhovnim zapovjednikom srbske vojske i gdje si je opet stekao prijašnji upliv nad kraljem i nad srbskom politikom,

G. 1899. bijaše umjetno upriličen glasoviti atentat na razkralja Milana. Zatvoreni bijahu kako je poznato svi prvaci radikalne stranke.

G. 1900. presenetio je kralj Aleksander sav sviet svojom zarukom sa današnjom kraljicom Dragom. Milanu, koji se je nalazio u ono doba u Karlovih varih, došla je ta viest kano iz vedra neba grom. Nastaniv se u Beču, živio je za sebe, daleko od supruge i sina, komu je bio poslao na viest o njegovih zarukah — svoje prokletstvo. Na smrtnoj postelji posjetio je nesretnog razkralja posebni odaslanik njegova sina pukovnik Petrović — koji je valjda u onom strašnom času pomirio otca sa sinom.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 11. veljače 1901.

I opet se je otvorilo carevinsko vieće. Dne 31. siečnja bila je otvorna sjednica koli zastupničke toli gospodske kuće.

Obje galerije zastupničke kuće bile su pune občinstva. Na prvoj bilo je i visokih ličnosti članova gospodske kuće, bivših ministara, i drugih.

Zastupnici došli su skoro punobrojno. U polukrugu dvorane sjede tako, da su s desna najprije Poljaci, pak Česi i Rusini, onda Slovenci i Hrvati, koji su već skoro u sredini. Sliede njim Nemci katoličke pučke stranke, pak Šenerer-Wolfovci, onda Talijani, „liberalni" Njemci, njemačka pučka stranka, antisemitska stranka. Šenerer-Wolfovci dali su si ime „svenjemačka stranka". Ima jih 21. Narasli su brojem jače nego li ijedna stranka. Svi su okrunjeni Bismarkovom modrastom ružom.

Ministri su svi prisutni.

Ministar-predsjednik dr. pl. Koerber, po nalogu njeg. veličanstva, poziva najstarijega zastupnika, Poljaka dra. Weigela, Krakovskoga zastupnika, da preuzme predsjedničtvo. Već kod toga čina nastala je buka. Česki narodni demokrati i agrarci klicali su proti Koerberu i proti Weigelu. Proti prvomu klicali su medju ostalimi za to, da se kod brojenja pučanstva krade na tisuća Čeha, i prietili mu, ako bude u priestolnom govoru slogod proti Čehom. Proti Weigelu za to, jer njima je već prije reko, da on kao starostni predsjednik nemože preuzeti njihove državopravne ograde.

Starostni predsjednik, častan i još jak starac, položio je najprije svečano

obećanje za vjernost vladaru i vršenje zakona, pak zauzev predsjedničko mjesto, pozdravio zastupnike, želeć vruće, da uzmogne zastupnička kuća raditi. Onda je počeo da zgodnimi riečmi pozdravi njegovo veličanstvo cesara i kralja. Čim su to opazili zastupnici „svenjemačke stranke“ izašli su svi kao jedan iz dvorane, ostentativno, i vratili se odmah, kad su čuli da su drugi zastupnici već pozdravili cesara i kralja. Oni toga nisu htjeli. Predsjednik spomenuo je u svom govoru smrt englezke kraljice, na što su rečeni zastupnici počeli vikati: „Živili Buri, doli s Englezi“. Nisu dakle htjeli dati izražaja žalosti za smrtju kraljice, koja svakako nije kriva burskoenglezkom ratu.

Predsjednik je za tim pozvao 8 najmladjih zastupnika za bilježnike. Ovi su pročitali uzorak svečanoga obećanja u njemačkom, češkom, poljskom, rusinskom, rumunskom, talijanskom, slovenskom i hrvatskom jeziku; onda prozivali zastupnike, koju su svaki u svojem jeziku izricali „obećajem“.

Na to je predsjednik javio da će biti svečano otvorenje carevinskoga vieća dne 4. veljače u kraljevskom dvoru.

* * *

Govorilo se je, da će njeki zastupnici, narodni-demokrati iz Češke, učiniti sablazan u kraljevskom dvoru kod samoga čitanja prestolnoga govora. S Klofačem, jednim od tih zastupnika, dogovaralo se je radi toga. On je medju tim odputovao u Prag. Pred kraljevskim dvorom bilo je dne 4. veljače sve puno ljudi. Bilo je u dvorištih i vojnika. Kraljevske straže bile su povećane. Zastupnici vozili su se u dvor, svečano obučeni. Bilo jih je mnogo u vojničkih i činovničkih uniforma, a mnogo takodjer u narodnom odielu. Po dvoranah u dvoru sve je vrvilo i šumilo od zastupnika i članova gospodske kuće. Galerija dvorane za sastanak i čitanje prestolnoga govora bila je puna jako elegantnoga svieta. Oko tri četvrta na 12. bila je otvorena dvorana, i zastupnici su uljezli. Malo prije 12. unišli su svi ministri; skoro za njimi nadvojvode i tri nadvojvodkinje: Marija Terezija, Marija Josipa, i Elizabeta hći pok. prestolonasljednika Rudolfa. Točno u 12 došao je cesar i kralj sa pratnjom. Bio je sa burnimi živio-klici pozdravljen. Sjeo se na svoj priestol, krasnu stolicu, i čitao govor, koj mu je predao ministar-predsjednik, i koga je sastavilo ministarsko vieće. Izašao je najprije cesar i kralj, pak nadvojvode i nadvojvodkinje, pak ministri, te zastupnici i občinstvo.

* * *

Druga sjednica zastupničke kuće obdržavala se je dne 5. veljače.

U njoj priobćilo se je prispjele proteste proti raznim izborom, medju ostalim i proti izboru dra. Bennati iz Pule i Voloskoga, i proti izboru dra. Rizzi iz Pule. (U sliedećoj sjednici bilo je priobćeno i drugih).

Žrebom sastavilo se je 9 odjela zastupnika tako, da se je u žaru metnulo imena svih zastupnika, i onda dizalo. Prvih 47 dignutih sastavlju prvi odjel, drugih 47 drugi odjel itd.

Za tim se je žrebom, dižuć imena zastupnika iz žare, predalo izbor svakoga zastupnika, proti komu neima protesta, jednomu od 9 odjela, da izpita njegov izbor i predloži njegovo ovjerovljenje. Od istarskih bio je ovjerovljen izbor Vjekoslava Spinčića kao i onaj dra. Bartola i markiza Polezina. O izboru dra. Bennati i dra. Rizzi imati će suditi u svoje vrieme posebni odbor, koj je zove legitimacioni odbor.

Talijan iz Tirola barun Malfatti, predsjednik talijanskoga saveza, izjavio je, da talijanski zastupnici žale što se starostni predsjednik u svojem prvom govoru nije sjetio odurnoga zločina, komu je pao žrtvom kralj Umberto, zločina, koji je metnuo u najveću žalost talijanski narod i nad kojim se zgraža cieli civilizovani svieta. S toga postavlja u ime svojih sumišljenika predlog, da se naloži starostnomu predsjedniku, da se talijanskomu parlamentu izrazi sućut na bolnoj zgubi uzvišenoga kralja.

Starostni predsjednik odgovorio je Talijanu Malfatti i njegovim drugovom Talijanom da misli, da bi prekasno bilo sada izrazivati sućut, a da svaki zastupnik žali od srca onaj grozni čin, koga je Talijan na svojem kralju počinio.

Talijan Malfatti sa svojimi drugovi Talijani iz Trsta i Istre morao je zašutiti nad takovim odgovorom. Porezao se je zajedno sa svojimi drugovi. Razne novine su iztaknule, da su upravo zastupnici Talijani morali o tom šutiti, i neprobudjivati uspomenu na onakav zločin kakov je počinio Talijan.

Pročitale su se za tim „pravne ograde“ hrvatskih zastupnika iz Dalmacije, zastupnika mladočeskih, českoga veleposjeda, češke agrarne stranke, čeških narodnih socijalista, čeških socijalnih-demokrata, i radikalnih Rusa. Te pravne ograde sastoje u tom, da odnosni zastupnici izjavljuju, da će sudjelovati kod radnja parlamenta, da se pak ogradjuju proti tomu, da bi se to uzelo tako kao da bi tim zatajili, da, Dalmacija pravno pripada u sabor Hrvatske, odnosno da obstoji kraljestvo Česko.

Pravne ograde čeških agrarnaca i čeških narodnih-socijalaca bile su napisane i čitane češki. Pri tom je zast. Wolf tulio vapeć nepristojne izraze. Zastupnik pak Kaiser prosvjedovao je proti tomu, da se je čitalo te pravne ograde a njim da se nije dozvolilo govoriti, i doviknuo, da se je već tim podkopalo temelje parlamentu, pri čem su mu drugovi odobravali.

Bilo je dakle buke i u toj sjednici.

* * *

Velikom napetošću čekao se je dan 8. veljače, dan kad se je imao izabrati predsjednik zastupničke kuće. Već mjesec i više prije toga pisalo se je o tom pitanju. Prvanji predsjednik dr. pl. Fuchs vršio je spretno i savjestno svoje dužnosti. Ali prije njemačke novine, pak njemački zastupnici izjavili su da ga neće, i c. kr. vlada ga je odmah napustila, i on nije postao predsjednikom. Židovsko-liberalna „Neue Freie Presse“ nudjala je na silu svoje ljude, Baernreitera, grofa Attemsa i druge, al to nije htjelo nikako uloviti. Onda se je nudilo dra. Kathreina, koj je već bio predsjednik, al koj je bio u burnih vremenih kao prava kukavica pobjegao sa predsjedničke stolice. Nudjalo se je mjesto jednomu od poljskoga kola, kao najvećega kluba, al poljsko kolo nije htjelo na to pristati. Niemci su konačno htjeli svoga veliko-Niemca Prade-a, al su se Poljaci odlučno proti tomu izrekli. Još dva mislilo se da će doći do borbe izmed Fuchsa i Prade-a, ili da se u obće još predsjednika neće moći izabrati. Konačno našlo se je osobu, za koju se je združila velika većina, proti kojoj nije imao niko ništa. A to je 45 godišnji grof Vetter iz Moravske, sin tamošnjega zemaljskoga kapetana, čovjek stasit, prijazna lica, jako pomivljiv, koj govori uz njemački posve dobro češki. U Moravskoj spada on u tako zvanu središnju stranku. U zastupničkoj kući ima kao takav samo dva druga, koji svi se smatraju kao „divlji“, to jest kao oni koji nepripadaju nijednomu parlamentarnom klubu.

I taj muž bio je zbilja izabran predsjednikom skoro sa svimi odanimi glasovi. Pozdravljen prijazno, uveo se je na svoje mjesto prijazno prihvaćenimi riečmi.

Kao prvi podpredsjednik bio je izabran Niemac Prade, kao drugi Čeh dr. Žaček. Za prvoga nisu glasovali Česi ni njeki drugi Sloveni, za drugoga nisu glasovali razni Niemci.

Bilo je za tim izabrano 12 bilježnika, od svakoga od 12 većih klubova po jedan. Iz hrvatsko-slovenskoga kluba dr. Ferri.

Za tim su se ovjerovili izbori svih neprotestiranih zastupnika, medju njimi i zast. Spinčić. Medju timi nisu ni zast. dr. Bennati ni zastupnik dr. Rizzi. Njihovi izbori bit će izručeni na izpitanja legitimacionom odboru.

Proti izboru dra. Bennati prispjeli su dalnji protesti od Antona Matijašića i drugova iz Oprtlja, od Frana Flego i drugova iz Buzeta, od dra. Dinka Trinajstića i drugova iz Pazina, od dra. Požara i M. Mandića iz Riemanja odnosno Trsta, od Antona Klementa i drugova iz Pule, od dra. Andra Stangera i drug. iz Voloskoga.

Proti izboru dra. Rizzi prispjeli su dalnji protesti od Antona Matijašića i drugova iz Oprtlja, od Ivana Ziganta iz Buzeščine, od izbornika iz Koparščine, od polit. družtva „Edinost“ u ime Rudolfa Pečarića iz Pobegi od Mihe Uršića, Josipa Korošca i drugova iz Škofije te od izbornika iz Porečšine.

K uredjenju učiteljskih plaća.

Istrom pronio se glas, da učiteljske plaće nisu uredjene, kao što bijaše predloženo u zadnjem zasjedanju istarskog sabora. Čude se nekoji tomu neuspjehu, al tomu se ne treba nimalo čuditi.

Nam hrvatsko-slovenskim učiteljem malo bi se bilo pomoglo onim predlogom, al ipak bila bi kapnula i nama mrvica sa gospodskog stola. Osnova bijaše lukavo sastavljena, a lukavijem gospodaru je prispjela u ruke, koji je valjda kazao: Ne dam palice, dok krocim putem vječnosti, a poslie što Bog dade i sreća junačka — i zato je valjda uzmanjkala previšnja sankcija.

Evo u cielosti i originalu § 12. predložene promjene: „Il diritto di presentazione ai posti di docente nelle scuole pubbliche popolari e civiche viene esercitato dalla Giunta provinciale entro i limiti della torna legale proposta dalla Rappresentanza comunale.

Ove la Giunta non se ne valesse, dovrà a sua richiesta essere esperito novello concorso oppure sopra sua proposta provveduto al coprimento officioso di un maestro d'altra scuola popolare pubblica“.

To je po našem mnienju zbilja krasna promjena! Navadjamo izvadak originala u talijanskom jeziku, mišlju, da će se javiti odlični kakav naš drug, prevesti ga na hrvatski, dobro protumačiti i naznačiti nam, čemu se je neusmiljena prašina utaložila na nama, toli milu osnovu.

Šteta, da nije bilo sa svih strana rekursa, na što se je u istinu i mislilo. Neima zamjera nekojim občinskim zastupstvom, koja su baš ljudski sastavljena, al imade zamjere nekojim učiteljem, koji se drže za odlične ljude, a nit najmanje ne prate interese svog stališa. Bit će valjda to ljudi, koji ne vide nit četiri prsta pred očima i kojim kićene rieči skaču ko iz rukava. Bit će valjda prijazni, gdje bi im koristili moglo, a uslužni, gdje treba samo rieči.

Rado redaju kićene zdravice za punim stolom i govore na izust zanosne pjesme o domovini, o pravdi, o istini al kad treba svoj zanos činom posvjedočiti, prilagode svoj rad vazda onako, kako drugi žele ili bolje narede. Nepravdu snose samo onda, ako im je od višeg nanešena, dočim nižemu ne bi nit rieči neosvećene ostavili. U zaštitu valjda uzmu samo one koje svi štite, a koga sve osudjuje, osudjuju i oni tihim, tobož bolnim glasom. (Neznamo doista koji su to naši učitelji takovi, kakve nam ovdje g. pisac predstavlja. Op. Ured.).

Poznamo učitelja, koji su prvih godina svog službovanja baš izvrstno radili, a sada — — — a sada jesu pustinjaci u domaćene svietu. Znadu li možda gospoda čitaoci, komu se ima to u grieh pripisati? Možda učiteljstvu?

Od puckog se učitelja dandanas mnogo zahtjeva, a nitko ne misli na to, kako da mu se pomogne. Evo što piše dalmatinski list „Učiteljski Glas“: „Zahtjevi neke gospode upravo su neograničeni. Pučki učitelj dandanas valja da je filolog, i jaoh si ga njemu, ako mu se slučajno podkrade koja gramatička pogrieška; u zao čas po nj, ako mu se gdje uvuče koja rieč, a da ju Vuk ne nosi, ili ako mu uteče koja fraza, da nije čisto narodna. On, pučki učitelj, treba da je pjevač kao De Lucca, da je crtač kao Rembrant, da je gimnastičar kao atleta. Inače, veli se, nije dorastao svome zvanju“.

„Petar n. pr. nalazi, da je dandanas uspjeh u gramatici posve loš. Pavao opaža, da su današnji učenici slabo uvježbani u računstvu. Tadija je otkrio množtvo ogromnih pogriešaka u školskim zadaćnicama. Nu ti blaženi Katoni zaboravljaju, da nauka nije svrha osnovnoj školi, već jedino sredstvo, koje vodi k svrhi. Ti nezadovoljni vječiti kritičari pretresaju, sude i kore rad osnovne škole, kojoj znadu da nameću na rpe dužnosti, a nikakva prava ne priznaju, nit ma koliko se zauzimlju za glavnog faktora škole, za učitelja.

Svak smije, da se umješa u školske stvari, svakomu je slobodno, da kritizuje učiteljev rad, i ako nad istim pazi Argovim očima čitava falanga veoma poštovanih starešina“.

Ovo je krasna slika, koja služi braći u Dalmaciji na čast i ponos, a mi ju potpunom mjerom možemo prisvojiti, dapače još koješta dodati, česa u Dalmaciji nema.

Učitelju! radi, skapavaj od gladi, al za ime Boga ne pitaj hljeba, jer se onda uzvilla prašinu, da ti zaslepi oči; pripravlja se onda navlaš zamršene osnove, samo da se uzmogne kazati: Gospodo učitelji, učinismo svoje, al — — —

Mi neimamo izgleda nit najmanje dane u bolju budućnost, dok nas država ne primi pod svoje okrilje, što bi morao i potaknut naš zastupnik na carevinskom vieću. (Neslažemo se posvema sa g. piscem, al mu nehtjedosmo kratiti prava, da razloži svoje misli. Op. Ured.).

DOPISI.

Iz Kopra, dne 8. t. mj. Zadnje Vaše viesti iz ovoga talijanskoga gnjezda odgovaraju posve zbivšim se događajem u našem gradiću nakon obavljenih državnih izbora. Razdor, koji je nastao u talijanaškoj stranci zbog osobnih hira i prkosa neće se tako brzo utaložiti. Slavni Bennati i liepa njegova družba naišla je napokon na tvrd orah, kog će težko zdrobiti. Njihovo samovoljno i objestno ponašanje napram svakomu, koji ih slepo nesluša i nesliedi, osvećuje se eto na njih samih.

Tko bi bio mogao ni u snu pomisliti, da će koparsko gradjanstvo ikada pobiti prozore onim malim bogovom, koji se imenuju dr. Madonizza, dr. Bennati, dr. Derin itd. itd.

Ono gradjanstvo, koje na njihov mig do sada uviek demonstriralo proti Hrvatom i Slovencem u obće, napose proti njihovim prvakom i zastupnikom, ono gradjanstvo odkazalo im posluh i diglo se proti njim, jer bijaše do grla si to njihove skrajne nadutosti.

Oni htjedoše prkositi svemu gradjanstvu držeći se svemogućimi, a kad tamo uvidiše naposlied, da nisu gospodari ni javno pokazati se na ulici.

Pita se: odakle ta nagla promjena? Već dugo je vrijalo medju našim gradjanstvom proti kolovodjam talijanskoga družtva u obće, napose proti onim u Kopru. Zadnji izbori bijahu posliednji poticaj, da je konačno moralo prekipjeti.

Samovoljno narivavanje jednih kandidata i odstranjenje drugih ozlovoljilo je nesamo talijanasku gospodu u Bujah i drugdje, nego takodjer i osobito ovdje.

Talijansko političko družtvo upravo je silom narinulo poznatog Bartoli-a tali-

janskim gradjanom Istre — premda mnogi nisu više zanj marili.

Talijani Istre znadu, da je Bartoli zastupao V. kuriju Istre, nepostignuv uprav ništa za siromašno pučanstvo naše pokrajine. Oni znadu, da je hotio mandat za tu kuriju položiti jer nije znao ili mogao svoje dužnosti vršiti, pak su se pitali, kad im ga narinuše u izborničtvu gradova: zašto ga narivavate gradovom, kad je do sada zastupao V. kuriju, za koju nije ništa dobra ni koristna izposlovao. Čemu nekandidira Bartoli u svojem starom izborničtvu — ako već hoće da bude zastupnikom? Nu kolovodje talijanaškoga političkoga družtva nekažu izbornikom razloge, već im jednostavno nalažu: toga i toga morate birati. Proti takvom nasilnom postupanju ustaše prvi i otvoreno Bujci, a mnogi i u mnogih gradovih izkazaše svoje nezadovoljstvo tim, što ostaše na dan izbora doma.

Talijanske koparske gradjane uvriedilo je takovo nasilno postupanje prigodom izbora za istarski veleposjed.

Mandat u tom izborničtvu uživao je do sada bivši koparski načelnik a sada zemaljski zastupnik i prisjednik zem. odbora dr. Pier-Antonio Gambini.

Vi ste jurve označili Vaše stanovište napram tomu mužu i kazali ste iskreno, da je on bio u zadnjem državnom saboru najsposobniji i najradiniji talijanski zastupnik Istre. Te Vaše tvrdnje neće zaista nitko iz lahka pobiti, jer to i sami Talijani priznavaju.

Opravdano bijaše dakle očekivanje talijanskoga naroda — (naroda ve! nipošto mogućnika) da će istarski veleposjed izabrati opet za Beč Pier-Antona, koji nebijaše izgubio povjerenja svojih izbornika. Ali narod misli jedno a kolovodje njegovi odlučuju drugo. Odluka je palo u talij. pol. družtvo, da Pier-Antonio nesmije više u Beč kao zastupnik. A zašto ne, pita narod, napose Koparčani, koji se dobro sjećaju bivšeg svog načelnika, i među kojimi ima on više rodjaka i množtvo prijatelja i stovatelja.

Gospoda nekažu svomu puku razloge, već jednostavno grme: „mi ćemo tako, i tako mora biti!"

Ali neki je ipak razlog moralo imati ono pol. družtvo, da nije rečenoga više htjelo kandidirati za Beč. I jest razlog, al zanj nesmije doznati šire občinstvo, ni cesarska vlada a još manje mi Slaveni.

G. Gambini činio se je naime pogibeljnim talijanskoj vladajućoj svojti u obće, a napose onomu sladkomu i finomu gospodinu iz Pule, kojega zovu Ricci-em. Ovaj gospodin je priljubljen kod c. i k. mornarice u Puli; njega vole vladajući krugovi u Beču — jer ga sliepi i kratkovidni drže umjerenim tobož Talijanom — i on je predestiniran za budućega zemaljskoga kapetana Istre. Ali njemu bijaše pogibeljan suparnik g. Pier-Antonio, koji se razumije u zemaljsku upravu bolje u snu nego li Ricci po bielu danu, i koji je u Beču, svimi silami nastojao, da si pripravi i osjegura stolicu zemaljskoga kapetana.

Dakle suparničtvo, jal i nješto drugo prouzročilo je, da je morao Pier-Antonio ostati doma. To „nješto drugo" jest to, što talijanski kolovodje drže, da bi se Pier-Antonio laglje ragodio u svakom pitanju sa vladom nego li Ricci, i što se nebi on možda protivio ni tomu, da dodje bilo do kakvog sporazumljenja sa slavenskom strankom Istre. Toga ni jednoga, ni drugoga, ni trećega neće ultra-radikalni vodje talijanski i radi toga je morao pasti g. Pier-Antonio.

Za sve te tajne spletke svojih kolovodja nezna talijansko pučanstvo Istre ništa. Za sve to nisu znali ni gradjani koparski kad su demonstrirali proti Bennati-u, Madonizzi, Derinu itd. itd. Oni se ćute uvriedjenimi, što im zapostaviše sugradjana i bivšeg načelnika, rodjaka i prijatelja — muža, koji nije dostojan glede na znanje i sposobnost, niti da polu-štra postolo šijor Pier-Antonu.

Franina i Jurina.

Fr. Maja moja, da si Jure moj cul, kako su neki dan šjor dottor Gule po rive vrišćali i klamali.

Jur. Ce jim je, trebe da, puhala bura va vajuhe.

Fr. Aj da imaju, imaju još neku koronu i neki banić, ki jim je zustal do zadnjeh balotacijoni, nego oni najviše vrišće na šjor Tonina i na creske „crovate".

Jur. A za ce?

Fr. Ce neznas, pandolo, da šjor Tonin prodavaju va svojem apaltu fulminanti do sv. Cirila i Metoda, pak da sada svi creski mornari i kopaci kupjevaju te fulminanti, zac su i boji i ceneji.

Jur. Ce nisu šjor Tonin gospodar prodavat a cresani kupljevat fulminanti ke jih volja.

Fr. Trebe da ne, zac jim šjor dottor pretiju, da će jih ziveh v apalte vezgat sa svemi fulminanti, a sve creske „crovate" da ćeju nis menje nego obesit.

Jur. A maja moja, sada vidim i ja da su nebog šjor dottor posve sklavrali, a ce neznaju da oni, kako i blha, oli svenec zivu do slatke krvi briznega kopaca creskega i venjskega, pak da biju morali i oni se svum famejum obesit zube na policu.

Fr. To su kumpare moj odveć tezki racuni za onako finu tikvicu i . . . . praznu buricu.

Jur. I ja to dem.

Fr. Šjor dottor Burica, neka se za boga milega kalmaju, pak oni rozi ke delaju nam briznem i postenem „crovatom", neka si lepo nabiju na celo.

Jur. Onde će jim bit bas pravo mesto!

* * *

Jur. Čuješ Franino, odkada se j' on tvoj Klanjski imenjak pošarenjačil.

Fr. Ter je bil vavik ča Bog dà.

Jur. Ma on je jur s nami držal.

Fr. Ter bi i sada, da bi mu račun metal.

Jur. A, tako ti mane reci!

P. n. gg. predplatnicima!

Prosliedjujemo i danas prilagati p. n. gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko po izmaku tog roka ne namiri duga, obustavljamo mu list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Dne 11. t. mj. primilo je njeg. veličanstvo predsjedničtvo carevinskoga vieća t. j. predsjednika grofa Vettera i oba podpredsjednika t. j. dr. Prade-a i dr. Žačeka. Na negovor predsjednika odgovorilo je njeg. veličanstvo sliedeće: Raduje me, da se je izbor predsjedničtva obavio tako brzo i razmjerno jednodušno. Odatle crpim nadu, da će se stanje u carevinskom vieću poboljšati. Podjite na rad gospodo, to je najvažnije i najpotrebitije. Iza toga izjavio je vladar kako se raduje obojici podpredsjednika, što su ponovno izabrani.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 12. t. mj. predložila je vlada 58 naredaba, koje je ona izdala na temelju § 14. od dana 15. junija do 29. decembra 1900.

Predsjednik poljskoga kluba vitez Javorski predložio je, da se na priestolni govor odgovori adresom i da se u tu svrhu izabere odbor od 48 zastupnika. Dr. Pacak predlaže isto s odstranjenjem svake priprave. Pernerstorfer predloži, da se o priestolnom govoru povede razprava a dr. Barenther, da se ukine § 14.

Medju predlozi nalazi se jedan i za dokinuće vinske klauzule, te Pacakov predlog za preinaku tiskovnog zakona, Palffyev za promjenu poslovnika, Daszyskov, za uvedenje običnog, jednakog i izravnog izbornog prava.

U svemu predano bijaše 48 interpelacija, medju njimi i českoga zastupnika Kaftana o gradnji željeznice izmedju Dalmacije i Bosne-Hercegovine, te Šenererov o osiguranju njemačkog državnog jezika.

Iza predloga pročitan bijaše dopis ministra-predsjednika o očitovanju nadvojvode Frana Ferdinanda prigodom njegovog vjenčanja, te je predsjednik zamolio, da to uzme do znanja carevinsko vieće.

Njemački zastupnik Gross izjavi, da to nije dosta, nego predloži, da se ta izjava uputi posebnom odboru od 37 zastupnika.

Češki zastupnik dr. Kramar izjavi u ime Čeha, da oni nepriznaju vlast carevinskomu vieću, da bi ono moglo većati o poslovih priestolonasliedstva, već da to pravo pripada českoj kruni i češkomu narodu. Česi neće o izjavi glasovati ali čestitaju nadvojvodi i njegovoj supruzi. Na to ostaviše češki zastupnici sabornicu. Predlog Grossa bijaše za tim prihvaćen.

Ministar financija predložio je carevinskom vieću, državni proračun, koji izkazuje potrebu od kruna 1.641,163.344 i pokriće od kruna 1.641,997.585, potom izkazuje višak od kruna 834.241.

U istoj sjednici dao je minister-predsjednik izjavu, da se vlada neće zadovoljiti samo sa takozvanimi državnimi potrebami, sa izborom u delegacije, kvotne deputacije, već da traži ozbiljna i plodonosna rada od carevinskoga vieća. Prije uskrsnih blagdana ima se rieširi po želji vlade zakon o žestokom piću, zakon o izgradnji željeznica u zaposjednutih zemljah i zakon o dignuću novaka. Izbor u delegacije doći će na kraju ovoga zasjedanja i to kao dokaz, da vlada računa sa stalnošću na riešenje spomenutih osnova.

U gospodskoj kući bijaše prinaljena do znanja izjava nadvojvode Frana Ferdinanda prigodom njegova vjenčanja sa groficom Chotek.

Srbija. Nenadana smrt razkralja Milana, koji si je bio nadeo ime grofa od Takova, raztužila je dvorske krugove više zbog njezine naglosti nego li zbog ljubavi do nesretnog kralja. Njegovi prijatelji i protivnici preneraženi su tom iznenadnom smrću, jer se nalaze u neizvestnosti, što će sada slieditи u Srbiji. Smrt razkralja Milana potresla je osobito njegove prijatelje i zaštitnike u Austro-Ugarskoj, i to Niemce i Madjare, kojim je Milan služio kano orudje svojom protuslavenskom politikom. U Rusiji i u obće u slavenskom svietu žali se Milana kao čovjeka, niposto kao vladara, koji bi bio mogao i morao promicati slavenske interese na Balkanu, a toga nije nikad činio.

Bugarska. Izbori za narodno sobranije prošli su dosta mirno. Opozicija odaslala je ministru-predsjedniku Petrovu brzojavnu zahvalnicu radi nepristranoga postupanja službenih organa. Jedino u Plovdivu došlo je izvan izborne dvorane do sukoba izmedju stranaka, pri čemu bijahu dvie osobe usmrćene i više njih ranjeno. Novi ministar-predsjednik Petrov ogorčao je macedonski izvršujući odbor radi toga, što je dao nalog, da se macedonsko družtvo razpusti. Macedonci izdali su proti ministru javni proglas. Službeni krugovi sude, da će se morati razpustiti novo izabrane sobranje, jer da neće biti moguće sastaviti većine radi razcjepkanosti stranaka.

Italija. Novije viesti iz Rima kažu, da se primiče ministarska kriza svomu kraju. Kralj je povjerio sastav novog ministarstva zastupniku Zanardelli-u, koji je već našao drugove, koji će zasjesti ministarske stolice. Giolitti će preuzeti unutarnje poslove, Prinetti vanjske poslove, Fortis javne radnje, Guicciardini financije, Capelli poljodjelstvo. Bivše ministarstvo moralo je odstupiti radi neradinosti, u koju je zapalo uslied neprekidnih borba mnogobrojnih stranaka. Niti novomu ministarstvu neproriču dugi život, jer će imati takovu većinu, koja je skrpana od raznih stranaka, koje se uviek bore za prvenstvo ili nadvladu.

Španjolska. U većih gradovih Španjolske došlo je ovih dana do krvavih sukoba izmedju gradjana i oružane sile. U Madridu, Valenciji, Barceloni, Granadi itd. ponoviše se demonstracije proti Isusovcem, koje nemogu trpiti liberalci i slobodni zidari jer im kvare račune. U mnogih gradovih proglašeno je obsadno stanje. Te nemire i demonstracije proti Isusovcem izkorišćuje republikanska stranka, koja bi htjela srušiti kralja, te Španjolsku proglasiti republikom. Vlada postupa odlučno proti buntovnikom, te ih je mnogo u zatvorih.

Mjestne:

Odbor čitaonice i sokola zaključio je izraziti osobitu zahvalu gospojinskom odboru, koji se je živo trudio, da damski ples izpane onako sjajno i po družtva koristno.

Bilježimo bez komenata. — Ravnateljstvo socijalističkoga družtva „Federazione", uredničtvo socijalističke novine „Il proletario", uprava socijalističkoga konsumnoga dućana, podielili su stanovite iznose onomu talijanskomu djećjem vrtiću u Šijani, kojeg su se gospoda talijanski nacijonalci dosjetili da ga postave, poslje nego je naša školska družba sazidala u Šijani hrvatsku školu, i s namjerom da ovu po mogućnosti unište!

Poslje izbora. Eugenio Cerlenizza, privrženik socijalističke stranke u Puli, bio je osudjen od rovinjskoga sudišta usljed prijave pulicije na 5 mjeseca zatvora.

Pokrajinske:

Dvadesetpetgodišnjica proslaviii su prošle nedjelje mnogobrojni prijatelji i istomišljenici naše cienjene drugarice, tršćanske „Edinosti". U jutro prisustvovali su sv. misi pomoliv se za mir i pokoj umrlih utemeljitelja, urednika i dobročinitelja lista a poslije podne u 1 sat sakupilo se njih okolo stolina u gostioni „k ugarskom kralju" na svečanom banketu. Medju prisutnimi bijahu svi zastupnici tršćanske okolice, prvak tršćanskih Slovenaca vitez Nabergoj, načelnik grada Ljubljane, suradnici novina iz Trsta, Ljubljane i Gorice, te svi kolovodje tršćanskih Slovenaca.

Na banketu palo je krasnih govora, koje je izmjenjivala milozvučna pjesma domaćeg pjevačkog zbora.

Stiglo listu više brzojavnih čestitaka s raznih strana naše domovine, kojim se pridružujemo eto opet i mi.

† **Josip Mubej.** U narodnih krugovih našega grada dobro poznati i cienjeni rodoljub g. Josip Mubej, umirovljeni c. kr. komesar vojne mornarice preminuo je u ponedjeljak na večer nakon duge bolesti u Ljubljani.

Rodjen bijaše pokojni Mubej u dolnjoj Beli kod Tupaličah u Kranjskoj.

U Puli proživio je dugi niz godina, gdje ga je sve cienilo i štovalo radi njegove blage ćudi, dobra srca i čista značaja. Velevriednom pokojniku bila lahka

domaća zemljica a medju nami duga uspomena.

Sanvičenski načelnik Doblanovich — demisionirao! Iz Sanvičenti dobivamo viest, da je tamošnje zastupstvo jednoglasno zaključilo ustrojiti škole u Smoljanima, Bokordićima i Sanvičentima. Tome predlogu je bio protivan jedini načelnik Doblanovich i radi toga je položio svoju čast. U dobar čas!

Jovo na novo! Iz Poreča pišu hrišćanskim listovom, da je predložio zemaljski odbor za Istru c. kr. namjestničtvu u Trstu razpust občinskoga zastupstva u Podgradu — jer da načelnik nesazivlje redovito občinskih sjednica.

Mi neznamo jeli zbilja tomu tako, t. j. da li je u istinu onaj predlog namjestničtvu stavljen i da li ga je namjestničtvo prihvatilo, ali ako je predlog stavljen i prihvaćen jedino radi navedenog uzroka, tada bi to imalo značiti, da se hoće gospodi u Poreču i u Trstu opet kušati sreću u Podgradu, gdje si je netko u nedavnoj prošlosti skršio zube. Deder gospodo, da vidimo tko li će iz tog kreševa deblji kraj odnesti.

Konštituiranje občinskoga zastupstva u Kastvu. Dok Vas g. uredniče Vaš redoviti dopisnik obširnije neizviesti o konštituiranju našeg občinskog zastupstva, izvolite uvrstiti u Vaš velecienjeni list o tomu ovo malo redaka.

Naše novoizabrano zastupstvo sakupilo se je u ponedjeljak dne 4. t. mj. na prvoj sjednici, da si izabere načelnika i občinske vićnike.

Načelnikom bijaše ponovno izabran naš velezaslužni rodoljub i neumorni radnik oko boljka ove občine, dični naš Kažimir Jelušić. Vićnici bijahu izabrani sve čestiti naši rodoljubi i prvaci.

Poslije prve sjednice bijaše skupni objed u „Narodnom Domu“ komu je prisustvovalo okolo 60 osoba, sve po izbor rodoljuba. Za objeda palo je više vatrenih zdravica, oduševljeno pozdravljenih i većinom novom načelniku namienjenih.

Poslije izbora i na večer grmili su mužari sa naše „Fortice“ navieštujuć prijateljem po cieloj občini i našim susjedom, da je opet zasjeo na stolicu načelničku drevne ove občine domaći sin i velevriedni naš suobćinar, i da mu je zastupstvo stavilo uz bok sve po izbor muževe i rodoljube. Na večer bijaše grad Kastav liepo razsvietljen, što je moralo ugodno djelovati na cielu okolicu. I širom občine proslavili su taj izbor pucanjem mužara i veselom pjesmom. I pravo je, jer dični naš Mirko zasluži u istinu našu ljubav, naše priznanje i našu zahvalnost. Čestitajuć sl. zastupstvu našeg milog Kastva i ciele občine na toli sretnom izboru, želimo vruće i novom načelniku i njegovim drugovom u zastupstvu, da bi dugi niz godina upravljali onom krasnom občinom sebi na čast a svim občinarom na korist. Živili!

Iz Lipe nam pišu: Istodobno sa ovim pismom pošiljem K 7·50 za družbu sv. Cirila i Metoda, sabranih u veselom družtvu kod g. Josipa Simčića krčmara u Rupi i to za jednu izliciitiranu smotku. Al kako su ljudi dobra srca i narodne ljubavi, to su nekoji darovali više a nekoji manje, već prama dubini svoje kese, pa se tako došlo med nama siromasima do prilične svotice. Kod licitacije borio se najviše g. Josip Prebilić iz Pasjaka, koji je doprinjeo K 2·30, a uz njeg g. Anton Kalčić Barcla uloživ K 2·20. U istu svrhu šilje g. Vinko Puharić učitelj iz Lipe K 1·04 uplaćenu za jednu izliciiranu smotku. Živili i sliedili vas drugi!

Iz Opatije pišu nam, da su od tamo u novije doba otišla dva čestita rodoljuba g. Slavik i Pekišić, koji bijahu u službi poduzetničtva rende na vino. Koli jedan toli drugi stekoše si medju našim narodom prijatelja i štovatelja, jer bijahu odlični rodoljubi i požrtvovni podupirateljі svakog našeg narodnog poduzeća. Obojici kličemo putem Vašeg cienjenog lista! Sretno pošli i ugodno se sjećali nas, kao što se mi Vas ugodno sjećamo!

Posujilno i konsumno družtvo uknjižena zadruga sa ograničenim jamstvom u Pobegih (občine Kopar), obdržavati će u subotu dne 16. t. mj. redovitu godišnju skupštinu, na koju poziv|je ovim sve članove i na kojoj će se razpravljati o sliedećih točkah: izvješće tajnika; izvješće blagajnika; odobrenje računskog zaključka i bilance za g. 1900.; izbor družtvenoga nadzorstva za god. 1901.; različiti predlozi i savjeti; slobodna zabava. Početak u 6 sati poslije podne.

Iz drugih krajeva.

Zadarskim nadbiskupom imao bi postati — kako pišu nekoji hrvatski listovi Dalmacije — kanonik vrh-bosanskoga kaptola u Sarajevu preč. g. Palunko, rodom iz dubrovačke okolice.

† **Ambroz Brozović** umir. župnik ramljanski, umro je dne 8. tek. u 90. godini. Pokoj njegovoj duši!

Dvije izjave slavenskih zastupnika na carevinskom vieću. U sjednici carevinskoga vieća od dne 5. t. mj. dao je predsjednik po starosti dr. Weigel pročitati dvije izjave slavenskih zastupnika i to onu hrvatskih zastupnika iz Dalmacije u pogledu državno-pravnoga položaja njihove domovine i onu mladočeskoga kluba tičuću se državnoga prava kraljevine Češke:

Prva glasi:

Podpisani hrvatski zastupnici smatraju svojom dužnosti, makar da Dalmacija u istinu pripada zemljam i kraljevinam zastupanim u carevinskom vieću, izjaviti da je ona ipak po zakonu sastojni dio ukupne kraljevine Hrvatske.

Ovo pravo osniva se na cetinjskom ugovoru od g. 1527. i na pragmatičkoj sankciji od g. 1712., te na opetovanih izjavah i zaključih od strane zakonodavnih faktorah kraljevinah Dalmacije i Hrvatske.

Ono je naišlo na priznanje i u postojećih javnih pravih austro-ugarske monarkije i potvrdjeno jo nadalje u krunitbenoj diplomi njegovoga carskoga i kraljevskoga apoštolskoga veličanstva kralja Ugarske i Hrvatske. Ovo pravo iztaknuto je nadalje u mnogobrojnih adresah hrvatskoga sabora na kralja i u njegovih ukazih, kao što je potvrdjeno u zadnjoj stavci članka III. izdane diplome od 26. febrara g. 1861. uslied carske diplome od 10. novembra 1860. koja se proteže na državopravni položaj Dalmacije. Ta stavka glasi: „Ipak ne može, pošto se još nismo konačno odlučili o državopravnom odnošaju kraljevine Dalmacije, prema našim kraljevinam Hrvatskoj i Slavoniji, podpuno za sada stupiti u kriepost za našu kraljevinu Dalmaciju izdani zemaljski red“.

Napokon je ovo pravo u § 65. i 66. nagodbe od g. 1868. sklopljene izmedju kraljevinah Ugarske i Hrvatske, koja nagodba sačinjava integrirajući dio javnoga prava austro-ugarske monarkije, našlo formalnu sankciju. U spomenutih paragrafih ustanovljeno je naime, da Dalmacija pripada području kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije.

Podpisani izjavljuju ovime, da će oni lojalnim načinom učestvovati pri ustavnom radu ove kuće, a da time ne prejudiciraju državopravnom položaju kraljevine Dalmacije“.

Podpisali dr. Ivčević i drugovi.

Mladočeska izjava glasi pako:

Budući mi zastupnici českoga naroda iz zemaljah češke krune stupamo ponovno u zastupničku kuću carevinskoga vieća, smatramo svojom dužnošću dati izraz nepokolebive pravne sviesti naroda, koga zastupamo, da mi nastupom u ovaj sabor ne napuštamo ni najmanje priznato državno pravo kraljevine Češke i njezine krune, nego ćemo raditi da se ono provede. To pravo priznato je opetovano kraljevskimi zavjerami i mnogimi državnimi spisi, najposlie previšnjim reskriptom njeg. carskog i kraljevskog apošt. veličanstva cara i kralja Franje Josipa I. na 12. rujna 1871. U tom smislu pridružujemo se pravnoj ogradi, što su ju dali češki zastupnici u ovoj visokoj kući dne 23. rujna 1879. i izjavi od 8. travnja 1891. i od 27. ožujka 1897. u uvjerenju, da će lojalno čuvanje zajamčenih i nezastarjelih pravah češke krune donieti spas i blagoslov ne samo tim zemljam, već i skupnoj državi.

Podpisno zastupnik dr. Paçak i drugovi.

Družtvene:

Za družbu sv. Cirila i Metoda sakupio u Vabrigi g. Svetko Zepin, a darovali gg.: Marko Rigo od Ančona K —·40, Mate Rigo od Antona K —·40, Petar Rigo od Antona K —·40, Mate Stojnić od Miha K —·30, Josip Bibulić od Antona K 1, Ivan Stipanić od Antona K —·20, Angel Zepin od Svetka K —·10, Martin Pasena K —·60, Antica Pasena K —·40, Anton Pasena K —·40, Petar Pasena K —·20, Svetko Zepin od Svetka K —·40. Ukupno K 4·80.

Ženjska podružnica družbe sv Cirila i Metoda za Istru, obdržavati će vanrednu skupštinu dne 17. veljače 1901. u selu Vižentini obć. Ženj, početak točno u 6. sata pos: p. sa običnim dnevnim redom.

Hrvatska čitaonica u sv. Lovreču Pazenatičkom držati će glavnu redovitu skupštinu u nedjelju dne 17. tek. mj. u 2 sata poslje podne sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predjednika; 2. Izvješće tajnika-blagajnika; 3. Izbor novoga odbora i jednoga revizora; 4. Možebitni predlozi. Družtvena zabava sa plesom započeti će na 4 sata poslije podne istoga dana.

Pjevačko družtvo „Slovenec“ u Borštu (občina Dolina) priredjuje u nedjelju dne 17. t. mj. već prijavljenu zabavu sliedećim programom: F. Ferjančić: „Pozdrav“ pjeva muški zbor; J. Aljaž: „Večer“ pjeva mješoviti zbor; N. N.: „Rabeljsko jezero“ deklamacija; J. Žirovnik: „Večerna“ pjeva mješoviti zbor; H. Volarić: „Nos“ šaljivi zbor pje a muški zbor; J. pl. K.: „Kateribo“ pre stava i ples; početak u 4 sata; ulaznina 25 nvč.

Hrvatska čitaonica u Kastvu priredjuje u nedjelju dne 17. februara t. g. u prostorijah „Narodnog doma“ zabavu sa pjevanjem, predstavom i plesom. Darovi primaju se sa zahvalnošću.

Listnica uredničtva i uprave.

F. F. u P. Godina 1900. je namirena. K 3 unesosmo za I. tečaj 1901.

I. A. K. u S. — Izvolite poslati na g. prof. M. Mandića—Trst ulica Farneto 14.

Četvorica u N. — Čini nam se prekasno.

Č. gosp. M. A. — Grimalda. — Nije čudo da niste dobili žigice jer ih ona firma u Puli već ne prodaje. Obratite se na g. Milana Gremer-a Rieka, pak ćete biti posluženi.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo korisni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanja i ugnuća u kostih, ukočenosti ili grvoru u zilah, boli u kukovih i križih, kostenom poganom, pozadnjaku, svaćevrstnim natezanjem. Ćena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili hreh i za prsa, kojom se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško dihanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ćena 80 novč.

Pojačeno željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozmosti, podbuhlosti, djećinjoj kržljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ćena flaši 1 forin.

Pojačeno švedsko kapljo ili švedska životna tinktura (Lebensessenz) ovim se glasovitim sredstvom odkliuje kvrsiatenica, popravlja i okrepljuje želudac i oblazuje slavca bolesnoj.

Broj 15. U Puli, dne 19. febrara 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napatnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošku predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtva u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pozor!

Tko ne bude primio budući broj, tomu je list radi nepodmirenja duga ustavljen.

Uprava „N. Sloge".

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 12. veljače 1901.

U današnjoj sjednici zastupničke kuće priobćila se je **izjava prestolonasljednika Franz Ferdinanda**, koju je dao prigodom njegove ženitbe sa Sofijom groficom Chotek. Njom on izjavlja, da se pokorava kućnom zakonu svoje visoke obitelji, Habsburgo-Lorena, po kojem njegova supruga nejednakoga roda neima prava cesarice i kraljice, i po kojemu njegova djeca iz rečene njegove ženitbe neimaju prava na prestol.

Odnosna izprava ili dokumenat neka se uzme na znanje i pohrani u arhiv zastupničke kuće — tako misli ministar-predsjednik.

Zast. dr. Gross predlaže da se o tom činu povede razprava i da se izabere odbor koj ima o tom čim prije izvjestiti.

Zast. dr. Kramár, u ime mladočeske stranke izjavlja, da oni kod takove razprave neće sudjelovati, da to, u koliko se Čeha tiče, nespada pred carevinsko vieće nego pred češki sabor. Inače se govornik jako prijazno izrazuje o toj ženitbi, pošto je Sofija Chotek iz stare i slavne obitelji češke. Češki zastupnici nisu sudjelovali kod glasovanja o predlogu zast. dra. Grossa, već su izašli iz dvorane. Razni niemci vikali su za njimi: dobar put, da se već nevidimo. Ni hrvatski zastupnici nisu bili kod glasovanja.

Kakve dvie ure trajalo je **čitanje običnih i prežnih predloga, te interpelacija**, koje su postavili razni zastupnici.

Medju interpelacijami nalazi se takodjer interpelacija zast. Spinčića i drugova glede **brojenja pučanstva u Istri i Trstu**, gdje se navadja mnoge primjere izkrivljivanja obćevnoga jezika u svih kotarih Istre, te načine popisivanja u Trstu i okolici — i pita ministra-predsjednika, je li voljan, kako je po zakonu dužan, dati nalog podredjenim oblastim, da čine popraviti što je izkrivljeno, i pozvati na odgovornost one koji su krivi da se izkrivljuje. Ima i druga interpelacija istoga zastupnika glede ustanovljenja **„Udruge sv. Mihovila"** u Rubeših, i treća glede zavlačenja sa dozvolom prodaje **„Narodnoga Lista"** u Opatiji i na Voloskom.

Obavili su se i **izbori** njekih odbora, tako **legitimacionoga, imunitetnoga i peticionalnoga**. U legitimacioni, to jest onaj, koj će imati izpitivati izbore protestivanih zastupnika, izabrani su od slovensko-hrvatskih dr. Plantan i dr. Šusteršić. U imunitetni, to jest u onaj koj ima suditi, da li se i kuda može sudbeno postupati proti kojemu zastupniku dr. Klaić i Jabrščck U peticionalni, to jest onaj, u kojem se imahu razpravljati razne molbe, više osobne naravi, zastupnici: Perić i Žičkar.

Ministar-predsjednik dr. pl. Koerber, zadobiv riečˇ, izjavio je, da je c. kr. vlada sa svoje strane sve pripravila za razpravu zastupničkoj kući, i da je sada na ovoj da razpravlja. Ministri, reče, su muževi rada, i željni su raditi zajedno sa parlamentom. Nek se razpravi najprije proračun, pak investicije, pak povišenje poreza na žestoka pića. Onda može doći na red potreba vojnika, izbor kvotne deputacije i delegacije, i t. d. Na to se je oglasio za rieč **ministar financija** Böhm-Bawerk, i obrazložio **proračun** za godinu 1901., po kojem se već i tako troši, na temelju § 14. temeljnih drž. zakona. Proračun iznosi preko 1600 milijuna kruna.

Zast. Jaworski u ime „poljskoga kola", zastupnici dr. Pacák i dr. Stranecky u ime mladočeskoga kluba, i zastupnici Pernerstorfer i Dašinski u ime socijalnih-demokrata, podali su prešne predloge, da se odgovori posebnom **adresom** na prestolni govor i izabere u tu svrhu adresni odbor od 48 članova. Niemci liberalci, veleposjednici, pučke stranke i antisemitski su proti svakoj adresi. Načelnici svih klubova su razpravljali o tom, da se slože o postupku, al nije došlo do sporazuma. Razpravljati će se po svojoj prilici o prešnosti, te glasovanjem odlučiti, da li da se adresa votira ili ne. Tu će se stranke prvi put mjeriti, koja je jača.

Inače si stoje stranke u ovom hipu u protimbi takodjer u tom, da li da se **interpelacije**, podane u kojem drugom osim njemačkoga jezika, u zastupničkoj kući pročitaju i u odnosnom jeziku tiskaju u stenografički zapisnik, ili ne. Niemci, pod komandom Šenerera i Wolfa, zahtjevaju da se ni ne primaju interpelacije u drugom do li u njemačkom jeziku. Slaveni su dakako proti tomu. Niemci su u obće za **njemački državni jezik** posve očito, drzovitu, svi; Slaveni nesmiju toga dopustiti. Glede interpelacija će se možda skrpati kakav sporazumak, tako naime, da će predsjedničtvo prevadjati nenjemačke interpelacije na njemački. Al pitanje njemačkoga državnoga jezika će ostati, i na tom će se, ako ne na čem drugom, razbiti parlamenat. Niemci su sve drzovitiji u zahtjevu za premoćju, kao da su u „rajhu" a Slaveni hoće da su ravnopravni, u monarhiji Habsburga.

Beč, 13. veljače.

Poslie pročitanja raznih predloga i interpelacija prešlo se je danas na razpravu o prešnosti predloga glede adrese ili odgovora na prestolni govor. Predlagatelji zagovarali su prešnost, i to Jaworski i Stransky da se odgovori njegovomu veličanstvu redovitom adresom; Dašinski da se samo razprava povede obzirom na prestolni govor, te se tako čuje mnienje stranaka; Baernreiter, da se dade samo izjava lojalnosti i da se je voljno raditi. Za prešnost predloga Jaworskoga i Stranskoga govorili su dr. Ferjančić, dr. Kathrein, koj je pak izjavio odmah, da će glasovati za predlog Baernreiterov ako prvi pade, Lupul, Klofač, Hruby, ova obojica samo u češkom jeziku, dr. Kramár.

Proti prešnosti: Kaiser, Funke, Lueger. Proti prešnosti glasovali su svi Niemci osim katoličkih, kojih pak je mnogo manjkalo. Za prešnost zastupnici svih ostalih naroda, Poljaci, Česi, Hrvati, Slovenci, Rusini, Rumunji i čak i Talijani, te katolički Niemci, koliko jih bijaše. Niemci skoro svi zadovoljni su sa odnošaji, i sa vladom. Svi ostali nisu. Za prešnost palo je 175 glasova proti 150. Prešnost je pala, jer ona da bude prihvaćena treba dvie trećine glasova. Za predlog Dašinskoga glasovalo je malo zastupnika. Za predlog Baernreiterov skoro svi. Zadovoljilo se je tim, kad se nije moglo više doseći, da se bar priliku dobije govoriti. I odmah se je počelo razpravljati, te je u stvari govorio prvi dr. Kramár, a poslie njega bila je sjednica zaključena, i urečena sliedeća za sutra dan.

O njekih govorih vriedno će biti koju reći. To drugi put. Za danas nek samo spomenem, da bijaše današnja sjednica kod njekih govora jako burna. Osobito su upravo divlje bučili pripadnici svenjemačke

---

PODLISTAK.

Puližanske paćuharije.

Jene nedilje, sad od mala, bilo je u Krnici nikakovo veselje, nikakov škagac, nikakova velika konfužion, nikakov . . . . . ja sam ne znam, kako bi se tu trajnu nazvalo. Infati figurini i figuroti, flajde i kopunere, mužikaduri, lumbreleri, ligapignate, trizni i pijani, ravni i grbavi, to se je sve bilo prosulo oni dan po Krnici. Ka kukanja za Buneka, njau, njau! Tu se ilo i pilo, bugarilo, vikalo, plesalo, inšoma kumedije kumediarum. Ali kako se više puti treši, kad imprenditur ne pomete i poškropi dobro šalu od plesa, dogodilo se i ovi put. Niki ter niki su toliko plesali i stupali, da su se jako naprašili i onda su si mež sobom prah trunili, da ih ne bude grdo viditi kad budu pošli na mašu. — Mate, ti meni a ja tebi, u amiciciji — udri ki bolje more, samo da prah leti. Joh, ma je kurilo! Drugi dan su se pominjali, kako je finila funcijon one večeri. Ja, kad sam to vidija, sam se zasmijija; pita sam ljude ča to šinjifika i jedan mi je odgovorija, da je to za ono, ča su balolali za gospodu.

Ja ki sam čovik od šentimenta i dosta šegav po moju, počeja sam valje mljaskali tu stvar. „Da bi njima gospoda činila one štorije za ono ča je pasalo? Njanka pensar!" Oni, kad stvar pasa „patron šjor lustro" i makni se tamo. Ja sam se valje domislija, da je to nikakova druga šegarija.

Niki dan čuja sam kako se naši ljudi pominju od Kinezi. Oni govore, da u jenom kraju, koji se zove Kina, tamo nidi priko svita, živu nikakovi ljudi duge kose, kratke pameti, zapućeni priko mire, teštardi kaj mulci, roba prez vire, leje i kušencije, ljudi inšoma ki ne misle ako ne zlo i naopako. Europejci da bi ih stili staviti na dobar put, ali oni da se ne stave i zato da je našla rebolacion. Ti Kinezi da ubijaju naše ljude, da ih maltrataju na svake mile racione, da čovik nebi moga ni virovati, — čudo, čudo veliko!

Ali čemu se vi čudite, dragi moji ljudi! Pogledajte samo na današnje naše odnošaje i viditi ćete valje, da kod nas ni niš bolje nego u Kini. Talijanska gospoda čine s nami jušto tako, kako i kineski bokseri s Europejci, samo je ta razlika, da talijani nas ne ubijaju ni s nožem ni s puškom, neg na nikakov muralni i matrijalni način to jest uskraćujući nam naše pravice i krcajući na nas velike dicionale „ke paga što moštro de ščavo!" Oni govore da smo mi nikakovi furešti, pak da ne smimo niš pitati, nego plaćati i mučati.

Četiri pet zidina, još od vrimena ča govoru de Marko Kako i sad u zadnje vrime škavacijoni na Vižačah, da lipo svidoče, da je Istra bila od vajk talijanska i da su talijani od vajk š njom zapovidali i da moraju zapovidati i u naprid. Ja se ne razumim u stvari od štorije, ali moj punion nosi, da oni stari zidi, oni čavli rđavi i one razbijene pinjate, ča se najdu na Vižačah, povidaju franjko, da su onde jedanput Rakljanci imali fabriku od lonci. Ma pustimo to; ja znam i sam da mi ni smo bili od vajka u Istri, kako nisu ni oni; ako je ki došа hip prvo ali hip pokle to su stvari od nikakove importance. Moj pokojni did je govorija, da mu je njegov pokojni pradid povida, da odkada god on pameti, da je naš narod vajk s motikom u ruki i da nikad niš nima, jer da sve ča dobije je za gospodina. Vidite malo onda je bilo slabo, a sad je još gore, jer gospoda svaki dan vade nike nove kumplimente, zidaju nikakovu jenažiju, ke ni potriba kako ni petoga kola vozu, a to sve na naše kmetske špale. Pitajte ih vi sad malo, zašto tako, oni će vam okrenuti leja i reći će vam „paga e tasi". Sad hote vi naprid, ako ste muž; hote se tužiti komu? Sve zaludu; treba platiti i mučati. Recite mi malo, baš vi ki korete nosite i ki ste gospodske podrepnice, dali je nami laglje, neg europejcem u Kini? Stavite ruku na prsa i recite na kušenciju, ako vi morete živiti s trudom vaših ruk, ako vami ostane kada kakov šoldo? Gledajte kako se gospoda talijanska šeću po gradu iz kafetarije u kafetariju, dobro idu, dobro piju; a ti delaj po vas dragi bogoviti dan, po teplini i po stidi, u kruhu i u vodi. Ako zašparaš kakov šoldo, nosi ga njima za njihove kapricije. Altroke u Kini I još ste slipi, još spavate, još nećete ra

domaća zemljica a medju nami duga uspomena.

Sanvičenski načelnik Doblanovich — demisionirao! Iz Sanvičenti dobivamo viest, da je tamošnje zastupstvo jednoglasno zaključilo ustrojiti škole u Smoljanima, Bokordićima i Sanvičentima. Tome predlogu je bio protivan jedini načelnik Doblanovich i radi toga je položio svoju čast. U dobar čas!

Jovo na novo! Iz Poreča pišu tršćanskim listovom, da je predložio zemaljski odbor za Istru c. kr. namjestničtvu u Trstu razpust občinskoga zastupstva u Podgradu — jer da načelnik nesaziv̌le redovito občinskih sjednica.

Mi neznamo jeli zbilja tomu tako, t. j. da li je u istinu onaj predlog namjestničtvu stavljen i da li ga je namjestničtvo prihvatilo, ali ako je predlog stavljen i prihvaćen jedino radi navedenog uzroka, tada bi to imalo značiti, da se hoće gospodi u Poreču i u Trstu opet kušati sreću u Podgradu, gdje si je netko u nedavnoj prošlosti skršio zube. Deder gospodo, da vidimo tko li će iz tog kreševa deblji kraj odnesti.

Konštituiranje občinskoga zastupstva u Kastvu. Dok Vas g. uredniče Vaš redoviti dopisnik obširnije neizviesti o konštituiranju našeg občinskog zastupstva, izvolite uvrstiti u Vaš velecienjeni list o tomu ovo malo redaka.

Naše novoizabrano zastupstvo sakupilo se je u ponedjeljak dne 4. t. mj. na prvoj sjednici, da si izabere načelnika i občinske vićnike.

Načelnikom bijaše ponovno izabran naš velezaslužni rodoljub i neumorni radnik oko boljka ove občine, dični naš Kažimir Jelušić. Vićnici bijahu izabrani sve čestiti naši rodoljubi i prvaci.

Poslije prve sjednice bijaše skupni objed u „Narodnom Domu“ komu je prisustvovalo okolo 60 osoba, sve po izbor rodoljuba. Za objeda palo je više vatrenih zdravica, oduševljeno pozdravljenih i većinom novom načelniku namienjenih.

Poslije izbora i na večer gruili su mužari sa naše „Fortice“ navieštujuć prijateljem po cieloj občini i našim susjedom, da je opet zasjeo na stolicu načelničku drevne ove občine domaći sin i velevriedni naš suobćinar, i da mu je zastupstvo stavilo uz bok sve po izbor muževe i rodoljube. Na večer bijaše grad Kastav liepo razsvietljen, što je moralo ugodno djelovati na cielu okolicu. I širom občine proslavili su taj izbor pucanjem mužara i veselom pjesmom. I pravo je, jer dični naš Mirko zasluži u istinu našu ljubav, naše priznanje i našu zahvalnost. Čestitajuć sl. zastupstvu našeg milog Kastva i ciele občine na toli sretnom izboru, želimo vruće i novom načelniku i njegovim drugovom u zastupstvu, da bi dugi niz godina upravljali onom krasnom občinom sebi na čast a svim občinarom na korist. Živili!

Iz Lipe nam pišu: Istodobno sa ovim pismom pošiljem K 7·50 za družbu sv. Cirila i Metoda, sabranih u veselom družtvu kod g. Josipa Simčića krčmara u Rupi i to za jednu izliciitiranu smotku. Al kako su ljudi dobra srca i narodne ljubavi, to su nekoji darovali više a nekoji manje, već prama dubini svoje kese, pa se tako došlo med nama siromasima do prilične svotice. Kod licitacije borio se najviše g. Josip Prebilić iz Pasjaka, koji je doprinjeo K 2·30, a uz njeg g. Anton Kalčić Barela uloživ K 2·20. U istu svrhu šilje g. Vinko Puharić učitelj iz Lipe K 1·04 uplaćenu za jednu izliciitiranu smotku. Živili i sliedili vas drugi!

Iz Opatije pišu nam, da su od tamo u novije doba otišla dva čestita rodoljuba g. Slavik i Pekišić, koji bijahu u službi poduzetničtva rende na vino. Koli jedan toli drugi stekoše si medju našim narodom prijatelja i štovatelja, jer bijahu odlični rodoljubi i požrtvovni podupirateljі svakog našeg narodnog poduzeća. Obojici kličemo putem Vašeg cienjenog lista! Sretno pošli i ugodno se sjećali nas, kao što se mi Vas ugodno sjećamo!

Posnjilno i konsumno družtvo uknjižena zadruga sa ograničenim jamstvom u Pobegih (občine Kopar), obdržavati će u subotu dne 16. t. mj. redovitu godišnju skupštinu, na koju pozivlje ovim sve članove i na kojoj će se razpravljati o sliedećih točkah: izvješće tajnika; izvješće blagajnika; odobrenje računskog zaključka i bilance za g 1900.; izbor družtvenoga nadzorstva za god. 1901.; različiti predlozi i savjeti; slobodna zabava. Početak u 6 sati poslije podne.

Iz drugih krajeva.

Zadarskim nadbiskupom imao bi postati — kako pišu nekoji hrvatski listovi Dalmacije — kanonik vrh-bosanskoga kaptola u Sarajevu preč. g. Palunko, rodom iz dubrovačke okolice.

† **Ambroz Brozović** umir. župnik ramljanski, umro je dne 8. tek. u 90. godini. Pokoj njegovoj duši!

Dvije izjave slavenskih zastupnika na carevinskom vieću. U sjednici carevinskoga vieća od dne 5. t. mj. dao je predsjednik po starosti dr. Weigel pročitati dvije izjave slavenskih zastupnika i to onu hrvatskih zastupnika iz Dalmacije u pogledu državno-pravnoga položaja njihove domovine i onu mladočeskoga kluba ličuću se državnoga prava kraljevine Češke:

Prva glasi:

Podpisani hrvatski zastupnici smatraju svojom dužnosti, makar da Dalmacija u istinu pripada zemljam i kraljevinam zastupanim u carevinskom vieću, izjaviti da je ona ipak po zakonu sastojni dio ukupne kraljevine Hrvatske.

Ovo pravo osniva se na cetinjskom ugovoru od g. 1527. i na pragmatičkoj sankciji od g. 1712., te na opetovanih izjavah i zaključcih od strane zakonodavnih faktorah kraljevinah Dalmacije i Hrvatske.

Ono je naišlo na priznanje i u postojećih javnih pravih austro-ugarske monarkije i potvrdjeno jo nadalje u krunitbenoj diplomi njegovoga carskoga i kraljevskoga apoštolskoga veličanstva kralja Ugarske i Hrvatske. Ovo pravo izlaknuto je nadalje u mnogobrojnih adresah hrvatskoga sabora na kralja i u njegovih ukazih, kao što je potvrdjeno u zadnjoj stavci članka III. izdane diplome od 26. febrara g. 1861. uslied carske diplome od 10. novembra 1860. koja se proteže na državopravni položaj Dalmacije. Ta stavka glasi: „Ipak ne može, pošto se još nismo konačno odlučili o državopravnom odnošaju kraljevine Dalmacije, prema našim kraljevinam Hrvatskoj i Slavoniji, podpuno za sada stupiti u kriepost za našu kraljevinu Dalmaciju izdani zemaljski red“.

Napokon je ovo pravo u § 65. i 66. nagodbe od g. 1868. skopljene izmedju kraljevinah Ugarske i Hrvatske, koja nagodba sačinjava integrirajući dio javnoga prava austro-ugarske monarkije, našlo formalnu sankciju. U spomenutih paragrafih ustanovljeno je naime, da Dalmacija pripada području kraljevinah Dalmacije, Hrvatske i Slavonije.

Podpisani izjavljuju ovime, da će oni lojalnim načinom učestvovati pri ustavnom radu ove kuće, a da time ne prejudiciraju državopravnom položaju kraljevine Dalmacije“.

Podpisali dr. Ivčević i drugovi.

Mladočeska izjava glasi pako:

Budući mi zastupnici českoga naroda iz zemaljah češke krune stupamo ponovno u zastupničku kuću carevinskoga vieća, smatramo svojom dužnošću dati izraz nepokolebive pravne sviesti naroda, koga zastupamo, da mi nastupom u ovaj sabor ne napuštamo ni najmanje priznato državno pravo kraljevine Češke i njezine krune, nego ćemo raditi da se ono provede. To pravo priznato je opetovano kraljevskimi zavjerami i mnogimi državnimi spisi, najposlie previšnjim reskriptom njeg. carskog i kraljevskog apost. veličanstva cara i kralja Franje Josipa I. na 12. rujna 1871. U tom smislu pridružujemo se pravnoj ogradi, što su ju dali českі zastupnici u ovoj visokoj kući dne 23. rujna 1879. i izjavi od 8. travnja 1891. i od 27. ožujka 1897. u uvjerenju, da će lojalno čuvanje zajamčenih i nezastarjelih pravah češke krune donieti spas i blagoslov ne samo tim zemljam, već i skupnoj državi.

Podpisano zastupnik dr. Pacak i drugovi.

Družtvene:

Za družbu sv. Cirila i Metoda sakupio u Vabrigi g. Svetko Zepin, a darovali gg.: Marko Rigo od Antona K —·40, Mate Rigo od Antona K —·40, Petar Rigo od Antona K —·40, Mate Stojnić od Miha K —·30, Josip Bibulić od Antona K 1, Ivan Stipanić od Antona K —·20, Angel Zepin od Svetka K —·10, Martin Pasena K —·60, Antica Pasena K —·40, Anton Pasena K —·40, Petar Pasena K —·20, Svetko Zepin od Svetka K —·40. Ukupno K 4·80.

Ženjska podružnica družbe sv Cirila i Metoda za Istru, obdržavati će vanrednu skupštinu dne 17. veljače 1901. u selu Vižentini obć. Žrenj, početak točno u 6. sata pos. p. sa običnim dnevnim redom.

Hrvatska čitaonica u sv. Lovreču Pazenatičkom držati će glavnu redovitu skupštinu u nedjelju dne 17. tek. mj. u 2 sata poslje podne sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predjednika; 2. Izviešće tajnika-blagajnika; 3. Izbor novoga odbora i jednoga revizora; 4. Možebitni predlozi. Družtvena zabava sa plesom započeti će na 4 sata poslije podne istoga dana.

Pjevačko družtvo „Slovenec“ u Beršu (občina Dolina) priredjuje u nedjelju dne 17. t. mj. već prijavljenu zabavu sliedećim programom: F. Ferjančić: „Pozdrav“ pjeva muški zbor; J. Aljaž: „Večer“ pjeva mješoviti zbor; N. N.: „Rabeljsko jezero“ deklamuje; J. Žirovnik: „Večerna“ pjeva mješoviti zbor: H. Volarić: „Nos“ šaljivi zbor pje a muški zbor; J. pl. K.: „Kateribo“ pre stava i ples; početak u 4 sata; ulaznina 25 nvč.

Hrvatska čitaonica u Kastvu priredjuje u nedjelju dne 17. februara t. g. u prostorijah „Narodnog doma“ zabavu sa pjevanjem, predstavom i plesom. Darovi primaju se sa zahvalnošću.

Listnica uredničtva i uprave.

F. F. u P. Godina 1900. je namirena. K 3 unesosmo za I. tečaj 1901.

I. A. K. u S. — Izvolite poslati na g. prof. M. Mandića — Trst ulica Farneto 14.

Četvorica u N. — Čini nam se prekasno.

Č. gosp. M. A. — Grimalda. — Nije čudo da niste dobili žigice jer ih ona firma u Puli već ne prodaje. Obratite se na g. Milana Gremer-a Rieka, pak ćete biti posluženi.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih lieкova nekoji obće prokušani i vrlo korisni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanja i ugnuća u kostih, ukočenosti ili grcevu u žilah, boli u kukovih i križcah, kostrenom pogancu, probadanju, svaćevranim nazebam. Ciena 60 novč.

Sladka voda za kašalj ili prsi i za pras, kojom se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško dišanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 50 novč.

Poljočeni željezoviti šrup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulaznosti, podbalosti, djelnjoj krvi, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 forin.

Poljočeno svrsite kapljo ili švedska životna tinktura (Lebenstropfen). Ova tinktura redovito pije začetak (Lebenskeim). Orim se glasovitim sredstvom očišćuje krvotvorstvo, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaklava tegnja ili mučnina, zjapa napadnost i vjetre, ublažuje se bol u želudcu, želudačne grčeve, šuška, grozica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli korisno djelujuću švedsku tinktura redovito pije začevat će sj zdravlje, tjelesnu snagu i zaprieći i zame bolesti. Ciena flašici s napucima 50 novčića

Druži sin blago ili za marvu, za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lazano čišćenje, za objačivanje želudca i pernice, kada blago neće rado žderati pa se napinje. Krave davaju od njega više i bolljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Svajcarske pilulice najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili želudca i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prs, trunost ili tegnji. Ciena škatulji 70 novč.

Mazilo za blago osobito za koje i volove proti kostenoj boli, sprečenim, nategnutim žilam, okočenosti i ukrućaju, podje užasna sapora, za objačivanje i okrepljivanje žila, i živaca, 1 flaša 60 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje rubobolju, očvršćuje meso oko zubi, razbrikuju usta, ukliuja neugodan vonj. 1 flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i zatvrdnivanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 1 flaši 50 nč.

Tinktura proti izpadanju vlasi očvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti ljuski, kratnim perutini i osopinam, a lončić 80 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zaudnji. Škatulja 50 novč.

Tinktura za oči izvrsno sredstvo. Ciena 50 novč.

Fina špicerca pomast za lice proti smeđanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, ospotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bljeskoj i finoću obraza i ruka. Ciena večem lončića 2 forin. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomlađivanje lica ta posve naškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagrađen na Pariškoj izložbi sa zlatnom diplomom. Dobiva se u boji bliloj, ružičastoj i ljubičastoj. Ciena 1 kutiji 1 forin.

Savon eglantine. Najbolji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomlađuje lice. Sastavljen je od najčistih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Crème eglantine jest izvrsno sredstvo protiv svim manama tena, kao što su prišiti, tujedice, crvene mrlje, pjege, opora koža i t. d. Uslied svoga sastava, za se Eglantine mast skroz ne pokvari te po tome i najdulje predimo pred ovim očistim sličnim sredstvima. Ciena lončića 1 forin.

Eau eglantine voda za sobu kadilni, nekolko kapi ove po sobi prezgodno miriše. Flašica 50 nč.

Otrov ili šomer za stenice i klimake. Flašica 50 novč.

Antiebrille od Rodinisa proti grozdici ili zimnici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — **Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.**

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA U LJUBLJANI Špitalska ulica br. 2.

Kupnja i prodaja svih vrsti **renta, državnih papira, založnih pisama, srećaka, novaca, valuta,** i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Posude na vriednostne papire uz nizke kamate.

Osiguranje proti gubitku na kurzu.

Promese za sve vucitbe.

Primanje novčanih uložaka na **uložne knjižice, na tekući račun,** i **na girokonto** sa 4½% kamatima od dana uloška do dana dignuća.

Eskomptira mjenice najkulantnije.

Barzovne naračbe.

Broj 15. U Puli, dne 19. febrara 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu; ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pozor!

Tko ne bude primio budući broj, tomu je list radi nepodmirenja duga ustavljen.

Uprava „N. Sloge".

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 12. veljače 1901.

U današnjoj sjednici zastupničke kuće priobćila se je **izjava prestolonasljednika Franc Ferdinanda**, koju je dao prigodom njegove ženitbe sa Sofijom groficom Chotek. Njom on izjavlja, da se pokorava kućnom zakonu svoje visoke obitelji, Habsburgo-Lorena, po kojem njegova supruga nejednakoga roda neima prava cesarice i kraljice, i po kojemu njegova djeca iz rečene njegove ženitbe neimaju prava na prestol.

Odnosna izprava ili dokumenat neka se uzme na znanje i pohrani u arhiv zastupničke kuće — tako misli ministar-predsjednik.

Zast. dr. Gross predlaže da se o tom činu povede razprava i da se izabere odbor koj ima o tom čim prije izvjestiti.

Zast. dr. Kramár, u ime mladočeske stranke izjavlja, da oni kod takove razprave neće sudjelovati, da to, u koliko se Čeha tiče, nespada pred carevinsko vieće nego pred češki sabor. Inače se govornik jako prijazno izrazuje o toj ženitbi, pošto je Sofija Chotek iz stare i slavne obitelji češke. Češki zastupnici nisu sudjelovali kod glasovanja o predlogu zast. dra. Grossa, već su izašli iz dvorane. Razni niemci vikali su za njimi: dobar put, da se već nevidimo. Ni hrvatski zastupnici nisu bili kod glašovanja.

Kakve dvie ure trajalo je **čitanje obširnih i prešnih predloga, te interpelacija**, koje su postavili razni zastupnici.

Medju interpelacijami nalazi se takodjer interpelacija zast. Spinčića i drugova glede **brojenja pučanstva u Istri i Trstu**, gdje se navadja mnoge primjere izkrivljivanja obćevnoga jezika u svih kotarih Istre, te načine popisivanja u Trstu i okolici — i pita ministra-predsjednika, je li voljan, kako je po zakonu dužan, dati nalog podredjenim oblastim, da čine popraviti što je izkrivljeno, i pozvati na odgovornost one koji su krivi da se izkrivljuje. Ima i druga interpelacija istoga zastupnika glede ustanovljenja **„Udruge sv. Mihovila"** u Rubeših, i treća glede zavlačenja sa dozvolom prodaje **„Narodnoga Lista"** u Opatiji i na Voloskom.

Obavili su se i **izbori** njekih odbora, tako **legitimacionoga, imunitetnoga i peticionalnoga**. U legitimacioni, to jest onaj, koj će imati izpitivati izbore protestivanih zastupnika, izabrani su od slovensko-hrvatskih dr. Plantan i dr. Šusteršić. U imunitetni, to jest u onaj koj ima suditi, da li se i kada može sudbeno postupati proti kojemu zastupniku dr. Klaić i Jabrščak. U peticionalni, to jest onaj, u kojem se imahu razpravljati razne molbe, više osobne naravi, zastupnici: Perić i Žičkar.

Ministar-predsjednik dr. pl. Koerber, zadobiv riečˊ, izjavio je, da je c. kr. vlada sa svoje strane sve pripravila za razpravu zastupničkoj kući, i da je sada na ovoj da razpravlja. Ministri, reče, su muževi u zahtjevu za premoćju, kao da su u „rajhu" a Slaveni hoće da su ravnopravni, u monarhiji Habsburga.

Beč, 13. veljače.

Poslie pročitanja raznih predloga i interpelacija prešlo se je danas na razpravu o prešnosti predloga glede adrese ili odgovora na prestolni govor. Predlagatelji zagovarali su prešnost, i to Jaworski i Stransky da se odgovori njegovomu veličanstvu redovitom adresom; Dašinski da se samo razprava povede obzirom na prestolni govor, te se tako čuje mnienje stranaka; Baernreiter, da se dade samo izjava lojalnosti i da se je voljno raditi. Za prešnost predloga Jaworskoga i Stranskoga govorili su dr. Ferjančić, dr. Kathrein, koj je pak izjavio odmah, da će glasovati za predlog Baernreiterov ako prvi pade, Lupul, Klofač, Hruby, ova obojica samo u češkom jeziku, dr. Kramár.

Proti prešnosti: Kaiser, Funke, Lueger. Proti prešnosti glasovali su svi Niemci osim katoličkih, kojih pak je mnogo manjkalo. Za prešnost zastupnici svih ostalih naroda, Poljaci, Česi, Hrvati, Slovenci, Rusini, Rumunji i čak i Talijani, te katolički Niemci, koliko jih bijaše. Niemci skoro svi zadovoljni su sa odnošaji, i sa vladom. Svi ostali nisu. Za prešnost palo je 175 glasova proti 150. Prešnost je pala, jer ona da bude prihvaćena treba dvie trećine glasova. Za predlog Dašinskoga glasovalo je malo zastupnika. Za predlog Baernreiterov skoro svi. Zadovoljilo se je tim, kad se nije moglo više doseći, da se bar priliku dobije govoriti. I odmah se je počelo razpravljati, te je u stvari govorio prvi dr. Kramár, a poslie njega bila je sjednica zaključena, i určena sliedeća za sutra dan.

O njekih govorih vriedno će biti koju reći. To drugi put. Za danas nek samo spomenem, da bijaše današnja sjednica kod njekih govora jako burna. Osobito su upravo divlje bučili pripadnici svenjemačke

---

PODLISTAK.

Puližanske paćuharije.

Jene nedilje, sad od mala, bilo je u Krnici nikakovo veselje, nikakov skagac, nikakova velika konfužion, nikakov . . . . . ja sam ne znam, kako bi se tu trajnu nazvalo. Infali figurini i figuroti, flajde i kopunere, mužikaduri, lumbreleri, ligapignate, trizni i pijani, ravni i grbavi, to se je sve bilo prosulo oni dan po Krnici. Ka kukanja za Buneka, njau, njau! Tu se ilo i pilo, bugarilo, vikalo, plesalo, inšoma kumedije kumediarum. Ali kako se više puti treši, kad imprenditur ne pomete i poškropi dobro šalu od plesa, dogodilo se i ovi put. Niki ter niki su toliko plesali i stupali, da su se jako naprašili i onda su si meš sobom prah trunili, da ih ne bude grdo viditi kad budu pošli na mašu. — Mate, ti meni a ja tebi, u amiciciji — udri ki bolje more, samo da prah leti. Joh, ma je kurilo! Drugi dan su se pominjali, kako je finila funcijon one večeri. Ja, kad sami to vidija, sam se zasnitija; pita sam ljude ča to šinjifika i jedan mi je odgovorija, da je to za ono, ča su balotali za gospodu.

Ja ki sam čovik od šentimenta i dosta šegav po moju, počeja sam valje mljaskati tu stvar. „Da bi njima gospoda činila one štorije za ono ča je pasalo? Njanka pensar!" Oni, kad stvar pasa „patron šjor lustro" i makni se tamo. Ja sam se valje domislija, da je to nikakova druga šegarija.

Niki dan čuja sam kako se naši ljudi pominju od Kinezi. Oni govore, da u jenom kraju, koji se zove Kina, tamo nidi priko svita, živu nikakovi ljudi duge kose, kratke pameti, zapućeni priko mire, teštardi kaj mulci, roba prez vire, leje i kušencije, ljudi inšoma ki ne misle ako ne zlo i naopako. Europejci da bi ih stili staviti na dobar put, ali oni da se ne dadu i zato da je našila rebolacion. Ti Kinezi da ubijaju naše ljude, da ih maltrataju na svake mile racione, da čovik nebi moga ni virovati, — čudo, čudo veliko!

Ali čemu se vi čudite, dragi moji ljudi! Pogledajte samo na današnje naše odnošaje i viditi ćete valje, da kod nas ni niš bolje nego u Kini. Talijanska gospoda čine s nami jušto tako, kako i kineski hokseri s Europejci, samo je ta razlika, da talijani nas ne ubijaju ni s nožem ni s puškom, neg na nikakov muralni i matrijalni način to jest uskraćujući nam naše pravice i krcajući na nas velike dicionale „ke paga što moštro de ščavo!" Oni govore da smo mi nikakovi furešti, pak da ne smimo niš pitati, nego plaćati i mučati.

Četiri pet zidina, još od vrimena ča govoru de Marko Kako i sad u zadnje vrime škavacijoni na Vižačah, da lipo svidoče, da je Istra bila od vajk talijanska i da su talijani od vajk š njom zapovidali i da moraju zapovidati i u naprid. Ja se ne razumim u stvari od štorije, ali moj punion nosi, da oni stari zidi, oni čavli rđavi i one razbijene pinjate, ča se najdu na Vižačah, povidaju franjko, da su onde jedanput Rakljanci imali fabriku od lonci. Ma pustimo to; ja znam i sam da mi ni smo bili od vajka u Istri, kako nisu ni oni; ako je ki došа hip prvo ali hip pokle to su stvari od nikakove importance. Moj pokojni did je govorija, da mu je njegov pokojni pradid povida, da odkada god on pameti, da je naš narod vajk s motikom u ruki i da nikad niš nima, jer da sve ča dobije je za gospodina. Vidite maló onda je bilo slabo, a sad je još gore, jer gospoda svaki dan vade nike nove kumplimente, zidaju nikakovu jenažiju, ke ni potriba kako ni petoga kola vozu, a to sve na naše kmetske špale. Pitajte ih vi sad malo, zašto tako, oni će vam okrenuti leja i reći će vam „paga e tasi". Sad hote vi naprid, ako ste muž; hote se tužiti komu? Sve zaludu; treba platiti i mučati. Recite mi malo, baš vi ki korete nosite i ki ste gospodske podrepnice, dali je nami laglje, neg europejcem u Kini? Stavite ruku na prsa i recite na kušenciju, ako vi morete živiti s trudom vaših ruk, ako vami ostane kada kakov šoldo? Gledajte kako se gospoda talijanska šeću po gradu iz kafetarije u kafetariju, dobro idu, dobro piju; a ti delaj po vas dragi bogoviti dan, po teplini i po stidi, u kruhu i u vodi. Ako zašparaš kakov šoldo, nosi ga njima za njihove kaprićije. Altroke u Kini I još ste slipi, još spavate, još nećete ra

stranke i drugi razni Niemci kad je govorio Stransky, Hruby, i Kramár; a socijalni-demokrati onda, kad je govorio Lueger. Svak se može skoro u svakoj sjednici uvjeriti, da ovaj parlamenat nespada skupa, da nije vriedan ni razpravljati kako se pristoji. U ostalom slabost njegovu kaže okolnost, da nije kadar nit jedne adrese na cesara-kralja glasovati.

DOPISI.

Nerezine sv. Jakov, mjeseca febrara 1901. Popis pučanstva u ovom selu već je gotov! A kako se obavio? Kako? Ta jamačno po receptu vladajuće klike! Dosta je znati tko je popisivao, a da budemo na čistu i s pitanjem i odgovorom. Kako nebi, kad je ono bilo u rukama naših odpadnika i protivnika svega, što su sa majčinim mliekom usisali — pa i svoje majke domovine! Pa onda, koje čudo, ako su zatim išli, da u što većem broju pokažu, da i u ovom mjestu, kano i u susjednim Velim Nerezinam imade jošte takovih bića, koja upiru svoje oči u zemlju spasa, u majku Italiju! Jeli dakle čudo, ako su ti ljudi, — popisivači — tjerali vodu na svoj mlin? Ali, molim Vas liepo, čemu se čuditi, ako se mjesto onoga jezika, koji bi mu dotični mješčanin kazao, upisao drugi — tà to je njihova politika — slieparija — tako im je naloženo! Pri dobrom meštru su bili! Briga ti njih, da li će koji kašnje i prosvjedovat — imadu oni dobro zaledje!

Zar dakle, da se snebivamo, ako je pri koncu popisa izbilo na javu, da je cielo ovo selo, kao i susjedne Vele Nerezine, talijansko? Tako je u listinah, tako su nas svietu prikazali! Ako se dakle narodi razpoznavaju po jeziku i tim tvore posebne skupine naroda, koji žive sami za sebe, tada mi po tim popisima nismo više onaj narod, koji smo dosele bili, nismo narod za kojega se sami izpovjedamo, za kojega će nas krstili svaki onaj, koji zadje u naše selo i u naše kuće — ako mu je draga pravica — nismo više ono, što nam označuje naš jezik, naša nošnja, naši običaji, nismo više istarski Hrvati, nego nešto drugo. A — što? — Kažu Vam to listine popisa: mi smo ništa drugo nego Talijani, jer narod, koji govori tim jezikom, a to po listinama i mi govorimo talijanski — stoji na Apeninu, a mi smo na Osoršćici, a on ostaje ma gdje bio Talijan, dakle po tom smo i mi ogranak nespasena jošte toga naroda — po listinam popisa dakako. Dakle, živi nam sladkousni poglavar u talijanskom Primorju!

Ne ćemo ma u koga osobno dirati, ali nam se ipak u neke čudno čini — čudno samo s jedne, i to s više strane — (ali to već ne poslije onog famoznog razporeda izbora fiducijara V. kurije, gdje su spojene bile Lubenice sa Orlecom i nakon izbora fiducijara u Krku) — što se baš fanatičarom i prvim agitatorima talijanstva povjerio popis pučanstva i pustilo nieme duše, da nas se u košulji talijanskoga Ćozota prikaže stranom svietu! Doduše obukoše nas u košulje talijanskih Ćozota, ali — gospodine dragi — pozavirite u našu crkvu, u naše kuće, pa ćete čuti, kako ti ljudi medju sobom govore, kako im se prodiče i kako isti Bogu slavu pjevaju; promotrite im nošnju, običaje — lica, pa ćete u tren oka dobiti posve drugu sliku pred sobom, drugi značaj, negoli Vam za to daju „popisači". Dosta! Idemo da vidimo, hoćeli se koji poskrbiti, da se zakon vrši kao zakon.

Iz Kastva pišu nam 10. t. mj. Eto napokom pobiedilo je pravo i pravica. Nakon tolikog zatezanja, dangube i utoka, konstituiralo se teda negda občinsko zastupstvo u Kastvu dne 4. t. mj., dakle ravno nakon pet godina. Da se nije naše občinsko zastupstvo obnovilo nakon trih godina, kako to zakon propisuje, kriv je tomu u prvom redu Krstić, njegove prirepine i njegovi zaštitnici. Kad su se ono u mjesecu decembru 1899 obavili občinski izbori, učinio je proti njim utok na namjestničtvo. Namjestničtvo uvažilo je njegov utok i na naše najveće čudo — uništilo izbore. Razpisali su se ponovno izbori, te se i proveli u mjesecu novembru prošle godine. Puk kastavski, koji jošte pošteno misli, pohrlio je u velikom broju, kako nikada do sada na biralište, te izabrao jednoglasno sa malom promjenom ponovno razpušteno zastupstvo. Tim je najsvečanije protestovao proti sili i nepravdi. Krstić sa svojimi pajdaši nije se usudio vrći se u izbornu borbu. Nu ipak i proti ovoj jednoglasnoj volji naroda, t. j. i proti ovim izborom učinio je utok. On najbolje znade, zašto ga je učinio. Ali ovaj se je put opekao. Namjestničtvo odbilo mu utok kao neutemeljen. I tako moglo se novoizabrano zastupstvo konstituirati i izabrati izmedju sebe občinskoga glavara i savjetnike.

Od trideset izabranih zastupnika, pristupilo ih je k sjednici dvadeset i sedam na broju. Trojica, a medju njima i veleuč. gosp. prof. Vjekoslav Spinčić, opravdali su svoju odsutnost. Gosp. Spinčić u svojem pismu, koje se pročitalo na sjednici, žali, što ne može da bude prisutan tako svečanom činu, jer zadržan kao državni zastupnik u Beču, te pozdravlja novo občinsko zastupstvo bodreć ga na požrtvovno i nesebično djelovanje na korist i prospjeh prostrane naše občine, a ujedno obećaje, da će i on, u koliko mu sile dopuštale budu, ići s njima ruka o ruku.

Od strane carske vlade bio je prisutan politički komesar gosp. Schmidt-Zabierow. Predsjedao je kao najstariji član po godinah gosp. Bačić Ivan iz Jurčićeve. Izabralo se ponovno glavarem velevriednoga i velezaslužnog gosp. Kažimira Jelušić, a občinskimi savjetnici sliedeću gospodu: Dukić Frana, Kinkela Vjekoslava, Vlah Ivana, Lučić Antona, Grbac Ivana, Afrić Antona, Trinajstić Mata, Frlan Vjekoslava i Sinčić Vjekoslava.

Netom se doznalo za onaj izbor, okitiše se mnoge kuće u Kastvu-gradu zastavami a na starom gradu uzeše gruvati mužari, da najave širom Kastavšćine veselu ovu zgodu, naime pobjedu glavnu nad prodanci i zapeljanci. I njekuda po občini izvjesilo se zastava, a pucalo se iz mužara takodjer kod Belići, Šmogori i drugud.

Iza sjednice sakupilo se novo občinsko zastupstvo sa više občinara i župana u „Narodnom Domu" na skupni objed, gdje se je tekom istoga izreklo više prigodnih govora i nazdravica. Večer pako osvanuo je grad-Kastav kao dogovorno sav razsvjetljen, da ponovno sjeti Kastavšćinu na veliku radost i svečanost, koju se onaj dan slavilo i da podsjeti občinare, kako se slogom puka može uspješno vojevati proti prodancem, novcu i nasilju. Samo Bog, sloga i ljubav nek nas ni u buduće ne zapuste, pak će naši neprijatelji roda i jezika napokon uviditi, da se proti volji puka ne može ništa poluditi, te će povući i se rogove i zapustili ovu našu liepu grudu zemlje, o koju su si već mnogi zub skrišili. Dao Bog, da to čim prije bude. Novomu občinskomu zastupstvu pak polažemo na srce živu želju svih čestitih občinara, da nastoji i gleda ravnati našom prostranom občinom sdušno, savjestno, požrtvovno, da se tako podigne uzprkos svim napadnjem i rovanju i gospodarski i duševno i tjelesno. Bože daj!

Franina i Jurina.

Fr. Ma, ča se oni debeli trubilo u Marčani miša po svuda i svakamo nos zabada.

Jur. Eh, ča češ; Marčanci su odveć dobri ljudi, ali da bi on s drugima čerišnje zoba bi zna kud je put u Furlaniju.

Fr. Ma ča po telegrafu, ali po vaporu od mora?

Jur. Ti sulacaš danas s namom, ali znaj da „onji bel balo štufa".

* * *

Fr. Ma da se nekemu va Lovrane brageše tresu!

Jur. Ča od zimi al od straha?

Fr. Joh ni od zimi ne zač ga mrzli pot poleva.

Jur. Morda on....?

Fr. Ma jušto ona kolumbina.

* * *

Fr. Ala ma su se nažerali niki talijanaški fiducijari na dan balotacioni va Poreče.

Jur. Kako ti to znaš?

Fr. Zač ni ostalo nič onim, ki su za njimi prišli.

Jur. Ki ti j' pak to povida?

Fr. Vero se je tužila oštarica, da bi bili i nju požerali onako veliku i debelu — da j' riba.

Jur. Ča češ, oni gladuhi se neprodaju za nič.

Fr. Sram ih bilo Boga i ljudi.

Jur. Ma si nem, češ, da se blago kega srami!

P. n. gg. predplatnicima!

Prosliedjujemo i danas prilagati p. n. gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko po izmaku tog roka ne namiri duga, obustavljamo mu list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Carovinsko vieće imati će praznike do sriede-pepelnice. Ono zasjeda tekar osam dana, te je u tom roku izabralo predsjedničtvo i prihvatilo predlog njemačkoga zastupnika Bärnreithera, da se odašalje caru i kralju zahvalnica na prieštolni govor i obećanje, da će carevinsko vieće marljivo raditi.

Izbor predsjedničtva obavio se je prije i mirnije nego li se je to moglo očekivati; isto tako riešeno je nagle pitanje o adresi, kojom se je imalo odgovoriti na prieštolni govor. Jedna i druga činjenica mogla bi zavesti neupućene krugove, da je to dobar znak i da imade mnogo nade, da će parlamenat u istinu brzo i naglo poslovati. Neima dvojbe, da bi sve stranke htjele, da se u carevinskom vieću uzpostavi nekadašnje redovite i mirne odnošaje i da se dade državno zastupstvo na ozbiljan i uztrajan rad, nu napetost, i nepovjerenje, koje vlada medju njimi, neće dopustiti, da se ta občenita želja u život dovede. Vlada će nastojati, da spravi što prije pod strehu takozvane državne potrebe, i to u prvom redu državni proračun, ali tuj nastaje pitanje, hoćeli stranke htjeti dopustiti, da se taj proračun razpravi prije nego li njihovi prešni predlogi, kojih imade sila božja. K tomu pojavilo se i novo pitanje jezikovno u samom carevinskom vieću, t. j. pitanje imadu li se interpelacije i predlozi čitati i u nenjemačkom jeziku, ili samo u njemačkom, ili u ovom kao prevodu i u onom, u kojem su podnesene. To bi moglo dati prvi povod sukobu izmedju njemačkih i slavenskih stranaka.

Dne 14. t. mj. bijahu kod predsjednika načelnici njemačkih klubova, da se dogovore o zahtjevu, da se čita u parlamentu nenjemačke podneske u originalu. Njemački kolovodje izjavili su se proti takvom čitanju — jer da je bio sve do nedavno običaj, da se sve čita njemački. Kasnije dogovarao se je predsjednik i sa zastupnici dr. Ivčevićem i dr. Šusteršićem, koji se izjaviše za čitanje podnesaka i u nenjemačkom jeziku. Predsjednik Vetter kazao je, da će on pošto se nemogu u tom pitanju složiti Slaveni i Niemci, o tomu odlučiti s predsjedničke stolice.

Nekoje bečke novine doniele su viest, da će ministarstvo Koerberovo odstupiti prije Uzkrsa, jer da ono neimade nade, da bi moglo postići u sadašnjih okolnostih kakav uspjeh. Vlada je nastojala sklomiti većinu zastupnika, da se odustane od prvog čitanja podnesaka ili predloga, čim se gubi mnogo vremena, nu Česi uzprotiviše se žestoko tomu zahtjevu.

Češki klub se je konačno konštituirao izabrav predsjednikom dra. Pacaka a podpredsjednici dra. Stransky-a i dra. Brzorada.

Crna Gora. Knez Nikola poslao je kralju Aleksandru vrlo srdačnu sažalnicu zbog smrti njegova otca razkralja Milana.

Srbija. Proti svakom očekivanju kralj Aleksander nije došao posjetiti svoga umirajućeg otca niti poslije smrti ili k sprovodu. Nakanjenom posjetu protivila se kraljica Draga i po njoj nagovoreni ministri. Srbski dvor i vladajuće krugove ogorčala je odluka pokojnoga kralja, da se pohrani njegove smrtne ostanke izvan Srbije. Razkralj Milan izrazio je želju pismeno njeg. veličanstvu, da se pohrani njegove kosti u kojem samostanu Sriema. Iz Biograda dolazi viest, da se je srbski dvor ponovno obratio u Beč molbom, da se dopusti prenesti mrtvo tjelo kralja u Srbiju. U Beču da nehtjedoše na to pristati i radi toga da nije došao kralj Aleksander k pogrebu svoga otca ni u Beč ni u Krušedol. To bi imao biti novi povod Srbiji, da se još većma odalji od Austro-Ugarske i da se što čvršće veže uz Rusiju.

Sprovod kralja Milana bijaše upravo sjajan. Bečki dvor izkazao je pokojniku sve časti, koje idu mrtvoga vladara. Kod sprovoda sudjelovalo je množtvo četa a prisustvovao je car i kralj, više nadvojvoda i najviši civilni i vojnički dostojanstvenici.

Bugarska. Bolest kneževića Borisa, bugarskoga prieštolonasliednika, krenula je na gore. Iz pošaline i grlene bolesti

---

zumiti, da mi iščemo naše pravice! Nu lako da bi bilo samo to, ali još se najde onakovih tipi u našem narodu ki sebe i svoga brata prodaju našim najvećim protivnikom, talijanom. Gledajte samo ča delaju sad u ovo vrime sa popisivanjem pučanstva ali anagrafima? Oni nas zapisivaju sve za talijane, a do niki dan i Rici je bija slovinac. Ljudi Božji, otvorite jedanput oči i vidili ćete da nismo bolje neg u Kini.

Ča oni niškoristi od Krstića ni pravi jedan Li-čun-čan. Oni ki onako grdi u onom smradnom svom šoju naš narod, naš jezik, naše sve? I još se najde onih trubili ki mu viruju, a mež tima su i niki Kavranci. Ljudi, nemojte se kajati, kad bude već kasno! Slušajte staroga Tarafinu ki govori ovako: „Dok sam ja držati ću čvrsto za moj narod, kad ne bude mene će moj sin, a kad on umre naručiti će jopet svomu sinu i tako mora hoditi vajk naprid". Bog te poživi, moj starče, nikad više nebudemo onako mladi, kako i kad smo skupa ovce u Raši čuvevali.

Balota iz Raše.

razvila se plućnice, te bijahu pozvani k mladomu bolestniku prvi liječnički vještaci.

Nedavno imenovano bugarsko ministarstvo pod predsjedničtvom Petrova, dalo je jurve ostavku, jer da se nisu izpunile vladine nade, koje je stavljala u netom obavljene izbore. Vlada je držala, da će novi izbori razjasniti zamršeni položaj, a kad tamo dogodilo se skroz protivno. Odkad kneževina obstoji, da nebijaše toliko stranaka i toliko razciepkanosti u javnom mnienju koliko sada.

Rusija. Ruski listovi pišu nepovoljno u pokojnom razkralju Milanu, koji da je bio sliepo orudje bečkih i pestanskih vladajućih krugova. Ti se listovi nadaju, da će sada Srbija, pošto ju je providnost oslobodila Milanovih spletaka, udariti svojoj politici čisto narodni, slavenski pravac i da se neće dati uplivati od neprijatelja svojih i protivnika Slavenstva.

U Kievu uapsilo je redarstvo više sveučilišnih djaka radi buntovničkih spletaka. I medju petrogradskim djačtvom da se opaža neko vrienje, te bi i tamo moglo doći do nemira, ako tomu redarstvo na vrieme nestane na put.

Njemačka. Iz Berlina javljaju, da će poslati njemačka vlada u Petrograd u posebnom poslanstvu generala Werdera, koji je bio u ruskoj priestolnici od god. 1892 do 1895. njemačkim poslanikom. Knžu, da će taj general imati zadaću, da razjasni ruskoj vladi držanje cara Vilima u Englezkoj, te da odstrani napetost, koja vlada izmedju ruskoga i njemačkoga dvora radi dogodjaja u Kini.

Španjolska. Proglašenje obsadnoga stanja u većih gradovih Španjolske uplivalo je u toliko na gradjanstvo, da se je ono konačno primirilo.

Italija. Novo ministarstvo, komu je na čelu Zanardelli položilo je dne 14. t. mj. u kraljeve ruke prisegu. Talijanski opozicijonalni listovi proriču novomu ministarstvu kratak život.

Pokrajinske:

Imenovanja u sudbenoj struci u Primorju. Ministar pravosudja imenovao c. k. sudbenoga prislušnika g. dr. Lazara Lucića sudbenim pristavom u Voloskom i sudbenoga prislušnika g. Ivana Calogiorgio pristavom kod zem. suda u Trstu.

Premjestio je c. k. sudbenoga pristava g. M. Hrovatina iz Podgrada u Sežanu i c. k. sudbenoga pristava g. K. pl. Pratia k zem. sudu u Trst.

Iz Premanture. Na vjenčanju g. Ante Iveše sa gospojicom Mikicom Slipčević u subotu dne 16. tek. sakupilo se za družbu sv. Cirila i Metoda iznos K 5·10, i predalo puljskoj podružnici.

Krzmanje radnika „Stabilimento tecnico" u Trstu. Već teče drugi čedan, što krzma jedan dio radnika u brodogradnji „Stabilimento tecnico" u Trstu radi toga, što je ravnateljstvo pozvalo talijanske radnike iz Genove, premda neće imati domala posla ni domaći radnici one struke.

Ravnateljstvo onog poduzetja, mjernici, obrnički nadzornik i sva židovska štampa u Trstu, zauzela se je za radnike iz Italije nastojeć sklonuti domaće radnike, da popuste i da odustanu od krzmanja. Nu sve prošnje i grožnje ostše bez uspjeha; domaći radnici neće da popuste i tako bijahu radnici iz Italije prisiljeni vratiti se u domovinu — bogato nadareni od ravnateljstva i demonstrativno praćeni do kolodvora od tršćanskih obrezanaca.

Potres u Trstu. Dne 16. t. mj. u 9·6 sati na večer ćutilo se neznatan potres u Trstu. Jednak potres ćutili su i u nekojih mjestih Kranjske.

Krstićevac kažnjen. Neki Lizio Sušan — Ivak iz sela Frančići, županija Pobri bio je odsudjen na Voloskom na 30 kruna globe i 10 kruna troškova radi toga, što je bio uvriedio nekoga gospodina na sastanku u Mihotićih. Taj Sušan — Ivak jest žestok pristaša talijanskoga plaćenika Krstića i desna ruka glasovitoga Žukvarića.

Za družbu sv. Cirila i Metoda, poslao na naše uredničtvo g. Vlad. Olivini iz Senja K 20, sakup. kod krštenja Zlatice kćerke g. Jure Krmpotića, prigodom zdravice g. dr. Vlahovića, a na predlog A. Bronzinija. — Za istu svrhu poslao g. Ivan Grbac iz Nerežina K 12·80 sakupljenih na piru g. Josipa Mavera iz Belej na Cresu, što je sakupila nevjesta Ankica Valentić nakon zdravice g. J. G., u kojoj je ocrtao tužno stanje istarske sirotinje te izrazio želju, da naša družba podupre kakovom školicom i napredak hrvatstva na Cresu.

Svrzikapa. U Trstu izlazeći list „Avanti", koji zadaje trista jada tamošnjim židovom i lažiliberalcem, piše posljednjih dana, da je poznati kolovodja talijanskih socijaldemokrata Carlo Ucekar, rodom i starinom Slavenac, prionuo uz talijansku radikalnu stranku i da je još samo po imenu socijalista. Mi smo već davno znali, da je Učekar u prvom redu Talijan, a u drugom tekar socijalista; znali smo nadalje, da on mrzi nas Hrvate i Slovence, kao što i svi tršćanski židovi, što nebi smielo biti kad bi on u istinu bio pravi medjunarodni socijalista. Radi toga nam je drago, što mu je „Avanti" skinuo koprenu sa lica i što ga je opisao i ocrtao kao pristašu tršćanskih židova, bogataša i kapitalista.

Iz Oprtlja nam pišu: Popis se kod nas obavio onako kako to Talijani znaju obaviti. Za jezik se nije ni pitalo, već se pisalo onako, kako se gospodi bolje činilo. U Zrenju se prigovorilo sa strane naših, kako je prebrojni komesar ili povjerenik pred deset godina lopovski postupao, upisav za Talijane skoro sve Hrvate, dočim ima samo 5—6 obitelji gdje se talijanski govori, pa se izreklo nadu, da se tako neće ove godine dogoditi. Taj povjerenik je odvratio: e cosa non savemo noi altri come che parlè, ma la carta se lassa sriver ela xe muta (zar mi neznamo kako govorite, al papir se pušta pisati i šuti). Taj će papir i sada šutiti. Naši su ljudi prijavili poglavarstvu kako se u Zrenju govori. Idemo da vidimo hoće li ono skrbiti, da onaj niemi papir progovori gdje je istina i gdje je laž!

Imali smo ovdje i c. kr. komesara, koji je došao pregledati radnju popisača, pošao je i u sela, al znate u koja? Nije pošao ni u Gradine ni u Brda, da vidi koliko je škovano novih Talijana, nego je pošao u Žuline, u Barjake i u Šaliće, gdje su bili svi popisani kako Hrvati, da studira jesu li ovo Hrvati ili Slovenci. Koliko li, Bože, očinske brige, da ne bi brat okrao brata! Dao njim je pročitati članak iz jednog ljubljanskog lista i članak „Naše Sloge", pa kad su ljudi ovu razumili bolje, zaključio je, da su zbilja Hrvati. Nego to opet nije bilo pravo občinskom tajniku, koji je opazio, da ovi ljudi razume najbolje „Pravu Našu Slogu" i da su oni za to „slavofilirci! To izpitivanje je trajalo blizu dvie ure i mi, bogme, neznamo kako će biti unešeno na onom papiru „koji se pusti pisati i šuti". Medjutim oni drugi papiri napisani u Gradinjah, u Cotićih, u Pavletićih, u Divlotih itd. su „šutili" i oni neće nikomu kazati, kad jih nepita, jesu li Talijani svi oni, kojim se zapisalo, da njim je talijanski občevni jezik. To vam je kontrola vladinih odaslanika!!!

Iz Buzeta nam brzojavljaju, da su tamošnji Talijani c. kr. kotarskomu sudcu nedelju u večer polupali kamenjem prozore.

Iz Livada. Javljaju od tamo, da će se u nedjelju dne 24, u 3 sata poslije podne blagosloviti škola družbe sv. Cirila i Metoda.

Iz Barbana nam pišu 12. t. mj. Eto Vam g. uredniče rukoviet novosti iz ovog gnjezda, u kojem se rodiše slavni muževi u staro doba, dočim se današnji dan radjaju odpadnici, šarenjaci i njihove podrepnice.

Naše slavno mjesto broji po zadnjem popisu pučanstva 203 obitelji, od kojih je većina hrvatska, ali se jih takvimi priznaje samo kakva desetorica, izuzam naše čestito pučanstvo u četirih podobćinah. U ovom selu stanuje samo 6 pravo talijanskih obitelji, i to tri Cleve (to su starinom Krnjeli) Defranceschi, Luch i Manzin, dočim su polatalijančeni Miletichi, Gergorovichi, Ivanossichi, Radale itd. itd. Ovi se dakako sile govoriti talijanski, ali tako lošo, da i pseto zalaje, kad ih čuje. Mnogim mladjim nezna ni danas majka talijanski a nekojim nosi i danas otac benevreke i klobučić.

Ti novopečeni talijančići vode u našem selu prvu rieč vazda i svuda, premda su u ogromnoj manjini u našoj občini. To su Vam većinom vikači i grditelji svega, što nije talijansko. U vrieme zadnjih izbora odlikovali su se ti naši florentinci divljom vikom i biesnim urlikanjem: viva Istria italiana! Viva Bennati! fui Croati! m....ai Croati! itd. itd. kako već znadu ti potomci slavne krnjelsko-šarenjačke kulture.

Naši šarenjaci i krnjeli zaboravljaju, da su ovamo došli goli i bosi i da sve ono što imadu danas, bijaše nekoć hrvatskih seljaka. Izmedju njih imade živih i danas, koji su se lizali pokojnomu Dobrili u Poreču, Puli i ovdje kad su stogod od njega trebali. Ali sada zaboravište na sva njegova dobročinstva i na sve njegove usluge; danas im je mrzko i njegovo ime, kao što smo im mrzki i mi, koji se dičimo hrvatskim materinskim jezikom. Sramota pada svakako na njih — jer se pokazuju nezahvalnimi, podlimi i bezsramnimi.

* * *

Ovdje se gradi već tri godine cesta izmedju Barbana i Labina i za sve to vrieme sagradjeno je te ceste jedva 2½ kilometra. Kod te gradnje zaposleni su navedeni vikači i Bennati-evi agitatori, dočim je našemu poštenomu seljaku težko doći tuj do zaslužbe. Gradnju nadziru takove osobe, koje nedadu blizu našemu čovjeku. Bude li se ta cesta ovako naglo gradila, nadamo se, da će biti gotova god. 1913.

Mjeseca septembra 1900. molio je naš čestiti Pavao Špada (koji neima posjeda ni kuće, a valja mu uzdržavati četvero nejake djece) mjernika Talijana, da mu dade malo radnje kod te ceste, ali čovjekoljubivi gospodin odgovorio mu je na molbu, da neka radi čim prije pokoru radi njegovog hrvatstva, da radnje neće dobiti dok se nebude izkazao zaslužnim za talijanstvo, dok nebude za Talijane glasovao i svoje istomišljenike za talijanstvo predobio.

Mjeseca novembra 1900. pridružio se je naš Pave nekim Labinjanom kod gradnje ceste od samih 12 metara, ali kad ga je opazio na djelu rečeni mjernik, naskočio je na njega ružno, dočim je drugi talijanaš zabljevao od Labinjana, da odmah Špadu oljeraju, što ovi nedozvoliše dok se posao nesvrši.

Mi pitamo ovim gospodu u Poreču, navlastito g. Clevu, je li to pravo i pošteno, da se za radnje tjera domaćega siromaha jedino radi toga, jer neće da izda svoj rod i jezik i jer hoće, da sačuva svojoj djeci pošteno ime? Zar se ona cesta gradi krnjelsko-talijanskimi novci ili žuljevi svega pučansta Istre i podporom države, kojoj dajemo i mi porez u krvi i novcu? Na svojem posjedu i za svoj novac može svatko činiti što hoće, ali na javnoj radnji i sa novcem čitavoga puka, nečini se tako — slavna krnjelsko-šarenjačka gospodo?

* * *

Slavna talijanska gospoda u slavnom Poreču naručila su svomu plaćeniku Cherstichu, da šalje i simo onaj svoj bljutavi list, da i ovdje sliepi, vara i muti. Naš prvi občinski savjetnik Verbanaz i neki bogati benevrekar dobivaju onu smradnu krpelinu, koja nije vriedna, da ju pošten čovjek ni blatnom nogom od sebe rine. Čudimo se kako može netko u ruke primiti list stvora, koji je pogazio poganom nogom sve, što mu je jednom milo, drago i sveto bilo. Onim koji onu krpu čitaju, može se liepo kazati, da nisu ni bolji ni gori od onoga, koji ga piše i sastavlja. Na njih se može uporaviti poznata naša poslovica, da par para u crikvi najde. Na čast im bilo!

Iz života pok. kralja Milana. Nesretni razkralj Milan rodio se je u malenom mjestu Rumunjske; odgojen bijaše u Parizu, vladao je i stanovao najdulje u Srbiji; umro je u Beču i sada počiva u Hrvatskoj t. j. u Krušedolu.

Družtvene:

Čitaonica „Danica" u Lovrana na godišnjoj glavnoj skupštini 6. pr. mj. izabrala je u odbor za nastalu godinu gg. Ivana Turčić kao predsjednika, Josipa Tominić tajnika, Mihovila Hajdinger blagajnika.

Glavna skupština čitalačko-pjevačkoga družtva „Slavec" u Riemanjih, obdržavana dne 2. t. mj. izabrala je sliedeće članove u novi odbor: predsjednik Ivan Žuljan; podpredsjednik Mijo Berdon; tajnik Rudolf Pregare; blagajnik Petar Kuret; odbornici: Lovro Berdon, Josip Kuret i Juraj Pregare. Poslije skupštine razvila se je živahna zabava uz miloglasnu pjesmu, nedužnu šalu i veseo razgovor. Medju članovi i prijatelji sabrana je svotica od K 5·20 i to polovica za istarsku a polovica za tršćansku (slovensku) družbu sv. Cirila i Metoda.

Glavna skupština pjev. družtva „Zrinjski" u Dekanih. Od tamo pišu nam, da je tamošnje pjevačko družtvo „Zrinjski" obdržavalo prošloga čedna svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu, kojoj je prisustvovalo oko 40 članova. Nakon predsjednikova pozdrava izviestio je družtveni tajnik skupštini o djelovanju družtva tečajem prošle družtvene godine. Tečajem godine ustrojio se je uz muški zbor, takodjer mješoviti zbor, koji broji 54 člana. Družtvo je sudjelovalo kod domaćih zabava, u bližnjoj i dalnjoj okolici kano u Marezigah, Cezarih, Pobegih, sv. M. Magdalenia kod Trsta itd.

Na prvoj družtvenoj zabavi sudjelovalo je preko 200 domaćih i tudjih pjevača iz bliza i daleka.

Družtveni tajnik izviestio je, da je družtvo imalo preko 1100 kruna u prometu i da mu je ostalo u blagajni koncem godine 120 kruna.

Konačno bijaše izabran novi odbor i to g. J. Bulnić predsjednikom; g. I. Gregorić podpredsjednikom; g. Augustin Mahnić tajnikom; g. J. Toškan blagajnikom; odbornici: gg. I. Štefančić, J. Štefančić i I. Toškan-Pek.

Iza toga zahvali se predsjednik na povjerenju i zaključi skupštinu, nakon čega se je razvila srdačna zabava, kod koje je sudjelovao mješoviti zbor i na kojoj bijaše izrečeno više poletnih zdravica, kano primjerice ona vladiki Strossmajeru itd. Kod te zabave nezaboravište redoljubi ni na istarsku sirotinju na gimnaziji u Pazinu, za koju nabraše gospodja Kuretova i g. Mahnić K 10. Zahvaljujuć se srdačno dičnim našim Dekancem, želimo im, da bi njihov „Zrinjski" uviek napredovao i da bi se u svakoj prigodi sjetili siromašnih djaka hrvatske gimnazije u Pazinu.

„Matica hrvatska" razpisuje iz zaklade grofa Ivana N. Draškovića književni natječaj za nagradu godine 1901., koja iznaša osamnaest stotina (1800) kruna.

U smislu oporuke zakladatelјeve od 10. decembra god. 1855. točke C. imade se kod dopitivanja nagrade osobito na to paziti: „da se od natječućih se rukopisa prednost dade onomu, koji je kadar najviše doprinieti k pravoj pouci puka o praktičnim predmetima, te time unapriediti njegovo duševno i materijalno stanje.

Kod dopitivanja nagrada neće se ipak gledati samo na absolutnu vrstnoću spisa, nego se nagrada može dopitati i onomu spisu, koji prema sadašnjemu stanju hrvatske književnosti zaslužuje u njoj odlično mjesto, i vrstan ju je podići".

Ciela nagrada dopitat će se rukopisu samo takovomu, koji uz svoju absolutnu vrstnoću iznosi bar petnaest tiskanih araka; — ako iznosi manje, dopitat će se razmjerno manja nagrada. Ako ne bi bilo valjana izvornika, tad će se i prievodi vrstnih proizvoda stranih literatura razmjerno nagraditi.

Rukopisi, čisto i čitljivo od tudje ruke pisani, imadu se bezimeno sa naznakom imena piščeva u posebnom zapečaćenom omotu najkašnje do 31. decembra g. 1901. podnieti „Matici Hrvatskoj" na ruke njezina tajnika. Kasnije stigli rukopisi, kao i oni, koji ne odgovaraju svim uvjetima natječaja, ne će se uvažiti.

Piscu, komu bude nagrada dopitana, ne će se ona izplatiti u smislu oporuke točke H. odmah, nego tekar onda, kad djelo svoje „Matici Hrvatskoj" podastre tiskano.

Listnica uredničtva i uprave.

G. M. Trst. Uredismo prema Vašem pismu, te je time za Vas namirena predbrojba za god. 1901. a za g. oca za 1900. Živili!

F. S. Raymond Cal., Nord-Amerika. Sa pošiljkom od 2 dolara (K 9·40), namirena je predplata do 1. decembra 1901. Pozdrav Vama i ostalim zemljacima!

Javna zahvala.

Prigodom mog ustoličenja primio sam od raznih osoba brzojavnih i pismenih čestitaka. Dok se ovim svima najsrdačnije i najtoplije zahvaljujem, molim Tvorca neba i zemlje, da me pokriepi i ojači u mojoj dušobrižničkoj službi, e da se tako uzmognu izpuniti svekolike njihove plemenite želje.

Kornić, dne 13. veljače 1901.

Pop Frane Pavao Volarić,
kurat.

Prsni čaj sa „Ućke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

POZIV

na redovitu

GLAVNU SKUPŠTINU

„Posujilnice i kranilnice u Kopru",

uknjižene zadruge z neomejenim poroštvom,

koja će se obdržavati u Kopru, u zadružnim prostorijama (Contrada S. Biagio, broj 338),

u četvrtak, dne 7. marca t. g.

o 10. uri prije podne sa slijedećim dnevnim redom:

1. Izvješće o djelovanju zadruge u god. 1900.
2. Odobrenje računa za g. 1900.
3. Privoljenje nagrada članovima upravnoga odbora.
4. Razdioba čistoga dobitka.
5. Izbor upravnoga odbora za godinu 1901.
6. Izbor nadzorstva za g. 1901.
7. Eventualni priedlozi.

Opaska: Da glavna skupština može stvarati pravovaljane zaključke, mora po § 30. zadružnih pravila biti prisutan najmanje četvrti dio zadrugara.

U Kopru, dne 16. februara 1901.

Odbor posujilnice i hranilnice.

Veliki mjesečni marvinski **sajam**

za

svakovrstnu trgovinu

u

Hrpeljah

(Istra)

obdržava se već 3 godine svakoga

2. dana u mjesecu

(ako u taj dan pada svetak, tada u slieđeći radni dan) sa podpunim zadovoljstvom kupaca i prodavaoca. — Hrpelje nalazi se u vrlo ugodnim željezničkim svezama sa Trstom, Istrom, Goričkom, Kranjskom itd., pa time nečini nikakovih zaprieka dovažanje i odvažanje marve.

Slavnom se občinstvu preporuča

Predsjedničtvo.

Javna zahvala.

Velečastnom svećenstvu i svim Bašćanom i znancem, koji su dne 13. t. mj. našu neza boravnu kćer, dotično sestru i nećakinju

K A T A R I N U

sproveli do hladnoga groba ili inače svoju sućut izkazali, izrazuje svoju harnrst

u Baški, 15. veljače 1901.

Tugujuća obitelj Premuda.

J. Pserhofer-ove odvodne kruglјice

mnoga su već desetgodišta posvud razprostranjene, te imade malo obitelji, gdje bi manjkalo to lahko i blago djelujuće **domaće sredstvo**, koje preporuča občinstvu mnogo liečnika kod zlih posliedica **slabe probave i tjelesnog zatvorenja.** Te kruglјice, koje su takodjer poznate pod imenom **Pserhofer-ove kruglјice** ili **Pserhofer-ove krv čisteće kruglјice**, stoje: **škatulјica sa 15 kruglјica 21 nvč., 1 zamot sa 6 škatulјica 1 for. 5 nvč.**; pošalje li se novac prije, stoji pošiljka prosto poštarine: **1 zamot 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zavitka 3 for. 35 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. Priložen je naputak glede uporabe.**

Jedina proizvedaja i glavno odpremno skladište

J. Pserhofer-ova ljekarna

Beč I., Singerstrasse 15.

Moli se, neka se traže izrično „J. Pserhofer-ove odvodne kruglјice"

i paziti na to, da imade napis na poklopcu svake kutije na naputku o uporabi upisan podpis **J. Pserhofer** i to sa **crvenim** pismenima.

Balzam proti ozeblinam od J. Pserhofer-a. 1 lončić 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

J. Pserhofer-ov sok iz sukog trputca razsliunjući, 1 staklenka 50 nvč.

J. Pserhofer-ov balsam proti gusi, 1 staklenica 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

Stoll-ovi Kola-preparati izvrstno kriepilo za želudac i živce, 1 litar Kola-vina ili elikzira 3 for., ½ litre 1 for. 60 nvč., ¼ litre 85 nvč.

J. Pserhofer-a gorka želudačna tinktura (prije nazvana životna esenca). Lahko razteplјujuća ljekarija, učinka pobudjujuća i kriepećeg na želudac kod zaprieka probave, 1 staklenka 22 nvč., 1 dvanaestica staklenka 2 for.

J. Pserhofer-ov balsam proti rasam, 1 staklenka 50 novč.

Tannochinin-pomada J. Pserhofer-a, najbolje sredstvo za rastenje kose, 1 zaklopica 2 for.

Ozdravljujući melem za rane pok. prof. Stendel-a, 1 lončić 50 nvč., pošiljka prosto poštarine 75 nvč.

Švedska čistaća sol A. W. Bulrich-a, dobro sredstvo proti slaboj probavi, 1 zavitak 1 for.

Izim navedenih preparata, jesu na skladištu svi tu i inozemski ljekarnički specijaliteti oglašeni u austrijskim novinama, te se dobave svi predmeti, kojih možda nebi bilo u skladištu, na zahtjev točno i najcjenije.

Pošiljke po pošti izvršuju se najžurnije, priposlav prije novac, veće naručbe poštnim pouzećem.

Pošalje li se prije novac (najbolje sa poštnom napatnicom), to je poštarina mnogo manja nego li kod pošiljaka sa pouzećem.

Ljubljanska kreditna banka u Ljubljani

Špitalska ulica br. 2

preuzimlje prijeve za nakupovanje **fundiranih, ili pari plativih 4½% obligacija dioničkog družtva ugarskih lokalnih željeznica**, do uklj. 22. t. mj. po originalnom tečaju **95%**.

Prijave će se u podpunoj mjeri uvaživati po mogućnosti i dok traje zaliha, te se vrednostni papiri predzimaju do 15. marca t. g.

Navedene obligacije ukamaćuju se na temelju navedenoga tečaja **po 4⁷/₁₀%**, te se putem izžrebanja povrate u nominalnoj vriednosti. Izžrebane obligacije sa dospjelim kuponima unovčimo mi u Ljubljani, kano takodjer sve veće banke tu i inozemstva, bez svakog odbitka poreza i troškova.

Nenadkriljivo sredstvo proti bolestim želudca i probavila

jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu" K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje teka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, glavobolj, grčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini surišnim svaki drugi prašak, osobito poslie prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih biljnskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih lјekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Cieua bočice **1 kr. 40 fil.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne „k crnom orlu" K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.**

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih nekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900.

Medcotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj lјek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje lјekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosele bio primoran razne lјekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih lјekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.

Dr. Rudolfo Slumpf.

Radu prilike smatram zgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne lјekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle, nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih lјekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Slijepana pl. Frankvić,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrebljava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčanju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Broj 16. U Puli, dne 22. febrara 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. plaćaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napotnicom ili polož. listom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pozor!

Tko ne bude primio budući broj, tomu je list radi nepodmirenja duga ustavljen.

Uprava „N. Sloge".

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Kako je došlo do hrvatsko-slovenskoga kluba u zastupničkoj kući carevinskoga vieća.

Po prilici 20 godina bili su zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda na carevinskom vieću u „klubu konservativaca" ili Hohenwart-ovom klubu" zajedno sa njemačkimi konservativci.

Prilikom otvorenja carevinskoga vieća godine 1891. nastojali su njeki zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda, da se svi zastupnici toga naroda združe u samostojan klub, te se tako rieše tudjinskih spona.

Većina njih, kojih predstavnici su već prije bili na „konferencah" u Beču, bila je proti tomu, a petorica njih izvukli su se izpod jarma Hohenwartova kluba, u kojem njim bijaše sputana sloboda rada, i ustrojili svoj doista malobrojni „pravaški klub".

Za vrieme koalicije izašlo je iz Hohenwartova kluba još deset hrvatsko-slovenskih zastupnika, te su ustrojili svoj hrvatsko-slovenski klub sa šest Hrvata i četiri Slovenca, dočim su ostali Slovenci ostali i nadalje u Hohenwartovom, odnosno konservativnom klubu.

Poslie obavljenih obćenitih izbora 1897. bila je obćenita želja hrvatskoga i slovenskoga naroda, da se njegovi zastupnici ujedine, i to u hrvatsko-slovenski klub.

Njeki njih, naročito dr Šusteršič, došav već prije u Beč, mislili su drugačije. Govorilo se je o osnovanju njeke sveze sa konservativnimi Niemci. To nije išlo valjda stoga, jer su ti Niemci ustrojili svoju „Katholische Volkspartei". Dr. Šusteršič nije htjeo čuti o hrvatsko-slovenskom klubu; on je zasnovao „kršćansku slovensko-narodnu svezu" ili „Christlicher slavisch nationaler Verband". U taj „Verband" mogli su, kako ime kaže, ustupiti svi kršćani narodno čuteći slavenski zastupnici. Ustupili su samo hrvatski i slovenski, te 8 rusinskih iz Galicije, 1 češki iz Moravske.

Interesi, koje su zastupati imali, bili su preraznoliciti, i poslovanje bilo je spojeno s potežkoćami. Vodstvo se je tako uredilo, da se je načelnik mienjao svakoga mjeseca, jedan put Slovenac, drugi put Hrvat, treći put Rusin.

Kod svezinih razprava rabilo se je najviše njemački jezik. Ipak je njekako, bar formalno išlo, naročito od onda odkad je konciliatni Povše zastupao Slovence u načelničtvu.

Prošli su izbori za carevinsko vieće koncem 1900. i početkom 1901.

Dr. Šusteršič njekoliko dana prije otvorenja carevinskoga vieća putovao je u Beč, Gradac i drugamo. Organ stranke kojoj u Kranjskoj pripada, pisao je, da se snuje mnogobrojni slavenski klub, i da će slovenski zastupnici „napredne" stranke biti u carevinskom vieću osamljeni; da dakle u onaj „mnogobrojni slavenski klub" neće moći stupiti jedan dio slovenskih zastupnika.

Već to je odbijalo. Jedan čovjek, bilo iz svoje glave, bilo po uputah svojih najbližih drugova, da snuje, usupor obstojavšoj kršćanskoj „slovensko-narodnoj svezi", bez pitati većine njezinih bivših članova, drugi njekakav klub, i da izlučuje iz njega jedan dio njezinih bivših članova!

Za 28. prošloga jenara pozivao je dr. Šusteršič na neobvezatne pogovore u Beč sve hrvatske i slovenske zastupnike osim onih „napredne" slovenske stranke.

To je dvojaki odbijalo.

Dr. Šusteršič je jedan mladjih zastupnika. Sv. pismo nas uči: „Kad si pozvan u družbu, neturaj se na prvo mjesto, nego zauzmi zadnje, da ti možda, kada gospodar dodje, prikaže prvo mjesto". Parlamentarni je običaj, da u zastupničkoj kući, u odborih, u klubovih, dok se ne konštituiraju, vodi prvu rieč najstariji po godinah. Ako je već dr. Šusteršič htjeo preuzeti kakvu inicijativu medju hrvatskimi i slovenskimi zastupnici, onda je mogao najviše umoliti najstarijega zastupnika slovenskoga ili hrvatskoga, da sazove sve zastupnike Slovenaca i Hrvata na pogovor.

Dr. Šusteršič, bilo sam, bilo ovlašten od svojih užih drugova, izlučio je a priori stanovite slovenske zastupnike iz neobvezatnih pogovora samovlastno, bez sporazumka sa većinom hrvatskih i slovenskih zastupnika, i negovoreć o ostalih, koji su imali biti dionici „mnogobrojnoga slavenskoga kluba".

Zadnjih dana jenara vodili su se neobvezatni pogovori, na koje pozvao je dr. Šusteršič sve hrvatske i slovenske zastupnike, osim četvorice slovenskih zastupnika „napredne" stranke iz Kranjske i Goričke.

On je vodio glavnu rieč.

Izjavio je, da svi slovenski zastupnici nemogu u jedan klub, da „slovensko-kršćanski" zastupnici iz Kranjske nemogu zajedno sa trimi „liberalnimi" iz te pokrajine; da se snuje „šira slavenska skupina", u kojoj bi bio veći dio hrvatskih i slovenskih zastupnika i razni drugi slavenski zastupnici, na temelju narodnom i narodno-gospodarskom, i u kojoj bi se poštovalo kršćanska načela.

Na to su oglasili dr. Ivčević, Spinčić, Biankini, dr. Ferri, Perić, dr. Ploj i Robič, njekoji i ponovno, slažuć se sa programom iztaknutim po dr. Šusteršiču, i zagovarajuć svi bud hrvatsko-slovenski bud jugoslavenski klub, u kojem bi imali biti svi hrvatski i slovenski zastupnici, eventualno i dva Srba.

Dr. Ivčević iztaknuo je naročito, da ne govori u ime svoje stranke, jer se nije s njom o tom razgovarao, izriče svoje mienje, da bi rad da se omogući i obojici Srba ustup u klub, i da bi u klubu bili svi Hrvati i svi Slovenci. Ciepajuć se, mi bi ne samo škodili narodu, nego bi se osmješili pred našimi protivnici, naročito Niemci i Talijani.

Na opazku dr. Šusteršiča, da on i njegovi uži drugovi nemogu sa trojicom „liberalnih" iz Kranjske, jer je tako njihova stranka u Ljubljani odlučila, odgovara dr. Ivčević, da je stranka u Ljubljani odlučila za Kranjsku a ne i za Štajersku i druge zemlje.

Spinčić se izreče za hrvatsko-slovenski klub, a proti slavenskoj svezi, kakvu se snuje. Obstoje veliki klubovi zastupnika slavenskih naroda. S njimi, kao i sa svimi zastupnici slavenskih naroda treba, da se medjusobno podupiremo kao samostojna individualnost.

U svezu, kakovu se snuje, nije uputno već za to, što bi odium velikih klubova slavenskih padao na nas, kad bi mi uzimali u svoju svezu one pojedine, koji od njih odpadaju.

K tomu morali bi se, kao prošlih trih godina, služiti njemačkim jezikom. I njegovi prijatelji, veli, s kojimi se je dan prije u Trstu sastao, naručili su mu, da nastoji, da se ustroji zajednički hrvatsko-slovenski klub, te dodali, nek bude makar divljak, ako do te zajednice ne dodje. Narod je poslao i onu trojicu „liberalnih" zastupnika iz Kranjske u Beč, i mi neimamo prava izključivati jih, dok ne bi kao zastupnici radili proti klubskom programu. Na primjetbu dr. Šusteršiča, da je njegova i njegovih užih drugova odluka glede „liberalnih" zastupnika iz Kranjske nepromenljiva, odvrati Spinčić, da bi se možda mogla dati kakva izjava, kojom bi se bacila koprena preko svega onoga, što se je dogodilo izmed obijuh slovenskih stranaka u Kranjskoj. Kršćanska nauka nas uči, da valja, da si medjusobno opraštamo.

Biankini zagovara ime: hrvatsko-slovenski klub, da se i u imenu vidi, koji smo i koga zastupamo. To je tim nuždnije izticati, što se s mnogih strana nastoji izbrisati nam i ime.

Dr. Ferri bi zadovoljan bio, da stupe u klub i dva Srba, al bi valjalo, da priznadu hrvatsko državno pravo.

Perić misli, da baš radi hrvatskoga državnoga prava neće Srbi u naš klub, dočim možemo svi Hrvati i Slovenci, koji svi imademo uz zajedničke interese, takodjer zajedničko državno pravo. Neide mu u glavu, kako se može izključivati iz kluba jedan dio Slovenaca, dočim se pripušta ustup drugih Slavena, i dočim su prošlih godina sjedili zajedno „konservativni i napredni" slovenski zastupnici. (Sliedi).

Interpelacija

zastupnika Vjek. Spinčića i drugova stavljena u sjednici carevinskoga vieća dne 12. t. mj. na njeg. preuzvišenost ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva unutarnjih posala, da se popravi izpačivanja popisa pučanstva, koji se sada provadja.

Prošloga mjeseca jenara započelo se je sa popisom pučanstva i u Istri, koj nije još svršio. U većem broju občina bijahu naručeni od strane občina popisni komesari, koji su imali zadaću, da izpune popisne listine.

Iz občina, koje su mješovitog jezika, napose iz občina, kojim stoje na čelu Talijani ili talijanski čuteći muževi, i u kojih stanuje veći ili manji broj Hrvata ili Slovena, u kojih sačinjavaju kadšto Hrvati ili Slovenci većinu pučanstva, dapače kadšto i neima druge narodnosti, dolaze glede občevnog jezika tako velike pritužbe, da ako se tomu brzo na put nestane, biti će popis pučanstva posve izkrivljen, te se njim ne samo da neće postignuti onu svrhu, koju bi se morało postignuti usljed zakonitih ustanova, već će nastati dapače i pomutnje u javnom životu.

Podpisanim nije poznato postupanje kod popisa pučanstva u svih občinah Istre. Ono, što su opazili, opravdava zahtjev, da c. k. vlada odlučne korake učini proti izkrivljačem pučkoga popisa u obće:

1. U porečkom kotaru, u občini Umag, nisu pitali popisni komesari narod u poreznih občinah Materadi, Lovrečici i Petroviji gdje se govori hrvatski, osobito u dvih prvoimenovanih, koji mu je občevni jezik, već mu se je kazalo, da će se dotičnu rubriku na občini izpuniti. U izvanjskih poreznih občinah mjestne občine Buje postupalo se je na isti način. Budući su stanovnici sela Krasica, u netom spomenutoj mjestnoj občini, zahtjevali, da se unese slovenski, jezik kao njihov občevni jezik, poslala je c. k. kotarska oblast po-

sebnoga činovnika tamo, koji je držao sa stanovnici formalan jezikovni izpit, i komu bijaše dostatan samo jedan romanski izraz, da ih za Talijane upiše.

U poreznoj občini Kašteliru — mjestna občina Vižinada — gdje se občenito hrvatski govori, pozvao je seoski župan k sebi kućne gospodare, izpitivajuć ih o jednom i drugom, samo ne o občevnom jeziku. K onim, koji nisu sami došli, poslao je nekog Talijana, koji se je nedavno tamo doselio.

Ni ovaj nije pitao za občevni jezik, već je odgovarao onim, koji su mu neupitani kazali, da je njihov občevni jezik hrvatski i da su oni Hrvati: „Questo è tutto niente, qua non gavemo Croati". (To je sve ništa, ovdje neimamo nijednoga Hrvata).

Vrlo je dvojbeno, da li je c. k. politička oblast u svih poreznih občinah njezinog kotara, u kojih se govori hrvatski, i u kojih su občinske oblasti upisale talijanski jezik kano občevni, na isti način postupala, kao što je postupala u Krasici; da li je naime dala izpitati Hrvate, kojim su upisali talijanski občevni jezik, koliko znadu talijanski, kao što je Krasičane, koji u istinu nisu Talijani, a hoće se, da budu Talijani, i koji su prijavili slovenski kao občeni jezik, podvrgla izpitu iz slovenskoga jezika.

2. Upravitelj c. k. kotarskoga poglavarstva u Kopru, došao je, u koliko je poznato, zadnjih dana mjeseca jenara u nekoja sela mjestne občine Buzet, da se osvjedoči, da li je tamošnja hrvatska občinska oblast upisala talijanski občevni jezik onim, koji talijanski govore. Ona občinska oblast kano i sve ostale hrvatske i slovenske oblasti neboje se nadzora c. k. oblastih. Nu mora se pitati, da li je spomenuti upravitelj c. k. kotarskoga poglavarstva, koji je pokazao toli često i u raznih prigodah, da radi pristrano na korist Talijana, takodjer sela mjestnih občina Roča, Milja, Kopra, Izole, Pirana i Pomjana posjetio, da se osvjedoči, da li su tamošnje talijanske občinske oblasti onim, koji hrvatski ili slovenski govore, upisale hrvatski, dotično slovenski jezik kao občevni.

U Škofije, mjestna občina Milje, došli su popisni komesari u pratnji oružnika, jer je narod zahtjevao slovenske popisne listine, te mu se zagroziše radi toga sa zatvorom.

3. U kotaru puljskom u mjestnoj občini Pula, u gradu, kano i u izvanjskih poreznih občinah nisu popisni komisari stanovničtvo niti pitali za občevni jezik, već stalno, možda sa malimi iznimkami, talijanski kao takav i za one obitelji upisali, u kojih se hrvatski govori. U izvanjskih poreznih občinah ustanovili su već državni činovnici bezbroj slučajeva, u kojih za obitelji, kojim je hrvatski, občevni jezik kao takav upisaše talijanski i u kojih bijaše počinjeno kažnjivih djela. U samom gradu ustanovljeno bijaše, da su popisni komisari 10.000 osoba hrvatske narodnosti za Talijane upisali. Njekoji talijanski listovi srde se silno radi toga, što c. k. pol. oblast nadzire popis puka.

4. U kotaru pazinskom, mjestna občina Labin, porezne občine Brgud i Vlahovo, kojih stanovnici, kao što i svi ostalih poreznih občina ove mjestne občine, sa veoma malimi iznimkami, jedino hrvatski medjusobno obće, služio se je popisni komesar po nalogu občinske oblasti samo talijanskim jezikom, upisav skoro sve stanovnike za Talijane, ili neispuniv odnosne rubrike, jer da će isto navodno u občinskom uredu izpuniti. To postupanje prijavljeno bijaše c. k. pol. oblasti, koja bi bila po zakonu obvezana, da pregleda popis puka strogo ne samo u spomenutih dvih poreznih občinah, nego u svih mjestih mjestne občine Labin kao i u susjednom Plominu.

5. U mjestnoj občini Volosko bijaše mnogo pritužaba radi pomanjkanja tiskovina, u kojih dolazi i hrvatski jezik.

U mjestnih občinah Veprinac, Lovran, Mošćenice kotara Voloskog, u kojih se malom iznimkom hrvatski govori pobunilo se je pučanstvo usljed neograničene i novcem od talijanskih strančara pokrenjene agitacije proti svemu što je hrvatsko.

U mjestnoj občini Veprinac, pošto bijaše usljed posredovanja c. k. pol. oblasti jedan popisni komisar, koji govori hrvatski i koji bi bio stalno popis puka pravedno proveo, odstranjen, naručiše popisnog komisara, koji ne pozna hrvatskog jezika i komu dadoše za pomoćnika jednoga talijanskog strančara, koji je svuda narod nagovarao, da izjavi, da je njegov občevni jezik „istrijanski": Pošto nema „istrijanskog" jezika, pošto su u rubrici 13. u „uputi za izpunjenje prijavnih listina" izričito navedeni jezici, koje se u Cislajtaniji govori, te se medju istimi ne nalazi „istrijanski", to bijaše stvoren zaključak, kako se čuje, usljed viših uputa, da se upiše mjesto „istrijanskog" jezika, slovenski jezik kao občevni u mjestnoj občini Veprinac kao što i u njekojih sličnih slučajevih, premda oni, koji poznaju hrvatski i slovenski jezik i tamošnje pučanstvo, znadu da ono govori hrvatski, premda to pučanstvo samo ako nema izvanjskog upliva nazivlje svoj jezik „hrvatskim" i premda je ono u slučajevih, kad se je s njim o tome govorilo samo priznalo, da ne razumije pod „istrijanskim" jezik ni talijanski ni slovenski.

U mjestnoj občini Lovran proveo je popis puka neki mladi pomoćnik talijanske stranke, koji bijaše već često tužen i kažnjen radi izgreda, s jednim drugim, koji ne pozna jezik puka. Od ove dvojice ne može se očekivati, da će provesti popis puka nepristrano obzirom na rubriku „občevni jezik" u jednoj občini, u kojoj se samo malo njih služi talijanskim jezikom. Poznato je, da oni nisu u njekojih poreznih občinah niti pitali za občevni jezik.

Za popis puka u mjestnoj občini Mošćenice, u kojoj se skroz svuda hrvatski govori osim možda dvih ili trih obitelji, bijahu s početka od strane občine dva komisara naručena, koji bi bili stalno popis pravedno proveli. Ova dvojica odložiše pako taj posao usljed plaćene i neograničene agitacije — agitacija, koja dopire tako daleko, da su noću od 15. na 16. jenara t. g. napisi na zidinah grada „Viva Italiani" i „Crepa Croati" prouzročili nemir i pomutnju medju pučanstvom; i popis puka bijaše izručen jednom mladom pristaši talijanske stranke izvan občine. Taj popisni komisar upisao je obitelj Peršić — Moras i još jednu drugu za Talijane, premda je poznato, da obje hrvatski govore. On je odgovorio njekoj Pavici Negovetić, kad mu je ona kazala da je i njezinih občevni jezik hrvatski, da u Istri nema Hrvata.

Koji je jezik upisao kao občevni jezik za ovu i za sve druge obitelji, izuzam par onih u kojih se govori talijanski, podpisanim nije poznato. Slučaj sa Pavicom Negovetić bijaše prijavljen c. kr. kot. poglavarstvu.

Dali je ovo štogod i što se je u ovom poslu učinilo, nije poznato; stalno pako jest, da je dotični popisni komisar i nadalje vršio svoju službu.

Stanovnici sela Žejane mjestna občina Podgrad bijahu poznatimi i plaćenimi agitatori, koje c. kr. oblast ne samo trpi nego i štiti tako uzbunjeni, da bijaše od občine tamo poslati popisni komisar protjeran i kamenjem napadnut, te da je mjestni župan morao radi bjesnoće izgrednika pobjeći u svoju kuću i tuj se zatvoriti.

Takodjer u selih Pasjak i Dolenje u mjestnoj občini Jelšane kušalo se je narod bezdušnom agitacijom pobuniti.

6. U lošinjskom kotaru u mjestnoj občini Cres u kojoj se po prilici u 200 obitelji u gradu Cresu i jedva u 2-5 obiteljih u izvanjskih občinah talijanski govori, u svih drugih pako koli u gradu toli u izvanjskih občinah govori se hrvatski, popisni komisari nisu niti pitali za občevni jezik, već su jednostavno napisali „italiano". Kad su pojedini stanovnici popisnog komisara pitali, koji občevni jezik je upisao, odgovori taj: „koji drugi, nego li talijanski". Kad bi mu stanovnici odgovorili, da to ne odgovara istini, jer oni govore hrvatski i tako neka upiše, odgovarao im je: „ja ću pisati, što vi hoćete, i arabski, nu pazite, što radite, vi živite s nama, mi vam nećemo dat nikakove radnje". A kad mu kazaše, da će biti kažnjen novčanom globom onaj, koji krivo izkaže, odgovarao je: „kakva novčana globa?"

(Konac sliedi).

DOPISI.

Višnjan, 18. febrara 1901. Za božične blagdane poslao je amo presvj. biskup Flapp č. gosp. Degrassi-a, kao pomoćnika našem velč. gosp. župniku. — G. Degrassi, kao izobražena osoba, posjetio je svećenike iz okolice, i predstavio se njima kao svojim kolegom. Medju drugimi posjetio je i g. Stavelika u Kašteliru. Doznav za taj zločin pop Majer, pitomac koparskog konvikta, župe-upravitelj u Labincih, pošao je, kako se govori, u Višnjan buniti krnjele proti kapelanu g. Degrassi-u.

Po uzgoju koparskih konviktorca ne smije talijanski svećenik obćiti svećenikom druge narodnosti niti ga svojim kolegom smatrati. (To je uzor-konvikt! Op. slagara).

Na dan sv. Valentina na 14. febrara je u Kašteliru velika pobožnost, i tamo dodje na stotine tudjinaca; za to skrbi uviek župnik kašteliraki, da budu onaj dan barem dvie sv. mise. — U tu svrhu pošao je g. Stavelik, župe-upravitelj iz Kašteliru, navlaš u Višnjan moliti g. Degrassi-a, da bi dozvolom svojeg župnika došao u Kaštelir misiti na dan sv. Vatentina — što mu isti obećaše

Zlo sjeme popa Majera nije ostalo bez ploda. Višnjanski krnjeli zaprietiše g. kapelanu Degrassi-u, ako bi odišao u Kaštelir na dan sv. Valentina. Da se zaprieči svaki nered, odišao je g. župnik Močibob u Kaldir, a g. Degrassi ostao je u Višnjanu.

Koji ima samo zrno soli u glavi mora se osvjedočiti, da su višnjanski krnjeli na glavu pali. — Kapelani su odvisni samo svojemu biskupu i svojemu župniku, nikako talijanskoj gospodi ni njihovoj fukari; — to je njihova bezobrazna drzovitost, kojom kane po svuda vladati. Ide li tim korakom napred, zabraniti će isti i biskupu djeliti sv. krizmu, kako se je skoro i dogodilo zadnji put u Višnadi. Tko je tomu kriv . . . . ?

Beli (otok Cres) dne 12. febrara 1901. Pred dvie godine odlična osoba zamisli, kako bi se dalo poboljšati duševno i materijalno stanje siromašna pučanstva u svojem okružju, osobito u nekojih mjestih gdje se je očevidno osvjedočila, da narod strada. Da dojde do svojeg žudjenog cilja, posla častnu osobu navlaš u bielu Ljubljnu, da prouči i da vidi kako se tamo upravlja sa „Gospodarskim družtvom". Poslanik odazvao se je rado želi odlične osobe, jer i njemu leži na srdcu, da se podigne siromašni narod iz robstva te se ga oslobodi iz čampa tudjinaca. Vrativši se poslanik kući, poduze shodne korake, da se u raznih mjestih utemelji „Gospodarska družtva", osobito u mjestu, gdje je onda službovao.

Prošle su, kano rekoh, skoro dvie godine od toga, te medjutim onaj častni poslanik bi premješćen sa sela u grad, ali ipak je i nadalje smišljao kako bi došao do namišljenog cilja. Kad eto, pomoću božjom, vidi okrunjen svoj rad. Dne 16. decembra p. g. bi u ovom siromašnom i malenom mjestu otvoreno, na veliku radost i zadovoljstvo svega pučanstva „Gospodarsko družtvo. Budući puk siromašan, zaprosi pomoć kod ljubljanske „Posujilnice", koja odazvavši se molbi, dostavi K 2000, te ovom malenom svoticom počme se raditi. Od onda pa do danas dakle u dva mjeseca; čudo veliko, imade preko 13 tisuća kruna prometa! Nevjerojatno ali istinito! Ne samo to nego je i glavnica od K 2000 poskočila na K 6000! Tužan narod ide amo i tamo, da si štogod pristedi, te sve svoje krvave žulje posvećuje „Družtvu". Da, osvjedočio se je, da njemu se nije ufati u nikoga nego u svoje kljuse, zato, da dojde do žudjene slobode, žrtvuje sve i svako.

Za sva ova, hvala ide mnogč. popu Josu Pavačiću, sada duhovnom pomoćniku u Krku, koj nije mirovao dok nije uspjeo u svojoj nakani. — Živio!

Družtvom sada upravlja župnik g. Ivo Sintić i duhovni pomoćnik g. Joso Papić, koj zadnji vodi račune i stara se, da družtvo sve to bolje napreduje. Dobro govori narodna poslovica: Slogom rastu i male stvari, a nesloga sve pokvari. Složno dakle radimo, pa će Bog pomoći. Živili dobri Beljani te u njih ugledali se i drugi.

Franina i Jurina.

Fr. Ča misliš Jurino, je pametneji vaš Martin ale naš Jerne?

Jur. Ma, za pravo reć, ni čuda ča zbirat.

Fr. Tako valja i za njih, da drug druga i va crekve najde.

Jur. Deboto imaš pravo!

* * *

Fr. Ča bi reć, da ni albukat Žukvarić svojga suseda na sude obranil?

Jur. Ča paraš, da poslušaju na sude ćakuli kako i nekada.

P. n. gg. predplatnicima!

Prosliedjujemo i danas prilagati p. n. gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko po izmaku tog roka ne namiri duga, obustavljamo mu list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Radi mesopustnih praznika zatvoreno bijaše carevinsko vieće do jučer. Medjutim je vodio predsjednik carevinskoga vieća pregovore sa načelnici klubova o postupanju s nenjemačkimi interpelacijami. Češki su naime zastupnici zahtjevali, da se nenjemačke interpelacije od predsjedničtva prima, u originalu čita i u tom jeziku u brzopisnom zapisniku priobči. Niemci svih stranaka prolive se tomu, te traže, da se nenjemačke interpelacije samo čita u prevodu njemačkom. Taj sukob izmedju čeških zastupnika i predsjednika morao bi uroditi krizom predsjedničtva, a moglo bi doći radi toga i do burnih prizora u carevinskom vieću.

Dne 16. t. mj. imali su prvaci češkoga kluba dr. Pacak i dr. Kaizl dogovor s predsjednikom car. vieća Vetterom radi nenjemačkih interpelacija. Reć bi, da je predsjednik odlučio to pitanje sam riešiti, pošto se nije mogao složiti sa načelnici većine klubova. On kani u buduće nenje-

mačke interpelacije u njemačkom prevodu čitati i u originalnom jeziku priložiti zapisniku odnosne sjednice. Ta odluka predsjednika neće zadovoljiti posve Niemce a još manje Čehe.

Predsjedničtvo carevinskoga vieća bijaše danas u audienciji kod njeg. veličanstva, da mu predade izjavu vieća mjesto adrese kao odgovor na priestolni govor.

Hrvatsko-slovenski klub na carevinskom vieću priobćio prošloga četvrtka službeno slavenskomu središtu, da bi želio, da se oba kluba ujedine, te je predložio, da se u tu svrhu sazove zajednička sjednica. Do sada, reć bi, da slavensko središte nije jošte u tom pogledu stvorilo nikakva zaključka. Nu, kako piše glasilo bečkih konservativaca neima nade, da bi došlo do ujedinjenje, jer slovenski narodno-katolički zastupnici neće pod nijednu cienu da sjede u istom klubu sa slovenskimi narodno-naprednimi drugovi iz Kranjske.

Jedan češki novinar priobćuje svoj razgovor sa nekim odličnim poljskim zastupnikom, koji mu je kazao, da su odnošaji između Čeha i Poljaka vrlo prijateljskih. Poljaci da netraže od Čeha drugo, nego da neprieče djelovanja carevinskoga vieća, jer da oni trebaju to vieće a da uzmognu pomoći Galiciji. Na upit, da li bi moglo doći do obnove bivše, desnice, odgovorio je poljski zastupnik veoma nejasno.

Ministar-predsjednik dr. Koerber imao je ovih dana dogovor sa prvaci poljskoga kluba, koji su predsjedniku predložili sve želje i zahtjeve poljskoga kluba. Bečke novine pišu, da se je predsjedniku posrećilo predobiti Poljake za redovito poslovanje carevinskoga vieća, nu nekažu pod kojimi su uvjeti Poljaci pristali na predlog g. Koerbera. Poljaci znadu uviek izkoristi položaj sebi na korist, pa ako su i sada Koerberu štogod obećali, platiti će to on bez dvojbe slano.

Ugarska regnikalarna deputacija koja ima obnoviti sa jednakom hrvatskom deputacijom nagodbu, imala je dne 17. t. mj. u Budimpešti sjednicu, kojoj su prisustvovali i madjarski ministri.

Dne 18. t. mj. preminuo je u Križevcih narodni zastupnik na hrvatskom saboru u Zagrebu g. Dragutin Grdenić, član kluba stranke prava i veleposjednik u rodnom si mjestu.

Srbija. Kralj Aleksander podielio je ruskom poslaničkom poslovodji Manzurow veliki krst reda sv. Save. Manzurov će do skora zapustiti Biograd te poći na svoje novo mjesto u Carigrad.

Ministarska kriza u Srbiji sretno je riešena — za sada. Ministar-predsjednik Jovanović zamjenio je listnicu izvanjskih posala sa listnicom pravosudja, a ministarstvo izvanjskih posala preuzeo je Vuć, ono nutarnjih Stefanović. Svi ostali ministri ostaju na svojem mjestu. Dosadašnji ministar nutarnjih posala Popović imenovan je za državnog savjetnika, a dosadašnji ministar pravosudja Antonović za predsjednika računarskoga dvora. Glasila radikalne stranke izjavljuju, da oni neće nikakva saveza sa naprednjačkom strankom.

Bugarska. Kod užega izbora u Geliću za narodno sobranije došlo je izmedju oružnika i seljaka do krvava sukoba. Tri su seljaka ustrieljena i 5 ranjenih.

Bolest kneževića Borisa krenula je na bolje. U Sofiji pobudio je veliko iznenadjenje jedan članak „Petersburgskija Vjedomosti", u kojem se kaže, da su se odnošaji na Balkanu, osobito u Bugarskoj tako zaoštrili, da će to do skora svratiti na se pozornost svih europejskih vlada. Knez Ferdinand, da je zbog takvog pisanja veoma potišten.

Rusija. Povodom smrti razkralja Milana pišu iz Petrograda, da smrt Milanova nije proizvela tamo nikakav utisak. Otac kralja Aleksandra bio je zadnje vrieme daleko od svih političkih posala, pa kako se god sudilo se ulozi, koju je u zadnje vrieme igrao, ipak se o njemu govori. U savezu s tim naglašuje se, da je glavna stvar uzdržanja mira na balkanskom poluotoku. Nadati se je, da će vlada kralja Aleksandra neće naići na nikakve zaprieke, tako, da unutarnji mir Srbije, koja ga silno treba, neće biti narušen. Rusija, da će ostati vjerna svomu zaključku i neće se mješati u srbske poslove. Ona da je uvjerena, da je neodvisnost balkanskih država najbolje jamstvo njihova napredka.

Dne 17. t. mj. stigao je iz Petrograda u Beč, ruski poslanik na bečkom dvoru grof Kapnist.

Španjolska. Usljed strogih i odlučnih mjera vojničkog zapovjednika generala Weylera uzpostavljen je u Madridu mir i red. I u drugih gradovih poduzete su stroge mjere, da se svakom izgredu odmah na put stane. Obsadno stanje biti će, po obećanju generala Weylera dignuto još tečajem ovoga mjeseca.

Južna Afrika. U englezkom parlamentu izjavio je ministar Chamberlain tečajem razprave o adresi na kralja, da se nije vladina politika obzirom na odnošaje u južnoj Africi nimalo promjenila za vlade novoga kralja. To bi imalo značiti, da je kralj Eduard odlučio tjerati u južnoj Africi mak na konac. Nedavno izjavio je stare predsjednik Krüger nekom novinaru, da nemože biti ni govora o svojevoljnoj predaji Bura. Oni da traže slobodu ili smrt.

Pokrajinske:

Visoki gost u Voloskom. Od tamo pišu nam 17. t. mj., da je tamo prispio na kratak boravak nadvojvoda Oto, koji je tamo boravio i prošle godine sa obitelju. U Opatiju stigli su na dulji boravak velevojvoda i velevojvodkinja Luksenburška.

Diocezanske viesti za tršćansko-koparsku biskupiju. Veleč. Jakov Bonifacio imenovan bijaše župnikom — dekanom u Kopru. Veleč. g. Simon Specich kanonik, kurat u Cittanovi imenovan bijaše prodekanom i župničkim upraviteljem tamo. Veleč. g. Just Buttignoni duh. pomoćnik kod sv. Justa premješten je k Jezuitom u Trstu, a duh. pomoćnik veleč. g. Antun Germek od Jezuita k sv. Antonu novomu u Trstu. Veleč. g. Antun Mechia imenovan bijaše subsidiarum u Cittanovi. Preminuo je umirovljeni župnik veleč. gosp. Antun Nadrah. Počivao u miru!

Plemenito djelo. Iz Voloskoga pišu nam, da je plemenita gospodja grofica Chorinski darovala da počasti uspomenu svog dobrog i blagopokojnog supruga siromakom na Voloskom K 600, a onim Opatije K 300.

Na tom plemenitom činu one dične velikašice zahvaljuju se siromasi jednog i drugog mjesta te se mole Bogu, da podieli vječni mir i pokoj blagoj duši njihovog dobrotvora, blagopokojnog grofa Chorinskoga!

Broj pučanstva u Opatiji. Po netom obavljenom popisu pučanstva u našoj Opatiji nabrojilo se je 2343 stanovnika, dočim ih bijaše prije 10 godina samo 1192; broj je dakle pučanstva za 10 godina poskočio za 1151 stanovnika.

Broj kuća narasao je tamo u zadnjih 10 godina od 163 na 278 t. j. za 115 više.

Premda je broj pučanstva liepo napredovao, pao je ipak dobrahno broj takozvanih Talijana. Ovih bijaše g. 1890. u svemu 70, a sada se ih je nabrojilo jedva 40.

Da se od toga broja izvadi potalijančenike ili šarenjake, spao bi broj pravih Talijana mnogo i mnogo niže. Bilo-bi ih jedva za sjeme.

Za družbu sv. Cirila i Metoda, podružnica Pula, darovao g. Schrautzer Emil — putnik iz Ljubljane — za izgubljenu okladu K 1.

Iz Livada nam pišu: Kako smo jur javili, u nedjelju dne 24. febrara u tri sata poslije podne blagosloviti ćemo svečanim načinom našu miljenicu školu, a u ponedjeljak dne 25. u 9 sati u jutro početi će škola sa sv. misom i sa zazovom sv. Duha.

Zaludu sve zatezanje odlučnih faktora, naša se škola otvara i ako zakasnjenjem cielog prvog semestra. O tom drugom zgodom više!

Svi oni, koji žele slati djecu u Livadsku školu neka dodju u nedjelju, ponedjeljak ili čim prije mogu, bez obzira, da li su iz Rakotola, Karojbe, Barkača, Soviščine, ili od kuda mu drago. Čuli smo naime, da Talijanaši straše puk, da ne mogu iz drugih občina u onu školu. Svaki može, nek samo dodje. Zašto to govore i čine Talijanaši lako je znati, a molimo svih neka dodju u nedjelju na Livade i čuti će sve! Dakle do tog sretnog vidjenja.

Iz Poreštine. (Još o popisu pučanstva). Više naših sela na Poreštini dalo je „izjavu" i dokaz kako govori narod kod kuće; ako koje selo nije učinilo još tu svoju s v e t u dužnost, a onda neka više nekasni, već žarno na rad! I to tim više, što mi u Perusina (kućara), občinskoga komisara, nemožemo imati nikakva povjerenja. Nije li ružno čuti, kad taj čovo ljude u benevrekam i krožatu, i sa klobučićem narodnim, popisuje za „talijane!" Možda zato, što znadu i z l e m a t i kakovu p o t a l i j a n a š k u? Jeda li se nose tako „čozoti" ili „napulitanci?" Mi mislimo kada bude pogledno g. kot. kapetan takov „popis", da bi se imao grozotom nasmijati a Perusinu odčitati zasluženu plaću! Idemo, da vidimo!

Popis puka na Voloskom. Doznajemo od tamo, da je popis pučanstva u onoj občini proveden u najboljem redu. Nabrojilo se je u Voloskom i Škrbićih 1784 stanovnika, dočim ih bijaše deset godina natrag 1404; narastlo je dakle pučanstvo u 10 godina za 380 duša. U roku od zadnjih 10 godina sagradilo se je na Voloskom 47 kuća, kojih ima sada u svemu 237.

Bolja parobrodarska sveza. Iz Beloga na otoku Cresu pišu nam 16. t. mj. Nakon tolikih pisarija i molba, doživili smo napokon i parobrod „Loydov", koj, premda za ovo pučanstvo nije prikladan, jer neide na Rieku, ipak mu se radujemo, a razlog jest taj, jer iz Malinske je danomice parobrod na Rieku, tako da se s „Loydom" može poći na Malinsku, a od onuda s s drugim na Rieku.

Za ovaj uspjeh hvala ide pogl. c. kr. kotarskomu poglavaru u Lošinju, kojemu leži na srcu dobrobit siromašna naroda, osobito onog naroda, koji je zapušten i koji neima pomoći ni pomilovanja od nijedne strane. Zato iz dna srca zahvaljujemo na izkazanoj nam ljubavi poglav. c. kr. kot. poglavaru, vis. c. kr. ministarstvu trgovine i družtvu Loyda, te molimo prvoga, da se pobrine za gradnju občinske „č a t r n j e" i za „l u k u", što nam je neobhodno potrebito.

U znak zahvalnosti i odanosti, u ime svega pučanstva iznašamo ovo u javnost.

Zakonska osnova za poboljšanje plaće učitelja pučkih škola Istre, koja nije dobila carsku potvrdu, biti će, kako pišu talijanski listovi, ponovno saboru na razpravu podnesena i to sa potrebitimi izpravci. Istarski sabor imao bi se sastati po svoj prilici polovicom aprila t. g.

Nasukao se brod. Iz Velog Lošinja pišu nam, da se je tamo nasukao talijanski brod jedrenjak „Gloria M." uz sami otok sv. Petra usljed nemirna mora i radi tame, koja je vladala one noći. Iz Trsta doplovio je parobrod pomorske vlade „Pelagosa" na pomoć unesrećenom brodu. Nije nam poznato, hoće li se moći brod, koji je krcat soli za Jakin plovio, spasiti.

Nesreća na moru. Iz Kopra pišu nam: U noći od dne 9. t. mj. plovila je put naše luke ladja za prenos kamenja iz Kamenoloma Ivana Milocha. U ladji „Fiore" bijahu četiri mornara i to Ivan Marković, njegov dovetgodišnji sin Ivan, te Josip Parovel i Fran Salvagno. Kod rta „Puntagrossa" nagnula se ladja na jednom usljed silnog udarca vjetra na jednu stran i neretni Ivan Marković otac skliznu u more. Ostali mornari okrenuše odmah ladju i baciše u more drveni most, da se utopljenik zanj uhvati, nu sve to ništa ne pomogne. Čuli su nesretnika zvati na pomoć ali radi tmice, vjetra i velike zime nemogoše naglo do njega te jadnik nadje smrt u valovih. Bilo mu je tekar 49 godina; ostavlja udovu sa šestero djece, od kojih je najstarijemu jedva devet a najmladjemu 3 godine. Vječni mu pokoj!

Stupovi talijanstva u Voloskom sudbenom kotaru. U ovom listu bijaše više puta iztaknuto, kako je u Voloskom kotaru talijanščina umjetna biljka, koju su tamo unesli javni činovnici i druge vrsti službenici, koji su ju dalje širili i njegovali. Domaće pučanstvo jest i danas po ogromnoj većini hrvatsko i služi se skoro izključivo hrvatskim jezikom. Talijanščinu šire i podupiru tamo tudjinci, koji se tamo naseliše ili obnašaju koju javnu službu.

Tako su primjerice glavni stupovi talijanstva u onih stranah medju ostalimi: c. kr. bilježnik Puovich, rodom iz Dalmacije, odvjetnik Costantini rodom iz Pazina; Dijego Jacich, rodom iz Rieke, mesar Stirn iz Štajerske, učitelji Grosmann iz Sežane i Pegan iz Postojne, više poreznih činovnika i poslužnika, bivši poštar Toncich sa otoka Krka, itd. itd.

Talijanščina u onom kotaru počiva većinom na ovih stupovih, jer ono šarenjaka i poturica, što ih sliedi i što im vjeruje, neznaju, da su živi.

Domaćih ljudi, koji bi se priznali Talijani ili koji bi htjeli igrati kakvu ulogu medju njimu, jest vrlo malo.

Kolovodje talijanski u onom kotaru jesu dakle doseljenici i to starinom Hrvati i Slovenci i ovi bi htjeli svietu dati rog za sveću, da je tobož tamo sila božja urodjenika Talijana.

Preporučamo ovo pitanje našem vriednom drugu „N. Listu", koji je na licu mjesta i komu su bolje poznati potrebiti podatci.

„Na putu Jude Iskariota". Pod ovim naslovom donio je zadnji broj Volosko-Opatijskog „N. Lista" krasan uvodni članak, u kojem opisuje tako vjerno i toli točno poznatoga narodnoga izdajicu, da za svatko odmah na prvi pogled mora prepoznati. Nu uzaludan je poziv Jude Iskariota, koji dovikuje talijanskomu plaćeniku: „Odbaci srebrenjake što si dobio od Talijana, bit će ti lakše, eto meni je lakše, odkad sam ih odbacio od sebe. I ti ih još držiš? Zar ti nepale tiela srebrenjaki, s kojimu su ti platili ljudsku krv, koju si im prodao".

Neće naš izdajica odbaciti talijanskih srebrenjaka, već on sve to više hlepi za njimi vičuć: „amo srebra i zlata, ta meni i onako više neima spasa!"

K popisu pučanstva. S mnogo strana Istre donieli smo pritužba proti nečuvenom postupanju talijanaških komisara kod popisa pučanstva. Neuraže li političke oblasti one opravdane pritužbe — kao što bi morale — tada možemo unapried kazati, da će broj Hrvata i Slovenaca Istre silno pasti — ali kazati će se ujedno, da su u tom poslu išle rečene oblasti Talijanom na ruku.

Zakon govori jasno, da su političke oblasti dužne nadzirati popis puka i sraku nepravilnost ili nezakonitost odmah izpraviti i kriva kazniti.

Poznato nam je, da su politički komesari bili na licu mjesta svuda, gdje su se Talijani pritužili. Tako je izpitivao politički činovnik naše stanovnike u Krasici, da se osvjedoči, dali su oni zbilja Hrvati. Znamo nadalje, da je bio kotarski poglavar i savjetnik Schaffenhauer iz Kopra u Buzetu, da vidi kako se tamo popis provadja. Na pritužbu Dragućana, poslao je on činovnika, da se uvjeri na licu mjesta koliko su Hrvati Talijana p o r o b i l i.

Naši Ročani su se također pritužili političkoj oblasti u Kopru radi nepravilnog popisa, nu nije nam poznato da li je i hoće li i tamo doći politički činovnik.

Porečki listić piše bezobrazno, da se neima pitati kod popisa puka za materinski jezik, ni za narodnost, ni za jezik kojim se u obitelji govori, nego samo za onaj jezik, kojim se puk u gradu sa gospodom služi t. j. za talijanski jezik.

G. kotarski poglavar u Poreču čitao je stalno tu mudroliju porečke piljarice, te bi morao nastojati, da se popis po zakonu provede.

Medju našim pukom imade ih mnogo — osobito u blizini gradova — koji znadu štogod za silu talijanski, pak bude li se sliedilo savjet porečke „babe", svi ti biti će popisani za Talijane. To nesmije biti, jer bi to bilo proti zakonu.

Politički činovnici u Istri uzimlju veliku odgovornost na sebe, jer će svaka talijanaška slieparija prije ili kasnije na vidjelo, a za sve to odgovarati će oni, jer hijahu na sve upozoreni i jer bi morali znati kako se provadja popis puka u svih občinah njihovog kotara.

Uzorna talijanšćina!! Naši narodni protivnici širom Istre podrugivaju nam se obično, da se mi Hrvati i Slovenci Istre nerazumijemo, da smo dva naroda, da je u Istri 5—6 slavenskih plemena ili bar toliko nariečja, i da se jedni s drugimi vrlo težko ili nikako nerazumiju.

To ne tvrde samo proste i nenaobražene osobe, nego ćak i talijanske novine i pojedini talijanski odličnjaci. Nu koli za jedne toli za druge može se kazati punim pravom, da sude kano i sliepi o bojah, jer obično ti talijanski jezikoslovci neznaju ni jedne rieči našega jezika, a kamo li da bi mogli poznati razlike izmedju jednoga i drugoga nariečja. Da nam se nekaže, da lažemo, navesti ćemo dva živa primjera:

Urednik porečke „babe" g. Tamaro nezna ni jedne hrvatske ili slovenske rieči, ali čitajte njegovu „babu", da vidite kako on znade *fino* razlikovati hrvatski jezik od slovenskoga i kako znade nabrojiti koliko imade sve slavenskih dijalekta u Istri. Njegovo slavensko-jezikoslovlje dopire tako daleko, da je on kadar nabrojiti u Istri jezik: hrvatski, slovenski, srbski, ilirski, murlaški, dalmatinski, arbanaški itd. itd. On je kadar uztvrditi, da se u Istri rabi sva ta nariečja, i da se stanovnici, koji se timi narieči služe, veoma težko medju sobom razumiju.

Drugi primjer pružio nam je talijanski prvak, zemaljski kapetan g. Campitelli. Ni on nezna ni jedne hrvatske ili slovenske rieči, pa ipak se je usudio uztvrditi, da on znade, koji od naših zastupnika u saboru bolje i pravilnije govori hrvatski ili slovenski!!

Na ova razmatranja doveo nas je jedan poziv na ples, što su ga izdali rovinjski gradjani, i što bijaše prošlih dana priobćen u talijanskih novinah. Taj poziv imao bi biti pisan u talijanskom jeziku a u rovinjskom narieču. Ali kakav je to jezik, kakvo je to narieče!! Izmedju nijednoga slavenskoga jezika nije valjda tolika razlika, koliko je izmedju rovinjskoga narieča i talijanskoga jezika, premda je to jedan jezik. Pak još će imati obrazi naši talijanaši predbacivati nam, da se mi svi Hrvati i Slovenci Istre nerazumijemo, da to nije jedan te isti jezik, kojim svi govorimo.

Nu nećemo da uzkratimo našim čitateljem koji poznaju talijanski jezik, slast, što smo ju sami ućutili čitajuć gorispomenuti poziv, te ga eto u cielosti priobćujemo želeći svakomu, da se onako srdačno nasmije, kao što smo se mi nasmijali. Eto poziva:

„Nui altri Prumuturi i va femo cugnussi ca Dumenaga 17 de stu mis i faremo in „Tiatro Comùnal" oûna Gran Cavalcheina par binifica oûna o piûn famie de zapaduri, li piûn bisugnuse del nostro pais.

„Za quindase ani a sa uò fato oûna festa campagna, ca la xi xida bllitelssimo; donca a xi tempo da fande un altra, par nu lassà i vièci custrumi, e i sparemo che anche sta vuolta i zaremo ben.

„Par quisto i va ciamemo doûti d'oûgni classa ch'i vigni a unurande o ch'i n' de mandi i carantani.

„A sa scuminsiaruò a balà alli 8 oûre in ponto. Purtà un mondo de fimane e anche. mascarite insastuse e pulette, magari vestelde alla viciaia.

„Per pagà li spise e parchi n' da vanso qualcunossa par sti puovari u sa pagaruò; I. Omi 1 curona. Li fimane e li maschere 60 santisimi.

„Chi vulisso cumudasse in galaria a scuogna ca 'l favielo cul pitur Biepo Belno, ca 'l xi el custuodio del tiatro.

„Nuti ben! A la puorta dela sala i mataremo un tavulein cun oûn piltro par rasivi la curtisia di bonifaturi ca vulisso dà suoldi da pioûn.

„E chi ca nu pudisso vigni, o parchi al fuosso, par su dasgrasia, malà, o ga fisso fastelgio la cunfison, o a fà li scale, el pol mandà i blessi, ca nialtri i ga purtaremo li nostre grasie.

Vignide donca, i va racumandemo,
Vignide doûti quanti in cavalcheina;
Vignide doûti! I sa davartiremo
Da prima sira incheinte alla miteina.
Vignide doûte vui, duone e dunziele,
Vignide doûte e nun manco ninguna!
Ca riesto in casa sul li viciarele
A fà la vargia ai surzi e ai pelci in coûna.

Ruveigno 10. de Farvaro 1901.

I Prumuturi del ballo: Tuoni Bembo, Burtalo Brunelli, Zuane Budicin, Tuoni Abbà, Zuorzi Curto, Andria Longo, Mateio Millich, Vinzenso Rampas, Alveise Rismondo, Anzalo Rocco, Biepo Rocco, Mienago Rocco, Zuane Tromba, Chico Sponza.

Iz drugih krajeva.

† **Slavoljub Lžičar.** U Petrinji umro je umirovljeni učitelj tamošnje preparandije Slavoljub Lžičar u 68. godini svoga života. Pokojnik rodom Čeh, odavna se je doselio u Hrvatsku, koja mu je postala drugom domovinom, te je stekao zasluga za unapredjivanje glazbene umjetnosti. On je odgojio velik broj sbornih pjevača i diletanta-muzičara u Hrvatskoj, a napose je u srdca mladih petrinjskih preparanda usadjivao ljubav prema glazbi. Lžičar se je iztaknuo i u nekih uspjelih kompozicijah, a narodnoj i umjetnoj melodiji hrvatskoj osvojio je i u inozemstvu terraina svojim izdanjem „Hrvatskog albuma". Za njegove zasluge na tom polju izabralo ga je „Kolo" počastnim članom. Pokojnik ostavlja udovu i jednu kćerku, te je posjedovao i srebrnu kolajnu za zasluge. Lahka mu zemlja!

Burna sjednica carevinskoga vieća. Očekujuć od našega izvieslitelja iz Beča potanje viesti o burnoj sjednici carevinskoga vieća od dne 20. t. mj. priobćujemo ovdje samo toliko, da je doslo u toj sjednici do veoma burnih prizora izmedju zastupnika i predsjednićtva, izmedju Čeha i Niemaca, izmedju radikalnih Niemaca i antisemita itd. itd. Predsjednik je morao opetovno čekati, da se bura slegne, da-pačeji sjednicu prekinuti. Buru izazvala je izjava predsjednika, da on imade pravo cenzurirati interpelacije, i pitanje o postupanju sa njemačkimi interpelacijami.

Glavni pokretači nemira i izgreda bijahu, kano i dbično, njemački radikalci Wolf, Schönerer i Iro, te socijaldemokrati Adler i Stein i radikalni Čeh Klofač.

Bude li se ovim korakom išlo dalje, tada se može sa stalnošću očekivati, da carevinsko vieće neće ni Uzkrsa dočekati.

Gladna Italija. Pod tim naslovom čitamo u vriednom „N. L." da vlada u pokrajini Apuliji — u Italiji strašna bieda i nevolja. Preko 100 hiljada radnika jest bez djela, a tu nevolju povećala je slaba ljetina i ogromni porezi teko, da nevoljni narod nemože živjeti ni umrieti. Jednom bijaše Apulija najbogatija pokrajina Italije, a što je sada? Sada prosjače talijanski zastupnici u Rimu državnu podporu od 20.000 for. da narod u Apuliji nepogine od glada.

Pravo opaža konačno „N. L.", da bi naši *mačići* uzprkos tomu htjeli postati Talijani i bi ih valjalo *trgetom* spraviti u Apuliju. (Dosta bi, da se odpravi desetak potepuha iz Voloskog, Opatije i Lovrana, pak bi nastao mir i red u onih stranah i nestalo bi preko noći mačića. Op. Ured. „N. Sl.")

Listnica uredničtva i uprave.

G. N. N. Vaš „Pustni slučaj" nije za javnost; radje javite nam od tamo novosti. Zdravi bili!

Sl. Croatian Social & Political Club, Allegheny, Pa. Do konca g. 1900. dugujete K 7·46. Predplata za cielu godinu sa poštarinom za inozemstvo stoji K 18·

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Dobivaju se kod

Angela Bellante, Via Giovia 172.

Ivan Žic, Via dell' Ammiragliato

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rhoumatizmu, kalanja i izvanja u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križcah, kostenom pogancu, prehlađanja, svakovrstnim nazebam. Ciena 5o novč.

Slatka voda za ispiranje ili brch i za prsa, kojom se liečí katalj, preklada ili kašar u prsih, plućih, teško disanje, promukloći u grlu, sipljivost. Ciena 5o novč.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulaznosti, podbuhlosti, djetinjoj krljavosti, ženskim bolestim, slaboćutnosti, nemoći. Ciena flašici 5 forina.

Pojačane svedske kapljice ili svedska živina tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvotočnica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaživa, nečista ili mutna, tjera napuhlost i vjetre, odstranja se bol u žilici, žeđadnim grčeve, šanica, grozica si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit i zame bolesti. Ciena, flašici s napotkom 5o novčića.

Prah za blago ili **za marvu,** za konje, te i telad, za volove, krave i ovnje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napuhuje. Krave davaju od ojega više i boljega mlieka, koji postaje rjeđi i ljući. Ciena jednom omotu 15 novč.

Svajcarske pilulice najsigurnije sredstvo za čišćenje i zaziđenje želudca ili stomaka i črjev, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili tegini. Ciena 1 kutiji 25 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, ukočenim, natezanim žilam, okočenosti i uzkitlini, postie težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca, i žila 5o novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razbrišuju uta, uklanja neugodan vonj. a flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i raskuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 5o novč.

Pelučina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 5o nč.

Mast proti lišaju, krastam peručini i osopotinam. 1 lončić 5o novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedini. Stanulja se novč.

Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Ciena 5o novč.

Za Spitzern ponosit za lice proti sunčanim pjegam ili žekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, krastavce, osipotine na licu; proizvadja gladkoć, njižnost; bjelodu i finoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću s forin. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puderegglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te pavre neiskdljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zlatnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji s for.

Crevon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 5o novč.

Creme eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim manama tena, kao što su prišći, sujedice, crvene mrlje, pjege, opora koja i t. d. Utiče svoga kemičkog sastava, te se Eglantine mast nikada ne pokvari te joj tome imade predanost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću s fiorin.

Eau eglantine jest izvrstna i iskustrom priočišana voda za kosu, njom se zapriečava ispadanje, kosi lep naravan sjaj. Ciena boci 1 f. 25.

Mirisna zesta za sobe lončiti, nekoliko kapi lire po sobi preugodan miris. Flašica 50 P.

Otrov ili ocmor za stenice i klimake. Flašica 5o novč.

Antitelarlo od Rodiaka proti gromici ili zimici. Manja bočica 50 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

LJUBLJANSKA

KREDITNA BANKA

U LJUBLJANI

Špitalska ulica br. 2.

Kupnja i prodaja

svih vrsti

renta, državnih papira, založnih pisama, srećaka, novaca, valuta,

i t. d. uz najkulantnije uvjete.

Posude na vriednostne papire

uz nizke kamate.

Osjeguranje proti gubitku na kurzu.

Promese za sve vucitbe.

Primanje novčanih uložaka

na

uložne knjižice, na tekući račun, i

na **girokonto** sa **4½%** kamatima od dana **uložka do dana dignuća.**

Eskomptira mjenice najkulantnije.

Burzovne naručbe.

Broj 17. U Puli, dne 26. febrara 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pozor!

Tko ne bude primio budući broj, tomu je list radi nepodmirenja duga ustavljen.

Uprava „N. Sloge".

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru.

Kako je došlo do hrvatsko-slovenskoga kluba u zastupničkoj kući carevinskoga vieća.

(Konac.)

Dr. Ploj kaže, da su štajerski Slovenci za slovensko-hrvatski klub, i da žele da budu u njem s v i slovenski i hrvatski zastupnici. Štajerski Slovenci nepoznaju „klerikalne" ili „liberalne" Slovence u svojoj zemlji, nego oni svi zastupaju konservativni program, koji se glasi: „Sve za vjeru, dom i cesara"! Na tom temelju hoće raditi u zastupničkoj kući, a govornik bit će prvi, koji će glasovati proti tomu, da budu u klub primljeni „liberalni" slovenski zastupnici, ako je istina, što tvrdi dr. Šusteršič, da oni nepoštuju vjersko osvjedočenje našega pučanstva.

I s toga nek se pita „liberalne" slovenske zastupnike, da li poštuju vjersko uvjerenje ostalih slovenskih zastupnika i slovenskoga naroda uobće.

Prije nego li jih za to pitamo, i prije nego li bi se njčno izrekli, nemožemo jih „a priori" izključivati.

Mi moramo gledati, da nas bude čim više naših u klubu, i da svi složno, u oči tolikih neprijatelja, i u stanju, u kojem se nalazimo, imenito u Štajerskoj, postupamo, da tako zadobijemo veći ugled i veći upliv, i čim više izposlujemo za naš narod. Bila bi sramota, ako bi se bez dokazane potrebe ciepali u dva tabora, kad nas je i tako malo.

Robić veli: pozovimo takodjer „liberalne" Slovence, pogovorimo se s njimi, čujmo njih, pak ćemo onda odlučiti svi skupa.

Na sve to i slično odgovarali su dr. Šusteršič i Vencajz, da oni čvrsto stoje na odluci svoje stranke u Ljubljani, da je njihova, odluka nepromjenljiva, da oni neće „liberalnih" slovenskih zastupnika iz Kranjske u klub, da oni neće sjediti za istim stolom sa dr. Tavčarom. Pri tom su koješta navadjali proti njemu, odsutnomu, odnosno proti listu stranke, k kojoj pripada.

Pošto je Pogačnik izrazio želju, da se sastavi program i pozove s v e slovenske i hrvatske zastupnike, da ga podpišu, svršio je pogovor dne 30. jenara, primjetbom, da će se sastati dne 31. jenara o 10. uri pr. p.

Bilo je to poslie sazvanja „Duha svetoga" i svečane sv. mise u stolnoj crkvi, a prije sakupljenja zastupničke kuće u prvu sjednicu dne 31. jenara. K sastanku Slovenaca i Hrvata malo jih je došlo, a „liberalni" slovenski nisu ni pozvani bili. Dr. Šusteršič je reko: pogovoriti ćemo se sami. Imam nacrt programa, sastavljen u družtvu zast. dr. Ploja i Biankinija. Spinčić primjeti: program valja da razpravimo, a to nemožemo, kad nas je tako malo i kad nije vremena za to — manjkao je četvrt do 11. ure, e kojoj je imala početi otvorna sjednica zastupničke kuće. Dr. Šusteršič će na to: pogovora u istinu ni netreba, pročitat ću program. I pročitao je program sveze „Slavisches Centrum". Spinčić mu opazi, kako se može rabiti taj naziv, kad smo toliki zagovarali „hrvatsko-slovenski", odnosno „jugoslavenski" klub. Dr. Šusteršič će na to: dakle vi nećete podpisati! Spinčić: ne! Od prisutnih nije htjeo podpisati ni Robić, ni dr. Ploj, onaj isti, koji je bio prisutan kod sastava nacrta programa. Reko je, da nemožemo odlučivati bez razprave, bez Hrvata iz Dalmacije, koji su u tu dobu imali svoj pogovor radi podanja i podpisanja državopravne ograde. Dr. Šusteršič neće, da o tom što čuje, već dovikuje: „Le podpisati, le podpisati"! Podpisali su, kako se je doznalo, onaj hip ili kasnije slovenski zastupnici: Pfeifer, Pogačnik, Povše, Šusteršič, Vencajz i Žitnik iz Kranjske; Berks i Žičkar iz Štajerske, i Gregorčič iz Goričke. Isti, da su ovlastili dr. Šusteršiča, da s drugimi ugovara.

U tih okolnostih potaknuo je zastupnik dr. Ploj misao, da Hrvati, kao oni, koji nisu udioničtvovali u prepirkah izmedju slovenskih stranaka, uzmu stvar u ruke, te da slože nesložnu, najbližu braću. Hrvati iz Dalmacije i jedan iz Istre sastali su se dne 1. febrara o 11. uri, te su odlučili, sazvati za isti dan o 5. uri poslie podne na skupni pogovor sve hrvatske i sve slovenske zastupnike.

Bili su pozvani svi prisutni u Beču. Na ime dr. Ivčevića pozvao je dr. Ploj dr. Šusteršiča i razne druge. Dr. Šusteršič mu je odgovorio, da su se oni konštituirali u klub, i da on kao osoba nemože učestvovati kod takova pogovora. Ako će koj pristupiti u „Slavisches Centrum", nek se prijavi i podpiše program. Na primjetbu dr. Ploja, nek dodje dakle kao načelnik, nije dao odgovora. Nije došao, kao ni njeki drugi njegovi uži drugovi, koji su bili rekli, da će doći.

K pogovoru došli su, uz sve hrvatske prisutne u Beču, slovenski zastupnici dr. Ploj, dr. Ferjančič, Gabršček, dr. Plantan i dr. Tavčar. Robič bio je odsutan iz Beča.

Kod toga pogovora medju ostalimi, izjavili su svi zastupnici, i dr. Ferjančič, Gabršček, dr. Plantan, dr. Tavčar, da n imaju ništa proti vjeri, da poštuju vjersko uvjerenje slovenskoga naroda, da su i oni kršćani i da kršćanski uzgajaju svoju djecu, ali da su samo proti tomu da se vjera rabi za strančarske svrhe. Što se tiče gospodarskih pitanja, oni su mnienja, da se ne ima činiti razlike izmed pojedinih produktivnih stališa, da je blagostanje poljodjelca, obrtnika i trgovca suvislo medju sobom. Ako je jednim bolje, bolje je i drugim, pak treba za sve se zauzimati.

Pogovor trajao je preko dvie ure, i izrekla se načela, po kojih bi se sastavio program za hrvatsko-slovenski, odnosno jugoslavenski klub, U tu svrhu izabran bi odbor obstojeći iz zastupnika: dr. Ivčević, dr. Ferjančič, Perić, dr. Ploj i Spinčić.

Odbor sastavio je program i predložio ga je svim prije spomenutim hrvatskim i slovenskim zastupnikom dne 4. febrara u večer na pretres.

Uz svu dobru volju, da bude pristup omogućen i dvojici zastupnika Srba, nije se moglo naći načina,

---

PODLISTAK.

Kanfanarske paćuharije.

Već tri lita bolilo me nešto u kuku, zalo nisam moga nikamo pojti. Znate svi, kako je čoviku mučno, kad mora kako pura na jednomu mistu siditi. Kad sam dozna, da imaju se vršiti votacijoni za kanfanarsku reprezentancu, a videć da je meni bolje, uzmi ti moj „zenso" put pod noge a već sam bio u Rovinjskom selu, ali nemislite, da na noge, zašto nemerita za 13 soldi, ča ih platimo iz Rovinja u Selo, da si derem postoli a najzad Bog me očuvaj, da ostanem još kilav. Tako nasa sam se opet poslie tri godine u Selu. Bite rada čuti od mene, da vam kažem kako je tamo? Nu, slabo, slabo a opet slabo i sramotno. Grem vam na okolo po cesti, da vidim celo selo te da dojdem do našega „Pića" ali verujte meni, kada sam pasa kuću Bernjovice, te staroga župana, (ki je taj dan samo „fiorentinski" govoria, jer kad sam ga pozdravija sa: „dobar večer", reka je: „bona šera") ter zagleda ovu dičnu „Čitaonicu", kadi sam se onda kod otvorenja tako lipo zabavlja, neka magla mi je došla u oči a ja neznam kuda ni kamo, dok nisam čul iz protivne kuće „Čitaonice" sladke (!?) rieči moga prijatelja „vonjavca": „e kompare, dove va, ande dentro con noi". Ni jedan doktur nebi mi moga dati bolje medicine, samo da sam čul te beside, pošla je sva magla iz oči a sad sam vidio, ča je. Ni sam črni nebi me toliko prestrašia, koliko sam se ja prestrašia od one vr... bog mi oprosti! tabele, na kojoj je pisano: „Circolo popolare", verujte mi, ter za nič nerečem, da mi je magla valje došla u oči. Ova tabela vero mi je prestrašila a hoće strašiti, dok bude tamo. Ali fala momu kumu da me je valje pomiria i spametia. Znate, mi se poznamo već puno godina, ali da on zna tako „fiorentinski" to nisam zna. Za sigurno sram me je govoriti s njim, jer on je sada jako studian! A temu se čudim najviše, jer još prije 3 godine reka mu je neki, da je „bedak" a ja sam dal uvriditelju za njega jenu pljusku.

A to sve da se je naučia u onom „circulu", koj su njima učinila naša gospoda Rovinjska. Da mi nedojde opeta koja magla, pozdravia sam se sa mojim „vonjavcem" sa „fiorentinskim" adijo! na što ón opeta reče: „s bogom kume" ter ravno sam zabrusia k našom „Piću".

Okripia sam se koliko vinom, toliko pršutom, (baš dobro se može kod njega svaki okriepiti) te hajd do prijatelja, da vidim kako će projti ti balotacijoni. Brižni Seljani su seljani a niš više. Kad sam njima govoria za te balotacijoni, jedan je muča, drugi nije htia čuti, treći pojde ča, a četvrti više: „aviva noi slavi istrijani" a drži našeg gobu „Patujalića" i „ćoru" za naše ljude. Vi gospodine uredniče, vi sigurno nerazumite dobro, ča je Hrvat, a ča je Istrijan i ča je Talijan. Zato bi Vam bilo treba, da grete u Rovinjsko selo k našem „dobrovoljcu jariću" on bi Vas to dobro naučija. Ja neznam tako lipa govoriti, kako on, da bih Vas svidočia, zato molim Vas, dojdite da i Vi dušu svoju spasite, jedan put do njega a nećete žaliti nikada.

U Rovinjskom selu, svaki bi hotia biti representant. Krajcli a njihove podrepnice, kao „ćoro", Baštin, Patujalić, oni misle, da pod božjom zapovidi nesmije drugi biti u representanci, nego jedan talijan ili krnjca. A to zato, jer oni da znadu bolje držati za komun i za komunske račune. Ali znate ljudi moji, kako oni broje, to niste se vi učili u vaših hrvatskih školah? Poslušajte! Jedan i jedan čini pet (za nas), jedan i tri čini jedan (za vas Hrvate) a po ½ ostaje još za nas.

A ćete da Vami pokažem, da je istina, dunke čujte!

Neznam ko su 2 ili 3 godine, učinia je naš „pudešta" jenu k u l k e r u. Čulo se da ju nemože prodati. Ala udri ti brate u drugu žicu.

Nagovorilo se je seljane, da će morat zidati novi „cimiter", te da će biti potriba tega božjega japna puno. To se zna da Seljanski reprežentanti bili su valje pripravni a k o r d a t i sve, rekli su samo „šior ši", a pudešta je ima beći za japno valje u škrinji. Cimitera do danas nije, da bi umrlo u jedan mjesec 5 ljudi morali bi ga pokopati kamo pod uliku, a japno? adio! Svaki si je uzea ča je moga, a to ča je ostalo, nebi bilo dosta ni Patnjaliću, da zabili ili zacrni kamaru za mla-

kako da se to učini, pošto da ta dvojica neće izjaviti niti da poštuju hrvatsko državno pravo. Smetao je takodjer naziv kluba, jer su mnogi želili, da bude sa nazivom označena hrvatsko-slovenska individualnost.

Prihvatio se je jednodušno ovaj program: „Hrvatsko-slovenski klub“ stoji na kršćanskoj podlozi.

Zauzimati će se svimi zakonitimi sredstvi za narodna prava Hrvata i Slovenaca i njihov svestrani napredak na kulturnom i gospodarskom polju. Osobitu pažnju posvetiti će pitanju izgradnje željeznica u južnih pokrajinah monarhije.

Spreman je uzajemno podupirati opravdane zahtjeve svih ostalih slavenskih naroda, te u tu svrhu stupiti u čim užu svezu s njihovimi predstavnici.

Uvažuje uvjerenje onih svojih članova, koji su za oživotvorenje hrvatskoga državnoga prava; i prima na znanje pravnu ogradu, koja bijaše prikazana u zastupničkoj kući carevinskoga vieća dne 5. veljače 1901.

Prije konštituiranja su njeki hrvatski i slovenski zastupnici nastojali kod članova „Slavisches Centrum“, da bi se doseglo ujedinjenje svih zastupnika slovenskoga i hrvatskoga naroda, ali bezuspješno. Trebalo je pak, da se bezodvlačno konštituiraju obzirom na izbore u odbore i udioničtvovanja kod konferenca načelnika.

Dne 5. febrara podpisali su navedeni program sliedeći zastupnici: Biankini, Borčić, dr. Ferri, dr. Ferjančič, dr. Ivčević, Perić, dr. Plantan, dr. Ploj, Robič, Spinčić, Šupuk, dr. Tavčar, Vuković, dr. Zaffron; kasnije takodjer: dr. Klaić i Gabršček.

Na temelju toga programa konštituirao se je hrvatsko-slovenski klub istoga dana, i izabrao načelnikom dr. Ivčevića, njegovim zamjenikom dr. Ploja.

Klub je odlučio, da se stupi u pogovore sa svezom „Slavisches Centrum“, te da se svi hrvatski i slovenski zastupnici nadju u jednom kolu. To se je priobćilo njekim članovom više privatno, a dr. Šusteršiču službeno. On je to primio na znanje opazkom, da će o tom izvjestiti u svezi „Slavisches Centrum“, kojoj je na čelu.

---

doženje, kada bude. Još se je štogod drugoga pobililo kao bivšemu škrivanu Filiplichu! a našem komunu od 1 i 3 je ostalo jedan rog i po će ostati još temu ki dojde. Nije dakle istina, da 1 i 3 čini jedan a po ($1/_2$) ostaje još za nas (talijance).

A da bih sada htia činiti račun za komunsku „bošku“, bite vidili, da znadu bolje još računati, tuj bi došlo da 2 i 2 čini 5 duga. Seljani imadu komunali, da je strahota, a u kasi mačja magla. Neki muži (forši muši) seljanski imaju malo ili ništa „boške“, zato učinia se je zakon, da si može svaki kmet nasiči drva koliko hoće, a ove godine moga si je nasiči 600 kolaca. Nebi mogli ti beči ostati u kasi? Kamo? Ter naši stariji govore: nemoj se nikada hvaliti, koliko imaš. A kanfanarska reprezentanca zna još bolje, ona reče, mi nimamo u kasi nič, samo da nespenda štogod za Selo, jer treba vajk štogod škrivanu i drugim. Neznam sigurno, kamo gredu svi beči ovih brižnih Seljana; za „bošku“ govore, da potegnu svako lito štogod, dicionali potegnu, koliko predpiše škrivan a u Selo se potroši izvan tega što po miseriji plate deligatu, fantu, pošteru veliko — nič. A za ća da trošiti, kad nije potriba. Gledajte sada ljudi božji!

(Konac sliedi).

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 18. veljače 1901.

Eto me da ispunim svoje obećanje zadano prije njekoliko dana; da rečem koju o govorih držanih prigodom predloga za adresu na cesara — kralja.

Dr. Stransky, poznat sa svoga tentovskoga glasa i izvrstnoga načina govora, naglasivao je osobito, kako je nuždno da se poda adresa, da Njegovo Veličanstvo saznade iz ustiju zastupnika naroda kakvo je stanje u monarhiji, i kamo ju današnja politika vlade vodi. Najbolji prijatelji kruna su oni, koji njezinomu nosiocu istinu, i golu istinu kažu. A ta istina sastoji se u tom, da se monarhiju vodi u podredjenost druge, tudje države, poglavito njemačkoga carstva. Stranka, koja je imala u posliednjoj periodi zasjedanja samo 8 članova, sada jih ima 21. A to je stranka Šenerer-Wolfa, ili kako se sada zove „svenjemačka stranka“. Ona netaji svoga programa, ona neće da prisustvuje činovom gdje se izriče vjernost našemu cesaru — kralju, ona je za podredjenost naše monarhije Njemačkoj. Ta stranka ima bar to dobro, da neskriva svojih namjera. Druge njemačke stranke taje jih, al daju se od „svenjemačke voditi. Najprije pad Badenijev i Gautschev, pak ukinuće jezikovnih naredaba, sad državni njemački jezik, prevlast Njemaca. I tako idu Njemci sve dalje pod komandom Šenerera-Wolfa, samo da nisu tako iskreni kao ovi. I postupa se prema njihovim težnjam i zahtjevom. I za to neće Njemci da se povede adresna razprava, da se preda adresa Njegovom Veličanstvu. Česi pak i ostali slavenski zastupnici moradu to zahtjevati, i radi svoga naroda i radi krune. Pri tom bilo je jako čudno, da su Šenererovci dovikivali govorniku: denuncijant! Govornik nije denuncirao Šenererovce, nego je iztaknuo njihov program, kojega oni netaje, kojega u svakoj prigodi na svjetlo iznose. Slični su našim Talijanom i u tom. I ovi nepropuštaju zgode, a da neiztiču svoje težnje za Italijom. Pa kad njim to javno gdje iztakneš, onda ti vele da si denuncijant. I to je posebna škola.

U ime hrvatsko-slovenskoga kluba govorio je dr. Ferjančić. On reče po prilici ovo: Mi smo za adresu. Mi ćutimo potrebu da razpravljamo ob odnošajih naročito u naših pokrajinah na jugu. Mi imamo gospodarskih pitanja, a tako i pitanja tičućih se obstojnosti našega hrvatskoga i slovenskoga naroda. Mi nismo zastupani u vladi, pače ni u nižih uredih nejmamo svojih predstavnika. Za nas je još jedino zakonodavno tjelo, gdje možemo razkrivati boli našega naroda.

Mi smo predani volji birokracije, činovničtvu, koje nam je najvećim dielom protivno. Činovničtvo vlada nad našim narodom po svojoj volji, jer bez sabora nije kontrolirano.

Temeljni državni zakoni, članak 19., nam zajamčuje ravnopravnost, i mi zahtjevamo da se vrši, al taj članak nejma danas obzirom na naš narod nikakve vrednosti. Nas se potišće natrag u naših sjelih. U Štajerskoj predani smo njemačtvu na milost i nemilost. U Koruškoj smo tako pritisnuti, da nejmamo, premda nas je tamo jedna trećina pučanstva, ni jednoga zastupnika, a da jih imadu Niemci deset.

„Prestavljeni smo, kad pomišljamo kako se razvijaju odnošaji u Primorju. I tamošnje odnošaje razsvietljuje jasno zastupstvo u ovoj visokoj kući. Prije izborne preinake, prije g. 1897., imalo je Primorje 12 mandata. Od tih odpadalo je 5 na slavensku većinu, 7 na talijansku manjinu. Izbornom preinakom dobilo je Primorje 3 mandata više. Tad se je razmjerje za Slavene još jače pogoršalo. Od 15 mandata dobila je slavenska većina 4, talijanska manjina 11.

Uspjeh posliednjih izbora je taj, da ima slavenska većina 3, talijanska manjina 12 mandata. *Odnošaji razvijaju se tamo doli načinom, kao da bi se za tim išlo, da to Primorje zajedno sa Trstom* — molim da se znamenitost Trsta za Austriju neomalovažuje — *pade kao zrelo voće u krilo talijanskoga susjeda.*

Mi ćutimo nuždnu potrebu, da u adresnoj razpravi na uzroke kako je do svega toga došlo. Mi nuždno trebamo, da pokažemo, da vlada i njezini čimbenici, ako možda i nepodupiru taj razvoj, to svakako prekriženimi rukami na to gledaju. Mi hoćemo pokazati na sliepost onih, koji državu vode, koji neće da vide, kako se ti odnošaji razvijaju; i mi hoćemo pokazati na nesmisao, što se je u posliednjih godinah, da se prikrije talijanska irredenta ili da se neprikazuje u tako jakom svjetlu, iznašlo hrvatsku irredentu.

Gospodo moja! *Mi ćemo kod to prilike pokazati na temeljnu razliku, koja postoji između jedne i druge. Ciljevi prve idu preko medja ove države. Ciljevi druge nalaze se na svaki način u okviru ove države, i idu za tim, da se povisi i poveća moć i sjaj ove monarhije*“.

Nu mi nećelimo govoriti samo o narodnostnih stvarih, nego i gospodarskih. Naročito želimo iztaknuti, kako vlada u naših vinskih pokrajinah mačuhinski postupa, kako nas slabo podupire proti filokseri a za obnovljenje vinograda; kakovih šteta je druga filoksera, najme vinska carinska klauzula, nanesla našemu pučanstvu. Želimo takodjer iztaknuti, kako je nuždno da se željeznična mreža u naših zemljah upodpuni, da se sagradi druga željeznička sveza, znamenita nesamo za nas na jugu, nego za cielu državu. Pokazati ćemo na nečuveni odnošaj u koje se nalazi Dalmacija obzirom na željeznice. Još prije okupacije Bosne i Gercegovine govorilo se je, da su te dvie pokrajine zaledje Dalmacije. Svatko razborit je morao misliti, da će se Dalmacija odmah iza okupacije spojiti željeznicom sa svojim zaledjem. Prošlo je punih 20 godina, i to se još nije dogodilo. Brane Magjari. Htjelo bi se, da bude kraljestvo Dalmacija žrtvovana gradu Ricci.

Kod te razprave govorio je takodjer zastupnik dr. Šusteršič u ime „slavenskoga centra“. I on se izjavlja za adresu. Veli na dalje, da je on i njegovi za to, da se čim prije počme raditi. Zauzeti će se osobito za radne stališe, i najpače za seljački. Zahvaljuje vladi što je podnesla osnovu smjerajuću na to. Želi da se čim brže zakonito uredi jezikovno pitanje, pak nek ga uredi ko mu drago. Želi na dalje, da se izvršuje državni školski zakon u koliko se tiče vjersko-čudorednoga uzgoja. Veli da štuje svako državopravno uvjerenje, i dodaje da stoji na stanovištu, da je bilo koji ustav bolji nego li nijedan, jer svaki zajamčuje bar štogod državljanskih prava. Istina je pak da sadanji ustav, obstojeći već 33 godine, nije obljubljen kod pučanstva, niti kod onih koji su centralisti. Mi imamo ustav, ali taj je samo na papiru. Uz sav centralistički ustav vlada se federalistički: Svaki namjestnik radi što hoće, a ministar-predsjednik je nemoćan naprama njim. Da se je proveo članak 19 temeljnih državnih zakona, imali bi po svih krunovinah bolje odnošaje. Ako nebi parlamenat poslovao, neka vlada sama poduzimlje što je nuždno da se pomogne radnim stališem. Inače će se sve jače širiti socijalizam i ćak i anarhizam.

Naše čitatelje će zanimati, ako njim iz ciele razprave još to pripomenem, da je i baron Malfatti, u ime talijanskih zastupnika izjavio, da je za adresu, i to za to, da budu mogli oni Talijani, u adresnom odboru reći svoju o osnovah vladinih, i iznieti pritužbe proti nepravednomu postupku vlade naprama njihovom narodu. (!!!) U Primorju?! U Istri?).

Razprava glede adrese vodila se je dva dana, najme 13. i 14. febrara. Sliedeća sjednica bila je uređena za 20. febrara, za čistu sriedu ili pepelnicu.

Prije nego zaključim današnji izvještaj, pripominjem, da je zast. Spinčić u sjednici dne 14. febrara podnio interpelaciju na ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih poslova radi njegove izborne izkaznice. Poslali su mu ju bili u otvorenom pismu, njemački izpunjenom dostavnicom, njemačkim pečatom c. kr. namjestničtva, podpisom c. kr. namjestnika Goëssa. On ju je vratio c. kr. kotarskom glavarstvu za c. kr. namjestničtvo, opazkom, da od njega neprima njemačkih spisa. Dobio ju je pak u zatvorenom pismu sa hrvatskim naslovom i hrvatskim dopisom c. kr. kotarskoga glavarstva, u kojem se kaže po nalogu c. kr. namjestničtva, da izborna izkaznica nije spis namjestničtva, nego javna izprava, kojom se ga ovlašćuje da stupi u zastupničku kuću. Radi toga i te premudrosti interpelirao je zast. Spinčić, iztaknuv, da se u Českoj izdaju izkaznice za Njemce njemački, za Čehe češki, u Galiciji poljski, u Dalmaciji hrvatsko-talijanske.

Franina i Jurina.

Fr. Kade si frajal zadnji dni pustâ Jure?

Jur. A vero va Pazine.

Fr. A kako je bilo? Su ča šiori frajali?

Jur. Vero su, zač su imeli novega pusta, i su se š njim veselili kako i cigan starem tovarom kad ga za nič kupi.

Fr. Ma ki zlodić je to bil?

Jur. To je bil dr. Obermačak iz Matulj!

Fr. Viš vraga nu, pak ča će i va Pazine zakotit mački?

Jur. Trebe da ja, zač pazinske mačke se rado š njim igraju.

Fr. Dobar apetit Pazinci!

P. n. gg. predplatnicima!

Prosliedjujemo i danas prilagati p. n. gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko po izmaku tog roka ne namiri duga, obustavljamo mu list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Na drugom mjestu naći će naši čitatelji izvješće o djelovanju carevinskoga vieća sve do posliednje sjednice, obdržavane 23. t. mj. koja bijaše vrlo burna. Buru izazvali su njemački radikalci nekom interpelacijom, kojom su vriedjali čuvstva svakog kršćana. Na molbu predsjednika povukli su interpelanti svoje remek djelo natrag, što je priobćio predsjednik u ovoj sjednici carevinskomu vieću, dometnuv, da su mu interpelanti priobćili, da su ona nemoralna mjesta u interpelaciji točno preveli iz pravila za izpovjednike, sastavljena iz djela sv. Alfonsa Liguria. Zastupnik Wolf potvrdjuje zadnje rieči predsjednikove, narugav se katoličkim moralnim načelov i doviknuv opetovno: ća od Rima!

Zastupnik Kathrein i vodja njemačke katoličke stranke prosvjedovao je uzdignutim glasom proti gadnom sumnjičenju nje-

mačkih radikalaca. Pošto je Wolf i nadalje vriedjao i vjeru i moral, odgovoriše mu ponovno njemačko-katolički zastupnici Kathrein i Etz.

Predsjednik dade zatim galerije izprazniti, prijaviv tajnu sjednicu. Medjutim je došlo do burnih prizora izmedju njemačkih radikalaca i antisemita. U tajnoj sjednici upita predsjednik vieće, da li se imade pročitati duga interpelacija, stavljena od njemačkog vikača Schönerera u istom smislu kano i ona Wolfova.

U ime Poljaka izjavi grof Dzieduszycki, da se neima čitati takvih interpelacija i da se nesmije trpiti u carevinskom vieću agitacija, koje idu za odkinućem katolika od Rima. Većina odluči ipak, da se interpelaciju čita. Pročita se ju za odsutnosti Poljaka i članova bivše desnice. Nakon pročitane interpelacije izjavilo se je desetak zastupnika proti takvim interpelacijam i proti navalam na katoličku crkvu.

Na predlog predsjednikov bijaše zaključeno, da se ova interpelacija nepriloži brzopisnom zapisniku one sjednice.

Predsjednik carevinskoga vieća grof Vetter sazvao je prošloga četvrtka konferenciju klubskih načelnika, te ih naprosio, da ga podupirati izvole. Rumunj Lupul predložio je na toj konferenciji, da bi se držalo svakog četvrtka četiri sjednice, i to dvie za razpravu vladinih a dvie za razpravu zastupničkih predloga. Taj predlog podupro je i knez Liechtenstein. Zastupnik Šusteršič predložio je, da se o vladinih predlozih razpravlja prije podne a o zastupničkih poslie podne. Viećalo se je konačno o predlogu, da bi klubski predsjednici nastojali kod svojih stranaka, da se zapostave prešni predlozi. Sve su stranke pristale na taj predlog, osim Čeha, koji su izjávili, da nisu ovlašteni, da se na to obvežu.

Na dvorskom objedu, obdržavanom dne 21. u carskom dvoru govorilo je njeg. veličanstvo sa podpredsjednikom carevinskoga vieća Prade-om o radnom programu vieća i o potrebi, da se brzo rieše takozvane državne potrebe. Grofu Dzieduszyckomu kazao je vladar, da mu je drago, što se nije poljski klub obvezao na nijednu stranu i što je proglasio politiku slobodne ruke.

Izborni spisi o izboru za V. kuriju u Istri izručeni su slovenskomu zastupniku Plantanu, članu hrvatsko-slovenskoga kluba. Talijanski listovi, koji znadu najbolje kako se nezakonito proveden onaj izbor, grde verifikacijonalni odbor, što je izručio Slovencu prosvjede proti onom izboru na izvještaj.

Srbija. Iz Biograda pišu, da je kralj Aleksander imenovao dra. Milovana Milovanovića ministrom trgovine. Novi ministar bio je već ministrom pravde u Simićevu ministarstvu. Radi atentata na pok. kralja Milana bijaše in contumaciam odsudjen na dvie godine tamnice. On je tada boravio u Beču, te se je povratio u Srbiju prošloga mjeseca agusta nakon amneslije prigodom ženitbe kralja Aleksandra podieljene. Bio je prije profesor na velikoj školi u Biogradu. Pripada radikalnoj stranci.

Srbski listovi u i izvan kraljevine pišu oštro proti Austriji, koja da nije htjela izručiti mrtvo tjelo prvog kralja Srbije uzprkos opetovnim molbam srbskog dvora. Ti listovi zaboravljaju, da je Milan sam i vlastoručno zamolio austrijskog cara, da mu dozvoli mrtvomu počivati u Sriemu i da nije sam hotio biti prenesen u Srbiju.

Bugarska. Neobično oštro postupanje proti eksekutivnomu odboru Bugara iz Macedonije, ogorčalo je nesamo macedonske Bugare, nego i njihove pristaše u kneževini. Iz Sofije pišu, da očekuju tamo kneza Ferdinanda radi ministarske krize. Ministar-predsjednik Petrov žaca se otvoriti narodno sobranje, jer da su saborske stranke tako razciepkane i raztrovane, da nije moguće ni misliti na blagotvorno djelovanje narodnog zastupstva. Bečki listovi izviešćuju, da je položaj kneza Ferdinanda veoma uzdrman i da bi moglo doći u knezevini do neočekivanih prevrata.

Rusija. Njemački se listovi tuže na progonstvo njemačkoga jezika iz Rusije u obće, napose pako iz baltičkih pokrajina. U Jurjevu i Rigi izdane su naredbe, kojimi se izbacuje iz nekih škola njemački jezik posvema, a iz drugih dielomice.

Ruske novine obaraju se oštro na macedonski revolučijonarni odbor, koji da radi više na štetu nego li na korist Macedonije i bugarskoga naroda. Po mnienju tih novina, nebi se imala Macedonija pripojiti nijednoj balkanskoj državi, nego od nje stvoriti posebnu samostalnu kneževinu.

Francezka. Predstojnika francezkoga generalnoga štopa primili su u Petrogradu vrlo prijazno. Poslanstvo toga odličnoga generala imalo bi sastojati u tom, da on izvjesti rusku vladu o pravom stanju francezke vojske, proti kojoj su nedavno pisali i nekoji ruski listovi. Taj posjet francezkoga generala u Petrogradu učinio je u Berlinu neugodan utisak, jer je svako približanje Rusije k Francuzkoj zazorno u Njemačkoj.

Englezka. Novi kralj Eduard VII. uputio se je u Njemačku, da posjeti svoju težko bolestnu sestru, caricu Fridrik, udovu pokojnoga cara Fridrika. Kralja će službeni krugovi svečano dočekati, nu njemački narod odvraća se od njega radi rata, što ga Englezka vodi proti junačkim Burom.

Južna Afrika. Englezki listovi pisali su prošlih dana, da je predsjednik oranjske republike Steijn od Engleza zarobljen, nu ta viest nije se jošte obistinila. Istotako bačiše iz Londona viest u sviet, da bijaše i poznati burski general Dewet zarobljen, ali se je kasnije dokazalo, da to bijaše samo pobožna želja Engleza. Kasnije viesti potvrdiše naime, da je general Dewet sa svojimi četami na sjegurnom mjestu.

Mjestne:

Javno predavanje. U hrvatskoj pučkoj školi u Šijani držao je u nedjelju poslje podne g. dr. Matko Laginja pred mnogim slušateljstvom predavanje o domovinskom pravu.

Povratak častništva i momčadi iz Kine. Piše „Fremdenblatt“: Častnici, kojima ukrcanje traje više od 15 mjeseci, biti će zamienjeni sa mladjim častnicima, te vratili će se do skora u domovinu. Na 7 marča zaplovit će put Hongkonga lojdov parobrod „Gisela“, na koji će se ukrcati štopski i drugi častnici c. i kr. vojne mornarice, da zamjene one na „Mariji Tereziji“, „Elizabeti“, „Aspernu“ i „Zenti“. Negdje polovicom marča sastat će se u Yokohami vojni brodovi „Marija Terezija“ i „Donau“, te će si zamjeniti častništvo i momčad. Zapovjednik broda „Donau“, fregatni kapetan Haus, preuzeti će zapovjedničtvo „Marije Terezije“ umjesto linjskog častnika Blech de Sambucchi, koji će „Donau“ sprovesti na domaće žalo. Sa ovim brodom polazi kući momčad drugih brodova, unovačena god. 1897, koja će prema tome ići na trajni dopust svojim kućama. Bit će im i doba, jer se već dosta nalomili i mora namlatili.

Fregatnog kapetana Cosulich-a de Pecine zamjeniti će korvetni kapetan Kirchmayer, a zapovjednika „Elizabete“, linjskog kapetana Jos. vit. de Mauler, zamjeniti će linijski kapetan Vilim Weber, koji je do sada upravljao brodom „Aspern“. Zapovjedničtvo ovog posliednjeg broda preuzeti će fregatni kapetan Drag. Heinrich.

Korvetni kapetan Franjo Eisert, koji je dodieljen „Elizabeti“, ustupiti će svoje mjesto korvetnom kapetanu grofu Augustu Lanius de Wellemburg, koji je do sada bio zapovjednikom III. depô-a vojne momčadi u Puli.

Sve dakle izgleda, kano da nebi se jošte imali vratiti vojni brodovi iz kineskih voda, te će još koje vrieme tamo na dalekom iztoku proboraviti.

Pokrajinske:

Tri interpelacije zastupnika Spinčića. U sjednici carevinskoga vieća od dne 12. t. mj. stavio naš narodni zastupnik g. profesor Spinčić na ministra unutarnjih posala tri interpelacije. Prva, koje prvi dio smo priobćili u zadnjem broju (Konac te interpelacije morali smo ostaviti za budući broj radi nestašice prostora. Op. Ured.) radi o nezakonitom popisu pučanstva u Istri, što ga provadjaju talijanske občinske uprave. Druga tiče se pravila „Udruge sv. Mihovila“ koja se je ustanovila u občini Kastavskoj, a spomenuta pravila čekaju vladinu potvrdu od dne 10. decembra 1900. Treća govori o razprodaji našega čestitoga druga iz Voloskog-Opatije „Narodnog Lista“. Uprava toga lista molila je već 23. novembra 1900. c. k. namjestničtvo u Trstu, za dozvolu, da smije svoj list razprodavati.

Iz Poreštine pišu nam 18. t. mj Javljamo, da smo ovdje izgubili dva vrla seljaka i rodoljuba. Pred par mjeseci ostavio nas pok. Šime Jurković, župan Fuškulinski. Bio vam to čovjek miroljubiv, dobar kršćanin i pravi narodnjak. Pokojnik se mnogo trudio, a i trošio, za dobro svoje podobćine, osobito za školu, koje ni sada nemamo. Njegovi će sinovi slieditи otčeve stope.

Ovih je dana umro i naš Ivan Sužana, glava i duša cieloga Mongebla, čovjek vjere i starinskoga poštenja: nema srebra ni zlata, koje bi njega podkupilo. On bijaše naš fiducijar. Uživali u Boga pokoj vječni, i ostala im u narodu duga uspomena! — „Na izjave o stanju narodnosti u naših selih moramo smo staviti bula od 1 krune, i reklo nam se da one izjave vriede samo za one, koji su ih podpisali!“

Iz Rovinja piše nam prijatelj: Dobro ste učinili, gospodine uredniče, što ste priobćili u zadnjem broju „N. S.“ poziv na ples rovinjskih „zapadura“: neka i širi sviet zna, kako se govori po raznih gradovih Istre pa neka upozna bezobraznu bedastoću stanovitih „filologa“, koji bi htjeli dokazati, da hrvatski narod u Istri nije jedinstven što se tiče jezika. Ali ostavimo to polje: meni je do nječesa drugoga. Oni „nuialtri prumuturi“ težačkog plesa bili su, osim trojice kmetova zaduženih kod gospode, sve sami „siouri“, med njimi i oba notara rovinjska: Bembo i Alvise Rismondo. Težaci iliti „zapaduri“ niti su marili za taj ples niti su ga upričili, niti su na nj došli. Znali su bo oni, što žele gospoda: privabiti ih plesom opet pod svoje čaćke i voditi ih za nos, guliti ih do kože, zapoviedati im ko i prije.

Tako se je dogodilo da su „siori“ ostali dugim nosom, jer „zapaduri“ im se nisu odazvali, znajuć da se pod mekom krije oštra udica.

Ali to je u Rovinju, gdje su talijanski težaci progledali i upoznali sve zlo i svu škodu „sior-ske“ ljubavi i „siorskog“ pašaluka; dočim će „siorom“ uviek bolje biti medju hrvatskimi prodanci u Kanfanaru, Sanvincenti i druguda po Istri.

Salute.

Prsti k sebi ždovče! Tako bi morao svaki kršćanin doviknuti bezobraznomu židovu koji se pača u crkvene ili vjerske poslove njegove. Medju takvimi bezobraznici zauzimlje bez dvojbe prvo mjesto ono malo glasilo tršćanskih židova, koje utiče svoj krivi nos u katoličke crkve i škole u kapelanske i župne stanove u biskupske palače i u papinske dvorove.

Taj židovski drznik htio bi pozvati i tršćansko-koparskoga biskupa na odgovornost radi toga, što se je uljudnim i pristojnim pismom zahvalio odboru I. hrvatskog katoličkog kongresa u Zagrebu na priposlanom mu izvještaju o prošlogodišnjem kongresu.“

Hoćete li bezobraznije drzovitosti, ili drznije bezobraznosti nego lj je ova tršćanskog židovčeta?

Poljskomu židovu Teodoru Meyeru, da polaže račun katolički biskup o svojem djelovanju!? Kad je koji katolički list pozvao na ovakvu odgovornost kojeg Vašeg rabina? Za to se hoće u istinu jedino židovske bezobraznosti!

Korizmena poslanica za biskupiju tršćansko-koparsku. Presvjeli biskup Andrija M. Šterk izdao je na svoj puk za ovu korizmu običajnu poslanicu, u kojoj govori na uvodu o netom minuloj godini jubileja, toli svečano proslavljenoj u Rimu; zatim pripovieda kako je bio sa svojimi vjernici u Rimu i kod sv. otca, govori o posliednjih okružnicah Lava XIII; o naših neprijateljih, koji nas neprestano prieče na putu u viečnost; te o sredstvih, kojimi nam se valja proti njim oboružati. Pod konac poslanice opominje biskup svoje vjernike neka se čuvaju prelaza na drugi obred te ih upućuje, kako da se okoriste sv. jubilejom, koji će započeti u tršćansko-koparskoj biskupiji dne 1. maja i trajati do svih svetih, dočim će se u Trstu zaključiti na blagdan sv. Justa.

Na konou poslanice nalazi se obični „Postni red“ za korizmu i za cielu godinu 1901. i uputa o tom, kada se može i kako mrsiti.

Pučanstvo koparskoga političkoga potara. Iz talijanskih navina doznajemo, da je svršen popis puka u koparskom političkom kotaru i da je nabrojeno u svih občinah 79.389 duša. Po občinah razdieljeno je ovako ono pučanstvo:

Mjestna občina Kopar 10.684 stanovnika (grad Kopar 9.121); mjestna občina Dolina 4.696 stanov.; mjestna občina Dekani 6.033 stanov.; mjestna občina Marezige 2.795 stanov.; mjestna občina Milje (grad 4120) 8.721 stanov.; mjestna občina Klanec 2.568 stanov.; Pomjan 3.811 st.; mjestna občina Buzet (grad 564) 15.827 stanov.; mjestna občina Roč 3.144 stan.; mjestna občina Izola (grad 5.547) 7.500 stan.; mjestna občina Piran (grad 6.989) 13.339 stanovnika.

G. 1890. brojio je sav kotar 74.755 stanovnika, te je za 10 godina broj stanovnika narasao za 4.634 stanovnika.

Znatiželjni smo kakav je razmjer pučanstva po narodnosti po glasovitom občevnom jeziku u pojedinih občinah.

Opet o računih biskupskog konvikta u Trstu. U zadnjem broju službenoga lista biskupije tršćansko-koparske „Curia Episcopalis“ za mjesec jenar i febrar našli smo opet na račune o prinosih za biskupski konvikt u Trstu. Još će se valjda koji od naših čitatelja sjećati, da smo se mi u svoje vrieme tužili na sastavljača tih računa radi toga, što je sastavlja i priobćuje u talijanskom jeziku. Naše prituzba nije dakako ništa pomogla, jer se polaže i nadalje te račune u istom jeziku.

Tako nalazimo u zadnjem broju rečenog lista opet talijansko izvješće o dohodcih za biskupski konvikt.

Ovaj put dali smo si malo više truda, te smo pobrojili sve prinosnike, da vidimo u koliko je opravdano ono talijansko izvješće. Eto uspjeha: Izvješće glasi: „Oblazioni pel Convitto Diocesano dal 1. Decembre 1900 a tutto Gennaio 1901“. Prinosnici podieljeni su ovako:

1. Svećenstvo: Darove poslale je u svemu 5 svećenika, sve sami Hrvati ili Slovenci.

2. Vjernici: Darove poslaše vjernici iz 22 župa ili kapetanija i to izuzam jedne, sve same hrvatske ili slovenske župe odnosno kapelanije.

3. Članova sv. obitelji: Iz trih slovenskih župa i iz jedne talijanske i od četvorice Talijana.

4. Prinosi crkva: Od 48 hrvatskih i slovenskih crkava; niti novčića od koje talijanske crkve.

Iz navedenoga mora biti svakomu jasno, kako podupiru biskupski konvikt u

Trst u skoro izključivo hrvatski ili slovenski svećenici, hrvatski ili slovenski vjernici i i hrvatske ili slovenske crkve. Za plaću i našem svećenstvu i našim vjernikom i našim crkvam šalje se talijanski sastavljena izvješća!!

Je li to gg. sastavljači pravedno i pristojno — da nekažemo što drugo? Ili zar da ćemo mi svuda i svagdje mirno primati lievo i desno moralne zaušnice — radi Vašeg blaženog mira!?

Iz drugih krajeva:

Sud Talijana o Hrvatih. Glasoviti dramatički umjetnik Ermete Novelli, koji je opetovno gostovao na hrvatskom kazalištu u Zagrebu, i koji će opet do mala tamo na gostovanje, izrazio se je o Hrvatih i o Zagrebu ovih dana kako sliedi: „Zagreb i Hrvati učinili su najveći dojam na mene. Ja sam vidio grad, koji nije velik brojem stanovnika, ali svojom kulturom nadmašuje velike europske gradove. U težkih prilikah narodne borbe Hrvati prednjače balkanskim narodom u svih granah znanosti i umjetnosti. Kad boravim u sredi ni vaših sunarodnjaka, u Zagrebu, čutim se mladjim, poletnijim, jer vidim narod, koji ima smisla i osjećaja za sve, što je liepo plemenito i uzvišeno". — Govoreći o političkih prilikah, reče mi: „Pravedne težnje hrvatskih pobornika, hrvatskog naroda okolo napredka, moraju naći odziva, zaštite i pomoći u kulturnih europskih naroda proti magjarskom n ....." Novelli velikim zanosom govori o dru. Stjepanu pl. Miletiću, Andriji Fijanu, Adamu Mandroviću i o mnogih drugih naših književnicih i umjetnicih. Na oproštaju dao mi je na uspomenu svoju fotografiju.

Da slučajno doznaju istarski talijančići za ovaj sud velikoga umjetnika i pravoga Talijana o Zagrebu, o Hrvatih i o njihovih političkih i kulturnih težnjah, zaista bi rekli, da se je dao od Hrvata kupiti ili podmititi — jer oni znadu, da kod njih igra veću ulogu novac nego li značaj i poštenje.

Blažene djevice Marije na Trsatu — čudo Pišu nam sa Sušaka: Prekojuče u jutro dodjoše na Trsat blaženoj Djevici Mariji roditelji sa svojim jedinim djetetom, koje je po prilici tri godine staro, bolestnim, koga i lječnici napustiše, jer da mu neima više života.

Otac djeteta čim je došao pred crkvu skine postole i nogovice, zasuče hlače do koljena, uzme od majke diete u naručaj i prodje nagimi koljeni duž crkve do u svetište obilazeći žrtvenik blažene Djevice Marije i žarkimi molitvami prosći da mu jedinom djetetu povrati zdravlje.

Jedva je obašao oltar Bl. Dj. Marije tri puta zazove diete: ćaća! i poče hoditi samo, dočim nije prije ni govorilo ni hodilo.

Težko je i pomisliti veliku radost sretnih roditelja, koji su se vrućom molitvom zahvalili Bogorodici na tolikom daru i milosti.

Talijanaški list na Rieci „La Bilancia", htjela bi poreći ovo čudo, nu „N. L." iz Sušaka, koji je prvi priobćio ovu viest, tvrdi ponovno, da je istinita i da pozna tri svjedoka, koji su bili ovomu događaju prisutni.

Priposlano.*)

Ovim pozivljem onu osobu, koja je 20. tek. mj. poslala iz Cerovlja anonimno pismo na naslov preč. lovranskoga župnika i podpisala se sa „jedan mladi svećenik", neka javno izadje na dan svojim imenom i dokaže ono, što je u dotičnom pismu tvrdila. U protivnom slučaju, smatrati ću njegovo pisanje kao čin prostog ogovaratelja i klevetnika tudjeg poštenja i morala.

Toliko za danas.

Pazin, dne 25. febrara 1901.

Josip Šepuka,
gostioničar i slastičar.

*) Za sastavke pod tim naslovom odgovara uredničtvo samo toliko, u koliko je zakonom rezano.

Prečastnom gospodinu
popu
FRANU VOLARIĆU
kuratu
na Korniću
prigodom njegova ustoličenja.

Čim mi skoro najavila vila,
Da češ pastir postat vjerna stada,
Radost odmah srce mi ovila
Napuniv ga svih najboljih nada.

„Tebi" — rekoh — „s stadom sreća bila;
Pratio vas vez ljubavi, sklada,
Nikakva Ti ne škodila sila,
Već sretniji bio neg' do sada".

Tim' molitvam i danas Te kiti
Sa Košljuna Teb' odana četa
Pristavljajuć: „Prijateljske niti

Trajne bile još kroz mnoga ljeta;
Stadu, rodu, lieči rane, boli,
S kojih Hrvat još tuguje toli".

O. Metod Semenčić.

Listnica uredničtva i uprave.

M. B. Canada, Ont. Po Vašoj želj bijasmo upisali za Vas i g. Stjepana po K 9·75. Za obojicu je namirena predbrojba za god. 1901. Živili!

A. R. Grožnjan. Žalimo što Vas nemožemo posluziti. Jednokratno pošiljanje čini nam dovoljno neprilika. Zdravo bili!

G. Boco — Nerezine. Vašu radnju poslali smo na pregled našemu glavnomu suradniku.

Javna zahvala.

Srdačno se ovim zahvaljujem svim onim, koji se mene brzojavno ili pismeno sjetiše prigodom mojega ustoličenja.

Dobrinj, 20. veljače 1901.

Ivan Trinajstić,
župnik.

Restauracija
ŠEPUKA - PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Veliki mjesečni marvinski
sajam
za
svakovrstnu trgovinu
u
Hrpeljah
(Istra)
obdržava se već 3 godine svakoga
2. dana u mjesecu
(ako u taj dan pada svetak, tada u sliedeći radni dan) sa podpunim zadovoljstvom kupaca i prodavaoca. — Hrpelje nalazi se u vrlo ugodnim željezničkim svezama sa Trstom, Istrom, Goričkom, Kranjskom itd., pa time nečini nikakovih zaprieka dovažanje i odvažanje marve.

Slavnomi se občinstvu preporuča
Predsjedničtvo.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice
svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.
U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.
Anton Klement, *krojački majstor.*

J. Pserhofer-ove odvodne krugljice
mnoga su već desetgodišta posvud razprostranjene, te imade malo obitelji, gdje bi manjkalo to **lakko i blago** djelujuće **domaće sredstvo**, koje preporuča občinstvu mnogo liečnika kod zlih posliedica **slabe probave i tjelesnog zatvorenja.** Te krugljice, koje su takodjer poznate pod imenom **Pserhofer-ove krugljice** ili **Pserhofer-ove krv čistеće krugljice**, stoje: **škatuljica sa 15 krugljica 21 nvč., 1 zamot sa 6 škatuljica 1 for. 5 nvč.**; pošalje li se novac prije, stoji pošiljka prosto poštarine: **1 zamot 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zavitka 3 for. 35 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. Priložen je naputak glede uporabe.**
Jedina proizvodaja i glavno odpremno skladište
J. Pserhofer-ova ljekarna
Beč I., Singerstrasse 15.
Moli se, neka se traže izrično „J. Pserhofer-ove odvodne krugljice"
i pazili na to, da imade napis na poklopcu svake kutije na naputku o uporabi upisan podpis **J. Pserhofer** i to sa **crvenim** pismenima.

Balzam proti ozeblinam od J. Pserhofer-a, 1 lončić 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.
J. Pserhofer-ov sok iz ukuog trputca razsliniujući, 1 staklenka 50 nvč.
J. Pserhofer-ov balzam proti gući, 1 staklenica 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.
Stoll-ovi Kola-preparati izvrsno kriepilo za želudac i živce, 1 litar Kola-vina ili eliksira 3 for., ½ litre 1 for. 60 nvč., ¼ litre 85 nvč.
J. Pserhofer-a gorka želudčana tinktura (prije nazvana životna esencа). Lahko raztopljujuća ljekarija, učinka pobudjujuće i kriepećeg na želudac kod zaprieka probave, 1 staklenka 22 nvč., 1 dvanajstica staklenaka 2 for.
J. Pserhofer-ov balzam proti ranam, 1 staklenka 50 nvč.
Tanaschinin-pomada J. Pserhofer-a, najbolje sredstvo za rastenje kose, 1 zaklopica 2 for.
Ozdravljujući melem za rane pok. prof. Stendel-a, 1 lončić 50 nvč., pošiljka prosto poštarin: 75 nvč.
Švedska čistaća sol A. W. Bulrich-a, dobro sredstvo proti slaboj probavi, 1 zavitak 1 for.

Izim navedenih preparata, jesu na skladištu svi tu i inozemski ljekarnički specijalieti oglašeni u austrijskim novinama, te se dobave svi predmeti, kojih možda nebi bilo u skladištu, na zahtjev točno i najcjenije.

Pošiljke po pošti izvršuju se najžurnije, priposlav prije novac, veće narudžbe poštnim pouzećem.

Pošalje li se prije novac (najbolje sa poštnom naputnicom), to je poštarina mnogo manja nego li kod pošiljaka sa pouzećem.

Nenadkriljivo sredstvo proti
bolestim želudca i probavila
jest
LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA
iz ljekarne
„k crnom orlu" K. Germana u Belovaru
djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje tekа, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, glavobolj, grčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara slezene.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suvišnim svaki drugi prašak, osobito poslje prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih biljnskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Ciena bočice **1 kr. 40 fl.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne „k crnom orlu" K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.**

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900.
Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj lik ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosele bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina ih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.
Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni bili mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

St. pana pl. Frankovića,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrebljava uspješno proti kašlju, prsoboli i katara u plućima, promuklosti grla i t. d.
Mazilo proti kostobolji izvrsno sredstvo proti rumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Broj 18. U Puli, dne 1. marča 1901. God. XXXII.

Oglasi, pripošlane itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K a obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— za pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni surádnik prof. Matko Mandić u Tratu.

Pozor!

Tko ne bude primio budući broj, tomu je list radi nepodmirenja duga ustavljen.

Uprava „N. Sloge".

Sjećajte se „Družbe sv. Ćirila i Metoda" za Istru

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 20. veljače 1901.

Sjednica na pepelnicu! Kao da se je htjelo osvetiti što se je na taj dan držalo sjednicu. Napetošću se je čekalo na tu sjednicu radi toga, jer je imao predsjednik izjaviti, kako će postupati sa interpelacijami koje nisu podane u njemačkom jeziku. O tom se je razpravljalo medju strankami od prvoga dana otvorenja carevinskoga vieća, al se stranke nisu sporazumile. S toga je predsjednik obećao, da će sam odluku stvoriti pošto je sve stranke čuo. Taj predmet prouzrokovao je veliku buru. A već prije njega bilo je bure radi drugoga jednoga predmeta.

Predsjednik je najme bio obnašao, da je u jednoj interpelaciji socijalnih demokrata izreka koje se nesmije čitati ni u sviet dati. Socijalni demokrati su tomu prigovorili. Predsjednik smatrao se je dužnim u toj stvari dade izjavu. Rekao je, da od sad unapried neće sam „cenzurirati" interpelacija. Nego, ako bude obnašao, da ima izreka, koje nebi smjele u sviet, narediti će tajnu sjednicu, dati pročitati odnosnu interpelaciju, označiti mjesta, koja se po njegovom mnieju nebi smjelo čitati, i prepustiti zastupničkoj kući, da odluči, da li se sva interpelacija, ili samo dio nje, čita u javnoj sjednici.

Socijalni demokrati nisu bili s tim zadovoljni, žestoko su proti tomu govorili, i postavili predlog, da se o izjavi predsjednikovoj razpravlja. Taj predlog nije bio primljen, pak je usljed toga nastala strašna buka, osobito kod socijalnih demokrata i svenjemačke stranke. Čulo se je svakojakih pogrda.

Iza toga digao se je Mladoček dr. Brzorád, te pitao predsjednika, zašto neda pročitati raznih interpelacija, koje bijahu već prije njekoliko dana podane? To su najme češke, koje se nije dalo čitati, dok se neodluči, kako će se postupati sa onimi interpelacijami, koje nisu njemačke. I kod toga kratkoga upita bučili su „Sve-Njemci" ko bjesni.

Predsjednik je Brzorádu odgovorio, da će na njegov upit tečajem sjednice odgovoriti.

To nije zadovoljilo Čeha. Počeli su oni vikati i klicati: odmah! i slično.

Zastupnik Klofač govorio je češkim jezikom proti postupku predsjednika. Sve-Njemci i mnogi drugi Njemci dobacivali su svakojakih psovka. Pak Česi proti predsjedniku. Onda razni zastupnici medju sobom.

Kod sve buke govorila su dva zastupnika tečajem sjednice o posve i drugih stvarih.

Zastupnik Wolf razdražen jedno uslied glasovanja glede cenzuriranja interpelacija, drugo češkim govorom Klofača, postavio je predlog, da se sjednica zaključi. Parlament, reče, koji si sam podsjeca krila, nije vriedan pipe tabaka. Nije u obće sposoban da radi, a danas kod tolike razdraženosti ni malo.

Predlog bio je zabačen.

Na to je dobio rieč zast. dr. Plaček, Mladoček, pa upitao predsjednika, da navede razloge, zašto neda odmah čitati podnešenih interpelacija (českih)? Predsjednik veli, da je na to već odgovorio.

Dr. Plaček nije s tim zadovoljan, pak predlaže da se otvori debata o odgovoru predsjednikovom.

Predsjednik malo časaka iza toga veli, da sporazumno sa dr. Plačekom neće dati na glasovanje njegovoga predloga, već dati *odgovor* na upit dr. Brzorádа, *obzirom na ne-njemačke interpelacije*.

Glede na ne-njemačke interpelacije, reče, obstoji dvojaka praksa u ovom parlamentu. Od početka parlamenta do 14. novembra 1899. jedna, od 14. novembra 1899. druga.

U prvoj dugoj dobi podavalo se je i primalo i tiskalo interpelacije samo u njemačkom jeziku, premda su na predsjedničkoj stolici sjedili i Slaveni Ziemialkowski, Smolka, Abrahamowicz, Ferjančič i Kramarž.

U drugoj dobi od godine i 3. mjeseca bila je druga praksa, ta najme, da se je primalo, čitalo i tiskalo u stenografičkom zapisniku češke interpelacije. (A to bijaše za predsjednikovanja Njemca dr. Fuchsa, te podpredsjednika Njemca Prade i Čeha dr. Začka).

Predpostaviv to, veli predsjednik, da je nastojao, da dodje do sporazuma izmedju stranaka, kako da se unapried postupa, al da je njegovo postupanje ostalo bezuspješno. S toga je prinudjen, da izda *privremenu* odredbu, koja najma *prejudicirati* konačnomu riešenju toga pitanja.

Ta njegova odredba sastoji u tom:

Primati će interpelacije u ne-njemačkih, u pokrajinah uobičajenih jezicih;

davati takove interpelacije odmah dotičnomu ministru, i čim prije dati si priboviti njemački prevod takovih interpelacija;

onda jih u njemačkom tekstu dati pročitati i tiskati u tom tekstu u stenografičkom zapisniku;

na želju interpelanta dati ću zajedno sa tim zapisnikom razdieliti interpelaciju takodjer u onom jeziku u kojem je podana.

Pri tom ide sa stanovišta, da svaki zastupnik mora imati pravo da interpelaciju napiše u svojem materinskom jeziku; da se svaki zastupnik najbolje u svojem jeziku izrazi; da ima zastupnika koji njemački jezik u obće neznaju. Tim misli, da brani i čuva u podpunoj mjeri jednakost narodnih prava.

S druge strane, ide sa stanovišta, da se interpelacija pročita u jeziku, koji je, s malom iznimkom, svim zastupnikom poznat, a to je njemački.

Iztiče konačno, da je tako naredio bez uplivisanja bilo s koje strane, i mcli sve stranke, da se medjutim zadovolje tom njegovom uredbom, dok sama zastupnička kuća nestvori nješto stalnoga.

Ta izjava predsjednikova bila je često pretrgavana groznom bukom bilo na desnoj bilo lievoj strani. Na svrsi su njeki odobravali i pljeskali, drugi bučno prigovarali, treći pitali za rieč. Predsjednik dovikuje, da nedopušta razprave o tom. Zastupnici na novo buče i pitaju ponovno za rieč. Predsjednik izjavlja da je neda. U buci zastupnika zaključuje predsjednik sjednicu, i uriče sliedeću za četvrtak dne 21. febrara o 12. uri o podne.

PODLISTAK

Kanfanarske paćuharije.

(Konac.)

Seljani imadu komunsku šternu. Neznam kada su ju čistili, ali dozna sam, da nedrži ništa vode, tako da barem pop i učitelj imaju jeno malo. Na šterni raste već trava, žlibi da pušćaju a da bude mala komunska voda bolji miris, šior Žanetto da drži na samoj šterni gnoj a poli same je njegova štala. Ljudi božji, neznam ka ste vi učili, ali ja sam čul, da blizu šterne nesmije biti ni štule, još manje da se metne na zid od šterne gnoj, jer bi se mogli ljudi od one vode lahko okužit. Kod nas u Rovinju bi ga valje multali, samo da to ki kaže komisaru od šanitada. Za šternu dunke nije treba beći, jer to će šior Žaneto sa gnojom popraviti. To je jedna. Ča da rečem za školu? Peći nikakove, balkuni će brzo pasti, morda je godno ili mora biti našemu učitelju da a bura malo propulme u školi, da nebi e preveć odebelia. Možda da tako misli naša reprezentanza. U školi je dakle zima kako vani, mnogi ljudi neće dicu niti slati u školu, da se opet neobole kako je bilo već, ter imaju pravo. Nu dosta je da šior škrivan i podešćat imaju teplo u svojoj kancelariji, učitelj i pop neka si pušu u ruke a dica neka skaču. To je druga, za to baš nije treba špendati. Kako se ceste drže u redu, zato neću govoriti, za to pitajte samo gospodu Rovinjsku, kako ju proklinja. Zašto dakle špendati, dosta je da se šiori nestresu od Kanfanara u Okrete. Neka si dunke razbijam glavu kako možem, nemožem dojti do poznanja, kamo li beći gredu. Ala trubilo! sad sam se domislia. Ta je lipa, ta merita, čujte dakle ljudi.

Prije nikoliko dana čuja sam, da prezentanca mora špariti, zač da je Seljanska crikva jako mala, da moj „vonjavac" nemože tamo puhati, Patujaliću da je tisno u banku, našem Kislenu da tamo stogod zaudara, a naš „coro" da dobro nevidi popa. Treba dunke novu crikvu, to će koštati samo 20—30 mijari.

Sada dunke vidite, dragi Seljani, kako za vas skrbe Vaši prezentanti. Jedan bi htia, da se zida cimiter na njegovom, drugi bi htia da nešto drugoga na njegovom itd. a sve skupa da se špara a Vami Seljani rog. Kad su bili balotacijoni, svi ste bili dobri, nise čulo drugo, nego „nostri boni istriani, nostri slavi" a sada oni se nesrame reći, da su talijani a vi „ščavi". Znate dobro, kako je i sam Bartolić reka, kad su nekoji od Vaših htili pojti poslušati njegove beside kod Bernjovice, kamo je imao dojti anke „paša" Krstić, da i on je „slavo istrijano" te potle kako je reka „laše i nostri boni slavi istriani" — ali sada već vas nepozna a nepoznade vas niti vaša slavna prezentanca. Sada ste samo „ščavuni". Za kega čete dakle sada votati? Ili čete da bude delegatom stari župan, ki se je na svoju najveću sramotu kod popisa dao zapisati za Talijana?; danas dunke nije već „slavo istrijano". Brižan *Iskra*, znaj, da iskra ili *iskra* ostaje vajka *iskrom* a nečeš nikad iz nje učiniti talijanski dim niti oganj. Sramiš se za svoj hrvatski rod, od kojega si poteka, neka ti bude, ali kapetanom te za tvoju izdaju niti Talijani neučine. A ti Vidoline, nevidiš ti već svoj starosti, ili si posta sada mladji, da sada biš htia krnjelom i Talijanom puhati u rog? A ti Soviću nije te sram za tvoje beside, ča si reka pred Bartolićem: „io no son slavo io son anke talijan". Znaš koliku muku ti je zadalo malo ovih rieči. A ti moj Žaneto, bolje bi bilo, da greš manje s gospodom u lov a tendiš si kampanju a ne uvredjivati naše ljude, mutiti ih sa tvojim cirkolom te mučati još, kada tvoj „laiko" više po putu „eviva Italia", „m.... per croati". Onako češ si malo časti zadobiti kao i tvoj kumpanj. Vi dunke bite želili biti opeta u reprezentanci, a još bite rada k sebi privukli „botegara?" Znate ča, meni nije ništa do vaših posli, ali znajte, da će dojti jedan put sve na kraj, a „botegar" neka se domisli od kega živi, ako se on počme mišali, vero „negarantim" ni za jenoga Seljana. A sada čujte ljudi moji, moju rič. Bia sam po svitu, anke medj čiči, s kojimi se vi rugate, ali nigdi nisam vidia, da bi bili ljudi tako bedasli, kako mnogi od vas, ki bi se dali onako prodavati, kako i vi. Madjar reče, da je madjar a vola za madjara, nimac za nimca, talijan za talijana, samo v

Interpelacija

zastupnika Vjek. Spinčića i drugova stavljena u sjednici carevinskoga vieća dne 12. t. mj. na njeg. preuzvišenost ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva unutarnjih posala, da se popravi izopačivanja popisa pučanstva, koji se sada provadja.

(Konac.)

C. kr. političkoj oblasti bijaše sve to priobćeno.

U poreznoj občini Ćunski, mjestna občina Mali Lošinj, pozvao je za popis pučanstva od občine odabrani popisni komesar narod radi popisa u kuću mjestnog župana, u kojoj se nalazi ured, gostiona i dućan. On je kazao puku, da mu je naloženo izpovjediti, da govori talijanski. Kad mu je pako neka gospodja kazala, da svi u mjestu hrvatski govore, odgovorio je on: „ako kažete, da govorite hrvatski, biti će to vaša propast". Zidaru Martinu Karčiću rekao je: „Pazite jer ja neću biti kriv ako nedobijete nikakve radnje, pošto ste izjavili, da govorite hrvatski". Mnogi su izjavili, da govore slavenski, a komesar je zapisao „italiano".

Drugi rekoše mu u hrvatskom jeziku: „Ja govorim kako me čujete", a komesar piše: „italiano". Drugi, koji mu rekoše, da govore „slavenski", pitao je, za koga da su glasovali kod izbora, pa ako mu rekoše „za Istriju", upisao je u rubriku za „Občevni jezik" „italiano". Svaki, koji je izjavio, da govori hrvatski, morao se je s njim prepirati prije nego li je tako upisao. Jedan od tih kazao je, da će se c. k. političkoj oblasti pritužiti. Kad je za to doznao popisni komesar, kazao je: „Ja se nebojim, jer znadem kako mi je dao naputke c. kr. kotarski kapetan (dotično upravitelj kotarskoga poglavarstva)". Postupanje dakle toga popisnoga komesara imalo bi odgovarati naputkom c. k. oblasti?

Jednakim načinom provadja se popis pučanstva Istre u mjestnih občinah, kojim stoje na čelu Talijani ili pristaše talijanske stranke.

Istotako — ako ne još gore — provadja se popis pučanstva u gradu Trstu i u njegovoj okolici. Predaleko bi podpisani zašli, kad bi htjeli sve dotične slučajeve tuj navadjati, od kojih su nekoji c. kr. ministarstvu nutarnjih posala drugim putem priobćeni. Podpisani ograničuju se samo na to, da ustanove kako kućni gospodari u Trstu popisne listine koje su izpunjene slovenski, natrag vraćaju, ili ih sami svojevoljno, a da i nepitaju stranke, da ih i nepokažu strankam što su napisali, dapače i posve druge listine izpunjuju; da su ćak jednomu svećeniku rieč „sloveno" u „italiano" preokrenuli; da se magistrat brani izdati slovenske popisne listine, te da popisne sekcije vraćaju popisne listine sa zahtjevom, da se iste izpuni talijanski ili njemački, da iste pri tom slovenske stranke, dotično njihovu narodnost vriedjaju; da u tršćanskoj okolici popisni komesari rubriku o „Občevnom jeziku" sa „talijanski" izpunjuju, dočim progovore samo par rieči sa jednim ili drugim članom obitelji, ili da niti nepitaju za njihov občevni jezik i da i nepokažu, što su napisali; da se brane upisati slovenski jezik kano občevni jezik, kao što im to stranke izkazuju, od ovih dapače zahtjevaju, da izkažu talijanski jezik kano občevni, te u mnogih slučajevih proti izričnom izkazu stranaka talijanski kano občevni jezik upišu; da prisile stranke, da podpišu popisne listine a da i nije izpunjena rubrika o „Občevnom jeziku", da se groze sa novčanom globom onim, koji se tomu opiru; da prave neke bilježke samo sa olovkom a da uzmognu kasnije napisati šta im je drago; da se napada ćak na magistratu one popisne komisare, koji nestvore mnogo Talijana;

pošto bi bio popis pučanstva na taj način proveden najveća ironija, nipošto pako ono, što bi morao da bude po jasnih ustanovah zakona;

pošto zastupa „občevni jezik" za zaštitu prava u crkvi, školi i u uredu „narodnost", doduše posve neopravdano, ipak na žalost u mnogih slučajevih; pošto se tim počinja najveće nepravednosti i nezakonitosti;

pošto nije c. k. vlada za odstranjenje toga, uvažila prešnog predloga, stavljenog u svoje doba i radi toga, da bi poduzela korake, da bi se mjesto, ili bar uz občevni jezik ustanovilo i narodnost državljana bez upliva bilo s koje strane,

uslobadjaju se podpisani staviti upit na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih posala:

„1. Je li njegova preuzvišenost sklona — na zaštitu prava i zakona — izdati na podredjene oblasti u Trstu i u Istri stroge naloge, da se sa strančarstva već počinjena izopačivanja izpravi i da budu uspjesi popisa pučanstva, za kojeg valjanost odgovaraju državne oblasti, u prvom redu c. k. ministarstvo nutarnjih posala, odgovarali pravim odnošajem?

2. Je li njegova preuzvišenost voljna pozvati na odgovornost one, koji su počinili izopačivanja?"

U Beču, dne 8. febrara 1901.

Spinčić, dr. Ivčević, Robić, dr. Zaffron, Gabršček, dr. Plantan, dr. Ferri, dr. Klaić, dr. Ferjančić, dr. Ploj, Vuković, Biankini, dr. Tavčar, Borčić, Perić, Šupuk".

---

nećete za svoj hrvatski jezik i narod ništa znati u svemu bite htili, da budu talijani, kao da nebite bili za drugo, nego za vole pasti. Ustanite se dakle jedan put, pokažite da niste mala dica, da netreba vam prokuratura, da znate sami svojim imanjem vladati, bolje nego krnjeli a njihove podrepnice, ter hodite svi složno izabirati vaše ljude, vaše krvi, vašega jezika i naroda. Krnjeli i talijani neka ostaju daleko od vas. A ti Šešolo, vi Pokrajci, Brajnovići, Dobrovići, Radovani, Čupići, osvjetlajte si vašo ime, da nebi vas dica klela kao prodance i izdajice svoga roda. Baš ti Jure Brajnoviću pokaži jedan put da s muž, hodi složno sa svojim bratom, domisli se kakova brata si ima, isto i vi Pokrajci, domislite se do onoga popa, ki je bia iz vašeg roda i krvi i služia je u vašoj crikvi samo slavjanski glagolski. Dunke složno braćo!

Vas lipo pozdravlja

Vaš Jože Rovinjez.

DOPISI.

Dobrinj, 17. februara 1901. Cića je zima — al se Dobrinj ipak okitio zelenilom. Zvona slave, mužari tutnje, narod se kupi na veselje — dobrinjska bo crkva danas dobiva stalnog zaručnika u osobi velečastnog popa Ivana Trinajstića. Crkva je dubkom puna, svečar dolazi praćen po biskupskom izaslaniku dr. Franki-u, po zastupniku vlade dr. Manussi-u, po stricu dr. Vitezićiu i po kili pozvanika. Na prodikaonicu se popeo dr. Franki, te kratko, al jezgrovito protumačio puku dužnosti prema svomu župniku, a zatim dužnosti župnika prema puku. Iza toga sliedila je svečana ištalacija, a zatim velika misa odpjevana po novom župniku.

Pri obilnoj trpezi, pri kojoj je prisustvovalo takodjer cielo občinsko zastupstvo, izreklo se dosta liepih nazdravica u čast svećaru, a sakupila se i liepa svotica za Ćirilovu družbu i za djake u Pazinu.

I tako imade Dobrinj opet stalnog župnika, koga neka dobri Bog na dugo i dugo med nama poživi!

Franina i Jurina.

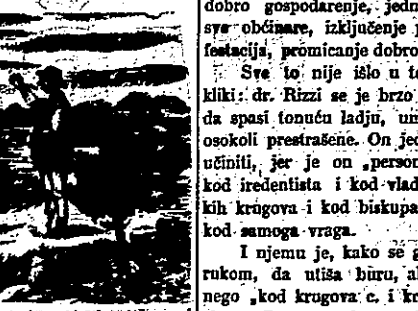

Fr. Si vidi onega Angužigula z dugemi nogami, kako je na pusni ponediljak potekivol po kućah po Novaki štijuć onu mačju slogu.

Jur. Veró da je bi jako, jako vesel kad je štil da su mu potrdili ime „mladi Kristić".

Fr. A ma da se je da štampat, da on je vridan i pošten mladić.

Jur. Aj vero je justo kakor i ona stara tovarica koj je na dan pusta va r.. puhal.

Fr. Joh ma da je ta mladi Krstić na Novačane jako jadan.

Jur. A zač?

Fr. Zač da njemu, ki je potriban mu ne nosiju pečenje, a da njegova mat je čuda zamerítala u toliko let ča je dosti žen pomazala.

Jur. Vero kad je temu tako, dobro bi da mu kletu svi ča donesemo.

Fr. Vero bi dobro ja, ma znaš ča ti je, mene je jako strah zač reku po našu: mulo sito i oholo ugriznut će, ali zatući obrticu.

* * *

Fr. Dunke va Beče da su počeli delat alavia va parlamente.

Jur. Ma da ja.

Fr. A ke zakone su već stabilili?

Jur. Dali su Čehi Tudeškom i ovi njim po nekoliko dobrih za uho, pak ki lo ga ke se lo tenja.

Fr. To je zakon viš!

P. n. gg. predplatnicima!

Prosliedjujemo i danas prilagati p. n. gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko po izmaku tog roka ne namiri duga, obustavljamo mu list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Razne viesti.

Mjestne:

Občinski izbori u Puli. Kako je poznato, ima se brzo obnoviti občinsko zastupstvo u Puli za cielu mjestnu občinu te se s raznih strana čuju glasovi, da treba stresti s pučanstva jaram dosadašnje klike, koja je naprtila občini strašnih dugova, obteretila porezovnike težkimi nameti a medjutim zanemarila najvažnije problemè gospodarstvenog napredka i prave koristi občinara. Čini se, da su i sliepi ovidili, da je občinsko zastupstvo bilo do sada samo eksekutivni organ političke talijanske stranke te da je glavno djelovanje razvijalo u izticanju umišljenog talijanstva ove zemlje, u zatiranju svega što je hrvatsko, u provedenju najpristranijih izbora, u podržavanju terorizma oligarhične klike. U obće po Puli i okolici nitko već nije spominjao občinskog zastupstva i glavarstva, a da mu nije prisio porugljivi kakov epitet, občinari bez razlike stranaka — Talijani, Niemci, Slaveni, socijalisti — bili su složni u tome do ovako neide napried te se je već govorilo o nakani i dobroj volji u puku, da budu izabrani za občinske zastupnike „občinari, bez razlike stranaka, koji će dati upravi jedino spasonosni smjer dobro gospodarenje, jednakopravnost za sve občinare, izključenje političkih manifestacija, promicanje dobrobiti pučanstva".

Sve to nije išlo u tek gospodujućoj kliki: dr. Rizzi se je brzo vratio iz Beča, da spasi tonuću ladju, umiri nemirnjake, osokoli prestrašene. On jedini je to mogao učiniti, jer je on „persona gratissima" i kod iredentista i kod vlade i kod vojničkih krugova i kod biskupa i ..... valjda kod samoga vraga.

I njemu je, kako se govori, poslo za rukom, da utiša buru, ali ne kod puka, nego „kod krugova c. i kr. ratne mornarice". Pošlo mu je za rukom sklonuti te krugove na ponovni kompromiš s vladajućom klikom u svrhu, da što je hrvatskoga i radničkoga elementa bude stojalo pod dojmom toga kompromisa i respektom pred ratnom mornaricom te ili mirovalo ili glasovalo po komandi.

I mi ćemo opet doživiti, da će na občini u Puli ostati ista muzika, isti muzikanti, ko i prije; vidili ćemo, da će slavenski i njemački činovnici preporučati izbor najzagriženijih iredentista; čuti ćemo, da će dr. Rizzi, biti opet izabran za načelnika, proglasiti izključivo talijanstvo ove občine; znati ćemo, da će u proračunu biti stavka za „Legu nazionale", — u obće, da će vladati stari sistem bezobraznog strančarenja, terorizma, nacionalnog eksluzivizma, zanemarivanja svake dobrobiti občinara.

A za sve to morati ćemo opet da zahvalimo: kompromisu gospodujuće klike i krugova c. i k. ratne mornarice odnosno zaštiti, koju drugi daju prvoj!

Pišu nam iz mjesta: Dugo sam si razbijao glavu da pogodim uzrok, što je naše socijaliste sklonulo da podiele stanovite iznose za talijanske fabrike omladine, kao što ste javili, pa evo mislim, da sam pogodio.

Kad su se vodili pregovori u Trstu, da umire dolazkom genoveza razjarene radnike, vodja službene socijalne stranke u Trstu, slovenski renegat Učekar, dobacio je krzmajućim radnicima „nemate sobom simpatiju buržoazije!"

Socijalistama je dakle potreba, da imaju simpatiju one kapitalističke buržoazije, na koju toliko viču, ako će da što učine. Eto dakle, da si prikupe simpatiju talijanaša u Puli, podieljuju za talijanske nacijonalne istitucije, posjećuju in corpore zabave talijanskih nacijonalističkih družtava. Da si naklone kapitaliste, s njima zajedno upriličuju u Trstu javne sastanke, da navale na braću radnike, koji „službeno" socijalistički nemisle, i da povedu rat svim onim, koji ne misle na dlaku kako hoće Učekar & Comp. Na tom sastanku u prisustvu našega Dorbića, čujemo Učekara reći po prilici ovako: „Genovezi su nam dvostruke braća, jer radnici ijer Talijani, za njih smo se više trudili nego li za druge!" Što su dakle socijalisti u našim pokrajinama? Parodija socijalizma, pripepine talijanske stranke, zreli da uđju u novoustrojenu „Societa Democratica" u bratskoj slogi sa onom tustom borgezijom, na koju pro forma koji put napanu.

Iz Medulina pišu nam: Čuli smo, da kotarska gospodarska zadruga ili „Societa agraria", kako se sama voli zvati, drži ovih dana školu u Puli za poljodjelce i vinogradare, te je u tu svrhu činila doći učitelja pa kažu, da će početkom marca taj učitelj i u njekoja sela, da poučava ljude. Kažemo iskinu, da nami bi vrlo drago bilo dobiti nauke u poljodjelstvu i vinogradarstvu, ali preporučamo g. Franku, kao predsjedniku, da nam priskrbi učitelja koji će nam govoriti hrvatski, jer drugačije će biti uzalud predavanja i s njimi skopčani troškovi. Barem u toj stvari možete nas zadovoljiti, gospodo od „Agrarie", jer tu neima politike po sriedi, nego treba nastojati da nam nauka bude koristna. Ako li pak imate na umu, da će te i time širiti talijanstvo, tad mi netrebamo Vaše nauke, nego ćemo se sami mučiti kano i do sada, a Vi ostanite daleko od nas.

Pokrajinske

Odlikovanje. Gosp. Frane Legat, nadsavjetnik kod vrhovnog sudišta u Beču bijaše odlikovan tim, što mu podieliše naslov i značaj dvorskoga savjetnika. Čestitamo! Iz prijateljske strane doznajemo, da je bio g. Legat posliednje doba težko bolestan, nu bolest krenula je srećom na bolje.

Premještenja. C. k. porezni pristav u Puli g. Josip Cattarin premješćen bijaše u svojstvu poreznog oficijala u Volosko.

C. kr. sudbeni pristav g. dr. Fedele Savo premješćen bijaše iz Malog Lošinja kotarskomu sudu u Pulu, odakle odlazi u Trst c. kr. sudbeni pristav g. Gajo De' Prati.

Pišu nam iz Sanvinčenta dne 27. febrara. Kako je već bilo javljeno u „N. Slogi", odreklo se je naš bivši načelnik Doblanović-Biba časti načelničke zato, što je občinsko vieće jednoglasno odobrilo predlog, da se zidaju škole, a on bijaše proti tomu, jer je njegova želja da škola ne bude, da ostane naš narod u neznanju i nevolji, kako i do sada, pak da može laglje Biba i njemu slični za nos ga peljati.

Danas je bila pozvana občinska sjednica, da izabere novoga načelnika. Prisutni bijahu svi osim Doblanovića i Puha. Predsjedao je prvi savjetnik Anton Bergamo. Ovaj je predložio da se izabere deputacija, koja bi pošla moliti Doblanovića, da povuće odstavku. Protivio se Ivan Persić. Na glasovanju predlog predsjedatelja pao sa 4 glasa manjine. Nato je predložio Mate Mišan st. da se izabere za načelnika A. Bergama. Martin Perković Raponja postavi na to predlog da se glasuje za Ivana Persića ili za Andriju Otočana. Stavljen na glasovanje prvi predlog propane opet sa 4 glasa manjine. Kad vidješe Talijani i njihove podrepnice da njihovi predlozi propadoše, te da će biti izabran načelnikom Sanvinčentske občine čestiti posjednik i vrli naš rodoljub gosp. Ivan Persić ili Andrija Otočan, odaljiše se iz dvorane, njih osam na broju, četiri gradjanina i 4 seljaka iz bokordićkoga komuna. Usljed toga se morala odgoditi sjednica, radi nedostatnoga broja vićnika.

Tako dakle rade Talijani i njihovi prodanci, kad dodju u opasnost da im vlast izmakne iz ruke. To je valjda učinjeno po naputku člana zemaljskoga odbora Kleve, koji se ove dane vrtio po Kanfanaru i Sanvičenti kao mačak okolo vruće polente. Talijanska gospoda misle s tim manovrama osujetiti izbor načelnika, pa da bude namješten vladin komesar, kako u Višnjanu, još možda za ruglo, isti omraženi Doblanović-Biba.

Mi se nadamo, da će politička oblast, koja u toj stvari može sve, upotrebiti najenergičnija sredstva, da krznjajuće talijanaške vićnike i zastupnike prisili na prisustvovanje sjednicama i vršenje njihovih dužnosti.

Neka ne bude povoda govorenju da vladaju dvie mjere i dvie vage!

Izbor u Kanfanaru. Kako nam od tamo javljaju u III. i II. tielu kod občinskih izbora pobiedila je stranka protivna dosadašnjemu načelniku Okretu, tomu miljeniku Rovinjeza, sa ogromnom većinom glasova. U I. tielu razmjerje glasova je jednako, ali radi nezakonitosti počinjene sa strane Okretove stranke, uložen utok. To je dobra lekcija Okretu i svim onim, koji sa Talijanima proti vlastitoj krvi suruju. Izpadkom ovih izbora dobio je udarac i rovinjezki upliv u kanfanarštini. Ipak se miče!

Kabanice. Za čovjeka, koji nije stalan u svojim mislima, riečima i djelima, govori naš narod, da se okreće kako kabanice na vjetru. Najgori je čovjek onaj, koji nema muške besjede; koji izreče, pa poreče, koji jednu govori a drugu radi. Čovjek se veže za besjedu, a vol za roge! Sramota je pojesti vlastitu besjedu!

To bi morali imati na umu oni zavedeni muži od bokordskoga komuna, pa djelati kako ozbiljni i pametni ljudi, a ne kao djeca. Mate Mišan, Martin Puh, Pere Matušić, Jakov Pustijanac, Ive Stenta, vićnici sanvinčentske občine, glasovaše sa drugimi vićnici za zidanje škola, a sada sakupljaju podpise na protest proti zidanju istih škola. Je li to muževno, je li to pošteno? Svaki pravi čovjek bi se stidio takoga postupanja. Ko osieća ikoliko ljudskoga i ponosa nebi za sve blago ovoga svieta išao sam sebi pljuvat u brke. A oni, da zadovolje Bibi, i talijanaškim svojim kumima, idu sakupljat podpise proti onoj istoj odluci, za koju su i sami glasovali. Ljudi božji, pamet u glavu! Ostavite takov traljavi posao; ne bručite sami sebe! Radje uznastojte s ostalom braćom okolo dobra vaše občine, okolo napredka zapuštenoga vašega naroda, kojemu mnogo treba i rada i nauke, da se podigne iz zapuštenosti u kojoj čami, ostavite Talijane i s njima surovanje, jer, pamtite, tko s vragom tikve sadi, o glavu mu se razbijaju.

To vam poručuje

prijatelj iz Sanvinčente.

Treba zabilježiti. Ovih dana bilo je više kaznenih razprava na okružnom sudu u Rovinju radi izbornih stvari, nerečito radi pokušanog glasovanja pod tudjim imenom. Jedna takva razprava, u koliko znamo, bila je proti našemu čovjeku iz Labinštine, koji je mislio da smije glasovati pod imenom svoga pokojnoga tasta; sud ga je osudio na dva tjedna strogog pooštrenog zatvora. Drugih nekoliko nesretnika, koji su u Puli, uz obećanje nagrade sa strane Talijana, išli da glasuju pod tudjimi imeni bilo je kažnjeno sa najviše sedam dana zatvora, prostog i nepooštrenog.

Slučaj hoće, da je čovjek iz Labinštine htio glasovati za hrvatsku stranku, a oni u Puli za talijansku. Inače nije proti onomu iz Labinštine bilo nijedne otegućujuće okolnosti, dočim je imao za se množinu olahkoćujućih te je i bio veoma dobro opisan od oblasti.

Iz Žminja pišu nam 20. t. mj. Jučer stigno je amo po noći — kako dolaze njemu jednaki narodni odpadnici — zloglasni Krstić iz Rovinjskoga sela, gdje je valjda lovio ljude ribice u talijansku mrežu.

U Žminju odsjeo je kod drugog našeg odpadnika Žuvić-Keka iz Gradišća, kamo su za njim došli talijanaški kolovodje mlinar Peteh i Napoleon veliki.

Krstić je ostao malo u Žminju, jer se je valjda bojao, da bi ga mogao koji nanjušiti, pak si je mislio, da je bolje na vrieme pobjegnuti zdravom glavom nego li čekati i Bog znade što dočekati. U našem mjestu nije taj plaćenik talijanske gospode ostao niti jedan sat.

Sliedećeg dana pripoviedalo se po mjestu, da je došao amo tjerati dug za „Tetu Jambrožiju", jer da su njezini čitatelji veoma nemarni predplatnici.

Sliedilno talijanske c. kr. činovnike. U talijanskih novinah Primorja čitamo, da se je medju c. kr. činovnici i njihovimi jednomišljenici u Buzetu sabrolo prigodom odhodnjice c. k. poreznog kontrolora g. Percolt-a za talijansku realnu gimnaziju u Pazinu 38 kruna, a za zloglasnu „Lega Nazionale" 6 kruna. Liep je ovo primjer onim našim suškavicam od činovnika, koji se plaše javno ni priznati se Hrvati ili Slovenci — kako valja i činiom pokazati ljubav i odanost do svoga naroda i kako se nieima čovjek ničesa bojati, ako je na svoju mjestu i ako čini svoju dužnost.

Ugledajte se gospodo u ove i ovakve talijanske c. k. činovnike.

Drzovita laž. U tršćanskoj „Edinosti" od dne 22. t. mj. čitamo pod naslovom: „Pljuski resnici v obraz" (zaušnice istini u lice) ostar članak proti glasilu liberalnih učitelja u Kranjskoj „Učiteljski tovariš", koji piše, da smo mi u Istri izgubili jedan mandat za carevinsko vieće radi toga, što je dr. Laginja sudjelovao na zadnjem katoličkom sastanku u Ljubljani. Mi nemožemo na tu drzovitu laž odgovoriti dostojno i valjano već danas, jer neimamo rečenog lista, nu čim ga dobijemo u ruke, nećemo mu ostati dužni, kao što neostajemo rado nikomu, za koga znamo, da hotimično izvraća i laže iz puke osvete i mržnje do svega, što je našemu narodu u Istri miło i sveto. Do vidova dakle narodni odpadnice!

„Narodni Dom" kod sv. Jakova u Trstu. Odbor slovenskoga konsumnoga družtva kod sv. Jakova u Trstu kupio je na veoma prikladnom mjestu kuću, u kojoj će otvoriti svoju krčmu, i koja će služiti slovenskomu pučanstvu one župe kao središte i ognjište, okolo kojega će se sakupljati sve što čuti narodno.

Čestitamo, našim rodoljubom kod sv. Jakova na toj krasnoj stečevini.

Sukob izmedju c. k. namjestničtva u Trstu i zemaljskoga odbora u Poreču radi izkrivljivanja narodnih imena mjesta u Istri. Poznato je našim čitateljem, kako je zemaljski odbor u Poreču potalijančio čisto hrvatska i slovenska imena mjesta u Istri te se timi novopečenimi imeni služi i u svojih službenih spisih.

Proti tomu izopačivanju hrvatskih i slovenskih imena, koja obstoje od kad su Hrvati i Slovenci u Istri, prosvjedovali su pojedinci i občine na razne oblasti. Konačno maknulo se i c. k. namjestničtvo u Trstu izjaviv, da se imade držati naziva imena ustanovljenih kod popisa pučanstva od g. 1890.

Zemaljski odbor nije se htio pokoriti odluci c. k. namjestničtva te je i nadalje rabio patvorene nazive. Na to je c. kr. namjestničtvo izdalo novu odluku, kojom nalaže zem. odboru, da se mora služiti u spisih upravljenih državnim oblastim, občinam itd. jedino nazivi, koji bijahu u službenom popisu ustanovljeni, nipošto pako nazivi samovoljnimi i nigdje neustanovljenimi zemaljski odbor zaključio je konačno u sjednici od dne 7. t. mj. da se odgovori c. k. namjestničtvu:

1. da većina naziva, uvedenih od zem. odbora sastoji od pravih povjestničkih imena mjestnih i poreznih občina — kao što svjedoče priloženi izvori;

2. da središnji odbor za statistiku, koji izdaje službeni repertorij, nije oblast, već samo upućujući organ;

3. da vlada nije do sada vršila svoju dužnost dopustiv svojevoljno izkrivljivanje imena mjesta, što proizlazi iz repertorija od god. 1880, gdje je izpuščeno 614 talijanskih naziva uvrštenih u repertorij od god. 1890, te novih 291 slavenskih dodano naziva;

4. da je vlada trpila, da se unaša u rečeni repertorij samovoljno slavenske nazive, koji nisu nikada obstojali;

5. da su same državne oblasti pokrajno ponovno promjenile nazive;

6. da se u diocezanskih spisih i u vojničkih kartah izkrivljuje nazive, i

7. da će zem. odbor odustati od svojih naziva jedino tada, kad se uvedu u porabu nazivi od god. 1813. itd. itd.

Bude li se htjelo na c. k. namjestničtvu valjano poduciti gospodu u Poreču — kako nijedna od navedenih tvrdnja nevriedi ni suplja boba, neće ih stalno mnogo truda stojati.

Popis puka u Varvarih (občina u Poreč). Od tamo pišu nam 22. t. mj. U naše selo došli su dne 11. t. mj. odašlanici občine porečke, da popisu puk ovoga sela. Pošto nebijaše kod kuće sceskoga župana, morali su čekati do poslie podne dok se je sa radnje vratio župan. Kad se je ovaj doma vratio, rekoše mu zašto su došli, a on im odgovori, da će se puk težko dati popisati, ako nije pisara, koji bi znao i hrvatski jezik. Pošao je tražiti i dopeljao pisara K. J. koji je hrvatski popisao obitelj našeg Maia Bodetića. Komesar Calegari pogleda hrvatski popisanu listu i baci ju u oganj, jer da nije pravo učinjena. Kasnije izručio mu je ipak više popisnih listinah, te je tako naš pisar popisao hrvatski 8 obitelji i to: Mata Bodetića, Antuna Bodetića, Ivana Pauletića, Marija ud. Lindi, Antuna Močiboba, Fumu udovu Pauletić, Marka Pauletića i Ivana Bodetića.

Poslie podne okolo 5 sati došao je istoga dana komisar iz Poreča sa občinskim stražarom i sa dva oružnika, koji nadjoše našega pisara kod Tome Lindi, gdje je njegova obitelj popisivao. Njemu nedopustiše, da popisuje i dalje hrvatski, već su sami počeli pisati talijanski, nu mi smo dobro pazili kako izpunjuju rubriku o občevnom jeziku. Buduć nisu prvog dana svršili, vratiše se sliedećeg nu i tog dana pratio ih je svuda naš pisar, da se osvjedoči kako se popis vrši, navlastito na to, da li se u rubriku o občevnom jeziku svuda upiše, da je občevni jezik sviju nas hrvatski ili kako oni kažu slavski.

Plaćenik Krstić odsudjen. Dne 22. t. mj. vodila se je pred c. k. zem. sudom u Trstu kaznena razprava proti plaćeniku Krstiću, radi prekršaja po § 24. tiskovnog zakona, počinjenog time, što je usprkos zapljeni jednog članka uvrštenog u svojoj krpetini u drugom izdanju namjerice zapljenjeni članak tiskati dao.

Rečena krpetina od dne 22. decembra 1900 donaša uvodni članak pod naslovom „Božić". Taj članak u kojem navodno Krstić govori o Spasitelju, o vjeri itd., nije ništa drugo, već prosto huckanje naroda proti crkvi i svećenstvu, a na jednom mjestu postaje tako oduran, da je c. k. kot. poglavarstvo u Voloskom bilo prisiljeno, da to mjesto zapljeni odlukom od 17. decembra iste godine, koja odluka bje također potvrdjena od c. kr. zem. suda u Trstu.

Dne 22. decembra rečene godine izadje tobože drugo izdanje, koje se pako razlikuje od prvog samo u toliko, što je Krstić na odnosnom zapljenjenom mjestu, u koliko isto zauzimlje prostora, dao izvrstiti debelo tiskano riec „zapljenjeno", dočim je odmah iza te rieči uvrstio cielo zapljenjeno mjesto. Njegova očita namjera pri tomu je bila, da na taj način zavede oblast, misleći, da će se ova, videći riec „zapljenjeno" uvjeriti, da je zadovoljio njezinom nalogu.

Radi tog podiglo je državno odvjetničtvo u Trstu proti Krstiću obtužnicu.

Krstić se je izpričavao pred kaznenim sudcem na Voloskom, da je odmah, čim mu je gornja odluka bila dostavljena, telefonirao tiskarni na Rieku, da priredi drugo izdanje, izpustivši iz uvodnog članka zapljenjeno mjesto, da je dakle samo pomutnjom i krivnjom tiskarne bilo ponovno uvršteno zapljenjeno mjesto i da zapljenjeno drugo izdanje nije bilo nikomu dostavljeno.

Nu te izprike nisu mu ništa pomogle, jer je on kao urednik odgovoran za sve članke svog lista i jer je konačno izričito izjavio, da preuzima svaku odgovornost na sebe.

Radi toga bje, kako gori navedosmo, na temelju obtužnice razpisana kaznena razprava.

K toj razpravi Krstić nije niti pristupio.

Usljed toga bje pročitana obtužnica, zapisnik c. kr. kot. suda na Voloskom i političke informacije o Krstiću. Iz izvještaja državnog odvjetničtva u Zadru proizlazi, da je Krstić bio do sada već 9 puta kažnjen i to ukupno na globu od kruna 230 i na zatvor od 38 dana, većinom radi uvriede poštenja, uvriede javnih organa, prievare itd.

Pročitan bijaše također izvještaj o ponašanju i djelovanju Krstića, što ga je izdala občinsko poglavarstvo u Kastvu i onoj c. k. kot. poglavarstva u Voloskom. Dok občinsko poglavarstvo u svom izvješću podaje vjernu sliku o Krstiću, ograničuje se izvještaj kot. poglavarstva na puko nabrajanje od Krstića do sada počinjenih kažnjivih djela i odnosnih kazna sa opazkom, da Krstić ništa ne posjeduje i da

ne stoji baš u dobrom glasu napose kod tamošnjeg hrvatskog pučanstva i to radi žestoke agitacije i radi oštrih napadaja u svome listu.

Na temelju obtužnice i tih informacija, odsudio je iza toga kazneni dvor Krstića na globu od 40 kruna.

Spasio ju od stalne smrti. Iz Voloskoga pišu nam, da je prošloga ponedjeljka neka gospodja htjela ladjicom iz Voloskoga u Opatiju. Stupiv u ladju, prevrnu se ova i gospodja pade u more, gdje bi bila našla gotovu smrt, da njoj nije priskočio na pomoć lučki pilot gosp. Josip Vičević, koji ju je izvukao iz mora i komu neka bude i na ovom mjestu izrečena iskrena hvala.

„Lepi impiegati!" U zadnjem broju „Narodnog Lista" čitamo, da je došlo neke nedjelje iz Voloskoga u Iku družtvo, u kojem bijahu i c. k. porezni činovnici, a medju njimi i neki Granparola. Taj Granparola, da je popjevao izazivnu pjesmu „Son Voloscan, sangue italian".

Dok pjevaju takve pjesme neodvisne osobe, nemože im se drugo nego požaliti ih, nu c. kr. činovnikom nebi smjelo biti pod nijednu cienu dozvoljeno, da u javnih prostorijah izazivlju ostalo občinstvo, koje nije dužno, da sluša izazivne pjesme od osoba, koje ono svojimi žuljevi plaća i uzdržaje.

Načelnici c. kr. ureda u Voloskom imali bi već jednom podučiti podredjeno im činovničtvo, kako mu se valja ponašati u javnosti i u kolaru, koji neće da ista znade za lude težnje nespašenjaka.

Iz Lipe — občina Jelšane — pišu nam 22. t. mj. Odbor za pripravu korsa u Opatiju pisao je u naše mjesto, da se odavle odašalje dva priprosta voza s konji, koji bi imali sudjelovati kod korsa, što se je imalo tamo obdržavati dne 17. t. mj. Odavle se uputila dvojica Lipljana sa vozovi i konji u Opatiju, al kad tamo, rekoše im gospoda od odbora, da korsa neće biti, jer da je studeno i da se je malo gospode prijavilo za sudjelovanje kod korsa. Naši Lipljani tražili su odštetu za put, trud i dangubu, nu gospoda odpraviše ih praznih ruku.

To postupanje s našimi vozari biti će možda gospodsko, nu pošteno nije nimalo, i mi prepuštamo svakomu nepristranomu, da izreče pravedan sud o gospodi, koja misle, da smo u sriednjem vieku i da može svaki vrag sirotom kmetoni kano sa živinom postupati. Sram bilo takovu gospodu!

Iz Opatije pišu nam 23. t. mj. Ovdje boravi već dulje vremena kao gost bečlija I. S. koji je dobro poznat jer se navraća u naše mjesto više godina uzastopce. Zadnjih dana počeo je taj naš gost na našem korsu vikati i mnogobrojno občinstvo, koje bijaše na šetnji pozivati, da dodje k njemu na stan, te da će mu pokazati čitavu četu kinezkih ustaša (boksera) kojim on zapovieda kao kinezki car. Občinstvo je odmah shvatilo, da siromahu nisu u redu moždjani te upozori na nesretnika javne stražare, koji ga odpraviše k liečniku. Pregledaše mu odjelo, u žepovih nadjoše velike svote novca svake vrsti. Nadjeno je više hiljadarka, stotinjarka i desetača što poderanih što zgužvanih tako, da su izgubile prvotnu cienu dielomice ili posve. Sam uesretnik pripovriedao je, da je nekomu konobaru dao hiljadu forinti za to, što ga je pošteno posluživao. Prizvani rodjaci kažu, da je na taj način potrošio i razbacao okolo 100.000 kruna.

Požar u Voloskom. U noći od mesopustnog ponedjeljka na utorak buknula je u vili c. k. komesara baruna Schmidta s nepoznatog do sada razloga vatra, koja je počinila škode preko 20.000 for. Oštećenik bijaše osjeguran, te nije pretrpio tako nikakvu škodu.

Iz Baške pišu nam 24. t. mj. Prošloga mjeseca jenara bijaše u našem mjestu nekoličina strukovnjaka za rudokoplje, koji su amo došli, da pregledaju mjesto, gdje se nalaze tragovi željeza i kamenog ugljevlja. Ta gospoda odnesoše sobom zemlje, koja sadržaje željeza i nješto izkopana ugljevlja.

Ovih dana dodjoše opet amo nekoji strukovnjaci, koji izjaviše, da su oba nalazišta bogata koli željezom toli ugljenom, te da bi se već do sada bilo započelo sa kopanjem rude, da je tomu dopustilo nepovoljno vrieme.

Sa kopanjem započeti će se svakako već mjeseca aprila, te se nadamo, da će to biti od velike pomoći našemu mjestu i čitavom otoku, koji trpi radi pomanjkanja vina i zbog propasti naše trgovačke mornarice.

C. kr. financijalno ravnateljstvo javlja, da će državne blagajne primati na zahtjev stranaka po nečistoj težini komade od 2 for. po od 120 kruna za kilogram novčane težine, a komade od ¼ forinta po 70 kruna za 1 kilogram težine.

Iz drugih krajeva.

Slava Dubrovčanom! Naš drevni i slavni Dubrovnik pokazao je opet jednom, koliko mu na srcu leži napredak hrvatskog naroda u Istri. Tamošnja podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru priredila je naime dne 16. t. mj. plesnu zabavu sa tombolom u prostorijah „Dubrovačke občinske glazbe", a na korist naše družbe. Zabava ta izpala je u svakom obziru sjajno. Koli moralni toli materijalni uspjeh nadkrilio je svako očekivanje.

Na korist naše družbe unišlo je kod te zabave do 2500 kruna. Odbiv troškove ostati će čista prihoda preko 2000 kruna, što je bez dvojbe liepa svota.

Hrvatskomu gradjanstvu našeg Dubrovnika u obće, napose dičnomu odboru tamošnje podružnice čast i hvala na toli rodoljubivom i požrtvovnom činu. Ugledali se u taj plemeniti i rodoljubni čin i ostali hrvatski gradovi!

Treći kongres slavenskih novinara biti će na okupu o Uskrsu dne 8. aprila i sliedećih dana u gradu Dubrovniku.

Umoljeni smo, da priobćimo sliedeće: Hrvatska mladež, sakupljena u hrvatskom akademičkom družtvu „Zvonimir" u Beču, odlučila je izpuniti svoju patriotičku dužnost i u tudjini svečano proslaviti četiristogodišnjicu hrv. književnosti. „Zvonimir" priredit će u prvoj polovici mjeseca ožujka svečanu večernju zabavu uz sudjelovanje hrv. umjetnika i umjetnicu u Beču i slovenskog akad. družtva „Slovenija". „Zvonimir" će nastojati, da se na toj kulturnoj slavi skupi što ljepši broj bečkih Hrvata, ostala slavenska akadem. družtva, kao i vidjeniji predstavnici slavenskog življa u Beču.

Tom prilikom odlučio je „Zvonimir" takodjer izdati spomenicu i zamoliti za suradnju sve hrvatske književnike, da moralnom podporom omogući dar hrvatske mladeži u tudjini svom narodu u svečani čas proslave njegova kulturnog života.

Patriotizam i mar složiti će se, da hrv. akad. družtvo „Zvonimir" u taj čas s jedne strane ponovno reprezentira hrvatski elemenat u tudjini — a s druge, da i samom narodu u svečanoj spomenici pokloni skupljene priloge današnjih njegovih književnih pobornika.

„Zvonimir" se nada, da će ga svako hrvatsko srce i moralno i materijalno poduprieti u tom patriotskom poduzeću; uvjeren je, da će mu i materijalnom podporom iz domovine biti omogućeno što veličajnije udesiti tu rodoljubnu slavu.

Čisti prihod namijenjen je družbi sv. Cirila i Metoda u Istri.

„Zvonimir" će redovito u novinama izvještivati o radu oko proslave, kao što i zahvaljivati plemenitim darovateljima.

Patriotska sviest hrvatskog naroda živi u mladeži njegovoj u tudjini i nadje li mladež odjeka, ljubavi i podpore u domovini — „Zvonimirova" proslava četiristogodišnjice hrv. književnosti u istu mah bit će i veličajni dokaz patriotskog kontakta izmedju naroda hrvatskoga i mladeži njegove.

Piše nam prijatelj iz Raymond, Cal. (sjevero-američke združene države) dne 29./1. t. g.: Jur godinu dana i pol ovdje smo tri Kastavca, te smo zaposleni sa klesanjem granita, za novu poštnu zgradu u San Franciscu. Nu već koncem ovog svibnja biti ćemo sa radnjom gotovi.

Kano i vi tamo, imali smo i mi ovdje prošlog novembra izbore za novog predsjednika združenih država. Ali mi smo ovdje svaki po jedanput glasovali samo, a kod vas tamo u Istri? Tamo se može po dva i tri put glasovati. Ja mislim, da su vaši suzemljaci Talijani bili namislili time pokazati svoju dvotisućnu kulturu i tako dostojnim načinom završiti devetnajsti viek. Sretan našemu narodu novi viek!

F. S.

Carevinsko vieće. Za vrieme govora českog radikalnog zastupnika Fresela, nastala je čitava oluja. On je govorio odulji govor, češki, našto htjedoše Njemci na njega navaliti, ali ga obraniše zemljaci Česi, i med ovima nasta gotova tučnjava tako, da je predsjednik morao dignuti sjednicu, dok se ugrijani duhovi umire.

Stanovničtvo Japana. Po posledjem popisu, broji Japan 44,733.379 duša, pri čemu valja zapamtiti, da amo nije ubrojeno vojničtvo. Glavna japanska središta broje: Tokio 1,425.119 stanovnika, Osaka 811.355, Kiolo 351.460, Kobe 460.119, Nagova 239.770, Yokohama 193.760, Hirasbina 114.230 i Nagasaki 106.576.

Družtvene:

Za puljsku podružnicu Cirilo-Metodijske družbe, prigodom govora veleuč. g. dr. Laginje u šijanskoj školi, dne 24. t. mj. sakupljeno K 16·30. — Istoga dana sabrano u gostioni kod Cikule u Šijani K 1 medju onima, koji nisu prisustvovali kod predavanja dr. Laginje.

Za družbu sv. Cirila i Metoda primili smo od g. Ant. Ribarića, sakupljenih u veselom družtvu K 6, od č. g. Vjek. Volarića iz Nerezina za istu K 20, i to: sakupljenih kod redovitog mesopustnog sastanka družtva „Neboj se ga" dne 13. tek. K 10, na Puntakrižu sabrao na Andrejinu K 2, od veleč. g. Jerka Grčkovića K 5, od Ivana Marinculića (Bendetića) K 3, za oproštaj nehotične uvriede nanešene dne 19. tek. jednom članu nerezinske čitaonice.

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu darovao gospodin Grgo Buždon u Puli K 2.

Dar „Dijaškemu pripomočnemu društvu v Pazinu". Na sestanku tovarišev in prijateljev v rodoljubni gostilni Čokovi v Lonjeru ob priliki pogreba pok. Andreja Čok-a, dne 14. februvarja, nabralo se je, po nagovoru g. H. Ražem-a, Kron 22·50, od teh sta darovala mesto venca na grob pokojnemu Andreju gg. Andrej Čok, predsjednik „Konsumoga društva" v Lonjeru 5 Kron in Josip Urbančič iz Bazovice 3 Krone.

O priliki poroke gos. Jaka Čufar z gospodično Antonijo Grgič, dne 16. febrara v Bazovici, vdobilo se je na dražbi prodano Ražmovo: „Šaljivo polko", 3 Krone, vkupe toraj: 25 Kron 50 stotink, koja svota se je odločila i odposlala „Dijaškomu pripomočnomu društvu v Pazinu".

Rodoljubi! Spominjajmo se pri vsaki priliki naše učeče se mladeži od katere je odvisna naša prihodnost.

Književne:

„Kibic" hrv. humoristički list. Pošto se osjetila potreba šaljiva lista u Hrvatskoj, nekolicina hrv. sveučilišnih gradjana naumila je izdavati takav list pod gornjim naslovom, koji bi izpunio ovu prazninu.

„Kibic" će izlaziti svakog 1. i 15. u mjesecu u quart formatu s velikim brojem biranih ilustracija. Ciena će mu biti 8 kruna na godinu. Prvi će broj izići 1. travnja o. g.

Molimo sve one prijatelje šale i satire koji žele list imati, da nam se pretplatom javé, a one prijatelje, koji se osjećaju vješti na peru, molimo, neka nas podpomažu svojim radnjama.

Dopisi, predplate rukopisi itd. molimo da se šalju na uredničtvo „Kibica", Zapadni perivoj broj 17, Zagreb.

Razgovor u šijanskoj školi. Prekosutra u nedelju dne 3. o. mj., držati će g. dr. Laginja razgovor u šijanskoj školi u 2 sata i pol po podne.

Listnica uredničtva i uprave.

P. S. Draga. Za god. 1899. i 1900 dugujete nam K 9·50. Zdravo!

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slaštice.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kašalju i grčanje u kosih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogasca, probadanju, svatovrstnim nazebam. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili broh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačeni želodčni sirup ljekuje proti slabosti, bliedoći, skrofulozności, podbubnosti, djetinjoj bolesti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nervozi. Ciena flašici 1 forin.

Pojačene švedske kapljе ili švedska životna tinktura (Lebenses sens). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvizlaznica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlici, želudčane grčeve, šudica, grozica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u utrobu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije zakwasi će si zdravlje, tjelesnu snagu i ravnoću i nam bolesti. Ciena, flašici s napukom 50 novčića.

Prah za blago, ili za marvu, za konjski kih i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objašnjavanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i bolieg mlieka, koji postaje čisti i ljepi. Ciena jednom omotu 45 novč.

Švajcarske pilulice najdjelotvornije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili želudca i crjev, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavi i pisa, zimnoj ili tešini. Ciena škatulji 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, zgrčenim, natrganim žilam, ukočenosti i utrnulini, poslie jeftega zapora, za objašnjavanje i okrepljivanje žila i živaca, s flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje : ublažuje ruboboljа, učvršćuje meso oko zubi, razbriškaju usta, uklanja neugodan vonj. s flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtenadel Essenz) za čišćenje i raskuživanje zraka u sobah, za dihanje i u plućnoj bolne. 50 novč.

Tekućina proti lapadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti lišaju, krastam perućini i osopotinam. s lončić 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči brzino sredstvo. Ciena 50 novč.

Da ispitzorii pomanjšaju ili sasvim proti sunčanim pjegam ili šekovom, odstranjuje prekomjerno crvenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bieloća i čuoča obraza i ruku. Ciena večem lončiću s forin. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te povre nedostatka i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi za začasnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žućkastoj. Ciena kutiji s forin.

Sredstvo eglantine. Najčišći sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najfinijih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 30 novč.

Crème eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tena; kao što su pjegice, crveno mrlje, pirge, opora kora i. t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, te se Eglantine zaist mlada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću s forin.

Eau eglantine jest izvrsna i fiksatvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava ispadanje, kose, onemogućuje stvaranje perući i ojačava vlasište. Ova voda posjedaje također i to svojstvo, da podiejluje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci s f. 15.

Mirisna žesta za sobe kadilj, nekoliko kapi fire po sebi preugodan miris. Flašica 30 n.

Otrov ili čemer za stenice i klasi. Flašica 30 novč.

Antilobrite od Rodinina proti gromici ili zimnici. Manja bočica 30 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose. pocrne, fine sapune; praške za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoieza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašeno medicinske specijalitete.

Broj 19. U Puli, dne 5. marča 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za sejjake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pozor!

Tko ne bude primio budući broj, tomu je list radi nepodmirenja duga ustavljen.

Uprava „N. Sloge".

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 21. veljače 1901.

Sjednica počela je danas o 12. uri za to, jer su o 11. uri bili predsjednik i podpredsjednici kod njegovoga veličanstva, da mu izkažu izraze vjernosti i odanosti, kako bijaše odlučeno prilikom razprave o adresi.

Njegovo veličanstvo, priobćio je predsjednik čim je otvorio sjednicu, primilo je izraze vjernosti i odanosti osobitom zahvalnošću. Nada se, da će kuća moći raditi, uza svu buku, koja se često pojavlja. Predsjedatelji imat će još po koju pogutnuti i pretrpiti, al će se napokon sve primiriti, te se tako čuvati ustav, kojega je on svojedobno svojevoljno narodom dao.

Na to bjehu pročitani razni podnesci.

Onda je predsjednik priobćio, da su se razni govornici priglasili za rieč u stenografičkomu zapisniku. Bili su to sami češki zastupnici. Predsjednik nije pustio razprave o njegovoj izjavi glede interpelacija, al nije mogao zahraniti, da negovore u stenografičkomu zapisniku. I govorilo se je punih pet ura. I nisu govorili samo oni koji bijahu upisani početkom, nego još mnogo više drugih. Jedan je ponekle izazivao drugoga.

Najviše je govorilo Čeha, i to Mladočeha, agrarnca, i nacionalnih socialaca. Onda se je oglasio dr. Ivčević, da dade izjavu u ime hrvatsko-slovenskoga kluba, pak dr. Šusteršič u ime slavenskoga centra, pak excelenca grof Palfy u ime čeških veleposjednika. Govorio je i dr. Derschako u ime njemačke pučke stranke, dr. Gross u ime njemačkih liberalaca, dr. Lueger u ime antisemita, Dašinski u ime socijalnih demokrata, Šenerer u ime njegove stranke. Nije govorio nitko od Poljaka, nitko od Rusina, nitko od Rumunja, nitko od Talijana. Od tih stranaka neima izjave, a znadu valjda i zašto, bar njeke.

Od onih koji su govorili, i to u ime stranaka, nije se izjavio niko sporazuman sa izjavom predsjednikovom, osim Dašinskoga, u ime socijalnih demokrata. Drugi su u izjavi predsjednikovoj našli prema svojim nazorom ili premalo ili preveć, odnosno preveć ili premalo.

Češki zastupnici dokazivali su svimi mogućimi načini, kako je izjava predsjednikova neizpravna, nepravedna, nezakonita; proti poslovnomu redu i proti temeljnim državnim zakonom, i prosvjedovali su najodlučnije proti toj izjavi predsjednikovoj. Izjava se protivi također svečanomu obećanju, kakvo položi svaki zastupnik čim unidje u zastupničku kuću i kojom obećaje, da će poštovati i držati se zakona. A ako je na vršenje svoga obećanja vezan svaki zastupnik, je to tim više predsjednik zastupničke kuće. Protestu Čeha pridružili su se zastupnici hrvatski i slovenski, i oni što se nalaze u slavenskom centru, i češki veleposjednici, na usta svojih predsjednika. Svi ti su na stanovištu, da ima svaki zastupnik pravo služiti se u govoru i pismu jezikom naroda koj ga je u parlamenat poslao; da je dužnost predsjedničtva, da sluša što se govori, da prima što mu se pismeno preda, i da dade to u stenografički zapisnik. Druga je stvar hoće li zastupnici da se tim pravom služe ili ne; nitko jih nemože siliti da se nemože služiti, i svak a navlastito predsjedničtvo, dužno je poštovati njihov postupak, i uvažiti njihovo pravo.

Njemački zastupnici Derschatta (kažu da je starinom Ličan) i Gross govorili su i proti ono malo prava što ga je dao predsjednik nenjemačkim jezikom. Oni kno i Lueger pozivali su se na praksu kroz 39 godina, premda nije ni ta čisto njemačka, i premda se nijedna praksa nemože uzakoniti bez prava. Oni pripuštali su, da može biti parlamenata sa dva i tri jezika, al ne sa osam, koliko jih je zastupano u bečkom parlamentu. Nego ako je tako, ako nije moguće, da u Bečkom parlamentu zastupnici svih naroda uživaju prava, koja njim daje poslovni red, koja njim daju temeljni državni zakoni, prava po Božjih i prirodnih zakonih opravdana, onda taj parlamenat nemože biti zajedno, neima pravne podloge, neima temelja, neima prava na obstanak. Onda svi ti zastupnici nespadaju u jedan zbor, sabor, onda jih treba razdieliti na skupine, za zbore po prirodi, tako, da će se svi moći služiti svojimi svetimi pravi jezika, pa makar i tako, da se u njih i po dva i po tri jezika govore.

U vrieme sjednice dogodilo se je nješto, što svakako valja zabiljeżiti.

Češki nacionalni socijalisti donesli su kup velikih plakata, na kojih bijaše debelo natiskan § 19. temeljnih državnih zakona, i rieči toga paragrafa. Takove plakate dielili su gospodi ministrom, kao i postavljali po dvorani. Htjeli su jednoga priljepiti i iza predsjedničke stolice, ali u tom bili su zaprečeni, što od saborskih sluga što od pojedinih zastupnika.

Beč, 22. februara 1901.

I ova sjednica počela je jezikovnim prieporom. Predsjednik je dao pročitati na njemačkom prevodu tri češke interpelacije. Češki zastupnici su pitali predsjednika, gdje je ostalih 11, jer toliko još bili su jih podali. Predsjednik je reko, da se još nije dospjelo prevesti jih. Česi nebijahu tim zadovoljni. Njihove interpelacije će na taj način kasno stizati.

Iza toga se je razpravljalo, dosta kratko, o prešnosti raznih predloga, kao prešnih postavljenih. Razni Niemci i Poljaci glasovali su načelno proti prešnosti kod svakoga predloga, jer da će se tim preveć vremena izgubiti, a bili su zadovoljni, da se odmah predadu, bez razprave, dotičnomu odboru.

Medju timi predlozi je i onaj zastupnika Jurja Biankini-a i drugova glede ukinuća vinske klauzole. I sam jedan Talijan iz Tirola zagovarao je taj predlog. Još je par godina dok se bude imao obnoviti trgovački ugovor sa Italijom, al već je sada prešno da se o tom razpravlja, da se vlada znade ravnati, kad bude stupila u dogovore za ugovor. Taj predlog bit će svakako razpravljen, bude li se u parlamentu u obće razpravljalo. U tu svrhu bit će izabran posebni odbor, u koj će doći više naših zastupnika.

Medju predlozi bio je i onaj, koga je svojedobno dr. Laginja zagovarao, naime onaj glede ukinuća mitnica. Kod toga je pravo rekao jedan zastupnik, da država od mitnica malo dobiva, a da dobivaju samo obično bogatiji podnzetnici na račun siromašnih ljudi. Nade je da će i taj predlog biti na skoro razpravljen.

Medju prešnimi predlozi za državnu podporu usljed nezgoda, koji su svi bili predani odnosnomu odboru, bio je i onaj zast. Spinčića za podporu u Istri, u kojoj je nevolja tako rekuć trajna, pošto se je tu pokrajinu kroz desetke i stotine godina zanemarivalo, i pošto se je za nju i poslieđnjih godina premalo učinilo.

PODLISTAK.

Puližanske paćuharije.

Neka mi čitatelji ne zamire, ako ih danas ne morem poslužiti s jenim od onih šolitih „artikuli de fondo" u kojem bi im povida ča lipega i razložija po domaću kako stoje stvari, koje nisu još na videlu za neke pršone po našim krajima. Imam veliki lumer telegrami, ke je tribe da stavim na svitlo i punu sprtu kurišpundenac na ke moram odgovoriti za učiniti piacer ljudem i anke pak zato, da mi ne reku da se ne denjam.

Dunke najprvo talagrame.

Telegram iz Mrlere javlja, da je Jakov Tapajin posta konsul Talije s plaćom od 900 florini na lito i 25 baji rakije kako „culog" za one mrzle talijanske mornare, ki dojdu u medulinski porat.

Telegrafuju iz Kavrana, da gre jena velika bračera u Cozu — via Benece-Rimini — po kapule, angurije, limune i po 200 bal bakalaja, jer da su brzo drugi balotacijoni. Kapitan da će bili Matić iz Premanture, timunjer Jakomo Furlan iz Marčane, noštromo de kaiko Paškvalin Kovač iz Prodola; marineri prve klaše: Marko Gobov iz Altre, Blaž Grbin iz Ližnjana i Nane iz Muntića; marineri druge klaše: Mezulić iz Štinjana, Martin Cukon iz Pomera; marineri treće klaše: Goho iz Šikića, Martin Lovrin iz Marčane; dešpenšer Lipi Mate iz Peruški a gvardijan na barkarizu Pičkar iz Altare. Opomena! Otvoreno je još jeno misto za marinera od druge, jeno za marinera od treće i za koga. Oni ki se žele imbarkati, neka se obrate čim prije na konšula u Mrleri. Partenza biti će iz Budave. — Alegri!!!

Iz Krnice telegrafuju, da je Jure Mandušić od plemića posta conte, Josipu Buršiću da je podiljena dekoracijon od latuna a Mirković iz Raklja da je imenovan „kavalier del ordine del kordon de spago". Svim trim za zasluge. Čestitamo!

Kurišpundenca aperta.

Gosp. Jure Kolić iz Saini. Ja znam, da ste vi dobar Hrvat i da umite lipo, govoriti — ako ćete — ali ni jopet lipo da vi za got vina floćate sve Pinduliću, ča kadi čujete. Neki govore, da kad vam dade got vina plovan, vi sve na njegovu; a kada podištat jopet sve na podištatovu. Ne zamirite, ma to ni karater!

Gosp. Šantić. Vi ste doša u Medulin iz Ćoze; vaš sin je Tulijan, jer mu je mater nosila štrace. Da nebi nijedan doša u vašu butigu, onda bite vi bili veliki „Croati-istrijani".

Herr von Stipanela, Medulin. Vi ste „nobile" kaj i vaš brat Martinela, a najbolje vam se pozna ta „nobiltà" na gaćam rasprekidanim, kad grete po smilje za peć. Bon jorno Don Biažio!

Gosp. Pavić iz Šegotići. Bolje za vas ako niste moga učiniti afari po Prostini, jer su svi beći ča vam je dala gospoda Vodnjanska za kupovati ljude ostali za vas i za Lipega Matu. Frajajte!

Gosp. Kučaja iz Kavrana. Vi valja da stojite atento, kad bude bracera parila, da ne bi oni fini marineri zabili molati cimu kako i lovranci. Kad ju odvežete koriknite i vi unutra.

Šjora Paškva Šugar, Medulin. Ni potriba da vi idete okolo po kućam — pak i onoj našoj dičnoj Jeli — obraćati muže neka dadu vot za Talijane. Čuvajte si muža, ki je prava balota! A propožito, kemu pak ćete prodati one lipe modrine? Forši Štaničevoj ženi! Bonprofucia šjora Paškveta!

Gosp. Zvan Titov iz Marčane. Vi me pitate, kako to more biti da vi više puti padete iz postelje? U toj stvari je puno razloga i ja to ne morem kunštati; tribe da se obrnete na Šonambulu u Padovu. Živili!

Šjor Jakov Tapajin, Medulin. Naša sam u librih od mrtvorij da ste vi Talijan puro šangue, samo peteš vam kadagod smuti rodele u glavi, pak ne znate ča ste. Niko vrime ste bija Hervat a sada ste Talijan, pa ćete biti i Arabo samo da je šnopsa. Kurajo!

Šjor Zorži Mandušić, Krnica. Čunčić je akuža tre tre fala denari, ali vi ste sve jeno učinija kapot, jer ste ima onu od baštoni.

Balota iz Raše.

Isti zastupnik postavio je interpelaciju radi izplaćenja odštete za ubijene prasce mjeseca maja i juna 1900. u Kastavskoj, Veprinačkoj, Lovranskoj i Mošćeničkoj občini, koja odšteta imala se je po odnosnoj cesarskoj naredbi od maja 1899. odplatiti četiri tjedna poslie ubijenja i desinfekciji, a nije se ni danas poslie punih 8 mjeseci.

Beč, 23. febrara 1901.

Današnju sjednicu proglasilo se je odmah tajnom i kao takova trajala je više od tri ure. Povod tomu dala je dne 21. febrara postavljena interpelacija svenjemačke stranke, koja bijaše puna gnjusota proti katoličkoj crkvi i svećenikom. Predsjedniku bila je izbjegla, te ju je zajedno s drugim materijalom bio poslao tiskati. Kad se ga je na gnjusobu upozorilo, i zahtjevalo od njega da se mora tisak uništiti, je on to učinio. Htjeo je da se kuća izreče o njegovom postupku. To je postigao. U tajnoj sjednici čitala se je u cielosti ona gnjusna interpelacija, odnosno jedna takova zaplienjena brošura. Većina zastupnika nije htjela ni slušati ciele gnjusobe. Zapustila je dvoranu odsudjujuć najodlučnije interpelaciju. Govorili su razni govornici svi zgražajuć se nad interpelacijom, osim jednoga Sveniemca koj ju je zagovarao. Za uništenje gnjusnih mjesta, odnosno za postupak predsjednikov izrekli su se **svi zastupnici** osim ono malo Sveniemaca. I tako je prošla i ta sjednica.

Beč, 26. febrara 1901.

Današnja sjednica tekla je ovako:

Pročitali su se prispjeli prešni i jednostavni predlozi.

Prije čitanja interpelacija zahtjevali su Česi, da se njihove češki podane i na njemački prevedane interpelacije doslovno pročitaju. To se je i učinilo, i čitanje u sve trajalo je do 1½ po podne.

Razpravljalo se je o prešnosti predloga, idućega za tim, da se uvede sveobće osjeguranje za slučaje starosti i invalidnosti. Govorili su glavno češki zastupnici koji su taj predlog postavili. Svi su govorili bar nekoliko češki, a neki jedino češki. Prešnost predloga bila je odbijena, i to navodno s toga, jer da valja druge prešnije stvari razpravljati, naime državne potrebe.

Na predsjednika postavili su neki zastupnici razna pitanja.

Dr. Ofner pita ga, da li je voljan, da se drže dvie sjednice na dan, dok se neraspravi prešne predloge, iz koje bi se imalo razpravljati takodjer državne potrebe. Predsjednik mu odgovara, da čini sve moguće da poslovi idu čim brže.

Dr. Kramár pita ga razjašnjenja o tom, što daje prevadjati češke citate u njemačkih interpelacija; a on odvraća, da će iza to pitanje drugi put odgovoriti.

Sveniemac Stein veli, da je postavio na ministra pravosudja neki upit; taj upit bio je tiskan u sten. zapisniku; on ga je dao tiskati u njekoj novini, a državni odvjetnik je zaplienio taj list radi toga upita. Govoreć rabi oštre izraze, vriedja sudce i veli o njih, da nesude neodvisno ni slobodno ni nepristrano. Pita predsjednika, jeli voljan posredovati, da prestanu samovolje državnih činovnika.

Predsjednik mu odgovori, da će govoriti sa ministrom pravosudja.

Pošto su se još njeke stvari razpravljale, ustao se je ministar pravosudja Špens-Boden, da odbije napadaje na c. k. sudce.

Zast. Wolf je predložio, da se o tom odgovoru ministra pravosudja stvori razprava. Za taj predlog glasovalo je 136, proti njemu isto toliko. Predsjednik je proglasio, da je predlog pao. Na to buka sveniemaca, a i drugih koji bi bili želili kazati koju ministru pravosudja.

Zast. mons. dr. Scheicher govori k zapisniku i veli, da bi neki zastupnici Sveniemci htjeli učiniti iz parlamenta pravi kotac. Ti zastupnici podali su njekakvu interpelaciju, u kojoj su naveli slučajeva proti svećenikom, u svrhu da slabe ugled crkve i vjere. Govoreć dokazuje po pojedinih slučajevih kako interpelanti lažu, i zahtjeva od predsjednika, da takvih interpelacija neprima. Taj zahtjev su mnogi drugi zastupnici postavili predsjedniku privatno posve odlučno, i on njim obećao, da će ga izpuniti. Kod govora Scheicherova su Sveniemci bučili kao bjesni.

Interpelacija

zastupnika Vjek. Spinčića i drugova na njeg. preuzvišenost gosp. ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala radi zatezanja sa riešitbom molbe za ustanovljenje družtva: „Udruga Sv. Mihovila u Rubeših".

Odlukom od dne 5. junija 1900, Broj 11349, primljenom od strane ustanovitelja dne 15. julija 1900. odbilo je c. kr. ministarstvo nutarnjih posala utok proti odluci namjestničtva u Trstu od dne 20. febrara 1900. Broj 238/Pr., glede ustrojenja družtva „Udruga Sv. Mihovila u Rubeših", mjestna občina Kastav, kotar Volosko, u Istri, i to navodno radi toga, jer imade družtvo karakter osiguravajućih družtava (družtvu je svrha osim naobrazbe, uzajemno podupiranje članova u slučaju bolesti i baštinika poslije njihove smrti) i usljed toga, da podpada pod ustanove carskog patenta od dne 26. novembra 1852 D. Z. L. Br. 252. i pod ministerijalnu naredbu od dne 5. marča 1896. D. Z. L. Br. 31. Ujedno bijaše naznačeno, kako bi se imalo pravila promjeniti.

Odnosna molba sa promjenjenimi pravili polag upute ministarstva unutarnjih posala, odposlana bijaše dne 10. septembra 1900 c. k. namjestničtvu u Trstu.

Pošto je od tada proteklo skoro pet mjeseca a molba nije još ni danas riešena, ustobadjaju se podpisani staviti upit na njegovu preuzvišenost ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala:

„Je li njegova preuzvišenost voljna poduzeti shodna, a da se molba radi ustrojenja družtva „Udruga Sv. Mihovila u Rubeših" već jednom rieši?"

U Beču, dne 8. febrara 1901.

Spinčić, dr. Ivčević, Robić, dr. Zaffron, Gabršček, dr. Plantan, dr. Ferri, dr. Klaić, dr. Ferjančić, dr. Ploj, Vuković, Biankini, dr. Tavčar, Borčić, Perić, Šupuk".

DOPISI.

Kaštelir, 20. febrara 1901. Pred par dana smo doznali, da su naši nespasenci i odpadnici poslali molbu na presv. biskupu u Poreč, da premjesti našeg župe-upravitelja. Podpisa tražili su tajno i po noći. Molili su nekog K. da se i on podpiše; no ovaj je odgovorio: Ja stujem našega popa jer je dobar i čini svoju dužnost, ako ćete ću se podpisati da nam ga Bog očuva do velike starosti. Skoro isto je odgovorio i jedan drugi. Treba znati da sve to izlazi od najnemoralnijih osoba našega sela; a to svjedoče tolika nedužna djeca koja gladna i gola traže komad kruha od kuće do kuće. Njihovi pajdaši su oni, koji su pred malo vremena vikali „zò la ćeža, zò i preti su italjani!" To je ono družtvo, koje stavlja sve moguće zaprieke i koji je krivo da neimamo novu crkvu. To su oni koji žele imati svećenika da se s njima skita po lovu, da s njima pijanči i se karta kroz ciele noći, pred kojim bi mogli se razgovarati od najnjušnijih stvari; i koji bi jednim mahom protjerao naš jezik iz crkve i škole i uveo talijanske propovjedi kao razpop Franca i njegovi nasljednici u Labinčih, te pripravio za leginu školu našu dječicu. Od takovih poštenjaka primio je ono lažno pismo presv. biskup, u Poreču, a što je najžalostnije, kako doznajemo, da ga je svećenik sastavio, kojemu zazubnica raste na kaštelirski teran.

G. Stavelik župe-upravitelj u Kašteliru ne potrebuje da ga hvalimo. Njegovo uzorno ponašanje, točno i savjestno vršenje svećeničke dužnosti služi na čast njemu i čitavomu svećenstvu, a nami na liep primier. Bez da ikoga vriedjamo moremo stanošću kazati, da ima presv. biskup takovih svećenika — ali boljih ne. Dokle nam protivnici ne dokažu da nije g. Stavelik takov, mi će mo ih smatrati za paklene klevetnike. Mi možemo takodjer nabrati podpisa deset puta toliko i to p. bielom danu i javno a ne po noći kao tati; nu mi toga nečinimo, jer želimo, da presv. biskup nevjeruje ni njima ni nami, nego da pozove kod buduće berme jednu i drugu stranku na zapisnik, pa smo stalni da će se o istini osvjedočiti.

Pisali smo taj par redaka, da doznadu svi Kaštelirci kako one zmije bacaju svoj otrov na sve što je pošteno i sveto. Budimo dakle oprezni i složni za branit istinu i naše svetinje — budimo ljudi a ne Labinčanske koze.

Iz Livada, dne 26. februara 1901. (Blagoslov i otvor pučke škole „Družbe sv. Cirila i Metoda"). Nedjelju poslie podne bio je svečani blagoslov naše krasne škole. Vrieme, kao da si ga biserom kupio — divno. Već u rano jutro stoji pred školom omašni hrast, a granje mu se lomi od teže naranača.

Sjor poteštà iz Oprtlja naime i mnogo još uzvišene — gladne gospode, tvrdiše, da će se škola otvoriti kad hrast uzplodi narančom. I gle čuda. Kao da si na Azorima, naša se škola kupa u mirisu i boji divnijeh naranača. Narod ju obhadja već ranim jutrom. Veseo je, pljeska rukama, bljeska mu iz očiju vatra sreće, govori iz duše: „Hvala Bogu! eto, na hrastu je naranča rodila, naša se je škola otvorila!"

U dva sata čuje se na cesti iz Buzeta skladni pjev, odraz razdragane duše mile braće, kojoj otvaraš od milinja ruke i puštaš nek odpočine na tvojim sretnim grudima. Oh! mili i dragi, nezaboravni nigda Sovinjci. Tko ih predvodi? Div, pobratim, nerazdruživi drug livadskog učitelja. I čim opaze učitelja zaori iz njigovih grla skladna, narodna, prigodna pjesmica:

„Na hrastu je naranča rodila: oj narančo,
narančo srce moje.
Livadska se škola otvorila: oj narančo,
narančo srce moje.
Talijanašom usta zatvorila: oj narančo,
narančo srce moje.

— — — — — — — —

Brdjani uzneseni čuvstvom najuzvisenijim: čuvstvom ljubavi i poezije, i ako naravnim, primitivnim plaču. Ošta plaču? Ima časova, kad čovjek u plaču nahodi najveću sreću...

Malo kašnje stižu drugi gosti iz Štrpeda i sv. Martina. Mnogo ih ima. Sve narodne perjanice. Do malo eto i veleučenog gospodina dra. Trinajstića sa visoko cienjenom gospodjom suprugom, prečasni gospodin dekan Buzetski i narodni nadučitelj. Pozdravlja ih narod sa „živili!"

Došlo gospode i iz Pazina. Ne straši ih duljina puta. Živili!

Polazimo u školu. Tamo govori žarko, plamno dr. Trinajstić. Često ga prekida „živio" klik sretnog naroda. Tada blagoslivlje školu prečasni gospodin dekan. Govori iza obreda divno, svaka mu riečmelen tužnoj duši.

Prečasnomu gospodinu dekanu budi ovdje izrečena najdublja hvala, i nek vjeruje, da će spomen na onaj dan držat narod svetinjom, a njemu gojiti zahvalnost vječnu.

Poslije govori učitelj. Iza njega govori zaslužni rodoljub g. Fran Flego. Kad svrši kao grom zavri velikom dvoranom: „Živio Flego!"

Sada počinak i mala užina. Govore pri tom mnogo. Krasno govori narodni uzgojitelj buzetski, Flego i drugi. Mjestni učitelj predloži, nek se svak po mogućnosti u danu sreće bjeli „Družbe". Gdjica. Julija Havel, sabrala 24 K i 42 h. Vječna njoj zahvala! Živila!

Vrieme leti — doba je rastanka. Teško se je rastati. Sve veselo — živo. Još malo i dieli te prostor od drage braće. Eto zakrenuli u noć. Čuješ medjutim, kako se kroz divnu dolinu razlijega „živio" klik i ti si sretan, jer čutiš, da živimo, da ćemo postati svoji, da je naša budućnost...

Ponedjeljak, 25. februara bio je pa otvor sa sv. misom. Naroda dosta, a djece takodjer. Prem prostorna naša škola sve mal ne puno mladih junaka. Upisalo se ih odmah 97, a proći će stolinu još ove sedmice. A kamo li, da ih neće biti dosta? Došlo ih iz Gradina, iz Murari, a doći će ih iz Kaldira, Laza, Rakotola i drugud. Drugom zgodom još nešto, jer uviek čujemo liepih novica o našoj školi, a to je znak, da se gospoda vrlo interesiraju za nju.

Franina i Jurina.

Jur. Je li istina, Frane, da su stariji od nikih raprezentantih puljskih bili pravi Rimljani?

Fr. A vero bi moglo biti i to, ako ne za sve, almeno za nike.

Jur. Razumin: tun preženpio Stanićevi i Bolmarčićevi stariji su pomogli zidjati Divić.

Fr. Da, ma ne Rimljanom, nego vilam slovinskim.

Jur. A ča li se para, da sior Dejak, sior Rosanda, sior Ljubotina, sior Lovrencin nepotiću od Rimljanih?

Fr. Dragi ti, nebudi lud, to im je reka sior Koljač na šeduti samo za im se rugati.

* * *

Fr. Oprtaljski i motovunski talijanaši i šarenjaki, da neće više naranče iz Italije kupovat.

Jur. A ča bi reć?

Fr. Zač da njim je počel dub naranče rodit.

Jur. Čemu je to svoje?

Fr. Ča neznaš kako su ono govorili, da će bit hrvatska škola na Livadah kada bude dub naranče rodil.

Jur. Pak?

Fr. Sada imamo na Livadah hrvatsku školu a oprtaljskim i motovunskim poprdilom rode dubi s narančami.

* * *

Fr. Si videl kako su bili jadni neki Zrenjski krnjeli na mesopustnu subotu na talijansku gospodu?

Jur. Ča su njim storili?

Fr. Imeli su nekakovu veselicu a ni bilo ča žerat i lokat kako na dan izbora va Beč.

Jur. Da bi njim preselo! Ča neznaju da ni još ni prva fraja plaćena?

Fr. Mare oni, za račun, samo da je pit i jist alamaka!

P. n. gg. predplatnicima!

Presliedujemo i danas pritagati p. n. gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko pa iznaku tog roka ne učini, neće dobivati nas list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Iz austrijske gospodske kuće nismo viečni čuli kakvu važniju izjavu, koja bi mogla zanimati i šire obćinstvo. Ovaj put nam je zabilježiti jednu iznimku. Dne 2. t. mj. imala je gornja ili gospodska kuća sjednicu, u kojoj se je razpravljalo o odgovoru na priestolni govor.

Izmedju raznih govornika vriedno je spomenuti govor kneza Lobkovića. On je kazao medju ostalim vladi, da se jezikovno pitanje neda riešiti jednim zakonom. Govornik žali, što je spomenuto u priestolnom govoru jezikovno pitanje a neima spomena o ravnopravnosti naroda. Jezik vojske mora ostati nedotaknut; i središnje oblasti mogu se radje njemačkim jezikom služiti, nu to neizključuje, da se neima rabiti i druge jezike u najviših krugovih javne uprave. Govornik se izjavlja proti nasilnoj obstrukciji; on drži, da je sadašnji težki položaj posliedica postojećeg sustava političke uprave.

Središnji parlamenat posve otrgnut od zemaljskih sabora neće se moći dugo održati. Zaključi sa izjavom, da se sadašnje nezdravo stanje neće urediti već putem zemaljskih sabora.

Ministar-predsjednik dr. Koerber reče, da uzima do znanja pobude s raznih strana, da bi se carevinsko viece uposobilo za rad. To je u sadašnjih okolnostih moguće ili koncesijami ili nasilnimi sredstvi. Prvo sredstvo neće vlada ni parlamenat a drugo ne želi nitko. On drži da će se uztrajnošću, susretanjem i nepristranošću odstraniti zaprieke redovitom djelovanju parlamenta. Vlada odsudjuje nastojanje stranaka, koje idu zatim, da postignu koncesija tim, što prieče djelovanje parlameta. Vlada hoće da bude nepristrana napram svim narodom, ali nemože dopustiti, da država trpi zbog nasilja nekojih elemenata. Jezikovno pitanje, da će se riešiti na temelju prava i potrebe, da se u nekojih krugovih uprave računa na jedinstvenost jezika.

Član Pienc reče, da se sadašnje stanje nebi dalo urediti sveobćim izbornim pravom, čemu da bi se njemački zastupnici protivili, jer bi tim pao njihov broj u carevinskom vieću. Nili zemaljski sabori, da nebi mogli urediti narodnostno pitanje; isto tako neda se jezikovno pitanje urediti jednim jezikom.

Knez Czartoryski reče, da su pozvani zemaljski sabori za uredjenje narodnostnog pitanja. U Austriji treba odlučnog vodstva i radi toga je vladu bez stalnog političkog programa nemoguća. Govornik zaključuje pozivom na savez svih umjerenih živalja proti radikalcem.

Politički položaj nije se ni posliednjih osam dana nimalo razjasnio. Svuda vlada nestalnost i nejasnost. Ministar-predsjednik dr. Koerber ima česte audiencije kod Njeg. Veličanstva, što bi moglo značiti, da će konačno vlada učiniti odlučan korak. Čini se, da će vladá, pošto se je osvjedočila, da carevinsko vieće nije sposobno za rad, stvoriti odluku, da izadje iz sadašnjeg skripca. Da te odluke moglo bi doći u što kraćem roku.

Za danas pozvani su na konferencu predstojnici klubova. Govori se, da je vlada predobila Čehe za to, da netjeraju dalje obstrukcije i da prionu uz redovito djelovanje parlamenta. Nezna se pod kakvimi uvjeti pristaše Česi na vladine predloge. Taj dogovor izmedju vlade i Čeha uznemiruje Niemce, koji se boje, da je vlada obećala Čehom povlastica. Usljed nagodbe izmedju vlade i Čeha, da će doći odmah na razpravu vladine osnove o novačenju, o novom porezu na vinovicu i o investicijah.

Srbija. Srbski poslanik u Londonu Simo Lozanić imenovan je državnim savjetnikom. Vlada je dala izraditi novi nacrt za novu skupštinsku zgradu jer sadašnja neodgovora modernim zahtjevom. Biogradsko gradsko zastupstvo odabralo je odaslanstvo od tri člana, koje će položiti na grob kralja Milana vienac u ime grada Biograda. U sriedu daje kralj Aleksander dvorski objed na čast novog ruskog poslanika. Na objed pozvani su svi članovi tudjih poslaničtva. Kralj Aleksander nije pošao u Beč povodom smrti njegovog otca, jer da se je bojao kod kuće prevrata za njegove odsutnosti a na korist Arsena Karadjordjevića, koji svojata srbsku krunu i koji ima za ženu jednu rusku kneginju. U Srbiji zadobivaju radikali opet državne službe i časti, koje su bili pod Milanom izgubili. Tako javljaju iz Biograda da će biti imenovana petorica radikala okružnimi predstojnici.

Bugarska. Bolest kneževića Borisa krenula je opet na gore, te se boje za život mladog priestolonasljednika. Polag turskih viestih odlučila je turska vlada, pojačati svoje čete na tursko-bugarskoj granici, da tim zaprieči provoz oružja i prelaz naoružanih ljudi iz Bugarske u Tursku. Na taj korak da je ponukala Tursku bugarska vlada, koja se boji macedonskih ustaša. Iz Manastira javljaju, da je u susjednoj okolici pohvatano više bugarskih svećenika i učitelja, kojim bijaše zadaća, da priprave Bugare na ustanak.

U Saloniku vodi se iztraga proti nekolicini Bugara, koji da su htjeli dignuti u zrak grčki i rumunjski konzulat dinamitom. I u drugih mjestih pohvatano je više Bugara, koje drže vlasti pogibeljnimi za postojeći red ili nered u turskih pokrajinah.

Rusija. Petrogradski listovi pišu o rusko-njemačkih odnošajih iztičuć, da je sadašnji trgovački odgovor, sklopljen izmedju obiju država, zahvalno tlo za razvitak i uzdržanje dobrih susjednih odnošajih. Pogibelj rata na dvie strane izčeznula je za Njemačku rusko-njemačkim trgovačkim ugovorom za dugo vremena. Isto tako izčeznula je mogućnost rusko-njemačkog rata.

Sveučilišni djak Karpović ranio je samokreson težko ruskoga ministra bogoštovlja i nastave. Taj djak bijaše ponovno prognan sa ruskih sveučilišta, pa kad mu bijaše molba odbijena, da bude opet primljen na sveučilište hotio se je osvetiti na ministra nastave, na koga je iz samokresa pucao. Ministar Rogolepov nalazi se u pogibelji života a Karpovića bacše u zatvor.

Italija. U raznih pokrajinah Italije zavladala je medju nizim pučanstvom takova bieda radi prošlogodišnje nerodice i zbog nestašice zaradnje, da se je narod počeo javno buniti proti oblastim. Najveća nevolja vlada na otoku Siciliji. U gradu Palermu, pobuniše se radnici te navališe na gradsku viećnicu, pobiše po gradu javne svietiljke, porazbijaše stakla na električnoj željeznici, na omnibusih i kocijah. Iz Messine i Catanije došla su naglo vojnička pojačanja, koja će doduše gladujuće silom umiriti, nu tim neće nimalo biede umanjiti.

Englezka. Englezki listovi nemogu zatajiti nezadovoljstva radi hladnog dočeka kralja Eduarda u Njemačkoj. I car Vilim, da je ogorčen, što mu strica i gosta njegovi Niemci toli hladno dočekaše. Jedan njemački list izviešćoje o sastanku sa nekim englezkim diplomatom prigodom horavka kralja Eduarda u Kronbergu kod bolestne carice Viktorije. Taj diplomat, da je kazao, da Englezka neće dati južnoafričkim republikam političke neodvisnosti, već, da je pripravna dati im što širu upravnu autonomiju pod englezkim nadzorom, kao što ju uživaju australske kolonije.

Mjestne:

Iredenta u Puli. U četvrtak u jutro osvanuo je Tegetofov spomenik pred zvjezdanom čudnovato nakićen. O sabji mu je visila limena kita, skinuta s vrata kakve krčme, a na prsima počivala mu je tabla bližnjeg fotografičkoga ateliera „Olimpije". Redarstvo naravno nije ništa vidjelo — već je jedan častnik mornarice dao u jutro to skinuti. Ipak je ima!

Pokrajinske:

Prešni predlog zastupnika Spinčića. U sjednici carevinskoga vieća 22./2. stavio je narodni zastupnik prof. Vjekoslav Spinčić sa drugovi prešni predlog, da doskoči carska vlaka na pomoć hrvatskomu i slovenskomu pučanstvu Istre radi loše ljetine tim, da mu dade zaslužbe raznimi radnjami, kao n. pr. gradnjom i popravkom cesta, vodnjaka, uredjenjem potoka izsušenjem močvara itd. Taj predlog donieti ćemo u budućem broju u hrvatskom prevodu u cielosti.

Gdjekoja smrti. Dne 27. febrara minula je godina dana nakon smrti poznatog slovenskog veleposjednika i rodoljuba g. Ivana Šabca iz Trsta. Njegova velevriedna gospodja udova htjela je uspomenu na taj tužni dan proslaviti dobrimi djeli znajuć, da se je čestiti pokojnik najradje tim načinom svomu rodu u Trstu odazivao. Velecienjena gosdodja Antonija udova Šabec darovala je „Djačkoj kuhinji" u Trstu K 50; ženskoj podružnici družbe sv. Cirila i Metoda u Trstu K 50; podpornomu družtvu za slovenske visokoškolce u Beču K 50 i „Djačkomu podpornomu družtvu hrvatske gimnazije u Pazinu K 50. Srdačna hvala veleštovanoj gospodji i vječni pokoj njezinom suprugu!

Zastupnik Biankini proti vinskoj klauzuli. U sjednici carevinskoga vieća od dne 22. pr. mj. govorio je hrvatski zastupnik Biankini iz Dalmacije o prešnom predlogu, da se ukine zlosretna vinska klauzula u trgovačkom ugovoru izmedju Austro-Ugarske i Italije. Pošto se to pitanje i našega pučanstva Istre živo tiče, donieti ćemo taj govor u kojem od budućih brojeva — bude li nam to prostor lista dopustio.

Strossmayerova slika. U poznatoj trgovini g. Schiollina u Trstu izložena je slika slavnoga našega vladike Strossmayera, izradjena od pok. talijanskoga umjetnika Bede, koji je dulje vremena boravio u Hrvatskoj i tamo nasilkao narodnoga dobrotvora.

Slikar Beda umro je prošle godine a njegova udova izložila je rečenu sliku u namjeri, da ju prodade. Slika je veoma dobro uspjela, te ju vruće preporučamo našim imućnijim obiteljim, da si njom jedna ili druga okrasi svoj stan.

Krstić na putovanju. Iz Roča pišu nam 26. febrara 1901. Nemirni duh tjera arbanaškog odpadnika iz Liburnije na junačka djela u druge dielove naše potištene Istre; vidi se ga po oprtaljščini i u buzešćini. Mjesto da dolazi odgovarati pravici za svoja nedjela, on istoj izbjegava, naravno počinjajuć druga nedjela na tjelu svog vlastitog naroda; a mjesto pred kaznenim sudom u Trstu, vidimo ga u kući istarskog učitelja!! Posjetio nas je naime ovdje u Roču, da valjda prouči tlo, gdje bi mogao nadalje mutiti, a za informacije išao je svomu dragomu bratu, učitelju Mašalin-u (maša-lin nomen-omen!). Kažemo bratu, jer i taj delija Vam je iz selca sv. Jakova na otoku Lošinju, gdje ćete prije naći Hotentota, nego li pravog Talijana, a ipak hvasta se taj svemoćni, da teče po njegovih žilah prava toškanska krv; i on je prevario svog ujca kao i Krstić svoj rod; dao ga je naime u škole čestit Hrvat i marljivi član Čitaonice i Zore u Malom selu; trošio je za svog nećaka, i nastojao, da njeguje u njemu narodno mišljenje, da bude ovim načinom i on mogao koristiti tužnom Istarskom Hrvatu. Ali on je gladio zmiju i jer je isti taj čovjek sada najveći protivnik svega, što se nazivlje hrvatskim imenom.

Taj učitelj dakle primio je sa najvećom radošću svega prijana Krstića, te ga pratio cielo vrieme po Roču, da u večer odputovao je s njim u Pazin; na kolodvoru pozdravila je nekolicina ročke fukare svog spasitelja, našto je jedan od onih dvih odpadnika odgovorio sa „Viva Bennati"! Mislili smo, da će Krstić i Mašalin barem kad budu sami govoriti hrvatski, ali ipak nisu; a i bolje je, jer bilo bi nas peklo, da čujemo iz onih ustijuh naš liepi hrvatski jezik.

Prolazeć kroz Pazin, je isti taj Mašalin nekako posprdno sjetio svog druga na Čitaonicu, mimo koje su bili prošli; kašnje pako podali su se bili u družtvo pazinskih pajdaša, te se ih je moglo kasno u noći vidjeti, kako su se širili po Pazinu.

Preporučujemo tog učitelja osobitoj pažnji c. kr. zemaljskog školskog vieća a isto i zemaljskomu odboru, koji mora da nastoji, da namiri kakovom podporicom onaj trošak i trud tog svog mezimčeta; a za novac lahko, ta naš seljak je jošte tako sliep, da nevidi kako se njegov novac proti njemu upotrebljuje.

Izkaz prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" u mjesecu siečnju godine 1901.:

G. J. Josip Grašić, župnik u Bermu kao predsj. tamošnje podružnice	K 80·—
Uprava „Obzora" sabranih . .	„ 598·91
Uprava „Nar. Novina", Zagreb, prinose na nju stigle od 4. incl. do 31./XII. pr. god. u iznosu od	„ 67·40
G. V. Panac, liekar. u Petrinji sabr. tekom g. 1900. u škrabici njegove ljekarne . . .	„ 15·28
G. Martin Diminić Martinov iz sv. Lovreča na Labinjštini sab. u ves. druž. na Lucijinu	„ 10·—
G. L. Tomičić, Trst svoj obol	„ 10·—
G. R. Perman iz Jušići predaje na predlog J. Jušića p. Frana sab. dne 6./I. kod Vlaha u Jušićih	„ 4·—
G. V. Mavričić iz Drage u ime oprosta od čestitanja . . .	„ 3·—
Uprava „Hrvatske" — Zagreb, sab. uz odb. poštarinu: a)	„ 9·85
b)	„ 14·51
c)	„ 10·15
G. A. Adžija, blagajnik muške podružnice u Drnišu . . .	„ 128·—
G. R. Katalinić Jeretov unišlih putem uprave „Nar. Lista" od 6./11. do 1./12. g. 1900.	„ 512·27
a sab. po njemu u st. 1900.	„ 52·73
Uprava „Hrvatskoga Prava" — Zagreb, sabr. od 1. list. do do 31. prosinca 1900. . . .	„ 133·08
G. Ante Fabjanić, pravnik — Omišalj, sabranih na večeri na novu godinu, držanoj u hrvatskoj čitaonici u Omišlju	„ 12·42
Podruž. u Drnišu po svom blagajniku još član. — prihoda	„ 2·—
Gdjica M. Albertini, blagajnica ženske podružnice u Miholičih kod familiarne zabave na Silvestr. sab. po gdji. predsjed.	„ 14·52
Uprava „Agramer Tagblatta" podarenih od gdje. Antonije Juratović u Pakracu . . .	„ 5·—
Uprava „Hrvatske", sabranih .	„ 7·35
G. Ivan Matetić učitelj, Barban, sabranih na predlog Pavla Spade prig. krštenja njegove kćerke	„ 8·—
Veleč. g. Miho Mužina, župnik u Dubašnici od Kolejana sabranih prig. njihovog pira dne 13./1. u kući njihovog kralja I. Milčetića-Marijanića	„ 10·40
Uprava „Naše Sloge" sabranih	„ 124·40
Prigodom zabava i koncerta u Zori — Opatija, dne 19./1. prodajom razglednica sabrano	„ 37·61
Muška podružnica u Veprincu predaje po svom blagajniku g. Iv. Blagaru, kako bje javljeno u „Našoj Slogi" . . .	„ 87·—
Uprava „Hrvatske" po svom uredniku dr. A. Trosić-Pavičiću, pripošlani prinos od	„ 6·60
Podružnica muška u Kastvu po svom blagajniku g. Vrabcu	„ 70.—

Uprava „Edinosti“ — Trst sabranih po občinskih zastupnicih u sjednici občinskoj u Dolini 12./1. u prosl. ustanove nove župe grčko-katol. u Ricmanjih . . . . . „ 3·70

Uprava „Agramer Tagblatta“ primlj.: a) od g. F. Solara mjesto vienca na odar g. A. Jakčina . . . . . „ 10·—

b) činovnici hrv. komercialne banke istim povodom . . . „ 25·—

Hrvatska dion. tiskara, Mostar, prispjelih joj iz Donje Tuzle uz sliedeća dva stiha: „Sa osvitkom novoga stoljeća — Sinula nam pobjeda i sreća“ Hrvati iz D. Tuzle . . . . „ 80·18

Članovi „Sloge“ u Zametu iza obdržavanja glavne skupštine u gostioni I. Blečića sabraše „ 25.83

G. Don Vice Gamulin, blagajnik podružnice u Jelsi, što članarine, što darova . . . . „ 63·64

Volosko, (Istra) u veljači 1901.

Dr. Fabianić, blagajnik.

Priposlano.*)

Netom sam ja podpisani Ante Dukić, učitelj u Kastvu, nastupio službeni dopust radi neurasthenije iliti slabosti živaca, od koje bolujem ne od jučer, nego već punih pet godina — jedan čovjek, koji još nije bio, niti će ikada biti čovjek, izmislio je u svojoj lopovskoj duši i turio u javnost glas, da sam ja ništa manje nego poludio.

To je kod našega puka u ovim stranama užasna pogrda, najcrnji i najubojitiji omražaj, koji se u obće može baciti na jednoga čovjeka. Svatko pošten lahko može pomisliti, kako se ta viest dirnula mene, koji se već dugih i predugih petnajst godina moram upravo nadčovječnim naprezanjem boriti za materijalne i kud kamo više za moralne uvjete života — koji sam baš uslied te pretežke životne borbe morao u najljepšim svojim godinama izgubiti najmiliji ljudski imetak — najmre svoje zdravlje.

Ali sam se odma iza prvoga utiska sabrao i stao ulaziti u trag lopovu, te sam već u začelu potrage pokupio toliko dokaza, da mogu sudbeno proganjati više osoba mužkoga i ženskoga spola. Nu meni nije do toga, da unesrećim ljude, koji su (makar i zlobno) širili viest po kastavskoj i mošćeničkoj občini onako, kako su ju od drugih čuli: meni je stalo jedino do toga, da ulovim glavnoga krivca, začetnika — toga već imam dobrahno u šakama, tako da mu je skroz nemoguće izmaknuti se. Možda već za čedan dana moći ću ga izručiti karnomu sudu.

U ostalom nije mi bilo nimalo težko pogoditi, tko je taj razbojnik moga imena.

To je onaj meni dobro poznati podmukli pas; onaj moj zakleti neprijatelj, koji me već toliko godina dosliedno ponizuje, gdje samo može — koji uživa u svakoj mojoj nesreći, koji bi najveseliji bio, da ja u obće nikada do svoga kruha ne dodjem. Čovjek, koji je pustom srećom došao do mastne zdjele, pa mjesto da sada u miru živi, baca gdjegod more kamen u zdjelu iskrnjemu svomu, da mu ju razbije — da se onda može nasladjivati u njegovoj bjedi i nevolji.... Čovjek, u kome se nalazi personifikacija ćgoizma, zlobe, zavisti i licumjerstva; čovjek nepopravljiv, koga se ne prima nikakva kultura, nit ikakav moral; koji ne pozna ni istine, ni pravice, jer njemu je pravo, istinito i pošteno samo ono, što njemu dobro stoji.

To je onaj čovjek, koji se uprav gadno uvija i približuje onomu, koga treba, a još gadnije prezire i obruzuje onoga koga ne treba. Čovjek, koji hoće da postane čašćen i ugledan gazeć i ruše čast i ugled drugima. Čovjek, koji nije još nikada govorio sa poštovanjem o nikomu, niti o najzaslužnijim i najumnijim muževima svoga i tudjega naroda. Čovjek, koji hoće, da samo on bude čovjek, a drugi da su blato — da samo on živc, a drugi da pogibaju. Čovjek, koji je uvick uz većinu i jačega protiva slabijemu, makar ovaj imao sto pravica; čovjek, koji se za živu svoju glavu ne smije zamjerati....

To je onaj stvor, koji pored sve svoje beznačajnosti prolazi za vriedna i poštena čovjeka, jer umije vješto pokrivati svoju lopovštinu — — jer je u hinbenosti i farizejstvu nenadkriljiv i nedostiživ; čovjek, koji odsudjuje javno ono, što inače i sam radi potajno — koji umije iskrnjemu učiniti zlo, bez da to ljudi opaze — dapače uzmu, kano da mu je učinio dobro....

To je onaj čovjek, koji — premda ohol do skrajnosti, istodobno je najveća kukavica, bez zere mužkoga ponosa — te premda svakoga zaničuje, ipak se svakoga boji.....

Čovjek, koji se ćuti osobito zadovoljnim u družtvu sa prostacima, jer je i sam najveći prostak; čovjek, koji sa sramom i strahom zalazi med izobražene ljude, jer je neotesan kao klada.

Čovjek, koji se klanja jedino zlatnomu teletu. Čovjek, komu je svaki „nem“ — dakle ne samo ja, nego svaki, koji nema nekoliko tisuća u štedioni. Čovjek, koji ljubi samo sebe i svoje, a druge nenavidi, te ne može ni spavati po noći od zlobe i zavisti.....

Eto — to vam je čovjek, koji je razglasio, da sam ja poludio.

On je to učinio u crnoj nakani, ne samo da mi naškodi u mojoj službi, nego da ujedno za sada i daleka vremena utisne strahovit i neizbrisiv žig na me, na moju djecu, i na moje djece djecu.

Ali će taj prokletnik ipak ovaj put pasti sam u jamu, koju već toliko godina pod menom kopa!

Kastav, 26. febrara 1901.

Ante Dukić.

* Za sastavke pod tim naslovom odgovara uredničtvo samo toliko, u koliko je zakonom rezano.

Javna zahvala.

Svoj gospodi, osobito velečastnomu svećenstvu, velecienjenom učitaljstvu i veleštovanim članovom obćin. glavarstva Kastva grada, i svim onim, koji su na bud koji način izkazali sućešće prilikom bolesti i smrti mile i nezaboravne supruge i majke

ANTONIJE JURINAC,

ili dopratili mrtve joj ostanke do vječnog počivališta, izrazujemo najtoplije harnost.

ANTUN JURINAC, udovac. — FRANJO, ROBERT i NIKO, sinovi. — MARIJA i IVKA, kćeri. — CILA i ERMINA, snahe.

J. Pserhofer-ove odvodne krugljice

mnoga su već desetgodišta posvud razprostranjene, te imade malo obitelji, gdje bi manjkalo to lahko i blago djelujuće **domaće sredstvo**, koje preporuča občinstvu mnogo liečnika kod zlih posliedica **slabe probave** i **tjelesnog zatvorenja.** Te krugljice, koje su takodjer poznate pod imenom **Pserhofer-ove krugljice** ili **Pserhofer-ove krv čisteće krugljice,** stoje: **škatuljica sa 15 krugljica 21 nvč., 1 zamot sa 6 škatuljica 1 for. 5 nvč.;** pošalje li se novac prije, stoji pošiljka prosto poštarine: **1 zamot 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zavitka 3 for. 35 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. Priložen je naputak glede uporabe.**

Jedina proizvodnja i glavne odpremne skladište

J. Pserhofer-ova ljekarna

Beč I., Singerstrasse 15.

Neka se neka se traže izrične „J. Pserhofer-ove odvodne krugljice“

i pazi na to, da imade napis na poklopcu svake kutije na naputku o uporabi upisan podpis **J. Pserhofer** i to sa crvenim pismenima.

Balzam proti ozeblinam od J. Pserhofer-a. 1 lončić 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

J. Pserhofer-ov sok iz ukeg trputca razsliniujući, 1 staklenka 50 nvč.

J. Pserhofer-ov balzam proti gući, 1 staklenica 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

Stoll-ovi Kola-preparati izvrstno kriepilo za želudac i živce, 1 litar Kola-vina ili eliksira 3 for., ½ litre 1 for. 60 nvč., ¼ litre 85 nvč.

J. Pserhofer-a gorka želudačna tinktura (prije nazvana životna esencа). Lahko razlopljujuća ljekarija, učinka pobudjujućeg i kriepećeg na želudac kod zapriека probave, 1 staklenka 22 nvč., 1 dvanajstica staklenaka 2 for.

J. Pserhofer-ov balzam proti rasam, 1 staklenka 50 nvč.

Tannochinin-pomada J. Pserhofer-a, najbolje sredstvo za rastenje kose, 1 zaklopica 2 for.

Ozdravljujući melem za rane pok. prof. Stendel-a, 1 lončić 50 nvč. pošiljka prosto poštarin: 75 nvč.

Švedska čisteća sol A. W. Bulrich-a, dočim će sredstvo proti slaboj probavi, 1 zavitak 1 for.

Izim navedenih preparata, jesu na skladištu svi tu i inozemski ljekarnički specijaliteti oglašeni u austrijskim novinama, te se dobave svi predmeti, kojih možda nebi bilo u skladištu, na zahtjev točno i najcenije.

Pošiljke po pošti izvršuju se najhurnije, priposlav prije novac, veće naručbe pošinim pouzećem.

Pošalje li se prije novac (najbolje sa poštnom naputnicom), to je poštarina mnogo manja nego li kod pošiljaka sa pouzećem.

Nenadkriljivo sredstvo proti bolestim želudca i probavila

jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabinu, pomanjkanje tekа, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, smaglica, glavobolj, grčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suvišnim svaki drugi prašak, osobito poslie prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelajućih bilinskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Ciena bočice **1 kr. 40 fil.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **žigom i tvrdkom ljekarne „k crnom orlu“** K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje mnoština priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900.

Medvedić, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj liek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosele bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.

Dr. Rudolfo Slumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da **samo ona** i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankvić, predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na-zalihi sve medicinsko specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrebljava uspješno proti kašlju, promoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Rodoljubi!

Kupujte samo Ćirilo-Metodijske žigice!

Dobivaju sekod

Angela Bellante, Via Giovia 172.

Ivan Žic, Via dell' Ammiragliato

„Böhmische Thomaswerke“ iz Praga

javljaju, da je povjerena izključiva prodaja njihove

Thomas-ove muke (škorje)

za Trst, Istru, Goričku i Dalmaciju tvrdci

Luigi Peritz u Trstu.

Broj 20. U Puli, dne 8. marča 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list ne vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake ili K 6·—, na godinu, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pozor!

Tko ne bude primio budući broj, tomu je list radi nepodmirenja duga ustavljen.

Uprava „N. Sloge".

Sjećajte se „Družbe Sv. Cirila i Metoda" za Istru

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 27. veljače 1901.

Današnja sjednica trajala je od 11. pr. p. skoro do 7. po podne — a s poslovi nije se maknulo ni makac napried.

Najprije čitali su se predlozi i interpelacije. Češke interpelacije u njemačkom prevodu morale su se na zahtjev Čeha čitati u cielosti.

Onda su govorili razni češki zastupnici k zapisniku, posliednji medju njimi narodni demokrat češki Fressel. Govorio je češki, govorio je skoro jednu uru. Šenerer i njegovi drugovi srditi na to, zahtjevali su od predsjednika, da uzme Fresselu rieč. Rekli su da može govoriti, makar i češki, takodjer 12 ura, ali da k zapisniku nemože biti tako duga govora. Kad jih predsjednik nije htjeo poslušati, onda su počeli jače bučiti, išli su k predsjedničtvu, i tamo silom zahtjevali, da Fresselu uzme rieč. Predsjednik se nije dao prestrašiti. Wolf i Stein počeli su prietiti govorniku šakami od daljega, bližali se sve jače k njemu, da ga silom zaprieče govoriti. Njegovi uži drugovi ga štite. Wolf i Stein hoće ipak da se urinu. Nastane turanje, dolazi skoro do šaka, Steina izturuju van. Dotrči rednik Walz, za koga kažu inače, da bi se sam rad tukao, postavi se medju boreće se i oni se po malo razstaju. Kod toga nastala je buka u cieloj kući, te je predsjednik radi razdraženosti pretrgao sjednicu za pol ure. Poslie pol ure, otvoriv sjednicu, ukori one koji su govornika prieèili (Šenerer viče: „još ćemo"), i daje Fresselu rieč. Ovaj svršava odmah svoj govor.

Na redu je prešni predlog Rusa Breitera. Tim predlogom zahtjeva, prvo da se čim prije prouči prosvjede proti izborom, i najdalje u četiri mjeseca izvjesti, drugo da iztragu proti izbornim zloporabam vode sudovi sa državnimi odvjetnici. Za ovu drugu točku navadja razlog, da do sad ima iztrage voditi ministar nutarnjih poslova, a ovaj da daje iztraživati svojim podredjenim, koji su zloporabe počinjali ili dali počinjati. Al promjena koju predlaže, nije shodna. Inače govornik jako prigovora zastupnikom vladajuće poljske stranke. Ove brani drug njim zast. Gižowski, koj veli, da netreba na nje napadati, nego na činovnika ako se je gdje zla počinilo. Veliki prigovori i prepirke.

Demokrat Poljak Dašinski prigovara bezobzirno poljskoj vladajućoj stranci, al svaljuje krivnju na vladu, koja da je za sve odgovorna.

Ministar-predsjednik Koerber odbija napadaje na činovnike u koliko su obćeniti. Ako mu se pojedine slučaje prijavi, on jih daje savjestno iztraživati, i postupa po pravu i zakonu. Posliednji izbori u Galiciji da su svakako prošli redovitije i mirnije nego svi prvanji. I tamo da se uprava sve bolje razvija, al razvoju neće pomoći, da se traži sporove izmed stanovnika jedne krvi i jedne pokrajine.

Čeh dr. Plaček govori za prvi dio predloga Breiterova.

Poljak Kubik, Stojalowskove stranke, koj je u slavenskom centru, govori poljski, žestoko proti Poljskoj vladajućoj stranci. Prigovaraju članove ove.

Eugen Abrahamović brani poljsku stranku.

Zast. Kos, Rus, govori s primjeri proti njoj.

Prešnost je glasovanjem pala. Predlog će se redovito razpravljati. (Kad bude!)

Zast. Berks predlaže, da se predlog glede promjena zakona o pristojbah kod prenosa posjeda čim prije razpravi. Zastupnik Wolmayer se tuži na stanje u parlamentu, te veli da često nezna da li nije u ludnici.

Na svrsi imao se je obaviti izbor četvorice članova u nadzorni odbor državnih dugova. Mnogo zastupnika odnesio je već svoje glasovnice u košaru, koja bijaše na stolu u sredini dvorane. Wolf je košaru primio, prevrnuo, razitrgao odane cedulje, i vikao, da se ima glasovati kao kad se predsjedničtvo izabire, tako naime, da se proziva imena zastupnika, i da kod proziva odavaju glasovnice. Kod te samovolje Wolfove ima buke, predsjednik izjavlja sad jedno sad drugo; al konačno se podaje nasilju Wolfa, i kaže da će se odnosni izbor sliedeći dan obaviti.

* * *

Beč, 28. febrara 1901.

I današnja sjednica prolazi običnim tokom. Čita se predloge i pisane upite.

Razpravlja se prešni predlog Čeha Heinricha i drugova, da se zabrani tako zvano diferečno poslovanje sa gospodarskimi proizvodi. Predlagatelj govori za prešnost svoga predloga češki pak njemački. Prešnost pada.

Razpravlja se prešni predlog Čeha dra. Šileny i drugova idući za tim, da se posjede seljaka i gradjana odtereti od dugova. Za govora dra. Šileny iztiče se je osobito Šenererovac Stein, izjavljujuć na puna usta, da su on i njegovi drugovi za Njemačko carstvo; da hoće jedan njemački narod, jednu vjeru, i jednoga cara.

Zastupnik Kaiser, njemački nacionalac čini predsjednika pozornim, da može sve predloge, na temelju § 34. poslovnoga reda, predati dotičnim odborom, bez da predlagatelji govore. Govornik prigovara što se vrieme gubi dugimi govori, pak s toga nastaje poniovno silna buka. Govornik je naime bio jedan od glavnih njemačkih zastupnika, koji su tri godine prieèili svaki rad, pak mu to Česi sada u pamet dozivaju, i pitaju toga gospodna, što je kroz tri godine radio.

Predsjednik okolo 4 ure javlja, da želi tajnu sjednicu radi dviju interpelacija Šenererovaca, te čini izpražniti galerije. Zastupnička kuća zaključuje tajnu sjednicu. Čita se odnosne interpelacije, u kojih jednoj se govori o njekih pristojbah katoličkim svećenikom, a u drugoj o interpelaciji u tajnoj sjednici već prije zabačenoj. Već prije toga viče Šenerer, da neće prisustvovati toj komediji, pak zajedno sa mnogimi drugovi izlazi iz dvorane, protestirajuć proti takovomu postupku. Govore u prilog interpelaciji Niemac soc. demokrat Šein, Šenererovac Tschan.

Proti interpelaciji zastupnici Kern, Scheicher, Lueger. Sa 169 glasova proti 104 odlučuje se, da se njeka mjesta interpelacije u javnoj sjednici nepročitaju: Proti su glasovali njemački nacionalci i liberalci, kao i talijanski zastupnici osim konservativnih iz Tirola. Wolf s drugovi viče na to grozno, i veli da su zastupnici oroblјeni prava interpelacije, i da je parlamenat sličan dječjemu zabavištu. K tomu se grozi sa obstrukcijom, ako se bude još tako postupalo.

U kontrolni odbor državnih dugova izabrani su: Poljak Kozlowski, Čeh Kaftan, njemački nacionalac Wolfhardt, i katolički Niemac dr. Fuchs. Proti ovomu bili su mnogi Niemci, al su Slaveni za njega radje glasovali nego li za liberalnoga Niemca.

* * *

Beč, 1. marča 1901.

Današnja sjednica bila je kraća nego li prošlih dana, al se inače mnogo od njih nerazlikuje.

Čitalo se je podneske, predloge i upite.

Česi na usta dra. Brzorada prosvjedovali su i u ovoj sjednici proti postupku predsjednikovomu sa češkimi interpelacijami.

Razpravljalo se je o prešnosti predloga socijalnih demokrata, težećega za tim, da se radnja u rudokopih skrati na 8 ura na dan, i da ženske u obće u rudokopih nerade. Osim socijalnih demokrata, izjavili su se, za prešnost toga predloga i za nju glasovali Česi, Hrvati, Slovenci, Poljaci pučke stranke, Rusini, te antisemiti i Sveniemci. Dvie trećine ipak nisu dosegli. Prešnost bila je zabačena, al je pak bilo prihvaćeno, da predsjedničtvo onaj predlog dade socijalno-političkomu odboru.

Kod glasovanja bilo je buke i vike proti onim koji nisu za prešnost glasovali.

Prema svrsi sjednice oglasio se je za rieč zast. Wolf, te je svojim načinom počeo iznašati ono, sto bijaše u interpelaciji njegove stranke, koju se nije dozvolilo objelodaniti. Upozoren na to predsjednik, pozvao je Wolfa da o tom negovori, opomenuo ga, da će mu uzeti rieč, i konačno uzeo, pošto nije htjeo prestati. Wolfovi drugovi su kod toga grožno bučili i prigovarali predsjedniku, a Wolf mu je napokon doviknuo nek do drugoga tjedna prouči poslovni red.

Drugoga tjedna bit će prva sjednica ponedjeljek o 5. poslie podne.

Danas se govori, da su Česi poslie duljega razpravljanja sa vladom, i njekimi njoj prijaznimi strankami, privolili da se budućega tjedna dade u tok razprava vladina osnova za dozvolu novačenja. Je li su na to privolili uz koj uvjet, uz koju cienu, to se nezna.

Od prekjučer mnogo se govori i piše u novinah o adresi sa strane gospodske kuće. U toj kući su tri stranke: desnica, ljevica, i sriednjica. Luče se po načelih, al sve su više manje vladine, i to ne jedne ili druge vlade, nego svake. I tomu se ima pripisati, da se je adresni odbor gospodske kuće složio za jednu jedinstvenu adresu, onakovu po prilici kakovu vlada želi, i kakvoj je vlada u prestolnom govoru izražaja dala. Bit će možda još o tom govora. Za sad hoću samo da vam rečem, da je tu naglašena ustavnost kakova postoji i koju se može samo štogod popraviti, i da je naglašena potreba zakonitoga uredjenja „posredjujućega" jezika, dakako njemačkoga, tobož bez povrede prava drugih naroda i jezika. Dakle mjesto „državni posredujući" jezik. Zovi ga kako hoćeš, stvar ostaje ista. Ide se sve jače stopami Svenjemaca. Dok nisu oni došli na pozorište, nikomu nije ni na um palo, da se bud kojemu jeziku kakva povlastica dade; sad eto izraža to i nacrt adrese odbora gospodske kuće!... Sutra u 1 sat po p. razpravljati će o toj osnovi adrese cielokupna gospodska kuća.

Državna podpora Istri.

Prešan predlog*) zastupnika Spinčića i drugova glede pruženja podpore iz državne blagajne za ublaženje i odstranjenje nevolje u Istri.

Obzirom na različite elementarne štete, kojimi bijaše pokrajina Istra zbog oluja mraza, kiše i tuče takodjer tečajem godine 1900. posjećena;

obzirom na okolnost, što je filoksera u raznih krajevih, navlastito takodjer na kvarnerskih otocih vinski proizvod — najvažniji za tamošnje stanovničtvo — za više godina uništila;

obzirom na vinsku klauzulu u trgovačkom ugovoru sa Italijom, kojom bijaše razprodaja vina onim otežčana, koji ga imadu i radi koje su morali mnogi manji trgovci, koji su prodajom dalmatinskog vina svakdanji kruh služili, dotičnu trgovinu napustiti i tim svoju glavnu zaslužbu izgubili;

obzirom na okolnost, da bijaše pokrajina Istra kroz više desetgodišća, dapače ćak kroz stoljeća posve zanemarena, da se je takodjer zadnjih godina u raz-

*) Ovaj predlog bijaše prihvaćen i odnosnomu odboru izručen. Op. Ured.

mjeru sa potrebočami premalo učinilo takodjer za materijalno podignuće pučanstva, tako, da imademo u Istri, osobito medju hrvatskim i slovenskim pučanstvom radi maćuhinskog, dapače često neprijateljskog postupanja proti istomu od strane autonomnih oblastih, trajnu nevolju;

i obzirom na to, što se je moglo prošlogodišnjimi podporami iz državnih sredstava za ublaženje nevoljnog stanja, dokazanog mnogobrojnimi molbami i drugimi podnesci, podnesenimi skoro sa svih strana Istre carevinskomu vieću, odnosno c. k. vladi, vrlo malo učiniti, uslobodjaju se podpisani staviti predlog:

Visoka kuća neka zaključi:

„Pozivlje se c. k. vladu:

1. Da pruži bezodvlačno iz državnih sredstava stradajućemu stanovničtvu Istre, navlastito hrvatskomu i slovenskomu podpora za izvedenje manjih radnja, kao primjerice za popravke cesta, gradnje vodnjaka.

2. Da uvrsti u proračun za 1901. naknadno iznose za provedenje javnih radnja — izsušenje močvara, uredjenje potoka, za gradnju cesta i luka itd. — o kojih se je medju ostalim posliednjih deset godina u carevinskom vieću govorilo i radi kojih bijahu resolucije prilvaćene".

U formalnom pogledu predlaže se, da se postupa sa ovim predlogom svimi kraticami i da se ga bez razprave po § 31 poslovnika izruči odboru za podpore stradajućim odnosno proračunskomu odboru.

U Beču, dne 21. febrara 1901.

Spinčić, dr. Ploj, dr. Ferri, dr. Ferjančić, Vuković, Perić, dr. Klaić, Ivčević, dr. Tavčar, dr. Plantan, dr. Dyk, Šupuk, Robić, Borčić, dr. Pacák, Biankini, Martinek, dr. Zaffron, Maštálka, dr. Brzorád, Šrámek, Gabrščekˇ.

Interpelacija

zastupnika Vjek. Spinčića i drugova na njeg. preuzvišenost gosp. ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

Dne 19. jenara t. g. primio je prvo podpisani od sluge c. k. kotarskog poglavarstva u Voloskom u otvorenoj kuverti bez naslova izbornu vjerodajnicu od dne 18. jenara t. g. Br. 1537/IX., 1901, sa podpisom c. kr. namjestnika u Trstu i u Primorju, Goëss, i sa otiskom „Statthalterei Triest", (Namjestničtvo Trst. Op. Ur.). Izborna vjerodajnica popraćena bijaše sa „knjigom dostavnicom" providjenom sa otiskom „K. k. Statthalterei Triest" i sa četvero-jezikovnimi rubrikami, od kojih bijaše samo njemačka rubrika izpunjena.

Prvo podpisani odpravio je sve to na c. k. kotarsko poglavarstva u Voloskom a za c. k. namjestničtvo u Trstu natrag, uz pismenu opazku, da neprima od istoga njemačkih dopisa.

Dne 26. jenara t. g. primio je od občinskoga sluge u Voloskom u hrvatskom jeziku napisanu kuvertu sa dostavnom knjigom u istom jeziku. U kuverti nadje svoju izbornu vjerodajnicu, u njemačkom jeziku popraćenu sa hrvatskim dopisom c. kr. kotarskog poglavarstva u Voloskom od dne 24. jenara 1901, Br. 29/Pr., kojim mu se usljed naredbe c. k. namjestničtva od dne 23. jenara t. g. Br. 2232, priobćuje, „da priposlana mu izborna vjerodajnica nije dopis c. k. namjestničtva, već dokument, izdan po propisu izbornog reda za carevinsko vieće kao legitimacija za ulaz u državni sabor".

Obzirom na to, da imade po § 55 izbornog reda za carevinsko vieće c. kr. namjestnik, koji je najviši organ c. k. namjestničtva izdati i dostaviti izbornu vjerodajnicu, i da bijaše spomenuta izborna vjerodajnica providjena otiskom c. k. namjestničtva;

obzirom na to, da neima u Austriji zakona, po kojih bi se imalo „dokumente" u njemačkom jeziku izdavati;

obzirom na to, što izdaje c. kr. namjestničtvo Galicije izborne vjerodajnice u poljskom jeziku, ono Češke u češkom za češke, u njemačkom za njemačke zastupnike, ono Dalmacije u hrvatsko-talijanskom jeziku,

usudjuje se podpisani staviti upit na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kano upravitelja ministarstva nutarnjih posala:

„1. Odobrava li njegova preuzvišenost prije opisano postupanje c. k. namjestnika i c. kr. namjestničtva u Trstu glede na izboru vjerodajnicu prvo spomenutog zastupnika?

2. Ako da, na temelju koje zakonite ustanove može njegova preuzvišenost takvo postupanje opravdati?

3. Ako ne, jeli njegova preuzvišenost voljna shodne korake poduzeti, da se u buduće takovo postupanje izbjegne i zakonito postupa?"

U Beču, dne 13. febrara 1901.

Spinčić, dr. Ivčević, Robić, dr. Zaffron, Gabršček, dr. Plantan, dr. Ferri, dr. Klaić, dr. Ferjančić, dr. Ploj, Vuković, Biankini, dr. Tavčar, Borčić, Perić, Šupuk.

Skupština gospodarske zadruge Opatija.

Usljed poziva proglašenog u „Našoj Slogi" u 11. broju od 5. febrara o. g. sastao se dne 17. febrara 1901. u Berseču odbor, i veliki broj članova gospodarske zadruge.

I. Točka. Pozdrav predsjednika. Predsjednik otvori skupštinu sa liepim i obširnim govorom, pozdravi prisutne članove, protumači veliku korist gospodarskih zadruga te zahvali istim na mnogobrojnom posjetu.

II. Točka. Tajnik pročita izvješće o djelovanju kotarske gospodarske zadruge u Opatiji od 31. decembra 1899. do 31. decembra 1900.

Godinom 1901. nastupa zadruga 14. godinu njezinog života, te pošto je od od onda, do posledne sjednice, koja se je dne 2. veljače 1900. u Mošćenicah obdržavala, imao svaki priliku da sluša izvješća, s kojimi je predsjedničtvo ove gospodarske zadruge po svojih silah nastojalo naertati rad i uspjehe, koji su se u jednoj ili u drugoj godini poučili, neću dakle u današnjem izvještaju obazirati se na prve godine, već ću nastojati, da u glavnih potezih crtam sve ono što je u minuloj godini poduzelo i provelo.

U prošloj godini imalo je predsjedničtvo i odbor sa ustrojenjem zadružnog vrta za pokus i gojenje neokužene amerikanske pa i najbolje vrsti domaće loze, vabaca i voća mnogo truda, posla i troškova. Ono se je obratilo svojedobna na visoku vladu, da ista izvoli dobaviti mu 500 komada neokužene amerikanske loze i to: „Riparia portalis, Rupestici monticola" i drugih shodnih za naša zemljišta i vinograde, kao i da priskoči u pomoć i sa novčanom podporom; jer zadruga neima dostatnih sredstva za nabavu svega toga. Za ogradu, zid, prokrčenje, prekopanje i za dielomično uredjenje spomenutog vrta potrošilo se je 929 kruna 20 para. Slavno kulturno vieće podarilo je dobrostivo novčanu podporu od 300 kruna i dobroga, liepoga i valjanoga bika, koj se je predao na skrb i nastojbu g. Josipu Barkoviću iz Martine broj 63, za koje dobrostive i zadrugi dobro došle darove, mu prikaže ovdje svoju najveću zahvalnost. Nu za podpuno uredjenje spomenutog zadružnog vrta polak razvida od strane vještaka, trebati će još 2500 kruna, što će se polagano svake godine nešto polak svojih financijalnih sila i uz podpomoć visoke vlade učiniti.

Ova gospodarska zadruga potrošila je u minuloj godini za nabavu novih i popravak starih strcaljka, za knjige, kole-je, dare i ostale stvari, što je medju članove porazdjelila svotu od 122 krune.

Predsjedničtvo ove gospodarske zadruge je uviek, svagdje i kod svake prigode preporučalo koli članovom toli ostalom pučanstvu, da učini sve moguće da se prepreči svaka bolest na trsju, tim da svaki svoje loze i trsje marljivo sumpora i škropi sa modrom galicom, što je puk uvidio istinitu korist sumporanja i škropljenja i u prošlih već godinah ove minule godine s veseljem i rado učinio, s toga viđio se je i liepi uspjeh, jer plod bijaše bolji i obilniji nego u prijašnjih godinah, ufati se je dakle, da će posjednici vinograda sve više se toga posla poprimiti i držati.

(Konac sliedi).

DOPISI.

Pišu nam iz Kanfanara, dne 3. ožujka: Danas stignuo i ovamo „smradni Popolo Istriano" sa dopisom iz Kanfanara: ali kako je sve u njemu laž tako i taj, jer dopis je skovao poznati „makjavelo" u Puli u sriedu poslie podne i predao ga svomu drugu da ga tiska.

Svak nezna kako i za koji uzrok, već od vremena žudjeni občinski izbori izpadoše na ovaj način kako sad, zato treba da obaviestimo čestite čitaoce „Naše Sl."

Nije istina, kako on kaže, da su izbori izpali, posve krivo za talijansku stranku, zato, jer su popovi svoju blagoslovljenu ruku uložili, nego krivnjom same gospode Kanfanarske, koja hoće da pašaluk vlada. Tomu su krivi oni hvaljeni Talijani, koji gule jadnoga kmeta, ne samo kamatam, nego i prekomjernim nepravednim izmišljenim tražbinama. Pa i to bilo bi se dalo trpljeti, kad nebi bili nastojali lišiti občinare i občinskog imanja, da siromah nebude imao gdje niti palicu usjeći za ogrijat svoje ostarano i izmučeno tielo.

Tomu je kriv i isti poznati u Žudiji Filipići, komu je Kanfanarska korica kruha već tvrda bila, a zubi mu slabi, pak predvidjajuć, da bi do malo zube mogao slomiti, podje brže bolje do Vrsarskog doktora da mu ih učvrsti. Dosta je on zla brižnomu narodu učinio, dokle je ovaj u njega gledao kao u zlatnoga telca i od njega ovisio: ali tmine su prošle, a dan osvanuo, te Kanfanarci osvietlaše lice. S baciše sa sebe jaram Filipićev, te neka zahvali Bogu, da nije u ovijem izborima i glavu izgubio. Mi mu svikolici kao jedan poručujemo, neka zaboravi na Kanfanar i neka ne dira ni iz bliza ni iz daleka u naše omiljene popove jer će mu jezik usahnut (Amen Bože). Nije nama potriba ničijih naputaka u ovijem stvarima, jer ih dobro razumijemo, da bismo i koga naučiti mogli. Ne, nemaš dopisniče što odkrivat našim popovima ali mi tebi bismo imali što, a i tustih, koje ćemo premučat radi uljudnosti, koje ti nemaš, niti češ igda imat, nego se razbacuješ samo zlobom i klevetom. Savjetujemo ti, da ne prevraćaš kosti pok. Studenca jer nam je još mio i duboko u srcu usadjen, te kako njega, štujemo i sadašnjega nam obljubljenoga Šutića, te ti nedopuštamo da klevećeš ni na njega, ni na ostale, i da ih u omrazu stavljaš. Nepoznaš Boga, pak ni njegove namjestnike!

Preporučaš biskupu da smjesti druge popove u Kanfanar, valjda bi ti bilo drago da se prije biskup posavjetuje s tobom pa da pošalje podrepnice tvoga kova priposiedati laži i klevete.

Mi pako s naše strane preporučamo prisv. biskupu, da baš dobro pazi što je Kanfanar i tko u njemu pribiva.

U toliko do vidjenja podli doušniče, čekamo te opet na dojduće izbore, dodji mutit vodu kako si navadan, ma tvrda ti je besjeda, da će ti prisjesti.

A ti Kanfanarski narode započeo si dobro, pa bolje i svrši, osvjetlaj si lice, jer još jedna ti ljaga na obrazu stoji, a to je prvo tjelo! Nevjeruj protivnicima su lije! Svi kao jedan glasujte za one muže, koji su iz naroda nikli, pa narodu vierni ostali, koji su činom i djelom Hrvati!

Do vidjenja smradni spijunski dopisniče „Populov!"

B.

Franina i Jurina.

Fr. Ča bi reć da se je ateštur Kleva ferma toliko vrimena u Kanfanaru.

Jur. Doša je brojit glase.

Fr. Pa je li jih ča nabrojia.

Jur. E moga ih je u jedan dan čuda nabrojat, ako je stija, moga ih je nabrojit i do sedam glasi.

Fr. Ala je bez glave kad je za to doša.

P. n. gg. predplatnicima!

Prosliedjujemo i danas prilagati p. n. gg. predplatnicima posebne listiće sa oznakom zaostale predplate, koju neka izvole u roku od petnaest dana uplatiti. Tko po izmaku tog roka ne namiri duga, obustavljamo mu list, a predplatu utjerati ćemo drugim putem, koji neće biti svakomu mio.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. U sjednici carevinskoga vieća od dne 5. t. mj. došlo je konačno do prvog čitanja vladine osnove o novačenju ili o rekrutnom zakonu. Već prije četrnaest dana bio je stavio predsjednik na dnevni prvo čitanje sliedećih osnova: o proračunu, o investicijah o porezu na rakiju i o novačenju. Da je došlo u obće na dnevni red jedna od tih osnova imalo bi značiti, da se je vlada nagodila sa odlučujućimi strankami u obće, napose sa Česi. Ovi su pristali na razpravu sve državne potrebe nekoje gospodarske pogodnosti, koje im je vlada obećala. Njemačke stranke bile su dakako protivne svakoj pogodnosti, koju bi se imalo podieliti Čehom, nu reć bi, da nisu uspjeli razbiti pregovora sa Česi. Niemci očekuju, da će doći na dnevni red iza zakona o novačih, osnova o investicijah, jer bi se tim zakonom najviše okoristile njemačke pokrajine.

Zakonodavno djelovanje započelo je dakle dne 5. t. mj. I ta sjednica, bijaše doduše burna kano i ona prediduća, ali tajne, ili prikrite obstrukcije sa strane Čeha nebijaše.

O zakonskoj osnovi o novačenju, koja bijaše na dnevnom redu — i to prvo čitanje — u utorak govorili su medju ostalimi češki zastupnici Horica i Udržal vrlo oštro proti vojnoj upravi, koja neće da pozna narodne ravnopravnosti, te je svuda protivna slavenskim narodom. Obojica izjaviše u ime svoje stranke, da će glasovati proti toj osnovi.

Kršćanski socijalist Scheicher preporučio je vojnoj upravi, da štedi što više vojnike poljodjelce, koji pripadaju vojnoj pričuvi, i koji su često jedina podpora njihovim obiteljim. Ova vrst vojnika nebi se imalo pozivati na vježbe u ono doba godina kad su najveće poljske radnje.

Zastupnik Biankini potužio se je na vojnu upravu što zanemaruje vojnu mor-

Nastavak u prilogu.

Javni sastanak. Za nedjelju dne 10. t. mj. u 10 sati u jutro poziv je odbor političkoga društva „Edinost" u Trstu svoje članove i istomišljenike na javni sastanak u prostorije „Tržaškega Sokola" (ulica coroneo). Program sastanka je sliedeći:

1. Pozdrav predsjednika
2. Prosvjed proti popisu pučanstva
3. Novi domovinski zakon
4. Predlozi.

Utok proti proširenju hrvatske pučke škole u sv. Petru u Šumi. C. k. zemaljsko školsko vieće za Istru bilo je zaključilo, da se jednorazrednu hrvatsku pučku školu u sv. Petru u Šumi povisi na dvorazredničku radi preobilnog broja školske djece. Proti tomu zaključku uložio je zemaljski odbor u Poreču utok na ministarstvo bogoštovja i nastave. Ono je odbilo utok kano neosnovan i odobrilo zaključak c. k. zemaljskoga školskoga vieća.

Na to je odlučio zemaljski odbor, da će proti toj odluci c. k. ministarstva uložiti utok na vrhovno upravno sudište u Beču.

Svaki drugi zemaljski odbor prihvatio bi objeručke ovakav zaključak zemaljskog školskog vieća, nu istarski zemaljski odbor protivi mu se zubi i nokti — jer se radi o proširenju jedne hrvatske pučke škole! I to su tobož prijatelji i širitelji pučke prosvjete?!

Sušački „Novi List" seli se na Rieku. U broju 50. od dne 1. t. mj. sušačkog „N. L." čitamo, da je kod kr. poreznog ureda na Rieci položena propisana kaucija za izdavanje lista, te da će se „N. L." ovoga čedna preseliti u novu vlastitu tiskaru na Rieku. Bilo sretno!

Grossmann opet odsuđen! Nije tomu davno, što smo javili, da bijaše sin glasovitog Talijana iz Sežane, ravnajućeg učitelja u Lovrani Guglielma Grossmanna, odsuđjen na zatvor od c. kr. kotarskoga suda na Voloskom. Tomu nadobudnomu gospodičiću, po imenu Mario, nebijaše dosta prve slave, pak je tražio veću i veličanstveniju. I našao ju je polag one „ki i šće, ta najde" (po talijansku: „chi cerca, trova"). Evo kako je došao do te najnovije slave:

Mario Grossmann, sin Guglielma Grossmanna, poslao je po svomu prijatelju i jednomišljeniku, njekom Peganu na c. kr. kotarski sud na Voloskom kaznenu prijavu.

Sudbeni kancelist g. Krulčić, koji se je nalazio u uredu, nije htio prijave primiti, jer bijaše preduna poslije 5 sati po podne, kad je bio uručbeni zapisnik već zatvoren.

Mario Grossmann podnio je pritužbu na c. kr. predsjedničtvo prizivnoga suda u Trstu, u kojoj je uztvrdio, da je Krulčić onako postupao iz narodnog fanatizma s namjerom, da mu naškodi, i da je kasnije tu stvar pripoviedao u kavani.

Prizivni sud odredio je na to disciplinarnu iztragu proti kancelisti Krulčiću. Iztragom se je dokazalo, da su klevete Grossmanove neopravdane, jer je morao sam Grossmannov prijatelj Pegan priznati, da je valjda došno prekasno na sud i da mu je kancelista Krulčić kazao, neka podnese prijavu drugi dan na vrieme.

Pošto se dakle iztragom ustanovilo, da je Krulčić posve zakonito postupao, vratio je c. kr. prizivni sud sve spise c. kr. kotarskomu sudu na Voloskom sa nalogom, da se postupa proti Mariu Grossmannu radi uvriede poštenja po §. 487. k. z.

Na sudu u Voloskom bijaše usljed toga preslušano više svjedoka, koji izkazaše, da je Krulčić pravilno i zakonito postupao. Na temelju toga izrekao je sud osudu, kojom odsudi Maria Grossmanna na tri čedna zatvora. Pred sudom na Voloskom zastupao je obtuženika odvjetnik Costantini.

Time nezadovoljan prijavio je Mario Grossmann priziv na c. kr. zemaljski sud u Trst.

U sriedu vršila se je u Trstu prizivna razprava. Maria Grossmanna zastupao je odvjetnik Filinich. Na toj razpravi bijaše potvrdjena osuda I. molbe, jer se opet pokazalo i dokazalo, da Mario Grossmann nije niti kušao dokazati istinu svojih kleveta.

Gradnja hrvatske pučke škole u Voloskom. Od tamo nam pišu, da su prošloga čedna započeli sa kopanjem temelja za gradnju hrvatske pučke škole u blizini crvice sv. Roka.

Škola bili će na vrlo liepom položaju. Čestitamo vrlim Vološčakom, što su se brzo i ozbiljno zauzeli za gradnju toli potrebite hrvatske pučke škole u svojem mjestu.

Pobili prozore c. kr. sudcu. Iz Buzeta nam pišu, da su tamošnji propali talijanaši ovih dana uprizorili bučnu demonstraciju proti c. kr. kotarskomu sudcu dr. Stepančiću radi toga..... što neće da puše u talijanski rog, kao što je puhala većina dosadašnjih c. kr. sudaca. Pred stanom g. sudca vikali su i urlikali biesni talijanaši i napokon pobili mu prozore. Ali ti abrući junaci dadoše se u bieg kano i zecevi čim opaziše dolazeće oružnike. I tu nam valja zabilježiti kano plod talijanske kulture u Istri!

Primili smo sa zahvalnošću pastirski list gospodina krčkoga biskupa Antona, upravljen svećenstvu i vjernicima njegove biskupije.

Požarom unesrećenom Ivanu Tončiću iz Zrenja, doznačilo je naše uredničtvo K 41 — koje priposlaše dobri ljudi, kako je bilo već javljeno. Ako bi tko još štogod poslao, uviek smo pripravni primiti i spomenutomu siromahu uručiti.

Izpit zidarskoga majstora. Ovoga čedna položio je čestiti naš mladi rodoljub g. Ivan Franković, zidar i posjednik iz županije runeseve, obcina Kastav su vrlo dobrim uspjehom izpit zidarskoga majstora pred c. kr. gradjevnom komisijom u Trstu. Taj izpit trajao je što pismeno što ustmeno punih 8 dana. Čestitamo srdačno mladomu prijatelju i vrlomu rodoljubu.

Iz Pračano — obcina Buzet — pišu nam 1. t. mj.: Znademo g. uredniče, da Vas amošnje mesopustne crlice neće mnogo zanimati, ali je ipak vriedno, da se štogod o tom zabilježi našim narodnim protivnikom na raboš a našoj mladeži na poduku.

Šarenjački mladići iz susjednog Sovinjaka gledaju na nas mrko — kano i pas na mačku — uviek izuzam zadnjih dana mesopusta, kad nas naime trebaju. Tako bijaše i ljetos. Došli su naime okrabuljani u naše selo pobirati jaja po davnom običaju. Nu došli su i pošli tiho, bez vike i buke, bez običnih „aviva" — jer se valjda bojaše, da bi im mogla u košari jaja popucati. Mi im nismo htjeli vratiti šilo za ognjilo, već im dadosmo, što su tražili pustiv ih u miru. Oni — premda tobože fini i naobraženi — neobičavaju tako s nami u Sovinjaku i drugdje postupati.

I naši domaći šarenjaci nehtjedoše zaostati za Sovinjskimi drugovi. I oni se okrabuljali te pobirali jaja i kod nas Hrvata kroz dan a na večer priredili ples kod jednog ovdašnjeg šarenjaka.

Zadnji dan mesopusta pošli su na večer nekoji naši čestiti mladići u Sovinjak na čašu vina, jer ga kod nas već dvie godine uzastopce bilo nije.... Vraćajuć se kući posjetiše spomenuti ples naših šarenjaka. Ovi, čim opaziše naše mladiće, stali su tuliti kano biesni urlikati „aviva!" a naši im odgovoriše sa gromkim „živio!" Na to naskočiše na naše sa kosirom, drvom i željezom, nu naši se junački obraniše.

Taj junački čin služi na sramotu onim šarenjakom i gospodaru kuće, koji bi bio morao one smutljivce van baciti. Šarenjakom pomogao je naše psovati i neki tvrdoglavić od Fiskala i neki Toni Sturlo, koji potiče od čestite jedne naše obitelji, koje članovi su uviek pošteno i vjerno uz našu hrvatsku stranku stojali.

Našim vriednim Pračancem stavljamo na srce, da iztriebe izmedju sebe ljulj, što ga je narodni neprijatelj posijao i da budu svi složni i jedini u svakom poslu, koji nas može dovesti do boljeg duševnog i tjelesnog stanja.

Iz Zrenja pišu nam 25. febrara: Ovdašnji krnjeli i šarenjaci pripravljali su se dugo na skupštinu podružnice svoje „Lege" i na ples, koj se je imalo poslije skupštine obdržavati. Njim nebijaše toliko ni do skupštine ni do plesa, koliko do bogate večere, koju se je imalo pripraviti. Ali pravi Talijani nehtjedoše blizu niti otvoriše krnjelom kesu, na koju su računali.

Od učitelja „Legine" škole zahtjevali su školske prostorije za ples i veselicu, čemu se je učitelj dugo opirao, ali je napokon ipak morao popustiti. On im je sa razlogom dokazivao, da škola nije za zabavu, večere i plesove, da imadu kmetskih kuća za takove zabave, da im neće doći na ples ni konti ni baroni, ali sve to ništa nepomogne.

Na sve te razloge ostali su gluhi i nepomični.

Na to izvukoše iz škole klupe, slike i ostale priprave za školsku obuku te nakitiše prostorije umjetnim uresom. Iz crkve htjedoše izvući neko sjedalo za blagorodne plesačice, nu tomu se je uzprotivio odnosni vlastnik.

Pozive razaslali su talijanašem i šarenjakom iz bližnjih mjesta i onim našim kmetom, koji su kod zadnjih izbora s njimi glasovali, nu od ovih im nedodje niti jedan, nego poznati naš odpadnik i izdajica ili kako mu ovdje kažemo suhi Krstić.

Naši kmeti nehtjedoše blizu jer nisu mari za talijanaške zabave, a talijanaši rekoše, da im je preveć 1 kruna ulaznine i da će radje za nju kupiti soli ili kruha gladnoj djeci.

Dapače ni isti učitelj „Legine" škole nije prisustvovao toj zabavi već je radje pošao na pir u čisto hrvatsko selo.

Kad uvidiše, da neima gospode, da neima odrastlih, sakupiše okolo 9 sati na večer nješto dječurlije, koja su imali vikati: „Viva Istria italiana!" dočim su svi skupa medjusobom razgovarali hrvatski, pošto su riedki, koji znadu talijanski.

Tako Vam se eto vršila ta glasovita zabava uz obćeniti nemar i onih, koji bi se bili morali zauzeti za nju.

Dohodak je morao biti vrlo mršav jer djeca neimaju novca, gospoda nedaduše a kmet stišće ako ima kakov groš.

Talijanske novine nabrajaju obično poslije ovakvih zabava ili plesova silne prihode, koji mora da su često dvojbenog porieklа, za to čekamo sa nekim zanimanjem, da vidimo kolik će priobćiti prihod od ovog plesa.

Bolja sveza. Iz Beča javljaju nam, da je odredilo ravnateljstvo državnih željeznica, da se uvede novi brzi vlak izmedju Pule i Divače, koji će imati svezu sa novim brzovlakom, koji vozi izmedju Beča i Trsta i obratno.

U Pulu stići će brzovlak iz Beča, odnosno iz Divače u 9 sati u jutro mjesto u 1 sat po podne, kao što je sada.

Za družbu sv. Cirila i Metoda na obljetnicu smrti dr. Starčevića. Vrlo je liep običaj, da se na obljetnicu smrti velikog Hrvata dr. Ante Starčevića čitaju mise za blagi pokoj tog čeličnog poborника hrvatske ideje. Liepo bi bilo takodjer, kad bi se na taj dan i hrvatski narod sjećao velikih umnika milodarima u narodne svrhe. U to ime polažem pet kruna za družbu sv. Cirila i Metoda. Molim, da i ostale hrvatske novine podupru taj moj predlog, jer bi tako na obljetnicu smrti Starčevića liepa svota pala u krilo istarske družbe ili drugih rodoljubnih zadruga, a gore na visini rajila bi se stalno duša neumrlog zatočnika hrvatskih prava.

Zadar, u ožujku 1901.

Rikard Katalinić Jeretov.

Krasan par volova. U zagrebačkih novinah čitamo, da je tamo dognao ovih dana seljak Gjuro Šćerbec iz Trnja kraj Zagreba, par volova 6 godina starih, koje je sam uzgojio i prodao u Švicarsku. Taj krasan par volova težio je 24 metr. centa i 80 klgr., metrička centa prodana je po 82 krune. Visina volova iznašala 175 cntm. a dužina 3 metra. Riedko ovo blago bijaše fotografirano u vrtu Novogradiške pivarne, te je slika predana marljivomu gospodaru Šćerbecu na uspomenu. On se već sada ponosi, da će za kratko vrieme još ljepši par volova uzgojiti.

Koliko je izveženo dužica iz Rieke. U riečkih novinah čitamo, da je od tamo izveženo mjeseca jenara u razne luke inozemstva 4 milijuna i okolo 500 tisuća komada dužica, koje su izradjene većinom u hrvatskih i bosanskih šumah.

Iz blažene zemlje. Iz rimskih novina doznajemo, da su se u Raveni pobunili seljaci i radnici, koji neimaju radnje ni ikakve zaslužbe, te su oni i njihove obitelji u najvećoj biedi. Preko 2000 tih nesretnika iz okolice Ravene htjelo je dne 26. febrora silom u grad, da traže zaslužbe il hrane. Proti biednikom poslano je iz [illegible] u grad. Dozvoljeno im bijaše, da pošalju načelniku i političkomu predstojniku deputaciju, koja im je predočila zdvojno stanje kmetova i radnika. Predstojnici oblastih obećaše nevoljnikom pomoć jer znadu, da bi se inače radnici latili i skrajnih sredstava ako ih se nespasi od silne biede i nevolje, koja vlada i u drugih krajevih blažene zemlje.

Književne:

Socijalizam, napisao dr. Krek. nakladnik kršćansko-socijalna zveza u Ljubljani, početi će izlaziti u mjesečnim svezcima. Svaki svezak stojati će 15 novč., a djelo će obsezati 12 svezaka. Predplate prima do konca marča g. Luka Smolnikar kap. vikar u Ljubljani.

Pouka u pekarstvo ili popularna uputa za svakoga. Napisao Andrija Zeininger. U Zagrebu 1901. Naklada piščeva, tisak Mile Maravića. Svezak I. Ciena 40 n.

Nove knjige. Adamović dr. Julije, „Francusko-hrvatski rječnik" s označenim izgovorom. Vezan u platnu K 6, vezan u pol kože K 7. — Hangi Antun, „Život i običaji Muslimana" u Bosni i Hercegovini K 2. — Montepin X. de., „Bračne drame", roman K 3·20. — Pazman dr. I. „Život sv. Josipa K —·60. — Šišić dr. F., „Franjo barun Trenk" i njegovi panduri. Istorička razprava K 1·50. — Tolstoj grof L. N., „Sevastapolske pripovjesti", preveo dr. A. Harambašić K —·80. — Sve ove knjige dobivaju se u kr. sveučilištnoj knjižari Franje Suppana (R. F. Auer) u Zagrebu, Ilica br. 16.

„Böhmische Thomaswerke"
iz Praga
javljaju, da je povjerena izključiva prodaja njihove
Thomas-ove muke (škorje)
za Trst, Istru, Goričku i Dalmaciju tvrdci
Luigi Peritz u Trstu.

POZIV

na

IV. glavnu, redovitu,

godišnju skupštinu

posujilnice u Voloskom,

registrane zadruge na ograničeno jamčenje,

koja će se obdržavati

dne 23. o. mj. u 3 sata pp.

u družtvu

„Bratimstvo" u Voloskom

sa sliedećim dnevnim redom:

1. izvješće odbora;
2. izvješće nadzornog odbora;
3. izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i družtvenog suda;
4. zaključak glede uporabe čistoga dobitka;
5. Slučajni predlozi i savjeti.

Godišnji obračun izložen je zadrugarom na uvid u družtvenoj pisarni u Voloskom.

Volosko, 6. ožujka 1901.

Ravnateljstvo.

Poziv!

Pošto se glavna skupština posujilnice i hranilnice u Kopru, uknjivom, sazvana za 7. marča t. g. nije mogla obdržavati, jer se toga dana nije sastala četvrtina svih njezinih članova, kako to zahtjeva § 31. zadružnih pravila, pozivlju se ovime P. n. gg. članovi po

drugi put

na

GLAVNU SKUPŠTINU,

koja će se obdržavati u družtvenim prostorijama u Kopru

u nedjelju,

24. t. mj. u 10. uri pp.

sa slijedećim dnevnim redom:

1. Izvješće o djelovanju zadruge u upravnoj godini 1900.
2. Odobrenje računa za g. 1900.
3. Privoljenje nagrade članovima upravnog odbora.
4. Razdioba čistoga dobitka.
5. Izbor upravnoga odbora za upravnu god. 1901.
6. Izbor nadzorstva za upravnu god. 1901.
7. Eventualni predlozi.

Opaska: Zaključci ove glavne skupštine bit će pravovaljani uz bilo koji broj prisutnih članova.

U Kopru, dne 7. marča 1901.

ODBOR

posojilnice i hranilnice.

Listnica uredničtva i uprave.

Č. g. I. M. — Šušnjevica. — Nakon „Poučnika" nije izašao u Dalmaciji drugi poljodjelski list. Preporučujemo Vam krasno uredjivani „Gospodarski list", organ tamošnjega poljodjelskoga družtva. Izlazi dne 5. i 20. svakoga mjeseca, a ciena mu je K 6 na godinu. S poljodjelstvom se bavi i u Krku izlazeći „Pučki prijatelj". Iznos smo primili.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu" po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Restauracija

ŠEPUKA - PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slaštice.

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kašalju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pegzacu, probadanju, svrzotrganim nazebam. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili broh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozności, podbuhlosti, djećjoj krljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flaši s fiorin.

Pojačane švedske kapljice ili švedska životna tinktura (Lebenstinktur) Ovim se glasovitim sredstvom odstoje kvrčenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaklara tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u ličici, želudcu grčeve, kolica, grozica ili simulica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti i razna bolesti. Ciena, flašici s napeckom 50 novčića

Prah za blago ili za marvu, za konjski kah i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probavu, kada blago neće rado žderati pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i bolju milje, konji postaju čiliji i laki. Ciena jednom omotu 45 novč.

Telovina proti ispadanju visaj očvršćuje i krasi korenje visaj, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 50 nč.

Mast proti lišaju, krastam perućici i ospočinam, v kratkom 8 dnevih. Skatulja 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Skatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Ciena 50 novč.

Dra Špitzera ponust za lice proti sunčanim pjegam i fleckovim, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, oljuštine na licu; proizvadja gladkost, sjajnost; bjeliodu i finoću obraza i ruku. Ciena večem bocicam s fiorin. K tomu spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te pravo neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zlatnikom diplomom. Dobiva se u boji bielej, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutji 1 for.

Savon eglantine. Najdalji sapun od svih sapuna. On ovrježenje te pomladjuje lice. Stanovitjem je od najfinijih vrsti, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Creme eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim manama tenota, kao što su prišiči, sujedice, crvene mrlje, pjege, opora kora i. t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, za se Eglantine mast uklada se pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim slično sredstvom. Ciena loncičiu 1 fiorin.

Eau eglantine jest izvrsno i iztestovan prokuljana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje, kose, onemogućuje stvaranje perući i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podiečuje kose, onemogućuje stvaranje perući i ojačava vlasište. Ova voda posjedanje kose, da sieđe kose kosi liep naravan sjaj. Ciena boci 1 f. sr.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi firu po sebi presgodan miris. Flašica 50 n.

Otrov ili šenner za stenice i kiselice. Flašica 50 novč.

Antifebrilo od Rodinska proti groznici ili zimici. Mnoga bočica po novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da sieđe kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, keljce za zube; Razne sprave za kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po nevinam spisano medicinske specijalitete.

Knjigotiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i drug. u Puli

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje, koje izvršuje brzo i ukusno. — Zaliha svih tiskanica za župne i občinske urede, kao također pisaćeg papira. — Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice za štedovna i zajmovna družtva u obće preskrbljuje točno, brzo i jeftino.

Svaka gospodarica i majka

može se smatrati sretnom, koja obzirom na zdravlje, prištednju i ugodan tek upotrebljuje Kathreiner-Kneippovu sladnu kavu, (koja je prava samo u poznatim izvornim omotima).

narečju, koja nije ni toliko jaka a da bi mogla uspješno braniti naše obale. Oni se tuže nadalje na zanemarenje Dalmacije od strane svih vlada, na neprijateljsko postupanje sa Hrvati u svih pokrajinah, gdje su nastanjeni.

Generalni govornik njemački radikalac Iro govorio je proti umirovljenju mnogobrojnog častničtva.

Član talijanskoga kluba zastupnik Malfatti govorio je obširno o težnjah Talijana Tirola i našeg Primorja. Tužio se je na tobožnje zapostavljanje Talijana. Zagovara ustrojenje talijanskog sveučilišta, talijanskih pučkih i srednjih škola u Primorju, govori proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu i proti vinskoj klauzuli. Navaljuje na vladu radi toga, što odbija zahtjeve Talijana južnog Tirola.

Zastupnik Spinčić odgovorio je u kratko zastupniku Malfatti — izpravivši njegove krive navode u pogledu školstva u Primorju.

Talijanski zastupnici bijahu radi toga silno ogorčeni, te su govornika neprestano prekidali. U tom se je odlikovao osobito glasoviti Benjati, komu je zastupnik Spinčić dobacio poznatu činjenicu, da je onaj davno prije izbora za carevinsko vieće izjavio, da mora u Beč živ ili mrtav.

Srbija. Sudbena oblast u Beču pozvijeće sve baštinike i vjerovnike pokojnoga kralja Milana, koji drže, da imadu kakovo pravo na njegovu ostavštinu. Jedan izmedju prijatelja nesretnog razkralja pripovieda, da je ovaj na smrtnoj postelji izjavio želju, da se ga nepokopa u Srbiji. Kad je razkralju stigao dan prije smrti brzojav iz Niša od sina Aleksandra, bijaše Milan vrlo zadovoljan, što ga se je sin sjetio. Isti prijatelj kaže, da je Milan izjavio prigodom ženitbe kralja Aleksandra, da se neće dok je živ u Srbiju vratiti, niti poslie smrti da neće, da ga tamo ponesu. Dosadašnji ruski konzul u Biogradu Mansurov odputovao je na dulji dopust iz Biograda, kamo vele, da se neće više vratili, jer da je opredieljen za neko visoko mjesto u ruskom ministarstvu.

Bugarska. Ministarska kriza u Bugarskoj jest konačno sretno riešena. Predsjedničtvo ministarstva preuzeo je Karavelov, a uz to i ministarstvo financija. Mihajlo Sarafov preuzeo je ministarstvo nutarnjih posala; dr. Aleksander Radev pravosudje; Ivan Slavejkov bogoštovje i nastavu; Ivan Belinov javne radnje; Aleksander Ludskanov trgovinu i poljodjelstvo; general Poprikov rat. Belinov i Slavejkov jesu Karavelovci, Danev, Sarafov i Ludskanov su Zankovljevci, a Radev je Macedonac, koji bijaše u svoje vrieme i predsjednikom macedonskog odbora.

Otvorenje narodne skupštine biti će danas.

Španjolska. Zapovjednik grada Madrida obećao je nekoj deputaciji, da će odmah dignuti obsadno stanje, čim bude imenovano novo ministarstvo biti će uzpostavljene i ustavne garancije. Jedan republikanski list piše, da se pripravljaju Karlisti za novu pobunu. Novo ministarstvo sastaviti će poznati španjolski diplomat Sagasta, koji će predložiti kraljici razpust parlamenta.

Južna Afrika. Dogovori izmedju lorda Kičenera i burskoga generale Bothe nisu još uspjeli. Oni se dogovaraju o predaji burskih četa, koje su pod zapovjedničtvom generala Bothe. Lord Kičener, da pristaje na uvjete generala Bothe, nu reć bi, da se tim uvjetom protivi englezka vlada, koja hoće bezuvjetnu predaju svih burskih četa. Kad bi se i predao general Botha sa svojimi četami, general Dewet kani i nadalje boriti se proti Englezom.

Mjestne:

Sastanak novoprečenih demokratike. Pod predsjedničtvom dra. Devescovi, neke vrsti tajl. „Mädchen für alles“, držali je u utorak sastanak novoga talijanskoga družtva „Società democratica“, koju je osnovala ovih dana talijanska gospoda, da okupi za stari sistem nove ljude, i svakoga koji bude samo poštovao talijanski jezik. Kako iz svakoga čina naših talijanaša, tako i tamo, probijao je na javu strah pred Slavenima. Pod dojmom toga straha, nudjali su nekolicini prisutnih socijalista 4 mandata u občinsko vieće (dva na račun talijanaških mameluka, a dva na račun „c. i kr. mornarice“.) U tiši „kompra-mesimk“ su gospoda zbilja dosljedna. Tako ponudjaju i našim, gdje im je voda do grla. Santvicenti, Kanfanar, Višnjan itd. uče. I tamo je pred izbore kompromis, a poslie izbora „Municipio italiano“. U Puli su bili do sada s obe dvije ruke s morinarom, sad bi htjeli jednu pružit socijalistima. I „cako“ i „hočet frigien“, sve je dobro, samo da pokrije talijansku čelu — i da potare Slavene. Hrvatske narodne pjesme nazivlju više puta ljude, koji se slično ponašaju s kurvin sine. Taj epitet zbilja nekim ljudima krasno pristoji!

Ali ima i socijalista, koji su na vlas slični Talijanima. Drug Martin je n. pr. one dlake, koja označuje tršćanskoga velikoga Lanu Učekara. Svaka druga riječ — po izvješću samoga „Proletarija“ — bila mu je „agitatori slavi“. Što zar socijalisti ne agitirdju, zar oni za svoja načela samo Boga mole? Naša stranka još premalo i prepošteno agitira! Kad je Pietro Rismondo nazvao Spinčića i Laginju „foresti“, lagao je, zbijući da laže, jer ob zna dobro, da su obojica Istrani. G. Martin možda nije holice lagao, ali je iz neznanja rekao: da su naši „agitatori došli“ i rekli seoskom pučanstvu: Talijani vas gule, mrzite ih! Najprvo to nisu rekli nikada, jer naši nikoga ne mrze, nego samo svoje braće. Da, „svoje“, jer nisu nikada došli iz vana, već rodjeni na domaćoj grudi, od onih bieđnih zatiranih seljaka; ustadoše na obranu svoju i svojih. I to učiniše i čine velikim vlastitim samopriegorom, jer dok hrvatski renegati uživajn mastne koristi sa svojega izdajstva u redovima gospodujuće klike, a prinjera ima i u Puli, niši, izloženi i porugi i progonu i pogibelji života, ostali su sa porugnilim i potlačenim narodom, uza svu materijalnu škodu i gubitke službe. Socijalisti, ako im je zbilja do napredka čovječjeg, imali bi se i oni zauzeti za seosko pučanstvo proti gospodujućoj kliki, te ako nista drugo odlučno zahtjevali za Hrvate, barem pučke škole, koje gospoda ne dadu. Ako je istarskog seljaka Bog stvorio Hrvatom, zato je ipak čovjek! To nek imaju na umu! Pa ako vlada troši na njemačke škole 150 hiljada, a za talijanske 20, za hrvatske, koje su najpotrebnije, ne troši ni novčića.

Ali da, dok naš čovjek prisvoji kakvu novu ideju srcem i dušom, on se u nju uobliči, da misli eto sveta mu je dužnost rušiti i napadati ono, što je prije ljubio, pa ako to staro ima i zrnce dobra u sebi. Tako je n. p. gosp. Dorbić. A Martin, Verginella, Učekar i drugi? Nama se čini, da se ovi nebi ni malo, nu nimalo začali pružiti ruku Talijanima, za potlačenje Slavena.

U ostalom opažili smo — stojeć uviek na izvješćima novina — da je Dorbić bio ovaj put mnogo goropadniji, nego li onomadne, kad je govorio o občinskim izborima. Prije je udarao „jednom“ po bačvi a drugom po obruču“; bila je „manjadora i nije bila manjadora“. Sada pa je pustio mahu svojoj vrućoj dalmatinskoj ćudi i udario nemilice na „krvnike naroda“. Verginella je odmah ustao da služ-beno ublaži govor Dorbića, dajuć ga zumjeti, da je ovaj govorio „neslužbeno“, kako bi se francuzki reklo „en franc tireur“. Vriedno je znati da ima službenoga i neslužbenoga socijalizma i u Puli, kao u Trstu. Još će Dorbić doživjeti, da će ga traktirati njegovi saborski kolege, kao što je traktirao „službeni“ Učekar „neslužbene“ ribattitore, osobito ako bude odvće govorio hrvatski! Nego razlika je medj njim i „službenim“, i ta, što je on proti privatnom, a za kolektivno vlasničtvo.

Službeni — Martin i Verginella — oni imaju bit više za privatno, kad je eto „Il proletario“ u novom izdanju naresen etiketom „Proprietari Martin e Verginella“. Da su barem stavili Martin, Verginella & Comp., možda bi Dorbić blaži bio. Svakako dakle i medju njima ima n u a n c e. Mi ostajemo kod sve komedije našega mnienja, da je medju socijalistama mnogih zrelih za „demokratiku“, te ako u nju za sada i ne udju, poniziti će socijalizam u Puli prije ili poslje do stafaže talijanske klike.

Sokolska odborska sjednica obdržavati će se sutra u subotu o običajnoj dobi. Jer je to zadnja sjednica prije glavne skupštine, opozoruju se braća odborници, da dodju u podpunom broju, jer imade na dnevnom redu važnih stvari. Zdravo!

Odbor.

Pokrajinske:

Imenovanje. Vježbenik kod c. kr. zemaljskoga suda u Trstu g. Antun Rabler imenovan je prislušnikom kod istog suda.

Zamolio umirovljenje. C. kr. zemaljski školski nadzornik u Primorju g. Antun vitez Klodić-Sabladoski zamolio je — kako piše tršćanska „Edinost“, za umirovljenje. Već se natuca imena onih, koji žele zasjesti stolicu zemaljskoga školskoga nadzornika. Ta stolica nije u današnjih okolnostih ni mehka ni udobna, što je valjda i prinukalo g. viteza Klodića, da zamoli umirovljenje, premda ga vidjamo još čila, jaka i zdrava i svakako još sposobna za rad na polju naše narodne prosvjete. Mi neznamo koji će od kandidata zasjesti onu stolicu, ali naša je želja opravdana, da ju zasjede muž u svakom pogledu sposoban, odličan strukovnjak, muž naobražen, neodvisan i značajan. Za sada toliko našim zastupnikom na uvaženje.

† **Mate Kramar Bančina iz Rakotola** — nije više medju živima. Iza oduže, težke i neumoljive bolesti, providjen svim duševnim okriepama, u dobi od 48 godina preminu dne 4. marca na 6½ sati u jutro, oplakan od svih svojih sumješćana i od množtva ostalih rodoljuba. Opravdana je ta velika žalost za njim, jer kojemu rodoljubu u Istri nije poznat od preko 20 godina ovaj kremen-borioc na narodnom polju? Ne šteđeć ni truda ni troška, neumorno je i uztrajno radio za napredak svoga naroda. Neustrašiv pred silnim protivnikom do zadnjih dana svoga života ostao je na pozorištu u ljutom krševu naroda ove občine. Koliko je bio na glasu i koliko štovanja je uživao medju našim pukom, dokazalo je množtvo prisutnika pri njegovu pogrebu; ne samo iz Rakotola nego i od tolikih podobćina, gdje se je doznalo za njegovu smrt. Tielu mu lahka zemljica, a duši vječni pokoj i neumrla uspomena u narodu.

Za izpitanje prosvjeda proti izboru dra. Rizzi bio izabran kao izvjestitelj dr. Bartoli kao su izvjestitelj dr. Plantan. Kad se je u legitimacionom odboru govorilo o tom, komu da se izruči taj prosvjed na izpitanje i izvještaj, te reklo da su prosvjedni spisi hrvatski ili slovenski, onda je izjavio dr. Bartoli, da i on razumije te jezike. Jedino toj njegovoj izjavi ima se pripisati, da je njekoliko zastupnika dalo svoj glas dr. Bartoli, te da je on sa jednim glasom većine bio izabran izvjestiteljem. Eto dakle, da i dr. Bartoli kaže u Beču da zna hrvatski i slovenski, kad nu to ide u prilog, kad možda misli, da bi se moglo stogod zatiaštiti ili zategnuti s izvještajem. Nego dalo mu se je su-izvjestitelja, koj će stalno gledati da prosvjede dobro izpita i na dobu izpravi. Da je pak u obće bio dr. Bartoli izabran izvjestiteljem, ima se pripisati i tomu, što je manjkalo njekoliko članova odbora, a medju njimi i dr. Sustersic. Kaže se u ostalom, da će naknadno imenovati dra. Bartoli su-izvjestiteljem izvjestitelju Plantanu za izpitanje izbora dra. Bennati. Mi nejmamo ništa proti tomu. Mi se nebojimo, kako se boje Talijani, nepristranoga izpitanja izbornih protesta. Nam je do istine i pravice.

Proti novom c. k. savjetniku okružnoga suda u Rovinju g. dr. Veroni. Javili smo nedavno, da bijaše imenovan odličan činovnik i pravnik g. dr. Verona iz Dalmacije c. k. savjetnikom okružnoga suda u Rovinju. Talijanaški listovi Dalmacije dojavili su primorskim drugovom, da je taj novi savjetnik bio u Dalmaciji pristaša hrvatske stranke. To bijaše dosta istarskim i tršćanskim lažiliberalnim novinarom, da dignu nebo i pako proti novomu savjetniku. U tom pogledu igrao je prvu ulogu zloglasni tršćanski „Židovčić“, koji mora da ušakne u svaku rupu svoj grbavi nos.

Ta vika židovsko-irredentskih listova pobudila je talijanske zastupnike u Beču, da stave interpelaciju na ministra pravosudja proti imenovanju rečenog savjetnika. Interpelaciju stavio je kano najmudriji i najučeniji izmedju njih naš plemeniti Benedeto bar. Polesini iz Poreča.

Gospoda interpelanti obaraju se na predsjednika prizivnoga suda u Zadru, koji da je to imenovanje prospješio, jer da je dr. Verona zaručnik njegove kćeri.

G. dr. Verona bijaše imenovan savjetnikom još doduše mlad, ali njegovi ljuti protivnici nemogu mu odreći svih potrebitih svojstva za ono odlično mjesto. On bijaše imenovan na mjesto c. k. savjetnika pl. Tartalje, koji je bio premješten u Dalmaciju. Taj premještaj nije predložio predsjednik prizivnog suda u Zadru van onaj u Trstu.

Vjerujemo, da to imenovanje neće biti povoljno domaćim i starijim činovnikom, ali svi pitamo g. baruna Polesini-a, gdje je bio on ili njegovi drugovi nedavno, kad su u Trstu jednoga veoma mladoga židova predpostavili starijim i sposobnijim činovnikom sudbeno struke? Ali, da, ono bijaše Talijan i židov, a ovo je Hrvat i katolik, pak nemože biti pravo ni židovom ni njihovim lažiliberalnim sliedbenikom.

Novi namet za Istru. Zemaljski odbor u Poreču zaključio je, da uvede za god. 1901. odgovarajući namet na izravni porez za pokriće zaostataka od školske takse i za pokriće bolničkih troškova u sliedećih mjestnih občinah Istre: Labin, Plomin, Buje, Cittanova, Grožnjan, Kopar, Dekani, Dolina, Marezige, Milje, Očisla, Pomjan, Podgrad, Jelšane, Materija, Cres, Barbana, Vodnjan, Lošinj Veli i Mali, Osor, Motovun, Oprtalj, Vižinada, Višnjan, Vrsar, Poreč, Buzet, Roč, Piran, Tinjan, Boljun, Žminj, Pazin, Pula, Kanfanar, Bale, Rovinj, Nova Vaška, Omišalj, Dubašnica, Dobrinj, Punat, Krk, Vrbnik, Kastav, Mošćenice i Volosko.

Sretnog li naroda Istre, kako brižno skrbi zemaljski odbor za nove namete!!

Svoj svomu! Naši ili i susjedi u Istri nastoje uviek, da popune svako izpražnjeno mjesto kod občina, zemaljskoga odbora, kreditnog zavoda ili bilo gdje svojimi ljubimci. Pri tomu nepitaju, da li je molitelj ili preporučeni usposobljen za dotično mjesto ili ne. Kod toga odlučuje glavno to, da je dotičnik pristaša vladajuće svojte, za ostalo se i nepita. Takvog jednog ljubimca smjestiše nedavno kod zemaljskog kreditnog zavoda u Poreču. Imenovaše naime kod tog zavoda A. Pesante-a, tajnikom — premda nezna ni rieči hrvatske ili slovenske. On je Talijan i nećak našeg osobitog prijatelja preč. kanonika Pesante-a — ljutog protivnika naše glagolice — pak mirna Bosna!

K gradnji istarske željeznice Trst — Poreč. Na temelju državnog natječaja podielilo je ministarstvo željeznica gradnju jednog diela (komade 8, 9, 10, 11, 12) nove željezničke pruge Trst-Poreč tvrdki gradjevnih poduzetnika Brunetti, List i Radl. Do sada odane su radnje na toj pruzi sve do Vižinade.

Izvanredna skupština podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru — u Zrenju obdržavana bijaše — kako bijaše

jurve javljeno dne 17. t. mj. po podne Članova i gostova dohrlilo je iz bliza i daleka na tu skupštinu. Rodoljubi naši iz Buzeta, Pregare, Gradinja, oprtaljskog krasa itd. posjetiše skupštinu u tolikom broju, da bijaše kuća sastanka puna. Članova podružnice bijaše preko 70. Naši rodoljubi Ante Tončić-Cekin i Ante Grdina govorili su o važnosti družbe i o potrebi narodne pučke škole. Mnogobrojno občinstvo, slušalo ih pazljivo kano svećenika u crkvi.

Poslije skupštine ostaše na okupu članovi podružnice i njihovi gosti te se zabavljahu dugo, vremena miloglasnom pjesmom i ugodnim razgovorom.

Za našu družbu sabraše na tom sastanku kruna 7 i 40 filira.

Kmeti u pogibelji! Na zadnjoj skupštini podružnice zlosretne „Lega Nazionale", obdržavanoj prošle nedjelje u Humku (Umag), priobćio je občinski načelnik de Franceschi, da su učinjeni potrebiti koraci, da se sagradi i što prije na trošak „Lege" školska zgrada u Kmetih, i da mu je obećao načelnik piranski, da će se poći za koji dan sa jednom deputacijom u Kmete, da se konačno pitanje gradnje uredi.

Selo Kmeti, u občini Humak — prekrstili su istarski talijanaši u „Metti" te kao što su prekrstili hrvatsko ime, tako kane prekrstiti ili raznarodjiti tamošnji hrvatski puk u čiste Talijane pomoću „Legine" škole.

Proti tomu paklenskomu poduzeću nemožemo drugo, nego da najsvečanije prosvjedujemo i da zamolimo tamošnji naš puk, da se čuva svojih grobokopa, koji dolaze k njemu pod krinkom narodnih prosvjetitelja, a u istinu nisu drugo nego njegovi duševni krvnici.

Vježbe c. i kr. mornarice u Kvarneru. Iz bečkih novina doznajemo, da će se ljetos vršiti velike vježbe naše vojne mornarice u Kvarneru nakon velikih vojničkih vježba, koje će se prije obdržavati u Hrvatskoj i Madjarskoj. Vježbam c. i kr. mornarice da će prisustvovati i Njeg. Veličanstvo car i kralj Fran Josip, koji će stići u tu svrhu mjeseca agusta na Rieku.

Pjevačko-čitalačko družtvo „Svoboda" kod sv. Antona kod Kopra, priredjuje za dne 14. aprila t. g. prvu zabavu sa pjevanjem, deklamacijom, šalivimi prizori, tombolom i plesom.

Za slučaj nepovoljna vremena odročiti će se zabava za osam dana.

Odbor „Svobode" moli ostala pjevačko-zabavna družtva iz Koparščine za moralnu i materijalnu podporu.

Za družbu sv. Cirila i Metoda sabrali Tinjanci u Baderni kod g. Burića — na predlog učitelja Iskre K 6·50, dne 17/2., vraćajući se iz zabave Sv. Lovreča pazenatičkog".

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu obdržavala je 2. veljače redovitu, godišnju, glavnu skupštinu.

Gospodja predsjednica Jenka Grosman pozdravi sakupljene članice, preporučujući im, da se sjete više puta naše družbe, sabirajući kod svake zgode i najmanje darove za istu. Napokon se zahvali na časti, ali na obće zadovoljstvo bude opet predsjednicom. Tako isto ostade tajnica, Blagajnicom bješe izabrana gdjica. Lidija Bačić.

Članarinu za god. 1899. uplatila je po K 2 Kornmüller Jelisava; — za g. 1900. po K 2 Dubrović Marija, Gueratto Mika, Jardas Ivka, Karlavaris Ana, Karlavaris Olga, Kornmüller Jelisava, Rubeša Amalija, Spinčić Ida, Spinčić Milka, Šepić Jelisava, Vasilić Ivana, Vlah Marija, — po K 1 Gauš Josipa, Spinčić Ivana, Rubeša Luiza, Trinajstić Jelisava, — za g. 1901., po K 2 Babić Amalija, Bačić Cilka, Bačić Tereza, Dukić Antonija, Grosman Jenka, Grosman Ema, Jelušić Ernesta, Jelušić Nadala, Jelušić Ludmila, Karlavaris Ana, Karlavaris Olga, Kleinmayr pl. Ema, Kučić Tereza, Marot Ana, Rubeša Alba, Rubeša Amalija, Spinčić Albina, Šustar Ana, Vlah Marija, Zottmann Monika, — po K 1 Babić Gizela, Bačić Lidija, Kučić Marija, Kučić Nadala, Jelušić Ema, Munić Dorina, Stanić Marija, Širola Josipa, Buzdon Cilka.

Kod zabave, koju je priredila hrv. čitaonica u Kastvu 3. veljače, razprodale su se na predlog gosp. načelnika Mirka Jelušića, knjižice: — Životopis grofa Janka Draškovića, u spomen prenosa njegovih kostiju u otačbinu g. 1803. — Od toga uniišlo 15 K i 14 h.

Članom-utemeljiteljem družtva **„Hrvatskih književnika"** postao je i naš narodni zastupnik g. prof. Vjekoslav Spinčić.

Preporučamo toplo to plemenito i veoma koristno družtvo našim imućnijim rodoljubom.

Český židov širitelj talijanske kulture u Primorju! Nepobitna je istina, da su židovi u Primorju u obće, napose oni u Trstu najveći naši narodni i vjerski dušmani. Oni su na čelu čitavomu pokretu proti nam Hrvatom i Slovencem. Židovske novine, židovski vrtovi, židovska družtva i pojedini židovi pod krinkom talijanstva i iredentizma raztvaraju u Primorju sav družtveni život nesamo medju samimi Talijani, te nastoje, da se uvuku i tamo, gdje im kano židovom absolutno neima mjesta.

Tako su ovih dana spravili opet jednog svoga, gdje nebi ni kao tudjinac ni kao židov pod nijednu cienu imao sjediti. Na zadnjoj skupštini tršćanske podružnice zlosretne „Lega Nazionale" bijaše izabran u odbor český židov, odvjetnik **Reiser**, koji se je kao mladić u Českoj borio za prava českoga naroda. Taj český židov premjesio se je u Trstu u radikalna Talijana, dodje li u Francezku biti će Francez, u Tursku — Turčin i sve što hoćeš. I to da su širitelji talijanske kulture u našem Primorju!!

Talijanske pučke štedionice. U novije doba počeli su i talijanaški kolovodje Istre povadjati se za nami ustanovljivanjem seoskih zajmovnih blagajnice. Prvu takovu štedionicu i posujilnicu ustrojiše — u koliko se sjećamo — u Sišanu (občina Pula) pak onu Momjanu, Galezanu, Vincenti i Rovinju.

Sada kane ustrojiti dvie takove posujilnice, i to jednu u gradu Puli a drugu u Oprtlju. Na taj korak prisilile su Talijane naše posujilnice, kojih imade već liepi broj u raznih mjestih Istre, i kojim se utiču za pomoć isti talijanski seljaci. Talijanske vodje odlučiše se težko na taj korak, jer će si tim otudjiti, ili bar ozlovoljiti svu onu mnogobrojnu četu talijanskih lihvara ili pučkih krvopija, koji su jednakom krvoločnošću izpijali krv koli našemu toli talijanskomu seljaku.

Ustrojenjem seoskih zajmovnih blagajnica i posujilnica nestati će tim bezdušnikom glavno vrielo njihovog unosnog poduzeća a tim i njihovog blagostanja.

Naš seljak oslobadja se po lagano i redomice iz pandža tih „pučkih dobrotvora", koji su mu davali posuda u gotovom ili u živežu sve dotle, dok su znali, da njegovo vriedi dva, tri puta više nego li je on od njih dobio. Oni su medjutim sami pisali, računali i zaračunali bez ikakvog pisma. Od neznatnog zajma ili posude narasao bi ogroman dug, jer se papir pustio pisati a sirota seljak nije mogao ili smio znati što se piše i kako se računa. Kad nebi mogao platiti više ni glavnice ni interesa, tada hajde s njegovim posjedom pod bubanj ili na dražbu, gdje bi krvopija za pol ciene ili još za manje kupio posjed od siromašnog seljaka.

Takovih primjera imademo u srednjoj i zapadnoj Istri na stotine i sada čeka našem posujilnice težka zadaća, da sirote pridignu, da njihove posjede oslobodi ili da preprieče bezcienu razprodaju.

Pojedine naše posujilnice pomogle su mnogim nesretnikom, koji bijahu izručeni jurve na milost i nemilost takvimi bezdušnikom. Još imade u Istri sila božja i naših i talijanskih seljaka, kojih posjedi jesu obterećeni hipotekami talijanaške gospode lihvara. One, jedne i druge valja oslobiditi i to je zadaća pučkih posujilnica i štedionica. Talijanaški prvaci Istre preplašiše se blagotvornog djelovanja naših posujilnica te se konačno odlučiše i oni za ustrojenje sličnih novčanih poduzeća za talijanskoga seljaka, radnika i maloga obrtnika.

Od strane njihovih krvopija biti će zamjeće, ali pomoći će svomu puku, da dodje lagljе do poštenog zajma i da bolje uloži svoj težko zasluženi novčić a pomoći će si i njihov i naš puk sama sebe i očuvati obstanak takovih prekoristnih zavoda jedino, ako bude točno odgovarno preuzetim obvezama, te uredno plaćao obroke i kamate. Točni plaćaoci pomažu sebe i blagajnu, netočni upropašćuju blagajnu, a tim i sebe.

Novi nacrt o dalmatinskoj tako zvanoj preko-otočnoj željeznici. Dvorski savjetnik i zastupnik na carevinskom vieću g. vitez Vuković iz Dalmacije priobćio je je u jednom bečkom listu svoju osnovu ili nacrt o dalmatinskoj željeznici, koja bi spojila istarsku državnu željeznicu kod postaje Lupoglav, iduć dolinom Boljunčice u zaljev Plominski, pak prevoznim parobrodom na otog Pag i odavle preko željeznog mosta i u Dalmaciju. Pošto zasjeca ta osnova i u gospodarske probitke naše Istre, priobćiti ćemo ju i mi, čim nam bude prostor lista dopustio.

Novačenje u Istri. Ljetos će se vršiti novačenje u Istri kako sliedi: U Krku, će biti novačenje dne 26. i 27. marca; u Lošinju dne 1. aprila; u Poreču dne 22. marca; u Labinu dne 13. i 15. aprila; u Voloskom dne 16., 17. i 18. aprila; u Kopru dne 6., 7., 8., i 9. maja; u Piranu dne 10. i 11. maja; u Rovinju dne 4. maja; u Puli dne 3., 9., 10., 11. i 12. aprila; u Buzetu dne 29. i 30. marca; u Pazinu dne 18., 20. i 21. marca; u Podgradu dne 22. i 23. marca; u Motovunu dne 26. i 27. marca; u Cresu dne 29. marca; u Bujah dne 18. i 20 marca.

Koprani na uspomenu kralja Umberta! Talijanaški gradići Istre povadjaju se obično u demonstracijah za Italiju za tršćanskimi židovi i lažiliberalci, koji vedre i oblače na tršćanskom magistratu. Ovim se obično takve demonstracije posreče, jer su u tom izkusniji i jer znadu bolje izbjeći sukobu sa kojekakvimi paragrafi.

Naši istarski talijančići sliede ih rado u takvih demonstracijah polag one: „vidila žaba gdje konja kuju...", ali nisu dosta spretni ni oprezni, pak lahko nasjedu. Tako nasjedoše i slavni gradski oci slavnoga Kopra grada, koji su u sjednici občinskog zastupstva dne 10. agusta 1900. svečano zaključili, da se doznači iz gradske blagajne gradskom sirotištu 2000 kruna na „počast uspomene Umberta I. kralja Italije".

Stvar je, kako vidite, jednostavna i nedužna, jer se radi o daru, o plemenitom djelu i o pokojnom kralju, koji nemože biti više nikomu pogibeljan.

Ali c. kr. namjestničtvo u Trstu nebijaše toga mnienja. Ono misli, da je ono slavno zastupstvo prekoračilo svoj djelokrug. Misli nadalje, da smrt kralja Umberta nezasjeca u interese grada Kopra i da se gornji zaključak obć. zastupstva mora smatrati manifestacijom, koja se „mora protiviti patriotičkom čuvstvu stanovnika one občine".

I mi se slažemo ovaj put sa c. kr. namjestničtvom, da onaj zaključak zastupstva grada Kopra nebijaše drugo nego politička demonstracija, ali neslažemo se s njim u tom, kako da bi se onaj zaključak **morao protiviti** patriotičkom čuvstvu stanovnika grada Kopra. U tom pogledu poznaju gospoda na namjestničtvu slabo Koprane, to bi se mogli točnije obaviestiti kod g. pl. Schaffenhauera. U ostalom, ako gg. na namjestničtvu nevjeruju nama, neka se izvole popitati kod gg. Madonizze, Bennati-a, Derina, Cobola, Delbella, Gambina itd. itd. u Kopru. Ova gospoda vedre i oblače u Kopru — pa ako nam se dokaže, da se je gornji zaključak protivio njihovom „patriotičkom čuvstvu", skinuti ćemo kapu i moliti skrušeno za oproštenje.

Mi držimo dakle, da se onim zaključkom slaže ogromna većina koparskih građjana — jer ih je za onakve demonstracije vladajući sustav usposobio.

Medjutim koparskoj gospodi netreba zdvajati, jer još nije sve izgubljeno. Oni imadu pravo utoka — i utekoše se na ministarstvo. Joste nije dakle posliednja rečena. Još se može spasiti kozu i zelje.

Važan predlog. Na zadnjoj skupštini podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru, u Splitu stavljen bijaše i prihvaćen jednoglasno vrlo važan predlog, koji — bude li oživotvoren — donieti će našoj „Družbi" obilato blagoslovljena ploda.

Vrlo nam je žalo, što je taj predlog potekao izvan ravnateljstva „Družbe" i od hrvatske nam braće izvan Istre, a bratskoj nam Dalmaciji, koja s nami iskreno čuti i misli.

Predlog splitske skupštine, glasi, da se pozove posebnom spomenicom ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru, „da učini sve što treba i poduzme sve korake, da se istarsko prosvjetno pitanje proglasi občim prosvjetnim slavenskim pitanjem u Austriji".

Glasilo hrvatske narodne stranke u Dalmaciji, splitsko „Jedinstvo", iz kojeg vadimo ovu radostnu viest, popraćuje gornji predlog ovim razglabanjem:

„Jasno je, da su Istra, Trst, Gorica, pa i Koruška sa Štajerskom mrtve straže i ovih jadranskih obala i južnog slavenstva, prtve slavenske straže proti bujicam talijanskim i germanskim.

U Istri, i ako smo u ogromnoj većini, nama se ne podižu škole, kao Talijancem, ni srednji zavodi kao Niemcem, a ipak, i ako Talijanci uživaju sve blagodati „milog im sistema" još im nije dosta, još oni kupe novce i za „Lega Nazionale", da izrodjiraju našu djecu, jer pojme vrlo dobro položaj Istre.

Raznorodjiranje Istre Talijanci su već de facto proglasili narodnim talijanskim pitanjem, i za „Legu Nazionale" u njih dieje cieli talijanski narod, a obilnih prinosa dolazi i iz Italije. Jednako je i sa njemačkim „Schulvereinom", koji podiže njemačke škole u Sloveniji, pomoću cielog njemačkoga naroda, naročito iz Germanije. A mi? Mi, izloženi „Legi", kao i braća Slovenci „Schulvereinu" lokalizovali smo se. Istarsko prosvjetno hrvatsko pitanje ostalo nam je istarskim, po nešto občim hrvatskim, jer ni hrvatski narod dovoljno ne pomaže braću u Istri, kamo li svi Slaveni u državi.

Predlog dakle na to smjera, da i Hrvatom Istre priskoče u pomoć svi Hrvati i svi Slaveni ove države, da i mi borbu za obstanak — prosvjetnu borbu u Istri, na onoj mrtvoj straži jadranskih obala, Balkanu na podnožju, proglasimo občom slavenskom, da pozovemo sve Hrvate, i braću Čehe, i Poljake i Rusine, da nas ne zaboravе, da se nas sjete, da pomognu. Ufamo se, da će uprava družtva u Opatiji shvatiti važnost predloga i ozbiljno se zauzeti kod slavenske štampe u obće, slavenskih rodoljuba i prosvjatnih slavenskih družtva, te se svim ovim obratiti zgodnim proglasom, i što prije prirediti, gdje nadje za zgodnije, obći slavenski prosvjetni zbor, kako da se pomogne tužnoj Istri — a za nami ufamo se, da će i braća Slovenci učiniti jednako za Trst i Goricu i Sloveniju. Proglasiv ovako naše pitanje občim slavenskim, dobiti će drugi, veći, veličanstveni oblik, biti će hiljadu puta više koristi i materijalne i moralne, a svieti će znati kako nam je, i za što smo prisiljeni svojimi žuljevi osnivati na početku XX vieka narodne škole, da bi djecu svoju spasili, a da ne postanu putem tudjih propaganda, roda svoga janjičari. U to ime: Pomoz Bog!

Izpravak. Nekoliko iztisaka današnjega glavnoga lista tiskan je pogrešno: Br. 8. Pula 20. marca. Neka se izpravi pravo; Broj 20. Pula dne 8. marca.

Broj 21. Pula, u utorak dne 12. marča 1901. God. XXXII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poštanskom štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Ginlia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pozor!

Tko ne bude primio budući broj, tomu je list radi nepodmirenja duga ustavljen.

Uprava „N. Sloge".

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 2. marča 1901.

Za promjenu eto me danas, da Vas izviestim o jednoj sjednici gospodske kuće carevinskoga vieća.

U gospodskoj kući tri su stranke: desnica, ljevica i sriednja stranka. Svaku tih stranaka sačinjavaju muževi, koji imadu svoja načela, dapače ima u njih muževa, koji su žestoko i odlučno zastupali ta svoja načela dok su još bili u zastupničkoj kući. Stupiv u gospodsku kuću, već su stariji, pak jih prodje žestina i odlučnost, te u njoj malo kad o čem i razpravljaju, nego samo glasuju. Danas su razpravljali i to preko četiri ure, pak već to dokazuje, znamenitost položaja. Razpravljala se je, adresa, to jest odgovor na prestolni govor, za koj je dakako odgovorna c. kr. vlada. Razpravljali su adresu, koju njim predložio njihov adresni odbor, sastojeći iz članova svih trih stranaka, jednoglasno. Složili su se, u oči pogibelji u kojoj se nalazi nesamo parlamenat nego i monarhija, za jedinstvenu adresu, al su predstavnici raznih stranaka smatrali da dadu oduška svojim načelom.

Izvjestitelj, Niemac sredne stranke, preporučio je naprosto prihvat osnove adresse.

Prvi koji ju je zagovarao, bio je medju Hrvati Dalmacije i Istre poznati grof Ivan Harrach, kao član desnice i adresnoga odbora. Govorio je jasno, muškim glasom. Preporučio je i on, da se adresu prihvati. Sastavljena adresa je, reče, adresa kompromisa, pak već s toga nije niko s njom posve zadovoljan, svako bi želio sa svoga stanovišta da u nju još što dodje. Al svako će potisnuti svoje posebne želje radi pogibelji u kojoj se monarhija nalazi, te jih u toj pogibelji žrtvovati skupnosti. Gospodska kuća ima pokazati svoj patriotizam za monarhiju; a ima ujedno pravo zahtjevati od vodećih krugova, od c. kr. vlade, jaku ruku.

Knez Auersperg, član ljevice, još mlad muž, iztiče takodjer pogibelj u kojoj se monarhija nalazi, zagovara takodjer osnovu adresse, al dodaje da adresa neće sama o sebi pomoći, da ima samo teoretičku vrednost, a da njoj praktičku može dati samo jaka ruka vlade.

Knez Schönburg, član srednje stranke, zagovara takodjer adresu. On nedaje važnosti jezikovnomu pitanju, i veli medju ostalimi, da je bolje da se za ovu polovicu monarhije uredi odnošaj sa Ugarskom, da se sagradi željeznica i inače gospodarstvo pospješi, nego da se prepira o tom, ima li se jedna interpelacija češki ili njemački čitati. Može se u jednom i u drugom, i uza to raditi za boljak pučanstva.

Baron Rhomberg, član desnice, Niemac, jako bogat industrijalac i zemaljski kapetan u Voralbergu, veli, da bi mogao štogod i o ustavu reći, da ga on nesmatra tako dobrim kako c. kr. vlada, i da bi se mogao promjeniti. Al on neće o tom govoriti, nego samo ob onom dielu prestolnoga govora, gdje se govori o vjersko — čudorednom uzgoju. On veli, da je uzgoj u obće, na pučkih, srednjih i viših školah nesamo manjkav nego i slab, te da se ima poglavito tomu pripisati bezvjerje, nečudorednost, nepatriotizam i socijalni demokratizam, u obće zla koja vidjamo u monarhiji. Govornik bavi se tim obširno, navadjajuć primjere, kako se u svakom obziru zlo uzgaja.

Taj govor izrečen od znanja i osvjedočenja izazvao je ministra za bogoštovje i nastavu dra. Hartla, da odmah odgovori.

Ministar veli, da nije mislio da će u ovoj razpravi i on imati govoriti, al da nemože šutiti poslie govora predgovornikova. Mora uzeti u obranu učitelje i profesore, i svoje predšastnike ministre. Hoće da pobije pojedine navode predgovornikove, al mu to njekako slabo ide za rukom. Veli n. pr. da mu je poznat slučaj njekoga profesora srednjih škola, koji je dolazio sa Bismarkovom ružom na kaputu u školu, da bijaše iztraga povedena, i da je kod nje profesor reko, da kod nošenja one ruže nije mislio na politiku. (Taj profesor je onda ili lagao, ili pokazao da je bedak!)

Jako odlučno je govorio knez Lobkovic, zemaljski maršal kraljevine Češke. Prigovara najprije vladi, da je toliko puta obećala urediti financije zemalja, al da nije do ničega dotjerala. Odnosno na uredjenje jezikovnoga pitanja veli, da je adresa bolja nego li vladin prestolni govor, da je dakle sva gospodska kuća pravednija nego li c. kr. vlada. Po njoj se ima njemački jezik rabiti samo ondje, gdje se nemože nego **samo** taj jezik rabiti. Svatko može tumačiti kako hoće, gdje samo jedan jezik, njemački može govoriti. Najgore djeluje na nenjemačke stranke, što c. kr. vlada, odnosno njezine oblasti, odbija netemeljito i neopravdano nenjemačke spise. Predstavnici c. kr. oblasti nisu tim izpričani, da neznaju jezika naroda koje služe. Ako jih neznaju, onda nisu za javnu službu. Nisu narodi za činovnike nego činovnici za narode. A narodom daje njihova jezikovna prava članak 19. temeljnih državnih zakona. Kao i drugi govornici, priznaje takodjer knez Lobkovic zlo stanje u monarhiji, al i naglasuje, da uzroci tomu leže mnogo dublje nego li to vlada predstavlja. C. k. vlade u obće nisu htjele nit neće ova pripoznati razlikost kraljevina i zemalja, te te nuždu da dobiju čim veću autonomiju. A u tom leži uzrok zlu koje vlada. Parlamenat u svojem sadanjem sastavu je neozdraviv. Valja doći do promjene ustava. Dok se to nedogodi, neće bit bolje. A c. kr. vlada, dolazeć u položaj, da vlada pomoću § 14., nesmije da samo upravlja, nego da proučaje kako da se monarhija za budućnost uredi.

Svi ministri slušali su pozorno govornika, a ministar-predsjednik i onaj financija često su šaptali medju sobom a prvi činio razne bilježke.

Ministar-predsjednik oglasio se je za rieč. Osobito imalo je na njega djelovati ono naglasivanje raznih govornika jake ruke. Da nezna, da li misle govornici, da tu jaku ruku kaže kod raznih kompromisa izmed stranaka ili sa silom. Ove neće. A inače ga izkustvo uči, da je najbolje uztrajati u strpljivosti, dok i same stranke uvide da se valja izmiriti medju sobom. Inače vlada nastoji da gospodarski unapriedi pučanstva.

Iza njega je govorio bivši ministar financija pl. Plener. Obazirao se je najviše na govor grofa Lobkovica. Glede na ustav je on protivna mnienja Lobkovicu. Obzirom na porabu jezika nije se izjavio, nego reko, da bi još gore bilo odlučivati u saborih, nego li je u car. vieću.

Inače pak nije niti za zemaljsku veću autonomiju niti za nacionalnu, pa sad već, kako prije niti za kurijalnu, nego za njeku teritorijalnu, da se naime pokrajine razdiele na posebna veća okružja, i za nje i u njih odlučuje.

On smatra stanje u monarhiji za jako kritično, tako kritično, da se takovoga živući ljudi nespominju.

Nacionalizam ovladao sve narode i na slojeve naroda, i neda se preko njega na dnevni red preći. Njeki, kao knez Lobkovic, misle, da treba car. vieće odstraniti, ili omedjašiti mu moć, pak dati veću pojedinim krunovinam. Drugi misle, da se može car. vieće oživiti sa sveobćim pravom glasa. Sve to nemože pomoći. On misli, da može najviše pomoći to, da predstavnici naroda srčeno izjave, da hoće da uzdrže ovu monarhiju, na koju su svi narodi tolikimi uspomenami vezani; pak da će takove izjave i na množine pučanstva djelovati.

Knez Čartoriski, Poljak, starac, naglasuje, da smo u mnogojezičnoj državi, da valja tim računati, i da je zadaća vlada, da u pojedinih pokrajinah izmiri pojedine stranke, ili bar pošteni način življenja medju njimi doseže. Slaže se najviše sa knezom Lobkovicem. Dosadanje izkustvo nije pokazalo, da bi ovaj ustav baš dobar bio. On neželi absolutizma, jer se ga neugodno sjeća, već želi ustavnih promjena. Nekoristi govorili da se hoće gospodarski napredak, jer toga nemože biti dok se nerieši nacionalno pitanje. Vlada morala bi to znati, i prema tomu imati program, i na temelju istoga raditi.

Poslie malo rieči izviestiteljevih bila je osnova adresse primljena jednoglasno.

Beč, 4. marča 1901.

Današnja sjednica zastupničke kuće počela je o 5. a svršila o 11. u večer. Predsjednik pročitao zahvalnicu, koju je poslala englezka kuća zastupnika našoj za izražaje sužalja nad smrtju englezke kraljice Viktorije.

Čitaju se predlozi i interpelacije.

Predsjednik odgovara na upit postavljen na njega glede tiskanja čeških navoda u njemačkih interpelacija, da se naime i te ima prevadjati, ako su dugi. Dr. Brzorad napada oštro na njega, i pita ga na temelju kojega paragrafa postupa tako, koreć ga da sve to čini pod uplivom drugih.

Socijalni demokrat Seitz i Sveniemac Wolf napadaju na člana gospodske kuće baruna Rhomberga radi njegova govora. Kod toga nastala je silna buka izmed socijalnih demokrata i Sveniemaca s jedne strane i krščanskih socijala s druge strane. Ovi su naime Rhomberga branili.

Razpravlja se prešni predlog češkoga zastupnika Černy, da se digne njeke ministarske naredbe glede postupka sa činovnici. Černy govori samo češki. Zastupnik Seitz, učitelj u službi Bečkoga magistrata, napada oštro na postupak toga magistrata sa učitelji. Dr. Lueger kao predstojnik magistrata odgovara još oštrije. Kod jednoga i drugoga govora vlada grozna buka, a tako i kod govora Sveniemca Schreitera.

Za što se je više dana radilo, to se je postiglo na koncu sjednice. Postavilo se je naime na dnevni red, na prvo mjesto, vladinu osnovu glede ustavne dozvole za novačenje. Ta dozvola da ima bit postignuta do 15. marča. Taj je skoro. Kuća nije se micala napred. C. kr. vlada bila je prisiljena ugovarati sa Česi, da bar za to pitanje ne obstruiraju. Česi su popustili. Uz koju cienu, nezna se. Drži se tajno. Svakako su dosegli i to, da se postavi na dnevni red, kao druga točka, zakon glede povišenja poreza na rakiju, u korist zemaljskih financija. Česi to silno trebaju. Kao treću točku dnevnoga reda postavilo se je investicioni fond. Za taj fond, kojim se ima graditi više željeznica, su zauzeti osobito alpinski Niemci, kao i Slovenci. Fond će se stalno tako priudesiti, da će se iz njega i koja rieka, naročito u Českoj, urediti, i još štogod drugo raditi. Misli se, da će se do Uskrsa svakako posve riešiti prve dvie točke, a treću barem u prvom čitanju.

U toj sjednici postavili su zastupnici Biankini, Spinčić i drugovi upit na ministra-predsjednika radi postupka sa našimi ljudmi prošloga ljeta u Transvaalu sa strane Engleza. Stvar nespada pred carevinsko vieće, nego pred delegacije, pak interpelanti samo pitaju ministra-predsjednika i upravitelja nutarnjih poslova, da li zna, što je učinio ministar izvanjskih poslova u zaštitu naših državljana u Transvaalu u obće, i za odštetu naših ljudi zlostavljenih i oštećenih tamo prošle godine?

Skupština gospodarske zadruge Opatija.

(Konac.)

Dne 26. marča 1900. prisustvovao je predsjednik sa dva člana ove gospodarske zadruge kod izložbe goveda u Podgradu, gdje se je vidjelo na zadovoljstvo svih ondje prisutnih, mnogo liepih goveda što krava, junaca i bika, te se tim pokazno napredak i velika korist gospodarskih zadruga.

Vrieme u prošloj godini nebijaše najugodnije po plodove zemaljske; jer proljeće bijaše premokro a ljeto naime mjeseca srpnja i kolovoza bijaše odviše suho, stoga trpela je loza a ponajviše povrće i kostanj ili marun, koj je dao malo i to slaboga i drobnoga ploda. Članova brojila je ova gospodarska zadruga u prošloj godini 126 i to 5 više od g. 1899. što je veoma utješljivo i važno po napredak i daljni razvoj djelatnosti zadruge.

Dohodka imala je zadruga u prošloj g. K 1277·28, razhoda K 1180·42, nu ako se razhod odbije ostaje gotovina od K 96·86, kojom svotom zadruga razpolaže.

Kao već poznato od zadnje zadružne skupštine, bio se je Niko Peršić već onda zahvalio na tajničkoj časti ove gospodarske zadruge, ali na molbu predsjedničtva primio je bio opet tajničku službu. On je kroz 12. godina veoma marljivo, pohvalno u svakom obziru za dobrobit i napredak ove gospodarske zadruge radio, za koj rad mu predsjedničtvo ovdje izrazuje svoju veliku zahvalnost. Nu on se je sa svojim odpisom od 1. srpnja 1900. na predsjedničtvo difinitivno zahvalio na časti tajnika. Predsjedničtvo zamolilo je onda gospodina Jakova Lusnik umir. nadučitelja, da mu privremeno podpomaže u tajničkih poslovih.

U današnjoj sjednici imati će odbor imenovati novoga tajnika.

Ovogodišnja ili bolje rekuć današnja glavna skupština obdržaje se kasnije nego li bijaše običaj prijašnjih godina a to su ponešto kriva nestalna i studena vremena, koja ove zime vladaju a ponešto i što je predsjedničtvo zaokupljeno drugimi koli javnimi, toli i svojimi poslovi, nije dakle moglo, da skupštinu prije sazove.

III. Točka. Pročita se proračun za g. 1900. uslied kojega bi imala zadruga potroška od K 662, u to uzeta je svota od K 400 za daljnje radnje u zadružnom vrtu, a pokriti bi se imalo taj trošak sa ostatkom prošle godine, sa članarinom i sa tangentom od lovnih karta, ako bude sve točno plaćeno dalo bi svotu od K 671·26 para; koj proračun prima se jednoglasno.

IV. Točka. Gospodin predsjednik upozoruje članove, da prijave kojim su škropiljnice pokvarene, da se ih na trošak zadruge popravi, ujedno preporuča da se članovi izjave za dobavu modre galice i sumpora. G. podpredsjednik Fran Škalamera predlaže, da se predsjedničtvo obrati na c. kr. visoku vladu za podpomoć, da bi se moglo učiniti i ovdje pokusa sa topovi na oblake; predsjednik odgovara, da će se kod vještaka popitati, da li bi se moglo u ovih mjestih taj liek proti tuči ili gradu uvesti.

Više članova predlaže da se dobavi, još nekoliko škropilnica i meha za škropljenje i sumporanje trsja, što se prima.

V. Točka. Prelazi se na imenovanje tajnika, te bijaše jednoglasno izabran g. Jak. Lusnik.

Poslje bio je izcrpljen dnevni red, razdelilo se je medju članove raznog sjemenja, nešto malo povrtnog orudja i 30 komada gospodarskih koledara za g. 1901.

Predsjednik zahvaljujuć prisutnim, što se potrudiše na glavnu skupštinu, zatvara sjednicu u 1½ sata poslje podne.

Franina i Jurina.

Fr. Lovranski kalabrezi da su va večoj žaloste lego kada su ono talijanskega kralja žalovali.

Jur. Ka nesreća njin se j' travinjala?

Fr. Da te morat po crede nosit ječmik i fažol na Volosko.

Jur. Ca misliš, da onakovi frkalasi jedu ječmik i fažol?

Fr. Aj Bog, da bi ga još bilo!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. U sjednici carevinskoga vieća od dne 8. t. mj. birano je definitivno predsjedničtvo, te bijaše dosadašnje potvrdjeno. Razmjer glasova bijaše drugi nego li kod prvotnog ili provizornog izbora. Prvi put dobio je grof Vetter i dr. Prade mnogo više glasova nego li sada. Grofu Vetteru otegnuli su jugoslavenski zastupnici i Česi glasove radi njegovog postupanja sa nenjemačkimi interpelacijami. Drugi podpredsjednik dr. Začek dobio je takodjer nješto manje glasova, nu razmjer izmedju prvoga i drugoga izbora nije tako velik, kano kod prve dvojice.

Za danas je opet urečena sjednica, te dolazi na dnevni red izvješće obranbenog odbora i nastavak prvog čitanja zakonske osnove o porezu na rakiju.

Jedan izmedju uvjeta koje je stavila češka stranka u carevinskom vieću za to, da odustane od obštrukcije proti vladinim osnovan, bio je i taj, da car i kralj Fran Josip posjeti prvom prigodom glavni grad kraljevine Češke. To bi se imalo dogoditi do malo i to povodom otvorenja novoga mosta na rieči Vltavi. To putovanje nije doduše još službeno proglašeno, nu drži se kao stalno, da će se kralj odazvati želji češkoga naroda. Niemci čine se na oko ravnodušnimi napram tomu putovanju ističuć, kako je naravno, da vladar prisustvuje otvorenju velikog mosta u glavnom gradu najvažnije svoje kraljevine. Ta se njihova ravnodušnost tumači u tom smislu, da nisu mogli prepriečiti nakanjenog putovanja, premda bi bili to rada učinili.

Dalnji uspjeh dogovora izmedju vlade i zastupnika českoga naroda bio bi taj što je vlada obećala Čehom ustrojiti novo ministarstvo i to ministarstvo javnih radnja. Po jednoj viesti bečkih listova imao bi postati prvim ministrom javnih radnja češki zastupnik Kaftan, koji je na glasu kao strukovnjak u pitanju vodogradnja i u obće mjerničkih posala. Po drugoj viesti nebi se ustrojilo novo ministarstvo, već bi se u ministarstvu željeznica ustanovio posebni odio za javne radnje i predstojnikom toga odjela imao bi postati zastupnik Kaftan.

K tim uspjehom zastupnika českoga naroda pripisuju i jedan dalnji uspjeh, t. j. ustrojenje česko-njemačkoga sveučilišta u Olumucu, čim bi se zadovoljilo Čehom i Niemcem Moravske.

Od svih tih uspjeha českih, zastupnika neće imati nikakve koristi njihovi najvjerniji saveznici na carevinskom vieću t. j. hrvatsko-slovenski zastupnici, te se drži obćenito, da se kod tog dogovaranja nisu Česi nimalo osvrnuli na te saveznike. Obistini li se to viest tada će naši zastupnici u buduće morati da budu oprezniji i, recimo iskreno, sebičniji, jer se od njih nemože zahtjevati, da se drže pošteno slavenske uzajemnosti jedino oni, dočim se drugi na njihov račun okorišćuje.

Prošloga čedna obavljeni su nekoji naknadni izbor za hrvatski sabor u Zadru. Kod naknadnog izbora dvojice zastupnika izvanjskih občina Drniš-Knin-Vrlika izabrani bijahu dr. Ivan Buć odvjetnik u Drnišu i član stranke prava, te Marko Skelin, načelnik u Drnišu i član hrvatske narodne stranke. Srbski kandidati dr. Baljak i dr. Pugliesi ostali su u manjini. Dosadašnji zastupnici toga izborničtva pripadali su srbskoj stranci. U seoskom izbornom kotaru Šibenik-Skradin izabran bijaše posjednik Josip Mazzura član hrvatske narodne stranke dočim je prije to izborničtvo zastupao član srbske stranke.

Srbija. Madjarske novine pišu, da se opet nješto neočekivana pripravlja u Srbiji. Nakon smrti razkralja Milana, da je u Srbiji prestao svaki strah te da se sada tamo pletu neprestano tajne niti urote. Cilj toj uroti da jest taj, da se svrgne sa priestolja obitelj Obrenovića i da se uzpostavi na priestolje obitelj Karadjordjevića. Ova obitelj, da izkorišćuje svaku nepriliku obitelji Obrenovića, nu njezine osnove da je znano do sada razkralj Milan svojom nasilnom politikom obezkriepili. U gradovih uz Dunav, da su osnovani odbori, kojim je zadaća ta, da priprave revoluciju pak da pozovu obitelj Karadjordjevića na srbsko priestolje. Taj pokret da podpomaže novcem jedna velevlast, koja netrpi obitelj Obrenovića.

Bugarska. Narodno sobranje otvorio je dne 7. t. mj. knez Ferdinand priestolnim govorom, u kojem ističe, da je novomu ministarstvu ta zadaća, da uvede u državno gospodarenje ravnovesje i da izbavi kneževinu iz financijalnih neprilika. Knez očekuje, da će narodno zastupstvo, koje je izabrala većina naroda dugo uživati povjerenje toga naroda. Kneževska vlada učiniti će sve moguće, da ojača sveze, koje postoje izmedju kneževine i njezine oslobiteljice Rusije. Istotako nastojati će, da ostane u dobrih odnošajih sa susjednimi vlastmi. Kad se je knez vozio u sobranje i natrag pozdravljao ga je narod oduševljeno.

Italija. U talijanskom parlamentu pročitao je predsjednik ministarstva Zanardelli dne 7. t. mj. vladinu izjavu, usljed koje kani vlada ukinuti potrošarinu na brašno, kruh i pecivo za sve obćine treće i četvrte vrsti. Taj porez ostati će u krieposti samo u 59 občina, ali će se do skoro i u ovih dokinuti. Glede na izvanjsku politiku izjavljuje vlada, da će se držati vjerno ugovora, koji vežu Italiju u djelu mira sa europskimi državami i da će se brinuti, da uzdrži prijateljske odnošaje sa svimi vlastmi. Iz Rima javljaju, da se tamo pronosi glas, da se neće više obnoviti trojni savez, koji ističe dne 6. maja 1903. Italija da će izstupiti iz trojnoga saveza te stupiti u savez sa Francezkom i Rusijom; na njezino mjesto, da će stupiti Englezka.

Španjolska. Novo ministarstvo pod predsjedničtvom Sagaste odlučilo je povratiti u čitavoj zemlji ustavno poslovanje i dokinuti obsadno stanje. Na mjesto zapovjednika u Madridu generala Weylera, koji je postao ministrom rata, imenovan bijaše general Linares.

Mjestne:

Predavanje u sokolskoj dvorani. G. vitez Goldegg držati će večeras u 8 sata u sokolskoj dvorani predavanje o „ratnim doživljajima u Transvaalu". Ulaznina K 3, 2 i stojeće po K 1 za dobrotvorne svrhe. Preporučamo našem občinstvu, da upotrebi ovu zgodu te posjeti predavanje, da doznade što izvjestnijega o junačkim Boerima.

Pokrajinske:

Imenovanje. Monsignor Vinko Zamlić župnik u Voloskom imenovan bijaše članom c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru.

Župnički izpit položili su u biskupskoj kancelariji u Trstu prošlog čedna sliedeća gospoda svećenici: Jedrejčić Franjo, župeupravitelj u Draguću, Pospišil Franjo, župespravitelj u Kašteliru, Rikard Ružička, kapelan u Žminju i Peršić Franjo, kapelan u Pićnu. Ovaj posljednji položio izpit za hrvatske i za talijanske župe.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova. U sjednici carevinskoga vieća od dne 7. t. mj. stavio je narodni zastupnik g. prof. Vjekoslav Spinčić sa drugovi interpelaciju na g. ministra bogoštovja i nastave radi ustrojenja hrvatske paralelke na pučkoj školi u Voloskom i radi uvedenja hrvatskoga jezika kao naukovnoga za jedan dio djece na pučkoj školi.

Interpelaciju donieti ćemo u hrvatskom prevodu u budućem broju.

Obiteljska nesreća. Poznatu rodoljubnu našu obitelj g. Frana Abrama trgovca u Trstu zadesila je dne 6. t. mj. težka obiteljska nesreća. Preminula je naime kuće gospodarica gospodja Anka nakon duge i težke bolesti providjena sv. otajstvi za umiruće.

Blagoj gospodji podielio svevišnji vječni pokoj, a njezinim milim, medju kojimi se nalazi naš velevriedni prijatelj i rodoljub g. dr. Josip Abram, odvjetnik u Trstu — našo iskreno saučešće!

Deputacija na c. k. namjestničtvu. Prošloga četvrtka bijaše na c. k. namjestničtva u Trstu trojica posjednika i poglavara obitelji iz porezne obćine Rozarske (obćina Dekani) sa g. J. K. iz Dekani radi ustrojenje slovenske pučke škole u njihovom selu. Sobom donesoše molbenicu sa prilozi, kojimi dokazuše, da je tamo u istini potrebita slovenska pučka škola. To su priznala i gospoda na namjestničtvu, kojim se je deputacija predstavila i to dvorski savjetnik g. vitez Schwarz, zemaljski školski savjetnik g. vitez Klodič i školski izviestitelj savjetnik pl. g. Czermak. Ovaj posliednji opazio je, da će se molitelji za sada težke zadovoljiti, jer da je odlučeno ustrajali samo po tri škole svake godine u Istri i da je i drugih mjesta, koja mole za školu.

Molitelji izjaviše, da imadu u pripravi 15.000 for. za gradnju škole i da bi odmah započeli sa gradnjom, čim bi imenovlasti ustrojenje iste stalno obećali. Taj novac zapustio im je u školske svrhe pokojni župnik Fabris Petar.

Deputaciju predvodio je naš glavni suradnik u svojstvu zemaljskoga zastupnika.

Križanci pozor! Neprijatelj čovjek iz Vaše sredine ne Križanac, došljak iz liepoimenog sela pri moru, sijao je u svoje vrieme i sve do danas mržnju, u svojoj obitelji, medju susjedi, medju duhovnimi i svetovnimi poglavari.

Njegov nemirni duh, počinio je žalibože dosti zla u Kringi i Kringa da neima tog nemirnjaka, bila bi danas na boljem stanju u pogledu moralnom i materijalnom.

Pravi je prevrtljivac, koji se družio najprije sa Talijanima, zatim sa Hrvatima, pak sa socijalisti, a sada ti nastupa nepošteno proti narodnoj poštenoj stranki, ogovarajuć onako kao i plaćenik, pobratim mu izdajica Krstić, sve, što je pravo i pošteno i što našim vjerskim i narodnim duhom diše.

Neimade mira ni po danu ni po noći; njegova nemirna savjest ga tjera, kao što je tjerala Kaina, koji je brata Abela ubio, te ogovara i crni naše najprve muževe kao dr. Laginju, Spinčića, dr. Trinajstića i druge narodnjake, svjetovnjake i svećenike; naše posujilnice, djačko podporno družtvo u Pazinu; izsmjehava se svim dobrim i plemenitim poduzećem; ustanovam i odlukam naših dragih i neumornih poglavara se protivi i diže grom i pakao

samo, da se neizvedu njihove nakane za dobrobit moralnu i materijalnu ovog puka.

Sada si je svojim nečistim ogovaranjem prikupio nekoliko pristaša, koji klevećU kao njegovi odaslanici, po njegovom receptu, te ruše toli mili i dragi mir, koji je bio trudom muža, koga imademo na čelu občine ovdje zavladao, a on si od veselja tare ruke i se smije poput sotone, da mu je pošlo za rukom nekoliko nedužnih ljudi u svoju mrežu zapeljati.

Križanci braćo! Da se nebudete kajali kad bude već prekasno, promislite dobro i stvorite si sami po Vašem razumu sud, da li imate slušati tog prevrtljivog čovjeka, koji Vas i koristi ciele občine i Vaših mladjih vodi u propast.

Taj prevrtljivac je zaboravio na majčino mlieko, zaboravio je na prevelike dobrote i žrtve, koje su naši poštenjaci učinili za njega, da ga spase iz gotove propasti od Talijana, koji mu nebi bili niti luga zad ognjem ostavili, te komu se je u zdvojnosti prietio, da će njega i porodicu uništiti prije negoli mu otme imanje.

Ovakovog odpadnika danas nekoji sliede i mu vjeruju na sve lažI i paklenske izmišljotine.

Križanci braćo! pokažite mu oštro i odlučno vrata, izjavite mu, da Vi znadete svojom glavom misliti i da takovog odpadnika nemarite niti za slugu.

Glas iz puka.

Nesreća ili samoubojstvo? Dne 5. t. mj. po noći našao je željeznički stražar na željezničkoj pruzi izpod Grete kod Trsta na dvoje razpolovljeno tjelo jednoga vojnika, za kojega se je kasnije doznalo da se imenuje Luka Vojvoda iz Sv. Nedelje kod Vižinade. Nesretnika je razkomadao željeznički vlak na večer izmedju 9 i 10 sati, ali se nezna dali se je bacio sam ili je po nesreći pao na tračnice.

Iz drugih krajeva.

† **Profesor Romano Crnić.** Dne 8. t. mj. preminuo je profesor hrvatske velike gimnazije na Sušaku g. Romano Crnić nakon duge i težke bolesti u najljepšoj muževnoj dobi od 45 godina. Pokojni profesor Crnić bijaše vrstna učiteljska sila, veoma cienjen od drugova a ljubljen od djačtva. Vječni mu pokoj!

Vinska klauzula. Kako doznaje zadarski „Narodni List", razgovarao je hrvatski zastupnik iz Dalmacije g. Juraj Biankini sa ministrom trgovine barunom Calom o vinskoj klauzuli. Minister drži za za stalno, da vinska klauzula u ugovoru sa Italijom neće biti obnovljena i to osobito obzirom na zahtjeve francezke vlade.

Atentat na njemačkoga cara Vilima. Dne 6. t. mj. vozio se je njemački car Vilim iz gradske viećnice u Bremenu na tamošnji kolodvor. Na putu bacio je radnik Dietrich Weiland na cara komad željeza, koje je cara u lice izpod oka pogodilo. Car je bio u kočiji sa načelnikom grada a iza njega jašilo je konjaničtvo. Atentator je odmah uhvaćen.

Gospodarska organizacija u Istri. „Pučki prijatelj", govoreć o nuždi zajedničkoga rada u cieloj Istri za unapredjenje narodnoga blagostanja, piše: A kako da započnemo zajedničkim radom postavljen cilj započeti? Prije svega neobhodno je potrebito, da se sporazumimo i dogovorimo. Dakle valjalo bi najprije doći na dogovor.

Ponajprije morali bismo sazvati jedan sastanak, kojemu bi imali prisustvovati prvaci naroda, svećenici to učitelji i drugi ljubitelji puka.

Da! jedan takav gospodarski sastanak bijaše držan minule godine u Pazinu, nu na tom sastanku radi važnosti predmeta samo se govorilo i prosvjedovalo proti klauzuli, a druga se nisu mogla pitanja rieševati niti o njih razpravljati. Nu neobhodno potrebit bi bio sada jedan sastanak, u kojem bi se razpravljalo o našoj gospodarskoj organizaciji. Razloga tomu imade više, nu dovoljno će biti da napomenem samo ovaj. Već nekoliko godina podiže se Istrom razne zadruge, kojim je dielom svrha pomagati narod u novčanom pogledu. Nu te zadruge istarske morale bi biti svezane i uredjene medju sobom, tako da bi sve izgledale kao jedna zadruga, nu do danas ta sveza još ne obstoji medju svima. Zatim se opazilo, da su se ove zadruge podigle samo u onih mjestih, gdje je narod najsiromašniji i najviše potrebuje novca, dok u mjestih gdje narod nije zadužen i ne potrebuje novca ne obstoje. Usljed toga što se događja? naravski to, da ove zadruge oskudjevaju na novcu i ne mogu zadovoljavati svim potrebam. Dok, kad bi bila zadruga podignuta i u onom mjestu koje je aktivno, bilo bi sasvim drugčije, jer bi tako pomagala zadruga jedna drugu novcem. Na otoku Krku, imade sedam občina od kojih tri su pasivne a četiri aktivne. U onih trih gdje je narod siromašan i bez novca podignute su štedionice, dok u onih četirih gdje je narod dosta imućan i prilično godimice ulaže novca u poštansku štedionu ne obstoje. Naravski, da tim načinom ne mogu niti one tri napredovati. — Dakako to se mora sve urediti i o tom razborito razpravljati. Mi smo podpunoma uvjereni, da kad bismo u Istri bili posve dobro uredjeni, da bismo imali dovoljno novca ne samo za potrebuće Istrane, nego da bismo mogli još i druge susjedne zemlje našim novcem podupirati i pomagati. Još imade i drugih gospodarskih pitanja, koja bi mogao napomenuti, i o njih po koju reći, nu za sada dovoljno budi samo rečeno.

Obzirom na sve to pitamo: ne bi li bilo shodno, da se što prije sazove sastanak, na kojem bi se viećalo kako se imadu urediti naše gospodarske prilike? Ovaj sastanak držimo da bi najbolje bilo upriličiti gdjegod u Liburniji radi lahkog pristupa. U ovu svrhu obraćamo se gospodi u Istri koja uživaju ugled u narodu za da mogu ovu namisao ostvariti. Sastanak pako neka bi se svakako sazvao već u nastajućem proljeću. U to ime pomogo Bog!

Družtvene:

Hrvatskom pripomoćnom družtvu u Beču darovali, osim ostalih i ova gg. iz Istre: Josip Flegar, župnik, Šušnjevica K 2, Bartul Vitezić, župnik, Lindar K 1, Šime Frulić, župnik, Grdoselo K 1, dr. Ivan Zuccon, Pula K 5, dr. Ivan Grković savjetnik, Rovinj K 10, Andre Mikiša, župnik, Grimalda K 6.

Plemenitim darovateljima budi ovim izkazana najljepša zahvala. Odbor.

Glavna skupština svetojeronimskog družtva. Dne 7. t. mj. održana je pod predsiedanjem preč. g. opata dr. Feliksa Suka glavna skupština svetojeronimskog družtva, kojoj je prisustvovao velik broj svećenika i bogoslovaca. Nakon pozdravne predsjednikove besjede pročitao je družtveni tajnik g. dr. Jambreković poslovno izvieśće za g. 1900.

Iz tog izvieśća razabiremo ovo:

Družtvo je izdalo za g. 1900. četir knjige. „Danica" za g. 1901. štampana je u 50.000 eksemplara, a ostale tri knjige svaka u 20.000. Članova doživotnih bilo je u svemu prošle godine 15.167, a krunaša bilo je 4000. Za sve knjige i odpremu njihovu i upravu družtvenu potrošilo se je prošle g. 26.437 K. Preuzvišeni g. pokrovitelj nadbiskup dr. Juraj Posilović darovao je družtvu 200 K, a visoka vlada doznačila je kao svake tako i ove godine u družtvene svrhe 1400 K. Nadalje su darovali: preuzv. g. biskup Strossmayer 200 K, vjeresijska banka u Zagrebu 200 K, da se pridodadu onom, što je već darovala, i tako stvori zaklada sa glavnicom od 1000 K, te će prema zakladnom listu $^3/_4$ godišnjih kamata služiti za upis siromašne djece u članove III. reda, a ostatak ima se upotrebiti za to, da se temeljna glavnica povieća do tolikog iznosa, da se od kamata može upisati svake godine 10 članova.

Družtvo je izložilo svoje knjige na parizkoj izložbi. Te su knjige tamo nagradjene sa dvie velike kolajne.

Družtvene račune za g. 1899. pregledao je cenzuralni odbor, te ih pronašao u redu.

Kako je ove godine koledarski biljeg ukinut, snižena je „Danici" cieha od 50 na 40 fil., ali je povećana naklada za 2000 primjeraka. No unatoč tome ostalo je još 5000 komada nerazprodanih, pa je za to odbor zaključio, da će sniziti broj primjeraka i uvesti neke druge uvjete kod preprodaje.

Odbor je odlučio za god. 1901. izdati ove knjige: „Danicu" za g. 1902., Nasljeduj Krista od Tome Kempenca, Zločin i pravda od Ivana Lepušića, Ribe i svilogojstvo od Skendera Horvata.

Prema osnovi o izdavanju nabožnih knjiga imala bi se što prije izdati ilustrirana biblijska povjest. Natječaj iz zaklade I. hrv. štedionice za gospodarstvenu knjigu ostao je bezuspješan, za to će se ove godine razpisati natječaj na nagradu od 480 kruna.

Po tom je pročitao družtveni blagajnik g. dr. Bujanović blagajničko izvieśće za god. 1900., rieśeni nekoji manji predmeti i konačno potvrdjen dosadašnji odbor.

Razni prinosi:

Za družbu sv. Cirila i Metoda poslaše sliedeći: g. R. Katalinić Jeretov K 5, g. Josip Prebilić, Pasjak K 5, gosp. Pero Premuda, Zagreb K 20.

Za predplatu Naše Sloge, platiše tekom febrara sliedeća gospoda: R. J. Pula K 1, I. D. Skitača 5·50, M. J. Opatija 6, I. D. Sušak 2, T. S. B. Baderna 6, N. A. Omišalj 9·50, J. Z. Bačve 6, J. A. Oprtalj 6, N. V. Drniš 6, P. P. Pula 5, J. R. Rieka 6, V. Ž. Sušak 2, I. K. Puntakriža 3·50, F. S. Split 12, A. K. J. Buzet 12, I. G. Gračišće 20, M. M. Barban 6, A. B. Pazin 9, Š. F. Grdoselo 10, L. T. Mune 4, I. B. Pazin 7·50, N. J. Omišalj 3, A. C, Višnjan 10, F. B. Trst 2, V. J. M. Lošinj 6, V. F. Opatija 6, V. P. Lipa 3, J. J. Foškulin 13·50, V. F. Rubeši 3, J. K. Cres 6, J. K. Pićan 10, L. dr. Ć. Trst 12, Š. K. Škedenj 6, V. M. Brgud 6, I. M. Sv. Matej 6, I. N. Kršan 5, M. A. T. Beč 12, I. V. Matulje 10·50, S. p. O. Pula 6, V. S. Pula 3, Dvor. Samobor 6, P. P. Zagreb 6, J. V. Boljun 16, M. M. Dobrinj 3, o. V. M. Cres 16, I. J. Kopar 6, dr. K. M. Kranj 7, V. O. Rakotole 13·50, J. L. Pazin 12, I. P. Jelšane 6, J. P. Trst 14, K. M. Šmarje 8, A. P. Matulje 1·50, E. O, Trebno 6, J. M. Punat 6, Čit. Sv. Ivan Zelina 5, I. H. J. Roč 3, J. Š. M. Novaki 9·50, J. G. Kašćerga 11·50, A. M. Kašćerga 13·50, M. B. Benažići 6, A. G. Hrušica 6, A. R. Grožnjan 24, I. V. Vrh 20, G. L. M. Lošinj 6, Š. V. Prezid 12, J. J. Rieka 6, J. B. Vabriga 4, M. S. Martar 3·50, J. G. Sv. Jakov 2, dr. S. K. Pazin 26·50, V. K. Žminj 6, F. W. Hrušica 6, D. N. Sarajevo 12, D. P. Barban 12, M. S. Draga baška 5, Š. S. Tinjan 4, A. S. Rubeši 3, I. S. Trst 4, F. F. Buzet 3, M. K. B. Rakotole 11, A. R. Ližnjan 3, V. A. Rukavac 3, V. S. Sv. Lovreč 6, dr. J. O. Cres 30, J. M. Krupa 3, Čit. Senj 4, V. H. Budišćina 20, F. K. Kukuljanovo 3, obć. Punat 12, Vj. Kast. C. Tedesco 3, J. S. Mlaka 3, Fr. T. Dekani 6, A. M. Grimalda 20, M. Š. Pazin 6, B. Š. Lovrečica 6, F. B. Nenadići 10, V. F. Gradina 11·50, J. S. M. Rieka 6, L. V. M. Lošinj 12, F. B. Dubrovnik 6, I. D. Tinjan 22, Čit. Pula 11·50, A. C. Roč 3, dr. I. M. Dračevica 3, L. T. Trst 12, M. P. Pula 6, J. P. P. Novaki 9·50, Š. K. R. Žbandaj 3, F. G. Lindar 4, A. I. Baderna 8, M. M. Golac 13·50, I. J. & F. B. Sv. Matej 6, A. U. Borut 4, F. S. Kalifornija 9·40, S. K. Rakotole 3, A. B. Novalja 12, J. L. Rieka 3, J. T. Monsalić 5·16, A. U. R. selo 3·50, A. S. Trst 21·50, I. K. Hrušica 11·50, obć. Žminj 12, K. B. Vrane 4, dr. F. M. Trst 31·50, I. R. V. Lošinj 10·50, I. S. T. Baderna 4·50, Čit. Trst 6, I. C. Opatija 4, D. C. Rakalj 6, A. K. Trst 1·50, A. R. Krk 6, A. L. Dubašnica 20, A. M. Grimalda 8, F. S. Kaštelir 3, A. R. Višnjan 3, I. T. Hum 3, L. K. Grac 8, D. D. Trst 24, F. H. Šumbreg 12, A. P. Vodice 10, F. R. Mune 7·50, M. F. Rieka 2·50, A. B. Krnica 3, A. P. P. Trstenik 6, E. J. Volosko 6, M. Z. Kopar 2·75, V. M. Sv. Vital 12, F. B. Pula 4·50, L. K. Žbandaj 14, M. G. Štinjan 2, J. G. Beram 20, J. I. Pićan 3, I. Ž. Trst 3·50, A. M. Trst 3, M. M. Grobnik 3, V. A. Rukavac 5, J. P. Zamet 6·24, F. B. Vodice 10, A. Ž. Punat 3, B. Š. Lovrečica 11·50, I. S. S. Diračje 5, J. B. Gjurgjevac 3, J. J. Barban 2, obć. Svetivanac 8, J. Ž. Punat 6, P. S. Rieka 9·50.

Za oglase uplatiše našoj upravi tekom febrara sliedeći: g. dr. Treo, Gorica K 7·92, občina Pazin K 13·28, g. Mate Jurinović, Baška K 9·60, občina Žminj 8·96, g. Fr. Jurinčić, Lovran K 20, kot. školsko viećе, Kopar K 5·76, kot. glavarstvo, Volosko K 8.

I kopriva je vrlo koristna.

Piše Nikola Vežić.

Kopriva se kod nas smatra kao nekoristna biljka, ili bolje kao korov, koji se uništava, gdje se god pojavi. To ne bi smjelo biti, jer se kopriva sa uspjehom upotrebljava kao dobra hrana našoj domaćoj stoci i peradi. U Švedskoj i Norveškoj poznata je odavna kao koristna biljka za hranenje domaće stoke; zato je uvrštena u red kulturnih pićnih biljka. Kopriva je dakle potrebita i koristna u gospodarstvu, te se preporučuje poljodjelcu tim više, što uspjeva dobro skoro svuda pa i na zemljištu najlošijem, što lako podnosi i najveću studen; što se razmnožava sama od sebe i napokon, što raste vrlo bujno, te se može kositi preko ljeta 5—6 puta.

Kopriva se razvija vrlo brzo, pa izraste povrh drugih pićnih biljka tako, da će gospodar iz tog crpsti liepu korist u količini hrane, koju će dobiti za svoju stoku. Istina, da hrižku, istom pokošenu koprivu blagu ne valja davati, jer je ne će jesti. Koprivu valja dakle u odkosima ostaviti na suncu, dok povene i uslied toga ne bude, onda ju domaća stoka jede vrlo rado.

Od krava, kojima se koprive daju, dobiva se mnogo više no obično mlieka sa izvaredno dobrim maslom. Mlade kokrive, kad se skuhaju, sitno izsiekaju (skosaju) i pomiešaju sa mekinjama ili brašnom, dobra su hrana za perad i guske.

Kad se pilež u izobilju hrani sa koprivama, može da se ugoji vrlo brze. I kokoši ležu više jaja, ako se hrane koprivama i sa njihovim sjemenom. Naročito zimi valja ove hrane davati kokoškama, kad po sebi slabo nose. Pa i konji, kojima se uz hranu podaje po malo koprive, izgledaju mnogo zdraviji, jači i okite se ljepšom, svjetlijom dlakom. Dapače sabire se sjeme od kopriva, suši se, na sitno se stuče i po malo zobi nadodaje. Od ovake pomiešane zobi konji se goje, a dlaka im bude kao svila meka i vanredno svietla. Mladu skuhanu koprivu rado jede i svinjad. Njezinu žilu pako upotrebljavaju za bojadisanje žutih jaja o Uzkrsu. Kuvaju je u kišnoj ili riečnoj vodi, i tom vodom kvase glavu, da se kosa jači i bolje raste. Donapon i sok, koji se dobije od skuhanog lišća, pa se medom ili šećerom (cukrom) zasladi, daje izvrstan lieh protiv prsobolje i kašlja.

Iz ovog dakle sliedi, da je kopriva koristna biljka, zato je ne treba svakuda uništavati, već upotrebiti za gornje svrhe, t. j. za hranu domaće stoke i domaće peradi. Bože uspori!

Listnica uredničtva i uprave.

G. piscu sastavka: „K uredjenju učiteljskih plaća". Priobćiti ćemo čim dodje nanj red. U buduće molimo Vas pišite perom i samo na jednoj strani. Očekujemo obećano. Glede onog tiska valja da odluči nadzorni odbor lista; izvolite se dakle ustrpiti. Da ste nam zdravo!

Braćo Sokoli!

Pozivate se na

GLAVNU SKUPŠTINU,

koja će se obdržavati u

ponedeljak, 25. t. mj. o 2 sata pp.

u družtvenoj dvorani

sa slijedećim dnevnim redom:

1. Pozdravni govor staroste.
2. Čitanje zapisnika potonje glavne skupštine.
3. Izvješće tajnikovo.
4. Izvješće blagajnikovo.
5. Slučajni predlozi.
6. Izbor novoga odbora.
7. Izbor revizionalnog odbora.

U Puli, dne 9. ožujka 1901.

Odbor.

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, proti prsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2¾%
„ „ „ 8 „ „ 3¼%

U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2¾%
„ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3%
„ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3¼%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2¾%
„ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odjel u krunama

razpoloživ smjesta, 2¾% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warranta i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Br. 1071
1900.

Razpis

službe ravnajućega učitelja II. vrsti na jednorazrednoj mješovitoj pučkoj učioni u Barbanu sa hrvatskim nastavnim jezikom a talijanskim kao predmetom;

učiteljice III. vrsti na dvorazrednoj mješovitoj pučkoj učioni u Kanfanaru sa hrvatskim i talijanskim naukovnim jezikom;

poduciteljice na dvorazrednoj mješovitoj pučkoj školi u Medulinu sa hrvatskim naukovnim jezikom a talijanskim kao predmetom.

Za službu u Barbanu zahtjeva se također usposobljenje za naknadno poučavanje vjeronauka.

Beriva jesu ustanovljena u pokrajinskom zakonu od 14. decembra 1888., zem. zak. br. 1 ex 1889.

Natjecatelji neka podnesu svoje potkrijepljene molbe potpisanomu propisanim putem u roku 4 tjedna.

Pula, dne 26. veljače 1901.

Od c. kr. kot. škols. vijeća.

Pazin, 7. marča 1901.

Oglas jeftimbe.

U subotu dne 23. tekućeg mjeseca marča, biti će u občinskomu uredu u Pazinu od 10 sata pred poldne do 12 sata o poldne, javna jeftimba za dostati najpovoljnijim nudiocem izpod niže naznačenih odvjetnih ciena, sliedeća gradjevna poduzeća, i to:

1. gradnja školske kuće u Lindaru, za iznos 11.000 kruna;
2. gradnja školske kuće u Kašćergi, za iznos 8877 kruna i 50 stot.;
3. gradnja župne crkve u Cerovlju, za iznos 8166 kruna;

Popravak župne crkve u Zamasku, za iznos 3201 kruna i 82 stot.

Nudioci će imat na početku jeftimbe položiti u ruke ravnatelja iste, u ime vadija iznos od 5% dotične jeftimbene ciene. Taj iznos vratiti će se na svršetku jeftimbe svim osim poduzetnikom, kojim će se zadržati u ime jamčevine do sklopljenja ugovora.

Gradjevni nacrti i troškovnici mogu se razgledati kroz uredovne sate u občinskomu uredu u Pazinu, gdje se mogu takodjer doznati i uvjeti poduzeća.

Občinski glavar:

Dr. Kurelić.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slaštice.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako velič. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije i tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

„Böhmische Thomaswerke"
iz Praga

javljaju, da je povjerena izključiva prodaja njihove

Thomas-ove muke (škorje)

za Trst, Istru, Goričku i Dalmaciju tvrdci

Luigi Peritz u Trstu.

J. Pserhofer-ove odvodne krugljice

mnoga su već desetgodišta posvud razprostranjene, te imade malo obitelji, gdje bi manjkalo to lahko i blago djelujuće **domaće sredstvo**, koje preporuča občinstvu mnogo liečnika kod zlih posliedica **slabe probave i tjelesnog zatvorenja.** Te krugljice, koje su također poznate pod imenom **Pserhofer-ove krugljice** ili **Pserhofer-ove krv čisteće krugljice**, stoje: **škatuljica sa 15 krugljica 21 nvč., 1 zamot sa 6 škatuljica 1 for. 5 nvč.**; pošalje li se novac prije, stoji pošiljka prosto poštarine: **1 zamot 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zavitka 3 for. 35 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. Priložen je naputak gledo uporabe.**

Jedina proizvodnja i glavno odpremno skladište

J. Pserhofer-ova ljekarna

Beč I., Singerstrasse 15.

Moli se, neka se traže izrično „J. Pserhofer-ove odvodne krugljice" i pazili na to, da imade napis na pokrovcu svake kutije na naputku o uporabi upisan podpis **J. Pserhofer** i to sa **crvenim** pismenima.

Balzam proti ozebinam od J. Pserhofer-a, 1 lončić 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

J. Pserhofer-ov sok iz uzkog trputca razslinujući, 1 staklenka 50 nvč.

J. Pserhofer-ov balzam proti gušl, 1 staklenica 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

Stoll-ovi Kola-preparati izvrstno kriepilo za želudac i živce, 1 litar Kola-vina ili eliksira 3 for., ½ litre 1 for. 60 nvč., ¼ litre 85 nvč.

J. Pserhofer-a gorka želudačna tinktura (prije nazvana životna esenca). Lahko raztopljujuća ljekarija, učinka pobudjujuća i kriepećeg na želudac kod zaprieka probare, 1 staklenka 22 nvč., 1 dvanajstica staklenaka 2 for.

J. Pserhofer-ov balzam proti rani, 1 staklenka 50 nvč.

Tannochinin-pomada J. Pserhofer-a, najbolje sredstvo za rastenje kose, 1 zaklopica 2 for.

Ozdravljujući melem za rane pok. prof. Stendel-a, 1 lončić 50 nvč., pošiljka prosto poštarine 75 nvč.

Sveobća čisteća sol A. W. Bulrich-a, domaće sredstvo proti slaboj probavi, 1 zavitak 1 for.

Izim navedenih preparata, jesu na skladištu svi tu i inozemski ljekarnički specijaliteti oglašeni u austrijskim novinama, te se dobave svi predmeti, kojih možda nebi bilo u skladištu, na zahtjev točno i najcjenije.

Pošiljke po pošti izvršuju se najžurnije, priposlav prije novac, veće narudžbe poštnim pouzećem.

Pošalje li se prije novac (najbolje sa poštnom naputnicom), to je poštarina mnogo manja nego li kod pošiljaka sa pouzećem.

Nenadkriljivo sredstvo proti
bolestim želudca i probavila
jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu" K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje teka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, glavobolj, grčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suvišnim svaki drugi pršak, osobito poslje prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih bilinskih šokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Cieua bočico **1 for. 40 fil.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne** „k crnom orlu" K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje mnošina priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu boljućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrsnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900.
Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj lieк ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosele bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.
Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankvić,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrebljava uspješno proti kašlju, presoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku sglobova, boli u krstima i t. d.

Broj 22. Pula, u petak dne 15. marča 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu; za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pozor!

Tko ne bude primio budući broj, tomu je list radi nepodmirenja duga ustavljen.

Uprava „N. Sloge".

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 5. marča 1901.

Poslie čitanja podnesaka govori češki agrarac Zazvorka k zapisniku prošle sjednice. Govori češki. Nakon kakve pol ure, počeli su Sveniemci vikati, što govori, kako može toliko k zapisniku govoriti, oni ne dozvoljavaju toga. Prvi podpredsjednik Prade, kao predsjedatelj, opominje zbilja govornika, nek prestane govoriti. Govornik mu odgovara, da on upozoruje predsjednika, da nije još svršio. Prade uzimlje rieč govorniku, jer da ga nesluša. Češki socijalni nacionalac Fressel, mladićac, malen, al oširok i zdrav, trči k predsjedničtvu kao vjeverica. Došav izpod njega zaskoči se, i zgrabi Pradu iz ruku papir iz kojega je nješto priobćivao. U to već su k predsjedničtvu pritekli njeki Sveniemci i jedan njemački nacionalac, izrodjeni Čeh iz Štajerske Malik, te su uhvatili Fressela za vrat i počeli ga nesmiljeno lupati, neglededeć kuda. Njeki se je kod toga i ruke okrvavio. Fressel se je branio i nije htjeo popustiti, a došli su mu na obranu i njeki sumišljenici. Svi zastupnici zgrnuli su se kod te tučnjave. I eto došlo je već i do šaka u zastupničkoj kući, medju zastupnici samimi. Sjednica bila se je na njekoliko minuta pretrgala. Predsjedničtvo preuzeo je predsjednik, Fresselu dao ukor, te rekao da se prelazi na dnevni red. Fressel i drugovi su se tomu protivili, jer da Zazvorka nije još svršio, al su se skoro umirili. Zast. Biankini pitao je predsjednika nije li voljan upozoriti ministra željeznica na to, da odgovori na interpelaciju zast. Kaftana glede željeznice, koja bi spajala Dalmaciju sa Bosnom i monarhijom.

Na dnevnom je redu od vlade pitana dozvola za novačenje. Kod toga su od Čeha govorili zastupnici Horica i Udržal, obojica bivši častnici, te se tužili na postupak vojne uprave, i neprijateljstvo koje kod nje vlada proti češkom jeziku. Od Niemaca govorili su Scheisher i Iro. I ovaj se je tužio proti vojnoj upravi, dočim je prvi postavio resoluciju, „kojom se vojna uprava poziva, da stavi u rezervu sve one mlade vojnike, koji su nuždni za upravu gospodarstva i za uzdržavanje obitelji. Za tu resoluciju su svi zastupnici; vidit ćemo što će c. k. vlada". Kod te razprave su govorili takodjer zastupnici Biankini, Hrvat, i Malfatti, Talijan. Zastupnik Biankini bavio se je osobito c. i k. mornaricom, koja sastoji ponajviše iz sinova našega, hrvatskoga naroda. Tužio se je, kako se slabo ili nikako mari za uzgoj hrvatskih častnika, kako njim se druge predpostavlja, koji nisu za more; kako se u obće sa Hrvati i tu zlo postupa. Ironizirao je kolonizaciju Austro-Ugarske u Kini, te reko, da naše vlade dolaze i u tom kasno, a da inače nisu ni sposobne za to, pošto da bi imale prije urediti odnošaje u krunovinah monarhije, kakova je Dalmacija. Oštro je napao ministra pravosudja, koj je izdao naloga, da mogu kod sudova u Dalmaciji biti primljeni u službu i takovi izsluživši častnici ili podčastnici koji neznadu dovoljno hrvatski. Predložio je da se s nizi služba kod mornarice od 4 na 3 godine. Hrvati i Slovenci i Česi su mu odobravali.

Baron Malfatti iz Tirola, predsjednik „talijanske sveze", upotrobio je tu razpravu u svrhu, da dade izjavu u ime talijanskih zastupnika, zašto oni i na dalje ostaju u opoziciji. Svoju odnosnu izjavu već prije napisanu, čita od rieči do rieči. Veli po prilici: C. k. vlada neće da uzme u obzir njihove želje i težnje. Daleko bi ga vodilo kad bi razvijao sve pritužbe, koje Talijani proti vladi imadu. Navesti će samo glavne uzroke njihove nezadovoljnosti. Neda njim talijanskoga sveučilista. U cielom Primorju neima talijanskoga učiteljišća. Neće da sasluša zemlju Istru da vlada dade veću podporu za pučko školstvo. Za to neima novaca, ali jih ima za njemačke škole, niže i srednje tamo, i za hrvatsku gimnaziju u Pazinu, sve zavodi koji neimaju pravo obstojnosti. Vlada da potištuje Talijane i slavizira zemlju. Glede tirolskih Talijana veli, da njim vlada neda autonomije. Pri svem tom pokazali su Talijani kod zadnjih izbora da hoće da borbu do pobjede dovedu.

Malfatti bio je posliednji govornik. Razprava bila je s njim posve svršena. Još se je moglo što reći samo u obliku stvarnoga izpravka. I oglasio se je na to zast. Spinčić, da bar sa njekoliko rieči kaže, kako je baš obratno od onoga što veli Malfatti, kako naime u istinu vlada potištuje Hrvate i Slovence, a pokrajinu talijanizira ili pušta talijanizirati. Pri tom je prvi put nastupio glasoviti Bennati. Još nije govorio, još nije predloga postavio, još nije interpelirao, još nije u obće javno ništa učinio. Nastupio je kao prosti vikač za vrieme govora zast. Spinčića. Pretrgavao ga je bezobrazno. Spinčić se dakako nije dao ni malo prestrašiti. Najprije mu je reko nek nepretrgava, nego nek ga kasnije izpravi, ako ima u čemu. A pošto je to samo za hip pomoglo, i pošto je Bennati kao pravi deran pretrgavao i rekao pri jednom navodu, „to nije istina", onda mu je Spinčić u obraz dobacio: „Vi ste lažac, kad velite da nije istina što sam rekao". Bennati se je približio kao da hoće šakom Spinčića, al se je pak kod mužkoga držaja ovoga odmaknuo. Šuteć se je odmaknuo on i Rizzi sa ostalimi Talijani, kad je Spinčić natuknuo, kojim načinom su bili izabrani u zastupničku kuću.

Zastupnik Spinčić bio je još 1. marča postavio predlog za podporu oštećenim u Materijskoj i Podgraskoj občini usljed poledice decembra 1899., te njekim načinom obnovio predlog što ga je već pred godinu dana postavio. Taj njegov predlog prikazao je predsjednik u današnjoj sjednici odboru za podporu u biedi, da ga razpravi, o njemu izviesti, i shodne predloge učini. Koliko nam je poznato, poduzeo je i drugih koraka za pospješenje gospodarskih pitanja.

* * *

Beč, 6. marča 1901.

Današnja sjednica bila je kratka i dosta mirna. Početkom se je pritužio Fressel na postupak s njim u jučeranjoj sjednici. Onda se je počelo razpravljati o zakonskoj osnovi za povišanje poreza na jaka pića u prilog financijam pojedinih krunovina.

Govorili su Mladoček Heinrich, i dvojica radikalnih Čeha, ova dvojica češki. I tim je sjednica svršila.

* * *

Beč, 7. marča 1901.

Današnja sjednica trajala je samo okolo dvie ure, od 3—5 po podne. Uzrok kratkim sjednicam je i u tom što razni odbori rade. Nego reć bi da je i u nječem drugom. Češki klub je pripustio razpravu njekih predmeta, naročito osnove za dozvolu novačenja. Nezna se s jedne strane što njim je vlada obećala, nit se nezna, kada će Česi dozvoliti, da se razpravi predlog vlade o investicionoj zakladi. To opet, osobito prvo, muti njeke njemačke stranke. One bi htjele znati, da li je vlada obećala Čehom štogod i na prosvjetnom polju. Ako je, onda bi oni priečili rad parlamenta.

U sjednici govorila su dva zastupnika proti vladinoj osnovi o porezu na žestoka pića. Inače je dr. Brzorad govorio, kako u svakoj sjednici tako i u ovoj, proti postupku predsjednika sa ne-njemačkimi interpelacijami.

Inače bilo je i u ovoj sjednici podnešeno predloga i interpelacija. Medju ostalimi postavili su i naši zastupnici dvie.

Dr. Ivčević s drugovi interpelirao je ministra pravosudja i ministra domobranstva radi jedne nečuvene stvari. Vojnička novina tiskala je oglas, po kojem je ministar pravosudja objavio, da se traži aspiranta za kancelarijske činovnike kod c. kr. sudova u Dalmaciji, i da kod toga imadu prednost podčastnici. Glede prosioca za ta mjesta veli se, **da nesmjedu biti Dalmatinci.** Od njih se doista traži podpuno poznavanje pokrajinskih jezika; al se veli takodjer, da će se prosiocem, koji nebi posve poznavali talijanski i hrvatski jezik, za vrieme što bi bili uzeti u službu na poskus, dati zgoda da se te jezike posve nauče. „Dakle bit će uzeti u službu kod sudova u Dalmaciji i onda, ako neznadu hrvatski i talijanski". (Ovo posliednje baš nebi ni potrebno bilo). Može li se što nevjerojatnijega misliti?! Kod c. k. sudova u Dalmaciji mogu dobiti službe svi, naročito podčastnici, samo ne Dalmatinci, i to, i ako neznadu hrvatskoga jezika! To je nješto nečuvena, nevjerojatna, grozna..... neću dalje, jer su njeki listovi pišuć o tom već zaplienjeni bili. Povriedjeno je tim najprirodjenije pravo; povriedjeni su temeljni državni zakoni, koji daju pravo svakomu državljanu natjecati se za javne službe; uvriedjeni su dalmatinski podčastnici; dana je najgroznija pljuska što je u obće može biti svim stanovnikom ciele jedne pokrajine, koja broji preko pol milijuna stanovnika; ranjeni su u srce Hrvati. Ima i drugova ministra pravosudja, samih ministara, koji se nad tim zgražaju. Interpelacija je mirno po značaju sastavitelja, al odlučno sastavljena. Neće se mirovati, dok se neukine onakva grdoba.

Prof. Spinčić interpelovao je radi hrvatskoga odiela na pučkoj školi na Voloskom. Stvar se vuče već od godine 1897. C. kr. školske oblasti za Istru su zatezale, iztraživale, i konačno rekle, da mogu oni koji žele hrvatsko podučavanje u školu u Opatiju. Proti tomu učinilo se je utok na c. k. ministarstvo za bogoštovje i nastavu. Podneslo se ga „kroz c. kr. zemaljsko školsko vieće" još 31. oktobra 1899. Riešenja neima još ni danas. A Bog zna da li je ministarstvo utok ni u ruke dobilo! Kod nas je i to moguće. Odluka c. k. zemaljskoga školskoga vieća kaže skrajnu pristranost. Opatijsku hrvatsko školu bilo se je svojedobno razdielilo u hrvatski i talijanski odjel, pak iz njih napravilo i talijansku školu. Zašto nije se onda onim iz Opatije, koji su htjeli talijanski odjel, reklo da mogu u talijansku školu na Volosko?! Nego, jednaka mjera za sve!

* * *

Beč, 8. marča 1901.

Sjednica trajala je danas niti dvie ure. Poslie pročitanja podnesaka prešlo se je na „stalan izbor predsjednika i obiju podpredsjednika". Ustanovljeno je naime, da se početkom otvorenja zastupničke kuće izabere predsjednika i oba podpredsjednika, al to ponekle samo na poskus. Poslie 4 tjedna valja izabrati stalno predsjednika i podpredsjednike: ili izabrati ponovno prvanje, ili druge koje mu drago. Bili su izabrani prvanji: za predsjednika grof Vetter. Česi, Hrvati i Slovenci nisu za njega glasovali. Nisu ni mogli usljed njegova postupka sa ne-njemačkimi interpelacijami, i usljed njihova prosvjeda proti tomu postupku. Za prvoga podpredsjednika bio je izabran njemački nacionalac Prade, za drugoga Čeh dr. Žaček. Vriedno je iztaknuti, da su predsjednik i drugi podpredsjednik iz Moravske a prvi podpredsjednik iz Češke, dakle svi tri iz zemlja češke krune.

Kako rekoh rade odbori. Medju njimi i vinogradarski odbor. U njem je razmjerno velik broj zastupnika iz hrvatsko-slovenskoga kluba. Pripustili su njim skoro sva mjesta češki klub i polj-

sko kolo. Obdržavao je taj odbor već tri sjednice. U jučerajnoj bio je prisutan i g. ministar trgovine baron Gall, i sekcijski predstojnik ministarstva poljodjelstva baron Beck. U odboru su izjavili, kako smatraju znamenitom stvari vinsku carinarsku iznimku u ugovoru sa Italijom. Držali su se inače jako rezervirano. Članovi odbora su jednoglasno odlučili, da se od zastupničke kuće izazove odluka proti rečenoj iznimci. Izvjestiteljem za to izabran je sam predsjednik odbora prof. Marchet, vještak u stvari.

Državna pomoć občinam Materija i Podgrad.

Predlog zastupnika Spinčića a. i. drugova za pripomoć posjednikom mjestnih občinah Materija i Podgrad, koji bijahu mjeseca decembra 1899 poledicom oštećeni.

Prešni predlog zastupnika Spinčića, dra. Laginje i drugova od dne 26. febrara 1900. išao je za tim, da država priskoči na pomoć poreznim občinam mjestnih občina Materija i Podgrad, kotar Volosko u Istri, jako oštećenim poledicom od dne 14., 15. i 16. decembra 1899.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 17. marča 1900. bijaše vlada usljed tog predloga pozvana, da poduzme što brže moguće izvide, da izvjesti o uspjehu istih i da stavi shodne predloge. Polag prilogа 284. k stenografičkim zapisnikom, koji se nalazi u izvješću odbora za biedu od dne 15. maja 1900., bijaše riešen koli spomenuti prešni predlog, toli onaj zastupnika Spinčića i drugova od dne 25. oktobra 1899. te mnogi drugi predlozi i molbe.

Nekoji iznosi bijahu također za Primorje dozvoljeni i od c. k. namjestničtva u Trstu pojedinim kotarom pokrajine Istre, te od kotarskih poglavarstva pojedinim mjestnim občinam podieljeni za gradnju i popravak cesta i puteva, pri čemu bijaše pritužba, osobito u kotaru Poreč, radi te razdiobe. Oštećenici strašnom poledicom od dne 14., 15. i 16. decembra 1899. mjestnih občinah Materija i Podgrad nebijahu pri tom napose u obzir uzeti, premda su oba občinska glavarstva obširna izvješća o štetah i s hodne navode za pripomoć c. k. oblastira podnstrla. Tako je občina Materija dne 19. i 30. decembra 1899. o tomu c. k. kotarsko poglavarstvo izvjestila, te dne 18. aprila 1900 istomu osam izkaza oštećenih odposlala, iz kojih je proizlazilo, da iznaša šteta samo u toj mjestnoj občini 140.000 kruna. Pri tomu je molila za odpis poreza i za cieplјena tro-četiri-godišnja stabalca kruška i jabuka iz sjevero-zapadnih strana države, te za novčanu pripomoć, ako i ne na jednom, to u više sliedećih godina uzastopce. Na isti način učinila je i občina Podgrad.

Na podnesak mjestne občine Materija od dne 19. decembra 1899 odgovorilo je kotarsko poglavarstvo dne 30. decembra 1899, Br. 4968, da ono nije moglo u obzir uzeti u smislu § 4 zakona od dne 12. julija 1896. D. Z. L. Br. 118 predloženili mu izkaza o štete, te da je stavilo predlog c. kr. ravnateljstvu financija za odpis poreza i c. k. namjestničtvu za eventualnu pripomoć. Obzirom na taj podnesak obaviestilo je c. k. kotarsko poglavarstvo dne 27. jenara 1900, Br. 432 občinu, da će usljed naloga c. k. ravnateljstva financije doći na lice mjesta komisija, da pregleda poledicom oštećena mjesta u prolјeću, t. j. u vrieme cvatnje. Pri tom je dalo upozoriti oštećene, da imadu ostaviti netaknute oštećene voćke na mjestu, ako kane nove voćke zasaditi a da uzmogne komisija štetu procieniti. Polag jednog kasnijeg dopisa od dne 3. novembra 1900. bijaše još nekoliko razprava dne 16. novembra 1900 radi odpisa poreza u Materiji.

Polag dopisa c. k. kotarskoga poglavarstva od dne 11. julija 1900. Br. 9545 na mjestne občine u Podgradu i Materiji, kano i na one u Kastvu i Jelsanah te na kotarski cestovni odbor u Podgradu dozvolilo je c. k. namjestničtvo za ublaženje biede u tih občinah daljnji iznos od 15.890 kruna, od kojih je mjestna občina Materija dobila 4000 kruna za popravak cesta iz navedene dozvoljene svote, preostalo kanalizacijskih radnja. Razvidom te dozvole pridržalo je c. k. namjestničtvo obzirom na štete prouzročene na voćkah, da nije moći molbam posjednika za bezplatnu dobavu i razdieljenje voćnih stabalca uvažiti, i koliko imade takovih pripravnih.

Na isti način postupalo se je napram oštećenikom od poledice u mjestnoj občini Podgrad, gdje se je također nekoje iznose za popravak cesta i puteva doznačilo.

Što se tiče doznačenja novih voćnih stabala, to se je za ovje mjestne občine 1276 voćaka iz voćnjaka u Podgradu i 855 iz voćnjaka u Pazinu — ukupno dakle 2131 — dozvolilo, pri čemu treba opaziti, da su voćna stabla iz Pazina, iz blažeg podneblja u studenije, već zelena stigla, te da ista nisu za ono podneblje. Kako je razmjerno malen dozvoljeni broj voćnih stabala, proizlazi odatle, što je samo u mjestnoj občini Podgrad 22677 voćnih stabala oštećeno a 8321 posve uništeno.

Na temelju toga razglabanja, napose obzirom na to, što se je poledicom mjeseca decembra 1899 oštećenim iz mjestnih občina Materija i Podgrad samo neznatan broj voćnih stabala pribavilo, te jedan dio istih nebijaše za porabu, što se nije prošle godine razdieljenjem podpora za ublaženje biede oštećenike od poledice napose u obzir uzelo, i što se na iste nemože § 4., već § 7. alinea 2. državnog zakona od dne 12. julija 1896. D. Z. L. Br. 118 upravilo, stavljaju podpisani predlog:

Visoka kuća neka izvoli zaključiti:

„Pozivlje se c. k. vladu:

1. Da dobavi čim prije potrebiti broj cieplјenih voćnih stabala iz sjevero-zapadnih strana države za one iz poreznih občinah u mjestnih občinah Materija i Podgrad, koji bijahu dne 14., 15. i 16. decembra 1899 poledicom oštećeni, a da uzmogne ista oštećenici već u polјeću zasaditi;

2. da doznači šteti odgovarajuću novčanu podporu iz državnih sredstava radi odšteće oštećenim i kao nagradu onim izmedju njih, koji nastoje svoje voćnjake što bolje i što brže obnoviti;

3. da dozvoli oštećenim odpis poreza sve dotle, dok nebudu imali koristi od voćnjaka".

U formalnom pogledu predlaže se, da se izruči*) ovaj predlog, mimosav prvo čitanje po § 31 poslovnika, odmah odboru za podporu biednikom i da ga čim prije razpravi.

U Beču, dne 1. marča 1901.

Spinčić, Kulp, Borčić, Biankini, dr. Klaić, dr. Ferri, dr. Ploj, Vyhodil, Perić, Vuković, Martinek, Šupuk, Jaros, Bečvař, dr. Tavčar, Gabršček, Hovorka, dr. Plantan, König, Lupul, dr. Ferjančić, Robić.

*) Ovaj predlog bijaše odmah izručen odnosnomu odboru. Op. Ured.

Interpelacija

zastupnika Vjek. Spinčića i drugova na njeg. preuzvišenost gosp. ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva unutarnjih posala.

Državna odšteta za poklane krmke.

Na temelju carske naredbe od dne 2. maja 1899. D. Z. L. Br. 81. bijaše mjeseca maja i junija 1900 i mjestnih občinah Kastav, Veprinac, Lovran i Mošćenice, kotar Volosko u Istri, mnogo krmaka po službenom nalogu najviše radi toga poklano, jer se je sumnjalo da boluju od kuge.

Mnogo tako poklanih krmaka bijaše pronađeno neokuženih. Po § 3. slovo a. spomenute carske naredbe ima se za te krmke iz državnih sredstava odšteta, koja iznaša 50 po sto prilikom obredbe tržne ciene, koja je vriedna u odnosnom glavnom gradu pokrajine za zaklane krmke svinje vrsti, a po § 3. slovo b, i c za druge poklane krmke jedna druga odšteta.

Po § 8. alinea 2. iste naredbe ima pripadajuću odštetu ili odplatu što brže, i to najdulje u roku od četiri čedna, to je 28 dana nakon preduzetog razkuženja, iz državnih sredstava izplatiti. Takovu odštetu nisu dobili vlastnici u navedenih občinah, napose ne oni občine Kastav, do sada, do dne 22. febrara 1901, nakon punih osam mjeseca, dakle nakon 32 čedna ili preko 224 dana.

Neupuštajuć se u razglabanje o tomi, da li odgovaraju svrsi pojedine ustanove carske naredbe od dne 2. maja 1899, usloždajuju se podpisani u obzirom na navedeno, i obzirom na to, što se ovdje neradi samo o tom, da se zadovolji ustanovam carske naredbe, nego u mnogih slučajevih o posve siromašnih ljudih, koji, čekajuć na pripadajuću im odštetu, nisu u obće kupili u gospodarstvu toli potrebite krmke, ili kupiše ih kasno, zaduživ se pri tom i pretrpiv na svaki način štetu — staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kano upravitelja ministarstva nutarnjih posala upit:

„Je li njegova preuzvišenost skloni što moguće prije narediti, da se izplati bez oklevanja propisanu odštetu za one krmke, koji bijahu po službenom nalogu poklani mjeseca maja i junija 1900. u občinah Kastav, Veprinac, Lovran i Mošćenice; te poduzeli korake, da se u buduće takove odšteće pravodobno izplati u smislu jasnih ustanova carske naredbe od dne 2. maja 1899. D. Z. L. Br. 81.

U Beču, dne 22. febrara 1901.

Spinčić, Perić, dr. Klaić, Borčić, dr. Tavčar, Gabršček, Biankini, dr. Zaffron, dr. Ferri, Šupuk, Robić, dr. Ferjančić, Vuković, dr. Plantan, dr. Ploj.

DOPISI.

Zadar, 5. ožujka. (Nova ministarska jabuka hrvatskomu narodu). Da nijesmo pročitali, čuli i vidjeli, nebi bili povjerovali da će bud sada, kad je na okupu duhom uzrujano carevinsko vieće, da će ministarstvo pravde htjeti izdati naredbu, po kojoj sinovi hrvatskog naroda u Dalmaciji neće smjeti više naći se na mjesta kancelarijskih činovnika kod sudova dalmatinskih, već samo izsluženi podčastnici tudjih narodnosti. Takva šta nije se još nigdje čulo a kamo li doživjelo. Vojnička zapovjedničtva dobila su naredbu i već su dala uputu podčastnicima, što imaju uraditi i kako se spraviti da dobiju svjedočbu. Ovima ministarstvo obećaje, da će im kroz vrieme prakse dati prilike da nauče hrvatski i talijanski jezik, a onim, koji budu imenovani a nebudu dobro do tada te jezike naučili, smjestiti ih na način da će se moći lahko uvježbati. Za takav atentat, da se uniši i otme kruh sinovim hrvatskog naroda, nesmije, da bez dostojne zadovoljštine predje preko dnevnog reda. Već je poduzeto sve što za to treba kod hrvatskih zastupnika, koji će složno zahtjevati svim sredstvima da se odmah ukine takova naredba, koja vriedja ne samo cieli hrvatski nego i sve slovenske narode monarkije. Nije se htjelo od vlade nego ta jabuka Dalmaciji i hrvatskomu narodu! Imat će se možda još mnogosti da se obiđe sa nerada i sa nesposobnosti hrvatske činovnike! Ne manjka nego i ta ovreda! Možda će te svabske feldbabe raditi bolje od mašir vriednih mladića koji imadu vježbe, poznanje, nauke i izobraženosti. Možda će podići sudbenu struku tim, ako im se dade prepisati koju ovudu i njezin naslov u jedan dan štamparski napisati. Željeti je znati, hoće li im ministarstvo preporučiti nekoliko njemačkih činovnika da u za vrieme šestmjesečne praktične usavrše u svim granama i u svim pečovima kancelarije ili će im još morati prosti naši pisari davati poduke? Svakako bi bilo dobro potražiti osog nesretnika, koji bi se usudio da te kapale podnčava u uredu i vani za nekoliko forinčića na štetu svoga cielog hrvatskog naroda. Sviesni svoje jakosti i prava nedvojimo ni najmanje o energiji naših i slovenske braće zastupnika, koji će znati pribaviti dostojnu zadovoljštinu jednom narodu, kojega će volja biti jača, od — jednog čovjeka. — Predpostavimo, da imade kancelarijskih činovnika, koji imaju već četrdeset godina službe, te koji niesu mogli da prouče novo ustrojstvo i novi poslovnik; ali pitamo za to, je li to razlog, koji je mogao navesti ministra da tako sudi i da odkrije proročanskim duhom da su ostali činovnici, devedeset i pet njih po sto, nesposobni za rad, a da mladji, osobito oni, koji su proučili novi poslovnik i koji neće zaista zaostati za nijednim kancelarijskim činovnikom švabskim, nego će još uraditi u 3 sata ono što drugi neće niti u devet. Poznato nam je, da je neki ministarstveni savjetnik, pri svojem zadnjem posjetu obnašao, da se u Dalmaciji nesamo u redu radi, te i pohvalio rad. Ko je odkrio te nesposobne činovnike i po njima mogao osuditi vriedne sinove cielog naroda hrvatskog? I to je imao još da doživi hrvatski narod u dvadesetom vieku od jednog ministra u ustavnoj državi proti svakom pravu i zakonu. Gremo da vidimo!

Franina i Jurina.

Fr. Ča da se neki nasi rukuju i na karti igraju s mačjim jeneralom?

Jur. Ma tako deju.

Fr. Ča bi trebeda i oni radi postat mačići?

Jur. Bi. reč!

Fr. Pošpijaj malo drugi put za njimi, pak ćemo njim rep opalit.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Austrijsko carevinsko vieće uz neznatna pretrgavanja radi redovito i bez obštrukcije. Neznamo da li je to uspjeh diplomatičke spretnosti ministra-predsjednika ili su se same odlučujuće stranke nasitile bezuspješnog nateznja ili ih je na rad presilila neizvjestnost za budućnost. Da je poslo naime i nadalje kako se je započelo, bilo bi moralo nastupiti nješto, čega su se valjda svi bojali. Vlada bi bila prisiljena poslati kuću državno zastupstvo te opravljati državne poslove putem glasovitog § 14, ili obustaviti posvema ustav i vratiti se na nesretno predustavno doba. Nam je drago, da su zastupnici českoga naroda popustili ili pristali na vladine uvjete i tako omogućili parlamentarno djelovanje. Za nas, koji tražimo uzaludno poboljšanja duševnog i tjelesnog stanja nižega naroda u zemaljskomu saboru i koji uzdisemo pod nesnosnim vladajućim sustavom u Primorju,

za nas je jošte jedino mjesto državni sabor, gdje možemo otvoreno razkriti sve jade i nevolje, koje nas tište i gdje možemo tražiti i naći lieka ljekim ranam, koje nam zadaje sustav i njegovi podzatelji.

Od rada u carevinskom vieću očekujemo dakle uvjete za naš narodni obstanak i sredstva, da se moralno i materijalno pridignemo.

Vlada mora nastojati, da se u carevinskom vieću redovito posluje, a to je moguće samo tada, ako odstrani sve one nepravde, koje se nanašaju malenim narodom i, koje su u očitoj oprieci sa državnimi temeljnimi zakoni. Ona će možda pokušati, da stvori opet bivšu većinu, koja bi bila uz odlučnu vladinju volju i uzajamni program jedina kadra izvući monarhiju iz sliba, u koji ju prijanjaju stranačke, neodlučne i mlitave vlade bacihe. Oči složne i pravedne desnice dalo bi se očekivati izlečenje nezdravih odnošaja u ovoj polovici monarhije, nu u njoj nebi imalo biti ni gospodujućih ni podredjenih zivalja, već svi složni, svi jednaki i svi ravnopravni. Provedenje ravnopravnosti u svih kraljevinah i pokrajinah ove polovice monarhije mora biti glavni cilj nesamo stranci, koja hoće da bude većinom u državnom saboru, nego i svakoj vladi, koja hoće, da se uzdrži i da uvede u i izvan parlamenta zdrave i redovite odnošaje.

Od početka ustavne dobe pak do sada bijaše svakojakih pokušaja, kojimi se je htjelo narode „usrećiti“, nu nijedan od tih nije se pokazao uspješnim ili izvedivim, jer su se svi temeljili na nepravdi ili na nasilju. Dok bijahu na vladi sami Niemci, nisu htjeli znati za nenjemačke narodnosti, već su radili i postupali tako, kao-su od sjeverne Češke pak sve do-južne-granice Dalmacije sami Niemci. Dugo su se održali na kormilu pomoću viših krugova i visoke birokracije, te pomoću diplomacije domaće i izvanjske, koja se je plašila jake i čvrste monarhije.

Zadnjih dvadesetak godina odustalo se je ponješto od tlačenja Slavena na zid, jedno što se ovi nisu više dali toli pokorno tlačiti i drugo, što su unutarnji i izvanjski uticaji uplivali na vladajuće krugove, te su morali udariti drugim putem. Ni sadašnji vladin pravac nije mnogo bolji od prijašnjih, al se ipak proti Slavenom ili bez Slavena neda više vladati. Svaka vlada, koja se želi ikoliko na kormilu održati, mora da računa sa Slaveni, sa većinom državljana, koji su si sviestni svojih prava i koji vrše točno svoje dužnosti napram dinastiji i napram monarhiji. Sa Slaveni mora da računa i ministar dr. Koerber ako hoće, da se na vladi uzdrži. Od Slavena samih, odnosno od njihovih zastupnika solidarnih i složnih u ciljevih i u sredstvih, odvisna je naša budućnost i budućnost same monarhije.

Srbija. Njemačke novine donašaju razgovor nekog novinara sa knezom Petrom Karadjordjevićem, koji svojata pravo na srbski priestol kao najstariji muški potomak nekoć vladajuće obitelji Karadjordjevića u Srbiji. On je sin pokojnoga kneza Aleksandra Karadjordjevića, koji je vladao Srbijom od god. 1842 do 1858, i unuk glasovitog „crnog“ Gjorgje, utemeljitelja srbske dinastije i prvoga oslobiditelja Srbije, koji je vladao u Srbiji kao nezavisni gospodar od god. 1804 do 1813. Knez Petar, koji je zet crnogorskoga kneza Nikole, izrazio se je rečenom novinaru vrlo nepovoljno o postojećem stanju u Srbiji, što no ga je stvorila obitelj Obrenovića. Knez Petar reče, da bi bilo željeti težko izkušanom narodu Srbije, da se jednom oslobodi sadašnje dinastije, koja mu je nanjela tolike štete i sramote. Da je pri tom knez Petar mislio na svoju obitelj, koje bi imala zamjeniti Obrenovice, netreba nam ni spominjati.

Bugarska. Kako smo već javili, sastoji se novo bugarsko ministarstvo po svojoj većini od pristaša Cankovljevih i Kamarčevih, dočim su odvlade poslie odstranjeni pristaše zloglasnog Stambulova. Oni bacaju krivnju radi svog poraza na rusku diplomaciju, koja je djelovala na to, da se Karavelovci i Cankovljevci izmire pak da Stambulovce izigraju. Glavno glasilo Stambulovaca obara se na sadašnju vladu i na pojedine ministre vrlo žestoko predbacujuć im, da bijahu još nedavno ljuti kneževi protivnici, a sada, da mu ljube skute i koljena.

Izgnanka. Dne 12. t. mj. proslavio je u Monakovu vladajući knez Ljutpold svoju 80-godišnjicu vrlo svečanim načinom. Svečanosti prisustvovao je i car i kralj Franc Josip, kojega veže sa bavarskom vladajućom kućom tiesni rodbinski i prijateljski vezovi. Ovim njega boravili su u Monakovu i drugi knezovi te njihovi zastupnici. Njemački car Vilim poslao je na svečanost prestolonasliednika jer mu nije jošte posve zacieljena rana, koju je zadobio kod atentata u Bremenu.

Mjestne:

Pučka predavanja. U školi sijanskoj drže se svake nedjelje javna predavanja, pristupna svakomu, koji plati 10 helera na korist škole. Prošle nedjelje predavao je g. dr. M. Laginja o tlohodku i potrošku občine puljske. Podatki su sezali tek do konca g. 1890., ali ih ipak bili zanimivi. Te godine občina je imala prihoda okrugloo 550 hiljada forinta, a razhoda 551.667 forinta, te se je veći potrošak pokrio sa ostatkom gotovine od god. 1895. u iznosu okrugloih 15 hiljada for. znamenitiji troškovi one godine bili su: za načelnikovu plaću for. 2600; za činovnike 23 hiljade for.; za mirovine 3900 f.; razvjete 11.500; gradnje 54.600; sirotmasi 16.600 uzdržavanje, ulica 27.000; javna sigurnost 31.000; nove gradjevine 170.000; interesi na dugove 36.200. Dugova je uknjiženih na nepokretna dobra občine (dakle na občinsku palaču, škole kod pošte i sv. Martina, Spilje, klaonicu itd.) preko 850 hiljada forinta.

Dojduće nedjelje biti će opet predavanje po običaju.

Za družbu „Cirilo-Metodijsku“, podružnicu Pula, prigodom imendana Saše Kanduščra sabrano med uzvanicim K 2·10. Jedan c. k. učitelj 1 K.

Njemački učenjak na brionskih otocih. Ovih dana stigao je ovamo poznati njemački liečnik, sveučilišni profesor i učenjak Koch, te se podao na brionske otoke, da prouči uzroke malaričke groznice, koje imade i kod nas i koju je on do sada proučavao u Italiji.

Pokrajinske:

Krasna zadovoljština. Doznajemo iz pouzdana izvora, da je nedavno podpisan dekret, kojim se uzpostavlja našega zemaljskoga i državnoga zastup. g. prof. Vjekoslava Spinčića u sva ona prava, koja je uživao kao c. kr. profesor i koja mu bijahu pod vladavinom gorke uspomene namjestnika Rinaldini-a po nepravdi oduzeta.

Veće zadovoljštine nije si mogao stalno g. Spinčić željeti nego li je ova, gdje vidi, da je konačno pravda pobiedila i da je nestalo onih, koji su pod njim grob kopali.

Čestitamo srdačno narodnomu prvaku i čestitomu prijatelju na toli krasnoj zadovoljštini.

Nova posujilnica po Reifeisenovomu sistemu ustanovljena je ovih dana u Barbanu (puljski politički kotar). Ovo je, čini nam se, već jedanaesto družtvo (bez onih na kvarnerskih otocih), koje je ustanovljeno u pripomoć bednoga seljačkoga stališa u Istri nastojanjem i trudom g. dra Laginje i prvom pripomoću Istarske posujilnice. Čini govore i obaraju tako sve one kriče iz socijalističkoga tabora, koji izvise, da hrvatska stranka u Istri nije učinila ništa za seljački stalis. Kada bi ona [illegible] pomoću Istarske [illegible] u oliče, a socijalisti napose, nebi kmet uživao već nekoliko godina blagodati, po kojoj si može uzajmiti potrebni novac po 5% do 6%, već bi morao plakati i nadalje po 12, 20, 30 i više postotaka. Kričanjem nije nikomu pomoženo, to neka si zapamte „sudruzi“, koji su kod posljednih izbora za carevinsko vieće napadali hrvatsku stranku.

Javni sastanak političkoga družtva „Edinost“ obdržavan prošle nedjelje u prostorijah „Trščanskoga sokola“ u Trstu bijaše vrlo dobro posjećen.

G. dr. Rybarž govorio je o popisu pučanstva, kako se ono ima u Trstu i u Istri provadjat uz nehaj oblasti, koje bi morale biti nad vršenjem zakona.

G. dr. Slavik govorio je o novom državnom zakonu od g. 1896. po kojem se postizava domovinsko pravo u jednoj občini.

Obojici govornika koji su svoje navode mnogimi primjeri podkriepili i protumačili, povladjivalo je često i zalivalno občinstvo.

Sastanak je trajao preko 2 sata.

Za družbu sv. Cirila i Metoda i djačko prip. družtvo. G. Niko Uravić, učitelj Stivan, Cres, šalje K 14, sakupljenih na piru Uravić-Kirinčić u Dobrinju, za licitiranu srebricu. Polovicu družbi a polovicu djačkomu družtvu. G. Fr. Katarinić, Nerezine, šalje sabranih K 6·22 prigodom odlazka P. J. Grškovića.

Iz Zabrenića. (*Groznoumorstvo*). Već prije dvajset lit se nije čulo u našem selu ni u okolici za ubojstvo ili umorstvo, kako se je ovih dana kod nas dogodilo i dušu svakomu krščenomu stvoru protreslo. U jutro na 10. o. m. vidia je makinista iz vlaka, ki je šal iz Kanfanara u Pulu na željezničkoj cesti truplo jednega čovika, kojega je bija onaj vlak, ki gre iz Pule na pet uri u jutro povozija. Makinista je ustavija vlak i dà odmah aviz u Pulu i Vodnjan. Izprva se je mislilo, da je nesretnik pijan pa ili od bolesti kakove obležal na mistu, a vlak da ga je povozija, ali je kumisijun, ki je valje prišà na misto vidcja i uvirija se, da je nesretnik umoren upravo u srce i već mrtav položen na tračnice od železnice, koja ga je onputa mrtvog povozila. Taj je nesretnik stražar malo niže našega sela po imenu Ravnić. Bija je jako točan u svom poslu i nismo ga nikad vidili pijanoga. Pošten i dobar je bija s nami, pa smo ga svi rado vidili i štovali. Ostavija je udovicu sa četiri brižna mala diteta. Bog njim se smiluj njima i duši pokojnika.

Žandari iŝcu okolo nebi li što saznali i našli ubojice, a mi želimo, da bi njim pošlo za rukom čim prije ili pronaći, da dadu račun Bogu i žakonu.

Još vam imam javiti, kako se govori u zadnje vrieme, da je upravo ono jutro pobiga jedan soldat, koji je stražija na jednoj fortici. Ovaj da se je najbrže sastà na željezničkoj cesti sa nesretnim Ravničem i u prepiranju ovoga probija i tako pobiga naprid.

Sam Bog znade je li to istina ili ne, nu ufajmo se, da će stvar brzo na svitlo doći i krivcem se u trag uči.

Makar i turski — samo ne hrvatski! Toga načela reć bi držì se slavna uprava „Austrijskoga Lloyda“, koja dobiva bogatu podporu iz državne blagajne, u koju doprinašaju svoje žuljeve i Hrvati i ostala njihova slavenska braća.

Poznata je činjenica, da je „Austrijski Lloyd“ jedan od glavnih širitelja talijanstva po naših obalah. Uprava toga družtva neobazire se nimalo na to, da je uz našu obalu od Trsta pak do skrajnog rta Dalmacije većina pučanstva hrvatskoga jezika. Nije dosta, što je kod te uprave posve izključen taj jezik, kojim se služi ogromna većina Lloydovih mornara i koji je materinski mnogim kapetanom; nije njoj dosta, da predaje svoje agencije koli u Istri toli u Dalmaciji skoro izključivo Talijanom ili njihovim pristašam; nije njoj dosta što se služi u svojem poslovanju skoro izključivo talijanskimi tiskovinami, što su i na onih parobrodih, koji plove uz istarsku i dalmatinski obalu samo talijansko-njemački vozni redovi i listovi — sve to njoj nebijaše dosta, već nam htjede dati u novije doba još glasniju zaušnicu.

U talijansko-njemačke vozne redove i listove priredjuje sada još francezke i engleske i to za one parobrode, koji plove našim morem.

Mi nemožemo dostatno ozigosati tako pristrano i nepravedno postupanje Lloydove uprave, koja daje čak i francezkomu i engleskomu jeziku mjesta na svojih parobrodih, dočim neće da znade za jezik svojih mornara i mnogih kapetana, za jezik pučanstva, s kojim je danomice u dotičaju.

Našim zastupnikom preporučamo, da zagovaraju upravu Lloyda u Beču kad bude došla moljakati za podporu, pa neka ju upute k Francezom ili Englezom.

Iz drugih krajeva:

Odlikovanje. Poznati hrvatski umjetnik g. Celestin Medović bijaše odlikovan od crnogorskoga kneza tim, što mu je ovaj podielio oficirski krst Danilova reda. Čestitamo!

„Izpovied“. Pod tim naslovom započeo je priobćivati niz članaka naš zemljak veleč. g. Ante Kalac, župnik-dekan u Buzetu, u glasilu nadbiskupije Vrhbosanske u Sarajevskoj „Vrhbosni“.

Ljubljanska kreditna banka imala je dne 6. t. mj. svoju prvu redovitu glavnu skupštinu. Na istoj se je predložila bilanca, koja kaže, kako lieno je napredovao taj mladi zavod u prvih mjesecih svojega poslovanja.

Proslava 400-godišnjice hrv. književnosti u Beču. Kako su novine najavile, bili su Hrvati u Beču odlučili, da što dostojnije proslave 400-godišnjicu svoje književnosti. U prvom redu pobrinulo se zato akad. družtvo „Zvonimir“, kao glavni predstavnik hrvatstva u tom gradu. Svoju namjeno oživotvori to družtvo u nedelju dne 10. t. mj. sjajnim koncertom, što ga priredi u krasnoj dvorani „hotel Savoy“ uz sudjelovanje koncertnih pjevačica g.djice M. Vanišek i g.djice D. Matoš te bratskog akad. družtva „Slovenije“. Za ovu se slavu razaslalo oko 600 poziva što u Beču, što u domovinu. S velikom se napetošću očekivao dan te slave. Osvane napokon i nedelja. Vrieme bilo je prilično ugodno. U „Zvonimiru“ se živo radi oko priprema za večernju zabavu.

Nadodje i večer a dvorana se stane puniti otmenim občinstvom. U kratko se vrieme napune prostorije. Bilo je tu zastupnika svih narodnosti slavenskih, osobito braća Slovenci dodjoše u liepom broju. Medju ostalim dodjoše i nekoji narodni zastupnici na carev. vieću, kao naš dični prof. Spinčić, Biankini, Ferri i dr.

Kad se dvorana bijaše napunila, pokaza se na pozornici predsjednik družtva „Zvonimir“. U nekoliko rieči zalivali se občinstvu na liepom posjetu te označi važnost današnje slave za Hrvate i u obće za sve Slavene.

Iza njega držaše prigodno predavanje o 400-godišnjici hrv. književnosti član „Zvonimira“ gosp. M. Cihlar. On u kratkim crtama predoči razvitak hrv. književnosti u ovo 400 godina a nekoje važnije momente iz nje, kao dubrovačku i ilirsku književnost, naglasi. Tek što on dovrši stupiše na pozornicu tamburaši „Zvonimira“, koji na obće zadovoljstvo odigrašе najprije našu hrv. himnu „Liepa naša“ a onda krasan komad iz Baleta: „Na plitvička jezera“. Pljeskanju nije bilo ni konca ni kraja, kad udariše zadnje akorde. Istom kada se pokaza na pozornici g.djica Vanišek prestane pljeskanje. Ona odpjeva nekoliko pjesama na obće zadovoljstvo. Zatim je g.djica Matoš odigrala na glasoviru svojom umjetnošću nešto iz „Fausta“ i onda zapjevala na silni pljesak Zajčevo: „Hajd u kolo“. Obje su umjetnice bile nadarile od „Zvonimira“ kitom cvieća.

Odpjevao je još zbor družtva „Slovenije“ nekoje pjesme a završiše obilni program tamburaši sa komadom iz opere: „Smiljana“. Tako se dovrši program a občinstvo uznešeno od radosti nadari tamburaše silnim pljeskanjem, te moradoše odigrati još nekoji komad. U obće su sve točke bile dobro izvedene, te je iza svakog komada nastalo u dvorani uznebesno pljeskanje. Občinstvo se zatim okupi oko stolova u pokrajnim prostorijama pa veselje potraja još dugo u noć. Oduševljenje bilo je veliko tako da nije nitko ni pomišljao na rastanak. Osobito se mladež zabavljaše do mile volje sve do zore. Napokon se ipak stadoše rastajati noseći svako sobom najljepšu uspomenu tolike zabave što ju priredišе mladi Hrvati „Zvonimiraši“. Moralni uspjeh bio je dakle podpun a i materijalni nadkrilio je svačije očekivanje. Samo iz domovine prispjelo je do 600 kruna. Tako će biti i čisti dobitak, koji je namjenjen našoj družbi sv. Cirila i Metoda, prilično.

Ovako eto proslaviše Hrvati okupljeni ovdje, daleko od svoje domovine, veliku i rietku slavu, što ju ove godine hrvatski narod slavi poknzav ujedno da nisu zaboravili na svoj ponos i slavno ime.

Ženske kao činovnice u Rusiji. Javljaju iz Petrograda: Ministar pravosudja Muravjev izdao je privremene ustanove o namještenju ženskih činovnica svoga ministarstva. Ženske prema tim ustanovam, mogu biti namještene, ne samo u pisarnah središnje uprave, nego i svijuh odjeljenja senata, te u svih ostalih uredih pravosudne struke. Ove mogu biti postavljene za kancelistice, prepisačice i računske činovnice, smiju upravljati knjižnicami, te čitati korekture. Ako svoju dovoljnu spremu ne bi mogle dokazati polaznom svjedočbom kakve škole, onda se, prije nego li budu namještene, moraju podvrći izpitu. Medjutim se od njih ne zahtjeva nikakva obsežnija niti temeljitija znanstvena priprava. U prvom redu one moraju znati dobro čitati i pisati ruski, te u nekoliko znati matematiku. Žene, udovice, neudate kćeri i sestre onih mužkaraca, koji zauzimaju mjesta u ministarstvu pravosudja, imaju prednost. Naročito uzima se obzir na udovice i neudate. Namještenim ženskinjam opredieljene su za rad naročite prostorije. Ženske nemaju prava na mirovinu, te samo mogu, prama okolnostim, dobivati podpore.

Krvava kiša. Dne 10. t. mj. padala je u nekojih gradovih Italije krvava kiša, koja je prouzročila u praznovjernom puku Italije pobudila dosta straha. Takove kiše bijaše u manjoj mjeri i u nekojih stranah naše monarhije.

Taj pojav tumače učenjaci tim, što su silne oluje u pustari Sahari digle oblake crvene prašine, koju je vjetar zatjerao u naše strane, te je ista pomješana sa kišom, istu ocrvenila.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste

Listnica uredničtva i uprave.

M. P. g. Jos. Kinić — župnik Trsat — „Antologiju“ primili i izručili g. učitelju hrv. jezika na ovdješnjoj gimnaziji. Žalibože bili ste jedini, koji ste poslali!

Javna zahvala.

Podpisana najtoplije zahvaljuje se veleučenom gospodinu dr. Josipu Ožbolt, občinskom liečniku na Krku, za neobičnu njegovu požrtovavnost kod neizliečive duge bolesti blagopokojnog mi ljubljenog supruga, **Frana Sturma** te ga slavnom občinstvu kao vrstnog i savjestnog liečnika najtoplije priporuča.

Jožefa udova **Sturm.**

Prsni čaj sa „Učke-Gore“

Izvrstni domaći lijek proti **influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.**

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2¾%
„ „ „ 8 „ „ 3¼%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2¾%
„ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3¼%
„ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3½%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2¾%

Okružni odlet u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu. Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Br. 1071

1900.

Razpis

službe ravnajućega učitelja II. vrsti na jednorazrednoj mješovitoj pučkoj učioni u Barbanu sa hrvatskim nastavnim jezikom a talijanskim kao predmetom;

učiteljice III. vrsti na dvorazrednoj mješovitoj pučkoj učioni u Kanfanaru sa hrvatskim i talijanskim naukovnim jezikom;

podučiteljice na dvorazrednoj mješovitoj pučkoj školi u Medulinu sa hrvatskim naukovnim jezikom a talijanskim kao predmetom.

Za službu u Barbanu zahtjeva se takodjer usposobljenje za naknadno poučavanje vjeronauka.

Beriva jesu ustanovljena u pokrajinskom zakonu od 14. decembra 1888., zem. zak. br. 1 ex 1889.

Natjecatelji neka podnesu svoje potkrijepljene molbe potpisanomu propisanim putem u roku 4 tjedna.

Pula, dne 26. veljače 1901.

Od c. kr. kot. škols. vieća.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i krieпka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Dobivaju se kod

Angela Bellante, Via Giovia 172.

Ivan Žic, Via dell' Ammiragliato

Englezko skladište odiela

LJUBLJANA. — Reseljeva cesta 3. — LJUBLJANA.

Filiala ZAGREB, Ilica 23 u Oršićevoj kući.

Najveći izbor gospodskih odiela i gospojinske pomodne konfekcije.

Liepa odiela za gospodu iz tkanine u svakov. boje od K 8·— napried
„ odiela za dječake od . . . . . „ 6·— „
„ dječja odiela (Kostimi) specialitet . . . . . „ 4·— „
„ ogrtači za gospodu „ . . . . . „ 12·— „
„ Haveloki kamelske dlake . . . . . „ 10·— „

Najnovije mode specijalno zadnja novost, konfekcije za gospodje i djevojke, kao **žaketa, ovratnika, mantila, paletoa** uz najniže tvorničke ciene od K 4—100, sve po pariškim, berlinskim i bečkim modelima.

Rado šaljem svakomu na izbor i ugled više komada, te nekonvenirano primam natrag i zamjenjujem ili povraćam novce.

Naručbine po mjeri dajem zgotavljati u Beču po najnovijem ukusu i najfinijoj izradbi uz najumjerenije ciene.

Uzorke tkanina šiljem na ugled prosto poštarine.

POZOR! 2000 komada kamgarn hlača najnovijeg kroja za gospodu po K 8 dok traje zaliha. POZOR!

Sa štovanjem

Oroslav Bernatović.

„Böhmische Thomaswerke“

iz Praga

javljaju, da je povjerena izključiva prodaja njihove

Thomas-ove muke (škorje)

za **Trst, Istru, Goričku i Dalmaciju** tvrdci

Luigi Peritz u Trstu.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili pratinu, rheumatizmu, kalaju i ugnuću u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križih, kostenom poganca, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se liečі kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Fosforeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulaznosti, podbubljosti, djetinjoj krljavosti, ženskim bolestim, slaboćudnosti, nemoći. Ciena flašici 2 forin.

Pojačane švedske kapljice ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvotvorenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol ili zimnica, navlasito ili grižnja u trbuhu. Tko ovu tali koristoc djelujuće švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, ljetenam snagu i napriečki i razne bolesti. Ciena, flašici s napukom 50 novčića.

Prah za blago ili za marvu, za konjski kih i šalali, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, ljeka mliječa, kanji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Švajcarsko pilulice najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili komaka i cievi, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavi i prsa, tromost ili zelini. Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, žgrčenim, sazeguulim ilima, ukočenosti i utekliui, poslie jezikoga napora, za obječšanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaja se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje suhoboljа, učvršćuje meso oko zubi, razbikaja usta, ukianja neugodan vonj. 1 flaša 60 nč.

Fina, suroćevu osenciju. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti išaju, krastam preručiai i osopotinam, 1 lončić 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Ciena 50 novč.

Dra Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam ili fleckovom, odstranjuje prekomjerno rumenile lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, ljepotu i čistoću obraza i ruku. Ciena večem lončiću 1 forin. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za pospješivanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i ugodnog mirisa. Nagradjen za Pariškoj izložbi sa značajnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i fuksasoj. Ciena kutiji 1 for.

Sapun eglantine. Najčišći sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Nastavljen je od najčišćih vrsti, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Creme eglantine je izvrsno sredstvo proti svim mazama lica, ku što su pričići, sujedice, crvene mrlje, pjege, opora kora i. t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, za se Eglantine mast alkade za pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 1 forin.

Eau eglantine jest izvrsna i iskustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje, kosc, onemogućuje svrsanje peruti i sljčava vlasišac. Ova voda pospješuje također i to svojstvo, da podaljšuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci 1 f. 75 nč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi fire po sobi prezgodan miriš. Flašica 50 n°.

Otrov ili čemer za stiecice i kimake. Flašica 50 novč.

Antitebrilo od Rodinisa (vesti gromici ili simaci). Mauja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gorajih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siode kose pocrne, fine sapune; prašce za gospoje, sredstva za poljepšavanje; prašce za čišćenje zubi, tinctine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, krefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, šnog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 23. Pula, u utorak dne 19. marča 1901. God. XXXII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine. } na godinu

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 11. marča 1901.

Današnja sjednica trajala je od 5 do 10. u večer. Kao obično čitalo se je podneske. Kao obično dr. Brzorad postavio je pitanje na predsjednika radi neniemačkih interpelacija.

Zast. Ofner postavio je pitanje na predsjednika pogledom na disciplinarnu iztragu poveđenu proti Bečkomu učitelju Seitzu sada zastupniku socijalno-demokratičke stranke, radi govora što jih je govorio u vrieme izbora, dakle dok još nije bio zastupnik. Niemci misle, da je tom iztragom povriedjena imuniteta zastupnika.

Dašinski poziva predsjednika da zajedno sa predsjednici klubova uredi razpravljanje raznih predmeta tako, da bude mogla svaka stranka bar po jednom svojem članu izraziti njezino mnienje.

Isti zastupnik predlaže, da se izabere ustavni odbor od 48 lica, koji bi na prvom mjestu imao razpraviti predložene promjene tičuće se § 14 temeljnih državnih zakona. Predlog se prima.

Počima se razprava u drugom čitanju o vladinoj osnovi kojom se pita dozvolu za novačenje. I proti i za tu osnovu upisano je mnogo govornika. Proti govorili su danas zastupnici Fort, Udržal i Kaiser, dva Niemca jedan Čeh. Za zastupnici Skedl, Pastor, Kozlovski, jedan Niemac, dva Poljaka. Fort je držao politički govor, koj se sudara s onim što ga je govorio knez Lobkovic u gospodskoj kući. Govori naime, da je nuždno da se promjeni ustav, ako se hoće da monarhija bude jaka. Ostali govornici govore više manje o vojničkih stvarih. Svi priznaju, da je nuždno da ima monarhija jaku vojsku, jer takove imadu i druge države, al žele koje kakvih promjena.

* * *

Beč, 12. marča 1901.

Danas je sjednica trajala od 11. pr. p. do 8. u večer. Poslie pročitanja podnesaka, čita predsjednik svoj odgovor na upit Ofnerov postavljen dan prije glede disciplinarnoga postupka proti učitelju Seitzu. Ofner se nezadovalja s odgovorom. Postavlja predlog, da se stvar izruči imunitetnomu odboru, i taj se predlog prima.

Zast. Biankini govori žestoko proti ministru pravosudja radi njegove naredbe glede kancelarijskih aspiranta kod sudova u Dalmaciji, i zahtjeva od ministra da odgovori na odnosnu interpelaciju dra. Ivčevića i drugova.

Nadaljuje se razprava o dozvoli za novačenje.

Proti govori zast. Dašinski. Za zast. dr. Ploj član hrvatsko-slovenskoga kluba. On i njegovi sumišljenici smatraju vojsku potrebitom za uzdržanje monarhije, al želi, da se vojna služba čim više olakša osobito za seosko stanovničtvo. Naročito ističe potrebu, da se vojne vježbe drže u zgodno doba, i da se oslobodi od aktivne službe one mladiće, koji su nuždni za uzdržavanje gospodarstva i obitelji. Dr. Ploj govorio je prvi put u parlamentu, i pokazao se je vrstnom silom: Govorio je gladko i jasno. Čestitali su mu nesamo drugovi, nego i mnogi Poljaci i Niemci.

Poslie njega zaključila se je debata, i izabralo se glavne govornike. Glavni govornik proti bio je Mladočeh dr. Kramár. Govorio je politički govor. Oni i njegovi drugovi su za jaku vojsku, jer su za jaku monarhiju. Oni su pak i za pravednu monarhiju. A jer nije pravedna za sve, oni će glasovati proti vladinoj osnovi, jer su vlade krive, da neima pravice u monarhiji. Na nje svaljuje krivnju, ako bi narodi, uviek vjerni monarhiji, ohladnili za nju. Razni Niemci pretrgavali su govornika. Al jih je dr. Kramár sretno odbijao, i dokazao, iz raznih tiskovina, da mnogi Niemci idu za tim, da monarhija Habsburga prestane biti samostojnom, da postane od Niemačkoga carstva odvisna kako je Bavarska ili Saska, te da tako Niemci zavladaju od sjevernoga do jadranskoga mora, i na obalah ovoga. Hotice ili nehotice vlada tu politiku podupire, zapostavljajuć one koji bi bili voljni monarhiju u pogibelji braniti.

Govornik za osnovu dr. Tollinger, katolički Niemac iz Tirola, govori osobito proti dvobojem u obće, a o vojni napose.

Poslie njekih stvarnih izpravaka, bila je osnova sa većinom glasova primljena, najprije u drugom, pak i u trećem čitanju.

Osobito ministri su na to odahnuli. Izpunila njim se je vruća želja. Želili su imati osnovu, prihvaćenu do 15. marča. I eto 12. je primljena. Još će u gospodsku kuću, pak na potvrdu, i biti zakonom. Vriedno je pripomenuti i to, da već njekoliko godina nebijaše razpravljana ova osnova, kao ni druge tako zvane državne potrebe; da je poslie tri godine ovo prva od carevinskoga vieća prihvaćena; da je do nje vladao § 14. i u ovom.

Na svrsi sjednice htjeli su skoro svi češki agrarci i socijalisti govoriti, i govorili su jedan za drugim, svi češki, i više jih na jednom, jer dočim je jednomu predsjednik uzeo rieč a dao drugom, mislio je prvi da ima još pravo govoriti, a drugi da mora govoriti, jer bi ju inače i njemu uzeo. Pri tom su na predsjedatelje mnogo razni njemački zastupnici uplivali.

* * *

Beč, 13. marča 1901.

Poslie pročitanja raznih podnesaka, nadaljevala se je u prvom čitanju prije po dana pretrgnuta razprava o povišenju poreza na jaka pića u korist pokrajinskih financija. Odnošna osnova predana je u razpravu odboru, koj se ima posebno za to izabrati.

Ministar-predsjednik, kao upravitelj ministarstva nutarnjih poslova odgovorio je na razne interpelacije.

To su prve, što se odgovara u ovoj sesiji sa ministarske stolice.

Na odgovore su tjerali razni zastupnici. U njekih novinah digao se je glas, da se u bečkom parlamentu preveć interpelacija podnaša, pak da vlada nemože odgovarati. Novina „Information" je na to odgovorila, da se u uzor-parlamentu englezkom još više, mnogo više, interpelacija podnaša, i da se jih odgovara, al da su interpelacije kratke, da se u njih ništa neargumentira.

Medju ostalimi odgovorio je ministar-predsjednik na interpelaciju Spinčića i drugova radi razprodaja „Narodnoga lista" u Opatiji, na Voloskom i drugud. Odnosnu dozvolu da nije c. kr. namjestničtvo bilo moglo prije dati za to, jer je imalo preveć posla sa izbori i brojenjem pučanstva. Ministar je dao nalog nek se u buduće takve stvari brže rieševaju.

Interpelacija

zastupnika Vjek. Spinčića i drugova na njeg. preuzvišenost gosp. ministra za bogoštovje i nastavu u poslu ustrojenja hrvatskog odjela na pučkoj školi u Voloskom, odnosno u poslu uvedenja hrvatskog jezika kao naukovnog jezika za jedan dio djece na istoj školi.

Za hrvatsku pučku školu u Voloskom.

Jurve mjeseca novembra 1897. podnio je Ivan Mandić u ime drugova molbu za ustrojenje hrvatskog odjela na pučkoj školi u Voloskom, putem mjestnog školskog vieća na c. k. školske oblasti.

Tekar mjeseca jenara 1899 riešilo je c. k. zemaljsko školsko vieće molbu preventivno tim, što je dao molitelje najstrožje izpitati, da li pitaju u istinu i koliko njih hrvatski odio.

Nakon prilično duga zatezanja, i tekar nakon pismenog i brzojavnog pospješenja od strane molitelja i od strane občine, riešilo je c. k. zemaljsko školsko vieće molbu nečno odlukom od dne 12. septembra 1899, koja bijaše moliteljem dostavljena dopisom c. kr. kotarskoga školskoga vieća u Voloskom od dne 30. septembra 1899, Br. 713, dne 9. oktobra 1899. Pri tomu nije uzelo nikakav obzir na spomenuti izvid, kojim bijaše ustanovljen velik broj roditelja školske djece, koji pitaju hrvatski odio.

C. kr. zemaljsko školsko vieće odbilo je molbu pozivom na § 59 državnoga školskoga zakona od dne 14. maja 1869, odnosno na § 1. istarskoga zemaljskoga školskoga zakona od 1. marča 1870. Br. 20 iztičuć, da postoji u Opatiji pučka škola sa hrvatskim naukovnim jezikom, da je ta škola jedva 2—5 kilometra od Voloskog odaljena i uz povoljna občila lahko pristupna, i da je, pošto se nalazi Volosko unutar granica školskog okružja hrvatske škole u Opatiji, polazkom iste za djecu hrvatske narodnosti dostatno proskrbljeno, a da se uzmognu na temelju članka 19. državnih temeljnih zakona zajamčenog im prava u svojem jeziku naobraziti.

Proti toj odluci c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru i Trst podnio je Ivan Mandić dne 31. oktobra 1899 u zakonitom roku utok na c. kr. ministarstvo bogoštovja i nastave putem istoga c. kr. zemaljskoga školskoga vieća.

U tom utoku bijaše iztaknuto, da se neradi o ustrojenju jedne pučke škole u Voloskom, te da nije umjestno pozivati se na § 59. državnoga školskoga zakona i na § 1. spomenutog istarskog zemaljskog školskog zakona, već se radi o tomu, da se uvede u postojećoj pučkoj školi u Voloskom i hrvatski jezik kano naukovni jezik, a da se uzmognu i druga djeca škole naobraziti u vlastitom hrvatskom jeziku, kao što se talijanska u svojem naobrazuju, te da je pri tom umjestno pozivati se na ustanove § 6. državnoga školskoga zakona savezno sa § 19. državnih temeljnih zakona, na temelju kojih odlučuje c. kr. zemaljsko školsko vieće u okviru zakona o naukovnom jeziku, i po kojih imadu molitelji pravo zahtjevati, da bude pučka škola u Voloskom tako uredjena, a da budu djeca u jeziku svoga plemena podučavana.

U tom utoku bijaše nadalje iztaknuto, da sačinjava Volosko za sebe jedno školske okružje, da postoji za to školsko okružje jedna škola, da pripadaju molitelji sa svojom djecom toj pučkoj školi, koju uzdržavaju i na koju imadu pravo, dočim neimadu nikakva prava na pučku školu u Opatiji, koja sačinjava drugo školsko okružje, posve različito od Voloskog i koja je od tamošnjih stanovnika primjereno uzdržavana.

U utoku bijaše osobito i to iztaknuto, da je Opatija od pučke škole u Voloskom baš toliko odaljena, koliko je Volosko od pučke škole u Opatiji, t. j. 2-5 kilometra, i da su občila iz Opatije k pučkoj školi u Voloskom isto tako povoljna, kao što su občila iz Voloskoga k pučkoj školi u Opatiji, te da je uzprkos tomu c. k. zemaljsko školsko vieće za Istru u Trstu odlukom od dne 17. junija 1885, Br. 615 naložilo, da bude na dotadašnjoj hrvatskoj pučkoj školi u Opatiji, koja je imala jedva oko deset djece, kojih roditelji talijansku poduku zahtjevaše, naukovni jezik hrvatski i talijanski, da je dakle c. kr. zemaljsko školsko vieće iz jedne hrvatske škole stvorilo dva odjela, hrvatski i talijanski; i da je isto c. kr. zemaljsko školsko vieće odlukom od dne 11. decembra 1894. Br 1774 uz hrvatsku ustrojilo i talijansku pučku školu, premda je tada i mnogo prije na Voloskom talijanska pučka škola obstojala. U takvom stanju ističe utok punim pravom, da je takovo postupanje c. k. zemaljskog školskog vieća posve pristrano i da bi moralo što prije tako pristranog čina nestati.

Utok ističe konačno, da neima u Opatiji školskih prostorija za djecu iz Voloskog, te da bi se moralo u Opatiji za

u djecu nove prostorije gradili, da se na to nebi moglo obvezati Opatiju, koja imade svoju posebnu imovinu i svoje školsko okružje, da bi dakle stanovnici Voloskog morali to učiniti i da bi bio pravi nesmisao od njih zahtjevati, da pribave za svoju djecu školske prostorije u Opatiji.

Na taj utok od dne 31. oktobra 1899 neima još nikakve riešitbe.

Pošto je nakon uloženja utoka prošlo punih 16 mjeseca i odnosno toli jednostavno pitanje preko tri godine ostaje neriešeno, i pošto nebi imala visoka školska uprava i u ovom slučaju izkazanu pristranost c. kr. zemaljskog školskog vieća odobrili, uslobodjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja i nastave sliedeći upit:

„1. Je li poznato njegovog preuzvišenosti, da je Ivan Mandić iz Voloskog proti odluci c. kr. zemaljskog školskog vieća za Istru u Trstu, glede uredjenja naukovnog jezika na pučkoj školi u Voloskom pravodobno, dne 31. oktobra 1899 putem istog c. kr. zemaljskog školskog vieća na c. kr. ministarstvo bogoštovja i nastave utok uložio?

2. Je li njegova preuzvišenost voljna tomu utoku zadovoljiti, odnosnu odluku c. k. zemaljskog školskog vieća za Istru u Trstu što prije dignuti, te naložiti, da se na postojećoj javnoj pučkoj školi u Voloskom hrvatski odio ustroji, odnosno, da se naukovni jezik na istoj na taj način uredi, da se uvede za djecu, koje roditelji zahtjevaju hrvatsku poduku, hrvatski jezik kao naukovni?“

U Beču, dne 7. marča 1901.

Spinčić, Perić, dr. Klaić, Borčić, dr. Tavčar, Gabršček, Biankini, dr. Zaffron, dr. Ferri, Šupuk, Robić, dr. Ferjančić, Vuković, dr. Plantan, dr. Ivčević, dr. Ploj“.

Na zaštitu ugleda monarhije i probitaka naših državljana u Transvalu.

INTERPELACIJA

zastupnika J. Biankina, Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gosp. ministra-predsjednika dr. E. pl. Koerbera kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

Mjeseca julija prošle godine, bijaše mnogo Hrvata iz Hrvatske, Dalmacije i Istre, koji bijahu u Transvalu nastanjeni, nekoji od tih dapače i preko deset godina, bez ikakvog razloga od Engleza od tamo protjerano, premda su tamo mirno i jedino za probitke svog zanimanja živjeli.

Način kako bijahu otjerani, izazvao je u velikom dielu domaće i izvanjske štampe ogorčenje i nesluži stalno na čast prosvjetljenoj državi.

Priobćujemo eto poviest patnja tih siromašnih ljudi iz jednog od tih listova i to iz Bečkog „Süden“:

„Poviest patnja tih siromaha jest vrlo značajna za englezka nasilja napram pripadnikom drugih naroda. Naši suzemljaci živjeli su, nemješajuć se u politiku, mirno za svoju privredu u Johannesburgu. Iznenada bijahu oni dne 23. julija na ulicah, u stanovih, u radionicah itd. od englezkih vojnika pohvatani i nedavši tomu ni najmanjeg povoda; nekoji bijahu iz postelja bačeni te im rekoše, da moraju bezodvlačno Transval zapustiti. Nikomu nebijaše dozvoljeno, da uredi svoje poslove ili da si dobavi potrebitog novca. Oni, koje pohvataše u stanovih, nebijahu odmah u tvrdjavu odpremljeni. Ovi su morali groznu seobu po ulicah Johannesburga podnesti. Mučeni strahom za svoju sudbinu, biedno obučeni, morali su u najvećoj studeni — bijaše bo zima u Transvalu — ure i ure obilaziti amo tamo sa vojnici, koji se zaustavljahu pred pojedinimi stanovi, iz kojih su nove žrtve dovadjali. U 8 sati započeo je progon a svršio tekar u 2 sata u jutro.

Noć sprovedoše svi u sobicah tvrdjave tako strpani, da nemogoše ležati. Sliedećeg dana odpremiše ih u vozove za marvu na kolodvor, odakle ih odpremiše u najbliži cilj njihovog putovanja, naime u East London. Prije nego li uljezoše u vozove, napuniše englezki vojnici puške te se postaviše na stražu pred svakih šest muževa u pojedine vagone. U otvorenih vozovih za marvu bijahu tada ti nesretnici iz Johannesburga odpravljeni. U vagonih bili su prije koji sat konji. Stelja na tlu vozova nije zamogla izhlapjajući smrdež ublažiti. Dva dana i dvie noći trajala je vožnja do East Londona. Danju bijaše toplo za udušiti se a noću strašna studen. U njekojih vagonih bijaše do 40 osoba strpano.

U East Londonu bijahu svi prognanci u ratnom brodu na koji su imali biti ukrcani, u jednoj ladji za ugljevlje preveženi. Prevozna ladja za ugljevlje bijaše na to pokrovom zatvorena, što je proizročilo silan strah. Nesretnici vikali su i jaukali, nekoji padoše u nesvjest, a mnogima je pozlilo. Konačno prispješe do broda „Uapšenikom“ doznačiše samo jedan prostor, koji je odgovarao četirim sobam srednje veličine. U Simonstownu, engleskoj vojnoj luci kod Capstadta, gdje je brod kroz više dana ugljevlje krcao, upravili su oni putem kapetana Warduna na austroung. gen. konzula pl. Hirscha pritužbu. Generalni konzul došao je na brod, tješio je zdvajajuće, izjaviv da im ne može pomoći. Posredovanju generalnoga konzula imali su zarobljenici jednu „polakšicu“ zahvaliti, tako medju ostalim, dobili su spravu za jelo. Do tada su morali rukama jesti. Hrana im bijaše u ostalom uviek slaba. U Johannesburgu sastojala se je od malih komadića kruha, jako malo mesa i gadnog čaja. Na brodu djelilo im se je obroke zloglasnog „smrznutog“ australskog mesa, kano i čaja, koji je zaudarao. I inače trpili su prognanici mnogo. Pošto nisu ništa rublja sobom uzeli, morali su rublje koje im bijaše na tjelu, sami na brodu čistiti.

Za putovanja umro je jedan muž i jedno diete usljed slabine. Mnogi koji su ostali na životu, zavidjali su mrtvim i njihovom udesu, koji ih je za uviek onih patnja oslobodio. Većina njih bijaše bolestna ili tako oslabljena, da su kao niemi putovali. Konačno stigne brod dne 22. augusta u London. Još iste večeri dao se je generalni konzul po svojem tajniku za sliedeći dan prijaviti. Na 23. došao je u istinu na palubu broda, što no ga naši suzemljaci već zapustiše. Posredovanjem generalnog konzula izručena bijaše prognanikom vozna karta do Beča i svakomu po 1 lira sterlina od englezke oblasti. Radi odštete imali su se u Beču na kompetentno mjesto obratiti.

U Beču kanili su naši suzemljaci svoju pritužbu ministru izvanjskih posala predložiti. Nu ovaj ih nije primio niti im bijaše moguće govoriti sa kojim drugim činovnikom izvanjskog ureda. Morali su konačno biti zadovoljni, što ih primiše na redarstvu; i što se ih je konačno, valjda, da se ne pruži bečkim listovom priliku da doznaju pobliže za njihovu sudbinu nakon 24 satnog boravka u njihovu hrvatsku domovinu odpravilo“.

Na temelju ovih groznih činjenica mi smo prisiljeni njegovu preuzvišenost gosp. ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala upitati:

„1. Je li poznato njegovoj preuzvišenosti, koje korake je poduzelo ministarstvo izvanjskih posala da štiti ugled monarhije i probitke njezinih pripadnika u Transvaalu?

2. Što je učinilo ministarstvo izvanjskih posala u ovom specijalnom slučaju, i ako nije ništa učinjeno, što kani Vaša preuzvišenost gosp. ministar nutarnjih posala poduzeti, da pribavi silno oštećenim ljudem primjerenu odštetu?“

U Beču 1. marca 1901.

Biankini, Spinčić, Perić, dr. Klaić, dr. Ferjančić, dr. Ivčević, Plantan, Borčić, dr. Ploj, Šupuk, Gabršček, dr. Ferri, dr. Zaffron, Robić i dr. Tavčar.

DOPISI.

Iz Labinštine pišu nam 10. t. mj. Dopao mi nedavno u ruke nasliednik zloglasnog puljskog „osla“, „Il Popolo zuccone“ koji imade s naših strana punu vreću laži i klevete. Kažu mi, da one laži i one klevete črčka poznati nas „prijatelj“ iz Labina koji je pobjegao iz sultanova harema u Carigradu, i koji bi nas utopio sve u žlici vode — da je Bog dao kozi dulji rep!

Taj klevetni piskar imade na želudcu osobito naše čestito svećenstvo, jer mu nije pokorno i jer neće da sluša njegove ludorije, koje on širi medju prosti puk.

On bi hotio sviet osvjedočiti, da su talijanaška gospoda podupirala radnike u naših rudokopih u vrieme krzmanja, dočim je to prosta laž. Lahko je bilo nezadovoljne puntati, ali miriti ih, zagovarati i braniti — to su talijanska gospoda prepustila hrvatskim svećenikom iz sv. Martina i iz sv. Lovreča.

Kad no bijahu nevoljni radnici u najvećoj biedi i nevolji branio ih i zagovarao veleč. g. župnik iz sv. Martina i njegov zagovor, njegova topla i iskrena rieč nije ostala bezuspješna.

Ali da vidite kakovi su u istinu ti umišljeni „dobrotvori“ nas radnika i kmetova, eto Vam par primjera.

Jednomu našemu seljaku u jednoj od naših poreznih občina oboli diete; sirota pošao je tražiti liečnika; pozove Talijana jer neima u blizini Hrvata. Seljak zamoli liečnika, da ga uzme sobom u kočiju, nu „dobrotvor“ puka neusliša molbu. Seljaka uzme k sebi kočijaš, koji znade što je siromaštvo i koji ima srca do bližnjega. Na putu dosjeti se nečemu taj liečnik i pozove seljaka k sebi u kočiju. Seljak je mislio, da će se liečnik obaviestiti o bolesti njegova djeteta, ali se je prevario, jer ga je liečnik počeo izpitivati: kako stoji njegov pop, što radi, kako govori, kako propovieda, govori li proti kojoj stranci? itd. itd.

Drugomu seljaku oboli dvoje djece; on pozove talijanskoga liečnika. Za liečenja umre jedno diete, što seljak liečniku prijavi i na što će liečnik seljaku: „Vi znate poći u N. N. glasovati, ali neznate poći odmah po liečnika“, proti čemu je seljak prosvjedovao dokazav, da je odmah pošao po njega, da ima pravo glasovati za koga hoće, da je liečnik plaćen za svoj trud itd.

Javljeno bijaše u Vašem cienjenom listu, da je naš pobožni puk župe Svetlovrečke postavio na domaćem groblju kameni križ kao uspomenu na koncu prošloga vieka.

Spomenuti piskar navaljuje na tamošnjeg svećenika, da si toga odviše uslobadja, da nije pitao dozvole občinsko poglavarstvo, da ovo nebi imalo štititi itd. kao da je onim spomenikom Bog zna kakvo zlo počinjeno.

U Svetlovrečkoj župi a u poreznoj občini Vlakovo sagradio je naš kmet iz pobožnosti kapelicu, na koju je stavio hrvatski napis. To dakako onomu „maži karti“ nije pravo, kao što mu nije po ćudi ni to, što je župni stan u Sv. Lovreču slikan i narodnimi bojami. Za jedno i drugo čini on odgovornim g. župeupravitelja, koji je bio Bog znade gdje, kad je kapelanija gradjena i kuća bojadisana.

Njega poznaju vrlo dobro labinski „šijori“ jer je i medju njimi živio. Ogromna većina njih neće izustiti nepovoljne rieči o njemu, jer je uzoran svećenik, nu ona šugava ovca od lažipiskara nemože ga vidjeti — jer je pošten, čestit i valjan. Za takove muževe nemari onaj vikač i bjesomučnik.

Mi ga žalimo, ali mu pomoći nemožemo. Pomoći bi mu mogli možda u kakvoj ludnici.

Franina i Jurina.

Fr. Je l' Jurino za verovat, da se mačji jeneral po reškeh ostarijah tuče kako i reški fakini?

Jur. Ča ni za verovat, ter namo, da j' on kapac prodat svoj rod, svoj zajk, svoju mater i oca, dunke?

Fr. Ne den' drugo!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Domaće i izvanjske novine pišu sve to češće o tom, da li će se trojni savez, koji ističe 1902. godine obnoviti. Povod tomu pisanju dale su razne okolnosti. U prvom redu tumači se nepovoljno o trojnom savezu izjava novog ministra izvanjskih posala Italije — Prinetti-a, koji nije prigom sazova talijanskoga parlamenta o trojnom savezu onako toplo govorio, kao što to činjahu njegovi predšastnici. Dalnji povod novinarskom tumačenju u gornjem smislu podaje činjenica, da se Italija sve to više približava Francezkoj, koja njoj je bliža po krvi i s kojom ju vežu veliki trgovački i gospodarski probitci. Da se bolje učvrste ti odnošaji, odlučila je talijanska vlada poslati jedan dio svoje vojne mornarice u Toulon, gdje će se sastati s francezkom mornaricom prigodom dolazka predsjednika republike Loubeta. Kao svjedok obnovljenom prijateljstvu prisustvovati će tomu sastanku i jedan odio ruske mornarice.

Konačno tumači se i izjava nekojih austrijskih diplomata nepovoljno za trojni savez. Novine priobćiše naime, da je ministar trgovine izjavio, da će se u budućem ugovoru sa Italijom izpustiti zloesretnu vinsku klauzulu, na što neće zaista Italija dobre volje pristati.

Svi ti pojavi podaju novinarom gradiva za nepovoljno tumačenje o trojnom savezu i o mogućnosti, da se taj savez više neobnovi.

Za austrijske narode, napose za Slavene na jugu bila bi prava sreća, kad se taj savez nebi više obnovio, jer su njihovi gospodarski i trgovački probitci žrtvovani Italiji a da i negovorimo o nesretnoj politici, koja nas upropašćuje upravo zbog obzira na taj savez i na saveznike.

Dne 15. t. mj. sastali su se predstojnici parlamentarnih klubova na dogovor sa ministrom predsjednikom dr. Koerberom. Na sastanku se je razpravljalo o programu za buduće djelovanje carevinskoga vieća. Tomu dogovoru prisustvovali su od hrvatsko-slovenskoga kluba zastupnici dr. Ivčević i dr. Ploj. Zaključeno bijaše medju ostalim, da će buduća sjednica biti u sriedu na večer i da će doći na dnevni red predlog zastupnika Hrubi-a o popisu pučanstva. U subotu, jučer i danas viećali su pojedini odbori.

Sadašnje zasjedanje carevinskoga vieća biti će zaključeno 23. marča. U to doba sastati će se kvotna deputacija, u koju će poslati hrvatsko-slovenski klub zastupnika Pove-ta.

Poslije Uzkrsa sastati će se carevinsko vieće opet i to dne 15. aprila pak će ostati na okupu do konca maja. Tečajem maja sastati će se delegacije. Izbor za delegacije obaviti će se dne 22. t. mj. Nakon zasjedanja delegacija sastati će se zemaljski sabori.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da je pošlo za rukom ministru izvanjskih posala sklopiti u Parizu povoljan zajam. Službeni krugovi oprovrgavaju viest, da su kraljevski supruzi pozvali kraljicu Natalju u Biograd. Istotako je izmišljena viest, da će kraljica Natalija posjetiti Milanov grob u Kruševcu.

Ministar izvanjskih posala Vujić vratio se je u petak iz Pariza, gdje je predao svoj opoziv kao srbski poslanik kod republike.

Ministar trgovine Milovanović putuje u Bukarest, da preda tamo svoj opoziv kao bivši poslanik na rumunjskom dvoru.

Bugarska. Kod občinskih izbora u Staroj Zagori pobiedili su pristaše Stoilovi proti vladinovcem. Kod izbora je došlo do krvavog okršaja, kod kojeg bijaše osam pristaša Stoilovih ranjeno. Iz Sofije javljaju, da su u nekom mjestu Macedonije prisilili bugarskog svećenika, da izobći ruskog poslanika u Carigradu radi toga, što je ovaj uplivao na tursku vladu, da se razpusti macedonski izvršujući odbor.

Macedonski odbor sazvao je za dne 31. t. mj. izvanrednu skupštinu u Sofiju. U pozivu kažu, da se skupštinu sazivlje u tu svrhu, da se posavjetuju radi zamršaja, koji su nastali u Macedoniji i u Bugarskoj. U macedonskom odboru obstoje dvie struje; jedna želi imati predsjednikom sadašnjeg predsjednika Sarafova, dočim hoće druga, da bira generala Tončeva, muža umjerena, čista značaja i veoma obljubljena.

Rusija. Sestra cara Nikole, velika kneginja Olga, zaručila se je ovih dana sa knezom Oldenburškim, koji obnaša visoku čast u ruskoj vojsci.

Izmedju ruske i njemačke vlade popustili su poniešto prijateljski odnošaji, što se dade odatle zaključiti, što je poznato glasilo kneza Mereščeskog „Graždanin" opetovno oštro napao njemačku vladu radi njezine izvanjske politike a da mu nebijaše od ruske cenzure nikakva prigovora.

Italija. Jedva se ustrojilo novo talijansko ministarstvo pod predsjedničtvom Zanardelli-a, već dolaze viesti iz Rima o bližajućoj se ministarskoj krizi. Poznati opozicijonalac Sonino sakuplja oko sebe nezadovoljnike te će prvom prigodom iznevati oštru opoziciju proti vladi u nakani, da ju sruši. Ministar-predsjednik uklanja se dok god može svakom glasovanju, pri kojem bi njegovo ministarstvo moralo ostati u manjini. Radi toga nije kod naknadnog izbora u proračunski odbor niti postavio vladinih kandidata.

Glasilo rimskih socijalista „Avanti" piše, da se je tamo došlo u trag uroti, koja je htjela kraljevske dvorove na Kvirinalu dignuti u zrak. Ministarstvo da je dalo zaplieniti sve brzojavke, koje su o toj uroti govorile.

Engleska. Kraljevski supruzi kane do malo posjetiti danski dvor u Kopenhagenu. U englezkom parlamentu izjavio je ovih dana ministar Balfour, da se još ništa nezna o pregovorih izmedju englezkog vojskovodje Kičenera i burskog generala Bothe. Tajnik burske vlade dr. Leyds izjavljaje, da predsjednik Krüger neće da znade o pregovorih izmedju englezkog vojskovodje i generala Bothe. Burski general Dewet kazao je nekom novinaru, da će on i nadalje nastaviti rat kad bi se i predao njegov drug general Botha.

Mjestne:

Italia farà da se. Dne 20. tek. mj. imati će c. kr. državni činovnici svoj zasebni sastanak u dvorani „Miramare", da se dogovore glede predstojećih občinskih izbora, i odnošaja njihova odbora prema odboru činovnika c. i kr. vojne mornarice, dotično nekadašnjemu odboru skupnoga činovničtva. Tako će, rek bi, činovničtvo postupati odvojeno. S jedne strane carski i kraljevski činovnici mornarice, a s druge carsko-kraljevski državni činovnici.

Podieljenje ratnih kolajna. Prošle nedjelje bile su podieljene ratne kolajne onim mornarima, koji su sudjelovali kod obsade a dielom kod detachementa u Pekingu. Iza danog znaka, negdje oko osam i pô iz jutra, počale se ponicati regimente vojne pomorske momčadi prama crkvi **Majke božje od mora.** Pred vojničtvom koracala petorica mornara, koji imadu dobiti kolajnu. Svečanu službu božju je služio c. i kr. kapelan g. Karlo Kokolj a tekom mise udarala uzorno glazba mornarice. G. kapelan oslovio je prije sv. mise momčad u njemačkom, hrvatskom i talijanskom jeziku po prilici ovako: „Najprije dužnost a onda život — ovomu ste vi načelu, draga braćo, podpunoma udovoljili, jer ste preko gora i mora tamo u dalekim krajevima izvan domovine, izvanrednim načinom pokazali, što je kadar mornar vojske austro-ugarske države. Branili ste svoje ljude a napokon branili ste i kršćane. Tu izvanrednu vašu požrtvovnost priznaje vam cesar i kralj, pa vas nagradjuje ratnom kolajnom, koja spada jedino junacima. Bog mili dao, pa je vi nosili mnogo godina u zdravlju i zadovoljstvu. Ostali dobri kršćani i dobri gradjani, te ljubili unapried svoju domovinu, kojoj se vi odužiste kao vjerni sinovi uz blagoslov onog, koji svima nama vlada".

Iza mise podala se sva momčad na vježbalište, gdje je onu petoricu oslovio contreadmiral g. Khittel po prilici onako kako i prije g. kapelan u crkvi. Iza toga pripeše im ratne kolajne, te sva momčad u mimohodu počastila svečare uz svirku hrvatske koračnice „Oj Banovci".

I tako se dovršila ljepa ova vojnička svečanost, gdjeno se i opet iznašlo, kako se naša momčad znade ponieti svuda junački, znade se okititi lovor-viencim, kojim toliki zavidjaju.

Pokrajinske:

Bezobraznost prve vrsti. Tako se mora označiti pisanje talijanskih nekih novina u Poreču i Puli, kojim spominju imenovanje preč. g. Vinka Zamlića za člana zemaljskoga školskog vieća za Istru.

Pišu kao da će nebo pasti, kukova se je tobože Talijanom krivica naniela. A kad Junta šalje u zemaljsko i u kotarska školska vieća najčešće pristaše talijanske stranke, ono je tobože dobro i pravo.

Čovjeka mirnijega i popustljivijega u korist talijanstva u Istri jedva će se naći, pa ipak ni Zamlić jim nije po ćefu.

Možda bi oni bili rado, da biskupi predlože dra. Krstića neka ide zastupati vjerske i u obće odgojne interese u zemaljskom školskom vieću. Porečka „baba" daje razumjeti da je njezin kandidat bio Monsignor Pesante, valjda za priznanje, što je toliko hrvatske pučke škole (!) dao narodu na Poreštini. Sbilja se mora čovjek čudili što sve ta ćeljad zahtjeva već danas od vlade!

Sad smo barem na čistu da su naši protivnici dobro znali i za pokojnog Druscovich-a koga sada ima zamjeniti monsignor Zamlić da je Talijan. A mi bismo se okladili, da su u Beču mislili, da je pok. Druščović bio kakov „Slave", samo da se je pisao po mletačkom načinu.

U zemlji, gdje hrvatski puk sačinja ogromnu većinu stanovničtva, da sada je uz tolike Talijane i Niemce bio u zemaljskom školskom vieću **jedan jedini** Istranin hrvatskoga materinskog jezika. Sada će biti **dva** i na silnu nepravicu dižu grom i nebo novine talijanske stranke. U istinu skrajnu bezobraznost ili pako ne to, onda pajacada, numero uno.

Imenovanja u poštansko-brzojavnoj struci. Poštanski vježbenici bijahu imenovani asistenti: Eugen Vojvodich, Karlo Pospichal, Viktor Dose, Oskar Solinger i Rudolf Petronio za Trst; Dušan Radivović iz Kotora za Trst; Bogomil Šorli i Albin Železnik za Ljubljanu; Lenart Lodatti za Gorieu i Dominik Vallon iz Trsta za Kopar.

† Commisso Fran. Dne 27. pr. mj. preminuo je u Brtonigli tamošnji župnik veleč. g. Fran. Comisso u najljepšoj mu-ževnoj dobi. Rodjen bijaše naime g. 1850. u Umagu a redjen za svećenika g. 1876.

Talijanske novine — i liberalne pjevaju mu hvalospjeve. Počivao u miru!

„La Pensée slave". Vlastnik i urednik lista „La Pensée slave" g. Ante Jakić boluje već 15 dana, radi čega nisu izašla dva zadnja broja. G. Jakić bio je težko bolestan od upale pluća, ali je sada izvan svake pogibelji.

† Micetić Ante. Prošloga mjeseca preminuo je nakon duljeg poboljevanja providjen sv. otajstvi za umiruće mnogogodišnji župnik u Roču veleč. g. Ante Micetić u liepoj starosti od 73 godine. Pokojni župnik Micetić rodio se je god. 1829. u selu Berdo, občina Plomin sudbeni kotar Labin, promisio je g. 1855. te služio ponajprije kao duhovni pomoćnik u raznih župah Istre a kao župnik najzad dugi niz godina u Roču, gdje ga je i snašla smrt. Bio je čestit svećenik i dobar rodoljub, vesele i dobre ćudi. Vječni pokoj podielio Svevišnji duši vriednog svećenika i rodoljuba!

„Maroni" g. Leopolda Mauronera. Tršćanski neodvisni listovi priobćuju težkih osvada proti zemaljskomu i državnomu zastupniku, bivšemu Garibaldincu, članu talijanskoga kluba carevinskoga vieća u Beču i miljeniku čifutarije u Trstu. Tomu „uzor" zastupniku naroda predbacuju ni više ni manje nego, da je na štetu svoje rodjakinje malodobne Eme Mauroner, kojoj je bio štitnikom i koja je imala 53.000 f. uloženih u papirih „Boden-Credit", taj novac uknjižio je na svoj posjed koji vriedi jedva 20.000 for. obvezav se plaćati 4½% interesa. S timi „Maroni" g. Poldeta imati će posla i sudovi. Cestitamo talijanskomu klubu na carevinskom vieću.

Iz sjednice c. kr. zemaljskoga školskoga vieća. Dne 9. t. mj. obdržavalo je c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru svoju redovitu sjednicu u Poreču. Po običaju crpimo iz talijanskih novina podatke o toj sjednici, jer se inače kod nas do njih nemože doći.

Potvrdjeni bijahu učitelji pučkih škola u Piranu i Labinu, te učiteljica u Momjanu.

Odlučeno bijaše ustrojenje novih pučkih škola za g. 1901. te proširenje obstojeće pučke škole u Vrsaru u četverorazrednicu podieliv ju po spolu. (Sl. c. kr. zem. školsko vieće za Istru odlučilo je — kako je poznato — ustrojiti svake godine samo tri nove pučke škole, i tako će Hrvati i Slovenci — ako Bog podieli zdravlje i dugi život tomu vieću — doći do svojih pučkih škola — sretno tamo negdje budućeg stoljeća. U ostalom nemože se od gg. u školskom vieću za Istru zahtjevati, da bi se ustrajanjem novih pučkih škola odviše žurili, pošto ih imadu Talijani i previše a da i negovorimo o Niemcih, koji imadu skoro više razreda nego li je Niemaca u Istri.

Nebijaše uslišana molba nekog mjestnog školskog vieća za ukinuće nekojih učiteljskih mjesta. (Stavili bismo glavu, da je ta molba bila kojeg našeg školskog vieća za ukinuće suvišnih učiteljskih mjesta na kojoj talijanskoj školi).

Doznačeni bijahu petgodišnji doplatci nekojim pučkim učiteljem i te nagrade i odštete za premještenje.

Augusti Gasparini u Puli dozvoljeno bijaše da otvori dječje zabavište.

Razpravljalo se o utoku roditelja nekog djaka c. kr. gimnazije u Kopru proti i zključenju njegovog sina, i o molbi družtva „Lege Nazionale" za podieljenje prava javnosti njezinoj školi u Sv. Nedelji.

Konačno se je odlučilo glede pouke u ručnih radnjah u školi Novevasi kod Poreča, Petrovije i Materade.

Ravnateljstvo pošte obznanuje, da će se moći odsele poštanski paketi (colis postaux), obterećeni sa pouzećem do 500 K (400 marka) pošiljati u saobraćaju sa Portugalijom ujedno sa Azorskim ostrvima i Madeirom ako budu upućeni preko Hamburga ili Breme.

Viest u predzadnjem broju N. S., po kojoj bi bio g. vitez Klodić-Sabladoski c. kr. zem. škol. nadzornik zamolio za umirovljenje, jest, kako doznajemo iz pouzdanog izvora, izmišljena. Gospodin vitez osjeća se posve zdrav i krepak, te se nadamo, da će na zadovoljstvo hrvatskog i slovenskog učiteljstva uztrajati još mnogo vremena na svom prevažnom mjestu.

Zlatni pir visokih gostova u Opatiji. Od tamo pišu nam, da će tamo bonavečći visoki gost Luksenburški nadvojvoda Adolf slaviti dne 23. t. mj. sa svojom suprugom nadvojvodkinjom Marijom Adelaidom svoj zlatni pir. Visoki gostovi nalaze se u našoj Opatiji, gdje ih sve sa ljubavlju i počitanjem susreta, vrlo zadovoljnimi, te će radi toga ostati tamo do konca ovoga mjeseca. Na njihov zlatni pir doći će iz Luksenburga više dostojanstvenika i gostova u Opatiju.

Resolucije prihvaćene na posliednjem javnom sastanku političkoga družtva „Edinost" u Trstu. Na tom sastanku, obdržavanom prošle nedjelje, bijahu prihvaćene sliedeće resolucije:

1. Javni sastanak sazvan od političkoga družtva „Edinost" u Trstu na današnji dan prosvjeduje odlučno proti načinu netom svršenog popisa pučanstva u koliko se tiče ustanovljenja občevnog jezika, te pozivlje c. kr. vladu, da u smislu zakona i zadanog obećanja izpita operat gradskoga magistrata u Trstu i talijanskih občinskih uprava u Istri.

2. Javni sastanak političkoga družtva „Edinost" nalaže tomu družtvu, da bi se putem molbe ili resolucije obratilo na kongres slavenskih novinara, koji će se obdržavati dne 8. aprila t. g. u Dubrovniku, da bi se tamo stvorio zaključak, da se svi slavenski novinari složno i toplo zauzmu za to, da se promjeni postojeći zakon o popisu pučanstva u tom smislu, da se u buduće nebi više provadjalo popis pučanstva na temelju občevnog jezika, već na temelju materinskog jezika ili po narodnosti.

Sretnih Pazinaca! Zemaljski odbor u Poreču dozvolio je upravnom vieću u Pazinu, da može sklopiti zajam od 100.000 kruna sa zemaljskim kreditnim zavodom u Poreču a za gradnju zgrade za talijansku gimnaziju u Pazinu. Taj ogromni zajam pasti će na teret porezne občine Pazin, koju nesačinjava samo grad, nego i više izvanjskih sela, koja su čisto hrvatska i koja će morati, da plaćaju visoke namete radi gospodskih hira i zbog talijanaško-krnjelskog prkosa.

Našim seljakom u onoj občini valja pripraviti žep za gradnju škole, u kojoj će se odgajati njegovi krvni protivnici Jeli to pravo i pošteno?

Proti c. kr. oružnikom. U sjednici carevinskoga vieća od dne 6. t. mj. stavio je talijanski zastupnik Bennati sa drugovi na ministra-predsjednika i na ministra za zemaljsku obranu interpelaciju, u kojoj navaljuje žestoko na c. kr. oružničtvo u Istri.

Mi neimamo razloga, da branimo to oružničtvo nit marimo mješati se u njihov posao, već hoćemo da pokažemo na preveliku mudrost g. zastupnika Bennatia.

On zahtjeva naime u svojoj interpelaciji od gg. ministara ni više ni manje nego to, da se u buduće namjesti što više c. kr. oružnika u Istri **talijanske** narodnosti, a od oružnika slavenske narodnosti **da se zahtjeva poznavanje talijanskoga jezika.**

Di grazia, šijor Felice, nebi li bilo pametnije, da ste zahtjevali, da se nenamjesti nijednoga Slavena, ili ako se ga već namjesti, da nesmije znati nego talijanski?! Slavenski oružnici moraju dakle znati talijanski, nu talijanski oružnici netrebaju, da znaju hrvatski ili slovenski! **Ma bravo šijor Felice!** Još bi rekli ljudi, da niste vi mudar, pametan i pravičan človck!

Dalmatinski skup. Pod tim nazivom ustrojilo se je prošle nedjelje u Trstu novo družtvo, koje je namienjeno u prvom redu braći Hrvatom iz Dalmacije, kojih imade velik broj u Trstu, ali gdje ostaše do sada jedan drugomu nepoznati. Družtvu je nakana okupiti Dalmatince u jedno družtvo, koje će im pružati pouke i zabave a oskudnijim moralne i materijalne podpore u koliko budu to družtvena sredstva dozvoljavala.

Članom družtva može postati svaki Slaven, komu je do naše narodne uzajemnosti i koji želi, da se naš živalj u Trstu ujedini, složi i probudi za narodni život.

Mi pozdravljamo iskreno to novo naše družtvo želeći mu, da okupi pod svoju zastavu sve tršćanske Dalmatince i ostale Slavene, koji su nam do sada otudjeni, pak da svi složno sa braćom Slovenci zaigraju bratsko kolo na prkos onim, koji tvrde da je Trst čisto talijanski grad.

Na prvoj skupštini izabran je sledeći odbor: Ante vitez Vuković, dvorski savjetnik i državni zastupnik, predsjednikom. Odbornici: Andrija Sirović, književnik i trgovac, Stjepan Dobinović, kapetan i brodovlastnik, Simo Milinović, kapetan i brodovlastnik, Petar Lorini, c. kr. nadzornik ribarstva, Petar Ivelić, kapetan, Stjepan Čubretović, profesor, Ante Bogdanović, trgovac, Dr. Drago Lukež, pravnik. Zamjenici: Roko Maroević, činovnik, Filip Ivanišević, trgovac, Josip Marinković, nadglednik luke. Pregledaoci računa: Pavao Tripković, veletržac, Mate Kosović, kapetan, Hugo pl. Struppi.

U prvoj odborskoj sjednici konstituirao se je novi odbor izabrav podpredsjednikom g. Sirovića, tajnikom g. Čubretovića, blagajnikom g. Bogdanovića.

Do sada broji družtvo preko 100 članova.

Širitelj irredente i državna podpora. Nedavno bijaše zaplienjen jedan broj zloglasnog glasila tršćanskih židova i talijanskih lažiliberalaca Primorja radi nekog govora, izrečenog u iredentskom duhu i priobćenog u rečenom broju. Zemaljski sud dignuo je zaplienu usljed utoka uredničtva. Proti tomu uložio je državni odvjetnik utok na prizivni sud. Uredničtvo malog židovčića priobćilo je medjutim tečaj razprave na zemaljskom sudu neizpustiv dakako ni onog zaplienjenog mjesta iz prvog članka, što mu je prouzročilo ponovnu zaplienu.

Prizivni sud potvrdio je dne 7. t. mj. zaplienu članka, u kojem bijaše iredentski govor, podkriepiv zaplienu tim, kako „je jasno, da je zaplienjeni članak širio irredentske težnje".

Prizivni sud nije kazao doduše ništo nova jer su to isto već prije izrekli i sudci i državni odvjetnici o istom listu, nu nam se čini nepojmivo, kako može uživati državnu podporu list, za kojega je jasno, da širi irredentske težnje. Onomu listu predbačeno je naime sto i sto puta, da uživa državnu podporu, ali nit je on, nit je vlada ikada proti tomu prosvjedovala. Odatle se naravski i obćenito zaključuje, da uživa u istinu „mali židovčić" državnu podporu.

Kako da si to čovjek s zdravim razumom raztumači? Valjda mu se nedaje državnu podporu za to, da širi irredentske težnje?!

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispješe tekom mjeseca veljače t. g. slijedeći prinosi: utemeljiteljni od gg. Kjuder Ante, župnik, Barkovlje K 50, N. u Motovunšćini 200, Gavrilović Gjuro, gradski načelnik, Petrinja 100, Rabar Ivan, ravn. gimn., Osiek 50, Volarić Fran, dekan, Krk 50, Stefanutti Fran, župnik, Paz 10;

redoviti od gg.: Defur Šime, obć. načelnik, Tinjan K 10, Matika Josip, za g. 1899-1900. 3, Mikuli Josip, Motov. Novaki 4, Nežić Ante, dekan, Čepić 10, hrv. čitaonica, Crikvenica 10, Skomerža Ivan, Crikvenica 10, Premuda Pavao, Zagreb 20, Turčić braća, Metković 10, Pučić Josip, c. kr. šum. savjetnik, Trst 40, Rybarž Dr. Otokar, odvj., Trst 20, Vranić Ivan, župnik, Vrh 10, Peršić Fran, kapelan, Pićan 10, Vračun Dr. Dragutin, odvj., Varaždin 10, Rojc Milan, bilježn., Belovar 10, Legović Ante, svećenik, Kaštelir 10, Šverko Jure, Pazin 10, Sironić Ante, Trviž za god. 1900-1901. 10, Prva zagorska štedionica, Krapina 50, Korlević Ante, kr. profesor, Zagreb 10, Laudenbach Dr. Josip, odvj. Vukovar 10, Folta Vaclav, kapelan, Gradinje 10, Simčić Mate, Klana 5, Baštijanić Josip, kapelan, Labin 10;

darovi i ino gg.: Halper pl. Julijo, septemvir, Zagreb K 4, Budin Josip, župnik, Trst 4, Rukavina Mile, kateheta, Korenić Stjepan, Barlè Janko, Zadravec Vjekoslav, Hrovath Dr. Karl pl., Katić L. svi iz Zagreba po K 2, ukupno 24, Jurinčić Robert, učitelj, Brežca, Kastav 4, Rešetar Ferdo, sudb. viećnik, Požega 4, Spinčić Vjekoslav, profesor i zastupnik naroda, Beč 20, Lušec Martin, župan, Kamenica 3, Kos Nosković Mate, Šumbreg 3, Ivić Ante, župan, Gologorica 2, Nežić Dragutin, Pićan 2·60, Šestan Josip, Novaki 4, prigodom rastanka sa prijateljem Antonac Matom, c. kr. šum. vježbenikom u Pazinu sabranih 10·70, prigodom vjenčanja Ivić Anta sa gdjicom. Ružom Čus, Gologorica, sabranih 33·40, N. Motovunšćina 100, Kuret Kat., Dolina, sabr. prigodom sjednice kons. družtva 10, narodnjaci iz Sv. Antona sabrali 21.10, Ružić Lujo, kućevlastnik, Beč 10, Delavsko podp. družtvo, Trst 50, N. N., Pazin 10, Volarić Fran, kurat, Kornić 10, u veselom družtvu u Pićnu sabranih 7·40, Motika Josip, preostatak računa u Lindaru 1·64, preostatak računa u Cerovlju 2, Pilat gca. Marija, sabrala u veselom družtvu u Cerovlju 14, Mandić Josip, sabrao u baraki 6·80, U ime Boga 200, Červar Šime, kapelan, Roč, prigodom pogreba župnika Mičetića sabrao 20, Dionička štedionica, Križevci 50, Hrdy Ferdo, Sv. Lovreč kod Labina za rieč: „Živila Istria" 5, Ražem Hrabroslav, Bazovica, sabrao prigodom pogreba učitelja Andrije Čok 22·50, Ražem Hrabroslav, Bazovica, sabrao prigodom vjenčanja gce. Gržić Antice sa Čufer Jakovom 3, Šabec Antonija ud. p. Ivana, na uspomenu godišnjice pok. supruga 50, N. Trst, dobitak kod preferansa 12·70, Božić Kopar 2, veselo družtvo Pazinsko 5·10, kod veselice pjev. družtva „Ilirija" od učit. Kuret Iv. u Dekani 11·14, Uprava „Naše Sloge", Pulj 40, Kynčil Ivan, župnik, Račice 2.

Oproštaj.

Pošto mi nije bilo moguće prije svoga odlazka iz Sv. Jakova sve svoje mnogobrojne znance i prijatelje osobno posjetiti i pozdraviti, stoga njim svima ukupno iz ovoga starodrevnoga hrvatskoga grada kličem srdačni — S Bogom uz poklik — Bog i Hrvati.

Rab, 13. ožujka 1901.

Pop Jerko Grčković,
kurat u Mundanijah.

Restauracija

ŠEPUKA - PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slaštice

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

„Böhmische Thomaswerke"
iz Praga
javljaju, da je povjerena izključiva prodaja njihove
Thomas-ove muke (škorje)
za Trst, Istru, Goričku i Dalmaciju tvrdci
Luigi Peritz u Trstu.

J. Pserhofer-ove odvodne krugljice

mnoga su već desetgodišta posvud razprostranjene, te imade malo obitelji, gdje bi manjkalo to lahko i blago djelujuće **domaće sredstvo,** koje preporuča občinstvu mnogo liečnika kod zlih posliedica **slabe probave i tjelesnog zatvorenja.** Te krugljice, koje su također poznate pod imenom **Pserhofer-ove krugljice** ili **Pserhofer-ove krv čistеće krugljice,** stoje: **škatuljica sa 15 krugljica 21 nvč., 1 zamot sa 6 škatuljica 1 for. 5 nvč.;** pošalje li se novac prije, stoji pošiljka prosto poštarine: **1 zamot 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zavitka 3 for. 35 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. Priložen je naputak glede uporabe.**

Jedina proizvodja i glavno odrenmo skladište

J. Pserhofer-ova ljekarna

Beč I., Singerstrasse 15.

Neli se, neka se traže izričae „J. Pserhofer-ove odvodne krugljice" i paziti na to, da imade napis na poklopcu svake kutije na naputku o uporabi upisan podpis **J. Pserhofer** i to sa **crvenim** pismenima.

Balzam proti ozebinam od J. Pserhofer-a. 1 lončić 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

J. Pserhofer-ov sok iz ukog trputca razsliunjači, 1 staklenka 50 nvč.

J. Pserhofer-ov balsam proti gući, 1 staklenica 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

Stoll-ovi Kola-preparati izvrstno kriepilo za želudac i živce, 1 litar Kola-vina ili eliksira 3 for., ½ litre 1 for. 60 nvč., ¼ litre 85 nvč.

J. Pserhofer-a gorka želudačna tinktura (prije nazvana životna esenca). Lahko raztopljujuća ljekarija, učinka pobudjujuć i kriepeć na želudac kod zapreka probave, 1 staklenka 22 nvč., 1 dvanajstica staklenaka 2 for.

J. Pserhofer-ov balzam proti rzanu, 1 staklenka 50 nvč.

Tamochinin-pomada J. Pserhofer-a, najbolje sredstvo za rastenje kose, 1 zabljenica 2 for.

Ozdravljujući melem za rane pok. prof. Stendel-a, 1 lončić 50 nvč., pošiljka prosto poštarin: 75 nvč.

Švedska čisteća sol A. W. Bulrich-a, domaće sredstvo proti slaboj probavi, 1 zavitak 1 for.

Imenima navedenih preparata, jesu na skladištu svi tu i inozemski ljekarnički specijaliteti oglašeni u austrijskim novinama, te se dobave svi predmeti, kojih možda nebi bilo u skladištu, na zahtjev točno i najcenije.

Poštarine po pošti izvršuju se najčarnije, priposlav prije novac, veće naručbe poštnim ponzećem.

Pošalje li se prije novac (najbolje sa poštnom napatnicom), to je poštarina mnogo manja nego li kod pošiljaka sa ponzećem.

Nenadkriljivo sredstvo proti
bolestim želudca i probavila
jest
LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA
iz ljekarne
„k crnom orlu" K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje teka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, glavobolj, grčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suvišnim svaki drugi prašak, osobito poslie prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih biljnskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa imade stoga tu prednost, da ju može i ona uzi nati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Ciena bočice **2 kr. 40 fil.** poštom najmanje 2 bočice 5 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne** „k crnom orlu" K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900.
Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj lieк ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosele bio primoran razne ljekova upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.
Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moja priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankvić,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrebljava uspješno proti kašlju, prsoboli i katara u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku sglobova, boli u krstima i t. d.

Drugo izdanje

Broj 24. Pula, u petak dne 22. marča 1901. God. XXXII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Poruka.

(Ovaj sastavak primili smo iz učiteljskih krugova, te ga priobćujemo ostavljajuć svu odgovornost g. piscu).

Na dnevnom je redu uredjenje učiteljskih plaća nesamo s ove strane, nego i s one strane Litave. Kako li će se to životno pitanje po cielokupno učiteljstvo riešiti, ne ćemo da proričemo, ali priznati moramo, da bi se već i nevoljnomu učiteljstvu moralo pomoći. Da tu našu tvrdnju podkriepimo dokazima, mislimo, da je posve suvišno, jer su oni veoma dobro poznati i užim i širim slojevom občinstva. Pa to svatko i priznaje, svak simpatizira s tim, ali onaj, ili oni, koji imadu vlast i moć, nisu do sada za to uložili ozbiljno svoju rieč, premda priznaju, da je to usko skopčano sa samim duševnim razvitkom naroda. I zbilja, kad bi učitelj bio materijalno bolje obezbjeđjen, lakše i bolje posvetio bi se svom učiteljskom zvanju, toj jedinoj zublji, koja razsvietljuje tamu neznanja medju narodi. Velimo lakše i bolje, ali nek se ne misli da smo htjeli time reći, da oni i sada ne rade marljivo na ne uzoranoj njivi narodne prosvjete. Nè, nego smo samo to htjeli reći, da bi onda bolje i lakše prionuli uz svoj rad, jer se ne bi morali skrbiti da obezbjede životni obstanak — ne bi posizali u druga polja. Hoće li im danas tko zamjeriti za to? Mislimo da ne će nitko, koji ijole poznaje njihov sadašnji kukavni položaj. Onima, koji inače misle, može se reći: Zakon to kaže dà, ali zašto se onda zakon, to mrtvo slovo po učitelje, kad traže nagradu za svoj rad — u čin ne pretvori? Zašto se ih zapostavlja, zašto se s njima upravo maćuhinski postupa? Viču na nje da nisu zanosni. Ali molim Vas liepo, kako će te ideale gojiti, kad morate da se borite sa koricu crna kruha? Kad tek započne svoje težko zvanje, već započima borba za — život? A gdje je takva šta tu i ako imade ideja i idejala, ne mogu da se oživotvore, ili ako se oživotvore, biva to samo djelomično, često, u takvih okolnostih i propadnu talenti, koji bi se inače razvili i koristi donieli, jer tu se ne radi o jednoj periodi, nego za cieli život njegov, a i za uzgoj poroda njegova. Dà tko, u slabih financijalnih okolnostnih gradi idejale i oživotvara svoje ideje, hoće se da bude genij à la Posta-stoloci.... Dajte im ono, što ih ide, pa će tužba nestati. Usporedite ih barem s onimi, koji niži u naobrazbi, beru veću plaću, nego li oni. Ali tim bi opet bila nanešena nepravda cielokupnom učiteljstvu: učitelje valja uzporediti u godišnjih berivih sa onimi, koji su njima u naobrazbi jednaki, a vuku dvostruko veću mjesečnu plaću. Time će te koristiti nesamo njim, nego i narodu, te podignuti školu, a potom i narod do onog položaja, na kojem se nalaze danaske drugi narodi. Ako je sada ovako, tko je kriv?

Učitelji — je li? Valaj ne! već netko drugi. Tko je taj drugi... puštamo čitatelju da dalje raspreda. Uzalud on viče, uzalud traži, kuca, moli, prosi, uzalud se pozivlje na zakon, uzalud dokazuje: „nad njim je nebo zatvoreno, ne prima mu suze ni molitve". Pa i to je pitanje, koje zasjeca u politiku, u razvoj družtva i države.

Kaže F. Schleirmacher, da politika ne će postići svoje svrhe, ako pedagogija ne bude cielovitim njizinim djelom.

A tko oživotvoruje, tko provadja tu pedagogiju ako li ne učitelji ti zapostavljeni apostoli narodne prosvjete?

Hoće li učiteljima povisiti ugled, njihov stališ postaviti na visinu koju i zaslužuje, hoćete li pomoći mu — uredite pravedno njegova beriva. Čudno vam se to čini, a ipak je tome tako: dandanas više diža ugled debele namire, negoli naobrazba. Ne vjerujete! Eno vam učitelja i drugih činovnika; potegnite, omjerite na obrazbu jednih i drugih, prispodobite ugled prvih s ugledom drugih. A je li se išta, kod nas u Istri, učinilo za to! Koješta, ali to sve bez stanovite osnove. Što kažemo bila je osnova, ali kakva? Znamo svi! Je li pa učiteljstvo za to što uradilo? Radilo je, ali ne uzajamno. Dobro pratimo rad učiteljstva koli u Hrvatskoj i Dalmaciji, toli i u Istri. Oni u Hrvatskoj organizirali se, te postizavaju uspjehe koji su na diku i ponos učiteljskog stališa, a mislimo da ne će proći dugo, da će i ono za čim pravedno teže — poboljšanje plaće — skoro postignuti. U Dalmaciji radi se oko organizacije, dapače „Uč. Glas" donosi potvrdjena pravila „Saveza dalmatinskih učitelja". Pogledajte samo njih kako složno i uzajamno rade. Kako svi jednodušno zahtjevaju da im rad pravedno naplaćen bude. A kod nas? Svak o sebi! Imade doduše i kod nas nekoličak učiteljskih družtava, ali.... to nije dosti. Ova su dapače, i u savezu sa slovenskim učiteljima izvan Istre. To je hvale vriedno i drago bi nam bilo da taj bratski saobraćaj i dalje uztraje, ali bi trebalo, da se i učitelji Istre (govorimo o hrv. i slov.) počnu već jednom kupiti u jedan „savez", ako hoće, da svojim težnjam i idejam podadu izvjestan pravac, ako hoće, da nestane onih razmjerica, koje — često osobne naravi — dodju dotlen, da trpi cielokupno učiteljstvo. Čemu osudjivati tvoga kolegu, javno u novinah, ako je medju vama nastala koja osobna nesuglasica; čemu prikazivati radi toga svietu slabu stranu druga tvoga; čemu ga slikati kao pašu prama nižemu, a liziskutom pred višim; čemu javno govoriti o njemu kao o čovjeku, kojemu je bliža tudja košulja, nego li vlastite mu gaće; čemu govoriti o njemu kao o čovjeku, koji ne znade razlikovati, dobro od zla!? Doista mora da se čovjek zgraža kad takva šta uzčita, i kad pomisli, da je to pisao čovjek, koji se posvetio istom stališu, a još tim više što je tu govor o uredjenju učiteljskih plaćah. Govorimo dakle o uredjenju učit. plaća, a ni za lijek da bi tu našao koju, što bi doprinašala riešenje toga pitanja. „On je govorio još mnogo o koje čem, samo ne bješe ni rieči o smrti Isusovoj, a u oči Uskrsa!" — reći ćemo s E. Reterdamskim. Dobro je, a i hvale vriedno pisati članke u novinama, ali to onda samo koristi donaša svrsi, kojoj su namjenjene, ako su prosti od svega onoga, što bi i za tren moglo da misao drugamo svrati. Članak treba da čitatelju odkriva nove ideje, i da mu ih pokuša dovesti na onu stazu, kojom bi se ta ideja, mogla jednoć oživotvoriti. U protivnom slučaju takvo pisanje mjesto koristi, donaša štetu. Jer ono, što je u tome drugovačijega smjera ili možda ćak napada na ono, što je u obranu uzeo, ne može postići one za čim ide. Zašto ne? Za to! ta ono, što je napisano (nećelim da se ovo uzme u političkom smislu) proti vašem kolegi, ona ista — lih ona ista sredstva, što ih vi sipljete u javnim novinama proti x ili y, a našem drugu — upotrebljavati će ih nadležnici proti svima vama, kad budete od njih tražili pravedna priznavanja za Vaš rad.

Kanite se toga. Gledajte na budućnost svoju, a i narodnu. Ne čekajte da Vam drugi puteve pokaže, nego motrite i radite. Okupljajte se oko jedne zastave svi, složni i jedini u ljubavi i štovanju. „Tko štuje čast, sve mu polazi za rukom, jer se ne boji ni truda ni pogibelji ni troška; ja sam to okusio — veli Guicciardini — pa mogu reći: tašti su i mrtvi oni ljudski čini, koji ne potječu od ove moćne sile".

Učitelji! složni na rad; kažite bistro i čisto ono, što i kako zahtjevate, a da se lišite trapaje. Kažite ali ne pojedince, nego svi uzajamno, jednodušno, a jednodušno će te moći tek tada uglaviti, kad se budete okupili. Svakako gledajte se okupiti, sporazumjeti svi i to što prije. Dà što prije, da kad se bude otvorio zemaljski sabor, budete mogli, predati mu Vaše pravedne zahtjeve.

Veljko.

PODLISTAK.

Puližanske paćuharije.

Naši ljudi na puližanštini bave se (ne posvuda, nego dapače malo gdje, žalibože. Op. slagara) — kako se vidi po deškoršu — jako malo sa čitanjem. Neki ter neki delaju mi više puti jenu bradu od štupe, kad govore onako štrambo o nekim stvarima u koje se oni intende kaj prasac u riže. A zašto to? Jer ne šliju nikad nikakov libar, nikakov šfoj, ne popitaju se za stvar ku ne razume kod čovika ki se intendi, već sami iz svoje glave delaju i govore. Oni se drže nekih starih nauka, koje imaju bradu do kolina i ka već ne valjaju, jer u današnjim cirkunštancama ne mogu funcionati. Jeni na primer govore, da cipati lozu i škropiti brajde su šampatije, jer da su jedanput i prez toga brajde rodile. Drugi govore, da ali mi votivamo ali ne, da nam je vajk joh. Treći kuntraštaju, da mi nismo hrvati nego sla-brajde je tribe škropiti, ako ćemo piva vinci; četvrti jopet druge nemotarije, ke ne stoje ni na nebu ni na zemlji a peti još gore. Takovim ljudem ja bih reka ovako:

„Ne govorite nikad ono ča ne znate, jer je to najveća injoranca.

Ako vam je drago ča znati uzmite libar ali šfoj u ruke, ali pak se popitajte kod čovika, ki se razumi dobro u stvar. Na selu naći ćete popa i učitelja vašega roda i jezika, koji će vam najbolje rastumačiti ono ča ne znate, jer znajte da ni jedan ni drugi nisu za niš klupe u školi fregali. Ne slušajte nikada ča vam gospoda siplju u glavu, jer nijedan vam neće liplje povidati i bolje vas naputiti ča će vaš brat, vaš čovik ki vas brani i ki se za vaše dobro trudi i muči. Nemojte libre metati na napu da se profumaju kaj prašuti, ni pod kapuz da se kisaju. Čitajte „Našu Slogu" i znati ćete ča delaju deputati u Beču i kako stoje stvari po svitu; šlite „Pučki Prijatelj" i viditi ćete, da brajde je tribe škropiti, ako ćemo piva

Ako pak nećete ni jeno ni drugo pitajte mene starca i povidati ću vam sve u kratko. Nisam bija u školi ako ne kod pokojnega Delije, ali me je šperijenca naučila puno, pak zato i ništo znam. „Naša Sloga" stoji tri fiorina na lito za kmete, a to ni Bog zna ča. Ako jedan to nemore plaćati, onda skupite se dva tri siromašniji stucite par fiorini, pak ala ti majko. Imati ćete od nje nauke za trista i više fiorin na lito. Za poljodelstvo priporučam vam list „Pučki Prijatelj", ki je za kmeta kako sedmo evanjelije i ne stoji ako ne florin na lito. — Tako vidite"! Kada budete više mislili i radili nego govorili, kada budete štili i poučavali se, onda ćete valje viditi da će stvar obrnuti na bolje i da će vam biti laglje. Držite na pameti onu: „ki umi ima dvi, a ki ne kič va na"! Ne zaboravite ča sam vam danas reka.

Sad pak moram ugoditi i onim drugim i odgovoriti kurišpundencom apertom.

Papak i Cetina, Medulin. Jedan šepa na livu drugi na desnu nogu. Ala lipo ih je viditi kada gredu po placi; ke ambo! Cetina uči u Pazinu za šumara, da će poći u Binece boške čuvati, a Papak je štuf u Medulinu, on da gre u Ankonu japlenicu paliti. Justo lipo sad s bracerom! Ben vijajo!

Šjor Tunin Škabić, Krnica. Eh, ja vam ne znam pomoći! U Kanfanar vas neće, a vi za gušt budite ono ča ste, to jest hrvat i ako pak nećete hote okolo prodavati „šemence per i orti", ali ipak stavite jedan negocio od štikadenti. Forši da budete srećniji nego prvo. Tentari ličete!

Šjor Keko, Marčana. Vi se rugate da naši ljudi nose na glavi gnjizdo od kosići, ali nimate se ča rugati, jer ste s tom beritom veri Pavlo, ki prodaje karamele po Vodnjanu. Preporučamo se za dobre jelate sad na štajun.

Nina Rukić i Patre, Medulin. Jako mi je drago čuti, da ste čuda obogatili. Vi Patre ste naručija sve veštite po romanjolsku, jer vam koreli sada grdo

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 14. marča 1901.

Već dan prije odgovarao je ministar-predsjednik kao upravitelj ministarstva nutarnjih poslova razne interpelacije, a medju njimi i onu glede dozvole razprodaje „Narodnoga lista“ izlazećega u Opatiji.

Danas je odgovarao na razne interpelacije ministar za bogoštovje i nastavu; a tako i ministar poljodjelstva.

Svenjemački zastupnik Berger stavio je na predsjednika kuće njekakav upit radi propovjedi jednoga propovjednika u Beču. I u to bi htjeli Svenjemci svoj nos zabadati u svojoj težnji „Daleko od Rima“, al će njim presjesti.

Iza toga dodje na dnevni red vladina osnova glede investicija za željeznice, kojom vlada pita dozvolu zajam od blizu 600 milijuna kruna za izgradnju raznih željeznica, medju kojimi je u prvom redu ona o drugoj željeznici iz sjevernih krunovina za Trst.

Zastupnik dr. Sylvester iz alpskih zemlja zagovora tu osnovu.

Mladočeski zastupnik Kaftan, inžinir na glasu, nije proti osnovi pod svaku cienu, al veli, da bi se morali preraditi željezničke osnove, i da bi se istodobno imalo osjegurati gradnju raznih kanala u sjevernih krunovina, a tako i njekih lokalnih željeznica. Prigovara tršćanskim krugovom da neimaju pravoga smisla za obrt i trgovinu.

Ministar željeznica vitez pl. Wittek zagovara osnovu, polemizujuć sa zast. Kaftanom, i nastoji dokazati potrebu željezničkih mreža u monarhiji. Podkrepljuje potrebu osnove takodjer tim, da bi se dalo radnje radnikom, trgovcem, obrtnikom i poduzetnikom.

Zast. Scheicher je za osnovu, al opaža, da bi se kod gradnja imalo gledati na to, da se nebi ko obično bogatili kod njih kapitalisti i poduzetnici, te da bi se moralo osobito na to gledati, da bude imala država i radni staleži čim veće koristi.

Socijalistički zastupnik dr. Ellenbogen napada željezničku upravu obzirom na radnike.

Ministar Wittek brani upravu i odbija žestoko napadaje predgovornika.

Medju ostalimi bila je na svrsi poduprta i željezničkom odboru izručena resolucija zast. Spinčića za izgradnju željeznice Herpelje—Šapjane ili Jurdani.

* * *

Beč, 15. marča 1901.

Na početku današnje sjednice predaju se cedulje za izbor kvotne deputacije, to jest onoga odaslanstva, koje ima zajedno sa ugarsko-hrvatskom deputacijom ustanoviti visinu iznosa kojega imade godimice plaćati jedna polovica monarhije a kojega druga. U tu deputaciju od 10 muževa izabrani su: dva Poljaka, dva Mladočeha, Slovenac Povše, jedan češki veleposjednik, jedan član njemačkoga veleposjeda a taj je rodjeni Slovenac al njemački čuteći Schwegel (Žvegelj), jedan njemački nacionalac, jedan njemački liberalac i jedan Njemac katoličke stranke.

Kod nastavka razprave o investicijah govori najprije jedan Njemac, koji prigovara vladinoj osnovi u njekih točkah.

Poslie njega govori zast. Biankini. Govori žestoko proti državnoj upravi, koja ni sada ne kani graditi željeznice kojom bi bila Dalmacija spojena sa monarhijom. Nazivlje to evropejskom sablazni. Ističe takodjer kako se inače zanemaruje Dalmacija. Tu prilika prihvaća, da se obazre na njeke rieči ministra domobranstva kod razprava o dozvoli za novake. Veli, da austrijske vlade već preko sto godina upravljaju Dalmacijom i Istrom, da njim je glavna težnja u svoj upravi ta, da hrvatsko pučanstvo tih pokrajina italijanizaraju ili germaniziraju, da tako rade bud za one, koji smatraju te zemlje dielovi Italije, bud za one, koji hoće da preko Austrije dodje Njemačka do sredozemnoga mora, do Trsta, i da do tuda zavlada. Pri toj politici vlade, da Hrvatom i Slovencem neostaje drugo, nego da se združe u čim jaču skupinu, da obnove svoje staro jedinstvo, pak da se tako obrane i od Talijana i od Njemaca, to je i u probitku monarhije. Na svaki način pak su vlade dužne raditi za duševni i tjelesni napredak Hrvata i Slovenaca, dok ovi daju monarhiji poreze u krvi i u novcu.

Njemac katoličke stranke bar. Morsey govori u prilog osnovi, al zagovara ujedno i gradnju kanala. Govoreć o potrebi drugoga spoja sa Trstom predbacuje tršćanskoj vladajućoj stranci, da zatire Slovence.

Poljak Kolischer zagovara potrebe sjevernih pokrajina, naročito Galicije. Upalo je jako u oči, da se je izrazio žestoko proti financijalnoj politici vlade, odnosno proti ministru financija.

Kao glavni govornik proti govori bivši ministar financija Mladoček dr. Kaizl. On nije absolutno protivan investicijam za željeznice, al želi i kanale kao i drug mu Kaftan. Jako stvarno prigovara poslovanju ministra željeznica i ministra financija. Na sve slušnoce, na ministre, i na javno mnjenje, razvidno iz novina, učinio je govor dra. Kaizla velik utisak.

Glavni govornik za, Dobernig iz Koruške, zagovara osnovu.

Kod stvarnih izpravaka oglasili su se Talijani Trsta Hortis i Mazzorana, da tobož odbiju primjetbe, što su jih tršćanom učinili Kaftan i Morsey. Slabo su se obranili.

Na to je osnova sa svimi resolucijami bila izručena željezničkom odboru na razpravu i izvještaj.

DOPISI.

Sa otoka Krka polovicom marča. Naši suzemljaci Talijani, „di puro e di finto sangue“, kad im jedna osoba odrabi ili kad već radi starosti ne može onako radit „pro patria“ i zavadjat naš prosti puk, kako bi oni htjeli, onda zaborave sve, što je prije „zaslužna“ učinila, pa ju ostave na cjedilu i po što po to nastoje zamjenit ju s drugom mladjom, kako bi oni rekli, „radikalnom“ osobom; u kojem smislu to oni najbolje sami razumiju a c. k. vlada od slučaja do slučaja lahko zapre jedno oko. Kako sve prilike kažu, sadanji krčki notar ne može dugo, jer je star i počeo se, kako je glas, gubit; vejska notarija je dosti unosna (boduli su dobra srca): treba se dakle na vrieme pobrinut, da za novog notara dodje u Veju čovjek od oka — misle naši Talijani — stari Impastari već nije za naše djelo, može ići „u penziju“, pa moglo bi mu se još i za života dati pomoćnika, koji bi ga u svoje vrieme naslieđio. O taj mastni zalogajić već je, kako se čini, mnogomu oko zapelo i u srcu nekako želilo, da bi se jednom otvorilo, pa ne bez miga od prijatelja iz Krka udostojao se na to pogledati i nobile de Plauno dr. Antonio Petris, detto konjić, sadanji podesta Creski — jer, kad se radi o trbuhu, zaboravi se i plemstvo, i štošta drugog. Bilo kako mu drago, ljudi će mislit, da je to za boduliju sreća, jer će odsele imat u svojoj sredini i baronesu, koja će se udostojat poklonit se krčkom ćuku. Što je dakle u stvari? Bilo se čulo već prije, a ovih dana bilo je u Krku spomenuti dr. A. Petris de Plauno te nema više sumnje — i, kako se za izvjestno glasi, tražio je sobu i našao ju valjda u blizini svog vriednog druga smješnog V., jer će do mala doći u Krk, pa, dok je živ stari notar, uz njega prakticirat i pod njegovim imenom radit, a poslie — bilo da stari umre ili se „odreče“, njegovo mjesto jednostavno nasliedi. Liepa osnova za uzdržat se na površini još neko vrieme, a valjda ju nije zamislio ne popitavši se prije savjeta u svog desnog prijatelja iz Lošinja.

Kod ovog slučaja moglo bi se pitat, tko podjeljuje notarijatska mjesta u Austriji, kako se podjeljuju i komu se imaju podjeljivat? Tko pak je dr. Ant. Petris de Plauno? Prije svega valja iztaknut, da malo čudno izgleda, gdje creska vlastela, koja nekako posprdno gledaju i spominju „ćuke“, sada ostavljaju „svoja“ ognjišta i sele se „ćukom“, tako, te će ih za malo medju „ćući“ biti više nego pravih „ćuka“. Dr. A. Petris de Plauno je sada podesta u Cresu, ali time nezadovoljan — ljudsko srce naime uviek nešto treba — teži za mjestom javnog notara u Krku; razumije se po sebi, da će se lahko zahvalit na svih častih u Cresu, tà, čekaju ga lovorvienci u Krku i ako ne dolazi tamo iz ljubavi do Krčana nego iz drugog obzira... On je plemenit, kako je plemenite učinila mnoge pokojna Republika, i to „de Plauno“; i njegova milostiva supruga je labinska baronesa Lazzarini, ali Plavnik je kamenit i moglo bi biti da mu se gospodu brzo bude zvali Roko de Plavnik, treba dakle trbuhom za kruhom. Proti toga ne može imat nitko ništa, ali javni c. kr. notar treba ipak da bude nešto. Iz rečenog već se vidi, da okolnosti g. de Plauno nisu takove, da bi ga puk, a po gotovo ne puk hrvatski, kakvi je po cielom otoku Krku, želio za pučkoga notara; on je učio pravo, ali nije nikada postao odvjetnik, jer njemu se uviek više dopadalo „far la bella vita“ kao i većini vlastele, nego ozbiljni rad, pa bi i kao notar živio na plećih otočana. Njegov otac bio je pošteni, stari creski vlastelin, koji još nije sanjao o nikakovoj blaženoj zemlji te mu je pokojni kraljević Rudolf prilikom jednog lova na Plavniku darovao zlatnu iglu; on bi bio, da je poživio, svoga sina štogod pametnijega naučio, ali ovako, premda ga gosp. kot. poglavar putujuć pro creskom otoku predstavlja kao svog priesnog prijatelja, na pokazuje osobitog oduševljenja... Za sada pustit ćemo onu liepu storiju od Osora, o kojoj se je svojedobno dosti govorilo, pisalo i razpravljalo, a ne sumnjamo, da ne će biti poznata i poglavitom g. kapetanu i plemenitom grofu Goëssu i dr.; jedino samo bi htjeli znanja i ravnanja radi kazat, da nas na kompetentnom mjestu ne bi vukli za nos i izazivali, jer bi štogod moglo bit prekasno — g. pako creskom načelniku bi savjetovali, ako već želi putovat preko mora, neka ide prema iztoku, proti buri, nego prema zapadu, s burom: što će mu biti tim lakše, jer dvaput na tjedan prolazi onim smjerom parobrod mimo Cresa. Pa i za milostivu baronesu nema u Krku života. Ćuki ostaju uviek ćuki, pa se onaj smješni i dosadni krčki Cresanin napinjao koliko ga volja: ljudi, koje on može imat uz sebe samo uz hektolitar dalmatinskog duduma, nikad ne će se toliko ugladit, da bi ona mogla u njihovo družtvo. Imamo doduše kazalište, pardon, novu zgradu obć. bolnice, sagradjenu prigodom jubileja njeg. veličanstva, za koju je njeg. veličanstvo i darovalo liepu svotu — ta dakle bolnica — kazalište bi mogla dati zabave milostivoj, jer će bez dvojbe mladić Venancije pokušat da pod njezinim pokroviteljstvom bude u buduće krčka Lega u istoj zgradi češće priredjivala plesove nego do sada. Dvojimo, da je njeg. veličanstvo darovalo onu svotu pa da zgrada služi mjesto za bolnicu, za plesove Lege; u ostalom znat će to bolje Venancije i c. kr. pol. oblast, koja mora bditi da se poštuju Previšnje namisli.

Završujemo! Do koga je neka pazi, da bude notar za puk a ne puk za notara, po gotovo ne u ovih naših stranah, pa bio on i prijatelj visoko položenih osoba. Preporučamo medjutim ljudem, da se radje, u koliko samo mogu, uliču sudu a ne notaru, te da se osobito čuvaju sladkih rieči budućeg našeg nobile, koji je već poznat mukotrpnim Cresanom i kao širitelj Krstićevog gnjusa.

Venanciju bi pak preporučili, da se ne čini više smješnim jer dosta mu: ta dosadio već i svojim ćukom; moglo bi u.u se u istinu dogodit, što je u svojoj zadnjoj bolesti samo fantazirao, da mu po vrh glave miši trče i da leti (!).

---

stoje. Benj, ti veštiti su vam pronti, samo . . . . . ! — Nina, vi grete u Pazin za kapomuradora, kadi grade talijansku jenažiju; učinite mi ta pijacer pozdravite Kamuša!

Gos p. G. M. lauterništ, Punta Ubež. Čuja sam da ste imenovan ambašijadur Tulijanske. Ki srićni ljudi vi i Tapajin! Gratuliram!

Baš zadnji momenat javlja telegraf, da je partenca one bracere prolungana, jer da su slaba vremena i da ne mogu naj još jenoga marinera druge klaše i koga; marinera treće klaše su našli i to Tonu Buršića iz Krmice. — Moj punion bi bija, da za marinera druge klaše uzmu deligata iz Peroja a za koga Savičenskoga Kuhara. Balota iz Raše.

Franina i Jurina.

Fr. Talijanska gospoda da pletu neku novu imrižu, va koju misle polovit sve naše delavce i kmete.

Jur. Ča će biti želizna ale od spažića?

Fr. Vero neznam ti pravo ča povidat lego to, da će bit prvi ribar naš potestat, pak njegovi konžiljeri i njihove podrepnice.

Jur. Franino tebi se vero miša va glavi.

Fr. Po Matića, da su mu već storili i neko novo ribarsko družtvo, ko se zove demokratika.

Jur. Sada te kapim; oni misle lude ribice lovit va to družtvo.

Fr. Bi ga vrag!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Glavno djelovanje carevinskoga vieća usredotočeno je ovaj par u poje dinih odborih, koji marljivo viečaju prije i poslije podne ako nema sjednice.

Dne 19. t. mj. započeo je željeznički odbor u prisutnosti ministra financija i željeznica glavnu razpravu o vladinoj osnovi za investicije. Ministar željeznica izjavio je odmah na početku sjednice, da posvećuje vlada najveću pažnju vodnim putevom, te, da će se to pitanje povoljno po pučanstvo monarhije riešiti. Nadalje priobći isti ministar, da izradjuje vlada nove osnove za gradnju mjestnih željeznica.

Odbor za porez na rakiju razpravio je istog dana u večernjoj sjednici vladinu osnovu za porez na rakiju. Nakon glavne razprave prešao je odmah na podrobnu razpraviv nekoje članke rečene osnove. Zastupnici planinskih pokrajina izjaviše, da će glasovati proti novomu porezu na rakiju, jer bi od tog zakona imale veliku štetu Koruška, Štajerska i Kranjska. Od slovenskih zastupnika govorio je proti osnovi zastupnik dr. Žitnik dokazav brojkami koliku bi štetu imala Kranjska od takvog zakona. Poljski zastupnik vitez

Abrahamović požalio je, što je vlada pustila iz vida i dalnje oporezovanje piva. U dalnjoj razpravi sudjelovalo je više govornika, između tih i bivši ministar Kaizl te ministar financija dr. Böhm. Kako smo već javili, osigurana je djelatnost carevinskoga vieća za vrieme prije Uzkrsa. Mnogi misle, da će ta djelatnost potrajati i poslije Uzkrsa, premda vlada medju zastupnici českoga naroda neko nesporazumljenje.

Glavno glasilo mladočeske stranke Narodní Listy odobrava, što su češki zastupnici pristali uz vladinu osnovu za investicije, jer da će odatle imati koristi kraljevina Češka i čitava Austrija. Radi toga, da nije mario ministar-predsjednik obećati Čehom nikakvih koncesija. Nadalje kaže isti list, da dok se neizpune opravdani zahtjevi českoga naroda, dotle ostaje carevinsko vieće u neizvjestnosti i u pogibelji, da nastupi opet obstrukcija.

U poljskom klubu izviestilo je posebno odaslanstvo, koje bijaše kod ministra-predsjednika, da mu je ovaj kazao, da se nemože za sada podržaviti poljska gimnazija u Tješinu. Na to je klub zaključio, da se pošalje opet odaslanstvo ministru-predsjedniku.

Njemačko-narodni klub zaključio je u sjednici od subote, da će se poprimiti obstrukcije ako dade vlada naredbenim putem koju koncesiju Slavenom ili klerikalcem. Taj zaključak imade se smatrati samo kano strašilo proti vladi, jer Niemci znadu najbolje, da im je sadašnja vlada prijazna i da bi im svaka druga mogla biti pogibeljnijom.

Iz Beča nam javljaju, da su dva slavenska kluba, t. j. „Slavensko središte“ i „Hrvatsko-slovenski klub“ zaključili, da će složno postupati u narodnostnih pitanjih. Ta je doduše najmanje, što su rečeni klubovi mogli zaključiti, ali mi pozdravljamo i tu m a l e n k o s t iskrenim zadovoljstvom. Kad već nemogu ili neće, da se slože sinovi jednoga naroda u svih načelnih pitanjih, neka su bar složni u pitanju narodnostnom, koje je za nas u postojećih okolnostih jedno od najvažnijih. Prvi korak je svakako učinjen za zbližanje obiju klubova a bude li dobre volje na obih strana i više ljubavi do mukotrpnoga naroda nego li osobnih težnja i prkosa, moglo bi vremenom doći i do uže sveze, što mora da želi svaki pošteni Hrvat i Slovenac.

Srbija. Iz Biograda dolazi viest, da se tamo ovih dana sakupili kolovodje liberalne stranke iz svih krajeva Srbije. Svrha tomu sastanku jest dogovor kakav da zauzmu položaj u budućih izborih za narodnu skupštinu. U koliko su došli u javnost zaključci tog sastanka, tvrdi se, da je liberalna stranka odlučila stupiti u izbornu borbu i da se u tu svrhu ustroji novo stranačko glasilo.

Crna Gora. Iz Cetinja javljaju, da se tamo drži za izviestno, da će srbska vlada imenovati do mala svoga zastupnika na crnogorskom dvoru. Knez Nikola da je pripravan uzpostaviti staro prijateljstvo sa Srbijom i da želi, da se sklopi s njom trgovački ugovor. Ovoj osnovi kneza Nikole protive se prijatelji Austrije u Crnoj Gori, jer da bi tim dobar dio austrijske trgovine prešao u srbske ruke.

Bugarska. Ovih dana turiše Bugarom neprijateljski listovi glas u svjet, da su velevlasti u Carigradu pokrenule misao, da se okupira Macedoniju radi tamošnjih nemira. Do okupacije da će doći nebude li Turska u stanju, da uzpostavi mir i poredak u onoj pokrajini.

Rusija. Njemačke novine izmišliše novih atentata na ruskoga cara Nikolu. Njimi je veoma nemilo, što je car Vilim u Bremenu doživio atentat, pak bi htjeli baciti isto ruglo i na ruski narod.

Ruske novine pozdravljaju velikim zadovoljstvom odluku cara Nikole, kojom se ukidaju opomene, što su bile podieljene nekim ruskim novinam. Po ruskom tiskovnom zakonu imade prestati izdavanje lista čim ga zadesi treća opomena od strane državne vlasti, a pošto je bilo medju timi listovi i takovih, koji su jurve dobili drugu opomenu, to je opravdano zadovoljstvo ruskih novina radi spomenute slobodoumne odredbe cara Nikole. Tim povodom izrazuju ruski listovi nadu, da će biti posve ukinut dosadašnji običaj opominjanja.

Mjestne:

Pučanstvo grada Pule. Gradski popisni ured u Puli priobćuje uspjeh zadnjeg popisa pučanstva, koje je brojilo zadnji dan prošle godine 28.643 osoba; osim onih bijaše 7584 vojnika. Po narodnosti ili bolje rekuć po novoskovanom nazivu, po občevnom jeziku nabrojilo se je 19.508 Talijana, 3529 Hrvata, 246 Slovenaca, 2274 Niemca, 57 Čeha, 3 Poljaka, 1 Rumunj i 1 Madjar.

Po vjeri jesu 35.664 katolici; 31 grčko-ujedinjeni, 87 grčko-iztočnjaci; 180 protestanti, 109 židova, 148 prot-augustijani i 8 bezvjeraca.

Pridružine podobćine broje 8979 duša, koje sačinjavaju sa gornjim brojem 45.206 pripadnika občine Pula.

Kuća imade u čitavoj občini 4341, konja 338, volova 2652, magaraca 1373, ovaca 512, letućine 11.000.

Preziranje hrvatskoga jezika od strane c. i kr. mornarice. Javili smo u zadnjem broju, da je bilo odlikovano pet pripadnika c. i kr. vojne mornarice radi hrabrosti izkazane u Kitaju i opisali smo odnosnu svečanost. Nego dok je kapelan c. i kr. vojne mornarice, obavljajući službu božju oslovio posve korektno odlikovane mornare u tri jezika: njemačkomu kao državnomu, te onda hrvatski i talijanski, službujući častnik mornarice gosp. Vladimir Khittel od Bialopjora govorio je samo njemački i talijanski. A odlikovani su po narodnosti: trojica Hrvati, a dvojica Talijani! (Odavle do konca zaplienjeno.)

Za izbore. Državni činovnici u Puli — ponajviše talij. narve — imali su prekosinoć sastanak, na kojemu se odlučilo većinom glasova ustrojiti posebni odbor i zaključiti sa talijanskom strankom kompromis pod svaku cienu. Manjina, pod vodstvom lučkog kapetana g. Milinkovića, demonstrativno se udaljila.

Pokrajinske:

Neosnovana tužakanja. Tršćanskomu „Piccolu“ je žao, da je dana gosp. prof. Spinčiću od vlade pravedna zadovoljština, pa navadjajuć jošte druga dva, tri imena, hoće da dokaže i tuži se kako vlada nagradjuje hrvatske agitatore.

Kad bi vlada hrvatske agitatore nagradjivala, financije „Piccola“ mnogo bi bi slabije stale — nebi bilo subvencije. Ili ako bi je bilo, židovčić bi pisao još u prilog hrvatskih agitatora, jer on piše, kako je plaćen.

Bezobrazni židov neka znade, da je vlada svojim činom prama g. prof. Spinčiću izpravila, i to samo djelomično, počinjenu mu krivicu i nanesenu uvriedu. Kad su ga odpravili sa službe, jer je za narod — kao već zastupnik — radio, židovče je skakalo od veselja — sad kad vlada sama priznaje, da mu je krivicu učinila — tuži se. Židovski liberalizam!

Liberalizam je iste sorte kada tuži — a lažno — radi agitacije u hrvatskom smislu g. Križnića, ravnatelja učiteljišta u Gorici, g. Matejčića, ravnatelja gimnazije u Pazinu i g. Kosa ravnatelja gimnazije u Spljetu. Oni su još u službi, pak im „Piccolo“ iz narodnostne mržnje gleda naškoditi. Nećemo ih uzimati u obranu, jer prama židovskim lažima brani ih njihovo znanje, njihovo poštenje i taktičnost. Da oborimo sve „Piccolove“ napadaje iztičemo samo jednu, ali u istinu krupnu njegovu laž. Piše da je prof. Kos imenovan ravnateljem spljetske gimnazije, zato što je u K o p r u vriedjao talijansku narodnost. A g. Kos nije bio u Kopru, nego profesorom njemačke gimnazije u Puli, gdje nije nikad ni sjenke kakove pritužbe bilo proti njemu.

Ali da, židov — klevetnik!

„Mačjim“ do znanja. U njemačkih listovih čitamo, da je neka Marija Amelong u Berlinu silno volila mačke (Biti će kakva rodjakinja „tete Jambrozije“. Op. slag.) kojih je imala veći broj i s kojimi je stanovala u skromnom stanu u podstrešju. Ta čudnovata „teta Jambrozija“ nije s nikim obćila, dočim su se njezini ljubimci po strehah domaće i susjednih kuća klatili.

Videći njezini susjedi da neima više dana na božje svjetlo ni „tete Jambrozije“ ni njezinih ljubimaca, prijaviše to puliciji, koja je provalila vrata i unišla u njezin stan. Tuj se prikaza strašna slika. Na starom naslonjaču nadjoše staricu mrtvu sa glavom posve oglodanom od mačaka, koji nisu imali hrane, te se dadoše na gospodaricu.

Ovoliko do znanja našim „mačjim“, a „teti Jambroziji“ prijateljski: oćo ve!

Gospodarska zadruga za sodni okraj Podgrad št. 89. Zapisnik o XX. rednem letnem občnem zboru, kateri se je vršil u nedeljo dne 9. septembra 1900. ob 2. uri popoludne v Materiji.

Pod tim naslovom primili smo „I z v j e š ć e“ gospodarske zadruge za sudbeni kotar Podgrad o zadnjoj glavnoj skupštini, tiskano u ugled noj brošurici od 18 stranica.

Blagdan sv. Josipa proslavili su u selu Ricmanje — občina Dolina — svečanim načinom uz mnogobrojno sudjelovanje pobožnog občinstva, koje je tamo pohrlilo iz bliza i daleka na proštenje.

Od sv. Antona kod Kopra javljaju nam, da će tamošnje pjevačko družtvo „S v o b o d a“ prirediti svoju prvu zabavu u nedjelju poslije Uzkrsa dne 14. aprila. Kod zabave sudjelovati će više susjednih pjevačkih družtava. Želimo mladoj „S v o b o d i“ što sjajniji moralni i materijalni uspjeh.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru, poslalo uredničtvo „Tjednika“ u Bjelovaru K 20·50, g. J. Grahovac u Sisku K 20.

Na predsjednika družbe sv. Cirila i Metoda Vjekoslava Spinčića poslao je Rudolf Deković iz San Franciska u Americi poštanskom doznačnicom 105 kruna 61 filir, a Vjekoslav Spinčić prosliedio je tu svotu blagajniku družbe dr. Niku Fabianiću.

Tu svotu sabrao je isti gosp. Rudolf Deković u San Franciscu. U nju su doprinieli u tamošnjem novcu, u dolarih, i njihovih stotinkah, sliedeća gospoda: Deković Rudolf 1, Zan Franjo 5, Xigga Spiro 3, Gečan Andre —·50, Radović M. V. —·50, Korić Stjepan —·50, Gudac Ivan —·50, Sušanj Josip 1, Srdoč Frane 1, Šepić Andre —·50, Cuculić Vicko —·50, Prisnić Ivan —·50, Jelicić Josip 1, Ghetaldi pl. Emil 5, Ćaćen Ivan 1, ukupno dolara 21·50, što čini u našem novcu prije spomenutu svotu od 105 kruna 61 filir.

Grožnjanski novi načelnik. Nakon nedavne smrti bivšeg načelnika, g. Corna-Spinoti, izabralo je občinsko zastupstvo u Grožnjanu novim načelnikom zastupnika Josipa Laurenčića (Laurencicha). Ovaj, zahvaljujuć se d i r n u t o d s u z a, izjavi, da će nastojati, da ostane nedotaknut talijanski značaj naše pokrajine. Liepo od Vas š i j o r L a u r e n c i č h, što obećaste, da ćete braniti nješto, što se braniti neda, jer je Istra isto toliko talijanska, koliko i Vaše slavno prezime.

Iz Opatije nam javlja prijatelj: Na ovoj hrvatskoj obali bila je ove godine slaba klimatička sezona radi neobično ostre zime. Led je u samoj Opatiji prouzrokovao kod nasada štetu od preko 30.000 K. Najpitomije paome pogibše. Ta do početka ovog mjeseca bila je Učka pod snjegom. Gosti počeše u većem broju dolaziti tek polovinom veljače, ali se dugo ne zadržavahu radi nestalna, većinom kišovita vremena. Od prije petnaest dana zavladala je ipak vrlo ugodna temperatura te je divni ovaj kraj u najbujnijoj proljetnoj vegetaciji. Gostiju ima sada ondje preko 1600, većinom Magjara, zatim Poljaka i Niemaca, a bude po kadkad i dosta Hrvata. Opatija se je već tako povećala, da jedva pruža dovoljno mjesta za tolike strance, koji se ukonačuju i u Volоskom i Lovrani, te se ova dva mjesta vode u kupališnim izkazima, kao da sa Opatijom tvore jedinstvenu cielinu. Uvjeravam vas, da je boravak ovdje ugodan kao riedko gdje, živi se vrlo udobno i jeftino, stanovanje i obskrba je izvrstna. Hrvatima preporučujemo Villu Habsburg i Villu Gisella, koje vodi jedan Zagrebčanin te pruža izvrstan konak i obskrbu uz umjerene ciene. „Hrvatska“.

Iz drugih krajeva:

Proslava imendana biskupa Strossmayera. Na blagdan sv. Josipa, proslavio je preuzvišeni gospodin J o s i p J u r a j S t r o s s m a y e r u krugu svojih prijatelja i štovatelja svoj imendan. Posebna deputacija „M a t i c e H r v a t s k e“ predala je narodnomu dobrotvoru prekrasnu knjigu sa naslovom „S p o m e n c v i e ć e i z h r v a t s k i h i s l o v e n s k i h d u b r a v a“, u kojoj posvećuju velikomu biskupu 72 hrvatska i slovenska pisca i 18 hrvatskih umjetnika svoje plodove uma.

Mnogobrojnim čestitkam, koje stigoše onog dana dobrotvoru hrvatskoga naroda, pridružujemo i mi naše, uz živu želju, da nam Svevišnji uzdrži velikog biskupa još dugo čila i zdrava.

† **Ivan Deklева.** Iz Gorice primili smo „Osmrtnicu“, koja nam javlja, da je tamo preminuo dne 17. t. mj. poznati slovenski rodoljub g. Ivan Dekleva, veletržac, predsjednik „T r g o v s k o - o b r t n e z a d r u g e“, te „T r g o v s k o - o b r t n o g a d r u š t v a“ i načelnik nadzornog odbora „G o r i š k e l j u d s k e p o s u j i l n i c e“.

Počivao u miru!

Počastne nagrade. Sl. ravnateljstvo „Zaveze jugoslavenskih učiteljskih družtev“ razpisuje dvie počastne nagrade po 100 i 60 kruna za dva najbolja spisa za mladež, obširna najmanje 3 tiskovna arka. Spisi moraju biti izvorni i primjereni duhu mladeži.

Rukopise valja poslati predsjedničtvu „Zaveze“ u Ljubljanu do dne 1. julija 1901.

Pisci neimaju se podpisati na svoj rukopis, već neka prilože svoja imena u zatvorenoj kurveti, na kojoj neka napišu naslov spisu.

Spise ili sastavke ocieniti će posebni ocienitelji. Nagradjeni spisi prelaze u vlastničtvo „Zveze“ te će izaći tiskom kao III. IV. svezka „M l a d i n s k e k n j i ž n i c e“.

Predsjednikom odvjetničke komore u susjednoj Kranjskoj bijaše izabran poznati slovenski rodoljub, zemaljski zastupnik i odvjetnik u Ljubljani g. dr. Danilo Majaron. Čestitamo!

Nova poljodjelska banka. Na I. hrvatskom katoličkom kongresu, obdržavanom prošle godine u našem Zagrebu, zaključeno bijaše, da so osnuje poljodjelska banka za sve hrvatske pokrajine. U to ime izbrani odbor razašilje sada pozive na podpisivanje dionica. Temeljna glavnica banke iznašati će 2 milijuna kruna, te se čvrsto nadamo, da će biti hrvatskomu narodu od velike koristi. Bog dao! Čudimo se samo, što medju utemeljiteljima uz hrvatske biskupe iz ostalih zemalja nije podpisan nijedan istarski biskup kao niti nijedna vidjenija osoba iz Istre.

Kinezi naprednji od Europejaca! Kad bi se dalo suditi prosvjetu naroda po mnogojezičnosti novina, koje izdavaju, tada bi stalno Kinezi u tom pogledu zauzimali prvo mjesto.

U glavnom gradu Kine, u Pekingu počeo je naime novim stoljećem list „China Times“ priobćivati svoje viesti u 7 jezika, i to: japanski, francezki, ruski, englezki, njemački, talijanski i kinezki. Medjunarodne čete neće se zaista tužiti, da se Kinezi nebrinu za njihovu zabavu, poduku i naobrazbu.

Iz blažene zemlje. Do kojeg stupnja podivljalosti može ljudsko stvorenje priča nam sliedeći dogodjaj, što se je zbio nedavno u Spotornu kod Savone u Italiji. Nepoznati zlikovci unidjoše noćju na mjestno groblje te razoriše grobove profesora Buccelli-a i bivšeg načelnika Lottera. Najprija porušiše nadgrobne spomenike te pokušaše izvući škrinje ili liesove u kojih bijahu mrtvaci. Kad im to nije pošlo za rukom, polupaše liesove udarci sjekire.

Zaista veće divljačtvo nebi mogla počiniti ni najbiesnija zvier i to se je dogodilo u blaženoj zemlji!

Listnica uredničtva i uprave.

F. M. Supetar u šumi. Sa priposlanim iznosom namirena je g. 1900. i prvo polugodište tek. godine. Zdravo!

A. R. Rovinjsko selo. Vašom uplatom podmirena je god. 1900.

Sve redoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu" po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli, u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Restauracija

ŠEPUKA - PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3¼%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3%
„ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3¼%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odlet u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Broj 781.

Natječaj.

U izvršenju zaključka občinskog zastupstva u sjednici 16. novembra 1900. razpisuje se natječaj za jedno

mjesto občinskoga redara ujedno ovrhovoditelja ili eksekutora

sa plaćom godišnjih 720 K, povrh toga za odielo godišnjih 60 K, ukupno 780 K.

Molitelji neka podnesu podpisanomu redovite molbe sa krstnim listom, svjedočbom škole i občinarstva, dobroga ponašanja uz dokaz, da govore i pišu jezikom hrvatskim kao ovouredovnim, i to do Uskrsa, 7. aprila t. g.

Povrh opredjeljene plaće imenovani ima izgleda, da će primati, odlučiti se imajuće pristojbe (postatke) prigodom utjerivanja občinskih dugova.

Prednost imaju oni, koji su bili vojnici i koji se izkažu, da imaju vlastitoga imetka, odnosno da mogu položiti kauciju do iznosa 400 K, na koji bi išao interes 5%.

Traži se od molitelja, da je posve zdrav i kriepak, okretan i uljudan.

Glavarstvo občine

KASTAV, dne 19. marča 1901.

Načelnik:

Jelušić, s. r.

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Dobivaju se kod

Angela Bellante, Via Giovia 172.

Ivan Žic, Via dell' Ammiragliato

„Böhmische Thomaswerke"

iz Praga

javljaju, da je povjerena izključiva prodaja njihove

Thomas-ove muke (škorje)

za **Trst, Istru, Goričku i Dalmaciju** tvrdci

Luigi Peritz u Trstu.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kašanja i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u rukovih i križicah, kostenom pogancu, protuđanju, svakovrstnim nateknućem. Ciena 5o novč.

Sladka voda za kašalj ili broh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, zapljivost. Ciena 5o novč.

Pojačani željezovitni sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, skrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 fiorin.

Poljčene švedske kuplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvi slatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaklava tegnja ili mučnica, tjera napuhlost i vjetre, odstanja se bol u ilučci, želudčane grčeve, šutica, grozica ili zimnica, zavjesje ili grižnja u utrobu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i napriečí i razne bolesti. Ciena, flašici s napurkom 5o novčića

Prah za blago ili za marvu, za konjski kuh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napunje. Krave davaju od njega više i bolljega mliečka, konji postaju čilji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Svuljenske pilulice najdjelotvornije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili kvasaka i crjev, za otvaranje, proti zapriečí navali u glavi i proti mamosti ili zeženi. Ciena škatuljici 5o novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, zgrčenim, zategnutim žilam, ukočenosti i ukočilini poslie jetkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca, 1 flaša 5o novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, osvježuje mao oko usti, zadržiskaju utca, ublažuje neugodan vonj. 1 flaša 60 nč.

Fluor-esencija (Eichenrindel Essenz) za čišćenje i raskuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 5o novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi ulvršuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 5o nč.

Mast proti ljšaju, kratkim perutici i osopotinam, i lončić 5o novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili pon, proti zajedljini. Skatulja 5o novč.

Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Ciena 5o novč.

Špitzova pomast za lice proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prokomjerno rumenilo lica i nosa, izpuhnje na licu; proizvadja gladkost, čistinu; bjelodu i šnoše obraza i ruku. Ciena veća lončića 1 fiorin. K tomu spada još bezkisov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve nezkodljiva i vrlo ugodnoga mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zlatnom diplomom. Dobiva se u boji bielej, sužičastoj i ružičastoj. Ciena kutiji 1 for.

Savon eglantine. Najčišći sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 5o novč.

Crème eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim manama tenita, kao što su prišići, sujedice, crvene mrlje, pirge, opora kora i. t. d. Called svoga kemičkog sastava, ta se Eglantine crnat nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončića 1 fiorin.

Eau eglantine jest izvrsna i iskustvom prokušana voda za kosu. Njezi se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje prhuti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podjeljuje kosi lep naravan sjaj. Ciena boci 1 f. 75.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi fire po sobi prezgodan miris. Flašica 5o novč.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 5o novč.

Antiebrilo od Rodinisa proti grozniei ili simnici. Manja bočica 5o novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, rane pomade, i boje za farbanje kose, da sliedo kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeva rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·25 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·15 po podn. osobni za Rovinj, Divača.
6·— „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Plovitbeni red.

Ugarsko-hrvatsko par. družtvo.

Pruga Rieka—Trst.

Polazak Dol.	Odl.	Dan	Luka	Povratak Dan	Dol.	Odl.
—	7·—		Rieka		8·20	—
7·45	7·55		Opatija		2·35	2·45
8·15	8·20	Srijeda	Lovran		2·10	2·15
8·45	8·55		Mošćenice		1·35	1·45
9·20	9·25		Berseč	Ponedjeljak	1·05	1·10
10·10	10·25		Rabac		12·05	12·20
11·55	12·30		Cres		10·—	10·35
4·30	6·—	Sr. Čet.	Pula	Ned. P.	2·30	6·—
6·30	6·40		Fazana		1·50	2·—
8·10	8·30	Četvrtak	Rovinj		11·50	12·20
9·40	10·—		Poreč		10·10	10·40
12·20	12·40		Piran	Nedjelja	7·20	7·50
2·—	—		Trst		—	6·—

Pruga Rieka — Pula.*

—	7·—		Rieka		3·20	—
7·30	7·40		Opatija		2·40	2·50
7·55	8·05	Svaki ponedjeljak i petak	Lovran	Svaki utorak i subotu	2·15	2·25
8·35	8·45		Mošćenice		1·35	1·45
9·—	9·10		Berseč		1·10	1·20
9·55	10·05		Rabac		12·15	12·25
11·20	11·50		Cres		10·30	11·—
3·50	—		Pula		—	6·30

Pruga Rieka—Lošinj.

—	8·—		Rieka		2·35	—
8·30	8·40		Opatija		1·55	2·05
8·55	9·05		Lovran		1·30	1·40
9·35	9·45	Srieda	Mošćenice	Četvrtak	12·50	1·—
10·—	10·10		Berseč		12·25	12·35
1·40	12·—		Cres		10·35	10·55
1·15	1·25		Martinšćica		9·10	9·20
2·10	2·20		Osor		8·15	8·25
4·05	—		Mali Lošinj		—	6·30

Pruga Rieka—Krk.

Svaki dan.

—	12·30		Rieka		9·20	—
1·30	1·40		Omišalj		8·10	8·20
2·20	2·30		Malinska		7·20	7·30
3·—	3·10		Glavotok		6·40	6·50
4·—	4·10		Merag		5·40	5·50
14·50	—		Krk		—	5·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Pula.

Svaki četvrtak.

—	7·—		Rieka		9·—	—
7·30	8·15		Opatija		8·15	8·30
2·30	—		Pula		—	4·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Lošinj.

Svaku subotu.

—	7·—		Rieka		9·—	—
7·30	8·15		Opatija		8·15	8·30
12·30	—		M. Lošinj		—	4·—

Pruga Rieka—Opatija i natrag.

Odlazak iz Rieke u Opatiju:
Svaki dan u 7, 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7 po „
Odlazak iz Opatije na Rieku.
Svaki dan u 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 po „

Družtvo S. Topić i dr.

Pruga Trst—Metković—Kotor.

—	7·—		Trst		10·—	—
—	—		Izola*)		—	—
8·15	8·45		Piran		—	—
12·—	—·30	Četvrtak	Rovinj	Ponedjeljak	—	—
2·30	3·30		Pula		1·15	2·—
7·45	8·30		M. Lošinj	Nedj.	8·15	9·—
2·30	5·30	Petak	Zadar		2·45	3·30
1·30	5·30		Spljet	S. N.	2·—	5·—
7·—	9·—	Ned.	Metković	Č. P.	3·—	7·30
11·30	—	Pon.	Kotor	Srieda	—	9·—

*) Od 1. aprila do konca oktobra tiče se Izola redovito zakasnilo dolazak za sat u Piran, Rovinj, Pula i Mali Lošinj pri polasku.

Od 1. novembra do konca marta prieteje se u Izoli mothalitet.

Pruga Trst—Korčula.

—	7·—		Trst	Petak	6·15	—
1·—	2·30	Nedelj.	Pula	Č. Pet.	11·—	1·15
6·30	7·45		M. Lošinj		6·—	7·—
—·30	3·—		Zadar		11·15	1·15
10·15	1·30	Pon.	Spljet	Sr. Č.	9·—	4·—
—·30	—	Utor.	Korčula	Utor.	—	2·30

Družtvo Istarske-Tršćansko.

Pruga Rovinj—Trst.

Svaki ponedjeljak, sriedu i petak

—	6·—	Pon.	Rovinj	Sried,	8·40	—
6·35	6·40	„	Osor	„		
7·10	5·45	Po. Ut.	Poreč	U. Sr.	7·—	7·30
6·25	6·30	Utor.	Novigrad	U.	6·15	6·20
8·—	8·05	„	Piran	„	4·40	4·45
9·15	—	„	Trst	„	—	3·30

Isti je red za sriedu i petak.

Pruga Pula—Trst.

Svaki dan.

Odl.			Dol.
6·30		Pula	2·42
7·15		Fazana	3·—
8·32		Rovinj	12·42
9·17		Vrsar	11·50
9·49		Poreč	11·50
10·39		Novi grad	10·10
11·29		Umag	9·20
12·09		Salvore	8·48
12·50		Piran	6·52
2·45		Trst	0·10

Broj 25. Pula, u utorak dne 26. marča 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«..

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Ginlia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

POZOR!

Početkom aprila nastupamo drugo četvrtgodište. Upozorujemo predplatnike, kojim iztiče, odnosno je iztekla predplata, da istu obnove — ako ne žele, da jim list obustavimo.

UPRAVA.

Još o uredjenju učiteljskih plaća.

Vraćamo se ponovno na ovo pitanje, koje je životno za naše učiteljstvo. Činimo to tim radje pošto znademo, da je bio upitan zemaljski odbor za Istru, da li kani ponovno predložiti saboru promjenjenu zakonsku osnovu o uredjenju učiteljskih plaća, na što je zemaljski odbor jestno odgovorio.

U budućem zasjedanju istarskoga sabora doći će na razpravu promjenjena ona zakonska osnova o uredjenju učiteljskih plaća, koja bijaše u zadnjem zasjedanju prihvaćena ali nije dobila previšnju potvrdu.

Pošto će se dakle još tečajem ove godine o tom predmetu u našem saboru razpravljati i jer želimo, da se to pitanje svestrano razbistri i raztumači, dajemo mjesta u našem listu sliedećem razglabanju, što nam je stiglo iz učiteljskih krugova.

Slavni zemaljski odbor za Istru pošao je svojom novom osnovom za uredjenje učiteljskih plaća za tim, da pritegne svu moć ili vlast na sebe, te da bude u buduće sam gospodarom kod imenovanja, premještenja, pedepsanja i umirovljenja nas nevoljnih učitelja.

C. kr. zemaljskomu školskomu vieću bio bi ostao veoma ograničen djelokrug, kad bi bila gornja osnova zadobila carsku potvrdu. To vieće nebi bilo imalo vlasti, da učitelju pomogne bilo kako, već jedino to, da proti njemu postupa — u slučaju kakvog pomanjkanja — pod izravnim ili neizravnim uplivom svemogućeg zemaljskog odbora.

Taj odbor hotio je promjenom školskog zakona za Istru posve utući hrvatsko-slovensko učiteljstvo. Naše učiteljstvo bilo bi onom osnovom jednostavno izručeno na milost i nemilost zemaljskog odbora u Poreču.

Ovomu nebijaše dosta, što ima već do sada svoja tri člana u c. kr. zemaljskomu školskomu vieću, što su mu više manje skloni i prijazni i oni članovi, koje vlada odabire, što se nebi školski izvjestitelj kod namjestničtva za živu glavu Talijanom zamjerio, i što je zastupnik crkve u tom vieću pripadao talijanskoj stranci — sve to nebijaše dosta istarskomu zemaljskomu odboru, već hoće svu vlast nad učiteljstvom Istre usredotočiti u Poreču.

Zemaljski odbor imade svojih pristaša i prijatelja u c. kr. školskom vieću u tolikom broju, da se je riedko kad što odlučilo, na što nebi bili njegovi članovi pristali. On imade svojih članova u c. kr. kotarskih školskih viećih, imade prijatelja ili pristaša u mjestnih školskih viećih, imade javnih i privatnih agenta svuda, koji broje korake svakom našem učitelju.

Naš učitelj može biti uzorna ponašanja u i izvan škole; njegovo djelovanje neka odgovara svim propisom školskih zakona, ako se je bilo čim zamjerio plaćenim agentom zemaljskoga odbora ili ako nije znao spretno zatajiti svoje političko mišljenje — predan je na milost i nemilost zemaljskomu odboru. Ovaj nadje sto i sto kvačica, kojimi ga drži u vječnoj neizviestnosti. Takav će učitelj badava moljakati za premještenje na bolje mjesto, uzalud će čekati na svoje petgodišnje doplatke i biti će sretan ako mu nedadu prije dobe pakrački dekret.

U Istri imade mnogo učiteljskih mjesta, koja bi se moralo definitivno popuniti. Za više od tih mjesta molili su usposobljeni učitelji, ali se ih definitivno nepopunjuje na veliku štetu učiteljstva i narodne prosvjete. Kad bi i htjelo zemaljsko školsko vieće definitivno popuniti koje učiteljsko mjesto, odmah bi se tomu uzpostavio zemaljski odbor, koji sliedi u tom primjer onog biskupa Istre, koji neće da imenuja župnika., s kojimi nebi mogao po miloj volji razpolagati.

Dokle stvari tako stoje, nam učiteljem Istre, koji nismo Talijani, ili koji nemislimo, nećutimo i neradimo kako to hoće zemaljski odbor u Poreču, neima nade na bolju budućnost dok država neuzme svu školsku upravu u svoje ruke. Naš zemaljski odbor imade već sada toliko vlasti nad nami, da se nemožemo ni maknuti proti njegovoj volji. A što bi tekar bilo, da je carska vlada predložila na potvrdu spomenutu jur zakonsku osnovu o uredjenju naših plaća?

Bili bismo došli u onu odvisnost od zemaljskoga odbora, u kojoj se nalaze zemaljski činovnici, s tom razlikom, što su oni gospodski plaćeni i što je njihov položaj zavidjenja vriedan.

Mi smo pratili velikim nepouzdanjem saborsku razpravu o uredjenju naših plaća, koja se je vršila prošle godine u Kopru. Iz svakog redka, što ga je pročitao izvjestitelj one osnove, zastupnik Pennati, provirivala je lukavo nastavljena zamka, kojom se je kanilo naše učiteljstvo uviek na uzdi držati. Ona osnova morala je stojati gospodu na zemaljskom odboru truda i znoja, jer je onoliko prefriganosti i lukavosti težko u malo redaka strpati.

Vladin povjerenik nastojao je doduše tečajem razprave, da spasi bar nekoja prava c. kr. zemaljskomu školskomu vieću u promjenjenoj osnovi, nu činio je to takvim načinom kao da mu nije dolazilo iz srca, ili kao da je unapried znao, da bi mu bio sav trud uzaludan. Naše učiteljstvo nemože mu biti nimalo zahvalno na njegovoj obrani učiteljskih interesa. On se je slabo i neodlučno zauzeo za najvišu zemaljsku školsku oblast, a nikako za učiteljstvo pučkih škola Istre.

Što se tiče učiteljskih plaća pristali bismo mirnom dušom uz nekoje talijanske drugove koji predlažu ova tri razreda: I. razred sa 1600 kruna; II. razred sa 1400 kruna; III. razred sa 1200 kruna; za učitelje bez izpita o sposobnosti 1000 kruna, a za učiteljice 80% gornjih plaća. Takve plaće nebi bile. Bog zna šta, jer nebi dosegle ni XI. činovničkog platežnog čina, ali bilo bi ipak nješto.

Imade i takovih drugova, koji bi bezuvjetno pristali na sliedeću razdiobu: I. razred 1400 kruna; II. razred 1200 kruna; III. razred 1000 kruna, za učitelje bez izpita sposobnosti, a za učiteljice 80% gornjih iznosa. To su Vam plaće, koje vuče financijalna straža! Nebojimo se dakle, da će nas itko grditi, što tražimo, da nam se izjednači plaća bar sa onom financijalnih stražara. Nu financijalni stražari bili bi još uviek na boljem, jer oni uživaju mirovinu po godinah službe, dočim ju daju učiteljem po osminah.

Ovim smo htjeli upozoriti naše pučko učiteljstvo na buduću razpravu u istarskom saboru o izpravljenoj zakonskoj osnovi zemaljskoga odbora u Poreču o uredjenju učiteljskih plaća.

Tko nije pročitao posliednju razpravu o tom predmetu, neka ju nastoji pročitati pak neka izreče svoj sud o njoj nepristrano.

Budimo oprezni i budni, jer zemaljski odbor u Poreču kuje težke verige, kojima nas kani okovati.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 20. marča 1901.

Ponedjeljak i utorak, kao i srieda do pod večer bijaše pripuštena raznim odborom da mogu razpravljati o predmetih koje njim je kuća pridjelila. I razpravljali su razni odbori po ciele dane.

Jedva danas po po podne bila je kućna sjednica. Počela je o 5. uri po p. a svršila o 2½ uri poslie pol noći; trajala je dakle preko devet ura.

Kao i drugih sjednica postavilo se je raznih upita na predsjednika, i pročitalo raznih upita na c. kr. vladu i svakojakih predloga.

Glavni predmet razprave bio je prešni predlog mladočeskih zastupnika, savjetnika Hruby, dr. Kurz i dr. Šileny, kojim se poziva vlada, da uz već većinom obavljen popis pučanstva naknadno popišu stanovnike po narodnostni odnosno po materinskom jeziku. Taj predlog imao se je već prije 10—15 dana razpraviti, al su ga predlagatelji bili uztegli u svrhu da se uzmogne razpraviti zakon o novacih i drugih predmetih. Sad je iznenada taj predlog bio dan u razpravu.

Govorio je najprije predlagatelj Hruby, baveć se najviše sa popisom u Šleziji, a ponekle i u ostalih zemljah. Iza njega govorio je obć. načelnik Cvitave Albrecht, upravo bezobrazno. Česi su dobro došli u svaki grad tobož njemački, al ako hoće medju Njemci živiti, moraju njemački govoriti, i mora biti njihov obćevni jezik njemački. Oni neće da se Česi šire, nit da dobivaju sve više inteligencije, i za to će se Njemci protiviti svakomu novomu prosvetnomu zavodu češkomu.

Zast. Biankini tuži se na to, što vlada nedopušta, da jezik Hrvata Dalmacije i u obće Hrvata zove pravim njegovim imenom, hrvatskim, nego ga zove srbsko-hrvatskim, što je nesmisao.

Zast. Schreiner Njemac iz Moravske govori slično Albrechtu. Veli da su Česi napram Njemcem činili nasilja kod brojenja.

Dr. Šileny Ceh iz Moravske odbija napadaje Schreinera i Albrechta, i dokazuje primjeri, kako su Njemačke občinske oblasti nasilno postupale kod popisa pučanstva.

Poslie tih četirih govornika, bez predlagatelja, bila je razprava zaključena. Kao glavni govornici govorili su još proti dr. Lueger, za dr. Kramarž.

Dr. Lueger je branio postupak bečkoga magistrata kod popisa, i pročitao je okružnicu, koju je kao bečki načelnik dao na popisače, kako moradu savjestno postupati. Kad bi tako bili postupali, i kad bi se tako svuda postupalo, osobito kod nas doli, onda bi popis imao vriednosti. Lueger je takodjer naveo broj učitelja, činovnika, poslužnika kod bečkoga magistrata, koji su upisali kao svoj obćevni jezik češki ili drugi slovenski, te dodao da se za to nikomu ništa nije dogodilo. Rekao je u ostalom, da se ovom razpravom samo vrieme gubi.

Dr. Kramarž polemizirao je jako sretno sa Luegerom i drugimi protivnici brojenja po narodnosti ili materinskom jeziku. Nije ta razprava suvišna, nego upravo nuždna. Brojenje po občevnom jeziku nerabi se već nigdje nego kod nas. Ono je protivno odlukam svih demoložkih kongresa. Ono nejma nikakve znanstvene vrednosti, a nit druge kakve. Posve je krivo ako se po občevnom jeziku sudi o narodnosti. Občevni jezik neoznačuje pod nipošto narodnosti, a ovo moralo bi se konštatovati u državi, u kojoj se pravice po narodnosti diele.

Iza razprave porabilo se je 3—4 ure sa toboţnjim stvarnimi popravci, i to sve izmed Čeha i Njemaca. Samo glede krojenja u Tješinu u Šleziji „popravljala“ su takodjer dva Poljaka, izazvana od Tješinskoga načelnika dr. Demela, koj je „popravljao“ Hrubya. Poljak dr. Mihejda iz Tješina tako je pobijao Demela, da je ovaj sav pocrvenio, a da su Mihejdi burno odobravali Poljaci, Česi, Rusini, Hrvati, Slovenci. Najviše su mu odobravali, kad je rekao, da Njemci idu za tim, da Poljake i Čehe u Šleziji posve zatru, al to da njim neće ići za rukom. Narod, koj uza sav stogodišnji pritisak Njemaca nije propao, neće propast ni sad kad se je počeo buditi. On zna za povjest Poljske, on zna da nije osamljen, nego da ima svoje braće. Sjećajuć se na slavu svoga naroda u prošlosti, oslanjajuć se na svoju braću, on netreba zdvajati, on će živiti, i zasramiti one koji bi ga htjeli ubiti. Slično je s nami Hrvati u Istri!

Za prešnost predloga glasovali su Česi, Hrvati, Slovenci, Rusini. Poljaci su izjavili da nisu proti predlogu u stvari, nego da su proti prešnosti, jer je razpravljati druge stvari. Rusin Vasilko u ime svojih drugova njim je na to primjetio, da su najbrže drugi uzorci radi kojih glasuju proti prešnosti, najme ti, da se je na njihovu korist upisalo ljudi koji nisu Poljaci.

Stalno su proti prešnosti glasovali svi Njemci i Talijani za to, jer se je na njihovu korist upisalo ljudi koji nisu Njemci ni Talijani. Neće da bude pravoga, poštenoga brojenja po narodnosti odnosno po materinskom jeziku. Žalilo se je, što je razprava bila prebrzo zatvorena, pa što se nije moglo pokazati kako se je kod brojenja varalo u Štajerskoj, Koruškoj, Gorici, Trstu, Istri; da i širi sviet znade kako Njemci i Talijani postupaju sa Slovenci i Hrvati. U ostalom tomu se može i inače pomoći!

Beč, 21. marča 1901.

Poslie čitanja podnesaka, razpravljalo se je o predlozih za pomoć u biedi. Izvjestitelj Leopold Steiner izviestio je o stvari, te u ime odnosnoga odbora predložio, da se svi dotični predlozi izruče vladi, da svom žurnošću priskoči u pomoć, gdje treba još razvidi, i ako treba, traži privolu navlastne vjeresije za podpore.

Kod razprave oglasilo se je mnogo govornika. Prvi je govorio Luksch Njemac iz Moravske ističuć potrebe njekih kotara u Moravskoj.

Drugi je govorio naš zastupnik Vjekoslav Špinčić.

Potvrdiv predlogom odbora, naveo je u svojem govoru razloge, s kojih bieda u Istri vlada, s kojih je pače u mnogih krajevih trajna; a onda nanizao radnje, koje bi se imalo poduzeti, da se stanje poboljša, poglavito:

Podpore za zdravu pitku vodu, za osušenje bara i uredjenja vodá, za gradnje i popravke cesta, i bezkamatne predujme za obnovljenje vinograda, gdje su zaraženi od filoksere. Njegov govor slušali su velikom pažnjom nesamo mnogi zastupnici, nego takodjer razni ministri i odsječni predstojnici.

Za njim je još govorio Njemac Gessmann za njeke potrebe Dolnje Austrije, i Čeh Jaroš za njeke potrebe u Českoj.

Iza toga pretvorila se javna sjednica u tajnu. Tako je predsjednik želio, jer mu nije duša ni poštenje dalo, da se pročitaju njeke smradne protuvjerske, protucrkvene interpelacije svenjemačkih zastupnika (mjesto „Alldeutsche“ pišu razne novine „Stalldeutsche“, to jest ne „Svenjemci“, nego „Njemci za štalu“, kaošto su i njeki tobož novinski piskari ne za med ljude nego za u kotac). Za sve smradne interpelacije odlučila je ogromna većina zastupnika, svi osim Svenjemaca i naših Talijana, da se nejmaju čitati u javnoj sjednici. Svenjemci su vikali, pak pobjegli i zagrozili se sa obstrukcijom.

* * *

Beč, 22. marča 1901.

I današnja sjednica bila je duga, trajala je od 11 prije podne do 7 u večer.

Svenjemci odustali su od zagrožene obstrukcije. Nagovorio je na to predsjednik zastupničke kuće, a valjda i drugi. Predsjednik njim je obećao, da će njihove interpelante pozvati svaki put, kad bude obnašao što jako smradna. A ovi su obećali, da će jako smradne, nevjerske, protucrkvene stvari dozvoliti brisati.

Dr. Elbogen, socijalista predlagao je ustmeno, da ustavni odbor izvjesti u 24 ure o stvari glede postupka proti učitelju Seitzu. Posve proti pravilniku razprela se je razprava. Bio je prihvaćen predlog, da se izvjesti u osam dana.

Nadaljevala se je razprava o predlozih za pomoć u biedi. Govorili su četiri govornika. Predlozi odnosnoga odbora, zagovoreni po izvjestitelju Leopoldu Steineru bili su primljeni jednoglasno.

Razpravilo se je predloge za ukinutje mitnica. Odnosna zakonska osnova bila do konca razpravljena, i prihvaćena skoro jednoglasno u drugom i trećem čitanju.

Iza toga su još ministar-predsjednik kao i ministar pravosudja odgovorali na razne interpelacije.

Neočekivano: U parlamentu se radi. Radi cieli parlament, rade odbori, i radi vlada.

* * *

Beč, 23. marča 1901.

Danas je imao vinogradarski odbor treću sjednicu. Sve tri trajale su dugo. U svih trih govorilo se je o carinskoj vinskoj klauzuli u trgovačkom ugovoru s Italijom. Svi su u tom složni, da se ima odstranili. Samo njim je težko stvoriti predlog, s kojim bi se imalo doći pred zastupničku kuću. Nazori u tom izmedju zastupnika i predstavnika vlade, se razilaze.

Resolucija

zast. Spinčića za željeznički spoj Herpelje-Šapjane ili Jurdani.

Kod razprave o investicijah, kod prvoga čitanja odnosne vladine zakonske osnove, postavio je zast. Spinčić resoluciju za željezničku prugu izmed Herpelja i Šapjana ili Jurdana. Sličnu bio je već postavio prigodom razprave o željeznici Trst-Poreč. Ovaj put, dne 14. marča t. g., bila je ta resolucija poduprta i izručena željezničnomu odboru na proučenje i izvještaj.

Resolucija ta glasi ovako:

„Obzirom na to, da se je gradnjom željeznice Trst-Poreč, toli željene od velikoga diela pučanstva Istre, pobrinulo samo za potrebe sjevernoga i srednjega diela zapadne Istre;

'obzirom na to, da jur obstojeća državna željeznica u toj pokrajini služi poglavito vojničkim probitkom, i zahtjevom izmedju priestolnice i izmedju vojne luke u Puli;

uvaživ, da naproti sjeverna Istra do medja Trsta do iztočnoga diela Istre, do Voloskoga, Opatije itd., nejma izravnoga občila, njoj toli potrebitoga za njezin gospodarski razvoj;

uvaživ, da bi se dotičnom željeznicom zadovoljilo nesamo živoj potrebi onoga pučanstva, kojoj manjkaju brza občila za uspješan razvoj njegove gospodarske djelatnosti, nego takodjer probitkom ciele pokrajine i države;

uvaživ konačno, da je istarski sabor već opetovano od godine 1883. jednoglasno zaključio, zamoliti c. kr. vladu, da napravi željeznički spoj, kojim bi se spojio sudbeni kotar Podgradski sa sudbenim kotarom Voloskim u istom političkom kotaru;

poziva se c. kr. vlada;

da se pobrine sa svom žurnošću za proučenje i operate potrebite u tehničko-ekonomičkom, trgovačkom i financijalnom obziru, u svrhu da se normalno-tračnom željeznicom mjesto i postaju državne željeznice Herpelje spoji sa mjestom i postajom južne željeznice Šapjane ili Jurdani, i tako postavi u izravni medjusobni saobraćaj sjeverni dio Istre, od medja Trsta, Goričke i Kranjske, sa istočnim djelom istarskoga poluotoka“.

Franina i Jurina.

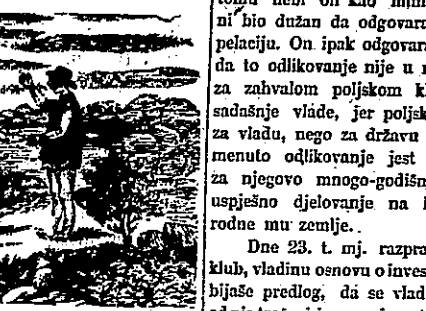

Fr. Ma da se je grohotal mali Tomužo s Poreča kad je doznal kako je Spinčić Bepatića osapunal va parlamente brez sapuna.

Jur. Ter neč takovega je i on doživel od našega Viteziča!

Fr. Jušto za to se Tomažo sada veseli, zač da su se onput njemu Talijani rugali, a sada da ima lepega kumpanja.

Jur. Vero moru si dat ruku ja!

DOPISI.

Spljet, 15 ožujka. (Još o jabuci ministarstva pravde). Glede atentata na hrvatski jezik i uskrate državljanskih prava sinovima hrvatskog naroda sa strane ministra pravosudja, o čemu su sve domaće i vanjske novine pisale, upitao je predsjednik dalmatinskog sabora već rečenog ministra za razlog u državnom saboru, ali hrvatski narod u Dalmaciji nemože niti će se zadovoljiti time, a i naši zastupnici imaju znati što da urade, da bude ustegnuta naredba, koja vriedja i uskraćuje državljanska prava sinovima jednog naroda, prava zajamčena zakonima i ustavom. Tajna, koja je sklonula jednog čovjeka na povredu građjanskih prava, odviše je očita da može ostati tajnom. Nije nesposobnost dalmatinskih činovnika dala povoda tomu, nego nešto sasvim druge naravi. Po triemovima i po sobama poslovanja sudbenih ureda u Dalmaciji nečuje se još dovoljno njemački. O tomu se je uvjerila opetovano neka osoba, koja je pohodila sudbene urede u Dalmaciji. Kad bi bilo u njima učenih švabskih feldbaba eh! onda bi Zagorac mogao reći: „Vidiš, ovdje ti je kano u Beču“, a tad bi stopro bilo dišipline i stvari bi tekle. (?).

Jedina struka u Dalmaciji, koju još nije zarazila švabština, jest sudbena, ako se nemože tako reći o prizivnom sudu i o nekim državnim odvjetničtvima gdje je ako i u neznatnoj količini, ali ipak žalibože ima. Prvi napadaji niesu uspjeli, pa se je pokušalo novim putem, što će jalovo biti, nebude li domaćih izroda. Pišući neki protivnički list o toj jabuci, izrazio se je, kako su skoro svi upravitelji viših dalmatinskih ureda tudjinci, koji su bili imenovani kad je narodna stranka bila na vrhuncu svoje moći, što se žalošću nemože oprovrći. To su uzroci, s kojih bi se morali uvući njihovi a ne nesposobnost dalm. činovnika, jer niko neće moći oprovrći kako je bivši ministar pravosudja Ruber pri svojem posjetu u Dalmaciji pohvalio dalmatinske činovnike i otvoreno naglasio kako je preko svakog očekivanja novi gradjanski postupnik uspio u Dalmaciji, bolje dapače nego u mnogim drugim pokrajinam austrijskim.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. U carevinsk. vieću dne 22. t. mj. odgovorio je ministar-predsjednik na poznatu interpelaciju o odlikovanju načelnika poljskoga kluba viteza Javorskoga koju je bio stavio nanj velikonjemački zastupnik Breiter sa drugovi. Ministar reče, da je podieljivanje redova, naslova i odlikovanja izključivo pravo krune. Po tomu nebi on kao ministar-predsjednik, ni bio dužan da odgovara na onu interpelaciju. On ipak odgovara i to u smislu, da to odlikovanje nije u nikakvom savezu za zahvalom poljskom klubu od strane sadašnje vlade, jer poljski klub ne radi za vladu, nego za državu i Galiciju. Spomenuto odlikovanje jest nagrada mužu za njegovo mnogo-godišnje neumorno i uspješno djelovanje na korist države i rodne mu zemlje.

Dne 23. t. mj. razpravljao je poljski klub, vladinu osnovu o investicijah. Stavljen bijaše predlog, da se vladi neglasuje sav od nje traženi iznos za investicije na jednom, već u godišnjih obrocih i da se zahtjeva povišenje iznosa za gradnju mjestnih željeznica. Načelnik Jaworski obrazložio je, kako je vladina osnova u sadašnjoj formi bez važnosti za Galiciju.

U sjednici od dne 23. t. mj. odbora kvotnog t. j. za prinos u zajedničke poslove sa Ugarskom zagovarao je njemački zastupnik Beer predlog, da Austrija doprinaša za te poslove 65·4 a Ugarska 34·6. Drugi njemački zastupnik Kaiser predlagao je sa svake strane po 50, dočim je slovenski zastupnik Povše zagovarao 62 i 38 odstotaka. Ovi posliednji predlozi bijahu zabačeni i prihvaćen predlog izviestitelja Beera. Izabran bijaše pododbor koji ima ugovarati sa jednakim ugarskim odborom glede prinosa za zajedničke poslove.

Ministar bogoštovja i nastave pozivlje za ukrsne blagdane odaslanike tehničkih zavoda s kojimi se želi posavjetovati o naslovu doktora, što bi ga u buduće imali mjernici dobivati. Naslov doktora tehničkih posala zadobio bi djak istodobno sa postignućem mjerničke časti.

Njemačko-radikalni zastupnici htjeli su prošloga čedna da započmu obstrukciju. Povod tomu bilo im je podalo predsjedničtvo, koje nije dopustilo, da se čitaju sablažnjive njihove interpelacije u cielosti. Predsjedničtvu je ipak pošlo za rukom sklonuti velikonjemačke zastupnike da odustanu od svoje nakane.

Kod naknadnog izbora za hrvatski sabor u Zadru za izborničtvo Hvar i Starigrad bijaše izabran jednoglasno predloženik hrvatske stranke odvjetnik dr. Rucević.

Hrvatski kraljevinski odbor, koji imade sklopiti financijalnu nagodbu sa jednakim odborom madjarskim u ime Hrvatske i Ugarske sastao se nedavno u Zagrebu da se posavjetuje od odgovoru madjarskog odbora na uvjete hrvatskoga odbora. Taj odgovor madjarskoga kraljevinskoga odbora osupnuo je vladajuće krugove u Hrvatskoj, jer im kaže otvoreno, da Madjari uzdržavaju Hrvatsku, što bijaše sa hrvatske strane više puta i bielodano kao neistina dokazano.

Srbija. Iz Biograda pišu, da je kralj Aleksander naložio jednomu svomu pouzdaniku, da izradi novi nacrt ustava, koj će doći na pretres pred posebni zato odbor, što će se sastaviti od pristaša svijuh stranaka. Najveća poteškoću da zadaje vladi ustanovljenje gornje kuće ili senata, čemu se najviše liberalci protive ističuć, da bi se to protivilo demokratičkom duhu kraljevine. Radikalci nasuprot očekuju od gornje kuće učvršćenje zdravijih odnošaja u Srbiji. Radi promjene ustava da će biti još tečajem ove godine sazvana velika skupština. Iz drugih viestih doznajemo, da kani vlada preustrojiti ustav od god. 1869 te ga prilagoditi Milanovom ustavu od god. 1888, koji bijaše god. 1894. ukinut, jer se je dokazalo, da Srbija nije za tako slobodouman ustav još zrela.

Bugarska. Novo bugarsko ministarstvo kani provesti velike promjene u upravi kneževine. Medju ostalim namjerava sniziti upravno-činovnička mjesta i nastavni proračun.

Vojni proračun neće za sada sniziti premda se tomu nebi protivilo narodno sobranje. Ministar izvanjskih posala kani ukinuti štamparski ured i diplomatska mjesta u Ateni, na Cetinju i eventualno u Parizu.

U sobranju započela je razprava o adresi na prestolni govor.

Zastupnik Turske Nedžidbeg predao je bugarskoj vladi poziv svoje vlade, da razpusti više macedonskih odborn, koji sakupljaju na granici čete.

Rusija. Zadnjih dana izazvali su sveučilištni djaci u Petrogadu velike izgrede, jer da se proti njima prestrogo postupa. Jedan od tih djaka ranio je smrtno ministra bogoštovja i nastave u njegovoj pisarni — jer mu je ministar odbio molbu, da može polaziti sveučilište u Petrogradu. Ministar je ranam podlegao. Djačke nemire utolažilo je silom vojništvo i redarstvo. Mnogo djaka bijaše zatvoreno, te će jedni biti iz Petrograda odpravljeni, drugi medju vojništvo uvršteni.

Njemačka. Službene novine donose viest, da će doći polovicom aprila u Beč njemački priestolonasliednik. Na kolodvoru da će ga dočekati car i kralj te većina nadvojvoda. U carskom dvoru dočekati će ga ministar izvanjskih posala i ostali ministri. Mladomu priestolonasliedniku na čast prirediti će se sjajne gostbe, svečane predstave, plesove itd. Taj dolazak mladoga kneza dovode nekoji u savez sa njegovom zarukom sa nadvojvodkinjom Jelisavom, unukom Njeg. Veličanstva i kćerkom pokojnog nadvojvode i priestolonasliednika Rudolfa.

Italija. Iz Rima javljaju, da će biti do mala opozvan austro-ugarski poslanik kod sv. Stolice grof Revertera. Njegov položaj da bijaše već prošle godine uzdrman, a sada pošto je prevalio 70. godinu, da želi i sam stupiti u stanje mira. Pregovori, koji su vodjeni izmedju sv. Stolice i austro-ugarske vlade, da su u toliko uspjeli, da se složiše obje stranke u tom, da će grofa Reverteru zamjeniti grof Kuefstein. Za grofa Reverteru pripovieda se, da se je kod sv. Stolice uviek žestoko protivio svim tražbinam katoličkih Slavena Austro-Ugarske.

Mjestne:

Prvi istarski sokol obdržavao je jučer svoju IV glavnu redovitu skupštinu. U družtvenoj dvorani okupio se bio liepi broj sokola, koji nakon običajnih izvješća živo uljecali u razpravu. Izmedju ostalog jednoglasno se prihvatio predlog, da se poduzmu sve predbježne mjere glede sabiranja prinosa te živa akcija oko podignuća Sokolskog-, odnosno, Narodnog Doma u Puli. Iza sjednice ostali još članovi na okupu u veselom družtvu, te se za „Sokolski dom“ sakupila liepa svotica. Početak je eto učinjen, a 'sad samo napried braćo sokoli, pa bilo u što dobrih časa!

Pokrajinske:

Osobna viest. U dičnom „Narodnom Listu“ čitamo, da je g. Fran Simčić rodom iz Klane, odvjetnički perovodja kod g. dr. Andrije Stangera u Voloskom, unešen u listu odvjetničkih kandidata. Bilo sretno!

Nezgoda na željezniel. Iz Matulja javljaju nam, da se uslied neprestanih kiša nedaleko one postaje na željezničku prugu srušila dne 19. t. mj. pećina te prugu u toliko pokrila, da je vlak, koji dolazi iz sv. Petra na Rieku dobrahno zakasnio. Mnogobrojni radnici dadoše se odmah na posao da prugu očiste.

Družbi sv. Cirila i Metoda podarila je obitelj g. Viktora Tomičića K 10, da time počasti uspomenu velezaslužnog blagopokojnog g. dr. Dukića mjesto vjenca na odar.

Odročeno porinutje ladje. Ovih dana imali su na brodogradionici sv. Marka kod Trsta porinuti u more posve gotov parobrod „Mandčuria“ sagradjen na račun ruske vlade, nu u zadnji hip bijaše odročeno to porinutje.

Pravdoljubivost pobožnih dušica kod katoličkog(!?) lista „L'amico“. Prijatelj nam javlja, da je doniело poznato glasilo mladih talijanskih svećenika u Trstu, koji su poznati pod imenom reformatora, viest o imenovanju Monsignora Zamlića članom c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru. Onim pobožnim(!?) dušicam kod rečenog lista mora biti poznato što je prečastni g. Zamlić i koje crkveno dostojanstvo obnaša, nu oni prijaviše jednostavno, da je bio imenovan članom c. k. zemaljskoga školskoga vieća za Istru veleč. g. Vinko Zamlić župnik u Voloskom. Kao što je javio tršćanski „Il Piccolo“ koji zastupa lapnje irrendente i težnje tršćanskih židova, tako ga je sliedio i njegov drug nazovi katolički „L'Amico“. I jednomu i drugomu neugodno je spomenuto imenovanje, nu razlika izmedju njih je ta, što to židovski list otvoreno priznaje, dočim njegov katolički drug neima toliko srčanosti, da to otvoreno kaže. Ovaj je htio omalovažiti to imenovanje tim, što je imenovanomu, uzornomu svećeniku uzkratio onu počast i one naslove, koje mu je sv. Otac podielio.

Pokojnomu nadpopu i bivšemu članu istoga školskoga vieća preč. g. Druscovichu, daje „L'Amico“ sve pripadajuće mu naslove, nu Monsignoru Zamliću mornо je to uzkratiti, jer se drži svog katoličkog načela, da ono, što vriedi za Talijana, nesmije da valja za Hrvata.

Židovski „Il Piccolo“ i katolički „L'amico su zaista „par nobile fratrum“

Iz drugih krajeva.

† **Josip Bujan.** Iz Praputnika (hrv. primorje) javljaju nam, da je tamo dne 17. t. mj. nakon dugotrajne težke bolesti g. Josip Bujan slušatelj prava III. tečaja, sin g. Grge Bujana, našega višegodišnjeg predplatnika. Vriednomu mladiću vječni pokoj a njegovim milim naše iskreno saučešće!

U Italiji brane u školi djeci moliti! Školski nadzornik u Milanu može se doista pohvaliti činom koj će mu svi lažiliberalci zavidjati. U tom gradu bio je liepi običaj, da su djeca prije nego li počme škola molila „Otče naš“ i „Zdravo Marija“, koko je zahtjevala većina roditelja djece. Taj glasoviti nadzornik zabranio je u školi molitvu jer da se nikoga nemože siliti na vršenje vjerskih dužnosti. On se je nadao, da će mu radi toga liberalizma svi povladjivati, nu on se ljuto prevario. Mjesto sveobćeg odobravanja, stigao mu je sveobći prosvjed.

Nesreća u brodogradionici u Brgudih. Iz Rieke javljaju nam, da se je dogodila dne 20. t. mj. u jutro u brodogradionici tvrdke „Howald i drug“ u Brgudih, na kastavsko-riečkoj granici velika nesreća. Talijanski parobrod „Fiume“ nalazio se je u plivajućem doku, gdje se je s nepoznatih do sada razloga posve na lievu stranu nagnuo. Usljed pada potonuo je skoro posve plivajući dok. Na parobrodu radilo je okolo 200 radnika, kojih većina skoči u more, da se plivanjem spasi. Mnogo je radnika ranjeno a nekoji su već ranam podlegli. Medju ovimi nalazi se nesretni Fran Prapor. Kao težko ranjeni spominju se Ivan Korić, K. Gardašanić, Otmarić Juraj i nekoji drugi.

Na lice mjesta dosla je iz Rieke odmah komisija, da izvidi koji je zakrivio nesreću. Očekujemo poblizih viesti.

Imenovanje naših novih ratnih ladja. Na 18. kolovoza o. g. porinut će se u more druga od onih triju novih ratnih ladja, što reprezentiraju najmoderniji tip naših oklopnjača, te koje će biti najveće ladje u našoj ratnoj mornarici. Prva od ovih triju ladja „Habsburg“, porinuta je, kako je poznato, lani u more; druga, koja će se porinuti u more ove godine, dobiti će ime prve ugarske dinastije, „Arpád“, a treća ime kuće „Babenberg“, što je prije Habsburgovaca vladala Gornjom i Doljnjom Austrijom. Te će dakle tri ratne ladje svojim imenima „Habsburg“, „Arpád“ i „Babenberg“ podsjećivati na tri stare vladajuće kuće u povjesti austro-ugarske monarhije. Svaka ova ratna ladja imade 8300 bačava, zatim 11.000 konjskih sila, 3 težka, 12 srednjih i 2 laka topa, te 28 brzopaljivih topova.

Treća izložba družtva hrvatskih umjetnika. „Družtvo hrvatskih umjetnika“ priredjuje ovog ljeta svoju treću izložbu, te poziva sve hrvatske umjetnike bez razlike na sudjelovanje. Pošto je umetnički paviljon stavljen na razpolaganje gospodi Ivekoviću i Medoviću, to će družtvo po svoj prilici morati odgoditi svoju izložbu do ljeta. Otvorenje izložbe ovisi o tom, kad će družtvo hrvatskih umjetnika poći u Miletke. Družtvo je naime preko gospodina V. Bukovca dobilo poziv od generalnog tajnika A. Fradeletto, da sudjeluje u ovogodišnjoj izložbi, te se stavlja hrvatskoj izložbi posebni odio na razpolaganje. O trajanju miletačke izložbe ovisi, kad će se moći u Zagrebu družtvena izložba prirediti.

Bieda i nevolja u „blaženoj“ zemlji. U Nardu u Italiji došlo je na 22. pr. mj. do silnih izgreda gladujućih. Više stotina seljaka uputilo se je na polja milijunaša Depandija te ondje radilo od jutra pak do večeri. Nakon obavljena rada zaputili su se nepozvani, ali vrlo gladni radnici, u stan milijunaša i zahtjevali ondje plaću od 75 centima za svaku osobu. Pošto se milijunaš kratio platiti zahtjevanih 75 centima, došlo je do izgredah, te je napokon bilo prizvano redarstvo. Došavši na lice mjesta, uhitilo je nekolicinu izgrednika i odvelo u zatvor. Postupak redarstva tako je razpalio gladne radnike, da su pošli urličuć pred municipij, te ondje sve razorili, i prouzročili požar, izbavivši tako svoje uhićene drugove. Vojništvu je jedva pošlo za rukom obuzdati razjarenu svjetinu. U Marinu i Labanu nije ništa bolje. Gladni radnici prave izgrede, te otimlju do čega dodju. Trgovci ne će više svojih dućanah otvarati, jer se boje kradnje i plačkanja. Načelnici obijuh navedenih mjesta, počeli su dieliti novac, te svaki nezaposleni čovjek dobije 25 centima na dan, samo da se svjetina primiri.

Da je tamo poslati za osam dana site i objestne istarske talijančiće, njihove podrepnice, krnjele, šarenjake, kako bi uzdisali za starom domovinom!

Pučanstvo habsburžke monarhije. Podpisom pučanstva ove monarhije ustanovljeno je, da ima sa pučanstvom Bosne i Hercegovine, gdje je popis obavljen 1895. okruglo 46 milijunah 910 tisućah stanovnika.

Priobćujemo u sliedećem pojedine podatke popisa u svih zemljah monarhije:

Zemlje	Pač. 1900.	Porast od g. 1890.
Štajerska	1,356.058	73.350
Koruška	367.344	6.336
Kranjska	508.348	9.390
Trst	178.672	21.206
Gorica i Gradiška	232.338	12.030
Istra	344.173	26.563
Češka	6,318.280	475.186
Moravska	2,435.081	158.211
Bukovina	729.921	83.330
Galicija	7,295.538	687.722
Dalmacija	591.597	64.171
Šlezka	680.529	74.880
D. Austrija	3,086.382	424.583
G. „	809.918	24.087
Solnograd	193.247	19.737
Tirol i Voralberg	979.878	51.109
Ukupno	26,107.304	2,211.891

Dakle zemlje, zastupane u carevinskom vieću, imadu 26,107.304 stanovnika, te porastoše zadnjih deset godinah za 2,211.891 duša ili u postotcih za 9.3. U postotcih najviše je narasla dolnja Austrija, svakako radi Beča i to za 16%, Trst za 13.5, a i tu je razumljiv taj veći porast radi prometa, koji je u Trstu velik, a onda odmah dolazi Šlezka, gdje je velika industrija i naša Dalmacija sa 12.2% porasta, gdje ne živi nego siromašni i gospodarski zanemareni, ali zdravi i jaki hrvatski narod. I dok se vidi, da kod prije spomenutih zemalja djeluju na razmjerno veće poraste političko-gospodarstveni uzroci, to uvjeti za isti leže u samom hrvatskom narodu Dalmacije.

Pribrojimo li uspjehu popisa zemaljah zastupanih u carevinskom vieću i uspjeh popisa u Hrvatskoj i Ugarskoj, te pučanstvo Herceg-Bosne, to bi dobili ovu tabelu:

Zemlje carev. vieća . .	26,107.304 stanov.
Ugarska s vojništ. . .	16,754.260 „
Hrvatska i Slavonija s vojništvom	2,411.132 „
Rieka	38.139 „
Bosna i Hercegovina (1895.)	1.600.000 „
Ukupna monarhija .	46,910.835 stanov.

Upozorit ćemo još naročito na broj stanovnika **hrvatskih zemalja**, od kojih ima

Hrvatska i Slavonija s Rieko .	1,449.271
Dalmacija	591 597
Istra	344.173
Bosna i Hercegovina	1.600.000
Ukupno . .	4,985.042

Ima dakle do 5 milijuna hrvatskoga naroda ove monarhije, koji bi mogao doći pod zajedničku upravu u jednu cielinu, a kad bi k toj pristupili i braća Slovenci Štajerske, Koruške, Kranjske, Gorice, Gradiške i Trsta, kojih ima do dva milijuna, to bi dobili na jugu monarhije državni ustroj od 7 milijuna duša, manji od Ugarske, ali prilično jednak Českoj i Galiciji.

Družtvene:

Hrvatsko družtvo u Ljubljani. Iz Ljubljane javljaju, da su tamošnji radnici Hrvati pokrenuli misao, da se tamo ustroji hrvatsko pjevačko-tamburaško družtvo. U tu svrhu, da je izabran odbor, komu je na čelu g. M. Valentić, koji da je već sastavio pravila za novo družtvo i naručio tambure. Prošle nedjelje da su imali ljubljanski Hrvati sastanak u krčmi Hrvata Krvarića, gdje bijahu pravila pročitana i i odobrena. Novo družtvo imati će naziv: „Prvo hrvatsko tamburaško i pjevačko družtvo „Kolo“ u Ljubljani.“ Bilo sretno!

Hrvatskom pripomoćnom družtvu Beču, priposlaše podpore izmedju ostalih za god. 1901. sledeća gg.: dr. Ivan Kaličić, stožerni nadliečnik, Budimpešta K 8. Ante Elitner, Trst K 1 i občina Kastav K 20.

„Parižka moda“. Izašao je upravo 6 broj ovoga jedinoga na hrvatskom jeziku izlazećeg pomodnoga lista. Donaša u svakom broju arak za krojeve, opis modnih slika, bojadisanu modnu sliku, te sliku pomodnoga česljanja. List izlazi svakoga 1. i 15. u mjesec, a ciena mu je na četvrt godine 1 for.; predplatu prima nakladna knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu.

„Zvekan“, izašao je 6 broj ovoga šaljivoga ilustrovanoga lista, koji izlazi već jedanaestu godinu nakladom knjižare Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu, a ciena mu je neznatna, naime 4 for. na godinu. List izlazi dva put u mjesecu. Mi ga preporučamo štov. občinstvu najtoplije.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati lijek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Beča so pita: Taftà za turiste

po novč. 60

se dobiva u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, M. Mamolić, Leitenburg, A. Trax, mazer, U Gorici: Cristofoletti, Kontoni, U Pulj: A. Masimovich, K. Cantarutti.

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

„Böhmische Thomaswerke“

iz Praga

javljaju, da je povjerena izključiva prodaja njihove

Thomas-ove muke (škorje)

za Trst, Istru, Goričku i Dalmaciju tvrdci

Luigi Peritz u Trstu.

J. Pserhofer-ove odvodne krugljice

mnoga su već desetgodišta posvud razprostranjene, te imade malo obitelji, gdje bi manjkalo to lahko i blago djelujuće domaće sredstvo, koje preporuča občinstvu mnogo liečnika kod zlih posliedica slabe probave i tjelesnog zatvorenja. Te krugljice, koje su takodjer poznate pod imenom Pserhofer-ove krugljice ili Pserhofer-ove krv čisteće krugljice, stoje: škatuljica sa 15 krugljica 21 nvč., 1 zamot sa 6 škatuljica 1 for. 5 nvč.; pošalje li se novac prije, stoji pošiljka prosto poštarine: 1 zamot 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zavitka 3 for. 35 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. Priložen je naputak glede uporabe.

Jedina proizvodnja i glavno-odpremno skladište

J. Pserhofer-ova ljekarna

Beč I., Singerstrasse 15.

Moli se, neka se traže izrično „J. Pserhofer-ove odvodne krugljice“ i paziti na to, da imade napis na poklopcu svake kutije na naputku o uporabi upisan podpis J. Pserhofer i to sa crvenim pismenima.

Balzam proti ozebinam od J. Pserhofer-a, 1 lončić 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

J. Pserhofer-ov sok iz ukog trputca razslinjujući, 1 staklenka 50 nvč.

J. Pserhofer-ov balzam proti gnil, 1 staklenica 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

Stoll-ovi Kola-preparati izvrstno kriepilo za želudac i živce, 1 litar Kola-vina ili eliksira 3 for., ½ litre 1 for. 60 nvč., ¼ litre 85 nvč.

J. Pserhofer-a gorka želudčana tinktura (prije nazvana životna esenca). Lahko raztopljujuća ljekarija, učinka pobudjujuć i kriepeć na želudac kod zaprieka probave, 1 staklenka 22 nvč., 1 dvanaestica staklenaka 2 for.

J. Pserhofer-ov balzam proti ranam, 1 staklenka 50 nvč.

Tannochinin-pomada J. Pserhofer-a, najbolje sredstvo za rastenje kose, 1 zaklopica 2 for.

Ozdravljujući melem za rane pok. prof. Stendel-a, 1 lončić 50 nvč., pošiljka prosto poštarina: 75 nvč.

Sveobća čisteća sol A. W. Bulrich-a, domaće sredstvo proti slaboj probavi, 1 zavitak 1 for.

Izim navedenih preparata, jesu na skladištu svi tu i inozemski ljekarnički specijaliteti oglašeni u nastrijskim novinama, te se dobave svi predmeti, kojih možda nebi bilo u skladištu, na zahtjev točno i najcjenije.

Pošiljke po pošti izvršuju se najžurnije, priposlav prije novac, veće naručbe poštnim pouzećem.

Pošalje li se prije novac (najbolje sa poštnom naputnicom), to je poštarina mnogo manja nego li kod pošiljaka sa pouzećem.

Broj 781.

Natječaj.

U izvršenju zaključka občinskog zastupstva u sjednici 16. novembra 1900. razpisuje se natječaj za jedno

mjesto občinskoga redara ujedno ovrhovoditelja ili eksekutora

sa plaćem godišnjih 720 K, povrh toga za odielo godišnjih 60 K, ukupno 780 K.

Molitelji neka podnesu podpisanomu redovite molbe sa krstnim listom, svjedočbom škole i občinarstva, dobroga ponašanja uz dokaz, da govore i pišu jezikom hrvatskim kao ovouredovnim, i to do Uskrsa, 7. aprila t. g.

Povrh opredjeljene plaće imenovani ima izgleda, da će primati, odlučiti se imajuće pristojbe (postotke) prigodom utjerivanja občinskih dugova.

Prednost imaju oni, koji su bili vojnici i koji se izkažu, da imaju vlastitoga imetka, odnosno da mogu položiti kauciju do iznosa 400 K, na koji bi išao interes 5%.

Traži se od molitelja, da je posve zdrav i kriepak, okretan i uljudan.

Glavarstvo občine

KASTAV, dne 19. marča 1901.

Načelnik:

Jelušić, s. r.

Nenadkriljivo sredstvo proti

bolestim želudca i probavila

jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabljenje, pomanjkanje tekućine, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, glavobolja, grčevi, zatvorenica, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suvišnim svaki drugi prašak, osobito poslje prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih biliarskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imadu stoga tu prednost, da ju može i onaj uživati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Cieni bočica 1 for. 40 kr., poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne** „k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrstnoći i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje mnoštvo priznanica, od kojih nekolika najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolnićnoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900.

Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj lijek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam doscle bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je vulika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.

Dr. Rudolfo Slumpf.

Hado prilvaćam zgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da uz mno ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankvić,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrieblјava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cervlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·25 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divaču.
6·— „ „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Plovitbeni red.

Ugarsko-hrvatsko par. družtvo.

Pruga Rieka—Trst.

Polazak Dol.	Odl.	Dan	Luka	Povratak Dan	Dol.	Odl.
—	7·—		Rieka		3·30	—
7·45	7·55		Opatija		2·35	2·45
8·15	8·20	Srijeda	Lovran		2·10	2·15
8·45	8·55		Moščenice		1·35	1·45
9·20	9·25		Berseč	Ponedjeljak	1·05	1·10
10·10	10·25		Rabac		12·05	12·20
11·55	12·30		Cres		10·—	10·36
4·30	6·—	Sr. Čet.	Pula	Ned. P.	2·30	6·—
6·30	6·40		Fazana		1·50	2·—
8·10	8·30		Rovinj		11·50	12·20
9·40	10·—	Četvrtak	Poreč	Nedjelja	10·10	10·40
12·20	12·40		Piran		7·30	7·50
2·—	—		Trst		—	6·—

Pruga Rieka — Pula.

—	7·—		Rieka		3·20	—
7·30	7·40		Opatija		2·40	2·50
7·55	8·05	Svaki ponedjeljak i petak	Lovran	Svaki utorak i subotu	2·15	2·25
8·35	8·45		Moščenice		1·35	1·45
9·—	9·10		Berseč		1·10	1·20
9·55	10·05		Rabac		12·15	12·25
11·20	11·50		Cres		10·30	11·—
3·50	—		Pula		—	6·30

Pruga Rieka—Lošinj.

—	8·—		Rieka	2·35	—
8·30	8·40		Opatija	1·55	2·05
8·55	9·05		Lovran	1·30	1·40
9·35	9·45	Srieda	Moščenice	12·50	1·—
10·—	10·10		Berseč	12·25	12·35
1·40	12·—		Cres	10·35	10·55
1·15	1·25		Martinšćica	9·10	9·20
2·10	2·20		Osor	8·15	8·25
4·05	—		Mali Lošinj	—	6·30

Pruga Rieka—Krk.

Svaki dan.

—	12·30	Rieka	9·20	—
1·30	1·40	Omišalj	8·10	8·20
2·20	2·30	Malinska	7·20	7·30
3·—	3·10	Glavotok	6·40	6·50
4·—	4·10	Merag	5·40	5·50
14·50	—	Krk	—	5·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Pula.

Svaki četvrtak.

—	7·—	Rieka	9·—	—
7·30	8·15	Opatija	8·15	8·30
2·30	—	Pula	—	4·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Lošinj.

Svaku subotu.

—	7·—	Rieka	9·—	—
7·30	8·15	Opatija	8·15	8·30
12·30	—	M. Lošinj	—	4·—

Pruga Rieka—Opatija i natrag.

Odlazak iz Rieke u Opatiju:
Svaki dan u 7, 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7 po „
Odlazak iz Opatije na Rieku.
Svaki dan u 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 po „

Družtvo S. Topić i dr.

Pruga Trst—Metković—Kotor.

—	7·—		Trst		10·—	—
—	—		Izola*)		—	—
8·15	8·45	Četvrtak	Piran	Ponedjeljak	—	—
12·—	—·30		Rovinj		—	—
2·30	3·30		Pula		1·15	2·—
7·45	9·30		M. Lošinj		3·15	9·—
2·30	5·30		Zadar	Nedj.	2·45	3·30
1·30	5·30	Petak	Spljet	S. V.	2·—	5·—
7·—	9·—	Ned.	Metković	Č. P.	3·—	7·30
11·30	—	Pon.	Kotor	Srieda	—	9·—

*) Od 1. aprila do konca oktobra tiče se Izola redovite zikarske dolazak za sat u Piran, Rovinj, Pula i Mali Lošinj pri polasku.

Od 1. novembra do konca marča pristaje se u Izoli mogućnosti.

Pruga Trst—Korčula.

—	7·—		Trst	Petak	6·15	—
1·—	2·20	Nedjel.	Pula	Č. Pet.	11·—	—·15
6·30	7·45		M. Lošinj		6·—	7·—
—·30	3·—		Zadar		11·15	1·15
10·15	1·30	Pon.	Spljet	Sr. Č.	9·—	4·—
—·30	—	Utor.	Korčula	Utor.	—	2·30

Družtvo Istarsko-Trščansko.

Pruga Rovinj—Trst.

Svaki ponedjeljak, sriedu i petak

—	6·—	Pon.	Rovinj	Sried.	8·40	—
6·35	6·40	„	Osor	„	„	„
7·10	5·45	Po. Ut.	Poreč	U. Sr.	7·—	7·30
6·25	6·30	Utor.	Novigrad	U.	6·15	6·20
8·—	8·05	„	Piran	„	4·40	4·45
9·15	—	„	Trst	„	—	3·30

Isti je red za sriedu i petak.

Pruga Pula—Trst.

Svaki dan.

Odl.		Dol.
6·30	Pula	2·42
7·15	Fazana	2·—
8·32	Rovinj	12·12
9·17	Vrsar	11·50
9·19	Poreč	11·50
10·39	Novi grad	10·10
11·29	Umag	9·20
12·09	Salvore	8·48
12·50	Piran	6·52
2·45	Trst	0·10

Broj 26. Pula, u petak dne 29. marča 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

POZOR!

Početkom aprila nastupamo drugo četvrtgodište. Upozorujemo predplatnike, kojim iztiče, odnosno je iztekla predplata, da istu obnove — ako ne žele, da jim list obustavimo.

UPRAVA.

Bludnje iz strasti.

Čitali smo negdje mudru izreku, da proizlaze sve naše bludnje iz naših strastih. Te mudre izreke sjetismo se čitajuć posliednju interpelaciju talijanskoga zastupnika iz Istre Felice Bennati-a, što ju je stavio u sjednici carevinskoga vieća od dne 20. t. mj. na ministra bogoštovja i nastave u poslu najnovijeg imenovanja jednog člana c. kr. zemaljskog školskog vieća za Istru.

Priobćujemo niže tu interpelaciju u prevodu iz talijanskih novina stalni, da ćemo tim ugoditi našim čitateljem, koji će se moći sami osvjedočiti o tom, da je strast posve zasliepila kolovodje talijanske stranke u Istri.

Evo te interpelacije:

„Službeni List" od dne 13. t. mj. priobćio je imenovanje veleč. Vinka Zamlića, župnika u Voloskom, članom zemaljskoga vieća za Istru.

Ta viest izazvala je bolno iznenadjenje i duboko nezadovoljstvo medju talijanskim pučanstvom; koje, neznajuć si protumačiti to imenovanje, težko podnosi ovo novo i neopravdano zlostavljanje njegovog zakonitog prava u školskih poslovih, te ga to tim više boli, jer nazire u značaju i u političkoj prošlosti imenovane osobe, izazivanje njegovog narodnog čuvstva".

„Razlozi strogo pravni, ako i ne najjednostavnija politička pristojnost, bili bi morali odvratiti vladu od imenovanja veleč. Vinka Zamlića crkvenim članom zemaljskog školskog vieća za Istru. Njeg. preuzv. g. ministar bogoštovja i nastave bio bi morao ponajprije uzeti u obzir na neznatno zastupstvo talijanskog pučanstva u zemaljskom školskom vieću, gdje bijaše i nedavno oštećeno imenovanjem ravnatelja njemačke gimnazije u Puli, mjesto ravnatelja talijanske gimnazije u Kopru. Morao bi bio uvažiti, da ovo zlostavljeno talijansko pučanstvo doprinaša preko dvie trećine za školske potrebe, da predstavlja ono kroz viekove častno u pokrajini duševnu prosvjetu, da ima najviše i najvažnijih škola, navlastito u gradovih, gdje je usredotočena i gdje se razvija sav gradjanski, trgovački i obrtnički život pokrajine. Bio bi se nadalje morao obazrieti pristojno na onu mnogobrojnu četu naobraženih i pobožnih svećenika, koji sačinjavaju talijansko svećenstvo pokrajine, koje je uviek do sada imalo u krilu zemaljskoga školskoga vieća odličnih zastupnika. Morao je pod svaku cienu zapriečiti, da pade izbor na osobu, koja nepruža radi njezine političke prošlosti i zbog njezinih dobro poznatih narodnih težnja, nimalo jamstva, da će biti nepristrana i pravedna u novoj službi".

„Crkvena oblast, koja je preporučila imenovanje veleč. Vinka Zamlića, nije mogla stalno sa svog gledišta označiti sposobniju osobu! Ali, zar nije morala vlada to opaziti, te suprotiviti se tomu novomu prodiranju slavenskom u vedro školsko polje"?

„Zar njoj nisu možda još dostatno poznate fanatičke težnje slavenskog svećenstva Istre, koje je odviše jasnom prijaznošću biskupskih kurija u Trstu i Krku, preobratilo crkvu i školu u političko hrvalište, gdje se sa propoviedaonice i sa učiteljske stolice prodiče mržnju proti Talijanom i proti svemu, što je Talijansko? Ili ih možda tajno podupire"?

„Bilo kako mu drago, imenovanje veleč. Zamlića crkvenim članom zemaljskoga školskoga vieća jest takovo zlo i toli očita nepravda, da podpisani, prosvjedujuć glasno proti novoj uvriedi vladinoj, nanešenoj talijanskomu pučanstvu, upravljaju Njegovoj preuzvišenosti gospodinu ministru bogoštovja i nastave sliedeći upit":

„S kojih razloga je gospodin ministar predložio na carsko imenovanje veleč. Vinka Zamlića crkvenim članom zemaljskoga školskoga vieća za Istru"?

Dalo bi se sjajno pohiti točku po točku ove glasovite interpelacije, jer se laži i klevete nemogu održati, nu jer nam ton ni vrieme ni prostor lista nedopušća, odkriti ćemo samo nekoje krupnije osvade talijanskog zastupnika Istre i njegovih drugova.

Prosta je kleveta, da je spomenuto imenovanje izazvalo ni bol ni iznenadjenje medju talijanskim pučanstvom Istre, jer se za to osim novinarskih piskara i šačice ugrijanih gradskih glava, ni živa duša nebrine.

Što se tiče same osobe imenovanoga, to znade cesarska vlada i sam interpelant, da je težko naći ni medju „učenim, pobožnim i odličnim" talijanskim svećenstvom Istre, učeniju, pobožniju i odličniju osobu nego li je Monsignor Zamlić, koji imade i tu kriepost, da je do skrajnosti umjeren i konciliantan. O svemu tomu mogli bi Bennati-a podučiti njegovi stariji drugovi na istarskom saboru, s kojimi je dolazio kao zemaljski zastupnik u bliži doticaj.

Na smiešnu klevetu o „zlostavljenom" talijanskom pučanstvu Istre i o umišljenoj „duševnoj prosvjeti" dosta je ako rečemo, da na prvog nevjeruju ni sami interpelanti a drugim mogu zasliepiti samo one, koji nepoznaju javnog djelovanja naših za nevolju šusjeda.

Politička prošlost novog člana c. k. zemaljskog školskog vieća jest toli čista i neokaljana, da njoj samo luda ili fanatik prigovoriti može. Njegove narodne težnje su pako toli skromne i tako čvrsto u državnih temeljnih zakonih opravdane, da im se može protiviti jedino pristran, nepravedan i strastven Talijan.

Ni crkveni nadpastiri nebi bili predstavili, ni carska vlada nebi bila predložila za ono častno i važno mjesto muža, da nije uživao povjerenja jednih i druge i da nije imao potrebitih kriepostih i vrlina za onu odličnu službu. O tomu su uvjereni stalno i sami interpelanti kao što smo i mi.

Preko crnih kleveta, nabačenih u interpelaciji na slavensko svećenstvo Istre i na biskupske kurije u Trstu i u Krku, prelazimo mučke na dnevni red jer nam se gadi na to odgovarati. Iztaknuti ćemo samo to, da nam je milo, što su sami interpelanti izključili iz odličnih biskupskih kurija Istre jednu treću biskupsku kuriju. Neka im bude i neka se s njom ponose!

Konačno moramo otvoreno priznati, da nam je veoma drago, što su naši narodni dušmani iznesli pred carevinsko vieće spomenutu interpelaciju, jer su njom samo sebe osramotili, što će nam bez dvojbe potvrditi i sam ministar bogoštovja i nastave, bude li im hotio valjano i temeljito na istu odgovoriti. To mu neće biti težko, jer je interpelacija posve osnovana na bludnji iz strasti.

Državna pomoć Istri.

Govor narodnoga zastupnika g. prof. Vjekoslava Spinčića, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 21. marča t. g. prigodom razprave o prešnih predlozih za državnu pomoć za ublaženje biede i nevolje. Započev hrvatski nastavi zast. Spinčić njemački:

Visoka kućo! Slažem se posve sa izvješćem, štono nam ga je odbor za pomoć u biedi dne 8. marča predložio, isto tako i sa predlozi toga odbora, da se prvo predlozi odbora za biedu izruče vladi na što brže uvaženje i drugo u slučaju potrebe — a to će biti stalno potrebito — da se providi ustavnim putem za vjeresiju za ublaženje biede. Medju timi predlozi za biedu nalaze se takodjer dva, koje smo mi sa drugovi stavili i koji se tiču biede u mojoj rodnoj pokrajini Istri.

Smatram za potrebito, da kažem nekoliko rieči k tim predlogom, i to tim više, pošto mi se čini, da nije na odlučujućem mjestu jošte uviek naš položaj u Istri dostatno poznat, ili da se ga dovoljno neuvažuje. Stavio sam — kako rekoh — sa drugovi dva predloga za biedu, od kojih je jedan obćenite naravi, dočim se tiče drugi jednog posebnog slučaja. Obćeniti predlog proteže se na položaj u Istri u obće i na način, kojim bi se stanovničtvu te pokrajine obćenito pomoći moglo; posebni predlog tiče se pako jednog elementarnog dogodjaja, te njim prouzročenih šteta, kao što i načina pomoći, koju bi se radi šteta pružiti imalo.

Prvi predlog, koji bijaše kao predlog za biedu u zapisniku sjednice od dne 22. febrara t. g. priobćen, utemeljen je raznimi razlozi, a to jesu poglavito i ponajprije različiti elementarni dogodjaji, zatim filoksera, pak vinska klauzula u trgovačkom ugovoru sa Italijom, i konačno ta okolnost, što bijaše Istra, odnosno njezino stanovničtvo kroz desetgodišća, dapače kroz stogodišća od strane vlade zanemarena.

Elementarni dogodjaji jesu, da kratko rečem, sliedeći: slana u proljeću; jur više godina redomice pojavi se u proljeću, kad već biline rastu ili cvasti započmu, slana, koja prouzroči mnogo štete na bilinah.

Ljeti je u našoj pokrajini Istri suša valjda veća nego li u ikojoj drugoj pokrajini tako da nepade dva do tri, dapače u nekojih krajevih preko tri mjeseca ni kap kiše, i tako budu oštećena polja, u koliko se o njih kod nas govoriti može, i dielomice takodjer vinogradi oštećeni.

K tomu dolazi u različitih krajevih tuča, koja se u stalnih predjelih skoro godimice pojavljuje uništujuć vinograde takodjer za više godina.

Nadalje utemeljen je naš predlog filokserom, koja je započela u Istri već prije skoro 20 godina haračiti. Opažena bijaše najprije u okolo Pirana i Izole.

Stanovnici onih predjela bijahu pako u toliko sretni, što bijahu od zemaljske vlade podupirani koli početka toli kasnije, te sam čuo prošle godine od jednog zastupnika, da se mnogi ćute sretnini, što se je pojavila filoksera, jer im obnovljeni vinogradi nakon filoksere obilatije rode nego li prije.

Ali u onih občinah, u kojih se je kasnije filoksera pojavila, nije toga opaziti. Ovi neužívaju milost autonomne vlade. Tako je slučaj — u koliko im je poznato, a biti će ih i više — u Marezigah, u občini Buzet, te u svih občinah otoka Krka i otoka Cresa.

U svih tih občinah i u mnogih drugih nije se učinilo skoro ništa ili vrlo malo za uništenje filoksere. Postoji zakon, ustanova, po kojoj daje država toliko za uništenje filoksere koliko i pokrajina. Mi hrvatski i slovenski zastupnici stavili smo prije dvie ili tri godine u istarskom saboru predlog, da se odluči stalnu svotu za uništenje filoksere. Nu taj naš predlog zabacila je saborska većina. Pokrajina neće dakle da dade ništa, država kaže ja nemogu ništa dati jer nedaje ništa pokrajina, i tako mi, napose Hrvati Slovenci, koji dajemo porez u krvi i u novcu i državi i pokrajini nedobijemo ništa niti od države ni od pokrajine (Čujte! Čujte!)

Osim pepela na grozdju (Oidium) i peronospore koji uništuju i u Istri trsje, proti čemu se borimo uz malo povoljno vrieme modrom galicom i sumporom, treba da iztaknemo ondje navlastito filokseru broj 2, čime je već od mnogih strana označena vinska klauzula u trgovačkom ugovoru sa Italijom. O šteti te vinske klauzule ne treba da više govorimo; vlada bo obćenito, napose u ovoj visokoj kući mnienje, da se mora vinsku klauzulu uki-

nuti, u čemu se slažu koli zastupnici vinorodnih pokrajina, toli oni drugih zemalja. Dosta je, da ovdje ustanovim, da je vinska klauzula u trgovačkom ugovoru sa Italijom takodjer Istri silno naškodila.

Pomisliti valja naime, da je glavni proizvod Istre vino, odakle se vadi domaće potrebe i od čega plaća narod svoje poreze. Nemože li prodati vino ili uz velike potežkoće i uz bezcienu, kao što bijaše slučaj zadnjih godina, tada je izgubio najvažnije, skoro jedino vrielo prihoda.

Još više valjda nego li Istra, bijaše Dalmacija vinskom klauzulom oštećena, ali uprav to oštećenje Dalmacije imalo je zlih posliedica u Istri. Prije bo su mnogi Istrani, Hrvati, poglavito sa otoka sa dalmatinskim vinom trgovali. Sada moradoše tu trgovinu napustiti, jer se nemogoše sa talijanskim vinom natjecati.

Već sami ti razlozi pokazuju dostatno kako je potrebito, da se stanovništvu Istre priskoči na pomoć većom podporom. Nu još valja iztaknuti jednu osobito važnu okolnost, da su kroz desetletja i stoletja Istrom upravljali ljudi, koji su smatrali Istru tudjom zemljom, i koji su išli za tim, da izkoriste te izsišu zemlju i nemisleć pri tom na to, kako će stvar u budućnosti proći.

Takodjer u netom prošlom vieku, te dakle i u ustavno doba učinjeno je za onu pokrajinu vrlo malo.

Kod nas se čuje često rečenicu: „Bog je visoko a car daleko". Tim hoće narod da kaže, da su središnje vlade od naše pokrajine odviše odaljene, da nepoznaju radi toga našu zemlju i tamošnje odnošaje, da su u obće za zemlju i njezino stanovništvo malo brinu. Bilo bi potrebito, da vlada u svih strukah, poglavito u ministarskih unutarnjih posala, trgovine, ovo radi još najviše (Zastupnik Biankini: jedino, koje čini nješto za Dalmaciju i Istru) i napose poljodjelstva učini nješto više za pokrajinu Istru, osobito za hrvatsko i slovensko pučanstvo. To je tim potrebitije, jer, kao što iztaknuh u svojem predlogu, postupaju na žalost takodjer autonomne zemaljske oblasti, osobito sa hrvatskim i slovenskim pučanstvom vrlo maćuhinski, često dapače ćak neprijateljski upotrebljujuć eventualne podpore ćak i za puke strančarsko-političke svrhe.

Priznajem rado, da je prošle godine ministarstvo nutarnjih posala stalnu svotu i Primorju doznačilo, opredieliv jedan dio toga i za Istru. Ali potreba je velika, potreba je trajna, te bi morale i podpore biti trajne. Znadem takodjer, da se nemože sve, što bijase kroz stoleća zanemareno, u nekoliko godina popraviti, nu tim je potrebije baš, da ministarstvo doznačuje trajne veće iznose, da se u pokrajini podigne blagostanje, bolje rekuć, da se odstrani biedno stanje.

(Konac sliedi.

Razgovor

med Lovretom i Jožetom na placu u Tinjanu.

Jože: Zdravo kume Lovre! Ti si neč danas zaranil k maši!

Lovre: Bog daj zdravlje kume Jože! Zaranil sam po užance, jer ja volim, da ja čekam sv. mašu, nego ona mene. Dojdem malo ranije, da se s kim porazgovorim i da doznam ča je novega va našem gradu.

Jože: Od novega je kod nas vajk, samo navadno malo dobrega od potle su opet počele dizat rogi naše šunjave ovce.

Lovre: Biš mi morda mogal povidat, kako su ono došli va Tinjan vaši plezarini, koje su bili pozvali na ples „Lege" pazinski krnjeli?

Jože: Ča si ti morda videl va Pazine?

Lovre: Bravo da sam ih videl kako su hodili okolo kako i kokoše brez glavi. Niki je bil brez beči, ni ih ni imâ, niki ih je pusti doma, niki ih je imâ samo za tabak, a niki ih je iskâ kako i pamet po Pazinu.

Jože: Ala kume oni, ča ih je iskâ po Pazinu je huji nego Jelenica, ki ih po gromačah i grajah išće.

Lovre: Neviruj kume, da je on bedast, kako mnogi misle. On je vero pravi prefriganac, ki je već više puti z laži va Pazine dobi beči.

Jože: Kako mu niki va Pazine more dat na veru?

Lovre: A lipo. Gre Krnjelu pitat beči za turkinju, da su ga njegovi poslali, pak ih lipo profućka a da njegovi za to ni neznaju. Ako mu ta nevalja, onputa gre gospodi, da mu posuđe beči, da mu je mater jako bolna, da bi ju pelja k medigu va Poreč.

Jože: Pak ča mu saki put lišo projde?

Lovre: Varamente ni zadnji put, zač ga je poslâ njegov zrman, da neka stori podeštat al ki drugi jedan buletinić, ma na njegove fandonije, da mu neda više ni šolda.

Jože: Kako su pak iz Pazina doma došli?

Lovre: Po pravice kričali su kako i placarice, a gledali su kako na očale kad se sampora; pošli su mazgu; tamo su niki malo rovali kako, da im prostiš, tovari, pak su se razašli niki simo niki tamo.

Jože: Ča nisu šli na delo?

Lovre: Oni ki zapije ča dobije zatukâ se je na svoj prič; žubati smokvar pošâ je na slamu, kadi mu je pravo mesto; Nini je pomrda doma kako da će jaje znest; agente „Tete Jambrožije" posâ je doma poklapušeno delat ventar zgubljene noći; za njim se je pobrâ oni iz Peljaki sa „Tetom" va žepe. Kad je doma došal, sel je na suncu pred vrati, počel je štet gnjusne laži i vas smućen od plesa trdo je zaspâ. Nise ni probudi dokle nisu prasci došli zakopat one laži iz „Tete Jambrožije", da neokuže zrak po selu.

Jože: Pa moju puru pametno mora bit ono blago.

Lovre: Vero pametnije nego oni, k drže i štu one laži.

Jože: Počelo je zvonit, homo se Bogu pomolit, da podeli norcem pamet.

Lovre: Imaš pravo, homo!

Franina i Jurina.

Fr. Ča da j' već zgubil kredit pul Talijani duhtor fritalja?

Jur. Ter ga ni nikada ni imel.

Fr. Tako zač se pačaju s njim?

Jur. Drže ga dokle njim rabi i služi, a kad njim nebude više rabil, te mu dat v . . . nogum.

Fr. Po muku tursku, nemerita dugo!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Ministru-predsjedniku dr. Koerberu ležno je najviše na srcu izbor u delegacije. Taj izbor obavio se u sriedu, te je za Istru izabran dr. Rizzi.

Naše Primorje t. j. Istra, Trst i Gorička i ovoga puta zastupano je samo po Talijanih u delegacijah. Većina pučanstva Primorja, Hrvati naime i Slovenci neće imati niti jednoga svoga delegata. Oni se imadu na tomu zahvaliti sustavu, kojim se vlada kod nas i koji podupire svuda Talijane na štetu Slavena.

Poljski klub pridobio je bivše klubove desnice za to, da se u budućo neimaju čitati u carevinskom vieću sablažnjive deputacije

Austrijska kvotna deputacija konštituirala se je prošle subote izabrav predsjednikom grofa Schönborna a dr. Beera izviestiteljem. Sjednici prisustvovali su ministri dr. Koerber i dr. Böhm.

Razprava o predlogu izviestitelja, da se ostane kod dosadašnjih prinosa za skupne potrebe monarhije, bijaše veoma živahna. Kod iste sudjelovaše zastupnici Kaiser, dr. Foržt, dr. Kramarž, Povše, dr. Menger i sam ministar-predsjednik. Konačno bijaše prihvaćen predlog izviestiteljev.

Iz kvotne deputacije bijaše zatim izabran uži odbor od sedam lica, koji će s jednakim odborom ugarske deputacije povesti ustmene dogovore.

U taj su odbor izabrani: grof Schönborn, barun Sochor, Jaworski, Beer, Kniser, Menger i Foržt. Zajedničke razprave sa ugarskom kvotnom deputacijom započimlju danas u Beču.

Ugarska kvotna deputacija imala je u nedjelju do podne u Budimpešti svoju prvu sjednicu, na kojoj se je konštituirala.

Bečki listovi javljaju, da će ministar rata nabaviti 3000 novih topova, koji će stojati 100—120 milijuna kruna. Taj iznos da će se podieliti na višegodišnje proračune.

Drzovito postupanje njemačkih radikalaca u carevinskom vieću dosadilo je napokon i umjerenim Niemcem iz Štajerske. Tako priobćuje njihovo glasilo „Grazer Volksblatt" ostar članak, u kojem se šiba bjesomučno djelovanje Šenerera i njegovih drugova. Taj list opisuje drzovitost, kojom su Veliko-Niemci najavili obstrukciju radi toga, što nebijahu njihove dvie sablažnjive interpelacije javno pročitane. Kako bi bučile — kaže rečeni list — njemačko — narodnjačke novine, kad bi se katolički zastupnici zagrozili obstrukcijom, ako se bude pravo interpelacija i nadalje zlorabilo, da se vriedjaju katolici. Ovi bi se stalno većim pravom mogli zagroziti obstrukcijom, jer se često vriedja u carevinskom vieću čuvstva svakog pravog kršćana.

Srbija. Ovih dana odposlala je iz Biograda jedna pukovnija dvojicu svojih častnika u Krušedol, da polože vienac na grob pokojnoga kralja Milana. Na povratku bijahu ti častnici pozvani od austrijskih častnika u Petrovaradin, gdje bijaše priredjena svečana gostba na čast srbskih častnika. Tim povodom izrečeno je sa obiju strana više zdravica, u kojih se je izticalo prijateljstvo obiju država i obiju vojska. Austrijski častnici odpratiše srbske drugove dobar dio puta kad se ovi vraćahu u domovinu.

Rusija. Djački nemiri u Petrogradu, Moskvi, Odesi, Harkovu Kievu itd. uzdovali su opet jednom neprijatelje Rusije i Slavenstva. Istina je, da je ministarstvo bogoštovja i nastave prestrogo postupalo sa djačtvom visokih škola u Rusiji, nu da je tamo vladalo ono divljačtvo, kakvo opisuju nemačke, talijanske i madjarske novine, tomu mogu vjerovati samo oni, koji nepoznaju ruskih odnošaja.

Nakon nasilne smrti ministra Bogoljepova bio je red došao i na vrhovnoga prokuratora svete sinode Pobjedonoščeva, na koga je neki Nikola Lagovski pucao sa ulice kroz prozor, ali ga nije pogodio. Te pojave medju ruskim djačtvom valja duboko žaliti, ali im treba i na put stati tim, da se djačtvu podieli više slobode i slobodoumnijih ustanova, kakve uživaju djaci na europejskih sveučilištih.

Njemačka. Dne 22. t. mj. primio je car Vilim u audienciju predsjedničtvo njemačkoga sabora, koje mu je došlo čestitati, što je sretno izbjegao atentatu u Bremenu. Na čestitku odgovorio je car, da ga se je bolno doimio sretni slučaj u Bremenu, jer je to dokaz, da je nakon smrti cara Vilima I. palo štovanje vlasti u narodu, naročito pako medju mladeži. Mi svi — reče car, nemožemo sa sebe zbaciti krivnju, da nismo dovoljno upotrebili sredstva, koja nam stoje na razpolaganje proti takovim pojavom. Car se zahvali saboru izraziv nadu, da će sve stranke uzraditi oko toga, da se opet ojača štovanje prama vlasti, kako to čast naroda zahtjeva.

Italija. Ministar-predsjednik Zanardelli izjavio je jednomu dopisniku „Newyork Heralda", da će Italija izpuniti obveze, koje njoj nalaže trojni savez, nu što se budućnosti tiče, to će se Italija tekar nakon dobrog promišljanja upuštati u saveze. Na koncu izrazio je ministar veoma živahno simpatije Italije napram Francezkoj, i iztaknuo, da će toulonski dani biti novim zalogom talijansko-francezkog prijateljstva. U franceski pomorski grad Toulon doploviti će naime talijanska vojna mornarica povodom dolazka predsjednika francezke republike Loubeta, i na taj dogodjaj ciljao je ministar Zanardelli. Njegove rieči tumače mnogi u tom smislu, da će Italija napustiti dosadašnje saveznike, naime Austro-Ugarsku i Njemačku, te da će stupiti u savez sa Francezkom i Rusijom.

Mjestne:

Prvi istarski sokol u Puli imati će sjednicu konštituiranja ovu subotu dne 30. t. mj. Pozivlju se sva braća odbornici i zamjenici, da u 8 sata u večer dodju u društvene prostorije. Zdravo!

Gradjanski odbor za predstojeće občinske izbore u Puli. Ovdje se je ustroji odbor pod imenom „demokratički izborni odbor", koji će rukovoditi predstojeće občinske izbore u gradu Puli. U tom odboru su većinom talijanski prvaci, velikaši, bogataši, trgovci, notari, liečnici i posjednici, koji imadu toliko demokratičkoga na sebi, što im nije mrzak novac, što ga žuljevite radničke ruke zasluže. Inače neopažamo na njima ni u njima ništa demokratičkoga. Ali taj zvučni naslov imade sada i u ovom slučaju služiti kano nevidljiva mrežica, u koju valja da uljezu one lude ribice, koje neće inače da imadu posla sa gospodom i bogataši. Deder dakle ribice lude u tu tanku mrežicu novopečenih puljskih demokrata!

Pokrajinske:

Promaknuće na čast doktora. G. Just Periot, vriedni sin poznatoga slovenskoga rodoljuba g. dr. Šimuna Pertota bijaše promaknut ovih dana na sveučilištu u Gracu na čast doktora liečničtva. Čestitamo srdačno mladomu doktoru i njegovoj svojti! — Danas biti će promaknut na čast doktora filozofije mladi slovenski pisac i namjestni učitelj na državnoj gimnaziji u Trstu g. Ivan Meshar. Čestitamo!

Zaručili se. Poznati hrvatski rodoljub g. Ante Bogdanović prokurist trgovačke tvrdke Trudenove u Trstu, zaručio se je prošloga čedna sa gčnom. Darinkom Trudenovom čestitom Slovenkom i kćerkom odlične slovenske obitelji g. M. Trudena, veletrčca u Trstu. Srdačne čestitke prijatelju Bogdanoviću i velecienjenoj obitelji Trudenovoj!

Novi načelnik. U Cittanovi izabra dne 23. t. mj. občinsko zastupstvo novim načelnikom Josipa Beltramina na mjesto nedavno umrvšega načelnika dra. Urizia.

G. baruno Rinaldini — u Trstu neima irredente!! U dekretu, kojim je c. kr. namjestničtvo u Trstu razpustilo gombalačko družtvo „Unione Ginastica" rečeno je glasno i jasno, da ga razpušća radi njegovih irredentskih težnja. To priznaju svi talijanski listovi grada Trsta. Pa kad znamo i to i kad znamo nadalje, da bijaše ono družtvo gnjezdom i stjecištem talijanskih kolovodja Trsta i Istre — tada znamo mi svatko, koji hoće da vidi i čuje

da imade u Trstu i u cielom Primorju iredente. Toga neće da čuje ni vidi g. barun Rinaldini i njegovi visoki i nizki prijatelji.

Piše nam iz Poreštine „L' Istria" od 16. t. mj. piše: Pesante è uomo di chiesa e non di partito, itd. Mi pa znamo o njemu pripovietati sliedeće: Pred par godina imao je doći biskup tršćanski na kanoničku vizitaciju u Krasicu blizu Buja — gdje je pučanstvo izključivo hrvatsko ali se nalazi talijanska škola. G. Pesantu je stalo do toga, da bi djeca biskupu samo talijanski odgovarala, a nipošto hrvatski, te je dao nekim osobama u Krasici pismene naputke kako da se ravnaju i djecu izvježbaju prama njegovoj nakani.

To je sveta i neopovrziva istina i još je čeljadi koja je to pismo čitala. Eto takov je čovjek Monsignor Pesante. Po tomu se vidi, ako i nosi crkvenjačko odielo, da je u njemu strančar prvoga reda, i zagriženi protivnik hrvatskoga naroda.

Talijani medju sobom. Povodom zadnjih izbora za carevinsko vieće i to baš na dan izbora veleučenoga markeza i baruna Benedeta Polesini-a u kuriji veleposjednika, priredišе pristaši protukandidata g. Pier-Antona Gambini-a u Kopru silnu deračinu. Bilo je onog dana u slavnom Kopru gromopucateljnih govorancija proti kolovodjam talijanske stranke, bilo je vike i krike, svakojakih izgreda i konačno pobiše prozore koparskim talijanskim prvakom Madonizzi, Bennati-u i drugovom. Posredovanjem c. kr. oružničtva bijaše uzpostavljen mir ali se talijanski prvaci Bennati — Madonizza i drugovi neusudiše u Kopar onog dana.

C. kr. državno odvjetničtvo povelo je iztragu proti izgrednikom, koje je koparski sud preslušao. Ti izgrednici bijahu pozvani dne 21. t. mj. pred c. kr. zemaljski sud u Trstu na odgovornost. Tuženih bijaše u svemu 14 osoba iz Kopra radi javnoga nasilja i radi pobune. Od tih bijaše poglavica Angelo Marsich odsudjen na dvomjesečni pooštreni zatvor radi zločina javnoga nasilja; 4 njih odsudiše na četiridnevni zatvor, a 4 na trodnevni zatvor. Ostalih 5 obtuženih bijaše riešeno od obtužbe.

Obtuženi jesu skoro sve sami mladići, koje je odgojila koparska Signoria za demonstracije proti Hrvatom i Slovencem i koji su onog dana izlili svoju žuč na svoje učitelje i zaštitnike.

Pobožni „L'amico" za zgradu talijanske gimnazije u Pazinu. Iz Trsta nam pišu, da se poznato glasilo mladih talijanskih svećenika — reformatora, nazovi katolički „L'Amico" vruće zauzimlje za gradnju talijanske gimnazije u Pazinu kao da se radi za gradnju kakve crkve. Koliko mi poznamo onu nazovi — katoličku gospodu okolo onoga listića nebi se oni zauzeli za gradnju katoličke crkve onako toplo — kao što se zauzimlju za rečenu prkos-gimnaziju — jer njim je više do širenja talijanstva nego li do crkve i vjere.

Nesreća na moru. Malo milja daleko od istarske obale, naproti Umagu, potonula je naglo noću od dne 22. na 23. t. mj. drvom krcata ladja (bragoc) „Lucciolo" vlastničtvo Ivana Staniga iz Cittanove. Od momčadi spasiše se vlastnik ladje i mornar Rudolf Varini. U morskih valovih nadjoše smrt mornari: Nikola Sorgo, Antun Otta, Vinko Voltolina i Petar Stancich, za kojimi kukaju njihove obitelji.

Cunj — občina Buzet 26. marča 1901. Naša mladež veselila se je pristojno prošloga mesopusta medju sobom po starom običaju. Ali to veselje mladeži bijaše zazorno talijanaškim podrepnicam i prodancem, prijateljem „Mačje" iz ročke občine. Nepozvani dolazili su u naše selo mladež našu dražiti i izazivati. Kod zabave ili plesa tražili su smutnju, da pokažu koliko su talijanske kulture već pozobali.

Medju timi šarenjačkimi „muškardini" odlikovno se osobito neki Forza-Stupar iz ročke občine, koji je dolazio na plesove naše mladeži, da tuj muti i smutnju izazove. Jedne od zadnjih mesopustnih nedjelja dodje opet k nam. Na plesu ponašao se nepristojno kao što su ga naučila ročka nazovi gospoda. Plešuć rivao je lievo i desno naše mladiće kao da je on sam na plesu.

Dugo pustiše ga na miru nehoteć mu dati povoda, da se na koga od naših potuži, nu kad je počeo uz to kao biesan vikati: Aviva! rekoše mu naši mladići uljudno ali odlučno, neka se neriva i neka ne viče: aviva! jer da nije doma, i da oni nisu njegovi šćavi, nego istarski Hrvati. Na to se razjunači taj talijanaški delija, izvuče iz žepa kosir i poče mahati kao da će sve posjeći. Ali loše bijaše sreće. Mladićem je konačno dozlogrdilo to talijanaško izazivanje, pograbiše ga, te ga protjeraše van kano i cigana. Bježao je kano zec hvaleći Bogu što je sretno iznio živu glavu.

Vidite g. uredniče, koli su drzoviti ti naši talijanaši, koji misle, da mogu i u tudjoj kući zapoviedati kano da su doma. Takovim treba pokazati vrata kao što učiniše naši vriedni mladići.

Kako bi se pomoglo Slavenom Trsta proti talijanskom nasilju? Pod tim naslovom donosi ljubljanski „Slovenec" članak, u kojem ističe sva nasilja, nepravde i spletke, što ih tršćanska iredenta počinja na štetu slovenskog i hrvatskog življa. Kako tomu stati na put? „Slovenec" priznaje, da se u Trstu sa strane Slovenaca i Hrvata radi, da se vodi dosta odlučna borba. Nu ako u toj borbi ostanu Slovenci osamljeni, nije moguće da pobjede. Treba se postaviti stoga na šire stanovište. Trst ima za sobom veliko slovensko zaledje iz kojega i u koje nadolazi i odlazi sav tršćanskih promet. Trst je od velike važnosti za sve austrijske i vanaustrijske Slavene, pa kad bi se jednoga dana svi trgovci u Primorju, u Kranjskoj, u dolnjoj Štajerskoj, Koruškoj, Češkoj, Moravskoj, Galiciji, Hrvatskoj, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini uvjerili, da griješe proti svom narodu, što od zagriženih talijanskih Židova kupuju, bud istim prodavaju svoju robu, obrnula bi se u narodnom pogledu žalostna slika Trsta. Trstom bi proključala velika slavenska trgovina, a na kojoj je strani novac, na toj je i moć. Ovo bi imao biti predmet, s kojim bi se morali baviti slavenski novinari na sastanku u Dubrovniku. Ovo je jedini put k riešenju talijanskog nasilja.

Posliedice bezdušne agitacije — Žejanci odsudjeni! Naši će se čitatelji sjećati, kako je bio prije zadnjih izbora za carevinsko vieće zloglasni Krstić agitirati za talijansku stranku po raznih mjestih Jelšanske i Podgradske občine. Iz Jelšana, Muna itd. morao je on ili njegovi drugovi bježati, jer se je bojao batina. U Žejanah bijaše u toliko sretniji, što nije bježao, ali drugog uspjeha nije imao van taj, što je nekoje priproste seljake zaveo tim, da ih kane hrvatski i slovenski prvaci prodati pod Hrvatsku. Ta njegova djavolska nauka urodila je za one nesretnike kiselim plodom.

Dne 10. jenara došao je u Žejane občinski tajnik sa občinskim redarom — da popiše tamošnje pučanstvo. Tomu popisu uzprotiviše se rečeni zavedenjaci nehoteći čuti opomena i molba mjestnog župana i podžupana. Biesni kao niema zvier navališe na občinske odasalnike, koji moradoše bježati praćeni psovkami i kamenjem tri kilometra daleko iz mjesta.

Obaviešteni o tomu oružnici podaše se na lice mjesta i popisaše kolovodje izgreda, proti kojim je državno odvjetničtvo podiglo obtužbu radi javnoga nasilja. Proti njim obdržavana je dne 22. t. mj. pred c. k. zemaljskim sudom u Trstu javna razprava.

Odsudjeni bijahu Andrija Sanković na 3 mjeseca i Jakov Doričić na 2 mjeseca težke tamnice pooštrene jednim postom na mjesec; Mate Sanković na 6 ćedana težke tamnice pooštrene jednim postom; Grga Doričić isto na 6 ćedana.

Ovi nesretnici nose krivnju bezdušne agitacije narodnih zlotvora, koji se sada njihovoj nesreći izpod brka smiju.

K zadnjim občinskim izborom u Motovunu. Od tamo pišu nam 25. t. mj. Prvih dana ovoga mjeseca imali smo ovdje občinske izbore, koji su prošli bez osobite agitacije, mirno i tiho.

Po božjoj i ljudskoj pravdi morali bismo mi imati u občinskom zastupstvu bar dva tjela, jer nas imade Hrvata u ovoj občini ogromna većina. Do toga bi se došlo jedino tada, kad bi bile izborne listine uredjene. Nu toga neima žalibože kod nas niti bijaše sposobnih ljudi, koji bi bili htjeli i mogli listine izpraviti. Talijani kvare listine navlaš, da nam zadadu posla, ako ih želimo izpraviti, ili da nas nadvladaju ako ih neizpravimo. Tako bijaše i ovaj put. U gradu neimamo osobe, koja bi se htjela poprimiti posla oko uredjenja izbornih listina; dodje li pak naš čovjek izvana u grad, da pregleda listine, gledaju nanj gospoda mrko kao i pas na mačku.

U tih okolnostih nije nam za sada preostalo drugo nego nagoditi se sa Talijani, koji su na to rado pristali, jer bijahu i oni podieljeni na dvie stranke. Na temelju to nagodbe izabrano bijaše 13 naših i 17 talijanskih zastupnika.

Proti toj nagodbi oglasili su se nekoji občinari iz Kaldira, i to baš oni, koji se nisu pokazali kod zadnjih izbora za carevinsko vieće u Karojbi. Oni su sada htjeli imati svoje zastupnike, nu da je došlo do borbe izmedju nas i Talijana, ti Kaldirci bili bi ostali doma ili bi se bili koji ter koji združili za Talijani na štetu i sramotu našu i njihovu.

Za sada je dakle ovako a budu li se drugi put htjeli naši pustiti u izbornu borbu, moraju se prije valjano pripraviti i zadati poštenu rieč, da će svi složno za narodne predložene glasovati. Naša pobjeda je moguća samo tada, ako smo složni i ako neima medju nami prodanaca i izdajica.

Kad nestane dakle gospodskih podrepnica i kad se osvieste i opamete svi naši občinari, tada ćemo moći birati po našoj volji samo naše poštene, vriedne i neodvisne muževe, a dotle budimo zadovoljni, da je ovako.

Talijansko gombalačko družtvo „Unione Ginastica" razpuščeno. Cesarska vlada u Trstu razpustila je dne 22. t. mj. talijansko gombalačko družtvo „Unione Ginastica" jer da je isto prekoračilo granice svoga djelokruga.

Na glavnih skupštinah toga družtva da se je držalo političke govore, koje da je občinstvo oduševljeno odobravalo. Prigodom pogreba talijanskog glasbenika Verdia, da se je rečeno družtvo dalo zastupati po talijanskomu družtvu „Fanciglia triestina", koje da teži za iredentskimi svrhami i koje da pokazuje svakom prigodom svoje neprijateljstvo do Austrije.

To da su razlozi, zbog kojih je c. k. namjestničtvo razpustilo ovo gombalačko družtvo.

Osobe, kojim je vrlo dobro poznato stanje rečenog družtva, tvrde, da im je cesarska vlada razpustom izkazala veliku uslugu, jer da bi se bilo moralo samo od sebe razpasti. Broj članova, da je bio silno pao, a oni koji ostaše u družtvu, da su veoma neredovito ili nikako plaćali članarinu.

Ravnateljstvo razpuščenoga družtva trubiti će sada na sve četiri strane svieta kako se u Trstu talijanska družtva proganja i prikazati će Talijane pravimi mučenici. Uz to će oduševljivati svoje občinstvo za novo jednako družtvo, koje će stalno do mala ustrojiti i koje će opet procvasti — i nadalje promicati težnje iredente. Tko je dakle pridobio sa razpustom toga družtva?!

Proti potalijančivanju naše djece. Dični „N. L." priobćuje pritužbu nekog otca proti potalijančivanju hrvatskih djevojčica u školi školskih sestara u Voloskom. Na tu pritužbu upozorujemo i mi školske oblasti, pak ako je istina, neka se poduči one čestne školske sestre, da njihova škola nije bila ustrojena za to, da se u njoj djevojčice pripravljaju za Italiju, nego za to, da ostanu po narodnosti, što su i da se ih odgoji valjano na temelju vjerskom i narodnom. Za sada toliko, a budu li se obnovile pritužbe, govoriti ćemo jasnije.

Mjesečni sajam u Hrpeljah je mjeseca marča t. g. vrlo liepo uspio. Dovedeno je bilo preko 500 glava goveda, te je bilo dosta izbora poljodelcem i mesarom. Trgovina bila je osobito živahna, pa se je mnogo glava kupilo i prodalo. Osim toga bilo je mnogo i druge razne trgovine, te je imao svatko svega na izbor. Vidi se eto da su narodu potrebni ovi sajmovi, pa radi ugodnih komunikacija razvijati će se sve to više.

Porinutje parobroda „Manciuria". U utorak dne 26. t. mj. u jutro porinuše sa brodogradionice sv. Marka kod Trsta u prisutnosti malobrojnih pozvanika parobrod za putnike „Manciuria" ruskog parobrdarskog družtva. Novi ruski parobrod opredieljen je za plovitbu izmedju luka Port Arthur, Shangaj i Nagasaki.

Novi pomorski top. Kao što javljaju iz Plznja u Češkoj, prispjelo je tamo 18. o. mj. naročito povjerenstvo, kome je na čelu vice-admiral barun Minutillo, a komu je zadatak, da preuzme od Skodine tvornice novi pomorski top od 24 centimetra promjera. Ovo je najveći top, koji je do sada izradjen u Austriji.

Izpravak. Govoreći o imenovanju Monsg. Zamlića u zemaljsko školsko vieće pisali smo, da je to drugi član toga vieća koji bi bio hrvatske narodnosti. To danas moramo izpraviti, jer prije njega nije bilo nijednoga Hrvata u tome vieću, te je Monsg. Vinko Zamlić prvi i jedini član istoga, kojemu je hrvatski materinski jezik.

Iz drugih krajeva:

Dvadesetpetgodišnjica biskupovanja preuzvišenoga g. dr. Jurja Posilovića, nadbiskupa u Zagrebu. U subotu dne 23. t. mj. navršilo se je dvadeset i pet godina, što je nadbiskup zagrebački i metropolita hrvatski preuzvišeni gosp. dr. Juraj Posilović imenovan bio biskupom senjsko-modruškim. Dvadesetpetgodišnjicu proslaviti će preuz. g. nadbiskup dne 27. agusta t. g. kao na godišnjicu biskupske posvete. Naše srdačne čestitke preuzvišenomu hrvatskomu metropoliti k 25 godišnjici njegovog biskupovanja.

Naš zemljak dušobrižnik Hrvata u Chicagu. Mostarskom „Osvitu" piše prijatelj A. L. Sužanić iz Chicaga, da su tamošnji Hrvati dobili dušobrižnika u osobi veleč. g. Nike Grškovića, našega suzemljaka. Prvu sv. misu čitao je svojim vjernikom onog američkog grada dne 3. t. mj. Svoga dušobrižnika dočekali su i primili američki Hrvati vrlo veselo i srdačno, a pozdravio ga je u ime njih predsjednik crkvenoga odbora g. dr. Ante Biankini, liečnik, rodom sa otoka Hvara u Dalmaciji, i vriedni brat dičnoga zastupnika Jurja Biankina.

Njemački priestolonasliednik dolazi u Beč. Povodom proslave osamdesetgodišnjice bavarskog regenta Luitpolda u Monakovu, sastao se naš car i kralj Fran Josip I. sa njemačkim priestolonasliednikom, kojega je pozvao, da posjeti Beč. Njemački priestolonasljednik prihvatio je poziv, te će doći polovicom aprila u Beč, gdje će biti gostom Njeg. Veličanstva i gdje mu kane pripraviti raznih dvorskih svečanosti. Boravak mladog priestolonasliednika u Beču proračunan je za više dana.

Hrvatsko družtvo sv. Cirila i Metoda u Zagrebu. U zagrebačkih listovih čitamo, da saziva poznati hrvatski rodoljub g. Gjuro Crnadak kao predsjednik odbora sastanak za četvrtak dne 28. t. mj. u

dvorani „Matice Hrvatske“ u 4 sata poslije podne — pošto je osnova pravila spomenutog družtva razaslana i porazdieljena. Bog blagoslovio!

Ivan N. Jemeršić, župnik u Grubišno-polju, moli sve one, koji su primili ili naručili njegove knjige: „Hrvatski narod“, „Povjest kraljevine Češke“, „Bog i Hrvatska“, „Majka u radu za Boga i Hrvatsku“, da mu dužnu svotu što prije uplate. Imade i takovih, koji u povećim mjestima popkupiše od prijatelja novce, a da ih njemu niesu dostavili. Neka dakle svi obave svoju svetu dužnost.

Proizvod vina i ulja u Dalmaciji. „Narodni List“ javlja: Po podatcima sakupljenim od pokrajinskog gospodarstvenog vieća može se računati, da je proizvod vina u pokrajini, kroz prošlu godinu bio po prilici do hektolitara 1.206.490, a to bieloga 51.719, crnoga 1,154.777. Rod maslina bio je prošle godine sasvim mršav gdje ništa sasvim, gdje štogod, a u nekim njestima i dobro. Može se računati, da je proizvod ulja dao po prilici u cieloj pokrajini do 48.970 hektolitara..

Hrvatsko hodačašće u Maria Lourdes. Pod pokroviteljstvom preuzv. g. nadbiskupa dra. Jurja Posilovića ustrojio se u Zagrebu posebni odbor, koji sprema u mjesecu kolovozu hrvatsko hodočašće u Maria Lourdes i Paray le Monial. Tomu će se hodočašću pridružiti i Slovenci. Na čelu će mu biti presv. gg.: nadbiskup dr. Stadler, knez-škof dr. Jeglič, biskupi dr. Mahnič i dr. Voršak. Hodočašće će poći od Rieke i Trsta kroz Cormons, Milan, Savona, Marseille, Tulosa, Lourdes, Lyon, Paray le Monial, Chambery, Turin, Genova, Milan, Mljetci, Trst i Rieka. U Milanu, Marseilli, Lyonu, Paray le Monialu, Genovi i Mljetcima zadržat će se hodočašće po jedan dan, a u Lourdesu 3 dana. Putovanje bi imalo trajati 14 dana. Putovanje zajedno s obskrbom stajat je za slučaj, da u njem sudjeluje 100 do 125 osoba: prvi razred 420 kruna, za drugi razred 342 krune i za treći razred 255 kruna 20 fil. Bude li hodočastilo više od 250 osoba, bit će putovanje jeftinije: za 10 kruna 50 fil. za prvi razred, 8 kr. 50 fil. za drugi razred i 6 kruna 50 fil. za treći razred. Prijave za hodočašće prima veleč. gosp. Matija Seigerschmied, svećenik u samostanu milosrdnih sestara u Zagrebu. Kako spomenusmo, hodočašće će biti u kolovozu o. g.

Trgovina ulja. U trgovini ulja od uljike nema baš velikih promiena. Prošloga ćedna nekoliko je prodano pamučnoga ulja uz veoma povoljne ciene. Medjutim trgovina je bila većinom neznatna, uslied velike nestalnosti ciene, koja se je imala zabilježiti kod toga ulja. Glavna tržišta u ostalom su pod konac tjedna znatno povisila ciene te da se pokazuju znakovi, da će se i dalje još ciene povišivati, bilo za trgovinu, koja se može odmah tovariti, bilo za sliedeće mjesece. Iz Englezke tatakodjer ga dolazi malo uslied visokih ciena. Osim toga dosta su rezervirana ulja Sesame, Arachide i Ravizzone, te se i kod njih očekuju povišice ciena, pogotovo uje Sesame i Arachide. Uvoz pamučnoga ulja prosloga tjednu iz Amerike iznašao je 2989 bačava (5378 metričkih centi).

Koliko ima vjera na svietu. Na zemlji u obće ima oko 1534 milijuna ljudi, koji izpoviedaju 1100 različitih vjera. Svih kršćana ima oko 490 milijuna i to 221 milijun rimokatolika, 94 milijuna hrišćana, 165 milijuna protestanata i oko 16 milijuna različitih sekta: Od nekršćanskih vjeroizpovjesti dolazi 7—8 milijuna židova, muslimana ima 287 milijuna, neznabožaca ima oko 749 milijuna, od kojih izpoviedaju braminsku vjeru do 147 mil., a 510 mil. Budinu (u Mongoliji, Kitaju i Japanu), a izpovjednika drugih neznabožačkih vjera ima oko 220 milijuna.

Listnica uredničtva i uprave.

R. R. Mlaka, Rieka. Sa priposlanim K 3 namireno je prvo polugodište tek. g. Zdravo!

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu
prima:

Uplate u krunama
sa predobjavom od 4 dana po 2¾%
„ „ „ 8 „ „ 3½%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2¾%
„ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3%
„ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3½%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odiel u krunama
razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.
Krune i napoleoni u tekućem računu.
Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice
za Beč, Budimpešta. Brno, Karlove vari, Ricku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.
Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.
Izvrstni domaći lijek proti
influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.
Cijena 50 para.
Glavno skladište:
Ljekarna L. Ghersetich,
Volosko — Istra.
Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Restauracija
ŠEPUKA - PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču. Rieku, Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Ricku, Beč.

Plovitbeni red.
Ugarsko-hrvatsko pär. družtvo.

Pruga Rieka—Trst.

Polazak Dol.	Polazak Odl.	Dan	Luka	Povratak Dan	Povratak Dol.	Povratak Odl.
—	7·—		Rieka		3·30	—
7·45	7·55		Opatija		2·35	2·45
8·15	8·20	Srieda	Lovran	Ponedjeljak	2·10	2·15
8·45	8·55		Moščenice		1·35	1·45
9·20	9·25		Berseč		1·05	1·10
10·10	10·25		Rabac		12·05	12·20
11·55	12·30		Cres		10·—	10·35
4·30	6·—	Sr. Čet.	Pula	Ned. P.	2·30	6·—
6·30	6·40		Fazana		1·50	2·—
8·10	8·30		Rovinj		11·50	12·20
9·40	10·—	Četvrtak	Poreč	Nedjelja	10·10	10·40
12·20	12·40		Piran		7·20	7·50
2·—	—		Trst		—	6·—

Pruga Rieka — Pula.

—	7·—		Rieka		3·20	—
7·30	7·40		Opatija		2·40	2·50
7·55	8·05	Svaki	Lovran	Svaki	2·15	2·25
8·35	8·45		Moščenice		1·35	1·45
9·—	9·10	ponedjeljak i petak	Berseč	utorak i subotu	1·10	1·20
9·55	10·05		Rabac		12·15	12·25
11·20	11·50		Cres		10·30	11·—
3·50	—		Pula		—	6·30

Pruga Rieka—Lošinj.

—	8·—		Rieka		2·35	—
8·30	8·40		Opatija		1·55	2·05
8·55	9·05		Lovran		1·30	1·40
9·35	9·45	Srieda	Moščenice	Četvrtak	12·50	1·—
10·—	10·10		Berseč		12·25	12·35
1·40	12·—		Cres		10·35	10·55
1·15	1·25		Martinšćica		9·10	9·20
2·10	2·20		Osor		8·15	8·25
4·05	—		Mali Lošinj		—	8·30

Pruga Rieka—Krk.
Svaki dan.

—	12·30	Rieka	9·20 —
1·30	1·40	Omišalj	8·10 8·20
2·20	2·30	Malinska	7·20 7·30
3·—	3·10	Glavotok	6·40 6·50
4·—	4·10	Merag	5·40 5·50
14·50	—	Krk	— 5·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Pula.
Svaki četvrtak.

—	7·—	Rieka	9·—	—
7·30	8·15	Opatija	6·15	8·30
2·30	—	Pula	—	4·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Lošinj.
Svaku subotu.

—	7·—	Rieka	9·—	—
7·30	8·15	Opatija	8·15	8·30
12·30	—	M. Lošinj	—	4·—

Pruga Rieka—Opatija i natrag.
Odlazak iz Rieke u Opatiju:
Svaki dan u 7, 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5. 6, 7 po „
Odlazak iz Opatije na Ricku.
Svaki dan u 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 po „

Družtvo S. Teplć i dr.

Pruga Trst—Metković—Kotor.

—	7·—		Trst		10·—	—
—	—		Izola*)		—	—
8·15	8·45	Četvrtak	Piran	Ponedjeljak	—	—
12·—	·30		Rovinj		—	—
2·30	3·30		Pula		1·15	2·—
7·45	9·30		M. Lošinj	Nedj.	8·15	9·—
2·30	5·30	Petak	Zadar		2·45	3·30
1·30	5·30		Split	S. N.	2·—	5·—
7·—	9·—	Ned.	Metković	Č. P.	3·—	7·30
11·30	—	Pon.	Kotor	Srieda	—	9·—

*) Od 1. aprila do konca oktobra tiče se Izola redovite zakasnitv dolazak za sat u Piran, Rovinj, Pula i Mali Lošinj pri polasku.
Od 1. novembra do konca marta pristaje se u Izoli mošćnino.

„Böhmische Thomaswerke“
iz Praga
javljaju, da je povjerena izključiva prodaja njihove
Thomas-ove muke (škorje)
za Trst, Istru, Goričku i Dalmaciju tvrdci
Luigi Peritz u Trstu.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!
Dobivaju se kod
Angela Bellante, Via Giovia 172.
Ivan Žic, Via dell' Ammiragliato

U LJEKARNI
E. TOMAJA nasliednik A. WINGER
ZAGREB - Hica broj 12 - ZAGREB
dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i ugnuću kostih, ukočenosti ili otrovnu u žilah, boli u zglobovih i zrilicah, kostenom poganca, probadanju, svaćovratnim nazebam. Ciena 2a novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, zipljivost. Ciena 5o novč.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulomozi, podbuhlosti, dječjoj kašljavosti, jenjalim bolestim, slaboćvrstosti, nemoći. Ciena flašici s fiorin.

Pojačane švedske kapije ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom odličuje kvrstatenica, popravlja i okriepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblakšava sećinje. ili mučnina, tjera napuhlost i zjeru, odklanja se bol u slučeh želudačne grčeve, šutica, grozica si zdravije, tjelesnu snagu i zapriečit i sve bolesti. Ciena, flašici s napuhom 50 novčića

Prah za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lazano čišćenje, za obljavanje želudca i prodave, kada blago neće rado liderati pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i bolja mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Svijetarske pilulice naročitog sredstva za čišćenje i zaziezje želudca ili stomaka i crjev, za otvaranje, proti zapeću, kiselini kroi u zlavu i jezu, tromost ili težini. Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kašnjoj boli, sreknim, nategnutim silam, ukočenosti i utrnulini. posle terkoga napora, za obiaćanje i okriepljivanje dla i živaca, i dala 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube zahvaja se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, zaticija usta, odklanja neugodan vozi. i dala 60 nč.

Fina smrikova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flašu 80 nč.

Mast proti iščinu, kraćam perućici i osopotinam, i lončić 50 novč.

Antiseptin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedini. Skatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. Ciena 50 novč.

Spitzerova pomast za lice proti sunčanim pjegam ili fleckovam, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipošće na licu; proizvadja gladkost, ljepotu; bjelodu i čuvstvo obtaza i ruku. Ciena većem lončiću s fiorin. K tomu spada još boraksov sapun po 40 novč.

Fluor-eglantino najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zadasnom diplomom. Dobiva se u boji bielo, ružičasto i žutkasto. Ciena kuglji i for.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sasvim je od najčistih tvari, a odlikuje se izvrstno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Crème eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tenta, kao što su prišći, sujedice, crvene mrlje, pjege, opora koja i. t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, za se Eglantine mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončića s fiorin.

Eau eglantine jest izvrsna i lakunovna prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava ispadanje, nesmetajuće stvaranje perutí i ojačava vlasište. Ova voda potjeduje također i to svojstvo, da podlejuje kosi lep naravan sjaj. Ciena boci s fiorin.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zadasnom diplomom. Dobiva se u boji bielo, ružičasto i žutkasto. Ciena kuglji i for.

Mirisni ženski šeširi za sobe kuditi, nekoliko kapi tiare po sobi prigodnom miris. Flašica 50 „

Otrovni čemer za miševe i kinske. Vaćica 50 novč.

Antiebrile od Rodinija prosi, granulci ili šimaći. Manja bočica 90 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da sieđe kose pocrne, fine sapune; praške za poljepšavanje, praške za čišćenje zubi, kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašeno medicinske specijalitete.

Broj 27. Pula, u utorak dne 2. aprila 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predplatu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon Ustanove broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

POZOR!

Početkom aprila nastupismo drugo četvrtgodište. Upozorujemo predplatnike, kojim ističe, odnosno je istekla predplata, da istu obnove — ako ne žele, da jim list obustavimo.

UPRAVA.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 26. marča 1901.

I u ovoj sjednici bilo je podnešeno i pročitano predloga i interpelacija.

Medju predlozi spominjemo predlog talijanskih ili furlanskih zastupnika iz Goričke, kojim pitaju od c. kr. vlade podporu proti bolesti pellagra. Ovo je svakako zgodan predlog, i talijanski zastupnici bi bolje učinili, da se za ovakve stvari brinu, nego da tjeraju politiku, kojom bi se htjelo ove naše zemlje predati materi Italiji. Pučanstvo u Furlaniji kao i u susjednoj Italiji umire i od grozne bolesti pellagra, a oni u svojoj gospodskoj objesti jedva da kad što uzrade, da se siromašnomu pučanstvu pomogne. Drugo je pitanje, kako se služu ovakve zahtjeve za podporu sa svojom politikom nesamo proti vladi nego i proti monarhiji. Slovenski zast. dr. Gregorčič je istoga dana zauzeo se za komad željeznice u Goričkoj, te za uredjenje potoka i osušenje raznih močvarnatih zemljišta.

Benatić je interpelirao ministra bogoštovja i nastave radi imenovanja preč. g. Mons. Zamlića za člana zemaljskoga školskoga vieća. Dakako da su tu interpelaciju podpisali i gospoda Rizzi, Polesini — Kamalić i Bartolić, e tutti quanti iz Trsta, Gorice i južnoga Tirola. Imenovanje mons. Zamlića znači za njih novo *zapostavljanje njihovog zakonitoga zastupanja u školskoj upravi; izazov njihovoga narodnoga čuvstva; ono je protivno najjednostavnijoj pristojnosti i pravednosti. Talijani su slabo zastupani u zemaljskom školskom vieću. S talijanskim pučanstvom slabo se postupa, premda ono plaća više od dvie trećine troškova za školstvo, premda predstavlja od vjekova izobraženost, i premda ima najviše i najznamenitijih škola. Ministar bi bio morao činiti imenovati jednoga iz mnogobrojno i pobožne čete talijanskih svećenika, koji su dosad častno zastupali ono mjesto, a ne jednoga u kojega objektivnost se oni nemogu pouzdavati. Rečeno imenovanje je nova slavizujuća infiltracija u nepomućenom školskom polju. Vladi bi moralo poznato biti, kakve fanatične težnje ima slavensko svećenstvo, koje pogrdjivano od biskupijskih kurija u Trstu i Krku obraća crkvu i školu u političko borilište, sa kojega se napovjeda mržnja proti Talijanom i svemu što je talijansko. U obće: imenovanje preč. g. mons. Zamlića je takova grozota, tako očita nepravica, da mora Benatić protestirati proti novoj uvriedi talijanskoga puka sa strane vlade, i upitati ministra za razlog zašto se to učinilo.* — Bit će nuždno da se o tom bezobrazluku Benatića i drugova napose progovori. Za onoga koji nezna, pripominjemo već danas, da ima c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru s predsjednikom deset članova, da je mons. Vinko Zamlić jedini Hrvat u tom vieću, i to u pokrajini koje velika većina su Hrvati po krvi i jeziku. I jer dolazi jedan jedini Hrvat u vieće od deset muževa u pokrajini koja je većinom hrvatska, dogodila se je Talijanom grozna krivica!! Eto takvi su ti Talijani, odnosno njihovi zastupnici!!

Za čim Talijani idu, vidi se iz jedne druge interpelacije, koju je postavio tršćanski zastupnik Hortis i njegovi drugovi u istoj sjednici. C. kr. vlada u Trstu razpustila je družtvo „Unione ginnastica", jer je prekoračilo svoja pravila, i jer je pokazalo da ima irredentističke težnje. Hortis i Benatić i Bartolić i Polesini i drugovi se na to u interpelaciji tuže. Licumjerstvo! Licumjerstvo tim veće, kad se znade, da je družtvo zlo stojalo, da je u njem nesklada bilo, i da je njegov razpust voda na mlin Talijana, jer će uslied toga stvoriti drugo jednako družtvo, koje će biti jače, i koje će uspješnije zastupati težnje dosadanjega, razpuštenoga družtva.

Razpravljalo se je o promjeni njekih ustanova glede poreza na rente. Dotičnu osnovu se je vratilo poreznomu odboru.

Na dalje se je razpravljalo o vladinoj osnovi glede preostataka skupnih blagajna za sirote. Takove blagajne imadu samo njeke pokrajine, naša Istra žalibože ne. Prema dosadanjim ustanovam nije se od toga moglo trošiti nego malo, tako da su blagajne jako narasle, da imadu milijuna i milijuna. Sada je ustanovilo, da se ima jedva dio interesa odnosnoga novca trošiti za sirote.

Državna pomoć Istri.

Govor. zast. Spinčića.

(Konac.)

Uslobadjam se navešti nekoje radnje, koje su poznate iz razprava car. vieća i inače; ja ću je samo navesti, da se vidi kamo bi valjalo posegnuti.

Trebalo bi opredieliti većih svota nego li obično za dobavu utne vode, jer kod nas neimade na daleko i široko zdrave vode; a posljedice tomu jesu, da se osobito ljeti pojavljuju groznične bolesti, tifus (pošalina) itd. Morala bi se dakle opredjeliti svota za vodnjake.

Mogao bi ovdje navesti slučajeva, kako je narod molio podpora za gradnju vodnjaka i kako se već preko 2 godine i više povlači njegove molbe od jedne državne oblasti do druge, dočim pruža zemaljski odbor, što ja ovdje i u obće rado priznajem, kad je pravo — već dulje vremena podpore za gradnju vodnjaka.

Tako bili bi potrebiti vodnjaci u nekojih selih i poreznih občinah mjestne občine Kastav, dva u občini Žminj, jedan u občini Boljun, dva u občini Marezige, za koje su občine molile, zatim u občini Vrbnik, gdje bi se moglo vodu sa Polja dovesti.

Druge radnje, kojimi bi se moglo bjedu pučanstva sada ublažiti a za buduće odvratiti, bila bi uredjenja različitih voda i izsušenje njekojih krajeva. Ja sam baš radi toga i za predlog, što ga je veoma poštovani izvjestitelj danas postavio, vrlo zauzet, da se najme zaklada za melioracije povisi.

Mi nemamo Dunava ni Drave ni Labe, u obće nijedne velike rieke, ali imamo male riečice i potoke, koje bi se manjimi svotami moglo i moralo urediti.

Tako bi se imalo primjerice urediti potok Reku u dolini Ospa u kotaru koparskom, doline Borut — Cerovlje — Novaki — Pazin i postranih dolina u kotaru pazinskom, gdje vlada ljeti malaria radi neuredjenja i neizsušenja.

Nadalje imalo bi se urediti dolinicu Brusan, izmedju por. občina Pasjak i Šapjane u mjestnoj občini Jelšane, dalje potok kod Baške, izsušenje Polja kod Vrbnika i konačno nješto veoma važnoga — ovdje ću se usloboditi, da stavim posebni resolucijski predlog — da bi se najme bezodvlačno započelo sa izsušenjem i odvodom „Luga" i „Jezera" na otoku Krku, koji se kraj nalazi u občinah Omišalj i Dobrinj, o čemu se je opetovno govorilo u ovoj visokoj kući, što se proučava već više nego li 3-desetletja i o čemu bijahu jurve nacrti dogotovljeni.

Molim dakle visoku kuću, da prihvati sliedeći resolucijski predlog, i to po najprije radi toga, što bi bilo za najveći dio otoka Krka u gospodarskom i zdravstvenom obziru veoma potrebito i drugo, što vlada velika bieda na otoku, te bi se tom radnjom mnogim ljudem pružilo posla i dobitka. Ne učini li se to poumirali bi ti ljudi od gladi, ili bi se čvršći izmedju njih izselili, kao što se ih je na hiljade izselilo.

Taj resolucijski predlog glasi (čita):

„Pitanje izsušenja ‚Luga', što no leži izmedju Omišlja i Dobrinja, te nedaleko odatle ležećeg ‚Jezera' na otoku Krku proglasuje se poimence kao pitanje biede, te se pozivlje c. kr. vladu da dobavi potrebitu vjeresiju i da bezodvlačno pristupi k izvedenju te radnje".

Imade i drugih načina kojimi bi se stanovničtvu pomoći moglo, navlastito obzirom na filokseru, naime bezkamatnim zajmom za obnovljenje vinograda, navlastito u jur već spomenutih občinah Marezige i Buzet, i u občinah na otoku Krku i Cresu, i u obće u svih občinah, u kojih vlada filoksera, i gdje se je za uništenje iste do sada veoma malo učinilo.

To bi bilo dakle najvažnije, što sam htio obzirom na svoj občeniti predlog iztaknuti, a kasnije doći ću još na nješto.

Što se tiče mojeg drugog predloga, što mi ne treba gubiti mnogo rieči, on je priobćen u prilogu br. 462 stenografičkog zapisnika od dne 1. marča t. g.

Pozivljem se ovdje na ono što je pisano odnosno tiskano; bijahu najme nekoji krajevi mjestnih občina Podgrad i Materija poledicom od mjeseca decembra 1899 veoma oštećeni. Glavni proizvod tamošnjeg kraja jesu voćke, koje bijahu pako poledicom uništene, i onaj predjel svog glavnog proizvoda za više godina unapried lišen.

Bilo bi dakle potrebito, da se ljudem pruži pomoć kao što bijaše u svojem predlogu od dne 1. marča preporučeno. Neka bude ovdje spomenut još jedan način, kako bi se naime u obće stanovničtvu Istre moglo pomoći.

To su radnje cesta, gradnje ili popravci cesta. Imalo bi se primjerice graditi cestu za selo Kozjane mjestna občina Materija od spomenute poledice silno oštećenu, jer je ovo selo bez ikakve ceste. Imalo bi se upravo tamo u blizini od Ostrovice kroz Artviže do središta občine cestu graditi. Imalo bi se nadalje upravo u sudbenom kotaru Podgrad graditi cestu, do koje mora ipak brzo doći, najme onu od Pograda u Mune, i onu od Žejana u Bigent ili Zvoneću. Imalo bi se nadalje i drugih cesta graditi, od kojih ću njekoje spomenuti, za koje su molile občine ili koje bijahu ovdje u car. vieću spomenute.

Tako bi se imalo graditi cestu iz Doline preko Prebenega, Sočerge, Kastelca do carske ceste, koja spaja Kranjsku sa Istrom i kojom bi se uspostavilo svezu sjeverne Istre sa sredinjom Istrom i preko Doline sa Trstom. Vrlo važna cesta bila bi ona iz Gologorice do Kršana u pazinskom kotaru, za koju moli stanovničtvo jur više vremena; zatim u istom kotaru jedna cesta iz Pazina u Grdoselo i Kršiklu. Zatim cesta jur izmjerena u občini Žminj, i popravak ceste, koja prolazi preko Paza u občini Boljun. Nadalje imalo bi se graditi raznih cesta u občini Kastav, u voloskom kotaru, koje su poznate c. kr. činovničtvu. Nadalje ceste Lupoglav — Lanišće i Lupoglav — Boljun, kao što i cesta u občini Marezige od granice občine Pomljan do Sv. Antona u kotaru koparskom. Konačno cesta na otoku Krku, koja bi svezala občine Dobrinj i Omišalj i popravak ceste Vrbnik — Krk u blizini Vrbnika.

Gospodo moja! Hoću da svršim i to sliedećom opazkom: često predbacuje se našoj hrvatsko-slovenskoj stranci Istre navlastito u stanovitih krugovih u Trstu, da se mi brigamo samo za jezik u uredih i u školah i da u obće tjeramo samo politiku.

Ja ističem činjenicu, da se mi u ustinu borimo za jezik u školah, uredih itd., ali da radimo takodjer oko gospodarskog pitanja, za gospodarski položaj naroda (Posve pravo!)

Radnje, koje bi se imalo poduzeti i koje sam spomenuo jesu samo ponavljanje onoga, što smo mi svojedobno i često tražili; vlada imala bi to provesti ne doduše na jednom, ali malo po malo. Bude li jednom gospodo moja, pučanstvo svuda zdravom vodom obskrbljeno, tada će prestati groznične bolesti i pridignuti će se občenito zdravstveno stanje. Budući jednom stanoviti predjeli izsušeni, tada će ne samo nestati bolesti, već će se takodjer zemlju bolje obradjivati moći. Bude li jednom najpotrebitije ceste sagradjene, tada će bar pučanstvo moći da izvaža ono malo što mu zemlja rodi.

Bude li se dalo takodjer bezkamatnih zajmova, tada će se i vinograde obnoviti. Bude li u obće vlada uztrajno po navedenom načinu postupala, prestali će u Istri bieda, pridignuti će se blagostanje naroda i stanovničtvo će lagje plaćati porez nego li do sada (Odobravanje).

Podpredsjednik Prade (koji je za ovog govora zauzeo predsjedničku stolicu):

Gosp. zast. Spinčić stavlja sliedeću resoluciju: (čita) „Pitanje izušenja „Luga", što no leži izmedju Omišlja i Dobrinja te nedaleko odatle ležećeg „Jezera" na otoku Krku proglasuje se poimence kao pitanje biede, te se pozivlje c. kr. vladu, da dobavi potrebitu vjeresiju i da bezodvlačno pristupi k izvedenju te radnje".

(Ova resolucija bijaše dostatno poduprta i odnosnomu odboru izručena).

Novi nacrt

istarsko-dalmatinske željeznice.

Obećali smo u br. 20. našega lista, da ćemo priobćiti novi nacrt o istarsko-dalmatinskoj željeznici, što ga je razložio državni zastupnik i dvorski savjetnik g. vitez Vuković u jednom bečkom listu.

Odazivajuć se danas onomu obećanju, priobćujemo niže spomenuti nacrt, koji je pa našem nemjerodavnom mnienju težko izvediv, ali se o njemu ipak dade razpravljati. Evo kako tumači g. Vuković moj nacrt:

Čini se, kao da nismo imali dosta nacrta o željeznici, koja bi spajala monarhiju sa Dalmacijom! Kako sam mogao dočuti iz pouzdanog vrela, bave se sada pozvani krugovi sa idejom o dalmatinskoj t. zv. „preko-otočnoj" željeznici. Ta bi željeznica dolazila iz Istre, pomoću prevoza na otoke Cres i Pag, na dalmatinsko tlo.

Ova ideja, da se naime željeznički spoj obavi pomoću prevoza, nije baš posve nova; takovih prevoznih željeznika imade danas pri većim poteškoćama preko morskih tjesnaca u Švedskoj, Norveškoj i Danskoj, a napokon ima i velika sibirska željeznica takvih prevoza (trajekta). Po mojem mnijenju moguća su takva poduzeća, kakov je prevoz (trajekt) preko Bajkalskog jezera, samo gdje imade ozbiljne volje i energije. Za produženje sibirske željeznice od Irkutska do Sretenska, činilo se je, da će osobito Bajkalsko jezero pružiti nesvladavih potežkoća. Ovo jezero je jedno od najdubljih sladkovodnih kotlina zemaljskih (dubljina mu je okolo 1500 m.) a vozenje po njemu je, poradi oluja, što na njemu vladaju, jedno od najtežih.

Nu nakon dugotrajnih studija i hidrografijskih iznalazaka, odlučio je odbor za sibirsku željeznicu, da Bajkalsko jezero premosti pomoću jednog osobitog parobroda, koji razbija led, te može ukrcati čitav vlak željeznički. Prevoz je ovdje dug 64 kilometara, a obavlja se sa prevoznim parobrodom, koji je u Njukastelu sagradio graditelj parobroda Armstrong. Tim je podpuno dokazano, da je preskok, preko jezera i morskih tjesnaca, s kojimi su skopčane mnogo veće poteškoće nego k s našim Kvarnerom, vrlo lahak. —

Spomenuti nacrt „preko-otočne" željeznice u Dalmaciju upravo je sasti ozbiljni nacrt o željezničkoj svezi srednje Dalmacije sa monarhijom i sa željezničkom mrežom zaposjednutih zemalja Bosne i Hercegovine, što su na sviello došli u ovo posljednih 30 godina, a da se o tom nije ništa zaključilo.

Od ovih nacrta govorit ću u svrhu predstojećeg razpravljanja samo o nacrtu željeznice Karlovac—Knin u svezi sa jur postojećom državnom prugom Spljet—Knin, koja bi bila uprav najkraći i najkorisniji željeznički spoj sa Dalmacijom. Isto tako bio bi koristan nacrt pruge Spljet—Aržano—Bugojno, s kojim sam se bavio u „Neue Freie Presse" od 30. novembra 1900. Govorit ću za to, da u nekoliko usporedim i da malko pobliže raznotrim i na javno iznesem spomenuti „preko-otočni" nacrt, koji će se možda na prvi pogled nevještacima činiti neizvediv.

Kod ovog zadatka pita se naravski u prvom redu, bi li se u istinu ideja sagradjenja „preko-otočne" pruge u Dalmaciju dala izpuniti i bi li ona odgovarala u gospodarskom pogledu svim zahtjevom i gojenim nadam.

Radi se svakako o ostvarenju jednog velikog plana, o kojemu — kad ovakvi nacrti, kako je jasno iz predstojećega, drugdje u većoj mjeri dolaze do ostvarenja — ja ne dvojim, da ne bismo imali sposobnih muževa. Polazeći sa stanovišta, da je izključena željeznička sveza Dalmacije sa nutrinom monarhije preko ugarskog ili bolje rečeno hrvatskog teritorija, jer je ugarska vlada uviek načelno protivna tomu, te bi mogla vazda po volji svojimi tarifskimi uslovi prieći promet u i iz Dalmacije, ostaje nam istina jedini put, da se oživotvori željeznička pruga preko otoka Cresa i Puga.

Pitanje je sada, kako bi se mogla izvesti ova „preko-otočna" željeznica do Dalmacije. — Dosta je pogledati na geografsku kartu, da se shvati izvedenje pruge, koja bi se mogla sagraditi.

Projektirana pruga odvajala bi se najbolje na postaji austrijske državne željeznice Lupoglav, pa bi išla dolinom Boljunčice napried do Čepićskog jezera u zaljev Plominjski (u svemu 28 Kil.). Odvojenje iz postaje Matulje—Opatija, kao i vodjenje pruge duž istarske obale, bilo bi sasma neumjestno, jer bi tada ciela „preko-otočna" pruga bila zavisna od Južne-željeznice. Iz plominjskog zaljeva (u čijoj se blizini nalazi ugljeno-kop Labinski) vodila bi pruga sa jednim prevoznim (trajektnim) parobrodom na otok Cres (Rt—Prestenica).

Morsko tjesno izmedju istarske obale i otoka Cresa je ovdje samo 5 kilometara široko; sa prevoznim parobrodom, koji bi činio 15 uzala na jedan sat, trajao bi cieli taj prevoz samo četvrt sata a obzirom na kratku prugu, dostajao bi parobrod srednje veličine (4000 tona) na čijoj bi palubi magao stajati čitav vlak (bez lokomotive).

Od rta Prestenice išla bi onda pruga duž zapadne obale otoka Cresa do istoimenog glavnog grada (25 Kil.), tada bi prelazila, pomoću kratkog tunela, u dolinu Vranskog jezera, a tunelom iz iste opet zapadnom obalom do grada Osora, a onda duž obale do rta sv. Andrije (50 Kil.).

Iz zaljeva, koji je duboko usječen i dobro sačuvan od valova rtom sv. Andrije na Cresu, mogao bi prevozni parobrod obaviti prevoz do otoka Paga (Puntaloni). Prevoz iz rta Sv. Andrije do Puntaloni iznašao bi 20 Kil. za to bi trebalo veći prevozni parobrod, u čijoj bi nutrinji mogao stajati željeznički vlak. Kad bi parobrod išao brzinom od 15 uzala na jedan sat, mogao bi trebati, ujedno sa polazkom i odlazkom, po prilici jedan sat.

Pruga bi mogla za tim obaći čitav otok Pag, čija je dužina po prilici 60 Kil. a iz južnog rta, spojivši tamošnje morsko tjesno „Ljubac" sa željeznim mostom, preći na dalmatinsko tlo. — Iz rta Artina vodila bi onda pruga sa zapadne strane poluotoka Bojeste u Zadar (ovaj bi put bio do 20 Kil. dug).

(Konac sliedi).

DOPISI.

Sanvinčenti, dne 29. marta. (Izbor načelnika). Jučer na 8 sati u jutro bili su pozvani opetovano svi vjećnici sanvinčentske občine, da se pod prietnjom globe od 50 for. imaju sabrati za izbor novoga načelnika, pošto je kako znate Doblanović odstupio, a u zadnjoj sjednici se talijanaška manjina udaljila i tim osujetila izbor.

Ista nedostojna manovra se opetovala i jučer. Naša većina je stupila u občinsku dvoranu časak kasnije, jer smo očekivali dvojicu vjećnika iz Čabrunjca, koji su radi daljine malo bili zakasnili. Čim smo u dvoranu uljegli, talijanaši iz nje izadjoše, tako da se nije mogao obaviti izbor načelnike za koj se hoće po zakonu kvalificirana većina.

Eto dakle nove potvrde, da su talijanaši svuda isti. Njima nije stalo do napredka i reda u občini, nemare oni za dobro puka. Oni samo mare za sebe i da je njima dobro, da oni uviek gospoduju. Čim nastane pogibelj, da bi im gospodstvo moglo izpasti iz ruku, nežacaju se ni najsramotnijih doskočica da se ga uzdrže.

Ako je gosp. Doblanoviću ikoliko do poštenja i svoga obraza, on bi morao reći svojim talijanašima, da se prodju te sramotne igre, a uznastoje oko občinskih poslova, pod vodstvom drugoga načelnika onakim samopriegorom, poštenjem i marljivošću, kako su naši vjećnici radili, kad je on načelnikovao.

Nadamo se da je bezakonja i huncutarija talijanskih na škodu našega pučanstva i narodnih prava dosta, te da će i politička oblast znati zagrmiti odlučno: šalu na stranu, gospodo latinska! Nisu tu občinske institucije, da se s njima igrate, već su zato da redovito i zakonito funkcioniraju na dobro puka.

Lopovština i prevarancija talijanaških klika po Istri naš je narod već do grla sit, i vrieme je, da dokrajče to oni, koji su pozvani da bdiju na izvršivanjem zakona.

Grožnjan, mjeseca marča: Popis pučanstva sasma je izkrivljen u ovoj župi. Ova župa broji 1200—1300 Hrvata, a tek 400—500 Talijana, al ipak riedkom iznimkom ovi su upisani u Talijane. Kad bi glasoviti anagrafički komisari došli k težaku, rekli bi mu „bon giorno" a on u svojoj nevinosti „bon giorno" i eto ti po tom golih fiorentinaca. Ta prevara prijavila se u trostrukom protestu tj. sa trih sela ove župe politič. oblasti u Poreč. Al uzalud, ne vidi se nikog, koji bi odkrio lopovštine komisara, i ovdje vriedi ona, da ne će vrag vragu oči izbit.

Uprav je strahota vidjeti školsku djecu onako pokvarenu i razpušćenu, pravom imaju roditelji žaliti radi zanemarenosti njihove djece. Ona ne imaju zere odgoja, a još manje pristojnosti il stida. Nahuckana ova djeca, rugaju se, zviždaju i urliču za svakim, koji nije u mračnjačkom, trbušnjačkom kolu. Izgovaraju takve rieči, da se zbilja čovjek mora zabrinuto pitati, kakvi će ovo jednom biti ljudi? U crkvu ne dolaze, il ako i kadgod dodju, bolje, da i nebi, jer su na sablazan ostalim vjernikom.

Radi divljačtva, proštačkih pjesama, zviždanja, tulenja već ne ima poduke vjeronauka u školi 11 mjeseca, jer je tog barbarstva bio sit župe-upravitelj, pak ostavio školu. Prijavila se stvar političkoj oblasti, biskupiji, namjesničtvu, al svi šute kao riba u vodi. Al nit tim još njekoji smutljivci nisu bili zadovoljni; te njekoji smutljivci nisu bili zadovoljni; te njekoji smutljivci pokušali kao bi i u istoj crkvi zapriečili poduku. Nakanjano izvršeno. Al koje naših poduku. Nakanjano izvršeno. Al koje naših sredstvo? Školsku djecu! Ta nesretna djeca u vrieme poduke vikali, školska djeca u vrieme poduke vikali, otvarali, zatvarali vrata, lupali nogama kad ih se zatvaralo, tako da je i tu bilo kad ih se zatvaralo, tako da je i tu bilo ne moguće podučavati. Poznajuć zlobnu ćud njekoliko propalih podkupljenih Grožnjaca, te školsku djecu, koji bi i unapried uznemirivali, župe-upravitelj, nit u školi nit u crkvi ne podučava. Čujemo govoriti da se uteko kot. škol. vieću, preč. ordinarijatu u Trst, i c. k. namjestničtvu, ali svi šute kao zid.

Franina i Jurina.

Fr. Ma da se j' Pikaroba podebelil po ječmike!

Jur. Ter mu j' bila i doba.

Fr. To da j' smutilo njegovega prijatelja od „Fameje" zač da bi se rado i on malo popravil.

Jur. Ta vrag mu nespi!

* * *

Fr. Ma daj biżal!

Jur. Ki?

Fr. Vero Žaneto s Pinčuni.

Jur. Ča on muškardin?

Fr. Ma justo muškardin, ki je od straha pal tri puta pod jednu staru ženu, ka ga je morala zdignut.

Jur. Ča j' bil sam?

Fr. Verq je s njim biżal i pajdaš Glišun.

Jur. Ča oni, ki je bil po drugi put berman va Selcih.

Fr. Baš on.

Jur. A kadi njim je bil Muzica s Kljunačo?

Fr. Študijali su vero mačje laži.

Jur. Ale baš lipa kumpanija.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Prošloga petka imale su obje kuće carevinskoga vieća posliednje sjednice prije uzkrsnih blagdana.

U carevinskom vieću odgovarali su ministar-predsjednik, te ministar za zemaljsku obranu, za željeznice, za pravosudje i za nastavu na razne interpelacije, koje su zastupnici bili na njih upravili. Zatim se je razpravilo književni ugovor sa Njemačkom. Prihvaćen bijaše bez razprave izvještaj o svjetskom poštovnom ugovoru od god. 1897, i konačno uzet u razpravu izvještaj ustavnog odbora o predlogu dr. Ofnera i drugova radi povriede imuniteta Seitza, koji je bio disciplinarnim putem odpušten kao bivši učitelj jedne njemačke pučke škole u Beču. O tom predmetu povela se žestoka razprava. Zastupnik Marchet predložio je, da se zaštita imuniteta protegne i na disciplinarne i redarstvene odredbe, te da se taj predlog uputi odboru s pozivom, da podnese što prije o njemu izvještaj. Kod glasovanja zabačen je predlog Ofnerov i prihvaćen Marchetov. Zatim zaključi predsjednik sjednicu a zastupnici se medjusobno oprostiše želeći jedan drugomu sretne uzkrsne blagdane.

Istoga dana imao je poljski klub sjednicu, u kojoj se je razpravljalo o prelazu gimnazije u Tješinu pod državnu upravu. Predsjenik kluba vitez Jaworski priobćio je klubu, da je vlada sklona preuzeti tu gimnaziju čim bude podpuna sa 8 razreda. To da će biti za dvie godine. Dotle će povisiti godišnju podporu na 20.000 kruna. S tim odgovorom nije se klub zadovoljio, već je odlučio, da će odmah poslije Uzkrsa viećati o položaju kluba napram vladi.

Nakon dugih pregovora postignut je konačno sporazumak izmedju austrijske i

ugarske krotne deputacije. Austrija će maime doprinašati za skupne potrebe od 1. julija 1901. do 31. decembra 1909. svoj dio u iznosu od 65·4, a Ugarska 34·6. Austrijski članovi deputacije zahtjevali su, da se austrijski dio snizi a to isto zahtjevali su Madjari za sebe. Konačno postignuto je jedinstvo u gornjem razmjeru.

Izbor u delegacije obavio se je prošle srede. Za sudjednu Kranjsku bijahu izabrani: dr. Šušteršič kao delegat a dr. Žitnik kao zamjenik; za Dalmaciju dr. Ivčević, delegat, Borčić zamjenik; za Istru dr. Rizzi, kao zamjenik Bartoli; za Goričku: Lenassi, zamjenik Antonelli; za Trst: Acquarolli, zamjenik Basevi.

Kao što smo iztakli drugom prigodom, biti će ovoga puta naše Primorje zastupano po samih Talijanih. Većina pučanstva, Hrvati i Slovenci, neimaju u delegacijah ni delegata ni zamjenika, na čemu valja da se zahvale vladajućemu sustavu u Primorju.

Usljed agitacije, koja je u Češkoj pokrenula proti mladočeskim zastupnikom opravdava zastupnik dr. Pacák u „Nar. Listy“ dosadašnje postupanje njegove stranke. On kaže, da je bila potrebita promjena njihove taktike i da se obstrukcijom nedadu odstraniti nepravde, koje se nanašaju češkomu narodu. Poslije Uzkrsa imati će češki zastupnici slobodne ruke, te će raditi kako bude zahtjevao interes češkoga naroda, a ne njihova popularnost.

Dne 26. pr. mj. sastala se je hrvatska regnikolarna deputacija nakon dvanaestdnevne stanke. Sjednici je predsjedao Francisci, od strane vlade bijahu prisutni ban i predstojnik Krajčović. Izvjestitelj dr. Egersdorfer predložio je drugovom svoje pismeno izvješće kao odgovor na madjarski reskript. Dr. Frank predložio je svoj odgovor. U budućoj sjednici viećati će se koji odgovor imade se uzeti kao temelj.

Srbija. U kraljevskom dvoru svršile su konferencije o novom ustavu. Taj ustav da će doći pred narodnu skupštinu, koja će o njemu razpravljati. Na konferencijah sudjelovali su prvaci raznih stranaka. Glavne točke toga ustava bile bi: 1. zastupstvo sastojati će iz iz dvie kuće; u gornju kuću imenuje kralj 30 članova a dolnja ih bira 20. Zakon, koji bi primila dolnja kuća, nevriedi ako ga neprimi i gornja kuća. Novi ustav jamči za slobodu štampe, slobodu izbora i dogovora, i slobodne izbore, koji će se vršiti tajnim glasovanjem. Za izabranike biti će najniži porez 60 dinara.

Bugarska. Nedjelju obdržavan je sastanak bugarsko-macedonskog odbora u Sofiji. Sazivači očekivali su mnoštvo pristaša. Na tom sastanku imali su promjeniti pravila bugarsko-macedonskog odbora te izabrati novoga predsjednika. Bugarom neprijateljski listovi udaraju žestoko na kandidata za predsjedničtvo Sarafova, koji da je dosadašnjim radom štetio bugarskoj stvari. Uzprkos tomu imade Sarafov najviše izgleda, da bude izabran predsjednikom. Njegov protukandidat jest general Tončev, koji pripada umjerenoj stranci i za koga je i sadašnja vlada.

Rusija. Zadnji djački nemiri na raznih sveučilištih Rusije imati će žalostnih i povoljnih posliedica. Žalostne za one djake, koji će biti zatvorom ili uvrštenjem u vojsku kažnjeni, a povoljne za sve, koji ostanu na slobodi, jer će biti dosadašnja strogost na sveučilištih ukinuta. Mnogim djakom biti će kazne ublažene a mnogim posve odpuščene. Ministarsko vieće da je zaključilo, da se uvede na ruska sveučilišta ona sloboda, što ju uživaju djaci drugih sveučilišta Europe.

Njemačka. Bremenski atentat ogorčao je cara Vilima do skrajnosti. Tomu ogorčenju dao je car zadnjih dana dva puta jasna oduška. Prvi put se je vrlo žestoko izjavio proti svojimi podanikom koji nepoznaju vlasti — predsjedničtvu sabora, drugi put govorio je isto tako ogorčeno častnikom konjaničke pukovnije Aleksander II. povodom premještanja pukovnije u novu kasarmu. Car je pozvao častničtvo i vojničtvo, da bude pripravno na obranu priestolja i carske obitelji.

Pokrajinske:

Imenovanja. Ministar trgovine imenovao je c. k. poštanske kontrolore gg. Hinka Carinu i Frana Milosta nadkontrolori kod ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu.

Ministar bogoštovja i nastave imenovao je gg. nadinžinira Guida Lević-a u Trstu i dr. Feliksa Podhorsky-a c. k. profesora u Puli dopisnjućimi članovi austrijskog arheologičkog zavoda.

† Nadvojvotkinja Gisella. Iz Volosko nam javljaju, da je tamo preminula dne 30. ožujka ćelirigodišnja Nadvojvotkinja Gisella, kćerka nadvojvode Josipa. Tamošnje naše pučanstvo da dieli iskreno sućuće sa prejasnom obitelji g. Nadvojvode Josipa.

Pišu nam iz Tinjana. G. Eda Grželić koji bijaše opasno bolestan — već se je dobro oporavio, te dapače i krevet posve zapustio, a sad je izvan svake pogibelji.

Izborne listine izložene. Glavarstvo občine Poreč javlja, da su izložene listine za predstojeće izbore za onu občinu i to za sva tri tjela. Upozorujemo na to naše občinare koji neka na vrieme pregledaju one listine i podnesu proti njim eventualne reklame u zakonitom roku. Listine za izbor občinskoga zastupstva jesu temelj za izbor zastupnika na zemaljski i državni sabor.

Svatko dakle, koji misli, da bi moglo biti pogriešaka u izloženih listinah, neka iste čim prije pregleda i proti njim u propisanom roku reklame podnese.

Pišu nam iz Smoljanaca: Imamo vam se potužiti na našega poštara u Sanvincenti, koji ne razdjeljuje uredno listove izvan gradića. Po novom poštarskom redu poštemeštri dužni su da po cielome obsegu svoga ureda raznose i diele na kuću prispjele listove. Kod nas na sanviečštini to se ne događa, već gospodin poštemeštar Josip Giorgis, šalje po gradiću samomu listove adresatim po občinskom poslužniku, a nama vanjskim seljacima nešalje nikako. Ako ćemo imati pismo moramo sami ići pitati na poštanski ured ili koga zamoliti da ga uzme u naše ime. Tako primamo prekasno a više puta listovi se izgube. Kad je po cieloj Istri red, da poštemeštri raznose lisstove u stanovanja, tako bi valjalo da bude i kod nas. Ili kod nas nevalja što vriedi drugdje? Na ravnateljstvu pošte je da nas pouči!

O nesreći u brodogradilonici u Brgudih pišu „N. L.“ iz pomorskih krugova, koji su u ovakve posle dobro upućeni, koliko sliedi:

Nesreća na docku u Brgudih naravna je posljedica nesretnog položaja kantiera i njegove premalene luke. I djeca znaju, da plivajući dockovi kada su učinjeni od više komada, moraju biti postavljeni ili na rieke, ili u one zaštićene morske zalieve, gdje je more sasvim mirno.

Nagadjalo se što se hoće, za mene nije sumnje, da se je nesreća prouzročila jedino radi toga, što je luka premalena, a more radi njena nezgodna položaja veoma nemirno. Magjari neće da u ovih poslih poslušaju glas i savjet izkusnih vještaka, koji su putovali, te gledali kako se drugdje radi i u pomorske se stvari bolje razumiju, pak onda, evo, uzalud se se bacaju novci i nesreće se događaju. Govori se, da će sada produljiti mul i ima ih na Rieci, koji to zagovaraju. Uzaludan posao i novi, utaman potrošeni novci! Kakogod bude mul produljen, nisu izključene nesreće. Valovi će uviek doprieti u dock sa večom ili manjom silom.

Radi toga dock u Brgudih ne odgovara, niti može odgovarati zahtjevom našega pomorstva. Pazite dobro, da se opet novci u taman ne troše!

Sama riečka trgovačka komora priznala je, da će biti najbolje, ako se učini dock u Kraljevici, te ga je zagovarala. Ali Ugarska vlada, da ugodi braći Hrvatima, volila je stvoriti ovaj nesrećni položaj. Eda bi se jednom opametili!

Nakon višednevne radnje velikim trudom i naporom digniuli su ploveći dock. Izpod mora radili su ronci više dana, da začepe velike pukotine, koje nastaše prigodom nesreće dne 20. t. mj. Silne sisaljke bacale su neprestance množtvo mora iz pretinaca potonulog docka, koji se je malo po malo dizao i napokon posve na površinu stapio.

Iz drugih krajeva.

Odlikovanje. Njeg. Veličanstvo odlikovalo je g. Vlaha viteza Bogdana našeg mnogogodišnjeg predplatnika i čitatelja redom željezne krune III. razreda.

G. Vlaho Bogdan, rodom i srcem Dubrovčanim, odličan Hrvat, jest privatni tajnik Njeg. Vis velikog vojvode toskanskog s kojim boravi u Inomostvu. Srdačne mu čestitke!

Poznati hrvatski učenjak, nedavno umirovljeni sveučilistni profesor g. Spiro Brusina iz Zagreba bijaše odlikovan od bugarskoga kneza Ferdinanda tim, što mu je podielio komandirski krst bugarskog reda za zasluge.

Plemenit dar. Osobiti prijatelj naše „Družbe sv. Cirila i Metoda“ preuzvjetli gospodin Pavao Gugler biskup u Zagrebu sjetio se opet naše plemenite „Družbe“ tim, što njoj je podario 100 kruna mjesto vienca na odar svoje blagopokojne sestre Ivane Grabine. Živio nam plemeniti Starina!

C. i kr. vojna mornarica. Na 30 prošlog mjeseca stigo je u Yokohamu N. V. B. Leopard, i ostaje tamo 14 dana.

Neselite se u Brazil! Ovih dana došlo je parobrodom u Trst 129 osoba iz Brazila, koji su bili tamo pošli iz Ugarske tražiti sreću. Mjesto sreće nadjoše biedu i nevolju, koja ih je prisilila na povratak u domovinu. Ti nesretnici odvedeni bijahu željeznicom na Rieku, odakle ih odpratiše u domovinu.

Popis pučanstva u Hrvatskoj — Slavoniji. Službeni list „Narodne Novine“ u Zagrebu donašaju uspjeh popisa u banovini. Svega pučanstva imade u Hrvatskoj — Slavoniji 2,397.219, a s vojničtvom 2,411.133.

Za kratak čas. U gostioni: Ej, gostioničaru, ove ribe zaudaraju strašno! Gostioničar: istina je, al za to sam Vam dao dvostruku porciju!

Gospodin i prosjak: Pijan prosjak: Molim za milodar! Gospodin: Eto Vam milodara, ali da mi se više nepojavite!

Prosjak: Šta Vas briga za to, ja mogu svojim novcem što hoću!

Kakvo će biti ljeto? Njemački profesor Jäger, koji se je dao na proricanje vremena i elementarnih dogodjaja, kao i njegov zemljak, glasoviti Falb, proriče, da će biti ovo ljeto vlažno i studeno u čitavoj Europi. Množtvo sniega, koji krije američke sjedinjene države, prouzročiti će pad topline Golfstreama, te će sva Europa ocutiti posliedice toga pada topline. Hvala Bogu, da nismo već daleko ljetu, pak ćemo se, ako Bog dade, sami uvjeriti koliko vriedi proročanstvo toga njemačkoga profesora.

III. kongres slavenskih novinara u Dubrovniku. Prijavljeni učestnici obaviešteni su, da je konačno ustanovljeno: da će se kongres obdržavati dne 8. aprila 1901. u gradu Dubrovniku, uz dnevni red, koji će im se naknadno priposlati. Sastanak toli gg. članova kongresa, koli gg. gostiju biti će na Rieci dne 5 aprila 1901., točno u 8½ sati prije podne, u prostorijah „Hrvatske čitaonice“, Corso br. 2. Umoljavaju se zato gospoda članovi i gosti, da udese svoj dolazak na Rieku tako, da će moći tomu sastanku prisustvovati, na kojem će primiti vozne karte za parobrod i legitimaciju za kongres. Članovi kongresa dužni su putovati od Rieke do Dubrovniku najmljenim parobrodom „Villam“, ugarsko-hrvatskoga parobrodarskoga družtva (Ungaro-Croata), koji će iz Rieke odputovati dne 5. aprila na sat, koji će gg. članovom biti ustmeno u „Hrvatskoj čitaonici“ na Rieci priobćen, a vraćaju se iz Dubrovnika do Rieke po volji, s kojim god parobrodom istoga družtva, redovite plovidbe. Preporuča se gospodi, da se na povratku iz Dubrovnika porazdiele na više parobroda, vlastite udobnosti radi. Tu će zgodu moći upotriebiti, da posjete druge gradove Dalmacije. Za voznu kartu tamo i natrag plaćaju članovi kongresa 12 K. (dvanaest kruna). Gosti za kongres plaćaju pristojbu redovite plovidbe od 39 K. 38 f. tamo, isto toliko natrag, uz popust od 20%, dakle ukupno 63 K. (šestdeset i tri krune). Gosti kongresa mogu putovati do Dubrovnika i parobrodom redovite plovidbe, koji polazi iz Rieke u petak u 10½ sati prije podne i u nedjelju u 1 sat jutrom. Vožnja od Rieke do Dubrovnika traje 22 sata. Prinos za pokriće troškova kongresa iznosi 10 kruna, toliko za članove, koliko za goste, koji se prinos imade namiriti u „Hrvatskoj čitaonici“ na Rieci. Preporuča se gospodi, da uzmu sobom što manje prtljage. Dovoljno je turističko odielo i plaid.

Razni prinosi:

Za podružnicu sv. Cirila i Metoda, sakupljeno na predlog Jaroslava Istoka iza sokolske glavne skupštine K 6·40., g. Ivan Poropat, noćni stražar kod drž. željeznice u Puli, darovao je 1 K; preko istoga darovano je takodjer 1 K g. Antun Matika, trgovac vinom u Puli.

Naša uprava primila je u marča ove predplate: gg. P. G. Rieka K 10, F. H. Zadar 12, F. K. Ćunski 1·50, I. V. Rieka 6, J. P. Montrilj 7·50, Š. I. Tinjan 5·50, V. Z. Sv. Petar Š. 3, F. R. Zamet 10, B. B. Krapina 11·50, J. P. Gorica 5·50, R. K. J. Zadar 5, J. R. Krap. Toplice 15·50, dr. A. L. Varaždin. Toplice 20, M. R. Truške 12, I. Š. Rieka 6, M. K. Opatija 14, V. V. Kanfanar 6, F. B. Trst 2·50, A. T. Trst 2, J. K. Tinjan 5, I. T. Opatija 12, J. F. Zamet 6, I. V. Karlovac 12, V. Z. Sušak 1, A. R. Gospić 4·50, J. F. Šušnjevica 12, I. P. Lovran 10·50, F. S. Kaštelir 24, D. P. Trst 5, I. M. Zadar 12, dr. F. Ć. Barkovlje 4·50, F. H. Sv. Lovreč 7, podp. dr. Trst 12, M. F. Dutovlje 3, M. M. Pula 6, D. P. Kastav 9, M. V. Lovrečica 10, M. I. Sušak 6·50, F. R. Spinčići 2, V. K Žminj 1·50, M. R. Pula 2·50, D. M. Plešce 6, N. Š. Sisak 31·50, brat. dr. Sv. Ivan 9·50, E. D. Vodice 2·50, I. M. Lindar 10, J. M. Gologorica 4, S. S. Šibenik 8, J. V. Rukavac 12, Š. Š. Zbandaj 12, I. P. Daruvar 12·50, Š. M. Zadar 3, M. J. Foškulin 3, V. G. R. Selo 6, J. L. Trsat 5·50, G. Ž. Bačve 5, T. K. Zadar 1·50, L. S. Premantura 6, M. P. Biograd 3, dr. S. B. Zagreb 5, B. R. Rieka 9·50, Š. D. Dekani 12, J. P. Pasjak 6, A. C. Šegotići 16·03, F. P. Andrijevci 1, S. G. Boljun 6, čit. Mali Lošinj 12, R. R. Rieka 3, M. P. Pula 6, čit. Draga 15·50, dr. F. Š. Beč 3, F. M. Sv. Petar Š. 4, A. M. Trst 4, A. K. S. Trst 5, A. R. R. Selo 2, I. C. Babinopolje 20, A. J. Beč 24, A. R. Volosko 6, F. S. H. Belići 11·31, A. F. Sv. Ivan 10, M. P. Sv. Nedilja 10, L. M. Draga 3, E. G. Tinjan 1·50, A. K. Bičići 16·03, J. S. Pazin 12, G. B. Meja 2, G. S. Vodice 3, M. P. Poreč 6, I. Š. Pazin 5·50, F. P. Pula 9, I. P. Pula —·50, Čitaonica Ližnjan 9·50, P. P. Pula —·50, I. O. Pula 4, P. P. Pula 6, J. Š. Vrbnik 6, I Crnolatac Pula —·50, M. Cucančić Pazin 18, M. F. Punat 6, V. T. Karlovac 3, I. S. Herpelje 9, M. I. Rieka 2·20, A. M. Pomjan 2, N. Dom. Bakar 2·50;

za oglase uplatili su: Posujilnica Volosko K 7·56, posujilnica Kopar 15·60, g. Robert Jurinčić, Brešca 5·52, g. p. Frane Volarić, Punat 3, g. Josip Šturm, Krk 3·20, občina Pazin 10·08, kreditna banka, Ljubljana 47, g. Josip Šepuka, Pazin 13, g. O. Bernatović, Ljubljana 5;

Listnica uredničtva i uprave.

Dopisniku — Šušnjevica. Nepodpisane dopise ne tiskamo.

Javna zahvala.

Svoju najtopliju zahvalnost izrazujem svim onim plemenitim osobama, koje su me pripomogle tečajem moje bolesti od rheumatizma, uslied koje ostadoh i unesrećen, te se istodobno preporučam dobroti ostalih istarskih Hrvata.

Berseč, 28. marča 1901.

Sa štovanjem

Marijan Rosović.

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, proti prsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Podpisani časti se najaviti ovom ugl. občinstvu i rodoljubima u Istri, da od dne 1. aprila ima iznovice na skladištu žigice družbe sv. CIRILA i METODA, te će svaku naručbu iz vana točno i u najkraćem roku ovršiti.

PULA, Via Sissano 9.

Sa štovanjem

Alojzij Znidaršič.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu" po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Restauracija

ŠEPUKA - PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati lièk

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: Taftà za turiste **Luser** po novč. 60

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, Ravalni, Leitenberg, A. Praxmayer, Ulderiči, Crisbichler, Pontoni, U Puli: A. Wassermann, P. Carbucichio.

J. Pserhofer-ove odvodne krugljice

mnoga su već desetgodišta posvud razprostranjene, te imade malo obitelji, gdje bi manjkalo to **lahko i blago djelujuće domaće sredstvo**, koje preporuča občinstvu mnogo liečnika kod zlih posliedica **slabe probave i tjelesnog zatvorenja.** Te krugljice, koje su takodjer poznate pod imenom **Pserhofer-ove krugljice** ili **Pserhofer-ove krv čistеće krugljice**, stoje: **škatuljica sa 15 krugljica 21 nvč., 1 zamot sa 6 škatuljica 1 for. 5 nvč.**; pošalje li se novac prije, stoji pošiljka prosto poštarine: **1 zamot 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zavitka 3 for. 35 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. Priložen je naputak glede uporabe.**

Jedina proizvodnja i glavno odpremno skladište

J. Pserhofer-ova ljekarna

Beč I., Singerstrasse 15.

Moli se, neka se traže izrično „J. Pserhofer-ove odvodne krugljice" i paziti na to, da imade napis na poklopcu svake kutije na naputku o uporabi upisan podpis **J. Pserhofer** i to sa **crvenim** pismenima.

Balzam proti ozeblinam od J. Pserhofer-a, 1 lončić 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

J. Pserhofer-ov sok iz ukeg trputca razslinjujući, 1 staklenka 50 nvč.

J. Pserhofer-ov balzam proti gui, 1 staklenica 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

Stoll-ovi Kola-preparati izvrstno kriepilo za želudac i živce, 1 litar Kola-vina ili eliksira 3 for., ½ litre 1 for. 60 nvč., ¼ litre 85 nvč.

J. Pserhofer-a gorka želudačna tinktura (prije nazvana životna esenca). Lahko raztopljujuća ljekarija, učinka pobudjujuće i kriepeće na želudac kod zaprieka probave, 1 staklenka 22 nvč., 1 dvanajstica staklenaka 2 for.

J. Pserhofer-ov balzam proti ranam, 1 staklenka 50 nvč.

Tannochinin-pomada J. Pserhofer-a, najbolje sredstvo za rastenje kose, 1 zaklopica 2 for.

Ozdravljujući melem za rane pok. prof. Stendel-a, 1 lončić 50 nvč., pošiljka prosto poštarin: 75 nvč.

Svesbća čisteća sol A. W. Bulrich-a, domaće sredstvo proti slaboj probavi, 1 zavitak 1 for.

Izim navedenih preparata, jesu na skladištu svi tu i inozemski ljekarnički specijaliteti oglašeni u austrijskim novinama, te se dobave svi predmeti, kojih možda nebi bilo u skladištu, na zahtjev točno i najcjenlje.

Pošiljke po pošti izvršuju se najžurnije, priposlav prije novac, veće naručbe poštnim pouzećem.

Pošalje li se prije novac (najbolje sa poštnom naputnicom), to je poštarina mnogo manja nego li kod pošiljaka sa pouzećem.

Nenadkriljivo sredstvo proti bolestim želudca i probavila

jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu" K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje teka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, zlavoholj, grčevi, zatvorenja, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini surižnim svaki drugi prašak, osobito poslje prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih bilinskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Cieni bočica **1 for. 20 nč.**, poštom najmanje 2 bočica 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **lučnom i tvrdkom ljekarne** „k crnom orlu" K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih nekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu holujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900.

Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donositeocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj lieк ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosele bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprohavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.

Dr. Rudolfo Šlumpf.

Radu prilično mi je izraziti svoju zahvalnost, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankovića,

predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrebljava uspješno proti kašlju, prsobolj i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Plovitbeni red.

Ugarsko-hrvatsko par. družtvo.

Pruga Rieka—Trst.

Polazak Dol.	Odl.	Dan	Luka	Povratak Dan	Dol.	Odl.
—	7·—		Rieka		3·30	—
7·45	7·55		Opatija		2·35	2·45
8·15	8·20	Srijeda	Lovran	Ponedjeljak	2·10	2·15
8·45	8·55		Moščenice		1·35	1·45
9·20	9·25		Berseč		1·05	1·10
10·10	10·25		Rabac		12·05	12·20
11·55	12·30		Cres		10·—	10·35
4·30	6·—	Sr. Cet.	Pula	Ned. P.	2·30	6·—
6·30	6·40		Fazana		1·50	2·—
8·10	8·30		Rovinj		11·50	12·20
9·40	10·—	Četvrtak	Poreč	Nedjelja	10·10	10·40
12·20	12·40		Piran		7·20	7·50
2·—	—		Trst		—	6·—

Pruga Rieka — Pula.

—	7·—		Rieka		3·20	—
7·30	7·40		Opatija		2·40	2·50
7·55	8·05	Svaki ponedjeljak i petak	Lovran	Svaki utorak i subotu	2·15	2·25
8·35	8·45		Moščenice		1·35	1·45
9·—	9·10		Berseč		1·10	1·20
9·55	10·05		Rabac		12·15	12·25
11·20	11·50		Cres		10·30	11·—
3·50	—		Pula		—	6·30

Pruga Rieka—Lošinj.

—	8·—		Rieka		2·35	—
8·30	8·40		Opatija		1·55	2·05
8·55	9·05		Lovran		1·30	1·40
9·35	9·45	Srieda	Moščenice	Četvrtak	12·50	1·—
10·—	10·10		Berseč		12·25	12·35
1·40	12·—		Cres		10·35	10·55
1·15	1·25		Martinšćica		9·10	9·20
2·10	2·20		Osor		8·15	8·25
4·05	—		Mali Lošinj		—	6·30

Pruga Rieka—Krk.

Svaki dan.

—	12·30	Rieka		9·20	—
1·30	1·40	Omišalj		8·10	8·30
2·20	2·30	Malinska		7·20	7·30
3·—	3·10	Glavotok		6·40	6·50
4·—	4·10	Merag		5·40	5·50
14·50	—	Krk		—	5·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Pula.

Svaki četvrtak.

—	7·—	Rieka		9·—	—
7·30	8·15	Opatija		8·15	8·30
2·30	—	Pula		—	4·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Lošinj.

Svaku subotu.

—	7·—	Rieka		9·—	—
7·30	8·15	Opatija		8·15	8·30
12·30	—	M. Lošinj		—	4·—

Pruga Rieka—Opatija i natrag.

Odlazak iz Rieke u Opatiju:
Svaki dan u 7, 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7 po „
Odlazak iz Opatije na Rieku.
Svaki dan u 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 po „

Družtvo S. Topić i dr.

Pruga Trst—Metković—Kotor.

—	7·—		Trst		10·—	—
—	—		Izola*)		—	—
8·15	8·45	Četvrtak	Piran	Ponedjeljak	—	—
12·—	—·30		Rovinj		—	—
2·30	3·30		Pula		1·15	2·—
7·45	9·30		M. Lošinj		8·15	9·—
2·30	5·30		Zadar	Nedj.	2·45	3·30
1·30	5·30	Petak	Spljet	S. N.	2·—	5·—
7·—	9·—	Ned.	Metković	Č. P.	3·—	7·30
11·30	—	Pon.	Kotor	Srieda	—	9·—

*) Od 1. aprila će kasno oktobra tiče se Izole redovite uskanje dolazak za sat u Piran, Rovinj, Pula i Mali Lošinj pri polasku.

Od 1. novembra do kasno marta prestaje se u Izoli zaustavljanje.

Pruga Trst—Korčula.

—	7·—		Trst	Petak	6·15	—
1·—	2·30	Nedel.	Pula	Č. Pet.	11·—	—·15
6·30	7·45		M. Lošinj		6·—	7·—
—·30	3·—		Zadar		11·15	1·15
10·15	1·30	Pon.	Spljet	Sr. Č.	9·—	4·—
—·30	—	Utor.	Korčula	Utor.	—	2·30

Družtvo Istarske-Tršćansko.

Pruga Rovinj—Trst.

Svaki ponedjeljak, sriedu i petak

—	6·—	Pon.	Rovinj	Sried.	8·40	—
6·35	6·40	„	Osor			
7·16	6·45	Po. Ut.	Poreč	U. Sr.	7·—	7·30
6·25	6·30	Utor.	Novigrad	U.	6·15	6·20
8·—	8·05	„	Piran	„	4·40	4·45
9·15	—	„	Trst	„	—	3·30

Isti je red za sriedu i petak.

Pruga Pula—Trst.

Svaki dan.

Odl.		Dol.
6·30	Pula	9·42
7·15	Fazana	9·—
8·32	Rovinj	12·42
9·17	Vanar	11·50
9·49	Poreč	11·50
10·39	Novi grad	10·10
11·29	Umag	9·20
12·09	Salvore	8·48
12·50	Piran	6·52
2·45	Trst	0·10

Broj 28. Pula, u petak dne 5. aprila 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napotnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve polcvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

POZOR!

Početkom aprila nastupismo drugo četvrtgodište. Upozorujemo predplatnike, kojim je iztekla predplata, da istu obnove — ako ne žele, da jim list obustavimo.

UPRAVA.

Poslije velikog petka Uzkrs!

Vječni zakoni prirode, poslušni božanskomu zakonodavcu, Stvoritelju neba i zemlje, ustanavljaju, da mora slieditи poslije noći — dan, poslije tmine — svjetlost, poslije muke — čast i slava, poslije smrti — novi život i poslije velikog petka — Uzkrs. Težko li nam kad tomu nebi bilo tako! Odakle bismo crpili nadu i utjehu kad nebismo znali, da nas čeka nakon tjelesne smrti duševni život; kad nebismo bili uvjereni, da zemaljske patnje i muke nisu ništa napram slavi nebeskoj, koju će učivati svi oni, koji misle, ćute i rade kako nas uči sveta naša vjera?

Zdvojiti bi moralo čovječanstvo kad nebi znalo, da smo na zemlji samo putnici, da se ovdje pripravljamo za bolji i sretniji život, i da poslije velikog petka sliedi Uzkrs.

Sliedeć primjer svojeg božanskog ustanovitelja, pripravlja nas sv. crkva korizmenim postom za veliko djelo uzkrsnuća.

Danas, na veliki petak slavi ona uspomenu onog dana, kad je Spasitelj svieta na Kalvariji sa križa bolno uzdahnuo: Svršeno je: Dà, na veliki petak svršeno bijaše veličanstveno djelo našeg odkupljenja. Svršene bijahu patnje i muke, što ih je dobrovoljno na se uzeo Sin božji, da nam otvori nebeska vrata. Konac bijaše carstvu tmina, kraj bijaše poganstvu, a početak carstva svjetlosti i nastup kršćanstva.

Pune tri godine obilazio je Isus sela i gradove svoje domovine, učio je i putio, milostinju i darove dielio, liečio i čudesa stvarao, svakojaka dobročinstva svomu narodu izkazivao pak je morao umrieti najgroznijom smrti, mučen, izsmjehivan, poružen i konačno na drvo križa pribijen od svog nezahvalnog naroda. Ali tako je moralo biti radi spasa čovječanstva.

Veliki prorok Jeremija gledajuć u duhu muku i smrt Isusovu, plače; *„Zazida me i obtoči me žučju i mukom. Posadi me u tamu kao umrle i metnu na me teške okove. Nasiti me grčinom, opoji me pelinom. Polomi mi zube kamenjem, uvali me u pepeo. Čuju, gdje uzdišem, ali nema nikoga, da me utješi, svi neprijatelji moji čuše za nesreću moju, i raduju se, što si to učinio".*

Proročanstvo ovo izpunilo se do riečí nad onim, koji je došao na zemlju, da uči, puti i rukovodi izabrani narod, a putem njega čitavo čovječanstvo; onaj, koji je raztrgao tmine i donio svjetlo na zemlju; onaj, kojim se je andjeo zagrozio zmiji tjerajuć praroditelje iz raja zemaljskoga; onaj za kojim su uzdisali patrijarhe i proroci.

Grozna muka i smrt našega Spasitelja mora da sokoli pojedinca i naroda, koji nepravdu trpe, koji su tlačeni, zanemareni i izsmehivani i koji skrušeno podnose sve jade i nevolje, što im ih ljudska zloba prouzročuje ili nanaša.

Medju takove patnike spada i naš hrvatski narod, kojega muče i progone neprijatelji njegovi, kojega podieliše dušmani njegovi kao što podieliše židovi haljinu Isusovu. I on je prolio na potoke svoje dragocjene krvi za krst častni i slobodu zlatu, i on se je borio kao lav za spas i slobodu drugih —, i on je za sve to žeo nezahvalnosti, smjeh i porugu onih, radi kojih je sve svoje žrtvovao.

Ali naš narod nesmije, da radi toga zdvoji. Život, muka i smrt Boga — čovjeka neka ga sokole u njegovoj svakdanjoj borbi — jer poslije velikog petka dolazi Uzkrs.

U borbi je spas! Kao što se je Sin božji morao za svoga kratkotrajnoga boravka na zemlji boriti sa svojimi neprijatelji, lukavimi i Limbenimi pisci i farizeji, tako treba da se borimo i mi proti duševnim i tjelesnim neprijateljem našim, proti svim, koji nam o glavi rade i koji nam prieče, da dodjemo do svoje slobode i sreće.

Borba Spasitelja proti tmini, himbi i prevarstvu, neka nam podade utjehe, da podnesemo strpljivo sve nepravde, ona neka nam dade toliko jakosti, da svladamo sve zaprieke i poteškoće, koje su nam na putu k oživotvorenju naših opravdanih težnja i želja.

Kao što je Bog — čovjek koracao neustrašivo na goru Kalvariju premda je znao, da ga tamo čeka strašna muka i smrt, tako moramo i mi neustrašivo koracati po putu pravde i istine u borbi za naša narodna prava. Plašiti nas neima ni veći broj neprijatelja, ni njihov sjaj i bogatstvo, nikakva sila nesmije nas zadržati na putu prosvjete i slobode.

Vedrim čelom, kršćanskim životom, uztrajnim i nesebičnim radom, božjim blagoslovom treba, da se pripravimo za naše narodno uzkrsnuće, kojemu je predteča — veliki petak.

Svi, gdjegod nas imade i bilo kojeg zvanja, složimo se u radu za dobrobit našega naroda — za naše narodno uzkrsnuće. U to ime kličemo svemu našemu narodu: Sretan Ti Uzkrs!

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 27. marča 1901.

Razpravom o osnovi glede uporabe preostataka u „sirotinjskih blagajnah" nastavljalo se je u današnjoj i osnova bila je prihvaćena u drugom i trećem čitanju.

Prije te razprave bilo pročitano više predloga i interpelacija. Takovih jednih i drugih ima više od naših hrvatskih i slovenskih zastupnika. Zastupnik vit. Vuković s drugovi obnovio je predloge za promjenu konzularne službe, za podignuće ribarstva i uredjenje izseljivanja, te interpelovao vladu radi postupka novozelandske vlade sa tamo naseljenimi Hrvati iz Dalmacije. Zastupnik Biankini i drugovi radi proganjanja austrijskih državljana u Tunisu, glede preuredjenja konzularskoga službovanja, i za to, da se imenuje konzule hrvatske narodnosti, koji bi znali s našimi naseljenici obćiti. Zast. dr. Zafron za poboljšanje njekih zemljišta u Dalmaciji. Zast. Gabršček za izgradnju ceste na lievoj strani Soče. Zast. dr. Gregorčić za to, da se ne plaća pristojbe za molbe za primitak u domovinsku svezu. Zast. Žičkar za namještenje slovenskih učitelja na Mariborskom mužkom učiteljištu.

Naš zast. prof. Vjekoslav Spinčić podnesao je tri interpelacije na ministra pravosudja. Jednu radi zapliene „Naše Sloge" za to, što je prigovorila tomu, što je komandant mornarice govorio samo njemački i talijanski, kad je davao začastne medalje trojici vojnika Hrvata i dvojici Talijana. Drugu obzirom na porabu hrvatskoga jezika kod sudova u Istri. Treću radi napisa i pečata kod c. kr. bilježnika i sudova u Istri.

Kad se je svršilo pročitati sve predloge i interpelacije i svršilo razpravu na početku spomenutu, onda je predsjednik reko, da kani zaključiti sjednicu i sazvati sliedeću istoga da o 7. uri u večer, i to u svrhu, da se izabere delegacije.

Svenjemac dr. Bareuther postavio je predlog, da se delegacija neizabere dotle, dok se neukine § 14., koji daje vladi svu moć, ako nejma parlamenta. On je taj predlog postavio za to, jer se boji, da vlada neće mariti za parlamenat, ako budu delegacije izabrane. Na njegov predlog razprela se je razprava, koja je trajala njekoliko ura, i protegla se do preko sedme ure, o kojoj je predsjednik želio, da se započme druga večernja sjednica. Za predlog Barenterov glasovalo je 105 zastupnika, proti predlogu 198. Za predlog glasovali su Mladočesi, češki, rusinski i poljski radikalci, socijalni demokrati, Svenjemci i Talijani. Ovi, kako se vidi, kažu svoje opozicijonalno stanovište. Razni listovi su već rekli svoj sud o tom, pak su rekli, da imaju iste težnje kao Svenjemci, al da se od njih razlikuju u tomu, što Svenjemci ne taje svojih težnja, dočim da jih Talijani taje. To već uvidjaju svi ljudi, i oni koji se s našimi odnošaji malo bave. Samo ljudi c. kr. vlade ne vide ili neće da vide toga. Svaki pak, koji pozna naše odnošaje, zna najbolje, što bi bilo s Talijani, kad bi jih zapustili ljudi c. kr. vlade.

Večernja sjednica bila je otvorena o 7½. Čim se je pročitalo paragrafe, pretrgala se je do 8¼, da se još njeki zastupnici dogovore, koje će delegate izabrati.

Poslie 8¼ izabiralo se je delegate.

Za Istru su izabrali gospoda Talijani dr. Rizzi. Uza sav sramotan način kojim bijaše izabran za zastupnika, nesrami se uzeti izbora u delegacije. I za Trst i za Goricu izabrali su Talijani Talijana. Tako i jednoga Talijana zastupnika južnoga Tirola. Naše izabrali su samo zastupnici Dalmacije i Kranjske, jedni Hrvata, drugi Slovenca. Talijani koji broje kakvih 700.000 stanovnika u ovoj poli monarhije imadu 4 delegata; Hrvati i Slovenci, koji imadu u ovoj poli monarhije preko 2 milijuna stanovnika, imadu samo dva. To je uslied austrijske pravice!

Beč, 28. marča 1901.

Razpravljalo se je o njekih predlozih za podporu u biedi, koji su bili izručeni vladi da jih uvaži.

Priobćilo se je, da se privremeno oslobodi od kućarine pregradjene zgrade u njekih gradovih.

Prihvatilo se je poslie odulje ponovne razprave zakonsku osnovu, kojom se mienja njeke ustanove zakona o porezih na rente.

Bio je prihvaćen predlog, kojim se dielomice mienja § 131. slovo d zakona 25. oktobra 1896. D. Z. L. br. 220. Po toj promjeni bit će podvrženi rentnom porezu od ½ po sto kamate od založnica i od obveznica emitiranih na temelju danih posuda zemaljskih vjeresijskih zavoda, kao i galicijskoga zemljištnoga vjeresijskoga družtva, te založničkih zavoda, štedionica, i snovajuće se središnje banke njemačke štedionice u Pragu i središnje banke češke štedionice u Pragu, koja se ima na istom temelju osnovati. Istomu porezu imaju biti podvržene dielne obveznice emitirane od c. kr. privilegovanoga austrijskoga vjeresijskoga zavoda za poduzeća obćila i javnih radnja.

Dr. Kos, radikalni Rus predlagao je, da se to sniženje poreza neprotegne na galicijsko zemljištno vjeresijsko družtvo, jer da nepostupa pravedno i nepristrano prema svemu pučanstvu; al je taj predlog pao.

Dr. Conci predlagao je, da se rentni porez snizi na ½ po sto takodjer za kamate štedioničkih uložaka. Tu misao su potakli mnogi zastupnici već u poreznom odboru, al se je proti njoj izrazio odlučno ministar financija, i većina je zastupnika mislila, da se odnosni predlog nemože bar

još sada prihvatiti. Taj predlog je i u zastupničkoj kući pao; proti njemu bila je većina zastupnika.

Bila je pak primljena jednoglasno resolucija, kojom se poziva c. kr. vlada, da skoro, zrelo i pravedno uvaži, kako bi se snizilo rentni porez kamata uložaka u štedionicah.

I u ovoj sjednici su naši zastupnici postavili njekoliko interpelacija. Zast. Biankini radi gradnje župne crkve u Zatonu. Zast. Ferri radi gradnje luke u Biogradu. Zast. Vuković radi gospodarskih odnošaja u občini Makarskoj. Zast. dr. Ploj radi registrovanja sveza gospodarskih zadruga u području Gradačkoga višega sudišta. Zastupnik prof. Spinčić radi popunjenja novoustrojenoga učiteljskoga mjesta na pučkoj školi na Voloskom; nadalje radi ustrojenja hrvatske pučke škole u Malom Lošinju i radi uredjenja naukovnoga jezika na pučkoj školi na Unijah prema pedagogičko-didaktičnim načelom i temeljnim državnim zakonom te zdravom razumu.

Isti naš zastupnik Vjekoslav Spinčić ujedno sa zast. vit. Vukovićem interpelovao je ministra trgovine radi telefonske sveze Trsta odnosno i Beča sa Opatijom i Rieckom, kao i sa Pulom i Goricom, te radi sniženja dosadanjih pristojba za pogovore izmed Beča i Trsta, što napose donašamo.

Vriedno je opaziti, da je ta interpelacija datirana sa 26. marča, predana predsjedničtvu 27. marča a pročitana dne 28. marča, te da je u zapisniku ovoga posliednjega dana tiskana interpelacija zast. Mauronera, dr. Rizzi i drugova u istom predmetu telefonske sveze i sniženja takse za pogovore, i da je ta interpelacija bez date.

Dr. Bennati i drugovi interpelovao je ministra domobranstva, da li je voljan zauzeti se kod c. i kr. vojne uprave, da se udovolji pravednim zahtjevom povišenja dnevnice radnikom u c. kr. arsenalu u Puli.

Beč, 29. marča 1901.

Razni ministri odgovarali su na razne interpelacije, koje pak mimoilazim, jer se nas doli ne tiču.

Ovom zgodom budi dozvoljeno naknadno izvjestiti, da je ministar pravosudja već u jednoj prvanjih sjednica odgovorio na interpelaciju dr. Ivčevića i drugova, glede svojedobnoga oglasa na vojničke podčastnike, u kojem bijaše po naredbi ministra pravosudja rečeno, da mogu za mjesta aspiranta kancelarijskih činovnika kod sudova u Dalmaciji moliti svi podčastnici osim Dalmatinaca. Ni danas se pravo nezna, kako je sa tom stvari. Ministar pravosudja izjavio je javno, da onakve naredbe nije izdao, da je nije ni mogao izdati, da bi onakva naredba bila proti jasnim ustanovam temeljnih državnih zakona.

U današnjoj sjednici odobrilo se je državni ugovor od 30. decembra 1899. sa Njemačkom tičući se medjusobne zaštite književnih, umjetničkih i fotografskih proizvoda; nadalje svjetovni poštni ugovor sklopljen u Washingtonu dne 15. juna g. 1897.

Najveći dio sjednice porabilo se je sa aferom Seitz. Seitz je učitelj služeći u Beču, pod vlašću bečkoga školskoga vieća. Bio je također član bečkoga školskoga vieća. To vieće razdieljeno je u sekcije tako, da svaka sekcija ima svoj djelokrug, da svaki član ima sva prava u svojoj sekciji, a u drugih pravo samo u sjednicah prisustvovati. Seitz bio je tako prisutan u jednoj sekciji, u koju nije spadao, u kojoj dakle nije imao pravo govoriti. On je ne samo govorio, nego i uvriedio njeke članove te sekcije vieća i dapače napao na nje. To je dalo povoda, te je bečko školsko vieće disciplinarno svrgnulo učitelja Seitza sa službe. Učinilo je to i za to, što je Seitz često u skupštinah govorio kao socijalni demokrata proti svojim predpostavljenim oblastim, i u obće u duhu načela socijalnih demokrata, koji ne poznaju ni vjere, ni domovine ni države. Nego Seitz bio je kod novih izbora izabran također zastupnikom u carevinsko vieće. Tim, što ga je bečko školsko vieće svrglo sa službe, smatrali su njeki zastupnici, da je povredjeno pravo zastupničkoga imuniteta. To jest, htjeli su, da se ima pitati zastupničku kuću, da li se smije učitelja-zastupnika Seitza — disciplinarno progoniti.

Većina ustavnoga odbora bila je mnienja, da se po obstojećih zakonih može progoniti disciplinarno svakoga zastupnika, bez pitati kuću.

§ 16. odnosnoga zakona proteže se samo na sudbeni postupak, to jest, da sudovi ne mogu postupati proti nijednomu zastupniku, ako ne dobiju privole od zastupničke kuće.

Toga nisu mogli tajiti nit zagovornici Seitza, te su predlagali, da se zakon ima tako promjeniti, da se nesmije proti zastupnikom postupati bez privole zastupničke kuće nit disciplinarno nit policajno.

Socijalni demokrati predlagali su ipak, da se ima uzpostaviti Seitza u službi. Njihov govornik reko je, da je slučaj Seitz posve jednak sa svojedobnim slučajem Spinčića. Samo osobe da su različite. Aferu Spinčiću da je stvorio Rinaldini Primorja, aferu Seitz da je stvorio Rinaldini Beča i Dolnje Austrije, dr. Lueger.

Govornik Luegerove stranke dr. Pattay dokazivao je i dokazao, da je velika razlika izmedju slučaja Spinčića i slučaja Seitz. Učitelj Seitz ogriešio se je u svojoj službi, i k tomu je stranke, koja nepozna ni vjere, ni domoviše, ni države, te kao takav nije za uzgojitelja mladeži. Profesor Spinčić nije se u ničem u službi ogriešio, pače ju je dok je bio u njoj uzorno obavljao. On je bio daleko od svoga službenoga mjesta, kad mu se je spočitnulo njeke tobož pogreške; on je radio zakonitimi sredstvi za hrvatsko-slovensku stranku kao zastupnik — kao takav izrazio svoje političko mnienje, da bi bilo najbolje za Hrvate, kad bi svi bili u jednu administrativnu cielinu, pod svojim kraljem združeni. U tom neima nikakva grieha, nit prekršaja zakona. Kad bi ga bilo, moralo bi bilo državno odvjetničtvo postupati proti njemu, a ono to nije učinilo, pače nit kušalo učiniti, jer je znalo da nije moglo postupati, uza svu dobru volju stanovitih činbenika.

I dr. Lueger naglasio je ogromnu razliku izmedju slučaja Spinčić i slučaja Seitz. Njemu se je predbacilo, da je u svoje doba izrekao u parlamentu krasan govor u prilog prof. Spinčića a proti onim, koji su proti njemu postupali, a da je sada sam postupao proti jednom učitelju. On bi i danas izrekao u slučaju Spinčića onakav govor, kako ga je izrekao prije osam godina. Spinčić je mučenik ideja za dobrobit svoga naroda; dočim se je Seitz ogriešio o svoje zvanične dužnosti proti svojim poglavarom i proti zvanju samomu. Za govora dr. Luegera izlanuo je dr. Bennati, da stvar sa prof. Spinčićem nije baš takova kakovom ju dr. Lueger predstavlja, al ga je odmah ušutkao dr. Ferri nalazeći se blizu njega, tako, da je onda Bennati bio „kućo".

Kod glasovanja bio je predlog socijalnih demokrata zabačen sa 154 glasa proti 110 glasova. Bio je pak primljen predlog, da se razširi pravo imunitete zastupničke također na disciplinarni i policajni postupak.

Aferu Seitza upotrebili su protivnici dr. Luegera za to, da mu oslabe ugled. Tu su se združili njegovi najljući neprijatelji: Svenjemci, socijalni demokrati i židovski liberalci, a njim su se dakako pridružili i židovsko-liberalni talijanski zastupniči. Njegu podlegli su većini pravicoljubnih zastupnika.

Nakon što su njeki zastupnici postavili njeke upite na predsjednika, javio je ovaj, da će buduću sjednicu urediti pismenim putem, i zaželio je zastupnikom sretne uskrsne blagdane.

Sjedniče dakle ovoga Uskrsa neće biti. Sliedeća bit će po svoj prilici tek 18. aprila, kad naime prodju koli katolički toli grčko-iztočni uskrsni blagdani.

* * *

Ovoga tjedna imao je vinogradarski odbor dvie sjednice, u kojih se razpravio izvještaj izvjestitelja prof. Marcheta glede vinske carine i naročito glede vinske klauzule u trgovačkom ugovoru sa Italijom. Razprave bile su jako stvarne i ozbiljne. U svih sjednicah bio je prisutan i ministar trgovine i jedan sekcijski načelnik iz ministarstva poljodjelstva. Članovi odbora zagovarali su svom odlučnostju interese domaćih vinogradara, i nisu se dali odvratiti od jasnih odluka. Stvorili su jednoglasno resoluciju, po kojoj ostaje kao dosad autonomna carina prema svim državam 20 for. u zlatu po hektolitru vina, samo ako bi to zahtjevali osobiti obziri, moć će se sniziti tu carinu na 12 for. u zlatu obzirom na talijanska vina, i to samo za odlučit se imajuću količinu vina, i za stanovite vrsti vina. To se čini kao neopravdan popust prema Italiji već unapried. Al je ipak opravdano obzirom na našu vladu, koja ima voditi pregovore za nove trgovačke ugovore. Ona bi bila kadra i niže ići, a vinogradarski njoj odbor veli: do tud i ne dalje. Nade je, da će predlog odborov primiti i kuća, pak da će onda vlada znati na čem je, kad bude ugovarala novi trgovački ugovor sa Italijom. Do sad se plaća samo 3 for. i 20 novč. u zlatu carine na vino iz Italije k nam, pak to vino lahko čini našemu konkurenciju. Po predlogu vinogradarskoga odbora plaćalo bi se 12 for. u zlatu, pak nebi moglo talijansko vino konkurirati s našim. Naše vino moglo bi se prodavati uz primjerene ciene tako, da bi se izplatio trud kod proizvadjanja vina.

Dao Bog!

Sretne Vam uskrne blagdane!

Interpelacije.

Telefonska sveza izmedju Trsta i Rieke.

Interpelacija zastupnika Spinčića, viteza Vukovića i drugova radi telefonske sveze izmed Trsta i Rieke, te drugih gradova Primorja i radi sniženja pristojba za porabu telefona izmedju Beča i Trsta.

Jurve više godina pita se telefonsku svezu izmedju Rieke i Trsta, odnosno izmedju Opatije i Trsta, a taj zahtjev opravdava podpunoma živahan promet izmedju prvo spomenutih dvih trgovačkih gradova. Također u zadnje doba obratila se je uprava lječilišta i gradjanstvo Opatije radi te sveze na ministarstvo trgovine i odnosni podnesak preporučila je najtoplije također trgovačka komora u Trstu.

Nu nepokazuje se samo vrlo potrebnom sveza spomenutih dvih telefonskih pruga, već i drugih, kao primjerice izmedju Trsta i Pule, te izmedju Trsta i Gorice.

U savezu sa navedenimi telefonskimi prugami moralo bi stojati i snizenje telefonske pristojbe izmedju Trsta i Beča, o čemu je i bečka trgovačka komora u današnjoj sjednici razpravljala. Obzirom na to uslobadjaju se podpisani staviti na Vašu preuzvišenost sliedeći upit:

1. Kani li Vaša preuzvišenost radi ustrojenja telefonske sveze izmedju Rieke i Trsta, odnosno izmedju Opatije i Trsta skoro poduzeti i eventualno već u ovogodišnji proračun ili najdulje u onaj od buduće godine uvrstiti tomu odgovarajući iznos?

2. Kani li Vaša preuzvišenost pobrinuti se i za druge telefonske sveze u Primorju, kao primjerice izmedju Trsta i Pule, te izmedju Trsta i Gorice a savezno s tim sniziti telefonsku pristojbu izmedju Trsta i Beča?

U Beču dne 26. marča 1901.

Spinčić, Vuković, dr. Ferri, dr. Ivčević, Perić, Borčić, dr. Klaić, dr. Tavčar, Hofica, Biankini, Gabršček, dr. Zaffron, dr. Ploj, Plantan, Šupuk.

Naukovni jezik pučke škole na Unijah.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja i nastave, radi uredjenja naukovnog jezika na pučkoj školi na Unijah i radi popunjenja učiteljskog mjesta tamo.

U novije doba bijaše odredjeno, da ima biti na javnoj pučkoj školi na Unijah, mjestna občina i kotar Lošinj mali, naukovni jezik u I. tečaju hrvatski, u II. i III. tečaju hrvatski i talijanski, a zadnjih trih tečajih talijanski.

Obzirom na odredbu, koja pokazuje dosta jasno, da se stvara i od pučkih škola zavode za potalijančivanje stanovničtva Istre, obratiše se mnogi stanovnici Unijah dne 27. maja 1898. na c. kr. ministarstvo bogoštovja i nastave molbom, da se uvede na tamošnju javnu pučku školu jedino hrvatski jezik kao naukovni, a talijanski da se podučaje kao predmet u viših tečajih. Sličnu molbu upravili su oni dne 21. septembra 1898. na c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru u Trstu.

Riešenje tih molba požurili su oni dne 11. jenara 1899. kod istoga c. k. ministarstva, a dne 15. jenara 1899. kod istoga c. k. zemaljskoga školskoga vieća.

Do sada nedobiše niti od jedne ni od druge c. kr. školske oblasti odgovora, odnosno riešitbe. Tomu valja dodati, da je tamošnja pučka škola u tekućoj školskoj godini 1900./1901. zatvorena, i da je tako ostalo preko 100 djece, koja su dužna školu polaziti, bez svake poduke.

Posto su stanovnici Unijah hrvatske narodnosti, te se svi hrvatskim jezikom služe — uzprkos eventualno protivnim uspjehom netom provedenog popisa pučanstva, proti kojem provedenju potužiše se oni kod c. k. kotarskog poglavarstva, i koje nebi imalo biti u ostalom mjerodavno za ustanovljenje naukovnog jezika, jezika;

pošto su oni na temelju članka 19. državnog temeljnog zakona od dne 21. decembra 1867. Br. 142. ovlašteni zahtjevati, da se njihovu djecu podučaje u materinskom jeziku:

pošto odlučuje na temelju § 6. državnog školskog zakona od dne 14. maja 1869. c. k. zemaljsko školsko vieće, u granicah zakona, saslušav one, koji školu uzdržavaju; i pošto stanovnici Unijah plaćaju u istarsku zemaljsku zakladu namete i školske takse, i pošto su tamo svi preduvjeti za obstanak pučke škole, uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja i nastave sliedeći upit:

„Je li njegova preuzvišenost voljna poduzeti potrebito u tu svrhu, da:

1. budu čim prije riešene molbe upravljene na c. k. ministarstvo bogoštovja i nastave i na c. k. zemaljsko školsko vieće za Istru u Trstu dne 27. maja, odnosno 21. septembra 1898., te mjeseca jenara 1899. ponovljene molbe stanovnika Unijah, na temelju ustanova državnih temeljnih i pučko-školskih zakona, i na temelju pedagogičko-didaktičnih načela, odnosno, da se na tamošnjoj pučkoj školi uvede hrvatski jezik kao naukovni?

2. da se u istinu ustroji pučku školu na Unijah, da se mjesto učitelja na istoj popuni za to usposobljenim učiteljem?"

U Beču, dne 27. marča 1901.

Spinčić, dr. Tavčar, Plantan, Gabršček, dr. Zaffron, dr. Klaić, Borčić, Perić, Vuković, dr. Ferri, dr. Ploj, dr. Ivčević, Šupuk, Biankini, Hofica.

Nastavak u prilogu.

Novi nacrt
istarsko-dalmatinske željeznice.

(Konac.)

Nova ta pruga bila bi potom 208 Kil. duga, od toga bi odpadalo

na istarsko tlo	28	Kilom.
„ otok Cres	75	„
„ „ Pag	60	„
„ oba morska tjesna . . .	25	„
„ dalmatinsko tlo	20	„

a po mnienju vještaka nebi iziskivala niti osobitih tehničkih poteškoća, niti osobito velikog troška.

Ovaj „preko-otočni" nacrt morao bi se dakle označiti sa tehničke strane kao posve izvediv.

Nu ova pruga nebi nipošto bila najkraća sveza središta monarhije (Beč) sa Dalmacijom.

Opisana željeznička pruga iznosila bi naime do Zadra okolo 824 Kilom. a bilo bi još potrebno (za spoj središta Dalmacije), da se provede ili pruga duž obale do Spljeta ili da se ovaj grad spoji preko Knina pomoću dogradnje pruge Zadar—Očestova. U prvom slučaju moralo bi se sagraditi još 70 Kil. dugu prugu, a u drugom nešto okolo 100 kil.

Prema tomu bi se udaljenost Spljet od oba središta monarhije — Beča i Budimpešte — kad bi propao nacrt Spljet—Knin—Karlovac, mnogo bolje uslikčio, i to;

Beč—Novo mjesto—Kaniža—Gjekeneš—Karlovac—Spljet: 823 kilom.

Beč—Novo mjesto—Zadinamost—Zagreb—Karlovac—Spljet: 896 kilom.

Budimpešta-Karlovac-Spljet: 814 kil.

Ova zadnja pruga razumije se morala bi imati prednost pred onom prvom, jer je mnogo lakše podržavati njezin promet nego li onaj preko-otočne pruge.

Na protiv imala bi „preko-otočna" pruga prednost za to, što bi bila neodvisna od svakog tarifskog uslova sa strane Ugarske.

Što se tiče važnosti dalmatinske željeznice „preko-otoka", to bi morala svakako u prvom redu doći u prilog stranom prometu, sa strane svjetskog prometa i srednjo-evropske trgovine. Bujica putnika, koji obećaju u glavnom povoljne prometne prilike, prodirući na jug u svakom pogledu doprinaša, da bi Dalmacija, čije se obale u svakom smjeru ističu naravnom ljepotom, te bi se mogla natjecati sa talijanskom i francuskom Rivierom, mogla biti pristupna naobraženu svietu. — Ova „preko-otočna" željeznica, vodila bi do ostvaranja ideje željeznice duž obale, koja će se prije ili poslije morati graditi i koja će spajati sve bogate dalmatinske luke, što no leže duž obalu. — Veliku korist bi doprinesla ova željeznica takodjer dalmatinskim i istarskim lječilištima i dovela ih do željena poleta. — U prvom redu moglo bi to koristiti lječilištima na Kvarnerskih otocih; od Osora mogla bi se n. pr. provesti odvojna pruga na otok Lošinj do Malog Lošinja. Time bi ovo lječilište dobilo svezu sa kopnom (bez spomena vriedna prevoza, u svemu možda jedno ½ sata, a bez straha od kakve morske bolesti). U luci Malog Lošinja mogla bi se eventualno probiti „Privlaka" u morski kanal, koja je široka okolo 40 m. a isto toliko visoka, čime bi se u ovu izvrstnu luku moglo ploviti i sa iztočne strane.

S druge strane će ova „preko-otočna" pruga, koja na sebi i za sobom nema nikakvog zaledja, trgovini monarhije vrlo malo koristiti, a neće mnogo doprinjeti ni tomu, da se dalmatinske luke podignu do trgovačke visine.

Iz istarske državne željezn. postaje Lupoglav do Zadra (dakle u svemu nešto više od 200 kil.) prolazit će ova pruga kroz kopno, koje ne proizvodi nikakve osobite trgovine ni proizvoda, te bi mogla jedino podržavati i promicati promet takve željezničke sveze. — Ona bi dakle mogla sama promicati medju sobom promet a služila bi svakako na izvrstan način u strategične i vojničke svrhe; ali nebi podpomagala austrijsku trgovinu i promet te odgovarala svim očekivanjem, što ih Dalmacija treba, pri sagradjenju jedne željezničke sveze sa monarhijom. U trgovačkom pogledu može se ovaj cilj postići samo prugom Spljet—Knin—Karlovac, koja je u namisli, da otvori jednom dielu Bosne sa njenim neizmjernim bogustvom i prometu onog diela Hrvatske, koji je do sada bio posve odciepljen od vanjskog svieta, te da stvori trgovini Spljeta i drugih dalm. luka novo i znamenito područje tržišta i produkcija.

Mi dalmatinci gojimo neko nepovjerenje prema ovom novom željezničkom nacrtu, a to se nepovjerenje dade lako razumjeti, ako pomislimo, da je do sada ovakvih nacrta bilo mnogo, a da se još ni jedan uza sve to nije obistinio. Mi možemo prema tome ostati samo pri ovom najzada spomenutom nacrtu, a to je Split—Knin—Karlovac, kao što i pri onom Spljet-Aržano-Bugojno, koji zadnji nebi Dalmaciji baš direktno otvorio svjetski promet zapadnih zemalja (udaljenost Beč—Brod—Lašva—Spljet iznosi 1284 km.) ali se je s toga prihvatio, što bi dalmatinskim lukam dovodio trgovinu i promet Bosne i dolnjo-dunavskih zemalja. Ipak mi rado pozdravljamo dobru volju, koju nam javlja i treći nacrt „preko-otočne" željeznice, te smo uvjereni, da ako bude ovaj nacrt proprimio dohvatan oblik, možda će se ipak dogoditi, da Ugarska napokon napusti svoju opoziciju protiv izvodjenja željezničke pruge preko ugarsko-hrvatskog i bosanskog teritorija i da će nam pomoći pri toli željenom željezničkom spoju.

Proti vinskoj klauzuli.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 5. pr. mj. stavio je hrvatski zastupnik iz Dalmacije g. Juraj Biankini prešan predlog, da se kod obnovljenja trgovačkog ugovora sa Italijom ukine zlosretnu vinsku klauzulu. Taj predlog podpisali su svi članovi hrvatsko-slovenskoga kluba, dakle i naš narodni zastupnik g. prof. Vjekoslav Spinčić.

Predlog taj podupro je g. zastupnik Biankini poduljim govorom u sjednici carevinskoga vieća od dne 20. febrara t. g. Bude li nam dostajalo prostora donieti ćemo i taj govor a za danas priobćujemo prešni predlog, koji glasi:

Riedko kad, ili možda nikada, jedna odredba trgovačkih ugovora imala je tako škodnih posljedica za ciele narode i zemlje, kao što glasovita vinska klauzula u trgovačkom ugovoru sa Italijom. (Točka 5, III zaključnog zapisnika k ugovačkom ugovoru izmedju Austro-Ugarske i kraljevine Italije dne 6. septembra 1891).

Više ili manje, sve vinorodne zemlje monarhije ocutiše njezine kobne posljedice, ali Dalmacija, čiji je glavni, a moglo bi se mal ne reći jedini proizvod vino, bila je sasvim upropašćena.

Obćoj nevolji, koja je zadesila Dalmaciju uslied te nesretne vinske klauzule, nema para ni u onih godinah rata, kuge i glada, kad je zadnjih vjekova zemlja bila opustošila.

Izseljivanje naroda, do neke mjere koristno, uslied vinske klauzule strašno se je povećalo i do danas još napreduje; težaci i mali posjednici upadoše u najveću nevolju, ili postaše žrtvom kamatnika; mala trgovina, koja je pred malo godina davala radnje i dobitka stotinam malih obalnih brodova, sasvim je propala; pomanjkanje željeznica, trgovačkih i obrtničkih škola, veresijskih zavoda i glavnica prieči razvitak ekonomičkog života i obrtnosti, za koju ipak Dalmacija ima dva glavna elementa: pokretnu vodenu silu i ugljevje.

Prama ovim nesnošljivim odnošajem, visoka vlada stoji do sada prekrštenih ruku, puna dobrih namjera i liepih obećanja, ali koja još uviek ostaju prazne rieči.

I, dočim zemlja sve više postaje siromašna i sve više se približuje propasti, državne blagajne napunjaju se sa milijuni, koje nosi carina na uvoz talijanskog vina. Ali od svih tih milijuna ne daje se ni najmanji dio vinorodnim zemljam, kao što bi pravica zahtjevala, a ni novčića se pak ne daje Dalmaciji, koja najviše trpi pod morinom vinske klauzule.

No, Bogu hvala, trgovački ugovor s Italijom približuje se svrhi, te vinorodne zemlje, a osobito Dalmacija, čekaju onaj dan, kad će se klauzula utrnuti, kao dan spasenja.

Ali ipak zabrinuto gledaju u budućnost, najskoli od kada u ovo zadnje doba neke vladine novine bijahu tako drzovite, da se usudiše braniti vinsku klauzulu, i prorokovati, da će se obnoviti.

To bi bio vrhunac prezira i zanemarenja interesa milijuna državnih gradjana, i cielih zemalja, koje toliko uslied klauzule trpe! To bi bila ljuta kušnja ustrpljenju vinogradara svekolike monarhije! To bi bio zadnji sudbonosni udarac užasno zapuštenoj i osiromašenoj Dalmaciji!

S toga, obzirom na sve te okolnosti, mi stavljamo sliedeći prešni predlog:

Neka visoka kuća izvoli zaključiti:

„Pozivlje se najprešnije c. k. vlada, da pri obnovljenju trgovačkog ugovora s Italijom, ukine takozvanu vinsku klauzulu (Točka 5, III zaključnog zapisnika k trgovačkom ugovoru s kraljevinom Italijom dne 6. septembra 1891) i da za uvoz talijanskog vina u Austro-Ugarsku utanači takvu carinu, koja će moći obraniti opravdane interese domaćih vinogradara.

U formalnom pogledu predlaže se, da se sa ovim predlogom postupa kao prešnim, polag svih skraćenica dozvoljenih od poslovnika".

Zabrana „Prave Naše Sloge".

Krčki biskup, presvjetli gospodin Dr. Anton Mahnić, upravio je na svoje častno svećenstvo i vjernike sliedeću poslanicu:

Br. 4/k. p.

Častnom svećenstvu i ljubljenim vjernikom pozdrav i blagoslov!

Svjestni Mi, da ćemo morati jednom položiti račun o dušah vjernika, koje je Svevišnji Bog povjerio Našoj pastvi, držimo Svojom svetom dužnosti, da pazimo na sve i odvratimo, štogodjer bi moglo vjeru i kršćansko življenje vjernika dovesti u pogibelj. Ne manje moramo se takodjer brinuti, da se u stadu Našem očuva nepovriedjen i poštovan ugled onih, koje je Bog dao vjernikom za učitelje istine i za voditelje k vječnom životu. Pa i ne može da bude, da ostanu čvrsti u vjeri i u štovanju Boga oni, koji naviestitelje ove vjere i službenike Božje malo poštuju ili mrze. Mržnja na svećenike, mržnja je na Isukrsta i na Boga: „Tko vas prezire, mene prezire. A tko mene prezire, prezire Onoga, koji je mene poslao." (Luk. 10. 16), govori Spasitelj.

U tom pogledu grieše u naše doba osobito novine, od kojih se nekoje i tiskaju poglavito tom namjerom, da vjernike odtrgnu od svećenika i odtrgnute zapletu u mreže ljudi bezbožnih i sumnjivih, što se tiče vjere i podaničke odanosti.

Ovamo spada novina *„Prava Naša Sloga"*, koja izlazi u Matuljah, a koja se je na veliku Našu žalost od nedavna počela širiti i čitati u ovoj Biskupiji. Mi za to, skrbni da se u Biskupiji čuva i očuva vjera i življenje katoličko, vlašću, koju smo dobili od Krista Gospoda, *zabranjujemo i zapriečujemo svim vjernikom ove Biskupije čitati spomenute novine. Ova zabrana pak, tim više tiče se onih, koji bilo na koji mu drago način spomenutu novinu širе ili ju drugim daju da čitaju: ove s toga ozbiljno opominjemo, da se ostave započetog posla.*

Hoćemo, da se ova Naša odredba u crkvah puku javno pročita i tako svim do znanja dodje.

Od Biskupskog Ordinarijata
U Krku, u nedjelju od Muke 1901.

† Anton
biskup.

Plovitbeni red.

Ugarsko-hrvatsko par. družtvo.

Pruga Rieka—Trst.

Polazak Dol.	Odl.	Dan	Luka	Povratak Dan	Dol.	Odl.
—	7—		Rieka		3·30	—
7·45	7·55		Opatija		2·35	2·45
8·15	8·20	Srijeda	Lovran		2·10	2·15
8·45	8·55		Moščenice		1·35	1·45
9·20	9·25		Berseč	Ponedjeljak	1·05	1·10
10·10	10·25		Rabac		12·05	12·20
11·55	12·30		Cres		10—	10·35
4·30	6—	Sr. Čet.	Pula	Ned. P.	2·30	6—
6·30	6·40		Fazana		1·50	2—
8·10	8·30		Rovinj		11·50	12·20
9·40	10—	Četvrtak	Poreč	Nedjelja	10·10	10·40
12·20	12·40		Piran		7·20	7·50
2—	—		Trst		—	6—

Pruga Rieka — Pula.

—	7—		Rieka		3·20	—
7·30	7·40		Opatija		2·40	2·50
7·55	8·05	Svaki ponedjeljak i petak	Lovran	Svaki utorak i subota	2·15	2·25
8·35	8·45		Moščenice		1·35	1·45
9·—	9·10		Berseč		1·10	1·20
9·55	10·05		Rabac		12·15	12·25
11·20	11·50		Cres		10·30	11·—
3·50	—		Pula		—	6·30

Pruga Rieka—Lošinj.

—	8·—		Rieka		2·35	—
8·30	8·40		Opatija		1·55	2·05
8·55	9·05		Lovran		1·30	1·40
9·35	9·45		Moščenice		12·50	1·—
10·—	10·10	Srieda	Berseč	Četvrtak	12·25	12·35
1·40	12·—		Cres		10·35	10·55
1·15	1·25		Martinšćica		9·10	9·20
2·10	2·20		Osor		8·15	8·25
4·05	—		Mali Lošinj		—	6·30

Pruga Rieka—Krk.

Svaki dan.

—	12·30	Rieka		9·20	—
1·30	1·40	Omišalj		8·10	8·20
2·20	2·30	Malinska		7·20	7·30
3·—	3·10	Glavotok		6·40	6·50
4·—	4·10	Merag		5·40	5·50
14·50	—	Krk		—	5·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Pula.

Svaki četvrtak.

—	7—	Rieka	9·—	—
7·30	8·15	Opatija	8·15	8·30
2·20	—	Pula	—	4·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Lošinj.

Svaku subotu.

—	7—	Rieka	9·—	—
7·30	8·15	Opatija	8·15	8·30
12·30	—	M. Lošinj	—	4·—

Pruga Rieka—Opatija i natrag.

Odlazak iz Rieke u Opatiju:
Svaki dan u 7, 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7 po „
Odlazak iz Opatije na Rieku.
Svaki dan u 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 po „

Družtvo S. Topić i dr.

Pruga Trst—Metković—Kotor.

—	7—		Trst		10—	—
—	—		Izola*)		—	—
8·15	8·45		Piran		—	—
12·—	12·30	Četvrtak	Rovinj	Ponedjeljak	—	—
2·30	3·30		Pula		1·15	2·—
7·45	9·30		M. Lošinj		8·15	9·—
2·30	5·30	Petak	Zadar	Nedj.	2·45	3·30
1·30	5·30		Spljet	S. N.	2·—	5·—
7·—	9·—	Ned.	Metković	Č. P.	3·—	7·30
11·30	—	Pon.	Kotor	Srieda	—	9·—

*) Od 1. aprila do konca oktobra tiče se linija redovito svakomu dolazak za sat u Piran, Rovinj, Pula i Mali Lošinj pol polazka.
Od 1. novembra do konca marta prestaje se u Izoli mjesečit

Pruga Trst—Korčula.

—	7·—		Trst	Petak	6·15	—
1·—	2·30	Nedel.	Pula	Č. Pet.	11·—	—·15
6·30	7·45		M. Lošinj		6—	7—
—·30	3·—		Zadar		11·15	1·15
10·15	1·30	Pon.	Spljet	Sr. Č.	9·—	4·—
—·30	—	Utor.	Korčula	Utor.	—	2·30

Družtvo Istarsko-Tršćansko.

Pruga Rovinj—Trst.

Svaki ponedjeljak, sriedu i petak

—	6·—	Pon.	Rovinj	Sried,	8·40	—
6·35	6·40	„	Osor	„		
7·10	5·45	Po. Ut.	Poreč	U. Sr.	7·—	7·30
6·25	6·30	Utor.	Novigrad	U.	6·15	6·20
8·—	8·05	„	Piran	„	4·40	4·45
9·15	—	„	Trst	„	—	3·30

Isti je red za sriedu i petak.

Pruga Pula—Trst.

Svaki dan.

Odl.		Dol.
6·30	Pula	2·42
7·15	Fazana	2·—
8·32	Rovinj	12·42
9·17	Vrsar	11·50
9·49	Poreč	11·50
10·39	Novi grad	10·10
11·29	Umag	9·20
12·09	Salvore	8·48
12·50	Piran	6·52
2·45	Trst	0·10

Listnica uredničtva i uprave.

F. D. i A. B. na N. V. B. Zanti, Kina. Primismo Vaše iz Šangaja od 28. febrara. Mi redovito šiljemo naš list preko Trsta za Vaš brod, brojevi nam se ne vraćaju, pa ne znamo kud dospievaju, niti kuda svietom lutaju. Šiljemo zatražene brojeve. Živjeli i sretno se povratili!

G. dopisnike o „učiteljskom pitanju“ molimo, da se ustrpe dok dodje na njih red.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2¾%
„ „ „ 8 „ „ 3¼%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2¾%
„ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3¼%
„ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3¼%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odiel u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podn: osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Taffà za turiste od L. LUSER-A.
Najbolji i priznati lijek
za kurje oči žuljevitost itd.
Glavno skladište:
Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling
Koka se pita: Taffà za turiste
Dobiva se u svim ljekarnama. po novč. 60

U Trstu: L. Serravallo, M. Havasini, Leitenburg, A. Frazmaron, U Gorici: Cristoforetti, Fontani, U Pulj: A. Wassermann, F. Garbucchio.

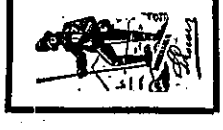

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti
influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:
Ljekarna L. Ghersetich,
Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Restauracija
ŠEPUKA - PAZIN
sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

U LJEKARNI
E. TOMAJA nasliednik A. WINGER
ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kašanje i trganje u kostih, ukočenosti ili grčevi u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanje, svakovrstnim nazebam. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili broh i za prsa, kojom se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačani želješovitni sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozaosti, podbubloši, djetinjoj krljavosti, ženskim bolesti... slabovrnosti, nemoći. Ciena flašici 3 forin.

Pojačano švedsko kap'ce ili švedska životna tinktura (Lebeseszenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvotvorenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol ili zimica, zavjetanje ili grizinja u utrobu. Tko ovu toli koristno djelajuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit i same bolesti. Ciena, flašici s napuskom 50 novčića

Prah za blago ili za marvu, za konjski kah i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, ljega mliečna, konji postaju čiliji i jači. Ciena jedanom omotu 45 novč.

Svajcarsko piluliee najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili stomaka i crjev, za otvaranje, proti zapeklici, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili težini. Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, zgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i otuklini, poslie težkoga napora, za objašnjanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube očuvanje se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, očvršćuje meso oko zubi, razbistrkuje usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 60 nč.

Pinsetenova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i raskuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi očvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti ilsaju, krastam perućini i osopotinam. 1 lončić 50 novč.

Antisifilin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Ciena 50 novč.

Da Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam ili šekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, krapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost. ljepotu; bjelodu i finoću obraza i ruku. Ciena večem lončića s forin. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi za zaštitnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj, Ciena kutiji 1 for.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odišnje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Crème eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim manama tenza, kao što su pjegice, sunčane crvene mrlje, plege, opora koa i. t. d. Uslied svega kemičkog sastava, te se Eglantine sasi nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončića 1 forin.

Eau eglantine jest izvrstna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje, kosi čuvanje sjaj. Ciena boci 1 f. vg.

Mirisna zgeta za sebe kaditi, nekoliko kapi lire po sobi prezgodan miris. Flašica 50 n.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 50 novč.

Antiotrbrlo od Rodinisa proti gromici ili zimici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da sliede kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinama oglašene medicinske specijalitete.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Knjigotiskara i knjigovežnica
J. Krmpotić i drug. u Puli

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje, koje izvršuje brzo i ukusno. — Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede, kao takodjer pisaćeg papira. — Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice za štedovna i zajmovna družtva u obće preskrbljuje točne, brzo i jeftino.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na N. P. g. ministra pravosudja.

Dvaput na tjedan izlazeći list u Puli „Naša Sloga“ jest kao organ hrvatske stranke u Istri, radi svoga umjerenoga pisanja u duhu hrvatsko narodnom i dinastičkom dobro poznat, tako, da zaplienje istoga, koje se vrlo riedko događaju, pripisati je radje nepravednoj ravnosti zaplienjujuće oblasti, nego li sadržaju zaplienjena članka. Oblast, to jest c. kr. kotarsko glavarstvo u Puli, postavilo se na stanovište, da se nekojoj gospodi na primjer činovnicima, pripadnicima c. i k. mornarice, višim duhovnicima itd. nesmije ništa predbaciti, pa sve kad ovi otvoreno i javno ostaju proti duhovnim i tjelesnim probitcima hrvatske narodnosti. Nateže se naime nedužni §. 300 sveobćega kaznenoga zakona sa takovom tvrdokornošću, da isti mora opravdati sve čine i djelovanje „visokopostavljenih“ osoba.

Podpisani dozvoljuju si ovdje u kratko navesti, što je c. k. kotarsko glavarstvo u broju spomenutog lista od 22. t. m. zaplienom udarilo.

U članku pod naslovom „Preziranje hrvatskoga jezika sa strane c. i k. ratne mornarice“ iznašu „Naša Sloga“ činjenicu, da je podadmiral Vladimir Khittel od Bialopjora, prigodom svečanosti odlikovanja petorice iz Kine povrativših se mornara, one nagovorio u njemačkom i talijanskom jeziku, premda su odlikovana tri Hrvata a dva Talijana.

Na to dodava list sliedeći komentar: „Ako se pomisli, da su ovi momci nosili po nepoznatim zemljama svoju kožu na pazar, krv proljevali, dapače neki i osakatili, a da im doma predpostavljene oblasti jezik preziru, onda.... Ali nije tomu toliko kriv vitez Bialopjorski, koliko duh vladajući kod c. k. mornarice, onaj duh koji omogućuje kompromisa izmedju mornarice i najpodlije, najzagriženije iredente. Upozorujemo naše zastupnike i delegate na te nepodobštine.

Odnosno na kompromise, spomenute u listu, neka bude ovdje samo en passant konstatirano, da kod občinskih izbora pravo glasa imajući pripadnici c. i k. mornarice, kao c. k. civilni činovnici, koji sa prvo imenovanim sačinjavaju skoro izključivo prvo izborno tielo, već od mnogo godina kod občinskih izbora stvaraju kompromise sa gospodujućom, talijansko-iredentističkom strankom, sa ciljem, da drže daleko od občinske uprave masu pučanstva, da se onemogući svaka izborna borba i da bude predana uprava samovolji i strančarstvu talijansko-oligarhične klike. Takov kompromis snuju i sada odnosna gospoda, kao što su to i objavili u svojoj za to državnoj skupštini.

Obzirom na navedeno, postavljaju podpisani na Njegovu Preuzvišenost gospodina ministra pravosudja sliedeći upit:

„Je li Vaša Preuzvišenost voljna dati potrebite naputke, i poduzeti mjere, da ona oblast kojoj je povjereno cenzuriranje „Naše Sloge“ u Puli, uporabi zato više opreznosti nego u navedenom slučaju, a da ne zaplienjuje najnedužnije zakonom dozvoljene komentare pukih stvarnih činjenica.“

Beč, 26. marča 1901.

„Spinčić, Borčić, dr. Tavčar, Plantan, dr. Ploj, Vuković, dr. Ferjančić, Rabić, dr. Ivčević, Gabršček, Šupuk, dr. Ferri, Perić, dr. Klaić, Biankini, dr. Zaffron.“

DOPISI.

Labinština, dne 25/3. 1901. Nevjerojatno al ipak istinito! Izvolite, gospodine Uredniče, primiti ovo par redaka, e da sviet vidi, kako se s nama postupa.

Pred mjesec i pol hodio Ivan Marija Višković (Barila) iz Vlakova po poreznim občinama Vlakovo, Cerovica i Brgod, po selima oko ljudi sa njeknkvom kartom, za koju je govorio, da mu je došla od c. kr. vlade (governa) i zahtjevao, da se ljudi na tu kartu podpišu ili podkrižaju za njekakvu talijansku školu, koja bi se imala stvoriti u Vlakovom. Strašio nadalje puk, da tko se ne podpiše, da će biti kažnjen sa globom (multom) od 10 florina. Jednoga dapače, koji mu se nije hotio podpisat, udario tako nemilo, te se siromahu starcu i poslije mjesec dana poznao izpod oka udarac. To se dogodilo javno u jednoj krčmi pred svjedocima. Taj Višković patvorio je i popisa, neznam koliko, al ipak je.

Ljudi se, naravski nisu hotjeli podpisat, jer oni ne žele talijanske škole, ali taj je Barila strašio i upravo nasilno postupao sa pukom, te se je bilo bojati, da će doći do kakve bune. Ali što nije do toga došlo, imade se zahvaliti jedino prevelikoj ustrpljivosti ovdješnjeg puka. Jedni su vjerovali, a drugi ne, da je tomu Barili goveran poslao dekret, ali budući je sve to javljeno još pred mjesec dana c. kr. kotarskom kapetanatu u Pazin, te budući nije ovaj ništa proti tomu čovjeku učinio, barem nam nije dano na znanje, je li i koliko je kažnjen, prisiljeni smo na sveje veliko nezadovoljstvo vjerovati, da je zbilja tako. Ali još ipak pitamo kako je to, da c. kr. vlada sili narod na nješto, što se sasma protivi zdravom razumu. (Upozorujemo na ovo i Veleučenog i velevriednog našeg zastupnika, gosp. Spinčića.)

Taj Vam je, pako, Barila čovjek, u koga nema narod nili najmanje povjerenja, a i kako će, kad je sam javno pred svjedocima izjavio, „da je njegov zanat (arat) lagat“. U ostalom Barila je i talijanaš, što nama nije nimalo žao, jer mi čovjeka, komu je arat lagat, ne trebamo, a Talijanom sve dobro dodje. Neka im bude!

Malo kasnije pako sabirao podpise za tu talijansku školu njeki Jelčić-Purić, krčmar iz Brgoda, ali ne više u ime governa, nego u ime podestarije Labinske, ali ni ovaj nije opravio ništa. Narod pako čeka sada na globu, koju će mu dostaviti goveran, te kaže, da će ju platit, ali samo ovaj put mirno, a drugi put ne, te poručuje ovime svima, kojim bi možda mogao doći dekret za sabiranje podpisa za talijansku školu, nek se čuvaju i nek paze dobro prije nego budu išli okolo, jer bi im mogli i brukvići (čavli) izpod postola pasti!

Labinjan.

Franina i Jurina.

Fr. Sam čul reć, da te Tinjanci morat ono lokvico spod Tinjana zagradit ali stavit stražo puli janju teh blagdani.

Jur. A ča bi reć te prosim?

Fr. Da nebi neka učena glava sa svojom famejom se šla nutri utopit kako je ono stela o božiće poć.

* * *

Fr. Ča da moraju i sijor Koštantini platit multu od 40 krun, al poć 4 dni ječmik jist.

Jur. Ča mislis, da ako j' on duhtor, da nisu i za njega zakoni?

Fr. Ne mislim ne, ter znam, da je i njegov najbolji prijatelj Krstić već unešto ječmika pojel.

Jur. To te se barem jedan drugemu moć naradovat al polementat.

Razne viesti.

Mjestne:

Čitateljem i predplatnikom! Današnjemu broju dodasmo prilog u odsteku za broj budućeg utorka, koji neće izaći. Toliko ravnanja radi.

Na znanje braći Sokolima! Prvi društveni izlet ovog proljeća, biti će u nedelju, na mali Vazam, dne 14. o. mj. Sastanak je na 2 sata po podne u društvenim prostorijama.

Odborska sjednica „Prvog istarskog Sokola“, obdržavati će se dojduči četvrtak, dne 11. o. mj. o običajnoj dobi. Braća su odbornici time upozoreni.

Upravno vieće.

A gdje su hrvatske? Svi austrijski c. k. porezni uredi dobili su brošurice sadržavajuće naredbu c. k. financijalnoga ministarstva od 14. julija 1900 o ekvivalentnoj pristojbi, da ju razprodavaju po 5 novčića. Te brošure su tiskane u svim jezicima, koji se govore u Austriji, i svaki porezni ured mora držati zalihu brošurica u svim jezicima njegova područja. U Puli, kao u većini istarskih gradova, nije moguće dobiti te brošure u hrvatskom jeziku nego njemački ili talijanski. Pitamo c. k. ravnateljstvo financije, gdje su hrvatske brošure, zašto se ne skrbi, da budu i one na prodaju za hrvatske kupce?

Proti malaričkoj groznici. Na temelju proučavanja njemačkoga učenjaka prof. dr. Kocha zaključio je zemaljski odbor za Istru, da će poslati na brionske otoke na zemaljske troškove petoricu občinskih liečnika Istre, da si prisvoje način liečenja prof. Kocha.

Ovih dana odputovao je iz Pule za Berlin prvi asistent prof. Kocha g. dr. Frosch, obećav prije odlazka, da će se opet vratiti na otoke sa prof. Kochom radi dalnjeg proučavanja one bolesti, i to ljeti, kad je ona groznica najpogibeljnija i kad je ima tamo najviše.

Pokrajinske:

Imenovanja. Gospodin Fran Leban iz Černic u Goričkoj, c. k. poštanski kontrolor i ravnatelj pošte u Gorici na kolodvoru, imenovan bijaše naduprviteljem c. k. pošte u Opatiji. Čestitamo!

Ministar financ. imenovao je višega poreznoga nadžornika g. Craglietto c. k. financ. savjetnikom kod Ravnateljstva u Trstu.

C. k. namjestničkomu savjetniku u Trstu g. baronu Sig. Conradu bijaše podieljen naslov i značaj dvorskoga savjetnika.

C. k. kotarskomu poglavaru u Gradiški g. Josipu pl. Fabrisu podieliše naslov i značaj namjestničkoga savjetnika.

C. k. kotarski poglavar u Sežani g. dr. Petar Laharnar bijaše imenovan savjetnikom u Černovice.

C. k. namjestnički tajnik g. Tiberio Sforza dobio je naslov i značaj c. k. kot. poglavara.

C. k. kotarski nadkomisari gg. dr. Alfred pl. Manussi i J. Prinzig imenovani bijahu c. k. kotarskim poglavari u Primorju. Upravitelj c. k. kot. poglavarstva u Gorici, dvorskomu savjetniku L. pl. Bosizio podieljen bijaše povodom njegovog umirovljenja naslov i značaj namjestničkog podsavjetnika.

Glasa se, da je na njegovo mjesto u Gorici imenovan grof Atems.

Visoki gosti. Dne 24. pr. mj. stigao je u našu Opatiju priestolonasliednik nadvojvoda Fran Ferdinand sa prejasnom suprugom bivšom groficom Chotek. Nakon kratkog boravka u Opatiji, odputovao je prejasni nadvojvoda preko Ricke u Hrvatsku na lov k hrvatskomu velikašu grofu Bombelesu.

Madjarski ministar za zemaljsku obranu u Lovranu. Ovih dana stigao je preko Rieke u Lovran barun Géza Fejérváry, madjarski ministar za zemaljsku obranu. Ministar Fejérváry boraviti će u Lovranu dulje vremena radi oporavljenja nakon težke bolesti.

Talijanski reformatori brane židova. „Trščanski L'Avvenire“, što ga uredjuje talijanski svećenik Buttignoni i komu kumuju mladi talijanski svećenici — reformatori, piše u br. 86, da židovski odvjetnik Venezian nije sudjelovao kod poznatog ugovora zastupnika Mauronera sa svojom netjakinjom Emom Mauroner — što da je tobože „L'Avanti“ uztvrdio, dočim tvrdi ovaj samo to, da je Venezian za 3 dana izposlovao proglašenje punoljetnosti one djevojke. Venezian je dakle našao odvjetnike u talijanskili reformatorih!!

Zborovanje naših velezaslužnih trećeredaca. Dne 18. marča imali su naši čestni Trećeredci na Glavotoku svoje zborovanje, da si izaberu svoje starešine. Izabrani bijahu gvardijani u Zadru O. Pijo Dujmović; u Prviće Luci O. Ciril Studenčić; na Školjiću O. Vinko Milčetić; u Krku O. Stanko dr. Dujmović; u Lošinju O. Žamarija Žgalić.

Tako valja! Dičnomu „Nar. Listu“ pišu iz Veprinca, da su tamošnji skupštinari podružnice sv. Cirila i Metoda u znak pomirenja za spaljenje zloglasne „Tete Jambrožije“ sakupili 15 kruna.

Živili sviestni naši Veprinčani! Ugledali se i drugi naši rodoljubi širom Istre u njihov primjer.

Obustavljeni zaključci. Čitamo u talijanskih listovih, da je c. k. namjestničtvo u Trstu obustavilo sve zaključke, stvorene na posliednjoj glavnoj skupštini talijanskoga parobrodarskoga družtva „Istria-Trieste“ obdržavanoj prošloga čedna u Puli. Na to ćemo se ostvrnuti drugi put.

Školske takse u občini Kastav. O nesretnoj školskoj taksi, koju su naprtili našemu narodu Istre talijanski zastupnici na istarskom saboru, pisali smo već toliko da će toga biti sit svatko. Nu danas se moramo vratiti još jednom na to pitanje, jer je ono od velike važnosti za naš narod.

Tako je proračunano, da će samo občina Kastav morati da plati za tu nesretnu taksu u 6 godina ogromnu svotu od 72·484 krune.

Na tom krasnom (!) daru ima se naš narod zahvaliti jedino talijanskim zastupnikom Istre, koji idu za tim, da ga posve osiromaše i da mu školu za vazda omraze. I to da su prijatelji našega naroda!!

Još o razpustu talijanskog gombalačkog družtva „Unione Ginastica“ u Trstu. U jednoj od zadnjih sjednica carevinskoga vieća upitao je glasoviti talijanski zastupnik Hortis iz Trsta c. k. vladu za razloge, zbog kojih je c. k. namjestničtvo u Trstu razpustilo rečeno družtvo.

Premda je u odnosnom dekretu jasno rečeno, da je odbor onoga družtva prekoračio svoj djelokrug, da se je u družtvu držalo iredentske govore i da se je družtvo dalo zastupati u Milanu kod pogreba Verdi-a po iredentskom družtvu „Famiglia Triestina“, interpelant sa drugovi zaniekao je sve te vladine navode zahtjevajuć od vlade, da opozove odnosni dekret.

U zadnjoj sjednici carevinskoga vieća odgovorio je ministar-predsjednik dr. Koerber na spomenutu interpelaciju i rekao, da mu još nije stigao iz Trsta od odbora gombalačkog družtva utok proti razpustu i da nemože dotle ništa odgovoriti dok taj utok neprouči.

Nas zanima veoma malo sadržaj utoka i eventualni odgovor ministra-predsjednika na rečenu interpelaciju, već hoćemo, da priobćimo iz jednog talijanskog lista nekoje podatke o navedenom sprovodu Verdi-a i to — u koliko se tiče naše Irredente.

Od prijateljske ruke dobili smo talijanski ilustrirani list „Pro Famiglia“, što no izlazi u Bergamu.

U Broju 23. od dne 10. marča nalazimo pod naslovom „Alla casa di riposo“ opis spomenutog pogreba. Tuj čitamo medju ostalim skoro na koncu:

„Čim je svršio pjevački zbor pjesmu: Va pensiero, sprovod se počeo pomicati; iza vojničtva, stupalu zastavonosci mnogih družtava neizuzevši onu slobodnih zidara (Massoneria), zatim dolaze vienci, nošeni, na kočijah i vozovih. Vienci: Trsta sa alabardom — grbom Trsta — i sa napisom „Trieste irredenta“ i onaj Zadra — sa grbom Dalmacije — bijahu živahno i neprestano na čitavom putu pozdravljani“.

Rečeni list donaša i više slika o tom pogrebu, a medju tim jest jedna, na kojoj se nalaze oba spomenuta vienca.]

Radnja na istarskoj željeznici. Do 10. pr. mj. otvoreno je natjecanje za radnju na istarskoj željeznici Trst—Poreč i to od sv. Roka do Radoši (10·780 km) za 191.777 kruna, a od Radoši do Poreča (9·287 km) za 196.303 krune. Radnje te moraju biti dovršene tako, da može biti predana pruga prometu dne 15. oktobra 1902. Nacrte, troškovnike i sve što k tomu spada, može se razviditi kod c. k. ministarstva željeznica u Beču ili kod ravnateljstva željezničke gradnje u Trstu, Via Belpoggio br. 2. — Ponude prima do 10. aprila t. g. o podne c. k. ministarstvo željeznica u Beču. Vadia treba za prvu radnju 5500 a za drugu 9800 kruna.

Gostova u Opatiji imade sada — kako nam od tamo pišu — više nego li ikad do sada. Svi hoteli i privatne kuće jesu gostovom iznajmljene. Koncem marča bijaše u Opatiji 2500 gostova.

Razpisano je mjesto poštanskoga odpravnika na c. kr. pošti u Lanišću (III. razred, 6. stupanj). Dostalac ima uložiti K 400 jamčevine, dobiva K 350 godišnje plaće, uredovni paušal od K 90 i K 360 za uzdržavanje poštanske sveze jednom na dan pješice u Lupoglav i za mjestnu dostavu poštanskih pošiljaka. — Molbe valja uložiti u roku od tri čedna na brzojavno i poštno ravnateljstvo u Trstu.

Brodolom. Dne 28. pr. mj. ponoći oko 10 sati nalazio se je talijanski brick-scooner „Pasqua Romano“ pod zapovjedničtvom kapetana Vito Romano izvan luke grada Pirana, gdje je krcao vino u bačvah za Rieku. More bijaše veomo nemirno uslied jakog vjetra. Bojeći se i gorega, baci kapetan sidro u more u valunu izmedju Pirana i Porto Rose. Odmah poslie polnoći nasta silna oluja; žestok vjetar udurače u bokove broda, sidra počeše popuštati i brod se približavao sve to više grebenostoj obali, gdje se je konačno nasukao.

Sve bačve, nalazeće se na palubi, razbiše se; osim toga razbilo se više bačava pod palubom.

Sliedećeg dana za rana skočiše iz Pirana brodolomcem na pomoć, te svezaše brod, koji je jako oštećen i spasiše nešto bačava.

Iz drugih krajeva:

Naslov doktora. Za uskrsne blagdane sazvani su u Beč odaslanici svih austrijskih tehničkih škola, da se dogovore sa ministrom bogoštovja i nastave o tom, da li se imade podieliti naslov doktora tadkodjer inžinirom.

Riedka starost. Čitamo u hrvatskih novinah, da živi starac vojnik, c. i kr. pornčnik u miru g. Aleksa vitez Vučković, koji je rodjen god. 1799., te je dakle u 102. godini. Sudjelovao je u više ratova i bijaše ranjen kod Custozze. Peto rebro razmrskala mu je kruglja, te bijaše dosta muke i truda, da se spasi život junačkomu vojniku. Sa bojišta bijaše odpremljen u bolnicu, gdje dugo boravio, a nakon ozdravljenju stupio je u trajno stanje mira. Nakon toga došao je u Samobor, gdje skromno živi od godišnje mirovine, koja iznaša 700 kruna. Uzprkos visokoj starosti čuti se stari vojnik dosta dobro, te se zanima za dnevne dogodjaje, čitajuć marljivo novine, koje su mu najmilija zabava.

† Grof Wurmbrandt. Bivši austrijski ministar trgovine, grof Wurmbrandt, komu je na čast „Austrijski Lloyd“ ukrstio njegovim imenom i jedan od svojih najliepših parobroda, preminuo je ovih dana u Gracu.

Predsjednik Krüger kani u Ameriku. Novine pišu, da kani predsjednik junačkih Bura, g. Krüger, putovati u Ameriku, da nagovori predsjednika sjevero-američkih združenih državah, da priskoči njegovim nesretnim zemljakom na pomoć posredovanjem kod Engleza.

Za hrvatsku pučku školu na Rieci. Najvažnije pitanje, što ga imadu riešiti hrvatski prvaci na Rieci, t. j. ustrojenje hrvatske pučke škole u onom otudjenom nam gradu, potaklo se prošlih dana nješto ozbiljnije nego li bijaše to običaj do sada. Mi se prvomu i ozbiljnomu koraku naše braće na Rieci iskreno radujemo, jedno, što smo mi vazda najtoplije zagovarali: ustrojenje hrvatske pučke škole na Rieci, i drugo, što smo čvrsto uvjereni, da je svako drugo narodno djelovanje tamošnjih kolovodja uzaludno, dok nebudu ustrojili pučku školu za onih 10.000 Hrvata, što ih imade tamo.

Veseli nas dakle, što su se napokon riečki Hrvati makli i što se dadoše na posao radi ustrojenja hrvatske škole.

Zaslužni „Novi List“ potaknio je više puta to vrlo važno pitanje, najskoli u br. 65. od dne 20. marča t. g. na uvodnom mjestu pod naslovom „Za hrvatsku školu na Rieci“. Rodoljubni i žarki poziv našeg vriednog druga na riečke Hrvate nije ostao bez odziva. Čitamo bo dva dana kasnije, da se je na poziv uredničtva „N. L.“ sastao u njegovom uredničtvu cviet hrvatske inteligencije na Rieci u tolikom broju, da bijaše već tim pružen dokaz, kako svaki Hrvat na Rieci osjeća potrebu hrvatske škole.

Tomu privatnomu sastanku predsjedao je presvietli g. barun Gjuro Vranyczany.

Kod razprave odmah se reklo, da se mora izabrati jedan odbor, koji će stvar preuzeti u svoje ruke, a onda se povela svestrana razprava vrhu puta, kojim bi se imalo poći i čula su se razna mnienja, koja će odboru služiti za podlogu i informaciju pri njegovu radu.

Zatim je izabran odbor od jedanaestorice, i to sliedeća gg.: Cezar Akačić, Josip Bačić, Erazmo Barčić, dr. Andre Bakarčić, dr. Ante Bonetić, dr. Aurel Figatner, dr. Rikard Lenac, dr. Rudolf Linić, Gjuro Ružić, Frano Supilo i barun Gjuro Vranyczany.

Ovaj odbor ima zadaću, da u najkraćem roku stvar prouči, izvieti i podastre svoje predloge. Bilo sretno!

Prevod „Božanske komedije“. Kako je poznato, izašao je u Zadru u hrvatskom prevodu (Buzolić) jedan dio divnog djela neumrlog Dante-a „Božanska komedija“ i to „Pakao“ sa krasnimi ilustracijami. Ostala dva diela „Čistilište“ i „Raj“ izaći će sjajno ilustrovana u hrvatskom prevodu presvj. g. Frana Uccellini-a, biskupa iz Boke Kotorske.

Oni, koji su prolistali u rukopisu prevod, kažu, da ćemo mi Hrvati imati najbolji prevod „Božanske komedije“, što znači mnogo, pošto je to veličanstveno djelo prevedeno u sve glavne jezike.

Presvj. biskup Uccelini, duboko učen, svestrano naobražen, izvrstan teolog, jamči nam svojim imenom, da je posve darovao težkoj zadaći, koju je toli krasno izveo.

Kraljica Jelena. Još se nije tako težko očekivalo kraljevsko dietе, kao što Talijani očekuju svoga priestolonasliednika. U talijanskim kavanama, gostionama, na ulici, u kazalištu, kod kuće u parlamentu i svuda ne govori se ni o čem drugom, nego o talijanskom nasljedniku priestolja. Rim se razdielio u dva tabora, jedni sugrad Madjarske, Budimpešta, više židova nego li kršćana. Židova imade naime tamo 405.000 a kršćana 320.000. Sretnih li Madjara!

za kćer, drugi za sina, a nema toga kavalira, političara, ni radnika, koji se nije okladio, da će biti sin ili kćer. Krasna kneginja crnogorska, koju je sudbina učinila talijanskom kraljicom, danas je najobožavanija žena u Italiji. Nedavno je ona, kći Crne Gore, izjavila, da ne dopušta, da bi njezino dietе dojila strana žena, nego da će svoje dietе sama dojiti. Na ovaj glas gotovo su Talijani poludili od radosti; dvorske gospodje ne znaju, kako da se zgražaju nad ovim, a kralj je ljubezan, vesco, gotovo najsretniji čovjek na svietu. Takvu sreću mogla mu je pripraviti samo — slavenska kneginja.

Družtvo sv. Ćirila i Metoda. Već smo javili, da se je u Zagrebu sastao odbor za osnutak družtva sv. Ćirila i Metoda, koje bi imalo zadaću, da podupire u Hrvatskoj i Slavoniji siromašne škole, te podiže i nove. Za 28. marča poslije podne sazvao je taj odbor u prostorijah „Matice Hrvatske“ skupštinu u svrhu, da se pročitaju po odboru sastavljena pravila i da se ista pretresu. Pri tom izjavi gosp. Fran Folnegović, da takvo družtvo pod istim imenom već postoji, te da su mu potvrdjena pravila za vlade bana Mažuranića. Ovo je družtvo osnovano na mnogo široj podlozi, jer mu je glavna svrha bila, podizati škole u okupiranom zemljama, gdje bi to nuždno bilo. Sabrano je u tu svrhu i novaca, te ovom svotom upravlja i sad prečastni kaptol. Ali družtvo kao takvo nije moglo razviti djelatnosti, pa je zaspalo. Na ovo očitovanje zaključeno je, da se odustane od osnivanja novoga družtva, te da se neki pokretači novoga družtva stave u pregovore sa odnosnim faktorima već postojećeg družtva, i da se poradi o tom, da se staro družtvo sv. Ćirila i Metoda opet u život privede.

Car Vilim i šunka. O caru Vilimu se pripovieda, da se iz same škrtosti često poziva na večeru svojim generalima. Kad je jedanput objedovao kod Grumkowa, osobito se svidjala caru šunka, pa je izjavio, da ovako dobre šunke još nije jeo, i zamolio generala, da pošalje svoga kuhača u carsku palaču, neka bi dao njegovu kuhaču recept o pripravljanju takove šunke. Njekoliko dana iza toga zamolio je carev kuhač od cara, da mu dade iz pivnice 50 boca fina šampanjca. Car drži ključeve od pivnice kod sebe, pa točno znade za svaku bocu u pivnici. „Čemu taj šampanjac“? — upita car. Tada je kuhar pripoviedao, da mora u njoj kuhati šunku, po receptu kuhara generala Grumbkowa. No car nije htio dati šampanjca. Grumbkovu je pak kazao: „Ako hoću opet jesti tako dobru šunku, moram doći ovamo, jer nisam dosta bogat, da po receptu tvoga kuhara kuham kod kuće šunke“.

Isključena politika na novinarskom kongresu. Čovjek s običnimi možđjami mislio bi, da je na svakom novinarskom kongresu glavni predmet razprave politika, s kojom imadu novinari danomice i najviše posla. Nu kako nas obavieštuju razne novine, biti će na predstojećem novinarskom kongresu, koji će se održavati dne 8. t. mj. u Dubrovniku, isključeno sve političke i narodnostne razprave. Razpravljati će se samo o pitanjih, koja zasiecaju u novinarsko zvanje i koje su od interesa za razvoj i napredak slavenskog novinarstva u monarhiji.

Premda nam nekako čudno zvoni kongres novinara bez političkih razprava, to se ipak nadamo, da će biti ovaj od boljih posliedica nego li njegova dva predčastnika, koji su ostavili ono vrieme, koje su bili našli.

Talijane tjeraju Francezi. Iz Marsilje pišu, da kani francezka vlada od tamo protjerati sve talijanske radnike, jer da bijahu oni glavni pokretači nedavnog tamošnjeg krzmanja i da snuju sada tamo ustanak.

Broj židova u Budimpešti. U jednih peštanskih novinah čitamo, da broji glavni

Proti vinskoj klauzuli. U sjednici odbora za probitke vinogradarstva, što ga je izabralo carevinsko vieće, stavio je izviestitelj Marchet dne 27. pr. mj. predlog, da se ukine u budućem ugovoru sa Italijom vinska klauzula. Odbor je taj predlog jednoglasno prihvatio.

Zanimiva oporuka. Jedan bogati poljski industrijalac, videći, da mu se približava smrtna ura, dozove k sebi svoga prijatelja, te mu predade zapečaćeno pismo, na kom je bilo napisano: Neka se otvori poslie moje smrti. Netom je on umro, prijatelj otvori pismo, u kome na svoje čudo nadje drugu kuvertu sa nadpisom: neka se otvori od danas do šest čedana. Prodje šest čedana i kuverta bude otvorena, ali u njoj eto i treće sa nadpisom: neka se otvori do jednu godinu. Kad prodje i ta godina, nadje se u kuverti i četvrta sa debelim nadpisom, da se mora čekati još dvie godine da ju se otvori. Vrieme i onako prolazi, pa prodju i te dvie godine. Napokon! — U zadnjoj četvrtoj kuverti nadje se oporuka, u kojoj Poljak odredjuje, da se njegovo imanje od 300.000 rubalja uloži u državnu banku i da tamo ostane za sto godina. Poslie jednoga vieka imade se ciela glavnica skupa sa svim dobitkom razdieliti medju njegove potomke!

Medjan s medjedicom. Janko Puškarić, seljak u ubavu selu Zagorja, u županiji ogulinsko-modruškoj, izjerao je — kako javljaju „Obzoru“ — na samo Josipovo svoje ovce na pašu podno brda, gdje se diže nebu pod oblake gradina Modruše. Tu sadje s gore medju ovce medjedica i podavi mu tri ovce, pa zamakne u šikaru. Ne budući pripravan na posjet takove gošće, odtjera Janko svoje preostale ovce kući i uzevši oštru sjekiru podje tražiti medjedicu, pak ju tek četvrti dan, t. j. 23. pr. m. nadje u neposrednoj blizini sela Zagorja na livadi posjednika i trgovca Tome Bertovića, gdje se pod lieskom ubrložila. Janko izazva svoju nepozvanu gošću na junački mejdan i kad je ova, odazvavši se tomu pozivu, navalila nanj, ubi je on na otvorenu mejdanu, i tako plati medjedica Janku ovce, jer je u nje bilo poldrug cente mesa, za koje je Janko dobio 2 for., a talja i koža podmirit će Janka sasvim, da ne bude ničim kvaran. Janku ima 35 godina, nije baš kršna tiela, ali ima junačko srce i čvrste mišice.

Pooštrena kazna. Zloglasni talijanski razbojnik, ubojica kraljice Jelisave Lucceni ponaša se u tamnici u Ženevi toli drzovito i neposlušno, da mu bijaše opetovno pooštrena kazna. Jednom je navalio na ravnatelja kaznione, drugi put se zagrozio čuvarom i konačno nije hotio, da radi. Sada se nalazi u tamnoj podzemnoj sobici, do koje neprodire sunce božje.

Naše nervozno stoljeće, kao takovo tako često obuzeto, donosi ipak opet iz sebe sredstva, da ublaži hitnju i žurbu u privredi i napredovanju brižljivijim i po zdravlje uspješnijim načinom hranjenja, povišujući time obće blagostanje i narodnu snagu. Ovamo se imade u prvom redu ubrojiti Kathreiner-Kneippova sladna kava, koja sačinjava u pogledu zdravstvenom izvrstnu primjesu zrnatoj kavi i ujedno omogućuje, da se kraj istoga troška upotrebljuje bolja vrst kave, po čem se užitak svakdanjega potroška kave povećava. Gdje se medjutim mora štediti, tu pruža Kathreiner-Kneippova sladna kava i bez primjese zrnate kave, ugodan i tečan napitak, jer sama posjeduje tek zrnate kave, koji joj daje po Kathreinerovom postupku ekstrakt iz kavenjaka. Lahko je probavljiva, stvara krv, hranjiva je, te se liečnički preporuča žename i djeci, kao što i ondje, gdje je užitak zrnate kave zabranjen. Neka nijedna kućanica ni majka ne krzma dulje, da uvede ovu pravu obiteljsku kavu, a neka se kod kupovanja pazi samo točno na originalne zamote sa zaštitnim znakom „Župnik Kneipp“ i na ime „Kathreiner“.

Broj 29. Pula, u petak dne 12. aprila 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a neslogu sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, oda. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

POZOR!

Početkom aprila nastupismo drugo četvrtgodište. Upozorujemo predplatnike, kojim je iztekla predplata, da istu obnove — ako ne žele, da jim list obustavimo.

UPRAVA.

Interpelacije.

O namještenju nadučitelja u Voloskom.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja i nastave u poslu popunjenja novostvorenog mjesta nadučitelja u Voloskom.

Od ono doba, kadno bijaše nadučitelj Uršić iz Žminja na javnu pučku školu sa talijanskim naukovnim jezikom i sa hrvatskim kao naukovnim predmetom službeno premješten, te istodobno c. kr. kotarskim nadzornikom za kotar Volosko imenovan, obavljao je on službu upravitelja pučke škole u Voloskom, dočim je bio mjesto njega namješten tamo učitelj — zamjenik sa plaćom učitelja III. reda.

Punih devet godina vršio je službu učitelja — zamjenika za obće hrvatske i talijanske pučke škole, te za poduku u njemačkom jeziku na takvih školah usposobljeni učitelj Viktor Car, koji je već prije u istom kotaru služio kao ravnajući učitelj i kao učitelj, i koji se je u svoje doba za ono mjesto učitelja i zamjenika natjecao jedino radi toga, jer je želio iz zdravstvenih razloga služiti uz morsku obalu.

Pravedno i opravdano bijaše, što je c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru bilo i kasno, nu ipak jednom potaknulo i na razpravu dalo ustanovljenje mjesta nadučitelja II. reda na javnoj pučkoj školi u Voloskom. Zemaljski odbor za Istru, odnosno njegovi članovi u c. kr. zemaljskom školskom vieću pristaše uz predlog c. kr. zemaljskog školskog vieća, ali samo pod tim uvjetom, da se odstrani sa pučke škole u Voloskom učitelja Viktora Cara, i da se popuni novoustrojeno mjesto nadučitelja tamo sa kandidatom učiteljstva Peganom, koji je tekar školske godine 1899./1900. položio izpit zrielosti na učiteljišću.

Pošto se je c. kr. zemaljsko školsko vieće o Peganu obaviestilo i doznalo, da isti nije usposobljen ni za hrvatski jezik kao naukovni predmet, niti da bi mogao podučavati u njemačkom jeziku, naložio je, da ostane Car i nadalje na pučkoj školi u Voloskom a Pegan da čeka na svoje namještenje tamo bar toliko, dok bude usposobljen za podučavanje hrvatskoga jezika kao naukovnog jezika.

Malo zatim — taj se je dogodjaj razvio prvih mjeseca tekuće godine — dok je c. kr. zemaljsko školsko vieće dalo nalog kr. kotarskomu školskomu vieću, da premjesti odmalu Viktora Cara iz Voloskoga u Sv. Matej kao privremenog učitelja III. reda, a Pegana da namjesti kao nadučitelja II. reda na pučkoj školi u Voloskom uz opazku, da podučaje hrvatski jezik na toj školi uz odlučit se imajuću odštetu nadučitelj iz Rukavca, iz mjesta dakle, koje je okolo jedan sat odaljeno od Voloskoga.

Viktor Car zamolio je medjutim, da se ga digne sa službe iz zdravstvenih obzira, što mu bijaše i dozvoljeno a Pegan je nastupio svoju službu u Voloskom.

Odnosni dekret c. kr. kotarskog školskog vieća od dne 25. decembra 1900., kojim bijaše mjestno školsko vieće u Voloskom pozvano, da uvede Pegana u školu, primilo je mjestno školsko vieće tekar tada, pošto se je bio jurve Pegan uveo u školu.

Načelnik i predsjednik mjestnog školskog vieća u Voloskom prosvjedovao je brzojavno na c. kr. ministarstvo bogoštovja i nastave proti tako nečuvenom nepravednom i nezakonitom postupanju c. kr. školskih oblasti zamoliv za obustavu odnosnih mjera, prijaviv pismeni prosvjed dne 19. decembra 1900. i predloživ istoga dne 22. decembra 1900.

Takovim postupanjem nanielo se silnu nepravdu učitelju Viktoru Caru, koji je zaslužio sve prije nego li što takva bez disciplinarne iztrage, nakon devetgodišnje zadovoljavajuće službe, i koji je usposobljen podpunoma za pučku školu u Voloskom, morao odstupiti mjesto nesposobnom i neusposobljenom talijanskom kandidatu učiteljstva, koji je imao samo izpit zrielosti.

Takovim postupanjem uvriedjeno je u najdubljem čuvstvu čitavo učiteljstvo, koje pravedno misli, i takovo je postupanje kadro da izazove takodjer medju pučanstvom veliko nezadovoljstvo i da podkopa državnu vlast.

Takvim postupanjem lišena je takodjer občina i mjestno školsko vieće u Voloskom svojeg prava i tim se ujedno krši zakon.

Imade doduše slučajeva, gdje c. kr. školske oblasti popunjuju privremeno službenim putem učiteljska mjesta, nu u ovom slučaju, gdje se je unapried znalo, da Viktor Car neće iz zdravstvenih razloga poći u Sv. Matej, gdje se je ustrojilo novo mjesto, imao se je za to mjesto razpisati natječaj i medjutim Viktora Cara na njegovom mjestu ostaviti, i tada to mjesto popuniti nakon provedenja zakonitog postupka najbolje kvalificirnim dopustiv pri tom, da koli mjestno školsko vieće toli občina, koja pomaže školu uzdržavati, vrše svoje pravo.

Obzirom na rečeno i obzirom na to, što je odnosnim postupanjem c. kr. školskih oblasti počinjeno nasilje na učitelju Viktoru Caru i na občinskih oblastih u Voloskom, što nalazi svoj temelj jedino u stranačko-političkih odnošajih, dočim se hvastaju i novine talijanske stranke, da je došlo Talijanom za rukom pomoću njihovih prijatelja u Trstu, kod c. kr. zemaljskog školskog vieća izposlovati, da se odstrani Viktora Cara iz škole u Voloskom, i nadalje obzirom na to, što se je podielilo ono mjesto jednomu talijanski čutećemu mladiću, bez obzira na to, da on nije za ono mjesto ni usposobljen, jer pripada većina djece one škole hrvatskoj narodnosti, a učitelj, koji nepozna hrvatskog jezika, nije u obće u stanju, da valjano podučaje, a ta poduka nemože absolutno imati povoljna uspjeha, stavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja i nastave sliedeći upit:

1. Je su li navedene činjenice poznate njegovoj preuzvišenosti i je li voljna njegova preuzvišenost čim prije stvoriti odluku o prosvjedu podnešenom od občine?

2. Je li njegova preuzvišenost voljna naložiti, da se odmah razpiše za novostvoreno mjesto nadučitelja II. reda na pučkoj školi u Voloskom, natječaj radi konačnog popunjenja navedenog mjesta?

U Beču, dne 27. marča 1901.

Spinčić, Vuković, Perić, dr. Ferri, dr. Ivčević, dr. Ploj, Borčić, Plantan, dr. Tavčar, Biankini, Šupuk, dr. Klaić, Gabršček, Hořica dr. Zaffron.

Za hrvatsku školu u Lošinju.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja i nastave radi ustrojenja hrvatske pučke škole u Malom Lošinju.

Dne 27. septembra 1900. zamolilo je 57 stanovnika Malog Lošinja, koji izkazaše 86 školske djece od šeste do dvanaeste godine i okolo 40 djece od četvrte do šeste godine tamošnjeg otročjeg vrta, c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru u Trstu za ustrojenje hrvatske pučke škole tamo.

Obzirom na to, da je ta molba u državnih temeljnih zakonih i državnom školskom zakonu posve utemeljena, te da imaju usljed toga spomenuti kao pripadnici hrvatskog plemena u ovoj polovici monarhije pravo zahtjevati pučku obuku u svojem jeziku, i da je broj odnosne djece, koja su dužna polaziti školu mnogo veći, nego li se zahtjeva u daljini jednog sata za bezuvjetno ustrojenje pučke škole, i da neima okolnostih, koje bi mogle to opravdati, da neima na molbu od septembra 1900. do sada nikakve stvarne odluke, niti su provedeni izvidi, uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja i nastave sliedeći upit:

„Je li njegova preuzvišenost voljna, djelovati na to, da poduzme c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru u Trstu radi riešenja molbe upravljene mu dne 27. septembra od 57 stanovnika Malog Lošinja bezodvlačno potrebite mjere, odnosno, da spomenuto zemaljsko školsko vieće, učini potrebite korake bez dalnjeg zavlačenja radi ustrojenja jedne pučke škole sa hrvatskim naukovnim jezikom u Malom Lošinju.

U Beču, dne 27. marča 1901.

Spinčić, Vuković, dr. Ferri, dr. Ploj, Biankini, Perić, dr. Klaić, dr. Ivčević, Šupuk, Borčić, dr. Tavčar, Plantan, Gabršček, dr. Zaffron, Horžica".

Glede jezika kod sudova.

Ustmenost i neposrednost glavna su dva pravila austrijskoga kaznenoga postupka; izključeno je dakle kod redovitoga toka stvari, da bi sudci obćili sa strankama preko tumača, i da bi izkazi stranaka i svjedoka bili uzeti na zapisnik u drugomu a ne u jeziku od istih rabljenom. Ipak to rekbi da nema vriediti za Istru; za hrvatsko pučanstvo se namještaju sudci, koji nepoznaju jezik pučanstva, ili ako ga poznavaju, njime se ne služe. Tako se dogadja da osobe nepoznavajuć talijanski jezik, bivaju saslušane od pisara i poslužnika ureda, koji govore hrvatski, a ne od zakonitoga sudca, te ne znadu niti što je zapisano u zapisnik. To se dogadja najviše u kaznenom postupku i u ostavinskim razpravama, te možemo slobodno uztvrditi, da svi odnosni zapisnici, svi pozivi i oglasi na stranke i svjedoke, sve odluke i zaključci bivaju sastavljeni i za hrvatsko pučanstvo izključivo u talijanskom jeziku.

Državno odvjetničtvo u Rovinju sastavlja obtužnice samo talijanski, tamošnje okružno sudište drži glavne razprave takodjer samo talijanski. Kod tih glavnih razprava najprvo je pitanje predsjednikovo na hrvatske stranke i svjedoke: „savè parlar italian"? (znate li talijanski?) a odgovore li ničnо, bude pozvan kao tumač neki gospodin Moscarda, koji nije nikad hrvatski učio, i taj je onda pravi predsjednik razprave. Suvišno je navesti pojedinih slučajeva, jer se ovo redovito dogadja.

Obzirom na to, da je u Istri pučanstvo pretežno hrvatsko a po čl. XIX. državnoga temeljnoga zakona od 21. decembra 1867. D. Z. L. br. 142, takodjer što se tiče jezika u uredu, jednakopravno sa talijanskim;

obzirom na to, da se polag postojećih zakona smije upotriebiti tumača jedino kad se radi o tudjim jezicima, a njegova uporaba radeći se o jeziku običajnom u zemlji i okružju, postaje nepravicom, koja potišće duh puka, krnji državnim temeljnim zakonima zajamčena prava, uslobodjuju se podpisani upraviti na V. P. g. ministra pravde sliedeći upit:

1. Je li poznato Vašoj preuzvišenosti, da se u Istri namješća takovih sudaca, koji nepoznadu hrvatski, od većine pučanstva govoreni jezik?

2. Je li poznato V. P. da se u Istri, kod sudova, osobito u kaznenom postupku i ostavinskim razpravama obći takodjer sa hrvatskim pučanstvom samo talijanski?

3. Je li poznato V. P. da se kod c. kr. okružnoga suda u Rovinju vode kaznene razprave i proti hrvatskim strankama samo talijanski, uz pripomoć tumača?

Je li V. P. voljna odstraniti te neurednosti sudbene uprave u Istri?

Beč, 26. marča 1901.

Glede notarskih i sudbenih pečata.

U § 13. notarskoga reda je izričito propisano: „Svojstvo notarsko te imenovanje zemlje i mjesta gdje uredjuje imaju biti navedeni (na pečatu) u onom jeziku, koji je u notarevu okružju običajni zemaljski jezik, a ako je u tom okružju običajnih više od jednoga zemaljskoga jezika, u svakomu od tih jezika.

Poznato je da su u Istri sva sudbena područja višejezična, pa ipak imaju svi c. kr. notari, osim onih u Podgradu i Voloskom svoje uredovne pečate izključivo u talijanskom jeziku, premda su u njihovim okružjima hrvatski i slovenski jezik govoreni od većine pučanstva.

Nu ne opaža se samo ta nezakonitost glede uredovnog pečata kod c. kr. notara, nego i većina sudova u Istri rabe izključivo talijanski uredovni pečat.

Tako se dogadja, da i na slovenske podneske i riešitbe (osude, zaključke itd.) dodje uviek talijanski uredovni pečat.

Kod jednoga kotarskoga suda, naime u Podgradu, gdje se ureduje skoro izključivo slovenski, nalazi se pečat samo sa njemačkim nadpisom.

U slabom primjeru prednjači, kao što je običaj u Primorju, najviša oblast: C. kr. vrhovno zemaljsko sudište u Trstu ima uredovni pečat samo sa njemačkim i talijanskim nadpisom.

Vrhovno zemaljsko sudište nasliedjuju okružna sudišta, kao ono u Rovinju i zemaljsko sudište u Trstu, koji imaju uredovne pečate samo u talijanskom jeziku.

Obzirom na to, da je u Istri i obće u Primorju pučanstvo pretežno slavensko, te da tako gorinavedene okolnosti tičuće se uredovnih pečata sudova i c. k. notara, jesu protuzakonite, postavljaju podpisani na N. P. gosp. ministra pravde sliedeći upit.

1. Je li poznato V. P. da 18 od 20 c. k. notara u Istri rabe uredovne pečate izključivo sa talijanskim nadpisom, premda ureduju u mješovitim jezičnim područjima, sa pretežno hrvatskim i slovenskim pučanstvom?

2. Je li poznato V. P. da kod c. kr. okružnoga suda u Rovinju i kod većine kotarskih sudova u Istri jesu uredovni pečati sa izključivo talijanskim nadpisima premda su spomenuti sudovi ustrojeni za pretežno hrvatsko pučanstvo, i kod istih dolaze mnogi hrvatski podnesci i riešitbe?

3. Je li V. P. voljna odkloniti spomenute neurednosti u pogledu uredovnih pečata c. kr. notara i sudova u Istri, te udesiti shodno, da ti pečati budu providjeni nadpisima i u hrvatskom jeziku.

Beč, 26. marča 1901.

DOPISI.

Volosko, 1. t. mj. Odkada izlazi ovdje naš dični „Narodni List“, zanemarili smo Vas ponješto, jer se svatko radje u njemu radi naših nevolja izjada, ili zbog kojeg narodnog uspjeha u istom poveseli. Nu nije pravedno, da zaboravimo posve na Vas znajuć, da nebi bilo to milo i drugo ni Vam ni Vašim cienjenim čitateljem. Radi toga eto mene danas k Vam sa snopićem novostih očekujuć, da će Vam se u bubuće češće oglasiti Vaši stari dopisnici i prijatelji [1]).

Prošloga čedna sakupila se ovdje posebna komisija, da pregleda mjesto i položaj, gdje bi se imao graditi jedan dio nove obale, koja je neobhodno potrebita. Iz Trsta došao je amo navlas c. kr. nadmjernik g. Falk, te jedan lučki činovnik, a ovdje njim se pridružio od strane obćine naš velezaslužni g. Viktor Tomičić i domaći lučki činovnik ili deputat.

Po našem mnienju i po želji pučanstva imalo bi se prije dograditi sadašnji mul, jer je prekratak i tekar tada urediti obalu. U tom smislu preporučio je odaslanik obćine g. Tomičić vladinim činovnikom najprije dogradnju mula.

Kad smo već kod pomorskih gradnja, valja da vam javimo, da je bila komisija i u Opatijskoj luci, koja je toli uzahna, da neodgovara ni malo svojoj svrsi. Tamošnja luka odgovarala je prometu natrag 15—20 godina, nipošto današnjemu, gdje dolaze danomice toliki parobrodi, gdje je narasao deseterostruko broj ladjica, koje neimaju gdje pristati ni gdje se privezati.

Gospoda od komisije mogla su se uvjeriti, da valja tomu zlu doskočiti i to čim prije, jer od samih komisija nije nam ništa bolje.

* * *

Nesretna svinjska kuga neće nikako da izčezne iz ovoga kotara. Do pred 5 do 8 godina nismo tako rekuć ni znali za nju a sada već par godina nemožemo se je nikako riešiti. Naš seljački stališ trpi radi te nesreće mnogo, jer ne samo što mu crkne blago, koje je morao skupo platiti, nego nemože lahko ni da si drugo nabavi. To je veliko zlo za naše gospodare, jer neimaju ni smoka ni gnoja bez česa nemože da bude kmet. Prošlih dana pojavila se svinjska kuga u susjednoj lovranskoj obćini. Po nalogu c. kr. kapetanata moraju biti u ovom kotaru svi krmci ili prasci pregledani, i one, koje se pronadje sumnjivimi, mora se odmah zaklati.

* * *

Pitanje o električnom tramvaju izmedju postaje Matulje i Lovrana pomaklo se mrvicu napried. Nedavno boravio je naime u Opatiji nadmjernik g. Münz, koji kani tu električnu prugu graditi. Pronosi se glas, da je nekoj našoj osobi kazao, da je koncesija za tu gradnju osjegurana i da će radnja započeti već budućeg mjeseca maja. Do tamo nije daleko, te ćemo ako Bog dade viditi koliko bude na tomu istine.

Svakako je umjestna opazka našeg „Nar. Lista“, da valja uzeti na djelo — bude li se raditi započelo — najprije naše domaće ljude. Nebude li ovih dosta, tada neka se uzme delavce iz drugih krajeva našega cesarstva. Naših radnika imade u ovih stranah dosta, koji se razumiju u svaki posao i njim valja dati najprije zasluzbe — jer je tjelu bliža košulja nego li suknja.

Naši klesari su primjerice kao marljivi i vrstni radnici — pa premda se uz našu obalu mnogo gradi — ipak imaju oni malo posla. Klesarske radnje obavljaju tudjinci, ili ih naruče poduzetnici vani, ili zamjenjuju samo kamenje sa cementom, što je na štetu trajnosti, ljepoti i nevoljnim radnikom, koji nemogu do zasluzbe.

[1]) I mi očekujemo to od njih radi obćeg narodnog interesa. Op. ured.

Franina i Jurina.

Fr. Si čul, da su prišli već neki mačji na se?

Jur. Po Franića mora bit gluh, slep i trubast svaki, ki još mačjemu jeneralu veruje.

Fr. Ma jih je još, ki znaju, da su na krivem pute, pak se još drže jenerala kako i pijan plota.

Jur. Znamenje, da njim meće račun kako i jeneralu.

* * *

Fr. Ma da se mačji jeneral na Kancelarića jadi.

Jur. Ma mu j' bil dobar dokle je veroval njegovem sleparijam.

Fr. Ter je počel i Pepića napadat.

Jur. Će on će sakega napast, ki mu slepo neveruje.

Fr. A verovat mu more samo on, ki je slep i gluh.

Jur. I trubilast.

* * *

Fr. Mane nemore Jurino nikako va glavu, kako moru cesarske oblasti dopustit, da mačji onako grde i smrade crkvu, biškupi i popi.

Jur. Ter to j' lahko kapit.

Fr. Not?

Jur. One oblasti čekaju dokle na njih red pride.

Fr. Ma da nebude onda prekasno?

Jur. To pak ni naš posal.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Ministar željeznica dr. Wittek stigao je danas u Trst, gdje ga dočekaše načelnici oblasti. Zadnjih dana pronosi se glas, da će taj ministar odstupiti, jer da je nastalo nesuglasje izmedju njega i ministra-predsjednika dr. Koerbera radi podržavljenja nekojih željeznica.

Njeg. Veličanstvo podielilo je ministru-predsjedniku dr. Koerberu velekrst Leopoldovog reda. Ovo previšnje odlikovanje dovodi se u savez sa dosadašnjimi uspjesi ministra-predsjednika, koji je postigao bar toliko, da su u parlamentu prihvaćene nekoje najnuždnije zakonske osnove. Ovo odlikovanje iznenadilo je političke krugove, koji smatraju to kao znak za utvrdjeni položaj sadašnjega ministarstva.

Vladini krugovi kane produljiti sadašnje zasjedanje carevinskoga vieća do konca maja ili najdulje do prve polovice mjeseca junija. U drugoj polovici junija imali bi se sastati zemaljski sabori na dulje zasjedanje. Jedan dio zemaljskih sabora, i to oni koji su birani god. 1895. biti će obnovljeni buduće jeseni.

Prošloga čedna imao je izvršujući odbor mladočeske stranke u Pragu sastanak. Načelnik českoga kluba na carevinskom vieću dr. Pacak podnio je izvještaj o djelovanju českih zastupnika u Beču. O tom izvještaju razprela se veoma živahna i obširna razprava, koja je trajala od 10 sati u jutro do 4 sata po podne. Radi važnosti predmeta bijaše sjednica odgodjena i nova uručena za poslije Uzkrsa. Dr. Pacak spomenuo je u svojem izvještaju pregovore českih zastupnika sa vladom i koncesije, koje njim je vlada obećala. Te koncesije jesu narodno-gospodarske vriednosti. Većina govornika odobrila je postupanje mladočeskih zastupnika. Istotako izjavila se je većina za to, da se valja latiti obstrukcije kao taktičnog sredstva samo u najvećoj potrebi. Konačno bijaše prihvaćena resolucija, kojom se izjavljuje mladočeskom klubu na carevinskom vieću podpuno povjerenje.

Prva buduća sjednica carevinskoga vieća biti će dne 18. t. mj.

Delegacije imale bi se sastati po najnovijih viestih dne 20. maja. Njihovo zasjedanje da će biti dulje nego li obično. Obćenito se drži, da će se obširno razpravljati o izvještajih ministra izvanjskih posala grofa Goluchovskoga i ministra rata Kriegshammera.

Prvi da će podrobno izvjestiti o trojnom savezu i o uspjesih u Kini, a drugi o nabavi novih topova. Oba ministra da će prikazati jasnu sliku budućnosti.

Iz hrvatsko-slavenskoga kluba na carevinskom vieću iztupili su i ostali tri slovenski zastupnici napredne stranke i to Ferjančić, Plantan i Gabršček. Sada su u tom klubu sami hrvatski zastupnici, dočim su zastupnici slovenskoga naroda Štajerske, Kranjske i Goričke na dvoje razdieljeni.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da će biti u Srbiji proglašen novi ustav najkašnje dne 24. t. mj. Po tomu ustavu birati će narod 135 zastupnika. Zastupnici biti će birani na 4 godine. Izabrani mogu biti državljani, koji su navršili 30 godinu života i koji plaćaju 30 dinara poreza. Birati će moći državljani, koji plaćaju najmanje 15 dinara poreza. Gornja ili visoka kuća imati će 50 članova, od kojih su dvojica, i to biogradski mitropolita i niški biskup virilisti. Kralj imenuje 30 članova doživotno, a 18 ih bira narod na 6 godina. Polovica biranih članova odstupa nakon tri godine te se obnovi izbor. Birati će moći u gornju kuću državljani, koji plaćaju najmanje 60 dinara poreza, a izabrani će moći biti oni, koji plaćaju poreza bar 500 dinara.

Bugarska. Noćju od 5 na 6. t. mj. preminuo je u Sofiji jedan od najboljih i najsposobnijih bugarskih državnika i to bivši ministar-predsjednik dr. Kostantin Stoilov. Bijaše u najljepšoj muževnoj dobi i visoko naobražen. Svoje nauke upodpunio je na sveučilištu u Pragu, gdje je mnogo drugovao sa tadašnjimi mladimi Hrvati, koji su polazili pražke visoke škole.

Sadašnji bugarski ministar-predsjednik poduzeo je vrlo stroge mjere proti macedonskom odboru. On je naime dao dne 6. t. mj. zatvoriti sedam članova toga odbora sa predsjednikom Sarafovom. Vladini krugovi tvrde, da je to napšenje sliedilo po nalogu sudca, koji vodi iztragu proti macedonskom odboru.

Rusija. Iz Petrograda javljaju, da će naslieditи umorenog ministra nastave Bogoljepova sadašnji predstojnik vrhovne štamparske uprave Nikolaj Vladimirović Šahovskoj. Ovo imenovanje izazvati će medju ruskimi djaci veliko nezadovoljstvo, jer je Šahovskoj poznat kao istomišljenik umorenog ministra. Po istih viestih biti će imenovan za vrhovnoga guvernera u Varšavi general Vitalij Trockij, sadašnji guverner u Vilni.

Pokrajinske:

Imenovanja. G. Ivan Medvedić bijaše imenovan učiteljem III. reda na javnoj pučkoj i mješovitoj školi u Juršićih. C. k. zemaljskomu školskomu vieću bijaše naloženo, da otvori natječaj na izpražnjeno mjesto učitelja u Marčani.

C. k. namjestničtvu u Trstu i c. k. kot. poglavarstvu u Puli javljamo, da je selo Juršići prekršteno u Giorgi.

Mngr. Pesante iz Poreča poslao nam je odulje pismo u kome izpravlja naš dopis iz Poreštine u br. 26. tek. g. te izjavljuje sliedeće, što mu mi moramo kao svećeniku vjerovati:

1. „Nisam pisao u Krasicu nikomu ni slova, ako ne možda kojem učitelju nazad godinâ na upite postavljene mi u mome svojstvu c. kr. školskoga kotarskoga nadzornika“;

2. „Sadašnjemu učitelju, koji se tamo nalazi u službi od školske godine 1898/9. nisam nikada pisao“;

3. „Kanonička vizitacija u Kracici od nazad dvije godine bila je septembra 1899. dakle u vrieme praznika, kad je i učitelj bio odsutan iz Krasice“;

4. „Bijaše i jest uviek moj običaj ne uticati u stvari koje me se ne tiču, — zato n. pr. ne u Krasici glede kršćanskoga nauka u crkvi, bilo kad ga mjestni svećenik nauča, bilo kad g. biskup izpituje“;

5. „Sviestan sam da sam sve protivno nego li činio ili poticao na čine neuljudnosti proti ma kojem biskupu, a najmanje proti biskupu u glavnom vršenju

njegove apoštolske službe; nikako pak proti N. P. Mngr. Sterku prema kojem me vežu spone zahvalnosti i odano osobno prijateljstvo od preko 40 godina, koje nebijaše nikada pomućeno razlikošću mnienja na polju gdje je ista slobodna".

Mngr. Pesante izjavljuje u tom pismu jošte, da pripada „Talijanskomu kleru pokrajine" pa svršuje s riečima: „načelo koje izpoviedam i do kojega držim kao školski nadzornik jest, da u školi gdje je nadležna oblast ustanovila naukovni jezik nije slobodno nijednomu učitelju rabiti po svojoj volji drugi jezik (što vriedi i za dijalekte. Hvala liepa monsignore! Op. ured.) osim kao pomagalo, da razumiju i dobro razumiju ona djeca koja ne znadu prvoga.

Krstićev drug i prijatelj — bezvjerac. Poznati kolovodja slovenskih socijalista g. Etbin Kristan, koji je dogovorno sa Krstićem sazivao socijalističke sastanke (jedan takav bio je prošle godine i u Matuljah), izstupio je — kako piše ljubljanski „Slovenec" iz katoličke crkve izjavivši, da nepozna nikakve vjere ili da je bezvjerac.

Čestitamo Krstiću i njegovim sljedbenikom na bezvjerskom drugu!

„Istria — Trieste". — Javili smo u zadnjem broju, da je namjestničtvo uništilo zaključke skupštine ovoga družtva, koja se je nedavno obdržavala u Puli. Namjestničtvo je to učinilo zato, što članovi novoizabranog ravnateljstva nisu imali trajnoga boravišta u Trstu, kao što ustav propisuje. Taj se razlog naveo u odluci uništenja ali će biti i drugih važnijih uzroka, ako je istina što se po Puli pripovieda o toj znamenitoj skupštini, na kojoj je trećina svenkupnih akcija, nalazeća se u rukama puljana, nadglasovala vanjske dioničare. Vlastnica te trećine akcija, da je jedna firma u Puli, koja je pred skupštinom porazdielila svoje akcije medju mnogobrojne prijatelje tako, da se umjetno pomnožao broj glasujućih, te tako vanjski dioničari ostadoše u manjini, jer se nisu nadali te navale iz husije. Onaj dan je sve vrvilo od dioničara. Krčmari, posluženici, teklići, zanatlije, sve je posjedovalo po više dionica. Ljudi koji su provrtali i „dotu sv. Ane" onaj dan su slagali svjedočbe o položenim dionicam po novčarkama, da sutra opet povrate od kuda su ih bili dobili. Izgledalo je kao kada se gusari spremaju da podiele plien. Neko veli, da je tako bilo udešeno, da se priskrbi unosno mjesto bratu suvlastnika spomenute firme, a drugi mislé, da je to bio preludij utopa toga družtva u Ugarsko-hrvatsko, da „Istria — Trieste" avancira „gefreiter" sa bielom zviezdom na crvenom polju.

Kada su gospoda latinska takova medju sobom gdje se radi o žepu, što nisu istom kadri počiniti proti nama. Nego naši puljanci se strašno srde na zastupnika Bartoli-ja, jer da je on svojim uplivom izhodio kod namjestničtva, da budu zaključci skupštine ukinuti, na korist njegovih Rovinjeza. Ovi naši se opravdano luže na taku nepravdu od njegove strane veleć: „zar nismo i mi od njegove klike"? Još mu spodbadaju i ono 600 glasova, što ih je ovdje dobio zadnjih izbora. Još će Bartoli konačno doživiti, da su mu najbolji prijatelji oni u Rukavcu, a kad i oni progledaju, onda adio Istria — — — Trieste.

Za družbu sv. Cirila i Metoda, podružnica Pula, sakupio g. Martin Rosanda, posjednik i radnik u Vinkuranu, medju prijateljima u svojoj kući K 8·06.

Iz Klane nam pišu: dne 9. t. mj. obavljen je izbor novoga upravnoga vieća za ovu poreznu občinu.

Pravorekuć nije nam trebalo toga upravnog vieća, nego nam ga je Junta darovala na silu na molbu od par „mačaka" koji su mislili od Klane učiniti Katalanu, ili Kataloh. Nu pogorili su, jer su Klanjci u velikoj većini hvala Bogu još pri pameti. Nijedan Krstićevac nije izabran.

To poručujemo židovskomu listu „Piccolo", koj se je hvalio već unapred, kako će njegova stranka zagospoditi.

Mianuu!

I učiteljice traže svoje pravo! Jedna zaslužna naša učiteljica, piše nam kako veli — i u ime njezinih drugarica, k pitanju o uredjenju učiteljskih plaća u Istri — koliko sliedi:

Prateći pomnjivo što dolazi u vriednoj „Našoj Slogi", o uredjenju učiteljskih plaća, nemalo se začudih, kad naidjoh na ono mjesto u broju od 26. marča, gdje se veli: „Što se tiče učiteljskih plaća, pristali bismo mirnom dušom uz neke talijanske drugove, koji predlažu ova tri razreda". Tu su navedena ta tri razreda; nu dobri i blagodarni pisac, nežaca se predložiti, da se učiteljicam dade 80% plaće njihovih kolega, koji kao da su se na sveučilištu izučili, a njihove kolegice smo na učiteljišću. Nek njim bude! Tà učiteljice i zaslužuju manju plaću za ono nekoliko sata ručnog rada, kojeg imadu više od svojih kolega!

Je li to pravedno i slobodoumno? Nije, i radi toga pitamo mi učiteljice one krugove, da nam kažu, u koji nas krug ubrajaju? Izjava ona bo dolazi iz učiteljskih krugova, koji, da su onom razredbom plaća zadovoljni, ali učiteljice nikako nisu, što i njihovi kolegi dobro znadu, te jih valjda u učiteljski krug neubrajaju. Tom razredbom krnji se naše pravo. Što je već navedeno u nekojih pokrajinah monarhije, imalo bi se uvesti i u Istri? Isti nauk, isti rad, dapače kod učiteljica i veći obzirom na ručni rad, pa mora biti dosljedno barem i ista plaća. Gdje je samo jednorazredna učiona, plaća se na više mjesta i pomoćnicu u ručnom radu, koje ne bi trebalo, da je ondje učiteljica, koja bi eto koristnija bila pokrajini, — te valjda za to ju se slabije plaća. Toliko za sada, da se ne bi mislilo, da nismo svjestne svojeg mukotrpnog zvanja i rada, a poduzeti hoćemo druge korake, e da zadobijemo svoje pravo.

Nek se zakon vrši! Ovih blagdana čuli smo sa više strana Voloskog kotara, da c. kr. porezni ured na Voloskom još uviek obći sa strankami sa talijansko-njemačkimi ili čisto talijanskimi dopisi, tiskanicami itd, i da su vrlo riedki oni, koji takove spise natrag vrate.

Takovo dopisivanje sa hrvatskom ili slovenskom strankom jest očito protuzakonito, jer imade svaka stranka neoprovrživo pravo, da se s njom ustmeno i pismeno obći u njezinom jeziku. Upozorujuć više financijalne oblasti na tu protuzakonitost njezinih podredjenika kod c. kr. poreznog ureda na Voloskom, molimo naše prijatelje i rodoljube u onih stranah, neka puk poduče kamo mora svaki spis bilo koje oblasti sastavljen u talijanskom ili njemačkom jeziku, bezobzirno natrag vratiti. Gospodu činovnike moramo već jednom naučiti, kako treba zakon vršiti.

Iz Buzeta primamo sliedeće: Kada ste priobćili sadržaj zadnje sjednice zemaljskoga školskoga vieća, kazali ste, da će biti bez sumnje talijanska škola, ona na kojoj ono vieće neće da se ukine jedan razred. Pogodili ste! To je talijanska škola u Buzetu. Ima deset godina, da je ovdje ustrojena hrvatska škola. Od onda je talijanska škola počela padati svake godine više. U godini 1893 bilo je u njoj upisano 75 učenika. Do godine 1898 pao je taj broj na 62. Tad je ovo mjestno školsko vieće usljed zaključka občinskoga zastupstva, pitalo nek se smanji jedan razred: jedna učiteljska sila na toj školi, jer ima tek dovoljan broj za jednu silu. Njegova je molba bila odbita i od zemaljskoga školskoga vieća i od ministarstva. Kao razlog se navadjao, da popriečan broj 68⅘, nije dosta daleko od broja 80, koji mora imati škola ako hoće da bude povišana na dvorazrednicu. Reklo se je takodjer da je možda nesposobnost učitelja kriva, ako je broj tako malen; nego pošto se ima promieniti taj učitelj, nade je, da će polazak talijanske škole porasti.

U prošlom novembru je ovo školsko vieće opet pitalo, da se ukine jedan razred i jedna učiteljska sila na talijanskoj školi, pa kako ste javili, odbita je bila i ta molba. Veli se, da je polazak škole porasao i da je sada popriečni broj učenika veći, nego je nekada bio, jer iznaša 72½. Nasuprot tomu mi znamo dobro, da je pao i mnogo pao, u ovih trih godinah bilo je u talijanskoj školi po 52 ili po 55 djece dužne polaziti školu, tako da popriečan broj može iznašati tek 55 ili 56. Dakako, ako se broje djeca izpod 6 godina i iznad 12 godina, onda ih je nešto više, ali to nisu djeca dužna polaziti školu i tih se ne može uzeti u račun.

Očekujemo od našega mjestnoga školskoga vieća, da će tjerati stvar dalje, dok se dodje do pravice. Dok u našoj občini ima mnogo krajeva bez ikakve škole je li pravo, da občina troši za svakoga učenika talijanske škole po K 15—20 na godinu, dočim u hrvatskoj školi ne stoji svaki učenik ni jedne krune?

Kad Hrvati pitaju školu odgovori njim se, da nema novaca, a kad se pita nek se ukine jedan suvišan talijanski razred, onda je i vlada sa Talijani, pa pušta i napred jednog učitelja i jednu učiteljicu na 50—60 djece!

Množtvo gostova u Opatiji. Prošlih uzkrsnih blagdana bijaše toliko gostova u Opatiji, da nebijaše moguće naći nijednog mjesta ni u svratištih, krčmahni u privatnih stanovih. Svakim vlakom, svakim parobrodom dolazilo je množtvo gostova amo, odakle su mnogi morali na prenoćište na Rieku, gdje bijaše takodjer sve puno.

Krasno proljetno doba dovabilo je u našu Opatiju množtvo gostova na dulji ili kraći boravak polag toga kako im dopušta vrieme i — kesa.

Uzkrsnuće na Voloskom. Od pamtivieka slavi se vrlo svečanim načinom na Voloskom na veliku subotu u sumračje Spasiteljevo uzkrsnuće. Te svečanosti bivaju veličanstvenije odkad je Opatija došla na svietski glas i odkad se tamo sakuplja množtvo gostova sa sviju strana naše monarhije i izvan nje.

I ljetošnje Uzkrsnuće proslaviše tamo, vrlo svečanim načinom. Obhod po mjestu predvodio je tamošnji župnik Monsignor Zamlić uz podvorbu više svećenika. Obhodu prisustvovalo je občinsko poglavarstvo, mjestno činovničtvo, vatrogasci iz Opatije, veteransko družtvo, lječilištna glazba, školska mladež i nebrojeno množtvo pobožnog i radoznalog svieta.

Kao što smo opazili prošle godine, tako moramo i danas iztaknuti, da bi se moralo kod obhoda više paziti na red i na pristojnije ponašanje občinstva. Onoliku množinu naroda je doduše težko spraviti u red ali nješto bi se ipak moralo poduzeti, da u buduće nebude, kako bijaše ljetos.

Zgoditak male lutrije. Čitali smo nedavno, da je netko dobio na maloj lutriji zgoditak ili terno, i da će novac pripasti eraru, ako ga sretni ili nesretni vlastnik nedigne do 19. aprila.

Pozor dakle igrači male lutrije!

Iz drugih krajeva.

Imenovanja u trgovačkoj mornarici. Kr. pomorska oblast na Rieci imenovala je poručnike trgovačke mornarice gg. Andriju Albanese, Ivana Perovića, Pavla Tićac i Dioniza Sablića kapetani duge plovitbe, a mornare gg. Erminija Scarpa i Matu Vicevića pomorskimi poručnici.

Grof Ladislav Pejačević, umro je vazmenu nedelju. Bio je ban Hrvatske, te je bio za svezu Hrvatske sa Ugarskom. Pokazao se ipak zaslužnim za Hrvatsku u važnijim prigodama. Biršu vojnu Krajinu združio je sa banovinom, a kad je ono financijalni ravnatelj David dao izvjesiti magjarske grbove, koje narod silom poskidao, on je radje kao ban odstupio. nego da dade onu zadovoljštinu koju su Magjari zahtjevali. I prigodom potresa pokazao se Pejačević velezaslužnim, te ga je i glavni grad izabrao počastnim gradjanom. Jučer je pokopan u obiteljskoj grobnici u Našicama.

Lahka mu zemljica!

Br. 46.

POZIV

na

XIV. redovitu glavnu skupštinu

kotarske gospodarske zadruge u Buzetu

koja će se držati

dne 27. t. mj. u 9 ura prije podne

u občinskom uredu u Buzetu.

Dnevni red:

1. Uplaćivanje godišnje članarine.
2. Nagovor predsjednika.
3. Izvješće tajnikovo.
4. Izvješće blagajnikovo i proračun za godinu 1901.
5. Predlozi i upiti.
6. Predavanje o nekojih bolestih trta.
7. Ždriebanje noževa za ciepanje i dvojice, koje će se upisati kao dosmrtne članove družtva sv. Jeronima.

Pravo na ždriebanje imati će samo članovi, koji budu došli na skupštinu i koji su izplatili članarinu za godinu 1900.

Po § 13. družtvenih pravila izloženi su u pisarni dr. M. Trinajstić-a računi za god. 1900., te ih je prosto svakomu članu pregledati i primetnuti svoje opazke.

Kot. gospodarska zadruga

Buzet, 8. Aprila 1901.

Predsjednik:

Jakov Draščić.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. C. F. Rim. Primismo dne 22. febrara t. g. od g. O. A. R. K 6, na račun Vaše predplate za prvo polugodište g. 1901. Zdravo!

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2¾%
„ „ „ 8 „ „ 3½%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2¾%
„ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3%
„ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3½%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odlet u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti,

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćaju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

SKLADIŠTE
dalmatinskih vina i maslinovog ulja.

Šaljemo na zahtjev uzorke svakovrstnih dalmatinskih vina i maslinskog ulja. Cieno su jako sniżene.

Vino opremamo u sudovima od 56 l. napried. Velike naručbe slieđe ravno iz Dalmacije.

Sa štovanjem

Via Ostilia 31. **Ant. Tramić i drug.**

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

J. Pserhofer-ove odvodne krugljice

mnoga su već desetgodišta posvud razprostranjene, te imade malo obitelji, gdje bi manjkalo to **lahko i blago** djelujuće **domaće sredstvo,** koje preporuča občinstvu mnogo liečnika kod zlih posliedica **slabe probave i tjelesnog zatvorenja.** Te krugljice, koje su takodjer poznate pod imenom **Pserhofer-ove krugljice** ili **Pserhofer-ove krv čistaće krugljice,** stoje: **škatuljica sa 15 krugljica 21 nvč., 1 zamot sa 6 škatuljica 1 for. 5 nvč.;** pošalje li se novac prije, stoji pošiljka prosto poštarine: **1 zamot 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zavitka 3 for. 35 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. Priložen je naputak glede uporabe.**

Jedina proizvodnja i glavno odpremno skladište

J. Pserhofer-ova ljekarna
Beč I., Singerstrasse 15.

Neka se, neka se traže iztočne „J. Pserhofer-ove odvodne krugljice"

i pazi na to, da imade napis na poklopcu svake kutije na naputku o uporabi upisan podpis **J. Pserhofer** i to **sa crvenim pismenima.**

Balzam proti ozebinam od J. Pserhofer-a. 1 lončić 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

J. Pserhofer-ov sok iz ukog trputca razsliujući, 1 staklenka 50 nvč.

J. Pserhofer-ov balzam proti gući, 1 staklenica 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

Steil-ovi Kola-preparati izvrstno kriepilo za želudac i živce, 1 litar Kola-vina ili eliksira 3 for., ½ litre 1 for. 60 nvč., ¼ litre 85 nvč.

J. Pserhofer-a gorka želudčana tinktura (prije nazvana životna esenca). Lahko raztopljujuća ljekarija, učinka pobudjujuće i kriepećeg na želudac kod zaprieka probave, 1 staklenka 22 nvč., 1 dvanaestica staklenaka 2 for.

J. Pserhofer-ov balzam proti ranam, 1 staklenka 50 nvč.

Tannochinin-pomada J. Pserhofer-a, najbolje sredstvo za rastenje kose, 1 zaklopica 2 for.

Ozdravljujući malam za rane pok. prof. Stendel-a, 1 lončić 50 nvč., pošiljka prosto poštarine 75 nvč.

Svrsheća čistaća sol A. W. Bulrich-a, domaće sredstvo proti slaboj probavi, 1 zavitak 1 for.

Izim navedenih preparata, jesu na skladištu svi tu i inozemski ljekarnički specijaliteti oglašeni u austrijskim novinama, te se dobave svi predmeti, kojih možda nebi bilo u skladištu, na zahtjev točno i najcjenije.

Pošiljke po pošti izvršuju se najžurnije, pripošlav prije novac, veće naručbe poštnim pouzećem.

Pošalje li se prije novac (najbolje sa poštnom uputnicom), to je poštarina mnogo manja nego li kod pošiljaka sa pouzećem.

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: **Taftà za turiste** **Luser** po novč. **60**

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, Ravalnik, Leitenburg & Frankner. U Gorici: Ortelli & Foti. U Puli: A. Wassermann. F. Carbucichio.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER
ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, okočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. Cieno 80 novč.

Sladka voda za ispalj ili breh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Cieno 80 novč.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj kržljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Cieno flašici 1 for.

Pojačane švedske kapljе ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom odlično kriepi želudac i okriepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaškava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlici, želudačne grčeve, čučica, grozica ili zimnica, zavijanje ili grižaja u trbuhu. Tko ovo toli koristno djelujuća švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit i rane bolesti. Cieno, flašici s naputkom 50 novčića.

Prah za blago ili za marvu, za konjski šeh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objašnjenje želudca i probavo, kada blago neće rado žderati pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i bolјega mliečka, koji postaju čiliji i jači. Cieno jednom omotu 45 novč.

Svajcarske pilulice najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili stomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili težini. Cieno škatulјici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, okočenosti i utrnulini, poslie teškoga napora, za objašnjenje i okrepljivanje žila i živaca, 1 flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolјu. učvršćuje meso oko zubi, razstrikaju usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za pločobolje. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti lišaju, krastam perućini i osopotinam. 1 lončić 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. Cieno 50 novč.

Dra Spitzova pomast za lice proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nos, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost. nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. Cieno večera lončića 1 for. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te potpuno neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa začastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Cieno kutji 1 for.

Sapun eglantine. Najčišći sapun od svih sapuna. On ovrjeđuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tenta. kao što su prišiđi, sujedice, crvene mrlje, pjege, opora kora i. t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se Eglantine mast nikada ne pokvari te po toliko imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Cieno lončića 1 for.

Eau eglantine jest izvrsna i iskusnom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje, kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podiečuje kosi liep naravan sjaj. Cieno boci 1 f. 15.

Mirisna čestica za sobe kaditi, nekoliko kapi fire po sobi preugodan miris. Flašica 50 n

Orcov ili cemer za sisanje i kimak. Flašica 50 novč.

Antiebrilo od Rodinisa proti gromlici ili zimnici. Mala bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za gospođe, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Nenadkriljivo sredstvo proti
bolestim želudca i probavila
jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA
iz ljekarne

„k crnom orlu" K. Germana u Bolovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje teka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnine, omaglice, glavobolj, grčevi, zatvor tiela, hemeroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suvišnim svaki drugi prašak, osobito poslie prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih bilinskih sokova, djelujo ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa. imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Cieno bočice **1 kr. 40 fl.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **lisenom i tvrdkom ljekarne** „k crnom orlu" K. Germana u Bolovaru, u Hrvatskoj.

Vrstoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Bolovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900.

Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj liek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosele bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzroknje.

Belovar, 24. V. 1900.

Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspiehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankvić,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete, od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrieblјava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku sglobova, boli u krstima i t. d.

Broj 30. Pula, u utorak dne 16. aprila 1901. God. XXXII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na tarifu običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pule.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

POZOR!

Početkom aprila nastupismo drugo četvrtgodište. Upozorujemo predplatnike, kojim je iztekla predplata, da istu obnove — ako ne žele, da jim list obustavimo.

UPRAVA.

Učiteljsko pitanje.

Da tučemo željezo dok je vruće, reći ćemo i koju o tomu.

Računajuć sa činjenicom, da će zakon o tom pitanju i u budućem zasjedanju istarskoga sabora biti jednako predložen kao i lanjske godine, obazriet ćemo se na pojedine §§ toga zakona, nadodajuć naše predloge.

§§ 5. i 11. govoreći o privremenom popunjivanju učiteljskih mjesta, te o postupku, kojim treba da putuje tabla molitelja od Poncija do Pilata, mogli bi ostati nepromienjeni.

§ 12. o pravu predlaganja za definitivno imenovanje, dostatno je obrazložen u 25. broju „N. Sloge" kako je ubitačan po učiteljstvo, pošto je zemaljski odbor sve pravice jedino na se potegnuo. Ako bi vlada na to pristala, tad se jednostavno može odreći svakog upliva na pučke škole. Da se prvi i drugi odsjek toga § proteže na zemaljsko školsko vieće, umjesto na zemaljski odbor, još ajde — ajde, jer bez da laskamo, učitelji bi mogli očekivati više pravice, a manje pristranosti kod ovoga, nego li kod zemaljskog odbora. Radje nek cieli zakon nikada nebude potvrdjen, nego li da ga se potvrdi sa štilizacijom ovakvog paragrafa.

§ 18. nije za nas jasan, jer da pravo na mirovinu počima sa efektivnim (valjda stalnim) imenovanjem, moglo bi se različito tumačiti. Tu bi trebalo jasno kazati, kao što je u § 27. glede kvinkvenija, da pravo na mirovinu počima od dneva, kad se položilo izpit usposobljenja. Dapače pravo bi bilo, da mirovina počima sa dnevom nastupa službe, dakle pošto se svrši učiteljište, kao što je to kod drugih činovnika, jer 40 godina službe i onako je preveć, a ovako se mora služiti najmanje 42-43 godine, hoće li se dobiti svu mirovinu, jer se izpit sposobnosti može položiti jedva u trećoj godini službe, a to podje izgubljeno.

§ 23. govoreći o učiteljskih plaćah, mogao bi ostati u iznosima, računajuć na siromaštvo pokrajine, nepromienjen, samo se to nebi smjelo dieliti na mjesta I. II. III. reda, zatim nekojim mjestima dodavati 200, odnosno 100 kruna povrh toga, a učiteljicama 80%, jer je to posve nepravedno. Nauci koli za učitelje koji služe po gradovih, toli za one po selih su isti, tako isto za učiteljice, trud je isti, dapače po selih, gdje se učitelju valja boriti sa više poteškoća, još veći — dakle morala bi biti i ista plaća. Prigovor, da se u selu jeftinije živi nego li u gradu, takodjer nestoji, jer u gradu ima toliko pogodnosti, kojih u selu neima, te se isti živež mora ponajviše iz gradova nabavljati. Pitajte jednog po jednog učitelja bili radje sa istom plaćom službovao u gradu ili u selu, pa evo naše glave ako se svi neizjave za grad. I baš takova, koji je žrtva sudbine, što ga je dopalo selo, mora se još posebice kazniti sa manjom plaćom, jer ovi su najviše u III. plaćevnom redu. Liepe nam pravice!

Plaće bi se imale urediti ne po mjestih, već po godinah službe, jer to se neda poreći, da je stariji učitelj zasluženiji od mladjega, da ima većih potreba, a napokon svi staleži napreduju po godinah službe, samo kod učitelja treba praviti iznimku. Nek se dakle uvede ne tri reda plaćevnih mjesta, već tri reda plaća koli za učitelje, toli za učiteljice jednako i to plaće I. reda sa K 1400, II. reda sa K 1200 i III. reda sa K 1000 godišnjih. Onih 80% za učiteljice imalo bi odpasti, a isto tako za podučitelje i podučiteljice (koji naslov trebalo bi ukinuti) kad imadu izpit sposobnosti. Jedino onim, koji još nisu položili izpita sposobnosti, moglo bi se odrediti nešto manje, recimo K 800 koli muškim, toli ženskim.

§ 24. koji govori koliko ima biti plaćevnih mjesta I. koliko II. i III. reda, imao bi se promieniti tako, da učitelji (učiteljice) do 10 godina službe budu u III. redu, od 10—20 godina u II., a od 20 g. napred u I. redu. Nek svaki stavi ruku na srce, pa nek po duši reče, nebi li ovakvo uredjenje pravica zahtjevala?

§ 25. govoreći o plaćah gradjanskih učitelja, nebi spadalo na nas da pobijamo, nu i tu mislimo, da bi bilo bolje, da se plaće dieli po godinah službe, naime do 20 godina službe K 1600, preko 20 g. K 1800. I ovdje bi se ženske imale izjednačiti sa muškimi.

§ 27. koji propisuje odredbe glede kvinkvenija, mogao bi ostati, izpustiv ono o podučiteljih i podučiteljicah, kao takodjer 80% kod učiteljica.

§ 28. o službenih doplatcih, mogao bi takdjer ostati nepromienjen, izpustiv jedino za ženske običajnih 80%.

§ 29. o stanu u naravi nije takodjer dosta jasan. Pošto je odgovarajuća stanarina, gdje nema stana u naravi prilična, to će obćine, gdje budu mogle, dobiti stan za manje, učitelju naći stan u naravi. A upravo tu doći će se u odpor, jer tu se spominje samo **pristojan stan**, a ta rieč ima široko značenje. Za učitelja neženju pristojan stan može sastojati od jedne sobe, dočim za oženjenoga sa desetero djece jest pristojan stan jedva sa 4 ili 5 soba. Trebalo bi dakle izrično kazati, učitelju pripada toliko soba, koje treba da imadu najmanje takvu i takvu postornost, jer smo već čuli i to govoriti: lahko obćini ako učitelju odrede više soba, tad će mu se od dosadanje jedne, učiniti dvije. I nuzgredne prostorije trebalo bi točno napomenuti, da nebude s nijedne strane prigovora. Da u velikih gradovih bude odgovarajuća stanovima umjesto stana u naravi viša, nego li po selih, na to i mi pristajemo, pošto se u gradu za stan zbilja više plaća. Žensko osoblje imalo bi se i pri stanu izjednačiti sa muškim, te odpraviti onih nepravednih 80%.

§ 30. o stanu podučitelja i podučiteljica, imao bi polag prije razlaganoga odpasti. Jedino bi se u ovom paragrafu moglo spomenuti, da učiteljem (učiteljicam) bez izpita sposobnosti pripada takov i takov stan, odnosno stanarina.

PODLISTAK.

Puližanske paćuharije.

Danas svega i svačesa po malo, samo ne zamirite da je na kratko.

Donka najprvo:

Artikulo de Fondo.

Teta Jambrožija.....? Dotor Fritalja? — ki vranić je to? — To vam je oni lipi dotor Krstić, ki izdaje i šalje našim deligatom i onim drugim trubilom svoj smradni list „Pravu Našu Slogu" (Neslogu) ili kako ju na kastavšćini zovu Teta Jambrožija. Ta šfoj šalje ona gratiš ljudem, a ki to plaća? Gospoda talijanska s našim beči. Kako je to, more valje razmisliti svaki čovik, ki ima koliko toliko kumprendonija, jer znamo svi, da jedan Fritalija nebi moga toliko darovivati, kad nima svojih rekavati ni 2 šolda, za 2 šolda špaga.

Ali ni potriba da vam više povidam, jer znate već svi ča je ta Krstić ali Fritalja, koliko puti je bija u pržunu i kako u svojem smradnom šfoju crni naš narod i hita prah u oči onim brižnim ljudem, ki još ne znadu da su živi. Oni ki njega sluša ali mora biti kako i on, ali pak mora imati fitanu šofitu! Pokle je renega patriju i pokle se je talijanom proda, gleda da odvrne narod od Boga i domovine. Njemu su svi popi najveći birbanti, svi rodoljubi najgori izdajice i imbrojuni; pravi i pošteni čovik kod njega je veliki nesritnik. U njegovoj Teti Jambrožiji rabi on najgnjusnije beside, tako da se čoviku od karatara criva pomišaju da mu zasmradi u blizini. Presvitli krčki biskup zabranija je svim virnikom svoje biskupije štiti oni šfoj, a kad jedan presviti biskup mora zabraniti čitanje jenoga lista, zna se da nisu škerci. Dragi moji deligati i vi brižni slipimiši ki štijete oni smrad, ako ljubite Boga, viru i domovinu, ne činite više toga, kad već vam dojde oni list hilite ga u oganj i recite ovako: „Kako zgorila ova harta, tako nestalo svake laži, klevetanja i izdajstva, a prosvitlila se pamet najprvo nami onda svim drugim, ki još u škurom čekaju manu s neba"! — S tim je danas artikulo de fondo finjen, a sad slušajmo ča povidaju

Franina i Jurina.

Fr. Ča, da Pićkar sada grdo nevistu gleda!

Jur. Ma meni se para tako, jer pokle je posta Talijan, da ga ne komodaju njezine modrine.

Fr. A ča ćeš, tako je koli nas, ki proda svój jezik i svoj narod za malo frigane starke, ti se srami i svoje stare nošnje i mrzi sve ono ča mu je prvo drago bilo. Tako ti je i s Pićkarom, ki je sad imbarkan.

Jur. A propožito, ča je s onom bracerom? Homo u Rašu da čujemo ča telegrafaju.

Telegrafaju iz Ćoze. Bracera je došla u Benece s razbijenom provon, jer da su blizu Oršere po misečini puknuli š njom u lanternu. U Ćozi našila je velika baruša i ćozoti su natukli kapitana i sve marinere „per gelosia de mestier" govoreći: „Ćićo no že per barka"!

Telegrafaju iz Beča. Bennati je posla Gobu iz Šikići jenu grst cikini za manću, zato ča je čuda učinija za njega. Ivanu Grgaljevom posla je jopet Rizzi iz Beča medalju od erbete roše s napisom „živila naša", zato ča ni stija poći votati za naše ljude. Žgrantuliramo!

Dopis iz Kanfanara.

Neki čovik u benavekama kupija je neki dan ovde jenu škatulu frminanti. Kad je opazija da na njoj stoji napisano „Žigice družbe sv. Cirila i Metoda", izvadija je iz žepa kosiricu i in plubiko izriza ono pismo na škatulji govoreći: „ke Ciril i Metod, ča će to reći žigice"? Na to su svi udrili u smih. Talijani su govorili mež sobom „povero infelice", a naši ljudi su mislili, da ima sve šuste u glavi pokvarene. Kašnje smo doznali, da je to bija deligato iz Marčane. Possibile?

— — E come no!

Ča tako, barba Martine; a ni vam dosta da ste Talijan i da š njima držite, još ćete delati dimostracione in plubiko? Bravo, bravo!

Političke viesti.

Austro-Ugarska. Najveće fiaske u Parlamentu učinili su Rizzi i Bennati.

I tako prodjosmo sve paragrafe po našem najboljem znanju i uvjerenju. Nismo htjeli pretjerivati, da nam se nebi predbacilo, da pitamo nemoguće, već smo se stegnuli na najnuždnije. Želili bismo čuti još koje objektivno mnienje, a osobito od kolega talijanske narodnosti u tom poslu. Badava, to se neda poreći, da smo mi svi bili sa lanjske godine glasovanim zakonom omalovažani. Čemu je onaj g. zastupnik pozivao učiteljstvo, da se o svojih težnjah izjavi, kad pako toga nije pred sabor iznesao? Tu se radi o našoj koži, pak bi trebalo uvažiti i naše želje. Mi smo važan činbenik u pokrajini, o našoj se koži u svakom saboru radi, al na žalost imademo malo naših pravih zagovaratelja. Složimo se u zahtjevanju naših opravdanih staliških probitaka, pokažimo, da smo ljudi, pak će se i s nama morati računati.

„Matica Hrvatska".

Pred nama je opet krasni dar naše radine Matice, osam liepo opremljenih knjiga za godinu 1900.

Oko najprije zapne na omašnoj knjižurini, koja nosi naslov „Spomen cvieće iz hrvatskih i slovenskih dubrava". Matica ju je izdala da proslavi 50-godišnjicu biskupovanja hrvatskog dobročinca Josipa Jurja Strosmajera, biskupa djakovačkoga. Bogato je narešena knjiga finimi slikama, a ponajbolji pjesnici, pisci i umjetnici hrvatski i slovenski potrudili su se, da u njoj svojimi talenti proslave vladiku dobrotvora i dadu svietu novi dokaz jedinstva hrvatsko-slovenskoga naroda, jezika i slovstva, velike ideje, za koju je cielega svoga vieka živio i radio velikan Josip Juraj Strosmajer.

Ostale knjige jesu: Frano Vala, „Poviest novoga vieka" od god. 1453 do god. 1789, s kojom knjigom Matica popunjuje svoju poviestnu biblioteku i daje hrvatskom narodu seriju knjiga, u kojima je orisana svjetska poviest od najdavnijih vremena do jučer.

Poučne su knjige još: dr. Ivan Hoić, „Slike iz občega zemljopisa", u kojoj su temeljito opisane bratske nam zemlje Bugarska, Srbija i Crna Gora. Knjiga je urešena takodjer krasnimi ilustracijami. Vjekoslav Klaić, „Krčki knezovi Frankopani", povjestna studija, koja će mnogo zanimati narod na otoku Krku.

U zabavnoj knjižnici nema ove godine pjesama, već dva nova i jedno staro djelo u prozi. Za nas Istrane je najvažnija pripoviest: „Pusto ognjište", koju je napisao naš prijatelj i mnogogodišnji suradnik gospodin Viktor Emin Car, bivši učitelj na Voloskom. U njoj je opisan život našega naroda u Liburniji, što će u velike zanimati ne samo matičine članove u Istri, nego i dalju hrvatsku i slovensku publiku. Čestitamo talentiranom piscu na krasno uspjeloj radnji liepom opisu i živim dialozima, kojim se u ostalom odlikuju i druge njegove radnje te se veselimo, da ga je Matica primila u broj svojih suradnika.

Druga je pripoviest od brata Bošnjaka, muhamedovske vjeroizpoviedi, mladoga Edhema Mulabdića, a naslov joj je: „Na obali Bosne". U njoj su crtice iz bosanskoga života. Od Šenoe je preštampano poznato remek djelo „Diogenes", u kojemu su opisani atentati na hrvatsku državnu nezavisnost u drugoj polovici 18. vieka i požrtvovna uspješna obrana tadašnjih rodoljuba.

Iz poljskoga su prevedene: „Izabrane pripoviesti" E. Orzeszko (preveo Isa Velikanović), u klasicizam je zastupan sa krasnom: „Poviesti grčke književnosti" od dra. Aug. Musića.

Osim ove posljednje knjige, sve druge se dobivaju za sama 3 (tri) forinta. Nebi smjelo biti inteligentnijega Hrvata i Slovenca, koji si nebi za tu malu svotu svake godine nabavljao matičine knjige, i pribavio si tako u kratko doba za malen novac liepu biblioteku.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da j' mačja i ov put prevarila gospodu od kapitanata na Voloskem?

Jur. Ajbo, ter ju oni bolje poznaju lego mi.

Fr. Ma da j' prije frknula van lego bi smela.

Jur. Zač su trebeda miši spali, al su storili fintu, da spe.

Fr. Ala su šegavi jedni i drugi!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Službeni list bečke vlade donaša imenovanje sliedećih književnika i umjetnika, članovi gornje ili gospodske kuće: dr. Antonín Dvořák, profesor na konservatoriju u Pragu; dr. Emil Frida, profesor na sveučilištu u Pragu i najveći živući češki pjesnik, koji je poznat pod imenom Jaroslav Vrchlický; dr. Teod. Gomperty, profesor sveučilišta u Beču; dr. Ernesto Mach, profesor na sveučilištu u Beču; dr. Adolf Mussafia, profesor sveučilišta u Beču; dr. Stanislav Smolka, profesor u Krakovu; dr. Armin Schocke, član kaptola sv. Stjepana u Beču i Gaspar Zumbusch, ravnatelj akademije umjetnosti u Beču.

Ministar željeznica dr. Wittek poduzeo je dne 13. t. mj. sa vladinim parobrodom „Pelagosa" iz Trsta u Porto Rose kod Pirana izlet. Tamo ga dočekaše predstojnici mjestnih oblasti i zastupnici ravnateljstva istarske željeznice, koja se sada tamo gradi. Poslije podne odputovao je ministar željeznicom put Herpelja—Divača za Beč. U Trstu pregledao je razna poduzeća i veće radnje, za koje doprinaša i država.

Carevinsko vieće sastaje se dne 18. t. mj. i to u najvećoj neizvjestnosti. Nitko bo nezna, da li će se i poslije uzkrsnih blagdana moći raditi ili će se obnoviti burni ili sablažnjivi prizori prošlih godina.

Izvršujući odbor mladočeske stranke sastao se dne 13. t. mj., da nastavi razpravu o položaju, koju je bio radi uzkrsnih blagdana prekinuo. Glasilo te stranke priobćuje, da je odbor zaključio preporučiti mladočeskomu klubu na carevinskom vieću, da se drži zaključaka, stvorenih na sastanku pouzdanika od dne 16. decembra 1900, koji zaključci imadu dotle vriediti, dok se drugimi nezamiene.

Mnogo listova javilo je, da će car i kralj Fran Josip dne 26. maja u Prag, da prisustvuje otvorenju novog mosta preko Vltave. Kako pišu iz Beča sve vieści o putovanju i programu jesu preuranjene.

Češki listovi pišu, da je poznati radikalni češki zastupnik na carevinskom vieću Kloffč, koji bijaše izabran u Litomyšlju i na Smichovu, položio mandat za ovo posliednje mjesto. Pošto je to učinio prije nego li minuše tri mjeseca, birati će isti izbornici novoga zastupnika.

Saborski pododbor za uredjenje autonomije u Tirolu, pretresao je u dvih sjednicah osnovu za uredjenje talijanskoga diela Tirola polučiv podpuno sporazumljenje u svih bitnih pitanjih.

Njemačkomu zastupniku Grabmayru povjereno je, da sastavi novi zemaljski red, pošto se današnji nebi dao lahko promjeniti. Trojici zastupnika povjereno bijaše, da sastave osnove i predloge, o kojih će se povesti s vladom dogovori. Sudeć po tomu ima nade, da će doći konačno izmedju Niemaca i Talijana do konačnog sporazumljenja.

Izvršujući odbor češke narodne stranke za Šleziju prihvatio je resoluciju, kojom podpuno odobrava sadašnju politiku češkoga kluba na carevinskom vieću. Ujedno je izražena želja, da se češki zastupnici više osvrnu na Šlezku.

Bečki antisemiti pripravljaju svomu prvaku dru Luegeru, načelniku grada Beča velike ovacije radi toga, što su ga prije uzkrsa napali ostro njemački radikalci u carevinskom vieću.

Češki sabor imao bi se sastati dne 3. junija i ostati na okupu bar tri čedna.

Srbija. Kako javljaju iz Biograda, kane vladini krugovi razaslati 300 poziva na najuglednije osobe kraljevine, da prisustvuju proglašenju novoga ustava, koji će sliediti dne 3. maja t. g. U novom ustavu biti će uredjeno i nasliedno pravo na srbski priestol. To pravo protegnuti će se i na ženske potomke kraljevske porodice. Kolaju glasovi, da je kraljica Draga rodila kćerku i radi toga, da je u novom ustavu predvidjeno žensko nasliedno pravo. Bivši ministar-predsjednik Aleksa Jovanović, da želi ostati u državnom vieću, pak da će biti imenovan predsjednikom kasacionog suda bivši predsjednik toga suda Demeter Radović.

Bugarska. Sudac-istražitelj u parnici radi sukrivnje prvaka macedonskoga odbora u Sofiji kod poznatih umorstva u Bukareštu, stavio je vladi predlog, da se uhvati dvanajst članova toga odbora, koje je sud u Bukareštu odsudio in contumaciam. Vlada je prihvatila taj predlog. Knez Ferdinand izrazio je udovi pokojnog ministra Stoilova svoje saučešće. Turski listovi pišu tople članke o pokojnom Stoilovu, koji da je mnogo tomu doprineo, da su se izmedju Turske i Bugarske učvrstili prijateljski odnošaji. Smrću Stoilova izpražnjeno mjesto vodje narodne stranke preuzeti će predsjednik narodnog sobranja. Podpredsjednikom stranke imao bi postati ministar financija Fodorov.

Rusija. Iz Petrograda dolazi viest, da je naložio car Nikola novomu ministru nastave Vanovskomu, da rieši čim prije i blagim načinom djačko pitanje. One djake, koji su uvršteni u vojsku radi toga, što bijahu za djačkih nemira pohvatani na ulicah, imade se dielomice pustiti na slobodu bez ikakve kazne, a dielomice kazniti blagom školskom kaznom. Takodjer težke djačke kazne imadu se što više moguće ublažiti. Car je konačno izrazio želju, da se početkom nove školske godine otvore sve sada zatvorene visoke škole.

Njemačka. Princ Fridrik Vilim stigao je u nedjelju u 9 sati u jutro caru i kralju Franu Josipu u posjete. Na kolodvoru dočekao je car i kralj sa nadvojvodami i dostojanstvenici njemačkoga prieštolonasljednika. Jučer razgledavao je princ Fridrik Vilim grad Beč, na večer je bila svečana gostba i ples njemu na čast. Utorak je vojnička parada a na večer svečana gostba kod nadvojvode Franca Ferdinanda. U četvrtak odlazi njemački gost, koga će ista pratnja pratiti na kolodvor, koja ga je pri dolazku dočekala.

Pokrajinske:

Iz Klanca. Ero pobliže par rieči o izboru za naše občinsko-upravno vieće: Bile su dvie listine predloženika. — U trećem tielu dobili su po 40 glasova ovi: a) vićnici: 1. Ivan Raspor, br. 36.; 2. Raspor Jože, br. 83.; 3. Šuštar Luka Grzin, br. 54./176.; 4. Lovričić Miho, br. 65.; b) zamjenici: 1. Barak Jure-Protov br. 11.; 2. Gauš Jakov, br. 31. Protivna listina nabrala je 8 glasova. — U drugom tielu dobili su po 26 glasova ovi: a) vićnici: 1. Medvedić Luka, br. 166.; 2. Kočevar Ivan, br. 45.; 3. Gauš Josip, br. 125.; 4. Šuštar Marin, br. 123.; b) zamjenici: 1. Grzinčić Anton, br. 9.; 2. Gauš Anton, br. 19. Protivna listina nabrala je 8 glasova. — U prvom tielu, dobili su po 6 glasova ovi: a) vićnici: 1. Šepić Vinko, učitelj; 2. Laginja Mate Bele, br. 6.; 3. Medvedić Mate, br. 106.; 4. Laginja Anton, br. 121.; b) zamjenici: 1. Barak Anton, br. 68.; 2. Brentor Andre, br. 44. Za protivnu listinu nije nitko glasovao. — Od izabranih bili su trojica glasovani takodjer od manjine, ne svi u istih izbornih tielih. — Bez svega ovoga mogli smo biti, ali kada se je na silu htjelo imati upravno vieće, sada valja, da bude tako. Oni, koji su mislili, da će s njim zagospodili talijanska stranka u Klanci, eto prevarili su se. Sada treba, da izabrani, pošto bude konštituiranje obavljeno, upru sve sile, da upravljanje občinskoga imetka bude u redu. Ravnim putem, pak će Bog dati dobro. Medju izabranimi je ljudi dobro pismenih i vidjenih, pak se nadamo, da će opravdati pouzdanje, koje je narod u nje postavio, a to svi želimo.

Četrdesetgodišnjica istarskoga sabora. U talijanskih novinah čitamo, da će talijanska većina istarskoga sabora u budućem zasjedanju svečano proslaviti četrdesetgodišnjicu svoga djelovanja. Dne 10. aprila 1861. bijaše na dnevnom redu izbor zastupnika na carevinsko vieće. Tada su naime zemaljski zastupnici birali izmedju sebe stanoviti broj zastupnika na carevinsko vieće.

Pošto se je proveo tajni izbor, t. j. pismenimi listići, našli su skrutinatori, da je ogromna većina listića izpunjena sa: nessuno (nitko.)

Izbor je sliedećih dana uzet po drugi put u prisutnosti samoga namjestnika; ali je dao isti rezultat. Istarski talijanaški sabor htio je, da na taj način prosvjeduje proti veljačkom patentu, a u prilog listopadskoj diplomi; stavljao se je na čisto federativni temelj proti centralističkom sustavu. Sva je prilika, da su ga na abstinenciju nukale i njegove iredentističke težnje; ali obzirom na stanačke prilike u monarhiji istarski sabor je htio pokrajinsku autonomiju prama federativnoj misli. Od onda su se stvari promienile.

Ljudi, koji nikoga nisu htjeli da pošalju u carevinsko vieće za to, što su se priznavali federalistima, postali su s vremenom najljući centralisti i pristaše Niemaca. Njihovi zastupnici sjedili su u carevinskom vieću uz Niemce; dočim je dr.

Njima je bilo najviše na ustima dokazivati da, po zadnjim škavacijonima na Vizačam, Istra je bila od vajk talijanska, a još bolje da konfermivaju to zadnji balotacijoni ki su im donešli četiri deputata. Pomerci govore, da je njihova zasluga, a Marko Gobov i Kučaja tuže se, da ih Rizzi ni još nikad pofalija u parlamentu. Kurijoži smo čuti, ča govori štampa iz Muntića.

Tudeškartija. Tamo u Ivanji doći će iz Berlina nazad dr. Koch da žabinâ kakovu vrst febre imaju naši deligati.

Kurišpudenca aperta.

Gosp. Ljubotina iz Peroja. Da, libri kažu da i vi ste talijan puro sangue kako i Rosanda iz Premanture.

Gosp. Grgo Lorenzin, Medulin. Ancora un litro de quel bon.

Zagonetka.

Ima oči, a ne vidi;
Ima uši, a ne čuje
U kući bude a doma ni. (Prodanac.)

Ki pogodi ča je to, platim mu valje dva šolda rakije.

Balota iz Ruše.

Vitezić, njihov protivnik, postojano radio kao federalista. Jedan od talijanaša pače, po imenu i po poriekla Hrvat, Vidulić, igrao je u centralističkoj stranci važnu ulogu, tako da ga je ona birala i podpredsjednikom parlamenta. Nego su se stvari Bogu hvala promienile i u drugom pravcu. Onda je hrvatstvo posvema spavalo. O hrvatskim novinama, o hrvatskim čitaonicama, o hrvatskim školama, o hrvatskom jeziku u saboru nije bilo ni rieči. Danas je sve inače. Kako bi se danas, kad bi sabor morao ovršiti izbor, vladali hrvatski i slovenski zastupnici, to je drugo pitanje; ali su, unatoč napravednom izbornom redu, oni u tolikom broju, da talijanaši ne bi bili absolutni gospodari položaja. Danas Hrvati imaju svoje novine, svoja družtva, svoje škole, svoje občine, i svaki dan će, ako Bog da, toga biti više. Daleko smo još od cilja; ali ako se uzmú u obzir nepovoljne okolnosti, mora se priznati, da se je u četrdeset godina mnogo radilo i napredovalo.

Službena zagonetka. Službeni list c. kr. namjestničtva u Trstu „L'Osservatore Triestino" donio je ovili dana pod naslovom „Obznana" sliedeću službenu zagonetku:

OBZNANA

c. kr. primorskog namjestničtva od 2. aprila 1901, br. 8208, radi propriečne ciene za svinjud svake kakovće, što se ubje zbog odvacanja i tamanjenja svinjske kuge.

Po smislu cesarske naredbe od 15. septembra 1900, drž. zak. br. 154, i ministarstvenog okaza od 18. septembra 1900, drž. zak. br. 155, o odvraćanju i tamanjenju svinjske kuge, bijaše izmjerena propriečna sajamska ciena, što se je platila u Trstu u mjesecu marča 1901 za ubite svinje svacke kakvoće.

Ova ciena, koja imi služiti temeljek za naknodu o provedbi gornih naredaba na Primorskom u mjesecu aprila 1901 ubiti svinje za klanje, zinosi 1 Kr. 20 h. za kilograma.

Siose ovim dade na običenito znanje.

U listu nije doduše rečeno, da li se daje i kakvu nagradu onomu, koji rieši najbolje onu zagonetku, nu neima dvojbe, da će nagradu dobiti onaj sretnik, koji ju bude najbolje riešio.

Ostavljajuć taj posao školskoj mladeži jednog i drugog spola, prosvjedujemo ovim odlučno proti takvoj jezikovnoj grdobi u službenom listu primorske vlade, koja vlada i sa ogromnom većinom pučanstva naših triju pokrajina, t. j. sa Hrvati i Slovenci.

Natrkivanje ladja na jadra u Lošinju. Na uzkrsni ponedjeljak priredilo je družtvo „Jacht-Club Austria" u Malom Lošinju obično natrkivanje ladja i ládjica na jadra.

Vlastnici ladja bijahu skoro sve sami Lošinjani, i kad bismo sudili po njihovih prezimenih skoro sve sami Hrvati: Martinolići, Kozulići, Katarinići, Premude itd.

Krasno proljetno vrieme uplivalo je veoma povoljno koli na kršne mornare toli na mnogobrojno občinstvo, koje je iz daleka i bliza natrkivanju prisustvovalo.

Ugarsko-hrvat. parobrodarsko družtvo priredilo je tim povodom tamo izlet sa parobrodom „Liburnija", koji je dovezao velik broj izletnika iz Rieke, Voloskog, Opatije itd. Natrkivanje prošlo je u liepom redu i bez osobitih nezgoda.

Jeli moguće? U velezaslužnom riečkom „N. Listu" čitamo skoro nevjerojatnu viest o divljačkom ponašanju nekog činovnika „Ugarsko-hrvatskog" parobrodarskog družtva na Rieci napram Hrvatom. Priobćujuć dogodjaj po rečenom listu, očekujemo od onih Hrvata, koji su u ravnateljstvu rečenog družtva, da će naučiti malo kreance, onoga svoga fakinskog činovnika. Eto dogodjaja, što ga priobćuje rečeni list pod naslovom „Šćavo i ćićo":

Pišu nam iz Opatije: Na uskrsni ponedjeljak vozilo se nekoliko članova pjev. družtva „Lovor" na večer iz Ike u Opatiju. Na parobrodu su mirno zapjevali nekoliko hrvatskih pjesama, što nije bilo po ćudi jednom činovničiću „Ungaro-Croate", jer je isti počeo psovati rečene pjevače i krstiti ih sa p. . . ščavo i ćićo. Taj delija, misleć, da ima pravo kao činovnik rečenog družtva rabiti i fikalo, eda njim fiče (bilo je to na puntu) htio je potegnuti za uže, koje otvara fikalo. Da nije to učinio može se zahvaliti razboritosti gosp. kapetana (mislimo, da se gosp. kapetan zove Torčić), koji mu je strogo zabranio ma bilo koga izzivati i vriedjati, jer da je on odgovoran za posliedico. — Ja sam to motrio iz kuta i htio sam već da navalim na rečenog — delija, ali bila kod mene supruga, koja me od toga odvratila. — Sud o cieloj stvari prepustam čitatelju i onim na koje spada. Čuo sam naknadno, da ima više takvih delija, koje goji — možda i neznajuć — sl. parobr. družtvo Ungaro-Croata!!

Jedan očevidac.

Brodolom. Noću od dne 12 na 13 t. mj. około 3 sata nasukao se je talijanski trobakul „Giada" nedaleko Salvora. Ladja se nalazi u pogibelji, mornari su svi spašeni.

Iz drugih krajeva:

Sa kongresa slavenskih novinara u Dubrovniku. Hrvatski listovi priobćuju sliedeće brzojavne viesti sa kongresa slavenskih novinara, što se je obdržavao dne 8. t. mj. u slavnom našem Dubrovniku.

U Dubrovniku, 8. aprila. Učestnici kongresa slavenskih novinara, što se imade održati u Dubrovniku, stigli su u Gruž, gdje su ih pozdravili: prof. Caboga u ime občine i odbor za doček. Dr. Vojnović oslovio je goste u odborovo ime poduljom pozdravnom besjedom, na kojoj su se jedan Čeh i jedan Poljak zahvalili. Učestnici poduzeli su jučer izlet u Lokrum, gdje ih je občina pogostila. Članovi kongresa prisustvovali su prije podne tihoj misi, na što je dr. Mazzura otvorio kongres. Predsjedatelj zahvalio se je gradu Dubrovniku za prijazan doček, te je završio svoju besjedu s poklikom: „Živilo Njeg. Veličanstvo car i kralj Franjo Josip I." Potom je kongres zaključio, da se brzojavni pozdravi pošalju drom. Riegeru i Engelu u Pragu, Dunajevskomu u Krakovu i djakovačkom biskupu Strossmayeru. Za tim se je preslo na izbor predsjedničtva.

U Dubrovniku, 9. aprila. Predsjednikom kongresa izabran je urednik Chylinski, podpredsjednici: Slovak Hurban-Vajanski i Slovenac Gabršček. Sva trojica naglašuju potrebu solidarnosti slavenskih novinara u monarhiji. Izvještaj o ustrojstvu dopisnog ureda za slavenske novine i slavenskog novinarskog družtva primljen je nakon dulje debate. Resolucija o medjusobnih odnosajih slavenskih novinara na temelju ravnopravnosti, dala je povoda živahnoj razpravi izmedju Poljaka i Rusina, te Srba i Hrvata. Resolucija je prihvaćena.

Resolucija o uzkrati poštovnog debita za srbske novine opozvana je.

Budući kongres sastati će se u Ljubljani. Predsjednik zaključio je službeni dio kongresa zahvalom gradu Dubrovniku i dr. Mazzuri kao priredjivaču. Na predlog zastupnika Biankini-a položen je na grob dr. Klaića vienac. Poljaci su okitili spomenik Gundulićev.

U Dubrovniku, 9. aprila. Kongres slavenskih novinara, zaključio je, da se osnuje slavenski dopisni ured u Beču, nadalje, da se organizira družtvo slavenskih novinara u Austro-Ugarskoj, te je zaključeno, da se budući kongres imade održati u Ljubljani i da se na nj imadu pozvati također bosanski novinari. Srbi nisu učestvovali u kongresu.

Trgovački dom. U bielom Zagrebu ustrojila se pod gornjim naslovom zadruga trgovaca, gdje će se oni sakupljati i dogovarati o svojim poslovima. Dom je unajmio sjajne prostorije na Jelačićevu trgu, pak je prigodom otvorenja predsjednik g. Fr. Sverljuga, ravnatelj eskomptne banke upravio liep govor, u komu je iztaknuo veliku važnost ove institucije, toli potrebne za naše trgovce u priestolnici.

Želimo da „Trgovački Dom" u Zagrebu postane neka vrst hrvatske burse i da se iz toga doma začne radom, koji će iz priestolnice iztisnuti one došljake trgovce, koji se kod našeg naroda obogaćuju, a za njegovu sudbinu ne mare, ili mu dapače kvara nanose. Zagreb mora nastojati, da onemogući obstanak takovim ljudem, u svojoj sredini, tim što će podignuti domaći trgovački i obrtnički stalež, bez koga Hrvatskoj nema jamstva za obstanak.

Imenito bi se moralo nastojati oko toga, da zagrebačke banke prošire svoj djelokrug i na trgovinu. Obća je tužba, da se zagrebačke banke bave skoro samo hipotekarnimi poslovi. Tako bi i „Trgovački Dom" promaknuo trgovački život u Zagrebu, a takodjer i stvorio žiylje sveze trgovaca iz Zagreba sa Riekom.

Hrvatsko sveučilište. U zimskom semestru tekuće školske godine hrvatskog sveučilišta bilo je u našem sveučilištu ukupno 829 slušatelja, i to 691 redovitih i 138 izvanrednih. U bogoslovnom fakultetu bilo je 82 redovitih i 15 izvanrednih, ukupno 97 slušatelja; u pravoslovnom i državoslovnom 490 redovitih i 79 izvanrednih, ukupno 569 slušatelja; u mudroslovnom bilo je 89 redovitih i 5 izvanrednih, ukupno 94 filosofa, te 30 redovitih i 4 izvanrednih, ukupno 34 šumara; u farmaceutskom tečaju bilo je 35 izvanrednih slušatelja. Po zavičaju bilo je slušatelja: iz Hrvatske i Slavonije 717; iz Rieke 9; iz Ugarske 25; iz austrijskih zemalja: iz Dalmacije 20, iz Primorja 7, iz Kranjske 3, iz Štajerske 7, iz Dolj. Austrije 3 i iz Moravske 1; iz Bosne i Hercegovine 16; iz Srbije 5, iz Crnegore 6, iz Bugarske 8, iz Macedonije 2. U Zagrebu rodjenih slušatelja bijaše 94, u Osieku 13, u županijah: ličko-krbavskoj 76, modruško-riečkoj 83, zagrebačkoj 135, varaždinskoj 74, belovarsko-križevačkoj 84, požeškoj 49, virovitičkoj 30, sriemskoj 79.

Novi topovi za austrijsku mornaricu. Već dulje vremena pravili su pokuse u tvornici Škoda u Plznu sa novimi topovi za c. i k. austrijsku mornaricu. Topovi imadu promjer od 24 centimetra. Učinjeno je u svemu 50 pokusa sa barutom i kugljom kano u ratu. Kuglje 215 kilograma težke izletile su iz topova početnom brzinom od 710 métara u sekundi. Pokusom prisustvovali su činovnici tvornice i odaslanici c. i k. mornarice. Govori se, da su ti pokusi vrlo dobro uspjeli.

Prihod poreza u Austriji g. 1900. „Wiener Abenpost" je objelodanila statistiku prihoda izravnih i neizravnih poreza u Austriji g. 1900. Proizlazi iz onoga pregleda, da su izravni porezi dali prihod od K 277,720.245, po tomu K 6,489.773 više nego prošle godine. Porezi neizravni dadoše prihod od K 636,407.233., koji je za 33.206.655 kruna veći od onoga prošle godine. Dadoše veći prihod porezi kućarine, vina, mošta, pive, mesa, živadi za klanje, sladora, mineralnih ulja; napokon doprinese većem prihodu duhan. Manji prihod dade porez zemljarine; nepromienjeni su ostali porezi na rakiju, obrtnički prihod i biljege. Većina prihoda poreza na ličnu dohodarinu odgovara normalnom i ako polaganom razvitku tih poreza. Veći prihod poreza na mošt, vino, meso, pivu, slador, mineralna ulja, živad za klanje, duhan posljedica je većeg potroška. Biljegovne takse i pristojbe dadoše primjeran prihod uzprkos ukinuću novinarskog biljega i to uslied porasta prihoda od biljegovnih taksa pri ustupu vlastničtva. Lutrija je dala manji prihod sbog smanjenja igranja.

Carina je dala manji prihod od 341.342 k., uračunajući zastaje tekom godine. Prihod postaje manji od kruna 13.636.003. Manji prihod carine se porodio uslied sniženja uvoza mineralnih ulja i drugih predmeta.

Civilna lista europejskih vladara. — Glede godišnje plaće europejskih vladara, evo nekoliko podataka. Car austrijski imade najviše, i to K 18,600.000, njemački car 15,619.296 maraka, talijanski kralj 15,050.000 lira, kralj španjolski 9,250.000 franaka, portugalski kralj 1,642.000 maraka, kralj Švedske i Norvežke K 1,300.000, kralj danski 1,105.410 maraka, belgijski 3.300.000 franaka, kraljica nizozemska K 1,200.000, kralj rumunjski 1,185.185 leja, srbski 1,200.000 dinara i grčki 1,126.000 drahma. Crnogorski knez imade najmanje, i to K 67.000. No niesu te pare samo od kojih bi ti visoki ljudi živili, imadu oni tko više a tko manje i svog posebnog imanja i glavnica.

Put predsjednika Loubeta u Toulon. Predsjednik franeczke republike Loubet odputovao je 7. ovoga mjeseca, praćen ministrom vanjskih posala Delcasseom i ministrom rata Andreom u Nizzu. U Nizzi predsjednik je dočekan s velikim oduševljenjem, te je cieli grad bio izkićen viencima od cvieća. Cielim putem od kolodvora do prefekture narod je vikao: „Živio Loubet!", „Živila republika!". Talijanska eskadra odplovila je pod zapovjedničtvom vojvode od Genove 7. o. mj. poslie podne u Toulon, kamo je prispjela 8. o. mj. u 2 sata po podne. Na čelu eskadre plovljaše oklopnjača „Lepanto", na kojoj se nalazi vojvoda od Genove. Izmedju talijanske oklopnjače i utvrdá na obali, kao takodjer izmedju franczkih brodova, koji se nalaze u luci, izmienjeni su topovski pozdravi. Prefekt mornarice admiral Bonnimière de Beaumont uputio se je sa štopskim častnicima na brod „Lepanto", te pozdravio vojvodu od Genove govorom, u kome je rekao, da se ponosi time, što može pozdraviti dobrodošlicom vojvoda i mornaricu sprijateljenog naroda. Vojvoda od Genove odgovori da je sretan, što mu je povjerena ovako, ugodna misija. Susret bijaše vrlo srdačan.

Matica Dalmatinska. U ponedjeljak 8. t. mj. držala se u dvorani Narodne Čitaonice u Zadru glavna družtvena skupština „Matice Dalmatinske". Blagajnik g. Cabrić prikazao je izvješće o financijskom stanju družtva do konca godine 1900. Ukupna imovina družtva iznaša liepu svotu od 74.773 kruna i 21 fil. Gospodin Kušar je iznio zatim predlog, da bi književni odbor pokrenuo u ime i na trošak Matice književno-znanstveni časopis pod imenom „Glasnik Matice Dalmatinske" i to četiri puta na godinu u obliku revije u veličini od 100 stranica za svaki broj. Predlog je prihvaćen. Istodobno je odlučeno davati nagradu od 60 kruna suradnicima za svaki štampani arak. Skoro svi pisci iz Dalmacije obećali su svoju pomoć novomu časopisu i već ih je mnogo poslalo na upravu Matice razne književne sastavke. Pri koncu sjednice bio je izabran novi upravni odbor. Za predsjednika izabran jednoglasno gospodin Pavao Relja pl. Ohmučević, a za tajnika dr. Jakov Čuka. Za podpredsjednika književnoga odbora izabran je dr. Pero Klaić, a dr. Dominiš podpredsjednikom financialnoga odbora. U književni odbor izabrani su članovi: Kasandrić, Kušar, Jelić, Katalinić, Čuka i Jeretov, a u financijski: Borelli M., Endlicher, Cabrić Zanela, Šimić, Tartalja. Novi predsjednik zahvalio se liepim srdačnim riečima na izboru i obećao, da će uložiti sve svoje sile, da bi družtvo to bolje cvalo i napredovalo, te se članovi razišli, nakon što su zahvalili se podpredsjedniku dru. Dimišu i blagajniku Cabriću, a požrtvovnost i nastojanje u upravi Matice. — Eto na pragu novoga vieka Matica Dalmatinska pokazala je volje za rad na prosvjetnom polju. Bilo bi željeti, da naidje i u občinstvu na pomoć i na odziv, kao što bi bilo i dobro, da se naši ljudi upišu u članove tog družtva. Plaća se za to 60 K.

Obnova vinske klauzule. Obzoru piše prijatelj iz Rima: Tek što se svrše svečanosti u Tulonu, sastat će se ovdje ministarsko vieće, da razpravlja o občem političkom položaju, osobitim obzirom na obnovu trgovačkih ugovora. Mjerodavnim krugovom daje najveće zabrinutosti pitanje o vinskoj klauzuli, jer u koliko se Njemačke ne tiče, nadaju se, da ona ne će ići tako daleko, te zatvoriti svoja tržišta talijanskom voću. Sve nastojanje Italije ide sada za tim, kako bi sklonula austrijsku vladu, da ne bi preuzela nikakovih obveza prama parlamentu, kad dodje na dnevni red izvješće odbora za vinarske interese. Ako se ovdje brinu toliko za vino, to je, što polaze sa gledišta, da su talijanska voća takova, da će naći uviek otvoren put u sviet, dočim se o vinu to ne može reći, jer ga ima dosta u Francezkoj i u Austriji

Ogromna osnova. Ugarska vlada snuje ogromnu gradnju kanala, koji bi spajao Rieku sa Stettinom pomoćju rieka: Odre, Vaga, Dunava, Save i Kupe. Madjarske novine pišu obširno o toj ogromnoj osnovi.

Stanovništvo Bugarske. Po zadnjem popisu broji kneževina Bugarska 4,820.526 stanovnika. Broj stanovnika kneževine narasao je za 10 godina za 414.000 duša.

Družtvene:

Za družbu sv. Cirila i Metoda poslao g. Josip A. Kraljić iz Sovinjaka sakupljenih u veselom družtvu kod krštenja križevačkih štatuta K 2·56.

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu sakupio g. Fran Kosmina u Podgradu prigodom odlazka gg. Ernesta Baše i Aug. Martelanca K 9·20.

Književne:

Novi šaljivi list. Primili smo prvi broj novog šaljivog lista „Čauš“, što ga izdaje nekolicina svenčilištnih djaka u Zagrebu. Novi taj list izlaziti će svakog 1. i 15. u mjesecu, a stoji na godinu K 8, jedan broj 40 filira.

Sve rodoljube ljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Broj 306.

Natječaj.

U koparskom školskom kotaru popuniti je stalno mjesto učitelja — voditelja III. plat. reda na pučkoj školi u Gorenjojvasi sa učevnim jezikom hrvatskim a talijanskim kao predmetom;

stalno ili provizorno mjesto učiteljice III. plat. reda na dvorazrednoj pučkoj školi u Roču sa učevnim jezikom hrvatskim i talijanskim.

Za službu u Gorenjojvasi zahtjeva se takodjer usposobljenje za naknadno poučavanje vjeronauka.

Natjecatelji neka podnesu svoje potkriepljene molbe potpisanomu propisanim putem u roku 4 čedna po trećem razpisu u službenom listu.

C. kr. kotarsko školsko vieće
u **Kopru**, dne 2. aprila 1901.

Restauracija

ŠEPUKA - PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podne osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Plovitbeni red.

Ugarsko-hrvatsko par. družtvo.

Pruga Rieka—Trst.

Polazak Dol.	Odl.	Dan	Luka	Povratak Dan	Dol.	Odl.
—	7·—		Rieka		3·30	—
7·45	7·55		Opatija		2·35	2·45
8·15	8·20	Srijeda	Lovran	Ponedjeljak	2·10	2·15
8·45	8·55		Moščenice		1·35	1·45
9·20	9·25		Berseč		1·05	1·10
10·10	10·25		Rabac		12·05	12·20
11·55	12·30		Cres		10·—	10·35
4·30	6·—	Sr. Čet.	Pula	Ned. P.	2·30	6·—
6·30	6·40		Fazana		1·50	2·—
8·10	8·30		Rovinj		11·50	12·10
9·40	10·—	Četvrtak	Poreč	Nedjelja	10·10	10·40
12·20	12·40		Piran		7·20	7·50
2·—	—		Trst		—	6·—

Pruga Rieka — Pula.

—	7·—		Rieka		3·20	—
7·30	7·40	Svaki ponedjeljak i petak	Opatija	Svaki utorak i subota	2·40	2·50
7·55	8·05		Lovran		2·15	2·25
8·35	8·45		Moščenice		1·35	1·45
9·—	9·10		Berseč		1·10	1·20
9·55	10·05		Rabac		12·15	12·25
11·20	11·50		Cres		10·30	11·—
3·50	—		Pula		—	6·30

Pruga Rieka—Lošinj.

—	8·—		Rieka		2·35	—
8·30	8·40		Opatija		1·55	2·05
8·55	9·05		Lovran		1·30	1·40
9·35	9·45	Srieda	Moščenice	Četvrtak	12·50	1·—
10·—	10·10		Berseč		12·25	12·35
1·40	12·—		Cres		10·35	10·55
1·15	1·25		Martinšćica		9·10	9·20
2·10	2·20		Osor		8·15	8·25
4·05	—		Mali Lošinj		—	6·30

Pruga Rieka—Krk.

Svaki dan.

—	12·30	Rieka		9·20	—
1·30	1·40	Omišalj		8·10	8·20
2·20	2·30	Malinska		7·20	7·30
3·—	3·10	Glavotok		6·40	6·50
4·—	4·10	Merag		5·40	5·50
14·50	—	Krk		—	5·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Pula.

Svaki četvrtak.

—	7·—	Rieka		9·—	—
7·30	8·15	Opatija		8·15	8·30
2·30	—	Pula		—	4·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Lošinj.

Svaku subotu.

—	7·—	Rieka		9·—	—
7·30	8·15	Opatija		8·15	8·30
12·30	—	M. Lošinj		—	4·—

Pruga Rieka—Opatija i natrag.

Odlazak iz Rieke u Opatiju:
Svaki dan u 7, 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7 po „
Odlazak iz Opatije na Rieku.
Svaki dan u 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 po „

Družtvo S. Topić i dr.

Pruga Trst—Metković—Kotor.

—	7·—		Trst		10·—	—
—	—		Izola*)		—	—
8·15	8·45	Četvrtak	Piran	Ponedjeljak	—	—
12·—	—·30		Rovinj		—	—
2·30	3·30		Pula		1·15	2·—
7·45	9·30		M. Lošinj	Nedj.	8·15	9·—
2·30	5·30	Petak	Zadar		2·45	3·30
1·30	5·30		Spljet	S. N.	2·—	5·—
7·—	9·—	Ned.	Metković	Č. P.	3·—	7·30
11·30	—	Pon.	Kotor	Srieda	—	9·—

*) Od 1. aprila do konca oktobra lieže se Izola redovite zakasniv dolazak za sat u Piran, Rovinj, Pule i Mali Lošinj, pri polasku.
Od 1. novembra do konca marta pristaje se u Izoli motkobno.

Pruga Trst—Korčula.

—	7·—	Nedelj.	Trst	Petak	6·15	—
1·—	2·30		Pula	Č. Pet.	11·—	—·15
6·30	7·45		M. Lošinj		6·—	7·—
—·30	3·—	Pon.	Zadar		11·15	1·15
10·15	1·30		Spljet	Sr. Č.	9·—	4·—
—·30	—	Utor.	Korčula	Utor.	—	2·30

Družtvo Istarsko-Trščansko.

Pruga Rovinj—Trst.

Svaki ponedjeljak, srieda i petak

—	6·—	Pon.	Rovinj	Sried.	8·40	—
6·35	6·40	„	Osor			
7·10	5·45	Po. Ut.	Poreč	U. Sr.	7·—	7·30
6·25	6·30	Utor.	Novigrad	U.	6·15	6·20
8·—	8·05	„	Piran	„	4·40	4·45
9·15	—	„	Trst	„	—	3·30

Isti je red za sriedu i petak.

Pruga Pula—Trst.

Svaki dan.

Odl.		Dol.
6·30	Pula	2·42
7·15	Fazana	2·—
8·32	Rovinj	12·42
9·17	Vrsar	11·50
9·49	Poreč	11·50
10·39	Novi grad	10·10
11·29	Umag	9·20
12·09	Salvore	8·48
12·50	Piran	6·52
2·45	Trst	0·10

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

J. Pserhofer-ove odvodne krugljice

mnoga su već deseljedišta posvud razprostranjene, te imade malo obitelji, gdje bi manjkalo to **lahke i blago** djelujuće **domaće sredstvo**, koje preporuča občinstvu mnogo liečnika kod zlih posliedica **slabe probave i tjelesnog zatvorenja.** Te krugljice, koje su takodjer poznate pod imenom **Pserhofer-ove krugljice** ili **Pserhofer-ove krv čisteće krugljice**, stoje: **škatuljica sa 15 krugljica 21 nvč., 1 zamet sa 6 škatuljica 1 for. 5 nvč.**; pošalje li se novac prije, stoji pošiljka prosto poštarine! **1 zamet 1 for. 26 nvč., 2 zameta 2 for. 30 nvč., 3 zavitka 3 for. 35 nvč., 10 zameta 9 for. 20 nvč.** Priložen je **naputak glede uporabe.**

Jedina proizvodaja i glavno odpremno skladište

J. Pserhofer-ova ljekarna

Beč I., Singerstrasse 15.

Neli se, neka se traže izrično „J. Pserhofer-ove odvodne krugljice“

i pazili na to, da imade napis na poklopcu svake kutije za napuitku o uporabi upisan podpis **J. Pserhofer** i to **sa crvenim pismenima.**

Balzam proti cuhnjam od J. Pserhofer-a. 1 lončić 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

J. Pserhofer-ov sok iz ukog trputca razsliinjući, 1 staklenka 50 nvč.

J. Pserhofer-ov balzam proti gnjl, 1 staklenica 40 nvč., pošiljka prosta poštarine 65 nvč.

Steli-evi Kola-preparati izvrstno kriepilo za želudac i živce, 1 litar Kola-vina ili eliksira 3 for., ½ litre 1 for. 60 nvč., ¼ litre 85 nvč.

J. Pserhofer-a gorka želudčana tinktura (prije nazvana životna esenca). Lahko raztopljujuća ljekarija, učinka pobudjujuća i kriepeća na želudac kod zapreka probave, 1 staklenka 22 nvč., 1 dvanajstica staklenka 2 for.

J. Pserhofer-ov balzam proti ranam, 1 staklenka 50 nvč.

Tannochinin-pomada J. Pserhofer-a, najbolje sredstvo za rastenje kose, 1 zaklopica 2 for.

Ozdravljujući melem za rane pok. prof. Stendel-a, 1 lončić 50 nvč., pošiljka prosto poštarine 75 nvč.

Švedska čistoća sol A. W. Bulrich-a, domaće sredstvo proti slaboj probavi, 1 zavitak 1 for.

Izim navedenih preparata, jesu na skladištu svi tu i inozemski ljekarnički specijaliteti oglašeni u austrijskim novinama, te se dobave svi predmeti, kojih možda nebi bilo u skladištu, na zahtjev točno i najcjenije.

Pošiljke po pošti izvršuju se najčurnije, priposlav prije novac, veće naručbe poštnim pouzećem.

Pošalje li se prije novac (najbolje sa poštnom uputnicom), to je poštarina mnogo manja nego li kod pošiljaka sa pouzećem.

Nenadkriljivo sredstvo proti

bolestim želudca i probavila

jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje teka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, glavobolj, grčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suvišnim svaki drugi prašak, osobito poslje prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih bilinskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Cieni bočice **1 kr. 40 fil.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **lastnom i tvrdkom — ljekarne „k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.**

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjela.

Trojstvo, 5. X. 1900.
Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj liek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam doscle bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova pronzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.
Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankvić,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrieblјava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Broj 31. Pula, u petak dne 19. aprila 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju sklopljenog cenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbe, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon listare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za sejake i 6 K za obrtnike, ods. 3 — na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan nje.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulio br. 5 po prizemlju stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru.

POZOR!

Početkom aprila nastupismo drugo četvrtgodište. Upozorujemo predplatnike, kojim je iztekla predplata, da istu obnove — ako ne žele, da jim list obustavimo.

UPRAVA.

Fridrik Vilim u Beču.

Budući njemački car i kralj Pruske, osamnaestgodišnji priestolonasljednik Fridrik Vilim stigao je dne 14. t. mj. u jutro svomu uzvišenomu kumu caru i kralju Franu Josipu u posjete.

Posjet njemačkoga princa na bečkom dvoru dozivlje nam u pamet nekoje činjenice, koje se dogodiše neposredno prije samog dolazka Fridrika Vilima u Beč.

Povodom toulonskih svečanosti, na kojih su mornarice Francezke republike i kraljevine Italije sklopile pobratimstvo, pisao je uvaženi francezki list, da će Italija i Francezka zajednički postupati: „Kada njemački car Vilim pokuša, da razkomada Austriju, odtrgne južni Tirol i prisvoji Trst". Njemački polusužbeni list odgovorio je odmah francezkomu drugu, da trojnomu savezu nije još nikada izrečeno povoljnije proročanstvo, nego li je ono francezkoga lista; da ako bi trojni savez imao dotle potrajati, dok si Njemačka pripoji južni Tirol i Trst, on bi bez dvojbe bio skopljen za sva vremena, pošto do toga nikada neće doći; u Njemačkoj, gdje svi mjerodavni čimbenici s tim računaju, da će car i kralj Fran Josip još dugo poživjeti, da će vazda postojati želja i volja, da se velevlastni položaj Austro-Ugarske uzdrži neokrnjen; Njemačka da će se uviek protiviti razkomadanju Austro-Ugarske; dinastija Habsburgovaca, da će se vazda ukazati kao čvrsta jezgra, okolo koje će se sakupljati različita plemena u državi.

Proricanje francezkog lista pogodilo je u živo njemačke krugove, koji se požuriše, da oštro i odlučno odbiju od sebe i najmanju sumnju o tajnih nakanah njemačkih državnika.

Dan prije dolazka njemačkoga priestolonasljednika u Beč zapustilo je talijansko brodovlje francezku luku Toulon, gdje su si Francezka i Italija službeno podielile naslov „prijatelja" i odakle si izmjeniše predsjednik Loubet i kralj Viktor Emanuel najsrdačnije pozdrave.

Na svečanoj gostbi u Toulonu kazao je najbliži rodjak kralja Emanuela, vojvoda od Genove, zapovjednik talijanskog brodovlja, da su odnošaji izmedju Italije i Francezke „vrlo prijazni", a predsjednik republike odgovorio mu, da će srdačni odnošaji „postati još tjesniji".

Ove izjave predstavnika Francezke i Italije u Toulonu odjeknuše koli u Rimu toli u Parizu vrlo povoljno, dočim ih nastoji njemačka štampa omalovažiti.

Kao treću činjenicu navadjamo službenu viest bavarske vlade, koja javlja iz Monakova, da se je stanje nesretnog kralja Otta zadnje doba pogoršalo, i da ono zadaje povoda bojazni. Bavarska vladajuća obitelj vezana je sa dinastijom Habsburga tiesnim vezom rodbinstva i prijateljstva. Promjena vladara u Bavarskoj zanima dakle jednako koli bečke toli berlinske dvorske i vladine krugove.

Za tih okolnostih stigao je u Beč njemački priestolonasljednik, da vrati — kako tvrde poluslužbeni listovi — posjet svomu uzvišenomu kumu. Prošle je naime godine car i kralj Fran Josip prisustvovao svečanostim, u Berlinu priredjenim mladomu princu na čast proglašenja njegove punoljetnosti.

Onom prilikom dočekalo je i pozdravilo našega vladara koli gradjanstvo Berlina toli carska obitelj najsrdačnije a tako je sada bečki dvor i pučanstvo naše priestolnice iskreno primilo i pozdravilo njemačkoga gosta. Taj posjet vriedi dakle u prvom redu carskoj obitelji i gradu Beču.

Imade li posjet njemačkoga priestolonasljednika i političku svrhu, ili je to samo čuvstvo prijateljstva i zahvalnosti kumčeta do svoga kuma, o tomu se dade samo nagadjati. Posjet taj jest bar u toliko od političke važnosti, što se njim učvršćuju prijateljski odnošaji izmedju vladajućih kuća i izmedju obiju država.

To potvrdjuje i izvanredno srdačan doček od strane carskog dvora i bečkog pučanstva te tople zdravice, izrečene kod svečanog objeda u carskom dvoru.

Plime i osjeke u moćnim vanjskim krugovima zasjecaju u sudbinu i hrvatskoga naroda, jer je naš narod žalibože povučen u sferu zapadnjačkih upliva, koji više puta štetno djeluju na naš narodni razvitak. Nu svak je svoje sreće kovač, i radeći na maloj domaćoj političkoj i gospodarstvenoj njivi, moći će se polučiti, da se narodna sviest tako razvije, narod tako okriepi, da će moći odoljeti svakoj buri te dočekati vrieme, kad bude mogao i svoju rieč za vlastitu sudbinu uložiti.

Novi ustav u Srbiji.

Razni listovi priobćuju — očito iz jednog, po svoj prilici autentičnog vrela — bitne ustanove novog ustava, što se ima oktroirati za Srbiju. Konferencije u dvoru doduše još traju, te su naročito zadnjih dana u njima učestvovali prvaci liberalne stranke; ali se ne misli, da bi se išto bitnog u dosadašnjem nacrtu ustava moglo promieniti, te se očekuje skoro njegovo proglašenje, pošto se sve političke ličnosti slažu s oktroiranjem.

Evo glavnijih ustavnih odredaba:

Kraljevina je Srbija nasljedna ustavna monarhija s narodnim predstavničtvom.

Državna vjera u Srbiji je iztočno-pravoslavna. Srbska je crkva autokefalna. Ona ne zavisi ni od koje strane države; ali održava jedinstvo u dogmama sa iztočnom vaseljenskom crkvom.

Državna oblast kraljevine Srbije ne može se ni odtudjiti ni razdvajati. Kraljevina Srbija dieli se na 16 okruga.

Svi su Srbi pred zakonom jednaki. U Srbiji nema plemstva. Gradjanima srbskim niti se mogu davati, niti priznati titule plemstva.

Lična sloboda ujamčava se ustavom.

Nikome ne može suditi nenadležan sud. Nitko ne može biti sudjen ni osudjen, dok ne bude nadležno saslušan, ili zakonitim načinom pozvan da se brani. Sudovi su podpuno nezavisni. Kazna se može ustanoviti samo zakonom i primieniti jedino na djela, za koja je zakon unapried rekao, da će se tom kaznom kazniti. Smrtna se kazna ukida za političke krivice. Srbski gradjanin ne može biti proguan iz zemlje ni u kojoj prilici. Priekih sudova ne može biti.

Stan je nepovredan. Svojina je nepovredna ma kakve prirode ona bila. Konfiskacija imanja ne može se ustanoviti ni za koji slučaj.

Sloboda savjesti je neograničena; sve priznate vjere slobodne su u Srbiji. Zabranjuje se svaka radnja, upravljena protiv iztočno-pravoslavne vjere (prozelitizam).

Nastava je slobodna, a osnovno školovanje obvezatno i bezplatno. Svaki Srbin ima pravo, da u granicima zakona izkaže svoju misao: govorom, štampom ili u slikama. Štampa je slobodna. Ne može se ustanoviti ni cenzura, niti kakva druga preventivna mjera, koja sprečava izlazak, prodaju ili razturanje spisa i novina.

Nepovredna je tajna pisama i telegrafičkih depeša.

Srbski gradjani imaju pravo skupljati se mirno i bez oružja u zborove. Za držanje žbora u zatvorenom prostoru nije potrebna prijava vlasti. Srbski gradjani imaju prava udruživati se u cilju, koji nije protivan zakonu.

Zabranjuje se izdavanje čisto političkih krivaca.

Kralj i njegov dom moraju biti iztočno-pravoslavne vjere. Kralj potvrdjuje i proglašuje zakone. Kralj stalno stanuje u zemlji. On saziva skupštinu (dolnji dom) u redovan i vanredan saziv. Kralja nasljedjuje njegovo muško potomstvo iz zakonitog braka po redu prvorodstva. Ako kralj ne bude imao muškog potomstva, nasljedstvo priestola prelazi na pobočnu mušku liniju, takodjer po redu prvorodstva. Ako ni pobočnih muških potomaka nema, onda na direktno žensko potomstvo iz zakonitog braka. Pobočne linije ženskog potomstva isključene su iz nasledja.

Narodno predstavničtvo sastavlja narodna skupština (donji dom) i gornji dom. Donji dom sastoji se iz 136 poslanika; medju njima su i kvalifikovani, koje svaki okrug po jednog bira. Gornji dom sastavlja 51 lice: punoljetni priestolonasljednik (muškarac), mitropolit Srbije i episkopniški. Oni su članovi dolnjeg doma doživotno, kao i onih 30, koje u gornji dom kralj postavlja po položaju i kvalifikacijama. Osamnaest članova bira u gornji dom narod neposrednim izborom: 2 bira Beograd, a 16 svaki okrug po jednog. — Za birače, koji biraju članove dolnjeg doma, cenzus je 15 din. neposredna poreza. Za članove gornjeg doma, koje narod bira, cenzus je 500 din. neposredne poreze (ali je u izgledu da se, prije proklamovanja novog ustava, taj cenzus još umanji).

Za one, koji mogu biti izabrani u donji dom, cenzus je takodjer 15 din. neposredne poreze, a za one, koji biraju onih 18 članova u gornji dom, cenzus je 45 din. neposredne poreze.

Ni jedan zakon ne može biti proklamovan (sankcioniran), prije nego što u oba doma bude primljen. Za slučaj sukoba izmedju gornjeg i donjeg doma, dotični zakon se ne može više za tu godinu iznositi na rješenje. — Na budget gornji dom daje svoje primjetbe, ali ga definitivno prima samo donji dom. — Od 18 članova gornjeg doma, koje narod bira, devetorica izlaze iz gornjeg doma po završetku svake treće godine, i to kockom; no oni mogu biti ponovno izabrani u gornji dom.

Pravo biračko ima svaki srbski gradjanin po navršetku 21-godine, kad plaća gore spomenutu porezu. Svi birači jednog okruga sastavljaju jedno biračko tielo i glasuju za cielu listu, a ne za pojedine kandidate. Istim načinom vrši se izbor i u onim varošima, koje biraju više od jednog poslanika. — Članovi dolnjeg doma biraju se na četiri godine.

Franina i Jurina.

Fr. Laniški prodanac tuži se va tršćanskem a b r e i ć e na domaćega plovana.

Jur. Ča mu je stal na kurje oko?

Fr. Vero da je opral njega i sve talijanske prodance brez sapuna.

Jur. Tako su dobili izdajice i prodanci ča su meritali.

Fr. Aj meritaju i više.

Jur. Onda neka Bogu zahvale, da su dobro pasali.

Fr. Ter oni nimaju ni veri ni Boga.

Jur. Takovi su varamente svi izdajice.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Danas se sastaje, nakon uzkrsnih blagdana, opet carevinsko vieće. O budućem postupanju većih klubova carevinskoga vieća nije ništa izviestna poznato. Glasila raznih njemačkih stranaka odobravaju dosadašnje postupanje vlade, koja neće da zadovolji nikoga, a ipak vlada u njemačkom duhu.

Prisutnost njemačkoga priestolonasljednika u Beču razigralo je bečko gradjanstvo u obće, napose njemačke radikalne listove, koji naziru u posjetu njemačkoga princa još tjesniji savez izmedju Austro-Ugarske i Njemačke. Ove novine slave u oduševljenih člancih mladoga princa, koji bi imao oživotvoriti njihove vratolomne osnove, t. j. spraviti sve Niemce pod žezlo njemačkoga cara i pruskoga kralja. Koli u Beču toli u Berlinu pripisuju posjetu mladoga princa veću važnost nego li bi bio puki čin prijateljstva izmedju vladajućih kuća.

Dne 15. i 16. t. mj. obdržavane su u Beču ministarske konferencije, kojim su prisustvovali zajednički ministri; predsjednici obiju ministarstva te austrijski i ugarski ministri financija. Na tih konferencijah bijaše razpravljen zajednički proračun, koji će se predložiti delegacijam, koje se sastaju dne 20. maja u Beču.

Ugarski ministar - predsjednik Szell, ostati će u Beču do nedjelje, radi dogovora sa austrijskim ministrom - predsjednikom i sa ministrom izvanjskih posala grofom Goluchowskim.

Poljski listovi tuže se na neuspjehe njihovih zastupnika u minulom zasjedanju carevinskoga vieća. Ti listovi predbacuju poljskomu klubu, da gubi danomice sve to više nekadanji svoj upliv i da se vlada pogadja s drugimi strankami iza ledja poljskoga kluba.

Stanovničtvo glavnoga grada kraljevine Češke, drevnog Praga razveselio je ovih dana plemeniti čin svoga kralja. Njeg. Veličanstvo pozvalo je ministra-predsjednika, da učini shodne predloge sporazumno sa ministrom nastave, kako bi se u Pragu ustrojila umjetnička galerija. Kralj je nakanio u tu svrhu darovati iz vlastite blagajne do dva milijuna kruna. Umjetnička galerija u Pragu biti će zajednička Čehom i Niemcem, i to po želji samog vladara koji piše ministru-predsjedniku, da želi da ulažu u tu galeriju oba plemena ljubljene mu kraljevine Češke proizvode svoga uma i duha i da se tuj mirno medjusobno natječu. Načelnik grada Praga odaslao je u ime gradskog zastupstva kabinetskoj pisarni Njeg. Veličanstvo brzojavku, kojom se toplo zahvaljuje na plemenitom činu cara i kralja Frana Josipa.

U gradjanskom klubu u Pragu, govorio je prošloga čedna mladočeski zastupnik dr. Fořt, koji je podvrgao oštroj kritici politiku popuštanja čeških zastupnika. Svrha čeških zastupnika — reče — mora biti promjena postojećeg ustava. Radinost bečkoga parlamenta da znači politički uzmak českoga naroda. Obstrukcija da bi mogla dovesti do absolutizma, nu taj nebi mogao dugo trajati, jer da se nagodba sa Madjari i trgovački ugovori nedadu sklopiti bez parlamenta. Konačno se je govornik izjavio za to, da zastupnici českoga naroda poprimu u bečkom parlamentu prijašnje postupanje.

Zagrebačke novine javljaju, da će se sastati hrvatski kraljevinski odbor sa ugarskim u Budimpešti u nedjelju dne 28. aprila, i da će povesti ustmene razprave o pitanju financijalne nagodbe. Hrvatski listovi osvrću se na glasovito zasjedanje hrvatskoga sabora god. 1861. Taj sabor biran na temelju izbornoga zakona od god. 1848. nakon dvanaestgodišnjega absolutizma, sastao se dne 15. aprila 1861. — dakle upravo prije 40 godina.

Srbija. Po jednoj viesti iz Biograda, imao bi izaći kraljevski proglas, kojim se uvodi u Srbiji novi ustav dne 19. aprila, dočim imade i takovih viesti, koje kažu, da će kralj proglasiti novi ustav na dan narodjenja njegovog nasljednika. Kraljica Natalija pošla je ovih dana u Italiju, da tamo popravi svoje nešto poremećeno zdravlje.

Bugarska. Narodno sobranje prihvatilo je prije pravoslavnog Uzkrsa nove ustanove glede tiskovnog zakona. Po novom zakonu podpasti će tiskovne ustanove pod obći kazneni zakon.

Bugarom neprijazni listovi pišu, da bijaše ministarstvo Karavelovo prisiljeno od ruske vlade na strogo postupanje proti macedonskom revolucijonarnom odboru. Usljed pritiska Rusije, da bijahu uhvatani članovi toga odbora. Mjesto Sarafova stupio je na čelo toga odbora član Minkov, za koga vele, da je puko orudje Sarafovo.

Rusija. Ministar izvanjskih posala grof Lamsdorf dobio je u priznanje odličnih zasluga naslov pravog tajnog savjetnika; ruski poslanik u Berlinu, grof Osten-Sacken, velekrst reda Aleksandra Nevskoga u briljantih; pomoćnik ministar vanjskog ureda knez Obolensky red Aleksandra Nevskoga; poslanik u Pekingu Giers red sv. Ane I. razreda i poslanik u Takiu Izvolskij, Stanislavov red I. razreda. Službeni list „Praviteljstvenij Viestnik“ javlja, da se je pod predsjedničtvom ministra prosvjete grofa Vanovskog držalo vieće, koje se je bavilo odredbami za uzpostavu poduke u raznih školah, koje su bile prije Uzkrsa zatvorene. To vieće je odlučilo 1. Tečajem aprila obnoviti će se predavanja u viših školskih zavodih, te će se obaviti prelazni izpiti po običnih pravilih. 2. Nebi li bilo dovoljno vremena za dokončanje predavanja i izpita u običnom roku, nastaviti će se za ljetnih praznika. 3. Tkogod nedodje k izpitu bez dovoljne izprike, ili ne položi izpita, biti će sam kriv posljedicam. U viših zavodih ove će se godine iznimno dozvoliti na jesen u osobito važnih slučajevih naknadni izpiti.

Italija. Bivši talijanski ministar izvanjskih posala admiral Canevaro, boraveći sada u Parizu, kazao je nekom novinaru, na upit, da li kani Italija i nadalje ostati u trojnom savezu, da bi Austro-Ugarska i Njemačka morale smatrati izjavu Italije, da neće više ostati u trojnom savezu, neprijateljskim činom. Ove vlasti, da bi se s toga požurile, da navieste rat Italiji, dok ona nebi još imala vremena, da stupi u novi savez sa Francezkom i Rusijom. No Italija da nemisli na to, da izstupi iz trojnoga saveza, a to stalno nepočekuju ni Francezi. Savezi se razpadaju silom činjenica, oni se sami od sebe izstroše i ginu kao što i boje na suncu. Trojni savez na jednoj strani, dvojni savez na drugoj, Englezka sad s jednim, sad s drugim — ti su odnošaji Europi zajamčili tridesetgodišnji mir.

Mjestne:

Sokolima na znanje. Redovite vježbe za tjelovježbu obdržavaju se svakog ponedeljka i četvrtka, i to od 7. do 8. ure za starije, i od 8. do 9. ure za mladje Sokole.

Našla se je novčarka sa novcem. Vlastnik neka se popita u podvornika muške pučke škole c. kr. mornarice na Zaru.

C. i kr. eskadra u Kini. Početkom maja prošle godine odplovio je iz Pula N. V. B. Donau sa posebnom misijom za južnu Ameriku i tihi Ocean, te će koncem ovoga mjeseca stignuti u Nagasaki. Ovdje će izkrcati častnike opredieljene za eskadru u Kinezkim vodama i ukrcati one, koji će se sa ovim brodom vratiti u Pulu.

Na „Donau“ prelaze sa „Zente“: linijski častnici G. pl. Kottovitz, T. vit. pl. Winterhalder, Ivan Indrak, Josip Kollař i C. Masjon; zastavnici: Ernest Stenner i A. Burkert; kadeti: Rudolf Burgstaller, C. Petelenz i Rudolf Hossner. Sa broda „Elisabeth“: linijski častnik: Josip pl. Primavesi, zastavnik R. pl. Czech i kadeti: E. vit. pl. Jettmar i W. Tschernatsch. Sa torpednjače-vrtače „Maria Theresia: kadeti: O. Hoppe, Aleksandar Milosević, E. pl. Förster, K. Heiss, M. Rechl, J. Hild, J. vit. pl. Trapp, E. vit. Brusseur, J. Kogelnik i fregatni liečnik dr. Vladimir Werbenec. Sa torpednjače „Aspern“: kadeti: Dragutin Noć, W. vit. pl. Kayser i W. Grancich.

Sa „Donau“ prelaze na brod „Maria Theresia“: linijski častnik A. Hesse, kadeti: F. Hild, Fran Leist, Aleksij Agoston, Jos. Joris, Hektor Slocovich, A. pl. Hofmann, R. Gylek, S. Gobanz, Ivan Rössel i fregatni liečnik dr. Anton vit. Lisowiecki. — Na „Elisabeth“: linijski častnik Eran Martinak i kadeti: H. Kloss, P. Lister i M. Wöss. Na „Aspern“ kadeti; A. Heinz, D. Müller, M. Honsell i Oto Kastner. Na „Zentu“ prelaze linijski častnici: Otokar Schubert i R. Florio, zastavnici: Nikola Stanković, E. vit. pl. Zipperer, E. Schonta i N. Migotti; kadeti: G. vit. pl. Straub, J. Wellisch i Ivan Potočnik. Napokon prelazi sa „Marije Terezije“ na „Zentu“: W. barun Eiselsberg.

Negdje početkom septembra „Donau“ se vraća k domaćim žalom, pod zapovjedničtvom linijskog kapetana Viktora vit. Bless pl. Sambuchi, koji je prije zapovjedao „Mariju Tereziju“, a na ovu posljednju prelazi fregatni kapetan Anton Haus, sadašnji zapovjednik broda „Donau“.

Sa ovim brodom vraća se kući i dio momčadi ostalog brodovlja, osobito oni, kojim sada ističu godine službe.

Pokrajinske:

Bečki načelnik u Kastvu i Spinčićih. Prošlih uzkrsnih blagdana boravio je poznati bečki načelnik i vodja protužidovske stranke na carevinskom vieću g. dr. Lueger u našoj Opatiji, odakle se je odvezao na dan Uzkrsa u starodavni Kastav. Pratili su ga nekoji zastupnici njegove stranke i naš narodni zastupnik g. prof. Spinčić. U Kastvu prisustvovali su bečki gosti svečanoj sv. misi, pjevanoj u hrvatskom jeziku. Poslije sv. mise pogostio je Kastavski načelnik g. Kazimir Jelušić bečke goste domaćom pogačom, šunkom i izvrstnom kapljicom. Dr. Lueger sa drugovi posjetio je i „Narodni Dom“ u Kastvu, te se nije mogao donahvaliti svega što je u Kastvu čuo, vidio i uživao. Iz Kastva poveo je zastupnik Spinčić bečke drugove u svoje rodno mjesto — Spinčiće, gdje ih je i on uzkrsnimi darovi pogostio. Veseli i zadovoljni odvezoše se iz Spinčići u Opaliju poniev sobom — kako sami rekoše — najugodniju uspomenu na Kastav. — Spinčiće i na predstavnike onoga dobroga puka.

Glavna skupština „Posujilnice“ na Veloskem obdržavala se je dne 23. marča u prisutnosti dostatnog broja članova. Ravnateljstvo izviestilo je članove o novčanom poslovanju za god. 1900. Iz toga izviešća doznajemo, da je imala „Posujilnica“ rečene god. 820 zadrugara sa 12.107 zadružnih dielova. Štedioničkih knjižica bilo je u svemu 277 sa 427.834 kruna i 33 pare. Tečajem godine dalo se je zajmova za 154.594 krune. Sav novčani promet iznosio 974.581 krunu i 2 pare. Čisti dobitak iznosi 6.391 krunu i 90 para. Od toga dobitka zaključila je skupština, da se razdieli zadrugaroni 6% dividende, a u dobrotvorne svrhe podarila je K 600, i to: K 300 djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu; K 200 „Družbi sv. Cirila i Metoda“ za Istru i K 100 „Bratovšćini hrvatskih ljudi“ u Istri. Ostatak dobitka uvršten je u pričuvnu zakladu, koja iznaša sada K 10.500.

Vloška „Posujilnica“ plaća štedioničke uložke sa 4½% interesa a na interese plaća sama rentni porez.

Iz ovih podataka jest razvidno blagotvorno djelovanje onog našeg novčanog zavoda, koji preporučamo toplo svim našim ljudem u onom kotaru.

Obznana od c. kr. ravnateljstva pošta i brzojava. Po novoj naredbi, listovi za inozemstvo moraju biti frankirani sa 25 helera a ne sa 20 (10 novč.), istotako dopisnice sa 10 helera, ali najveći dio listova i dopisnica za inozemstvo „frankiraju se još po staroj tarifi, pak onda budu udareni globom.

Pošto ta nepravilnost je od štete za pučanstvo, ovim se opet opominje, da u medjunarodnom saobraćaju (osim Bosne, Hercegovine, Njemačke, Srbije i Crnegore) iznos frankiranja za pisma do 15 grama iznosi 25 helera, a za dopisnice 10 helera.

Novo pjevačko — tamburaško družtvo. Iz Kastva nam pišu, da se je tamo ustrojilo pjevačko — tamburaško družtvo pod zvučnim imenom „Istarska vila“. Pravila za novo družtvo jesu jurve izradjena, to se imadu odaslati u Trst na potvrdu. Liep broj mladih rodoljuba upisalo se je kao izvršujući članovi a starji će bez dvojbe mladjim priskočiti na pomoć činom i riečju. Vrlo nam je drago, što se je napokon i u drevnom Kastvu ustrojilo pjevačko — tamburasko družtvo, kojemu će biti zadaća oplemenjivati srce i vedriti duh. Dobro nam dakle došla „Istarska vila“.

Čitaonica „Napried“. Naši vriedni rodoljubi u Klani — občina Kastav — ustrojiše u svojem mjestu pod gornjim naslovom poučno zabavno družtvo, koje okolo sebe okupi sve, što je tamo rodoljubnoga neodvisnoga i poštenoga.

Privremeni odbor dobio je jurve potvrdjena pravila a sada valja, da družtvo stupi u život i da stane živo djelovati.

Samo n a p r i e d dični naši Klanjci!

Tat u župnom stanu. U noći od 12. na 13. o. mj. uvukao se u župni stan u Kršanu nekakav tat. Ulomiv staklo sa prozora, uvukao se u kuću, pregledao sve ladice u župnom uredu, pa posjetio kuhinju, pivnicu i druga spremišta, tako slobodno, kako da bi bio imenovan za kakvog pregledača. Kada se dovoljno našetao, pobrao on svoja kopita iz kuće i odnesav sobom u novcu po prilici K 31.

A da sve nekako veselije izgledalo bude, i jer se u onaj čas nije mogao sa onim krunama pogostiti, to je taj dugoprsić ukrao i jednu staklenku vina, pa kruha i mesa i jedan veliki nož. Pa kad ljudi jutrom dolazili u Kršan, našli na ulazu u selo praznu staklenku i vadičep i nož i novce — no, te si je zadržao za sebe. Kako se vidi, bio to vrlo premeten i veseo, nu i vrlo opasan gost.

Zaručeni. Ovih dana zaručila se je gdjica Ema Abram, kćerka poznate slovenske obitelji g. Ivana Abrama trgovca u Trstu sa g. dr. Antunom Breceljem. Čestitamo!

C. kr. namjestničtvu u Trstu na znanje! Često smo upozorili, kako službena novina „Osservatore Triestino“ kvari naš jezik i u ono malo objava, što jih donaša hrvatski ili slovenski. Danas imamo zabilježiti novo. U jučenašnjem broju „Osservatore“ objavljen je natječaj za „mesto učiteljice treće plaćilne vrste na dvorazredni ljudski školi u Beču“. Do koji dan će občina Roč primiti nalog, da plati oglas natječaja za učiteljicu na tamošnjoj, a ne bečkoj školi.

Bila bi ipak doba, da se nešto bolje pri „Osservatoru“ pazi i za teške žuljeve našeg naroda prave rieči tiskaju, a ne ovako grubo iskrivljene, kako u navedenom slučaju i u sto drugih.

Blaženi krotki!! Povodom 40-godišnjice obstanka istarskoga sabora priobćuju talijanski listovi razne uspomene iz prvog zasjedanja toga sabora.

U jednoj od prvih sjednica predložio je hrvatski zastup. kanonik dr. Feretić, kasniji biskup krčki, da se podastru na podnožje prieslolja ponizna čuvstva odanosti i vjernosti, ali taj predlog zabaci talijanska saborska većina i prihvati predlog zastupnika dra. Vidulicha, kasnijeg zemaljskog kapetana, da se odšalje cesaru slobodna i očita adresa, u kojoj imadu biti izražene želje i potrebe pokrajine Istre.

U sjednici od dne 15. aprila prihvaćena bijaše osnova adrese, koju je izradio pokojni dr. Antun Madonizza, i u kojoj se slobodno i očito govori o željah i potrebah pokrajine.

U adresi tuži se saborska većina radi ukinuća municipalnih povlastica; radi loše javne uprave, koja je često prepuščena nesposobnim i tudjim osobam; radi slabe pouke u školah, koje nenose narodnog biljega i u kojih potamnuju duhovi, mjesto da se razsvietle; radi zanemarivanja poljodjelstva i obrta; radi nazadovanja brodarstva i trgovine; radi uviek rastućih nameta i poreza i konačno zbog pomanjkanja vjeresije, koja je stalan izvor bogatstvu.

Zatim govori adresa o željah i težnjah, koje će sabor podastrieti na carsku potvrdu putem zakonskih osnova. Te želje jesu u glavnom: da se podieli občinam autonomiju, osnovanu na širokih i slobodoumnih načelih; da se ustroji pokrajinsko sjemenište, u kojem bi se odgajali pobožni i obrazovani svećenici, koji će uljevati u srca pučanstva pravu ljubav i domovinsko čuvstvo; da se ustroji škola, u kojih će se širiti prosvieta i oplemenjivati srce; da se namješta za činovnike domaće sinove, koji će vršiti svoje dužnosti iz domovinske ljubavi; da se podigne poljodjelstvo, podupre poduzeća, pomogne brodarstvu i trgovini, da se umanji poreze i namete, i konačno, da se oživotvori one pravne ustanove, koje će probuditi i promicati javnu vjeresiju.

Neima dvojbe, da bijahu koli pritužbe toli želje sabora opravdane i mnogim od tih odpomogle su cesarske vlade tečajem vremena na korist talijanskog diela pučanstva naše pokrajine. Što se tiče nas Hrvata i Slovenaca Istre, mogle bi se i morale i danas opetovati skoro sve spomenute pritužbe i težnje putem adrese na cara i kralja, jer se je s nama koli od autonomnih toli od cesarskih oblasti u svakom obziru uviek postupalo maćuhinski.

Kao što nije našao ponizni predlog blagopokojnog Feretića odziva u istarskom saboru prije 40 godina, tako nenalaze ni danas vapaji i molbe našega naroda odziva ni u zemaljskom ni u državnom saboru i njemu patniku nepreostaje nego li gorka utjeha, da su blaženi ponizni i krotki!

Gradnja namjestničke palače u Trstu. Kako je poznato, bijaše prošle godine porušena stara namjestnička palača u Trstu, poznata pod imenom „žute kuće“. Sada je naložilo ministarstvo nutarnjih posala c. kr. namjestničtvu u Trstu, da započne sa gradnjom nove palače. Gradjevnim ravnateljem, te buduće palače imenovan bijaše mjernik g. Emil Artman, koji je dodieljen ministarstvu nutarnjih posala. Nacrti za novu palaču izradjeni su u Beču.

„Krčko učiteljsko družtvo“ u Vrbniku obdržavati će dne 8. svibnja t. g. na 10 sati p. p. svoju redovitu XI. glavnu skupštinu, uz sliedeći dnevni red: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Čitanje zapisnika posljednje skupštine. 3. Izvještaj tajnika-blagajnika. 4. Izbor revizionalnog odbora. 5. Odnošaj izmedju crkve i škole — razpravlja N. Maračić. 6. Praktično predavanje djeci pučke škole u Vrbniku. 7. Izbor jednog člana u upravljajući odbor. 8. Izvještaj o posljednjem zborovanju „Zaveze“ — izvješćuje I. Mahulja. 9. Izbor dviju članova za buduće zborovanje „Zaveze“. 10. Proračun za upravnu godinu 1901/902. 11. Izbor razpravljača za buduću glavnu skupštinu. 12. Pogovor o uredjenju učiteljskih plaća. 13. Razni predlozi.

Imenik gostova u Opatiji. Zadnji imenik gostova u lječilištu Opatija, izdan dne 13. t. mj. pokazuje, da bijaše od 1. septembra 1900 tamo 10.206 gostova. Od 4. t. mj. do 13. t. mj. nadošlo je tamo 630 osoba. Dne 10. t. mj. bijaše u Opatiji u svemu 2041 gostova.

Pobožni denuncijant. Glasovito glasilo tršćanskih reformatora pobožni „L'Amico“ prijavio je u zadnjem svojem broju talijanskomu občinstvu grada Trsta, da ima jedna prodaja duhana u ulici „Molin piccolo“ samo slovensko-njemački napis, upozorivna to svoje pobožne čitatelje-pušače.

Pobožnomu nazovi-katoličkomu listiću nebijaše pri tom druga svrha nego li ta, da naškodi čestitomu Slovencu, vlasniku onog dućančića. To je dakako kršćanska ljubav, koju licumjerno propoviedaju oni mladi talijanski svećenici, koji na tršćanskom ordinarijatu vedre i oblače.

Pobožnomu „L'Amico“ zavidjati će doista židovski „Piccolo“ i svi ostali lažiliberalni listovi zbog njegovog rodoljublja ili narodnog fanatizma.

Iz drugih krajeva.

Novi kardinali. Prošle nedjelje bio je tajni konsistorij, na kome je papa imenovao sliedeće nove kardinale: carigradskoga patrijarhu Aleksandra Semminatelli-Zabarella; nadbiskupa iz Beneventa, Donata Maria dèl Olio; apoštolskog delegata sjevero-američkih združenih država a nadbiskupa efežkoga, Sebastijana Martinelli; kneza-biskupa iz Krakova, Ivana Kozielsko Puzyna; kneza-biskupa iz Praga, Lava Skerbenskoga; nadbiskupa iz Ferare, Julija Boschi; biskupa iz Pavije Augustina Reboldi; biskupa iz Verone, Bartola Bacilieri; naslovnog biskupa iz Lepanta, Kazimira Genuari; papinskog majordoma Frana Salezija della Volpe; namjestnika državnog tajničtva, Vjekoslava Tripepi i napokon tajnika crkvenih posala, Srećka Cavagnis.

Smrt slikara. Ponedeljku o podnevu umro je u Pragu slavni češki slikar Vaclav Brožik. Imao je tekar 49 godina. Živio je obično u Pragu i Parizu, te se je tek pred nekoliko mjeseca bio povratio u kraljevski zlatni prag, da si tamo potraži lieka svojoj bolesti. Nu ga zateče smrt, pa mu bila lagana rodna gruda!

Hodočašće u Lourdes i Paray le Monial. Od odbora primamo ove redke: Podpisani odbor moli svu onu p. n. gospodu, koja bi se htjela pridružiti hodočašću, da to izvole do konca aprila najkasnije prijaviti vel. g. M. Seigerschmiedu, duhovniku sestara milosrdnica u Zagrebu, i to uz oznaku, u kojem razredu žele putovati. Do sada prijavio se liepi broj hodočastnika iz zagrebačke nadbiskupije, te djakovačke, vrhbosanske i iz Dalmacije. Na mnoge upite nije se do sada moglo odgovoriti, jer još nije sve konačno uredjeno. Kad se bude znalo točno za broj hodočastnika Hrvata i Slovenaca, jedan će od odbora sa družtvom „Cook“ sve do kraja urediti, a onda će se putem novina sve razjasniti, koli glede puta, toli glede pošiljanja novaca. Odbor je zaključio, da se ne će nikad jedan cieli dan i cielu noć putovati, nego tako udesiti, da se danju putuje, a noću počiva, da ne bude tegotno putovanje. Za odbor: Cvj. Rubetić, predsjednik.

Težnje Trentinaca. Poznato je, da su zastupnici južnog Tirola ili Tridenta dugi niz godina tjerali takozvanu politiku abstinencije, t. j. nisu sudjelovali kod saborskih razprava, jer im je vlada uviek odbijala molbe i predloge za uredjenje zemaljske uprave u Tirolu. Talijanski zastupnici na zemaljskom saboru u Inomostu (Innsbrücku) zahtjevaju naime posebnu upravu ili autonomiju za južni Tirol, čemu se vlada upire i na što nisu htjeli pristati njemački zastupnici Tirola.

Za prošloga zasjedanja tirolskoga sabora sudjelovali su i talijanski zastupnici, te je izmedju njih i njemačkih zastupnika došlo do nekog sporazumljenja. Izabran bijaše naime odbor njemačkih i talijanskih zastupnika, koji ima da izradi osnovu, na temelju koje bi se uredilo pitanje autonomije Tridenta. Taj odbor birao je pododbor i ovaj se je sastao nakon uzkrsnih blagdana u Inomostu.

U tom su pododboru dr. Brugnara, vodja talijanskih saborskih zastupnika i načelnik tridentinski, dr. Grabmayr, dr. Kathrein i dr. Wackernell. Dr. Brugnara sastavio je osnovu zakona, kojim bi se uredilo pitanje o autonomiji talijanskog diela zemlje, — a nada se, da će vladini krugovi sada biti skloniji Talijanom.

Saborski odbor ustanovio je ova načela za sastav zakona o autonomiji: 1. Zakonodavno pravo ostaje izključivo saboru. 2. Sabor ima se podieliti u dvie narodne kurije, njemačku i talijansku. 3. Izborna kurija plemičkog veleposjeda ima se također razdieliti. 4. Zemaljski odbor dieli se u dva odsjeka, njemački i talijanski. 5. Kurije i odsjeci stvaraju svoje odluke samostalno i neodvisno od sabora, a unutar zakonskih ustanova i na koliko im to dozvoljavaju vlastite zaklade, i to a) u občinskih poslovih, b) u školskih poslovih, c) u ekonomskih pitanjih. 6. Svakoj se kuriji imade iz zemalj. sredstava dopitati primjerena dotacija. 7 Broj zem. odbornika mora se ustanoviti prema razmjeru pučanstva.

Ova načela odbor je prihvatio, a pododbor ima sada da dovede u sklad ustanove zem. reda s timi načeli. Tako sastavljena osnova mogla bi već doći na dnevni red buduće saborske sjeditbe, a tada će se i vlada moći izjaviti o osnovi.

Hrvatsko-slovensko pobratimstvo. Prošle subote stigla je deputacija „Matice Hrvatske“ iz Zagreba, sastojeća od g. Iv. Kostrenčića kao tajnika, te odbornika gg. dr. Músića i dr. Hoića, koja je doniela biskupu presvj. g. Jegliću, načelniku biele Ljubljane g. Hribaru te pjesniku Aškrcu i piscu dr. Lampetu po jedan iztisak krasnoga djela „Spomen-cviće“ što ga je izdala „Matica“ u proslavu jubileja preuzv. g. biskupa Strossmayera.

(Mjesto pok. Lampetu izručen bijaše iztisak ravnatelju „Marijanišća“).

Ljubljanski načelnik g. Hribar dao je hrvatskim gostovom i nekojim ljubljanskim pozvanikom svečani banket, na kojem bijaše izrečeno više zanosnih zdravica na čast prvaka hrvatskog i slovenskog naroda i kao dokaz hrvatsko-slovenske uzajemnosti i pobratimstva.

Predsjednik carevinskoga vieća grof Wetter o Dalmaciji. Prošle subote posjetio je predsjednik carevinskoga vieća grof Wetter von der Lilie na svojem povratku iz Dubrovnika za Beč, glavni grad Dalmacije—Zadar. Tuj je pregledao u pratnji zastupnika Biankini-a i kanonika Liepopila važnije predmeta grada. G. grof Wetter nije mogao dohvaliti svojoj pratnji prirodnih krasota što ih je vidio duž dalmatinske obale, ali je ujedno priznao otvoreno, da se Dalmaciju neopravdano zanemaruje. Dalmatinski zastupnici da čine samo svoju dužnost, dočim opozoruju vladajuće krugove na to zanemarenje, koje bi već moralo jednom prestati.

Nešto za majke. Često zadaje majkam, osobito mladim, velikih briga probijanje zubih kod njihove dječice. Za probijanja prvih zubi nastaje naime kod djece vrućina okolo zubnog mesa radi velike navale krvi. Radi toga valja nastojati, da se ublaži ta vrućina. To se postigne ako se omotaju nožice djeteta mokrom, dobro iztisnutom krpom.

Novo Rendićevo djelo. U riečkom „Novom Listu“ čitamo, da ima već nekoliko dana, da se u Sachsovu izlogu u „Via del Governo“ vidjevalo liepo poprsje Hercegovke, što ga je izradio naš čuveni umjetnik Ivan Rendić. Veliko je bilo izpitivanje za ovo poprsje, koje je pobudilo obću pozornost, radi upravo prekrasnih crta lica i umjetnički izradjenog narodnog odiela. Rendić sam bio je sa svojom radnjom zadovoljan, te ju ubraja medju najbolje uspjele tvorevine svoje umjetnosti.

Doznajemo, da je poprsje kupio poznati slovenski bogataš i rodoljub gosp. Josip Gorup, komu se je radnja veoma omilila, pak je svakako želio, da ostane u slavenskih rukuh. Gosp. Gorup dao je g. Rendiću dozvolu, da svoje djelo smije izložiti na izložbi umjetnika.

Novi župnik u Trnovom, kod ilirske Bistrice. Nedavno bijaše imenovan u Trnovom novim župnikom veleč. g. dr. Josip Kržišnik i to na mjesto blagopokojnog župnika-dekana g. Vesel-a, koji je tamo župnikovao na obće zadovoljstvo puka dug niz godina i koji je uživao dobar glas vrstnoga pjesnika i pisca slavenskoga.

Upravni odbor. „Saveza austrijskih jugoslavenskih učiteljskih družtava“ zaključio je u svojoj sjednici dne 8. t. mj. da će se obdržavati ovogodišnja glavna skupština (XIII.) o Duhovih t. j. dne 25. 26. i 27. maja na krasnom Bledu.

Hrvatski mornari odlikovani od turskoga cara. Turski car Sultan Abdul Hamid odlikovao je kolajnom za spašavanje unesrećenih sliedeće podčastnike i mornare austrijske mornarice. Antuna Pavletića, Milana Šarića, Matiju Knežića, Petra Mermona-Bučića, Valentina Milića, Srećka Grgića, Stjepana Ogrizovića, Mihovila Galca, Andriju Delića, Antuna Kručevića, Marka Bogovca, Nikolu Poklepovića, Andriju Jelčića, Frana Jedreskića, Ivana Gržetića, Gašpara Guretića, Nikolu Bersića, Antuna Tomića i Mihovila Butkovića.

Sukob parobroda. „Novi List“ javlja: Na ulazu u riečku luku sukobio se parobrod „Bakar“, koji je vozio izletnike iz Cirkvenice sa parobrodom „Senj“, koji se prazan vraćao u Bakar. „Bakar“ je vrlo malo oštećen, „Senj“ se pako morao natrag povratiti u luku, te će biti poslan na popravak. Nastradao nije nitko, samo su se izletnici na „Bakru“ nešto prepali, kad se je kolizija dogodila. Parobrod „Senj“ je odveden na popravak u Brgude.

Ubio medvjeda s kamenom. Iz Senja javljaju „Novom Listu“: Žitelj Jandre Vukušić, mladić od dvadeset godina, kbr. 30 iz Klade donio je na veliki petak ovamo ubijena maloga — oko jedne godine stara — medvedića. O njem pripovieda, da ga je ubio s kamenom na cesti nedaleko Jablanca, baš u času, kad htjede mladi odvažni medić sa svojim pandžama oponirati, segne on brže bolje za kamenjem pa udri, udri, dok ga krupnijim kamenom ne pogodi i sastavi sa zemljom. Vukušić je dobio od ovdješnje kr. kotarske oblasti zasluženu nagradu.

Sibirska željeznica. Pred devet godina odpočeta je gradnja sibirske željeznice i do sad je u prometu pruga od 5400 kilometra. Ukupna dužina mostova željezničkih iznosi do sada 48 kilometara. Željeznica dopire do utoka rieke Amura i do Vladivostoka. Od Moskve do Irkutska nedjeljno jednom ide brzi vlak, koji ima zveze sa sibirskom željeznicom. Dok se sada iz Londona ili Pariza za tri nedjelje može stići u Vladivostok, prije je preko sueckog kanala trebalo tri mjeseca. Kad se ova željeznička pruga svrši iznosit će u dužinu 8870 klm.

Književne:

"Glasnik Matice Dalmatinske". Matica Dalmatinska početkom maja započeti će izdavanje književne i znanstvene smotre pod naslovom „Glasnik Matice Dalmatinske" i to u tromjesečne sveske od 100 stranica u formatu velike šesnaestine. „Glasnik" će obzirom na pravilnik Matice Dalmatinske donašati u prvom redu poučne i znanstvene sastavke o književnim, umjetničkim, povjesnim i u opće kulturnim pojavima i pitanjima iz starije i novije dobe u Dalmaciji. Uz to će marljivo pratiti suvremeni književni i kulturni razvoj drugih naroda te će u svakom broju donašati osim pregleda hrvatske književnosti opširna izvješća ili književna pisma iz slavenskih i drugih raznih književnosti i znanstvenu kroniku. Za takva pisma i izvješća „Glasnik" imade posebne stalne dopisnike. Bit će pak zastupana i beletristika u svakom broju sa nekoliko pjesama i sa jednom izvornom pripovijetkom. — Nije naš naum pokrenuti veliku književnu smotru, kakovih imade kod drugih većih naroda, i koja bi se jedino u Zagrebu mogla izdavati, a opet naš „Glasnik" ne će biti uredjivan po primjeru drugih naših časopisa, koji su većinom posvećeni beletristici. — Matica Dalmatinska u svom pothvatu najviše se obazrela na potrebe Dalmacije, a misli, da će tim ujedno donieti i nešto koristi hrvatskoj knjizi. — Prvi će broj izaći, kako je rečeno, početkom svibnja, a drugi brojevi svaka tri mjeseca redom. — Pretplata se prima samo za godinu dana, a stoji šest Kruna, ili za po godine u iznosu od tri Krune. Pojedini se brojevi prodavaju uz cijenu od 2 Krune. — Članovi Matice Dalmatinske dobivaju „Glasnik" besplatno, samo nek prijave upravi svoje boravište. — „Glasnik" ćemo slati samo onima, koji ga budu pitali, te s toga molimo da nam predbrojnici odmah povrate upisni arak uz točnu adresu. Spisi i novci nek se šalju Upravi Matice Dalmatinske. U Zadru, 8. aprila 1901. Uprava „Matice Dalmatinske".

Na monsignora Pesante-a poluizpravak u kojem je porekao, što smo bili javili glede njegova pisma u Krasicu, obzirom na pastirski posjet tršćanskoga biskupa, dobivamo dopis od prijatelja iz Istre, koji ćemo priobćiti u dojdućem broju i koji daje nami pravo. Toliko za danas!

Plovitbeni red.

Ugarsko-hrvatsko par. družtvo.

Pruga Rieka—Trst.

Polazak			Luka	Povratak		
Dol.	Odl.	Dan		Dan	Dol.	Odl.
—	7·—		Rieka		3·30	—
7·45	7·55		Opatija		2·35	2·45
8·15	8·20		Lovran		2·10	2·15
8·45	8·55		Mošćenice		1·35	1·45
9·20	9·25	Srijeda	Berseč	Ponedjeljak	1·05	1·10
10·10	10·25		Rabac		12·05	12·20
11·55	12·30		Cres		10·—	10·35
4·30	6·—	Sr. Čet.	Pula	Ned. P.	2·30	6·—
6·30	6·40		Fazana		1·50	2·—
8·10	8·30		Rovinj		11·50	12·20
9·40	10·—	Četvrtak	Poreč	Nedjelja	10·10	10·40
12·20	12·40		Piran		7·20	7·50
2·—	—		Trst		—	6·—

Sve rodoljube ujedno molimo, neka zaktjevaju „Našu Slogu" po svih kavanah i gostionah kolike u Puli tolike izvan iste.

SKLADIŠTE
dalmatinskih vina
i maslinovog ulja.

Šaljemo na zahtjev uzorke svakovrstnih dalmatinskih vina i maslinskog ulja. Ciene su jako sniženo.

Vina spremamo u sudovima od 56 l. napried. Velike narudžbe slede ravno iz Dalmacije.

POLA, Via Cattila 31. Za štovanjem Ant. Tramić i drug.

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slastice.

Prsni čaj sa „Učke-Gore".
Izvrstni domaći lijek proti
influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, proti prsnom kataru ili promuklosti grla.
Cijena 50 para.
Glavno skladište:
Ljekarna L. Ghersetich,
Volosko — Istra.
Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Tafta za turiste od L. LUSER-A.
Najbolji i priznati lieh
za kurje oči žuljevitost itd.
Glavno skladište:
Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling
Traži se pita po novi.
Tafta za turiste **Luser** 80
Dobiva se u svim ljekarnama.

U Tisku: J. Berravila, Kavalski, Labinanac, A. Franc, mar. Ujevitch, Cristofoletti, Pastrol, F. Pal. A. Vranyczany, F. Ostrovichich.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

U LJEKARNI
E. TOMAJA nasliednik A. WINGER
ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB
dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo korisni, osobito preparate vriedni ljekovi:

Maslo proti kostobolji ili protinu, rheumatismu, kašalj i sraslje u kostih, ukočenosti ili grevom u šilah, boli u kukovih i križcah, kostenom pogmcu, probadanju, svraćevranim nesnagam. Cieni se novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se liečí zaslí, prehlada ili kašalj u prsih, plućih, srdcu, želudcu, prsnenkoj i grlu, sipljivost. Cieni se novč.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulosnosti, podbuhlosti, djetinjoj kržljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Cieni flašici 3 florin.

Pojačane švedske kapljo ili švedska životna tinktura (Lebenstropfen). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvotvornica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblakšava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odstranja se boi u želudci, želučane grčeve, šticka, grozica ili zimica, navijaje ili grinja u trbuhu. Tko ova toli korisno djelujuća švedska tinktura redovito pije, začuvat će si zdravlje, tjelesna snagu i izbjeći i razne bolesti. Cieni, flašici s napotkom 50 novčića

Prah za blago ili za marvu, za konjski kih i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objašnjavanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mliéka, koji postaje čišći i jači. Cieni jedanom smotu 45 novč.

Svrijaske pilulice najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili stomaka i crjev, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili zrelost. Cieni škatuljici 70 novč.

Maslo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, zgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i utrnulini, poslie zatkoga napora, za objašnjenje i okrepljivanje žila i živaca, s flašu 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube začuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, čvršće nego ako se zubi natiskuju usta, ublaža neugodan vonj, s flaša 60 nč.

Prah amerikanove emenlje. (Fichtenadel Essenz) za čišćenje i raskuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolje. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korienje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 50 nč.

Mast proti ljesi, krastam perutini i neopotisam, s ljesić 50 novč.

Antiselin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. Cieni 50 novč.

Da spitsera ponnat za lice proti svačijim pjegam ili čekrom, odstranjuje prekomjerne rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, sječnost; bjelodu i čistoću obraza i ruku. Cieni večem ložičici s fiolu. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve nezkodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zlatnom diplomom. Dobiva se u boji bielej, ružičastej i žutkastej. Cieni kutiji s for.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčistih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Crème eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tena. Koe liu su prišći, zajedica, crvene mrlje, plege, opora kora i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se Eglantine mast uhkada se polvsti te po toma imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Cieni ložičica s fiolu.

Eau eglantine jest izvrsna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje, kose, osnaguje stvaranje perutí i sjajava vlasišta. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podjeljuje kosi liep sjaj. Cieni boci s for.

Mirisna zgsta za sobe kuditi, nekoliko kapi šire po sobi prezgodan miris. Flašica 50 n.

Otrov ili čemer za stienice i kimske. Flašica 50 novč.

Antitobrilo od Rodinisa proti grozniei ili zimici. Masja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade; i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinama oglašene medicinske specijalitete.

Knjigotiskara i knjigovežnica
J. Krmpotić i drug.
U PULI
prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje
koje izvršuje brzo i ukusno.
Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede,
kao također pisaćeg papira.
Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice
za štedovna i zajmovna družtva u obće
preskrbljuje točno, brzo i jeftino.
Opazuje se, da tiskara preskrbljuje sve tiskanice, koje se rabe, bez da bi joj to stranka naznačivala, to jest sve, što je za početak poslovanja potrebno; biljeguje također knjige itd.

Broj 32. Pula, u utorak dne 23. aprila 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napotnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 30.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata se poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu, ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Ćirila i Metoda" za Istru

POZOR!

Početkom aprila nastupismo drugo četvrtgodište. Upozorujemo predplatnike, kojim je iztekla predplata, da istu obnove. — ako ne žele, da jim list obustavimo.

UPRAVA.

Kongres proti alkoholizmu.*)

I.

Dne 9. t. mj. otvoren bijaše svečanim načinom u Beču osmi medjunarodni kongres proti alkoholizmu ili proti neumjerenom uživanju žestokog pića.

Zadnji takav kongres bio je prošle godine u Parizu, gdje se sastaše učenjaci i državnici, da razpravljaju o strašnoj bolesti alkoholizma, koja je zahvatila sve dielove svieta. Svi prosvietljeni narodi i sve napredne vlade ustale su na noge, da se bore proti toj zarazi, koja prieti upropastiti duševno i tjelesno narode.

Na bečkom medjunarodnom kongresu sastali se liečnici svih država Europe, da svojim znanjem i svojim izkustvom poduče i upozore občinstvo na strašne posljedice neumjerenog uživanja žestokih pića, te da potaknu oblasti neka putem crkve, škole i zakonodavstva preprieče ili bar ograniče prekomjerno uživanje alkoholičkog pića.

U prostranoj dvorani sakupljene liečnike, učenjake, zastupnike tudjih država, crkvene svietske i vojničke dostojanstvenike, te mnogobrojno občinstvo muzkog i ženskog spola pozdravio je u ime austrijske vlade najprije francezkim jezikom ministar-predsjednik dr. Körber članove kongresa, kao zastupnike važnog poslanstva za prosvjetu i čovječnost, za koje moraju, da goje sve vlade najživlje interese — nazove ministar-predsjednik iskrenu dobrodošlicu. U dalnjem njemačkom govoru okrstio je ministar žestoko piće kao nepogibeljnog laskavca kad ga kao riedka gosta trpimo, a kao neprijatelja čovječanstva, kad ga udomaćimo. Radi toga je borba, što se sada vodi, naperena u prvom redu proti alkoholu kao hrani, koja čini, kao svi hinbeni i lažni prijatelji najprije nešto dobra, da pak kasnije tim više naškodi. O tomu se nemože nikada dosta uvjeriti siromaha, pa radi toga opetuje ministar, da alkohol nije uzdržavatelj, nego upropastitelj svih onih, koji mu se podaju.

Vi se — zaključi ministar-predsjednik — borite gospodo moja, ne samo za produženje života, što nam je dosudjen ovdje na zemlji, nego Vi ste takodjer boritelji za ljudski moral. Naše doba pripada čovjekoljublju, i ono će takodjer pobiediti sve neprijatelje. Vlade dragovoljno služe Vašim visokim ciljevom, pa zato Vas molim, da nastavite svoje nastojanje, koje se nemože dosta nahvaliti. U nami imate iskrene prijatelje.

Tečajem prve sjednice pozdravili su kongres i zastupnici tudjih država. Izmedju ostalih pozdrava ističe se osobito onaj grofa Skarzynskoga iz Varšave, koji je uzveličao u ime ruske vlade kongres, na kojemu ne ima opreka kao u politici.

Ruska vlada radi, nastoji od g. 1898. uztrajno i živo, da svlada neumjereno uživanje žestokog pića. Govornika veseli, što i Austrija u tom smislu radi i postupa.

Čim više se vlade bave socijalnimi pitanji, tim više izčezavaju političke borbe i protivštine. Sloga medju narodi i vladami najljepši je san ruskoga cara Nikole.

Bečki kongres trajao je u svemu pet dana, a obdržavano bijaše 8 sjednica. Prva dva dana razpravljalo je deset profesora i tri liečnika o alkoholizmu sa medicinskog gledišta. Medju govornici bijaše najviše Niemaca, Austrijanaca, Franceza, Engleza i Švicara.

Trećeg dana razpravljalo se o alkoholizmu sa društvenog pogleda, pri čemu su glavnu rieč imali ruski, švedski i rumunjski učenjaci. U dalnjih pet sjednica razpravljalo se o sredstvih i načinu, kojim se treba boriti proti uživanju žestokog pića.

Prekomjerno uživanje žestokih pića jest manom i nesrećom svega čovječanstva. Nijedna ljudska sklonost nije tako razširena kao što ovo uživanje. Ono se vuče od najstarijih vremena kroz sve viekove i kroz sve narode. Stari pismoznanci tvrde, da su našli na staroegipatskih pismenih (hieroglyfi) naslikane pijane žene, za koje se može stalno kazati, da nebijahu pokvarenije od muževa. Iz poviesti rimske i grčke iz najstarijih doba znamo, da se je prekomjerno uživalo žestoka pića koli na vladarskih dvorovih toli medju nižim pučanstvom.

Uživanje žestokih pića zarazilo je sve slojeve čovječanstva i sve narode. U gradovih, osobito velikih pije se razmjerno više nego li na selu, ili od gradova odaljenih mjestih. Bolji ili imućniji slojevi uživaju finije vrsti alkohola, kano vino, pivo, cognac i druge vrsti likera, dočim se siromah zadovolji i sa najprostijim proizvodom žita ili krumpira. I jedni i drugi jesu alkoholici, ako prekomjerno piju, kao što je alkoholik stanovnik južne Amerike, koji pije žestoko piće od jabuka, ili Kinez, koji se opium-om opija.

Posljedice prekomjernog uživanja žestokih pića jesu upravo strašne. Ogromna većina ljudskih bolesti imadu svoj izvor u prekomjernom uživanju takvog pića. Bolesti pako jesu koli duševne toli tjelesne, jedne potamnuju razum, druge raztvaraju tjelo. Alkoholizam nije samo sa zdravstvenog gledišta silno pogibeljan, već takodjer sa gledišta društvenog i narodnogospodarstvenog. Prekomjerno uživanje žestokog pića djeluje užasno na obiteljske odnošaje, jer je statistički dokazano, da se djecom alkoholista pune bolnice i kaznione. Piću odani roditelji nemogu radjati ni duševno ni tjelesno zdravu djecu. Riedko ćemo naći od otca ili majke pijanice zdravo i kriepko diete. Često nalazimo nasuprot, da se djeca takvih nesretnika u odraslijoj dobi povadjaju za svojimi roditelji.

A tko da nabroji sva ona grozna zločinstva, sve one nevolje i nesreće, koje danomice prouzroči prekomjerno uživanje vina, piva, rakije i drugih ovakvih pića? Koliko je ljudskih života leglo u prerani grob radi te nesretne mane? Koliko je propalo obitelji, a koliko je došlo posjeda na bubanj zbog te grdne navade?

Na bečkom kongresu kao i na svih dotadašnjih razpravljalo se takodjer obširno o tom, kako da se na put stane toj občenitoj skoro zarazi, i kojim oružjem da se pobija tog strašnog neprijatelja. Iztaknuto bijaše, da treba tražiti pomoći proti toj nevolji u zakonodavstvu, u crkvi i u školi.

(Konac sliedi.)

*) Alkoholizam jest neumjereno uživanje žestokih pića, kano vina, rakije i svakojakih likera: porter, brandy, whisky, rozolij, maraskin, malaga itd. itd.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 18. aprila 1901.

Prošli uskrsni blagdani, i katolički i grčko-iztočni, te se je carevinsko vieće danas opet sastalo.

Ura i više prošlo čitanjem, nepodpunim, predloga i upita. Ima jih sva sila i za to, jer su se mnogi predloži i upiti, postavljeni još zadnjih dana marca, jedva danas pročitali. Pri tom valja ipak opaziti, da upite, odmah čim su postavljeni, i nečekajuć n. pr. prevoda, predsjedničtvo prosliedjuje interpelovanim ministrom.

Medju predlozi je takodjer predlog zast. Vukoviću i drugova, hrvatsko-slovenskih zastupnika, „za podporu starim brodovom duge plovitbe", i drugi glede „osjeguranja kod nezgoda za osobe zaposlene kod brodarenja i ribarenja".

Od interpelacija hoću da spomenem dvie, postavljene od zastupnika Talijana. Jednu je postavio Tambosi, a podpisali su ju i talijanski, gorički, tršćanski i istarski (Bartoli, Bennati, Polesini, Rizzi) zastupnici. Družtvo trentinskih djaka postavilo je u Trentu negdje „spomen-ploču pjesniku Gazzoletti". Na ploči je napisano, da je tim pjesnikom narodni genij pokazao, da je Trentsko zemljište u nerazrješivom vezu sa velikom majkom Italijom. Odnosno kotarsko glavarstvo je zabranilo taj napis, namjestničtvo je zabranu potvrdilo. Proti tomu je družtvo djaka učinilo utok na ministarstvo nutarnjih poslova. Tambosi i drugovi pitaju ministra-predsjednika kao ministra nutarnjih poslova, da li je voljan povoljno riešiti odnosni rekurs, ili drugimi riečmi dignuti zabranu onoga napisa.

Bennati sa drugovi interpelirao je ministra bogoštovja i nastave, da li je voljan omedjašiti dosadanji običaj, po „kojem se na nautičkih školah u Primorju imenuju za profesore skoro u svih predmetih častnici c. i kr. vojne mornarice". Oni da bi mogli biti imenovani za nautiku, brodogradnju i brodovodstvo, ako dokažu da znadu podpuno talijanski, al za drugo nikako. U obrazloženju tuži se, da je takovim profesorom njemački jezik kao občevni, i da talijanski jezik, naukovni jezik na nautičkih školah u Primorju, dosta nepoznaju. Najbolji odgovor koj bi mu ministar mogao dati obzirom na to njegovo obrazlaganje bio bi taj, da uvede na nautičkih školah u Primorju takodjer hrvatski naukovni jezik, što bi po pravu i zakonu morao.

Iza svršenoga čitanja podnesaka bilo je silne buke, pri kojoj se je izreklo sila sablažnjivih izreka. Evo što je na stvari. „Nadvojvoda Fran Ferdinand, predvidljivi prestolonasljednik preuzeo je protektorat nad katoličkim školskim družtvom". Kad mu se je predsjedničtvo toga družtva došto za to zahvaliti, rekao je, da je veoma rad preuzeo protektorat nad družtvom, koje uspješno djeluje za pravi kršćanski i patriotički uzgoj, proti onim koji šire nauku „daleko od Rima", a tim i „daleko od Austrije". Te rieči bile su naperene poglavito proti Svenjemcem, proti Šenereru, Wolfu i drugovom. Al tim ćutili su se povriedjeni i razni drugi, te tim pokazali što su i kakvi su. Židovsko-liberalna „Neue Freie Presse" napisala je u današnjem juternjem broju članak pun žuči proti tom činu nadvojvode, te pozivala proti njemu i Magjare i druge. To bijaše priprava za prizore u današnjoj sjednici. Njemački nacijonalci, oni koji se kažu zadnje doba kao njeka državna stranka, postavili su interpelaciju na ministra-predsjednika, da li mu je poznat taj čin nadvojvode, i da li se je dogodio njegovim

znanjem? Svenjemac Herzog pitao je predsjednika car. vieća, jeli voljan uplivati na ministra-predsjednika, da još danas odgovori na tu interpelaciju? Hoteć obrazložiti taj svoj upit, čitao je članak lista „Vaterland“, koj hvali nadvojvodu za to, što je protektorat preuzeo. Kod toga čitanja pljeskaju zastupnici njemačke katoličke stranke, a psuju Svenjemci. Pročitav to, reče, da je protektorat djelo crne kamarile, da se je njim nadvojvoda, budući vladar, umješao u stranačku borbu načinom koji se neda dosta odsuditi. Završuje: Mi Svenjemci smo zahvalni za taj čin nadvojvode, jer znamo što možemo u budućnosti očekivati. Mi i svi slobodoumni Njemci u Austriji znat ćemo, čim se imamo jednom obskrbiti. Svenjemci su govorniku dakako živo klicali.

Na to se je ustao ministar-predsjednik, da odgovori na rečenu interpelaciju njemačkih nacionalaca. On reče, da c. k. vlada nije znala do danas za to, da je nadvojvoda Fran Ferdinand preuzeo protektorat nad njem. katol. družtvom, da je to preuzeće njegova posve privatna i osobna stvar, za koju nemože biti c. kr. vlada pozvana na odgovornost. Na to je još pokudio izraze pale od predgovornika i njegovih drugova.

Zast. Malik, porjeklom Čeh, bivši častnik, a sad po ženi posjednik negdje u Štajerskoj, predložio je, da se o odgovoru ministra-predsjednika povede razprava, i da se o tom glasuje po imenih. Taj predlog bijaše dovoljno poduprt, pak se je glasovalo za razpravu sa da, proti razpravi sa ne.

Sa da su glasovali: Svenjemci, njemački nacionalci, njemački liberalci, socijalni demokrati, českí nacionalni socijaliste, jedan Rusin, jedan Slovenac (dr. Tavčar) i Talijani Aquaroli, Bennati i Hortis. Njeki tobož iz načela slobodoumja. Al kakvo je to slobodumje, koje bi htjelo braniti jednomu čovjeku, jednomu nadvojvodi, da čini i govori po svojem uvjerenju!

Proti su glasovali Poljaci, Česi, Hrvati i Slovenci (osim dra. Tavčara), njemački katolici, antisemite i njemački veleposjednici, te od Talijana Conci iz Tirolske i Verzegnassi iz Goričke. Ostali Talijani pobjegli su iz dvorane, kao i razni drugi.

Za je glasovalo 106 zastupnika, proti 149.

Na to su psovali Svenjemci i drugovi. Drugi dan već mnogi su se prilično ohladili, kad su vidjeli, kako su se blamirali i pokazali kakvi bi radi da se nevidi da jesu.

Na to se je povela razprava o zakonskoj osnovi glede poreza kod prenosa imovina, kojoj je dala povod naredba bivšega fin. ministra dra. Kaizla uvedena na temelju § 14. Njom je on snizio poreze kod prenosa imovina, osobito manjih, te priskočio nevolji poljodjelaca, al je njedno bio povisio njeke poreze koje tište osobito stanovnike gradova. Tu se dakle kose probitci poljodjelaca i oni gradjana.

* * *

Beč, 19. aprila 1901.

I u današnjoj sjednici vodi se razprava o zakonskoj osnovi o kojoj i jučer. Osnovu zagovara dr. Kaizl, dočim Leopold Steiner, obzirom na gradove osobito Beč, zagovara nješto drugači predlog. Iza toga se prima osnova kako predložena u obće. Specijalna razprava sliediti će u budućoj sjednici.

Danas su se gospoda ministri pokazali marljivi odgovarajuć na razne interpelacije. Ministar-predsjednik i nutarnjih poslova od govorio jih je 11, ministar željeznica 13, ministar trgovine 4, a više njih i ministar bogoštovja i nastave.

Kako su Svenjemci već dalcko dotjerali, kaže okolnost da je jedan njih postavio na predsjednika upit, nebi li on poduzeo shodna, da se zabrani crkveni obhod što ga namjeravaju nedjelju dne 21. učiniti bečki katolici. Postaju do smješnosti „liberalni“ kao i naši Talijani u Trstu i Primorju u obće.

Danas je imao sjednicu također vinogradarski odbor, kojemu su prisustvovali predstavnici ministarstva poljodjelstva i financija. Razpravljalo se je o predložih zast. Marcheta i drugova, zast. Žičkara i drugova, slovenskih i hrvatskih zastupnika. Prvi idu za tim, da se rok odplate predujmova za regeneriranje vinograda produlji za dalnjih 5 godina, i da budu vinogradi oštećeni filokserom i dalje od poreza oslobodjeni. Onaj Žičkara i drugova ide za tim, da u izvanrednih slučajevih daje država podpora proti filokseri i onda kad nebi pokrajina ništa dala. Predlog je osobito važan također za nas u Istri. Razprava još nije svršena. Sama ministarstva medju sobom još se nisu složila. Naši zastupnici već su rekli svoju, i još će.

DOPISI.

Iz grada Krka (Občinski izbori.) 18. aprila 1901. Sreća mi se namjerila, da se upravo ovih dana moradoh naći u Krku, kad su se imali obaviti izbori za občinsko zastupstvo. Već putem na parobrodu imao sam priliku čuti o tom svega i svašta od jednog dobro mislećeg krčanina; a boraveći neko vrieme tij, uputih se potanje u krčke odnošaje. Govorih s raznimi osobami. Jedan mi je rekao, da bi sadanji načelnik jedini možda bio sposoban za načelničku stolicu, kad bi si postavio za zadaću, da gleda moralni i materijalni probitak grada, a da se pri tom ne bi dao za nos vući „da certi tali“; ali budući više manje puše u isti rog s drugima, ne ima posebnih prednosti pred drugima. Drugi opet primetne: „*senta signore; . . . un avvocato al dibattimento pubblico trattandosi del diritto di caccia aveva detto, che, se gli sposi prima di sposarsi sette volte non fanno baruffa, non è loro amore vero e sincero — lo stesso si potrebbe dire dei presenti caporioni del nostro partito progressista — liberale (!), cioè del partito che presentemente vorrebbe tenere le redini del Comune*“. Htio sam se malo pobliže o tom „partitu“ poučit, pa stoga podjoh u „Caffè marittimo“ misleći, da je tamo njegovo sielo. Unidjoh — pa gle čuda! Svi se unutri smiju i razgovaraju neki njemački, neki hrvatski, neki slovenski — samo na vratih su dvojica bila nešto pokunjena. Sjedoh za stol i zametnuh razgovor sa dva gospodina, pa dodjosmo i na občinske izbore. Doznah štošta, a i to, da je redovito sastajalište „partita od lege“, kako oni kažu, u Caffè patriottico“ i da je factotum njihov neki B., koji da ih je, kako neki hoće, ali ja ne vjerujem, u svom životu zafrigao više nego Bertoldo, pače tvrdili su, da je on i odsedio nekoliko tjedana u hladu, jer da je na neki pošteni način prodavao slike Nj. Veličanstva.

Belle figure dakle moraju biti ti ljudi, kad imaju takve sluge, pa želja, da ih vidim, podjoh u „Caffè patriottico“! U dnu sobe opazih u crno odjevenu žensku, a iza vratiju zabrinute, ne znam ni sam koliko, 3—4 osobe, medju kojimi mi se pričinio jedan kno da bi bio pop. Posjedoh se podalje, te sa protivne strane promatrah te junake. Izticao se neki dugokrati gospodin, koji je češće spomenuo nekog liečnika pa, kad bi vriedila ona „odio del mestiere“, zaključio bih, da bi to morao biti liečnik. Uz ovog bio bi tik prozora stari, trbušasti gospodin, crvena obraza sa „Pravom Našom Slogom“ u ruci . . . aha pomislih, to moraju biti ti „pravi“. (Naknadno sam čuo, da je K povjerio krčkoj občini odpravničtvo „Pr. N. Sl.“ za otok Krk, koja da se je veselo prihvatila častnog povjerenja, pridržav si pravo na 4% čistog morala, kojeg bude rasirila). Najzanimivji ipak u tom družtvu činio mi se jedan krupni gospodin široke glave, nadula obraza, a debelih nogu, koji je sa „Piccolo“ u ruci mahajuć lievo i desno dokazivao nešto, ali valjda vrlo neslano i bedasto; jer su ga isti njegovi drugovi sa sažaljenjem slušali. Na koncu, kad se medju njima razpleo živalni razgovor o izborih, zaviknuo je taj isti: non sarei forse io degno di essere podestà! Oho, rekoh si, bilo bi vriedno znati, tko je taj? Podjoh stoga opet u „Caffè marittimo“, pa se obratih na prve, koji mi se pričinili pouzdani, ne bi li mi kazali, tko je onaj, koji želi biti podestà! Jedan mi kazao, da bi to mogao biti neki Batakona, drugi se opet tomu protivio tvrdeć, da to nemože biti drugi nego koga u Krku zovu kerebs (bližnji mu susjed je na to primetnuo: si intende di sangue puro, perchè purgato per mezzo di veleno ed antiveleno), treći opet na svu silu hlio i dokazivao, da je to tirabussoni. Na koncu konca nisam ništa doznao, pa srdit i sit dosade izadjoh na čisti zrak, te se uputih prema t. zv. porporelli, razmišljajuć sam sobom, kako će drugi dan — dan izbora biti zanimiv. Na početku rive med gomilami faši sustretoh jednog simpatičnog crvenog starca, biele brade sa komadom drva u ruci; govorio je hrvatski s nekoliko žena, koje su veživale faše. Veseo da sam se namjerio na čovjeka, od koga ću sve doznati, upustih se s njim u razgovor. Doznao sam mnogo, mnogo toga čega mi drugi nisu znali kazati. Na koncu upitah ga, a što se vi Hrvati ne ćete maknut za sutrašnje izbore? „*ce, ce — govore? Ce misliju, da smo mi klaverni, da ćemo pod za tuji dlgi razbijat glavu i maltrat se za nezahvalni ljudi. Teli bi oni, da jim Hrvati pomorejo zet venka spod fundamenta njihovog špidala pergamenu, na koj je napisano, da je naš Premilostivi cesar, svaka i cast i hvala mu budi, dal za ucinit tu kuću dosta beci, zac da bi teli, da ta kuća od sada naprco bude sala za bal od lege. Neka se cesciju sami, kadi ih sarbi*“. Htjedoh dalje, ali medjutim on mi pružio nekakvu kartu. Idući po porporelli čitao sam taj spis i vidio, da je to nekakva brošura upravljena: Ai diletti concittadini, s kojom neki L. Schinigoi u oči izbora oštro napada sadanju občinsku upravu, a poimence nekoje osobe, koje po njegovom ne spadaju u ljudsko družtvo. Kako se iste večeri osvjedočih, grad u koliko sâm misli i prosudjuje, slaže se s tom brošurom. U toj misli podjoh na počinak — da se pak drugi dan čudim izbornoj borbi. Prodjoh više puta mimo izbornog lokala, ali tog dana bilo isto, kao i druge dane. Razočaran nisam mogao shvatiti, da li je sve to do sada bilo san i tlapnja ili zbilja. Unidjoh pod večer u kavanu na obali da i tu što čujem! Svi se smiju i grohoću. Zašto, pitam? Jer da su gospodi pomršeni računi. Kako — ta nije ni bilo protustranke? Ništa za to . . . utok je uložen, jer je duša izbornog pokreta pronicavi farmacista formalno pogriešio. O te formalnosti — da bi ih ne bilo! — Dok se o tom smijali, rekao je neki gospodin, da bi neki liečnici otočkih občina dobro učinili, kad bi držali svoj ormar, tako barem imao bi krčki farmacista vremena, da pazi, da formalno ne bi griešio; a nekoje naše občine opet ne bi zlo učinile, kad bi ostavile da gradu bude gradski liečnik — a sebi da bi drukčije pomogle. Ali sve je to više manje mlatiti praznu slamu, s toga ostajem

„L'avvocato delle cause perse
Dr. Ciuciulo m. p.“

Iz Poreštine. Plemenito je od Vas, da ste u broju 29 „Naše Sloge“ od 12. aprila donesli člančić ob onom što Vam je pisao kno neki izpravak monsignor Pesante; nu ón bi bolje učinio, da neizpravlja ništa, jer ako se kada čuje koji glas od ovuda u prilog ovomu tužnom narodu našemu po selih, ti su glasovi zalibcže preredki i što se reče, gola je istina.

Ako sebe monsignor ubraja u „talijanski kler“ to mu je slobodno, ali onda on i njegovi sumišljenici nesmiju ni malo uzeti za zlo drugoj svojoj braći svećeničkoga stališa, ako se jedan ili drugi od njih ubraja u „slavenski kler“. Najljepše bi dakle bilo, da nam spomenuti gospodin prednjači u tom, da bude zahtjevao najprije od sebe i onda od svih svećenike jedne i druge narodnosti, da budemo „katolički“ kler, jer inače stvar izgleda kao da su svećenici talijanske narodnosti jedini pravi katolički, a oni slavenske (recimo bolje hrvatske ili slovenske narodnosti) da nisu jednaki onim prvim.

Kao član „katoličkoga“ klera, bio bi monsignor Pesante u dužnosti kroz mnogo godina što je u Poreču, pak i u svojstvu školskoga nadzornika, podignuti svoj zbor za to, da narod u ovom političkom kotaru, po selima, dobije škole u svojem jeziku i da jih dobije svagdje gdje zakon dopušta. Ali od takovog zagovaranja, koje bi bilo dužnost svećenika kojegod narodnosti, neznamo ništa, dočim znamo, da se je monsignor — štogod on govorio — u istinu zauzimao zato, da se slovinska djeca u Krasici priprave ćak u katekizmu talijanskim jezikom tako, da biskupu kada podje u pohode, netrebaju odgovarati u svojem materinskom jeziku. Znamo i to, da je, u supor protivnoj svojoj tvrdnji, monsignor u tom smislu pisao pismo i u Krasici govorio dakako „privatno“ jer „službeno“ bilo bi ipak prekrupno.

Znamo da se je i drugdje zauzimao za to, da mješovite škole (hrvatsko-talijanske) budu prikazane kao samo talijanske. Znamo i to, da je monsignor morao znati, da je Krasički učitelj u školskih praznicih 1899 bio u Krasici, jer je monsignor Pesante dne 23. augusta one godine bio baš u Krasici upozoren na to, da učitelj ide za par-dana u Cres, ali da se onda vraća u Krasicu. To je tako a ne drugačije.

Stanovište monsignorovo, da se djeca i vjeronauk imaju učiti u naukovnom jeziku dotične škole bilo bi ispravno i kršćansko samo u onih slučajevih, gdje bi pučke škole za djecu slovinske narodnosti imale naukovni jezik djece, ali po naših krajevih, gdje se proti svakom zdravom nazoru poduke na silu ustanovljuju za slovinsku djecu talijanske škole, ono stanovište nije opravdano, nego bi dužnost svećenika, makar talijanske narodnosti morala biti, da se svimi silami zauzme zato, da bude svakoj narodnosti svoje pravo.

Toliko za danas, da bude svaka stvar na pravom mjestu.

Franina i Jurina.

Fr. Dunke u Hreljići „Legini“ furminanti?

Jur. Ala si valja pasja noga, kad si i tamo nos zabô!

Fr. Vero pošâ sam po paket tabaka i po šoldin furminanti, pak su mi dali „Legine“.

Jur. Ma ča dela to naš Tonić iz neznanja ali po komandi vodnjanskih kalabreza?

Fr. Prefrigani kalabrezi napune mu za plaću bisage — pak: porta via Toni!

Jer. Po majku svita naš Tonić bi mora spravit va bisage Leginu merkanciju, pak lajd s njom nazad Lumpertićini.

* * *

Fr. Koji bolje vide: Grgo Ivanov, Jerebin, ali Cigan, i ciganov konj.

Jer. Ja mislim, da vide bolje Cigan i konj ciganov.

Fr. To mislim i ja, jer ka vide bolje Grgo Ivanov, i Jerebin nebi bili slipoga konja od cigana kupili i nebi bili poslije ciganom strašili, da te jih ubiti.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Prva sjednica carevinskog vieća nakon uzkrsnih blagdana bijaše opet jednom prilično burna. Povod toj buri dala je interpelacija njemačko radikalnog zastupnika Kaisera i drugova, kojom su pitali, da li je istinita jedna viest bečkih novina, da je nadvojvoda Fran Ferdinand preuzeo pokroviteljstvo nad njemačkim katoličkim školskim družtvom (Schulverein); dali je to učinjeno sa znanjem ministra-predsjednika i da li su istiniti glasovi, da je nadvojvoda pohvalio djelovanje onoga družtva? Tečajem interpelacije napadali su Velikoniemci žestoko nadvojvodu radi čega ih je predsjednik opetovno opomenuo. Zast. Herzog dovikuo je medju ostalim predsjedniku, da su oni Sveniemci zahvalni nadvojvodi za njegovu izjavu, jer da znadu na čemu su i čemu se imadu u buduće nadati. Govornik je tim ciljao na nadvojvodu kao budućeg vladara.

Izazvan ministar-predsjednik dr. Koerber izjavi, da je odluka nadvojvode Frana Ferdinanda, o kojoj vlada nije do sada ništa znala, posve osobne naravi i da je izjava nadvojvode privatna izjava. Za odgovora ministra-predsjednika bučili su silno Niemci lievičari, napose Velikoniemci. Predlog, da se otvori razpravu o odgovoru ministra-predsjednika, zabacila je većina.

Sa odgovorom dra. Koerbera nebijahu lievičari zadovoljni, premda su morali i sami priznati, da bijaše posve umjestan. Oni kane pokroviteljstvo nadvojvode i njegovu izjavu u prilog školskog družtva opet iznieti pred zastupničku kuću i to povodom razprave o vjenčanoj izjavi nadvojvode Frana Ferdinanda.

Bečki radikalni listovi navalili su radi toga žestoko na nadvojvodu i na ministra-predsjednika.

Isti bacše dapače i viest u sviet, da je nadvojvoda pozvan u Budimpeštu, da se tamo pred njeg. veličanstvom opravda. Medjutim ta viest bijaše kasnije opozvana.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 19. t. mj. odgovorili su ministri dr. Koerber, Wittek i Call na veći broj interpelacija, a zatim se je prešlo na nastavak razprave osnove zakona glede pristojba za prenos posjeda.

Njemački prestolonasljednik Fridrik Vilim odputovao je iz Beča nakon četverodnevnog boravka. Mladoga princa odpratio je na kolodvor car i kralj Fran Josip, više nadvojvoda, ministri te vojnički i svietski dostojanstvenici. Koli car i kralj Fran Josip toli car Vilim odlikovaše visokimi redovi pratnju princevu, odnosno one, koji mu bijahu na službu dodieljeni. Posjet njemačkoga prestolonasljednika u Beču stavlja se s mnogih stranah kano protitežu sastanku talijansko-francezkog brodovlja u Toulonu.

Iz Beča javljaju ljubljanskomu „Slovencu", da je „Slavenski centrum" zaključio na predlog dra. Šusteršića, Berksa i Žičkara, da sada neima stvarne zaprieke da se uzradi na tom, da se stope oba slavenska kluba. Načelnik kluba bijaše opunovlašten, da stupi u dogovore sa hrvatsko-slovenskim klubom. Svoju odluku stvorio je „Slavenski centrum" nakon izstupa naprednih slovenskih zastupnika iz hrvatsko-slovenskoga kluba. Do sada nije poznato, što kani odgovoriti hrvatsko-slovenski klub na ponudu „Slavenskoga centruma" ali dvojimo, da će tako gladko doći do združenja.

Savez njemačkih spisatelja u Beču upravio je molbu koli na gospodsku kuću, toli na carevinsko vieće u prilog nekih promjena postojećeg tiskovnog zakona. Te se promjene odnose osobito ustanovu o izpravcih i na objektivni postupak t. j. na zapliene.

Ugarska regnikolarna deputacija sastaje se u sjednicu dne 23. t. mj. te će razpravljati odgovor hrvatske regnikolarne deputacije na renuncij ugarske.

Crna Gora. Bečki dopisnik jednog ruskog lista razgovarao je prošloga čedna sa knezom Nikolom, koji mu je kazao, da će se započeti što prije sa gradnjom željeznice Bar—Nikšić. Glede crnogorskih konzulata u Macedoniji, izjavio je knez, da je želio ustrojiti dva konzulata u Macedoniji, ali da je od toga odustao s financijalnih razloga. Nadalje je knez proglasio netemeljitimi one viesti, koje govore o promjeni uprave u Crnoj Gori, jer da prem se lakše vlada ustavno, ipak je sadašnji sustav vlade u kneževini prikladniji.

Srbija. Dne 19. t. mj. proglašen je svečanim načinom u kraljevskom dvoru pred mnogobrojnimi pozvanici novi srbski ustav. Novi ustav jest mnogo slobodoumniji nego li bijaše onaj od godine zadnji Milanov ustav. Glede nasljednog prava na srbskom priestolju kaže novi ustav: U Srbiji vlada kralj Aleksander I. iz dinastije Obrenovića V. Sva kraljevska prava, po više puta ponovljenimi narodnimi odlukami, nasljedna su u njegovoj dinastiji. Priestol Srbije nasljedjuje se u potomstvu kralja Aleksandra ovim redom: Muško potomstvo iz zakonitog braka po redu prvorodjenja. Ako kralj neostavi za sobom muškog potomstva, nasljedstvo prelazi na pobočnu liniju, a ako ni ovih nebi bilo, nasljedstvo prelazi na njegovo neposredno žensko potomstvo, opet iz zakonitog braka.

Bugarska. Jučer bijaše u Sofiji izabrano predsjedničtvo macedonskoga odbora. Skoro je stalno, da će Sarafov imati većinu jer bijaše od kongresa uništeno 40 mandata umjerenih odaslanika. Većina ostalih odaslanika, pripada, kako tvrde, skrajnoj radikalnoj stranci. Vlada je poduzela obsežne mjere, da nedodje do izgreda. Ona želi, da bude izabran predsjednikom koji od umjerenih kandidata, ali reć bi, da se ta njezina želja neće izpuniti. Iz Carigrada javljaju, da je došlo na Macedonskih granicah do sukoba izmedju oružnika i macedonskih hajdučka.

Pokrajinske:

† **Antun Korić.** Iz Ike piše nam prijatelj, da je tamo preminuo iza kratke bolesti u visokoj starosti dne 17. t. mj. tamošnji posjednik i pomorski kapetan g. Antun Korić, odličan hrvatski rodoljub.

Pokojni kapetan Korić bijaše u onih strana na glasu kao vrstan pomorac i čestit rodoljub, koji je svoju mnogobrojnu djecu liepo odgojio u čisto hrvatskom duhu. U njegovoj rodoljubnoj kući našao si vazda iskreno i otvoreno hrvatsko gostoljublje, kojim se ponose i njegova djeca. Izticao se nije u javnosti, nu pomogao je vazda rado svako narodno poduzeće i svaki naš narodni uspjeh veselio ga iskreno.

Čestitomu starcu rodoljubu bila lahka domaća gruda a svim njegovim milim naše iskreno saučešće!

Grožnjanci proti župo-upravitelju veleč. g. Raguzinu. Tršćanskom „židovčiću" javljaju iz Grožnjana, da je tamošnji municipij odaslao oštar prosvjed na biskupski ordinarijat u Trstu radi toga, što tamo predugo drži rečenog upravitelja i što ordinarijat nešalje municipiju molbe za mjesto župnika, koje su nanj stigle usljed razpisanog natječaja.

Isti municipij, da je nedavno priobćio apostolskomu nunciju u Beču, neredovito vjersko stanje, stvoreno tamo od Raguzina i biskupa Šterka.

A što bi imali reći — pitamo mi — toliki naši župljani širom porečko-puljske biskupije, koji su godine i godine bez redovitog župnika? Da, ali ono što vriedi za Talijane, nesmije vrieditи za Hrvate! Zar nije tako, talijanska gospodo!?

Zlatni pir. Iz Opatije pišu nam, da će tamo slaviti zlatni pir dne 23. t. mj. veliki vojvoda Luksemburški sa svojom suprugom.

U tu svrhu ustrojio se tamo posebni odbor, koji pripravlja visokim gostovom na čast razne svečanosti.

Dne 17. t. mj. stigao je na Ricku a odanle u Opatiju veliki vojvoda - nasljednik Vilim Luksemburški, da prisustvuje svečanosti zlatnog pira svojih roditelja. Tamo nalazi se već više knezova i visokih dostojanstvenika, koji su navlas došli u Opatiju, da budu sudjelovali kod veliko-vojvodske svečanosti.

Muška podružnica sv. Cirila i Metoda za Istru u Baderni, obdržavati će svoju redovitu glavnu skupštinu dne 28. travnja t. g. t. j. u nedjelju po podne u školi. P. n. gg. članovi i prijatelji podružnice umoljavaju se, da u što većem broju prisustvuju skupštini. Odbor.

Od sv. Marije od Zdravlja. (občina Barban) pišu nam 20. t. mj. Javili ste nedavno opravdanu tužbu, da bijaše naša kapelanija dulje vremena bez svećenike i da je to vrlo neugodno djelovalo koli na djecu toli na odrasle.

Sada — hvala Bogu — providjeni smo dusevnim pastirom koji je došao amo početkom marca u osobi veleč. g. Josipa Bastijanića, rodom iz Labinstine. Mi se nemožemo s njim nego pohvaliti radi njegovog uzornog djelovanja u kući božjoj. Njegove krasne propoviedi moraju djelovati i na najtvrdokornije srce a njegovo ponašanje izvan crkve može biti svakomu svećeniku na izgled. Dobro nam dakle došao dični pastiru i ostao dugo medju nami veseo i zadovoljan na slavu Boga i na korist duša naših!

Iz zemaljskoga školskoga vieća za Istru. Iz talijanskih novina doznajemo, da je prošle subote obdržavalo c. kr. zemaljsko školsko vieće svoju redovitu sjednicu u Poreču. U toj sjednici bijaše imenovan veleč. g. Vinko Scarpa nadučiteljem II. reda muške pučke škole u Velom Lošinju, a g. Anton Maslo ravnajućim učiteljem III. reda kod sv. Antona.

Učitelj državne gimnazije u Puli g. dr. Ljudevit Linsbauer bijaše imenovan definitivnim i podieljen mu naslov profesora. Potvrdjeno bijaše imenovanje pomoćnog učitelja pjevanja na realnoj gimnaziji u Pazinu.

Zaključeno bijaše, da se ponovno razpiše natječaj na mjesto ravnajućeg učitelja u Bermu, i da se podupre molbu jednog kotarskog školskog nadzornika za njegovo promaknuće.

Razpravljene bijahu zakonske osnove o proračunih zemaljske školske zaklade i obće mirovinske zaklade pučkih učitelja za g. 1901.

Odobren bijaše novi rok za školske praznike o Uzkrsu i Duhovih za mužku školu u Malom Lošinju.

Uspjeh popisa pučanstva u Primorju. Do sada je poznat sliedeći uspjeh popisa pučanstva u našem Primorju:

Istra:	g. 1890.	g. 1900.
Pol. kotar Kopar	74.555	79.389
„ „ Lošinj	39.989	41.029
„ „ Pazin	41.699	44.432
„ „ Poreč	49.087	54.432
„ „ Pula	58.959	59.053
„ „ Volosko	43.459	47.944
Grad Rovinj	9.662	10.205
	317.610	336.484
Gorička:		
Pol. kotar Gorica	63.876	68.606
„ „ Gradiška	69.306	73.446
„ „ Sežana	28.298	29.096
„ „ Tolmin	37.003	35.943
Grad Gorica	21.825	23.671
	220.308	230.762
Trst sa okolicom	157.466	176.456
Čitavo Primorje	**695.384**	**743.702**

Iz drugih krajeva.

Novi članovi gospodske kuće. Car je imenovao ove doživotne članove gornje kuće: dr. Anton Dvoržak rodom Čeh, poznati glazbenik i profesor na konservatoriju u Pragu; dr. Emil Frida, glasoviti pisac i pjesnik češki, koji je poznat pod imenom Jaroslav Vrhlicky; dr. Stanislav Smolka, rodom Poljak a znamenit povjestničar; dr. Teodor Gomperz jezikoslovac i dr. Ernest Mach matematik, oba profesori bečkog sveučilišta; profesor na akademiji plastičnih umjetnosti u Beču Gašpar vit. Zumbusch i dr. Herman Zschokke, kustos stolne crkve sv. Stjepana u Beču i poznati spisatelj.

Američki bogataš. Poznati američki bogataš John. D. Rochefeller ima svaku uru dana i noći a da mu netreba ni rukom maknuti dohodak od K 6.600.

Dohodci glasovitog francezkog dramatičkog pisca Sardou iznašaju godimice K 72.000. Taj liepi dohodak uživa rečeni pisac samo od kazališta za svoje pravo, da se mogu predstavljati njegovi komadi.

Kapela na uspomenu blagopokojnog cara Maksimilijana. Ovih dana posvetio je meksikanski biskup u Queretaru kapelicu, sagradjenu na uspomenu nesretnog meksikanskog cara i austrijskog nadvojvode Maksimilijana. Svečanosti prisustvovali su: zastupnik austrijske vlade knez Khevenhüller i princ Fürstenberg, te njemački i belgijski diplomatički zastupnici, više odličnih austrijskih podanika, te veliko množtvo tamošnjeg gradjanstva.

Koliko ima novina na svietu? Netko je izračunao, da se u godinu dana tiska 12 milijuna komada raznih novina. Za to treba 781.260 tona papira (1 tona = 1000 kilogr.) Najstarije novine reć bi da su kinezke „Kin-Pan" u Pekingu, koje izlaze neprekidno tisuću godina.

Poraba pepela od smotaka (cigara). Ima ljudi koji si peru pepelom od smotke zubi, nu to nije zdravo, jer od toga zub lahko popuca. Inače baca se medju kućne odpadke pepeo od smotke. Nu taj pepeo nije posve suvišan. Tim pepelom dadu se naime veoma liepo čistiti predmeti od kovine (metala). Osobito od zlata ili srebra.

Gospodarske:

Kokoši golovratke. Medju najunosnije pasmine kokoši spadaju bez dvojbe golovratke, koje se rad svojih liepih svojstava mogu svakomu gospodaru preporučiti. One su vrlo zadovoljne s malim, lahko se priuče na svako podnebje, nisu osjetljive na studen i nevrieme, a njihova se pilad vrlo lahko uzgaja. U svem tom malo se koja pasmina kokošja može s njimi takmiti. Ali kamo je veća gospodarstvena vriednost tih kokoši u tom, da i u zimskoj buri i vijavici, za ciče zime marljivo nesu velika i težka jaja. Gospodarica, koja medju svojim kokošima ima nekoliko golovrataka, riedko će se kada potužiti, da nema zimi svježih jaja. Jedan praktični gospodar priobćuje o tom vrlo zanimiv slučaj

Jedna golovratka, koja je imala sjediti na jajima, izvela je iz sjedišta polovinom veljače svoje piliće. Kad su ovi bili šest tjedna stari i tek što im je počelo perje rasti, palo je gospodaru u oči, da ona sjedilica ide sjedati od jednog ležišta na drugo, proti kojem su čudnovatom postupku njezini pilići prosvjedovali. Par dana za tim rekoše gospodaru, da sjedilica sjedi u jednom gniezdu, a oko nje da stoje pilići. Kad gospodar pripledao, uvjerio

se na svoje čudo, da je kokoš, koja je jedva šest tjedana prije toga svršila svoj posao sjedenja, počela opet jaja nesti. Sada je mislio gospodar, da se kokoš neće već brinuti za svoje piliće. Ali tomu nije bilo tako. Ona je svaki dan snesla svoje jajce, a poslije toga bila je opet najvjernija i najbrižnija vodilica male svoje čete.

Što se tiče vanjštine golovratka, nisu one toli ružne, kao što se obično opisuju i u slikama prikazuju. Pievac ima smjelo i izpravno uzdignuti vrat, liepo rumeni goli vrat, kasan rep, u obće vrlo kićena pojava, osobito oko mu je glava liepom pernatom kukmom urešena. Ima ih, koji tvrde, da se ta pasmina kokoši nemili nervoznim osobama sbog svoga gologa vrata, dapače da im se toga radi duri. Ali pitamo sada, tko drži da su liepe laloke i nos u konja? Nisu li one mnogo ružnije i odurnije od gola vrata kokošjega? Pa ipak je konj najplemenitija od svih naših domaćih životinja i najfiniji kavalir nesrami se, da svomu ljubimcu daje poslastice vlastitom rukom. Baš tako je i sa ptićima gospojinskoga svieta, koje drže na krilu i rukama. Ako se na njih nepazi, njuškaju u svakom smetnom i prljavom kutu, a poslije ih njihove gospodarice najuspješnije miluju.

Neka samo naši gospodari pokušaju gojiti kokoši golovratke; sigurno se ne će pokajati. Na za uzgoj treba da nabave jaja za leženje od čiste pasmine. Jedan komad dobije se za 16 filira, a tko si ih želi nabaviti mora ih svakako više, bar 10 komada naručiti. G. L.

Književne.

Povjest Hrvata, od najstarijih vremena do svršetka XIX. stoljeća. Napisao ju Vjekoslav Klaić, javni redoviti profesor obće povjestnice na kr. sveučilištu Franje Josipa I. Svezak drugi: dio drugi. Treće doba. Vladanje kraljeva iz raznih porodica (1301—1526). Druga knjiga: od gubitka Dalmacije do Matije Korvina (1409—1457). Sa 77 ilustracija. Nagradila „Matica Hrvatska". Tisak i naklada knjižare Lav Hartmana (Kugli i Deutsch) Zagreb 1901. Ciena vezanom for. 4; broširanom for. 3.

Preporučamo što toplije ovo u istinu važno i krasno djelo.

Francezko-hrvatski riečnik s označenim izgovorom izradio dr. Julije Adamović. Zagreb, nakladom kr. sveučilišne knjižare Fr. Suppana (R. F. Auer) 1901. Ciena 6 kruna.

Odvjetnik iz prošloga stoljeća. Komedija u jednom činu. Napisala Krsta Franić. Zagreb 1901. I. hrvatska radnička tiskara.

Listnica uredničtva i uprave.

G. V. M. Sv. L. Nama nije ništa poznato o spomenutom „minusu". Odakle ste ono doznali? Da stenam zdravo!

G. J. D. Hvala na priposlanom; javite nam se često.

G. P. I. List bez viesti iz pokrajine nemože biti za domaće ljude zanimiv; radi toga treba, da nam prijatelji iz svih kotara, iz svih občinah odmah dojave svaku iole važnu novost. Živili!

Plovitbeni red.

Ugarsko-hrvatsko par. družtvo.

Pruga Rieka—Trst.

Polazak Dol.	Odl.	Dan	Luka	Povratak Dan	Dol.	Odl.
—	7—	Srijeda	Rieka	Ponedjeljak	8·30	—
7·45	7·55		Opatija		2·35	2·45
8·15	8·20		Lovran		2·10	2·15
8·45	8·55		Mošćenice		1·35	1·45
9·20	9·25		Berseč		1·05	1·10
10·10	10·25		Rabac		12·05	12·20
11·55	12·30		Cres		10—	10·35
4·30	6—	Sr. Čet.	Pula	Ned. P.	2·30	6—
6·30	6·40	Četvrtak	Fazana	Nedjelja	1·50	2—
8·10	8·30		Rovinj		11·50	12·20
9·40	10—		Poreč		10·10	10·40
12·20	12·40		Piran		7·20	7·50
2—	—		Trst		—	6—

Sve radoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu" po svih kavanah i gostionah kolike u Puli toliko izvan iste.

OGLAS.

Na prodaju je više kmetština u občini sanvicentskoj i barbanskoj.

Pobliže u našem uredništvu.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te ruzna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slastice.

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Nenadkriljivo sredstvo proti

bolestim želudca i probavila

jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu" K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje teka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, prasak,** osobito poslje prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih bilinskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Ciena bočice **1 kr. 40 ft.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne „k crnom orlu" K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.**

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje mnoština priznanica, od kojih nekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900. Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donesiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj liek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosele bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih nezgodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te nezgodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900. Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanje i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez, nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posvac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankvić,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrebljava uspješno proti kašlju, prsoboli i katara u pločima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti renmatizmu, ulogam, trganju u koštima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Knjigotiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i drug.

U PULI

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje koje izvršuje brzo i ukusno.

Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede,

kao takodjer pisaćeg papira.

Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice

za štedovna i zajmovna družtva u obće

preskrbljuje točno, brzo i jeftino.

Opazuje se, da tiskara preskrbljuje sve tiskanice, koje se rabe, bez da bi joj to stranka naznačivala, to jest sve, što je za početak poslovanja potrebno; bilježuje takodjer knjige itd.

Broj 33. Pula, u petak dne 26. aprila 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim subjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

POZOR!

Početkom aprila nastupismo drugo četvrtgodište. Upozorujemo predplatnike, kojim je iztekla predplata, da istu obnove — ako ne žele, da jim list obustavimo.

UPRAVA.

Kongres proti alkoholizmu.

(Konac.)

Zakonodavstvo je do sada na žalost u tom pogledu imalo vrlo neznatnih uspjeha. Kušalo se naime visokimi porezi ili nameti dignuti cienu žestokomu piću, da nemogu tako lahko do njega niži slojevi, nu malo je to pomoglo, jer se ti slojevi nedadoše prestrašiti visokom cienom. Mjesto skupog i dobrog pića posegnuše za lošim, jeftinim i pogibeljnijim, kakvo mu pruža novovieka kemija.

Broj rakijašnica nije nigdje pao, gdje se je nastojalo visokimi cienami prepriečiti prekomjerno uživanje rakije i sličnih pića. U Austriji primjerice bilo je g. 1900. 127.670 rakijašnica a samo 18.206 škola. Jedna škola odpada dakle popriečno na 7 rakijašnica. U tih rakijašnicah truju si danomice hiljade i hiljade državljanah dušu i tjelo.

Crkva i škola pozvane su u prvom redu, da blagotvorno djeluju na odstranjenje ili ublaženje strahote, koju zovemo alkoholizmom. Svećenik sa propoviedaonice i u izpovjedaonici a učitelj u školi neka nastoje odraslim i djeci svakom prigodom predočiti užasne posljedice neumjerenog uživanja žestokih pića. Živih primjera nefali im žalibog nigdje, za to državne oblasti i zakonodavna tjela imala bi obratiti tomu pitanju više pažnje i mara nego li se to do sada u obće činilo. Takozvana financijalna politika europejskih vlada morala bi biti radi koristi čovječanstva manje sebična nego li bijaše do sada. Prodaja žestokih pića, dotično dozvola za prodaju rakije i sličnih pića imala bi se ograničiti na što niži broj pa makar pri tom i štetovale državne ili zemaljske blagajne. Bez velikih žrtava, bez složnog i jedinstvenog rada svih čimbenika, kojim leži u istinu na srcu duševno i tjelesno dobro svih državljana i svega čovječanstva, težko će se ograničiti a kamo li ukinuti zlosretna i pogubna zaraza uživanja žestokog pića.

Da pokažemo našim čitateljem koli strašne posljedice prouzročuje neumjereno uživanje spomenutog pića, navadjamo iz pojedinih izvještaja odličnijih članova kongresa nekoja važnija mjesta, te savjete njihove, kako bi se dalo tomu zlu doskočiti.

Engleški učenjak Helenius predavao je o uplivu umjerenog uživanja alkohola na život. Svoje predavanje osvietlio je statističkimi podatci. U Engleskoj, veli predavač, ne će nikoga osigurati, tko je sumnjiv, da je neumjeren. Odjel nepijača strogo se dieli od odjela umjerenjaka.

Pomor ondje bio je g. 1866. do g. 1895. ovaj: U odjelu nepijača preminule su 5383 osobe od 8756, za koje se očekivalo da će umrieti, ili 70%, a u odjelu umjerenjaka 10.065 osoba od 10.455, za koje se očekivalo, da će umrieti, ili 96%. Svakih pet godina pokazuju statističke skriżaljke u neku ruku redovne brojke. „Sceptre Life Association" utemeljili su g. 1864. englezki svećenici. Mislilo se je, da će ovi zadnji uslied svoje umjerenosti u jelu i pilu duže živjeti, nego ljudi u obće. Tako je zbilja i bilo, jer u godinah 1884. do 1898. preminulo je od 1659 osoba, za koje se je očekivalo, da će umrieti, u općem odjelu samo njih 1332 ili 80%. Tim čudnovatije je, što je u odjelu nepijača od 926 osoba, za koje se očekivalo, da će umrieti, preminulo njih 522 ili 56%. Kod svih englezkih osiguravajućih družtva dobivaju nepijači veći dio od dobiti, nego umjerenjaci. Medjutim imade takodjer družtava, koja daju nepijačem s obzirom na premiju popust od 5 do 10 postotaka. Pošto je naveo velik niz primjera, predavač je zaključio svoje predavanje riečima: Izkustvo englezkih družtava za osiguranje života podalo je dakle statistički dokaz, da je svrha takozvanomu umjerenom uživanju alkohola — prikraćenje života.

Dr. Löffler razpravljao je o pitanju uživanja alkohola i zločinu. — U pijanice — reče on — nestaje poštovanja prema svakoj vlasti. Radi uvrede veličanstva i članova vladarske kuće bilo je prošle godine u Beču osudjeno 18 trieznih i 22, dakle 55 postotaka, pijanih; nasilnomu odporu proti straži i drugim uredovnim osobam bilo je krivo 118 trieznih i 412 pijanih, dakle 78·7 postotaka. Od osudjenika radi zlobne oštete tudjega vlastničtva bilo je 63% pijanih, a radi pogibeljne prietnje 56%. Težku tjelesnu ozledu počinilo je u Beču prošle godine 107 trieznih i 126 pijanih, dakle 54·1 postotak. K tomu dolazi na sam Beč još oko 200 osoba, što su u podpunoj omami od alkohola počinile različite zločine. Kod mladeži do 20. godine manje se opaža alkoholizam, a najviše u najboljih muževnih godinah od 20 do 30. godine. U svem počinilo je u Beču lane zločin 478 trieznih osoba i 681 pijana. Svi alkoholičari osudjeni su na tamnicu od 294 godina. K svemu dolazi još 5 pijanih ubojica i 2 trieznа. Što ne, kako užasne su ove brojke?

Vrhovni liečnik za umobolne u Ville-Evrard (Francezka) dr. M. Legrain priobćio je takodjer uspjehe višegodišnjeg svoga opažanja na pijanicah. Takav, koji je već bio u ludnici i izliečio se u njoj, a kad je izišao van, opet se dao na piće, sprovodi svoj život izmjenice u ludnici i zatvoru. Imade alkoholičara, koji su u 10 godina bili i 40 puta u zatvoru. Imadu li ovakove osobe djece, to je nuždna posljedica, da i ona podju stranputice, nemajući valjanoga roditeljskoga odgoja. A uza sve to družtvo ne čini ništa, da odstrani danomice sve to veće zlo. I veliki broj liečnika nije jošte dovoljno upućen u pitanje o alkoholu.

Ravnatelj dolnjo-austrijskog zavoda za umobolne dr. Tilkowsky izviestio je, da je u g. 1894. i 1895. bilo u bečkom zem. zavodu za umobolne 40·3 radi alkohola oboljelih mužkaraca. Broj se taj povećao prema prijašnjim godinam. Što je najgore, smetaju ovakove osobe svojim životom u zavodu liečenju drugih bolestnika, pak da se to zaprieči, ravnatelji zavoda jednostavno ih nisu mogli primati ili su ih prije vremena odpustili iz ludnice. Nuždno je radi toga, da se za alkoholičare urede posebni javni zavodi, odieljeni od sadanjih zavoda za umobolne.

Dr. L. Fuld iz Mainza kaže da se je u Njemačkoj pokazalo potrebitim, da se pitanje pijanicah uredi zakonom t. j. da se pijanice stavi pod skrbničtvo.

To se dogadja s onimi, koji radi prekomjerna pića zanemaruju svoje poslove, te izlažu sebe ili svoju obitelj oskudici. Za svaki izražaj volje potrebna je ovakovu čovjeku privola njegova zakonita zastupnika.

Važno je bilo razlaganje i dra. K. Stoosa, profesora kaznenoga prava na bečkom sveučilištu. On je zahtievao u kriminalno-političkom interesu države, neka bi ova ustajala protiv pijanstva i to zakonodavstvo kao i vlade. S pijanicami treba postupati kao i s ludjaci te ih odpremati u zavod na liečenje, a pri tom se držati svih preventivnih i profilaktičnih mjera. Švicarski kazneni zakon odredjuje, da kazneni sudac uz privolu liečnika imade odpremiti pijanca od navade u zavod za pijanice, gdje ga onda liječe.

To isto zagovarao je i profesor Bosshardt, navodeći, da bi se ti zavodi morali urediti tako, da u njima ne bi bila nikakova sramota boraviti. On je još preporučio, neka bi se osnivala družtva, čiji bi se članovi obvezali, da u obće ne će piti n i j e d n o g a alkoholičnoga pića.

Poznati profesor češkoga sveučilišta u Pragu dr. Masaryk je zagovarao, da se u odgoju i u odvraćanju od alkohola upotrebi i psihološka metoda, a ne samo objektivna. Ako čovjek više pije, više se obmanjuje. To on sam osjeća. Dokazano je, da je razlog opijanju nastojanje za Rousseauovim prirodnim stanjem; civilizacija se odbacuje. Alkohol će u budućnosti uvesti praznovjerje. Svaki čovjek, ne samo onaj, koji piše, imade neki strah pred jasnoćom, pred preciznošću mišljenja. Sklonost alkoholu mehanička je molitva, da dva puta dva nije četiri nego pet. Ako kada bude pisao kulturnu povjest čovjek, koji ne uživa alkohola, mnogo će toga odpasti iz literature. Značajno je, što je rekao jedao seljak, da on zato rado sjedi u krčmi, jer da su u njoj svi ljudi — jednaki. To je utopija u piću.

Mnoge pijanice misle, da će u alkoholu naći neku slast. Javlja se — podčovjek. Fantaziranje i misticizam takodjer su pojave alkoholizma, čovjeku ponestaje individualnosti. Tako je alkoholički konstruiran i fantom nadčovjeka. Alkoholizam je samoobmana o nedostatku civilizacije. Ja sam — reče profesor Masaryk uz sveudiljno odobravanje — došao ovamo kao skeptik, te nisam bio odlučan u tome: da li je bolja umjerenost ili posvemašnje odreknuće u piću. Ovdje navedeni dokazi odlučno su djelovali na mene i ja sam se uvjerio, da život bez alkohola donosi sa sobom više shvaćanje života, a time i veću volju za život, te konačno, da se život bez njega dade ljepše sprovesti.

Niemac Gereny govoreći o porastu uživanja pića, kazao je, da je u Dolnjoj Austriji nastupilo pravo pitanje alkohola u današnjem obliku upravo tada, kada je pala proizvodnja vina, od koje je živjelo mnogo naroda, te se medju narod u većoj mjeri počela širiti rakija. Baš tako je i kod nas. Uz različite bolesti donosi ona uz prekomjerno uživanje i ludost. Prošle godine bilo je u Dolnjoj Austriji koncem decembra u svem 2555 poznatih pijanica, medju njimi samo 784 izliječiva.

Obću je pozornost pobudilo i razlaganje gdje. Legrain iz Pariza, osnivačice družtva umjerenosti, koje danas broji 200 ženskih članova. U

to družtvo primaju se samo one žene, koje se sasvim odreknu alkohola.

Još je na kongresu naglašeno, da je i ubojica pokojne kraljice Jelisave Lucheni bio sin pijanice, a i on sam da je rado zavirivao u čašu. Još je prihvaćen predlog, da se djeci imade uskratiti užitak alkoholnih pića.

Hrvatska Poljodjelska Banka.

O toj banci uzvitlala se u hrvatskoj štampi silna bura. Nekoji uzdižu do neba to poduzeće, namjenjeno dobrobiti hrvatskoga poljodjelca, a drugi ju bijesno napadaju. Istina će biti i ovaj put po sriedi.

Hvale vriedno je od hrvatskoga episkopata, i drugih rodoljuba, koji ju zamisliše, da se svojski zauzeše e da ju u život privedu. Da je kojom srećom zavod sa takim ciljem bio podignut pred kojih 50 godina, današnja bi naša kreditna organizacija stajala na tvrdim nogama. Od toga zavoda, ako nam dolazi malo i prekasno, možemo se ipak velikom dobru za naš puk nadati. Nesmijemo ga ipak precienjivati i nadati se višemu nego što nam on po svojoj naravi i snazi može dati.

Smiešno je što oduševljeni novinarski zagovaratelji te banke sve ne prorokuju, smiešno i donekle žalostno, jer nam prećerano pisanje odkriva financijalno neiskustvo mnogih hrvatskih novinara, koji n. p. posve ozbiljno pišu, kao da bi osnutkom te banke bilo riešeno hrvatsko pitanje, domovina oslobodjena, narod spašen!

Banka će moći malo po malo, do više decenija, ako dobije mnogo tudjega novca u velike koristiti hrvatskome seljačtvu, ali spasenje neočekujmo od nje, jer nijedna banka nije još spasila nijednoga naroda, premda je neke upropastila, a još će manje „spasiti“ hrvatski narod razkomadan u toliko dielova, ova koja se snuje, jer joj sredstva ni izdaleka ne dosižu za veliku pospješnu akciju. Da je zasnovana samo n. p. za Istru, sa svoja dva milijunića kruna, hajde de, moglo bi se reći: eto brze pomoći. Ali za Hrvatsku i Slavoniju, za Bosnu i Hercegovinu, za Dalmaciju i Istru, njezina dva milijuna ako ne bude dosta drugog novca, raztopit će se kao zrno šećera u jezeru vode, da niko neće ništa ni osjetiti, a poznat će se njezina djelatnost tek s vremenom. Magične šibe su samo u basnama a mi živimo u vieku realnosti. Neprećerujmo zato braće draga, ne uljevajmo narodu u glavu prazne nade, koja se brzo izpunit nemogu!

Grieše, i vrlo težko grieše pak one novine, koje radi stranačkih razloga napadaju na to poduzeće i požrtvovne ljude, koji su se pokazali pripravni da urade za narod koliko je u njihovim silama. Ovi jih mogu punim pravom pitati: a gdje ste bili do sada, što ste uradili vi?

Što smo kazali gori za dionički kapital od 2 milijuna kruna, to vriedi i za onaj kapital od, čini nam se, 3 milijuna, kojega drugi preporučuju, da se sakupi s pobiranjem prinosa po 20 K. I to nebi bilo drugo nego kaplja vode u more. Banka valja da nastoji, dobiti tudjeg jeftinoj kapitala u formi uložaka ili pasivnog zajma te ga upotrebiti kao za svoje svrhe. Kao što proljetno sunce probudi u prirodi driemljuće sile, te u brzo naresi zemlju cviećem i voćem, i banka bi mogla osobito osnivanjem seoskih blagajne, malo po malo prouzročiti, da mnogi mrtvi kapitali, a tih po svuda više ili manje ima, budu plodonovno uloženi u domaće seoske blagajne, sa svim onim blagotvornim posljedicama, koje su se pojavile po drugim zemljama, gdje se je nastojalo okolo organizacije poljodjelske vjeresije.

Za nabavu tudjeg kapitala te ostale operacije i nama se čini prikladnijom dionička forma glavnice, nego li druga navedena forma. A prigovor, da je miriše po spekulaciji, obećanja 4 postotne dividende i preduplanja uplaćenog dionickog iznosa posve je nesnovan. To su dovoljno pobile novine poduzeću prijazne, a mi ćemo navesti samo jednu činjenicu, koja govori podpisateljima bankovnog prospekta vrlo u prilog. Svak zna da cislajtanske stedionice ne sliče nimalo translajtanskim. Dok su ova spekulativna, dionička poduzeća, (koja bacaju u Hrvatskoj i po 50!—70— i 100 posto) ovamo su čovjekoljubivi zavodi bez dioničkog kapitala, koji posudjuju na jako nizke interese, te se, mislimo, nenalazi u Austriji ni cigla jedna štedionica, koja bi uzimala od dužnika na hipoteku više od 5, 5½ po sto, a na mjenice više od 6, 6½ po sto sa svim nuzgredicama. Čisto su dakle humanitarni ti zavodi. Pa njemačke štedionice u Českoj, što je bilo ovih dana čitati u financijalnom dielu svih većih novina, složiše se, da osnuju svoju središnju štedioničku banku. A znate li kakovu dividendu statutarno ustanoviše? 6 po sto! To je u Českoj, nad koju nema u Evropi zemlje sa organiziranijom vjerešijom, svake ruke. Sve njemačke novine proglasiše navedni projekt sasma korektnim, a banku da je, kao što i jest nešpekulativno rodoljubno poduzeće. U nas se sudi drugčije, te 4 po sto na uplaćeno predstavlja se kao spekulacija. Kad bi se moglo dieliti i dielilo po 4 po sto i na neuplaćeno, dakle 8 po sto po dionici, mi bismo rekli da nije preveć. Ne valja zaboraviti da smo u zemljama gdje je novac drag. Banovinski kreditni zavodi su na glasu sa svojih dobitaka. U zapadnim zemljama bi se to krstilo oderuštvom, ali kad toliko dobivaju, znak je da mogu, jer je silna potreba novca. U Bosni je sudbeni kamatnjak 12 po sto. U Dalmaciji se svi tuže na silnu lihvu, koja upropašćuje narod. U Istri znamo kako je. Pa da je spekulacija obećanje, da će se dobivati od banke 4 po sto! Hote s bogom...

Drugo obećanje, da će se preduplat uplata na akciju, dobro je sredstvo, da se namami občinstvo na podpisivanje dionica, ali po našem sudu nesmije se to uzeti, kao da će se podvostručiti akcije u par godina. Ako se to postigne, postignuti će se posljednje mnogo, mnogo godina a valjda i nikada. Nespekulativna poduzeća težko sabiraju svoje reserve. To ne ide lahko ni brzo. Dioničari će sigurno dugo čekati.

Nas bi ipak veselilo, da dioničari preduplaju brzo — vrlo brzo uloženu glavnicu. To bi značilo, da je banka u kratko vrieme podpuno polučila svoj cilj. Dao bog to čim prije!

DOPISI.

Iz Pule 18. 3. 01. (Crkvene i druge stvari). Onomadne dali ste mjesta viesti o knjigi „Ordo“ i o koparskom konviktu i opet dali ste mjesta — da nikomu krivo nečinite — izpravkom pogledom na isti „Ordo“. „Ordo“ je knjiga, nekakav kalendar, koja kaže, u kojem redu ili po kojem uzporedu se ima činiti bogoslužje u crkvi, ter izvan nje. Posjeduje ga svaka biskupija, bolje ili manje spretno i uporabno uredjenoga. Pomenuti izpravci ne stoje. Reklo se, da ima „Ordo“ bolji papir. To nije od nikakve potrebe; jerbo toga neiziskivaju stvari, u njemu se nalazeće, proračunane samo na jedno ljeto, tako da se polag starog „Orda“ ravnati nije smjeti. Kazalo se, da je veći; nu velikoća oblika ništa neodlučuje o stvari, jerbo is. Pafuntius ostane svetac, pa ga pisi na čitavi arak ili samo na komadić harte. Naglašalo se, da je obširniji, i da zato prouzročuje veće i vele troškove, siromašnim crkvam veoma obćutne. Jest, „Ordo“ je obsežniji; ali taj obsjeg, nije opravdan, dakle ni izdatci za njega. Da vidimo. Strana 2. je čisto prazna, str. 3. prazna ⅓, str. 18. prazna više od ½, strana 40. imade ⅓ mjesta nepotiskanoga, ⅓ praznoga se vidi na strani 53. Strana 84. nam se predstavlja samo sa 5 redaka. Strana 90. sadržaje ⅔ praznoće, a str. 105. se ističe sa više od ⅔ praznoće. Str. 113. se dieli opet sa ½ praznine, i na str. 121. udari ti u oči praznina od ⅔. Na strani 129. neima ništa ⅓, na str. 142. neimaju ništa ⅔, strana 152. podaje samo 6 redaka, a strana 164. pokazuje ⅘ praznoga prostora. Sad brojite i mjerite, pak ćete vidjeti, da je „Ordo“ preogroman, dakle preskup, neopravdanim načinom.

Da je „Ordo“ zaista preko mjere obsežan, razvidi se iz toga, da je mnogo redaka i stvari i rieči, koje bi mogle mnogo kraće biti. Ono na str. 3. je sasma nepotrebno, jerbo je samo „fumus incensi majestatico singulari“; u njem se nazivlje presvietli patron; iz kojega reda? Tamo je svaka besjeda suvišna, „propter acrtum quoniam“. Na str. 5. nalazimo „Suffragia“; ova se mogu tiskati jedan put za svagda, na listić, taj listić priposlati svakomu svećeniku, i onda ne treba da ih „Ordo“ donaša godimice, kao b a l a s t. Iz onih rieči: „Maure, natu africane, sed martyris romane“, viri troha talijanskog nacijonalizma. Na str. 41., 42., 47., 48., 49., 50., 51., 52. ima puno, toga, što pruža svaki „Misal“ ili „Brevijar“. Nu, „centies repetita, — placent?“ Istotako bi mogle puno kraće izpasti str. 61., 62., 63., 65., 66., 67. I tako dalje. Obredi velikog tjedna (str. 69., 70., 71., 72., 73., 74., 75.) svake godine su isti, po čitavom svietu; istotako na Duhove, na Tjelovo, na Božić, na Svećnicu, itd. itd. opetuju se poznate stvari svakog ljeta. Na str. 145., što počimlje sa „Quod antem...“ imalo bi se štampati na listić, popu dostaviti, i mirna Bosna u tiskarni Coane. Na str. 137. čitamo: „In ecclesia non consecrata...“ i tako više puti; čemu se to trpi? Jeli je biskupija tako ogromna, da se ne može crkvu k o n s e k r a t? I tako se čeka godine i godine. Na str. 137. čitamo humoristiko: „De S. Joanne Cantio“. To je bio Poljak — „hoc anno nihil“; to jest: ne čini se bogoslužje, ni u Misalu ni u Brevijaru, kao da je za onu godinu izčezao. A prije (str. 90.) smo čitali jednako: „De S. Joanne Nepomuceno“. To je bio Čeh — „hoc anno nihil“. Bravo! Samo tako dalje! I... sbilja se ide tim načinom dalje. Na 5. dan julija morao bi stati: „Ss. Cyril e Method“ a porinuti su na 9, porinuti kao jedan kapelan ili administrator, kad duhne iz porečke kurije talijansko politički vjetar, porinuti, akoprem je taj dan opredielio sam sv. Otac papa; ali, porečkopuljski kalendaristi su veći p o t e n t a t i. Na onaj dan je stavljen: „s. Antonius Maria Zaccaria“, talijanski fratar, laik (nesvećenik), i to na istom dapače višem stupnju časti i štovanja, kao slavenski apostoli i biskupi, koji su preobratili čitave zemlje. Pripis imadu: „d. a. dupl.“ — što nekoji (talijanci) tumače: „debent abire ad duplex minus“, t. j. mora se ih baciti na niži stupanj. Na str. 159. je čitati: „Cras in omnibus ecclesiis praeceptive pro Dioecesano. Convictu populo comendentur, et collectae ad cpplem Curiam per Decanos transmittentur“. Aha, ono i što nalazimo i na str. 55.: „Cras im omnibus Parochiis rectores ecclesiae d e b e n t....“

Dakle naši dušobrižnici prisiljeni su crkvenimi kaznami dva put na ljeto sakupljati doneske za bisk. zavod, u kojem se goje zmije, koje će trovati — kako jur vidismo — naš narod, naš jezik, našu vjeru. Znaj, kršćanine, da i osim toga mora svaka crkva — i najsiromašnija — s e m e s t r a l i t e r nerazmjerno visoke svote za uzdržavanje nesretnog zavoda doprinašati. Janičari i n t u s e t e x t r a. Zada stoji „Prospectus“; na broju od 16. strana, koji bi se bio mogao smjestiti pod druge dane, pravi luxus.

Na str. 6. vidimo: „Sancita quaedam“, i to, 1. „de lingua liturgica“; gdje ima puno istine — perfidne; 2. „de coll. in Missa“ p. 9; 3. „de Missa pro populo“; 4. „de christ. pop. inst.“, 5. „de horis can“, 6. „da habito clericali“, 7. „de residentia servanda“; 8. „de morum honestate clericorum“, 9. „decretum de 2 miss.“, 10. „de missae stipendio“. Sve to je nepotrebito da se tiska, jer se svuda predpostavlja kao poznato. Ako pa se ipak hoće, da je tiskano, dobro, neka se tiska u ime svato Božje, ali u posebnu knjižicu, koju neka pop svaki na pamet znade, pa netreba onda da se sve to tiska svaki put, svako ljeto. Tko hoće vidjeti, vidio je, da je „Ordo“ grozno skupi „liber“, da je novac zanj krivim načinom uzet od siromaka, da bi se dao skrćiti bar na ½, samo da se hoće. Na svršetku presuljimo ono na str. 22.: „Sancita alia“. 1. „de Missis in oratoriis“, 2. „de M. votivis“, 3. „de M. defunctorum“, 4. „de M. in ecel. aliena“, što se razumjeva samo sobom. Str. 28. sadržaje neki „Monitum“, u kojem se kaže, da budu examina prosynodalia pro obtinendis beneficiis parochialibus...“ taj i taj dan. Bože moj! Taj „Monitum“ stoji svako ljeto kao: „aere perennius“, a i svako ljeto stoji, i broj nerazpisanih i nepodieljenih parohija! Znamo razlog tomu! Jedan je pristednja, drugi politika sa D u h o m s v e t i m.

I s t i n o l j u b.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Prošle subote birano je u poljskom klubu parlamentarno povjerenstvo, te je poznati prvak Dávid vitez Abrahamović izabran malom većinom tekar u užem izboru. Ovaj izbor sliči više porazu nego li pobjedi i znači propadanje uplitva viteza Jaworskoga, komu je Abrahamović desna ruka. Ova dvojica zastupaju u poljskom klubu onu stranku, koja bi htjela savez sa Niemci, dočim je na čelu druge struje, koja je proti tomu savezu i koja hoće prijateljstvo sa Česi, zastupnik Kozlovski, koji je bio u svoje vrieme i proti razpadu bivše desnice.

Prošle nedjelje obdržavala je mladočeska stranka u Mjeliuku izbornu skupštinu, na koju bijaše pozvan medju ostalimi i zastupnik dr. Gregr. On je na poziv odgovorio pismom, u kojem podvrgava djelovanje mladočeskih zastupnika ostroj kritici. On drži, da su ti zastupnici počinili pogrieško, kad su zaključili, da će u carevinskom viečn napustiti obstrukciju. Mladočesko glasilo „Narodni Listy“ opravdavaju postupanje zastupnika iztičuć, kako bi Česi obstrukcijom prouzročili parlamentarnu katastrofu, koju bi oni najskuplje platili, jer bi navukli na sebe njemački absolutizam, koji bi opustošio život češkoga naroda.

Srbija. U nedjelju položili su u kraljevskom dvoru ministri prisegu u ruke kralja Saše na temelju novoga ustava. U ponedjeljak primio je kralj predsjednika i podpredsjednika i ostale članove novoustrojenog senata, koji su na temelju ustava doživotno imenovani. Od ovih doživotnih senatora pripada njih 11 radikalnoj, 12 naprednjačkoj, 3 liberalnoj stranci a ostala 4 jesu generali.

Prvaci liberalne stranke sazivlju sastanak, na kojem će viečati o položaju, što će ga prama novom političkom stanju zauzeti. Načelnikom biogradske občine biti će imenovan član naprednjačke stranke i bivši ministar Popović.

Dne 23. t. mj. držao je senat prvu sjednicu, na kojoj se je razpravljalo medju ostalni o privremenom pravilniku za skupštinu i za senat.

Bugarska. Potvrdjuje se viest, da je na macedonskom kongresu u Sofiji pobjedila umjerena stranka i da bijaše izabran predjednikom odbora bivši zastup-

nik a sada učitelj u Ruščuku, Stojan Mihajlovski poznati bugarski pjesnik. U novom odboru od šest članova, sjede 3 učitelja, jedan liečnik i jedan odvjetnik — socijalista; dvojica su iz kneževine a ostali iz Macedonije. Od staroga odbora izabrana su samo dvojica. Predsjednik Mihajlovski izjavio je nakon izbora, da će nastojati, da si steku priznanje Europe i da pokaže, da Macedonci nisu živalj nemirna, već da traže čvrst temelj za povoljno riešenje macedonskog pitanja.

Za kneza Ferdinanda pronosi se opet glas, da se kani vjenčati sa belgijskom princesom Klementinom.

Rusija. Jedan uvaženi engleski list piše, kako je doznao od odličnoga državnika, da je car Nikola priobćio danskomu dvoru važan predlog, što ga još proučava. Car kani naime koncem ljeta ili na jesen, pozvati na kongres sve europejske vladare, koji bi se dogovorili osobno o svih međunarodnih neriešenih pitanjih. Car, da se je već popitao kod vladara, da li bi povoljno prihvatili njegov poziv na kongres. Nedobije li povoljna odgovora, tada će napustiti svoju osnovu.

Francezka. Republikanski listovi izliču velikim zadovoljstvom, što bijaše ministar Delcassé vrlo srdačno primljen ne samo u vladajućih krugovih nego i na samom dvoru u Petrogradu. Povodom njegova boravka u ruskoj prieštolnici, da bijahu učvršćeni prijateljski odnošaji između Rusije i Francezke, koji idu za tim, da se uzčuva sveobći mir i da se zaštite probitci obaju naroda. Osim toga, da bijaše sklopljeno osobno prijateljstvo između obojice ministara izvanjskih posala, koji da se složiše u svih visećih pitanjih.

Južna Afrika. Sa bojišta iz južne Afrike nejma već dugo osobitih viesti. Englezke novine javljaju često o neznatnih uspjesih nad Buri, nu uzaludno je nastojanje englezkih vojskovodja da izazovu Bure na veću i odlučnu bitku. Ovi se podieliše na množtvo malenih četa, koje uznemiruju sad ovdje sad ondje englezke čete. Englezi uvidjaju sada i sami, da će ovaj način borbe još dugo potrajati, jer se protivnik neda na otvoreno polje, već traži zgodno mjesto i povoljnu prigodu, da nanese neprijatelju što veću sletu.

Kina. Kinezka vlada naučila je od europejske diplomacije svu moguću lukavost i prefriganost. Ona vuče za nos već mjesece i mjesece zastupnike vlastih, koje su ju mislile poniziti i pokoriti. Znajuć za neslogu, koja vlada među vlastmi glede odštete, koju bi imala platiti, neće da pristane na nikakav predlog, zatežuć sve to više pod jednom ili drugom izlikom sa izpunjenjem svojih obećanja. Težko je predvidjeti čas, kad će biti uredjeno kinezko pitanje.

Mjestne:

Sokolski izlet. Ove nedjelje priredjuje se sokolski izlet u Ližnjan. Sastanak je u društvenim prostorijama a odlazak točno u 2 sata iza podneva. Kano li se izletu pridružiti i gospoje i gospojice, to se neka dadu do subote po podne najaviti u narodnoj tiskarni, da se na dobu za ove proskrbi za polazak i povratak. Zdravo!

Odbor.

Za bolju željezničku svezu između Pule i Trsta. Kazali smo onomadne, da će biti od 1. maja novim brzovlakom, koji dolazi iz Beča u jutro, uvedena bolja sveza sa Istrom. Tu povlasticu kanilo je ministarstvo željeznica na drugoj strani otegnuti tim, što je bilo odlučilo, da se od 1. maja ukine brzovlak, koji polazi iz Trsta danomice u 7. sati i 45 časaka. Usljed molba i prosvjeda od strane pučanstva i trgovačke komore u Trstu, odustalo je za sada ministarstvo od tog ukinuća.

Bolja sveza sa bečkim brzovlakom pomogla bi doduše u velike putujućemu občinstvu Istre, ali ukinuće spomenutog brzovlaku između Trsta i Pule naškodilo bi mnogo više tomu občinstvu nego li bolja sveza sa Bečom. Radi toga očekujemo, da će ministarstvo željeznica u interesu putujućeg občinstva uzdržati novu svezu sa Bečom i staru svezu između Trsta i Pule.

Pokrajinske:

Porota proti „Našoj Slogi“. Prekojučer se je obdržavala porotna razprava u Trstu proti bivšemu našemu uredniku gosp. profesoru Matku Mandiću, okrivljenom, da je uvriedio u poštenje sa poznatim dopisom iz Čunskoga pet žena sa toga otoka. Razprava se svršila time, da je naš urednik bio oproštен radi zastarjelosti tužbe. Potanje izvješće o toj zanimivoj stvari objelodanit ćemo, čim nam stigne od našega posebnoga izvjestitelja.

Rumunjski kraljevski supruzi u Opatiji. Danas u petak dolazi rumunjski kralj Karol sa kraljicom Jelisavom i pratnjom na podulji boravak u našu Opatiju. Rumunjski kraljevski supruzi jesu uviek dobro došli u Opatiji, gdje ih ubrajaju među najljubeznije i najmilije visoke gostove.

Talijani među sobom. Poznato je, da je na zadnjoj glavnoj skupštini talijanskoga parobrodarskoga družtva „Istria —Trieste“ nastao razdor među dioničari, jer nebijaše jedan dio istih zadovoljan sa bivšom upravom. Radi toga sazvana je za dne 7. maja t. g. u Poreč druga glavna skupština sa sliedećim dnevnim redom:

1. Priobćenje o odstupu članova upravnoga vieća Frana Benussi, Nikole Benussi i Andrije te Kristofora Cossovela.

2. Predlog 42 dioničara, vlastnika 3750 dionica, da se na temelju § 17. družtvenih pravila makne sa časti upravnog vieća sliedeće članove: Domenico kapet. Catarinich, Rudolfo Exner, Toma Fonda, Karlo Kinhofer, dr. Santo Lorenzetto, Petar Rismondo, Enea Selenati i Italico Seraschin.

3. Izbor trojice, odnosno jedanaestorice članova upravnog vieća.

Gospodi dioničarom želimo bolji uspjeh na drugoj skupštini nego li bijaše onaj prve.

Iz Krnice pišu nam 18. t. mj.: Prošlih dana vraćao se nepoznati nam radnik iz Pule u svoju domovinu. Čini se, da je radio u arsenalu i da se je vraćao kući. Put ga je nanio u našu Krnicu. Nevoljni putnik — bez sredstava, pošao je k našemu delegatu zamoliv ga za milostinju, da uzmogne nastaviti put. G. delegat usliša molbu, napiše pismo za blagajnika i posla putnika k ovomu sa pismom, u kojem preporuča siromaha. Nu blagajnik nedade putniku ni novčića premda ga je ovaj za milostinju toplo molio i akoprem ga je delegat preporučio.

Blagajnik pošalje po oružnike mjesto da siromahu dade iz občinske blagajne milostinju. Oružnici odvedoše nevoljnog putnika u oružničku postaju, ali ga brzo pustiše na slobodu, jer je imao svoje papire u redu. Toga blagajnika preporučamo dakle svim nevoljnim putnikom i siromahom, jer je dobra i plemenita srca!

Broj gostova u Opatiji. Od tamo nam piše, da je nakon uzkrsnih blagdana počeo padati broj gostova. Za uzkrsnih blagdana bilo je tamo jošte 2041 gost, dočim je osam dana kasnije njihov broj spao na 1873.

Od 1. septembra 1900 do 17. aprila 1901 bijaše u Opatiji u svemu 10.857 gostova, za 1108 više nego li ih bijaše istoga dana prošle godine.

Pišu nam iz Golca (občina Materija): Na 14. bio je pogreb pokojne Lucije Ivančić, žene našeg prijatelja i rodoljuba Jakova, posjednika na Golcu. Osvanuo liepi dan i ogranulo žarko sunašce, kano da je i ono htjelo posliednji put pohoditi dobru pokojnicu i otpratiti ju do vječnog odpočila. I sabralo se tu množtvo naroda; bilo tu cielo selo domaće a pritekla ajno i liepa njih kita iz Dana i Vodica, pa Poljana i Hrušice, te Slivlja, Obrove i Gradišća itd.; svi da počast zadnju izkažu pokojnici, koja je bila vrstna i marljiva gospodarica. Slaveć pokojničine vrline, progovori g. Mate Sanković-Soldatić iz Vodica, te se na njegov poziv sabralo za družbu sv. Cirila i Metoda K 32. Evo imena darovatelja: Ivančić Jakov suprug pokojne, Golac, K 5. Sanković-Soldatić Mate, Dane, K 5. Poropat Antun (Šepić), Dane, K 5. Sverko Grgo (Šuljko), Vodice, K 2. Poropat Antun (Felac), Vodice, K 1. Dodić Jakov (Kovač), Obrova, K 1. Valenčić Stipe, Obrova, K 1. Ribarić Grgo, Vodice, K 1. Barbić Fran, Vodice K 2. Bubnić Juraj, Poljane, K 2. Bubnić Ante, Poljane, K 1. Mršnik Tome, Poljane, K 2. Bubnić Ivan, Obrova, K 2. Mahne Ivan, Hrušica, K 2.

Ova je svota odpremljena g. blagajniku družbe na Volosko. Bog dao pokojnici vječno spasenje a blagodušne darovatelje nagradio dugim životom!

Plod djedovske kulture. Tršćanskim listovom pišu iz Kopra dne 20. t. mj., da su tamo stigla talijanska mlada gospoda Josip Campana, Rudolf Modo, Julij Tognetto i Romano Baldassi iz Trsta. Zaviriv duboko u čaše, počeše mlada talijanska gospoda po Kopru izazivati i napadati mirne građjane, napose 14-godišnjeg seljačkog dečka Petarića, koji je pred sobom tjerao magarca. Objestna talijanska gospoda iztrgoše magarca, dvojica od njih skočiše nanj, i nezadovoljni tim, nagradiše nevoljno živinče talijanskim narodnim darom — žestokim ubodom nožem u stegno.

Upozoreni mjestni redari vikom djetela i drugog občinstva, odvedoše gospodske divljake u zatvore mjestnog suda, koji će ih valjda podučiti, kako im se je vladati sa ljudim i niemom životinjom.

Pišu nam iz Tinjana: U predzadnjem broju „Popela Istrianskog“ stoji, da je nekoliko djaka pazinske hrvatske gimnazije, iduć na vazmene praznike kući, prepjevalo hrvatske i ruske(!) pjesme, i time, dakako(!) suputnike talijanske narodnosti izazivalo.

Opaziti treba odmah, da je našim talijanašem hrvatski govor — po njihovu, kadkad i ruski — nešto izazovna; a istom pjesme ta ih još i više dražil! Namjera dopisnika „dèi primi frutti“ je očevidna: ocrnjivanje i klevetanje pazinske hrvatske gimnazije.

Sad da mi iznesemo pred javnost plod uzgojen na gimnaziji koparskoj:

Na Uskrs, i to po bielome danu, u Tinjanu — občini napučenoj skoro izključivo hrvatskim pukom — vodio je djakviševskolac koparske gimnazije dvije gospodjice pod pazuhami i derno se na magareći način pjevajuć izazovnu pjesmu „Lassa pur che i canti e subi....“ I sve to na prkos blizu nalazećih se nekojih predstavnika občine tinjanske, koji čute hrvatski. To su riedki plodovi — uljudbe, ne ruske, već talijanske!

Hrvatski jezik sveobće poznat! Tako piše tršćanski židovčić, da se je izrazio pred sudom dr. Gregorin, zahtjevajuć, da se odstrani tumač sa razprave proti našemu glavnomu suradniku gosp. Mandiću. On se neće bit tako izrazio, već je valjda rekao, da je hrvatski jezik na tršćanskom sudu domaći, a za takoga netreba tumača. „Židovčić“ se tim riečima podrugiva, ali kad bi ih naš odvjetnik bio i izustio nebi mnogo pogriešio. Preko Balkana i Rusije možemo s hrvatštinom sve do Kine. U Kini se nije služila austrijska vojska s hrvatskim jezikom da sačuva svoje tajne od evropejskih saveznika, koji bi bili hrvatski razumili, nego od Kineza, a da ti barbari baš nerazumiju dobro hrvatski, to nas nesmije biti sram: u divljaštvu su im jedini Talijani na svietu par.

Prebrodimo tihi ocean pak od Sanfranciška preko cielе Amerike, sjeverne srednje i južne, sa hrvatskim jezikom samim možemo isto tako dobro proći kao i s talijanskim, dapače još bolje, jer dok su naši naseljenici časćeni i milovani, Talijane svak prezire i progoni radi njihovih slabih narodnih svojstava. Neka židovčić pošalje svoga reportera, da se o tom malo popita kod ljudi koji su u Ameriki živjeli, pak će vidit. Evropu dalje ne treba ni da spominjemo, navestit ćemo samo jedan primjer: Židovčića samoga! Ne dobre volje, neko prisiljen okolnostima i ekspanzivnom snagom hrvatskoga jezika, prisiljen je on, „Il Piccolo“ da drži samo što mi znamo tri suradnika poznavajuća hrvatski jezik: Historiografa i slavo-glagolistu Salatu, reportera Lupi i još jednoga trećega za telefonsku svezu s Bečom, kojemu se imena sada ne sjećamo.

Ako je to dokaz kriptografičnosti hrvatskoga jezika, onda je i „Židovčetov“ črčkar pametan čovjek.

Proštenje kod sv. Josipa (Riemanje) občina Dolina. Treće nedjelje poslije Uzkrsa vršiti će se u crkvi sv. Josipa u Riemanjih obično proštenje sliedećim programom: 1. U subotu dne 27. aprila u 7½ sati na večer saziv Duha svetoga i svečane večernjice sa blagoslovom. 2. U nedjelju dne 28. aprila u 5¼ sata u jutro skupna sv. pričest; u 6 sati propovied, za tim pjevana sv. misa sa blagoslovom, 8½ sati tiha sv. misa, u 10 sati svečana propovied i iza nje svečana sv. misa; poslije podne u 3½ sata svečane večernjice, „Tebe Boga hvalimo“ i blagoslov.

Izpovriedati će će u subotu od 2 sata po podne napried.

Prelaz na unijatstvo. Usljed zatiranja slovenskoga jezika u crkvenih obredih župe Rojan — kod Trsta — prijavilo je preko 300 župljana gradskomu magistratu u Trstu, da prelaze na unijatstvo. Nakon smrti blagopokojnog župnika Talera i po namještenju mladoga župnika Jurizze, ljubimca tršćanskih židova i talijanskih lažiliberalca, počelo se iz rojanske crkve malo po malo tjerati slovenski jezik i sve molbe, prosvjede i pritužbe onih župljana na crkvene i svietske oblasti nepomogoše ništa. Samovolja mladoga župnika nalazila je kod rečenih oblasti više odziva, nego li opravdane i i temeljite molbe slovenskih župljana. I eto, sada beru one oblasti plod svoga nemara ili nehaja.

U „Edinosti“ od dne 24. t. mj. čitamo, da su ljudi vidjeli dne 23. t. mj. u Rojanu presvj. g. biskupa i nekoga visokoga gospodina c. kr. političkoga činovnika. Tu viest nam je u toliko izpraviti, da presv. g. biskupa nisu mogli tamo vidjeti, jer je onoga dana dielio sakramenat sv. krizme u Istri.

Iz drugih krajeva:

Novi nadbiskup Dalmacije. Sudeći po nagovieštanju dalmatinskih novina, reč bi, da predstoji imenovanje nadbiskupa Dalmacije sa sielom u Zadru. Dalmatinski talijanaši napeli su sve sile, nebi li proturali poznatoga talijanaša zadarskoga kanonika Borzatti-a koji nepozna hrvatski jezik. Smiešno je i govoriti o nadbiskupu Dalmacije, koji nebi poznavao jezika skoro čitave pokrajine, ali pošto talijanaši znadu, da je u Austriji sve moguće, upotrebili su sva moguća sredstva, nebi li svoga miljenika proturali.

Sada, reč bi, da su i viši krugovi uvidjeli, da bi bio nemoguć svaki nadbiskup, koji nepotiče iz ogromne većine hrvatskog pučanstva Dalmacije, napustiše talijanaša, te predložiše na imenovanje čestitoga svećenika i rodoljuba preč. g. kanonika Dvornika iz Splita. Ovo imenovanje zadovoljiti će čitavu Dalmaciju, osim šačice iredentaša zadarskih. Po nekojih pako, imao bi biti imenovan spljetski biskup dr. Nakić.

Požrtvovni biskup. U Newyorku u sjevernoj Americi umro je biskup Wigger, koji je sav svoj dohodak razpoklanjao među siromahe i u dobrotvorne svrhe. Naročito je podupirao djake. Sahranjen je na trošak tamošnjih katoličkih družtava.

Kraljičina koljevka. Kraljica Margerita, udova kralja Humberta, namienila je djetetu, što će ga roditi njezina snaha, kraljica Jelena, nekadašnju koljevku kralja Viktora Emanuela, remek-djelo vještine, što ga je grad Napulj darovao prilikom narodjenja sadašnjega kralja. U svezi s ovom viešću piše neka bečka gospodja:

„Bila sam s turističkim klubom na Cetinju, te dodjoh slučajno u radnju nekog srebrenara. Posto mi bijaše palo u oči, da taj čovjek neki osobito zamašni komad izradjuje u srebru, komad, čiji mi se oblik osobito čudnovat pričinjaše, to ga uzeh promatrati iz bližega, te napokon razabrah, da on izradjuje koljevku. Srebrnar mi pripoviedaše, da je ovu koljevku naručio knez Crnegore, za svoju kćerku, talijansku kraljicu. Koljevka se izradjuje po nekom nacrtu, što je sastavljen u Crnojgori. Ona će biti 20 kila težka i onako čvrsto izradjena, kao što su obično sve stare koljevke. Kod uzglavlja podiže se nad koljevkom jedan luk, o kojem će biti prikvačena zviezda u obliku repatice. Na samom uzglavju postaviti će se talijanski i crnogorski grb, koji će biti obtočeni lovorovim lišćem, što no će se u obliku vienaca savijati okolo ciele koljevke. Ciela će koljevka stojati okolo osam hiljada kruna, što gledom na težki srebrnarski posao, te na veliku težinu srebra, baš nije ni mnogo.

Navala parcova na Rieku. Riečke novine pišu, da je tamo nastala velika pogibelj za občinstvo i privatni posjed od silnog množtva parcova (štakora). Te nemile životinje umnožiše se na Rieci i u bližnjoj okolici u tolikom broju, da su postale pogibeljne svemu, što prija njihovom nezasitnom želudcu i njihovim oštrim zubim.

Tvornica duhana na Rieci troši godimice 500 kruna na uništenje tih nepozvanih gostova, koji su učinili u jednoj godini štete parobrodarskom družtvu „Adria“ za 14.000 kruna.

Pomorska oblast na Rieci pronašava sredstva, kojimi bi se dalo uništiti te pogibeljne životinje a gradsko zastupstvo čeka težka zadaća, da priskoči na pomoć prestrašenom gradjanstvu. Zdravstvena oblast na Rieci zabrinuta je takodjer u velike, jer su, kako je poznato parcevi najbolji širitelji raznih kužnih bolesti.

Skupo voće. Najskuplje se plača voće sigurno u Parizu, gdje možete po svu godinu dobiti svježega voća. Najviše se traži dakako u zimi i rano u proljeće. Za voće, odgojeno u staklenicama plaćaju se upravo egromne svote. Tako je na primjer prodana prošle godine koncem ožujka grančica sa jednom jedinom zrelom trešnjom za 10 franka, dakle gotovo za devet kruna, a tjedan dana kasnije prodane su dvie trešnje za 22 franka. Sada su trešnje već dosta jeftine, te možete dobiti komad po jedan franak.

Izabrani članci Dinka Politea. Pod ovim naslovom izaći će do malo dana prvi svezak „Izabranih članaka“ g. Dinka Politea. Sbirka će sadržavati jedan dio novinarskog rada, životopisne crtice, književne i kritične članke, saborske i izborne članke, nadalje članke o vanjskoj politici. Izaći će tri svezka, a svaki svezak u 2000 primjeraka.

Glavna skupština Ugarsko-hrvatskoga parobrodarskoga družtva. — Dne 15. t. mj. u 10 sati pod predsjedničtvom g. Žige Kopaitića obdržavana je godišnja glavna skupština ug. hrvatskoga parobrodarskoga družtva na Rieci.

Prisutno bijaše 29 dioničara zastupajućih 640 dionica sa 114 glasova.

Glavna skupština je prihvatila i odobrila izvješće ravnateljstva i nadzornoga odbora i predlog o razdiobi čistoga dobitka g. 1900. u iznosu od K 242.367·19, od kojih idu u pričuvnu zakladu K 24.236·72, prema odobrenju prošlogodišnje glavne skupštine tantième ravnateljstvu i nadzornomu odboru K 16.000, odobrila je razdiobu dividende od 10% medju dioničare, a ostatak od K 2130·47 kao prenos na novi račun.

Premda prihodi družtvenoga prometa u prošloj godini ne bijahu veći od ostalih prošlih godina, ipak je družtvo povrh obične razdiobe od 7% moglo dati kao superdividendu još 3% većim dielom uslied dobitka od učestvovanja u družtvu za slobodnu plovitbu.

Prihvaćena je promjena dosadanjih pravila, prema zahtjevom novoga ugovora sa ugarskom vladom, koji iztiče koncem g. 1906.

Zaključeno je produljiti trajanje družtva do konca godine 1920. i prihvaćen spoj družtva sa sa bivšim poduzećem Leopolda Schwarza za promet s Italijom.

Konačno je potvrdjen obstojeći nadzorni odbor, koji se sastoji od gg. Jurja Venulti, Pavla Bakarčića, Huge Hofmanna, Vinka Marušića i Vinka Večerine, te je sjednica zaključena u 11¾ sati pred podne, iza kako je od dioničara izrečena i burnim odobravanjem popraćena zahvalnica ravnateljstvu.

Odrezak od 1. svibnja 1901. može se unovčiti kod riečke banke i prije njegova dospjetka. N. L.

Družtvene:

Muška i ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu priredjuje u nedjelju dne 28. aprila 1901. večernju zabavu sa pjevanjen, deklamacijom, predstavom i plesom. Darovi se primaju sa zahvalnošću.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Štrpedu kod Buzeta obdržavati će u istom selu u kući Tončića svoju godišnju glavnu skupštinu u nedjelju dne 28. t. mj. sa običnim dnevnim redom.

Čitalačko družtvo „Slovenec“ u Boršu (občina Dolina) zaključilo je, da će prirediti svoju proljetnu zabavu dne 5. maja t. g. u prostorijah g. Antuna Kosmača. U slučaju nepovoljna vremena, odložiti će se zabava na dan 19. maja.

Glavna skupština slovenskoga učiteljskoga družtva za koparski kotar obdržavati će se dne 9. maja t. g. u 10 sati u jutro u prostorijah gostione pri Orelu sa sliedećim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine; 2. izvještaj predsjednika; 3. izvještaj blagajnika; 4. izbor pregledaoca računa za prošlu družtvenu godinu; 5. sastav resolucije na vis. zemaljski sabor za uredjenje učiteljskih plaća (izviestitelja za tu točku će se kockom vući); 6. molba na vis. zemaljski sabor, da računa povišenje nove plaće od 1. siečnja 1901.; 7. eventualni izbor deputacije na zemaljski sabor; 8. izbor novoga odbora; 9. izbor delegata za saveznu skupštinu; 10. savjeti i predlozi; 11. pjevanje po „Slov. pesmarici“ dr. sv. Mohora II. dio.

Poziv
na
glavnu skupštinu
»Istarske posujilnice u Puli«
registrane zadruge za ograničeno jamčenje.

Zadrugari pozvani su na deseta redovitu skupštinu, koja će biti u nedjelju dne 5. maja u 10 sati prije podne u velikoj dvorani „Prvog istarskog Sokola“ u Puli.

RAZPORED:

1. Izvješće i obračun za upravnu godinu 1900.
2. Izvješće nadzornega odbora. Od nadzornoga odbora odobreni obračuni za godinu 1900. izloženi su na ogled zadrugarom u družtvenoj pisarni (Via Giulia 5 prizemno).
3. Odluka o porabi čistoga dobitka.
4. Izbor starješinstva, nadzornog odbora i družtvenog suda za vrieme do jedanajste redovite skupštine.
5. Što koji predloži.

Pula, dne 15. aprila 1901.

Opazka: Na skupštini treba da je zastupana barem jedna desetina svih zadružnih dielova. Za slučaj, da ne bude toliko zastupanih, biti će skupština dne 12. maja u isti sat i sa istim dnevnim redom. Svaki zadrugar može ovlastiti pismeno drugoga, da ga zastupa na skupštini.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divačn. Rieku, Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divači.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divače, Rieku, Beč.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Javna zahvala.

Svim onim vriednim osobam iz domaćega i daljnih krajeva, koji su nam budi na koji način izrazile svoju sućut nad gubitkom moje mile supruge, odnosno majke i tete,

LUCIJE

izrazujemo ovim putem našu iskrenu zahvalu. Posebice se pako osobito zahvaljujemo velečastnom gospodinu župniku Markiću, koji ju je sprovodio i nastojao da sprovod što ljepše izpane, takodjer i g. dr. Biliku liečniku, koji je nastojao pomoći pokojnici u teškoj bolesti.

Perepat Antun, nečak. **Ivančić Jakov,** suprug.

Ivančić Josip, Antun, sinovi.

SKLADIŠTE
dalmatinskih vina
i maslinovog ulja.
Šaljemo na zahtjev uzorke svakovrstnih dalmatinskih vina i maslinskog ulja. Ciene su jako snižene.
Vino opremamo u sudovima od 56 l. napried.
Velike naručbe slieđe ravno iz Dalmacije.
POLA, Via Ortilla 31. Za Hrvatjem
Ant. Trunčć i drug.

OGLAS.
Na prodaju je više kmetština u občini sanvicentskoj i barbanskoj. Pobliže u našem uredništvu.

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu, uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Taftà za turiste od L. LUSER-A.
Najbolji i priznati liek
za kurje oči žuljevitost itd.
Glavno skladište:
Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling
Reka se pita: Taftà za turiste **Luser** po novč. 60
Dobiva se u svim ljekarnama.
Zalihe: Trst: J. Serravallo, Ravalsk. Lekenberg, A. Prax. Mayr. Dorlić: Driščić & Nicolli. Poreč: U. Paoli. A. Wassermann. Pazin: L. Čehmeister.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

U LJEKARNI
E. TOMAJA nasliednik A. WINGER
ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB
dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo korisni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanje i trganje u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganca, probadanju, svakovrstne nazebam. Ciena 80 novč.
Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.
Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofuloznosti, podbuhlosti, djejinjoj kriljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoć. Ciena flašici 3 fiorin.
Pojačeno švedske kapljo ili švedsku životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvi, otklanja se bol u žlicici, želudačne grčeve, lučica, grozica oblaklava tegnja ili pučanje, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u želudcu, želudačne grčeve, lučica, grozica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli korisno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije načuvat će se zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit i zarne bolesti. Ciena, flašica s napukom 50 novčića.
Prah za blago ili za marvo, za konjski ich i kalalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i prouzroč, koji blago neće rado žderati pa se napuhnje. Krave davaju od njega više i bolje mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom-omotu 45 novč.
Ex. kosi pesanje najdjelotvornije sredstvo za čišćenje i mazenje želudca ili želudca ili stomaka i crjev, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, vrtoglavici ili ošitak. Ciena škatuljici 70 novč.
Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, ozrčenim, zategnutim žilam, okočenosti i utrkljini, poslie teškoga napora, za obljačivanje i okrepljivanje žila i živaca, s flaša 80 novč.
Antiseptična voda za usta i zubo sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrikaju usta, uklanja neugodan vonj, s flaša 60 n.
Finn smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i zakuhivanje zraka u sobah, za dihanje i sa plućobolne. Po 50 novč.
Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose, flaša 80 nč.
Rast proti lisaju, krastam perućini i osopinam, s loncić 50 novč.
Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedlini. Škatulja 50 novč.
Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Ciena 50 novč.
Špirtozni pomast za lice proti svačanim pjegam ili ščkovam, odstranjuje prekomjerno crvene mrlje, piege, opora kora i t. d. Uhlied svega kemičkog sastava, ta se Eglantine mast skoda se pokvari te po toma imado prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena loncići s fiorin.
Cremo eglantino jest izvrstno sredstvo proti svim masnam tvarim, kao što su pričici, sujedice, Eau eglantine voda za usta i zubo sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podieljuje kosi, onemogućuje stvaranje perući i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podieljuje kosi lep naravan sjaj. Ciena boci s f. 1.
Mirisna zeata za sobe kaditi, nekoliko kapi fire po sobi presgodan miris. Flašica 50 n.
Otrov ili lemer za stienice i klimake. Flašica 50 novč.
Antiotrello od Rodinina proti grozničí ili zimnici. Masja bočica 70 novčića.
Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.
Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeva rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.
Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 34. Pula, u utorak dne 30. aprila 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

POZOR!

Početkom aprila nastupismo drugo četvrtgodište. Upozorujemo predplatnike, kojim je iztekla predplata, da istu obnove — ako ne žele, da jim list obustavimo.

UPRAVA.

Ruska eskadra na našim obalama.

Ruske novine donose viest, da će ruska eskadra pohoditi sve istočne luke jadranskoga mora.

Ta se novica opetuje skoro svake godine po novinama, ali ruska flota sveudilj se drži daleko od naših obala.

Izuzamši prispjetak kakovog posamičnog broda, prolazak dalekom pučinom pojedinog kojeg orijaša ruske ratne mornarice ili prisilni posjet koje oklopnjače, koja zadje u puljski arsenal na popravak, niko nevidje nikada dostojno zastupanim u našim vodama moćno pogranično carstvo.

Starci spominju rusko brodovlje i čudesa junačtva u napoleonskim ratovima, u ratu za oslobodjenje Grčke i Krimskom ratu, to spominju sa istim onim udivljenjem kao i savezničko kopneno ratovanje austro-ruskih četa proti Napoleonu i prelaz Paskijevićev preko Karpata, da sa Jelačićem banom sačuva Habsburgovcima zaljuljano ugarsko priestolje.

Kako se vidi dakle sve samo vesele, junačke i rodoljubne uspomene, ali ipak današnjem naraštaju flota Rusije jest mitus. Znamo da obstoji, kažu da je moćna. U obiteljskim krugovima i prijateljskim sastancima divimo se ponosnim crtama morskih nemani. Čitamo u novinama, sa čustvom zavisti pomješanom sa samodopadnošću, o sastancima u Kronstadtu, Petrogradu, Cherbourgu, Toulonu i Villefranchi, ali ona je tamo u oceanu i sredozemnom moru a izbjegava postojano jadranske obale kao ribe-palestinsko mrtvo more.

Želi li naše primorsko pučanstvo viditi ju?

Sjegurno neizmjerno; ali pri toj želji koliko toga moramo manje reći, nego li bismo htjeli?

Ne gledajte niz nos gospodine cenzore c. k. pulicije. Nećete naći ovdje ništa, što bi vas ovlastilo da se poslužite modrom olovkom.

Naše more je modrije, kao i treća boja na našoj svetoj zastavi, jer takova je volja neba, a mi smo joj se tako jaklo privikli, da nam je srcu prirasla.

Eto, mi želimo vidit rusku flotu na našim obalama, ali žudimo više od g. predsjednika Loubeta, više od ciele Francezke.

Mi bi htjeli, da ako Rusija hoće da pošalje flotu na pozdrav bratskom pučanstvu na istočnoj obali jadranskog mora, na posjete drugovima od c. i kr. mornarice ove prijateljske monarhije, onda neka pošalje u naše luke, na petnajst, dali pedeset ladja: to ište naše samoljublje, jer ako su Francezi saveznici, mi smo braća; a mi imamo u Boki, u Gružu, u Splitu, u Šibeniku, u Bakru, na Rieki — Voloskom, u Puli, u Trstu dovoljno prostranih luka da ih primimo.

Najljepša je jasna besjeda. Mi ih žudimo viditi tu našu braću, ne zato, da bi se oni banili svojom silom pred prijateljskom državom, koja njihovu silu pozna i znade dobro cieniti; nego zato, da latinska gospoda, koja rade na naš narodni zator sa svimi najpodlijimi sredstvi, budu si mogli predstaviti slavsku jakost u ovim morima, da nauče poštovati ovu narodnost, koju oni mrze i preziru bez prestanka, u njezinoj sili, te financijalnoj i vojnoj snazi; jer njihov prezir pada vaskolik na onu šačicu pobornika za narodnu ideju, koji se imenuju istarski Hrvati i Slovenci.

Nama bi veću korist donio posjet flote, nego tri zastupnička mandata. To je dovoljno, da točno označimo položaj.

Ako dakle flota prijateljskog carstva imade da posjeti ove naše obale, drago bi nam bilo da ju vidimo u podpunom izlogu njezine silne uredjenosti; inače nek radje ostanu naša braća u tulonskom i breskom zaljevu. Dnevnoj potrebi na polju jezikovno-političnom, ćutimo se jošte duševno dosta jaki da i sami čuvamo što je naše.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 23. aprila 1901.

Medju odgovori na interpelacije, koje je dao ministar-predsjednik i upravitelj nutarnjih poslova u prošloj sjednici dne 19. t. mj., jesu takodjer odgovori na dvie interpelacije zastupnika Spinčića i drugova. Za naše odnošaje vriedno je, da se ti odgovori zabilježe.

Prva se tiče „Udruge Sv. Mihovila u Rubeših". Ministar-predsjednik veli: Gosp. zast. Spinčić i drugovi pitali su me dne 12. febrara 1901., da li sam voljan poduzeti shodna, da se rieši molba, podastrta kod c. kr. namjestničtva u Trstu mjeseca septembra 1900., za ustrojenje „Udruge Sv. Mihovila u Rubeših". Častim se odgovoriti na taj upit, da je ministarstvo nutarnjih poslova dobilo tu molbu od c. kr. namjestničtva jedva 19. febrara 1901., i da ju je 26. febrara riešilo. Svakako se je ne neznatno zakasnilo sa predloženjem molbe na ministarstvo sa strane c. kr. namjestničtva. A da se je zakasnilo toliko, uzrok je tomu taj, što su podredjene oblasti, koje su imale voditi predizvide, imale isto doba izvanredno mnogo posla za izbori u carevinsko vieće i sa brojenjem pučanstva.

Glede na drugu interpelaciju veli ministar-predsjednik: Gosp. zastupnik Spinčić i drugovi postavili su dne 26. febrara 1901. na me upit glede izplaćenja odšteta za prasce službeno ubijene u prvoj polovici godine 1900. Čast mi je odgovoriti na taj upit kako sliedi: Ja sam uviek svom silom nastojao, da se oblasti strogo drže §. 8. cesarske naredbe 2. maja 1899., po kojoj se ima odštete za službeno ubijene prasce u roku od 4 tjedana izplatiti. Kadgod sam doznao, da se s tim izplaćivanjem zakašnjuje, ja sam dao dotičnim političkim oblastim potrebite naputke. „Takovu jednu odluku izdao sam i pred kratko na c. kr. namjestničtvo u Trstu". Po izvještajih koje sam dobio, je „zavlačenje izplate, koje se je u istinu u Voloskom kotaru dogodilo", tim prouzrokovano, što se je imalo mnogo posla sa propisanimi izvidi. Medju tim se je naložilo, da se odštete izplati. „U ostalom sam ja taj slučaj sažaljivoga zavlečenja uzeo za povod, da sam svim političkim oblastim najodlučnije naložio, da se imadu strogo držati rečenoga §. 8. carske naredbe 2. maja 1899".

U današnjoj sjednici bilo je sablažnjivih prizora prije i poslie razprave dnevnoga reda. Prije razprave uhvatili su se u koštac njemački liberalac Voelkl, i kršćanski socijal Wohlmeyer, Niemci obojica, jedan iz Sv. Hipolita, drugi iz Beča. Prvi je već jednom drugom prilikom pokazao cielim jednim govorom, da nezna nego psovati na antisemite. A i danas je tako činio, hoteć postaviti tobož njekakov upit na predsjednika. Drugi je prema tomu odgovarao. Palo je psovaka s obiju strana daleko gorih nego li si jih piljarice jedna drugoj kažu.

Poslie prekinute razprave, postavio je opet Treuinfels oštar upit na predsjednika, do kad će dopustiti, da se u interpelacijah Svenjemaca na najružniji način ruglu izlaže katolička crkva?! Govornika su u njegovu govoru neprestano prekidali Svenjemci i socijalni demokrati, dočim su mu mnogi drugi odobravali.

Iza toga oglasio se za rieč Svenjemac Stein, pa se je upravo derajuć nabacio koli na katoličku crkvu toli na vladajuću kuću, napose na nadvojvodu Frana Ferdinanda. On je očito izjavio, da nije protustrijski patriota i da bi se sramio takovim biti. On je Njemac, Svenjemac. Predsjedatelj ga je dva put opominjao, a treći put mu uzeo rieč; al se je drznik pak i po drugi put prijavio za rieč, i dokončao što je mislio reći. U istom smislu govorili su još njeki Svenjemci.

Njihov vodja Šenerer, s njimi zajedno, predao je predlog: da se odieli zakonodavstvo izmed Galicije i Bukovine s jedne strane i izmed njekadanjih njemačkih saveznih zemalja („Njemačka Austrija"); da budu Galicija i Bukovina zastupane u delegacijah zajedno sa „Njemačkom Austrijom", dok se neprovede osobna unija sa Ugarskom; da se provede pripadnost Dalmacije k zemljam ugarske krune; da se čvrsto stoji na njemačkom državnom jeziku u njegovoj „Njemačkoj Austriji". Pod tu „Njemačku Austriju" broji on sve dielove habsburške monarhije, osim Ugarske, osim Hrvatske, Slavonije, Bosne-Hercegovine i Dalmacije, te Galicije i Bukovine, dakle i Šleziju i Češku i Moravsku i Štajersku i Koruško i Kranjsku i Goričku i Trst i Istru. I te sve krunovine i pokrajine su za njega i za njegove drugove i mnoge druge koji to očito nekažu, njemačke-austrijske zemlje! Tako daleko smo već u parlamentu i u monarhiji došli! Bog zna što će na to Talijani i njihovi zastupnici koji sa Šenerovci jako rado koketiraju i s njimi najprijaznije obće! Trst, Gorička i Istra nisu dakle talijanske nego njemačke pokrajine! Kad će vrieme doći, da odlučujući čimbenici progledaju, te počmu postupati s narodom u tih pokrajinah onako, kako bi morali po pravu, po zakonu, i u korist monarhije i dinastije! Kad će dati Hrvatom i Slovencem ono što jih ide i onim na korist u ime kojih upravu vode!

Od dnevnoga reda razpravio se je §. 1. i 2. zakonske osnove glede poreza kod prenosa imovine. Razni gradski zastupnici zagovarali su promjenu tih paragrafa. Al je ministar financija izjavio, da nebi mogao podastrieti zakonske osnove na previšnju potvrdu kad bi se te promjene primile. Većina je glasovala za paragrafe kako jih je vlada predložila i većina odbora prihvatila, znajuć, da je tim jako pomoženo osobito siromašnijim poljodjelcem.

* * *

U večer imao je poljodjelski odbor sjednicu u kojom se je počela razprava o vladinoj osnovi glede ustanovljenja staliških zadruga za poljodjelce. Zakonska osnova ide za tim, da se stvori u svakoj krunovini bar jedna zemaljska zadruga za poljodjelce, i više kotarskih, gdjegod i občinskih. U osnovi su navedena samo glavna načela, na temelju kojih imaju biti zadruge osnovane. Potanje ustanove imati će udesiti pokrajinski sabori. Izvjestitelj za tu osnovu je zast. Povše. On je uveo odbor u razpravu govorom koj je trajao preko jedne ure. Slikao je jadno stanje poljodjelaca i dosadanji nemar za nje, te iztaknuo okolnost, da se oni, kao manje izobraženi, nisu znali pomoći sami,

kašto su si pomogli razni drugi stališi. Zadrugami biti će njim pomoženo. Govorio je, poznajuć stvar, iz srca, oduševljeno, pa je i žeo odobravanje i zahvalu svojih drugova u odboru.

* * *

Beč, 24. aprila 1901.

Medju predlozi danas priobćenimi je i predlog Svenjemca Steina i drugova, da se Isusovcem ili Jezuitom zabrani dalnji boravak u Austriji. Vidi se da gospoda Svenjemci rade programatično sad prema svojoj „daleko od Rima", sad prema onoj „daleko od Austrije".

Socijalno demokratički zastupnik Pernerstorfer sa drugovi, postavio je prešan predlog, koji zahtjeva, da se ukine §. 64. kaznenoga zakona, po kojem su kažnjivi oni, koji uvriede koga člana vladajuće obitelji. Pošto predlog nije imao dovoljno podpisa, pitao je predsjednik, da li se predlog podupire. Osim podpisanih podupreli su predlog Poljak Kubik, Rus Breiter, porjeklom Čeh, u Štajerskoj priženjeni Malik i dva Talijanska zastupnika. Predlog se je odmah uzeo u razpravu, koja je trajala do poslie tri sata. Zastupnik Pernerstorfer obrazlažuć svoj predlog nije tajio, zašto ga je postavio. Bio je naperen glavno proti nadvojvodi Franu Ferdinandu za to, što je uzeo protektorat nad njemačkim katoličkim družtvom. Dakako da je pri tom govorio proti katoličkoj crkvi i njezinim ustanovam, kao tobože onoj, koja hoće mračnjačtvo, natražnjačtvo, i koja je proti prosvjeti. Proti predlogu govorio odulje baron Morsey. U svojem govoru dokazao je, kako katolička crkva nebijaše nikad proti prosvjeti, proti znanostim, kako je pače ta crkva i njezini predstavnici učinila najviše za prosvjetu ljudskoga roda, za znanosti i umjetnosti. Iza govora Morseyeva nije se mogao zatajiti zagriženi krivi liberalac dr. Menger, te je nastojao omalovažiti njeke navode barona Morseya. Narodni socijalac češki Klofač izjavio je, da će sa svojimi drugovi glasovati za predlog, jer da nadvojvoda Fran Ferdinand podupire germanizaciju naročito u Českoj, i da njemačko katoličko družtvo neima samo katoličke nego i germanizatorne svrhe. Talijanski zastupnici nisu rekli, zašto glasuju za taj predlog. Oni u takovih stvarih mudro šute.

Kakve dvie ure razpravljalo se je o zakonskoj osnovi glede poreza kod prenosa imovina.

* * *

Predsjednici klubova viećaju jučer i danas o tom, što sve i kako bi se imalo u parlamentu razpraviti do polovice juna, do kad se drži da će parlamenat zasjedati. Pri tom se uzimlje, da bi se zadnjih dana zasjedanja imalo razpraviti ne proračun. nego proračunski provizorij za drugu polovicu tekuće godine.

* * *

Veliku senzaciju učinila je danas proglašena odsuda najvišega sudišta, po kojoj je potvrdjena odsuda na smrt Žida Hilsnera, koj je spoznat krivim, da je ubio u šumi kod Polne djevojke Hruzu i Klimu. Židovi su sve moguće učinili da ga spase. Židovske novine su još sinoć tako stvar predstavile, kao da je Hilsner nedužan kao janje. Ovaj put nije njim valjala.

Porotna razprava proti Matku Mandiću.

Utorak dne 23. t. mj. obdržavala se pred tršćanskim porotnim sudom porotna razprava proti bivšem uredniku i sadašnjem glavnom suradniku „Naše Sloge" Mandiću radi uvriede poštenja.

Proti njemu podigao je bio tužbu odvjetnik dr. Celestin Martinolich u ime sliedećih žena iz Ćunskoga: Karolina Premus, Josipina Hroncich, Nikolina Hroncich, Antonija Carcich i Katarina Knezich radi jednoga dopisa iz Ćunskoga, uvrštenoga u „Našu Slogu" br. 12. od g. 1899.

Kaznena razprava proti Mandiću bijaše razpisana za dne 13. decembra 1899. Urednik Mandić podnio je prije razprave molbu za delegaciju druge porote izvan Primorja.

Njegova molba sa ostalimi iztražnimi spisi odposlana bijaše dne 23. decembra 1899. u Beč. Baš onoga dana sudariše se željeznički vlakovi kod Karlsdorfa nedaleko Graca. Tom prigodom izmedju ostalog izgorjeli su i spomenuti spisi.

Od onoga dana prošlo je punih 7 mjeseca a da nije za sve to vrieme zastupnik tužiteljica učinio nikakva koraka, da se usljed te nezgode prekinuti proces nastavi. Jedva dne 26. julija 1900 predložio je zastupnik tužiteljica, odvjetnik Martinolich podnesak na c. kr. zemaljski sud u Trstu, kojim je pitao, šta se je dogodilo sa rečenim procesom.

C. k. zemaljski sud obratio se je odmah na c. k. prizivni sud, koji je konačno ustanovio, da su svi kazneni spisi izgorjeli.

Nakon toga zamolio je odvjetnik Martinolich za obnovu kaznenoga procesa tim, da se opet jednom preslušaju svi svjedoci, da potvrde podpise zapisnika svojedobno s njimi sastavljenih od iztražnih sudaca, kojih prepise dao je Martinolich odmah spočetka po svomu pisaru učiniti. Nakon preslušanih svjedoka smatralo se proces rekonstruiranim, i na temelju toga određena bijaše po drugi put porotna razprava za dne 23. t. mj.

Za ovu razpravu bijaše veliko zanimanje u Trstu radi strogo pravničkog pitanja o zastari i radi obtuženoga, koga vole, kako je poznato, svi neslavenski krugovi u Trstu. Radi toga bijaše mnogo občinstva na galeriji u mnogo pravnika u dvorani.

Pošto bijaše porotni dvor sastavljen i nakon običnih formalnosti, stavio je branitelj obtuženoga odvjetnik g. dr. Gregorin, koji se je služio kano i obtuženi isključivo hrvatskim jezikom — **prvi put pred porotom u Trstu** predlog nakon pročitane obtužnice, da sudbeni dvor, bez razprave i bez pravorieka porotnika rieši od obtužbe obtuženoga, jer je kažnjivost čina, radi kojega bijaše Mandić tužen, prestala usljed zastare.

Na taj predlog odgovorio je vrlo obširno zastupnik tužiteljica nastojeć pobiti pravne razloge branitelja. Iza replike branitelja povukao se je sudbeni dvor u posebnu sobu da vieća o predlogu. Vrativ se nakon dobrog pol sata, izrekao je predsjednik osudu, kojom se **riesava** Mandić od obtužbe, prihvativ predlog branitelja dr. Gregorina.

Medju razlozi naveo je predsjednik takodjer taj, da je zastara nastala nekako usljed krivnje zastupnika tužiteljica odvjetnika Martinolicha, koji je mogao i bi se bio morao obaviestiti o stanju procesa prije nego li je prošao rok od 6 mjeseca u smislu §. 40 tiskovnoga zakona, i to tim više, pošto se je tečajem 6 mjesečne dobe zastaranja vršilo porotno zasjedanje u Trstu, te je morao biti odvjetnik Martinolich tim upozoren, što nije došla na red porotna razprava proti Mandiću.

Proti toj osudi, usljed koje su tužiteljice odsudjene na platež svih parbenih troškova i koja je izazvala sveobću pozornost medju tolikimi pravnici nalazećimi se medju slušateljі, prijavio je odvjetnik Martinolich ništovnicu.

Sudbenomu dvoru predsjedao je savjetnik zemaljskoga suda g. Pederzolli a prisjednici bijahu savjetnici gg. Crusitz i Mosche.

Pošto bijaše ova razprava zanimiva koli s pravničkog toli s jezikovnog pogleda, vratiti ćemo se na nju čim nam prostor lista to dopusti.

Razgovor

medju **Božom** i **Šimetom** pred velikimi vrati u Sv. Lovreču Pazenatičkom.

Bože: Baš mi je drago, da si zarania, ćemo se ovdi ča razgovorit prije sv. maše.

Šime: Vero sam suminja, da ću te naći prid vrati i da ćeš mi ča noviga povidat, ti, ki čitaš fojі i ki više puti talijanaškoj gospodi zubi pokažeš.

Bože: Dobrega bi ti mogā vero malo ča povidat a lipega još manje. Gledaj tamo naprid malo kako teče živa voda doli po placi, a **depožit** je poli **trumbin**; a kakova je va onem gnjusnem gradiće čistoća? Čisti ga kantunjer, a vonja kako cangola.

Šime: Ter znaš kume kako govore naši poglavari, da je triba zažmat na obe oči, jer da njim nebi puk više virova ili kako oni nuj sobom govore; **ge vol serar un oćo, perke že vicin elecioni komunali, altrimenti il paeze non votasi kon noi e perdesimo il terco korpo.**

Bože: I zato hi pustu, neka delaju ča im je drago dokle projdu ti blaženi **lecioni.**

Šime: Tega se oni boje tega.

Bože: Ale ja sejeno vidim, da nam nebi nič opravili da smo složni, kako smo bili u Šelini za IV. i V. kuriju.

Šime: To se zna, da bi onput naši kalabrezi rep stisnuli.

Bože: Sada, da ti kume povim neč drugo.

Šime: Čujmo no!

Bože: Niki dan čul san od prijatelja, da prihaja u ove naše njazlo on matuljski smrad, kega štampeva on prodanac porečke gospode.

Šime: Ča morda ona kriva „Sloga"?

Bože: Jušto ona.

Šime: Pak ča ima ča lažnega i od ovih stran?

Bože: Po užance svojoj ruga se našoj „Citaonici" i našemu plesu od 17. febrara.

Šime: Ča im ni morda čagod pravo bilo?

Bože: He, peče ih brate peče ono naše družtvo, pak ga gospodski plaćenici smrade, jer misle, da ćemo ga zapustiti i da će propasti.

Šime: Aj vero će prvo njih odnest onisti, kemu su svoju grišnu dušu zapisali.

Bože: Znaju oni to dobro, pak su hitili i na našega vridnoga dra. Laginju, do kega nemore hvala Bogu svo talijanško-knjelsko blato.

Šime: Vero je čisteji njegov poplat nego njini obraz.

Bože: Ni našemu blagopokojnemu Dobrili nedaju ni va grobe mira.

Šime: Ča ćeš, oni su ti kako i one divlje živine, ke mrtvačke kosti kopaju.

Bože: I našega zaslužnega Josipa Pjemonta su hoteli ubost, ma njegov svitli obraz se neboji mačjega njaukanja.

Šime: Njim je vero žal, da se on nepusti od njih za nos peljat kako oni njihi slipi magarci.

Bože: I neki kaput da su spomenuli.

Šime: Aha! Ča ih ni sram tega spominjat.

Bože: Ča je s tem kaputom?

Šime: Ča nezna̅š, ča su ono bili zafrigali na dan izbori u Fontani?

Bože: Vero tega nisan čul.

Šime: Kada su prolazili kroz Poreč, su se bili fermali u krčmi kod Maričke i **prefalo** su sobom uzeli tuji kaput. Onda su žandarmi skočili za njimi i ulovili su ih u Žbandaju, kade su morali dat na svoju sramotu kaput onemu, čigov je bil.

Bože: A ta valja dva groša! Ta kaže, da su oni **jente pulita** i da su oni od **kulturi.**

Šime: Ča misliš, kume, ki je mogal to poslati štampati na oni gnjusni foj?

Bože: Govoru, da niki mladi profesor, ki je studijal va Kopre.

Šime: Znam ga znam; za njega kažu sami Talijani, da: **poveri beci mal speži!**

Bože: Ki ga piše, ki ga štampa, ki šalje, ki ga širi i ki ga leji — svi su jednaki. Svi skupa ne valjaju jednu pipu smrdljivega tabaka.

Šime: Aj vero si jih previše poštimal.

DOPISI.

Labinština, dne 20./4. 1901. Narod je progovorio i to tako, kako zapovjeda Bog i zdrav razum, a time je dao opet groznu moralnu pljusku svim onim, koji bi htjeli još držati puk u natražnjačtvu. Ovogodišnje dogodke po Labinštini morali bi si zapamtiti sinovi toliko razvikane 2000 godišnje brutiure.

Prelazimo na stvar. Dne 10. t. mj. obdržavala se komisija u Sv. Lovreču na Labinštini (porez. občina Vlakovo), da čuje mnienje puka, radi ustrojit se imajuće javne pučke škole. Narod pitao tu blaženu školu još pred 20 godina, ali gospoda iz Labina sa njekojimi narodnimi izdajicami iz Vlakova, znali uviek stvar zapriečiti. Pred par godina počelo se opet raditi o tome. Narod svojevoljno sakupio svotu novaca, da si sagradi školsku zgradu. Zamolio pomoć i druge, (o tom drugi put), koji mu takodjer dadoše izdašniju svotu. Čovjek bi mislio: hvala Bogu, škola će biti. Ali da, gospoda vele ne, pa ne! Čim to nanjušili talijanaši, počeli smućivat narod, da šta će im škola, da će imat previše troška itd. Narod ostao pri svojem. Nu, u svakoj pšenici imade i ljulja, a bogme i medju pukom u Vlakovu imade odpadnika malo, ali ipak da. Medju timi (druge neću za sada spominjati, jer će se možda opametit) jest neki Barila. To vam je čovjek à la ober mačak iz Matulja, koji bi hotio dobro jesti i piti, a ništa radit. Budući pako vide, da u Sv. Lovreču se ravna narod po onoj: tko ne radi, neka ni ne jede, dao se on na rad, ali takav, kakav se upravo mrzi svakomu poštenom čovjeku, t. j. na šaranje. On se dapače ne srami izjaviti pred svjedoci javno, da je njegov zanat šaranje. — Tomu su čovjeku talijanaši iz Labina naložili, da mora na svaki način učiniti potrebito, da se učini križ nad školom. Kad je vidio pako, da toga nemože učinit, počeo je sakupljat u ime c. kr. vlade sasma na krivi način podpise, da bude škola talijanska, a kad je pako vidio, da se ljudi nedadu hvatati na njegovu udicu, patvorio je podpise i izručio ih na občinu u Labin. Radi toga silno veselje u Labinu — pa kako i nebi: u Vlakovom talijanska škola!

Dne 10. t. mj. dodje dakle komisija. Narod se počeo sakupljati već okolo devete ure, premda je bila komisija najavljena o 11. uri. Ljudi se razgovaraju, — smiju se; zadovoljni su, vidi im se na licu. Malo dalje stoji čovjek — a reko bi, nije čovjeku ni sličan. Zamišljen je — gleda lievo — gleda desno, — nitko da mu se približi — već mu se svi posprdno smiju.

Eto napokon i kočije. Prvi istupi šijor Viltorio Scampicchio, podestà di Albona — i odmah trči onom samcu. Ovaj mu se pokornički poklonio do crne zemlje, a oholi inače Scampicchio pruža ruku odpadniku. Medjutim dodju još dvie kočije. Gospoda izstupe i dive se liepom vidiku, štono se pruža na raški zaljev i Kvarner, na mjestanca Rakalj, Krnicu itd. Svi su njekako začarani, samo Škampić šapće sa odpadnikom i baca oštre poglede na puk, koji je mirno čekao, jer je bio svjestan onoga, česa je zahtjevao. — Časak, dva i eto započela komisija svoj službeni posao.

Na pitanje, u kojem se jeziku imade podučavati u školi, odgovori puk jednoglasno: U našem hrvatskom jeziku, hoćemo da se podučava našu djecu.

Barila se sam dere u talijanskom. Bože mili, grozne li pljuske gospodi iz Labina (bila su četvorica): probliedili su kô smrt.

Škampić vuče nekakvu kartu i veli, da je to molba sa 120 podpisa sve samih kućegospodara iz Vlakova, koji izjavljaju, da govore u obiteljima talijanski, pak naravska posljedica, da mora biti i talijanska škola. Narod više ne, nećemo talijanske škole, već našu hrvatsku. Pasja noga, sijor Škampiću! u Vlakovom da govori 120 obitelji talijanski — a svih kućnih brojeva imade jedva 120. Od tih pako ne govori nitko u obitelji talijanski, nego samo u dviema, a to su: Lanterništa iz Uža i baruna Lazarinija šumar Cozzarini, koji je talijanski podanik. Ostali govore svi hrvatski. Avete capito Ši-Scampicchio! Isti vaš Barila, govori u obitelji hrvatski, jer mu ni žena ni djeca neznaju ni rieči talijanski. — Nu sijor Vittoriju još nije dosta. On ti, brajne moj, vadi jošte njeku kartu od „Deputacijona iz Trageta, sa kojom dokazuje, da imade u Vlakovom 111 mornarskih knjižica (matrikula), te zaključi, da narod mora govorit talijanski, kad ide po moru.

Naši mu pako liepo odgovore na usta gosp. Marka Tragetarića i Ivana Goba-Tonetića ovako: „sijor podešta! ako mi gremo dakle po moru, moramo bit po sili Talijani? Vidite, mi dva idemo već preko 30 godina po moru, pak još nismo postali Talijani, a niti nećemo nikada, nego ćemo ostat ono, što su bili naši oci i praoci, a to ćemo, da budu i naša djeca. Da si vidio Škampića!!! Više nije znao što, te pristao da bude učevni jezik hrvatski, a talijanski kao predmet uz opazku, da se imade onu molbu priložit spisom višim oblastim na uvaženje. Nu c. kr. kapetanat, komu je poznato, na kakav način su oni podpisi sakupljeni, znati će nadamo se, učiniti shodno, da se na onu molbu nema obazirati — i krivca kazniti.

Na pitanje: Gdje ćete, da bude škola, odgovori sav narod osim Barila složno. I kod ovog pitanja htjeli Labinjani sa svojim junakom zanovietati naknom, da, ako se zauzmu za jedno selo, da će se drugi protivit — pa da se narod neće moći složiti, te da će najzada ostati pri starom t. j. bez škole. Nu, narod ostao tvrd kao kamen. Svaka čast zato svim, ali najviša selu Viškovići, koji su kazali; „Mi nećemo da se zida niti u našem selu, jer znamo, da to nebi bilo pravedno drugim, već hoćemo, da se gradi na pol komuna, t. j. ondje, gdje smo već počeli. Živili!

Sredstva za gradnju škole. Škampić opaža, da on kao podešta ne preuzima odgovornosti, jer da občina Vlakovo nema novaca u kasi! I time je dakako mislio učiniti križ nad hrvatskom školom. Nu, puk mu odbrusi jednoglasno: Mi ćemo si sami sagradit školu uz pomoć dobrih ljudi, a vas ne pitamo ni novčića. Probliedio tužan, te pitao garanciju, pa kad mu se ozbiljno kazalo, da su novci već pripravni — težko uzdahnuo i pustio se na stolicu silno utrudjen.

Time svršavamo za ovaj put a drugom zgodom jošte. Labinjan.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Puštajuć našem bečkom dopisniku glavnu riječ o djelovanju carevinskoga vieća, ograničiti ćemo se mi na ovom mjestu jedino na one dogodjaje i pojave, koji stoje u savezu sa našim parlamentarnim životom.

Iz privatnih viestih crpimo uvjerenje, da su stali gubiti nadu u mirno, redovito i plodonosno djelovanje carevinskoga vieća i oni krugovi, koji inače vidjaju i tamo ruže, gdje obično trnje niče. Tako se već danas dvoji u tih krugovih o tom, da bi mogla vlada već u ovom zasjedanju proturati svoje velike osnove političko-gospodarskog smjera, kao što je primjerice osnova o važnih i potrebitih investicijah.

Ministru-predsjedniku pošlo je doduše za rukom prije blagdana ponješto utaložiti nemirne duhove, ali ono bijaše sve umjetno i prisiljeno, bez pravog oslona i temelja. To se je odmah opazilo nakon uzkrsnih blagdana. Nije bo prošla tako rekuć jedna sjednica mirno i bez burnih prizora, koje izazvaše objestni Niemci radikalci.

Nov pojav u carevinskom vieću jest u ovom zasjedanju bezrazložno i ničim opravdano napadanje na katoličku crkvu i na njezino svećenstvo. Pri tom su opet glavni junaci Niemci radikalci, ti tobožnji najveći slobodnjaci, dočim su oni u istinu najveći nasilnici, jer se bore proti onim, koji teže za slobodom. Pod krinkom slobodoumnja udaraju ti nosioci njemačke prosvjete najbezobraznije na vjerske svetinje ogromne većine državljana i same vladajuće kuće. Nije dakle čudo, što je to neosnovano i strastveno navaljivanje na vjerske osjećaje austrijskih državljana naišlo na uztuk tamo, gdje su se oni bjesomučnici tomu najmanje nadali. Nadvojvoda Fran Ferdinand dao je tim vikačem moralnu zaušnicu tim, što je preuzeo pokroviteljstvo nad njemačkim katoličko-školskim družtvom i što je očito pohvalio vjersko djelovanje toga družtva.

Poznato je, da su članovi njemačke radikalne stranke ili Sveniemci na carevinskom vieću za to, da se Austrija što tiesnije pripoji Njemačkoj. Imade medju njimi ćak i takovih, koji bi htjeli, da Austrija postane njemačka pokrajina i kojim je njemački car Vilim uzorom vladara. Oni prate svaki njegov korak, paze na svaki njegov mig i na svaku njegovu rieč, pa ipak neće da znadu za nauku toga vladara, koja odsudjuje najodlučnije bezvjerstvo, vjerski indeferentizam, nemoralni uzgoj itd. itd. Car Vilim nepropusti zgode, a da nebi preporučio i oblastim i pojedincem strogo vjerski uzgoj svojih državljana, a njegovi obožavatelji na carevinskom vieću idu za tim, da utuku svako vjersko čuvstvo u katoličkom pučanstvu. Nu oni nisu proti svakoj vjeri, njim je samo katolička mrzka i zazorna dočim im je vjera njemačke države, luteranska vjera mila i sveta.

Ustavni odbor carevinskoga vieća razpravlja o poznatom predlogu, da se ukine §. 14. ustava. U sjednici od dne 25. t. mj. predložili su Niemci liberalci i socijalisti, da se taj paragraf posve briše. Češki zastupnik Plaček branio je takodjer dokinuće ali uvjetno, da se naime nadje drugo sredstvo, kojim bi se spriečilo svaku obstrukciju. Zastupnik Skene zagovarao je promjenu toga paragrafa, dočim su se Poljaci izjavili za novu stilizaciju i za predhodnu promjenu poslovnika.

Zadnjih dana imali su predsjednici klubova carevinskoga vieća do govora sa ministrom predsjednikom, da sastave poslovni program carevinskoga vieća. Uspjeh tih dogovora bijaše za sada taj, da su Česi izjavili, da nezahtjevaju prvog čitanja osnova o vodenih putevih i mjestnih željeznicah. Na tih dogovorih izjavio je ministar-predsjednik, da će moći istodobno viećati delegacija i državno zastupstvo i da će se moći sazvati zemaljske sabore na kratko zasjedanje mjeseca junija, a na podulje zasjedanje na jesen. Vlada pita šestmjesečni proračunski provizorij.

Klub stranke prava u Zagrebu poslao je poruku klubu neodvisne stranke i čiste stranke prava, te poziv predsjedniku koalicije g. dru. Bresztyenskomu. Klub stranke prava ide naime zatim, da bi se složile sve opozicijonalne stranke u Hrvatskoj i da se čim prije državopravna hrvatska opozicija čvrsto i trajno organizira. Taj korak kluba stranke prava pozdravljamo i mi najsrdačnije.

Srbija. U Biogradu čine velike pripreve za porod priestolonasljednika, koj se očekuje još tečajem ovoga ćedna. U tu svrhu pozvani su glasoviti liečnici iz Petrograda i Pariza. Nakon proglašenja novoga ustava poveli se dogovori izmedju radikala i naprednjaka o sjedinjenju u jednu stranku, nu do toga nije došlo, jer se pobojaše oštre kritike i bezobzirnih napadaja opozicijonalnih živalja.

Dne 26. t. mj. imali su novoimenovani senatori prvi sastanak u zgradi državnoga vieća. Na tom sastanku bijaše zaključeno, da se sastavi najprije privremeni izborni zakon i poslovnike za senat i narodnu skupštinu. U tu svrhu izabrana bijahu tri odbora, koji će se odmah na posao dati i čim dovrše svoju zadaću, sazvati će se cio senat, da razpravi osnove spomenutih zakona.

Bugarska. Poglavica bugarske crkve eksarh Josip kazao je ovih dana nekom ruskom novinaru, da se turska vlada boji ustanka u Macedoniji i da je radi toga već prije dva mjeseca poprimila stroge mjere proti macedonskim Bugarom u Carigradu, u Monastiru, Bitolju, Skoplju itd. Macedonski odbor — reče eksarh — moguće da griješi, nu kad bi se u Macedoniji poboljšala uprava, uredilo sudstvo i zajamčilo osobnu slobodu, izgubio bi taj odbor svoj upliv i nebi imao više razloga na obstanak. To — reče eksarh — sam kazao opetovno i sultanu, moleći ga, da uvede poboljšanja u Macedoniji na temelju berlinskoga ugovora, ali imade malo nade, da bi se mirnim i redovitim putem izvelo.

Rusija. Francezki i ruski listovi podaju veliku važnost političku privatnoj audienciji, koju je imao francezki ministar Delcassé kod cara Nikole u Petrogradu. Audienciji prisustvovali su veliki knez Mihovil, ministar izvanjskih posala Lamsdorf i ministar rata Kuropatin. Poluslužbeni ruski listovi pišu, da je posjet ministra Delcassé kod cara Nikole okrunjen najboljim uspjehom i da bijaše tim posjetom rusko-francezko prijateljstvo još bolje učvršćeno. Ministar Delcassé imao je medju ostalim i tu zadaću, da razprši na ruskom dvoru i u vladinih krugovih u Petrogradu ono nepovjerenje, koje bijaše umjetno proti francezkoj unutarnjoj politici, proti predsjedniku ministarstva i proti samomu predsjedniku republike Loubetu posijano. Sada je nestalo tog nesporazumljenja te je uzpostavljeno i učvršćeno staro prijateljstvo izmedju obiju država.

Mjestne:

Promaknuća. Gosp. Dušan pl. Preradović bio je promaknut ovih dana na čast fregatnoga kapetana c. i kr. vojne mornarice. Veseleć se tom odlikovanju i čestitajuć od srca sinu našega neumrloga pjesnika, želimo, da ga vidimo ubrzo promaknutim na admiralski čin, što on po svojim sposobnostima, sveobćom naobrazbom i plemenštinom srdca podpuno zaslužuje — Izmed ostalih, imenovan je g. Ivan Selan nadkomesarom, a braća Pavao i Konstantin Pott i zapovjednik arsenala Julij R. pl. Ripper, kontre-admiralima.

Svibanjska veselica. Kad se već stalo buditi cviećе i proljeće a šareni se lakokrili sviet najavio sa milom a starom pjesmom u novome vremenu, pa da „prvi istarski sokol" navjesti svojim članovima cvjetnu dobu, priredjuje ove subote „Svibanjsku veselicu". Pjevački i tamburaški zbor „Divić", izvadjati će birani program, a da bude i šali mjesta, predstavljati će se šaloigru „Nerolin". Našem občinstvu, koje se i onako znade zanimati za sve što je liepo i zabavno, suviše bi bilo preporučivati, da posjeti ovu zabavnu večer. Do vidjenja dakle u sokolskoj dvorani! Početak je u 8 sati.

Nek se zna! Na zadnjoj skupštini podružnice zlosretne „Lege" u Puli, obdržavanoj dne 21. t. mj. izjavio je medju ostalim njezin predsjednik c. kr. bilježnik dr. Glezer medju ostalim i ovo:

„Ako se mora spominjati muževe, koji su koristili domovini, nemogu ni ja od manje, a da nespomenem ime našega oplakivanog župnika-dekana č. A. M. Basilisco; jer on bijaše hrabrim borioccm naše narodne stvari, te je vatreno radio na korist „Lega nazionale".

Eto Vam prava slika i prilika većine talijanskih svećenika Istre. Dok su živi hvale ih židovski i lažiliberalni listovi, „da su pobožni, tihi, nepristrani, da se drže daleko političkih borba, da žive samo za crkvu i molitvu", a poslije njihove smrti pjevaju im slavospjeve kao „hrabrim borioccm i vatrenim promicateljem talijanske narodne stvari".

Ovakvi i jesu u istinu ali se znadu tako pretvarati, da bi se na njih prevario svaki, koji ih nepozna.

Pokrajinske:

Predstojnik Armin Pavić u Kastvu. U „Narodnih Novinah" od dne 26. t. mj. čitamo, da je ovih dana boravio u Kastvu hrvatski predstojnik bogoštovlja i nastave presvj. g. Armin Pavić sa školskimi nadzornici gg. Kremom i Cuvajem, da tamo razgleda „Delavsku školu" prama kojoj da bi se i u Hrvatskoj mogla koja takova radnička škola otvoriti.

Nama je vrlo milo, što je „Delavska škola" u Kastvu došla na tako dobar glas, da ju posjećuje i hrvatski predstojnik bogoštovlja i nastave (što odgovara kod nas ministru bogoštovlja i nastave) i što on kani takvih škola otvoriti i u Hrvatskoj, gdje već imadu odavna obrtničkih i strukovnih škola svake vrsti.

Drago bi nam bilo kad bi nas koji od prijatelja iz Kastva obaviestio o tom posjetu i eventualno o sudu g. predstojnika o tamošnjoj „Delavskoj školi".

Ukinuti zaključci občinskoga zastupstva u Sanvinčeti. Doznajemo iz talijanskih listova, da je zemaljski odbor u Poreču usljed utoka Mateja Missana i drugova proti zaključkom občinskoga zastupstva u Sanvinčenti, stvorenim u sjednici dne 14. febrara 1901. da se podignu školske zgrade u Smoljanih i u Bokordićih, te zaključke ukinuo uvaživ spomenuti utok. U razlozih kaže zemaljski odbor, da još nebijaše od školskih oblastih zaključeno, da se ustroji škole u rečenih mjestih.

Ako se dobro sjećamo, bio je dao občinski načelnik Doblanovich ostavku radi gornjih zaključaka, pa eto sada mu je zadovoljio zemaljski odbor ukinuv spomenute zaključke i odstraniv povod njegovoj ostavci. Neće vrana vrani — kaže mudro naša narodna poslovica.

Konštituiranje občinskoga zastupstva u Motovunu. Od tamo nam pišu 22. t. mj. Naše novoizabrano zastupstvo nije se moglo dugo vremena konštituirati, jer se talijanaška gospoda nehtjedoše prihvatiti neugodna bremena-načelničtva. Po tri puta sastalo se zastupstvo i tekar na trećoj sjednici prošle subote došlo je do konštituiranja. Načelnikom bijaše izabran odvjetnik g. Lius, a občinskimi savjetnici gg. odvjetnik Suran, A. Corazza, Stjepan Kramar, Fran Tavolato, Fran Furlan i Petar Benčić.

Koli našim savjetnikom toli našim zastupnikom preporučamo, da ne zaborave nikada, da su izabrani i da zastupaju hrvatski dio ove občine, dakle ogromnu većinu občinara motovunskih.

Nesreća uslied požara. Na valturskih poljih dogodila se nočas nesreća uslied vatre, kojoj je pao žrtvom čovječji život i jedna krava. Siromašna udovica Ana Ivančić rodom iz Lanišća primila je naime na prenočište nekoga prosjaka iz Marčane, koji uslied bolesti nemogaše napried. Nu na njezinu nesreću, valjda neopreznošću toga prosjaka, upalila se slamnata štalica i u njoj izgorio prosjak sa udovičinom kravom, koja bijaše njezina jedina pomoć. Udova Ivančić ima četvero nejake djece i uslied toga tu nes-

reću težko čuti. Dobro djelo bi učinio, koji bi joj darovao kakovu podporu. Lanišćani, bivajući u tih krajih, odlučiše takodjer dati joj pomoć i radi toga preporučamo i mi sirotu ostalim rodoljubima. Darove prima naša uprava.

Za željeznicu Motovun-Pazin. Prošloga čedna bijaše u Motovunu mjernik Poschar, koji ima učiniti potrebite predradnje za kratku željezničku prugu, koja bi spajala Motovun sa Pazinom, i koja bijaše preporučena u istarskom saboru.

Zajam od 30.000 kruna. Občinsko zastupstvo u Poreču zaključilo je u sjednici od dne 15. febrara a zemaljski odbor zaključak potvrdio, da može občina uzeti zajam od 30.000 kruna iz zaklade Bratovščina, a za gradnju nove klaonice u Poreču.

Neznamo, da li je taj zajam učinjen na račun grada Poreča ili na račun porezne občine ili konačno na račun ciele mjestne občine, kojoj netreba klaonice.

Za električnu željeznicu Matulje-Volosko itd. Iz Beča pišu nam, da je upravno vieće južne željeznice u Beču zaključilo u zadnjoj svojoj sjednici, da će predložiti predstojećoj skupštini dioničara dne 30. maja t. g. da se pruži podpora iz družtvenih sredstava za gradnju električne pruge, koja bi spajala postaju južne željeznice Matulje (Matulje—Opatija) sa Voloskom, Opatijom i Lovranom — za slučaj, da se ta osnova podporom pokrajine Istre provede.

Iz drugih krajeva.

Spomen Zrinskog-Frankopana. Na današnji dan izmiče 230 godina, odkako su u Bečkom Novom mjestu pali od krvničkog mača divni naši junaci Petar Zrinski i Krsto Frankopan. Posvuda širom naše domovine obdržavati će se misezadušnice za velike pokojnike kojima budi vječna spomen!

Kralj Oton bavarski. O stanju kralja bavarskoga Otona pišu „Germaniji" iz Monakova: Obće je poznato u svih političkih krugovih, da su liečnici onoga časa, kako se je kod nesretnog kralja pojavila bolest na bubrezih, odmah izjavili, da kralj ne će biti duga vieka. Po njihovom sudu kralj će jedva preživjeti dvie godine, računajući od vremena pojave bolesti.

Putovanje zrakoplova iz Beča — na otog Pag. Iz Novalje na otoku Pagu javljaju nam, da je prošle subote nedaleko onog mjestu pao zrakoplov, koji bijaše spušten u Beču. Zrakoplov je nosio njemački napis i priobćenje, da bijaše spušten istoga dana u 9 sati u jutro u Beču u znanstvene svrhe i da je zamoljen onaj, koji ga nadje, da ga povrati imenovanim vlastnikom sa opazkom kada je pao i gdje bijaše nadjen.

Nesreće na Rieci. Od tamo nam pišu dne 24. t. mj. Jutros sudario se kod čistione petroleja jedan voz električkog tramvaja sa omnibusom poduzetnika Jovičića. Oba voza išli su istim pravcem, te se još nezna koji je sakrivio sukob. Tramvaj udario je u lievu stranu omnibusa tolikom silom, da ga je odmah prebacio. Ranjen je ostao kočijaš i jedan starac, dočim je ostalo občinstvo ostalo neozledjeno.

U noći od 23. na 24. t. mj. sudariše se dva vlaka kod bližnjeg tunela do Trsata. Jedan vlak stajao je na tračnicah dočim je drugi dolazio iz Karlovca. Ranjena su dva poslužnika željeznice i prouzročena je znatna škoda.

O vinskoj klauzuli. Iz Milana brzojavljaju bečkim listovom, da je izjavio talijanski ministar predsjednik Zanardelli njemačkomu poslaniku, da se Italija, sklapajuć trgovačke ugovore, nemože odreći carinske klauzule na vina, jer da vlada talijanska inače nebi bila u stanju dati polakšica Njemačkoj na drugih proizvodih. Jednaku izjavu, da će dobiti i austrijski poslanik.

Kako je iz ove izjave jasno, ministar Italije grozi se saveznikom, Njemačkoj i Austro-Ugarskoj, da im neće dati polakšica na njihove proizvode, ako neprihvate njegovu vinsku klauzulu. Budu li državni zastupnici u Beču u istinu i zastupnici naroda, tada će lahko sporučiti talijanskomu ministru: ako se u Rimu groze, to se u Beču neplaše!

Gutala igle. U Parizu bave se liečnici mladom djevojkom, koja je došla na glas tim, što je gutala igle. Toj djevojci imade 16 godina te je već prije 4 godine iz objesti počela gutati igle. Pogutane igle počele su sada kroz tjelesnu kožu na polje. Djevojka pripovieda da je igle gutala bez ikakve zaprieke. Jedan liečnik, koji opaža djevojku izvadio je iz kože do sada 120 igala. Ove igle izbijaju pod kožu svojim vrškom i tada je liečnik spretno lancetom vuče izpod kože. Najviše tih igala izbilo je na polje na rukah; jednu je liečnik izvadio povrh obrva, drugu kod ustnica itd. Ove su dugo morale putovati dok su stigle u glavu.

Djevojka se nije nikada tužila na kakvu bolest.

Književne.

Merkurovo knjigovodstvo. U našim krajevima osnivaju se uz seoske blagajne i gospodarska (konsumna i produktivna) družtva te osobito na otocima obećavaju imati životne snage. Kod svake uprave točno i dobro udešeno knjigovodstvo poglavita je stvar. Za naša gospodarska družtva, baveća se kupovanjem i prodajom najprikladnije bi bilo shodno udešeno dvojno knjigovodstvo po amerikanskom načinu. Ali to nije svakomu razumljivo, jer ga treba znati. Jednostavno knjigovodstvo udesiti prama potrebi svake pojedine radnje opet je težko. Tu potežkoću — i za naša gospodarska družtva — olakšavaju „Merkurovo knjigovodstvo" vrlo pregledno sastavljeno djelce gosp. prof. trgovačkih znanosti Otona Bošnjaka. Ta knjižica izašla je u nakladi trgovačkoga družtva „Merkur" u Zagrebu, a zapada, kod istoga, jednu krunu. U njoj je sadržan cieli tečaj jednostavnog knjigovodstva za detaljnu trgovinu, sa poukom o sastavljanju inventara i bilance. Našim gospodarskim družtvima bilo bi takovo knjigovodstvo posve dostatno, samo bi trebala da uvedu jošte preko toga imenik zadrugara, i knjigu zadružnih dielova, te prema tomu i prema zahtjevima računa gubitka i dobitka umnože broj stupaca u knjizi blagajne. A bilo bi im po Bošnjakovoj knjizi udešeno knjigovodstvo vrlo lahko s razloga, što bi imali uviek pri ruci dobar tekst, kojim bi se mogli poslužit. Neka im je preporučeno!

Franina i Jurina.

Fr. Ala da biš ga vidija, ma da je brek, bi se smilija?

Jur. A ki je tako nesrićan?

Fr. On Krstićev pajdaš u Kringi.

Jur. Ča mu se j' travinjalo?

Fr. Rad bi bia občinski zastupnik, pak štimadur ali mu se je jedno i drugo zbersilo. Zatim je posta Hrvat, samo za kratko vrime, ma ni to ni pomoglo; trefila ga je i druga nesrića, pak udri plakat danas, udri jutra, osušija kako da je lito dan postija.

Jur. Imate pak u Kringi špacakamina?

Fr. Vero nimamo!

Jur. Recite mu neka se da naprid.

Listnica uredničtva i uprave.

G. N. N. Beč. Izvolite nam poslati; uz zahvalu i srdačan pozdrav!

Poziv
na
glavnu skupštinu
»Istarske posujilnice u Puli«
registrirane zadruge sa ograničenom jamčevinom.

Zadrugari pozivaju se na jedanaistu redovitu skupštinu, koja će biti u nedjelju dne 5. maja u 10 sati prije podne u velikoj dvorani „Prvog istarskog Sokola" u Puli.

RAZPORED:

1. Izvješće i obračun za upravnu godinu 1900.
2. Izvješće nadzornega odbora. Od nadzornoga odbora odobreni obračuni za godinu 1900. izloženi su na ogled zadrugarom u družtvenoj pisarni (Via Giulia 5 prizemno).
3. Odluka o porabi čistoga dobitka.
4. Izbor starješinstva, nadzornog odbora i družtvenog suda za vrieme do jedanajste redovite skupštine.
5. Što koji predloži.

Pula, dne 15. aprila 1901.

Opazka: Na skupštini treba da je zastupana barem jedna desetina svih zadružnih dielova. Za slučaj, da ne bude toliko zastupanih, biti će skupština dne 12. maja na isti sat i sa istim dnevnim redom. Svaki zadrugar može ovlastiti pismeno drugoga, da ga zastupa na skupštini.

OGLAS.

Na prodaju je više kmetština u občini sanvicentskoj i barbanskoj. Pobliže u našem uredničtvu.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zaktjevaju „Našu Slogu" po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Jedna
meblirana soba
za jednim ili dva kreveta uz sve podvrbu
iznajmljuje se odmah.
Pobliže obaviesti: u našoj tiskari ili Via Sissano broj 8 I. kat lievo (odova Kecijan.)

Brijač
Zvonimir Gjurin
preporuča svoju
brijačnicu i češljaonicu
u Puli
Via Sergia broj 63

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Nenadkriljivo sredstvo proti
bolestim želudca i probavila
jest
LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA
Iz ljekarne
„k crnom orlu" K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje teka, nadutost, podriglivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, slavoboljˌ zrčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini surišnim svaki drugi prašak, osobito poslje prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih bilinskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarnjuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Ciena bočice **1 kr. 40 fil.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne** „k crnom orlu" K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencija dokazuje množina priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900. Medaotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj lieк ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam doscle bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900. Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja teška upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankvić, predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrieblјava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Broj 35. Pula, u petak dne 3. maja 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Novi zakon o pripadnosti (zavičajnosti.)

Dne 1. jenara g. 1901. stupio je u kriepost novi zakon o pripadnosti ili zavičajnosti, koji bijaše stvoren u carevinskom vieću godine 1896. Do tada vriedio je stari zakon o pripadnosti od god. 1863. i koji je puštao občinskim ili gradskim zastupstvom na volju primiti ili neprimiti jednu osobu u občinsku svezu, pa makar ona u toj občini više desetaka godina stanovala.

G. 1872. stavljen bijaše predlog u carevinskom vieću, da valja stari zakon o pripadnosti temeljito preustrojiti, nu taj predlog bijaše oživotvoren tekar nakon dugih 25 godina, t. j. 1896.

Stari zakon trebao je doista temeljitih promjena, jer bijaše moguće po njemu dobiti zavičajno pravo jedino putem roditelja, ili putem milosti odnosnih občinskih uprava. Po tom zakonu mogao si stanovati neprekidno 20—30 i više godina u jednoj občini ili u jednom gradu; tuj si mogao tjerati trgovinu ili obrt, sticati si imetak ili inače pošteno raditi, pa ipak nisi mogao doći u toj občini ili u tom gradu do prava zavičajnosti. Mnogo gore prolazili su niži osobito radnički slojevi. Takav radnik potrošio bi sav svoj mnogoljetni prihod u novoj postojbini, gdje je vršio točno svoje dužnosti državljana i občinara, a kad bi ostario i iznemogao, te nebi više mogao služiti svakdanji kruh, tada bi ga protjerali u njegovu zavičajnu občinu, da ga ona hrani i dohrani. U ovoj občini često nebi imao ni rodjaka, ni znanca ni prijatelja, te bi pao posve na teret občine koja nije od njega nikada imala nikakve koristi.

Občine su do sada, kako je poznato, veoma škrtarile sa podieljivanjem prava pripadnosti. To se dogadjalo ponajviše radi toga, što je s tim pravom spojeno i pravo na obskrbu ubogih a često i s političkih razloga. Siromaha ili neposjednika nisu htjele občine u svoju zavičajnost, bojeći se obskrbe u njihovoj starosti ili nemoći, a imućnim nehtjedoše više puta priznati tog prava u onih občinah, gdje se stiču različite narodnosti.

Vladajuća stranka nije htjela u občinsku svezu osobu druge narodnosti zbog političkih razloga, pa makar ona i imućna bila. Tako se može protumačiti, da dolazi po popisu pučanstva od g. 1890. u cieloj Austriji na 100 zavičajnika promjerno 53 mjestnih tudjinaca. Dolazi dakle više od trećine pučanstva u mjestih stalnog naseljenja, bez prava zavičajnosti. Ovi bijahu tudjinci u onoj občini, gdje se rodiše i odrastoše, gdje su porez u krvi i novcu plaćali, gdje su pripomogli k skupnomu blagostanju občine i gdje su si često veći ili manji posjed stekli.

Opravdan bijaše dakle zahtjev, da se zastarjeli zakon promjeni i da se občine zakonom prisili primati stalne naseljenike nakon izpunjenih uvjeta u svoju zavičajnost.

Uvjeti, pod kojimi si možemo steći pravo pripadnosti ili zavičajnosti u jednoj občini ili gradu jesu: ako stanujemo u toj občini ili gradu neprekidno i svojevoljno 10 godina. Za stečenje toga prava hoće će punoljetnost, t. j. 24 godine. Stanovanje mora biti neprekidno t. j. nesmijemo se iz te občine odaljiti za dulje vremena jer se tada prekida onih 10 godina i mora se iz nova početi. Dalnji uvjet jest i taj, da nismo uživali milostinja od one občine, u kojoj tražimo zavičajno pravo. Tu milostinju može se uživati stalnom obskrbom ili pripomoći, duljim boravkom u bolnici ili u kojem zavodu za uboge itd.

Koje koristi imamo od prava zavičajnosti? Imademo neoprovrzivo pravo prebivanja u jednoj občini ili gradu, odakle nas nemože nitko protjerati i uživamo pravo na obskrbu u slučaju bolesti i nemoći u siromaštvu.

Po starom zakonu o pripadnosti moglo se je steći to pravo: 1. po roditeljih, t. j. diete je pripadalo onoj občini, kojoj i otac; 2. putem vienčanja, t. j. žena je pripadala onoj občini, kojoj i muž; 3. po javnoj službi, t. j. činovnik pripada onoj občini, u kojoj služi i 4. primanjem u zavičajnost po občinskom zastupstvu. Po novom zakonu ističe se to pravo i stalnim prebivalištem kroz najmanje 10 godina. Samim prebivalištem od 10 godina nestiče se pako pravo pripadnosti, već pravo tražiti od občine da podieli tu pripadnost.

Molbu za pripadnost može uložiti svaki sam ili nasliednici onoga, koji je je imao na to pravo — ako je medjutim umro. Djeca imadu ista prava pripadnosti kao i njihovi roditelji. Osim pojedinaca može i občina tražiti od druge občine, da primi u svoju zavičajnost osobu, koja ima tuj na to pravo.

Molbe valja odpraviti na občinsko ili gradsko zastupstvc. Priložiti treba dokaznice o 10 godišnjem stalnom prebivanju, o punoljetnosti prije 10 godina i o državljanstvu. Te dokaznice mogu biti krstni list, vojnička knjižica, svjedočba dosadašnje pripadnosti molitelja ili njegovih roditelja itd.

Občinsko ili gradsko zastupstvo dužno je molbu riešiti povoljno ako predleže svi uvjeti. Za slučaj, da zastupstvo nerieši molbe tečajem pol godine, valja se obratiti na političku oblast ili na namjestničtvo. Jednostavne molbe sa prilozi netreba biljegovati.

Tko nije u stanju sam sastavitt takovu molbu, neka se uteče k pismenomu čovjeku, u gradu k odvjetniku, trgovcu itd. a na selu svećeniku ili učitelju.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 25. aprila 1901.

Današnji dan bio je tobož slobodan. Kućne sjednice nebijaše. Al za to su razni odbori, klubi, savezi, radili cieli božji dan.

Tako je sjedio **željeznički odbor**. Glavna stvar, o kojoj se u njem razpravlja, su investicije za željezničku mrežu, naročito za željeznica do Trsta. Ta ima pospješiti probitke južnih pokrajina monarhije. Zastupnici sjevernih pokrajina držali su se ne baš prijazno prema toj željeznici. Zahtjevali su i za sjeverne zemlje, bud željeznice, bud i glavno kanale. Malo po malo su se umekšali, jer je vlada obećala, da će čim prije podnieti predlog glede gradnje kanala. Zakonska osnova o investicijah za željeznice nije još posve razpravljena u odboru, al može se reći, da je već sad osigurano, da će bit prihvaćena u odboru, pak podnešena na razpravu u kući, koja će ju takodjer prihvatiti.

Poljodjelski odbor vodio je razpravu o zakonskoj osnovi za ustrojivanje **stališnih zadruga za poljodjelce**, koju sam već posliednji put spomenuo. Ta zakonska osnova je samo okvir, u kojem će imati zemaljski sabori stvarati osnove za ustrojenje takovih zadruga. Te zadruge biti će kotarske (po sudbenih kotarih) i po jedna ili dvie zemaljske u svakoj zemlji. Bit će slične dosadanjim kotarskim gospodarskim zadrugam i zemaljskomu kulturnomu vieću. Razlika obstojati će glavno u tom, da će bit svi poljodjelci, kad i gdje bude zakon stvoren, obvezani stupiti u zadrugu, i da će se zahoće da pukne nad tolikom nesrećom. Nisu ga mogli dugo utješiti.

Dušu mu mučila već od prije druga nevolja a sad još moralo da i to dodje. Od nekoliko godina poslovi mu sve slabije išli. Dobitak vrlo mlohav. Ne dotiče ni za redovito isplaćivanje kamata „Mutui" za osjeguranje broda. Kamati narasli na 4000 for. a družtvo neće, da dalje čeka, već traži svoje, grozeć se da će brod zaplieniti. Novaca od nikuda a već ga tišti dug od 5000 for. koje mu je pozajmio bogataš Andretić iz Lovinja. I sada bi se on bio obratio na njega, ali mu se ne da odkad je saznao, da je Andretić uskočio medju Talijanaše, pa kako da on vatreni Hrvat posudi u takvog izdajice novaca. Bio bi mu-htio i onaj prvi dug izplatiti, ali što će kad nema čime.

(Dalje sliedi.)

PODLISTAK

„Pusto ognjište",

napisao **Viktor Car-Emin.**

Izdala „Matica Hrvatska".

Nekako osobito željno sam izčekivao ove godine „Matičine" knjige. Ne znam ni sam, što je tomu bio uzrok, no mislim najviše to, što sam znao, da „Matica Hrvatska" ljetos medju svojim knjigama izdaje za prvi put djelo našeg toli omiljelog zemljaka Emina. Znao sam, da u toj knjizi piše gosp. Car, pripoviest iz istarskog života. — Dakle jedno, što prvog puta dolazi oveće djelo Eminovo, a drugo što je dogadjaj uzet iz istarskog života!

Tek što primih ovogodišnji dar naše zaslužne „Matice", prva mi bijaše briga da pročitam knjigu g. Emina. Na dušak, da tako rečem, progutali njegovo „Pusto ognjište", a kada sam dovršio, čutio sam u sebi, neko nepojmljivo čuvstvo zadovoljstva, neku osobitu radost. Gospodin me pisac bijaše već prije prilično osvojio svojim liepim crticama, što ih čitah u „Nadi" i u „Vienc u", ali s ovim djelom me privuče k sebi tako silno, da ne mogu, a da ne odam oduška svomu čuvstvu, kroz dičnu „Našu Slogu". Nije mi ni na kraj pameti pisati kakvu kritiku, već hoću da našem čitalačkom občinstvu u kratko priobćim sadržaj i ljepote što ih nadjoh u toj pripoviesti.

Pisac nam prikazuje život naših pomorskih staleža, a dogadjaj uzeo je iz Liburnije, i ako se ne varam, baš iz svog rodnog kraja. Sadržaj je u kratko ovaj: „Stari kapetan Bartol Šimetić vratio se svojim barkom „Mimica" iza trogodišnjeg izbivanja na Rieku. Još istog dana pohiti on kočijom u svoje rodno mjestance Ložice u krilo svoje obitelji. Putem mu se vrzahu glavom svakojake misli. Više puta htjede, da se ih otrese pa stane misliti samo o svojima kod kuće. Kako će ih iznenaditi, ta ništa im nije ni pisao, da večeras dolazi. Radovao se kako će naskoro ogrliti svoju dugo ne vidjenu suprugu Mimicu. Sada bi ga na novo spopale one prve misli. Nesretna „Mutua" motala mu se uviek mozgom! — Još pred selom odpusti kočijaša i podje do kuće pješke, da posve iznenadi svoje. Polagano otvori vrata, ali gle čuda, jedinica mu se ovije oko vrata i stane gorko plakati. Nesretni Bartol sazna što se je dogodilo. Postao je pred nekoliko dana udovac. Njegova Mimica pošla je bila na Rieku, da nakupuje potrebitih stvari a kad se je vraćala „tregetom" naskoči ih strašna oluja posred mora: Trget se prevrne i ne spasi se nitko, tko je na njemu bio. — Srdce Bartolovo

druge moći pačati sa svimi pitanji tičućimi se poljodjelaca. Ta obvezatnost postojati će za poljodjelce u zemljah u kojih se zakon stvori, al neima u osnovi ustanove, po kojoj bi pojedine zemlje bile obvezane predložiti zakonsku osnovu. Zakonska osnova ima u obće biljeg jako autonomistički obzirom na pokrajine. Tako ju je vlada sada sastavila obzirom poglavito na zahtjeva Čeha i Poljaka. Kod današnje glavne razprave bio je prisutan i sam ministar poljodjelstva i odjelni savjetnik dr. Ertl, i govorili su obojica, prvi toliko da nješto reče, drugi sretno polemizujuć sa raznimi govornici. Ovi njeki su iztaknuli, da bi trebalo ustrojiti poljodjelsku banku, drugi da bi se morali poljodjelci svezati u komoru, kako su obrtnici i trgovci. Svi su rekli, da samimi zadrugami neće se poljodjelcem mnogo pomoći, i mnogi prigovarali vladi, što je do sad za poljodjece malo učinila i zahtjevali od nje da više i više čini. Pozvali su ministra poljodjelstva da bude odlučan i odrješit prema ministru financija obzirom na zahtjeve u poljodjelske svrhe. Poljodjelci su stup države, nje treba ojačati. Rečeni odjelni savjetnik pravo je rekao, da će bit zadruge samo *a*, početak za poboljšanje stanja poljodjelaca. One će biti osnova, temelj, na kojom će se moći dalje raditi. Osnovu kakva je, da će valjati prihvatiti samo malimi promjenami, jer su u njoj uzeti u obzir svi dosadanji prigovori. Ako bi se većih promjena htjelo, nebi do ničesa došlo, kako evo nije tečajem punih 10 godina. Na zemaljskih saborih bit će, da i kakve zakonske osnove stvore u tom obziru.

* * *

Beč, 26. aprila 1901.

Danas već dosta rano, pred kućnom sjednicom, nastavljao je **vinogradarski odbor** razpravu započetu dne 19. t. mj., o poduljenju roka odplata bezkamatnih predujmova za uzpostavljanje vinograda, o dalnjem oslobodjenju poreza u vinogradih koji bijahu filokserom zaraženi, i o tom, nek država daje bezkamatne predujmove bar izvanredno i tamo gdje koja pokrajina nebi dala takove podpore u zakonu uvjetno predvidjene. U sjednicu došla su po tri viša činovnika iz ministarstva poljodjelstva i financija.

Izazvani od prvoga podpredsjednika odbora, kao predsjedatelja, zast. Robića, dali su izjave koli odjelni predstojnik iz ministarstva financija Mayer, toli odjelni predsjojnik ministarstva poljodjelstva Oser. Složno su izjavili, da će se u osobitih slučajevih zadovoljiti predlogom i glede produljenja roka odplata predujmova i glede dalnjega oslobodjenja od poreza. Posliednji pak izjavio je sporazumno sa prvim, odnosno na predlog Žičkara i drugova, da su njeke pokrajine u jako slabom financijalnom stanju, pak „da će vlada u takovih pokrajinah iznimno dati i veće iznose nego li pokrajina, al da će svakako i pokrajina morati njekoliko dati“.

Tirolsko-talijanski zastupnik Tambosi izticao je siromaštvo Tirola, pak predlagao ono što i Žičkar u svojem predlogu, da vlada daje za njeke pokrajine podpore i bez obzira na odluke pokrajinskih sabora.

Temeljito je zagovarao predlog Žičkarov zastupnik **Spinčić**, obzirom na **odnošaje u Istri**. Rekao je u glavnom ovo: Predlog, da se produlji rok odplata bezkamatnih predujmova za obnovljenje filokserom zaraženih vinograda, neima za Istru vriednosti, jer se takovih predujmova vinogradarom u Istri nije dalo. Po zakonu 28. marča 1892. dala bi za to država najviše toliko koliko daje pokrajina. Prem je Istra poglavito vinogradarska pokrajina, i ako vino pofali, pofali glavni proizvod, i prem su mnogi predjeli u njoj zaraženi filokserom, ipak se nije dosad moglo sklonuti većinu istarskoga sabora, da odluči koju svotu za predujmove u rečenu svrhu. Država pak neda po zakonu s toga, jer neda pokrajina, tako da jadan istarski vinogradar nedobiva bezkamatnoga predujma, kako ga dobiva njegov bogatiji drug u mnogih drugih pokrajinah. On, osobito, ako je Hrvat ili Slovenac, nemože dobiti podpore u svojoj nevolji.

Da je tomu tako, evo doknza iz stenografičkih zapisnika istarskoga sabora. Po zapisniku sjednice 16. febrara 1894. riešio je istarski sabor jednu molbu obćine Izole tako, da njoj je odpustio jedan dug od 1000 for. pod naslovom za nabavu amerikanskih loza, da se u obćini sagradi razsadnik za amer. loze, i da se u zemaljskom razsadniku goji čim više amerik. loza da se jih pak dieli gdje treba u pokrajini. Zast. Kompare i drugovi, hrvatski i slovenski zastupnici, upravili su dne 22. jenara 1898. na c. kr. vladu temeljitu interpelaciju (tiskanu u zapisniku dne 29. jenara 1898.), u kojoj su se potužili na nemar mjestnih odbora proti filokseri, na nemar c. kr. oblasti pri tom, na to da se molbe za bezkamatne predujmove vuku od Petra do Pavla, i neuzimlju u obzir, na to da pokrajinske oblasti u tom ništa nečine, te upitali c. kr. vladu: je li ministarstvo poljodjelstva voljno dati bezkamatnih predujmova i neodvisno od pokrajine? Odgovor vlade, dan u sjednici 25. febrara 1898., bila je prava rugoba. Indolenca (nemar) pučanstva da je kriva, ako se vinograda nije obnovilo. Sa malimi sredstvi da se može vinograde u 3—6 godina obnoviti. Piran da je pokazao što se može bez pomoći i vlade i pokrajine postići. Vlada da je dala podpore za razsadnike u Kopru i Dolini i ustanovila takov u Izoli. Pokrajina da nije uzkratila bezkamatnih predujmova. Zemaljski sabor riešiti će odnosne molbe još u ovoj sesiji. Vlada nemože dati takovih predujmova, ako jih neda pokrajina. Tako je c. kr. vlada odpravila stvar glede podpore vinogradarom!

Da čujemo što i kako je pokrajina učinila!

Dr. Dinko Trinajstić i drugovi, hrvatsko-slovenski zastupnici, postavili su dne 29. jenara 1898. predlog, koji je išao poglavito za tim, da se postigne promjena zakona 28. marča 1892. u toliko, nek država daje veće podpore nego li pokrajina; nek sabor odluči koliko će pokrajina za onu godinu dati, a država neka bi dala 200.000 K. Predsjednik sabora, i ujedno predsjednik kulturnoga vieća dr. Campitelli, opazio je poslie pročitanja toga predloga, da nije nijedna pokrajina pomogla više posjednikom filokseriranih vinograda nego li Istra. Nije reko, šta ni kako, a još manje gdje ni komu. Predlog dra. Dinka Trinajstića i drugova razpravljao se je u saborskoj sjednici 26. febrara 1898., dakle dan iza onoga što je c. kr. vlada onako uzela u obranu zemaljske oblasti, a napala na pučanstvo. Saborska većina prihvatila je predlog, nek **sva svotu za predujmove dade država**; pokrajina će se brinuti za loze; nek vlada dade za onu godinu 200.000 K, i neka se iz toga dade predujmove, i tako rieši saboru prispjele molbe. To bijaše poruga na oštećene vinogradare sa strane zemaljskih oblasti. Ublažiti je nije mogao ni govor zemaljskoga prisjednika dra. Gambini, koj je pripovjedao povjest filoksere u Istri, borbu koju je imala pokrajina sa c. kr. vladom radi nje, što je pokrajina učinila za vinogradare u Fazani, Bujah, Kopru, Izoli i **Piranu**, te kako je pokrajinska oblast pobjedila filoksernu krizu u pokrajini. Dodao je još, da je u smislu već više put spomenutoga zakona dala predujam samo mansioneriji Besenghi u Izoli i da može država dati lahko svu odnosnu svotu. Iz toga se vidi, da pokrajina neće da dade. Ako vlada ostane kod mnienja već posliedni put i danas izraženoga, da čini podporu odvisnom od pokrajine, onda neće naši oškodjeni vinogradari nikad bezkamatnoga predujma dobiti, onda će i dalje siromašiti i selitipisao svojoj majci o tom, kako se s njim se. Valja da se doslje na ono što je zast. Marchet već 1892. rekao, i što je Žičkar predložio, da naime država dade podpore i neodvisno od pokrajine.

Na sve članove odbora i predstavnika c. kr. vlade su te rieči našega Spinčića učinile osobiti utisak. Svim se je nevjerojatno činilo, kako se može naći pokrajinska oblast, koja tako postupa sa vinogradari pokrajine; kakove su to c. kr. vlade koje onako odgovaraju. Svi članovi odbora, koji su još iza Spinčića govorili, kao Wohlfahrt, Povše, Pfeifer, Malik, obazirali su se na njegove rieči. Wohlfahrt i Malik odsudjivali su c. kr. vladu osobito radi **indolence** koju je pučanstvu predbacila, jer ako je, onda je tomu krivo siromaštvo pučanstva, a ako je to onda je sama c. kr. vlada kriva, što se nije pobrinula za gospodarsko podignuće toga pučanstva i za njegovu izobrazbu. I odjelni predsjojnik Oser osvrnuo se je na rieči Spinčićeve, te gledao tršćansku vladu radi uporabe rieči indolenca opravdati tim, da nije bila dobro izabrana rieč i da nije dovoljno poznala okolnosti. „U ostalom, reče, sada i vlada u Trstu i mi kod ministarstva poznamo žalostno stanje u Istri, i želimo na razne načine podići gospodarstvo u Istri. Medju ostalimi spomenu, da se je povećala vjeresija za **premije** onim, koji obnove vinograde filokserom zaražene, pak jih dati i u Istri, u većoj mjeri nego do sad“. Pala je takodjer rieč, da **načelno** nemože država dati ako neće da pokrajina ništa dade, kad se radi o pokrajinskoj kulturnoj stvari.

U kućnoj sjednici bio je razpravljan prešni predlog zast. Klofača i drugova: da se izabere posebni odbor koji bi izpitao **zlostavljanje vojnika, naročito slučaj** vojnika Zilak, koga je bio nadporučnik na glavi zasjekao sabljom i koji se je kasnije ubio. Predlog zagovarao je takodjer zast. dr. Herold, živo i umno kako on umije. Klofač mu je od radosti i u znak zahvalnosti stisnuo živo ruku. Razprava bila je zaključena, glavni govornici izabrani. Prije nego li je jedan tih počeo govoriti, postavio je drug Klofačev Fressl predlog, neka se pozove k razpravi ministra domobranstva, i dok nedodje, razprava prekine. Taj predlog bio je primljen. Glasovali su zanj svi Česi, svi Hrvati i Slovenci, svi Talijani, Svenjemci, socijalni demokrati — i Poljaci. Fressl bio je veseo nad tim uspjehom kao diete, te sve trčao i klicao „ich danke meine Herrn“, hvala liepa gospodo.

Kakvu uru iza toga bila je sjednica opet otvorena, pošto je naime u sjednicu došao takodjer ministar domobranstva grof Welsersheimb. Ovaj se je odmah oglasio za rieč. Reko je, da se je u zadnje doba poboljšao postupak sa vojnici, te da neće odgovarati na navedene slučajeve. On drži da zastupnička kuća ima pouzdanje u vojsku, koja je meso od njihova mesa (glasovi: baš za to ide, i mi hoćemo da se s njom inače postupa). Apelira na kuću, da u vojsku nedira.

Na to je ustao Poljak Dzedzinšiski, te rekao, da su glasovali zato da ministar dodje, da ga čuju, pak pošto su ga čuli, da stavlja predlog na zaključak razprave. (Buka: pak šta je ministar rekao! Pošto je govorio, razprava je opet otvorena, i dok se nije ni otvorila, nemože se zaključiti!)

Podpredsjednik Prade htjeo je dati na glasovanje predlog Dzedzinšiskoga, al se je pak dao podučiti da to nevalja, pak je duo rieč zast. Horici, koj, bivši častnik, naveo je njekoliko slučajeva postupka sa vojnici.

Iza toga bio je opet predložen zaključak razprave, i po većini kuće primljen. Kao glavni govornici bili su izabrani Mladočeh Holansky, i Poljak socijalni demokrat Dašinski. Prvi je do suza ganut čitao pisma jednoga poznatoga mu vojnika, čestitoga, bogoljubnoga mladića, što jih je postupa. I druge ganuo je na suze. Drugi je žestoko, rezko, govorio proti postupku s vojnici sa strane podčastnika i častnika, proti kletvam, psovkam ovih posliednjih, kojimi se vredja često nesamo čovječje nego i narodnostno čuvstvo vojnika. Pri tom je naveo sijaset primjera.

Za prešnost predloga glasovali svi Česi, svi Hrvati i Slovenci, svi Rusini, svi Talijani, kršćanski socijali, njemački nacionalci, Svenjemci, i socijalni demokrati. Proti prešnosti: Poljaci, njemački katolici, njemački liberalci i njemački veleposjednici.

Za prešnost bilo je 152 zastupnika, proti prešnosti 96, dakle znatna većina, al ipak nedostatna, jer se za prešnost zahtjeva dvietrećinska većina. Ministar domobranstva je svakako dobio lekciju. Većina kuće pokazala je, da nije zadovoljna s njegovimi jeguljastimi odgovori i da hoće, da se sa vojnici bolje postupa.

Sliedila je za nas na jugu jako žalosna afera, iz koje bi imali zastupnici i slovenski zastupnici s obiju strana, i stranke same, crpiti nuždnu nauku. Dr. Šusteršić ustao je, pa rekao, da ga je Svenjemac Franko Stein ponovno uvriedio, pak da bi mogao predložiti da se sastane **odbor za negodovanje**. Toga da nečini samo za to, jer neželi da se tim gubi vrieme. Već kad je govorio dovikivali su Svenjemci koješta proti dru. Šusteršiću, a kad je svršio, ustao je zast. Stein, te dobacio dru. Šusteršiću naslov „dra. Žlindra“, i inače kazivao stvari, o kojih neima ogromna većina zastupnika ni slutnje, a o kojih znade pripovjedati Svenjemac Stein. (Drugo je pitanje da li su istinite!) A znadu to pripovjedati i drugi, kako je pokazao mladi Svenjemac dr. Schalk. Ovaj je ustao, pošto je dr. Šusteršić iza napadaja Steinovih predožio da se sastane odbor za negodovanje, i da izpita stvar koju mu je predbacio Stein. I dr. Schalk znao je tu koješta pripovjedati. Radi se o **žlindri**, umjetnom gnoju, kojega da je dr. Šusteršić dao prodavati u svrhe agitacije izpod ciene, a da mu pri tom nisu čiste ruke. Svenjemci pripovjedaju o tom obširno i potanko. **To sve da znadu iz „Slovenskoga Naroda“, kojega da si već par mjeseci daju prevadjati.** Eto na što vodi nečuvena borba, što ju vode u Kranjskoj braća medju sobom! Protivnici, jedni, rabe pisanje „Slovenskoga Naroda“ da mogu udarati na pojedine Slovence i jednu stranku; kaošto protivnici, drugi, rabe pisanje „Slovenca“, da mogu udarati na pojedine druge Slovence i drugu stranku. Pri tom dakako glavno trpi narod slovenski, a s njim dakako i bratski mu hrvatski... Hoćemo li se već jednom opametiti, snašati se medju sobom, i raditi skupno za naš jadan narod, a nedavati oružja zakletim neprijateljem toga naroda, da ga i na dalje mogu prezirati i uništavati?!

Na **razpravu dnevnoga reda** došlo se je jedva oko 6. ure, koja je pak trajala kratko.

Na svrši sjednice bila je razdieljena medju zastupnike vladinu **zakonska osnova o izgradnji vodnih puteva** — izgradnji kanala i uredjenja voda u sjevernom, naddunavskom dielu ove polovice monarhije. To su zahtjevali poglavito Česi i Poljaci, i eto vlada njim ide u susret, prem se i sama žaca, kako će se pokriti odnosni trošak — po prilici 750 miljuna kruna.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Dne 30. aprila birali su gradjani pražkoga predgradja Smichov jednoga zastupnika na carevinsko vieće, jer je Klofač odklonio mandat, pošto izabran u dva kotara. Izabran bijaše njegov pristaša Choc.

Uvaženi rimski list „Il Fanfulla“ piše, kako mu je poznato iz pouzdana izvora, da trojni savez neće biti odkazan prije nego li mu izteče rok. Trojni savez, da će biti mučke priznat i obnovljen na godinu dana, kako je predvidjeno u jednom paragrafu ugovora. Kad bi se imala obistiniti ova viest, tada bi nestalo svih nada i svih obećanja, da neće više biti obnovljena nesretna vinska klauzula.

Kaošto u Njemačkoj tako su i u Austriji razdieljeni prijatelji trojnoga saveza u dvie skupine t. j. u skupinu poljodjelaca i u skupinu obrtnika. Njemački agrarci kažu, da se ima kod eventualne obnove trojnoga saveza bolje štititi poljodjeljske proizvode Njemačke, kojoj čine jednaki proizvodi Austro-Ugarske i Italije veliku konkurenciju. Naprotiv tomu traže obrtnici, da se dade poljodjelskim proizvodom Austro-Ugarske i Italije pogodnosti uvoza u Njemačku a da uzmognu imati obrtnički proizvodi Njemačke uvoznih pogodnosti u Austro-Ugarskoj i Italiji.

U Austro-Ugarskoj traže veliki obrtnici, da se poljodjelskim proizvodom Italije i Njemačke otvore širom vrata a da uzmognu oni imati pogodnosti u Italiji i u Njemačkoj kod uvoza u te zemlje obrtničkih proizvoda. Agrarci pitaju nasuprot, da se uzkrate uvozne polakšice poljodjelskim proizvodom Italije i Njemačke, jer su ugroženi domaći proizvodi, u prvom redu domaće vino. Treći u savezu t. j. Italija grozi se, da neće obnoviti trojnoga saveza, nebudu li imali njezini gospodarski proizvodi uvoznih polakšica u Austro-Ugarsku i Njemačku. Ti gospodarski proizvodi jesu u prvom redu vino i svila.

Muslomanski prvaci Bosne-Hercegovine imali su ovih dana viečanja sa zastupnici vlade u Sarajevu glede zahtjeva, što ih stavište na vladu. Viečanja ta nisu posve uspjela. Ostalo je naime neriešeno pitanje glede izbora vrhovnoga muslomanskoga svećenika, glede izbora članova konzistorija za Bosnu-Hercegovinu i glede izbora njihovog biskupa.

Na poziv hrvatskoga kluba stranke prava u Zagrebu odgovorio je jurve i klub čiste stranke prava izjaviv, da je sporazuman sa predlogom, da se slože sve opozicijonalne stranke u Hrvatskoj u jednu jedinstvenu opozicijonalnu stranku na temelju programa od god. 1893, što ga je podpisao i pokojni prvak stranke prava dr. Starčević. Klub neodvisne narodne stranke nije još odgovorio, ali kako doznajemo iz Zagreba, velik dio članova toga kluba izjavio se za to, da se poruku kluba stranke prava prihvati.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da je ruski car Nikola prihvatio ponudu, da kumuje djetetu, što ga ima za koji dan roditi kraljica Draga. Nezna se hoće li k svečanim krstitbam poslati car posebnoga odaslanika ili će ga zastupati ruski poslanik na srbskom dvoru.

Na srbsko-turskih granicah došlo je opet do sukoba izmedju turskih napadača i srbskih podanika. Jedan Srbin ostao je kod sukoba mrtav. Srbski listovi pišu radi čestih napadaja turskih vojnika na srbske podanike vrlo oštro proti turskim oblastim zahtjevajuć od srbske vlade, da već jednom takve navale muški suzbije i za dosadašnje pribavi Srbiji zadovoljštinu. Usljed sporazumka izmedju naprednjaka i radikalaca izlaziti će u Biogradu novi radikalno-naprednjački list, komu će biti vlastnikom profesor visoke škole Perić a urednikom odvjetnik Kostić.

Bugarska. U gradu Kistendjilu došlo je u nedjelju izmedju macedonskih Bugara i židova do krvava sukoba. Židovi su naime dovukli u svoj hram nekog bugarskog dečka, jer se je ovaj pobio sa židovskom djecom. Doznav za to Bugari, navališe na židove i na njihove stanove, na kojih pobiše prozore i inače ih oštetiše.

Novi macedonski odbor, zaključio je, da će se služiti za postignuće svoje svrhe miroljubivimi sredstvi. Odbor je priobćio bugarskoj vladi taj zaključak, te ga je vlada uzela zadovoljnošću do znanja.

Rusija. Uvaženi petrogradski list piše obzirom na posjet francezkoga ministra izvanjskih posala Delcassé-a, da je ovaj koli na dvoru toli u vladinih krugovih naišao na žive simpatije. U vladinih krugovih da se visoko cieni muža, koji iskreno radi oko francezko-ruskog saveza i na korist obiju naroda a pri tom nastoji sačuvati mir i slogu medju velevlastmi. Novoimenovani pomoćnik ministra prosvjete, državni savjetnik Mješčaninov primio je na saslušaj deputaciju djaka, kojoj je preporučio, da se djaci u miru i redu vrate k svojim naukam i da neizostanu od državnih izpita. Svi djaci, koji su sada u Petrogradu, neka se jave k izpitu. Ministar i on da su skloni odsutnim djakom — u koliko je njihova odsutnost bez njihove krivnje — tečajem ljeta i jeseni dati priliku, da se naknadno podvrgnu izpita. Djakom mora biti poznato, da provedba reforma ima velikih potežkoća, zato je njihova dužnost, da sami neotežčavaju tu provedbu.

Njemačka. Zadnjih dana prosuo se glas, da će njemački kancelar grof Bülow odstupiti. Ta se viest naknadno oprovrgava ali se ipak priznaje, da nailazi grof Bülow na velike potežkoće od strane agrararca. Politički položaj u Njemačkoj da je doduše veoma zamršen, ali kancelar da nemisli za sada na odstup. Vlada se boji, da će njemački sabor opet zabaciti caru Vilimu omiljelu osnovu o gradnji vodnih puteva u Njemačkoj.

Mjestne:

Svibanjska veselica „Prvog istarskog sokola u Puli,“ koja se je imala obdržavati ove subote, prenešena je, radi nepredvidjenih zapriека na **nedjelju 5. svibnja.**

Posujilnička centrala. Naš sudrug „Pučki prijatelj“ u razpravi o „središnjim vjeresijskim zavodima“ donaša viest, da će domala i kod nas u Istri sve seoske zajmovne blagajne imati svoju centralu u Puli.

Prvi maja u Puli, proslaviše radnici izletom u Šijanu, gdje ih se sastao veliki broj, hvala arsenalskoj upravi, koja je prekinula radnju odmah poslje podne. Povratiše se u grad u dugačkoj povorci tiho i mirno.

Palo je u oko, da je taj izlet upriličen *posve u talijanskom duhu. Pozivi bijahu samo talijanski, a tako isto i govori samo u talijanskom jeziku.* Dogodilo se ono, što smo mi prorokovali: *socijalizam puljski promjenio se u radikalno krilo talijanske stranke!*

Eto velike evolucije bombastičkih spasitelja puka — sad plešu kako svira la grassa borghesia. Dr. Devescovi, koji se razkida u četvero od truda, da spasi kozu i zelje, on vodi na uzici Martina i Verginellu, a sam nije drugo nego li marioneta u rukama Rizzijevim i drugih kapuriona talijanske klike.

To se vidi očito iz svih njihovih manifestacija, kao i iz pisanja njihove novine. Ne dalje od jučer, u broju od 2. maja 1901. „Il proletario“ nazivlje Goricu, Trst, Rieku, Pazin i Labin: talijanskom zemljom! Do toga smo došli!

Sada će biti jasno i onim našim ćukima, koji idu za njimi, da je cieli socijalistički pokret u Puli samo humbug. Povadjajuć se za Martinom i Verginellom i ostalim „Sodružima“ izvršivaju samo komandu talijanskih prvaka, koji imaju uzicu za marionete u šaci, i vuku po svojoj miloj volji.

Pa neka znadu naši radnici još jednu! Spominjati će se zadnje izborne borbe. Biti će im još u pameti kako je ljudstvo po ulicama puljskim gospodujuća klika proganjala i zatvarala. Onda se nije čuo već svesbći vapaj prokletstva proti „šijorima“, gorka tužba na silne nepravde i sljeparije počinjene od gospode, da izadje Bennati. I Bennati je izašao, te zastupa u Beču Istru. Od svih hrvatskih strana Istre podnešene su na carevinsko vieće prosvjedi proti njegovom izboru, a od socijalista? **Od socijalista nije došao niti jedan cigli protest na parlamenat proti sljeparskom izboru Bennati.**

Eto tako socijalistički vodje skrbe za interese svoje stranke. Borili su se za Kristana, a potajice se vesele da je prodro Bennati!

Pa to da su socijaliste i odkupitelji puka?. To su narodni izdajice: Jude Iskarioti!

Izletnici. Jučer je posjetilo naš grad okolo 40 pitomkinja zagrebačke više djevojačke škole, pod vodstvom svojih profesora. Došle su i povratile se sa „Liburnijom“ od hrvatskoga parobrodarskoga družtva.

Pokrajinske:

Odlikovanje. Iz Voloskoga nam pišu, da je vojvoda Luksemburški povodom proslave svog zlatnog pira odlikovao medju ostalimi i Voloskog načelnika i narodnog zastupnika g. dr. Andriju Stangera tim, što mu je podielio luksenburški viteški red. Čestitamo!

Monsignor Vinko Zamlić počastni građjanin grada Kastva. Občinsko zastupstvo drevne občine kastavske, imenovalo je u javnoj i redovitoj sjednici dne 21. pr. mj. na molbu i predlog gradjana kastavskih preč. g. Vinka Zamlića župnika itd. u Voloskom jednoglasno počastnim gradjanom grada Kastva za njegove zasluge u narodnom, crkvenom i školskom polju.

Čestitamo srdačno Monsignoru Zamliću na riedkom odlikovanju i sviestnom zastupstvu dične one naše občine na rodoljubnom i opravdanom zaključku.

Njemački car Vilim kani u Opatiju. Prama jednoj viesti iz Berlina od 22. t. mj. kani njemački car Vilim sa caricom i pratnjom ovoga ljeta dulje vremena provesti u našoj Opatiji.

† Augustin Raicich. U subotu dne 20. pr. mj. preminuo je nakon duge bolesti g. Augustin Raicich dugoljetni načelnik občine Volosko-Opatija — u visokoj starosti od 85 godina. Pokojni načelnik Raicich prijanjao je u svojem javnom djelovanju uz protunarodnu struju, radi česa bijaše više puta u ovom listu napadnut. Nu danas moramo istini za volju priznati, da on nije radio ni iz mržnje ni iz zlobe onako, kako je radio i drago nam je ovdje iztaknuti, da je pokojni Raicich pod stare dane spoznao svoju pogrieršku, na koju bijaše zaveden po zlotvorih i dušmanih hrvatskoga naroda. Tomu pripomogoše bez dvojbe i njegovi čestiti sinovi, gg. Augustin i Albert, učitelji u Opatiji odnosno u Veprincu.

Pokojnomu bila lahka domaća gruda a vriednim mu sinovom naše iskreno saučešće.

C. kr. ravnateljstvo pošte obznanjuje, da su englezki protektorat Betschuanaland i engleska naselbina južne — Rhodesie pristupili medjunarodnom poštanskom dogovoru, čega radi odsele služba je listovne-pošte sa ovim zemljama podložena uvjetima službe medjunarodne poštanske sveze.

Istarski sabor. Njemačkim listovom u Gracu brzojavljaju iz Poreča, da će biti sazvan ove godine istarski sabor na redovito zasjedanje u Poreč, nipošto u Kopar, gdje je saborovao posliednje dvie godine.

Po novinarskoj dužnosti bilježimo i ovu puštajuć svu odgovornost spomenutim listovom.

Iz Cresa pišu nam 25. t. mj.: Postupanje naše gospode ili kako ih ovdje zovemo, naše vlastele, sa jadnim kopačem i težakom prekoračuje sve granice čovječnosti i uljudbe. Svaki, koji se sliepo nepokorava u narodnom pogledu tim našim u s r e ć i t e l j e m, smatran je kao tudjinac i kao propalica, dočim je svaki talijanski glad i dotepenac držan za ugledna i uplivna muža. Svoju mržnju i svoje neprijateljstvo do svega što hrvatski misli i govori pokazala su talijanaška gospoda na osobiti način prigodom nedavnog popisa pučanstva. U vašem cienjenom listu bijaše često dokazano, da se sav niži puk težaci i kopači (o tih je bar 90 po sto) služe u obitelji i vani svojim materinskim hrvatskim jezikom; da im se u crkvi propovieda u tom jeziku i da se oni ponose tim jezikom, pa ipak ćete vidjeti čudo nevidjeno kako bijaše proveden popis u ovom gradu i koliko nas je kopača, težaka i mornara bačeno u talijansku bezdnu vreću. Očekujemo baš nekom neustrpljivošću uspjeh toga popisa, da Vam pak pokažemo, koliko su naše krvi jednostavno pokrali i darovali velikoj majci Italiji. Da se je kod tog popisa postupalo pristrano, strastveno i protuzakonito, neka Vam služi za dokaz samo jedan slučaj:

Našu vriednu Tentor-K. upita šijor Beppo: „Vu, che lingua parlè?“ (kojim jezikom govorite?) Ona mu odgovori veselo i istinito: „Mi in casa parlo in croato, perchè son croata“ (Ja govorim kod kuće hrvatski, jer sam Hrvatica). Na taj odgovor stisnuo šijor Beppo zubi te će ženi oštro: „In casa vu parlè in croato, ma quando andè in Comun, o in botega del šijor Ignazio Mitis, allora parlè forse in croato o in talian? Stè attenta che se dirè busie su questo punto, ve faremo pagar la multa. Vu se italiana perchè savè anche el talian!“

Eto dakle jer znadu nekoji naši ljudi i nješto talijanski, za to moraju biti Talijani i kao takove su upisali kod zadnjeg popisa pučanstva. Nu mi bismo talijanašku gospodu i samoga šijor Beppa istim pravom upisali medju Hrvate, jer govore i oni sa težacima hrvatski.

Kao što je postupao šijor Beppo sa onom ženom, tako su postupali i njegovi istomišljenici sa svimi našimi, koji su im došli pod ruke. I to zovu oni pravičnim popisom pučanstva!? I na temelju takove statistike diele nam u Beču i u Poreču zakone i pravicu!

Nu priznajmo na sramotu našu, da smo tomu mnogo i sami krivi. Talijanaška gospoda nebi tako s nami postupali, da im kadšto pokažemo zube i da svaku njihovu zapovied ponizno nevršimo. Mnogi od nas misle, da je težko bez gospode živiti, a svi bismo morali znati, da mi lakše živimo bez gospode, nego li gospoda bez nas. Ako ndm gospoda daju zaslužka na polju ili vinogradu ili u šumi, zato im dajemo mi naše ruke, naš trud i naš pot. Badava nam nedaju ništa, Svaki novčić moramo krvavo zaslužiti. Oni nam nedaju nego plaću za naše pošteno djelo.

Nedajte se dakle više pod noge metati braćo Cresani od objestne gospode. Znajte, da ste stvoreni kako i oni na sliku i priliku božju. Njim za ljubav nesmijemo zatajiti naš materinski jezik ni ono mlieko, koje smo od majka naših usisali. Gospoda neka drže svoje, a mi držimo svoje pak što Bog da i sreća junačka!

Seoba Talijana u Austriju. Danomice čitamo u novinah tužbe, kako se tuže naši domaći radnici, da nemaju posla ni zaslužbe i kako se radi toga narod jatomice seli u daleki svieat — ponajviše u Ameriku — trbuhom za kruhom. To je žalostna istina, koju nemože nitko pobiti i koja se nedade ničim prikriti.

Znajuć to, pitamo se začudjeno, kako je moguće, da se naš domaći puk nemože doma prehraniti, dočim dolaze danomice na stotine tudjinaca u njegovu domovinu, da se tuj prehrane i zaslužka nadju.

U naših primorskih gradovih, osobito u Istri i u Trstu naići ćeš svaki časak na talijanskoga radnika. Kod svakog posla, kod svakog poduzeća nalazi se veći ili manji broj radnika iz Italije.

Načelno neimamo mi ništa proti radnikom iz Italije, jer su nam po Bogu braća, i jer nisu oni krivi, da nemogu doma naći ni polente, kamo li kruha, nu naše čovjekoljubljve neide tako daleko, da

bismo više voljeli njim, nego sami sebi ili našim domaćim radnikom, koji daju občini, pokrajini i državi porez u krvi i u novcu. Mi ćemo uviek rado pozdraviti talijanskoga radnika uz domaćega na djelu, ali, da će domaći u svojoj domovini prisilno dangubiti i gladovati, a tudjinac da mu izpred zubi komad kruha otimlje, toga nemožemo mi nili itko pravedan trpiti.

U talijanskih gradićih Primorja naći ćeš danomice na stotine domaćih sinova, ili bar austrijskih državljana, gdje uzaludno čekaju kakva zaslužbu, dočim su radnici iz Italije zaposleni na privatnih ili javnih radnjah. U Trstu primjerice od javnog pometača pak do najunosnije gospodske službe, naći ćeš talijanskoga podanika, dočim se domaći radnici gdjegod sunčaju jer nemogu do posla.

Na svih radnjah, koje odaje tamo gradski magistrat, naći ćeš skoro izključivo same talijanske podanike.

Od nove godine amo — pripovjedao nam je prijatelj — nadošlo je primjerice u grad Trst samo parobrodi u slobodnu luku preko 3000 talijanskih radnika. Svi ovi našli su posla u Trstu, okolici ili u susjednoj Istri. A gdje su oni, koji dolaze danomice željeznicom u Trst i u istarske primorske gradove? I za one nadje se posla, a domaća djeca nek se klate po svielu!

Kako čujemo razmahala se je sada radnja na istarskoj željeznici. Mi neznamo koji su tamo radnici zaposleni, jer nam se nitko nejavlja, ali slutimo, da će biti i tamo mnogo talijanskih podanika. Tu slutnju potvrdjuje nam i muk talijanske štampe i talijanskih zastupnika, koji nebi stalno šutili kad bi tamo bilo zaposleno naših radnika, rečimo iz slovenskih ili hrvatskih pokrajina Austrije. Radi toga mislimo, da nebi bilo neumjestno upitati cesarsku vladu, da izviesti carevinsko vieću o tom, koliko je zaposleno kod gradnje željeznice Trst—Poreč domaćih, austrijskih podanika, a koliko je tudjinaca.

Nam je bilo poznato, da je bio preuzeo jedan maleni komad gradnje okolo Kopra jedan hrvatski poduzetnik, ali je morao tu radnju prije dobe napustiti, jer nije mogao obstati ni sa mjernici, ni sa prvotnimi poduzetnici, od kojih je bio on preuzeo radnju. U ono doba bijaše tamo zaposleno i nješto radnika iz Hrvatske i Kranjske, ali ti nisu imali, po kazivanju onog hrvatskog poduzetnika, tamo obstanka, jer ih je svatko za tudjince smatrao.

Družtvene:

Učiteljsko družtvo „Narodna prosvjeta“, imati će dne 9. svibnja, u 8 sata u jutro u Cerovlju u svoju glavnu skupštinu, uz ovaj dnevni red: 1. Čitanje zapisnika prošle glavne skupštine. 2. Izvješće odborovo. 3. Izvješće delegata o posljed. zbor. „Zaveze“. 4. Izbor novog odbora. 5. Izbor delegata za buduće zbor. „Zaveze“. 6. Proračun za sliedeću upravnu godinu. 7. Računstvo u I. i II. škol. god., V. Zidarić. 8. Pogovor o poboljšanju učit. plaća. 9. Eventualija. Odbor.

Podružnica Družbe Sv. C. i M. u Sv. Ivanu kod Buzeta obdržavati će u nedjelju dne 5. tek. svoju godišnju glavnu skupštinu sa običnim dnevnim redom u kući kod „Rokota“.

Franina i Jurina.

Fr. Deju, da su već mački pofrujali izborni soldi.

Jur. Ja, da se neč i Ivak lementa, da j' šlo sve svragun.

Fr. Pul jenerali će još morda ka kruna potekotat.

Jur. Bog ubil te, ku ima već njih kapo.

Fr. Ala ni prez njih on mići i zeleni bakalarićina.

Jur. Ma mu dèlaju malo bonpro.

Odlazak vlakova iz Pule:

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podnu osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

OGLAS.

Na prodaju je više kmetština u občini sanvicentskoj i barbanskoj. Pobliže u našem uredništvu.

Restauracija ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Filijalka C. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda za trgovinu i obrt u Trstu

Uplate u krunama primaju:
na predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ „ 8 „ „ 3%
U plenim na ime sa predob. od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 3%
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odlei u krunama
razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.
Krune i napoleoni u tekućem računu.
Ujedi se dělaju prijedlice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice
za Rec, Budimpešti, Ung. Karlovu vas Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Trogavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Udine, Gradec, Gmunden, Innsbruck, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Sisak, i Solnograd bez troška.

Kupuje i prodaje divize,
novca i vriednostnih papira.
Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.
Dje predujmove na Warranta i vriednosti uz najumjestnie uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.
Kreditna pisma izdaje za kojeg trg.
Uložci u pohranu.
Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uviek se mogu doznati obratni se na blagajne zavoda.
Mjenbene naputnice
Blagajna zavoda izplaćuje mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po dnevnom tečaju.
Trst, 1. kolovoza 1900.

Taftá za turiste od L. LUSER-A.
Najbolji i priznati liek
za kurje oči žuljevitost itd.
Glavno skladište:
Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling
Koka se pita: Taftá za turiste **Luser** po novč. 60
Dobiva se u svim ljekarnama.
U Trstu: J. Serravallo, M. Ravalini, Leitenburg, A. Prax, mayer, Uderici, Dri'ofeletti, Pentzel, U Puli: A. Wassermann, K. Carbonchale.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Knjigotiskara i knjigovežnica
J. Krmpotić i drug. u Puli
prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje, koje izvršuje brzo i ukusno. — Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede, kao takodjer pisaćeg papira. — Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.
Sve tiskanice za štedjovna i zajmovna družtva u obće preskrbljuje točno, brzo i jeftino.

Broj 36. Pula, u utorak dne 7. maja 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt u predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Zdrava misao!

Čitajuć ovih dana „Poziv na četvrti pokrajinski gospodarski sastanak" što ga razaslaše hrvatski rodoljubi drevnoga Splita širom Dalmacije, požalismo, što se nemiču i naši gospodari u Istri i što se nesastaju na javne dogovore o našem nevoljnom gospodarskom stanju i o tom, kako bi mu se pomoglo. Tomu se hoće dakako pobude sa višega mjesta, od naše narodne inteligencije, koja je znana, da prednjači narodu bilo u prosvjetnih, bilo u gospodarskih poslovih. Vrlo nam je milo, što je takva pobuda izašla iz samoga naroda i to iz onoga djela naše Istre, koji je silno izložen tudjinskomu uplivu i na koj se naši narodni protivnici u posliednje doba svom silom bacše. Pobuda je naime izašla iz koparskoga kotara i to putem okružnica, koje razaslaše naši rodoljubi u onom kotaru na družtva i pojedince i kojom ih pozivlju na zajednički rad na prosvjetnom i gospodarskom polju.

Tršćanska „Edinost" od dne 30. aprila priobćuje pod naslovom „Narodna zveza" tu okružnicu i tumač istoj. Niže priobćujemo jedno i drugo pridržavajuć si pravo, da i mi kažemo svoju o tom velevažnom pitanju i pozivajuć naše narodne prvake, da priskoče rodoljubom na Koparštini svojim savjetom, i izkustvom na pomoć. Eto, što piše „Edinost". Pod naslovom „Narodna Zveza" snuje se na Koparšćini novo družtvo sa sjelom u Dekanih. Ovih dana bijaše razaslana družtvom koparskoga kotara okružnica sa osnovom pravila. U toj se okružnici moli rodoljube i družtva, da prouče pravila, te da stave na sastanku, koji će biti dne 2. junija t. g. u Dekanih primjerene predloge. Oni rodoljubi i ona družtva, koja nemogu sudjelovati kod sastanka sami ili po odaslanicih, pozivlju se, da svoje misli i nazore priobće razašiljanjem okružnica gg. Edmundu Hrovatinu, učitelju i Andriji Munihu občinskomu tajniku u Marezigah. Po sadašnjoj osnovi pravila svrha je družtvu:

1. Podupirati pjevačka, čitalačka, naobrazujuća i slična družtva te gospodarske zadruge.

2. Promicati sve, što bi moglo koristiti gospodarskom i prosvjetnom napredku slovenskoga i hrvatskoga pučanstva Istre.

Tu svrhu postizava družtvo:

1. Tim, da ujedinjuje u sebi družtva i gospodarske zadruge, te ih podupire u svemu, što bi njim olakšalo postignuće njihove svrhe;

2. da podupire osnivanje takovih novih družtava;

3. da ide svojim članovom — zadrugam na ruku osobito u knjigovodstvu, u sastavljanju godišnjih računa i u priredjivanju zabava;

4. da priredjuje samostalne poučne sastanke i predavanja u svih strukah ljudskoga znanja te osobito o gospodarstvu;

5. da priredi svake godine jednu ili više zabava sudjelovanjem pjevačkih i glazbenih zborova, družtava, koja su u savezu;

6. da u krajevih, gdje neima učitelja, priredjuje tečaje za analfabete;

7. da namjesti posebnoga učitelja pjevanja i glazbe, koji će podučavati one zborove, koji neimaju svoga učitelja;

8. da osnuju družtveni vrt sa uzornim vrtnarstvom, vinogradom i voćnjakom. Djelokrug, koji je doznačen družtvu po osnovi pravila, jest dakle jako obširan, te nekoji rodoljubi, koji pregledaše pravila, izrekoše jurve mnienje, da je družtveni djelokrug preobširan. Izticali su takodjer da bi družtvo ograničilo svoje djelovanje jedino na prosvjetno polje te da bi okupljalo okolo sebe jedino pjevačka družtva. Izrečeno bijaše takodjer mnienje, da Dekani nisu primjerenim mjestom kao sjelo nakanjenoga družtva.

Oni, koji ističu, da je družtvu doznačeni djelokrug preobširan imaju djelomice pravo. Nu valja pomisliti, da će se vršiti samo ono, što i koliko bude baš moguće. Bolje pak je uviek, ako je družtvo zasnovano na širem temelju, jer se na taj način može lakše kretati. Kod nas je takodjer neobhodno potrebito, da idejalne težnje naroda stavljamo u suglasje sa praktičnimi potrebami života. Naše pučanstva treba kruha. Radi toga je neobhodno potrebito, da pučanstvu uviek i svuda i svakom prigodom kažemo put, kojim može dospieti do kruha!

Gladnomu čovjeku je prvi idejal — „kako i gdje bi se najeo?!" Radi toga ćeš badava takvomu čovjeku bajati o idejalih! Kruh, kruh! To mu je prvi idejal! Naš narod je pako gladan, veoma gladan! Pobrinimo se dakle, da pokažemo narodu gdje bi se mogao nahraniti! Kada bude narod — oprostite da govorim prilično proznično — sit, tada, kad ga nebude više tako silno trla briga za svakdanji kruh, tada će narod biti pristupan takodjer drugim idejalom. Prosvjeta je samo posliedica blagostanja, a bogatstvo izvire jedino iz prosvjete. Narod, koji živi u siromaštvu, nemože promišljati o idejalnih i prosvjetnih težnjah. Tada tekar, pošto je narod dospio do tjelesnoga blagostanja, može, da počne promišljati i o idejalnih težnjah života. Čim je pako u blagostanju živeći narod dospio do nekog stupnja prosvjete, promjeni se njegovo blagostanje do mala u bogatstvo. I baš Istra pruža stanovničtvu sve uvjete, da narod dospije do blagostanja, da: do bogatstva. Pučanstvu treba pokazati prirodna skladišta i bogatstvo, koje se može dobivati iz tih skladišta, koje mu pruža njegova domovina, te iz do sada tužne Istre postati će za njekoliko desetgodišta pokrajina blagostanja; dok bude pako pučanstvo gospodarski odvisno, dotle nemože se ni misliti o napredku. Radi toga treba raditi, raditi i opet raditi. Samimi pjevačkimi družtvi nedodjemo do cilja. Pjevačka družtva nek nam budu sredstvo, kojim ćemo narod budili iz pospanosti, mrtvila i fatalizma.

Dalnja točka u programu našega narodnoga djelovanja neka bude i ta, da vodimo pučanstvo do poštivanja sama sebe, do samosviesti, štedljivosti i triezvnosti. Učiti moramo pučanstvo kako da gospodari, da bude imalo više prihoda iz svoga gospodarstva, iz svoje zemlje; pružiti mu moramo prigodu, da svoje proizvode razpačava najmanjim troškom i najvećem koristju; pobrinuti se moramo, da nebude u slučaju novčane stiske izručeno na milost i nemilost raznim oderuhom i pijavicam.

To je naša dužnost! Čim smo si pako sviestni te dužnosti, te hoćemo takodjer tu dužnost uviek vršiti, jest naravska posliedica tomu, da moramo medju narod širiti gospodarsko znanje, podupirati osnivanje gospodarskih zadruga i posujilnica. Imade krajeva, gdje bi uspjevale posujilnice i gospodarske zadruge, i gdje imade muževa, koji bi takodjer preuzeli ravnanje takovih zadruga. Treba nam samo inicijative. Takovu inicijativu imala bi pružati „Narodna zveza!" Imade takodjer krajeva, gde bi se dala lahko osnovati pjevačka i čitalačka družtva; trebalo bi samo pobude. Imade krajeva, gdje se postojeća družtva i gospodarske zadruge nemogu valjano razviti, jer se neimaju komu obratiti za savjet; opet imade drugih krajeva, gdje postojeća pjevačka i čitalačka družtva jedino životare, jer neimaju nigdje i od

---

PODLISTAK.

„Pusto ognjište",

napisao **Viktor Car-Emin.**

Izdala „Matica Hrvatska".

(Nastavak).

Kraj sve tolike Bartolove nesreće tješi ga ipak nešto a to je njegova jedinica Mimica, dobra njegova kćerka. Samo za nju on sada živi a dao bi sve samo da ona bude sretna. Mimica se bijaše još za života svoje majke zaručila s nekim Ninom Belićem. To bijaše neki slabić — oholica a imao vrlo zlu majku Pepu, koja je otjerala od sebe svoga muža. Ona je mazila svoga jedinca, pa je on provodio bezbrižan život. Nekada je bio u nautičkoj školi, te htio da postane kapetanom, nu doskora mu nauka dozlogrdi pa se vrati kući. U dokolici pjeva Nino i pjesmice — naravaski u taljanskom jeziku — po svom uzoru Stechettiu. Djevojka ga isprva nije baš voljela, no malo po malo, a osobito utjecanjem svoje majke, sasma mu je postala odana i uviek joj bijaše na pameti. Bartolu ne bijahu ove zaruke ni najmanje po volji. Zaručnik mu bijaše osobito oduran. Onakav slabić, oholica a uz to njegov politički protivnik! Ipak napokon pristane i on na te zaruke, pošto mu je pokojna žena više puta pisala o tom mladiću i u zviezde ga kovala. Njoj je bio vrlo poćudan, pa nije čudo, što je tako svomu nužu pisala. I mladić sam pisao je kapetanu liepo pismo, na koje se umiri njegovo zabrinuto srdce. Po pisanju svoje žene držao je za stalno, da Mimica ljubi svoga zaručnika i on nju, a o tom se je odkad je kod kuće mogao i sam podpuno uvjeriti. No u istinu nije tomu bilo tako. Djevojka nije znala što je to prava, istinita ljubav, na nju su samo mnogo djelovale sladke rieči i hvale svoje majke pa se je posve podala u naručaj svom „dragom" Ninu. Ovaj pako nije ni najmanje ljubio Mimicu, nego se je samo pričanjao, da ju ljubi i tepao joj sladke rieči, dok ju sasma ne predobi. Njemu je samo bilo stalo do hirova i do sveze s toli odličnom i bogatom obitelji; nadao se je liepom mirazu! A sada najednom; kad je Bartola snašla tolika nesreća, kad se je konačno saznalo, da je „Mutua" zaplienila njegov brod, koji će se prodati na dražbi, pa onda, da ga bezdušni Andretić tjera, da izplati tolik dug, zato što nije za nj glasovao na izboru, a baš njegov glas je bio uzrokom, da Andretić nije došao u sabor, stao se Nino tudjiti od Mimice.

Bila je tomu uzrokom i njegova majka, koja ga je stala odvraćati od te ženitbe... U to dodje u pohode k Belićevim neka odlična gospodja Dora Šnarić, iz mladosti prijateljica Pepina, sa svojom objestnom kćerkom Amalijom. Dora rodjena Ivančić, bijaše rodom iz Ložica a nekim pukim slučajem udala se na Rieci za nekog Šnarića, kod koga je bila služavkom. Amalija bijaše do nedavna u nekom zavodu u Milanu, gdje je postala objestnom namigušom te je znala odmah očarati svojom vanjštinom i svojim ponašanjem Nina. Kad mu se i djevojka pokazala sklona, razkrsti se on posve s Mimicom. Ostavljena djevica hoće da svisne od ljute boli: plače i jadikuje danju i noću za izgubljenim zaručnikom, no napokon, da ne žalosti još više svoga nesretnog oca, odluči pred njim tajiti svoju bol.

U tolikoj nesreći imadjahu Bartol i Mimica jedine prijatelje u dobroj Tonici i njezinom mužu Filetu. Tonica im bijaše vazda pri ruci pa i onda, kad je Mimica bila ostala sama u kući, kad njoj ono poginu majka, bila je Tonica vazda uz nju. Sin ovih dobrih ljudi bijaše poručnik na brodu kapetana Bartola. Kapetan Bartol imao je vrlo rado svog poručnika Marijana, te je bio odlučio vazda ga sobom imati. Marijan je već dugo vremena silno zavolio Bartolovu kćer a da o toj ljubavi nije nitko znao već on i njegova majka. Kad je ono bio dočuo, da se je Mimica bila zaručila s Ninom, izgubi posliednju nadu u svoju sreću. Ljubio je i trpio a s njim i njegova dobra majčica. Istom sada, kad su se one zaruke razpale, sine mu na nos na vrat pripravljati za izpit, koj prije nije mogao nikako položiti, premda je već dva puta bio kod zelena stola. Marijanov otac File mnogo se je čudio tolikoj marljivosti, ali kad mu žena povjeri tajnu

nikoga pomoći. Novo družtvo imalo bi dakle obširno polje svomu djelovanju, te bi lahko koristilo mnogo i premnogo. Do rodoljuba i družtava je dakle da li će biti moguće, da se ova misao oživotvori, te da se silno potrebito družtvo ustroji.

Radi toga molimo sve rodoljube i sva družtva, da se potrude na dogovor u Dekane. Na temelju osnove pravila bilo bi družtveno sjelo u Dekanih, jer bi družtvo ograničilo — bar iz početka svoje djelovanje u prvom redu na koparski kotar, a Dekani leže razmjerno najbolje u sredini. Pokaže li se pako, da bi bio koji drugi kraj primjerenijim, preneslo bi se družtveno sjelo takodjer lahko drugamo.

Do vidova dakle dne 2. junija u Dekanih.

—n.—

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 30. aprila 1901.

Bilježeć ovaj dan, 30. aprila, nemogu a da se nespomenem dogodjaja koji se je prije 230 godina ovdje blizu, u Bečkom Novommjestu sbio, kad su bile odsječene glave hrvatskih velikana Petra Zrinskoga i Frana Erankopana. Hrvatska akademička mladež dala je čitati crnu sv. misu, kao svake godine, za velike pokojnike. K sv. misi došlo je hrvatskih mladića iz svih hrvatskih pokrajina, a bilo je i njekoliko hrvatskih zastupnika. Svi skupa pomolili su se Bogu svemogućemu za spas duša pokojnika, i spominjajuć se njih, za sreću cielokupne Hrvatske.

Uru prije kućne sjednice sastali su se parlamentarni odsjeci, kojih je svih devet. Svaki odsjek izabrao je po jednoga člana u „odbor za negodovanje“ kojega je predložio dr. Šusteršič u svrhu, da se izreče negodovanje zastupniku Steinu. Devetorica članova po odsjecih izabrana, sastali su se prije kućne sjednice, te si izabrali predsjednika. Razpravljali su kroz cielu kućnu sjednicu, kakvih 8 ura. Pozvali su na saslušaj i tužitelja i tuženoga, i dali si dati njeke zapisnike i razne novine. Postupali su kao pravi sudci, i držali sve tajnim, naročito svoje odluke, dok ne dodje ura da izvjeste u kući, a to bijaše sutradan.

Pročitalo se je raznih predloga i upita, a onda prešlo na dnevni red o zakonskoj osnovi glede pristojba kod prenosa imovina. Razprava o toj osnovi vukla se je kroz više sjednica, i bila je kadkad upravo žestoka.

Današnjom sjednicom bila je dokončana, i zakonska osnova koli u drugom toli u trećem čitanju prihvaćena. Osnova se temelji na cesarskoj naredbi od 16. augusta 1899., izdanoj od fin. ministra dra. Kaizla pod ministarstvom Thunovim. I tomu najviše ima se pripisati, što je razprava kadgod oštra bila, jer su gosp. ljevičari htjeli izkaliti se koli na Kaizla toli na Thuna. Kaizl je i sam branio cesarsku naredbu a branili su zgodimice takodjer drugi. Mnogi bi bili radi raznih promjena, ali pošto je ministar izjavio, da je nebi mogao predložiti na previšnju sankciju ako bi promjena bilo, podali su se, da ostane bar ono dobro što se je cesarskom naredbom uvelo. To dobro tiče se poglavito posjednika manjih nepokretnih imovina. Kad takove imovine smrću ili inače, predju od roditelja na njihovu djecu, ili na osobe s njimi po njihovoj djeci vezane, ili od poroditelja na podjecu, ili od muža na ženu, i kad vriednost tih nepokretnih imovina neznaša više od 5000 kruna, onda se neplaća nikakve pristojbe; kod vriednosti od 5000 do 10.000 kruna $^1/_2$ postotka od vriednosti. Kod viših vriednosti sve više. Prva navedena ustanova je svakako znamenita za naše male posjednike, jer mnogi sirote neće, kako su morali dosada, imati plaćati pristojbine za svoj mali imetak što će ga baštiniti od svojih roditelja.

Velim samo ovo malo. Inače ima osnova u sve do 20 paragrafa.

Beč, 1. maja 1901.

Socijalni demokrati predlagali su, da se taj dan nedrži sjednica, nego da se slavi 1. maja. Ostali svi zastupnici bili su proti tomu, i sjednica se je obdržavala. Mnogi radnici slavili su taj dan kao blagdan. Na stotine i tisuća išlo jih je u skupih po podne u prater, da tamo probave dan pijuć, pjevajuć i govoreć. Nego stotine i tisuća radilo jih je takodjer, ili nisu išli nikamo. Volja za svetkovanjem 1. maja pada. Prije deset godina bili su skoro svi radnici za to oduševljeni. Danas već toga nije. Množine radnika sve po malo uvidjaju, da socijalna demokracija k ničemu dobru za nje nevodi. Židovi još glavno uzdržaju socijalnu demokraciju, koju mnogi i nesmatraju drugim nego krilom židovsko-liberalne stranke. Napadali socijalni demokrati koli mu drago kapitaliste, medju kojimi su poglavito Židovi, ipak su oni glavni njihovi saveznici i podupiratelji.

Razni naši hrvatski i slovenski zastupnici postavili su predloga i upita na razne ministre, medju ostalimi dvie takodjer naš Spinčić. Jednu glede postupka poštanskoga ureda u Puli i njegova upravitelja obzirom na porabu jezika naprama hrvatskim strankam. Drugu glede odnošaja u Grožnjanu, napadaja i psovka na tamošnjega župe-upravitelja i razne druge, i nebrige prema tomu sa strane c. kr. oblasti.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i njegovih drugova na njegovu preuzvišenost g. ministra trgovine.

Hrvatski jezik na pošti u Puli.

Naredbami c. kr. ministarstva unutarnjih posala od dne 29. septembra 1898, br. 6682. i od dne 5. novembra 1898, br. 8372. upućene bijahu upravne oblasti Primorja, da imaju sa poznatimi hrvatskimi ili slovenskimi strankami i občinami obćiti u hrvatskom ili slovenskom jeziku, i hrvatske ili slovenske podneske riešavati u jeziku podneska.

Na ustanove, sadržane u spomenutih naredbah, koje vriede samo za spe. c. k. oblasti Primorja, reć bi, da se mnoge od tih oblasti neobaziru.

Medju ostalimi čini se, da c. kr. poštanski i brzojavni urad u Puli nepripisuje nikakve važnosti takvim ustanovam, već hoće dapače, da mimoilazi hrvatski jezik. Na čelu ureda stoji c. kr. poštanski nadupravitelj Karlo Frank, koji znade naći dosta vremena, da može kod svake prigode živo agitirati za talijansku stranku — što se dade lahko dokazati — i koji je primjerice mnoge, poruglјivim imenom „Gallopini“ nazvane talijanske izborne agitatore za njihovo agitatorno djelovanje prigodom posljednjih državnih izbora tim nagradio, da ih je kao sluge ureda namjestio i koji trpi talijanskoga podanika u austrijskoj uniformi kao slugu ureda, te koji da upotrebljava dva činovnika za druge poslove.

Prilaže se predatnicu toga ureda od dne 16. aprila 1901. o novčanoj pošiljci ujedno sa novčanim omotom. Naslov na omotu jest čisto hrvatski, dočim je na predatnici rieč „Geldbrief“, zatim „Pisino“ mjesto „Pazin“ i „Posoyilnico“ mjesto „Posujilnica“ napisano.

To nije nipošto osamljeni slučaj, već dapače kod rečenog ureda običaj, što bi se moglo u svako doba sa više priloga dokazati.

Podpisani uslobadjaju se radi toga staviti upit na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine:

„Koje mjere kani poduzeti Vaša preuzvišenost,*) da se već jednom odnosnim zloporabam na put stane?

U Beču, dne 30. aprila 1901“.

*) Najprije valjalo bi umiroviti one, koji su 40 godina službe dovršili, a medju te — reć bi — da spada i g. Frank. Op. prevod.

DOPISI.

Iz Labinštine početkom maja. (Administratori i provizori). Sasma sgodno ste u 32. br. „N. Sloge“ opažali u viesti „Grožnjanci“: „A što bi imali reći — pitamo mi — toliki naši župljani širom poreško-puljske biskupije, koji su godine i godine bez redovitog župnika?“ Istina, ova biskupija je najgušće napučena — privremenimi i siromašnimi župe upravitelji, i tako ona najviše prištedi — vladi. Crkveno pravo pozna župnike i biskupe; stanje župnih upravitelja je dakle abnormalno i proti crkvenim zakonom. Je li moguće, da je poreško-puljska crkva sama proti sebi? Jest! Ja poznam jednog župe-upravitelja, koji je u prvom redu dušobrižnik, rečbi „missionar“, koji je napravio izpite, koji je molio za jednu najzapuštenijih, najtežih, najsiromašnijih plovanija, hoteći se žrtvovati za kršćanski puk, ali „prosynodalni examinatores“ u Puli, svećenici i crkveni dostojanstvenici, su tu molbenicu milostivo — odbili!! Tim načinom se narod od viših duhovnih oblasti kvari, jerbo se već u njemu čuje i ovu: „nećemo stalnog župnika, jer nas odvise pozna, a i svaki odlazeći pop nešta ostavi i dolazeći mnogo treba, i tako smo vajk na profitu“. Pri tomu trpi kršćanski moral i vjera sama. Ako je župe upravitelj vazda u strahu, da bude maknut, s kakvom će se radošću svom dušom podati svomu zvanju? I zato puk govori: „Ča nas briga za popa! pop pride, ter otide, a narod ostane“. Više obziri irredentske, ili tobož talijanske politike odlučuju, da stoji slavenski tobož inferiorni kler, vazda pod šibom. Značajno je i to, da se poslanstva više najviše za slavenski kler i puk na ladanju, dočim talijanski kler i puk valjda toga ne treba, ili imaju oni drugoga Boga. Kako sude njemačke novine o stanju župe upravljatelja, evo dokaza i to iz njemačko-katoličkog lista „Correspondenz-Blatt“ br. 8 od 25. aprila 1900 str. 343. Navadjamo navlaš ono mjesto njemački, jer oni, kojih se to tiče, znadu stalno njemački:

„Der punctum saliens. Wir haben es schon öfter gesagt und bleiben auch heute dabei: Eine wirkliche, durchgreifende Reform wird erst dann stattfinden, wenn — ganz canonisch — jeder Priester seinen genau umschriebenen Pflichten- und Rechtskreis hat. „Warum legt die Kirche so grosses Gewicht darauf, dass die institutio parochorum, selbstständiger, verantwortlicher Seelsorger also, die nicht ad nutum amovibiles sind, überall eingeführt werde?“ Weil Menschen ohne Rechte, ohne sicheren Boden unter den Füssen, fast immer corrumpirt werden. Auch weiter hielten wir es für gut, wenn jeder Priester eine Art Rechtsanspruch hätte, wenn er nicht vom Zufall oder der Huld abhinge, wo er gerade hin versetzt wird, in welchem Patronate er dient etc. Es kommen da die grobsten Extreme schliesslich heraus, an welchen keine Spur von Billigkeit mehr zu entdecken ist“.

Franina i Jurina.

Jur. Znaš Franino, ki je to Baratijeri?

Fr. A talijanski jeneral „Nebojsega“.

Jur. Ki j' pak ta Menelik?

Fr. To ti je kralj od Abisinije u Afriki.

Jur. Dunke ča su se vraga barbanski krnjeli onoliko rabijivali kad je oni brusar vika — Baratieri, Menelik?

Fr. Jeneral Baratijeri se je bija pred nikoliko lit polakomija za zemljom Menelikovom i poša je tamo s vojskom, da potuče Menelika.

Jur. A Menelik mu je dà valja fugu.

Fr. Fugu, fugu i kakovu, skoro da ni gaće tamo pustija.

Jur. Aha! za to, za to su puhali ti naši smišni krnjeli i popardili.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Dne 1. t. mj. sastaše načelnici konservativnih klubova carevinskoga vieća na pogovor o tom, što bi se imalo poduzeti proti, državnim zastupnikom koji navaljuju svakom prigodom bezobrazno na katoličku crkvu. Načelnik poljskoga kluba i prvak njemačke katoličke pučke stranke dr. Kathrein izviestiše, da su im nekoje stranke pomoć obećale, nu službeno, da se nemogu obvezati na ništa. Na tom sastanku bijaše zaključeno, da će nastojati, da nebudu sablazniive interpelacije došle u brzopisni zapisnik.

Mladočeški klub priobćio je odluku, da će se protiviti svimi sredstvu proti vladinoj nakani, koja ide zatim, da učini odvisnom zakonsku osnovu o novom porezu na rakiju o osnovi za investicije. Češki klub, da je uviek poštivao utanačeno sporazumljenje glede zakonskih osnova o investicijah i o kanalih, i da su zastupnici češkoga naroda u novije doba pokrenuli akciju u tu svrhu, da se stvori kompromis medju raznimi strankami carevinskoga vieća i da se tako omogući brzo riešenje važnih pitanja o investicijah i vodenih putevih. Nebude li moguće doći u tom smislu do sporazumljenja, tada će se češki zastupnici svom silom oprieti razpravam čitave osnove o željezničkih i vodnih gradnja.

Marijanovu, bilo mu je sve jasno. Brižljivi File ne može da drži tajnu u svom srcu, već očitova sve kapetanu Bartolu. Kad je Bartol saznao za Marijanovu tajnu, bude mu jasno, zašto je toliko puta svog poručnika vidio onako snuždena i zamišljena na brodu. Bilo mu je milo što je saznao, pa nemože a da ne reče svojoj jedinici sve što je bio dočuo. Mimica se u prvi mah vrlo začudi i bude joj žao dobrog Marijana, što je ona bila uzrokom, tolikoj njegovoj boli. Bolilo ju i to, što je ona uviek nekako hladno susretala toga mladića, a on ju je toli silno volio. Odluči s toga da će od sada biti s njim ljubeznivija. Malo se po malo poče u njoj buditi neko tajno osjećanje za tog mladića i naskoro uvidi da ga ona u istinu ljubi i da to nije onakva ljubav, što ju je osjećala prema „onom drugom“. Marijan joj jednom odkrije svoju ljubav a ona se vrlo začudi kako on govori o svojoj ljubavi posve drugčije nego nekada. Nino. Ona se sva zabuni i nije mu znala što da reče. Osjećala je neki vez, što ju veže uz tog mladića i bila je spremna da podje za nj, mu toga nije mogla da reče. Na Mimicu su odvise djelovale rieči njezine majke i duboko joj se usadilo u srce ono, što joj ona govorila o odanosti svomu zaručniku i o zadanoj mu vjeri. Vazda, kad je mislila o Marijanu, nastavila joj se pitanja: „Kako da ja pogazim zadanu rieč svomu Ninu? Kako da rečem Marijanu, da ga ljubim, kad sam onom drugom to isto toliko puta rekla?“ Ova i slična pitanja nametala joj se a u njoj nastade strašna borba izmedju ljubavi i majčina nauka. Dugo se je sama sobom borila dok napokon nije svladala samu sebe.

(Dalje sliedi.)

Dne 3. t. mj. imao je pododbor ustavnoga odbora sjednicu, u kojoj bijaše odlučeno, da se imade disciplinarno postupanje proti zastupnikom, koji su službene osobe subsumirati pod imunitetno pravo.

U željezničkom odboru carevinskoga vieća izjavio se je usljed upita zastupnika Biankini-a i Kaftana, ministar Wittek o bosansko-dalmatinskih željeznicah. Ministar reče, da nemože odboru predložiti utanačenja s ugarskom vladom. Što se tiče stavaka za gradnju pruga Split-Aržano i Gruž-Boke, moli ministar, da se te stavke prihvate u investicionalnoj osnovi. Odbor i carevinsko vieće, da će si steći velikih zasluga za Dalmaciju, ako prihvate zatraženu vjeresiju za gradnju spomenutih željeznica.

Glede proširenja kolodvora na državnoj željeznici u Trstu kazao je ministar, da je to proširenje u savezu sa gradnjom nove luke u miljskom zalivu, te da će se provesti to proširenje ujedno sa gradnjom željeznice Gorica—Trst, koja će spajati Trst sa unutarnjimi pokrajinami države.

Službeni list bečke vlade proglasuje, da je njeg. veličanstvo previšnjim riešenjem od dne 11. aprila t. g. imenovalo splitskoga kanonika Matiju Dvornika nadbiskupom u Zadru. Novi nadbiskup rodjen je godine 1847. u Splitu, gdje i danas služi.

Dne 3. t. mj. sastadoše se u Budimpešti hrvatski i ugarski kraljevinski odbori u zajedničku sjednicu. Osim zastupnika prisustvovahu sjednici ugarski ministri Szell i Lukas hrvatski ban grof Hedervary i ministar Ceh. Predsjednikom bijaše izabran Koloman Tisza a izvjestitelji dr. Egersdorfer i dr. Frank. Stvoren bijaše odmah zaključak, da budu sjednice tajne i da se priobći samo one zaključke, koji budu prihvaćeni u javnih sjednicah. Član hrvatskoga odbora dr. Frank tražio je, da se izabere drugi predsjednik iz sredine hrvatskoga odbora. U tajnoj sjednici zagovarao je dr. Falk organizaciju slobodi i neodvisnosti Hrvatske i podpunu financijalnu samostalnost. Hrvatski sabor da je kompetentan, da sudi o financijalnih pitanjih. Odnošaj izmedju Hrvatske i Ugarske, da je posve krivo organiziran i da služi samo na sramotu Hrvatskoj.

Crna Gora. Kneginja Milena sprema se na put u Rim, da bude uz svoju kćerku kraljicu Jelenu, koja će do mala roditi. Drugi sin kneza Nikole knezević Mirko kani u Rusiju, gdje da će se zaručiti s nekom ruskom velikom kneginjom.

Srbija. Englezkim novinam javljaju iz Petrograda, da se vode izmedju Rusije i Srbije ozbiljni pregovori o utanačenju rusko-srbskog vojničkog ugovora. U tom ugovoru da bi imale stojati ustanove za sudjelovanje srbske i ruske vojske u stanovitih slučajevih i neki politički probitci, koje bi zadobila Srbija. Čim bi Rusija mobilizirala svoju vojsku, imala bi ju u tom odmah slieditи Srbija. Da se u tom pogledu prepriečі svako zatezanje, Rusija će Srbiju materijalno poduprieti. S druge strane jamči Rusija Srbiji neodvisnost i podporu u nekojih njezinih težnjah. Dodje li do diobe turskog carstva u Europi, Srbija bi imala zadobiti novopazarsko okružje i dio Macedonije. Isti listovi dodaju, da je taj ugovor naperen proti Austro-Ugarskoj. Mi držimo nasuprot, da je ta viest posve izmišljena ili bar silno pretjerana.

Bugarska. Iz Sofije javljaju, da je ministar izvanjskih posala odgovorio vrlo oštro na prigovor turske vlade, da se nebi imalo trpiti macedonskog odbora u kneževini. Ministar da je kazao medju ostalim, da bugarska vlada bdije nad sročajem zakona, nu da nije sklona dopustiti ikomu, da se pača u nutarnje poslove Bugarske. Istodobno da je ministar izrazio svoje začudjenje, što bijaše turski prigovor priobćan novinam prije nego li je zanj znala bugarska vlada.

Rusija. Povodom boravka francezkog ministra Delcassè u Petrogradu, bijaše medju ostalim utanačeno, da će francezka poduprieti ruski zajam u Francezkoj. Iz ruske Poljske dolaze često viesti o uspšenju vidjenijih osoba, tobož zbog nihilističkih izgreda. Tako bijaše prošlog čedna uapćeno 600 osobe, od kojih da je preko 200 njih odpremljeno željeznicom u varšavsku tvrdjavu. Pošto dolaze te viesti obično od njemačkih, madjarskih ili englezkih izvora i buduć se nigdje nekaže kakvi bijahu ti izgredi, imade se sve te viesti, ili bar većinu njih smatrati zlobnom klevetom protivnika Rusije.

Njemačka. Omiljela osnova cara Vilima o gradnji vodenih putova u Njemačkoj izazvala je ponovno ministarsku krizu. Toj osnovi pali su žrtvom tri ministri i to ministar financija, poljodjelstva i trgovine t. j. Miquel, Hammerstein i Brefeld. Već se pronose imena novih ministara. Najnovije viesti kažu, da će iza imenovanja novih ministara slieditи razpust zastupničke kuće. Novi izbori imali bi se obaviti septembra ili oktobra i parlamenat bi se sastao koncem oktobra ili početkom novembra. Osnove o gradnji kanala, koje nalaze na žestok odpor u sadašnjem zastupstvu došle bi opet na razpravu u novom parlamentu.

Južna Afrika. Predsjednik Krüger sprema se na put u Ameriku. On se još uviek nada, da će vlasti posredovati njegovoj domovini na korist. Ovih dana prosuo se glas, da će odstupiti generalni guverner Transvala i slobodne države Oranja Milner Alfred i da će ga u toj časti naslieditи indijski podkralj lord Curzon. Englezke novine priobćuju danomice viesti o uspjesih njihove vojske, al te viesti bivaju obično sliedećeg dana oprovrgnute.

Mjestne:

Sokolova zabava u Puli. Prošlu nedjelju večer razveselio nas je „Prvi Istarski Sokol“ liepom zabavom u svojoj velikoj dvorani. Občinstva je bilo prilično, ali još je mogao koji prisjesti, osobito od onih koji se tuže, da neima nikakovih veselica.

Mješoviti tamburaški zbor, a tako i mješoviti pjevački zbor izvršili su preuzetu zadaću na obće zadovoljstvo. Burno povladjivanje, koje se je čulo na svaki komad dokazuje i zahvalnost slušalaca i priznanje za dobar napredak obiju zborova. A ti sbilja i napreduju, što se ima pripisati dobroj volji pojedinaca i velikom maru g. učitelja E. Jelušića. To priznanje očitovalo se je također nakon odigranja po Jelušiću udešene „Starčevićeve himne“.

Igrica „Nerolin“ bila je u posve vještim rukama. Gospodar Kiselica poznat nam je već od više godina sa Sokolove pozornice. Nove za nas, ali ne nove za umjetnost bijahu gospojice sestre A. Hruza, kojih je jedna majstorski odigrala Aniću Kiseličinu kćer, a druga sobaricu Miciku. One dvie poznaju u dušu hrvatski jezik i kao stvorene su za pozornicu. I ljekarnik Felinić (novo poznanstvo gospodin Paić) i brico Lampe sluga Gusti (g. Petanjek) izveli su savršeno svoje uloge.

Mirne duše možemo reći, da se onakva diletantska zabava nevidi i nečuje često. Na koncu samo jednu opazku. I tamburanje i pjevanje neka je onako nešto otvorenije, neka občinstvo čuti, da i srce igra, ne samo ruka ili grlo. A do vidova brzo!

Pod naslovom „i oni drugi“, jer smo mi oni drugi, udostajali su naši lažni proroci okolo „Proletarija“ svoga visokoga odgovora.

Odgovor je dostojan šupljih glava polunaobraženih kričača; te je po njemu odmah uvidjeti ozbiljnost i temeljitost, kojom se odlikuju.

Težka fakta, koja smo proti njima naveli, niti da bi u svome listu donieli, niti da bi ih nastojali pobiti ili izpraviti. Nemogu, nesmiju, jer znadu da su istiniti, pak da bi ipak istina na gdjekoga manje zasliepljenoga djelovala.

Sav njihov, tobožnji odgovor sastoji iz njekoliko nadutih šupljih fraza, a završuje prietnjom, da će nas tužiti ako taknemo i opet u lažne proroke Martina i Verginellu.

Ta ih prietnja najbolje karakteriše. Ljudi, koji se nabacuju najprostačkijimi uvriedami proti svakomu, koji se s njima ne slaže, koji su kadri izmisliti i raztrubiti laži na račun političkog protivnika, eto su priptavni, da pozovu sudce i porotnike proti političkom protivniku, koji ih je malo poškakljao. To su oni kojim je uviek na jeziku sloboda.

Kad se tako uzvrpoljiše, onde je znak da smo pogodili u živo, a nemože drugčije ni da bude, jer smo govorili istinu, a ta peče. Ali zašto odmah ne tužiti? Zašto se osmišliti kao čovjek koji je dobio pljusku, te veli: udri po drugi put, pa da tužim?

Nu znajte dični „sodrugi“ da se mi vaše prazne puške nimalo ne bojimo, već ćemo slieditи, da Vas razkrinkavamo svaki put kad nam se pruži prigoda.

Pokrajinske:

Imenovanja. Poštnimi vježbenici su imenovani: Gustav Radda i Alfonz Sacchi za Trst, Adolf Savelli i Peter de Zuccato za Goricu.

Medulinsko družtvo za štednju i zajmove. Ta zadruga sustava Raiffeisen najbliža Puli, imala je prošlu nedjelju po podne svoju godišnju skupštinu. Članova je bio prisutan liepi broj. Predsjedao je veleč. g. župnik p. Luka Kirac kao upravitelj iste zadruge, a obračun za g. 1900 tumačio g. dr. M. Laginja, koj je u ime istarske posujilnice u Puli kao nadzorničtva nad Reiffessenicami, bio također na skupštini.

Od uprave ostali su dosadanji upravitelj p. Luka Kirac i član J. Sverko, ostala tri odbornika zahvalila su se na povjerenju, premda jih je skupština htjela opet izabrati, ali uviđiv razloge koje su naveli, izabrala je novu trojicu na njihovo mjesto, i to: učitelja Antona Žmaka i Josipa Lorenzina pok. Ilije posjednika u Medulinu, pak Josipa Ravnića pok. Josipa posjednika u Ližnjanu.

Medulinsko družtvo za štednju i zajmove imalo je tekom godine 1900 prometa preko 82000 kruna. Članova koncem god. 1900 bilo je 526 i to 49 više negoli na početku iste godine. Zadrugari su primili u zajam tekom godine 25200 kruna 66 helera, a povratili su 18276 kruna 20 hel.

Skupština je završila u najboljem redu, pošto su se izmjenile razne misli i želje u pogledu gospodarstvenog napredka seoskoga stališa ovog kraja.

Ovih će dana započeti djelovati i novo ustanovljeno „konsumno družtvo“ u Medulinu. Tako će se liepo moći izpunjati obje te zadruge na korist puka, što neka Bog i dade!

Novi liečnik u Pazinu. Dnevom 1. maja tek. nastupio je svoju službu u Pazinu gosp. dr. Josip Šebesta, kao željeznički i občinski liečnik, te se privremeno nastanio nad ljekarnom k sv. Cirilu i Metodu. Uvjereni smo, da će si on svojim marom i prirodjenom si prijaznošću znat steći ljubav i pouzdanje onog pučanstva, kosto je to znao za vrieme svoga službovanja u Kastvu, radi česa čestitamo pazinskoj občini na toj novoj stečevini.

Grčki kralj u Opatiji. Iz glavnoga grada kraljevine Grčke, iz slavne i drevne Atene dolazi viest, da će Grčki kralj Gjuro dne 10. t. mj. putovati na otok Krf, a odanle, da će odputovati u Opatiju u posjete rumunjskomu kralju Karolu. Tu viest potvrdjuju i s druge strane, te se pripisuje tomu posjetu političko znamenovanje obzirom na uredjenje macedonskog pitanja.

Ljekarna k. sv. Cirilu i Metodu u Pazinu i — avita bruttura. Pred nekoliko mjeseca kupili su nekoji naši pazinski prijatelji ondješnju ljekarnu „Al Cervo d'oro“, te ju prekrstili u ljekarnu „k sv. Cirilu i Metodu“. I prvim maja bje ista ljekarna prenešena u kuću (negda Kovrlica) kupljenu od istih vlastnika za tu svrhu. U istoj ljekarni je namješten također mag. pharm. g. Petar Karabaić, nečak dugovremenog i zaslužnog našeg urednika, g. kanonika Ant. Karabaića. Pošto vlastnici znadu kakvi su neki pazinski „signori“, nisu u nadpis nad vrati umetnuli imena pokrovitelja ljekarne, da njihova imena ne izvrgnu gojusnim napadajem, nego su se zadovoljili sa nadpisom „Ljekarna Jos. Mandić i dr.“ I doista nisu se prevarili, jer odmah noću iza kako bje nadpis postavljen, našlo se nepoznatih delija, koji su nanj postavili znak svoje 2000-ljetne uljudbe, zamazav ga izmetom. „Documenta damus, qua sumus origine nati“, ili po našu „bačva daje, što ima“ — velimo mi. „To medjutim neka ponuka sve naše prijatelje, da se u nuždi uteku u pomenutu ljekarnu, gdje će biti dobro i savjestno posluženi.

Talijanski gimnazijalci u Pazinu pjevaju „hrvatski!“ Ta to je da skočiš iz kože! To je nesramno! To je neoprostivo! Kamo smo spali? To treba odmah javit pokrajinskom odboru, da skine ravnatelja, učitelja pjevanja itd. Tako po prilici su galamili prvog svibnja u Pazinu tobožnji „signori“, kad su čuli, da su djaci talijanske gimnazije kod jutrnje svibanjske pobožnosti po starom običaju u župnoj crkvi pjevali hrvatske nabožne pjesmice. Prosvjed kod gimn. ravnatelja, reć bi, da nije imao uspjeha, jer on nije u tomu uvidio nikakva zla. Ali su „signori“ upotrebili druga sredstva, te se čulo njihovu nadobudnu naladež odvraćati svoje drugove, da neidu više „in quella ščavaria“. I doista sada pjevaju kod tih pobožnosti djaci hrvatske gimnazije. Mi se na to ne tužimo, nego dapače nas veseli!

Zlatni pir velikoga vojvode od Luksemburga. Utorak dne 23. pr. mj. obavljen je u našoj Opatiji vrlo svečanim načinom i u prisutnosti odličnih i visokih gostiju zlatni pir velikoga vojvode od Luksemburga sa prejasnom suprugom velikom vojvodkinjom.

Dopusti li nam prostor lista, vratiti ćemo se opet na tu svečanost u budućem broju.

Odvjetnik Costantini pod iztragom. Iz Voloskoga nam pišu, da se na c. kr. sudu u Voloskom vodi kaznena iztraga radi zločina § 209. kaznenoga zakona proti naseljenom tamo odvjetniku i kolovodji talijanaške stranke dr. Costantinu. Preslušano bijaše jurve više svjedoka, ali o svemu tomu šute talijanski listovi kano i riba u moru.

Francezki ministar u Opatiji. Od tamo nam pišu, da je stigao francezki ministar predsjednik g. Waldeck-Rousseau dne 24. t. mj. privatnim jachtom nekoga prijatelja iz Nice. G. ministar putuje radi oporavljenja poremećenog zdravlja u Dalmaciju, te se je na prolazku svratio i u našu krasnu Opatiju. Ovog prošlog petka bio je i u Puli i odavle u večer otišo u Mletke.

Pišu nam iz Labina. — Javljamo Vam viest, koja je kadra uznemiriti naš pošteni i moralni narod na Labinštini. Pročulo se ovamo kod nas, da smjera biskup Flapp poslati u Sv. Nedilju svećenika Franku, koji je dovoljno poznat u našoj biskupiji. Taj ljubimac mgra. Pesanta i presvjetloga biskupa, da se opet povratio u krilo sv. crkve, kao nekad sin razsipni, a onu biblički gostbu na povratku imala bi predstavljati naša prilično dobra župa Sv. Nedilja, kojom bi si interesantni pre Franka oblizao ustnice. Naš puk na labinštini već sada proti tom naumu najodlučnije protestira, jer mu netreba toga blagovestnika, koji je ostao u trajnoj uspomeni vjernika župe Šišanske, Svetlo-

vrečke i Labinaca kao dosljedno „platonički“ obožavatelj krasnoga spola, što ga je bilo i navelo, da podje u Beč učit ostetriku ili medicinu, šta li? Suviše taj čovjek nepozna hrvatski jezik puka, te nebi nikako bio za službu u ovim našim krajima. Nama se hoće moralnih i pobožnik svećenika našega roda i jezika a tih čami i na pretek po raznim daleko neznatnijim kapelanijama porečko-puljske biskupije, nego li je sveta Nedilja, gdje skapavaju od groznice i nevolje. Zašto ga ne šalju u Galezanu, Fazanu, Bale i druga talijanska mjesta? U obće čini se, da biskup Flapp ne skrbi samo za „radnike u vinogradu gospodnjem“ nego i za „kolce“.

Svečanost blagoslovljenja zastave u Brezovici. U nedjelju dne 28. aprila doživjeli su naši Brezovčani (občina Materija) riedku svečanost. Toga dana bijahu blagoslovljene dvie zastave i kip B. D. Marije. Blagoslovljena bijaše najprije zastava tamošnje narodne čitaonice, zatim kip B. D. Marije i konačno zastava Marijine družbe.

O toj riedkoj svečanosti obećan nam je potanji opis, a za danas javljamo samo toliko, da se je svečanost blagoslovljenja zastava obavila u prisutnosti mnogobrojnog pobožnog puka u najljepšem redu i na veliko zadovoljstvo svih župljana.

Narodni Dom u Trstu. Davna želja tršćanskih Slavena bliža se svomu oživotvorenju. Odkad se razmahao u gradu Trstu i njegovoj okolici narodni život braće Slovenaca bujnije i odkad su baš radi toga talijanski gospodujući krugovi stali slavenska družtva sve to više proganjati, čuo se sve to veći vapaj za gradnjom „Narodnog Doma“ u Trstu. Tomu opravdanomu vapaju, toj davnoj želji svih pošteno mislećih Slavena grada i okolice Trsta odazvala se „Tržaška posojilnica in hranilnica“, koja je ovih dana kupila kuću za K 320.000 na vrlo krasnom položaju, na trgu naime pred velikom kasarnom. U toj kući nalazi se Dolenčeva (Polić) tiskara, u kojoj se je tiskao i naš list dugi niz godina. Kuća ta obuzimlje 412 □ sežanja sa glavnim čelom na rečeni trg a sa dvih strana prostrane su ulice. Tu kuću porušiti će do godine posujilnica te na istom mjestu sagraditi veliku palaču za „Narodni Dom“ što no ga trebaju tršćanski Slaveni kao ozebao sunca.

Diecezanski sabor u Krku. Zadarskoj „Croatia“ piše njezin dopisnik iz krčke biskupije, da kani presvj. g. biskup dr. Mahnić ove godine držati diecezanski sinod ili sabor. — To je — kaže dopisnik — oglasio svojim vjernikom pri svršetku zadnjeg pastirskog lista dočim vam ja sada sa stalnošću znadem kazati, jer je to oznanjeno svećenstvu u „Acta Curiae Episkopalis“, za mjesec marač, da taj sinod biti će mjeseca septembra t. g. O tom ću, dade li Bog zdravlja u svoje vrieme izviestiti vašom dozvolom, gospodine uredniče, čitatelje naše „Croatie“. Spominjem samo, kako se sam presvietli nada obilatomu plodu diecezanskoga sabora. O tom znadu već viernici sve naše biskupije, jerbo je poslanica biskupova bila po nalogu čitana po svih naših crkvah. „Kako svaka država, razlaže presvjetli pastir, pa i svaka občina, ima svoje zakone i običaje, po kojih se jedinstveno upravlja, tako valja da i biskupija ima svoje zakone, kojih ovršivanjem se uzdržaje red i promiče spas vjernika i tako konačno postizava zajednički cilj“. — „Sakupljeni, veli nadalje, u Gospodu viećati ćemo o koristi i duševnim potrebama vjernika; što bi se dalo ukinuti, što će nam se svidjeti u Duhu svetom, te svečano proglasiti“.

Za sirotu udovicu Anu Ivančić pok. Sebastiana, kojoj je pogorjela štala na kampam Valturskim, izručila su podpisanomu sliedeća gospoda, gradjani i kmeti, koliko sliedi: S. Gjivić, urednik „N. Sloge“ K 2, Jakov Puhalj 2, Jakov Šverko 1, Mate Buždon —·80, Mate Poropat —·40, Mate Krizmančić —·40, Anton Puhalj —·60, Tome Brajković 1, Ivan Brajković —·20, Mate Gerbac —·20, Gergo Buždon —·20, Mate Gerbac —·40, Ivan Sanković 1, Mate Pinčić 1, Jakov Buždon 1, Mate Rabak 2, Anton Toć 1; Anton Žmak —·60, Mate Brengo 1, Petar Orlić —·30, Anton Karabaić —·40, Alojzija Pussiz —·40, Cuizza —20, Marija Bruzina —·20, Lucija Stafeta —·40, G. Pegna —·40, Franciska Romanić 2, Fioravanti 1, Jakov Klobas —·20, Mate Šandalj —·40, Angelo Scandolo —·60, Gergo Barbirić —·20, Giovanna Scala —·40, Ludvika Tavčer —·30, Franciska Martić —·30, Sagoreo —·60, F. Höller 1, Franica Križanac —·10, Bortolo —·40, Antonio Artuši —·40, Filice Salvador —·60, Vianeli —·20, Brozina 80, M. Fonda —·40, A. Palm 1, Antonio P. —·20, Ovadri 1, Domenico Rauch 1, Ana Košit —·20, Burri Giacomo —·20, Uršula Bergudac —·40, Martin Gojak —·40, Blaž Sanković —·30, Roko Brajković —·20, Mate Rojnić —·30, Agnes Aman —·20, Buranelo Nicolò 1, Gergo Poropat —·40, Antonio Götz —·30, Marija Šoršić —·20, Giovanni Cipriotti 1, B. Am —·30, Mihajlo Lukčić 1, Miho Mihelac —·60, Ana Pirc —·40, Franz Pirc —·20, Ivan Ivančić —·60, Martin Dobrić —·40, Grassi —·40, Mate Gerbac 1, Josip Grabar —·20, Jakob Berkin —·32, Ivan Berljafa —·40, Bruker 20, Ivan Fabian 1, Anton Šverko 2, Al. Žnideršič 1, Miho Turković —·30, Flego —·10, Zanetti 1, Josip Poljovac —·50, N. N. 1, Tome Maher —·40, Blaž Penko 1, Ivan Ivančić —·40, Jadressich Nicolò 1, Ivan Ivančić —·40, Mate Bertić —·20, N. N. 1, Mate Brajković —·60 i Josip Blažković —·40. Skupna svota K 55·62 je bila izručena samoj udovi pred svjedocima Antonom Buždon, Grgom Buždon po Jakovu Puhalju. U imenu sirote udove zahvaljujemo se darovateljem najsrdačnije te ju preporučamo ponovno.

Družtvene

Za „Nar. Sokolski Dom“ darovali gg. Berno Bekar K 2 i Ivan Poropat, poslužnik drž. željeznice K 1. Za „Bratovšćinu hrv. ljudi u Kastvu“ g. Berno Bekar K 1.

Hrv. čitaonica u Ližnjanu, imala je dne 28. pr. mj. svoju glavnu skupštinu, na kojoj bje izabran sliedeći odbor: Josip Fedel predsjednik, Ivan Kljunić podpredsjednik, Josip Perković tajnik i Anton Mizarić odbornik. Revis. odbor: Antun Rajčić i Grga Fedel.

Listnica uredničtva i uprave.

Naš glavni suradnik g. M. Mandić zahvaljuje se ovim putem srdačno mnogobrojnim prijateljem i znancem, koji se ga sjetiše povodom njegovog zadnjeg procesa.

POZIV.

Pošto je podpisani radi slabog vida položio svoju čast, pozivlju se p. n. gospoda članovi na izvanrednu glavnu skupštinu za izbor predsjednika, koja će se držati dne 3. dojdućeg lipnja u dvorani „Hrvatske Čitaonice“ u Krku, na 10 sati prije podne.

Za odbor kotarske gospod. zadruge.

U Krku dne 2. svibnja 1901.

Predsjednik:
Dr. Dinko Vitezić v. r.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

SKLADIŠTE
dalmatinskih vina i maslinovog ulja.

Šaljemo na zahtjev uzorke svakovrstnih dalmatinskih vina i maslinskog ulja. Ciene su jako umjerene.

Vino opremamo u sudovima od 56 l. napried. Veliko naručbe stiele ravno iz Dalmacije.

POLA, Via Ostilia 31. Za štovanjem **Ant. Tranfić i drug.**

Brijač

Zvonimir Gjurin

preporuča svoju

brijačnicu i češljaonicu

u Puli

Via Sergia broj 63

OGLAS.

Na prodaju je više kmetština u občini sanvicentskoj i barbanskoj. Pobliže u našem uredništvu.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Javna zahvala.

Težkim i nenadoknadivim gubitkom unesrećenim, doživjeli smo uz gorke boli duševne prigodom smrti naše nezaboravne supruge, dotično matere itd. itd.

Katarine Sloković rodj. Dorčić,

sa raznih strana toliko znakova prave ljubavi i iskrene sućuti, da nemožemo na ino, nego da se ovim putem svima srdačno zahvalimo. Iskrena naša hvala ide napose onu velevrijednu gospodu, rodjake, prijatelje i znance, koji su premilu našu pokojnicu do hladnog groba sproveli. Bog stostruko svima platio!

PAZIN, 3. maja 1901.

LIBERAT SLOKOVIĆ, sin. **JOSIP udovac SLOKOVIĆ,** suprug.

Za sebe i ostalu rodbinu.

Nenadkriljivo sredstvo proti
bolestim želudca i probavila
jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje teka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, glavobolj, zrčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetare i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suvišnim svaki drugi prašak, osobito poslje prekomjernog i preteškog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih biljnskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Cieni bočice **1 kr. 40 nč.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne „k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.**

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900.

Modeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočica Vaše životne esencije. Iastini za volju moram Vam priznati, da ću taj liek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam došele bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.

Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prilivaćam zgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle neću.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Franković,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotriebljava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku sglobova, boli u krstima i t. d.

Broj 37. Pula, u petak dne 10. maja 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskanje i računanju se na temelju sniženog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poleđnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naročbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Iz carevinskoga vieća.

Razpravljalo se je u cieloj sjednici od 1. maja, o „aferi Šusteršič-Stein, ili kako su mnogi rekli, pralo se je slovensko-kranjsko rublje.

Spomenuh već, kako je dne 26. dr. Šusteršič predložio da se izabere „odbor za negodovanje" u svrhu, da izreče negodovanje zastupniku Steinu za to, što da je dr. Šusteršića uvriedio. Spomenuh takodjer, da je jučer bio izabran takav odbor i da je o stvari razpravljao skoro cieli dan. U ime toga odbora izvjestio je dr. Kramár. Izvjestio je dosta na dugo, iztaknuv kako mu je žao, da se takovim šta pačati mora. Odbor je saslušao koli dra. Šusteršiča toli zast. Steina, te postavio sliedeće predloge po njegovoj većini prihvaćene:

1. da se zast. Steinu n e i m a izreći negodovanje za to što je prema dru. Šusteršiču rabio rieč „šuft";

2. da se istomu zastupniku Steinu n e i m a izreći negodovanje radi rieči, koju je rekao dru. Šusteršiču: „Vaše su ruke sa „žlindrom" (umjetnim gnojem) oblaćene, to je izjavio c. k. kotarski sud";

3. da se zastupniku Steinu ima izreći negodovanje za to što je nazvao dra. Šusteršića „dr. Žlindra".

Prvi svoj predlog obrazlaže odbor tim, da je Stein izraz „šuft" prema doktoru Šusteršiču već u jednoj predjašnjoj sjednici rabio, pak da ovaj nije već onda predlagao odbora da se izreče negodovanje.

Drugi predlog opravdava tim, da je c. k. kotarski sud riešio obtužbe jednoga župana, koji je rekao Šusteršiču, da su mu ruke sa žlindrom oblaćene, te tim neizravno priznao da jesu;

Treći predlog tim, da nije Stein opravdan davati onakovih naslova dru. Šusteršiču.

Gledo „žlindre" ili umjetnoga gnoja stoji stvar u kratko ovako. Dr. Šusteršič sa svojimi drugovi nastojao je, da njegova stranka dodje na upravu „kmetijske družbe" u Ljubljani. Njihova „gospodarska zveza", prodavala je „žlindru" po 20 novčića po metr. centu cienije nego kmetijska družba. Na to se je napalo u „Domoljubu" kako „kmetijska družba" slabo za kmete mari, kad njim „žlindru" prodaje za 20 novč. draže nego gospodarska zveza. Izpostavilo se je kasnije, da se je manjak, koj se je imao prodavanjem žlindre kod gospodarske zveze, nadomjestio od drugud. Takav postupak da nije ni lojalan ni pravilan, premda se radi toga nemože predbaciti Šusteršiču osobne nečastnosti.

Dr. D y k, mladočeski zastupnik, član odbora za negodovanje, ustao je na obranu dra. Šusteršiča.

Njega su razni zastupnici njemački jako pretrgavali. Još jače dra. Šusteršiča, kad je i on rieč dobio, da razjasni stvar glede „žlindre". Njega da je „Slovenski Narod" objedio, da je gospodarska zveza, kojoj je on, Šusteršič, na čelu, varala ljude tim da je nižepostotnu „žlindru" prodavali za višepostotnu, te da ga je ciela stranka „Slovenskoga Naroda" zvala radi toga „dr. Žlindra". To je za njega uvriedu, on je za to tužio koli urednika toli šef-urednika „Slovenskoga Naroda" dra. Tavčara. Zveza da nije prodavala onako kako njoj se predbacuje, ona nije ljudi varala. Sud da doista nije odsudio onoga župana, koji mu je rekao da ima ruke oblaćene sa žlindrom, nit u prvoj nit u drugoj instanciji, ai da je stvar još kod najvišega sudišta. Za ono što je „Slovenec" i „Domoljub" pisao, neuzima ni on ni njegova stranka odgovornosti, pošto su ti listovi od njega i od stranke neodvisni.

Na to je govorio dr. S c h a l k, Svenjemac, i iznesao pisama i drugoga materijala, kojim je hotio objediti dra. Šusteršića. Žalostno je, da je takova što mogao iznieti Svenjemac. A da je do toga moglo doći, to se ima glavno pripisati novinam obijuh stranaka u Kranjskoj, koje bezobzirno jedna proti drugoj pišu. To pak uporabljaju najprije neke novine u Gracu, pak i druge Njemačke, sve na golemu štetu naroda slovenskoga.

K rieči su se oglasili takodjer zastupnici narodne napredne stranke dr. T a v č a r i P l a n t a n da dadu zadnji udarac svome bratu. Oni su izjavili, da njim je mučno govoriti u parlamentu o nutarnjih razmirica medju Slovenci u Kranjskoj, al da su na to izazvani postupkom protivne njim stranke, osobito pak pisanjem „Slovenca" u broju od 27. aprila. Oni na to nesmiju šutiti, izazvani su da govore. Oni da nisu u nikakvoj svezi sa Svenjemci, oni da nisu još nikim nikad ni govorili, oni da njim nisu dali nikakvoga materijala. Onda kaže dr. Tavčar, da se Šusteršič u svojem govoru prikazuje kao jagnje, dočim da takav u svojem postupku prema njemu i stranki nije. Šusteršič da na njega u parlamentu upravo špionira, pak svaku malu u „Slovenec" javlja, i na svoju tumači. On je nesnosljiv, hoće da ga sve sluša, i ko neće, na njega udara. Hrvatski i Slovenski zastupnici htjeli su svoj hrvatsko-slovenski klub, al Šusteršič s njim, s Tavčarom, već je tako radio, kao da su on i njegovi drugovi bjesni psi. Na to je i Tavčar govorio o žlindri. Plantan je osim toga govorio takodjer o postupku „gospodarske zveze" obzirom na vino.

Pošto je još njekoliko rieči rekao dr. Schalk i dr. Kramar, g l a s o v a l o se je. Predlog dr. Dyka bio je zabačen, te odnosni predlog odbora, prvi, prihvaćen. Drugi predlog odbora bio je takodjer prihvaćen, i to sa 182 glasa proti 33. Treći predlog odborov bio je zabačen sa 118 proti 103 glasa. Sva četiri glasovanja su dakle izpala neprijazno za dra. Šusteršiča. Njega, odnosno njegov postupak, je većina kuće odsudila. Odsudili su ga većinom Njemci. Hrvati, Česi, Poljaci, su se većinom odaljili. Jedni, jer nisu se htjeli mješati u nutarnje razmirice slovenske; drugi koji su bili pripravni u prilog Šusteršića glasovati, pošto su čuli, kako novine Šusteršičeve psuju i na zastupnike hrvatske odnosno slovenske, koje već davno poznaju kao poštenjake i najčišće značaje. I njeki njemački katolici, s kojimi je dr. Šusteršič u najužih svezah, ili su se odaljili od glasovanja ili su ćak i glasovali proti njemu.

Glasalo se je, da će Šusteršič usljed toga položiti mandat. U dvih susljedećih sjednicah nije ga bilo. Veli se, da neće odložiti mandata, jer su mu ljudi njegove stranke izrekli povjerenje i tom prilikom.

* * *

Ova žalostna razprava imala bi opametiti jedne i druge slovenske zastupnike, koji bi morali uvidjeti, kakva je to sablazan, da se ovakve stvari u parlamentu razpravlja, kakva je iz toga šteta slovenskomu narodu, kako protivnici toga naroda uporabljuju domaći prepor na svoju korist a na naš zator. Svi bi morali uvidjeti, kako razciepkani nemogu ni malo narodu svome koristiti, i kako bi mu mogli bar koliko koristiti kad bi bili složni. Zaboravit bi morali koješta, potrpjeti bi morali jedan drugoga, i osnovati čvrstu svezu svih slovenskih i hrvatskih zastupnika. Pri tom bi njim imali biti uzorom talijanski zastupnici. Jedni su strogo liberalni drugi strogo klerikalni, ipak su u jednoj svezi za čast i korist svoga naroda. Razprava od 1. maja u parlamentu, i koliko sablaznjiva, bila početak složnoga djelovanja svih slovenskih i hrvatskih zastupnika u parlamentu. Njihova sloga nek pak upliva i na listove jedne i druge slo-

---

PODLISTAK.

„Pusto ognjište",

napisao **Viktor Car-Emin.**

Izdala „Matica Hrvatska".

(Konac.)

Marijan sretno položi izpit. Njegovi roditelji silno se tomu vesele i prirede u večer malu gostbu, na koju pozovu kapetana Bartola i Mimicu. Bio to upravo dan kad su se Bartol i Mimica morali seliti iz svog doma u Lovinj. Andretić im uzeo za dug kuću. Gostba bila je skromna, ali vesela. Marijan bijaše sav razdragan sjedeći uz svoju ljubljenu Mimicu. Prije sastanka poče joj on opet govoriti o silnoj svojoj ljubavi i iskao je od nje samo jednu utješljivu rieč, da ga nemuči više ona okrutna neizvjesnost. Strašna borba se posadi u srcu žalostne djevojke i napokon odrešito odsječe: „Nije moguće, nije moguće..." pa poleti u kuhinju gdje je već bio njezin otac, da se oprosti od staraca. Marijan pade u nesviest a Bartol i Mimica oprostivši se sa svojim dobrim prijateljima, krenu put Lovinja. Za djevojku nastadoše grozni dani. Mučila ju misao na počinjeno djelo. Ljubila je do skrajnosti Marijana a ipak nije mogla da drugčije učini. Doznavši za to otac, stane ju koriti a isto tako i tetka Jelica, kod koje su sada stanovali. Nesretnica gine dan na dan. Marijan se spremi na more i izkrca se u Baltimoru odlučivši, da se neće nikad vratiti kući. Kad je odlazio sa svojim roditeljima na Rieku, opazila ga Mimica s prozora svoga stana. Bilo joj je težko i htjede da potrči k njemu, da ga moli za oproštenje i da ga zadrži kod sebe, ali je bilo već prekasno, jer se „kurjera" makne a ona pade u bezsviest.

Marijanovi roditelji tugovahu za svojim dobrim sinom, proklinjući onu, koja je bila svemu tomu kriva. Oni se posve otudjiše od Bartola i Mimice. Kad su ovi jednom došli u selo, zatvoriše im na oči vrata. Mimica dan na dan sve to više gine i vene. Nesretni otac posavjetuje se s liečnikom, ali pomoći više nema. Iza nekoliko mjeseci uvene nesretna mladica od sušice izmirivši se prije s Marijanovimi roditelji, a napisavši njemu dugo pismo, u kom mu sve razjasni. Nesretni Bartol ukrca se na veliki parobrod i odplovi u daleki svieta pogledavši još jednom svoj rodni kraj i svieži grob svoje jedinice — svoje pusto ognjište — uzdahnuv duboko. Time se svršava ova krasna pripoviest.

Gosp. pisac znao je liepo preplesti s glavnim činom više krasnih episoda, od kojih mu je osobito dobro izpao razgovor pred kavanom na Rieci izmedju Bartola i „sansala" Zaneta. Kako je ono krasno, gdje se dva starca pomorca sjećaju ugodnih časova sprovedenih u tudjini. Spominju se boravka medju Rusima, kad su ono pjevali „Još Hrvatska nij' propala" a Rusi ih ljubili i nazivali svojom braćom, pa onda one ugodne uspomene iz Buenos-Airesa, kad se je u Argentiskom kazalištu pjevalo hrvatski. Kako je to krasno opisano! Vrlo zgodno je prikazan stari „kapitan" Jože, otac Ninov, koga je žena od sebe otjerala. On se je negde u Portsaidu naužio liepih dana medju Francuzima i tu naučio nekoliko francuzkih frasa, koje on svakom prigodom spominje. Sve je to toli zanimivo ocrtano, da ne možeš pustiti knjige iz ruke, dok je do konca nisi pročitao. A kad si ju pročitao, čini ti se nekako težko pri srcu i osjećaš neku tugu u sebi, koja te u neku ruku potiče na rad da pomogneš našem biednom narodu a sokoli te na tom putu domoljubna ljubav, kakve nalaziš u Bartola Šimetića. Naš vrli E m i n znao je cielu svoju pripoviest zadahnuti žarkim domoljubljem, što je on osjeća za našu milu Istru i hrvatski narod. Gosp. je pisac u istinu uspio pokazav veliki dar svoje pripovjedalačke vještine, na čemu mu od srca čestitamo i želimo, da i nadalje obogaćuje hrvatsku književnost ovakim darovima a nama priušti sladke duševne naslade. Ne mogu od manje a da ovom zgodom ne preporučim svim našim rodoljubima, da ovu knjigu pročitaju pa da se sami osvjedoče o ljepoti njezinoj.

.....ić.

venske stranke, da pak pišu bar pristojno jedni naprama drugim — sve za čast i korist slovenskoga i hrvatskoga naroda.

* * *

Beč, 2. maja 1901.

U današnjoj sjednici razpravila se je i prihvatila u drugom i trećem čitanju zakonska osnova „glede njekih promjena zakona o uredjenju trgovačkih i obrtničkih komora". Te promjene suvisle su sa novim zakonom o osobnom porezu. Obzirom na taj zakon odnosno porez, imadu se urediti razne kategorije izbornika. Prije toga nemogu se ni izbori u komore provesti. Kad budu ti provedeni, na temelju osnove koju se je prihvatilo, onda će se moći raditi i na to, da se i drugo koješta kod trgovačkih i obrtničkih komora promjeni.

Zastupnik prof. Spinčić s drugovi podnesno je upit na ministra bogoštovja i nastave, radi „smetnute podučiteljice Nicolich i nametnute učiteljice Pianello u Lošinju Velom", te postupka ove posliednje u školi i izvan nje, i naročito bunjenja i priečenja pouke u vjeronauku, i preziranja mjestnih školskih oblasti, te postupka c. kr. školskih oblasti prema tomu.

* * *

Beč, 3. maja 1901.

I u današnjoj sjednici bila je razpravljena i prihvaćena jedna zakonska osnova, a to je ona glede margarina, to je glede masti, koja se napravlja iz loja a slična je maslu. To jedno i drugo da trgovci često izmienjavaju, da margarin za maslo prodavaju. Margarin je cieniji, zdrav je i on, nek se slobodno prodaje, al svaki koji će maslo nek kupi maslo, a koji će margarin neka kupi margarin. Trgovac ima držati odieljeno maslo od margarina, i ako margarin prodaje za maslo, ima se kazniti. To je posve u kratko sadržaj zakonske osnove.

Početkom sjednice prosvjedovao je dr. Dyk proti napadjem zast. Schreinera Njemca iz Češke na upravu občine Plzenj. Gdje su Njemci u občinah u većini, tu neimaju nikakve obzire na manjine, gdje su u manjini, htjeli bi sve obzire. Onakvi su po prilici kakvi su naši Talijani.

Sličan prosvjed uložio je na svrsi sjednice dr. Mihejda, Poljak iz Šlezije. Dan prije je Njemac iz Šlezije dr. Demel podao interpelaciju, u kojoj je napao na sudbene činovnike u Šleziji za to, jer da rabe poljski ili češki jezik. Mihejda htjeo je odbiti te napadaje, al pošto je njekoliko rieči rekao, uzeo mu je rieč podpredsjednik Prade, zahtjevajuć od njega, da samo pitanje postavi. Na to je nastala silna buka medju Poljaci i Česi i drugimi Slaveni. „Poljsko kolo" zahtjeva zadovoljštinu od predsjedništva radi postupka podpredsjednika Prade.

Od 2—4 sata bila je sjednica pretrgnuta radi pogreba zast. Isopescul Rumunja iz Bukovine. Isopescul je ponekle žrtva što svoje taštine što bukovinske vlade. Bio je ravnatelj učiteljišta u Črnovicah, zem. školski nadzornik za rumunjske škole i član zemaljskoga školskoga vieća. Čovjek od kakvih 60 godina, drug iz nauka našega profesora Jesenka. Nikad se nije politikom pačao, sav svoj život posvetio je školi. U starosti sklonuli su ga da kandiduje samo za to, da iztisne kandidata nepoćudna vladi. U Beču počeo poboljevati. O uskrsnih blagdanih podao se je u Opatiju. Da je dulje ostao, bio bi se po svoj prilici popravio. Al navadan na točnost u svojem zvanju, vratio se je u Beč prije nego se je oporavio. I podlegao je. Oplakuje ga udova i već odrasli i izučeni sinovi.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i njegovih drugova na njegovu preuzvišenost g. ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

Talijanska divljačtva u Grožnjanu.

Kao što bijaše već u prošlom zasjedanju često ustmeno i pismeno dokazano, dogadjaju se u Istri stvari, koje bi morale biti u državi sa uredjenom i pravednom upravom, nemogućimi i nevjerojatnimi.

Sve pritužbe proti tomu nepomažu ništa. C. k. oblasti trpe sve, dapače odatle nastaje mnienje, da su one sa svim, što se dogadja, sporazumne.

Podpisani hoće da navedu samo nješto iz občine Grožnjan, kotar Poreč, koja je već kroz desetletja središtem najnevjerojatnijih dogodjaja.

U Grožnjanu je jurve dvie godine namješten za župe upravitelja Ante Ragusin, koji je vješt i jeziku većeg diela stanovničtva one župe — hrvatskomu jeziku, što nebijaše njegov predšasnik. Već kod njegovog dolazka u Grožnjan i u župni stan, bijaše on sa pogrdnimi riečmi: „porco croato", „mandemolo in Croazia a pascolar le cavre" ili „a pascolar i porchi" itd. primljen. Samo velikom mukom mogao je jur sada pokojni župnik-dekan Druscovich predaju župe obaviti. Iza toga, nakon dvih godina opetuju se pogrde i navale na župe-upravitelja, a bez da bi se bilo od koje oblasti proti počiniteljem postupalo i župe-upravitelju pružilo onu zaštitu, koja je zajamčena svakomu državljanu. Na dnevnom redu su pogrde proti njemu kao: „porco croato", „musso", „brutto"; te zviždanja, urlikanja i pogrdne pjesme. On se nemože pokazati na ulici a da nebude pogrdam i navalam izložen.

Kad je ulazio u školu radi poduke u vjeronauku i kad je izlazio, bijaše isti uviek pogrdjivan. Kad podučaje u crkvi kršćanski nauk, dodju pred crkvu školska djeca, tuj urliču, te otvaraju i zatvaraju crkvena vrata. Kad ide na šetnju bez pratnje, tada ga pogrdjuju i školska djeca na sve načine. Godine 1900 bijaše na povratku iz Tribana dva puta napadnut; drugi put bacili su za njim okolo 1 kilo težak kamen; zločinac bijaše prepoznat, ali ga neprijaviše a još manje kazniše. Takodjer druge osobe, koje drže za Slavene, napose za Hrvate, jesu pogrdjivane i napadnute bilo od strane odraslih bilo od strane školske djece.

Razlog i svrha takvog postupanja proti župe-upravitelju i proti drugim Hrvatom jest jasna; u občini netrpe nikoga, koji čuli hrvatski, hoće da budu Talijani — što pokazuje i postupanje kod popisa pučanstva — i da ih za poznate talijanske ciljene priprave. Hoće se napose boravak župe-upravitelja u občini nemogućim i nepodnosivim učiniti. U tom smislu podučaje se djecu i stanovničtvo.

Sve pritužbe župe-upravitelja nepomogoše ništa ni kod občine ni kod c. k. kotarskog poglavarstva u Poreču ni na c. k. namjestničtvu u Trstu.

Nepostupa se dapače niti radi veleizdajnička povika. Godine 1900 vikao je grožnjanski učitelj u gostioni nekog Corve: „Viva Italia unita". To bijaše prijavljeno c. k. oružničtvu i c. k. kotarskom poglavarstvu. Tekar nakon četiri mjeseca bijaše učitelj saslušan; ali od to doba spava stvar opet. Pred kakova četiri mjeseca vikao je u gostioni Pojani učitelj iz Momjana: „Viva Italia", čemu je grožnjanski učitelj pljeskao. To bijaše prijavljeno c. k. kotarskomu poglavarstvu preporučenim pismom, nu ono šuti.

Na temelju ovoga razglabanja, koje su podpisani od vjerodostojne strane primili, i za koje su oni na zahtjev pripravni imenovati svjedoke, stavljaju na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih posala upit:

„1. Je su li njegovoj preuzvišenosti ovi odnošaji u občini Grožnjan poznati?

2. Je li njegova preuzvišenost sklona potrebito poduzeti, da se c. k. oblasti pobrinu po svojoj dužnosti za to, da bude župe-upravitelj i tamošnji Hrvati štićeni od trajnih pogrda, što propušća občina hotomice učiniti, a da budu ove osobe uživale onu zaštitu, koja im po zakonu pripada.

U Beču, dne 30. aprila 1901".

Spinčić i drugovi.

Razgovor

med **Jelom** i **Zvanom** na Lakanovi.

Jele: Dobro jutro kuma; danas ste dobro uranila na perilo.

Zvana: Bog daj kuma; pošla sam ranije ašto znate, da sam sama, pak sam pustila dicu zaprtu i želim prit brzo doma.

Jele: Vaš je muž već čuda lit zastupnik i vi ćete znat, ako te bit ovega maja izbori u Vrsaru.

Zvana: Varamente moj muž se malo va to paca zač mu peža lita, nego je neč povidâ, da gospoda dobro mešetare.

Jele: A ste ča čula kako su pasani pust Legaši živo tancali.

Zvana: Vero da su tako jako dokle su si tripe vidili.

Jele: Po majku zeca, donke su morali i krpati.

Zvana: Su, su, ma sakemu ni koristilo, ašto je niki ostâ u Puli za vaik a niki hodi simo i tamo.

Jele: Bi dobro, da prenesu svoju Legu malo bliže groblju, ašto bi bilo manje spiže.

Zvana: Ter se vaik prenašaju kako i krnjeli, ki laštra načinjaju.

Jele: Ma ih vero lipo brani on Matuljski smrad.

Zvana: Ča češ, par para i va crikve najde.

Jele: Ala su njim na nosu naše zastave!

Zvane: Peče ih, da su zastave od Lege ukrojki od neke manteline.

Jele: Ma da bi to bili Talijani, nebi čoviku bilo ni pol muki.

Zvane: Ter ča nisu sami Fiorentinci: Bokešići, Banići, Žikovići, Matosovići, Radići, Žnideríći, Turčinovići, Napići, Vranići, Bratovici, Sušnići, Filiplići, Kalčići, Martinčići, Čekići, Jurišovići, Antolovići, Medivići, Buríći, Koreni, Brečevići, Heraki i drugi naši popardili.

Jele: Varamente težko je ni u Rimu naći lipših talijanskih imen.

Zvana: Je pak istina, da te štampati na vrati od grada neki komud?

Jele: To nemore biti; ča neznaš kako je bilo ono nazada 8 lit i kako je danas; e i onde se je ča potrošilo, ma za ono ni komun nič platil.

Zvana: Donke ki je ono platil?

Jele: Ono je platil sam jedan gospodin od blizu mora. Nego meni se para, da ono ni pravo, da je ona prijateljska darovnica svaku nedelju počarana.

Zvana: Je to moguće?

Jele: Ako nevirueš, pridi nedilju u jutro pak ćeš sama videt.

Zvana: Baš ću prit, a sada moram teć, ašto moram ponesti težakon ručak. Bog s tobom i pozdravi doma.

Jele: Bog i s tobom!

DOPISI.

Iz Velog Lošinja koncem aprila 1901. Činiti će Vam se možda, gospodine uredniče, da mi ovdjašnji Hrvati uživamo sva moguća prava i dobra, jer se malo kada štogod čuje o nami u hrvatskom novinstvu. Žalibože nije tako, o čem ćete se lako moći osvjedočiti odmah, makar Vam i neću nego u kratko javiti nekoje stvari i nepravde, koje se dogadjaju u ovome mjestu.

Premda je Veli Lošinj od starine hrvatsko mjesto, što osim tolikih drugih dokaza, jasno posvjedočuju i čisto hrvatska prezimena obitelji, koja od davnine sačinjavaju pravo i stalno stanovničtvo ovoga gradića (kao: Stuparić, Bušanić, Zorović, Belanić, Antončić, Letić, Jadrošić, Lazarić, Baričević, Jakovčić itd. itd.), ipak smo usrećeni sa talijanskom pučkom školom, tako da 90% hrvatske djece mora za volju njekoliko talijanskih doseljenika (Cozota), i po najviše domaćih izroda, da uči i crpa svoje prve nauke u tudjem talijanskom jeziku. Tko je tomu najviše kriv? Očito je: sam naš narod, odnosno njegovi predstavnici, koji bi morali znati, da onaj, koji nezna svoj jezik cienit i njim se dičit, već ga zapostavlja tudjemu, nije vriedan, da ga sunce božje grije. Žalibože sada je tako: mi imademo talijansku školu, gdje se naša djeca, što direktno što indirektno, uče prezirati svoj dom, svoj rod a ponajviše svoj liepi hrvatski jezik. Pisac ovih redaka, sam sa je više puta osvjedočio, kako se je talijanskim odgojem i njegovanjem talijanskog jezika došlo već do toga, da mnogi i mnogi roditelji, pogotovo pak njihova djeca — koji su po rodu zgoljni Hrvati — preziru i srame se svog vlastitog materinjeg jezika. Ali hajdmo na stvar.

Imade 15. mjeseci, da u ovoj pučkoj školi služi kao učiteljica gospodja Marija Duhović-Pianello. Još pred tim otrag njekoliko godina, služila je ona ovdje kao podučiteljica, a tada je njezino imenovanje usliedilo uz podpuni sporazumak mjestnog školskog vieća i obć. zastupstva. Na vlastitu molbu i s razloga, koje ćemo ovdje prešutiti, bila je tada premještena u Galežan. Radi svoje ćudi i čudnih ideja, sukobila se je s mnogimi, tako da je i tu ostavila uspomenu nje dostojnu, te napokon morala ostaviti to mjesto, na što ju opet premjestiše amo. Ovom se premještaju protivilo odlučno mjestno školsko vieće i čitav obć. odbor i to punim pravom sa više razloga. Postupanje gorispomenute učiteljice i mnoge činjenice dale su ovome odboru povoda, te se je ozbiljno pobojao, kako ona neće biti kadra, da djecu uči i puti u pravom vjerskom duhu, jer njezini nazori netemeljiše se na živoj kršć. vjeri. Medjutim ona je uza sve to ostala ovdje. Pokazalo se, da svoje naravi promjenila nije, jer su gotovo na dnevnom redu njezina djela, koja se nemože odobriti ni sa vjerskog ni sa pedagogičkog pogleda. Uz-to ju dakako resi nada sve, što se ističe kao gorljiva Talijanašica — a jer je poturica gori nego Turčin — to dakako progoni i svoj vlastiti materinji jezik. Ta njezina prevelika mržnja na hrvatski jezik a ljubav za talijanski dovela ju je do toga, da se je protuzakonito uplela u religiozno podučavanje, te je napokon kateketa radi njezinog neumjestnog i svojeglavog ponašanja — sporazumno sa župnikom morao obustaviti katekiziranje tako da su radi toga već ovo treći mjesec, djeca njezinog razreda bez vjerske obuke. A zašto sve to? Jer je u svojoj velikoj gorljivosti htjela preprieciti kateketi, da ne smije a ma baš ni rieči prosborili djeci hrvatski (razumiju li ili ne talijanski), djeci branila odgovarati hrvatski pa i moliti „Oče naš" (premda se u crkvi samo hrvatski moli); pošla još i dalje i zaprietila im kaznom, ako bi ma samo odzdravili, a kamo li pozdravili, kateketu hrvatski. Evo ljudi božji, kamo je Hrvate dovela njihova popustljivost, da se u vlastitom im domu brani njihovoj djeci i samo prosborit hrvatski! Dozvoliti će ti njemački, englezki, španjolski, pa hoćeš li i kinezki, ali hrvatski nikada i nikuko!

Konac sliedi.

Barban 5. maja 1901. Tko čita redovito „Našu Slogu", bit će naišao više krat na dopise iz Barbana, u kojim se dopisnici tužahu, da je ovdješnja škola bez učitelja, što da nepovoljno djeluje na razvoj i napredak djece. Konačno ganuše ta tužakanja školske oblasti, te nam, kako već javismo poslaše privremeno vrlo uzornog učitelja u osobi Iv. Matetića, rodom iz Sv. Mateja. Buduć naš novi učitelj sin hrvatskoga Kastva, njegovo imenovanje bijaše vrlo nepoćudno nekim našim kr-

njelóm, pak odmah počeše proti njemu rovati i tražili sve moguće načine e da ga odovud maknu. Nakon dugog mozganja i premišljevanja dosjetiše se, napokon laži i kleveti, da on, tobož njima u prkos, pjeva uz kitaru po javnim putovima do u nepropisano doba noći, uz to da zalazi u krčmu.

To su sve najpodlije laži i klevete, kakove mogu izmisliti samo ti podli sinovi 2000ljetne „brutture". Ruku na prsa, krnjeli, pak nam zdušno kažite: jeste li ga samo i vidili u krčmi a kamo li, da se skita od jedne do druge, kao pijanica?! Na to pitanje nećete nam moći istinito odgovoriti, a da ne udarite sami sebi pljuskom u obraz radi vaše lažne prijave. Nu pazite, da laž ima kratke noge i plitko dno, gdje ruča ne večera, laž može samo za njekoliko pomoći, dočim istina mora da konačno pobiedi.

Što se pako tiče pjevanja, velimo da je puka laž, ne samo da pjeva u noći do u nepropisano doba, već ne pjeva ni po bielom danu po javnim putovima.

Istina je samo to, da pjeva jedino u svojoj sobi ili kod kojeg prijatelja kad je doba za pjevanje, a molimo ga da pjeva i nadalje, nami na veselje, i da se neobzire na vaše sinove, koji ga fakinski izazivlju, dovikujuć mu svake nepodobštine. Nu zato neće nitko ni da pisne — jer to čine sinovi nazovi-ugladjenog talijanskoga plemena. — Mi dobro znamo, da hrvatske pjesme mute njima pamet, kao nevera morsku pučinu. O tome uvjerismo se još pri dolazku našega učitelja; kada naime jednog dana pjevaše u školi sa djecom njekoje propisane hrvatske pjesme, poimence „carevku". Dok pjevaše tu pjesmu, ušuljao se jedan od onog čoporića Talijanaša u školski hodnik, te sa gnjusobom omaza školska vrata.

Iz navedenoga slučaja može svatko dobro razabrati, kako Talijanaši mrze našu pjesmu čak i kad je carska.

Tužbu ovdješnjih Talijanaša popratio je glasoviti Cleva iz Poreča, gojenac pok. Dobrile, koji se sada svome dobrotvoru krasno odužuje. Po pravu i pravici imale bi se te tužbe, kamogod stignu, absolutno i bez obzira kao neutemeljene zabaciti, nu pošto ih je dostavio jedan Cleva, do toga je malo nade, jer Hrvati širom Istre, znuju, a gospoda talijanska u Poreču boguju; nu ipak uslobadjamo se upozoriti više školske oblasti na nepristranost, jer bi krivica nanešena našem obće ljubljenom učitelju najneugodnije djelovala i mogla imati neugodnih čak .... posljedica.

Franina i Jurina.

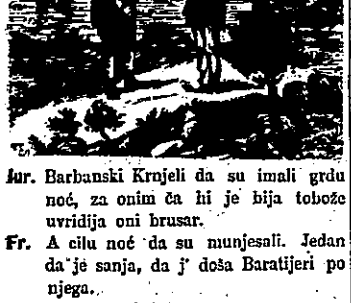

Jur. Barbanski Krnjeli da su imali grdu noć, za onim ča hi je bija tobože uvridija oni brusar.

Fr. A cilu noć da su munjesali. Jedan da je sanja, da j' doša Baratijeri po njega.

Jur. A on se ni dà.

Fr. Daj vikà u svojoj kamari: „No, no, šjor Baratineri — mi star kva, mi non star andar in Karnije. In Karnija fame nera, kva pan bijanko.

Jur. A on drugi?

Fr. Njemu da je u snu Junta poslala po Krstiću punu vriću napulioni.

Jur. To su mu poslali neka dela pro patriju.

Fr. Dà, dà, a od samega veselja su mu bili po noći narasli vlasi, a kad se je u jutro probudija, a ni vidija ni vriće ni beči, činilo mu se je da mu fale i oni četiri brnjusi, ki mu onako smišno vire ispod onoga šplantavoga klabučini.

Jur. Još mi povej ča od mangaruna.

Fr. On dàj sanja, da su ga učinili za podištata od Florence.

Jur. A Bog njim daj pamet.

* * *

Fr. Imamo dakle hvala Bogu novo talijansko družtvo u Puli.

Jur. Vero ja, da te sada talijanska gospoda obuć kratke modre jaketice, debele platnene brageše i težki kmetski postoli.

Fr. Zač da smo sada svi jednaki.

Jur. A la će bit lipo videt podeštata, Baretuna, Glecera, Stanića, Bolmarčića i drugu talijansku gospodu va našoj delavskoj robićini.

Fr. Morda o mesopustu kada pojdu va maškare.

Jur. Tako ča nisu oni demokrati?

Fr. Bravo da su kako i do sada!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Iz Beča pišu češkim listovom, da ustaju i neke skupine desnice proti osnovi mladočeskih zastupnika o uredjenju rieka u Českoj i Moravskoj. Predbacuje se nnime Čehom, da zahtjevaju previše za sebe a da nepitaju što će na to druge pokrajine, koje trebaju silno uredjenje svojih rieka i potoka. Iz Beča se groze Čehom, da neće vlada uzet u pretres ni osnovu o kanalih ili prokopih ni osnovu investicionu, ni onu o poreza na rakiju — budu li oni zahtjevali obćenito uredjenje rieka u Českoj i Moravskoj. Vladi da nije mnogo do toga stala, da li će biti ove osnove riešene, jer ona ima za sada glavno što je trebalo, naime zakon o novacih i obavljeni izbor u delegacije. Vlada da će jednostavno zaključiti zasjedanje carevinskoga vieća — ne bude li sposobno za sad — i tada da će se poslužiti zlosretnim §. 14.

Službene novine u Beču i u Budimpešti priobćile su u subotu previšnja ručna pisma, kojimi se ovogodišnje zasjedanje delegacija sazivlje za 20. maja u Beč.

U nedjelju bio je u Beču veliki sastanak Veliko-Niemaca ili pangermana. Prisutno bijaše do 2000 osoba, medju njimi i svi njemačko-radikalni zastupnici. Poznati zastupnik Wolf pozivao je Niemce, da rade oko ujedinjenja svih Niemaca u jedno veliko njemačko carstvo.

Dne 3. t. mj. sastale se u Budimpešti regnikularne deputacije (hrvatska i madjarska) Hrvatski zastupnik dr. Frank član hrvatske regnikularne deputacije — obrazložio je i utemeljio poduljim govorom svoj predlog o financijalnoj samostalnosti kraljevine Hrvatske; dotični predlog doniet ćemo drugi put, dozvoli li nam prostor lista.

Srbija. Srbski poslanik na bečkom dvoru poslao je njemačkim listovom u Beču dopis, u kojem izjavljuje, da je viest englezkih novina o zaključku vojnoga ugovora izmedju Srbije i Rusije kriva i neumjestna izmišljotina. Iz Biograda javljaju, da su turski podanici zloglasni Arnauti navalili na srbsko selo Perunika, četiri sata od medje, te tuj ubili jednog srbskog podanika i oteli mnogo marve. Srbske oblasti na granici poprimile su odmah potrebite mjere proti nemirnim i divljim susjedom. Te česte provale preko srbskih i crnogorskih granica turskih podanika svjedoče, da će biti težko uzpostaviti redovite odnošaje izmedju slavenskih državica s jedne strane i izmedju Turske s druge strane, dok se nebude ova posliednja već jednom odlučila, da primjereno kazni svoje neukrotive podanike.

Rusija. O posjetu francezkog ministra u Petrogradu pišu naknadno englezkim listovom, da se drže tajnimi zaključci, stvoreni izmedju zastupnika francezke i ruske vlade. U upućenih krugovih da se naslućuje, da se je razpravljalo o pitanju Kine i Maroka te o budućem zajmu Rusije u Francezkoj. Ministar Delcassé da je poslije svoga povratka u Pariz stao živo raditi oko toga zajma i da je sklonuo jednu od najvećih bankovnih kuća, koja će preuzeti provedbu toga zajma.

Ruski vojnički list „Invalid" javlja, da su zadnjih dana imale ruske čete pod zapovjedničtvom generala Zerpickoga preko 20 okršaja sa kinezkimi ustašami u Mandžurskoj.

Englezka. Iz Londona javljaju, da je tamo imenovano povjerenstvo, koje ima iztražiti odštetne zahtjeve onih inozemaca, koji bijahu otjerani iz Transvala i južne Afrike. Svi oštećeni da imadu pravo, da ili osobno dodju pred povjerenstvo u London i ondje dokažu svoje zahtjeve, ili da stave te zahtjeve putem svojih odvjetnika. Austro-Ugarsku zastupao je u tom povjerenstvu londonski generalni konzul Stockinger, koji je već kod prve sjednice došao sa predsjednikom u sukob, te se je odrekao dalnjeg sudjelovanja. Vlada će povjeriti zastupanje interesa austro-ugarskih podanika londonskomu odvjetniku Lovsadi. Kako je poznato, glavni oštećenici u Transvalu bijahu Hrvati i Poljaci.

Južna Afrika. Burski general Delarey pobjedio je dne 29. aprila t. g. sjajno kod Lopfontaina englezkoga generala Babingtona. Ovaj se je dao u bieg ostaviv na bojištu više topova, hranu, oružje itd. Delarey zauzeo je cieli englezki tabor. Trieznji englezki listovi prikazuju položaj englezke vojske u južnoj Africi vrlo žalostim. Trećina vojske da je bolestna a druga trećina mora se upotrebiti za čuvanje željeznica.

Pokrajinske:

Izpit iz talijanskog jezika položio je ove dane na ženskom učiteljištu u Gorici; g. Riko Jelušić, učitelj u Mošćenicam. Čestitamo!

Dolazak kralja grčkoga u Opatiju. Iz grčke priestolnice dolazi naknadno viest, da će grčki Gjuro tekar dne 13. t. mj. doći u Opatiju u posjete rumunjskomu kralju Karolu i kraljici Jelisavi.

Grozna smrt viteza Schwarza. C. kr. namjestnički savjetnik g. Fridrih vitez Schwarz našao je dne 7. t. mj. tako naglu i tako groznu smrt, da se sličnoj stalno nikad ni sanjao nije.

Vitez Schwarz bijaše naime u utorak u jutro na komisiji izpod željezničke postaje Grljana kod izvora Brojence (Aurisina) nedaleko „Miramara" kod Trsta. Komisija ta bijaše na licu mjesta radi odkupa zemljišta radi proširenja tršćanskoga vodovoda. Obaviv komisija prije podne svoj zadatak pošla je poslije objeda, da pregleda još jedan komad zemljišta. Članovi komisije pošli su po željezničkoj pruzi i uz prugu do rečenog zemljišta. Nješto poslije 2 sata po podne stignu članove komisije teretni vlak, koji je dolazio iz Trsta. Svi odskočiše na stran jedini vitez Schwarz ostao je na drugih tračnicah iduć mirno dalje. Medjutim dolazio je s protivne strane drugi vlak, kojega nije valjda nesretnik opazio. Ovaj vlak bacio je viteza Schwarza na tlo pod zadnji dio prvoga vlaka. Čim se vlakovi razidjoše, opaziše članovi komisije nesretnoga viteza u groznom stanju. Vlak, što je vozio za Trst ustavio se medjutim te spraviše u jedan voz težko ranjenoga. Medjutim brzojaviše u Trst radi liečnika i svećenika. Na kolodvoru u Trstu našno se svećenik i liečnik. Težko ranjenóga odnesoše u bolnicu, gdje liečnici ustanoviše, da mu je strta desna noga, te težko ozliedjena hrbtenjača i slomljena kljućnica. Tuj mu odmah odrezaše nogu i poviše ostale rane. U bolnicu je došla obitelj nesretnoga, c. kr. namjestnik i nekoji prijatelji. Liečnici izjaviše odmah da neće preboljeti i u istinu preminu u 7 sati na večer.

U Trstu pobudila je ta grozna nesreća sveobće saučešće, jer bijaše vitez Schwarz u privatnom životu veoma ljubezan i uslužan muž. Na namjestničtvu cienili su ga i štovali mnogo radi njegovih sposobnostih i riedke marljivosti.

Pokojni vitez Schwarz bio je po rodu Istranin, po uzgoju Niemac a po čuvstvu Talijan. On je služio i u Istri i to u Pazinu u svojstvu kotarskog kapetana. Tamo nije ostavio medju našim pukom ugodnu uspomenu. On je to kasnije i sam mislio i priznao, da je bio kadšto odviše nagao i strastven. On je to dapače i požalio — jer je znao, da mu je to dosta gorkih časova prouzročilo. Talijanske novine pišuć o njemu, navaljuju na nas i na naše; potežu nas za jezik, al mi ni muk više, jer pokojni neka uživaju vječni mir i pokoj, a takav mir i pokoj želimo mu od srca pok. vitezu Fr. Schwarzu.

Ostavka bujskoga načelnika. Iz Buja pišu tršćanskim listovom, da je dao ostavku tamošnji obćinski načelnik dr. Vardabasso radi nesuglasja u obćinskom zastupstvu obzirom na imenovanje obćinskoga tajnika. Novim načelnikom da će biti izabran po svoj prilici dr. Ivan Franco.

† Vinko Štrcaj. Iz Voloskoga nam javljaju tužnu viest, da je ponedjak osam dana zadesila tamošnju rodoljubnu obitelj Štrcaj velika nesreća. Glava obitelji, naš čestiti Vinko, pao je po kućnih stubah u Preluku, kamo se je prije dva mjeseca preselio, tako nesretno, da si je ozledio moždane te da je usljed toga nakon malo sati u velikih mukah preminuo.

Pokojni Vinko prionuo je već od mladosti uz hrvatsku stranku, kojoj je ostao vjeran do zadnjeg svog časa. Bijaše u svom rodnom mjestu vrlo cienjen i ljubljen radi njegovog poštenja i vesele ćudi.

Vriednomu Vinku bila lahka domaća gruda, a njegovim milim naše iskreno saučešće!

Sami svoji grobokopi! Naši neuki a zavedeni seljaci u selu Kmeti — potalijančeno Metti, občina Umag, obdržavali su predprošle nedjelje glavnu skupštinu tamošnje podružnice zlosretne „Lega nazionale". Predsjednik podružnice Antun Stipancich priobćio je članovom, da će se na trošak občina Umaga i Pirana tamo sagraditi škola a družtvo „Lega" da će se brinuti za uzdržanje škole i učitelja. Braća Marko i Mate Šain da su bezplatno ustupili zemljište za gradnju škole. U novi odbor bijahu ponovno izabrani Antun Stipancich, Ivan Romich i Mate Šain.

Kako je razvidno iz navedenih prezimena, jesu pokretači i članovi one podružnice sve sami naši muževi, koji jadnici neuvidjaju, kako kopaju sami sebi i svomu rodu duševni grob. Jadan narod, kamo ga vode talijanaška gospoda!

Duga kosa kratka pamet. Javili smo u svoje vrieme, kako bijahu dvie istarske Talijanke odsudjene radi uvriede Veličanstva. Te glasovite žene jesu gospodja Barbich i gospodjica Declich. Ova posliednja odsjedila je 6 mjeseci u tamnici u Rovinju te vraćajuć se kući zaustavila se je u Vrsaru. Mjesto da ide ravno kući, pošla je natrag u Rovinj, da se pak odatle vrati ravno u Poreč sa svojom drugaricom iz tamnice — sa gospodjom Barbich. Dne 2. t. mj. ukrcaše se u istinu te dvie mučenice talijanske na parobrod u Rovinju za Poreč. Političkoj oblasti činilo se to zajedničko putovanje odsudjenica sumnjivim ili je valjda nješto donjuhala o njihovom dočeku u Poreču, te je poslala glasovitim putnicam do Vrsara u susret četvoricu oružnika sa jednim političkim činovnikom. Tuj dobiše nalog, da se izkrcaju i da ostane u Vrsaru Declich, a Barbich da putuje bezodvlačno krajem u Poreč. Neznamo, da li je politička oblast pokvarila veselje Porečanom

ili putnicam, ali to znamo, da je više puta pod dugom kosom kratka pamet.

Iz Raklja — občina Barban — pišu nam 1. t. mj. Mi imamo ovdje — kako je poznato — svoje upravno vieće, komu bijaše na čelu prve tri godine naš vriedni Jakov Pravičić, koji je opravljao svoj posao u redu i u miru sa svojim pukom.

G. 1899. imali smo za to vieće nove izbore, izabrav 12 novih zastupnika. Predsjednikom bijaše izabran jednoglasno naš g. svećenik. Išlo je opet sve u redu i u miru. Nu to nije dugo trajalo. G. 1894. započeo je naš suobćinar Mirković proti občini neku pravdu. On je tražio svoje pravo na sve strane, te je bio čak i kod presvj. biskupa. To bijaše posliedica, da je naš svećenik položio čast predsjednika upravnoga vieća. Došlo je do novoga izbora za mjesto predsjednika. Birali smo tri do četiri puta i nemogosmo se složiti u osobi. To je dakako stojalo novca občinu i pojedine zastupnike. Konačno se složiše gg. svećenik i Mirković i ovaj bude izabran predsjednikom vieća. Njegovo buduće djelovanje nemožemo unapried suditi, nu stavljamo mu na dušu, da pazi i radi jedino za dobro svega puka ove občine, da nebude kasnije proti njemu ni proti zastupstvu s nijedne strane prigovora. Ovdje je čisto hrvatski puk, te je dužnost njegovih poglavara, da u tom smislu i duhu s njim vladaju.

Od upravnoga vieća očekujemo, da će biti pravedan sa svakim i nepristran napram svakomu i da se neće obistiniti ono što se po našoj občini govori, da će se odstraniti nekoje osobe, koje služe pošteno i koristno za sav puk. Budimo dakle svi pravedni i nepristrani napram svim občinarom nepazeći na osobna neprijateljstva ili na osobne hire tamo, gdje im mjesta neima.

Članom pokrajinskog zdravstvenog vieća za Istru bijaše potvrdjen za dalnje tri godine (1901.—1904.) od zemaljskoga odbora u Poreču dosadašnji član g. dr. Cleva, prisjednik zemaljskoga odbora.

Proti hrvatskom naukovnom jeziku u pučkoj školi u Žbandaju. Zemaljski odbor u Poreču uložio je na vrhovno upravno sudište u Beču utok proti odluci zemaljskoga školskoga vieća i visokoga ministarstva bogoštovja i nastave, da bude hrvatski naukovni jezik na pučkoj školi, koja se imade ustrojiti u Žbandaju (občina Poreč).

Zemaljski odbor u Poreču stavlja svuda zaprieke našemu školstvu jer bi hotio, da naš puk ostane za uviek u tmini neznanja pa da ga mogu lakše Talijani za nos voditi i na sve načine zlorabiti.

Troškovi za oružničtvo u Istri. U zadnjem zasjedanju istarskoga sabora stvoriše Talijani zaključak, da se pita c. kr. zemaljsku obranu, da promjeni postojeći zakon o prinosu od strane pokrajine za stanovanje c. kr. oružnika u Istri. Ministarstvo za zemaljsku obranu odgovorilo je zem. odboru u Poreču, da nemože za sada mienjati rečenog zakona. I tako može se opet jednom kazati talijanskoj saborskoj većini u Istri, da podnaša predloge, stvara zaključke i prima osnove po onoj našoj narodnoj: t r l a b a b a l a n, d a n j o j p r o d j e d a n!

Nove željezničke gradnje u Istri. Čitamo u novinah, da je vlada pristala uz nekoje uvjete na izgradnju željezničke pruge Poreč—Kanfanar, te bi tako nova željeznička pruga Trst—Poreč produljena bila do Kanfanara.

Već smo javili, da će južna željeznica na glavnoj skupštini, koja će se obdržavati dne 30. t. mj. u Beču predložiti dioničarom, da se dade koncesionaru za izgradnju električne željeznice knezu Alfredu Wrede iz Beča podpora od 20.000 kruna za tu gradnju pod uvjetom, da zajamči toliku svotu i pokrajina Istra. Bečki listovi pišu, da će na taj predlog stalno pristati dioničari, a reć bi, da će naša pokrajina traženu svotu zajamčiti.

Glavnice za gradnju te željeznice sakupili će se izdanjem prioralnih dionica u nominalnoj vriednosti od 1,000.000 kruna i utemeljiteljoih dionica u iznosu od 1,200.000 kruna.

Upisi utemeljiteljnih dionica da su već gotovi, a upisivanje prioralnih dionica da je zajamčeno pod uvjetom, da zainamanici zajamče godišnji prinos od 40.000 kruna.

Doznajemo nadalje, da je zajamčena izgradnja luke u Lovranu te da kani vlada po dovršenoj radnji spojiti Lovran sa postajom u Cerovlju ili u Pazinu sa normalnom željeznicom.

Iz drugih krajeva:

Sprovod viteza Poschicha. Iz Rieke pišu nam, da bijaše u subotu tamo sjajan sprovod pokojnomu Andriji vitezu Poščiću ili kako se on pisao Poschichu. Mrtvi ostanci pokojnika bijahu prenešeni u Volosko i tuj položeni u obiteljsku grobnicu.

Izložba hrvatskih umjetnika u Zagrebu. Odlični hrvatski umjetnici gg. Rendić, Medović, Iveković i drugovi prirediše umjetničku izložbu, koja bijaše dne I. t. mj. otvorena. Izložbu imao je otvoriti sam ban grof Khuen-Hedervary rečenog dana o podne. U 2 sata poslije podne bijaše izložba otvorena za šire občinstvo uz ulaznino od 50 para. G. Rendiću ne bijahu još stigli u Zagreb svi njegovi modeli iz Trsta, ali za koji dan biti će na svom mjestu.

Novo zračno lječilište u Hrvatskoj. To novo zračno lječilište otvoreno je u L o k v a h, u pitomoj dragi, usried hrvatske Švice, gdje je zaštićeno od iztočnih i južnih vjetrova.

Zrak je ovdje izpremiešan sa morskim zrakom i osobito zato po ljudsko zdravlje povoljan, a okolica je bogata svakovrstnim biljem, jelovim i smrekovim šumama.

U mjestu imade dovoljno gostiona, hladno kupalište, do 100 stanova, a na sve strane spojeno sa izletnim mjestima, dobrimi cestami, pak je željeznica blizu, a „Golubnjak" u samom selu.

Golubnjak je uredjeno šumsko šetalište, koje osobito resi mjesto Lokve i cieli gorski kotar, te sigurno imade malo predjela, koje bi ovakovom naravnom krasotom nadareni bili. Njegovu krasotu, sigurno, pero opisati ne može, a niti čovjek, drugom vjerovati može, doli kad ga svojim očima vidi.

Tko želi u Lokvama ljetovati, neka se izvoli obratiti na družtvo za poljepšanje mjesta Lokve.

Družtvo za poljepšanje mjesta.

Kongres slavenskih liečnika u Pragu. Češki liečnici i prirodoslovci prirediuju na Duhove t. g. u Pragu svoj III. sastanak, na koji su pozvali i ostale slavenske drugove, da sa uzajemnim sudjelovanjem promiču znanost i koristi staleža. Na tom kongresu sastati će se bez dvojbe svi vidjeniji slavenski liečnici i prirodoslovci, i to u mnogo većem broju nego li na drugom kongresu od god. 1882, obdržavanom također u Pragu, kojemu su prisustvovali medju ostalim od strane Hrvata: gg. dr. Ivan Štambuk, dr. Ivan Nazor te M. Mandić kao djaci na sveučilištu u Pragu.

„Matica Hrvatska" umoljava svoje družtvene povjerenike, koji još do danas svoje članove „Matice" niti prijavili, a niti njihove prinose dostavili nisu, da svakako prvih dana ovoga mjeseca članove „Matice" svog povjereničkog kotara prijave i njihove prinose dostave, da im se uzmognu što prije knjige priposlati. Knjigā „Matice" imade još dosta, te će se članovi „Matice" primati, dokle god bude zalihe knjiga. Neprijavljeni još zagrebački članovi-prinosnici neka svoj prinos uplate i knjige podignu kod družtvenoga knjigoveže (Frankopanska ulica).

Naknadni izbori za gradsko zastupstvo u Ljubljani obavljeni su prošloga mj. uz živahno sudjelovanje ljubljanskog gradjanstva. Kod naknadnog izbora bijahu izabrani svi predloženici narodno-napredne stranke. Narodno-katolička stranka nije postavila svojih kandidata u nijednom razredu.

Za naše ribarstvo. Dne 25. prošloga marča bio je u Spljetu sastanak nekoličine zanimanika i članova „Austrijskog ribarskog družtva", na kojem se je imalo odrediti, ima li se za Dalmaciju osnovati posebno ribarsko družtvo. Iza izmjene mnogih pojmova i radi važnih i osobitih razloga došlo se je do zaključka, da se na ime svih članova (Austrijskog ribarskog družtva) iz Dalmacije upravi jedna molba na upraviteljstvo u Trst, u kojoj neka se potraži, „da upraviteljstvo austrijskog ribarskog družtva u Trstu" u prvoj glavnoj družtvenoj sjednici bude iznielo na odobrenje preinaku dosadanjih pravila u smislu ovih zaključaka:

1. Članovi „Austrijskog ribarskog družtva" iz Dalmacije izabrati će izmed sebe odbor od sedam lica i to predsjednika, podpredsjednika, tajnika i četiri odbornika, čija će imena dojaviti upraviteljstvu u Trstu odmah po izboru. Ovom je odboru sjelo u Spljetu. Zadaća mu je, da sam pretrese sva pitanja odnoseća se na unapredjenje ribarstva u Dalmaciji, a svoje zaključke, u ovom pogledu, podastrieti će na uvaženje upraviteljstvu u Trstu.

2. Izmed članova upraviteljstva „Austrijskog ribarskog družtva u Trstu" imaju biti iz Dalmacije od dvaju podpredsjednika jedan, te najmanje trećina ostalih upravitelja izim delegata.

Odredilo se je suviše, zamoliti sve članove „Austr. rib. družtva" iz Dalmacije, neka se svaki izjavi, pristaje li na ovaj zaključak, te neka svoju izjavu pošalje najdalje do 15. maja gosp. prof. J u r j u K o l o m b a t o v i ć u u Spljet. Umoljena su sva gospoda članovi, da ne kasne javiti se, pa makar jednom dopisnicom.

U Spljetu, 25. aprila 1901.

O d b o r.

Kako su skromni talijanski zastupnici na carevinskom vieću. Talijanska smotra „la Nuova Antologia" priobćuje jedan članak napisan od jednoga talijanskoga zastupnika na carevinskom vieću. U tom se članku kaže sve, što Talijani hoće da postignu od Austrije, dok su u Austriji. Trst mora steći svoju autonomiju i tramvajske puteve od Doline do središta. Trst ima biti spojen sa sjevernim stranama Europe drugom željezničkom svezom i u njegovoj luci moraju se provesti radnje, koje da podignu njegovu trgovačku važnost. Na administrativnom polju mora se učiniti koncesija provincijalnoj autonomiji, kako da pučko školstvo bude sasvim neodvisno od vlade.

Na školskom polju mora se podići talijansko sveučilište u Trstu, a u čitavoj „Venezia Giulia" ne smije biti drugih srednjih škola ni drugih preparandija do talijanskih. Na ustavnom polju, toli zakon o udruživanju, koli onaj tiskovni moraju se tako aplicirati, da svako iredentističko družtvo bude dozvoljeno i da talijanskim novinam bude slobodno pisati u iredentističkom smislu. Osim svega toga iz svih ureda mora biti absolutno izključen hrvatski i slovenski jezik te sve mora biti jedino talijansko. — Kao što se vidi, Austrija bi morala uništiti sav hrvatski i slovenski živalj i na svoje troškove tako upravljati Primorjem, kao da je ono dio Italije.

Za hrvatsku pučku školu na Rieci. U riečkom „Novom Listu" od dne 3. t. mj. čitamo sliedeću utješljivu viest, obzirom na ustrojenje hrvatske pučke škole na Rieci: „Sinoć je pod predsjedničtvom presvj. baruna Vranyczany bila kod Barčića sjednica odbora, koji je imao da prouči i predloži, koji će se put upotrebiti, a da Hrvati i Slaveni na Rieci dodju do jedne hrvatske škole. Gosp. Erasmo Barčić izradio je na temelju sakupljenih podataka jedan memorandum, koji je odbor nakon svestrane razprave prihvatio i učinio konkretne predloge o predmetu. Zaključeno je, da se čim prije sazove jedna skupština riečkih Hrvata, kojima će biti podastrt koli memorandum, toli predlog odbora. Skupštinu će sazvati presvietli g. barun Gjuro Vranyczany". Bilo sretno!

Pouka u pekarstvo ili popularna uputa u pekarsku struku za svakoga. Napisao Andrija Zeininger. U Zagrebu, naklada piščeva; tisak Mile Maravića. Svezak II. Ciena 40 filira.

Družtvene

Prvi istarski sokol, imati će ove nedelje svoj običajni izlet. Cilj će se ustanoviti već prema stanju vremena. Odlazak je točno o 2 sata po podne iz družtvenih prostorija. Zdravo!

Darovi i prinosci „podružnici družbe sv. Cirila i Metoda u Pazinu". Srednjoškolska mladež u Virju K 20, gg. Matika Josip, Pazin, kao povjerenik sabrao K 9·06; Červar Šime svećenik, Roč, razlika kamata K —·18; Rebek Pravdoslav, Pazin, K —·40; sabrano u Tinjanu kod otvorenja hrv. čitaonice za prodanu škatulu žigica družbe sv. Cirila i Metoda K 11; Pevsko in bralno družtvo, Plavije, u spomen 10-godišnjeg obstanka K 20·20; Trošt Juraj, Trošti, K —·40; sabrano u kući g. Aleksandra Mogorović, Kašćerga, prigodom krstitbe djeteta K 7·70; oklada za Lindarski top K 4; sabrano u hrv. čitaonici Pazin K 2·28; dr. D. Trinajstić za darovana jaja i preostatak od kupljenog sira K 1·60; za razprodana 4 koledara K 4; Mandić Josip, povjerenik Matice hrvatske, prinos članova iste K 13·40; sabrano prigodom vjenčanja g. Antona Ivić, Gologorica K 20·90; Frankola Franjo nadjenih K —·20; Gortan Josip, Trst, K 3; Trošt Jure, Pazin K —·80; N. N. za popitu vodu kod Langhammera K 1·60.

OGLAS.

Na prodaju je više kmetština u občini sanvicentskoj i barbanskoj. Pobliže u našem uredništvu.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju posluga uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slaštice.

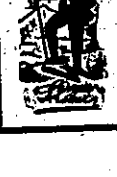

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: Taftà za turiste **Luser** po nov. 60

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, M. Barcudi, Leitenburg & Franz, Mayer, Ulrich, Grisbodetti, Prand, O. Pall, Wassermann, F. Curtovichich.

Broj 38. Pula, u utorak dne 14. maja 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlani itd. tiskanje i računaju se na temelju ugovornog cienika, ili po dogovoru.

Novci za predbrojbe, oglase itd. šalju se nepristojeći ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, } za godinu 6 K za seljake } ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Naše misli.

U zadnjem broju priobćili smo na uvodnom mjestu i pod naslovom „Zdrava misao" poziv na sastanak u Dekane i osnovu pravila za ustrojenje novoga družtva pod imenomu „Narodna Zveza". Kazali smo ujedno, da si pridržajemo pravo izreći našu misao o tom velevažnom pitanju i da pozivljemo naše prvake neka kažu i onu svoju.

Do 2. junija vrieme je dosta kratko, pa bi trebalo, da se čim prije oglase svi oni, koji su zvani, da se izjave o predmetu bilo po svojem položaju, bilo po svojem znanju i izkustvu. U ovako ozbiljnom poslu mora se čuti glas različitih zvonova, da nebude kasnije prigovora s nijedne zanimane strane.

Neupuštajuć se za danas u podrobno razpravljanje pojedinih točaka obširnog programa, što ga izradiše sazivači sastanka, izreći ćemo nekoje misli, koje nam se porodiše za čitanja spomenutog poziva.

Poznato nam je, kako se iz raznih strana naše pokrajine izrazilo želju, da bi se imali sastati na istarskom kopnu kolovodje našega naroda na prijateljski pogovor o tom, kako bismo naše djelovanje za duševni i tjelesni napredak naroda valjano uredili. Trebalo bi nam dakle sastanaka ili skupština radi narodne organizacije na prosvjetnom i gospodarskom polju. Sastanku bi morao imati pravo prisustvovati svatko, koji se za naše javne odnošaje i život zanima.

Svi slojevi pučanstva i svi staleži morali bi odaslati na takav sastanak svoje odaslanike ili zastupnike.

Komu je poznato naše nevoljno gospodarsko stanje širom Istre, te imade srca i ljubavi do trpećeg naroda, nastojati će svimi silami, da kroz ovakve javne sastanke ili skupštine čuje molbe i vapaj puka. Tko znade za zapuštenost našega naroda u Istri sa prosvjetne strane, da imade naime preko 17.000 naše djece bez škole i da se otvorenju svake nove škole stavljaju s protivne strane svakojake zapreke, taj će želiti, da se na sastanku digne glas proti onim, koji silom podržaju istarskoga patnika u tmini neznanstva.

Takove sastanke sazivlju kod većih i naprednijih naroda mudre i učene glave, koje saslušaju želje i težnje puka, pak dojave iste mogućnikom, treba li i samom vladaru.

Nam se treba dakle takvih sastanaka, da se upoznamo, da se dogovorimo o ciljevih za kojimi težimo i o sredstvih, kojimi možemo i hoćemo te ciljeve doseći, da se uredimo ili organiziramo obzirom na naše buduće djelovanje za duševni i tjelesni boljak Hrvata i Slovenaca Istre.

Gospoda sazivači sastanka u Dekane, sastaviše vrlo obširan djelokrug družtva, koje bi se imalo osnovati i koje bi moralo biti jednim kolom u lancu naše narodne organizacije. Sazivači priznaju i sami, da je onaj djelokrug preobširan ali to ih neplaši jer se drže one narodne, da sviet od obilnosti nepogiba. U ostalom oni stvoriše samo nacrt, koji će se imati na sastanku tekar urediti i zaokružiti. Valjati će naime što šta klastriti i koješta nova dometnuti. Za nas primjerice vrlo je važno pitanje o osnivanju konsumnih družtava svuda tamo, gdje neimamo svojih trgovaca, a to je skoro svuda na selu. Na takovom sastanku imalo bi se povesti razgovor o vinskoj klauzuli, koja zadaje smrtni udarac vinorodnim pokrajinam naše monarhije. Potaknuti valja pitanje o ustrojenju novih posujilnica tamo, gdje je naš narod odvisan od tudjinskog kapitala.

Osim svega toga imala bi se na velikom narodnom sastanku pretresti još dva druga pitanja, koja duboku zasiecaju u naše prosvjetne i gospodarske odnošaje.

Gospoda sazivači sastanka, znali će, kao što znade svatko, koji se javnimi poslovi Istre bavi, da je zemaljsko školsko vieće za Istru sastavljeno tako, da se mi od istoga absolutno ničemu nemožemo nadati. U tom vieću sjedi od najnovijeg vremena samo jedan član naše krvi i našeg jezika, dočim su svi ostali po jeziku i po čuvstvu Niemci ili Talijani. Izuzeti nam valja jedinog zemaljskog školskog nadzornika, kojemu su vazda ruke vezane. U tom vieću imadu skoro uviek odlučujuću rieč članovi zemaljskoga odbora, koji su — kako je poznato, odlučni naši narodni protivnici.

Mi moramo dakle nastojati, da se podieli c. kr. zemaljsko školsko vieće na dvoje t. j. za Talijane jedno a za Hrvate i Slovence drugo. Dok se to nedogodi, nemožemo očekivati, da će doći ni za 50 godina sva naša djeca do škole a medjutim bi ju Talijani davno raznarodili.

Takva školska vieća postoje primjerice u Češkoj, gdje je školstvo danas na najvišem stepenu svoga razvitka. Za takvom diobom teže Talijani južnoga Tirola ili Trentinci.

Drugo nemanje važno pitanje jest razdioba zemaljskoga kulturnoga vieća. U stalnom odboru toga vieća sjede samo dvojica naših rodoljuba, dočim su svi ostali Talijani, koji ostaju uviek gluhi i niemi na sve želje i predloge one naše dvojice. To vieće pokazalo se od svoga obstanka do skrajnosti pristranim i to nam na štetu a Talijanom na korist.

Naši delegati u stalnom odboru zemaljskoga kulturnoga vieća nemogu postići nikakve koristi našim poljodjelcem ili gospodarom, jer se u tom odboru radi i postupa kano da ih tamo i neima.

Zemaljsko kulturno vieće pokazalo je svoju pristranost uviek i napram našim kotarskim gospodarskim zadrugam, s kojimi neće da dopisuje u službenom jeziku rečenih zadruga ili se neobazire na njihove opravdane želje i težnje.

Naši gospodari moraju dakle i za to vieće tražiti razdiobu, jer im inače od njega neima nikakve koristi.

Ob ovih pitanjih imalo bi se svakako razpravljati na većem sastanku, te stvoriti zaključke ili resolucije u gornjem smislu i zahtjevati od vlade, da zadovolji tim pravednim i opravdanim zahtjevom.

Ovo su u kratko naše misli i naši predlozi o kojih bi se imalo razpravljati na budućem sastanku bilo u Dekanih bilo gdje drugdje. Imade bez dvojbe i drugih važnih pitanja, koja zasiecaju u naš narodni život i koja bi trebalo razpraviti i riešiti, ali mi prepuštamo sposobnijim i izkusnijim od nas, da svoje misli o budućem sastanku na svietlo iznesu.

Što se tiče samoga mjesta — rodoljubnih Dekana — moglo bi se možda prigovoriti, da nisu u sredini ili da su odviše odaljeni od ostalih krajeva Istre, nu na tom bi se za sada dalo težko što mnienjati, jer bi valjda bilo prekasno. Gospoda sazivači opravdavaju sazov sastanka u Dekane tim, što su mislili za sada samo na koparski kotar i to na slovenski dio, komu su Dekani doista središtem.

Za ovaj put neka se sastanu dakle naši rodoljubi u Dekanih a veći sastanak imao bi se sazvati gdje u sredini pokrajine.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 11. maja 1901.

O stvari dra. Šusteršića, o kojoj je izvješteno u jučeranjoj „Našoj Slogi", dodajem ovo malo: dr. Šusteršić razaslao je na sve novine tiskan dopis, u kojem kaže, da je bio poslie njegova govora izašao iz dvorane, pošto mu je pozlilo, te da nije mogao odgovarati govornikom koji su poslie njega govorili. Odgovara u tom dopisu. Iz sve razprave da se je dvoje izpostavilo: prvo, da je on pisao pismo tadanjemu ravnatelju „Gospodarske zveze" gosp. Šajevicu, nek prodaje žlindru za 20 novčića po meter-centu niže nego li ju daje „Kranjsko gospodarstvo družtvo", i da će manjak usljed toga nastali on pokriti, i da ga je na koncu godine u istinu pokrio, i to sa 1000 forinti. To da je učinio iz nikakvoga drugoga uzroka nego s toga, da digne ugled „Gospodarske zveze". Priobćuje odnosnu izjavu gosp. Šajovica, u kojoj on potvrdjuje što dr. Šusteršić tvrdi. Tvrdi takodjer, da odnosnih 1000 for. nije uzeo iz vladine podpore za „Gospodarsku zvezu" od 5000 for., pošto je u blagajničkih knjigah posebice zabilježeno onih njegovih 1000 for. a posebice onih vladinih 5000 for. Veli takodjer, da on nije odgovoran za ono što „Slovenec" i „Domoljub" pišu, jer da su to neodvisni listovi.

Ovoga tjedna držale su se tri kućne sjednice: utorak, četvrtak i petak, dne 7., 9., i 10. t. mj.

U sjednici od utorka počela je i svršila razprava o predlogu odnosnoga odbora odnosno na „izjavu nadvojvode Frana Ferdinanda" od 29. junija 1900., kojom je izjavio, da se za svoju sada suprugu Sofiju Chotek i za svoju djecu koju bi iz toga braka imao, odriče prestolja. Predlog odbora glasi: da se tu izjavu primi na znanje i da se odnosni spis sahrani u pismohrani carevinskoga vieća. Za tu razpravu upisala se je sila govornika za i proti, al se je zaključila, pošto su govorila sama četiri govornika i ministar-predsjednik. Iza njih su još govorila dva glavna govornika, i njeki kratko, podav tobožnje stvarne izpravke. Od znamenitosti je govorić grofa Palffya, koji je rekao, da on i njegovi drugovi, češki veleposjednici, neće sudjelovati kod glasovanja o predmetu, jer je isti nutarnja stvar previšnje vladajuće kuće. Inače je zaželio vis. paru najveću sreću. Još veće je važnosti govor zast. Biankini-a, koji je u ime svoje i svojih sumišljenika izjavio, da nepripoznaje kompetence carevinskoga vieća u stvarih prestolonasljedstva, i to iz sliedećih razloga: prvo, jer kod odnosnih dogovora izmed austrijske i ugarske vlade nije sudjelovala i hrvatska vlada; jer Hrvatska nebijaše zastupana kod svečanoga čina izjave kao država po svojem banu; jer je ona izjava izdana samo u njemačkom i magjarskom jeziku, a nije izdana i u hrvatskom jeziku, dočim i sama nagoda odlučno nalaže, da čin obećenja njegovoga veličanstva kralja mora biti sastavljen u hrvatskom izvornom tekstu. Osim toga nepriznaje kompetence carevinskoga vieća za takove stvari niti obzirom na zakone iz prošlih deseljetja, niti obzirom na cielu povjest hrvatskoga naroda s jedne i vladajućih kuća s druge strane.

Mi Hrvati, naglasuje govornik, postavili smo kao samostojna država krunu Zvonimirivu godine 1102. na glavu Kolomana, te tim stupili samo u osobnu svezu sa Ugarskom, dok je živio Arpadov rod.

Iza izumrća toga roda opet smo slobodno izabirali kraljeve, iz raznih kuća.

Godine 1527. izabrali smo kraljem Habsburga Ferdinanda, a s njim i cielu lozu Habsburga. Godine 1712., hrvatskom pragmatičkom sankcijom, prenesli smo naše prestolno pravo takodjer na žensku lozu Habsburga, koj i danas vlada. To pravo nije nam nikad nikojim zakonom bilo uzeto, ono zakonito i danas obstoji. Obstoje pogodbe izmed hrvatskoga naroda i dinastije Habsburga.

U stvari koje se tih pogodba tiču, neima se carevinsko vieće mješati.

Inače želi i on svaku sreću vjenčanomu paru iz svega srca.

Tom prilikom obnašao je gosp. Biankini shodnim, da se osvrne na buku, koju su podigli Njemci, a podupirali ju i Talijani proti tomu, što je nadvojvoda Fran Ferdinand primio protektorat nad Njemačkim katoličkim družtvom. Što je svakomu državljanu slobodno, to mora biti i jednomu nadvojvodi. I on može izkazati svoje uvjerenje za najveće ideale ljudskoga rada: za vjeru i domoljublje. Ovo zadnje doba, pače već deseljetja, prije tajnje sad očitije, radi se proti vjeri i monarhiji. Nadvojvoda Fran Ferdinand, uzev prote-

ktorat nad onim družtvom, uzradio je po svojem uvjerenju za vjeru i monarhiju. Takovo uvjerenje pokazao i nadbiskup Stadler, kad je u Zagrebu izrazio želju za sjedinjenjem svih Hrvata, pak su ovi duboko sažalili, što je kabinetska kancelarija onako nepravo shvatila odnosnu nadbiskupovu izjavu.

Slično govorio je i dr. Kramar u ime mladočeske stranke. Ni Česi nepripoznavaju carevinskoga vieća kompetentnim za pitanja prestolja. I oni drže, da je Fran Ferdinand bio posve u pravu kad je onaj protektorat poprimio. Slično i još izrazitije govorili narodno-socijalni českí zastupnici.

Većina je primila predlog odborov.

Prisutni kod glasovanja nisu bili nit hrvatski nit českí zastupnici.

* * *

U sjednici od četvrtka i petka razpravljala se je zakonska osnova za „povišenje davka na žestu pića“ i da se jedan dio toga davka dade kraljevinam i zemljam za njihove potrebe.

Takovu osnovu bila je c. kr. vlada podnesla za posliednjega zasjedanja zemaljskim saborom, al tako da ju morádu svi sabori primiti. Dalmatinski je nije primio, pak je tako pala za sve kraljevine i pokrajine. Za to ju je vlada podnesla na razpravu carevinskomu vieću.

Po toj osnovi povisuje se davak na žestu 20 para ili filira po litri, koli kod proizvadjanja toli kod trošenja žeste. Pojedine kraljevine i pokrajine pak dobivati će od toga viška po razmjeru trošenja žeste. One pokrajine u kojih je već uveden davak na žestu, knošto su Koruška, Štajerska i Kranjska, dobivati će od države bar toliko, koliko su dosad dobivale usljed odnosnih pokrajinskih zakona.

Glavna razprava o toj osnovi je već svršena, i jučer se je podrobna vodila. Stalno bit će prihvaćena, jer mnoge pokrajine jauču radi svojih financija, i rado bi jih bar ponekle tim popraviti. U podrobnoj razpravi žele njeki zastupnici to doseći, da se pokrajinam dade od toga davka po razmjeru broja pučanstva, al bit će skoro stalno prihvaćena ustanova, da njim se daje po razmjeru potroška žeste. U kojoj pokrajini se je bude više potrošilo, toj će se više dati.

* * *

U jučeranjoj sjednici upitao je zastupnik dr. Ploj predsjednika, da li je istina, što se glasa, naime, da se kani smetnuti s dnevnoga reda resolucija vinogradarskoga odbora odnosno na v i n s k u k l a u z u l u, i da li je vlada na to uplivala? Predsjednik je odgovorio, da to nije istina. Nješto bi reći da se je ipak iza brda valjalo u toj stvari, pak se je uzmaklo, videć kako je množina zastupnika, osobito naši za to, da se ona resolucija razpravi i prihvati, i kako se je pljeskalo dru. Ploju, kad je onaj upit postavio i posve kratko al žestoko obrazložio.

* * *

Isti v i n o g r a d a r s k i o d b o r imao je dne 9. maja u večer sjednicu, u kojoj se je imalo odlučiti o već razpravljanih predlozih Marchet i Žičkar: glede produljenja roka odplate bezkamatnih zajmova za obnovljenje vinograda zaraženih filokserom, i oslobodjenja od poreza takovih vinograda; te glede toga da država daje i ondje bezkamatnih zajmova u rečenu svrhu gdje pokrajina ništa nedaje.

Iz izjava predstavnika c. kr. vlade razabralo se je, da se je u raznih točkah pokazala dosta prijaznom vinogradarom. U jednoj točki pak veli, da nemože popustiti, naime u tom, da bi dala bezkamatnih zajmova i onda kad jih pokrajina nebi dala. U izvanrednih slučajevih, veli, dat će više nego li daje pokrajina; al ako pokrajina ništa neda, neće ništa dati. To da je njezino načelno stanovište od koga nemože odustati. Vinogradarstvo da je stvar zemaljske kulture; i ako se zemlja neće ni malo pobrinuti zanj, da nemože ni država.

Došlo se je na glasovanje. Zastupnik Spinčić uzeo je predlog Žičkarov za svoj, te pozvav se na ono što je u jednoj predjašnjih sjednica rekao glede postupka većine zemaljskoga sabora i odbora Istre, predložio da se u zakonskoj osnovi umetnu rieči, da država u izvanrednih slučajevih dade bezkamatnih zajmova i onda kad jih pokrajina nebi dozvolila. Spinčićev predlog zagovarao je zast. Robić obzirom na odnošaje u Štajerskoj. Članovi vinogradarskoga odbora bili su tako uvjereni o opravdanosti toga predloga zast. Spinčića, da su skoro svi zanj glasovali, da je dakle prihvaćen bio.

Pošto je na to izjavio jedan od prisutnih zastupnika vlade, da ova neće moći takova predloga podastrieti na previšnju potvrdu, nastala je stanka, njeko preseđenje, pa i pometnja medju samimi članovi. Jedan je predložio obnovljenje razprave, i bila je primljena. Njeki su prigovorili vladi, da nejma tako govoriti kako se je malo prije izjavio vladin zastupnik; ovaj i drugovi su se izgovarali. Konačno se je obnašlo, da kod glasovanja nebijaše dovoljan broj članova odbora — manjkao je jedan do nadpolovične većine — i odročilo razpravu i glasovanje.

* * *

Istoga dana, 9. maja, imao je ž e l j e z n i č n i o d b o r posliednju svoju sjednicu za razpravu o i n v e s t i c i j a h. Odnosna osnova „za gradnju raznih većih željeznica“ bila je po velikoj većini odbora prihvaćena. Tako je u tom odboru bilo riešeno jedno velikih pitanja, kojimi se parlamenat bavi odkada se je sastao. To se je moglo samo tako dogoditi, da je vlada podnesla osnovu za gradnju vodnih puteva, kanala, i što nije protivna uredjenju njekih manjih rieka, kako ga želi mladočeski klub. O tih dvih pitanjih razpravlja ministar-predsjednik svaki dan sa predstavnici raznih stranaka, a razpravljaju i stranke.

* * *

P o l j o d j e l k i o d b o r imao je ovoga tjedna dvie sjednice. U obih se je razpravljala zakonska osnova glede „poljodjelskih stališnih zadruga“. Bilo je baš živih razprava. Vladina osnova sadržaje ustanovu, da veleposjednici nisu dužni stupiti u skupne kotarske zadruge, nego da mogu svoje ustrojiti. Njeki zastupnici govorili su žestoko proti toj ustanovi, dočim su ju veleposjednici zagovarali, tvrdeć da će oni i tako uviek nastojati podupirati zadruge, i mnogi stupiti u nje.

* * *

Vlada je predložila tako zvani provizorij za dobu od 1. jula do 31. decembra t. g. Predložila je najme, da se ju ovlasti da može to doba pobirati poreze i davke, i pokrivati državne troškove. Ako bude odnosna zakonska osnova, makar je provizorne naravi, prihvaćena od parlamenta, onda je Koerberova vlada mnogo dosegla.

DOPISI.

Iz Velog Lošinja koncem aprila 1901. (Konac). Ali što je glavno: mislite li da je viša oblast pozvala na odgovornost učiteljicu ili je nastojala tu stvar odmah urediti? Ni govora o tom! U jednoj sjednici prošastog jenara odlučilo mjestno školsko vieće jednoglasno, da se dotičnoj višoj oblasti podnese pritužba proti neredima u školi, koje prouzrokuje učiteljica Pianello, te da stane na put njezinim zloporabam.

Kot školsko vieće poslalo je istina nakon dosta dugo vremena amo g. Vatovza školskog nadzornika, da tu stvar iztraži, ali što je u ta dva mjeseca učinio gosp. Vatovaz nitko od nas nezna. Jedino to znamo, da je bio ovdje do tri puta, ali se nije pokazao nijednomu članu mjestnog školskog vieća, niti je na ovdjašnje školsko ravnateljstvo dao kakvu interpelaciju o stvari. Mi bismo željeli vid, da je gosp. nadzornik zavirio barem u školsku knjigu, gdje se bilježe ocjene u napredku djece, pa ako ništa drugo bio bi vidio, kako se znadu izpravljati ocjene iz vjeronauka. Znademo, da je g. nadzornik svaki put kad je bio ovdje razgovarao po više sati u školskoj sobi sa učiteljicom, pače po njoj bio i podvoren, ali mi sudimo, da je g. Vatovaz u ovoj stvari morao pokazati više takta i nepristranosti: morao je čuti oba zvona, te se sdušno o svem obavjestiti. — Stvar koja je jasna kao sunce, gdje je očito, da se zakon i disciplina krši po jednoj učiteljici, i da se ona upliće u stvari, koje na nju a ma baš ništa ne spadaju, ta stvar stoji već toliko vremena neriešena, kao da treba riešiti gordijski čvor! Ostavlja se djecu bez vjerske obuke a zašto? Samo za to, što bi se moralo hrvatstvu dati pravo, a ukoriti ono, što je ukora vriedno i dostojno. Takva šta može se još dogadjati samo u našoj biednoj Istri, gdje su se Hrvati uviek izticali i iztiču — nasuprot biesnom iredentizmu talijanskom — svojom vjernošću i lojalnošću: i evo kako nam se sve to ovako liepo plaća i nagradjuje!

Nego nije još te sve. Proti očitoj volji ovog školskog vieća i ogromne većine občinskog zastupstva — tim naravski proti volji i ovog puka — usliedilo je ovih dana imenovanje za ravnatelja naše pučke škole, u osobi svećenika Vincenca Scarpe, sada učitelja u Puli. Čovjek taj — je još mnogim ovdje živo u pameti, i nema misaone i čestite duše, koja se nije čudila nad njegovim imenovanjem.

Kad bi g. Scarpa, imao više ponosa, on sam, nebi nikada ni pokušao zaviriti u ovo mjesto. — Sudimo, da je oblast koja je imenovala g. Scarpu, morala imati ipak toliko obzira, te se popitati kod krčkog ordinarijata, što će on reći na to imenovanje, ali da?! Pred njekoliko godina isti taj gospodin morao je odavle pakovati uslied disciplinarne iztrage, radi važnih razloga, koji još i danas obstoje.

Bila je prilika povjeriti odgoj naše djece čovjeku uzorna ponašanja, koj ovdje neima prošlosti kakvu ima pop Scarpa, a to tim više što je ovaj u zastupstvu imao za se samih 7 glasova i to od onih koji su bili pod upravom sada pokojnog brata Don Scarpe. Ja mislim da i oni se već sada sami križaju od čuda videć, kako se zagriženi Talijani smiju i vesele tomu imenovanju.

Nego neka se gospoda ipak tomu tobožnjemu uspjehu previše ne vesele, jer moglo bi se dogoditi, da će im se radost pretvoriti u žalost. Radi toga mi ozbiljno opominjemo pučanstvo Velog Lošinja, da prihvate dobačenu im rukavicu. 90% hrvatske djece ima pravo na hrvatsku školu. Preporučamo im, da se ne daju uviek terorizirati (zastrašivati) od njekolicine doklačenih Talijana i nedostojnih domaćih izroda, već sada kad su im na pragu občinski izbori, neka živo uznastoje i porade oko toga, kako da u obć. zastupstvu budu sjedili samo njihovi ljudi, te da jednom dadu ovom mjestu u svem čisto hrvatski karakter, kada mu to po pravu i pripada, a ne da moramo misliti kudgod pogledamo: hoćeš napise na ulicah, na dućanih, hoćeš ured, hoćeš školu, kao da se nalazimo u kakvom talij. gradiću. To se sve može učiniti, samo se hoće volje, uztrajnosti i požtvovnosti, jer po samom zadnjem popisu, koji svakako nije išao na ruku Hrvatom, imade ovdje samo 15% Talijana (!). Na posao dakle već jednom, pa bude li volje, biti će i uspjeha.

Franina i Jurina.

Jur. Od kuda tako naglo kume Franina?

Fr. Hodio sam iskati malo vina na Motovunšćinu i Novašćinu.

Jur. Ne biš mi povida, jeli ča novega tamo?

Fr. Je kume, obasi sam brate nekoje palte i sam pita, da mi dadu 1 šold frminanti, a ja sam brate mislil, da buduć su to naši ljudi, da prodaju samo sv. Cirila i Metoda frminante.

Jur. Nego koje ako ne „Družbine“ žigice?

Fr. Kakoveg god češ imaju, samo naših ne.

Jur. A koji su to muštardini?

Fr. Čekaj, na jeziku su mi, ma nemorem ih izgovorit.

Jur. Trubilo ča hi nisi mogá zapisat pa mi ih povidat.

Fr. Mući, tu drugo šetimanu ću pojti nazad tamo pa ću ih sve po imenu napisat i povidati.

* * *

Fr. Ala ma da rovu i huću barbanski šarenjaki!

Jur. Ča njim forši mačji jeneral duhom klonil?

Fr. Aibo, nego pokle je doša naš sadašnji maištar, da njim se zavuka h srcu niki črv, ki njim kušencu peče.

Jur. Ala moraju biti jako fina raca blaga ti poprdili, kad nikad njim ni na mod.

Fr. Ja ča češ, ter znaš da je njim najmrže, ono ča je nam najdraže.

Jur. Ala je sramota, da nam ti dotepuhi, ki su došli vamo s trbuhom za kruhom, deboto zapovidaju, ma po boštriča, ćemo mi najzad početi s debljim krajem, pak te ti gladuhi stati kuco, a ne kako sad da imaju svakamor nos zabadati i kadi ih ne tuka.

Fr. Vero bi bila već doba temu.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Pitanje vodnih prokopa ili kanala zadaje austrijskoj vladi mnogo brige, jer se nemogu složiti velike stranke u tom pitanju, koje dovadjaju u savez sa gradnjom željeznica i uredjenjem rieka, potoka itd.

Dne 11. t. mj. imali su članovi mladočeskoga kluba sa njemačkimi klubovi, izuzam njemačke radikalce i kršćanske socijaliste, skupni dogovor o novoj osnovi za gradnju prokopa, sastavljenoj po predlozih českog prvaka dra. Kaizla. Dogovoru prisustvovahu od strane Čeha zastupnici: Kaizl, Kramarž i Pacak, a od strane Nieмaca zastupnici Gross, Vogler, Stürghk, Schwegel, Baernreither i Derschatta. O tom dogovoru neima još viesti, nu čini se, da nije ostao bez uspjeha, jer se iste osobe sastaju opet danas, da nastave viećanje.

Ovih dana razgovarao je jedan bečki novinar sa talijanskim zastupnikom iz Tirola Conci-em, koji je kazao novinaru medju ostalim, da će trebati još dugo prije nego li se uvedu u Austriji zdravi i redoviti odnošaji. U tu svrhu predložena vladina sredstva, da su neshodna i nedostatna. Izmedju Čeha i Niemaca da će težko doći do sporazumljenja, jer jedni

jašć na svojem državnom pravu a drugi na njemačkom državnom jeziku. Spor između jednih i drugih da se dade izravnati jedino na temelju ravnopravnosti — (a toga neće Niemci — saveznici austrijskih Talijana. Op. ured.). Glavna težnja talijanskih zastupnika da jest uredjenje tirolskoga pitanja t. j. autonomije Trenta. Položaj u Trentinu da je različit od onoga u jadranskih pokrajinah. Talijanski zastopnici iz Tirola da simpatiziraju više sa Slaveni dočim simpatiziraju Talijani pokrajina u Primorju više sa Niemci. Nu radi toga da vlada ipak u talijanskom klubu sloga i jedinstvo.

U carevinskom vieću prošloga četvrtka razpravljalo se i o novom porezu na rakiju. Austrijska vlada bila je u zadnjem zasjedanju zemaljskih sabora predložila zakonsku osnovu o tom porezu. Da zakon stupi u kriepost, trebalo je, da ga svi sabori prihvate bez ikakve promjene. Nekoji sabori prihvatiše osnovu — i to većina njih — drugi ne. Istaraki sabor bio ju je prihvatio dočim ju je dalmatinski sabor zabacio. Na to je vlada povukla natrag tu osnovu i sada ju je predložila carevinskom vieću.

Od dalmatinskih zastupnika izjavio se je za osnovu dr. Ivčević kao predsjednik dalmatinskog sabora, koji ju je i u Zadru zagovarao, dočim je proti njoj govorio zastupnik Borčić u Zadru i u Beču.

Odbor za investicije dovršio je razpravu glede investicija, koje se imadu uložiti u gradnju novih željeznica. Ako prihvati osnovu i carevinsko vieće, to će se u Austriji potrošiti tečajem 5 godina u gradnju novih željeznica 483 milijuna kruna. U novu željezničku mrežu doći će i željezničke pruge Split — Aržano sa ogrankom do Sinja i Dubrovnik i Boka kotorska. Ali sasvim tim neće biti još te Dalmacija spojena sa željezničkom mrežom monarhije, jer se tomu protive Madjari, koji mateže vodu na svoj mlin, t. j. nastoje usredotočiti što više moguće trgovine u Budimpešti.

Pregovori između hrvatske i ugarske kraljevinske deputacije predbježno su prekinuti, a ne dovedoše do nikakovog resultata, jer po računima ministra financija išlo bi Hrvatsku za nutarnje potrebe 8½ milijuna, dočim hrvatski vladinovci pitaju barem 9, i zato prekinuše dogovore.

Srbija. Ministar nastave Marinković i ministar rata Vasić dadoše ostavku, koju je kralj primio. Na mjesto prvoga bijaše imenovan profesor i bivši ministar Kovačević, a na mjesto drugoga pukovnik Janković. Povod promjeni u ministarstvu da je dao privatni spor između Marinkovića i Vasića.

Bugarska. Medju bugarskim djačtvom, gradjanstvom i vojničtvom u Sofiji došlo je do žestokog sukoba. Djaci su naime odlučno prosvjedovali proti Turskoj i Rusiji, koje nastoje potlačiti macedonski pokret na korist Bugara. Prigodom zadnjih sukoba bijaše mnogo djaka pohvatano. Od tih su školske oblasti preko stotinu njih iz škole odpravile, te će morati nastaviti nauke u inozemstvu.

Predsjednik macedonskog odbora Mihajlovski izjavio je novinarom, da će se politika macedonskoga odbora kretati u granicah zakona i da će biti nastojanje macedonskoga odbora u prilog Bugarom i svim potlačenim narodom u Macedoniji.

Rusija. Iz Petrograda javljaju, da će ove godine posjetiti ruski carski supruzi jedino danski dvor, i da tamo nije ništa poznato o kakvih drugih posjetih.

Novi ministar nastave general Vanovski, da je caru savjetovao neka se ukine stari sveučilišni statut od g. 1884. koji stavlja djačtvo pod nadzor redarstva. Taj statut da je bez dvojbe izazvao i posliednje djačke nemire u Rusiji. Car Nikola pa je sklon ukinuću rečenoga statuta, ali tomu da se protivi predstojnik sv. sinoda Pobiedonoščev. Radi toga, da je nastao sukob između ministra nastave i Pobiedonoščeva. Jedan i drugi da se groze ostavkami. Prvi bi dao ostavku ako se neukine statut, drugi ako se ukine. Tako se može očekivati, da će jedan ili drugi od njih dati ostavku.

Francezka. Ruski listovi pišu, da će francezko ratno brodovlje tečajem ovoga ljeta posjetiti ruski pomorski utvrdjeni grad Kronstad. Admiral ruske mornarice i vrhovni zapovjednik veliki knez Aleksij Aleksandrović, da će dočekati francezke goste i saveznike i da će prirediti svečanosti i gostbe francezkim častnikom i mornarom.

Italija. Kralj Viktor Emanuel primio je dne 10. t. mj. u Rimu častničku deputaciju 28. austro-ugarske pješačke pukovnije, kojoj je on imenovan vrhovnim zapovjednikom, u svečanu audienciju. Deputaciji na čast dao je kralj prirediti svečanu gostbu.

Turska. Između turske oblasti i evropejskih velevlasti nastao je spor zbog pošta, koje imadu rečene vlasti u Turskoj. Te vlasti jesu Austro-Ugarska, Njemačka, Englezka i Francezka. Turska vlada kuša, da to pravo, t. j. držanje poštanskih ureda rečenim vlastim otme — premda je to pravo osnovane na postojećih ugovorih. Turska vlada dala je zadnjih dana zaplieniti poštanske pošiljke rečenih vlastih u Carigradu, Solunu i u drugih mjestih pod izlikom, da se medju timi pošiljkami nalazi kontrabant. Proti toj zaplieni prosvjedovali su poslanici spomenutih velevlastih, najodlučnije zahtjevajuć, slobodan ulaz u Tursku svim inozemskim pošiljkam, kao što bijaše i do sada.

Mjestne:

Knjige „Matice Hrvatske“, stigle su u Pulu i gg. članovi „Matice“ neka se izvole obratiti na povjerenika g. Lacka Križa, Via Giulia br. 5 prizemno lievo.

Iredentska lievica. Glasilo puljskih nazovi-socijalista- zadnjih dana odlučno zagovara autonomiju južnog Tirola, i pozivlje sve Talijane della Regione Giulia, da priskoče u pomoć braći Trentinčima.

Kada mi zagovaramo sjedinjenje naše domovine, spojenje svih hrvatsko-slovenskih pokrajina Austrije u jednu administrativnu cielinu, napadaju nas socijalisti najžešće. Njima je odurni nacionalizam nastojanje, da se udes zemalja u kojim smo se rodili i u kojim bivamo, obrne smjerom za naš narod povoljnijim. A oni zagovaraju upravno podieljenje Tirola, odaljene pokrajine čiji udes nas se ne tiče ni iz bliza ni iz daleka. A na čiju korist zahtjevaju oni to podieljenje? Na korist socijalističke stranke možda?

Zar je to jedno socijalno pitanje, za koga su se gospoda tako silno uzgrijala?

Niti iz daleka! To je pitanje čisto narodnostno i u tom pitanju pokazali su i opet gospoda socijalisti, da jim je socijalizam maska, a talijanstvo lice.

Pozor brodari! Lučki admiral u Puli javlja pomorcem, da će se polovicom tekućega mjeseca u fazanskom zalievu kod rta „Femina“, na brioškom otoku, činiti pokusi sa podmorskimi minami.

Tim povodom zatvoreno će biti more svim brodovom i ladjam od rečenog rta jednu miju duljine napram rtu „Barbarigo“. To ograničeno mjesto biti će označeno sa četiri ladjice, koje će po danu vijati crvenu zastavu a po noći dignuti će crvena dva ferala okomito jedan povrh drugog.

Pokrajinske:

Imenovanja. Gg. mjernici Ernest Dejak, Rudolf Mahnitsch i Gustav Seeliger bijahu imenovani c. kr. nadmjernici kod c. k. namjestničtva za Primorje.

Novi učitelj kod sv. Antona blizu Kopra. Od tamo pišu nam, da im je tamo prispio dne 1. t. mj. novoimenovani učitelj g. Maslo, koga su željno očekivali, pošto bijaše tamošnja pučka škola od početka jenara t. g. bez učitelja. G. učitelja pozdravio je občinski savjetnik g. A. Jakomin sa više zastupnika uvedši ga u školu i u njegov stan. Na večer istoga danu sastali se domaći rodoljubi sa g. učiteljem u gostioni g. Turka, kamo je kasnije prispjelo i pjevačko družtvo „Svoboda“. Njezin predsjednik nazvao je g. učitelju dobrodošlicu, koju su pjevači popratili krasnom pjesmom. U prijateljskom razgovoru uz milozvučnu pjesmu ostaše domaći rodoljubi dulje vremena na okupu veseli i zadovoljni, što su konačno dobili vrstna učitelja i uzgojitelja svoje dječice.

Oblestal Talijani. Talijanski radnici iz kraljevine, kad dodju u naše strane na djelo, jesu krotki i ponizni kao janje, a čim se najedu i podkože postanu objestni i prkosni kao mlado zdriebe. Tu svoju dvojaku narav pokazali su i nedavno u Dolnjih Škofljah (občina Milje) u gostioni nekog Albina Postogne, gdje su izazvali izgred i gdje je došlo do okršaja između njih i domaćih mladića. Ti nepozvani gosti iz Italije rade naime kod gradnje željeznice Trst—Poreč, a pošto su već dulje vremena na radnji, obukoše se i najedoše pošteno, te se podaju po nedjelah i blagdanih razuzdanom životu.

Kako doznajemo bijaše kod tog okršaja više njih s jedne i druge strane ranjeno, te su oružnici nekoje naše i nekoliko Talijana odveli u zatvor u Kopar.

Tim nemilim gostom nije dosta, da otimlju kruh izpred ustiju našemu siromašnomu kmetu i radniku, već ga eto i napadaju ili izazivlju u njegovoj kući.

Hoće li tomu nezdravomu stanju u našoj Istri već jednom učiniti konac carske oblasti? Ili će i nadalje pustiti, da domaći robuju a tudjinci da gospodare?

Odstup predsjednika austrijskog Loyda? U Trstu govorilo se je posliednjih dana u pomorskih krugovih, da će odstupiti predsjednik austrijskog Loyda barun Kalchberg iz zdravstvenih razloga.

Neznamo koliko je na toj viesti istine, ali to znamo, da je to stalno vruća i skromna želja neke visoko-položene a maljušne osobe, koja je dugi niz godina u našem Primorju vedrila i oblačila (Talijanom vedrila a nam oblačila) i kojoj rastu zazubice za mehkom i bogatom stolicom na kojoj sjedi sada barun Kalchberg.

Psovka „porco di šćavo“ — 50 kruna. Nedavno tužio je jedan slovenski rodoljub u Trstu nekog Presotto Benedetta, talijanskoga podanika, radi uviede poštenja, počinjene tim, što mu je kazno „porco di šćavo“. Taj talijanski dotepenac bio je odsudjen na 10 kruna globe i na povratak troškova parnice, što iznaša ukupno okolo 50 kruna.

Toliko do znanja našemu puku u Istri, kojega često pitaju tom psovkom njegovi usrećitelji i širitelji 2000 godišnje latinske kulture.

Občinski izbori u Velom Lošinju. U talijanskih listovih čitamo, da bijahu obavljeni u Velom Lošinju ovih dana novi občinski izbori. Izborni čin, da je prošao u redu i da bijahu izabrani bez borbe predloženici gradjanskog odbora. Odatle da se dade zaključiti, da je prošlo doba unutarnjih borba i da će u Velom Lošinju nastati doba mira i sloge.

Moramo priznati i sami, da neznamo kako da si protumačimo ovu viest o netom minulih izborih u Velom Lošinju. Moramo dakle čekati dok nam se smiluje koja božja dušica s onih strana, pa nas bar sa par redaka izvjesti o tom izboru.

Novi brzojavni ured u Istri. Dne 6. t. mj. bijaše otvoren u Karpanu — občina Labin — brzojavni ured sa dnevnom službom.

Loydov parobrod „Austria“. Dne 4. t. mj. bijaše porinut u more u loydovom arsenalu u Trstu bez osobitih svečanosti najveći parobrod toga družtva i u obće najveći trgovački brod, što bijaše ikad porinut u more na obalah jadranskog i sredozemnog mora. Parobrod taj okrstiše sa imenom „Austria“; gradjen je od ocieli; mjeri u duljini 452 stope, u širini 66 stopa a u dubljini 33 stope. Taj parobrod nositi će 10.000 tona i odredjen je za plovitbu u Indiju—Kinu—Japan. Opredieljen je skoro izključivo za trgovinu jer neima nego 40—50 kabina za putnike. Novi parobrod nije gradjen za brzu plovitbu. Imade najnovije strojeve za krcanje i izkrcivanje, električnu razsvietu itd. itd. Razdieljen na više odiela za slučaj, da se ozlieđi jedan odio, da netrpe drugi odieli i da se lakše prepriečí potonuće. Koli za kapetane i makiniste toli za mornare, priredjene su uzahne sobice ili prostori za počitak.

Iz drugih krajeva.

Niemci proti talijanskom vinu. Čitali smo onomadne, da se je u njemačkom saboru razpravljalo o tom, kako bi se zapriečio uvoz tudjeg vina i grožđja u Njemačku tim, da se povisi na uvoz carina. Talijanske novine graknule su odmah na to dokazujuć, da je to naperено proti uvozu talijanskog vina i grožđja u Njemačku i da će biti prisiljena talijanska vlada, da poprimi jednake mjere proti uvozu njemačkih obrtničkih proizvoda u Italiju.

Mi neznamo, da li će se Niemci prestrašiti talijanskih grožnja, ali znamo, da će jednake grožnje talijanski listovi spustiti i proti našoj monarhiji kad se bude radilo o obnovi trgovačkog ugovora i nesrelne vinske klauzule. Bojimo se, da će naši državnici biti mečeg srca nego li su njihovi drugovi u Njemačkoj, te da bi mogli podleći molbam i grožnjam talijanskih državnika na štetu naših vinogradara.

Sjećamo se još te, kako je jedan rimski list donio početkom ove godine iz Beča dopis, u kojem bijaše priobćen razgovor dopisnika sa talijanskim poslanikom na bečkom dvoru grofom Nigra. Dopisniku kazao je poslanik Nigra, da se je sklopila trgovačka sveza sa Italijom i u njoj i carina na vino samo radi toga, da se Italiji izplate veliki gubitci, što ih pretrpila usljed toga, što se pretrgnula trgovačka sveza između nje i Francezke. Dakle za ljubav Italije da naša država zapušta svoje podanike! Svaka država, sklapa trgovačke ugovore radi svoje koristi, samo naša na svoju štetu!!

Proti psosti. U zadarskoj „Croatia“ izcrpio je njezin dopisnik iz biskupije krčke posliednji korizmeni list, što ga je izdao presvjetli biskup Mahnić na svoje svećenstvo i na svoje stado. Jedan dio toga lista razpravlja o psosti ili o proklinjanju. Žalimo što nije koji od tolikih naših prijatelja sa kvarnerskih otoka izcrpio i za naš list glavne misli onoga — kako kaže spomenuti dopisnik — liepoga pastirskoga lista, koji se čita slašću i korišću.

Iz toga lista priobćujemo po „Croatia“ ono mjesto, koje govori o psosti, toj ružnoj i pogubnoj navadi pokvarenog svieta. Eto, što kaže rečeni dopisnik po parstirskom listu:

Svraća se sada naš pastir, na tužnu činjenicu „koja mu prouzrokuje toliku bol i žalost“, što ima i u našoj biskupij i takovih nesretnika (imade jih svuda ali najviše u primorskih mjestih), koji psuju, ruže Boga i otajstva naše svete vjere. Ako je svaki grieh težak, to ovaj postizava vrhunac opakosti, jer vredja Boga u otajstvu neizmjerne ljubavi Božje prema nam. Radi toga veli naš pastir: „Molim vas i prosim, ne psujte o kršćani, Boga, koji stanuje medju vama u presvetom oltarskom sakramentu, da vas blagoslovi, da vam dade svoje milosti, da hrani duše vaše za vječni život! Nagovara zatim roditelje, da unište i izkorene taj mrzki običaj psovanja, a djecu neka strogo kazne kad začuju, da kunu i psuju. Poglavarom pako preporučuje neka nedopuštaju, da se ime božje javno po ulicah i javnih mjestih psuje i proklinje. To javno psovanje, to je prava kuga, koja „bije nevine duše, upropašćuje obitelji i čitave narode“. — Tako je, velim pak ja, pa još mi se naši

tetaci, kmeti, poljodjelci tuže, još mi jadikuju da nas nerodica bije, da nas izdala loza, maslina i zemlja.

Zar niste velike sedmice, baš u četvrtak velike nedjelje čuli gdje se pjeva „očicj hrvatski u hrvatskih župah“ „na pohvalah“, kako prorok Abakuk govori: Gospodine slišao sam slišanje tvoje, i uzbojah se... Jer smokvenica (čuj moj hrvatski narode!) neće cvasti: niti će biti pupa u vinogradih. — Odstupiti će od stada ovce, i neće biti živina pri jaslih!...

Pravom dakle zaklinje svoje vjernike, naš prosvjetli biskup, da se okanimo svi toga ružnoga strašnoga grieha, a da učimo već djecu sa strahopočitanjem izgovarati otajstva naše sv. kršćanske vjere, a svim nam vruće preporučuje, da u odštetu za uvriede nanešene Isukrstu u presv. oltarskom Sakramentu, mi češće izmolimo „Pohvale“, za izkorenuće psosti, svim poznate „Blagoslovljen budi Bog“ itd.

Neselite se u Njemačku. Zadnjih godina izselilo se našega naroda u većem broju u Njemačku, tražećegradnje i zasluzka. Sada je nestalo i tamo radnje te naši radnici trpe tamo biedu i nevolju. Tako donosi „Reichenberger Zeitung“ u broju od 13. pr. mj. bilježku o hrvatskih radnicih — naših izseljenicih, koji se nalaze u okolini Hanovera. „Hrvatski radnici povlače se u skupinah po 100 i više ljudi podpuno bez sredstava u najvećem siromaštvu, te prosjače po tamošnjih občinah, kojim su pali na teret, jer se je tim ogromnim čoporom ljudi morao naći bezplatan konak. Hranu im dobavljaju dobri občinari, da ih očuvaju od gladi. Množinu tih „Hrvata“, koji su od gladi oboleli od typhusa morađoše spremiti u bolnice. Koliko se je od tih — njemačkom jeziku posve nevještih — ljudi moglo doznati, nagovorio ih je jedan od naših (njemačkih) zemljaka, koji je u tamošnjih krajevih (u Hrvatskoj), kod neke gradnje radio kao „poduzetnik“ da dodju ovamo u Njemačku, te im obećao najljepše zasluzbe i dao si od svakoga platiti 2 marke, a onda se izgubio. Po najnovijih vieslih ima tih siromašnih putnika do 1000, a medju njimi dolaze i Slovaci i Bošnjaci, koji nam svjedoče o nevolji, što mora da vlada u tamošnjih krajevih“. Ovako pišu njemačke novine, a mi to teška srca iznašamo u javnost, moleći svakoga rodoljuba, kojemu je iole moguće da što učini, neka svojski uznastoji, da se preprieči, — zabrani izseljivanje jadnih naših ljudi, koji imadu kod kuće svoj doduše skromni krovac, ali barem ne moraju ovisiti o milosti i nemilosti tudjih ljudi. Već je skrajnje vrieme, da se tomu velikomu zlu stane na put!

Družtvene

Nova podružnica. Osnovateljna skupština muzke podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru na Oprtaljskome Krasu, u selu Škofi, obdržavati će se u 3 sati poslije podne dne 19. maja, u kući gosp. Ivana Veznavera „Šimunca“ sa sliedećim dnevnim redom: 1. Otvorni govor. 2. Izbor odbora. 3. Slučajni predlozi. Poslje skupštine domaća zabava sa plesom.

Oprtaljsko družtvo za štednju i zajmove, registrana zadruga na neograničeno jamčenje imati će svoju godišnju skupštinu na Duhove dne 26. maja u 3 sata poslije podne u školi družbe sv. Cirila i Metoda na Livadam. Na dnevnom redu izvješće i obračun za g. 1900.

Skupština „Dobrinjskog družtva za štednju i zajmove“, držati će se u Dobrinju u „Čitaonici“ dne 19. tek. na 4 sata popodne, sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav presjednika. 2. Potvrda obračuna. 3. Ustanoviti interes, na koji da se daju zajmovi a tako i interes za uložke. 4. Razni predlozi.

Slovensko pjevačko i čitalačko družtvo „Svoboda“ kod Sv. Antuna (Koparščina) imalo je prošle nedjelje svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu. Više o tom drugi put.

Čitalačko i pjevačko družtvo „Slavac“ imati će dne 30. junija na otvorenom družtvenu zabavu sa pjevanjem, glazbom, deklamacijom, tombolom i veseloigrom. Toliko do znanja na vrieme susjednim družtvom.

Hrvatsko radn. pjevačko družtvo „Vienac“ u Varaždinu, proslavit će svečanim načinom dne 29. i 30. lipnja 1901. svoju posvetu barjaka.

K toj proslavi pozvati će se sva pjevačka družtva iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Istre, Bosne, Hercegovine, Štajerske i Kranjske.

Sva se pjevačka družtva umoljavaju, da izvole čim prije odboru „Vienac“ u Varaždinu priobćiti, hoće li toj proslavi prisustvovati i sa koliko članova.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Narodno gospodarstvo.

U Zagrebu, 6. svibnja.

Glavna skupština osig. zadr. „Croatiae“.

Dne 4. svibnja t. g. obdržana je u dvorani gradske viećnice petnaesta redov. glavna skupština zadruge „Croatiae“. Osobno i na temelju punomoći bijaše u skupštini 155 glasova zastupano.

Nakon ustanovljenja dovoljnog broja prisutnih otvori skupštinu predsjednik zadruge g. Ferdo Šaj, odvjetnik i podnačelnik grada Zagreba, te podravi kratkim i srdačnim govorom prisutne članove, zahvaljujući u ime ravnateljstva, da se je tako liep broj zadrugara sakupio, što dokazuje znatan interes, kojim javnost prati rad naše domaće osiguravajuće zadruge.

Prelazeći na dnevni red, čita ravnatelj uprave g. Stjepan Grahor godišnje izvješće ravnateljstva, iz kojeg vadimo sliedeće:

Prošla g. 1900. dovršila je s obzirom na požarne štete za zadrugu sretno i povoljno, dočim se u prihodu pokazuje postepeni napredak i porast, koji nam podpuno zajamčuje daljnji i sigurni razvitak naše domaće osiguravajuće uredbe.

U Bosni i Hercegovini, gdje zadruga tek od novije doba radi, konstatujemo povoljan napredak, koji se naročito u sve većoj simpatiji tamošnjeg pučanstva prema „Croatiji“ opaža.

S radošću iztičemo, da je austrijsko ministarstvo podielilo „Croatiji“ dozvolu, da svoj rad i na austrijske pokrajine — naročito Dalmaciju, Istru i Goricu — protegnuti može, te je djelatnost zadruge u tom smjeru već odpočela.

Daljnja je težnja uprave, da što skorije uvede životno osiguravanje, te ravnateljstvo svim marom oko toga nastoji, da potrebitu jamčevnu glavnicu namakne i radom što skorije odpočne.

Račun dobitka i gubitka god. 1900. izpostavlja se kako sliedi:

Na premijama u gotovom uniišlo je 260.196 K 86 fil., a na pristojbama i inim dohodcima 58.266 K 78 fil.

Prirast premija u obvezama osiguranika iznaša 341.834 K 21 fil. (prema g. 1899. za 101.650 K 13 fil. više), dočim se stanje sveukupnih obveza izkazuje 31. prosinca 1900. sa 1,057.459 K 89 fil.

Zadruga izplatila je u prošloj godini 112 šteta u ukupnom iznosu 129.021 K 69 fil.

Od prvog početka pako do 31. prosinca 1900. izplaćeno je za odštete 1,007.928 K 97 fil.

Stanje ukupnih osiguranih vriednosti pokazuje koncem 1900. svotu 114,987.134 K prema g. 1899. za 10,717.450 K više.

Ukupni prihod na premijama, raznim dohodcima itd. iznosi 352.925 K 97 fil., odbivši štete i terete sa 312.448 K 89 fil., iznaša čisti ostatak 40.477 K 08 fil.

Od ove svote izlučuje se prema ustanovam zadružnih pravila 6.071 K 56 fil. kao tantiema ravnateljstva i nadzornog vieća. Zatim 16.397 K 24 fil. za popunjenje temeljne zaklade na 200.000 K. Nadalje 1619 K 08 fil. kao prinos gradu Zagrebu i pokrajinam, u kojim zadruga osiguranja podržava. — Konačno se 6476 K 33 fil. u činovničku mirovinsku zakladu, a 9.912 K 87 fil. u redovitu pričuvu stavlja.

Iza toga sliedilo je izvješće nadzornog vieća, kojim se glavnoj skupštini izvješćuje, da je nadzorno vieće prema propisu trgovačkog zakona tekom cielе godine nadziralo rad uprave i točno pregledalo bilancu, te se glede razdiobe čistog ostatka priključuje predlogu ravnateljstva.

Glavna skupština prima oba izvješća do znanja, prihvaća predlog o razdiobi čistog ostatka, izjavljuje upravi, ravnateljstvu i nadzornom vieću svoje zadovoljstvo, te im podjeljuje absolutorij.

Konačno pristupa se izboru dvojice članova u ravnateljstvo i jednog u nadzorno vieće. Ponovno budu izabrani gg. Antun Stiasni i Ivan Plohberger u ravnateljstvo, a g. Miroslav grof Kulmer u nadzorno vieće.

Tim bje skupština zaključena.

Prodaje se posjed

na cesti u Loboriki, pokraj Pule. — Isti se prodaje cio ili na polovicu uz vrlo povoljne uvjete. — Pobliže se vieste dobivaju u tiskari.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slastice.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarieli.

Brijač

Zvonimir Gjurin

preporuča svoju

brijačnicu i češljaonicu

u Puli

Via Sergia broj 63

Nenadkriljivo sredstvo proti bolestim želudca i probavila

jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabima, pomanjkanje tekа, mučnost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, glavobolj, grčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suvišnim svaki drugi prašak, osobito poslje prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih bilinskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih lječkova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Cieua bočice **1 kr. 40 fil.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne** „k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900.

Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj liek ne samo radi ugodnog tека, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam doscle bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.

Dr. Radolfo Šlumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankovića,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok, koji se upotrebljava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Broj 39. Pula, u petak dne 17. maja 1901. God. XXXII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju sbičnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napotnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pula.

Kod naročbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Ćirila i Metoda" za Istru

Trgovačka mornarica.

U posliedujem izvještaju tršćanske burse, nalazimo statističke podatke, koje je sakupila trgovačko-obrtnička komora u Trstu, o stanju naše trgovačke mornarice, o gibanju brodovlja i o prometu sa robom unutar granica slobodne luke u Trstu.

Podatci su ti vrlo zanimivi za svakoga, koji prati postupni razvitak naše trgovačke mornarice. Zanimati će bez dvojbe i naše čitatelje uz obalu Istre, hrvatskoga primorja i Dalmacije, koji nemogu do velikih trgovačkih novina i do sličnih izvještaja — doznati štošta o našoj trgovačkoj mornarici, koja pruža hiljadam našega naroda zaslužbe i koja bi morala naše primorske gradove opet dovesti do negdašnjeg blagostanja.

Podatci, koje vadimo iz spomenutog izvještaja jesu doduše suhoparni, ali oni govore dosta jasno, što bi mogla postati naša trgovačka mornarica, kad bi bilo kod naših imućnika više poduzetnog duha i od naših vlada više mara za veći razvitak i procvat naše trgovačke mornarice.

Izvještaj vieća tršćanske burse dieli brodovlje trgovačke mornarice ove pole naše monarhije po pokrajinah, kojim ono pripada. Posve je naravno, da pripada najvažniji dio toga brodovlja gradu Trstu sa okolicom, kao najvećem našem pomorskom gradu i kao glavnom skladištu za uvoz i izvoz trgovine u Austriji.

Trst sa okolicom broji na ime:

12 brodova duge plovitbe na jedra, sa 8090 bačava (tonelata) i sa 145 mornara;

76 parobroda sa 128.499 bačava, sa 2512 mornara i sa 115.523 konjske sile;

4 jedrenjače velike obalne plovitbe (grande cabotaggio) sa 585 bačava i 21 mornarom;

10 parobroda velike obalne plovitbe sa 3197 bačava, 151 mornarom i 4114 konjskih sila;

23 jedrenjače kratke obalne plovitbe (piccolo cabotaggio) sa 490 bačava i 86 mornara;

32 parobroda iste plovitbe sa 5927 bačava, 324 mornara i 12543 konjskih sila;

190 ribarskih ladja sa 473 bačve i 586 mornara;

1092 ladja za prevoz na jedra sa 3633 bačve i 1339 mornara;

4 ladje na paru sa 22 bačve i 10 mornara.

Ukupno imade dakle Trst sa okolicom 1321 jedrenjaču sa 13271 bačava, 2997 mornara i 132.249 konjskih sila.

Goričko—Gradiška imade u malenih lukah od Devina do Grada parobrode i jedrenjače samo kratke obalne plovitbe i to:

64 jedrenjače sa 592 bačve i 121 mornar;

4 parobroda sa 59 bačava, 16 mornara i 229 konjskih sila;

195 ribarskih ladja na jedra sa 784 bačve i 556 mornara;

136 ladja za prevoz na jedra sa 213 bačava i 233 mornara.

Ukupno pripada dakle Goričkoj—Gradiški: 395 jedrenjača, sa 1589 bačava i 600 mornara; 4 parobroda sa 59 bačava 16 mornara i 229 konjskih sila.

Istra imade:

3 broda duge plovitbe sa 1918 bačava i 33 mornara;

1 brod velike obalne plovitbe sa 185 bačava i 6 mornara;

294 broda kratke obalne plovitbe sa 4370 bačava i 872 mornara;

9 parobroda iste plovitbe sa 319 bačava, 45 mornara i 1090 konjskih sila;

662 ribarske ladje na jedra sa 1718 bačava i 2101 mornara;

985 ladja za prevoz na jedra sa 1462 bačve i 1520 mornara.

Ukupno imade Istra: 1945 jedrenjača sa 9653 bačava i 4532 mornara; 9 parobroda sa 319 bačava, 45 mornara i 1090 konjskih sila.

Kvarnerski otoci imaju:

9 brodova duge plovitbe na jedra sa 3386 bačava i 70 mornara;

4 parobroda iste plovitbe sa 6194 bačve, 73 mornara i 5033 konjske sile;

5 jedrenjača velike obalne plovitbe sa 646 bačava, i 27 mornara;

1 parobrod iste plovitbe sa 220 bačava, 11 mornara i 280 konjskih sila;

280 ladja kratke obalne plovitbe — na jedra — sa 4034 bačve i 779 mornara;

1 parobrod iste plovitbe sa 9 bačava, 4 mornara i 65 konjskih sila;

350 ribarskih ladja na jedra sa 730 bačava i 1186 mornara;

509 ladja na jedra za prevoz sa 703 bačve i 865 mornara.

Ukupno imadu kvarnerski otoci: 1155 jedrenjača sa 9499 bačava i 2928 mornara; 6 parobroda sa 6423 bačve, 88 mornara i 5378 konjskih sila.

Dalmacija imade:

4 broda duge plovitbe na jedra sa 2642 bačve i 43 mornara;

12 parobroda iste plovitbe sa 14.424 bačve, 208 mornara i 5066 konjske sile;

7 ladja velike obalne plovitbe na jedra sa 374 bačve i 28 mornara;

9 parobroda iste plovitbe sa 1296 bačava, 99 mornara i 3370 konjskih sila;

756 ladja na jedra kratke obalne plovitbe sa 7965 bačava, 1613 mornara;

25 parobroda iste plovitbe sa 1128 bačava, 142 mornara i 3397 konjskih sila;

2174 ribarskih ladja na jedra sa 4703 bačve i 8345 mornara;

4661 ladju za prevoz na jedra sa 8671 bačva i 8334 mornara.

Ukupno imade dakle dalmatinska obala: 7602 jedrenjače, sa 24085 bačava i 18.363 mornara; 46 parobroda sa 17.478 bačava, 449 mornara i 11.833 konjske sile.

Austrijska trgovačka mornarica broji dakle:

28 brodova duge plovitbe na jedra sa 16036 bačava, 291 mornara;

92 parobroda iste plovitbe sa 149.117 bačava, 2793 mornara i 125.622 konjske sile;

17 ladja velike obalne plovitbe na jedra sa 1790 bačava i 82 mornara;

20 parobroda iste plovitbe sa 5343 bačve, 261 mornar i 7764 konjske sile;

1419 ladja kratke obalne plovitbe na jedra sa 17.181 bačva i 3541 mornar;

71 parobrod iste plovitbe sa 7442 bačve, 531 mornar i 17.324 konjske sile;

3571 ribarskih ladja na jedra sa 8408 bačava i 12.774 mornara.

Ukupno dakle:

12.418 jedrenjača sa 58.097 bačava i 28.980 mornara;

187 na paru sa 161.924 bačve, 3595 mornara i 150.779 konjskih sila.

Austrijska trgovačka mornarica daje dakle izravno ili neizravno 32.575 osoba na naših obalah dnevne zaslužbe neračunajuć amo ono množtvo naroda, koji se bavi gradnjom i popravljanjem brodova, te krcanjem i izkrcivanjem istih.

PODLISTAK.

Nešto o autonomiji.

Što je samouprava ili autonomija?

U novinah čita naš puk često gornje nazive pa nezna pravo što to znači. Nedavno razložio je to jedan češki pučki list a po njemu priobćio je to velezaslužni „Pučki List" iz Splita.

Po njemu priobćujemo i mi to razglabanje, za naše radnike i seljake, prilagodiv je našim odnošajem i našem stanju.

Što je dakle autonomija?

Kada se sastavlja koje družtvo, odbor dotičnoga družtva napiše pravila ili statute, kakove on hoće, ta pravila pošlju na odobrenje, pak onda utemelje družtvo. Odbor upravlja onda družtvom po ustanovljenih pravilih. Družtvo gospodari, upravlja i naredjuje, što hoće; nijedna druga osoba ne utiče na družtvo i s toga kažemo, da se družtvo vlada samo sobom, da ima samoupravu ili autonomiju.

Koji je narod autoneman?

Onaj narod je autoneman, koji sam sobom upravlja, koji samomu sebi dava zakone; onaj narod naprotiv, nad kojim drugi vlada, zove se podvržen ili podčinjen.

Što je centralistična ili središnja vlada?

Ako u državi ima više naroda pod jednim vladarem, a njihovi se poslovi spoje svi skupa u jednu cjelinu kao n. pr. finance, školstvo itd., te se zajednički iz jednoga središta upravljaju, kažemo, da je to centralistična uprava. Kad je pako kojem narodu ili zemlji povjerena vlastita uprava n. pr. u školstvu, kažemo da ta zemlja ima vlastitu autonomiju u školstvu.

Koja je vlada bolja: centralistična ili autonomna?

Sadašnjim potrebam i okolnostim odgovara bolje autonomna vlada nego li centralna. Svi narodi u državi nemaju jednake potrebe i okolnosti dapače vrlo različite; vlada mora se obazirati na te okolnosti, ona mora pojedinimi narodi tako upravljati, kako njihove okolnosti zahtjevaju, a to jedino radi autonomna vlada. Dočim centralistična vlada ustanovljuje zakone za svakoga jednako, bez obzira na potrebe pojedinih mjesta i pojedinih naroda.

Kakva bi vlada za nas bila najbolja?

Austrija sastoji se od više naroda; jedan dio njih, Madjari dobili su već autonomiju, ostali narodi imaju svoju centralnu vladu u Beču. Pod Beč spadaju razni narodi kao Česi, Poljaci, Niemci, Hrvati, Slovenci, Talijani, Rusini; svi ovi narodi obitavaju u raznih zemljah kao što su Češka, Moravska, Galicija, Šleska, Bukovina, Gornja i Dolnja Austrija, Salcburška, Štajerska, Koruška, Tirolska, Istra, Trst, Goričko i Dalmacija. Ovi narodi obitavajući različite zemlje, imaju i različite potrebe, kojim bi vlada morala doskočiti. S toga je očito, da bi autonomna vlada bila mnogo bolja i uspješnija za pojedine narode nego li centralistična vlada, koja većim dielom u nas vlada.

Imaju li u Austriji pojedine zemlje kakvu autonomiju?

Imaju, ali u ograničenom djelokrugu. Svaka zemlja ima svoj sabor, koji uredjuje neke poslove zemaljske; občine i gradovi imaju svoja občinska zastupstva, koja uredjuju občinske poslove.

Kako je sastavljem sabor kod nas u Istri?

Sabor je sastavljen iz 33 člana. Virilni glas, t. j. pravo biti članom sabora, a ne biti biran, biskupi tršćansko-koparski, porečko-puljski i krčki.

Izabranih je dakle zastupnika 30 i to: izvanjske ili kmetske občine biraju 12 zastupnika; gradovi biraju 11 zastupnika; trgovačka komora bira 3 zastupnika i veliki posjed bira 4 zastupnika.

Istarski sabor može sazvati njeg. veličanstvo kamo hoće, jer Istra nemna glavnoga grada kao druge pokrajine. Sabor ima se sastati svake godine na kraće ili dulje zasjedanje; zemaljski odbor upravlja kroz 6 godina i bira ga svaki novi sabor.

Tko ima većinu u zemaljskom saboru?

Usljed krivičnog izbornog reda i radi poznatog talijanskog nasilja kod svih dosadašnjih izbora, imadu Talijani u saboru većinu, premda je nas Hrvata i Slovenaca jedna trećina u Istri više nego li njih. Talijanskih zastupnika u saboru imade 21, a hrvatsko-slovenskih samo 9.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 14. maja 1901.

Jučeranja i današnja kućna sjednica su jedine ovoga tjedna. Drugih već neće ni biti, nješto radi preksutrašnjega blagdana, drugo radi raznih odborskih sjednica, naročito odbora za vodne puteve.

U kućnih sjednicah razpravljala se je osnova za „povišenje davka na žestu i porabu jednoga diela toga davka u korist pojedinih pokrajina“.

Članak prvi te zakonske osnove razpravio se je već u sjednici dne 10. maja. Taj članak ustanovljuje. da se davak na žestu povisuje za 20 filira po litru. Njeki su kod toga predlagali, da se povisi još za dalnjih 10 filira, i da se te upotrebi proti pijanstvu, al taj predlog nije bio primljen.

Članak drugi ustanavlja, da se davak na žestu prema tomu zakonu započme tjerati 1. septembra 1901. na onu žestu što se je onda nadje. Zastupnik iz Predarela Thurnherr postavio je predlog, da se nebi pobiralo toga davka od domaćega proizvoda; da bi dakle proizvoditelji rakije širih žestokih domaćih pića imali nesamo pravo na to da neplaćaju davka na 56 litara, kako je to po jednom zakonu, nego da se u obće od njih nebi tjeralo davka na ta pića — koliko jih sami doma proizvadjaju, makar to proizvadjali i u velikoj mjeri. Predlog taj nije dobio većine zastupnika.

Članak treći govori o tom, kako se imadú razdieliti svote, dobljene u ime davka na žestu, medju pojedine pokrajine. Zakonska osnova hoće, da se jih diele po potrošku (konsumu) u pojedinih pokrajinah. Koliko se u kojoj više popije toliko neka dobiva više davka od žeste. Zastupnici južnih pokrajina predlagali su i zagovarali, da se razdieljuje rečene svote po broju stanovnika u pojedinih pokrajinah; al su ostali u manjini. Po broju pučanstva bi južne pokrajine, naročito Tirol, Goričko, Istra, Dalmacija, mnogo više dobile nego li će po visini potroška.

Članak četvrti govori o dobah kad se ima pokrajinam dati njihove odnosne dielove. Dr. Kos, nevladin Rusin, predlaže, da se svota što će zapasti Galiciju upotrebi samo za školske i zdravstvene te u obće čovjekoljubne potrebe u toj kraljevini, a nek to nebude dano na volju oblastim u Galiciji. Pri tom napada žestoko, drzovito na upravu u Galiciji i pojedine osobe, „šlahćice“. Razni Galički zastupnici pobijaju ga. Kod glasovanja pada njegov predlog. Konačno je zakonska osnova prihvaćena u drugom i trećemu čitanju.

* * *

Tko imenuje predsjednika sabora?

Predsjednika i podpredsjednika imenuje njeg. veličanstvo izmedju zastupnika, koji sačinjavaju sabor.

Kako je sastavljen zemaljski odbor?

Odbor zemaljski, koji predstavlja sabor i zemlju, sastavljen je od 5 članova. Jedan je član sam presjednik sabora, koji je i presjednik odbora zemaljskoga. Jednoga prisjednika biraju veleposjednici, drugoga biraju zastupnici gradova i trgovačkih komora, trećega biraju zastupnici seoskih občina, a četvrtoga cio sabor zemaljski.

Kako je sastavljeno občinsko zastupstvo?

Svaka občina ima občinsko zastupstvo; broj članoga toga zastupstva nije jednak, ovisi o broju ljudi, koji imaju pravo glasa; u zastupstvu može biti najviše 30 članova. Izmedju njih se bira načelnik i najmanje 2 člana, tako zvani prisjednici. Broj prisjednika takodjer ovisi o broju članova občinskoga zastupstva. Prisjednici sa načelnikom čine občinsku upravu.

Izbor Klofača se po predlogu legitimacionoga odbora bez razprave odobrava.

* * *

Zast. Spinčić postavio je jučer interpelaciju radi „uredjenja naukovnoga jezika na javnih pučkih škola u Lošinju Velom“, i radi „postupka kod brojenja pučanstva“ u njekih kotarih Istre i u Trstu, i to odnosno na interpelaciju što ju je u tom obziru već prije postavio.

Danas upravio je upit na ministra trgovine „radi produbljenja morskoga dna na ulazu u Košljunsku Dragu“.

* * *

Prije današnje kućne sjednice obdržavao je vinogradarski odbor svoju sjednicu, u kojoj je konačno prihvatio promjenu zakonske osnove „glede davanja i odplaćivanja bezkamatnih zajmova vinogradarom oštećenim filokserom“. Većina članova odbora popustila je najzad vladinim zastupnikom, te se zadovoljila tim, da vlada daje u izvanrednih slučajevih i više odnosne podpore nego li je dade pokrajina. Predlog zast. Spinčića, podupr i od raznih drugih, da država dade podpore i onda kad nebi pokrajina ništa dula, ostao je u manjini. Spinčić i drugovi najavili su predlog manjine.

Kod toga se je vlada i većina odbora držala načela, da neide da država pomogne, ako pokrajina neće da pomogne. Njezin zastupnik pak iz ministarstva poljodjelstva priznao je naročito žalostne odnošaje u Istri, osobito ladanjskoga, slavenskoga, pučanstva; te obećao, da će vlada nastojati pomoći u tih odnošajih koliko njoj više bude moguće sa premiji onim vinogradarom, koji se odlikuju u obnovljenju vinograda oštećenih filokserom.

* * *

U nastavku dnevnoga reda kućne sjednice došlo se je na razpravu resolucije vinogradarskoga odbora, usljed koje se c. kr. vlada poziva, da kod obnovljenja trgovačkih ugovora godine 1903. čvrsto stoji na autonomnoj carinarskoj svoti od 20 for. u zlatu; a da može popustiti jedino prema Italiji, ali ne niže od 12 for. u zlatu. Tim bi pala vinska klauzola. Po ovoj resoluciji talijanska vina nebi mogla s našimi konkurirati.

Vinogradarski odbor primio je tu resoluciju jednoglasno, usupor protimbe vladinih predstavnika.

Već je sad osjegurano, da će tu resoluciju primiti većina, možda sva zastupnička kuća složno. Obzirom na zastupnike iz vinskih pokrajina, glasovati će za resoluciju takodjer zastupnici iz pokrajina u kojih se vino neproizvadja, kaošto su naročito Česi i Poljaci. Njihovi klubi dali su skoro sva mjesta u vinogradarskom odboru zastupnikom hrvatsko slovenskoga kluba. Dali su njim vlast i moć; i drže se njihovih predloga. Čast njim i hvala!

Izvjestitelju, o kojega izvještaju bit će još govora, pljeska se.

Ministar trgovine bar. Call izjavlja, da je vladi na srcu stanje vinogradara, al da nesmatra shodnim, da se koja svota ustanavlja, te da se neidentificira sa cifrom u resoluciji.

Upisalo se i mnogo govornika za i tobože proti; al malo će jih doći do rieči.

Govori Biankini, prvi tobož proti.

Još će valjda samo tri govornika govoriti, pak će se glasovati.

* * *

Iza Biankina iz Dalmacije, govorio je Robić iz Štajerske jako stvarno, navedši medju ostalimi glasove talijanskih državnika, koji vele, da bez vinske klauzule nejma trojnoga saveza. Dakle za trojni savez bi se naše vinogradare imalo žrtvovati. Pokazalo se je, kako se je vlada hotice ili nehotice g. 1893. varala, kad je izjavila, da Talijani neće uporabiti vinske klauzule.

Iza te dvojice bila je zaključena razprava. Množina govornika došla do rieči. A nije ni trebalo mnogo govoriti, kad se je unapred znalo za izpadak glasovanja, i kad je onako stvarno govorio izvjestitelj.

Kao glavni govornici bili su sporazumno izabrani Küschelm iz Dol. Austrije i Schrott iz njemačke južnoga Tirola. Prvi je doviknuo vladi: austrijske vlade moraju zastupati interese austrijskih državljana, bez obzira na što i na koga. Drugi je dokazao da bi u Tirolu moralo posve prestati vinogradarstvo, kad bi klauzula ostala.

Dalnji predlog donašamo u budućem broju.

DOPISI.

Iz Zadra, dne 10. maja 1901. Veleštovani g. uredniče! Dozvolite, da se opet javim u miloj „Našoj Slogi“ za dugog muka. Ovamo kod nas naši Talijanaši pobiesniše protiv Hrvata. Osobito odkad smo ostvarili izlet na operu u Spljet prosto su poludili. Pogrdama ni kraja ni konca. Pa doista tko bi bio reko, da će se jednom u Zadru moći oživotvoriti tako sjajan izlet kao onaj zadarskih Hrvata (oprosti mi „Dalmata“). I doista kad su mladji došli na javu sa idejom, da se podje u Spljet stari se snebiše. Al mladi držali se čvrsto, pa oduševiše i stare za taj izlet. Tako valja samo uviek napred složnim silama! Medju izletnicima (njih oko 200) bilo je do 50 osoba rodjenih u Zadru, a ostali iz okolice i činovnici Hrvati iz Dalmacije. Nekoji su već nastanjeni nekoliko godina u Zadru. Ali za „Dalmata“ niesu Zadrani ni oni, koji se rodiše u Zadru, samo kad su Hrvati. Pravo je toj staroj bubetini zapjevao sinoć naš Joja Jatagan:

Rodjen si u Zadru, ali Hrvat ti si,
Eh, moj mili pobro tada Hrvat nisi,
Al ako si rodjen „in terra latina“
Tada imaš naslov pravog „Zaratina!“

Ludi ljudi, a reći, da zadarski načelnik Ziliotto rodio se u Makarskoj. Kad govorimo već o pravim Zadranima, čujte ovu. Večeras je ovdje nekakova „accademia di scherma“. Tu se bije i neki Enrico Viscardi di Zara. Taj je gospar došao ovamo gladan i žedan iz obećane zemlje i sad je već di Zara. Šteta što ne pozovu ovamo i Musolina! Rekoh Vam, da mladež baš u zadnje doba radi. Tako se ustrojio gospojinski tamburaški zbor i diletantsko dramatsko družtvo. I osvjetlaše si već lice na velikom koncertu, što ga je priredio „Sokol“ u dvorani zadarske Čitaonice u prošlom mjesecu. Do skorog vidova! Dragan Zoranić.

Franina i Jurina.

Fr. Je l' baš istina, da su Krstiću sve šekveštrali?

Jur. Aj nisu barem šioru gospu Jambrožiju.

Fr. Ja param, da bi njim dal i mutandi, da bi ju oteli kamo ća vuć.

Jur. Ja da su njegove?

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Dne 13. t. mj. sastali su se u Beču zastupnici českoga i poljskoga naroda na dogovor o pitanju vodenih putova. Na tom sastanku izjavše poljski zastupnici, da prihvaćaju izpravljenu vladinu osnovu, nu „konačnu odluku o tom pitanju, da je sebi pridržao čitavi klub; nadalje su izjavili, da smatraju doprinesbenu dužnost zemalja otvorenim pitanjem, i da će se zauzeti za istodobnu gradnju kanala i uredjenje rieka.

Dne 20. t. mj. sastati će se obje delegacije u Beču. Ugarska delegacija imati će prvu sjednicu istoga dana u 5 sati poslie podne. Njegovo veličanstvo primiti će delegacije dne 21. t. mj. o podne. Razprave započeti će odmah istoga dana, te će ministar izvanjskih posala grof Golouchowski podastrieti svoj izvještaj. To isto učiniti će u austrijskoj delegaciji dne 25. t. mj. Nakon duhova doći će na razprava vojni proračun.

Prekinuće dogovora regnikolarnih deputacija Hrvatske i Ugarske, obdržavanih prošloga čedna u Budimpešti, nije iznenadilo nikoga u Hrvatskoj. Tamo su već vični madjarskomu prikosu, koji nedozrieljava, da se urede financijalni poslovi izmedju ravnopravnih kraljevina na pravednom temelju.

Srbija. O posliednjem sukobu Arnauta sa srbskom stražom javlja se sa srbske strane koliko sliedi: Glasom izvieśća pograničnog zapoviednika, prošlo je dne 12. t. mj. prije podne 18 Arnauta kod stražarnice u Ormištu preko srbske granice i. ranilo iz revolvera srbske seljake. Kad im se je približala pogranična straža, pobjegli su Arnauti. O tom događjaju obaviešten je službeno turski pogranični zapoviednik.

Iz Biograda javljaju, da se tamo očekuje dan na dan porod nasljednika priestolja, te da će kralj tim povodom pomilovati više političkih zločinaca, izmedju njih i poznatog vodju pučko-radikalne stranke Rajka Tajsića, koji se nalazi u progonstvu u Crnoj Gori.

Bugarska. U jednoj od posliednjih sjednica prihvatilo je narodno zastupstvo vladinu osnovu, kojom će se provesti nova upravna okružja. Tih okružja biti će u buduće samo 12 i vlada se nada, da će tim prištediti na troškovih zemaljske uprave.

Povodom polaganja temeljnog kamena za spomenik cara — osloboditelja — Aleksandra II., izmieniše knez Ferdinand i car Nikola vrlo srdačne brzojavke.

Rusija. Englezki listovi tvrde još uviek, da postoji vojni savez izmedju Rusije i Srbije — uzprkos oporicanju sa ruske strane. Srbski radikalni list „Zakonitost“ kaže, da bi takav savez bio radostno pozdravljen u Srbiji. Na takav savez da sili Srbiju zajedničtvo plemena, vjerozakona, narodnih probitaka i nesebičnost Rusije, koja je jedina prava prijateljica Srbiji. U davnih časovih borili su se Srbi skupno sa Rusi za zajedničke probitke i tko znade, neće li se opet skupno boriti proti zajedničkom neprijatelju.

Mjestne:

Sudrug Dorbić izključen iz stranke. „Il Proletario“ od 15.-tek. donosi sliedeće priobćeno:

Socijalno-demokratička stranka u Puli.

Na sinoć obdržavanom sastanku povjerenika stranke zaključeno je jednoglasno, da se izključuje iz stranke tipograf Jerolim Dorbić.

Na dojdućoj pokrajinskoj skupštini biti će priobćeni uzroci izključenja.

Pula, 15. maja 1901.

Ravnateljstvo.

Savez radnika i radnica, skup Pula.

Podpisano priobćuje svim članovima, da je Jerolim Dorbić bio brisan iz imenika članova.

Ravnateljstvo.

Izključenje dakle po svim pravilima! Što će na to drug Dorbić?

Pokrajinske:

Izpit usposobljenja za pučke škole sa njemačkim naukovnim jezikom, položio je ove dane na učiteljištu u Ljubljani, g. Ante Dukić učitelj u Kastvu. Čestitamo!

Izbor župnika u Materadi. Po nalogu c. kr. kot. poglavarstva u Poreču obavio se utorak dne 14. t. mj. izbor novoga župnika u Materadi u tamošnjoj školskog zgradi. Koliko nam je poznato prijaviše se četiri natjecatelji za ono mjesto.

Visoki posjetitelji Košljuna. Njezina Visost Nadvojvotkinja Jelisava, na povratku iz Dalmacije, svratu se dne 9. svibnja za prvi put na ubavi Košljun, kojeg su Njezini Prejasni Roditelji višekrat običavali posjećivati. — Dan pak kasnije prispješe iz Opatije kralj i kraljica Rumunjska, uz pratnju više kneginja i ričetkog guvernera, te se ne mogoše dosta nadiviti prirodnoj ljepoti rečenog ostrova.

Dolazak Grčkoga kralja u Opatiju. Dne 13. t. mj. stigao je kako bijaše uređeno, grčki kralj Gjuro u Opatiju. Volosko i Opatija osvanuše već za rana onog dana okićeni hrvatskimi zastavami, medju kojimi bijaše i grčkih i rumunjskih zastava.

U 10 sati u jutro doplovi grčki ratni brod „Psara", na komu se je nalazio kralj Gjuro sa pratnjom. Grmljavina mužara pozdravi sa obale dolazak visokog gosta.

U 10½ sati pokloniše se kralju predstavnici crkvenih, svietskih i vojničkih oblastih predvodjeni od c. k. namjestnika za Primorje g. grofa Goessa. Ovaj je prvi pozdravio kralja a zatim načelnik Voloskog-Opatije g. dr. A. Stanger.

Dr. Stanger i Monsignor Zamlić, župnik Voloskog-Opatije bijahu primljeni od grčkog kralja u audienciju.

Kralj se je s njimi dulje vremena zadržao i vrlo ljubezno razgovarao. Načelniku dr. Stangeru izjavio je kralj, da se divi krasnom položaju Voloskog i Opatije, da je ostao ugodno iznenadjen nad tolikim brojem krasnih vila i palača, i da se upravo veseli, što ima prigodu, da posjeti ove krajeve.

Po podne izmjeniše si grčki i rumunjski kralj posjete; zatim se je kralj Gjuro izkrcao i nastanio u Minakovoj vili, gdje ostaje 3-4 dana.

Rumunjski kralj Karol posjetio je kralja Gjuru na ratnom brodu a kralj Gjuro kralja Karola u villi „Amalija", gdje ga je dočekala kraljica rumunjska Jelisava. O dolazku kralja Gjure u Opatiju drugi put više.

Pomerska škola. Nije stvar od jučer niti od prekjučer, nego se vuče već od mnogo godina, ostajuć uviek na vrhi svirala. Ta zna se: ako se radi o tome, da hrvatski puk u Istri dobije školu, mora da se za nju bori deset i dvadeset godina i još se može nazvati sretnim, kad nakon toliko vremena ipak uspije.

U Pomeru, skupa s Banjolama, ima preko sedamsto duša, sve samih Hrvata, za kakve su naravski zapisani i kod popisa pučanstva; djeca koja bi tamo imala polaziti školu, niti znadu niti mogu znati govoriti drugačije osim hrvatski kako ih matere uče. Pomerci su radi toga i pitali iz početka hrvatsku školu, ali slavne komisije su ustanovile, da ima biti s paralelkami hrvatskom i talijanskom, pa neka svaki upiše svoje diete u koju hoće. Nu, to nije išlo po duši Talijanom na občini u Puli niti onim na junti u Poreču, pa znajuć da bi škola na paralelke u Pomeru bila samo hrvatska; jer Talijana ondje neima, uzeli su prosvjedovati proti takvoj školi i podnesli pritužbe i utoke, u smislu, da škola ima biti samo talijanska. U Pomeru, pa talijanska škola? A za koga, kad nije u Pomeru niti jednoga Talijana, osim popa Jerco, koji (čujte i križajte se!) nije niti iz Firence niti iz Kalabrije, nego je rodjen u puljskoj Kroaciji od matere iz Kraljevice, a otca iz Sušaka? Medjutim je sve to skupa komedija, učinjena samo za to, da škola nebude ili da bude veoma kasno.

Pomerci pak, koji su kod zadnjih izbora glasovali s Talijani, vjerujuć obećanjima sladkih i presladkih puljskobodulskih doktora, uvidjeti će konačno, da su obećanja — ludom radovanja i da se oni nipošto nesmiju nadati niti duševnom niti materijalnom boljku od talijanske gospode koja će kod svakih izbora mastiti bradu jednomu ili drugomu, ali puku od toga nije koristi.

Podpisujemo obćerčke. Čestiti naš riečki drug „N. L." donaša u jednom od zadnjih brojeva opravdanu pritužbu riečkih Hrvata proti hrvatskim zastupnikom iz Dalmacije, koji polaze u Beč i vraćaju se kući preko Rieke, a ne da bi se tamo zaustavili, sa riečkimi Hrvati i njihovimi odnošaji valjano upoznali.

Tu pritužbu podpisujemo i mi gledе Trsta i Pule kuda prolaze nekoji zastupnici i gdje se nekoji i podulje zadrže, ali se ipak neupoznaše još ne valjda s nijednim od naših slavenskih prvaka a još manje s našimi odnošaji.

Iz sv. Lovreča Pazenatičkog (občinski izbori) pišu nam dne 8. t. mj. Svaka ima svoj konac a tako će ga do mala imati i naša sadašnja občinska uprava.

Liste za predstojeće izbore u našoj občini su već izložene i sada je dužnost svakoga rodoljuba, da te liste pregleda, da se osvjedoči, da li je on upisan ili nije. Ako je upisan treba viditi jeli točno upisan. Ako nije upisan valja odmah reklamirati i pitati občinu, da ga upiše na vrieme i točno. Nadalje valja pregledati te liste i radi toga, da vidimo koliko je upisano onih, koji ništa neimaju ili koji neimaju izbornoga prava. Takovi su obično najveći siromasi i takovi se najlakše prodaju našim narodnim protivnikom. Dakle takove valja brisati ili reklamirati, da se ih briše. Kako svuda u Istri, gdje započviedaju na občinah Talijani, biti će i naše izborne liste pokvarene na našu skodu a na talijansku korist. Treba dakle, da je na vrieme pregledamo i popravimo.

Svi nemožemo na občinu ali iz svakog sela neka ide onaj, koji pozna ljude i taj neka popiše one, koji su izpušteni, i one koji su upisani a neimaju pravo izbora.

Odaberimo sposobne osobe i to neka idu na občinu pa makar ih mi sami platili samo da urede listine. Občinske listine jesu temelj za zemaljske i za državne izbore. Ako je sada uredimo i očistimo, biti će nam lakše kod budućih zemaljskih i državnih izbora.

Čim uredimo listine, treba da se sastanemo i dogovorimo, koga ćemo birati u novo zastupstvo. Bez dogovora i sporazumljenja nemože biti sloge.

Nitko neka nežali jednu dnevnicu ili žurnadu, jer ta nije izgubljena. Svaki neka pomisli, kako smo bili veseli i zadovoljni na dan izbora za V. kuriju lanjske godine u Selini. Pošli smo veseli kao na pir a vratili smo se veseli i zadovoljni, što smo učinili pravedno i pošteno djelo.

I sad kod budućih občinskih izbora budimo onako složni i jedini, pak nas neće nitko predobiti. Naši susjedi Talijani, talijanaši, krnjeli, šarenjaci i njihove podrepnice mutiti će nas i ljurati kako i uviek do sada. Nedajmo se više od njih za nos voditi kad smo ih spoznali.

Moliti će nas i prositi, da držimo s njimi. Sada će vikati: adesso semo tutti fradei, ali to bratimstvo talijansko truje samo jedan dan, dan izbora a poslije oni su gospoda, a mi smo: ščavi, carne venduda. I pravo je svakomu, koji se proda bilo za španjolet, za žalogaj smrdljivog bakalara, za žmuljić faturane rakije ili pliesnog vina, bilo za novac, taj nezasluži boljeg imena nego ščavo i prodano meso.

Mi se više pula tužimo na velika plaćila, na visoke adicionale, a sami smo krivi, da plaćamo više nego li bi trebalo. Kolik se novac troši za učitelja, a gdje nam je učitelj? Koliko se troši za liečnika, a koja nam je korist od njega? Znate li za potrošak lanjske godine na groblju za učiniti onu škulju? Na čiju korist je bilo ono? Možda na vašu? Znate sami da nije, ali platilo se iz kase, premda neimamo mi više pula ni za sol.

Ako nećemo dakle, da se u buduće tako troši naša težko zasluženа muka; ako želimo, da budemo dobro znali za svaki novčić, koji se potroši iz občinske kase, složimo se, dogovorimo se, izaberimo samo naše domaće poštene i vriedne muževe, koji neće gledati svoju korist, nego korist svega puka, čitave občine. Učinimo tako, pomoći će nam Bog i dobri ljudi!

Iz Vodica (občina Materija) nam pišu: Naš vriedni i velezaslužni župnik Juraj Dolžan, slavio na Jurjevo-dne svoj imendan. Tom prigodom sabralo se kod družtvenog stola za družbu sv. C. i M. K 13·02, a za „djačko pripomoćno družtvo," u Pazinu K 9. Živili darovatelji i svjetal im obraz bio!

Iz Cerovlja (občina Pazin) pišu nam 10. t. mj. Javljamo Vam g. uredniče, samo u kratko, da imadjasmo jučer riedku sreću u našem skromnom selu. Sastali se naime ovdje naši velezaslužni pučki učitelji, članovi „Narodne prosvjete" njih 21 na broju. Koji od njih će Vas stalno obširnije obaviestiti o tom krasnom sastanku; a nam budi dozvoljeno ovdje javno ustanoviti, da se možemo ponositi takvimi učitelji, koji se natječu u znanju, u uzornom ponašanju i plemenitom djelovanju. Pa takove učitelje htjela neka u Istru doklačena gnjida razdvojiti, pogrditi i ocrniti. Sram bilo njega i onoga, koji mu daje utočišće. Naši učitelji viećali su o budućoj skupštini učiteljskog „Saveza" i o drugih važnih predmetih.

K sastanku bijaše pozvan i naš domaći župnik, koji se nije mogao poslije donahvaliti tih narodnih prosvjetitelja, njegovih mukotrpnih prosvjetnih apoštola.

Iz Kaldira — občina Motovun — pišu nam 9. t. mj. Čitamo g. uredniče, u broju 35 naše mile „Sloge", kako se tuže naši domaći radnici na talijanske poduzetnike, poglavare i radnike. A kako neće da se tuže, kad bijasmo u nedjelju dne 5. maja na Livadah svjedoci nemilom i žalostnom prizoru. Tuj su se bili naime radnici na željeznici pobunili radi plaće. Svi poglavari ili kapi na djelu jesu iz Italije, podanici talijanskoga kralja, dočim se daje našim najteža i najprostija djela i za najnižu cienu.

U Livadah (občina Oprtalj) imade naših domaćih radnika nješto Dalmatinaca — koji su još podanici svoga kralja i našega cara. Ove i naše domaće plaćaju rečeni kapi tako lošo, da im je težko živjeti a kamoli koji novčić za djecu i rodbinu prištediti. Ti naši radnici dobivaju po 1 forint ili 90 novčića na dan, dočim su mnogo bolje plaćeni podanici talijanskoga kralja Viktora Emanuela. Radi toga bio se narod smutio i neznam kako su ga umirili.

Svako bi bilo pravedno i pošteno, da se na višem mjestu ikogod od naših popita, što je sa našimi a što s tudjimi radnici kod gradnje istarske željeznice, kako su jedni plaćeni a kako drugi i koliko je jednih, koliko drugih.

* * *

Čujemo, da je premješten naš duhovni pastir veleč. g. Rafe Fulin u Tar i da će k nam doći mjesto njega glasoviti ljubimac porečke gospode Tomažo Franka (a ne u sv. Nedelju labinsku), koji je pustio za sobom svuda vidljivih znakova kršćanske ljubavi. Kažu, da su prosvjetla i prečastna gospoda u Poreču unj zaljubljena a jaslarska „L'Istria" da ga javno i privatno svakomu predstavlja kano: un prete italiano esemplare, devoto e pio! (Možda izpovieda „babinog" Marka? Op. slag.)

Iz drugih krajeva:

Svesokolski zbor. Svršetkom mjeseca junija doći će članovi svijuh slavenskih gimnastičkih družtava u Prag na svesokolski zbor. Osim Slavena naše monarkije, poslati će svoje izaslanike na zbor Srbija i Bugarska, pa i Crna Gora. A kako se govori, doći će i mnoga Rusa; Riečju, to će biti i opet jedan od takvih sveslavenskih zborova, na kojem se mogu svi članovi velike slavenske porodice jedan s drugim upoznati u zlatnom Pragu, toj zapadnoj predstraži slavenstva.

Družtvene

Slovenske učiteljstvo koparskoga kotara obdržavalo je dne 5. t. mj. na Kozini odborsku sjednicu.

Osnovateljna skupština podružnice sv. Cirila i Metoda na Oprtaljskom krasu, neće biti dne 19. t. mj., nego se ju je preneslo radi nepredvidjenih zapriekа na 2 lipnja.

Gospodarske:

O sumporu i sumporanju. Pošto se bliža čas, da će morati naši vinogradari posegnuti za sumporom i mješćićem, da zaštite mlade grozdove od pogibeljnog pepela ili luga, donašamo sliedeću poduku „o sumporu i sumporanju" po velezaslužnom splitskom „Pučkom Listu", našim vinogradarom na poduku i uvaženje.

Pol je vieka eto prošlo, odkad imamo u vinogradih lug. Od to doba učeni ljudi, prijatelji težaka i sve vinorodne države ovog svieta nisu štedile ni novca ni truda, da iznadju dobar, siguran i jeftin liek proti lugu. I našlo se, da je fino samliveni prah posve čistog sumpora jedini pravi i uspješni lek. Drugog jeftinijeg i boljeg lieka do danas se još nije našlo. U prijašnje doba mislilo se, da je takozvani „sumporni sublimat" ili „sumporni cviet" najbolji, nu od dosta godina ustanovilo se, da taj sumpor ne valja, već samo onaj samliveni. Ali ni svaki samliveni sumporni prah nije dobar. Najbolji i najprištedniji jest onaj posve čisti i posve fino samliveni, i što je on čistije i finije samliven, to je on bolji i prištedniji. Zato u kupovanju valja na to dvoje gledat, jer ga trgovci i tvorničari puno krivotvore i to ne baš uviek za to, da težaka prevare, već da mu ga mogu cienije prodati, pošto svi težaci imaju zlu naviku, da gledaju kupit, što je cienije, dočim zaboravljaju, da tko sumpor kupuje jeftino, da ga taj drago plaća i da mu takav sumpor ne lieči luga (pepela).

Je li sumpor čist i koliko je nečistoće u njem, nije težko doznati, a evo kako: odmjeri se točno 100 grama sumpornog praha, pa iskrene na čisti limeni tanjur ili na komad čistog lima (late) i zapali, da izgori. Što je sumpora čista, sve će izgorit i poći u dim a nečist, pošto nije izgoriv, zaostane. Zaostatak ovaj potegne se na vagu, pa se odma vidi, koliko je diela nečisti u 100 diela sumpora. Da kušnja bude točnija, tanjur se, pošto je sumpor izgorio, stavi još na žeravu i onda potegne na vagu. Ako je sumpor dobar, imat će samo 1—3 po sto nečistoće; loš sumpor sadržati će naprotiv 50—60 po sto nečistoće, koja obično nije drugo već sadra, vapno, zemlja itd.

I drugčije se to može doznati t. j. ako se nješto sumpornog praha uspe u čašu vode pak miesa. Ako je sumpor čist, neće se vodom smješati, je li nečist, učinit će se kašica. (Konac sliedi).

POZIV.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru obdržavati će u četvrtak dne 30. svibnja g. 1901. u tri sata p. p. u prostorijama družtva „Zore" u Opatiji svoju VIII. redovitu glavnu godišnju skupštinu sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav i započenja predsjedničtva.
2. Čitanje zapisnika posliednje glavne skupštine.
3. Izvješće tajnika.
4. Izvješće blagajnika.
5. Izvješće nadzornoga odbora.
6. Izbor jednoga člana ravnateljstva.
6. Možebitni predlozi.

Volosko-Opatija, 12. svibnja 1901.

Anton Šimunić, tajnik. **Vjekoslav Spinčić**, predsjednik.

Razni prinosi:

Uprava „Naše Sloge“ primila je tekom aprila sliedeće predplate: gg. B. J. Risika K 6, J. G. Rab 3, Čitaonica Petrinja 2·50, Čit. Glina 2·50, dr. E. Z. Buzet 3, Dvor Varaždin 3, J. V. Juršići 12, Ž. N. Sošić 10·50, I. V. Lun 10, F. V. Dolina 6, B. D. Sv. Matej 6, J. M. Opatija 6, V. Z. Vranja 11·31, A. P. Zaule 3, A. L. Osor 12, K. Č. R. Baška 6, N. P. Rieka 12, M. G. Trst 6, I. B. Opatija 16·03, A. G. Šijana 12, „Vlašić“ Travnik 6, J. F, Pazin 3, J. M. Sv. Petar Š. 2, A. R. Brest 12·79, Čit. Crkvenica 8, Š. D. Tinjan 8, J. J. Opatija 11·31, Čit. Vinkovac 2·50, E. V. Beršec 3, M. C. Krbune 4, M. B. Rieka 6, M. P. Medulin 3, J. S. Kršan 7·40, „Trg. Dom“ Zagreb 3, I. L. Rieka 17, I. S. St. Baška 6, I. P. Frančići 1·80, A. P. Poljane 24, I. R. Ilovik 6, A. M. Drivenik 3, M. R. Trsat 6, Čit. Osiek d. g. 2·50, Čit. Brinje 3, s. Plomin 5, M. G. Kastav 2, M. K. Čunski 9, P. V. Karlovac 10, S. V. Sušak 6, A. Z. Salvore 6, J. C. Svirče 3, L. K. Ližnjan 12, Čit. Kastav 21, S. M. Sušak 13·50, A. M. Krapanj 6, I. R. Lupoglava 4, A. M. Kormin 10, A. J. Sušak 6, J. P. Rieka 2, F. F. Zagreb 13·20, L. S. S. Pazin 10·13, A. Ž. Pula 3, M. C, Bakar 5, G. C. Buzet 6, J. K. Medulin 6, P. B. Rovinj Selo 6, I. M. Foškulin 6, N. D. Benkovac 12, P. H. Trst 12, R. P. Motovun 2, M. S. H. Rieka 10, M. M. Lupoglava 3, M. A. Trst 4, P. K. Pazin 8, P. P. Pula 1, A, P. Idrija 10, Abgeordn. haus Beč 2, P. T. Sv. Matej 6, o. D. B. Prvić 6, V. B. Občina 3.

Za oglase uplatiše u aprilu: g. dr. Š. Kurelić K 3·69, občina Kastav 17·92, g. Jernej Kopač, Gorica 23, g. Ante Dukić, Kastav 8, gosp. zadruga, Buzet 10·40.

Za sirotu Anu ud. Ivančić pok. Sebastiana, kojoj je pogorjela staja na kampam Valturskim, izručila su podpisanomu sliedeća gospoda, gradjani i seljaci, koliko sliedi: Andre Matukina K 1, Ida Demaj 1, Josip Tromba —·60, Gilda Tamaro —·10, Domenico Pianela —·40, M. Detuli —·20, N. N. —·80, Franjo Ulinić —·20, Marija Vidas —·20, Antun Host —·16, Gigia Riani —·10, Giacomina ud. Rossi 1, Katarina Kopić —·22, Marija Kontu 1, Marija Lonzar —·30, Ivan Sorgo —·20, Marija Picoli 1, Josip Damijanić —·10, Marija Pomerka —·40, Santo Kotić —·20, Foška Zanetti —·20, Franjo Zanetti 1, Marija Sponza —·10, Mate Kapuralin —·20, Mate Pavićevac —·40 i Umberto Erdrige —·40. Ukupnu svotu od K 25·74, izručio je Antun Buždon samoj udovi pred svjedocim Jakovom Puhalj i Jakovom Sverko. — Nadalje priposlaše udovi putem našeg uredničtva sliedeća gg.: Josip Linić sa Trsata K 5, poslao Josip Vrbka, župeupravitelj u Lanišću: dne 5./5. sabrano u crkvi K 10·70, isto na 12./5. K 9·30. dne 9./5. sakupljeno u župnom stanu na predlog Jakometa Marčelje K 11, (darovatelji: Jakometo Marčelja K 1, Anton Bradetić K 1, Roko Sverko K 1, Josip Vrbka K 3, Marija Dočkal K 1, Lad. Tonković K 2, Anton i Mate Smak K 1, Grgo Vratović Mile K 1) ukupno K 31. Bog plati darovateljima!

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu, poslali: g. Fr. Kosmina, Podgrad, sabrano prigodom odlazka g. Ern. Baša i Aug. Martelanca K 8·20, g. Anton Kalčić Barela, Lipa, sabrao K 7.

Za Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri, darovao g. prof. B. Bekar K 1.

Za družbu sv. Cirila i Metoda poslaše: g. Jos. A. Kraljić, učitelj u Sovinjaku, sabranih u veselom družtvu kao kaznu za prekršene križevačke statute K 2·56, g. Ivan Vinodolac, kapelan, sakupio u Kanfanaru K 8, uredničtvo „Osvita“, već objelodanjenih 18·48, družtvo „Zvonimir“ u Beču, nadjeno u škrabici K 35, g. Ivan Benigar, Zagreb, sakupljeno na krštenju sina g. dra. Bazale K 30, g. M. Anzlovar, učitelj u Boljunu, darovanih od g. Jos. Kraljić kod zaruka svoje kćeri Marije sa gosp. A. P. Sancinom iz Doline dne 11. t. mj. K 25.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slastice.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako velič. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2½%

U pismu na ime sa predob. od 4 dana po 2½%

" " " " " " 8 " " 3%

" " " " " " 30 " " 3½%

U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2½%

" " " " " " 3 m. " 2½%

" " " " " " 6 " " 2½%

Okružni odlei u krunama.

razpolobiv smjesta 2½% na svaku svotu.

Kruna i napoleoni u tekućem računu.

Uviet se skalapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odtezata, izvučenih vriednostnih kupona i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warranta i vriednosti uz najumjetnije uviete. Predujmove otvara na dokumente za London, Paris, Berlin i druge trgove po vrlo umjerenih uvietih.

Kreditna pisma izdaje za kolnjed trg.

Uloži u pohranu.

Prima se u pohranu vriednosni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uviet se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajna zavoda izplaćuje mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Treći svezak

Povjest Hrvata

od prof. Ujek. Klaića.

Do sada izašla tri svezka dajemo uz mjesečne odplate po K. 4.—

Treći svezak

Upravo je izašao treći svezak (drugoga svezka drugi dio) znamenitoga djela:

Povjest Hrvata

od najstarijih vremena do svršetka 19. stoljeća.

Ovaj svezak obsiežeća 20 štampanih araka, ukrašen je sa 77 slika, a stoji nevezan 6 kruna, tvrdo vezan 8 kruna.

Napisao je

VJEKOSLAV KLAIĆ.

Koliko vriedi djelo prof. Vjekoslava Klaića o povjesti Hrvata, priznala je u najnovije doba i slavna

„Matica Hrvatska“, dosudivši piscu nagradu grofa Ivana Nep. Draškovića za godinu 1900.

Pozivamo sve dosadašnje predbrojnike da si nabave ovaj najnoviji svezak, a ujedno molimo, da svaki u krugu svojih poznatih, ovo za nas toli važno djelo, toplo preporuči za nabavu.

Da olahkotimo novim predbrojnikom nabavu do sada izašlih 3 svezaka, to evo javljamo, da smo pripravni sve do sada izašle svezke davati na mjesečne odplate.

Kod naručbe ili primanja knjiga imade se platiti prva odplata od K. 4.— a ostatak točno svakoga uzastopce sliedećega 1-ga u mjesecu.

Naručbe prima svaka knjižara i nakladna

Knjižara Lav. Hartmana

(Kugli i Deutsch) u Zagrebu.

Knjigotiskara i knjigoveznica

J. Krmpotić i drug.

U PULI

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje

koje izvršuje brzo i ukusno.

Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede,

kao takodjer pisaćeg papira.

Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice

za štedovna i zajmovna družtva u obće

preskrbljuje točno, brzo i jeftino.

Opazuje se, da tiskara preskrbljuje sve tiskanice, koje se rabe, bez da bi joj to stranka naznačivala, to jest sve, što je za početak poslovanja potrebno; biljeguje takodjer knjige itd.

Broj 40. Pula, u utorak dne 21. maja 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlane itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pok. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Tratu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Zašto neće biti sazvan istarski sabor u Kopar?

U talijanskih novinah čitali smo nedavno, da će za buduće zasjedanje biti sazvan istarski sabor opet u Poreč, nipošto u Kopar, kamo je bio sazvan zadnja dva zasjedanja. Ta viest biti će po svoj prilici istinita, jer se talijanski zastupnici u Beču liže i maže okolo gospode ministara, od kojih su valjda izposlovali, da se sazove naš sabor u Poreč, nipošto u Kopar. A koji bi mogao biti razlog, da talijanski zastupnici nemare više za Kopar, gdje bijahu doma, i gdje su se više zadovoljnijimi čutili nego li u Poreču?

Evo tih razloga:

Za posliednjih izbora za carevinsko vieće u kuriji veleposjeda došlo je — kako je poznato — do očita razdora izmedju talijanaske gospode u obće, napose pako izmedju koparskih gradjana i predsjedničtva talijanskoga političkoga družtva. Taj sukob rodio je sramotne izgrede u Kopru, gdje bijaše više osoba radi toga napšeno i kažnjeno.

U Kopru sjede glavni kapurioni talijanaške stranke u Istri, koji se nisu ufali na dan spomenutog izbora kući, jer bi bili izviždani, obruženi a možda bi bile i batine mjerile njihova gospodska ledja. Nakon rečenog sukoba i razdora medju gospodom ustrojio je propali kandidat u izborničtvu veleposjeda, zemaljski zastupnik i član zemaljskoga odbora dr. Pier-Antonio Gambini posebni listić u Kopru pod nazivom „Era nuova" (novo dobaj koji izlazi ako se nevaramo dva puta mjesečno i koji križa — kako čujemo — račune talijanaškoj gospodi u Kopru.

Listić taj — reć bi — da se je stavio na stranu nižeg gradjanstva, radnika, malih obrtnika i kopača u Kopru, te da ove nuka i podžiže proti vladajućoj kliki u Kopru i u obće u Istri.

Ti niži slojevi pučanstva, da nesliede više slieno ni Bennati-a, ni Madonizzu, ni Cobola, ni Marsicha ni druge talijanaške prvake. Niže gradjanstvo, da je velikoj gospodi dobrahno okrenulo ledja i da se nebi dalo upotrebiti za prostačke demonstracije proti Hrvatom i Slovencem, kako je to uviek do sada bivalo

Talijanaški prvaci znajuć to, pobojaše se, da bi izgubili vlast i ugled kod svojih istomišljenika u Istri „e nel vicino regno" (u susjednom kraljestvu) kad bi se u Kopru mirno i trieznо saborovalo, t. j. kad nebi bili više hrvatsko-slovenski zastupnici svakojakom ruglu i smjehu izloženi ili kad se koparsko gradjanstvo nebi izkazalo u „talijanskom patriotizmu" u onoj mjeri, kao što se je pokazalo kod prvog zasjedanja ili kao što se je pokazalo talijanaško gradjanstvo prvih godina u Puli i u Poreču. Na protuslavenske demonstracije za saborskog zasjedanja nije dakle bilo više — računati — a kad neima toga, onda gubi cienu sabor, pade ugled prvakom u gradjanstvu, nestade p a t r i o t i z m a.

Radje ništa nego li tako sramotno saborsko zasjedanje!

Daljni razlog, da se nesastane budući sabor u Kopru, nego u Poreču, jest taj, što će se za budućeg zasjedanja svečano proslaviti 40-godišnjicu zemaljske autonomije ili uspomenu na prvo sasjedanje istarskoga sabora prije 40 godina.

Kod te svečanosti trebati će svakako svakojakih demonstracija i proti Hrvatom i Slovencem i proti njihovim zastupnikom i u smislu glasovitog „nessuno". Za to se pako hoće koli prikladno mjesto toli stvorno za to občinstvo. To jedno i drugo ima Poreč. U Poreču je gradska fukara uviek pokorna komandi glasovitoga galerijskog komandanta, krasno izvježbano gradjanstvo, mjestno redarstvo i tuj bi mogle i druge oblasti zatvoriti lievo oko i desno uho i u slučaju potrebe kako je jur bivalo prijašnjih godina, što bi nam mogli potvrditi pokojni i živući poglavari od g. 1883. amo. Poreč je dakle kao stvoren za svečanu proslavu saborskog jubileja i nedvojimo nimalo o tom, da će cesarska vlada talijanskoj gospodi u tom pogledu poći na ruku. U Poreču oživiti će prigodom svečanosti stare uspomene na muževe, koji bi bili radje poslali zastupnike medju Zulu-Kafre nego li u Beč — tuj će se opet pružiti prilika, da se pokaže mrzkim Slavenom kako su oni tudjinci — samo trpljeni u Istri — tuj će se moći slobodnje oriti ona milozvučna proti tudjincu.... E, onda valja u Poreč?

Proti vinskoj klauzuli.

U sjednici zastupničke kuće dne 14. maja 1901., bio je prihvaćen sliedeći predlog vinogradarskoga odbora:

„Kod obnove trgovačkih ugovora iztičućih godine 1903., ima se odlučno držati jedinstvene sada valjane autonomne carine od 20 for. u zlatu za sva vina, osim pjenećih, kao što i za vina iz voća, i za mošt vina i voća, te se nejma podnipošto privoliti na sniženе ugovorne carine.

Samo u slučaju, kad bi se vlada smatrala prisiljenom na sniženje te autonomne carine na vino prema Italiji radi trgovačkoga ugovora sa Italijom, moglo bi se privoliti uvoz ciframi ustanovljene, domaćemu proizvodu neškodljive množine bieloga vina za križanje, odrediv kontrolne ustanove, koje se nemože nikako mimoići. Pri tom pak se nejma podnipošto ići izpod carine od 12 for. u zlatu, i ima se sporazum tako-carinarsko-tehnički urediti, da na tu pogodnost za vrieme cieloga trajanja trgovačkoga ugovora nejma prava nijedna druga država iz naslova najveće pogodnosti. Kad se to carinarsko-tehnički nebi moglo na podpuno sjeguran način postići, tad bi se imalo i prema Italiji bezuvjetno stojati na autonomnoj carini od 20 for. u zlatu.

Carinu na drope ima se primjereno autonomnoj carini na vino povisiti, i nejma se ugovorom dozvoliti sniženja te carine.

Uvoz vinskih surogata ili se u obće nejma dozvoliti, ili se ga ima sa primjereno visokom carinom onemogućiti.

U zaštitu solidnoga proizvadjanja vina, nuždno je potrebit strog zakon o umjetnom vinu, te se prešno poziva c. kr. vlada, da čim prije podnese zastupničkoj kući nacrt takovoga zakona.

Za taj predlog glasovali su svi hrvatski i slovenski zastupnici, svi češki, što je osobito naglasiti, jer u velikoj većini zastupaju nevinske krunovine i jer su navlaš dotle ostali u sjednici dok se nije o tom predlogu odglasovalo, te usupor tomu što bi taj predlog mogao biti na uštrb njihovim obrtnim proizvodom. Učinili su to bili iz ljubavi prema Hrvatom i Slovencem. Glasovali su na dalje za predlog zastupnici rusinski, njemački iz raznih zemalja i raznih stranaka, i konservativno talijanski. „Liberalnih" talijanskih, naročito istarskih, nije bilo njekako viditi. I klupe Poljaka bile su prazne. Na usta svoga člana u vinogradarskom odboru bili su doista izjavili, da će se u toj stvari zauzeti za vinogradarske pokrajine, zašto njim je zast. Biankini naročito u svojem govoru izrekao zahvalu, ali kod glasovanja u kući jih nije bilo. Valjda je vlada na nje uplivala, i hoće si pridržati slobodne ruke za razpravu trgovačkih ugovora.

Svim govornikom se je povladjivalo i pljeskalo, a kad je predlog bio primljen pljeskalo se je osobito.

PODLISTAK.

Pučka naobrazba.

Od polovice devetnajstog vieka stalo se je po svim kulturnim zemljama mnogo raditi oko pučke naobrazbe. Takozvana inteligencija počela se je živo zanimati oko naobrazbe prostog puka. Ljudi uvidješe, da ovako dalje ne može da ide, dok je narod prepušten sam sebi te nema pristupa naobrazbi, pa stadoše misliti, kako bi se najlakše moglo doskočiti tomu zlu. Uvidješe naime, da su svi ljudi u tom pogledu jednaki i da su baš prosvjetljeni, dužni brinuti se za naobrazbu nižih slojeva.

U Americi i u Engleskoj još pred pedeset godina stadoše inteligentniji krugovi raditi oko poboljšanja niže klase u kulturnom pogledu. Oni osnovaše u svim ovećim gradovima družtva, kojima je svrha bila pučka naobrazba. Pri tom ih podupirahu i njihove vlade.

Ta družtva urediše svoje „pučke knjižnice", koje su pristupne svakom članu ljudskog družtva. Osim toga pobrinuše se oni i za pučka predavanja, koja se narodu redovito drže. Za Amerikom i Engleskom povedoše se i druge evropske zemlje. Tako počeše pred nekoliko godina ustrajati u Francuskoj takova družtva pod imenom: „Universitées populères" (pučka sveučilišta) za kojima se povedoše i Talijani, te je nedavno, medju ostalima, glasoviti književnik Gabriele D'Annunzio uredio u Milanu jedno takvo pučko sveučilište pod imenom: „Università popolare". — I Niemci počeše osnivati družtva za pučku naobrazbu pod imenom: „Volksbildungsvereine" a takvo jedno družtvo postoji u Beču od godine 1894. Družtvu je ovomu svrha: podizanje i uzdržavanje pučkih knjižnica i čitaonica; priredjivanje pučkih predavanja i naukovnih tečaja iz svih grana znanja; izdavanje i širenje spisa, koji služe širenju pučke prosvjete (kao listovi, prevodi itd.). Troškovi za družtveni rad namiruju se 1. iz godišnjih prinosa članova (članarina je na godinu 2 krune) 2. darova, 3. prihoda od predavanja i koncerta. Članom može biti svatko bez razlike dobe i stališa. Ovo družtvo pomažu, gledom na plemeniti cilj, posebnici, občine i sabor. Družtvo ovo broji danas na stotine hiljada članova i samo prošle godine izdalo je 160.000 kruna za povećanje biblioteke. Ovo družtvo ima do sada trinajst svojih podružnica u Beču, koje rade zajedno sa svojom maticom. Iz čitaonica ovog družtva isključene su sve igre i novine, koje su pune psovanja, jer takve novine samo truju srce i ćud neukog čovjeka i raspiruju u njem strasti.

Ni Rusija nije htjela da zaostane za ovim naprednim zemljama, pa se i tamo počese dizati slična družtva. Tamo dapače postoje već razne škole za stručnu naobrazbu nižeg puka, gdje se svatko može uz vrlo nizku cienu mnogim stvarima naučiti. Tako imade po nekim mjestima „gimnazija za ženske". Ali te gimnazije ne odgovaraju našim gimnazijama, jer se u njima ne uči ni latinski ni grčki a ni ostalo kao kod nas u gimnazijama, već samo ono, što je ženi najpotrebitije za život. U takve gimnazije dolaze seljakinje odjevene u svojoj narodnoj nošnji. Kada te seljakinje svrše takvu školu ne pogospode se, kao u nas djevojke, što se odgajaju u raznim zavodima, nego se one vrate svom seljačkom životu, svomu stadu i polju. Djevojke te plaćaju vrlo malenu školarinu a hranu kuhaju same u istom zavodu svaki dan izmjenice. Takovih škola imade i za mladiće — seljake. Tako je u „barbarskoj" Rusiji, a kako je u našoj „kulturnoj" Austriji, gdje nemamo ni najnižih škola?!

Kad se tako živo stalo raditi kod drugih naroda oko pučke naobrazbe, probudiše se donekle i naši rodoljubi u nekim našim zemljama. Tako se prošle godine u Zagrebu osnovalo družtvo „Urania-kazalište", kojemu je zadaća, da na vrlo jednostavan način širi medju narod prosvjetu. Ovo družtvo imade sjelo u Zagrebu, ali ono ne ostaje uviek tamo, nego putuje širom Hrvatske priredjujuć predstave, kojima je omogućen pristup svim slojevima. „Urania-kazalište" u Zagrebu osnovano je po uzoru sličnih i istoimenih družtava po drugim evropskim gradovima. To družtvo postiglo je već dosad velik uspjeh te, kako nekoji kažu, prestiglo je i bečko takvo kazalište, po čijem je uzoru sagradjeno.

(Dalje sliedi.)

O popisu pučanstva u Istri i Trstu.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih posala tičuća se popisa pučanstva u Istri i u Trstu.

U dodatku k interpelaciji prvo podpisanoga i drugova od dne 8. febrara t. g. uslobadjaju se podpisani obzirom na postupanje kod popisa pučanstva navesti jošte sliedeće slučajeve, koji bijahu dojavljeni.

U Vrvari došli su dne 11. febrara t. g. u jutro popisni komesari iz Poreča, da obave popis pučanstva. Stanovnici sela zahtjevahu jednog pisara, koji je vješt njihovom hrvatskom jeziku. Jednog takvog nadjoše, koji je izpunio do podne popisne arke u prisutnosti komesara za osam obitelji u hrvatskom jeziku. Poslije podne dodje u selo opet popisni komesar i to sa občinskim stražarom i dvojicom oružnika te se nije htio više poslužiti pisarom vještim hrvatskomu jeziku, već je izpunio popisne arke u talijanskom jeziku. C. kr. politička oblast dala je dakle občinskim činovnikom oružnike, da poduprú občinu u njezinom samovoljnom postupanju.

C. kr. popisnom činovniku pritužiše se nekoji stanovnici iz Zrenja, občina Oprtalj, da bijahu godine 1890. nepravilno obzirom na občevni jezik popisani, i to s razloga, da budu kod popisa pučanstva godine 1900. pravilno unešeni. Onaj činovnik odgovorio im je na to: „papir se dade popisati, on ne govori, mi znamo kako vi govorite". Što imadu te rieči značiti? Nemojte sumnjati, da se je opet inače pisalo nego li bijaše prijavljeno!

Na uvodu spomenutoj interpelaciji bijaše jurve navedeno, kako je c. kr. popisni komesar, usljed pritužbe, podnesene od talijanske stranke, stanovnike u Krasici — u mjestnoj občini Buje, kotar Poreč, podvrgao pravom jezikovnom izpitu. Od hrvatske stranke bijaše u istom kotaru više pritužaba iz raznih občina c. kr. političkoj oblasti podnešeno; nu u ovih slučajevih nisu popisni komesari proveli naknadnog izpita. Tako se pritužiše primjerice kod c. kr. kotarskoga poglavarstva u Poreču stanovnici triju sela mjestne občine Grožnjan, što su popisni komesari ljude pozdravljali sa „buon giorno, a kad im ovi odgovoriše sa „bon jorno", unesoše, da im je talijanski občevni jezik. U ta sela ipak nije došao c. kr. popisni komesar, da provede nadizpit.

Iz istoga kotara se je javilo, da su morali stanovnici raznih mjesta dati pismene izjave providjene sa 1 K biljega o občevnom jeziku, što ga je občinski činovnik krivo unesao i da se je jedino na temelju tako biljegovanih izjava občevni jezik popravilo.

Kada je neka Tentor K. u Cresu popisnom komesaru odgovorila, da govori doma hrvatski, on da njoj odgovorio: *„Doma govorite hrvatski, ali kada idete u dućan X. ili u občinski ured, govorite li hrvatski ili talijanski? Pazite dobro, jer ako izkažete krivo u ovoj točki, kasniti ćemo Vas novčanom globom. Vi ste Talijanka, jer govorite i talijanski".* Na taj način da se je postupalo i sa drugimi strankami.

Slične pritužbe proti prekršajem kod popisa pučanstva u Trstu donaša tamošnja „Edinost" skoro danomice.

Dočim donašaju to podpisani javno do znanja pozivajuć se na interpelaciju stavljenu dne 8. febrara t. g. obnavljaju upit na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih posala:

„1. Je li njegova preuzvišenost voljna — na zaštitu prava i zakona — izdati podredjenim oblastim u Trstu i u Istri stroge naloge, da poprave prigodom popisa pučanstva počinjena izkrivljenja, i da budu uspjesi pučkog popisa — za pravilnost kojeg odgovaraju državne oblasti u prvom redu c. kr. ministarstvo nutarnjih posala, istinitim odnošajem odgovarali?

Je li njegova preuzvišenost skłona pozvati na odgovornost one, koji su sukrivci onoga izkrivljenja"?

U Beču, dne 10. maja 1901.

Spinčić, dr. Ploj, Perić, dr. Klaić, Plantan, dr. Ferjančić, Borčić, Vuković, Pogačnik, Biankini, dr. Žitnik, Povše, Berks, Šupuk, dr. Ferri, dr. Zaffrop, dr. Ivčević.

DOPISI.

Iz Baderne. (Mužka podružnica sv. Cirila i Metoda — topovi proti tuči — posujilnica — naši prijatelji). U nedjelju dne 28. aprila, obdržavala se kod nas prva glavna skupština mužke podružnice sv. Cirila i Metoda. Članovi su ju pohodili skoro u podpunom broju, te su već tim pokazali, da im leži na srcu napredak naše podružnice i da shvaćaju njezinu svrhu. Na skupštini čuli su podružničari iz ustiju g. predsjednika i ostalih članova mnogo liepih i koristnih nauka, a medju ostalim i tu zdravu misao, da bi se članovi više puta na godinu sastajali u izvanredne glavne skupštine. Mi nismo u prigodi, da usrećimo našu podružnicu izdašnijim darovima i inim zabavama, s toga je od prieke potriebe, da se mi članovi višeput sastajemo, pogovorimo, a tom prigodom i uplatimo našu članarinu.

U odbor izabrani su, osim tajnika, svi stari odbornici. Poslije zaključka glavne skupštine unišla je liepa svotica, što darova, što članarine, u korist naše podružnice. Materijalni uspjeh naše podružnice, zaliboze, nije kakav bi morao biti, nu ufamo se, da će se i tomu pomoći.

Niti jedan občinar u našoj župi nebi smio izostati, nego upisati se u našu podružnicu, jer glavna družba troši u korist naše djece svake godine dosta veliku svotu novaca. Kudgod ima naše braće Hrvata, u svim dielovima svieta, sabiraju milodare u korist naše djece, a mi da si sami nepomognemo, koliko možemo! Ipak imade mnogo malomarnih za našu podružnicu. Osobito jedno moramo vruće preporučiti našim občinarom i članovom: „Kupujte žigice sv. Cirila i Metoda", jer time „mnogo koristite našoj družbi. Ostavite žigice „Lega nazionale", jer tim sami sebe neznajući, kopate grob".

Do malo će početi djelovati naše družtvo za štednju i zajmove ili kako narod zove „Posujilnica".

Mi smo veoma zahvalni pokretačem toga družtva, jer smo uvjereni o krvavoj potrebi istoga. Samo neka se više nezateže otvorenjem.

Prošli ćedan nabavili su naši župljani šest topova proti tuči, svaki sa pet mužara.

Nesretna tuča, koja nas svake godine višemanje pohodi i uspjeh strieljanja proti istoj, sklonula ih na tu dobru misao. Da se ciela naša porezovna občina bude mogla obraniti, potrebito je, još tri topa, pak se ufamo, da će se zalo još nesložna braća složiti, jer je to obća korist, a ne samo pojedinca. O tom ćemo više jedan drugi put.

Ovuda se je narod počeo hvala Bogu buditi, sasvim tim, što ga mnogi domaći izrodi i mnogi „svemogući" nastoje ocrniti pred ostalim svietom. Ti, tobožnji naši prijatelji i usrećitelji svuda su jednaki: Što sami ne mogu, to im pomažu njihove sluge, koje oni u tu svrhu dobro plate. Klevete, ogovaranja, lažī itd. to su im omiljela sredstva, kojimi se nabacuju na svakoga pravoga prijatelja puka, bio on u kome stališu mu drago.

Mi smo bili brojem takvih podlih stvorova osobito sretni, nu sada smo još sretniji, što su već polomili svoja bršlya koplja, pak samo još malo vremena i vidjet ćemo, da će i zadnji naš „dupljak" moratí moliti gospodu, da mu kupe „mudande", kako još nekomu. Za sada ostajte mi zdravo, do skora, vidova!

Franina i Jurina.

Fr. Ča ono piše „Proletario" od tovarih.
Jur. Ter on vavik tovarski piše, drugačije ni nezna.
Fr. Da, ma kad tovar rave, na nebo da ne gre.
Jur. Bit će tako kad rave jedan tovar, ali kad zareve više njih skupa onda se čuje i dalje od neba.
Fr. Na priliku oni okolo Proletaria?

* * *

Fr. Lindarsko trubilo je počelo opet trubit.
Jur. Vero temu se nečudi zač sunce lipo tepli.
Fr. Ča mu morda sunce škodi?
Jur. Bravo, valje mu se možljani zmešaju.

* * *

Fr. Ča biš ti rekal, su l' ča pekli Slocarića oni hrvatski beći, ke j' tokal od naših školani?
Jur. A la ja, ja, ča paraš da on gljeda na partid puli beći.
Fr. Tako mu je sejeno al su hrvatski ale talijanski?
Jur. Brate, samo da su beći magari turski!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Danas prije podne imala je austrijska delegacija prvu sjednicu, na kojoj se je konstituirala izabrav predsjedničtvo.

Dne 17. t. mj. imao je proračunski odbor prvu sjednicu, na kojoj je započela razprava o privremenom proračunu. U ime mladočeskog kluba izjavio je zast. Stransky, da se Česi nalaze napram sadašnjoj vladi u opoziciji i da će glasovati proti privremenom proračunu. Časovito i umjetnim načinom izazvano djelovanje carevinskoga vieća, da nije dokazom o njegovoj životnoj snagi. Češki zastupnici odlučno suzbijaju krivo mnienje, kao da bi bio češki narod zaboravio na uvriedu, nanešenu mu ukinućem jezikovnih naredaba. Vladini narodno-gospodarski predlozi, da nepokazuju naše bogatstvo nego oni prikrivaju našu političku nevolju.

Zast. Baernreither predbaci predgovorniku, da je u oprieci sa držanjem njegovih drugova te izjavi, da će njemački ustavovjerni veleposjed glasovati za privremeni proračun.

Slovenski zastupnik Robić reče, da Slovenci neimadu u vladu povjerenja, jer se ona premalo obazire na prosvjetne i gospodarske potrebe Slovenaca. Predsjednik ministarstva dr. Koerber osvrnu se na predgovornike, kojim reče, da nemogu zanekati dobre volje vladi, koja znade, da netraži od državnog zastupstva povjerenja u tom, da njoj glasuje velike državne potrebe. Pošto je govorilo i drugih govornika bijaše prihvaćen privremeni proračun u podrobnoj razpravi.

Obzirom na zajednički rad hrvatsko-slovenskih zastupnika na carevinskom vieću pišu nam iz Beča: Kano po nalogu — nezna se s koje strane — priobćili su bečki listovi dne 15. t. mj. viest o „združenju jugoslovenskih klubova". Tu viest donieše po staročeskom listu „Hlas Naroda". U njoj imade nješto istinita, nu u glavnom je nepodpuna i dielomično tendencijozna.

Istina je, da su zastupnici hrvatsko-slovenskoga kluba dne 13. t. mj. razpravljali o tom, kako bi bilo potrebno, da hrvatski i slovenski zastupnici na carevinskom vieću sastave parlamentarnu komisiju, u kojoj bi se imali dogovarati, kako će im zastupnici hrvatskog i slovenskog naroda sporazumno raditi u carevinskom vieću.

Nakrpavno je govoriti jedino o sporazumnom postupku hrvatsko-slovenskog kluba i slovenskog središta. Hrvatsko-slovenski klub želi sporazumno postupati i s onom četvoricom slovenskih zastupnika, koji nepripadaju sada ni jednom ni drugom klubu. To je odlučan zahtjev hrvatsko-slovenskog kluba. Kano u prvom početku tako i sada teži ovaj klub za sporazumnim postupanjem svih hrvatskih i slovenskih zastupnika i neća nikakvih izključenja bilo s jedne, bilo s druge strane.

Konačno ustanavlja naš pouzdanik, da je tendencijozno govoriti o tom, da se za to pripravlja sjedinjenje obaju klubova n. da se stvori protuteže proti mladočesko-njemačkom savezu.

Crna Gora. Kneginja Milena sa knežićem Mirkom i malenom pratnjom stigla je dne 19. t. mj. iz Bara u Rim u posjete svojoj kćeri, talijanskoj kraljici Jeleni, koje porod očekuje se dan na dan. Kneginju sa pratnjom dočekao je zet, kralj Viktor Emanuel sa više državnih dostojanstvenika, te ju odpratio u kraljevske palače.

Srbija. Mlada kraljevina postala je u istinu zemljom iznenadjenja. Tamo nemože valjda nitko ni slutiti danas, što bi se moglo sutra dogoditi. Sviet je očekivao, da će kraljica Draga za koji dan poviti diete, budućeg vladara Srbije, a kad tamo dolazi iz Biograda viest kano iz vedra neba grom, da kraljica Draga niti nebijaše u blagoslovljenom stanju i da se nezna da li će u obće moći kada roditi. Tamo su očekivali dan na dan porod nasliednika priestolja, francezki liečnici borave već dulje vremena na dvoru, da paze na zdravstveno stanje kraljice i da njoj budu pri ruci u težkih časovih poroda — a kad tamo — sve se razplinulo kano krugija sapunjače na zraku. Neočekiva viest osupnula je sav sviet, da-pače i one, koji su vičai na sablazni biogradskog kraljevskog dvora. Osupnut i zlovoljan ostao je napose srbski narod, komu je još nedavno kralj Aleksander u proglasu javio, da očekuje radostan dogodjaj u svojoj obitelji, a sada mora da javi narodu, da bijaše prevaren, da o radostnom dogodjaju nemože biti ni govora. Razočaranje nastalo je u Srbiji strašno. Svatko se pita sa užasom kad li će već jednom prestati na kraljevskom dvoru slične sablazni.

Rusija. Slavensko dobrotvorno družtvo u Petrogradu obdržavalo je ovih dana pod predsjedničtvom grofa Ignatjeva svoju glavnu skupštinu. To družtvo broji 33 počastna člana, 72 doživotna člana i 399 pravih članova. Družtveni prihod iznosi 27.560 rubalja. Skupština je odobrila izvještaje tajnika i blagajnika te izabrala podpredsjednikom senatora A. Mariškina. Ovo družtvo daje podpore u narodno-prosvjetne svrhe pravoslavnih Slavena. Iz Petrograda javljaju, da je najnovija viest o sablazni na srbskom kraljevskom dvoru silno ogorčala cara Nikolu. On je naime bio kralju Aleksandru vienčanim kumom i imao je kumovati dietetu, što bi ga bila imala poroditi kraljica Draga. Razumljivo je dakle, da se car nemože radovati sablazniivim dogodjajem na biogradskom dvoru.

Engleska. Ministar-predsjednik izrekao je prošloga ćedna na jednom sastanku Burom, vrlo neprijateljski govor, u kojem je zahtjevao bezuvjetno pokorenje njihovo.

Južna Afrika. Junački general Bura, Dewet provalio je opet u Kapsku koloniju odakle se neće tako lahko maknuti. Burski zapovjednici da su preustrojili svoje čete u manje odiele, kojimi će napastovati Engleze.

Mjestne:

Školi „Družbe sv. Cirila i Metoda“ u Puli (Šijana), podielio je ministar bogoštovja i nastave pravo javnosti.

Izlet. U duhovski ponedjeljak biti će Sokolski izlet. Potanje u dojdućem broju.

Za Anu ud. Ivančić, darovao g. N. Mardešić iz Pule K. 1.

Pokrajinske:

Imenovanje. Župnikom u Materadi bio je izabran g. Ivan Luk, do sada kapelan u Kastvu.

Vjenčali se. Iz Boljunca (občina Dolina) pišu nam, da se je dne 11. t. mj. tamo vjenčao poznati slovenski rodoljub g. A. P. Sancin iz Doline sa vrlo čestitom Slovenkom gčnom Marijom Kraljičevom.

Tim priyodom bijaše sakupljeno u kući g. Kraljića 15 kruna za djačko podporno družtvo u Pazinu, čemu je dodao sam g. Kraljić 50 kruna i to 25 K za podporno družtvo u Pazinu a 25 K za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Čestitajuć novovjenčanim zahvaljujemo svim na plemenitom daru.

Odlikovanje voloskih Hrvata. Iz Voloskoga pišu nam 17. t. mj. da bijaše odlikovan tamošnji župnik Monsignor Vinko Zamlić od bavarskoga kralja tim, što mu je podielio red sv. Mihovila. Taj je red jedno od najvećih odlikovanja u Bavarskoj. Red je u podobi križa, na kojem se nalazi na prednjoj strani slika sv. Mihovila, koji drži maleni štit sa napisom: „Quis ut deus“ (Tko kao Bog?) a na zadnjoj strani križa jest napis: „Virtuti“ (Krieposti). Čestitamo srdačno Monsignoru Zamliću na tolikom odlikovanju!

Dne 16. t. mj. dao je grčki kralj Gjuro svečanu gostbu na ratnom brodu „Psara“, koji je bio usidren pred Opatijom. Medju riedkimi pozvanici nalazio se je i naš občinski načelnik g. dr. vitez Stanger.

Istoga dana primio je u audienciju rumunjski kralj Karol u dvorcu „Angiolina“ Monsignora Zamlića i opatijskoga kapelana g. M. Dubrovića. Njeg. Veličanstvo razgovaralo je vrlo prijazno i dulje vremena s našimi vriednimi svećenici, kojim je rekao medju ostalim, da mu je boravak u Opatiji veoma ugodan i da će posjetiti našu krasnu Opatiju i buduće godine.

Ova odlikovanja naših crkvenih i svietskih poglavara služe nam svim na čast i na diku, jer su tim odlikovani ujedno i svi oni, koji misle čute i rade kako i ti naši prvaci.

Odlazak rumunjskih kraljevskih supruga iz Opatije. Dne 19. t. mj. odputovaše rumunjski kraljevski supruzi, kralj Karol i kraljica Jelisava sa pratnjom iz naše Opatije.

C. kr. namjestnik grof Goess na Voloskom - Opatiji. Prigodom dolazka grčkoga kralja Gjure, došao je u Opatiju i c. kr. namjestnik g. grof Goess sa parobrodom pomorske vlade „Marquis Baquehem“, da pozdravi visokoga gosta u ime Njeg. Veličanstva.

Prošloga ponedjeljka posjelio je g. namjestnik i tamošnjega župnika Monsignora Zamlića, s kojim je pregledao prošireno groblje, o kojem se je izrazio, da je sada veoma lepo uredjeno.

Istoga dana poslje podne u 3 sata bijaše voloski načelnik g. dr. vitez Stanger u audienciji kod namjestnika, s kojim je razgovarao jedan puni sat.

Prva hrvatska interpelacija na carevinskom vieću. Koliko nam je poznato, stavio je narodni zastupnik g. profesor Spinčić prvi u hrvatskom jeziku na car. vieću interpelaciju, koja se tiče glasovite talijanske učiteljice na javnoj pučkoj školi u Velom Lošinju. A slobodoumni (!?) talijanski zastupnici na istarskom saboru htjeli bi našim zastupnikom zabraniti hrvatske ili slovenske interpelacije!!

Boravak hrvatskih gostova u Trstu. U nedjelju poslije podne doveo je ravnatelj kr. učiteljišta u Zagrebu g. Karlo Matica sa profesori gg. Novakom i Kiriginom 20 učiteljskih pripravnika IV. tečaja na naučnom putovanju u Trst.

Hrvatske goste dočekao je naš glavni suradnik Mandić i odveo ih nakon kratka odmora u Barkovlje, gdje bijaše u „Narodnom Domu“ zabava tršćanske ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda. Mnogobrojno občinstvo pozdravilo je oduševljeno mile goste iz hrvatske prieštolnice, posvetiv im ciele večeri najsrdačniju i najnježniju pažnju. U ime barkovljanskih Slovenaca pozdravio ih je urednik g. Jakić nazvav im dobrodošlicu, na čemu se je zahvalio g. ravnatelj Matica.

Sliedećeg dana razgledali su hrvatski gosti važnosti grada Trsta a na večer sastali se s njimi slovenski i hrvatski rodoljubi u prostranoj dvorani „Maly“ uz gostionu, gdje su Hrvati bili nastanjeni. Tuj se razvila vrlo živahna i srdačna zabava.

Hrvatske goste pozdravio je u ime tršćanskih Slavena g. Mandić, kojemu se je toplo zahvalio ravnatelj gosp. Matica. Mnogobrojno občinstvo popratilo je govor g. ravnatelja silnim oduševljenjem. Govorili su nadalje od strane tršćanskih Slavena gg. dr. Rybar, dr. Crvar, Čotić, Šajina i gospodja Ponikvarova, a od strane gostova g. ravnatelj i dva djaka, jedan Hrvat, jedan Bugarin. Razdragano i zadovoljno občinstvo pozdravljalo je govore milih gostova gromkim odobravanjem i pleskanjem.

Tople i srdačne govore izmjenjivala je milоglasna slovenska i hrvatska pjesma, što ju pjevaše vrstni članovi „Slovenskega pevskega družtva“ pod vrlo spretnim ravnanjem gosp. Bartola i hrvatski učiteljski pripravnici te improvizirani tamburaški zbor. Na okupu osta većina gostova sa tršćanskimi rodoljubi i prijatelji do pol noći, koja je prenaglo nastupila.

Sliedećeg dana razgledaše hrvatski gosti ostale znamenitosti grada i okolice a na večer — u pol noći — odplovišе put Mletaka praćeni od tršćanskih Slavena živom željom, da sretno i uspješno putuju i da ponesu u bieli Zagreb ugodnu uspomenu na kratki boravak u Trstu.

Proslava zemaljskoga kapetana za Istru — u crkvi. Dne 12. t. mj. otvorili su oprtaljski Talijani svečanim načinom pučku posujilnicu. K toj svečanosti došao je iz Poreča zemaljski kapetan gosp. Mate vitez Campitelli i prisjednik zemaljskoga odbora g. Tomasi. Domaća gospoda odpratiše visoke putnike u crkvu, gdje je svećenik g. Vattovaz nakon mise pred pukom pjevno slavospjeve zemaljskomu kapetanu.

Mi smo do sada znali, da se u kući božjoj slavu pjeva Bogu i njegovim svetcem, ali da se ju može pjevati i griešnim ljudem, toga nismo do sada znali. Dobro je dakle da znamo i to!

Počastni građanin!? Zemaljski kapetan za Istru g. Campitelli, boraveć nedavno u Oprtlju pohvalio se je u prostorijah novoustrojene talijanske posujilnice, da je on počastni građanin Oprtlja. Nama je poznato, da je bio g. Campitelli sa 16 talijanskih prvaka Istre nepravilno i nezakonito imenovan počastnim građaninom negrada Oprtlja i da su proti tomu imenovanju podnesli občinari na cesarske oblasti utok, pak bi radi znati, kako je bio riešen onaj utok.

Krstić u Kopru. Javljamo Vam nješto kasno, da je bio ovdje narodni odpadnik i prodanac Krstić sa dvojicom sebi jednakih iz kastavske občine. Ti junaci od oka bijahu kod Bennati-a, da mu se valjda zahvale, što onako hrabro i neustrašivo zastupa i brani interese seljačkoga stanovničtva Istre.

Izpiti usposobljenja za učitelje. Prošloga čedna svršili se izpiti osposobljenja na učiteljištu u Kopru za građanske i pučke škole te iz njemačkog, francezkog i talijanskog jezika.

Za pučke škole položilo je izpit 7 učitelja i učiteljica sa talijanskim naukovnim jezikom.

Za slovenske pučke škole osposobio se je g. Antun Vidmar iz Idrije, a za hrvatske pučke škole gospodjice Kate Kraić i Marija Škvarč. G. Ante Kolenc usposobljen za hrvatske pučke škole, usposobio se je i za predavanje na talijanskih pučkih škola.

Kanonici porečkoga kaptola. Nedavno donio je službeni list bečke vlade imenovanje dvojice kanonika porečkoga kaptola i to bivšeg kanonika g. Olivie Rismondo za dekana onog kaptola i vikara g. Antuna Resar kanonikom istoga kaptola.

Zadužio bi nas koji od gg. svećenika porečko-puljske biskupije, da nam javi koliko imade Hrvata kanonika u Poreču ili u sustolnom kaptolu u Puli. itd.

Promjena na predsjedničtvu Loyda. Kazali smo onomadne, da se je pronio glas o odstupu sadašnjeg predsjednika austrijskog Loyda sa sjelom u Trstu. Sada je u istinu dao ostavku predsjednik gosp. baron Kalchberg iz „zdravstvenih obzira“ te da ide u Beč ali da ostaje i na dalje članom upravnog vieća Loyda. Njegovim zamjenikom postao je predsjednik pomorske vlade u Trstu g. vitez Becher.

Za pučku školu u Pomeru, uzajmio je občini zemaljski kreditni zavod 12.000 kruna, kojimi će se graditi tamo škola.

Polesini — progovorio! Zastupnik istarskih veleposjeduika na carevinskom vieću, austrijski baron a talijanski markez B. Polesini pustio se čuti — konačno — na carevinskom vieću. U zemaljskom saboru Istre, gdje je neko vrieme sjedio g. markez Benedeto — kako ga Talijani zovu, nije nikada hotio usrećiti saborskih drugova kakvom govorancijom i njegov glas im bijaše poznat jedino odatle, što je negdje pročitao neko izvješće. Ali za to bijahu njegovi bečki drugovi sretniji. Prošloga petka pročitaše naime u carevinskom vieću u Beču njegovu interpelaciju na više ministara radi prostorija, u kojih se nalazi politička i sudbena oblast u Poreču.

Da su g. Benedeta poslali u Beč istarski seljaci, obrtnici ili gradjani, bio bi stalno našao zahvalna gradiva, da se putem interpelacije zauzme za svoje izbornike, ali pošto ga poslaše tamo veleposjednici, sve samo visoka i bogata gospoda, kojim na ovom svietu ništa nefali. zauzeo se je on za cesarske ljude, koji se muče i trude u uzkih i nezdravih prostorijah u Poreču. I pravo je, da se je baš g. Benedeto zauzeo za c. kr. činovnike, da i tim opravda častni naslov austrijskoga barona — koji naslov on medjutim nerabi, iz samog straha — da se nebi odviše obrabio.

Gg. sadašnji i budući c. kr. politički i sudbeni činovnici u Poreču biti će stalno g. Benedetu zahvalni, što mu leži toliko na srcu njihovo liepo zdravlje, ali će za to negdje potajice papar grizti šijor Pier Antonio, koji se je dao ovako osramotiti od g. Benedeta, i koji si nije toliko glavu razbijao radi c. kr. ureda i za c. kr. činovnike kao g. Benedeto — premda nije još ni „cavaliere“, kamoli „marchese“ ili „barone“.

Odbor političkoga družtva „Edinost“ imao je u subotu redovitu sjednicu, na kojoj je medju ostalim zaključio, da će se u buduće odbor sastajati u subotah, nipošto u petkih — kako do sada.

Konsumno družtvo za Marezige i Babiće imati će redovitu godišnju glavnu skupštinu u subotu dne 25. maja u 4 sata po podne u Babićih u družtvenih prostorijah sliedećim dnevnim redom: 1. računski zaključak za god. 1900; 2. izbor načelničtva i nadzorstva; 3. predlozi.

Koliko leži na srcu zemaljskomu odboru u Poreču prosvjeta našega naroda! U izvještaju o sjednicah zemaljskoga odbora za Istru u Poreču čitamo, da je isti pristao na to, da se ustroji pučka škola u Krasici za novo ustrojeno školsko okružje Gahonje, Krasicu, Dalovo i eventualno sv. Ivan — u mjestnoj občini Dobrinj (otok Krk) te Garice gornje i Kazarin u mjestnoj občini Vrbnik predloživ, „da se podučaje u prvih trih tečajih talijanski jezik kao obvezatan predmet a u ostalih tečajih da bude talijanski naukovni jezik“.

Nadalje zaključio je isti zemaljski odbor, da se podnese utok na vrhovno upravno sudište u Beču, proti zaključku zemaljskoga školskoga vieća u Istri, i potvrdi ministarstva nastave, da ima biti na otvorit se imajućoj pučkoj školi u Korniću hrvatski naukovni jezik u svih tečajih.

Eto Istrani braćo, Vaš nesretni zemaljski odbor neće da Vam se dade pučkih škola u Vašem materinskom jeziku!

Talijani medju sobom. U tršćanskih talijanskih listovih tuži se netko iz Pirana, da je netko hotio posijati neslogu povodom izbora za ljećilišnu komisiju u Portorose. Taj netko nije mogao biti drugi nego koji piranski gradjanin Talijan — jer na sreću u onoj talijanskoj republici neima ni Hrvata ni Slovenaca.

Mjesto tamničarskog stražara u Trstu. Kod zemaljskoga suda u Trstu, izpražnjeno je jedno mjesto tamničarskog stražara XI. platežnog razreda.

Molbe za to mjesto sa odnosnimi prilozi valja poslati predsjedničtvu c. kr. zemaljskoga suda u Trstu najdulje do 30. junija t. g.

Bogat ribolov. Doznajemo sa otoka Cresa, da su dne 13. t. mj. osorski ribari dan prije ulovili ribe — tunine **10.000** glava, od kojih teži popriečio svaka 4 do 6 kilgr. Vlastnik mreže, kojom bijaše ulovljena tolika riba jest naš čestiti Josip Pičinić iz Lošinja.

Za pošumljenje oprtaljskog krasa. Zemaljski odbor u Poreču doznačio je občinskomu zastupstvu u Oprtlju 400 kruna za pošumljenje krasa u onoj občini.

Iz drugih krajeva.

Javljaju nam iz Beča, da je ondje dne 11. ov. mjeseca preminula gospodja Karolina udova Ciotti rodom iz Kastva.

Pokojnica bila je kroz cieli svoj život dobra Hrvatica, te je u tom duhu takodjer odgojila svoju djecu. Od sinova je jedan više godina bio hrvatski učitelj u Marčani, a drugi medicinar u Beču bio je dulje vremena predsjednik hrv. akad. družtva „Zvonimir“. Mrtvi ostanci preneseni su na Rieku, gdje će na ondješnjem groblju pokopani biti. Lahka joj bila hrvatska zemljica, a rodbini naše najiskrenije saučešće.

Nadbiskup siromah. Nedavno umro je katolički nadbiskup armenskog obreda presvj. g. Izak Zrakovič u Lavovu. Za svoga života razdielio je siromahom i u dobrotvorne svrhe sve što bi zaslužio. Umro je tako siromašan, da nije zapustio novca niti za svoj pogreb. Bio plemenita srca, dobar i milostiv, obnašao je visoke časti, jer je bio nesamo nadbiskup, nego i carski savjetnik i član gospodske kuće u Beču. Počivao u miru!

Novi roman. Poznati talijanski pisac Marcotti, tajnik zloglasnog družtva „Dante Alighieri“, priobćio je nedavno novi roman pod naslovom „obezčašćena“ (oltraggiata), kojim poliče čitatelje na mržnju proti Austriji i proti Slavenom. Taj roman zaplienile su austrijske oblasti u našem Primorju. Taj isti pisac priobćio je pred nekoliko godina knjigu pod naslovom „Nova Austrija“ (La nuova Austria) u kojoj piše u iredentističkom smislu o naših južnih pokrajinah.

Žalostne posljedice razdora medju Slovenci u Goričkoj. Tršćanskoj „Edinosti“ pišu iz Gorice, kako nastoje tamošnji Talijani posve van bacili iz „Gospodarskog družtva“ Slovence iz Goričke, kojih imade skoro tri četvrtine pučanstva one pokrajine, koji se bave gospodarstvom. Gorički Talijani izkorišćuju na svemoguće načine razdor goričkih Slovenaca. Tako su im primjerice narinuli u „Gospodarsko družtvo“ kao činovnika sa bogatom plaćom nam. Istranom poznatog Hugues-a, koji nezna ni rieči slovenske ili hrvatske.

Glavna skupština „Zaveze austrijskih jugoslavenskih učiteljskih družtava“ obdržavati će se dne 25., 26. i 27. maja t. g. na krasnom Bledu.

Program te skupštine jest vrlo bogat, raznolik i zanimiv. Kao obično sudjelovati će na toj skupštini i zastupnici istarskih učiteljskih družtava, od kojih očekujemo, da će nas izvieštiti o skupštini, u koliko bi to moglo zanimati i šire občinstvo. Gospodi učiteljem jugoslavenskih učiteljskih družtava želimo medjutim što bolji uspjeh od njihove skupštine!

Konsularna služba. Ministarstvo c. i kr. dvora i vanjskih poslova javlja, da se imadu popuniti dva činovnička mjesta kod konsulata u Kölnu i Rio de Janeiro. Podčastnici sa svjedočbom, koji bi na to mjesto reflektirali, neka uprave vlastoručno napisane molbe na gorespomenuto ministarstvo preko ministarstva rata. Uvjeti imenovanja jesu: liep rukopis, znanje, hrvatskoga jezika u govoru i pismu a po mogućnosti i znanje još jednoga drugoga zemaljskog jezika. Molitelji, koji su već radili u kancelariji imaju prednost.

Odabranim podčastnicima biti će podieljen dopust od godine dana, da se izvježbaju, a dobivati će kroz to vrieme mjesečnih 200 kruna; ako se izkažu sposobnimi biti će najdalje nakon druge godine kušnje imenovani stalnimi činovnici X. službenoga razreda.

Navodi sadržani u molbi, moraju biti potvrdjeni od njima predpostavljene oblasti.

Koliko imade Hrvata u Americi? Posljednji broj „Napredka“, velikoga hrvatskoga tjednika u Americi javlja, da samo u Saveznih državah žive do tristo tisuća Hrvata. Pribroje li se tomu i Hrvati u drugih državah Amerike, nema sumnje, da je taj broj znatno veći.

Književne.

Matica Hrvatska razaslala je svojim članovima pripadajuće im knjige za god. 1900. Ako pomutnjom koji vanjski član nije ipak primio ovih knjiga, neka ih kod dotičnog družtvenog povjerenika ili kod uprave „Matice“ potraži, uključivo do 15. lipnja t. g. Iza tog roka se neuvažuju reklamacije.

Pošto imade „Matica“ za god. 1900. još do dvie tisuće primjeraka, to se umoljavaju i gg. povjerenici i članovi „Matice“, koji se na ove knjige još u obće prijavili nisu, da to što prije učine.

Umoljavaju se oni utemeljitelji i prinosnici „Matice“, koji su zaostali sa uplatom prinosa za god. 1900., da ove prinose što prije uplate, kao takodjer i družtveni povjerenici, koji još prinosa svih svojih članova za god. 1900. sakupili i blagajniku „Matice“ dostavili nisu, da to svakako do početka budućeg mjeseca lipnja t. g. učine, jer „Matica“ osobito ove godine taj novac treba vele nuždno, da zadovolji svojim vanredno velikim obvezama, i dok ga ne sabere, ne može družtvene račune za god. 1900. zaključiti i glavnoj skupštini „Matice“ predložiti. Nadalje se umoljavaju gg. povjerenici, koji još imenika članova „Matice“ za god. 1900. družtvenom blagajniku dostavili nisu, da ga što prije dostave, da se uzmogne: „Izvještaj „Matice Hrvatske“ za upravnu g. 1900.“ što prije sastaviti i štampati.

Zagreb, 14. svibnja 1901.

Uprava „Matice Hrvatske“.

Gospodarske:

O sumporu i sumporanju. (Konac).

Finoća sumpornog praha dozna se najlakše pomoću jedne uzke staklene čašice zvane „Chaucelova“ ciev. Ovu bi čašicu moralo imati svako selo, svaki jači posjednik ili barem svaki učitelj i župnik. Kušnja je laka: odmjeri se točno 5 grama sumpora, kojeg se finoću ima iztražiti i uspe u ovu čašicu i tada sve do gornjeg znaka nalije „eterom“, te češće smućava, pak zatim pusti na miru, da se sumpor utaloži. Na čašici označeni su stupnjevi ili gradi čistoće od jedan do sto. Dobar samliveni sumporni prah pokazuje 70—85 grada finoće; loši samo 40—50 grada. I po grudah se može donekle suditi finoća: čim su grude sumpora veće i tvrdje, tim je finiji. Kad se kupuju veće količine, tražiti je jamstvo od trgovca, te ogledke poslati c. k. kemičko-poljodjelskoj pokušnoj postaji na kušnju. Trošak za kušnju običnog sumpora stoji 1 K, a za sumpor, kojemu je primješano modrog kamena, 3 krune. Nu nije samo dosta kad težak ima dobar sumpor. Valja mu znati i kada i kako će sumporavat, da sumpor u redu djeluje.

Kada čovjek znade, da sumporni prah ne čisti luga svojim doticajem bolestnih djelova loze, već da bolest ubija onaj vonj, što ga sumpor daje kada ga sunce upeče, a koji se vonj čuje prolazeć mimo sumporani vinograd pod večer ili jutrom vedra i topla dana i po kojem vonju sudimo dali će sumpor djelovati ili ne — tada je lako domisliti se načinu kako se ima sumpor posipati i kuda i po kojem vremenu. Prama tome, a da sumpor djeluje, sumporavati valja kad se vidi da će vreme ostati barem za par dana vedro i toplo. A ako po sumporanju ostane nebo oblačno i ne bude toplo, ne može da sumpor razvije iz sebe onaj vonj, koji ubija bolest. Posipajuć pak sumpor valja nastojati, da se svu lozu zaprši, a da nigdje, a osobito na grožđju, ne ostane natrpano puno sumpora, jer kad ga sunce ugrije, opari zrno, koje često i odpade. Najbolje je sumporati iz jutra dok je tiho.

Za prvu sumporačinu služi najbolje paprenjača ili vrećica. Za drugu i sve ostale sumporačine hoće se mješćić ali najbolja i najprištednija jest sumporača zvana „Torpednjača“ od Vermorela. Ova se nabavlja kod poljodjelske poslovnice c. k. namjestništva u Zadru i zapada 32 K. Njeki naši težaci, koji su je još od lani ili predlani nabavili, kuju je u zviezde i kažu, da se radeć s njome dnevnice uštedi što, na sumporu, što na radnji više od 4 krune, a da radnja ostaje baš uredna, jer sumporom svuda jednako i na fino zaprši svu lozu. Ove sumpornjače preporučujem za to svakomu.

Na svrhi spomenuti ću još i to, da po šarki nije više dobro sumporavati, jer se može dogodit da do trgatbe ne pade dobra kiša i opere sumpor, koji onda dodje s grožđjem u mast, te vino zaudara sumporom, t. j. pravo rekuć, smrdljivih jajih. Dojduć put pisat ću o škropljenju.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. N. N. Pretekao Vas drugi ob onom čudnom imenovanju. Drugi put valja Vam se požuriti, samo pišite perom a ne olovkom i na 2 lista. Nezaboravite nas. Da ste nam zdravo!

Prodaje se posjed

na cesti u Loboriki, pokraj Pule. — Isti se prodaje cio ili na polovicu uz vrlo povoljne uvjete. — Pobliže se viesti dobivaju u tiskari.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Restauracija ŠEPUKA - PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Brijač

Zvonimir Gjurin

preporuča svoju

brijačnicu i češljaonicu u Puli

Via Sergia broj 63

Javna zahvala.

Težkim srcem javljamo svim znancem i prijateljem prežalostnu viest, da je u subotu dne 11. tek. mjeseca iza kratke i težke bolesti preminula u Beču

Karolina ud. Ciotti rodj. Lučić

u 72. god. života. Mrtvi ostanci mile pokojnice prenešeni su na Rieku, gdje će u obiteljskom grobu biti sahranjeni.

BEČ, dne 15. svibnja 1901.

Tugujuća obitelj.

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Reka se pita: Taftà za turiste **Luser** po novč. 60

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, Mikanski, Leitenberg & Franchetti. U Gorici: Ortis & Bolletti. Poslovi. U Puli: A. Wassermann. P. Carnelutti.

Nenadkriljivo sredstvo proti bolestim želudca i probavila

jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje teka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, glavobolj, grčevi, zatvor tiela, hemeroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suvišnim svaki drugi prašak, osobito poslje prekomjernog i preteškog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih bilinskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Ciena bočice **1 kr. 40 nč.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne** „k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačnu boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900.

Medcotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj liek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosele bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam moram reći, da je velika većina tih i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.

Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prihvaćam zgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni bili mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Franković,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijaliteto od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotriebljava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u pluća, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Broj 41. Pula, u petak dne 24. maja 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položničom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Sastanak delegacija.

Dne 20. t. mj. sastaše se u Beču obje delegacije t. j. austrijska i ugarska, na obično svakogodišnje zasjedanje.

Austrijska sastala se je u 11. sati prije podne a ugarska istoga dana poslije podne. U austrijskoj delegaciji predsjedao je kod prve sjednice predsjednik po starosti baron Helfert, koji je u kratko pozdravio svoje drugove, te se je odmah prešlo na izbor predsjednika. Takvim bijaše izabran po dogovoru knez Ferdinand Lobković, češki velikaš, podpredsjednikom poljski velikaš i predsjednik poljskoga kluba na carevinskom vieću vitez Jaworski.

Predsjednik, zahvaliv se na časti i povjerenju reče, da kuca stalno srce svakog rodoljuba od zadovoljstva, što su obćenita nastojanja za uzdržanje europejskog mira okrunjena uspjehom. Krvave borbe u drugih stranah svieta nesmetaju miru Europi, te sudjelovanje vlastih za uzčuvanje mira tako jedinstveno kao malo kada. Čedno, okvirom našil. iztočno azijatskih probitaka ograničeno sudjelovanje naše monarhije u kinezkoj expediciji, sačinjava sigurno slavan spomen-listak u povjesti naše hrabre vojske. Njezino držanje u obće i junačka djela pojedinaca stekla su ponovnu pohvalu suborilaca, pa ona traže i od nas zasluženo priznanje. Prije nego li predjemo na naš rad, vodjeni izključivo domoljubnimi osjećaji za monarhiju i obziri napram pučanstvu, obraćamo svoje poglede s djetinjskom ljubavi i zahvalnošću k našem premilostivom vladaru, koji nezaostaje nikada u vršenju svojih dužnosti i divnoj radinosti za dobrobit svojih naroda. Da živi naš premilostivi car i kralj Fran Josip I. Živio! (Burno klicanje).

Ministar za izvanjske poslove javlja delegaciji pismeno, da će Njeg. Veličanstvo sliedećeg dana u 12 sati primiti u carskom dvoru ugarsku a u 1 sat po podne austrijsku delegaciju. Nadalje predloži ministar izvanjskih posala grof Goluchowski, predloge zajedničke vlade.

Nakon toga bijaše izabran proračunski odbor od 21 delegata, koji se je kasnije konštituirao, izabrav predsjednikom dra. Baernreithera a podpredsjednikom baruna Chlumecky-a. Medju podnesci imade više interpelacija a medju ovimi i dvije člana veliko-njemačke stranke koje je stavio delegat Iro i o kojih govorimo u „Pogledu po svietu".

Dne 21. t. mj. u 1 sat po podne primilo je Njeg. Veličanstvo običnim svečanim načinom austrijsku delegaciju u carskom dvoru. Predsjednik delegacije knez Lobković izreče tim povodom govor, u kojem iztaknu medju ostalim, kako je austro-ugarska mornarica častno sudjelovala na dalekom iztoku. Izreče nadu, da će se postojeći mir i nadalje sačuvati Europi, koja ga toliko treba. Spomenu predstojeće sklopljenje novih trgovačkih ugovora, od kojih očekuju austrijski proizvodioci poboljšanje svojeg gospodarstvenog stanja.

Zaključujuć reče, da će delegacija glasovati za potrebiti zajam, koj treba vojna uprava radi sačuvanja mira — premda su porezi, koji terete pučanstvo silno veliki. Žatim pozove prisutne, da uzkliknu trokratni živio Njeg. Veličanstvu!

Na pozdrav predsjednika odgovorio je car i kralj sliedeće:

„S iskrenim zadovoljstvom primio sam izjavu Vašega predsjednika o vjernosti i odanosti, pa Vam ovime izričem svoju toplu zahvalnost.

Od posljednje delegacione sjeditbe sbivša se smrt Moga dragoga saveznika, Njeg. Veličanstva kraljа talijanskoga i Njez. Veličanstva kraljice englezke duboko Me se je dojmila.

S osobitim zadovoljstvom mogu i ovaj put upozoriti na nepromienjeni srdačni odnošaj prema saveznim državam i na naše pouzdane i prijateljske odnošaje na prema svim vlastim, iz ovog prijaznog političkog položaja izvoditi opravdane nade u uzdržanje mira.

Metež u Kini izazvao je potrebu sporazumna postupka vlasti na zaštitu njihovih zastupstva i podanika, kao i na uzpostavu redovitog stanja. Naše sudjelovanje u kolektivnoj akciji vlasti kretalo se je unutar granica, što su nam opredieljene s jedne strane velevlastnim položajem monarhije, a s druge strane razmjerno malenim objemom naših tamošnjih interesa.

Moja ratna uprava za buduću je godinu, kako njezini predlozi dokazuju, izdatke ograničila do skrajnosti.

Bosna i Hercegovina pokriti će svoje upravne izdatke kao i do sada iz vlastita prihoda.

Uzdajući se u političku uvidjavnost, kojom ćete se latiti svog posla, želim Vašemu viećanju sretan uspjeh te Vas od srdca pozdravljam".

Ni ovaj put, kako je poznato neimamo mi Hrvati i Slovenci Primorja svoga zastupnika u delegacijah. Većina pučanstva Primorja neima nijednoga, dočim ima manjina t. j. tri svoja. To imamo zahvaliti glasovitomu izbornomu redu za državni sabor i načinu, po kojem se taj izbor pod zaštitom vladajućeg sustava kod nas provadja.

U ime Hrvata i Slovenaca naše polovice monarhije sjede u delegaciji samo dva naša člana i to dalmatinski zastupnik Hrvat dr. Ivčević i kranjski zastupnik Slovenac dr. Šušteršič. Ova dvojica zastupaju dakle sve Hrvate i Slovence naših južnih pokrajina. Njihov položaj u austrijskoj delegaciji jest bez dvojbe jednako častan i važan. Od njih očekuje naš narod, da dignu svoj glas na obranu i zaštitu naših prava i za izpunjenje narodnih idejala.

Upit

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu prenzvišenost gospodina ministra za bogoštovje i nastavu, pogledom na nametnuće jedne učiteljice u Lošinju Velom i njezin postupak.

Mjeseca febrara 1900. bila je smetnuta sa službe privremene podučiteljice na ženskoj pučkoj školi u Lošinju Velom Dominika Nicolich, koja je službovala na obće zadovoljstvo u svakom obziru. Bila je odpuštena valjda samo za to, da dade mjesta učiteljici Mariji Pianello rodjenoj Ducovich, koja bijaše glasom odpisa c. k.

PODLISTAK.

Pučka naobrazba.

(Konac.)

U Ljubljani se takodjer stalo u ovo zadnje vrieme mnogo raditi oko pučke naobrazbe. Upravo pred nekoliko dana donio je „Slovenski Narod" u podlistku, krasan članak o „javnim predavanjima" iz koga ću ja ovdje nekoliko rieči izvaditi. U tom članku, kuže se, medju ostalim:

Svatko je osvjedočen, da je naš prosti puk mnogo zaostao u naobrazbi prema neslavenskim narodima. Uzrok tomu leži već u povjestničkom razvoju te zanemarivanju naših pokrajina u prošlo a i u sadašnje doba. Osim toga nas je seljak tako konservativan, da se sam protivi napredku i naobrazbi i to najviše time, što je protivan školi, koja je po njegovom mnienju nepotrebito zlo, za koje on daje novaca. Pošto je pak prisiljen ići u školu, on se prisiljeno i uči, pa kad iztupi iz škole, nastoji, da što prije zaboravi ono, što je tamo stekao. Treba mu dakle uciepiti u glavu i razložiti, od kakve je važnosti današnja škola za život i od kolike je potrebe za svakoga, da nešto znade i razumije. Javna predavanja bi imala kod naroda dvostruki uspjeh. Po njima bi se narod poučavao o najvažnijim pitanjima, što se tiče naobrazbe, s druge strane bi pak narod došao do spoznanja, od kakve je važnosti za svakoga škola, jer daje čovjeku prvu naobrazbu.

Priredjivanje javnih predavanja u pokrajini po sebi razumljivo, zadaća je i dužnost naših čitaonica, koje postoje većinom u svim većim i važnijim krajevima naše domovine.

Ta družtva su osnovali gradjani i pametniji seljaci, da čitanjem i zabavami probude u narodu narodnost i domoljublje. Priredjivanjem javnih predavanja bi čitaonice vršile svoju zadaću na najplemenitiji način, te time svoj ugled medju narodom pridigle i predobile si novih članova. Posljedica predavanja bila bi, da bi narod razumio važnost knjiga, te bi ih ondje i potražio, gdje može najlakše do njih doći t. j. u čitaonici.

Da se pak predavanja mogu držati treba nam sposobnih predavatelja a onda i slušaoca. Mnogoputa nema ni jednog ni drugoga! Znam da bi nekoja družtva rada priredila predavanja a ne mogu dobiti predavatelja. Tu je dakle zadaća naše inteligencije i naše u svojoj struci sposobne gospode, da tomu doskoče. Na pameti mi je najprije inteligencija u onim krajevima u pokrajini, gdje bi se predavanja držala. To su činovnici, liečnici i učitelji, koji bi se lako prihvatili da obrade predmete, u kojima su sposobniji n. pr. o naobrazbi, o zdravstvu, o uzgoju, o uzrocima naravskih pojava itd. Svakomu se dakle pruža široko polje, da u pučkom govoru pouči narod. — Najlakše bi se doskočili pomanjkanju predavatelja ustrojivši „klub predavatelja" u Ljubljani. Tu imade najviše ljudi, koji bi mogli predavati. Ta gospoda bi se združila u klub i tomu prijavila predmet, o kojem bi mogli predavati. Za čitaonice u pokrajini nestalo bi po tom poteškoća, da dobiju sposobnih predavatelja. Družtvo bi molilo klub za pomoć a u klubu bi se odlučilo, tko da podje predavati ili bi se članovi klubu svojevoljno prijavili. Troškove bi namirilo ili družtvo ili sam klub. Tu mislim naime podpore, koje bi odlučujući faktori, s obzirom na njegov velevažan cilj posve rado doprinieli. Zar ne bi bilo moguće ostvariti ovu misao?

Time sam označio, kako bi se došlo do predavatelja. Težko je pa dobiti slušatelja, naime takovih, koji imadu neposrednu korist od predavanja. Većinom dolaze na predavanja izobraženi ljudi, kojima su takodjer predavanja potrebita, ali ne tako neobhodno potrebita i koristna, koliko manje izobraženim. Pošto radnik i seljak vrlo težko dolaze na takva predavanja, treba ih u istinu siliti da dodju, a tko prvu put dodje, taj će doći na svako predavanje.

Nadalje se u članku govori o raznim uspjesima nekojih predavanja, kojima je sam pisac onog članka prisustvovao. N. pr. kaže, da je kod predavanja o alkoholizmu vidio radnika, komu se je poznalo da rado prije. A cielo vrieme predavanja se nije dotaknuo čaše (predavanje je naime bilo u gostioni), glavu je podupro o ruku i vidjelo mu se je na licu strah, kad je predavatelj slikao posljedice uživanja alkohola. Članak svršava riečima: „Neka to uvaže naše čitaonice i čitalačka družtva, neka to uvaži i naša inteligencija, kojoj je dužnost ići medju narod, te ga naobražavati, ako hoće, da ju narod sluša.

kotarskoga školskoga vieća u Lošinju Malom od 3. febrara 1900., br. 180, dignuta sa službe učiteljice u Galežani i službeno namještena kao učiteljica u Lošinju Velom. Tu svoju službu nastupila je dne 1. marča 1900. i toga dana počela podučavati, dočim se je jedva 10. marča predstavila predsjedniku mjestnoga školskoga vieća, premda bi po najjednostavnijih pravilih uljudbe, po obstojećem običaju i po izričitom nalogu c. k. kotarskoga školskoga vieća, imala bila to učiniti prije nego li je u školu išla, takodjer u svrhu, da bude po istom predsjedniku uvedena u školu.

Mjestno školsko vieće, sastav se u sjednicu dne 10. marča 1900., prosvjedovalo je proti tomu imenovanju Marije Pianello jedno radi toga, što je koli ono toli občinsko zastupstvo bilo tim imenovanjem prikraćeno u svojem zakonom (§ 50. drž. škol. zakona, i odnosne ustanove istarskoga zem. zakona) mu zajamčenom pravu; drugo radi toga, što mu bijahu poznate ne najbolje vlastitosti imenovane učiteljice, koju je u novije vrieme ćak i njezin suprug zapustio i podao se u Ameriku; treće radi toga, što je već nastupom svoje službe, nepredstaviv se prije njega predsjedniku mjestnoga školskoga vieća, pokazala, da nepoštuje mjestne školske oblasti i da se nepokorava izričitomu odnosnomu nalogu c. kr. kotarskoga školskoga vieća; četvrto radi toga, što je ista učiteljica napisala u album jedne jako mlade djevojčice ove doslovne riečiː „Cresci, godi la vita e ti raggiunga la morte prima dell' infelicità". „Cresci, godi la vita, e quando sarai infelice ricorri al suicidio e spicca il grande salto nell' ignoto". „Per me scegli qual ti aggrada". Maria Pianello Ducovich — te tim pokazala, da nije kadra uzgajati povjerene njoj djevojčice onako, kako bi morala, i kako to zakon (§ 1, držav. škol. zakona) izričito propisuje; i peto radi toga, što je tjelesno kaznila Kseniju hćer Ivana Antončića pok. Ivana, što je zakonom zabranjeno.

Odnosni zapisnik sjednice mjestnoga školskoga vieća, sa navodom svih rečenih okolnosti i činjenica, poslalo je isto danom 22. marča 1900. c. kr. kotarskomu školskomu vieću na uredovanje.

Kao da nije učinilo ništa; na njegov prosvjed se nije uzelo obzira; učiteljica Pianello radila je i dalje po svoju, opirući se na činjenicu, da bijaše službeno i proti volji mjestnih oblasti u Lošinju Velom namještena, na zaštitu zemaljskoga odbora i c. kr. zemaljskoga školskoga vieća, koje se pokazuje pravim izvršiteljem volje i samovolje zemaljskoga odbora, bez obzira na pravo i zakon.

Ona je više put, imenito takodjer dne 18. jenara t. g., proti volji vjeroučitelja, kad je ovaj imao svoju uru za poučavanje vjeronauka, ostala u razredu, pretrgavala ga u poučavanju i poticala učenice da ga neposlušaju. Već prije toga dana potužio se je vjeroučitelj na to župniku, i župnik ju opomenuo da toga neima činiti. Dne 18. jenara t. g. potužio se je na to vjeroučitelj zapisnički u uredu mjestnoga školskoga vieća.

U tom istom uredu potužio se je zapisnički proti učiteljici Pianello, Ivan Berečić pok. Ivana član mjestnoga školskoga vieća za to, što je njega i ostale članove mjestnoga školskoga vieća nepristojnimi naslovi uvriedila, i zahtjevao da bude za to pokarana.

Mjestno školsko vieće, u svojoj sjednici dne 26. jenara t. g., obnovilo je svoj prosvjed proti imenovanju učiteljice Pianello, sažalilo to imenovanje i postupak učiteljice, i obnašlo, da se ju ima pozvati na red i naložiti njoj, da se drži svojih dužnosti, a da nebuni poučavanja u vjeronauku svojim prisustvom, prekidanjem i poticanjem učenica na neposluh; te da nevriedja članova mjestnoga školskoga vieća. Kad je još predsjednik pripovjedio, da su se i ravnateljstva mjestnih pučkih škola proti učiteljici Pianello pritužila; da je i njega uvriedila nepristojnimi naslovi, da nije činila ni dignuti svoje učenice kad je došao u školu i iz nje izlazio; te da je prošle školske godine promjenila ćak i njeke redove iz vjeronauka i onda je mjestno školsko vieće odlučilo pritužbu proti učiteljici kod c. kr. kotarskoga školskoga vieća, i poslala istomu dne 4. febrara t. g. odnosni zapisnik sjednice na uredovanje.

Usljed rečenoga zaključka, pozvalo ju je na red dopisom 26. jenara t. g. poglavito obzirom na to, da buni poučavanje vjeronauka i da je uvriedila članove i predsjednika mjestnoga školskoga vieća.

Pošto je ona uztrajala u svom postupku za vrieme poučavanja vjeronauka, pozvalo je mjestno školsko vieće dne 30. jenara t. g. ravnateljicu ženske škole, da čini izaći iz razreda učiteljicu Pianello svagda onda, kada dodje vjeroučitelj poučavati vjeronauk.

Nije koristilo ni to. Dne 5. febrara t. g., kad je vjeroučitelj došao da poučaje vjeronauk, nije htjela učiteljica Pianello izaći iz razreda, dapače je učenicam naložila, da nejmaju odgovoriti na njegov pozdrav; i tvrdila, da ima vjeroučitelj samo talijanskim jezikom poučavati. Vjeroučitelj molio je ravnateljicu za posredovanje, a ona takodjer vršeć nalog dobljen od mjestnoga školskoga vieća, pozvala je učiteljicu da izadje iz razreda. Učiteljica nesamo da nije izašla, nego je izjavila: da nestoji u zakonu da se mora odaljiti, da za to neće izaći, i nek njezinu protimbu slobodno prijavi višoj oblasti.

Mjestno školsko vieće izvjestilo je o tom c. kr. kotarskomu školskomu vieću istoga dana, dne 5. febrara t. g. pozivom na svoj dopis od 4. febrara t. g. i priloživ na to se odnoseće spise molbom, da na temelju već prije i tada prijavljenih činjenica proti učiteljici Pianello postupa: Pri tom je opazilo, da po njegovom mnenju ta učiteljica medju ostalimi tjera politiku, u protimbi sa okružnicom c. kr. kotarskoga glavarstva 8. marča 1900, br. 70/Pr., a to tim više, što je vjeroučitelj glasom okružnice c. kr. kotarskoga školskoga vieća od 12. oktobra 1887., br. 445, nesamo opravdan nego i dužan podučavati u prvih tečajih vjeronauk u hrvatskom jeziku one učenice koje neznaju talijanski, kakovih je većina.

Od onoga dana, 5. febrara t. g., obustavilo se je poučavanje vjeronauka u prvih trih tečajih tamošnje ženske škole. Župnik ujedno sa vjeroučiteljem kušao je dne 25. aprila t. g. nebi li se moglo poučavanje vjeronauka opet preuzeti. Kad su došli u razred Marije Pianello, ova nije htjela izaći, ističuć da nejma višega naloga da izadje. Ona nesmatra dakle nalog nit ravnateljice nit mjestnoga školskoga vieća kao nalog komu bi se imala pokoriti. Ona prkosi zapovjedim tih svojih prvih oblasti, i oslanja se pri tom stalno na razne više čimbenike.

Do sad se nezna što je c. kr. kotarsko školsko vieće poduzelo. Zna se samo, da je c. kr. kotarski školski nadzornik za talijanske škole i toga kotara bio posliednja tri mjeseca tri put u Lošinju Velom i da je svaki put govorio sa učiteljicom Pianello, a da nije nijedan put govorio sa nijednim članom mjestnoga školskoga vieća.

Iz ovdje opisanoga je razvidno:

Kako c. kr. zemaljska školska oblast bez ikakva razloga sbacuje sa službe podučiteljicu koja je podpuno zadovoljavala svojim dužnostim, i namješta učiteljicu koja nije na najboljem glasu, nemareć za protimbu mjestne školske oblasti i čineć izlišnim ustanove zakona, po kojih imadu kod imenovanja učiteljskoga osoblja sudjelovati mjestno školsko vieće i občinsko zastupstvo;

kako ta i tako imenovana učiteljica prezire mjestnu školsku oblast i njezine članove, te jih ćak i vriedja;

kakove protuvjerske i protućudoredne nazore ima ta i tako imenovana učiteljica;

kako može ta i tako namještena učiteljica tjelesno kaznjivati svoje učenice, promjenjivati njim redove u vjeronauku i poticati jih na neposluh i nepoštovanje prema njihovomu vjeroučitelju;

kako ista može prkositi nesamo vjeroučitelju i župniku, nego i svojoj neposrednoj predstojnici, ravnateljici škole, i mjestnomu školskomu vieću, i naročitim nalogom i odredbam c. kr. kotarskoga školskoga vieća;

kako može kroz mjesece biniti odnosno priečiti poučavanje vjeronauka;

kako može sve to učiniti bezkažnjeno, usupor odnosnim zakonskim ustanovam, kroz toliko vremena, dapače pozivajuć se na to, da neima viših naloga, po kojih bi inače radila;

i konačno, kako prema svemu tomu postupaju viši čimbenici u školskih stvarih.

To nije osamljen slučaj. I u drugih občinah prezire se posve mjestne školske oblasti, ako te nisu mišljenja talijanske vladajuće stranke; i u drugih školah mogu učitelji i učiteljice nekažnjeno raditi svega i svašta, širiti bezvjerje i nećudorednost, zanemarivati i priečiti uzgoj i pouku, samo ako tjeraju talijansku politiku, ako rade na raznarodjenje i u obće pokvarenje hrvatskoga pučanstva.

Podpisani, scieneć se dužnimi to iztaknuti, postavljaju na njegovu preuzvišenost gospodina ministra za bogoštovje i nastavu, kao onoga koj je na prvom mjestu odgovoran za uzgoj i pouku, kao i za vršenje školskih zakona i propisa, sliedeći upitː

„1. Je li vaša preuzvišenost voljna dati iztražiti po vjerodostojnih podredjenih si organih navedene činjenice i glede smetnuća poduciteljice Dominike Nicolich, i namještaja učiteljice Marije Pianello u Lošinju Velom, te glede ove posliednje same i njezinoga postupka, kao i postupka c. kr. školskih oblasti prema tomu?

2. Je li vaša preuzvišenost sklona uzeti ovaj slučaj povodom, da po vjerodostojnih organih dade strogo izpitati postupak c. kr. školskih oblasti u Istri i za Istru u Trstu u obće i napose u raznih slučajevih koj su središnjoj školskoj upravi bili dani na znanje?"

Beč, 2. maja 1901.

Spinčić, Gabršček, dr. Klaić, dr. Tavčar, Biankini, dr. Ivčević, dr. Ferri, Šupuk, Maštalka, Plantan, Perić, Borčić, dr. Ferjančič, dr. Zaffron, Heimrich, dr. Ploj, dr. Pacák.

Uredjenje naukovnog jezika na javnih pučkih školah u Velom Lošinju.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegova preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja i nastave obzirom na uredjenje naukovnog jezika na javnih pučkih školah u Velom Lošinju.

Obzirom na okolnost, da je naukovni jezik na pučkih školah u Velom Lošinju talijanski, i da se ima jedino vjeronauk podučavati onu školsku djecu, koja neznaju

---

Ako i stoje znanstvena predavanja nad politikom — sasvim tim, da izrazim, kako sam i počeo, s Aškerčevim riečima: „Narod se drži onoga, koji od njega ne bježi", stoga „tko ga poučaje i duševno vodi".

Ovako piše „Slovenski Narod" za Kranjsku, a pošto se isto može sasma dobro svesti na našu Istru, to sam donio skoro u cielosti članak, nebi li potaknuo i našu inteligenciju, da i ona stane štogod raditi u tom smislu.

I u Dalmaciji stalo se u ovo zadnje vrieme mnogo raditi oko pučke naobrazbe. Tamo se postaviše na čelo pokreta sveučilištni djaci, osobito oni iz Splita. Čitao sam u zadarskom „Narodnom Listu" mnogo liepih stvari, što ih o tom oni napisaše. Splitski akademičari, kako sami kažu, uzeše sebi za zadaću s jedne strane za interesovati splitsku naobraženiju ruku za pitanje pučke prosvjete, a s druge strane i sami direktno na tom polju raditi. Njihov rad diele oni na rad preko ferija i rad preko školskih mjeseci. Za ovih potonjih razumljivo je, da njihov rad mora biti ograničen na sudjelovanje u „Pučkom Listu", što izlazi u Splitu a piše vrlo dobro za puk. Preko toga lista nastojat će oni, da na lak i popularan način puku razjasne neka najvažnija pitanja iz politike (ne strančarske), gospodarstva, znanosti, obiteljskog i družtvenog života, a u koliko njihove sile ne budu dotjecale, da potaknu pozvanije, neka ta pitanja obrade i objasne.

Obiljniji i raznoličniji može da bude njihov rad za pučku prosvjetu preko praznika. Sredstvom nedjelnih pučkih predavanja nastojat će, da osobito u težačkoj i radničkoj ruci pobude interes za elementarna pitanja iz gore spomenutih struka. Ova predavanja moraju biti svakom pristupna a po sadržaju i obliku takova, da budu na dohvatu svačijoj inteligenciji i naobrazbi. Osim toga akademička omladina splitska nastojat će, da svake godine tiska jednu popularnu knjižicu o kakvom predmetu osobite za puk važnosti (n. pr. politički katekizam, pučki galatej, božićnica itd.) U koliko bi takve knjižice izisklrale veću spremu, no što je akademičari mogu imati, posegnut će oni u bogate pučke literature: njemačku, talijansku, francuzku a navlastito u česku. — Ovih dana pako iznieše oni, govoreć o proslavi 400-godišnjice hrv. književnosti, krasan predlog, da se naime po svim većim gradovima dalmatinskim osnuju „pučke knjižnice", po uzoru drugih naroda.

I zagrebački umjetnički i literarni list „Život" pisao je već o tom prije. Takve knjižnice imale bi se ustrajati po svim gradovima hrvatskim po uzoru engleskih i njemačkih biblioteka. Uspjeh istih ne samo u Englezkoj, Francuzkoj i Njemačkoj, gdje je donekle posljedica višeg kulturnog stupnja naroda, nego i u Rusiji, gdje je poprična naobrazba valjda i niža, nego kod nas, upućuje nas, da pokušamo. Utemeljenje nekoliko takovih knjižnica diljem hrvatskih zemalja bio bi najdostojniji spomenik 400-godišnjice hrvatske književnosti — kažu oni.

Iz početka ne treba da te knjižnice budu prevelike; a glede knjiga, kojima bi imale biti providjene, bilo bi najbolje, da se drže načela, koja je uzeo bečki „Volksbildungsverein" pri osnivanju svojih knjižnica.

Ovako pišu akademičari splitski a na koncu preporučiše taj svoj predlog književnom družtvu „Matici Dalmatinskoj", da bi ona to preuzela u svoje ruke.

Eto dakle i u susjednoj Dalmaciji počelo se raditi, da se narodu pruži prilika za naobrazbu, a kako rekoh, najviše se oko toga trude akademičari, koji su na prvom mjestu pozvani, da rade oko pučke naobrazbe.

A kako je kod nas u Istri? Što rade naši akademičari? Znam, da su pred nekoliko godina naši višeškolci zasnovali ferijalno akadem. družtvo „Napried". Tomu družtvu postaviše glavnom zadaćom pučku naobrazbu. Javna predavanja morala bi se držati kroz praznike u svim stranama naše domovine. Pa je li to družtvo štogod učinilo? Koliko su članovi njegovi držali javnih predavanja? Ja neznam ni za jedno! Naprotiv mogao sam u ovo zadnje doba dočuti, da će se to družtvo naskoro razpasti. Ne znam koliko je na tom istine, ali to je svakako žalostan.

Nastavak u prilogu.

Osim ljudih, koji se liečé u Beču, nagriženo bijaše mnogo pasa.

Družtvo odvjetničkih i biljećničkih činovnika, koje imade svoje sielo u Celju, obratilo se sa posebnom okružnicom do svojih drugova u Istri i Dalmaciji, da bi i ovi pristupili k družtvu i tako skupno radili za zajednički boljak. Ako bi se u Istri i Dalmaciji našlo dovoljno članova, družtvo bi tada poduzelo shodne korake, da se što prije u Spljetu ili gdje drugdje sazove glavnu skupštinu, na kojoj bi se dosadanja pravila tako promienila, da bi obuhvaćala Istru i Dalmaciju.

Hvalevriedan predlog. Zagrebački „Obzor" br. 115. od dne 20. t. mj. stavlja pod naslovom „Brzojavni pozdravi osječkoj Lipi" sliedeći hvalevriedni predlog: Neima Hrvata, koji, ako mu bude moguće osobno, nebi barem duhom prisustvovao kod posvete osječke „Lipe" na taj dan narodne slave u Osieku, glavnom gradu ravne Slavonije, u gradu, za koji se može reći, da se je netom prenuo iz mrtvila, da hrvatskom dušom diše i živi. U tom gradu biti će na Duhove svako hrvatsko srce, pa će tako vrlo mnogi svoje oduševljenje očitovati brzojavnim pozdravom. Tim povodom dobivamo predlog iz občinstva, nebi li bilo shodno, da se brzojavni pozdravi „Lipi" namiene u dobrotvornu svrhu, naime svatko, tko želi hrvatsko narodno slavlje „Lipe" pozdraviti, neka pozdrav napiše na poštansku doznačnicu, a novac, koliko bi taj pozdrav stajao, istom doznačnicom pošalje na „Lipu" i to za rodoljubno družtvo sv. Cirila i Metoda u Istri. Takvi pozdravi morali bi stići još na dobu*), da se mogu na samoj svečanosti pročitati, čime će se samo uzveličati to narodno slavlje. Predlog je svakako liep i mi ga svesrdno preporučujemo svim sviestnim i rodoljubnim Hrvatom.

*) Našim prijateljem u Istri, kojim će ova viest prekasno stići, preporučamo, da prihvate gornji predlog, pa i nestigla doznačnica baš na samu svečanost. Op. ured. „N. Sl."

Sastanak abiturienta na Rieci. Hvalevriedan običaj zavladao je medju hrvatsko-slovenskimi mladići, koji svrše gimnaziju i polože maturu (abiturienti), da se sastaju jedne godine u jednom, druge u drugom hrvatskom ili slovenskom gradu.

Ove godine sastati će se hrvatski i slovenski abiturienti na Rieci, kamo ih pozvaše njihovi drugovi sa hrvatske gimnazije na Sušaku. Kako pišu hrvatski listovi, izpasti će ovogodišnji sastanak abiturienta u svakom pogledu liepo. Do sada prijavilo se osmoškolaca, koji polažu izpit zrelosti (maturanta) dostatan broj sa raznih gimnazija, osobito iz nutarnjih hrvatskih i slovenskih krajeva, koji žele viditi naše more i naša mjesta uz more. Hrvatski maturanti Šušačke gimnazije zauzimlju se mladenačkim žarom, da svojim drugovom boravak na Rieci dugo u sladkoj uspomeni ostane.

Družtvene:

Koncert na dan skupštine „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" vršiti će se u prostorijah „Zore" u Opatiji po sliedećem razporedu: 1. Erichs: Ouvertura „Sarafan". Svira glazba; 2. F. S. Vilhar: „Slovenac i Hrvat". Pjeva zbor; 3. Jerefov-Emin: „Stari kapelan" (Lecture á vista). Gosp. Ign. Borštnik; 4. a) Wienawski: „Romanca". b) Sarasate: „Ciganski motivi". Izvadja na guslama uz pratnju glazbe koncertni majstor gosp. B. Brož; 5. N. C.: „Kako, da ga dočekam". Soloprizor. Gdja. Ljerka pl. Šram; 6. I. pl. Zajc: „Zrinjsko-Frankopanka". Pjeva zbor; 7. Jaroslav Erben: „Povodni mož". Gosp. Ign. Borštnik; 8. Ivanov: „Posjet". (Dialog.) Gdja. Ljerka pl. Šram i gosp. Ign. Borštnik; 9. Smetana: Prvi dio iz kvarteta: „Iz mojeg života". Allegro vivo appassionato. Izvadjaju članovi lječilištne glazbe: Violin I. g. B. Brož. Violin II. g. A. Gervais. Viola g. A. Soukup. Cello g. d-r. Jirat; 10. F. Ž. Miler: „Golubovi". Gdja. Ljerka pl. Šram; 11. A. Hajdrich: „Jadransko morje". Pjeva zbor; 12. Korytowski: „Gospodar". Sala u jednom činu. Gdja. pl. Šram i gosp. Borštnik.

Podružnica sv. Cirila i Metoda u Boljunskomu polju obdržavati će na duhovski ponedeljak dne 27. o. mj. točno u 3½ sata poslie podne u kući obć. glavara g. Jakova Buretića u selu Mandići kbr. 137 svoju glavnu godišnju skupštinu sa sliedećim razporedom: 1. pozdrav predsjednika; 2. izvješće tajnika; 3. izvješće blagajnika; 4. izbor novoga odbora; 5. izbor delegata za glavnu skupštinu družbe; 6. možebitni predlozi.

Banka „Slavija". Životni odjel tog razgranjenog češkog družtva sveudilj se napredno razvija, tako da se već ubraja u prva takva družtva. Za prošlu godinu predloženo bijaše ponuda 5638 na glavnicu od K 15,682.000, a od 1. siečnja do 30. ožujka 1901. predložene su 1523 ponude na osiguranu glavnicu K 3,478.000. Izplaćeno je bilo osigurane glavnice za g. 1900. K 1,057.095.74, god. 1901. za mjesece siečanj do ožujka pako K 320.463.75. Za obstanka banke bilo je ukupno izplaćeno glavnice K 66,195.901.65. Pričuvne zaklade izkazuju koncem godine 1900. K 22,914.972.90. „Slavija" kao družtvo uzajamno dieli sav dobitak članovom. Na toj dividendi bijaše dosad izplaćenu članovima osigurnicima K. 812.291.84.

Književne:

Sjedinjenje hrvatske i slovenske „Matice". Ugledni slovenski mjesečnik „Ljubljanski Zvon", donosi iz pera odličnog slovenskog pjesnika Aškerca važan predlog, koji bi, ostvaren, mnogo, doprineo k sbliženju hrvatskoga i slovenskoga naroda, pogotovo njihove inteligencije. Govoreći o djelovanju „Slovenske Matice", dolazi g. Aškerc do zaključka, da ona nikako ne može odgovarati svim potrebam i zahtjevim slovenske inteligencije. Naša inteligencija mora što prije doći do osvjedočenja — veli pisac — da za našu znanstvenu naobrazbu ne dostiže sama slovenština, makar nam je mila i draga. I zato slovenska „Matica" sama u buduće neće moći vršiti medju nami literarno-kulturne misije, ako se ne sdruži u to ime sa „Maticom Hrvatskom". Zato predlaže, da se obe „Matice" tako slože, da će članovi jedne i druge dobivati knjige obih družtva. Ističe, da su Slovencem potrebnije knjige hrvatske „Matice", nego li Hrvatom slovenske „Matice", jer ih hrvatska „Matica" može izdati i više i zanimivijih. Tako će oba naroda vidjeti, da su za pravo jedno tielo, da su vezani jedan na drugog i da se medjusobno trebaju. U to ime, neka bi odbori obih Matica stupili još ljetos u dogovor, pa pošto je važna strana u tom pitanju financijalne naravi, to bi se imali posebni pododbori o svemu na tanko dogovoriti i onda na glavnih skupštinah njihov rad definitivno odobriti. Cienjeni predlagač drži, da se većina odbornika obih družtava slaže s njegovim predlogom, koji da je za životno pitanje. Mi kažemo: Amen!

Gospodarske:

Koju odojčad treba ostaviti za hranjenje? Izleže li prasica samo malo mladih odojaka, znak je, da su si nerast i krmača bili u bližem rodu, što se možemo opažanjima najbolje viditi. Kada su si nerast i krmača u bližem rodu izleže krmača jednog do dva odojka, dok naproti iza parenja sa tudjim nerastom izleže prasica veću množinu odojaka.

Samo se po sebi razumije, da svi odojci nisu prikladni za odhranjivanje. Ima ih medju njima takovih, koji su lijeni, mlitavi, te samo iz nužde sisaju mater. Takovi odojci su slabi, pa se može predmievati, da imadu u sebi kakovu organsku pogrieška. Ovakovi odojci nisu sposobni za odhranjivanje, pa je najbolje, da se zakolju i potroše. Imade i takovih odojaka, koji su već u početku vrlo osjetljivi na kišu i vjetar — i takovi bivaju vrlo riedko jakima, prenježni su, slabi — trebaju pomnu njegu. Imade nadalje i takovih, koji su vrlo strašljivi, tako, da kod svakog jačeg štropota padaju na zemlju. Takovi su previše nemirni i nervozni a da ih se može valjano odhraniti. Za odhranjivanje neka se izaberu oni, koji su vrlo proždrljivi, jer se time pokazuje, da imadu dobru probavu; takovi odojci nisu izbirljivi u hrani, jedu sve što im se dade. Kod izbora tog neka se nadalje pazi, da se uzmu takovi odojci, koji nisu prama zimi, vjetru ili kiši osjetljivi, koji ne bježe odmah u svinjac čim malo zahladi. Ovakovi odojci prikladni su za odhranjivanje. Nemirni i nervozni odojci neka se ne odhranjuju, već onakovi, koji su živahni, jer će se odhranjivanje na njima izplatiti svakomu gospodaru. Nar. Gosp.

Upotreba gnoja od živadi. Ljeti kada je živad manje u kokošinjacima treba jedan put na tjedan, dočim zimi, kada je ona tako rekuć čitav dan u kokošinjacima treba tri puta na tjedan pod pretince na kojima sjedi nasipati suhe zemlje, treseta, vapna u prahu ili pepela, te tu masu svakih 14 dana pobrati, staviti ju na suho mjesto gdje ju treba marljivo premetavati. Tim postupkom dobije se valjani, brzo djelujući gnoj tako, da ga se može kao umjetni gnoj sa dobrim uspjehom razbacati po polju i livadi. Posjednici vrtova mogu takav gnoj nasipati u bačvu, te na njeg naliti vode i gustom kašom, koja se onda dobije poljevati klijališta, koja se moraju prekopati kada se iza poljevanja osuše. — Isto tako dobro djeluje takova kaša nješto doduše rjedja na livadama, voćkama ili bilinama osobito onda, kada je pomješana sa tresetom, jer treset čini humus, koji je tako nuždan nasadima drveća. Treset se poljeva sa kašom od živadnog gnoja tako dugo, dok se je ne zasiti, čemu se u što većoj množini pomješa zemlje, te se takovom smjesom onda gnoji drveće i to tako, da s istom morat biti pognojeno korjenje. Tim postupkom postizava se, da zemlja postaje rahlom, ostaje toplom i vlažnom, tako, da korjenje za velike vrućine imade dovoljno vlage, jer treset zadržava uviek dovoljno vode u sebi. Naravski, da i poljevanje drveća, koje je posadjeno u takovu tresetnu zemlju izostaje iz navedenih razloga. Takovo tlo takodjer ne dobiva usljed poljevanja ili kiše koru što se češće događa kod tvrda tla. Mali korjenčići — sisaljke požudno se upijaju u treset, razgranjuju se usljed česa im je moguće primati mnogo hrane u se. Pošto pak treset, koji je pomješan sa zemljom jako izlučuje sastojne kaše od živadnog gnoja i razdieljuje ih, to se nije bojati, da će nastati prejako izlučivanje hranivih tvari, koje bi mogle korjenima škoditi. Nar. Gosp.

Razgovor

mej Lucom i Marom za vedi u Rakliu.

Luca: Baš mi je drago, da te vidim ovdi, češ mi štogod povidati od našega komuna, zač ti čuješ čuda stvari od tvoga muža.

Mara: Moja draga kumo, ja ću ti malo novih stvari povidati, zač je najbolje držat zajik za zubi — tako se čovik nikomu nezameri.

Luca: Barem češ mi kazati ako je istina, da kane poslati ća našega impiegata.

Mara: Vero neć sam čula, ma pravo neznam je istina ali nije zač znam, da impiegat stori svoju dužnost.

Luca: Ma da kopa pod njim jamu neka žena.

Mara: Bit će i to. ma da bi ta naš plaćnik puhá u talijanski rog, nebi mu se nič travinjalo.

Luca: Ter ni poli nas lipa sestro moja nijenoga Talijana.

Mara: Ni vero Talijana ne, ma je dosta talijanskeh podrepnic.

Luca: Po pravice oni, ki dobivaju i ki šteju on smradni list onega talijanskega prodanca iz Matulj, nisu drugo nego talijanske podrepnice.

Mare; Ali nikoji da ga primaju a neznaju ni čitati ni pisati.

Luca: Ma su vero znali zač su hodili va školu na Blaz, kako mi je povidá pokojni malinar, kad sam još bila mala pastirica.

Mare: Ma ča da će biti te kumedije i potle novih izbori va ten blaženem našen komunu?

Luca: Vero bolje neće biti ako naši ljudi neprogledaju.

Mara: Tako te nam pisati još i naprid talijanski.

Luca: A će vero raje i kinezki nego lipo po našu ale po hrvatski.

Mara: Bog nam prosti grihe!

Luca: Vero neka dá.

Očitovanje.

Teta „L' Istria" i njezini dopisnici prama meni imaju uviek „smolu". Niti jedne još nisu pogodili, svaki put „previsoko uzeli". U broju 984. tog listića od 4. t. mj. pod naslovom: „Agitazione per l' introduzione del glagolito nelle chiese" htjede dobro mi poznati lisičji inšpirator ove i svijuh ostalih viesti u novinah proti meni opeta svoj osvjetljivi žuč izliti.

Poznam Vas dobro! Zašto ne igrate otvorenimi kartami? Jer znate predobro, da onda biste „coppe" dobili, kaošto ste ih opetovano, gdje se je htjelo istinu čuti i slušati, te pravicu krojiti. Dá, dá, najugodnije jest lagati i klevetati u novinah, i to u onih, kojim se blizu nemože.

Dajmo! semper aliquid haeret!

Sram Vas bilo, podli denuncijanti! Ob odnosnoj molbi za glagoljicu doznah stoprv mjesec dana poslie, nego je bila odposlana, i to putem Poreča. Bio sam sve ono vrieme radi bolesti odsutan. Od moje strane dakle nema ni traga „felonije", kad medjutim imate Vi, infamni klevetnici, pune koše šta nositi od blatnih Vaših a ne mojih „peripezie poliziesche", koje su častno zá — me, a sramotno za Vas svršile. U laži su kratke noge, gdje ista ruča, tamo ne večera. To je upravo piramidalna drzovitost ili ludost, da opet izazivate!

Sablazan vrhu sablazni! I to se sve mirnim okom gleda. A tko polag svega toga pati? Javna morala, i ugled auktoritete. Nemojte misliti, da je narod sliep, da svega toga nevidi, da ne opazuje, i ne sudi! Dakle, videant consules! — Brutalni terorizam može samo predstaviti pričinjeni mir pred stalnom olujom.

Što napokon „L' Istria" brblja o basni „d'una specie di lega poco ortodossa .... contro questa Curia Vescovile", nemorem, da ne uzkliknem: blebetušo, kleveći barem što vjerojatna, jer što blebećeš preveć je glupo! Ob ortodoksiji i dužnostima prama svojemu biskupu neprimam lekcija od nikoga, izvan od crkvenih svojih poglavara.

Opažam napokon, da ne očitujem to, jer bi mi bilo žao, da me „L' Istria" napada. Ne, baš protivno! Najžalostnije što se katoličkom svećeniku dogoditi može, jest, ako istoga liberalne novine hvale.

Izpravljam laži i klevete, u rečenom listu prama meni nagrdnute, ovdje stoga, jer mi nije ni malo brige, što o meni misle i sude oni, koji duševnu svoju hranu iz „L' Istria" crpe.

Baderna, dne 15. maja 1901.

Fran Gorec,
župnik.

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2¾%
„ „ „ 8 „ „ 3¼%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2¾%
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3¼%
„ „ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3¼%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odjel u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

POZIV

na treću redovitu glavnu skupštinu što će se držati dne 3. junija t. g. u 9 sati prije podne u občinskom uredu u Buzetu.

DNEVNI RED:

1. Izvješće upravnoga odbora.
2. Obračun godine 1900.
3. Izvješće nadzorničtva.
4. Što tko predloži.

Posljednjih osam dana je svakomu prosto pregledati račune izložene u pisarni dr. Matka Trinajstića, odvjetnika u Buzetu.

Buzet, 15. maja 1901.

Buzetsko družtvo za štedoju i zajmove.

Upravni odbor.

SKLADIŠTE

dalmatinskih vina ❁❁❁❁

❁❁❁❁ i maslinovog ulja.

Šaljemo na zahtjev uzorke svakovrstnih dalmatinskih vina i maslinskog ulja. Cijene su jako sniženo.

Vino opremamo u sudovima od 56 l. napried.

Velike naručbe slijede ravno iz Dalmacije.

POLA, Via Ostilia 31. Sa štovanjem **Ant. Tranfić i drug.**

Prodaje se posjed

na cesti u Loboriki, pokraj Pule. — Isti se prodaje cio ili na polovicu uz vrlo povoljne uvjete. — Pobliže se viesti dobivaju u tiskari.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Brijač

Zvonimir Gjurin

preporuča svoju

brijačnicu i češljaonicu

u Puli

❁❁ Via Sergia broj 63 ❁❁

Za svakog važno!

Rasprodaja! Za vrlo nizku cienu od for. 2·95 može se dobiti krasan garnituru sa sliedećim četrnaest dragocjenim nakitnim predmetima: **Za svakog važno!**

1 **Anker Rem.** žepni sat iz nikela (na želju posrebrnjen) sa krasno graviranim poklopcem, točno udešen sa 3 **god. jamstvom** i tok.
1 ukusna iz goldina ili nikela **sklopna** verižica sa privjeskom. Pariški sustav.
1 **igla za ovratnicu** iz goldina sa imit. brilanti.
1 par pozlaćenih **puceta za ošve**. Znak „Garantie“.
1 goldin-opremak **puceta za košulje i ovratnike,**
1 sastojeći se od 5 komada.
1 par **naušnica** iz čistog **srebra,** službeno puncziranih.
1 goldin-prsten sa ukus. kamenom.
1 maljašno žepno ogledalce u toku,

Ovih četrnaest vriednostnih i krasnih predmeta skupa sa anker. rem. satom samo za for. 2·95 uz pouzeće ili poslav unapried novac, šilje tvrdka

BRAĆA HURVIZ

Izvozna kuća, **Krakov, Stradom 17** (Austr.)

Što nije u volju, prima se natrag u roku od 8 dana a novac se povraća, te je time isključena za kupca svaka pogibelj.

Bogato ilustrovani Popis svakovrstnih dragocienih predmeta šilje se badava i prosto pošte.

Primaju se preprodavači i agenti.

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Traži se pitajte: Taftà za turiste **Luser** po novč. 60

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravalle, Ravanini, Lutschanz, A. Praxmarer. U Gorici: Ortschofatti, Pontoni. U Pazinu: Wassermann. U Sarahelebo.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Nenadkriljivo sredstvo proti bolestim želudca i probavila jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabiću, pomanjkanje tekа, mučnost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, slavoboljа, grčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetare i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suvišnim svaki drugi prašak, osobito poslje prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih bilinskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade sloga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Ciena bočice **2 kr. 40 nč.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne „k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.**

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900.

Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosioca ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj liek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosele bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih nengodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te nengodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.

Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prilivaćam zgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Važoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da **samo ona** i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Skjepana pl. Frankvić,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotriebljava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Knjigotiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i drug.

U PULI

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje koje izvršuje brzo i ukusno.

Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede,

kao takodjer pisaćeg papira.

Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice

za štedovna i zajmovna družtva u obće

preskrbljuje točno, brzo i jeftino.

Opazuje se, da tiskara preskrbljuje sve tiskanice, koje se rabe, bez da bi joj to stranka naznačivala, to jest sve, što je za početak poslovanja potrebno; biljeguje takodjer knjige itd.

talijanski, u nižih odielih u hrvatskom jeziku;

obzirom na činjenicu, da polazi tamo pučke škole upravo radi toga, što je naukovni jezik talijanski, koj nepozna većina djece, jedva 60 po sto školske djece;

obzirom na daljnju činjenicu, da su mnogi stanovnici izrazili želju i mjestne oblasti stvorile zaključke, da se uvede hrvatski jezik u tamošnje škole;

obzirom na okolnost, da je po netom provedenom popisu pučanstva, u koliko su uspjesi istog poznati, 80 po sto tamošnjih stanovnika priznalo hrvatski za občevni jezik, a samo 20 po sto talijanski, i da pripadaju oni još u većem postotku hrvatskoj narodnosti, te da imaju kao takovi nepovriedljivo pravo odgojiti se u svojem jeziku i da im se potrebita sredstva za uzgoj u njihovom jeziku pružiti mora (Članak 19. državnih temeljnih zakona od dne 21. decembra 1867., Br. 142.);

konačno obzirom na to, da ima o naukovnom jeziku u pučkih školah, saslušav one, koji školu uzdržavaju, odlučivati c. kr. zemaljska školjska oblast unutar zakonom opredieljenih granica (§ 6. državnog pučkog zakona);

uslobadjaju se podpisani staviti upit na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja i nastave;

„Je li njegova preuzvišenost voljna uputiti c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru u Trst, da uredi naukovni jezik na pučkih školah u Velom Lošinju u tom smislu, da budu djeca hrvatskoga jezika u tom jeziku podučavana“?

Pošto bijaše jednaka interpelacija već dne 17. marča 1896. stavljena, ali se nije u tom pogledu ništa poduzelo, uslobadjaju se podpisani staviti dalnje pitanje:

„Je li njegova preuzvišenost voljna podredjene oblasti uputiti, da ovo pitanje što prije konačno rieše“?

U Beču, dne 9. maja 1901.

Spinčić, dr. Ploj, Perić, Šupuk, Berks, dr. Klaić, Plantan, dr. Ferjančić, Pogačnik, Borčić, dr. Ferri, dr. Zaffron, Vuković, dr. Žitnik, dr. Ivčević, Biankini, Povše,

DOPISI.

Občinski izbori u Velom Lošinju. Od tamo piše prijatelj dne 18. t. mj. Javit ću Vam se, gosp. uredniče, za sada samo sa njekoliko rieči.

U predzadnjem broju velezaslužnog Vašeg lista, dajete izraza Vašem čudjenju, a vidi se, da i sumnjate, da za zadnji

znak za našu sveučilištnu omladinu. Zar ćemo tako pomoći našem narodu? Ta ne znamo li, što se od nas u Istri očekuje, dok nas narod smatra svojom uzdanicom? Ne braćo, tako ne smije da bude. Mi smo pozvani u prvom redu, da narod prosvjetljujemo. Moramo dakle oko toga i nastojati. Pune ruke imamo posla na sve strane. Narod je bez škola, pa zar se nebi nekoliko nas našlo, koji bi za vrieme ferija narod ili bolje njegovu djecu poučavali u pisanju i čitanju? Odraslijima pako držimo predavanja svaki iz svoje struke, i ob onom, što smo kroz školu i izvan nje naučili. Zalazimo medju narod pa nas on neće izbjegavati dovikujuć nam „da ćemo ga prodati pod Hrvatsku i da smo plaćeni“, nego će se sve to više k nama približati, vjerovat će nam i ljubit će nas. Spoznati će, da smo mu u istinu prijatelji i da se ne sramimo s njim obćiti a time ćemo se najbolje odužiti svojoj domovini.

U tom će nas pomagati Bog i Hrvati!

Jedan sveučilištarac.

obć. izbori u Velom Lošinju nisu prošli u hrvatskom duhu, kad se uspjehu tih izbora veseli tršćanski „Piccolo“, zagriženi i ljuti protivnik svega, što samo diše hrvaštinom. Imadete i pravo, gosp. uredniče, i da se čudite i da sumnjate! Talijanski list kaže: „izborni čin završio je podpunim skladom i bijahu izabrani bez borbe predloženici gradjanskog odbora“. Koliko rieči, toliko krupnih laži. Ponajprije izbori pokazuje prije svc, samo ne volju naroda, a drugo nije istina, da je niti obstojao kakov gradjanski odbor, kakovog si zamišlja dopisnik tršćanskog talijanskog lista.

Evo što je na stvari. Predstavnici hrvatske stranke dogovoriše se medjusobno njekoliko dana prije izbora, te sporazumno i jednodušno ustanoviše svoje kandidate za skore obć. izbore, medju koje uvrstiše samo jednoga koji ne pristaje uz Hrvate, tobožnjeg neutralca. — Učiniše dakle listinu naših predloženika i toliko cedulјica za sva tri tiela, koliko je po prilici bilo naših izbornika, kad najednom dan pred sam izbor, puče glas, kao iz vedra neba grom, da su dvojica koji su se držali vodjami ovog hrv. puka, i do zadnjega časa s našimi bili u dogovoru, učinili kompromis sa najvećim ovdje protivnikom ne samo hrvatstva već i katoličke stvari kako ju mi shvaćamo, ne ovlašteni na to a ma baš od nikoga, učiniše to posve na svoju ruku. Nećemo za ovaj put kritizovati postupak taj niti napominjati imena osoba, samo velimo, da svaki ovdje i u okolici, koji pozna odnošaje, čin taj posve odsudjuje, jer se za sigurno znade, da tobožnji Talijani, nebi bili dobili nijednoga svoga zastupnika, što su oni i sami znali dobro, za to se nisu usudili stupiti samostalno na biralište već su spomenutu dvojicu ulovili u zamku svoju, a s kojeg razloga dali su se ovi nasamariti, neprotumačivo je; možemo samo nagadjati, ali reći ne možemo stalno ništa. Razlozi, koje oni navadjaju za izpriku toga čina, ne vriede ni pol šupa boba. — Najednom dakle uništiše cedulјice sa našimi kandidati i preko noći učiniše druge, koje su kod izbora turali u ruku smetenom narodu. Gospoda su sami, bez da su za to pitali a ma samo petoricu naših izbornika, sastavili drugu listinu kandidata, t. j. kompromisne predloženike, a kako je narod ovdje još u mnogom neupućen, nije se znao niti mogao snaći, kad je vidio, da su gu ostavili na cjedilu dvojica, u kojih se je najviše pouzdavao. Stvar stoji svakako, da je narod koaliciju ovu jednodušno odsudio. To sada uvidjaju dobro i oni, koji su ju stvorili, pa obećaju i govore, kao da bi se ta stvar dala donjekle popraviti, pa radi toga niti nećemo za sada potanje kritizovati dogodjaj ovaj, dok ne vidimo, što će nam skora budućnost donieti, već ćemo se poslie toga osvrnuti obširnije na izbore ove. Konštatujemo samo to, da se tršćanski talijanski list ima pravo veseliti ovomu, ali opet nije istina što govori o nekakvom „Pieno accordo“ tobože izbornika, i što govori o njekom „Comitato cittadino“. Gradjanski odbor, kako smo gore dokazali, nije niti obstojao, već je kompromis bio čedo samo dvojice tobože sa strane Hrvata sa jednim neutralcem (?) te sa B. sa strane Talijana, što najbolje dokazuje to, što od toliko stotina izbornika glasovalo je u sva tri tiela u svem 35, slovom trideset i pet izbornika sa svimi punomoći!

I to je dakle taj podpuni sklad i jednoglasan izbor!

Franina i Jurina.

Fr. Pepić mi piše z Reki, da su tamo naši principali i kapitani imeli neko velo slavje, da je bilo na njihen palace i na vaporeh se puno ungarežkeh bander.

Jur. Zač su trebeda slavili samo prvi del svojga imena, ma češ benj videt, kada budu slavili drugi del, onput te bit samo naše hrvaske banderi.

Fr. Ma sada da ni bilo Bog ubil tè.

Jur. Dragi ti, piši lepo malemu, neka se on va li posli nepača, zač on tega nerazume.

Fr. Ča češ mu no, kada on vavek bali za to blaženo hrvasko!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Dne 20. t. mj. sastale su se u Beču obje delegacije, kojim je zajednička vlada predložila proračun i svoje izvjestaje. U austrijskoj delegaciji dali su o sebi prvi put glas njemački radikalci, koji su došli pomoću ostalih njemačkih stranaka prvi put u austrijsku delegaciju. U ime tih Velikoniemaca upitao je vladu delegat Iro, da li će naša monarhija posredovati izmedju Englezke i južno-afričkih republika u interesu mira i na temelju haaške konferencije. U drugoj interpelaciji navališe bezobrazno na bosanske čete, koje su Niemcem zazorne, što su prošle godine po višem nalogu morale posredovati kod nemira u Gracu. Veliko-Niemci pitaju vladu, hoće li učiniti potrebite korake kod velevlastih, koje su podpisale berlinski ugovor, da se Bosna-Hercegovina konačno utjelove Ugarskoj.

Ove interpelacije ostavili će stalno ono vrieme, koje su i naše. Austro-Ugarska nije se do sada mješala u englezko-afričke poslove niti će se bez dvojbe ni od sada. Englezko-afrički spor želi bez dvojbe svaki prijatelj mira i slobode, nu težko je svakoj državi uplitati se u tudje odnošaje neće li, da svojem posredovanju zadobije valjanost i oružjem, kad bi njezino posredovanje naišlo kod ratujućih stranaka na odpor. Za takav slučaj nije naša monarhija ni spremna ni voljna vaditi kostanj iz ognja za drugoga.

Što se tiče utjelovljenja Bosne Hercegovine k Ugarskoj, odnosno k Hrvatskoj, kojoj one zemlje po božjem i ljudskom pravu pripadaju — to mogu biti njemački vikači uvjereni, da nisu svojom interpelacijom ni za vlas pospješili utjelovljenje onih zemalja ni k jednoj ni drugoj poli monarhije.

Dne 19. t. mj. primio je odbor carevinskoga vieća za vodene puteve prvi paragraf odnosne vladine osnove. Taj paragraf govori o gradnji kanala izmedju Dunava i Odre, kanala izmedju Dunava i Vltave, plovitbenog kanala Dunav—Odra k srednjoj Labi, kao što i o plovitbenoj svezi putem kanala izmedju Dunava-Odre sa poriečjem Visle i do jedne plovitbene pruge Dnjestra. Gradnja ovih kanala pada na državu, kojoj će interesovane pokrajine doprinesti jednu osminu stroška. O pitanju gradnje kanala izmedju Dunava i Trsta razpravljala je na zadnjoj svojoj sjednici i trgovačko-obrtnička komora u Trstu. Ova je zaključila pridružiti se molbi trgovačke komore Dolnje Austrije, koja se je u tom obziru već obratila na austrijsku vladu. Konačno je zaključila pozvati i zastupstvo grada Trsta, da se i ono zauzme kod vlade za povoljno riešenje ovog pitanja,

„Slovenski Narod“ donaša iz Beča viest, da se je tamo ustrojio „Jugoslavenski napredni klub“, komu pripadaju četiri slovenski i dva srbska zastupnika na carevinskom vieću. Klubskim predsjednikom bijaše izabran dr. Ferjančić a podpredsjednikom dr. Kvekić. Tako tu smo sretno došli usljed nesretnih prepiraka izmedju Slovenaca, do tri klubova na carevinskom vieću.

Predlog „Hrvatsko-slovenskoga kluba“ na carevinskom vieću, da bi se osnovala skupna parlamentarna komisija za sva tri slovensko-hrvatska kluba — odbio je klub komu je na čelu dr. Šušteršič i koji se nazivlje „Slavensko središte“.

Klub čiste stranke prave razpravljao je ovih dana o poznatom predlogu stranke prava, da se slože sve hrvatske opozicijonalne stranke. Kod razprave izjavilo se više govornika proti svakom dogovaranju sa pravaši i sa neodvisnom narodnom strankom, te se bojimo, da neće ni sada doći do toli željene sloge opozicijonalnih stranaka u Hrvatskoj. U ime neodvisne narodne stranke priobćio je zastupnik dr. Mazzura klubu stranke prava, da je klub neodvisne narodne stranke voljan sudjelovati na to, da se sloga proširi na sve opozicijonalne klubove i stranke u Hrvatskoj.

Srbija. U mladoj kraljevini umiriše se ponešto duhovi nakon prvotnog iznenadjenja o netrudnosti kraljice Drage. I na dvoru, da su zavladali redoviti odnošaji. Kraljica Draga bolovala je zadnjih dana te je živjela daleko od širih krugova. Sada se je opet oporavila te se pokazuje svojem okolišu. Po najnovijih viestih smatra se već dogodjaj o netrudnosti kraljice Drage kano prošlim činom. Ono pitanje bijaše pitanje srbske dinastije ni pošto srbske diplomacije. To pitanje objesili su na veliko zvono bečki i budimpeštanski prijatelji pokojnoga razkralja Milana hoteći tim uništiti sav upliv Srbije u inozemstvu. Ovim podmuklim dušmanom Srbije i Slavenstva bijaše i jest zazorno što u Srbiji nevladaju više njihovi prijatelji i što se je mlada kraljevina oslobodila bečkog i budimpeštanskog štitničtva. Njih peče silno, što se je Srbija podložila uplivu Rusije — svoje naravske štitnice, osloboditeljice i davne dobrotvornice. Rusija nije izgubila svoje bladnokrvnosti napram Srbiji ni sada povodom nesretnog dogodjaju na biogradskom dvoru. Protivnici Srbije bacše u svet viest, da je srbsko ministarstvo dalo ostavku, jer da neuživa više prijateljstva ruske vlade. Medjutim viest ta se neobistinjuje. Iz Biograda javljaju naime, da sadašnje ministarstvo ostaje na svojem mjestu, jer da uživa podpuno povjerenje kralja.

Bugarska. Parlamentarni odbor predložio je narodnomu zastupstvu, da se stavi pod obtužbu bivše ministre Ivančeva i Tončeva. Kneževina Bugarska razdieljena je novim zakonom u 12 upravnih okružja. Iz Skoplja javljaju, da je tamo povedena iztraga protiva 19 Bugara iz Kumanovskog okružja radi veleizdaje.

Rusija. Dne 18. t. mj. priredila je u Melzu tamošnja vojnička posada svečanu paradu pred njemačkimi carskimi supruzi i pred ruskim poslanikom a na čast ruskoga cara Nikole, koji je onoga dana slavio svoj imendan. Kod svečane gostbe napio je car Vilim u zdravlje cara Nikole Iz Petrograda javljaju, da je letos osobitim slavljen proslavljen rodjendan cara Nikole širom ogromne ruske države.

Španjolska. Ovih dana svršeni su u čitavoj Španjolskoj izbori za narodno zastupstvo. Izabrano je u svemu 230 liberalaca ili pristaša sadašnje vlade, 18 liberalnih odpadnika, 70 konservativaca, 15 konservativnih odpadnika, 15 republikanaca, 10 narodnih unionista, 21 neod-

višnjak, 6 karlista i pojedini pripadnici manjih stranaka. Ovih dana svršio je mladi kralj Alfons XIII. 15. godina i do godine biti će po španjolskom ustavu proglašen punoljetnim. Španjolski narod očekuje željno taj veliki dogodjaj, jer je u velike sklon mladomu i ljubeznomu kralju, koji je ovih dana za prvi put prisustvovao na konju vojničkim vježbam u okolici Madrida.

Mjestne:

Radi duhovskih praznika, sliedećeg utorka ne izlazi naš list. Da cienjene predbrojnike oditetimo, prilažemo današnjem broju a tako i sliedećem od petka prilog.

Prošt-dekan ovdješnjeg kaptola, monsignor Čleva, umro je jučer nakon kratke bolesti. Tih mu počinak!

Izpiti zrelosti na ovdješnjoj c. kr. njemačkoj gimnaziji, započeli su ovog ponedjeljka. Pismeni svršuju danas dočim će ustmeni početi sa 13. srpnja. Izpitu se podvrglo sedam djaka, a med ovima su tri Slavena.

Kršenje ugarsko-hrvatske nagode u Puli. Ove dane stiglo amo više častnika hrvatskog i ugarskog domobranstva na naučni izlet. Sriedu po podne položili su vienac sa magjarskim vrpćama na spomenik admirala Tegetthofa, te je i jedan častnik držao govor u magjarskom jeziku. Nama se čini, da je hrvatskim domobrancem službeni jezik hrvatski, pa je čudno, kako na vienca nema ni traga hrvatskoj trobojnici, a niti se čulo par hrvatskih rieči, no sve prošlo kano kakva manifestacija madjarske ideje.

Poziv! Glavna skupština „Puljske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru", biti će u nedjelju dne 26. svibnja na 10 sati predpodne u Čitaonici. — Razpored: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Izvješće tajnika. 3. Izvješće blagajnika. 4. Posamični predlozi. 5. Izbor novog odbora. 6. Izbor odaslanika na glavnu skupštinu. Gospoda članovi pozivlju se dakle uljudno, da mnogobrojno k skupštini pristupe.

Sokolski izlet, najavljen u posliednjem broju, biti će na duhovski ponedeljak, i to u „Sokolsku uvalicu", koja leži izmed Valelonge i Luzi na moru. U toj tihoj uvalici, gdjeno se posjelo maleno jezerce, pripravio je odbor svake vrsti zabava i iznenadjenja za svoje članove i njihove obitelji. Biti će tu utrka sa ladjicama na vesla sa svojim liepim počastnim kolajnama, ne manje zanimiv bit će lov na krokodile. O pjevanju i glazbi ne treba ni da kazujemo, to već dolazi po sebi. A uz sabirača rariteta, biti će cigana i Kineza, te prilikom vatrometa raznih šala, koje sve nit ne spominjemo, držeć se one: Dodjite, pa vidjeste čuda.

Sastanak je u družtvenim prostorijama o 2 sata.

Preporuča se obiteljima, da ponesu sobom kakav ogrizak ili što već pod zub.

Odbor.

Kršenje slagarskog tarifa ustanovilo se je u tiskari socijalističkog lista „Il proletario" u Puli. Kršio se tarif time, što su listiće izvršivala samo trojica slagara, radeć nad določeno devetsatno doba bez ikakove posebne odštete. Posredovanjem tipografskoga družtva u Trstu ustanovio se fakat, da bi taj posao bili — a da u buduće pak moraju — izvršivati četvorica slagara. Naravski da stvar nečini čast onima, koji su kao kolovodje poduzeća i vodje one stranke koja si je zapisala na zastavu izvojštenje 8 satne dnevne radnje, dozvoljavali, da slagari rade više nego bi morali, pa bilo to i na korist stranke. Kažu, da su slagari to činili na svoju ruku, a bez znanja stranke same, koja da u to ne utiče. Je li moguće, da su bili sliepi, pak da toga nisu opazili?

Iz Pule nam pišu dne 20./5.: U koliko se, dragi uredniče, sjećam, zaključivalo se opetovano na zadnjim skupštinama naše školske družbe sv. Cirila i Metoda, da se glavna skupština ne drži uviek u Opatiji, nego svake godine u kojem drugom istarskom mjestu, u svrhu da se skupštine učine pristupnim i onim ljudima koji nemogu uviek da putuju u Opatiju, te i zato, da se i tim načinom doprinese k probudjenju narodne sviesti. Zaključivalo se i zaključivalo, ali su žalibože zaključci ostali mrtvo slovo. Molim Vas zato, da date prostora u cienjenoj „N. S." ovim mojim opazkama, nebi li potakle kojeg vanjskog skupštinara, da se i opet zauzme za tu stvar na dojdućoj skupštini.

Druga opazka bila bi proti razporedu sastanka, i ta mi se čini posve opravdanom. Poslje svete mise, od 10 sati u jutro do 3 sata poslje podne, kad počimlje skupština, nije nikako razpoloženo sa vremenom. Čini nam se, da bi bilo posve na mjestu prirediti skupni sobet. Gospodi iz Opatije i Voloskoga, znamo, priličnije je liepo poći svojim kućama, pak u miru poblagovati, makar i podriemati, ali za vanjske goste naprotiv vrlo je neugodno u osamljenosti po Opatiji zievati. Kad nebi bilo skupnog objeda, moglo bi se prirediti kakav izlet ili budi što, da se vrieme upotriebi.

Još bi imao koješta opaziti, n. pr. glede dana saziva, nu to prepuštam skupštinarom.

Kradnja na brodu. U našoj luci usidrena je c. i k. oklopnjača „Radetzky", na kojoj se nalazi u službi kapetan Müller. Ovomu je netko ovih dana ukrao novca i dragocienosti u vriednosti od preko 1400 kruna. Kradnja bijaše odmah prijavljena mjestnomu redarstvu, koje traži marljivo tata.

Brijačnice u Puli biti će, uslied dogovora vlastnika, zatvorene na drugi duhovski blagdan.

Pokrajinske:

Kotarska gospodarska zadruga u Buzetu držala je svoju godišnju redovitu skupštinu na 27. pr. mj. Primili smo njezino zanimivo izvješće, te ćemo ga čim prije donesti kao prilog.

Dne 20. tek. mj. držao je u njezinom vrtu poučno predavanje gosp. A. Štrekelj, urednik vinarskog i vrtnarskog lista u Trstu i pristav kod filoksernog odjela na namjestničtvu. Govorio je veoma liepo o pliesni ili lugu na trsu te o metiljki ili peronospori. Zatim je učio i pokazivao kako se ciepi amerikansku lozu na zeleno.

Slušatelja bio je velik broj sa svih strana občina buzetske i ročke i bili su mu veoma zahvalni na pouci.

Po tom se vidi koliko bi se željno dao naš puk poučiti u poljodjelskih stvarih, pa ipak ne dobiva željene pouke s nijedne strane! Kada će nam dati vlada jednom te putujuće učitelje? Zar onda kada nam bude filoksera uništila sve?

Prva nesreća kod strieljanja proti tući u Istri dogodila se na 20. tek. mj. kod sela Marinci u občini buzetskoj. Za nevremena je poslo strieljati uz običnoga strielca i drugih. S njihove neopreznosti upalilo se tri kilograma praha, te je ostalo jedno diete od 10 godina mrtvo na mjestu a dvojica ranjena. Koliba je sva uništena.

Taj žalostni slučaj neka bude za pouk drugim strielnim postajam. Neka strielci nepripuste nikoga blizu kada strieljaju i neka ne uporabe jedan mužar ili jednu patronu, dok nisu sve druge obredili, pače neka je prije uporabe dobro obrišu i vodom oblade.

Velika nesreća. U našoj okolici kod tvrdjave „Barbariga" bijaše zaposleno više radnika u podzemnih prokopih. Medju timi radnici imade i naših zidara iz hrvatskoga primorja. Dne 20. t. mj. poslije podne prenašali su nekoji radnici benzinu, od koje im se nekoliko na tlo prolilo. Nakon toga dodjoše na ono mjesto, gdje bijaše prolivena benzina, naši zidari Frane Car i Frane Muzerić rodjeni u Hrvatskoj — sa svietiljkom. Jedva se približaše rečenom mjestu, planu benzina te strašni plamen i dim zahvali obojicu nesretnika. Na njihovu viku dotrčaše drugovi, koji ih izvukoše na svietlo, odakle bijahu odmah prenešeni u bolnicu u Pulu.

Naši nesretni zidari su jako opaljeni te se nalaze u težkom stanju. Odmah je povedena iztraga, da se razvidi, tko je prouzročio tu nesreću.

Občinsko zastupstvo Voloskog—Opatije. Na zadnjoj sjedniči občinskog zastupstva Volóskog—Opatije bijaše stvoreno više važnih zaključaka. Na početku sjednice priobćio je načelnik, da će se sudbeno postupati proti klevetnikom, koji su ocrnili g. Podmenika nadzornika občinskih stražara.

Zaključeno bijaše:

1. da se podnese molbu na c. k. pomorsku vladu u Trstu, da proširi opatijski mul i luku, koja je pretiesna za veći broj ladja i parobroda, koji dolaze ljeti tamo;

2. da se uvede novi cienik za grobove i grobnice na novom groblju u Opatiji i na onom u Voloskom;

3. da se prozovu svojim imenom sve ulice i ceste u Opatiji i u Voloskom i to najviše onimi imeni, koja nose od starine;

4. da se imenuje počastnim gradjanom g. baruna Reyera, koji je občini darovao svoju novu cestu, koja vodi na šetalište rumunjskoga kralja Karola;

5. da se opunomoći načelnika, neka se pogodi sa družtvom vodovoda za jednu novu fontanu u Škrbićih;

6. da se proda občinsko zemljište gg. A. Wrede i A. Münz za gradnju tvornice leda na rtu (punta) gdje bijaše jednom Škofićeva klesarija — pod uvjetom, da ima ostati uprava tvornice u občini Volosko—Opatija, jer inače nebi občina dobivala nameta od tvornice i od proizvodnje leda.

Glavna skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Dne 30. maja obdržavati će se dakle u našoj krasnoj Opatiji, godišnja glavna skupština naše Družbe sa dnevnim redom objavljenim u prošlom broju našega lista. Kako i svake, tako će se i ove godine na toj sastati u našem ubavom lječilištu svi naši dični pobornici, naši vodje i prvaci uz cviet naše hrvatsko-slovenske inteligencije u Istri. Na tom će sastanku pasti ne jedna rieč, čuti će se ne jedan predlog, kojega će svrha biti način, kako bi se našemu narodu u Istri pružila osobito u prosvjetnom pogledu što izdašnija pomoć.

Izim toga „Družbin" se je odbor pobrinuo, da se za drage naše gostove, koji će toga dana pohrliti u našu Opatiju, priredi što ljepša zabava. U to ime je isti stupio u pregovor s dvjema od najboljih sila hrvatskoga kazališta u Zagrebu i to s g.jom pl. Šram i gosp. Borštnikom. Te dvie umjetničke sile gostovat će u večer 30. maja u Opatijskoj „Zori". K njima će se blagohotno pridružit i naše valjano mužko pjevačko družtvo „Lovor", kao i mjestna lječilištna glazba, tako da uspjeh te večeri stoji izvan svake sumnje. Obilan i odista birani razpored zabave priobćujemo u današnjem našem broju. Preporučamo svim našim rodoljubom, da se odazovu pozivu ravnateljstva „Družbe", pa da u što većem broju pohrle na dan 30. maja o. g. u našu Opatiju, jer ako ikada, to je upravo sada u ovim časovima prieka nuždа, da se svi, koji s nama čute i osjećaju, što bliže i tjesnije k nama privinu, da u liepoj zajednici crpamo onu silu i snagu, koja nam je potrebita, ako se želimo oduprieti onima, koji rade na naš duševni i tjelesni zator.

Proti navali talijanskih radnika. U naše primorske gradove u obće, napose u Trst, doseljuju se neprestano u većem množtvu radnici iz kraljevine Italije. U jednom od naših listova bijaše nedavno priobćeno, da te doseljenike prima u Trstu spediter Rascovich, poznati talijanski radikalac i bivši garibaldinac. Kod svake i najmanje radnje u Primorju naći ćeš radnika iz Italije, dočim se naši radnici i seljaci danomice sele trbuhom za kruhom u Ameriku.

U Trstu primjerice naći može se svaku dobu dana po uglovih i okolo trgova domaćih radnika u većem množtvu, gdje čekaju nebi li im odakle kakva zaslužba kapnula. Ovi jadnici nemogu ni do radnje ni do zaslužbe, dočim mu radnici iz Italije otimlju koru kruha izpred nosa.

Čudimo se cesarskim oblastim, da mirno podnašaju i trpe toliko doseljivanje tudjih radnika, dočim uzdišu domaći uzalud za poslom i za radnjom.

Iz drugih krajeva:

Dalmatinci kod ministra-predsjednika. Dne 14. t. mj. izručila je posebna deputacija hrvatskih odličnjaka iz Dalmacije, predvodjena po saborskom predsjedniku dru. Ivčeviću, ministru-predsjedniku dru. Koerberu spomenicu radi poboljšanja materijalnog stanja Dalmacije. Ministar-predsjednik primio je ljubezno deputaciju ohećav njoj, da će učiniti što bude moguće za poboljšanje nevoljnog stanja Dalmacije. Sve da se nemože na jednom učiniti, ali da se nešto učiniti mora. Ministar prizna i sam, da bijaše do sada Dalmacija zanemarena i da njoj valja od sada posvetiti više mara i pažnje.

Za sada, da će njoj se pomoći gradnjom željeznica, osobito gradnjom željeznice Bugojno—Aržan. Nadalje reče ministar, da je vlada u pitanju željeznica učinila sve što njoj bijaše moguće na zaštitu austrijskih probitaka — napram Ugarskoj. Idemo da vidimo, kad li će se već jednom izpuniti koje od tolikih obećanja Dalmaciji.

Svečanost „Lipe" u Osieku. Ovog duhovskog ponedeljka, osječko pjevačko družtvo „Lipa", blagosloviti će svoj barjak. Blagoslov obaviti će sam preuzv. vladika Strosmajer. Tamo će se sakupiti sva pjevačka družtva juga sa više ili manje svojih članova, pa i naš „Prvi istarski sokol" šilje tamo trojicu svojih članova. Bilo sretno!

Koliko se je izvezlo talijanskoga vina iz Barlja u našu monarkiju mjeseca marča? U Austrijsko-Ugarsku izvelo se je marča mjeseca iz užeg područja onog konsulata 457.757 kg. vina, 382.708 kg. bicloga, a 75.054 kg. crnoga. Prošle godine izvelo se je 2,422.720 kg., tako da je ove godine izvoz spao za 1,464.963 kg. Ciene su poskočile. Prodavalo se je bielo vino iz Barlja po 23—24 lire, iz Barlette — crno dobro 33—37 lira, iz Barlette — crno obično 26—30 lira. Govori se, da se na putu za Bari nalazi okolo 5000 hl. vina turskog podrietla. Računa se, da je god. 1900. izvezeno u Austrijsko-Ugarsku 860.858 hl. vina, dok je 1899. izvezeno 1.239.485 hl.

Opaža se, da je spao i izvoz u druge zemlje, tako osobito u Njemačku (100.178, naprama 240.512) i u Švajcarsku (253.302 naprama 311.741 hl.). Povećao se je uvoz u Francezku (85.992 naprama 73.525 hl.). Vina u bačvah da je godine 1900. bilo uvezeno u Italiju 124.090 hl., napram 139.257 hl. godine 1899. Opazit je, da je manje bilo uvezeno grčkog vina, a više turskoga (58.947 naprama 19.347 hl.). Prva dva mjeseca ove godine stiglo je u Italiju 22.477 hl. vina u bačvah, dok je 1900. bilo stiglo 20.704 hl. U isto doba izvezeno je iz Italije ove godine 251.195 hl. vina u bačvah, a lani 372.339 hl.

Najveći hrast u Engleskoj. Dr. Harrison u jednom članku u novini „Naturalist Journal" opisuje hrast, koji je on vidio u šumi West-Riding, i komu on nije vidio premca. Ovaj drevni hrast, ne zna se doduše od kojih je vremena, ali se drži, da su ga još i stari Bretoni vidjali, posjeduje deblo sa obsegom pri zemlji od 26 metara, a u visini jednog čovjeka 16 metara. Deblo je šuplje, i ta šupljina je toliko velika, da može sadržati liep broj osoba. Župnik bližnje župe često udje u tu šupljinu sa svimi svojimi 95 ovčicami i unutra pjevaju pobožne pjesme u naravnoj crkvici toga veličanstvenog hrasta.

Biesan pas. Prošloga čedna ugrizao je u Zadru biesan pas predsjednika prizivnoga suda u Zadru i više drugih osoba.

Broj 42. Pula, u petak dne 31. maja 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napotnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 25. maja 1901.

Ovaj tjedan može se ubrajati u najradišnije parlamentarne što jih u obće može biti, i po zakonodavnih tjelih, koja su zasjedala, i po vremenu što se je za razprave upotrebilo, i po predmetih, što su se razpravljali.

Zasjedalo je carevinsko vieće, zastupnička i gospodska kuća, otvorilo se je zasjedanje delegacija, koje je takodjer njegovo veličanstvo primilo, zasjedali su razni odbori tih raznih zakonodovnih tjela.

* * *

Zastupnička kuća zasjedala je pet dana uzastopce, i imala njeke dane čak i po dvie sjednice.

Ponedjeljak i utorak po podne, sriedu, četvrtak i petak od 11. pr. p. do 8. 7. 6. poslie podne razpravljalo se je o investicijah za željeznice među kojimi je glavna druga željeznica za spojenje s Trstom. Poslie dugih razprava od tolikih dana bila je odnosna zakonska osnova prihvaćena. Odlučilo se je za deset i više godina, koje će ogromne svote novaca stojati, gdje će trebati mnogo tehničkih sila, i gdje dobivati zaslužbe tisuća i tisuća radnih sila. Vlada je u tu osnovu postavila takodjer 80 milijuna kruna koje je u prošlih godinah uzela iz pričuvnih blagajna, kamo hoće da jih povrne. Tu je imala početkom jake protivščine. Malo po malo razplinula je protivščina kod dosta znatne većine zastupnika. Česi su se do kraja protivili, al više riečju nego činom. Zadovoljili su se tim, da se ne predje na treće čitanje te osnove, dok se nebude počela razpravljati u drugom čitanju zakonska osnova o vodenih putevih. A to će biti odmah poslie Duhovskih blagdana.

Sriedu i četvrtak obdržavale su se večernje sjednice, i u njih se je razpravljalo zakonsku osnovu o radnicih u rudokopih, poglavito o tom, da se snizi radne ure tih radnika. Zakonska osnova vladina i odborova išla je na to, da se smanji tu radnu dobu na 9 ura na dan. Socijalni demokrati predlagali su i zagovarali, da se neima u rudnicih raditi više od 8 ura na dan. Svak priznaje, da je rad u rudnicih teži i pogibeljniji za zdravlje i za život nego li ijedan drugi rad. Većina zastupničke kuće odlučila se je za 9 ura rada na dan u misli, da se neima na jednom preveć snizivati. S vremenom sniziti će se po svoj prilici na 8 ura. Svakako pokazao se je napredak u čovjekoljubnom čuvstvovanju naprama radnikom u rudnicih. Sjednica od sriede trajala je od 7½ u večer do 1 poslie pol noći; ona od četvrtka od 7½ u večer skoro do 3. poslie pol noći. Već skoro u zoru bila je osnova prihvaćena u drugom i trećem čitanju. Na koncu bilo je sablaznjivih prizora izmedju jednoga zastupnika vlade i njekih zastupnika, al su i ti prošli.

* * *

Ponedjeljak o 12. otvorilo se je zasjedanje ugarsko-hrvatske delegacije, a o 1. poslie podne austrijske delegacije. Govor predsjednika austrijske delegacije, kneza Lobkovica, već je „Naša Sloga" izcrpila. Poglavita razlika izmedju toga govora i govora predsjednika ugarsko-hrvatske delegacije je ta, da je u ovom posliednjem naglašena potreba trojnoga saveza, dočim knez Lobkovic nije ni spomenuo toga saveza. To je svakako značajno. Za Magjare, koji su gospodari u ugarsko-hrvatskoj delegaciji potreban je trojni savez, oni njemu poglavito imadu zahvaliti svoj današnji položaj. U austrijskoj delegaciji sam njezin predsjednik svojim mukom o trojnom savezu govori mnogo.

Utorak je njegovo veličanstvo primilo delegacije u svojem dvoru, najprije ugarsko-hrvatsku, pak austrijsku. Na pozdravne govore obojice predsjednika delegacija, odgovorilo je njegovo veličanstvo, onako kako je „Naša Sloga" već u posliednjem broju izvjestila. Iza toga držalo je njegovo veličanstvo „kružok", to jest kružilo je do pojedinih delegata i razgovaralo se s njimi. Cesar i kralj izrazio je prama mnogim delegatom svoje osobito zadovoljstvo za to, što se u zastupničkoj kući radi. Osobito milostivo primio je delegate českoga naroda, a medju njimi ponajpače dra. Pacaka, kao predsjednika mladočeskoga kluba, što je znao u tako težkih vremenih tako liepo voditi mladočeski klub. Cesar i kralj reče dru. Pacaku, da mu toga nikad zaboraviti neće. Kad je na tu izvanrednu pohvalu rekao dr. Pacak, da treba čim prije odstraniti pljusku zadanu českomu narodu, tad je njeg. veličanstvo odgovorilo, da će se to sve po malo dogoditi. Dr. Rizzi, pri svem da mora znati kako je izabran za zastupnika, nije se sramio doći i u sjednicu delegacija i pred lice njegovoga veličanstva kod primanja delegata. S njim je njegovo veličanstvo razgovaralo o zdravstvenih odnošajih u gradu Puli. Stalno si nemože nit predstaviti, da može zastupati seoske obćine.

* * *

Danas je zasjedala gospodska kuća. Razpravljala je o njekih zakonskih osnovah prihvaćenih u zastupničkoj kući. Poglavita je ona o povišenju poreza na žestu. Gospodska kuća nije primila predloga zastupničke kuće po Thurnherru, da najme domaći proizvodnici neimaju plaćati na nikoju količinu poreza („Naša Sloga" u br. 39. je krivo izvjestila, da taj predlog nije bio primljen, dočim jest). Reklo se je, da bi se tim dalo povoda svakojakomu varanju. S toga će osnova morati opet u zastupničku kuću. Dok se obje kuće neslože, neće bit zakona o porezu na žestoka pića na korist pokrajinskih blagajna.

U istoj sjednici razpravio se je „mornarski red" i prihvatio prema vladinoj osnovi. Razpravio se je prije nego li u zastupničkoj kući.

* * *

Toliki i takovi rad, naročito u zastupničkoj kući, izliču sve novine, kao nješto pohvalna, i pripisuju najveću hvalu ministru-predsjedniku Koerberu. Sve pak dodavaju i bojazan, da li će tako i napried biti. Da ima praskavice u parlamentu, to se svaki čas vidi. Sada je vlada ponudila stvari za gospodarsko podignuće pučanstva. Ko da bude protivan tomu, ako i nije svako na sve strane zadovoljan? Tu neima narodnostnoga nit političkoga pitanja, bar izravno ne. Šta će biti, kad vlada bude počela pitati, ili kad dodju na dnevni red narodnostna i politička pitanja?! Svak se tako pita, i nijedan si nezna odgovoriti. Odgovoriti će budućnost.

* * *

Veliku važnost pripisuje se putu njegovoga veličanstva u Češku, poglavito u Prag. Taj put poduzima njeg. veličanstvo dne 13. juna u pratnji ministra-predsjednika, ministra bogoštovja, i nastave i „ministra-krajana" českoga dra. Rezeka. To putovanje ima da znači njeku osobitu prijazan njegovoga veličanstva naprama Čehom, i stanoviti početak izmirbe obojih naroda toga kraljestva.

* * *

Njekoliko dana iza previšnjega posjeta u Pragu, naime 18. ili 19. juna, otvara se tamo sabor češki. Da li i drugi sabori, o tom se negovori.

* * *

Žurnost, kojom se radi u središnjih zakonodavnih tjelih u Beču; dan puta njeg. veličanstva u Prag i dan sazova českoga sabora, sve to kuže, da će carevinsko vieće brzo poslie Duhova, tamo gdje 8. ili koj dan kašnje završiti svoju sjeditbu za ovo proljeće i ljeto.

Parobrodarska sveza sa Puntom.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovo preuzvišenost gospodina ministra trgovine.

Punat jedno od najvećih mjesta i mjestnih obćina na otoku Krku, leži u krasnoj dražici Košljuna, u čijoj se sredini podiže iz mora istoimeni otok.

Stanovnici Punta jesu vrlo marljivi ljudi, koji se bave raznimi granami poljodjelstva, i stoje u živahnom saobraćaju osobito sa Rieком.

Svoje proizvode moraju prenašati ili sa ladjami ili vozovi ili na tovarih ili takodjer na ledjih u Krk, a da je odavle uzmognu dalje odpremiti. Zato trebaju skoro dva sata, dočim bi trebao parobrod iz Krka u Punat jedva jedan četvrt sata. Postojeći način prenosa stoji ih truda, dangube i novca, a tim im se ujedno kvari i njihova roba.

Da se tomu doskoči, mole oni već više godina s jedne strane za parobrodarsku svezu sa Puntom, s druge strane za izdubljenje morskoga tla kod ulaza u njihovu dražicu, da uzmognu parobrodi, koji obće sa znamenitijimi mjesti otoka, uljezti u dražicu; odnosnim njihovim molbam pridružiše se i mjestne obćine Baška i Vrbnik.

O tomu se je govorilo jurve u sjednici carevinskoga vieća od dne 15. julija g. 1895.

C. kr. lučki ured u Malom Lošinju priobćio je obćini netom od dne 12. jenara 1900. br. 2570 usljed molba obćine od dne 10. agusta 1897. i od dne 5. agusta 1899. polag dekreta c. kr. pomorske oblasti u Trstu od dne 6. decembra 1899. i polag odluke c. kr. ministarstva trgovine od dne 9. novembra 1899., da će odvisiti od tehničkih izvida, osobito obzirom na visinu eventualnih izdataka, da da li će se sagraditi mul izvan ulaza u dražicu ili izdubsti morsko tlo kod ulaza a da uzmognu parobrodi ticati i mjesto Punat.

Gradnjom mula izvan ulaza u dražicu pomoglo bi se postojećemu zlu samo dielomice i tim bi se samo pol koraka učinilo; troškovi za izdubljenje morskoga tla kod ulaza nebi bili sigurno mnogo veći nego li za gradnju mula izvan ulaza, pa da i jesu nešto veći, nebi se imalo od toga odustati a da bude djelo podpuno.

Radi se o malenom izdubljenju, a morsko tlo nije u čitavoj duljini i širini pokrito gromačom, već imade na mnogih mjestih dosta dubljine.

Iz svih tih razloga moralo bi imati izdubljenje morskoga tla kod ulaza prednost. Nu kad se to nebi dalo na nijedan način izvesti, tada bi bila skrajna potreba, da se bar gradnjom mula izvan ulaza u dražicu bezodvlačno započne.

Podpisani usloabdaju se dakle staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine upit:

Jeli njegova preuzvišenost sklona učiniti potrebite korake, da se započne bezodvlačno sa radnjom radi parobrodarske sveze sa Puntom na otoku Krku, i to tim, da se morsko tlo kod ulaza u dražicu izdube ili tim, da se sagradi izvan tog ulaza jedan mul?

U Beču, dne 14. maja 1901.

Spinčić, Robić, Borčić, Šupuk, Gabršček, Perić, Biankini, Plantan, dr. Ferjančić, dr. Ferri, dr. Zaffron, dr. Ploj, Klaić, dr. Ivčević, Vuković, Pogačnik,

Franina i Jurina.

Fr. Ma ju je pošteno odbrusija badernski plovan, Bog mu daj lipo zdravlje — porečkoj lažitorbe i „babinemu“ Marku.

Jur. Vero ča im je povida?

Fr. Da je najžalostnije za katoličkega popa ako ga hvale liberalne novine, ale folji, kakov je poreška „baba“.

Jur. Po majku svita ča ta plovan nezna, da baš poreška „baba“ vaik hvali biškupa Flappa i sve talijanske kalovnike u Poreču, u Puli, i sve talijanske pope po Istri.

Fr. Ma!

* * *

Fr. Zač ni ono otel dat Blejamin svoju hćer onemu kranjskemu florentincu?

Jur. Zač da nima arta ni parta.

Fr. A njegova slavna parentad?!

Jur. Pozna ju Blejamin dobro!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Dne 24. t. mj. imao je proračunski odbor austrijske delegacije sjednicu, u kojoj je ministar za izvanjske poslove, grof Goluchowski, odgovorio na upit glede izgona Slavena iz Pruske, da se je broj izagnanih jako umanjio. Tekom zadnje godine priobćeno je ministarstvu samo 59 takovih slučajeva. U mnogim slučajevima imale su reklamacije povoljnog uspjeha. Ti izgoni da nisu uviek osnovani na narodnim razlozima, već mnogo više na obzirma konkurencije, kao kod izgona belgijskih radnika iz Francezke.

U zadnjoj sjednici poljskoga kluba došlo je do živahne razprave o austrijskoj izvanjskoj politici. Zastupnik Romanović zahtjevao je, da zauzme poljski klub odlučno stanovište obzirom na progon Poljaka u Pruskoj. Poljaci nesmiju mirovati kad se s njihovom braćom u Pruskoj divljački postupa. Izgon poljskih radnika iz Pruske jest pravo ruglo na sve međunarodne ugovore. Trojni se savez doduše neda poručiti, ali Poljaci su dužni, da zauzmu proti tomu savezu posve hladno stanovište. Proti progonu moraju austrijski Poljaci prosvjedovati, te zahtjevati od ministra za izvanjske poslove, da proti tomu odlučno postupa. Istotako odlučno govorio je proti Njemačkoj zastupnik Daboszynski, koji naglasi, da poljska djeca u Pruskoj nesmiju više, da mole otče naš u svojem jeziku. Takav postupak da uništuje spremnost poljskoga naroda, da podupire trojni savez. Govorilo je i drugih zastupnika u istom smislu te konačno zaključi predsjednik Jaworski sjednicu iztaknuv, da će današnja razprava služiti poljskim delegatom za ravnanje u delegaciji.

Prošle subote govorio je u mladočeskom klubu u Pragu o položaju prvak stranke dr. Herold. Prorešetao je česku politiku od godine 1860. amo, te iztaknuo razloge neuspjehom te politike. Jedan od najvećih razloga jest nesloga u narodu i ciepkanje u stranke. Narod češki doći će do svog cilja jedino na temelju skupnoga djelovanja svih stranaka a ciepkanje naroda u političke stranke sa gospodarskim temeljen jest pogibeljno. Narod treba, da svoja bojna sredstva pomladi, oplemeni, radi toga se nesmije ta sredstva u međusobnom boju slabiti ili uništivati. Složimo se svi — zaključi Herold — u postignutje političke snage i upliva za naš narod, i tada moći će svatko kazati o sebi, da služi narodu i jedino narodu kojega sloboda i sreća mora nam biti najvišim ciljem, za kojim težimo.

Iz Beča javljaju, da su zastupnici češkog i njemačkih klubova dogovorili u konferenciji sliedeći radni program za vrieme iza duhovskih blagdana: Dne 29. maja drugo čitanje osnove o vodogradnjah; 30. maja prije podne nastavak drugog čitanja iste osnove a na večer proračunski provizorij; 31. maja i 1 junija isti dnevni red. Treće čitanje predloga o investicijah ima se obaviti odmah iza drugog čitanja osnove o vodogradnjah. Osim toga imadu se riešiti u ovom zasjedanju: osnova u mjestnih željeznicah, osnova o privrednih udrugah i neke manje osnove. Većina klubova, da je sporazumna s tim programom.

Srbija. Iz Biograda javljaju bečkim listovom, da bijaše pretražena kuća bivšeg ministra rata generala Atanackovića, koji da je bio već spočetka protivan braku izmedju kralja Aleksandra i kraljice Drage. Sada, pošto se je izpostavilo, da kraljica Draga neće roditi priestonasljednika, stadoše se Srbi baviti pitanjem o priestolonasljedstvu pošto su sve druge grane kuće Obrenovića izključene, te bi Srbija morala birati kralja, da se priestol bilo na koji način izprazni. Za sada spominje kao najozbiljnijeg kandidata vojvodu Gjuru Maksimiljanovića Romanovskog-Leuchtenberga, komu je 46 godina i koji je oženjen s kćerju kneza crnogorskoga Stanom. Ovaj imade dvoje djece i služi u ruskoj vojsci. Drugi kandidat je drugi sin kneza Nikole, knežević crnogorski Mirko. S druge strane javljaju, da je širom Srbije razposlao svoje agente knez Karadjordjević, koji svojata srbsko priestolje i koji ima također za ženu jednu kćer kneza Nikole.

Bugarska. U bugarskom saboru podnio je proračunski odbor dvie obtužbe proti ministrom; jednu proti bivšem ministru Ivančevu radi povriede ustava i oštećenja državnih probitaka, počinjene tim, što je nabavio od neke njemačke tvrdke starih vagona za bugarske željeznice; druga obtužba naperena je proti bivšim ministrom Radoslavovu i Tenevu radi zloporaba kod pobiranja deseline.

Rusija. Belgijski jedan list donosi viest, da će se sastati skoro u Petrogradu srbski kralj Aleksander te crnogorski i bugarski knezovi Nikola i Ferdinand. Toj viesti daju njemačko-madjarski listovi malo važnosti, nu obistini li se, imala bi stalno veliko političko znamenovanje. Rečeni listovi nedaju njoj valjda radi toga važnosti, jer se boje, da bi se mogla obistiniti i da bi tim bio zadan velik udarac njihovim protuslavenskim osnovam. Ovih dana prošlo je sto godina odkad postoji rusko državno vieće. Car Nikola odredio je bio, da se drži na stogodišnjicu sjednica državnoga vieća pod carevim predsjedničtvom. Prije sjednice bijaše služba božja, kojoj su viećnici i visoki državni dostojanstvenici prisustvovali.

Italija. U talijanskom parlamentu dali su radikalni zastupnici opet jednom oduška svojoj ljubavi do naše monarhije. Povoda tomu dao njim je neznatan dogodjaj sa talijanskom zastavom u Trstu. Ondje je naime neki graditelj izviesio na netom pokrivenoj zgradi uz austrijsku, njemačku, francezku takodjer talijansku zastavu. Redarstvo grada Trsta dalo je skinuti francezku i talijansku zastavu, jer da graditelj nije imao dozvole da izviesi te zastave. Radikalni zastupnik Socci upitao je u parlamentu u Rimu vladu, dali njoj je poznat taj dogodjaj i dali kani učiniti potrebite korake na zaštitu talijanske zastave u Trstu i talijanske časti. Vladin zastupnik odgovorio je interpelantu, da bijaše uz talijansku zastavu skinuta i francezka i da graditelj nije pitao za dozvolu izviešenja zastave. Odgovor taj nije dakako zadovoljio talijanskih vikača, koji su govorili o Trstu, tako kao da bi već bio pod Italijom. I tršćanski radikalni listovi postaviše se na stanovište rimskih vikača, s kojimi su u savezu i koje su odmah obaviestili o neznatnom dogodjaju. Očekivati nam valja i dalnjih burnih prizora u talijanskom parlamentu o muhi, iz koje će stvoriti slona.

Mjestne:

Predstava u Puli. Upozorujemo ovdješnja društva i naše občinstvo na poziv četvrte strane. Poznati umjetnici hrvatskog kazališta u Zagrebu, gdja. Ljerka pl. Šram i g. Ignac Borštnik, dati će ovdje u ponedeljak u večer predstavu. Ove naše umjetnike prati vrlo liepi umjetnički glas, kano prve sile zagrebačkog kazališta, pa se i toj umjetnosti i vještini divilo naše birano občinstvo u Opatiji, gdje su jučer u večer predstavljali i uspjeli — kako nas brzojavno izvješćuju — iznad svakog očekivanja.

Preporučujemo stoga našem občinstvu taj umjetnički užitak, pa da ne propusti ove prilike, koje se riedko ili nikada u Puli zgadja, a da se ne sastane ponedeljak u večer u Sokolskoj dvorani.

Podružnica sv. Cirila i Metoda za Pulu, imala je duhovske nedjelje glavnu skupštinu, kojoj je prisustvovao liep broj članova. Godišnjeg prihoda bilo je kruna 1169·65 a razhoda kruna 490·80 za školu u predgradju Šijana, za božićnicu školskoj djeci, i za nekoliko prinosa zidanju škole u Vabrigi. Potvrdjen je stari odbor sastojeći od dr. M. Laginje, Stj. Gjivića i P. Ženzerovića.

Obračun istarske posujilnice u Puli izkazuje prometa milijun i sedamsto tisuća kruna, a čista dobitka preko tri hiljade kruna. Od toga je odlučeno na glavnoj skupštini podieliti u dobrotvorne svrhe K 700 — na korist naše školske družbe sv. Cirila i Metoda i djačkoga pripomoćnoga družtva u Pazinu. Dobitak bi bio viši, da nije uprava reservirala preko dvije hiljade kruna za eventualne gubitke, što konsolidira družtveno stanje. I kreditne zadruge, ustanovljene od istarske posujilnice liepo napreduju, osobito podružnica u Pazinu. Do sada je tih družtava za štednju i zajmove po sustavu Raiffeisen 14, utemeljenih pomoću istarske posujilnice i pod njezinim nadzorom, a jesu u: Medulinu, Vodnjanu, Barbanu, Bermu, Tinjanu, Baderni, Višnjanu, Kašteliru, Oprtlju (Livade), Motovun (Karojba), Roču, Buzetu, Vrbniku i Dobrinju. Sa pomoću ministarstva za poljodjelstvo nade je, da će istarska posujilnica još mnogo učiniti na polju organizacije poljodjelskoga kredita u Istri.

Izleti našega „Sokola“ su svake nedjelje ljepši i učestnici mnogobrojniji.

Od mnogobrojnih izleta priredjenih ove godine iztaknuti nam je osobito dva, koja su ostala u ugodnoj uspomeni gospode izletnika.

Najprvo spominjemo onoga u Loboriku, gdje se sastalo pred malo nedjelja preko očekivanja mnogo izletnika, koji su bili svi najgostoljubivije primljeni i podvoreni od g. župe-upravitelja Čedomila Korbara, te čestite hrvatske duše, i njekih loboričkih kmetova, Mandušića, Radeke itd. Neznajuć kako oduživiti se za izkazanu ljubav i prijateljstvo, izletnici sabraše čednu svotu na uhar seoske loboričke škole, koju vodi uz neznatnu nagradu, a sa velikim trudom i požrtvovanjem sam g. župe-upravitelj. Njemu i drugim prijateljima u Loborici ostaje „Sokol“ zadužen i haran.

Još ljepše izpao je pick-nick na novokrštenu „Sokolsku uvalicu“. To vam je zábitno alpinsko jezerce pet časaka sjeverno od Fazanske ceste u ubavoj hrastovoj šumici našega dičnoga Martina Vitasovića koji, rodom iz Šilipanštine a naseljen u Puli, znao je poštenim radom i štednjom steći liepo imanje. Vrlo liepo posiećena zabava razvila se vrlo veselo, a začinjena je bila sokolskim igrama na otvorenu, hrvanjem, pucanjem u nišan itd. Pjevanja i plesa nije falilo, a povećalo je veselje te liepe garden-party prisustvo okolnih kmetova, koji zaredaše narodno kolo pod mješinicom. Zabava je trajala do noći a netreba ni spominjati, da je i na toj kao i na svim drugim zabavama pao liep iznos u narodne svrhe.

Konac školske godine u Puli. Ravnateljstvom srednjih i pučkih škola u Puli stigla je naredba ministarstva bogoštovja i nastave, kojom im nalaže, da se ima svršiti koli srednje toli pučke škole u subotu dne 13. julija t. g.

Brošurica „Deli krinke“ nije nas naučila ništa nova, ništa takova, što nebi već znali ili po djelovanju takozvane socijalno-demokratičke stranke u Puli mogli suditi i zaključiti.

G. Dorbić u brošurici hvali silno samoga sebe kao radina i lojalna a vodje koji ga izključiše, fotografira ovako: slavični — nedostojni komedijanti — slavohlepni ljudi, koji vlastiti interes predstavljaju sveobćemu — zli socijalisti — neznalice — najodurniji oportunisti, lieni i nemarni, koji se i sjene boje — duhovi puni predsuda — apoštoli, koji neznadu ni što je cilj socijalizma — ljudi koji će dovesti stranku stalno u krilo, koje gradjanske stranke.

U posljednjem se sa Dorbićem slažemo, i to smo prije njega dokazivali. On nekaže, u krilo koje buržoazijske stranke će „kapi“ dovesti stranku, ali naznačuje to dosta jasno sa onom neprocienjivom izjavom „kapa“, koji se izrazio: Drug Dorbić ne smije biti podpredsjednik pouzdanika, jer **neuživa simpatije načelnika!**

Nego kod toga uvjerenja — kad zna kuda je stranka zabrodila, zašto onda štediti ju? Zašto se „ne čuti ovlašten srušiti sa četiri udarca pera ono što bijaše sazidano u toliko godina pomoću cielog proletarijata“ — to jest sadašnju inbaštardiranu stranku? Ako se ima već razplinuti u širokim kesama mastne buržoazije — onda je trebalo ne pero — nego bisturi, da iztriebi raka i stranku oplemeni, ako se ta operacija u obće već provesti dade.

Na koncu se obraća na „kumpanje“ koji su ga razumili. Nek oprosti drug Dorbić, ali koliko mi poznajemo ljude i odnošaje tih će biti malo, vrlo malo. Slabe nade, jer „puk ostaje uviek [sužnjem u moći silnika, doklegod ne posjeduje toliko naobrazbe, da može suditi djelovanje svojih „kapa“, doklegod se ne odmetne od svih dogma i sljeparenja“.

Kao na kalup za one naše hrvatsko-slovenske bedake, koji se daju zavadjati negdje od talijana, a negdje od pseudo-socijalista!

Pokrajinske:

Razprava proti Benjaminu Batestinu. Ponedjeljak dne 20. t. mj. obdržavala se je kaznena razprava pred zemaljskim sudom u Trstu proti Benjaminu Batestinu, jednomu od kolovodja talijanaške stranke u Lovranu. Njega je tužilo državno odvjetničtvo radi toga, što da je nagovarao častnika trgovačke mornarice Nikolu Mikuličića, da neizkaže istinu kao svjedok proti Mariju Grosmannu iz Lovrana, koji je bio prošle zime po noći iz zasjede navalio i ranio gosp. Tominića u Lovranu. Taj svjedok izkazao je na sudu u Voloskom pod prisegom, da ga je Batestin potražio i da ga je nagovarao, da neobtereti Grosmana. To isto posvjedočili su pod prisegom drugi svjedoci, kojim je Mikuličić odmah nakon dogovora sa Batestinom stvar pripoviedao. Sud je Batestina od obtužbe riešio, jer da nije imao zlu nakanu.

Popis pučanstva u Cresu. Od tamo pišu nam, da imadu zahvaliti zastupniku Spinčiću, što se je u Cresu obavio popis pučanstva po tri puta. Prvi popis oba-

vila je občina svojimi komesari, koji su nabrojili u Cresu preko 4000 Talijana — medju kojimi je bio i naš dopisnik — uzprkos svim njegovim prosvjedom. Drugi popis obavio je politički komesar iz Lošinja g. Karminski, koji je u istinu ustanovio mnoge nepravilnosti. Konačno obavio je treći popis politički komesar g. Ciskuta — koji je po našem mnienju — sve pravedno popisao i nepravilnosti izpravio.

Da nije g. Spinčić interpelirao vladu radi „uzornog“ popisa talijanske gospode, izgubili bismo bili samo u Cresu kakvih 2500 Hrvata, koje htjedaše vlastela utopiti u talijanskom moru i na čast i slavu majke Italije!

Nije mu uspjelo! Iz Materade — občina Umag — pišu nam, da je tamošnji župe-upravitelj g. A. Ščitar letos za prvi put povodom prosnih dana kod sv. mise pjevao latinski sv. evandjelje i epistolu, te kod procesija obavio sv. blagoslov u istom jeziku. Najveći starci u onoj župi spominju se, da se je uviek tamo pjevalo kod sv. mise, sv. evandjelje i epistola kao i što i blagoslov kod procesija obavljao u hrvatskom jeziku. Naš dopisnik kuže, da se liepo sjeća kako je prije kakvih 30 godina za bolesti domaćeg župnika došao u prosne dane u Materadu tadašnji kapelan iz Petrovije, Mojzes, koji nije znao hrvatski, ali se je ipak potrudio, da je obavio kod procesije sve hrvatski po starom običaju.

Pita se dakle sada, zašto je g. Ščitar, komu je materinski jezik hrvatski, upeljao tu novost kod sv. mise i kod procesija? Drugi razlog nemože biti nego taj, što se je hotio tim načinom prikupiti ili prilizati talijanaškoj gospodi u Umagu u nadi, da će ga tamo i nadalje pustiti, da upravlja onom župom. Spletka ta nije mu uspjela, jer je materaška župa dobila svoga župnika u osobiti čestitoga našega svećenika g. Luka, te će Pre-Andre morati da se seli odanle nezadovoljiv ni puku ni gospodi.

P. S. Doznajemo, da je g. Ščitar opredieljen za kapelana na novoustrojenoj kapelaniji u Pregari. Ako se ta viest obistini, tada preporučamo našim prijateljem u Pregari, da se nagode odmah na početku s g. kapelanom glede jezika u crkvi, i da ne dadu latinskomu jeziku tamo pravo, gdje mu mjesta neima. Pregara je čisto hrvatska kapelanija, kojoj netreba latinske natruhe.

Iz posliednje sjednice c. kr. zemaljskog školskog vieća, obdržavane dne 11. t. mj. u Poreču, doznajemo po talijanskih listovih:

da bijahu promaknuti u I. platežni red: nadučitelj u Dolini g. Vjekoslav Bunc i nadučiteljica u Cresu gdja. Luigia Moratto; u II. platežni red učitelj u Rovinju g. Antun Riosa.

Mjesto učitelja u Juršićih bijaše podieljeno g. Ivanu Medvediću.

Riešene bijahu molbe za službenu doplatu i za podporu radi bolesti učitelja pučkih škola; opredieljene bijahu odštete svećenikom, koji podučavaju u pomoćnih školah koparskoga kotara.

Razpravljalo se o utocih, ticućih se prava na odštetu za stanarinu namjestnim učiteljem, koji nadomješćuju u podučavanju kotarske školske nadzornike; o utoku radi proširenja hrvatske pučke škole u Lovranu i radi ustrojenja hrvatske paralelke kod muške pučke škole u Voloskom.

Mariji Delgos u Bujah bijaše dozvoljeno, da može tamo otvoriti dječije zabavište.

Odlučeno bijaše, da se ustroji nova pučka škola u Krasu na otoku Krku.

Sjednica upravnog vieća u Raklju (občina Barban). Dne 18. t. mj. imali smo u Raklju sjednicu upravnog vieća, za koju bijaše sastavljen dnevni red jedino u talijanskom jeziku, kao da smo u Puli ili u Vodnjanu, a ne ovdje medju čisto hrvatskim pukom. Čudno je to postupanje naših poglavara, koji znadu dobro, da ni puk ni njegovi zastupnici nepoznaju talijanski jezik. Pošto bijahu riešeni nekoji predmeti i nekoje molbe, dodju na red i dvie molbe radi občinskog sluge. Predlog zastupnika Travičića, da se te molbe pusti za buduću sjednicu, jer nebijahu na dnevnom redu, bijaše primljen. Predsjednik upravnoga vieća poslao je mnogoljetnomu občinskomu slugi dopis, kojim mu javlja, da nije više sluga, nego netko drugi. Pisao je istotako delegatu. Proti toj odluci predsjednika podnešeni su pravočasno utoci na c. k. oblast te očekujemo željno odnosnu riešitbu. Tim zaključujemo za danas dovikujuć onomu, koga se tiče: „Svakoj dojde svoja svrha, ali ničnoj nima kraj, ili u raju divna slava, il u paklu strašan vaj!“

Istarski sabor. Sa pouzdane strane doznajemo, da će se sastati istarski sabor izmedju 17. i 20. junija; dan sazova nije jošte poznato širim krugovom. Predsjednik zemaljskog sabora za Istru dobio je nalog od ministra-predsjednika, da sazove sabor na kratko zasjedanje. Sabor naš sastao bi se opet na jesen na dulje zasjedanje — bude li potrebito.

Nama nije poznato, kamo je sazvala ili kamo kani sazvati vlada sabor za predstojeće zasjedanje, jer nije sa službene strane jošte ništa došlo u javnost. Talijanski listovi pisali su doduše, da će se sabor sastati u Poreču, nu nerekoše, da je to službena viest.

Glasilo zemaljskoga odbora i talijanske saborske većine, porečka „L'Istria“ udarilo je bezsramno i drzovito po zastupnicih hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre, jer je doznala iz njemačkih novina „da ti zastupnici neće sudjelovati ni kod predstojećeg saborskog zasjedanja“.

Občinski izbori u Poreču. Uprava občine Poreč javlja občinarom, da su u občinskom uredu svakomu na uvid koli občenite listine porezovnika, koji imadu pravo izbora za občinsko zastupstvo, toli izborne liste za sva tri izborna tjela. Reklame proti tim listinam valja uložiti do 20. junija t. g. Prvo tjelo broji 107 izbornika, drugo 85 izbornika i treće 1864 izbornika. Iz izvadka svih porezovnika, koji imadu pravo izbora, razvidno je, da plaćaju svi izbornici ove godine 129.278.58 kruna izravnog poreza. Godine 1898 platilo je 1868 izbornika 106.843.92 krune, a godine 1894 porezovnika 1783 platilo je 104,818.30 kruna istog poreza. U sedam godina plaća se dakle više za 24,460.28 kruna.

C. k. javna skladišta u Trstu. U nedjelju dne 19. t. mj. bijaše — uslied preustrojstva radničkoga zavoda c. k. carinarskoga ureda i c. k. javnih skladišta u Trstu — pozvano 54 radničkih vodja i 20 radnika, da polože službenu prisegu i obećanje službene tajnosti. Svi pozvanici sastaše se u dvorani javnih skladišta. G. nadravnatelj carinarskog ureda baron Kober i ravnatelj c. k. javnih skladišta, g. Minas nagovoriše članove občenitog akorda iztaknuv, kako se je po novom nacrtu znatno poboljšalo stanje radnika, od kojih očekuju, da će se marljivošću svojom i vjernošću izkazati toga dostojni, jer valja da znadu, da neima u čitavoj Austriji zavoda, u kojem bi bili radnici razmjerno za netežku radnju tako dobro plaćeni i za starost tako dobro obskrbljeni, kako su upravo oni u c. kr. javnih skladištih.

Uslied tog preustrojstva razdieljeni su stalni članovi toga zavoda u tri razreda: najniža plaća na čedan za radnike jest 20 kruna, srednja 22, a najveća 24 krune. Koji radi u nedjelju, dobije za to posebnu plaću, te su dakle više navedene plaće samo za 6 dana. Da se je to pitanje toli povoljno riešilo, zasluga je u prvom redu dvorskoga savjetnika g. Zimmermanna, gg. baruna Kobera i Minasa. Čitavi težki posao opravio je nadkontrolor gosp. Kosovel pomoću nadzornika g. Ravasini-a, te načelnika občenitog akorda g. Perazzo-a. Mnogo toga valjalo je promisliti i razpraviti, jer su sve godine, koje su radnici odslužili kod vojske i u c. kr. javnih skladištih, ubrojene im za odmjerenje mirovine.

U obće, gdje ima radnik takove povlastice, kakve imade sada baš u tom zavodu, obskrbljen je — i to ne slabo — za stare godine, kad mu sile više nedopuštaju, da radi. Mirne duše stupi u mirovinu, te mu netreba stradati — jer je obskrbljen!

Nepristrano mislećemu i pravedno djelujućemu gosp. dvorskomu savjetniku Zimmermannu, te gospodi barunu Koberu i Minesu, kao što i neumornomu nadkontroloru g. Kosovelu, te nadzorniku g. Ravasini-u i načelniku g. Perazzo-u, ide svaka čast, da bijaše to zamršeno pitanje tako sretno riešeno na korist radnika.

Pišu nam iz Nerezina: Dne 20., 21. obavili su se u občini Osorskoj občinski izbori za I. i II. tjelo (trećeg nema). Hrvatska stranka, na poziv mjestnih Talijana, sklopila je kompromis. Taj kompromis bio je sklopljen u glavnom zato, da se iz občine iztisne osamnaest godina pašujući načelnik Salata. Hrvatska stranka dobila je pri tome 4 zastupnika i jednoga zamjenika. To je u obće prvi put, što će Hrvati stupiti u tu občinu kao stranka. Koalirane stranke pobjedile su u prvom i drugom tielu. — Zastupnici su birani svi iz Nerezina, a po jedan iz podobćina Osor, Puntakriža i Sv. Jakov. — Potanje o toj stvari, kad prodje vrieme za uloženje utoka. Jošte vam imademo javiti veselu viest, da je u hrvatskoj pučkoj školi u Nerezinam zavedena cielodnevna pouka nakon tri godine poludnevne pouke. Živjeli svjesni nerezinski Hrvati. Samo ustrajte: „Pollačeni narodi imadu ključeve budućnosti“ — veli Tomazeo.

Ognjislav.

Zdravstveno vieće za Primorje. Ministar unutarnjih posala imenovao je za članove zdravstvenog vieća za Trst, Istru i Goričku za buduće trogodišće t. j. od 1. maja 1901 do 1. maja 1904 slieđeće liečnike: g. dr. I. Bossi-a bolničkoga liečnika u Puli; g. dr. Jos. Brettauera primarnog liečnika bolnice u Trstu; g. dr. Achille Costantini protofizika grada Trsta, dr. Simuna Pertota birsčeg prosektora bolnice u Trstu i g. dr. Egidija Welponera profesora porodničtva u Trstu.

Od petorice liečnika imenovanih u zdravstveno vieće za naše Primorje, gdje neima hvala Bogu valjda ni 2—3 po sto židova, imenovana su bar dva člana toga vieća — židova. Tà šta bi bilo u s našeg Primorja, da nevode svuda prvu rieč židovi.

Zajednička ludnica. Talijanska većina u istarskom saboru bijaše već davno zaključila na predlog zemaljskoga odbora, da se istarski zemaljski odbor pusti u dogovore sa zastupstvom grada Trsta, kako bi se za Istru i za Trst sagradila zajednička ludnica u Trstu. Ti dogovori dospiješe dotle, da bijaše već utanačen prinos sa strane Istre i ostale potankosti ticuće se bolestnika, uprave itd. Talijanska gospoda u Trstu traže i kupuju već godine i godine prikladno zemljište, ali neimaju pri tom sreće, jer se dadoše posve u židovske ruke, koje idu samo za dobitkom. To zatezanje sa gradnjom ludnice dodijalo je napokon i porečkoj gospodi u zemaljskom odboru, te zapitaše tršćansku gospodu, hoće li im pripraviti već jednom obećana mjesta u ludnici.

Družtvene

Izvanredna skupština „Delavskega podpornega družtva“ u Trstu obdržavati će se u družtvenih prostorijah u nedjelju dne 2. junija u 4 sata po podne. Jedina točka dnevnoga reda jest promjena družtvenih pravila.

„Rokovnjači“ Tršćanski Slaveni imati će u nedjelju dne 2. junija riedki užitak. Toga dana priredjuju ponajbolje diletantske sile iz Trsta i okolice uz sudjelovanje Slovenskega pevskoga družtva u Barkovljah („Narodni Dom“) poznatu slovenaku narodnu igru „Rokovnjači, a na korist družbe sv. Cirila i Metoda.

Posveta barjaka hrv. radn. pjevačkog družtva „Vienac“ u Varaždinu. Umoljavaju se hrvatska i slovenska pjevačka družtva, da svako izvoli priposlati čim prije družtvenom blagajniku g. Ferdi Pfeilu trgovcu u Varaždinu, svotu od 8 kruna za zlatne čavle, koji će se kod posvete dne 29. lipnja t. g. u držak barjaka zabiti. Zlatne čavle za barjak izraditi će domaća zlatarska tvrdka u Varaždinu.

Iz drugih krajeva:

Dvadesetpet-godišnji jubilej. Gospodin Ivan Hribar velezaslužni načelnik biele Ljubljane i ravnatelj banke „Slavija“ proslaviti će u subotu dne 1. julija svoju dvadesetpetgodišnjicu ravnateljavanja kod rečene banke. Činovničtvo generalnoga zastupstva banke „Slavije“ u Ljubljani priredjuje svomu obljubljenomu ravnatelju rečenog dana „Svečanu večer“ u maloj dvorani „Narodnoga Doma“.

Poznati slovenski pjesnik g. Dragutin Jesenko izpjevao tim povodom svečaru na čast vrlu krasnu pjesmu, „Spominski list“ u kojoj nazivlje svoga prijatelja punim pravom: „vitezom dela“.

Mnogobrojnim čestitkam, koje će bez dvojbe ovom svečanom prilikom dobiti iz svih slavenskih krajeva dični načelnik ljubljanski i revni ravnatelj banke „Slavije“ g. Ivan Hribar, pridružujemo se i mi iskrenom željom, da bi čil i zdrav dočekao i 50-godišnjicu svoga ravnateljevanja. Živio!

Dr. Andrija Jagatić. Dne 24. maja preminuo je u Zagrebu nakon kratke ali težke bolesti uzoran svećenik i rodoljub hrvatski preč. g. dr. Andrija Jagatić generalni superior družbe milosrdnica sv. Vinka Paulskog redodržave Hrvatske i Slavonije u muževnoj dobi od 51. godine. Pokojnik bio je na glasu kao crkveni dostojanstvenik i hrvatski pisac. Bio je dugi niz godina urednikom „Katoličkog Lista“, zatim kanonikom u Sarajevu i konačno superior u samostanu milosrdnica, koje djeluju vrlo blagotvorno na prosvjetnom polju po raznih hrvatskih pokrajinah.

Večni pokoj odličnomu svećeniku rodoljubu!

Sjedinjenje hrvatske i slovenske „Matice“. U zadnjem broju priobćili smo predlog odličnog slovenskog pjesnika g. Aškrca, da bi se spojile u jedno književno družtvo hrvatska i slovenska „Matica“. Odbor slovenske „Matice“ u Ljubljani razpravljao je na zadnjoj svojoj sjednici o tom predlogu, te bijaše izabran posebni odbor koji će to veoma važno pitanje proučiti i o njemu na budućoj glavnoj skupstini izviestiti. U taj odbor bijahu izabrani odbornici slovenske „Matice“ gg. ravnatelj Šubić te profesori Perušek i Rutar. Mi kažemo opet: Bilo stretno.

Čestita žena. Na Trsatu preminula je dne 22. t. mj. naša zemljakinja Marija Jelušić Androva, o kojoj pišu riečkom „Novom Listu“:

„Saučešće za ovom plemenitom i kriepostnom ženom je na Trsatu občenito. Nazad pol vieka došla je ona na Trsat iz bratske Istre, iz ubavog Čepića, te je kroz pol vieka rada kao trgovkinja našeni puku učinila mnogo dobra. Dokaz tome, što na Trsatu ne ima duše, koja nebi s poštovanjam o njoj govorila. Ostavlja za sobom najlepšu uspomenu. Trsaćani da izkažu pietet kriepostnoj i plemenitoj ženi, položiše na odar vienac sa napisom „Plemenitoj ženi — tugujući Trsaćani“. Ljubljenoj i čašćenoj starici Mariji Jelušić rodj. De Franceski bila lahka bratska hrvatska zemlja“.

Koliko se popušilo godine 1900 u Ugarskoj i Hrvatskoj? Ništa manje nego 120,068.380 kruna. Na svakoga sta-

novnika u Ugarskoj odpada, dakle, gotovo 6 kruna. Najviše se je tražilo i trošilo običnih trafičkih smotaka, od kojih je, uračunav ovamo kube i portorike, kupljeno 492,295.444 komada. Od specijaliteta, čija je ukupna potrošnja iznosila 10,836.005 komada, najviše se kupovahu Vevey-Longs, Havanna Virginia i Trabucos-Especial. Od cigareta potrošeno je najviše „Hölgy“ (preko 360 milijuna komada), zatim „Drama“ (200 milijuna) i „Magyar“. Daleko slabije prolažahu „Stambul“ i „Sultan“ (oko 34 milijuna) i „Hunnia“. Ujedno je potrošena i grdna količina duhana. Rezultat ove potrošnje bijaše u god. 1900. za državu prilično povoljan, bar službeni izkaz pokazuje, da je prihod te godine napram g. 1899. bio za ¾ milijuna veći — dokaz, da se i u ovih težkih vremenih ipak veselo dimi. (Bit će, da se ove cifre odnose na sve zemlje ugarske krune).

Gospodarske:

Pljeva svih vrsti žitarica imade i bjelanjkastih tvari u sebi, a osim toga je meka, lahka i tečna, te za to daje dobru hranu za marvu, (blago) koja ju rado ždere. Nu glavni je uvjet, da se prije upotrebe svaka vrst pljeve obkuha, ili kipućom vodom pofuri, pošto u pljevi gdjekojih vrsti žitarica, osobito pako u pljevi od ječma i raži, tvrdih i bodljikastih čestica imade, koje u ždrielu, u požiraku, pa dapače i u želudcu ždereće marve kadkada i smrtonosne upale prouzročiti mogu, ako se pljeva prije upotrebe ne obkuha, ili barem kipućom vodom ne pofuri (opari).

Još više hranivih tvari imadu u sebi i mohune (mošnjice) i komušine raznih vrsti pasulja i graška, kao i drugih vrsti grahorica, te su za to dobra i izdašna hrana za marvu, ako se prije upotrebe takodjer obkuhaju. — Naši seljaci spravljaju si nešto pljeve za učvršćivanje glinenog maza, kojim pletivo svojih drvenih sgrada omažuju, a što im preostane, a isto tako i mahune i komušine od graha i graška, bacaju obično na gnoj umjesto da si jedno i drugo na suhom mjestu za hranu svojeg blaga u zimsko doba spravljaju, za slučaj, da zima predugo potraje, te da im uslied toga obične krme ponestane.

Brzojavi „Naše Sloge“.

Opatija, dne 30. maja 1901. Današnja skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru vrlo dobro posjećena i veoma sjajno izpala. Sve točke dnevnoga reda, napose govor predsjednika, izvještaji tajnika i blagajnika obćenitim odobravanjem prihvaćeni. Novčani uspjeh prošle godine posve povoljan.

Poziv!

P. n. gg. članovi „Čitaonice“ i „Prvog istarskog Sokola“ u Puli, kano što i ostalo rodoljubno občinstvo se uljudno pozivlje

na predstavu,

koja će biti

u ponedeljak, dne 3. junija 1901

u sokolskoj dvorani.

umjetnici zagrebačkog kazališta:

gdja. Ljerka pl. Šram i g. Ignac Borštnik.

Početak u 8 sata u večer.

Ulaznina po osobi 1 K, za obitelj 2 K.

Program se dobiva kod blagajne.

Sve rodeljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Javna zahvala.

Od dulje vremena, bolovala je moja kćerka Milka, te uz sav trošak i trud i lječničke savjete, nije joj se povraćalo željeno zdravlje. Obrativ se na veleuč. gosp. dr. Josipa Šebestu liečnika na Rieci, a sada u Pazinu, koji je svim marom i svojom neobičnom vještinom zauzeo, da joj povrati zdravlje, koje ona danas i podpuno uživa, na čemu mu izražam svoju najljepšu zahvalu i duboku harnost.

Kastav, na Duhovo 1901.

Marija Stanić.

ZAHVALA.

Nemila bolest prijetila je da shrva tijelo naše mile kćerke u najboljim jošte godinama. Nu duboko znanje, rijetki i neopisivi trud veleučenog g. dra. Josipa Ožbolta sjajno pobjediše, te eto joj se povrati zdravlje, to najdragocjenije blago. Na tomu ovim putem mu izražujemo svesrdačnu zahvalu, te kličemo iz dna srdca: „Živio ga Bog na našem otoku još mnogo i mnogo godina“!

U Baški, dne 28. svibnja 1891.

Obitelj Čukranić.

Za svakog važno!

Rasprodaja! Za vrlo nizku cienu od for. 2·95 može se dobiti krasna garnitura sa sliedećim četrnaest dvojnjenim nakitnim predmetima: **Za svakog važno!**

1 **Anker Rem.** žepni sat iz nikela (na želju posrebrnjen) sa krasno graviranim poklopcem, točno udešen sa 3 **god. jamstvom** i tok.
ukusna iz goldina ili nikela **oklopna verižica** sa
1 privjeskom. Parižki sustav.
1 **igla za ovratnicu** iz goldina sa imit. brilanti.
1 par pozlaćenih **puceta za ošve.** Znak „Garantie“.
1 goldin-opremak **puceta za košulje i ovratnike,** sastojeći se od 5 komada.
1 par **naušnica** iz čistog **srebra,** službeno puncirani.
1 goldin-prsten sa ukus. kamenom.
1 maljašno žepno ogledalce u toku,

Ovih četrnaest vriednostnih i krasnih predmeta skupa sa anker. rem. satom samo za for. 2·95 uz ponezće ili poslav unapried novac, šilje tvrdka

BRAĆA HURVIZ

Izvozna kuća, **Krakov,** Stradom 17 (Austr.)

Što nije u volju, prima se natrag u roku od 8 dana a novac se povraća, te je time isključena za kupca svaka pogibelj.

Bogato ilustrovani Popis svakovrstnih dragocienih predmeta šilje se badava i preste pošte.

Primaju se preprodavači i agenti.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slastice.

Podgradska posojilnica in hranilnica,
registrovana zadruga z neomejenim poroštvom.

Št. 77.

VABILO
na
VII. redni letni občni zbor

Podgradske posojilnice in hranilnice,
registrovane zadruge z neomejenim poroštvom,
ki bode
dne 2. junija 1901.
ob 3½ uri popoludne v zadružni pisarni v Podgradu.

Dnevni red:

1. Poročilo starešinstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje letnega računa za 1900.
4. Določitev odškodnin in daril v smislu § 20. zadružnih pravil.
5. Izvolitev starešinstva, nadzorstva in razsodništva.
6. Eventuelni predlogi.

Podgrad, dne 23. maja 1901.

Starešinstvo.

Opazka: Ako bi ob določeni uri ne bilo zastopano v smislu § 49. zadr. prav. zakonito število zadružnikov, obdržaval se bode drugi občni zbor z istim dnevnim redom, isti dan ob 4. uri popoludne, kateri sme **brezpogojno** sklepati.

Javna zahvala.

Podpisani se ovim najiskrenije zahvaljuje svim onim osobam, koje su prisustvovale sprovodu njihovog blagopokojnog strica g.

IVANA GASPARINA pok. STIPE,

posjednika u Sv. Vitalu.

Osobito pako zahvaljuje častnoj gospodi svećenicima, koji su nezaboravnog do hladna groba dopremili i zadnju mu počast izkazali.

Bog platio svima!

Sv. Vital kod Višnjana, dnê 25. maja 1901.

Ivan Gasparin-Gržina,
u imenu ostale rodbine.

Treći svezak

Povjest Hrvata

od prof. Vjek. Klaića.

Do sada izašla tri svezka dajemo uz mjesečne odplate po K. 4.—

Upravo je izašao treći svezak (drugoga svezka drugi dio) znamenitoga djela:

Povjest Hrvata

od najstarijih vremena do svršetka 19. stoljeća.

Ovaj svezak obuhvaća 20 štampanih araka, ukrašen je sa 77 slika, a stoji nevezan 6 kruna, tvrdo vezan 8 kruna.

Napisao je
VJEKOSLAV KLAIĆ.

Koliko vrijedi djelo prof. Vjekoslava Klaića o povjesti Hrvata, priznala je u najnovije doba i slavna

„Matica Hrvatska“, dosudivši piscu nagradu grofa Ivana Nep. Draškovića za godinu 1900.

Pozivamo sve dosadašnje predbrojnike da si nabave ovaj najnoviji svezak, a ujedno molimo, da svaki u krugu svojih poznatih, ovo za nas toli važno djelo, toplo preporuči za nabavu.

Da olahkotimo novim predbrojnikom nabavu do sada izašlih 3 svezaka, to evo javljamo, da smo pripravni sve do sada izašle svezke davati na mjesečne odplate.

Kod naručbe ili primanja knjiga imade se platiti **prva** odplata od K. 4.— a ostatak točno svakoga uzastopce sliedećega 1-ga u mjesecu.

Naručbe prima svaka knjižara i nakladna
Knjižara Lav. Hartmana
(Kugli i Deutsch) u Zagrebu.

Treći svezak

Broj 43. Pula, u utorak dne 4. junija 1901. God. XXXII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtva u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 36.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Ćirila i Metoda" za Istru

Jezik u crkvi.

I.

Organ znanstvenog odjela kršćanske akademije u Pragu, donaša znamenit članak iz pera profesora dra. Antuna Skočdopole u Budjejovicah. Isti profesor je poznat na široko i daleko vrstnim spisateljem. U rečenomu članku stoji medju inim i ovo:

„U novije doba imade i liturgičkih zanešenjaka, koji se pozivlju samo na misal ili rimski rituál ili na njekoje odluke rimske kongregacije obreda, te proglasuju zloporabom i nastoje po mogućnosti da odstrane sve, o čemu ne nalaze izvjestne odredbe u spomenutih izvorih ili odlukah ili sve, što se udaljuje bilo kako od rubrika misala i rituala. Ovim je zanešenjakom valjda nepoznato, da se u pravila liturgičke prakse ubraja i običaj, navada — consuetudo, usus. Oni ne razlikuju, što je usus legitimus ili tolerabilis — trpljen običaj, a što abusus eliminandus, to jest odstraniti se imajuća zloporaba. Isti neznadu ni to, da crkva trpi njekoje običaje i zloporabe barem privremeno, u svrhu, da nesmućuje vjernike i da ih nedraži. Takvi zanešenjaci su krivi kroz svoja pitanja u Rim, da rimski sbor obreda više puta zabranjuje takve liturgičke običaje, koji su obćenito razšireni od davnih vremena te su mili katoličkom puku i mnogo doprinose k pobožnosti.

Jedan takav zanešenjak n. pr. pita u Rimu kod svete kongregacije samo, je li ovo ili ono pravo i da li se ima smatrati dopuštenim; ali ne izjavlja istodobno, da je to veoma star običaj — ab immemorabili — i da je vrlo razširen i koristan — laudabilis. U Rimu nepoznadu uviek temeljito naših odnošaja. Ako dakle u pitanju nisu dovoljno razjašnjene okolnosti i razlozi bilo kojeg običaja, nesmijemo se čuditi, da kongregacija dava odgovor, koji je baš protivan častnomu običaju i faktičnim odnošajem.

Pred njekoliko godina n. pr. kongregacija je proglasila zloporabom, što se mora izkorieniti — abusus omnino eliminandus — običaj izloživanja Presvetoga u svetom grobu, koji je običaj udomaćen kod nas i u svoj srednjoj Evropi! Ovoj slična jest odluka, nedavno izdana, da se na svečanoj ili pjevanoj misi smije pjevati samo latinski te da se nesmije trpiti pjevanja u pučkom jeziku.

Kad bi se zboru obreda odmah za pitanjem priobćile, da kod nas puk prati liepim pjevanjem svečanu misu i tako biva pobudjen na pobožnost, da kod nas neima uvježbanih liturgičkih pjevača — pa kad bismo ih i imali, da latinsko pjevanje u koru, koje nije razumljivo ne može pobuđivati pobožnosti; da baš ovo pjevanje pučke k tomu doprinaša, te nepostaje obćenitom oporba proti liturgičnej latinštini: pogotovo nebi kongregacija obreda odredila, da se nesmije trpiti pjevanje puka u njemu razumljivom jeziku pri svečanom obredu, možda zato ne, jer u Italiji neima takvog pjevanja.

O sv. Frani Saležkom neće gotovo nitko vjerovati, da je on prezirao crkvene zakone i liturgične propise. A on piše, da sv. Otcu nije drago, ako se često podnašaju pitanja glede toga, da li je koji gdjegod vladajući običaj opravdan ili ne, jerbo da papa trpi rado iznimke od strogog pravila, u koliko nisu nepristojne ili protivne kršćanskoj istini. Ali ako se postavlja pitanje, naravski nepreostaje drugo, nego pozvati se na pravilo, makar se predvidjalo, da će odgovor imati za posljedicu raznovrstnih neprilika".

K ovomu pogotovo pravilnom izvadjanju vrstnoga strukovnjaka u Českoj, opaža „Hlidka", znanstveni organ moravskoga svećenstva, što ga izdaje tiskarna Benediktinaca u Brnu: „Misao, da je služba božja tu za puk, koji joj prisustvuje, morala bi suzdržavati svaku tvrdokornost, samo kad time dogma ništa ne trpi. To vriedi n. pr. i kod podieljivanja sakramenata i sakramentalia".

Ugledni „Correspondenzblatt für den katholischen Clerus Österreichs", iz kojega smo ovo prenieli u naš list, zaključuje svoj dotični članak (u broju 9 ove godine) riečima:

„Možda će sada zanešenjaci kod konsistorija biti suzdržljiviji sa izdavanjem različitih odluka i naredaba, koje prouzročuju začudjenje".

Iz eksposeja

ministra vanjskih poslova na delegacijam.

Donašamo izvadak tičući se obnove trgovačkih ugovora i nesretne vinske klauzole:

Što se tiče obćeg pravca naše izvanjske politike, mogu i sada opet samo to ustanoviti, da se ona dalje kreće onom stazom, na kojoj već dva decenija neuzkolebivo i svjestni cilja stupamo, — naime stazom tiesnog priključka uz naše savezničke, pri čem uporedo njegujemo pouzdane odnošaje prema ostalim vlastim, a nada sve prema susjednoj ruskoj monarhiji. Očuvati ovu osnovku, koja se je tečajem godina sa stanovišta obćih interesa mira oprobala, jeste naše trajno nastojanje, te se jamačno smijemo prepustiti sasvim temeljitoj nadi, da se ona ni u buduće ne će promieniti.

Lepše doduše od nekog vremena upornio svakojaki glasovi u zraku, kojim je očita svrha, da uzdrmaju vjeru u solidnost trojnog saveza. Tendencija ovih glasina medjutim je vrlo prozirna. One ne bi ni zaslužile spomena, da se k dosadašnjem rovarenju stanovitih dobro poznatih elemenata nisu pridružile težnje drugih krugova, koje žele da pitanja političkog saveznog odnošaja dovedu u izravnu svezu s utanačenjem povoljnih trgovačkih ugovora. Potonjoj akciji, koja se prividno uspješnimi argumenti služi, hoću da razjašnjenja radi namienim nekoliko rieči.

Ne može se tajiti, da se u današnje vrieme, gdje stoje gospodarska pitanja u prvom redu i gdje dobivaju od dana na dan veću važnost, — načelo, da se borba na ekonomskom polju može posve dobro spojiti s tiesnim političkimi odnošaji, ne dade više braniti. Uslied toga nije manje izvjestno, da valja tražiti i naći modus vivendi u interesu intimiteta ovih odnošaja i time u gospodarskom pogledu nastajuću oprieku po mogućnosti ublažiti. Po tom sam uvjeren, da će kod predstojećih pregovora o trgovačkim ugovorima s Njemačkom i Italijom poći za rukom, da se dodje do pravična i pomirljiva izravnanja svih nesuglasica. Ali bi značilo daleko premašiti cilj i unapredniti opasnu teoriju, kad bi se politički savezi, koji idu za daleko višim ciljevima, učinili ovisnima o bezuvjetno povoljnom uspjehu trgovačko-političkih pitanja, i time podredile potrebe državnog raisona obzirima materijalne naravi. Ovakovo shvaćanje ne može imati uspjeha kod mjerodavnih krugova ni ovdje, ni drugdje, jer su oni težko odgovorni za svoje političke korake.

Probitci trojnoga saveza s njegovim eminentnim miroljubivim značajem i uz jednaku razdiobu prava i dužnosti svima, odviše su evidentni, a da bi se mogli laka srdca napustiti. Uza sve to bilo bi opasno, ako bi se bez prigovora sistematičnim huškanjem i zavadjanjem pučanstva izazvale struje, koje su svojim razturajućim značajem dobro došle elementima, što u ovom času s poznatih razloga priekim okom prate sadašnji razvoj dogodjaja u Evropi. Proti takovim napadajima ne može se s toga odlučno reagirati, te se mora stvarnim razjašnjivanjem javno mnienje upućivati, da, koliko god trgovački poslovi zaslužuju najveći obzir, te ih svaka vlada po dužnosti mora najodlučnije braniti, ipak politički savez nije predmet, koji bi se bez opasnosti po najbitnije interese smio izigrati kao jednostavni objekt odštete; a to za to ne, jer se savezi ne sklapaju s obzira uslužnosti, a ponajpače ne s toga, jer odgovaraju našoj potrebi i jer se njima osiguravaju medjusobni interesi.

A to mora voditi k daljnjem zaključku, da bi, kako god bi bilo pogrješno ući u takove kombinacije s toga, jer osiguravaju probitke na području trgovačke politike, isto tako bilo neopravdano, da se zabace, jer u potonjem smislu ne donose sa sobom onog bezuvjetnog zadovoljstva, za kojim bi se sa gospodarskog stanovišta moglo težiti.

Kako god čvrsto po svem tom stoje naši savezni odnosi, tako prijazan je naš saobraćaj sa svim ostalim kabinetima, s kojima se slažemo u ozbiljnoj i iskrenoj težnji, da na svaki način pridonesemo očuvanju mira.

Ovom trajnom nastojanju, ovoj neprekidnoj radnji za izravnanjem eventualnih oprieka imade se zahvaliti, da se je sprva još s bojazni očekivani upliv kinezkih dogodjaja na odnose na dalekom iztoku sudjelujućih vlasti mogao ukloniti. S toga nije neopravdana nada, da će se sistem pravodobnoga objašnjivanja i pregovaranja, te pravičnoga uvažavanja medjusobnih interesa, koji je na ovom području urodio tako povoljnim rezultatom, i kod rješavanja drugih pitanja isto tako pokazati uspješnim.

Ovo je, gospodo, prilično jasna i vjerna slika političke situacije od našeg posliednjeg viećanja.

Za unapredjenje gospodarstva u Dalmaciji.

Dne 8. pr. mj. obdržavao se jurve oglašeni gospodarski sastanak u drevnom i slavnom našem Splitu. Iz svih strana Dalmacije sastaše se rodoljubi svake ruke, da viećaju o tom, kako bi se doskočilo gospodarskoj nevolji Dalmacije.

Predsjednikom sastanka bijaše izabran uzorni hrvatski rodoljub gosp. dr. Ante Trumbić, odvjetnik u Splitu.

O svih točkah dnevnoga reda razpravljalo se obširno i temeljito. Iz tih razprava priobćujemo samo zaključke ili resolucije prihvaćene kod pojedinih točka dnevnoga reda. Kod prve točke dnevnoga reda: „O sadašnjem gospodarskom položaju Dalmacije" prihvaćene su na predlog g. Petra Biankini-a sliedeće resolucije:

1. Da se zatraži od vlade, neka na temelju nacrta osnove djelovanja za proučenje gospodarstva u Dalmaciji od poljodjelskog nadzornika prof. Zottia, potvrdjene od pokrajinskog poljodjelskog vieća, dade od stručnjaka izraditi točne temeljite proračunane osnove za sve grane gospodarstva.

2. Da za svote, koje se na temelju točnih osnova budu pokazale potrebitim za promaknuće gospodarstva u Dalmaciji, predloži u carevinskom vieću osobitu osnovu zakona, te ča sve svote potrebite budu zakonom osigurane u državnom proračunu.

3. Da se sa svim napusti današnji sustav promicanja gospodarskih odnošaja, kojim se bez reda i bez svrhe i bez koristi drobe mrvice po zemlji.

4. Da se što prije zasnuje trgovačkih i obrtničkih škola, a osobito obrtničkih

škola takove vrsti, u kojim bi se učinili oni mali obrti, koji izrabljuju domaće surovine.

5. Da se pod nijednu cienu, ni pod ikakovom izlikom ne obnovi vinska klauzola u trgovačkom ugovoru sa Italijom, jer da su nasadi vinograda u Italiji od g. 1878—1900. porasli od 1,870.109 hektara na 3,446.000 hektara t. j. za 1,575.891 hektar, t. j. za 75.023 hektara svake godine, a prema tomu računajuć poprieko 14½ hektolitara na 49.967.000 hektara, dočim im filoksera u dobi od godine 1878. do godine 1900. nije zarazila nego samih 351.033½ hektara vinograda. (Dalje sliedi.

Glavna skupština

„Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru".

U četvrtak dne 30. t. mj. bila je u Opatiji redovita godišnja skupština naše toli zaslužne „Družbe sv. Cirila i Metoda".

U jutro u 10 sati bijaše po programu svečana pjevana sv. misa u drevnoj crkvici sv. Jakova. Sv. misu služio je mjestni kapelan g. M. Dubrović a dvorili mu gg. Ryšlavy i Ptašinsky. U crkvi našao se je upravni odbor družbe, više naših odličnjaka i mnogobrojno občinstvo. Na koru pjevalo je domaće pjevačko družtvo „Lovor" vrlo krasno kod pojedinih djelova sv. mise.

Poslije podne u 3 sata sakupilo se je u krasnih prostorijah „Zore" množtvo družbinih članova, zastupnica i zastupnika većine družbinih podružnica. Medju odličnijimi članovi opazismo našeg narodnog prvaka, dugoljetnog predsjednika družbe i sadašnjeg družbinog pokrovitelja presvj. g. dra. Dinka Vitezića, narodne zastupnike na istarskom saboru dra. M. Laginju, Prof. Spinčića, dra. A. Stangera, dra. M. i dr. D. Trinajstića, J. Kompare-ta, M. Mandića, Monsignora Zamlića, dra. Janežeća, dr. Poščica, načelnike iz Kastva g. K. Jelušića, iz Pazina dr. Š. Kurelića, iz Boljuna g. Buretića, gg. župnike A. Rogača iz Hrušice, R. Jelušića iz Berseča, A. Puža iz Mošćenica, Fr. Ryšlavy-a iz Muna, gg. župe-upravitelja iz Karojbe g. Ptašinskoga, gg. kapelane Dubrovića, Vodičku, Vrabca, Jurinčića, Barbića te gg. svećenike sa naših otoka I. Trinajstića, Pavačića (urednika „Pučkog Prijatelja") Sablića, urednika g. Fr. Supila, naše mlade pisce R. Katalinić-Jeretova, Emin-Cara, poznatog hrv. rodoljuba pl. Akačića, četvoricu creskih posjednika i množtvo drugih, kojih imena se više nesjećamo.

Vrlo dobro bijahu zastupane naše rodoljubine gospodje i gospodjice iz Voloskog-Opatije, Kastva, Rukavca, Lovrana, Podgrada, Buzeta i drugih bližnjih i dalnjih mjesta.

U urečeni sat otvori družbin predsjednik g. prof. Spinčić skupštinu poduljim i često odobravanjen prekinutim govorom.*) Pozdravi sve prisutne, predstavi vladinog zastupnika baruna Schmidta, zastupnike štampe, srdačno i napose pozdravi dičnog starinu dra. Vitezića — kojem se pozdravu skupštinari odazvaše burnim klicanjem. Svrati se zatim na sv. pokrovitelje naše „Družbe", na sv. braću Cirila i Metoda, koji nam donesoše luč prosvjete i koji su u onih davnih vremenih mnogo pretrpili za vjeru i za Slavene kao što trpi i danas naš narod od njegovih neprijatelja, koji bi nas htjeli odnaroditi. Mi se tomu upiremo, mi se toga neplašimo i mi moramo doći do pobjede.

Prelazi zatim na pogubno djelovanje talijanskog družtva „Dante Alighieri", koje podupire zlosretnu „Lega Nazionale", koja ustraja talijanske škole za hrvatsku djecu. Govori za tim o broju pučkih škola u Istri, o broju naše djece, koja su bez škole, o školskih taksah, o ustrajanju družbinih škola, o prinosih našoj „Družbi" prošle godine, iztaknu kako je godine 1900 sabrano milodara više no ikad do sada t. j. 32.000 kruna i konačno se toplo zahvali svim dobročiniteljem naše toli potrebite „Družbe".

Druga točka dnevnoga reda bijaše izpuštena na predlog dr. D. Trinajstića t. j. čitanje zapisnika lanjske skupštine, pošto bijaše taj zapisnik u godišnjem izvještaju priobćen i članovom razdieljen.

Prešav na III. točku, pročita družbin tajnik g. Viktor Car veoma obširne i vrlo marljivo sastavljeno izvješće o družbinom djelovanju za god. 1900. Iz tog zanimivog sastavka vadimo samo nekoja važnija mjesta. G. tajnik potuži se punim pravom na nerad nekojih podružnica koje nedaju glasa od sebe; pohvali druge napose one u Voloskom političkom kotaru, te one u Dalmaciji, Dubrovnik, Spljet, Drniš itd. Govori obširno o družbinih žigicah, koje su prošle godine dale 2714 kruna, o hrvatskoj štampi, koja sabire pravim zanosom milodare za našu družbu. Spominje družtva i pojedince, koji su najviše djelovali na korist „Družbe". Na vadja škole, koje se je otvorilo, kojim se je podpore davalo, te predočuje zapriéke otvorenju svake nove škole.

Izvještaj g. tajnika popratila je skupština živahnim odobravanjem. Ovo bijaše jednoglasno odobreno.

Kod IV. točke izvješćuje veoma zaslužni družbin blagajnik g. dr. Niko Fabianić. Suhoparne brojke svoga izvještaje zaodjenu po svom običaju zanimivim tumačenjem i jasnim razglabanjem. Skupština je popratila veće prinose i darove odobravanjem. I g. blagajniku odužili se skupštinari na koncu srdačnim odobravanjem.

Član nadzornog vieća g. K. Jelušić izvješćuje, da su svi računi u redu pronadjeni te predlaže, da se dade absolutorij g. blagajniku i čitavom ravnateljstvu. Prima se jednoglasno.

Dr. M. Laginja predloži zahvalu ravnateljstvu napose gg. tajniku i blagajniku, što bijaše sa jednoglasno prihvaćeno.

Član ravnateljstva, g. R. Jelušić zahvali se na to na časti, koju je do sada obnašao radi odaljenosti i službenih posala. Skupština mu se zahvali na dosadašnjem radu a na njegovo mjesto izabra jednoglasno g. V. Cara, koji se na toj počasti zahvali i obećaje marljivo djelovati. (Konac sliedi).

*) Mi ćemo naknadno donieti taj krasni govor u cielosti. Op. Ured.

Franina i Jurina.

Fr. Ča biš rekal Jurino, pelja za nos Krstić Koštantina, al Koštantini Krstića?

Jur. Jas paran, da jedan drugega, zač su obadva jednako šegavi.

Fr. Ma ki će kega nabiskat?

Jur. To ti j' težko ugonit, zač neveruju jedan drugemu.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. U carevinskom vieću bijaše prihvaćena dne 1. t. mj. zakonska osnova o investicijah u trećem čitanju. U istoj sjednici bijaše prihvaćena zakonska osnova u trećem čitanju o gradnji vodenih puteva ili kanala. O toj osnovi glasovalo se poimence i to sa 198 glasova za a 46 proti.

Proračunski odbor austrijske delegacije razpravio je i prihvatio u sjednici od 31. maja t. g. proračun ratne mornarice. Na razne upite i predloge odgovorio je zapovjednik mornarice admiral Spaun.

Zastupstvo grada Trsta zaključilo je u zadnjoj svojoj sjednici, da će se pridružiti molbi trgovačko-obrtničke komore u Trstu za gradnju kanala od Dunava u Trst. Sličnim pitanjem bave se i madjarske novine, koje zagovaraju kanal od Dunava na Rieku i to putem Save i Kupe i drugih manjih voda.

Crna Gora. Kneginja Milena i knežević Mirko nalaze se već čedan dana na talijanskom dvoru u Rimu, kamo su pošli u posjete kćeri odnosno sestri kraljici Jeleni, koja je dne 1. t. mj. rodila kćerku.

Srbija. Madjarske novine pišu, da se je izjavio srbski kralj Aleksander ruskom zastupniku u Biogradu pripravnim, ako on nebi imao mužkih potomaka, da će srbsko priestolje odstupiti crnogorskomu priestolonasljedniku kneževiću Danilu. Na tu odluku, da su ga doveli ruski nagovori i neprijateljstvo do obitelji Karadjordjevića. Toj izjavi kralja Aleksandra imade se pripisati malo vjerodostojnosti, jer se zna, da bi u Srbiji malo našla odziva, pošto će sè Srbi sami pobrinuti za budućeg vladara; nebude li Aleksander imao mužkog potomstva.

Rusija. U ruskoj carskoj obitelji očekuju za polovicu t. mjeseca veseo događaj. Carica roditi će naime četvrto dieté. Državni savjetnik, milijunar Gavril Solodvorinkov darovao je 35 milijuna rubalja za podignuće jedne ženske gimnazije, obrtničkih škola, radničkih kuća itd.

Italija. Dne 1. t. mj. porodila je kraljica Jelena, bivša crnogorska kneginjica žensko dieté. Riedki su u poviesti slučajevi, da bi se bilo za ikoje dieté toliko pisalo i govorilo, koliko za netom rodjenu talijansku princesu, kojoj će nadjenuti na krstu ime Jolanda-Margarita. U Italiji doživjeli su veliko razočaranje, jer se je uviek pisalo i govorilo o tom, kako da bi se imao roditi mužki potomak.

Francezka. Prošle subote stigoše u Berlin francezki general Bonnal i pukovnik Gallet na poziv cara Vilima, da prisustvuju njemačkim vojničkim vježbam. Francezkim gostom izkazivana su svuda najveća odlikovanja i srdačna susretanja.

Mjestne:

Sinoćnja zabava. Veliki naši otci ilirskoga pokreta, postavljajuć temelje narodnomu hrvatskomu kazalištu, nisu sjegurno ni snivali, da će nas jednoč grijati u Puli ona vatra, koju su oni u Zagrebu zapaljivali. Pa eto pružiše sinoć biranoj publici, sakupljenoj u sokolskoj dvorani, dvojica umjetnika Ljerka pl. Šram i Ignac Borštnik krasnog užitka: hrvatske i slovenske deklamacije i par kratkih psiholoških i šaljivih komada. — Negovorimo ništa o vještini umjetnika, jer su poznati kao dike zagrebačke pozornice. Dosta je reći da su, a osobito Ljerka, sve zadivili. Sretan im put k braći trščanima!

Hrvatsko slavlje u Osiječku. Na Duhove blagoslovilo je pjevačko družtvo „Lipa" u Osieku svoju zastavu. Na tu slavu dohrlila su pjevačka i sokolska družtva iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Istre, Bosne i Hercegovine. Naš „Sokol" poslao je tamo deputaciju od tri člana, te su eto na taj način bile zastupane sve hrvatske zemlje osim alpinskih. Uz hrvatski Sokol iz Zagreba, Splita, Osieka sudjelovao je i naš iz Pule, te je bio vanredno srdačno primljen.

Zastavu blagoslovio je naš dični vladika biskup Strossmayer, koji je držao i podulji govor. Strosmayera valja vidjeli i čuti, jer opisati se neda. Njegov svježi duh; bistar um, vesela narav puna humora, to nam sve daje sliku mladog, poletnog čovjeka a ne starca od 87 godina. O samoj impozantnoj slavnosti nećemo ovdje na drobno govoriti, to su već donesle hrvatske novine, već samo napomenuti nam valja one momente, koji se tiču uže naše domovine i našeg družtva.

Na duhovski ponedeljak imali smo sreću da se jutro u 10 sati poklonimo velikom biskupu. Nikad nećemo zaboraviti onaj svdačni, ljubeznivi i iskreni primitak domaćeg župnika i ostalih svećenika u župnom stanu. A što da istom rečemo o samom biskupu? — „Djeco moja" naslovi nas pa nam poče starac pripovjedati i o našem i o svеobćem a i o svojem položaju. O vjeri govorio je kao pravi apostol, a iz njegovih rieči razabrali smo, kako on liepo spaja vjeru i domovinu, kršćanstvo i slavenstvo. Uzmi vjeru našemu narodu — reko bi starac — uzeo si mu narodnost — zato moramo uz domovinu ljubit i vjeru naših otaca jer nam je ona jamćem bolje budućnosti. Ustavši reče: Dodjite braćo moja da Vas zagrlim i da me poljubite. I poljubismo dičnog starca u lice po dva puta i odosmo razdragani poput male djece, puni odnešenja, puni radosti a prepuni ljubavi, da tog starca te naše zvjezde, koja još uviek žarko sije na hrvatskom obzoru.

Na banketu nazdravljeno bi „Istri" i prisutnim Sokolašima. Zahvalio se starosta a u tren oka sakupilo se za našu družbu sv. Cirila i Metoda preko 60 kruna. U večer pošli smo na kolodvor da podjemo put bielog Zagreba. Tu su digli našeg starostu na ramena a nebrojno je množtvo klicalo „živila hrvatska Istra".

Poslije nebrojenih govorancija krenu vlak uz gromko klicanje i mahanje trobojnica. Još moramo pripomenuti, da je simpatično družtvo iz Virovitice na matineu odpjevalo Brajšino „U kolo" a na banketu isto Brajšine „Kastav gradu" i „Predobri Bože".

U Zagrebu bili smo gostovi hrvatskog Sokola, koji nas je baš bratski primio i pogostio, pa nećemo nikada zaboraviti tu ljubav, prijateljstvo i bratimstvo. Ovdje je pala zdrava misao glede organizacije sokolstva, a bude li zdravija i malo dobre volje, to se nadajmo za buduće duhove novoj sokolskoj slavi u Zagrebu.

Pokrajinske:

Imenovanje. C. kr. pošt. vježbenici gg. Ernest Mayer, Egidij Grossich i Leopold Smolcich u Puli, Antun Fachinetti u Trstu i Fran Ramor u Gracu, bijahu imenovani c. kr. pošt. asistenti u djelokrugu ravnateljstva pošte i brzojava u Trstu.

Vienčali se. U subotu dne 25. p. mj. vienčao se čestiti hrvatski rodoljub, trgovac i naš velevriedni prijatelj g. Ante Bogdanović sa dičnom Slovenkom, gospodičnom Darinkom Trudenovom, kćerkom poznatog slovenskog veletržca i rodoljuba g. Mihovila Trudena. Sretnim mladencem i njihovim obiteljim naše srdačne čestitke!

Naglo umre! Predzadnjeg dana prošloga mjeseca preminuo je nočju naglom smrti u svojoj sobi c. i kr. general Lehman, koji je stanovao u dvorcu „Stella" u Opatiji. Sobarica je našla gospodara mrtva na podu; reć bi, da ga je udarila kap. Počivao u miru!

Dvie interpelacije zastupnika Spinčića. U sjednici carevinskoga vieća od dne 29. maja stavio je narodni zastupnik g. prof. Spinčić dvie interpelacije na razne ministre, i to jednu u poslu imenovanja župana u občini Kastav, drugu radi školskih taksa i školskih odnošaja u Istri. Interpelacije priobćiti ćemo u hrvatskom prevodu.

Odgovor na interpelaciju. U sjednici od dne 29. maja odgovorio je ministar bogoštovja i nastave na glasovitu interpelaciju talijanskoga zastupnika Bennati-a radi imenovanja Monsignora Vinka Zamlića, župnika u Voloskom, članom c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru. O tom odgovoru više drugi put.

Prigodom skupštine Družbe Sv. Cirila i Metoda za Istri, bio je u Opatiji takodjer podulji pogovor medju odaslanici

raznih gospodarskih udruga u Istri. Nadamo se, da ćemo do mala moći pokazati na vrlo koristne posljedice toga gospodarskog sastanka i odluka na njem prihvaćenih.

Tača. Taj nemio gost, proti kome se toli bore naši gospodari, pala je 30. pr. mj. na Pazinščini te uništila skoro sve usjeve učinivši ogromnu štetu. Očekujemo pobližih viesti.

Predstava priredjuju u četvrtak dne 6. t. mj. u „Narodnom Domu“ u Barkovljah kraj Trsta članovi zemaljskoga kazališta u Zagrebu g.dja Ljerka pl. Šram i g. Ignjat Borštnik.

Slavensko bogoslužje na Krasu. Tršćanskoj „Edinosti“ piše pouzdana osoba, da se je u Skopom (pol. kotar Sežana) rabilo slavensko bogoslužje i to od godine 1831. do 1836., kadno je tamo pastirovao g. Vlah — istarski Hrvat. (Taj gospodin da je tamo služio od 27. aprila 1831. do 24. aprila 1836.) Naš izvještitelj nas je uvjerio, da živi medju tamošnjimi starijimi ljudim jošte uspomena na ono doba, kad no je molio i gospodin svećenik — svu službu božju u slavenskom jeziku! A kako je danas?!

Toliko izvještitelj „Edinosti“, čemu imademo mi dodati, da je onaj svećenik, istarski Hrvat, bio pokojni g. Vjekoslav Vlah kasnije počastni kanonik i župnik-dekan u Kastvu. On je valjda pjevao hrvatski sv. misu i obavljao u tom jeziku sv. obrede, kao što se to i danas u kastavskom dekanatu pjeva i obavlja.

Krstić — agitatore per il partito italiano. Dne 1. t. mj. obdržavalo se je pred c. kr. kotarskim sudom u Pazinu (pristav g. Rusca) kaznena razprava proti načelniku i odvjetniku dru. Šimi Kurelića, tuženomu od zloglasnoga Krstića radi toga, što ga je dne 21. novembra 1900 prigodom izbornog sastanka u Novakih dao odstraniti iz mjesta sastanka i zadržati u občinskoj kući za trajanja ovoga. U prijavi bijaše navedeno i to, da je dr. Kurelić izrekao proti Krstiću uvriedljivih rieči i da mu je pljunuo u gubicu.

Sudac je riešio dra. Kurelića od obtužbe radi toga, što je dao odstraniti iz sastanka i zadržati u občinskoj kući Krstića te radi toga, što ga je uvriedio riečima. Osudio je pak dra. Kurelića na globu od K 30 samo radi toga, što je Krstiću pljunuo u obraz, smatrajuć sudac dokazanim taj čin na temelju iznaša raznih svjedoka — prvaka talijanske stranke — dočim su drugi svjedoci izključili, da bi se to bilo dogodilo.

Dra. Kurelića je branio dr. Zuccon iz Pule, državno odvjetništvo je zastupao g. Pilat, a Krstić nije pristupio, nego je pismeno predložio da se razprava odgodi.

Iz same razprave je važno zabilježiti sliedeće činjenice:

1. da su sami talijanski svjedoci dr. Costantini, Comisso i drugi priznali te su doznav za urečenje sastanka u Novakih pozvali brzojavno Krstića da dodje tamo „per agitare a favore del partito italiano“;

2. da je medju glavnimi svjedoci u prilog Krstiću bio profesor talijanskog gimnazija u Pazinu g. Scarizza, koji je onoga dne bio pošao u Novake s drugimi Talijani da agitira „per i nostri“;

3. da je kapetanat na Voloskom izdao svjedočbu o Krstiću u kojoj je samo rečeno, da on „wegen seiner starken agitatorischen Thätigkeit und der heftigen Angriffe in der von ihm herausgegebenen „Prava Naša Sloga“, namentlich bei den Kroaten nicht in gutem Rufe steht“.

Sada neka se reče, da je Krstić stranke slavenske umjerene, a ne talijanske, da je talijanska gimnazija u Pazinu za nauku a ne za političku agitaciju, da kapetanat na Voloskom sudi danas kao i g. 1895, kad je malo crnije opisao Krstića.

Dnevna služba na c. kr. poštanskom i brzojavkom uredu u Velom Lošinju vrši se redovito od dne 20. maja.

Velik požar u Trstu. Zadnji dan mjeseca maja i to nocju izgorjela su dva skladišta sa liesom kod sv. Andrije nedaleko istoimenog kolodvora državne željeznice u Trstu. Vatra se je pojavila okolo 10 sati na večer u skladištu trgovca sa liesom Stagni. Izgorjelo je povrh ovo skladište te i drugo skladište slovenskog veletrčca g. Frana Lavrića, koje stoji prilično odaljeno od prvoga. Treće skladište nekog Marca, koje se nalazi uz samo skladište Stagni, ostalo je od vatre poštedjeno. Pogorjela skladišta bijahu osjegurana, šteta je znatna.

O tom požaru naklapa občinstvo koješta; nekoji kažu, da je požar nastao istodobno u skladištu Stagni i Lavrić, dočim se drugi čude, kako je moglo ostati poštedjeno skladište Marko (koje se nalazi tik skladišta Stagni) ako se je vatra zanesla na odaljeno skladište Lavrićevo.

Iz drugih krajeva:

Talijanska kultura na Rieci. Ovih dana predstavljao je u riečkom kazalištu glasoviti talijanski umjetnik Ermete Novelli, koji je nedavno i na hrvatskom kazalištu u Zagrebu gostovao. Hrvati na Rieci htjedoše počastiti talijanskoga umjetnika tim, što mu namieniše vienac sa vrpcami u riečkih i hrvatskih bojah i na kojih bijaše napisano: „Ponosu talijanske umjetnosti — Hrvati“. Na večer dne 18. t. mj. bijaše umjetniku predan vienac, ali je netko s njega skinuo u kazalištu vrpcu sa riečkimi bojami, na kojoj je stajao napis: „Hrvati“. Pojmljivo je, da je morao taj divljački čin riečkih talijanaša do skrajnosti ogorčati i uvriediti riečke Hrvate. I doista njihovi prvaci gg. odvjetnici Barčić i Bakarčić upravišе talijanaškoj upravi riečkog kazališta vrlo oštra ali zaslužena otvorena pisma, kojimi žigošu bezobzirno barbarski postupak riečkih fakina u cilindru i u rukavicah.

Znatiželjni smo što će na taj divljački čin riečkih iredentista umjetnik Novelli.

Dovoz talijanskih radnika. Neprodje skoro dan a da se svakim parobrodom ili svakim vlakom u naša južna mjesta nedoseli veći ili manji broj talijanskih radnika. U Trstu, gdje idu sve oblasti i sva talijanska družtva tim doseljenikom na ruku, neznaju već kamo s njimi. Kod gradnje istarske željeznice vrvi sve timi radnici a na svih radnjah u Trstu i okolici naći ćeš više talijanskih nego li domaćih radnika. Mi nebismo imali ništa proti tim jadnim ljudem, koje tjera glad i bieda iz Italije, ali kamo će naši radnici za kruhom ako im ga tudji pred nosom otimlju. Cesarska vlada opominje domaće radnike neka se nesele u Ameriku a kad tamo pušća slobodno tudjim radnikom, da se k nam sele i našim radnikom zaslužbu otimlju.

Domaći radnici hrle jatomice u daleke i nepoznate im strane svieta, jer nemogu doma prehraniti ni sebe ni svoje, dočim dolaze u naše krajeve tudji radnici, koje štite mogućnici i radnjodavci na štetu i propast domaćih. Jesu li i to zdravi odnošaji?

„Slovenska zadruga“, glasilo slovenskih posojilnica i gospodarskih zadruga ter „Centralne posojilnice slovenske“ u Krškem, bude unapried donašala osim sastavaka narodno gospodarske osebine, takodjer razprave o domaćem i narodnom uzgoju, jer slovensko učiteljstvo ne more da ustanovi jošte samostalnoga lista u toj struci, kako se je to uvidilo takodjer na shodu jugoslavjanske učiteljske „Zaveze“ na Bledu.

Hrvatskom pripomoćnom družtvu u Beču blagoizvoliše priposlati podporu za god. 1901, izmedju ostalih i gospojice: Velčić Rahela, Mošćenice K 2. Velčić Ružica, Mošćenice K 2.

Jelina kćerka. Naši talijanaši i njihove novine veselili su se unapried sinu — rodila se kćerka Jolanda. „L' Avanti“ piše, da im se je Bog smilovao, jer uza sve njihovo veselje rodjenje sina značilo bi mali slavenčić — priestolonasliednik u Italiji.

Ista novina piše jošte: U kvirinalu (kraljevskom talijanskom dvoru) sve je crnogorsko i sve će ostati crnogorsko.

Mati je Slavenka; hrana pripravljana pod zadnje vrieme rodilji, slavenska (na crnogorsku); prva koja je uzela u naručaj novorodjenče, bila je kneginja Milena, Slavenka; prvi koji je novorodjenče pokazao začudjenom puku, bio je knez Mirko, Slaven; dojilja je obučena na crnogorsku; kumovat će car, glava Slavenstva; a Slavenstvo će imat prvu korist od toga poroda, jer će se tom zgodom Crnagora proglasiti kraljevinom.

U tim okolnostima dogodit će se na talijanskoj trobojnici velika promjena, zelena boja sbog koje toliko žalosti trpi talijanski narod izčeznuti će, da ustupi mjesto modroj, koja će, kao što i treba, odrazivati boju neba nad liepom zemljom.

Što govore na to naši Talijani?

Pozor nečenje! Napredni Amerikanci hoće da budu u svemu prvi i u svemu originalni. Tako uvedoše oni prvi u Pensilvaniji početkom ove godine zakonom porez na neženje. Po tom zakonu ima svaki neoženjeni čovjek, pošto je navršio 40 godinu, plaćati za svoje bezženstvo porez od 400 kruna na godinu. Dohodak od toga poreza upotriebiti će se za osnutak i uzdržavanje zavoda za djevice, koje su navršile 40. godinu, a nisu imale sgode, da se udadu i radi toga su osudjene na djevovanje, a manjkaju im sredstva, da se same uzdržavaju. Dalnji trošak za uzdržanje takih usidjelica ima da se pokrije od globa, koje su pomenutim zakonom nametnute i to u iznosu od 400 kruna za slučaj, onomu koji si je drugaricu života izabrao izvan granica državnih.

Najveći parobrod na svietu bijaše porinut u more dne 4. maja u Belfastu. Tomu orijašu, koji je dugačak 700 stopa i koji će nositi 21.000 bačava (tonelata) nadjenose ime „Celtic“. Parobrod taj, kojim se Englezi ponose, vršiti će službu izmedju Liverpola i Newjorka te može ukrcati 3500 osoba.

Gospodarske:

Jednostavno sredstvo proti komarcem. Dopisnik iz Jamajke, jedne uvažene englezke novine pripovieda vrlo jednostavan način za tamanjenje komaraca. Sastoji se u tom, da se poškropi po sobi malo petrolja, a više kreveta se objesi jedan rubac namočen petroljem. Naravno treba leći bez svieće. Mjesto petrolja može se upotrebiti i fenik. Dopisnik tvrdi, da i kobnim zarazinam malarije može se izbjeći, odstranivši komarce, i tim njihove opasne ubode.

Obrana domaćih životinja od muha. Za vrieme velike ljetne žege i sparine moraju uboge domaće životinje, osobito pako konji, kojim su repovi po novoj „modi“ do koriena prikraćeni, od raznih krilatih krvopija upravo grozne muke podnositi, ako im se gospodari ne smiluju i ako ih proti tim njihovim krvnim dušmanom ne brane. Imade više sredstava, kojimi se to lahko postići može, a najuspješnija su sliedeća:

1. Uzme se orahovog lišća, ili lišća od buča ili pako ahdikovine, te se životinje nekoliko puta na dan tim lišćem čvrsto nataru ondje, gdje ih muhe najvećma napadaju.

2. Skuha se u jakom octu orahovog lišća, te se njim životinje svakih osam dana jedanput operu.

3. Napravi se otopina od 65 grama smrdljivog asanta (Asa foetida) na dva decilitra octa i 4 decil. vode, kojom se onda životinje peru, kao što je gore rečeno.

4. Obkuha se prostog i što jačeg kržaka i odpadaka od smotaka u razmjerju duhana naprama vodi od 1:30, te se upotrebljava kao što je gore rečeno.

5. U istu svrhu skuha se sgnječenog češnjaka i svježeg pelina, i poveže se u krpu, koja se onda kod pranja životinja s onom vodom poput spužve upotrebljava.

Koji gospodar iole čuvstva naprama svojim domaćim životinjam imade, ne će dugo oklievati, da ih uporabom kojeg od gore naznačenih sredstava od nesnosnih muha oslobodi, osobito, kada opazio bude, kako povoljno taj postupak na njihovo uspievanje djeluje.

Razni prinosi:

Predplata „Naše Sloge“ u mjesecu maju: J. L. Črnomelj K 4, J. J. Kopar 9, P. B. I. Bistrica 6, I. S. Novigrad 5, A. D. Benkovac 10, Župni ured, Klis 16·03 C de P. Trsl 3, I. R. Mošćenice 15, M. G. Štinjan 1, dr. M. Krapina 21·50, I. B Manjidvorci 1·50, V. M. Marčana 6, P. F. Pula 7, F. V. Čunski 6, D. M. Salgotarnan 4, S. M. Ičići 3, O. B. Ljubljana 3, A. K. Marčana 6, I. P. Pula —·50, A. M. Pula 4, F. M. Pula 3, J. Z. Barban 3·50, P. S. Barban 2, J. B. Manjidvorci 1·75, A. C. Pula 9, I. L. Žbandaj 2, V. Š. Hum 10, A. M. Poreč 10, M. D. Vabriga 15·50, I. B. Movraz 3, M. D. Svetlovreč 4, J. D. Beč 8, J. P. Rieka 1, A. R. Rieka 1, M. K. N. Šumber 5, L. T. Lanišće 4, M. U. Munci 6, A. L. Martinšćica 6·50, J. D. Rieka 6, M. M. Zastenice 2, V. G. Rovinj. selo 6, A. Z. Pula 5·50, A. L. Pula 1·50, J. K. Sovinjak 6, A. R. Livade 3, J. P. Pula 3·50, I. T. Topolovac 6, F. C. Pula 1, S. K. Pula 3, N. A. Pula 3, I. P. —·50, A. C. Pula 3, M. K. Pula —·50, I. G. Sv. Vital 9.

Za oglase platiše: gg. Znideršić-Valenčić, Il. Bistrica K 54, Br. Hurvic, Krakov 4, Luigi Peritz, Trst 24.

Putem naše uprave stiglo: Za družbu sv. Cirila i Metoda podario g. Mate pl. Rukavina u Trnovcu mjesto vienca na lies nadcestara Frane Kovačevića K 12.

Za nastradalu udovu A. Ivančić: g. Fran Glaser u Puli dao K 1, g. Niko Mardešić u Puli K 1.

Za puljsku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda podarili: gg. I. Gašparini, Višnjan K 5, S. V. Pula 1, N. Mardešić, Pula 1.

Za pazinsko djačko podporno družtvo dao g. I. Gašparini K 5.

Za bratovštinu hrvatskih ljudi u Istri, g. neprofesor K 1.

Književne.

Cvieće srca Isusova, uredjuje pop Miho Galtin D. J. tiskom „Kurykte“ u Krku. God. II. 70 hel.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. X. Y. Cres — javljamo Vam, da smo učinili shodno glede Vaših pritužba proti neurednostima na poštanskom uredu.

Gosp. Andrija Linardić Cres, občinski zakonik istarski (tal.) može se dobiti u „Tipografiji Coana“ — Poreč.

Slavnomu občinstvu na znanje!

Radi subote u koju pada ljetos sv. Vid, biti će Vidov sajmanj blizu sela Divšići u pondeljak prije Vidove t. j. na 10. junija (pomajića), što se ovim daje svim učestnikom na znanje.

Filipanština na 31. maja 1901.

Občinari.

Javna zahvala.

Podpisani najdublje se zahvaljuje svoj velecienjenoj gospodi, koji sa svojom osobitom prijaznošću i susretljivošću doprinješe, da izlet Košljunskih pitomaca i njihovih učitelja k Goričkoj Gospi u Baškinovoj bude što sjajniji i ugodniji.

Od Boga im plaća, a od svih Košljunara najiskrenija zahvala.

Košljun, dne 31. svibnja 1901.

O. Kazimir Jurić,
starješina.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podne osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Plovitbeni red.

Ugarsko-hrvatsko par. družtvo.

Pruga Rieka—Trst.

Polazak Dol.	Odl.	Dan	Luka	Povratak Dan	Dol.	Odl.
—	7·—	Srieda	Rieka	Ponedjeljak	3·30	—
7·45	7·55		Opatija		2·35	2·45
8·15	8·20		Lovran		2·10	2·15
8·45	8·55		Mošćenice		1·35	1·45
9·20	9·25		Berseč		1·05	1·10
0·10	10·25		Rabac		12·05	12·20
11·55	12·30		Cres		10·—	10·35
4·30	6·—	Sr. Čet.	Pula	Ned. P.	2·30	6·—
16·30	6·40	Četvrtak	Fazana	Nedjelja	1·50	2·—
2·10	8·30		Rovinj		11·50	12·20
8·40	10·—		Poreč		10·10	10·40
9·20	12·40		Piran		7·20	7·50
12·—	—		Trst		—	6·—

Pruga Rieka — Pula.

—	7·—	Svaki ponedjeljak i petak	Rieka	Svaki utorak i subotu	3·20	—
7·30	7·40		Opatija		2·40	2·50
7·55	8·05		Lovran		2·15	2·25
8·35	8·45		Mošćenice		1·35	1·45
9·—	9·10		Berseč		1·10	1·20
9·55	10·05		Rabac		12·15	12·25
11·20	11·50		Cres		10·30	11·—
3·50	—		Pula		—	6·30

Pruga Rieka—Lošinj.

—	8·—	Srieda	Rieka	Četvrtak	2·35	—
8·30	8·40		Opatija		1·55	2·05
8·55	9·05		Lovran		1·30	1·40
9·35	9·45		Mošćenice		12·50	1·—
10·—	10·10		Berseč		12·25	12·35
1·40	12·—		Cres		10·35	10·55
1·15	1·25		Martinšćica		9·10	9·20
2·10	2·20		Osor		8·15	8·25
4·05	—		Mali Lošinj		—	6·30

Pruga Rieka—Krk.

Svaki dan.

—	12·30		Rieka		9·20	—
1·30	1·40		Omišalj		8·10	8·20
2·20	2·30		Malinska		7·20	7·30
3·—	3·10		Glavotok		6·40	6·50
4·—	4·10		Merag		5·40	5·50
14·50	—		Krk		—	5·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Pula.

Svaki četvrtak.

—	7·—		Rieka		9·—	—
7·50	8·15		Opatija		8·15	8·30
12·30	—		Pula		—	4·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Lošinj.

Svaku subotu.

—	7·—		Rieka		9·—	—
7·30	8·15		Opatija		8·15	8·30
12·30	—		M. Lošinj		—	4·—

Pruga Rieka—Opatija i natrag.

Odlazak iz Rieke u Opatiju:
Svaki dan u 7, 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5. 6, 7 po „

Odlazak iz Opatije na Rieku.
Svaki dan u 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 po „

Družtvo S. Topić i dr.

Pruga Trst—Metković—Kotor.

—	7·—	Četvrtak	Trst	Ponedjeljak	10·—	—
—	—		Izola*)		—	—
8·15	8·45		Piran		—	—
12·—	—·30		Rovinj		—	—
2·30	3·30		Pula		1·15	2·—
7·45	9·30		M. Lošinj	Nedj.	8·15	9·—
2·30	5·30	Petak	Zadar		2·45	3·30
1·30	5·30		Spljet	S. N.	2·—	5·—
7·—	9·—	Ned.	Metković	Č. P.	3·—	7·30
11·30	—	Pon.	Kotor	Srieda	—	9·—

*) Od 1. aprila do konca oktobra tiče se ovaj red. vožnje samo dolazak na sat u Piran, Rovinj, Pula i Mali Lošinj pri polasku.

Od 1. novembra do konca marča prieteje se u Izoli međebitno.

Pruga Trst—Korčula.

—	7·—	Nedel.	Trst	Petak	6·15	—
1·—	2·30		Pula	Č.Pet.	11·—	—·15
6·30	7·45		M. Lošinj		6·—	7·—
—·30	3·—	Pon.	Zadar		11·15	1·15
10·15	1·30		Spljet	Sr. Č.	9·—	4·—
—·30	—	Utor.	Korčula	Utor.	—	2·30

Družtvo Istarsko-Tršćansko.

Pruga Rovinj—Trst.

Svaki ponedjeljak, srieda i petak

—	6·—	Pon.	Rovinj	Sried.	8·40	—
6·35	6·40	„	Osor			
7·10	5·45	Po. Ut.	Poreč	U. Sr.	7·—	7·30
6·25	6·30	Utor.	Novigrad	U.	6·15	6·20
8·—	8·05	„	Piran	„	4·40	4·45
9·15	—	„	Trst	„	—	3·30

Isti je red za sriedu i petak.

Pruga Pula—Trst.

Svaki dan.

Odl.		Dol.
6·30	Pula	2·42
7·15	Fazana	2·—
8·32	Rovinj	12·42
9·17	Vrsar	11·50
9·49	Poreč	11·50
10·39	Novi grad	10·10
11·29	Umag	9·20
12·09	Salvore	8·48
12·50	Piran	6·52
2·45	Trst	0·10

Oglas.

Škropilnice inžinira Živica, poznate su kao najbolje, te se dobivaju kod tvrdke:

SCHIVITZ & Comp. u TRSTU,

Via della Zonta 5,

uz cienu od K **18**, a odpremljene poštom franko na dom K **20**.

U skladištu iste tvrdke dobivaju se škropilnice svakog drugog sustava, strojevi svake rake kano i sve tehničke sprave prvih tvornica uz nizke cienе.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slastice.

Brijač

Zvonimir Gjurin

preporuča svoju

brijačnicu i češljaonicu

u Puli

Via Sergia broj 63

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Reka se pita: Taftà za turiste **Luser** po novč. 60

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, M. Ravalico, Leitenberg & Franz; u Gorici: Cristofoletti; u Puli: K. Wassermann, P. Carbonelle.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Nenadkriljivo sredstvo proti bolestim želudca i probavila

jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu" K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje teka, mučnost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, glavobolj, zrčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suvišnim svaki drugi prašak, osobito poslie prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih biljnskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzi nati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Ciena bočice **1 kr. 40 nč.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **štencom i tvrdkom ljekarne „k crnom orlu" K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.**

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje mnogobrojna priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolnjućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjela.

Trojstvo, 5. X. 1900.

Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj liek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosele bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzelih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.

Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle sebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Sljepana pl. Frankvić,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrieblava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganja u kostima, sgrčenja žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Knjigotiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i drug.

U PULI

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje koje izvršuje brzo i ukusno.

Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede,

kao takodjer pisaćeg papira.

Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice

za štedovna i zajmovna družtva u obće

preskrbljuje točno, brzo i jeftino.

Opazuje se, da tiskara preskrbljuje sve tiskanice, koje se rabe, bez da bi joj to stranka naznačivala, to jest sve, što je za početak poslovanja potrebno; bilježuje također knjige itd.

ZAPISNIK

XIV. red. glavne skupštine „Kot. gospodarske zadruge u Buzetu“

držane dne 27. aprila 1901 u 9 ura pr. p. u Buzetu.

Dnevni red:

1. Uplaćivanje godišnje članarine;
2. Nagovor predsjednika;
3. Izvješće tajnikovo;
4. Izvješće blagajnikovo i proračun za god. 1901;
5. Predlozi i upiti;
6. Predavanje o nekojih bolestih trta;
7. Ždriebanje noževa za ciepanje i dvojice, koje će se upisati kao dosmrtne članove družtva Sv. Jeronima.

Predsjeda:

Jakov Draščić, predsjednik.

Prisutni:

Tajnik: Dr. M. Trinajstić.

Odborници: Anton Flego, Anton Klarić, Petar Pavletić p. Petra i Ivan Žigante.

I. Uplaćivanje.

Uplatio 61 član

zaostalu i tekuću članarinu . . . . . K. 194

II. Nagovor predsjednika.

Vidim, da je prisutna ogromna većina članova, jer evo nemaju svi ni mjesta u ovoj ipak velikoj dvorani. Pošto je bila skupština redovito sazvana, kako pravila propisuju, to ju ja otvaram.

Mene veoma veseli, da je zanimanje za našu zadrugu sve veće i da su počeli pristupati kako članovi takodjer oni, koji su ju prije nekako sumnjivim okom gledali ili su ju držali za manje vriednu, manje koristnu i manje potrebnu, nego li u istinu jest. Pozdravljam stare članove i pozdravljam nove, izričuć tvrdu vjeru, da će i oni bez drugotnih namjera uloviti se s nama u kolo te raditi složno, da složnim radom prikoristimo štogod našemu nevoljnomu i zapuštenomu gospodarstvu.

Odbor je i ove godine gledao, da dodje svemu u susret i da radi koliko može. Ako nije uradio sve što se možda od njega očekivalo, nije kriv on, nego njegove ograničene sile.

Tajnikovo izvješće će Vam kazati, što se sve uradilo.

Molim gosp. tajnika, da ga pročita, a Vi gospodo članovi, pomno proslušajte i onda sudite.

III. Izvješće tajnikovo o radu u godini 1900.

Poslije toliko godina velike nerodice doživili smo u godini 1900 jednu godinu, ako i ne najbolju, barem dobru. Velika i tvrda zima sa sniegom, koja je učinila velike škode u krajevih, gdje poljodjelci imaju najvećeg prihoda od voćaka i od ranih plodina, minula je nas bez velike škode, jer ju naša žita i naši krumpiri nisu ocutili u tolikoj mjeri kako možda drugdje.

Ljetna suša nam je doista mnogo naškodila na njivah, gdje se nije mogao nikako kukuruz razviti, već ga se moralo negdje ćak posjeći za blago. Ali tu velika suša nam je opet dobro došla za naše vinograde, jer je zapriečila razvitak peronospore i činila, da nam grožđe sladje i bolje dozori, tako da se možemo pohvaliti, da nismo već više godina spravili u svoje konobe toliko i tako dobra vina kako prošle godine, a to je mnogo za naše krajeve, gdje osim Krasa, skoro svi živu najviše od vinogradarstva. Upray za to i pregaramo što su nas donekle izdala žita i brojimo minulu godinu medju dobre.

Kako je naša zadruga od nekoliko godina ovamo stala sve više i više razvijati svoju djelatnost, tako je gledala, da i prošle godine ne zastane na udarenom putu. — A imala je i razloga; jer priznanje, koje si je stekla prošle godine, osvjedočuje ju, da je dobar put onaj, kojim je krenula.

Biti će Vam još svima u pameti izvješće, što se je čitalo u lanjskoj glavnoj skupštini. To se je izvješće tiskalo skupa sa zapisnikom one skupštine i poslalo nekoliko iztiskaka c. kr. ministarstvu za poljodjelstvo, c. k. predsjedničtvu namjestničtva, zemaljskom odboru, zemaljskomu gospodarskomu vieću i mnogim vidjenijim osobam.

C. kr. predsjedničtvo namjestničtva nam se je laskavim pismom zahvalilo, izjavljujuć, da se je dalo o sadržaju zapisnika velikim zanimanjem obaviestiti.

O našem radu čitali smo takodjer pohvalnu viest u bečkoj novini „Oesterreichisches Landwirthschaftliches Wochenblatt“ br. 13. godine 1900.

Ako ne drugo, moralo je dakle već to priznanje uvjeriti našu zadrugu, da je na pravoj stazi i da mora na toj stazi živo napred koracati. I koracala je! Njezin rad nije bio mnogostran, jer joj za to ne dostaje sila i sredstva. Ograničila ga je samo na nekoje grane, al tu je radila marljivo i brižno.

O tom radu evo me da vas izvjestim:

A. Broj članova.

Koncem godine 1899 bilo je članova . . . 234

Pristupilo tekom god. 1900 novih 226

Istupilo tekom godine 1900 . . . 4

tako je porasao broj članova za . 222 = 222

a ukupno jih je bilo koncem godine 1900 . 456

Mi smo se dakle u godinu dana podvostručili, a nema sumnje, da kada bi mogli zadovoljiti sve one, koji od nas traže na porabu škropilnica i prašilnica, taj bi broj i ove godine za toliko porasao. Svakako moramo se ponositi, da nas po broju članova nijedna gospodarska zadruga u Istri ne premaže.

B. Vinogradarstvo.

Rekao sam gore, da se kod nas, osim na Krasu, najviše živi od vinogradarstva. I to je istina. Svaki gospodar računa u našem kotaru na dobitak, što će ga imati od vina i ako mu taj pošali, poremećeni su mu svi računi, te je u velikoj neprilici, kako da pokrije svoje potrebe. Naravska je za to stvar, da si je zadružni odbor smatrao najvećom zadaćom, da što više uzradi za napredak i spas našega vinogradarstva. To mu je bila i dužnost, jer ako prolistate imenik članova naše zadruge, naći ćete, da su u njem, osim nekoličine, *sve* vinogradari, koje je baš najviše skrb za svoje vinograde prinukala, da se upišu u ovo naše cvatuće družtvo.

a) Matičnjak amerikanskih loza.

Veliki, najveći i smrtni neprijatelj naših starih domaćih loza, trsni ušenac, ili filoksera, pojavio se i kod nas u obilatoj mjeri. Pronadjen je u občini sovinjskoj i pronadjen je pod zidinama ovoga staroga Buzetgrada, te teško da ima već kuta u cielom našem kotaru, gdje ga manje ili više ne bi bilo.

Taj pojav, tu nesreću se je očekivalo, te se je naša zadruga već od više godina brinula, da dodje do svoga vrtla, gdje bi mogla gojiti amerikanske loze prikladne za naše krajeve, te je uz malenu odštetu davati svojim članovom i drugim vinogradarom. Kako se je već u lanjskom izvješću kazalo, zadruga je uzela u zakup za 10 godina jedan hektar zemlje kod Rečice izpod Buzeta i primila je od visoke vlade 2000 Kruna pripomoći za uredjenje matičnjaka. Tim se je prokrčilo sve zemljište do 100 cm. dubljine, dobro ga pognojilo, i uredilo sve tako, da matičnjak odgovara svim zahtjevom, koji se na njega stavljaju. Osim novčane podpore dala nam je visoka vlada 17.000 rozga i 5500 žilavica i 442 raznih plemenitih domaćih trta ciepljenih na *rupestris monticola*, na *riparia portalis* i na *solonis*. U tri dolnje liehe vrtla smo posadili 1000 komada rupestris monticola, 273 riparia i 169 solonis, da nam budu kako matice od kojih ćemo dobivati svake godine rozge. Ostalo smo posadili u predzadnju liehu, da uzmognemo već ove godine dobiti i podieliti dovoljan broj žilavica. Ciepljenih loza ima 450. Posadili smo je u najgornju liehu. Ove će nam služiti ne samo za to, da vidimo koja vrst domaćih trta i na kojoj amerikanskoj podlozi najbolje uspieva, nego i za to, da se uzmogne vinogradarom davati, osim amerikanskih trta, takodjer cjepova za oplemenjenje istih.

Od našega matičnjaka imali smo već ove godine koristi, ako i malene. Podielili smo 1000 žilavica i 5000 rozga. Više rozga se nije moglo podieliti, pošto smo jih morali znatan broj upotriebiti, da priredimo nove žilavice.

Ove nas godine čeka opet novi trošak za dalnje uredjenje vrtla. Taj trošak mi ne bi nikako mogli nesti sami, jer su družtveni dohodci maleni, a utržak od prodanih loza je takodjer malen. Obratili smo se s togа opet na visoku vladu za novu pripomoć i nadamo se, da nam neće odbiti molbe, kad je već lanjskom obilatom pripomoći pokazala, da je osvjedočena o velikoj potrebi ovoga matičnjaka, ne samo za naš kotar, nego i za susjedni motovunski kotar, gdje je takodjer filoksera zarazila vinograde i gdje nemaju nikakova matičnjaka amerikanskih loza.

Jer nismo mogli iz našega vrtla zadovoljiti potrebi amerikanskih loza u kotaru, izprosili smo od vlade 8000 rozga i 2000 žilavica od rupestris monticola, 8000 rozga i 2600 žilavica od riparia portalis, 1400 žilavica od riparia selecta, te 2600 rozga i 600 žilavica od solonis, ukupno dakle 18.600 rozga i 6600 žilavica.

Nije mnogo, ali ipak dosta, ako se uzme u obzir, da se je filoksera istom pojavila kod nas i da je istom započela borba proti njoj. Ta će se borba razmahati tek onda, kada bude naš matičnjak uredjen i kada bude on mogao zasititi svu potrebu u kotaru.

Filoksera se je već prilično kod nas razširila i biti će već dosta vinograda, koji ne davaju ni četvrtinu ili polovicu ploda koliko su davali prije. Upozorujemo, da za takove vinograde ima po zakonu 3. oktobra 1891. br. 150, gospodar pravo pitati, da mu se briše 75%, odnosno 50% ili 25% zemljarine. To treba prositi kroz občinu prijo berbe ili trgatbe, da može komisija proci eniti manji dohodak.

Tko bude želio, će mu biti naša zadruga u svemu na ruku.

b) Pouka u gojenju amerikanske loze i u ciepljenju.

Uzaludan bi nam bio matičnjak amerikanskih loza i uzaludna nabava istih, ako ne bi znali s njima postupati. Odbor se je pobrinuo, da dade članove i gospodare u tom uputiti.

Zemaljsko gospodarsko vieće nam je doznačilo 200 Kruna za pouk u ciepljenju amerikanskih loza. S tim se je prije svega nabavilo potrebito orudje, čepove, žicu, ličje i drugo te se onda poslalo u razna mjesta gosp. Ivana Klarića, izučenog djaka gospodarskog zavoda u Grmu, da podučaje ciepljenje na sulo. Možemo biti zadovoljni sa uspjehom njegova podučavanja. Gosp. prof. Hugues, kad je bio u Buzetu, izpitao i klasificirao je sve ciepe te je po njemu od 40 učenika bilo klasificirano 8 sa odlično, 12 sa pohvalno, 7 sa dostatno, a 13 sa dovoljno. Dvanajstorici najboljih učenika se je podarilo komu sve potrebito orudje za ciepanje, komu samo kliešća, a komu samo nož.

Ta dvanajstorica poredani po klasificiji jesu ovi:

Anton Cernac iz Štrpeda.
Silvestar Draščić iz Sv. Martina.
Lovro Draščić iz Sv. Martina.
Ivan Golojka iz Svih Sveti.
Fran Marion iz Brežca.
Antun Vivoda iz Pračane.
Petar Pavletić-Perčola iz Ciriteža.
Jakov Krulčić iz Ciriteža.
Anton Fantinić iz Sočerge.
Iv. Marija Vivoda iz Krtovbrega.
Sirotić Mate-Uličić iz Vrha.
Ivan Mikoli iz Roča.

Ove ćemo godine opetovati tu pouku i to u većoj mjeri, jer će gosp. Ivan Klarić poći u više mjesta, da pouči ljude u tom vrlo važnom poslu. Nego ovaj put će učiti ciepljenje na zeleno, koje se za naše pitome krajeve preporuča više, nego ono na suho.

Da uzmognu gospodari imati i malo veće pouke, izprosilo se je od vlade, da bi nam poslala jednog učitelja gospodarstva, koji bi držao nekoliko predavanja o gojenju amerikanske loze. Ona nam je odmah odposlala gosp. Antona Štrekelja, vrloga urednika „vinarskog i vrtlarskog lista“ u Trstu i pristava kod tehničkog odjela za radnje proti filokseri. Bio je dva puta ovdje te predavao prvi put o uzgoju amerikanskih loza, a drugi put o ciepljenju iste. Slušatelja je bilo mnogo i svi su mu bili zahvalni na zanimivoj pouci. Kamo sreće za naše krajeve, kada bi mogli imati često u svojoj sredini čovjeka izučena u gospodarstvenih poslovih, kako je on, koji bi nas učio i putio u naših velikih potrebah!

c) Skupna nabava žvepla i modre galice.

Obćenita je bila tužba na žveplo, što se je kod raznih trgovaca za skupe novce kupovalo. Trošilo se mnogo, a napokon gubilo se i novce i trud, jer žveplo nije bilo pravo, ni fino samliveno, a modra galica nije bila prava ni čista.

Da pomogne svojim članovom i u tom pogledu, sdružila se naša zadruga sa našom posudnicom iliti buzetskim družtvom za štednju i zajmove te nabavila za sve svoje članove svu potrebu žvepla. Tako su došla za članove zadruge i za članove posudnice čitava četiri vagona žvepla. Tko je imao čim, platio je odmah, a onomu, koji nije imao, predujmila je cienu posudnica.

Na isti se način nabavilo i 10.226 kilogr. modre galice.

To se je sve nabavilo putem „Gospodarske Zveze“ u Ljubljani.

Kod nabave i kod diobe se je radilo i postupalo složno sa posestrimom posudnicom u Roču, koja je na sebe preuzela razdiobu žvepla i modre galice članovom zadruge u Roču i u Humu.

Tako će se raditi i ove godine.

Nema ga jednoga od članova, koji bi se bio potužio ili na dobrotu žvepla ili na dobrotu modre galice. Svi su se hvalili. Ta skupna nabava je djelovala i na tržne ciene. Prije nego li je stiglo žveplo od zadruge, prodavalo ga se ovdje po 18 i 20 helera ili para kilogram, a za tim je pala ciena na 16 i 15 para.

Imao sam prilike čuti gospodara, koji je kazao: gospodine moj: „sa žveplom što sam ga prije kupovao štetovao sam 500—600 forinti i da je tako pošlo napred, ja bi se bio upropastio“. Što je rekao ovaj čovjek, reklo je i pomislilo još mnogo drugih. Sad je dakle bolje, a da je bolje, čemu se imamo zahvaliti? Nikomu drugomu, nego slogi našoj, koja nas je u liepom broju u jedno družtvo spravila. Očutili smo, da svaki za se malo ili ništa može, a ovako udruženi, možemo, ako je volje i rada, napraviti čudesa.

d) Nabava škropilnica i prašilnica.

Da bude prave koristi, treba uz dobru modru galicu i žvepla imati i dobre škropilnice i prašilnice. I tu je naša zadruga pomogla.

Putem c. kr. gospodarskoga družtva u Beču postigla je kod tvornićara g. Franza Nechwile u Beču znatan popust na njegovih škropilnicah Austria i prašilnicah Vindobona. Prvih je nabavila zadruga četrdeset komada, a drugih sedam komada. Osim toga nabavila je pojedinim članovom na njihov vlastiti račun desetak i jednih i drugih strojeva. Izvrstna i vrlo praktična su oba stroja, te je mi ne možemo nego toplo svakomu preporučiti. To vriedi osobito za prašilnicu Vindobona, kojom se mnogo prištedi i na trudu i na žveplu. Ona bi morala svagdje zamieniti naše mješiće radjene po starih sistemih. Ako bude tko želio za sebe koji od onih strojeva nabaviti, zadruga će rado posredovati. Sa prenosom do Buzeta stoji svaka škropilnica sa dvostrukim škropilom Kr. 26, a prašilnica Kruna 22.

Visoka nam je vlada podielila za nabavu onih 40 škropilnica podporu od Kruna 200, a zemaljsko gospodarsko vieće za nabavu onih sedam prašilnica K. 65·17.

e) Posredovanje za prodaju vina.

Kako u godini 1899, tako se je i u prošloj godini 1900 zadruga obaviestila u cieloj občini o množini vina, što ga je na prodaju, te i privatnim i javnim putem razglasila to u poznatih stranah. I doista vina se je mnogo razprodalo, akoprem ga imade još gdjegod na

prodaju. Ako se je mnogo vina prodalo ne imade se baš najviše zahvaliti odboru, ali nešto je ipak i on doprinesao, da uzmognu gospodari unovčiti svoj prirod.

f) Visoka klauzula.

U lanjskoj glavnoj skupštini bio je jednoglasno i oduševljenjem primljen zaključak predložen od gosp. Frana Flego:

Umoljava se visoku vladu, da prigodom obnove trgovačkog ugovora sa Italijom ne primi više obstoječu klauzulu o uvozu vina i da udari na uvoz talijanskoga vina visoku carinu.

Taj se je zaključak prije svega priobćio ovomu občinskomu glavarstvu, da se i ono pridruži zaključku, što je ono i učinilo u prvoj sjednici občinskoga zastupstva, koja se nekoliko dana kašnje držala.

I občina i zadruga su taj zaključak podnesle na nadležno mjesto.

Nekoliko tjedana za tim se je naša zadruga pridružila ostalim hrvatskim i slovenskim zadrugam u Istri, koje su odbile poziv zemaljskog gospodarskog vieća na neku akciju u tom smieru, obrazlažuć taj korak tim, što neimaju povjerenja u ono tielo, koje je nekada opravdavalo uvedenje nesretne klauzule, i sada predlaže neku polovičnu mjeru.

Nasuprot su se sve te zadruge obratile na upravu vinarske zadruge u Pulu, da pozove sva gospodarska družtva i hrvatska i slovenska občinska poglavarstva u Istri na sastanak, u kojem će se razpravljati o koracih, što se imadu poduzeti proti obnovi one kobne klauzule.

Vinarska zadruga i gospodarsko družtvo u Pazinu, stavile su se na čelo toj akciji i pozvale su za dan 26. jula 1900 u Pazin na sastanak sva naša gospodarska družtva i občinska glavarstva u Istri. Taj se je sastanak držao u gradskoj viećnici i bio je mnogobrojno posjećen. Naša zadruga je bila zastupana po predsjedniku, tajniku, blagajniku i odborniku gosp. Antunu Klariću. Na tom sastanku bila je jednoglasno prihvaćena spomenica predložena od gosp. dr. M. Laginje, kojom se je pitalo ukinuće klauzule.

Takovih spomenica bilo je poslano mnogo na ministarstvo i bi reć, da neće doći do obnove klauzule. Nego to neobnovljenje klauzule neće slieditи toliko zbog velikoga broja prosvjeda i spomenica poslanih na ministarstvo, nego za to, što se boje, da bi i Francuzka mogla zatražiti za sebe istu pogodnost ili klauzulu kada bi ju se sa Italijom sklopilo. To bi ipak bilo malo previše! Da se nitko ne tuži, vlada je nakanila, kako neki vele, ne dozvoliti ni talijanskom, ni francezkom vinu nikakove pogodnosti, ili barem povisiti carinu na talijansko vino od 3·20 na 12 forinti u zlatu.

Bude li se to sbilo, biti ćemo oslobodjeni od velike konkurencije i nadamo se, da će se moći onda naša vina i bolje i laglje prodavati.

C. Pucanje na oblake proti tući.

Odstupajući odbor izrekao je u lanjskoj glavnoj skupštini nadu, da će budući zadružni odbor znati poći u susret želji gospodara u pogledu pucanja proti tući i staviti se na čelo akciji za ustanovljenje strjelišta ili postaja za strieljanje i, ako treba, družtva, koja si budu ta ustanovljenja postavila za svrhu.

Sadanji se je odbor toj želji odazvao u podpunoj mjeri, pače može kazati, da ga je riešenje ovoga pitanja zaokupilo više nego ikoje drugo i posvema i da je to pitanje častno riešio.

Urekla su se tri poučna predavanja: u Štrpedu, u Sv. Martinu i u Sv. Ivanu. Ta je predavanja držao družtveni tajnik. Na onom u Sv. Ivanu se je takodjer pucalo iz topa gosp. Knavsa iz Topolovca, koji nam ga je blagohotno za onaj dan bio posudio.

Mnienje o moći pucanja i oduševljenje za takov način obrane od našega najvećega biča, bilo je obćenito. Treba ipak priznati, da najodrješitije pristaše pucanja jesu bili občinari iz svisvetske občine i takovi su ostali do kraja.

Jer zadruga nije imala svojih sredstava, da podigne sama takova strjelišta, obratila se na občinsko glavarstvo, da joj je namakne i da će ona preuzeti svu brigu ustanovljenja. Občinsko je zastupstvo primilo predlog i jednoglasno zaključilo, da se ima udariti namet od 130% na zemljarinu u onih poreznih občinah, gdje ogromna većina posjednika izrazi želju uvedenja strjelišta. Takovu su želju odmah izrazili posjednici občinah Buzet i Svi Sveti. Molilo se od zemaljskog odbora pripomoć i zajam za pokriće troškova, te se doista i primilo 7000 K posude uz 5% interesa, 500 Kruna bezkamatne posude i 500 Kruna nepovrative podpore. Osjegurav si tako sredstva, zadružni odbor se je odmah dao na rad.

Potrudio se, da sastavi pravila za jedno družtvo za pucanje u občini Svi Sveti i jedno u občini Buzet. Ta su se družtva njegovim nastojanjem i ustrojila, ali uzprkos tomu, naša zadruga si je pridržala glavni rad oko ustanovljenja strjelišta u cieloj mjestnoj občini i poslije ustrojenja onih družtva, jer je njoj bila občina predala novce primljene u tu svrhu.

Iz početka se radilo samo u obranu porezne občine buzetske i svisvetske, a poslije su molili i stanovnici odlomka Marčenigla, da se i za njihov kraj nabave četiri topa za četiri strielne postaje.

Bilo se odlučilo sprva ustanoviti za Buzet 20 postaja, a poslije kada su se pridružili i občinari odlomka Mali i Veli Mlum naručilo se za občinu Buzet sprave za 24 postaja. Jer ciela porezna občina Buzet mjeri 3346 ha 83 a i 20 m², došla bi jedna postaja na svakih 139 ha 45 a i 13 m². To bi bio dakako preveliki obseg za svaku postaju, kad bi to bili sami vinogradi, ali treba imati na umu, da se je pustilo neobranjeno i preskočilo šume, livade i pašišta, te da se po tom obseg zemljišta opredjeljenog svakoj postaji znatno umanjio.

U občini Svi Sveti, koja se prostire na 1583 ha 07 a i 11 m², dolazi na svaku postaju 175 ha 90 a i 78 m² dakle više, nego na svaku postaju u Buzetu, ali i tu valja ono što se reklo za Buzet.

Svakako i u jednoj i u drugoj občini bi se htjelo još nekoliko postaja, da se uzmogne kazati, da su i jedna i druga dobro opremljene na borbu proti tući.

Na postajah buzetskih se je u prvom redu prema sjevero-zapadu, odkuda najčešće tuča dolazi, postavilo dvie sprave *B* Greinitz i dvie *C* Greinitz. Prve imaju svaka naboj od 150 gr. praha; a druge od 120 gr. Za ovimi se je poredalo na razmaku od 1 km sprave *C* i *B* Greinitz sa nabojem od 100 gr. i sprave Lorber sa nabojem od 50 gr. Sprave Greinitz su po sistemu običnih mužara i pale se sa fikljem (mićem), a sprave Lorber jesu na patrone, dakle ostraguše.

Na postajah svisvetskih se je postavilo sprave *B* Greinitz i sprave Lorber. Izabralo se sve manje sprave, jer je ta občina više bregovita i jer se je prihvatilo mnienje dr. Vošnjaka, koji tvrdi, da su u njegovom kraju (Slovenska Bistrica) polučili u prošlih godinah uviek dobar uspjeh i sa malimi strojevi. Po njemu je previše sve ono što je preko 120 grama i gdje ima više postaja, dosta je da svaka postaja i samo jedan put svaka dva minuta puca.

I stalni odbor, izabran na sastanku držanom u Padovi u novembru prošle godine, izrazio se u tom smislu u sjednici držanoj dne 19. t. mj. u Milanu. Po njemu je dosta postaviti veće topove ili tučobrane u najvažnijih točkah, dočim obično jesu dostatni i manji topovi, samo ako su dobro uporabljeni.

U odlomku Marčenigla se je postavilo četiri sprave Lorber sa tuljkom dugim 4 metra. Naboj je kod ovih isti kako i na spravah namještenih u občini svisvetskoj t. j. 50 grama.

Kolibe za svaku postaju se je priskrbilo na razne načine.

Buzetska občina je nabavila 10 koliba od tvrdke Blahovsky iz Gradca, koju je tvrdka Greinitz preporučivala. Svaka od ovih koliba stajala je postavljena već na mjesto K 144. Od ostalih 14 koliba napravljenih od ovdješnjih stolara stajala je svaka K 63·60, dakle preko polovicu manje od onih prvih.

Občinari svisvetski su si sami naredili kolibe, te jih je svaka stajala samo K 36·40. Tako su uradili i marčenižani, koji su za svaku kolibu potrošili Kruna 40.

Kad bi buzećani bili pokazali toliko brige i mara koliko svisvećani i marčenižani, bi bili mogli i oni jeftinije proći.

Namještaj i ostali trošak svih 24 postaja buzetskih iznašao je K 5990·48, postaja svisvetskih K 1640·82, a marčenižkih K 811·39. Ukupno se dakle potrošilo K 8442·69.

Po tom bi bio po prieko potrošak za svaku postaju, u Buzetu K 249·60, u Svih Svetih K 182·31, a u Marčenigli K 202·83. Uzev u obzir sve skupa, bi došlo na svaku od svih 37 postaja K 211·58. U Buzetu iznaša cio trošak K 1·79 po hektaru, a u Svih Svetih K 1·03.

Prometni troškovi iliti svi troškovi, osim onih namještaja, iznesli su u Buzetu K 307·31 ili 2 h. po hektaru, a u Svih Svetih K 134·37 ili 8 h. po hektaru.

To je ništica proti onom što se potrošilo drugdje. Tako su n. pr. u Štajerskoj ti prometni troškovi iznašali K 1·29 po hektaru.

Razlika je u tom, što su ondje plaćali strielce ili ljude, koji su morali pucati, i osigurali jih proti nezgodam i proti smrti, dočim kod nas se platilo samo dvojicu, koji su pucali na postaji u gradu Buzetu i nigdje drugdje, a osiguralo se nije nijednoga. Povrh toga ondje imaju sprave sa većimi naboji i se više pucalo, jer je bilo više oluja, tako da se i više praha potrošilo.

Strielac kod svake postaje je imao knjižicu, u koju je morao bilježiti svaki put od kuda je oluja došla, kamo je pošla, kad je počelo i kad je prestalo grmiti, je li grmilo nad postajom, kad se počelo i kad se prestalo pucati, koliko se puta pucalo i je li palo što tuče.

Pravih oluja nije prošle godine bilo, te nije se baš moglo pokušati moć pucanja.

Na 9. julija 1900 bio se nadvio nad dio Buzeta i dio Svih Svetih crn oblak. Na jednom bez grmljavine i bez bljeska stala padati tuča. Strielci potekli k postajama, počeli pucati i tuča prestala. U Svih Svetih su tom zgodom vidili iza pucanja padati kao pahuljice sniega.

Kraj Podkuk u občini Svi Sveti i dio Sv. Ivana bili su potučeni uzprkos topovom; ali priznaju sami, da su počeli pucati kad je tuča već padala, a to je bilo prekasno. U Sv. Ivanu nisu mogli ni pucati, jer njim se pomočio prah. Istoga dana je harala oluja ili nevrieme u kraju Seoca. Dok su pucali nije tuča padala. Na jednom im se nekako krivo zabola patrona i nisu mogli pucati. Dok su ju izvadili i uredili spravu, je prošlo 10 minuta i tad je padala tuča. Urediv spravu su stali opet pucati i tuča je prestala.

Toga dana je gosp. Nemarnik na Fontani pomno pratio pucanje i letanje oblaka. On tvrdi, da je dobro opazio, kako oblak, koji je sasuo tuču nad Sv. Ivanom, se je razdielio u dvoje kad je došao vrh grada Buzeta, gdje je živo pucala postaja na Sv. Jurju.

Uspjesi, koje smo kod nas polučili nisu još takovi, da bi mogli svom sigurnosti tvrditi da pucanje uviek i u svakom slučaju pomaže. Zato nije ni čudo, što je još više ljudi, koji tomu ne vjeruju. Ima jih i takovih, koji govore da je grieh pucati, jer se puca na Boga, kao da Bog stanuje u crnih oblačinah, ili je takovih, koji misle, da se pucanjem tjera i kiša, kao da nisu prošle godine trpili od suše i oni, koji su bili daleko, daleko od strielnih postaja.

Ako ne možemo po svojih pokusih ništa stalna zaključiti, možemo to zaključiti po pokusih što jih se u velikom broju u drugih krajevih pravilo.

Od 25. do 29. novembra 1900 bilo je sabrano u Padovi mnogo učenjaka i gospodara, da se pogovore o uspjesih polučenih lanjskoga ljeta pucanjem proti tući. Bilo je tu sila učenih ljudi ne samo iz Italije, nego takodjer iz Austrije, iz Francezke i iz Spanije. Kad su svi ti ljudi rekli i čuli što se sve doživilo u nekrvavoj borbi vodjenoj od preko 2000 topova, zaključili su jednoglasno, da se mora priznati veliku moć pucanja na obranu proti tući.

Mi siromasi, jer često potučeni od tuče, počeli smo proti njoj borbu pucanjem u tvrdoj vjeri, da smo našli način, kojim ćemo se od nje obraniti. U toj vjeri nastaviti ćemo i ove godine tu borbu, malo bolje poučeni po lanjskih pokusih, i nadamo se, da ćemo tim i s naše strane doprinesti nešto k riešenju jednog od najvećih pitanja u narodnom gospodarstvu.

O naših strelnih postajah pisao je pohvalno list „Weinlaube“, što se tiska u Klosterneuburgu, koji je donio i skicu topografičkog namještaja istih. Tako se je izrazilo pohvalno i zemaljsko gospodarsko vieće u svojem izvješću za lanjsku godinu, te je i dalo pretiskati onu skicu iz lista „Weinlaube“. Uslužnošću uredničtva istoga lista možemo ju i mi ovdje ponašnuti.

Namještaj tučobrana u občinah Buzet, Svi Sveti i Vrh u godini 1900.

Veći trokuti naznačuju tučobrane sa tuljci ili dimnja visokimi 3—4 metra a oni manji naznačuju tučobrane tuljci visokimi 2—2½ metra.

Uzko skopčano sa ovim pitanjem je pitanje o proricanju vremena.

Koliko li ne bi koristilo našim strielcem i svim gospodarom, kada bi mogli sigurno znati u jutro kakov će biti dan, hoće li biti liep ili hoće li biti nevremena?

Tko se bavi meteorološkimi opažanji i znade kakav je bio pritisak zraka i kako su tekle zračne struje u raznim krajevima Evrope, može nekom sigurnosti proreći vrieme za bližnje 24 ure.

Tko je blizu kakove brzojavne postaje može kadagod i koju uru prije znati za nevrieme i oluju, ako je dobar sa brzojavnim činovnikom. Kad se bliža kakova oluja, stanu na brzojavnom stroju pucati i frcati iskra za iskrom, te već po tom brzojavni činovnik znade, da se oluja bliža i da mu je žicu i struju odvesti proč od ureda, ako neće, da ga velika iskra (strieka) posjeti.

Nego svatko ne može biti meteorologom, jer nema za to ni znanja, ni sredstva, ni sprava potrebitih; niti je svatko u blizini i u velikom prijateljstvu sa brzojavnim činovnikom. Zato nije svakomu lahko, da se na koji od tih načina obaviesti o vremenu, što će biti do nekoliko sati.

U Italiji su bili odredili, da će se iz jednog mjesta na razne krajeve brzojavnim putem oglašivati nevrieme, ali se to nije pokazalo praktičnim, jer je kadgod oluja tekla brže od brzojava, a više puta se nije dalo proreći kuda će oluja okrenuti, te su ju kadgod i zaludu čekali, a sve to brzojavno oglašivanje je ipak stajalo novaca.

U lanjskom proljeću je učitelj Mareš oglasio, da je izumio trmometar, kojim se može u jutro znati, hoće li biti oluje kroz dan. Jer je taj toplomjer bio donekle preporučen od vidjenog lista Weinlaube, naša je zadruga nabavila jedan na svoj račun, a jedan na račun strjelišta u beramskoj plovaniji, gdje se je, zauzimanjem vrloga župnika gosp. Jos. Grašića, bilo ustanovilo 6 postaja za streljanje. Marešova sprava sastoji od dva jednaka toplomjera, pribita na ploči gdje se na polju bielom, žutom, ružičastom i crljenom križaju crte što teku od jednoga do druga toplomjera. U jutro između 7.—8. ure se jedan toplomjer ovlaži, a drugi otare i osuši. Žesta u namočenom toplomjeru stane padati. Četvrt sata zatim se pogleda na ploču i ako se vidi, da se crta što teče od stupnja topline jednog toplomjera i crta što teče od stupnja topline drugoga toplomjera sretnu na crljenom polju, znak je, po nauci Marešovoj, da će onoga dana biti nevrieme.

Ja sam na tu sprava pazio kroz 56 dana i bilježio svaki dan svoja opažanja u posebnu knjižicu pa sam zabilježio ovo:

Tri puta su se u jutro crte srele na bielom polju i bilo je uviek lieplo vrieme; dvanajst su se puta prekrižile na žutom polju i bila je jedanput oluja, jedanput je pala kratka tuča a deset puta je bilo liepo; osamnajst puta su se prekrižile na ružičastom polju i bila je dva puta oluja, a šestnajst puta liepo; dvadeset i šest puta prekrižile se iste ili na crljenom polju ili na rubu crljenoga polja, te je bilo četiri puta oluja, dva-

najst puta kiša ili se spremala kiša, a jedanajst puta je bilo liepo.

Po tom se vidi, da ta Marešova sprava nije nepogrješiva, jer smo imali nevremena i sa križanjem na ružičastom i sa križanjem na žutom polju, ali ipak mora se priznati, da kad su se crte prekrižile na crljenom polju, onda je nastalo najviše slučajeva nevremena (16 od 27 slučajeva). akoprem je u jutro bilo liepo i vedro.

Dobro bi bilo znati posljedak opažanja u drugih krajevih.

Ta se sprava dobiva za 10 K kod optikera H. Kappeler u Beču V. Franzensgasse Nr. 13.

Bolje nego ikoja sprava, jest izvježbano oko mnogih naših kmetova, koji po iskustvu znadu, koji je oblak pogibeljan i koji njim nosi tuču.

U pomanjkanju drugih sprava najbolje je, da se mi pouzdamo u te prokušane oči.

D. Govedarstvo.

a) Izložba blaga.

O izložbi goveda što se držala na 15. januara 1900. za kotare Buje, Motovun i Buzet izvjestilo se u izvješću danom u lanjskoj skupštini, te mi ne treba da ovdje opetujem, kako se je na onoj izložbi naš kotar sa svojim blagom liepo odlikovao.

Druga takova izložba se držala na 28. novembra lanjske godine. Kod priredjenja iste je naša zadruga djelatno sudjelovala. Jer su bile izključene krave, a pripušteni samo junci i bikovi, i to oni podolske rimske pasmine, i jer se izložba držala kasno, te mnogi, misleć, da neće izložbe ni biti, jesu bili uškopili već svoje blago, nije bilo ni od našega, ni od drugih kotara toliko natjecatelja, koliko jih je bilo u onoj na početku godine. Ipak što je došlo, bilo je sve liepo i odabrano blago. Iz našega kotara bilo je samo 5—6 glava i od tih je junac Ivana Zornade-Gregorinčića p. Ivan Marije iz Brula dobio treću nagradu.

Ove godine će takodjer biti izložba, ali mnogo prije nego lani, te bi dobro bilo, da se naši gospodari na nju liepo priprave, da se uzmognemo opet podičiti onako, kako smo se podičili izložbom od lanjskoga siečnja.

b) Naskočne postaje.

Jer je već odslužio bik, što ga je držao g. Raspolić Silvestar, dobili smo novoga bika rimske podolske pasmine i novu naskočnu postaju, koju sada vodi g. Dinko Draščić p. Antona Brombelj iz Sv. Marlina. Osim toga dobili smo takodjer bika od mliečne pasmine Oberinnthal. Toga bika drži g. Ban Anton iz Roča. Tako sada ima svatko prilike, da bira medju mliečnom pasminom i pasminom za teg. Oni koji stanuju blizu postaja Rakitovac, Buzet, Roč, Lupoglav, te mogu lahko iztržiti mlieko, dobro čine, ako vode krave do bika mliečne pasmine, jer će tako doći do blaga, koje će njim povisiti prihod mlieka.

c) Nabava umjetnog gnoja.

Kako prve, tako se je i prošle godine nabavilo u veliko Thomasove muke ili troske namjerom, da se poboljša i pomnoži paša našega blaga. Naručba je bila tolika, da se je nabavilo cielih deset vagona. Ciena je bila za dvie krune draža nego li prvi put, jer se moralo platiti vožnju ća od Bubenča u Českoj do nas, dočim lani se platilo samo vožnju od Trsta ovamo. Nekoji, ne baš mnogi, koji su naručili tu muku, nisu je pak htjeli uzeti, jer da je predraga, tako da nam je ostalo neprodanih blizu 80 kvintala. To nećemo izgubiti, jer ta muka, kad ju se drži na suhu, je dobra i za druge godine, ali svakako nije ni liepo, ni pošteno naručiti robu pak ju neuzeti. Zadruga ne drži deposit ili skladišta i ne ide za dobitkom, nego ovršuje samo naručbe za članove i uračunava si samo svoje troškove, a članovi, ako njim je drag obstanak družtva, i ako što drže do svoga poštenoga obraza, moraju i uzeti što naručuju. Još je žalostnije, da su neki pustili naručenu robu pa je nabavili kod trgovca, jer su ju ovi prodavali po 30—40 para ili helera cjenije od zadruge, a kod toga nisu opazili, da su bili oškodjeni za najmanje 2 krune po kvintalu. Trgovci su prodavali Thomasovu muku sa 14% rastopive fosforovine, t. j. hranive tvari, a ona od zadruge je bila sa 19% rastopine fosforovine.

U trgovini se prodaje Thomasova muka draže ili cjenije polag toga ima li više ili manje postotka fosforovine. Svaki postotak stane u fabriki obično 32—33 helera. Nas je stajao sa prevozom do kuće i sa troškom razpačavanja svaki postotak 41 heler i po toliko smo ga članovom prodavali. Nasuprot kod trgovca, gdje se 14 postotna muka ili gnoj prodavao po K 7·60 ili for. 3·80 plaćao se svaki postotak po 70 helera draže. Po tom, kad bi bili htjeli mi imati onaj dohodak sa gnojem, što ga je imao trgovac, bi ga bili morali prodavati ne po K 7·90, nego po K 9·45 ili po for. 4·72. Dakle akoprem je zadružni gnoj bio draži, on je ipak bio cjeniji od onoga što su ga prodavali trgovci. To neka bude ljudem za nauk za napred i neka dobro drže u pameti, da zadruga ne ide za dobitkom, nego da traži u svem korist svojih članova, da je ustrojena ne za kakovu špekulaciju i da nastoji nabavljati samo dobru robu, te da ju moraju članovi u svem podupirati, a ne naručivati, pak ju na cjedilu puštati.

Nabavili smo takodjer tri kvintala kalijeve soli te su nekoji pokušali gnojiti svoje livade i sa ovom koncentriranom soli skupa sa Thomasovom troskom.

Preporučam našim gospodarom, da bi počeli rabiti kemijski gnoj takodjer za svoje njive i oranice. Tu se opet u velike preporuča Thomasova troska.

F. Voćarstvo.

Da ima kod nas voćaka u priličnom broju to će priznati svaki, koji s višega pogleda na naša polja i na naše brežuljke u proljetno doba kada sve cvate. Uza sve to ne može se kazati, da se u našem kotaru goje voćke kao neko stalno vrelo dobitka. Svatko je drži nekako kao za zabavu, kako se drži cviet na prozoru. Nemamo još pojma o pravomu voćarstvu i o koristi, koju bi mogli crpiti osobito u krajevih neizloženih vjetru. Htjelo bi se pouke, a te nam ne može dati zadruga. Kad bi se jednom i kod nas u Istri uredila ustanova putujućih učitelja, za koju mi već jedanajst godina pišemo i uzdišemo, ne bi nam falilo niti te pouke.

Nadamo se, da ne ćemo već dugo čekati na tu potrebitu ustanovu.

Medjutim se zadruga trsi, da čim više voćaka razdade. Lani jih je razdielila 880 komada, a ove godine 500 komada, najviše jabuka. Te je voćke dobila sve iz erarnog vrta u Pazinu uz naknadu troškova za izkopanje i odpremu. Tako možemo kazati, da zadruga svake godine obskrbi jedan veliki voćnjak.

Jedinu pouku što smo ju prošle godine imali u voćarstvu, bila je ona od klaštrioca gosp. Felluge, koji nas je posjetio dva puta i to od 23.—29. julija i od 26.—30. novembra. Obašao je Sovinjak, Marčeniglu, Buzet, Roč i Svi Sveti, te pokazao klaštrenje na 250 raznih voćaka. Zadružni odbor se je zauzeo, da bude svagdje imao slušatelja i da mu budu svagdje občinski župani na ruku. Žalibože nisu svi njegove pouke razumili, jer ne govori ako ne talijanski jezik.

Imali smo četiri dana takodjer klaštrioca maslina. I za njegovu pouku vriedi što se je reklo gore za onu klaštrioca voćaka, jer je došao kako i njegovi predšastnici iz srca Italije. Nisu ga razumili svi. Da bude koristi od njegova rada bi trebalo ne samo, da on sieče i striže, nego da kaže i pouči za što i kako se mora raditi ovako, a ne onako.

Sad imamo u kotaru mladića, koji je posredovanjem zadruge izučen u gospodarskoj školi u Grmu i u gospodarskom zavodu u Gružu, te je praktično dobro uvježban i u klaštrenju voćaka i u klaštrenju maslina. Ne bi li shodnije i koristnije bilo, kad bi se ovog domaćega čovjeka upotrebilo za takovu pouku?

* * *

Lanjske godine bila je godina statistike; zadruga je i kod toga marljivo sudjelovala, te po uputi primljenoj ustmeno od gosp. prof. Huguesa, nastojala je da pomoću vještih ljudi izpuni sve one mnogobrojne upitne arke što su se bile na nju poslale.

Zaključak, stvoren u lanjskoj glavnoj skupštini o osnuću jedne gospodarske škole u Buzetu, je odbor sa utemeljenim i obširnim izvješćem podnesao ravno c. kr. ministarstvu poljodjelstva, ali do danas nije odgovora dobio.

* * *

To su sve najvažnije stvari, kojimi se je zadružni odbor trudio željom, da odgovori čim bolje očekivanju gg. članova, koji su mu lani povjerili upravu družtva.

Po ovom mojem suhoparnom izvješću vi ste razabrali, da se je dosta uradilo za korist članova i narodnog gospodarstva u kotaru. Da je bio ogroman posao što ga je imao odbor, hoćete najbolje razabrati po brojkah, koje će vam naš blagajnik pročitati. Mi smo imali lani K 25.994·78 prihoda i K 23.651·10 razhoda, dakle K 49.645·97 prometa. Takovim se zaključnim računom nemogu pohvaliti niti mnoge i mnoge posudnice, koje rade samo sa novci, a po gotovo nijedna gospodarska zadruga u Istri.

Sa ovim uspjehom nismo još došli do vrhunca svoje zadaće. Nitko bolje od vas gg. članova i od vašega odbora znade, što bi nam trebalo još uraditi. Mi znamo svi koliko su još naše potrebe, ali da se svemu doskoči htjelo bi se više radinih sila, htjelo bi se da se rad podjeli, da ne ostaje na brigi i skrbi jednoga, dvojice, trojice; htjelo bi se da članovi, koji crpe koristi povise svoj godišnji prinos i da ga redovito plaćaju, te da onda uzmogne naša zadruga i naša posudnica imati i plaćati svoga cieloga čovjeka, vještoga tajnika i računara. Tada bi se lahko dalo misliti i na ustrojenje vinarske zadruge, mljekarske zadruge i družtva za osiguranje goveda. Na takov korak morati ćemo se ili prije ili poslije odlučiti, ako hoćemo, da nam zadruga na jedan put ne zaostane već da sve više napreduje. Dobro bi bilo, da gospoda članovi o tom razmišljaju.

Ja zaključujem željom, da do godine družtveni tajnik uzmogne poduti još bogatije izvješće o družtvenom radu i da se svi uzmognemo pohvaliti, da nam je tekuća godina bila u našem gospodarstvu bogatija.

* * *

Iza pročitana izvješća predsjednik pozove prisutne, da se javi tko ima štogod opaziti na ovo izvješće.

Nitko se ne javi i on to tumači kao da svi odobruju što su čuli, te predje na sliedeću točku dnevnoga reda.

IV. Izvješće blagajnikovo i proračun za god. 1901.

U odsutnosti blagajnika, izvjesti tajnik i o novčanom stanju družtva, pročitav obračun lanjske godine koji glasi:

Prihod

Tek. br.	PREDMET	Proračun. K	Proračun. p.	Primljeno K	Primljeno p.
1	Ostatak u blagajni koncem god. 189	16	95	16	95
2	Od tekućeg računa i vračenih predujma	105	76	4241	34
3	Članarina	904	—	576	—
4	Lovske takse	200	—	272	89
5	Globe	—	—	—	—
6	Prodaja Thomasove troske	1766	84	1872	83
7	„ modre galice i žvepla	5250	—	9086	82
8	„ sjemenja	100	—	61	57
9	„ gospodarskoga orudja i sprava	—	—	212	62
10	Nagrade primljene za članove	—	—	196	—
11	Podpora za matičnjak amerikanskih loza	1000	—	1000	—
12	„ za nabavu škropilnica i prašiln.	—	—	265	17
	„ za pouk u cieplanju loza	—	—	200	—
13	Predujam za ustanovljenje streljana proti tuči	—	—	7926	54
14	Dohodak od vrtla	—	—	14	—
	Ukupno	9343	50	25942	78

Razhod

Tek. br.	PREDMET	Proračun. K	Proračun. p.	Potroš. K	Potroš. p.
1	Upravni troškovi	80	—	94	60
2	Tiskanice i tisak izvješća	100	—	195	38
3	Nabava knjiga i predplata gospodarskih novina	—	—	63	41
4	Radnje u matičnjaku amerikanskih loza	1180	—	855	61
5	Nabava orudja i sprava	980	—	1681	43
6	Nabava modre galice i žvepla	5240	—	1314	60
7	„ Thomasove muke	1600	—	566	68
8	„ sjemenja	100	—	245	56
9	„ trta i voćaka	42	—	73	58
10	Nagrade primljene i izplaćene članom	—	—	196	—
11	Pouk u cieplanju amerikanskih loza	—	—	187	84
12	Upis dvojice u družtvo Sv. Jeronima	20	—	20	10
13	Ustrojenje streljana za pucanje proti tuči	—	—	8013	60
14	Uloženo na tekući račun u posudnicu	—	—	10748	47
15	Poštarina i ini troškovi	11	55	4	33
16	Saldo koncem god. 1900.	—	—	2281	59
	Ukupno	9343	55	25942	78

Na ovaj obračun dodade tajnik nekoliko razjašnjenja, pošto se nije nitko poslužio pravom, što mu ga daje § 13. družtvenih pravila, da pregleda družtvene račune i primetne svoje opazke.

Po zaključku računa bi rekao čovjek, da je naše novčano stanje takovo, da bolje ne može biti, jer se pokazuje višak od čitavih Kr. 2281·59. Ipak nije tako. Naše družtvo nije špekulativno, ne ide za tim, da pribavlja sebi kakov dobitak, niti da prima novce u reservu. Što steče to je sve za članove i članovom idje sva korist od njegova rada i truda. Za to i onaj ostatak od Kr. 2281·59 nije nego prelazan.

Naprema njemu mora se postaviti naš dug prema Gospodarskoj Zvezi, koji je na 1. januara 1901 iznašao Kr. 17.128·02. Po tom bi opet proizlazilo, da imamo manjak od Kr. 14.864·41. Al ni to ne stoji, jer je taj bio pokrit sa onim što smo 1. januara imali u našoj posujilnici, sa onim što je zadruga imala primiti od raznih dužnika i sa robom, koja još nije bila prodana, kako će se viditi u proračunu za godinu 1901. Danas je ovaj dug već preko polovice izplaćen.

Što je žalostno jest, da gg. članovi nemarno plaćaju svoj prinos. Lani nije bio uplaćen niti redoviti godišnji prinos, a koncem godine bilo je zaostale članarine Kr. 680.

Uzaludan će biti vas napor odborov oko sve većega napredka našega družtva, ako ga ne budu u svemu i svagdje podupirali članovi, a u prvom redu plaćali dužnu članarinu.

Nadamo se, da će gg. članovi biti ove godine točniji, jer će biti inače odbor prisiljen, da se okoristi zakonskom ustanovom, po kojoj može dati ovršnim putem utjerati zaostale članarine.

Molimo, da ugledni skupštinari pbdiele odboru za lanjske račune absolutorij.

Predsjednik razloži, da naša pravila ne poznaju revizora, već da dopuštaju, neka svaki član pregleda sve račune i tim bude sam revizorom. Ti su računi bili izloženi, a tko to želi može jih izpitati po miloj volji kad god hoće. Sada pita, hoće li dati odboru absolutorij iliti hoće li se račun za lanjsku godinu potvrditi. Tko želi što reći nek se javi.

Član Osso Anton predlaže, da budu potvrdjeni svi računi.

Pošto se nitko drugi ne javi, predsjednik stavi taj predlog na glasovanje i bude primljen jednoglasno.

Iza toga tajnik pročita proračun za god. 1901, kako ga je odbor sastavio i bio je, malom promjenom ovako prihvaćen:

Tek. br.	PRIHOD	Iznos K	Iznos h.
1	Ostatak koncem god. 1900	2291	59
2	Članarina	1300	—
3	Lovske takse	275	61
4	Podpora za pouk u cieplanju	200	—
5	Od tekućeg računa sa buzetskim družtvom za štednju i zajmove	6088	09
6	Občina Buzet na izplatu namještenja strelnih postaja u Buzetu i Svih Svetih	87	06
7	Ista za nabavu tučobrana u Marčenigli	667	66
8	Razni dužnici za prodano žveplo, modru galicu i Thomasovu trosku	600	77
9	Ročko družtvo za štednju i zajmove za ustupljeno žveplo i modru galicu	1129	82
10	Oprtaljsko družtvo za štednju i za isti naslov	843	98
11	Modre galice u zalihi na 1/1 1901.	368	—
12	Thomasove tvrdke u zalihi na 1/1 1901.	5032	41
13	Od prodaje modre galice, žvepla i kem. gnojiva	9000	—
	Ukupno	27884	95

Tek. br.	RAZHOD	Iznos K	Iznos h.
1	Upravni troškovi	80	—
2	Izplata duga za lanjaku modru galicu, žveplo, gnojiva i tučobrane	17128	02
3	Nabava novih 30 škropilnica	750	—
4	Popravak starih	100	—
5	Radnje u vrtlu	300	—
6	Nabava noževa i drugoga orudja	57	—
7	Nabava voćaka	50	—
8	Pouka u cieplanju loza	200	—
9	Tiskanice, tisak izvješća i novine	150	—
10	Nova nabava modre galice, žvepla i gnojiva	9000	—
11	Nepredvidjeni troškovi	69	93
	Ukupno	27884	95

Predsjednik priobćuje sadržaj pisma iz Malog Lošinja, pozdrav g. dekana Laginje iz Trsta i zastupnika g. Jenka iz Podgrada.

Pošto bijaše izcrpljen dnevni red zaključuje predsjednik skupštinu; obećaje, da će ravnateljstvo sve poduzeti, da uvaži i oživotvori razne predloge i želje netom spružene; preporuča svim, da se svuda i svagda sjete našega družtva, koje može vršiti svoje uzvišeno poslanstvo jedino sudjelovanjem i pripomoći svega našega naroda.

Zahvaljuje se konačno svim, koji su se danas amo potrudili; svim prijateljem i dobročiniteljem naše prepotrebite „Družbe“ klice: srdačan živili. Spupštinari odazvaše se sa oduševljenim: živio predsjednik!

Za unapredjenje gospodarstva u Dalmaciji.

(Nastavak).

Na predlog Frane Radića:

I. U interesu napredka narodnog uzgoja i naobrazbe, bez kojih nije moguće postignuti gospodarskoga napredka, ovaj sastanak moli pokrajinski sabor, da bi u dojdućem svojem skorom zasjedanju primio osnovu makar kakova dolična poboljšanja učiteljkih plaća, a zemaljski odbor da pripravi na vrieme takovu osnovu.

II. Neka se podporom c. kr. vlade, občina iz zemaljskoga odbora sastavi bez otezanja pokrajinsko, gospodarsko i šumarsko družtvo, sa sjedištem u Splitu, a s podružnicami u svakom kotaru ili občinah, a to u svrhu unapredjivanja svake struke poljskog gospodarstva, voćarstva, vinogradarstva i vinarstva, stočarstva i šumarstva, navlaš praktičnom djelatnošću, kao medju ostalim podizanjem uzornih gospodarskih, stočarskih i šumarskih postaja i pošumljivanja naših goleti, i uz pripomoć i savjet putujućih i drugih učitelja poljodjelstva i poljodjelskih i šumarskih stručnjaka.

Na predlog don Fr. Ivanišević:

Smatrajuć pokrajinsko poljodjelsko vieće najvećim čimbenikom poljodjelskog promicanja u pokrajini, gospodarski sastanak preporuča zemaljskom odboru, neka uznastoji, da se broj njegovih članova poveća, na način, da budu zastupani svi veći kotari pokrajine, da se njegov rad oživi i unapriedi, sjednice češće sakupljaju, organ „Poljodjelski Viestnik“ razširi, zaključci sjednica, i naredbe državnih vlasti i drugi spisi odnoseći se na gospodarstvo na znanje občinstva objelodane.

Na predlog Vjekoslava Radice:

Doje se nalog odboru gospodarskog sastanka, držanom dne 8./V. 1901. u Splitu, neka bi se na ime cieloga sastanka: I. obratio občinskom upraviteljstvu u Splitu, neka bi što prije uslišao molbu starješinstva „zadružne konobe“ župljana Velog Valoša u Splitu, koja je bila upravljena dne 1. o. mj. t. g. pod br. 3. II. Neka zamoli vlada i pokrajinsko poljodjelsko vieće u Zadru, da bi upravi zadružne konobe Velog Valoša u Splitu bila još kroz ovu godinu udieljena pripomoć za osnovanje konobe, kako je to zatražilo starješinstvo iste zadružne konobe i uprava vinarske udružbe za Dalmaciju.

Na predlog dra. Ivana Marovića:

Gospodarski sastanak preporuča vladi a) da započne presušenjem sinjskog polja; b) da za kotar sinjski postavi još tri bika na ugodnih stanicah istog kotara, te da dade više krava plemenitije pasmine; c) da se sa zemaljskim odborom zauzme, da se otvori podružnica poljodjelske škole u Sinju. (Konac sliedi.)

Franina i Jurina.

Fr. Ča nimaju lovranski popardili nigde nijenega svojga po svete?

Jur. Zač me to Franino pitaš?

Fr. Ča nisi čul, da nisu oteli dat niš brižnem soldatom, lačnem, žejnem i trudnem.

Jur. Poboštrića to su huji lego Turci!

Fr. Varamente. po. celen svete sakoj dobroj duše se smili brižan soldat, pak će od ust odkinut i njemu dat, zač saki zna, da to soldat meritâ.

Jur. Po ten bi reć, da oni popardili nimaju ni duši ni srca.

* * *

Fr. Ča je istina, da Zrenjski posvetitelj netreba ni crikve ni maše?

Jur. Vero hodi ga pitat ako znaš talijanski. Ča se morda boji, da se krov na njega sruši?

Fr. Bi ga zlodej; toliko znam, da uža pod mašom pasižat okoli tornja.

Jur. Morda straži zvoni.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Dne 3. t. mj. razpravljala je austrijska delegacija o vojnom proračunu. Izmedju govornika o tom predmetu iztakao se je osobito ceski delegat dr. Herold, koji je podvrgao stvarnoj kritici vojnu upravu. On reče, da duh, koji vlada sada u toj upravi, neodgovara smislu obće obranbene dužnosti. Vojna uprava da nastoji doduše, da u vojničkih tehničkih pitanjih uzdrži vojsku na modernoj visini, nu što se tiče pojma u vojsci i njezinog duha, nesmije se ona smatrati nekakvom posebnom, samostalnom uredbom. Na koncu prigovorio je Herold vojnoj upravi, da mimoilaze jezik autonomnih oblasti, te zamoli ministra, da se u buduće tomu zlu doskoči.

Željeznički odbor carevinskoga vieća započeo je dne 3. t. mj. razpravu osnove o mjestnih željeznicah. Medju ostalimi zagovarao je u podrobnoj razpravi zastupnik dr. Tavčar gradnju mjestnih željeznica u Kranjskoj. Ministar željeznica dr. Wittek priznao je važnost željezničke pruge Tržić—Kranj. Dne 1. t. mj. sastali su se na poziv predsjednika carevinskoga vieća grofa Vettera zastupnici sviju stranaka — izuzev Veliko-Niemce na dogovor, da ustanove radni program. Sastanku predsjedao je prvak poljskoga kluba vitez Jaworski, a prisustvovao mu je i ministar-predsjednik dr. Koerber. Ovaj reče, da je sretan, što bijahu netom prihvaćene dvie velike osnove, pak da valja odrediti, što će se u bližoj budućnosti raditi. Zaključeno bijaše, da se nakon novele o obrtnom zakonu stavi na dnevni red prvo čitanje kvotnog zakona i drugo čitanje zakona o mjestnih željeznicah.

Crna Gora. Iz Cetinja javljaju, da će i knez Nikola posjetiti svoju kćerku i zeta t. j. kraljicu Jelenu i kralja Viktora Emanuela povodom radostnog dogodjaja u njihovoj obitelji. Bio se pronio glas, da će se knežević Mirko vjenčati sa kćerkom pukovnika Konštantinovića iz Biograda, nu taj se glas oprovrgava tim, da je kneževiću namienjena jedna ruska velika kneginja. Na kraljevskom dvoru u Rimu susretani su izvanredno ljubeznivo kneginja Milena i knežević Mirko. Ovomu, da je podielio kralj Viktor Emanuel najviše odlikovanje t. j. red Annunziate.

Srbija. Pod predsjedanjem kralja Aleksandra držale su se ovih dana opetovno ministarske sjednice, u kojih se je vieće o privremenom izbornom redu za narodnu skupštinu, što ga je izradio uži odbor senata. Liberalna stranka, koja se je bila u posliednje doba natrag povukla, stupa ponovno na vidjelo. Vodje te stranke zaključiše naime, da će od prvoga julija izdavati svoj list pod nazivom: „Srbska zastava“. Srbske vladine krugove uznemiruju ponovne navale Arnauta na srbske podanike na granici. Dne 1. t. mj. obore se Arnauti kod Krkine na srbske podanike a dne 3. t. mj. sukobiše se srbski vojnici kod Trebinja sa Arnauti, koji htjedoše sobom otjerati Srbom oteto morvu. Povodom tog sukoba pao je mrtav jedan srbski vojnik. Srbska vlada prosvjedovala je u Carigradu odlučno radi povriede granica zagroziv se, da će poprimiti strožije mjere nebudu li već jednom obuzdani krvoločni Arnauti.

Bugarska. Knez Ferdinand odputovao je povodom imendana svoje majke princese Klementine u Ebenthal, gdje se sada ona nalazi radi poremećenog zdravlja. Iz Sofije javljaju, da se tamo smatra vladin predlog, da se odgodi razprava o obtužbi ministara sve do jeseni, kao znak, da vlada nije sklona provedenju obtužbe. Narodno sobranje izabralo je odbor od 12 članova, koji će izpitati obtužbu proti ministrom.

Rusija. Njemačkim listovom javljaju iz Petrograda, da je tamo nastao razdor izmedju ministra financija Witte-a i ministra nutarnjih posala Sipjagina. Razlog tomu razduru naziru u tom, što je ministar nutarnjih posala zahtjevao, da se njemu podlože nadzornici tvornica, čemu se je ministar financija odlučno uzprotivio. Petrogradski listovi pišu, da se ondje govori o skorom posjetu njemačkoga cara Vilima i to povodom velikih ljetnih vojničkih vježba.

Italija. Kralj Viktor Emanuel predao je dne 2. t. mj. osobno ministru predsjedniku Zanardelli-u uz vanredno laskav nagovor kolar reda Annunziate, te mu je tom prigodom priobćio, da će takodjer markeza Visconti Venosta i generala Marzana imenovati vitezovi Annunziatina reda. Ovaj red imala je do sada samo šestorica talijanskih državnika, koji nepripadaju kraljevskoj obitelji. Posliednja odlikovanja uzsliedila su povodom narodjenja kraljeve kćerke Jolande Margerite.

Južna Afrika. Bojna sreća nasmijala se je opet jednom junačkim Burom. Dne 31. maja sukobiše se naime burske i englezke čete kod mjesta Vlakfontein, gdje su Buri hametom potukli Engleze. Ovih je mnogo palo mrtvih i ostalo ranjenih. Radi tog najnovijeg poraza uznemireni su silno duhovi u Londonu.

Kina. Njemačka vlada naložila je vrhovnomu zapovjedniku medjunarodnih četa u Kini, maršalu Waldersee, da zapusti Kinu, što bi imalo značiti, da je on svršio svoje poslanstvo. Kako ga je pako svršio, pokazati će budućnost.

Mjestne:

Ljetna eskadra. Ovog utorka postavljena je u službu ljetna eskadra, sastojeća se iz sliedećih brodova: „Karl VI.“, admiralski brod, „Sebenico“, „Tegetthoff“, „Franz Josef“, „Panther“, „Zara“ i „Salamander“. Zapovjednikom eskadre imenovan je kontreadmiral Gustav vit. Brosch.

Eskadra je odplovila u Fazanu, odavle će u Trst, pa u Dalmaciju na vježbe.

Pred občinskim izborima socijalističko glasilo nabraja sve, što bi njegova stranka učinila na korist grada i uprave, da dodje u zastupstvo. Medju ostalim zagovarali bi i nekakov obranbeni savez istarskih občina na zaštitu občinskih interesa.

U savezu bi valjda bile i hrvatsko-slovenske občine Istre, pa znate kakva bi im dična uloga bila namjenjena? — Ništa manje nego izvojštenje talijanskog sveučilišta u Trstu!

Ko ne vjeruje, evo u prevodu odnosne stavke: „Od toliko vremena pilaju talijanski univerzu za talijanski diel Austrije. Do sada nije se postiglo ništa. Nek svaka občina dakle ustraje kod toga pravednog zahtjeva, doklegod nebude učinjena pravica“.

A malo niže: „Dužnost je občine, da poniža zavode (za razširenje obće naobrazbe) i to obilnije nego li se radilo do sada“.

Do sada se dakle davalo malo za Legu, kad bi socijalisti vladali — davalo bi se više! Dobro da znamo!

Talijanska objest kažnjena. Dne 12. decembra 1900. opiti pobjedom talijanske stranke u nekim sekcijama grada Pule, navališe u krčmu Ivana Blaškovića, kasno u noć, posle nego je ista već zatvorena bila šintar Joras Frane, Ivan Brnobich, Ivan Zorzenon, tržni komesar i Brezaz Anton, te počeše prietiti, prva dva sa pištoljem i revolverom, i psovati krčmarevu obitelj sa raznim pogrdnim riečima. Joras je medju inim vikao: „mi ve bruzo tutti se no ste fermi assassini de croati“ i skakao kao biesan s pištoljem u ruci.

Te delije bijahu tašne, te Joras i Brnobić bijahu od suda rovinjskoga na 8 mjeseci teške tamnice odsudjeni.

Pokrajinske:

Vjenčali se. Naš rodoljub g. Sime Ribarić, trgovac u Trstu, rodom iz Vodica — občina Buzet, vienčao se je dne 4. t. mj. na Rakeku sa gospodjom Terezijom Urbas. Čestitamo.

Počastnim članom „Tršćanske slavenske čitalnice“ bijaše izabran na zadnjoj glavnoj skupštini poznati slovenski rodoljub i veletržac g. Ante Truden, koji je obnašao kroz punih 25 godina čast odbornika u tom najstarijem slavenskom družtvu i koji je inače zaslužan za onu čitaonicu. G. Truden podario je čitaonici u znak zahvale i priznanja 500 kruna, koje mu je ova dugovala. Živio!

Piše nam iz Cresa: Sjeverna strana grada Cresa, glavni grad istoimenog otoka sastoji od triuh podobćina, naime „Predošćica“, „Dragozetići“ i „Beli“. Ove tri podobćine broje 1216 duša a pripadaju občini creskoj. U Cresu imadu svojeg liečnika, te u potrebi moraju onamo. Više puta pripeti se, da bude liečnik u posjetim na jugu svoga okružja, te uz najbolju volju, nemože da priskoči u pomoć bolestniku na sjeveru.

Ovih dana, težko je bolovala, medju ostalima, majka petero nejake djece, kojoj trebalo brze pomoći. Buduć se creski liečnik nije dao na operaciju, pozvan bi krčki liečnik dr. Ožbold. Ovaj pospješno priskoči u pomoć i osvjedočio se o bolesti, sretno izvadi joj litar vode iz grudi, te ju oslobodi od pogibelji koja joj je prietila.

Odlični dr. Ožbold, osim što je vješt liečnik, imade drugih dobrih svojstva, tako da svaki koj ga pozna, mora ga ljubiti i štovati. On je utjeha bolestnomu, a siromahu pomoćnik. Njegova prijaznost, kratkost i poniznost, svakomu ga čini mila i draga. Preporučujemo ga pučanstvu sjeverne strane občine Creske! X.

Nije mu uspjelo. Pod ovim naslovom donieli smo u br. 42. „Naše Sloge“ dopis iz Materade o jeziku u crkvi. Gospodin župe-upravitelj A. Ščitar, koga se onaj dopis tiče, piše nam, da je on pjevao latinski na misi i blagoslovu jer nije znao, da je drugčije običaj, ali uviek da se drži stare navade, te moli i propovieda u crkvi hrvatski.

„Narodna Zveza“. U nedjelju dne 2. t. mj. imali su naši rodoljubi koparskoga sudbenoga kotara sastanak u Dekanih, da se dogovore o ustrojenju novoga družtva pod nazivom „Narodna Zveza“ kako bijaše to opetovno u našem listu javljeno. O tom sastanku primili smo s prijateljske

ruke obćinno izvješće, koje ćemo — čim nam dopusti prostor lista — priobćiti.

Zdravstveno vieće za Primorje konštituiralo se je pod predsjedanjem c. kr. namjestnika za buduće trogodište 1901—1904 kako sliedi: predsjednik dr. Boliota, zdravstveni izviestitelj za Primorje, a njegov zamjenik dr. Brettauer.

Razviće nove zastave. Čilo pjevačko družtvo „Kolo" u Trstu, kani razviti novu družtvenu zastavu dne 21. julija o. g. na školskom vrtu kod sv. Jakova u Trstu. Radi težkih odnošaja, u kojih se nalaze tršćanski Slaveni, pjevačko družtvo „Kolo" nemože blagoaloviti svoje zastave kako bi željelo i radi toga biti će zastava samo razvita. Svečanost razvića vršiti će se rečenog dana prije i poslije podne na istom mjestu t. j. u jutro razviće a poslije podne koncert pjevačkih družtava.

Na tu svečanost upozorujemo i pjevačka družtva u svih hrvatskih pokrajinah.

Piranci proti Izolanom. Već dugo postoji izmedju piranskih i izolanskih ribara žestok razdor — radi kruha. Izolanski ribari dolazili su loviti ribu okolo Pirana, čemu su se Piranci vazda protivili, te je često došlo do prepira i svadja, koje bijahu talijanskim kolovodjam zazorne i nemile — jer su jedni i drugi ribari njihovi t. j. talijanski. Ti kolovodje osobito u Piranu nastojali su, da se ta „bratoubojnička" borba za kruhom već jednom svrši te konačno izposlovaše kod c. k. pomorske oblasti u Trstu, da se ribarom iz Izole zabrani loviti ribu u piranskom moru. U Piranu zavladalo je radi toga veliko veselje a u Izoli valjda velika tuga — o čemu talijanaški novinari dakako mudro šute.

Iz zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru. Iz talijanskih novina doznajemo, da je stalni odbor zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru, sa sjelom u Poreču, zaključio medju ostalim na zadnjoj svojoj sjednici, i sliedeće: da se drži ove godine izložba goveda u Kopru dne 16. oktobra, zatim u Krku i Savinčenti za kot. gospodarske zadruge Pula, Rovinj, Vodnjan i Pazin, u Pazinu za Pazin, Labin, Buzet i Poreč i na Livadah za Motovun, Buje, Buzet i Poreč.

Na koncu odbio je odbor pritužbe nekojih slavenskih obćina, koje su se tužile, da čistioci vočaka nepoznaju hrvatskog ni slovenskog jezika. U te obćine neće se više slati rečene čistioce. Isto tako pronašao je odbor neutemeljitom pritužbu obćine Pazin, da se je naime služio tajnik kulturnoga vieća povodom poduke u cieplenju trsja, držane u Pazinu, izključivo talijanskim jezikom dočim, da je on dao — a da nije bio dužan — redomice prevadjati svoju poduku.

Ako se nevaramo, sjedé u stalnom odboru zemaljskoga kulturnoga vieća i dva naša člana, koji bi nas i naše čitatelji zadužili, kad bi nam nakon svake sjednice važnije zaključke priobćili, a da se nemoramo svaki put uticati k talijanskim novinam, za koje neznamo, da li u istinu pravedno i točno izvješćuju.

To isto molimo i ostale naše jednomišljenike, koji se nalaze u kakvom odboru, vieću ili kod uprave, gdje su naši narodni protivnici u većini. Ako dobijemo viest izravno od istomišljenika, biti će svežija, ili iz prve ruke, i znati ćemo, da smo točno i istinito izviešćeni.

Napredni Talijani Istre. Sl. zemaljski odbor u Poreču, kojemu leži na srcu više potalijančenje Istre nego li dobra uprava pokrajine i njezinih obćina, ili duševno i tjelesno blagostanje stanovničtva Istre, dao je opet onomadne oduška svomu strančarstvu i svomu naprednjačtvu! Taj odbor stvorio je naime zaključak, kojim zahtjeva od c. kr. namjestničtva u Trstu, da provede predstojeći opis gradova, sela, mjesta itd. Istre na temelju opisa od godine 1869. ili ćak na temelju onog od godine 1818. U jednom i drugom od tih opisa bijahu skoro svi hrvatski nazivi gradova, sela, mjesta itd. ubilježeni u talijanskom jeziku. Talijanaškoj gospodi u Poreču rastu zazubice za onimi blaženimi vremeni, kad se u Istri nije službeno znalo za Hrvate i Slovence i kad no su i u Beču držali, da je Istra posve talijanska pokrajina. Oni bi htjeli, da se vrate ona blažena vremena, kadno smo mi spavali duboki san pak se u svojem slobodoumnju i naprednjačtvu utiču opisom čak iz godine 1818.

Iz Zrenja pišu nam 1. t. mj.: Prošla je godina dana, g. uredniče, da se je u našoj obćini nastanio učitelj talijanske škole zlosretne „Lege". Iz početka pokazivao se je taj gospodin prijaznim, uljudnim i poniznim, tako, da se je činilo, da će i njegovi narodni protivnici s njim dobro imati. Tečajem godine kad su naši pjevači, pjevali, slušao je on u klupi pazljivo i uviek najeo biljezio. Ali sad najednom pokazao je taj učitelj svoju pravu boju ili svoj značaj. U našoj župnoj crkvi imali smo ćitav prošli mjesec takozvanu svibanjsku pobožnost. Talijanski učitelj stajao bi za blagoslova u crkvi, nu kad svrši ovaj i kad započne pobožnost, pobero se odmah iz crkve. Za pobožnosti on se zabavlja sa nekoličinom djece vani. Školska djeca čim opaze koga od naših rodoljuba podruguju i smiju mu se, čega nije s početka bilo.

Na Duhove došao je iz Buzeta amo sin učiteljev, koji je također učitelj. Ova dvojica, htjedoše u crkvi nadkriliti naš pjevački zbor. Pjevali su naime psalme u klupah, dočim su je naši pjevači pjevali na pjevalištu ili koru. Čim su svršili psalmo pobrahe se iz crkve, a kad se svršila pobožnost Marijina pošli su van na običnu svoju zabavu. Istini za volju moramo utvrditi, da ih nisu u tom sliedili ni isti takozvani Talijani, već ovi ostaše u crkvi do konca cielе pobožnosti.

Imademo, g. uredniče, još toga u torbi, ali nješto valja ostaviti za drugi put.

Zabava „Illirije" u Pobegih. Odbor pjevačkoga družtva „Ilirija" u Pobegih — občina Kopar — moli sva bratska družtva, koja kane kod zabave sudjelovati, da to čim prije odboru „Ilirije dojave. Zabava biti će dne 16. junija u Pobegih.

„Narodni Dom" u sv. Ivana kod Trsta. Odlični slovenski rodoljubi u sv. Ivanu kod Trsta kupili su ovih dana veći posjed sa kućom na vrlo prikladnom mjestu, gdje će sagraditi svoj „Narodni Dom". Čestitamo srdačno najsviestnijim Slovencem tršćanske okolice na toj novoj stečevini!

Koncert u Opatiji. Na dan skupštine „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" priredili su opatijsko-voloski rodoljubi gostovom na čast, a „Družbi" na korist sjajan koncert po poznatom jurve razporedu. Ljećilišna glazba pod vrlo vještim ravnanjem g. kapelnika Frizeka imala je kod toga koncerta važan dio težke zadaće, koju je na obće zadovoljstvo krasno riešila. Pojačani zbor „Lovora" odpjevao je vrlo točno, poznate tri pjesmе „Slovenac i Hrvat", „Zrinjsko-Frankopanka" i „Jadransko morje". Odobravanju nebijaše kraja ni konca ali se pjevači ipak nedadoše sklonuti na opetovanje, u čemu im dajemo pravo, jer bijaše program skoro preobširan.

Glasoviti koncertni majstor g. Brož izvadjao je najprije sam na guslama dva komada, a kasnije u kvartetu. Njegovo divno gudanje očaralo je upravo razdragano obćinstvo, koje ga je oduševljenim pljeskom obilato nagradilo. U kvartetu sudjelovahu osim njega, gg. A. Gervais, A. Soukup i dr. Jirat, koji su vještinom pravih majstora odigrali prvi dio iz kvarteta „Iz mojeg života" jednog od najvećih čeških skladatelja, pokojnog Smetane.

Na koncertu sudjelovaše i članovi zemaljskog kazališta u Zagrebu gospodja Ljerka pl. Sram i gosp. Ignjat Borštnik, koji se iztakoše u solo-prizorih i u jednoj šali. Našim boljim krugovom poznati su kao odlični umjetnici koli gospodja Šramova, toli g. Borštnik. Oni služe u istinu na diku i ures hrvatskomu kazališta, što su pokazali i u Opatiji na koncertu u neznatnih ulogah, gdje neimaše prilike, da razviju slobodno svoju vještinu i da iztaknu umjetničke vrline. Mnogobrojno obćinstvo odobravalo je oduševljeno i jednomu i drugomu napose i obojici zajedno. Gospodja Šramova dobila je krasnu kitu cviećа.

Koncert bijaše toli mnogobrojno posjećen, da već davno nevidismo onoliko odličnih osoba jednoga i drugoga spola u prostorijah „Zore" na okupu. Poslije koncerta razvila se u susjednoj dvorani živahna prijateljska zabava, kod koje je palo više rodoljubnih govora.

Gospodja Ambrosini pred tršćanskim zem. sudom. Dne 5. t. mj. vršila se je pred zemaljskim sudom u Trstu prizivna razprava u parnici „Potrošarinskog družtva" u Kastvu proti Vjekoslavi Ambrosini u Matuljah radi plateža kruna 164 s pripadci.

Navedeno družtvo sklopilo je sa tuženicom negdje koncem prošle godine pogodbu, kojom se je ona obvezala platiti družtvu potrošarinu na vino u iznosu od K 164 godišnjih.

Tuženica ne htjede pako platiti ugovorenu svotu tvrdeći, da joj je bila ista oprošćena od predsjednika g. Iv. Juga i od tajnika g. Jos. Marotti-a, te se pozivlje na svjedočanstvo dr. Krstića (!!), njenog tamošnjeg punomoćnika. Budući pako koli predsjednik, toli tajnik navedenoga družtva to obećanje ili oproštaj odlučno poriču i pošto je za takav oproštaj potrebito, da se podnese na ravnateljstvo formalnu molbu, o kojoj se ima viećati i posebni zaključak stvoriti — što sve nije uzsliedilo; odsudio je kot. sud u Voloskom tuženicu na platež utuženog iznosa i parbenih troškova.

Proti toj odsudi podnjela je tuženica po dvjetniku Costantini-ju priziv na zem. sud u Trstu. Nu i tu je bila loše sreće Ambrosinka.

Prizivni sud odbio je priziv i potvrdiv presudu prvoga sudca odsudio je Ambrozinku takodjer na platež troškova II. molbe. Tuženicu zastupao je talijanski odvjetnik Filipich, a tužitelje odvjetnik dr. Rybář.

Iz drugih krajeva:

Prvišnja audienclja. Dne 3. t. mj. bijahu primljeni od Njegova Veličanstva cara i kralja Franа Josipa u audienciju medju ostalimi i sliedeći Hrvati: narodni zastupnik g. prof. Vjekoslav Spinčić, g. grof. Rudolf Erdödy, pukovnici gg. Emil Grivičić, Ivan Jovanović i Ivan Ljuština.

† **Pavla Pajkova.** Prošle subote preminula u Ljubljani nakon kratke bolesti poznata slovenska pisateljica gdja Pavla Pajkova, supruga pok. profesora Janka Pajka. Pokojna Pavla, rodjena Daljak, počela se već u ranoj mladosti baviti pjesničtvom i pisanjem pripoviedaka i romana te je došla brzo na glas kao odlična slovenska pisateljica. Uzornoj Slovenki i odličnoj pisateljici bratskoga naroda viečni pokoj!

„Lipa" za družbu sv. Cirila i Metoda. Profesor dr. Rudolf Horvat, tajnik hrv. pjevačkog družtva „Lipe", poslao je „Nar. Nov." upravi za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri krasnu svotu od 550 kruna 64 fil., kao spomen na liepu proslavu posvete zastave „Lipine". Prije dvadesetak dana je odbor „Lipe" u zagrebačkih dnevnicih zamolio, neka mu se prigodom posvete zastave ne bi slali obični brzojavni pozdravi što preporučismo i mi. Bit će puno koristnije i svrsi shodnije, ako se odboru „Lipe", a u korist družbe sv. Cirila i Metoda pošalje ona svota, koju bi stajala namišljena brzojavka; sam pak tekst ove brzojavke može se „Lipi" poslati na odrezku novčane doznačnice ili u posebnom pismu. Plemenitom ovom predlogu odazvalo se preko stotinu rodoljuba hrvatskih, te je samim ovim načinom istarska družba dobila 457 kruna 98 fil. Osim toga je za istu družbu medju pjevači i sokolaši na predlog g. Josipa Engela, člana „Slobode" iz Zagreba, sabrana svota od 67 kruna i 66 filira, a u užem krugu iza banketa na predlog pjesnika Rikarda Katalinića Jeretova iz Zadra svota od 25 kruna.

Hodočašće u Lourdes. Primamo i priobćujemo na ravnanje onim koji kane hodočastiti u to svetište: Budući da se već primiče mjesec kolovoz, kada bi imalo poći hrv.-slovensko hodočašće u Lourdes, a veoma malo se do sada prijavilo zanj iz hrvatske Istre, moli odbor u Zagrebu, da bi se bilježniku odborovu M. Seigeršmitu duhovniku milosrdnih sestara u Zagrebu prijavili svi, koji kane hodočastiti u Lourdes, i to što prije, da se uzmogne sve udesiti za hodočašće.

Bogat ribolov. U hrvatskih novinah Dalmacije čitamo, da su kod Jelše nedavno ulovili 500 barila srdjela. Ta riba da je dosta velika i da se može takmiti sa glasovitimi srdjelami komiškimi. Ove ribe bijahu ulovljene pomoću svetionika na acetilen, što bijase od mala uveden u Dalmaciji i koji odgovara podpuno svojoj svrsi.

Nekoč i sada. Često je čuti starce i starice kako uzdišu za starimi vremeni, kad no je bilo sve liepo, dobro i pošteno; svega obilato i za nizke ciene. Što se tiče ciena, bila su doista ciene nekojih proizvoda dva i više puta niže nego li su danas. Poznata je istina, da pada sve to više novcu ciena ili vriednost t. j. da vriedi danas neka svota novca mnogo manje nego li recimo prije 50—60 godina. Šta biš danas primjerice započeo sa cvancikom ni u gostioni ni u kavani ni na trgu? Ništa, nit biš se najeo, nit napio, a veoma malo za nju na trgu kupio. Prošlo su davno i u nepovrat ona vremena, kad je bila funta mesa 4—5 krajcara ili vrč vina 2—3 krajcara. To su bila doista krasna vremena, ali koliko je onda vriedio krajcar i kako se je mučno došlo do njega. Da se vidi razlika životnih prilika, iznašamo ovdje nadi zanimivosti iz cienika, podpisanoga po gradskom poglavarstvu karlovačkom dne 26. jenara 1855. nekoje samo stvari. Govedine stajala je jedna funta 7 nč.; teletine 1 funta 10 nč.; slanine 12 nč.; janjetine 1 funta 8 nč.; obične ribe 1 funta 15 nč.; jedna bečka funta masti 28 nč.; obični sir 1 funta 8 nč.; 1 polić obična vina 24 nč.; polić pive 6 nč.; požunac rakije 50 nč.; kave 1 funta šećera 28 nč.; hvat drva 6—9 for.; 1 centa ugljena 30—36 novč. Nešto skuplja bijaše perad; pilići 1 komad 40 nč.; 1 guska 1 for. 40 nč.; 60 jaja 1 for. Težakom se plaćalo 30—35 nč.; a danas — nakon 45 godina — — —? Onda se je već dalo živjeti bolje i još su se ljudi tužili na skupoću, a što bi mi rekli?

Ne selite se u Novu Zelandu. Šesnaest Dalmatinaca htjelo iznova poći u Novu Zelandu, ali novi novozelandski zakoni ograničili naseljivanje, pa se ti Dalmatinci morali iz Sidneya povratiti u domovinu. S toga, i što su sada u Novoj Zelandi prilike još gore od prije, jer uzz zakon o kopanju smole, koji je stupio u krepost prvim jenara 1900., izdan je 30. julija 1900. i drugi obći zakon, koji ograničuje naseljivanje stranaca u Novu Zelandu, pozivljemo svoje poštovane štioce, da kad god mogu preporučuju narodu, da sluša opomene vlasti, koje ga odvraćaju od seljenja u Novu Zelandu i da predočuju svim, koji bi željeli onamo poći, žalostnu sudbinu onih, koji su se povratili u domovinu, te su bez ikakve koristi potrošili znatnu svotu za put do Sidneya i nazad, a osim toga pretrpjeli težkih neprilika. „S".

Čudan pojav u naravi. Ljubljanskomu „Slovencu" javljaju o čudnom pojavu u naravi, što se je dogodio prošloga

čedna na nekoj njivi u občini Velkavas kod Morave u Kranjskoj. Na toj njivi čulo se je skoro tri časa podzemno grmljenje, bilje se je previjalo, te na jednom provali iz zemlje crni dim a za njim ruknu plamen. Osobe, koje su nakon toga došle na lice mjesta, našle su na onom mjestu velik okrug u promjeru od kakovih 10 metara. U tom okrugu bijaše posut pjesak i drobno kamenje. Pod zemljom čulo se je šum i neprestano vrenje.

Samoubojstvo ubojice talijanskoga kralja Umberta. Poznati talijanski anarhist, zloglasni Bresci, koji je prošle godine u Monzi samokresom ubio kralja Umberta kad se je ovaj okolo 10 sati na večer vraćao u kraljevski dvorac sa jedne gombolačke svečanosti. Ubojica Bresci počinio je samoubojstvo u kazioni San Stefano. On je sebi, kako javljaju iz Rima, oduzeo život dne 21. maja, objesivši se o ručnik, što ga je bio razderao u trake. Tako je ubojica izpunio obećanje, što ga je dao prigodom svoje osude, rekavši: „Ako me moji drugovi za šest mjeseci ne oslobode, ja ću sebi oduzeti život“. Generalni ravnatelj kazniona odputovao je sliedećeg dana iz Rima u San Stefano, da osobno povede iztragu. Odredjena je autopsija Brescijeve lešine.

Od kad je Bresci bio dopremljen u kaznionu San Stefano, on je bio, kako javlja Agenzia Stefani, uviek smrknut, ali je ipak vrlo cesnuo, da bi s kime razgovarao. Kad bi ga stražari ušutkali, odgovorio bi Bresci, da konac njegovu životu nije više daleko.

Prvih dana prošlog tjedna pokušao je Bresci, da nadvlada tamničara, na što se je morala nanj navući stezalica. Potonjih dana pokazao se u njegovu ponašanju podpun preokret. On više nije govorio. Činilo se, da snuje o samoubojstvu. — Po viesti spomenutog ureda, Bresci se je objesio u noći od 21. na 22. o. mj.

Proti izseljivanju u Ameriku. C. kr. namještničtvo u Trstu razposlalo je okružnicu svim c. k. kotarskim poglavarstvom Primorja, političkoj ekspozituri u Krku, gradskim magistratom u Trstu, Gorici i Rovinju, c. kr. ravnateljstvu redarstva u Trstu itd. itd. kojim javlja sliedeće:

C. kr. ministarstvo unutranjih posala u Beču doznalo je, da je vlada države S. Paulo u Braziliji raspisala natječaj za uvedenje 30.000 izseljenika.

Premda nije još bila izdana odluka vrhu tih ponuda, ipak je držati, da će se ona vlada po svoj prilici odlučiti za jednu od tih četiriju ponuda, pošto su austrijski i ugarski izseljenici dobro poznati kao valjani i marljivi težaci, pa ih vole nego izseljenike drugih država.

Bojati se je dakle, da će se ljudi sakupljati i kod nas.

Što se tiče življenja, kojemu austrijski izseljenici idu u susret u državi S. Paulo, to će, po sasvim pouzdanim obaviestim, biti kao i prije, biva posve nepovoljno, pa treba odvraćati svakoga od seljenja u one krajeve.

Izmedju prispjelih ponuda nalaze se četiri, kojimi se nudi uvedenje Austrijanaca.

Tko ide u S. Paulo nadajući se, da će tamo moći da dobije zemljišta, koje će on slobodno obradjivati, gorko će se prevariti.

Državne zemlje ne diele se izseljenikom; te su ovi prisiljeni, da primaju radnje na pogodbu u nasadih kave, i da tu bez svoga doma provode mučenički život za slabu plaću, zaisto malo bolje nego prijašnji robovi.

Radi nestalnih ciena kave i ekonomičnih prekreta što o njimi odvise, sadilelji su mučeni i obično prezaduženi, te stoga još više snižuju i tako nizke plaće, ili ih radnikom sasvim zadržavaju.

Pošto su pak sudovi u državi S. Paulo rietki i slabo uredjeni, naseljenik je obično u takovih dogodjajih bez obrane.

Tomu treba dodati i to, da se težko naš čovjek može da navikne novim, sasvim nepoznatim prilikam, da ne umije zemaljski jezik, pa sve to kod izseljenika izazove čuvstvo zdvojnosti i klonuća, te škodi njihovoj sposobnosti za radnju.

Preporučujemo s toga svim što su u doticaju s narodom, da ga odvraćaju od seljenja u tudje krajeve, gdje ga čeka svaka tuga i nevolja.

Za svakog važno!

Razprodaja!

Za vrlo nizku cienu od for. 2·95 može se dobiti krasna garnitura sa sliedećim četrnaest dragocjenim zlatnim predmetima:

1 **Anker Rem. žepni sat** iz nikela (sa želju pozrebrjen) sa krasno graviranim poklopcem, točno udešen sa 3 **god. jamstvom** i tok.
1 ukusna iz goldina ili nikela **okovana** vrižica sa privjeskom. Pariški sustav.
1 **igla za ovratnike** iz goldina sa imit. brilanti.
1 par pozlaćenih **poceta za sôve**. Znak „Garantie“.
1 goldin-opremak **poceta za košulje i ovratnika**, sastojeći se od 5 komada.
1 par **manšeta** iz čistog **srebra**, službeno puncziranih.
1 goldin-prsten sa ukus. kamenom.
1 maljažno žepno ogledalce u toku,

Ovih četrnaest vriednostnih i krasnih predmeta skupa sa anker. rem. satom samo za for. 2·95 uz ponudbe ili poslav unapried novac, ilije tvrdka

BRAĆA HURVIZ

Izvozna kuća, **Krakov, Stradom 17** (Austr.)

Što nije u volju, prima se natrag u roku od 8 dana a novac se povraća, te je time isključena za kupca svaka pogibelj.

Bogato ilustrovani Popis svakovrstnih dragocienih predmeta šilje se badava i prosto pošto.

Primaju se preprodavači i agenti.

SKLADIŠTE
dalmatinskih vina
i maslinovog ulja.

Šaljemo na zahtjev uzorke svakovrstnih dalmatinskih vina i maslinskog ulja. Ciene su jako snižene.

Vina opremamo u sudovima od 56 l. naprieđ.

Velike narudžbe slieđe ravno iz Dalmacije.

POLA, Via Ottilia 31. Za Stevanjem Ant. Trapić i drug.

Brijač
Zvonimir Gjurin
preporuča svoju
brijačnicu i češljaonicu
u Puli
Via Sergia broj 63

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divača, Rieku, Beč.
2·— po podne osobni za Rovinj, Divača.
6·15 „ „ mixti za Trst, Divača, Rieku, Beč.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Carvlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelje, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slaštice.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice
svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.
U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.
Anton Klemenčić, krojački majstor.

Knjigotiskara i knjigovežnica
J. Krmpotić i drug. u Puli
prima sve u **knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje**, koje izvršuje **brzo i ukusno.** — Zaliha svijuh tiskanica za **župne i občinske urede**, kao također pisaćeg papira. — Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.
Sve tiskanice za štedovna i zajamova društva u obće proskrbljuje točne, brzo i jeftino.

Broj 46. Pula, u petak dne 14. junija 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni surednik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 9. juna 1901.

U sjednici 1. juna, o kojoj sam posliednji put kratko izvjestio, bile su prihvaćene i u trećem čitanju dvie zamašne osnove, naime ona o investicijah za željeznice i ona o gradnji vodnih puteva i uredjenja rieka. Te osnove zahtjevaju ogromne svote u više godina. Njimi stupa ova polovica monarkije u novu dobu, dobu rada na gospodarskom polju. Njimi se je zastupnička kuća preobratilo iz obstrukcionističke u radnu. To je tako rekuć „ješka", za koju je zagrizla zastupnička kuća, da pak i druge poslove obavlja. Velika većina zastupnika nije se mogla protiviti tim osnovam već za to, što bi inače njihovi izbornici bili proti njim.

Iza toga prešlo se je na razpravu o privremenom proračunu za drugu polovicu tekuće godine 1901. Već tu se je pokazao dobar upliv onih dvih prije navedenih osnova. Već tri, četiri godine nije se razpravljalo ni redovitoga ni privremenoga proračuna. Sada eto se je moglo razpravljati bar privremeni proračun, i to dosta mirno i stvarno. Stranke su se dogovorile, da od svake govori po jedan zastupnik i srećkale su kojim redom da govore.

Najprije je govorio zast. Wolf u ime svenjemačke stranke. On je proti proračunu, jer i ova vlada, kao i sve dosadanje, radi, nesvjestno na to, da se iz Austrije stvori ultramontanska slavenska država, da bude pak u prilog Rimu, katoličkoj crkvi, kao klin proti protestantskomu njemačkomu carstvu.

Iza njega govorio je prvi govornik za proračun, zast. dr. Löcker, u ime njemačke pučke stranke, sada najjače njemačke stranke u parlamentu. Pristaše te stranke nisu prestali obstruirati za to, jer bi se bojali absolutizma, koj je prietio; oni nebi bili krivi da se to dogodi. Oni su samo branili svoje i pokazali, dokud mogu vlade ići, odnosno dokud nesmjedu doći, ako hoće da Niemci dozvole miran rad. Izmirenje sa Česi bilo bi za želiti, ali Niemci neće da već dalje ništa popuste od svojih dobara i svojega posjeda. Kako se je u starih, rimskih, vremenih u togi, tako se sada u naborih suknje našega (njemačkoga) puka skriva strašan rat, tako se u njoj skriva i mir. Sadanja vlada i budući vlastodržci, nek zabiraju što smatraju za shodno.

Drugi govornik proti bio je dr. Javčar u ime „jugoslavenskoga kluba" (6 Slovenca i 2 Srba). Oni će glasovati za proračun, jer stoje na stanovištu, da se državi dade što treba za svoje potreboće. Tim pak nije rečeno, da su za sadanju vladu. Oni neimaju u nju povjerenja, prvo jer se hladno ili čak mrzkom ponaša naprama najpravednijim i najnuždnijim zahtjevom našega naroda, drugo jer medju Slovenci podupire klerikalnu struju. Oni nisu mnienja, da bi slavenski značilo isto što klerikalno. Oni sanjaju o velikoj slavenskoj liberalnoj stranki. Austrija ako hoće da u buduće obstoji, neima se vladati ni njemački ni slavenski nego liberalno.

Dr. Scheicher govori u ime krščanskosocijalne stranke. On se raduje, da parlamenat ipak radi, premda je u njem još praha, i premda se sve nekako prenaglo, a tim i netemeljito radi.

Narodni češki socijalni demokrat Choc govori češki, u ime svojih malobrojnih drugova. Oni će glasovati proti proračunu. I sadanja vlada, ili pojedini ministri, učinili su mnogo toga proti češkomu narodu, radi čega moradu oni glasovati proti njoj i proti proračunu.

Dr. Baernreither, u ime njemačkih veleposjednika, bivši ministar trgovine, raduje se što se je zastupnička kuća umirila, i pjeva za to hvalu ministru-predsjednika, koga da će on i njegovi drugovi i na dalje podupirati.

Dr. Hortis u ime talijanske zajednice, u istinu samo liberalnih njezinih članova izjuvija, da Talijani neimaju povjerenja u vladu i da će glasovati proti proračunu. Vlada nečini ništa za materijalno stanje Trsta. Oni, Talijani, „nedobivaju od napoja ravnopravnosti niti kaplje". U Trstu neuzdržaje vlada niti jedne pučke škole niti jedne srednje škole; neda talijanskoga učiteljišća; neda Talijanom univerze; iztišće talijanski jezik iz sudova; gruntovne knjige su zmješane sa upisi u tudjih jezicih. Vlada je ustrojila u talijanskom gradu Pazinu hrvatsku gimnaziju, u koju se je dovelo učenike na najumjetniji način, učenike koji nisu ni pučke škole svršili, učenike, od kojih se je odmah prve godine izmed 127 moralo odstraniti 41, premda se je blago postupalo. U velikom dielu govora tuži se na postupak policije proti Talijanom.

To sve je „tršćanska talijanska zviezda" imao napisano. To sve je čitao njekim predstavljačkim načinom, a njegovi drugovi, poglavito oni iz Istre, Bennati, Bartoli, Polesini, Rizzi, u ime kojih je također govorio, su mu povladjivali i na svrsi pljeskali. Ono nješto malo drugih zastupnika, osim Talijana, što su ga slušali, pratili su ironičkim smješkom njegov govor. Njetko mu je na njekomu mjestu čak dovikuo: komedijanti, na što je Hortis naglo odvratio: nije to komedija, nego tragikomedija. Njegova figura, njegovo čitanje, njegovi navodi, nisu ni mogli kod onih koji i malo poznaju stvari, pobuditi drugo čuvstvo nego zvonki smjeh i ironiju. Ozbiljno ga nije mogao niko uzeti do valjda njegovih liberalnih drugova.

U prilog pučanstva Istre nije rekao ni rieči, prem je govorio također u ime Bennata, Bartola, Polezina i Rizza.

Ni ovdjašnje novine nisu Hortisa uzele ozbiljno. „Reichswehr" od 2. juna, ocienjujuć govore navedenih govornika, pošto je progovorila ob ostalih govornicih, završila je ovako svoju ocienu: „A sada nješto posve apartnoga. Gospodin Wolf pošalio se je, kad je izrazio svoje nepovjerenje vladi za to — jer nepodupire odtrgnuća od Rima, a tršćanski zastupnik dr. Hortis podizao je groznom naivnošću tužbu na tužbu proti državnim organom, jer neće da se postave u službu — irredente".

Ironizovao ga je također ministar-predsjednik kako ćemo skoro viditi.

Ponedjeljak dne 3. juna nastavljala se je razprava o proračunu.

Toga dana, u večer, govorio je dr. Gross u ime njemačke liberalne stranke. Poput Löckera je i on htjeo od sebe odvratiti odgovornost za to, što parlamenat nije mogao raditi zadnjih godina. Vlade su krive, jer su tobože naniele krivica Niemcem. Oni stoje sada i ko i prije na svojemu Duhovskomu programu. Oni će glasovati proračun već i za to, da ne dodje na vladu § 14. Oni će ga glasovati, jer se nadaju, da će u nedaleko vrieme moći sa pouzdanjem u vladu glasovati njoj proračun.

Zast. Rieger u ime socijalnih demokrata neima vjere u odnošaje u parlamentu. Gross je već govorio o njemačkom državnom jeziku, a Herold će stalno o češkom državnom pravu. Dok se ne napusti toga jednoga i drugoga, i još mnogo čega zastarjeloga, neće biti bolje. Samo na temelju socijalno-demokratičkih načela može biti bolje. Završuje sa izrekom koja glasi: „Smijte nam se, prezirite nas, to mora proći; mi nedolazimo žeti, nego sijati".

Opat Treuinfels u ime njemačke katoličke stranke, veli, da će glasovati za proračun. On se raduje poboljšanim odnošajem u parlamentu, al nevjeruje pravo, da li će se uzdržati. Treba bolji poslovni red, da se ne obnove prizori prošlih godina. Osobitost Austrije obstoji u dvih činjenicah. Jedna činjenica je: „Božjom providnošću sjedinjeni su pod Habsburškim žezlom razni narodi; iz te činjenice nastaje vladi zadatak, da poštujuć sva prava posveti svakomu narodu jednaku brigu i jednaku naklonost". Druga činjenica je: „Austrija je katolička država"; i prema toj činjenici ima se vlada ravnati.

Iza njega govorio je ministar-predsjednik Koerber. On „upravlja svu svoju moć u službu domovine, bit će dok bude na svojem mjestu neutrudiv u tom, da zagotovi ustavno življenje, da zakon dobije svoju valjanost za i proti svakomu, da čuva koliko je do njega ugled zastupničke kuće, da vodi upravu prema zahtjevom vremena dobrohotno i čvrsto. „Mi (on i njegovi drugovi) nećemo nikad proti njemačkomu narodu u Austriji vladati, mi nećemo vladati proti nijednom narodu ove države, mi hoćemo pravednost prema svim narodom".

Pošto je rekao njekoliko rieči na govore njekih drugih govornika, prešao je na Hortisa. Taj zastupnik pete kurije Trsta veli, da će glasovati proti proračunu, jer da Talijane u Trstu vlada toli proganja, i da ima za nje u pripravi samo policiju i državno odvjetničtvo. Ja pitam, veli ministar-predsjednik, je li drugi željeznični spoj sa Trstom također policajna mjera? Hoće luške radnje koje imadu dignuti razvoj Trsta policajni organi sagraditi. Nečini mi se da bi bilo tako specifičnoga proganjanja, jer ima jednakih pritužba i sa strane govornika njemačke i slavenske narodnosti. Vlada nije dala nikakvoga posebnoga naputka za Trst, ona se trudi da svuda štiti zakon.

Talijanskim zastupnikom Tirola odgovorio je, da će se glede njihovih zahtjevah o autonomiji dati štogod učiniti u Tirolskom saboru, al nikad se neće tako daleko ići, da bi se pokrajina dielila. Ona bijaše i mora uviek ostati jedna.

Zastupnikom najjužnije krunovine Dalmacije veli, da vlada poznaje samo razpravu o austrijskih odnošajih i stvarih.

Odgovarajuć Wolfu, odnosno onim koji se tuže na njegovu i njegovih drugova agitaciju, veli, da neima pogibelji za katoličku crkvu. Njezina moć nad srci je tako velika i briga za nju je u tako stalnih rukuh, da njoj nijedna agitacija ne može škoditi.

Želi da se trajno izmire dvie najjače pruće se stranke, Niemci i Česi.

Neće dozvoliti da nastane manjak u državnom gospodarstvu.

U ime hrvatsko-slovenskoga kluba podao je izjavu zastupnik vit. Vuković, u kojoj je označio njegovo stanovišće. Iz te izjave iztičem za danas samo to, da se u njoj zahtjeva, nek vlada svrati osobitu pozornost na narodne i političke odnošaje u južnoj Štajerskoj, u slovenskih dielovih Koruške, i u Primorju, i poprime shodna, da prestane nezasluženo i žuhko zapostavljanje Slavena na jugu u narodnom obziru po radikalnih njemačkih i talijanskih življih, i da se i kod nas konačno oživotvori ravnopravnost i ravnovaljanost.

Zast. Barwinski govorio je u ime slovanskoga centra, al samo ob odnošajih Rusina u Galiciji.

Zast. dr. Herold govorio je u ime Mladočeha. Koerberu je spočitnuo, što je i u njegovom današnjem govoru spomenuo napose Niemce a napose ostale narode. Raznim Niemcem, naročito Löckeru i Grossu opazio je, da po njihovih govorih neće doći do željenoga mira. Česi su pokazali i svojom obštrukcijom, da su jednako valjani Niemcem. I oni nose u svojem krilu rat i mir. Od drugih odvisi, da li bude jedno ili drugo.

Sliedećega dana, dne 4. juna, govorio je još Czaykowski u ime poljskoga kluba, Bomba u ime njekih drugih Poljaka, Komanczuk u ime nevladinih Rusa i Lupul u ime Rumunja.

Poslie više izpravaka, i pošto je govorio također izvjestitelj o proračunu dr. Kathrein, bio je proračun prihvaćen sa velikom većinom glasova. Naši zastupnici su se većinom uztegli od glasovanja.

Zast. Biankini u formi stvarnoga izpravka, odgovorio je žestoko ministru-predsjedniku na ono, što je reko na adresu dalmatinskih zastupnika.

* * *

Tečajem proračunske razprave postavio je naš zastupnik Spinčić resoluciju, u kojoj se poziva vladu, da započne sa raznimi djeli vladi poznatimi, u svrhu, da se učini kraj žalostnomu stanju u kojem se nalazi pučanstvo Istre, naročito u predjelih, u kojih stanuju isključivo ili po velikom dielu Hrvati i Slovenci. Ta resolucija bila je dne 4. juna odkazana proračunskom odboru. (Donieti ćemo tu resoluciju u cielosti. O. Ur.).

* * *

Isti zastupnik Spinčić sa drugovi upravio je dne 1. juna upit na ministra bogoštovja i nastave „radi odmjerenja školskih taksa u občini Kastavskoj".

* * *

U sjednici 3. juna odgovorio je predsjednik verifikacionalnoga odbora grof Serényi na upit zast. Wrabetza, da li je voljan raditi na to, da članovi toga odbora brže riešavaju pridieljene njim protestovane izbore. Rečeni predsjednik je medju ostalimi reko, da će moliti svo izvjestitelje, da izručene njim izborne spise ovoga ljeta prouče i čim prije odboru na razpravu dadu.

Ste čuli gospodin Bartoli, koji imate izpitati spise o izboru vašega druga dra. Rizzi?! Zar nećutite nuždu, da ili dokažete, da je vaš drug Rizzi zakonito izabran, ili da rečete: nije zakonito izabran, valja da ide kući; čast moja ni Talijana nepodnosi, da sjedi u careviskom vieću dr. Rizzi, pošto nije zakonito izabran. Tako bi po mojoj misli imao učiniti svaki čovjek koji drži do časti svoje, svojih drugova i svoje stranke. Da li i vi što držite do vaše časti, do časti svojih drugova, i svoje stranke?! Pokažite skoro, inače....

* * *

U večernjoj sjednici zastupničke kuće dne 4. juna postavio je zast. Spinčić sa drugovi „prešan predlog za podporu" onim u Pazinščini i Motovunščini, koji bijahu dne 30. maja t. g. grozno oštećeni tučom.

* * *

Dne 5. juna dovršio je poljodjelski odbor razpravu o „zakonskoj osnovi glede zadruga za poljodjelce". Tom prilikom bila je jednoglasno prihvaćena resolucija zastupnika Spinčića, kojom se c. kr. vlada poziva, da podnašajuć tu osnovu zemaljskim saborom nastoji o tom, da se zadruge diele po narodnosti u onih pokrajinah u kojih obitavaju razne narodnosti. Članovi odbora, i najžešći Niemci, smatrali su zahtjev te resolucije kako posve naravam.

Markiz i barun Polesini, koga su Talijani izabrali za taj odbor, toliko se je brinuo zanj, da nije ni u sjednice dolazio.

Izvjestitelju za rečenu osnovu Povšetu izrekao je odbor jednoglasno zahvalu na njegov odnosni trud.

* * *

Delegacije razpravile su ovoga tjedna cieli proračun. Zaključiti će se ponedjeljak dne 10. U austrijskoj delegat dr. Kramář, u ugarsko-hrvatskoj podpredsjednik hrvatskoga sabora delegat Francisci, podali su „molbe občine Kastav za podporu gradnje ceste Klana—Paka" iz vojenoga proračuna.

* * *

U austrijskoj delegaciji podnio je delegat Kaftan sa drugovi upit na ministra izvanjskih poslova, „radi ostavine pokojnoga Josipa Marota iz Kastavščine", umorenoga još 17. aprila 1899. u Quesaltenago u srednjeamerikanskoj republici Guatemala.

* * *

Isti delegat Kaftan osvrnuo se je kod razprave proračuna c. i kr. mornarice na „njeke stvari, koje se tiču našega naroda i naših ljudi naročito u Puli".

Govor predsj. Vjekoslava Spinčića

što ga je izrekao na svegodišnjoj glavnoj skupštini družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Slavna skupštino!

Cienjene gospodje i gospodjice!

Štovana gospodo!

Svanuo je dan, — što se eto po osmi put sastajemo u našoj Opatiji kao družbenici sv. Cirila i Metoda. Ponajprije sastasmo se u crkvi, da se pomolimo Bogu i da sazovemo Duha Svetoga i zamolimo za zagovor zaštitnike naše družbe — sv. Cirila i Metoda. Sada smo eto na okupu ovdje u opatijskoj „Zori", u tom krasnom hrvatskom domu, koji si je osnutkom svojim uzeo za geslo divne stihove nemumirloga našega Prerada: „Zora puca — bit će dana"!

Konštatujuć da nas ima upravo liep broj članova — otvaram današnju skupštinu.

Čast mi je da Vam predstavim zastupnika c. kr. vlade, c. kr. kot. komesara g. baruna Schmidta Zabierova. Osobitom pak radošću gledam ovdje prisutnoga dičnoga pokrovitelja naše družbe presvjetloga g. dr. Dinka Vitezića, (dugotrajno i oduševljeno klicanje: Živio Vitezić) koji je unatoč svojoj visokoj starosti i slabosti pohrlio k nama, na ovu skupštinu, k ovome mjestu, odkud se je već toliko puta izvila muževna njegova rieč u prilog toj našoj družbi, kojoj je on bio od njena osnutka pravi otac. (Ponovno klicanje dru. Viteziću). Nadalje red je, da Vam predstavim i častne zastupnike naše štampe, i to g. prof. Mata Mandića za „Našu Slogu", g. Frana Supila za „Novi List" g. Josipa Pavačića za „Pučkog Prijatelja" i g. dra. I. Poščića za naš mjestni „Narodni List". (Živili!)

Cienjene gospodje, gospodjice i štovana gospodo! Vi ste danas amo došli, da izvidite, što je sve ravnateljstvo naše družbe uradilo tekom lanjske upravne godine, i došli ste podjedno, da to ravnateljstvo savjetujete, uputite i ponukate, što treba da unapred radi i kako valja da unapreduje ovu našu družbu, koja nosi ime sv. Cirila i Metoda. Ta dva naša sveta apoštola zašli su medju Slavenske narode u doba, kadno su ti narodi čamili još u tmici poganstva. I oni ili njihovi učenici su zašli medju poganske naše predje i posijali medju njih sjeme svete Krstove vjere. S vjerom prokrčila si je i u naš hrvatski narod put prosvjeta a po ovoj uljudba. To imamo eto mi da zahvalimo svetoj braći, našim zagovornikom. A uspomena na njih mora da nam bude nada sve mila već poradi toga, što su oni za svoje veliko dobročinstvo kojime su širili kršćansku vjeru narodnim jezikom medju sve Slavene, i uveli slavenski jezik u hramove Božje, postali žrtvama svakojakih progona i napadaja sa strane naših dušmana — tudjinskih oblastnika. I ti su oblastnici šiljali medju naše starije nekakove viestnike — ali tim viestnikom bio je u jednoj ruci križ — a u drugoj mač, tako da su oni pod izlikom vjere tražili našu smrt. Drugačije je to bilo sa svetom braćom Cirilom i Metodom. Njih je u svetom njihovom djelovanju pratila jedino sveta, evangjeoska misao našega božanskoga Spasitelja koju su naučali jezikom kojim se jedino uspjehom naučati može — a za to su ih dušmani mučili i proganjali.

Daleko je vrieme koje nas dieli od te svete braće — pa ipak, vidimo, da su ondašnje okolnosti za nas u tom pogledu ostale malo ne iste. I danas bi nas se htjelo otudjiti, raznaroditi i to sve putem crkve i škole. I danas, ako se tomu protivimo, proglasuje se nas za prevratnike i bunitelje mira, i proganja se nas. Ali mi se ne smijemo preplašiti, postojano i odvažno moramo braniti naš jezik, onako, kako su ga nekoć branili naši sveti, koji ako su zbog toga neizmjerno stradali, ipak su na posljedku pobjedili.

Nije moj zadatak, da Vam ocrtam djelovanje našega ravnateljstva u prošastoj upravnoj godini, što će već učiniti gospoda tajnik i blagajnik. — Ja hoću tek da se osvrnem na nekoje prilike, da se bolje istakne važnost, što ju naša družba ima u ovoj našoj nesretnoj zemlji.

(Konac sliedi.)

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Zadnja sjednica carevinskoga vieća bijaše u ponedjeljak dne 10. t. mj. U večernjoj sjednici bijaše prihvaćeno više vladinih predloga manje važnosti. Ministar-predsjednik i ministar pravosudja odgovoriše na više interpelacija. Na koncu pozdravio je predsjednik grof Wetter zastupnike zaključujuć zasjedanje.

U sjednici austrijske delegacije od dne 10. t. mj. naveo je ministar Kallay, da nestoji tvrdnja, da ogromna većina bosanskih činovnika pripada madjarskom i poljskom plemstvu, koje ide samo na lov i na druge zabave. Broj činovnika u Bosni-Hercegovini da iznosi 7981 od kojih je nešto više od 13. po sto Niemaca, nešto više od 3 po sto Madjara i nešto više od 82 po sto Slavena. Medju ovimi da imade nešto više od 58 po sto Poljaka. Tvrdnja, da se one zemlje madjarizirаju, da postoji na bludnji. Ministar pita zašto se nekaže, da se one pokrajine poniemčuju pošto ima tamo veći postotak Niemaca nego li Madjara. Glede plemića, reče, da nemože ništa kazati, jer se o tom nevode listine. Ljudi se neprosudjuju po porodičnom naslovu, već po sposobnostih. Samo je željeti, da bi bili svuda takovi činovnici, kakvi su u Bosni. On se ponosi sa činovničtvom, koje je pod njegovim vodstvom zastupalo probitke ciele monarhije u Bosni. Prelazeć na gradnju budućih bosanskih željeznica, ogradjuje se ministar proti tvrdnji, da je on kod razprave o tom pitanju zastupao madjarske probitke. Što se tiče pravoslavnih — reče, da ih vlada susreće s najvećom naklonošću, te će biti susretljiva čim se pokažu i oni susretljivi. Konačno reče ministar Kallay, da Bosna-Hercegovina nisu ni austrijske ni ugarske zemlje, već spadaju u vlastni djelokrug monarhije: Što se god kasnije dogodilo s njimi, biti će na korist i na pojačanje vlasti i časti naše monarhije.

Službeni list bečke vlade donaša previšnje pismo, kojim su sazvani zemaljski sabori ove pole monarhije. Češki sabor sazvan je za dne 18. t. mj., istarski za dne 20., a svi ostali sabori za dne 17. t. mj. Sadašnje zasjedanje zemaljskih sabora biti će kratko, jer će se sabori opet sastati na jesen u koliko nebudu provedeni novi izbori.

Dne 10. t. mj. primio je kralj u Beču u audienciju deputaciju sastojeću od muslomanskih prvaka Bosne-Hercegovine. Deputacija predala je kralju spomenicu glede svoje crkveno-prosvjetne autonomije i glede postupka pojedinih činovnika.

Jučer odputovao je kralj Fran Josip sa svojom pratnjom u Prag. Njega prate medju ostalimi ministar-predsjednik dr. Koerber, ministar nastave dr. Hartel i ministar za Češku dr. Rezek. U Pragu učinjene su velike priprave za doček kralja. Ministar-predsjednik stanuje u kraljevskom dvoru na Hradčanih, što se smatra kao posebna kraljeva milost.

Crna Gora. Ovih dana razgovarao je jedan ruski novinar sa crnogorskim knezom Nikolom na Cetinju. U razgovoru reče knez, da on ljubi srbskog kralja Aleksandra, dočim mu se nije nimalo njegov otac svidjao. Aleksander da ima u sebi mnogo dobra i plemenita i da se je za svog boravka u Crnoj Gori svima svidjao. Dogodjaj sa kraljicom Dragom, da je upravo grozan. Biedni kralj i biedna kraljica! Glede Bugarske reče knez, da je nada, da će se tamošnji metež brzo utaložiti. Glede Slavena u obće reče knez, da je njihova budućnost odvisna od Rusije. Slaveni, koji se Rusije odriču, gube svoju narodnost i svoj narodni ideal.

Srbija. Prama ugovoru, što su ga sklopile srbska i bugarska vlada, sastati će se dne 18. t. mj. srbsko-bugarsko povjerenstvo, koje je pozvano, da srbsko-bugarsku granicu obilježi tako, da se u buduće ista nebude mogla povrediti. Od srbske strane sudjeluje u tom povjerenstvu zapovjednik divizije u Timoku, predstojnik timačkoga okružja i po jedan tajnik. Tom prilikom urediti će se također odšteta radi dosadašnjih prograničnih povreda. Usljed odlučnog prosvjeda, što ga je podigao u Carigradu srbski poslanik general Gruić radi posliednjih povrieda granica, naložio je sultan, da podje bezodvlačno turski general Hamdipaša na granicu i da uzpostavi što prije red. Turski general imade obširnu punomoć, te može za slučaj potrebe razpustiti i turske pogranične čete.

Bugarska. Službeni list bugarske vlade poriče odlučno viest, da će tobož Bugarska odstupiti Rusiji luku Burgos, za što bi joj ova izposlovala zajam od sto milijuna franaka. U novije doba sele se bugarski Muslimi u Rumunjsku. Razlog tomu izseljivanju da je neprijateljsko držanje kršćanskog pučanstva. Privatne viesti iz Sofije kažu, da će se doskora zaručiti bugarski knez Ferdinand sa crnogorskom kneginjicom Ksenijom, sestrom talijanske kraljice.

Rusija. Jedan uvaženi ruski list bavi se pitanjem, da li je moguća federacija balkanskih naroda. Taj list dokazuje, da je takav savez moguć uz uvjet, da države, koje stupe unj, brineći se za svoje posebne probitke, odgode riešenje svih otvorenih pitanja do zgodnijeg vremena. Uz taj savez morala bi biti koja izvanjska vlast, koja bi svojom prisutnošću držala u izvjestnih granicah sebične težnje pojedinih država. Takav savez balkanskih država bio bi koristan, dok bi postojao, a on bi pospješio onaj čas, kad bi balkanske države mogle da rieše svoja medjusobna prieporna pitanja. Pri tom bilo bi svakako najvažnije pitanje, koja da bude ta izvanjska vlast, koja bi išla na ruku onim državam?

Miestne:

S. S. al P. g. s. Srami se ili mu je mrzko napisati cielo ime našeg lista. Nije čudo, jer naše ime nosi „pipu", pa je ta gospodi i „drugovima" mrzka. Ne zato, što bi mi na njihovu imenu štogod mrzili, već da prištedimo prostora, služimo se i mi danas njihovim načinom.

Oni u jednom članku žale na „vječno žrtvovanje liberalnih idejala", a u drugom nas podučavaju, od kolike bi koristi bilo da bi „talijanska mladost" mogla učiti u talijanskoj universi. Dakako, sudruzi se brinu za talijansku mladost, za hrvatsku nije ih briga. Da budu pripoznati u Austriji izpiti položeni na zagrebačkom sveučilištu, zato nisu podigli nigda svoj glas. A ne podižu ga ni proti zlotvornom radu istarskog zemaljskog odbora, koji baš u ovo zadnje doba pobiesnio proti hrvatskim pučkim školama pokrajine, pa pregnuo da jim osujeti razvitak svakim mogućim sredstvom, što organ zemaljskog odbora i javno donaša.

Nego od kuda sudruzima najednoč tolika ljubav za sveučilištem, kad su našim ljudima nedavno njihovi prvi govornici à la Pirc, u grieh upisivali zauzimanje za pazinsku gimnaziju, koja da dolazi u prilog Hrvatima, a da su za socijaliste dovoljne „ljudske škole". Možda je onda Pirc bio za minimalni školski program, dočim u minimalnom upravnom programu uključen je valjda maksimalni program školski? Jer su li njihovi programi kao harmonika, koja se dade raztezati na svaku notu, s kojim se može pokrit svaka bedastoća.

Mi bismo ih samo pitali: da dodjete na občinu, bi ste li podigli svoj glas, da se otvori u Puli koja javna hrvatska škola? Ili biste možda pomogli, da se ona jedna uzdržavana našim žuljima možda još zatvori? Tačan odgovor na ovo pitanje vrlo bi nas veselio.

Konačno pišu, da je socijalna stranka jača gdje je obrt razvijen, gdje je proizvodnja unapredjenija, gdje je naobrazba raszirenija. Da nam je što stalo do njihova pisanja, mogli bi im pokazati zemlju, gdje svega nabrojenoga ima u izobilju, ali gdje socijalizma ima jako malo. To bi bila n. pr. sjeverna Amerika.

Ubogo talijanstvo Pule. Za proslaviti porod kraljevne Jolande valjda, odlučilo je neko mjestno talijansko družtvo, da udesi koncerat u vrtu plzenjske gostione u Puli. Gostioničar im je dozvolio, da mogu dovesti glazbu i mandoliniste u vrt, a za drugo oni nisu ni pitali. U subotu večer eto ti na jednoč občinske glazbe i mandolinista, te ponosito zauzeše mjesto. Nakon malog dogovora privukoše stolić k ulazu u gostionu, postaviše na nj tanjur i da će pobirati ulaznicu. Prvi uljegoše neki oficiri i prvi pozdrav nespretnim pobiračima ulaznine bio je: „schauen sie, dass Sie weiter kommen!“ Nu ovi se nisu dali ustrašiti već su junački zahtjevali: „prego signori ingresso, oggi si paga ingresso!“ Prepirku je prisjekao gostioničar, koji je finu gospodu od odbora na red pozvao i poučio jih, da je u svojoj gostioni on sam gospodar. Na to su biesni koncertiste počeli kriviti jedan drugoga, častec se narodnim kulturnim izrazima madonna, ostia, dio ecc., a mandolinisti, s mandolinama izpod pazuha nejednoć podbrusiše pete, praćeni zviždukom i sarkazmima nekolicine prisutnih gostova. Kad je kellner još porinuo u kut stolicu, sa tanjurom i par seksera što je valjda sam odbor bio kod ulaza položio, neki vatreni doktor od Demokratike nije se mogao suspreći, a da ne izusti dugu govoranciju, tužeć se na sramotu koju je talijanstvo doživilo, a da bi gdje već pod samim kapitolijumom negdašnje rimske „Pietatis Juliae“. Občinska glazba nije se dala prestrašiti, već je junački svirala cielu večer bez ulaznine sabranoj množini gostova. Nu najslabije je prošao gostioničar sam, jer su ga gosti od stola do stola pozivali i psovali što je dopustio da udju... predstavnici hiljadugodišnje kulture, koju su neki drastičnije nazivali, a ubogi gostioničar, bačen na muke, hvatao se za glavu i uvjeravao: „Meine Herren, nimmer mehr, nimmer mehr!“ Očevidac.

Pokrajinske:

Imenovanje. Car je imenovao odjelnog predstojnika u ministarstvu trgovine, Natala Ebnera pl. Ebenthall, predsjednikom pomorske oblasti, te je tom prigodom uvršten ad personam u IV. plateżni čin.

Zemaljski odbor u Poreču talijanaškomu učitelju Peganu. Zemaljski odbor u Poreču zaključio je u zadnjoj svojoj sjednici, da se dade izvanrednim putem odštetu za stanarinu iz zemaljske blagajne talijanaškomu učitelju Peganu u Voloskom. Blaženi štićenici istarskoga zemaljskoga odbora — jer dobivaju odštete i izvanrednim putem!

Bennati — Schaffenhauer! Hoćete, da Vam ih predstavimo? Zašto ne! Prvi je glasoviti zastupnik V. kurije na carevinskom vieću — komu pomogoše do te časti protuzakonito svi . . . . naši prijatelji (!?) a drugi Vam je c. kr. namjestnički savjetnik i upravitelj c. kr. kotarskoga poglavarstva u Kopru.

Vi pitate — kako dolaze ova dvojica istu rubriku: jedan, koji ima za sobom 40 milijuna podanika kralja Viktora Emanuela, drugi Niemac i c. kr. činovnik. E, oni se ipak lepo slažu, njih nečiele Bog na kakve razlike u nazorih i misliih; oni se u mnogočem dapače pozno slažu i slože. Najradje nadju se zajedno na školskom polju (kad nemaju posla na političkom), jer je jedan predsjednik a drugi član c. kr. kotarskoga školskoga vieća. Školsko polje u Istri, bilo bi najzahvalnije — kad bi se valjano obradjivalo i kad bi bilo vriednih radnika i dobrih gospodara. To vriedi i za koparski politički kotar. U njemu imade još dosta zapuštene ledine, koja čeka marljive radnike i dobre gospodare. Ona četica naših radnika — govoreć po duši — čini svoju svetu dužnost i nepazeć na loše gospodare. Tim radnikom čini se doduše svakojake zaprieke, al u njih je veća ljubav do škole i do biednog naroda nego li obzir do loših gospodara.

Medju timi radnici imade i nemarnika, lienčina, puntara ili bjesnomučnika. Rieđki su hvala Bogu i nisu naši; bili su naši; odpali su; izdali su svoj rod, svoju krv; očekuje ih prokletstvo božje, jer ih je narod jurve prokleo. — Njima neima proštenja na ovom, ni na onom svietu — jer: „prošteno je svima — svima, samo nije izdajici“! Ti nesretnici jesu ljubimci loših gospodara — jer im služe u njihove smradne političke svrhe. Ti nisu radnici na školskom polju, nego agitatori i plaćenici talijanske „Signorie“.

Stojeći pod zaštitom loših gospodara — misle, da im je sve dopušteno. Često nepoznaju ni istih gospodara; više puta nemare ni za njihove savjete ili ukaze. Razmazani su, objestni — pa tko će njim šta? Ta za njimi stoje ne samo loši gospodari, nego i čitava legija najvećih mogućnika Istre. Njim se nemože ništa zla dogoditi, oni su u najtiesnijoj svezi sa lošimi gospodari i sa onimi, koji u pokrajini vedre i oblače. Oni nemogu ništa izgubiti — već samo dobiti; njihov izdajnički trud mora biti bogato naplaćen — jer znaju mnogo toga, što nebi bilo milo lošim gospodarom i njihovim zaštitnikom, da dodje na božje svietlo. Ali što onda, ako takav razmazanac stavlja u pogibelj ugled i upliv svojih gospodara? Pisati mu, moliti ga, groziti mu se, poslati mu posebnog odaslanika, da ga mire, da ga mole i prose neka se umiri — jer što je preyiše, nije ni s maslom dobro! A nepomogne li ni to? Eno skrajnog sredstva, eno svemogućeg Bennati-a, pred kojim padaju u prah svi oni, koji vole puna korita talijanske gospode.

Bennati namrgodi čelo, napiše oštru zapovied, da se treba obuzdati — jer bi se inače spravilo loše gospodaro u kašu — i to sve u redu i miru.

A koja li nauka od te bajke? Evo je:

U političkom kotaru koparskom zadavao je neki učitelj trista jada školskoj oblasti zbog neobuzdane agitacije i čudnog ponašanja. Proti učitelju dolazile u Kopar tužbe dan na dan. C. kr. kotarsko školsko vieće molilo i prosilo i prosilo, da se obuzda. Ali jok! Ni molbe ni grožnje ne nepomogoše ništa. Poslan bijaše na lice mjesta školski nadzornik, ali i on bijaše loše sreće. Što tada? Premjestiti ga? Ne — jer je izvrstan agitator a ono mjesto je važno. Kazniti ga? Očuvaj Bože! Ta, zar da se zaboravi na njegove neizmjerne zasluge!! Dakle što? E, nezove se badava predsjednik c. kr. kot. školskoga vieća Schaffenhauer pl. Neys! Njemu i jedno oko dosta. Dosjeti se brzo jadu, pak hajd do prijatelja Bennati-a, ter ga zamoli, da pošto su sve molbe, opomene, grožnje itd. ostale itd. . . . neka on za miloga Boga ponizno zamoli učitelja X + y, da se za milosrdje božje umiri i obuzdati blagohotno izvoli. Prijatelj — prijatelju neodriče usluge. Bennati usliša molbu, napiše pismo, polu sladko polu oštro, i mir je privremeno uzpostavljen. Učitelj taj nerađi ni za Hrvate ni za Slovence — a na čitatelju je, da pogodi za koga li radi?

Za rumunjsku školu u „Fraskatih“! Začudjeni pitate se — zar ne — cienjena gg. čitatelji jesu li blaženi „Fraskati“ gdje u Kulabriji ili u Puljи — a kad tamo oni su usried naše tužne Istre, tamo blizu čepićkoga jezera — a slove od davne starine liepim hrvatskim jezikom Šušnjevica.

U tih novopečenih Fraskatih hoće istarski naši usrećitelji, da ustroje rumunjsku školu, koju nitko ne traži i ne želi, da se tobož one ostatke nekadanjih Rumunja, koji su posve pohrvaćeni — sačuva od pohrvaćenja. Zem. odbor u Poreču pozivlje c. kr. zem. školsko vieće, da učini čim prije shodne horake za ustrojenje te škole. A za 17.000 naše djece neima zem. odbor novaca!!

Pjevačko-čitalaško družtvo „Ilirija“ u Pobegih priredjuje u nedjelju dne 16. tek. uz sudjelovanje družtava „Sloboda“ iz sv. Antona, i „Zrinjski“ iz Dekana družtvenu veselicu. Početak točno na 4½ ure poslje podne. Ustupnina 40 h. — Stolice 20 h. — Srećke po 20 h. Čisti dobitak je namjenjen nabavi družtvene zastave. U slučaju neugodnoga vremena, veselica će biti prenesena na 23. t. m.

Sa kvarnerskih otoka. Naše učiteljstvo ostalo je neugodno iznenadjeno, što bijaše imenovan ravnajućim učiteljem II. reda u Velom Lošinju talijanski svećenik Don Vincenzo Scarpa. To iznenadjenje imade više razloga, a ponajglavniji su sliedeći: G. Scarpa je talijanski svećenik, koji bi bio lahko našao radnje i zaslužbe kao svećenik, te mu nije trebalo, da otimlje jadnomu pučkomu učitelju bolji komadić kruha izpred ustiju. Njega bi bio stalno namjestio njegov biskup na unosno mjesto, a kad nebi bio mogao doma dobiti takvog mjesta, eno mu presvj. g. Flappa, koji prima obieručke talijanske svećenike u svoju biskupiju, te jih šalje i u čisto hrvatska mjesta, pa i nepoznadu li jezika puka. Nepita se tuj, što će takav svećenik medju pukom, kad nepozna jezika, nego hajde, uči i savjetuj kako znadeš i kako možeš — pa mirna Bosna.

Mjesto ravnajućega učitelja II. reda u Lošinju bilo bi dobro došlo mnogomu našemu, učitelju, koji su puni djece, koji su usposobljeni za ono mjesto i koji imadu više vrlina, krieposti i sposobnosti nego li g. Scarpa.

Ovaj je došao — kako je poznato — čudnim načinom u ternu te bijaše imenovan za ono mjesto proti svakom očekivanju. Don Scarpa nije Bog zna kakav celebritet u svojoj struci, jer je, ako se nevaramo opetovno činio izpit usposobljenja još godine 1874., kadno je još vriedilo takozvani zakon povlastica ili „legge di favore“. Na temelju natječaja imao je pravo na ono mjesto učitelj, usposobljen u talijanskom, hrvatskom i njemačkom jeziku, a medju molitelji bijaše takovih, koji imadu sve te zahtjeve. Pitajte pako don Scarpu, imade li on sve te kvalifikacije. Ako vam je pokaže, ili dokaže, da je ima, opozvati ćemo sve ovo, što pišemo o njemu.

Medju molitelji za ono mjesto, bijaše i takovih, koji su ne samo usposobljeni za ono mjesto, nego i zaslužnih po znanju, po sposobnostih i po dugom nizu godina službe. Imade li sve to don Scarpa? Nipošto! Medju njimi imade ih, koji imadu preko 30 godina službe, uz to svi oci obitelji, nekoji sa plaćom III. reda. Kad bi se bilo strogo po zakonu postupalo, bio bi stalno koji od njih imenovan na to važnije i bolje mjesto, od kojega neima don Scarpa nikakve materijalne koristi. Ovim imenovanjem pokazalo se žalibože opet jednom, da kod promaknuća naših učitelja nevriede ni sposobnosti, ni zasluge, ni godine službe, ni mnogobrojna obitelj — sve to pada pred odlučnom voljom poreške gospode — u prah.

To su vam razlozi, koji vapiju proti onom imenovanju, ali koji su ostali neuvaženi od najviše školske oblasti — jer smo u Istri!!

Grozne li nepravde! Glasilo tršćanskih čifuta, za koje se u Trstu občenito kaže, da uživa vladinu podporu, našlo se je tako uvriedjenim u svom židovsko-talijanskom ponosu, da zavija krivim nosom kano da ga je ujela zmija ljutica. Ta groznu uvriedu naniela mu je c. k. financijalna oblast tim, što je u nekom spisu imenovala mjesta Petrovija i Krasica pravim imenom t. j. kako je narod nazivlje i kako se zovu od davne davnine. Tršćanskomu čifutu nije to dakako pravo, jer on bi hotio sva naša imena mjesta, gradova itd. potalijančiti, pak da zatim lagljе dokazati može, kako je sva Istra talijanska — jer su i imena talijanska.

Mi savjetujemo tršćanskomu čifutu neka ide na lice mjesta i neka se obaviesti kod tamošnjeg naroda, kako on nazivlje ona mjesta, i eto naše glave, ako se od tamo ne vrati još većim nosom.

Pošta golubova između Trsta i... Rima! Povodom narodjenja princesinje Jolande-Margarite, kćerke kralja Viktora Emanuela i kraljice Jelene spustiše sa tornja sv. Justa u Trstu 12 golubova poštonoša, koji su odnieli iz nespašenog Trsta čestitke „svomu kralju“, kako bi rekli zastupnici Hortis, Mauroner i njihovi bivši drugovi. Golubovi stigoše u Rim, predaše tamo pozdrave i čestitke nespašene braće — i valjda se sretno vratiše natrag, da čekaju opet koji radostan dogodjaj u kraljevskoj obitelji. Krasna bijaše doista pomisao tršćanske irredente, izvježbati golubove listonoše, koji mogu danomice obćiti između Trsta i Rima, te tako spašenu i nespašenu braću držati u neprestanom dodticaju. Te mile ali nežne životinjice mogu biti svjedoci najvatrenijih i najiskrenijih izražaja uzajemne ljubavi i bratimstva između Trsta i Rima — i oni neće nikomu ništa odati — oni će svu neduznu korespondenciju podieljene braće pod svoja biela krila lako sakriti, da ju ljubopitno i radoznalo oko il uho nepozvanih osoba neće nikada doušiti. To bijaše pametan izum!! Imade bo časova, kad se svega, što srce čuti i pamet izmišlja, nemože izručiti ni c. kr. pošti, ni c. kr. brzojavu — pa za takve slučajeve eto golubova listonoša, koji će vazda neprieèeni i neopaženi učiniti svoju rodoljubnu dužnost. Od sada neće trebati ni na poštanskom ni na brzojavnom uredu bistrogledih činovnika, jer imamo, hvala Bogu, golubove listonoše, koji će nas moći češće izviešćivati o liepom zdravlju mlade princese Jolande, a mi ćemo se moći tamo potužiti, kako nas grozno mrevari vlada i prokleti ščavi!

Iz drugih krajeva:

Radostan dogodjaj očekuju u ruskoj carskoj obitelji. Mlada carica roditi će polovicom tek. mjeseca četvrto diete. Do sada je porodila tri djevojčice — velike kneginje.

O tom budućem dogodjaju u ruskoj vladajućoj obitelji nepišu novine skoro ništa, dočim su talijanske novine u kraljevini i kod nas mjesece i mjesece, dan na dan pisale o kraljeviću koji će se roditi.

Družtvo sv. Cirila i Metoda. Splitsko „Jedinstvo“ od dne 4. t. mj. piše pod gornjim naslovom: „Htjeli bi znati, što je sa predlogom, da se istarsko kulturno pitanje proglasi občim slavenskim pitanjem. U svoje doba predlog bio je oduševljenjem primljen i prihvaćen od slavenskih listova, a danas sve — zaleglo.

Dobro bi bilo, da se opet probudi“.

I mi preporučamo svim slavenskim listovom vruće ovo pitanje. Hrvatski i slovenski listovi morali bi u tom prednjačiti, te nemirovati, dok se ono neoživotvori. Tuj se bo radi o životu il smrti bar 200.000 Hrvata i Slovenaca Istre, koji se absolutno nemogu oteti moralnoj smrti, budu li ostavljani sami sebi i nebudu li si uzeli k srcu njihovu tužnu sudbinu sva slavenska braća. Na djelo dakle slavenska braćo, da spasite ovu još zelenu granu na velikom slavenskom stablu!

Hodočašće iz Trsata u Loret. Prigodom proširenja sv. ljeta nisu osobito siromašniji slojevi našega naroda mogli hodočastiti u dalnja prošteništa. S toga se je zasnovalo hodočašće iz Trsata u Loret, bude li se odazvao dovoljan broj učestnika. Razpored hodočašća jest ovaj: Dne 30. julija u 4 sata po podne sastanak u crkvi Bl. Dj. Marije na Trsatu. Nakon obavljene pobožnosti procesija na Rieku do parobroda. Dolazak u Jakin 31. julija u 5 sati u jutro. Posebni vlak vozi hodočastnike do postaje Loret. Odavde ide procesija do sv. kućice. U crkvi najprije pozdravna propovied, zatim pjevana sv. misa sa propoviedju u kapeli sv. Cirila i Metoda. Poslje toga će gg. svećenici misiti sv. mise a narod obavlja po volji svoju pobožnost i razgleda crkvu. U 4 sata po podne sastanak u crkvi, propovied i odlazak. U Jakin dodje se natrag oko 6 sati po podne. Tu se možemo zadržati 2—3 sata, da hodočastnici tom prilikom podju u grad. Dolazak na Rieku 1. agusta u 5 sati u jutro. Iz parobroda ide procesija u kapucinsku crkvu. Na ovo hodočašće nek svatko uzme samo toliko robe, koliko mu najnuždnije treba. Gospoda svećenici umoljavaju se, da uzmu još sobom reverendu, roket i kvadrat. Hodočastnici I. razreda moći će dobiti postelje u kabinah po K 1 za noć. Uplatu za postelje pridržalo si je parobrodarsko družtvo za sebe. Dobre i dosta jeftine hrane moći će se dobiti na parobrodu. U Loretu rado uzimlju naše krune. Koji bi medjutim hotio imati talijanskog novca, nek izvoli poslati, da mu se promjeni. Ciena za parobrod i za željeznicu iz Rieke do Loreta i natrag jest za I. razred 7 for., za III. razred 5 for. Za Rieku i okolicu prima predplatu samostan čč. oo. kapucina na Rieki, a za daljnja mjesta veleč. gosp. Andrija Pobor, župnik u Triblju z. p. Grižane, koji preuzima sa sebe upravu i dopisivanje. Predplata traje do konca mjeseca junija. U slučaju većeg broja hodočastnika uzeti će se dva parobroda, ili će se po drugi put ići istim parobrodom.

Dobra nauka praznovjercem. U mnogih naroda imade praznovjernih ljudi, koji vjeruju, da konopac (uže), kojim je bio obješen zločinac, donosi sreću onomu, koji ga imade u kući. Medju takve praznovjerce spada i neki Andrija Bohuka, kobasičar u madjarskom Steinbruchu, koji je pod svaku cienu hotio doći do komada konopca, koji bi donio sreću njegovim kobasicam. Nebudi naš Bohuka lien, piše u Peštu krvniku Balli, neka mu za novce donese komad konopca. Kobašićar je na odgovor dugo čekao. Pred nekoliko dana dodje kobasičaru jedan mladić i predstavi se kao pomoćnik Balle kod vješanja, i reče mu, da neka dodje u kavanu „Sport“, da ga čeka Balle, da želi s njim govoriti. Kobasičar pun veselja podje odmah sa mladićem u kavanu i nadje čovjeka slična Balli. Ovaj pokaza kobasičaru komad konopca i reče mu, da je onj obješen bio bratoubojica Papp, i zatražio tobožji Balli 300 for. za toj konopac. Kobasičar sav veseo izbroji novce i strpa konopac u džep, te plati još dobru večeru. Sutra dan kada se kobasičar probudi, nadje u svom džepu cedulju ovog sadržaja: „Ne uzmite za zlo dragi gospodine, mi smo vas prevarili. Zahvaljujemo Vam liepo za novce, koje smo vrlo trebali“. Kobasičar je podnio prijavu.

Mrtvac — koji plaća pogrebne troškove. Neima tomu davno, umro u Galiciji seljak imenom Ivan Zuka. Rodjaci su preobukli mrtvaca i stavili ga na mrtvačku postelju (odar), a okolo njega svieće (voštenice). Negdje okolo pol noći digao se mrtvac sa postelje, pogasio svieće i od prestrašenih rodjaka zatražio večeru. Sliedećeg dana pošao je mrtvi-živi u crkvu, da plati zvonara i voštenice; zatim je pošao k stolaru, komu je platio lies, u kojem je imao biti zakopan.

Mrtvi i živi Žuka je sada poslije prve smrti posve zdrav.

Gospodarske:

Obrana domaćih životinja od muha. Za vrieme velike ljetne žege i sparine moraju uboge domaće životinje, osobito pako konji, od raznih krilatih krvopija upravo grozne muke podnositi, ako im se gospodari nesmiluju i ako ih proti tim njihovim krvnim dušmanom ne brane. Imade više sredstava, kojimi se to lahko postići može, a najuspješnija su sliedeća: 1. Uzme se orahovog lišća, ili lišća od buča (tikava) ili pako abdikovine, te se životinje nekoliko puta na dan tim lišćem čvrsto nataru ondje, gdje ih muhe najvećma napadaju. 2. Skuha se u jakom octu orahovog lišća, te se njim životinje svakih osam dana jedanput operu. 3. Napravi se otopina od 65 grama smrdljivog asanta (Asa foetida) na dva decilitra octa i 4 decil. vode, kojom se onda životinje peru, kao što je gore rečeno. 4. Obkuha se prostog i što jačeg kržaka i odpadaka od smotaka u razmjerju dphana naprama vodi od 1:30, te se upotrebljava kao što je gore rečeno. 5. U istu svrhu skuha se sgnječenog češnjaka i svježeg pelina, i poveže se u krpu, koja se onda kod pranja životinja s onom vodom poput spužve upotrebljava. Koji gospodar iole čuvstva naprama svojim domaćim životinjam imade, neće dugo oklievati, da ih uporabom kojeg od gore naznačenih sredstava od nesnosnih muha obrani.

Književne.

„Na okup“, onima, koji imadu srca za Hrvatsku, posvećuje Fr. F. Zagreb, tisak Antuna Scholza 1901. Ciena 50 h.

„Novo sunce“, mjesečnik za proučavanje psihičkih fenomena, izdaje i uredjuje dr. H. Hinković broj I. lipanj 1901. Zagreb, tiskara i litografija Mile Maravića.

„Novo sunce“ izlazi početkom mjeseca najmanje na jednom tabaku. Godišnja mu je predplata K 4, na pol godine K 2.

Restauracija

ŠEPUKA - PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slaštice.

Za svakog važno!

Razprodaja! Za vrlo nizku cienu od for. 2·95 moći će se dobiti krasna garnitura sa sliedećim četrnaest dmgocjenim nakitnim predmetima: **Za svakog važno!**

1 **Anker Rem. žepni sat** iz nikela (na želju posrebrnjen) sa krasno graviranim poklopcem, točno udešen sa 3 god. **jamstvom** i tak.
1 ukusna iz goldina ili nikela **okopna verižica** sa privjeskom. Pariški sustav.
1 **igla za ovratnicu** iz goldina sa imit. brilanti.
1 par pozlaćenih **puceta za oive.** Znak „Garantie“.
1 goldin-opremak **puceta za košulje i ovratnike,** sastojeći se od 5 komada.
1 par **naušnica** iz čistog **srebra,** službeno puncziranih.
1 goldin-prsten sa ukus. kamenom.
1 maljašno žepno ogledalce u toku,

Ovih četrnaest vriednostnih i krasnih predmeta skupa sa anker. rem. satom samo za for. 2·95 uz pouzeće ili poslav unapried novac, šilje tvrdka

BRAĆA HURVIZ

Izvozna kuća, **Krakov, Stradom 17** (Austr.)

Što nije u volju, prima se natrag u roku od 8 dana a novac se povraća, te je time isključena za kupca svaka pogibelj.

Bogato ilustrovani Popis svakovrstnih dragocienih predmeta šilje se badava i prosto pošte.

Primaju se preprodavači i agenti.

Velika štednja, polučen najpovoljniji uspjeh kod Ratara, Vinogradara, Vrtlara itd. itd.

Želite li vaša polja, vrtove, perivoje, zgrade itd., a bez da oštetite biljke, očuvati proti bubam i štetonosnim nametnicima, koji su na veliki uštrb svih bilina? Dovoljno je da upotrebite

RUBINU i PITTELEINU

prokušano praktično i ekonomično sredstvo iz više puta nagradjene tvornice **A. Feirabelli i dr.** odlikovane od kr. tal. ministarstva za poljodjelstvo, obrt i trgovinu. Povoljan uspjeh ovih proizvoda potvrđuju na stotine svjedočba sa strane poznanih oblasti i osoba vještih poljodjelstvu. — Proti peronospori — cochilis (moljku) vinove loze, proti maslinovoj uši i skakavcima upotrebite samo **Rubinu.** Učinci divni obćenito priznani. — Proti ušenca kruške (Tingis Piriu) i svim ostalim bubama u ratarstvu i kućanstvu upotrebite samo **Pittelcinu.** — Prodaje se u originalnim posudam od kg. 1, 2, 4, 20 (sa tvorničkom markom). — Poduka o porabi prileži svakoj posudi. Popis sa preko 200 otisnutih štetnih kukaca dobiva se bezplatno na zahtjev kod samoga i jedinoga glavnoga zastupnika sa skladištem za Rieku i Austro-Ugarsku.

Rieka — Drogerija C. GALLI — Rieka

Telefon br. 201. — Via Porte, br. 2, naprama Merkatina

Službeni spis
Službena bilježba

za kojom se javlja, da su se učinili pokusi na stabilnu obćinskim za tekućinom zvanom „Rubina“ i „Pittelcina“, te se posigao najbolji uspjeh za uništenje raznih kukaca i zato se ova tekućine preporučaju svakome posjedniku i vrtlaru.

Obćinsko poglavarstvo
Sušak, 22. lipnja 1900.
Načelnik: H. vitez Baccich v. r. — bilježnik: Miletić v. r.
Rukavac, 6. studenog 1900.

Gosp. G. Galli — Rieka.

Ove godine upotrebio sam „Rubinu“ na mojim lozama proti peronospori i cochilisu loze, te sam sa djelovanjem bio vrcoma zadovoljan i za to je mogu preporučiti svim ratarima, da je slobodno upotrebljuju. Bilježim se odani
Josip Grgurina posjednik.

Poštovani Gosp. Gregorio Galli — Rieka.
Ove godine pukušao sam Vašu „Rubinu“ na mojem posjedu i bio sam vrlo zadovoljan. Uspjeh mi je iste donio veću korist nego li protiv podina. Ovo priobćenjem i bilježim se s poštovanjem
Josip Ferlan.
Trsat, 24. studenog 1900. Krimeja, 25. studenog 1900.

Gosp. G. Galli — Rieka.
Javljam Vam, da sam upotrebio „Rubinu“ proti kukcima na voćkama i dobio sam izvrsnih rezultata. S poštovanjem.
Ant. Derenčin.
Srdoči p. Kastav, 2. stud. 1900.

Gosp. G. Galli — Rieka.
Upotrebio sam proti peronospori „Rubinu“ i ovaj liek proti kukcima dao mi je najbolje rezultate i proti drugim kukcima na loz. Zato ću ga u buduće upotrebljavati. S poštovanjem
Josip Srdoč.

Vis, 15. stud. 1900.

Gosp. G. Galli — Rieka.
„Rubinu“ koji ste mi poslali, pokušao sam na raznim lozama i dade mi najbolje efekte zato preporučam svim posjednicima, da s njome škode svoje kor. Pozdravljam Vas s poštovanjem
Antun Vojković.

Gosp. G. Galli — Rieka.
Prošle godine pokušao sam u školskom vrtu „Rubinu“ od koje ste vi jedini skladištar, te sam baš veseo, što Vam mogu javiti, da su rezultati poljočasni, osobito proti kukcima, izvrsni. Najboljim uspjehom upotrebih je naročito proti svim kukcima, koji kvare vrtove i nisam zaboravio da je prenjekim sa bordoleškom tekućinom za liranje loze, te sam bio zadovoljan. Neka Vam ovo služi kao zahvala, što ste mi ju pokazali i budite uvjereni, da mi je dužnost pohvaliti ju svim ratarima moga poznanstva.
Rieka, 15. siečnja 1900.
Kerzan Rizzelini
upr. gradj. puč. škole u Kozali.

Gosp. G. Galli — Rieka.
Vas. 15. studenoga 1900.
Javljam Vam rado, da su najbolji uspjesi polučeni sa „Rubinom“ proti peronospori i cochilisu moljka vinove loze, zato je preporučamsvim poljodjelcima. Bilježim se s poštovanjem
Franjo Barić.

Volosko, 28. studenoga 1900.
Gosp. G. Galli — Rieka.
Krasni su se uspjesi postigli sa „Pittelcinom“ na limunim, narančam, ruzam, jabukam, kruškam i trešnjam, zato mogu preporučiti svakom poljodjelcu, da upotrebljuje ovaj liek, proti kukcima, pozdravljam Vas
Paolnanca Celestino, vrtlar.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču. Rieku, Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Treći svezak

Povjest Hrvata

od prof. Ujek. Klaića.

Do sada izašla tri svezka dajemo uz mjesečne odplate po K. 4.—.

Upravo je izašao treći svezak (drugoga svezka drugi dio) znamenitoga djela:

Povjest Hrvata

od najstarijih vremena do svršetka 19. stoljeća.

Ovaj svezak obuhvaća 20 štampanih araka, ukrašen je sa 77 slika, a stoji nevezan 6 kruna, tvrdo vezan 8 kruna.

Napisao ju
VJEKOSLAV KLAIĆ.

Koliko vriједi djelo prof. Vjekoslava Klaića o povjesti Hrvata, priznala je u najnovije doba i slavna

„Matica Hrvatska“, dosudivši piscu nagradu grofa Ivana Nep. Draškovića za godinu 1900.

Pozivamo sve dosadašnje predbrojnike da si nabave ovaj najnoviji svezak, a ujedno molimo, da svaki u krugu svojih poznatih, ovo za nas toli važno djelo, toplo preporuči za nabavu.

Da olahkotimo novim predbrojnikom nabavu do sada izašlih 3 svezaka, to evo javljamo, da smo pripravni sve do sada izašle svezke davati na mjesečne odplate.

Kod naručbe ili primanja knjiga imade se platiti **prva** odplata od K. 4.— a ostatak točno svakoga uzastopce sliedećega 1-ga u mjesecu.

Naručbe prima svaka knjižara i nakladna

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu.

Treći svezak

Broj 47. Pula, u utorak dne 18. junija 1901. God. XXXII.

Oglasi, priopćenja itd. naštaju i računaju se na tarifu sličnog članka ili po dogovoru.

Novci za predbrojbe, oglase itd. šalju se naslovom: ili poštanskom pak. Mudionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta prebivališta.

Tko list ne vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Tiskana tiskare broj 36.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

»Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari«. Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Neštkani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani neštkaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji 12 K u obće, 6 K za selјake i na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Ćirila i Metoda"
za Istru

Carska povelja.

8. junija 1901. kojom se sazivlje sabori.

Mi Franjo Josip Prvi,

po božjoj milosti car austrijski;

kralj ugarski i češki, kralj dalmatinski, hrvatski, slavonski, galički, vladimirski i ilirski; kralj jerusolimski i. t. d.; nadvojvoda avstrijski; veliki vojvoda toskanski i krakovski; vojvoda lotarinški, salcburški, štajerski, korušk, kranjski i bukovinski; veliki knez erdeljski; margrof moravski; vojvoda gornjošleski i donjošleski, modenski, parmanski, piačetinski i gvastalski, osvječimski i zatorski, tješinski furlanski, dubrovački i zadarski: pokneženi grof habzburški i tirolski, kiburški, gorički i gradiški; knez tridentinski i brikseński; margrof gornjolužički i donjolužički i istarski; grof hohenempski, feldkirški, bregenački, sonenberski i. t. d.; gospodar Trstu, Kotoru i slovenskoj krajini; veliki vojvoda srpske vojvodine itd. itd.

dajemo na znanje i poručujemo:

Sabor nadvojvodine Donje Austrije sazivlje se za 17. junija 1901, sabor kraljevine Češke za 18. junija 1901 u zakonito sabiralište, zatim sabor margrofije Istre za 20. junija 1901 u Kopar.

Sabori kraljevine Galiča i Vladimira s velikom vojvodinom Krakovskom, kraljevine Dalmacije, nadvojvodine Gornje Austrije, vojvodina Salcburške, Štajerske, Koruške, Kranjske, i Bukovine, margrofije Moravske, vojvodiče Gornje i Donje Šleske pokneženе grofije Tirolske, zatim Gorice i Gradiške, zemlje Forarlberške i grada Trsta sa svojom okolicom, koji su bili odgodjeni na temelju Naših odluka, sazivlju se za 17. junija 1901. svaki u svoje zakonito sabiralište za to, da nastave svoj rad.

Dano u Našemu carevinskom glavnom i stolnom gradu Beču 8. junija tisuću i devet stotina i prve, Našega vladanja pedeset i treće.

Franjo Josip s. r.

Koerber s. r. — **Welsersheimb** s. r.
Wittek s. r. — **Böhm** s. r.
Spens s. r. — **Hartel** s. r.
Rezek s. r. — **Call** s. r.
Giovanelli s. r. — **Pietak** s. r.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 12. juna 1901.

Sjednice zastupničke kuće bile su prošlih dana nješto riedje, jer su se obdržavale sjednice gospodske kuće i delegacija. Bile su za to jako duge one koje su se obdržavale: trajala je naime ona dne 4. od 11 do 3 po p. i od 8 u večer do 1. po pol noći; ona dne 8. od 10. do 6½; ona dne 10. od 10 do 3 po p., i od 7 do 12, ili do pol noći.

* * *

Gospodska kuća vratila je zastupničkoj zakonsku osnovu „o povišenju poreza na šećer u korist kraljevina i pokrajina", pošto pod uplivom vlade nije pristala na to, da se proizvoditelje domaće šećerne repe oslobodi poreza od poreza. Zastupnička kuća sklonula se je na promjenu svoje prve ustanove, i izpustila odnosni stavak, koji ista nego ništa. Da nije toga učinila, vlada nebi bila podniela osnovu na previšnju potvrdu, pak nebi pokrajine ništa dobile.

* * *

Paragrafe 59. i 60. obrtnoga zakona se je promjenilo i popunilo u smislu, da se je njekolliko omedjašilo prodavanje raznih predmeta po putujućih punomoćnicih i agentih. Te promjene i popunjenja su u glavnom naperene s jedne strane proti velikim obrtnikom i trgovcem, koji su radili mnogo po svojih punomoćnicih i agentih, najviše židovih, a s druge strane na korist srednjih i nižih obrtnika i trgovaca naročito u pokrajinskih mjestih. Bilo je predlagano raznih promjena sa strane pojedinih zastupnika, al su svi bili zabačeni.

* * *

Povelo se je razpravu u prvom čitanju o „vladinoj zakonskoj osnovi glede doprinašanja kraljevina i pokrajina zastupanih u carevinskom vieću za skupne poslove monarhije, ili glede svote, kvote, koju ima doprinašati jedna a koju druga polovica. To je prva teža zadaća, kojom je c. k. vlada pred parlament došla. Ona je zadovoljna, da ju je u obće mogla proturati u parlamenat, i da se je izabrao nagodbeni odbor od 48 lica. U taj odbor izabrani su Slovenci dr. Ploj i Povše, i Hrvat dr. Ivčević. Pošto je govorio ministar-predsjednik i dva zastupnika, bila je razprava zaključena, te su još mogli govoriti samo dvojica. Žurilo se je. Sad je na izabranom odboru da radi. Kod drugoga čitanja osnove bit će glavna razprava. Onda tek će se viditi, kako stojimo sa nagodom izmed obih polovica monarhije, kako će ta nagoda izgledati, i da li će vlada za osnovu kakvu si želi naći većinu. To je jedno od onih pitanja radi kojih je zapelo parlamentarno djelovanje u zadnjih 4 godinah. Badeni bio je dao Čehom jezikovne naredbe glavno da jih predobije za nagodu. Jezikovne naredbe izazvale su njemačku obstrukciju, a njihov opoziv česku. Sad se je doseglo izmirenje na gospodarskom polju. Da li i koliko i politički, vidit će se poglavito takodjer kod razprave i glasovanja o nagodi glede kvote.

* * *

Razpravilo se je i prihvatilo zakonsku osnovu željezničkoga odbora „glede osiguranja gradnje željeznica nižega reda". Uz vodene puteve je to druga osnova koju su zahtjevali poglavito Česi i Poljaci kao tobožnju odštetu za gradnju druge željeznice za Trst. U odboru se je dugo o tom razpravljalo, i uvrstilo u zakonsku osnovu one željeznice, koje se ima u najbližoj budućnosti graditi. Glavno su dobile i ondje veće krunovine. U sjednicah zastupničke kuće nebijaše moguće proturati nijedne druge željeznice. Prihvatilo se je samo resolucije, kojimi se vlada poziva da učini priprave za gradnje drugih željeznica. Tako bila je prihvaćena i ona glede željezničke pruge koja bi vezala Herpelje sa iztočnom obalom istarskoga poluotoka. U vladinih krugovih vlada nazor, da se sad već gradi željeznica Trst—Poreč, da se njom daje mnogo Istri, prem se neočekiva od nje dobitka, i da se drugo neće graditi bar dotle dok ta nebude sagradjena. I tu dosta znamenitu osnovu razpravilo se je naglo. Samo malo njim dozvolilo se je govoriti, a i te se je sililo da budu kratki. Izabrani glavni govornici kod pojedinih paragrafa nisu ni govorili, nego izjavili da preporučuju, al da neće govoriti radi kratkoće vremena. Njeki kao da su slutili, da bi vladi draže bilo, da se još sad ta osnova neprihvati, pak su sve moguće učinili da se čim brže stvar svrši, kako se je doista i svršila. Bilo je to u dnevnoj sjednici dne 10. juna, koja je trajala od 10 pr. p. do 3 poslie podne. U večernjoj sjednici razpravilo se je mnogo manjih predmeta. Ravno o pol noći zaključio je predsjednik sjednicu, posliednju u ovom razdobju, toli znamenitom, kako reče, u životu monarhije.

* * *

Zastupnik Spinčić interpelovao je gospodina ministra za bogoštovje i nastavu radi „ostavine Petra Fabris, bivšega župnika u Loki, u školske svrhe".

* * *

Zastupnik dr. Ferri upravio je na ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih poslova interpelaciju, u kojoj ga pita, zašto „c. kr. namjestničtvo u Trstu neriešava njekoga utoka obćine Kastva već tri godine i pol, obzirom na izgon njekoga individua iz one obćine"; te je li voljan uviditi u spise, tičuće se toga individua, pak se i iz toga poučiti „kakvi odnošaji vladaju u Primorju i kako postupaju razne tamošnje oblasti".

* * *

Dne 11. juna imala su svoje sjednice gospodska kuća, i obje delegacije. Gospodska kuća riešila je naglo mnoge zakonske osnove i u obće predmete, koje je razpravljala zastupnička kuća.

U austrijskoj delegaciji odgovorio je ministar izvanjskih poslova na interpelaciju delegata Kaftana „glede ostavine pokojnoga Josipa Marota iz Kastavšćine", komu je ubojnička ruka prije dvie godine u srednjeameričkoj republici Guatemali uzela život. Ministar je reko, da se vlada bavi već dvie godine tim pitanjem jako marljivo, i da se nada da će na skoro biti povoljno riešena. Pošto možda stvar nebi zanimala ciele delegacije, on daje interpelantu delegatu Kaftanu i njegovim drugovom posebnu spomenicu glede te stvari.

U istoj delegaciji izvjestio je delegat dr. Ivčević o „molbenici obćine Kastav za podporu za gradnju ceste Klana—Paka". iz sredstava vojenoga ministarstva. Rečeni delegat razložio je o čem se radi i predložio preporukom c. i k. vladi da molbenicu uzme obzir. Delegacija prihvatila je taj predlog.

Toga dana bijaše previšnjom privolom odročeno zasjedanje obiju kuća carevinskoga vieća, koje je trajalo od 31. jenara 1901.

* * *

Već u prvanjih sjednicah govorio je isti delegat dr. Ivčević o „željezničkom spoju između Bosne i Dalmacije"; te o „štetnosti vinske klauzule". Oba govora razpravljaju temeljito oba ta pitanja. Samo se zamjera gospodinu delegatu, kao jedinomu Hrvatu u austrijskoj delegaciji, što je samo o tih dvih predmetih govorio, i što naročito nije govorio kod razprave ministarstva vanjskih poslova o nesretnom uplivu što ga ima vanjska politika na naše nutarnje odnošaje naročito na južne pokrajine; i što nije kod razprave o Bosni i Hercegovini jasno označio hrvatsko stanovište, jedino pravo i obzirom na prošlost i obzirom na budućnost. Neće li se da se pripozna i oživotvori hrvatsko državno pravo, onda se te pokrajine nedadu dugo uzdržati u sklopu monarhije.

* * *

Da se je osobito zadnjih dana tako žurilo, dao je povod „put njegovoga veličanstva cesara i kralja u Prag". To bijaše ustanovljeno za 12. juna. I taj dan, danas, je zbilja njegovo veličanstvo sa svojom pratnjom i sa ministrom predsjednikom odputovalo u Prag. Nješto prije od njegovoga veličanstva odputovali su gospoda ministri Hartl i Rezek, prvi ministar bogoštovja i nastave, drugi ministar zemljak za Češku. Odputovali su prije da mogu njegovo veličanstvo u Pragu pričekati. Tomu putu pripisuju veliku znamenitost u cielom političkom razvoju monarhije, naročito ove polovice. Njegovo veličanstvo nebijaše već kakvih deset godina u prestolnici Češkoj. Sad ju počašćuje svojim posjetom, i hoće da pokaže kako mu na srcu leži i ta prestolnica, i cielo kraljestvo Česko, i njegov narod.

Govor predsj. Vjekoslava Spinčića

što ga je izrekao na ovogodišnjoj glavnoj skupštini družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

(Konac.)

Ima u Italiji družtvo, nazvano „Dante Alighieri", a svrha mu je izvan Italije širiti talijanski jezik, a uza nj' i kroza nj' talijansku misao. Pred nekoliko vremena obdržavalo je to družtvo svoju skupštinu pod predsjedanjem Villarija. Na toj skupštini su prisustvovala dva talijanska generala i jedan aktivni ministar. (Dr. Laginja: kao i kod nas!?)

Tom se je prigodom na očigled onih generala i ministara i ministarskih odaslanika pokazivala etnografska karta Italije, gdje su se naše pokrajine prikazivale kao talijanske. S osobitom je radošću oduševljenjem i odobravanjem skupština uzela do znanja osnutak talijanske gimnazije u Pazinu, i ustrojenje inih talijanskih škola i zabavišta što ih talijansko družtvo „Lega

Nazionale" podigla u našim zemljama. Toga je pak istoga dana na banketu priredjenom u slavu kongresa palo još i krupnijih. Kada je naime kongresistima šampanjac razvezao jezik, oni su počeli govoriti još i jasnije: Tu se je poglavito izticalo, kako se mora žitelje ovih pokrajina potalijanjivat i pripravljat za majku Italiju.

Kako je poznato, to društvo daje podporu i talijanskoj „Legi Nazionale" za koju ovdješnji Talijani rado govore, da je ona za to tu, da bude nekakovim braníkom talijanskoga jezika i kulture, što je krupna neistina. Cilj toga društva kao ni društva „Dante Alighieri", nije obrana svojega, već težnja i pohlepa za tudjim; u kratko cilj toga društva jest odnarodjivanje Slavena. Da je tomu tako, dokazom nam je okolnost, što „Lega" gradi svoje škole gotovo samo u našim mjestima, kao što su od prilike Hrib, Hum, Labinci, Rabac, Vabriga, gdjeno posvuda obitava narod izključivo naše krvi i jezika. To nije nikakovo uzdržavanje kulture talijanske, već pravo pravcato raznarodjivanje Slavena.

Pa nije Talijanima za potrebu ni Dantea a ni „Lege" za uzdržavanje njihovih škola — za njih se u obilnoj mjeri i preko mjere skrbe same c. kr. državne oblasti. Da je tomu tako, dokaz nam je razmjer izmedju naših i njihovih javnih škola. U najnovijem izvještaju o stanju školstva u Istri izdanom za školsku godine 1898—99 od c. k. zemaljskoga školskoga vieća proizlazi, da ima u Istri 190 učiteljskih mjesta, i toliko učitelja i učiteljica talijanskih dočim ih Hrvati imadu samo 81 a Slovenci 31. Uzmemo li u obzir, da Talijani sačinjavaju tek 1 trećinu cieloknpnoga žiteljstva Istre, to vidimo, da ta trećina ima sama 78 škola više nego li 2 trećine slavenskoga pučanstva Istre, tako da ima preko 17.000 djece naše krvi, koja ne uživaju blagodati škole.

A mi plaćamo za škole od 12 do 14 po sto nameta, moramo plaćati i školske takse, koje samo nose do 180.000 kruna na godinu, pa uza sve to nam se škole ne daju, tako da dok se ne odstrani ta krivica, dok se ne stane na kraj grdnom zulumu zlorabljenja novca opredieljenoga za pučke škole, na našoj je družbi, da ona sama iz svojih sredstava diže škole ondje, gdje ih nema. A naša družba zadovoljuje tomu po svojih skromnih sila, a uradila bi ona za cielo i više toga, kad joj se ne bi sa više strana pravilo zapreka. Kako i u tome vlada dvojaka mjera, najbolje se vidi od tuda, što je vlada od danas do sutra dozvolila Niemcima u Opatiji, da smjeste svoju školu u prostorije, koje nama ne bi u tu svrhu nikada odobrila. Od nas se zahtjeva, da bude sve lieno i prema najstrožim propisima, inače nam se zateže s otvorenjem škole, kao što je to bio slučaj u Livadama.

Nego mi moramo ustrajati. Na to nas potiče i ljubav i susretljivost cieloga hrvatskoga naroda, koji nas upravo krasno podupire. To vidimo najbolje i po ovogodišnjem prihodu naše Družbe, koji nadmašuje prihode prijašnjih pojedinih godina. — Sabralo se naime tekom prošaste upravne godine oko 32.000 kruna. Taj liepi prihod imamo da pripišemo raznim prinosima u obće, a napose našoj krasnoj omladini, koja je putem blokova i sjajnog plesa na Rieci namaknula družbi krasnu svotu. A vidimo da se u tom divnom nastojanju ne zastaje ni časka, što nam pokazuje medju ostalim i sjajni ples što ga je ove godine priredila dubrovačka podružnica Sv. Cirila i Metoda za Istru u ponosnom svome gradu. A hvala ide i družbine podružnice, kao i hrvatske novine koje su bez razlike stranaka radile na tom, da se našoj družbi pomogne, i sabrale liepih svota.

Potrebe bi premašile i mnogo veće prihode, ali obzirom na to, što Hrvati moraju da sami stvaraju mnogo toga što bi im se moralo dati, što u Istri samoj obstoji osim Družbe također Bratovšćina i djačko pripomočno družtvo, liep je i taj uspjeh, što ga se do sada polučilo. Budi s toga izražena sa ovoga mjesta u ime Ravnateljstva i ciele družbe najsrdačnija hvala svima, koji bilo na koji način doprinesoše išta našoj družbi — kao i preporuka, da se svatko prema svojim silama i u buduće zauzme za tu našu miljenicu i uzdanicu. A vas cienjene gospodje, gospodjice i štovana gospodo najsrdačnije pozdravljam, zahvaljujući Vam, što ste se u toli liepom broju odazvali pozivu našega Ravnateljstva. I tim ste pokazali da Vam je Družba na srcu i da pojmite njezinu zadaću. (Dugotrajno odobravanje i neprestano klicanje: Živila — Družba! Živio Spinčić!)

DOPISI.

Iz Veleg Lošinja pišu nam 12. t. mj.: Kako znadu čitatelji „Naše Sloge", imali smo ovdje nedavno občinske izbore, a na 5. o. mj. bio je izbor načelnika, te bi jednoglasno opet izabran gosp. Ivan Leva. Medjutim radi uzroka privatne naravi, on se je odmah zahvalio na ponudjenoj mu časti i predložio za svoga nasliednika g. Ivana Lazarića, koji je u minuloj občinskoj upravi obnašao čast prvoga viećnika, te on bude i izabran načelnikom.

Gosp. I. Leva povukao se je sa javnog djelovanja u svom rodnom mjestu, jer ga njegovi interesi zovu, da ostavi svoj zavičaj, te on putuje put dalekih strana. Moramo priznati, da se njegov odlazak obćenito žali, jer svatko ovdje znade, koliko se je on zauzimao i žrtvovao za dobro i napredak rodnog mu mjesta. Bio je poduzetan, pravedan, s narodom ljubezan, uputljiv i sklon dobroj stvari. Nastojao je marno, da strani gostovi, koji zimi pohadjaju ovo mjesto, nadju ovdje ugodno boravište i da budu liepo susretani, a naročito naprama prejasnomu nadvojvodi Karlu Stjepanu i njegovoj obitelji, koji mu je za priznanje radi toga izkazao osobitu dobrohotnost, ostaviv mu uspomenu, kojom se može ponositi (Vidi se iz toga, kako je njeki dan pisao lažno talijanski jedan list, kao da je tobože gosp. Leva pao u nemilost kod prej. nadvojvode).

Prostor ovoga lista ne dopušta nam da nabrojimo, koliko se je toga učinilo njegovom pobudom i marnim nastojanjem u ovom mjestu, koliki su se putevi što novi učinili, što popravili, koliki su se zdenci posagradili, vrtovi uredili, koliko je u obće učinio za napredak, ures i ljepotu ovoga mjesta, tako, da mu je radi toga (ne imajući pred očima političku stranu), svaki ovdje zahvalan, bio Hrvat ili tobožnji Talijan. — Njekoji talijanski listovi napadali su ćešće lažno, nepravedno i prostački na njega, jer nije htio, da radi onako, kako su htjeli irredente, već je nastojao, da bude pravedan. — S ovih razloga mjesto ovo žaliti će za njime, a i mi mu želimo, da ga dobra sreća prati u novu njegovu postojbinu, te da nam se naskoro opet vrati, prožet skroz na skroz iskrenim osjećajima naprama hrvatskoj stvari.

Njegovom nasliedniku g. Lazariću želimo najbolji uspjeh, ali usudjujemo se preporučiti mu, da mu ne uzmanjka energije, kad bude vidio, da je ta za dobru stvar potrebita i kad bude opazio, da bi se njekoji mogli njegovom dobrotom na zlo poslužiti; naročito mu stavljamo na dušu i srdce, da se nepouzdaje u stanovite osobe, i nevjeruje njihovim laskam, kojimi bi ga nastojali izrabiti u svoje protuhrvatske svrhe.

Pravi Hrvat dakako da nemože biti zadovoljan a kamo li oduševljen odnošajima, koji su ovdje, jer premda se sa svih strana priznaje, da je obćina ova u hrvatskih ruku, i pod tom devizom i obavljaju se ovdje izbori, premda je na čelu ove obćine Hrvat po rodu i osjećajima, to ipak po upravo čudnoj i nepojmljivoj nedosljednosti uredjuje se i razpravlja talijanski, dakle jezikom one stranke, protiv koje se svaki Hrvat u Istri mora odlučno boriti; obćina je gotovo čisto hrvatska, a ipak moramo mjesto hrvatske u našoj sredini gledati talijanaku pučku školu, gdje nam se djeca odnarodjuju. Koji znade i malo hrvatski misliti i čuvstvovati, nemoguga nego duboko sažalostiti ove činjenice. — Kad će napokon i taj bezumlaso prestati? Kad će se već jednom ovdjašnji Hrvati otresti neprijateljske nam talijanštine?!

Franina i Jurina.

Fr. Dragučani da su sada siti.

Jur. Kaj bi reć?

Fr. Vero imajo „Lego".

Jur. I mizerije pune kuće.

* * *

Fr. Zrenjski Krnjeli da su se spet jedan put á maka napili.

Jur. Ča su imeli izbore?

Fr. Vero ne, lego neko komedijo od „Lege".

Jur. Varamente, oni rado piju ako je po nis.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Ministarstvo Koerberovo slavi ovih dana drugi uspjeh svog dosta plodonosnog djelovanja. Prvi uspjeh bijaše taj, što je u careviaskom vieću proturalo glasovite osnove o investicijah, t. j. o gradnji vedenih puteva, željeznica itd. a drugi uspjeh, koji je posliedica prvoga, jest putovanje Njeg. Veličanstva u Prag. Još prije pol godine teško bijaše ni pomisliti, da bi kojoj vladi pošlo za rukom proturati navedene osnove, a one su danas gotov čin. Što tako nije se moglo ni predvidjati, da bi mogla vlada pripraviti u Českoj gladak put caru i kralju, a da ne bi pri tom uvriedila jednu il drugu od tamošnjih stranaka. Pa ipak boravi u srcu kraljevine Češke kralj Fran Josip već četvrti dan, svuda i od svih stranaka srdačno dočekan i pozdravljen. Ono dakle, što nemogoše provesti visoki plemići i dostojanstvenici, pošlo je za rukom uztrajnosti i marljivosti običnog upravnog činovnika, koji je pokazao i volje i odlučnosti i takta, da znade raditi — i to valjano raditi.

O samom putovanju Njeg. Veličanstva u Prag, vadimo iz českih listova sliedeće važnije podatke.

U Prag stigao je dvorski vlak sa kraljem i pratnjom dne 12. t. mj. u 6 sati po. podne. U kraljevoj pratnji — mnogobrojnijoj nego li obično — bijaše i ministar-predsjednik dr. Koerber, dočim su ministri Hartel i Rezek stigli u Prag još prije drugim vlakom.

Sav starodavni Prag bijaše krasno ukrašen. Sve ulice jesu pune svakojakog uresa. Na kolodvoru dočekali su kralja gradski, zemaljski i državni dostojanstvenici. Kralju je nazvao prvi dobrodošlicu pražki načelnik dr. Srb u českom jeziku, na što se je kralj zahvalio najprije češki pak njemački izraziv svoje veliko zadovoljstvo, što može nakon podulje stanke opet jednom posjetiti glavno mjesto ljubljene kraljevine Češke. Nakon uzajamnih predstava odpeljao se je kralj u kraljevski dvor Hradčin na cielom putu oduševljeno pozdravljen.

Sliedećeg dana primio je kralj mnogobrojne deputacije, medju timi: svećenstvo, plemstvo, gradsko zastupstvo, častnike, naučiteljsko činovničtvo, učiteljstvo viših srednjih i pučkih škola, sudbeno činovničtvo, konzule, predstojnike nekatoličkih vjeroizpovieati, predstojničtvo odvjetničke i bilježničke komore, akademije itd. itd. Poslie podne podao se je kralj sa pratnjom u grad, pak u predgradje, gdje pregleda razna obrtnijska poduzeća. Na večer u 6 sati bijaše na kraljevskom gradu svečana gostba, kojoj su prisustvovali predstojnici crkvenih, svietskih i vojničkih oblasti. Na večer bijaše predstava u českom kazalištu, gdje je otmeno občinstvo kralja oduševljeno pozdravljalo.

Dne 14. t. mj. bijaše u prisutnosti kraljevoj svečano blagoslovljenje novoga Fran-Josipova mosta. Svečanosti prisustvovalo je sve, što imade kraljevina Češka otmenoga. Na večer bijaše na Hradčinu druga svečana gostba.

Dne 15. t. mj. obdržavana bijaše sjajna vojnička parada, kojoj su prisustvovali, osim kralja sa pratnjom i ministri Koerber, Hartel i Rezek. Poslie podne obašao je kralj razne zavode, muzeje, škole itd. — svuda iskreno dočekan i srdačno pozdravljen.

Kako smo već zadnji put javili, sazvani su austrijski zemaljski sabori za dne 17. 18. i 20. t. mj. na kratko zasjedanje, da rieše nekoje važnije predmete.

Najveće zanimanje pobudjuje dakako češki sabor, zatim tirolski.

U Hrvatskoj vode se još uviek pregovori izmedju opozicijonalnih stranaka radi sloge. Iz svih hrvatskih pokrajina stiže prvakom opozicijonalnih klubova vapaji za slogom, koja je danas hrvatskom narodu nuždnija no valjda nikad do sada.

Crna Gora. Dne 13. t. mj. odputovao je knez Nikola u pratnji ministra Bože Petrovića preko Bari-a put Rima, gdje je prisustvovao sa knegnjom Milenom i knežević Mirkom krstu svoje unuke, talijanske princesese Jolande-Margarite.

Srbija. Iz Biograda pišu, da je tamo preminuo dne 14. t. mj. general Vaso Mostić, vjerni pristaša pokojnog kralja Milana. U srbskom ministarstvu očekuju opet novih promjena.

Rusija. Iz Varšave javljaju, da je ruska vlada opozvala naredbu, kojom bijaše zabranjeno židovskim trgovcem, koji borave na granici, preći tu granicu sa takozvanimi poluputnimi listovi. Sveučilištaim djakom u Varšavi, koji bijahu odsudjeni radi poznatih djačkih demonstracija od prošloga mjeseca maja, oprostila je vlada posve odnosau pedepsu.

Italija. U talijanskom parlamentu napao je poznati radikalac Barzilai, birši austrijski podanik, povodom razprave proračuna ministarstva izvanjskih poslova, oštro talijansku izvanjsku politiku u obće, napose trojni savez, koji mu je mrzak radi Austro-Ugarske, koja drži po njegovom mnienju, u robstvu nespašenu braću u našem Primorju, u Dalmaciji i Tirolu. Ministar Prinetti odgovorio je medju ostalim i Barzilai-u dokazujuć, da je trojni savez za Italiju ne samo potrebiti nego i koristan, što mu mi vrlo rado vjerujemo.

Miestne:

Proštenje tii Sv. Krv u Pull jest najveći domaći blagdan, što se vidi po množini naroda iz bližnje i daljnje okoliće, dolazećeg onaj dan da prisustvuje crkvenim obredom. Osobito kod svečanog obhoda opaziti je silu božju hrvatskoga pobožnoga puka, bez kojeg pače, može se reći, nebi u procesiji bilo nikoga osim popova. Kao svake godine, tako je bilo i ove: uz narod iz Puljštine redao se sviet iz Vodnjanštine, Barbanštine i Sanvinčenštine, sve samo narodno sukno, nažidane modrne i šarene marame.

Jednoć je to bilo još ljepše, jer bi dolazili i župnici iz sela svaki sa svojom

procesijom; ux pjevanje narodnih bogoljubnih pisama.

Iz grada samoga nisi vidio skoro nikoga osim malo naših ljudi, koji se izkazuju svakom prigodom u crkvi: talijanskog puka u gradu kao da niti neima za crkvu.

Al sasvim tim naši crkovni starešine neskrbe ni malo za podržavanje pobožnosti u hrvatskom puku grada Pule i bližnje okolice: čini se, da je prva conditio i zadnja svrha svemu nastojanju: talijanstvo!

Namjesto, da se s pukom moli u njegovom jeziku, sili mu se svakim načinom tudjinski nerazumljeni jezik, usljed česa mnogi niti ne zalaze rado u crkvu. Sjeme posijano od pokojnih Cleva i Basilisco, koji su bili uzorni svećenici s e c u n d u m c o r židovsko-liberalne-iredentarske stranke u Primorju, njeguje se i nadalje sa blagoslovom biskupa Flapp-a: hrvatski jezik se je izagnao iz crkve Majke Božje u gradu i iz one u Šurvah, a u svetom Domu, gdje ga je njekoč bilo najviše, dalo mu se mjesta u jednoj propovjedi jutro rano, kad još gospoda Talijani spavaju.

Na taj način vjera ne može cvasti: naš puk bi ljubio crkvu i njene službenike, kad bi vidio, da ovi njega nepreziru i ne nastoje iznaroditi ga. Hrvatskim jezikom održati ćete u vjeri i ljubavi do Boga i crkve svu okolicu grada Pule, sve što se naselilo na verudskoj i sisanskoj strani, okolo Divića i Kastanjera, a inače odaljiti ćete od crkve i ono malo Hrvata, što u crkvu zalazi, pa kad nebudu ni oni dohadjali, gledati će pastiri, gdje su im ovce, a nisu ih znali držati na okupu.

Kotarske školske vlede imalo je ovih dana sjednicu pod predsjedničtvom namjestničkog savjetnika g. Ivana Scandera de Rossetti, kotarskoga poglavara u Puli. Prisustvovao je od strane zemaljskoga odbora prisjednik Cleva. Prigovaralo se, da je neki oglas za školske stvari bio tiskan i u „Našoj Slogi". Predsjednik se je izpričao, da se to dogodilo pomutnjom. Diplomatički!

„Naša Sloga" — dnevnik! „Il Proletario" javlja, da će „Naša Sloga" postati dnevnik, glavni urednik da će biti g. prof. Mandić, a za duševne produkte će valjda skrbiti uredničtvo „Proletaria".

Poslednji „Popolo Istriano" tuži se, da smo „špijunali", da su neki dan u pivari „all' arco Romano" (sada Pilzen) htjeli proslaviti rodjenje Jolandice savojske, ali da to nije istina.

Mi ne špijunamo nikoga, samo hoćemo da junaci unapred kožu i otvoreno u koju svrhu drže koncerat.

Odmah za tim sastavkom donaša isti list viest, da je naša školska družba sv. Cirila i Metoda u prošloj godini imala **32 tisuće** kruna prihoda, i kad bi „Popolo" išao iztraživati, odkuda oni novci, kaže, da bi valjda veći dio dolazio od rublji, to jest dakle iz Rusije. Na to neimamo mnogo doložiti. Talijanski se reče: Fare la spia è brutta cosa, ma fare la spia falsa è peggio ancora. Tako je Popolo istriano pisao nami, a mi mu povraćamo u originalu, moleć Boga, da bi nam kada u istinu počeli sipati rublje, jer bismo onda podigli škole kojih krvavo trebamo, a Talijani nam jih od n a š i h novaca nedaju!

Ubogo talijanstvo! Talijanski dnevnik u Puli kuša da tumači drugčije dogodjaj u vrtu pizenske gostione, gdje je kako javismo talijanstvo doživilo strašnu blamažu. On piše, da su se neki mandolinisti udaljili iz vrta, jer nisu podnosili susjedstvo uniformiranih gostova; iz mržnje dakle na austrijske uniforme. Moguće, da gospoda Talijani goje u svom srcu takove osjećaje prama uniformama naše vojske, i rado im to vjerujemo, jer vidimo da svoje ljude uniformiraju gdjegod mogu ú la „b e r s a g l i e r a". Nu da bi se usudili javno dimonstrirati proti austrijskim uniformam, to sumnjamo, jer smo ih navadni vidjeli, da obigravaju i liže uniforme u svakoj prigodi, gdje znadu da ih nemože da uzdrži vlastita snaga. Znadu oni dobro, da su bez pomoći uniforma u Puli nistica ili malo povrh nistice. Kad bi im mjerodavni krugovi mornarice pokazali — ona četiri, peceta pa stražnjem dielu flottenrocka, moglo bi se uzaludno pitati: gdje je talijanstvo grada Pule? Nego može biti da je ono bilo pisano za udovoljiti kontrolirajuću rovinjsku „L' idea italiana" koja sa visine svojih „ideali puriissimi" grmi na ovdješnje c. i k. talijane?

Neotesana doršćad. Nebi se osvrćali na izlet djaka talijanske gimnazije koparske u Pulu, da talijansko novinstvo b e ž i k a k v o g a p o v o d a takvim načinom ne napada „Citeanicu" i „Školu" jer slučajno ta naša družtva imaju svoje prostorije u zgradi pred kojom su u vrtu izletnici objedovali. Naša družtva će si znati, ako budu smatrali shodnim sama obraniti svoj ugled i odgovoriti kako se pristoji na prostačke uvriede divljačke štampe: ne treba da ih branimo. Al kad nas potežu za jezik reći ćemo za danas toliko, da je velik broj djaka imao tako surovo ponašanje, da se nije moglo drugo pomisliti, nego da se u tu školu sakuplja većim dielom smet neotesanaca ciele pokrajine. Bilo jih je medju tom „kulturnom" omladinom istarskog talijanstva, medju tim pitomcima talijanskog zavoda u istarskoj „Ateni" i takovih, koji su oslovili konobare sa „fiol d'un c..." a jedan je udario konobara holimice po ruci s takovom silom, da mu je ruka bila otekla. Pa još se slična bagaža hoće da nameće, da psuje i vriedja, da predstavlja nekakav kulturniji elemenat u pokrajini! Sakrijte se da vas sunce ne vidi!

Pokrajinske:

Imenovanje. Ministar trgovine imenovao je poštanske oficijale gg. Grgura Bartola (Čestitamo!) Edmonda Ussai-a i Ivana Zandegiacomo poštanskimi kontrolori u Trstu.

Biskup Sterk na Rieci. U riečkih novinah čitamo, da bijaše tamo tršćansko-koparski biskup presvj. g. Andrija M. Sterk dne 10. t. mj. i da je odsjeo kod svoga brata, brodovlastnika g. Antuna Sterka. Sliedećeg dana bijaše presvj. g. biskup u Voloskom, odakle se je dne 13. t. mj. vratio u Trst.

Istarski sabor. U zadnjem smo broju javili, da se sastaje istarski sabor dne 17. t. mj. u Kopru. Tu viest doniele su talijanske novine i reć bi, da bijaše istinita i glede dana i glede mjesta. Nu reć bi, da su talijanska gospoda upozorila vladu na to, da se u Kopru slavi jubilej patrona grada i nekadanje biskupije sv. Nazarija — baš onih dana. Radi toga je zadnji čas promjenjen dan sazova od 17. na 20. t. mj. t. j. budući četvrtak. Prva sjednica biti će dakle u četvrtak dne 20. t. mj. o podne.

Kanfanarski občinski izbori su uništeni za sva tri tiela. Razlog: za III. i II. tielo taj, što je komisija prekinula izborni čin za 1 sat ili još više; za I. tielo, što je izbor započeo 1 sat kasnije nego li bijaše izbor uređen. To su naime službeni razlozi, a mi znamo da se je uništilo izbore zato, jer se od strane koja vedri i oblači neće da trpe hrvatska zastupstva i hrvatske občine. Kanfanarci ne klonite duhom!

Iz Kopra nam pišu 11. t. mj.: Tekar danas pronio se je ovdje glas, da će biti amo sazvan istarski sabor. Većina gradjanstva, osobito niži slojevi primili su sa zadovoljstvom tu viest. Siromah se uviek veseli, čim da će moći štogod zaslužiti.

Dne 16. t. mj. započeti će ovdje riedka svečanost. Slaviti ćemo naime 1800-godišnjicu odkrića sv. ostanaka pokrovitelja ovoga grada i nekadanje naše biskupije. Svečanost će trajati do uključivo 19. t. mj. Kod svečanosti sudjelovati će presvj. gg. biskupi Sterk i Flapp te gorički kardinal uzor. g. Missia. Radi tih svečanostih odložen je sazov sabora od 17. na 20. junija t. g.

Dragućani florentinci! U novinah čitamo, da su u nedjelju u Draguću ustrojili podružnicu zlosretne „Legè" da se je tamo strieljalo, jelo i pilo, da je bilo gostova iz Pazina, Buzeta i Huma i da je svih zabavljala glazba iz Pazina.

Mi nezavidjamo zavedenim sirotam u Draguću, što su se na troškove gospode iz Pazina, Buzeta itd. najeli i napili, nu da mora tamo unešeno talijanstvo, vrlo sepati, svjedoče nam prezimena novoizabranog ravnateljstva rečene podružnice. Eto prezimena gg. ravnatelja, kojim su otci i djedovi p i p e i l k a p u l u iz Coze u naše strane dopeljali: Krivičić, Blazović, Strpin, Kurelić S., Kurelić J., Krivičić, Margetić, Šestan itd. Ako ovo nisu sve goli i čisti florentinci, onda je doista težko ustanoviti njihovo porieklo!!

Zašto je sazvan istarski sabor u Kopar? Onomadne smo kazali razloge, radi kojih je imao biti istarski sabor tjelos sazvan u Poreč. Medju ostalim rekosmo, da će talijanska saborska većina sa gradjanstvom u Poreču slobodnije i izrazilije proslaviti 40 godišnjicu obstanka sabora u Poreču nego li bi to moguće bilo u Kopru. T e p r o s l a v e reč bi, da se je n e t k o - u istinu pobojao, te savjetovao središnjoj vladi, da nesazove sabora u Poreč, nego u Kopar, gdje je niže gradjanstvo protivno onim, koji bi možda htjeli kakvu protiuaustrijsku demonstraciju upriličiti, gdje ima za s v a k i s l u č a j četica c. i k. vojnika i kamo se može za s v a k i s l u č a j i više c. i kr. vojnika u kratkom roku bacili.

Mi držimo dakle, da se nije htjelo sazovom sabora u Kopar nikomu ugoditi ni naškoditi, već da je hotio n e t k o pri tom čuvati svoju kožu, držeći se one naše narodne: k o z a s i t a i z e l j e c i e l o!

Židovsko-katolički blizanci. Za tršćanskim čifutom poveo se je i njegov katolički blizanac — pobožni „L' Amico" udarajuć bezobrazno na katoličke Slovence, koji su povodom tjelovskog obhoda slovenski Boga molili i slovenskom pjesmom hvalu i čast mu izkazali. Drzovitomu čifutu moglo se je oprostiti, što se je nabacio na tršćanske Slovence i katolike najsmradnijim blatom jedino radi toga, što su Slovenci i katolici. Ali kako da se to oprosti talijanskim k a t o l i č k i m svećenikom, koji bliesne u svojem listiću proti suvjernikom s istog razloga, s kojeg ih napada i bezbožni čifut? Veće pogrde, strašnijeg ruglа težko je naći pod svodom nebeskim, nego li je ova bruka katoličkih tobož svećenika proti Slovencem katolikom.

Pa još imade naših ljudi, svećenika i svjetovnjaka, koji podupiru novcem takvu pogrdu od lista. Zar ste Vi gospodo Slovenci il Hrvati? Jeste li Vi u istinu katolici?

Natječajni oglas. Raspisuje se natječaj na mjesto poštarskog poslovača pri c. k. poštarskom uredu u Karnici (kotarsko poglavarstvo Pula) uz pogodbu i kvaciju kruna 400.

Godišnja plaća 450 kruna; uredovni paušal 120 kruna i godišnji pavšal 504 kruna za uzdržavanje četverokratne nedjelne pješne sveze izmedju Karnice i Vodnjana kao i za mjestno uručenje.

Prošnje neka se prikažu kroz rok tri nedjelje na c. k. ravnateljstvo pošta i telegrafa u Trstu.

U Trstu, 13. junija 1901.

Iz drugih krajeva.

„Gundulić" u Dubrovniku. Hrvatsko pjevačko družtvo „Gundulić" u Dubrovniku, nakanilo je pribaviti družtvenu zastavu. U tu svrhu sastavio se je odbor od odličnih gospodja i gospodjica te dubrovačkih Hrvata, koji su upravili na patrijote krasan proglas, u kome ih pozivlju, da se zauzmu za sakupljanje prinosa za družtveni barjak. Ovaj proglas, nema sumnje, naći će odziva širom domovine, pak se je tako nadati, da ćemo do godine imati u Dubrovniku liepu svečanost blagoslova barjaka, poput ovogodišnje „Lipine". Svakom srećom!

Izložba hrvatskih umjetnika na Sušaku. Dne 11. t. mj. otvorena je na Sušaku kraj Rieke u velikoj dvorani „Hotel Sušak" izložba „Družtva hrvatskih umjetnika u Zagrebu". U svemu izloženo je 112 slikarskih i kiparskih umjetnina, i to 103 slike i 9 kipova. Izmedju slikara izlošće svoje radnje: Robert Auer, Ivan Bauer, Vlaho Bukovac, Bela Čikoš, M. Cl. Crnčić, Tomislav Krizman, Slava Raškaj i Ivan Tisov. Kipari: Robert Frangeš i Rudolf Valdec. Kako piše riečki „Novi List", čini ta izložba vrlo dobar utisak na posjetioca. Iz nje se bo vidi, da ima naš narod umjetnika, koji mogu proizvadjati kano i umjetnici drugih naroda, moderno i klasično, kao i oni, što više i bolje nego li oni.

Preporučamo našim prijateljem, da posjete tu izložbu i da nas o njoj pobliže izvieste.

400-godišnjica hrvatske književnosti. Ove godine, kako je poznato, navršuje se 400 godina, da je hrvatski pjesnik Marko Marulić spjevao svoju „Juditu", koja je prvo epsko djelo umjetne hrvatske poezije. Da se proslavi ova uspomena imala je dne 5./6. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti svečanu sjednicu, u kojoj je pravi član gosp. dr. M. Šrepel čitao razpravu „O Mariliću".

Uz akademiju, koja je prva, spravljaju se i ostala hrvatska književna družtva, da ove godine dostojno proslave ovaj jubilej hrvatske knjige.

Katolička crkva na Cetinju. Na molbu barskog nadbiskupa presvj. g. fra Šimuna Milinovića, dozvolio je crnogorski knez Nikola, da se sagradi u crnogorskoj priestolnici katolička crkva.

Uredjenje granica! U talijanskom parlamentu razpravljalo se je dne 11. t. mj. o proračunu ministarstva izvanjskih posala. Više govornika sjetilo se je za razprave trojnoge saveza, izjaviv se proti savezu sa Njemačkom, napose proti Austro-Ugarskoj. Medju ostalimi tužio se je zastupnik Luzzatti, da se talijanska vlada malo brine za svoje radnike u tudjini, što njoj je kod nas suvišno, jer se naša vlada za njih brine. Nadalje je isti zastupnik zahtjevao od svoje vlade, neka svakako sačuva vinsku klauzulu u trgovačkom ugovoru sa Austro-Ugarskom. Italija da će lahko obstati i bez saveza sa Austro-Ugarskom, nu trgovački ugovor s ovom da je Italiji potrebit. „Kad se nebi sklopilo trgovački ugovor sa Austro-Ugarskom" — reče isti zastupnik — „moralo bi se sklopiti drugi ugovor, kojim bi se popravile državne granice", što nebi išlo tako lahko.

G. zastupnik hoće dakle promjeniti granice Italije na štetu Habsburške monarhije! E pa dobro, neka kuša — u tom će mu pomoći abisinska slava!

Koliko ima udatih žena? Iz statističkih podataka doznajemo, da ima udatih žena u Austro-Ugarskoj samo 43 od sto; u Njemačkoj 50 od sto, a u Engleskoj samo 41 od sto. U Austro-Ugarskoj odpadaju na 1000 mužkaraca izmedju 25 do 45 godina, 1154 žene u dobi od 20 do 40 godina. U Njemačkoj odpada na 1000 mužkaraca 1167 žena.

Iz blaženo zemlje! U talijanskom parlamentu podvrgao je ovih dana radikalni zastupnik C r e d a r o vrlo oštroj kritici pučko školstvo u kraljevini Italiji. Vlada — reče — uzdržava sveučilišta radi neke umišljene veličine i sjaja, dočim pušta posve s vidi naobrazbu najnižih slojeva pučanstva. Talijanskih državljana imade na milijune, koji neznaju čitati ni pisati i koji daju svietu najstrašnije zločince. Statistike talijanskih kaznionа pružaju tomu najbolje dokaze. Nakon sicilijanskih pokolja godine 1893—1894, za h t j e v a l i s u v l a s t n i c i z e m l j i š t a, s a k u p l j e n i u P a l e r m u, **da se ukine**

Nazionale" podigla u našim zemljama. Toga je pak istoga dana na banketu priredjenom u slavu kongresa palo još i krupnijih. Kada je naime kongresistima šampanjac razvezao jezik, oni su počeli govoriti još i jasnije: Tu se je poglavito izticalo, kako se mora žitelje ovih pokrajina potalijanjivat i pripravljat za majku Italiju.

Kako je poznato, to družtvo daje podporu i talijanskoj „Legi Nazionale" za koju ovdješnji Talijani rado govore, da je ona za to tu, da bude nekakovim braníkom talijanskoga jezika i kulture, što je krupna neistina. Cilj toga družtva kao ni družtva „Dante Alighieri", nije obrana svojega, već težnja i pohlepa za tudjim, u kratko cilj toga družtva jest odnarodjivanje Slavena. Da je tomu tako, dokazom nam je okolnost, što „Lega" gradi svoje škole gotovo samo u našim mjestima, kao što su od prilike Hrib, Hum, Labinci, Rabac, Vabriga, gdjeno posvuda obitava narod izključivo naše krvi i jezika. To nije nikakovo uzdržavanje kulture talijanske, već pravo pravcato raznarodjivanje Slavena.

Pa nije Talijanima za potrebu ni Dantea a ni „Lege" za uzdržavanje njihovih škola — za njih se u obilnoj mjeri i preko mjere skrbe same c. kr. državne oblasti. Da je tomu tako, dokaz nam je razmjer izmedju naših i njihovih javnih škola. U najnovijem izvještaju o stanju školstva u Istri izdanom za školsku godine 1898—99 od c. k. zemaljskoga školskoga vieća proizlazi, da ima u Istri 190 učiteljskih mjesta, i toliko učitelja i učiteljica talijanskih dočim ih Hrvati imadu samo 81 a Slovenci 31. Uzmemo li u obzir, da Talijani sačinjavaju tek 1 trećinu cielokupnoga žiteljstva Istre, to vidimo, da ta trećina ima sama 78 škola više nego li 2 trećine slavenskoga pučanstva Istre, tako da ima preko 17.000 djece naše krvi, koja ne uživaju blagodati škole.

A mi plaćamo za škole od 12 do 14 po sto nameta, moramo plaćati i školske takse, koje samo nose do 180.000 kruna na godinu, pa uza sve to nam se škole ne daju, tako da dok se ne odstrani ta krivica, dok se ne stane na kraj grdnom zulumu zlorabljenja novca opredieljenoga za pučke škole, na našoj je družbi, da ona sama iz svojih sredstava diže škole ondje, gdje ih nema. A naša družba zadovoljuje tomu po svojih skromnih sila, a uradila bi ona za cielo i više toga, kad joj se ne bi sa više strana pravilo zapreka. Kako i u tome vlada dvojaka mjera, najbolje se vidi od tuda, što je vlada od danas do sutra dozvolila Niemcima u Opatiji, da smjeste svoju školu u prostorije, koje nama ne bi u tu svrhu nikada odobrila. Od nas se zahtjeva, da bude sve lepo i prema najstrožim propisima, inače nam se zatežu s otvorenjem škole, kao što je to bio slučaj u Livadama.

Nego mi moramo ustrajati. Na to nas potiče i ljubav i susretljivost cieloga hrvatskoga naroda, koji nas upravo krasno podupire. To vidimo najbolje i po ovogodišnjem prihodu naše Družbe, koji nadmašuje prihode prijašnjih pojedinih godina. — Sabralo se naime tekom prošaste upravne godine oko 32.000 kruna. Taj liepi prihod imamo da pripišemo raznim prinosima u obće, a napose našoj krasnoj omladini, koja je putem blokova i sjajnog plesa na Rieci namaknula družbi krasnu svotu. A vidimo da se u tom divnom nastojanju ne zastaje ni časka, što nam pokazuje medju ostalim i sjajni ples što ga je ove godine priredila dubrovačka podružnica Sv. Cirila i Metoda za Istru u ponosnom svome gradu. A hvala ide i družbine podružnice, kao i hrvatske novine koje su bez razlike stranaka radile na tom, da se našoj družbi pomogne, i sabrale liepih svota.

Potrebe bi premašile i mnogo veće prihode, ali obzirom na to, što Hrvati moraju da sami stvaraju mnogo toga što bi im se moralo dati, što u Istri samoj obstoji osim Družbe također Bratovšćina i djačko pripomočno družtvo, liep je i taj uspjeh, što ga se do sada polučilo. Budi s toga izražena sa ovoga mjesta u ime Ravnateljstva i ciele družbe najsrdačnija hvala svima, koji bilo na koji način doprinesoše išta našoj družbi — kao i preporuka, da se svatko prema svojim silama i u buduće zauzme za tu našu miljenicu i uzdanicu. A vas cienjene gospodje, gospodjice i štovana gospodo najsrdačnije pozdravljam, zahvaljujući Vam, što ste se u toli liepom broju odazvali pozivu našega Ravnateljstva. I tim ste pokazali da Vam je Družba na srcu i da pojmite njezinu zadaću. (Dugotrajno odobravanje i neprestano klicanje: Živila Družba! Živio Spinčić!)

DOPISI.

Iz Velog Lošinja pišu nam 12. t. mj.: Kako znadu čitatelji „Naše Sloge", imali smo ovdje nedavno občinske izbore, a na 5. o. mj. bio je izbor načelnika, te bi jednoglasno opet izabran gosp. Ivan Leva. Medjutim radi uzroka privatne naravi, on se je odmah zahvalio na ponudjenoj mu časti i predložio za svoga nasliednika g. Ivana Lazarića, koji je u minuloj občinskoj upravi obnašao čast prvoga viećnika, te on bude i izabran načelnikom.

Gosp. I. Leva povukao se je sa javnog djelovanja u svom rodnom mjestu, jer ga njegovi interesi zovu, da ostavi svoj zavičaj, te on putuje put dalekih strana. Moramo priznati, da se njegov odlazak općenito žali, jer svatko ovdje znade, koliko se je on zauzimao i žrtvovao za dobro i napredak rodnog mu mjesta. Bio je poduzetan, pravedan, s naredom ljubezan, uputljiv i sklon dobroj stvari. Nastojao je marno, da strani gostovi, koji zimi pohadjaju ovo mjesto, nadju ovdje ugodno boravište i da budu liepo susretani, a naročito naprama prejasnomu nadvojvodi Karlu Stjepanu i njegovoj obitelji, koji mu je za priznanje radi toga izkazao osobitu dobrohotnost, ostaviv mu uspomenu, kojom se može ponositi (Vidi se iz toga, kako je njeki dan pisao lažno talijanski jedan list, kao da je tobože gosp. Leva pao u nemilost kod prej. nadvojvode).

Prostor ovoga lista ne dopušta nam da nabrojimo, koliko se je toga učinilo njegovom pobudom i marnim nastojanjem u ovom mjestu, koliki su se putevi što novi učinili, što popravili, koliki su se zdenci posagradili, vrtovi uredili, koliko je u obće učinio za napredak, ures i ljepotu ovoga mjesta, tako, da mu je radi toga (ne imajući pred očima političku stranu), svaki ovdje zahvalan, bio Hrvat ili tobožnji Talijan. — Njekoji talijanski listovi napadali su češće lažno, nepravedno i prostački na njega, jer nije htio, da radi onako, kako su htjeli irredente, već je nastojao, da bude pravedan. — S ovih razloga mjesto ovo žaliti će za njime, a i mi mu želimo, da ga dobra sreća prati u novu njegovu postojbinu, te da nam se naskoro opet vrati, prožet skroz na skroz iskrenim osjećajima naprama hrvatskoj stvari.

Njegovom nasliedniku g. Lazariću želimo najbolji uspjeh, ali usudjujemo se preporučiti mu, da mu ne uzmanjka energije, kad bude vidio, da je ta za dobru stvar potrebita i kad bude opazio, da bi se njekoji mogli njegovom dobrotom na zlo poslužiti; naročito mu stavljamo na dušu i srdce, da se nepouzdaje u stanovite osobe, i nevjeruje njihovim laskam, kojimi bi ga nastojali izrabiti u svoje protuhrvatske svrhe.

Pravi Hrvat dakako da nemože biti zadovoljan a kamo li oduševljen odnošajima, koji su ovdje, jer premda se sa svih strana priznaje, da je občina ova u hrvatskih ruku, i pod tom devizom i obavljaju se ovdje izbori, premda je na čelu ove občine Hrvat po rodu i osjećajima, to ipak po upravo čudnoj i nepojmljivoj nedosljednosti uredjuje se i razpravlja talijanski, dakle jezikom one stranke, protiv koje se svaki Hrvat u Istri mora odlučno boriti; občina je gotovo čisto hrvatska, a ipak moramo mjesto hrvatske u našoj sredini gledati talijanaku pučku školu, gdje nam se djeca odnarodjuju. Koji znade i malo hrvatski misliti i čuvstvovati, nemogu ga nego duboko sažalostiti ove činjenice. — Kad će napokon i taj bezsmisao prestati? Kad će se već jednom ovdješnji Hrvati otresti neprijateljske nam talijanštine?!

Franina i Jurina.

Fr. Dragućani da su sada siti.

Jur. Kaj bi reć?

Fr. Veró imajo „Lego".

Jur. I mizerije pune kuće.

* * *

Fr. Zrenjski Krnjeli da su se spet jedan put s maka napili.

Jur. Ča su imeli izbore?

Fr. Vero ne, lego nako komedijo od „Lege".

Jur. Varamente oni rado piju ako je po niš.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Ministarstvo Koerberovo slavi ovih dana drugi uspjeh svog doista plodonosnog djelovanja. Prvi uspjeh bijaše taj, što je careviaskom vieću proturalo glasovite osnove o investicijah, t. j. o gradnji vodenih puteva, željeznica itd. a drugi uspjeh, koji je posliedica prvoga, jest putovanje Njeg. Veličanstva u Prag. Još prije pol godine teško bijaše ni pomisliti, da bi kojoj vladi pošlo za rukom proturati navedene osnove, a one su danas gotov čin. Što take nije se moglo ni predvidjati, da bi mogla vlada pripraviti u Českoj gladak put caru i kralju, a da ne bi pri tom uvriedila jednu il drugu od tamošnjih stranaka. Pa ipak boravi u srcu českih stranaka. Pa ipak boravi u srcu tamošnjih stranaka. Njeg. Veličanstva u Prag, već kraljevine Češke kralj Fran Josip već četvrti dan, svuda i od svih stranaka srdačno dočekan i pozdravljen. One dakle, što nemogoše provesti visoki plemići i dostojanstvenici, pošlo je za rukom uztrajnosti i marljivosti običnog upravnog činovnika, koji je pokazao i volje i odlučnosti i takta, da znade raditi — i to valjano raditi.

O samom putovanju Njeg. Veličanstva u Prag, vadimo iz českih listova sliedeće važnije podatke.

U Prag stigao je dvorski vlak sa kraljem i pratnjom dne 12. t. mj. u 6 sati po podne. U kraljevoj pratnji — mnogobrojnijoj nego li obično — bijaše i ministar-predsjednik dr. Koerber, dočim su ministri Hartel i Rezek stigli u Prag još prije drugim vlakom.

Sav starodavni Prag bijaše krasno ukrašen. Sve ulice jesu pune svakojakog uresa. Na kolodvoru dočekali su kralja gradski, zemaljski i državni dostojanstvenici. Kralju je nazvao prvi dobrodošlicu pražki načelnik dr. Srb u českom jeziku, na što se je kralj zahvalio najprije česki pak njemački izraziv svoje veliko zadovoljstvo, što može nakon podulje stanke opet jednom posjetiti glavno mjesto ljubljene kraljevine Češke. Nakon uzajamnih predstava odpeljao se je kralj u kraljevski dvor Hradčin na cielom putu oduševljeno pozdravljen.

Sliedećeg dana primio je kralj mnogobrojne deputacije, medju timi: svećenstvo, plemstvo, gradsko zastupstvo, častnike, najviše civilno činovničtvo, učiteljstvo viših srednjih i pučkih škola, sudbeno činovničtvo, konzule, predstojnike nekatoličkih vjeroizpoviesti, predstojničtvo odvjetničke i bilježničke komore, akademiju itd. itd. Poslie podne podao se je kralj sa pratnjom u grad, pak u predgradje, gdje pregleda razna obrtnijska poduzeća. Na večer u 6 sati bijaše na kraljevskom gradu svečana gostba, kojoj su prisustvovali predstojnici crkvenih, svietskih i vojničkih oblasti. Na večer bijaše predstava u českom kazalištu, gdje je otmeno občinstvo kralja oduševljeno pozdravljalo.

Dne 14. t. mj. bijaše u prisutnosti kraljevoj svečano blagoslovljenje novoga Fran Josipova mosta. Svetanosti prisustvovalo je sve, što imade kraljevina Češka otmenoga. Na večer bijaše na Hradčinu druga svečana gostba.

Dne 15. t. mj. obdržavana bijaše sjajna vojnička parada, kojoj su prisustvovali, osim kralja sa pratnjom i ministri Koerber, Hartel i Rezek. Poslije podne obašao je kralj razne zavode, muzeje, škole itd. — svuda iskreno dočekan i srdačno pozdravljen.

Kako smo već zadnji put javili, sazvani su austrijski zemaljski sabori za dne 17. 18. i 20. t. mj. na kratko zasjedanje, da rieše nekoje važnije predmete.

Najveće zanimanje pobudjuje dakako češki sabor, zatim tirolski.

U Hrvatskoj vode se još uviek pregovori izmedju opozicijonalnih stranaka radi sloge. Iz svih hrvatskih pokrajina stižu prvakom opozicijonalnih listova vapaji za slogom, koja je danas hrvatskom narodu nuždnija no valjda nikad do sada.

Crna Gora. Dne 13. t. mj. odputovao je knez Nikola u pratnji ministra Bože Petrovića preko Bari-a put Rima, gdje je prisustvovao sa kneginjom Milenom i kneževićem Mirkom krstu svoje unuke, talijanske princesese Jolande-Margarite.

Srbija. Iz Biograda pišu, da je tamo preminuo dne 14. t. mj. general Vaso Mostić, vjerni pristaša pokojnog kralja Milana. U srbskom ministarstvu očekuju opet novih promjena.

Rusija. Iz Varšave javljaju, da je ruska vlada opozvala naredbu, kojom bijaše zabranjeno židovskim trgovcem, koji borave na granici, preći tu granicu sa takozvanimi poluputnimi listovi. Sveučilištaim djakom u Varšavi, koji bijahu odsudjeni radi poznatih djačkih demonstracija od prošloga mjeseca maja, oprostila je vlada posve odnosaju pedepsa.

Italija. U talijanskom parlamentu napao je poznati radikalac Barzilai, bivši austrijski podanik, povodom razprave proračuna ministarstva izvanjskih posala, oštro talijansku izvanjsku politiku u obće, napose trojni savez, koji mu je mrzak radi Austro-Ugarske, koja drži po njegovom mnienju, u robstvu nesapašenu braću u našem Primorju, u Dalmaciji i Tirolu. Ministar Prinetti odgovorio je medju ostalim i Barzilai-u dokazujuć, da je trojni savez za Italiju ne samo potrebiti nego i koristan, što mu mi vrlo rado vjerujemo.

Mjestne:

Proštenje ili Sv. Krv u Puli jest najveći domaći blagdan, što se vidi po množini naroda iz bližnje i daljnje okolice, dolazećeg onaj dan da prisustvuje crkvenim obredom. Osobito kod svečanog obhoda opaziti je silu božju hrvatskoga pobožnega puka, bez kojeg paće, može se reći, nebi u procesiji bilo nikoga osim popova. Kao svake godine, tako je bilo i ove: uz narod iz Puljštine redao se sviet iz Vodnjanštine, Barbanštine i Sanvinčenštine, sve samo narodno sukno, naždane modrine i šarene marame.

Jednoć je to bilo još ljepše, jer bi dolazili i župnici iz sela svaki sa svojom

procesijom uz pjevanje narodnih bogoljubnih pjesama.

Iz grada samoga nisi vidio skoro nikoga osim malo naših ljudi, koji se izkazuju svakom prigodom u crkvi: talijanskog puka u gradu kao da niti neima za crkvu.

Al sasvim tim naši crkovni starešine neskrbe ni malo za podržavanje pobožnosti u hrvatskom puku grada Pule i bližnje okolice: čini se, da je prva conditio i zadnja svrha svemu nastojanju: talijanstvo!

Namjesto, da se s pukom moli u njegovom jeziku, sili mu se svakim načinom tudjinski nerazumljeni jezik, usljed česa mnogi niti ne zalaze rado u crkvu. Sjeme posijano od pokojnih Cleva i Basilisco, koji su bili uzorni svećenici s c u n d u m c o r židovsko-liberalne-iredentarske stranke u Primorju, njeguje se i nadalje sa blagoslovom biskupa Flapp-a: hrvatski jezik se je izgnao iz crkve Majke Božje u gradu i iz one u Šurvah, a u svetom Domu, gdje ga je njekoč bilo najviše, dalo mu se mjesta u jednoj propovjedi jutro rano, kad još gospoda Talijani spavaju.

Na taj način vjera ne može cvasti: naš puk bi ljubio crkvu i njene službenike, kad bi vidio, da ovi njega nepreziru i i ne nastoje iznaroditi ga. Hrvatskim jezikom održati ćete u vjeri i ljubavi do Boga i crkve svu okolicu grada Pule, sve što se naselilo na verudskoj i sisanskoj strani, okolo Divića i Kastanjera, a inače odaljiti ćete od crkve i ono malo Hrvata, što u crkvu zalazi, pa kad nebudu ni oni dohadjali, gledati će pastiri, gdje su im ovce, a nisu ih znali držati na okupu.

Kotarske školske vieće imalo je ovih dana sjednicu pod predsjedničtvom namjestničkog savjetnika g. Ivana Scandera de Rossetti, kotarskoga poglavara u Puli. Prisustvovao je od strane zemaljskoga odbora prisjednik Cleva. Prigovaralo se, da je neki oglas za školske stvari bio tiskan i u „Našoj Slogi". Predsjednik se je izpričao, da se to dogodilo pomutnjom. Diplomatički!

„Naša Sloga" — dnevnik! „Il Proletario" javlja, da će „Naša Sloga" postati dnevnik, glavni urednik da će biti g. prof. Mandić, a za duševne produkte će valjda skrbiti uredničtvo „Proletaria".

Posledjji „Popolo Istriano" tuži se, da smo „špijunali", da su neki dan u pivari „all' arco Romano" (sada Pilzen) htjeli proslaviti rodjenje Jolandice savojske, ali da to nije istina.

Mi ne špijunamo nikoga, samo hočemo da junaci unapred kažu i otvoreno u koju svrhu drže koncerat.

Odmah za tim sastavkom donaša isti list viest, da je naša školska družba sv. Cirila i Metoda u prošloj godini imala **32 tisuće** kruna prihoda, i kad bi „Popolo" išao iztraživati, odkuda oni novci, kaže, da bi valjda veći dio dolazio od rublji, to jest dakle iz Rusije. Na to neimamo mnogo doložiti. Talijanski se reče: Fare la spia è brutta cosa, ma fare la spia falsa è peggio ancora. Tako je Popolo istriano pisao nami, a mi mu povraćamo u originalu, moleć Boga, da bi nam kada u istinu počeli sipati rublje, jer bismo onda podigli škole kojih krvavo trebamo, a Talijani nam jih od n a š i h novaca nedaju!

Ubogo talijanstvo! Talijanski dnevnik u Puli kuša da tumači drugčije dogodjaj u vrtu plzenske gostione, gdje je kako javismo talijanstvo doživilo strašnu blamažu. On piše, da su se neki mandolinisti udaljili iz vrta, jer nisu podnosili susjedstvo uniformiranih gostova; iz mržnje dakle na austrijske uniforme. Moguće, da gospoda Talijani goje u svom srcu takove osjećaje prama uniformama naše vojske, i rado im to vjerujemo, jer vidimo da svoje ljude uniformiraju gdjegod mogu á la „b e r s a g l i e r a". Nu da bi se usudili javno dimonstrirati proti austrijskim uniformam, to sumnjamo, jer smo ih navadni vidjeti, da obigravaju i ližu uniforme u svakoj prigodi, gdje znadu da ih pomoću da uzdrži vlastita snaga. Znadu oni dobro, da su bez pomoći uniforma u Puli nitica ili malo povrh nitice. Kad bi im mjerodavni krugovi mornarice pokazali — ona četiri puceta na strižnjem dielu flottenrocka, moglo bi se uzaludno pitati: gdje je talijanstvo grada Pule? Nego može biti da je ono bilo pisano za udovoljiti kontrolirajućoj rovinjskoj „L' idea italiana" koja sa visine svojih „ideali purissimi", grmi na ovdješnje „c. i k." talijane?

Neotesana derišćad. Nebi se osvrćali na izlet djaka talijanske gimnazije koparske u Pulu, da talijansko saviništvo b e z i k a k v o g a i p o v o d a fiskinskim načinom ne napada „Cittanica" i „Sokola" jer slučajno ta naša družtva imaju svoje prostorije u zgradi pred kojom su u vrtu izletnici objedovali. Naša družtva će si znati, ako budu smatrali shodnim sama obraniti svoj ugled i odgovoriti kako se pristoji na prostačke uvrede divljačke štampe: ne treba da ih branimo. Al kad nas potežu za jezik reći ćemo za danas toliko, da je velik broj djaka imao tako surovo ponašanje, da se nije moglo drugo pomisliti, nego da se u tu školu sakuplja većim dielom smet neotesanca ciele pokrajine. Bilo jih je medju tom „kulturnom" omladinom istarskog talijanstva, medju tim pitomcima talijanskog zavoda u istarskoj „Ateni" i takovih, koji su oslovili konobare sa „fiol d'un c.." a jedan je udario konobara hotimice po ruci s takovom silom, da mu je ruka bila otekla. Pa još se slična bagaža hoće da nameće, da psuje i vriedja, da predstavlja nekakav kulturniji elemenat u pokrajini! Sakrijte se da vas sunce ne vidi!

Pokrajinske:

Imenovanje. Ministar trgovine imenovao je poštanske oficijale gg. Grgura Bartola (Čestitamo!) Edmonda Usai-a i Ivana Zandegiacomo poštanskimi kontrolori u Trstu.

Biskup Sterk na Rieci. U riečkih novinah čitamo, da bijaše tamo tršćansko-koparski biskup presvj. g. Andrija M. Sterk dne 10. t. mj. i da je odsjeo kod svoga brata, brodovlastnika g. Antuna Stérka. Sliedećeg dana bijaše presvj. g. biskup u Voloskom, odakle se je dne 13. t. mj. vratio u Trst.

Istarski sabor. U zadnjem smo broju javili, da se sastaje istarski sabor dne 17. t. mj. u Kopru. Tu viest doniele su talijanske novine i reć bi, da bijaše istinita i glede dana i glede mjesta. Nu reć bi, da su talijanska gospoda upozorila vladu na to, da se u Kopru slavi jubilej patrona grada i nekadanje biskupije sv. Nazarija — baš onih dana. Radi toga je zadnji čas promjenjen dan sazova od 17. na 20. t. mj. t. j. budući četvrtak. Prva sjednica biti će dakle u četvrtak dne 20. t. mj. o podne.

Kanfanarski občinski izbori su uništeni za sva tri tiela. Razlog: za III. i II. tielo taj, što je komisija prekinula izborni čin za 1 sat ili još više; za I. tielo, što je izbor započeo 1 sat kasnije nego li bijaše izbor uređen. To su naime službeni razlozi, a mi znamo da se je uništilo izbore zato, jer se od strane koja vedri i oblači neće da trpe hrvatska zastupstva i hrvatske občine. Kanfanarci ne klonite duhom!

Iz **Kopra** nam pišu 11. t. mj.: Tekar danas pronio se je ovdje glas, da će biti amo sazvan istarski sabor. Većina gradjanstva, osobito niži slojevi primili su sa zadovoljstvom tu viest. Siromah se uviek veseli, čim da će moći štogod zaslužiti.

Dne 16. t. mj. započeti će ovdje riedka svečanost. Slaviti ćemo naime 1300-godišnjicu odkrića sv. ostanaka pokrovitelja ovoga grada i nekadanje naše biskupije. Svečanost će trajati do uključivo 19. t. mj. Kod svečanosti sudjelovati će presvj. gg. biskupi Sterk i Flapp te gorički kardinal uzor. g. Missia. Radi tih svečanostih odložen je sazov sabora od 17. na 20. junija t. g.

Dragućani florentinci! U novinah čitamo, da su u nedjelju u Draguću ustrojili podružnicu zloćudne „Lege" da se je tamo strieljalo, jelo i pilo, da je bilo gostova iz Pazina, Buzeta i Huma i da je svih zabavljala glazba iz Pazina.

Mi nezavidjamo zavedenim sirotam u Draguću, što su se na troškove gospode iz Pazina, Buzeta itd. najeli i napili, nu da mora tamo unešeno talijanstvo, vrlo sćepati, svjedoče nam prezimena novoizabranog ravnateljstva rečene podružnice. Eto prezimena gg. ravnatelja, kojim su otci i djedovi p i p e i l k a p u l u iz Coze u naše strane dopeljali: Krivičić, Blazović, Strpin, Kurelić S., Kurelić J., Krivičić, Margetić, Šestan itd. Ako ovo nisu sve gole i čisti florentinci, onda je doista teško ustanoviti njihovo porieklo!!

Zašto je sazvan istarski sabor u Kopar? Onomadne smo kazali razloge, radi kojih je imao biti istarski sabor ljetos sazvan u Poreč. Medju ostalim rekosmo, da će talijanska saborska većina sa gradjanstvom u Poreču slobodnije i izrazitije proslaviti 40 godišnjicu obstanka sabora u Poreču nego li bi to moguće bilo u Kopru. T e p r o s l a v e reć bi, da se je n e k o - u istinu pobojao, te savjetovao središnjoj vladi, da nesazove sabora u Poreč, nego u Kopar, gdje je niže gradjanstvo protivno onim, koji bi možda htjeli kakvu protuaustrijsku demonstraciju upriličiti, gdje ima za s v a k i s l u č a j četica c. i k. vojnika i kamo se može za s v a k i s l u č a j i više c. i kr. vojnika u kratkom roku baciti.

Mi držimo dakle, da se nije htjelo sazovom sabora u Kopar nikomu ugoditi ni naškoditi, već da je hotio n e š t o pri tom čuvati svoju kožu, držeći se one naše narodne: k o z a s i t a i z e l j e c i e l o!

Židovsko-katolički blizanci. Za tršćanskim čifutom poveo se je i njegov katolički blizanac — pobožni „L' Amico" udarajuć bezobrazno na katoličke Slovence, koji su povodom tjelovskog obhoda slovenski Boga molili i slovenskom pjesmom hvalu i čast mu izkazali. Drzovitomu čifutu moglo se je oprostiti, što se je nabacio na tršćanske Slovence i katolike najsramotnijim blatom jedino radi toga, što su Slovenci i katolici. Ali kako da se to oprosti talijanskim k a t o l i č k i m svećenikom, koji biesne u svojem listiću proti suvjernikom s istog razloga, s kojeg ih napada i bezbožni čifut? Veće pogrde, strašnijeg rugla težko je naći pod svodom nebeskim, nego li je ova bruka katoličkih tobož svećenika proti Slovencem katolikom.

Pa još imade naših ljudi, svećenika i svjetovnjaka, koji podupiru novcem takvu pogrdu od lista. Zar ste Vi gospodo Slovenci il Hrvati? Jeste li Vi u istinu katolici?

Natječajni oglas. Raspisuje se natječaj na mjesto poštarskog poslovača pri c. k. poštarskom uredu u Karnici (kotarsko poglavarstvo Pula) uz pogodbu i kavciju kruna 400.

Godišnja plaća 450 kruna; uredovni paušal 120 kruna i godišnji pavšal 504 kruna za uzdržavanje četverokratne nedjelne pješne sveze izmedju Karnice i Vodnjana kao i za mjestno uručenje.

Prošnje neka se prikažu kroz rok tri nedjelje na c. k. ravnateljstvo pošta i telegrafa u Trstu.

U Trstu, 13. junija 1901.

Iz drugih krajeva.

„Gundulić" u Dubrovniku. Hrvatsko pjevačko družtvo „Gundulić" u Dubrovniku, nakanilo je pribaviti družtvenu zastavu. U tu svrhu sastavio se je odbor od odličnih gospodja i gospodjica te dubrovačkih Hrvata, koji su upravili na patrijote krasan proglas, u kome ih pozivlju, da se zauzmu za sakupljanje prinosa za družtveni barjak. Ovaj proglas, nema sumnje, naći će odziva širom domovine, pak se je tako nadati, da ćemo do godine imati u Dubrovniku liepu svečanost blagoslova barjaka, poput ovogodišnje „Lipine". Svakom srećom!

Izložba hrvatskih umjetnika na Sušaku. Dne 11. t. mj. otvorena je na Sušaku kraj Rieke u velikoj dvorani „Hotel Sušak" izložba „Družtva hrvatskih umjetnika u Zagrebu". U svemu izloženo je 112 slikarskih i kiparskih umjetnina, i to 103 slike i 9 kipova. Izmedju slikara izložiše svoje radnje: Robert Auer, Ivan Bauer, Vlaho Bukovac, Bela Čikoš, M. Cl. Crnčić, Tomislav Krizman, Slava Raškaj i Ivan Tisov. Kipari: Robert Frangeš i Rudolf Valdec. Kako piše riečki „Novi List", čini ta izložba vrlo dobar utisak na posjetioca. Iz nje se bo vidi, da ima naš narod umjetnika, koji mogu proizvadjati kano i umjetnici drugih naroda, moderno i klasično, kao i oni, što više i bolje nego li oni.

Preporučamo našim prijateljem, da posjete tu izložbu i da nas o njoj pobliže izvieste.

400-godišnjica hrvatske književnosti. Ove godine, kako je poznato, navršuje se 400 godina, da je hrvatski pjesnik Marko Marulić spjevao svoju „Juditu", koja je prvo epsko djelo umjetne hrvatske poezije. Da se proslavi ova uspomena imala je dne 5./6. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti svečanu sjednicu, u kojoj je pravi član gosp. dr. M. Srepel čitao razpravu „O Mariliću".

Uz akademiju, koja je prva, spravljaju se i ostala hrvatska književna družtva, da ove godine dostojno proslave ovaj jubilej hrvatske knjige.

Katolička crkva na Cetinju. Na molbu barskog nadbiskupa presvj. g. fra Šimuna Milinovića, dozvolio je crnogorski knez Nikola, da se sagradi u crnogorskoj priestolnici katolička crkva.

Uredjenje granica! U talijanskom parlamentu razpravljalo se je dne 11. t. mj. o proračunu ministarstva izvanjskih posala. Više govornika sjetilo se je za razprave trojnoge saveza, izjaviv se proti savezu sa Njemačkom, napose proti Austro-Ugarskoj. Medju ostalimi tužio se je zastupnik Luzzatti, da se talijanska vlada malo brine za svoje radnike u tudjini, što njoj je kod nas suvišno, jer se naša vlada za njih brine. Nadalje je isti zastupnik zahtjevao od svoje vlade, neka svakako sačuva vinsku klauzulu u trgovačkom ugovoru sa Austro-Ugarskom. Italija da će lahko obastati i bez saveza sa Austro-Ugarskom, nu trgovački ugovor s ovom da je Italiji potrebit. „Kad se nebi sklopilo trgovački ugovor sa Austro-Ugarskom" — reče isti zastupnik — „moralo bi se sklopiti drugi ugovor, kojim bi se popravile državne granice", što nebi išlo tako lahko.

G. zastupnik hoće dakle promjeniti granice Italije na štetu Habsburške monarhije! E pa dobro, neka kuša — u tom će mu pomoći abisinska slava!

Koliko ima udatih žena! Iz statističkih podataka doznajemo, da ima udatih žena u Austro-Ugarskoj samo 43 od sto; u Njemačkoj 50 od sto, a u Engleskoj samo 41 od sto. U Austro-Ugarskoj odpadaju na 1000 muškaraca izmedju 25 do 45 godina, 1154 žene u dobi od 20 do 40 godina. U Njemačkoj odpada na 1000 muškaraca 1167 žena.

Iz blažene zemlje! U talijanskom parlamentu podvrgao je ovih dana radikalni zastupnik C r e d a r o vrlo oštroj kritici pučko školstvo u kraljevini Italiji. Vlada — reče — uzdržava sveučilišta radi neke umišljene veličine i sjaja, dočim pušta posve s vidi naobrazbu najnižih slojeva pučanstva. Talijanskih državljana imade na milijune, koji neznaju čitati ni pisati i koji daju svietu najstrašnije zločince. Statistike talijanskih kazniona pružaju tomu najbolje dokaze. Nakon sicilijanskih pokolja godine 1893—1894, za h t j e v a l i s u v l a s t n i c i z e m l j i š t a, s a k u p l j e n i u P a l e r m u, da se ukine

puške škole. U mnogih občinah Italije ili nema škole, ili ako jesu, one su nepristojne, druge pretijesne; u drugih opet su klupe prava mučila, koja sjećaju na vremena, kad no su fratri palicom širili prosvjetu.

Žalimo što nemožemo do čitavog govora zastupnika Credaro, nu i ove kratke crtice pružaju nam jasnu sliku o toli razvikanoj 2000 godišnjoj latinskoj kulturi naših milih susjeda.

Točnost talijanskih činovnika. Talijanske novine pišu, da su u kraljevini činovnici tako točni u vršenju službe, da dolaze u ured u 11 sati, da pročitaju novine, da štogod načrčkaju, pak hajde na pivo. Mi poznamo još jedan dio svietz, gdje bi se našlo takvih činovnika. Radi te točnosti treba vladi mnogo više činovnika, jer svi skupa nerade, koliko bi uzradila polovica, da su točni u vršenju svoje službe.

Talijansko ministarstvo zahtjevalo je nedavno, da se pomnoži broj činovnika, na što nije hotio kralj pristati, već je nekog lieposa dana došao u 9 sati u jutro u dotično ministarstvo, da se osvjedoči o točnosti i marljivosti svojih činovnika. Nenašav u uredih nijednoga činovnika, upita poslužnika, gdje da su gospoda činovnici, na što dobi odgovor, da gospoda nedolaze prije 11 sati. Kralj ode i naloži, da imadu u buduće činovnici dolaziti u ured točno u 9 sati i sada se gospoda drže zbilja kraljeve naredbe.... za neko vrieme!

Ogromni parobrodi. Neko parobrodarsko družtvo u Connecticut-u u Americi, počelo je graditi dva ogromna parobroda, koja će biti po veličini, najveći na svietu. Svaki taj parobrod stojati će 25 milijuna franaka, a nositi će 33 hiljade bačava (tonelata) t. j. 1000 bačava više od najvećeg njemačkog parobroda „Deutschland", koji je vlasništvo sjevero-njemačkog Loyda. Svaki će parobrod u duljini mjeriti 630 stopa.

Najbrža željeznica. Ljudski um ne miruje, već sve ide za većim napredkom. Sada javljaju, da je jedan amerikanski mjernik namislio graditi željeznicu, koja će ići 400 kilometara na sat, te bi mogla iz New-Yorka doći za 24 sata u San Francisko. A u Englezkoj opet hoće da grade željeznicu s jednom tračnicom izmedju Liverpoola i Londona, koja bi išla 200 kilometara na sat.

Najljepši kolodvor. Na čitavom svietu najljepša je željeznička stanica u Bombaju u Indiji, koja se zove po imenu pok. kraljice englezke Viktorije. Ta se je stanica gradila deset godina, a stajala je 80 milijuna franaka.

Snieg na mjesečini. Amerikanski listovi pišu, da su učenjaci Havardske zviezdarne priredili fotografičke slike mjesečine, iz kojih da je razvidno, da imade na mjesečini sniega. Ako ima na njoj sniega, biti će i vode i leda i ljudi, a tko nevjeruje neka se sam osvjedoči!

Družtvene.

Na vjenčanju g. Ante Božića Vinkova sa g.com Anticom Fero pok. Ivana u Kaldiru, sabrala se na korist pogorjeloga Ivana Tončića Cekina iz Žrenja svota K 16·40. — Darovaše: Mladoženja K 2, Zaručnica K 1, kum Ivan Bertoša K 2, Andjeo Galo K 2, Petar Božić K 1, Vinko Božić K 1, Josip Flego K 1·40, Ante Valenta K 2, Antica Božić K 1, Ivanka Božić 40 h., Antica Fero 40 h., Marija Bon 60 h., Vinko Flego 20 h., Marija Fero 20 h., Ivan Fero 20 h., Ivan Flego 1 K.

Za družbu sv. Cirila i Metoda primilo je naše uredničtvo: od g. A. Jurkovića, sabranih na tielovo u župnoj kući u Foškulinu K 8·40.

Buzetsko družtvo za štednju i zajmove, imalo je g. 1900 prometa okolo 150 tisuća kruna. Uložaka na štednju preko 80 tisuća krune, a u tekućem računu preko 50 tisuća kruna. Posudilo je članovima preko 73 tisuće kruna, i podarilo za dobrotvorne svrhe, djačkomu družtvu u Pazinu i družbi sv. Cirila i Metoda, K 200. — Čistoga dobitka imalo je 500 K.

Djačkom pripomoćnom družtvu u Beču, darovaše medju ostalim i sliedeća gospoda iz Istre: Jelušić Mirko, Kastav K 2, Luk Ivan, kapelan, Kastav 2, Prišlić Albin, Opatija 5, Kumičić Toma, Beršec 5, Aničić Josip, župe-upravitelj, Oprtalj 10.

Sve radoljubne ljudske mušice, neka zahtjevaju „Našu Slogu" po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan leta.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoja

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica stavarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Brijač

Zvonimir Gjurin

preporuča svoju

brijačnicu i češljaonicu

u Puli

Via Sergia broj 63

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Oglas.

Škropilnice inžinira Živica, poznate su kao najbolje, te se dobivaju kod tvrdke:

SCHIVITZ & Comp. u TRSTU,

Via della Zonta 5,

uz cienu od K **18**, a odpremljene poštom franko na dom K **20**.

U skladištu iste tvrdke dobivaju se škropilnice svakog drugog sustava, strojevi svake ruke kano i sve tehničke sprave prvih tvornica uz nizke cene.

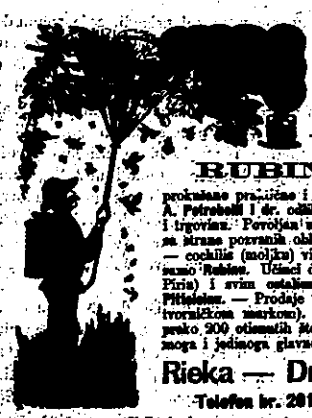

Velika štednja, pouzdan najpovoljniji uspjeh kod Ratara, Vinogradara, Vrtlara itd. itd.

Želite li vaša polja, vrtove, perivoje, zgrade itd., a bez da oštetite biljke, očuvati protiv bubama i štetnosnim nametnicima, koji su na veliki nitrb svih bilina? Dovoljno je da upotrebite

RUBINU i PITTELEINU

prokušane praktične i ekonomično sredstva iz više puta nagradjena tvornice A. Petrobelli i dr. odlikovane od kr. tal. ministarstva za poljodjelstvo, obrt i trgovinu. Povoljan uspjeh ovih proizvoda potvrdjuje na skotine svjedodžba sa strane poznatih oblasti i osobe vještih poljodjelstvu. — Proti peronospori — cochilis (moljca) vinove lose, proti mašinovoj uši i skakavcima upotrebite samo Rubine. Učinci divni občenito priznani. — Proti žišeca kratke (Tingis Piris) i svim ostalim bubama u ratarstvu i kazanstvu upotrebite samo Pittelein. — Prodaje se u originalnim posudam od kg. 1, 2, 4, 20 (sa tvorničkom markom). — Podaka o porabi prilezi svakoj posudi. Popis za preko 200 otimenih štetnih kukaca dobiva se bezplatno za zahtjev kod samoga i jedinoga glavnoga zastupnika za skladištem za Rieku i Austro-Ugarsku.

Rieka — Drogerija C. CALLI — Rieka

Telefon br. 281. — Via Porta, br. 2, naprama Municipiu

Slušbeni spis
Sudbena izjava

za kojom se javlja, da su se učinili pokusi na sudbina ob činskim na zahtjevanje gospodina „Rubina" i „Pittelein", te se postigao najbolji uspjeh za uništenje raznih kukaca i sato se ove pohvalne preporučuje svakome poljedelniku i vrtlaru.

Občinsko poglavarstvo
Sušak, 16. lipnja 1900.
Načelnik: biljeznik
H. vitez Baccich v. r. Mikeli v. r.

Rakovac, 6. studenog 1900.

Gosp. G. Galli
Rieka.

Ove godine upotrabio sam „Rubina" na mojim lozama proti peronospori i cochilisu loze, te sam sa djelovanjem bio vrlo zadovoljan i za to je mogu preporučiti svim ratarima, da ga slobodno upotrebljaju. Mišljam se odsad

Josip Gegurina
posjednik.

Poklovani Gosp. Gregorio Galli
Rieka.

Ove godine pokusio sam Vaše „Rubine" na mojem posjedu i bio sam vrlo zadovoljan. Uspjeh mi je iste dosle veću korist nego li prošlih godina. Ove priebojem i biljkam se s poštovanjem

Josip Furlan.

Trsat, 14. studenog 1900.

Krimeja, 15. studenog 1900.

Gosp. G. Galli
Rieka.

Javljam Vam, da sam upotrebio „Rubinu" proti kukcima na vočkama i dobio sam izvrstnih rezultata. S poštovanjem

Ant. Deranitz.

Srdoči p. Kastav, 1. stud. 1900.

Gosp. G. Galli
Rieka.

Upotrebio sam proti peronospori „Rubinu" i ovaj lek proti kukcima dao mi je najbolje rezultate i proti drugim kukcima na loži. Zato ću ga u buduće upotrebljavati. S poštovanjem

Josip Erdoč.

Vis, 25. stud. 1900.

Gosp. G. Galli
Rieka.

„Rubinu" koju sam mi poslali, pokušao sam na mojim lozama i dodo mi najbolje uspjehe nama peronospore prema ugovorjenicima, da s njome hoće svoje lose. Pouzdanjem Vas s poštovanjem

Anton Vojković.

Gosp. G. Galli
Rieka.

Prošle godine pokušao sam u Sisku vrst „Rubina" od koje sam vi jedini skladišt, te sam bal vrsto, da Vam mogu javiti, da su rezultati pohvalni, osobito proti kukcima, izvrsni. Najboljim uspjehom upotrebio je sredstvo proti svim kukcima, koji kvare vrtove i sadam zaboravio da je pomješam sa bordoškom sukcinom za štropanje loze, te sam bio zadovoljan. Neka Vam ove slobi kao zahvala, jer sam mi je pokazali i bodite uvjereni, da mi je dužnost pohvaliti je svima, trgovima moga poznanstva.

Rieka, 25. siečnja 1901.

Kuzma Bezenšek
upr. grašk. pol. Rieke u Kostelu.

Vas. 25. studenoga 1900.

Gosp. G. Galli
Rieka.

Javljam Vam rade, da su najbolji uspjeci pokazali su „Rubinom" proti peronospori i cochilisu (moljca vinove lose, zato je preporučam svim poljodjelcima. Mišljim se s poštovanjem

Franjo Bušić.

Volosko, 28. studenoga 1900.

Gosp. G. Galli
Rieka.

Krasni su mi uspjeci postignuti sa „Pittelinom" na Kamenim, narančam, ružam, jabukam, kruškam i trnjam, zato moga preporučiti svakom poljodjelcu, da upotrebljuje ovaj lek, proti kukcima, počevši Vas

Paskinova Colonina, vrtlar.

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati lek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: **Taftà za turiste** po novi. **Luser** 60

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, Mc. Ravalnik, Lakner & Trax, mare; U Gorici: Ortelli; Pontal, U Puli: A. Wassermann, E. Carbonkio.

Nenadkriljivo sredstvo proti bolestim želudca i prohavila

jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu" K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **stakljenje, pomanjkanje teka, nesitost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, slavoboljˌ grčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini savršenim svaki drugi prašak, osobito poslie prekomjernog i prestalog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih bilinskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog okusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uživati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a poseb je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Cieua bočice **1 kr. 40 nč.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne** „k crnom orlu" K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900.

Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj lieknesamo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam doscle bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli

Osim toga držim za zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrieblјava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.

Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja teška zapotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posvac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankvić,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Broj 48. Pula, u petak dne 21. junija 1901. God. XXXII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom kuća imaše stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, priposlana izd. tiskanja i računanja se ne vraćaju ni u kojemu slučaju ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase izd. šalju se naprotivcom ili poštanskom pošt. štedionicu u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojenja.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se ievene zapuše »Reklamacija«.

Telefon tiskare broj 30.

Izlazi svaku srieda i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani neimaju, a neiznesene neprimaju.

Predplata se polugodnja stoji 12 K u obće, 6 K za selja, i na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5, te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Gospodi predplatnike, koji nam dugiju predplatu za prošlu godinu ili samo prošlo polugodište, odnosno one, koji redovite podmiruju predplatu unapried, molimo ujedno ovim, da nam istu čim prije naznače, jer 1. julijem nastupamo već II. polugodište. Jedino uz točnu predplatu omogućuje nam se i točnost u računima.

Iz delegacija.

Vadimo iz govora gosp. delegata Kaftana najzanimivije točke, ticuće se narodnih odnošaja u Istri i Dalmaciji.

Govorio je ovako:

Nj. Preuzv. ministar-predsjednik izvanjskih posala izrazio se je u ugarskoj delegaciji, da svrha naše mornarice sastoji izključivo u obrani naše obale.

Ja bih se mogao sa tom tvrdnjom samo djelomice slagati. Obrana mora protezati takodjer i na zaštitu svih onih interesa, što no su u savezu sa našom obalom.

Prije svega moraju se promicati narodni, kulturni i gospodarstveni interesi našeg primorskog pučanstva, da postane sposoban za obranu obale, jer za obranu svake točke naše duge obale nebi mogło dostajati jedno mnogo veće brodovlje.

Pučko školstvo u Istri i u Dalmaciji je veoma manjkavo, a u prvoimenovanoj pokrajini za 17.000 djece dužne polaziti školu, nema niti jedne hrvatske odnosno slovenske pučke škole, što se svakako mora pripisati u grieh našemu ministarstvu bogoštovja i nastave.

Škola za strojeve c. i kr. mornarice u Puli morala bi se tako udesiti, da u istu budu mogli stupiti i bez poznavanja njemačkog jezika mladići hrvatske narodnosti, koji su absolvirali jednu obrtničku školu — a jedna takova izvrstna se nalazi u Kastvu. Prva bi školska godina morala biti udešena dvojezično, hrvatski i njemački sa njemačkim tečajem, da budu mogli naučit hrvatski djaci njemački jezik.

Sažaliti je takodjer, da se hrvatski jezik na c. i k. akademiji mornarice na Rieci ne podučava dovoljno, po jednoj sasma kvalificiranoj učiteljskoj sili.

Veoma je nepovoljno za momčad hrvatske narodnosti, koja daje našoj ratnoj i trgovačkoj mornarici najbolje mornare, da častnici ne obće s njimi u njihovom materinskom jeziku.

Smisao „Obrane obale" se nesmije odnašati samo na materijalno štićenje zemalja na moru, naša ratna mornarica mora štititi i trgovačke brodove, koji znače produljenje domaće obale.

— — — — — — — — — — — —

Na svršetku oslobodjujem se spomenuti još dva pitanja. Prvo pitanje je prilično skakljivo i za mene dosta neugodno. Svake godine, u koliko sam doznao, pred občinskim izborima u Puli, sklapja se medju činovnici mornarice, carskimi činovnici i vladajućom strankom kompromis u svrhu osiguranja pobjede u njekojim tjelesima.

Sadašnjoj občinskoj upravi odnosno njezinim voditeljem leži uviek na srcu glavno to, da si osiguraju pobjedu u trećem tielu; drugo tielo smatraju sigurnim.

Da to postignu, mora se dakle učiniti kompromis, gdje činovnici mornarice, imajući pravo glasa, moraju dati dobru pomoć za slučaj, da bi talijanska vladajuća stranka dobila u III. izbornom tielu. Ako se to ne dogodi, kompromis ne vriedi za I. izborno tielo.

Ja se neću dalje baviti tim pitanjem, premda je ono veoma interesantno, ali mi se ipak čini, stojeć na onomu što mi je priobćeno, da ne valja, da jedna takova korporacija, takovo činovničtvo kod gradskih izbora sklapa kompromise sa strankom, pa sve da se ista stranka što ću ja dragovoljno priznati, nalazi u velikoj većini.

Ali tamo se nalazi takodjer jedna čvrsta manjina hrvatske i slovenske narodnosti, te ako se sklapja kompromis na onaj način, nebi se smjelo zaboraviti ovu stranku, nego joj omogućiti, da bude mogla sudjelovati u občinskoj upravi.

Dogodilo se još stvari koje mi nije drago spominjati. Doznao sam na primjer, da je občinska uprava pred tri godine zabranila podignuti grobni spomenik sa slovenskim napisom nekomu pokojnomu c. kr. poštnom kontroloru, sa opazkom da je dozvoljeno postavljati grobne spomenike samo sa talijanskim napisom. — To je meni priobćeno, te ako je ta viest točna, bilo bi vrlo žalostno, obzirom na načelo, da smo poslije smrti svi jednaki i isto vriedi.

— — — — — — — — — — — —

Pri zaključku oslobodjujem se upozoriti Nj. Preuzv. na stanje koje se tiče hrvatskih i slovenskih radnika u arsenalu. Ovi su dobri i vriedni radnici, od kojih mnogi rade u arsenalu 20 do 30 godina na podpuno zadovoljstvo njihovih poglavara, te premda znadu čitati i pisati, a osim materinskog jezika poznavaju podpuno i talijanski, nije bilo moguće do danas da ti ljudi dodju do višeg kojeg stupnja službe.

Ja mislim, da nije neopravdana njihova želja, da se barem zaslužne radnike i one koji su mnogo vremena služili učini predradnicima, ili da se pripusti barem nekoje mnogo zaslužne ljude na majstorski izpit te im se dade majstorski čin i da ih se za starost obskrbi na bolji način nego li je to bio slučaj do sada.

Poštavio bih dakle molbu na Njeg. Preuz. neka pita podatke od uprave arsenala o zaslužnim hrvatskim i slovenskim radnicima, i da ne dopusti, da isti budu zapostavljeni s radnicima drugih narodnosti i od ovih vriedjani.

Moliti ću takodjer Vašu Preuzvišenost, da ne izdaje naloga glede kazermiranja radnika; jer to nebi odgovaralo narodnostnoj osebujnosti radnika, osobito slavenskog pučanstva. Slaven nastoji da si sazida vlastiti, pa bio i mali domak. I najmanja kućarica i najmanji vrtić, da ga po dovršenoj dnevnoj radnji obradjuje, podpuno mu zadostaje. Prisilno kazermiranje nebi zadovoljilo te ljude, a imalo bi i drugih neugodnih posljedica, kao što se uvidja već sada, da kotarski sudovi imaju prilike baviti se tim stvarima veoma često.

Završujem s tim riečima i preporučivam svoje predloge dobrohotnom uvaženju Vaše Preuzvišenosti. (Živahno odobravanje).

O školskih taksah i o školstvu u Istri.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva unutarnjih posala, te na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovlja i nastave glede postupanja za školskom taksom i u obće o školskih poslovih.

„Od ono doba, odkad upotrebljava vladajuća stranka u Istri sva sredstva, bez obzira na pravo i zakon, da potalijanči Istru — dočim ju već sada označuje i s njom postupa kao sa talijanskom pokrajinom, u čemu je od strane činovnika c. kr. primorske vlade neizravno ili takodjer izravno podupirana — čini sve poteškoće, koje se dade jedva pomisliti, proti ustrojenju ili proširenju hrvatskih ili slovenskih pučkih škola.

Preko 17.000 hrvatske i slovenske djece nemože polaziti školu, jer je neimaju; čitave občine, dapače čitavi kotari sa stotinami i hiljadami hrvatske djece, koja su dužna polaziti školu, ili neimaju nikakve škole ili imaju školu sa talijanskim naukovnim jezikom.

Od deset godina amo tužilo se i molilo u carevinskom vieću za pomoć kod svake razprave o proračunu ministarstva za bogoštovlje i nastavu. Već kod razprave o proračunu god. 1893. osvjedočio se je proračunski odbor u toliko o pravičnosti pritužba i o opravdanosti zahtjeva, da je stavio predlog: „Poziva se c. kr. vladu, da posveti pučkomu školstvu u Primorju podpunu pažnju, te da nastoji, da se osobito provedu zakonite ustanove, a da se omogući polazak škole svim, koji su ju dužni polaziti, i da se podučaje djecu u njihovom materinskom jeziku od učitelja za to usposobljenih".

Taj predlog proračunskoga odbora prihvatilo je carevinsko vieće.

C. k. vlada, osobito c. k. ministarstvo bogoštovlja i nastave, koje je u prvom redu odgovorno za provedenje ustanova školskoga zakona, jest po tome dužno ne samo na temelju zakona, već takodjer uslied poziva zakonodavnog tjela, da ustroji škole tamo, gdje ih neima, i da dade svuda podučavati djecu u materinskomu jeziku od učitelja, koji su za to usposobljeni.

A što se je od ono doba učinilo? Polag godišnjeg izvještaja o stanju pučkog školstva u Istri za godinu 1894—95. bijaše u toj pokrajini:

63 talijanske redovite javne pučke škole sa 181 razreda,

54 hrvatske redovite javne pučke škole sa 76 razreda,

22 slovenske redovite javne pučke škole sa 29 razreda.

Kako je to nepravedno, pokazuje nam ta okolnost, da imade u Istri polag službenog popisa pučanstva od godine 1890. okruglo:

118.000 stanovnika sa talijanskim občevnim jezikom,

140.000 stanovnika sa hrvatskim občevnim jezikom,

44.000 stanovnika sa slovenskim občevnim jezikom.

Kao mjerilo za školsku poduku ne odlučuje broj škola, već broj razreda: koliko razreda, toliko učiteljskih sila.

Po tomu imalo je u školskoj godini 1894—95:

118.000 stanovnika sa talijanskim občevnim jezikom 181 razred,

140.000 stanovnika sa hrvatskim občevnim jezikom 76 razreda, i

44.000 stanovnika sa slovenskim občevnim jezikom 29 razreda.

118.000 stanovnika sa talijanskim občevnim jezikom imalo je po tomu 105 razreda više, nego li 140.000 stanovnika sa hrvatskim občevnim jezikom, a za 76 razreda više nego li 184.000 stanovnika sa hrvatskim i slovenskim občevnim jezikom skupa.

Već ove brojke neka Vam pruže doknz, da se je u spomenutoj školskoj godini 1894—95. veliko pomanjkanje hrvatskih i slovenskih pučkih škola, odnosno razreda opažalo, da je bilo ono 17.653 djece, koja bijahu dužna školu polaziti polag dobe i redovitog razvoja, a ipak poduku neuživaše, jer im nebijaše moguće školu polaziti, — djeca ta bijahu naime hrvatskog i slovenskog občevnog jezika, te takodjer materinskog jezika i iste narodnosti.

Svaki pravedno i pošteno misleći čovjek morao bi dakle vjerovati, da se je nakon one školske godine, obzirom takodjer na spomenuti, posve opravdani i utemeljeni poziv carevinskoga vieća iz godine 1893. na c. kr. vladu osobito ako i ne izključivo broj hrvatskih i slovenskih pučkih škola i razreda pomnožio. Varao bi se tko bi to očekivao!

Polag godišnjeg izvještaja o stanju školstva u Istri za godine 1998—99., posliednjeg, što ga je podpisani imao na porabu, bijaše u Istri:

66 talijanskih redovitih javnih pučkih škola sa 190 razreda,

58 hrvatskih redovitih javnih pučkih škola sa 81 razredom,

23 slovenske redovite javne pučke škole sa 31 razredom.

Tečajem četiriih školskih godina pomnožiše se talijanske pučke škole za 3 sa 9 razreda, hrvatske pučke škole za 4 sa 5 razreda, slovenske pučke škole za 1 sa 2 razreda.

Usljed toga pomnožiše se školski razredi sa talijanskim naukovnim jezikom, kojih bijaše školske godine 1894—95 razmjerno prevelik broj, za devet, školski razredi sa hrvatskim i slovenskim naukovnim jezikom pako, kojih bijaše iste godine razmjerno absolutno premalo, za samih sedam — i to do konca školske godine 1898—99.

Pri tomu valja još iztaknuti, da bijahu za to doba talijanske škole u čisto hrvatskih mjestih ustrojene, i da se čak u službenih izvještajih kao zaprieku povoljnom uspjehu u poduci neznanje naukovnog jezika, talijanskog, kod većine djece hrvatskog jezika u nekojih školah pokrajine označuje.

Ustrojenju hrvatskih i slovenskih pučkih škola protivi se pod jednom ili drugom izlikom autonomna zemaljska vlada, većina zemaljskog sabora i zemaljski odbor a c. kr. školske oblasti popuštaju, pokazujuć se nemoćnimi napram njim.

Zemaljski odbor i većina zemaljskoga sabora priečili su neko vrieme ustrojenje hrvatskih i slovenskih škola pod izlikom, da nedotječu za to zemaljske financije.

„Da se dobavi sredstva za uviek rastuće školske izdatke", predložio je zemaljski odbor zemaljskomu saboru u njegovom zasjedanju godine 1894. zakonsku osnovu radi uvedenja školskih taksa, a većina zemaljskoga sabora, sastojeća od zastupnika talijanske stranke prihvatila je tu zakonsku osnovu u sjednici od dne 1. febrara 1894. uzprkos utemeljenoj opoziciji manjine, sastojeće od hrvatskih i slovenskih zastupnika.

Pošto bijaše toj zakonskoj osnovi radi nekojih pitanja kompetencije previšnja potvrda zaniekana, predložio ju je zemaljski odbor u zasjedanju jenara 1895. zemaljskomu saboru sa promjenami, koje je vlada zahtjevala, i to ponovno radi sredstava za sve to više rastuće potrebe pučkog školstva. Pošto bijaše sabor radi nečuvenog postupanja njegove većine napram zastupnika c. k. vlade i proti zastupnikom manjine razpušten, predložio je zemaljski odbor novoizabranomu saboru zakonsku osnovu jenara 1896 po treći put. Hrvatski i slovenski zastupnici, kojim nebijaše absolutno moguće u saboru ostati zbog brutalnog postupanja većine proti njim, dokazali su drugimi putevi na kompetentnom mjestu nepravednost školskih taksa. Ali nije ništa pomoglo. Zakonska osnova o školskih taksah dobila je dne 7. agusta 1896 previšnju potvrdu, te je tim postala zakonom.

(Konac sliedi.)

Za ublaženje nevolje u Istri.

Resolucija zastupnika Spinčića i drugova, stavljena u sjednici carevinskoga vieća dne 4. t. mj.

Da se doskoči nevoljnom stanju, u kojem se nalazi pučanstvo Istre, osobito u krajevih, napučenih izključivo ili većim dielom od Hrvata i Slovenaca, predlaže se:

Visoka kuća neka izvoli zaključiti:

Poziva se c. k. vlada:

1. Gradnju i popravak cesta polag različitih, u carevinskom vieću postavljenih i prihvaćenih resolucija i polag raznih molba od strane zanimanih.

2. Gradnju željezničke pruge izmedju postaje državne željeznice Herpelje—Kozina i izključne obale istarskog poluotoka u smislu resolucije, stavljene opetovno u sjednici od dne 14. marca 1901.

3. Uredjenje potoka i vode te izsušenje nekojih krajeva, kano i dobavu pitne vode polag resolucije, stavljene i prihvaćene u sjednici od dne 16. aprila 1894 te i kasnije zagovarane, odnosno polag samostalnog predloga od dne 13. marca 1900 i jedne molbe občine Jelšane.

4. Ustrojenje poljodjelske škole za hrvatski i slovenski puk pokrajine u mjestu koje bi toj svrsi odgovaralo;

5. Gradnju i popravak luka polag različitih u carevinskom vieću stavljenih i prihvaćenih resolucija i polag samostalnog predloga od dne 23. novembra 1895, priloga 1303 i polag nedavno zaključene molbe občine i lječilišne komisije Opatije Volosko.

6. Dozvoliti gojitbu tabaka bar pokusa radi; najprije na kvarnerskih otocih.

7. Dozvoliti jeftinu vjeresiju za seosko stanovničtvo putem postojećih posujilnica, odnosno pospješivati ustrojenje novih.

Na poziv predsjednika carevinskoga vieća bijaše ova resolucija dostatno podupirta i na predlog izviestitelja dra. Kathreina proračunskomu odboru izručena.

DOPISI.

Iz Dragaća pišu nam 16. t. mj.: Pred nekoliko mjeseci podpisivali su ovdašnji lahkokruhi ovdašnje „zaslijepljene" stanovnike za članove od zlosretne „Lege". Našli su nekoliko ludih ribica, koje su se ulovile u njihove mreže. Zamolili su c. k. kotarsko poglavarstvo za dozvolu osnuća te podružnice. Kapetanat im nije dao dozvole, nezna se poradi kojih uzroka. Oni, ali nemojte misliti svi već „sijor Zaneto et comp." knko su naučni na rekurse za svaku stvar, učinili su i sada na c. kr. namjestničtvo, koje im je podružnicu dozvolilo. Dosta što smrdi po talijanski, lahko za dozvolu. Dakle odlučili su otvoriti ju na 9. ov. mj. Već su se pripravljali 15 dana prije za svoju slavnost; pobielili su sve občinske zgrade, pomeli sve i čistili sve u šestnajest.

Nezna se odkuda će se taj trošak namiriti, ali će najbrže sam seljak sa adicijonalom sve platiti.

U jutro istog dana prispije banda iz Pazina, debeli farmacista od tamo u kočiji a jašući dodje i buzetski spasitelj. U čast njima pucali su mužari. Ta gospoda otvorila su skupštinu t. j. debeli farmacista govorio je podulji govor, da oduševi ovdašnje žitelje za „Legu" i to u talijanskom jeziku. Oni gledali u njega, kao tele u nova vrata jer nisu ništa razumili. Samo na koncu govora, promrmljali su „Viva Lega!" Veoma slabo bilo to klicanje, jer je većini prisutnih krulilo u trbuhu od glada.

To otvorenje bilo je prije sv. mise; isla su gospoda i svetoj misi, ali ostali su samo do evandjelja, jer im udarilo u nos, što se u crkvi epistola i evandjelje u hrvatskom jeziku čita.

Kmetovi željni vina, jer su naučni da im gospoda plate, čekali su i čekali kad će ta pijača doći, ali nisu je dočekali. Počeli su već i njurgati i seliti se, jer im je bilo obećano mesa i kruha i vina do sita. Poslije podne prispije u kočijama više gospode iz Pazina, kao Camusi, Costantini i drugi. Videći kmetove kako čekaju, platili im 1 hl. vina a farmacista kupio im je 5 for. kruha.

Kad su se ponapili seljaci, onda da si tek vidio! Njekoji su vikali „Viva Ziega" itd. a medju pijanom ruljom vucario se capo, te im držao govorancije a oni su samo kričali i urlali. Domaći šior silio gospodu, da im još plate vina, a oni su već bili siti toga plaćanja, te odputovali svojim kućam. Videći kmetovi da nema više pijače, kiseli kao čep, odputili se svaki svojim kućam. Možda bi bili još pili ali nije bilo ni probijene pare u žepu.

Medju dragućkimi odlikovali su se mnogi a najviše šepalo, koji se je s gospodom šepirio i ljabio s njima. A kad mu ide stogod na prodaju, onda su mu dobri Hrvati, ne uleče se onda Talijanšćen nego mu pomaže buzetska posujilnica. Preporučamo, našoj posujilnici, da drugi put bolje pripazi, komu daje naš novac.

Preporučilo bismo i talijanskoj gospodi, da drugi put, kad dodju ovamo nek se napiju ali da oduče ovdašnje zaslijepljence od proklinjanja. Strahota ih bilo poslušati, jer onako ne može činiti stvor božji, nego životinja.

Toliko za danas ali ufamo se, da ćemo Vam se češće javiti i to čim prije, jer imademo u izobilju gradiva ovdje.

Iz Sv. Lovreča na Labinštini pišu nam 15. t. mj.: Već više godina smo hvala Bogu obskrbljeni dobrim duhovnim pastirom, ali sada smo pak tako zadovoljni, da se nemožemo nego pohvaliti svi župljani sa našim velečastnim gospodinom duh. pastirom Ferdinandom Hrdy, rodom iz Veliša u Českoj. Čim je došao upravljati našom župom, odmah je dao poljepšati crkvu i kupio nekoliko crkvenog ruha, što svojim, a što sa milodari svojih župljana. Uz to je postavio na groblje našili pokojnih liepi križ od kamena a sada evo postavio je i drugi križ pred samom crkvom, kao na uspomenu sv. poslanstva (t. j. Isusovaca). Što se tiče službe božje neispusti ni najmanju stvar, nego čini uviek sve po starom običaju. Dapače je sada još uveo i svibanjske pobožnosti i propoviedi, koje se do sada nisu držale; istim prisustvovalo je mnogo pobožnih duša. Uz to valja da kažemo, što je osobito njegova zasluga, da često puta pohadja bolestnike koje okriepi duševnom poputbinom najprije, pak ih tješi u njihovih bolestih i to više puta na dan.

Naš gospodin župe-upravitelj je kod nas samo devet mjeseciih, pa već je pokazao često svoju marljivost oko crkve i oko svojih ovčica, što su pod njegovom pazkom. Naša je dakle vruća želja, da ostane još mnogo godina uz nas u zadovoljstvu. Mi ga svi volimo i ljubimo jer je u istinu pravi pastir.

Svemogući ga Bog poživio mnogo godina i uzdržao zdrava i čila!

Franina i Jurina.

Fr. Ča da su bile i neke Šinjore iz Sovinjaka va Draguće na krstu „Lege?"

Jur. Aj vero su se nagledale pijaneh glav.

Fr. Ča nič drugo?

Jur. Ti biš tel baš sve znat.

* * *

Fr. Ča da se talijanski studenti nisu mogli najisti?

Jur. Ako su tri dana postili i pripravljali trbuh, da se najidu dobro u Puli za pedeset šoldi.

Fr. Ma da su ih u gabinetu tratali s jelatom posli užine.

Jur. Bilo bi bolje, da su im pripravili pečenja, kad su bili brižni tako lačni.

Fr. Ter su njim najdraži jeluti. To ih najide i stepli.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Car i kralj Fran Josip I. ostavio nakon četirdnevnog boravka zlatni Prag, gdje bijaše najserdačnije primljen i smještan. Iz Praga podao se je u njemački dio Českе, naime u Ljutomjerice i Usti. Zadnjeg dana svog boravka u Pragu nagovorio je kralj u Karlinu bivšega ministra dra. Kaizla, komu se je srdačno zahvalio za njegov govor povodom rasprave u carevinskom vieću o zakonskoj osnovi o vodenih putevih. Kralj je rekao medju ostalim zastupniku Kaizlu, da je njegov govor mnogo doprineo ublaženju političkih oprieka. Pošto je carevinsko vieće — reče kralj — u zadnjem zasjedanju uzprkos mnogim opričnim stanovištam mirno raspravljalo, to se može nadati, početkom nove umiroljubive dobe, pak se možemo nadati, da će se i na jesen mirno nastaviti djelovanje u carevinskom vieću. O odlazku kralja iz Praga brzojavljaju, da se je na kolodvoru uzprkos ranoj doba u 6 sati u jutro — sakupilo veliko mnoštvo naroda, koje je odlazećeg vladara oduševljeno pozdravljalo. Na kolodvoru sastaše se i svi poglavari svietskih i vojničkih oblastih, da se kralju još jednom poklone. Kralj se je prijazno oprostio sa prisutnimi dostojanstvenici izraziv srdačnu zahvalu načelniku dru. Srbu na krasnom dočeku.

Dne 17. t. mj. stiglo je Njeg. Veličanstvo u Ljutomjerice, gdje ga je prvi pozdravio načelnik izraziv želju, da bi vladi pošlo za rukom uzpostaviti trajni mir medju svimi narodi Austrije. Na to je kralj odgovorio:

„Ja ne imam živje želje, nego li je ona, da se uzpostavi medju narodima Austrije mir. Za tim ciljem ide i moja vlada, te pri tom računa na podporu svih miroljubivih i pravednih rodoljuba". Za tim je Nj. Veličanstvo razgledalo škole i tvornice, primilo poklonstva i povezlo se Labom. Uz burno klicanje naroda odputovalo je Veličanstvo u 3/4 10 sati u Beč.

Previšnje, ručno pismo Nj. Veličanstva namjestniku grofu Coudenhoveu izjavljuje zadovoljstvo vladarevo na srdačnom doeku i iskrenim izjavama privrženosti, i nad napredkom obiju narodnosti u Českoj te razvitkom gradova Praga, Litomjerica i Usti. To potvrdjuje u Meni nadu, da će najsigurnije jamstvo trajnog procvata obiju narodnosti, narodni mir, koji je upriličen uspješnim približenjem na gospodarskom području, i kraljevini Českoj doskora procvasti. Dao Bog"!

Dne 17. t. mj. započelo je zasjedanje većine zemaljskih sabora. Kako već rekosmo ovo zasjedanje biti će kratko. Zemaljski sabori imati će da razprave u prvom redu proračune a zatim manje osnove. Za moravski sabor se znade, da će zasjedati od 17. do 30. junija. Nagodbeni dogovori nastaviti će se u tom saboru i dovršiti tekar na jesen.

Tirolski sabor razpraviti će nekoje osnove o zemaljskih zavodih i o školah. Pitanje o autonomiji Trentina neće doći sada na razpravu, već tekar na jesen.

Štajerski sabor zasjedati će i ovaj put bez zastupnika slovenskoga naroda, koji imadu težak položaj u saboru kano i naši zastupnici u istarskom saboru.

U trščanskom saboru priobćio je predsjednik, da se izradjuje nova osnova o gradjevnom redu, osnova o promjeni izbornoga reda i osnova o naredbi na baštinstva. Prihvaćena bijaše na to neka promjena u vladinoj osnovi o novom nametu na rakiju, te proračun zemaljske školske zaklade za godinu 1902. — bez razprave!

Dalmatinski sabor nebijaše otvoren dne 17. t. mj. jer bijaše premalo prisutnih zastupnika.

Gorički zemaljski sabor započeo je svoje zasjedanje dne 17. t. mj. Zemaljski

odbor predao je razmir odborom na raz-pravu razne osnove i predloge.

Otvoreni bijahu nadalje istoga dana svi zemaljski sabori osim češkoga i istarskoga. Češki se je otvorio dne 18. t. mj. a istarski se otvara danas. Jučer na večer sastaše se u Kopru članovi talijanske većine zemaljskoga sabora na dogovor o položaju. Predsjedničtvo kluba te većine bilo je ureklo sastanak prošlog ponedjeljka u Trstu, no do sastanka nije došlo s nepoznatog do sada razloga. Uvečen bijaše na to sastanak za sriedu u večer u Kopru. Na tom sastanku prihvatiti će talijanski zastupnici zaključak, kako će postupati napram vladi, koja je sazvala sabor u Kopar — kako vele — proti njihovoj volji. Nebi nas iznenadilo, kad bi talijanska gospoda u Kopru stvorili kakav neočekivan zaključak, kojim bi izrazili vladi nepovjerenje i nezadovoljstvo.

Srbija. Uslied sviešanja turskog odaslanika, koji je imao iztrazili povod opetovanim navalam turskih državljana na srbske podanike, odlučila je turska vlada, da se pojača turska posada na granici, pozvav u tu svrhu četiri batalijuna vojnika iz Anatolije.

Mješovita komisija sastojeća iz srbskih i bugarskih odaslanika, sastati će se dne 23. t. mj. da uredi srbsko-bugarske granice.

Izmedju kralja Aleksandra i kraljice Drage nestalo je reć bi svakog nesporazumljenja, jer je kralj odlučio, da se imenuje od sada konjanička pukovnija tjelesne straže kraljičinim imenom.

Sinovi pokojnog srbskog regenta Jovana Ristića izdali su ovih dana zadnji svezak uspomena svoga otca pod naslovom „O spoljnim (izvanjskim) odnosima Srbije". Te uspomene jesu vrlo važne za povjest znlade kraljevine.

Bugarska. Iz Sofije javljaju, da je Sobranje odobrilo velikom većinom proračun ministarstva izvanjskih posala. Za razprave o proračunu ministarstva nastave zabacilo je Sobranje vladin predlog, da se dade podpora od 70.000 franaka katoličkom sjemeništu. Taj iznos bijaše doznačen nekatoličkim vjeroizpovietim. Ovo neliberalno postupanje narodnog zastupstva sa Bugari katolici neće zaisto vani podignuti ugled mladoj kneževini.

Rusija. Ruski poslanik u Monakovu barun Rosen, bijaše imenovan poslanikom u Atenah. Dne 18. t. mj. rodila je carica četvrtu kćer, kojoj će dati na krstu ime Stana. Rusiji neprijateljski listovi razbijaju si o tom glavu, kako će ruski dvor urediti pravo nasljedstva na rusko priestolje. Izliku za to našli su u dogodjaju, što carski supruzi neimaju još muškog potomka i što je carev brat veliki knez Mihajlo, koji je za sada nasliednikom priestolja — slaba zdravlja. Po naklapanju tih novinara imao bi najviše izgleda na rusko priestolje najmladji carev stric, veliki knez Pavao, koji ima sina Demetra, rodjena godine 1891.

Francezka. U francezkom obrtničkom gradu La Motte d'Aveillans došlo je prošloga čedna izmedju francezkih i talijanskih radnika do krvava sukoba. Povod tomu sukobu dali su talijanski radnici — kano i svuda drugud — tim što su radili za nizke cienе i što su često proti francezkim drugovom rabili svoje narodno oružje — noževe. Preko 2000 francezkih radnika navalilo je na stanove talijanskih radnika, koji si bjegom spasiše život. Nadošlomu oružničtvu pošlo je za rukom nakon težkog napora uzpostaviti mir. Talijanskim radnikom neće biti više obstanka tamo.

Italija. Ministar izvanjskih posala Prinetti kazao je u parlamentu na obranu talijanske izvanjske politike, medju ostalim i glede obnove trgovačkih ugovora i ovo: Protivština obnovi trgovačkih ugovora nije u Italiji opravdana. Jedino zadaje Talijanom brige uredjenje pitanja o vinskom prometu; nu i to će se urediti uvidjavnošću i dobrimi namjerami Austro-Ugarske. Ako ima Italija koristi od izvoza svog vina u Austro-Ugarsku i Njemačku, ona ipak iz tih država uvozi robe za 400 milijuna franaka, pak se tako probitci s jedne i s druge strane izjednačuju.

Mjestne:

Odlični gosti u Puli. U utorak je boravio u našem gradu gosp. dr. Franjo Stohr, odvjetnik u Ljubljani. U sriedu su nas pohodili g. Ivan Plantan, zastupnik na carevinskom vieću i notar u Ljubljani, te gosp. Josip Prosenc, zastupnik „Fenixa" i „Providentije" u Ljubljani.

Novo družtvo. U Puli snuju talijanski podanici podporno družtvo za siromašne sunarodnjake.

Pokrajinske:

Cigaretni papir družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Upozorujemo slavno občinstvo, da će kroz mjesec srpanj gosp. Stjepan Gamulin, trgovac u Jelsi na Hvaru, turit u promet pušeći papir „Družbe sv. Cirila i Metoda". Sa požrtvovnim i rodoljubnim upraviteljstvom providencijalne Družbe, već je sklopio pogodbu, pet po sto (5%) od razprodaje je na korist družbe, a gosp. Gamulin će proizvadjat najfiniju vrst papira, te se ne boji nikakve konkurencije ni u cieni ni u vrsti. Suvišno je Hrvatu izticat zamašitost ovog patriotičnog poduzeća, kad se promisli, u kakvom se helotskom stanju nalaze Hrvati u junačkoj, ali siromašnoj Istri, koliko neprilika i dušmana imaju proti svojem svetom i poštenom radu. Suzbijajmo dakle izdajnički napor zloglasne „Lege Nazionale".

Molimo sve hrvatske novine da ovu viest blagoizvole pretiskati.

Imenovanje. C. k. geometri drugog razreda gg. Ivan Mattessich, Fran Russian i Osvald Barsan bijahu imenovani nadgeometri I. razreda i promaknuti u VIII. plaležni razred.

† **Ivan Abram.** Tršćanske Slavene zadesio je dne 17. t. mj. težki udarac. Toga dana preminuo je naglom smrti odličan slovenski rodoljub, veletržac i predsjednik „Tržaške posojilnice in hranilnice" g. Ivan Abram. Rečenoga dana boravio je pokojni Abram u trgovačkom poslu u Ljubljani, te ga je na večer u 10½ sati na ulici udarila kap. Sa ulice prenesoše ga odmah u bolnicu, ali je već putem izdahnuo svoju plemenitu dušu.

Rodbina pokojnikova bijaše odmah brzojavno iz Ljubljane obaviešćena o nesreći, te se je sliedećeg dana u jutro podala gospodja sa jedincem sinom u Ljubljanu. Svatko si može sam pomisliti, potresan prizor, koji je nastao pri sastanku težko uveljane udove i sina njoj sa ljubljenim suprugom i otcem! Mrtvi ostanci velezaslužnoga rodoljuba bijahu doveženi dne 20. t. mj. u Trst i predani majci-zemlji. Težko uveljenoj obitelji pokojnika naše iskreno saučešće a blagomu Ivanu vječni pokoj!

Medulinsko konsumno družtvo otvorilo je dućan na 17. tek. i počelo raditi. U Medulinu je zanimanje veliko za to novo družtvo.

Iz **Stinjana** pišu nam 17. t. mj.: Godine 1889 — baš na dan Svih Svetih — prosboriо je prvi put u našoj župnoj crkvi novi tada naš župe-upravitelj veleč. gosp. Ivan Barbalić ovako: „Došao sam k Vam tražiti duše Vaše — a ne za svoju korist" itd.

Kako je rekao, tako bijaše, ali na žalost našu, njegov boravak medju nami prikraćen je na tugu našu i njegovu. Da su nam ga njegovi poglavari ovdje ostavili — kad nisu htjeli za uviek — bar da dočeka ovdje kao pomoćni učitelj konac školske godine i kao dobar svećenik konac svete godine! Ali ne! On mora odavle prije nego li smo mi to želili!

Odkad bijaše kod nas, nije uživao mira ni počitka, jer nije nikad dopusta tražio niti je obećivao odalečivati se dulje vremena ili u tudjoj kući prespati. Jedina mu bijaše zabava, što je pješice zalazio po subotah u Pulu, pak se vratio tenderom čarske mornarice doma na objed po moru izkrcav se na Zonkima.

Okolo sebe imao je uviek svojte i rodjake, te je podučavao svoje nećake, sad jednoga, sad drugoga brata, sad sestrine — hoteći svima ugoditi. Mi znamo, da mu nebijaše uviek vraćano milo za drago, ali on se ipak nije tužio.

Mi župljani nismo znali, da je razpisana naša župica, jer nam on toga kazao nije bojeći se, da bi koji kazao bilo rieč za njega, bilo u Puli bilo u Poreču. On je mogao i do sada postati župnikom ovdje ili ondje, ali njegov značaj nepodnaša prilizivanja niti bi se on odrekao majčinog mlieka za sve župe ovoga svieta. Stalni smo, da bi mu sto puta milije bilo najveće progonstvo nego li uživanje masnе izdajničke časti i službe. Zadovoljan s malim — služi najradje Onoga, koji je ljubio siromaštvo i one, koji bijahu tlačeni, zanemareni i progonjani, kao što je i danas naš puk u Istri.

Tjelesno zdrav, vesele i mirne ćudi sa svakim je dobar, sa svakim prijazan. Dok bijaše mladji — kažu Kavranci i Marčanci — bijaše vrlo oštar sa onimi, koji se nisu držali crkvenih propisa. Ali niti sada neide blagosloviti kuće onomu, koji neide k vazmenoj izpovieđi ili koji neće da ide za kuma. Poznavajuć siromaštvo našega puka, vrši vrlo rado djela milosrdja napram svomu i tudjincu. Na licu rumenu čitali smo mu veselje videći ga kako dolazi zadovoljan iz Pule, pošto je starici majci poslao pripomoć od skromne plaće. Na njegova vrata nije kucao badava ni rodjak ni tudjinac. Našim tužnim bolestnikom bijaše i otac i majka. Svako doba dana il noći bijaše pripravan, da im podieli nebeske utjehe, a zatim zemaljske pomoći odkidajuć od svojih usti ju.

Takva učitelja i dobročinitelja morali smo izgubiti ni krivi ni dužni ni mi, ni on!

Na razstanku s dobrim našim duhpastirom kličemo mu iz dna zahvalna srca: Stoj nam zdrav i čil, mili pope Ivane, još dugi niz godina medju našom braćom u dolnjoj Istri; nezaboravi na nas u Trojih molitvah, kao što neće ni Tebe zaboraviti vjerni Ti i zahvalni župljani Stinjanski!

Mjesto pošte meštra u Laništu dobio je sadašnji odpravitelj, za koga kažu, da je sposoban i vriedan.

Članovi hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru sastaše se dne 19. t. mj. na dogovor u Trstu, a sliedećeg dana u jutro podaše se parobrodom u Kopar k otvorenju saborskog zasjedanja. Vidi brzojav.

Lošinjski učitelji pučkih škola mole, da bi zemaljski sabor i njima odlučio doplatke za stanarinu u onom iznošu, u kojem su opredieljeni za njihove drugove u ostalih pet sjedišta c. kr. kotarskih poglavarstva.

Nagla smrt: Iz Laništa nam pišu, da su tamo donieli mrtvo tielo Ivana Gerbca imućnog posjednika, koji se je kući vraćao iz Lupoglava u družtvu nekolićine prijatelja. Putem udarila ga kap, te je na mjestu ostao mrtav. Vječni mu pokoj!

Podgradska posojilnica in hranilnica objelodanila je obračun za godinu 1900. Promet novčani iznašao je 226 tisuća kruna. Novca na štednju primila je 158½ tisuća, rasposudila zadrugarima blizu 186 tisuća kruna. Čistoga dobitka imala je kruna 1347·59.

Novi mul na otoku Lošinju. Na zapadnoj strani otoka Lošinja započela je pomorska vlada gradnju novog mula, koji će biti 15 m. dug i od velike koristi za naše pučanstvo mjesta Ćunski, koje je već dulje vremena gradnju toga mula moljakalo.

Iz **Brozo** — **obćina Kastav** pišu nam 10. t. mj. Naše malo mjesto trpi veliko već dugi niz godina radi tvrdoglavosti nekojih ugrijanih glava, koje sliede slepo savjete tudjih dotepuha i domaćih odmetnika. Dugo smo se prepirali sa obćinom radi obćinskog posjeda a kad smo uvidili, da nam svi tudji savjetnici ništa pomoći nemogu, čula se je nekolicina naših zaslijepljenih seljaka u ruke onomu izlajici, koji bi prodao dušu i tielo za novac. Ti zaslijepljenci vole tudjemu dotepuhu nego li svojoj braći, a sada plaćaju svoju tvrdoglavost tim, da sjede u zatvoru i mjere sunce kroz rešetke. Zahvaliti mogu ti jadnici svomu nežupanu i onomu, koji ih je bio nagovorio kod zadnjih izbora za carevinsko vieće, a idu glasovati za Talijana Bennati-a u Klanu — proti svojoj kući. Brezani braćo! pamet u glavu i pustimo djavla, koji okolo nas obilazi, jer ćemo pasti još u veću nesreću. Držimo se naše braće u ovoj našoj obćini a tudjincu dotepuhu pokažite vrata.

Obrázky z rakouského Přímoří. (Sličice iz austrijskoga Primorja). Pod ovim naslovom priobćuje uvaženi pražki list „Katolické Listy" u broju od dne 10. t. mj. vrlo zanimiv dopis iz naših strana, u kojem razpravlja g. pisac o: „irredenti, vinskoj klauzuli, „Družbi sv. Cirila i Metoda" u austrijskom Primorju i u Istri za slavenske škole".

Novi parobrod. Dne 9. t. mj. porinuše sa brodogradilonice sv. Marka kod Trsta novi parobrod „Mongolia", blizanac nedavno porinutom parobrodu „Manciuria", što no pripada družtvu ruskih željeznica iztočne Kine sa sjedištem u Petrogradu. Novi parobrod služiti će za prevoz putnika izmedju luka Port-Arthur, Šangnja i Nagasaki; dug je 105 metara, 13 metara širok i 7·9 metara visok. Nositi će 1600 bačava tereta povrh potrebitog goriva. Njegovi strojevi imadu 5000 konjskih sila. Krstio ga je župnik pravoslavne crkve g. Leontije Kurtović.

Morski pas. Dne 9. t. mj. dovezoše u našu luku rovinjski ribari morskoga psa, što no ga uloviše velikom mukom istoga dana u jutro na rtu Premanture. Morski pas je preko 3 metra dugačak i preko kvintala težak.

Iz drugih krajeva:

Zaručio se. Iz Splita nam javljaju, da se je ovih dana zaručio hrvatski zastupnik i odvjetnik u Splitu, odlični hrvatski rodoljub g. dr. Ante Trumbić sa velevriednom gospodičnom Anticom Moretti, kćerkom poznatoga hrvatskoga rodoljuba g. dra. Vjekoslava Moretti iz Trogira. Naše iskrene čestitke!

Odlikovanje. Tajni sekretar nadvojvode Ferdinanda, velikog vojvode Toskanskoga, g. Vlaho Bogdan, član stare dubrovačke obitelji, dobio je dozvolu, da može primiti i nositi počastni krst reda kraljevske würtemberžke krune i komanderski krst papinskoga reda sv. groba. Čestitamo srdačno dičnomu hrvatskomu rodoljubu i našemu dugoljetnomu predbrojniku!

Neobično visoka starost. Turskomu listu „Ikam" što izlazi u Carigradu, pišu iz Gusinja u Albaniji, da je u selu Huti nedavno umro Turčin po imenu Smajil Hadžo, komu bijaše 160 godina. Iza sebe ostavio je okolo 200 potomaka muškoga i ženskoga spola, sinova, unuka i praunuka. Narod ga je zvao Baba Smajil. Sve do smrti bio je starac vrlo čvrst, brzonog, bistre pameti i dobrih zubi.

Za hrvatsku školu na Rieci. Najvidjeniji hrvatski rodoljubi na Rieci predali su gradskomu zastupstvu na Rieci predstavku, u kojoj dokazuju pravo riečkih Hrvata na ustrojenje hrvatske pučke škole na Rieci i mole gradsko zastupstvo, da tomu pravu i potrebi i zakonu čim prije zadovolji.

Doseljivanje talijanskih radnika u naše pokrajine i vinska klauzula: Osim dra. Ivčevića i delegat dr. Lecher, koji u njemačkom taboru slovi kao auktoritet u gospodarskim stvarima, bavio se je u svom budgetnom govoru sa pitanjem o doselji-

vanju talijanskih radnika u našu monarhiju. Svakomu je poznato, da su ti radnici razsijani po svim stranama monarhije i da otimlju kruh našim radnicima. To vidimo mi i kod nas. Dr. Lecher bi htio da se to doseljivanje disciplinira; da mu se stave neke stege i granice. Ako to nije moguće ili ako se to ne drži sgodnim, onda dr. Lecher misli, da bi se morala od Italije tražiti neka kompensacija u trgovačkom pogledu za sve one talijanske radnike, koji nalaze sva sredstva življenja na teritoriju monarhije. I mi dielimo podpuno ovaj nazor. Kompensacija najbolja bi bila u absolutnom i bezuvjetnom ukinuću vinske klauzule. Ne može se reći, da mi ovo kažemo od kakove narodnostne pizme. Izvadjamo kao zaključak iz premise, koju je postavio jedan njemački govornik.

Strašna pedepsa. Hrvatski listovi iz Dalmacije pripoviedaju o sliedećem zločinu, koji mora da potrese svako nepokvareno srce: Neki seljak iz okolice Knina dognao je na sajam dva vola, koja je prodao za 250 for. Njega je pratila i kćerka. Vraćajući se kući, dade novac kćeri, da ih nosi pošto se on jako znojio, (novac bio papirnati). Kad su prevalili dva sata hoda pješke, otac malo postane radi potrebe; a kćerka išla i malo poodmaklia; kad na otca skoči će dva razbojnika, povale ga na zemlju, stadoše ga mlatiti i pretraživati novac ali se uvjeriše, da u njega neima novac. Medjutim djevojka uplašena pobježe u jednu kućicu jaučući, da su joj neki ljudi ubili otca. Domaćice ju primile i tješile neka ostane kod njih, jerbo bi i nju mogli razbojnici ubiti. Poslje jedne ure, eto ti domaćina kući a to su bili oni razbojnici. Oni se učinili pred djevojkom nevješti, te joj rekoše neka ostane kod njih spavati, a sutra u jutro će poći, da vide što je sa otcem. Djevojčicu spreme odmah sa jednom isto tako velikom kćerju starijeg razbojnika spavati, u jednoj sobici; medjutim dogovoriše se i naložiše peć, te odluče djevojku baciti u peć, a novce joj oduzeti. Dok su oni kurili peć izašla djevojka van radi potrebe, a razbojnikova kći premetala se po krevetu te se izvalila na desnu stran, gdje su smjestili djevojku, da spava. Gluho doba noći već nastalo, peć se razžarila, razbojnici se uvukoše u sobu te zgrabiše za grkljan djevojku da nije mogla ni pisnuti; izvukoše kroz tamu do kohobe pa ju bacše u žeravicu. Ali u mjesto tudje djevojke, ugujavili i spalili su svoju. Ova se stresla stisla dušu u se, hitro ustade te kroz vrata na pol gola strugne da ju srećom razbojnici i neopaziše pa bježe preko polja i dočepala se slučajno ceste, bježi i bježi i nabasa na obhodnju od dva žandara i financa. Ovi ju ustave; ona pade, klonu i težkom mukom reče: Udavili ju i pokazuje rukom — tamo. Žandari pohite k onoj kućici. Kad imaju što vidjeti. Zadavili i spalili su svoju kćer. Svi ukućani budu povezani i predani u ruke pravde. Otac djevojčice nadjen je zaklan. Doista strašna pedepsa!

Družtvene.

Koncert na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru. Abiturienti kr. velike gimnazije na Sušaku priredjuju u nedjelju dne 23. t. mj. u prostorijah „Hotel Sušak" koncert s plesom na korist naše „Družbe". Preporučamo našim prijateljem iz Liburnije, da posjete taj koncert naše mladeži mnogobrojno pošto mu je svrha tako plemenita.

Gemalsačko družtvo „Sokol" u Voloskom. Veseljem doznajemo, da je naša mladež iz Voloskog-Opatije poprimila obljučke misao, da ustroji gombalačko družtvo „Sokol" u Voloskom. Pozdravljamo iskreno tu rodoljubnu namisao sa toplom željom, da bi se što prije oživotvorila. Samo napried dična mladeži pod geslom: „u zdravom tielu, zdrava duša!"

Gospodarske:

Narodno gospodarski viestnik, glasilo slov. trgovačkoga družtva „Merkur" — Sadrži: 1. Našim trgovcima i obrtnicima, 2. Trgovina, 3. nešto o obrtu, 4. Kranjske-pokrajinske financije, 5. Uredjenje službenih odnošaja trgovačkih namještenika, 6. Slovenska viša škola, 7. Trgovesko-obrtna komora za Kranjsku itd. — Razpravlja ozbiljno o navedenim predmetima, samo što se čitalac neugodno iznenadi, kad usred toliko ozbiljnosti naidje na nekakvu frivolnu pripoviedčicu, u kojoj se čita n. p.: „Saperlot! — Jaz ljubim te! Punčka, na, poljubi me!" To pristaje u smotru kao prst u oko!

Da voćke nesu što više ploda. Često se dogadja a osobito kod jabuka i krušaka, koje su sadjene na veoma dobroj zemlji, da brzo i naglo rastu, ali da ne donose ploda. Da ovakove voćke zapriečimo u naglom rastu, a da ujedno na njima počnu izbijati plodonosni pupoljci, treba uraditi ovo: Izkopa se oko stabla jedan metar unaokolo 40 cm. širok i toliko dubok jarak. Sve žile, koje su najmanje 2 cm. debele, a na koje smo kopajuć naišli, presjećemo na dva mjesta s razmaku od 5—10 cm. Taj se komadić drvca izvadi, a na to se mjesto nabaca oko 3 lopate posve zrelog gnoja ili gnoja mješanca (kompost), a za tim se jama opet izpuni zemljom. Ovaj se posao najuspješnije obavlja u travnju i svibnju. Ovako radeć prisiliti ćemo voćke da nam donose plod. Havelka.

Po čemu se pozna roj pčela? Pčelac, koji hoće da pusti roj, mora imati trutova i zatvorenih matičnjaka. Osim toga ima još i drugih znakova, po kojima ćemo poznati, da ćemo uskoro dobiti roj, a ti jesu: 1. trutovi izlaze iz ulišta već oko deset sati prije podne; 2. radilice obično našiedaju oko leta u gomilicama; 3. one pčele, koje se vraćaju s paše, pridružuju se onima vani; 4. možemo opaziti pčele uhodarke; 5. pojedine pčele naglo provaljuju iz ulišta, i opet se naglo u nj vraćaju; 6. pred samim rojenjem veoma se uznemire pčele, pak ako sve to opazimo kod jakog pčelca, budimo pripravni da će se ubrzo izrojiti. — Dogodi se više puta, pa ne opazimo ni jednog od navedenih znakova, a ipak se pusti roj. Tko dakle neće da izgubi koji roj, taj neka za vrieme rojenja dobro pazi na svoje pčele.

Brzojav „Naše Sloge".

Kopar, 20. srpnja. Istarski sabor bijaše otvoren danas u ½ sata po podne nakon sv. mise.

Prisutno bijaše 17. članova talijanske većine i 7 članova hrvatsko-slovenskoga kluba. Gospodska galerija bijaše dobro posjećena, manje pučka galerija.

Predsjednik Campitelli pročita pozdravni govor, iztaknuv, kako bi bio rad pozdravio zemaljsko zastupstvo u dvorani sv. Frana u Poreču, gdje bi bili proslavili četrdeset-godišnjicu državnog sabora.

Predstaviv vladinoga zastupnika, namjestničkoga savjetnika Fabiani-a, pozdravi ovaj sabor u ime vlade najprije talijanski pak hrvatski. Iza toga pročita predsjednik kluba većine dr. Bubba prosvjednu izjavu proti sazovu sabora u Kopar. Nakon toga ostavi sbornicu sva većina.

Predsjednik priobći, da je dobio neku izjavu, koju mu izručiše članovi manjine prije sjednice, ali da ju nemože priobćiti, jer neima u saboru dostatnog broja zastupnika. Tu izjavu da će priložiti medju saborske špise. Zatim pošalje predsjednik saborskog slugu po članove većine, ali pošto se ovi nevratiše, izjavi, da diže sjednicu. Kasnije se doznalo, da će predsjednik pismeno pozvati zastupnike k budućoj sjednici, nu dvoji se, da li će u obće doći do još koje sjednice.

Za svakog važno!

Za vrlo sitan novac od fir. 2·95 može se dobiti krasna garnitura sa sliedećim pohranjenim predmetima:

1 Anker Rem. ispod sat iz nikela (sa želju posrebrjen) za krasno gravirankim poklopcem, točno uzdešen na 3 god. jamstvom i tok.
1 okovana iz goldima ili nikela okopana verižica sa privjeskom. Pariški sustav.
1 par ovratnika iz goldima sa imit. brilanti.
1 par pozlaćenih pasova za vrpce. Znak „Garantie".
1 goldin-opremak pasova za kolaše i svrhanike, sastojeći se od 5 komada.
1 par naušnica iz čistog srebra, službeno punciranih.
1 goldin-prsten za skrbi kazalnosti.
1 maljavo čepno ogledalce u toku.

Dvije dotičnosti vriedne spomena! Svaki predmet skupa sa sukor. rem. saćem posilja se fir. 2·95 na pouzeće ili poslav samo za fir. 2·95 na poštanske uputnice naprieđ novac, dilje tvrtka.

BRAĆA KUZVIZ
Izvozna kuća, Krakov, Stradom 17 (Austr.)

Što nije u volju, prima se natrag u roku od 8 dana a novac se povraća, te je time isključena za kupca svaka pogibelj.

Bogato ilustrovani popis svakovrstnih trgovačkih predmeta šilje se badava i franko pošte.

Primaju se preptodavati i agenti.

PRODAJA TRAVE.

Dajе se občinstvu na znanje, da će biti dražbe ili licit rastuće trave crkvene i župne na Brdu, Vilin Čepića dne 6. julija t. g. na 9 sata prije podne.

Ivan Miakar, župnik.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Velika štednja, poljačem najpoveljniji uspjeh kod Ratara, Vinogradara, Vrtlara itd. itd.

Želite li vaša polja, vrtove, perivoje, sgrade itd. a bez da oštetite ljalke, očuvali proti bubam i štetonosnim nametnicima, koji su na veliki užrb svih bilina? Dovoljno je da upotrebite

RUBINU i PITTELEINU

proknjšano praktično i ekonomično sredstvo iz više puta nagradjene tvornice **A. Petrobelli i dr.** odlikovane od kr. tal. ministarstva za poljodjelstvo, obrt i trgovinu. Povoljan uspjeh ovih proizvoda potvrdjuju na stotine svjedočba sa strane poznanih oblasti i osoba vještih poljodjelstvu. — Preti peronosnoj — cochilis (moljci) vinove loze, proti masliasovoj uši i skakavcima upotrebite samo **Rubinu.** Učinci divni očevidno priznani. — Proti ušenca kraške (Tingis Piriu) i svim ostalim bubama u rasadnicih i kućanstvu upotrebite **Pittelelnu.** — Prodaje se u originalnim posudam od kg. 1, 2, 4, 20 (sa tvorničkom markom). — Poduka o porabi prileži svakoj posudi. Popis sa preko 200 otisnutih štetnih kukaca dobiva se bezplatno na zahtjev kod samoga i jedinoga glavnoga zastupnika sa skladištem za Ricku i Austro-Ugarska.

Rieka — Drogerija G. GALLI — Rieka

Telefon br. 201. Via Parle, br. 2, naprama Mackalina. Via sv. smd. 1900.

Službeni spis
Slobodna izjava.

Ovim se javlja, da su se ustalili polnuć na stabilima ob sa kojom se javlja, da su se ustalili polnuć na stabilima ob činskim sa iskućinom, svanom „Rubina" i „Pittelina", te se činskim sa iskućinom, svanom „Rubina" i „Pittelina", te se postigao najbolji uspjeh za uzmanjenje raznih kukaca i gusa- postigao najbolji uspjeh za uzmanjenje raznih kukaca i gusa- se ove tekućine preporučaju svakome posjedniku i vrtlaru. se ove tekućine preporučaju svakome posjedniku i vrtlaru.

Občinsko poglavarstvo

Sušak, 28. lipnja 1900. biljčnik
Načelnik Mileti v. r.
H. Vitez Baccich v. r.

Rukavac, 6. studenog 1900.

Gosp. G. Galli Rieka.

Ove godine upotrebio sam „Rubinu" na mojim loznam proti peronospori i cochilisu lore, te sam sa djelovanjem bio veoma zadovoljan i za to je mogu preporučiti svim razmima, da je slobodno upotrebljuju. Biljčim se odani

Josip Gregurina
posjednik.

Rieka.

Poštovani Gosp. Gregorio Galli

Ove godine pokušao sam Vašu „Rubinu" na mojem posjedu i bio sam vrlo zadovoljan. Uspjeh mi je iste doniio veći korist nego li prošlih godina. Ovo priobćujem i biljčim se s poštovanjem

Josip Ferlin.

Trst, 12. studenog 1900. Krimeja, 13. studenog 1900.

Rieka.

Gosp. G. Galli Rieka.

Javljam Vam, da sam upotrebio „Rubinu" proti kukcima na ružama i dobio sam izvrstnih resultata. S poštovanjem,

Ant. Derenčin.

Srdoli p. Kastav, 2. svib. 1900.

Gosp. G. Galli Rieka.

Upotrebio sam proti peronospori „Rubinu" i ovaj lek proti kukcima dao mi je najbolje resultate i proti drugim bukcima na loži. Zato ću ga u buduće upotrebljavati. S poštovanjem

Josip Srdoč.

Gosp. G. Galli Rieka.

„Rubinu" koju ste mi poslali, pokušao sam na mojim lozama i dade mi najbolje efekte zato preporučam svim posjednicima, da a ojome šiešte svoje loze. Pozdravljam Vas s poštovanjem

Anton Vojković.

Gosp. G. Galli Rieka.

Prošle godine pokušao sam s. Rubinom vrtu „Rubinu" od koje ste mi jedini skladištar, te sam bio vrlo, što Vam mogu javiti, da su resultati polučeni, osobito proti kukcima, izvrstni. Najboljim uspjehom upotrebih je nadalje proti svim kukcima, koji kvare vrtove i nisam zaboravio da je posjekam sa bordolickom tekućinom sa štrapanje loze, te sam bio zadovoljan. Neka Vam ovo služi kao zahvala, što ste mi je pokazali i budite uvjereni, da ni je dnješnje pohvalili ju svim razumu moga poznanstva.

Rieka, 15. siečnja 1901.

Karmo Batercial
upr. gradj. puć. škole u Kozali.

Gosp. G. Galli Rieka.

Javljam Vam rado, da su najbolji uspjeli polučeni sa „Rubinom" proti peronospori i cochilisu mojih vinova loze, zato je preporučam svim poljodjelcima. Biljčim se s poštovanjem

Franjo Burić.

Gosp. G. Galli Veloško, 28. studenoga 1900.

Krasni su se uspjeli postigli sa „Pittelelnom" na li- muslim, naranžam, rožam, jabukam, kruškam i orahjem, zato mogu preporučiti svakom poljodjelcu, da upotrebljuje ovaj lijek proti kukcima. Pozdravljam Vas

Panbianco Celestino, vrtlar.

Broj 49. Pula, u utorak dne 25. junija 1901. God. XXXII.

Oglasi, priopćenja itd. stoje po tarifi i računaju se na temelju običnog cenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu oglasa itd. šalju se naputnicom ili poleđinicom polit. društvenice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko ist. na vrieme ne prikaže, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon listarce broj 38.

NAŠA SLOGA

Političnі, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji 12 K u obće, } na godinu
6 K za selјake } na godinu
ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelјe i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Ćirila i Metoda" za Istru

Gospodu predplatnike, koji nam dugуju predplatu za prošlu godinu ili samo prošlo polugodište, odnosno one, koji redovito podmiruju predplatu unapried, molimo uljudno ovim, da nam istu čim prije naznače, jer 1. julijem nastupamo već II. polugodište. Jedino uz točnu predplatu omogućuje nam se i točnost u računima.

Istarski sabor.

Dne 20. t. mj. sieđilo je u Kopru otvorenje istarskoga sabora.

U sustolnoj crkvi bijaše okolo 11½ sati sv. misa, kojoj prisustvovaše članovi hrvatsko-slovenskoga kluba predsjednik sabora sa dvojicom prisjednica zemaljskoga odbora i vladin zastupnik.

U ½ sata poslije podne sakupiše se zastupnici većine i manjine u nekadanjem samostanu sv. Klare. Gospodska galerija bijaše vrlo dobro posjećena, lošije ona za niže pučanstvo.

U sabornici je prisutno 26 zastupnika. Od većine nema gg. Veniera i Gambina, od manjine gg. Laginje i Komparetа, Vladu zastupa namjestnički savjetnik g. Fabiani.

Predsjednik dr. M. Campitelli, ustanoviv zakonit broj zastupnika, čita otvoritbeni govor, u kojem nazivlje zastupnikom dobro-došlicu, te pozdravlja grad Kopar, koji prima eto po treći put gostoljubno zemaljske zastupnike. Ističuć kako je već prošle godine naglasio abnormalno sazivanje sabora i to po treći put istarski sabor — jedini medju svimi u nezakonito sjelo.

Ove godine biva stvar još težom, radi čega opetuje vruću želju, da već jednom prestane to stanje stvari.

Ove godine neizpunjenje te želje zaboljelo ga je osobito, pošto se, je moglo do zadnjeg hipa protivno držati i pošto se je nadao, da će pozdraviti zastupnike povodom četrdesetgodišnjeg života zemaljske autonomije u dvorani sv. Frana, gdje je taj život godine 1861. radostno započeo. On, kao najstariji izmedju svih, je ujedno jedini izmedju sadašnjih zastupnika, koji je prisustvovao prvomu saboru. On je već 6. aprila, t. j. na godišnjicu primio mnogo izjava priznanja odasvud; te izjave koje mu zadaše dosta radosti, ne pripisuje on svojoj zaslugi već svečanosti, koju je imala proslaviti pokrajina.

Iz obširnog izvještaja zemaljskog odbora osvjedočiti će se sabor, da je zem. odbor proveo mnogo zaključaka stvorenih u zadnjem zasjedanju i da su povoljne zemaljske financije uzprkos velikim troškovom.

Od prihvaćenih zakonskih osnova riedke dobiše previšnju potvrdu; nekoje nisu još riešene, druge odbile kao one o poljskih štetah, o uredjenju učiteljskih plaća, o liečnicih i občinskih činovnicih, koje će doći opet u razpravu. Osim toga imati će sabor, da se bavi sa novim zakonom o porezu na špirite, o različitih obračunih i proračunih.

Pošto će spomenute osnove zadati dosta gradiva sadašnjemu zasjedanju, po svoj prilici zadnjemu izbornomu zasjedanju, zemaljski odbor nije smatrao potrebitim predložiti i drugih pitanja, ograničiv se na jedino pitanje o promjeni u sadašnjem gradjevnom odjelu.

Obširne granice sadašnjeg zasjedanja, koje bi se moglo prekinuti a da bude opet sazvana mjeseca septembra, otvaraju prostrano polje parlamentarnom zadatku.

Zatim proglasi predsjednik u ime Njeg. Veličanstva sabor Istre otvorenim.

Čitavi govor predsjednika nije izazvao ni najmanjeg odobravanja.

Predsjednik predsiavi zatim vladinog zastupnika g. savjetniku Fabiani-a, komu reče, da je njihov mili znanac (nostra cara conoscenza).

Ovaj pozdravi sabor u ime visoke vlade najprije talijanski pak hrvatski. Hrvatski pozdrav bijaše nešto kraći i glas govornika za jednu oktavu niži, da nebi gospodu od većine razdražio. Kad je počeo govoriti hrvatski doviknuo mu naš dobri Bennati: non occorre! (netreba!)

Iza toga dobi rieč zastupnik dr. Bubba kao predsjednik kluba većine, da učini — kako reče — izjavu u ime većine. On pročita sliedeću izjavu:

Odpisom predsjedničtva od dne 6. agusta 1900. br. 2016 očitovala je cesarska vlada svoju nakanu, da neće više predložiti zemaljskomu saboru zakonsku osnovu o preinaci zemaljskog statuta glede sjedišta zemaljskog sabora i zemaljskog odbora te njegovih ureda.

Ovim jasnim očitovanjem pokazala je vlada jasno, da odpadaju za nju oni razlozi prividne potrebe, koji ju bijahu sklonili, da sazove sabor izvan njegovog zakonitog sjedišta i radi kojih bijaše se saborska većina odrekla misli u velikoj neodlučnosti nesudjelovanja kod zasjedanja u Puli i u Kopru, prihvativ ono novo stanje stvari jedino kao mimogredno sredstvo, koje su možda zahtjevali časoviti razlozi i da nenanese štetu pokrajinskim probitkom.

„Pošto nema danas više spomenutih razloga i buduć neima ni novih razloga, koji bi mogli uzakoniti nakane cesarske vlade — bile one kakve mu drago — koje ga sklonuše, da sazove opet sabor izvan njegovog zakonitog sjedišta, saborska većina nazire u tom neopravdanom postupanju vlade, protivnom duhu pokrajinskog statuta i stalno neodgovarajućim onim obzirom družtvene pristojnosti, na što ima većina neko pravo — u zemlji, za koju se kaže, da je vladana ustavnimi zakoni — uvriedu na vlastito dostojanstvo, proučenu demonstraciju prezira napram zemaljskom zastupstvu, i neku nestalnost u ravnanju sa načeli kod djelovanja vlade, što škodi valjanomu djelovanju zemaljske uprave.

Navlastito s tih razloga i obzirom na to, što je vlada u zadnje doba svojim neprijateljskim postupanjem napram želјam i odlukam većine najsjajnijim načinom dokazala, da neće podupirati djelovanje sabora, koji želi brinuti se i promicati probitke pokrajine čineć tako izpraznim i iluzornim pokrajinskoga parlamenta na ozloglašenje njegove zakonodavne vlasti i na težku štetu gospodarskih probitaka zemlje, podpisani, sačinjavajući saborsku većinu, na zaštitu vlastitog dostojanstva i ugleda svog visokog zakonodavnog tiela, dižu svečano svoj prosvjed proti takvom neoznačivom postupanju vlade, koja daje pravi dokaz o tom, kako ona znade i hoće štititi družtvene, materijalne i političke probitke naše pokrajine.

Kopar, 20. junija 1901.

Dok je dr. Bubba čitao imena podpisanih članova većine, odilazili su ovi iz sabornice uz mrtvi muk občinstva. Nit da bi sami članovi većine pisnuli za čitanja izjave svoga predsjednika nit da bi občinstvo na galerijah k tomu ni zinulo! Izjavu podpisali su svi članovi većine osim dra. Gambini-a.

Nakon toga reče predsjednik, da je dobio jednu izjavu i od članova manjine, ali da ju nemože priobćiti, jer da neima dostatnog broja zastupnika.

Zatim pošalje saborskog slugu, da pozove natrag članove većine, ali buduć se ovi nehtjedoše vratiti zaključi predsjednik sjednicu.

Izjava, koju predaše članovi manjine predsjedniku prije sjednice, glasi:

„Visoko predsjedničtvo sabora markgrofije Istre"!

Premda se je za predzadnjega saborskoga zasjedanja dokazalo, da se nam nepriznaje najsvetijega prava služiti se nebunjeno svojim jezikom u saboru; i premda naši mnogobrojni zahtjevi za poboljšanje duševnoga i tvarnoga stanja hrvatsko-slovenskoga naroda u Istri, koje smo postavljali kroz dugi niz godina, nebijahu uslišavani, ipak smo bili odlučiti sudjelovati pri zasjedanju lanjske godine, da na novo pokušamo raditi prema svojim silam i na temelju prava koje imamo.

Nu i ta dobra volja bila nam je oduzeta, kad smo vidjeli da je službena novina za „austro-ilirsko" Primorje u Trstu donesla cesarsku odredbu, kojom se saziva sabor, samo u talijanskom jeziku; a da uvreda našim jezikovnim pravicam bude još veća, odmah podno one carske povelje tiskala također poziv na pojedine zastupnike od strane predsjedničtva sabora, i opet samo u talijanskom jeziku.

Ove godine tiskana je cesarska povelja od 8. lipnja 1901. kojom se istarski pokrajinski sabor saziva za dan 20. lipnja 1901. u Kopar, u zvaničnom dielu gori-označenoga lista „Osservatore Triestino" (br. 134. od 14. lipnja t. g.) također u jeziku našem i naših izbornika.

Tim je priznana jedna od najtemeljnijih jezikovnih pravica našega hrvatsko-slovenskoga naroda u „austro-ilirskom" Primorju, i naznačen u našem jeziku dan i mjesto u kojem da se sabor sastaje.

Obzirom na to pripravni smo opet pokušati da sudjelujemo pri javnih poslovih Istre, u koliko spadaju pred sabor, očekujuć da će se stvarno priznati ravnopravnost našega jezika sa talijanskim i tako omogućiti složno djelovanje svih sinova ove pokrajine za njezin obćeniti boljak u duševnom i tvarnom pogledu.

Molimo visoko saborsko predsjedničtvo, da ovu našu izjavu blagoizvoli priobćiti visokomu saboru i zastupniku c. kr. vlade u izvorniku i ako hoće u talijanskom prevodu.

Kopar, 20. lipnja 1901.

Saborski zastupnici:

Kozulić, Jenko, dr. Laginja, Mandić, Spinčić, dr. Stanger, dr. Dinko Trinajstić, dr. Matko Trinajstić.

(Opaža se, da je zast. Kompare bio zapriečen bolešću doći u Trst na sastanak i u Kopar na sjednicu.)

Kasnije su naši zastupnici privatno doznali od predsjednika, da će ih pismeno pozvati k budućoj sjednici.

Za trajanje sjednice nije se čulo nit najslabijeg glasa ni sa jedne ni sa druge galerije. Ista izjava većine primljena bijaše posve mučke.

O školskih taksah i o školstvu u Istri.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegova preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih posala, te na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovlja i nastave glede postupanja sa školskom taksom i u obće o školskih poslovih.

(Konac.)

Hrvatske i slovenske obćine upravišе utemeljene molbe na razne c. kr. oblasti, da nestupi u kriepost zakon o školskih taksah, i to sa opazkom, da će se naći druge puteve, kojimi će se malo po malo potrebita sredstva za školske potrebe priskrbiti. Hrvatski i slovenski zastupnici zagovarali su te molbe u i izvan sabora. C. kr. oblasti suglasiše s tim, staviv zemaljskomu saboru odnosne predloge, koje je u saboru zagovarao zastupnik c. kr. vlade. Izvjestitelj školskoga odbora pobijao ga je navlastito s razlogom, da pošto zagovara vlada dignuće zakona, to bi bilo to dignuće na korist Slavena, nipošto Talijana, te da su radi toga talijanski zastupnici proti dignuću, kao što i bijahu (V. zapisnik, sjednice, 12. febrara 1898).

Zemaljski odbor dignuo je ipak pod svoju odgovornost obzirom na nevolju u pokrajini i na molbe većeg diela obćina

pobiranje školskih taksa za I. tečaj školske godine 1897/98., te za II. tečaj školske godine 1897/98. i za I. tečaj školske godine 1898/99. na dvie trećine snizio. Školske takse bijahu u istinu za to dva tečaja, za jednu godinu dakle, utjerani u obrocih za maj i novembar 1898., za dvie trećine, a u sliedećih obrocih utjeruje se čitava svota.

Pošto iznašaju školske takse u čitavoj pokrajini Istri godimice 180.000 kruna, to se je ili će se za godinu 1899. utjerati 120.000 K, naime dvie trećine godišnjeg iznosa, za godinu 1899. preko 180.000 K te isto toliko za godinu 1900; u svemu dakle za ove tri godine 480.000 K ili okruglo pol milijuna kruna.

Školske takse bijahu uvedene, da se pribavi sredstava obzirom na sve to više rastuće školske izdatke, da se podigne pučke škole i da se tim pokrije njihove izdatke. Na taj način bijaše zakonska osnova zagovarana; iz tog razloga i u tu svrhu mogla ju je c. kr. vlada predložiti na previšnju potvrdu i tu potvrdu zadobiti. Školske takse bijahu uvedene na temelju § 64 državnog zakona za pučke škole, koji govori samo o potrebah za javne pučke škole.

U istarskom zakonu o školskih taksah od dne 7. agusta 1896 govori se o školskih taksah za javne pučke škole. Na temelju toga zakona (§ 6) plaćaju mjestne občine školske takse zemaljskoj školskoj zakladi.

Zemaljska školska zaklada ustrojena je pako za pokriće troškova, što ih nosi pokrajina za pučke i gradjanske škole (§ 20. istarskoga zemaljskoga zakona od dne 3. novembra 1874. Z. Z. L. br. 29.).

Na temelju navedenog priticu od uključivo 1898. velike svote zemaljskoj školskoj zakladi od školskih taksa, a zemaljska školska zaklada u obće, napose oni novci, koji unilaze u zakladu od školskih taksa, ima se upotrebiti izključivo za pučko školstvo.

A šta vidimo?

Polag brojka, nalazećih se u službenom od c. kr. zemaljskog školskog vieća za Istru, u Trstu dne 21. decembra 1899 sastavljenom i od c. k. namjestnika podpisanom proračunu zemaljske školske zaklade za Istru za 1900, razvidno je:

da se je godine 1898. pod naslovom školske takse utjeralo 9918 K, dočim je primjerice zemaljski odbor od jedine mjestne občine Kastav 8424 K za onu godinu, notom od dne 31. agusta br. 6077 tražio, te rečeni iznos putem nameta utjerao iste il buduće godine, kao što je i ostalu svotu od okolo 112.000 K od ostalih mjestnih občina za onu godinu utjerao;

da je c. k. zemaljsko školsko vieće za Istru u pokriće rubrike I. naslov 7 „od občina za školske takse" proračunalo 60.000 K za godinu 1900, da je imalo biti okolo 180.000 K u to ime po zakonu utjerano, a od same občine Kastav se je preko 13.000 K putem nameta za godinu 1900 utjeralo. Polag službenog od zemaljskog odbora za Istru sastavljenog proračuna zemaljske zaklade za Istru za 1900. nastao je kod naslova potrebe, rubrika III. (izdatci za naukovne svrhe) naproti onim od godine 1899. manjak od 50.700 K, od 369.400 K od godine 1899 na 318.700 K godine 1900, a taj se je uspjeh doseglo na sliedeći način:

Veći izdatci napram godini 1899 u godini 1900: 6000 K školske podpore; 6600 K za gluhonieme; 16.700 K za zemaljsku realnu gimnaziju u Pazinu. Da se pokrije te veće izdatke i da se postigne konačni resultat — kod manjka od 50.700 K dolazi naslov 3. (prinosi u školske svrhe).

Kao temelj uzeše iznos, koji bijaše za godinu 1899. za taj naslov proračunan, naime 320.000 K. Taj iznos pravilan je u proračunu za godinu 1900 za 80.000 K, koje će po svoj prilici unići u zemaljsku zakladu od naslovom školskih taksa, pa ona onih 60.000 K, koje su pod ovim naslovom (školske takse) u proračun stavljene.

Po tomu iznose školske takse za godinu 1900. stalno preko 180.000 K (a preko 30.000 djece dužne platiti školsku taksu po 6 K pojedinac);

c. kr. zemaljsko školsko vieće proračunalo je iznos u naslovu školske takse za istu godinu na 60.000 K, dakle za 120.000 K manje, nego li bijaše ili će biti utjerano;

zemaljski odbor predvidja osim onih 60.000 K proračunanih od c. kr. zemaljskoga školskoga vieća u naslovu školske takse i drugih 80.000 K, dakle takodjer za 40.000 K manje, nego li iznaša čitav dohodak od školskih taksa; pokriva sa prihodom od školskih taksa od 80.000 K izdatke u iznosu 29.300 K za školske podpore, za gluhonieme i za zemaljsku realnu gimnaziju, dakle za svrhe, koje stoje izvan školstva, te upotrebi ostatak od 50.700 K za umanjenje izdataka u naukovne svrhe;

i konačno nespominje niti riečju 40.000 K od školskih taksa, koje se utjerava godimice preko onih 60.000 i 80.000 K.

A pučke škole za ustrojenje kojih bijahu školske takse uvedene?!

Na predlog saborskog školskog odbora, stavila je saborska većina u zasjedanju godine 1898 ništa manje od 17 resolucija, odnosno ih opetovala, od kojih se je većinu njih oživotvorilo. Medju ovimi jest jedna, pod točkom VIII. kojom se pozivlje zemaljski odbor, da nedozvoli sredstva za ustrojenje novih pučkih škola tako dugo, dok se nepredloži občeniti nacrt svih mjesta, u kojih neima pučke škole. Pošto bijahu dakle školske takse uvedene radi ustrojenja pučkih škola i pošto se iste plaća, stavlja saborska većina novi zahtjev a da preprieči ustrojenje pučkih škola, pri čemu valja još opaziti, da bijaše odnosni zaključak samo proti ustrojenju hrvatskih i slovenskih pučkih škola naperen, jer inače saborska većina neprigovara ustrojenju talijanskih škola u hrvatskih mjestih, već zahtjeva dapače, da se pridrži nepotrebne i u zakonu neosnovane učiteljske sile na talijanskih školah.

C. k. zemaljsko školsko vieće stvori pako zaključak, da se ustroji godimice u čitavoj pokrajini 3, reci tri škole. To zvuči grozno, ali je istinito.

Od školskih taksa, koje bijahu uvedene u pučko-školske svrhe, utjera se godimice 180.000 K, a godimice ima se ustrojiti za to samo tri pučke škole, koje stoje pokrajinu okolo 3000 K. Ono 18.000 djece, dužne položiti školu neka čekaju 5, 10, 20, 30, 40, 50, čak do 60 godina, dok dobiju školu!

Na taj način postupaju nesamo autonomne zemaljske oblasti, već takodjer i c. k. zemaljsko školsko vieće, i to uzprkos zakonom o ustrojenju pučkih škola i ustanovljenju naukovnog jezika i o porabi novca od školskih taksa.

Pošto sastoji c. k. zemaljsko školsko vieće u svojoj većini od članova, imenovanih od strane ili na predlog državnih oblastih, te je istim podložno;

pošto su imali provesti istarski zakon o školskih taksah od dne 7. agusta 1896 njegova preuzvišenost gospodin ministar unutarnjih posala i njegova preuzvišenost gospodin ministar bogoštovlja i nastave, te su usljed toga zanj i odgovorni;

pošto je za provedenje državnog pučkog zakona, kao što i za provedenje odnosnih istarskih zemaljskih školskih zakona njegova preuzvišenost gospodin ministar bogoštovlja i nastave odgovoran, i pošto valja polag § 59. državnog pučko školskog zakona i po § 1. zemaljskog školskog zakona za Istru od dne 29. marča 1870 br. 20. svoj djeci, dužnoj pohadjati školu, dati pouku, školu pojasniti, je naravnovi ogledni jezik polag čl. XIX. državnog temeljnog zakona u saglasju sa člankom 2. člana XIX. državnog temeljnog zakona od dne 21. decembra 1867. R. Z. L. br. 142 i pošto bijaše c. kr. vlada previdjena ravnate o zaključcima godine 1893. od strane visokog carevinskog vieća u smislu ovih zakonskih ustanova pozvana;

stavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika, i upravitelja ministarstva unutarnjih posala i na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovlja i nastave sliedeći upit:

„1. Jesu li njih. preuzvišenosti voljne poduzeti mjere, da se zloporabi, koju se školskimi taksami, odnosno sa novci od školskih taksa u Istri provadja, na put stane i da se novce od školskih taksa upotrebi za zakonom opredieljenu svrhu, za ustrojenje naime pučkih škola?

2. Jesu li njih. preuzvišenosti voljne odlučno ustati, da se urede polag prava i po jasnih ustanovah zakona, odnosno polag zaključaka visokog carevinskog vieća školski odnošaji u Istri tako, da

a) se ustroji pučke škole tamo, gdje ih neima i gdje bi morale biti,

b) materinski jezik školske djece bude naukovnim jezikom?"

U Beču, dne 29. maja 1901.

Spinčić, dr. Žitnik, Pogačnik, Biankini, Žičkar, dr. Hruban, dr. Ferri, Plantan, Perić, Vencajz, Borčić, Vuković, Robić, dr. Tavčar, Berks, dr. Ploj".

Franina i Jurina.

Fr. Laniškemu vrtoglavcu se je opet počelo mešat.

Jur. Ča neće, kad je šla pošta s vragom!

Fr. A Benatićeva opomena?

Jur. Ono je bila samo šala.

Fr. Tako on more ča će?

Jur. Vero ja, dokle sluša koparske kumpare.

* * *

Fr. Da si videl Jurino moj, kako su neki dan bežali lovranski poprdili!

Jur. Ča su se morda v Italiju spravljali?

Fr. Aj nisu ne, zač doma su i mesa siti, a va Italije nebi bilo ni suhe palenti, lego su se jako prestrašili ruskega medveda.

Jur. Nebacilaj ne, kakovega vražjega medveda!

Fr. Puknula mi valje Kukuma, ako ni bil va Lovrane medved; neznam varamente jel' bil ruski al talijanski, ma medved je bil.

Jur. Ča paraš, da bi se više prestrašili ruskega lego talijanskega?

Fr. Ča me to pitaš? Talijanskega bi mogli svi zajulat da njin nebi nis storil zač blago zna čaj blago.

* * *

Fr. Dokle Jurino ako Bog da?

Jur. Vero do Karnice k svetoj maši.

Fr. Čuvaj se, da nebiš dal ča za lemozinu, zač to nebi bilo na slavu božju ni na korist crikve.

Jur. Kakova je ta novitat?

Fr. Ča neznaš, da njim tamo krada neči s crikve?

Jur. Onako šegavim talijanskim gitvara!

Fr. Marijo njim!

Razne vieści.

Političke:

Saborska kvarka. Javni život naše pokrajine predotočen je ovaj par u zemaljskih saborih. O istarskom saboru izvješćenje obširno na prvom mjestu. Ovdje nam valja upozoriti neke naše novinarske drugove na to, što prosudjuju prvi korak talijanske saborske većine kao s u k o b s a v l a d o m ministra-predsjednika, koji im neće tobože, da popusti. To je krivo mnienje. Prvi korak talijanske saborske većine t. j. izstup iz sabora nakon pročitane izjave nije ništa drugo nego jedan odomak komedije, koja se odigrava sad u Poreču, sad u Puli sad u Kopru na našu štetu i nesreću. Varao bi se silno tko bi mislio, da su Talijani u istinu smislili radi toga, što ih je pozvala u Kopar, mjesto u Poreč. Oni se samo pričinjavaju ili pretiravaju, a da uzmognu toboz srditi i uvriedjeni još koju povlasticu od vlade iztisnuti nam na štetu.

U drugoj sjednici dalmatinskog sabora stavljeno bijaše više interpelacija, medju kojimi čini nam se najvažnija ona o viskoj klauzuli zastupnika Biankini-a i drugova. U istoj sjednici bijahu odobreni izbori novih zastupnika, Mazzure, Skelina, Vuića i Ružića. Vladine osnove o promjeni školskog zakona za realke, kojom se izjednačuju profesori živućih jezika, za onimi na gimnazijah, kao i promjena zakonske osnove o kanalizaciji grada Zadra, te izvještaj o djelovanju dalmatinske hipotekarne banke upućeni bijahu u prvom čitanju odnosnim odborom.

U sjednici od 20. t. mj. českega sabora podnio grof Buquoy sa drugovi zakonsku osnovu za promjenu izbornoga reda u izbornih kotarih českoga veleposjeda. Po toj osnovi imali bi se izbornici veleposjeda slično kano kod izbora za carevinsko vieće podieliti u šest izbornih grupa.

Zadnjih dana pronesao se je glas o promjenah na namjestničtvu u Zadru. Namjestnik David, da je opredieljen za neko više mjesto a njegov zamjenik Pavić, da će zamoliti mirovinu.

Hrvatski i madjarski kraljevinski odbori viečaju u Budimpešti o hrvatsko-madjarskoj nagodbi. Jedan uvaženi madjarski list piše, da će služiti za nagodbu izmedju Hrvatske i Madjarske kao temelj porezna snaga obiju kraljevina.

Srbija. Srbski poslanik na carigradskom dvoru Grujić upravio je na tursku vladu oštru notu, u kojoj upozoruje na položaj na srbsko-turskoj granici i na navale Arbanasa na srbsko pučanstvo u kosovskom vilajetu.

Bugarska. O predstojećem tobož vjenčanju kneza Ferdinanda sa crnogorskom kneginjicom Ksenijom, pišu bečki listovi, da je knezu stavljen uvjet, da mora prije prestupiti na pravoslavlje. Knez da je voljan tomu zahtjevu zadovoljiti, ali da mu se protivi odlučno majka princeza Klementina.

Rusija. Službeni list ruske vlade priobćuje carsko pomilovanje onim djakom, koji bijahu zbog poznatih nemira sa sveučilišta odpravljeni, medju vojničtvo uvrštani ili inače kažnjeni.

Mjestne:

Margareta Barbalić iz znane bačanske rodbine Mihalić, supruga g. Frana Barbalića u Puli, umrla je nakon teške i duge bolesti prošlu nedjelju. Pokopana bijaše jučer. Vječni njoj pokoj!

Kriza u demokratiki. Presjednik toga talijanskoga družtva u Puli, dr. Devescovi, položio je čast radi nesuglasice sa odborom.

Pokrštio je udostojio podučiti socijalistički list, da se njihova stranka u Regione Giulia (!) dieli na dvie sekcije: talijansku i hrvatsku. Ovi u Puli su talijanske sekcije, dakle Talijani, pozvani da se bave samo o talijanskim pitanjima. Hvala na tome nasvjetovanju, a upozorujemo one pristaše socijalne stranke, koji su naše krvi i jezika na te najnovije teorije, koje potvrdjuju ono što smo mi, i što je izključeni Dorbić naglasio, t. j. da je socijalizam u Puli labuđanskom strujom. Na njima je da vide hoće li i oni, rodjeni od hrvatskih i slovenskih matera, u Primorju, u Kranjskoj i drugdje s tom strujom u more talijanštine, ili će se oprieti onim, koji hoće da ih načela zavedaju u talijanski tabor.

Na naše konkretno pitanje, što bi uradili na občini za hrvatske pučke škole u Puli, nisu dali odgovora. Odgovaraju ovako: mi se zanimamo više za pučke nego za više škole. Ali kako posle zahtjeva za umanjenje radnih sati, povećanje plaće, ne nastojemo pri tomu, već hoćemo druge znatnije polaksice, tako isto u školskom pogledu, posle pučkih, pitamo više škole. To bi bilo vrlo lepo, kad bi gledе pučkih škola stogod bili postigli, naravno ne na korist Talijana, jer su oni dobro sa školama obskrbljeni, već na korist Hrvata, za koje se sam Martin kad mu je išlo u prilog više puta tužio, da im Talijani škola nedadu. Jedini socijalistički list pokrajine, kad bi bio pravi socijalista, morao bi svaki dan hrvatske škole zahtjevati. Nu od nekoliko vremena je Martin u tom pitanju zamuknuo, a njegov list snuje savez občina za postignuće universe talijanske. Polagano prijatelji! Zauzmite se, da većina pučanstva Istre dodje do pučkih škola, koje su po vašem samom mnienju najpotrebnije, pak ćemo onda, kad nam budu dane, razpravljat o sveučilištima. Ako mislite da ste već riešili s par fraza pitanje pučkoj školstva u Istri, pa da Vam se sad baviti universom, nezamjerite da to Vaše pisanje okrstimo plitkošću.

Što pak pišu u članku: „Democratici avanti“ moramo označiti ili skrajnim cinizmom pokvarenih duša ili ludosti, kojoj valja para tražiti. Ni manje ni više, nego među drugim tužbama na „liberalne Talijane“ dostavljaju i pritužbu, da ih nisu platili zato, što su prošlih izbora po selima agitirali. To je tako nevjerojatna izpovied, da je donašamo evo i talijanski: chi (del partito nazionale-liberale. Op. Ured.) si è mai sognato di dire neppure un grazie per l'opera, diuturna lotta che noi sostenemmo durante le elezioni, nella campagna?

Posto ste znade, da u Vodnjanu i Galežanu nisu agitirali, a za agitaciju u tim mjestima znadu da im Talijani nebi ni mogli zahvaliti, jasno je, da se to odnosi na agitaciju socijalista među našim vanjskim pučanstvom! Evo dakle da dolazi djelo na vidjelo!. Sve fraze, sve laži, sva obećanja preporoda, sve vaše krive a zamamljive nauke, nisu za drugo, nego da smutite naše birače, da neukoga seljaka i radnika smetete, da ga u vjeri u svoje zagovornike oslabite, da se ne bude mogao uspješno oprieti bezobzirnom protivniku, koji ga gleda uništiti moralno i materijalno. Pomagali ste veziyati nam ruke i noge, da nas lagje smota talijanski — kapitalistički djavao! Preuzeli ste ulogu dra. Krstića, ali ste bez njegova talenta. On se daje unapried mastno plaćati — od talijanske klike za svoje izdajstvo, a vi niste to znali premda ste htjeli! Sad plačete, da Vas nisu platili, da vam nisu ni zahvalili! Pravo vam je izdajice i zavodljivci hudstva. Vama bi išla drugčija hvala; toljaga! — Samo sreća za vas, da oni koje ste zaveli nezhaju svojom glavom misliti.

Natječaj za mjesto predsjednika. Liečnik našim arsenalcem g. dr. Deveščovi nasitio se kruha „Demokratike“ i položio svoju čast kao predsjednik. U „Gabinettu“ su radi toga silno uzdenuteni, jer neznadu kako bi se krišljavo dite dalo spasti od gotove smrti. Smisliv sve u jedno, obvaljen je ova: neka se razpiše natječaj za slavno mjesto još slavnijeg družtva a neka se od natjecatelja zahtjeva medju inim i to.

1. austrijsko državljanstvo — iredentsko mišljenje;

2. pripadnost „Gabinettu“ — obljubljenost socijalista;

3. izključivo talijanstvo u Puli — prijateljstvo sa Hrvatima;

4. sposobnost dati se voditi za nos od vladajuće liberalne klike — i voditi za nos radničtvo.

Tko da više — mjesto će biti njegovo.

Ivanjski Krlesi. U nedjelju večer gorilo je okolo Pule po starom slavenskom običaju na glotine krieseva.

Pokrajinske:

Imenovanja. C. k. poštanskimi nadoficijali bijahu imenovani slieđeći oficijali: g. Pavao Gostischa, g. Lovro Erzen i Rajmund Prelesnig — svi u Trstu. — Veleč. g. Vinko Orlandini, župnik u Rakotolah bijaše imenovan kanonikom, te župnik u Fazani velič. g. Osvaldo Decaneva počastnim kanonikom stolnoga kaptola u Poreču.

Promaknuće. Službeni list bečke vlade priobćuje promaknuće velezaslužnoga ravnatelja c. kr. obrtničke škole u Trstu vladinoga savjetnika g. viteza Dragulina Heskyja u šesti plateżni razred. Čestitamo na zasluženom promaknuću!

G. Hanibal Mlaker c. k. nadgeometar drugog razreda, pridieljen na službu u našem Primorju, bijaše promaknut na mjesto nadgeometre prvog razreda u osmom plateżnom razredu.

Sabor Istarski sazvan je za četvrtak. Čujemo, da su talijanski zastupnici zaključili ne doći, ali da ih vlada nagovara na povratak, te da je mnoge od njih već i umeksala.

„La nostra cara conoscenza“. Tim krasnim imenom nazvao je predsjednik sabora Istre g. dr. Mate Campitelli c. kr. vladinoga zastupnika na istarskom saboru namjestničkog savjetnika g. viteza Aloisa Fabiani-a, kad ga je službeno u javnoj sjednici predstavio kao vladinog zastupnika.

Mi smo doduše odavna znali, da je g. Alois Fabiani još kao kotarski kapetan u Voloskom Talijanom Istre bio „la nostra cara conoscenza“ (naš dragi znanac,) i da je on to s njihove strane podpuno zaslužio, ali nam je ipak drago, da je to talijanski prvak u predsjednik sabora javno konstatirao.

Za družbu sv. Cirila i Metoda poslao: putem našega uredničtva g. pop Ivo Velčić u Beleju K 24·76, sabranih u Valunu na Cresu dne 18. lipnja, kod ustoličenja novoga župnika g. Petra Volarića.

Za paljsko podružnicu družbe poslalo uredničtvo „Tjednika“ u Belovaru K 4·90 — sabranih u veselom družtvu.

Hrvatska čitaonica u Pazinu, obdržavati će svoju glavnu skupštinu u četvrtak dne 27. t. mj. u tri sata poslie podne uz dnevni red kao obično. Istog dana obdržava svoju glavnu skupštinu i pazinska podružnica sv. Cirila i Metoda.

C. kr. kotarsko poglavarstvo u Lošinju objelodanjuje popis poreza lične dohodarine. Čast je pisućemu naznaniti tomu poštovanom uredničtvu da počam od 24. t. mj. pak kroz 14. dana, dakle uključivo do 7. srpnja t. g. biti će izvadci iz plateżnih naloga lične dohodarine (t. j. popis poreznika lične dohodarine) za procjenbeni kotar Lošinj pro 1901., kodjovog c. kr. kotarskog poglavarstva izloženi u uredovnih satovih na uvid interesiranim strankam.

Za c. kr. kotarskog poglavara:

Dr. Karminsky.

Iz Motovuna pišu nam 18. t. mj.: U Vašem cienjenom listu bijaše pred 5—6 godina spomenuto, kako je naše groblje davno zaslužilo, da bude zatvoreno, jer premaleno i zapušteno. Naša „Signoria“ bijaše prisiljena napustiti staro groblje po nalogu političke oblasti u Poreču i to još godine 1896. Tada bijaše na brzu ruku nabavljeno zemljište za novo groblje, koje bijaše takodjer s jedne strane plotom ogradjeno. Od tada pokopalo se u novo privremeno groblje preko 300 mrtvaca ali obzidano nije ni danas, već samo gojilim plotom ogradjeno, što je na sramotu čitavom gradu.

Pred kakve tri godine stvorilo je bilo občinsko zastupstvo zaključak, da se novo groblje ogradi zidom i da se u tu svrhu uzme novac na posudu. Zemaljski odbor ukinuo je rečeni zaključak, protiv čemu je občinsko glavarstvo uložilo utok na zemaljski sabor, koji će imati, da ga rieši u predstojećem zasjedanju.

Politička oblast pozvala je opetovno občinsko glavarstvo, da već jednom ogradi groblje stalnim zidom, a zemaljski odbor nedozvoljava posuđe, bez česa nemogu ni gospoda pomoći. Taj priepor je u toliko zanimiv za nas, što se — talijanaška gospoda medjusobom prepiru o predmetu, koj se nas malo tiče, al je za gradić Motovun od velike važnosti. Ovaj spor izmedju občinskoga glavarstva u Motovunu i zemaljskoga odbora u Poreču podaje nam ključ, kojim možemo protumačiti one spore koji nastaju prečesto izmedju hrvatsko-slovenskih občina Istre sa zemaljskim odborom u Poreču. Ako zemaljski odbor stavlja zapriečke svojim ljudem i svojim pristašam u pitanju obće koristi, zar da se čudimo, ako baca pod noge klipove našim občinam i našim ljudem bilo i u najpravednijem pitanju?

Šilo za ognjilo! Bečki list „Information“ piše, da će hrvatski zastupnici podnieti u saboru u Zadru predlog, po kojemu unapried ne bi bilo dozvoljeno podnašati ni talijanske predloge ni talijanske interpelacije. Tim se misli odgovoriti interpelaciji zastupnika Hortisa glede vrgorskoga procesa i pokazati solidarnost sa hrvatskom braćom u Istri.

Idemo da vidimo hoće li u istinu već jednom učiniti hrvatski zastupnici Dalmacije u pogledu talijanskih predloga i interpelacija u saboru ono, što bi bili već davno morali učiniti, da dovedu k pameti naše Talijane.

Ulivaćen anarhist. C. k. redarstveni činovnici u Trstu uhvatiše dne 21. t. mj. talijanskoga radnika Nazarija F., 25 godina starog, rodom iz Forli-a u Italiji. Redarstvo ga drži za anarhistu.

Bog bi znao koliko će biti anarhista medju hiljadami talijanskih radnika, koji su na radnjah u našem Primorju!

Neumjestna naklapanja. U zadnjem broju tršćanskog „La Pensée Slave“ čitamo prigovor hrvatsko-slovenskim zastupnikom na istarskom saboru, što su oni već unišli u sabor. Čitajuć taj prigovor sjetismo se one naše narodne: kako je težko napeći kruha cielomu svietu. Gospoda okolo rečenog lista čitaju bez dvojbe hrvatske i slovenske listove, te će nas stalno i razumiti. Tim bismo mogli biti sa rečenim listom gotovi, da nam nije izpraviti dvije neistine, navedene u spomenutom listu. Prvo je puka novinarska izmišljatina, navod, kao da bi bila audiencija zastupnika Spinčića kod njegov. veličanstva ikoliko uplivala na odluku naših zastupnika glede ulaza u sabor; i drugo je istotako plod fantazije drugi navod rečenog lista, da je 5 zastupnika bilo za ulaz u sabor, a 4 proti, pošto nije bilo kad se o tom udlučivalo, više nego li 8 zastupnika na okupu. Ali recimo, da je sve to istina (što absolutno nije) po našem dubokom uvjerenju, nebi imao onako pisati Hrvatom i Slovencem prijazan list. Nevjeruje li to g. Jakić nama, neka se popita kod svojih najboljih prijatelja u Trstu.

Službeni izpravak. Glavno glasilo svih austrijskih židova „Nova slobodna Presa“ u Beču donielo je iz Kopra dopis o abnormalnom stanju u istarskom saboru, koje da je prouzročio bivši ministar-predsjednik grof Badeni tim, što je prvi put sazvao istarski sabor izvan Poreča, t. j. u Puli. „Židovski list“ piše posve u duhu naših lažiliberalaca tvrdeć, da je i sadašnjim sazivom istarskoga sabora htjela vlada ugoditi Slavenom i da je to učinjeno s njimi u dogovoru:

U svojem broju od dne 23. t. mj. donaša njemačko židovsko glasilo službeni izpravak, koji glasi: „Sa kompetentnog izvora javlja nam se, da se nije od strane vlade obzirom na zasjedanje istarskoga sabora dogovaralo niti sa talijanskimi niti sa jugoslavenskimi zastupnici. Ni sa jedne ni sa druge strane nije učinjeno nikakvo obećanje o mjestu sazova sabora, koji bijaše sazvan u Kopar, gdje bijahu obdržavana i prvašnja dva zasjedanja“.

Taj službeni izpravak donašaju i drugi bečki listovi.

Iz drugih krajeva.

Demonstracije proti vojaločkoj glazbi na Rieci. Pišu nam iz Rieke: Dne 13. o. mj. na večer svirala je na trgu Adamić vojnička glazba. Najednom zasviraše hrvatsku pjesmu „U boj“. Kada je dovršena, Hrvati počeše pljeskati i hljedoše, da se ponovi, ali u to počeše Talijanaši i Magjari, koji se potonji na prste mogu nabrojiti, fućkati, vikati i demonstracija bila je gotova. Na zapovied pukovnika, Hrvata iz Dalmacije, morade vojničtvo kući. Po svoj prilici od sada u obće ne će više glazbe biti. Tako se barem govori. Sva vojska je hrvatska, stanovnici grada su većinom Hrvati, a da glazbe bude, dozvoljava sam pukovnik; a Talijanašom nije pravo, da se čuje hrvatska pjesma. A.

Svesokolska slavnost u Pragu — biti će dne 28. junija do 1. julija. Biti će to slavnost kakve još svet nije vidio, biti će izvanredna i veličanstvena manifestacija češkog i sveslavenskog sokolstva.

Na tu se slavnost prijavilo više no 10.000 sokola u svojem sokolskom odielu. Vježbati će istodobno njih 6400 u 750 odiela i uz to izvadjati će lakše vježbe posebice 856 sokolica. Slavnostni obhod pratiti će 12 sokolskih glazba po najglavnijim pražkim ulicama.

Na slavnost dolaze: Francuzi, Hrvati, Srbi, Slovenci, Poljaci, Bugari i Rusi. Poljskih sokola dolazi oko 1000. Iz Moskve, Kijeva, Odese i Tiflisa dolazi 300 ruskih sveučilištnih sokola pod vodstvom carskog savjetnika Petra Ivanoviča, generala Maslova i pukovnika Rozumova.

Ne treba niti spominjati, da zlatni Prag pripravlja svojim gostovima ugodne dane i sladak boravak u češkoj prestolnici.

Pri toj slavnosti biti će zastupan i naš „Prvi istarski Sokol“ sa posebnim odaslanstvom.

Našim gradjevnim poduzetnikom. Kr. pomorska vlada na Rieci razpisuje družbu za manje radnje u hrvatskih primorskih lukah. Troškovnici mogu se viditi kod rečene vlade na Rieci. Zatvorene pismene ponude prima rečena oblast do 28. t. mj.

Na povratku iz Kine jesu sa vojnom ladjom „Donau“ svi oni mornari, koji su bili ukrcani na „Zenti“ te unovačeni godine 1897. Novine javljaju, da su vojne ladje „Elizabeta“ i „Zenta“ dobile nalog vratiti se put Europe pod zapovjedničtvom kontreadmirala Montecuccoli.

Novčići i polunovčići. Ministar financija priobćuje u državnom zakonskom listu, da je rok za obustavu prometne vriednosti starog novčića i polunovčića produljen do dalnje odredbe.

Književne.

Lechnerove generalne karte. Primili smo netom izašlo „Primorje“ u nakladi R. Lechner-a (Wilh. Müller) c. i kr. dvorskoga i sveučilištnoga knjižara u Beču. Ciena te liepe zemljopisne karte Goričke, Trsta i Istre jest za meki vez K 3, a u platnu K 4·50. Karta je vrlo liepo i dosta tačno izradjena. Razgovjetna je tako, da se svako mjesto može lako naći. Mjerilo je 1:300.000. Opažamo da se kod imena mjesta nije rabila jedinstvena ortografija, već negdje talijanska a negdje hrvatska. Ima mjesta, koja su naznačena samo talijanskim imenom, a hrvatski je izpušten. To bi znalo škoditi prodaji karte po hrvatskim zemljama, jer na njoj ljudi mnogo puta neće moći naći hrvatska imena gradova i sela o kojem n. pr. čitaju u novinama. U drugom izdanju bilo bi dobro da nakladna tiskara doskoči tim nedostatcima i tiska takodjer hrvatska imena, barem polag vojničkih karta.

Zbor duh. mladeži zagrebačke preporuča svoje knjige kao zgodne školske nagrade:

*Isus, prijatelj malenih. Molitvena knjižica za mladež. Posebno izdanje za dječake, posebno za djevojke. Tvrdo vezana u platno 25 nč.; zlatorez 40 nč.

*Sveti križni put. Molitvenik s pobožnošću sv. križnog puta. Tvrdo vezan u platno 28 nč.; zlatorez 50 nč.

*Mali Goffiné ili Život katoličke crkve. Tumačenje evangjelja i svetih čina. Tvrdo vezan u platno 80 nč.

Iveković dr. Fr.: *Čitanja i evangjelja za sve nedjelje i praznike Gospodnje i za neke dane svetačke. Broširana 50 nč.; tvrdo vezana 75 nč.

Savijaj drvo dok je mlado. Pripoviest za mladež sa slikama. Tvrdo vezana 45 nč.

Dobri Radojica i zločesti Ivica. Pripoviest za mladež sa slikom. Tvrdo vezana 30 nč.

Genoveva. Pripoviest za matere i djecu sa slikom. Tvrdo vezana 25 nč.; čitava u platno sa zlatorezom 45 nč.

Ružica Garićka i Drveni križ. Dvie pripoviesti sa 2 slike. Tvrdo vezana 25 nč.

Osveta je moja, ja ću ju vratiti. Pripoviest za mladež sa slikom. Tvrdo vezana 25 nč.

Pustinjačka špilja. Zanimiva pripoviest za mladež i odrasle sa slikom. Tvrdo vezana 20 nč.

Napomena. „Zbor“ daje kod naručivanja 10% rabat, koji sastoji u svim knjižicama samo ne onima, koje su zvjezdicom (*) označene; a kod odašiljanja, ako narudžba premašuje iznos od 5 for. „Zbor“ plaća sam poštarinu. Tovorni list daje „Zbor“ uviek badava.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. A. Z. Vaš razgovor nemogosmo priobćiti, jer ga nerazumijemo. Da ste nam zdravo!

Pjesniku u Alturi. Vašu pjesmu nemože tiskati ni naš list ni tiskarna, jer akoprem je liepa, preoštra je pa bi nas oblasti pograbile. Obično ne vraćamo rukopise, ali ako hoćete, možete doći po nju kad budete u Puli.

Javna zahvala.

Na mnogobrojne čestitke, što sam jih dobio prilikom moga imendana, zahvaljujem se ovim najsrdačnije.

Sve te čestitke prožete su ljubavju za milu nam domovinu, naročito za hrvatski i slovenski narod u Istri.

Prema toj ljubavi ja ću i unapried raditi po svojih silah, i uvjeren sam, da će tako raditi i svi pravi sinovi i hćeri hrvatskoga i slovenskoga naroda, gdjegod se nalazili i kojega zvanja bili.

Ako ikad, to je u današnjih zgodah i nezgodah nuždno, da svi radimo i to složno kao jedan radimo, e da se uspješno opremo težnjam mnogobrojnih neprijatelja našega naroda, koji preraznimi načini i sredstvi, i pomoćju ljudi vlastitoga nam naroda, hoće da unište narodnje svetinje, vjeru i jezik, pa i narod sam.

Svim, koliko i gdje nas je, sveta nam je dužnost, da zatomimo ne samo možebitne osobne razmirice, nego i oprieke u mišljenju, i da upremo sve svoje sile proti tudjinskoj bujici koja hoće da nas poplavi, te tako božjom pomoćju spasimo svetinje naroda a s njimi i njegov obstanak.

Uz najiskreniji pozdrav svim

Odani

Prof. Vjekoslav Spinčić,
zastupnik naroda.

Opatija, 22. lipnja 1901.

Javna zahvala.

Svim onim, koji su svojom prisutnošću počastili spravod nezaboravne pokojnice

Margarete Barbalić

rodj. Mihalić

osobito pako častnoj gospodi svećenicima, znancima i prijateljima, izrazuje tronuta težkim gubitkom najiskreniju zahvalu.

U PULI, 25. junija 1901.

Obitelj Barbalić.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2¾%
„ „ „ 8 „ „ 3¼%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2¾%
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3¼%
„ „ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3½%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odlet u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Biclitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warranta i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

PRODAJA TRAVE.

Daje se občinstvu na znanje, da će biti dražba ili licit rastuće trave crkvene i župne na Brdu, blizu Čepića dne 6. julija t. g. na 9 sata prije podne.

Ivan Mlakar, župnik.

SKLADIŠTE
dalmatinskih vina i maslinovog ulja.

Šaljemo na zahtjev uzorke svakovrstnih dalmatinskih vina i maslinskog ulja. Ciene su jako snižene.

Vino opremamo u sudovima od 56 l. napried.

Velike narudžbe slieđe ravno iz Dalmacije.

POLA, Via Ostilia 31. **Za števanjem Ant. Tranfić i drug.**

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Brijač
Zvonimir Gjurin

preporuča svoju

brijačnicu i češljaonicu
u Puli
Via Sergia broj 63

Sve radeljske ujedne mašine, neka zahtijevaju „Naša Sloga“ po svih kavanah i gostionah kolike u Puli tolike izvan iste.

Oglas.

Škropilnice inžinira Živica, poznate su kao najbolje, te se dobivaju kod tvrdke:

SCHIVITZ & Comp. u TRSTU,
Via della Zonta 5,

uz cienu od K 18, a odpremljene poštom franko na dom K 20.

U skladištu iste tvrdke dobivaju se škropilnice svakog dragog sustava, strojevi svake ruke kane i sve tehničke sprave prvih tvornica uz nizke ciene.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Dolazak vlakova u Puli.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: **Taftà za turista** **Luser** po nerč. **60**

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: A. Serravallo, Ravalli, Lahnsberg, A. Frizzi, Manzoni, U Beču: Ottakringstr. Postasse, U Puli: A. Wassermann, F. Carbonbiglio.

Nenadkriljivo sredstvo proti
bolestim želudca i probavila
jest
LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA
iz ljekarne
„k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **stahlna, pomanjkanje teka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, glavobolj, grčevi, zatvor cieva, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini savršaim svaki drugi prašak, osobito poslje prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih biljnskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uživati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Ciena bočice **1 kr. 40 št.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **štemplom i tvrdkom ljekarne „k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.**

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje mnoštna priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900. **Medeotti,** župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Iskreno za volju moram Vam priznati, da ću taj liek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosele bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova pronzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900. Dr. Rudolfo Slumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih ličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankvić,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrebljava uspješno proti kašlju, preboli i kataru u plućima, promukloeti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, uloga m, trganju u kostima, sgrčenju, žila, oto ku sglobova, boli u krstima i t. d.

Broj 50. Pula, u petak dne 28. junija 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana tiskanja i priznanja se na temelju tiskanog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naprotnicom ili poštanom polit. štedionice u Beču, na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list ne primi u neko to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvan roka »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon listare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji 12 K u obće, 6 K za seljake, ili K 6·— odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarine.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Gospodu predplatnike, koji nam dugu predplatu za prošlu godinu ili samo prošlo polugodište, odnosno one, koji redovito podmiruju predplatu unapried, molimo uljudno ovim, da nam istu čim prije naznače, jer 1. julijem nastupamo već II. polugodište. Jedino uz točnu predplatu omogućuje nam se i točnost u računima.

Bennatieva interpelacija.

Cresani italo.... latini.

U sjednici dne 8. t. mj. carevinskog vieća stavio je zastupnik Bennati na ministra-predsjednika dra. Körbera interpelaciju proti postupku vladinog povjerenika g. Ciskuta prigodom revizije popisa pučanstva u gradu Cresu, osobitim obzirom na občevni jezik. Nije naša nakana da ovim branimo postupak vladinog komisara, jer ako bi se itko imao potužiti na njegov postupak, tu bismo bili mi. Naša je nakana, da još jednom ponovimo i najodlučnije pobijemo tvrdnju g. *Bennatija* i creske kamarille, koja bi htjela Cres prikazati kao dozrelu jabuku za majčicu Italiju, i koja bi htjela sliepcem i trubilom dokazati talijanstvo ovog grada, i time opravdati nezakonito, nasilno, brutalno stanje javnih odnosaja u ovoj občini, a napose u gradu Cresu. Mi dakle ponovno velimo, da je postupak vladinog komisara i občinskih dviju povjerenika takodjer prigodom revizije popisa pučanstva bio sramotan i nezakonit. Velimo sramotan, a da je taj izraz na svome mjestu, pozivljemo se ovim javno najprije na samog g. vladinog povjerenika, koji će nam posvjedočit, ne kao c. kr. činovnik, nego kako čestiti i pošteni gradjanin, što se je sve zgadjalo pred njegovimi oči. Za njim pozivljemo se na one ljude, koji premda pripadaju talijanaškoj stranci, ipak odsudjivali su taj sramotni postupak i odbijali ga od svoje stranke, a pripisivali ga „*a quei della Comun*", navlastito našem nezaboravnom prijatelju (!!) dru. Grunjcu! Napokon uslobadjamo se pozvati se i na onog visoko položenog c. kr. činovnika ovdje u Cresu, čovjeka pravedna, blage ćudi i plemenitog srca takodjer pripadnika nama protivne stranke, koji se je u više prigodah izrazio: „*se io fossi podestà di Cherso, prima di commettere quelle schifose brutalità, che vi sono commesse durante la revisione anagrafica andrei ad annegarmi sulla punta del mole Gobbo!*"

Da vidimo sada, onako letimice, koje su te sramote i ta nasilja počinjena prigodom revizije, a vidit ćemo je najprije iz postupka vladinog komisara a zatim iz postupka creske kamarille i njezinih galopina ili kako ih ovdje obično nazivlju „**ruffiani comunali**".

G. vladin komisar došao je amo, čini nam se jedne nedelje po podne, pak mjesto da se odmah dade na onaj posao, za koji je bio poglavito odaslan, t. j. da razvidi rubrike glede občevnog jezika, on je skoro cieli tjedan u občinskom i župničkom uredu popravljao druge rubrike, koje su bile većinom pogrešne, jer učinjene od ljudih, kojim je bilo samo do mastne plaće, a sve ostalo bila je za njih druga stvar, a ni nepitajuć za občevni jezik, koji se je imao naknadno u občinskom uredu urediti. Osobito su pogrešne bile one listine, koje je popunjivao osamdeset i pet godišnji starac g. Lion.

Naravski, da su se medjutim odmah galopini dali na posao, pripravljajuć svoje ljude, ili da bolje kažemo lude, kako da se izjave kad im dodje g. komisar sa dvojicom njih na vrata.

Tandem aliquando, i to baš čini nam se u petak (rekli bi naši: „Petek slabi pricetek") i to poslje podne, uputio se g. komisar na posao ili kako kaže interpelacija *Bennatija* „*a far apparir slava la città di Cherso*". Praćen dvima dobro izmuštranimi „*savjetnici*", koji već na prvi pogled pobudjuju u čovjeku osjećaje nepovjerenja — jedan pogospodjeni kopač a drugi pokopačeni gospodin.

Stupiv u kuću g. komisar nagovarao uviek nevine ukućane bratskim pozdravom: „*Bon jorno, — sentì, che lingua usè voi altri?*" „*A sjor komisario, se la pol saper, che noi altri tutti sappadori parlemo in slavo*". — Na to bi šmokavi „*savjetnik*", jedito odbusio: „*come parlè in slavo, e quando andè in pescheria komprar pesce, come parlè allora?*" Kad je već jednom dozlogrdilo g. komisaru to nezakonito i prpošno zadirkivanje gospodina jurista, tad mu zabranio, da meće on upite strankam, jer da je to njegova stvar, a on da ima samo kontrolirat njegov operat. — Na to naš „*savjetnik*" ni pet ni šest, spravi se pod pazuhe svoje spise, pobere kopita i bježe u nepovrat protestirajuć protiv postupku g. komisara. Tako je ostao g. komisar sam sa pogospodičenim kopačom, da nastavi dalje sa svojimi „*Bon jorno!*" i „*Bona sera!*", a nigdje nikoga da bi taj blaženi čovjek nagovorio hrvatski! Jeli tako g. Ciškute?

Nego na svu sreću ljudi su se ojunačili i sami počeli istinu govorit i Boga hvalit. Rekosmo sami, da zatučemo u lažno grlo onu stavku *Bennatijeve* interpelacije, gdjeno govori „*delle inaudite agitazioni del partito contrario*", pak ovdje opet pozivljemo gospodu kamarilaše, da nam samo jednu agitaciju te vrsti pokažu i dokažu, a mi ćemo tada cieli dobitak naše pučke posujilnice (koja, budi ovdje mimogred rečeno, baš krasno uspjeva, jerbo ona svoje račune redovito podmiruje: *e non a puff!*) predat onom njihovom odboru, koji se sprema, da istu jednu takovu posujilnicu ustroji i podigne, naravski: *con scopi puramente umanitari e non politici..... buffoni!*

Budući su bili onda djelatni dani i ljudi uprli u motiku, to je gosp. komisar više i više kopačkih kuća preskočio, jer istini na čast moramo kazat, da je gosp. komisar htjeo i u nastajućoj nedjelju po podne, kad su svi kopači u mjestu, ići po kućah, ali naši pobožni gospodari zabranili mu, jer da bi se puk sablaznio.... Jeli tako g. Ciskute?

Ja isti, koji ovo pišem nisam bio kod kuće, pak došao k Vama, da se najavim sa još nekoliko od nas, kazaste nam, da dodjemo u sriedu na dvie ure po podne u občinski ured; došli smo, ali Vas nije bilo; došli smo na pet ura, a Vas i opet nije bilo. Kazali nam, da ste kod župnog ureda, pak tekar zadnji dan u oči Vašeg odlazka primiste nas, ali ne dvadesetak koliko nas prvog dana bilo, nego samo petoricu, jer ostali išli za fažolom. Jeli istina g. Ciskute?.... Ali koji bi sve ovakve i slične izbrojio i nabrojio?

A sada dvie tri smješice, koje će nas učvrstiti u nadi, da Cres nije još propao i da je to još kisela jabuka za mršavi trbušić g. zastupnika Bennatija, koji uživa ni više ni manje u ovom nebogom pučanstvu: „*quel prestigio e quell'autorità, che godono i nostri organi comunali*". — To zna najbolje brižni creski kopač, koji mora sad plaćat uz odnosne kamate, one krune, kojim je bio izabran zastupnikom:

PODLISTAK.

Puližanske paćuharije.

Ticio štije šfoj. Pasa Kajo i pozdravi: „allegri kumpare; ča je novoga va slogah"? — Tutto veccio, kume moj! — Do mala je tu Šampronio, pak i on ovako: „zdravi biguli; ča je novoga va slogah"? — Ovo je Piccolo a ne Sloga, — odgovori jadno Ticio. „Piccolo ali grando vavik je sloga, ja mislim"?. — Un corno! „Ma ča ine, ča ne"? — No že vero nič. — Tako besida za besidom, smutnja je valje gotova. Ticiju je malo potriba, a Šampronio ima šangue dalmato. Luca i Mara gledaju z vrati svaka svojom preslicom u ruki, za pomiriti kula lipa manjera, ako bi došlo do gustoga. Ali, fala Bogu, toga gušta nimaju; jer Kajo, ki vidi kakovo je vrime, obrne bražolu: „Čujete, pušmo čakule na bandu, homo na biru, da se rasfrikamo". Akolta la propošta — svi tri gredu u krčmu, ali kad tamo, gle' novoga špetakula! Jure, Pave i Martin malo fali da se ne tuku. Jure viče, da se Naša Sloga štampiva u Trstu, a Pave, da u Puli; Martin se drži čvrsto u bragešah i tvrdi, da Teta Jambrožija hodi iz Krančije, Popolo Štrijan iz Oršere, a Piccolo iz Beča. Ticio, Kajo i Šampronio skoče valje k njima i da ih umire, počmu ovako: „Čujete ljudi, imajte vaš mir! Zovite jedan dopio, pak ćemo batit telegraf u Rašu i doznati ćemo sve". — Bravi, dobro. — vegna kva un dopio. — A telegrafo, viče oštar! Kad su pili svaki jedanput, sastavili su telegram ovako: „Balota iz Raše; povite nam sve, ča znate o šfojih ki prihajaju u naše kraje". Za tim su još malo pili, pak su pošli doma, govoreći: „ćemo viditi ki od nas ima pravo"! — — — — — — — — —

Lipo pitanje, de resto! i na ovo pitanje moram ja danas odgovarati. Da istinu rečem, nisam htija ni odgovoriti, jer vidite, već svi da ne merita, ali pasala mi je po glavi ova: „ako ne odgovorim, biti će drugi put sigurno krvi, ako oni Ticiji zajdu u ovakov razgovor". Donka allegri i ja.

Naša Sloga, izlazi to jest štampiva se u Puli. Pred par lit prihajala nam je iz Trsta, ali sad nam dolazi iz Pule, iz Puule, razumite, i to svaki utorak i petak a gušta za kmeta tri florina na lito. Najbolji je to list za nas. Ona nas uči, da moramo najprvo poznati sami sebe, da znamo koga smo roda i plemena i kojim se jezikom služimo; da ne smimo nikad stavljati pod noge našu narodnost, naš materinski jezik, već da moramo čvrsto držati i vaik boriti se za ono, ča je naše i ča nam po zakonu pripada. Naša Sloga uči nas, koje i kakove ljude moramo poslišjati u Beč, da zagovaraju naše interese i da brane tamo naše pravice. Ona nam povida kako funcijona parlamenat, ča je novoga po svitu, kako stoje stvari u Puli i obližnjim krajevima, podučava nas čagod u gospodarstvu i sto i sto takovih lipih stvari. — Naša Sloga nebi smila manjkati u nijednom našem selu, ni u fameji poboljih kmeti, ali žalibože manjka i čuda manjka, a krivo je tomu to ča ja vajk predikam „ljudi se brinu malo za čitanje".

Pučki Prijatelj je valje na drugom mistu za Našom Slogom. On izlazi na otoku (školju) Krku dva put na misec i stoji samo jedan florin na lito. To vam je jako lipi poljodelski list. Ta list poučava narod u poljodelstvu i ribarstvu; on nas uči kako se moramo mišati i obraćati, da nam laglje i bolje zemlja rodi, da nam konobe budu pune vina, lisnice pune sira i riba sama biži u mriže. Donaša kakovu novitù iz drugih kraji i bodri nas vavik na rad, jer da samo u radu je spas! — I ovi list mora bi biti u svakoj kući, drugo vanjelje gospodaru.

Narodni List. Po našim selima se ga jako na ritko vidi, akoprem bi se ga moralo viditi i čuti. List je to, koji izlazi na Voloskom-Opatiji svakog četvrtka, a gušta za seljake 2 florina na lito. On proteji našu narodnost i naše ljude; pripovida i i poučava u svemu i svačemu jako lipo i po domaću. — Kad bi svaki kmet ima u kući ova tri do sada spomenuta lista, ima bi dosta pouke za se i za fameju, puno više zna i nebi govorija po puti, ča ni stalo ni leglo; bila bi mu to velika korist za malo beči. — — Ljudi, budite jedanput pametni „štijte i delajte"!

To su tri listi ki se štampivaju u Istri u našem materinskom jeziku i ki nas brane i uče, a sad rečimo čagod i o onim drugima.

„il suo patriotico deputato“, plaćajuć ovogodišnje občinske adicionale, koji su poskočili za samih 16% od onih lanjske godine! Cresani, altroke filoksera!!...

(Konac sliedi.)

Školske takse u občini Kastav.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovlja i nastave, tičuća se odmjerenja školskih taksa u mjestnoj občini Kastav.

Odlukom od dne 18. oktobra 1900. br. 7320. odmjerio je zemaljski odbor za Istru školske takse za mjestnu občinu Kastav, i to za školske godine 1900/1901, 1901/1902 i 1902/1903. u iznosu od godišnjih 14.526 K opaziv pri tom, da se može eventualne prigovore proti tomu odmjerenju u roku od 15 dana njemu podastrieti.

Občinsko glavarstvo podnielo je dopisom od dne 29. oktobra 1900, br. 3763 takve prigovore pravodobno zemaljskomu odboru pripojiv istim posebni izvadak one djece, dužne polaziti školu, koja bijahu u pojedinih školah mjestne občine školskih godina 1897/1898, 1898/1899, 1899/1900 dužna platiti školsku taksu, navedši u jednoj posebnoj rubrici iz svake pojedine škole broj djaka i djevojčica od 12. do 14. godine života, koji su u smislu § 11. alinea 4. državnog zakona za pučke škole i po § 1. zemaljskog školskog zakona za Istru od dne 4. aprila 1870. oslobodjeni od dužnosti polaziti školu, koji nisu dakle po § 1. zemaljskog zakona od dne 7. agusta 1896. dužni plaćati školske takse.

U dalnjoj rubrici istoga izvadka bijaše naveden za pojedine škole i školske godine broj onih djaka i djevojčica, koji prekoračuje za dotični broj učiteljskih sila opredieljeno množtvo djece, i koje se dakle nemože po § 11. državnog zakona za pučke škole kao dužne polaziti školu smatrati sve dotle, dok nisu izpunjene bezuvjetno ustanove ovoga paragrafa zakona, dok se naime na dotičnoj školi nesistemizira onaj broj učiteljskih sila, koji zahtjeva na temelju broja školske djece zakon, i koji su dakle po § 1. zemaljskog zakona od dne 7. agusta 1896 oslobodjeni od dužnosti plaćati školske takse, jer neimaju upravo zakonom ustanovljen broj školskih sila, ili drugimi riečmi, jer neimaju takve škole, kakve zahtjeva zakon bezuvjetno.

Po provedenom odbitku djece na taj način u jednoj i drugoj od tih rubrika dokazalo je občinsko glavarstvo, da iznosi u istinu promjerni broj djece dužne polaziti školu i ujedno plaćati školsku taksu zadnjih trih godina u mjestnoj občini Kastav 1717, te da iznosi dužna školska taksa po 6 K za svako diete (§ 3. zemaljskog zakona od dne 7. agusta 1896) u ovoj občini 10.302 K, nipošto 14.526 K kao što je zemaljski odbor odmjerio.

Na te prigovore občinskoga glavarstva odgovorio je i opazio zemaljski odbor dopisom od dne 6. decembra 1900, br. 7663:

1. Da je primio podatke o polazku škole, na temelju kojih je odmjerio školske takse za trogodište 1900. do 1903. od c. k. kotarskoga školskoga vieća u Voloskom, i da neka se občina dakle obrati, ako misli, da oni podatci nisu točni, na školske oblasti, jer su samo one pozvane, da odluče o dužnosti polazka škole;

2. da nemogu biti izuzeti od dužnosti plaćanja školske takse ona djeca dužna polaziti školu, koja prekoračuju zakonom dopušćen najveći broj školu polazeće djece obzirom na postojeći broj učiteljskih sila, pošto može dati ta okolnost jedino to pravo, da se odnosnu školu proširi ili broj učiteljskih sila pomnoži.

Občinsko glavarstvo obratilo se je sa dopisom od dne 29. oktobra 1900. br. 3763 na c. kr. kotarsko školsko vieće u Voloskom. priloživ prepis svog na uvodu spomenutog i na zemaljski odbor odaslanog dopisa, kano i prepis navedenog izvadka, sa molbom, da odluči u tom poslu u smislu § 6. odstavak 3. spomenutog zemaljskog zakona od dne 7. agusta 1897, ili da pako predloži označeni dopis c. kr. zemaljskomu školskomu vieću na odluku.

Obzirom na rečeno: da je naime zemaljski odbor školske takse za mjestnu občinu Kastav za trogodište 1900 do 1903 na 14.526 K odmjerio, i da je občinsko glavarstvo dokazalo, da odpada za spomenuto doba na tu občinu u ime školskih taksa samo 10.302 K, te da je zemaljski odbor občinsko glavarstvo sa jednom molbom uputio na školske oblasti, a drugu molbu vlastitim tumačenjem zakouskih ustanova o školskoj dužnosti, odnosno o dužnosti školske takse zlo odbio, i pošto je na taj način izmedju zemaljskog odbora i občinskoga glavarstva nastao spor glede školske dužnosti i glede odmjerenja visine školskih taksa, pošto imadu nadalje u takvom slučaju u redovitom toku molba školske oblasti odlučiti (§ 6. alinea 3. zemaljskog školskog zakona od dne 7. agusta 1896.), i pošto nisu konačno školske oblasti odgovorile na dopis njim upravljen dne 29. oktobra 1900. br. 3763., obratilo se je občinsko glavarstvo svojim dopisom dne 9. jenara 1901., br. 4428. na c. kr. zemaljsko školsko vieće moleći, da izvoli ono odlučiti u obih spornih točkah nastavših izmedju zemaljskog odbora za Istru i občinskoga glavarstva u Kastvu radi djece dužne polaziti školu odnosno radi odmjerenja školskih taksa za trogodište 1900. do 1903. za občinu Kastav.

(Konac sliedi.)

DOPISI.

Iz Livada, 24 junija. Posujilnica na Livadama imala je jučer, dne 23. junija, glavnu izvanrednu skupštinu. Na dnevnom redu bilo je izabrati novog predsjednika, ili upravitelja, budući se dosadanji gosp. upravitelj, Antun Matijašić odrekao časti. Za novoga upravitelja bio je izabran j e d n o g l a s n o gosp. Ivan Brtoša iz Zubini.

Ovim se daje na znanje svima, da će se kasa prenesti ovih dana u kuću škole družbe sv. Cirila i Metoda na Livadama i da će se izdavati i primati novce, kao i druge poslove obavljati samo subotom p o s l i j e p o d n e u školskoj kući na Livadama.

Radi reda, dajemo ovo na znanje svim, koji imadu i koji će posla imati s našom posujilnicom.

Dakle zapamtite ljudi: „s a m o s u b o t u p o s l i j e p o d n e!“

Odbor.

Franina i Jurina.

Fr. Ma ča bi reć, da su talijanski zastupniki pobegnuli iz sabora va Kopre?

Jur. Oteli su malo provat kako je vane.

Fr. Te se pak vrnu?

Jur. Bravo da te, ono su oteli samo malo dešpetat mame-vlade, ka jih je preveć razmazala i pokvarila.

Fr. Ča nima mama šibu?

Jur. Ja, ma su već brkati.

* * *

Fr. Kaj je postal Legin meštar za gvardijana?

Jur. Zakaj me to pitaš;

Fr. Vero vidim ga više put kako šeće gori doli z revolverom va rukah.

Jur. Dragi ti, on hodi na lov na muhi, ke mu nedaju mira, kada vadi šarenjake talijanski pivat.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Izborni odbor ustavovjernoga veleposjeda u Českoj, imao je dne 24. t. mj. u Pragu sjednicu, na kojoj se je izjavio proti poznatim predlogom za reforme českoga veleposjeda. Zaključeno bijaše nadalje, da ustavovjerni veleposjed pozdravlja radostno okret unutarnjih prilika češke, i štuje političku metodu, kojoj se imade taj uspjeh pripisati, te smatra mogućim, da se rieši pitanje izborne reforme samo na temelju prijašnjih dogovora, i to nesamo izmedju obiju skupina veleposjeda, nego i ostalih činbenika, koji imadu o tomu u saboru odlučivati.

Gradsko zastupstvo u kraljevom Gradcu u Českoj, imenovalo je ministra dra. Rezeka, te narodne zastupnika dra. Kaizla, dra. Pacaka i Kaftana počastnimi gradjani radi njihove obrane i rada za kanalizaciju srednje Labe.

Prošle nedjelje govorio je mladočeški zastupnik dr. Kramar pred svojimi izbornici u njemačkom Brodu o političkom položaju i o nadah za jesensko zasjedanje carevinskoga vieća. On preporuči za postignuće konačnoga sporazumka izmedju Čeha i Niemaca drugu taktiku od dosadanje.

U sjednici dalmatinskoga sabora od dne 24. t. mj., odgovorio je namjestnički podpredsjednik Pavić na interpelaciju zastupnika Biankini-a glede vinske klauzule, da je namjestničtvo obaviestilo središnju vladu o štetnih posliedicah vinske klauzule za dalmatinske vinogradare i podneslo odnosne saborske zaključke. Govornik je uvjeravao sabor, da će vlada nastojati, da zaštiti domaći proizvod i da se po mogućnosti uvaže pravedni zahtjevi vinogradara.

U sjednici istoga sabora dne 25. t. mj. stavio je zastupnik dr. Cingria predlog, da se sabor pridruži zaključku carevinskoga vieća proti obnovi vinske klauzule u sadašnjem smislu. Zast. Biankini stavio je predlog, da se kod vojne mornarice sniži služba od 4 na 3 godine. Isti zastupnik se je potužio, što vlada troši milijune za zapadne pokrajine, dočim nečini skoro ništa za južne, napose za Dalmaciju.

U kranjskom saboru bijahu prihvaćena dne 25. t. mj. dva važna predloga u pitanju domaćeg vinogradarstva t. j. da se zabrani uvoz trsja iz Ugarske, da se tim zaprieči unos filoksere i drugo, da se ustroji zemaljsku vinarsku postaju.

U dolnjo-austrijskom saboru bijaše prihvaćen predlog, da se pozove cesarsku vladu, neka poduzme potrebite mjere, da budu luke, koje će se ustrojiti okolo Beča, kano i vodni kanali, koji će se sticati u Beču, te željeznice koje će usavršiti djelo kanala, tako gradjene, da budu posve odgovarale potrebam domaće trgovine i obrta.

Srbija. Turske oblasti nastoje ublažit utisak, što ga izazvaše srbske pritužbe proti navalam Arbanasa na srbsko zemljište. Isto tako poriču viesti o dogodjajih u Novom Pazaru, gdje su Arbanasi navalili na kršćansko pučanstvo. Upravitelj Novog Pazara javio je svojoj vladi u Carigrad, da su neopravdane srbske pritužbe zbog tobožnjih arbanaških izgreda. Turska vlada predbacuje Srbiji, što upotrebljuje za pograničnu stražu nesposobne ljude. Srbska vlada da neizpunjava ustanove vranjskog i biogradskog zapisnika odnosno pograničnе straže, koju bi morala sastavljati od mješovitih patrula. Dogodjaji na srbsko-turskoj granici da neimaju ni iz daleka one važnosti, koju im podaju srbske oblasti.

Bugarska. Po viestih iz Sofije obustavljena je konačno iztraga proti šestorici napšenih članova macedonskog odbora, koji bijahu u savezu sa poznatom Sarafovljevom parnicom. Ti članovi puštieni su na slobodu. Medju njimi nalazi se i podpredsjednik rečenog odbora — Davidov. Prama tomu ostala su i nadalje u zatvoru četiri člana onog odbora, medju njimi i Sarafov. Dne 23. t. mj. na večer stigli su u Beč iz Mentone bugarski princevi Boris i Ciril, te princese Eudoksija i Nadežda. Iz Beča odputovali-su u Ebenthal u posjete svojoj babi princesi Klementini.

Rusija. Iz Petrograda pišu, da su majke onih djaka, koji bijaku radi poznatih djačkih nemira u vojnike uvrštenі, podniele carici Aleksandri molbu za odpust svojih sinova od vojničtva. Molba ta bijaše dieljena takodjer medju počanstvo, kojega da se je silno dojmila. Car je već odavna kanio djake pomilovati, samo je čekao na porodjaj carice, da podieli kod eventualnog narodjenja prieстolonasliednika pomilovanje još u većem stepenu. Kad je carica rodila kćerku izdao je car nalog, da budu djaci oslobodjeni od vojničtva. Ruski poslanik u Carigradu priobćio je turskoj vladi, da će rusko vojno brodovlje, koje kani sredinom mje-

---

Popolo Štrijan eše a Pola otto jorni una volta, a to će reć jedan put na šetemanu. On vam piše neznakove artikule de fondo stenfane s nekakovom fažolofijom, s kojima bi stili na forcu dokazati, da je Istra talijanska. Sve jene šentimente ima i njegova zrmana porečka baba L'Istria, ka se štampiva u Poreču. — Ova dva šfoja ne prihajaju u naša sela, ako ne deligatom i kakovom drugom trubilu, ki je pezo nego oni, i to a gratis, ti me kapiši!!! — — Eh, veramente Kučaja i Nane ne bi se u drugu leturu ni razumili!

Jornaletto. To je prodot „Popola Štrijana“ i „L'Istrije“, a kundotor mu je „Pikulo“. Mali je to šfojić, ki se štampiva svaki dan u Puli i donaša nekakove noticije, koje pobere po drugim šfoji, nekakove trajne ke sucede po noći po Puli i kako se babe spominju, karaju i potuku za numere od lota, ki soldati su od specijona i ki dinstfrai i sto takovih lazanj. To je donka mala lazanja ali lazanjut, a njegov kondotor „Pikulo“ iz Trsta je velika lazanja ali lazanjon.

Il Poletario šfojo della kvinta kuria, poleti iz Pule svaki dan, sa jenim šupljementom u subotu, ki je pun rimbumbantnih jidej. Ta šfoj proteji socijaliste, a s Jornalettom su kaj brek i mačak, pak kad jedan zalaje na onoga drugoga, oni drugi paf onoga prvoga s tacom. Stoga radige i vajk radige.

Ni „Pikulo“, ni „Jornaletto“, ni „Poletario“ ne prihajaju u naše kraje, jer gušlaju čuda, pak zato mi ih niti ne poznamo. Kakov put meni dojdu u ruke i to kad moja stara donese papar zamotan u njima, pak čagod ovako lejim.

Teta Jambrožija dolazi najzadnja od svih, rascešljana, zamazana, razdrpana, p r e z m u d a n d, crnoga obraza i blatnih okaljanih ruk; strašilo pravo! S jenom se rukom oslanja na palicu, a za drugu ruku drži ju onaj „šegnani duhtor nad albukati“, dottor Fritalja, ki ju vodi pitajući „karita“ od Bartoli-a do Benata, od Benata do Campitella i viceversa“. A Campitelli baci Jambrožiji kakovu koru kruha, a Fritalja dobije par šoldi, da kupi Jambrožiji par šoldi tabaka i da ju dobro našnofa. — Ja sam ne znam kadi izlazi ta šfoj; štampiva se na Riki, izdaje se u talijanskim podeštarijam a uredjuje kadi trefi. Ta smrad ne gušta ni šolda, a oni trubili od deligati naših štiju i viruju sve ča je u njoj namazano. Fala Bogu, ja ju nisam vidija u našim krajima već dugo vrimena, to je znak da leverendo pater Krstić malo more. Sve zlo s njom!

To bi bili šfoji ki prihajaju u naše kraje, sada gledajte ki ima pravo.

Balota iz Raše.

sem julija posjetiti bugarske luke, pohoditi istočnjačke i turske luke, koje leže na Crnom moru. Svemogući predstojatelj sv. sinoda Pobjedonoščev imao je nedavno kod cara audienciju te mu se prituži, da se u Rusiju uvadjaju nedostojni slobodoumni nazori. Car Nikola reč bi, da se ne slaže sa nazori gosp. predstojnika, koji da je nezadovoljan zapustio carske dvorove.

Italija. U talijanskom parlamentu bijaše dne 23. t. mj. nakon više-dnevne rasprave prihvaćen proračun ministarstva unutarnjih posala. Minister-predsjednik Zanardelli branio je u poduljem govoru svoju politiku, zapjevav pjesmu slobodi i jedinstvu svoje domovine. Konačno bijaše prihvaćen dnevni red zastupnika Baccelli-a kojim se vladi izriče povjerenje sa 263 proti 172 glasa.

Južna Afrika. Sa ratišta dolaze viesti o tom, kako Buri čelimice sve to više provaljuju u Kapsku koloniju. Tamošnje pučanstvo dočekuje Bure obješčke, dobavlja im oružje, konje i živež a mladići stupaju u redove burskih četa. Kod mjesta Colesberga da su Buri zaplienili Englezom 500 konja, a okolo Aliwalnortha, da je sva zemlja u njihovoj vlasti premda ima tamo do 8.000 englezkih vojnika.

Predsjednik Transvaala starac Krüger, koji boravi u Holandiji napustio je svoju osnovu o putovanju u Ameriku.

Mjestne:

Imenovanje. Poštanski asistent g. Josip Bozja, imenovan je oficijalom sa sjedištem u Puli. Čestitamo vrlom činovniku!

Na svesokolski sastanak, otišlo je odaslanstvo „Prvog istarskog Sokola“ u sriedu večer u Prag.

Nesreća. — Skačući prekjučer na kupanju u more jedan vojnik puljske posade udario je nesrećom s glavom u podmorsku hrid tako jako, da je ostao na mjestu mrtvav.

Pokrajinske:

Imenovanje novog predsjednika pomorske vlade, gospodina Boža plem. Ebnera, ugodno se je dojmilo svih, koji ga lično poznaju, osobito naših zastupnika, koji su kod njega, kao izvjestitelja za pomorske stvari kod ministarstva trgovine u Beču, nalazili uviek srdca, slivačanja i najvećeg susretanja, u koliko se tiče potreba pomorstva u Dalmaciji. Čujemo, da će novi predsjednik, koga reše riedke činovničke sposobnosti, koncem ovog mjeseca posjetiti luke dalmatinske, da se glavom uvjeri o njihovim potrebam. Preporučujemo načelnicima i drugim zainteresiranim osobama, neka izkažu novom predsjedniku svoje potrebe, i neka mu što življe predoče dosadašnju našu zapuštenost. Gospodin Ebner učio je hrvatski jezik, služio je kao dobrovoljac u Bosni, i dobro ga razumije. Nek mu dakle naši ljudi podju na susret hrvatskom riečju, a da on uvidi odmah, u koju zemlju dolazi, i kakva nam se nepravda čini službenom talijanštinom i u lučko-pomorskim uredim. Sretno nam došao!

Pitanje župnika u Zrenju. Od tamo pišu nam 23. t. mj. Dozlogrdili će, g. urednice, Vašim cienjenim čitateljem, što smatimo već godine i godine praznu slamu o nesretnom župničkom pitanju, ali mi neimamo komu, da se potužimo nego Vam i našim istomišljenikom širom Iste.

Naša župa je skoro 50 godina bez župnika, premda smo učinili nebrojeno koraka, zabilatili dosta papira i izrekli množtvo prošnja, da nam se već jednom zadovolji — ali do sada bijaše sve uzalud. Sam Bog znade, koliko smo puteva učinili u Trst, u Poreč i drugamo u tom poslu, ali nigdje neuspjesmo. U Trstu na ordinarijatu kažu nam, da oni nisu krivi, da su sve uredili, da je to pitanje zaspalo u Poreču, a ondje nam vele, da to nije njihov posao, da je sve u rukuh ordinarijata itd. itd. Šalju nas, kako se obično kaže od Iruda do Pilata, kao da molimo Bog zpade kakvu milostinju.

Prošle godine mjeseca agusta bila je zadnji put naša župa razpisana; poslije toga bili smo na ordinarijatu više puta, da se areče već jednom dan izbora; obećaše nam svaki put, ali neodržaše riečі nikada. Zadnji put rekoše nam, da su učinili sve, što su imali učiniti, i da je sada sve u rukuh kotarskoga poglavarstva, a mi ne znamo sirote komu da vjerujemo — jer nas prevariše toliko puta. Naše susjedne župe bile su toliko puta izpražnjene i popunjene a mi jadnici uzdišemo za stalnim župnikom, eto skoro pol vieka. Nije li to žalostno a da nerečemo sramotno?! Puk je počeo gubiti vjeru u one oblasti, za koje drži, da su tomu zatezanju krive, pa neka se nitko nebude kasnije čudio, ako se i kod nas bude počelo ozbiljno misliti o koracih, koje poduzeše Riemanjci i još koji drugi.

Bivši tajnik občine Višnjanske, za ono kratko vrieme što je ista bila u narodnim rukama, g. Gjuro Palavršić, položio je dne 22. tek. drugi izpit za sudbenoga kancelistu sa odličnim uspjehom. Čestitamo!

† **Aleksij Gasperšić.** Nakon duge i težke bolesti preminuo je dne 25. t. mj. veleč. gospodin Aleksij Gasperšić, velezaslužni župnik u Marezigah na Koparščini.

Pokojni Aleksij rodio se je god. 1859 u Selcih u Kranjskoj, bogoslovne nauke svršio je u Gorici i promisio je kao bogoslov tršćansko-koparske biskupije godine 1885. Na početku služio je u tršćanskoj okolici a kasnije došao je u Istru i konačno u Marezige, gdje je župnikovao dugi niz godina. Svuda, gdjegod je radio u vinogradu Gospodnjem, ostavio je iza sebe radi svoje blage ćudi, prijaznosti i čistoga rodoljublja hajugodnju uspomenu. Vršeći točno i strogo svoje svećeničke dužnosti, nije zanemarivao ni one požrtvovnoga rodoljuba. On je sudjelovao u narodnoj borbi u nesretnoj občini Pomjan, prodičuć svomu puku trieznost, neodvisnost i poštenje i udarajuć po zasluzi na one, koji baciše pod noge vjeru i jezik svojih otaca. Svomu puku bijaše ne samo vriedan pastir nego i dobar otac i suvjetnik, te će se ga dugo spominjati svi oni, koji su kada s njim občili. Svevišnji naplatio ti stostruko sve muke i nevolje, koje si podnio za naš patnički narod u Istri! Počivao u miru dobri Aleksije i bila Ti duga uspomena među nami!

Iz sv. Petra u Šumi tuži se netko u tršćanskoj „Edinosti“, što na tamošnjoj pošti obavlja službu pošte meštra u odsutnosti njegovoj, njegova sestra, koja neima izpita. Dopisnik pita punim pravom ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, da li ima ta zamjenica pravo zastupati svoga brata, i ako neima izpita, imali pravo sjediti u post. uredu?

Što je na stvari? Tršćanska „Edinost“ od dne 25. t. mj. donaša iz Kopra vrlo oštru kritiku o tamošnjem učiteljištu, predbacujuć upravi toga zavoda, školskim oblastim i još nekomu preveliku strogost sa mladići, koji polaze učiteljišće itd. itd. Izmedju redaka čita se toga i više, nego li je napisano, al mi neidemo iztraživati ono, što je dopisnik kazati namjeravao, već pitamo upravu onoga zavoda jednostavno: što je na stvari? Pitamo to tim većim pravom, pošto se pronosi glas, da je na koncu ove školske godine propao silan broj učiteljskih pripravnika — osobito iz nižih razreda.

Uprava onoga zavoda imala bi stvar razjasniti radi umirenja javnosti u obće, napose zbog roditelja propalih mladića.

„Trieste“. Pod tim naslovom izaći će u Trstu zadnji dan tekućega mjeseca prvi broj novog talijanskog lista iz tiskarne g. L. Hermanstorfera. Taj list će biti posmrtno čedo pokojnoga „Matina“, koji je u sve vrieme svoga života lizao vladu a prama našem narodnom pitanju pisao kao svaki drugi talijanski list.

Talijansko političko družtvo za Istru. Odbor toga družtva imao je dne 24. t. mj. svoju sjednicu u Trstu. Predsjednik Bennati izviestio je o uspjehu občinskih izbora u Velom Lošinju i uspjehu talijanaških spletka proti občinskim izborom u Kanfanaru.

Odbor je zaključio, da će sazvati godišnju glavnu skupštinu dne 14. julija u Rovinj. Zastupnik Rizzi izviestiti će skupštinare o razlozih, koji su sklonuli talijanski klub na carevinskom vieću, da je stupio u opoziciju proti vladi.

Nesreća u kamenolomu na Kantridi. U riečkih novinah čitamo, da se je u kamenolomu gosp. Ferlana na Kantridi dogodila težka nesreća. Radnik Ivan Rubeša (po svoj prilici Kastavac) od 42 godine, oženjen, otac šestero djece silazio je niz kamenje, te omaknuv mu se noga, pade tako nesretno sa visine od više metara, da je izvinuo nogu u koljenu i ranio se na glavi. Prvu pomoć pružiše mu na licu mjesta njegovi drugovi, pak ga zatim prenesoše u bolnicu na Rieku.

Pjevačko-čitalačko družtvo „Slavec“ u Ricmanjih pozivlje svoje članove i prijatelje na veselicu, koju priredjuje u subotu dne 29. t. mj. na dvorištu „konsumnoga družtva“ u Ricmanjih. Kod te zabave sudjelovati će domaće pjevačko družtvo i glazba iz Žavlah. Na programu jest osim pjevanja i glazbe takodjer deklamacija, šaloigra „Svojeglavneži“ tombola i ples. Ulaznina k zabavi stoji 25 nvč., k plesu 50 nvč., čisti dobitak namienjem je nabavi nove zastave.

„Kmeti“ plešu. Talijanaška gospoda u bujskom sudbenom kotaru idu zatim, da priredjivanjem plesova, zabava i veselica zaslepe naš puk onoga kotara, pak da sirota neopazi grob, što mu ga ta gospoda kopaju i za koj im on jadnik sam čisti moliku. Nesretne stanovnike čisto našeg sela K m e t i, prekrojiše najprije u M e t t i, predobiše ih za L e g i n u školu i sad siromasi plešu i vesele se zbog svoje propasti. Tim nesretnikom priredjuju talijanaška gospoda dne 29. t. mj. ples, da ih još bolje zaslepe i prevare. Našim ljudem iz one okolice preporučamo, da se drže daleko talijanaških plesova i veselica.

Za pučko učiteljstvo. Na dnevnom redu druge sjednice istarskoga sabora nalazi se medju ostalim kao posliednja točka i prvo čitanje zakonske osnove o uredjenju učiteljskih plaća.

Do razprave o tom predmetu — reč bi, da neće ni doći, jer da je odlučila talijanska saborska većina, nesudjelovati više kod razprava. Bojeći se ta većina, da bi napokon i talijanskomu učiteljstvu pokrajine dosadilo takvo zapostavljanje njegovih životnih interesa — premda je ono mnogo bolje materijalno obskrbljeno, nego li hrvatsko-slovensko učiteljstvo, opunomoćila je ona zemaljski odbor, da ovaj sporazumno sa c. kr. zemaljskim školskim viećem podieli učiteljem izvanrednu podporu pod imenom nevolje (caresti-a) a na temelju zakonske osnove, koja nije dobila carsku potvrdu i u granicah zemaljskoga proračuna. Tako čitamo u talijanskih listovih.

Nama bi bilo vrlo žao, ako nebi došla na razpravu u našem saboru bar ona zakonska osnova, koja radi o uredjenju učiteljskih plaća, jer je doista već skranje vrieme, da se to pitanje povoljno po naše nevoljno učiteljstvo rieši. Nedodje li do razprave ni to pitanje, odgovarati će učiteljstvu saborska većina, koja ima sukno i možice u svojih rukuh. Ona je mogla već davno to pitanje povoljno riešiti, nu zemaljski je odbor držao, da su učitelji gospodski plaćeni i da im netreba boljih plaća. Tako je nekako u saboru član zemaljskoga odbora dr. Gambini pobijao mnienje onih, koji bijahu za to, da se učiteljem poveća plaća. Tako je mislila sve do nedavna i talijanska saborska većina. Ona se je dala na proučavanje toga važnoga pitanja tekar onda, kad su ju na to talijanski učitelji pokrajine prisilili.

U saborskom zasjedanju od godine 1900. razpravila je zakonsku osnovu o uredjenju učiteljskih plaća, za koju je znala unapried, da neće dobiti carsku potvrdu. Ta osnova bijaše tako lukavo sastavljena, da bi po njoj bili imali koristi skoro izključivo talijanski učitelji, dočim bi bili učitelji naši, Hrvati i Slovenci, za onu mrvicu materijalne koristi izgubili i ono malo slobode ili neodvisnosti, što ju do sada uživaju. Bili bi izručeni posve na milost i nemilost talijanaškomu zemaljskomu odboru i zemaljskomu školskomu vieću, gdje vode članovi rečenog odbora prvu rieč. Takva osnova nije dakle mogla absolutno dobiti previšnju potvrdu i saborska većina je to unapried znala.

Sada hoće ta većina za zemaljski odbor dieli milostinju pučkomu učiteljstvu. Neradi se dakle o redovitoj, stalnoj i zasluženoj podpori ili poboljšanju, nego o milostinji, koju će podieliti sl. zemaljski odbor po zaslugah za talijanstvo Istre i po preporukah talijanskih mogućnika. Da će pri tom izaći kratkih rukava hrvatsko-slovensko učiteljstvo, koje treba materijajnu poboljšicu kao ozebao sunca, netreba nam tekar izticati.

Hvalevriedan predlog. U 141. broju zaslužnog riečkog „Novog Lista“ čitamo pod naslovom „Razglednice u korist družbe svetoga Cirila i Metoda“ sliedeći hvalevriedan predlog: „Svaki dan skoro dobijem koju razglednicu ili od prijatelja ili od koje prijateljice. Više puta sam mislio o koristi razglednica i došao sam do toga, da razglednice donose koristi samo onim, koji ih prodaju. Gospodjice im se vesele i pokazivaju ih svojim prijateljicam, i kazuju im: „Ovu mi je poslao ovaj, ovu pak onaj gospodin“. Mladić, kada se upozna sa kojom gospodjicom, pa mu se ona svidja, odmah ju umoli za dozvolu, da joj smije poslati koju razglednicu. Budući da je promet sa razglednicami jako živahan, i jer ove putuju na sve strane svieta, zato ih mnogi trgovci upotrebljavaju za reklamu. Svako veće selo već imade svoje razglednice.

Ja mislim, da bi koristno bilo za družbu sv. Cirila i Metoda, k a d b i i z d a l o r a z g l e d n i c e s v o j o m n a k l a d o m.

Svaka naša gospodjica i mladić bi ih kupovao, te tim spojio „dulce cum utile“. Vaš C.“

Znatna kradja. U noći od 22. na 23. t. mj. uvukoše se do sada nepoznati tati u pisarnu župnog ureda u Izoli. Razbiv nekoje ormariće, odnesoše u papirnoj vriednosti 2000 kruna; u gotovom oko 900 K te mjestnomu župniku zlatan križ. Osim toga učiniše dosta štete poderav važne pise. Ovo je druga znatnija kradja u Izoli posliednjih dana.

Družtvene.

Za družbu sv. Cirila i Metoda, sakupljeno u Ćanišću prigodom svečanosti crkvenog zagovornika a u kući veleč. g. Josipa Vrbke, u prijateljskom krugu K 9·06, pop Ivo Sintić darovao za istu K 2, a za bratovščinu hrv. ljudi K 2.

Za djačko pripomoćno družtvo u Beču darovaše medju ostalimi i sliedeća gg. Istrani: Jelušić Rajmund, župnik u Berseču K 2, Flego Petar kanonik u Trstu K 5.

Koncert abiturienata hrvatske gimnazije na Sušaku. Kako smo već javili, priredili su abiturienti kr. velike gimnazije na Sušaku u nedjelju sjajan koncert na korist naše „Družbe svetoga Cirila i Metoda za Istru“ koji bijaše u velikoj dvorani „Hotela Sušak“, koja bijaše dubkom puna gradjanstva Rieke, Sušaka i bližnjih mjesta. O samom koncertu izvješćuje riečki „Novi List“ jako pohvalno a nama je žao, da radi premalena prostora nemožemo obširnije izviestiti.

Moralni uspjeh ove zabave bio je velik, a velik je bio takodjer i materijalni uspjeh. Iza kako su se platili svi raznovrstni troškovi, ostalo je čistih 250 kruna, koje je mladež poslala ravnateljstvu „Družbe sv. Cirila i Metoda u Istri“ na korist hrvatskih škola.

Iz drugih krajeva:

Blagdan slavenskih apoštola. Letos proslaviti će se opet širom katoličkog svieta blagdan slavenskih apoštola svete braće Cirila i Metoda dne 5 julija. Na tu proslavu upozorujemo već danas gg. svećenike i učitelje, da poduče povjerene in odrasle i malene o važnosti i znamenovanju velikog za nas blagdana. Mladeži našoj preporučamo, da pripravi goriva za kriesove, koje nek upali u predvečer blagdana sv. Cirila i Metoda na visinah, na briegovih i brdinah. Konačno preporučamo svim i svakomu, da nezaboravi na blagdan sv. Cirila i Metoda ono 17.000 siromašne hrvatske i slovenske dječice u Istri, koja vape uzalud za duševnom hranom, jer su srca neprijatelja naših tvrdja nego li najtvrdje željezo.

Žene proti pijanstvu. U glavnom gradu Belgije, Bruselju, postoji gospojinsko družtvo za suzbijanje pijanstva. To je družtvo imalo svoju skupštinu, gdje se viećalo o sredstvima i načinu, da se ovoj pokori čovječanstva — pijanstvu, stane na put, te se zaključilo, da se gleda ustrojiti medjunarodno udruženje žena proti pijanstvu i izdan je ovaj poziv: „Potrebno je, da se stvori veliko udruženje, koje će zauzdati najvećega protivnika čovječanstva — pijanstvo. U tu svrhu mora se polagati temelj družtvima i podružnicama u svim gradovima i selima. Razna udruženja ovoga saveza imaju svoje ognjište u jednom centralnom odboru. Svuda se imaju otvarati jestvionice, u kojima se prodaje jela i piće uz jeftine ciene, svuda se imaju držati kongresi i popularna predavanja. Ovo je svrha udruženja belgijskih gospodja. Ova se postiže zajedničkim i uztrajnim radom svih belgijskih gospodja. Savez pozivlje mužkarce na suradničtvo. Poziv je žena, matera i sestara, da ovu strast savladaju, jer ona mužkarca dovodi do moralne i tjelesne malaksalosti, te baca u propast čitave porodice".

Motikom ubio vučicu. Javljaju iz Duge Rieke kraj Ludbrega dne 13. o. mj.: Prošlo je tome preko 25 i više godina, da se u ovome području nije čuo, a niti vidio vuk. Pred nekoliko dana pripoviedahu pastiri, da se po ovdašnjim občinskim šumama i šikarama klatare dva vuka. Nitko u početku nije htjeo da vjeruje u tu „bajku", dok prije pet dana izginu jednom ovdješnjem žitelju junica, koju ne mogoše nigdje naći; dapače nadjoše u šumi crieva neke životinje, te misljahu, da su to ostanci izginule junice, a ta okolnost potvrdila je pastirsko pripoviedanje. Jučer okopavali su žitelji sela Rasinjica kukuruz na oranicama ležećim u našoj poreznoj občini, kad ali poslie podne oko 3 sata začuju, gdje pastiri iz šikare viču i nešto tjeraju, a za malo eto prema njima vuka i vučice. Težaci njih 12, potrčaše sa motikama, da ih obkole, što im je i uspjelo. Vuk se je vike uplašio i natrag u šikaru umakao, a vučica nabasa na žitelja Jovu Srbljana, te se na njega osovi, nu on ju preteče i udari ušicama motike po tjemenu, te ju za tim dotuče. Čuje se, da je nadjeno u šikari još 11 mladih sliepih vučića, koji su se valjda prije 3—4 dana okotili. Od kuda su se kurjaci ovamo doklatili, ne zna se, nu bit će iz velikih državnih šuma, gdje se sada drvo poradjuje, pak su prebjegli u mirniji kraj. Odvažni graničar dobiti će u ime taglie 56 kruna. „N. N."

Sukob vlakova. Dne 21. t. mj. sukobiše se na postaji Plase na pruzi državne željeznice Rieka—Karlovac dva vlaka. Teretni vlak stigao je na večer iz Rieke a osobni iz Budimpešte, Zagreba i Karlovca. Oštećena bijahu vrlo tri vaguna teretnog vlaka, koji skočiše sa kolotečine. Ranjena bijaše lahko Marija Ozanić te dječak Stjepan Ribar, koji se nalaziše u osobnom vlaku. Druge nesreće nebijaše. Osobni vlak došao je na Rieku 5 sati kasnije nego li obično. Neznam se jošte koji je sakrivio tu nesreću.

Dva morska psa opazili su ovih dana u tršćanskom zalievu.

Nova željeznička pruga — Gruž—Boka — u Dalmaciji biti će predana javnomu prometu dne 15. dojdućega julija.

Brzojav „Naše Sloge".

KOPAR, 27. juna. Ni današnja saborska sjednica nije se mogla držati, jer je većina bila odsutna. Hrvatsko-slovenski zastupnici došli su svi do jednoga. Predsjednik je otvorio sjednicu malo poslie 12. ura u prisutnosti samih naših zastupnika i dra. Gambini, spomenuv odmah da se boji da nebude broja jer nevidi ostalih. Gambini mu nešto prišapnuto, pak je poslao zvati zastupnike ako je koji izvan dvorane.

Na to su došli samo članovi zemaljskog odbora. Predsjednik konstatuje, da neima dovoljnog broja i da će javiti buduću sjednicu svakomu na dom.

Obje galerije bile su dobro posjećene. Na njih i u gradu sve mirno.

Naši zstupnici predali su predsjedničtvu prije sjednice više predloga, *medju timi jedan za poboljšanje učiteljskih plaća i drugi, da sabor prepusti bečkom parlamentu riešenje pitanja o prenosu sabora. Predlosi Vam sliede za drugi broj.*

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Velika štednja, pokušaj najpovoljniji uspjeh kod Zatara, Vinogradara, Vrtlara itd. itd.

Želite li vaša polja, vrtove, perivoje, sgrade itd., a bez da oštetite biljke, očuvati proti bubam i Metamosnim nametnicima, koji su na veliki užrb svih bilina? Dovoljno je da upotrebite

RUBINU i PITTELEINU

prokušano praktično i ekonomično sredstvo iz više puta nagradjene tvornice A. Petrolesi i dr. odlikovane od kr. tal. ministarstva za poljodjelstvo, obrt i trgovinu. Povoljan uspjeh ovih proizvoda potvrdjuju na stotine svjedočba sa strane poznanih oblasti i osoba vještih poljodjelstvu. — Proti peronospori — cochilis' (mol'ku) vinove loze, proti maslinovoj uši i skakavcima upotrebitsamo **Rubinu**. Učinci divni občenito priznani. — Proti ušenca krmke (Tingis Piriu) i svim ostalim bubama u ratarstvu i kućanstvu upotrebite samo **Pittoleinu**. — Prodaje se u originalnim posudam od kg. 1, 2, 4, 20 (s tvorničkom markom). — Podjka o porabi prileži svakoj posudi. Popis se preko 200 otisnutih štetnih kukaca dobiva od **bezplatno** na zahtjev kod samoga i jedinoga glavnoga zastupnika za skladištem za Rieku i Austro-Ugarsku.

Rieka — Drogerija G. CALLI — Rieka

Telefon br. 201. — Via Porta, br. 2, naprama Morkatima

Sluša"ni spis

Slušbe"a ljava: Rieka

kojom se javlja, da su se učinili pokusi na stablima ob čokotim sa tekućinom zvanom „Rubino" i „Pitoleina", te se postigao najbolji uspjeh za uzamanjenje vrstih kukaca. I zato se one tekućine preporučaju svakome posjednika i vrtlaru.

Občinsko poglavarstvo

Sušak, 28. lipnja 1900. bilježnik

Načelnik: Miletić v. r.

H. vlast. Bacčich v. r. Rukavac, 6. studenog 1900.

Gosp. G. Galli Rieka.

Ove godine upotrebio sam „Rubinu" na mojim lozama proti peronosperi i cochilisu lozu, te sam sa djelovanjem bio veoma zadovoljan i za to je mogu preporučiti svim ratarima, da je slobodno upotrebljuju. Biljezim se odani

Josip Gegurina, posjednik.

Poštovani Gosp. Gregorio Galli Rieka.

Ove godine pokušao sam Vaše „Rubinu" na mojem posjedu i bio sam vrlo zadovoljan. Uspjeh mi je iste došlo veću korist nego li prošlih godina. Ovo priobćujem i bilježim se s poštovanjem

Trsat, 14. studenog 1900. Josip Ferlan.

Gosp. G. Galli Rieka.

Javljam Vam, da sam upotrebio „Rubinu" proti kukcima na vočkama i dobio sam izvrstnih rezultata. S poštovanjem,

Ant. Derenčin.

Srdoči p. Kastav, 1. stud. 1900.

Gosp. G. Galli Rieka.

Upotrebio sam proti peronospori „Rubinu" i ovaj lieh proti kuscima dao mi je najbolje rezultate i proti drugim štetnicima na loz. Zato ću ga u buduće upotrebljavat. S poštovanjem

Josip Srdoč.

Via, 25. sept. 1900.

Gosp. G. Galli Rieka.

„Rubino" koja ste mi poslali, pokušao sam na mojim lozama i dade mi najbolje efekte zato preporučam svim posjednicima, da s njome neće svoje loze. Pouzdanjem Vas s poštovanjem

Anton Volković.

Gosp. G. Galli Rieka.

Prošle godine pokušao sam u Bakaru vino „Rubinu" od koje sve vi jedini skladištar, ni sam baš vesco, što Vam mogu javiti, da su rezultati poljčani, osobito proti kakcima, izvrsni. Najboljim uspjehom upotrebih je nadalje proti svim kukcima, koji kvare vrsove i nisam zaboravio da je poništenim na bordoškom tekućinom za štrapanje loze, te sam bio zadovoljan. Neka Vam ovo služi kao zahvala, kao sam mi je pokazali i budite uvjereni, da mi je dužnost pohvaliti je svim ratarima moga pomanstva.

Rieka, 15. siečnja 1901. Kuzma Batuzić

upr. građ. poč. škole u Kozal..

Vas. 25. studenoga 1900.

Gosp. G. Galli Rieka.

Javljam Vam radu, da su najbolji uspjesi poljčani sa „Rubinom" proti peronospori i cochilisu mojih vinove loze, zato je preporučam svim poljoljcima. Biljezim se s poštovanjem.

Franjo Borić.

Volosko, 28. studenoga 1900.

Gosp. G. Galli Rieka.

Krasni su se uspjesi postigli sa „Pitoleinom" sa li manim, sazankom, ruzam, jabukom, krukam i trešnjam, zato nego preporučiti svakom poljoljelcu, da upotrebljuje ovaj lieh proti kukcima, posebnjem Vas

Pasbisace Celestino, vrtlar.

Za svakog važno!

1 Anker Roskopf-ura, žepni sat iz nikela (na želju po srebrnjen), sa krasno graviranim poklopcem, točno uideran, za 3 god. jamčene vrstne za prijatelom. Parčki suvar.

1 ura za zvaonike iz godina sa imit. brilianti

1 par za zvaonike iz godina sa zlat. „Garantie".

1 goldin-oprmak pasota za kolaje i svratake, sastojeći se od 6 komada.

1 par naušnica iz zlatog srebra, slatkemo pancranih.

1 goldin-prsten za ukus, kamanom.

1 maljučić lepto ogledalce u toku,

Ovih odlično vrieđnosnih kranzih predmeta skupa sa kakor. ruk. satom samo za for. 2·95 na poneče ili poslav unaprieđ novac, ilje uzetke.

BRAĆA KUZMIX

Izvozna kuća, Krakov, Stradom 17 (Austr.)

Što nije u volji, prima se natrag u roku od 8 dana a novac se povrati, te je time isključena za kupce svaki pogibelj.

Za svako tiskt danom od for. 2·95 more se dobiti krasni darunić sa sliedećim dotičnom tiskanim predmetima:

Razprodaja!

Za svakog važno!

Treći svezak

Povjest Hrvata

od prof. Ujek. Klaića.

Do sada izašla tri svezka dajemo uz mjesečne odplate po K. 4.—

Upravo je izašao treći svezak (drugoga sveska drugi dio) znamenitoga djela:

Povjest Hrvata

od najstarijih vremena do svršetka 19. stoljeća.

Ovaj svezak obuhvaća 20 štampanih araka, ukrašen je sa 77 slika, a stoji nevezan 6 kruna, tvrdo vezan 8 kruna.

Napisao je

VJEKOSLAV KLAIĆ.

Koliko vrijedi djelo prof. Vjekoslava Klaića o povjesti Hrvata, priznala je u najnovije doba i slavna

„Matica Hrvatska", dosudivši piscu nagradu grofa Ivana Nep. Draškovića za godinu 1900.

Pozivamo sve dosadašnje predbrojnike da si nabave ovaj najnoviji svezak, a ujedno molimo, da svaki u krugu svojih poznatih, ovo za nas toli važno djelo, toplo preporuči za nabavu.

Da olakotimo novim predbrojnikom nabavu do sada izašlih 3 svezaka, to evo javljamo, da smo pripravni sve do sada izašle svezke davati na mjesečne odplate.

Kod naručbe ili primanja knjiga imade se platiti prva odplata od K. 4.— a ostak točno svakoga uzastopce sliedećega 1-ga u mjesecu.

Naručbe prima svaka knjižara i nakladna

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu.

Treći svezak

Javna zahvala.

Svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su milog nam sina, dotično brata

PETRA MARAČIĆA

učiteljskog pripravnika,

za njegove duge bolesti tješili ili mu izkazali posliednju počast, sprovevši ga do hladnoga groba, a nam na razne načine nastojali olakšati težku bol, ovim se najsrdačnije zahvaljujemo. Posebice pak zahvaljujemo veleučenom gosp. upravitelju i učiteljskom osobiju c. kr. učiteljišta u Arbanasima. Bog njim svima obilno platio.

U BAŠKI, 24. lipnja 1901.

Tugujuća obitelj.

Broj 51. Pula, u utorak dne 2. julija 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju sbitčnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbe, oglase itd. šalju se napotnicom ili poštanskom ček. štedionice u Beču ili administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Pučki, gospodarski i politički list.

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Neiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani neidaju, a ne, frankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji 12 K u obće, — za 6 K za selјake } za godinu 3 K 6—, odn. 3— za pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Gospodu predplatnike, koji nam duguju predplatu za prošlu godinu ili samo prošlo polugodište, odnosno one, koji redovito podmiruju predplatu unapried, molimo uljudno ovim, da nam istu čim prije naznače, jer 1. julijem nastupamo već II. polugodište. Jedino uz točnu predplatu omogućuje nam se i točnost u računima.

Kamo sabor?

Naš zastupnik dr. Laginja, izručio je prošlog četvrtka predsjedničtvu istarskog sabora u Kopru prešan predlog, koj se glasi:

Visoki sabor neka izvoli odlučiti ovako: „Sabor medjašne grofije Istre, poslužujuć se ustanovom § 12. državnog zakona od 21. decembra 1867. br. 141. d. z. l. odlučuje, da prepušta carevinskom vieću u Beču, neka ono razpravi i rieši pitanje možebitne promjene § 9. i 16. pokrajinskog reda za Primorje (prilog II. cesarskom patentu od 26. febrara 1861. br. 20. d. z. l.), u pogledu redovitog sjedišta sabora i boravišta zemaljskih prisjednika, uzamši u obzir sadašnje prometne okolnosti i gospodarstveno stanje ove pokrajine.

U formalnom pogledu predlaže se: da gornji predlog bude razpravljen sa svimi pokraćenji dozvoljenimi u § 37. saborskog pravilnika".

* * *

Taj predlog nije onaj dan došao na razpravu jer se talijanska većina nije pokazala, tobože uvredjena, što je sabor sazvan i ovoga puta u Kopar, a ne u Poreč.

Ovaj je predlog podpisao sam dr. Laginja. Mi, koji poznamo način postupanja u našem klubu, možemo sa stalno uztvrditi, da se onomu predlogu neprotivi nijedan zastupnik od naše hrvatsko-slovenske stranke, jer da je tako, nebi ga dr. Laginja predložio, ali baš zato, što ga nisu podpisali možemo uztvrditi, da su tim htjeli pokuzati, da predlog nije naperen proti talijanskoj većini, da ga naši ne smatraju za predlog svoj stranački, nego da ga je u interesu Istre isto tako mogao podnesti koji član talijanske stranke, kao što ga je podnesao naš zastupnik.

Eto baš radi toga, i kako svi čitatelji našeg lista neznaju svih zakona na pamet, držimo potrebitim, da raztumačimo ovaj predlog malo pobliže ovako:

* * *

Pokrajinski red ili pravilnik za Primorje od godine 1861. odredjuje, što je potrebito o saborih i zemaljskih odborih za Istru, Goričku i Trst, jer i Trst sa okolicom računa se kao pokrajina iliti provincija o sebi.

Paragraf deveti toga pokrajinskog reda odredjuje, da se sabor za Istru (Dieta) sakuplja redovito svake godine, i to u Poreču, ako nebi cesar drugačije odredio. Nije rečeno, da u glavnom gradu Poreču, jer Istra, kako pokrajina o sebi, nemа još glavnoga grada.

Cesar, to je naš kralj, od g. 1896. ovamo već ne saziva sabora istarskoga u Poreč, nego drugamo, sada već treći put u Kopar.

Zašto to, to je njegova stvar, to je cesaru po zakonu slobodno, pak je ludo reći, da je proti zakonu, ako sabor nije sazvan u Poreč. Takovu ludoriju izrekao je i stari Campitelli na otvornoj sjednici 20. junija u Kopru, kad je požalio što sabor ni ovoga puta nije pozvan u svoje „sede legale". Zakonito sjedište sabora (sede legale) je svako ono mjesto u Istri, kamo ga cesar posove, pak makar da hoće u Opatiju, ili Podgrad ili najzadnje seoce, sve je za taj put „zakonito sjedište sabora", ili kako Talijan po svoju reče: „sede legale".

* * *

Nehtjeli u sabor zato, jer je sazvan u Kopar, a ne kamo drugamo, to je u istinu ludo, a nikako nemože se s razlogom reći, da je sabor sazvan u nezakonito mjesto.

Nego druga je, kad se pita: je li to ugodno i bez troška, da se mora iz Poreča seliti pisarne i jedan diel kase pokrajinske i mnoge spise, i da moraju zemaljski kapetan i prisjednici ili assesori seliti se, za vrieme što sabor traje, iz Poreča u drugo mjesto, kamo je sazvan. Mora se priznati, da to nije ugodno, ali stoji do nas da popravimo.

Kako? Tako, da ili svi skupa prosimo cesara, neka pusti sve pri starom, pak neka i na dalje saziva sabor u Poreč, a ne drugamo; ili da se svi skupa odlučimo za jedan drugi grad u Istri, pak da promjenimo one paragrafe pokrajinskoga reda i da bude novi zakon, koj će reći: sabor se redovito sastaje, ne u Poreču, nego tu i tu; zemaljski odbor iliti Junta neima više sjediti u Poreču, nego tu i tu, — pak mirna Bosna!

Ali svi zastupnici, ni tri četvrtine njih, nebi se složili moliti cesara, da sabor bude uviek u Poreču. Zašto ne? Zato, jer mnogim našim Poreč baš nije osobito omilio, a i mnogi talijanski zastupnici rek bi, da ovaj ili onaj njihov grad bolje dolikuje za sabor, nego li Poreč. Na primjer: Kopar je za tri, Piran za četiri, Rovinj za pet Poreča, Pula za deset i više, pak kako češ da mezimac bude više čašćen od palca.

Tako, sva je prilika, da se zastupnici neće složiti, da stvore novi zakon o sjedištu sabora, ili da naročito privole na dosadanji zakon, koj brani Poreč.

A opeta sva je prilika, da vlada, kad je već počela, neće baš popustiti, pak će cesar na odgovornost ministra opeta sazivati sabor drugamo, a ne u Poreč.

Kad je tomu tako, nami se čini, da je predlog dra. Laginje vrlo zgodan. On kao da govori: Čujte Vi Talijani, ni Vi sami ni s nami nećete se lahko složiti, da nešto i stanovita odlučite, kamo se ima pozivati sabor. Dakle najbolja je, da mi to prepustimo drugomu, neka on odluči za nas. Taj drugi, koj bi imao odlučiti, redovito mjesto sabora i redovito boravište zemaljskih prisjednika, dakle i Junte i njezinih kancelarija, imao bi biti parlamenat iliti carevinsko vieće u Beču.

* * *

Pitati ćete: kako bi mogao bečki parlamenat odlučivati naše posebne posle istarske? On je samo za obćenite posle od sve države. Istina je to, ali u Laginjevom predlogu spomenut je paragraf, po kojem nemora baš sabor istarski da odluči to o čem pišemo, nego može odlučiti baš parlamenat u Beču.

Paragraf 12. zakona od 21. decembra 1867., broj 141. državnoga zakonskog lista, naredjuje, da pokrajinski sabor ili dieta može neke posle prepustiti parlamentu neka jih on odluči. Tako je dosta, da istarski sabor, kroz većinu svojih zastupnika odluči, da se poslužuje tom ustanovom zakona i da prepušta bečkom parlamentu, neka on, ako mu se vidi, promjeni ovaj § 9. i 16. pokrajinskog reda za Primorje, koji govore o mjestu sabora i o redovitom prebivanju prisjednika iliti assesora, dakle, zemaljskog odbora, oli Junte.

Tkogod bi mislio, da bi to bila sramota za naš sabor, da sam nezna, gdje bi se najljepše sastajao. Ali kad se dobro promisli, to nije nikakva sramota. Talijanska većina može mirne duše reći: nećemo da odlučimo sami, jer ako povoljimo jednom gradu, skočiti će proti nami tri druga. Zato neka odluči tko drugi, kada baš može tako biti. Hrvatsko-slovenski, to jest naši zastupnici, koji su manjina, mogu i oni mirne duše reći, da kad se nije moguće pogoditi s Talijani, gdje da bude sabor redovito, onda neka odluči Beč, kao nekakvi pomirni sudac.

Bečki parlamenat već je stvorio tako jedan zakon, koj bi bio baš morao biti stvoren u pokrajinskom saboru ili Dieti. To je zakon od 11. marča 1875. broj 29. državnoga zakonskog lista, o tom, da se imaju u Istri učiniti novi zemljištnici (ili tavolari) i kako imaju biti uredjeni. U uvodu toga zakona kaže cesar, da ga s privolom obih kuća carevinskog vieća odredjuje, budući istarski sabor po § 12. temeljnoga državnog zakona od 21. decembra 1867. povjerio parlamentu neka on stvori taj zakon o gruntovnici.

Kad je talijanska većina prepustila parlamentu, da on stvara za Istru zakon tako znamenit, kakov je onaj o gruntovničkih knjigah, onda može mirne duše povjeriti parlamentu i to, da odluči gdje će biti redovito sabor.

* * *

Što bi se od toga izleglo?

Po našem sudu stvar koristna. Prvo, talijanska većina mogla bi što pametnijega raditi, nego li kujati se, da se sabor saziva izvan Poreča. Drugo, nebi Talijanom trebalo mjeriti, čiji je zvonik viši i svadjati se medju sobom, kamo da se redovito saziva sabor. Treće, Talijani sami bez naših zastupnika na mogu promjeniti zakona, jer jih nije dosta broja. Ako bi naši glasovali s nekimi Talijani za jedan grad, koj drugim Talijanom nije po ćudi, onda bi se ovi drugi vrpoljili, da su nam ugodili, pak od toga straha evo nemogu ni lievo, ni desno. Četvrto, ako bi imao u stvari odlučiti bečki parlamenat, pak da re recimo odluči za drugi grad, a ne za Poreč, onda bi se u bečkom parlamentu lahko našlo ljudi, koji bi rekli: „e braćo, dobro je da povoljimo vladi koja želi taj ili taj grad, ma znajte, da da je Istra zemlja siromašna, pak valja, da joj odškodimo ono što je u Poreču sagradila i neće joj više koristiti". Eto tako bi se najlakše i najpoštenije došlo kraja. Evala našoj strani, gdje se je našao čovjek, koj predlaže najlaglji i najprilićniji način, kako da se odluči gdje će se redovito sazivati istarski sabor!

Bennatieva interpelacija.

Cresani italo.... latini.

(Nastavak).

Ali vratimo se na naše smješice. Putem izmedju zvedljivih ljudi nabasao g. komisar na štracara, koji mu onako u svojem štracarskom dostojanstvu dovikne: „*Ma šjor komisarijo, ma ce to greše po naših kuća pitat s kim sajikom mi drugi govorimo: a svi kopaci va Cresu, a nas je almeno 95% govore fervaski*". Došav pred jednu kuću u prizemlju i zapitav kako dotični otac govori; ovaj mu odgovori: fervaski, medjutim na prvom podu stojala je na prozoru ćer udana i pričeka dok dodje na nju red. — Potraživ komisar broj dotične kuće, zapita otca: „*ma senti, quà in questa casa deve star anche una vostra figlia maritada...?*" „*Ja sem to ja, šjor komisario, pak ce ćeju?*" — „*O brava*", nastavi g. komisar, „*che lingua use vi?*" „*A ter šjor Beppo znaju kako mi drugi govorimo!*" „*Ce ja znam kako ti govoriš, odgovori srdito šjor Beppo promjerio ju onim lukavim okom izpod raščete*". — „*A znas, znas nego nećeš istinu reć, strah te je*", pak obernuvši se g. komisaru ovako mu govori: „*Šjor komisarijo moj, a mi vam govorimo, za pravu istinu vam reć, onako kako nas je naša mat naučila... fervaski*".

Druga jedna žena na upit g. komisara počela mu kazat šuknju (crešinje nose posebnu domaću šuknju, barem starije žene; jer neke tanke mlade fiorentinke nose bluzicu...) „*Ma mi non ve domando che cottola porte, se non che lingua parlè*". — „*A šior komisarijo moj, sve one žene, ke nosiju ovakove šuknje, a*

sad šest let pre ovo sedamsto-osam je ih bilo dosta su kopačice i govorilu... fervaski". Ali kud i kamo bi došli, kad bi još ovakvih značajnih dokaza nabrojili; to smo samo iztaknuli, da se vidi, kako njekoje creske žene malo dalje vide negoli njekoji creski muži, i kako su one slobodoumnije i odrešitije. — U ovih kućah, gdje su bile samo žene kod kuće i izjavile su komisaru istinu, da naime govore hrvatski; dalo se njekoliko slučajeva, gdje su na večer muževi, došav doma, bili pozvani pred *sudbenu inkviziciju* i bili primorani, da sutra dan odmah idu na občinski ured i promjene izjave svojih žena, inače nek si traže tko će jim pisat suplike za onoga sina soldata, za onu ćer udovicu, za onoga zeta mornara itd. itd. A pećari? a sluge? a mornari? a sanseri? *Altrochè in Turchia*....

Mnogi izjavili se da govore talijanski, a kad tamo svatko bi prisegao hiljadu i hiljadu puta, i bez straha svetogrđja, da oni u obitelji i sa drugim govore hrvatski. A to su Vam ovi sliedeći; i ćemo ih kazati, neka ih svet poznade da su lažavci: *Rubinić Gaspe* rečena Pečarca; Filinić Antonia reč. Bonaca; Misinić Andriana reč. Perko; Pisarić Dume; Ferlora Anton reč. Ziskica; Duimović Dume r. Longa; Bravdica Jure r. Butorica; Celjan Andre; Koljevina Ivan, pećar; Lucis Miko; Lucis Anton žena mu rečena Mulovica; Kostrenčić Mare; Paron Mikova itd.

Jedan dan došao pred Duimovića Jura jedan galopin, koji mu ovako progovori: „*Čuj, kako češ reć ti kada ti pride pitat, kako govoriš kući?*" „*Molim te*", — mu odgovori odriešito Duimović — „*to će bit moj posal; ja znadem ce mi zapoveda zakon božji i zakon cesarski; ja ću reć istinu, a ti gredući agitirat nevine ljude, lažes i varaš tvoga brata, sram te bilo*". (Ovo je kazao isti Duimović Jure pred Markom Buničić, Antonom Santuhine i Ant. Koljevina.

Neki Anton Morić koga svi Cresani poznadu, kazao je po placi, *da je i njega nagovaral Bepo Karvin da reče, da mu je občevni jezik* (domaći govor) talijanski.

Nit znademo, nit marimo znati sadržaj utoka, kojeg su tobož povredjeni u svojem pravu upravili naši Talijani na c. kr. namjestničtvo, jer već a priori tvrdimo, da je i to jedan korak od onog njihovog poznatog „*osar tutto*", pak se utiču sa svojimi mistifikacijami i lažmi onamo, gdje su više puta našli pomoći i uslišaja. Mi moramo pobiti onu jedinu „*fra le tante*" činjenicu, koju navadja Bennatti u svojoj interpelaciji, da tobože dokaže pristranost g. Ciskuta, vladinog komisara. Tu činjenicu tršćanski „*židovčić*" krsti po židovsko — šarlatansku: „*Veneziani.... serbo-croati?*" Istina je u Cresu biva već preko 30 godina venečić Tonetti, koji oženiv se ovdje za jednu našu kopačicu, ta, nepoznavajuć drugog jezika osim „*fervaškog*" obći svojom djecom, pače i svojim mužem tim jezikom, i istim jezikom služe se oni i u kući i izvan kuće u svojih poslovih. Budući da pretežno majka ovuda kod nas stvara i daje intonaciju svojoj obitelji, to nije ništa čudno, kako jedan *venezian* ili *čozot* u Tonettijevih prilika može mirne duše i zakonito kazati, da mu je občevni jezik *serbo-croato*. Jeli tako pokopačeni gospodine?

Tonettijeva dakle izjava nije nikakva nezakonitost a još manje sramota. (Podlost i sramota je ona stotine i hiljade naših ljudi, kojim materinski i občevni jezik je uviek bio *fervatski*, upisati ih lažno i nepošteno, da im je občevni jezik talijanski) podlost i sramota jest stotine i stotine naših renegata, koji, odnjihani „*na domaćoj sukńji*" pod domaćim „*poličem*", zadojeni slovinskim mlikom i nagovoreni hrvatskom riečju od svoje brižljive majke, od svog trudoljubivog otca — kopača, al mornara, upisaše se, da talijanski govore i danas se oni tih svetih uspomena srame i ništar toliko ne mrze, koliko ono mljeko, onu rieč, onu motiku, koja ih je odhranila. Danas su ti takovi u redovih talijanske stranke ono što su njemci u turskoj vojski bili gordi janjičari. Eto dakle našto se svadja sva ona galama i rodomontada Bennatijeve interpelacije!!

Badava se vi, gospodo Creska, naučite za Vašim: „*osar tutto!*" Pak baš ta okolnost jest i biti će ona tvrda kost, koja, usprkos svim nenaravskim, barbarskim postupanjem s našom jednom djećicom u školi, *gdje 95% od njih sa svojom majkom, sa svojom braćom i sa svojimi drugovi po creskih ulicah govore fervaski, ipak, čuj nas Europo, dvadesetog vieka! ta djeca ne čuju u školi ni jedne riečice svoga materinskog jezika*, i jaoh si ga onom djaku ili učitelju, koji bi se usudio, ma i samo pisnut hrvatski u Creskoj pučkoj školi...! Ali rekosmo tvrda je ta kost, jer protiva zakonu naravi i protiva prvim počelkom pedagogije težko je, nemoguće je boriti se po onoj: „*quod natura fecit nemo ìrurilulu...*" S tel nas kapili, Vi prosvjetitelji creskog puka u dvadesetom vieku? Čujte, Cresani će ostati i nadalje, ono što su uviek bili pošteni Istrijanci i čestiti istarski Hrvati, Slovinci, Slavi, Serbo-Croati ili kako i što vraga hoćete, ali ne nikada i nikada gladni talijanski.... renegati. — *Astu capio ajor Bennati e compagnia bella?* Altrochè „*Viva Cherso italiana!... buffoni*". Gospodine zastupniče, mi se ne bojimo revizija, jer smo si svi svjestni, da kad bi došao ne jedan, nego desetak nepristranih vladinih komisara amo u Cres, Cres će sve to većma prirast u broju onih, koji hrvatski govore, pak od 80% poskočit će broj na 95% t. j. do pravog zakonitog i istinitog broja.

(Svršit će se.)

Školske takse u občini Kastav.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegova preuzvišenost gospodina ministra bogoštovlja i nastave, tičuća se odmjerenja školskih taksa u mjestnoj občini Kastav.

(Konac.)

Kod toga bijaše zbog osobitog obzira iztaknuto:

1. da su u posebnom izkazu navedeni i od občinskoga glavarstva koli zemaljskomu odboru toli c. k. školskim oblastim priposlani podatci posve točni, i da se može o tom svatko i u svako doba osvjedočiti;

2. da su u rubrici: „broj djaka i djevojčica od 12 do 14 godine" izkazana djeca polag § 11., alinea 4, državnog školskog zakona u savezu sa § 11. istoga zakona i po § 1. zemaljskoga zakona za Istru od dne 4. aprila 1870, oslobodjena od polazka škole, i da nisu dakle po § 1. zemaljskoga zakona za Istru od dne 7. agusta 1896. dužni plaćati školske takse;

3. da neimaju u rubrici: „zbroj one djece, koja prekoračuju za odnosni broj učiteljskih sila opredieljemi broj" nijedne takve škole, kakvu zahtjeva bezuvjetno § 11. državnog zakona za pučke škole, te da su na temelju toga zakona oslobodjena od plaćanja školskih taksa i takva djeca, kojih predvidja § 1. zemaljskog zakona za Istru od dne 7. agusta 1896.

Na opazku zemaljskog odbora, da se ne može osloboditi od školske takse onu djecu, dužnu polaziti školu, kojih zbroj prekoračuje za odnosni broj učiteljskih sila, opredieljeni broj djece, te da može taj slučaj dati samo pravo, da se dotična škola poveća, odgovorilo je občinsko glavarstvo, da si kod toga prisvaja zemaljski odbor ono pravo, koje pripada po § 6, alinea 3 školskim oblastim; da se isti zemaljski odbor protivi proširenju takve škole primjerice u Zametu, gdje utjeruje školsku taksu za 203 djece i gdje nedaje drugu učiteljsku silu; da se takvim dokazivanjem zemaljskoga odbora duh zakona o školskih taksah i ist zakona izvrće, pošto zahtjeva duh zakona, ištsti zakon, da se uredi škole i pojedine razrede tako, kao što to školski zakoni zahtjevaju, i da se tekar tada, kada su škole i razredi tako uredjeni, kako i u koliko te školski zakoni traže, može utjerati školske takse na račun one djece, koja su u istinu i u koliko su dužna polaziti tu školu, i one razrede.

Obzirom na do sada rečeno i na okolnost, što nije občinsko glavarstvo na svoje dopise, poslane c. kr. kotarskomu školskomu vieću na Volosku, odnosno c. kr. zemaljskomu školskomu vieću za Istru u Trstu od dne 29. oktobra 1900., br. 3706. i od dne 9. jenara 1901., br. 4428, tičuće se odmjerenja školskih taksa, proti kojim se je občinsko glavarstvo tako dugo branilo, koliko se je to zakonito dalo, i glede kojih bi bilo nepravedno, kad bi imali stanovnici občine više platiti, nego li su po zakonu dužni, riešitbe do današnjega dana primilo, uslobadjaju se podpisani stavili na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovlja i nastave upit:

„Je li sklona Vaša preuzvišenost učiniti shodne korake, da se već jednom oni dopisi občinskoga glavarstva u Kastvu, koji se tiču odmjerenja školskih taksa u toj občini, zakonitim načinom rieše?"

U Beču, 29. maja 1901.

Spinčić, dr. Ferri, dr. Žitnik, Žičkar, Biankini, Plantan, dr. Hruban, dr. Tavčar, Vuković, Vencajz, Berks, dr. Ploj, Robić, Perić, Borčić, Pogačnik".

DOPISI.

Trst, 29. juna 1901. (Zasluženapedepsa.) Talijanaški župnik Rojana — kod Trsta — g. Jurizza hoće pod svaku cienu, da se s njim novinari danomice bave. On se drži valjda one naše narodne, da je joh vuku, za kim psi nelaju, i junaku o kom sviet nezbori, jer bi mu inače moralo dosaditi, što ga neprestano talijanski i slovenski novinari amo tamo povlače.

Župnik Jurizza — kako mu ime kaže — jest „puro sangue" jer mu roditelji dodjoše u Trst iz čisto slovenskog Logatca i jesu i danas slovenski Jurca. Sin odgojen u talijanskom duhu u Trstu, otudjio se svomu narodu i postao odpadnikom. Kao takav imenovan bijaše od gradskog magistrata u Trstu — koji je kako je poznato — u židovskoj vlasti — župnikom u Rojanu nakon smrti blagopokojnog župnika Talera. Razmjerno vrlo mlad za ono važno mjesto, ohol i tašt, zaljubljen sam u sebe, mislio je, da je postigao posve svoju svrhu. Nu tršćanski židovi neimenovaše ga župnikom, da radi u novoj župi po propisih katoličke crkve i u njezinom duhu, nego da potalijani rojanske Slovence, da bude agentom tršćanskog magistrata i lažiliberalne talijanske stranke. Novi i mladi župnik zamjerio se je odmah pri nastupu svoje službe sa ogromnom većinom svojih župljana — naime sa Slovenci, jer je počeo ukidati u crkvi malo po malo sve što se je molilo ili pjevalo slovenski. Mjesto slovenskoga, uvadjao je talijanski ili latinski. I talijansku propovied uveo je u svojoj crkvi. Židovski listovi digoše župnika Jurizzu radi njegovog patriotičnog djelovanja u samo krilo otca Abrahama. Danas neima u Trstu medju lažiliberalci i židovi obljubljenijeg svećenika, nego li je župnik Jurizza. Isti rabini i nadrabini izčezaveju pred svietlim licem mladoga i liepoga župnika.

Slovenski župljani Rojana motrili su dugo mirno te novotarije svoga mladoga župnika. Počeše malo po malo mrmljati, pak prigovarati i konačno vikati. Za slovenske župljane zauzeše se i slovenski listovi, zahtjevajuć od župnika Jurizze, da štuje običaje, koje je našao u svojoj crkvi. Župnik za to mari i nemari. On ide svojim putem dalje vesela i zadovoljna lica, jer mu iz Trsta dovikuju židovi i židovke: bravo! i evviva!

Kad nemogoše župljani dulje podnašati samovoljnog djelovanja svoga župnika, potužiše se na ordinarijatu i biskupu. Tamo je bilo u tom poslu nebrojeno deputacija. Uviek se ih je mirilo i tješilo: bit će bolje, strpite se, bit će bolje! Strpiše se mjesece i godine, al bolje ne bijaše, jer župnik Jurizza ne sluša više ni molba svoga puka ni grožnja ordinarijata. On zna, da ima za sobom gradski magistrat i židovsku štampu, a to mu je dosta. Župljani hoće da zdvoje, dan na dan sve to gore, a od nikud pomoći. U zdvojnosti odlučiše pomoći si sami. Sastaše se, dogovoriše se i složiše se u tom, da će prestupiti na unijatstvo. Sastaviše molbu, sakupiše okolo 400 podpisa odraslih župljana i molbu odpraviše na političku oblast.

Sad je tekar puklo biskupskom ordinarijatu medju očima; sad tekar uvidiše što može inače miran, dobar, i pobožan puk u svojoj zdvojnosti; sad jedva prilisnuše oštrije i ozbiljnije na župnika Jurizzu, al on se više neosvrće na ono, što mu dolazi iz ordinarijata ter kaže odlučno: ovdje sam ja gospodar! Proti ukorom i ukazom biskupskog ordinarijata tuži se on ravno u Rim. Neboji se on nikoga, jer zna, da su židovi svemogući u Trstu.

Gospoda na ordinarijatu razbijaju si glavu, šta će sa odpornim i prpošnim župnikom, koji neće da sluša ni molba ni grožnja. Konačno odlučiše težkim srcem, da se župnika Juricu suspendira a divinis, t. j. da nemože misiti itd. u svakdanji dan — kako kaže jedan židovski list — za osam dana.

Taj korak ordinarijata izazvao je u židovskom taboru pravu pobunu. Odmah se je sastala delegacija gradskog zastupstva, odaslan bi k biskupu ravnatelj gradskih ureda i stvoreno više važnih zaključaka, koji ostaju za sada tajnimi. Židovska štampa, napose „Piccolo" grozi se biskupu otvoreno, da će morati odstupiti, da će mu se dogoditi kako i pokojnomu biskupu Glavini, da on tuj nezapovieda itd. itd.

Boljeti mora sve to presvj. biskupa Šterka, komu pripravlja te gorke pilule njegov miljenik i ljubimac Jurizza, koji ga je posjećivao za njegovog biskupovanja čak i u Krku, koji spada u četu ovih reformatora, koji hoće, da sve polatine tamo, gdje nemogu potalijaniti i koji vode i danas odlučnu rieč na biskupskom ordinarijatu.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da vaš petek ne kukuriče kako i drugi petehi?
Jur. Nè, zač on ni peteh nego galo.
Fr. A kako mu gre bolje, talijanski al hrvatski?
Jur. Ma stori konat, da zna jako slabo jedno i drugo.
Fr. Pak ča se sili po talijanski?
Jur. Zač misli, da je lipše.
Fr. Reci mu reci, da je grdo čut pasa njavkat i mačku lajat.

* * *

Fr. Zrenjski talijanaši dali su se na divertimenti i kanti.
Jur. Kaj jutro al večer?
Fr. Vero na večer.
Jur. A ja, misto večere zapivaju, da lagljè pozabe na krulež va trbuhe.
Fr. Kaj njim kruli?
Jur. Mora brižan, kada je malo kada pun.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Službeni list bečke vlade od dne 27. t. mj. priobćuje previšnje riešenje, kojim je njeg. veličanstvo podielilo ministru za bogoštovlje i nastavu dr. Vilimu vitezu Hartelu i ministru za Češku dr. Antunu Reseku red željezne krune prvog razreda. Ova odlikovanja ista su u savezu sa putovanjem kralja u Češku i sa velikim napredkom kraljevine Češke na prosvjetnom polju. Osim ove dvojice, dobilo je i mnogo drugih odličnjaka razne vrste odlikovanja. Medju odlikovanimi nalazi se i načelnik zlatnog Praga, oba podnačelnika, zastupnik dr. Herold i mnogi drugi.

Nakon grozne smrti nesretnog meksikanskog cara i austrijskog nadvojvode Maksimilijana, bijahu sve do sada prekinuti diplomatički odnošaji izmedju Austro-Ugarske i Meksika. Ovih dana bijaše imenovan našim poslanikom kod republike meksikanske grof Gilbert Hohenwarth, dosadašnji generalni konzul u Tangeru.

Zaključci delegacija bijahu prošlih dana potvrdjeni; medju tim nalazi se i proračunski provizorij do konca godine 1901.

Od svih austrijskih sabora započeo je zasjedati najzadnji istarski sabor a svršio je svoje zasjedanje najprvi. Osim otvoritbene sjednice nebijaše više druge i težko je bude, ako vlada ne sagradi talijanskoj većini sabora most, po kojem bi se mogli vratiti u sabor. Nebi nas nimalo iznenadilo, kad bi im taj most čim prije sagradila, pa bilo i na ledjim našega naroda, koji je već i onako toga mnogo podnio.

U dalmatinskom saboru bijaše prihvaćen predlog dra. Čingrije, da se sabor pridruži odnosnom zaključku carevinskoga vieća u poslu vinske klauzule, zatim predlog financijalnog odbora, da se zabaci stavku za talijanske škole u Splitu.

U galičkom saboru stavio je poznati zastupnik Stojalowski predlog, da se promjeni zemaljski statut i izborni red. Predlog bijaše prihvaćen i upućen pravnom odboru. Stojalowski traži, da se poveća broj zastupnika u seoskih izborničtvih i da se protegne izborno pravo na sve obćinske izbornike. Zastupnik Jaworski stavio je predlog a sabor ga je prihvatio, da se imenuje na izpražnjena mjesta činovnika državnih željeznica, poštanskih činovnika i kod oružničtva jedino molitelji poljske narodnosti. Taj predlog ne samo da je nepravedan napram drugoj narodnosti, koja prebiva u Galiciji, napram nevoljnim Rusinom, već se protivi i državnim temeljnim zakonom, po kojih ne može biti od nijedne javne službe izključen nijedan član bilo koje narodnosti, stanujuće u dotičnoj pokrajini.

Crna Gora. Mladočesko glasilo „Narodní Listy", koji su u tiesnih odnošajih sa Cetinjem i Biogradom pišu, da će knez Nikola boraviti na carskom dvoru u Petrogradu istodobno sa srbskimi kraljevskimi supruzi.

Bugarska. Svak ruskoga cara, veliki knez Aleksander Mihajlović, posjetiti će Bugarsku dne 8. t. mj. Veliki knez stići će na oklopnjači „Rostislav" na kojoj je on zapoviednikom, u luku Burgas.

Rusija. Carskom naredbom ustrojeni su novi carinski uredi u Vladivostoku i Nikolskom. Dne 27. junija primio je car Nikola u posebnu audienciju članove njemačke vojničke deputacije pod vodstvom generala Moltke-a. Deputaciju pogostio je najprije car a zatim njemački poslanik.

Italija. U okružju Ferrare došlo je do krvavog sukoba izmedju radnika i vojske. Ubogi radnici moraju da rade na gospodskih posjedih u bezcienu, te su radi toga zapustili radnju zahtjevajuć od gospodara, da im dadu bar toliku plaću, da uzmognu prehraniti sebe i svoje obitelji. Nemilosrdna gospoda odbiše opravdanu molbu; oblasti poslaše na lice mjesta vojsku, koja je na radnike strieljala, te više njih što ubila što ranila.

Družba sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Podružnica Pula.

Pozivaju se rodoljubi u Puli, da pribave koliko koji može izvanrednog dara, a članovi da plate članarinu, čim prije, jer imamo novih troškova za školu.

Prinose i članarinu prima tiskarna Krmpotić i dr., Istarska posujilnica i blagajnik podružnice P. Ženzerović u pisarni podpisanoga.

Pula, 1. jula 1901.

Dr. M. Laginja,
navnatelj podružnice.

Miestne:

Zaključak školske godine u hrvatskoj školi u Šijani, bijaše u subotu dne 29. tek. Škola se je zaključila tako rano, jer će se dozidati još jedan kat a treba početi zidanjem dok su još liepa vremena, da se bude mogla škola otvoriti na pravu dobu. Osim školske djece, prisustvovalo je svečanom završetku mnogo roditelja i drugih osoba iz Pule. Predsjednik puljske podružnice g. dr. M. Laginja nagovorio je prisutne liepom besjedom, iztaknuv korist i svrhu škole, priporučiv djeci da ne zaborave knjige i preko praznika, a roditeljem da ju odgajaju u milom materinskom jeziku. Govorili na izust razne pjesmice učenici i učenice: Turak Ive, Pečenko Justina, Pliat Ivana, Klimić Anton, Gjivić Stefanija, Pečenko Marija, Urbanc Josip, Franičković Ivan, Ladavac Antonija i Dobrović Josipa. Krasnoslovili su bistro i pravilno, te je bilo viditi da se gospodična učiteljica mnogo trudila, da ih liepo nauči. I pjevanje pod ravnanjem g. nadučitelja E. Jelušića bilo je vrlo krasno. Bilo je viditi, da divne narodne poskočnice proviru dječacima upravo iz srca, te ne pjevaju samo ustima, već da i osiećaju ono što pjevaju. Najljepša hvala ide obadvojici, na njihovom marljivom trudu a tako i g. kapelanu mornarice D. Kokolju, koji je podučavao vjeronauk, kad mu zvaničnі poslovi dopustiše, i našim tamburašima, koji se potrudiše, da glasbom začine tu u istinu liepu svečanost. Na koncu se porazdielilo malo izvješće. Iz njega vadimo, da je podielieno od vlade ovoj učioni **pravo javnosti**, t. j. da nauci u njoj dovršeni vriede, kao na svakoj drugoj javnoj školi. Zdravstveno stanje bilo je povoljno, nu umrlo je ipak dvoje djece, dvije učenice. Polazilo je školu ukupno 112 djece, 57 muških i 55 ženske; u prvom odielu 68, u drugom 44. Nova školska godina počimlje dne 2 septembra.

II P. potvrdjuje, da bi im morali Talijani biti zahvalni za propagandu koju su socijalisti vodili u vanjskim selima.

I još se imaju obraza **na oko** prepirati sa Talijanima! Neka pošteni ljudi sude takovu značajnost!

Mi im samo kažemo toliko: Bolje biste bili odgovorili povjerenju ljudstva, koje vas je sliepo sliedilo, da ste **uložili prosvjed proti izboru Bennata na carevinsko vieće**. To je bila vaša dužnost, koju **niste izpunili**, a ne očekivati zahvalnost od borgezije za agitaciju medju slavenskim seoskim narodom!

Što se tiče škola, mislili smo da oni ljudi, koji su zapisali na zastavu emancipaciju ljudstva **bez razlike narodnosti**, mogu bez grizodušja ustati da pitaju školu za 17.000 hrvatske djece, koja je dužna polaziti školu. A te neima. Ako nevjeruju da je toliko naše dječice bez škole, oni bezobrazni pisari, koji kapnuše jučer iz Italije, odkuda li, u Pulu, pak hoće da razpravljaju o našim stvarima, koje nepoznadu, neka se popitaju kod njihove sumišljenice Martinuzzi, pa će im ona kazati. Neka popitaju „tovariša" Pirca i „tovariše" Martina pak će ih i ovi podučiti, da je zbilja toliko hrvatske djece bez škole.

Ne tražismo dakle od njih propagande za hrvatske škole, ali kad te škole fale **hrvatskoj djeci**, rezultati pedagogičke nauke zahtjevaju, da škole budu hrvatske, i nemogu bit drugčije, jer nebi bilo napredka. Pošteni socijaliste nebi se imali sramit zagovarati škole makar kinezke, kad bi te bile potrebne za djecu toga jezika. U Istri živu dva naroda treba škola za Talijane talijanskih, za Hrvate hrvatskih. Tražiti ih nije nikakva propaganda već uvjet napredka i razvoja ljudstva. Ako ste vi proti hrvatskim školam tad niste socijalisti, za napredak i kulturni razvoj, niste pošteni i savjestni ljudi — tada ste ono, što smo vam već rekli: talijanski radikalci pod krinkom socijalista. Od takovih spoznajemo svaki dan bolje, da nemožemo zahtjevat nikakve poravičnosti za naš puk.

Utopio se podčastnik Aug. Hame. Našli su mu u žepu brzojav, s kojim ga obitelj pozivaše k majčinoj smrtnoj postelji. Pripisuje se samomor tomu, što mu ne dozvoliše dopusta, da podje zatvoriti majčine oči.

Groznа nesreća. Za topovskih vježba na ratnom brodu „Franji Josipu I" dogodila se u petak velika nesreća. Top nakrcan oštrim nabojem nije odmah upalio, te mu otvoriše stražnju stranu, da izvade nevaljali naboj. Kad ovaj se u isti hip upali, vatra provali kroz stražnji otvor i spali dvorećem mornaru prsa i lice: Usmrtilo ga na mjestu. Drugomu su mornaru opaljene oči, a još dva su lahko ranjena. Ranjenici su dva Dalmatinca i dva Istrana. Vrlo je začudno, da se češće dogadjaju te nesreće, te bi predpostavljeni častnici morali skrbiti, da mornari ne plaćaju najvećim blagom, svojim životom nedostatke i pogrieške napravljene kod fabrikacije praha i oružja.

Pokrajinske:

Sudački izpit. Gosp. Franjo Mavar, sudbeni prislušnik na Voloskom, položio je sa vrlo dobrim uspjehom sudački izpit u Trstu. Čestitamo.

Imenovanje. Pod ovim naslovom preliskali smo u zadnjem broju iz Narodnoga Lista pohvalu novoga predsjednika pomorske vlade g. Boža pl. Ebnera. Pomutnjom slagara izostao je dodatak, koji glasi: „sve što je napisala rodoljubna dalmatinska novina usvajamo i mi te upozorujemo takodjer s naše strane g. predsjednika pomorske vlade na nepravdu počinjenu našemu narodu u Istri, a osobito na istočnoj obali i otocima sa izključivom talijanštinom u lučko-zdravstvenim uredima. Očekujemo od njegove nepristranosti, da će htjeti učiniti pravicu hrvatskomu jeziku i imati volje, da podigne, u koliko do njega stoji materijalno stanje našega primorskoga pučanstva".

Napokon! Iz Kastva nam pišu, da je napokon potvrdila cesarska vlada pravila „**Udruge sv. Mihovila u Rubeših**". Koliko se je htjelo pisarije i moljakanja lievo i desno prije, nego li nam potvrdiše ta skromna i nevina pravila. Već smo mislili, da nam je neće više ni potvrditi, jer se je odviše zatezalo. Hvala Bogu, da smo i to dočekali.

U nedjelju dne 23. pr. mj. započelo je u Rubeših kod g. J. Rubeše upisivanje članova u našu novu „Udrugu" koja ima plemenitu svrhu, duševno i tjelesno podupirati svoje članove. Čim se upiše dostatan broj članova, sastati ćemo se na glavnoj skupštini, da si izaberemo upravni odbor i poštene naše muževe, koji će družtvom ravnati.

Budete li htjeli, g. urednice, obaviestiti ćemo Vas i o dalnjem djelovanju našega novoga družtva. (Biti ćemo Vam zahvalni, ta i onako zaboravišе naši prijatelji u tih stranah na naš list. (Op. ured.)

Iz Zrenja pišu nam 24. pr. mj.: K tolikim dokazom talijanske „bruture" u Istri izvolite uvrstiti i sliedeći dokaz iz našeg mjesta:

Naš g. župe-upravitelj javio je dne 2. t. mj. u crkvi, da će dne 3. i 4. t. mj. biti odsutan, jer da mora po poslu u Trst. Rečeno učinjeno.

Dne 3. pr. mj. sgrne se poživčena krnjelčad i šarenjčad u 11 sati po noći pred župnim stanom, gdje su najprije divljački vikali i urlikali, psovali i grdili g. župe-upravitelja i njegovu služkinju, koja bijaše sama u kući, te konačno počeše udarati i lupati po kućnih vratih, grozeći se, da će van baciti služkinju i sve što je župnikova u kući.

Izvanredno srčana služkinja odvaži se van iz kuće, te skoči do mjestnog župana, moleći ga za pomoć i zaštitu proti bjesomučnim divljakom. Župan se je s početka nečkao, jer da se boji, da bi i njega natukli, ali konačno se dade skloniti, ustane s postelje, približi se k prozoru, odakle je oprao i opsovao noćne nemirnjake i smutljivce.

Kad se je zatim služkinja od župana vraćala kući, napadoše ju iznova sinovi **djedovske kulture** i oni imade Bogu i slučaju zahvaliti, što je sretno izmakla talijanaškim fakinom.

Ovaj dogodjaj javljen je oblastim, te čekamo da vidimo, hoće li se već jednom na rep stati onim talijanaškim propalicam, koji uživaju u nemirih i smutnjah. Te noćne sovurine poznate su oružničtvu, koje bi ih moralo naučiti redu i pameti.

* * *

Viest o učitelju zloesretne „Lege", priobćena u 44. broju Vašeg lista ubola ga je tako silno, da nemože naći nigdje mira. Čim je dočuo, da ga je po zaslugi pecnula „Naša Sloga", rekao je, da je pisac one viesti proti njemu **maškalcon**. Da, da mali gospodičići, maškalconi smo vam mi, jer nehtjedosmo i nećemo da plešemo kako vi svirate! Maškalconi smo jer smo pošteni i čestiti muževi, koji nepušemo u talijanaško-krnjelsku tikvu; maškalconi smo, jer si do sada hvala Bogu neoblaživmo prste talijanaškom bruturom.

Kad ste došli za nesreću u naše mjesto, doznali smo od krnjela i talijanaških podrepnica, da smo mi slobodni i neodvisni muževi i da se nedamo za nos voditi ni od gospode oprtaljske ni bujske. Vi ste se već onda izrazili, da će biti za pol godine najčvršći Hrvat vaš, a kad tamo ne samo, da niste nijednoga predobili za talijanstvo, nego izgubili ste i one, koji su vas možda s početka štovali.

Znademo mi, da vas peče, što ne šaljemo našu dječicu u vašu fabriku, iz koje bi izašli mali talijančići i male talijanke, ali da ste mrvicu pravedan, rekli biste nam: pravo imate, pošteno činite. Nu tražiti pravednost kod nas od „**Leginog**" učitelja neima smisla. Boli vas možda, što naša djeca neidu u vašu školu i što ne znadu onako fakinski proklinjat i psovati sve one, koji ne trube u gospodsku tikvu, nu mi volimo, da nam djeca ništa neznaju, nego da se nauče proklinjat Boga i ljude. Peče ga, što još uviek obstoji naš pjevački zbor, koji pjeva radostno Bogu na čast i narodu na slast i pjevati će nadalje dok bude medju nami bratske sloge i ljubavi za sve što je dobro pošteno i plemenito.

Iz drugih krajeva.

Slaveni i slavenska kupališta. U nekoj razpravi, što ju na ruskom i njemačkom jeziku donosi bečki „Slavenski Viek" u pogledu praktične uzajamnosti medju Slaveni, nalazimo zanimivih podataka o odnošaju Slavena naprama slavenskim kupalištima i lječilištima. Ovih ima u Českoj oko 20, u Moravskoj i Slezkoj oko 10, u hrvatskim krajevima 12, u slovenskim 4, u Bugarskoj 3, u poljskim predjelima 7, a u Rusiji oko 100. A ipak Slaveni kao da izbjegavaju domaćim lie-

čilištima i kupalištima. Preko 50.000 Rusa i 20.000 ostalih Slavena posjećuje svake godine razne kupke izvan svoje domovine, a malo kad zablude u koje slavensko mjesto. Rusi gotovo nikad, a od ostalih Slavena jedva jedna desetina. Posljedica toga je ta, da Slaveni svake godine barem 200 milijuna kruna svojevoljno potroše u inozemstvu. Slavenski liečnici, poduzetnici i obrtnici u kupalištima ili jedva vegetiraju, ili se dotična mjesta odtuđuju narodnoj stvari. Još je gore kod slavenskih kupališta, koja se nalaze u rukama inostranih poduzetnika, jer Slaveni ne stvaraju tamo sebi svoja središta, niti podupiru dovoljno slavenske poduzetnike, pa se tudjinac po slavenskoj zemlji bani, a slavenska se rieč jedva čuje. — Ova razmatranja bečkoga lista mogli bi napose mi Hrvati primjeniti našim odnošajima. Sjetimo se n. pr. samo naše Opatije i Lipika. Svakom zlu gotovo smo mi sami krivi, odnosno naš nemar i nedovoljna dosljednost patrijotskog postupka u svakom pogledu; sebe i svoga nismo si još dovoljno svjesni, a pravi otačbenički duh nije nas još u dušu prožeo. Budimo već jednom podpuni ljudi, dižimo, njegujmo i podupirimo svoje. Svoj k svomu! P—ć.

Kolik bi bio čovjek, da ga je sastaviti od svih ljudi na svietu. Neki računar, koji nije valjda imao drugoga posla, izračunao kolik bi bio jedan čovjek da ga je sastaviti od svih 1500 milijuna ljudi, što ih imade na čitavom svietu. Tomu silnomu čovjeku trebalo bi za sjedalo jedna ciela gora a stolna crkva u Milanu premalena bi bila, da mu posluži za podnožnjak; pučanstvo ciele Dalmacije stojalo bi vrlo lahko u njegovom krilu, što bi on isto tako lako nosio, ka što lako nosi kakva jaka ljudina malog mačića. Njegova glava bi se sakrivala gore medju visokimi oblaci; Eiffelov toranj dolazio bi mu tekar do pol koljena. Svako bi mu uho dulje bilo nego tri od najviših jela, a na njegovom bi jeziku moglo udobno stati petnaest regimenata vojnika, tri tisuće osoba bi se zavuklo u šupljinu njegovog zuba; da pročačka zube poslje jela, trebalo bi mu veliko hrastovo stablo. Preko prsi bio bi širok 10.000 metara, a imao bi srednje prste duge 100 metara. Ali neprilika bi bila, kako bi imao hodati po zemlji, jer bi svaka njegova stopa prekrivala 30 tisuća četvornih metara. Pošto ga željeznički vlakovi ne bi mogli prenositi, morao bi uviek putovati plješke, i mogao bi hodom od šetnje prevaliti svaku uru 10 tisuća kilometara. U desetak časa došao bi iz Zagreba u London. Kad bi ga pako bila volja, da učini malo kretnje sa životom, mogao bi od ručka do objeda obići jednom u naokolo cieli svjet. U svoja dva žepa mogao bi staviti cielu talijansku i njemačku ratnu mornaricu; a sve brodove na svietu nosio bi tako, kao što obični čovjek nosi jedan teret srednje veličine. Pod njegovom posteljom moglo bi stajati 164 milijuna naroda, naime svi stanovnici Afrike; u suvišno je reći, da nitko ne bi mogao živjeti ni u daljini od 20 kilometara od silne buke hropljenja, kad bi spavao taj gorostas.

U jutro kad bi ustao, trebao bi mu jedan umivaonik tako velik, da bi se u njemu mogla vježbati ciela englezka eskadra.

Za svakidanje jelo trebalo bi mu stado volova, koji bi se izredani dva i dva protegli kroza svu Italiju, a da se malo napije, morao bi pred sobom imati čitavo jezero dva milja dugo, jedan široko i dva metra duboko.

Svakdanja mu hrana uz običnu cienu koštala bi sav godišnji prigod jednog velikog naroda, a za cedan uzdržavanje toga gorostasa više bi koštalo nego li kakav veliki rat.

Ne čistimo svačim zube. Mnogi imadu zao običaj, da čiste ili čačkuju zube svakim oštrim predmetom, koji njim prvi dodje do ruke. To vriedi osobito za ženske i za malu djecu. Prve običaju šivaćom iglom, nožicami ili kučićom badati u zube, dok im iz zazubnica krv neproteče. Djeca pako osobito školska rado se služe pri tom pisaćim perom nepazeć, da li je isto čisto i zdravo. Do čega može dovesti takvo neoprezno čačkanje zubih, pokazuje nam grda nesreća, koja je nedavno zadesila kr. javnog bilježnika u Subotici g. dra. Viktora Flata i njegovu suprugu. Njihova 12 godišnja kći Andjela, čistila si u školi zube ocielnim perom i pri tom ranila zazubnice te je krv protekla. Ono nesretno pero mora da je bilo zahrdjano, jer si njim siromašna djevojčica otrovala krv. Uzprkos živomu nastojanju liečnika, nemogoše ju spasiti, te je nesretno diete umrlo u najvećih mukah za 36 sati.

Gospodarske:

Spasavanje utopljenika uspije najlakše, ako mu dobacimo na užetu privezanu drvenu krugliu ili koju drugu lahku stvar. Kad se utopljenik za to prihvatio, tada ga treba privući k obali. Ako je tko dobar plivač, neka podje u vodu i pokuša utopljenika od straga uhvatiti, najbolje za glavu, ali tako, da njega utopljenik ne može uhvatiti. Tada neka spasavatelj pliva po mogućnosti na ledjih k obali, ali neka ujedno uviek pazi, da ga utopljenik ne uhvati. Ako se dogodi, da tko blizu obale u vodu padne, ili da komu pozli kod kupanja, najbolje je, da mu se baci komad odjeće n. pr. kaput, koga se utopljenik primi, našto ga valja povući na obalu. Nije dobro, da se onoga, koga se izvuklo iz vode, postavi na glavu, kako se to kod takovih slučajeva često radi, nego je bolje, ako postavimo tielo potrbuške na kakov pokrivač, jednu ruku unesrećenoga podmetnemo pod glavu, a okrugli jastučić pod doljni dio prsa i pod želudac, te ga pritišćemo na ledjih. Tada se obrne tielo nešto na stran i nešto preko, pa onda opet naglo na trbuh, te se to ponavlja po prilici petnaest puta u jednom času. Ako nakon nekoliko časa ne usliedi disanje, neka se pokuša na umjetni način proizvesti, kako je tko to gdje naučio, jer se neda opisati potanko, kako se ima to izvadjati. Naravno, da se mora odmah poslati po liečnika, po pokrivalo i suho odielo. Ako i počinje utopljenik disati, nastavimo još jednom proizvesti umjetno disanje te pospješimo trenjem kolanje krvi. Ako je disanje postalo opet pravilno, tad se mora donesti unesrećeni u krevet, ali ga ipak još dulje vremena promatrajmo veoma pomno, jer se može dogoditi, da izazvano disanje opet prestane. Ako se nalazi u ustih utopljenika mulj ili kamenje, moramo to kažiprstom izvaditi prije, nego se voda iz njega istisne. Isto tako je potrebno, da jezik u pravi položaj postavimo, ako se natrag okrenuo te pokrio grkljan. Da ne budemo kod ovakova postupanja od unesrećenoga ugriženi, i da bude disanje bolje udešeno otvorenimi usti, mora mu se nešto mehka, kao na primjer pluto (šuvar) ili uzao od kakovoga rubca medju prednje zube utisnuti.

Revizija posujilnica. Dne 10. junija t. g. primila je zastupnička kuća zakonsku osnovu o obligatornoj reviziji posujilnica drugih gospodarskih zadruga. Tu zakonsku osnovu, koja odgovara sadanjim odnošajima i potrebama i koja će vjerojatno ove jeseni biti prihvaćena takodjer od gospodske kuće, donaša strukovni list „Slavenska zadruga“ br. 7, glasilo „Centralne posojilnice slavenske“ u Kršk om.

SKLADIŠTE
dalmatinskih vina
i maslinovog ulja.

Šaljemo na zahtjev uzorke svakovrstnih dalmatinskih vina i maslinskog ulja. Ciene su jako snižene.

Vino opremamo u sudovima od 56 l. napried. Veliko naručbe slieđe ravno iz Dalmacije.

POLA, Via Cattilia 31. Za štovanjem Ant. Tranfić i drug.

Restauracija
ŠEPUKA - PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećavajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slastice.

Brijač
Zvonimir Gjurin
preporuča svoju
brijačnicu i češljaonicu u Puli
Via Sergia broj 63

Odlazak vlakova iz Pule.
5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podn. osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Sve najnovije uljane melane, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah kolike u Puli tolike izvan iste.

Oglas.
Škropilnice inžinira Živica, poznate su kao najbolje, te se dobivaju kod tvrdke:
SCHIVITZ & Comp. u TRSTU,
Via della Zonta 5,
uz cienu od K 18, a odpremljene poštom franko na dom K 20.
U skladištu iste tvrdke dobivaju se škropilnice svakog drugog sustava, strojevi svake rake kano i sve tehničke sprave prvih tvornica uz nizke cieme.

Dolazak vlakova u Pulu.
8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Taftà za turiste od L. LUSER-A.
Najbolji i priznati lieh
za kurje oči žuljevitost itd.
Glavno skladište:
Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling
Reka se pita: Taftà za turiste **Luser** po novč. 60
Dobiva se u svim ljekarnama.
U Trstu: J. Serravallo, Ravalnik, Lekarna A. Praxmarer, Ulica G. Carli 1. Pazinu, U Pulu A. Wassermann, K. Ostrovichio.

Nenadkriljivo sredstvo proti bolestim želudca i probávila
jest
LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA
iz ljekarne
„k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru
djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje teka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, glavobolj, grčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suviknim svaki drugi prašak, osobito poslje prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih bilinskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uživati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Ciena bočice **1 kr. 40 nč.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne** „k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje mnoštvo priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900. Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj liek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosele bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900. Dr. Rudolfo Slumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankvić, predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotriebljava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u pluća, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogami, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Broj 52. Pula, u petak dne 5. julija 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskanje i računanje se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list ne vrieme ne prisl, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 36.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Istarski sabor.

III. sjednica istarskoga sabora bijaše sazvana pismeno za dan 27. junija o podne sa poznatim dnevnim redom.

U određeni sat sakupiše se u sabornici svi članovi hrvatsko-slovenskoga kluba. Od strane talijanske saborske većine neima u sabornici nikoga.

Zajednu kasnije saborski predsjednik g. Campitelli svoju stolicu, reče da neima zakonitoga broja zastupnika, te da nemože otvoriti sjednicu. Zatim dade pozvati četvoricu prisjednika zemaljskoga odbora, koji bijahu u dvorani većine. Iza toga pročita imena svih članova sabora a da nemogne ustanoviti koji su prisutni a koji odsutni, priteče, da je 14 prisutnih a 16 odsutnih. Napokon reče, da će buduću sjednicu sazvati pismeno čim bude znao, da će članovi većine kod zaprave sudjelovati. I za tim napustiše ovi sabornicu.

Prije saborske sjednice izručili su članovi hrvatsko-slovenskoga kluba predsjedniku sliedeće predloge:

I.

Za pučke učitelje.

Prešan predlog zastupnika Spinčića i drugova:

Pošto zakonska osnova o promjeni njekih paragrafa istarskoga zemaljskoga zakona od dne 3. novembra 1874. o uredjenju pravnih odnošaja učiteljskoga osoblja i o njekih drugih promjenah zakona, razpravljena u saborskoj sjednici dne 11. agusta 1900., bijaše povraćena nepotvrdjena s razloga podpisanim još nepoznatih;

pošto ista zakonska osnova sadržaje razdielbu učiteljskih plaća po mjestih a ne po službenih godinah i po uspješnom djelovanju;

pošto se po njoj daje stanoviti povišak učiteljem stanovitih mjesta, i tim nepravica čini učiteljem svih drugih mjesta;

pošto je u njoj pridržan nazov podučitelja i podučiteljica, dočim imadu i jedni i druge učiti kao i učitelji i učiteljice;

pošto se žensko osoblje zapostavlja muškomu, dočim imade i jedno i drugo jednake nauke i jednake zadatke;

predlažu podpisani:

Visoki sabor neka izvoli odlučiti:

poziva se zemaljski odbor, da čim prije sastavi i podastre visokomu saboru takvu zakonsku osnovu glede uredjenja pravnih odnošaja učiteljskoga osoblja, u kojoj bi odpao nazov podučitelja i podučiteljica, u kojoj bi se žensko osoblje u svih dohodcih izravnalo mužkomu osoblju, u kojoj bi se učitelje i učiteljice sa svjedočbom usposobljenja razvrstilo u plaćevne razrede ne po mjestih, nego po službenih godinah od dana usposobljenja i po uspješnom djelovanju; te u kojoj bi naši mjesta namjestni učitelji i namjestne učiteljice, providjeni sa izpitom zrelosti.

Obzirom pako s jedne strane na to, da bi moglo proći razmjerno mnogo vremena, dok bi se takova osnova sastavila i u saboru razpsevila, te dok bi dobila provišnju potvrdu; i s druge strane na to, da je velika većina učiteljskoga osobja u skrajnoj nuždi i zdvojnom stanju, te da treba besodnačne pomoći, predlažu podpisani: Visoki sabor neka izvoli odlučiti:

poziva se zemaljski odbor, da sporazumno sa c. kr. zemaljskim školskim viećem za vrieme dok nestupi u život nova zakonska osnova glede uredjenja pravnih odnošaja učiteljskoga osoblja na pučkih školah u Istri, dade tomu učiteljskomu osoblju iz viška dohodaka, koje se je u posliednjih godinah uvelo, jednakomjeran, pravedan povišak, ako je ikako moguće već za dobu od 1. julija 1901. napried, ili nekako od 1. jenara 1902. dalje.

U formalnom pogledu predlaže se, da se ovaj predlog ima prešan na temelju § 37. poslovnog reda odmah u saboru razpravi.

U Kopru, 27. junija 1901.

Spinčić, Kozulić, Jenko, dr. Laginja, Mandić, Kompare, dr. D. Trinajstić, dr. Stanger, dr. M. Trinajstić.

* * *

II.

Proti vinskoj klauzuli.

Prešan predlog zastupnika Kozulića i drugova:

Obzirom na to, da je takozvanom vinskom carinskom klauzulom, sadržanom u obstojećem trgovačkim plovithenom ugovoru izmedju Austro-Ugarske i Italije, bila nanešena Istri, toj pokrajini, koje većina stanovnika se bavi sa vinogradarstvom, velika šteta;

predlažu podpisani:

Visoki sabor neka blagoizvoli odlučiti:

1. Kod obnove godine 1903. iztičućih trgovačkih ugovora Austro-Ugarske monarhije sa stranimi državami, ima se čvrsto stojati na jedinstvenoj obstojećoj autonomnoj cariini od 20 for. (40 kruna) u zlatu za sva vina, izuzev pjeneća, kao i za voćna vina, i na mošt vinski i voćni, i neima se pod nijedan uvjet dozvoliti sniženje ugovorne carine.

Carina na vinske drope ima se povisiti primjereno autonomnoj carini za vino, i nema se dozvoliti sniženje iste ugovorom.

Uvoz vinskih surogata neima se u obće pripustiti, ili se ima sa primjereno visokom carinom onemogućiti.

2. Ima se stvoriti strog zakon proti umjetnom vinu, da se s istim očuva solidno proizvadjanje vina i solidno trgovanje s vinom.

3. Poziva se zemaljski odbor, da odluke pod 1. i 2. najdalje u roku od 3 mjeseca dade c. kr. vladi na znanje i uvaženje.

U formalnom pogledu predlažemo, da se ovaj predlog kao prešan na temelju § 37. poslovnoga reda odmah u saboru razpravi.

U Kopru, 27. junija 1901.

Kozulić, Spinčić, Mandić, dr. D. Trinajstić, dr. M. Trinajstić, Kompare, dr. Laginja, Jenko, dr. Stanger.

DOPISI.

Labinci kod Vižinade, 1. julija 1901. U 45 broju „N. S." od 11. junija o.g. čitali smo, da poreško-puljski biskup Flapp proganja radi jezika u crkvi svećenike, koji se čute hrvatski, dočim pušća carta bianca u tom obziru onim svećenikom koji su izvan crkve emisari talijanske politike. U Istri nije župe da može tako jasno dokazati gori navedenu istinu, i neima je, koja bi na svoju sramotu propast, žalost i sramotu obćutila posljedice, kako je uprava naša župa. Pred devet godina došao nam upravitelj Sekyra; on je počeo zanemarivati naš jezik, i naravati nam latinščinu u crkvi; a u dječjoj školi za dobru plaću, talijanski poučavati djecu. Njegov nasljednik glasoviti, i nigdar dosta pohvaljeni Franca, bio je pravi Legin apostol i vrli emisar talijanske klike. Taj uzor svećenik nadkrilio je svojeg predšasnika *protjerav naš jezik iz crkve do sadnjeg svećenika.* Za kratko vrieme sliedio je toga pop Toso, i radio je po njegovom receptu.

Došao nam je napokon motovunac Majer za upravitelja. Taj gospodičić dotjerao je do vrhunca svojim postupanjem proti našem jeziku, i dao *mu je zadnji i smrtni udarac.* Na najveću našu žalost počeo je poučavati djecu u kršćanski nauk u talijanskom jeziku. Kod prve sv. Pričesti drže je djeci govor talijanski, što se je roditeljem uprav zagadilo, da ne propovjeda djeci u materinskom jeziku u najsvečanijem trenutku njihovog života. Prigodom sv. Berme izpitivao je djecu talijanski u prisutnosti biskupa Flappa, koji nam je pako hrvatski propovjedao (koji dakle zna da je narod u selu hrvatski, i da mu treba hrvatske poduke. Op. ured.) *Ova tužna dječica nisu razumjela svećenika, a roditelji bili kažnjivi ili ogorčani što djeca nisu odgovarala.* Na dan sv. Ivana imamo veliku svečanost; u toj priliki pozvao je pop Majer jednog kanonika iz Motovuna, a taj nam je propovjedao talijanski u vrieme svečane sv. mise. Dok se je on na propoviedaonici razkokodakao — *puk je zijala prodavao i smijao se.* Biskup nam je dakle propovjedao hrvatski a njegovi svećenici talijanski — pak da nije to sramotna komedija?! *Naše selo je hrvatsko, hrvatski se govori u svakoj obitelji, u crkvi molimo se uvick samo hrvatski,* i mnogo nas još ima, koji smo slušali glagoljsku sv. misu od nezaboravnoga pok. našega župnika Roška. Što smo doživili? Doživili smo, da *se je sve u našoj crkvi potalijančilo,* (Nihil inovetur!! Op. ured.) i čuli smo od našeg pastira Majera na prvu nedelju korizmenu sliedeće rieči primiv pastirski list u ruke: *Tu su mi poslali niko serbo-kroato, ki ja ne kupim, ako ga i vi ne kupite dajdite meni pak ću vam ga talijanski štiti.* Sliedeće nedelje čitao nam ga talijanski. Doživili smo dakle da naš svećenik ne razumi pastirskog lista što mu ga biskup šalje da nam ga u našem jeziku čita i tumači; sramota!! (golema sramota i sablazan! Op. ured.) *To su svećenici, koji su odrekli našem narodu svaku pravicu, navjestili nam boj,* i pod noge stavili naše vjerske svetinje; — pridržali su si pako pravo derati nas u vrieme žetve i trgadbe da *šire svoje trbušine našom mukom i našim krvavim potom* — pfui sramota! Svećenici morali bi biti svojem puku vrieđni pastiri, dobri učitelji, i savjetnici; žalibože takovih nismo imali od kada smo izgubili pok. župnika Štrukelja, kojega će dugo spominjati svi oni, koji su njegove propovjedi i kršćanski nauk slušali. On je znao k srcu govoriti i do suza čovjeka ganuti. A sada kakve su propovjedi i kakov njihov plod?! *To su vuci razdiravci; a ne pastiri. Takove svećenike bi Isukrst; da bi došao u svoj tempal — bičem protjerao.* Pop Majer dobro znade da ga puk obćenito mrzi; nu on za to ne mari, jer znade da će ga u Poreču pohvaliti. *Ova trojica svećenika su pitomci koparskog konvikta,* kojega uzdržavaju i naše siromašne crkve. Proti njihovom janjičarskom djelovanju i postupanju bilo je pritužba pismenih i ustmenih na presvj. biskup. Ordinarijat — nu *biskup Flapp ostao je na sve naše pritužbe gluhoniem.* Čast. gosp. Vrbku je suspendirao, jer je hrvatski pjevao u crkvi hrvatske kapelanije. (Ne zato, nego za manji grieh: jer je dopustio, da narod pjeva hrvatski, preko njegove latinske mše. Op. ured.) a Leginim apostolom i emisarom talijanske politike, talijanskim svećenikom dao je — carta bianca!!

Malomelo, dne 4. jula 1901. Na odgovor „Piccolu" koji je prekjučer doniodopis o molbi za hrvatsku pučku školu u našem mjestu javljamo, da je u istinu nekoliko podpisanih uzteglo svoje podpisena molbi, ali ne u onolikom broju, kako to trščanski list zlobno donosi. Sedam ili osam otaca (ili bolje majka) od 57 podpisanih dali su se zastrašiti i nagovoriti od klike koja vedri i oblači u Malomselu, da poreku što su jednoč dobre volje obećali i podpisali. Glavni inkvizitori bijahu občinski tajnik Ottavio Martinolich, (brat na daleko i široko poznatoga Karleta Martinolicha vulgo „Malzičinke") i občinski liečnik dr. Cattarinich, a inkvizicija se vodila u občinskom uredu. Vrlo savjestni postupak od činovnika lošinjske občine, za koje neznamo jesu li u službi „lege" i „družtva aligjeri", ali znamo vrlo dobro, da su u službi občine lošinjske, uzdržavane i od tvrdih žulja naših pomoraca i kopača!

Neopisivam torture moralne, na koje su bili postavljeni ubogi prizvanici, ali me uvjeravaju, da su morali čuti i pogrda, kao kroatazzo, porco de buzdo, montanaro itd. — sve, kako je poznati, cvieće talijanske kulture, proklijano za prozorima občinskoga ureda. Najžešći bies bio je izka-

ljivan proti g. Ivanu Lovriću, koga smatrajú začetnikom pokreta za hrvatsku školu i na njegovu adresu sipale su se najkrupnije riečetine.

Nije dakle čudo, da su se nekoji dobroćudniji ljudi, a osobito žene, pustili zastrašiti i uloviti u talijanske mreže. To je već zapisnički dokazano i na c. kr. kotarskom poglavarstvu, kojemu su se utekli kasnije neki naši ljudi kad su k sebi došli, a bila je predana i pritužba sa hrvatske strane na kotarsko poglavarstvo u kojoj se prosvjeduje na takovo postupanje občinskih službenika i moli zaštite.

Ufamo, da nam gospodin poglavar u svojoj nepristranosti, neće zaniekati zakonite zaštite, jer da je tu občina prekoračila svoj djelokrug, očita je stvar. Na utjehu talijanskih novina javljamo, da se prijavilo novih podpisatelja na molbu za hrvatsku školu dvostruko više, nego ih se uzteglo usljed terorizma, a bit će ih i više. Načelniku pako Vidulichu poručujemo, da on nastoji radje svoje notarske poslove, jer je sveobća tužba na nj, da ih zanemaruje u dosad još nigdje nečuvenom načinu, zašto je već i bio udaren globom od K 1000.

Za danas dosta, a ako koga jezik peče imamo i mi još za govoriti.

Franina i Jurina.

Fr. Ča ono spominje „posratajo“ „Sokola“ i Laginju?

Jur. Čuja sam govorit od naših ljudi, da je ono niki „špirit“.

Fr. Ala su morali čuda zelenega krumpira nagrizti, kad im je špirit onako smrdljiv.

* * *

Jur. Zašto je šjor Kilo od korota?

Fr. Umra mu je tast Matijala.

Jur. Će čuda reditati?

Fr. Sve ono blago ki je na sebi nosija.

* * *

Fr. Ča da su se pondeljak i pazinjski krnjeli šermali?

Jur. Nisu oni ne, lego njiha deca.

Fr. Ma vero da bi trebe i njih.

Jur. Nebi škodilo ne, ma bi trebalo mesto biskupske palice, leskovaču al drenovaču.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Ministar-predsjednik dr. Koerber ponosi se sa uspjehom, što ga je postigao u zadnjem zasjedanju carevinskoga vieća i putovanjem cara i kralja Frana Josipa u Česku. Ovim putovanjem drži dr. Koerber, da je pripravljen put do sporazumljenja izmedju Čeha i Niemaca: za to da treba samo naći sposobne muževe i izbrati zgodno vrieme.

Zastupnici poljskoga naroda sastali su se dne 1. t. mj. u Lavovu na dogovor radi predstojećih zemaljskih izbora. Radilo se je na tom dogovoru o ustrojenju središnjeg izbornog odbora, u kojem bi bile zastupane sve narodne stranke — izuzev daknako socijaldemokrate. Stara konservativna stranka zagovarala je ustrojenje posebnog izbornog odbora, u kojem nebi bile zastupane mladje i radikalnije stranke. Još ne nam nije poznato do kakvog su došli zaključka.

U galicijskom saboru stavio je zastupnik Wojčik predlog, da se povede iztraga proti onim činovnikom, koji su nezakonito postupali kod zadnjih izbora za državni sabor. Proti predlogu govorio namjestnik grof Piniński, navadjajuć, da bijaše jur iztraga povedena i da bijahu prekršioci zakona već kažnjeni. Predlog bijaše zabačen. Nakon toga bijaše razpravljena vladina osnova o uredjenju rieka u Galiciji na temelju državnog zakona od dne 11. maja 1901.

U dolnjo-austrijskom saboru bijaše prihvaćen dne 2. t. mj. prešan predlog zastupnika Pirko, kojim se poziv'je vladu, da izradi bezodvlačno osnovu za uredjenje rieka i potoka. Iza toga bijaše prihvaćen predlog, kojim se poziv'je vladu, da kod sklapanja trgovačkog ugovora sa Italijom povisi uvoznino na talijansko vino, mošt itd. na 20. for.

U kranjskom saboru bijaše potaknuto pitanje o izseljivanju naroda u Ameriku. Zemaljski predsjednik barun Hein kazao je, da se izseljivanje nemože prepriečiti policijskimi naredbami, da treba odstraniti uzroke tomu zlu tim, da se podigne blagostanje u narodu. Valja naime raditi na tom, da procvate poljodjelstvo i obrt pak da narod nadje kod kuće potrebite zaslužbe.

U dalmatinskom saboru došlo je do živahne razprave kod proračuna o pučkom školstvu. Talijanski zastupnici napali su oštro i vladu i hrvatsku većinu; koja da tobož zanemaruje talijansko pučko školstvo Dalmacije. Hrvatski zastupnici dokazali su protivnikom, da oni žive jedino od milosti vlade i od popuščanja hrvatske narodne stranke.

Kod naknadnog izbora za jedno izpražnjeno mjesto zastupnika u Beču propala je dne 2. t. mj. kršćansko socijalna stranka. Izabran bijaše naime kandidat socijaldemokrata i državni zastupnik dr. Adler.

Crna Gora. Dopisnik jednog uvaženog englezkog lista priobćuje svomu listu razgovor, što ga je imao na Cetinju sa knezom Nikolom. Knez reče medju ostalim, da je viest, da kani Crnagora osnovati savez balkanskih država proti Turskoj, sasvim neosnovana. On da smatra Carigrad glavnim gradom na Balkanu, te je uvjeren, da mora politika Crne gore na tom putu uztrajati. Konačno je izjavio, da neima nikakvih ozbiljnih razlika izmedju sultana i vladara balkanskih država.

Srbija. Odaslanici srbske i turske vlade slože se u svih točkah ugovora, što se imade izmedju obiju država sklopiti. Taj bi ugovor imao trajati tri godine. Ruski general Nikolaj Konstantinović i ravnatelj crnomorskog parobrod. družtva Končetov stigoše ovih dana u Biograd, da tamo prouče trgovačke i prosvjetne prilike.

Bugarska. Bugarsko ministarstvo nalazi se opet u novčanoj neprilici pošto su izbile na površinu velike potežkoće u pitanju zasnovanog zajma, jer traži dotična financijalna skupina za zalog duhanski monopol i porez — čemu se ministarstvo odlučno opire.

Rusija. Prema najnovijim viestim iz Petrograda, zaručio se je ruski prieštolonasliednik veliki knez Milnjlo sa princesom Cecilijom Mecklenburško-šverinskom. Petrogradska vrhovna tiskarska uprava oba viestila je sva uredničtva listova, da je car Nikola oprostio svim novinarom opomene, koje su dobili, te da je za buduće odredio, da opomene djeluju samo u jednoj godini. S tim je otežčana obustava ruskih dnevnih novina.

Petrogradski dopisnik jednog englezkog lista javlja, da je car Nikola odlučio odpustiti vrhovnog prokuratora sv. sinoda, Pobjedonoščeva. Samosilje toga muža, da je zahvatilo takav zamašaj, da ga nije mogao ni sam car duljè podnašati. Ruski slobodoumni listovi nevesele se toj carevoj odluci.

Italija. Poznati rimski list „La Tribuna“ piše, da su opet porasle potežkoće pogledom na trgovački ugovor izmedju Italije i Austro-Ugarske. Potežkoće te da su nastale usljed toga, što traže Francezka i Španjolska od Italije iste pogodnosti, koje ona pruža Austro-Ugarskoj. U tom slučaju te pogodnosti da nebi imale za Italiju nikakve vriednosti. Glede novoga vina u Austro-Ugarskoj ova da je voljna pristati na neke pogodnosti, nu samo za neka vina i za izviestnu količinu.

Gospodu predplatnike, koji nam do sada predplatu za prošlu godinu ili samo prošlo polugodište, odnosno one, koji redovito podmiruju predplatu unapried, molimo uljudno ovim, da nam istu čim prije naznače, jer 1. julijem nastupismo već II. polugodište. Jedino uz točnu predplatu omogućuje nam se i točnost u računima.

Mjestne:

Šumski nadzornik. Po naredbi ministarstva poljodjelstva nalaziti će se od zada sjedište šumskog nadzornika mjesto u Vodnjanu — kao što bijaše do sada — u Puli.

K predstojećim izborom u Puli. Po davnom običaju stupiti će i sada vojna mornarica složno u izbornu borbu sa ultra-radikalnom talijanskom strankom. Njim bi se mogli pridružiti i takozvani socijalisti, koji se od talijanskih nacionalista još jedino po imenu diele. Inače su složni svi skupa proti nam. Vesela im majka!

To veselje — reć bi — da im je ponješto pokvarila izjava starih suborioca, nadmjernika vojne mornarice g. Wilhelma i ravnatelja poštansko-brzojavnog ureda g. Franka, da više ne primaju ni časti savjetnika ni zastupnika. Ova dvojica — kaže dopisnik tršćanskog čifuta — ne samo da poznaju odnošaje grada Pule, već goje takodjer do toga grada najtoplija čuvstva (čitaj talijanska!) i tako je!

Il P. lomi opet kopije per la cultura linguistica del nostro paese. Krivi vladu da ne dade još la tanto sospirata università italiana, di cui gl' italiani hanno il diritto; i koja da na svaki način nastoji skratiti lo studio della lingua italiana u državnim školama, gdje ga uče kao slobodni predmet slabi učitelji, po imbastardiranim knjigama, koje nose samo ime talijansko, krivi občine, što ne daju učiteljima sredstva, da se „koltivaju u talijanskom jeziku“. Občina puljska bi mogla tomu pomoći šaljuć valjane mladiće in qualche città dell'Italia centrale, da se usavrše u govoru. **Naučeni** vratili bi se u domovinu (!!?) i postavili prisvojene nauke a vantaggio della cittadinanza. Krivi napokon sebe iste, jer da im je draže šetati na bicikleti, nego li učiti.

Mi velimo: ni toliko linguistike, ni toliko ciklistike, nego: polenta, polenta! A kaj praviju oni „tovariš“ Pire?

Pokrajinske:

Danas je blagdan sv. Cirila i Metoda, slavenskih apostola i prosvjetitelja. Oni pokrstiše naše stare, izmisliše glagolska pismena za Slavene i prevedoše svete crkvene knjige na jezik staroslavenski. Slava im!

Imenovanja. C. k. poštanski perovodje gg. Fran Chmielowsky i Viktor Basilisco bijahu imenovani c. k. pošt. komesari, prvi u Zadru, drugi u Trstu. C. k. pošt. oficijali bijahu imenovani c. k. asistenti gg. Antun Berger u Gorici; Rudolf Stok u Puli; Hugo Kreglič u Malom Lošinju; Viktor Aprile, Josip Simsig, Angelo Achitschin, Fran Dose, Julio Erschen, Fran Biekar i Ivan Schwageri u Trstu. Premješten bijaše iz Pazina u Goricu c. k. prošt. oficijal g. Antun Pezdić.

Krstić opet odsudjen na tamnicu. Čitamo u dičnom „N. L.“, da je bila u petak dne 21. junija na c. kr. sudu u Voloskom razprava proti zloglasnom Krstiću. Evo o čemu se je radilo.

Od 5. aprila t. g. zaplienjen je sudbeno sav dohodak što ga ima Krstić od svoje „Sriadne Sloge“. On nesmije utjerati ni novčića, već sve što dodje od njegove „Krive Sloge“, mora se predati g. dru Ivanu Poščiću na Voloskom. Novce, koji dolaze poštom za njegov list, nesmije se izručiti Krstiću, nego dr. Poščiću, koji bijaše od suda imenovan prisilnim administratorom „Prave Neslоge“. Sud je tako odsudio, da se na taj način štogod utjera za vriednu a siromašnu suprugu Krstićevu, koju je on odnemario i kojoj je on dužan okolo 4000 kruna.

Mudri Krstić, premda mu bijaše sudbeno zabranjeno utjerati ni novčića za svoj list, ipak je utjerao od svojih prijateljica Muzgica na Voloskom okolo 20. aprila t. g. za razprodanu „Pravu Neslogu“ 20 kruna. Radi toga morao je on odgovarat sudu na 21. junija t. g. na Voloskom. Prijateljica Muzgica, da je nastojala osloboditi prijatelja Krstića, ali to njoj nepodje za rukom, jer je svejedno sudac odsudio Krstića na tri dana zatvora.

Tom odsudom pomnožio se je broj Krstićevih odsuda, kojih je već liepa čitulja. „Ova zadnja odsuda“ — zaključuje „N. L.“ „je jednaka kako za prevarstvo a već je jedanput bil zaradi prevarstva kondanan na 4 šetimane pak more slobodno zahvalit Bogu, da je tako malo peržuna čapal. I takov stvor ima obraza i najpoštenejem ljudem zmerat, da su falsadori, slipci, trufadori i svako zlo, a on je pripravan za beći svako zlo storit“.

Plemeniti čin. Poznati dobrotvor slovenskog naroda g. Fran Kalister, veleposjednik u Trstu otvorio je opet svoju blagotvornu desnicu doposlav podpornomu družtvu slovenskih visokoškolaca u Beču 5000 kruna kao prinos k glavnici i odlučiv, da se podiele svakogodišnji kamati medju vriedne i potrebne slovenske visokoškolce u Beču.

Živio plemeniti dobrotvore bratskoga nam naroda!

Iz Kopra nam pišu 28. junija: U ovom talijanaškom gnjezdu opet mirno sve po staru. Svršile su crkvene svečanosti i saborske komedije, radi kojih se je toliko prašine uzalud diglo. Pravo i pošteno mislećim gradjanom nije to pravo, jer nenalaze razloga, zašto se nebi u Kopru saborovalo. Kaporioni, Bennati, Madonizza i drugovi čuju oštrih od nižeg pučanstva, koje mora težko raditi, da malo zasluži i koje bi od sabora bar malo nješto koristi imalo. Madonizza je bogat a njegovi drugovi služe od siromašnog naroda velike novce, pak tko da si tare glavu za pučke želje.

Nedavno javiše novine, da je bio jedan djak ovdješnje talijanske gimnazije protjeran jer . . . čujte pa se divite — jer da su ga naši t. j. hrvatski i slovenski djaci natukli. Siromašno talijansko stvorenje! Mrzki ščavi ga natukoše, pak ga još za plaću sa gimnazije protjeraše. Nije li to postupanje školske oblasti nada sve nepravedno, prestrogo, brutalno? Svakako, kad bi onako bilo, kako židovski listovi pišu, ali je baš obratno, jer onaj talijanski delija navalio i natukao u družtvu s drugimi talijanskimi djaci našega djaka. I radi toga kažu da bijaše protjeran. Evo kako stvar stoji:

Prošlog četvrtka vodila se je u Kopru sudbena razprava proti trojici hrv. slov. učiteljskih pripravnika. U nuždnoj obrani vlastite svoje osobe pogodio je naime jedan od ovih hitcem iz samokresa nekog talijanskog pripravnika u bedro, te ga je s toga sud odsudio radi prekršaja samovoljnog nošenja oružja na pet forin t globe, dočim ga je riešio obtužbe radi

prekršaja proti sjegurnosti života. Hrvatske i slovenske pripravnike branio je tršćanski odvjetnik Slovenac dr. Gregorin. Sam glavni obtuženik prikazao nam je uzrok i povod tučnjavi kako sliedi: Pripravnici talijanskog učiteljišta i učenici gimnazije u Kopru, kojih je ukupno 4-500, prema 150 hrvatskih slovenskih pripravnika običavaju davati izraza svomu rodoljublju izrugivanjem potonjih, dovikujuć im kod svake moguće prilike pogrdu „schiavo". Kad se je to isto prije kratkog vremena dogodilo i jednom hrvatskom pripravniku iz Pazinštine, koji je poznat sa svoje tjelesne snage, odmazdi ovaj istom prilikom taj povik, nadieliv sam batinama nekolicinu svojih napadača. Snujuć osvetu navalilo je prošle nedjelje oko 15-20 talijanskih djaka na nedužna dva Hrvata i jednog Slovenca, te su počeli mlatiti po njima volovskim žilama, na što naš pripravnik izpali spomenuti hitac. Stvar medjutim još nije dovršena.

Izpeel — pa reel. Sjetismo se ove narodne poslovice čitajuć brživo glasilo tršćanskih talijanskih radikala — smušenog „L'Indipendente" od dne 24. pr. mj. U dopisu iz Kopra priobćuje taj list svojim lahkovjernim, na sreću malobrojnim čitateljem:

1. kako su Koprani za posliednjih svečanostih častili i slavili kardinala Missiu i biskupa Flappa; kako su ovu dvojicu mnogobrojno pratili na dan odlazka do parobroda, dočim su ignorirali domaćeg biskupa Sterka, kojega da nije nitko od gradjana pratio na parobrod povodom njegovog odlazka;

2. da je biskup Sterk u Kopru obolio i da je poslao u Trst po liečnika Mandića mimošav koparske liečnike. Tim da je pokazao biskup svoj prezir do Talijana i svoj fanatizam za Slavenstvo.

Što se tiče prve točke, to nemožemo nego čestitati uzoritomu kardinalu Missi-ji i presvj. biskupu Flappu, što ih je častilo i slavilo ono talijansko gradjanstvo Kopra, komu je glasilom lažiliberalni i bezvjerski tršćanski list. Čestitamo im na dalje, što ih je tako gradjanstvo mnogobrojno dopratilo do parobroda — ne iz ljubavi do njih, ne iz poštovanja do njih kao crkvenih pastira, van iz mržnje do svog vlastitog pastira presvj. g. biskupa Sterka. I njemu čestitamo što ga mrze i mimoilaze lažiliberalci, koji bi htjeli, da je svaki biskup, i svaki svećenik njihov politički istomišljenik i agent talijanskoga političkoga družtva za Istru. Takove oni časte, štuju i ljube — na oko — dok im služe i u koliko im služe u njihove smradne političke svrhe. I biskupu Sterku — dok bijaše župnikom i kanonikom — lizali su se i mazali okolo njega, dok su mislili, da bi ga mogli predobiti za nečiste političke svrhe, ali čim su se osvjedočili, da je on značajan župnik, pak kanonik i napokon biskup — okrenuše mu ledja — od tada svako zlo proti njemu.

Istina je doduše, da je mnogobrojno občinstvo popratilo do parobroda kardinala Missiu i biskupa Flappa, a malobrojno biskupa Sterka; ali je lažiliberalni piskar hotomice zamučao, da je prva dvojica odputovala na dan berme, na dan svetačni, dok je bio pun grad Kopar izvanjskog občinstva — osobito našega slovenskoga občinstva, dočim je biskup Sterk odputovao u dan delavni, u petak, poslije višednevnih svečanostih.

Prelazeć na drugu točku, valja nam priznati, da je u istinu presvj. g. biskup Sterk dao iz Trsta pozvati svoga mnogogodišnjeg kućnog liečnika g. dr. Mandića, nu treba i to znati, kako je do toga došlo.

Biskup Sterk obolio je opasno u noći od srieđe na četvrtak uslied prenapornog rada i zbog njegove prevelike vjerske gorljivosti. Nije se znao ili se nije hotio čuvati. U noći pozvaše k njemu občinskoga liečnika dr. Perco. Ovaj je bio uz bolestnika dulje vremena i više puta kroz onu noć i sliedećeg dana do podne. Kušao je i nastojao pomoći bolestniku na razne načine. Biskupu bijaše da pukne od silne boli i strašnih muka, i naloži, da se pozove brzojavno dr. Mandića. Ovaj dodje prvim parobrodom u Kopar, pregleda bolestnika i pomogne mu do mala spretnom operacijom. Tekar tada odahnuo je biskup zahvaliv Bogu i svomu liečniku, što ga riešiše strašnih muka. Već sliedećeg dana mogao je biskup krenuti iz Kopra u Trst a dva dana kasnije pošao je liečnikovom dozvolom na šetnju u Škedenj.

Ovo su činjenice, koje nemože nitko pobiti.

Občinski izbori u Poreču. Dne 8, 9, i 10. t. mj. obaviti će se za občinu Poreč izbori za sva tri tiela. Birati će se u takozvanoj kasarni kod ulaza u grad. Talijanski listovi pišu, da neće biti izborne borbe i da se je sastao izborni odbor, koji će predložiti občinarom listu kandidata za novo zastupstvo.

Dobrinjsko-družtvo za štednju i zajmove objelodanilo je svoj obračun za god. 1900, te je imalo prometa preko 35 tisuća kruna. Uložaka na štednju kruna 10.500 — a posudilo je zadrugarima na na zadužnice ili u tekući račun isto toliku svotu. Čista dobitka bilo je kr. 215·24.

Za pomorske poručnike i kapetane. Uprava trgovačko-pomorske akademije u Trstu javlja, da će se i tečajem buduće školske godine 1901—1902. obdržavati tečaji za kandidate na mjesto poručnika i kapetana trgovačke mornarice. Kandidate, koji su svršili koju nautičku školu, prima se u tečaj koju god dobu izmedju 15. septembra do konca aprila. Od 1. maja napried neprima se kandidata. Polaznicu dobiti će samo oni kandidati k izpitu, koji budu redovito polazili tečaj bar kroz tri mjeseca. Kandidati, koji nisu svršili jednu nautičku školu, moći će se upisati jedino od 15. septembra do 10. oktobra za zimski tečaj, a od 20. jenara do konca febrara za ljetni tečaj.

Iz Lanišća pišu nam 20. junija: *) Po davnom običaju slavilo se je blagdan našega crkvenoga zaštitnika sv. Kancijana zadnji dan maja, ali radi duhovskih blagdana i radi vilija itd. prenesli smo ga letos na dan 17. junija.

Pobožnoga puka sakupilo se na u našem mjestu sa svih strana naše župe i iz okolišnih mjesta.

Sv. misu je pjevao domaći kapelan g. Tonković a propovieđao je vrlo krasno vriedni naš g. Zorko Klun, kapelan iz Sluma.

Poslie sv. mise sastali se prijatelji i znanci u privatnih kućah i u mjestnih gostiona, da zajedno blaguju i da se razvesele. U gostioni g. Marčelje sastalo se kolo domaćih i izvanjskih prijatelja, koji se pogovoriše o domaćih potrebah i zapjevaše naše krasne narodne pjesme i konačno carevku, u znak svoje narodnosti hrvatske i podaničke vjernosti do našega cara i kralja.

Prisutnim svidjale su se osobito „Oj Hrvati", „Još Hrvatska ni propala", „Vila Velebita" i „Liepa naša domovino". Pjevalo se je i veselilo i drugud vrlo krasno umjetne i narodne pjesme, ter nam je žao, da nebijaše blizu naših narodnih dušmana, koji tvrde, da smo mi Lanišćani pali u narodnom duhu i da smo se zapleli u vražju mrežu matuljskog odpadnika. Nismo, ne, g. uredniče! Mi smo uviek čvrsti i pošteni rodoljubi, te izbjegavamo kano kugu svakoga, koji se je našemu narodu iznevjerio, koji se je Talijanom prodao i koji je postao izdajicom. Poznati naš odpadnik i izdajica može nabrojiti svoje pristaše na prste jedne ruke. Sram bilo njega i sve njemu jednake.

*) Slučajno zakasnilo. Op. ured.

Istarska vila. U nedjelju dne 30. junija obdržavali su u drevnom Kastvu gradu prvu glavnu skupštinu pjevačko-tamburaškog družtva „Istarska vila" u prostorijah „Narodnog doma". Na toj skupštini izabrana bijaše nova uprava, kojoj želimo, da učvrsti i ukriepi svoju vilu tako, da se bude njezin vilinski glas na daleko i široko orio njoj na slavu, rodu na spas! Očekujemo od tamošnjih prijatelja, da će nas o toj skupštini pobliže izvieštiti.

Šta je na stvari? Tršćanskoj „Edinosti" pišu iz Kopra, da je bio kriv nezgodi presvj. biskupa Sterka za njegovog boravka u Kopru povodom zadnjih crkvenih svečanosti „neki noćni događaj pred biskupovim stanom; ljudi da šapuću, da su občinske i državne oblasti učinile sve moguće, da se je stvar zabašurilo, potlačilo i zatajilo, jer da im nebi ipak milo bilo — jednoj ni drugoj — da bi se takodjer u takvoj prigodi kompromitirala talijanska kultura. U obće vladaju medju občim vlastima idilični odnošaji i složne jesu u žalosti i veselju, složne u radostnih i kritičnih dnevih, složne u željah radi uspjeha kakvih izbora u kakvom Pomjanu, — pak se nije dakle čudili, ako bijahu složne takodjer kod naših crkvenih svečanostih... u brigi za dobro ime kulture!"

Tako „Edinost", a mi pitamo namjestničkog savjetnika i upravitelja c. k. kotarskoga poglavarstva u Kopru g. pl. Schaffenhauera, koji inače rado šalje novinam izpravke, da nam izvoli kazati što je na stvari.

To već nije porez, nego deračina. Iz Opatije pišu nam 24. t. mj. U našem dičnom „N. L." čitali smo opetovno pritužba radi nepravednog odmjerenja osobnog ili ličnog poreza. Da bijahu one tužbe posve opravdane, neka Vas osvjedoči sliedeći slučaj, koji pokazuje jasno, da se taj porez kod nas odmjeruje bez glave i bez duše. Naš jedan znanac, po zanatu kovač, namješten je u službi u tvornici električitete sa mjesečnom plaćom od 50 for. Druge plaće neima niti inog prihoda, jer neima ni kuće, ni posjeda ni prištednje — u obće ništa nego bolestnu suprugu i dvoje drobne dječice. Pak šta mislite koliko su mu odmjerili osobnog poreza? Ni više ni manje nego porez na dvie tisuće kruna godišnjeg čistog dohodka!! Pa neka nam tko reče, da se kod nas mjeri porez s glavom i po duši. Bog i Bog me neima ni glave ni duše onaj koji tako radi.

Brzojavni uredi u Poreču i u Kopru imadu od 1. julija napried cielodnevnu službu.

Nesreća kod gradnje željeznice u Istri. Kod Završja u Istri bio je namješten kod gradnje nove željezničke Pruge Trst-Poreč Ivan Kirinčić, 26 godina star, rodom iz Dobrinja, na otoku Krku. Siromah Kirinčić krcao je minu, pak pošto mu nije htjela upaliti, hotio ju je izprazniti. Nu na jednom upali mina i ošinu tako žestoko mladog muža, da je u pogibelji, da izgubi posve vid. Za siromaha je to tim veća nesreća, pošto je svojom zaradnjom uzdržavao nemoćne roditelje, braću i sestre.

Nesreća na kantridi. Zadnjih dana bilježe riečki listovi dan na dan po koju nesreću ili u kamenolomih ili na brodogradionici ili na doku itd. na kantridi. Danas nam je opet zabilježiti novu nesreću a novu žrtvu u osobi radnika Jurja Dianića, 22 godine stara, koji je bio namješten na parobroda „Istria" a radio je na novom doku u brodogradionici Howald. Nesretniku prolio si je na glavu petrolij sa otvorene svietiljke, te ga u hip plamen po cielom tielu zahvati. Usljed velike boli i straha, pade sa visine od 6 metara, raniv se težko. Težko ranjenoga po cielom tielu od pada i od ognja, odnesoše u javnu bolnicu na Rieku, gdje izjaviše liečnici, da će težko na životu ostati.

Čuvajte se zmija. Iz Rieke nam pišu, da su tamošnju javnu bolnicu donešena zadnjih dana dva mladića, ugrižena od zmija. Prvoga ugrizla je ljutica negdje okolo Orehovice, te mu je silno ruka otekla uzprkos brzoj liečničkoj pomoći, a drugoga Martina Gregorića, koji je u Brgudih sabirao suho drvo i prašće, ugriznu isto ljutica u desnu ruku. U bolnici pružiše mu liečnici odmah potrebitu pomoć.

Preporučamo našemu narodu, osobito uz more, da se pazi od zmija. To valja osobito za mladež i za ženske, koje žanju travu ili žito itd. Bosonog neka nitko ne stupa medju travu i u šikari, a prije nego li obuhvati rukoviet trave, žita itd. neka srpom ili čim drugim pročisti šumicu.

Družtvene.

Za družbu sv. Cirila i Metoda: Božo Silni, Špiro Junački i Ante izpod Stola:

Kad knjižicu dobiše
Po krunu darovaše.

Muška podružnica sv. Cirila i Metoda u Baderni, obdržavati će dne 7. t. mj., u nedjelju u 5 sata po podne izvanrednu glavnu skupštinu i sastanak podružničara u školskoj zgradi. Pogovor biti će u glavnom, kako da poboljšamo stanje naše podružnice. Tom prilikom uplatiti će članovi svoju članarinu i podieliti će se izvješće o uspjehu glavne družbe sv. Cirila i Metoda, kako i na skupštini obdržavanoj u Opatiji dne 30. maja 1901.

Za mnogobrojno prisustvovanje preporuča se Odbor.

Za „Bratovšćinu hrvatskih ljudi" u Istri sakupiše na Duhove u Rašporu negdašnjem sjelu i gradu senatora dužda mljetačkoga — a u kući našeg vriednog rodoljuba Blaža Šverka K 10·60. Koja svota bijaše jurve odposlana blagajniku „Bratovšćine". Eto imena darovatelja: Šverko Miho, Davorin Sanković, Mate Sanković Dane, Ribarić Ante poštar iz Vodica, Fran Drnjević poštar iz Lanišća, Poropat Ivan-Tomača iz Dana, Šverko Roko iz Klenovšćaka, Grgo Božić župan iz Rašpora, Blaž Šverko iz Rašpora, Grgo Šverko iz Vodica — svaki po K 1; Mate Sterpin iz Draguća, Vidoni Leonardo i Miko Josip svaki 20 para.

Hrvatski djaci iz Osieka za hrvatsku gimnaziju u Pazinu. Hrvatski djaci iz Osieka priredjuju uz blagonaklono sudjelovanje gdjica. Ivke Demetrovićeve, Julke Plavčeve i Dragice Gugaševe u nedjelju dne 7. t. mj. 1901. u „Grand Hotelu" u Vukovaru zabavnu večer sa plesom. Čisti prihod namienjen je hrvatskoj gimnaziji u Pazinu.

Iz drugih krajeva:

Ruska sjeverna expedicija. Iz Petrograda dolazi viest, da se je dne 20. pr. mj. ukrcala ruska sjeverna expedicija na brod ledolomac „Ermak" pod zapovjedničtvom podadmirala Markova. Expedicija krenula je iz luke Troms put Spicberga. Ledolomac „Ermak" pratile su do Spicberga i druge dvie ladje pune živeža i drugih potrebnih predmeta; te ladje jesu „Bakant" (ladja za prevoz) i parobrod „Ledokol". Na „Ermaku" ukrcaše jedino okolo 3000 bačava kamenog ugljena. Ostale dvie ladje „Bakant" i „Ledokol" čekat će povratak expedicije kod Spicberga. Putovanje proračunano je na 5 mjeseca. Osim zapovjednika i mornara nalazi se na „Ermaku" i više ruskih učenjaka, medju ostalimi i poznati zviezdoznanac Išljamov.

Talijanske težnje — za tudjim. Nepobitna je istina, da ima današnja Italija zahvaliti svoje jedinstvo svojim spletkam i pomoći tudjih država. Ona sama nebi se bila nikada složila ni ujedinila. Ona je dobila u novije doba, godine 1859. i 1866. batina od austrijske vojske, ali se je ipak spletkarstvom, te pomoću Franceza ili Prusa oba puta dobro okoristila. Bijaše oba puta potučena, ali njoj drugi pomogoše, da nije ništa od svoga zemlji-

šta izgubila, već dapače oba puta dobila. Tako je ona došla malo po malo do nekoč austrijskih pokrajina Lombardije i Mletačke. Nezadovoljna s tim, pruža neprestano prste za našimi južnimi pokrajinami, koje su njoj za sada „kiselo grožđje". Dok njoj to grožđje dozrije, zadovoljila bi se ona i sa komadom turske pokrajine Albanije, koja leži izpod Crne Gore. Sada baca Italija svoje pohlepne oči preko mora na Albaniju. Njoj rastu zazubice za tom zemljom pa se srdi, ako koja druga država u njoj malo više upliva imade. Osobito se znade srditi na našu carevinu, jer joj ona može najviše smetati. Zato sad lukavi Talijani viču, da Albanija, ako odpadne kada od Turske, mora biti samostalna. To oni tako vele, ali misle drugo, misle kad buće samostalna Albanija, lakše će nam pasti u krilo bez muke. Medjutim oni bi voljeli, da je i ne dobiju, samo da ju naša carevina ne dobije, premda baš naša carevina hrani najviše gladnih Talijana, kupujući njezino izkvareno vino i drugo i davajući hiljadam Talijana zaslužbe i rada.

Kapital i interesi (glavnica i kamati). U novinah čitamo: Prije 170 g. poljski kralj August išao jednom sam u prostoj odjeći izvan grada na šetnju i promatrao težake, koji su na polju radili, ali ga nisu poznali. Dodje do jednog mladjeg težaka, te ga upita, koliko zasluži na dan? — „Četiri groša", odvrati, težak. — „Jeli se možeš tim prehranit?" — upita ga dalje kralj. — „Ne samo, da se moram tim hraniti, već moram od tih novaca plaćati kamate, a i glavnicu sakupljati" — reče težak. — „Ta to nije moguće" — odgovori kralj. — „Ako mi ne vjerujete, dodjite poslije svršenog rada u moju kuću, da se osvjedočite!"

Doista pod večer ode kralj sa težakom do težakove kućice — potleušice i spazi pred njom starca i staricu, te šestero drobne dječice. Jedva što pristupe bliže, pokaže težak na starce i reče: — „Ovo su moji roditelji, koji su od starosti više iznemogli, te ne mogu više raditi, pa moraju od moje zaslužbe živiti. Dok sam ja bio nejak, oni su me hranili i naučili me, kako da si sam jednom kruh služim. Oni su mi tim veliku glavnicu pozajmili, od koje ja sada — hraneći ih — plaćam interese".

Zatim pokaže težak na svoju djecu te reče kralju: „Evo moje šestero drobne djčćice, kojoj isto tako dobro činim, kao što su i moji roditelji meni činili. Tim sabiram u djeci glavnicu, od koje ću — ako Bog da — jednom i ja kamate uživati".

Čuvši to kralj, bijaše tako ganut, da je čestitog i marljivog težaka nadario sa 100 zlatnih dukata, a ovaj za to kupio plodnu jednu oranicu, uz koju je lakše mogao kamate plaćati t. j. roditelje hraniti, te glavnicu sakupljati t. j. djecu uzgajati.

Književne.

Zemljopis Hrvatske. Napisali dr. Hranilović i Drag. Hirc. Vlastita naklada pisaca. Zagreb 1901. Tisak Antuna Scholza. Svezak 4. Str. 97—128.

U ovoj svezci ovoga liepoga i vrlo koristnoga djela nastavlja se povjest hrvatske geografije u XVII., XVIII. i XIX. stoljeću te počimlje treće poglavje djela: Lice nase domovine I. Oblici tla. U ovoj svezci imade više liepih ilustracijah od kojih spominjemo: Gacko polje kod Otočca. Kraški predjel na otoku Krku, Boku Kotorsku i Kotorske planine. Zatim imade više reprodukcija pojedinih dielovah starijih zemljovida o našoj domovini i više portreta pisaca, koji se iztaknuše radom na zemljopisnom i prirodopisnom polju u našoj otačbini. Knjiga je krasno opremljena te tiskarske radnje služe na čast Scholzovoj tiskari. Cielo djelo zapremati će 30 svezaka a ciena je pojedinoj svezci 35 novč. Preporučamo ovo izdanje hrvatskom občinstvu.

Odlazak vlakova iz Pule.

5·20 prije podne osobni za Trst, Divaču, Rieku, Beč.
2·— po podne osobni za Rovinj, Divaču.
6·15 „ „ brzi za Trst, Divaču, Rieku, Beč.

Dolazak vlakova u Pulu.

8·25 prije podne iz Cerovlja.
1·— po podne osobni iz Trsta, Herpelja, Divače, Rovinja, Rieke, Beča.
9·15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11·10 po podne brzi iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieke, Beča.

Plovitbeni red.

Ugarsko-hrvatsko par. družtvo.

Pruga Rieka—Trst.

Polazak Dol.	Odl.	Dan	Luka	Povratak Dan	Dol.	Odl.
—	7·—		Rieka		3·20	—
7·45	7·55		Opatija		2·35	2·45
8·15	8·20	Srijeda	Lovran	Ponedjeljak	2·10	2·15
8·45	8·55		Moščenice		1·35	1·45
9·20	9·25		Berseč		1·05	1·10
0·10	10·25		Rabac		12·05	12·20
11·55	12·30		Cres		10·—	10·65
4·30	6·—	Sr. Čet.	Pula	Ned. P.	2·30	6·—
16·30	6·40		Fazana		1·50	2·—
2·10	8·30		Rovinj		11·50	12·20
8·40	10·—		Poreč		10·10	10·40
9·20	12·40	Četvrtak	Piran	Nedjelja	7·20	7·50
12·—	—		Trst		—	6·—

Pruga Rieka — Pula.

—	7·—		Rieka		3·20	—
7·30	7·40		Opatija		2·40	2·50
7·55	8·05		Lovran		2·15	2·25
8·35	8·45		Moščenice		1·35	1·45
9·—	9·10		Berseč		1·10	1·20
9·55	10·05		Rabac		12·15	12·25
11·20	11·50		Cres		10·30	11·—
3·50	—		Pula		—	6·30

Svaki ponedjeljak i petak — Svaki utorak i subotu

Pruga Rieka—Lošinj.

—	8·—		Rieka		2·35	—
8·30	8·40		Opatija		1·55	2·05
8·55	9·05		Lovran		1·30	1·40
9·35	9·45		Moščenice		12·50	1·—
10·—	10·10	Srieda	Berseč	Četvrtak	12·25	12·35
1·40	12·—		Cres		10·35	10·55
1·15	1·25		Martinšćica		9·10	9·20
2·10	2·20		Osor		8·15	8·25
4·05	—		Mali Lošinj		—	6·30

Pruga Rieka—Krk.

Svaki dan.

—	12·30	Rieka		9·20	—
1·30	1·40	Omišalj		8·10	8·20
2·20	2·30	Malinska		7·20	7·30
3·—	3·10	Glavotok		6·40	6·50
4·—	4·10	Merag		5·40	5·50
14·50	—	Krk		—	5·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Pula.

Svaki četvrtak.

—	7·—	Rieka		9·—	—
7·30	8·15	Opatija		8·15	8·30
12·30	—	Pula		—	4·—

Brza pruga Rieka—Opatija—Lošinj.

Svaku subotu.

—	7·—	Rieka		9·—	—
7·30	8·15	Opatija		8·15	8·30
12·30	—	M. Lošinj		—	4·—

Pruga Rieka—Opatija i natrag.

Odlazak iz Rieke u Opatiju:
Svaki dan u 7, 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5. 6, 7 po „
Odlazak iz Opatije na Rieku.
Svaki dan u 8, 9, 10, 11, 12 do podne.
„ „ u 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 po „

Družtvo S. Topić i dr.

Pruga Trst—Metković—Kotor.

—	7·—		Trst		10·—	—
—	—		Izola*)		—	—
8·15	8·45	Četvrtak	Piran	Ponedjeljak	—	—
12·—	—·30		Rovinj		—	—
2·30	3·30		Pula		1·15	2·—
7·45	9·30		M. Lošinj	Nedj.	8·15	9·—
2·30	5·30		Zadar		2·45	3·30
1·30	5·30	Petak	Spljet	S. N.	2·—	5·—
7·—	9·—	Ned.	Metković	Č. P.	3·—	7·30
11·30	—	Pon.	Kotor	Srieda	—	9·—

*) Od 1. aprila do konca oktobra tiče se Izola redovito zaključnje dolazak na sat u Piran, Mortuj, Pula i Mali Lošinj pri polazku.
Od 1. novembra do konca marta pristaje se u Izoli motorbitap.

Pruga Trst—Korčula.

—	7·—		Trst	Petak	6·15	—
1·—	2·30	Nedelj.	Pula	Č.Pet.	11·—	7·15
6·30	7·45		M. Lošinj	—	6·—	7·—
—·30	3·—		Zadar		11·15	1·15
10·15	1·30	Pon.	Spljet	Sr. Č.	9·—	4·—
—·30	—	Utor.	Korčula	Utor.	—	2·30

Družtvo Istarsko-Tršćansko.

Pruga Rovinj—Trst.

Svaki ponedjeljak, sriedu i petak

—	6·—	Pon.	Rovinj	Sried,	8·40	—
6·35	6·40	„	Osor			
7·10	5·45	Po. Ut.	Poreč	U. Sr.	7·—	7·30
6·25	6·30	Utor.	Novigrad	U.	6·15	6·20
8·—	8·05	„	Piran	„	4·40	4·45
9·15	—	„	Trst	„	—	3·30

Isti je red za sriedu i petak.

Pruga Pula—Trst.

Svaki dan.

Odl.		Dol.
6·30	Pula	2·42
7·15	Fazana	2·—
8·32	Rovinj	12·42
9·17	Vrsar	11·50
9·49	Poreč	11·50
10·39	Novi grad	10·10
11·29	Umag	9·20
12·09	Salvore	8·48
12·50	Piran	6·52
2·45	Trst	0·10

SKLADIŠTE
dalmatinskih vina
i maslinovog ulja.

Šaljemo na zahtjev uzorke svakovrstnih dalmatinskih vina i maslinskog ulja. Ciene su jako sniženo.
Vino opremamo u sudovima od 56 l. napried.
Velike narudžbe slielo ravno iz Dalmacije.

POLA, Via Ostilia 31. — Za štovanjem Ant. Tramšć i drug.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu
prima:
Uplate u krunama
na predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ 8 „ „ 3½%
U piśmim na ime sa predob. od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3½%
„ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3½%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2½%
„ „ „ „ „ „ 3 mj. „ 2½%
„ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%
Okružni odlet u krunama
razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.
Krune i napoleoni u tekućem računu.
Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.
Izdaje doznačnice
za Beč, Budimpešću, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.
Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.
Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.
Daje predujmove na Warrants i vriednosti iz najumjestnie vujete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.
Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.
Uloži u pohranu.
Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.
Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.
Trst, 1. kolovoza 1900.

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Za svakog važno!

1 **Anker Rem.** žepni sat iz nikela (na želju posrebrajen) sa krasno graviranim poklopcem, točno udešen sa 3 god. jamstvom i tok.
1 ukusna iz goldina ili nikela **sklopna verižica** za privjeskom, Parižki sastav.
1 **igla za svratiste** iz goldina sa imit. brilanti.
1 par pozlaćenih **puceta za cévo**. Znak „Garantie".
1 goldin-opremak **puceta za košulje i svratiste**, sastojeći se od 5 komada.
1 par **sanšica** iz čistog **srebra**, službeno punciranih.
1 goldin-prsten sa ukus. kamenom.
1 maljašno žepno ogledalce u toku.

Ovih četrnaest vriednostih i krasnih predmeta skupa sa anker. rem. satom samo za for. 2·95 uz posuće ili poslav unapried novac, šilje tvrdka

BRAĆA HURVIZ
Izvozna kuća, Krakov, Stradom 17 (Austr.)

Što nije u volju, prima se natrag u roku od 8 dana a novac se povrati, te je time izključena za kupca svaka pogibelj.

Bogato ilustrovani Popis svakovrstnih dragocienih predmeta šilje se badava i prosto pošte.
Primaju se preprodavači i agenti.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice
svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.
U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.
Anton Klement, *krojački majstor.*

Velika štednja, poluđen najpoveljniji uspjeh kod Ratara, Vinogradara, Vrtlara itd. itd.

Želite li vaša polja, vrtove, perivoje, sgrade itd., a bez da oštetite biljke, očuvati proti bubam i štetnosnim nametnicima, koji su na veliki užrb svih bilina? Dovoljno je da upotrebite

RUBINU i PITTELEINU

prokušano praktično i ekonomično sredstvo iz više puta nagradjene tvornice **A. Petrobelli i dr.** odlikovane od kr. tal. ministarstva za poljodjelstvo, obrt i trgovinu. Povoljan uspjeh ovih proizvoda potvrdjuju na stotine svjedočba sa strane pozvanih oblasti i osoba vještih poljodjelstvu. — Proti peronosperi — cochillis (moljku) vinove loze, proti maslinovoj uši i skakavcima upotrebite samo **Rubinu**. Učinci divni obćenito priznani. — Proti ušenca kruške (Tingis Piriu) i svim ostalim bubama u ratarstvu i kucanstvu upotrebite samo **Pittieleinu**. — Prodaje se u originalnim posudam od kg. 1, 2, 4, 20 (sa tvorničkom markom). — Upozorujemo o porabi prileti svakoj posudi. Popis sa preko 200 otisnutih, štetnih kukaca dobiva se bezplatno na zahtjev kod samoga i jedinoga glavnoga zastupnika sa skladištem za Rieku i Austro-Ugarsku.

Rieka — Drogerija G. GALLI — Rieka
Telefon br. 201. — Via Porto, br. 2, naprama Mercatima

Služ'beni spis
Službena izjava
sa kojom se javlja, da su se učinili pokusi na stablima ob činskim sa tekućinom zvanom „Rubina" i „Pittoleina", te se postigao najbolji uspjeh za utamanjenje tamih kukaca i zato se one tekućine preporučaju svakome posjedniku i vrtlaru.
Občinsko poglavarstvo
Šušak, 28. lipnja 1900. bilježnik
Načelnik Miletić v. r.
H. vlast Baccich v. r. Rukavac, 6. studenog 1900.
Ant. Derenčin.

Gosp. G. Galli Rieka.
Ove godine upotrebio sam „Rubinu" na mojim lozama proti peronospori i cochillisu loze, te sam sa djelovanjem bio veoma zadovoljan i za to je mogu preporučiti svim ratarima, da je slobodno upotrebljuju. Bilježim se odani
Josip Grgurina, posjednik.

Poštovani Gosp. Gregorio Galli Rieka.
Ove godine pokušao sam Vašu „Rubinu" na mojem posjedu i bio sam vrlo zadovoljan. Uspjeh mi je ista donio veću korist nego li prošlih godina. Ovo priložujem i biljčim se s poštovanjem
Josip Ferlan.
Trst, 14. studenog 1900. Krimeja, 15. studenog 1900.

Gosp. G. Galli Rieka.
Javljam Vam, da sam upotrebio „Rubinu" proti kukcima na vočkama i dobio sam izvrsnih rezultata. S poštovanjem.
Ant. Derenčin.
Srdoči p. Kastav, 1. stud. 1900.

Gosp. G. Galli Rieka.
Upotrebio sam proti peronospori „Rubinu" i ovaj lieh proti kukcima dao mi je najbolje rezultate i proti drugim kukcima na lozi. Zato ću ga u buduće upotrebljavati. S poštovanjem
Josip Srdoč.

Vis, 15. stud. 1900.
Gosp. G. Galli Rieka.
„Rubinu" koja ste mi poslali, pokušao sam na mojim lozama i dade mi najbolje efekte zato preporučam svim posjednicima, da a njome liče svoje loze. Pozdravljam Vas s poštovanjem
Antun Vojković.

Gosp. G. Galli Rieka.
Prošle godine pokušao sam u ljetnikom vrtu „Rubinu" od koje ste vi jedini skladištar, te sam baš vesco, što Vam mogu javiti, da su rezultati polučeni, osobito proti kukcima izvrsni. Najboljim uspjehom upotrebio je nadalje prvi vrsnim kukcima, koji kvare vrsove i nisam saboravio da je pomješam sa bordolejkom tekućinom sa škropanje loze, te sam bio zadovoljan. Neka Vam ovo služi kao zahvala, što ste mi ju pokazali i budite uvjereni, da mi je dužnost pohvaliti ju svim ratarima moga poznanstva.
Rieka, 15. siečnja 1901.
Kuzma Batezini
upr. gradj. puć. škole u Kozali.

Vos. 13. studenoga 1900.
Gosp. G. Galli Rieka.
Javljam Vam rado, da su najbolji uspjesi polučeni sa „Rubinom" proti peronospori i cochillisu moljka vinove loze, zato je preporučam svim poljodjelcima. Biljčim se s poštovanjem
Franjo Burić.

Volosko, 28. studenoga 1900.
Gosp. G. Galli Rieka.
Krasni su se uspjesi postignuli sa „Pittoleinom" na limunim, narančam, rulam, jabukam, kruškam i trešnjam, zato mogu preporučiti svakom poljodjelcu, da upotrebljuje ovaj lieh proti kukcima, pozdravljam Vas
Panblance Celestino, vrtlar.

Broj 53. Pula, u utorak dne 9. julija 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglasi itd. šalju se napatnicom ili poloznicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pula.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt u predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odgovarničtva u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

»Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari«. Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarica.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepan Čuvić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Bennatieva interpelacija.

Cresani itale.... latini.

(Nastavak).

Uzprkos onako provedenoj reviziji popisa pučanstva, kako smo vam ju u zadnjem našem dopisu onako samo letimice opisali, proizlazi, da u gradu Cresu svi kopači, a imade ih dobre dvie trećine, govore *„fervárski,* hrvatski, šerbo-croato, ilirico, slavo" kako tko hoće, samo ne kako bi htjela gospoda na obćini creskoj i g. Benati t. j. *itale-ladino.* Ali ne samo da kopači creski govore hrvatski, nego i ostali gradjani, pak i sama vlastela creska, koja su u danomičnom saobraćaju sa kopačem, tako da neima, može se slobodno kazati, osobe u Cresu, koja nebi znala taj domaći jezik. U Cresu, kao svugdje kod nas, govori se doduše narječjem, ali to narječje naliči mnogo više hrvatskom književnom jeziku, nego razna narječja istarskih Talijana talijanskom književnom jeziku; a da se o tom uvjerite, podjite pak slušajte, kakvim narječjem govore n. pr. *dinjanci, rovinjci* i t. d., a da ne spomenemo razna narječja u samom kraljestvu Italije. Žalostna je u ostalom istina, da se to hrvatsko narječje, koje ima toliko starinskih izraza, koje susrelamo u našoj glagolici n. pr. *sunce, vьlna, bьlha, otьc, prišьl, cь* (što, *kode*.... i t. d., danomice prelieva u taljanski i to osobito pomoću škole, obćine i iste crkve, *in barba al „mil innovetur"* pak je pravo čudo, što se je ovo jadno pučanstvo znalo do sada samo naravskim njekim nagonom učuvati i odoljeti toj sramotnoj talijanskoj bujici, sačuvav narodne običaje i svoj materinski hrvatski jezik i to bez ikakvih svojih škola.

Pak i zbilja! Dodje li stranac u grad Cres pod dojmom svega onoga, što se piše i čita po taljansko-židovskih novina, sam sebi ne vjeruje, kako je moguće stanovitim ljudem i to putem javne štampe tako očito davati rog za svieću. Creska marina odiše *in i tamo* taljanstvom, ali čim se proćećeš sredinom grada po *Drevenik, Varošini, Zagradu, Konca, Arsanu, Prekrisu* i po ostalih predjelih grada, koja sva isto nose dakako *taljansko(?)* ime, čuti ćeš muško i žensko, staro i mlado, prodance kupitelje, kupljene prodance, gdje se pogovaraju, razgovaraju, pozivlju nazivlju pak i grdo i karaju *„fervarski"!!! Fervarski* dakle po ulicah, *fervarski* uskokah, *fervarski* po ponestrah, *fervarski* na moru, *fervarski* na kraju... samo ne u školi, samo se na obćini. O školi smo već njekoliko zadnji put natuknuli, a na obćini rabe, kako zli jezici govore, *acido fenico,* da *dišinficiraju* svoje sobe, kad bi slučajno *koji dopis* ili koja hrvatska riječ okužila one *colla dolce lingua del si profumirane* prostorije. Svi dopisi, svi oglasi jesu taljanski — tako da i on brižni kopač koji se zove *Bižgavica,* i koji ide po gradu kao *fanat* klicat il po cresku *tamburat* za kakvu *ordinancu,* rabi taljanski jezik i to dakako onakav, kakav se pred palačom *Pitti* u Firenci govori n. pr.: *„Spetabile pubblico! averto che ai tredise e quatordese de sto mese vignirà el spuador, duncke chi se vol far puar etc. etc....*

Nego da pogledamo sada u *fedine* one šuke Talijana, koji ovdje obitavaju, a osobito u *fedine* onih, koji ovdje na žalost vedre i oblače.

Dokazivati ne-taljanstvo obiteljih *Petranich, Bolmarcich, Chersich,* (oprostite da smo na slovo *e* metnuli izvrnjenu pipu, a učinili smo to stoga, jer se se ono e mora bárem za osam muzikalnih *baluda,* produljit, što, kako znate, nije moguće učinit ako ne s onom pipom), *Baicich, Pisarich, Purich, Sussich, Sablich, Duncovich, Bunecich, Velcich* i stotine i stotine drugih bilo bi mlatit praznu slamu. Opažamo, da bi pravi Talijanac sva ova imena čitao Petranik, Hŕsik i t. d. t. j. sa slovom *k,* jer taljanski znak *ch* odgovara hrvatskomu *k*; samo našim mudrim popardilom je znak *ch* jednak znaku *ć,* po ovim možete zaključiti kakvi su to Talijani, kad ne znadu niti čitati, niti pisati u književnom talijanskom jeziku. Jeli istina gospodine florentinče Bolmarčik? Mi ćemo se ovdje u kratko pozabavit sa imenima trijuh obitelji, na kojima počiva sudbina grada Cresa. Tu su obitelji: *Colombis, Moise,* i *Petris.*

Oni sami to najbolje znadu, kojega su roda, plemena i kolina, ali po njihovom ponašanju reć bi, da to mi i s nami sav Cres nezna. Njihovi inače čestiti praotci došli su u ove naše krajeve a preko mora, ali ne iz blažene obećane zemlje Italije, od kuda nam dolazi česanj i kapula, nego iz negdašnje vojne granice il vojničke krajine Slavonije ili Hrvatske, od kud nam dolazi maslo, slanina i praščevina. Jeli istina *Šjor Checo pačuha?* I to ovi njihovi praotci su došli u vrieme, kad su uskoci uskočili izpod turskog jarma i u Hrvatskoj nastavljali osvetni boj protiv svog zlotvora. Mnogo njih došlo je tom prigodom u Senj i u hrvatsko primorje, a odtale došao je i Colombis (Golubić) najprije u Osor, a odtud u Cres. Moise (Mojse) iz okolice Otočca u Cres—Petris (Petrić) iz Bosne preko hrvatskog primorja na otok Krk, gdjeno ih i danas mnogo imade, u Cres i još dalje u Labin. — Pod mletačkom republikom, u kojoj su obnašali često krat častna mjesta promjeniše svoja imena od Golubić u Colombis ili Gollob, od Petrić u Petris i eto vam gotovih današnjih fiorentinaca! Prepuštajuć *učenom historiografu i etnografu* gosp. Salati temeljitije proučavanje ovog našeg historiata, očekujemo njegov veleuvaženi sud i kakvu historičku činjenicu, koju nebi ni pas pojeo na *salati,* kao n. pr. onu: *„Cresani nisu ništa drugo nego pohrvaćeni Vnčići.* (Veneziani slavizzati).... *e se non ridi, di che rider suoli?...* Ali kad smo već spomenuli historičara *Salatu* čujte ovaj narod, koji se čita ne u hrvatskoj povjesti profesora *Smičiklasa,* nego baš u *„Atti e Memorie della Società Istriana di Archeologia e storia patria"* i to u Vol. IX., fasc. III., Titolo: Senato Mare, pag. 353.) A. 1563, 19 Novembre: *„Si conferma la elezione, fatta da Daniele Badner, capitano di Raspe,* di *Stefano Petrisso,* **crovato da Cherso,** *in luogo di Antonio Lugnano ultimamente morto nella carica di contestabile di una compagnia di cavalli, deputata a quella custodia".* (Nastavak slijedi.)

Zakonito sjelo istarskoga sabora.

Talijanska većina istarskoga sabora dala je u prvoj sjednici zadnjega zasjedanja dne 20. junija t. g. poznatu izjavu, kojom hoće, da opravda svoje nesudjelovanje kod saborskih razprava tim, što nije tobož istarski sabor sazvan u svoje zakonito sjelo. Ta izjava dala je povod bečkom njemačkom listu „Neue Freie Presse", glasilu njemačkih lažiliberalaca i zagovorniku austrijskih Talijana, da reče svoju o tom pitanju. Evo mnienje rečenog lista:

„Sukob, koji je nastao u zemaljskom saboru Istre radi sazova sabora u Kopar, vratio je opet pozornost na tu okolnost, što zemaljskim saborom nije već samim zakonom opredieljeno stalno i nepromienjivo sjelo zasjedanja. U zemaljskih redovih

---

PODLISTAK.

Svesokolska slavnost u Pragu.

Prvi Istarski sokol u Puli — primio je iz Praga ovo pismo:

Draga braćo sokoli! Neznam hoću li pogoditi pravu žicu sa ovo par redaka u kojima bih htio opisati veličajno svesokolsko slavlje u ovomu Zlatnomu Pragu, prieštolnici Češke kraljevine i živomu srcu slavenstva i slavskih idejala.

Težko je opisati grad u svečanom ruhu, vrevu veseloga pučanstva, svečanosti, zabave, ugledne ličnosti od svih strana svieta, vježbe i natjecanja braće sokolova, triumf sokolske i slavenske misli. Ako Bog da zdravlja, o svemu će bit ustmenoga razgovora, a sada samo njekoliko crtica, da pročitate prijateljima u družtvu.

Putovanje sa braćom Slovencima bilo je vrlo prijatno i u razgovoru, pjevanju i veselim šalama nismo ni osjelili trud dalekoga puta. Sokoli iz Banovine putovali su preko Budima. Dočeku nemamo što prigovoriti. I za doček naš, kao i svih drugih gostova bilo je podpuno sve u redu providjeno. Grad nas je iznenadio i svojom ljepotom i nakitom. Po svuda zastave češke i slavenske, posvuda prijazna lica gradjana. Najviše me je dirnuo doček poljskih mučenika iz pruskog Poznanja. Divni ljudi, pitome ozbiljnosti, doživaju mi u pamet junake Sienkijevićevih „križara": kao da vidim u njima preporodjene sve one Matke i Zbiške iz Bogdanca, Mikolaje iz Dlugolasa, Povale iz Tačeva, Zaviše iz Garbova, Staške Ciolcke i sve druge one divne junake. Samo što je kleta sudbina njima dosudila sudbu Jurandovu, te su pali u proklete ruke, koje im i ruke sieku da se ne brane i jezik čupaju da ne govori, srce da prestane kucati za Poljsku, za Slavenstvo. I njihova pjesma na pozdravlje odzvanjala mi je kao ona Danuše Jurandove u tvrdoj kuli Šćitanova. Za mene, to su bili najmiliji, najpoštovaniji sokolski posjetnici, kasnije zagrlio sam ih — poljubio.

Osobito su svuda bili pozdravljani ovi poznanjci i drugi Poljaci, pak Hrvati Rusi i Francezi. Franceza je bilo prilično mnogo, a svi su bili vrlo odlične osobe iz Pariza i drugih gradova, kao načelnici profesori, odvjetnici, djaci.

Spavali smo po privatnim kućama, po hotelima, u raznim sokolskim domovima, u školama, a pripravljeno je bilo i baraka sa 6000 postelja, posudjenih od vojničke oblasti.

U subotu u jutro vježbali smo u skupinam, po pripadničtvu, a poslje podne bile su skupne javne vježbe na Belvederu.

Poljana je duga 350 a široka 190 metara. Gledaoca bilo je do 40 tisuća. Nastupilo je 6000 Sokola, svi jednako odjeveni: biela maljića, modre gaće, kao što imamo i mi u Puli u vrieme vježbanja. Razdieljeni smo bili u 16 kolona po 6 ljudi u redu. Aplauz silni! Zatim je nastupilo 3000 dječaka, sokolskog podmladka. Vježbali su sa štapovima. Najposlje 1000 djevojaka — Sokolica, sve jednako odjevene u modru; vježbale su sa čunjevima. Zapoviedao je učitelj Vaníček na konju. Uspjeh se neda opisati, veselje veliko. Prijatelji i neprijatelji mogli su vidjeti, što je sokolstvo u službi probudjene narodne sviesti! Francezi vježbahu sa štapovima, Poljaci na koplja. Neki su išli taj dan na grob pok. Tyrša apoštola sokolstva, da se oduže njegovoj uspomeni i polože vienac na grob.

U nedjelju u jutro sokolski obhod od Kraljevskih Vinograda, kojim imenom se nazivlje jedan dio Zlatnog Praga, preko Vaclavovog trga, Prikopa itd. na staru vječnicu. Ova je u povjesti slavna, kako znate poglavito s toga jer su s njezinih prozora bacili Slavatu i Martinica, koji su se bili suprotstavili narodnoj volji.

Koracalo nas je 13.000 (trinajst tisuća) sokola u sokolskom odielu pod 350 barjaka, a medju nama desetak braće saborskih zastupnika. Najprvi jašio je na bielcu konju načelnik velikoga grada Plzna, odkle dolazi u Pulu ono dobro pivo, a za njim četa sokolskih konjanika. Poslje pješaci a pred njima na konju dr. Podlipny bivši načelnik Praga, sada starosta slavensko-sokolskog saveza. Poljaci i Hrvati bili su odmah za njim. Dugo se vijugala povorka, medju špalirima občinstva, dok stigosmo do gradske viečnice, pred kojom su stojali na tribuni: načelnik dr. Srb sa odličnom gospodom, a osobito strancima,

opredieljeno je doduše mjesto, u kojem se imade dotični zemaljski sabor obično sastajati, no tomu je dodano: „u koliko nije cesar inače odlučio“. Neima dakle nikakve ustavopravne ili zakonite zaprieke, da se zemaljski sabor dolnje Austrije sazove u Langenlois-u, češki u Ustju ili Ljutomjericah, tirolski u Tridentu, dalmatiskiu Kotoru. Za zemaljske sabore je bar opredieljeno u zemaljskih redovih redovito mjesto saborovanja, zemaljski naime glavni grad, ako imade dotična krunovina glavni grad“.

Zemaljski red ustanavlja dakle jasno mjesto, gdje se ima koji zemaljski sabor sastajati — u koliko nije cesar inače odlučio. Po tomu imade dakle car pravo inače odlučiti, dakle i ne sasvati sabora u ono mjesto, gdje se isli redovito sastaje. Istarski sabor sastajao se je redovito sve do pred četiri godine u Poreču, jer cesar nije inače odlučio. Sastao se je kasnije jednom u Puli i dva dva puta u Kopru, jer je tako cesar odlučio, i proti tomu neima priziva ni na zakon ni na običaj. Bečki list, koji bi stalno našim Talijančićem iz puna srca zadovoljio, priznaje i sam, da se može primjerice tirolski sabor sazvati u Trident, dalmatinski u Kotor itd.

Nu ako to vriedi za one krunovine ili pokrajine, koje imadu svoje glavne gradove, kao što ga ima Češka, dolnja Austrija, Tirol, Dalmacija, itd. vriedi tim više za Istru, koja u istinu neima glavnoga grada. Poreč bo nije nikada bio proglašen glavnim gradom naše pokrajine nit ga takovim smatra nitko na svietu. Talijanska saborska većina nebi se mogla pozivati na zemaljski red ni tada, kad u njemu nebi stojala navedena klauzula — u koliko car neodluči inače — jer mi neimamo glavnoga grada. Ta većina priznaje i sama, da Poreč nije pravim sjedištem zemaljskoga sabora; njezini vidjeniji članovi očitovali su privatno i javno, da je za sjedište sabora sto puta prikladnji grad Pula, dapače i isti grad Kopar koji bar u njihovom jeziku glasi glavnim gradom pokrajine. Talijanskoj saborskoj većini htjelo se je izlike, pod kojom bi mogli — sili i objestni — prkositi središnjoj vladi: i tu su izliku našli u sazovu sabora u Kopar.

Kad bi ministarstvo htjelo ozbiljno slomiti talijanski prkos, bilo bi to na ugled državne vlasti i na korist pučanstva Istre. Nu mi se tomu nenadamo, jer nas izkustvo uči, da se je toga mnogo do sada kroz prste pregledalo talijanom Primorja koli u Beču, toli u Trstu, te da će po svoj prilici i u sadašnjem slučaju odlučiti neki umišljeni viši obziri i — staro prijateljstvo!

Gospodu predplatnike, koji nam dugaju predplatu za prošlu godinu ili samo prošlo polugodište, odnosne one, koji redovito podmiruju predplatu unapried, molimo uljudno ovim, da nam istu čim prije naznače, jer 1. julijem nastupismo već II. polugodište. Jedino uz točnu predplatu omogućuje nam se i točnost u računima.

Franina i Jurina.

Fr. Si ti Jure čul, da u stari gostioni na Fontani pod Buzetom neki udovici ne dopuste oblasti otvoriti krčmu.

Jur. Tako govoro, al neću vjerovati, jer ona krčma koja je, nije za siromašne putnike, a tamo bi uprav potrebna krčma za putnike makar bio on ćić koji s krbunom idje u dolnju Istru.

Fr. Ma ipak se govorka okolo, da su se mnogi podpisali, da bi bila potrebita druga krčma, al da koparsko kotarsko poglavarstvo ne dopusti.

Jur. E, iz kojega uzroka nebi bilo dopuščeno, kad na postaji Počekaj, mjesto manje važnosti, pa ipak će biti u daljini od sto koračaja treća krčma, dvie od ovih će biti baš jedna kod druge.

Fr. To mučimo no, jer nije naša stvar samo da je priznana potreba (?), neka se otvori makar krčma tik poli oštarije, a znaš kad danas reče kotarsko poglavarstvo i žendarmerija da je potreba, potreba je!

* * *

Fr. Ča j' ta vranić, da se nemore onen pasom iz mačje kule pul Matulj na rep stat?

Jur. Ča neznaš, da su šiora teta obećali nekemu gospodinu na Volosko jedan par lovskeh.

Fr. Ča će lovit buhi?

Jur. Ma, će l' buhi će l' šenci, intanto šiora teta i šior barba, da se neboje ni pravice ni zakona dokle drže s Talijani.

* * *

Fr. Koj da je dragući kapo šarenjak odprl bekariju?

Jur. Vero s čim, kada nima ni kozjega repa.

Fr. Ma pur da lovi i da ubija.

Jur. Ča one biondine?

Fr. Baš neznam sul' biondini al mori.

Jur. Ono študija ako su i oni: puro sangue italian!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Posliednji uspjeh bečkih socijalista kod naknadnog izbora za jedan saborski mandat, izazvao je veliku prepirku izmedju njemačko-liberalnih i klerikalnih listova. Njemačka liberalna stranka nije se usudila postaviti svoga kandidata u kotaru Favoriten, ali je jako javno i tajno djelovala za kandidata socijaldemokrata — ne iz osvjedočenja — već iz mržnje do kršćanskih socijalista ili antisemita. Ta mržnja je u toliko opravdana, što su bečki antisemiti iztisnuli židovsko-liberalnu stranku iz gradskog zastupstva, iz zemaljskog sabora itd. Kod spomenutog naknadnog izbora glasovalo je ukupno 8469 birača, od kojih je dobio socijaldemokrat Dr. Adler 4298, njegov protivnik antisemit Rissaweg 1125 i češki kandidat Ludwiček 41 glas.

U češkom saboru razpravljalo se ovih dana o predlogu grofa Buquog-a o promjeni izbornoga reda u češkom veleposjedu. Proti predlogu govorio njemački prvak zastupnik Eppinger, koji iskreno priznao, da bi zakon Buquoy — kad bi bio prihvaćen i oživotvoren, poboljšao odnošaje u Češkoj i u saboru, nu on sa drugovi ne može glasovati da se predlog uputi posebnom odboru, jer bi inače pogibeljno povriedili svoju dosljednost. U ime mladočeske stranke izjavio je zastupnik Janda, da će njegova stranka glasovati za to, da se predlog uputi posebnom odboru, jer je ta stranka za svaku preinaku. Proti predlogu govorio je zastupnik Glöckner, za predlog barun Parisch. Češki radikalni zastupnik Dr. Baxa je napao Mladočehe predbaciv im, da su nedosljedni, pošto je upravo veleposjed u svoje vrieme odbio njihov predlog o uvedenju općeg izbornog prava. Pošto je govorio jošte o predmetu dr. Kramař, bijaše predlog upućen posebnom odboru.

U moravskom saboru razvila se zanimiva razprava povodom razprave o zemaljskom proračunu. Jedan od kolovodja moravskih Njemaca, barun D' Elvert izjavio je povodom te razprave, da je njemačka saborska većina vazda došla u susret potrebam manjine, a sada da se ima nagodbenimi zakoni većina pretvoriti u manjinu. Prije toga traže Niemci osiguranje narodnog posjeda. Najvažnije i najteže pitanje da jest zakon o kurijah, koji ima da zaštiti Niemce. O tom zakonu ovisi i nagodba. Od strane Čeha odgovorio je prvi predgovorniku Dr. Žaček, koji je kazao medju ostalim, da Niemci ne prosudjuju faktičnog stajanja stvari izpravno kad tvrde, da Česi traže previše. Istina je, stanje se je poboljšalo, no izmirenje jest blagodat po obje stranke, koje moraju znati da Česi i Niemci moraju uzporedno živjeti. Govornik se nada izmirenju. Drugi češki govornik bijaše Stransky, koji je izjavio, da njegova stranka ostaje i nadalje na stanovištu državnog prava. Naproti D' Elvertu očitova, da za Niemce pitanje o ustavu nije bilo nikad pitanje državne potrebe, već pitanje političke moći. Načelo, da se sve razdieli, što se može dieliti, protivi se centralističnom načelu. Dioba u narodnom području vodi do boycotta. Tada će narodi još oprečnije stajati jedan proti drugomu, nego li su do sada stajali. Česi neće nikada dozvoliti, da se njemački jezik proglasi državnim. Niemci moraju uvidjeti, da su Česi ravnopravni, a ako toga neće uvidjeti, tad će od moravskog pitanja nastati austrijsko pitanje, te će drugi čimbenici uplivati na to, da se moravska kriza rieši pravedno.

U dalmatinskom saboru bijaše prihvaćen predlog, da se izruči posebnom odboru zlosretno pitanje Vrgoračko. U taj odbor bijaše izabran i član stranke prava Dr. Trumbić te talijanaš Lubin; obojica odrekoše se odborničtvu, jer da se nemogaše složiti sa većinom odbora. Zastupnik Klarkušić položio je mandat, jer bijaše izabran u onom kotaru.

Tirolskomu je saboru stiglo 128 molba njemačkih občina Tirola proti autonomiji Trentina. Talijani zahtjevaše, da se sve te molbe pročita, nu Niemci se tomu protiviše, jer da su molbe jednake i da je dosta ako se pročita samo dvije molbe. Nagodbeni odbor tirolskoga sabora svršio je svoj posao odobriv financijalnu i školsku osnovu. Razprava o nagodbenoj osnovi povesti će se u saboru u četvrtak.

U kranjskom saboru stavio je vodja Niemaca barun Schwegel predlog, da zemaljski činovnici nemogu biti birani u sabor.

U goričkom saboru izručen bijaše predlog zastupnika Dra Rojca, da se sagradi zemaljska ludnica — financijalnomu odboru. Predlog zastupnika Tume, da se uredi pritoke rieke Soče, koji čine godimice velike štete, izručen bijaše pravnomu i financijalnomu odboru.

Crna Gora. Jedan bečki novinar razgovarao je neki dan sa knezom Nikolom na Cetinju, te objelodanjuje važnija mjesta toga razgovora. Knez Nikola izjavio je prije svega svoju odanost caru i kralju Franu Josipu, naglasiv, da je on prijatelj Austrije. On se mora ravnati u politici prema prilikam. Rusija vrši na Balkanu pokroviteljstvo a sultan je tuj predstojnik. Knez želi uzdržati dobre odnošaje sa svimi susjedi i privesti svoj narod k prosvjeti. S Bugarskom i Srbijom stoji Crna Gora u prijateljskom odnošaju. O balkanskom trojnom savezu neima ni govora, nit ga je bilo. Dogodjaji na albanskoj granici nisu važni; mnogo pogibeljna jesu plemena u unutrašnjosti zemlje. Zahvalno i zanosno govorio je knez o svojem boravku u Rimu, dodav, da Crna Gora ni ne misli na proširenje svojih granica.

Srbija. Glede budućeg putovanja kraljevskih supruga u Rusiju, izjavio je srbski ministar-predsjednik Vuić, da se kralj Aleksander bavi tim pitanjem već godinu dana. Kraljevski supruzi da će putovati u Petrograd buduće jeseni. Taj posjet da vriedi u prvom redu carskoj obitelji, jer bi se protivilo običaju i pristojnosti kad bi kraljevski supruzi putovali prije kamo drugamo. Austro-Ugarski odlučujući krugovi nebi imali pravo — ako misle — da imadu Srbi kakve neprijateljske namjere proti svojem susjedu na zapadu, jer će se srbski kralj pokloniti i svomu silnom susjedu caru i kralju Fran Josipu, za koga je poznato, da ima miroljubive nakane na Balkanu.

---

i sokolima iz Amerike, Hrvatske i Pruske jer je ovim zabranila policija maršírati sa ostalim.

Tu su sliedili pozdravi i odzdravi, a poslje su gostovi bili pozvani u viećnicu i liepo počašćeni. Ja sam stupio u oveću kafanu u blizini da se okriepim. Za malo se napunila ljudi. Kad dodjoše i neki Francezi i Rusi, cielo občinstvo u kavani pozdravljalo ih burno sa „viva la france“, „Slava“, „Slava“. Još mi ti poklici odzvanjaju u ušima.

Poslje podne na *sokolskom otoku* priredila je měštanska beseda (*Čitaonica*) zabavu odličnim gostima. Naroda *mnogo*. Čuo sam pjevati „Marseljezu“ i „*Carsku himnu*“. — Tu se nisam mogao *snaći*, već sam išao u izložbene prostorije, gdje je bila pučka svečanost. Ovdje je bilo više života. Sve demokratičko. Upoznali smo se sa českim narodnim socijalcima, i bili smo kao braća, sve ponajviše radnici, jedni s drugim. Netreba spominjati, da se je pilo, pjevalo i nazdravljalo, a sve u najljepšem redu i skladu. To je radničtvo, prosvjetljeno, zauzeto za svaki napredak, napojeno ljubavi za narod svoj! Koliko smo mi u Puli još nazad! Ali što smo nazad, to nije pripisati slavenskom radniku, koji je dobar i marljiv i glave otvorene, već zlokobnom talijanskom i inom uplivu. Da smo takovim susjedima jednakopravni, daleko bi ih u brzo nadkrilili. Kad im je naš narod izručen bez obrane, nemože napried, a od njih se nema čemu dobru naučiti.

Vježbe na spravama, na konjevima itd. vam neopisujem. Preveć je odjela izvršavalo, mnogo ih se odlikovalo, pa bi *bilo pretežko* i predugo, da vam to idem *sve tehnički* opisivati, i navadjati vještinu *pojedinih odjela*, družtava i pojedinaca. *Osvrnut ću se možda* na to drugim pismom, a za danas vam javljam samo toliko, da sam mnogo nova vidio i mnogo naučio što bismo mogli i mi u Puli izvršiti. Uhvam, da će naš sokol imati koristi od ove svesokolske svečanosti u Pragu.

Nečekajuć da se slavnosti službeno dovrše, ostavljam ovaj divni grad, ovu krasnu češljad i sliedim put Lipskoga, kamo me moj put vodi.

Na zdar! i do brzoga vidjenja u Puli

brat H . . .

* * *

P. P. Pripominjem jošte, da je občina Pariza, glavnoga grada francezke republike, darovala pražkoj občini krasni sevrejski vrč, isti onaki, kao što ga je dobio od francezke na dar ruski car. To je predala francezka deputacija izraziv obećanje vječnoga prijateljstva prama Česko-slavenskom narodu.

I vojnička oblast držala se vrlo prijazno. Palo je u oko, da zadnjoj sokolskoj slavnosti nisu smjeli sudjelovat vojnički častnici, a ovaj put je sam zapovjedajući general dao iz svog žepa K 400 za nakup ulaznica i podielio medju častnike.

Bugarska. Narodno sobranje odlučilo je 100.000 franaka za doček ruskog velikoga kneza Aleksandra Mihajlovića. Govori se, da je vlada brzojavno zamolila cara Nikolu, da dozvoli, da veliki knez posjeti i Sofiju. Zatim bijaše sobranje odgodjeno. Obzirom na odnošaje u Macedoniji piše mladi hrvatski velikaš grof Drašković u jednom bečkom listu, da imadu Bugari veće pravo na Macedoniju nego li Srbi, koli sa gledišta jezikovnog toli sa narodnostnih odnošaja. Bugari da promiču u Macedoniji i u Staroj Srbiji svoju narodnu misao već preko 30 godina a Srbi jedva desetak godina. Bugari podupirani od Rusa, da su sada na vrhuncu svoga upliva u Macedoniji.

Rusija. Na sokolskih svečanostih u Pragu bio je medju ostalimi i ruski general Fedorović-Ritich. Povodom odlazka svog iz Praga priobćio je i u „Narodnich Listych“ proglas u kojem kaže, da je došao u Češku, da zasvjedoči rusku ljubav do Čeha i da kaže Čehom, kako mogu gojiti podpuno povjerenje u moć Rusije. U Rusiji, da će naći Česi sve što traže i čemu se nadaju, dapače i više nego li se nadaju!

Mjestne:

„Il Popolo Istriano“ pred sudom. U svomu broju od 15. junija t. g. donio je ovaj list članak o boravku talijanskih gimnazijalaca iz Kopra u našem gradu, te je ni kriva ni dužna napao u tom članku hrvatska družtva u Puli pišući, da u kući, gdje su djuci talijanski objedovali, imaju svoje sjedište: Čitaonica, Sokol „e simili vergogne“ itd. Naš dični Sokol prijavio je sudu voditelja lista Ivana Timeus i odgovornog urednika Antona Corazza radi prekršaja uvriede poštenja po § 496 k. z. Na tu prijavu se je vršila razprava pred kotarskim sudom u Rovinju dne 6. tek. mj. Preslušan prije razprave putem suda u Puli gospodin Timeus izjavio je, da buduć on „Direttore e amministratore tecnico“ lista, odvaljuje od sebe odgovornost, koja da pada jedino na sutuženog odgovornog urednika, Antona Corazza. Ovaj pak je izjavio, da preuzima odgovornost, ali je prigovorio nadležnosti kotarskog suda, držeć da bi stvar imala doći pred porotnike i da bi on opravdao uvriedu nanesenu Sokolu, jer da je u stanju dokazati, da družtvo Sokol ima svrhu „di snaturalizzare i cittadini di Pola parlanti italiano“.

Na razpravi je Sokol bio zastupan od dra. Zuccona, dočim je obtuženike branio dr. Bartoli.

Iza podulje razprave i uz predhodnu prepirku glede jezika, običajnu, kad dr. Bartoli mora da sluša hrvatske govore, odgodio je sudac razpravu u svrhu novih dokaza. Kad bude stvar riešena, javiti ćemo uspjeh.

Vojnici c. i kr. vojske i mornarice — bez vina! Već je mnogo godina što je na glavu svaki momak c. i kr. pješadije i mornarice u Puli dobivao kroz tri ljetna mjeseca: julij, august, septembar, dnevno po $^1/_5$ litre vina, da lagljе odoli grozničavosti zraka u Puli. Držalo se da će taj običaj neće ni za ovu godinu promjeniti, te se je — kako nam pripovjedaju — već momčad veselila nastupu julija u nadi, da počima raspačavanje vina. Doista $^1/_5$ litre vina za žedna čovjeka nije bog zna što, nu kad se pomisli, da su naši mornari velikom većinom naučni kod kuće vino piti, dobro jim dodje i ona kapljica, da zamjene dosta težku vodu, koju čitavu godinu piju, te je pojmljivo njihovo veselje. Kad na obće čudo a na veliku žalost vojničtva, osobito Dalmatinaca i Istrana puče glas, da je ratno ministarstvo ukinulo podieljenje vina. Neki vele, da je to posljedica antialkoholičkog kongresa, koji se držao proših dana u Beču, a drugi, zlobniji, da se tako misli pokriti nešto od troška za ekspediciju u Kini. Druge države imaju drugčije mnienje, jer n. p. Italija uvidila je da je vojničtvu od velike koristi vino, te sada momčad dobiva dvostruku mjeru. Nadamo se, da se kod nas neće obratno dogoditi, naime da u mjesto da podvostruče, uskratiti će i ono što se do sada davalo.

Ako je pak istina što se pogovara, pa kad bi štednja bila razlog, za koji bi se to učinilo, onda prosvjedujemo iz dna duše, da se time nagradjuje naša momčad, koja je i ovom prilikom u Kini bila na diku državi; jer bi bilo grozno, da se od njezinih ustiju odkida kaplja vina za nadoknaditi trošak, koji ona nije ničim prouzročila.

Mi se pouzdano nadamo, da će ratno ministarstvo, ako je u istinu izdan kakov nalog zabrane, isti opozvati, a stavljamo na srce ovdašnjem vojničkom zapovjedničtvu, da se i ono zauzme te izposluje taj opoziv u korist zdravlja naše mladeži, uvjeriv ratno ministarstvo o koristi vina, koje je neprocienjivo preventivno sredstvo proti malo zdravom zraku ovoga grada.

Okret na gore. Državna pučka njemačka škola u Puli oglasila je upisivanje novih učenika za školsku godinu 1901/2, a oglas je samo u talijanskom i njemačkom jeziku. Prijašnjih godina običavalo je oglasivati ravnateljstvo škole takodjer u hrvatskom jeziku. Zašto sada najednoč izključenje hrvatskoga jezika? Preporučujemo gosp. ravnatelju da u buduće poštuje i hrvatski jezik u službenim oglasima, kao jednakopravan ostalim.

Dimonstracija proti glazbi U subotu večer svirala je občinska glazba na „forumu“ pred občinom. Prvi komad „Le delizie di Pola“ bio je popraćen zviždanjem i povicima „abaso“ od stotinjak socijalista, ponajviše dječurlje. Talijani nisu reagirali (nemaju više mularije na dispoziciji), ali je naskočilo njekoliko stražara, koji raztjeraše dimonstrante niz ulicu sergijsku. Dogodilo se sve to zato, jer nije bilo dozvoljeno občinskoj glazbi sudjelovati na nekoj socijalističkoj zabavi.

Pokrajinske:

Premještenje profesora srednjih škola u Istri. Gg. dr. Fran Neumann i Friedrich Ksmitzer, profesori na državnoj gimnaziji u Puli bijahu premješteni u Beč.

Profesorom državne gimnazije u Puli bijaše imenovan g. Eugen Weber.

Profesor državne gimnazije u Pazinu g. V. Jošt imenovan je profesorom državne gimnazije u Kočevju.

Talijanske laži i hrvatska istina. Svak će se sjećati urnebesa talijanskih listova kad se imala otvoriti pazinska gimnazija. Proti njoj su imali milijun šupljih razloga, a glavni je bio taj, da se u Istri neće naći dovoljan broj djaka. Pa što se dogodilo? Dogodilo se, da je u Pazinu i prepuno učenika, a broj učenika iz Istre na drugim gimnazijama, koje su polazili prije ustanovljenja pazinske gimnazije i polaze sada, nije pao. Pao je naprotiv broj djaka talijanske koparske gimnazije, netom se je otvorila talijanska prkos-gimnazija u Pazinu. Velik broj hrvatskih mladića iz Istre školovao se od uvieka a školuje se i sada na kraljevskoj višoj gimnaziji sušačkoj. Uzmimo u ruku izvješće te gimnazije za g. 1900.—1901. pak ćemo vidjeti: 1. da je prošle godine izmedju 40 abiturienta, njih 12 bilo iz Istre, a ove godine od 35 maturanda 10 je Istrana; 2. da je od 407 djaka koji polaze gimnaziju na Sušaku, njih 127 Istrana. To su službeni podatci a nisu šuplje fraze, što dokazuje I. da su bile one talijanske fraze šuplje s kojima su proricali propast gimnazije pazinske radi pomanjkanja djaka; II. da je hrvatska gimnazija u Pazinu na svom mjestu, a da joj pravo mjesto nebi nikako bilo u Kastvu, gdje su ju nastojali zatući, jer istočna Istra šalje još uviek učenike na Sušak; III. da gimnazija u Pazinu radi velikog broja učenika ne dostaje niti za sama 4 kapetanata zapadne Istre, već bi se moralo i na puljskoj gimnaziji ustrojit hrvatske paralele, ili otvorit hrvatsku realku odnosno obrtnu školu u Puli.

Talijani Istre — čujte! U Gradiški izlazeći talijanski list „Il Risveglio“, pišuć o odnošajih u istarskom saboru kaže medju ostalim i ovo: „Većina u zemaljskom saboru, koja si utvara, da je nositeljicom prosvjete i talijanstva, dočim je odiranjem, najbezobraznijim izkorišćivanjem, svojimi ružnimi poduzeći na škodu Slavena i Talijana, postala jedino feudalnom camorrom, nemoralnom i razkošnom oligarhijom, izdajicom Istre i njezinog pučanstva — ta većina igra najgnjusniju od svih komedija. Počima sa proslavom monarha, nastavlja sa prosvjedom proti sazovu zemaljskoga sabora u Kopar, te svršava sa biegom iz sabornice. Njegina glasila zovu to: manifestacijom talijanstva; u istinu pako neznam, kako dolazi narodni talijanski značaj u savez s tom komedijom?! Obratno, kao Talijan prosvjedujem proti toj pogrdi talijanstva, jer se tuj talijanstvo postavlja na mjesto magarca, koji udara okolo sebe kao biesan, dočim su pravi Talijani znali, takodjer preko parlamentarnih slieparija postignuti štogod drugo, više ozbiljno: strmoglaviti koju vladu. Prije svega: kakav je grad Kopar a da nebi bio vriedan, da bude sjedištem zemaljskoga sabora. Zar da možda zasučemo stvar, te da kažemo, da takav zemaljski sabor nije vriedan gostoljubnosti Kopra! Camorra istarsko-talijanska je bunjena u svojih porečkih sanjah. Zar ne? Ili je sazivom u Kopar kakva škoda za pokrajinu? Zašto nisu to prepriečili ti istarski camorristi, koji toliko viču o svojem istarskom domoljublju? Sa tolikimi don Matteo, sa tolikimi Rizzi, tolikimi Bennati, nisu znali vladu pridobiti za to, da sazove sabor u običajno mjesto! Takva malenkost! Sada pako možete si pomisliti, što mogu oni postići boljega, solidnijega.

Zatim kaže pisac, da je taj zemaljski sabor radi svoga nerada pao do smiešne nizine, te da neradi godine i godine ništa drugo, nego to, da vriedja najdublja čuvstva Istre“.

Tako rečeni list, a mi šaljemo taj strogi ali pravedni sud talijanskoga lista na razmišljanje glasilom talijanske saborske većine.

Pazinski komedijanti. Pazinski krnjeli i šarenjaci jesu odavna na glasu kao izvrstni komedijanti. Težko je naći u istarskih gradićih spretnijih i drzovitijih izgrednika i demonstranta. Njim je uviek dobro došla i najneznatnija izlika za priredjenje izgreda i demonstracija. Takovomu poduzeću su uviek na čelu tamošnji krnjeli, koji imadu u žepu par groša il od kojih je ovisno ono nješto propale čeljadi. Tim komedijantom pružila se opet jednom prilika, da pokažu koliko znadu i kakvi su.

U Pazin je naime došao prošle subote biskup porečko-puljski presvj. gosp. Flapp, da dieli u nedjelju i ponedjeljak sakramenat sv. berme mjesto oboljelog biskupa trščansko-koparskoga presvj. g. A. Šterka.

Pazinski krnjelčad upozorili su o dolazku biskupa Flappa u Pazin njihovi istomišljenici iz Poreča. Taj dolazak biskupa Flappa, ljubimca istarskih Talijana, dao je pazinskim krnjelom gradiva za novu komediju. Valjalo je naime svečano dočekati biskupa Flappa, da se tim izrazi mržnja i nezadovoljstvo do svoga biskupa t. j. do biskupa Šterka. Ali za svečan doček hoće se ljudi i sredstva. Za ljude je težko a novac se drži krnjelu nokata kano i priliepak morske stiene. Nu nešto valja ipak učiniti. Skoči na noge prvi, poznati kapo-fakin, te kupi dječurlju po mjestu i obećaje komu 5 novčića komu 10 samo da dodju vikati dolazećem biskupu Flappu. Sakupiv nješto dječurlje i riedko kog ozbiljnog čovjeka, koji se je pridružio vikačem iz znatiželjnosti, dočekaše biskupa pred župnim stanom.

Dječurlija stade po komandi urlikati: „Aviva il veškovo jušto! „Aviva veškovo galantomo“ (što bi imalo značiti: živio pravedni biskup! i živio biskup poštenjak!)

Po pravici moramo kazati, da se je biskupu Flappu slabo dopalo to urlikanje i da je jedva čekao da zamakne za vrata župne kuće.

Presvj. biskup Flapp bermao je djecu one župe dva dana i po dovršenom sv. činu odvezao se je put Poreča.

U nedjelju bijaše u Pazinu vrlo živahno, jer je tog dana navrvilo množtvo našeg puka što k službi božjoj, što po poslu u Pazin. Sliedećeg dana bijaše manje živahno a kad je biskup odlazio ne bijaše ni demonstranta ni demonstracije.

Trščanski čifut, u kojem snaša pazinski kapo fakin bolestne proizvode svojih poremećenih moždjana, piše doduše, da je biskup tiho i naglo izčeznuo iz Pazina, da tim izbjegne novim ovacijam, nu to jednostavno nije istina, jer se je odlazećemu biskupu zvonilo u sve zvonove kano i kod njegovog dolazka.

Kapo-fakinu falilo je valjda flika, te nije imao čim platiti dječurliju, da više i urliče: Aviva!

Sud njemačkoga lista o talijanskoj većini u istarskom saboru. Bečki list „Information“ za koga kažu, da ima pristup i u najviše krugove u Beču, piše u zadnjem broju o najnovijih dogodjajih u istarskom saboru ovako: „Talijanska većina u istarskom zemaljskom saboru zaključila je — što se nije dalo očekivat. — da će nastaviti svoju drzovitu komediju. Osim slavenskih zastupnika došli su na drugu sjednicu jedino prisjednici zemaljskoga odbora tako, da sabor nije mogao razpravljati. U samom taboru većine moglo se je opaziti struju, koja je nazrievala pogibelj u započetoj igri, te je savjetovala, da bi prestali, kao što nije u to nikakva tajna, da bijaše pametnija manjina medju talijanskimi zastupnici već odmah na početku proti taktici bez cilja i smisla, ali se je morala podložiti nasilju nepromišljenih Što bi htjeli doseći svojim postupanjem, to valjda ni sami neznaju. Toliko je izključeno, da bi se vlada dala preplašiti. Zemaljski sabor bijaše sazvan u Kopar iz razloga, koji postoje još i danas u svojoj cielini, i koji izključuju mogućnost, da bi vlada popustila. Nastavak takvog prkosnog postupanja od strane talijanskih zastupnika pomnožilo bi te razloge za jednoga važnoga: vlada bila bi dužna svojem ugledu, da suprotstavi sramotnon i objesnom postupanju primjerenu silu. Tuj nije nikakvo pitanje komu će škoditi ta borba. Ta borba predočila bi takodjer, vladi većem jasnošću, da si mora i da bi se morala već davno tražiti oslon kod onih istarskih politika, koji imadu za sobom većinu pučanstva i koji su u zemaljskom saboru u manjini jedino usljed čisto osobitih okolnostih

Kradja u crkvi. U noći od dne 4 na 5. t. mj. počiniše nepoznati do sada tatovi bogumrsku kradju u župnoj crkvi u Hrušici, občina Podgrad. Zlotvori odnesoše ciborij, pikru za sv. hostiju sa lumetom, jedan kalež, dočim odlomiše drugomu gornji dio i odnesoše nadalje nekoje težko pozlaćene predmete crkvenog ruha i dva srebrna srca sa oltara Majke božje. Najžalostnije u tom crnom činu jest to, što odnesose zlotvori posvećenu veliku hostiju i oko 20 malih posvećenih hostija; nadjene su samo 3 malene sv. hostije za oltarom dočim je sve ostalo bez traga izčezlo. Škode imade okolo 400 kruna. Sudeć po svih znakovih tat ili tatovi dadoše se u crkvi zatvoriti. Dan pred kradjom opazio je narod okolo Hrušice dva mlada klatežа, koji se razgovaraše talijanski.

Iz drugih krajeva.

Odbor za podignuće spomenika slavnom hrvatskom povjestničaru karlovčaninu Radoslavu Lopašiću obavit će u nedjelju dne 14. tek. mj. svečano odkriće spomenika na šetalištu Marije Valerije u Karlovcu.

Poziv amateur-fotografima i fotografima. Obraćamo se ovime sa zamolbom na sve, koji se bave fotografiranjem, bud kao stručnjaci, bud kao amateuri, da nam za „Zemljopis Hrvatske" pošalju svoje snimke. Od potrebe su nam slike gradova i mjesta, gora, rieka, izgleda sa vrhova, bilina, šuma znatnijih sgrada, seljačkih kuća, narodne nošnje, slike naroda u svagdašnjem radu, u zabavi, plesu itd. Od osobite su važnosti slike iz postranih krajeva, kojima željeznica ne prolazi, jer se te najteže nabavljaju, sa naših otoka, pa iz Dalmacije. Ne tražimo slike osobitih prirodnih pojava i ljepota, već prikaze iz svih krajeva, da njima opis upodpunimo. Komu je god stalo, da mu bude rodno mjesto ili obitavalište u „Zemljopisu" prikazano, neka nam priskrbi slika; osobito se obraćamo na mjestne oblasti, vlastelinstva i gg. župnike, da nas u našem nastojanju, domovinu našu što podpunije prikazati, podpomognu.

Prema zahtjevu se slike neoštećeno vraćaju.

U Zagrebu, 22. lipnja 1901.

D. Hirc. Dr. Hranilović.

Preporučamo našim prijateljem u Istri i na otocih, koji imadu traženih slika, da se ovoj molbi odazvati izvole. Op. Ured. „N. Sl."

Družtvene.

Hrvatska čitaonica u sv. Petru u šumi obdržati će u nedjelju, dne 14. tek. mjes. u 4 sata po podne svoju redovitu glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Nagovor predsjednika; 2. Izvješće tajnika, 3. Izvješće blagajnika; 4. Možebitni predlozi.

Pišu nam iz Buzeta. Gdja Anka Trinajstić sabrala je na blagdan sv. Cirila i Metoda u plovanskom vrtlu u Buzetu za našu družbu sv. C. i M. kruna petnajst.

Novci su poslani ravno na Volosko.

Gospodarsko družtvo u Pazinu, obdržavati će svoju glavnu godišnju skupštinu već dojdućeg četvrtka, 11. t. mj. na tri i pol sata poslije podne u družtvenim prostorijama sa običnim rasporedom. Zanimanici mole se, da isto brojno posjete. Odbor.

Zbor svećenika sv. Pavla u Trstu, poziva na drugu glavnu skupštinu, koja će se obdržavati dne 18. julija t. g. u prostorijama hrv. Čitaonice u Pazinu. Dnevni red: 1. Pozdrav starješine. 2. Izvješće blagajnika. 3. Izvješće blagajnika. 4. Izvješće nadzornika. 5. Izbor družtvene uprave. 6. Slučajni predlozi.

Matica Hrvatska obdržavati će svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu na dan 21. srpnja 1901. u 10 sati prije podne u „Matičinim" družtvenim prostorijama (Matičina ul. br. 2., razi zemlje) sa sliedećim dnevnim redom: 1. Govor predsjednika. 2. Godišnje izvješće tajnika i blagajnika. 3. Razprava o raznim predlozima odbora i članova „Matice". 4. Izbor u smislu §§. 15 i 18. družtvenih pravila: družtvenoga predsjednika i peterice odbornika.

U Zagrebu, 6. srpnja 1901.

U ime upravljajućega odbora „Matice Hrvatske":

Tade Smičiklas,
predsjednik.

Književne:

Primljenje knjige. Izvješće kr. gimnazije na Susaku g. 1900/1. Izvješće kr. nautičke škole u Bakru g. 1900/1.

Razni prinosi:

Predbrojbe tekom junija u krunama: M. M. Sv. Nedilja 4, K. M. Premantura 3, I. S. Rocol 6, A. D. Benkovac 10, V. M. Rieka 10, Dr. M. P. Krk 12, J. S. Premantura 3, A. M. Trst 3, Čit. Kraljevica 2·50, Obć. Pazin 12, J. M. Pazin 6, Dr. J. Š. Pazin 6, I. Z. Trst 2, J. A. Oprtalj 12, Š. F. Kanfanar 6, E. P. Poreč 6, P. S. Maloselo 3, I. S. Kastrida 6, T. K. Zadar 6, J. Kurelić Pićan 3·50, I. P. B. Kanfanar 3, J. M. sv. Petar Š. 2, T. B. Pula 3, M. C. Stinjan 3, F. F. Pazin 10, A. F. Volosko 12, A. L. Sarsoni 3, K. B. Komen 6, I. L. Kastav 12, J. D. Brnčići 6, I. Ž Kastav 6, A. D. A. Brnčići 3, B. K. Sušak 6, I. K. Kozljak 18, Š. D. Posedarja 3, J. J. Zamet 6, I. C. Breza 3, J. S. Mlaka 3, P. M. Rieka 3, P. Ž. Maloselo 12, M. K. Gorica 6, R. R. Trsat 3, M. T. sv. Matej 6, M. D. A. sv. Martin 6, Obć. Kastav 12, Obć. Baška 12, Dr. F. M. Trst 12, M. P. Glavotok 6, A. B. Kršan 6, M. S. Maloselo 4·50, I. F. Dolina 3, F. J. Materada 6, A. P. Lindar 3, F. B. sv. Matej 6, A. B. Pazin 6, F. D. Pazin 3, V. F. T. sv. Matej 3, V. K. Rukavac 10·50, I. J. Žminj 3, G. S. Maloselo 6, N. R. Maloselo 6, B. B. sv. Lovreč 6, V. J. Maloselo 6, J. K. Kršikla 6, B. Š. Krk 6·50, F. Š. Frančići 9, A. H. Trst 12·73, J. Ž. Bačve 6, Gosp. Zadr. Krk 12, A. J. F. Tupljak 4, Obć. Punat 6, Čit. Jelša 12, Obć. Svetivanac 6, Čit. Dubrovnik 6, Dr. F. Š. Beč 3, F. H. Ćunski 6, V. R. Kastav 4, J. F. Boljun 2, Dr. M. T. Buzet 2, Gosp. Z. Buzet 2, Družtvo Buzet 2, A. I. Gologorica 7·50, I. G. Ž. Beršec 3, V. Š. Pula 3, M. P. Smoljanci 6, I. P. Sbrišanci 6, L. V. Maloselo 6, N. B. Ala 34, A. J. Maloselo 6, F. T. Lovran 3, M. M. Puntera 3, J. T. Ljubljana 6, Čit. Kostrena, sv. Barbara 6, I. T. Zagreb 2, V. M. Mošćenićе 19, Vila Gospić 5, Z. K. Sisan 23·50, M. S. Tomaj 6, B. S. Lubenice 7, M. S. J. Sušnjevica 2·50, J. K. Frančići 4·50, M. R. Malinska 5, C. M. Sv. Martin 3, I. B. Veprinac 24, I. P. Montrilj 4, Čit. Zlatar 3, I. P. Grižane 6, J. B. Vrbnik 12, F. S. Bačve 6, J. V. Labin 12, S. S. Bakar 18, F. C. Ključ 6, M. J. Opatija 7, J. T. Sv. Petar Š. 3, I. T. Žrenj 3, M. K. Zvoneća 2, N. E. B. Baškanova 2, F. D. V. Pazin 12, M. A. Grožnjan 4, A. R. Zadar 6, Kolo Spljet 4, D. G. Kremenica 2, Čit. Belovar 5, A. I. Crikvenica 3, F. M. sv. Petar Š. 3, A. K. Barkovlje 6, V. P. Baškanova 6, F. L. H. Pazin 26, M. H. Poljane 6, Š. K. R. Buići 3, Čit. Sezana 5, T. H. Rieka 3, Čit. Spljet 6, Čit. Senj 6, M. G. Novavas 3, I. C. Karojba 6, I. S. Beli 12, F. M. Frančići 3, A. R. Višnjan 6, K. B. Boljun 4, I. V. S. Oprtalj 5, F. S. Paz 6, J. S. Lindar 3, Hrv. Esk. Banka Zagreb 6. M. P. Beršec 3, F. u. L. Lovran 6, L. R. Krk 7, I. G. Posert 8, M. B. Paz 5, Čit. Trst 12, V. Z. Volosko 6, I. U. Žbandaj 2, J. B. Boljun 3, Čit. Novomesto 5.

Za oglase: Posujilnica u Puli 24·24, Kot. Gosp. Zadruga Krk 3·04, Posujilnica Podgrad 12·80, g.a Kata Čubranić Rajkova, Baška 3·36, Družtvo za štednju i zajmove Buzet 5·25, Obitelj Ciotti, Beč 8·40.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru.

Podružnica Pula.

Pozivaju se rodoljubi u Puli, da pribave koliko koji može izvanrednog dara, a članovi da plate članarinu, čim prije, jer imamo novih troškova za školu.

Prinose i članarinu prima tiskarna Krmpotić i dr., Istarska posujilnica i blagajnik podružnice P. Ženzerović u pisarni podpisanoga.

Pula, 1. jula 1901.

Dr. M. Laginja,
navnatelj podružnice.

Filijalka

C. kr. priv. austr. Kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ 8 „ „ 3¼%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3%
„ „ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3½%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odiel u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrante i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda isplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočnije poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Brijač

Zvonimir Gjurin

preporuča svoju

brijačnicu i češljaonicu

u Puli

Via Sergia broj 63

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Moidling

po novč.

Teka se pita: Taftà za turiste **Luser** 60

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: I. Serravalle, M. Barnabà, Lellenberg, A. Franz, Manzoni, U Svetih 3 Kraljeva, Prodotti, U Pallà 2, Wassermann, F. Carboniskio.

Nenadkriljivo sredstvo proti bolestim želudca i probavila

jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu" K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje teka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, zimzelenj, grčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini surišnim svaki druzi prašak, osobito poslje prekomjernog i pretažkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih biliastih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga ta prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Cieua bočici **1 kr. 40 ft.**, poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne** „k crnom orlu" K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer ram se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900. Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj liek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosele bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900. Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja teika upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti nemogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da **samo ona** i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Franković,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotrebljava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenja žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Broj 54. Pula, u petak dne 12. julija 1901. God. XXXII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se po tamošnjoj običnoj ciencima ili po dogovoru.

Novci za preplatnicu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poštanskom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 36.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji 12 K u obće, } na godinu
6 K za seljake } na godinu
ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Ćirila i Metoda" za Istru

Zemljaku N. N.

Pred par dana primio je naš zastupnik dr. Laginja pismo iz Pule, podpisano „Vaš vjerni zemljak N. N."

Taj vjerni zemljak piše u tom pismu kao na medalji, na kojoj bi s jedne strane bio Laginja andjel božji, a na drugoj opet isti Laginja kao da bi bio vrag, potari ga sveti krst.

Nego to je stvar privatna; mi znamo, da se naš zastupnik neponosi, ako mu tko broji što je učinio dobra, niti se baš ne grize, ako mu tko broji što je učinio zla. Svaki je onakov, kakova ga je Bog dao, a čovjeku se budi koliko pravo sudi tekar poslje njegove smrti, kad već znaš, da te nemože ni pogladiti ni zamlatiti.

Mi se osvrtamo na ono pismo radi drugih stvari što su u njem.

U tom listu naime još stoji pisano ovako: „Nego Vi znate dobro šta je i n t e r n a c i o n a l i šta je n a c i o n a l. Dakle nebudite (ovdje je grda rieč) nacional. nego učinite kao čovjek mudri. Koliko imademo mnogo mudraca-socialisti pa će biti za mnogo i mnogo bolje i ljepše za svih nas i toliko i za Vas. Vi bite morali toliko na liepi način se izpustiti (valjda je htio reći: kaniti se) tog vašeg nacionalnoga paragrafa, a združiti Hrvate sve u jednu federaciju internacionalnu, pa će biti i Vama bolje i nama, a ne tako da se grizete, jer Boga mi moga, Vi nećete dobiti Taliance, a imati ćete dosta gristi sa socialismom ovdje u Puli; al to Vam samo govorim, da Vam je bolje uhvatiti se tvrdjega panja, nego li mekanoga".

Tako piše taj zemljak N. N.

Vidimo, a znamo i od drugih prilika, da su mnogim našim ljudem misli u pogledu naše narodne politike prilično mutne, zato uzimamo priliku ovog lista, da sa svoje strane razbistrimo radnikom našega jezika, kako stvari stoje.

* * *

Dakle radnik hoće, da se naš dr. Laginja kani nacionalnoga paragrafa, a da se primi internacionalnoga, a malo napred hoće, da dr. Laginja združi „sve Hrvate u jednu federaciju internacionalnu". To jedno i drugo ujedno nije moguće, jer ako hoćeš da se Laginja okani nacionalizma, a da se prime internacionalizma, to bi Laginja morao reći od prilike ovako: „Ljudi, ja sam doistine po jeziku i narodnosti svojoj Hrvat, ali za me je to svejedno kao da i nisam; ja neću najprije gledati za svoj narod, koj najviše trpi, nego ću raditi za sve ljude i neću gledati, jesi li Talijanac ili Inglez ili Turčin ili Kinez". Ako pak hoćeš, da Laginja združi sve Hrvate u Puli u jednu federaciju internacionalnu, onda bi on morao reći: „Ljudi, svi koji ste ovdje hrvatskoga ili slovinskoga jezika združite se u jednu federaciju internacionalnu; stanite posebice, neka Talijani budu za se a Hrvati za se". Ali kad bi to učinio, onda on nebi bio internacional, jer tako razdieljeni socialisti već nisu medjunarodni, nego su podieljeni po narodnostih kojim pripadaju. Da se tako učini, skočili bi drugi socialisti na nas, da smo jim vojsku razbili i da svi oni radnici, koji su se združili u hrvatsku internacionalnu federaciju, već nisu pravi socialisti.

Mislimo, da govorimo dosta bistro, a koliko mi ne, još će vrieme više razbistriti glave onim našim, koji se danas broje u socijaliste, neznajući pravo tko jih vodi i kamo jih vodi.

Dakle, ostanite vi liepo i nadalje u Vašoj federaciji, koja Vam obećuje korist od komuna, banje od komuna, špital za breke od komuna sve manje djela, a sve više plaće i takovih liepih stvarih, koje mi Hrvati nemožemo obećati, jer znamo, da za naših zubi toga nebude toliko.

Jeste li se zasitili, pak nećete da ostanete u onoj federaciji, nego hoćete da učinite svoju hrvatsku? E pa dobro! Onda se odciepajte od sadašnje federacije, pak stupite opeta u veliki narodni tabor hrvatski. Tamo se neobećuje Bog zna što, ali tamo se radi, koliko se može, za sve redove puka.

* * *

Ali mi nacionalni Hrvati ostajemo pri svojem. Zašto? Zato, jer najprije moramo doći do svojih pravica, koje imaju drugi narodi u državi, pa kada budemo dobili te pravice, onda ćemo gledati da uredimo našu kuću svakim boljim načinom.

Što biste rekli onom ocu, komu djeca neimaju kruha, a on da sipa kruh drugoj djeci za koju se dosta drugih ljudi brine? Rekli biste mu da je lud. Tako su ludi i oni i n t e r n a c i o n a l n i H r v a t i, koji svaki čas odkidaju sebi od ustiju za uzdržavati ljude i novine, koje hoće talijansku u n i v e r s u u Trstu, a naša djeca u najbližoj okolice Pule nejmaju ni svoje male škole.

Što biste rekli onomu bratu, komu brat gladuje, a on hoće na svaki način, da prije pomogne drugim, više da hoće pomoći, svim ljudem na ovom svietu i u tom vikanju pozabi na najbližega svoga brata? Rekli biste mu, da je lud. Tako i naši internacionalci skladaju novce za pomoći stavke ili šopere Bog znaj kuda, a kada treba prehititi koga našeg seljaka, najbližega brata, onda on negre k internacionalcem nego k Laginji, a on nemože svim pomoći, pak onda udri po Laginji da je „nacionalac" i da neradi ništa za narod.

Mi stojimo čvrsto uz našu narodnu hrvatsku stranku, a to zato, jer u našem programu je sve pravedno i ništa krivo za nijednog internacionalca. Mi hoćemo, da nam se u komunu Puli spozna, da možemo u svojem jeziku govoriti i pisati, mi hoćemo, da na grob naših pokojnih, naime kad ga platimo, možemo postaviti spomen u našem jeziku, nu, hoćemo, da se ljudi nediele tako, da jedni su viloviti konji, a drugi tepeni magarci, nego da budu jednako uvjereni i štovani kao ravni jedan drugomu. Mi hoćemo, da pri izborih svaki odrasli čovjek ima svoj ravan glas i više takovih stvari. Jeli to krivo socialistom? Nije i nemože biti.

* * *

Dakle svi Hrvati, koji su sada u medjunarodnoj federaciji socialista, mogu u njoj ostati i nadalje, dok se osvjedoče, da li jim koristi, ili ne. Ali za narodne naše potrebe sa svim tim oni bi mogli i morali biti s nami. Ni to ne samo na besjede, nego i činom i žepom.

Na primjer: U občinskih i drugih izborih socialisti hrvatskoga jezika morali bi reći: „Zašto nebi i koji Hrvat bio izabran, a ne samo onakovi dva tri iz vanjštine, koji talijanskoj stranki na sve reku Amen".

Talijani od Austrije mogu i na najviših školah u Gracu i Insbruku učiti se i činiti ispite u svojem jeziku. Hrvati po mnogih selih Istre nemogu se naučiti ni a b c jer neimaju škole ni učitelja.

Pravi Hrvati socialisti morali bi reći: Eto Talijani nedaju najbližoj našoj braći ni malih škola, vlada niti, dakle pomozimo mi svaki malo, neka ta uboga čeljad bude mogla danas sutra barem čitati koju dobru nauku. Da tisuće našega roda, koji se broje u socialiste, daju svake godine samo po jedan forint za naše škole, mi bismo svakih pet godina samo s tim mogli sazidati po jednu školicu po selima.

A što bi tekar bilo, da Hrvati socialisti daju za hrvatski narodni program svake godine onoliko, koliko pobiraju i izručuju svojim „tovarišem", koji jim stoje na čelu? Onda bi barem jedan dio socialista, znamenito brže dospjevao do svojih namjera!

Dakle, hrvatski radnici, da Vas vidimo na takovom djelu, pak onda ćemo govoriti, koji je panj tvrdji, koji meći.

Vi ste danas posve u talijanskih rukah: Vaši prvaci uče vas samo talijanski, vaši razgovori od nekoga vremena su samo talijanski, vaše novine u Puli pišu samo talijanski. I još se nadje medju Vami jedan, koji misli, da se treba držati toga j a č e g a panja. Neka je danas jači, ali za nas i za vas je t u đ j i. Dok nebude posvemašnjega bratinstva i jednakosti, dotle mi Hrvati, što smo još vierni našoj narodnoj zastavi, nesmijemo gubiti i ovo malo što smo velikim trudom do sada postigli u Istri.

A da smo s našim narodnim programom u zadnjih 30 godina u Istri ipak nešto koristna postigli, to ćemo dokazati u Našoj Slogi, ako Bog da, prvom dobrom prilikom.

K uredjenju učiteljskih plaća.

Radi obiesti i prkosa talijanske većine u istarskom saboru, ekati ćemo mi nevoljni pučki učitelji Istre uredjenje naših nazovi-plaća još dulje nego li smo očekivali. Stara je rečenica, da s i t g l a d n u n e v j e r u j e. I ta se opet jednom obistinjuje kod vladajuće talijanske gospode u Istri. Gospoda saborske većine jesu većinom bogataši ili bar imućnici. Siti su svakog dobra, pak što ih je briga ako nije svakomu dobro kako i njima. I talijanskim učiteljem Istre ide mnogo bolje nego li nam, a to priznaju i sami svojim mučanjem. Kad bi njim išlo slabo, kao što ide nam Hrvatom i Slovencem, maknuli bi se i oni, vapili bi i oni za poboljšanjem našeg materijalnog stanja, ali ovako šute većinom i miruju. Oni su većinom namješteni po gradovih, nalaze se većinom u viših platežnih razredih, pak prolaze pristojno — ako i ne možda svi udobno. Onim kojim ide koliko lošije, pomaže na jedan ili drugi način zemaljski odbor ili zlosretna „Lega nazionale". Ov su riedki — i ako jesu, nalaze se medju mješovitim pučanstvom, na školah medju našim pukom, gdje im je svrha raznarodjenje hrvatske i slovenske dječice. Ovim f a b r i k a n t o m budućih Talijančića daje nagrade i odštete rečena „Lega", komu više komu manje, mjereć im po tomu, kako i koliko je koji naše djece potalijančio. Mi hrvatski i slovenski učitelji nejmamo ni izvanrednih podpora ni odšteta pak valja da prokuburimo sa onom malom plaćicom koju krvavo zaslužimo. Na selu, gdje se skoro svi nalazimo neima izvanredna zaslužka, a život nije imalo jeftiniji nego li u gradovih.

Nama je dakle slabo, da nemože gore biti, ali tim nećemo da rečemo, da je svim našim talijanskim drugovom posve dobro, ili baš tako, da si nebi želili poboljšanja svoga stanja. Jedni i drugi želimo, da nam bude bolje, da se naše materijalno stanje poboljša i da bar ponješto obezbiedimo budućnost sebi i našim porodicam.

Očekivali smo, da će se istarski sabor bar ovaj put ozbiljno prihvatiti zakonske osnove, kojom bi se već jednom uredile naše plaće. Kažemo izrično bar o v a j p u t, jer ono što je talijanska saborska većina zaključila u tom pogledu u saborskom zasjedanju od godine 1900., nedržim ni koristnim ni ozbiljnim. Učinili su nješto, da nam bace pepela u oči i tom namjerom, da nebude iz toga ništa. Oni su bo znali, da cesarska vlada neće predložiti na potvrdu onakovu osnovu, kakovu su bili prihvatili. To im je kazao otvoreno i jasno vladin zastupnik u saboru za razprave one osnove. Oni ju ipak prihvatiše, da se ne reče, da nisu ništa učinili za biedno pučko učiteljstvo.

Sada smo dakle ondje, gdje bijasmo i prije nego li bijaše stvorena zakonska osnova u našem saboru za uredjenje naših plaća.

Istina je, da su koji članovi saborske većine, toli naši hrvatsko-slovenski zastupnici preporukom i resolucijom zemaljskomu odboru stavili na srce naše nevoljno stanje, ali mi ipak neznamo, da li će se te preporuke uvažiti. Nu recimo, da se ih i uvaži, to se bojimo, da će i kod eventualnog podieljivanja izvanrednih podpora uplivati narodnostna strast i neprijateljstvo talijanskih mogućnika do svega, što nije talijansko. Recimo nadalje, da se i odazove zemaljski odbor i zemaljsko školsko vieće pozivu saborske većine i manjine, to dieljenje izvanredne podpore bila bi neka vrst milostinje, nipošto zaslužena nagrada ili plaća. Mi smo doduše siromasi, ali milostinja ponizuje svakoga, koji znade, da čini svoju dužnost i koji je uvjeren, da je za svoj težki rad i trud zaslužio poštenu plaću.

Medjutim za sada bila bi neumjestna onakva i slična dalnja razglabanja. Nješto nam valja učiniti, da dodjemo do svojih prava. Ali kako do toga?

Evo našeg mnienja. U nejasnosti hoće li se istarski sabor još ove godine sastati ili neće, treba da se složimo i dogovorimo svi pučki učitelji Istre bez razlike narodnosti o tom, kako da dodjemo do svojih prava u pogledu uredjenja plaće. Znademo, da je veoma težko sakupiti u jednom gradu Istre sve slavenske i talijanske učitelje, ali bez složnog i uzajamnog djelovanja neima nam željenog uspjeha. Naš predlog bi dakle glasio, da se sakupe idućeg mjeseca agusta u Puli svi pučki učitelji Istre ili bar njihovi predstavnici i da se tuj dogovore o mjerah i koracih, koje njim valja poduzeti, da dodju do željenog cilja.

Koli slavenski toli talijanski učitelji imadu svoja kotarska učiteljska družtva, i ova bi morala stupiti u medjusobno dopisivanje, te odstraniti sve zaprieke, koje bi nam stale na putu do zajedničkog cilja. Grad Pula čini nam se za taj sastanak najprikladniji, jer nam je zbog komunikacija koli kopnom toli morem najpristupniji iz svih strana Istre i kvarnerskih otoka.

Mi rekosmo svoju a sada neka se oglase oni, koji misle, da znadu što boljega il koristnijega. (Bojimo se, da se pozivu na skupni sastanak nebi odazvali talijanski pučki učitelji Istre. Op. Ured.)

Bennatieva interpelacija.

Cresani italo.... latini.

(Nastavak).

Oni dakle njihovi brci i *muštaći*, koje ovi izrodjeni sinovi starih pradjedova uskoka ponosno goje prije *„all' Umberto"*, danas *alla Vittorio*, nas, koji dobro znamo za njihove bližnje i daljnje rodjake medju *„Gorinci"* sjećaju na one hrabre i poštene Ličane, koji još i danas onako brkati košto su, odvažni i hrabri silaze sa Velebita u ove naše krajeve prodavat sjekire, noževe i kosarice....

Evo ti dakle, draga moja Europo, našto se svadja taljanstvo grada Cresa! Polag ovog istinskog opisa sudi sada ti, Europo dvadesetog vieka naše javne odnošaje: Mi ti ovdje, o stara zaštitnico potlačenih ljudskih prava, postavljamo da razsudiš.

1. Jeli gdje na svietu veće, da jedna občina, ovako duboko prožeta vjerskim osvjedočenjem, košto je ciela občina creska, a napose grad Cres, imade na čelu, košto ga je do nedavna imala čovjeka poznata pod imenom *"Il valoroso eroe d' Ossero"*, koji se javno smije i ruga najsvetijim vjerskim osjećajem onih, kojim stoji na čelu; čovjeka, koji u svojem bezvjerskom fanatizmu bulazni: *„Se io fossi quel che non sono, la mia prima azione sarebbe di inalzare nella mia stanza „Srednji"*, — *no pardon „Tramezzo"* (Čujemo da taj liepi slan nije već ni *Srednji*, ni *Tramezzo*, već da je sasvim prešao u ruke del miglior offerente. — Op. slag.) *un pezzo di grande calibro „Krupp", e con due colpi ben assettati* (alla Barattieri) *mando arremengo prima il campanile e la chiesa di Caisole e poi quella di Dragosici, e nel mezzo del nostro prà faccio erigere una chiesa di Protestanti.....* A da bude zasliepljenost i sramota još veća, na to častno i odlično mjesto ovi i ovakovi ljudi *dolase moralnom i materijalnom podporom donašć naše častne i prečastne gospode svećenika!!.....* Jeli ovo istina slatki šjor kumpare Vicenciću??

2. Je li gdje na svietu občine, u kojoj občinari imadu pučku školu, da, i četverorazrednu pučku školu sa osam učiteljskih sila, a da se u toj školi ne smije ni pisnut onim jezikom, koji je materinski 95% učenika? Jeli ovo istina *šjor Dirigente Longo?*

3. Je li gdje na svietu občine, koja imade dva liečnika, jednog za grad, a drugog za podobćine, pak ovog potonjeg podobćinari slano i dobro plaćaju sa 2400 austrijskih ili bolje rekuć cresanskih kruna, a da taj liečnik nikada pa nikada ne izlazi u te podobćine, pače uviek ni onda, kad je *prešno* pozvan k bolestniku, koji ga osim občinske plaće još posebno slano i preslano plaća, nego mora jadni mrieti kao najdivlji crnac srednje Afrike? Jeli ovo istina o vi dobri i brižni naši *Venjski?*

4. Je li gdje na svietu občine, koja uzdržaje i slano plaća putujućeg učitelja poljodjelstva, koji ne samo da nezna, nego i prezire jezik ovog pučanstva i koji, kako čujemo razumije se izvrstno samo u jednu struku gospodarstva: u botaniku, ali težko da bi znao razlikovati pera friške od kisele ripe?

A zašto, jer to je netjak onoga dr. Petrisa koji ovdje u Cresu vedri i oblači!! Pak da nisu brižni i jadni creski kopači primorani pozvat dalmatinske seljake s kojima se jako dobro razumiju baš kao rodjeni brati, da ih uče u ciepljenju amerikanske loze i u drugih agrarnih pitanjih. Pak i ista vlastela poznavajuć nesposobnost toga učitelja, pozivlju iz Poreča drugoga učitelja, koji na žalost drži školu o poljodjelstvu, ali.... u taljanskom jeziku tako, da naši jadni kopači ništa nerazumiju i jesu pravi „Turchi alla predica". Jeli istina sve ovo šjor kunšiljer *„Chiudemo un oćo"?*

Je li na svietu občine, gdje ljudi skapavaju od glada i nestasice pak moraju bježat iz svog nezahvalnog ali uviek premilog doma u daleke krajeve, jer im se krati i ono malo zaslužbe, koje se djele samo onim, koji su na občini u zlatnoj knjizi upisani, dočim se ostale mimolazi, jer su u jednoj ili drugoj zgodi i prilici stali na postol stanovitoj *Sinjoriji*, dočim se dobar dio svote podjeljene od vlade za popravak naših kozjih puteva, drži u prehrani za stanovitu zgodu skorašnjih občinskih izbora? Jeli ovo istina šjor Doktor Gule?

Je li na svietu.... ali kad bi svršili.... Čuj, Europo, i sudi, jesmo li u Europi ali pak tamo medju Tung-fu-siani?

Poglaviti gospodine kotarski poglavare pl. *Manussi*, razvidi i providi..... Evo ti širokog polja gdje si možeš osvjetlat plemenito lice, i zašto će te nevoljna creska „raja" do vieka spominjati i blagosliviati.

(Nastavak slijedi.)

O izgonu Krstića.

Interpelacija zastup. dra. Ferri i drugova.

U izvršenju zaključaka občinskog odbora i zastupstva Kastav u Istri, podnielo je tamošnje občinsko glavarstvo dne 1. decembra 1897., proti riešenju c. kr. kotarskog glavarstva u Voloskom od 16. novembra 1897. glede izgona jednog individuuma (dra. Krstić) iz občine, utok na c. kr. namjestničtvo u Trstu.

Pošto je od podnešenja toga utoka prošlo već tri godine i pol;

pošto bijahu u novije doba iznešeni na javnost pismeni dokazi, da taj individuum dobiva za svoje odurno djelovanje u svojem najgnjusnijem listu na svietu i inače, od zemaljskog kapitana Istre komendatura dra. Mata Campitelli, od člana zemaljskog odbora dra. Ivana Cleva, od ravnatelja zemaljskog vjerozakonskog zavoda dra. Andrije Amoroso, od strane gospode iz Pule i drugih gradova Istre plaću od mjesečnih 100 for.; te ga i inače financijalno na troškove zemaljskoga fonda i na drugi način autonomne zemaljske oblasti i njezini organi podupiru;

pošto bijaše o tom individuumu dne 14. febrara 1895. od tadanjeg predstojnika c. kr. kotarskog glavarstva u Voloskom izdana c. kr. sudu u Voloskom sliedeća politička informacija:

Br. 37 G. B. 20

Slavni c. kr. kotarski sud

Volosko.

U riešenju cienjenje tamošnje note od 9. decembra 1899. h 399 priobćuje se službeno uljudno, da je dr. Ivan Krstić vrlo naprasita značaja, i da neuživa najbolji glas. — Tako je bio već na Rieci više puta policajno kažnjen i s razloga javnoga poredka izgnan iz Rieke i područja, — Isti bijaše dva puta na prvoj instanciji odsudjen radi uvriede poštenja, te proizlazi iz izvida preduzetih u ovom uredu, da je isti (dr. Krstić) kadar počiniti iz požude za dobitkom kažnjive čine, i smatra se ga u uvom uredu kadrim, da uvriedi službene osobe u vršenju njihove službe.

Isto tako vlada mnienje, da Krstić ni u čudorednom pogledu nije bez ljage, te je činjenica, da živi odieljen od svoje zakonite supruge i da se ne brine za svoju obitelj.

Volosko, 14. febrara 1895.

C. kr. kot. kapetan:
Fabiani.

Praes. 19. febrara 1895. 413

Ova svjedočba bje podpisana od tadanjeg kotarskog glavara, sada namjestničkog savjetnika, Alojzija Fabiani, i taj isti Fabiani je u sliedećim godinama stojao s onim individuumom u tiesnoj svezi i s njim potajno radio za talijansku stranku. Zadnja pak politička informacija izdana tomu individuumu od c. kr. kotarskog glavarstva u Voloskom glasi se, da on (Krstić) radi njegove silne agitacije i žestokih napadaja u po njemu izdavanoj „Pravoj Našoj Slogi" osobito kod Hrvata neuživa dobar glas. C. kr. politička oblast je dakle svoj sud o tom individuumu na taj način ublažila, te na njemu opaža samo silnu agitaciju i žestoke napadaje, premda se on po izdanju gornje svjedočbe nije poboljšao, premda su se navodi u toj svjedočbi sadržani kasnije obistinili, premda je u kasnije doba počinio mnoge teže kažnjive čine, što dokazuju razne kaznene parnice i osude, premda u svom imenovanom od spomenutih čimbenika plaćenom listu, što ga on badava medju puk dieli, buni puk protiva duhovnoj i svjetovnoj njemu neprijaznoj oblasti, te direktno ili indirektno širi bezvjerstvo, nećudorednost, izdaju, korupciju i svako crkveno, državno i občinsko dostojanstvo podkapa;

pošto bijahu za volju toga čovjeka i onih, koji ga za to njegovo zagovorno djelovanje plaćaju bez ikakvog temelja po c. kr. namjestničtvu u Trstu uništeni občinski izbori provedeni u Kastvu u decembru 1899.;

pošto glede toga čovjeka nesamo c. kr. kotarsko glavarstvo i namjestničtvo, nego i c. kr. državno odvjetničtvo i c. k. zemaljski sud u Trstu na upadno čudni način postupaju, tako da je posledni bar jednom slučaju, u kojem je u prilog toga čovjeka očito povredio jasne tekstove zakona, nkoren bio;

pošto taj individium nije samo plaćeni agitator vladajuće talijanske stranke i glave istarskih autonomnih zemaljskih oblasti, talijanske gospode u Puli i u drugim istarskim gradovima, nego mora se takodjer utemeljenim držati, da ga i organi c. kr. vlade i oblasti te vladajućeg sustava od godine 1896. ovamo podupiru, od kada ga naime spomenuti činbenici za njegovo odurno djelovanje, upravljeno proti svakom poredku, plaćaju; to se imade smatrati tim vjerojatnijim, što uvodno spomenuti rekurs nije još riešen, obzirom na sve to uslobadjaju se podpisani upravili na njegovu preuzvišenost ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala sliedeći upit:

1. Je li vaša preuzvišenost sklona poduzeti potrebito, da utok občine Kastav od 1. decembra 1897. br. 3616 upravljen na c. kr. namjestničtvo u Trstu proti riešenju c. kr. kotarskog glavarstva u Voloskom od 16. novembra 1897. br. 1196 glede izgona onog individuuma iz one občine bude već jednom riešen, u protivnom slučaju navesti razloge, kadi kojih se to ne čini?

Je li vaša preuzvišenost pripravna u vlastitom djelokrugu odnosno dogovorno sa njegovom preuzvišenosti ministrom pravosudja uzeti uvid u spise odnoseće na toga individuuma sliku odnošaja, koji vladaju u Primorju i o postupku c. kr. tamošnjih oblasti, te istomu stati na put?

U Beču dne 10. junija 1901.

Dr. Ferri i drugovi.

Gospodu predplatnike, koji nam do guju predplatu **za prošlu godinu ili samo prošlo polugodište, odnosno one, koji redovito podmiruju predplatu unapried, molimo uljudno ovim, da nam istu čim prije naznače, jer 1. julijem nastupimo već II. polugodište. Jedino uz točnu predplatu omogućuje nam se i točnost u računima.**

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Zasjedanje većine zemaljskih sabora primiče svemu kraju. Nekoji sabori zaključiše jur svoje zasjedanje a ostali će zaključiti još tečajem ovoga il budućega ćedna.

U českom saboru prihvaćena je važna promjena izbornoga reda. Do sada birale su naime izvanjske občine kao i kod nas t. j. posredno ili putem biranih birača zastupnike. Od sada birati će sami izbornici zastupnike bez fiducijara, čim je podieljeno ogromnoj većini českih izbornika obširnije izborno pravo. Za to proširenje izbornoga prava zauzeli su se ponajviše zastupnici nove stranke u českom saboru, takozvane agrarne stranke. Ta će stranka kod budućih izbora po svoj prilici i žeti najveću korist od te promjene. Občenito se bo drži, da će zastupnici agrarne ili poljodjelske stranke stupiti u budući sabor u mnogo većem broju, nego li ih imade sada, i to na štetu zastupnika mladočeske stranke. To proširenje izbornoga prava jest slobodouman čin českoga sabora i tim se primakoše česki izbornici seoskih občina izbornikom drugih naprednih zemalja i država.

Za takovo izravno i tajno izborno pravo jest i naša narodna stranka u Istri. Takovo pravo zagovarala je ona i do sada na raznih sastancih i skupštinah, jer je ono jedino pravedno. Proti izravnom izbornom pravu jesu naši susjedi Talijani, odnosno njihovi prvaci, zemaljski zastupnici, jer kod izbora lagljе sliepare i varaju

proti puk nego bi to mogli, kad bi bilo izravno i tajno glasovanje u seoski obćinah.

Hrvatskoj — narodnoj stranci u Dalmaciji grozi razsulo odatle, što je nastojala zabašuriti nesretno vrgoračko pitanje. Zastupnik Mrkušić položio je mandat, jer bijaše izabran u vrgoračkom kolaru a članovi stranke prava zahtjevaju, da to isto učini i član kluba narodne stranke vitez Vuković. Posebni odbor zemaljskoga sabora, koji je imao iztraziti u koliko nosi krivnje zemaljski odbor u vrgovačkom pitanju, te iz koga su izstupili članovi Trumbić i Salvi, izviestio je, da nema temelja za postupanje proti onim čimbenikom, koji su imali nadzirati djelovanje obćinske uprave u Vrgorcu. Opozicijonalci staviše predlog, da se izreče nepovjerenje zemaljskomu odboru, ali je taj predlog pao.

U tirolskom saboru došlo je do razdora izmedju njemačkih i talijanskih zastupnika. Taj razdor mogao bi pokopati i poznate dogovore o nagodbi za autonomiju južnoga Tirola. Njemački zastupnici prihvatili su u saboru predlog, da se dade zemaljskomu odboru punomoć, da može sklopiti zajam za uredjenje voda, za gradnju cesta, puteva itd. Proti predlogu ustali su Talijani, ali buduć u manjini, propadoše. Radi toga latili su se obštrukcije, da onemoguće, ili bar otežaju rad sabora. Niemci u Tirolu postupaju nasilno i nepravedno proti talijanskoj manjini, nu ipak je još uviek što puta bolje Talijanom Tirola nego li je nam Slavenom Primorja pod talijanskom vladavinom. U tirolskom saboru bore se talijanski zastupnici proti njemačkom našilju, a u našem Primorju složni su Talijani i Niemci proti nam, da uzdrže talijansko nasilje i nadvladje proti nam.

U galičkom saboru izstupili su rusinski ili maloruski zastupnici iz sabora. Povod tomu: da je bilo nepravedno postupanje Poljaka napram njihovim narodnopolitičkim zahtjevom. Poljska većina u zemaljskom saboru nastojala je oprovrći pritužbu maloruskih zastupnika te je i sam namjestnik posegnuo u razpravu dokazujuć, da je vlada pravedna maloruskom narodu u Galiciji i da zemaljski odbor kroji jednako pravo Poljakom i Malorusom.

Crna Gora. O novom crnogorsko-turskom sukobu u Gusinju pišu turski listovi, da taj sukob neizazvaše Muhamedanci, nego da ga je izazvala osveta i svadje izmedju katolika i pravoslavnih. Kod sukoba pala su tri pravoslavna, jedan katolik i jedan möslim. Turska vlada predlaže, da se odašalje na lice mjesta jedan crnogorski i jedan turski činovnik, koji bi imali iztražiti čitavu stvar. Crnogorski poslanik Bakić izjavio je, da njegova vlada drži iztragu bezkoristnom, te moli, da se bjegunci, koji su uskočili u Crnu Goru, mogu povratiti u svoja obitavališta.

Talijanski listovi pišu, da se je crnogorski knežević Mirko zaručio sa jednom ruskom velikom kneginjom.

Srbija. Srbski radikalci i naprednjaci sklopiše za predstojeće izbore u narodnu skupštinu ugovor, po kojem će birati 95 radikalaca i 35 naprednjaka.

Bugarska. Državno odvjetničtvo u Sofiji podneslo je izvještaj proti članovom bivšeg macedonskog obora, koji su obtuženi radi poznatih umorstva u Bukarestu. Državno odvjetničtvo predlaže kazan smrti za predsjednika rečenog odbora Sarafora. Kaznena razprava proti obtuženim započeti će prvih dana budućeg mjeseca. agusta.

Rusija. Predstavnici ruske štampe sastadoše se 6. t. mj. u Moskvi kod svečane gostbe, da proslave najnovije povlastice, koje je car Nikola podielio ruskim novinam Ravnatelj uvaženog lista „Ruske Vriedonosti“ izrekao je zdravicu slaveći cara Nikolu, koji uvažava glas ruske štampe : koji će stalno i nadalje pokazivati svoju sklonost ruskim listovom.

Njemačka. Ovih dana preminuo je u Ragacu bivši bjeloruski državni kancelar knez Chlodvig Hohenlohe, koji je kroz desetak godina upravljao političkim životom njemačke države.

Mjestine:

Admiral Spaun boravi od dne 9. tek. mj. po službenom poslu u Puli.

Obćinski izbori u Puli III. tielo: glasuju gradjani dne 17. i 18. tek.: Altturci, Kavranci, Loboričani, Ližnjani, Medulinci i Muntićani na 19. tek., Jadreški, Pomerci, Premanturci Škatari, Šišići, Valdebek, Valmale, Vinkuran, Vintijari i Štinjan na 20. tek.; Fažanci, Galežanci, Perojci i Šišanci te svi drugi koji ne prebivaju u mjestnoj obćini dne 22. tek.

Izbori su obćenito od 8 ura jutro do 1 popodne u školi na trgu Alighieri;

II. tielo: glasuje dne 23. tek. od 8 u jutro do 1 popodne u školi Alighieri;

I. tielo: glasuje dne 24. tek. od 8 ure u jutro do 8 ura večer u školi Alighieri.

Glasovanje je usmeno a svako tielo bira po 10 zastupnika i 5 zamjenika.

Učiteljska mjesta kod c. i kr. mornarice. Do pred nekoliko dana, bilo otvoreno nekoliko učiteljskih mjesta kod c. i kr. vojne mornarice. Na tim mjestima, nuždan je učiteljima i hrvatski jezik. Govori se pako, da su za ta mjesta predloženi sami Niemci iz Češke. Mi znademo, da je za ta mjesta bilo više molitelja i Hrvata i Slovenaca, koji su za tu službu podpuno usposobljeni, poznavajući svatko najmanje tri jezika, pa nam se čudno čini, čemu se naše vrstne sile toli zapostavljaju ili valjda imadu Niemci i u tome privilegij. Idemo da vidimo, kako li će izgledati ta imenovanja sa nadležne strane i hoće li se i tu uvesti mrvičak pravednosti.

Junaci na bjegu! Dne 7. t. mj. pobjegoše iz Pule u Trst dva vojnika c. i kr. vojne mornarice. Bjegunci ti vrli utekoše se ponajprije u Piran, te odanle uputiše se drugim parobrodom u Trst, da tako laglje zametnu trag svomu bjegu. Ti junaci na bjegu jesu Angelis Ivan vatroložac na carskom brodu „Teghethoff“ i Bassi Ivan mornar sa carskog broda „Franz Josef“. Obojica jesu Talijani. Ovi bjegunci podaše nam novi dokaz, kako služe rado u carskoj vojsci naši dobri susjedi Talijani, kako su oni junaci — na bjegu à la Barattieri!

Bjegunce zaustavio je u Trstu redarstveni činovnik te ih predao vojnomu zapovjedničtvu.

Pokrajinske:

Surogat kave — cikorija „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“. Naša družba dala je jednoj ljubljanskoj tvornici pravo, da pod firmom družbinom prodaje surogate kave (cikoriju) i sladnu kavu (ječmen) Rečena tvornica će od svakoga vaguna robe dati družbi nekoliko stotina kruna. Svi prijatelji siromašne istarske dječice, koji kupuje kavne surogate i sladni ječmen, kupiti će stalno te surogate od rečene tvornice, koji nose i na naslovu znak naše družbe. Našim trgovcem preporučujemo, da dobave iz Ljubljane tih surogata pak da je narodu nudjaju a našim gospodaricam preporučamo, da zahtjevaju u svih trgovinah jedino družbine surogate, cikorije i ječmen.

Žigice su neznana stvar, pa će ipak imali družba od njih koristi ove godine preko 6000 kruna.

O budućem sazovu istarskoga sabora. Talijanski i njemački listovi razbijaju si glavu u tom, hoće li sazvati vlada na novo istarski sabor i kamo će ga sazvati. Predsjednik sabora izjavio je našim zastupnikom, da će sazvati sabor čim bude znao, da će kod razprava sudjelovati i talijanska većina. To bi se moglo dogoditi još tekućega mjeseca. ili pak na jesen.

Jedan njemački list iz Graca, u kojem izpraznjuju Talijani Primorja svoje pogrde na Slavene, piše, da bi se sabor imao sastati u Poreču ili nigdje drugdje, t. j. da bi ga vlada morala razpustiti.

Najmladji talijanski list „Trieste“ piše pako, da je vlada zadovoljila želji saborske manjine tim, što je sazvala sabor u Kopar, da bijaše to povlastica dana Slavenom i da se to nebi već imalo opetovati. Taj list, koji stoji svakako veoma blizu tršćanskim vladinim krugovom, mora znati, da to nebijaše nikakva provlastica Slavenom, nit da je itko za tu povlasticu koga pitao ili ćak molio. Taj najnoviji jaslar morao bi nadalje znati, da su bolke službene i poslužbene novine javile, da nije ministarstvo ni s manjinom ni s većinom ugovaralo glede sazova istarskoga sabora.

Isti list piše takodjer o uvjetih, pod kojimi bi talijanski zastupnici opet stupili u sabor, nu ti uvjeti čine nam se toli smješni i drzoviti, da se moramo na nje posebice vratiti.

Opravdana pritužba. U riečkom „N. L.“ čitamo skoro danomice novih nesreća u brodogradionici Hovaldt i drug u Brgudih. U novije doba ponesrećilo se tamo i naših zemljaka iz Kastavske obćine i iz drugih strana Istre. Dne 4. t. mj. ponesrećio se opet tamo neki mladić imenom Fran Leaković 20 godina star, mehaničar, rodom iz Trsta. Prava je sreća što je pao pokraj nekog šiljastog predmeta, koji ga je samo ranio, jer da je pao nanj, bio bi se skroz i skroz probo,

Tih nesreća u onoj brodogradionici imade previše, što je znak da je radnja vrlo pogibeljna, ili da su radnici malo oprezni ili da neima pravoga nadzora nad radnici i radnjam.

Godišnji izvještaj pučkih škola, spadajućih pod okružje mjestnog školskog vieća u Kastvu za školsku g. 1900./1901. Pod tim naslovom izdalo je već evo petu godinu velezaslužno mjestno školsko vieće u Kastvu izvještaj o školama, koje spadaju pod njegovo područje. Iz istoga razabiremo, da je bilo u tom okružju dužno polaziti školu 3213 djece, a polazilo je istu samo 2580 učenika. Odlikaša bijaše 205, dobro se učilo 1412, slabo, 321, popravak ima 28, nerazredjenih 107, istupilo 39 i umrlo 10 učenika. Za školske takse imalo se platiti do 31. decembra 1900. kruna 13.581. Osim školskoga izvješća donaša 88 stranica obširna knjižica na 24 strane raztezajuću se razpravu gosp. V. R.: „Ob uljudnom pristojnom ponašanju“, koja je jako poučno i razgovjetno pisana te donaša poglavja: „Ponašanje na domu“, Ponašanje mladeži u školi“, „Ponašanje u crkvi“, „Ponašanje vani“, Ponašanje prema tudjincima“, „Ponašanje kod pohoda“, „Ponašanje kod primanja gostova“, „Ponašanje kod stola“ i konačno „Pristojno pisanje listova“. — Ta razprava doći će dobro i odraslijim osobam i radi toga

Na želju nekojih rodoljuba, koji su tu poučnu razpravu pročitali, odlučila je naša tiskara posebice otisnuti istu, ako se oglasi prilično broj onih, koji bi ju uz vrlo nizku cienu primili u razpačavanje, odnosno bi sami žrtvovali koji novčić, da se ista razdieli ne samo medju školsku mladež izvan kastavskog mjestnog školskog okružja, već i medju naš kmečki puk u Istri, kome bi veoma poučna i koristna bila. Molimo dakle one rodoljube, koji misle, da bi istom razpravicom mogli koristiti u svome kraju, neka se oglase kod uprave naše tiskare, koliko po prilici iztisaka bi pojedinci uzeli, da se može udariti nakladu i po njoj najnižu cienu. Cienu ne bi prekoračila 10 helera, ako bi se je moglo tiskati najmanje 1000 komada. Knjiga bi obsizala 24 stranice velike osmine. Rodoljubi, ruku na srce!

Proslava slavenskih apoštola sv. Cirila i Metoda u Beli. Zagrebačkoj „Hrvatskoj“ pišu iz mjesta Beli, da su tamo nastojanjem velezaslužnog župnika g. Jurja Čreka svečanim načinom proslavili dne 5. t. mj. blagdan slavenskih apoštola sv. Cirila i Metoda.

Već u zoru zaćeše zvonovi pozivati bogoljubne župljane k crkvenoj svečanosti. Čitavo jutro čitanje su sv. mise, jer je domaćemu župniku došlo na pomoć 9 susjednih svećenika. Narod se je na stotine izpoviedio i pričestio.

U 10 sati pjevana je velika sv. misa, a prije nje bijaše obhod. Kod mise pjevala je školska mladež i svirala narodna glazba. Poslie propoviedi sv. mise bila je jubilarna procesija, kojoj je prisustvovalo do 3000 duša.

U župnom stanu sakupila se liepa kita njegovih prijatelja oko gostoljubivog stola. Tuj je palo mnogo rodoljubnih zdravica. Medju ostalim sjetiše se i našeg starine presvj. g. dra. D. Vitezića, narodnih prvaka dra. M. Laginje i profesora Spinčića. Osim toga poslaše svoj trojici pismene pozdrave. Za našu družbu bijaše sakupljeno K 12·24.

Svaka čast dičnim Beljanom, napose neumornom župniku veleć. g. Čreku. Živili!

Razpisana učiteljska mjesta. Razpisana su sliedeća učiteljska mjesta ravnajućeg učitelja III. reda u Bermu, Gologorici, Čepiću, Valturi i Marčani, mjesto ravnajućeg učitelja II. reda u Plominu (talijanski naukovni jezik), mjesto učiteljice III. reda na hrvatskoj školi u Pazinu i mjesto učiteljice III. reda u Kanfanaru.

Delavska škola u Kastvu. Naše čitatelje upozorujemo na „Obznanu“ ravnateljstva „Delavske škole“ u Kastvu, što ju priobćujemo na drugomu mjestu današnjeg broja.

Izpravak. U broju od 9. tek., zadnji stupac uvodnoga članka: Bennatijeva interpelacija, Cresani italolatini, jedanajsta crta odzgora čitaj „ovaj navod“, a ne „narod“.

Iz drugih krajeva:

† **O. F. Carev.** Dne 9. t. mj. preminuo je u Hvaru (Dalmacija) nakon duge i težke bolesti providjen sv. otajstvi za umirućega, tamošnji biskup O. F. Carev. Vječni mu pokoj!

I Pester Lloyd od 8. tek. psuje talijane, što su onemogućili zasjedanje sabora i piše posve u duhu „Naše Sloge“ glede prava krune sazivati sabor gdje je nju volja.

Hodočašće iz Trsata u Loret. Odbor za hodočašće iz Trsata u Loret javlja, da se zbog nepredvidljivih zapreka ne može vršiti svečano hodočašće dne 30. t. mj., kako je bilo oglašeno, već da će se vršiti 6. ili 7. agusta. Koji želi u Loret hodačastiti, neka pošalje do 15. t. mj. predplatu. Koji nije sa ovom promjenom zadovoljan, a predplatu je već poslao, neka ju izvoli podignuti najkasnije do 15. t. mj.

Sastanak abiturienata na Rieci. Odbor za uredjenje abiturientskog sastanka na Rieci izdao je proglas, u kojem kaže, da će se sastati hrvatski slovenski abiturienti dne 31. julija na Rieci jer se nada, da će do toga dana svršiti izpiti zrielosti na svih gimnazijah i realkah. Odbor će se pobrinuti, da hrvatski abiturienti iz Dalmacije dobiju nižu cienu na parobrodih ugarskoga - hrvatskoga parobrodarskoga družtva.

Sastanak ili kongres abiturienata trajati će tri dana, te se odbor nada, da će mu u tu svrhu odstupiti hrvatska čitaonica na Rieci svoju dvoranu.

Na koncu pozivlje odbor riečke Hrvate, da ga milostivom rukom podpomognu.

Dalnje obaviesti i program kongresa tiskati će i razaslati doskora odbor za uredjenje abiturientskog sastanka.

Zaruke bugarskoga kneza. Sa Cetinja javljaju, da će se proglasiti zaruke bugarskoga kneza Ferdinanda sa kćerkom crnogorskoga kneza Nikole, kneginjicom Ksenijom koncem mjeseca septembra t. g. Kako se pogavara imao bi tim zarukam prisustvovati i talijanski kraljevski par t. j. kralj Viktor Emanuel i kraljica Jelena, sestra kneginjice Ksenije.

Družtvene.

Pjev.-čitalačko družtvo „Zrinjski“ u **Dekanih** priredjuje u nedjelju dne 14. t. mj. zabavu sa pjevanjem, glazbom deklamacijom i tombolom. Kod zabave će sudjelovati iz prijateljstva bratska družtva „Ilirija“ iz Pobega, „Sloboda“ od sv. Antona, „Primorsko“ iz Mačkulja i „Pjevački zbor“ iz Tinjana. Pjevačko družtvo „Zrinjski“ pjevati će kod te zabave najkrašnju slovensku pjesmu: Förstervou „Ljubico“.

Iz Opatije pišu nam, da je tamošnje dobrovoljno vatrogasno družtvo održavalo dne 8. t. mj. svoju godišnju glavnu skupštinu, na kojoj bijaše ponovno izabran zapovjednikom gosp. Fr. Doberlet, a zamjenikom mu g. Fenzl, tajnikom g. Hartman, blagajnikom g. Bectolda.

Iz Kastva pišu nam: Dne 30. junija o. g. oživotvorila se je davna potreba i želja Kastav-grada. Tek taj dan naime konštituiralo se ovdje pjevačko i tamburaško družtvo „Istarska Vila“, akoprem su jur prošloga mesopusta stupili njezini pjevači na javnost kod naših čitaoničkih zabava i uviek su si osvjetlali lice.

Skupština se držala u „Narodnom Domu“ pod predsjedničtvom g. Munića Vjekoslava, u prisutnosti množine izvršujućih i podupirajućih članova, te odaslanstva pjev. i tamburaškog družtva „Sloga“ iz Zameta.

Predsjednikom bio je izabra naš obće obljubljeni obć. glavar g. Mirko Jelušić, podpredsjednikom naš vrli gosp. Frane Dukić trgovac, tajnikom gosp. Jurinčić, V., blagajnikom g. Grosman E. i odboraši gg. Rubeša V. i Jurinac R., u obranbenički sud bijahu pak izabrana gg. Šepić M., Sinčić I. Žic N. a zamjenici: Jelušić Lj. i Dukić I.

Kako vidimo, družtvo je u dobrih rukah, pak ako bude prave volje i sloge moći će liepo napredovati. Do sada broji 19 izvršujućih i 37 podupirajućih članova. Izgleda je, da će pristupiti i više podupirajućih članova, al čekati je samo, dok se družtvo učvrsti i pokaže dobre volje i mara.

Mi želimo ovom prilikom „Istarskoj Vili“, da nas čim dulje zabavlja i razveseljuje svojimi vilinjimi zvukovi i da njezina uprava nikada nesmetne s uma uzvišeno poslanstvo, koje njoj valja u ovoj prostranoj občini vršiti.

Gospodarske;

Kako ćeš najbolje sačuvati svježe voće? Mnogo je načina poznato, kako se sačuva voće, ali za svako voće, nevriedi svaki način. U jednom francezkom strukovnom listu čitamo, da se drži voće izvrstno do podpune svoje zrelosti, ako se zamota u fini svileni papir. Ono zadrži svoju friškoću posvema i vrlo liepo izgleda. U struženini drva drže se kruške dobro, ali što se dobrote tiče, zaostaju za onimi u svilenu papiru. U ječmenoj slami ne dobije voće mrlje, nili prima na se neugodan tek, ali gubi svoju friškoću i nepodpunije dozrije od voća prije spomenutih dviju vrsti čuvanja. U otavi voće lako gnjili, dobije mrlje i prima na se jaki miris od siena. Piljevina je slabo prikladna za čuvanje. U pljevi se voće drži, ali se u brzo umekša i dobije često tek po pljesni. To se isto dogadja, ako se voće čuva u suhom lišću. Voće, koje na policah prosto stoji, vrlo se dobro drži, ali brzo povelne. Voće ukopano u suhi, fini piesak uzdrži se vrlo dobro i ne dozrieva prebrzo. Ovo se čuvanje preporuča, ako kanimo voće za dugo sačuvati. Ali je najbolje u tom slučaju, da se voće prije ukopanja u piesak omota svilenim papirom.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru.

Podružnica Pula.

Pozivaju se rodoljubi u Puli, da pribave koliko koji može izvanrednog dara, a članovi da plate članarinu, čim prije, jer imamo novih troškova za školu.

Prinose i članarinu prima tiskarna Krmpotić i dr., Istarska posujilnica i blagajnik podružnice P. Ženžerović u pisarni podpisanoga.

Pula, 1. jula 1901.

Dr. M. Laginja,
navnatelj podružnice.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 5 „ „ 3½%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3%
„ „ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3½%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odlei u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradač, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Sakz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Za svakog važno!

Razprodaja!

Za vrlo nizku cienu od fer. 2·85 može se dobiti krasni, garnirani za sledećim četirnaest dragocjenim nakitnim predmetima:

1 **Anker Rem.** žepni sat iz nikela (na želju posrebrnjen) sa krasno graviranim poklopcem, točno udešen sa 3 **god. jamstvom** i tok.
1 ukusna iz goldina ili nikela **okovana verižica** sa privjeskom. Parižki sustav.
1 **igla za ovratnicu** iz goldina sa imit. brilanti.
1 par pozlaćenih **puceta za oči**. Znak „Garantie“.
1 goldin-opremak **puceta za košulje i ovratnike**, sastojeći se od 5 komada.
1 par **naušnica** iz čistog **srebra**, službeno puncziranih.
1 goldin-prsten sa ukus. kamenom.
1 maljušno žepno ogledalce u toku.

Ovih četirnaest vriednostnih i krasnih predmeta skupa sa anker. rem. satom samo za for. 2·95 uz pouzeće ili poslav unapried novac, šilje tvrdka

BRAĆA HURVIZ

Izvozna kuća, **Krakov, Stradom 17** (Austr.)

Što nije u volju, prima se natrag u roku od 8 dana a novac se povraća, te je time izključena za kupca svaka pogibelj.

Bogato ilustrovani Popis svakovrstnih dragocjenih predmeta šilje se badava i prosto pošto.

Primaju se preprodavači i agenti.

Obznana!

Podpisano daje na znanje, da „**Delavska škola**“ u Kastvu zaključuje školsku godinu 1900—01. dne 13. ovoga mjeseca. Risarske radnje učenika biti će izložene u školskoj dvorani nedelju dne 14. i sliedeće nedjelje dne 21. ovoga mjeseca.

Buduća školska godina počima dne 16. septembra, dočim će biti upisivanje učenika dne 14. i 15. septembra.

Ravn. „Delavske škole“.

Kastav dne 8. julija 1901.

M. Šepić.

Mlatilnice i Čistionice za žito, **Mastionice i Tiskarnice** za vino, voće i ulje, **Slamorezalnice i Sisaljke** (pumpe) svake vrsti, te u obće svi poljodjelski strojevi, kano što i **obrtnički i tehnički** predmeti, dobivaju se kod tvrdke:

Schivitz & Comp. u Trstu

(inžinira Živica)

polazeći iz prvih tvornica, uz najniže ciene.

Na zahtjev daju se dragovoljno potrebite upute i šilju se cienici badava.

Tvrdka se što uljudnije preporuča svojim zemljacima.

Sjećajte se družbe sv. Cirila i Metoda!

Br. 3052/por. od.

OBJAVA.

Uslied naredbe c. kr. financijalnog ministarstva, izdane u smislu § 17. izbornog propisa (prilog D pravila ovršbe I. članka zakona direktnih osobnih poreza od 25. oktobra 1896. l. d. z. br. 220, sadržane u l. d. z. br. 35 od god. 1897.) donaša se na obće znanje, da će se vršiti izbori **komisija za porez od tečevine** glede članova i zamjenika, koji su izstupili u smislu § 22. od. 2. pomenutog zakona kako sliedi:

A. Neposredni izbori.

1. Poreznici **II. razreda** kotara trgovačke komore Rovinj biraju dne **31. julija 1901** od 10 do 12 sati prije podne u zgradi trgovačke komore u Rovinju jednoga člana i jednoga zamjenika.

2. Oni **III. razreda** kotara taksacije **„grad Pula“** dne **24. julija 1901** od 9 do 12 sati u školi Piazza Alighieri u Puli jednog člana i jednog zamjenika.

3. Oni **IV. razreda** kotara taksacije **„grad Pula“** dne **27. julija 1901** od 9 do 12 sati u školi Piazza Alighieri u Puli jednog člana i jednog zamjenika.

B. Posredni izbori.

1. Poreznici **III. razreda** izbornog i poreznog kotara **Pula (okolica)** biraju dne **22. julija** 1901 od 9 do 12 sati prije podne u financijalnoj zgradi (Corsia Francesco Giuseppe br. 10) u Puli jednog biranog birača.

2. Oni **III. razreda** izbornog i poreznog kotara **Vodnjan** biraju dne **25. julija** 1901 od 4 do 6 sati poslje podne u občinskoj dvorani u Vodnjanu jednog biranog birača.

3. Oni **III. razreda** izbornog i poreznog kotara **Rovinj** biraju dne **29. julija** 1901 od 9 do 11 sati prije podne u občinskoj dvorani u Rovinju dva birana birača.

4. Birani birači **III. razreda** u kotaru taksacije **„politički kotar puljska okolica sa gradom Rovinj“** biraju pako dne **8. augusta** 1901 od 9 do 11 sati prije podne u financijalnoj zgradi (Corsia Francesco Giuseppe br. 10) u Puli jednog člana komisije i jednog zamjenika.

5. Poreznici **IV. razreda** u izbornom i poreznom kotaru **Pula (okolica)** biraju dne **23. julija** 1901 od 9 do 12 sati prije podne u financijalnoj zgradi (Corsia Francesco Giuseppe br. 10) u Puli 10 biranih birača.

6. Oni **IV. razreda** u izbornom i poreznom kotaru **Vodnjan** biraju dne **26. julija** 1901. od 9 do 12 sati prije podne u občinskoj dvorani u Vodnjanu 11 biranih birača.

7. Oni **IV. razreda** u izbornom i poreznom kotaru **Rovinj** biraju dne **30. julija** 1901. od 9 do 12 sati prije podne u občinskoj dvorani u Rovinju 19 biranih birača.

8. Birani birači **IV. razreda** u kotaru taksacije: **„politički kotar puljska okolica sa gradom Rovinj“** biraju pako dne **9. augusta** 1901. od 9 do 11 sati prije podne u financijalnoj zgradi (Corsia Francesco Giuseppe br. 10) u Puli jednog člana komisije i jednog zamjenika.

Pravo biranja imajuće osobe, uvršćene u razrede poreza i njihovi zamjenici, kao i zastupnici občina i obrtničkih zadruga mogu razviditi biračke listine pojedinih razreda poreza od tečevine i takodjer prepisati iste, a to samo u uredu poreznog odjela toga c. kr. kotarskoga poglavarstva.

Od c. k. kotarskog poglavarstva

U PULI, 7. julija 1901.

Broj 55. Pula, u utorak dne 16. julija 1901. God. XXXII.

Oglasi, priopćenja itd. računaju i naplaćuju se na temelju obćinskog cienika ili po dogovoru.

Novci se pošiljaju, ukoliko ih šalje za nepoznatcem, ili poslovnom reč. Uredničtvo u Božoviću ili administracija lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list ne vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Članovnog računa br. 847.849.

Telefon listovi broj 38.

NAŠA SLOGA

Pučki, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Nefrankirani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani neimaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji 12 K u obće, } na godinu
6 K za selјake } na godinu
ili K 6·— na godinu 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia, br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni surađnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Ćirila i Metoda"
za Istru

Neka jim bude.

Napokon su osvanuli oglasi, kojimi načelnik dr. Rizzi pozivlje izborsike mjestne obćine Pule, neka dodju izabrati novo zastupstvo. To je došlo tekar onda, kad se je vladajuća stranka osjegurala kompromisom sa činovničtvom vojničke i civilne ruke i tako onemogućila svaku nadu u pobjedu strankam, koje bi htjele stupiti u borbu proti tolikoj koaliciji.

Za naš narod je po tom položaj jasan: što ga ima u gradu i bližnjoj okolici ćuti i preveć upliv pripadnika vladajuće stranke a pogotovo čimbenika ratne mornarice, dočim narod u vanjskih poreznih obćina nemože imati većeg interesa za stvar, koja se u prvom redu tiče grada.

Prije bijaše običaj, da se vanjštini ostavi na volju izbor svojih zastupnika: ljudi bi se dogovorili, koga će poslat u zastupstvo, prijavili bi to gradjanskom odboru i nitko nije imao ništa proti tomu.

Takav postupak bi valjao i danas, jerbo zastupnik treba da bude čovjek povjerenja izbornika, koje zastupa i u kojih ime treba da govori i radi. Na taj način bi se moglo prepustiti selima, da si sama izaberu zastupnike: Pomer i Premantura jednoga, Medulin i Ližnjan jednoga, Šišan, Altura, Kavrana jednoga, Mutić, Loborika, Stanjan i Peroj jednoga, Geležane jednoga, Fažana i Brioni jednoga, čime bi ostala za grad četiri zastupnika u trećem, svih deset u drugom i svih deset u prvom tielu.

Ali na to nije danas niti pomisliti: zastupnike ne imenuje već narod, nego vodstvo stranke; zastupnici nisu već danas izliev volje i potrebština puka, nego su emanacija političke ideje. Tako biva i u Puli: zato kod izbora izvanjskih zastupnika pazi se u prvom redu, hoće li dotičnik prisizati na evangjelje jedne političke stranke, mario on il ne mario za dobro puka.

Obćina puljska sastoji od grada i više sela: ova bi se imala upravno posve odieliti od onoga, jer su potrebštine različite. Ako je njekoč moglo biti (do početka sedamdesetih godina) pet samostalnih mjestnih obćina izvan grada Pule, a u okružju današnje mjestne obćine, to bi se dalo stvoriti i danas, pa bi s jedne strane svaka skupina skrbila bolje za svoj interes, a s druge bi strane izčeznula razna trvenja u narodno-političkom pogledu.

Ako li se to neće uvidjati, tad bi se moralo barem uvidjati nešto drugo: *da se tjeranjem politike u obćinskoj upravi ne koristi ni gradu ni selima.* Obćinsko zastupstvo bi imalo biti zauzeto jedino za dobrobit obćine; ono bi moralo stati nad političkimi strankami i djelovati za dobro svih obćinara bez razlike političke boje.

Kako danas stvari u Puli stoje, ostati će kod stare muzike a valjda i kod starih muzikanata. Gospoda, što su se udomila u palači na Foru, ćute se preveć dobro tamo, a da nebi pokušala i učinila sve što je kadro osjegurati jim i nadalje taj položaj. Njima niti nije toliko zamjere, koliko onim čimbenikom koji su to stanje stvorili te ga i danas podržavaju.

Pa neka jim bude: zavezli su obćinskim vozom prilično daleko; naprtili su obćini dosta duga, a obćinarom neugodnih nameta, neznaju ni sami kako će na čisto. Što za to? Samo da je spasena politička ideja; samo da obćinski organizam može djelovati kod raznih političkih izbora za spas talijanstva, samo da Verdi dobije svoj trg, Dante svoje poprsje, Lega nazionale svoj prinos i slična, pa ne mari da narod stenje pod nameti, a da uz to gradske ceste ostaju u najvećem neredu, da kanalizacija grada spava, da se za sela ne čini ništa itd.

Što je čudnovato je samo to, da ovako biva usljed kompromisa izmedju vladajućih Talijana i pripadnika ratne mornarice. I tako nama ne preostaje drugo, nego svjetovati našim ljudem, neka ostanu kod kuće, neka ne sudjeluju kod izbora, neka ostave slobodno polje svemogućoj kliki, koja pod blagoslovom jur spomenutoga kompromisa vedri i oblači u ovoj obćini.

Tko je našega roda i plemena, tko neće da pogazi mlieko materino, tko se diči hrvatskim iliti slovinskim imenom, taj neće doći izabirati svoje ljute dušmane da ga na obćini zastupaju.

A što koji delegat dovede prožderljive čeljadi na izboru, to će biti samo sužanjske naravi, što si nezna radu za ime i poštenje te robski ljube šibu koja ih bije.

Bog će dati te će sunce sinuti i pred naša vrata: medjutim treba da se priprávljámo, jačámo, sabiramo, da nas vrieme nezateče slabe i raztrešene.

DOPISI.

Iz Bašćene. (Blagdan sv. Ćirila i Metoda. — Sastanak članova podružnice. — Naša ljetina.) Blagdan slavjanskih apoštola sv. braće Ćirila i Metoda proslavili smo i mi svečanim načinom. Oko osam sata u jutro prisustvovaše sv. misi školska djeca i liepi broj odraslih. Poslije svete mise, mladež odidje u školu, gdje im se protumačilo svečanost blagdana. Na to odpjevali učenici skladno njekoliko pjesama i otišli svojim kućama.

Na večer istoga dana palilo se kresove.

Kako se čuje svuda, gdje se nalazi naš narod, proslavilo se najsvečanijim načinom blagdan slavjanskih apoštola, koj se medju Slavjani slavi uviek dne 5. srpnja, kao da poznato ukinuće nije bilo ni učinjeno.

Svatko, tko pozna njihove velike zasluge za Slavjane i crkvu, njihov mar i pretrpljenje za vjeru Isusovu, čuditi će se, kako se je moglo predpostaviti njima jednog talijanskog fratra svetca, koji nema tolikih zasluga za vjeru Isusovu. Time, što se jedan narod vriedja u njegovim vjerskim svetinjama, što mu se krnje pravice upravo

---

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

Svrnemo li pogled u život ma kojega naroda, to ćemo u njemu opaziti, težnju za naobrazbom — za napredkom. Nu ne opažamo to samo kod njekih slojeva — kao negda — nego je ona zahvatila sve počam od najsjajnije palače pa do najsiromasnije kolibice — to iziskuje duh današnjeg vremena. Ali nije tome davno, što se mislilo, da nižem sloju naroda toga ne treba, da je to za njega neki „luksus", već da pravo na to pripada jedino gospodi!..

A nije nikakvo čudo, jer ako zavirimo u knjige prošlosti, opazit nam je, da dok je on driemao u tmini neznanja, okružen u onom svom sujevjerju i pradjedovskim tradicijama o premoći gospode, i živeći u onom krugu spoznaje, koje su prelazile od oca na sina — dotle je njegov bahati gospodar, s njime mogao po miloj volji gospodariti u svoje lične svrhe! Jamče nam za to i izvještaji činovnika nekih država, koji su glasili: Dva su samo sredstva, kojima bi se ovaj „narod" mogao na uzdi uzdržati, a ti su: neznanje i siromaštvo!

Dakako, to su dva prvobitna čimbenika pomoću kojih se pojedinci i narodi riešavaju robstva, a dižu do mile slobode i blagostanja. — Neznanje i siromaštvo to su dvije rodjene sestre, koje prieče duh ljudski u njegovom poletu.

I napokon u prošlom stoljeću stalo se ozbiljnije misliti, kako da se i tomu dielu naroda utre put do kulture, do napredka! I zbilja, narodni uzgoj je neprocijenjiva zasluga devetnaestoga vieka. Taj je viek napokon skršio monopol naobrazbe, i izključio ono pravo bogatih palača i njihovih salonâ, u koje je knjiga — kroz srednje doba njezinog razvitka — jedino mogla da ulazi i luče prosvjete rasprostire; ali taj je viek turio knjigu i u najsiromašnije kolibice, te time jasno dandanas dokazuje, da *prava plemenitost ne leži u modroj krvi, nego u plemenitim djelima*, a koja djela se stiču jedino valjanim uzgojem. Dà, uzgojem, jer uzgoj je ono moćno sredstvo, kojim se oplemenjuje um, duša i srce; on razpršava tmine, koje naravi okolo nas svija; zauzdava zla nagnuća, kroti strasti, uzgoj, jednom riečju, najglavnije je sredstvo, koje k moralnom i materijalnom blagostanju vodi, a do — čega imade i zadnji član ljudske zajednice pravo! Da se to postigne, podižu se dnevnice škole, koje škole jesu jedan od najpotrebitijih zavoda, što su ih ikada države i narodi podignuli; jer njezina su vrata pristupna svakome, njezine blagodati može osjetiti svatko, pa i najkukavniji član družtva; u njoj se naime nastoji oko uzgoja budućih pokoljenja!

Učitelj — kao jedan od glavnih čimbenika toga narodnoga zavoda — znade dobro iz pedagogike, kojim oznakama obilježiše najznamenitiji umnici svih predšastnika javnoga života srednjega i novoga vieka cilj ili svrhu uzgoja u pučkoj učionici — u toj prestavnici pravoga uzgoja. Označivahu ju raznim oznakama, ali svi bijahu složni u tome, da je čovjek dvojako biće, da treba uzgajati tielo i dušu do neke savršenosti; da čovjek bude na ovome svietu sretan, a na drugome blažen. Pa i naš školski zakon označuje nam istu svrhu, riečima: „Pučkoj je školi zadaća, da djecu religiozno i ćudoredno uzgaja, duševne i tjelesne sile razvija, te ih u potrebitom znanju i umijenju poučava, da se može dalje naobrazivati za život, udariti temelj za odgoj vrlih ljudi i članova ljudskih zajednica."

E pa baš na taj narodni zavod — na narodnu *) školu — kojoj je svrha, — kako više istakosmo — čuju se dnevimice kojekakve tužbe i ogovaranja; da ona slabo ili samo površno vrši svoju misiju; da u djeci, — koja ju toliko vremena polaze — nije kadra uzbuditi volju za naukom, ni priljubiti ih knjizi, već da im ugušuje i ono zere dobre volje, što se u njima pokazala prije nego li su prekoračila njezin prag; što se toliko i toliko troši na narodne škole, a nove neprestano podižu, pa da sasvim tim imade još liepi broj analfabeta.... itd. itd.. A tko bi sve naveo što se dandanas ne govori o narodnoj školi, o njezinom djelovanju, o metodi, o učitelju?... Tu se svaka vieša na veliko zvono, a vješaju ju baš oni, koji se najmanje u stvar razumiju. E, ali ne znate li vi, da se radi o školi o narodnoj školi — pa tu ima pravo, da svak svoju reče i to — budi mimogred rečeno — prije nezvani! Ali pitamo mi sada — tko je kriv svemu tome, narodna škola, ili tko drugi?? — Evo nas, da po našim slabim silama, koliko nam bude to moguće promotrimo i napokon, da koju reknemo bez okolišnja, jer pred našim očima nije ni Petar ni Pavao, nego škola i narodna naobrazba. (Nastavak.)

*) Zašto upotrebljavamo „narodna", a ne „pučka", razpravit ćemo u posebnom članku.

po onih, koji su pozvani, da ih štite, nemožemo doći do željena sjedinjenja, nego do još većeg raskola.

U nedjelju dne 7. t. mj. sastasmo se članovi, da se pogovorimo o napredku naše podružnice sv. Cirila i Metoda.

Poslije pozdrava g. predsjednika, izviestio je tajnik o djelovanju glavne družbe prema skupštini dne 30. maja u Opatiji. Članovi primiše izvješće do ugodna znanja.

G. predsjednik predloži: da se buduća izvanredna glavna skupština obdržava tamo u mjesecu oktobru, poslije bendime, kad je u svakom žepu po koji novčić; da svi članovi svuda zahtjevaju jedino žigice „Družbine", te tako primoraju prodavače ili butigare, da ih drže.

Predlozi bijahu oduševljeno primljeni. Sakupilo se K 2·50 za to, što su Rahovci ostali neoštećeni uslied požara „tete Jambrožije", i što su im nosi ostali zdravi od strašnoga njezinoga „miomirisnog dima". Živili! Tako valja, da svaku priliku koristno izrabimo za napredak naše svete „Družbe".

Hvala Bogu, uz sve prietnje nevremena, loza nam divno pokazuje plod. Molimo Boga i zaštitnike sv. Ivana i Pavla, da nam očuvaju ovako nanizane grozdove, pak ćemo napuniti stare i nove bačve, a razveselit će se diete i babajko. Trave i žita ima vrlo malo, jer nas je s rana proljeća pak do u ljeto pratila nemila suša. Ako samo ostane grožđe, bit će svejedno siena, kruha i palente. Bože daj!

Sa otoka Cresa na Petrovo. 1901. Slavno uredničtvo „N. Sl.". Molim Vas, da izvolite ustupiti mi malo prostora u Vašem cienjenom listu, da Vam izjadam bar nekoje naše potežkoće, jer dok se drugi odasvud tuže i traže svoja prava, mi sa ovog otoka šutimo kano da nam to ide sve kao po loju, a kad tamo, događa se sve protivno.

I. Liečnik i sol.

U br. 44 „N. Sl." t. g. čitamo, gdje javljaju iz Cresa, da občinski liečnik nije htio da podje liečiti njeku ženu u podobćine na sjeveru od Cresa, a to mi je baš dalo povoda, da se uhitim pera i više stvari na vidjelo iznesem: jer onaj dopisnik ili nije mario, ili radi kakva obzira nije htio, da stvar razjasni onako, kako u istini jest. Nego čujte, pak se čudite i sudite, dali ima gdje veće drzovitosti nego li je ima u občini.

Naša občina sastoji iz grada Cresa i 8 podobćina na jugu, sa okolo 3000 duša, i 3 podobćine na sjeveru ili kako mi kažemo na t r a m u n t a n i, sa 1200 duša. Sve ovo 11 podobćina prisiljene su da plaćaju za občinskog liečnika, po njekakovom ugovoru, sklopljenom sa upravom občine i istim liečnikom, godišnjih 1000 forinta. Liečnik ovaj stanuje u Cresu a podobćine udaljene su po 4—5—6 sati od grada. Plaćamo liečniku 1000 for. na godinu a zašto? Da možemo imati liečnika u slučaju bolesti. Al dà, možemo imat liečnika samo ako ga mastno platimo, ako komu treba liečnik, mora prvo da pripravi 10—15—18 for. polak odaljenosti. I tako naš narod boluje i umira bez liečnika sasvim da ga dobro plaća, jer najprvo većina je ovdje puka siromašna, te u svojoj biedi i u bolesti nemože smoći ono 15—16 for. jer se više puta dogodi, da mnogi nema niti jedne krune da kupi kilo mesa bolestniku, a kamoli za liečnika. Drugo ako čovjek u isto doba boluje na jugu i na tramuntani, liečnik nemože u isto doba biti tamo i amo. Napokon, ako se pako njemu neprohtjedne ka bolestniku budi sad s kojeg uzroka, kaže da nemože poći te nadje lahko, kako naši ljudi vele, s k u ž u, a nemoćnik stenje i umire bez pomoći uza svu plaću.

Kad je bio načelnikom dr. Franjo Holjevina, zauzeo se bio za nas biedne seljake, te je zahtjevao, da se onaj ugovor sa liečnikom preinači, to jest, da liečnik bude obvezan za onu istu plaću od 1000 for. obilaziti 2 puta na mjesec podobćine njemu povjerene, da ga tako bolestnik lahko može pozvati u svoju kuću, a da mu za to plati običnu vizitu, kano u grada 20—30 novč. Uz to, da se snizi ciena ako slučajno treba liečnika izvan onih dana, kad prolazi kroz sela. Al dà, opeklo to žestoko liečnika, te grabnuli na načelnika kao gavrani, te uprli sve svoje sile iz petnih žila, da Holjevina nebude više izabran načelnikom, da se nebi stvar oživotvorila. I tako plaćamo mi na ovom otoku za liečnika kano raja za jarca a neznamo zašto.

Drugi valjani ugovor sklopila je občina sa g. Keršićem (Chersich) trgovcem u Cresu radi občinske soli (limito-sol), to jest isti g. Keršić za vrieme svojeg načelnikovanja stvorio ugovor za svojeg sina, po kojem ugovoru on ima sam pravo držati občinsku sol za cieli otok, te ako hoće čovjek da kupi kilo soli, bez koje nemože biti, mora da putuje u grad 5—6 sati, ili da ju kupi u kojeg vanjskog trgovčića za skupe novce. — Ja neznam dogadja li se još gdje ovakovih stvari i može li se ovo trpjeti u 20. vieku? Zaisto ne!

II. Voda.

Sad promotrimo malo nadalje, koliko se skrbi za nas naše občinsko poglavarstvo. U ovih naših stranah vlada osobito po ljetu groznica, a poglavito u selu Martinšćica, a to ponajviše zbog nestašice pitke vode. Narod se truje smradnom vodom iz lokve, dočim samo imućniji imaju svoje šterne a siromašni puk toga nemože imati. Uz dosti mali trošak mogli bi tamo dobit vodu vrućicu, koja ističe na obali morskoj ili zagradit šternu uz župnu crkvu.

Kad je pri koncu god. 1899. obišao sve naše krajeve, g. tršćanski namjestnik, svako mu je mjesto predložilo svoje potrebоće; medju ostalim pitalo se u Martinšćici (nastojanjem nezaboravnog popa Iva Sparožića onda tamošnjeg župnika) i predložilo molbu, da bi im visoka vlada dala pomoć, da dobiju pitku vodu, da njim se poprave posve loši i neprohodni putevi, te da bi im se osnovalo jedan uzor-vrt za sadjenje američke loze, e da bi se narod potaknuo, da čim bolje prione za sadjenje iste. I doista ove molbe bijahu uslišane, visoka vlada dala je nalog občini, da izvidi potrebito za gradnju šterne uz župnu crkvu i za uredjenje pomenutog vrta i za puteve dobacila im mrvicu 200 for. da se popravi komad puta, koji je najpotrebitiji. Ali koliko u istinu dobiše od svega toga? Čisto ništa! Za šternu posla občina nalog, da se izmjeri promjer župne crkve, pa to bijaše dosti. Za uredjenje pomenutog vrta, poslala jednom svog učitelja poljodjelstva g. Pozzo, samo da može reći, da je bio tu, nu je li šta shodna poduzeo? Ništa! Za onih 200 for. pako za puteve govorkalo se, da će se potrošit u protuleću g. 1900. Kašnje se reklo, da su slaba vremena, da se hoće radit u ljetu ili jeseni. Prošlo ljeto i zima i došlo evo i drugo ljeto, ali o tom se već nečuje ništa! Gdje se nahode onih 200 for. to znadu gospoda na občini. Kad se radi o tom da nam naprte svakojake namete (adicionali) tad su gospoda spremna, neboj se! ali kad se radi o našem boljku, tad nemaju vremena! Kad bi se tražilo, da občina troši iz svoje kase, tad bi čovjek mogao i potrpit, ali kad se radi samo o tom, da občinsko poglavarstvo uredi ono, što je vlada doznačila, a ono budi s kog uzroka zanemaruje, to se trpjet nemože.

(Konac sliedi.)

Gospodu predplatnike, koji nam duguju predplatu za prošlu godinu ili onaj prošlo polugodište, opominjemo ovu, koji redovito podmiruju predplatu unapried, molimo uljudno ovim, da nam isto čim prije naznače, jer 1. julijem nastupismo već II. polugodište. Jedino uz točnu predplatu omogućuje nam se i točnost u računima.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da su frajlam iz Buzeta i Oprlja parićali Krnjeli va Zrenju pulića?

Jur. Ter nisu izbori!

Fr. Ma on talijanaški mutikaša, da je vero imel pripravljenega pulića.

Jur. Ma ne za frajle, nego za kumpliment frajlam, ke su se pripeljale na puliću.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Bečki listovi oglašuju dolazak u Beč češkoga namjestnika grofa Coudenhove i galičkog namjestnika grofa Pininskoga. Taj dolazak dvojice namjestnika u Beč dovadjaju u savez sa razpisom češkoga i galičkoga sabora i sa razpisom novih izbora za zemaljske sabore, koji bi se imali provesti još prije nego li se sastane carevinsko vieće, koje je určeno za drugu polovicu mjeseca oktobra.

U čeških novinah pretresa se pitanje, kako da se omogući siedomu prvaku češkoga naroda, dru. Ladislavu Riegeru kod predstojećih zemaljskih izbora ulaz u domaći sabor. Radi se naime o tomu, da mu se sačuva zastupničko mjesto u kojoj trgovačkoj komori ili u kojem gradskom izborničtvu. U obih slučajih sustegli bi se od glasovanja mladočeski izbornici, da tim osiguraju izbor zaslužnog muža. Razlog za taj izbor imao bi biti taj, da preuzme Rieger u saboru vodstvo svih nemladočeskih zastupnika i da tako upliva na novu stranku agraraca, da svoje gospodarske zahtjeve podrede občenitim težnjam češkoga naroda. Govori se, da je dr. Rieger jurve predobljen za tu osnovu.

U Kranjskom saboru prihvaćeni bijahu predlozi financijalnog odbora, zagovoreni od zastupnika Hribara i tičući se ukinuća zemaljskog zakona o pobiranju i nameta na rakiju i u obće žestoka pića. Izviestitelj zagovarao je vladinu osnovu ob istom predmetu; predloženu na razpravu svim zemaljskim saborom. Po toj osnovi imati će vojvodina Kranjska godišnjeg prihoda od nameta na rakiju preko 800.000 kruna.

U štajerskom saboru priobćio je namjestnik Clary, da namjerava vlada svuda uvesti izravne izbore.

K otvorenju nove željezničke pruge u Bosni stigoše dne 12. t. mj. u Sarajevo zajednički ministar financija Kallay, obe ministra trgovine, barun Call i Hegedüs, hrvatski ministar pl. Čeh i drugi dostojanstvenici.

Tirolski sabor zatvoren je po previšnjem nalogu dne 12. t. mj. radi obstrukcije, koju su bili započeli tjerati talijanski zastupnici. Sada sazivlju talijanski zastupnici u južnom Tirolu ili Trentinu sastanke i skupštine, na kojih prosvjeduju proti nepravadnom postupanju njemačke većine u zemaljskom saboru u Inomostu. Mi shvaćamo ogorčenje talijanskih zastupnika Tirola zbog njemačke bezobzirnosti, no talijanski zastupnici Tirola imali bi tekar znati, što ima da trpi naš narod u Istri i njegovi zastupnici od bezobzirnosti i drzovitosti talijanske saborske većine, pak bi morali priznati — ako su pravedni, da su Niemci andjeli napram njihovim istomišljenikom.

Clan galičkoga sabora i prvak rusinskih zastupnika Barvinski bio je ovih dana u audienciji kod namjestnika grofa Pininskoga, da mu obrazloži razloge, radi kojih bijahu prisiljeni rusinski zastupnici zapustiti galički sabor.

Austrijskomu ministru izvanjskih posala grofu Goluchovskomu, koji boravi u Parizu priredio je francuski ministar izvanjskih posala Delcassé sjajnu gostbu na čast, kojoj bijahu pozvani svi u Parizu boraveći poslanici te više odličnih francezkih državnika.

Srbija. Radikalna stranka, koja je došla u Srbiji opet do vlade i uprave hoće da preustroji srbsku vojsku. Pokojni kralj Milan proganjao je najviše ovu stranku, zbog toga, što je ona tobož protivna srbskoj vojsci, nu ona hoće da pokaže sada, da je prava prijateljica jake i dobro uredjene narodne vojske. Nezavisni radikalci počeli su pripravljati se za predstojeće izbore za narodnu skupštinu. Bivši radikalni ministar Maksimović izdao je proglas, u kojem pozivlje svoje istomišljenike, da nestupaju u savez sa naprednjaci, već da postave kod izbora samostalnu listinu radikala.

Bugarska. Dne 12. t. mj. stigli su u Varnu živahno pozdravljeni od občinstva bugarski knez Ferdinand sa svojim gostom Aleksandrom Mihajlovićem ruskim velikim knezom. Veliki knez posjetio je ruski konzulat, na što bijaše doručak na ladji „Nadežda". Kod doručka nazdravio je knez Ferdinand moćnoj ruskoj mornarici, a veliki knez razvitku mlade bugarske mornarice. Sliedećeg dana odputovao je veliki knez oduševljeno pozdravljen u Burgas.

Rusija. Poznati Lagovskij, koji je streljao na predstojnike ruske sinode Pobjedonoščeva, bijaše odsudjen na osam godina težke tamnice. U svojoj obrani napao je Lagovskij ošto na postojeće odnošaje u Rusiji, koji da su nezdravi i pogibelji ruskoj državi.

U Petrogradu pobudio je veliko iznenadjenje izstup pukovnika Muravjeva iz ruske vojske. Pukovnik Muravjev bijaše do proljeća 1901. vojnim prisjednikom ruskoga poslaničtva u Parizu, odakle bijaše na zahtjev francezke vlade opozvan, jer da je bio u savezu sa francezkimi nacionalisti i da je pisao u ruskih novinah proti francezkoj vojnoj upravi.

Italija. Jedan milanski list piše, da je turska vlada dozvolila Italiji da ustroji u Albaniji i Epiru talijanske poštanske ureće, i to u Prevesi, u Jarimi, Valloni, Santiquaranti, Skadru i Draču.

Mjestne:

Imenovanje. Poštanski oficijal Josip Štrukelj u Ljubljani, imenovan je poštanskim kontrolorom za Pulu.

Čitaonica u Puli držati će godišnju redovitu skupštinu u subotu na 8. sati večer dne 20. tek. u družtvenim prostorijama. Dnevni red: 1. pozdrav predsjednika; 2. izvješće tajnika; 3. izvješće blagajnika; 4. što tko predloži. Odbor.

Iza skupštine biti će mala zabava uz sudjelovanje tamburaškog zbora.

Samoubojstva. Podčastnik vojne mornarice imenom Segel skočio je dne 9. t. mj. sa drugog kata kasarne u sv. Polikarpu na ulicu, gdje ga pobrase težko ranjena i odnesoše u bolnicu. Segel bio je radi neposluha odsudjen na zatvor i na gubitak časti podčastničke, što bi reći, da ga je nagnalo na zdvojni korak. U bolnici je umro već drugog dana.

Pokrajinske:

Vjenčanje. Cienjena gospojica Marijana Fiego, kći čestitog Petra iz Sv. Ivana, pošla je jučer dne 15. t. mj. zamuž za učitelja u Buzetu g. Kazimira Rade. Čestitamo srećnim mladencima!

Premještenja i imenovanja činovnika sudbene struke. Ministar pravosudja premjestio je sudbenoga tajnika kod zemaljskoga suda u Trstu g. Antuna Vidoza k okružnomu sudu u Gorici. Isti je imenovao sudbenimi tajnici kod zemaljskoga suda u Trstu sudbene pristave gg. Rudolfa baruna Farfoglia, sada u Gradiški i Otona Brelicha, sada u Kopru. G. Franjo Mavar prislušnik na Voloskom, imenovan je sudbenim pristavom u Podgradu.

Na hrvatskej gimnaziji u Pazinu bio je koncem ove školske godine slieđeći uspjeh: I. u I. razredu 54 djaka, od kojih je dobilo 5 odliku, 38 prvi red, 1 pripušten popravku, 7 drugi red, a 3 treći red. Odlikaši jesu: *Brajša Ciril* iz Voloskog, *Culja Srečko* iz Gračišća, *Puhar Josip* iz Veprinca, *Radošević Petar* iz Medulina i *Rušnjak Ivan* iz Sovinjaka kod Buzeta.

2. u II.a razredu 34 djaka, od kojih je dobilo 5 odliku, 21 prvi red, 1 popravak, 6 drugi red, 1 treći red. Odlikaši jesu: *Drcar Franjo* iz Sežane, *Čeh Josip* iz Roča, *Gombač Ivan* iz Skocijana kod Divače, *Jakac Franjo* iz Mluma kod Buzeta i *Krajcar Ivan* iz Sv. Petra u Šumi.

3. u II.b razredu 34 djaka, od kojih je dobilo 6 odliku, 21 prvi red, 1 popravak, 5 drugi red, 1 treći red. Odlikaši jesu: *Podreka Josip* iz Strpeda kod Buzeta, *Posedel Bilo* iz Sluma kod Buzeta, *Prudan Ivan* iz Zarečja kod Pazina, *Rapotec Fran* iz Herpelja, *Rušić Anle* iz Jušić kod Kastva, *Škvarč Edvard* iz Pazina.

Ukupno dakle bilo je 122 djaka, od kojih ima 16 odliku, 80-1 red, 3 popravak, 18 II. red, a 5 III. red.

Svi djaci jesu rodjeni i nastanjeni u Primorju, izim dvojice, od kojih je jedan rodjen u Češkoj, a 1 u Madjarskoj.

Hrvata bilo je 98, 23 Slovenaca, 1 Čeh.

Sa tim uspjehom, uzev u obzir stanovite okolnosti, možemo biti posve zadovoljni, te izreći naše podpuno priznanje vodji zavoda i profesorskom zboru.

Upisivanje za dôjdušu školsku godinu uzslieditće dne 15., a izpitivanje 16. i 17. septembra.

Talijanska realna gimnazija u Pazinu. Iz izvješća, koje smo od prijateljske ruke primili, donašamo ove opazke: Učenika bilo je u sva tri razreda ukupno 133 od kojih ima 17 odliku, 81 prvi red, 17 drugi red, 5 treći red, 12 popravak i 1 naknadni upit. Neima imenika svih, kako je običaj druguda. Svim tim, da je materinski jezik talijanski, samo jednomu da je talijanski i „slavski". Da velika većina te djece nisu od starine Talijani, vidi se iz prezimena onih, što su navedeni, da su se najbolje učili. Tu nahodimo prezimena: Bašić, Brešan, Šabac, Vivoda, Druškoviċ, Petrinčić, Gregorović; dakako da su pisana drugačije, a ne ovako kako se izgovaraju.

Neki učitelji opisuju u kratko, kako su tekom godine gdjegod bili na šetnji sa školskom mladeži. Zanimiv u tom pogledu je opis od učitelja Don Valeriana Monti, kako je vodio djecu u Gračišće. Od ravnice za crkvom (što je niegda služila za groblje, da su vidjeli jezero od *Feticia* (u zaporci: *Ceppici*), gore „Caldiera", selo „*Arezzo*", sela *Cosliacco, Carbonetto, Moncalvo, Lupoliano* e *Frivale* a iza jednog brdašća da jim se je pred očima gubila „la colonia-rumena di *Frascati*".

Dakle gospodin pop Valerian, kad gleda od crkve Gračišćanske, već nevidi ni mladićem nepokazuje *Zarečje*, nego Arezzo, ne *Učku* nego Caldiera, ne *Čepić* nego Feliću, ne *Krbune* nego Carbonetto, ne *Gologoricu* nego Moncalvo, ne *Učkoglav* nego Lupoliano, ne *Dolinu* nego Frivale, ne *Šumjevicu* nego Frascati. Čestitamo na tom odgoju. Ako oni mladići našeg roda, kojim se ovim načinom odgoja oči vežu, kad pregledaju nebudu žeći Hrvati nego li smo mi, onda će biti veliko čudo.

Znatiželjni smo, hoće li vlada uzeti u obzir to sistematično izkrivljivanje krajevnih naziva i potalijančivanje ove pokrajine kod podjeljivanja prava javnosti dalnim razredom ovog zavoda.

Ljekarna k sv. Cirila i Metoda u Pazinu ne pušta mirnog sna nekim slavnim junakom, nadajmo 9000 ljetnom djedovskom brutturom. Naravski da radi toga si izabiru za svoja junačka djela noćni mrak. Ubolo njih valjda u junačko srce to, što su vlastnici ljekarne na dolićnom mjestu u njoj namjestili lepo izradjene slike sv. Cirila i Metoda, pa nisu mogli na njima izkaliti svoju ljetnu latinsku mržnju, — učinili su to ponovno na nedužnoj tabli, namazav ju — ovog puta ipak malko ugladjeniji — crnom mašću. Svjedočba, koju su si postavili, neka njim bude ondje na vječnu uspomenu. Tako će svatko, dakle i oni, kojim naši prijatelji Talijani ne dadu škola pa zato neznajući po zamazanoj tabli znat gdje je ljekarna k sv. Cirilu i Metodu u Pazinu.

Delavskoj školi u Kastvu na čast! Posliedjih godina posjećuju mladići iz Kastavske občine, č. kr. obrtnu školu u Trstu, koji su svršili „Delavsku školu" u Kastvu dobrim uspjehom. Do sada bijahu na obrtnoj školi četiri mladići iz kastavske „Delavske škole". Jedan od njih svršio je pred kakvih sedam godina dobrim uspjehom, a sada ju polaze trojica i to Stjepan Lučić, Marijan Rubeša i Ivan Marcelja. Prvi je svršio treći razred, drugi drugi razred a treći prvi razred. Sva trojica jesu upisani u odjelu za kiparstvo, te su medju prvimi u pojedinih razredih. Koli gg. profesori koli g. ravnatelj pohvališe više puta marne mladiće piscu ovih redaka kao bistre mladiće i poslušne djake.

G. ravnatelj vitez Hesky obećao nam je, da će već buduće školske godine dati prigodu tim mladićem, da se pouče povrh školskih predmeta u početcih građiteljstva — a da nebudu — kako reče — samo izvrstni poznavaoci svoje struke — nego da si budu mogli kruh služiti danas sutra i njesto laglim načinom. Pohvala g. ravnatelju i gg. profesora nesluži samo na čast našim vriednim mladićem nego i „Delavskoj školi" u Kastvu, odnosno g. ravnatelju Sepiću, koji imade velikih zsluga za procvat one škole.

Čujemo, da je g. Sepić i ljetos odabrao jednoga izmedju najboljih djaka, da ga pošalje na obrtnu školu u Trst i mi nedvojimo ni malo, da će se g. vitez Hesky svimi silami zauzeti za to, da onaj djak dobije državnu podporu, kakvu uživa i navedena trojica, i bez koje nebi mogao napried jer je siromah i sirota bez otca i majke.

Do znanja i pitanje ..... Krčki notar Rudolf Impastari je starac i skoro posve već iznemogao za notarski posao. Kod nedavnog pregledavanja njegovog ureda i knjiga, nije se našlo sve točno u i u redu, te je sada obći glas po otoku, da će on biti, čim se obave u Trstu nekoji razvidi, suspendiran za neko vrieme od notarske službe, pa za tim posve odstranjen. Notar Impastari je prilično vješt hrvatskom jeziku, ali radi sustava, koji vlada u Primorju, rabio je u svojem poslu izključivo talijanski jezik već od početka, a s naše strane trpilo se to mirno iz obira prema starosti i stalni, da će s njim i te nepravice nestati.

Već od par mjeseci boravi u Krku dr. A. Petris od Plavnika, bivši do pred mjesec dana načelnik creski... Kako se glas pronesao, on je došao u Krk, da se u notara Impastari-a praktično izuči za notarskom poslu s nakanom, da će ga budući je star do mala moći nasliedit. Ovu svoju svrhu očitovao je i u jednom družtvu, ali mi držimo da to ne ide tako lahko i da budući krčki notar treba da prije zadovolji nekojim uvjetom.

1. Prije svega nadležne oblasti moraju pazit, da notarska služba nije i ne smije biti krava-muzara za nikoga.

2. dr. A. Petris je izučio pravo, ali prečiji mu je posao bio potalijančiti Cres, nego li orbiljan rad u svome zvanju; te nije učinio propisane prakse za odvjetnika — a sad je već malo prekasno. Stoga je odlučio, da postane notarom i za to da dodje do potrebite prakse zahvalio se na časti načelnika u Cresu — osvanuo je u Krku, navodno da u notara Impastari prakticira. Ovo prakticiranje jest samo prividno, da se zasliepi „prostotu", jer očičnio je znano u Krku, da dr. A. Petris vrlo malo zalazi u ured notara Impastari; dakle mu nije toliko stalo do prakticiranja — a u potrebi, misli, si, kad nuždno svoji, već ćemo se znati pomoći. A u slučaj o nekom biljegu, kako se čulo, ne pokazuje baš, da naš budući notar sjajno napreduje u praksi.

3. Pustivši i to na stran čudno se čini ipak, kako može ili kako će u opće moći g. dr. A. Petris doći do zakonom propisane prakse, kad i sam Impastari obavlja vrlo malo notarskog posla, a ostaviv jednom posao, neće ni smjeti raditi, a još manje koji uz njega prakticirati.

4. Kako će napokon uza sve te okolnosti g. dr. A. Petris moći postati c. kr. notar još za otok Krk, gdje živi 98% pučanstva hrvatskog jezika, a on ne pozna toga jezika ni iz daleka onoliko, koliko se pravu i pravici od jednog javnog bilježnika može zahtjevati i kad se zna, da su politička načela toga gospodina ravno u protimbi sa svimi opravdanimi narodnostnimi zahtjevi hrvatskog naroda u Istri. Dakle nemožemo vjerovati, da će oni, kojili se tiče, lahko ruke odati krčki notariat. Nekoliki otočani iza kojih stoje svi...

Iz Cresa pišu „Edinosti" od dne 8. t. mj. Prošle nedjelje bijasmo osobito počašćeni; posjetilo nas je riečko družtvo „Filodramatica". To je nekakvo glazbeno i kazalištno družtvo. Priznati moramo, da su se ponašali prilično pristojno, iztuzev smiešni međučim, kadno je njihova glazba udarala poznatu pogrdnu: „Nella patria u-rešetih". Naši domaći talijančići bijahu svi na nogah. Svi bijahu okićeni margaritami za svečanost priskrbiše crveno-bilo-zelene balune. U tih se bojah odrazivali i umjetni ognji. Vrhunac, oduševljenja postigoše ludo-smiešnimi povici: Viva Fiume italiana! Viva Cherso italiana! Viva l'Istia italiana!

Najsmiešnije bijaše kada su nekoji izmedju izletnika stali vikati: Viva podesta di Cherso-Petričić, naglasujuć naposc ona čić, dočim se naš podešlat ponosi svojim 2000 godišnjim latinskim(!) prezimenom.

Na koncu kaze dopisnik, da će se tamo na jesen vršiti občinski izbori i da bi trebalo izbornih sastanaka radi poduke, dogovora i sporazumka. Na posao rodoljubi občine Creske!

Dokle doplre židovska bezobraznost u Trstu pokazati će nam najbolje ovaj slučaj. U otročjen zabavištu ili vrstu u starom gradu (Rena) imade se pupuniti mjesto vrtnarice ili učiteljice. U tom dielu grada jest najsiromašniji dio gradjanstva, sve sami katolici. Na ono mjesto hoće trščanski židovi pod svaku cienu; da postave neku mladu židovku imenom Grego. U otročje zabaviste, dakle, gdje se ono malo poduke vrti izključivo oko naše crkve i naše sv. vjere, gdje se uči dječicu lahke molitvice, lahke pobožne pjesmice, nedužne igre itd. hoće da namjeste židovku, koja bi imala katoličku djecu u tom podučavati!! I katolici Trsta podnašaju sve to strpljivo i mirno!!

Nova željeznička postaja. Občinsko glavarstvo u Motovunu zamolilo je ministarstvo državnih željeznica, da se ustanovi nova postaja na željezničkoj pruzi Trst—Poreč — koja se sada gradi — u blizini potoka Krvara. Pošto neima blizu tog potoka kuća, predložilo je rečeno glavarstvo, da se imenuje buduća postaja (postajica) po najbližem selu: Karojba.

Pravda Ema Mauroner Giberti proti Leopoldu Mauroner i Tereziji Stengle. Slovenski odvjetnik i rodoljub u Trstu g. dr. Gregorin vodi pravdu u ime gospodje Eme Mauroner-Giberti proti poznatomu talijanskomu zastupniku iz Trsta Leopoldu Mauroneru radi ostavštine i doživotne obskrbe, koju je bio Leopoldo ugovorom sklopio sa svojom rodjakinjom i štićenicom Emom Mauroner. Zemaljski sud u Trstu prihvatio je dokaze odvjetnika Gregorina proti valjanosti onog ugovora i proti jednoj daravnici učinjenoj od mladoljetne Eme Mauroner nekoj Tereziji Stengle. Ta pravda pobudjuje u Trstu veliko zanimanje radi osoba, koje su tuj zaplatene i radi same stvari, koja se čini nečistom.

O nesreći na Istarskoj željeznici. Javili smo nedavno, kako se je ponesrećio kod gradnje istarske željeznice — na pruzi Buje—Vižinada — daš zemljak Ivan Kirimić (ne Kirinčić). Naknadno doznajemo, da je onu nesreću prouzročio nadzornik radnje, koji je Kirimiću naložio, da šiljastim željezom i batom proširi škulju mine u kojoj se je nalozio sav naboj. Čim je sa šiljastim željezom dopro do baruta, sliedilo je razprsknuće i odatle nesreća. Unesrećeni Kirimić ranjen je teško na očima i rukama. Svatko krivi nadzornika radnje, koji je naložio nesretniku, da izprazni na onaj način minu i koji je morao znati što će slieditи. Ovih i ovakvih nesreća imade i više kod gradnje nove istarske željeznice, pak bi već bilo skrajne vrieme, da carske oblasti malo bolje pripaze na te radnje, te da pozovu na strogu odgovornost one, koji su te nesreće prouzročili.

Mudrih diplomata! U Londonu sastala se komisija, koja imade odlučiti odštetu svim onim nesretnikom, koji su bili iz Transvala od englezkih oblastih naglo i silom odpravljeni. Tih nesretnika imade i iz Istre napose iz političkog kotara Voloskog. Ovi su zamolili ministarstvo, da im ono izposluje odštetu za pretrpljenu škodu. Mjesto odštete dobili su putem kotarskog poglavarstva u Voloskom poziv, da se prikažu osobno komisiji u Londonu. Siromasi izgubiše skoro sve svoje u Transvalu pak sada da još troše za put u London! Mudrih doista diplomata!

Dobrobit djeteta svih je roditelja i odgojitelja najveća skrb. Ta toli su jednostavna sredstva za pospješivanje i osiguranje ove dobrobiti — čim više gibanja u prostom zraku i naravi odgovarajuća prehrana. Kod hrane odlučuju dnevne potrebe i običaji. U jutro i poslie podne mlieko je svakako najbolji napitak, nu ne zgadja se riedko da se djetetu protivi, pa takodjer ne podnaša ga uviek trajno. Tomu može doskočiti neka upravo izvrstna primjesa, Kathreiner-Kneippova sladna kava naime, koja, ako se jaka pripravi i mlieku pridoda, podaje neki idealan svakdanji napitak obzirom na prijatan, sve se više dižući tek, te pogledom na zdravstveno djelovanje i jačanje. I to ne samo za djecu, već i za svakoga, osobito pako za gospodje, bolestne na živcima i želudcu i t. d., kojima je od nužde utišujući, a podjedno i hranivi napitak. Ove prednosti Kathreiner-Kneippove sladne kave poznate su po čitavom svietu. Nju već rabi većina obitelji kao primjesu krnatoj kavi, kojoj odstranjuje škodljive posljedice, podavajući joj blaži i ugodniji tek. Zato ne bi i smjela da ova kava manjka na ikojem obiteljskom stolu, jer

ona na nenadkriljiv način spaja obljubljeni aroma izvrsne kave sa po zdravlje toli korisnim svojstvima slada. Što si god samo poželi brižna gospodarica kod dnevnih potreboća, zdravlje, ljubak i dobar tek, prilikom ručka, to može polučiti uporabom Kathreiner-Kneippove sladne kave.

Družtvene.

Za družbu sv. Cirila i Metoda, podr. Pula, sakupljeno dne 13. t. mj. na prijateljskom sastanku, iza mature abiturijenta g. Klenovar Lindarca, K 7·22.

Nadalje darovali su za istu podružnicu g. Poropat K —·50, dr. Jos. Ožbalt K 1, redoviti prinos K 12.

Gospodarsko družtvo u Pazinu obdržavati će svoju godišnju glavnu skupštinu, koja bje najavljena za 11. t. mj., a se morala odložiti rad nepredvidjenih zapreka, dne 2. dojdućeg mjeseca augusta na tri sata po podne u družtvenim prostorijama sa sliedećim dnevnim redom:

1. Priobćenje predsjednika.
2. Odobrenje obračuna.
3. Eventualni predlozi skupštinara.

Obračun za prošlu godinu dobije svaki član na uvid u družtvenom uredu.

Odbor.

Za gospodarsko družtvo
Predsjednik:
Dr. Kurelić v. r.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. G. Mijo Blašković, učitelj, Slatina K 11, g. Josip Muna, u družtvu prijatelja Adolja 2·80, g. Ivan Kynčil, župe-upravitelj, Račice 6, g. Mate Juričić, krojač u Kašteliru sakupio je dne 12. maja ove godine u kući Mata Vorića iz Višnjana u malenom družtvu kod objeda. Darovali su: Mate Vlašić K 2, Ivan Kocijančić 1·20, Ante Vorić 1, Mate Vorić 1, po 20 helera darovaše; Josip Vorić, Petar Vorić, Ana Vorić, Ivan Vorić, David Vorić, Kažimir Vorić, Antonija i Marija Vorić, Mihovil Kovačić 40 h. a Ante Netermac 30 h. ukupno K 7·50.

K tomu dodaše Ivan Bejaković iz Kašteliru 20 h., a Jakov Ružić 30 h. Ukupno K 8.

Svečanost razvića nove zastave pjevačkog družtva „Kolo“ u Trstu vršiti će se 21. t. mj.

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispješe tekom mjeseca ožujka t. g. sliedeći prinosi: a) utemeljiteljni: g. Janežić dr. Konrad odvjetnik — Volosko 100; b) mjesečni: gg. Spinčić Vjekoslav, zastupnik naroda — Opatija K 20, Stanger dr. Andrija K 20, Janežić dr. Konrad, Fabianić dr. Niko, Tomičić Viktor, Zamlić Vinko, župnik po K 8; Poščić dr. Ivan — Volosko K 4; c) redoviti: Gortan Josip kapelan — Trst K 5, Milohnić Antonija — Cres K 10; d) darovi i ino: U ime Boga K 100, Monas Josip, učitelj — Gologorica K 1, Uprava „Naše Sloge“ K 3, Gomišček Egidij — Pazin sabrao K —·60, isti sabrao K 6·40, Godina Ernest — Žminj K 10, Matika Josip sabrao u Lindaru K 12·60, Puharić Vinko učitelj — Lipa K 1, Prebilić Josip — Pasjak K 1; Kalčić-Barela Anton — Lipa K 1; Jost Anton, profesor — Pazin K 8, Pogrebno družtvo sv. Marije Magdalene — Trst K 20, F. B. sabrala vesela družba — Herpelje K 4, U prijateljskom družtvu kod veleč. g. Gabrielić Ivana župnika — Gračišće sabrano K 20, a darovali Aničić Josip župe-upravitelj — Oprtalj K 10, Miličić Josip, kapelan — Gračišće K 6, Gabrielić Ivan, župnik, K 2·40, Ivić Ivan župan — Gračišće K —·60, Sladonja Jakov, učitelj, K 1, Rubeša Vinko, učitelj — Kastav sabrao u veselom družtvu kod Šundrića kao pozdrav novomu vieku K 20, Trinajstić Ivan, župnik — Dobrinj sabrao prigodom njegovog ustoličenja K 100, Bersenda Ivan, dekan — Pićan K 40, Valentić Josip — Boršt oprieđeljenu mu nagradu K 50, Posujilnica — Volosko K 300, Puharić Vinko, učitelj — Lipa K 2, Prebilić Josip — Jelšane K 2.

ROSSETTI & Comp. neprotokolirana firma u Puli. Preporuča se, ako komu treba brzo proviđiti za hrvatsku koju školu u Puli i kotaru. Odgovara brzo, objavlja razpise učiteljskih mjesta u novinama, koje si svaki lahko kupi, na pr. „Osservatore Triestino“, koj nestoji nego 44 krune na godinu itd. U obće neboji se u toj struci ničije konkurencije, jer je solidnost njezinog djelovanja već od više godina dobro poznata.

Rudarsko upraviteljstvo
društva
„Bosnia“
u
Sinjakovu,
pošta Jajce u Bosni,
preuzima stari bakar pojedinice čist i kalaisan, nadalje bakrene čestice svake vrsti uz jako povoljne uvjete.

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uvick najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Brijač
Zvonimir Gjurin
preporuča svoju
brijačnicu i češljaonicu
u Puli
Via Sergia broj 63

Treći svezak
Povjest Hrvata
od prof. Vjek. Klaića.
Do sada izašla tri sveska dajemo uz mjesečne odplate po K 4·—.
Upravo je izašao treći svezak (drugoga sveska drugi dio) znamenitoga djela:
Povjest Hrvata
od najstarijih vremena do svršetka 19. stoljeća.
Ovaj svezak obsiže 20 tiskanih arака, ukrašen je sa 77 slika, a stoji novčanu 6 kruna, tvrdo vezan 8 kruna.
Napisao je
VJEKOSLAV KLAIĆ.
Koliko vrijedi djelo prof. Vjekoslava Klaića o povjesti Hrvata, priznala je u najnovije doba i slavna
„Matica Hrvatska“, dosudivši piscu nagradu grofa Ivana Nep. Draškovića za godinu 1900.
Pozivamo sve dosadašnje predbrojnike da si nabave ovaj najnoviji svezak, a njednu molimo, da svaki u krugu svojih poznatih, ovo za nas toli važno djelo, toplo preporuči za nabavu.
Da olakšamo novim predbrojnikom nabavu do sada izašlih 3 svezaka, to evo javljamo, da smo pripravni sve do sada izašle svezke davati na mjesečne odplate.
Kod naručbe ili primanja knjiga imade se platiti prva odpista od K 4.— a ostalak točno svakoga uzastopce sliedećega 1-ga u mjesecu.
Naručbe prima svaka knjižara i nakladnik
Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu.
Treći svezak.

Taftà za turiste od L. LUSER-A.
Najbolji i priznati lek
za kurje oči žuljevitost itd.
Glavno skladište:
Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling
Traži se pita: Taftà za turiste Luser po novč. 60
Dobiva se u svim ljekarnama.
U Trstu: J. Serravallo, Ravalnik, Leitenberg, A. Praxmarer, U Beču: Fried. Feichtl, Fedorad. U Pešti: A. Wiesenmann, V. Gartenhelm.

Nenadkriljivo sredstvo proti
bolestim želudca i prohavila
jest
LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA
iz ljekarne
„k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru
djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: slabina, pomanjkanje teka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglice, glavobolj, grčevi, zatvor tiela, hemoroidi, kao i kod bolesti jetara prašak, osobito poslje prekomjernog i pretežkog jela.
Pripravljena iz blago djelujućih biljnih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog okusa, imade stoga tu prednost, da je kod dulje i redovita uporabe.
Ciena bočice 1 kr. 40 st. poštom najmanje 2 bočice 3 krune.
Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena štemplom i tvrdkom ljekarne „k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.
Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje mnoštvo priznanica, od kojih nekoliko sasvim ovdje oliskujem:
Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.
Trojstvo, 5. X. 1900.
Medsotti, župnik.

Veleštovani gospodine!
Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj liek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam doselé bio primoran rarne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.
Belovar, 24. V. 1900.
Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već mi biti mogle nebi.
Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da samo ona i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.
Stjepana pl. Frankvić,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:
Trputčev sok koji se upotriebljava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.
Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Broj 56. Pula, u petak dne 19. julija 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pok. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list ne vrieme ne primi, neka to javi odpravničtva u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 849.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake ili K 6·—, na godinu, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Ustrojenje „Narodne zveze".

Radi preobilnosti drugoga gradiva morali smo do danas izostaviti izvještaj o sastanku, koji se je obdržavao prošloga mjeseca u rodoljubnih dekanih radi ustrojenja novoga družtva pod imenom „Narodna zveza".

Na poziv privremenoga odbora sastala se je liepa kita sviestnijih rodoljuba iz čitave Koparštine, osobito zastupnika gospodarskih i poučno-zabavnih družtava u prostorijah družtva „Zrinjski" u Dekanih. U svemu bijaše tuj zastupano 13 družtava i zadruga a pozvanih gostova bijaše prostorna dvorana puna.

Član privremenog odbora g. Andrija Munih pozdravio je prisutne ovim nagovorom:

Kao sazivaču današnjega sastanka čast mi je otvoriti razpravu te izručiti Vam pozdrave naših rodoljuba dr. Laginje i Mandića. Ova dvojica šalju Vam uz tople pozdrave i vruću želju, da bude imao naš današnji dogovor valjana uspjeha. (Živili Laginja i Mandić!)

Da se uzmogne današnji sastanak vršiti po običnih pravilih, valja da si izaberemo predsjednika, koji će voditi razpravu. Takovim treba da izaberemo najsposobnijega izmedju nas, a taj je pogotovo naš dični zastupnik i dekan gosp. Josip Kompare. Predlažem dakle, da izaberemo predsjednikom današnjega sastanka g. dekana Kompare-ta. (Živahno odobravanje i oduševljeno klicanje).

Zastupnik g. Kompare zasjednuv predsjedničku stolicu, zahvali se na povjerenju i odlikovanju te imenuje perovodjami gg. Edmunda Hrovatina, učitelja u Marezigah i Josipa Andrijašića, posjednika u Crnomikalu. Zatim progovori obširno o potrebi narodne i gospodarstvene organizacije. U glavnom kazao je predsjednik sliedeće:

Svi listovi bez iznimke pozdravili su namisao ustrojenja „Narodne zveze" sa veseljem. Takvo družtvo nam je neobhodno potrebito. Pojedinac može sam malo kao što i pojedina družtva. Kao pojedinci moraju se svezati u jednu skupinu i družtva. Obično nam se predbacivа, da još nismo zreli. Pojedinci su doista nezreli i slabi, nu ujedinjenimi silami postignuti ćemo koješta.

Naše gospodarstvo je zanemareno. Da tomu zlu doskočimo, treba prije svega, da se organiziramo. Za organizaciju treba nam pako zrelih muževa. Takove muževe odgajati će nam namišljena sveza.

Ljudi su obćenito sebični; te traže svuda bezodvlačnu korist i dobitak. Radi toga će gospodarska družtva bolje napredovati nego li bilo kakva druga družtva. Ako snujemo na zapadnoj obali Istre takovo družtvo, tim nećemo da škodimo gospodarskomu središtu, koje se snuje za cielu Istru. Baš prošlih dana bilo je o tomu dogovora u Opatiji. Sa obiju strana morske obale orati ćemo ledinu dok se nesastanemo na istom mjestu. Gospodarsko središte biti će stalno zadovoljno, bude li našlo u našoj zvezi čvrstu podporu.

Kad bi u Istri vladali drugi odnošaji, dobivali bismo podpore od drugud t. j. od državе i od pokrajine. Ali zemaljsko kulturno vieće ne daje nam ništa, već podupire samo talijanske obćine i zadruge. Zahtjevati moramo, da se podieli zemaljsko kulturno vieće na dva diela. Isto tako mora se podieliti i zemaljsko školsko školsko vieće. Ono što bijaše dobro za Česku, zašto nebi vriedilo i za Istru?! Ne dogodi li se to, morati ćemo još dugo slati u sviet pritužbe, da imade u Istri 17.000 djece, dužne polaziti školu, a bez svake poduke.

Dok su naši protivnici vidjeli, da smo samo pjevali i vikali: živio uz pune čaše, smijali su nam se, a sada, pošto smo stali i gospodarski micati se, počeli su se plašiti. Valja dakle, da uztrajemo kod započetog djelovanja. Jedino valja paziti, da izručimo upravu novoga družtva muževom sposobnim i voljnim raditi.

Izražena bijaše sa više strana dvojba, da li su Dekani prikladno mjesto za sjedište družtva. Držim, da bi bilo svakako najbolje, da se to pitanje prepusti odboru, koj bi se imao danas izabrati.

Zanimivo i poučno razglabanje gosp. predsjednika slušalo je obćinstvo vrlo pazljivo te ga je često odobravalo.

Zatim je dobio rieč izviestitelj gosp. Munih, da izviesti o novih družtvenih pravilih. On je izjavio najprije, da nemа što opaziti na temeljito i zanimivo razglabanje g. predsjednika. Izvješćivati da neće obširno, jer da bi morao opetovati koješta, što je već predsjednik naveo. Iza toga prešao je na tumačenje pojedinih paragrafa. Kod točke 6 § 3 (priredjivanje tečajeva za one, koji neznadu čitati ni pisati) zapodjela se živahna razprava.

Nadučitelj dekanski g. Kuret predložio je, da ta točka odpade. Mi plaćamo — reče — državni porez i školski namet. Koli vlada toli pokrajina jesu dužne po zakonu, da nam priskrbe škole. Naša nije dakle dužnost, da bi se brigali za to, što je dužna sama vlada učiniti.

Izvjestitelj Munih pobija predlog tim, da će družtvo — bude li moguće — i onu zadaću vršiti — nebude li moguće, će ju mimoići.

Vlada, reče, bila bi dužna učiniti mnogo toga, što nečini. Kad bi vlada vršila svoju dužnost, ne bismo trebali ni družbe sv. Cirila i Metoda. Ali baš radi toga, što se vlada ne brine za nas, brinuti se moramo sami. Tečaji za one, koji neznaju čitati ni pisati, namienjeni su u prvom redu odraslim ljudem, odrasloj mladeži, koja nebi uživala poduke kad bi i vlada na jednom svuda ustrojila škole. Tih škola bilo bi dionikom tekar budućе pokoljenje; mi pako moramo se brinuti takodjer za sadašnje pokoljenje, jer inače morati ćemo čekati još bar 50 godina.

Nadučitelj Kuret odgovara, da družtvo neće imati sredstava, pa ako ima ustanova ostali mrtvim stvorom, bolje je, da da se ju niti neprihvaća. Prihvatimo li ovu točku reći će vlada: što nam treba graditi škole i brinuti se za njihovu naobrazbu? Ta oni imadu družtva, koja se za to brinu. Dovoljno je valjda, da plaćamo porez a ne da se još brinemo i za škole!

G. Augustin Mahnić iz Dekanih zagovara predlog izvjestiteljev smatrajuć onu točku potrebnom. Kad bismo se htjeli pozivati na zakon i vladu, ne bismo imali koje čega. Pomoći si moramo sami. Kad bi se kod nas zakone oživotvaralo, nebi nam trebalo naše školske družbe. Nebude li novo družto imalo sredstava, neće ga nitko moći siliti, da vrši onu točku pravila.

Župe-upravitelj g. Defar kaže, da je namisao hvale vriedna, nu treba vidjeti da li je izvedljiva. Zato bo se hoće glavnice, pa nastaje pitanje: hoće li družtvo svojimi skromnimi sredstvi moći onu zadaću vršiti. Imade li pako ostati ona točka mrtvo slovo, bolje da odpade.

Izvjestitelj odgovara predgovornikom, da bi nješto pomogli sudionici nješto dobrotnici. Misao je doista težko oživotvoriti nu radom i uztrajnošću dade se koješta

---

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

(Nastavak).

I.

Dva su puta, kojima može čovjek krenuti: — dobar i zao. Kojim od tih dvaju puteva će krenuti, to ovisi o okolnostima, u kojima se on nalazi. Nu ako se samo trenom obazremo na veliku slabost, u kojoj se čovjek na ovaj sviet pojavljuje, to nam je opaziti, da je on kud i kamo slabiji nego li ikakvi drugi stvor; jer kad bi se ono pustilo bez ikakve njege i paske samomu sebi, to se ono nebi moglo nikako drugčije razviti nego onako, kako bi mu to narav njegovog okoliša udešavaia. Znamo i to, da je čovječja narav više sklona zlu, nego li dobru; čovjek dakle, pušten samomu sebi, morao bi krenuti više zlim nego dobrim putem. A da se tomu izbjegne, nuždno je, da ga netko — komu je on, po svojoj naravi više sklon — odvrati i na dobro uputi. Komu će biti ono više prignuto i tko će se za nj više starati, a i po najbolje upućivati, učiti, da od nega učini dobra kršćanina, dobra državljanina, dobra gradjanina; obitelji dobra oca! Tko je njemu najbliži, tko li po božjem i prirodnom zakonu prvi pozvan, da ih uzgaja, da im usadjuje u njihova srca krieposti i druge vrline, što treba da rese svakoga člana ljudske zajednice?! A tko drugi nego roditelji!? Oni su dakle prvi pozvani, da udare prve temelje uzgoja svome djetetu; oni su mu zrcalo, u koje se ono neprestano ogledava; oni treba, da svom porodu padadu izviestan pravac njegovu življenju, ne će li, da ih jednom ono njihovo vlastito diete ne bude s prezirom spominjalo, a možda i — proklinjalo!

„Uzgajati", krasne li rieči, a još krasnijega značenja, a sveta zadaća, a je li svatko od njih toj zadaći dorasao?

Veoma je žalostno čuti, a i reći, no ipak je nepobitna činjenica, da većina njih nezna kako uzgajati svoju djecu; jer i sami bijahu manjkavo odgojeni. U obitelji u obće nastoji se najviše oko toga, da se što većma zadovolji hirima djece, u mjesto da se u njima izprave i razviju sposobnosti uma i srca; a s druge strane toliko je još u dobrom dielu u obitelji presuda, predaja i praznovjerja, da njihov rad ne može doprieti do onoga plemenitoga cilja, kojim je označen u knjizi života.

Osvrnimo se dakle trenom na domaći obiteljski život, da vidimo koja li se načela u njemu razvijaju, kakav li on odgojni primjer podaje svome porodu — budućoj svojoj zamjenici. Mi ćemo to samo letimice spomenuti, pošto se to već toliko i toliko puta na javu iznesło, da ne bi ni trebalo ovdje ponavljati. Nu na to nas navodi taj razlog, što se oni ne mogu nikada dostatno požaliti a ni dovoljnim uspjehom naglasiti.

Diete se najradje povodi za onima, koji su mu najmiliji, a to su: otac i majka. Nemiran i nesretni bračni život podaje djeci mnogo i mnogo zlih primjera. A je li pako u obitelji zavladala prepirka; svadja, nemir, nepoštivanje, neuljudnost, kojim ćemo onda pravom od kukavne djece očekivati nješta dobra!? Pa se pitamo čudom, koji je uzrok tolikoj svadji, nenavidnosti i ogovaranju! Promotrimo! Evo vidimo oca i majku razdieljena u dva protivna tabora, koji prezirnim okom gledjeno na drugoga. Eno Vam ondje domaćice koja, da se obrani i zabašuri svoje krivnje, u pomoć saziva ono nevino diete, te ga pomnjivo i vješto uči i nagovara kako da joj u pomoć priteče i od slučajnih prigovora i domaćih nemira svojom laži obrani. Eto Vam tamo oca, kome laž na ustima sina njegova mora, da jakom zaštitom bude u mnogim pomanjkanjima njegovim. A eno onamo napokon rodjaka, braće i druge svojte, pa ih gledajte kakvim, li i kojim li načinom sve ne kvare onu prirodjenu iskrenost ubogoga djeteta, kad samo uztreba, da se za nj, kao za sidro spasa svoga, prihvaćaju. Ne daju li mu oni u takom položaju najeklantantniji primjer svadje, protivnosti i mržnje? Na koji način dakle da takvi roditelji usade u srca djece svoje ljubav, snošljivost, ustrpljenje i poštovanje, kad ih u njih samih ni za liek ne imade?! (Nastavak.)

izvesti. On želi, da ona točka pravila ostane.

— G. Defar stavi konačno predlog, neka se onu točku promjeni u tom smislu, da družtvo može priredjivati tečaje za neuke u onih krajevih, gdje neima škole. Za taj predlog govori i občinski tajnik g. Bubnić te bijaše konačno prihvaćen.

Kod točke 7 § 3 prihvaćena bijaše promjena zagovarana od gg. Kureta i Kompare-ta, da družtvo šalje po mogućnosti zborovodju onim pjevačkim družtvom koji ga neimaju.

Kod 8 točke § 3 (družtveni vrt, razsadnik za voćke i vinarstvo) opazio je g. Kuret, da je to posao vlade i da se mora ona zato brinuti, na što mu je odgovorio izvjestitelj, da sama vlada neučini ništa. Da ona neće podupirati pojedinaca; podpirati će samo družtva. Hoćemo li računati na podporu vlade, moramo si najprije pomoći sami. Iza toga bijaše prihvaćen predlog sa dodatkom g. Andrijašića, da družtvo ustraja takove vrtove pomoćju države.

Ostali paragrafi bijahu prihvaćeni uz neznatne promjene.

Nakon toga bijaše izabran privremeni odbor, sastojeći od gg. Kompare, Kuret, Munih i Šišković, koji imade predložiti pravila vladi na potvrdu.

Po dovršenoj razpravi otidjoše nekoji odaljeniji članovi, medju njimi i zastupnik Kompare živahno pozdravljeni. Ostali članovi sastanka ostaše i nadalje na okupu u prijateljskom razgovoru slušajuć krasno pjevanje „Zrinjskoga“ i rodoljubne zdravice vidjenijih članova.

Na rastanku doviknuše si članovi: do vidova, zaželiv sretan uspjeh prvomu sastanku članova „Narodne zveze“!

Izbori i predloženici.

Načelnik dr. Rizzi željeznom rukom, učinio je kraj vrtoglavici „Demokratike“. Ustao i proglasio kandidate za občinske izbore u Puli, a njegova lista, naravno, bila je primljena sa Talijanima prirodjenim velikim oduševljenjem.

Dr. Devescovi, utemeljitelj „Demokratike“ skandalizirao se, na taki način postavljanja kandidatura i očitovao u novinam, da odlazi iz Pule preko izbora. Dobromu odvjetniku Baretunu, nije bilo druge već takodjer izraziti svoju zlu volju putem javnog očitovanja. Pa još kakvoga očitovanja! Ništa manje nego navještenje rata! Elegantni odvjetnik prieti, da će se boriti proti nekomu, javno i privatno, a uztreba li i pokrenućem vlastite novine! Alla Gambini! Ali valja priznati, da se sirota Baretun ima i zašto srditi. Medju redcima se čita, da mu je u „privatnom“ koncilijabulu bilo obećano zastupničko sielo — a sad ostavljen tužan na cjedilu! Ali nije ni on sam. Izigrani su i dr. Dinko Stanić i g. Bartolo Fonda, prve glave prijašnjega vieća. Dr. Rizzi im nije zaboravio ni oprostio, što su mu jednoč u vieću oponirali. Oponirali su brižni jedan jedini put, te se je bio Rizzi i zahvalio na časti, ali to je bilo dosta i previše, Rizzi ih je strovalio, osvetio im se. Kako se čovjek može prevariti na ljudima: iz vana kao sam sveti Luigj, a pod kožom despot i to ne od „dozine“! A i basna uči: nesudi lisicu po dlaci, ni zmiju po koži.

Od starih vikača ne dolazi u zastupstvo ovoga puta ni učitelj Kofja č. valjda od svoje volje, jer je pokazao mnogo karaktera, kad se ono bio zakvačio radi „soldo pigioni“. Demisionar, pisac brošura, za koje su mu se „kulturni“ Talijani rugali, da su barbarski napisane, osnivač opozicijonalne stranke itd. — vidimo ga napokon, da je skučio svoju lavlju grivu pod zajedničku „marinsko-cesarsko-talijanski“ proglas i preporučio svojom firmom kandidate, medju kojim više njega nema. E šta ćete, nije mu zamjerit: befehl je befehl!

U kandidaturi su ali poštanski upravitelj Franki nadinžinir Wilhelmi, za koje su talijanske novine plakale, — da se neće da prime. I za Wilhelmija je valjda mjerodavan befehl, a Frank si je po svoj prilici mislio, e, neće biti zgorega, da učinim malo prakse na občini. Vrag ne spava. Rizzi će najbrže biti radi svojih zasluga za kralja i domovinu imenovan zemaljskim kapetanom; ja sam još uviek dobro vidjen gori, ašto sam se nekim manjim bogovima kod marine zamjerio onda, kad sam uskočio iz zajedničkoga komiteja u posebni talijansko-civilni, to nema tolikoga pomena, ono su čeljad od befehla; zreo sam napokon za penziju, pak ko zna — moglo bi se još dogodit da i ja zasjednem neku stolicu. Kako se vidi račun nije loš.

U budućem vieću iz naših sela sjedati će sam Matić iz Premanture. Njemu mora da je Rizzi za nješto posebno zahvalan. A Pomer, Medulin, Ližnjan, Altura, Loborika, Muntić, Kavran, Stinjan, Peroj ostaju bez zastupnika. I Ljubotina iz Peroja i Grgo Lorenzin iz Medulina izjedoše „panatu“. Rekbi da se pod Grgom i delegatstvo drma, ali bi bila crna nezahvalnost da ga i od toga sbankaju, jer se je sirota i najbližoj krvi zamjerio za postići te časti, a opet ih je, koliko je to u hrvatskom Medulinu moguće, vjerno služio. Ej nevjero nigdje te ne bilo, tako će uzkliknuti prijatelj Grga, kad promisli, kako se stvar obraća!

Kandidati činovničko-pomorskog odbora izdali su i neki program rada. Liepih je stvari u njemu, a medju drugim i to, da će podizati dječja zabavišta. Vidjet ćemo, hoće li zahtjevati, da bude po periferiji grada nekoliko tih zabavišta hrvatskih, za hrvatsku djecu, ili će sve biti bez iznimke fabrike za potalijančevanje.

A vidit ćemo na djelu i ono par kandidata mornarice, koji se ćute Slavenima. Oni ne ulaze u zastupstvo kao Slaveni, već u čast befehla, ali ih to nesmije priečiti, kad dodju na tapet po običaju politička pitanja, ili prinos za „legu“ da ustanu i prosvjeduju.

U programu, vele da će pazit da bude pulicija dobra — a valjda potvrdit onaj nalog dan gradskim stražarima od njihovih starješina, da nesmiju govorit hrvatski!

Što im odobravamo pak jest ona točka programa, gdje vele, da se ne smije trpit protivština proglašenju Pule glavnim gradom Istre. Samo bismo rado znali je li taj program bio sastavljen prije ili poslje glavne skupštine talijanskoga političkoga družtva, na kojemu je sladki Rizzi držao ono znamenito opozicijonalno izvješće.

I „socijalisti“ su se htjeli izkazat. Učinili su pantalonadu i predložili kandidate samo za III. tielo, i to polovicu svojih privržnika, a polovicu pristaša drugih stranaka, koji — tako je napisano — diele njihov administrativni program. Medju pristašama je i krčmar u Verudi Ive Žic Puntar; a medju prijateljima programa — risum teneatis — dr. Santo Lorenzetto i August Wassermann. Rekruta i veteran.

Karlo Kinhofer je izjavio, da nije razumio što su mu govorili, i da on ne priznaje njihov program. Na njegovo mjesto su turili ing. Rossi.

U prva dva dana su dobili Talijani 562 glasa, a socijaliste s prijateljima 127 glasova. Konačni uspjeh javit ćemo u dojdućem broju.

DOPISI.

Sa otoka Cresa na Petrovo.

(Dalje.)

III. Vladina pomoć.

God. 1898 i 99 doznačila visoka vlada pomoć biednom pučanstvu Istre, kaošto je jur bilo označeno u „N. S.“ Od toga pripalo občini creskoj, ako se ljuto nevaram, 13 hiljad for., da se tim poprave središnji putevi, da tako narod na svojoj radnji zasluži koricu kruha. Jeli se pravedno podielio taj krušac? Je, evo kako: dvim ili trim podobćinama na jugu dobacilo se po 100. for. kano djeci sladkiša, samo da neplaču, ostalo potrošilo se za gradnju puta od Cresa na tramuntanu, a zašto? Jer gospoda imaju svoje stanove i tamo svoja imanja pa moraju imat i uredan put, a za siromahe i za ravnopravnost njih je deveta briga. Još bih mogao navesti sličnih činjenica, ali za sada dosti.

IV. Izbori.

Braćo seljaci i vi braćo creski, kopači! Občinski su nam izbori pred vrati, dajmo se na posao. Pretrgnimo verige njihove, svrgnimo sa sebe jaram njihov. Nedajmo se više varati od gospode, koja nam obećuje trista a nedaje ništa, nego birajmo naše ljude u občinsko zastupstvo, jer od gospodskog klobuka nije nam se dobru nadat, nego od težačke kape, koja s nama kuša kako se biedno živi i kako je gorak težački kruh, koga znojem svojeg lica krvavo zasluži, a ne gospoda, koji se u hladu šeću i samo smiju, kako da više obterete nevoljnog težaka.

Ali čujem, gdje mi vi seljaci svi jednoglasno odgovarate, neidjemo više na izbore u Cres pa bilo što bilo; kušali smo već to više puti, a najbolje kod zadnjih izbora občinskih. Pravo imate i ja Vam velim neidite, jer i ja sam kušao s Vama kakva nam se tu nepravda kroji. Dakle stojmo prekrštenih ruku, te mirno gledajmo, kako se iz naše kože opute paraju? Nipošto! Občina creska broji (neznam baš točno zadnjeg popisa pučanstva ali popreko) okolo 11. tisuća duša, od kojih odpada na vanjske podobćine preko 4 tisuće, dakle više od jedne trećine, po tom i više od jedne trećine občinskog zastupstva. Nam je u Cresu nemoguć slobodan izbor, jer najprvo mnogi nedodju na izbore, nekoji radi odaljenosti, nekoji radi straha pred svojim vjerovnikom, a nekoji iz puste nemarnosti govoreć glupo, a nek idju, ja neidem dangubit, što bude iz drugih će biti iz mene! A ono malo što ide, to se straši i zavarava, dok napokon nejzpanu izbori po gospodskoj volji, jer oni imaju sukno i škare u rukama, pa kroje po svojoj miloj volji. Mi uza sav napor i dobru volju ostanemo na cjedilu ismjehivani od ludih šarenjaka.

Zadnjih izbora najmarniji pokazali se Martinšćićani i Valunjani (jer valja da najmanje dužni creskoj gospodi) te došli k izborom skoro svi, i nedali se zavarat ni zastrašit od nikoga, već ustrajali u borbi. Izbor je trajao od 9 sati u jutro do 4 sata sledećeg jutra, ali što hasni, kad je bilo okolo pol noći a gospoda se vidjeli na čudu, onda nagnulo 50—60 ljudi, koji su prvo negdje u nekoj konobi mufu pili, a sada pristupili k izborom. Ovim se odmah ustupilo mjesto, a nas se ostavilo po strani. Kroz dan bilo ih, koji su mogli glasovati više puti, samo da su pokazali svoju cedulju. Tako je na pr. nekoj Šamparleta, koji svaki dan prosi koricu kruha glasovao 4 puta, i još dosti takvih, ali da budem kraći ostavljam to za sada.

V. Rad.

Što ćemo dakle? Evo što! Tko kuca, otvara mu se, a tko prosi, prima. S toga zamolimo visoku vladu, dokažujuć njoj, kako nam je nemoguć slobodan izbor u glavnom gradu Cresu, nek nam dopusti izbor na vanjštini, kako i za V. kurtju, gdje ćemo moći slobodno izabrat naše ljude. Nas ima, kako rekoh preko jedne trećine. U občinskom zastupstvu sjedi 30 zastupnika (rapreženitanta) i 15 zamjenika (sostituti), dakle nas dopada barem 10 prvih i 5 drugih, dočim do sad nemamo nijednog. Na selu dakle nek nam bude dozvoljen slobodan izbor, gdje ćemo izabrat naše ljude i poslati ih u občinsko zastupstvo, gdje će braniti naša prava i vidjeti, što se od naše kože kroji. A vi pako creski kopači, mornari i brodovlasnici izaberite drugih 10 muževa vaše krvi i jezika, muževe koji radom svojih ruku moraju zaslužit svoj svagdanji kruh, a 10 nek ih ide za veliki posjed, i tako bi bili pravično podieljeni izbori. Ali, nevaljalo bi skup svaki na svoju stranu, već dajmo se složno na rad, dok je doba. Mi na vanjštini neimamo učenih ljudi, neimamo muževa, koji bi se mogli shodno zauzeli za taj posao. Vi dakle velečastna gospodo svećenici i dušobrižnici; na Vas je red, prionite na to, dogovorite se, složite se, i dajte se na posao. Ali nemojte oklevati kano grešnik sa ispovedju, već odmah dok je doba primite se složno posla, a narod će vas slušat i podpomagat kano prave ovce svojeg pastira. Prosimo, kucajmo i otvorit će nam se. Nepostignemo li, što ćemo onda? Eh onda, onda bi bilo najbolje zahtjevat dieljenje občine, ali to je mučan posao, jer smo odveć raštrkani, i dieli nas grad Cres na 2 polovine, naime na jugo i tramuntanu. Dakle to je skoro nemoguće. Onda nek traži svaka občina za se ili više njih skupa samoupravu (Amministrazione separata) što nam je zajamčeno zakonom od dne 25 oktobra 1868 (B. L. O. P. N. 8). Tako ćemo postići barem štogod; dobit ćemo u naše ruke naše kiše i sva ostala prava; upravljat ćemo si sami a gospoda neće nam moći prtiti namete vrhu nameta bez nas. Talijanciane ćemo birat sami a neće nam ih občina mienjati po svojoj miloj volji. Evo kako je sad s tim.

(Konac sliedi.)

Gospodu predplatnike, koji nam dugaju predplatu za prošlu godinu ili samo prošlo polugodište, odnosno one, koji redovito podmiruju predplatu unapried, molimo uljudno ovim, da nam istu čim prije naznače, jer 1. julijem nastupismo već II. polugodište. Jedino uz točnu predplatu omogućuje nam se i točnost u računima.

Franina i Jurina.

Fr. Nedelju da su istarski Talijani va Pazinje kokodakali, da je Istra talijanska, da smo svi Talijani.

Jur. Znaš ča reču naše ženi kada kokoš čuda kokodače?

Fr. Da će bit malo jaj.

Jur. Ki zna da nebi naši Talijančići delali račun brez ostara.

* * *

Fr. Na talijanskem jinažije va Pazine da imaju i jednega pol miša pol tića.

Jur. Ča va muzeje?

Fr. Aj ne, lego mej školani.

Jur. Ča j' Talijan al Hrvat?

Fr. Ja dragi moj Jurino, na to ti j' težko odgovorit, zač da mu j' materinski zajik talijanski i hrvatski.

Jur. Franino moj, to mora bit neko čudo; njega bi se moralo po svete peljati.

Fr. Aj ne njega sirotu, lego one, ki su otroka znemeli i zmutili.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Minister-predsjednik dr. Koerber bio je gost kod ugarskoga ministra-predsjednika g. Szella na njegovom posjedu u Ratolu. U političkih krugovih vlada glede toga posjeta dvojbeno mnienje; jedni mu podaju veliko političko znamenovanje, dočim tvrde drugi, da je taj posjet samo čin prijateljstva.

U južnom Tirolu biva pokret proti vladi i proti njemačkoj većini u zemaljskom saboru sve to živahniji i odlučniji. Občina za občinom, grad za gradom, selo za selom povadja se, te svi složno prosvjeduju proti carskom namjestniku i proti saborskoj većini.

U Kranjskom saboru prihvatiše u sjednici od dne 16. t. mj. predlog, da gradi pokrajina pomoću države željezničke pruge Tržić—Kranj te Mokronog—Tržić u Šent Janž. U istoj sjednici prihvatiše predlog, da od pokrajine imenovani i iz njezinih sredstava plaćeni činovnici nemogu biti izabrani zemaljskimi zastupnici dok su u zemaljskoj službi.

Dne 15. t. mj. odkriven je u Solnogradu u prisutnosti cara i kralja Franu Josipa te više nadvojvodkinja i nadvojvoda, spomenik njez. veličanstvu blagopokojnoj carici i kraljici Jelisavi.

Dne 15. t. mj. došlo je u Lavovu do velikih radničkih nemira radi obustave čestovnih gradnja. Vojništvo je moralo posredovati; 20 izgrednika bijaše pohvatano. Nemiri ponoviše se i sliedećeg dana, te se izgrednici, ili bolje rekuć gladni radnici, umiriše tekar na čvrsto obećanje, da će se dati gradnjom cesta zaslužbe barem 2000 radnika.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da se tamo čine velike priprave za proslavu godišnjice kraljevskog pira. Kralj Aleksander upravio je sultanu molbu, da svrati svoju pažnju na dogodjaje u Staroj Srbiji, navlastito u Kolašinu.

Bugarska. Na svečanoj gostbi, koju je dao ruski veliki knez Aleksander Mihajlović na ruskom carskom brodu Rostislav u Varni, zahvalio se je on knezu Ferdinandu na srdačnom dočeku, te je nazdravio knezu Bugarske izraziv svoje želje za uspješan razvitak slobodne Bugarske, za vojno bratimstvo bugarsko-ruske vojske, i za slogu izmedju obiju pravoslavnih država. Knez Ferdinand zahvalio se je u odgovoru caru Nikoli, što je odaslao člana carske obitelji u Bugarsku, koji pozna njezine prilike, te upozori na djelo oslobodjenja, što ga je provela za Bugarsku Rusija, kao i na odgojni uticaj Rusije na bugarsku vojsku.

Rumunjska. Dne 15. t. mj. stigao je u Kostanecu rumunjski prieštolonasliednik Ferdinand, da dočeka ruskoga gosta velikoga kneza Aleksandra Mihajlovića. Odmah poslije dolazka ukrcao se je na parobrod „Kralj Karol“, a kratko iza toga stigla ruska ladja „Rostislav“ sa velikim knezom Aleksandrom Mihajlovićem.

Njemačka. Niemci u svojem kraljevstvu božjega straha neprestaju proganjati biedne Poljake u Poznanjskoj, koji se protive njihovom poniemčenju. Poljska djačka družtva osnovana po primjeru njemačkih djačkih družtava, proglasila je njemačka vlada tajnimi družtvi, koja da su protivna sigurnosti države. Usljed toga razpuštena su rečena družtva a djaci pritegnuti na odgovornost pred njemačke oblasti. Proti njim je podnesena obširna obtužba, koja čini dojam, da sud postupa po zapovieđi, te se općenito drži, da je osuda već unapried ustanovljena. Tako postupaju nasilno njemački širitelji kulture na sjeveru proti Poljakom kao i njihovi saveznici Talijani na jugu proti Hrvatom i Slovencem.

Francezka. Dne 16. t. mj. počinila je neki grofica Olčevski atentat na ministra javnih radnja Baudina, koga je zamienila sa ministrom-predsjednikom Delcassé-om. Ovaj je naime odpravio njezina supruga, koji je bio u državnoj službi nesposoban. Radi toga htjela se je grofica osvetiti ministru-predsjedniku koga je zamjenila sa ministrom javnih radnja. Na ovoga je jednom strieljala iz samokresa, al ga nije srećom pogodila.

Mjestne:

Izbori za III. tielo — grad — ovršili su se traljavo. Života nikakvoga. Prvi dan: Talijani 300 glasova, Socijalisti 34 glasa; drugi i zadnji dan ukupno: Talijani 562 glasova, Socijalisti 127 — Posljednji se tuže na nepravice, i da će uložiti utok: hoće, kao što su uložili proti izboru Benata u V. kuriji. Pajaci!

* * *

Danas, sutra i ponedjelak biraju sela. Naši neka neidu!

Nesreća. Utorak poslije podne skrcavao je Bartol Kilarić iz Roča u ulici Artieri sa voza željezne grede, koje potiču od stare i napuštene vojne ladje „Habsburg“. Jedna od tih greda ranila je težko nesretnog Kilarića na lievoj nogi.

Pokrajinske:

Novi odvjetnici. U četvrtak dne 18. t. mj. položiše prisegu na c. k. prizivnom sudu u Trstu mladi naši odvjetnici gg. dr. Ivan Zuccon i dr. Edvard Slavik. Prvi će otvoriti svoju pisarnu u Puli, drugi u Trstu. Naše srdačne čestitke mladim našim odvjetnikom i prijateljem.

Premještenje. Ministar pravosudja premjestio je savjetnika zemaljskog suda i upravitelja c. k. kotarskog suda u Pazinu g. Jakova Apollonio k zemaljskomu sudu u Trst.

Još se nezna, koji će biti imenovan kotarskim sudcem odnosno upraviteljem kotarskoga suda u Pazinu nu mi se nadamo, da će kojigod bude, podpunoma biti vješt hrvatskomu jeziku u govoru i pismu, pošto se u onom kotaru služi 95% pučanstva tim jezikom.

Izpiti zrelosti na državnoj gimnaziji u Puli obavljeni su pod predsjedničtvom zemaljskoga nadzornika g. Ravalico. K izpitu priglasilo se 7 djaka, od kojih je položio jedan izpit sa odlikom, trojica sa dobrim uspjehom, jedan je propao na dva mjeseca, jedan na godinu dana i jedan se nije prikazao.

Buduća sjednica istarskoga sabora biti će dne 20. julija.

Sastanak talijanskih zastupnika Istre. Utorak dne 16. t. mj. sastaše se u Trstu talijanski zastupnici na istarskom saboru na dogovor, koji je trajao — kako izvješćuju talijanski listovi — više sati, i na kojem se je razpravljalo o dogodjajih, nastavših nakon izstupa iz sabora u zadnjem zasjedanju. Zaključeno bijaše držati sve odluke tajnimi.

Talijanski zastupnici viećali su po svoj prilici o tom, da li imadu natrag stupiti u sabor, koji bi se opet sastao, čim bi oni izjavili, da se vraćaju u sabor. Jer je dakle sazvan opet sabor, odnosno zastupnici k sjednicam, znak je, da se je saborska većina nagodila sa vladom. Nedao Bog, da platimo mi Hrvati i Slovenci račun stroškova te nagodbe!

Neka se čuje i ova. Jedan pučki učitelj piše nam, kako bi valjalo urediti učiteljske plaće a da budu svi zadovoljni i da ne bude nikomu krivo. Priobćujemo mnienje toga g. učitelja ali nemožemo od manje, da nestavimo na isto nekoje opazke. Eto kako misli rečeni g. učitelj:

1. Valjalo bi ukinuti plaćevne razrede te izjednačiti plaće svih učitelja u tom smislu, da dobije svaki učitelj i učiteljica 10 godina poslije izpita usposobljenja 1000 kruna godišnje plaće. Od 10—20 godina službe 1200 kruna, a od 20—25 godina službe 1400 kruna godišnjih.

2. Polgodišnji doplatci neka ostanu po novom nacrtu nepotvrdjene zakonske osnove o uredjenju učiteljskih plaća u iznosu od 150 kruna.

3. Ostali bi imao službeni doplatak po 100 kruna po razredu.

4. Stanarina neka se uredi polag odnošaja mjesta.

G. učitelj kaže na koncu svojeg razglabanja, da je stalan, da bi većina učiteljstva Istre pristala na ove njegove predloge. Mi mu rado vjerujemo, premda nisu možda njegovi zahtjevi pretjerani, ali je drugo pitanje, što bi na to oni, koji odlučuju a napose zemaljske financije. Istina je, da utjera zemaljski odbor silu novca od zlosretnih školskih taksa, ali taj novac treba on za talijanski prkos-gimnaziju u Pazinu i za druge svoje tajne i javne svrhe. Taj novac imao bi biti upotrebljen na ustrojenje novih pučkih škola svuda, gdje ili nema i gdje bi morale po zakonu biti, ali zemaljski odbor imade u rukuh skare i sukno pak kroji i dieli kako hoće, koliko hoće i komu hoće.

Naše je dakle nemjerodavno mnienje, da pitanju i zahtjevanju gg. učitelji bar ono, što im treba, da pristojno prolaze i što mogu podnieti zemaljske financije. Nevalja bo uviek ona, da valja tražiti mnogo, da se bar nješto dobije. Tražiti valja ono, što može i mora biti. Mi smo prvi, koji bismo podpisali zahtjeve gg. učitelja, da im se povisi plaća na toliko, da mogu posve udobno prolaziti, ali nedielimo mnienje onih, koji hoće sve ili ništa. Bolje išta, nego li ništa, kaže narodna poslovica.

Gg. učitelji valja da se slože u zahtjevih, i to svi, hrvatsko-slovenski i talijanski. Ti zahtjevi treba da budu pravedni i umjereni. Takvim zahtjevom nebi se mogli ni smjeli oglušiti oni, koji kroje i diele; takve zahtjeve zagovarali bi stalno svimi silami svi hrvatsko-slovenski zastupnici u zemaljskom saboru.

Iz Pazina pišu nam 14. t. mj.: U našem gradiću pronio se glas, da će amo poslati ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu nekog mladog činovnika kao upravitelja našeg c. k. poštanskog ureda.

Taj gospodin imao bi biti neki dalmatinski Talijan, koji da pozna samo malo hrvatski jezik i koji je jedva oficijal, dočim je naše mjesto na pošti za kontrolora. Kažu da nezna ni njemački, ali za to nas malo briga znade ili ne znade. Govori se nadalje, da bi taj gospodin ovdje avanciran, pak ostao medju nami, dok bi netko drugi došao na dobu i na red, da postane ovdje upraviteljem našeg poštanskog ureda. Tada bi se starijeg maknulo i našlo koje zanj važnije mjesto i ovdje bi namjestili osobu, za koju se već sada pripravlja mjesto.

Na sve to upozorujemo g. ravnatelja sa preporukom, da otvori dobro oči na sve strane.

Filoksera u Fazani. C. kr. kotarski kapetanat u Puli izdao je posebnu odredbu, kako se imade postupati, da se u Fazani nerazširi ustanovljena filoksera na druge krajeve. Oglas ćemo donieti u cielosti u budućem broju.

Radnja na dražbi. C. k. financijalno više nadzorničtvo u Kopru priobćuje, da će se tamo odati dne 27. t. mj. radnja na dražbu t. j. najnižemu nudiocu. Radnja se ima izvesti u skladištu soli u Kopru za uzklićnu cienu od 2439 K i 52 pare.

Za vodnjak u Sujevićih kod Lindara — občina Pazin — osigurana bijaše občinskomu glavarstvu u Pazinu od zemaljskoga odbora pripomoć op 600 kruna.

Cesta Labin-Barbun. Zemaljski odbor u Poreču dobio je od ministarstva nutarnjih posala 20.000 kruna kao prvi obrok državne pripomoći za gradnju ceste Labin-Barbun.

Proti novoj školi u Vižinadi. Javili smo onomadne, da je zemaljski odbor doznačio občinskomu zastupstvu u Vižinadi potrebitu svotu novca za nabavu neke palače za novu školu u Vižinadi. Upozorili smo naše občinare na to poduzeće vižinadske gospode. Naš čestiti rodoljub g. Mate Marković iz sela Markovići, podnio je utok na vrhovno upravno sudište u Beču, proti odluci zemaljskoga odbora od dne 13. junija 1899. Utok bijaše uvažen, odluka zemaljskoga odbora ukinuta radi toga, što glavarstvo občine u Vižinadi nije priobćilo g. Markoviću u cielosti odluku zemaljskoga odbora, proti kojoj odluci je on u svoje vrieme rekurirao. Glavarstvo občine Vižinada dobilo je takodjer nalog, da izruči g. Markoviću podpuni prepis navedene odluke, kojom se riešava njegov utok.

Nova pogibelj za hrvatsku djecu Istre. Središnje ravnateljstvo zlosretnog talijanskog družtva „Lega Nazionale“ razpisuje natječaj na mjesta učitelja za tri nove mješovite pučke škole u našem Primorju. Dvie od tih škola ustrojene su u čisto hrvatskih selih, naime u Selu rovinjskom i u Vabrigi u Istri, a treća u Nebuli kod Kormina u Goričkoj.

U Selu rovinjskom postoji već dugi niz godina hrvatska pučka škola, te je tamo posve suvišna talijanska škola. U Vabrigi dogradjena je nedavno posve nova škola družbe sv. Cirila i Metoda, dakle ni tamo netreba Legine škole. Ni u jednom ni u drugom mjestu neima nijednog Talijana od starine. U novije doba doklatio se tamo i naselio koji istarski Talijan ili podanik talijanskoga kralja. I jedna i druga škola je dakle suvišna; i jednoj i drugoj nemože biti druga svrha, nego da se putem njih otudji našu ubogu mladež.

I u jednom i u drugom selu naći će se koji narodni odpadnik te će svoje nevino diete izručiti na milost i nemilost u talijansku fabriku. Tuj će se iz naše siromašne dječice mjesiti mlade talijančiće, koji će danas sutra biti našemu narodu na porugu i na štetu.

U jednom i u drugom mjestu imade naših ljudi, koji su više manje odvisni od talijanske gospode u Rovinju ili u Poreču, te će jadnici biti prisiljeni, da svoju djecu šalju u talijansku prelievaonicu.

Proti tom mrzkom postupanju talijanske gospode mi neimamo drugoga sredstva nego to, da našemu puku u Selu rovinjskom i u Vabrigi toplo preporučamo, da se čuvaju talijanske škole kao ognja. Imade li u jednom ili u drugom mjestu štogod Talijana, ovi neka slobodno šalju svoju djecu kamo im drago, ali roditelj naše djece neka dobro paze prije nego li upišu svoje diete u talijansku školu. Na to ih nemože prisiliti nijedan čovjek i nijedna oblast. Roditelji hrvatski neka promisle, da će ih njihova djeca, ako ih upišu u talijansku školu, još za života proklinjati.

Ona naša djeca, koja budu po nesreći upisana u talijansku školu nesamo, da će svoje roditelje proklinjati i u grobu, već će im se za života smijati, rugati i nazivati ih šćavi. Da šćavi će biti vlastitoj djeci oni roditelji naše krvi i našega jezika, koji budu u talijanskom jeziku i u talijanskom duhu odgojili svoju djecu.

Pozor dakle hrvatski roditelji u Selu rovinjskom i u Vabrigi, da se nebudete kasnije kajali, što niste slušali naš prijateljski savjet i što ste si otudjili za uviek vlastito svoje diete.

Našim rodoljubom u Istri i našim prijateljem širom hrvatskih zemalja preporučamo pako vruće, da priteku našoj družbi na pomoć milodari i podporom a da uzmogne ustrajati škole u hrvatskih mjestih Istre i tako još riešiti, što se riešiti dade.

Hrvatski rodoljubi! pogibelj nam grozi velika, pružite nam pomoćnicu ruku!!

Slavnomu c. k. ravnateljstvu pošte i brzojava u Trstu do znanja. Iz Cresa pišu nam: Odavle pošlo je javno i privatno pritužba na ravnateljstvo c. kr. pošta i brzojava u Trstu proti nekojim neuredностim na ovdašnjem c. kr. poštansko-brzojavnom uredu. Mi smo držali, da će slavno ravnateljstvo — ako misli

ozbiljno stvar urediti — amo poslati svoga činovnika, pravedna stroga i nepristrana, da stvar iztraži i da o tom izvjesti, pak da se krivca kazni, ili eventualno nedužno okrivljene pohvali. Nu mjesto činovnika, koji bi imao stvar razviditi, iztražuju osobe, u koje mi ni tužitelji neimamo povjerenja. Radi toga možemo sl. ravnateljstvu unapried javiti uspjeh te iztrage, koji će biti jednak O. Nasi tužitelji biti će proglašeni lažci, pak mirna Bosna! Ali čekajmo da vidimo konac te iztrage.

Razmjer djaka na c. k. državnoj gimnaziji u Trstu. Dne 7. t. mj. svršila je školska godina na njemačkoj državnoj gimnaziji u Trstu. Učenika bijaše na toj gimnaziji 448. Po narodnosti jesu ti djaci: 166 Slovenaća, 21 Hrvata, 153 Talijana, 118 Niemaca, 7 Grka, 1 Čeh, 2 Madjara i 1 Francez. Po vjeroizpovjedanju diele se: 382 katolika, 13 grčko-izločnjaka, 22 protestanta, 31 židov. Po napredku bilo je 48 odličnjaka. Slovenski jezik polazilo ih je 131. Naše mladeži imade doista više na tom zavodu, ali plašljivi i nepametni roditelji upišu svoju djecu početkom školske godine medju Niemce ili Talijane, jer misle da će laglje proći.

Dvie poretne razprave radi zločina službenog pronevjerenja. Polovicom ovoga mjeseca započelo je kod okružnog suda u Rovinju obično ljetno zasjedanje porote. Na razpravu došla su medju ostalim i dva slučaja službenog pronevjerenja, i to dne 15. t. mj. bila je razprava proti Franu Timeus-u iz Motovuna, a dne 17. t. mj. proti Ginu Sivilotti iz Pule. Obojica su obtuženi — kako rekosmo zbog zločina službenog pronevjerenja. Timeus je odsudjen na 4 godine.

Što je sa razpravom proti bivšemu blagajniku u Motovunu Corazzi?

Uspjesi pucanja na oblake u Buzetu. Pišu nam odavle: Ove godine su u ovom kraju oluje vrlo česte, tako, da od 1. junija ovamo je bilo malo dana, u kojih naše strielne postaje nisu pucale. Bilo je dana, kada je bila počela i tuča padati, ali, hvala Bogu, ostali smo do danas neoštećeni.

Na 29. maja pucale su sve postaje, osim one na Počekaju, pa dok je ovdje palo nešto tuče, drugdje nije palo ništa. Iz Štrpeda su tada opazili, kako bi se oblak razplinuo čim bi se pomaknuo od Počekaja napred.

Na 9. junija padala je tuča u Podkuku. Ona postaja nije pucala. Okolo bližnje postaje u Selcih je lievala samo kiša i koje sitno zrno tuče dok su pucali. Kad njim je ponestalo praha i nisu već pucali, stala je padati tuča. Kod postaje u Pintori, koja je odmah blizu, padala su tada zrna mehka kako snieg.

Na 10. junija stala je okolo Štrpeda padati suha tuča, koja bi bila uništila barem polovicu ploda, da je na dalje padala. Prestala je odmah čim su počele pucati ondješnje četiri postaje.

Za ovaj je kraj najpogibeljnija prva polovica ovoga mjeseca, jer sve tuče, koje su nam minulih godina uništile plod, pale su baš u to doba. I na 8. tek. mj. se je ovom kraju grda pisala. Sa sjevera se je dizao strašan crn oblak. Okolo 3 sata poslije podne pokrio je svu buzetsku dolinu. Uz bljesak, grmljavinu i striele stao sipati kišu i tuču. Sve su strielne postaje pucale osim Merlići — koji su nemarom ostali bez praha, i Kobarčići, koji su lani zapalili kolibu misleć, da se pucanjem tjera kišu i vriedja Boga, a ove godine razpravljajuć bili, ne bili opet podigli kolibu, nisu uradili ništa. Dok je kod drugih postaja padala samo kiša i koje zrno tuče, okolo Meslići i Kobarčići padala je suha tuča, tako, da njim je uništila pol ploda. Je li to slučaj ili kazna božja? Kod postaje u Flabetići, dok je strieljala, nije padala tuča. Strielac se na jednom preplašio grmljavine i striela, koje su padale, te je pobjegao doma. Tad je počela padati tuča i ondje. Kod postaje Kajini, koja je odaljena od kuća, je padala tuča dok nije strielac došao do nje i stao pucati. Sa pucanjem je prestala i tuča.

U Svih Svetih, gdje su također živo vatru sipali, je padalo uz kišu nešto zrna mehkih kako snieg.

Mi nećemo reći, da nas je pucanje spasilo od tuče, ali mi u to tvrdo vjerujemo, pa rekao tko što hoće. U našem je puku toliko vjere u uspjeh pucanja, da je već jedan kmet na svoje troškove postavio tučobran na svoj mali posjed, sam ga pali i sam plaća prah.

Molimo Boga, da nas ovako i napred očuva, jer ljetina kaže, kako nije odavna kazala.

Iz drugih krajeva:

Južne dalmatinska željeznica otvorila se ovoga tjedna uz veliko službeno i narodno slavlje. Zabilježiti nam je sa osobitim zadovoljstvom, da je ministar financija g. Kalaj, držao kod otvorenja pozdravni svečani govor pred sabranim austrijskim i ugarskim dostojanstvenicima samo u hrvatskom jeziku!

Razpis štipendija za djake gospodarske škole „Francisco Josepinum“ te vrtnarske škole „Elisabethinum“ u Mödlingu kod Beča. Za gospodarsku školu razpisano je pet štipendija po 500 kruna; za vrtnarsku školu dvije štipendije po 500 kruna. Molbe, podkriepljene potrebitimi svjedočbami, valja poslati do 31 agusta t. g. na ravnateljsko škole „Francisco-Josephinum“ u Mödling, gdje se dobije i programe rečenih zavoda. Za pohadjanje gospodarske škole zahtjeva se navršenu 16 godinu i svršenu nižu gimnaziju, ili realku ili svršenu gradjansku školu. Za polazak vrtnarske škole traži se dobu od 15 godina i svršenu pučku školu.

Prestao izlaziti. Iz Beča nam javljaju, da je poznati list „Süden“, glasilo za političke, kulturne i gospodarske interese Hrvata i Slovenaca prestao izlaziti, te njegova uprava moli sve dužnike, da izvole poslati zaostalu predbrojbu na adresu: Süden, Beč, I. Plankengasse 4.

Umorstvo i kradja. Piše nam predbrojnik iz Medjumurja, dne 8. tek.: U selu Domašenci, priločkog kotara, ustao dne 25. pr. mj. u jutro gospodar Imbro Tomašek, bogat posjednik, i začudio se, što nije našao po običaju gospodaricu već na nogama. Otvori njezinu sobu, al imao je šta vidjeti! Gospodarica Franciska ležala na tlehu zadušena rubcem (bilo joj je 38 godina), a iz ormara ukradjeno u gotovini 8468 kruna. Zadužnice i mjenice od Imbrovih dužnika, u iznosu do 30 tisuća kruna poderane i razbacane po podu. Zlotvora traže, ali ga još nisu dobili! Ne držite ljudi božji novac kod sebe u kući, kad imate posujilnice, gdje će vam biti dobro sačuvan i nositi još koristi!

Družtvene.

Pozlv k ustavnoj glavnoj skupštini Udruge sv. Mihovila. Pravila „Udruge sv. Mihovila“ sa sjelom u Rubeših potvrdilo je c. kr. namjestničtvo u Trstu, povlašteno od c. kr. ministarstva nutarnjih postova, svojim odpisom 4. juna 1901. br. 13.380 — I.

Kod podpisanoga osnovateljnoga odbora prijavio se je predbježno liepi broj članova.

Usljed toga, a na temelju § 25 pravila Udruge, saziva podpisani osnovateljni odbor ustanovnu glavnu skupštinu za nedjelju dne 21. julija 1901. u prostorije kuće Vjekoslava Ferlana u Rubeših.

Početak skupštine o 5 uri poslie podne.

Od 4½ poslie podne do početka skupštine upisivati će se dalnje članove.

Dnevni red skupštine: 1. Otvorenje skupštine 2. Izbor predsjednika 3. Izbor četvorice članova odbora 4. Možebitni predlozi.

Opaža se, da će se iste nedjelje dne 21. t. mj. o 9 uri pr. p. čitati sv. misa u crkvici sv. Mihovila po naručenju osnovateljnog odbora Udruge.

Rubeši-Kastav, 14. julija 1901.

Osnovateljni odbor „Udruge sv. Mihovla“.

„Djačkom pripomoćnom družtva u Pazinu“ prispješe tekom mjeseca travnja t. g. sliedeći prinosi:

a) utemeljiteljni: g. Stefanutti Franjo župnik, Paz, K 10;

b) mjesečni: g. Spinčić Vjekoslav zastupnik, Opatija, K 20;

c) redoviti: gg. Matika Josip občinski činovnik, Pazin, K 10; Babić Gavro, Djakovo K 10; Tiskarna J. Krmpotić i dr., Pula, K 10; Zidarić Ante župnik, Savudrija, K 10; N. N., Trst, K 12; J. Krmpotić tiskar, Pula, K 2;

d) Darovi i ino: gg. Grašić Josip župnik, Beram, K 20; Gomišček Egidij, Pazin, K 4·84; Uprava „Naše Sloge“, Pulj, K 13·22; sabrano u kući Buretić Jakova na uskrs a darovali: Pikulić Franjo, Buretić Jakov, Ilijašić Tome, Pataj Ivan, Vidošić Josip, Apot Ivan, Sergo Mijo, Mandić Ivan i Mandić Josip ukupno K 13·44; Sabrano u kući veleč. g. Pravdoslav Filiplić-a župnika, Žminj, a darovali: Gabrielić Ivan, Slokovič Liberat, Gojtan Josip, Pravdoslav Filiplić župnici, Ružička Rikard, Jereb Valentin; Šebesta Ante, Milićić Josip kapelani i Sladonja Jakov učitelj svaki po svojoj sili K 21; Rislavi Franjo župnik sabrao kod dekana u Hrušici za jednu „špasnu“ K 15; Pavlišić Dragutin profesor, Djakovo, sabrao medju mladimi svećenici K 7; Hranilnica in posojilnica, Kopar, K 100; M. S. Trst K 20; V. V., Trst, K 10; I. P., Trst, K 2; Kuret Ivan sabrao medju odbornici pevskog družtva, Sv. Anton, K 2·06; U ime Boga, Trst, K 100; Goriška Ljudska posojilnica, Gorica K 50, Peršić Franjo kapelan sabrao kod župana u Pićnu K 15·26.

Za svakog važno!

Razprodaja! Za vrlo nizku cienu od fer. 283 može se dobiti krasan garnitura za sloedećim delnasel dragocjenim nakitnim predmetima:

1 **Ankar Rem.** žepni sat iz nikela (na želju posrebrnjen) sa krasno graviranim poklopcem, točno udešen za 3 god. jamstvom i tok.
1 **uknsna** iz goldina ili nikela **okovom** vrlično za privjeskom. Parični sustav.
1 **igla za ovratnicu** iz goldina sa imit. brilanti.
1 par **pozlaćenih puceta za odvo.** Zanak „Garantie“.
1 goldin-opremak **puceta za košulje i ovratnika,** sastojeći se od 5 komada.
1 par **naušnica** iz čistog **srebra,** službeno punciranih.
1 goldin-prsten **sa ukus. kamenom.**
1 maljušno žepno ogledalce u toku.

Ovih četrnaest vriednostnih i krasnih predmeta skupa sa zakr. rem. satom samo za for. 2·95 uz pouzeće ili poslav unapried novac, šilje tvrdka

BRAĆA KURVIZ

Izvozna kuća, **Krakov, Stradom 17** (Austr.)

Što nije u volju, prima se natrag u roku od 8 dana a novac se povraća, te je time isključena za kupca svaka pogibelj.

Bogato ilustrovani Popis svakovrstnih dragocienih predmeta šilje se badava i prosto pošte.

Primaju se preprodavači i agenti.

Sve radoljube sjudne molime, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah kolike u Puli tolike izvan iste.

Mlatilnice i **Čistionice** za žito, **Mastionice** i **Tiskarnice** za vino, voće i ulje, **Slamorezalice** i **Sisaljke** (pumpe) svake vrsti, te u obće svi poljodeljski strojevi i **obrtnički strojevi,** i **tehnički** predmeti; dobivaju se kod tvrdke:

Schivitz & Comp. u Trstu

(inžinira Živića)

polažeći iz prvih tvornica, uz najniže ciene.

Na zahtjev daju se dragovoljno potrebite upute i šilju se cienici badava.

Tvrdka se što uljudnije preporuča svojim zemljacima.

SKLADIŠTE

dalmatinskih vina i maslinovog ulja.

Šaljemo na zahtjev uzorke svakovrstnih dalmatinskih vina i maslinskog ulja. Ciene su jako snižene.

Vino opremamo u sudovima od 56 l. napried. Velike narudžbe slieđe ravno iz Dalmacije.

POLA, Via Ostilia 31. Za štovanjem **Ant. Tranfić i drug.**

ZUBOBOLJA.

Nenadkriljivo! Najnovija izuma!

Bol šupljih zubi prestaje **sigurno i momentano** uporabom najnovijeg izuma

„Orientalskih pilulica proti zubobolji“.

Iste su od strane visoke kralj. zemaljske vlade za prodaju dozvoljene, te nakon ljubenu analyse kao posve neškodljive pronadjene.

Ove do sada kao najradikalnije i nenadkriljivo sredstvo proti boli šupljih zubi iznešane

„Orientalske pilulice proti zubobolji“

dobivaju se jedino kod proizvoditelja ljekarnika

A. SRNKE u Glini (Hrvatska).

Jedino sredstvo! Sigurno djelujuće!

Da se predusretne možebitnom kupovanju kojekakvih patvorina, upozoruje se na zatvoru kutije nalazeći se zaštitni žig (glava crnca.) — Naručbe obavljaju se kretom pošte uz pouzeće, ili ako se novac unapried pošalje. — Cieni jedne bočice pilulica sa uputom jest franco priposlano 1 K 85 h.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Broj 57. Pula, u utorak dne 23. julija 1901. God. XXXII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Narodna poslovica.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji 12 K u obće, } na godinu. 6 K za seljake }

ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru

Da smo na čistu!

Carskim patentom od dne 8. junija 1901. bijaše sazvan istarski sabor za dne 20. junija 1901. u Kopar.

Toga dana bijaše sabor otvoren u Kopru nakon običnih formalnostih. K prvoj sjednici ili k otvorenju pristupilo je 18 članova talijanske saborske većine i 7 članova hrvatsko-slovenskoga kluba.

Poslie nagovora g. predsjednika i pozdrava vladinoga zastupnika, pročitao je predsjednik kluba većine izjavu — prosvjed proti sazovu sabora u Kopar i tada izadje on sa drugovi iz sabornice. Prije sjednice predaše predsjedniku i članovi manjine pismenu izjavu za sabor, kojom opravdavaju svoj ulaz u sabor, al pošto nebijaše u sabornici zakonitog broja zastupnika, nemogaše ju predsjednik pročitati. Tim je svršila prva sjednica nakon koje doznaše zastupnici, da će ih predsjednik k II. sjednici pozvati pismeno i na dom.

Za osam dana t. j. 27. junija dobiše zastupnici pozive, da se dostave k II. sjednici. Članovi hrvatsko-slovenskoga kluba došli su svi do jednoga. Predsjednik hoće da otvori o podne sjednicu, ali u sabornici samo naših devet. Zatim pošalje zvati zemaljske prisjednike, koji dodjoše u sabornicu. Svih zastupnika sa predsjednikom bijaše jedva 14, i tako izjavi predsjednik, da sjednice nemože biti, a buduću, da će javiti svakomu na dom. Prije sjednice izručili su članovi hrvatsko-slovenskoga kluba predsjedniku poznate prešne predloge o premještenju zemaljskoga sabora, o uredjenju učiteljskih plaća i proti vinskoj klauzuli. Na taj način izjalovila se i druga sjednica istarskoga sabora radi prkosa talijanske saborske većine.

Što sada, pitalo se obćinstvo? Jedni su držali da je usljed sukoba izmedju vlade i saborske većine neizbježiv razpust, ili bar zatvorenje sabora; drugi su računali, da bi mogla vlada popustiti i sabor sazvati natrag u Poreč, dočim bijaše i takovih, kojih bijahu stalni, da će se odpornici umekšati i da će jedva pričekati most, koj bi njim vlada sagradila, a da se mogu u sabor častno povratiti. Tko pozna neodlučnost odlučujućih krugova i svakojake obzire napram vladajućoj stranci u Istri, taj je bio odmah na čistu, da do razpusta sabora nedodje. Uzprkos toj neodlučnosti vladinih krugova i svakojakim obzirom, koje goje do saborske većine, nije se moglo ipak očekivati, da bi ti krugovi pali ničice pred odpornom strankom, te da bi njoj za volju u ovom času sazvali sabor u Poreč. Treće mnienje činilo nam se je najtemeljitijim i najopravdanijim, da će naime doći izmedju vlade i saborske većine do nagodbe t. j. da će vlada toj većini sagraditi zlatan most, po kojem će se ona moći častno vratiti u sabor. I ovo mnienje reč bi, da će se obistiniti.

Nam je poznato naime iz posve pouzdana izvora, da je saborska većina zahtjevala od vlade, da ova predloži saboru zakonsku osnovu za prenos zemaljskog sabora i zemaljskih ureda iz Poreča u drugo koje istarsko mjesto, te da će ona uz neke uvjete tu osnovu razpraviti i prihvatiti. Koji bi mogli biti ti uvjeti, kazati ćemo niže.

Istarski sabor sazvan je — kako smo javili u posliednjem broju — za ponedjeljak dne 29. t. mj. To je znak, da se je vlada nagodila sa saborskom većinom.

U talijanskih listovih, koji su u tiesnom savezu sa talijanskimi prvaci Istre čitamo obrazloženje k tomu sazovu sabora odnosno k povratku talijanske većine u sabor. „Taj sazov — kažu rečeni listovi — stoji u savezu sa konferencom, koju su imali talijanski zastupnici prošloga utorka u Trstu. Zemaljski kapetan izviesti o položaju priobćiv, da je vlada očekivala, da će sabor redovito razpravljati tečajem mjeseca julija i predočiv težke moralne i materijalne štete, koje bi mogle nastati usljed nerada sabora. Doda, da će vlada predložiti zakonsku osnovu o prenosu sabora i zemaljskih ureda i da će razpustiti sabor nebude li većina omogućila tečajem ovoga mjeseca njegovo redovito djelovanje. Namjestnik da je izjavio, da vlada nekani više sazvati sabora u Poreč. Duga i težka bijaše razprava o priobćenju zemaljskoga kapetana. Uvaživ pako, da je vlada opravdala sazov sabora izvan njegovog redovitog sjedišta, predloživ spomenutu osnovu, o kojoj se je imalo razpravljati, nadvladalo je konačno mnienje, da se napusti obstinenciju iz upravnih razloga i da se izbjegne ozbiljnim štetam za pokrajinu“.

Iz ovog obrazloženja zemaljskog kapetana u sjednici talijanske saborske većine, proizlazi dvoje: prvo, da je vlada pripravna predložiti saboru na razpravu zakonsku osnovu o prenosu sabora i zemaljskih ureda iz Poreča, i drugo, da je vlada odlučila razpustiti sabor nebude li isti već tečajem ovoga mjeseca počeo razpravljati. Mi nevjerujemo, da se je saborska većina preplašila razpusta zemaljskoga sabora, jedno stoga, što je sadašnji sabor i onako na umoru, a drugo stoga, što sa razpustom sabora ta većina i onako ništa negubi, jer ostaje ona i nadalje sama na zemaljskoj upravi. Saborska većina bila bi se mogla preplašiti novih izbora, kad bi njoj se bilo dalo razumiti na odlučujućem mjestu, da bi njoj se moglo kod novih izbora malko pritegnuti uzde, a da nebude mogla po širokoj volji raditi, kao što je radila kod svih dosadašnjih zemaljskih i državnih izbora. Tko zna da li je bilo i o tom pogovora izmedju vlade i predstavnika saborske većine!

Bilo što mu drago, istarski sabor je opet sazvan i talijanskoj saborskoj većini sagradjen je zlatni most, po kojem će ona po svoj prilici slavodobitno u sabor.

Taj most nesačinjava jedino zakonska osnova o prenosu sabora i zemaljskih osnova o prenosu sabora i zemaljskih ureda, već se bojimo, da će biti glavni stupovi toga mosta krvava ledja istarskih Hrvata i Slovenaca.

Odkad se je počelo ozbiljno razpravljati pitanje prenosa istarskog sabora i zemaljskih ureda, izticali su kolovodje talijanske stranke u svojih listovih i na sastancih, da su oni pripravni doprinesti tu žrtvu vladi i tobož saborskoj manjini, pod uvjetom, ako vlada odšteti pokrajinu odnosno zemaljsku blagajnu i grad Poreč za štetu, koja bi nastala i zemlji i Poreču sa prenosom sabora i zemaljskih ureda iz ovoga grada i drugo ako vlada odšteti talijansku stranku političkimi povlasticami na štetu slovenske stranke, odnosno na štetu većine pučanstva pokrajine. To bi bili oni neki uvjeti, koje traži saborska većina od vlade, prije nego li ima uzeti u razpravu spomenutu zakonsku osnovu.

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

(Nastavak).

S druge strane, eto ti ih s ogovaranjem prama svome bližnjemu, prama pošlenju jednoga ili drugoga; prama upravi, imade li da plati kakvu neznatnu svoticu ili štošta sličnoga. Prama školskim vlastima, na nje pako navlaš kao iz rukava siplje ciele čitulje; jer eno im sin ili kćerka mora da idu u školu mjesto za ovcama ili volovima, ili da obavlja kakvu drugu radnju itd. A opet čuje se: Ne brini se ti za drugoga, misli sam na sebe, na svoju korist, ne prti se u tuđje poslove, govori otac sinu; ne doista namjerom, da ga učini sebičnjakom, no za to, jer mu očinska ljubav predpostavlja pogibelj ondje, gdje je obća korist; pa tim postupkom i nehotice ugnjuje u srcu svoga djeteta ona plemenita čustva, po kojima bi on htjeo, da trpi za druge. I to se sve na žalost zbiva i govori pred djecom, koje ponašanje roditelja djeluje ponajjače na nje. Neki roditelji čine to, jer misle: a to diete je još nerazumno; a ono će već kad odraste odučiti se toga! Pa učini li im diete koju nepodobštinu, eto ti mame i tate, koji im se blaženi smiju hvaleći ga: A, to će biti talentirano diete — zar ne? Mjesto našeg odgovora, neka čuju što im govori Fènèlon: *„Često kvare ljepu djecu, kad hoće, da se s njome zabavljaju. Pri tom se nauče govoriti sve, što im na um pade, pa i o onim stvarima, kojih još točno i ne poznadu. Odavle ostane djeci za čitav život navika, te će prenaglo suditi i govoriti o stvarima, o kojima ne imaju jasnih pojmova. To sve daje dječjem duhu vrlo rdjav značaj“.*

Gdje je moral na tako nizkom stepenu, tu ne pomaže ni škola ni crkva, ni sve institucije za narodno obrazivanje. Težko je onoj djeci, koja nemaju dobra primjera u svojoj obitelji — porodici! Tim se nehotice dovodi hiljadu ljudi na krivi put, da na posljedku kletvom obaspu iste svoje roditelje, što su ih učinili živim slikama propalih stvorova!

Ne temeljito bi zaista bilo snebivati se od čuda sbog neposlušnosti, koja je mnogom djetetu obvladala, kad se znade, da je taj neposluh naravna posliedica onoga rdjavoga uzgoja, štono ga djeca u svome pogledu stiču u svojim vlastitim kućama; kad promislimo, da je to plod one nekad slabosti, a nekad nesuglasja izmedju roditelja njihovih.

A ne griješi li se možda proti onom pedagoškom načelu — sa malim častnim iznimkama — u mnogo kuća, koje kaže, da je bolje neku zapovied ne izdati, nego li, kad smo ju već jedanput izdali, ne paziti da strogo i tačno izvršena bude? Ne griješi li se možda proti tome načelu neprestance? Ali gdje se u kući nema jakosti ni srca zahtjevati, da izdane zapovjedi strogo od djece izvršene budu, tu se kao navlaš traži postignuti nešto, što je u očitoj opreci s onim, što je u prvini nakana bila postignuta, i što se svakako radi ugleda svoga i radi uzgoja djece trebalo postignuti. Djeca, koja kao s orlovim očima paze na sve, što se oko njih zbiva i koja su mnogo više logičnija, nego li se to obično čini, ne gube puno vremena a da tu slabost roditelja svojih poznadu, te prama njoj urede svoj posluh. Kakvom uzgoju u poslušnost da se nadamo od onih roditelja, kod kojih, bilo s ovog bilo s onog razloga, nema sklada, nema nikakvoga medjusobnog suglasja; od onih roditelja, gdje se jedan protivi i dopušta ono, što je drugi zabranio; od roditelja, gdje jedan bez ikakvog obzira zastupa i opravdava ono, što drugi napada i pobija?

Predjimo časkom na drugi razlog, na obćenje djeteta s drugovima. Zapitajmo sada sami sebe: na kakvim mjestima i s kime može se to diete sastajati ili družiti? Mi mislimo ili u roditeljskoj kući, ili u kući svoga druga, ili na ulici. Pa i ovdje nije li zar osobito obitelj pozvana na to, da strogo pazi i bdije koga, kao druga djeteta svoga, prima pod krov kuće svoje; nije li zar ona dužna i jedina moguća, da na to dobro i dobro pazi, u čiju kuću njezino diete zalazi, s kime se druži i s kime se po putu sastaje? A da li ona to izvršuje!? Mogao sam iz svoga vlastitoga iskustva — a mislim da će to biti i mnogi od čitatelja — konstatovati, da mnogi od njih slabo nastoje oko toga; oni ih puštaju da im idu kud hoće, da se druže s onim, koga sami izaberu, na koga se prvoga — izašav iz kuće — namjere; da zalaze u kuće kamo i gdje im se prohtije. A njima kao da je lakše ako nije kraj njih. Pa vidimo ih na ulicama, gdje se skiću bez ičijeg nazora i pazke, gdje više no jedanput izvaljuju takvih rieči, da se čovjek zgražava i snebiva od čuda, a još se, takorekuć, nezna ni valjano obući, ni pravo, „Oče naša“ izmoliti! (Nastavak.)

Glede materijalne odštete koli zemlji toli gradu Poreču za prenos sabora i ureda, nemože biti s naše strane nikakvog prigovora. Mi moramo dapače biti svi u tom složni, da dobije za to pokrajine bogatu odštetu, a da uzmogne urediti pristojne prostorije koli za sabor, toli za zemaljske urede u onom mjestu, kamo bi se imalo i sabor i zemaljske urede premjestiti. Taj il takov uvjet imali bi složno staviti i zastupati svi zemaljski zastupnici bez razlike narodnosti. Nu osim toga uvjeta — drugih uvjeta nebi smjelo biti, a najmanje uvjet o nekih političkih povlasticah ili pravila na našu štetu. Takvog uvjeta nebi imalo biti, a kad bi zbilja bio, naši zastupnici, dužni su svojoj časti i narodnomu obstanku, da ga svimi silami, bezobzirno i najodlučnije suzbiju.

Al da, reći će se, takvi uvjeti il takve nagodbe jesu tajne, do kojih nemože nepozvano uho. Istina je, da se takvi ugovori neobješaju na veliko zvono, ali je takodjer nepobitna istina, da imadu svi zastupnici, dakle i naši, ne samo pravo nego i dužnost, da pitaju vladu za razjašnjenje, za sve podatke i za sve nacrte, na temelju kojih je ona sa saborskom većinom sklopila ugovor. Dok toga neimaju članovi hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru u ruci, dok im se sve neprotumači kako je došlo do kompromisa izmedju vlade i većine, dok im nije sve jasno i dok nisu o svemu na čistu, oni nemogu i nesmiju odati svojih glasova za vladinu osnovu. Naši za nevolju susjedi imaju već do sada preko svake mjere svakojakih prava i povlastica na štetu il čak na propast našega naroda; na ledjih toga vječnoga patnika sagradjeno je već svakojakih mostova, po kojih se bahati njegovi susjedi širom Istre okolo oholo šire i šepire i tih mostova na njegovu sramotu i pogubu nesmije biti više.

Naši zastupnici sudjelovati će stalno kod prestojećih saborskih razprava, koje bi mogle biti po naš narod pogubonosnije nego li ikoja dosadašnja. Mi se pouzdamo u njihovo bistro oko i u njihovu zdravu pamet, u odlučnost i požrtvovnost njihovu. Oni nemogu, oni neće kumovati ugovorom na temelju kojih se sve to dublje kopa grob našemu narodu.

Na dan nek dodju čisti računi, ili neka izgrizu osnovu o prenosu crvi i moljci prije nego li postane zakonom!

DOPISI.

Sa otoka Cresa na Petrovo.

(Konac.)

VI. Ancijani.

Oni nisu nipošto glavari puka, kao što bi morali biti, već prosti občinski sluge. Stari je bio običaj, da anciane ili kako drugdje kažu delegate-župane itd. bira puk. Tako se još živi ljudi sjećaju, da bi se narod skupio izpred crkve, pa bi ondje, kako kažu balotali anciana. Onda bi ga predstavili občini; ova bi ga potvrdila i on bi bio glavar puka. Nu sad, u novije doba, nije tako. Občina sama imenuje anciane bez da bi se za to popitala kod puka, koji bi za to mogao biti prikladniji, već imenuje one muževe, koji su njoj po ćudi. Tako je n. pr. u Beleju bio ancian čovjek pošten i pametan, znade čitati i pisati, nu valja da nije plesao posve, kako su talijanaši svirali, zamjenili ga drugim, koji nezna ni slova al je njihov. U Stivanu je takodjer bivši ancian glasovao s nami za V. kuriju, ali brže bolje zamjenili ga drugim.... No u Martinšćici glasoviti Merikan stoji nepomičan, jer je njihov prilizavač i jedini tamo talijanaš. Kod izbora za V. kuriju došao u Stivan ali se pobrao bez da je glasovao za nikog, dočim su Martinšćičani došli i otišli svi u družtvu, njih preko 60. No, tko je taj Merikan? To vam je čovjek, koji je svoje mlade dane sproveo u Ameriki, te od tud i dobio ime Merikan, ali Amerika ostala tamo, a on došao kući visoke glave a prazne kese. Ali našao je on kod kuće Ameriku. Ljudi bili su još onda, kako se kaže, malo zapućeni, on metnuo dućančić, te se vladao kako je najbolje znao, pa se prilično podkožio. Ali kako došlo, tako prošlo, sad je kako je i bilo. Toga čovjeka ne ljubi puk, proti njemu kad je bio prvi put imenovan anc. ianom, digli se svi kuće gospodari, njih 80 na broju i pošli glavom u Cres na občinu prosvjedovat nek im ga zamjeni i bili su uslišani. Ali sad, kad ga občina opet imenovala za anciana, usprkos svim molbam i prošnjam tamošnjeg puka, občina neće da ga zamjeni, već ga drži kano za prkos. I tako tamošnjem nevoljnom puku sve stvari zapinju, jer je narod bez glave, a u svojeg glavara nemaju povjerenja niti ga mogu imati. Eto dokazasmo vam nešto u kratko, ali posve u kratko još ima toga dosti, te kad bismo Vam htjeli sve obširno opisati, trebalo bi da jedan poseban list samo za nas izdajete.

VII. Gospodarstvo i seoba.

Naš je narod na ovom otoku zapušćen i zanemaren od svakog; našem narodu treba pomoći i to pomoći moralne i materijalne. Ovdje nam trana uš uništila vinograde, jedini proizvod, jer je tlo krševito i odveć slabo za druge proizvode, ali za trs najprikladnije. Kad bi se narod dao na sadjenje američke loze, mogao bi se brzo opet oporaviti, jer onim, koji su se počeli malo ozbiljnije tim baviti, dosti dobro uspjeva. Al narod se neda nato sklonuti, već se danomice seli, što je mladjega i krepčijega u Ameriku trbuhom za kruhom. Tim upropašćuje sebe i svoju domovinu. Mnogi će nam doviknuti: kako upropašćuje kad ide za dobitkom? Evo kako. Sve radničke sile se odstranjuju, a domaća se zemlja zapušća; tako se skoro svuda vidi samo drač i korov, te čovjeka koji iole pošteno misli, groza hvata, kad gleda u budućnost. Novci što se tamo zasluže, nekoji tamo i ostave, a nekoji ih zbilja šalje kući, koje družina potroši, jer drugog dobitka nema. Nekoji prištede koju stotinicu, ćak i hiljadicu, ali što od toga, kad se novac kao novac lahko potroši. Jedna bolest ili kakva druga nesreća, a mnogo put i lahkoumno, dok je, se troši a kad na koncu konca nema ništa, doći će starost pa eto biede i nevolje; dočim, kad bi se kod kuće radilo, bio bi jači temelj za budućnost za nas i naše potomke. Mnogi će nam od vas reći: eh dobro vi kažete, ali treba jesti, treba djeci hrane i odjeće. Jest istina je, jer to i svi kušamo s Vama; no nekažemo, da neidete za dobitkom, nipošto; za dobitkom treba ići, ali braćo, s onimi dobitci gradite si temelj za budućnost po mogućnosti; sadite američku lozu, pak će nam se vratiti ako Bog da prvanje stanje.

Mnogi bi doista i sadio, ali kaže: koja mi korist kad neznam ciepit. Tko će nam ciepit? Stoga treba, da bi nam vlada dala valjanih putujućih učitelja, koji bi morali boraviti medju narodom, te marljivo i valjano podučavati narod u svih granah poljodelstva. Za cieli kotar Lošinjski imamo 2 poljodelska učitelja, jedan za grad Cres sa stanom u Cresu, a jedan za cieli otok Krk i vanjske občine creske i Lošinj sa stanom u Krku. Ovaj je vredan čovjek ali mu sile toliko nesmažu, tako da se ga vidjeva doći u Stivan gdje je vladin vrt, kadkog jednom u godini a kadgod ni to. Iz pomenutog vrta, koji je u Stivanu za ova sela, mala nam korist, jer obćenite pouke u njem nema, a od rozaka i žilavica, koje se u njem uzgajaju, dobiše nekoji, koji se prijaviše iz Stivana i Martinšćice po 50—60 loza, a drugi ništa, dakle što je to prama potrebi?!

Stoga molimo visoku vladu i naše predpostavljenike i zastupnike, nek nas zagovaraju pri vladi; nek se zauzme za nas biednike, te nek nam pruže pomoćnicu ruku, jer inače smo posve propali.

VIII. Školstvo i družtva.

Treba našem narodu duševne hrane i silno treba. Naš je narod bistar, a tamo, bez škola i naobraženosti; škole nemamo, jedva u Martinšćici i Stivanu nahodi dugog moljakanja dobiše najsavršenije škole; u tih školah jedva se djeca podučavaju čitanju i pisanju, a drugo ništa. Trebalo bi ovdje poduke za odrasle, družtva i nedeljne škole. Počeli se nekoji zauzimati, da ustanove družtvo posuđilnice i takozvane, korisumne magazine, djelo doista hvale vredno, ali to je sve premalo, tim se narod neizobražuje. Ti magazini jesu dobro poduzeće svuda tamo gdje neimamo narodnih trgovaca ili gdje trgovci nemilosrdno odiru pučanstvo. Gdje ima naših poštenih trgovaca, tamo treba, da ih podupiremo.

U ovih stranah nije narod u šakah trgovaca, jer ako su nekoje podobćine obterećene dugom, nisu to kod trgovaca radi hrane i odjeće; to su malenkosti, već su si dug napravili sami iz lahkoumnosti u druge svrhe, a ti su u rukuh kamatnika i to ponajviše jednog dobro poznatog u Cresu. Nije nama do strančarenja već nam treba narodne sveze i ljubavi, stoga nam treba udariti drugom stazom ako ćemo jednom doći do prosvjete; nam treba izobražujućih družtva a to Čitaonice i pjevačka družtva. Ali te sad nisu za nas, jer njim još nismo dorasli. Unovačeni vojnik nemože odmah puškom u rat, već mu treba vježbe i vježbe, a onda tekar može stupiti slobodno na bojno polje kad se znade okretno gibati. — U ovih stranah bi trebalo sad ustrojiti takova družtva, gdje si svak odrasli može upisati bez da plati ulazninu, (jer ako od neuka čovjeka zatražiš novčić za naobrazbu, tad ga nema, dočim ga za krčmu nadje). Koji se upiše, da bude obvezan barem nedeljom poslije podne prisustvovati družtvu barem 2 sata, u ta družtva da budu ovlašćeni, dapače obvezani župnici dušobriznici i učitelji gdje ih ima (jer drugih učenih osoba nemamo) da prisutne podučavanju u gospodarstvu, poljodelstvu, narodnosti itd. itd. jednom rečju u svemu, što je potrebito da se narod izobrazi. I tako bismo malo po malo mogli doći do prosvjete, a onda bi se tekar moglo usirojiti čitalačka i pjevačka družtva. Tada bi se narod odbio od zloretnih krčma, gdje si ubija dušu i tielo pijuć otrov mjesto vina i rasipljuć mučno zasluženi novac.

Eto u kratko našeg mnienja, a sve one, koji bi mogli pomoći, molimo, nek uvaže ove savjete, neglededć na držak pera, koje je pisalo, već na samu stvar. Sve one rodoljube pako, koji bi mogli podupirati ovu misao, molimo, nek se dadu na posao, pa ako je u čemu pretjerano ili pogrešno, nek nas izvole izpraviti i bolje predloge staviti. Tko zna bolje, široko mu polje.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Austrijski ministar-predsjednik dr. Koerber, koji je kroz nekoliko dana boravio kod svoga madjarskoga druga, ministra-predsjednika Szella, podao se je prekjučer u Išel, gdje se nalazi Njeg. Veličanstvo.

Dne 20. t. mj. objelodanio je službeni list galičke vlade „Gazetta Lwowska“ dane novih izbora za zemaljski sabor. Prema tomu obaviti će se izbori u izvanjskih občinah dne 5. septembra, u izborničtvu gradova dne 11. septembra, u izborničtvu trgovačko-obrtničkih komora dne 12. septembra i konačno u izborničtvu veleposjeda dne 17. septembra.

Medju prvaci mlado i staro-češke stranke u Pragu vode se ozbiljni pregovori glede zajedničkog nastupa kod predstojećih zemaljskih izbora. Mladočeski prvak dr. Engel preporuča slogu obiju stranaka u svojem listu najtoplije. Neka se prepusti — kaže — narodu da si izabere kandidate i zastupnike koji će se imati da slože nakon izbora na zajedničkom programu.

Neki češki listovi priobćuju uvjete, pod kojimi bi bio voljan stupiti vodja staročeske stranke dr. Rieger opet u sabor. On traži, da opozove mladočeska stranka pogrde i sumnjičenja, koja je nanj kroz godine bacala; da se odstupi mandate i njegovim starim prijateljem Matušu, Zalky, Braftu, Sedlaku i Šubertu. Ovi zahtjevi staročeske stranke činiti će se valjda Mladočehom prevelikimi, nu staročeski listovi jesu na to pripravni te kažu unapried, da tko želi imati dra. Riegera, treba da dade njegovoj stranci, koju je pol vieka vodjao podpunu zadovoljštinu.

U Galiciji su se dale sve stranke na ozbiljnu agitaciju. Poljaci su nedavno imali u Lavovu izborni sastanak a sada čitamo, da su sve rusinske stranke — osim Barwinskoga izdale proglase na svoje izbornike. Svi ti proglasi pozivlju Rusine na složno i jedinstveno postupanje kod predstojećih izbora. Postupanje Barwinskoga, koji se još nije oglasio, tumači se tako, da se on neće priključiti radikalnim Rusinom premda je on bio na čelu kod njihovog izstupa iz sabora.

U zadnjoj sjednici kranjskoga sabora dne 18. ovoga mj. nabrojio predsjednik mnogobrojne zakone, koje je sabor stvorio tečajem 6-godišnjeg svog djelovanja na na korist Kranjske. Predstojnici sviju stranaka priznali su javno u saboru uspješno djelovanje narodnog zastupstva tečajem ove 6-godišnje izborne periode. Svi ti predstavnici zahvališe se toplo koli saborskomu predsjedniku toli zemaljskomu poglavaru na blagohotnoj podpori, koju pružiše svakom zgodom zastupstvu naroda.

U sjednici goričkog sabora od dne 20. t. mj. bijaše na dnevnom redu pitanje o gradnji zemaljske ludnice. Slovenski zastupnici staviše predlog, da se to pitanje izruči financijalnomu odboru, dočim su htjeli Talijani, da se odmah razpravi. Kod glasovanja propao je predlog Slovenaca, na što zapustiše ovi sabornicu, da tim preprieče svaku dalnju razpravu. Mudri predsjednik dr. Pajer nagovarao je dra. Gregorčića, da on kao podpredsjednik vodi dalnju razpravu, nu Gregorčić je tu laskavu ponudu odbio znajuć, da se za njom skriva talijanska spletka, da je naime dr. Gregorčić zasjeo predsjeničku stolicu, Pajer bio bi stupio među zastupnike i tada bi ih bilo s njim skupa dovoljno, da glasuju o predmetu i bez slovenskih zastupnika. Kako je naravski talijanski zastupnici bijahu ogorčeni, što im Slovenci prekrižiše račune.

Crna Gora. Crnogorski službeni list pobija odlučno sve one viesti, koje su se u novije vriemé širile o zarukah kneginjice Ksenije sa bugarskim knezom Ferdinandom, o zarukah kneževića Mirka sa nekom ruskom velikom kneginjom i o posjetu talijanskih kraljevskih supruga na Cetinju.

Srbija. Kralj Aleksander okreće sve to više svoja ledja liberalnoj stranci, kojom upravljaju bivši ministri Avakumović i Ribarac. Do sada bijahu uviek liberalci sa krunom, dočim bijahu radikalci opisani i predstavljeni kano protivnici krune i kao buntovnici. Tako plaća kralj zasluge onih, koji su g. 1858. protjerali kneza Aleksandra Karadjordjevića i priskrbili prestolje ponovno knezu Milošu Obrenoviću, i koji su nakon umorstva kneza Mihajla doveli u Biograd na prestolje mladog kneza kasnijeg kralja Milana. Liberalna stranka videći, da njoj kruna tako vraća nemilo za drago, ohladnjela je sve to više naprama kraljevskom dvoru i tako je došlo, da se sada kralj Aleksander od liberala odalečuje a približava radikalom. Mostarskom „Osvitu“ opisuju iz Biograda položaj u Srbiji veoma crnimi bojami.

Bugarska. Bečki listovi bacise prvi u sviet viest, da se radi o tomu kako bi se Bugarsku proglasilo kraljevinom. Opaza se općenito, da knez Ferdinand svuda radi žilavo o tomu, da se Bugarska takovom proglasi. Danas neima više o tom dvojbe, da ga u tom podhvatu podupire također Rusija. Zajam od osam milijuna rubalja, što ga je Bugarskoj izposlovala ruska vlada, te sastanak velikog kneza Aleksandra Mihajlovića sa knezom Ferdinandom očiti su znakovi, da postoji uzko prijateljstvo izmedju ruskog i bugarskog dvora.

Španjolska. U nemirnoj Španjolskoj nemogu se nikako duhovi umiriti. Sad u jednoj sad u drugoj pokrajini ustanu nemirnjaci sad proti vladinim naredbam, sad proti vojničtvu a sad proti crkvi i njezinim ustanovam. Posliednjih dana bijaše nemira u pokrajini Saragosi, gdje su lažiliberalci nahuckali svietinu proti svećenstvu, samostanom i crkvenim obredom. Vojničtvo je uzpostavilo red.

Mjestne:

„Il Popolo Istriano" osudjen. Jučer se je svršila pred kotarkim sudom u Rovinju razprava zametnuta usljed prijave „Prvog Ist. Sokola" proti uredniku i voditelju lista „Il Popolo Istriano" radi uvriede poštenja. Na razpravi je odgovorni urednik priznao da nije pisao dotičnog članka, dočim je kotarsko poglavarstvo u Puli informiralo da je Ivan Timeus „duša" tuženog lista. Sudac je proglasio krivim odgovornog urednika te ga osudio na globu od K 20 pretvorivu u dva dana zatvora, te na objavljenje osude u lista.

Tko pači hrvatska imena? Naši „prijatelji" Talijani trube danomice po svojih novinah, da hrvatski svećenici izkrivljuju krstne knjige tim, što upisuju pravilno hrvatska imena. Da li se pravilnim upisivanjem hrvatskih imena u krstne knjige iste izkrivljuje, jest pitanje, koje se mora riešiti jedino u prilog Hrvata, nipošto proti njima. Nu sasvim druga je stvar, kada se hrvatska imena upisuje ne talijanskim pravopisom već potalijanjuje. Tako n. pr. bje kršteno u stolnoj crkvi u Puli dne 29. julija g. 1892 djete Hrvata-Vibničana po imenu i krstu **Milačića** jednostavno kao Milazzi, dakle potalijanilo se hrvatsko dare već kod krsta. Naravski, takova šta nije u očima Talijana izkrivljivanje crkvenih matica, to je patrijotički čin talijanskih svećenika-reformatora.

Na uvaženje roditeljima. Obzirom na gornju viest, upozorujemo hrvatske roditelje, odnosno krstne kumove, neka točno paze, kako se upisuje u krstne knjige u stolnoj crkvi u Puli hrvatska prezimena, jer ako se ista izkrivljuje" ovako, kako nam kaže gornji primjer, to može imati kob nih posliedica za same roditelje i njihov u djecu. Pozor dakle!

Socijalisti i njihovi „prijatelji". Javljaju nam iz Vinkurana, da je socijalistička deputacija dolazila u Vinkuran molit poznatoga perita Miću Rosandu, da im dozvoli da i njega kandidiraju u zastupstvu, kao prijatelja, koji dieli „program". Valja priznati, da baš dobro poznaju ljude i odnošaje, kad su se i k njemu obratili.

Socijalisti razočarani nad grdim fiaskom što su ga doživili u občinskim izborima u Puli, neznadu tumačiti drugčije svoju sramotu, nego okrivljuju neke „nacionaliste slave" da su glasovali za c. k. demokratiku. Priznajemo da je glasovalo nekoliko poživinčenih stvorenja za tu cesarsko-kraljevaku, koji su „slavi" ali ne nacionalisti, nego „bigulisti" i „cigaristi", to jest ljudi, koji se prodavaju za pjat bigula i smrdljivi cigar. Nego i tih je bilo vrlo malo, a mogli su ih dobiti socijalisti i za sebe. Dosta bi bilo, da su im na vrieme ponudili ne jedan nego dva pjata bigula i malo bolji cigar n. p. od onih kakove puše vodje socijalista za sakupljene novce od radnika, pa bi svi oni „nacionalisti" bili glasovali sa „mismas" glasovnicom. Nikako pak nesmiju socijalisti kriviti „N. S." za djelo tih nesretnika, jer smo mi uviek vršili lojalno svoje, za podizanje svjesti i morala u narodu. Neka krive sami sebe, zato što bacaju hrvatskoj stranci svakom prigodom klipove pred noge.

Tu su posliedice njihove opore borbe „nella campagna" za koju su se tužili da im Talijani nisu rekli ni „gracija" (Prolet. 22./6. 1901).

Ako je pako koji „nacijonalni" Slaven iz grada glasovao za c. kr. demokratiku, onda na dvor s imenima. Bit će nam drago da ih upoznamo.

Javljaju nam iz Premanture, da je u nedjelju pred crkvom Matić Rosanda putio Premanturce neka idu glasovat u grad u što većem broju, a da to nije za Talijane nego za učinit ljubav načelniku Rizzi.

Pokrajinske:

C. kr. kancelist — izazivač. Pod tim naslovom priobćuje tršćanska „Edinost" (govoreć o razpravi proti našim rodoljubom iz Kastvšćine, koji su talijanaškog izazivača mesara Štirna iz Voloskog na dan mesopusta t. g. u krčmi g. A. Spinčića u Miliočići natukli) sliedeće: „Kako je razvidno iz gornjega, izvještaja, bio je upravo c. kr. kancelist Wontschina (čitaj Vončina) neposred uzrok smutnje, koja se je dogodila u krčmi Spinčićevoj.

Taj uzorni činovnik izazivao je hrvatsku stranku nesamo izazivajućimi uzklici, nego dapače i samokresom. Popitali smo se, što mu se radi toga dogodilo, te smo doznali, da je bio od državnoga odvjetničtva tužen samo radi prekršaja po § 431. k. z. te čak i od te obtužbe oslobodjen. Bez tumača.

Odsudjen talijanski svećenik. Iz Vodjana pišu nam, da je bio tamo ovih dana od kotarskoga suda odsudjen talijanski svećenik Nicolich, rodom iz Dalmacije, radi uvriede poštenja. Tužio ga je bivši predsjednik upravnog vieća u Raklju Jakov Travičić. Sud ga je kaznio sa globom od K. 25.

Iz Barbana pišu nam 19. t. mj. Odkad pamtimo mi mladji u našem mjestu postoji javna pučka škola. Pošto je naukovni jezik u toj školi hrvatski, moralo bi je po zakonu i po svakom pravu metnuti izvana na zid napis ili tabelu ili ploču sa napisom u hrvatskom jeziku, da se znade, da je tu hrvatska pučka škola. Ali šta će zakon, šta li pravo proti volji naših krnjela. Dosta je, da oni samo izraze jednu želju i takva krnjelska želja je našim poglavarom sveta zapovied.

Talijanski reformatori — proti svomu biskupu. Glasilo mladih talijanskih svećenika — reformatora, glasoviti „L'Amico" izpraznio je opet jednom svoju vreću pogrda i kleveta na slavensko svećenstvo Primorja, koje se punim pravom protivi izgonu hrvatskoga i slovenskoga jezika iz naših crkva. Mladim latinizatorom dolazi od bjesnoće pjena na usta, jer im neće da plešu: liberalni odvjetnici i slavenski svećenici onako, kako oni sviraju. Židovsko glasilo Ćifutić od dne 8. t. mj. opaza na prosvjed rečenog nazovi katoličkog listića proti slavenskom svećenstvu, da je prosvjed talijanskog svećenstva napereu proti biskupu Sterku, tomu promicatelju i zaštitniku slaviziranja svetih obreda(!?) Pošto je Ćifutić u najužem savezu sa suradnici i podupirateljima nazovi-katoličkog lista, to mu rado vjerujemo, da je talijansko svećenstvo i ovim putem ustalo proti svomu biskupu.

Iz-Omišalja—pišu nam: Dne 14. t. mj. prikazao je pred prestolje svevišnjega prvu sv. misu mladomisnik Ivan Kumbatović. Ovom zgodom sakupila se prilična svotica za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru, bila je odposlana na upraviteljstvo iste. Njegovi štovatelji ga još jednom ovim putem pozdravljaju želeći mu, da ga svevišnji uzdrži na mnogaja ljeta zdrava, jaka i svježa duha na korist svete crkve i svoga naroda! Živio!!

Za prkos-gimnaziju. Talijanski abiturienti na njemačkoj državnoj gimnaziji u Trstu odaslali su družtvu za podporu djaka talijanske realne gimnazije u Pazinu 108 kruna. Taj čin talijanske mladeži bio bi sam po sebi hvalevriedan i nebi mu moglo biti prigovora s nijedne strane. Ali popratnica, kojom popratiše taj dar talijanskoj prkos-gimnaziji u Pazinu, oduzimlje onom činu svaku plemenitos i pokazuje darovatelje u najgnjusnijem svjetlu. Ne šalju oni onaj novac u podporu siromašnim djakom one gimnazije, ne kane oni u pomoć priskočiti mladarom oskudnoj školi, već šalju svoj novac iz mrzke osvete, iz gnjusnog fanatizma, koji ruži svako bliće, najpače mladež, koja nebi smjela znati za strast i mržnju, koja bi se morala oduševiti za sve, što je uzvišeno i plemenito.

Talijanski abiturienti njemačke gimnazije u Trstu odaslaše onaj novac realnoj gimnaziji u Pazin jedino radi toga, jer bijaše ista ustrojena za to, da naškodi hrvatskoj državnoj gimnaziji!! To su izrično naglasili ti doista plemeniti širitelji i promicatelji talijanske kulture u našem Primorju. Talijanski abiturienti iz mržnje do državne gimnazije sa hrvatskim naukovnim jezikom u Pazinu sakupljaju novac ter se vesele, što je podignuta talijanska prkos-gimnazija samo za to, da naškodi hrvatskoj. I to bijaše jedini i pravi razlog ustrojenju prkos-gimnazije. Nije tuj odlučivala ni potreba, ni broj djaka, ni želja za prosvjetom, već jedino prkos i osveta. To priznaju jasno i glasno talijanski abiturienti, koji si nisu to stalno iz prsta izsisali. Da prkos i osveta bijaše jedini i pravi povod ustrojenju talijanske realne gimnazije u Pazinu. Po mnienju talijanskih mladih fanatika ogromna većina stanovničtva Istre, Hrvati i Slovenci, neimaju prava do jedne srednje škole u hrvatskom jeziku, jer to zahtjeva talijanska brutalitura, jer je tobož hrvatska gimnazija Talijanom pogibeljna. Talijanska manjina istarskog stanovničtva ima podpunu gimnaziju državnu u svojem jeziku, ima talijanske srednje škole u Trstu, ima sada i prkos-gimnaziju u Pazinu, ali ipak neće, da bi se i Hrvatom i Slovencem otvorilo bolje prosvjete, da se mogu i oni za što više naobraziti nego li su radnici i zanatlije. Toga neće plemenita talijanska mladež, jer njoj to nedopušća mrzka strast i gnjusni fanatizam. Ta mladež očutila je najbolje sama — premda nije morala — što će reći odgoj u nematerinskom jeziku, ali ona bi ipak htjela, da se hrvatska i slovenska mladež Istre i nadalje muče u tudjem njoj jeziku, da se bori ne samo sa predmeti već i sa tudjim jezikom ili da ostane za uviek u tmini, gluposti i neznanja. Zar nije ta krasna talijanska mladež plemenita i dobra? Doista jest, kao da je jučer došla iz sredine ljudoždera!

Izgubili pravdu. Iz Voloskoga pišu nam da su tamošnji dioničari glasovitoga opatijskoga kazina silno potrti, jer da su izgubili pravdu i u zadnjoj istanci sa izgubili pravdu i u zadnjoj istanci sa tvrdkom „braća Schlimp" iz Beča. Osuda glasi, da moraju kazinaši platiti K 16.309·62 po 6% interesa od 24. febrara 1896. i povrh toga troškove pravde u iznosu od K 2060. Kazinaši nisu dakle još jošte doplatit po svakoj dionici K 53. Zaista krasan dobitak što su ga dioničarom pribavili talijanski kolovodje Voloskog-Opatije. Mi ne pojmimo kako je mogao biti izgubljen toliki novac bez svake koristi. Punim pravom kaže tamošnji „Narodni List", da bi htjeli takvi direktori preuzeti Volosko-opatijsku občinu, koja bi baš došla u prave ruke.

Proti filokseri. Budući je po vještacih dokazano, da se u por. občini Fazana nalazi u vinogradih trsni ušenac ili filoksera, ovaj c. k. kotarski kapetanat na temelju §§ 1. i 4. zakona od dne 3. aprila 1875 drž. zak. lista br. 61 pronašao je potrebitim odrediti što sliedi:

I. Bezuvjetno zabranjeno je izvažanje sliedećih poljskih proizvoda i predmeta iz čitave mjestne občine Pula u obće:

1. Trsje i dielovi trsa, kao što su na pr. razsadnice, rozgve, položnice ili vabci, mladice svake vrsti i lišće trsa.

2. Izkorenjeni panji (čokoti) odpadci odrezanja mladica ili snopovi rozgva, žik srčanice, korenje i drvo trsja bilo to u friškom ili posušenom stanju.

3. Obične trstike jurve rabljene, izdanki iste bilo friški, bilo suhi.

4. Drveni kolci i mljave jurve upotrebljeni.

5. Korenje i žile srčanice od uljike isto od bekve ili žukve, od voćaka friških i suhih.

6. Gnoj, zemlja crnica, zemlja, gnoj proizlazeći od odpadaka bilinskih u trulom ili gnjilom stanju.

7. Zemaljski proizvodi u obće s kojima bili bi pomješani u svrhu omota ili pakovanja ili u drugu koju svrhu, dielovi trsa ili drugi proizvodi označeni pod člancima 1—7.

II. Iz gori označene mjestne občine dopušća se izvažanje odnosno uvažanje u nezaražene občine sliedeće vrste zemaljskih plodina:

1. Grožđje, samo ako je zgnječeno i pospremljeno u zatvorenih sudovih.

2. Dropine, grozdovi, ljupine grožđja, priredjeni u zatvorenih posudah.

3. Grožđje za stol bez mladica i lišća.

4. Krma friška i suha, kao trava, sierak, djetelina, liekarice, sieno, slama itd. samo onda, ako su providjena sviedočbom izvora, izdanom od občinske oblasti, kojom se potvrdjuje, da su gornji proizvodi ubrani na zemljištih, na kojima neimade trsja i da su najmanje 20 metara odalečeni od trsnih nasada.

5. Rastline sa korenjem za kultiviranje u veliko, voćke, uljike, za vrtlove i u obće za razsadišta odlučene u svrhu presadjivanja — mogu se izvažati jedino, ako providjene izvornom sviedočbom, kako zahtjevano pod člankom 4. poglavje II.; trstike obične, mljave i kolci, samo da budu prije lišeni lišća i odrezan vršak na jednom od članakah, a da drugim bude oljuštena kora i konačno da budu zašiljeni ili ošpicani na debelom kraju.

III. Dopušća se izvažanje i uvažanje iz gori označene mjestne občine u nezaražene občine sliedeće vrsti zmljištnih plodina:

1. Proizvodi ratarstva kao povrća voća odlučena za živež ili kao prvotnih predmeta u svrhu obrtnu i za konserviranje.

2. Proizvodi voćarstva, t. j. voće bud koje vrsti izuzamši grožđje, za koje imaju vriediti propisi poglavja II. članak 1. i 3.

3. Sjemenja svake vrsti.

4. Proizvodi cvietogojstva i vrtlarstva kao i cvieće, ako ova nisu sadržana u poglavju I. članih 5. i 7. u poglavju II. članku 5.

5. Svi ratarski proizvodi označeni u poglavjih I. i II.

IV. Odredbe u poglavjih I. i III. vriede napose također za izvažanje, odnosno uvažanje iz filokserom zaražene por. občine Fazana u druge porezne občine, koje su jošte u mjestnoj občini Pula slobodne od zaražaja filokseričnoga.

V. Dalnje odredbe potrebite za zapriečenje, da se razširi okuženje od filoksere, poprimiti će se naknadno polag vještačkoga mnienja.

Gospodari nasada više odaljenih ili okuženju manje izloženih, dužni su također iztraživati te ovom c. kr. kot. po-

glavarstvu priobćiti uspjeh, bilo izravno, bilo putem općinskog načelnika.

Prekršaje proti ovoj naredbi kazniti će se po § 17 gori navedenog zakona globom do K 600 ili zatvorom od 24 sata do dva mjeseca dana.

Ovoliko obnarodjuje se do općeg znanja i točnoga obdržavanja.

Od c. k. kotarskog poglavarstva.

Pula, 15. julija 1901.

Schneider m. p.

Filoksera na Sasku. Iz Lošinja nam pišu, da se je tamo na susjednom otočiću Susku pojavila nesretna filoksera. To je strašan udarac za ono naše marljivo stanovničtvo, kojemu je vino glavni i skoro jedini proizvod.

Oblasti su dužne, da preduzmu sve potrebite mjere, kako bi se na put stalo širenju one nesreće.

Iz drugih krajeva.

Učite hrvatski. Bolno se dojima čitatelja kad vidi u našim — osobito banovinskim novinama imena hrvatskih i slovenskih mjesta i gradova na izloženom našem sjeveru i zapadu navedena njemački i talijanski, a to se žalibože opetuje više puta. Dokle je to nekoliko oprostivo za imena manje poznatih mjesta neoprostivo je kad n. p. splitsko „Jedinstvo“ nazivlje našu Opatiju dosljedno samo „Abacija“ a našu Učku povrh nje „Monte maggiore“. Neružimo se; nego učimo zemljopis hrvatskih prediela iz hrvatskih knjiga i pamtimo!

Komptoarne slle. Hrvatsko trgovačko družtvo „Merkur“ imade u predbilježbi veći broj komptoarističa, koje su absolvirale družtvenu žensku trgovačku školu, skroz izvrstne strukovne sile vješte stenografiji i pisanju na stroju. Tvrdke i poduzeća, koja bi reflektirala na koju komptoaristicu neka se izvole obratiti na namjestbeni odsjek hrvatskog trgovačkog družtva „Merkur“ u Zagrebu. Ulica Marije Valerije 2.

Prisilni uzgoj zapuštene djece. U hrvatskih novinah čitamo, da će zemaljska vlada predložiti saboru u budućem zasjedanju zakonsku osnovu o prisilnom uzgoju nedoraslih. Po tomu zakonu morati će se predati djecu do 14. godine, koja neimaju nikakvog domaćeg uzgoja, a čine prekršaje, te su sklona na bezposao, na prosjačenje i klatarenje, u zemaljsko popravilište, koje će se osnovati u Glini, gdje će se ta zapuštena djeca učiti školske predmete i zanat. Takva djeca predati će se na uzgoj i privatnim osobam, ali će tutorstvene oblasti nadzirati uzgojitelje i gojence.

Družtvene.

Za Bratovščinu hrv. ljudi i za družbu sv. Cirila i Metoda, podružnica Pula, darovao jedan učitelj K 1, za poslednju podružnicu sakupio g. Gjuro Žakić iz Virovitice u Slavoniji u družtvu sa g. V. Tranc K 5. Bog platio!

Preostalo od računa nakon glavne skupštine čitaonice K 2.

U Premanturi sakupilo se u veselom družtvu za poljsku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda K 11·32. Darovali su sliedeća gospoda: Stipan Jurašin K 1, Marica Iveša žena Luke K 1, Bože Semelić K 1, Ivan Semelić K 1, Ivan Iveša 60 h., Miho Premato 60 h., Kazimir Mikovilović 60 h., Ante Skoko 60 h., Miho Iveša 60 h., Luka Jurašin 50 h., Ante Skoko 40 h., Bože Mikovilović 40 h., Ivan Jurašin 40 h., Ante Iveša 40 h., Marica Iveša 40 h., Mali Bože Semelić 20 h., Josip Periša 20 h., Kata Skoko 20 h., Marica Jurašin 20 h., Anica Iveša 20 h., Marica Mikovilović 20 h., Ante Iveša 20 h., Ivan Skoko 20 h., Jure Iveša 22 h.

Hrvatskom pripomoćnom družtvu u Beču priposlao je pripomoć za g. 1901. iz Istre g. Corazza Gjuro, sudb. pristav, Buzet K 10.

„Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu“ prispješe tekom mjeseca svibnja t. g. sliedeći prinosi:

a) **utemeljiteljni:** Profesorski zbor kralj. realne gimnazije — Zagreb K 51, občinsko poglavarstvo — Žminj K 100;

b) **mjesečni:** g. Spinčić Vjekoslav zastupnik, Opatija, K 20;

c) **redoviti:** g. Buršić Anton, trgovac — Pazin K 5;

d) Darovi i ino: gg. Monas Josip, učitelj — Gologorica K 1, Benković Mate — Pićan 4, Matika Josip — Pazin —·25, banka i štediona za Primorje — Sušak 50, N. N. za prodani papir 2·08, N. N. za prodani papir 3·02, družba sv. Cirila i Metoda — Opatija 200, Rutar dr. Anton liečnik, Pazin, za prodanu kožu od janjca 1, N. N. Višnjan 10, N. N. Pazin za par pilića 2, Monas Josip, Gologorica 1, sabrano u krčmi Marka Kopitar — Sv. Petar u Šumi 18·30, N. N. — Gologorica za glohu utjeranu 10, uprava „Naše Sloge“ — Pula 9·20, Kuret Ivan — Dekani sabrao prigodom zborovanja učitelj. družtva 13·50, Kuret Ivan — Dekani sabrao medju članovi kotarskog školskog vieća 8./5. 7·12, Fabković Skender — Zagreb 3, Kralji Josip trgov. i posj. — Boljunc prigodom vjenčanja kćeri Marije 25, Anzlovar Miroslav, prigodom vjenčanja Kralji Marije 15, Haračić Ambrož, profesor — Malo Selo prigodom smrti svoga tasta Franja Marelja 20, Sanković Soldatić Mate — Vodice sabrao prigodom imendana Dolžan Jurja 9, u ime Boga — Trst 100.

Na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda“ u Istri. Hrvatska družtva iz Sušaka, Trsata, Drage, Bakra itd. prireditje nedavno parobrodi „Ugarsko-hrvatskoga parobrodarskoga družtva“ na Rieci, „Liburnia“ i Cirkvenica“ izlet u Senj, gdje bijahu oduševljeno od Senjana dočekani, gdje su priredili koncert, kojega čisti prihod namieniše polovicu „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru“, a drugu polovicu pomorskomu družtvu „Sv. Jurja“. Čisti prihod iznosi preko 300 kruna, te će tako naša plemenita „Družba“ dobiti bar 150 kruna. U ime njezino najsrdačnija hvala unapried rodoljubnim hrvatskim družtvom i svim našim dobrotvorima!

Književne:

Dinko Politeo: Izabrani članci I. dio životopisne crtice. 1. svezak. Tisak i naklada N. Pissenbergera i J. Schürmachera, komanditnog družtva u D. Tuzli (Bosna), K 2. Knjižica je ukusno tiskana u malom formatu, a liepo pero našega prvoga (sada sliepoga) novinara nepotrebuje hvale ni preporuke.

Listnica uredničtva i uprave.

G. Joso Pravdoljubić. Onaj sastavak, što ga nazivljete pjesmom, nije za javnost; držite se i nadalje proze. Da ste nam zdravi!

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Mlatilnice i **Čistionice** za žito, **Mastionice i Tiskaonice** za vino, voće i ulje, **Slamoreznice i Sisaljke** (pumpe) svake vrsti, te u obće svi poljodelski strojevi svi **obrtnički strojevi, i tehnički** predmeti; dobivaju se kod tvrdke:

Schivitz & Comp. u Trstu

(inžinira Živića)

polazeći iz prvih tvornica, uz najniže ciene.

Na zahtjev daju se dragovoljno potrebite upute i šilju se cienici badava.

Tvrdka se što uljudnije preporuča svojim zemljacima.

Filijalka

c. kr. priv. austr. Kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ 8 „ „ 3½%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana p. 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3½%
„ „ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3½%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odlel u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se **kupnjom i prodajom** divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima **uplate** odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje **predujmove** na **Warranta i vriednosti** uz najumjestnije uvjete. **Predujmove** otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slastice.

Brijač

Zvonimir Gjurin

preporuča svoju

brijačnicu i češljaonicu

u Puli

Via Sergia kuj 63

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

po nov.

Traži se pita: Taftà za turiste

Luser

60

Dobiva se u svim ljekarnama.

Trsta: J. Serravallo, M. Ravasini, Lolsanberg, A. Prax. Mirer. U Gorici: Orlich & Goletti. Pontebi. U Puli: A. Wassermann. F. Oarbucchia.

Nenadkriljivo sredstvo proti

bolestim želudca i probavila

jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **slabina, pomanjkanje teka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, glavobolj, zrčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara slezena.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suvišnim svaki drugi prašak, osobito poslje prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih biliuskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Ciena bočice **1 kr. 40 ll.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne „k crnom orlu“ K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.**

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje mnoštvo priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih župljana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrstnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900.

Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj liek ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosele bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.

Dr. Rudolfo Slumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrstne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako bez nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Jalka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da **samo ona** i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankvić,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotriebljava uspješno proti kašlju, prsoboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Broj 58. Pula, u petak dne 26. julija 1901. God. XXXII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbe, oglase itd. šalju se naputnicom ili poloznicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina; ako se izvana napiše »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 847.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake ili K 6·—, odn. 3·— na godinu pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pristran sud.

I.

Dne 13. t. mj. imalo je talijansko političko družtvo za Istru u gradskom kazalištu u Rovinju godišnju glavnu skupštinu. Pošto bijahu riešene obične točke dnevnoga reda, dobio je rieč zastupnik dr. Rizzi, da izviesti skupštinare o položaju.

Odbor političkoga družtva pozvao je davno prije dr. Rizzi-a, da se pripravi na taj izvještaj. On se je dakle pripravio i dobro proučio svoje gradivo, te mu se nemože spočitati da bi bio štogod nepromišljena i u naglosti izrekao. Radi toga podpada govor Rizzi-a strožijoj kritici — jer bijaše promišljen i proučen.

Da je isti govor izrekao koji drugi talijanski zastupnik Istre, il da ga je izrekao dr. Rizzi u užem krugu svojih jednomišljenika nebismo mu podavali ni pol važnosti. Nu obzirom na socijalni položaj dra. Rizzi-a, na važnu ulogu, koju igra kao državni i zemaljski zastupnik, te kao načelnik grada, u kojem je usredotočena sva moć naše vojne mornarice, dužni smo, da se osvrnemo na njegov govor i da ga izpravimo u koliko je netočan, pretjeran i neistinit. Još je jedna okolnost, koja nas nuka, da se pozabavimo sa govorom dra. Rizzi-a. Poznato je kod nas obćenito, da uživa g. Rizzi kod vrhovne uprave naše vojne mornarice velik upliv i da ga vladini krugovi više ciene nego li njegove drugove, te da je on na temelju svega toga predestiniran, da bude nasliednikom sadašnjeg zemaljskog kapetana, da bude dakle zemaljski kapetan, predsjednik zemaljskog sabora i odbora, znak da bi njegove rieči imale više vrieditи nego li kojeg običnog talijanskog vikača.

Promatrajuć s tog gledišta govor dra. Rizzi-a, mora da prizna svaki nepristran sudac nepobitnu istinu, da to nije govor ni odličnog prvaka jedne stranke, a još manje jednog kandidata za onako uzvišeno i važno mjesto, kao što je mjesto zemaljskog kapetana i predsjednika sabora jedne pokrajine.

Prelazeć na govor dra. Rizzi-a, sliediti ćemo ga u svih važnijih točkah, koje se tiču našega javnoga života, te ćemo nastojati, da izrečemo o njih pravedan i nepristran sud.

Na uvodu reče govornik, da će morati od sada talijanski zastupnici stupiti medju izbornike i medju narod, da ga izvieste o svojem djelovanju, jer da nije dosta, što se jedino na ovakvih skupštinah govori i razpravlja.

U tom se služemo posvema sa gogornikom, jer su to i sada činili i čine naši zastupnici koli državni toli zemaljski. I mi želimo čuti talijanske zastupnike medju izbornici, i to najprije g. Rizzi-a, kad bude kao državni zastupnik izvanjskih občina zapadne Istre talijanski izviešćivao ogromnu većinu izbornika toga izborničtva hrvatske i slovenske narodnosti. Neka stupi dakle g. Rizzi — medju te izbornike pak da ga vidimo kako će veseo i zadovoljan ostavljati izbornike, koji ga nisu birali, koji su bili odlučno proti njemu i koji su u izbornoj borbi podlegli — premda u velikoj većini — spletkam, varkam i nasilju talijanske stranke i njezinih zaštitnika.

I njegova druga, vladinog zastupnika V. kurije, glasovitog Bennati-a želimo čuti i vidjeti medju izbornici toga izborničtva. I on biti će dobro došao našemu puku širom Istre — ne u talijanskih gradićih, nego po vanjštini, koja čini sama veliku većinu izbornika ciele pokrajine. Na djelo dakle gospodo zastupnici, da se vidimo lice u lice pred ogromnom većinom izbornika obiju onih izborničtva, pak čujemo jesu li vas oni birali, da vidimo jeste li vi njegovi zastupnici ili ste zastupnici vladajućeg sustava u Primorju.

Izpitivanje političko-narodnih dogodjaja u Istri — reče nadalje govornik — nemože proizvesti nego li bol i nezadovoljstvo, čemu nalazimo lieka jedino u izvanrednom rodoljubju, što ga pokazuje naš narod u ljutoj borbi, koju bijemo. Ne, varate se gospodine zastupniče, jer precienjujete u velike to rodoljublje vašeg puka. Uspjehe, na koje ste vi ciljali i koje pripisujete sumišljenom rodoljublju vašega puka, nemožete pravedno pripisati ni sebi, ni vašim drugovom ni vašem puku, nego posve nekomu drugomu. Ono živahno odobravanje, oni glasni povici, kad ste spomenuli izvanredno rodoljublje vašega naroda, išli su u prvom redu visokoj vladi i njezinim podredjenim širom Istre, koji ju vam pomogli do izbornih uspjeha.

Državna korist i potreba parlamentarnog ravnovesja u cislajtaniji — reče nadalje — sili vladu, da računa sa Niemci i Slaveni, koji su jaki. Ona nemože dakle štititi probitke talijanske narodnosti u Tirolu proti Niemcem, u Primorju proti Slavenom.

Predpostaviv tu nepobitnu činjenicu uviditi ćemo kakva je naša sudbina i kako su krive pritužbe Slavena, koji se smatraju žrtvom bečkih vlada.

Nevalja vam ni ta g. zastupniče.

Od početka ustavnog doba pak do danas nisu Slaveni naše pole monarhije nikada imali prvu ili glavnu rieč kod državne uprave, premda sačinjavaju veliku većinu državljana. Bilo je slavenskih ministara u pojedinih ministarstvih, bilo je slavenskih stranaka, koje su sačinjavale sa Niemci parlamentarne većine, nu ti ministri i te stranke nisu se znale ili nisu mogle okoristiti se svojim položajem. One su bile vazda izrabljivane na korist drugih a na štetu sviju nas. I zastupnici naših južnih pokrajina, Hrvati i Slovenci bili su negdje uz parlamentarne većine, ali narod naš od tog nije imao koristi druge, van da mu ovdje il ondje dobabiše koju mrvicu sa gospodskog stola.

Što opažamo nasuprot s talijanske strane? Njihovih nije bilo ministara; njihovih zastupnika bijaše samo šačica pa ipak su imali do sada, štono rieč, vjetar u krmu. Poput njihove braće u kraljevini, koji su u svih vojnah, koje su vodili za jedinstvo svoje domovine, uviek i svuda dobili batina, pa se ipak ujedinise — želi su i oni uspjeh za uspjehom okorišćujući se visokimi zaštitnici, državnimi zamrsaji i ponajpače zaslieplje nošću vlade — kako je ono iskreno priznao nekdanji agent zemaljskoga odbora u Liburniji — pokojni Cuder.

Kad bi vriedile predpostave dra. Rizzi-a austrijske vlade morale bi biti u istinu sklonije Niemcem Tirola i Slavenom Primorja nego li Talijanom tuj i tamo, nu nit vriede njegove predpostave a još manje njegovi zaključci. Niemci Tirola uživaju doduše povlastice vladajućih stranaka, ali nisu ni iz daleka nasilni i brutalni napram talijanskim suzemljakom, kao što su Talijani u Primorju napram Hrvatom i Slovencem, koji su tuj u većini.

Naše su dakle pritužbe i naši vapaji, g. zastupniče, posve opravdani i istiniti, jer mi stojimo sto puta gore pod vašim gospodstvom nego li Talijani Tirola pod njemačkim. Mi opetujemo i naglašujemo, da zavidjamo položaj vaše braće u južnom Tirolu. Mi se doista smatramo i moramo se smatrati ne samo žrtvom bečkih vlada, nego li takodjer žrtvom talijanske bezobraznosti, talijanskog nasilja i talijanske brutalnosti.

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

(Nastavak).

A u čemu da potražimo prvi i glavni uzrok sadašnjemu stanju, u kome se većina ili barem dobar dio obitelji nalazi? U čemu, ako li ne u vjerskom indeferentizmu, koji je u sadašnja vremena zavladao, te tomu se dobar temelj već i u obiteljskoj kući polaže; u kući, gdje se i samo spominjanje vjere smatra poniženjem za sadašnja tobože prosvietljena vremena; u kući, gdje se ismjehavaju i za doknz neknkvog višeg napredka, poruzi izvrgavaju sad jedne sad druge vjerske istine; u kući, gdje je svaki vjerski osjećaj odavna već utrnuo; u kući, gdje se nalaze takvi, koji hoće, da svoje prste zabadaju u crkvene stvari.

Da, rekli mi tobožnji liberalci štogod im drago, ja se ipak niti najmanje ne stidim otvoreno i glasno izjaviti, da je vjerski nehaj u obitelji prvi i glavni, a rekao bih, i jedini uzrok onomu rasulu, koji joj prieti, i kojemu onako zavezanih očiju u susret hrli. Da je tomu tako, svjedoči nam sam bezbožac *Diderot*, koji očito kaže: *„Bez vjere — religije — nema krieposti, bez krieposti nema zadovoljstva"*. Svjedoči nam, Francuz, Guillot, kad kaže: *„S izčeznućem religije, izčezava posve često svaki viši ideal. Domovina, obitelj, dužnost nicsu više nego prazne rieči, koje izasivlje smieh isto onako, kao što ga izasivlje rieč religija. Cinizam i okrutnost djetinja nije još nikada do ovoga stepena doprla"*; svjedoči nam *N. Macchiavelli* kad kaže: *„Gubitak pobožnosti i vjere izasivlje sa sobom mnoštvo neprilika i nebrojene neredе"*; svjedoči nam *Bujher*, koji veli: *„S religijskoga uzgoja tek vriedi ostali uzgoj, bez njega je sve varka i obmana"*; svjedoči nam *Jules Simon*, koji tvrdi: *„Pravi se uzgoj temelji na ćudoredju, a ćudoredju je izvor sam Bog"*; svjedoči nam to i naš vrli pedagog *S. Basarićak*, kadno kaže: *„Bez religije ne bi čovjek bio ino van nešto razumnija i lukavija životinja. Ona je — vjera — najviše dobro; a pošto joj je predmetom sam Bog, s kojim nam se valja združiti, to nam ona ujedno označuje i glavnu svrhu uzgoja"*; svjedoči nam, a da dulje ne otežemo *Cesare Cantù*, koji tvrdi: *„Da nema Boga, trebalo bi ga stvoriti"*; a i sam zloglasni *Ravachol*, koji, upitan od presjednika sudišta vjeruje li u Boga, odvrali: *„Da sam u Boga vjerovao, ne bih doista bio učinio ono, što sam učinio"!*

Pa da, upravo takvi roditelji jesu jedni izmedju prvih, koji viču prama narodnoj školi, ti su oni, što nepojme zadatka narodne škole; — zar takvi roditelji promisle — što rekoh promisle — niti na kraj pameti imadu, da svoju djecu upućuju o školi; da joj u njihovim nevinim srcima usade ljubav prema njoj, prema znanju, prema učitelju. O, takvim je to deveta voda kisela. Oni samo očekuju čas, kada će ga se rieśiti onih pet kukavnih sati na dan. Da, upravo oni ti viču i larmaju u glas: Škola mi je pokvarila sina, ona će mi da pokvari i kćerku! Pa koliko ih imade, koji drage voje šilju svoju djecu u učionu; a koliko i koliko bi ih pomanjkalo u toj dužnosti, da ih zakon na to ne sili?

Nu imade ih koji rado šilju svoju djecu u učionu, ali se istodobno i oni usudjuju prišiti po koju krpicu učitelju, porugljivo oponašati glas — nota bene — pred djecom — isticati njegove mane, proglasiti ga s maha bezbožcem, nije li im namah zapoviedio, da kupe katekizam, neznalicam, nje li ih ipso facto, naučio da piše, svoje ime i prezime. I eto na taj način; uz častne iznimke — odgajaju se djeca prije nego što ih pošalju u učionicu, prije nego li ih predadu učitelju. Pa može li takvo diete, koje je dosele bilo obiknuto slušati razmjerice, ogovaranja, klevetanja; koje se učilo svakovrstnom laži, samo da bude na obranu jednom ili drugom članu obitelji; koje dosele nije bilo naviknuto izvršavati nikakvih zapovjedi; koje je odgojeno u obitelji, u kojoj je zavladao vjerski indiferentizam; komu je škola predstavljena kao kakva kazniona, a ne kao zavod kome je zadaća da izkorieni zle navike, kome je zadaća, da ga podigne iz onoga kola i učini miloga Bogu i ljudima; kome je zadaća, da mu utre put do znanja i kulture, — a učitelj kao njegdašnji kupral, koji bez obzira — pravog i krivog — kazni i zlostavlja— da prigrli učionu, koja će ga odsele u sasma protivnom pravcu uzgajati, da obljubi nauk pomoću, kojega će se jednom materijalno, moralno i intelektualno da podigne. (Nastavak.)

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Istra — dio Italije — ili kolonija?

Jedno hrvatsko občinsko glavarstvo Istre priposlalo nam je talijanski sastavljeni poziv na sudjelovanje kod poljodjelsko-obrtničke izložbe, koja će se obdržavati mjeseca septembra t. g. u mjestu Lodi u okružju Milana. Takvih poziva dobila su stalno i druga občinska glavarstva Istre, osobito ona, za koja drže gospoda u Lodi-u, da su u talijanskih rukuh i napučena talijanskim stanovničtvom.

Odbor za ustrojenje poljodjelsko-obrtničke izložbe u Lodi-u kaže medju ostalim u svojem pozivu:

1. da se nesmije u nijednom očitovanju zaboraviti rodoljubni ideal, najpače najširi ideal, koji hoće, *da obuhvati u moralnoj svezi pobratimstva misao i djelo talijansko, gdjegod ono izbija na površje;*

2. odboru za priredjenje izložbe činilo se potrebitim, da se očituje i kod predstojećeg blagdana radnje i tjelesnog odgoja takva misao, *i da se sakupi podpunu ilustraciju čitave* krasne zemlje, *gdje se govori naš milozvučni jezik,* kao što i uspomene *talijanskih kolonija,* koje časte u tudjini naše ime. U tu svrhu i u znak *pobratimskog čuvstva* šaljemo vam skupinu ilustriranih razglednica sa molbom, da nam vratite vaših razglednica o krajevih, legacijah, školah, bolnicah i bilo koje očitovanje misli i rada talijanskog u naših kolonijah.

Nadamo se, da ćemo na taj način moći kod predstojeće izložbe prirediti posebnu dvoranu, u kojoj će biti *sva Italija sa svojimi kolonijami* ilustrirana na poduku i zabavu posjetiteljem. A da usavršimo rodoljubnu svrhu zbirke, podariti ćemo ju kasnije družtvu **Dante Alighieri,** da se njom okoristi u prilog proširenja talijanskog jezika i kulture.

Slavni izložbeni odbor u Lodi pozivlje dakle istarske občine, da sudjeluju kod izložbe, na kojoj će se naći na okupu u moralnoj svezi pobratimstva misao i djelo talijansko, i na kojoj se ima sakupiti podpunu sliku krasne one zemlje sa njezinimi kolonijami, u kojih se ori milozvučni talijanski jezik.

Valja da priznamo istinito i iskreno, da nas je slavni izložbeni odbor u Lodi-u stavio u veliku nepriliku. Pozivajuć istarske občine na sudjelovanje kod izložbe u svojem mjestu, zaboravio je naime kazati, da li spadamo mi Istrani *„u onu krasnu zemlju, u kojoj se milozvučni jezik ori"* ili nas smatra pukom *talijanskom kolonijom.* Mi smo svakako za ono pravo tumačenje, jer znamo, da si države stvaraju kolonije milom ili silom t. j. oružjem ili pismenimi ugovori. Oružjem nije još Istra bila od Italije zaposjednuta i pripojena, a da postoji kakav pismeni ugovor izmedju Italije i Austro-Ugarske, po kojem bi bila Istra talijanskom kolonijom, nije nam u istinu poznato. Njeg. preuzvišenost ministar izvanjskih posala g. grof Goluchowski zadužio bi nas u velike, kad bi nas ove neizvjestnosti riešio. Ako togn već neće kao diplomat, a ono neka nam zadovolji kao poljski rodoljub radi *slavenske uzajemnosti.*

Mi smo dakle *za najviši ideal* izložbenog odbora, koji ideal hoće *da i nas obuhvati u pobratimskoj svezi.* Ta inače i ne može da bude! Zar će nas Istrane, da stavi u isti red sa poludivljimi stanovnici *Massau-e,* koji su doduše dali Italijanom *massa botte,* ali su ipak talijanski kolonisti?!

Pozivljemo, dakle sve istarske občine, ne samo talijanske, nego takodjer hrvatske i slovenske, da se odazovu *rodoljubnom* pozivu slavne gospode u Lodiu, da se tamo nadjemo svi na okupu u *posebnoj dvorani, bar na papiru zagrljeni* u znak *moralne* (za sada još) *sveze pobratimstva.*

Dužni smo to svi Hrvati i Slovenci tim više, jer će pak onaj slavni izložbeni odbor sve nas onako *zagrljene* podariti *rodoljubnomu* družtvu *„Dante Aleghieri"*, da nas čim prije putem talijanskog jezika i kulture — ubije!

DOPISI.

Iz Tinjana pišu nam 20. t. mj.: Neću, da se osvrćem na dopise i razgovore koje donaša na porugu našim čestitim prvakom i prvim boriteljem svete nam stvari u Istri, zloglasna „Nesloga", uredjivana po onom izdajničkom nestvoru, koji se u mig oka na svoju propast upoznao sa najljućimi protivnici, bilo Talijani bilo Šarenjaci Istre, već se smatram dužnim, da par iskrenih riečih kažem za to, da upoznaju neuki i zavedeni, kako su se nekoji dali u paklenske njegove mreže.

Negovorim od onih, koji su već po svojoj zlobnoj naravi, ne samo u narodnom, dali u svakom drugom pogledu navadni klevetati i ogovarati svoga iskrnjega, bio on kriv ili nedužan, jer su takovi stvoreni za to, samo, da svomu zlobnomu i strastveno pokvarenomu srdcu zadovolje.

U prošlom decembru prošlo je 13 godina, što su naši ljudi složno i vjerno, sledeć primjer i slušajući razborite poduke našeg prvaka, koji još danas Bogu hvala stoji na čelu občine, preuzeli tvrdnjavu iz talijanskih rukuh, te ju izručili mužem naše krvi i jezika.

Nitko pametan, i bar nekoliko pošten, nemože oporeći, da nije naša občina u tom razdobju, orijaškim korakom u svakom pogledu napredovala na čemu nam tužni naši susjedi Montriljci, Sv. Ivanci, Sv. Lovrečani zavidjaju govoreć: Lahko Vam Tinjanci, imate svog poglavara, koji Vas uči, koji skrbi za Vas u svakoj potrebi, ah da ga možemo i mi imati; bimo bili sretni i bimo mu bili više zahvalni i ga više ljubili negoli Vi.

Neću ovdje navadjati što se je u ovoj občini učinilo, jer to svi občinari dobro nadu.

Ali ipak se našlo ljudi naše krvi i jezika, koji, mjesto da Boga hvale, da su u takvoj občini, nekoji javno a nekoji tajno, podkopovaju i ruše mir, siju mržnju i neprijateljstvo proti duhovnim i svjetovnim poglavarom i učiteljem, izmišljajuć i pišuć stvari nečuvene u onoj nečistoj i bogumrzkoj štraci iz Matulja.

Naši poglavari i učitelji čine svoje dužnosti i nemare kako ni nijedan pametan čovjek za klevete, kojima jih obsipava propalica jer jim to služi na sve veću čast. Nu neuk to neshvaća, zato ga treba požaliti i podučiti koliko moguće.

Žaliti i oplakivati je one Talijane, koji su se poprimili tako ogavnog sredstva, koji onu štracu primaju i ju razpačavaju. Ovakvi ljudi izgubili su svaku iskru poštenja izgubili su stid i sram kakono i čuvstvo do svoje narodnosti, nerazmišljajuć, da sve ono, što se na nepoštenju zida, ruši se i propada, te sami sebe pred poštenimi Talijani ruglu izvrgavaju i svojoj narodnosti više škode negoli koriste.

Oplakivati je pako još više onu pešćicu izgubljenih i bedastih ljudi u Kringi i Tinjanu, koji primaju od duševno propalog čovjeka rog za svieću. Gledaju, ali sirote nevide na svoje oči, kako jim se svi rugaju, da onakove laži i izmišljotine, što piše „kravlja", što nije bilo niti nebude, vjeruju, šire i drugim pripovjedaju.

Oplakivati i žaliti je najviše onoga, koji znade bolje negoli ja, koji ovo pišem, razlikovati dobro od zla, al ipak se nasladjuje, potajno širi i preporučuje, neukim govoreć: *kad je stampano, mora biti istina,* i kad se neće da opravdaju oni, na čije poštenje napada u toj novo pečenoj bezvjerskoj novini. Neću imenovati nikoga, ali nek razumije na koga spada i nek se krevljavom rukom pokaje. Častna i štovana gospodo i umeti, koji ste na tomu griešni, spomenite se na *petu i osmu* zapovjed božju.

Zločin ogovaranja i licumjerstva će Vam lebditi pred očima i na skrajnom času Vašeg života, što biste onda rado popraviti, a nećete moći. Ukradeno i krivo stečeno imanje je još moguće povratiti i zlo popraviti, ali licumjerno ozloglašivanje nedužnog iskrnjega svoga, je nemoguće popraviti.

Imajte na pameti ovu izreku:

Namjere osnovane za htjeti nedužnomu škoditi, onomu škode, koji jih snuje; a dobro i spasonosno svjetovanje na korist svoga bližnjega, koristi onomu, koji ga daje.

Na razmišljanje onim na koje spada!

Zadar, 15. srpnja. U dalmatinskom saboru, koji se je prošle sedmice zatvorio, bilo je više burnih sjednica. Pravaška stranka, usljed naknadnih izbora, imala je dva nova zastupnika. O radu istog sabora bilo je već nešto spomenuto u Vašem listu, te malo preostaje da se govori, tim manje što znamenita ništa i nebijaše: osim običnog glasovanja računa nikakove nove zakonske osnove. Kano predjašnjih godina nije bila glasovana predračunana svota za podignuće javne-pučke talijanske škole u Spljetu, koju bi vlada htjela podignuti protiv volje dalmatinskog sabora. Za rasprave dokazali su hrvatski zastupnici nepotrebu takove škole ustavši i proti podizanju leginih škola, u koje, oni isti koji ih ustrajaju nešalju svoju djecu već je šilju u hrvatske a u talijanske tjeraju djecu zavedenih težaka i zanatlija pobudjujuć u njima mržnju na svoj narod i na svoj jezik, te time bezpotrebita i pučka javna, koju bi narod uzdržavao protiv sebe. Primljen je predlog da se novac što će se utjerati na korist pokrajine sa poviška pristojbina za prodaju žesta, doznači pučkim učiteljima u odredjenom razmjeru i tim donekle doskoči njihovim potrebam dok se stalno ne uredi njihova plaća. Primljene su razne resolucije, kano ona dra. Čingrije glede zlosretne klauzole na vino, već priobćene u „Našoj Slogi" i ona Biankinijeva, da se vojnička služba kod mornarice sniži od četiri na tri godine. U poslu vrhgorske občine, izabrani odbor da sudi na temelju spisova, većina istoga (svi narodnjaci) izjavila se je nenadležnom da izreče sud a preko predloga manjine da se glasuje nepovjerenje zemaljskom odboru, narodnjaci glasovaše u saboru da se predje na dnevni red. Zastupnik Mrkušić, sjetio se je tek sada da je bio izabran možda još gorim sredstvima i gorim iskvarenjem naroda nego li zastupnici u Istri, i odrekao se mandata malo dana prije nego su mu isticale godine te pozivaše zastupnika Vukovića koji zajedno s njim u onom izbornom kotaru bio imenovan, da sliedi njegov primjer, ali je ovaj radje pošao na ladanje nego li da to uradi i da nečuje sve tužbe protiv njegovog izbora. Napokon se je progovorilo o izgredima i divljačkim napadajima talijanaša u glavnom gradu Dalmacije protiv Hrvata i o neprestanim izazivanjima gospodske fukare te se je pozvala vlada da im stane na put energičnim koracima, kad občinsko redarstvo nije sposobno da čuva osobnu slobodu Hrvata u Zadru, pače ga se vidi kano neko zaledje izgrednicima.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da j' bil duhtor Fritalja i po drugi put duhtoran?

Jur. Ča morda nemerita onaka peršona?

Fr. A kako j' to bilo?

Jur. Prvi put su ga duhtorali na Voloskem samemi jaji, a drugi put va Opatije z jaji i z kunpanadigum.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Poluslužbeni listovi tuže se na Mladočehe, da su posliednje sokolske svečanosti u Pragu, te poznati govor ruskoga generala dostatno pokvarili uspjehe, što ih je bio postigao ministar Koerber sa posjetom njeg. veličanstva u Pragu. Niemci, da su napram vladinim nakanam ohladnili upravo radi spomenutih svečanostih.

Odlazak slovenskih zastupnika Goričke iz zemaljskoga sabora osupnuo je silno Talijane, koji nebijahu na to pripravni. Tim odlazkom pokopali su za sada slovenski zastupnici talijanašku osnovu o gradnji zemaljske ludnice.

U štajerskom saboru razpravlja se o zemaljskom proračunu. Kod glasovanja bijaše zabačen predlog konservativnog Niemca zastupnika Wagnera, i na to odaliečiše se svi konservativni zastupnici prije nego li je došlo do glasovanja o protu predlogu zastupnika Wagnera. Radi toga morao je predsjednik dignuti sjednicu, jer nebijaše dostatan broj zastupnika. Jedan od članova njemačke narodne stranke u štajerskom saboru kaže, da bijaše taj izstup konservativaca samo pokus za istup, koji će slieditu u petak za razprave o promjeni izbornoga reda, što no ga pobijaju oštro konservativni zastupnici.

U susjednoj Kranjskoj započela je jurve izborna agitacija. Prošloga čedna bijaše u Ljubljani sastanak pouzdanika narodno napredne stranke, na kojem je dr. Tavčar izviestio o netom minulom saborskom zasjedanju, a dr. Ferjančić objasnio program stranke. Taj program prihvatila je stranka jednoglasno. Po njemu zastupati će narodno napredna stranka stanovište narodne autonomije, te će se boriti za slobodni razvitak narodnosti u političkom, kulturnom i socijalnom pogledu, tražeći podpunu ravnopravnost slovenske narodnosti u svakom obziru. Stranka traži kršćansku školu nezavisnu od svake crkvene uprave; priznaje ravnopravnost svih staleža, ali želi, da se osobito pomogne radničkom i gospodarskom staležu u svakom pogledu.

U zemaljskom saboru u Tropavi razvila se je žestoka razprava o izvještaju odbora za izravne izbore sa tajnim glasovanjem u izborničtvu seoskih občina. Izviestitelj Komarek predložio je, da se predje na dnevni red i da se izruči zemaljskomu odboru molbu za izravne izbore za tajnim glasovanjem. Nakon podulje razprave bijaše prihvaćen predlog, da se izruči zemaljskomu odboru zakonsku osnovu, tičuću se promjene izbornoga reda i sniženja poreza, te da ju podnesu na novo saboru na razpravu nakon potrebitih izvida.

U Solnogradskom saboru bijaše prihvaćena zakonska osnova o promjeni izbornoga reda za pokrajinski sabor. Polag te osnove povećava se broj zemaljskih za-

stupnika, te se stvara dva nova mandata, i to jednoga za Solnograd, a drugoga za izvanjske obćine u Halleinu. Osim toga prihvatiše zakonsku osnovu glede uvedenja izravnih izbora u izborničtvu izvanjskih obćina.

Dolnjo-austrijski sabor koji je dovršio svoj rad dne 20. t. mj. riešenjem zemaljskoga proračuna, neće se više na jesen sastati, kako se je prvobitno govorilo.

Crna Gora. Na Cetinju imenovan je srbskim poslanikom sadašnji vojni odaslanik u Beču Antonić. Nedavno priredi crnogorska mladež na Cetinju vojvodi Plamencu povodom 50-godišnjice njegove službe srdačnu ovaciju, kod koje je sudjelovao i prestolonasljednik knežević Danilo. U nagovoru, što ga je izrekao svečaru Danilo, slavio je ovoga kao junaka i vjernoga državnoga službenika. Prešav na visoku politiku, zadeo se je knežević i o našu monarhiju oprezno, ali dosta jasno. Govoreć o odnošajih u Albaniji, reče knežević, da se srebrom neda sputati sloboda jednoga naroda kao što su Arbanasi, niti se može stegnuti bielimi konopi fratrova. Hrabar i slobodan taj narod kad bi se i samomu sebi ostavio, on bi se utekao k ognjištu slobode tamo preko mora, gdje je svaka narodna težnja vazda zaštitu našla.

Srbija. Ruski listovi pišu, da će se posjetom srbskih kraljevskih supruga i kneza Ferdinanda bugarskoga ojačati slavenska uzajamnost na Balkanu, što se je već djelomično postiglo boravkom ruskoga velikoga kneza Aleksandra Mihajlovića u Bugarskoj. Srbski listovi donose iz Stare Srbije množtva pritužba na turske oblasti, koje idu zatim, da se srbski živalj iztrieb i iz te pokrajine. Svuda su Srbi stjerani u mala sela, obkoljena odasvud od krvoločnih Arnauta. Na Kosovu da ima još jedva jedna trećina Srba napram Arnautom. Ubijstva, koja idu za konačnim iztriebljenjem Srba u Staroj Srbiji, jesu na dnevnom redu. Taj arnautski zulum da je naperen jedino proti Srbom pravoslavne vjere, dočim da su Srbi drugih vjeroizpoviesti od Arnauta štedjeni. Idemo da vidimo što će turski listovi na te srbske tužaljke.

Bugarska. Sada je konačno odlučeno, da će biti glavna razprava proti Sarafovu, bivšemu predsjedniku macedanskoga odbora dne 12. agusta u Sofiji. Zadnji posjet ruskoga velikoga kneza Aleksandra Mihajlovića u Bugarskoj podignuo je upliv i ugled sadašnjoj bugarskoj vladi i knezu Ferdinandu.

Rusija. Dne 22. t. mj. primio je sultan u Carigradu u audienciju ruskoga velikoga kneza Aleksandra Mihajlovića u pratnji ruskoga poslanika Sinovjeva, te se je veliki knez u toj audienciji oprostio sa sultanom. O boravku velikoga kneza Aleksandra Mihajlovića u turskoj prieštolnici pišu naknadno listovi, da je sultan naložio, da se izkažu ruskomu gostu sve pripadajuće mu počasti. Sultan je dao u svojoj palači velikomu knezu na počast sjajnu gostbu.

Mjestne:

Imenovanje. Njeg. vel. kralj imenovao je upraviteljа mjestne župe katedralnog kapitula u Puli, g. J. Gutha, stolnim dekanom. — Nadučitelj g. Ernest Jelušić, imenovan je ravnajućim učiteljem na hrvatskoj dvorazrednoj (prije jednorazrednoj) školi družbe sv. Cirila i Metoda u Puli.

Naša „demokratica". U nedjelju doznali smo konačno za sretan uspjeh izbora u našoj demokratici, u kojoj već sada vedri i oblači naš magnifico, koji ima na sebi valjda jedino blato na poplatih-demokratičko, dočim je sve ostalo ultra-aristokratičko. Sudjelovanje kod izbora moralo je biti veoma skromno jer je odano pojedincem najviše 142 a najmanje 76 glasova.

Sada nam dakle već ništa nefali. Imamo novu upravu demokratike, pak novo gradsko zastupstvo, koje će izabrati demokratičkog načelnika Rizzi-a, koji će uložiti sve svoje sile, da postanemo svi demokrati kao što je i on.

Skoro zaboravismo kazati, da bijahu izabrani u ravnateljstvo demokratike i naši stari prijatelji i drevni fiorentinci sa kvarnerskih otoka Stanić i Bolmarčić, koji imadu toliko demokratičkog na sebi, što im je sva rodbina — kao i naša — kopačke ruke, a oni su danas veliki *šijori*.

Proti širenju zlesretne sloksere, koja se je pojavila u vinogradih susjedne Fazane, poprimljene su sve zakonom propisane mjere, da se svakom širenju te nevolje na put stane. Preporučamo našemu puku da se strogo drži navedenih propisah na korist svoju i tuđu.

Pokrajinske:

Imenovanja kod pošte. Računarski preglednik g. Karlo pl. Höger imenovan bijaše savjetnikom i ostavljen u računarskom odjelu poštanskog i brzojavnog ravnateljstva u Trstu; imenovani su nadalje računarskimi asistenti kod istog ravnateljstva gg. Makso Svoboda i Karlo Pircher.

Odličan djak — Slovenac. Na višoj trgovačkoj školi Revoltella u Trstu položio je izpit sa odlikom djak zadnjeg tečaja g. Josip Mahne mladji, sin odličnoga slovenskoga rodoljuba i veletrčca g. Josipa Mahne-ta. Mladi naš rodoljub — upisan bijaše kao Slovenac — dobio je povrh odlične svjedočbe i počastni dar od **4000** kruna. Čestitamo srdačno vriednom mladiću i njegovim čestitim roditeljem!

Cigaretni papir družbe sv. Cirila i Metoda, predao je ove dane u promet g. Stjepan Gamulin iz Jelse u Dalmaciji. Papir je vrlo dobar a i opremljen je vrlo ugodno. S jedne je strane na trobojnici zgodan napis a z druge je na papiriću ova rodoljubna kitica:

Jedna smo duša, jedno smo tielo,
Jedan nam sladak jezik riek.
Uprimo rukom, radimo smjelo!
Žrtvujmo domu mladi si vieк!

Kako je jur poznato, imati će družba 5% od prodaje. Preporučamo trgovcima da nabave ovaj papir, a pušačima polažemo na dušu, da taj papir i od trgovaca zahtjevaju svuda i svagdje.

Ciena kuliji od 100 snopića iznaša K 2·25.

Spor izmedju biskupa i prošta. Glasilo tršćanskih židova „Cifutić", s kojim su u najtiesnijem savezu katolički svećenici talijanske narodnosti, piše, da je izmedju presvj. g. biskupa Sterka i preč. g. prošta Petronia nastao spor ili razdor. Nemožemo znati koliko je na tom istine, ali ako postoji zbilja kakav spor izmedju biskupa i prošta, neće se nitko čuditi, komu je poznato, da se nalazi i prošt medju onimi biskupovimi prijatelji, koji su podpisali i poslali u Rim, sv. Stolici, glasovitu spomenicu talijanskog svećenstva biskupije proti biskupu Sterku.

Izbor župnika. U Novog Vasi kod Poreča razpisan je natječaj na mjesto župnika do dne 10. agusta, što znači, da će doći do mala i do izbora župnika, na što upozorujemo one, kojih se tiče.

Gloria di Portole! (Slava Oprtlja). Ono 72 talijanskih mudraca, što ih je svietu rodio slavni Oprtalj-grad, moralo je negdje ostati ovih dana zabeznuto čuvši, da im je slavu potamnio sugradjanin i potomak njihov kud i kamo slavniji od njih, a to je Francesco Timeus di Ferdinando da Portole 31 godinu star, bivši upravitelj poštanskog ureda u Motovunu. Zadnji čin njegove slave, kojim si je ovjenčao svoje visoko čelo, odigrao se je dne 15. t. mj. pred porotom u Rovinju. Obtužen bijaše radi zločina službenog pronevjerenja, počinjenog tim, što je iz poštanske blagajne u Motovunu od mjeseca junija 1899 do 26. novembra 1900 pronevjerio 1213 kruna i 53 pare. Obtuženi bacao je na razpravi krivnju na druge, ali tako nespretno i nevjerojatno, da tim nemogaše nikoga uvjeriti. Porotnici spoznaše ga krivim zločina službenog pronevjerenja i sud ga je odsudio na 3 godine težke tamnice. Erar negubi tim pronevjerenjem ništa, jer trpi pronevjerenu svotu udova Rocca, vlastnica onog poštanskog ureda.

Šta čini „Gloria di Montona" — Corazza?

Glede pitanja mjestnih imena po Istri piše nam prijatelj našega lista: Obzirom na graju, što se je sa protivničke strane podigla radi tobože poslavenjenih imena mjestnih po Istri i na otocih kvarnerskih, neće biti s gorega ako doprinesemo mali podatak potičući iz pera nedvojbenog Talijana i častnika t. j. kapitana Jakova Marieni-a, koj je kroz više godina bio ravnateljem mjerničkih radnja uzduž austrijskih obala u jadranskom moru. Pisao je to valjani kapetan u ono gluho doba noći (1830.) kadno židovi okolo „Maloga" nisu još mogli strahom zadušljeni, prisluškivati tajnstveno približenje „sveslavenskog valovlja" (la marea slava.)

U knjizi „Portolano del Mare adriatico", Milano 1830. čitamo na strani XL. predgovora:

— — — — — — — — — — — —

„Lungo le coste illiriche e dalmatine, e nelle isole pochi sono i luoghi che abbiano nome proprio italiano: a tutti gli altri si sono conservati i nomi del paese, scrivendoli appunto come si udivano pronunziare dagli abitanti".

Bit će sigurno dosta latinskih i možda i talijanskih mjestnih imena po Istri, koja su došašćem našega naroda u ove krajeve — a nije se to istom jučer slučilo; najranija naseljenja hrvatska i slovenska sižu u VII. v. kršćanske ere — primila po zvučnih zakonih slavensko obilježje, a u tom smislu može se govoriti o slavizaciji mjestnoga kojega imena. Da su si ta imena uzprkos 2000-godišnjoj kulturi talijanskoj stekla gradjansko pravo i do danas se nedotaknuto uzdržala, govori dosta rečito da su na svom mjestu i da će slavenskom žilavošću preživjeti djetinske novotarije juntine. Narav je govorila, a narav će se povraćati, ako ju i protjeraš silomice. — Nu kako da okrstimo postupak novih latinizatora! Drugo je ako si puk stvara i upriliči po jeziku svojem, naravnim, ne naredjenim putem svoja mjestna imena, a drugo je sasvim drugo ali i nadajmo se i sasvim jalovo, ako se gospoda juntina pri zelenom stolu dogovaraju da će talijanska imena istom stvarati à la: Opicina, Chiusi, Meteliano, Nilino, Arezzo, Frascati, Apriano i stotine drugih.

Čemu je to svoje — barba Šime? U jednom tršćanskom talijanskom listiću čitamo kratko izviešće o zadnjoj sjednici občinskoga zastupstva u Poreču. Izviestitelj pripovieda, kako je zastupstvo kupilo od Danelona za 4000 kruna zemljište za novu klaonicu, kako je imenovalo neku Vascotto učiteljicom otročjeg zabavišta i konačno kako je občinski zastupnik Šime Hadun (on ga piše Cadun) iz Haduni, porezna občina Žbandaj ustao i zahvalio se u ime svih seljaka mjestne obćine načelniku i občinskim savjetnikom radi njihovog uspješnog djelovanja na korist izvanštine i grada, veseo što je to dobro djelo prouzročilo dobro i posvemašnje sporazumljenje izmedju svih krajeva obćine. Izrazi želju, da bi ta sloga uviek vladala na korist obćine i domovine.

Tako rečeni listić, a mi, dok nesaznamo što i koliko je na tomu istine, čekamo da nam se oglasi stari znanac i prijatelj Šime Hadun — jer za sada neznamo čemu je to svoje?

Samo da ih nestane. Pišu nam iz Pazina dne 23. julija: Ovdje izpražnjeno je mjesto sudca jer je gosp. savjetnik Appolonio premješten u Trst.

Talijani, a i vladini prugovi s njima su se već pobrinuli za nasliednika — koji akoprem nije sposoban za to mjesto, jer i sa Parčićem u ruci nije kadar da napiše pet rieči hrvatski bez pogrieške, ima ipak prerogativu da je oženio pazinku i da je „puro sangue".

Netreba natječaja — jer bi tada zagraknule crne vrane i moglo bi se dogoditi zlo po Talijane da dodje u Pazin koji savjetnik ili tajnik Hrvat, koji bi znao hrvatski pisati i bez pogrieške. Tako bi nastala pogibelj i „pohrvaćenja citadelle".

Da tu pogibelj, koja je obsjenula maštu naših Talijana, predusretnu, eto pobrinula se vlada i talijansko političko družtvo. Videant consules!

„Židovče" biesni opet proti tršćanskom biskupu i proti slavenskom svećenstvu. Nevjerujemo, da je vladajuća vrućina prouzročila izvanredno biesnilo maloga „Cifutića", toga zanosnog zagovornika i zaštitnika talijanskog svećenstva u Primorju, počam od biskupa Flappa, pak dolje sve do budućeg biskupa Mioni-a. Nješto mora drugo, da se je dogodilo il će se dogoditi jer „čifutić" baca oko sebe tako biesno proti biskupu Sterku i proti našem svećenstvu, da si taj pojav nemožemo inače protumačiti, van tim, da se nješto iza brda valja.

Mi se u ostalom nečudimo tomu biesnilu židovskog derana, koji bi imao svoj krivi nos uticati jedino u svoje sinagoge i pustiti na miru katoličke crkve i svećenike, al se čudimo, da mu je dozvoljeno onako goropadno navaljivati na poglavicu katolika tršćansko-koparske biskupije. Da mi napišemo samo stoti dio proti biskupu Flappu, od onoga, što taj židovski smet nadrlja proti biskupu Sterku, naš list nebi nikada ugledao božjega svietla.

Mi doista zavidjamo „Cifutiću" onoliku slobodu tiska u Trstu, ali nezavidjamo ni talijanskim biskupom ni talijanskomu svećenstvu, koje se dade braniti i zastupati od najljućeg dušmana katoličke crkve i njezinih svećenika.

Talijanski biskupi i svećenici znadu pogotovo, da im se onaj smradni list nenameće braniteljem i zaštitnikom iz ljubavi do njih, iz poštovanja do njihovog stališa ili iz počitanja do katoličke crkve; oni su svi u duši uvjereni, da ih „Cifutić" u dnu duše prezire, da ih mrzi kano i sve drugo, što je katoličko, ali njim je ipak milo i sladko, što stupa za njih u boj proti jednomu biskupu i proti slavenskomu svećenstvu židovski list, koji hoće da bude talijanski, a nije i nemože da bude drugo, nego čifutski.

Pomilovani. Za prošlog zasjedanja porote kod okružnoga suda u Rovinju bijahu odsudjeni na smrt radi umorstva i naručenog umorstva Antun Gasparini i Antonija udova Gasparini iz Novevasi kod Poreča. Na molbu njihovog odvjetnika bijahu obojica pomilovani i odsudjeni na težku tamnicu on na 18 godina a ona doživotno.

Osudjen. Iz Tinjana doznajemo, da je bio poznati naš protivnik i krčmar Ilarij Vitas Belac od c. kr. kotarskoga suda u Pazinu odsudjen na dva čedna zatvora radi toga, što se je zagrozio našemu občinskomu načelniku, da će ga ubiti ako mu bude oduzeta dozvola krčmarenja. Obćenit je kod nas glas, da se je taj delija prekasno uhvatio, da je bio sudac jako blag s njim jer je odviše i predugo zlorabio miroljubivost i dobrotu našega čestitoga načelnika.

Glavna skupština talijanskoga političkoga družtva za Istru. U nedjelju dne 14. o. mj. sastaše se talijanski kolovodje Istre u kazalištu u Rovinju na godišnjoj glavnoj skupštini. Nakon riešenja običnog dnevnoga reda upustiše se talijanska gospoda u razpravu i o razdoru, koji je bio medju njimi nastao kod zadnjih izbora za carevinsko vieće i to upravo kod izbora za istarski veleposjed.

Gospoda htjedoše baciti na onaj žalostni dogodjaj veo zaboravnosti, nu dvojimo, da ga nebi mogao koparski vjetrić kadli tadli malko podignuti. I o zadnjem izstupu iz sabora pogovorište se gospoda pogutnuv gorku pilulu, koju im je dobacio jedan skupštinar, da su morali zapustiti sabor odmah prvi put, čim ga je vlada sazvala izvan njegovog zakonitog (!?) sjela. Priznati moramo, da je ta opazka bila na pravom mjestu i da su morala gospoda očutiti svu gorčinu tog opravdanog prigovora.

Načelnik puljski, onaj fini i gladki Rizzi, razčevrljao se na široko i daleko o političkom položaju i o razlozih, koji su prisilili talijanske zastupnike na carevinskom vieću, da su stupili u opoziciju proti vladi. Za pravi razlog nismo doznali, jer ono što je Rizzi pripoviedao, jesu samo natucanja, klevete i ocrnjivanja. Jer može li se naći osobu sa zdravim moždjanom, koja bi Rizzi-u povjerovala, da su Talijani Austrije u obće, napose Talijani Primorja zanemareni, tlačeni i zapušteni od vlade? Bog i bogme ako nisu bili do sada Talijani Primorja Benjamini sviju austrijskih vlada, tada u obće neznamo što znači naziv Benjamin. Oni su kadšto prekosili ovoj ili onoj središnjoj vladi, da zasliepe prostotu, da pokažu izvanjskomu svietu, osobito onim 30 milijunom braće preko mora, kako njim je ovdje slabo i težko, kako su oni tlačeni i gaženi kao pravi mučenici, a kad tamo znade kod nas i nezrielo diete, da su oni neograničeni gospočari, da rade što hoće i kako hoće proti Slavenom Primorja — premda sačinjavaju ovi većinu stanovničtva. U Beču su se kadšto namrgodili, a u Trstu mazali i lizali sa onimi, koji vedre i oblače. I tako su uviek dobili što su htjeli, gdje su htjeli i kada su htjeli.

Rizzi-eve tobožnje pritužbe i zapomaganja proti vladi nisu drugo nego krik razmazanog derana, koji neće od majke maslacem namazanog bielog kruha, dočim nepriušti svomu bratu ni suhu koru crnog hleba.

Poznamo mi te talijanske lisjake, koji viču neprestano, da im je zlo i naopako da ih zapušta i proganja vlada, a u istinu jesu oni jedini njezini ljubimci.

Sjetiše se konačno skupštinari i trentinske braće, kojim Niemac nieče nješto, što im je bio na pol obećao i do čega bi imali pravo, kad bi bili oni pravedni na carevinskom vieću napram opravdanim zahtjevom nas Slavena.

Nakon skupštine sastala se gospoda kod sjajne gostbe, gdje su vrcale tople govorancije uz pucanje butilja. Od svih govorancija svidja nam se najviše ona našeg nezaboravnog Bartolića, koji je zaželio smrt talijanskomu političkomu družtvu za Istru. Novine pišu, da je bio triezan dok je to izrekao — bojeći se valjda, da bi to tkogod za šalu mogao smatrati. Nipošto, mi shvaćamo g. Bartolića, koji bi hotio smrt svomu družtvu, jer bi to bio znak, da je ono postalo suvišno, da su prestale potrebe za narodnu obranu. On bi hotio naime da nestane nas, radi kojih bijaše ustrojeno njegovo družtvo, i tada bi prestao razlog njegovom obstanku. Tu stvar moglo bi se shvatiti i s drugog gledišta, da padu naime ove naše južne pokrajine pod Italiju, jer i tada bi bilo suvišno talijansko političko družtvo. Hoćemo li prije pasti pod Italiju, ili će nas prije nestati s lica zemlje — o tom na sreću neće odlučiti ni g. Bartolić ni njegova vriedna družba.

Konsumno družtvo u Babićih — občina Marezige — imati će izvanrednu skupštinu dne 4. agusta poslie podne u družtvenih prostorijah sa sliedećim dnevnim redom: 1. izbor odbora, 2. izbor nadzorstva i 3. možebitni predlozi.

Nesreća u Žurkovom. U kamenolomu u Žurkovom, na kastavsko-riečkoj medji bijaše dne 18. t. mj. težko ranjen radnik Juraj Spaljević. Težko ranjenog radnika prenesoše u javnu bolnicu na Rieku, gdje je nesretnik sliedećeg dana u velikih mukah preminuo.

Nova igraonica. Riečkim listovom pišu iz Budimpešte, da je medjunarodno družtvo — vaguna-postelja — zamolilo ugarsku vladu, da bi dozvolila ustrojiti na riečkom zemljištu nedaleko austrijske medje veliku igraonicu, kao što je glasovita igraonica u Montecarlo. Isto družtvo zamolilo je prije toga austrijsku vladu, da mu dozvoli otvoriti tikovu igraonicu u Opatiji, ali je austrijska vlada odbila tu molbu. Hoćeli biti i ugarska vlada toliko pametna?

Iz drugih krajeva.

Porinuće doka u Brgudih. Iz Rieke nam pišu, da su dne 19. t. mj. poslije podne spustili u more sa brodogradionice Howald i drug u Brgudih plivajući dock naručen od ruskog parobrodarskog družtva iz Odese. Taj plivajući dock nosi 2060 bačava (tonelata).

Još konji za Afriku. Iz Rieke pišu, da će za koji dan tamo stići iz Ugarske 3000 konja, koji će biti odpremljeni posebnimi parobrodi u Afriku na porabu englezkoj vojsci. Ta nova odprema konja u Afriku imala bi značiti, da je još daleko konac ratu izmedju Bura i Engleza.

Družtvene.

„Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu" prispješe tekom mjeseca lipnja t. g. sliedeći prinosi:

a) mjesečni: g. Vjekoslav Spinčić zastupnik naroda, Opatija K 20;

b) Darovi iino: gg. Ciliga Davorin živinar, Metlika, darovanih od g. Hranilović Nika, Lašice K 6; Trešetari, Dolenjavas K 1·50; Na oprostnom sastanku Karnelli Franja u Tinjanu sabrano K 11·60; Podgradska posojilnica, Podgrad K 40; sabrano u obitelji Gomišček prigodom prijateljskoga sastanka K 4·83; N. N. za nepredvidjene kamate K 15; Podružnica Istarske Posujilnice, Pazin K 200; Kuret Ivan, Dekani sabrao na veselici družbe „Ilirije" 16./6. K 7; Uprava „Naše Sloge" K 12; N. N. Trst K 30; Božjak Ante, Brda-Oprtalj sabrao K 4·80.

Djačko pripomoćno družtvo „Pazin". Gospodo povjerenici! Pošto moramo radi skore glavne skupštine „Družbe" zaključiti račune, to Vas najučtivije umoljavamo, da izvolite zaostale prošlogodišnje i tekuće prinose Vaših članova sabirati i uz imenik amo dostaviti do polovice kolovoza t. g.

Ovo vriedi i za one P. N. članove, gdje nema povjerenika.

Uz hvalu za trud i pozdrav.

Pazin, dne 25. srpnja 1901.

Uprava družbe.

Mlatilnice i **Čistionice** za žito, **Mastionice** i **Tiskaonice** za vino, voće i ulje, **Slamoreznice** i **Sisaljke** (pumpe) svake vrsti, te u obće svi poljodeljski strojevi svi **obrtnički strojevi**, i **tehnički** predmeti; dobivaju se kod tvrdke:

Schivitz & Comp. u Trstu

(inžinira Živića)

polazeći iz prvih tvornica, uz najniže ciene.

Na zahtjev daju se dragovoljno potrebite upute i šilju se cienici badava.

Tvrdka se što uljudnije preporuča svojim zemljacima.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slastice.

Brijač

Zvonimir Gjurin

preporuča svoju

brijačnicu i češljaonicu

u Puli

Via Sergia broj 63

Sve rodoljube ljudne molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu" po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Za svakog važno!

Razprodaja! Za vrlo nizku cienu od fer. 2·95 može se dobiti krasna garnitura za sliedećim detaljnim predmetima:

Za svakog važno!

1 **Anker Rem. žepni sat** iz nikela (na želju posrebrnjen) sa krasno graviranim poklopcem, točno uzdešen sa 3 god. jamstvom i tok.
1 ukusna iz goldina ili nikela **sklopna verižica** sa prirjeskom. Pariški sustav.
1 **igla za ovratnice** iz goldina sa imit. brilanti.
1 par pozlaćenih **puceta za srve**. Znak „Garantie".
1 goldin-opremak **puceta za košulje i ovratnike**, sastojeći se od 5 komada.
1 par **naočnica** iz čistog **srebra**, služibeno puciranih.
1 goldin-prsten sa ukus. kamenom.
1 maljašno žepno ogledalce u toku.

Ovih četrnaest vriednostnih i krasnih predmeta skupa sa anker. rem. satom samo za for. 2·95 uz pouzeće ili poslav unapried novac, ilije tvrdka

BRAĆA HURVIZ

Izvorna kuća, **Krakov, Stradom 17** (Austr.)

Što nije u volju, prima se natrag u roku od 8 dana a novac se povraća, te je time isključena za kupca svaka pogibelj.

Bogato ilustrovani Fovis svakovrstnih dragocienih predmeta šilje se badava i franko pošte.

Primaju se preprodavači i agenti.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

ZUBOBOLJA.

Nenadkriljivo! Najnoviji izum!

Bol šupljih zubi prestaje **sigurno i momentano** uporabom najnovijeg izuma

„Orientalskih pilulica proti zubobolji".

Iste su od strane visoke kralj. zemaljske vlade za prodaju dozvoljene, te nakon ličbene analyse kao posve neškodljive pronadjene.

O ve do sada kao najradikalnije i nenadkriljivo sredstvo proti boli šupljih zubi izkušane

„Orientalske pilulice proti zubobolji"

dobivaju se jedino kod proizvoditelja ljekarnika

A. SRNKE u Glini (Hrvatska).

Sigurno djelovanje! Jedino sredstvo!

Da se predusretne možebitnom kupovanju kojekakvih patvorina, upozoruje se na zatvoru kutije nalazeći se zaštitni žig (glava crnca.) — Naručbe obavljaju se kretom pošte uz pouzeće, ili ako se novac unapried pošalje. — Ciena jedne bočice pilulica sa uputom jest franco priposlano **1 K 85 h.**

OBJAVA.

Podpisanomu je čast javiti, da sa danom **1. kolovoza 1901.** otvara svoju

odvjetničku pisarnu

u PULI, Via Circonvallazione br. 21 (kuća Malusà) prizemno.

Sa štovanjem

Dr. Ivan Zuccon,

odvjetnik.

Broj 59. Pula, u utorak dne 30. julija 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili pokaznicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pule.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 iz prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pristran sud.

II.

Prelazeć na odnošaje u istarskom saboru kazao je dr. Rizzi, da se tuj vlada nikada neobazire na glasove većine. Ta većina stvara zakon za zakonom, kojim se nedaje previšnje potvrde. Svaki čin sabora izpituje vlada sa stanovišta programa, želja i zahtjeva manjine. Za vladu nepostoji većina. Odatle sliedi, da postaje zakonodavna moć sabora pravom varkom, jer se na tom polju nemože učiniti baš ništa, što nije po ćudi vladi i čim se neslaže manjina. Tako nebijaše primjerice 15 zakonskih osnova, prihvaćenih u dvih posliednjih zasjedanjih potvrdjeno, dočim su ležale sve ostale sve do nedavna neriešene. Jedini razlog, što nebijahu potvrdjene, leži u tom, što bi te zakone imala provadjati jedna autonomna oblast talijanska. Govornik se pita: nebi li bilo vriedno promišljati o tom, da se napusti instituciju, kao što je sabor, koji stoji toliko izbornih borba, toliko žrtava na vremenu i razumu izabranih, toliko troškova porezovnikom — pak sve badava; nebi li se možda moglo izručiti upravu mršavog imetka pokrajine i poslove zemaljskog odbora vladi.

Pritužba zastupnika Rizzi-a, da se vlada neobazire na glasove većine, nabačena je za šire občinstvo, ali neima nikakva temelja. Svakomu je bo poznato, koji prati narodnostnu borbu u Primorju u obće, a napose u Istri, da se je vladajući sustav u Primorju upravo stopio sa željami i težnjami talijanske stranke.

Tomu sustavu imadu zahvaliti Talijani svoje protuzakonito gospodarstvo a mi naše neprirodno i nezasluženo robstvo; tomu sustavu imadu jedino zahvaliti svoje mandate na carevinskom vieću talijanski zastupnici Rizzi i Bartoli, koji su punim pravom zaslužili častni naslov zastupnikah c. kr. vlade u Primorju.

Istina je, da je stvorila saborska većina u ištarskom saboru mnogo zakona, kojim je vlada zaniekala previšnju potvrdu, nu ona nije toga učinila iz neprijateljstva do te većine, a još manje radi saborske većine. Talijanka saborska većina prihvatila je zadnjih petnaest godina tako zlobnosmiešnih zakonskih osnova, da su svakomu na prvi mah morale pasti u oči njihove nečiste nakane i težnje, i da je svatko morao biti unapried osvjedočen, da tako tendenciozne, nepravedne i državnim temeljnim zakonom protiveće se krparije nemogu zadobiti carsku potvrdu. Zar je možda mogla cesarska vlada predložiti na potvrdu one perfidne osnove o diobi naših občina, ko što je Pazin, Buzet, Kastav itd., ili one o uredjenju učiteljskih plaća, o mirovini občinskih činovnika, o uredjenju zemaljske zdravstvene službe itd. kojimi ste htjeli stvoriti od slobodnih državljana: pučkih učitelja, občinskih činovnika, liečnika itd. proste lutke zemaljskoga odbora, ponizne saboru talijanske vladajuće svojte? Takvim i sličnim zakonskim osnovam nebi mogla pribaviti previšnju potvrdu nijedna poštena vlada na svietu, jer ono nebi bili pravedni i slobodoumni zakoni, nego težke verige, kojimi bi saborska većina htjela okovati pojedine stališe i konačno sav naš narod u Istri.

Kao dokaz, koliko se obazire cesarska vlada na želje saborske manjine, spominjemo jedino zlosretni zakon o školskih taksah. Ta manjina podigla je svoj glas opetovno proti onom zakonu u zemaljskom saboru; njezin glas odjeknuo je u carevinskom vieću; tomu glasu pridružila se jesu sve hrvatske i slovenske občine Istre, slalo se deputacije amo i tamo, pisalo se i govorilo javno i privatno proti onom zakonu, ali sve to nije ništa pomoglo, jer su Talijani trebali našeg novca za svoju prkos-gimnaziju i u djavolske svrhe ra narodjenja našega naroda.

Tako se eto obazire cesarska vlada na molbe, jauk i plač narodnih zastupnika, naših občina, ogromne većine pučansta naše pokrajine!

Ako je dakle zakonodavna moć našega sabora postala pukom varkom, kriva je jedino saborska većina, koja hoće, da stvori od zemaljskog sabora zakonodavno tjelo, posve podredjeno talijanskomu političkomu družtvu. Ovo družtvo snuje i stvara zakonske osnove, koje sabor obje ručke prihvaća, pak onda šalje na potvrdu mimoilazeć svako pravo i svaku pristojnost i bacajuć pod noge iste državne temeljne zakone. Pa još imaju obraza tužiti se na pristranost cesarske vlade i na nemoć zakonodavnog tiela Istre!

Nipošto nestoji tvrdnja zast. Rizzi-a, da je jedini razlog, što nebijahu mnogobrojne saborske osnove istarskoga sabora potvrdjene, taj, što bi te zakone imala provadjati talijanska autonomna oblast. Zaniekanje potvrde rečenih osnova leži jedino u tom, što nebijahu stvorene ni za kulturni ni gospodarski napredak naše pokrajine, već jedno u stranačke, narodnopolitičke svrhe vladajuće svojte — a na moralni i materijalni zator većine stanovničtva zemlje. Potvrditi takve zakonske osnove značilo bi zatući svako čuvstvo pravednosti — značilo bi počiniti politički zločin najružnije vrsti na čitavom jednom narodu. Takvi zločini osvećuju se obično najprije na onih, koji je počine.

Da, i mi smo više puta o tom promišljali, da bi bilo vriedno napustiti inštituciju, kao što je sabor, koji stoji toliko izbornih borba, žrtava na novcu, vremenu i razumu, ali mi smo do toga došli uviek s drugih predpostava, nego li su one zast. Rizzi-a.

Njega ozlovoljuje neuspjeh u zlu, dočim smo mi siti zala, koja počinja talijanska saborska većina na našem narodu.

Naša saborska većina zabavlja se previše situacijami razbijajuć si nepresstano glavu tim, kako bi nas čim prije duševno i materijalno uništila, i radi toga postaje nesposobnom za velika djela. Za takva djela hoće se naime ne samo zdravu pamet i pošteno srce, nego takodjer prave ljubavi i iskrenog počitanja do svih onih, za koje se je znalo ili dužno raditi i koji su sudbinom privezani za istu grudu zemlje. Zastupnici naroda odgovorni su isto tako za dobro, koje neučine, kano i za zlo, koje prepuste. Članovi naše saborske većine nemogu se pohvaliti, da su kada šta dobra za suzemljake druge narodnosti učinili, dočim su nebrojena zla djela, koja su oni na našem narodu izveli, ili pustili, da se izvedu. Čitavu svoju opaku osnovu nisu dakako još izvesti mogli, i odatle njihovo nezadovoljstvo i zlovolja zastupnika Rizzi-a.

Nikad sretnije misli nego li je ona zast. Rizzi-a, da se izruči upravu „mršavog imetka pokrajine i poslove vladi", nu misao ta nebijaše nimalo iskrena. Zast. Rizzi izručio bi onu vlast, koju vrši i sabor i zemaljski odbor onoj vladi, koja bi prihvatila program talijanskoga političkoga družtva za Istru, i koja bi imala na razpolaganje sva sredstva, da ga do skrajnosti provede. Mi nasuprot izručili bismo odmah i bez promišljanja svu zakonodavnu i izvršujuću moć pokrajine onoj vladi, koja bi bila pravedna i nepristrana, koja bi jednakom mjerom krojila zakone i dielila prava svim članovom pokrajine, koja nebi priznavala ni gospodujućih ni robujućih stranaka ili naroda u zemlji — jednom rieči: vladi poštenoj, pravednoj i nepristranoj, kojoj bi moralo biti jedino vodilo državni temeljni zakoni. Povjerimo takvoj vladi sudbinu naše zajedničke domovine, pak eto nas svih zadovoljnih i sretnih.

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

(Nastavak).

Dom, dom, to je često puta najjači, najveći i težko svladani protivnik škole. Majko, oče! Ljubite svoju djecu, ali ne majmunski, već razumno; pazite na sve ono, što izlazi iz usliju vaših pred djecom; pazite na vlastito vaše ponašanje pred njom; pazite, napokon, na sve, čim bi te samo za čas mogli da u srca vaše djece usadite, i utirete put krivom i nevaljalom uzgoju, jer znajte, da je duša dječija, kao neka vrst magneta, koja i najsitnije stvarce prikuplja k sebi, te ih mukom odpušta od sebe; pazite, da, te pri tom imajte na pameti, da će vas ona jednoga dana u svem i svačem zamieniti; pa nemojte, da vam budu jednom spočitavala i s prezirom spominjala, možda već u grobu trule vaše kosti — vaš pepeo! Zao primjer radja zle posliedice, pa stoga „budite (pred djecom) kao što je vaš otac na nebesima".

Odgajati djecu je vještina, a za tu vještinu hoće se uzgajateljima — roditeljima — dobre volje, znanja, ljubavi i takta.

II.

I eto ti tako uzgojeno diete u školu! Što da tu učini škola? Tu tek nastaje za uzgajatelja — učitelja — teška i preteška borba; borba svietlosti nad tminom; borba pravoga uzgoja nad krivim! O, to su prave Tantalove muke, jer nema gore stvari do li ispravljati ono, što je netko dozele krivo gradio. Tu svladati i pobjedu održati značilo bi biti herojem! Nu, a zar da ga i dalje ostavimo tako, zar da sažalno sažmemo ramenima i tronuto pogledamo ono biedno diete, rekavši mu: sinko, zlim si putem prošao, — zlo ćeš i svršiti! Pa bi li to bilo nama, i uzgajaniku od koristi! O, ne! — Ne! Dakle ne malaksajmo, nego sakupimo sile u junačke žile, ne bi li spasili tu biednu dušu!

S takvom djecom treba da je učitelj veoma oprezan, požrtvovan; on im valja da nadomjesti i oca i majku; on treba pako da izbjegava sve, a ma sve ono, čim bi mogao ići u susret onom obiteljskom uzgoju, dapače on mora uložiti sve svoje znanje, te sva uzgojna sredstva, ne bi li spasio ono biedno stvorenje. Stoga prva, a i najpreča budi dužnost svakoga uzgajatelja, steći ljubav djece, predobiti za svoju stvar! Pokaži im da ti njih ljubiš, pa će i oni tebe ljubiti! Pokazuj se prama njima mio i blag; neka u tvojem pogledu ne vide nikada mrkog oblika, pa i ako te zvonce školsko u tvojoj ljutosti kod kod kuće zateče, to nasloj u školu doći vedra duha. Blagom rieču, a ne šibom, vikom ni mrkim pogledom steći ćeš ljubav djece, pa ta ljubav će te i onda pratiti, kad budu oni — tvoji gojenci — ostavili školu i zaplovili u široki i čaroliki sviet. Takva ljubav uroditi će dobrim plodom. Šiba, pogrdne rieči i druga slična „sredstva" niesu kadra, da upale ljubav u srcu djece prama uzgajatelju; njima se samo protivno postizava: — mržnja i robska poslušnost, koja nije nikada niti će urroditi dobrim plodom, — ona je časomična!

Osim toga trsimo se dobro prosuditi svoga uzgajanika; upoznati njegovu osebnost po kojoj ćemo tek moći prosuditi dokle mu dopire njegova duševna snaga, te prema tome udesiti pouku — ne prama sposobnostima pojedinaca, jer to niti je u ovom slučaju moguće, a niti je to zadaća narodne škole — već prama većini. — „Uzgajatelj ljudi, treba da bude i poznavatelj ljudi", veli *Kehr*. Pogoditi pravu žicu pa se prama tome ravnati, to je najpreča nuždа, što ju ja poznajem", kaže *Montaigne*. A kako pogoditi „pravu žicu", ako nijesmo prije dobro proučili tlo? Pa da, a zar nam u tom pogledu ne podaje liepi primjer sam težak, koji prije nego li će baciti sjeme — ili što posaditi, — u zemlju, ide pa razgledava, je li, nije li ona za to! Učitelj, koji ne nastoji upoznati se su duševnim silama — ako i ne pojedinca, a ono barem većine — nesamo što ne će uzgojno i naučno njegovo djelovanje uroditi pravim plodom — jer će biti gradjeno na zemljištu, koga on poznavao nije — nego i to, što će tim postupkom ugušiti sve, što bi moglo učenika potaći, da obljubi nauk, jer će doskoro uvidjeti, da ono, što mu učitelj podaje, prelazi granice njegove duševne sposobnosti.

(Nastavak.)

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

DOPISI.

Zadar, 22. srpnja. (Zadarski neredi). Neredi, koji su se počeli zbivati u glavnom gradu pokrajine, gdje je žalibože još neprirodnim načinom uzdržana talijanska občina, jedina u zemlji, pokazali su u svom svjetu kamo su smierali, a kove težine da su morali cielu pokrajinu izazvati na odpor a pozvati i zemaljski odbor da već jednom razumije svoju zadaću. Od dugo se je doba pirila vatra, koja je tinjala pod pepelom, a izvor svega bilo je talijanaško glasilo „Il Dalmata". Svaki hrvatski razgovor, svaka skoro rieč, svaka zabava: javna, družtvena, privatna pa i domaća, bila je za njega provokacija i skoro nebi bilo broja a da nebi to debelim slovima opisavao kano provokaciju — talijanskom gradu i narodnosti te pozivao na — reakciju i na — navale. I posljedice niesu zakasnile, no na svoju štetu, jer je občina razumjela da ima pred sobom ne samo zadarske Hrvate, nego cielu zemlju, koja mora da učini kraj takvom pašovanju, pogrdam, prietnjam i izazivanju, a da i taj maljušni kraj od nekoliko četvornih kilometara, umjetno sačuvan tudjoj ideji, mora da se stopi sa cielom pokrajinom, jer to nije kakav gradić — kolonija tudje države, kojemu se značaj nesmije promienuti u prirodni. To se mora promienuti, jer tako hoće pokrajina, jer tako hoće zakon prirode. Hrvat se neće dati zastrašiti da ga ne osvoji.

Neredi su počeli postepeno rasti, ali i bez stanke. U masi izgrednika vidio bi priličan broj redara občinskih, te bi napadnuti Hrvati bili — „provocatori" i — izgrednici.

Bjesnilo iredentsko naraslo do ludila odkad je bila podignuta hrvatska gimnazija, ove godine uzdignuta na višu, a najbodljikaviji trn u oku za njih je gimnastičko-čitalničko družtvo „Sokol". Ovo je od svog postanka bilo mnogo i mnogo puta napadnuto. Bilo je radi divljačkih napadaja istjerano više djaka talijanske gimnazije i drugovačije kažnjenih, ali ništa ne pomoglo.

Gospodje, koje su polazile hrvatske zabave, bile su od gospodske fukare izpljuvane, insultirane a na njekoje već i ruke položene. Hrvati izazvani, izživčani i — napadnuti od sinova djedovske kulture u dvadesetom vieku. Stiegovi hrvatskih družtava polomljeni a zatečeni krivci prikazani kano „ignoti". Inostranci niesu mogli javno i u kafanam govoriti svojim jezikom a da nebi bili napadnuti, a napadnuti bi bili ne od tri četiri puta većeg broja, nego bi napadača bilo na čete, gdjegod na stotine. A redarstvo? U njima Hrvat nije mogao naći nego još pogibeljnijega od svih napadača. Nazad ne dugo vremena nekoliko Hrvata bili su napadnuti, jer se povraćahu sa zabave, od čete gornje fukare, koja se ipak nije usudila navaliti premda u četverostrukom broju jači dok im niesu došli redari da pretraže Hrvate imaju li sobom oružja, i silesija drugih slučajeva napadaja, koji niesu mogli proći da ih Hrvati hladnokrvno mimoidju i ne budu prisiljeni na reakciju. Politička vlast m o r a l a je slati svaki dan više odjela oružnika da uzdrži bies iredente, te je više puta morala doći u sukob sa n e s p o s o b n i m redarima, koji već niesu bili nego zaledje talijanaša. I bilo je vrieme da se jednom zamieni straže na osobnu sigurnost.

Dok su se još zbivali ti neredi, politička je vlast dozvolila da se u občinskom perivoju drži javna zabava na korist zlosretne „Lege". I sliedila je u večer predprošle nedjelje uz sudjelovanje svih skoro zadarskih službenica koje su na ulazu bacale po novčić, a bila je u svom broju nadobudna njihova učeća mladež, koje je podigla pred vratima perivoja jednu gredu a na njoj namjestili takova. nešta kao Danteovo sadreno poprsje. O kakvoj ozbiljnoj i patriotičnoj zabavi ni govora, ali tu se je derało: „lassa pur" i onu „del si" i u tom deranju sastojala se je ta zabava, gdje je bilo poklika velikoj majci Italiji a svršilo sa „Morte ai Croati". Opiti na češmi takvog rodoljublja pošli kroz grad na čete da izazovu neredе i da napadnu. Jedna takova četa naišla na tri Hrvata koji su sjedili pred kafanom i poslali k njima nekoje nadobudne, među njima onakovih, koji su već pod tužbom za pogibeljne prietnje i za težku tjelesnu ozledu zadanu svomu istomišljeniku jer jer nije s njim dielio iste nazore da se napadne svaki Hrvat gdjegod se desi zgodna prilika. I zametnuše smutnju, a nije ih bilo nego t r i s t o t i n e. I tu je došlo oružničtvo u sukob sa redarstvom, nesposobnim da uzdrži mir i pasivnim na sve nerede po svom običaju. I napadaj bi se svako malo ponovio, te su sama tri Hrvata uzdržala divlju navalu svojom hladnokrvnom obranom. Nego rulja rani teško u glavu čašom pive činovnika Šena na vjeresijskom zavodu, koji je kašnje onuda bio prošao i ustavio se u kafani. Tom navalom prevršila se je svaka mjera i moralo se je jednom stati na put i preduzeti sve mjere da se odstrani nesposobno redarstvo ili bolje pasivno i zaledje talijanaško. Dalmacija je sva morala ustati. I nije bilo šale. Načelnik zadarski, koji prije nije znao ili bolje nije htio da nešto naredi redarstvu, očutivši da mu stolica pod tjelesinom drma, bio je prisiljen da se pospe lugom i pepelom i da podje na namjestničtvo moliti i zaklinjati jamčeći da će unapried biti mira u gradu. Bio je i izposlovao je kao stari miljenik, ali se je i pegnut povratio, a kako se govori, sazvao je *prije toga svoju vjernu četu te joj predočio pogibelj* i preporučio da barem za sada bude razborita, ne da budu kakovi bi morali biti, nego da se uzdrže jer da Hrvati sve to rade kako da im raspuste občinu. Koji su mu uvjeti postavljeni i što je zadarski načelnik obećao za uzdržanje reda i za sigurnost zadarskih Hrvata, dužan je zem. odbor da saznade i da umiri uzrujane duhove, jer se Hrvati zadarski nemaju nadati u zadarskom redarstvu, već u njemu gledati najpogibeljnijega protivnika. Hrvati neka su na oprezu i neka jednom zapodjenu poštenu borbu, da otmu zadarsku občinu i da je povrate zemlji, kojoj je pripadala bez bojazni i bez straha i bez onih sredstava, s kojima se protivnici služe da se uzdrže osobito sada kad vide, kako je u Zadru razbudjena hrvatska sviest. Bog i Hrvati!

Franina i Jurina.

Fr. Znaš ča je rekal jedan Krstićev pajdaš i meštar vä Istroj?

Jur. No?

Fr. Da bi mu jako drago bilo, da bi ga Hrvati grdili, smradili i proklinjali zaš da bi ga onput Talijani bolje platili.

Jur. Tako mu je draži zlatan pas, nego dobar glas.

Fr. Ma jušto kako i Krstiću.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. S privatnih viesti doznajemo da se vode u Beču ozbiljni dogovori o tom, komu da se izruči upravu novo stvoriti se imajućeg ministarstva javnih radnja. Od kandidata zahtjevaju naime podpuno strukovno znanje. Govori se, da imade mnogo nade, da postane ministrom javnih radnja grof Hinko Taaffe, sin pokojnoga ministra-predsjednika Taffe-a.

U susjednoj Kranjskoj obaviti će se novi zemaljski izbori dne 12. septembra u izvanjskih občinah, dne 19. u gradovih i trgovištih, a dne 22. septembra u velikom posjedu. Braća Slovenci u Kranjskoj imadu dakle pred vrati saborske izbore pa nije čudo, da se već ozbiljno pripravljaju obje stranke za izbornu borbu, koje nebi smjelo biti u Kranjskoj izmedju jednokrvne braće, da je medju vodjami naroda više ljubavi do naroda a manje sebičnosti.

Dne 27. t. mj. bijaše zatvoren običnom formom zemaljski sabor u Tropavi.

Dne 25. t. mj. bijaše u Štajerskom saboru na dnevnom redu preinaka izbornoga reda, ali pošto nebijaše u sjednici tri četvrtine svih zastupnika, nije sabor po poslovniku mogao stvarati zaključke.

Pod predsjedničtvom ministra trgovine viteza Calla započeli su u Beču dogovori izmedju odaslanika obiju vlada o novom carinarskom cieniku.

Solnogradski i štajerski zemaljski sabori bijahu dne 26. t. mj. zatvoreni.

U Goričkom saboru svršila je dne 26. t. mj. razprava o gradnji zemaljske ludnice. Da je došlo do konačnoga zaključka o tom predmetu, t. j. da se gradi zemaljska ludnica ima se zahvaliti slovenskim zastupnikom, koji su opet došli u sabor. Sabor je prihvatio skoro jednoglasno predlog, da se naloži zemaljskomu odboru izradbu nacrta i da providi za nuždna sredstva. U sliedećoj sjednici istoga sabora bijaše prihvaćena osnova o ustrojenju zemaljskoga kreditnoga zavoda. Osnovu je izradio zemaljski kapetan, komu su izrekle zahvale obje stranke. U obće moglo se je opaziti tečajem zadnjeg zasjedanja goričkoga sabora, da su razprave tekle dosta mirno tako da su sve oštrine, koje su prije obstojale, odstranjene. Je li to posliedica medjusobnog sporazumka ili je dokaz slovenske popustljivosti, koja je nastala usljed razdora u narodnom taboru.

Srbija. Kralj Aleksander primio je dne 28. t. mj. u privatnoj audienciji turskog generala Handi pašu. Usljed odlučnog zahtjeva ruskoga poslanika na carigradskom dvoru g. Sinovjeva, naložile su turske oblasti, da se postupa strogo proti buntovničkim Albancem i da se pusti na slobodu nedužno zatvorene Srbe. Liberalna stranka imala je prošloga čedna sastanak u Šabcu, da se posavjetuje o kandidatih za predstojeće izbore u narodnu skupštinu. Odlučili su postaviti 10 kandidata. Sastanak taj pozdravio je kralja i kraljicu brzojavno, na što se ovi istim putem zahvališe.

Bugarska. Bugarski vladini listovi pišu, da su svršeni pregovori o zajmu od sto milijuna franaka. Dne 16. t. mj. vratio se je u Sofiju ministar nutarnjih posala, koji je izviestio svoje drugove o pregovorih o tom zajmu. Ministarsko vieće imade stvoriti konačne zaključke u tom poslu. Službeni brzojavni ured iz Sofije oprovrgava viest koju su turili u sviet Bugarom neprijateljski listovi, da se kani knez Ferdinand proglasiti bugarskim kraljem.

Rusija. U listu „Rosija" izašla je razprava, u kojoj se odsudjuje poznato pismo generala Ritticha, koji je bio na sokolskoj svečanosti u Pragu. Pisac pita generala, tko ga je ovlastio, da govori u Pragu u ime Rusije. Obrazovana Rusija, da se smije generalovim zastarjelim nazorom. Češki narod da stoji na višem kulturnom stupnju nego li Rusi; ako je pako Srbom, Rumunjem i Rusinom u Ugarskoj slabo, tomu je najviše kriva njihova nizka kultura.

Italija. Jedan rimski list piše, da kani talijanska vlada osnovati stolicu hrvatskoga — ili po njihovu — srbskoga jezika na sveučilištu u Rimu. Obćstini li se ta viest, to će svako slavensko srce sa veseljem pozdraviti taj dogodjaj, jer bi tada Talijani s vremenom zadobili posve drugo mnienje o južnih Slavenih i o njihovih opravdanih težnjah.

Pokrajinske:

Značajno odlikovanje. Občinsko zastupstvo Humka (Umag) imenovalo je u svojoj zadnjoj sjednici na predlog načelnika de Franceschi-a počastnim gradjanom zemaljskog zastupnika i prisjednika zemaljskog odbora g. dr. Pier-Antona Gambini-a.

Ovo odlikovanje mora pasti u oči kad se znade, da se je g. Pier-Antonio do skrajnosti zagrizao sa prvaci talijanskoga političkoga družtva, koji bi htjeli silomice zagospodariti cielom Istrom. Naš puk na vanjštini smatra to odlikovanje kao demonstraciju proti B e n n a t i-u, B a r t o l i ć u i drugovom, jer mu nije poznato, da bi si bio g. Pier-Antonio stekao toliko zasluga za grad, ili još manje za občinu Humak, a da bi ga išao za to častni naslov počastnog gradjana.

Krstić protjeran iz občine Volesko-Opatija. U novinah čitamo, da je občinsko zastupstvo Voloskog-Opatije u zadnjoj svojoj sjednici zaključilo, da se iz one občine protjera poznatog plaćenika talijanske gospode Istre — odpadnika K r s t i ć a radi javnog mira i poredka. Predlog za protjeranje, da je zagovarao i občinski zastupnik g. profesor dr. G l a x.

Taj zaključak občinskog zastupstva dolazi do duše nješto prekasno, ali je ipak bolje, da je do njega došlo sada, nego li možda još kasnije.

Zaključak občinskog zastupstva Voloskog-Opatije — bojimo se — ne će u današnjih okolnostih imati praktične vriednosti. Evo za što ne.

Pod konac god. 1897 stvorilo je občinsko zastupstvo u Kastvu zaključak, da se iz one občine iztjera K r s t i ć a s isto tako važnih razloga, kao što su i oni občinskog zastupstva Voloskog-Opatije.

C. kr. kotarsko poglavarstvo u Voloskom izjavilo se je proti izgonu Krstićevom. Proti riešitbi c. k. kot. poglavarstva u Voloskom podnesla je občina Kastav utok na c. k. namjestničtvo u Trstu mjeseca decembra 1897. Na taj utok nije c. k. namjestničtvo odgovorilo ni danas. Radi tog zatezanja sa riešitbom rečenog utoka interpelirao je narodni zastupnik dr. Ferri cesarsku vladu u sjednici carevinskoga vieća dne 10. junija 1901. Nit je odgovorilo ministarstvo, nit odgovara c. kr. namjestničtvo!

Što imade dakle to značiti? Da je koli politička oblast u Voloskom, toli c. k. namjestničtvo u Trstu proti izgonu onog stvora. Na čemu osnivaju rečene oblasti tu prolimbu? Mi neznamo. Mi znamo samo to, da ga je tadašnji c. k. politički poglavar u Voloskom g. A l o i z i j F a b i a n i opisao najružnijimi bojami. On je kazao u dopisu na c. k. kotarski sud u Voloskom da je

1. K r s t i ć naprasita značaja;
2. da neuživa najbolji glas;
3. da je bio na Rieci više puta policajno kažnjen;
4. da je bio s razloga javnoga poredka iz Rieke izagnan;
5. da je bio dva puta na prvoj istanciji odsudjen radi uvriede poštenja;
6. da je isti kadar počiniti iz p o ž u d e z a d o b i t k o m k a ž n j i v e č i n e;
7. da se ga smatra kadrim, da uvriedi službene osobe u vršenju njihove službe;
8. da vlada mnienje, da on nije ni u čudorednom pogledu bez ljage;
9. da živi odieljen od svoje zakonite supruge, i

10. da se nebrine za svoju obitelj.

Ove Krstićeve grihe potvrdio je i podpisao tadašnji kapetan Fabiani. On ga je dakle poznavao, što ono reč u dušu — pak je ipak bio proti njegovu izgonu iz občine Kastav! Tu moraju biti dakle debeli razlozi po sriedi. Jer biti proti izgonu onakvog stvora jedna politička oblast, koja ga je onako crno opisala — e, neka nam nitko nekaže, da su to čisti poslovi.

Od ono doba pak do sada Krstić se nije u nijednom pogledu poboljšao, dapače sudbeni spisi dokazuju protivno; on je bio odpotle svakojako kažnjen i sjedio je više puta u tamnici. Na bolje se nije promjenio, nego na gore. Ali se je od tada promjenio kod političke oblasti u Voloskom sud o njemu — na bolje, i to sto puta na bolje!

Zadnja svjedočba, koju mu je izdao sadašnji politički poglavar g. Scarpa nepozna drugog grieha na Krstiću, nego *da neuživa dobar glas kod Hrvata radi njegove silne agitacije i žestokih napadaja u njegovom listu.* Krstić je postao od Fabianijevog Šavla Scarpin Pavao! Očistio se na jednom svih onih smrtnih grieha, te mu ostao još mali griešić *radi silne agitacije i žestokih napadaja,* što se pravo za niti nemože smatrati griehom. Preko noći postao je dakle iz Šavla — Pavao! To je — koliko je nam poznato — prvo čudo ovoga stoljeća.

Dakle:

Ako je bio c. k. kotarski poglavar g. Aloizij Fabiani proti izgonu onako težkog griešnika, kakvog nam je sam predstavio u svojoj noti od dne 14. febrara 1895;

ako se je on protivio izgonu zubi i nokti jednog Šavla onakve vrsti; pitamo mi sada, može li dopustiti sadašnji c. kr. kotarski kapetan g. pl. Scarpa, da se iztjera iz občine Volosko-Opatija uglednog muža, kojemu nebiš našao na tjelu ni na duši sa svimi povećali ovoga svieta druge ljage ili pogrieške, nego li tu, da *zanj Hrvati nemare jer silno agitira i žestoko napada?*

—Može li on pristati na zaključak o izgonu onako velikog preobraćenika, koji je tako rekuć preko noći postao iz Šavla Pavao?

Nemože i nesmije, pa makar Hrvati puknuli od jada!!

Pišu nam iz Zameta: U Zametu pred kućom Josipa Hosta našli su u noći od subote na nedjelju ubijena Frana Udovičića tamošnjeg trgovca i krčmara. Ležao je na trbuh sav u krvi ogreznut, težko ranjen na više mjesta (na ruci, vratu i prsima) sa nekakvim orudjem. Još iste noći prijavio se spomenuti Host sa svojim bratom Antonom starčićem od kakvih 60 godina oružničtvu, da su ga oni ubili. U nedjelju jutrom došla je sudbena komisija na lice mjesta.

Taj kod nas nečuveni dogodjaj djelovao je na ovdješnje pučanstvo užasno.

Nezna se, koji je bio uzrok i što je navelo ubojice do toga koraka. Zna se, da nisu živili u nikakvu neprijateljstvu sa pokojnikom i bili su uviek na dobru glasu, dočim je pokojnik bio nagle ćudi. Ostavlja za sobom udovicu sa četvero djece. Ostalo, što je na stvari, ustanoviti će istraga.

Pišu nam iz Nove Vasi kod Poreča. Otvoren je natječaj za župnika u našem selu. Natječaj traje do 10 augusta. Želiti bi bilo da se natječe vriednih naših svećenika.

Dne 4. kolovoza t. g. slaviti će se otvorenje „Hrvatskog Doma“ u Vrbniku.

Iz Ospa pišu 21. t. mj.: U našoj župnoj crkvi pjevao je danas prvu sv. misu g. Ivan Tul bogoslov treće godine u središnjem sjemeništu u Gorici. Naš mladomisnik jest rodjen od priproste kmetske obitelji u susjednih Mačkovljah. Naroda navrvilo je sa svih stranah u naše mjestance, da prisustvuju riedkoj kod nas crkvenoj svečanosti. Sretni roditelji i rodjaci te svi naši župljani plivali su od veselja gledajući mladog službenika božjeg, gdje na žrtveniku daruje Svevišnjemu prvu svoju nekrvavu žrtvu.

Taj dan bijaše od osobite važnosti za svu našu župu, jer osim mlade mise slavili smo i 300 godišnjicu ustanovljenja naše župe te 100 godišnjicu odkad bijaše postavljen temeljni kamen naše župne crkve.

— Danas osam dana pjevati će naš mladomisnik sv. misu u crkvi sv. Bartola u rodnom mjestu. Čestitamo srdačno mladomisniku, njegovim roditeljem i našemu narodu što dobiva odlična svećenika.

Iz odbora za pošumljenje istarskega krasa. U zadnjoj sjednici toga odbora razpravljalo se je o utocih, što ih je podneslo sedam šumskih zadruga iz občine Materija i o dvih molbah občine Buzet za promjenu zemljišta, koje bi se imalo pošumiti.

Pregledani bijahu izvještaji o radnjah oko pošumljenja u občinah Jelšane i Kastav; odlučeno bijaše, da se imenuje eventualno šumskog čuvara u Lovranu i da se nabavi neko zemljište šumske zadruge u Obrovom — občina Podgrad.

Za vodnjake u občini Pomjan. Kao znak bližajućih se zemaljskih izbora imade se smatrati zaključak zemaljskoga odbora u Poreču, kojim se daje nalog gradjevnom odsjeku u Poreču, da učini shodne korake za popravak nekojih vodnjaka u občini Pomjan. Veselo Pomjanci, sada će vam gospoda u Poreču graditi ceste i vodnjake . . . na papiru!

Tečaj poučnih ručnih radnja. Na pitanje c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru odgovorio je zemaljski odbor u Poreču, da je sklon, da se otvori u praznicih tečaj poučnih ručnih radnja za učitelje pučkih škola — polag odluke ministarstva bogoštovlja i nastave — na učiteljištu u Kopru sa talijanskim naukovnim jezikom a pod ravnanjem naduučitelja Josipa Parentina iz Poreča. Tečaj će trajati tri čedna i to od dne 16. agusta napried; tečaj taj neće moći polaziti više od 20 učitelja.

U tu svrhu doznačiti će ministarstvo 700 kruna za odštetu učiteljem i za nabavu didaktičkih sredstava. Zemaljski odbor opredielio je u tu svrhu iz zemaljske zaklade 800 kruna na korist učitelja i učiteljica, koje će polaziti rečeni tečaj.

Državna ujedno sa pokrajinom daju ukupno 1500 kruna za taj tečaj, koj će moći polaziti kroz tri čedna najviše 20 učitelja i učiteljica. Bude li ih dakle podpun broj, dobiti će svaki za tri čedna 75 kruna ili nješto više od 3 krune na dan.

Od tog tečaja izključeni su dakle hrvatski i slovenski učitelji Istre, ili bar oni, koji neznaju talijanski. Nu mi držimo, da su izključeni i oni naši učitelji koji poznaju talijanski jezik, jer će biti bez dvojbe dostatan broj talijanskih učitelja i učiteljica, koje će se za taj tečaj priglasiti i na koje će odlučujući krugovi stalno u prvom redu obzir uzeti.

Vama, hrvatski i slovenski učitelji Istre, netreba dalnje naobrazbe, jer ni država ni pokrajina neimaju novaca za Vas!

Razviće nove zastave pjevačkoga družtva „Kolo“ u Trstu razvilo se je u veličanstvenu narodnu svečanost. Doček gostova, svečana gostba i popoldašnji koncert na školskom vrtu kod sv. Jakova sa razvićem zastave ostati će neizbrisivimi kolobari u krasnom lancu te izvanredne svečanosti. Na prostranom školskom vrtu kod sv. Jakova sakupilo se toliko množtvo naroda da nisi mogao dobiti ni molbom ni groznjam mjestanca, kamo biš se bio urinuo. Računaju, da bijaše tuj na okupu do 10.000 osoba, medju kojimi do 500 pjevača, koji su onu razdraganu, veselu i oduševljenu množinu naroda milozvučnom našom pjesmom do kasno u noć zabavljali. Moralnim i materijalnim uspjehom mora biti odbor marljivoga i poduzetnoga „Kola“ više nego li zadovoljan, na čemu mu i mi srdačno čestitamo!

Tko je tomu kriv? Česte tužbe, koje se podižu proti c. k. učiteljištu u Kopru sa sviju strana, neće i nemogu da prestanu.

Talijani se tuže na slavenske profesore — izuzam ravnatelja, koji je još samo po rodu i jeziku Slovenac—, tuže se na slavenske djake, koji se nemogu u Kopru priljubiti talijanskoj sinjoriji, kao što se nemože s ljubiti vatra i voda: tuže se na njemački jezik, kojim se obterećuje i muči njihovu mladež — bez svake prave svrhe. Proti tomu zavodu imademo i mi vreću tužba i to proti ravnatelju, koji pazi najviše na prijaznost talijanske gospode, proti nekojim profesorom, proti onomu dielu gradjanstva koparskoga koje mrzi i proganja tamošnje djake naše narodnosti i konačno proti sustavu, koji vlada u onom zavodu.

Na učiteljištu u Kopru jesu tri odjela, i to za Talijane, Slovence i Hrvate. Nekoje predmete uče ti djaci u svojem materinskom jeziku, a druge i to ponajvažnije u tudjem njim jeziku svima — i to u njemačkom jeziku. Djaci imadu dosta potežkoće sa školskimi predmeti, koje bi ipak kako tako vladali, da je uče svaki u svojem jeziku. Ali kako da naučene ponajteže i najvažnije predmete u njemačkom jeziku, što ga jedva nješto malo poznaju.

Što je posljedica toga narivanja i mučenja sa njemačkim jezikom? Posliedica je ta, da djaci nemogu napried, da ostavljaju silom zavod, jer ih profesori bacaju na izpitih što no rieč: kao snope.

To se na žalost dogodilo u velikom broju i na koncu netom minule školske godine. Žrtvom toga nesretnoga sustava jesu kano i obično i opet hrvatski mladići, koji: nepoznaju njemački jezik u onoj mjeri, kao što to sustav zahtjeva. Tih mladića propalo je u tolikom broju, da čovjeka uprav groza hvata na neuspjehe one škole. Ali čujte, pak se snebivajte.

U I. tečaju bijaše hrvatskih mladića 5, a od tih propali su 4; ostao je dakle 1.

U II. tečaju bilo ih je 6; propali su 4; ostala su 2.

Svi ovi propali su većinom radi nepoznavanja njemačkog jezika u onoj mjeri, kako to školski nacrt propisuje ili koliko zahtjevaju profesori. U istinu nerazumijemo, što se tim narivavanjem njemačkoga jezika posliči kani. Zar misle gospoda, da će naši pučki učitelji zamoliti mjesta gdje u Berlinu, Hamburgu ili u Frankfurtu? Neznadu li podržavatelji onih nezdravih odnošaja na koparskom učiteljištu, da našemu pučkomu učitelju netreba u praksi njemački jezik. Nama netreba njemački naobraženih učitelja, već vrstnih narodnih učitelja, koji će danas sutra kopati tvrdu ledinu i sijati svietlo nauke u pučkom, hrvatskom ili slovenskom jeziku. Njemački jezik neka goje profesori, ravnatelji i nadzornici medju sobom koliko im drago, ali naše nevoljne mladiće neka tim nemuče, jer iz njih nebude nikada Niemaca, kao što neće biti iz Njemaca Hrvata ili Slovenaca. Svakomu dakle svoje, pak što Bog dá i sreća junačka.

Hodočašće sa Trsata u Loret. Odbor za pripravu hodočašća sa Trsata u Loret javlja, da će se sastati hodočastnici na Trsatu dne 6. agusta okolo 4 sata poslie podne. Polazak parobroda iz Rieke u 7 sati. Na parobrodu može se dobiti večera za 2 K 50 fil. Piće se plaća posebno. Tko dakle želi na parobrodu večerati i u Loretu objedovati, neka izvoli na podpisanoga odmah poslati po pr. 8 K. Koji želi imati talijanskog novca, neka izvole naš novac poslati na podpisanoga. Nešto sitnog novca moći će se dobiti i kod tvrdke Korošec na Rieci. Putnog lista u obće ne treba. Putovat će se parobrodima „Willam“ i „Liburnija“. Tko se želi o tom osvjedočiti, neka se na parobrodu izvoli obratiti na podpisanoga. Kod ukrcavanja treba putne karte držati u rukama pri odlazku i povratku.

Želi li tkogod još kakva razjašnjenja, neka se izvoli obratiti na podpisanoga, pa će odgovor kretom pošte dobiti. Andrija Pobor, župnik u Triblju, z. p. Grižane.

Šest štipendija za talijanske mladiće poljodjelce. Naš slavni zemaljski odbor nezna već kamo bi s novci, što je snaša i naš nevoljni narod u zemaljsku blagajnu, pak nudja eto šest štipendija i talijanskim mladićem, koji se žele poduciti u raznih granah gospodarstva. Svaka štipendija je po 300 kruna i uživati će ju kroz tri godine, oni mladići, koji budu polazili pokusne tečaje na gospodarskom zavodu u Poreču.

Novi ravnatelj toga zavoda g. Cucovich (čitaj Kuković) mudro šuti u razpisu natječaja, da su te štipendije samo za talijanske mladiće Istre, ali nas neće tim zasliepiti, jer znamo, da je sva podnka na rečenom zavodu u svih predmetih jedino u talijanskom jeziku i da je sva uprava onog zavoda izključivo talijanska. Vi hrvatsko-slovenski seljaci Istre netrebate podnke u gospodarstvu jer ste nižeg plemena nego li su Talijani. Vama je dosti, da možete plaćati poreze i namete i da je gospoda u Poreču milostivo primaju, pak da diele bogate podpore i štipendije gospodskoj djeci na gimnazijah i sveučilistih a sada eto i talijanskim seljakom, učećim se gospodarstvu u Poreču.

Nesreća ili zločin. Na Sanvinčećini, u šumi Proština nadjeno bijaše ovih dana mrtvo tjelo seljaka Martina Pramića, koji je otišao od kuće čedan dana prije i koga su svuda badava tražili. Na lice mjesta prizvani liečnici ustanoviše, da je pokojnik držao u ruci samokres, nu da je morao biti ustrieljen od tudje ruke.

Strašna tuča! Iz občine Marezige na Koparščini pišu nam, da je tamo padala takva debela tuča, da je u čitavoj občini odnesla bar polovicu grožđa i drugoga prihoda, dočim je u selu Labor sve uništila. U tom selu neima niti listića na nikakvoj biljki; grožđja nije ostalo ni zrna isto tako, krompira, kuruze itd. Uništena je dapače ista trava. Tri četvrta sata padala je u tom selu tuča debela kao pjest. Polja, vinogradi, voćnjaci izgledaju gore nego li usried zime. Pogled na to nesretno selo je upravo grozan, jer nije uništeno sve samo za ovu godinu, nego za više godina unapried. To vriedi osobito za grožđje, voćke itd. Siromašno selo broji 40 kuća, a škodu računaju onim nevoljnim kućegospodarom na preko K 100.000.

Pojmljivo je dakle ono zdvojno stanje, u kojem se nalazi unesrećeno pučanstvo. Bieda i nevolja velika je već sada a što će biti buduće zime, proljeću itd. Narod pohaja selom kao bez glave, zdvojna pogleda i potrte duše. Nestalo im je i veselja za djelo pošto vide, da je sva njihova marljivost i sav njihov napor bezuspješan napram biesnom elementu. Občinsko glavarstvo prijavilo je odmah nesreću koli političkoj oblasti u Kopru, toli namjestničtvu u Trstu zamoliv brzu, bezodvlačnu pomoć, bez koje neima tužnomu narodu spasa.

Mi pozivljemo i ovim putem milosrdne ljude, da priskoče na pomoć onim nesretnikom brzom pomoći, bilo novčanom, bilo u naravi. Pomožimo nesretnikom, da nezdvoje, da se late opet svagdanjeg rada i da zaborave čim prije na nevolju, koja ih je snašla.

Mlodare neka se šalje občinskomu glavarstvu u Marezige kod Kopra, koje će imena dobrotvoraca priobćiti u naših listovih.

Izpravak. Nije istina što piše „Naša Sloga“ od utorka 23. julija t. g. br. 57 pod naslovom „Osudjen talijanski svećenik“ da, uslid tužbe, radi uvride poštenja, bivšeg presidnika upravnog vića u Raklju Jakova Travičića je bio talijanski svećenik Nicolich sudjen od Kotarskog suda u Vodnjanu sa globom od 25 kruna, dočim jest čista istina da ja svećenik iz Dalma-

cije tužio sam Jakova Travičića upravradi uvrede poštenja i da isti Travicich bojeći kazne isposlovao je, malo dana prvo rasprave, od Biskupskog Naredbeništva da tužbu ritiriram, što sam u istinu i učinio, obavjestiv podrugim Travičića, koji sa svim da je bio o stvari obaviščen ipak na utanačeni dan pristupio je na raspru i u mojoj dakako odsutnosti protestirao svoje troškove u iznosu od 27 krunah i nekoliko parah koje ja, veliko dušno prošteći mu, izplatio sam. Sa štovanjem

Ante pop Nicolich
župe upravitelj

Rakalj kod Raše 27/7 1901.

Iz drugih krajeva.

† **Grof Gjuro Jelačić** podmaršal u miru, brat slavnog hrvatskog bana Josipa, umro je dne 20. t. mj. u 96 godini. Sudjelovao je vrlo junački u svim ratovima u Italiji, te bude umirovljen god. 1861, koje godine bio je imenovan podbanom. Prigodom prisege za podbana izrekao je značajne ove doslovne rieči: „ja bi volio vidjeti narod naš pod turskim jarmom skučen, nego pod isključivim uplivom drugih naših izobraženih susjeda". Slava Gjuri Jelačiću!

Gosp. Nikola Valjalo sakupio na piru gospodina Antuna Kanduša, mašiniste parobrodarskoga družtva „Adrije" sa gospodjicom Luizom Markuza, kćerkom ovdješnjega posjednika trgovca gosp. Josipa Markuze K 16. Mladom paru uz zahvalu i čestitke!

Na korist družbe sv. Cirila i Metoda. Poznati hrvatski dramatički umjetnici supruzi Gavrilović priredili su u nedjelju u velikoj dvorani gradjanske streljane u Zagrebu umjetničku predstavu Freidenreihovih „Graničara" sa 4 osobe, u kojoj je g. Gavrilović glumio 4 uloge. Jedan dio čistoga prihoda namienio je naš vriedni Gavrilović družbi sv. Cirila i Metoda. Hvalimo na plemenitom činu!

Razdor u gradskom zastupstvu na Rieci. Od tamo pišu nam, da su gradski zastupnici gg. H. Descovich, D. Mohovich i M. Pajkurić položili u ruke načelnika dra. Maylendera čast gradskih zastupnika. Taj svoj odlučni korak opravdavaju time, što se neslažu sa najnovijimi naredbami madjarske vlade, kojimi se vriedja autonomija grada Rieke. Zlobna istarska irredenta podmiče tim poštenjakom, da su se odvažili na taj korak jer da su Hrvati! Zar ste vi irredentisti Hrvate birali?!

Krzmanje pučkih učitelja. Strukovni list talijanskog učiteljstva južnoga Tirola „Didascalico" grozi se u zadnjem broju, da neće podučavati u pučkih školah dok mu se nepoboljša materijalno stanje.

Gospoda učitelji južnoga Tirola poslići će svoju svrhu budu li složni i uztrajni.

Listnica uredničtva i uprave.

G. dopisnik Zadar. — Vrlo žalimo, da nam prostor lista nedopušta donašati pjesničkih sastavaka, te zato i vaše pjesme nemožemo tiskati.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Rudarsko upraviteljstvo

društva

„Bosnia"

u

Sinjakovu,

pošta Jajce u Bosni,

preuzima stari bakar pojedinice čist i kalaisan, nadalje mjedenu rudu svake vrsti uz jako povoljne uvjete.

OBJAVA.

Podpisanomu je čast javiti, da sa danom 1. kolovoza 1901. otvara svoju

odvjetničku pisarnu

u PULI, Via Circonvallazione br. 21 (kuća Malusà) prizemno.

Sa štovanjem

Dr. Ivan Zuccon,
odvjetnik.

Treći svezak

Povjest Hrvata

od prof. Vjek. Klaića.

Do sada izašla tri svezka dajemo uz mjesečne odplate po K. 4.—

Upravo je izašao treći svezak (drugoga svezka drugi dio) znamenitoga djela:

Povjest Hrvata

od najstarijih vremena do svršetka 19. stoljeća.

Ovaj svezak obsiže 20 štampanih araka, ukrašen je sa 77 slika, a stoji nevezan 6 kruna, tvrdo vezan 8 kruna.

Napisao je

VJEKOSLAV KLAIĆ.

Koliko vriedi djelo prof. Vjekoslava Klaića o povjesti Hrvata, priznala je u najnovije doba i slavna

„Matica Hrvatska", dosudivši piscu nagradu grofa Ivana Nep. Draškovića za godinu 1900.

Pozivamo sve dosadašnje predbrojnike da si nabave ovaj najnoviji svezak, a ujedno molimo, da svaki u krugu svojih poznatih, ovo za nas toli važno djelo, toplo preporuči za nabavu.

Da olahkotimo novim predbrojnikom nabavu do sada izašlih 3 svezaka, to evo javljamo, da smo pripravni sve do sada izašle svezke davati na mjesečne odplate.

Kod naručbe ili primanja knjiga imade se platiti prva odplata od K. 4.— a ostatak točno svakoga uzastopce sliedećega 1-ga u mjesecu.

Naručbe prima svaka knjižara i nakladna

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu.

Treći svezak

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Nenadkriljivo sredstvo proti

bolestim želudca i probavila

jest

LJEKOVITA ŽIVOTNA ESENCIJA

iz ljekarne

„k crnom orlu" K. Germana u Belovaru

djeluje najuspješnije kod svih bolesti želudca, kao što su: **stalština, pomanjkanje teka, nadutost, podrigivanje, žgaravica, mučnina, omaglica, glavobolj, grčevi, zatvor tiela, hemoroidi,** kao i kod **bolesti jetara i slezene.** Neutralisira prekomjernu kiselinu želudca i čini suvišnim svaki drugi prašak, osobito poslje prekomjernog i pretežkog jela.

Pripravljena iz blago djelujućih bilinskih sokova, djeluje ova esencija kao blago stvarajuće sredstvo, a jer je ugodno nagorkog ukusa, imade stoga tu prednost, da ju može i onaj uzimati, koji drugih gorkih ljekova uzeti nemože a posve je neškodljiva i kod dulje i redovite uporabe.

Cieni bočice **2 kr. 40 nč.** poštom najmanje 2 bočice 3 krune.

Prava samo onda, ako je svaka bočica providjena **imenom i tvrdkom ljekarne** „k crnom orlu" K. Germana u Belovaru, u Hrvatskoj.

Vrstnoću i uspješno djelovanje ove životne esencije dokazuje množina priznanica, od kojih njekoliko najnovijih ovdje otiskujem:

Životnu esenciju g. Germana, ljekarnika u Belovaru mogu bolujućoj publici što toplije preporučiti, jer sam se i osobno uvjerio, a i kod svojih ukućana, kojima sam ovu preporučio kod želudačne boli, da je od izvrsnoga uspjeha.

Trojstvo, 5. X. 1900.

Medeotti, župnik.

Veleštovani gospodine!

Molim po donosiocu ovoga pisma poslati mi bočicu Vaše životne esencije. Istini za volju moram Vam priznati, da ću taj lieka ne samo radi ugodnog teka, već i radi svoje ljekovitosti svakomu što toplije preporučiti. Ja sam dosele bio primoran razne ljekove upotrebljivati radi neprobavljivosti, ali Vam i opet moram reći, da je velika većina tih po meni uzetih ljekova prouzrokovala toli boli, koli i drugih neugodnosti, dočim Vaša životna esencija uz krasan uspjeh te neugodnosti ne prouzrokuje.

Belovar, 24. V. 1900.

Dr. Rudolfo Šlumpf.

Rado prihvaćam sgodu, da Vam izrazim moje priznanje radi uspješnog djelovanja i izvrsne ljekovitosti Vaše životne esencije. Ja i moja tetka upotrebljavamo istu najboljim uspjehom tako dug nje već ni biti mogle nebi.

Belovar, 18. VIII. 1900. Julka Posavac.

Od svih sličnih ljekarija dajem Vašoj životnoj esenciji prednost, jer sam se osvjedočila, da **samo ona** i kod dulje porabe nikakvih štetnih posliedica neostavlja.

Stjepana pl. Frankvić,
predstojnica djevojačke škole u Sarajevu.

Osim toga držim na zalihi sve medicinske specijalitete od kojih osobito preporučam:

Trputčev sok koji se upotriebljava uspješno proti kašlju, praboli i kataru u plućima, promuklosti grla i t. d.

Mazilo proti kostobolji izvrstno sredstvo proti reumatizmu, ulogam, trganju u kostima, sgrčenju žila, otoku zglobova, boli u krstima i t. d.

Broj 60. Pula, u petak dne 2. agusta 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju sbitnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. Redionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list ne vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Tečajni tiskari broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji i 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pristran sud.

III.

U daljem toku govora osvrnuo se je zast. Rizzi na razna ministarstva počam od Taaff-a amo, koja bijahu tobož jednako neprijazna Talijanom. Sve upravne mjere tih vlada išle su jedino za tim, da se neozlovolji Slavene i da se ih po mogućnosti zadovolji.

U ministarstvu nutarnjih posala koje ima velik upliv i na ostala ministarstva, vlada upravo nevjerojatno nepoznanje naših odnošaja.

Od ministarstva Taaffe-a amo sjedio je na namjestničkoj stolici najdulje vremena bivši vitez a današnji baron Rinaldini. Za njegove vladavine u Primorju ustalo je i leglo u grob više ministara, al on je uza sve to ostao čvrsto na svojem mjestu, vladajuć u čisto talijanskom duhu. Dugoljetno vladanje Rinaldini-a u Primorju razglobiti ćemo malo niže.

Što se tiče nepoznavanja naših odnošaja u Beču, to se podpuno slažemo sa zastupnikom Rizzi-em, jer kad bi iole poznavali naše odnošaje, ne bi se ovako vladalo u Primorju.

Slaveni Primorja ne mogu se na žalost pohvaliti sa nijednim od tolikih namjestnika, koji su do sada sjedili na namjestničkoj stolici u Trstu, nu od nesretne vladavine pok. baruna Depretisa, pa sve do danas, prte se nepretrgnuto muke na muke, patnje na patnje na većinu pučanstva Primorja. Nakon odstupa svakog od posliednjih namjestnika odahnuo bi časak naš narod misleći jadan, da je konačno dospio konac njegovih jada i nevolja, a kad tamo ostao bi sirota uviek prevaren, jer je dolazilo vazda za zlim još gore.

Po pravici — kaže dalje g. Rizzi — imala bi mjestna ili primorska vlada središnjoj podavati podatke, a da uzmogne ova tjerati savjestnu politiku u pokrajini. Ali je poznato, da, premda nije mjestna vlada po predaji ili iz nužde prijazna Talijanom, ipak ju obtužiše naši narodni protivnici radi pristranosti, smatrajuć oni pristranim svakoga, koji sliepo nepodpiše njihovo evandjelje. Takve obtužbe jesu često dostatne, da se mimoilazi mjestnu vladu i da se utiče za ubaviesti kojemu od slavenskih zastupnika.

Istina je, središnja vlada mora tražiti podatke u pojedinih pokrajinah od dotičnih namjestnika ili zemaljskih poglavara, jer ona nemože biti svuda. I od primorske vlade dobiva središnja stalno takve podatke. Ali ti podatki ne odgovaraju postojećim odnošajem, nisu pravi odraz istinitog stanja kod nas. Ti podatci glase uviek nam na štetu a Talijanom na korist. Kad nebi bilo tih podataka s ovih strana, tada smo stalni, da bi se u Beču izdavalo druge naloge, druge naputke i savjete.

Ali što da kažemo na licumjernohinbenu tvrdnju zastupnika Rizzi-a, da im nisu mjestne vlade t. j. namjestnici u Trstu prijazni po predaji ili iz nužde, pa da je ipak naši zastupnici krive s pristranosti!! Nije li ovo skrajna bezobraznost? Ali predjimo na dokaze. Uzmimo na primjer bivšeg namjestnika Rinaldini-a, koji je od svih namjestnika u novije doba najdulje vladao, koji je već za pokojnog Depretisa imao odlučnu rieč u poruženoj žutoj kući u Trstu i kojeg program se provadja i danas na c. kr. namjestničtvu. Proti namjestniku Rinaldini-u vodila se je s naše strane žestoka borba odkad ga upoznasmo pa sve do njegova pada. Njegu se nije štedilo ni na sastancih, ni u zemaljskom saboru, ni u carevinskom vieću ni u listovih u koliko su tiskovni odnošaji dopuštali. On se nije boja plašio, već je dapače sve to više izazivao svojim pristranim i strančarskim postupanjem. On se je bez dvojbe čutio močnim ili dobro zaštićenim. Htjelo se je željezne uztrajnosti i osobite žilavosti u borbi proti njemu, koji je sam predstavljao onaj neretni sustav, što nas tišti i uništuje. Ali napokon i on je pošao premda je držao, da je svemogućim. Nu tekar nakon njegovog odstupa pokazao se je Rinaldini u pravom svjetlu.

Dok je bio c. kr. namjestnikom, radio je prikriveno i tajno proti nam t. j. proti velikoj većini pučanstva Primorja, ali čim je proti svojoj volji odložio visoku čast, koju je obnašao, bacio je na stran svaki obzir, te se predstavio u podpunoj slici talijanskog strančara. Za posliednjih izbora za državni sabor odkrio se Rinaldini posvema. Na njemu nije ostalo ništa više nego c. k. bogata mirovina.

Davno prije zadnjih državnih izbora glasalo se, da će barun Rinaldini kandidirati za carevinsko vieće. To bijaše moguće u drugom ili činovničkom izborničtvu ili u izborničtvu trgovačke komore. I doista prijavio je jedan konservativno-austrijski list tršćanski njegovu kandidaturu u trgovačkoj komori. Pa što se dogodilo? Nečuveno! Umirovljeni c. kr. namjestnik i novostvoreni austrijski barun Rinaldini izjavlja u najradikalnijem talijanskom listu — u glasilu irredente — pod svojim imenom, da on ne prima kandidature ni od onoga lista, ni od njegove stranke! Kasnije kandidirao je tobož na svoju ruku baš u ovom izborničtvu protu austrijski mislećemu kandidatu. Barun Rinaldini dobio je 12 il 13 glasova onih članova trgovačke komore, koji prisižu na laži-liberalno-židovsku zastavu.

Mislimo, da nam drugih dokaza netreba a da poknežemo bivšeg c. k. namjestnika u još jasnijoj slici čisto-krvnog tršćanskog progresiste.

Barun Rinaldini bacio se je van razgaliv se do gola doduše tekar nakon svog prisilnog odstupa, nu bilo bi smiešno i pomisliti, da je on prije toga inače sudio, snovao i radio. Za mladjih godina bio je stalno radikalnijih političkih nazora nego li pod stare dane, ali dok je nosio odoru c. kr. namjestnika, mogao je samo potajno i skrivno raditi onako, kako je ćutio i mislio a kad je zbacio odoru, zavrgao je i svaki obzir napram gore i dolje.

Jeli moguće — pitamo mi, da bi takav c. kr. namjestnik bio vladajućoj svojti Istre neprijazan po predaji ili iz nužde? Nije! Talijanska stranka Istre i u obće Primorja imade zahvaliti sve narodno-političke stečevine od osamdesetih godina amo u prvoj vrsti bivšemu c. kr. namjestniku Rinaldini-u.

C. kr. namjestnik Rinaldini nebijaše stalno drugih političkih nazora nego li jih danas izpovieda barun Rinaldini. Kao namjestnik nije mogao onako javno i otvoreno svoje nazove izpoviedati, nu on je po tih nazorih stalno radio, što nam svjedoče uspjesi Talijana i talijanstva Primorja. On nije nikada tajio svoje prijaznosti napram Talijanom ni pred našimi prijatelji, dočim se je više puta oštro i rezko izrazio proti pojedinim našim prvakom, napose proti našem svećenstvu, koje je otvoreno i neustrašivo vršilo svoja državljanska prava.

Zastupnik Rizzi govori dakle očitu neistinu kad kaže, da su Talijanom Primorja mjestne vlade po predaji ili iz nužde neprijazne jer je baš protivno istina, kao što nam pokazuje postupanje bivšeg namjestnika Rinaldini-a.

O sadašnjoj političkoj upravi u Primorju ne možemo izreći sve ono što znamo i što se dogadja, ali toliko moramo izpovediti, da se nije naš položaj nakon odstupa g. Rinaldini-a ni za vlas poboljšao, da mi ćutimo i podnašamo još uviek sustav Rinaldini-ev i da se sa promjenom na namjestničkoj stolici nije taj

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

(Nastavak).

No dakle, stecimo prije svega ljubav svojih učenika, proučimo njihovu duševnu stranu, njihove sposobnosti, pa nam je onda napredak u našoj školi već unapred zajamčen; radeći protivno, težko da postignemo svrhu, za kojom teži narodna škola.

Učitelj treba, da je dosljedan, jer njegova dosljednost jest korjen svemu. Treba li da pohvali, to valja da u tome ne prećerava, nego da pogodi pravu mjeru koli u kazni toli i u pohvali. Kazna uzgajanika valja da bude kao posljedica njegovih pogriješaka, a ne osobna osveta učiteljeva. Je li dijete što šta skrivilo u školi ili nepomnjivo bilo preko poučavanja, ne moj ga mahom kazniti, popitaj radje sama sebe: nijesam li ja možda tome poboda dao? Pa kad već moraš kazniti, kazni vedra i bistra čela. Radimo li protivno, možemo pobuditi u djetetu proti sebi mržnju i nesklonost.

Rekosmo prije učitelj treba da bude dosljedan. Pa dà, jer jedino dosljedan učitelj najprije promišlja, a onda radi. Dosljedna ljubav ima onu uzgojnu moć, koja se zamjećuje ćak do groba, a mogli bismo ustvrditi i kasnije — preko groba! — Ona se očituje i u ustrajnosti, neumornosti, postojanosti i jakosti učiteljevoj oko nastojanja napredka učenika svojih. Koji od učitelja neima dovoljno izvjestne dosljednosti, tome manjka sve, nesamo autoritet i ugled, nego i trajna ljubav i privrženost svojih učenika. Pusti li učitelj, da djeca lebde izmedju svoje i učiteljeve volje; ako je on nešto jučer dozvolio — a što je, da se okolnosti nijesu ni za dlaku promijenile — jednom bio strogo zabranio, pa ako je zaboravio danas ono, što je jučer naredio točno izvršiti: e onda nije čudo, a niti se čuditi možemo, ako ne uspije uzgojem. U takvog učitelja nema volje za rad, takav učitelj nije postojan, taj malo mari za ozbiljni napredak u svojoj školi. Ne, nesamo on sam ide u susret onom domaćem uzgoju, mjesto da ga nastoji ispraviti, iskorijeniti. On — učitelj — nedosljedan, pa kako i na koji način će moći od svojih učenika iziskivati, da vrše njegove zapovjedi? Takav učitelj dodje više no jedanput u školu, a da niti ne zna o čemu ima govoriti, poučavati, nego tek onda — kad se već pred njim sakupio onaj mali svijet — pade mu na ono: A vidiš, vidiš; danas bih morao o tome i tome govoriti im? Ne mareći hoće li neće li „pogoditi pravu žicu" započne poučavati. Pa što se dogodi? Dogodi se to, da govori bez ikakva reda, da ne govori prama shvaćanju djece. Koprca se kao miš u mišolovci; ponavlja često ono — a bez nužde — što je već rekao, pa ne zna ni sam kako bi pouku sabrao oko jedne točke, a još manje kako da sretno završi; dogodi se i to, da dodje na govor o nečem, o čemu on niti sanjao u početku nije. Djeca ga ne poimlju, a on ljutit na sebe, a s druge strane na djecu, kojima je već dosadilo ono njegovo poučavanje; smiju se, razgovaraju se, zadirkuju jedan drugoga, drijemaju ili se zabavljaju drugim poslom, a moj ti učitelj, pravedan u svom gnjevu — siplje kazne kao iz rukava. Pa kako tu očekivati i nadati se kakvom napredku; kako li tu pobuditi u djeci interes za naukom? Takav učitelj često i prečesto natrpa na jedan mah djeci za učiti sijaset gradiva, ne mareći za to, mogu li, ne mogu li pojedinci tome zadovoljiti; on im mrkim pogledom i prijetnjom zagrozi: to je za tada i tada; i jao si ga onome, koji mi ne bude znao! Dodje dan, eto ti djece vesele i vedra lica u školu, mukom naučivši — mekanički — ono množtvo gradiva, što im ga je učitelj dao; jedva očekuju čas kad će on reći: O, dakle, da vidimo, tko je bio tako marljiv, te je naučio ono, što sam Vam onomadne dao! Al dà, zaludu očekuju djeca, taj po nje to li žudjeni čas! Učitelj ide napred, svrši, a ob onome ni govora. Drugda zadade im domaću radnju, rekavši im, strogim glasom: Sjutra ću sve, a ma sve pregledati! — i pusti ih kući. Sjutradan eto ti djece u učionicu; jedan drugome kazuje putem svoje zadaće, a ne riedko ta su kazivanja dovela i do prepirke, jer svatko hoće da je njegova najbolje uspjela, da je najljepše napisana itd. Eno ih napokon i u školi!

(Nastavak sliedi.)

nesretni sustav ni za vlas promjenio. Odatle sliedi, da slavenski zastupnici, ako su i nastojali koga obtužiti, nisu mu naškodili, i ako su htjeli, ga se promjeni vladin sustav u Primorju — nisu uspjeli. Mi nekrivimo njih, nego one, koji su na čelu uprave, i koji će odgovarati pred povješću za svoj nemar, i za neznanje i za slabo shvaćene interese monarhije.

Istarski sabor.

U utorak dne 29. t. mj. u 5½ sati po podne bijaše urečena druga sjednica istarskoga sabora. Kažemo druga, jer prva bijaše otvorithena dne 20./6., a druga dne 27./6. se izjalovila radi nesudjelovanja članova saborske većine, i tako bijaše sjednica od utorka tekar druga.

Sjednici predsjeda g. M. Campitelli, prisutnih je 23 zastupnika i to svih 9 članova manjine i 14 članova većine. Vladu zastupa c. kr. namj. savjetnik A. Fabiani.

U urečeni sat sakupiše se u sabornici svi članovi manjine, predsjednik, vladin zastupnik itd. ali od većine neima nijednoga. Predsjednik izlazi i ulazi, te se konačno, nakon duljeg čekanja približi manjini, kojoj priobći, da se je nješto dogodilo sa Gambini-em. Napokon dodje u sabornicu i većina bez Gambini-a, koji je došao na pol sjednice. Što se to dogodilo sa Gambini-em? Mora da se je ulovio u koštac sa drugovi, što ga nehtjedoše u nijedan saborski odbor, kako se je kasnije izpostavilo.

Otvoriv predsjednik sjednicu izpričava se, što je pozvao drugove u ovo doba godine na saborsko djelovanje, nu na to bijaše prisiljen radi važnosti nekojih predmeta.

Priobćenja:

Predsjednik priobćuje nekoje podneske, pak izpričava bolestne članove, javlja, da su mu članovi manjine izručili u prvoj sjednici izjavu, koju čita sada u prevodu i koja je poznata našim čitateljem; priobćuje nadalje poznate prešne predloge, koje su mu izručili manjina (*vinska klauzula, za pučke učitelje i o prenosu sabora*) koje smo priobćili u br. 52. „N. Sl."

Izbor tajnika.

Članovi većine dobili su sa imeni kandidata izpunjene listiće za ovaj izbor i za sve sliedeće, dočim su članovi manjine našli na klupah čiste listiće. Članovi hrvatsko-slovenskoga kluba napisaše jednoga svoga — Kompare-ta i jednoga od većine — Doblanovicha; obojica dobiše 9 glasova; tajnici bijahu izabrani sa 14 glasova Vareton i Ventrella.

Na poziv predsjednika pročita tajnik Ventrella poznati prešni predlog zast. Kozulića i dr. o vinskoj klauzuli. Tomu predlogu zaniekala je većina prešnost, te će se redovito razpraviti,

Izbor revizora.

Članovi hrvatsko-slovenskoga kluba glasovali su za ovu šestoricu: Mandić, Jenko, Bubba, Venier, Canciani, Glezer, koji su ostali u manjini.

Saborska većina glasovala je za: Canciani-a, Chersicha, Clevu, Tamara, Tomasi-a i Depanghera. Prva petorica zadobila je potrebitu većinu glasova, dočim je posliednji ostao u manjini, jer je dr. Gambini dobio 5 talijanskih glasova; kod naknadnog izbora bijaše izabran kano šesti revizor Depangher sa 12 glasova.

Izbor saborskih odbora.

Zast. Vareton predlaže:

a) da se izabere 7 članova u financijalni odbor; izabrani bijahu sa 15 glasova Depangher, Rizzi, Scampicchio i Vidulich, a sa 24 glasa Doblanovich, Bubba i Venier, za koje je glasovala i većina uz dva svoja;

b) da se izabere 5 članova u političko-ekonomski odbor; izabrani bijahu sa 15 glasova Canciani, Costantini, Chersich, Vareton i Ventrella. Članovi manjine predali su čiste listice;

c) da se izabere 5 članova u školski odbor; izabrani bijahu sa 15 glasova Bennati, Costantini, Ghersa, Glezer i Tomaro. Manjina glasovala sa bielimi listići;

d) da se izabere 5 članova u agrarni odbor; izabrani bijahu kao gore: Canciani, Doblanovich, Scampicchio, Venier i Vergottini. Manjina kao i gore.

Podnesci i molbe.

Predsjednik priobćuje podneske koji su stigli za sabor na zemaljski odbor, zatim obračune raznih pokrajinskih zaklada; izvještaje odbora za pošumljenje krasa, gospodarskog zavoda; navadja nepotvrdjene zakone, koje treba popraviti, razne molbe za podpore i nagrade; utoke pojedinih osoba proti odlukam zemaljskoga odbora, medju ovimi nalazi se i utok dra. Laginje proti nabavi kuće radničkoga družtva u Puli od strane municipija grada Pule.

Predsjednik doznačuje pojedine podneske, molbe itd. odnosnim odborom.

Namet na žestoka pića.

Predsjednik daje rieč prisjedniku Chersichu, koji obrazloži u kratko pak pročita resoluciju, zemaljskoga odbora, kojom se odriče vladine ponude glede na namet od žestokog pića.

Zast. Rizzi stavi predlog, da se tu resoluciju odmah razpravi.

Na pitanje predsjednika, podupre saborska većina taj predlog.

Zastupnik dr. Laginja ustaje na to i dokazuje saborskoj većini, da se na temelju § 37. saborskog pravilnika ne može razpravljati o prešnih predlozih, ako ne glasuje za prešnost tri četvrtine prisutnih zastupnika. Većina saborska brojí pako danas samo 15 glasova, a to nisu tri četvrtine od 24 — od svih prisutnih. Na tu opazku zast. Laginje, kao da si ledenom vodom polio sve članove većine.

Predsjednik tražeći dugo po pravilniku izjavi konačno, da ima zast. Laginja pravo i da će se resoluciju zemaljskoga odbora izručiti političko-ekonomskom odboru:

Uredjenje učiteljskih plaća.

Na poziv predsjednika pročita tajnik Ventrella poznati prešni predlog zast. Spinčića i drugova, tičući se uredjenja učiteljskih plaća — dakako jedino u talijanskom prevodu.

Izjaviv predsjednik, da smatra za prvo čitanje zakonske osnove o uredjenju učiteljskih plaća pošto ju imadu zastupnici tiskanu, pita zast. Spinčića, hoće li odstupiti od prešnosti svoga predloga, te da se isti razpravi prigodom razprave rečene zakonske osnove.

Zast. Spinčić izjavi u hrvatskom jeziku, da pristaje uz mnienje g. predsjednika. Jedva je g. Spinčić izrekao prve rieči hrvatski, nasta na obih galerijah i medju zastupnici većine buka, vika i zviždanje; dolnja galerija (pučka) proti kojoj se je odmah predsjednik vičuć obratio zamuknula je odmah i nije dalje bučila. Na svaku Spinčićevu rieč, nastala je nova buka i zviždanje na gornjoj ili gospodskoj galeriji, ali sva predsjednikova srčba obratila se je proti pučkoj galeriji, koju je dao izprazniti. Medjutim psikalo se, bučilo i zviždalo i nadalje na gospodskoj galeriji, koju je počeo predsjednik opominjati. Gospodsko občinstvo smijuć mu se u brk bučilo je i nadalje. Zast. Spinčić kušao je opet i opet progovoriti, ali buka na gornjoj galeriji nije mu dala do rieči. Predsjednik dade konačno i ovu galeriju izprazniti; občinstvo izlazilo je lagano, ali posve neostavi sabornice. Tada su preuzeli ulogu galerije članovi većine, te je nastalo pravdanje izmedju većine i manjine. Od članova većine izticali se osobito zast. Bennati i Ghersa, kojim su članovi manjine žestoko odgovarali. Na povike članova većine neka se govori talijanski dovikne zast. dr. D. Trinajstić: Bennati — *Capobanda!* — jer on ravna sa gospodskom galerijom; zast. Mandić: *Vi ste fakini!* zast. Spinčić: *nebiste jeli kruha, da nesnate hrvatski*; zast. Laginja: *svaki dan govorite hrvatski, da si kruh zaslužite!* zast. Kompare: *non vi piace la nostra lingua, ma vi piacciono i nostri borri!* (nesvidja vam se naš jezik al vam se dopadaju naši novci).

Predsjednik stupi k gornjoj galeriji te nagovara občinstvo, da se umiri, ali ni to nepomaže ništa; napokon se nekoji odaleče zapjevav poznatu pogrdnu izazivajuću: *Nella patria de Rossetti non se parla che italian.* Većina občinstva ostalo je i nadalje na toj galeriji.

Predsjednik daje na glasovanje i većina sabora prihvati, da se predlog zast. Spinčića izruči školskomu odboru.

Prenos sabora:

Predsjednik priobći dvie brzojavke cesarske vlade; prva od dne 17. julija, kojom se javlja, da je vlada pripravna opet predložiti na razpravu zakonsku osnovu o prenosu sabora i zem. ureda, i drugu od dne 19. julija, kojom se obaviešćuje predsjedničtvo sabora, da bi vlada predložila na potvrdu zakonsku osnovu i u slučaju, kad bi se imao sabor preseliti u Kopar ili u Rovinj.

Zast. *Spinčić* obzirom na Rovinj: *L'unica rimasta* fedele nel 48 (Jedini grad, koji je ostao vjeran g. 1848.; bi reć, da se je predsjednik sabora nekomu o tom pohvalio. Op. ured.)

Predsjednik javlja, da je zast. Laginja u tom pogledu podnio prešan predlog. (Mi smo ga jur priobćili. Op. ured.), te ga dade čitati u talijanskom prevodu od tajnika Ventrelle.

Zast. Laginja reče talijanski, da bi se moralo pročitati njegov predlog u hrvatskom izvorniku (prigovor na klupah većine i na galeriji) i dokazuje, da je njegov predlog slabo preveden.

Zast. Bennati: Pišite talijanski.

Zast. Laginja: Naučite se vi radje hrvatski. Nakon toga nastala je ponovno buka i vika koli u sabornici toli na galeriji. Zastupnici se grde uzajemdo dobacivajuć svakojake rieči.

Zast. Bennati moli rieč koju mu predsjednik podieljuje.

Zast Bennati: ja neću da govorim kod zatvorenih vrata. Hotio je naime, da se otvori obje galerije.

Zast. Laginja: (talijanski) *Vi ste uzeli nam rieč a sada ju uzimljemo mi vama*; na to izadju svi članovi manjine iz sabornice, čim su oduzeli Bennati-u rieč, jer ne bijaše više u saboru dostatnog broja članova.

Dočim su članovi manjine izlazili grdili su ih talijanski drugovi svakojako a gospodska galerija je biesnila urličuć: **fora i ščavi!** na čemu im nisu pojedini članovi na njine dužni ostali.

DOPISI.

Iz otoka Krka na dan Sv. Ane. (Odnošaji u Dubašnici). Dne 23. julija slave u Dubašnici svoga zaštitnika Sv. Apolinara. Podjoh i ja onamo, jer mi bilo uviek milo občiti s narodom, i paziti kako se on ponaša, kako živi; napreduje li ili nazaduje u gospodarstvu, u moralu, u prosvjeti... u obće kako mu je.

Dubašljani imadu liepu prostranu crkvu, za koju su mi kazali, da je gradjena 1856; a u njoj tri krasna kamena i mramorna oltara, kakovih mislim neima u nijednoj crkvi na svem otoku, ali slike su na njih pristojne dà, no proste. Šteta, što je veli oltar zakriven; a to, kako su mi tumačili zato, što je prezbiterij ostanak malene bivše kapele. Da bi crkva u Dubašnici imala prezbiterij razmieran prema tielu i u veličini i u slogu, bila bi najljepša crkva na otoku. Buduć crkva nova, neima nikakovoga starinskog spomenika, a rekli su mi, da je u staroj crkvi Sv. Apolinara u „Dubašnici" bilo dosta toga, ali kad su ju rušili a novu zidali, poduzetnici (ili koji drugi?) sve su razbili, potukli i uništili, pače da se zatare svaki trag svakomu nadpisu, izklesali ista slova na preostalih pločah.... barbari, vandali!!

Svečanost sv. zaštitnika liepo se obavila uz veliku sv. misu u trojke, uz propovjed u čast Sv. Apolinara: služba Božja sva u staroslovenskom jeziku, ili kako naši otočani kažu: glagoljska ili hrvatska; kao što je to na otoku Krku od najstarijih vremena u svakoj i najmanjoj crkvi, osim stolne crkve u Krku; pače nè, jer i u gradu Krku čuje se sv. misa i služba glagoljska u crkvi franjevačkoj.

Poslije podne iza izpjevane večernje, narod grne svojoj omiljeloj zabavi: narodnomu tancu... Borme idem i ja. Plesali izpred nove školske zgrade (bez nadpisa!) na vrh sela Bogovići. Tu se sastadoh s prijateljem — uglednom osobom u Dubašnici, kojoj se rado približih, te s njome imao sam po prilici ovaj razgovor:

Ja: Kako ovdje u vas narod živi?

On: Ako me pitate u gospodarskom pogledu, kažem vam: nebi lošo, pače mi Dubašljani živili bi dobro, da nas radi nesretne ljetnje suše, narodica nebije... tà pogledajte, prosliedio je isti, kakav imade krasan položaj naša Dubašnica. Svuda ravan: imademo širokih oranica, liepih zašumljenih drmuna (ograda), obilje maslina. Oro je najpitomiji i najplodniji kraj na svem našem otoku...

Ja: Ipak, opazih dosta ledine, korova, puste zemlje, malo trsja, malo voćaka.

On: Nečudite se: Radi spomenute nerodice zadnjih godina pobjeglo u Ameriku najboljih mišica, u staro doba Dubašnica slovila „teranovom juhom" i „šeničnom mukom"; al vina nestalo jerbo je lug trsje uništio, a sad će ono malo, što ga je i filoksera... voćaka moglo bi se iznašati na vreće i košare, al plemenitije voće obično kukci izgrizu... Svega bilo bi u našoj ravnoj Dubašnici, da je u našega težaka odvažnosti i marljiva rada... al ovoga, čast iznimkam, u Dubašljana neima!

Ja: Je li pak kakove koristi od tih blaženih „Merikana?"

On: Ta je kost tvrda... tu je predmeta razmišljanju... i velim: malo koristi, ili izraziti ću se bolje: koristi je, jer je iz Amerike došlo i dolazi novca na hiljade, ipak napredka u gospodarstvu se neopaža...

Ja: Kako to tumačite?

On: Ovako: Dobivenim novcem obitelji obično vraćaju svoj dug; ili pak u godinah gladnih, kupuju hranu i sve što jim za život treba. Imade jih dakako, koji štogod prištede, al taj novac meni se čini da ne ulažu pametno: obično hoće da se takovi pogospode: poljepšaju kuću ili gradenovu... liepo se i fino nose: na ruki prsten; zlatni lanci, veruge na uri, kolane košulje... prava gospoda! Velika šteta da svoj možda krvavo pristedjeni novac neulažu u gospodarstvo. Od onih stotina i tisuća što potroše u kuće i ostalo, što jim ne nosi ni feníka, da bi 50, 100, 200 for. uložili u nasad amerikanske loze, u dobavu krave mlekare itd. Onda bi brzo ploda svomu novcu vidili, i nebi se morali opet vraćati u Ameriku i svaki put opet potrošiti za putni pašaj do 300 kruna. Ovako Amerika Dubašnicu pomaže, ali i odmaže!

Ja: A kako u vašem narodu moralnost?

On: Tako, srednje, pače izpod srednjega: nije se čuditi. Dubašnica broji prisutnih kakovih 17 stotina duša, odsutnih biti će oko 300 i preko, ali takovih koji odlaze i dolaze, sveza skupa preko dvie tisuće stanovnika. Popreko po naviadnom redu moralo bi se jih ženiti jedan par na sto stanovnika, dakle u nas barem 20 para na godinu jedno s drugim, dočim možda jih se neoženi niti 15. Mladići, momci pristali, zdravi i ne svi siromasi, svrše obično vojničku službu, pa onda mjesto da se ukuće, ožene, pobjegnu u Ameriku... pa onda kako ćete da moralnost cvate... ljudi su uviek ljudi!

Sjećajte se
„Družbe sv. Ćirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Voloski poprdili da se hvale, da moru sada slobodno kantat: *van š njimi, van š njimi, nećemo jih več!*

Jur. A ča te pak oni, ako njini se vrne šilo za ognjilo?

Fr. A mooo! to da j' drugi par brages.

Jur. Po svetega Kirina neka drži se kigod zajik za zubi, zač ča j' preveč ni ni z maslom dobro.

Fr. Ja, da nismo mi huji lego ženi!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Državni proračun neće valjda riešiti odbori do nove godine, te će vlada morati opet prosjačiti za dalnji provizorij. Nagodba sa Ugarskom zadaje za sada vladi najviše brige.

U nedjelju obdržavana je u Olomucu skupština českoga političkoga družtva za sjevernu Češku. Glavna točka dnevnoga reda bijaše nagodbeni dogovori u Moravskoj. Češki socijalista i zastupnik Choc podvrgao je oštroj kritici dosadašnje pregovore o nagodbi izmedju Čeha i Niemaca u Moravskoj. Nakon toga prihvaćena bijaše jednoglasno resolucija, u kojoj se odsudjuje najoštrije nagodbeno djelovanje u Moravskoj i napose postupanje čeških članova nagodbenog odbora. Skupština pozvala je češke članove da odmah odstupe. Glede nagodbe izmedju Staro- i Mladočeha u Češkoj, piše glavno staročesko glasilo „Hlas Naroda", da bi mladočeska glasila htjela, da se odabere nekoliko uglednih darovitih Staročeha u sabor, gdje bi pomogli Mladočehom u njihovom djelovanju. Mladočeski listovi neoprovrgavaju gornje tvrdnje već se ljute, što Staročesi računaju samo na sudjelovanje stranaka. Radikalci, skojimi su poglavito računali radikalniji Mladočesi, zapriečili su sve dogovore o kompromisu tim, što su odlučili, da postave na svoju ruku kandidate kod predstojećih saborskih izbora. Odatle zaključuju staročeski listovi, da se radikalcem nečini zgodnim, da pristanu na nazore mladočeskih listova i da se dadu upotrebiti od Mladočeha kao pomoćni radnici.

Ravnatelj dvorske kancelarije, dvorski savjetnik Schiessel odposlao je u ime njeg. veličanstva odboru, koji je postavio spomenik kralju Franu Josipu u Zemunu previšnju brzojavnu zahvalu.

Kao što vladaju u našoj Istri u svakom pogledu iznimni odnošaji, tako je ona sada jedina pokrajina, koje sabor nalazi se na okupu. Na drugom mjestu donašamo izvještaj o zadnjoj sjednici, obdržavanoj prošloga utorka. Ovdje hoćemo da istaknemo kako je saborska većina i ovoga puta mimoišla saborsku manjinu, članove hrvatsko-slovenskoga kluba i zastupnike većine slanovničlva Istre. Saborska većina nije se obazirala ni kod izbora saborskih tajnika i revizora, ni kod izbora saborskih odbora na članove manjine. U svih saborih svieta uzimlju većine i manjinu u obzir, bar kod izbora saborskih odbora, ali u Istri ne poznaju Talijani ni obzira ni pristojnosti.

Članovi manjine pokušali su posebnimi glasovnicami izabrati bar po jednoga svoga u odbore, ali ni toga im nedozvoli većina. Ako se uvaži, da bijaše na početku sjednice samo 13 članova većine i 9 članova većine, da bijaše razlika izmedju jednih i drugih malena, pak da bi bili morali i članovi manjine doći u razmjernom broju u pojedine odbore, a pošto se to dogodilo nije, to nam pokazuje najbolje, da saborska većina neće složnoga djelovanja zemaljskoga zastupstva i da njoj je stalo jedino do nadvlade i gospodstva u svih odborih i samom saboru. Takvo postupanje bezobzirne saborske većine nemože uroditi dobrim plodom.

Crna Gora. Bečki list „Reichswehr", koji zastupa vojničke nazore bečkih krugova, osvrće se u jednom od posliednjih brojeva na činjenicu, da je c. kr. oklopnjača „Karlo VI." zaplovila u arbanaške vode, da štiti tamo probitke naše monarhije. Ustanoviv tu činjenicu — kaže rečeni list izmedju redaka, da se nebi imala Crna Gora uplitati u izvanjske odnošaje, koje se nje netiču. Ovom opazkom smjerao je stalno navedeni list na nedavno izrečeni govor crnogoskog kneževića Danila povodom jubileja crnogorskog vojvode Plamenca.

Srbija. Biogradski listovi pišu, da su najnoviji dogodjaji u Staroj Srbiji prinukali rusku diplomaciju na to, da je naložila posebnom odaslaniku, da se uvjeri na licu mjesta, o svih dogodjajih koji su u novije doba u Staroj Srbiji. Tim poslanstvom počašćen je ruski konzul Maškov u Skoplju, koji se nalazi već na licu mjesta, gdje izpituje zadnje izgrede tamošnjih Arnauta. Na temelju tih izvida, izručio je ruski poslanik u Carigradu Sinovjev turskoj vladi spomenicu u kojoj zahtjeva, da se u Staroj Srbiji prestane sa iztraživanjem oružja, kojemu je jedini skrovni cilj, da se progone Srbi; 2. da se svi do sada uhvaćeni Srbi puste na slobodu i 3. da se makne s njegova mjesta prištevskog mutesarifa.

Bugarska. Iz Sofije javljaju, da će se obdržavati ovogodišnja skupština Macedonaca polovicom agusta. Kao predsjednika macedonskog odbora kandidiraju u prvom redu generala u pričuvi Zončeva il profesora Milujlovskoga. Neodvisni bugarski listovi pišu, da se mora zaključiti po držanju Turske napram Bugarskoj, da se radi o savezu izmedju Turske, Grčke i Rumunjske. U posliednje doba da se ponaša Turska napram kneževini Bugarskoj kao da je ova njezina pokrajina. Već u vrieme hvatanja članova macedonskoga odbora, da se je ponašao turski poslanik u Sofiji kao da je Bugarska podčinjena Turskoj. Sada putuje po zemlji turski povjerenik Nešid beg, koga dočekuju oduševljeno po južnih i iztočnih krajevih Bugarske. Radi toga postupanja turske vlade svaljuju opozicionalci krivnju na bugarsku vladu, koja da nezna ili neće da štiti slobodu i čast Bugarske.

Rusija. Rusko finančijalno ministárstvo zaključilo je prirediti godine 1913. sveruski obrtnički izložbu, koja će biti ujedno i svjetska izložba. One će naime godine biti 200 godišnja, što je car Petar Veliki proglasio Petrograd priestolnicom ruskoga carstva. Posliednja sveruska izložba bila je g. 1896. u Nižnjem Novgorodu. Ovo bi imala biti prva svjetska izložba u Petrogradu.

Italija. Dne 29. julija proslavljena je veoma skromno prva godišnjica nasilne smrti kralja Humberta. Osim crkvenih uspomena ne bijaše nigdje kakvog drugog izkaza.

Mjestne:

Samoubojstvo. Prekjučer po podne presjekao si je u svom stanovanju grlo britvom brijačom poštanski kontrolor Leeb, rodjeni Ljubljančanin. Uzrok je samoubojstva nepoznat, ali sjegurno privatne naravi. Mnogi za njim žale, jer je pokojnik bio i u službi i u družtvu pošten i prijazan. Pokoj mu vječni!

Pokrajinske:

Težko obolio. Tužnim srcem javljamo našim čitateljem, da je tršćansko-koparski biskup presvj. g. A. M. Sterk u rogatačkoj Slatini, kamo je pošao prije 15 dana radi poremećena zdravlja, vrlo težko obolio.

Po nalogu biskupskog ordinarijata vrše se u crkvah molitve za presvj. biskupa, a mi preporučamo svim onim, koji štuju i ljube svoga duhovnoga nadpastira, da se pomole vruće Svevišnjemu, da nam očuva dragocieni život visokoga bolestnika.

* * *

Doznajemo iz pouzdanog izvora da je bolest okrenula na bolje.

Izbor župnika vršio se u Barbanu dne 22. tek. u prisustvu političkoga komesara i biskupskog odaslanika. Izabran bijaše jednoglasno dosadašnji župe-upravitelj g. Dinko Pindulić.

Izboru je prisustvovalo uz čestite naše kućne gospodare i ono par otrcanih krnjela. Radi njih je biskupov delegat (Vodnjanski prodekan) govorio talijanski, za nas zaisto nije.

Viditi ćemo sada, hoće li novoizabrani naš župnik biti i potvrdjen. Pod Flappom smo u sustavu vječnih kapelana i župeupravitelja, iznenadilo nas nebi ništa, pa ni to da se volja naroda ne poštuje.

Što bude javit ću Vam.

Sbor svećenikâ sv. Pavla v Trstu. Na II. redovitom sobranju u Pazinu dne 18. pr. mj. izabrana su bila u novi odbor sliedeća gospoda: Starosta: Ante Stemberger, gradski kapelan u *Trstu, ulica s. Giovanni 8;* I. podstarosta: Sime Frulić, župnik u Grdom selu; II. podstarosta: Matej Škerbec, župnik u Kortah; Blagajnik: Ivan Slavec, župnik u *Repentabru, pošta Opčina;* Tajnici: dr. Ante Požar, kapelan u Ricmanjih i Ludvik Zváček, župnik u Gologorici. Nadzornik: Liberat Slokovič, župnik u sv. Petru u šumi. Razsudnici: Fr. Bukovec, župnik u Tržiču, Josip Grašić, župnik u Bermu i Jos. Knaus, kapelan u Topolovcu. *Dopise* pošiljati je direktno *družtvenomu starosti, novčane svote* pak *družtvenomu blagajniku.*

Nasliedujmo protivnike. Na zadnjoj sjednici talijanskoga političkoga družtva za Istru, obdržavanoj prošloga čedna u Trstu, izviestio je tajnik, da će družtvo radi predstojećih zemaljskih izbora imenovati stalne izborne odbore u onih mjestih Istre, gdje ih do sada neimaše. Dosadašnji stalni izborni odbori da su se izkazali svojim djelovanjem, te da je njim pripisati glavni dio uspjeha kod posliednjih državnih izbora u Istri.

Mi smo uvjereni, da je izviestitelj istinu govorio, jer ako su u svakom mjestu dobro uredjeni stalni izborni odbori, uspjeh nemože uzmanjkati. Radi toga pozivljemo i mi već sada naše prijatelje i istomišljenike u svih mjestih Istre, da sastave takve stalne izborne odbore, bez kojih se nemožemo nadati uspjehu.

Ako su Talijanom potrebni takvi stalni izborni odbori, ako traže kod takvih odbora pomoć Talijani, koji imadu svu vlast pokrajine u svojih rukah, koji imadu zemaljski odbor i većinu općinah u svojih šakah, kud i kamo više trebamo mi takve stalne odbore u svakom gradiću, u svakoj općini i u svakom iole važnijem mjestu.

Zemaljski izbori su nam pred vratim i hoćemo li se upustiti ozbiljno u izbornu borbu sa moćnim i lukavim protivnikom, sliedimo ga u njegovih nacrtih i planovih. Ustrajajmo svuda stalne izborne odbore, koji će pak sa središtnim izbornim odborom stupiti u bliži doticaj.

Neočekujmo sve od pojedinaca, jer se oni nemogu razdvojiti ili razčetvoriti, već radimo i sami po primjeru drugih, po izkustvu do sada stečenom i po naputcih, koje će nam dati rado naši izkusniji prijatelji i rodoljubi. Na djelo dakle jer je protivnik pred vratim.

Dioba dobara u občini Plomin. Zemaljski odbor u Poreču upozorio je talijanašku upravu občine Plomin, da nije njezino postupanje u poslu diobe občinskih dobara u Kršanu pravilno ni zakonito, jer neima podpune procjene rečenih dobara niti potrebitog diobenog pravilnika. Radi toga su odnosni zaključci občinskog zastupstva u Plominu odnoseći se na diobu občinskih dobara u Kršanu nevaljani, te je pozvano občinsko glavarstvo u Plominu, da se drži u tom pogledu odnosnih propisa.

Buzetskim krašanom. Nekojim izmedju vas — malo ih je hvala Bogu — upilio je u glavu poznati laniški m a č i ć, da su Vam Talijani najbolji prijatelji i da će Vam oni pomoći, ako ih budete sliedili i poslušali. Rekosmo, da ih je malo koji vjeruju m a č i ć u, ali da pokažemo baš njim kako bi njim Talijani pomogli, kazati ćemo njim samo jedan slučaj.

Poznato je, da je na čelu našega cestovnoga odbora talijanski prvak u Buzetu, odvjetnik Sandrin, desni prijatelj svih istarskih m a č i ć a. Pod njegovom upravom povišen je adicional za ceste 10 do 15 po sto više nego li bijaše prije; to iznaša kakve 2—3000 for. na godinu. Sada vas mi pitamo, jesu li vaše ceste bolje i ljepše nego li bijahu prije? Nisu, nego su u lošijem stanju, na mnogih mjestih ćak zapuščene baš kao ona po buzetskom krasu preko Bresta i ona kod Butari i Trebeše.

Predsjedniku cestovnoga odbora g Sandrinu i slavnoj junti, koja ga je imenovala, na čast zapuščena je cesta od Buzeta preko Prodani tako, da bi se valjda i koze preplašile, pak još imade m a č i ć a, koji ga hvale i zagovaraju.

Sa ono 4—5000 for. na godinu popravljaju ceste okolo Buzeta, a Vi krašani slomite si vrat ako hoćete, samo da je gospodi i njihovim m a č i ć e m dobro.

Onim izmedju Vas, koji vjeruju talijanskim plaćenikom i narodnim odpadnikom, trebalo bi privezati na vrat zvono da se ih iz daleko čuje, pak da im se svako pošteno stvorenje s pusta makne.

Žensko učiteljište u Gorici. Iz pouzdanoga izvora doznajemo, da se neće buduće školske godine primati radi nestašice prostora privatne učenice II., III. i IV. razreda na slovenskom odjelu c. k. ženskoga učiteljišta u Gorici, što dajemo do znanja onim djevojkam, koje su kanile kao privatistkinje stupiti u koji od navedenih razreda.

Iz drugih krajeva:

Konac slave riečkih autonomaša. U riečkom „Novom Listu" dokazao je veoma zaslužni vodja tamošnjih Hrvata veleuč. g. E r a z m o B a r č i ć kako je madjarska vlada nasamarila riečke U n g a r e z e svojimi naredbami na korist tobož autonomije grada Rieke. Madjarsku varku uvidiše jurve nekoji pametniji gradski zastupnici, te položiše čast zastupničku. Za njimi reć bi, da će se povesti i gradski načelnik dr. Maylender, komu dovikuje g. Barčić: d o l j e i z d a j i c o !

Isti list pripoviela, da kani načelnik Maylender mjeseca septembra odstupiti tobož radi uzdrmana zdravlja. Jedan madjarski list piše, da će on biti imenovan ministerijalnim savjetnikom u Budimpešti — valjda za zasluge na korist Madjarske u na štetu Rieke. Njegovim nasliednikom imao bi postati njegov drug i prijatelj dr. Fr. Vio.

Dalmatinski djaci za hrvatske sveučilište. U gradu Splitu ustrojio se

je stalni odbor pod predsjedničtvom dra. Gaje Bulata, podpredsjedničtvom dra. Josipa Smodlake, tajničtvom Dujma Makačića za trajno djelovanje, da budu dalmatinskoj mladeži sve nauke i izpiti, položeni na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu valjanimi priznani. Taj odbor prijavio je svoje ustrojenje oblasti, a jedan njegov član pošao je već u Zagreb, da se sa pozvanimi čimbenici dogovori za složan i uspješan rad.

Na tu radostnu viest imamo mi dodati, da bi se to djelovanje onoga odbora imalo protegnuti na sve naše južne pokrajine, ili bar i na našu Istru.

Slavenski djaci na bečkom sveučilištu. Prošle školske godine bijaše upisano na bečkom sveučilištu 7128 djaka, od kojih pripada raznim slavenskim plemenom 2092 djaka. Od tih je 1576 Čeha (česko sveučilište u Pragu imalo je iste godine 3000 slušatelja), 154 Rusa, 69 Srba, 60 Slovenaca i 233 Hrvata.

Kad bi se izračunalo, koliko ima slavenskih djaka po drugih njemačkih sveučilištih, tada bi se vidjelo, kako Slaveni podupiraju u Austriji Niemstvo na štetu Slavenstva.

Talijanska kultura u Dalmaciji. Kako jur posliednji put javismo, dalmatinski talijanaši nezaostaju u svojoj glasovitoj kulturi nimalo za našimi dragimi suzemljaci. Zadarski kulturnosci mogu si slobodno podati ruke istarskim kulturnoscem iz Pazina, Pule, Poreča, Pirana itd. I ovdje i tamo stekoše si ti širitelji talijanske kulture neuvenljive slave. I tamo i ovdje nepropuste nijedne zgode a da nedadu oduška toj 2000 godišnjoj kulturi — da im slava nepotamni i da ostave potomstvu jasnih dokaza — divljačtva. O tih dokazih iz Istre bilo bi suvišno govoriti, jer su svakomu živo u pamet urezani, za danas navadjamo promjene radi jedan primjer talijanske kulture iz talijanske „kule“ u Dalmaciji — iz slavnoga glavnoga grada Zadra.

U nedjelju obnoć šačica talijanskih djaka, vraćajućih se u grad sa brodarice u 3 sata u jutro, takovu je buku i viku napravila pred hotelom „Al Vapore“, da je neki Njemac bio prisiljen stupiti k prozoru, da ih na red pozove. Ali ugrijani kulturonosci odgovoriše Niemcu kamenjem. Taj Niemac uzeo je kamenje sobom, koje mu je bilo u sobu bačeno, da u Beču pokaže taj dokument talijanske kulture u Dalmaciji.

Prošloga četvrtka obnoć bio je bačen iz kavane Cosmacendi na ulicu, mladić jer je govorio hrvatski. Bacajuć ga van, urlikali su ti talijanski kulturonosci: „Fora la cavra“.

Istoga čedna prošli su Zadrom nekoji sveučilišni djaci iz Zagreba a zadarski kulturonosci proganjali su ih po javnih lokalih i po ulicah kao niemu zvier — jedini radi toga jer su govorili hrvatski. Hrvatski djaci bili bi slabo prošli, da im nije priskočilo na obranu oružničtvo, koje ih je u njihov stan odpratilo.

Gospodo Talijani! Uzmite patent na tu vašu kulturu!

Družtvene.

Za družbu sv. Cirila i Metoda, podružnica Pula, darovaše sliedeća gg.: Josip Grašić K 6, Niko Mardešić K 3, Stalni učitelj K 1. Živjeli i hiljadili se!

Vjekoslav Tkalec mladomisnik u Humu na Sutli, sakupio u kući načelnika i posjednika g. A. Brezinščaka K 32·66 na korist družbe sv. C. i M. Ovaj iznos poslan je na naše uredničtvo.

Za družbu sv. Cirila i Metoda sakupio i poslao na naše uredničtvo č. g. Fran Peršić u Pićnu iznos K 12·40. To je bilo sakupljeno u kući g. župnika svetomartinskoga.

Razni prinosi:

Predplata „Naše Sloge“ u mjesecu julu. Čit. Svet Ivan Zelina K 7, D. J. Sušak 3, čit. Požega 6, čit. Petrinja 2·50, F. B. Perlak 3, čit. Daruvar 3, J. S. Mlaka 5, Dvor. Varaždin 3, čit. Celje 5, B. Š. Lovrečica 6, M. H. Sv. Lovreč 3, I. F. Kopar 1·50, M. Z. Kopar 3, br. dr. Pódgrad 6, čit. Gorica 7, Š. Z. Malinska 3, puk. P. Sarajevo 6, nar. dom Bakar 2·50, M. F. Rieka 6, čit. Osiek g. g. 6, A. I. Pula 3, M. B. Peroj 2, V. B. Buzet 12, I. N. L. Pićan 3, S. K. St. Pazin 6, N. V. Trst 3, A. N. Pićan 6, R. P. Motovun 2, J. M. Opatija 3, M. I. Pula 2·20, J. J. Rieka 6, čit. Vinkovce 2·50, čit. Glina 2·50, N. Ž. Sušak 3, E. dr. Z. Buzet 3, F. J. M. Baška 3, J. M. Gorica 12, čit. Kopar 6, F. B. Tinjan 6, V. Ž. Kastav 2·60, V. S. Opatija 6, A. J. Zadar 6, A. F. Županjac 4, A. R. Gospić 6, M. C. O. Čabar 6, čit. Rieka 5, M. Š. Pazin 6, J. M. Sv. Ivan 9, F. V. Kornić 12, A. T. Pazin 5·50, J. P. Veprinac 6, M. D. Vabriga 3, čit. Osiek d. g. 2·50, „Vlašić“ Travnik 6, I. M. Varaždin 6, čit. Brinje 6, G. B. F. Poreč 6, čit. Metković 6, N. P. Beršec 21, L. T. Mune 4, F. F. Kopar 6, I. M. Srdoči 6, F. S. Kastelir 12, I. Ž. Rab 12, I. M. Cres 6, A. Z. Salore 6, D. F. Baškanova 6, I. U. Sv. Petar Š. 3, A. Ž. Medulin 9, A. I. Baderna 5, M. B. Poljane 7, A. S. Rieka 3, čit. Šibenik 6, I. D. G. Sv. Lovreč 6, M. F. Beram 5·50, M. P. Medulin 3, N. Ž. Punat 12, R. R. Sušak 3, čit. Kraljevica 2·50, A. V. Kraljevica 3, T. C. Svetlovreč 26·19, K. B. Vranja 3, čit. Metković 9, M. F. Nabrezina 6, M. L. P. Opatija 5, E. G. Tinjan 12, I. N. Kršan 4, P. P. Dol. Vas 9, M. M. Belej 12, F. H. Labin 8, J. D. Sv. Martin 6, M. P. Sv. Ivanac 12, A. V. Ika 6, P. P. Zagreb 6, I. K. Račice 12, L. V. Kanfanar 6, F. J. Draguć 6, I. M. Martinšćica 6, V, I. Cres 12, A. K. Rieka 10, I. M. Šipan 6, A. B. Smrik 2, F. B. Kastav 6, čit. Mošćenice 6, J. K. Topolovac 6, čit. Trpanj 6, Š. Č. Roč 24·10, čit. Sv. Petar Š. 12, V. M. Kastav 6, M. K. Sv. Petar Š. 5·50, V. R. Tinjan 3·66, J. C. Tar 6, M. M. Lupoglava 3, A. Č. Strped 6, J. R. Žbandaj 7, J. S. Frančići 3, I. M. Završje 11·50, J. O. Sežana 6, M. P. Biograd 3, čit Sv. Lucija 6, I. F. Juršići 5, I. S. Smokvine 3, čit. Podvežica 6, F. L. Kršan 15·83, P. L. L. Vlahovo 10, A. M. i M. L. Brda 95·10, A. N. Pula 3, A. J. Opatija 6, F. I. Rieka 6, S. T. Rieka 6, F. S. Kastelir 2, A. Š. Žminj 12, A. B. Kaldir 6, Z. K. Krasica 8, I. S. St. Baška 8·50, J. S. Kanfanar 6, dr. V. bar. Z. Rieka 15·25, V. G. Prosek 6, M. Č. Lindar 3.

Za oglase uplatili tekom julija: g. A. Tranfić i dr. K 2·66, g. J. Ivančić, Golac 4·20, g. Živic i dr. Trst 10, g. A. Srnka. Glina 17·50, fil. credit. Trst 48, del. škola Kastav 4·32.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Mlatilnice i Čistionice za žito, **Mastionice i Tiskarnice** za vino, voće i ulje, **Slamoreznice i Sisaljke** (pumpe) svake vrsti, te u obće svi poljodelski strojevi svi **obrtnički strojevi, i tehnički** predmeti; dobivaju se kod tvrdke:

Schivitz & Comp. u Trstu

(inžinira Živića)

polazeći iz prvih tvornica, uz najniže ciene.

Na zahtjev daju se dragovoljno potrebite upute i šilju se cienici badava.

Tvrdka se što uljudnije preporuča svojim zemljacima.

Restauracija

ŠEPUKA - PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slastice.

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati lek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Reka se pita: Taftà za turiste **Luser** po nov. 60

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, Ravnatelj Lekalonski d. d. Mayer, Tarabochia, Pertoti, U Pulji A. Vascotto, P. Garbaccio.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

ZUBOBOLJA.

Nenadkriljivo! Najnoviji izum!

Bol šupljih zubi prestaje **sigurno i momentano** uporabom najnovijeg izuma

„Orientalskih pilulica proti zubobolji“.

Iste su od strane visoke kralj. zemaljske vlade za prodaju dozvoljene, te nakon ličbene analyse kao posve neškodljive pronadjene.

Ove do sada kao najradikalnije i nenadkriljivo sredstvo proti boli šupljih zubi izkušane

„Orientalske pilulice proti zubobolji“

dobivaju se jedino kod proizvoditelja ljekarnika

A. SRNKE u Glini (Hrvatska).

Da se predusretne možebitnom kupovanju kojekakvih patvorina, upozoruje se na zatvoru kutije nalazeći se zaštitni žig (glava crnca.) — Naručbe obavljaju se kretom pošte uz pouzeće, ili ako se novac unapried pošalje. — Cieua jedne bočice pilulica sa uputom jest franco pripošlano 2 K 85 h.

Jedino sredstvo! Sigurno djelujuće!

OBJAVA.

Podpisanomu je čast javiti, da je sa danom **1. kolovoza 1901.** otvorio svoju

odvjetničku pisarnu

u PULI, Via Circonvallazione br. 21 (kuća Malusà) prizemno.

Sa štovanjem

Dr. Ivan Zuccon,

odvjetnik.

Broj 61. Pula, u utorak dne 6. agusta 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju obćinog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napatnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbliže poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. kod u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Opeta jim nije pravo!

Naši čitatelji znaju, da su zastupnici hrvatsko-slovenski na istarskom saboru zadnje dvie tri godine govorili samo u svojem jeziku. To je bilo zato, jer su se Talijani bili uzvrpoljili, da se u saboru nesmije raspravljati nego talijanski, pače su dva puta i takovu odluku stvorili i takovu krpicu već bili prišili u pravilnik iliti regulamenat, koj propisuje kako se ima postupati u saboru. Ali jim je Cesar oba puta prebio, jer makar on ima Talijane rado i više nego li zaslužuju, ipak nemože ni neće dopustiti, da se hrvatskomu narodu, tomu desnom krilu kraljevom, baš na silu usta začepe. Talijani su zato hajali i nehajali, pak čim bi naš koji usta otvorio, eto ti nemira na klupah većine, pače je Bartoli i nekakvu štanjadu od kovi bio uhvatio u Puli i po njoj zvonio, dok su naši govorili naški, to jest hrvatski oliti slovinski. Stari predsjednik prekidno bi naše, a galerije, videć kako je dolje, sastavljene po želji većine, bučile su, kako se reče, do zla Boga. Tako je bilo zadnju godinu zasjedanja u Poreču, tako u Puli, tako prve dvie u Kopru, a što je bilo ove godine, to su još ostanci te gospodske talijanske igre, jer puk talijanski — da mu je malo slobode — drugačije bi se sa svojom gospodom poigrao.

Naši zastupnici videć to, nisu mogli, nego činiti što jim kaže duša i obraz. Oni su računali i baš na silu nedamo da nam se otme pravica našemu govoru, pak su govorili samo svojim načinom, to hrvatski aliti slovenski i niau htjeli ništa govoriti talijanski.

Odotuda silna buka u Talijana, da s našimi nije načina, da se nemože ništa dobra opraviti, jer da oni nerazumiju, što naši govore i što isprika.

To je kao kada tat bježi zajedno s drugimi, pače još pred nje i sve više; drži ga, drži ga, dokle poodmakne dalje od svih pak šmuc kamogod, gdje ga više nenadju.

To je, kažemo, tako je do pred četiri godine, naši su u saboru uviek govorili takodjer talijanski, nesamo hrvatski. Osobito dr. Laginja, koji je godine 1883. probio led za naš jezik, što je u Poreču uz pogibelj života bio započeo govoriti hrvatski — služio se je kasnje u mnogo i mnogo prilika talijanskim jezikom, dapače on je dobrovoljno bio postao neki tumač prema većini, jer bi često opetovao talijanski, što je koji drugi od naše strane rekao ili predložio hrvatski.

Tu njegovu pripravnost platili su Talijani tim, da mu je prigodom zadnjeg zasjedanja u Puli, predsjednik odmah na prve dvie tri rieči hrvatske počeo zanovetati i tako ga ozlovoljio, da nije dalje ni govorio, a bio je sa znanjem i privolom kluba sklon obširno baš onda govoriti talijanski i to o vrlo znamenitom pitanju željeznice Trst—Poreč, kad je još doba bila da vlada potroši jedno 5 milijuna a provincija jedno 2 milijuna pametnije i koristnije, nego li su jih potrošile, kako se vidi sada, gdje sa rečenom željeznicom pravo nitko nije zadovoljan, a svi su sporazumni, da neće ni iz daleka nositi koristi, koju bi bila nosila, da su učinjene neke promjene.

* * *

Dakle sami Talijani sa predsjednikom sabora i sa huckanjem svojih plaćenika krivi su, što su naši zastupnici neko vrieme bili počeli govoriti s a m o svojim jezikom i onehajali posve talijanski. Kriva je i vlada, koja je ponovno izjavila u saboru tako nekako kao da i ona priznaje, da bi se m o r a l o raspravljati talijanski.

Ovu godinu stvar se je ponekle promienila, to jest uspostavilo se je dielomice postupanje, kakvo je bilo negdje do 1894—1895. Neki od naših zastupnika govorili su ovoga saborskog zasjedanja u Kopru t a k o d j e r talijanski. Kažemo „nekoji" jer zastupnik Spinčić predsjednik kluba i zastupnik Mandić tajnik kluba, što su govorili, to je bilo samo hrvatski, dočim je dr. Laginja govorio u oba jezika, Kozulić takodjer talijanski. Mi neznamo, niti marimo iztraživati razloge, zašto su se naši zastupnici povratili na ponašanje koje su držali po prilici do g. 1894.

Istina je nepobitna to, da je ovog zasjedanja u Kopru predsjednik sabora odmah iz početka ozbiljno opomenuo galerije i s njimi bio — koliko on već u obće može biti — ozbiljniji, nego li druge pute. Isto je tako nepobitna istina, da je u gradu Kopru, izvan sabora, ovih dana vladao podpuni mir i red. Mi se istine nismo nikada bojali, pak ističemo i ovu u nadi, da je to možda početak opamećenja s talijanske strane.

Ali, evo veliko čudo! Gospodujućoj kliki, koja napunjaje saborske galerije ni to nije pravo! Kad je ovih dana jednom prigodom dr. Laginja t a l i j a n s k i izjavio, da je njegov predlog imao biti pročitan u hrvatskom izvorniku sa predsjedničke stolice, jer da mi na to imamo sveto pravo — nastala je buka i galama možda najveća za ovog zasjedanja. Istine bodu, i nami se čini, da će Talijane jače bosti one istine, koje jim budu dobačene u njihovom jeziku. Ako svi znaci nevaraju, Talijani će opeta vikati i kriviti se nu više na to, što jedan ili drugi naš zastupnik bude govorio t a l i j a n s k i. Za njih ide slabo, premda su još gospodari, kakogod okreneš medalju. Ima jih već i među talijanskimi zastupnici, koj se boje, da će naši u saboru govoriti talijanski. Posve jim se ta bojazan neće obistiniti. Ali kad budu naši znali — kao ovih dana — da na galeriji sjedi koji „brat" s preko mora i koji izvjestitelj za ljude tamo preko, onda će koji od naših govoriti talijanski, pak će dokazati i onim koji neznaju hrvatski, da većina i predsjednik mnogo puta neznaju saborskog pravilnika, da većina griješi lievo i desno, da ima teških političkih i upravnih pogrešaka, da ju drži samo broj i strah onih koji od nje odvise i da takova politička stranka nemaa više dugog života da naši mogu upotrebiti za pravice svojega naroda isto ono oružje, koje rabe proti nami Talijani, to jest talijanski jezik, za kojim su toliko vapili, a sada ga se smrtno boje!

Zakonska osnova

na temelju prešnoga predloga zastupnika Spinčića i drugova od 20. junija 1901.; odnosno promjene, koje predlažu zastupnik Spinčić i drugovi k zakonskoj osnovi predloženoj saboru od zemaljskog odbora danom 17. junija 1901., glede poboljšanja plaće učitelja na javnih pučkih i građjanskih školah.

N e p r o m j e n j e n o o s t a j e:

Naslov.

Članak I. i § 5.

Članak II. i IV.

§ 11. Kotarska školska oblast imade priobćiti duplikat ove iznaznice (tabele) mjestnom školskom vieću pozvav ga, da ju najprije podastre mnienju mjestnoga

---

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

(Nastavak).

Ali što, svrši i predavanje, a učitelj ni mukac; niti je pregledao zadaće, niti ih je dao pregledati po kome učeniku! A zar imade i takvih učitelja!? Jest, i takvih na žalost imade, a da je to veliko zlo, znademo svi dobro. Znade li diete — upozna ga jamačno tečajem vremena — da je on takav površan, — načrčkati će ono štogodj. I tako se u ludo gubi zlatno vrieme, koje bi se moglo u što boljega i pametnijega upotrebiti, a i djeca se priučavaju neredu i nemaru.

Kod takvog učitelja — nedosljedna — naći ćeš i nemara. On se u obće malo briga, da li ono, što je djeci podao, jest ili nije podpuno; jesu li, nijesu li shvatili; ne, on ne mari, da krivo stečene pojmove izpravi i pravima nadopuni. Pa nesamo da mu je pouka manjkava i nepodpuna i što tako priučava djecu, da krivo misle i sude o stvarima, te na taj način privlači na sebe njihovu mržnju, nepoštivanje, malouvaženje i gubitak auktoriteta — nego što je glavno, ona će početi gubiti volju za naukom.

Ali njegov nemar ne očituje se samo u njegovom školskom radu, nego i u njegovoj osobi samoj; jer takav čovjek malo ili ništa ne nastoji, da sama sebe obrazuje t. j. da uviek usavršuje i popunjuje svoje znanje, već se zadovoljava s onom količinom spoznaja, s onom količinom teorije i korektne prakse, što je sobom ponio iz učiteljske škole, a koja praksa i teorija, — pa ma kako valjana u početku bila — početi će s vremenom po malo blieditи i gubiti se, ne bude li je on i nadalje podkriepljivao. No, dakle, na koji način i kako će taj uzgajatelj moći podavati zdrave, valjane i krepke duševna hrane djeci, kad on sam nije dobro prodro u stvar, kad on sam ob onome nema bistrih ni temeljitih pojmova?! „Kako izvaditi iz kukavičjeg gnjezda jaja kad ih nema"! Pita jedan pedagog srednjega doba.

Pa kakvom li se napredku nadati od škole, gdje je takav učitelj; kako očekivati, da djecu priljubi nauci — knjizi, kad ni njemu nije omiljela? A *Montaigne* tvrdi: „Učitelj je samo sposoban, da *istinski* poučaje i uzgaja, dok i sam pospješuje svoje obrazivanje".

Ali volju za naukom mogu djeca i radi toga izgubiti, ako im učitelj u jedan mah natrpava silesiju gradiva, ne pazeći na to, hoće, ne će li djeca moći tome odoljeti. To se osobito zbiva onim učiteljima, koji misle; e imade vremena, pa ćemo lako sve ono, što osnova prepisuje iscrpsti! I ala da se planduje, a kad dodje voda do grla, e onda ajde prti na bijednu djećicu breme, koje podnijeti nemogu, jer nerazumiju, jer nijesu obiknula sustavnom radu, jer nadilazi njihove duševne sposobnosti. Pa ne uspje li mu koji, eto ti njega najoštrijim kaznama! A što se dogodi? Dogodi se to, da djeca videći se nesposobnima svladati obilje gradiva, niti ne kušajuci svoje duševne moći — bace knjigu u kut, te ne će, da polaze učionicu, jer kada bi ju i pohadjali, znadu dobro, da ih ne bi minula učiteljeva — tobožnja — pravedna srdžba.

Učitelju u školi treba — mora — da su svi jednaci; on ne smije tu, da sudi ni po babi ni po stričeviću, nego po valjanosti učenika; njemu valja, da je *jednako* mio sin načelnikov i sin ubogarov; on valja, da se svima jednako bavi; on valja, da je svojim učenicima dobar otac; on valja da pravedno kazni ili pohvali sina načelnikova, kao i sina siromaha. Ne postupa li tako, djeca će to mahom opaziti, i početi — bude li on i nadalje u tom ustrajao — gubiti volju za naukom. A ne samo to, nego će još u njima pobuditi mržnju i prezir prama onom bogatašu, i na sebe — a onaj biedni sirotan kleti će svoj udes. I tako će učitelj doprinjeti — da u srcima djece, već u učioniči — i neholice — nikne ona klica onog *pitanja*, koje je dandanas toliko svietom zavladala, a što je glavno, sve to veći mah preotima. „Škola je svjet u malom", rekao je Harleville.

Idući u tom pogledu i dalje, dati će učitelj nesamo povoda gorespomenutom, već će dovesti ga i dotle, da će posvema zanemariti školu. Pa kad ga budu silili, da je polazi, ili pitali zašto je ne nepohadja, odvratit će im: a čemu bih je ni pohadjao, kad sam sirotan, a onamo učitelj miluje i uči i bavi se samo onima čiji očevi imadu težke toboce. Pa zar ne će istinu reći? Zar često i prečesto ne igra u ljudskom životu veliku ulogu i visoko se penju oni, kojima su na krstu kumovali visoki i bogati kumovi?

(Nastavak slijedi.)

školskoga vieća a zatim da joj prioboi u roku od 14 dana pod prietnjom gubitka prava za samo ovaj put, zakoniti predlog terne ili u slučaju, da nebi bilo trojice usposobljenih natjecatelja, u obće jedan predlog obć. zastupstva u dvostrukom uzorku. Minuv dotični rok, kot. školska oblast prosliedit će zem. odboru u dvostrukom uzorku izkaznicu natjecatelja sa svimi molbami s priloženimi izpravami i sa možebitnim zakonitim predlogom u dvostrukom uzorku obć. zastupstva.

§ 12. Pokrajinski odbor vrši pravo predstavke na učiteljska mjesta kod javnih pučkih i gradjanskih učiona u okviru zakonitog predloga obć. zastupstva.

§ 18. Stalnim imenovanjem učiteljem ili učiteljicam providjenim svjedočbom usposobljenja za učiteljevanje, spojeno je pravo uživanja mirovine i drugih zakonitih pogodnosti. K tomu imenovani nesmije biti sa strane pokrajinske školske oblasti premješten na drugu školu nego usljed vlastite molbe ili propisanim disciplinarnim putem.

§ 23. Godišnja plaća učitelja i učiteljica javnih pučkih učiona ustanovljuje se u iznosu 1200 kruna, plativih čim dotični postigne svjedočbu usposobljenja.

Učitelji i učiteljice pučkih učiona u Puli dobivaju osobni godišnji doplatak od 200 kruna, koji se neuračuna u mirovinu.

Namjestni učitelji i učiteljice providjeni svjedočbom zrelosti dobivaju godišnju plaću od 900 kruna.

§ 24. se izpušta.

§ 25. Plaća učitelja i učiteljica gradjanskih pučkih škola iznaša 1600 kruna.

§ 27. Učitelji i učiteljice providjeni svjedočbom usposobljenja za podučavanje, dobivaju bez razlike, dali su imenovani definitivno ili provizorno doplatu nakon 5 godina službovanja obavljenoga neprekidno i dobrim uspjehom kod javnih pučkih škola u kraljevinah i zemljah zastupanih na carevinskom vieću.

Ova doplata će se odmjeriti za učitelje i učiteljice javnih pučkih škola u iznosu od 150 kruna godišnjih; a za učitelje i učiteljice obstojećih, ukinutih ili u buduće utemeljenih gradjanskih škola sa 10% na godišnju plaću od 1600 kruna.

Pod istimi uvjeti pripada učiteljem i učiteljicam ista doplata za svaku sliedeću petgodišnjicu, ali samo do uključivo 30-godišnjeg službovanja.

Za doznačenje i izplaćivanje svake 5-godišnje doplate ima se računati doba od početka službovanja dotičnika, bez obzira, dali je koja 5-godišnja doplata bila privremeno zanjekana ili obustavljena.

Prvo doznačenje doplata spada na pokrajinsku školsku oblast, koja ima takodjer odlučiti, kad uspjeh cielog jednog petgodišnjeg obavljenog službovanja ne bi se priznalo povoljnim, dali i za koliko vremena doznačenje i isplaćivanje dotične 5-godišnje doplate imade se obustaviti.

§ 28. Ravnatelju i ravnateljici gradjanske osmorazredne škole pripada doznaka obavljanja službe od godišnjih 600 kruna, onim vlastite gradjanske škole od godišnjih 500 kruna.

Svakomu ravnajućemu učitelju i učiteljici javne pučke škole pripada doznaka obavljanja službe odmjerena na 100 kruna po svakom razredu; doznaka nesmije u cielosti prekoračiti iznos od 300 kruna godišnjih.

§ 29. Sve učiteljsko osoblje imade pravo na pristojan stan, a u pomanjkanju istoga na primjerenu odštetu polog sliedećih ustanova.

Ravnatelj gradjanske škole ili upravitelj javne pučke učione ima pravo na stan sastojeći od najmanje 3 soba sa potrebitimi nuzgrednimi prostorijami, koji ima mu biti doznačen u školskoj ili u drugoj pristojnoj zgradi.

U pomanjkanju stana u naravi, imati će pravo na godišnju odštetu od 700 kruna u gradu Puli, od 500 kruna u gradovih Kopar, Poreč, Pazin, Volosko i u lječilištih Opatija, Lovran i Mali Lošinj, a od 400 kruna u svih ostalih općinah.

Ne bi li bilo u tada obstojećih školskih zgradah razpoloživih nego 2 sobe, dobiti će za treću sobu, koja manjka, primjerenu odštetu u novcu.

I ostalom učiteljskomu osoblju biti će doznačeno prebivalište u naravi, a u pomanjkanju istoga imati će pravo na godišnju odštetu.

Ta odšteta ustanovljuje se na godišnjih 600 kruna u gradu Puli; od 400 kruna u gradovih Kopar, Poreč, Pazin, Volosko i u lječilištih Opatija, Lovran i Lošinj Mali, a 300 kruna u ostalih školskih općinah.

Navedene ustanove vriede i za učiteljsko žensko osoblje gradjanskih i pučkih škola.

§ 30. Namjestni učitelji i učiteljice, ako nebi mogli imati zgodnoga stana u naravi, dobivati će na ime odštete u gradu Puli 250 kruna, u gradovih Kopar, Poreč, Pazin i Volosko i u lječilištih Opatija, Lovran i Mali Lošinj 200 kruna, a u ostalih školskih općinah 150 kruna.

Članak II.

Doplate službovanja, doznačene dok stupi u kriepost ovaj zakon, ne mienjaju se, dočim doplate koje dozriju i koje su susljedice doznačene imadu se odmjerivati po ovih ustanovah.

Doplate službovanja dozriele prije nego li stupi u kriepost ovaj zakon, odmjerivati će se i doznačivati po ustanovah prije valjanoga zakona.

Članak III.

Plaće, koje sada vuku učitelji i učiteljice, ako su slučajno veće od ustanovljenih u ovom zakonu, ne mjenjaju se.

Članak IV.

Ovaj zakon stupa u kriepost danom njegovog objavljenja, a provesti ga ima Moj ministar za bogoštovje i nastavu.

Istarski sabor.

Kako su naši izašli utorak već pod konac sjednice, nije sabor mogao dalje. Izašli su zato, jer je Bennati htio, da občinstvo bude opeta pripušteno na galerije, pak da on može ružiti naše kako ga je volja, a kad bi naši ustali na obranu, da onda galerija opeta buči po miloj volji. Taj put jim nije poslo za rukom.

Sjednicu je stari predsjednik morao dignuti, jer nije bilo broja. Zatim je zastupnikom brzojavno priobćio, da će sjednica biti opeta u petak 2. agusta u 10 ura jutro. Tako je i bilo.

* * *

Dnevni red te sjednice bio je ovaj: Čitanje zapisnika. — Priobćenja. — Izvješće o odreknuću pokrajine na pobiranje daće na špirite. — Izvješće o poboljšanju učiteljskih plaća. — Odluka o načinu kako će se raspravljati pitanje o promjeni saborskoga sjedišta i dotični predlog dra. Laginje. — Pokrajinski proračun za 1901.

Čitaju se razne interpelacije i predlozi. Medju timi jedna od Gerše, — labinskog liečnika, glede tobožnjega pohrvaćivanja talijanskih imena mjestnih i krstnih, druga od Bennatija proti tomu, da je u Rimu na kolegiju svetog Jerolima uz grbove (steme) hrvatskoga kraljestva stavljen i grb Istre. Pametni su predlozi zastupnika Kompare i drugova (naših), da se priteče u pomoć onim krajevom, koje je potukla tuča; imenovani su svi krajevi, gdje je ljetos bilo te nesreće, naročito pak občina Marezige. Sličan predlog postavio je takodjer dr. Ventrella.

Dr. Scampicchio i drugovi pitaju, što je sa rumenskom školom u Šušnjevici.

Junta odgovara, da je ona sa svoje strane učinila sve što je mogla.

Odluka saborska, da se pokrajina Istra odriče prava stavljati takse na prekapane spirite (rakije itd.), dokle po državnom zakonu bude dobivala jedan dio državnih taksa od tih pića, bila je primljena u trećem čitanju.

Velika razprava razpreла se je o zakonu za poboljšanje učiteljskih plaća. Hrvatsko-slovenski zastupnici predlagali su mnoge promjene zakonskoj osnovi kakovu je predložio zemaljski odbor; naročito su bili zato, da se plaće nediele po mjestih gdje je škola, nego da budu jednake i da učiteljice budu izjednačene u plaćah, kad su u trudu i u naucih i da svi oni, koji imaju izpite usposobljenja budu smatrani kao drugi stalno namješteni učitelji.

Zastupnik Spinčić označio je stanovište naše stranke općenito, dakako samo hrvatski, a u podrobnoj razpravi pri svakom paragrafu naši su postavili predloge za preinaku, koje je pak predsjednik po svojem ludom običaju i tvrdoglavosti dao na razpravu samo u talijanskom jeziku. Naši su glasovali za zakon, kako je predložen, samo u onom dielu, gdje se u obće odredjuje poboljšanje plaća, a u podrobnih ustanovah glasovali su za svoje posebne predloge.

Zakon je primljen, u drugom čitanju, nepromienjen kako ga je predložio zemaljski odbor, dotično školski saborski odbor. I u toj sjednici izpražnjene su galerije par puta, premda je na njih bilo dosta i takvih ljudi, koji bi rado bili slušali cielu raspravu mirno, ali plaćene fukare je svagdje, tako i u Kopru, gdje bi inače razprave mogle teći posve mirno.

* * *

Sljedeća sjednica bila je urečena za subotu 3. augusta, 9 ura jutro Zapisnici poslednjih sjednica uzeli su se za potvrdjenje. I tu je vladin zastupnik bio prisiljen, da učini popravak; on je naime zahtjevao, neka bude rečeno, da je u ime vlade on pozdravio sabor u oba jezika. Talijani, koji pišu zapisnike o sjednicah, nisu htjeli ni toga ubilježiti, dok on nije prigovorio.

Zakon o poboljšanju učiteljskih plaćah primljen je u toj sjednici i u trećem čitanju. Tako i odluka, da se povišene plaće izplaćuju već i prije dojduće godine, ako zakon nebi bio odmah potvrdjen.

Onda se je preslo na razpravu o zakonskom predlogu, gdje da bude redovito sabor, a ujedno o već poznatom predlogu zastupnika dra. Laginje, da se prepusti bečkom parlamentu neka on to pitanje odluči.

Predsjednik poziva dra. Laginju, ako hoće, obrazložiti svoj predlog. Ovaj izjavlja, da mora prije čuti, što se predlaže glede zakonske osnove, tek onda će se moći razpravljati, jer kada bude čuo što se misli sa zakonskim predlogom, onda će on možda ustegnuti prešnost svojega predloga i zadovoljiti se, da se razpravlja skupa s osnovom zakona, koju je vlada predložila.

Na to govore Bennati i Rizzi i predlažu, neka se zakonska osnova uputi političko-ekonomnom odboru za proučenje i izvješće, a predlog dra. Laginje, neka se odmah odbije, jer da nebi bilo častno po pokrajinu, da parlamenat a ne sam sabor odluči, gdje da bude redovito sjedište sabora. Dr. Laginja na to reče, da mu je dosta ta izjava i da dalje neobrazlaže predloga, jer ga razumije svaki, koj znade čitati, a postupak većine najbolje se vidi, kako je „pravedan i mudar“ po tom, što u odbor koj će proučavati tako znamenito pitanje, nije bio izabran niti jedan član od hrvatsko-slovenske stranke.

Tako je pitanje o stalnom sjedištu sabora opeta zakopano, jer će veliko čudo biti, ako se Talijani slože u tom pitanju.

Došao je za tim na red proračun školski i onaj mirovinske zaklade za učitelje za god. 1901.

Govorio je od naše strane zastupnik Spinčić proti, dakako hrvatski. Iznesao je rugobu školskih taksa i navco, kako se nepodiže škole, premda je prihod od taksa ogroman. Udario je na zemaljski odbor koj te novce drugamo troši (na primjer za uzdržavanje talijanske prkos-gimnazije u Pazinu. Čuli su se glasovi.)

Galerija je dakakako bučila i bila izpražnjena, u koliko je htjela poslušati predsjednika, ili kako bi Mandić rekao „babu“ a ne predsjednika.

Bennati odgovara po svoju do je — kako mu drugi tumače — Spinčić ljuto uvriedio pokrajinsku upravu i da ako je „onesto“ neka ono opetuje talijanski. Na tu bezobraznost, kako da bi bilo „nepošteno“ govorit u svojem jeziku, skočio je Spinčić kao lav i zavikuo Bennatu „da se od jednog Bennata neće učiti poštenja“. I Mandić je medjutim ustao na noge i bogme onda se je Bennati malo stiknuo natrag od onud do kuda se je kao u teatru bio zaletio. Sami Talijani su mu za zlo uzimali onu besjedu, jer je rečena, kao da je tobože nepošteno, ako Spinčić govori u svojem jeziku, kojega se Bennati nije htio naučiti. — Ti proračuni prihvaćeni su od većine proti glasovom naših zastupnika.

Isto tako proračun gospodarstvene zaklade i proračun občeniti pokrajinski. Svi ti proračuni tek su sada obavljeni, a za ovu godinu, gdje se je već trošilo punih sedam mjeseci; dočim ako jedna siromašna občina zakasni mjesec, dva, eto ti grožnje i svakojake neprilike od zemaljskog odbora.

Naši su pri občenitoj raspravi o zemaljskom proračunu dali izjavu, da neimaju povjerenja u zemaljsku upravu i da joj zato nemogu toga povjerenja ni iskazati, zato glasuju proti proračunu. To je stanovište svih očitih opozicija, i dok se nam nepripoznaju naša prava, dok se novci sakupljeni od nameta, koje plaćamo svi, nebudu trošili pravedno, bez obzira na političke stranke, dotle naši zastupnici nesmiju privoliti u proračun ni u pobiranje nameta.

* * *

Razpravljalo se je nadalje i o utoku dra. Laginje proti odluci kojom je zemaljski odbor odobrio, da občina Pula kupi kuću radničkog družtva (Società operaia) u strmcu sv. Stjepana u Puli. O tom ćemo dati obširnije izvješće. Utok je odbijen po običaju. Isto tako je odbijen utok Martina Perkovića iz Smoljani proti odluci, kojom je zemaljski odbor uništio zaključke zastupstva občine Sanvinčenske, da se ustanove škole u Smoljanih i Bokordićih. Napokon je odbijen utok Vale Zrinšćaka i drugih proti odluci zemaljskog odbora, kojom je uništio upravno vieće za občinu Vranju (a Klani su ga na silu dali!!)

I tom prigodom čulo se je s naše strane temeljitih glasova. Glede sanvinčenske odluke govorio je dr. Laginja i njegov ćemo govor donieti u priliki po brzopisnih bilješkah. Nu vrana vrani oči neiskopa, pak je talijanska većina obnašla, da je Junta sve učinila u redu i zavrgla utoke.

Tim je završena sjednica od subote, peta po broju, i predsjednik je izjavio, da je nakan sazvati dojduću sjednicu negdje okolo 12. septembra, a razpravljalo da bi se povrh stvari, koje su odborom već dane *(medju timi predlog Spinčićev da se ukinu školske takse)* još sliedeća pitanja:

Promjene saborskoga izbornog zakona — promjene občinskoga izbornog reda — Povećanje takse na pivo — Uredjenje gorskih potoka nad dolinom vode Mirne (Quieto) — Zakonska osnova o občinskih liečnicih.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru.

Interpelacija

zastupnika dr. M. Trinajstića i drugova postavljena u sjednici istarskoga sabora na visoku c. k. vladu dne 2. t. mj.

U godini 1899. izradilo je c. kr. ministarstvo poljodjelstva program za promicanje gospodarskoga udruživanja u državi i pokle ga je predložilo gospodarskom vieću u Beču, da dade svoje mnienje, pristupilo je, da u svakoj pokrajini pokrene što treba za razvitak takovog udruživanja.

Da pokrajinskim vlastim bude odredjen pravac, kojim njim je raditi, postavilo je isto c. kr. ministarstvo neka načela, u svrhu, da imaju iste oblasti kratak pregled onih zadružnih zadaća, koje ono želi da budu što više razširene u seoskom pučanstvu. Uz to jih je i uputilo, kako imaju političke oblasti skrbiti za pouku i propagandu u tom mnienju.

Shvaćajuć važnost i potrebu gospodarskoga udruživanja za boljak seoskoga pučanstva, mi smo veseljem pozdravili taj korak središnje c. kr. vlade i uztrpljivo čekali, kada će naša pokrajinska vlada započeti da provadja ovaj program.

Nego žalibože protekle su već dvie godine od onda, a od njezinoga rada nisu u tom mnienju probile na javnost nego samo dvie činjenice.

Jedna je ta, što je bio upitan naš zemaljski odbor, bi li on preuzeo nadzor nad štedovnimi zadrugami. On se izjavio pripravnim. Kada bi do toga došlo, bilo bi to za naše hrvatsko-slovenske zadruge kao predali ovce vuku na pašu.

Druga je činjenica, što je koncem g. 1900. i početkom 1901. vlada podielila nekojim štedovnim zadrugam u Primorju podpore od 400—800 kruna u ukupnom iznosu od 7000 kruna.

Jer je to sve premalo sada, pače ništa prema velikim potrebam seoskog pučanstva i jer mi želimo, da se jednom u tom pogledu počme ozbiljno raditi, uslobadjamo se postaviti na c. kr. zemaljsku vladu sliedeća pitanja:

1. Kakova i koja su to načela, koja je c. kr. ministarstvo poljodjelstva postavilo c. kr. namjestničtvu za Primorje, da mu budu pravcem i ravnalom kod promicanja gospodarskoga udruživanja.

2. Kada i kako će isto c. kr. namjestničtvo započeti odlučan rad u svrhu provadjanja gospodarskoga programa naredjenog od c. kr. ministarstva poljodjelstva.

Dr. M. Trinajstić, Jenko, Spinčić, Mandić, dr. Slanger, dr. D. Trinajstić, dr. Laginja, Kompare, Kozulić.

DOPISI.

Iz otoka Krka na dan Sv. Ane. (Odnošaji u Dubašnici). (Konac).

Ja: Kako pak vi to tumačite zašto se ne žene?

On: Tu bi morao poći na dugo, al neću: za sada vam samo ovo kažem: krivi su mnogo put roditelji, krivi sami momci, a krivi stari naši običaji, koji jednom bili hvalevriedni, al danas već obstati nemogu... U Dubašnici obično sinovi stoje uz roditelje kako priliepak uz morsku stienu... i dobro je to bilo, dokle je bilo manje naroda, dokle je bila zemlja rodna i plodna... mogao se tada oženiti i jedan sin i dva i tri i više sina te svi ukupno živiti dokle su roditelji živi... danas kad su već pomanjkali uvjeti takovomu zadružnomu živovanju, sinovi, ako se hoće da se žene, valja da se osove na svoje noge, valja da se uzdaju u svoje mišice, u svoju sposobnost, da su kadri uzdržavati obitelj i bez otčeva imanja, sami na svoje žulje, kako to već obično biva u drugih mjestih... ali Dubašljanski mladić neima te odvažnosti... pak tako po malo stara... a za moralnost se nepita! Tu gledajte i danas ovaj naš narodni tanac... tko pleše, tko se zabavlja? dva tri „mlajuha", dva, tri stranca... a stariji mladići u kraju bulje... kako čuci, smiju se i druge rešetaju...

Krivi su mnogoput dakako i roditelji: Mladić se zaljubi u tu i tu djevojku, al otac i majka neće, te mu zabruse: „aj nećeš ju peljat meni na vrata", oni bi radi drugu, koju sin neće... Kako rekoh sin neima srca osnovati sam svoju obitelj i tako ili zastara ili uteče po svietu, što je običnije...

Ja: A kako vaša občina?

On: Bolje nego li pred nekoliko godina. Bila je talijanaška, šarenjačka, a sada je hrvatska, ako se pod tim razumieva što je u njoj sada službeni jezik hrvatski. Onaj zid, od naših neprijatelja umjetno podržavan izmed „gorinjih" i „dolinjih", ako nije posvema porušen, al je dobro razvaljan. Jedno bi nam se htjelo i to dobar, sposoban, pronicav tajnik, jerbo je tajnik duša občine; uz vrla tajnika prolazi i poredniji načelnik. — Mladić, što sada vrši tajničku dužnost, dobra je dušica, ali nesposoban: dobrota bez nauka nije dostatna. Pomaže ga u djelovanju umirovljeni svećenik, nego to vam je sve skupa krparija. Nezadovoljstvo u puku očevidno je, još veće u podobćinah, al oni na občini toga nevide... pače oni se ljuljaju u sladkom uvjerenju, da občinski poslovi nisu nikad bili u boljem redu... da su oni u narodu obljubljeni, da se oni žrtvuju, kako nije nikad nijedan... viditi će se prilikom prvih izbora... drugi, uvidjavni ljudi i neki oštroumni zastupnici morati će opet sve sile uložiti... inače bi sve propalo, i šarenjaci bi opet zavladali... Nego oni misle da su dobri gospodari... ali i to je prividno... troškovi, tereti su narasli: liečnik — školska zgrada, i nesretna školska taksa, što nam ju nametnuli Talijani, sve to su za našu občinu veliki „ščipci", da su mudraci na občini u velikom škripcu. Ipak izvore dohodku moralo bi se naći: eto nam prostranog občinskog imanja — brguda, koje skoro ništa občini nenosi... recite jim, dajte da to nosi: tu su drva, tu je travarina; oni i bi, al odlučnosti fali, strah jih lovi pred ono desetak, što brgud uživaju... recite jim, kad vas je strah na kakov odlučniji korak, onda povisite prirez-adicional, al tada drhću pred ono nekoliko imućnijih, koji toga neće: i tako naša občina uprkos razvikanim štedišam, kuburi s praznom škrinjom...

Ja: Zašto svemu tomu nedoskočite?

On: Kako? Rečeno nam je, da je sam c. kr. politički povjerenik, pošten i čestit činovnik, savjetovao mladića neka podje do koje veće občine, te se ondje vježbom usposobi za tajničtvo, al on neslušao. Zašto, mi neznamo! Svećenik, njegov zaštitnik, hotio biti — i nitko se tomu neprotivio, občinskim zastupnikom, pače načelnik dao ga imenovati i občinskim blagajnikom valjda iz straha da nebi lupeži okrali občinske (obično prazne) blagajne; pa pokriven plaštom zastupnika i blagajnika tvrdo je uvjeren, da on mora, da je njemu „sveta dužnost" žrtvovati se za občinu; pa zato navadno svaki dan sjedi u občinskom uredu, da pripomaže svomu omiljelomu štićeniku, te se zanj očinski skrbi... Zlo je kad se svećenici nit najmanje nepačaju u občinske poslove, al po mojem mnenju još je veće zlo kad se previše u to pačaju... popu moraju biti občinske stvari, dužnost nazgredna... Imenovali drugoga tajnika dakako moglo bi se, ali... obziri...

Ja: A što na to načelnik?

On: Načelnik dobar čovjek, pošten imućan kmet, osviedočen Hrvat, ali ženi spodoban, bez odvažnosti... Izjavio se: „ako Pavića i popa Pava nebude na občini, ja se odričem", mjesto da reče, meni treba, ja hoću razborita, izvježbana tajnika, nećete li mi ga dati, ja se odričem. Al nečudite se, svi su u rodu, nepotizam, sablazan.

Ja: A kako škola?

On: Ako ciljate na zgradu: eto je pred nama, liepa je, na krasnom položaju, zaista pametan je bio, koji je začeo misao da se ovdje gradi. Škoda, što imade veliku pogrešku: zahodi nisu gradjeni prema zdravstvenim propisom, pače baš gore nego li u nijednoj privatnoj kući: smrde, zaudarajd na hodniku, i u istih školskih zgradah, da nemogu gore. Občina bi morala tomu doskočiti, ali občinski faktotum protivi se, jer da novca neima. Načelnik, kad bi imao u blizini uvidjavnu osobu, pomogao bi, ali ovako pod uplivom velikoga štedište odgovara: komu smrdi neka nos začepi, divno! Učiteljica se tuži; uzalud; učitelj šuti, još nije stalan na stolici; dobar je, uljudan, susretljiv, dao Bog to bude i unapred, neprigovara ničemu, netraži ništa, al kada bude stalan, onda će tresti Dubašnica pred njim: tako se je barem izrazila njegova žena, a bolje bi bila činila, da je mučala.

Ako ciljate na učitelje, onda vam mogu po duši reći, da su i učitelj i učiteljica dvie izvrstne sile. Poznato je već svima, kako je svemogući zemaljski odbor odbacio svu trojicu od občine predloženu, a privremeno imenovao g. Radića, valjda svoga miljenca, a to na temelju naručenoga utoka njegovoga djeda. Mi proti učitelju Radiću, kao osobi neimamo ništa protivna, ali on u oči poštenjaka, budući nije unišao u našu školu „kroz vrata nego kroz prozor", on ljage svoga imenovanja nikad oprati nemože niti neće.

Ja: A što na sve to vaše občinsko zastupstvo?

On: U našem zastupstvu imade čestitih muževa, kremen-značaja, kojim se nemože poreći i dobre volje i rada, koji vide nedostatnosti na občini, koji su uvjereni, da tajničko pitanje bi moralo se jedan put tako riešiti; da nam bude tajnik — pa se ga obskrbilo i većom plaćom, kako nekakova os, oko koje bi se lahko vrtilo občinsko kolo, ali, ali, obziri i uviek obziri...

Ja: Imate li nade, da će stvari krenuti na bolje?

On: Neimam. Slušajte: i načelnik i tajnik i sva njihova svojta i mnogi drugi kmeti po Dubašnici kad bi saznali za ovaj naš razgovor: da su pametni da jim istinski leži na srcu dobrobit občine, njezin narodno-gospodarski napredak, morali bi se sastati, prijateljski proresetati ovaj razgovor, pa nešto odlučiti, a oni? Oni bi vam se, koji sada na občini vedre i oblače, i svi njihovi pristaše naširurili, i samo iztraživali, tko je ovo vam pripovjedao, da ga izmrze, a možda, kad bi mogli, da mu se i osvete.

Oprostih se s prijateljem, baš nekako nujan i žalostan, a vraćajuć se doma uzdahnuh: „ah nije zlato sve ča lašči, ni sve srebro ča zvoni", ah nesretnih ljudskih obzira, koliko puti ti oni zataru i osvjete i najbolje odluke i najrodoljubnije naume.

Bilo mojemu prijatelju žao, bilo drago, ja priobćujem ovaj naš razgovor, u najboljoj namjeri, neka ga baš Dubašljani čitaju, razmišljaju i š njime se okoriste.

Prijatelj puka.

Franina i Jurina.

Fr. Si čuja Jure, da ima Krstić brata za kega se ni do sada znalo?

Jur. Vero bi rad poznat tu lipu pršonu.

Fr. Skoči vero u Rovinjsko selo; pazi na onega, ki nemože nikomu u oči gledati, ki sakega smrada kumpanja u Selo i iz Sela; ki ni kuntenat s jednom ženom, ki će ti sve storit, ča se spensaš za talijanski vritnjak, to ti je mačjega brata brat.

Jur. Baš bi bilo vredno vidit tega mačinu.

Fr. Hodi lipo tamo, pozdravi mi Najaretu i reči mu, neka gleda, da se uzida čimiter okolo „Legine" škole u Sošićih, tako mu neće pod nosom vonjat i u Sošićih će imat svi poprdili vični pokoj. Amen!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Povodom zadnjeg putovanja cara i kralja u Prag, svuda je naglašivana želja za mirom izmedju Čeha i Niemaca u Českoj te izmedju ostalih naroda monarhije. Koli Niemci toli Česi očitovaše, da žele mir, nu svaki pod stalnimi uvjeti. Niemci bi htjeli mir koli u Českoj toli u ostalih pokrajinah naše pole monarhije pod uvjetom, da oni budu na čelu državne uprave, da su oni ravnajuća i vladajuća stranka, a svi ostali narodi neka životare uz njih kako znadu i mogu. Česi su za izmirenje, ako se vrate češkomu narodu njegova državna prava i ako se uvede u sve struke javnoga života stroga i podpuna jezikovna ravnopravnost.

Glede nagodbenih dogovaranja izmedju Čeha i Njemaca u Moravskoj, pišu „Selske Listy" proti mladočeskoj stranci, da im se nečini iskrenim, ako se tjera jednu politiku u Beču drugu u Brnu, a treću kod kuće.

Slovenski pouzdanici Štajerske imati će dne 22. agusta sastanak, na kojem će razpravljati o važnih točkah dolnjo-štajerskog programa.

Crna Gora. Sa Cetinja javljaju, da se nalaze tamo već odavna zastupnici jednog belgijskog družtva, koji proučavaju pitanje gradnje željezničke pruge Nikšić—Bar. — Svečanost polaganja temeljnoga kamena za katoličku crkvu na Cetinju obavio je barski župnik Radić kao odaslanik barskog nadbiskupa Milinovića, koji se nalazi u rogatačkoj Slatini na liečenju i odmaranju.

Srbija. Jučer obavljeni su po čitavoj kraljevini izbori za novu narodnu skupštinu. Ovo su prvi izbori po novomu ustavu, koji je proglašen dne 6. aprila 1901. Svaka stranka ima po tom izbornom redu na biralištu svoju žaru.

Bugarska. Izbor odaslanika za macedonski kongres, koji će se sastati dne 12. t. mj. u Sofiji, vrlo je značajan. Izabrani su većinom pristaše bivše Sarafove stranke, koja je bila — kako je poznato za borbu i za odlučno djelovanje. Sadašnji predsjednik macedonskog odbora, koji je bio izabran kao umjerenjak, hoće da pristupi k stranci rada. On je naime u bugarskoj „Reformi" napisao članak, kojim dokazuje, kako se može pomoći macedonskoj stvari jedino revolucijom.

Rusija. Petrogradski list „Novosti" piše na viest raznih novina, da je izmedju Austro-Ugarske i Rumunjske sklopljen vojni ugovor kadno je ono nedavno predstojnik generalnog stožera Austro-Ugarske boravio na Sinaju, da pomisao, da bi izmedju Rusije i Austro-Ugarske moglo doći do rata neima nikakova smisla. Sadašnja politika Rusije na Balkanu, koja je već dovoljno pokazala svoju miroljubivost, oslanja se na sporazumku utanačenu izmedju Rusije i Austro-Ugarske g. 1897. Posjet ruskoga velikoga kneza Aleksandra Mihajlovića u Carigradu, da bijaše samo posljedica prijašnjeg posjeta u Bugarskoj.

Južna Afrika. Englezom — reć bi da su već dosadili dosadašnji neuspjesi njihovih četa u južnoj Africi. Govori se naime, da će biti zamjenjen sadašnji vrhovni zapovjednik lord Kičener ili da će

dobiti nalog, da upotrebi najradikalnije mjere proti Burom. U tom slučaju da su Buri odlučili strieljati sve englezke uzapćenike.

Mjestne:

Hrvatska pučka škola u Puli — Šiana. Dogradjuje se drugi pod gdje će biti smješten drugi razred te škole naše velezaslužne družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Prošle subote dovršen je krov i sad se radi iznutra, naročito pod i nahit zidova. Upozorujemo rodoljube po Puli, da priskoče u pomoć svaki-malo jer je trošak velik. Ako svaki učini svoju dužnost, lahko će biti, a na malo pleća prišli sve, nebi bilo pravo.

Pišu nam iz grada: Novo občinsko zastupstvo kani započeti novu eru štednje i sanacije občinskih financija time, da postavi u pridruženim občinama Pule občinske stražare. Ako smo dobro obaviešteni u Premanturu će ih doći trojica, u Medulin trojica, u Šišan dvojica, najbrže na trošak samih podobćina, kojima će biti povišeni nameti, za uzdržavanje te nove inštitucije u koju polaže mjestna talijanska klika nade, da će znati agitirati za talijansku stvar bolje nego njihovi dosadašnji seoski plaćenici. Politička oblast nebi smjela dopustiti občini, da za te nepotrebne inštitucije troši pučki novac, već ako je potreba redarstva u našim selima, dovoljno bi bilo da se porazmjesti trojica žandara od dosta brojne mjestne oružničke postaje iz grada u sela, pa da onamo skrbe nad mirom i redom u svih pet južnih sela. Za to bi medju onim miroljubivim pučanstvom bila trojica žandara posve dostatna, a gradska postaja sa tri žandara manje, svejedno bi mogla izvršivali povjereni joj zadatak. Znamo pouzdano, kad bi uprave podobćina Medulina, Ližnjana itd. i tamošnje pučanstvo napravili prošnju na političku vlast, da se postavi n. p. u Medulinu oružnička postaja, da bi to lahko dosegli. Neka pokušaju.

Brzo uredovanje. Danas u jutro bila je od državnih oblasti komisija u Vinkuranu u vanjštini Pule na molbu nekojih tamošnjih kuće gospodara, da pregleda jednu kuću, bili se u njoj mogło namjestiti malu privatnu školu, kad javne nemogu dobiti nakon ponovnih prošnja. Za tu komisiju prosili su ljudi pred kukova četiri mjeseca. Od Pule do Vinkurana biti će jedno pol ure vožnje. Tumača netreba!

Vozni red za željeznice i parobrode sa kratkim opisom Pule, izdao je ove dane g. F. Pečenko, vlastnik „Hotel Imperiala" u Puli. Knjižica je napisana u njemačkom i talijanskom jeziku, dapače reklam za hotel još u francezkom i madjarskom jeziku a hrvatskome nema ni traga. To je valjda radi toga, da nebi ovdješnji Talijani na njega grknuli. Nu ipak se je „Popolo" nanj izderao, jer da tobož nisu točni historički podatci i što je podan tloris grada u nekakvim narodnim bojama. Sada uvidja valjda i sam g. Pečenko, koliko mu koristi njegova prevelika obzirnost i popustljivost prema hrvatskom jeziku.

Pas za spasavanje na moru. Ovih dana učinio je pred mnogobrojnim občinstvom na našoj obali pokuse sa svojim izumom, psom za spasavanje na moru g. Maks Schüller, strojevodja u kazinu vojne mornarice u Puli. G. Schüller bacio se je pred občinstvom u more, gdje je njegov pas nabreknuo i držao ga na površini. Taj pas ima u sebi neku kemičku sastavinu, koja se u doticaju sa vodom razpline i tako taj plin raztegne pas kano veoma debelo crievo. G. Schüller održao se na površini preko jednog sata pak se dao odvezti na kraj. On kani poslati svoj izum u francezki grad Hâvre, gdje bijaše razpisana velika nagrada najboljemu izumu za spasavanje na moru.

Pokrajinske:

Imenovanje. Ministar - predsjednik imenovao je kao upravitelj ministarstva nutarnjih posala c. kr. kotarskoga nadliečnika g. dr. Emilija pl. Celebrini c. kr. zdravstvenim nadzornikom za Primorje sa sjedištem u Trstu.

Bolest tršćanskog biskupa. Kako smo već javili, obolio je presvjetli gosp. biskup Sterk u Slatini od Rogatca u Štajerskoj. Bio se je prosno glas, da je bolest od tifusa u trbuhu. Ali s verodostojne strane doznajemo, da neće biti to, nego gastrična (želudačna) groznica; osim toga trpi bolestnik od reumatične boli na plećima; gosp. dr. Fran Mandić, koji je od više godina biskupov liečnik, nada se da neće biti zla, a mi dodajemo: Bože daj da nebude zla!

Za družtvo sv. Cirila i Metoda. Doznajemo da je generalno zastupstvo surogatne kave (cikorije) — u korist družbe sv. Cirila i Metoda u Istri — za Hrvatsku-Slavoniju, Bosnu-Hercegovinu, Istru i Primorje, predano gosp. Milanu Gremeru na Rieci.

Svrha, u koju je namjenjena prodaja te kave mora će sve naše rodoljube da potakne, da svoje naručbe što u izdašnjoj mjeri učine kod gore pomenute tvrdke, jer će ista već početkom rujna stupiti u promet, a da vrst bude vazda svježa, odpremat će se pošiljke izravno iz tvornice, koja će na upit sve podatke glede cene, odpreme vazda dojaviti.

Fora i šćavi! Orilo se opet jednom prošloga utorka u saborskoj dvorani samostana sv. Klare u Kopru. Fora i šćavi urlikala je gospodska fakinaža u rukavicah i žutih postolih, dočim je pratio to barbarsko urlikanje sotonski smjeh na klupah saborske većine.

Taj fora i šćavi nije išao možda kakva kmeta ili kakva prostaka, nego zastupnike naroda, članove hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru, zastupnike ogromne većine stanovničtva Istre. Tomu urlikanju povladjivali su vidno, riečju i ponašanjem članovi talijanske saborske većine, dočim nije našao rieči prikora ni predsjednik sabora ni vladin zastupnik.

Kolovodja — ili kako ga spretno naši okrstiše — kapo banda one divlje galerije bio je zastupnik Bennati, onaj Bennati za koga su glasovali fiducijari Rukavca, Veprinca, Lovrana itd.

Nego kod svih naroda ovoga svieta poslanička je osoba sveta. I kod najvećih barbara što ih poviest spominje bio je veliki zločin uvrediti poslaničku osobu. Iz toga sliedi, da su naši Talijani i onaj cviet inteligencije istarske Atene koja sa aristokratičke galerije psuje naše poslanike, veći divljaci od svih barbara ovoga svieta što ih poviest poznade.

Pišu nam iz Višnjanštine: Krupna tuča potukla je pred malo dana naše Smolice i Rapavel. Sve je uništeno. Škode je na hiljade. Narod nema ništa, prosi u okolnim selima. Gospodari od 2 i 4 para volova prisiljeni su ići raditi na željezničkoj prugi. Bojimo se, glad će zavladati u tim nesretnim krajevima, ako vlada u pomoć ne priteče.

Filoksera u Kastvu. Pišu nam iz Serdočih dne 31./7.: Dva vinograda Josipa Milića u županiji Serdoči izpod carske ceste kod sela Bačići zaražena su filokserom. Jedan posve a u drugom je zaraza tek u zametku. Bit će toga po svoji prilici u onoj okolini i više. Oblast je jurve obaviešćena.

Iz drugih krajeva.

Načelnik bielo Ljubljane, g. Ivan Hribar bio je prošle subote svečano instaliran, pošto je jur prije bio od cara potvrdjen načelnikom.

Proti gostinjcu sv. Jeronima u Rimu. Talijanski listovi Primorja ustaše proti preustrojenju hrvatskoga — ili po starinsku ilirskoga — gostinjca sv. Jeronima u Rimu. Svatko znade, da je zavod sv. Jeronima posve crkvena institucija i da neima nitko prava mješati se u to, kako će se taj gostinjac urediti, van sv. Stolica i interesovani biskupi. Upravo radi toga naložio je sv. otac papa dogovorno sa hrvatskimi biskupi, da se gostinjac sv. Jeronima pretvori u kolegij, gdje će se mladi hrvatski svećenici usavršavati u bogoslovnih naucih. Odatle je jasno, da o tom neima drugi rieči do sv. otca i hrvatskih biskupa, pa ipak turaju u to pitanje i židovi svoj krivi nos. (Odpao im! Op. slag.)

Družtvene:

Za družbu sv. Cirila i Metoda. Dne 29. julija t. g. na piru gospodina Mate Poropata Rokova sa gospojicom Rožom Božić Ivanovom sabralo se za družbu sv. Cirila i Metoda u kući gostoljubivog Ivana Božić u Rašporu kod Lanišća na predlog Mate Poropata rodjena u Trsteniku i nastanjena u Valkarinu kod Poreča K 14·50.

Darovaše: Mate Poropat iz Valkarina 2. Jos. Vrbka, župe-upravitelj 3. Juraj Poropat 1. Anton Poropat —·40. Ive Poropat od Mateta 1. Mate Poropat, mladoženja 1. Roža Poropat, zaručnica —·30. Ivan Božić 1. Luka Poropat iz Trstenika 1. Ivan Poropat —·40. Anton Mikac —·40. Jakov Poropat —·40. Juraj Božić —·40. Mate Buždon —·40. Marija Poropat —·30. Ana Poropat —·30. Roža Božić —·20. Marija Poropat —·20. Ive Božić —·20. Marija Poropat —·20. Ana Poropat —·20. Marija Poropat —·20.

Bog dobri požrtvo sve darovatelje na mnogaja ljeta i daj njim božji blagoslov! Ugledali se u ove kod takvih prigoda i druga braća Krašani, osobito u sadašnje doba, kad nam nekoji dušmani talijanskog roda hoće i katoličku vjeru pod noge pogaziti niekajuć i blateć svetost naše braće Cirila i Metoda.

Razni prinosi:

Za „Našu Slogu" uplatili jošte u julija: A. K. Gorica K 6, F. T. Tinjan 6, I. K. Dragućé 2, A. ud. C. Mali Lošinj 3, I. R. Ilovik 6, I. M. S. Sv. Lovreč paz., I. P. Pula —·50, A. S. Pula 3, M. Z. Pula 7, Kavana Rauch, Pula 6, M. N. Pula 12, I. G. Gračišće 25, I. G. Pula 3, V. Š. Klana 2, A. G. Čabronić 3, I. D. Pula 2, I. P. Karnica 6, N. A. Pula 3.

SKLADIŠTE
dalmatinskih vina i maslinovog ulja.

Šaljemo za zahtjev uzorke svakovrstnih dalmatinskih vina i maslinskog ulja. Ciene su jako umjerene.

Vino opremamo u sudovima od 56 l. naprieđ.

Veliko naručbe stižu ravno iz Dalmacije.

POLA, Via Settima 31. Za štovanjem Ant. Tranšić i drug.

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Prvo slovensko skladište pokućstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu–Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom
Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

OBJAVA.

Podpisanomu je čast javiti, da je sa danom 1. kolovoza 1901. otvorio svoju

odvjetničku pisarnu

u PULI, Via Circonvallazione br. 21 (kuća Malusà) prizemno.

Sa štovanjem
Dr. Ivan Zuccon,
odvjetnik.

Broj 62. Pula, u petak dne 9. agusta 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju obćinog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbe, oglase itd. šalju se naputnicom ili poloźnicom pošt. Podružnica u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod svake valja točno označiti ime, prezime i najbliźa pošta predbrojnika.

Tko list ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon listarnici br. 31.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvasti". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarinz.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Istarski sabor.

IV.*) sjednica u Kopru, dne 2. agusta 1901.

Predsjeda g. dr. M. Campitelli; vladu zastupa c. kr. savjetnik, A. Fabiani; prisutna 24 zastupnika; obje galerije dobro posjećene.

Predsjednik, otvoriv u 10 sati prije podne sjednicu, opomenu obćinstvo obiju galerija na pristojno ponašanje, jer sabornica nije mjesto zabava, te obćinstvo neima prava ni odobravati ni neodobravati; pozdravi novo nadošle zastupnike Tamara i Doblanovicha; izpričava zastupnike *Stangera, Veniera, Vidulicha, Jenka* i oba *Trinajstića*, da nemogu prisustvovati današnjoj sjednici.

Konštituiranje odbora:

Saborski odbori konštituirali se kako sliedi: u financijalnom predsjednik *Rizzi*, tajnik *Scampicchio*; u političko-ekonomnom predsjednik *Canciani*, tajnik *Ventrella*; u školskom predsjednik *Bennati*, tajnik *Costantini*, u agrarnom predsjednik *Canciani*, tajnik *Scampicchio*.

Interpelacije:

1. Tajnik *Vareton* čita u talijanskom prevodu interpelaciju zastup. dr. M. *Trinajstića* i drugova na vladu u poslu ministarstva poljodjeljstva (priobćena u zadnjem broju N. Sl. Op. Ured.)

2. Isti čita interpelaciju zast. *Bennati-a* i drugova na cesarsku vladu radi jednog razpisa natječaja na mjesto šumskog stražara; u tom natječaju zahtjevalo se poznavanje njemačkog i hrvatskog ili slovenskog jezika i eventualno talijanskog; interpelanti pitaju vladu, kako opravdava

*) Predsjedničtvo sabora računa ovu sjednicu četvrtom, premda nebijaše druga obdržavana, te bi imala biti treća. Op. izviestitelja.

za postavljanje (!!) talijanskog jezika u sličnih natječajih.

3. Isti čita interpelaciju zast. *Gherse* i drugova na c. kr. vladu, radi toboźnje slavizacije prezimena, naziva mjesta itd. u Istri, te pita vladu, kako ona takovo postupanje opravdava.

4. Isti čita interpelaciju zast. *Scampicchio* i drugova na cesarsku vladu, radi dieljenja državne podpore slovenskim posujilnicam Istre.

Pomoć oštećenim od tuče.

Tajnik *Vareton* čita poznati predlog zast. *Kompareta* i drugova za podporu oštećenom pučanstvu u obćinah Pazin, Motovun, Višnjan, Marezige itd. u Istri.

Za prešnost predloga glasuje sav sabor. Na predlog predsjednika izručа se predlog zemaljskomu odboru sa preporukom, da ga uvaži.

Pomoć proti tuči.

Tajnik *Vareton* čita prešni predlog zast. *Ventrelle* kojim se nalaže zemaljskomu odboru, da prouči pitanje, kako bi se pučanstvo osigurulo proti štetam od tuče. Za prešnost glasuje sav sabor. Predlog se odstupa zemaljskomu odboru sa preporukom.

Rumunjska škola.

Zast. *Scampicchio* pita zemaljski odbor: što je ovaj poduzeo, da se oživotvori njegov predlog od god. 1890 za ustrojenje pučke škole u Sušnjevici sa rumunjskim naukovnim jezikom?

Prisjednik i izviestitelj *Gambini* odgovara, da je zem. odbor dva puta stvar pospješio kod zem. škol. vieća te naložio svojim odaslanikom u onom vieću, da se za stvar zauzmu.

Prisjednik *Tomasi* — odaslanik zem. odbora izjavlja, da se to pitanje opetovno potaknulo u sjednicah zem. škol. vieća, te da im obećaše, da će u novi nacrt pučkih škola uvrstiti i rumunjsku školu u Sušnjevici.

Zast. *Scampicchio* reče, da nije zadovoljan sa odgovorom, premda je zem. odbor svoje učinio, te da će se obratiti interpelacijom na cesarsku vladu.

Grb Istre na zavodu sv. Jeronima.

Zast. *Bennati* pita zemaljskoga kapetana, da li je učinio kakav korak proti porabi grba Istre na zavodu sv. Jeronima u Rimu. Taj grb, da se nalazi uz hrvatski grb na onom zavodu — premda mu tamo neima mjesta, jer da Istra nije nikada imala posla sa onim zavodom.

Predsjednik odgovara, da je za stvar doznao jedva nedjelju na večer kasno. Sliedećeg dana u jutro upozorio je na to ministra izvanjskih posala grofa Goluchowskoga brzojavnim putem. Prosvjedovao je oštro proti uvrštenju istarskog grba na štit na crkvi sv. Jeronima u Rimu, zamoliv ministra, neka uznastoji, da se naš grb skine.

Zast. *Bennati* zahvaljuje se na odgovoru pridržavajuć si pravo dalnjih predloga, nebude li njegovom zahtjevu zadovoljeno.

Resolucija o nametu na žestoka pića.

Izviestitelj *Ventrella* predlaže u ime financijalnoga odbora, da se prihvati resoluciju, kojom se ustanavlja, da se za vrieme, dok bude u krieposti novi zakon o žestokom piću, neutjerava zemaljski namet na žestoka pića, i da se povrati uplaćeni jurve namet.

Zast. *Mandić* izjavi kod glavne razprave u ime članova manjine.

Visoki sabore! Načelno morali bismo mi s ove strane visoke kuće glasovati proti predlogu zemaljskog odbora jer mu se ovim daje u ruke više sredstava, kojimi će još više tlačiti i proganjati hrvatsko slovensko pučanstvo Istre te sijati u pokrajini nemoral i korupciju. Nu pošto je ovaj nalazeći se u razpravi predmet zajednički svim kraljevinam i pokrajinam zastupanim na carevinskom vieću i buduć da valja smatrati to pitanje više kao državno nego li pokrajinsko, izjavljam u ime drugova i svoje, da ćemo glasovati za predlog, što ga je netom g. izviestitelj pročitao.

(Po starom običaju strugali su nogama na gospodskoj galeriji, na pučkoj, kihali i kašljali. Predsjednik opominjao je obćinstvo uzalud; ono mu se je smijalo nalazeći podpore medju članovi većine, koji su glasno razgovarali.)

Većina sabora prihvaća resoluciju financijalnoga odbora.

Pučka škola na Plaviji.

Tajnik Ventrella čita u talijanskom prevodu sliedeću interpelaciju na c. kr. vladu:

Već mjeseca marča, koliko se je moglo doznati — ako ne već prije, naložilo je c. kr. kotarsko poglavarstvo obćinskomu glavarstvu u Miljah, da poduzme sve potrebito u tu svrhu, da se uzmogne obdržavati komisija radi konačnog uredjenja školskog pitanja na Plaviji.

Pošto nebijaše jošte rečene komisije, i buduć je utemeljeno mnienje, da obćinsko glavarstvo u Miljah samovoljno zateže tu stvar, pitaju podpisani:

Je li c. kr. vlada pripravna poduzeti sve potrebite korake, da se bude čim prije

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

(Nastavak).

Nu nemojmo tražiti samo i svu krivnju u nemaru za naukom u samoj učiteljevoj osobi. Ne! jer kad bismo se jedino na to ograničili, težko bi se ogriešili. De, potražimo radje još negdje drugdje uzroke tome!

III.

Prije svega promotrimo, nije li uzrok neuspjehu i sam učenik — uzgajanik. Mi svi znademo dobro, da je djeci milo biti zabavljenima, dapače oni tome sami traže prilike. Ali kakvim radom vole oni biti zabavljeni — nastaje sada pitanje? Radom takvim koji je prama njihovoj ćudi, njihovoj volji; kojim oni sami upravljaju, a ne rado trpe, da im drugi u to svoje prste zabada. No, ali taj njihov rad nije ni najmanje ozbiljan. Pa kako hoćeš da bude, kad se tome protivi njihova narav! Kod njih nema ni govora o kakvom sustavnom radu. Glete ih samo kad se igraju ili što šta drugo rade, kako su izprvine ozbiljni, zabrinuti, kako li će stvar udesiti; ovaj predlaže ovako, drugi onako, treći tako itd. Počmu raditi! Ah! slašću ih gledaš, kako to najvećom pomnjom nižu, grade, naredjuju, ravnaju; pa niti na polak ne sadjelaše, kad u jedan mah, kao da im je neiko strogo zabranio time se dalje baviti, ostave sve onako, te se lačaju drugoga, trećega, četvrtoga posla. Jednom riečju, svaki ozbiljni rad protivi se njegovoj naravi; on nije još obikao ozbiljnosti, već ljubi promjenu. — Promjena njemu ugadja. Ako dakle takvo diete u rukama uzgajatelja, koji ni sam nije ustrajan u svom radu, koji ne znade da diete pomalo uvadja na tu stazu, e onda čemu da se ni nadamo, a još manje očekujemo!

Školski zakon propisuje kad imadu djeca započeti polaziti školu, pa izrično veli: Polazak djece u školu, počima s navršenom šestom godinom. Drugim riečima, on navršenom šestom godinom postaje školski obvezanik i kao takav ostaje do dvanaeste godine. Nadalje školski zakon baveći se o tome, obazire se na neke pojedine razloge, na koje valja paziti i po kojima može diete biti oprošteno od polazka. No taj zakon se osvrće samo na predmete odnoseće se na spoljašnost ili na druge okolnosti, ali se ne obazire na nutrnju t. j. na duševnu stranu djeteta.

Premda je već Juvenat naglasio: „Mens sana in corpore sano", to su jamačno mnogi od mojih čitatelja — a najviše školi uzgajatelji — imali prilike vidjeti čiloga, zdravoga i tjelesno razvijenoga novog školskoga obvezanika, pa na prvi pogled zar niste pomislili, — a tko ne bi. — Ele, od ovoga će se dati nešto učiniti! Tako ste sudili, al kad tamo, morali ste priznati, da ste se prenaglili; jer mu nije harmonično razvijeno tielo i duša. Tko je tome uzrok i da li roditelji ili je tu uzrok onome što u svojim rodovima iznosi slavni norveški pjesnik — nije zadaća da ovdje ispitujemo, ali nam se nameće pitanje: Šta da uradi učitelj, ako mu ih više takvih uzgajanika dodje!! Kome će se to u grieh upisati, ako u ovakvim prilikama učitelj neuspije? Mislimo, da u prvom redu roditeljima, koji se niesu dovoljno starali, a često i zanemarili uzgoj svoje djece, nesamo u jednom smjeru, nego i u drugom. Za takvu djecu — ne mislim reći, da se sasma izključe iz škole, ne, — Bože sačuvaj, jer to bi se protivilo mojem prijašnjem dokazivanju — nego želim i mislim reći to, da bi takvi imali barem godinu dana kasnije započeti i dovršiti. Ovome u prilog ide i iškolovanje djece iz škole. Često se iškoljuju djeca, koja niesu ni jednu ili dvije godine pohadjali školu i to bez velike nuźde.

No jedan od glavnih uzroka zašto djeca ne prionu za nauk — i knjigu, je neuredno pohadjanje. Sasvim tim što proti tome obstoje propisi, kojima je svrha osujetiti tu zlu stranu, to ipak je on glavni čimbenik. Uzrok je tome taj, što se oni slabo ili ni malo ne vrše; jer oni, koji su dužni, i kojima zakon pruža sredstva i sve uvjete; ili ga ne upotrebljavaju, ili nalaze čas ovu ili onu izliku. A i sam učitelj doprinaša k tome. Dodje li ga koji od roditelja moliti, da mu pusti diete za danas; on se na to sklone. Pa što se dogodi? Dogadja se, da im to moljakanje i opravdavanje predje u krv, pa i bez važnih razloga se time posluže. Videći djeca, da se učitelj dade nagovoriti, dodju k njemu pod izlikom, da su ih roditelji poslali, navadjajući pritom ovaj ili onaj uzrok samo da im nije u školu.

(Nastavak slijedi.)

obdržavala spomenuta komisija, te da se konačno uredi pitanje škole na Plaviji?

U Kopru, dne 2. agusta 1901.

J. Kompare, Jenko, Kozulić, Mandić, dr. M. Trinajstić, dr. Stanger, dr. D. Trinajstić, dr. Laginja, Spinčić.

Za uredjenje učiteljskih plaća.

Zastupnik *Bennati* izviešćuje u ime školskoga odbora o novoj zakonskoj osnovi o uredjenju učiteljskih plaća, te predlaže, da se neprihvati molbu učiteljica Kopra, da budu u plaći izjednačene sa učiteljima; da se čim prije uredi mirovinsku zakladu učitelja; da se neusliši molbu učitelja Izole za izjednačenje njihove plaće sa onom učitelja u sjedištu sudbenih oblasti; da se zabaci molbu učitelja u Lanišću; da se neuvaži zakonsku osnovu istog sadržaja zast. *Spinčića* i drugova, jer se odbor neslaže sa nazori, tamo navedenimi; da se neprihvati predlog Spinčića i drugova za privremenu pomoć učiteljstvu.

Predsjednik pročita u talijanskom prevodu zakonsku osnovu zast. Spinčića i drugova o uredjenju učiteljskih plaća. (Vidi zadnji broj N. Sl. Op. izv.)

Zast. *Spinčić* progovorio je u glavnoj razpravi obširnije. Njegov govor ćemo donieti naknadno.

Prisjednik *Gambini* izjavi u ime zem. odbora, da prihvaća sve promjene, koje je učinio na osnovi školski odbor.

Većina prihvati § 5. bez promjene.

Kod § 11. čita predsjednik izpravak zast. Spinčića.

Zast. *Laginja* reče, da je rok od 14 dana, u kojem imadu občine predložiti trojicu molitelja, prekratak.

Izviestitelj se nebi protivio produljenju roka kad bi znao, da nebi vlada radi toga činila novih zaprieka.

Zast. *Vergottini* predlaže rok od 30 dana.

Proti produljenju roka govore zast. *Rizzi* i *Gambini*. Većina prihvaća predlog odbora.

Kod § 12. čita predsjednik izpravak zast. *Spinčića*.

Zastupnik *Laginja* zagovara izpravak *Spinčićev*.

Zast. *Kozulić* podupire isti izpravak.

Zast. *Rizzi* govori proti ovom izpravku.

Zast. *Gambini* govori takodjer proti izpravku.

Izviestitelj izjavi, da je proti izpravku.

Kod glasovanja pade izpravak zast. *Spinčića*; većina prihvati § 12. kako ga odbor predlaže.

Kod § 18. čita predsjednik izpravak zast. *Spinčića*.

Prisjednik *Chersich* govori proti izpravku; većina glasuje za § 18. kako ga predlaže odbor.

K § 23. čita predsjednik izpravak zast. *Spinčića*; za nj glasuje sama manjina.

Zast. *Laginja* izjavi, da će on sa drugovi glasovati za prvi odstavak § 23.; govori proti razdieljenju učitelja po mjestih, gdje služe; zagovara, da se učitelje nagradjuje po sposobnosti, marljivosti i po uspjesih u školi; protivi se nejednakom postupanju sa učitelji i učiteljicami.

Zast. *Glezer* zagovara odborov predlog dokazujuć, da učitelji u gradovih imadu veće potrebe nego li oni na selu i da učiteljice imadu manje izdataka nego li učitelji.

Zast. *Laginja* odgovara predgovorniku, da su učiteljice na svojem mjestu kad postanu majkami; zagovara seosko učiteljstvo; nabraja potežkoće rada i života učitelja na selu i preporuča, da se ih izjednači sa onimi u gradovih.

Zast. *Depanghер* zagovara molbu učitelja Izole.

Zast. *Vareton* nastoji pobiti razloge dr. Laginje, navodeći proti njemu i ono, što nije kazao.

Zast. *Kozulić* brani izpravak manjine dokazujuć jednake dužnosti i jednaka prava učitelja na selu i u gradovih.

Zast. *Glezer* govori proti predlogu zast. Depanghera.

Zast. *Mandić* govori za predlog u hrvatskom jeziku:

Visoke saborel Staviti hoću nekoliko opazaka na govor poštovanog zastupnika Varetona, koji nas je začudjeno pitao, kako možemo zahtjevati, da se učiteljevo nagradjuje po zaslugah. Predbacio je drugu Laginji, da bi hotio nagraditi samo zaslužne učitelje a zanemariti manje zaslužne, a to nestoji.

Da je poštovani drug Laginje govorio hrvatski, u jeziku dakle, koga nesmatra saborska većina razpravnim i kojega neće ta većina da razumije, a koji je po zakonu i ovdje ravnopravom sa talijanskim jezikom, da je dakle govorio svojim materinskim jezikom, nebih se čudio, kad ga nebi bio zastupnik Vareton razumio; nu naš drug Laginja govorio je talijanski pa ipak mu se s protivne strane podmiče nješto, što on nije kazao. To će reći po našu: mlatiti praznu slamu.

Zastupnik Vareton hotio je dokazati time, što su se učiteljice kasno odvažile na to, da zahtjevaju izjednačenje plaće sa učitelji, da one toga prava neimaju, da one na to neračunaju, ali tomu nije tako.

Istina je, da su se učiteljice kasnije priglasile za poboljšanje materijalnoga stanja i za izjednačenje njihove plaće sa onom njihovih drugova, ali to valja pripisati njihovoj skromnosti, njihovoj prisilnoj štednji i napose tomu, što su ženske u prosvjetljenih državah tekar u novije doba stale tražiti ona prava, koja ih idu.

Poštovani zastupnik Vareton predbacio je nadalje dru. Laginji odnosno našoj zakonskoj osnovi, da premda smo mi za izjednačenje učiteljskih plaća, ipak zagovaramo, da se dade u nekojih mjestih veću podporu ili remuneraciju nego li u drugih. Da, mi zagovaramo to, nu on je zaboravio iztaknuti ono što je pri tom glavno, da se ono, što je povrh plaće, neima uračunati u mirovinu.

K dokazom, koje je naveo naš poštovani drug dr. Laginja, da je učiteljstvu na selu kud i kamo gore nego li u gradovih, dozvolite mi navesti još sliedeći: Uzmimo naobrazbu djece pučkog učitelja na selu. On nemože absolutno, da naobrazi svoju djecu — osobito mužkog spola — onako, kako bi želio i kako bi odgovaralo njegovom zvanju. Hoće li, da odgoji valjano samo jedno jedino diete, on mora da se zaduži ili da zanemari posve ostalu djecu.

To su razlozi, koji nas sile, da glasujemo za izpravak pošt. druga Spinčića.

Čim je započeo govoriti zast. Mandić nasta buka i vika na galerijah; predsjednik opominje najprije pučku galeriju pak ju dade izprazniti. Za buke i vike prestao je zast. Mandić opetovno govoriti. Pošto je i nadalje bučila gospodska galerija, opomenu i nju predsjednik; opomena nekoristi; občinstvo žviždа, struže nogama i psiče, konačno ustane predsjednik, te naloži, da se izprazni i gospodska galerija. Ostaše same gospodje; nu do mala otidjoše i one u znak demonstracije. Dok je galerija bučila, dovikivali su članovi manjine: *to su tobož gospoda! ne, to su fašini! 2000 godina talijanske kulture! divljaci.* Članovi većine šetali su sabornicom, drugi razgovarali a *kapo-banda* (Bennati) upravljao sa gospodskom galerijom.

Zast. *Gambini* zagovara paragraf, kako ga odbor predlaže.

Izviestitelj *Bennati* nastoji pobiti izpravak manjine i razloge zast. *Laginje*.

Za njegovog govora vratilo se občinstvo na gospodsku galeriju; predsjednik, ustane, više nek se odaleče; nekoji odlaze, pak se odmah vrate.

Predsjednik daje na glasovanje izpravak manjine, koji pade; zatim prihvati sav sabor prvi odstavak ovog paragrafa; za drugi odstavak glasuje sama većina; za treći odstavak glasuje sav sabor; za ostali dio tog paragrafa glasuje sama većina.

Predsjednik čita zatim izpravak zast. *Spinčića* k § 25; izpravak pade; istotako padu izpravci k §§ 27 i 28. Većina prihvati ove i sliedeće paragrafe bez promjene i razprave.

Istotako prima većina čl. II. i III. a za čl. IV. i V. glasuje sav sabor.

Iza toga prima većina zakonsku osnovu i u II. čitanju.

Plaća kapelana na Plaviji.

Predsjednik dade čitati u talijanskom prevodu sliedeću interpelaciju zast. *Kompare-ta* i drugova na cesarsku vladu:

Sadašnji kapelan na Plaviji (občina Milje) služi tamo već 13 godina. Svoju godišnju kongrua u iznosu od 700 kruna dobivao je do godine 1900. redovito od občinskog glavarstva u Miljah. Zaključkom občinskog zastupstva mjeseca novembra 1899. bijaše mu pako kongrua obustavljena sa 1. jenarom 1900. Od ono doba nije g. kapelan dobio ni novčića zakonom zajamčene mu kongrue.

Proti takvom postupanju občinskoga zastupstva u Miljah, uložen bijaše *jurve prije 15 mjeseca na c. k. vladu putem ordinarijata utok*, **koji nije pako ni danas riešen**

obzirom na to, da je občinsko zastupstvo u Miljah zanemarilo dužnost redovite izplate kongrue kapelanu na Plaviji zaključkom o uredjenju kapelanske kongrue god. 1883;

obzirom na to, da je zaključak o obustavi kongrue g. kapelanu na Plaviji jedino čin podle političke osvete;

obzirom na to, da leži u tom poslu utemeljen utok kod c. kr. vlade, pitaju podpisani:

1. Je li pripravna c. kr. vlada čim prije poduzeti potrebite korake, da bude g. kapelan na Plaviji zakonom od dne 19. septembra 1898. D. Z. br. 176 zajamčenu mu kongrua redovito primao?

2. Hoće li c. kr. vlada čim prije zadovoljiti uloženom utoku?

3. Hoće li c. kr. vlada odmah obustaviti nezakoniti zaključak občinskoga zastupstva u Miljah?

U Kopru, dne 2. agusta 1901.

Jos. Kompare, dr. Laginja, Spinčić, Mandić, dr. D. Trinajstić, dr. M. Trinajstić, dr. Stanger, Kozulić, Jenko.

Predsjednik izjavi, da će predati interpelaciju vladinom zastupniku.

Predsjednik priobćuje dnevni red sutrašnje sjednice te zatvara ovu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Kade vranića kupuje maćji jeneral onu pomadu, da na deset milj dugo onako smrdi?

Jur. Ja, nima saki onakove pomadi ne; njemu ju šalju tamo s Motovunšćini.

Fr. Mi se je paralo, da mu ju parićuju volosko-opatijske mačice.

Jur. Delaju ju i one ši, ma ju porabi Juože, Nino, Krompalo i lepa kumpanija.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Moravskim listovima javljaju iz Beča, da će češki agrarci dobiti još predstojećih zemaljskih izbora 36 mandata. Oni hoće, da posve potisnu mladočesku stranku iz izbornićtva seoskih občina, gdje ima sada 39 mandata.

U nedjelju držali su pododbori mlado- i staročeske stranke zajedničku sjednicu, na kojoj su razpravljali o skupnom djelovanju kod budućih izbora za zemaljski sabor. Na toj sjednici radilo se u prvom redu o tom, kako bi imali jedni druge podupirati i kako se imadu razdieliti zastupnički mandati izmedju obiju stranaka. Staročesko glasilo piše, da će se dogovorom Mlado- i Staročeha pridružiti i agrarci čim budu obaviešteni o pouzdanosti i o sadržaju nagodbenog rada. Što je baš sada pred saborskimi izbori došlo do nagodbenih dogovora, imade se tako tumačiti, što uvidjaju sve stranke potrebu, da se českomu saboru pribavi nekadašnji važni položaj.

Prvak mladočeske stranke dr. Engel opominje svoje suplemenike u Moravskoj, da se kane lahkoumnoga postupanja kod pregovora za nagodbu izmedju Čeha i Niemaca. Česi u Moravskoj — kaže dr. Engel — nesmiju zaboraviti, da se može sklopiti nagodbu jedino sa stanovišta probitaka svega naroda.

Radi političkog mrtvila, obratiše domaći i vanjski listovi više no obično pozornosti istarskomu saboru. Istarskim Slavenom prijazni listovi odsudjuju saborsku većinu, koja je u svih odborih posve mimoišla saborsku manjinu, što se inače nedogadja u nijednom zakonodavnom tielu ovoga svieta. Većina njemačkih i talijanskih novina odobrava na oko bezobzirno postupanje saborske većine. One nečine to zaista iz ljubavi do Talijana ili iz pravdoljublja, već jedino iz mržnje do Slavena, u čemu su složni i Niemci i Talijani i Madjari.

Crna Gora. Poglavari turskih okružja u Plavi i Gusinju dogovoriše se sa predstojnikom pograničnog crnogorskog okružja, da se dozvoli svim osobam, koje pobjegoše u Srbiju zbog najnovijeg progonstva, povratak u njihovu domovinu.

Srbija. Srbski poslanik na carigradskom dvoru Gruić, predao je austro-ugarskomu poslaniku barunu Calice spomenicu, u kojoj moli za posredovanje kod turske vlade, da bi ova izručila srbskim oblastim sve poštanske pošiljke, koje bijahu od turskih oblastih zaplienjene. U spomenici kaže Gruić, da je zaplienom poštanskih pošiljaka povriedjeno medjunarodno pravo i one ustanove, koje zajamčuju slobodni prolaz takvih pošiljaka svim vlastim, koje imadu svoje diplomatičke zastupnike u Carigradu.

U nedjelju obaviše u Srbiji prve izbore na temelju novog ustava. Sudjelovanje bijaše veliko. Veliku većinu dobila je sdružena radikalno-napredna stranka. Najnovije viesti kažu, da je izabrano 88 pristaša viade, od kojih je 76 radikalaca 7 liberalaca i 4 samostalna radikala. Naknadno imalo se obaviti 33 uža izbora.

Bugarska. O sadašnjem bugarskom ministarstvu piše bečki list „Information", da nije dorastlo svomu zadatku. Današnji ministri, dok bijahu u redovih opozicije, obećivali su narodu svega i svašta, a čim se dočepaše ministarskih stolica, zaboraviše na sva obećanja.

Rusija. Dne 4. t. mj. stiglo je u rumunjsku luku Costanza rusko vojno brodovlje, komu je na čelu podadmiral Hildebrandt.

Obzirom na položaj u Albaniji pišu ruske „Vědomosti", da izbijaju sve to više protivštine izmedju Italije i Austro-Ugarske radi Albanije.

Rusija da će se protiviti katoličkoj propagandi u Albaniji, gdje imade velik broj pravoslavnih.

Broj 63. Pula, u utorak dne 18. agusta 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napotnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Istarski sabor.

Kod glavne razprave o poboljšanju učiteljskih plaća progovorio je zastupnik prof. Spinčić ovako po prilici hrvatskim jezikom:

Prof. Spinčić: Molim za rieč.

Predsjednik: Talijanskim jezikom daje mu rieč.

Prof. Spinčić: Visoki sabore! Veoma se radujem, da se je u obće došlo do nečesa, čim se hoće da se poboljša nevoljno stanje učitelja i učiteljica Istre.

Predleži nam zakonska osnova zemaljskoga odbora, priudešena prema zahtjevom c. kr. vlade i ponekle promjenjena od saborskoga školskoga odbora; i predlog moj i drugova, odnosno i naša zakonska osnova.

Neću dugo govoriti; jer je naš predlog obrazložen i poznat takodjer iz talijanskoga prevoda, i jer je naša osnova samo izliev načela sadržanih u našem predlogu; nego samo istaknuti, posve kratko razlike (klici: basta!) izmed jedne i druge osnove.

U predlogu zemaljskoga odbora, odnosno saborskoga školskoga odbora:

čine se razlike: po mjestih, po redovih, učitelji prvoga, drugoga, trećega plaćevnoga reda;

čine se razlike nadalje time, da se učiteljem njekih mjesta daje po K 200 na godinu više, a učiteljem drugih njekih mjesta po K 100 više, čim se svim ostalim krivica čini; čine se razlike izmedju učitelja i učiteljica s jedne strane, poduučitelja i poduučiteljica s druge dočim imadu svi jednako učiti ili podučavati;

čini se razliku izmedju mužkoga i ženskoga osoblja.

Sve to čini nam se nepravdano, nepravedno, dapače čini se nam pristrano, pošto je jasno, da se zapostavlja učiteljsko osoblje na selih, a to je većinom hrvatsko ili slovensko, učiteljskomu osoblju u gradovih, koje je većinom talijansko.

Svaki onaj, koji u školi uči ili podučaje, svaki takav mora jednake nauke proći, svaki mora položiti jednake izpite, svaki mora u jednakoj mjeri podučavati.

Ako bi se u obće imalo razlike činiti izmed učitelja u gradovih i onih u selih, moralo bi to biti u prilog učiteljem na ladanju, a ne onim u gradovih.

Učitelj na ladanju ima obično mnogo više djece podučavati, po sto i više, nego li učitelj u gradu, koj jih ima po 40 do 50 i riedko više. Teže je onomu prvomu podučavati i za to, jer ima djece iz više školskih godina.

I još s drugoga jednoga razloga imali bi prednost učitelji na ladanju pred onimi u gradovih.

Na temelju zakona o školskih taksah koga ste vi gospodo većine stvorili, ima se na račun svakoga školskoga djeteta, bio u gradu, bio u selu, platiti jednaku školsku taksu.

Na račun školske djece, što ju podučavaju učitelji na selu dolazi u školsku zakladu iz koje se učitelje plaća 2 puta toliko novca nego li u gradu.

Nego mi nećemo da činimo razliku u plaćah.

Naš predlog, visoki sabore, ide za tim, da se sve plaće izjednači. Jednake nauke, jednaka sposobnost, jednako poslovanje, u gradovih i selih, učitelja i poduučitelja, mužkih i ženskih, pak za to i za sve jednaka plaća, koja nek se povisuje samo tečajem godina uz uspješno djelovanje.

Razlika neka bude samo izmed onih, koji imadu izpit usposobljenja od onih koji ga neimadu; i razlika u stanarini koja je svakako viša u gradovih nego na selih.

Mi smo prema tim načelom, koja sam ovdje iztaknuo, sastavili zakonsku osnovu.

K paragrafom, predloženim od zemaljskoga odbora, odnosno od saborskoga školskoga odbora, predložili smo promjene, koje smo prije sjednice predali predsjedniku u hrvatskom, i koj jih je dao odmah na talijanski prevesti.

Neću da dalje govorim, nego molim gospodina predsjednika, da naše promjene kod svakog § dade u razpravu i na glasovanje.

Jedva treba spominjati da se neslažem sa gospodinom izvjestiteljem, kad veli, da je predložena zakonska osnova saborskoga školskoga odbora pravednija nego li naša.

Neka se pita nepristrane ljude, neka se apelira na strukovnjake, koji razumiju školske stvari, učiteljske odnošaje, neka se njih pita, koja od dviju osnova je pravednija!

Sve učiteljske sile moraju imati jednake nauke, jednake sposobnosti, svi imaju jednako poslovati, svi nek vuku jednaku plaću.

Ja u ime pravednosti, u ime nepristranosti i objektivnosti, koja bi morala vladati u ovom zboru, u ime prave liberalnosti, a ne one, koji se obično krivo iztiče (prekidanje), molim, da glasujete za naš predlog. (I opet prekidanje.)

Ako ste objektivni, ako ste pravedni i slobodoumni u pravom, kršćanskom smislu, vi ćete glasovati za naš predlog.

Ja ga preporučam.

(Kod ovoga posve kratkoga govora bučili su gospoda Talijani osobito od početka, a i kasnije prekidavali su govornika tako, da se uvjek svega nije moglo razabrati. Sve na čast dvietisućgodišnje talijanske istarske kulture.)

* * *

V. sjednica u Kopru, dne 3. agusta 1901.

Prisutni: predsjednik Campitelli; vladin zastupnik savj. Fabiani i 24 zastupnika. Galerija gospodska dobro, pučka lošije posjećena.

Predsjednik otvori u 9 sati pr. podne sjednicu; priobći, da je dao podieliti tiskane izvještaje prvih trih sjednica; misli, da ih netreba čitati; pita, imali koji šta primjetiti.

Zast. Spinčić, zadobiv rieč, izpravlja zapisnik u tom smislu, da bi se bio imao sav njegov prešni predlog o uredjenju učiteljskih plaća priobćiti. Priobćilo se najme samo prvi dio, a izpustilo ono, gdje se govori o privremenoj podpori učiteljem dok se to zakonom izravna. Pita, da se to popravi.

Radi silne buke, koja je nastala na galerijah, nije se moglo ni zbliza razumjeti govornika. Predsjednik je — nakon opetovnih opomena dao konačno izprazniti pučku galeriju, a na gospodskoj su i nadalje bučili.

Vladin zastupnik izpravlja zapisnik prve sjednice u tom smislu, da je on pozdravio sabor i u slavenskom jeziku.

Odgovor na interpelaciju.

Vladin zastupnik odgovara na interpelaciju zast. Gherse i drugova o tobožnjem slaviziranju obiteljskih imena od strane slavenskog svećenstva — u tom smislu, da postoji naredba ministarska, kojom može svatko prosvjedovati proti eventualnom izopačivanju njegovog prezimena. Političke oblasti su tuj, koje imadu dužnost, da posreduju proti takvom izopačivanju u matičah krštenih i ženjenih i proti prevadjanju imena na tudji jezik. On drži, da netreba poduzeti proti tomu dalnjih mjera.

Interpelacije.

Zast. Tomasi upravlja upit na ministarstvo željeznica, da li je ono voljno otvoriti jednu postaju u Oprtlju na državnoj željeznici Trst—Poreč. Prije, da bijaše odlučena takva postaja, a sada da se govori samo o postajici za osobe i za promet u malenom obsegu.

Zast. Kompare sa drugovi stavlja na c. kr. vladu sliedeću interpelaciju: Prije kakvih 80 godina ostavio je pokojni župnik u Loki (občina Dekani) imenom Fabris preko 2000 forinta, da se ustroji po tadašnjih školskih zakonih redovita „župna crkva". Iz testamentarne razprave proizlazi, da bijaše u testamentu — koji se je izgubio — podrobno odredjeno, koji da ima upravljati tom ostavštinom, kako ju treba upravljati, što da se učini sa interesi.

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

(Nastavak).

A koji je najglavniji uzrok neredovitom pohadjanju? — Siromaštvo! Dà, to je ona ranjava peta, *kojoj treba licka naći!* — Težak, — materijalno ne obskrbljen — koji imade sam sa ono deset prsta prehranjivati četvero, petero djece, a često puta ostarjelu majku i oca, a koji niesu sposobni za nikakav rad, — kako će i čime on platiti najamnika, kada nema u kući ni smoka, ni muke, ni brašna, ni mesla, već krst častni nad posteljom, kome on u težkim časovima baca skrušene poglede i šalje vruće molbe. Tu mu dakle ne preostaje drugo, nego da si pomogne kako sam najbolje znade i umije! A kako? Djeca mu polaze školu obvezana zakonom. Ali gdje nevolja bije, tu se često puta i zakon krnji. I tako težak — možda i željan da mu diete nauči knjigu — mora — jer ga na to nužda sili, a sila Boga ne moli — uzkratiti svome porodu polazak škole, te ih uzeti sobom u polje, da tu s njime rade cio bogoviti dan poslove, kojim oni jedva — težkim naporom mogu odoljeti. Onako izmučeni, ispečeni, i ne obskrbljeni dostatnom hranom — vrate se kući; i oni će onda uzeti knjigu u ruke kad im klecaju slabačka uda, a oči zaklapa san!?

Siromaštvo dà je jedan od onih provobitnih čimbenika, koji su povodom, da mnogi od onih, koji bi možebit bili od koristi i rodu i domu; koji bi bili kadri proizvesti preokretaje i svoj narod podići i izbavati iz žvala lavskih — ostaju skriveni! Oj, koliko li se i koliko genija krije u onim potleušicama, u onoj prostoj otrcanoj odjeći, boreći se za svoj obstanak; živu i crna ih zemljica pokrije, a ne upotrebiše talente svoje, nego ih ne izrabljene, ne taknute ponješe sobom materi zemlji...

Vratimo se ponovno k domu, zavirimo malko u njegovu nutrašnjost sada, kada diete polazi školu. Pa dà eno i sada on osujećuje školski rad. Uzme li diete kod kuće knjigu u ruke, eto ti k njemu majke laskavim naglasom: Ajde, sinko, kupi mi ovo ili ono; pripazi mi na diete; de, diete, ponesi ocu objed u polje; daj, nado moja, idi malko do ovaca; pusti knjigu, ta i onako ćeš to kašnje naučiti, a sade ajdemo da trebimo itd. S druge strane evo ti došo otac ljutit kući, pogrdi dietetu knjigu, te ju baci u kut, a njega mjesto da pohvali, triesne onom svojom žuljanom ručetinom, rekavši: Što mi tu brundaš; zar će ti to dati jesti — vrag je odnio!... I tako jedan mile lale, a drugi zlostavljanjem otudjuju djecu od knjige. Komu da ono biedno diete ugodi: roditeljima ili učitelju?

Tome u pomoć dolazi i naša školska osnova, koja je dobrahno jednostrana. A te se osnove mnogi drže — jer moraju ili jer neznadu, da si inače pomognu — kao pijan plota. — Ali ne samo, što je ona jednostrana, nego je i „more izcrpivosti" — kako mi jednom prigodom kazala vriedna neka naša učiteljica — „te se ne može u našim okolnostima nikako iscrpsti". Tà tko se od vas, gospodo učitelji, nije na nju potužio, poput one učiteljice? Pa sada se na te biedne mališe svaljuje svu silu materijala, i na taj način obterećuju duh dječiji: zar se tako ne lomi svaka dobra klica, svaki pupoljak, koji bi se bio nježno razvio, ocvjetao i opojio svojim mirisom mnoge! A zar učitelj, koji se mora istodobno baviti sa liepim brojem djece, i koji mora, da tu osnovu u život privede, može svestrano baviti?! Može li on podavati to djeci a da im to ujedno od koristi bude!? Hoćemo li i tu učitelju upisati u grieh ako nije uspio??... (Nastavak slijedi.)

Uprava te ostavštine bijaše do pred kratko doba tako loša, da bi bilo ostavštine skoro nestalo.

Mjesto, da bi bila ostavština danas iznašala okolo 100.000 kruna, iznosi u istinu samo 31.500 kruna, što je ustanovilo dne 8. julija mjestno školsko vieće u Dekanih, sadašnji upravitelj te ostavštine nazvane „Pia causa di Lonche".

Sveta nakana pokojnoga župnika bila je ta, da pripomogne svim župljanom do prosvjete i napredka pomoćju pučke škole.

Postoji doduše sada u Loki redovita jednorazredna škola, ni ta nije dostatna za preko 300 djece, dužne polaziti školu, koja se nalazi u Loškoj župi, raztrešeni u 12 sela, koja su odaljena jedno od drugog od 10—15 kilometara. Svu tu djecu spraviti u jedno školsko okružje bilo bi protuzakonito.

Obzirom dakle na to, da je glavnica ostavljena na korist svih župljana;

obzirom na to, da dostaje ostavljena glavnica za gradnju najmanje dviju škola;

obzirom na to, da mole stanovnici, koji su od sadašnje škole odviše odaljeni, jurve više godina, da se izpuni želja testatora;

obzirom na to, da je takodjer c. kr. vlada dužna poštivati zadnju volju pokojnikovu, pitaju podpisani:

Je li voljna c. kr. vlada poduzeti čim prije sve potrebite korake, da se u Loškoj župi ustanove dva školska okružja sa novimi redovitimi jednorazrednicami, i to jednu za porezne občine: Podpeć Zazid—Zanigrad, drugu za porezne občine Crnikal, Rozariol—Rižana.

U Kopru, dne 2. agusta 1901.

J. Kompare, Mandić, dr. Laginja. Spinčić, dr. D. Trinajstić, dr. Stanger, dr. M. Trinajstić, Kozulić, Jenko.

Zast. Ventrella upravlja upit na c. kr. ravnateljstvo financija u Trstu radi čudnog postupanja njezinih činovnika sa narodom u poslu kod odmjerivanja poreza od osobne dohodarine. Navedši više drastičnih primjera o protuzakonitom postupanju odnosnih financijalnih komisija, pita: hoćeli ono nastojati, da se procienbena komisija drži strogo rieči i duha zakona.

Zast. Depangher upravlja upit na ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala radi prestrogog postupanja redarstva u Buzetu, gdje da se zatvara mirne gradjane jedino radi toga, što pjevaju ili što idu na šetnju. Pita ministra, hoće li poduzeti kornke proti oružničtvu u Buzetu, da u se buduće drži strogo propisa.

Zast. Scampicchio pita c. kr. zemaljsko školsko vieće, što je sa rumunjskom školom u Sušnjevici. glede koje bijaše stvoren zaključak u saborskoj sjednici dne 10. agusta 1900?

Zast. Ventrella pita cesarsku vladu, kako opravdava ona držanje oružničtva u Borštu, koje da nezna ništa o navali (od dne 29./7.) pučanstva Boršta na talijanske državljane - radnike, koji bijahu pozvani na radnju u tamošnje kamenolome.

K uredjenju učiteljskih plaća.

Zakon o uredjenju učiteljskih plaća bijaše prihvaćen u trećem čitanju.

O prenosu sabora.

Predsjednik priobćuje dva brzojava stigla od vlade u tom pogledu.

Predsjednik pozivlje zast. Laginju, da obrazloži poznati predlog o prenosu sabora.

Zast. Laginja odgovara, da čeka, neka reče odnosni odbor svoju o tom pitanju.

Zast. Rizzi, da se izruči zakonsku osnovu o prenosu i predlog dra. Laginje političko-ekonomnom odboru.

Zast. Laginja reče, da nemože od manje a da nepožali, što je saborska većina u ovako važnom pitanju mimoišla posve manjinu, od koje neima ni jednog člana u onom odboru.

Zast. Ventrella podupire predlog zast. Rizzi-a glede zakonske osnove, a predlog dra. Laginje da se jednostavno zabaci, jer se njim kraje povlastice sabora.

Zast. Laginja: To sam htio čuti i drugo netrebam.

Zast. Rizzi pristaje uz predlog zast. Ventrelle, za koj glasuje sama saborska većina.

Ta osnova glasi:

Suglasno sa zemaljskim saborom Moje medjašnje grofije Istre odredjujem sliedeće:

Članak I.

Paragrafe 9. i 16. zemaljskoga reda za Primorje (priloga. II. iz patenta od dne 26. febrara 1861. br. 20. drž. zak.) u koliko se tiču medjašne grofije Istre, obezkriepljuju se, te na njihovo mjesto stupaju sliedeće ustanove:

§ 1. Zemaljski se sabor sastaje na Previši poziv redovito jedanput na godinu i to, u koliko cesar neodluči inače, u Puli.

§ 2. Prisjednici zemaljskoga odbora moraju stanovati u Puli. Oni dobivaju godišnju odštetu iz zemaljskih sredstava, koje iznos opredieljuje zemaljski sabor.

Članak II.

Taj zakon stupa u kriepost danom proglašenja. Izvršenje ovoga zakona nalaže se mojemu ministru nutarnjih posala.

(Dalje sliedi.)

DOPISI.

Vrbnik, 4. kolovoza 1901. Eto, poslije tri godine pošto je bio postavljen temeljni kamen „Hrvatskog Doma" u Vrbniku, poslije tri godine domoljubnog nastojanja, danas smo dočekali sretni čas, kad smo mogli najsvečanijim načinom otvoriti širom vrata „Doma", tog novog ognjišta u potjecaju u borbi za slobodu. Sa prvim pokretom za probudjenjem hrvatske sviesti u Istri, usko su skopčana mnoga imena ljudi, koje je Vrbnik rodio i dao narodu, usko je skopčano ime samoga drevnoga Vrbnika. Gle, Vrbnik neugledan i prometom i obrtom, znao se visoko popeti i staviti se u prve redove zatočnika za pravo i narod. Iz njegovih se grudi danas izvija krik oduševljenja i nade u skoru pobjedu u svim redovima širom čitave patničke Istre, izvija se poziv na ostala mjesta i gradove, koji spavaju sramotnim snom narodne nesviesti: „Ustanite, ustanite prijatelji moji, eto vam pružam ruku, ustanite bieli labudovi na obalama Istre, ustanite gradovi na podnožju gora, ustanite gradari u dolinama, red je na vama!"

Kakvim li su čuvstvom nabožnosti stajali naši dični Vrbničani, kad je u jutro u osam sati započeo veleč. gosp. Jakov Dominić, mjestni župnik, blagoslov zgrade. Poslije blagoslova, zgrnuo se narod u dvoranu, koja je bila krasno i okićena zelenilom, da sluša govor mladoga našega sokola dra. Dinka Trinajstića. Kad je uljezao u dvoranu dr. Dinko Vitezić, začetnik i glavni promicatelj sretne zamisli da se osnuje „Dom" u Vrbniku, urnebesni „živio" zaorio se sa svih strana. Naši su čestiti Vrbničani sviestni, koliko im je dobra učinio dični starina i kolikom ljubavlju plamti on za svoje rodno mjesto, za koljevku svoju, za čitavu Istru. Na žalost radi promuklosti nije mogao da nam dr. Dinko izreče svoj govor, već preda rukopis svomu bratu dr. Matu. On ga stane čitati med občinstvom, koje je visilo o njegovim riečima. Činilo nam se u taj čas, da nad nama lebde, dusi otaca-začetnika glasovitih „statuta", oduševljenih boraca za sveti amanet — glagolicu; — činilo nam se, da nad nama lebde sjene preminulih biskupa i svećenika i da šušte u zraku njihova svilena sveta odjela, a ruke im se dižu na blagoslov.... Kad je čitatelj spomenuo svoga ujaka, blage uspomene biskupa Vitezića, nije mogao da čita dalje od ganuća. Tad je nastala šutnja, sveta šutnja, a u našim se srcima radjalo neke volebne, divne. Na to je ustao gosp. pop Nikola Bubnović i dovršio govor. Tad pozove dr. Dinko Vitezić sve prisutne, da prisustvuju svečanoj službi božjoj.

Po podne, kad se je već približilo parobrod „Velebit" sa izletnicima iz Senja i Novoga, sa vrletnih vrbničkih klisura najavio je tutanj mužara njihov dolazak. Narod se je zgrnuo na obalu te uz oduševljene poklike dovelo je izletnike u „Dom". U četiri sata došao je drugi parobrod „Drava" sa izletnicima iz Voloskoga i Sušaka, a predvodio ih profesor Vj. Spinčić, koga je narod pozdravio gromornim poklicima. Na obali dočekali su izletnike uz načelnika braća dri. Trinajstić, naša učeća mladež i sva sila naroda. Na to krenuše u grad. Narod, sakupljen na trgu pred „Domom", peto je klicao Spinčiću, svojoj diki, svomu ponosu, a dr. Vitezić u kratkom govoru sa balkona na „Domu" pozdravio je izletnike. Trebalo je vidjeti toga sjedoga osamdesetgodišnjega tjelesno skoro onemogla starca, kakvim je žarom govorio narodu, kolikim su oduševljenjem bile proniknute njegove rieči. Njegov je glas zvučio kao zvukovi bogoduhog proroka, koji pobudjuje na borbu i — pobjedu. Za tim se steku izletnici u glavnu dvoranu „Doma", gdje je najprije dr. Fabijanić sa par rieči oslovio starinu dr. Vitezića i čestitao mu u ime svih imendan.

Domaći tamburaški mješoviti zbor oglasi se sa pjesmom „Liepa naša domovino", a kad su utomili glasovi tambura, prikaza se na pozornici nećakinja dr. Vitezića, ćerka dr. Mata Vitezića, te nam je deklamirala krasnu prigodnu pjesmu dr. A. Antončića. Za njom je deklamirala gdca. Antica Tomičić iz Voloskoga zanosnu prigodnicu Viktora Emina. Pjevačko družtvo „Lovor" iz Voloskoga odpjevalo je uz obće odobravanje dvie pjesme. Tad krenuše izletnici na poziv dra. Dinka Trinajstića k „Sv. Petru" iza zavjetne crkve izvan Vrbnika, gdje su bili pripravjeni stolovi da se odmore i pogoste.

Kad je družtvo bilo razigrano, ustao se prvi g. Vjekoslav Spinčić da progovori narodu. On je zborio kao čovjek, koji je proniknut ljubavlju za narod, kao čovjek vrlih i plemenitih osjećaja. „Gledajte — spomenuo je on pokazivajući trošne bedeme staroga Vrbnika — gledajte te zidine. Nekad su bile obranom prama neprijatelju. I danas imamo neprijatelja, koji nam kidišu na nešto skupocienije nego li je i sam život, na jezik i narodnost našu. I prama njima treba da dižemo kule i bedeme, ali drugčije: Prosvjetom i udruženjem k slobodi! Spomenuv, kako se danas na ovo slavje sakupilo Hrvata sa sviju strana, Slovenaca, Poljaka, Čeha, a oni se med sobom razumiju kao brat s bratom, a srca nas sviju jednako kucaju za narod. Govornikove rieči popratio je vihar pljeskanja, i pljesku se priljubio šum valova u obalu, uzbibanih burom sa Velebita.... Za Spinčićem govorili su gospoda: Turato, Ružić, Stanger, Katalinić-Jeretov kao izaslanik zadarskih sokolaša, Kišić kao zastupnik „Narodnog Lista", dr. Antončić, dr. Ožbolt, a svi su veličali dr. Vitezića, slavili su narodnu sviest vrbničku.

Napokon se stali razilaziti izletnici, do pet stotina brojem. Ukrcali se na parobrode, a njihov izlazak iz luke opet je pozdravljao tutanj mužara sa vrbničkih bridi, razsvjetlenih kriesovima. Nadamo se da su nas ostavili najugodnije razdragani, noseći u srcu trajnu uspomenu na ovaj dan, koji će i Vrbničanima ostali neizbrisiv u pameti.

Da ono nije bilo samo lokalno slavje, sa lokalnim karakterom, svjedoče nam mnogobrojne brzojavke, što su ovaj dan prispjele sa svih strana naše domovine, od uglednih ličnosti i korporacija.

Naš domaći pjesnik, pop Frane, oglasio se liepom prigodnom pjesmom.

Zahvalni smo dr. Dinku Vitezića, jer je jedino njegovo zasluga, što danas Vrbničani proživljuju ovaj prosvjetni hram, njega ide jedino zasluga, što je ona zamisao sretno prevedena kraju. „Dom" ostati će spomenik njegove plemenite duše, njegova zanosa i samopriegora. — Živio naš Dinko!

Izpravak. Odnosno na dopis: „Iz otoka Krka. — Odnošaji u Dubašnici — tiskan u 61. br. *N. Sl.*" od dne 6. t. mj.: primamo sliedeći izpravak:

1. Nije istina, da se je moja supruga bilo kada ili bilo gdje izrazila, da će se predamnom tresti Dubašnica, kada na mjestu stalan budem. To je valjda samo produkt mašte dopisnikova informatora, koja se je u interview-u sa g. dopisnikom razmahnula, jer neznam odkada i odkuda učiteljima titanska moć i vlast, da se pred njima ciele občine tresu, kao Olymp pred razgnjevljenim Zeusom.

2. Nije istina, da sam ja unišao „ne kroz vrata, nego kroz prozor" u ovu školu, već je obratno istina, da sam unišao kroz vrata, koja su mi otvorena odlukom vis. zem. školskog vieća d. d. 15. maja 1900., br. 786., kojom me je imenovalo privremenim nadučiteljem u Dubašnici iz službenih obzira, dok u affairi o trojki izreku sud viši kompetentni faktori, na to pozvani.

3. Nije istina dakle, da učitelj Radić „ne će i ne može nikada opratiljage svog imenovanja", već je istina, da je spomenuto imenovanje zakonita provedba vis. zem. školskoga vieća, kojom je, nakon odlazka moj predšastnika, doskočilo nastalo potrebi, imenovav mene, imajuć pritomu svoje razloge valjda, a med tima i taj, da sam već prije na ovoj školi učiteljevao tri godine. Istina je nadalje, obzirom na istaknuto, da učitelj Radić ne će i da mu ne treba prati „ljage" svog imenovanja s jednostavnog razloga, što te ljage nema, a običaj je od vremena dobroga ćaće Adama pa do danas, da se ono, što je čisto, ne pere.

Dubašnica, 8. kolovoza 1901.

I. Radić, učitelj.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča bi reć, da nisu lovranski poprdili mogli va Cres?

Jur. Zabili su cimu molat.

Fr. Pul onakoveh kapitani à la Jure, Kristalović, Minjinjani i kumpanija.

Jur. Ja, oni se već nefidaju na more, zač su jur sakakeh doživeli.

Fr. Su, su, imaju varamente lepeh mrmorij.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Prvi podpredsjednik u carevinskom vieću dr. Prade javlja u novinah svoje stranke, da će položiti mjesto

podpredsjednika. Njega je sklonula na taj korak novinarska prepirka između glasila njegove stranke, njemačke pučke stranke, i između njemačke radikalne stranke.

Izborna preinaka, prihvaćena u zadnjem zasjedanju solnogradskog sabora snižuje izborni porez na 8 kruna, te je uvedeno i u izvanjske općine tajno i izravno glasovanje.

Koruški zemaljski sabor prihvatio je u zadnjem zasjedanju promjenu izbornoga reda u tom smislu, da će u buduće imati seoske općine jedan mandat više i da je stvorena nova radnička kurija, koja će imati tri mandata.

Dne 9. t. mj. sastao se je u Pragu eksekutivni odbor mladočeske stranke, da vieća o ugovoru sa Staročesi, naročito o broju mandata, koje bi se imalo prepustiti Staročehom.

Prošloga čedna obdržavana je u Tridentu skupština talijanske stranke, na kojoj su zastupnici Brugnara, Malfatti i Tambosi podali izvještaj o minulom zasjedanju carevinskoga vieća i zemaljskoga sabora, te govorili o budućem držanju Talijana napram vladi i o predstojećih zemaljskih izborih.

Srbija. Uspjeh posliednjih izbora za narodnu skupštinu zadovoljiti će ponješto radikalce a kralja Aleksandra upravo razveseliti. Uspjelo mu je naime bar dielomice slomiti moć radikalaca tim, što im je privezao na vrat nješto takozvanih naprednjaka, koji će biti uvjek sliepim oruđjem kralja Aleksandra, sina pokojnog spletkara Milana.

Bugarska. Jučer započela je parnica proti bivšemu predsjedniku macedonskog odbora Sarafovu, bivšemu tajniku Kovačovu te proti Stojanovu. Obtužnica tvrdi, da su Sarafov i Stojanov sukrivci umorstva Titovskoga u Bukareštu, a Kovačev, Trolev i nadporučnik Stojanov sukrivci umorstva Fitovskoga i Mihailenu-a u Bukareštu.

Rusija. Rusko carsko brodovlje stiglo je dne 7. t. mj. u Varnu. Na obali pozdravili su rusko goste bugarski ministri Karavelov i Sarafov i general Paprikov; podadmiral Hildebrandt zahvalio se je na srdačnom doček u.

Ruski službeni listovi javljaju, da je priznata mirovina svim radnikom i njihovim obiteljskim članovom, koji rade na državnih poduzećih, tvornicah, rudnicih i talionicah. Ova je naredba izdana privriemeno a kasnije biti će to pitanje zakonom riešeno.

Dne 8. t. mj. imali su u carskom dvoru u Peterhofu sjajne svatove; vjenčala se je naime careva sestra velika kneginja Olga Aleksandrovna sa princom Petrom Aleksandrovićem Oldenburškim.

Italija. Fran Crispi, proslavljeni talijanski državnik, umro je nakon dužeg bolovanja u nedjelju dne 11. t. mj. u Napulju. Rodio se dne 4. oktobra 1819. u Riberi na Siciliji.

Ministar-predsjednik Zanardelli našao je konačno novoga ministra financija, u osobi zastupnika Carcano, koji je već do sada bio dva puta ministrom.

Glasoviti general Baratieri, koji je god. 1896 sramotno morao bježati sa svojom vojskom u Africi izpred Menelikovih četa, umro je dne 8. t. mj. u tirolskom mjestu Sterzingu. On je bio po rodu Austrijanac, nu kao što mnogi njegovi istoplemenici, pobjegao je u Italiju, gdje se je pod Garibaldijem borio proti bivšoj svojoj domovini. Austrija nije s njim ništa izgubila, a Italija zadobila je putem njega sramotan poraz u Africi.

Njemačka. Dne 9. t. mj. stigao je parobrodom u Hamburg vrhovni zapovjednik medjunarodnih četa u Kini, njemački maršal Waldersee, sa svojom pratnjom. Kad se je izkrcao, dočekao ga je i pozdravio načelnik sa gradskim zastupstvom, brzojav odaslanik, generali, časnici i sila građanstva.

Južna Afrika. Vrhovni zapovjednik englezkih četa u južnoj Africi lord Kičener izdao je na pučanstvo obiju republika proglas, u kojem se grozi svim zapovjednikom, častnikom članovom vlade obiju republika itd., da će biti za vieke iz domovine protjerani, ako se nepodlože englezkim četam do 15. septembra t. g.

Mjestne:

Nedjeljna javna skupština bila je brojno posjećena. Predsjedovao je nekadašnji puljski načelnik Wassermann. Govorio je G. E. Pons, upravitelj zalagaonice, pristaša talijanske stranke. Nazvao je kamaleontima talijanske zastupnike, koji se nemogu čutiti Talijanima u oboružanoj Puli onako, kao što se osjećaju u dvorani sv. Frane u Poreču.

Napada takozvanu braću, koja Talijane. Pule izrabljuje za stranačke svrhe, pak ih odnemaruje i blatom nabacuje (insozza).

Pula, kao ni drugi gradovi Primorja, nije podpuno talijanska. Krivi da su vodje talijanske stranke, koji nisu za Pulu na vrieme providili podignućem potrebitih škola, osobito obrtnih.

Talijani da se ne smiju bojati prenosa pokrajinskih ureda u Pulu, jer da bi se tako ojačali inteligencijom, koja im sada fali.

Spominje nešto iredentu, koja da smatra Pulu ključem istarske obale.

Načelnik porečki dr. Sbisà da se je izjavio proti Puli, a Puljani da prihvaćaju dobaćenu rukavicu uvjereni, da odgovornost radi bratoubojičkog rata ne pada na njih nego na izazivače.

Josip Polla, činovnik krčmarsko-gostioničarske zadruge, birši agitator gospodske klike, sada s jednom nogom u pseudo-socijalističkom taboru, pere pošteno talijanske zastupnike, osobito načelnika dra. Rizzi. Napada občinsko vieće, koje se nije nikada izjavilo za prenos u Pulu, čemu su bili izpočetka skloni neki talijanski zastupnici i članovi saborske manjine, a sada su i ovi posljednji ozlovoljeni.

Jedan od vodja pseudo-socijalista E. Verginella, lomi koplje u prilog socijalista, koji da jedini misle za Pulu i za „patriju". U ime trgovaca i obrtnika govori Franko Fabretto, koji čita i resolucija na korist prenosa autonomnih oblasti iz Poreča u Pulu. — Resolucija bi jednoglasno primljena.

Za Pulu. Talijanski zastupnici nisu prisustvovali javnom sastanku u puljskom kazalištu upriličenom za proglašenje Pule glavnim gradom Istre. Rizzi, Gleser i Vareton, koji stanuju u Puli, objelodanili su pisma, u kojim odgovaraju od sastanka, jer da se tim neće svrha polučiti, a da će nastati svadja medju istarskim gradićima i gradom Pulom. Gloserovo pismo nije spomena vriedno. Rovinjezu je draži Rovinj od Pule. Vareton piše: „Po mojem sudu razlozi politički i upravni sile na prenos autonomnih ureda u Pulu", pa dostavlja, „kada bi jaka talijanska većina smatrala shodnim i potrebnim promjenu sadašnjega sieła". Razlozi, koji sile upravo na koncentraciju autonomnih oblasti u Pulu, vriedit će dakle, kad se smiluje Puli jaka većina talijanskih zastupnika. Hvala liepa! Sad znamo, da odlučuje volja klike, a ne priznata potreba.

Rizzi svjetuje svoje sugradjane, „koji da su se vladali do sada ozbiljno i dostojanstveno, te si tim pribavili ljubav ciele pokrajine, neka sada ne mienjaju svojeg vladanja i ne okrenu putem, koj će jih dovesti sjegurno na protivnu stranu, od one gdje bi htjeli". Te nam rieči doživaju u pamet događaje zadnjih godina. Načelnik Rizzi će se sjećati, kad je ono bio ministar Baćeni pohodio Istru. Talijanski zastupnici i načelnici talijanskih općina poklonili su mu se u Poreču, tobože glavnomu gradu pokrajine. Hrvatski zastupnici, načelnici hrvatskih općina Istre, hrvatske deputacije došle su mu se pokloniti u Pulu, pokazujuć tim činom, gdje želeda bi bio glavni grad Istre. A što je učinila talijanska klika, za koju je vezan mnogim vezom i načelnik Rizzi? Upriličila je u pridvorju općinske palače gnjusnu demonstraciju proti našim uglednim muževima i tako jim platila čin, koji je bio vas na korist grada Pule. Tom je zgodom pala i ona poznata pljuska na lice talijanskog onog doktora, od koje datira malo mirnije življenje za Hrvate u Puli.

Hrvatski zastupnici izposlovali su od vlade, da istarski sabor bude prenesen u Pulu, i u Puli je bilo tisljed njihova zauzimanja držano i jedno saborsko zasjedanje. Pa što su radili tisućljetni kulturni Talijani? Gradjanstvo se je istinabog vladalo mirno i uljudno, ali je talijanska gospodujuća klika nahuckala plaćenu fukaru, kojoj je saborsko predsjedničtvo dielilo ulaznice na galeriju, da s gospodske i prostačke galerije ruži i grdi poslanike hrvatskoga naroda, da se na nje nabacuje blatom i želudom. Nahuckana i napojena fukara je na hodniku, koji vodi u urede c. kr. glavarstva, tukla našu čeljad, jedan je britvom bio porezan; jedan niza stube bačen. Za jednoga su bili pripravni na poklopcu ulaza u prostačku ili recimo „demokratičku" galeriju, jer su prostaci bili na obe dvije zasjeli, plaćeni lopovi, da ga izlupaju petama od čizme po glavi, kad bude stupao onim uzkim zavitim stepenicama, koje na tu galeriju vode.

To se sve događalo poticanjem talijanske komore, a sve su mogli čuti i viditi sladkotanki načelnik Rizzi, mudri Vareton i katonski Gleser. Vlada austrijska na očigled tolikoga divljačtva, tolikoga kanibalizina, tolikoga nasilja nije više sazvala sabora u Pulu nego u Kopar. Da se nisu izgredi dogodili, sabor bi, i ako ne još de jure, ali de facto bio sada u Puli, te bi time bilo već pol puta prevaljeno, da se konačno presele i svi pokrajinski uredi u ovaj grad.

Tko je tomu kriv, da je sve išlo „a monte"? Tomu su krivi u prvom redu oni saborski zastupnici, koji su istodobno bili na čelu občine puljske, dakle prvi pozvani da štite interese grada, a nisu znali zapriečiti, da talijanska klika sakuplja na galeriji svoje janičare, koji su po komandi počinjali javna nasilja i tim prouzročili, da Pula neima sabora u svom krilu, što su joj ga bili pomogli pribaviti takodjer hrvatski zastupnici. Što hasni, da su nekoji janičari dobili po par dana zatvora? Moralni začetnici urote proti slobodi govora i rada naših zastupnika i proti dobrobiti grada Pule, ostali su nekažnjeni i još sjedu na nekojim mastnim stolicama, štovani kao veliki „patriote". A sabor? — Taj je odprhnuo i nezna se, kako će se, ni kada povratiti.

Tako je to gosp. načelniče Rizzi! Onaj put ste morali skrbit za dostojanstvo, ze red i mir, kad je bio ptić u gajbi, a sada, kada je odprhnuo, već je prekasno. Pitamo Vas suviše: za koga sada odpjavljate govor, što ste ga u četiri oka govorili pred više od dvie godine u saborskoj komisiji u korist Pule? Zašto ga niste javno izrekli u saboru? Na dva stolca se neda sjediti. Ili ste za Pulu, onda Vam javni sastanak nesmije biti razoran, osobito odkad je porečki načelnik javno se izjavio za Poreč. Ili biste htjeli biti za ono, što hoće većina, a onda ste proti Puli, jer većina danas bi reći da neće Pule ni ona sama.

Izvanredni izlet iz Pule na Rieku. Ravnateljstvo „Ugarsko-hrvatskog parobrodarskog družtva na Rieci" piše nam: Usljed godišnjeg hodočašća k crkvi blažene Djevice Marije na Trsatu, prigodom blagdana Velike Gospe, odlučili smo dne 15. ovog mjeseca, prirediti jedan izvanredni izlet iz Pule na Rieku. U tu svrhu staviti ćemo hodočastnikom na razpolaganje parobrod „Villam", koji će dne 14. tek. mj. u 11 sati 15 časova na večer krenuti iz Pule, dočim će se povratiti drugi dan, to jest, 15. u 8 sati na večer iz Rieke u Palj. Ciena je ovamo i natrag K 4·50, djeca izpod 12 godina plaćaju K 3·50, samo polazak ili samo povratak stajati će K 3·50 po osobi. Rečeni parobrod „Villam" vrlo je udoban i prostran, na kojemu se također nalazi 46 kreveta, kojih mogu gg. izletnici upotriebiti, a stajati će pojedini krevet K 1 na noć; put iz Rieke do Pule odnosno iz Pule do Rieke trajati će po prilici okolo 4 sata, i zato vrieme biti će na parobrodu restauracija.

Apoštolske poslanice, s kojimi sv. otac papa ukida ilirski kaptol sv. Jerolima u Rimu, a utemeljuje „jerolimski zavod za hrvatski narod", primili smo netom. Nastojati ćemo da, po mogućnosti donesemo poslanice u latinskom originalu i hrvatskom prevodu, da tako učinimo počast apoštolskom djelu sv. otca pape, kako je on učinio čast imenu hrvatskomu.

U poslanici je zanimivo između ostaloga to, što navadja, da je zavod sv. Jerolima bio ustrojen uviek za siromahe iz Dalmacije, Istre, Hrvatske, Slavonije, Bosne i Hercegovine, a ne za same nekakve „Dalmate", kako bi htjeli sada naši Talijani i njihovi židovski vodje.

U poslanici se spominje velikodušan zapis Katarine, bosanske kraljice, koja je ostavila bila zavodu veliko blago; i zasluge pape Siksta V. za taj zavod i ljubav njegova pramo hrvatskom narodu, iz kojega je, veli poslanica, taj papa niknuo, spomenute su u poslanici.

U novo ustrojenom zavodu odgajati će se bogoslovci iz svih hrvatskih zemalja, a tako i iz biskupija krčke, trsćanske i porečke. Bilo na korist hrvatskomu narodu. — Viest o dokinuću kaptola i o utemeljenju kolegija za hrvatski narod uznemirila je silno talijanske framasunske i židovske novine Primorja i Dalmacije i radi toga ćemo imati priliku progovoriti o tome obširnije.

Pokrajinske:

Konstituiranje občinskega zastupstva u Poreču. Iz talijanskih listova, doznajemo, da je bio izabran od novoga zastupstva občine Poreč ponovno g. dr. Tulio Sbisà; u občinsko vieće bijaše izabrano 8 savjetnika, od kojih je dobio najviše glasova — 28. t. j. sve glasove — markiz dr. Jure Polesini, koji je morao sam za sebe glasovati, a najmanje ih dobiše savjetniki porečke okolice gosp. M. Bercich 16, a gosp. Šime Hadun 15.

Neće gospodin dati rado svoj glas kmetu, ali kmeta nateže uvick, da za njega glasuje.

Talijansko gospodarstvo. Iz Vižinade pišu nam 1. t. mj.: K tolikim podatkom o nerazboritom gospodarstvu sa občinskim imetkom talijanskih upravitelja, priložite i sliedeće:

Naš bivši načelnik Fachinetti učinio je cestu od crkve do njegovih sjenokoša (val) dokazujuć, kako će protegnuti tu cestu sve do Motovuna, ali od godine 1883. nije se učinilo ništa, dočim ono, što bijaše dosada učinjeno, razpada se i rasiplje.

Pred kakve 4 godine poslala je vlada 4400 for. za popravak cesta i puteva u cieloj občini. Od sela Ferenci do Božjeg polja bijaše odlučeno potrošiti 800 for., dočim se nije potrošilo nego samo 326 f.; sa strane od vale „Gradule" još nije dovršena cesta. Kasteliru dadoše 300 for., ali ceste sagradjene na „Crnićku" sada su zapuštene. Labinjcu nije bilo odlučeno ništa, ali mu je ipak dao načelnik podporu iz stranačkih razloga. Neznajuć, kamo su potrošeni drugi novci, pitamo ovim, možda ih potrošiše za pute do konsortara?

Za sjemenje od kuruze (turkinje) bilo je došlo za sav puk 1200 for. Taj novac bijaše podieljen pristrano talijanaškim podrepnicam. Naši siromasi sa 5 djece nedobiše ni zrna, a gospodske podrepnice dobiše i po hektolitre.

Fachinetti je imao vrt u gradu od Šapca do Zamole. Napravio je nacrt, predložio ga zastupstvu i ono zaključilo pred 3 godine da občina učini zid sve naokolo za 448 for., da se tobož tim poliepša trg ili placu. Po nacrtu nije bilo djelo izvršeno. Za izravnati zid Zamole, da dodje razmjerno u sklad sa onim zidom, potrošili su još novca, bez dozvole zastupstva. Isto tako ni za zid Ivancića na lievoj strani. Tu je potrošeno svega skupa preko 1000 for., a ipak cesta nije ostala onako široka, kako bi morala biti po nacrtu. Ovako eto gospodare talijanska gospoda sa žuljevi puka i sa imetkom povjerenih im občina.

Iz Kopra. Zanimati će naše čitatelje sljedeće vrstice: Zastupnici idu u Kopar na sabor najlaglje preko Trsta. Iz Trsta ima se jedno osam puta na dan spoj sa Koprom malimi parobrodi obalnimi od dva družtva, jedno starije koparsko, drugo mladje tršćansko. Oba kapetana ovoga mladjeg družtva g. Ferrari-Delatus i g. Jovanović govore takodjer hrvatski. Njihovi parobrodi prevale put od Trsta do Kopra po prilici u 40 minuta. Parobrodi se nabijaju tko će cienije i brže. Može se tamo i natrag za samih 40 filira.

Kopar ima zanimivih palača iz mljetačke dobe. Dosta je čist. Naših okoličana dolazi mnogo u grad, a tako jih je uviek i na parobrodih, osobito ženskog spola, što nose u Trst mlieko, razno povrće i druge plodove. Kopar neima svratišta (hotela), gdje bi se našlo više soba za prenoćenje pod jednim krovom, al ima tri četiri bolje gostione. Naši zastupnici bili su na jelu obično u gostioni Ferrari, koja ima liep vrt. Pravo rekuć nije vrt, nego prostrano dvorište, a usred njega čudo od loze. Ta je loza obzidana i cementom pokrpana, a pokriva svojim hladom od grana i grančica cielo dvorište. Računaju, da će imati svojih 160 godina. Uza zidove s kraja ima još nešto manjih trsova. Svi skupa dati će ove godine do 500 kilograma grožđa. Od same one velike loze prodali su već pred više od 25 dana 230 kila bielih grozdova za zobanje. To ide daleko u sviet kao prvenci od loze.

Iz Dubašnice pišu nam dne 2. tek. mj.: Dne 28. pr. mj. doletiše k nama izletnici iz Rieke sa parobrodom „Cirkvenica". Tu bijaše ponajviše našeg življa iz same Rieke i okolnih mjestanca. Čim se parobrod izljubio sa pristaništem, uputi se cielo družtvo — njih po prilici 150 na broju — put stolne crkve sv. Apolinara, misleći da je sajam, košto je netko zgodno potaknuo u listiću „Voce del Popolo". Prvo razočaranje snašlo ih je u krčmi, koju posjetiše, da se malko založe i zaliju kapljicom „istrijanca" il butiljkom Dreherove pive. Utvarahu si jadnici: „he, nije lošo, pa ni skupo valjda", al kad pozvaše račun, ostaše po drugi put razočarani. Sve skuplje, mnogo skuplje nego na Rieci. Izletnikom čitalo se nezadovoljstvo na licu! Bili su poniženi tim zlokobnim susretajem nemilostnih gostoprimaca. Čuo sam jednoga, gdje se tužio i solio rieči, da nije bolje prošao ni u one krčmarice, kojoj lonac nad vratima ubija letećeg Krstića.

Evala Vam potomci Krstićevog jaja!

Eto, nekoji narodni odpadnici tjeraju izletnike i gostove iz našeg ubavog mjestanca, osramoćuju nas pred svietom, željni preko noći blaga i bogatstva.

Dubašljani, ne služite se kod odpadnika, koji Vas pred svietom ocrnjuju, koji Vas smatraju glupacima i ludjacima, podvrženicima niže rase, koji neće da drže niti naših žigica, već se s vama rugaju puneć pri tome Vašim novcem svoje široke žepove.

Svraćajte se u tabakarne i dućane naše, gdje ćete dobiti i naših žigica i dobru vagu i cienu robu. Mericu izpijte u ljubavi i slozi kod naših krčmara, a tudjina čuvajte se kao žive vatre, jer u tudjina neima nama mjesta.

Štipendija za jednu djevojčicu. C. kr. namjestničtvo u Trstu priobćuje sliedeći razpis natječaja:

C. kr. ministarstvo poljodjelstva dozvolilo je odlukom od dne 5. decembra 1899. br. 26.747/2244 za školsku godinu 1901—1902. jednu štipendiju od K 300 za jednu djevojčicu slovenske ili hrvatske narodnosti iz Primorja, koja bi htjela stupiti u školu za kućno gospodarstvo c. kr. gospodarske škole u Ljubljani.

Moliteljice treba, da ulože svoje molbe na c. kr. namjestničtvo u Trstu do 1. septembra 1901.

Molbam valja priložiti: 1. krstni list; za ulaz u tu školu treba 16. svršena godina, iznimno za slučaj izvanrednih razloga, primljena može biti i mladja djevojčica; 2. liečnička svjedočba o dobrom zdravlju; 3. svjedočba o imetku moliteljice; 4. svjedočba občine o dobrom ponašanju podpisana od župnika; 5. obveznica, da će moliteljica točno vršiti sve radnje, koje njoj se bude dalo, te da će se strogo držati domaćeg reda; 6. svjedočba, da znade čitati, pisati i računati. Školska godina počima 1. oktobra 1901.

Filoksera u Kastavščini. Gosp. Ante Dukić, učitelj u Kastvu, našao je u dvih vinogradih Josipa Milića u selu Srdoči filokseru. Jedan vinograd je već posvema uništen, a drugi okužen tom nesretnom bolesti. Bit će toga po svoj prilici i po drugih vinogradih, gdje još nije bolest opažena, te bi bila sveta dužnost oblasti, da odmah poduzme sve potrebite mjere, da se ta bolest naglo ne proširi, jer ako ne urodi vino, težko si ga kmetu. Poznato je, da na amerikansku lozu filoksera ne dolazi, te bi se moglo toj nesreći predusresti time, da se domaća loza zamjeni sa amerikanskom. U tom pogledu morala bi gospodarska zadruga nastojati, da se čim više kuće gospodara upiše u tu toli korisnu zadrugu, a to bi postigla primjerice time, da u svakoj podobćini imenuje svoje pouzdanike, koji bi narodu tumačili korist zadruge i sabirali članove.

Vinogradarom koparskoga kotara do znanja. C. k. namjestničtvo u Trstu priobćuje sliedeći oglas:

Usljed odluke c. k. ministarstva poljodjelstva od dne 22. jenara t. g. br. 31749/2355 i 28. aprila t. g. br. 11135/864 razpisuju se za neimućne vinogradare u občinah političkoga kotara koparskoga, okuženih trtnimi ušencem (filoksera), koji su si zaradili ciepljenim amerikanskim trsjem uzor vinograd u površini najmanje ¼ rala (400 □ sežanja = 1440 m²) sliedeće nagrade u novcu:

7	nagrada	po 100	kruna
18	„	„ 50	„
24	„	„ 40	„
48	„	„ 30	„

Molbe za te nagrade valja predložiti najdalje do 26. agusta t. g. putem c. kr. kotarskoga poglavarstva u Kopru na c. k. namjestničtvo u Trstu. U molbah valja navesti:

1. Kraj, gdje se nalazi vinograd i dotične parcelne brojke;
2. Površinu istih;
3. Vrieme kad bijaše nasad svršen;
4. Koji temelj i koja vrst plemenitog trsja je nasadjena;
5. Na koji način se je ciepilo (na suho ili zeleno).

Nagrade podieliti će namjestničtvo nakon pregledanja vinograda od vladinih činovnika.

Požar u krčkom samostanu. Čitamo u hrvatskih novinah, da je ovih dana buknuo u drevnom samostanu grada Krka, u kojem imade obilato hrvatskih starina — požar.

Mi o tom požaru neznamo ništa te držimo, da je stvar izmišljena ili da je bio taj požar tako neznatan, da nisu smatrali tamošnji naši prijatelji ni vriednim da nam to prijave.

Vodovod u Danah. Zemaljski odbor u Poreču naložio je tehničkomu uredu, da izradi potrebite nacrte za vodovod u Danah na buzetskom Krasu, po predlogu občinskoga glavarstva u Buzetu.

Iz drugih krajeva.

Tko će biti nasliednikom biskupa Careva? Smrću blagopokojnog biskupa Careva, ostala je izpražnjena biskupska stolica na Hvaru. Novine počele su raznašati razna imena kandidata za to visoko mjesto. Medju ostalni spominju ime i prošta stolne crkve u Hvaru preč. g. Jakova Novaka. Isti da je uzoran svećenik čestit hrvatski rodoljub, te da bi njegov izbor razveselio pučanstvo one malene ali slavne biskupije.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2⅞%
„ „ „ 8 „ „ 3½%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2⅞%
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3½%
„ „ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3½%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odlei u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpešt, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Objava.

Podpisani časti se javiti gg. trgovcima, da mu je c. kr. kotarsko poglavarstvo u Puli izdalo dozvolu **sensalije za vino, žito, svakovrstno voće i živinu** u mjestnoj občini Kanfanar, te se uljudno preporučuje

sa štovanjem odani
Ivan Stipančić,
sensal.

Rudarsko upraviteljstvo
društva
„Bosnia"
u
Sinjakovu,
pošta Jajce u Bosni,
preuzima stari bakar pojedinice čist i kalaisan, nadalje mjedenu rudu svake vrsti uz jako povoljne uvjete.

Prvo slovensko skladište pokućstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu – Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom
Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Da se jednom počne sa jeftinom prodajom robe na bazaru, to je jedna od najvećih švicarskih tvornica ura *rad reklame* meni poslala svoj fabrikat, da ga popularizuram i *dok zaliha traje*, prodaju se sliedeće žepne ure sa finim radnjama skoro badava.

Svakoj je uri priložena košuljica od kože i jedno novo iznadjeno umanjujuće zrcalo kao dar, badava.

for. 2.10 stoji	}	jedna Nickel-Anker-Remontoir žepna ura sa posrebljenim franc. lancem i kutijom.
for. 4.20 stoji	}	jedna prava srebrna Remontoir žepna ura sa amerikanskim posrebrnjenim lancem i kutijom.
for. 4.70 stoji	}	srebrna ženska ura, Remontoir sa posrebrnjenim englezkim lancem i kutijom.
for. 11.— stoji	}	prava sa 14 karat. zlata Remontoir žepna ura sa elegantnom kutijom iz atlasa i lancem.

Sve je garantirano za 3 godine

Što ne odgovara rado se promjenjuje, ili se novac povraća, pak je tako svaki riziko isključen. Slični su oglasi patvoreni. Dobit se može uz gotov novac ili pošt. pouzećem kod tvrdke

BRAĆA HURVIZ

Skladište ura i zlatnih stvari na veliko. — Dobavljač c. kr. austr. saveza, drž. činovnika, i t. d. Ilustrovani cienici gratis i franko. **Krakov, Stradom 17.** Traže se agenti.

Broj 64. Pula, u petak dne 16. agusta 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovora.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata se poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Istarski sabor.

(Nastavak).

Školski proračun za god. 1901.

Zast. Glezer izvješćuje u ime školskoga odbora o školskom proračunu za 1901. te čita odnosne odborove predloge.

Zast. Spinčić počeo govoriti hrvatski, uslied česa nastade na obih galerijah neopisiva buka. Predsjednik opominje pučku galeriju a na gospodskoj kašlju i stržu medjutim nogama. Govornik morade po više puta čekati da dodje do rieči. Medjutim dobacuju si zastupnici svakojake uzklike. Občinstvo na galerijah neće ipak da miruje, ono kiše i kašlje na sav glas; predsjednik daje najprije pučku galeriju izprazniti; dok izlazi občinstvo ove galerije, buče tim glasnije takozvane gospoda. Ovim dovikuju članovi manjine: Mandić: „Prostaci i divljaci, sramujte se!" Spinčić: „Samo medju Zulukafri je što takva moguće". Mandić: „...i pod ovim slabićem od predsjednika". Dr. Laginja: „Jednak je, kaošto i oni!" Konačno daje predsjednik i gospodsku galeriju izprazniti. Za odlazećim i bučećim občinstvom više zast. Spinčić: „Zulukafri"; Mandić: „gospodski fakini, gdje vam je 2-tisućgodišnja kultura!" Dočim odlazi občinstvo sa gospodske galerije, vraća se ono na pučku galeriju, opaziv to predsjednik, dade zatvoriti vrata, vičuć: „tko vam je dopustio unići?" Zast. Mandić: „tà oni vas poznaju, inače nebi ovako postupali". Za govora zast. Spinčića smijali su se i razgovarali glasno članovi većine. Govor ćemo naknadno donieti.

Zast. Bennati doviknuo je zast. Spinčiću, neka govori talijanski.

Zast. Spinčić: Neću, učite hrvatski, kao što učimo mi talijanski.

U čitavoj sabornici nastaje nečuvena vika i buka. Uzajemno dobacuju si zastupnici svakojake opazke; zast. Spinčić prepire se za Bennati-em; zast. Laginja sa predsjednikom, zast. Mandić sa Ghersom, kojemu dovikuje, da se izdaje po glasu. Zast. Spinčić kaže većini: uzmite za primjer Tirol; Bennati: mi imamo druge misli; zast. Spinčić: talijanske! Za te prepirke sudjelovalo je i občinstvo na galeriji. Na jednom dovikne zast. Bennati zast. Spinčiću: „Ako ste pošten, kazati ćete nam talijanski ono, što rekoste hrvatski". Zast. Spinčić: „Poštenja se neću učiti od jednoga dra. Bennati-a". Na to skoči Bennati, kao da ga je ugrizla zmija, sa stolice te potrča napram stolicam manjine kao da će na zast. Spinčića tvorno navaliti; čitavo njegovo ponašanje pokazivalo je, kao da je izvan sebe; zaustavio se je prije nego li je pristupio k manjini, jer se je valjda predomislio i jer je medjutim bio ustao zast. Mandić.

Občinstvo na gospodskoj galeriji prati gungulu u sabornici paklenskom deračinom; sve više i urliče kao u najprostijoj krčmi.

Predsjednik teda negda opomenu občinstvo, zagroziv mu se, na što mu dovikne zast. Mandić talijanski: „Neplaše se, jer vas poznaju". Predsjednik: „Rieč predsjednika mora svatko slušati". Zast. Mandić: (talijanski): „Predsjednika da, nipošto jedne babe". Zast. Tomasi: „Parla chiaro" (govori jasno). Predsjednik daje izprazniti gospodsku galeriju.

Pošto je napokon nastao mir u sabornici, prihvati većina konačne predloge odbora, kako ih je izviestitelj pročitao.

Proračun zem. agrarne zaklade za 1901.

Izvješćuje zast. Doblanovich u ime agrarnog odbora sa predlogom, da se odobri proračun te zaklade u iznosu od 46.500 K.

Zast. Depangher žali, što se nije ništa učinilo za poduku u poljodjelstvu od posliednjeg zasjedanja te preporučuje ustrojenje gospodarskih zadruga. Većina prihvaća predloženi proračun.

Zemaljski proračun za 1901.

Zast. Bubba izvješćuje u ime financijalnoga odbora o zemaljskom proračunu za godinu 1901.

Zast. Mandić izjavi u glavnoj razpravi u ime saborske manjine ovoliko: Visoki sabore! U parlamentarnom životu znači cesarskoj vladi ili zemaljskoj upravi glasovati proračun isto, što izraziti njoj povjerenje. Pošto neimamo mi zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda, većine pučanstva naše pokrajine, ni malo povjerenja u zemaljsku upravu, odnosno u zemaljski odbor niti u cesarsku vladu Primorja, koja podržava ovo nezdravo i nesnosno stanje u Istri i koja ide za tim, da se naše južne pokrajine posve otudje narodu i državi, izjavljam u ime saborske manjine, da ćemo glasovati proti predloženom nam proračunu za god. 1901.

Za te izjave vratilo se je občinstvo na galeriju te je kašljalo i kihalo; predsjednik opominje i goni van; občinstvo odlazi žvizdajuć i grohotajuć se glasno.

Kod podrobne razprave govorili su:

zast. Bennati, hoteći dokazati, da se novac od školskih taksa netroši nego li u namienjene svrhe;

zast. Depangher preporuča zem. odboru, da izposluje podporu za iztražiranje branivih jestvina;

zast. Depangher zagovara uredjenje potoka Reka;

zast. Kompare podupire predgovornika.

Većina prihvaća proračun u izdatku od 1,340.230 K; u dohodcih od 438.823 K, te konačne predloge financijalnoga odbora, kako se ima pokriti manjak.

Utok dra. Laginje.

1. Utok dra. Laginje proti nabavi kuće družtva „Operaia" u Puli od strane občine za previsoku svotu od 24.000 kruna.

Zast. Laginja obrazlaže svoj utok dokazujuć, da je občina učinila slab posao nabaviv rečeni kuću i da se je moglo onaj novac inače koristno uložiti ili odplatiti dielomično občinski dug, koji iznaša ogromnu svotu od preko 2.000,000 kruna. (Začudjenje u sabornici; Glezer: „Neće biti toliko!" Prisjednik Cleva kima sa glavom, da je; zast. Laginja: Ako ne toliko, nješto više!) On žali, što je zem. odbor odbio njegov utok, gdje se radi o tolikom novcu, dočim je občini Kastav zaniekno potrošak od godišnji samih *100* for. za kupelana u sv. Križu.

Zast. Rizzi zagovara postupak občine Pula i nastoji dokazati, da kuća nije preskupa; neodgovara ništa na opazku o ogromnom dugu njegove občine.

Prisjednik Chersich brani postupanje zem. odbora u poslu občine Pula i občine Kastav.

Zast. Laginja odgovora Chersichu te pošto je kazao nekoliko rieči zast. Vareton, prihvati većina izviešće odbora, da se utok zabaci. (Konac sliedi).

DOPISI.

Iz Velog Lošinja pišu nam 8. t. mj.: Ovih dana dopade nam ruku glasoviti „Il Piccolo"! Na najzadnjoj stranici, već medju oglasima, naidjosmo na njekakov dopis iz Velog Lošinja. Po onoj „svaka ptica svome jatu leti", upoznasmo odmah i pisca tog dopisa, to jest glasovitog (barem ovdje) za svojih — ne dvojite ni malo! — junačkih, umnih, kriepostnih, patriotičnih i požrtvovnih djela; upoznasmo, velimo, diku, ponos i uzdanicu ovdjašnjih talijanskih nespašenjaka, — pardon najlojalnijih austrijanaca — ljubitelja vječnog djakovanja šiora Okrelića!! On tu opisuje, kako je ovdjašnje talij. družtvance „Casino Concordia" proslavilo svoju — čujte! — 57. godišnjicu! Pa da nisu Lošinjski Talijani (!) originalni?! Oni neće kao druga družtva i osobe da slave 10, 15, 20, 25 ... 50 i 60 godišnjice; oni su počeli novom modom, — i u tom svakako zaslužuju patent! Ali ne sastoji se sva njihova originalnost u tome, jer čudnog li slučaja (?), isto je družtvo lanjske godine, prigodom

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

IV.

(Nastavak).

Svršivši diete pučku školu nastupa u javni život. Ostavlja dakle za uviek ono mjesto, koje mu je pružilo toliko koristi; koje mu je, — po svojoj mogućnosti — nastojalo uciepit u dušu pravi smjer življenja; koje se trudilo, trsilo i brižljivo stvaralo istisnuti iz njegove mladjahne duše svaku klicu krivog uzgoja, pa zadahnuta pravim, u svjet odpremi; koje mu je pokazalo pravac, kako će si i sam dalje tražiti i pribavljati nove duševne hrane, kako li oplemeniti mu i srce. I eto, on nastupa u život pun trnja i korova; u život, koji će raslim, koji, kad im mrvičak vremena pre-

mu više puta učiniti čemernim mnoge dane njegova života; koji će mu s prijaznim posmjehom nuditi, u zlatnoj čaši, pića s otrovom izmješanim. Stupa u život, a možda i bez ruke-voditeljice, bez dobrih prijatelja i znanaca, koji će ga voditi, koji savjetovati; stupa u život i to baš u onom trenutku, kad bi mu najviše trebalo dobre voditeljice-ruke!

Ostavlja školu, a što sada? Sudba mu nije dosudila, da u očinskom domu mirno živi, nego mora, štono rieč, trbuhom za kruhom! Treba da traži zanata, ako hoće pošteno živjeti i ako neće da bude na teret drugima. Zamjenjuje knjigu s teškim alatom, veslom, sidrom, a školsku hladovinu i tišinu, žegom, vihrom, pljuskom i pjenavim valovima uzburkanoga mora! Koje li razlike! — Hoće li on u toj borbi za obstanak, misliti na harmonično razvijanje duše i tiela; hoće li upotrebiti ono talenata, što mu ih je škola podala? Sumnjam! On će se u tome povadjati za svojim drugovima, za odostaje, radje ljenčare — planduju. A knjiga? O, knjiga je za nje deveta voda kisela; radje će zaći u krčmu i tu vinom, a ne valjanim štivom, blažiti nevolje i pretrpjele jade. Koliko li bi od zamašnije koristi po mnoge bilo, kad bi se ostavili te navike, jer ne bi onda — kad im budu sile smalaksale — potucali se od nemila do nedraga tražeći koricu hljeba, da utaže onaj želudac, koga su nekad tako obilno biranim vinom zalievali — a koliko li bi i moral na većem stepenu bio? Koliko li bi se manje tragedija odigravalo u ljudskom životu, kad bi se mnogi više posvećivali čitanju dobrih knjiga! „Ponajprije treba da oplemenimo i usavršimo dušu svoju, ako hoćemo, da postignemo sretan život", veli glasoviti Spinoza.

I ako mladić posegne kadgod za knjigom, eto ti starijega mu druga, koji ga ismjehava, koji sve i svašta čini samo da ga od toga odvrati i razgovori. A eno ti tamo gazde, koji ne poznaje i ni najmanje ne trpi toga, nego hoće, da mu on radi, a ne dangubi. Taj čovo, kome roditelji povjeriše svoga sina — tvrdo uvjereni, da će mu on zamjeniti i oca i majku — ne mari zato, nego gleda svoj vlastiti interes. Briga se on, hoće li taj njegov šegrt postati valjan i čestiti čovjek! Ne! On, kad mu mladić dovrši radnju, prepušta ga samome sebi, kao slamku, da ga bujica svietska nosi i kreće po miloj volji. Dapače on sam svojim barbarskim postupanjem guši svaku volju njegovu za daljnjom naobrazbom, uvriežavajući u njegovo nevino srce svoje krive i pogubne ideje. On se ni najmanje ne zgržava pred njime govoriti ovo i ono, što je mnogo puta, da ne rečem isključivo, ispod svake pristojnosti i morala, a ne samo to, nego više puta dira i u istinu vjerskih načela, ismjehavajući čas ovu čas onu vjersku istinu ili uzimajući iznimke kao općenito pravilo.

Ne čuditne reći, da su svi takvi, ne; imade i častnih iznimaka. (Nastavak slijedi.)

smrti talij. kralja Umberta zavilo se u duboku žalost, družtvene prostorije bile su okićene crnimi sagovima, a ove godine isto družtvo, u oči same godišnjica smrti talij. kralja, slavi na najsvečaniji i najbučniji način svoju 57-godišnjicu! Zlobni jezici pripovjedaju, da je nekomu u istinu bio glavni cilj, proslaviti uspomenu smrti talij. kralja, ali s jedne strane, da se nije imalo kuraže to javno izjaviti, a s druge strane nekoji nisu prijatelji skromnosti ni duboke žalosti, jer se tim gubi krasna prigoda i titulus zajedničkom veselom uživanju i uzbićenom nazdravljanju kod sladkog — šampanjca!

Da su gospoda u istinu bila dobro razigrana i da je šampanjac na fantaziju povoljno djelovao, zaključujemo i odatle, što je g. dopisnik vidio i ono, što mi obični smrtnici ne vidismo — to jest, da je njihovom oduševljenju sa entusiasmom udioničtvovao i čitav narod. To je slično onomu, kad je — kako se pripovieda — žena jedna napila se rakije i pošla obilaziti oltar, pa do mala stala vikati, da se svi svetački kipovi na oltaru za njom okreću, a ono se vrtilo naravski samo u njezinoj glavi. — Jer u istinu narod ovaj niti je razumio slavlje te gospode, niti ičim pokazivao (osim možda ovdješnji Ćozoti) svoje oduševljenje, već je kao obično šetao po trgu, gdje je igrala glazba i tim se nasladjivao, ne mareći ni malo za gospodu kazinaše, jer da kažemo odmah, gospoda ta ni inače nemaju nikakovog saveza sa narodom; oni žive sami za se, ne poznavajući i neshvaćajući naroda, preziruć njegove vjerske i narodne osjećaje, nemareć za njegov materijalni napredak. — Kako se narod slaže sa mišljenjem te gospode, pokazuje liepo i ovo: dok su se kazinaši u svojih prostorijah zabavljali, šetalo se je svieta po vani, slušajući muziku, i razgovarajuć se hrvatski i pjevajuć. To je tako ogorčilo vinskom kapljicom ugrijanog, glasovitog škandalina V., da se je počeo sa prozora derati: „Nella patria de Rossetti non si parla che italian“! Na to je medju pukom nastao občeniti i glasan prosvjed, a da nije V. brzo povukao svoj rep, osjetio bi bič brzo, što govori i gdje govori. Za bolju ilustraciju moramo dodati, da je taj najveći ovdješnji talij. vikač V. po otcu Ćozot, dakle čovjek, koji je u ovoj hrvatskoj zemlji našao dobro utočište, koja ga hrani i uzdržaje, a on bi sada htio čitavom mjestu diktirati svoje talijanske osjećaje! — Dopisnik nadalje hvali samog sebe i ističe, da je njihovo družtvo „centro della vita intellettuale del paese rocca sempre forte dell' italianità“. Čudnovato, kako si ti ljudi umišljaju! U čemu se sastoji ta „vita intellettuale“? Zar u pravljenju škandaloznih affaira (kao ono u sv. Petru)? Zar u preziranju vjerskih svetinja i u očitom neprijateljstvu napram jeziku zemlje, koja te je rodila i koja te hrani? Da se ovaj narod kojom nesrećom za vama povodi, on bi bio upropašćen već odavna i duševno i tjelesno. Naobrazbu si vašu držte slobodno, ali vjerujte, da vam nitko pametan na njoj zavidjati neće. — Da je pak vaše družtvo u istinu kula talijanstva („rocca dell' italianità“), to vam rado priznajemo, ali hvala Bogu, već skoro posve osamljena i ni malo opasna, a radom i nastojanjem ovdješnjih Hrvata postati će posve trošna i razvaljena, odkuda će još viriti samo gdje i gdje kakva još izpucana i neopasna lumbarda. — To se može dogoditi dosta brzo, samo treba kod našeg naroda malo više sloge, rada, srčanosti, bezobzirnosti i požrtvovnosti. — Nije liepo da imademo obzira spram kakvih doklaćenikah, a još manje odroda.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Jur. Čo Frane, ce je bilo sinjoć ono toro tan na marine?

Fr. Maja moja, šjor dotoru je bilo do vele rabiji, pak su mu sve peni hodili v usta i smirom su vrišćali: aaa:.. mmmi kk..k..rovato br..b..bruti, bruti bruti farabuti, por..por..porki de šćavi, quel por..por..porko de foljo foljo foljačćio. A mi dirme ke porto i mustaki alla uskoka... li pikko, li macco, li koppo.

Jur. Aha, trebe da su lejili ono do foja „Stefano Petrisso Krovato de Kerso“, pak ih je spopalo to zlo, — ma njim je pak molalo, ne?

Fr. A vraga, ni subito, ne; to ti je bila jena sakrabojska fota; tu je bilo kumpare moj posla s njimi: glavu su njim držali on crni Kravin, ruke nebog stari Gobbo, čudemo un očo, a noge stari Ćoro, koji očali; pod onim klobučinom s onemi očali su mi se parali kako jeden..... dentista. Stari Kondon je pak brze bolje potekel po lekara.

Jur. Aj sajeta, tu ni bilo dunke škerca, su se morali svi polit kod njih, jer su onako slabi i deboli, dokle Bog ne providi kedegod makaruni al bakalara, a oni onako tresnu, kako jedno toro.

Fr. Doktor Meh — su nebogi diljé pritekli, poprpali malo bolnega i in do e do kvatro, kako oni to umeju, su nas hvala Bogu sveh umirili, kada su rekli: non ze mafani, non ze malani: si tratta d'una sempliče krovatofobia periodika kon sintomi più malinji, a motivo dei kalori, un bagno in akva fredda ridonerà al paciente piena salute.

Jur. Manko mal, kad ni bilo hujega zla.

Fr. Ni hvala Bogu ne. Appena su to Šjor Dotor rekli, pritekal je s jedne bandi Pauk s bujolom, s druge Blizgavica s škovacerom, pak slinjavi Vitore s sesulom, Fugovica s keblom, a Kataleta s latom do mleka, i ala neka se to fadiga i poleva.

Jur. A si se i ti cosagod manizal?

Fr. Ja sam se s bandi sedel i toj komediji smel, kako i ti sada; a kada sem pak videl, da njim je malo deštreje, sem se stavil kantat onu, ku je nekada naš pokojni Dropina kanteval, znas, onu de Trovadora, da me i Gobo i Ćoro i svi drugi Fjorentinci kapiju:

„Calpesta il mio cadavere; ma
salva il... cerbero“.

Jur. Ne „cerbero“ ne, pandolo, nego „cerebro“.

Fr. Benj, neka bude cerebro, ter oni preprošći istešo niš ne kapiju, kako ni onda, kada su na seduti.

Jur. Samo da se mi dva kapimo.

Fr. Citto!!!!!!! Bog!

* * *

Fr. Od kuda tako Jure?

Jur. A ubil ga bog, bija sam se i ja kupati u more doli izpod Kalčića, pa onda na čašu pive.

Fr. A ča si vidija poli Kalčića?

Jur. Vidija sam dva Bodula, koji su malo študijani, pa se u Puli malo podkožili, kako se ne denjaju sist poli nas drugih Hrvata.

Fr. Ter i oni su po rodu Hrvati!

Jur. Jesu ali jih je naučila tako delat talijanska kultura, koju su pegrilili.

Fr. E vero mora da je ta kultura baš lipa kad ih ona ta uči.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Mladočeski prvak dr. Kramař razgovarao je ovih dana sa dopisnikom jednog ruskog lista o Bosni-Hercegovini. On reče medju ostalim, da ove pokrajine nemaju šta očekivati ni od Srbije ni od Crne Gore, one mogu procvasti samo pod austrijskom upravom. Češki zastupnici da nastoje poboljšati srbsko-austrijske odnošaje. Tako je primjerice zadnja deputacija pravoslavnih pripuštena na audienciju Njeg. Veličanstvu posredovanjem čeških zastupnika, premda se oni neslažu sa svimi zahtjevi, koji bijahu u dotičnoj spomenici pravoslavnih. Traži se tuj primjerice, da se vlada neima mješati ni u crkvene ni u školske odnošaje, a na to nemože pristati nijedna vlada. Na opazku, da Srbija nemože postati bez Bosne-Hercegovine velikom državom, koja bi mogla odoljeti njemačkoj navali na iztok, odgovorio je dr. Kramař: Mislite li zbilja, da bi mogla Srbija postati takvom državom. Nikada! Ni Srbija, ni Crna Gora, ni Bugarska nemogu nikada postati takvimi državami; one bi morale prije težiti za onim, za čim težimo i mi Česi, da Austrija postane jaka i moćna slavenska država.

Na sastanku pouzdanika narodno katoličke stranke u Ljubljani izviestio je prvak te stranke dr. Šusteršič o političkom položaju i o djelovanju carevinskoga vieća u zadnjem zasjedanju. Glede predstojećih izbora za sabor Kranjske izjavio je on, da se čuje, kako će vlada kod tih izbora podupirati narodno-naprednu stranku. Dogodi li se to — kazao je on grozećim se glasom — tada neka vlada znade, da kranjskoga sabora nebude. Hotio je naime kazati, da bi u tom slučaju njegova stranka ili zastupnici te stranke onemogućili svako saborovanje.

U subotu su imali članovi njemačke pučke stranke u Brucku na Muri sastanak Na sastanak došlo je samo 20 zastupnika što je veoma malo, obzirom na to, da je ova stranka najveća u carevinskom vieću. Tuj nebijaše ni predsjednika ni podpredsjednika kluba. Na poznatu ostavku dra. Prade-a odgovorio je sastanak brzojavnom molbom, da odustane od svoje nakane pošto uživa podpuno povjerenje kluba.

Srbija. Prošle nedjelje obavljeni su uži izbori za narodnu skupštinu. U svemu izabrano je kod užeg izbora 27 vladinih kandidatah i 9 neodvisnih radikala. Nova će skupština sastojati po tom od 110 vladinovaca, 14 neodvisnih radikala i 6 liberala. Medju vladinim pristašam imade 84 radikalca.

Bugarska. Službeni brzojavni bugarski uređ oprovrgava viest, po kojoj bilo sklopljenje bugarskog zajma u Parizu naišlo na nepredobitne potežkoće.

Pokrajinske:

Potalijančivanje hrvatskih imena. U zadnjem zasjedanju istarskog sabora interpelirao je talij. zastupnik dr. Ghersa zastupnika vlade, što je ova potonja učinila proti tobožnjem pohrvaćenju talijanskih imena sa strane hrvatskih župnika i župe-upravitelja kao voditelja matica krštenih. Ti talijanski zastupnici toli su drzoviti, premda točno znadu, da se baš sa njihove strane sve moguće poduzimlje, da se hrvatsko ime posvema iztriebi iz ovog zelenog ogranka velikoga hrvatskoga stabla, da se još usudjuju Hrvatom predbacivat krivotvorenje imena vlastitih, imena onih mjesta, kud se mi poslužujemo pra-starim našim nazivi i kad naša imena pišemo hrvatskim pravopisom.

Sve oblasti, bilo državne bilo autonomne, kod kojih su namješteni Talijani, pišu naša imena uvjek sa talijanskim pravopisom, a o novije doba potalijančila je slavna junta malne sva mjesta hrvatskih občina u Istri u čisto talijanska, te se tisi imeni službeno i služi; za njom su se povele i talijanske novine, napose tršćanski „čifutić“, koji je svim mjestima na slovenskom Krasu nadjenuo talijanska imena, tà bi čovjek, koji Krasa nepoznaje, mislio, da su to čisto kalabrezka sela. Rečene novine služe se izključivo tisi kvarenimi imeni, te će se za koju godinu počet pozivat i na „historiju“ i na „prastara, imena.

Kako gori spomenusmo, prekrojila je porečka junta skoro sva imena sela napose u občini Kastav u čisto talijanska, kao n. pr. Rukavac u Manciano, Bregi u Erta, Poljane u Piana, Matulje u Metteliano, Veprinac u Apriano itd. Glasoviti pako talijanski historičar Cezare Cantù, baveći se sa kotarom Voloskim, nabraja pojedina sela i gradiće, te ih sve zove onako, kako ih i dandanas naš narod zove s jedinom razlikom, da ih piše talijanskim pravopisom.

Knjiga toga talijanskog povjestničara tiskana je u Milanu g. 1858., dakle pred 43 godine, kadno je hrvatska sviest u Istri još duboko spavala. Onomad bio je Slaven doduše rob talijanskih istarskih gospoštija, koja su ga smatrala podredjenim stvorom, koja su pak znala bolje štovat njegov jezik i njegove svetinje, nego li današnji njihovi potomci. Tada je Talijanom bolje išlo nego li danas, a činjenica, da tjeraju takvu kajku na hrvatska imena, znak je vremena, znak je, da napredujemo, da se hrvatska sviest budi i da se polagano naša narodna ladja primiče luci spasa.

Hiljadujetna talijanska kultura obogatila se jednim remek-djelom, trivijalnom pjesmom proti sv. Cirilu i Metodu. „do santi in paradiso, che sta sentai in caregon“. Dobili smo ju poštom iz Italije. Posvećena je tršćanskoj „Lega nazionale“. Sprieda je slika čovjeka s očalima, što bi imalo valjda predstavljati sv. Cirila, biskupska palica svršuje sa zavinutim mačjim repom. Okolo tobožnjega svetca su tikve, krumpiri i luk. Drži u ruci naperenu kuburu proti jednoj djevojčici, valjda „Juliji“, veleć joj „sorbi sto vanzelo o tiro o brusa pelo“. Pjesma je ukajdana za jedan glas uz pratnju glasovira te svršava s ovim stihovima:

ogni sciavo con rispetto
come insegna nazional
pica in casa o porta in petto
i due santi da bocal
„san Cirillo e san Metodio
de san Giusto sempre in odio“.

Podpisan je kao auktor neki Aleks. cav. Misocich.

Iznosimo na javu taj najnoviji proizvod talijanske uljudbe, da sviet može vidjeti i prosuditi, koli veleumnim djelima radja borba, koju Talijani vode proti Slavenima Primorja. Kakva borba, takva pjesma.

Početak u nedjelju. Javljaju iz Voloskog, da u tamošnjem kamenolomu Preluka gospoda inžiniri ne poznaju ni nedjelje ni blagdana, jer čine radnike raditi i u nedjelje i blagdane. Nije dosti, da kojekakvi krivi proroci šire bezvjerstvo medju narod, već i poduzetnici u Preluku prieče narodu, da obavlja svoje vjerske dužnosti i da posveti bar jedan dan u tjednu molitvi i počinku.

Dok u gradovih oblasti čine u nedjelju i blagdane dućane zatvoriti i sve radnje obustaviti, naše oblasti mirne duše puštaju, da se naš narod i u nedjelju kao živina muči i peče, ta njezini predstavnici, sve sama gospodska djeca, vitezi i baroni,

ne poznaju ni žege ni žedje, ni truda ni muke!

Samo tako dalje — gospodo plemenita — ali pazite, da nebudete žeti oluju za vjetar, što se u tom kotaru sije.

Piše nam iz Zametа obć. Kastav. Ovdje dogodilo se dne 27. pr. mj. strašno ubojstvo. Anton i Josip Host posvadiše se sa tamošnjim krčmarom Franom Udovičić, te ga posljednji iza dalnje tučnjave napokon nožem prebode i siromah Udovičić umre na mjestu. Rekosmo, da je to ubojstvo strašno, jer u Kastavščini do pred jednu godinu nije se nikad čulo, da bi se narod kod tučnjave poslužio narodnim talijanskim oružjem, t. j. nožem. Bivalo je i prije košto posvud, tako i u Kastavščini svadja i prepirka, nu od njekoliko vremena natrag zaredale su tučnjave i krvoproliće jedno za drugim.

Narod imade pravo kad uzdiše za starinom, za onimi lieпimi vremeni, kad se je živilo u miru i slogi, kad se nije poznavalo ni stranaka ni strančara.

Zlo je pri tomu samo to, da dio naroda, koji želi slogu i mir, sluša one ili onoga, koji je taj mir porušio i koji je moralno odgovoran za tolike nesreće, koje biju ovaj narod. Zlo je i to, što prosvjetljeniji muževi naroda premalo zalaze medju narod, da ga poduče, da ga opet svedu na pravi put sa stranputice, na koju ga poveo odpadnik naroda, koji se neprestano medju narodom vrti i komu zavedeni slicpo vjeruju, kad se njegove lažne nauke ne popobija živom rieči. Pogrešan je pravac, ako mislimo narod osvjestiti samo novinama; medju narod treba zalaziti, da ga upoznamo i da nas on upozna, da uvidi, da se za njega brinemo i da ga ljubimo, a onda tek možemo od njega očekivati, da će naše savjete slušati i da će se popraviti!

Iz Dekanih dolaze nam neugodni glasovi. Tamošnja občinska uprava nalazi se u vrlo lošem stanju. Občinski načelnik Mahnić, držeći krivcem občinskoga tajnika, odpustio ga je preko noći po savjetu koparske gospode. Sada doznajemo iz tršćanske „Edinosti", da nije ni on od tajnika ni za dlaku bolji, da možda još gori, bar u narodnom pogledu. Dopisnik „Edinosti" kaže o njemu, da nije hotio nikada biti fiducijarom naše narodne stranke. Tamo da je sada našim posve jasno, da je načelnik ljubimac i pristaša glasovitih naših prijatelja Bennati-a i Schaffenhauera. Osobito ovaj prvi, da vrši nad njim takav upliv, da neučini ni najmanjeg koraka bez znanja Bennatijevog. Posliedice toga da se vidi kod občinske uprave. Ta uprava je u takvom neredu, da neima valjda sličnog u Istri. Načelnik da je prouzročio na občinskom posjedu toliko neuredsnosti, da želi samo občinsko zastupstvo komisara. Prošloga ponedjeljka da se je sastalo občinsko zastupstvo, da pregleda taj nered. Ustanovljeno je toliko nereda, što ga je sam načelnik prouzročio kod občinske uprave, da mu je zastupstvo uzprkos toplu zagovoru vladinog zastupnika jednoglasno izreklo nepovjerenje. Ujedno je zastupstvo zaključilo, da će poduzeti sve potrebite korake, da se načelnika odaleči i da se občinsku upravu izruči posebnom upravnom odboru. Zastupstvo da je silno uznemirila i ogorčila činjenica, što je načelnik u tiesnom savezu sa narodnimi dušmani à la Bennati i drugovi, koji idu zatim da se dočepaju dekanske občinske uprave, kno što se dočepaše nesretnog Pomjana.

Pozor dakle rodoljubi u dekanskoj občini!

Napadaj na hrvatske djake na Cresu. „Novi List" javlja: Jedan dio abiturienata sa kongresa na Rieci napravio je izlet na otok Cres, te je tom sgodom posjetio i samo mjesto Cres, gdje još vlada talijanaški duh uzprkos hrvatskom narodu čakavskog narječja, koji tamo obitava. U veče su čuli abiturijenti, da ljudi pjevaju, pak su i oni skupno zapjevali „Lieпa naša domovino!" Njihovo lieпo pjevanje nefanatizovano gradjanstvo stane sa zanimivošću slušati, što fućari nije bilo milo, te počne provocirati vikanjem i fućkanjem. Občinski redar dodje i zabrani im pjevati hrvatske pjesme, primietiv, da mogu pjevati, ali samo talijanske. Abiturijenti odgovoriše. Sa svih strana naleti izgrednika, koji onda stadoše prietiti, fućkati i derati se, tako da je bila na Cresu velika demonstracija. — Abiturijenti stigoše u gostionu, gdje ih dopratiše sa fućkanjem.

Sutradan u jutro su izašli u mjesto, te su hodili okolo insultirani od prolaznika. Sa prozora stana načelnika Petrisa bijahu ih polili vodom, te su djaci otišli na sud, da podignu tužbu proti takovu načelniku, sa čijega se stana hucka na demonstracije. Sud je prihvatio njihovu tužbu i oni su imenovali svoga punomoćnika. Kad su pako odlazili iz mjesta — onda se fukara bacala na njih sa gnjilim voćem, te se fućkuli i demonstrirali.

Tuča u občini Žminj. Od tamo pišu nam, da je dne 7. t. mj. po drugi put potukla nesretna tuča veći dio Žminjšćine. Na tu nevolju tamošnjeg pučanstva upozorujemo nadležne oblasti, koje su dužne ponesrećenim bar porez odpisati. I zemaljski odbor imao bi uzeti u obzir i ovu občinu kano i one, što mu bijahu za zadnjeg zasjedanja sabora preporučene.

Pet sati u moru. Iz Malog Lošinja pišu nam, da je tamošnji seljak Ivan Lekić su dvanaestgodišnjim sinom predprošle sriede odplovio ladjicom put susjednog otoka Cresa i to u mjesto Puntakriž, gdje imadu naši Lošinjani posjeda. U pol kanala zahvatilo ih nevrieme, te prije nego li mogoše spraviti jedro, prevrnu im vjetar ladju baciv ih u more. Oni se uhvatiše za ladjicu, koja se je za nesreću skoro sva pod morem nalazila. U strahu, da se ladja posve nepotopi morali su nesretnici sad jedan sad drugi ostaviti ju te plivati ili počivati na moru, dok se je medju jim drugi odmarao držeći se za ladjicu. U tom zdvojnom položaju nalazište se punih pet sati dok ih srećom neopazi jedna ribarska ladja, koja ih skoro posve iznemogle na kraj priveda.

Za hrvatski jezik kod c. kr. kot. suda na Voloskom. Iz Volosko pišu nam 10. t. mj.: Ovdašnji „Narodni List" tuži se na vodju kaznene sekcije voloskog c. kr. kot. suda, što šilje hrvatskim strankam talijanske odsude, premda je odnosna prijava hrvatska i premda se hrvatski raspravlja, te izlične, da i naši odvjetnici to trpe. Koli jedna toli druga činjenica odgovara podpunoma istini. Što se tiče vodje kaznenog odjela, to imamo samo to dodati, da je isti amo došao sa vrlo mršavim poznavanjem hrvatskog jezika. Tom imenovanju nije se moglo donjekle prigovarati, pošto, reć bi, nije bilo drugog molitelja, koji bi bolje poznavao hrvatski jezik. Na svaki način pako očekivalo se je od tog mladog činovnika, koji je već tude služio u svojstvu prislušnika i ovdašnje okolnosti dobro poznavao — da će uzeti u ruke slovnicu i da će nastajati, da se usavrši u jeziku svega pučanstva ovog sudb. kotara, mislilo se, da će stupati istimi stopami, kojimi i njegov predsašnik na istoj stolici. Nu prevarismo se. Mjesto da uči hrv. jezik, trebi ga i kruji ga, da se Bog smiluje, te nije čudo, ako više put kmet kaže „da" ili „ne" nerazumjevši pitanje; nije čudo, što zapisnici onako mršavo i nepodpuno izgledaju, rekao bi bez repa i glave — piše se onako, kako se zna i može, pa zašto ne, kad nitko ne prigovara; zašto ne, kad hrvatski odvjetnici i odvjetnički kandidati sve mučke podpisuju?! Tu i tamo kakav talijanski zapisnik sa hrvatskimi strankami, tu i tamo po koju težu „sentencu" u talijanskom — jeziku, pa zašto ne, kad odvjetnik ne prigovara. S druge strane „saisona" u Opatiji, zove na šetnju, a k tomu ova silna nepodnosljiva vrućina — na zašto bi si neko glavu razbijao sa hrvaštinom — kad odvjetnici ne prigovaraju??

„Narod je bedast", reći će tkogod, „zašto prima talij. pozive, talijanske osude, zašto ih ne vraća, zašto ne traži, da se njegov jezik štuje na sudu, zašto ne sluša glas novina, koje mu to danomice prodiču!" Ne tako! Narod nije bedast! Riba od glave smrdi, i tu su krivci oni, koji imadu narodu da prednjače dobrim primjerom; oni, koji poznavaju zakon i pravicu. Napose u kaznenim stvarima težko će kmet prosvjedovati; on bježi od „kriminala" kao vrag od tamjana. Što možemo zahtjevati od prostog kmeta, kad njegov zagovaratelj — dakako Hrvat — talijanske pozive, odsude i razne ine rješitbe prima, za hrvatske stranke u talijanskom jeziku utoke čini, dapače u svojih vlastitih parnicah na tužbe talijanske odgovore podaju? To nisu naklapanja — to su činjenice, žalibože istinite, to su griesi, koji se nedadu tako lahko oprati!

Ne tužimo se dakle na činovnike, da preziru naš jezik, naša prava i naše svetinje i ne vidimo na narod, da je bedast i da ne sluša, već mu — bar mi izobraženiji — prednjačimo dobrim primjerom. Sveta je to naša dužnost, napose pako, ako nas je narod u tu svrhu postavio, da ga vodimo i da branimo svud i posvuda njegova prava i svetinje.

Družtvene.

Za družbu sv. Cirila i Metoda poslao je na naše uredničtvo, gosp. Fran Bekar sabrane K 3, medju naprednjacima u Rodiku. Hvala!

Za gradnju hrv. škole u Puli darovao je g. B. B. 2 krune, a g. Grgo Buždon 1 krunu.

Glavna skupština slovenske družbe sv. Cirila i Metoda. Dne 8. t. mj. obdržavala se u Mariboru godišnja glavna skupština slovenske družbe sv. Cirila i Metoda. Na skupštini sakupilo se je okolo 800 članova. U jutro je bila svela misa uz mnogobrojno občinstvo. Pred „Nar. domom" pozdravio je skupštinare u ime mariborskih podružnica dr. Glaser, zatim drugi Mariborci: dr. Medved, dr. Fürbas i drugi. Skupštinu je otvorio pročelnik Tomo Zupan. Iz izvješća tajnikova vadimo neke podatke: Družba broji 78 mješovitih, 30 muških i 36 ženskih podružnica sa blizu 10.000 stalnih članova. Družba je podigla 25 što škola, što zabavišta. Družba je razaslala na razne krajeve 3092 knjige, a pisaćeg materijala za 196 K 81 h. Dohodak g. 1900. je 33.133 K 63 h., a troškovi su iznašali 35.243 K 79 h. Družba imade duga 32.000 K., ali njezin inventar vriedi 128.126 K. — Banket je otvoren sa svirkom „Naprej zastava slave!" Izrečeno je više oduševljenih zdravicah, koje su se vrtile većinom okolo plemenite svrhe te prekoristne narodne ustanove.

Iz drugih krajeva:

† **Fr. Crispi.** U nedjelju dne 11. t. preminuo — kako javismo — u Napulju Crispi, koji je skoro pol vieka sproveo u službi svoje domovine. Bijaše više puta na čelu državne uprave u Italiji kao ministar-predsjednik i prvi savjetnik Viktora Emanuela i njegova sina Umberta. Njegov život bijaše veoma nemiran i buran. Uz velika državnička svojstva imao je najveću manu, da je mrzio i proganjao katoličku crkvu i sv. otca — premda bijaše i on članom katoličke crkve. Ni na smrtnoj postelji nije se hotio s crkvom i s Bogom pomiriti. Opetovni pokusi svećenstva i rodbine, da primi sv. sakramente, naidjoše na žestok odpor s njegove strane. Borio se je više dana sa smrću te je konačno u nedjelju u težkih mukah preminuo. Smilovao mu se Svevišnji!

Banknote po for. 5 i 50 iz prometa. Ministarstvo financija izdati će do skora nalog, kojim će se opozvati i odkupiti državne banknote po for. 5 i 50; to se ima dogoditi prije novog izdanja banknotah po 10 kruna od austro-ugarske banke.

Banknote po 10 kruna biti će stavljene u promet dne 2. septremara t. g. U svemu će se odkupiti za 112 milijuna for. starih državnih nota, od kojih će 160 milijuna kruna biti nadomješteno sa bankami po 10 kruna, a 64 milijuna kruna sa srebrnim novcem po 5 kruna. Kao posebno odkriće za banknote po 10 kruna predati će obadva ministra financija banki 170 milijuna kruna u zlatu, i to 112 milijuna dati će austrijsko a 48 milijuna ugarsko ministarstvo.

Pozor izseljenici! Ovih dana vratilo se je iz Brazila 9 obitelji iz Hrvatske, kući, koje se bijahu prošle godine izselile u Brazil pune krasnih nada i svakojakih obećanja. Kako pripovijedaju ti nesretnici, prevario ih je najprvo u Mljecih agent za putovanja Antun Gergolet, (bivši trgovac u Trstu), komu su izseljenici izručili sav novac, jer da ga neće moći u Genovi radi kratkog vremena promjeniti, pa da će on naš novac za brazilijanski promjeniti. Ali kako nisu oni poznavali tudjeg novca, prevario ih je onaj pošteni agent za polovicu, kako su kasnije u Brazilu doznali.

Stignuv na opredieljeno mjesto nakon mučnog putovanja, tjerali ih s jednog mjesta na drugo kano niemu životinju, dok im nije sve to dosadilo te se odlučiše na povratak u domovinu. Potrošili su sve suho i sirovo i sada jadnici vratiše se praznih ruku na prazna tla.

Medna rosa. Hrvatskim listovom pišu iz bosanske Gradiške, da pada već petnaest dana u selu Turski Vakus svake večeri i jutra medna rosa. Kad se opipa zelena travu, prsti se liepe, a u zatvorenih kućah osjeća se jak miris meda. To isto osjećaju i u bosanskoj Gradiški. Meda imade tamo toliko kao nikad do sada i vrlo je jeftin.

Ogromne vodene ribe. Zagrebački listovi pripoviedaju, da su u petak dovežena na tamošnji trg dva velika soma, kakvih se tamo riedko vidjeva. Ulovljeni bijahu u Savi, i to oba u isto vrieme i u istu mrežu. Veći som bio je dug preko metar i pol te je vagnuo 60 kilograma, dočim je manji vagnuo preko 40 kilograma. Oba soma dovežena su živa na trg a ribari su pripoviedali, koliko su imali truda dok su ih izvukli iz vode na suho. Prodavahu ih po 80 nvč. kilogram ali prodaja bijaše loša, jer da se meso ovako velikih soma ne kupuje rado.

Za nas, koji smo daleko vodenih riba zvoni vrlo čudnovato, da imade tako velikih riba u sladkoj vodi.

Osveta pčelah. Hrvatski listovi pripoviedaju kako je dne 6. t. mj. seljak Pavao Devetak iz Subockog grada vozio s polja žito kući. Kod ulaza u dvorište zapeo je nesrećom sa vozom u bližnji pčelinjak te ga prevalio sa svih 11 košnica. Razjarene pčele navalile su na konje u tolikom broju, da je od njihova uboda za kratko vrieme poginula jedna kobila sa zdrebetom, dočim će i druga kobila po svoj prilici poginuti.

Iz blažene zemlje. Iz Milana javljaju, da je u mjestu Cannegata 200 seljaka, oboružanih poljskim orudjem, na juriš zauzelo palaču vojvode od Modrone. Seljaci razbjegoše se po sobah i dvoranah te porazbiže dragocieno pokućstvo. Vojvodin upravitelj, koji je hotio seljake umiriti i nagovoriti, da se vrate kući, morao je pobjeći. Razlog toj navali bila je nizka nadnica, koju je vojvoda davao svojim radnikom. Vojvoda je silno bogat, ali je ipak svoje radnike slabo plaćao. Tako i je u Italiji, da bogataši sišu krv lubogih radnika, koji moraju po svietu trbuhon za kruhom.

Predsjednik „Dante Alighieri" i naši odnošaji. Nedavno boravio je u Firenci poznati hrvatski književnik g. Milan Begović. Za svoga boravka u Firenci upoznao se je senatorom Villari-em, predsjednikom talijanskog družtva „Dante

Alighieri", kojem je svrha širiti talijanstvo izvan Italije u obće, osobito pako u naših zemljah. Gosp. Begovića pozvao Villari na čaj: Za razgovora dotakoše se i Dalmacije. G. Villari-u su tako slabo poznati odnošaji u naših pokrajinah, da je držao, da je Dalmacija talijanska zemlja i da se ona polnrvaćuje pomoćju ruskih rubalja. G. Begović je poučio g. Villari-a o pravom stanju stvari. G. Villari obećao je našemu književniku, da će sam doći u Dalmaciju, da se uvjeri kako stvari stoje. Na sastanku dao je g. Begoviću zadnji svoj govor, što ga je držao na skupštini „Dante Alighieri" — rekavši mu: Eto Vam moga govora, Vi učinite svoje opazke, a kad ja dodjem tamo, izpraviti ćemo zajedno što bude netočno.

Vinska klauzula. Poznati rimski list „La Tribuna" vraća se ponovno u obširnom članku na vinsku klauzulu u trgovačkom ugovoru izmedju Italije i Austro-Ugarske. Rimski list trudi se dokazati, kako je vinska klauzula koristna ne samo za Italiju, nego takodjer i za Austro-Ugarsku. Iz statističkih podataka — kaže — vidimo, da uvoz talijanskoga vina u Austro-Ugarsku pada godimice, jer se u Austriji sve to više vina proizvadja. Kad budu obnovljeni vinogradi Austro-Ugarske američkom trtom, uzpostaviti će se ravnovesje medju austrijskim proizvodom i talijanskim izvozom. To će se dogoditi najdulje za pet godina. (Kad se nebi danomice zarazivali stari vinogradi u Istri, Dalmaciji, Tirolu itd. Op. ured.) Nu Austrija će i onda trebati talijanskih vina za križanje, jer inače njezina vina nebi našla prodaje na tržištih. Radi toga — zaključuje rimski list — mora i sama Austrija želiti vinsku klauzulu.

Sretne li Austrije, koja ima u Italiji toli plemenitu i velikodušnu saveznicu! Talijani su poznati kao veliki čarlatani i mi se nebismo nimalo čudili, kad bi stali danas sutra dokazivati, kako zagovaraju oni vinsku klauzulu jedino radi koristi Austrije, kako ona nekoristi Italiji, već je njoj dapače štetna itd.

Vinogradari Austro-Ugarske biti će u velike zahvalni službenoj i neslužbenoj Italiji, bude li ustala proti vinskoj klauzuli ili proti obnovi iste u budućem trgovačkom ugovoru izmedju obiju država. Dolje dakle s vinskom klauzulom, koja je nam silno štetna, a Talijani ju podržavaju jedino iz ljubavi do ljubljene Austrije!?

Restauracija

ŠEPUKA - PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slastice.

Treći svezak

Povjest Hrvata

od prof. Ujek. Klaića.

Do sada izašla tri svezka dajemo uz mjesečne odplate po K. 4.—

Upravo je izašao treći svezak (drugoga svezka drugi dio) znamenitoga djela:

Povjest Hrvata

od najstarijih vremena do svršetka 19. stoljeća.

Ovaj svezak obuhvaća 20 štampanih araka, ukrašen je sa 77 slika, a stoji nevezan 6 kruna, tvrdo vezan 8 kruna.

Napisao je

VJEKOSLAV KLAIĆ.

Koliko vrijedi djelo prof. Vjekoslava Klaića o povjesti Hrvata, priznala je u najnovije doba i slavna

„Matica Hrvatska", dosudivši piscu nagradu groja Ivana Nep. Draškovića za godinu 1900.

Pozivamo sve dosadašnje predbrojnike da si nabave ovaj najnoviji svezak, a ujedno molimo, da svaki u krugu svojih poznatih, ovo za nas toli važno djelo, toplo preporuči za nabavu.

Da olahkotimo novim predbrojnikom nabavu do sada izašlih 3 svezaka, to evo javljamo, da smo pripravni sve do sada izašle svezke davati na mjesečne odplate.

Kod naručbe ili primanja knjiga imade se platiti prva odplata od K. 4.— a ostatak točno svakoga uzastopce sliedećega 1-ga u mjesecu.

Naručbe prima svaka knjižara i nakladna

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu.

Treći svezak

ZUBOBOLJA.

Nenadkriljivo! Najnoviji izum!

Bol šupljih zubi prestaje **sigurno i momentano** uporabom najnovijeg izuma

„Orientalskih pilulica proti zubobolji".

Iste su od strane visoke kralj. zemaljske vlade za prodaju dozvoljene, te nakon lučbene analyse kao posve neškodljive pronadjene.

Ove do sada kao najradikalnije i nenadkriljivo sredstvo proti boli šupljih zubi izkušane

„Orientalske pilulice proti zubobolji"

dobivaju se jedino kod proizvoditelja ljekarnika

A. SRNKE u Glini (Hrvatska).

Jedino sredstvo! Sigurno djelovanje!

Da se predusretne možebitnom kupovanju kojekakvih patvorina, upozoruje se na zatvoru kutije nalazeći se zaštitni žig (glava crnca.) — Naručbe obavljaju se kretom pošte uz pouzeće, ili ako se novac unapried pošalje. — Cieua jedne bočice pilulica sa uputom jest franco pripošlano 1 K 85 h.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: Taftà za turiste **Luser** po novč. 60

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, Ravnalni, Leitenburg, A. Praz, mayer, U Gorici: Cristofoletti, Pontini, U Pulji: A. Wassermann, F. Ostrovičić.

Objava.

Podpisani časti se javiti gg. trgovcima, da mu je c. kr. kotarsko poglavarstvo u Puli izdalo dozvolu senšalije za vino, žite, svakovrstno voće i živinu u mjestnoj obćini Kanfanar, te se uljudno preporučuje

sa štovanjem odani

Ivan Stipančić,

senšal.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Knjigotiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i drug.

U PULI

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje koje izvršuje brzo i ukusno.

Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede,

kao takodjer pisaćeg papira.

Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice

za štedovna i zajmovna družtva u obće

preskrbljuje točno, brzo i jeftino.

Opazuje se, da tiskara preskrbljuje sve tiskanice, koje se rabe, bez da bi joj to stranka naznačivala, to jest sve, što je za početak poslovanja potrebno; bilježuje takodjer knjige itd.

Broj 65. Pula, u utorak dne 20. agusta 1901. God. XXXII.

Oglasi, pripeslane itd. ističu i računaju se na temelju obćinog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poštanskom pošt. štedionice u Beču ne administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Naša obiteljska imena a talijanski jezik.

Nema možda na tom božjem svietu licumjernije ali i ujedno i smiješnije stvari nego li je način, kojim naši „plemeniti" protivnici govore o nekoj golemoj napravdi, nanešenoj tobože njima time, što Hrvati i Slovenci pišu ili žele pisati obiteljska svoja imena po hrvatski iliti slovenski, kako je to Bog dao. A pa najviše se protivnici razžeste na revne naše seoske svećenike, koji pomno i brižno paze, da se po mogućnosti imena tako unesu u dotične matice kako pristoji.

Pisati svoje obiteljsko ime na vlastiti svoj način, a ne po tudjinsku. Takovo je načelno pravo, koje se nebi niti kratilo divljaku, da mu je do toga stalo, a tudji svieti, a najpače onaj koj se nazivlje liberalnim, ako bi imao sućuti za slavenski živalj, morao bi se sgražati, čuvši za taj zulum.

Zato možemo mirnim srdcem, bez okolišanja uztvrditi, da nisu prikračeni Talijanci u kakovom mu drago pravu, nego žalibože mi, pa mi. — Slovenska, a najpače hrvatska imena obiteljska svuda tamo od vajkada, gdjegoder njihovi nosioci imadjahu ili jošte imaju dvojbenu sreću, da bijahu u dotičaju s uplivom mletačkim ili sada sa „djedovskom kulturom", padoše i padaju svedjer žrtvom nesposobnosti talijanskoga jezika koj neuzmogne da izgovara neke naše zvukove ili jih nemože oponašati nego pišući iste po svoju. Najveće potežkoće pako im prave č, ć; g pred e; h pred samoglasnici i pred v; j pred samoglasnici; k; l i n pred j; nadalje naš r; s pred v; š; v pred l; z, i ž itd.

Pošto smo nabrojili tako liepi broj suglasnika to si je lahko pomisliti, da skorom svako naše obiteljsko ime nosit će, ako dodje u talijanske ruke koj biljeg kojekakvog preinačenja.

Ajde da ogledamo samo nekoliko takovih žrtava: Cum—Kum, Bachich—Bačić, Covacich—Kovačić, Ghersan—Geržan, Laghigna—Laginja, Giacich—Jačić, Giadresco—Jadreško, Gelcich—Jelčić, Giaxa—Jakša, Giadrossich—Jadrošić, Gellesich—Jeletić, Giurissa—Juriša, Giederlinich—Jederlinić, Gierolimich—Jerolimić, Glugovich—Jugović, Fatovac ili Vatovaz—Hvatovac, Ferluga ili Felluga—Švrljuga, Mersgliac—Mrzljak, Micovillovich—Mihovilović, Boxicevich—Božičević, Boxan—Božan, Xigico—Žiljko, Gliubich—Ljubić, Marichio—Marić, Draghicio—Dragić, Mladineo—Mladinić, Sfecich—Svečić, Sfetina—Svetina, Vlah—Lak itd. itd. hiljade i hiljade drugih.

Mi nebi ništa proti tomu imali, ili imati mogli, ako bi se Talijani služili u svojem zvukovnom neimućtvu, takovih nakazanih imena samo za svoju vlastitu i domaću porabu — ali ne, da mi kao robovi, koji kroz cieli svoj viek moradoše za sobom vući težke lance, a na njimi još težije kuglje, da tako moramo i mi za sobom natezati, izim drugih darova blažene, djedovske kulture, i ta nakazana imena kroz cielo naše narodno žiće.

Kada pred ilirskim pokretom ne posjedovasmo jošte vlastiti svoj pravopis za latinsku azbuku, mogao je talijanski, mletački pravopis na mjesto boljega proći, nu pošto nam je Gaj po primjeru Čeha sastavio takovu ortografiju, koja nam omogućuje pisati latinskimi slovi slavenska imena po slavensku, prestala je potreba za nas, da se i nadalje poslužimo tudjinskim i nenaravnim pisanjem naših imena.

Nu još nešto pamtite zli naši gospodari! Kada smo morali u svoje doba, hoćeš — nećeš, rabiti mletački način pisanja naših imena latinskimi slovi, viekovala je medju nama jošte čvrsto i jedro naša glagolica. A ako pak uzmognete, zavirite u naše matice rodjenih, vjenčanih i umrlih, vodjene od popova-glagoljaša, od vaših biskupa à la Rakamarić zatiranih, pa na Vaše čudo našli biste naša imena kako ih sada želimo pisati i djelomice već i pišemo, ovjekovječena za sva vremena u glagolskom ruhu, te vam prama tomu vaša klevela, ko da smo novotariju načina pisati naša imena istom primili „de Zagabria". „Gliubiana", izčezne kao sve one druge krivice, koje nanašate nama, našem narodnom poštenju i našem jeziku.

Još jednu. Kušao sam dokazati, da Talijani nam nepravdu nanose, braneć nam da se pišemo na svoj način — a u čemu smo mi njim krivi — ja neznam — valjda samo s toga što smo živi!

Istarski sabor.

(Konac.)

Pošto je zast. Glezer, kao što izviestismo u zadnjem broju — u ime saborskoga odbora pročitao izvještaj o proračunu zemaljske školske zaklade za god. 1901. i o školskoj mirovinskoj zakladi za istu godinu, oglasio se je za rieč zast. Spinčić i počeo ovako:

Prof. Spinčić: Visoki sabore! Da bi čovjek . . . . . (zaglušno drsanje, struganje s nogama.)

Prof. Spinčić: XX. secoli di coltura! Capobanda comincia e gli altri seguono! . . . Kad bi čovjek bio jučer čuo.

Preds.: (Italijanski nješto.)

Prof. Spinčić: Visoki sabore! Ko je jučer čuo. . . . .

Preds.: (Italijanski nješto.)

Prof. Spinčić: . . . . izviestitelja u školskih stvarih, kad se je govorilo o namještanju učitelja, imenovanju istih, morao bi misliti . . . . . da se nigdje tako pravedno ne postupa sa učitelji . . . . .

Preds.: (dakako talijanskim jezikom izpražnjuje galerije, u koliko ga slušaju).

Prof. Spinčić: ...i u obće u školskih poslovih kako u Istri... (grozna buka) ...Samo medju Zulukafri može se ovakova što dogadjati kao ovdje, pored takvoga slabića, kako je ovaj! Ja konstatujem i uztvrdjujem.... (Kašalj, žvižd, struganje...)

Prof. Mandić: Fakini! Kultura od 2000 godina!

Prof. Spinčić: Uztvrdjujem dakle... (druga galerija dolazi) ...da se nigdje u školskih stvarih tako nepravedno ne postupa kako u Istri, i to toliko pogledom na ustrojavanje škola i ustanovljivanje naukovnoga jezika, koliko pogledom na postupak s učitelji. Ima skoro dvostruko toliko učiteljskih mjesta, za učitelje i učiteljice, talijanskih, nego li hrvatskih i slovenskih, premda ima skoro dvostruko toliko stanovnika hrvatskoga i slovenskoga jezika nego li talijanskoga, i još činite ustrajati talijanske nove škole, talijanske nove razrede; dočim činite sve moguće zaprieke ustrajanju novih hrvatskih i slovenskih škola i razreda, gdje jih kadkada c. kr. školske oblasti hoće, i idete i na upravno sudište samo da jih osujetite.... A idete na upravno sudište takodjer radi naukovnoga jezika i pobjedjujete na temelju sasvim krivih podataka. Primjer za ovo posliednje je Krasica. U njoj ima 1 ili 2 furlanske talijanske obitelji, tamo od nedavna naseljene, u kojih se takodjer hrvatski govori. Svi ostali stanovnici govore hrvatski.... Ljudi su molili... školu sa slavenskim-hrvatskim jezikom..... a vi ste htjeli talijansku... i dalo njim se ju... poslie pritiska učinjenoga na nje.... i porabom krivih podataka.... nek se jih pak tim malo po malo potalijančuje.

Nit sa učitelji se nigdje ne postupa tako pristrano, kako postupa s njimi zemaljski odbor u Istri, komu se c. kr. zemaljsko školsko vieće podaje. Dosta je spomenuti imena Guglielmo Grossmann i

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

(Nastavak).

A što da kažemo o onima, koji kod kuće ostaju!? Pa i tu, uz male častne iznimke daju djeci posve malo ili ništa prilike, da se mogu baviti knjigom, već im puste to na milu volju. Dicte po navadi, koja jošte u njemu klije iz narodne škole — uzme knjigu u ruke. Ali i to počima bivati sve to redje, dok napokon posve ne izostane. Često se dogadja i to, da uza svu dobru volju ne zna on — na selu — kome bi se obratio, njega sama nije nitko na to naputio, a u mjestu nema knjižare; pa ako i imade koja privatna knjižnica, ali ta je zabravljena sa devet ključa!

K tome dolazi u pomoć i manjkavost knjiga za taku mladež, kojima obiljuju drugi narodi kao Francuzi i Niemci. No pa ni ona se nije sama tako visoko digla, nego je napredovala s obćom književnošću, s kojom je u uzkoj svezi. Kod nas baš time oskudjevamo, to je čestoputa naša mladež prinukana poseguuti za kojekvim knjigama, koje niesu prama njenoj dobi i koje već za rana otruju pravu klicu čudoredja. Pa da, pravo je kazala Jagoda Truhelka u svom članku: „Što da čitaju naše mlade djevojke" ? — „Oni spisi" — piše ona — „koje izdavaju družtva i knjižare, ograničuju se sadržajem i formom na čitatelje izpod 13. godine. Za djevojke (mladež) od 14 pa do 19 godina gotovo niti nema u literaturi hrvatskoj tek nekoliko, koji bi zadovoljavali zahtjevima, što se stavljaju na štivo za djevojke (mladež) te periode". Nu i otac hrvatskog učiteljstva — Filipović — jadikuje nad tom oskudicom veleći: „. . . . . Tako nam se izmedju ostalog još puno starati da o m l a d i n i n a š o j p r i b a v i m o š t o o b i l n i j i h k n j i ž e v n i h i z v o r a, iz kojih bi ona, p r a m a s a d a š n j o s t i, mogla više i svestranije crpsti duševne hrane. Jer da u tome naša književnost oskudjeva, to je nestašica koju niti smijemo, niti možemo tajiti".

Pa i ono knjiga, što imade u našoj literaturi hrvatskoj posve se slabo rabe u svoju svrhu. Naša mladež, željna čitanja i znatiželjna, primorana je time, da posegne za tudjom knjigom na uštrb svoga narodnoga jezika, a manje znatiželjna i oduševljena za čitanjem posve nam krži, dok napokon ne zakržljavi i propade.

* * *

Razgalismo rane, ali sasvim tim, imade ih i jošte manjih, koje se pojavljuju na ovom polju. No otkriti rane i upoznati se uzrocima, što su ih prouzročili, a ne posegnuti zatim, kako i čime da se one vidiju, značilo bi isto kao da ih ni razgalili niesmo. Ta svakoj rani ima ljeka, pa je li moguće, da ga i za to nebi našli. Najdemo, potražimo ga, te onda stanimo liečiti slabu stranu narodnoga tiela. Mi ćemo kazati svoje, a koji pozna bolje liekove, bilo mu beričetno. Jer nama nije ni do drugoga, već da se naš narod rieši tih „okova", pa i da se slobodan podigne do one visine, na kojoj se danaske nalaze drugi naobrazovani narodi!

V.

Prva a i glavna svrha jest i mora biti, da obitelj, taj prvotni faktor, koji slaže temeljni kamen uzgoja — promnjeni smjer njegovog življenja, t. j. da u njoj zavlada što većma riligiozno - čudoredan način življenja; jer gdje to dvoje gospodoje, tu će se i uzgojem uspjeti; a gdje toga nema, tu sve pada: nema zadovoljstva ni mira, ni božjeg blagoslova ni drugih krieposti, koje treba, da riese svaku obitelj — a šamo ona nam podaje sve to; ona nam je luč svietlosti i istine; u njoj nalazimo utjehe, u njoj nam svaka nada, kao mornaru kotva — što ga još jedino uzdržava i prieči, da mu biesni elemenat ne proguta, ne uništi svu njegovu imovinu — ladju! Zaista, gdje ona u obitelji vlada, tu izčezavaju oni žalostni primjeri, kojima obiluju mnoge obitelji; tu nije čudoredje na tako nizkom stepenu, jer mu se ona u svom bistvu suprotstavlja. Pa kada bude obitelj takva, to će za stalno posve drugom h r a n o m pitati svoju buduću zamjenu. (Nastavak slijedi.)

Marchi, i najnovije popunjenje učiteljskoga mjesta na Voloskom.

Ko pripada talijanskoj stranki, uživa sve pogodnosti i zaštite, makar bio najveći lopov, makar kupovao glasove, makar škole ne držao, makar imao i u moralnom pogledu ljaga, i to upravo gnjusnih . . . (Glas: Bennati njim je tutor.) A kako se postupa, gospodo, sa novcem, koje se dobiva u ime školskih taksa?! Školske takse su se uvele — tako je zemaljski odbor i većina zemaljskoga sabora utemeljio uvedenje istih — da se ustroja nuždne škole. Zemaljsko školsko vieće pak je nedavno odlučilo, da se svake godine 3 škole u cieloj Istri podignu! . . . Tri jednorazrednice stoje kakve 4000 K na godinu. A potjera se u ime školskih taksa preko 180.000 kruna na godinu!! Kamo idu tolike hiljade kruna, koje se godimice utjera?! (Glasovi: na „Trutz-gymnasiu" u Pazinu, na štipendije, takodjer u Italiji)!

Obzirom na to sve: obzirom na postupak zemaljskog odbora i c. kr. zem. školskoga vieća kod ustrojenja škola, kod ustanovljivanja naukovnoga jezika, na postupak istih sa učitelji; obzirom na to, kako se troši novac, koji se pobire u ime školskih taksa, obzirom na to prosvjedujemo proti predležećemu proračunu najodlučnije i izjavljamo, da ćemo mi proti tomu proračunu glasovati. (Opis, što se je dogadjalo za i nakon toga kratkoga govora, donesosmo u zadnjem broju).

Proti školskim taksam.

Tajnik Ventrella počita, u talijanskom prevodu sliedeći:

Predlog zastupnika Spinčića i drugova za ukinuće zakona 7. augusta 1896. glede školskih taksa:

U sugiasju sa hrvatsko-slovenskimi občinami, su podpisani u saboru Istre i izvan njega poduzeli sve moguće korake, najprije da se školske takse neuvedu; onda, početkom godine 1898., kad su već zakonom 7. augusta 1896. uvedene bile, da se provedenje toga zakona privremeno obustavi, i medjutim učini shodno kako da se taj zakon stalno ukine, i nadje način, kako da se malo po malo zadovolji sve to većim potrebam za pučko-školske svrhe.

Oni bijahu, kako i jesu sada, uvjerenja, da je školska obuka obće dobro, za koje bi svi porezovnici imali doprinašati po svojih silah; da su školske takse u protimbi sa obveznošću prve obuke; da se njimi odbija pučanstvo od želje za ustrojivanjem pučkih škola. Oni znadu, da su se u drugih njekih pokrajinah, u kojih bijahu uvedene, pokazale neshodnimi, prem bijahu pravednije odmjerene nego li kod nas u Istri.

Oni su predvidjali, da bi školske takse bile pretežke za veliku većinu roditelja školske djece; da bi utjerivanje istih zadavalo preveć poslu već i tako preobterećenim občinskim upravam, i prouzrokovalo i kod najnepristranijega postupka neprestanih zadjevica i razmirica, a zadavalo posla takodjer c. k. kotarskim oblastim i zemaljskom odboru.

Zakon o školskih taksah bio je ipak uveden, tako je htjela vladajuća stranka. Vrieme pak, i dosta kratko, dalo je pravo podpisanim: Do utjerivanja školskih taksa nije nigdje ni došlo, žacalo se je to učiniti ne samo u hrvatskih i slovenskih občinah, nego i naročito u talijanskih, te se bilo prisiljeno razpisivati namete po občinah.

U kolikoj mjeri oblasti u pojedinih občinah te namete razpisuju, to podpisanim nije poznato, dočim su njim poznati njeki slučaji, gdje se razpisuje veće, nego bi se po zakon smjelo.

Ako se jih svagdje i razmjerno jednako na temelju zakona o školskih taksah razpisuje, onda se u ime školskih taksa utjeranje putem nameta sada već godimice preko 100.000 kruna.

Školske takse su se uvele, da se pogledom na sve to veće izdatke za pučke škole, dobije sredstvo za ustrajanje pučkih škola i za pokrivanje odnosnih troškova: tim načinom je zemaljski odbor i saborska većina bila utemeljila zakonsku osnovu; iz toga razloga i u to svrhu mogla je ta osnova sa strane c. k. vlade biti na previšnju sankciju podnešena i ovu zadobiti. K tomu školske takse su uvedene na temelju § 64. drž. škol. zakona, koji samo o troškovih za javne pučke škole govori; u samom istarsko zakonu o školskih taksah govori se o školskih taksah za javne pučke škole; po istom zakonu imadu mjestne občine plaćati školske takse u zemaljsku školsku zakladu, a ta zemaljska školska zaklada stvorena je za pokrivanje troškova, koje ima nositi pokrajina za pučke i gradjanske škole.

Po njekoj odluci c. kr. zemaljskoga, školskoga vieća imadu se svake godine ustrojiti u Istri tri škole, koje mogu pokrajinu stojati kakve 2000 kruna na godinu. Ta odluka je u očitoj oprieci sa zakonom; i istodobno je najboljim dokazom, da se novac, utjerivan u ime školskih taksa, netroši za ustrajanje javnih pučkih škola kako bi se po svem rečenom i po jasnih ustanovah zakona morao.

Na temelju svega toga:

Pošto je zakon o školskih taksah neshodan, i pretjeretan;

pošto se je, odkad je uveden, svak morao uvjeriti da ga nije moguće provadjati kako je na prvom mjestu ustanovljeno;

pošto su nameti u pojedinih občinah u ime školskih taksa na jednom grdno poskočili;

i napokon pošto se novce, 180.000 kruna na godinu, koji na temelju zakona moraju uticati u zemaljsku školsku zakladu, netroše za ustrajanje pučkih škola, kako bi se po zakonu moralo, te pošto tim načinom neodgovaraju nit razlogu nit svrsi, rad kojih bijahu uvedene, te se i zakon, potvrdjen Njegovim Veličanstvom krši;

to stavljaju podpisani sliedeći predlog:

Visoki sabor neka izvoli odlučiti:

1. Zemaljski zakon za Istru 7. augusta 1896. br. 25., ticući se školskih taksa, se ukida;

2. Ovaj se predlog izruča na proučenje i izvještaj financijalnom saborskomu odboru, uz nalog da ujedno prouči i predloži, kako da se, bez školskih taksa, postupice udovolji rastućim potrebam za pučko-školske svrhe.

Kopar, 3. augusta 1901.

Spinčić, Mandić, Kozulić, dr. Laginja, Kompare.

Utok M. Perkovića.

Zast. Vareton izvješćuje o utoku Martina Perkovića, posjednika iz Smoljanih, občina Sanvičenti, proki ukinuću zaključka občinskog zastupstva u Sanvičenti, da se grade pučke škole u Smoljanih i Bokordićih.

Zast. dr. Laginja, izrekao je u tom predmetu temeljiti govor, kojega je bilo težko razumiti, jer občinstvo na gospodskoj galeriji kašlje, kiše i strže nogama, na što je zast. Laginja pripomenuo, da je on pružio dosta jasne dokaze snosljivosti i susretanja, pa da bi se moralo i napram njemu imati obzira. Nekoji članovi većine potvrdjuju; predsjednik opominje občinstvo — koje neće da se umiri, na što dovikne zast. Mandić: „Gonite van te gospodske fakine", koje konačno odpremiše sa galerije. Za govora, koji je učinio na sve, koji ga razumiše, dubok utisak, sjedio je načelnik občine Sanvičenti zast. Dobranovich poniknute glave kao da mu, se čita smrtnu osuda. Tim krasnim govorom trebalo bi upoznati napose stanovništvo kotara puljskoga, te ćemo gledati donieti ga u cielosti kasnije po stenografičkim bilježkam.

Većina prihvati odborov predlog, da se utok zabaci.

Utok Valentina Krniščaka.

Tajnik Vareton čita izviešće zem. odbora o utoku Valentina Krpiščaka iz Vranje, občina Boljun, proti razpustu upravnog vieća u Vranji. Većina prihvati izviešće bez razprave jer nitko od manjine nije ništa znao o tom utoku.

Predsjednik izjavi zatim, pošto je izcrpljen dnevni red, da će zasjedanje odgoditi do polovice septembra (do 12. septembra) te da će se tada razpraviti nekoje nove zakonske osnove; diže sjednicu.

DOPISI.

Iz Sluma, dne 9. augusta. Dan poslie svršetka školske godine imali smo kod nas prvo sveto pričešćenje. 29 djece toli iz Sluma, koli iz Bresta, Krojinjaku i Klenovščaka pristupilo je k stolu Gospodinovom. Sve, staro i mlado, bilo je veselo. Zastave se vijale, zvonovi su veselije zvonili nego obično te crkva bila urešena najsvečanije, a veselje rajsko moglo se je čitati na obrazima naše djece, kad je naš Spasitelj Isukrst po prvi put nasitio njihovu dušu. Nakon bogoslužja okriepili smo se malo ukupno sa djecom, malo poigrali te tako svršili naše slavlje. I kad su se vraćala djeca svatko svojoj majčici, znademo, da je budi koji izmedju njih rekao: „Hvala Bogu, da smo svršili taj nauk". E, muka bila je velika kroz dva mjeseca i pol svaki dan hoditi uru i preko ure daleko u Slum na nauk — grije li toplo sunce, pada li hladan dažd, budi bura, budi jugo. Pohvaliti moramo djecu, da su g. svećenika rado slušala i marljivo učila nauk i molitve. Zahtievao je od svih sve molitve po „Otče budi volja Tvoja", a od one djece pak, koja su polazila školu, polag svega još molitvu „De profundis" u hrvatskom prevodu. Slumska djeca naučila su to po knjizi blagopokojnog Dobrile. A ni izvanjska niesu htjela zaostati. Naprosila su svoje majke, da jih nauče zahtjevanu molitvu. I znala su ju. A evo, kako je molila četrnajstgodišnja djevojka iz Bresta „De profundis":

„Profundiš klame a te domine, žalovaci mei šluti pregi šori še mei tenta donime teno mio domine, oškre di noci pupei jože podevenca: metižare, metižare. Rekem eterne dveneis domine. Luc perpeta luc inteš, rekeskane in pače. Naše mrtve Bog pomili. Nam živim Bog daj mir i zdravlje i sreću".

Pomilovanja vriedna bila je djevojčica, gledajuć ju, kako se je tresla od samoga straha bojeći se, da ju ne bi svećenik ukorio sporadi kakove pogrieške. Nu, na molitvi nije razumio ni rieči. Napisao ju je, da razmišlja, u kom jeziku se moli. „Latinskoga ne može imati ova molitva na sebi ništa, još manje hrvatskoga", morao si je misliti. Jeli možda štogod rumunštine? Pokazao ju drugim svećenicima i nekim Žejancima, kojim rumunjski jezik nije baš nepoznat. A svi su mu kazali, da ne znaju toga jezika.

Kušao je kašnje, da dozna, kako se moli „De profundis" u Slumu. Od djece malo ih znade moliti po starinsku, a ipak ju je našao, da ju može zabilježiti. Evo Vam je:

„Profundiš šklavi a te domine, šadivaca mea, pien tuiš štradencie; perkešnuiš meiš kosušteš š neboš, kje perpecata perfanan tua kuštodia matutina kuštodia dišpera misere domine mizerikordie e kopioža poderedencie tižere di matižare sinkvitatiš poseiš. Rekiem eterna dona eis Domine. Luc perpetua rekieskans in pacie. Amen".

U ovoj molitvi može se lahko naći slied latinštine. Odmah smo se pitali, od kuda bi došla latinska molitva med naš hrvatski narod? Ako je nije donesao kakav pobožan pastir, koji je u zimskoj dobi ovce pasao na Rovinjštini ili Poreštini i u proljetnoj dobi doma učio djecu, onda za stalno morao je to naučiti kakav svećenik u Lanišću, kamo su morala u prijašnje vrieme — 2½ sata daleko — i naša djeca na nauk. Mislite si lako, koliko truda je morao imati taj svećenik sa djecom prije, nego ih je naučio izgovarati rieči, kojih ni najmanje niesu razumjela. A uspjeh? Majke muče i dandanašnji svoju djecu sa onom istom molitvom, a djeca brbljaju za svojom majkom kao papige, neznajuća što. Koliko časti se daje takovom molitvom Bogu, koliko hvale se pjevá Njegovoj majci? Koliko dobitka imadu duše u čistilišću? Za stalno nikakovoga, jer samo usta govore, a srce šuti. Koristi nikakove, a duševne štete za djecu puno! jer kako su ovu naučila djeca tako su i druge molitve — premda u domaćem jeziku — samo na brzo i bez razmišljanja kako će izgovarati; a to znamo iz vjeronauka, da takovo brbljanje nije molitva, ostaje samo izvanjsko izgovaranje rieči — bez ufanja na plaću kod Svevišnjega. Siromašna takova djeca, koja ne mogu zbog takovih molitava nikada čutiti sladkosti molitve, nikada uživati mira i utjehe, koju nam dava molitva u toj dolini suzi! Od tuda mlohavost, od tuda duševna lienost, od tuda početak bezvjerstva, od tuda stalno proklestvo. A tko je svemu toma kriv? Samo onaj, tko tudji, narodu neumljivi jezik sili u naše crkve; onaj, koji zahtiéva, da se ima u nepoznatom jeziku uciepiti vjerske istine u nježna srca naše mladeži. Daleko mu kuća!

Velikodušni dar našega Mecene.

Preuzvišeni djakovački vladika i dobrotvor hrvatskoga naroda Josip Juraj Strosmajer, sjetio se i našega „Prvoga Istarskega Sokola" u Puli i poklonio mu za družtvene svrhe (za narodni sokolski dom) liepi dar od 1000 kruna, — poprativ pošiljku ljubeznim vlastoručnim pismom, upravljenim na zastupnika dra. M. Laginju, koje pismo će odbor pomno sačuvati kao dragocien dokaz biskupove ljubavi prama hrvatskomu narodu u Istri. Evo mu sadržaja:

Mili gospodine i prijatelju!

Evo Vam pet stotina forintih za Vaše družtvo „Sokola", koje se utemeljilo, a ja ću nadodati s vremenom još toliko, ako družtvo bude zaisto napredovalo. Vi se Hrvati i Slovenci na obali istočnoga adriatskoga jezera za svetu stvar borite, ter Vam svatko, tko plemenito srdce u grudih svojih goji, najbolji uspjeh željeti mora.

Nek pa oni narod hrvatski i slovenski sav savcat postane Sokol, koji će obalu istočna jadranskoga mora na vieke sačuvati preuzvišenoj našoj dynastiji i monarhiji.

Preporučujući se Vašoj i Vaših milih sunarodnika miloj uspomeni, bratskoj ljubavi i pobožnoj molitvi

Josip Juraj Strossmayer,
biskup.

U Kiseličci rogačkoj, 13. kolovoza 1901.

Odbor Sokola zahvalio se izravno biskupu, a mi mu kličemo: neka ga Svevišnji živi i blagoslovi na sreću našeg nam naroda!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. 18. t. mj. proslavio je car i kralj Fran Josip I. u uzkom obiteljskom krugu u Išlu svoj 71. rodjendan. Svi narodi Austro-Ugarske proslavili su po davnom običaju rodjendan Njeg. Veličanstva pomoliv se Svevišnjemu, da mu produlji život do skrajnih granicah ljudskoga života, a da uzmogne zadovoljiti i usrećiti svoje narode.

Stalni odbor austrijskog središnjeg ureda za zaštitu poljodjelskih i šumarskih probitaka, prihvatio je jednoglasno predlog, kojim se pozivlje vlada, da odstrani kod budućih pregovora za trgovačke ugovore pogibelj, koja se nalazi u carinskom cieniku.

Dne 16. t. mj. imao je poznati radikalni zastupnik Klofač sastanak na Kraljevskih Vinogradih kod Praga. Na sastanak je došlo mnogo socijalista, koji su mu zapriečili govoriti. Izmedju njegovih pristaša i socijaldemokrata došlo je do sukoba i do šaka; redarstvo raztjeralo je skupštinare iz dvorane.

U Lavovu preminuo je dne 17. t. mj. na svojem posjedu u Chorostkovu grof Vilim Siemenski-Lewicki, član gospodske komore i predsjednik galičke hipotekarne banke.

Iz posliednjeg sastanka pouzdanika narodno-katoličke stranke u Ljubljani, na kojem je prvak stranke dr. Šusteršić izviestio o položaju, valja nam još zabilježiti, da se je on nepovoljno izrazio o položaju i proti svakom pokusu, da se ustroji parlamentarna većina u carevinskom vieću. Odsudiv oštro postupanje zastupnika narodno-napredne stranke, potužio se je i na pojedine zastupnike mladočeskog kluba, koji da se drže neprijateljski napram slovenskoj katoličkoj stranci. Konačno je odsudio govornik odredbu vlade u Kranjskoj, koja je razpisala izbore za 12. septembra t. g., što da je za slovenske gospodare radi poljskih radnja najnepovoljnije vrieme.

„Hrvatska Kruna" upravlja poziv na zastupnike Buića, Biankina, Ferri-a, Perića, Ruženića i Trumbića, da izaberu izmedju sebe ponzdanike, koji će sa trojicom članova čiste stranke prava — Baturić, Bojanić i Prodan — ugovarati glede uzpostave jedinstva stranke prava u Dalmaciji — bez obzira na stranačku borbu u Banovini.

Izmedju riečkih „Ungareza" vodi se novinarska borba radi kandidata za grad Rieku na saboru u Budimpešti. Jedan dio gradjana ponudio je kandidaturu grofu Ljudevitu Batthyany-u, koji je izjavio, da se prima kandidature nebude li sadašnji riečki zastupnik više kandidirao na Rieci. Prijatelji riečkog načelnika dra. Maylendera ponudiše ovomu kadidaturu, koju je on i prihvatio. Prije nego li dodje do izbora zahvaliti će se po svoj prilici jedan od kandidata na kandidaturi.

Crna Gora. Posredovanjem crnogorskoga poslanika u Carigradu — Bakića, izdala je turska vlada predstojniku skadarskog okružja nalog, da poduzme potrebite korake a da uzmogne zapriečiti sukob na arbanaško-crnogorskoj medji. Ujedno je izjavila turska vlada, da se na spornom zemljištu u Mokroj neće obaviti ove godine poljske radnje i da je pripravna dati oštećenim odštetu.

Crnogorski poslanik obaviestio je ponovno tursku vladu o tom, kako se pripravlja 20.000 Arbanasa, da navale ne samo na Mokru, nego i na druge točke crnogorske granice. Turska vlada obećala je poslaniku, da će poduzeti stroge mjere a da nedodje do navale.

Srbija. Rimski list „L' Itolie" od dne 17. t. mj. piše, da će se srbski kraljevski supruzi nakon posjeta u Petrogradu i u Carigradu svratiti i u Rim u posjete talijanskomu dvoru. Talijanska kraljevska obitelj, da će tom prigodom, da izmiri vladajuće kuće na Cetinju i u Biogradu. — Ratni ministar dao je ostavku s nepoznatih dosad razloga. Govore, da će ga zamieniti Lazarević.

Bugarska. Poznati vodja macedonskoga odbora Sarafov, proti kojemu se je vodila prošloga čedna razprava u Sofiji radi raznih zločina, bio je nevinim proglašen.

Rusija. Ministar financija Witte zaputiti će se nakon posjeta Mančurije, koju su zaposjele ruske čete, u Jokahamu i Tokio. Tomu posjetu na japanskom dvoru pripisuju političko znamenovanje. — Ruski priestolonasliednik imao bi se zaručiti sa jednom mladom engleskom vojvodkinjom, nećakinjom kralja Eduarda VII.

Italija. Novi dokaz, koliko je Italija pouzdan saveznik Austro-Ugarske, pruža nam nedavni dogodjaj u Draču u Albaniji. Austro-ugarski konzul u Draču boravio je na dopustu te je dobio nalog, da se odmah vrati na svoje mjesto. U tamošnjoj je naime grčkoj školi opisivao učitelj talijanskoga jezika djakom pomorsku bitku kod Visa za Austro-Ugarsku tako uvriedljivim načinom, da se je austro-ugarski konzularni činovnik, koji je tomu predavanju prisustvovao, morao odaljiti. Deputacija grčko občine izjavila je austro-ugarskom konzulu svoje duboko sažaljenje radi netaktičnosti talijanskoga učitelja, koga je iz službe odpustila.

Pokrajinske:

Malenje biskupa koparskoga, rodom Talijanca, pred 201 godini o slovenskoj službi božjoj u crkvi. Akoprem je ono, što je vriedni biskup koparski Mons. Paval Naldini, rodom Talijanac, god. 1701. o slovenskoj službi božjoj u crkvi, u svojoj zanimivoj knjizi „Corografia ecclesiastica o sia descrittione della città e della diocesi di Capodistria" pisao već pred nekoliko godina bilo priobćeno listu „Pensiero slavo", to mislimo, pošto vidimo da su naši protivnici naročito u pogledu našeg starodavnog prava slavenske službe božije u crkvi nekako veoma kratke pameti, da neće škoditi, ako ono, što stoji na str. 473 i d. te knjige o tom predmetu, ponavljamo.

Evo kako je pravedni Talijanac-biskup pisao:

„S'uniscono dunque le due nationi nella Città e nella Diocesi esistenti, Italiana e Schiava, nel pio culto dell' unica, santa, e Cattolica Religione; e come l'una e l'altra d'esse vanta per ragione d'origine spiriti generosi, e grandi, perche pieni di Gloria nel maggior ossequio, e splendore di quella santamente gareggiano. Se le Chiese in Capo d'Istria, in Pirano e in Isola erette ò ristauratte, ed i Consorzi ivi fondatti, ò accresciuti sono parti della pietà Italiana; anco nelle Ville Diocesane alla riedificatione degli Altari, ed al moltiplico delle Confraternite s'impiega la divotione Schiava. E ben dimostra il Signor Iddio gradire i gloriosi affetti d'entrambe le nationi; poiche se provede agl' Italiani de' venerandi Sacerdoti, che loro porgono le divine preci; li salutiferi Sagramenti, e la Santa Messa nell' idioma Latino, e gl'instruiscono co' morali discorsi nell'Italiano; concede anco alli Schiavi (forse con più amplo privilegio) sacri Operarij, che non solo Prediche, ma Uficj, Messe, Sagramenti, e quanto può desiderarsi a un buon Fedele, li somministrano in linguaggio Schiavo, loro proprio e congenito. O quanto più allacciano l'huomo le voci del materno idioma, e quanto più feriscono il cuore gli accenti instillati collatte!

„Avventurata Chiesa Giustinopolitana, che di Nationi tanto diverse coaduna nel culto, divino ossequiosi i Fedeli. Che se non è questo privilegio del tutto suo proprio e singolare; ne meno s'accomuna a molte Cattedrali anco più insigni del Cristianesimo".

(Prevod: Sjedinjuju se dakle dvie narodnosti, obstojeće u gradu i u biskupiji, talijanska i slovinska, u pobožnom poštovanju jedine, svete katoličke vjere; pa kao što jedna i druga slavi iz svoga krila porodjene duhove znamenite i velike jer pune slave, tako na sve veću čast i sjaj one sveto se natječu. Crkve Kopra, Pirana i Isole podignute ili popravljene i bratovštine ovdje utemeljene ili pomnožane plod su pobožnosti talijanske, a jednako skrbi u selima biskupije pobožnost slavenska za obnovu žrtvenika i umnožanje bratovština. Gospodin Bog pako jasno pokazuje, da mu je mila slavna ljubav obadvih narodnosti, jer ako providja Talijane uglednim svećenicima, koji im pružaju božanstvene molitve, spasonosna svetotajstva i svetu misu u jeziku latinskomu, koji ih naučaju moralnim propoviedima u talijanskom jeziku; dopušća takodjer Slovincima (možda većom povlasticom) svete radnike, koji ne samo propoviedaju, da li bogpalužje, mise, svetotajstve i sve što samo može dobar vjernik zaželjeti, podjeljuju u njihovom vlastitom i prirodjenom slovinskom jeziku. Oh koliko krepčije privezuju čovjeka glasi materinskoga jezika i koliko dublje prodiru u srce rieči mliekom zadojene! Srećna crkvo koparska, koja imaš viernika toli različite narodnosti a sve odane božanskoj vjeri. Pa ako nije to povlastica izključivo tvoja, malo ćemo ju gdje naći u brojnim katedralama kršćanstva, koje su još važnije od tebe). — Eto, tako su sudili talijanski biskupi pred 200 godina; a danas?

Uljudan kontrolor. Na drugom mjestu današnjeg broja naći će naši čitatelji viest iz Višnjana, gdje se spominje medju ostalim i nesreća, koja je zadala devetgodišnjeg djaka pučke škole u Višnjanu i sina našeg zaslužnog rodoljuba g. Antuna Radoša iz sela Radoši.

Nakon nesreće dne 7. t. mj. sjeo je naš Radoš žalostan i potrt za unesrećenim mu sinom u voz pak hajd u Poreč, da uzmogne drugi dan rano parobrodom u bolnicu u Trst. U Poreču odsjeo je u gostioni kod Frana Lukeša, gdje je i prespao. Dok je na večer sjedio u gostioni tužan i žalostan za stolom, pristupi k njemu kontrolor Waldmann, koji vrši službu kod gradnje željeznice Trst — Poreč na pruzi Višnjan—Poreč. Bez ikakvog uvoda zapita oštro i grubo jadnog Radoša: „Cosa ze nato con vù? že colpa vostra, dovè sorvegliar i propri figli; že colpa vostra..." i pokazav mu rogi — zavikne: „questo ve sin!"

Naš Radoš ostao je kao okamenjen, neznajuć bili plakao ili onomu prostaku odgovarao. Šutio je i težko uzdahnuo. Iza toga uputio se je taj uljudni kontrolor k drugomu stolu, kod kojega se je nalazio oružnički stražmeštar. Tada počeše razgovarati njemački valjda o prijašnjem dogodjaju.

Kasnije zapita stražmeštar Radoša, da mu kaže po pravici, kako se je nesreća dogodila. Ovaj mu izpripoviedi sve što je znao o nesretnom dogodjaju. Na to se obrati stražmeštar kuljudnomu kontroloru, kojega je tako pošteno njemački osapunao, da je naglo pobrao iz gostione šila i kopita.

G. Radoš prijavio je čitav taj dogodjaj oružničtvu u Višnjanu i kotarskomu sudu u Poreču. Boljega svjedoka nemože imati nego li je spomenuti g. stražmeštar. Javiti ćemo vam u svoje vrieme, što će rečene oblasti sa uljudnim kontrolorom Waldmannom.

Iz Višnjana pišu nam 11. t. mj.: I u ovih stranah napreduje dobro gradnja željeznice Trst—Poreč. Do nedavna nadzirali su radnju nedaleko nas vrlo čestita gospoda braća Nochel, za koje neznamo odakle su, ali su govorili medjusobom madjarski i poljski a s nami dobro hrvatski. Radnici bijahu snjimi vrlo zadovoljni, jer su bili prijazni i susretljivi, dočim je sada posve drugčije, odkad nadziru radnju gospoda iz talijanske kraljevine. Braća Nochel nadzirali su radnju od Višnjana do Novevasi i svuda vladalo je osim mira i reda, takodjer obćenito zadovoljstvo. Na njihovo mjesto došli su Milanezi, pak si možete i sami pomisliti, kako postupaju sa našimi radnici, kojih nerazumiju. Bilo je ovdje i radnika iz Hrvatske, ali Milanezi odpraviše ih brzo preko granice, jer u Istri više zapovieda Milanez nego li podanik Njeg. Veličanstva Franz Josipa I. Jedne nedjelje u jutro odpravili su Milanezi hrvatske zidare — jer da neima radnje, a poslie podne uzeli su na isto mjesto zidare iz Italije. Vi se tomu nećete čuditi, jer smo u Istri, gdje se junački pripravlja puteve za obećanu zemlju.

Kakav vlada red kod tih radnja, neka vam služi sliedeći žalostni slučaj. Kod ovakvih radnja porabi se dosta dinamita za vrtanje i minanje kamenja. Taj dinamit bi morao biti sahranjen na takvom mjestu, da nemože do njega nitko drugi, van onaj, koji ga kod radnje treba. Ali to mu nije tako. Evo da nije. Prošloga čedna uzeli su iz barake školski dječaci 4 kapsule dinamita i neznajuć šta je to. Misleć da su to kakve fućkalice stali oni u iste fućkati iduć u školu u Višnjan. Jedan izmedju njih — mali Radoš, sin našeg vriednog Antuna Radoša — za nesreću svoju htjede, da vidi što je u toj fućkalici. Uze kamen te udari po kapsuli, koja se razprsnu i siromaha težko na ruci i nješto na glavi rani. Unesrećenog dečka odneo je otac u Trst u bolnicu, gdje mu odrezaše komad prsta. Sreća božja, da ga nije udarac dinamita jače zahvatio; jer bi bio stalno na mjestu mrtav ostao. Da se to više nedogodi morali bi oni, koji imadu nadzor nad radnjam malo bolje paziti na to pogibeljno strieljivo.

Na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru. Hrvatska mladež orahovačka priredila je dne 15. toga mj. u prostorijah velikog cvjetnaka Gutmanova veliku zabavnu večer s diletantskom predstavom. Čist prihod namienjen je polovicom za osnuće domaćeg pjevačkog družtva, polovicom pako „Družbi sv. Cirila i Metoda" za Istru.

Živila sviestna orahovačka omladina i ugledali se u nju i drugi mladi Hrvati!

Hrvatska škola u Voleskom. Od tamo nam pišu, da je kuća za hrvatsku školu svršena i da bijaše prošloga čedna od oblastih pregledana i prikladnom proglasena. Drugi put o tom više.

Talijanska uljudnost. Iz Barbana pišu nam 12. t. mj. Na 8. tekućega mjeseca došla su pod noć u naše mjesto dva plominska Zagorca sa česnom i lukom. Po starom običaju raztovarili su vreće pod našu ložu, kako to i drugi trgovčići čine i gdje se putnici zaustavljaju više stotina godina. Jedva složiše svoju robu, pristupi k njim poznati puntarski šarenjak te stade zahtjevati od utrudjenih i izmučenih muževa, da se odmah poberu sa robom izpod ložе, jer da oni su fureštii da neimaju nikakva prava ondje odpučinuti. Siromašni putnici, koji su učinili do nas preko 10 ura hoda, mislili su s početka, da se onaj nemilosrdnik šali, nu do mala se uvjeriše, da tomu nije tako. Ni pet, ni šest, uhvati vreće sa česnom pa je svom silom pobaca po barbanskom trgu. Kad je svršio svoj junački posao sa vrećami, uhvatio je i mjeh, u kojem su imali nješto pića, pa im i to baci na trg.

Nu znajte, da to junačko djelo nije prvo — a valjda ni zadnje — toga šarenjaka. On bo je i dne 15. novembra prošle godine napao na našega čestitoga rodoljuba Pavla Špadu, koji bijaše u pogibelji, da ga nije obranio Bartol Mirković. Tomu junaku napram slabićem poručujemo ovim, neka pusti na miru mirne i vriedne osobe, osobito putnike, koji dolaze iz daleka, da si zasluže poštenim načinom koricu kruha. Neka znade, da još nije umro i da je još bogatijih muževa nego li je on, moralo po svietu trbuhom za kruhom. Tko proganja siromahe i putnike,

taj nije čovjek i nemože imati sreće ni na ovom ni na drugom svietu.

Za talijansko svećenstvo. Ovih dana držalo je poznato talijansko družtvo „Sv. Justa i Nazaria“ u Kopru godišnju glavnu skupštinu, o kojoj donaša tršćanski saveznik čifutić točno izvješće. Iz toga doznajemo, da talijanski mladići, koje to družtvo podupire, dobro napreduju, da ide i ljetos jedan u bogoslovno sjemenište i da su imali na teretu zadnje godine 15 pitomaca. Od molitelja za buduću školsku godinu primilo je ravnateljstvo petoricu, a dvojicu preporučilo je tršćanskomu magistratu, da ih on podupre.

Kako je poznato, svrha je družtvu „Sv. Justa i Nazaria“ odgajati talijansko svećenstvo za tršćansko-koparsku biskupiju. (Za porečko-puljsku misli presv. g. Flapp. Op. slag.) U tom družtvu nalaze se svi svećenici rečene biskupije. Ovo družtvo podupiru ne samo talijanske občine Istre, već dapače i zemaljski odbor u Poreču i židovski magistrat grada Trsta. Te podpore izdaju najbolje svrhu il cilj onoga družtva. Lažiliberalna gospoda širom Istre nepodupiru družtva „Sv. Justa i Nazaria“ radi toga, da odgoji biskupiji vriednih svećenika — nego da odgoji onakvih svećenika, kakvi su zloglasni mladi reformatori, koji neimaju u sebi ni na sebi ništa svećeničkoga, nego strogo svećeničke halje.

Skroz židovska delegacija grada Trsta nedaje podporu tomu družtvu radi katoličkih namjera rečenoga družtva, već u tu svrhu, da budu mladi talijanski svećenici u Trstu i Istri plesali kako im bude židovski „Piccolo“ svirao. Nije li možda tako?

Dvadesetipet-godišnjica. U nedelju dne 18. augusta o. g. prošlo je 25-godina, odkad bijaše prometu otvorena istarska željeznica.

Iz drugih krajeva.

† **Dr. Josip Kaizl,** bivši ministar financija, državni zastupnik itd., umro je jučer nakon kratke bolesti u svojoj vili Miškovic kod Sobiestave. Pokojnik bje rodjen g. 1854. Pokoj mu duši!

Plemeniti čin. Nedavno preminuo je u Bolonji vrlo čestit hrvatski kapetan g. Fran Šodić, rodom iz hrvatskoga Primorja. Za života odredio je g. Šodić, da podiele njegovi baštinici u plemenite narodne svrhe 900 kruna, koje je pokojnikova obitelj poslala uredničtvu „Novoga Lista“ na Rieci, da je podieli ovako:

Učenikom pučke škole u Kostreni sv. Luciji 100 K. Siromahom sv. Lucije 100 K. Družtvu sv. Cirila i Metoda za Istru 100 K. Siromašnim djakom sušačke gimn. 100 K. Siromašnim djakom pazinske gimnazije 100 K. Siromašnim djakom nautičke škole u Bakru 100 K. „Matici Hrvatskoj“ 100 K. Družtvu sv. Jeronima 100 K. Vatrogasnom družtvu na Trsatu 100 K.

Ove svote same po sebi i njihova namjera govori riečitije od svake pohvale na uspomenu pokojnika i pokazuje, kakova je čovjeka u kapetanu Franu Šodiću izgubilo hrvatsko Primorje i pomorski stališ, komu bijaše od dike.

Liepo djelo zaslužuje, da se za pokojnikovom uspomenom kaže pohvalna rieč i da ga se dobrom mišlju sjeti svaki Hrvat, koji ga je poznao i za njega čuo. A mi ne možemo nego želiti narodu još mnogo ovakovih sinova, kakav mu bijaše pokojni kapetan Fran Šodić. Laka mu zemljica!

Talijanska uboda (špija). Službeni list tirolske vlade „La Patria“ od dne 10. t. mj. javlja, da su zatvorili u tvrdjavu Trenta, jednoga talijanskoga častnika, kod kojega su našli nacrte austrijskih tvrdjava. Nu, uvaživ prijateljske odnosaje izmedju Italije i Austrije, odustalo se je od svake kazne. Ime častnikovo zašutiše zbog njega samoga. Biti će odpraćen austrijskim častnikom do granice. Za vrieme njegovog uapšenja postupalo se je s njim najprijažnije. Tako službeni list! U drugom jednom listu čitamo, da je uhvaćeni častnik major jedne artilerijske pukovnije, da su doista kod njega našli fotografičke snimke austrijskih utvrdba, ali da se je ipak s njim u tamnici najobzirnije i najprijaznije postupalo; njegovo ime da se neće odati, jer da bi mu se tim škodilo, te da ga je do talijanske granice gospodski odpratio jedan austrijski major. Prijatelj, s kojim smo razgovarali o tom uapšenju i izvanrednoj prijaznosti austrijskih oblastih napram talijanskomu špiunu, nije si mogao dati mira, kako se može postupati sa stvorom, koji je toli nizko pao, onako prijazno i velikodušno. Mi smo nastojali prijatelju dokazati, kako je svaki pojedinac, svako družtvo i svaka država kovač svoje sreće; kako može pojedinac, družtvo i država raditi sama sebi o glavi ili o životu i da bi bio lud svaki onaj susjed, koji se nebi okoristio zaslieplje-nošću ili mahnitošću pogibeljna susjeda. Na taj način uspjelo nam je osvjedočiti prijatelja, da su austrijske oblasti u južnom Tirolu posve pravilno postupale sa talijanskim špiunom, koji u ostalom nije imao druge nakane, nego da si pribavi nedužne nacrte tvrdjava i utvrdba na austrijsko-talijanskoj granici. Pa koji je to grieh, kakav bi to bio zločin?! Uvaži li se k tomu, da onaj major pripada prijateljskomu i saveznomu susjedu, tada izčezava svaka sjenca kakvom nedjelu. Da, dà, kimao je naš prijatelj, na naše dokazivanje, kako bi bile imale austrijske oblasti pravo za pravo onoga talijanskoga junaka odlikovati kakvim visokim redom, te ga popratiti slavodobitno sa glazbom na čelu do talijanske granice, a da nam se nereče u Italiji, da smo prostaci i divljaci, da jošte nismo naučili ni početke uljudnosti neimajuć ni pojma o kakvom medjunarodnom pravu. To bi bilo plemenito i viteški; tako bi stalno dobri naši susjedi postupali sa našimi špiuni — kad bi se ih dočepali, ale mi, dà, mi smo uviek stoljeća za drugimi!

P. S. Stavili bismo glavu, da su g. majoru ostavili one nedužne nacrte, onu vojničku igrariju!

Razglednice. Pred malo godina ušlo je u modu šiljati iz daleka i bliza prijateljima i znancima razglednice prediela i gradova. Kasnije su nadošle razglednice sa likovima glasovitih ljudi i simbolične razglednice. Sad je već cieli sviet razglednicama poplavljen. Kako su se razglednice širile tako se i usavršivao ukus publike, te dan danas ljudi se već ne zadovoljavaju s jednostavno štampanim razglednicama već zahtjevaju u njima umjetničku ljepotu. Zato je poduzela bečka firma Karlo Schwidernoch, Burggasse 70 VII./3 Beč, izradbu finih umjetničkih razglednica, te ih izvršava, kao što smo se mogli osvjedočiti, vrlo ukusno i uz povoljne ciene. Rodoljubi za privatne naručbe i naša školska družba sv. Cirila i Metoda, mogli bi se obratiti ovoj firmi za izradbu finih, razglednica istarskih mjesta i prediela, pa ih turiti u promet na korist družbe ili djačkog pripomoćnog družtva u Pazinu.

Potonuo parobrod „Šibenik“. U sriedu poslije podne odplovio je iz Trsta put Dalmacije kreat robom i sa 1 putnikom parobrod „Sebenico“. U miljskom zalievu sukobio se je sa novim ruskim parobrodom „Mongolia“, s kojim su pravili tamo pokuse. Uzrok sukobu nije jošte poznat, ali udarac bijaše toli jak, da je „Sebenico“ malo iza sukoba potonuo sa svom trgovačkom robom. Srećom nebijaše druge nesreće. Pomorska oblast izpituje, na komu je krivnja zbog te nesreće.

Baba od 26 godina. Englezki listovi pišu, da je neka gospodja Cambell, kojoj je sada 26 godina, ovih dana postala babom. Ona se je naime udala u 11. godini; godinu kasnije postala je majkom. Njezina kći udala se je u 13. godini, te je nedavno rodila sina i tako je gdja. Cambell sa 26 godina postala babom. Šta će još postati ako proživi još 50 godina?

Književne:

Rikard Katalinić Jeretov: Zadnje pjesme. Zbirka pjesama talentiranog Istrianina u vlastitom izdanju.

Listnica uredničtva i uprave.

Dr. K. u O. U svojem „Priposlanom“ napeli ste jako strune, te rabite proti njekim — doista neimenujuć jih — takovih oštrih izraza, kakovih naš list nerabi, i kakvim bi bilo dobro da se naš narod, komu je list namienjen, nepriučava. Već s toga nebi radi tiskali Vašega „priposlanoga“. Po našem uvjerenju bilo bi bolje i za Vas, da se onoga neobjavljuje. Najplemenitija osveta Vašim neimenovanim neprijateljem biti će ta, ako se čim prije moguće, uz svoja svojstva, dovinete svoga cilja. Da bude čim prije, vruća je želja i naša!

D. M. Št.: Članak o tamošnjem vrtu donieti ćemo u više budućih brojeva.

G. dopisniku iz Dubašnice: Vaš izpravak tiskati nemožemo, jer neodgovara zakonskim ustanovam o tisku; izpravite, kao što se svuda izpravlja: „nije istina, već je“ itd. a tumačenje prepustite drugim, pa ćemo Vam rado tiskati. U ostalom Vaš istomišljenik izpravlja skoro isto u dopisu iz Dubašnice kojega ćemo priobćiti u budućem broju. Da ste nam zdravo!

G. dopisniku iz Labinštine. Vaš dopis, kao odgovor dru. Grči na njegovu interpelaciju u saboru, donieti ćemo u budućem broju.

Objava.

Podpisani časti se javiti gg. trgovcima, da mu je c. kr. kotarsko poglavarstvo u Puli izdalo dozvolu **senšalije za vino, žito, svakovrstno voće i živinu** u mjestnoj občini Kanfanar, te se uljudno preporučuje

sa štovanjem odani

Ivan Stipančić,
senšal.

SKLADIŠTE
dalmatinskih vina i maslinovog ulja.

Šaljemo na zahtjev uzorke svakovrstnih dalmatinskih vina i maslinskog ulja. Cieke su jako sniżene.

Vino opremamo u sudrima od 56 l. naprieda. Velike naručbe slieđe ravno iz Dalmacije.

POLA, Via Ostilia 31. Za štovanjem Ant. Tranšić i drug.

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju posluga uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slaštice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Da se jednom počne sa jeftinom prodajom robe na bazaru, to je jedna od najvećih švicarskih tvornica ura ***rad reklame*** meni poslala svoj fabrikat, da ga popularisiram i ***dok zaliha traje,*** prodaju se slieđeće žepne ure sa finim radnjama skoro badava.

Svakoj je uri priložena košuljica od kože i jedno novo iznađeno umanjujuće zrcalo kao dar, badava.

for. 2.10 stoji	jedna Nickel-Anker-Remontoir žepna ura sa posrebljenjem franc. lancem i kutijom.
for. 4.20 stoji	jedna prava **srebrna** Remontoir žepna ura sa američkim posrebrnjenim lancem i kutijom.
for. 4.70 stoji	srebrna ženska ura, Remontoir sa posrebrnjenim engleskim lancem i kutijom.
for. 11.— stoji	prava sa 14 karat. zlata Remontoir žepna ura sa elegantnom kutijom iz atlasa i lancem.

Sve je garantirano za 3 godine.

Što ne odgovara rado se promjenjuje, ili se novac povraća, pak je tako svaki riziko izključen. Slični su oglasi patvoreni. Dobit se može uz gotov novac ili pošt. pouzećem kod tvrdke

BRAĆA HURVIZ

Skladište ura i zlatnih stvari na veliko. — Dobavljač c. kr. austr. saveza, drž. činovnika, i t. d. Ilustrovani cienici gratis i franko. **Krakov, Stradom 17.** Traže se agenti.

Broj 66. Pula, u petak dne 23. agusta 1901. God. XXXII.

Oglasi, pripoćena izd. tiskaje i računaju se na temelju obćinog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naprotnicom ili poštanskom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u utvrdnem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarine.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Zar nismo Istrani?*)

Čitajuć u zadnje doba talijanaške novine, pratio sam osobitom pozornošću dvie stvari: ogorčenje naših narodnih protivnika radi porabe istarskog grba u zavodu sv. Jeronima u Rimu i njihovo veselje, što su našli dobro mjesto na Valturštini za izkopavanje starina. Jedna i druga stvar jesu vrlo važne za nas, iz jedne i druge mi možemo crpati dobru nauku.

Talijani u Istri bili su vični, odkad se u obće tjera borba narodnostna u pokrajini, svojatati sami za se sva obilježja istarske osebujnosti, oni su htjeli uvjek nastupiti kao jedini predstavnici Istre, oni su pače i svoju stranku neprestano zvali „partito istriano" u svrhu da iztaknu tobožnje ne-istrijanstvo protivne, naše, hrvatske stranke.

S naše strane se je njekako puštalo, da tako bude; nije se marilo za razliku, koju se činilo medju jednom i drugom strankom, držeći valjda, da će široka narodna ideja bez dvojbe nadvladati uzke granice jedne pokrajine. Za konačnu svrhu je tako bilo možda bolje, ali neznam, da li je to pospješilo ili zapriečilo približavanje k svrsi.

Što bilo, da bilo, mi nesmijemo nikad zaboravljati, da smo Istrani, da je naša uža domovina pokrajina Istra, da se mi kao ogranak hrvatskoga stabla nalazimo u toj zemlji već od dvanaest stoljeća amo. Kao takvi mi nesmijemo dopustiti, da se nas smatra za tudjince u zemlji te da se ljubav do nje monopolizira: mi moramo u svemu i svačemu izticati naše istrijanstvo. Time bo negubimo ništa od našeg hrvatstva, niti od našeg slavenstva; dapače time ćemo obljubljenijim načinom širiti u narodu jednu i drugu ideju. Preko noći se neda uzgojiti ni stabla, ni vola, ni junaka, ni naroda: hoće se dugotrajnog strpljivog rada, zdrave dobre hrane, i osobito gorljive ljubavi.

Istarski grb, istarske zemaljske boje, samo ime Istra, nesmiju biti za nas nješto tudjega i višeputa predmetom našeg izrugivanja, često i preziranja: sve to mora biti nama sveto i drago ne manje nego li našim Talijanom, kojim bi ovako odpao razlog svojatanja i monopoliziranja.

Ima naših u Istri, kojim su istarske stvari posve odnemarili, a ti ljudi prate, recimo, sve što je važnoga u Kini, u Japanu, u Americi; ima ljudi kojim se čini bliža kabanica nego li košulja, pa dok sutielom u ovoj zemlji, duševnim su životom svedjer drugdje. Kod nas smatraju njekoji prvim uvjetom, a da budeš držan pravim Hrvatom, znati za sve blezgarije, koje se pišu u Zagrebu, pratiti gnjusne polemike nekih zagrebačkih listova, poznati stranačke odnošaje u Banovini, u Dalmaciji, u Bosni.

A Istra je mnogim kao tudja zemlja; njezina povjest to je zatvorena knjiga, njezin zemljopis kao da ne spada nama. U obće na Istru se hrvatski pisci malo kad obaziru: pišu povjest Hrvata, a o istarskih Hrvatih malo spomena; pišu zemljopis Hrvatske od Timoka i Drine do Jadranskoga mora, ali Istra je tu nekako nuzgredice; pišu razprave o starijoj i novijoj književnosti, ali za Istrane nitko nemari. I nije čudo, ako naša mladež, hraneći se takvom duševnom hranom i učeći po najviše u zavodih, gdje se propovjeda obično samo o hrvatstvu u „trojednoj kraljevini", ne donese sobom baš nikakvog zanimanja, nikakve ljubavi za proučenje, iztraživanje osebujno istarskih stvari, koje bi joj imale biti prve.

Mi imademo dosta razloga i kao Hrvati, da se bavimo proučanjem istarskih stvari: mnoga dična stranica povjesti hrvatske zapisana je na istarskom tlu, mnogo kulturnih i književnih spomenika ima hrvatstvo da zahvali istarskim Hrvatom. Kud ljepšeg polja za naše povjestničare, nego li proučavati i iztraživati sukob Venecije i Hrvata na istarskom ozemlju, pa makar se oni borili pod tudjom firmom? Kud zahvalnijeg posla za našeg kulturnog historika, nego li proučavanje i iztraživanje pitanja glagoljice u Istri, gdje se je ta naša svetinja znala širiti i očuvati kroz stoljeća i stoljeća te zasjesti čak u najčistije talijanske gradiće na zapadnoj obali ovog poluotoka?

Povjestno proučavanje zahtjeva i zemljopisno iztraživanje, pa i u tom pogledu bi naši geografi našli zahvalne zadaće, a uz nje i drugi strukovnjaci koji bi, svaki u svojoj grani, htjeli baviti se istarskimi stvarmi.

Nasuprot vidimo, da se sa tih gledišta nitko ne bavi Istrom. Pred dvadesetak godina izdalo je „Družtvo sv. Jeronima u Zagrebu" mršav opis Istre iz pera profesora Klaića, a kasnije sam vidio liepu knjigu profesora Rutara (slovenski) o Trstu i Istri; ali prvo dielo izčeznulo je već odavna iz prometa, a drugo bi trebalo preraditi na hrvatski, da se razširi med nami.

Inače: koji niz polemičnih članaka (kao u knjizi: „Hrvatskoj il Italiji?), po koja monografija (kao „Kastav" od dra. M. Laginje) i ništa drugo. A naši Talijani su medjutim napisali cielu literaturu o istarskih stvarih i još danas mi moramo skoro sve znanje o našoj zemlji crpsti iz knjiga talijanskih pisaca. Nije čudo onda, ako strani svieť, jer sve o Istri doznaje iz talijanskih vrela, smatra ovu zemlju domenom talijanskog elementa.

Mi na primjer, motrimo sada, što se dogadja na Vizačam kod Alture kao stvar koja se nas ne tiče; a ja kažem, da one starine mogu više zanimati nas nego li Talijane, koji se toliko zauzimlju za nje. Predrimska povjest istarska, borba Mutile, Faverije i Nezakcija proti Rimljanom, to mora biti za nas poučno: mi moramo se boriti proti došljakom iz Italije baš kako su se borili stari Istrani pod kraljem Epulom i nastojati na svaki način, da izadjemo pobjednici iz borbe.

Uzmimo samo pitanje glagoljice: Talijani, kojih se stvar niti ne tiče, turili su u svieť tri ili četiri debele knjige, a od naše strane sve je ograničeno na par novinarskih članaka i na poznatu interpelaciju u istarskom saboru, kojoj je sliedio sićušni „Odgovor" na kritiku iste interpelacije.

A ipak ima u nas učenih glava, ima profesora svake vrsti, ima visokoučenih svećenika, ima dobro izškolanih učitelja, ima odvjetnika i druge inteligencije, pa sve skupa nismo kadri sastaviti mali zemljopis, malu povjestnicu, kratak opis ove naše zemlje, a da i ne spominjem sve drugo, što bi se moglo učiniti na duševno kulturnom polju obzirom na samu Istru.

Naravski, nesmje se zahtjevati da svaki bude učenjak ili pisac, a najmanje onaj, koji mora raditi cieli dan za uzdržavanje sebe i svojih. Ali mi imamo i takvih učenih glava, koji ostaje dosta vremena za proučavanje i iztraživanje domaćih stvari, i od Boga je grieh ako toga ne čine, ako talente, dane jim od neba, zakopaju opet u zemlju, neupotrebiv ih u korist svoga iskrnjega.

Svi smo nješto krivi, jer smo većinom svi tako odgojeni, da su nam istarske stvari — deveta briga, ali i svi postavimo ruku na prsa i pokajav se, odlučimo da će unapried biti drugačije, bolje.

Istra ima biti cilj našeg rada ne samo na političkom, nego i na naukovnom polju: istarske stvari moraju nas zanimati u prvom redu.

Kad tako bude, neće se smjeti nitko uzvrpoljiti radi toga, što Hrvati smatraju svojim i grb pokrajine Istre te čine predmetom svojih iztraživanja i proučavanja istarske starine.

Driz.

*) Od prijatelja izvan uredničtva.

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

(Nastavak).

U tom treba, da se radi neumorno, ako želimo ukloniti pogibelj, koja joj prieti, ako je želimo podignuti na ono uzvišeno mjesto, na kojim je ona po božjem i prirodnim zakonima pozvana. Tu treba da složno rade oni, koji su se tome posvetili i kojima je svrha, da podižu, uče i brane, a to su: Crkva, država i škola. Za ovu potanju se kaže: pučko učiteljstvo pobijedilo je kod Königrätza i Gadove, a ona treba, da i tu pobjedu održi! Doista je tako, jer Cohen, iza kako je proučio sustav njemačkoga carstva, izjavi: „moramo se kroz školu podignuti"! Pa da, narodna škola više no itko upliva na život naroda, ona pače tom životu daje pravac. U tome valja da ju podpomaže i obitelj. No, a što onda ako joj obitelj ne ide u susret? Tada neka škola nastoji doći do toga, da ju preudesi, nek tako radi, da bude i ona prisiljena s počitavanjem i pietetom o njoj govoriti, da ju nastoji uviek k sebi čvrsto da privlači. A hoće li se moći do toga doći?

Zašto ne bi!

Ne izlazi li iz škole onaj, kome je jednoga dana osnovati obitelj, te kao glavni čimbenik kod toga biti? Eto dakle, taj se imade valjano uzgojiti u školi; neka se tu pripravi, tu udesi pravi kršćanin, pravi gradjanin, pravi domoljub, a kad ovaj iz škole prodje u obitelj, biti će jamačno i tu takav. U njoj je stoga potrebito, da zavlada što većma religiozno-čudoredna pouka, jer bez toga svaki je govor o uzgoju uzaludan. Bez takve pouke uzgajati, značilo bi isto, što i ladju bez kormila zadjelati i u uzburkano je more porinuti; valovlje bi je amo i tamo bacalo, dok je ne bi napokon progutalo u svoje nezasitno ždrielo! Kako hoćemo, da bez vjere pustimo u svieť ono diete, pa ma kako ono znalo valjano baratati perom i hitro riešavati računske zadatke — kad nema u njemu ni za liek one „Neizrecivosti", koja nam podaje snagu i utjehu u životu, — kad bi one onda prije ili kasnije moralo podleći u kalu ljudskih opačina! Ona da, jedino ona budi mu duboko usadjena u srce, pa će se znati podignuti povrh toga; gdje ona — vjera — gospoduje, tamo licumjerstvo, laž nemaju mjesta. Ona će čovjeka učiniti čvrstom klisurom, do koje će dolaziti valovi svietski, obići će ga sa sviju strana, ali on će ostati nepokolebiv. . . . . Uzgajajući ga u tom smjeru, uzgajati ćemo ga istodobno i voditi do čudorednoga načina življenja, jer će pomoću nje upoznati, da obstoji neko više biće — Bog, u kome su čudoredne ideje oživotvorene. „Pravi uzgoj temelji se na čudoredju, čudoredje je izvor — Bog"! Veli Jules Simon.

Dakle neka škola sama napred stupa, uviek napred, a obitelj će ju prije ili kasnije slieditи. Bude li ona oklievala u tome, ili — što je još gore — bude li se pokazala strašljivom ili nemarnom; pusti li se ustrašiti slučajnom oporbom, tada će jamačno podleći: uzgojni će se dosadašnji rad tada izgubiti.

Neka škola počne i uzgajati, a ne samo poučavati, kao što je često dosele činila. Niesmo više u onom vremenu, kad se od škole zahtievalo, da bude prostom radionicom, gdje se pamet napunja znanjem, a nije se obaziralo na srce; ne smije ona biti više podvrženа prošlosti, ima odkrivati budućnost; neka ne sliedi slijepo ovaj ili onaj sistem, nego neka se jedino i samu individualnost usavršuje; neka ne trpi stranoga dojma, pače neka upliva na obitelj i ovaj pravac daje. Nastojmo privesti obitelj dotle, da upozna preveliku svoju dužnost; predočujmo joj neuspješnost našega rada na tome polju bez prave njihove pripomoći; uvjerimo je, da radost ili žalost njihova, koju joj pod stare dane doživjeti od njihove djece, zavisi u prvom redu od njih samih, o načinu, kojim rukovode svoju diecu; nastojmo joj u dušu uciepiti svetu onu istinu, da moralni uzgoj utvrdjuje, a demoralni da iz temelja ruši i obara kućne zidove, pak ćemo time bez dvojbe i mladji naraštaj preporoditi.

(Nastavak slijedi.)

DOPISI.

Iz Labinštine, dne 10. agusta 1901. (*Voditelji matica i dr. Petar Ghersa**). Naš i našega naroda dobri prijatelj dr. Ghersa, koji mrzi svu našu iz dna duše, razkokodakao se je opet jednom za zadnjeg zasjedanja istarskoga sabora — po svoju. On je naime opet upravio svoju vreću proti slavenskim voditeljem matica, jer mu mute vode kane i nevino janje grabežljivu vuku. On sve vrlo dobro, da se naša hrvatska i slovenska imena danomice kvare i izopačuju u svih talijanskih župnih uredih Istre, u svih uredih javnih oblastih, ne samo zemaljskih nego i državnih, pa je ipak imao obraz, da ošine nedužne naše voditelje matica krštenih, vjenčanih i mrtvih. Svako istarsko diete, koje je svršilo prvi razred pučke škole, kazati će dr. Ghersi, da valja pisati hrvatska imena ili prezimena hrvatskim pravopisom, talijanska talijanskim, njemačka njemačkim itd., nu toga nezna ili neće da znade veleučeni g. dr. Petar Ghersa. Ljubeznivi naš ciepitelj kozica boji se naime, da kad bi zavladalo ovo obćenito pravilo, da bi se i od njegovog izmišljenog i patvorenog imena Ghersa, stvorila prava i čista hrvatska Grča, kako su se stalno pisali njegovi djedovi ili pradjedovi. On bi hotio, da se sva hrvatska i slovenska imena i prezimena pišu talijanskim pravopisom, kao što to čini većina c. kr. ureda Istre danomice i svi talijanski uredi bez iznimke.

Čitajuć neosnovane i drzovite tvrdnje toga našega prijatelja, sjetismo one narodne, koja kaže, da što bi imali volovi škripati, to škripiju kola. Što bismo imali mi na sav glas vapiti, da se već jednom prestane u Istri sa izopačivanjem naših prezimena, imena naših gradova, mjesta, sela i selaca, to eto buče i halabuče baš oni, koji danomice u tom griješe na štetu našega naroda. Dr. Ghersa nije stalno za svoga života napisao jedno naše ime ili prezime valjano i pošteno, pak još se drzne nekomu predbacivati ono, što sam danomice čini. Po njegovu imali bismo pisati naša prezimena *Kranjac, Žiković, Kokošić* itd. ovako *Cragnaz, Xicovich, Cocossich* i tada bi on bio zadovoljan.

Mi znamo, da pišu tako talijanski svećenici i talijanski činovnici Istre naša prezimena, ali to nije pravilno, to nije pošteno, to je *lopovski*. Proti takvim svećenikom morali bi postupati *pošteni* ordinarijati, a proti takvim činovnikom *pravedni* njihovi predstojnici. G. dr. Grča sjeća nas svojim postupanjem nesretnih turskih janjičara, kršćanske djećice, koju su Turci odveli i kasnije odraslu u boj vodili proti vlastitoj im braći pod imenom janjičara. Kad bi se on mogao u duhu vratiti u prošlost svoga koljena, došao bi k sebi, te bi se spokorio i zaprosio oproštenje svoj narod za sve ono, što je proti njemu u saboru i izvan njega poduzeo. Dr. Grča obavlja u ovih strana već dugi niz godina posao ciepitelja kozica, za što je dobro plaćen, ali on ipak rado prima i uživa gostoljubivost *onih voditelja matica*, proti kojim grmi i trieska u saboru. To će biti liberalno i patriotično, da li je pako liepo i pristojno, neka sam reče.

Kao kozociepitelj pozna on dobro puteve i staze svoga kotara, ali još ne smo čuli, da bi se bio u saboru ili izvan njega zauzeo za to, da se te puteve i staze popravi. On znade, da se onaj kraj od slavne junte redovito i tvrdokorno u svakom obziru zanemaruje, ali njega za to neboli glava, jer mu je prešniji posao udarati bezrazložno i nečasno na naše voditelje matica. On znade kako narod u onih stranah vapije za školami, kako prosi zdrave i pitke vode, ali taj veliki čovjekoljub nije nikada podignuo svog *glasovitog* glasa za potrebe i nevolje ovoga pučanstva. Ta šta njega za to briga; Talijani imadu svega toga i drugo njim netreba nego da nas posve potalijanče. Zar g. Grča?

Iz Dubašnice pišu nam 10. t. mj.*): Čitajuć dopis „N. Sloge“ br. 60 i 61 t. mj.) o (Boka krka Odnosaji u Dubašnici, ne prvi pogled mislio bi čitatelj, eh, to je *šnjek* od oka, *to* je mudra glavica napisala, ni Salamun nebi bio bolje! Prerezao je Dubašnicu od glave do pete (da mu se nebije smije). Ah to je rekao onaj, koji nezavi u Dubašnici, ma svaki Dubašljan odmah hoće uvidit, da u obće nije ništa drugo, nego negdje prišenje i bulaznenje, da se prijatelj puka izbrblja, ko što se i Dubašljani e izjavili, pa se i smiju! Ma kako ne, kad tako ugledan gospodin (sam se tako nazivlje), pa kao ćuk i on buljio i svirio oko seljačkog tanca, pa još i protokol o tancu držao, pa napokon i izkaljio se na mladiće posve nevine, valjda sve to, što i njegovih. Deklice u kraj buljiše i svirile kao ćuke!! i to je politika!

Prijatelj puka dotaknuo se i morala Dubašnice, a ja dovikujem: učit valja, učit i korit ne samo riečju nego i djelom, a manje rovarenja (i ovo je nemoral), puk sve vidi, motri i čuje, ali muči.

Dalje piše tako načinjeno, da iz ohološti svoju neiskrenost i nenavist izlije na javnost, a tim Dubašljane da još potanje uvjeri o svojoj farizejskoj dlaci! ali, „ili kuj il se nemrći“.

Odkad medju nama mnogo izticao se u potajna rovanja uvijajuć se poput jegulje, ali Dubašljani sve to motre, pa, ako i kasno jim krv zavrije, mogli bi mu metlu pokazat. A zašto se tako previja? valjda mu krv neda mira, kako bi Dubašljan rekao.

Težko mu leži na srdcu obć. uprava, bunca o nekakvoj krpariji, a nit nezna kako obć. uprava posluje! Ipak negovori o kakovom neredu ili pronevjerenju. Kada ovako siromašna občina dugove nečini, mislim, da već je hvalevriedna, čudesa nemože se činit. U četiri godine mnogo je učinila, kad popravila zvonik i sagradila liepu školsku sgradu, da nit u gradu nebi sramotna bila, a kamo jesu i još i drugi nekoji izvanredni troškovi! Pričinja se prijateljem puka i siromaha, ali ipak hotio bi i savjetuje občini, da siromašne občinare lovi i tišti, gdje? u Brgudu, a kad bio pri glasovanju za drva od Brguda, odreče se glasa, da se ne paća, a sada što piše! — nije li to farizejski!?

Briga njega za Dubašljane, on hoće samo pronicava tajnika (valjda kakovog dra. prava), pa onda, goji svu nadu, mogao bi svoj poštovani nos zabadat u občina pa tako Dubašnicu pod svoj komando držat!... Učit valja, učit i širit ljubav i moral, o kojem piše da je izpod srednje ruke.

Hotio bi pronicava tajnika od 500—600 for., a Pavića sa nagradom od 350 f. tjera, koji dosta dobro obavlja. Nitko se naučen rodio. Občini to koristno za 200—300 f.; za siromašnu občinu to nije mala stvar.

Neiskreno Pavića gladi, a u isto doba tjera ga i to kao domorodca, a uzdiše za tudjincem! — e, lijo, da ti nebi dlaku poznali, bi te drago prodali*.

Načelnika, čestita i sposobna muža, s jedne strani hvali i kadi, a s druge vredja! — hoćete li veće licumjerstvo? Piše o nekakvom nepotizmu, *sablazani*! Gdje ta sablazan?! To je kleveta.

Težko mu na srdcu leži i umirovljeni svećenik-zastupnik, na to ime odmah postane biesomučan, jer kao zastupnik nješto se žrtvuje, i umoljen, načelniku pri ruci stoji, a mladomu tajniku kojom uputom. Pitam ja: jeli to dobro ili zlo? Svatko bi imao reći: to je dobro djelo, našto nas zove dužnost kršćanska. Nas previjanac neće ni da to učini! Nespada li i to u moral, gospodine pujo puka!

U občini već 4 god. naš jezik, što se ima zahvaliti požrtvovnosti občinara, a naš prijat. puka u ove 4 godine mnogo je izticao, bacajuć kamove obć. uprave, koju i sam pomagao učinit, i istaknuo nikom! To su činjenice, koje se nedadu tajiti, zastupnici i občinari su još tiri. Na čast mu. Bude li tako napriedovalo, — lahko kada skoči hip, — stranka bi će prisiljena razdvojit se, a šarenjaci to slušaju kao zeci. Takovo obzorje danas. — Drugi put izbori stalno neće proći gladko kao zadnji.

Ovo za sada dosti, da se primetne odnošajem u Dubašnici što napisa prijatelj puka, akoprem još je toga u zalihi. Prijatelj puka svoj razgovor preporučuje na razmišljevanje Dubašljanom, a to isto činim i ja, pa neka pravedno sude.

Napokon to slavno uredničtvo „Naše Slogi“ moli, da bi blagohotno izvoljelo nepristanosti radi ove redke uvrstiti u stupce dične „Naše Sloge“, da Dubašljani čuju oba zvona.

U skupu občinar nezastupnik, koji ne ruje, nego želi mir i dobrobit puka.

Dubašnica, 12./8. 1901.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ma j' morala po sakrabojsku puhat.
Jur. Ka to?
Fr. Senjska bura.
Jur. Ča ni mogal morda vapor koštat?
Fr. Je vapor koštal je, lego mu j' senjska bura ungarežku banderu nekamo k vragu u Boduliju zanesla.
Jur. Ča j' bil vapor ungarežki?
Fr. Mišliš, da bi hrvatski vapor ungarežku banderu batil?!
Jur. Vejsi ga vrag!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Jošte uviek nerieženom balkanskom pitanju pridružilo se je novo pitanje radi Albanije. Do sada radilo se je na Balkanu o tom, da li će tamo prevladati austrijski ili ruski upliv, a radi albanskog pitanja poveo se novinarski boj izmedju austrijskog i talijanskog novinstva. Balkansko pitanje ušutkano je privremeno tim, što se obje interesovane vlasti dogovoriše, da se neima dirati u postojeće stanje.

Radi albanskog pitanja ohladnjeli su zadnje doba ponješto odnošaji izmedju Austro-Ugarske i Italije. To priznaju i sami rimski listovi. Tako piše zadnjih dana jedan od uvaženijih rimskih listova, da će govor vladi sklonih talijanskih listova, i njihova revnost, kojom se nekoji dogodjaji na austrijskoj obali Adrije prosudjuju, prikazati talijansku izvanjsku politiku u vrlo neprijaznom svjetlu. Ohladnjenje uvjek korektnih odnošaja izmedju Italije i Austro-Ugarske zirali se i u tom, što su povodom godišnjice smrti kralja Umberta položili na njegov grob vience ambasadori Engleske, Francezke i Njemačke dok Austrija nije položila nikakva vienca. Izjave talijanskoga ministra izvanjskih poslova povodom rasprave o proračunu otvorene su mirnu i mirnu politiku, ali dogodjaji, koji su poslije toga slieđili, pobijaju to mnienje, koja je tim osobitije, što neki vlasti skloni listovi vode novi pravac izvanjske politike na uticanje visokih krugova.

Što se tiče austrijskog upliva u Albaniji, to je isti bio najveći uzduž obale sjeverno od Drača; njeto na jugu i u zaleđju primorja. Tamo je svaki upliv Italije izključen. Austro-Ugarska podupirala je tamo uviek materijalne prohtieve Arbanasa tako, da trgovina toga diela Albanije teži prema Austro-Ugarskoj. S vojničkog gledišta važna luka Vallone ostala je sa svojim područjem pod uplivom Italije. Talijanski listovi pišu, da je sada i u tom dielu Albanije postala Austrija pogibeljna Italiji.

Češki narod uznemirilo je imenovanje njemačkoga kanonika dr. Fund-a nanjestnikom pražkoga biskupa. U tom imenovanju naziru češki listovi prvi korak razdieljenje Češke na crkvenom polju.

Crna Gora. Generalni konzul Crne Gore u Rimu upravio je listu „L' Avanti“ pismo, u kojem poriče, da bi crnogorska vlada ikako uplivala na izvanjsku politiku Italije. Crna Gora, da netraži ništa u Albaniji. Njoj nije Italija pružila nikakav zajam niti je imala Crna Gora kakvu podporu od Italije. Pismo to zaključuje sa izjavom, da bistar um i pošteno srce kneza Crne Gore nemogu škoditi, van jedino koristiti Italiji. U istinu neznamo, kako da si protumačimo ovo izpričevanje crnogorskoga konzula u Rimu, znajuć, da ima crnogorska vlada svoje službeno glasilo, koje bi bilo dužno podavati ovakve izjave — kad bi to potrebitim držali. Nije li možda tuj na mjestu ona francezka, koja kaže: tko se izpričava, taj se obtužuje?

Srbija. Dne 18. t. mj. obavljeni su u Srbiji izbori za gornju komoru ili za senat. Po novom srbskom ustavu bira svako okružje te grad Biograd po jednoga senatora; ostale senatore izabrao je kralj kod proglašenja novog ustava.

Bugarska. Iz Sofije javljaju, da je došlo do sukoba izmedju bugarskih i turskih vojnika na granici kod sela Čenag. Bugarska obhodnja, sastojeća od trih momaka, bijaše napadnuta od 30 turskih vojnika. Izmedju jednih i drugih započe puškaranje, te je tom prigodom palo pet turskih vojnika. Turci progonise zatim bugarske vojnike kroz tri kilometra na bugarskom zemljištu. Na vjest o tom sukobu poslala je bugarska vlada proti neprijatelju dvie satnije vojnika pod zapovjedničtvo podpukovnika Firomahova. Sukob taj, da neće imati dalnjih posliedica. Iz raznih krajeva Macedonije stižu glasovi, da bugarski macedonski odbori ponovno živo kriomčare oružje. Da se zaštite od macedonskih odbora osnovali su i Turci svoje odbore, koji počinjaju svakojaka nasilja na mirnom bugarskom pučanstvu.

Kad je nedavno sofijsko sudište proglasilo odriešenje Sarafova i drugova od obtužbe, udarilo je občinstvo u sudnici u burno odobravanje. Na ulici očekivalo je veliko množtvo naroda odriešenike, koje je sviećem obasulo.

Rusija. Predsjednik francezke republike Loubet pozvao je cara Nikolu k velikim vojničkim vježbam, koje će se ljetos obdržavati u Champagni. Car je prihvatio poziv zahvaliv se najsrdačnije predsjedniku. Car će stići morem u Dunkerque.

Njemački listovi nastoje umjetnim načinom prikriti svoje nezadovoljstvo, izticuć kako neće imati taj posjet političkog znamenovanja. — Prigodom vienčanja ca-

---

*) Priobćujemo radi nepristranosti izputiv ostrija osobna mjesta, za koja bismo i mi morali pred sudom odgovarati. Op. Ured.!

reve sestre, velike kneginje Olge Aleksandrovne, nije prisustvovao svečanom činu engleski poslanik Scott, jer bijaše pozvan k svečanosti i zastupnik Transvala.

Mjestne:

Barufa in famegia. U mjestnim i pokrajinskim novinama razplela se prepirka o prenosu pokrajinskih ureda u Pulu. Veliki prorok nespašenjaka, tršćanski „Indipendente", zagrmio proti — Puli, a Pula našla obrane u glasilu mjestnih talijanskih nacionalnih socijalista. Mjestni listići, kojima je dužnost da brane gospodujuću kliku, izgubili glavu, pa jednu po hačvi a drugu po obruču. Tako brižni ženuli pameću, da su spočitnuli svojim nacionalnim socijalistima, da rade za Hrvate. Okrivljeni izdajstvom domovine, nije im ostalo drugo nego povjeriti se kaznenom braniteju dru. Santi Lorenzettu, da ih od tolikoga zločina opere. Ovaj uputio do dvie po izbor poslanice „onemu gosp. Jovanu Timeusu", upravitelju lista „Popolo Stiržjano", koji je na sudu izkazao, da se on pisanjem u taj list ni mrve ne bavi, jer mu težki posao oko tiskanja „Admirals-Befehle" u „Giornalettu" paći rad za drugi list. U poslanicama je liepih stvari, a gospodin kazneni branitelj telepatičnom snagom svoga perispiritalnog uma ugledao je u budućnosti hrvatsku triumfalnu povorku, gdje slavodobitno koraca na ruševinama puljskog talijanstva put Forume. Sve je vidio i opisao, samo nije mogao da ugleda, ni da opiše samoga sebe. Zato ćemo mu mi kazati, da će u svečanoj povorci biti i dr. Santo Lorenzetto, obučen u arabsko odielo, što će divno pristojati njegovoj arnautskoj glavurini.

Nego gospodin (ili je možda već tovaris? Neznamo i nebismo ga htjeli uvriediti) kazneni branitelj znao je na koncu filipike proti našim vjernim sinovima majčice Rima, da okrene deblju stranu batine. I bogme, valja priznati, da mu je uspjelo: Sad će se „purissimi" prati od saveza sa Uskocima.

Evo što govori gosp. dr. S. L. talijanskoj gospodi: „A niste li zar vi hrvatskiji, koji ste u nedjelju tiskali u vašem listu obračun družbe sv. Cirila i Metoda, iznašajuć na bieli dan njezine sjajne uspjehe? Nište li vi hrvatskiji, koji slušate u „Gabinettu di Lettura" hrvatske govore dra. Krstića, držite nazdravice zajedno sa liburnskim hiranim biračima i vičete tom prigodom u sve glase „Živio" (Sic). Ako je vama slobodno u stranačke svrhe služiti se drom. Krstićem i izdavati list „Prava Naša Sloga", zašto nebi bilo slobodno socijalističkoj stranci poslužiti se djelovanjem jednoga Kristana? itd".

Zaklela se zemlja raju, da se svake tajne znaju. Mi smo zapravo reći znali i prije za gostoljubivi doček, priređen u mjestnom talijanskom leglu „pro Concordia", Krstiću i kastavsko-liburnskim prodancima, koje je Krstić vodio kazivati po talijanskom svietu kao medvjede. U gradu se čukalo o hrvatskim nazdravicama, koje su držali dr. Stanich, dr. Bolmarcich, Polla i drugi. Pripoviedali su nam, da je i sladkotanki Rizzi, ugrijan šampanjcem a opojen bobjedom, grlio i ljubio Krstića, te napokon zapjevao s njim skupa „Majka Maru" i „Marice moje srce". Sve smo to znali, ali nas neizmjerno veseli, da je iznio to na svietlo i potvrdio svojim podpisom sam dr. Santo Lorenzetto, koji je bio takodjer prisutan i pomagao pjevati i vikati „Živio". U socijalističkom taboru će moći tako nasliedovati, jer je i tamo mnogo naših ljudi, koji će zapjevati hrvatski, kao što su zapjevali u kazalištu na socijalističkom plesu. Neka zapjevaju, ako hoće s njim i Rizzi i Gleser i Vareton i sve prve glave talijanske stranke, to će nas vrlo veseliti, i biti će znak, da Slavenstvo prodire nolens volens i u najtalijanskije krugove. A djelo dra. Krstića, kolikogod bilo plaćeno od Talijana i naperseno proti Hrvatima i Slovencima Istre, eto božjom providnošću upeljalo je naš jezik u talijanske krugove, hrvatskim glasovima su odzvanjale stiene ultra-talijanskoga gabineta, a talijanska stranka, pozobav naše odpadnike iz Kastavštine i Liburnije, već je bolna od slabe probave, te je znatno izgubila od svoga čisto-talijanskoga značaja, a počimlje postajati nešto slična dalmatinskoj nadri-autonomiji.

Za tu veliku korist, pa makar i nehotice učinjenu hrvatskom jeziku, mi bi Krstiću mnogo oprostili!

Pokrajinske:

Zdravstveno stanje presv. biskupa Sterka. Od g. dra. Frana Mandića, biskupova liečnika, koji je u nedjelju posjetio bolestnoga biskupa u Rogatcu, doznajemo, da se presvietli vladika od svoje bolesti danomice liepo oporavlja. Osim reumatičkih bolesti na ramenima i tjelesne slabine, čuti se siedi biskup relativno dobro, te ima nade, da će se prvih dana budućega mjeseca vratiti u Trst.

Bennati u de zunaja! U sjednici car. vieća od dne 6. marta t. g. stavio je talijanski zastupnik Bennati na ministra-predsjednika i na ministra za zemaljsku obranu interpelaciju, u kojoj žestoko navaljuje na c. kr. oružničtvo u Istri. U istoj interpelaciji zahtjeva ništa manje, nego da se posvuda po Istri namještaju oružnici talijanske narodnosti, a ako se slučajno koga Slavena imenuje, da se ima od njega zahtjevati podpuno poznavanje talijanskog jezika ili drugim riečima, neka se namještaju samo takve ljude, koji su ili rodom Talijani ili potalijančeni Slaveni, da mogu i oni doprinesti svoj dio na oltar spasa „domovine". I tu se vidi bezobrazbnost talijanskih zastupnika, koji točno znadu, da imade u Istri dobar dio oružnika Talijana, koji osim talijanskog jezika, ne poznaju inog jezika i koji u raznim prilikama davaju izraza i pokazuju dosta jasno, koliki su nam prijatelji. Nu Talijani se drže one, „reci mu, da ti ne reče", te nam predbacuju ono, što bi mi njim morali predbacivati.

„Nar. Listu" iz Opatije javljaju, da je ovih dana došao jedan c. kr. oružnik u dućan nekog našeg trgovca, koji mu pruži na zahtjev žigice, i to družbe sv. C. i M., našto da je taj c. kr. oružnik izustio par gadnih talijanskih psovkah i žigice bacio na zemlju.

Da je to učinio jedan oružnik slavenske narodnosti sa Leginim žigicama, sladki Bennati bi bio kod budućeg zasjedanja car. vieća interpelirno vladu, zašto dozvoljava c. kr. oružnikom, da tjeraju „veliko-hrvatsku" politiku! Talijanom pak je sve dozvoljeno, a kako i nebi, kad imaju mogućnih zagovornika i u Trstu i u Beču, koji ako treba obe oči zatvore, da se ne uvriedi mila savežnica Italija, kojoj za volju Austrija žrtvuje dio svojih bitnijih interesa a vremenom možda i .....

Iz Pazina pišu nam 18. t. mj.: Vaša viest o predsjojećem imenovanju upravitelja našeg c. kr. poštanskog ureda iznemirila je naše krnjele i šarenjake. Nedužna viest pogodila je u živo. Vi ste kazali, da se natječe za ono mjesto činovnik, koji nepozna hrvatski jezik i da treba u Pazinu činovnika, koji pozna temeljito oba jezika, t. j. hrvatski ili slovenski i talijanski. Niste kazali, da taj činovnik bude Hrvat ili Slovenac, niste rekli, da nemora znati talijanski, pa ipak ste uboli naše krnjele i njihove podrepnice duboko.

Uvriedjeni utekoše se tršćanskomu „cifutiću" klevetom i lažju. Predbacuju vam naime, da težite za upraviteljem, koji bi bio slavenskim agitatorom, čega niste gotovo niti na umu imali. Nam netreba agitatora, jer smo za to i sami sposobni. Mi hoćemo imati stroga, viešta i sposobna činovnika Hrvata, Talijana ili Niemca, samo da je podpuno viešt i hrvatskomu ili slovenskomu jeziku. Manje nemožemo zahtjevati, ali to zahtjevamo najodlučnije.

Smiešna je izvrdnja naših krnjela, da je ogromna većina naših gradjana talijanskoga jezika. Kad bi to i bila istina — što nije — tim nebi baš ništa dokazali, jer c. kr. poštanski ured u Pazinu nije samo za grad Pazin, nego za čitavu občinu i za sve podredjene poštanske urede kotara. Naši krnjeli neka pitaju za sebe pošt anski ured i taj neka im bude — ako hoće i kinezki, nu dok je isti za sve nas, mora biti toliko hrvatski, koliko je talijanski.

Glede popunjenja izpražnjenog mjesta kotarskog suda kolaju različiti glasovi. Talijanaši i krnjeli napinju sve sile, da dobiju na to mjesto Talijana. Mi smo u tom skromniji. Mi nepitamo drugo nego to, da bude naš budući sudac u govoru i pismu posve viest hrvatskomu jeziku. Naš kotar je ogromnom većinom hrvatski, a tim je i naš zahtjev posve opravdan. Mi nepitamo ni Hrvata ni Slovenca, već sposobna i viešta sudca. Dajte nam Bujca, Koparčana ili Tršćana, samo da zadovolji gornjem zahtjevu — pak mirna Bosna.

Čujemo, da se za ono mjesto natječe mladih činovnika, koji imadu visokih zagovornika, ali neka znaju i molitelji i njihovi visoki zaštitnici, da ćemo se protiviti zubi i nokti proti sudcu, koji nepozna posve dobro u govoru i pismu i naš jezik. Mi netrebamo sudca, koji natuca koju rieč hrvatski ili slovenski, on mora da pozna hrvatski jezik kao i talijanski.

Iz sv. Lovreča Pazenatičkog pišu nam 17. t. mj.: Dne 14. t. mj. ostavio nas je naš dosadašnji duhovni pomoćnik veleč. g. Agapito. Po rodu i uzgoju Talijan znao kao pravi svećenik nepristrano vršiti svoje uzvišeno zvanje u crkvi i izvan crkve. Kao sluga božji bio je ponizan i ljubezljiv jednako sa svakim, sa bogatašem i siromahom. Razgovarao je mudro i pametno s nami kmetovi kao da je rodjen medju nami nemareći nimalo, jeli, to pravo i drago onim našim poprdilom, koji bi htjeli, da bude svećenik naš neprijatelj i naš protivnik. Oni su očekivali, da će on, pošto je Talijan, nas Hrvate mrziti i proganjati, kao što čine mnogi talijanski svećenici i visoki i nizki, širom Istre, ali budući on toga činio nije, već je sa svakim jednako postupao zamrazili su ga i zamrzili. Htjeli bi biti, da zapušća svećeničke dužnosti, da zahaja s njima po krčmah i po lovu pak da više — kaošto je vikao neki Bumbar na svom odlazku: „mi son Talian i Talian voio esser". Poprdilom našim nije se g. Agapito svidjao ni stoga, što je on stanovao u župnom stanu, dočim su želili, da se nastani gdjegod u privatnoj kući, gdje imade svakojake mladeži, pak da se dogodjaju sablazni kakvih je jur bilo ovdje. Njim je još uvjek na misli njih ljubimac Franca, koji je medju poštenim i pobožnim narodom ostavio crnu uspomenu.

Na razstanku kličemo g. duhovnomu pomoćniku: neka ga Svevišnji prati na svih njegovih putovih i neka ostane svuda našemu tužnomu narodu u ovoj biskupiji dobrim prijateljem i vriednim savjetnikom. Našim susjedom pako, vriednim Vrvaranom, Musalčanom, Valkarincem, Zaulončem itd. želimo od srca, da bi našli u g. Agapitunako vriedna i čestita dušev nog pastira, kakav je bio medju nami.

Naši narodni protivnici trube uvjek, da mi hoćemo svećenike agitatore i nemirnjake a eto vidite, da se mi i s malim zadovoljimo, da netražimo drugo od svećenika nego da bude pobožan, ljubeznjiv i jednako pravedan sa malimi i velikimi.

Iz Mošćenica pišu nam 19. t. mj.: Već vam se davno nije nitko iz našega mjesta oglasio. Mislit će možda (kogod, da u Mošćenicah sve spava mrtvim snom ili da se možda naši rodoljubi povukoše u zakutak. Ali tome nije tako! Ima, hvala Bogu, kod nas ljepih novosti, koje će, stalno razveseliti sve prijatelje našeg naroda.

U Mošćenicah imade jedna liepa kuća, koja je negda pripadala bogatoj i na daleko poznatoj obitelji Lazarića. Ta se kuća nalazi na dnu grada, a pred sobom sa morske strane imade veliku terasu sa „šternom". Vidik, što se pruža sa te terase, otvara se na cieli Kvarner i kvarnerske otoke. Tu kuću dakle namjeravahu potajno kupiti Talijanaši u svoje opake svrhe. Ali bijahu hude sreće! Naši rodoljubi, dočuvši naime za tu stvar, dogovorno kupiše tu kuću i osujetiše tako njihove zle namjere. Sad da vam je bilo vidjeti naše „mačiće", kako im se rep nakostrušio! Još ljepša im se dogodi, kad dobismo početkom junija potvrdu pravila za „Hrvatsku Čitaonicu", koja se u onoj kući nalazi. Tako eto dodjosmo do „Čitaonice" u Mošćenicah, toga ognjišta pučke naobrazbe i stjecišta svih pametnih ljudi.

Već u početku možemo se pohvaliti, da nam „Čitaonica" vrlo dobro uspjeva, a to je najveći trn u oku naših neprijatelja. Tužne sirote, na svaki se način kopreaju, da bi nam čim god mogli naškoditi, ali im to ne ide za rukom. Članova imademo ljepi broj, a danomice se novi upisuju. Ovi se obično u nedjelju i blagdan sastaju u družtvenih prostorijah pa se na razne načine zabavljaju. Svatko rado ide u družtvo. Čini ti se, kao da žedna — dopelješ k izvoru zdrave i pitke vode! No to je sve ništa prema onome, što se sada sprema. Još kod osnivanja „Čitaonice" govorilo se je, da priredimo svečano otvorenje, a sada smo odlučili to ozivotvoriti dne 25. ov. mj. Za taj dan priredjuje odbor izlet iz Rieke sa posebnim parobrodom ugar.-hrv. parobr. družtva tičući Volosko, Opatiju i Lovran. Kako čujemo, sprema se naroda sa svih strana, da nam uzveliča slavlje. Bit će to prava narodna slava, samo da bi Bog dao liepo vrieme. — Imat ćemo i glazbu, i to občinsku orkestru iz Sušaka. Program zabave jest vrlo zanimiv i obširan. — Preporučamo svim našim rodoljubom, da nijedan ne uzmanjka tog dana doći k nama, gdje će sigurno naći bratske ljubavi i prijateljske zabave.

Iz Dekanih pišu nam 20. t. mj.: Čitalo se u „Edinosti" i „N. Slogi" tužaljke glede občine Dekani. Da je občina u pogibelji mora se priznati, jer se braća iste krvi medjusobno kolju. Obć. načelnik nije izdajica! Istina je žalibože, da mu odlučnosti manjka, i da je dulje vremena radio pod uplivom nekojih domaćih osoba, kojim nije stalo do toga, da usreće narod, već da narod raztruju pijančevanjem i kartanjem. Ovdje se nemože govoriti o izdajstvu, to je gola izmišljotina! Gospodo dopisnici, osobna su to pitanja, za koja je bolje da javnost nezna!

Dužnost naša je, da se nesebično za narod žrtvujemo. Učimo narod brižno živiti i razumno gospodariti: „Salus patriae, suprema lex esto". (Spas domovine budi nam najvišim zakonom). Žalostna je istina, da je ovdje narod piću podan, a gotovo takav narod nije za uztrajnu borbu, jer čim se čovjek raztriezni, oduševljenje za narodne ideale nestaje. Za to treba da uzgojimo narod moralom, podupirajmo školu i crkvu, uzgojimo si narod pošten i radin, jer inače propadosmo.

Crkva i škola dužne su tim smjerom raditi, a občina ima svetu dužnost ih podupirati. Gospodu dopisnike molimo, da budu oprezniji, jer preljerivanjem se ne spasi domovine, sije se samo razdor. Složno, složno, svi istim ciljem, istim smjerom bez sebičnosti. Učimo narod riečju i izgledom pametno gospodariti i štediti, jer ako ide starim putem dalje, propasti će domala obiteljska sreća, djeca pako nedužna trpiti će i proklinjati će roditelje-razsipnike i njihove zavodnike.

Iskreni prijatelj puka.

Talijanaško družtvo u Rovinjskom selu imalo je prošloga čedna nekakav sastanak, što smo doznali po dolazku rovinjske gospode, koja došla amo smućivat naš puk i sijat sjeme nesloge u naše selo. Koliko ima Talijana u tom družtvu sudite sami po imenih odbornikah ili ravnateljah toga družtva. Eto Vam njihova imena ili prezimena, iz kojih ćete doznati, da su to sve sami Fiorentinci, Kalabrezi i Napulitani: Jure Pokrajac, Ive Dobrović, Šime Udovičić, Jure Iskra i Jure Ban.

Sada neka se nadje jedna pametna glava, koja bi mogla kazati, da ovo nisu svi: **pure sangue italiani!**

Iz Nove Vasi kod Poreča pišu nam: Naš g. župe-upravitelj skočio kao da ga je zmija ugrizla kad je doznao, da mu je „Naša Sloga“ kazala par mužkih, kao što je imala pravo. Nijednomu ovdje poštenomu i pravednomu čovjeku nije pravo, što je g. Toso samovoljno odstavio od službe crkvenog starešinu, našeg vriednog Petra Vlašića, koji je zbog svoga poštenja na daleko poznat, cienjen i ljubljen više nego li će biti g. Toso, ma da je 100 godina medju nami. Novi crkveni starešine već su siti nove službe i časti, jer da im g. Toso neda ključe od blagajne ili kase, u kojoj su novci.

G. Toso nam se grozi, da će plesati onaj, koji mu kapitù podnjegove cate i koji ga je stavio u „N. Sl.“, al mi se nebojimo, jer stori pravedno i reci istinu, pak se neboj Boga ni djavla.

Zlata vriedno priznanje. U tršćanskom „Čistiću“ tuži se netko iz Grožnjana na do zla Boga slabu upravu poreznih občina Kostanju i Završja. Upravno vieće u Kostanju, da treba svakako dokinuti, a ono u Završju urediti.

U Kostanju, da imade dobrih patriota (talijanskih) i čvrstih posjednika, koji bi mogli sa malo žrtve spasiti svoju občinu od financijalne propasti.

Završje da nebi smjelo biti u financijalnoj nevolji, nu oni dobri upravitelji i dobri patrioti morali bi više brinuti se za umnoženje občinskoga imetka. Dobri upravitelji i dobri patrioti doveli su dakle do ruba propasti dvie porezne občine napučene hrvatskim življem. Proti njim nepoduzimlje ništa sl. zemaljski odbor u Poreču — — jer se nalaze u rukuh šarenjaka!

Škola družbe sv. Cirila i Metoda u Voloskom. Iz Voloskog pišu nam dne 13. t. mj.: Veselim srcem javljam vam ovime, gosp. uredniče, da je škola družbe sv. Cirila i Metoda posvema gotova, po komisiji pregledana i u podpunom redu pronadjena, te će se otvorit danom 1. septembra. Koliko su se voloski Hrvati borili, da dobiju hrvatsku školu, već je i vrabcimo poznato. Ni slavna junta, ni zem. školsko vieće nije se dalo nagovoriti, da otvori hrv. pučku školu, temeljeć svoju odluku na činjenici, da je hrvatska škola u Opatiji, te da ne treba posebne hrvatske škole u Voloskom, premda dobro znadu, da je hrvatska škola u Opatiji bila tako natrpana djecom, da je družba morala otvorit drugu hrv. školu i premda se je u Opatiji otvorilo talijansku školu, koja je od one talijanske u Voloskom isto tako daleko, koliko bi bila i hrvatska škola u Voloskom odaljena od one u Opatiji.

Nu stara je praksa, da u Primorju vriedi dvojaka mjera, jedna za Talijana, obilata i prepuna, druga za Hrvate, mršava i nepodpuna.

Otvorenjem družbine škole u Voloskom učinjen je dalnji korak za očuvanje ovog prostarog hrvatskog mjesta, koga bi nam Talijani htjeli oteti. Na Vološćacih i na učitelju stoji sada, da učine svaki svoju dužnost, prvi, da šalju svi svoju djecu u družbinu školu a na učitelju, da valjano odgaja djecu, o čemu mi nit najmanje ne dvojimo.

Ukinuta osuda. Nedavno bio je kod zemaljskoga suda u Trstu g. Blaž Černja, c. kr. sudbeni kancelist u Buzetu, dignut sa službe. Zastupnik g. Černje uložio je proti osudi priziv, te je viša sudbena oblast ukinula prvu osudu kao u zakonu neutemeljenu.

Nesreća na moru. Dne 18. t. mj. prebacila je bura malenu jadrenjaču — braceru nedaleko Pirana. Na ladji „Levante“, krcatoj kuruzom, nalazio se je vlastnik Parenzan sa dvojicom mornara. Ovi se spasiše na drugoj ladji, koja je iza njih plovila. Ladja je potonula 15 metara duboko, te će ju bez dvojbe dignuti iz mora. Sliedećeg dana bio je na licu mjesta ronac, koji je hotio spasiti štogod potonule robe, nu radi nemirna mora nije mogao ništa opraviti.

Iz drugih krajeva:

Naručbe za žigice i za cikoriju družbe sv. Cirila i Metoda imadu se slati na gosp. Milana Gremera, Rieka. Za cigaretni papir valja se obratit ravno na gosp. Stjepana Gamulina na Jelsi, Dalmacija.

Cigaretni papir družbe sv. Cirila i Metoda za Istru već je predan na prodaju. Svaki rodoljub neka traži i da mu se dade samo takav papir. Razprodavači neka se obrate ravno na gosp. Stjepana Gamulina, Jelša, Dalmacija.

Nesretna „Ika“. Naši će se čitatelji sjećati, kako je parobrod ugarsko-hrvatskog parobrodarskog družtva „Ika“ na Rieci pred nekoliko godina potonula na ulazu u riečku luku, kojom je prigodom mnogo osoba našlo smrt u moru. Kasnije bijaše „Ika“ iz mora izvučena, popravljena i prodana nekomu grčkomu brodovlastniku, koji ju je prekrstio u „Angelica“. Sada javljaju riečki listovi, da se je ta „Angelica“ sukobila u grčkom moru sa jednim drugim brodom i da je opet potonula a s njom i dvie osobe. „Ika“ je ostala nesretnom „Ikom“ i poslije prekrštenja.

Druga strana medalje. U zadnjem broju priobćismo, kako su austrijske oblasti u južnom Tirolu izvanredno strogo postupale sa jednim talijanskim majorom, koji je došao tamo samo iz zabave, da fotografički snimi tvrdjave i utvrdbe na austrijsko-talijanskoj granici, kako su ga odpratile preko granice i nepitajuć ga, je li mu to krivo il pravo. On je došao tamo — evo naše glave, stalno radi toga, da prouči naše tvrdjave i utvrdbe, pak da to priobći našoj saveznici i prijateljici Italiji, te da nam ona drugi put, kad budu slučajno došle u pogibelj te tvrdjave i utvrdbe, pomogne iste proti zajedničkom dušmanu braniti. Plemenitijeg djela mi si nemožemo ni pomisliti, pak se je ipak g. majora preko granice spravilo.

Da vidimo sada, kako se je u Ugarskoj blago i plemenito postupalo sa ruskimi častnici, koje je tamo zanio vjetar u balonu. Oni se digoše u zrak u znanstvene svrhe, kao što se dižu vrlo često častnici drugih država i slučaj je hotio, da ih je vjetar iz Rusije bacio u Ugarsku i to u mjesto Piroka. Podžupan one županije uzeo je častnike na zapisnik i pridržao ih dok nije dobio dozvolu od vojničke oblasti iz Budimpešte, da ih može na slobodu pustiti. Ništa nije ruskim častnikom pomoglo njihovo dokazivanje, da su se digli u zrak u naukovne svrhe, da ih je vjetar slučajno bacio onamo itd. itd. njim se nije vjerovalo dok nije stigao befel iz Pešte. Tekar tada pustiše ih i odvedoše pod pratnjom pandura na granicu.

Koliko li razlike izmedju postupanja sa jednim talijanskim špijunom i sa ruskimi častnici, koji putnju zrakom u čisto naukovne svrhe! Tamo sama prijaznost, sama uljudnost, sve gladko i fino u rukavicah, a ovdje — strogi vojnički befel — pak marš pod pratnjom prostih pandura preko granice.

Pak da nije sudbina jarac! Oni ruski častnici ili njihovi stariji drugovi borili su se god. 1848. u Ugarskoj za Austriju i ukrotili buntovničke Madjare, koji se digoše proti Austriji — dočim je možda onaj major — špijun iste godine udaran inačem po austrijskih vojnicih u Italiji! Al da, talijanski major — špijun pripada vojsci prijateljske i savezne države, s kojom smo ratovali više nego s nijednom drugom susjednom državom, pak sada valja, da zatvorimo ako treba i obje oči — samo da neuvriedimo tankoćutna prijatelja i saveznika, koji neće već nikada proti nam ustati — ako ne u prvoj dobroj prigodi. Bog zna, bili nam u takvom slučaju opet pomogli ruski častnici?!

Danica za godinu 1902. Danica koledar i ljetopis književnoga družtva sv. Jeronima za prostu godinu 1902. dogotovljena je te se može odmah i na prodaju dobiti. Sadržaj „Danice“ je sliedeći: Visoka kraljevska kuća. Godina 1902. Koledar. Ljetopis književnoga družtva sv. Jeronima. Izvadak iz pravila družtva svetojeronimskoga. Bratovština hrvatskih ljudi u Istri. Izvadak pravila iz bratovštine. Dva brata. † Josip Torbar. (Sa slikom.) Plitvička jezera. (Sa tri slike.) † Biskup Antun Martin Slomšek. (Sa slikom.) Župna crkva u Erdeviku. (Sa slikom.) Štetni kukci u polju. Ponke djeda Marka. Sadimo voćke. Nekoje važne radnje u voćnjaku. Pusta kuća. Šta imamo raditi? Gljive, njihova korist i štetnost. Zajmovne „Seljačke udruge“. Kakva će biti godina 1902.? Kako se dade unapried pogadjati vrieme? Za kratak čas. Sajmovi. Povjerenici i broj članova svetojeronimskoga družtva.

Naručbe neka se izvole upraviti na družtvenu upravu u Zagrebu, Trenkova ulica, kuće br. 1.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. V. G. u R. Priobćit ćemo u drugoj formi zadovoljiv Vam posve; potroška neima nikakva. Da ste nam zdravo!

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2¾%
„ „ „ 8 „ „ 3¼%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2¾%
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3¼%
„ „ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3¼%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2¾%
„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2¾%

Okružni odjel u krunama

razpolòživ smještaj, 2¾% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibenj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Sazz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupujom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Primà uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednosni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

ZUBOBOLJA.

Bol šupljih zubi prestaje **sigurno i momentano** uporabom najnovijeg izuma

„Orientalskih pilulica proti zubobolji“.

Iste su od strane visoke kralj. zemaljske vlade za prodaju dozvoljene, te nakon ljubene analyse kao posve neškodljive pronadjene.

Nenadkriljivo! Najnoviji izum!

Ove do sada kao najradikalnije i nenadkriljivo sredstvo proti boli šupljih zubi izkušane

„Orientalske pilulice proti zubobolji“

dobivaju se jedino kod proizvoditelja ljekarnika

A. SRNKE u Glini (Hrvatska).

Da se predusretne možebitnom kupovanju kojekakvih patvorina, upozoruje se na zalvoru kutije nalazeći se zaštitni žig (glava crnca). — Naručbe obavljaju se kretom pošte uz pouzeće, ili ako se novac unapried pošalje. — Ciena jedne bočice pilulica sa uputom jest franco priposlano 1 K 65 h.

Jedino sredstvo! Sigurno djelujuće!

Broj 67. Pula, u utorak dne 27. agusta 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom poš. štedionica u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake ili K. 6·—, odn. 3·— na pol godine, } na godinu.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Hrvatski jezik i javni činovnici.

Neima c. kr. ureda u našoj Istri, gdje nebi trebalo odnosnim činovnikom poznavati hrvatski ili slovenski jezik. Politički, sudbeni, porezni itd. uredi i u najčišćem talijanskom gradiću Istre imadu danomice posla sa narodom izvanjskim, koji se služi hrvatskim ili slovenskim jezikom i koji često i nepozna drugog jezika. Pošto su pako činovnici radi puka, nipošto puk radi činovnika, dužni su oni po jasnom slovu zakona poznavati jezik puka, s kojim im valja obćiti. Ni pismenog ni ustmenog obćenja sa Hrvati ili Slovenci nemože biti van u tom jeziku. Sve što se u tom obziru događja kod nas sa talijanskim jezikom u pismenom ili ustmenom obćenju sa našim pukom jest strančarski, jest protuzakonito.

Ako postupa pako c. kr. činovnik strančarski ili protuzakonito, kako će on moći zahtjevati od prostoga puka, koji nepozna zakona, da se drži i da se ravna po zakonu. Činovnik nek se drži zakona i tada slobodno mu zahtjevati, da se ga i drugi drži.

U tom pogledu griješi se kod nas u Istri na onih uredih, ponajpače kod poreznih i sudbenih činovnika, s kojimi imade narod više posla nego li sa političkimi činovnici. Riedki su kod nas porezni činovnici, koji bi znali ustmeno i pismeno obćiti sa našim pukom u njegovom jeziku. Često se događja, da se mora naš seljak mučiti tudjim mu jezikom, a da se uzmogne dogovoriti sa poreznim činovnikom, koji ga zove ili kojemu je došao da plati jednu ili drugu vrst poreza. Takovi činovnici narivavaju neukomu puku svakojake talijanske ili talijansko-njemačke tiskanice kao da im je jedino ta svrha, da ih puk nesmije razumjeti. Ali dok je tomu tako kod poreznih ureda, kud i kamo gore je kod onih sudbenih ureda, kod kojih činovnici nerazumiju stranaka. Kod suda ne radi se samo o parnicah radi moga ili tvoga, već često o našem poštenju i o samom životu obtuženih. Tuj je dakle neobhodno potrebito, da sudac pozna temeljito jezik obtuženika, a da mu uzmogne izreći pravednu osudu.

Kod nas u Istri sudi se i danas kod porote pomoćju tumača, što je protuzakonito i proti naredbam raznih ministara pravosudja. Sve prilužbe s naše strane ostale su u tom obziru neuvažene. Nu nije bolje ni kod mnogih kot. sudova. Imade i danas mnogo činovnika, koji za veliku silu znadu koju rieč hrvatsku ali napisati nisu u stanju ni redka u našem jeziku. Takovih slučajeva imade i kod onih sudova, koji imadu više posla s hrvatskimi nego li sa talijanskimi strankami. Ali, pitati će tkogod, kako može dobiti mjesto sudca, pristava, itd. činovnik, koji nepozna jezik puka? Lahko — odgovaramo mi. Kad su razpisana pojedina mjesta, gdje se zahtjeva poznavanje našega jezika, tada izjave svi molitelji, da poznavaju jezik. Oni misle naime, da ako su imali par mjeseca učitelja ili ako su sami prošli slovnicu, da im je to dosta i da su sposobni za svako mjesto, u kojem se zahtjeva poznavanje obiju zemaljskih jezika.

Mi neznamo, kako se pravi kod prizivnoga suda izpit iz hrvatskoga ili slovenskoga jezika, koji su izpitatelji, ili komisari i da li se polaže taj izpit ustmeno ili pismeno, ali toliko nam kažu, da neima nili jednoga savjetnika kod tog suda, koji nebi bio vješt u govoru i pismu hrvatskog jezika. Neraztumačivo nam je dakle, kako mogu gospoda činovnici polagati izpit iz tog jezika. Ili je možda dostatna njihova izjava, da poznaju hrvatski jezik? Ako je tomu tako, tada bi se moralo zahtjevati od takva činovnika, da obći ustmeno ili pismeno sa strankami i u hrvatskom jeziku. Nije bo dosta kazati: ja poznam jezik, već valja i dokazati, da se ga pozna, a to se dade ustmenim i pismenim obćenjem sa strankami u tom jeziku.

DOPISI.

Dubašnica na Rokovo 1901.

Kad sam pročitao „Izpravak" učitelja M. Radića u broju 63 „Naše Sloge", domislih se: Pravo reku naši Dubašljani: **Ščim se ovca sramuje, stim se koza dići!** Poslušajte:

U svoje vrieme, kad još učitelj Radić nije imao izpita usposobljenja, otvoren bi natječaj na mjesto ravnajućega učitelja u Dubašnici. Natjecao se **Petar Matanić**, a natjecao se — nevjerojatno ali istinito — i učitelj **Radić** bez izpita usposobljenja....

Ondašnja šarenjačka občina u Dubašnici nije mogla ništa reći proti Mataniću jer je imao sve uvjete, koje zakon zahtjeva, s vrlo dobrimi i pohvalnimi prilozi; ipak mjesto da odbije **Radićevu** molbu s jednostavnog razloga, što on nije smio, nije mogao se natjecati dokle ne položi izpit usposobljenja, ipak, velim, šarenjačka občina preporučila **Radića**, dižuć njegove vrline do nebesa.... Molba **Radićeva** dakako nije se uzela pri oblasti u obzir, jer se nije mogla uzeti, a **Matanićeva** je putovala običnim putem.

Medjutim što se je dogodilo? Iz Dubašnice pošla je **Matanićeva** molba u Lošinj, iz Lošinja u Trst, iz Trsta u Poreč, da gospoda pri zemaljskom odboru izreku: imadu li što proti Petru Mataniću, ili da ga predlože na imenovanje. I ovdje se je pitanje zauzlalo, jeli hotično ili nehotično, to će znati oni u Poreču i Trstu.... Zemaljski naime odbor bez ikakova razloga odbio je **Matanića**. Ono pako, što su uveli, da ga zato odbacuju, jerbo je jedini natjecatelj, nije bio razjog nego izlika — finta jer u isto doba po prilici bila je imenovana neka sila učiteljska u drugom mjestu, premda je bila jedina, koja se je natjecala.... Ovdje valja da učiteljem još ovo spomenem: Učitelj **Radić** ima na Malinskoj djeda **Domenika Tončića** Ovaj čovjek, sada već iznemogli starac, priznavao se uvjek otvoreno i priznaje se i danas najljućim neprijateljem hrvatskoga jezika, imena i roda, on se priznavao uvjek otvoreno i priznaje se i danas najvatrenijim braniteljem i zagovaratelјem talijanskoga duha i talijanskoga jezika i naroda... Svi c. kr. i zemaljski činovnici neprijazni, neprijatelji našemu tužnomu hrvatskomu narodu — staromu zlopatniku bili su vazda najveći prijatelji Tončićevi... Kadgod bi oni potrebovali pomoći u svih prilikah, da taru i gnjetu naš narod, naš jezik, to su oni imali u Tončiću najjaču polugu, tvrdi oslon.... Kad je M. **Radić**, unuk **Tončićev**, svršio škole, stari djed upilio si u glavu, da on mora biti učitelj u Dubašnici; da to postigne, trebalo je pomoći i u Dubašnici, i u Lošinju, a najviše u Poreču. A kako da **Tončićevi** prijatelji skrive njemu.... njemu desnoj ruki njihovoj u preziranju svega, što hrvatskim duhom diše.... I zato mladi učitelj Radić neće da traži iza svršenoga nauka nikamo mjesta, on mora ostati u Dubašnici, to hoće, to želi njegov djed Tončić.... a poglavari, a oblasti „**Staromu**" neće, nemogu kriva učiniti.... I M. **Radić** zadovoljava se, da bude u školi Dubašljanskoj uz staroga velevriednoga učitelja **Frana Roda**, u svojstvu ja nezam kakovom; ali samo, da tu bude.... Gosp. **Rode** ozlovoljen tim postupkom predpostavljenih oblasti, iza kako je vas svoj život žrtvovao prosvjeti naše djece... ogorčen, traži mirovinu, koju bi bio svakako molio, al ne tako naglo.... i M. **Radić**, **Tončićev** unuk, pokle je na njeki način spravio starca učitelja iz škole, zasjeo slavodobitan na stolicu učiteljsku u Dubašnici.... Sad, kad znadu, čitatelji kako je

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: **Veljko.**

(Nastavak).

Uprite stoga uzgojem, uprite svim vašim silama vi, koji ste za to pozvani, jer bolesti, koje prouzrokuje nevaljani uzgoj, nepoštedjuje ničiju, pa ni srca nevine djece; uprite, to se od vas zahtjeva, žurno zahtjeva; da, te valjanim uzgojem postavite tvrdi temelj, da mu bure svjetske škoditi ne budu mogle; uprite, te gledajte da usadite u mladjahna srca, pravu klicu religiozno-čudorednog življenja, koje sve to većma pojenjava; uprite, te nastojte da iskrenost i istinu uzpostavite onamo, odakle ju je otisnulo licumjerstvo, himba i laž; uprite, te krotite strasti, koje slabi nemar za valjanim uzgojem dosta i dosta uzburkao; uprite, pa dobrim uzgojem ukorenite značajnost ondje, gdje je počela klonuti, gdje hoće da ju beznačajnost posve iskorijeni; uprite pravim uzgojem osnovanim na vjerskoj podlozi, jer bez takvog nema krieposti, nema pokornosti, nema požrtvovnosti, nema domoljublja, nego tu se uvriežilo licumjerstvo, laž, himba, osveta, mržnja, izdajstvo i svakovrstne druge opačine; uprite uzgojem, jer: „ako sveto krštenje, polak nauka Kristova, izbavlja od istočnoga grieha, to uzgoj nije drugo nego moralno krštenje, koje izbavlja iz prvobitnoga kala neznanstva i podiže ga do onoga stepena časti, koje ga čini milom svom božanskom Tvorcu, druztvu i ljudima".*) — Da, svom snagom svojom uprite, ako ne će te, da vam se reče, da ste i vi dionici one pogibeljne moći, koja čovječanstvu ozbiljno prijeti; uprite uzgojem u onoj podpunoj mjeri, koju vam nameće strašna odgovornost vašega zvanja i koju se od vas i odlučno zahtjeva! A da tome odgovorite, treba da ste prije svega sviestni svoje uzvišene misije, težke doduše, ali najplemenitije: ta imade li na svietu išta ljepšega, išta plemenitijega, nego uzgajati ljude! Nu da možete valjano uzgojiti druge, hoće se za to, da ste i sami valjano uzgojeni, da uviek radite oko usavršivanja sami sebe; jer tek onda moći ćete druge istinski uzgojiti. — Vršite revno svoje težke dužnosti, što vam ih vaše zvanje nameće; vršite to zvanje i ljubite ga, jer budete ga ljubili, to će te imati želje, to će vam biti svaki trud i napor lahkim! Ljubite ga, jer ljubeći ga, postignuti ćete onaj cilj, za kojim jedino imade da težite, i koga se podpunim pravom od vas zahtjeva! Učitelj, pun ljubavi za svoje zvanje, očuvati će se mnogih stranputica; jer ljubav radja strpljivost, pravednost nepristranost i druge krieposti, koje treba da rese svakoga učitelja. Ljubav nuka učitelja, da bude ustrpljiv s djecom, te i najjednostavnije stvari s njima tako dugo ponavlja, dok ih ne shvate. Ljubav nuka učitelja, da dječije pogriješke mirno snosi i blago prosudjuje, te mu ne dopušta, da ga zaslepi gnjev, pa radi nepovoljnih kakvih vanjskih dogodjaja, bude nepravedan prama djeci ili da joj se osvećuje radi uvreda njihovih roditelja. „Ljubav sili učitelja, da sa svojom djecom u školi jednako postupa, nepraveć razlike izmedju djece bogatih i odličnih roditelja s onom siromašnih i prostih. Požrtvovna ljubav nuka učitelja, da se i sam učini djetetom, te da mu se približi, pa ga k svome srcu privine. Takav će učitelj osvojiti dječija srca. Građe reče: Uviek promišljaj: Samo ljubav otvara učitelju put do dječijih srdaca. Učitelj, pun ljubavi za svoje zvanje, nastojati će, da pouku tako udesi, kako će u istinu plodonosno djelovati u narodu i biti trajnoga uspjeha. Samo takav učitelj moći će da djecu zainteresuje za nauk. — „Hoćeš li da naukom uzgajaš učenike, ljubi nauku i znanje, učenici će zavoljeti i tebe, i nauku i ti ćeš ih uzgajati; ne ljubiš li je pak sam, onda — pa ma koliko ih ti silio, da uče — nauka ne će ti biti uzgojna", upućuje nas ruski mudrac i starac Tolstoj.

(Nastavak slijedi.)

*) Ferdinando Tonin: Igiene e fisiologia del Matrimonio.

počeo Radić u nas učiteljevati, nastavimo s pitanjem Matanićevim i njegovim....

Kad je zemaljski odbor odbacio Matanića i povratio spise vis. c. kr. pokr. šk. vieću u Trst, ovo je moralo poslati jih natrag u Poreč nalogom, da Matanića imenuju, pošto neima uzroka da ga odbiju, a kad nebi bili hijeli, tad bi za taj put izgubili svoje pravo, a prešlo bi bilo na one u Trstu. U Trstu nisu spisa povratili u Poreč — učinili su malenu formalnu pogrieśku, koja u sebi ništa neodlučuje, te su sami imenovali Petra Matanića nadučiteljem u Dubašnici; koje je mjesto njemu po zakonu i na temelju njegovih liepih svojstva pripadalo.... I Matanić dodje k nama, a Radić prodje u Risiku....

Ali kako da stari Tončić te boli preboli, on, koji je pomoću svojih gospodara bio do tada svemoguć?!.... Kako da to prebole oni u Poreču? Zato su uložili utok proti imenovanju Matanićevu, dotično proti postupku onih u Trstu.... Iza natezanja napokon doznalo se, da su oni u Beču rekli: tu je nekakova pogrieška u postupku (vizio di procedura), pravo imate i jedni i drugi: pravo ima zemaljski odbor, jer su oni iz Trsta morali njim spise povratiti; ali pravo imadu oni u Trstu, jer ako nisu smjeli imenovati Matanića pokle su ga u Poreču prvi put odkacili, smjeli su ga imenovati, pokle bi ga bili drugi put odbacili.... Medjutim pokušajmo još jedanput otvoriti natječaj, da vidimo, hoće li občinsko zastupstvo u Dubašnici Matanića ili Radića..... Svatko vidi, da ovdje jedini, koji je trpio, to je bio ni kriv ni dužan učitelj Matanić. Najpravičnije bi bilo, da se je reklo: tko je pogriešio, neka pogriešku popravi... ali što nije moguće u Istri?

Dakle natječaj otvoren ponovno negdje agusta 1899. Stari Tončić svojim unukom svi veseli; smiju se, raduju se. Dubašnica mi je u rukuh... Ipak neki mali strah, neka sumnja proleti pameću... te se razgovaraju: ako jih bude više natjecalo, i — toga valjda neće biti — ali ako ja ne dodjem u „ternu“.... Sada nastane najsramotnija, najgnjusnija agitacija....

(Konac sliedi.)

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča da je kaldirski delegat vanča?

Jur. More bit, zač je već poli lit i nečuje pravo.

Fr. Donke mu nefali pinžijon.

Jur. Vero će mu dobro doć, zač je poče hodit na sunce od 10 do 1 ure kako i kušćerice.

Fr. Lahko njemu poli onakovega muža, kakav je šijor Tomažo!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Češkim listovom pišu iz Beča, da je ministarstvo stvorilo odluku glede svoga parlamentarnoga djelovanja. Po tomu biti će razpušten češki zemaljski sabor već buduće nedjelje a novi izbori razpisani za drugu nedjelju mjeseca oktobra.

Štajerski Slovenci imali su prošlog tjedna u Mariboru sastanak svojih pouzdanika. Sastanku je prisustvovalo okolo 300 osoba. Nakon obširne razprave prihvaćene bijahu četiri resolucije, koje se tiču narodno-gospodarskih, školskih i političkih odnošaja štajerskih Slovenaca. — Ti odnošaji slični su odnošajem u našem Primorju, jedinom razlikom, da tamo gospodare Niemci a ovdje Talijani. Kao što zahtjevaju Slovenci štajerski podpuno provedenje narodne ravnopravnosti u svih strukah javnoga života valja da tražimo i mi ovdje u Primorju i na sastancih i u saborih i na carevinskom vieću.....

U južnom Tirolu a u gradu Roveretu imali su povjerenici talijanskih socijaldemokrata prošle nedjelje sastanak, na kojem su glavni govornici prosvjedovali proti klerikalno-liberalnom kompromisu. Kandidati socijal-demokratske stranke zastupati će program brinskog kongresa, koji zahtjeva podpunu samoupravu za sve narodnosti Austrije. Skupština je zaključila, da se zabace sve osnove o autonomiji južnog Tirola, koje sadržavaju točku o jednom zajedničkom zemaljskom odboru i koji dozvoljavaju izravni izbor. Obstrukcija talijanskih zastupnika mora zapriečiti svaki rad sabora. Obstruirati se nema proti onim osnovam, za koje se budu unapried izjavili njihovi izbornici.

Srbija. U biogradskih „Starih Malih Novinah“ opisuje netko povodom 25-godišnjice narodjenja kralja Aleksandra, koja bijaše početkom ovoga mjeseca, svoje utiske onog dana, kadno se je narodio kralj Aleksander. Rat — kaže pisac — sa Turcima biesnio je; Turci su nas odasvud pritiskali. Na dan narodjenja kralja Aleksandra čuo sam silno grmljenje topova u blizini Aleksinca. Grmljavina bijaše toli jaka, da se je zemlja tresla. Popitkivajuć, što ima značiti to silno strieljanje, doznao je pisac - vojnik od nekoga konjanika, koji je naglo jašio iz Aleksinca, da se je rodio nasliednik priestolja — nada kraljevine Srbije“. Da li se je izpunila nada mlade kraljevine, ili bolje rekuć nade srbskoga kralja, pokazati će nam budućnost.

Rusija. Njemački listovi pišu, da se je car Nikola odazvao pozivu njemačkog cara Vilima, te mu priobćio vlastoručnim pismom, da će doći na vježbe njemačkog ratnog brodovlja u Dancig. Dan carevog dolazka u Dancig nije jošte poznat. Govori se, da se carevi neće sastati na kopnu nego na njemačkoj carskoj ladji „Hohenzoller“. Iz Danciga da će car Nikola u Kodanj a odanle u Pariz.

Njemačka. Nedavno bio je u mjestu Gumbinenu kod vojničkih vježba ustrieljen konjanički kapetan Krosig, koji je sa momci vrlo strogo postupao. Ratni sud pozvao je na odgovornost radi toga zločina dva podčastnika, i to podčastnika Martena kao glavnog krivca. Prvi sud riešio je obojicu podčastnika od obtužbe dočim je prizivni sud odsudio Martena na smrt uzprkos njegovom tajenju, uzprkos tomu što neima proti njemu valjanih dokaza i što je sam državni tužitelj odustao od obtužbe radi umorstva. Ta odsuda izazvala je u Njemačkoj veliko ogorčenje.

Pokrajinske:

K viesti. „Iz Sela Rovinjskoga“, priobćenoj u br. 62. „N. S.“ primismo s nadležne strane sliedeće razjašnjenje: U pučkoj školi Sela Rovinjskoga jest hrvatski naukovni jezik, a talijanski jezik uči se kao predmet. Radi toga moraju učenici, osobito oni više skupine, imati hrvatske i talijanske knjige. Sva djeca uče u školi hrvatski i talijanski. Talijanski uče samo od treće godine napried. Talijanske knjige, što ih djeca trebaju, priskrbilo je njeśto kotarsko školsko vieće, njeśto, i to veći dio, mjestno školsko vieće u Kanfanaru, a ostale roditelji školske djece. G. ravnajući učitelj vrši svoju težku službu točno, držeći se školskih propisa, a sa zlosretnom „Legom“ nije u nikakvom doticaju.

Drugi školski nadzornik, koji je nadzirao tamošnju školu, jest c. kr. kotarski školski nadzornik, koji ima pravo i dužnost posjećivati škole u kojih se podučaje talijanski jezik kao predmet. Za njegova posliednjeg posjeta nije ga pratio g. ravnajući učitelj prama Sošićem, već je ostao kod kuće.

Ovo je sve čista istina, te molimo g. dopisnika, da izvesti u buduće „N. Sl.“ točnije, da nebude prigovora s nijedne strane.

Šijor Felice — Bennati-u do znanja! U slavnom gradu Buzetu dogadjaju se onom slavnom talijanskom gradjanstvu u najnovile doba tako grozomorne nepravde, da nemožemo od manje a da nato neupozorimo našeg milog i dobrog prijatelja, „Šijor Felice-Bennati-a“, koji je pozvan, da štiti i brani interese svih tlačenih i gaženih Talijana Istre. A tlačeni su i gaženi svi, koli od c. k. vlade, toli od prkosnih i nezasitnih Slavena. O tomu je uvjeren i sam Šijor Felice. Nu oni nisu jednako tlačeni i gaženi u svih krajevih Istre. Negdje više negdje manje. On toga možda neće znati, pa mu radi toga upravljamo ove redke do znanja i ravnanja, pak da učini shodne korake putem kakve spomenice na ministarstvo ili bar putem fulminantne interpelacije u istarskom saboru. Evo dakle o čemu se radi:

Dogodjaj pripovieda trščanski „Ćiufutić“, kojemu se mora vjerovati — jer piše uvjek istinu kad nelaže!

Iz Buzeta pišu mu, da se od neko doba i tamošnji kotarski sud sve to više slavizira proti svakomu pravu i proti svakoj predaji a na štetu pravice i na uštrb redovitog poslovanja. Buzetski gradjani su se ufali, da će njihovi prosvjedi koristiti proti prvim novotarijam kod suda i da će obuzdati one činovnike, koji su te novotarije uvadjali ili podpirali. Žalibože najnoviji dogodjaj osvjedočio ih o protivnom.

Odvjetnik Sandrin priobćio je prizivnom sudu u Trstu, da je dne 9. pr. mj. sudac dr. Stepančić za prvi put, odkad obstoji onaj sud, primio obtužbu u slavskom jeziku, da bijaše za prvi put promjenjeno ime občine Racizze u Racic sa dotičnimi okrasami akcenata, konačno izopćio imena i prezimena stranaka, zapisnik bijaše sastavljen u hrvatskom jeziku a obtužnica u slovenskom. Premda bijahu činjenice navedene u pritužbi materijalno dokazane, ipak je predsjedničtvo prizivnog tribunala povratilo pritužbu kao neosnovanu — nakon provedenih izvida.

Ovo postupanje prizivnog suda povećalo je ogorčenje duhova, te neće stalno obuzdati novotarije, koje vredjaju čuvstva gradjana i štećuje njihove interese. Očekivajuć, da će kod otvorenja parlamenta naši zastupnici obaviestiti visoke krugove o odnošajih, u kojih se nalazi sudstvo u našoj zemlji, pripravlja se pritužba na ministarstvo proti postupanju prizivnog suda u pogledu iztraživanja o spomenutom prosvjedu.

Tako, eto iznesoše pred lice cielog svieta buzetski gradjani svoje jade i nevolje tražeć zaštite i obrane proti sudcem, koji su već skoro sve sudove Istre pohrvatili.!!

Da nisu pako te pritužbe osnovane i temeljite, uvjereni su gradjani buzetski sa svojim kolovodjom Sandrinom — u duo duše. A kako da i nebudu!? Pod sudbeni kotar buzetski spada toli ogromna većina Talijana ili koji se takvimi smatraju, da sačinjavaju u najboljem slučaju 10% čitavoga pučanstva, dočim su svi ostali stanovnici Hrvati. A onaj kotarski sudac bio je toli pristran i nepravedan, da je za 90% stanovnika Hrvata svoga kotara primio za prvi put službenu obtužnicu u slavskom jeziku!! Nije li to grieh, koji vapije u nebo za osvetom? Za ono kukavnih 90% Hrvata buzetskog kotara usuđuje se kotarski sudac primati službenu hrvatsku obtužnicu proti višim prosvjedom šačice buzetske gospode, koja tvore jedva 5—6% svega pučanstva!! To je doista takav zločin, da mu neima u sudbenoj poviesti para. Pa da bi to sve bilo? Al čujte dalje. Krasno talijansko ime mjesta Racizze prekrstiše u barbarsko Račice, sa svimi mogućimi akcenti i pipami! Ni to im nebijaše dosta. Hrvatska imena i prezimena usuđiše se napisati novopečenim hrvatskim pravopisom. Nije li to grozota?! Ni tim nebijahu zadovoljni! Pošli su i dalje te sastaviše sa hrvatskom strankom hrvatski zapisnik! Veliki bože, gdje si, da nekazniš te strašne zločince-pravednom pedepsom?!

Pak za sve te grozote nema lieka, neima pomoći, neima pravednika, koji bi one bezdušnike kaznio! Što prizivno sudište odreklo je tlačenim i gaženim Talijanom Buzeta svoju pomoć. Ni talijanska gospoda savjetnici prizivnog suda neuslišaše bolni vapaj teško uvriedjenih gradjana buzetskih! Jao sviete, koli si zloban i nepravedan!! Ali čekajte vi tvrdokorni griešnici kod kotarskoga suda u Buzetu! Čekajte i Vi nemilosrdni sudci prizivnog suda u Trstu. Doći će i Vami crni petak, doći će dan osvete strašne i za Vas! Otvoriti će se opet austrijski parlamenat i onda — ah onda padati će na Vas s neba goruće kamenje sve dotle, dok Vas i posliednjeg neutuče. Zagrmiti će u parlamentu nebotresni Bennati proti sudcu Stepančiću, proti prizivnom sudu u Trstu i u obće proti sudbenoj upravi u Istri. Jao si ga onomu, koji dočeka živ onaj strašni dan! Bolje bi mu bilo da se nije ni rodio. To će biti prvo izdanje sudnjeg dana. Veliki sudac Bennati suditi će nam griešnikom. Bože, milostiv nam budi!

U crkvi ništa nova! Pod tim naslovom pišu nam iz župe sv. Lovreč Pazenatičkog koliko sliedi: U našoj biskupiji izdano je — kako je občenito poznato — geslo, da se neima u crkvu uvadjati ništa novoga. Nu to vriedi na žalost jedino za naš hrvatski jezik, dočim može svatko uvadjati latinski i talijanski kada hoće i koliko hoće. U Vašem cienjenom listu bijaše dosta primjera, kako su talijanski ili potalijančeni svećenici u raznih župah i kapelanijah ove biskupije iztjerali sve što bijaše u njih od najstarijih vremena hrvatskoga. Proti tomu nije nitko od biskupije progovorio. Ukinuli su naše molitve, naše pjevanje, čak i hrvatske propoviedi u čisto hrvatskih župah ili kapelanijah i to bijaše gospodi kod ordinajata u Poreču posve u redu. Onaj glasoviti „nihil inoventur“ (ništa mienjati), naperen je dakle jedino proti našemu narodnom jeziku u crkvi, dočim se drugo mienjati može svako doba i na svakom mjestu. Netko će zaista morati da odgovara pred strogim ali pravednim sudcem za taj zločin, počinjen na tužnom našem narodu, koji se nemože više ni glasno moliti svomu Bogu u materinskom jeziku i komu nije dano, da sluša riečbožju u tom jeziku. Čudno nam je, g. uredniče, da pošto je taj nalog izašao iz biskupske pisarne u Poreču, pak je ipak presvietli biskup u našoj župnoj crkvi dne 26. oktobra 1899. prodikao proti svakomu običaju za volju dvojici šarenjaka i u talijanskom jeziku. Tada nije dakako vriedila ona: ništa mienjati, jer bijaše nam na štetu, a šarenjakom na korist.

Kad bi naš presvietli došao bilo koje nedjelje ili blagdana u našu župnu crkvu — a da svog dolazka šarenjakom prije nedojavi — osvjedočio bi se na vlastite oči, kako je dubkom puna crkva našega izvanjskoga puka, dočim su šarenjaci ili talijanaši riedki kao biele muhe. Je li dakle vriedno, da se prodiče talijanski za one, koji inače nedolaze nikada u crkvu? Mislimo da nije.

Dalnji dokaz koliko naši šarenjaci mare za crkvu i za bogoljubne obrede, neka Vam bude i to, što smo na dan sv. Lovreča dne 8. agusta po starodavnom običaju pošli sa g. župe-upraviteljem i g. kapelanom u obhodu ili procesiji iz župne crkve na groblje, gdje bijaše služena sv. misa. Milo nam je bilo pri srcu, gledajuć onolik narod sakupljen kod službe božje, gdje se moli svomu Bogu za spas naših pokojnih i za potrebe nas živućih. Ali ni tuj nebijaše takozvanih gradjanskih šarenjaka, jer njim smrdi crkva i molitva kano i nečistomu tamjan. Pa još se uzimlju u obzir takvi stvorovi, koji nemare ni za svećenike, koje napadaju lupežki u onom izdajničkom listu izdajice Krstića. Sram ih bilo Boga i svieta!

Mjesto občinskoga tajnika traži glavarstvo občine Dekani u Istri. Godišnja plaća iznosi 1200 kruna i stan u naravi. Molitelji valja da dokažu dosadašnje službovanje, neokaljano ponašanje u svakom obziru te podpuno poznavanje slovenskoga kano službenoga jezika kano i drugih zemaljskih jezika.

Molbe treba upraviti občinskom glavarstvu u Dekanih najdulje do 15. sep. 1901.

Štipendija. Glavarstvo občine Motovun razpisuje natječaj na jednu štipendiju iz zaklade Ivana Marina Pauletich-a u godišnjem iznosu od 400 kruna. Štipendija će se podielili početkom školske godine 1901.—1902. siromašnim djakom porezne občine Motovun, a u pomanjkanju ovih, siromašnim djakom Istre, koji polaze koju gimnaziju ili s njom izjednačenu drugu školu. Štipendiju će se moći uživati i na sveučilištu ili na kojoj jednakoj visokoj školi, i tada će biti povišena na 600 kruna.

Pravo podieljenja pripada občinskom zastupstvu u Motovunu. Molbe, podkriepljene potrebitimi svjedočbami, valja poslati najdulje do 1. septembra t. g. municipiju u Motovunu.

Iz Raklja, — občina Barban — pišu nam 20. t. mj.: Prošlih dana došao je u krčmu „Osteria al Castello“ poznatog fiorentica Giovanin Mircovich, bivši občinski sluga i čestiti naš rodoljub Ivan Mirković te naruči pristojnim načinom pol litre vina. Na to mu odgovori krčmar i predjednik upravnoga vieća u Rakiju, spomenuti fiorentinac u svojem materinskom (!?) jeziku: „non vojo darghe a un desturbator anche per cento fiurini, mostro di un šćavo“. (Nedam ništa uznemiritelju niti za 100 forinta, grdoba od šćava.) Prisutni gostovi ostali su zabezeknuti na taj uljudni odgovor jednoga onako finoga gospodina. Svi rekoše, da bi mu morao dati vina za gotov novac pošto je krčma javno mjesto, gdje ima pravo svaki tražiti za novac ono, što se prodava. Ali na to se razljuti krčmar još više te udri psovati još bolje našeg Mirkovića, a što nije mogao sam, pripomogla mu je njegova vriedna polovica, koja u Rakiju vedri i oblači.

Tužni naš Mirković odgovori mirno na nepristojne napadaje, da neimaju pravo njega psovati ni grditi kad on nikoga ne vriedja pa videć, da nije s onimi fiorentinci posla, okrenu im leđa i podje kući.

Kako vidite g. uredniče „Osteria al Castello“ nije za nas domaće Istrane, nego za Romagnole i Kalabreže, koji dolaze gladni i žedni, goli i bosi k nam tražiti komad kruha ili bokun palente.

Ravnopravnost u Primorju. Naši službeni krugovi preplašili su se posliednje interpelacije zastupnika Costantini-a u istarskom saboru radi poznatog razpisa natječaja na mjesto šumskoga stražara — tako, da su nakon toga odlučili posve mimoilazit i hrvatski ili slovenski jezik u natječajih, razpisih, okružnicah itd. Tako nam bar kažu sliedeća tri slučaja jezikovne ravnopravnosti, koje nam navadja „Edinost“ od dne 20. t. mj. pod naslovom „Hvala liepa na takvoj ravnopravnosti“. Evo tih slučajeva:

U vladinom listu od prošloga petka dne 16. t. mj. opazili smo slučajno tri gorostasne dokaze o „ravnopravnosti“, kako ju razumiju u Primorju.

Državna željeznica, odnosno njezino c. kr. ravnateljstvo razpisuje prodaju velike množine liesa raznih vrstih — a razpisuje samo u talijansko-njemačkom jeziku! To je prvi dokaz.

Drugi je taj, da ovdašnji financijalni nadinspektorat nješto priobćuje samo u talijanskom jeziku!! Taj primjer je u toliko značajniji, jer se tuj radi o gradnji financijalne kućice na cesti iz Trsta u Barkovlje. Tuj se radi o nečem, što bi lahko obavili slovenski poduzetnici. A što je najliepše pri tom jest činjenica, da će ta kućica stajati na okoliškom zemljištu, što valjda gosp. baronu Koberu nije poznato!

Treći dokaz pružilo je c. kr. okružno sudište u Gorici, koje razpisuje natječaj na mjesto sudbenoga pristava izključivo u talijanskom jeziku!

Živila jezikovna ravnopravnost u Primorju!

K javnim odnošajem u Cresu. Odnosno na ono, što se onomadne pisalo u „Našoj Slogi“ glede javnih odnošajih u občini creskoj, piše nam prijatelj ovo: U Dragozetićih obolio je pogibeljno ovih dana pop Mate Rossi, rodom iz grada Cresa. Rodjaci poslali brže bolje po občinskog liečnika u Cres, ali ovaj, kao obično, počeo se otimati, veleć da nemože doći, jer da mu je konj šepav! Drugi dan poslali ponovno čovjeka sa dva konja iz Dragozetića, ali naš liečnik nuašao opet drugu izpriku da nemože jahati: „son smagna e non posso cavalcar“! Napokon došli su po njega i treći put i to ladjom, a on opet i po treći put odbrusi srdito, da se neide utopiti: „Mi non me vado negar con sta bora“!

Ovo su činjenice, a tumačenje prepuštamo čitaocima.

Mjesto čestitke, koju su sjegurno (jer su barem u tom „inappuntabili“) naši „gentilissimi dottori padre e figlio“ medju prvimi odposlali novoimenovanom pokrajinskom zdravstvenom nadzorniku G. Milanu pl. Celebrini, mi mu ogorčenom dušom šaljemo gornju čestitku, molbom i u nadi, da prouči ove naše bezprimjerno nezdrave zdravstvene prilike i okolnosti, a neka ne vjeruje kako mnogi drugi nit profumiranim visit-kartam a još manje glaće-rukavicam naših gentelmanna.

U ostalom ovih i ovakvih sličica mogao bi nam na stotine izpripoviedit, kad bi htio, velečastni župnik iz Beloga.

Čujemo naknadno, da je čestiti i dobri pop Mate, poput divljeg crnca srednje Afrike, danas ispustio u groznih mukah svoju plemenitu dušu; Bog ga milosrdni pomiluj, kad mu se nije htjeo smilovat na zadnjoj uri nezahvalni i nemilosrdni svieti!!!

Mi pako ne možemo, a da nezaključimo i ovu sa onom našom ako i latinskom: ubinam gentium sumus? (Jesmo li u prosvjetljenoj državi. Op. slag.)

Iz Voloskog pišu nam dne 24. t. mj.: Kako Vam već svojedobno javismo zamislila je ovdašnja naša mladež krasnu misao, da osnuje gombalačko družtvo „Sokol“, kojemu je svrha, da jači tjelo, bistri pamet i oplemenjuje srce.

Ta želja naše mladeži naskoro će se oživotvoriti; već smo dobili od oblasti odnosnu dozvolu a danas će se „Sokol“ konstituirati. Mi se od srca veselimo toj zamisli i dao Bog, da bi „Sokol“ postigao svoj cilj, da bi probudio svu našu mladež iz mrtvila i apatije, koja je duboko zahvatila skoro sav družtveni život u Opatiji i u Voloskom.

Toplo preporučujemo našim ovdašnjim vodjam napose pako odboru, koji se imade danas birati, da ne ostanu samo pri rieči, već da nastoje, da bude „Sokol“ na diku i ponos Hrvata premo tudjincem, koji se ovdje danomice sve to više šire. Radi toga složno na posao; osobne razmirice i nesuglasja valja pustiti doma, jer prošlost nas je naučila, koliko škodi nesloga.

* * *

Prošlog ćedna stupio po treći put pred oltar naš 78-godišnji starina gosp. Vjekoslav Trinajstić po domaću Širola iz Varljeni, da svojoj zaručnici udovici Mariji Antončić iz Rukavca pruži ruku na doživotnu bračnu zajednicu. Iztičemo to vjenčanje s razloga, što je mladoženja, premda u visokoj strarosti još uviek zdrav i čil, pun šale i zdravog razuma i što je kao glava svoje mnogobrojne obitelji znao u istoj uzdržati hrvatski značaj, te je radi toga od svih štovan i ljubljen. Prigodom vjenčanja sabralo se je za siromašne djake pazinske gimnazije K 10. Čestitajuć našem Široli želimo mu, da ga Bog poživi još dugi niz godina na radost obitelji i roda.

* * *

U zadnjem dopisu iz Voloskog javilo Vam se, da će se početkom septembra otvoriti hrvatska pučka škola družbe sv. Cirila i Metoda. — Nadodajemo, da ravnateljstvo rečene družbe oglasom od 22. t. mj. pozivlje sve rodoljube, da upišu svoju djecu u družbinu školu, u kojoj je zajamčen dobar napredak i liep uzgoj.

Naši mački hoće da puknu od jada, što se ta hrvatska škola otvara, znajući dobro, da će to biti smrtni udarac talijanskoj umjetnoj školi, u kojoj su se djeca hrvatske narodnosti prelievala u mlade Talijančiće ili barem odnarodjivala. Tako je bilo i sa talijanskom školom u Opatiji, koja je, dok hrvatske škole ne bijaše, imala pune dvorane hrvatske djece; nu hvala vriednom nastojanju učitelja i opatijskih rodoljuba, stvar je okrenula na bolje. Dočim se broj djaka u talijanskoj školi godimice snizuje, rasao je i raste onaj hrvatske škole tako, da je družbama morala i tamo ustrojiti drugu hrvatsku školu.

Nadamo se, da će ista sudbina i našu talijansku školu stići, bude li se novi učitelj i voloski rodoljubi znali izkazati, koško onaj u Opatiji i opatijski rodoljubi.

Nesreća u Baški. U ponedjeljak 19. t. mj. prispjeo je amo redoviti parobrod krcat rajčica, do kojeg je pohrlilo množtvo ljudstva, da kupuje; a naravski, da se tom zgodom sakupilo najviše znatiželjne djećurlije. Idući djeca zidom, što je na lukobranu, skoči neki dječak, imenom Nikola Seršić, sa zida, a za njim se obale dva ogromna kamena, te mu jedan iznrevari nogu i bojati se je, da će dječak ostati osakačen, na žalost udovice majke. Naš veoma obljubljeni liečnik dr. Ožbold, deseći se na parobrodu, priskoči odmah k djećaku, pruži mu prvu pomoć i otčinski mu ovi rane. Mi položimo veliku nadu u vještinu našeg liečnika, da će djećaka osloboditi teških posljedica.

Pita se sada: tko je toj nesreći kriv? E, kriv je dječak što je živ. Al znademo, da je luka pod nadzorom ovdješnjeg c. kr. lučkog nadglednika, koji bi morao paziti da poremećeno odmah dade popraviti, jer kako je njemu drag njegov, to je drugomu još draži svoj život.

Odlikovanje konja u Pazinu. Od tamo nam pišu, da je posebna komisija dne 21. t. mj. pregledala konje onog političkog kotara, koji bijahu tamo dopeljani od vlastnika, da budu eventualno odlikovani ili nagradjeni.

Za odlikovanje bijahu odredjene tri vrsti konja t. j.

I. Kobile sa ždriebetom.

Od tih je dobio prvu nagradu Josip Hrvatin iz Kašćerge i to 70 kruna; drugu nagradu u iznosu od 50 kruna dobio je Antun Marfan iz Pićna; treću nagradu od 40 kruna Ivan Karlić iz Tupljaka; ostale četiri nagrade — svaka po 20 kr. dobiše Josip Koraca iz Kašćege, Antun Brenko iz Pićna, Antun Ivić iz Tupljaka, i Šime Perin iz Pićna.

Državnu srebrnu medalju dobili su: Jakov Prelenar iz Pićna, Mate Salamon iz Čepića i Andre Bosi iz Pićna.

II. Kobile 3. i 4. godišnje breje sa carskimi pastuhi.

Prvu nagradu od 50 kruna dobio je Josip Bučar iz Gračišća; drugu nagradu od 40 kruna Jure Mandić iz Tupljaka; treću nagradu od 30 kruna Šime Mečar iz Previža; četvrtu i petu nagradu od 20 kruna dobiše Josip Bože iz Sv. Ivana i Frane Honović iz Tupljaka.

Državnu srebrnu medalju dobiše vlastnici: Antun Kišić iz Keršikle i Andre Karlić iz Tupljaka.

III. Kobile trogodišnje izležene od konjskih pastuha bijahu najljepše od svih izložbenih konja.

Prvu nagradu od 30 kruna dobio je Mate Honović i Plomina; drugu nagradu od 30 kruna dobio je Jakov Jeralić iz Kršana; ostalih šest nagrada dobili su ovi vlastnici: Šime Honović iz Plomina, Mate Zulić iz Čepića, Antun Daus iz Boruta, Antun Perinka iz Brda, Josip Varnik iz Krbuna i Toma Sergo iz Rića.

Državne srebrne medalje dobiše: Antun Ivić iz Tupljaka; Ivan Bekulić iz Čepića i Antun Brenko iz Pićna.

Iz drugih krajeva.

† **Franjo grof Coronini,** bivši pokrajinski kapetan gorički, umro je u nedjelju na svojem posjedu u Št. Petru kod Gorice, gdje je obnašao sve do svoje smrti čast občinskoga načelnika te u tom svojstvu slovenski uredovao. Kao zastupnik na carevinskom vieću bio je svojedobno i predsjednikom istoga te pročelnikom kluba Coronini, kojega je bio ustanovio.

Rodjen je bio 18. novembra g. 1833. te bje odgojen na carskom dvoru ujedno sa pokojnim grofom Taaffe te Njegovim Veličanstvom našim carom i kraljem. Imao je uslied toga veliki upliv na dvoru; tome uplivu se imade pripisati, što su u Beču još sliepi glede primorskih odnašaja, jer Talijani — u koliko je Coronini i bio dobar Austrijanac — nadjoše u njemu uviek zagovaratelja te je dapače jednoč uztrdio, da u Primorju neimade irredente uzprkos tome, što su u Trstu i drugud bombami demonstrirali proti Austriji. G. 1895. povukao se je sa političkog polja, te je djelovao javno jošte jedino na gospodarskom. Vječni mu pokoj!

Na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda. U hrvatskih listovih čitamo, da su nakanili sveučilištni djaci u Varaždinu prirediti dne 1. septembra pučku zabavu na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru. Ovo će biti bez dvojbe zanimiva zabava, a pošto njoj je svrha toli plemenita, nada se punim pravom dična hrvatska mladež drevnog Varaždina, da će se tamošnje gradjanstvo živo zauzeti za plemenito poduzeće te mnogobrojno pohrliti na pučku zabavu i obilato poduprieti plemenitu našu „Družbu“. Ugledala se hrvatska mladež i u drugih naših gradovih u hvalevriedan primjer varaždinskih sveučilištnih gradjana.

Hrvatskim listovom Dalmacije na uvaženje. Službeni list primorske vlade „L'Osservatore Triestino“ priobćuje ovih dana oglas sl. c. kr. financijalnoga ravnateljstva u Zadru jedino u samospasiteljnom talijanskim jeziku.

Mi neznamo, da li je službeni list dalmatinske vlade donio isti oglas samo u hrvatskom, ili možda i u talijanskom — ako nije čak i u njemačkom jeziku, niti to marimo znati, nu onaj, koji je pročitao u službenom listu naše sl. vlade onaj oglas sl. c. kr. financijalnoga ravnateljstva za Dalmaciju u Zadru, morao je s nami zajedno bolestno uzdahnuti: epur se

muove, na gore i u Dalmaciji u pogledu porabe hrvatskoga jezika kod javnih ureda!

Početak školske godine na kralj. velikoj gimnaziji na Sušaku. Ravnateljstvo hrvatske gimnazije na Sušaku javlja službeno, da će školska godina započeti dne 1. septembra 1901. sa „Pridi Duše sveti“ i službom božjom.

Upisivanje učenikah obaviti će se dne 28.—31. ogusta t. g. svaki dan od 8—12 sati prije podne. Djaci, koji kane u I. razred, treba da se prijave ravnateljstvu u pratnji roditelja ili njihovih zamjenika te da donesu: 1 krstni list da su dovršili ili da će dovršiti koncem decembra t. g. 10. godinu; 2. svjedočbom odpustnicom, da su svršili četiri razreda pučke škole, (na ovo se upozoruju osobito djaci Istre) te 3. svjedočbom o ciepljenju kozica.

Učenici se upozoruju, da se kasnije prijave glede upisa neće uvažiti.

Učenici, dolazeći na novo u onu gimnaziju, plaćaju kod upisa 6 kruna 40 fil., a svaki drugi učenik 2 krune 40 fil.

Ponovni i naknadni izpiti obdržavati će se pismeni dne 2. septembra u 8 sati u jutro, a usmeni dne 2.—4. septembra svaki put u 8 sati u jutro.

Znak iskrenog savezničtva!! Bečkim listovom pišu iz Rima, da bijahu na zadušnicah za pokojna kralja Umberta povodom godišnjice njegove nasilne smrti, u Rimu prisutni razni odaslanici iz Trienta, Trsta i Dalmacije (a gdje si bila ti tužna i nespašena Istro? Op. slagara). Te su deputacije pred palačom austro-ugarskog poslanika u znak prosvjeda i mržnje, spustile svoje zastave te podigle svakojakih uvrieda proti Austriji.

Talijanske oblasti u Rimu pustile su dakako austrijskimi nespasencem, da slobodno demonstriraju proti Austriji — proti saveznici talijanske kraljevine! A da ta Austrija nije slučajno saveznica Italije, što bi bile u gornjem slučaju podúzele talijanske oblasti u Rimu? Bile bi pomogle javno demonstrirati, kao što pomažu sada tajno — sve dokaz iskrenog savezničtva!

Čuvajte se Amerike! Dne 20. t. mj. stigoše lloydovim parobrodom „Moravia“ iz Amerike u Trst Krieger Katarina sa četiri maloljetna djeteta, Mondel Ivan, Velček Anton i Navratil Vinko. Ovim nesretnikom pomogli su u Americi austrijski konzuli, te su ih dali na državne troškove u domovinu dopeljati, jer bi inače bili u tudjini poginuli od glada i drugih nevolja.

Ovaj primjer dajemo za izgled svim onim, koji se podaju lahkoumno u daleke tudje krajeve. Komu nije unapried osigurano mjesto, taj neka se nemiče na sliepo u nepoznate krajeve svieta — jer kaže mudro češka poslovica, da je svuda dobro, al doma je ipak najbolje!

Željezničke nezgode. Bečko-trščanski brzi vlak, koji je imao dne 21. t. mj štići u Trst u 9 sati na večer zakasnio je preko dva sata. U Mariboru zašao je naime brzovlak kod odlazka krivnjom stražara, koji mienja tračnice, na tračnice koje vode u Korušku. Opaziv stražar svoju pogriešku, hljede ju na vrieme popraviti, al mu to nepodje više za rukom, jer je stroj za par vaguna već bio na krivih tračnicah dočim su ostali vaguni bačeni na prave tračnice. Srećom opazio je strojovodja pogriešku te je naglo stroj zaustavio, al se je ipak poštanski vagun i par vaguna za prtljagu prekobacilo. Druge nesreće nebijaše i to se ima zahvaliti strojevodji, koji je na vrieme stroj zaustavio, jer inače bi se bili svi stražnji vaguni prekobacili i tko zna kakvu nesreću prouzročili.

Što traži talijansko brodovlje pod Visom? Dne 15. t. mj. doplovio je jedan odio kraljevskog talijanskog brodovlja pod zapovjedničtvom admirala Palumbo pod sami Vis, gdje bijaše god. 1866. onako sramotno potučeno talijansko mnogobrojno i jako brodovlje od naše c. kr. mornarice pod zapovjedničtvom pokojnoga admirala Tegelhova. Na morskoj pučini, gdje bijahu Talijani rečene godine potučeni, izdao je admiral Palumbo na svoju momčad dnevnu zapovjed pod geslom: „Mir pokojnim drugovom od Visa! Živio kralj“!

Doista, neznamo što je došlo tražiti talijansko brodovlje pod Vis, jer se u običnom životu nitko sad ne vraća tamo, gdje je doživio kakav poraz, kakvu sramotu il nesreću.

Nevjerujemo, da je admiral Palumbo dopeljao svoju momčad pod Vis, da njoj pokaže ono za Italiju sramotno mjesto, gdje je njezino brodovlje doživilo onako strašan poraz. Il zar su možda Talijani zaboravili na svoju sramotu te žele u momčadi kraljevske mornarice pobuditi nadu i želju u novu pobiedu? Je li moguće, da bi saveznica Austro-Ugarske još dok traje taj savez snovala nacrte, po kojih želi svojoj saveznici čim prije dati odmazdu za svoj poraz od godine 1866. Žalostan bi to bio zaista savez, kad bi se već unapried jedan od saveznika pripravljao na osvetu. Nu i takovih imamo primjera u poviesti, i nitko se nebi čudio, kad bi Italija danas sutra opet pokušala svoju sreću na Jadranskom moru. Na to ju tjeraju ne samo Talijani Austro-Ugarske, već su toga mnenja i isti njezini državnici, senatori, zastupnici i ogromna većina njezinog novinstva. Savez Italije sa Austro-Ugarskom nije u Italiji dobro vidjen. Talijani ga snašaju kako i njeko zlo, al oni bi se ga rieśili čim prije, kad bi im to materijalne koristi, koje njim Austrija pruža, dopuščale.

Zadnje doba ohladnili su prijateljski odnošaji izmedju tih saveznica radi albanskog pitanja. Ono zadaje dosta brige koli austrijskim toli talijanskim državnikom. Koli Italija toli Austro-Ugarska nastoje, da zadobiju čim veći upliv u Albaniji. Njima nije, ni jednoj ni drugoj do nemirnog i buntovničkog pučanstva one pokrajine već do same zemlje, radi njezinog zemljopisnog položaja, radi njezine trgovačke i strategične važnosti.

U jadranskom moru na obalah Albanije vidjeli smo u novije doba talijansko i austrijsko vojno brodovlje.

Austrijsko se vratilo u domaće vode dočim je talijansko doplovilo pod sam Vis. Što je tamo tražilo? Je li došlo tamo jedino iz znatiželjnosti ili samo radi toga, da uzklikne palim drugovom iz god. 1866. Vječni im pokoj! Nevjerujemo! Za nas ima veće znamenovanje drugi dio dnevne zapoviedi, t. j. „Živio kralj“! Taj poklik znači mnogo na jadranskom moru, pred licem onog Visa, kojeg ime Talijan nemože nikada zaboraviti. Italija se pripravlja na odmazdu, ona gradi godimice strašne morske gorostase; ona čeka samo povoljnu prigodu. Kod nas u Primorju glade njoj i pripravljaju puteve. Ovdje se monarkiji i dinastiji odano pučanstvo dnevimice sve to jače i sve to življe potalijančuje, ovdje raste dan na dan sve to više talijanski upliv, dočim propadaju oni, na koje bi se mogla monarkija u težkih časovih osloniti i koje je g. 1848. i 1849. onako milo i sladko na pomoć pozivala Naši državnici zaboraviše na ona vremena; oni nevide više ni bliže ni dalnje pogibelji za monarkiju na južnih granicah monarkije. Blaženi oni, kao što su blaženi i oni, koji nevide nad sobom gorućeg krova!

Svuda jednaki! Iz New-Jorka brzojavljaju, da su se potukli američki i talijanski radnici kod gradnje željeznice u Teksarkani, pokrajini Teksas. Po starom talijanskom običaju probo je talijanski radnik talijanskim narodnim oružjem — nožem — jednog američkog radnika, na što je domaće pučanstvo ustalo proti ubojici i njegovim drugovom, koji su morali zapustiti radnju.

Talijanski radnici su svuda jednaki; dok su gladni i žedni, goli i bosi umiljati su i pokorni kao janje, a čim se najedu i obuku, hoće da gospodare i onim, koji su ih milosrdno najeli i pod krov uzeli. To vidjamo i u naših stranah svaki dan.

Književne:

Moć ljubavi — komedija u 3 čina pretiskano iz „Sisačkoga Viestnika“, Sisak tisak i naklada J. Dujaka. Ciena 50 h.

Očitovanje.

U listu „Naša Sloga“ br. 61. uvršten je dopis iz otoka Krka (odnošaji u Dubašnici) u kojem je dopisniku iz prevelike revnosti za občinu i tobožnje kršćanske ljubavi ali u istinu zlobe i nenavisti bilo milo se osvrnuti i na podpisanoga, občinsko zastupstvo, občinsku upravu i tajnika.

Toga častnoga g. dopisnika, koji bi rado svakamo svojim dugim nosom, preko svoga okružja te koji sad toliku nesposobnost meni i občinskom zastupstvu za občinsku upravu spočituje, pitam:

Nije li istina g. dopisniče, da ja i sve zastupstvo (osim jednoga) smo bili po vašoj volji, te s obzira napram vami i vašim uplivom izabrani? Nismo li dakle onda bili za Vas muži sposobni za občinsku upravu? A danas! Iza samih 9 mjeseca občinske uprave nas u javnosti proglašujete nevaljanima, a mene ženi spodobna! O jadne promjene u vašoj vrlastoj glavi! Neka Vam to bude na čast!

A znate, častni dopisniče moj, zašto već Vam nismo mili; ni ja, ni većina zastupnika? Jer nećemo da plešemo po sviranju Vaših dipla. A ni tajnik Vam nije mio, premda i po Vašu dobra dušica, jer da je nesposoban. A znate li zašto? Vi biste htieli jednoga drugoga, svomu srcu draga, pa makar stajao občinu kolikogod mu drago; jer Vas občinski interesi ne bole, samo da Vašemu srcu mili radje tudjinci, jer Vama draža hlja nego košulja i u ovoj i drugih prilika; ali ja Vam kažem, da tajnik vrši svoje dužnosti točno, i da za svoga tajništva nije dao povoda nikakovom prigovoru ni momu, ni od nadležnih oblasti ni od občinara. Po tom moj dragi gospodine Vaša viest, koju ste turili u svet, nije drugo nego laž i kleveta, pa zato Vas čeka dan plaće.

Dubašnica, 21. kolovoza 1901.

Načelnik:
A. Linardić.

Sve radoljube sljedno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah kolike u Puli tolike izvan iste.

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slastice.

Prve slovenske skladište pokućstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu – Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom
Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Taftà za turiste od L. LUSER-A.
Najbolji i priznati liek
za kurje oči žuljevitost itd.
Glavno skladište:
Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling
Neka se pita: Taftà za turiste
Luser
po novč. 60
Dobiva se u svim ljekarnama.
U Trstu: I. Serravallo, M. Ravalni, Leitenburg, A. Praxmayr, U Gorici: Ortlobolli, Pontoni, U Pazinu: L. Wassermann, F. Ostrovichio.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Da se jednom počne sa jeftinom prodajom robe na bazaru, to je jedna od najvećih švicarskih tvornica ura *rad reklame* meni poslala svoj fabrikat, da ga popularizira i *dok zaliha traje*, prodaju se elieđeće žepne ure sa finim radnjama skoro badava.

Svakoj je uri priložena košuljica od kože i jedno novo iznađeno umanjujuće zrcalo kao dar, badava.

for. 2.10 stoji	jedna Nickel-Anker-Remontoir žepna ura sa posrebljenim franc. lancem i kutijom.
for. 4.20 stoji	jedna prava srebrna Remontoir žepna ura sa američkim posrebrnjenim lancem i kutijom.
for. 4.70 stoji	srebrna ženska ura, Remontoir sa posrebrnjenim engleskim lancem i kutijom.
for. 8.— stoji	prava sa 14 karat. zlata Remontoir žepna ura sa elegantnom kutijom iz atlasu i lancem.

Sve je garantirano za 3 godine

Što ne odgovara rado se promjenjuje, ili se novac povraća, pak je tako svaki riziko izključen. Slični su oglasi patvoreni. Dobit se može uz golov novac ili pošt. pouzećem kod tvrdke

BRAĆA HURVIZ

Skladište ura i zlatnih stvari na veliko. — Dobavljač c. kr. austr. saveza, drž. činovnika, i t. d. Ilustrovani cienici gratis i franko. **Krakov, Stradom 17.** Traže se agenti.

Broj 68. Pula, u petak dne 30. agusta 1901. God. XXXII.

Oglasi, priopćenja itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog sterka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Vladin vrt u Štivanu

(otok Cres.)

Pred njekoliko godina odlučila je carska vlada u Trstu ustanoviti rasadnika ili vrtova za uzgoj američke loze u raznih krajevih Istre, kao u Pazinu, u Krku, pa tako ga je ustanovila i na otoku Cresu u mjestu Štivanu, koji služi za mjesto istog imena, za Martinšćicu i za Belej, te ima dakle veći djelokrug, nego ga netočno upućeni dopisnik „Naše Sloge" pripisuje u br. 57. t. g. Taj vrtao nije dakle ni od vlade određen za sve vanjske obćine, nego za naznačene, a uzrok tomu znade samo ona. Ovaj vrtao nemože se dakle prispodobiti ili takmiti sa drugimi ovećimi vrtovi ove vrsti, ali ipak se o njem može kazati, da je uzor-vrtom. Skroman je, nije velik, ali je dostatan. Nekažemo to u smislu spomenutog dopisnika, nego u tom smislu, da je taj vrtao kao početna uputa u vinogradarstvu za umno gojenje američkih loza na svojem mjestu. Tà više se od takova vrtla nemože tražiti. Pametan čovjek neće valjda izčekivati od toga vrtla podpunu nauku u vinogradarstvu, kako se predaje u viših zavodih, nego samo najelementarnija načela vinogradarstva, najkraća i prikladna za prosti puk. A tu svrhu je vladin vrtao u Štivanu i postigao, te tim se pokazao potrebnim i koristnim.

Od toga malenog vrtla nemože nitko očekivati, ba bi se moglo snabditi toliko tisuća američ. koza, da se tim zadovolji pučanstvo svih vanjskih obćina, jer takove svrhe nemaju nigdje u našoj državi, pa neima ni ovaj, nego samo, što no kaže, toliko, koliko. Iz takova vrtla se daje, koliko proizvadja, a čega nema, nemože dati, pa bila ili nebila komu potreba. Nije dakle gosp. dopisniče umjestno prigovarati, da se je prošle godine djelilo 50—60 loza svakomu prijavniku iz Štivana, i iz Martinšćice, a u peru Vam je ostalo, ono i iz Beleja, dakle što je to prama potrebi?

Tim je potreba naroda pokrita. Koji bi dao više, kada više loza nema? Podjelilo se badava 7000 loza u prošloj godini, a u prijašnjih godina narasao je broj i do 10.000 To je već nješto. Prvo se djelilo seljakom do 200 i više loza, jer je bilo manje prijavnika, a od dvije godine amo okrenulo se lice, jer se može reći, da hrpimice gospodari navaljuju na vrtao u doba djeljenja loza, da se molbam nemože odoliti. Utiču se i u privatni rasadnik podpisanoga.

To sve dokazuje, da je bilo vrieme, kada su se manje naši seljaci brinuli za američku lozu, pa tog vrimena da je nestalo, i nastao u naših krajevih vinogradarski preokret na bolje. Početnici smo. Temelj je bačen. Američka loza se širi i sadi, ako i ne vatrenom grozničavošću, nu ipak redovito i postepeno. Što se nije prije sadila i više, uzrok valja tražiti u naravi naših seljaka, koji vjeruju onomu, što sami vide, i rade što sami izkuse. Takovi su i mnogi drugi. Nije se dakle čuditi, ako u nas mlado vinogradarstvo napreduje polagano. A tomu imade mnogo razloga. Svatko nema ni zadosta hrane. U svakom je poslu početak najteži, a poteškoće se uvjek nesvladaju najednom. Nadamo se, da ćemo i ovako našu svrhu polučiti. Težko, da će u nas ova generacija naroda toliko američkog trsja nasaditi, koliko bijaše prije domaćega; a to poglavito stoga, što se sva mladjarija starija od 16 godina seli u Ameriku i drugamo, da potraži zaslužbe i novca, pa da se vrati i da nastavi rad oko preustrojstva zapuštenih vinograda. Siromah, komu nedostaje hrane iz njegovog zemljišta, mora za njom po svietu, a kada hrane dobavi, neka sadi američku lozu, koja će mu služiti za glavnicu, iz koje će dobivati liepe kamate. Ima sbilja zapreka i više nego što navedosmo za unapredjivanje američke loze, ali marljivi i uvidjavniji seljaci zato nemare, neklone duhom, bore se, pobjedjujuć sade američku lozu bilo iz svoga vinograda, bilo iz vladinog vrtla. Donaša li dakle vladin vrtao u Štivanu koristi? Dakako da donaša. Lienčinam samo nedonaša, a tih ima svagdje. Okladili bismo se, da je i g. dopisniku „Sa otoka Cresa na Petrovu" ovaj vrtao koristio, kako je koristio i Štivanjanom i Martinšćanom, i Belejanom, i Ustrinj, i Vrani, i Zbišini, i Valunu, i Lubenici, dapače i istomu Cresu, gdje se prije više tisuća loza žilavica raspačalo, jer je nisu naši domaći seljaci htjeli, ili su ih tražili, kada su saznali, da ih više nema. Recimo istinu, prije nisu naši ljudi znali cieniti američku lozu kako sada, jer sada bi se za nju i potukli. Kako to, prije malo, sada toliko? Na tu promjenu je netko morao uplivati. Prije je uplivao vladin vrtao u Štivanu, pa onda putujući učitelj gosp. Trampuž, stanujući u Krku. Vladin vrtao je pohrana, iz koje izlazi svake godine po više tisuća ljepih loza-žilavica, zdravih, neoštećenih, zrelih za razplod. To je materijalna stvar, koja se vinogradarstva tiče, te nemože bit po seljake od zánata ravnodušna.

Gospodin Trampuž je pako učitelj, vrtao je njegovo djelo, koji mučeć govori sve, koliko i učitelj. On putuje i ide, kada i kamo ga njegovo zvanje zove, te nenosi uzalud ime učitelja, a koj bi to samo uztvrdio, pokazao bi, da ignorira čovjeka, koji misli, čuti, i radi sa temeljnim znanjem i matematičkim osvjedočenjem u gospodarstvu, a napose u vinogradarskoj struki. Njegove lahke, razumljive i proste pouke su za svakoga baš poučne, uputljive, bisera vriedne. Sa kratkimi i bistrimi načeli u vinogradarstvu već je Štivanjare i mnoge druge seljake tako uputio, te je znadu na pamet kao otčenaš. Koliko puta nije on praktički pokazao i učio u vladinom vrtu, u vinogradih, u župnom dvorištu baš o načinu i vrstih ciepanja na američku lozu, a ponajviše o englezkom ciepanju na suho! U Štivan bi došao parobrodom po Martinšćici, gdje bi se obćinskomu glavaru prijavio i kazao mu svrhu svog dolazka, u Štivanu bi se to brzo proglasilo, a na Belej bi otišao vrtni čuvar Orlić prijaviti puku. Dopisnik „N. Sl." br. 57. će tekar ovim putem doznati sada, da je g. Trampuž svaku godinu, po više puta ciepanje praktično poučavao. Njega smo mi vidjeli, i stotinu drugih u raznih prilikah, kako je vješto rabio nož ciepilnik, ravne plohe odrezavao koso, srednje zareze činio, i ciepove slagao. To su činili i svi ondje nazočni, te im je ili popravljao, ili odobravao sa ustrpljenjem i zanimivošću, baveć se š njimi po više sata. Dakako, da nisu svaki put svi seljaci dolazili na praktične vježbe, ali su bili svi pozvani, i svi su mogli doći, a to je dosta. Mnogi dakle znadu englezki ciep usljed pouke primljene kod kuće po g. Trampužu. Neće bit baš svi profesori u tomu, ali oni kažu, da za sebe znadu, i tim se diče.

(Konac sliedi.)

DOPISI.

Iz Cresa, dne 22. t. mj. 1901. — Dopustite, da priobćimo u Vašem cienjenom listu „Naša Sloga" nekoliko redaka i sa ovog valjda najzapuštenijeg i najbiednijeg mjesta u tužnoj Istri. Sad se je doduše nešto počelo buditi, kako se to uvidja i po dopisima u cienjenoj „Našoj Slogi", ali to budjenje jest dosta slabo, jer još smo tvrdo prilisnuti i isprekrižani onom mrežom, koju su naši Talijani razapeli po cieloj Istri. Nu nadajmo se u bolju skorašnju budućnost, jer svaka sila i protunaravno gospodstvo za vremena, te ili prije ili kasnije mora da jednom izbije na vidjelo božja pravda. Ta će pravda donieti nam slobodu, koja će nam biti tim sladja i ugodnija, čim ju budemo postigli većim trudom i naporom.

I ovih se je dana vidjelo u Cresu, kako se Talijani ljute i previjaju kao pogažena zmija, čim opaze, da se u onom narodu, kojim vladaju, pojavi ma i tračak hrvatske sviesti. Oni bo dobro znadu, da i najmanji znak, koji pokazuje, da naš

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

(Nastavak).

O, nemojte mu upisivati u grieh, ako možda ne znade dovoljno cieniti vaše sveto zvanje: oprostite tom biednom patniku, koga je vihar jada i nevolja bio i progonio sa svijuh četirih strana svieta. Eno, on vam sada pruža prigodu, da to izpravite, šiljući vam svoju djecu, da im vi valjanim uzgojem izkorenite one presude, mane i zle običaje, a da im u njihova nježna srca ulijete onoga, što će ih jednom učiniti dobrimi kršćanimi, dobrimi ocevi, pravi patriotama i značajnicima; da im uplamtite volju za naukom — za knjigom, iz koje će moći i u kasnije doba crpsti koristnih nauka; koja će ih jednom prevesti dotle, da se otresu stare one kopreme, koja im prieči vidik u daljinu. Nastojte dakle, da vašim učenicima podatete dostatnu količinu znanja, ali to znanje treba, da bude gradjeno na čvrstoj podlozi kojoj ne će tako lako zub vremena, a ni razne okolnosti — uništiti. A da to postignemo, valja da se okanimo puke teoretičnosti (mehanizma) i sjajnih uspjeha, kojima mnogi hoće, da zavaravaju i zasjenjuju, na pojedinim paradnim prigodama, slušatelje i tako pokriju svoju slabu stranu. Sjajni uspjesi niesu od nikakove koristi po djecu; oni su samo kadri, da poluče časovite efekte. Budimo zadovoljni sa solidnim uspjehom — napredkom, ali taj napredak nek bude kroz svojina dječija; nek bude što no reč: malo, a sočno, a ne mnogo, a nesmočno, jer jedino takav napredak ozbiljno i trajno koristi mladeži. „Što je više sjaja u školi, to je manje pravoga znanja i uzgoja", veli preporoditelj hrvatskoga učiteljstva nepreždlni J. Filipović. A bivši ministar prosvjete Baccelli, doviknuo je učiteljima sakupljenim u Rimu na učiteljskoj skupštini: Educare si può, istruire quanto basta"!

Narodna naša škola budi stoga jednostavna, zdrava, hraniva i probavljiva; a da dotle dopremo, neka nam uviek pred očima lebdi zvanje velike većine našega naroda. Čim i od koje koristi biti će našem uzgajaniku, ako bude znao na pamet sva slovnička pravila, a ne bude znao valjano ni čitati ni pisati, ako ne bude kadar, da samosvojno pročita jednu stranicu iz čitanke, ako ne bude znao, da sam napiše list svojim roditeljima. Čemu pusto mehaničko znanje, ako se on ne bude znao u potrebi s njime poslužiti — okoristiti? Nije učen onaj, koji imade natrpanu glavu Bog zna kakvog li sve znanja, a da s njime nezna baratati; nego je onaj učen, koji to znanje znade u nuždnom času upotrebiti i s njime se okoristiti!

Odalečimo dakle od škole teoretičnost, s njome djeteta poučiti ni uzgojiti ne ćemo nikada moći, dapače njome mjesto uspjeha postizavamo — neuspjeh. Znanje, kojim učenike vaše pitate, ne budi uviek ni visoko ni preduboko, ali budi uviek točno, uviek praktičnošću začinjeno. Praktičnost će jedino ovu lako probaviti i s njome se zadovoljiti. Praktičnost će jedina u njemu svakovrstnih vrlina postvarati! Nu pri tom ne ću da ustvrdim, da se valja kaniti i od škole odalečiti svaku idejalnost, ne Bože sačuvaj. Nešto idejalnosti treba svakako da bude u pouci školskoj, e da se tako lakše mladež naša jednom uzmogne podići nad puste brige svakdašnjeg života, te svoje misli svrnuti višim i plemenitim ciljevima. Učitelji, je li vam do napredka najplemenitije znanosti, do sreće i ponosa naroda, kojemu pripadate, prečinite sami sebe, prečinite znanost — **učite, mutrite i proučavajte!** Pa budete li tako postupali, to ćete moći onima, koji klevećn nn učionicu — na vas, doviknuti: „Mijesam krivac imena mi moga, sva je krivnja s nevaljanstva tvoga"!

(Nastavak slijedi.)

narod teži za slobodom, (i to samo makar za osobnom slobodom), jest za njih početak propasti njihovog nasilnog gospodstva.

Evo da vam pripovjedim dogodjaj, što se je zbio ovih dana u gradu Cresu. Na 7. tek. mj. (treći dan našeg godišnjeg sajma) došlo je amo nekoliko hrvatskih abiturijenata sa abiturijentskog kongresa, koji se je ove godine obdržavao na Rieci. Ovi su mladići došli amo nenadano, kako se vidi po tom, što su nam onaj dan telegrafovali, da ih dočekamo. A niesu pak došli — kako kažu naši renegati i dotepenci, da šire „la propaganda croata“. jer kako rekoh, došli su nenadano. Dodjoše, da se malko porazvesele i da razgledaju ove naše krajeve. Kad bi pako imali bili političke nakane, bilo bi ih došlo mnogo više, a nije im to bilo baš težko, jer kako su mogli doći na Rieku sa sviju strana naše domovine, to bi bili mogli doći i u Cres, koji je od Rieke udaljen 3 sata vožnje parobrodom. Ovi su mladići po danu bili pušteni na miru, te se nije nijedan Talijan uvriedio radi njihovog ponašanja, premda su Talijani prema nama veoma tanke i ćutljive osjetljivosti. Jedva ovi mladići zapjevaše na večer hrvatskim jezikom, to već nekojima nebijaše milo, te se je odmah pokazala finoća, izobraženost i plod njihove djedovske kulture. Naime tek zapjevaše oni, to se čuje sa prozora jedne creske „aristokratske“ kuće vikanje najfinije rieči kao mer...., kojom se Talijani u svojoj finoći tako često služe. Kad su abiturijenti prolazili po gradu, mnogo ih je pučanstva slušalo napetih ušiju, te se je divilo njihovom pjevanju i njihovom sladkom jeziku, kojim su govorili. Osobito krasni se je spol one večeri uvjerio, kako je naš „fervaški“ jezik liep i blagozvučan. Pučanstvo im je povladjivalo i molilo ih neka i dalje pjevaju. Kad su zapjevali i druge domoljubne pjesme, prolazeći izpod kuće našeg načelnika dra. Josipa Petrisa, c. kr. bilježnika, proli se čaša vode sa onog prozora, na kojem je i sâm glavom bio nagnut. Kad su se drugi put vratili, proli se i druga čaša, koja je dohvatila jednog abiturijenta. I ovaj je put bio naš gradonačelnik na prozoru, a zatim je pošao k redarstvu, da im zabrani pjevanje. Redar im na to zabrani hrvatsko pjevanje zaprietiv im se zatvorom. Oni su se pokorili, jer su uvidjeli, da redar dolazi po višem nalogu. Na to inteligentna fakinaža zatuli onu izazovnu „Nella patria de Rossetti“, te je pjevala slobodno bez ičije opomene, jer je pjevala talijanski a to našeg načelnika ne smeta, nego mu godi i uživa, kad se može štogod raditi u prkos Hrvatima. Na to su abiturijenti pošli prema kavani „Al fedele Chersino“, a Talijanaši zapjevaju i druge izazovne pjesme. Ali rulja, koju hrani creski poljodjelac, pjeva i provocira Hrvate, a da ne biva opomenuta. Po gradu se vikalo i žviždalo one večeri, a naš gosp. načelnik sve to mirno dopušta, te je dapače sam prvi pokazao put demonštraciji stojeći na prozoru, dok sa istog prozora lievala voća na prolaznike. Pitamo sada, je li sposoban taj čovjek, da vlada občinom, u kojoj ima 95% hrvatskoga pučanstva.

Niesu ove puste rieči, ovo su činjenice, kojih se ne može pobiti, jer se može svatko ob ovom osvjedočiti kod c. kr. kotarskoga suda u Cresu.

Naši su naime abiturijenti podigli tužbu protiv g. načelnika radi uvrjede poštenja, pošto je voda prolivena sa njegovog prozora dva puta baš na njih, a on sam je medjutim bio na onom prozoru. Naši su svjedoci dokazali, da je on oba puta bio na prozoru, a vodu da je prolila ženska glava, a ta bijaše, po mnienju gradjanstva, njegova rodjakinja. Gospodin načelnik, koji je proučio pravo, imao je svoga odvjetnika - branitelja a abiturijent, koji je tužio, ostavio je svog opunovlaštenika, te ne imadjaše nikog odvjetnika, pošto nisu se odazvali njegovoj molbi dva odvjetnika izvan mjesta Cresa. — Dr. Petris bio je riešen obtužbe, jer da nije dokazano, da je on glavom bacio vodu. — Abiturijenti su uložili utok. Evo, čujte vi, koji pomažete n e p r i s t r a n i m ljudima, do onih mjesta na kojima moraju stajati ljudi, koji umiruju duhove a ne da ih draže i vladaju na očigled pristrano.

Naš je gosp. načelnik više puta kazao pred svojim političkim protivnicima, da će on raditi po simpatiji, da će on uviek glasovati protiv svojih političkih protivnika u občinskim poslovima, pa makar imali pravo da zahtjevaju njegovu moralnu podporu. Vidjet ćemo, hoće li vlada podupirati Talijane i onda, kad joj budu ovake ljude predlagali za kakvo mjesto, na kojem mora stajati čovjek, koji će raditi po pravici i nepristanosti, a ne po strasti i političkoj zaslijepljenosti.

C r e s a n i n.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ma su morale mošćeničke frajle nedelju grist papar.

Jur. A oni Afrikanci!

Fr. I poprdili!

Jur. A oni lepi soldi, ke su tamo naši pustili!

Fr. Varamente nimaju niš kontra našim soldom ni Afrikanci, ni frajle, ni poprdili.

Jur. Magari da bi jih bilo!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Češki listovi javljaju, da će se sastati carevinsko vieće na jesensko zasjedanje dne 20. oktobra.

Njemački zastupnici pučke stranke u Češkoj prihvatili su na sastanku poúzdanika resoluciju, kojom odsudjuju oštro napadanje njemačke radikalne stranke ili svenjemačke stranke na narodnoga zastupnika i podpredsjednika carevinskoga vieća Prade-a, kojemu izriču oni neograničeno povjerenje.

Češki sabor razpustila je vlada, te će biti obavljeni novi zemaljski izbori u drugom tjednu mjeseca oktobra po novom izbornom redu.

Zadnjih dana pronosila se je tvrdokorno viest o ostavci ministra rata baruna Kriegshammera. Premda je ta viest opetovno oprovrgnuta vjeruju u Ugarskoj, da će ministar odstupiti poslije velikih vojničkih vježba.

Prošle nedjelje obdržávana bijahu dva katolička kongresa; jedan u Kremsieru drugi u Ljutomjericah. Oba kongresa bijahu mnogobrojno posjećena. Istodobno obdržavali su liberalni Niemci javni sastanak u Ljutomjericah, a slobodoumna češka stranka u Prosnici. Na tih sastancih držani su oštri govori proti katoličkoj stranci i proti vladi. Obje stranke navietile su jedna drugoj žestok boj.

U Lavovu obdržavali su u nedjelju sastanak Poljaci iz Šlezke, koji su prihvatili resoluciju, da se moraju boriti u Šlezkoj koli proti Niemcem, toli proti Čehom. Ta budućа borba izmedju Poljaka i Čeha u Šleziji biti će na korist jedino Niemcem, koji će odnesti iz borbe deblji kraj. Tako je svuda medju Slavenima u Austriji, gdje se medju sobom kolju, tu uživaju Niemci, Talijani i Madjari.

U tom pogledu daju nam žalostan primjer naša slovenska braća u Kranjskoj. Tamo se spremaju obje stranke na tako žestok boj za predstojeće zemaljske izbore, da takva još u Kranjskoj bilo nije.

U zadnjem smo broju priobćili viest o smrti grofa Frana Coronini-a, koji je još nedavno igrao veliku ulogu ne samo u Goričkoj, nego i u Beču. On je bio naime odgojen ujedno sa pokojnim grofom Taffe-om i Njeg. Veličanstvom, te je kasnije kao državni zastupnik, kao predsjednik carevinskoga vieća, kano načelnik svoga kluba i kao zemaljski kapetan Goričke-Gradiške igrao vrlo važnu ulogu u javnom životu Austrije. Iz njegova javnoga djelovanja vriedno je iztaknuti dvie činjenice. On je naime javno u sjednici car. vieća označio austrijski parlamenat kao mjesto za trgovinu, hoteći tim kazati, da se tamo napuštaju interesi države i zemalja i da stranke nastoje od vlade zadobiti povlasticah za svoje glasove, kao što trgovci traže novac za svoju robu.

Druga je činjenica, da je on — premda dobar Austrijanac, — javno u parlamentu uztvrdio, da neima u naših južnih pokrajinah, najpače u Primorju i r r e d e n t e. On je tom izjavom učinio veliku uslugu Talijanom Primorja, je se je njegove rieči slušalo i uvažavalo. Ali njegova tvrdnja nebijaše istinita, što se je prije i poslije stotinu puta jasnimi dokazi posvjedočilo.

Rusija. Povodom predstojećeg posjeta cara Nikole u Francezkoj, pišu ruski listovi, da će se tomu posjetu radovati ne samo Rusi i Francezi, nego i svi pravi prijatelji mira, koji nisu obvladani egoizmom, koji je u mnogih ubio svako kršćansko čuvstvo.

Francezka. Službeni program za boravak cara Nikole u Francezkoj priobćen je ruskoj vladi i listovom. Car i carica dolaze dne 16. septembra na ruskoj jahti „Sjeverna zvjezda“ u Dunquerque. Predsjednik republike Loubet, predsjednici parlamenta i senata, te svi ministri poći će caru na susret na ratnoj ladji „Hoche“ te ga na otvorenom moru na jahti pozdraviti. Iz Dunqueqe-a polaze car i carica sa Loubetom i pratnjom u Compiègne. Drugog dana odvesti će se car sa Loubetom na vojno vježbalište kod Reimsa, gdje će se obaviti zaključne vježbe vojske. Trećeg dana imali bi car i carica posjetiti Pariz, gdje će biti gostovi predsjednika Loubeta. Za sada nije još javljeno, dali će carski supruzi i u Pariz, ali se drži općenito, da hoće. Dne 19. septembra obaviti će se na poljani kod Reimsa velika vojnička smotra. Tu će se caru predočiti novi posebni odjeli francezke vojske: odjel vojnih biciklista i zrakoplovni odjel. Prema toj odredbi trajao bi carev boravak u Francezkoj četiri dana. Govori se, da će francezka vlada povodom carevog posjeta pomilovati nekoje političke prognanike.

Njemačka. Berlinski listovi pripisuju veliku važnost sastanku cara Vilima sa carem Nikolom u Dancigu, jer da će po naročitoj želji cara Nikole tomu sastanku prisustvovati i njemački kancelar grof Bülov. Taj sastanak da nije samo čin udvornosti, već da dobiva tim politički značaj.

Mjestne:

Imenovanje puljskoga prošta. Sudeći po onomu, što pišu talijanske novine i što govore u puljskoj sakristiji, čini se da je odredjen za mjesto prošta i seoskog dekana u ovom gradu pop Adam Zanetti, birši furlanski zastupnik i član talijanskoga kluba u carevinskom vieću u Beču. Talijani se srde njekako radi tog imenovanja, suprotstavljajuć i iztičuć kandidatom za to mjesto kanonika Pahovića, ali ne možda radi toga, što je posliednji sposobniji za mjesto, nego radi toga da proštom bude tiha i mirna ovčica, a ne ratoborni klerikalac.

Što se nas tiče, — a naš glas valja za tolike tisuće hrvatskih duša u Puli i za deset seoskih plovanija hrvatskih u dekanatu — moramo opomenuti biskupa Flappa, da se već jednom otrese tog vječnog zanemarivanja Hrvata i narivavanja svećenika, koji nepoznaju niti jezika niti okolnosti puka te neka dade Puli prošta sposobna u svakom, pa i u jezikovnom pogledu. Furlana i Fiorentinaca nama netreba, a Bog im daj zdravlje tamo, gdje im je domaće ognjište.

Jesmo li u Puli ili u.... Patagoniji? Radi se o pošti, koja ovdje stoji pod upravom glasovitog Franka, novoizabranog občinskog zastupnika i još koješta. Dakle, na puljskoj pošti neznaju za „V i n t i j a n“, jer dopisnica, koju je ovih dana odpremio za tamo jedan naš odvjetnik u Puli, putovala je u Višnjan i Tinjan i Bog zna kamo, dok nije vraćena odpremitelju; samo u Vintijan nije znala poći. A pomisliti, da je „Vintijan“ skup kuća u poreznoj občini Puli, niti 20 časa daleko od grada!

Bit će, da gospoda na pošti moraju znati za imena mjesta u Patagoniji, a ne u svojem najbližem okružju, ali nješto više, recimo, pažnje ipak nebi škodilo. Živila Patagonija!

Drang nach Süden. Pred mjesec dana javismo, da su bila razpisana učiteljska mjesta na djetičkoj novoustrojenoj školi u c. i kr. arsenalu, odnosno kod pučke škole c. i kr. mornarice. Javismo takodjer, da su se za ta mjesta natjecali učitelji, koji su p o d p u n o m a u s p o s o b l j e n i te izpitani i z n j e m a č k o g a, h r v a t s k o g a i t a l i j a n s k o g a jezika. Za ista mjesta natjecali su se i Niemci iz Češke, koji nisu sigurno izpitani niti iz hrvatskoga a još manje iz talijanskoga jezika. Uzprkos tome, s v a t a m j e s t a d o b i š e N i e m c i! Naši sposobni učitelji, koji jezikovnim znanjem nadmašuju sposobnosti Niemaca, a nisu sigurno niti u pedagogiki za istimi zaostali, bili su odbijeni, da prostor učine — Niemcima. Znatiželjni smo, kako će se isti razumiti sa onimi djaci, koji njemački nerazumiju, a tih će biti većina, jer nisu svršili njemačkih škola. Zašto se onda u natječajih zahtjeva poznavanje jezika, kada se kod podieljivanja službe na isti uvjet neobazire?

Kada smo kod stvari, sjetit se moramo njeke činjenice, a ta jest: Za vrieme okupacije Bosne i Hercegovine, dakle pred 20 godina, držali su se mjerodavni krugovi u Beču i drugud njemačke rečenice „D r a n g n a c h O s t e n“ i u smislu iste slali svoje benjamine u okupirane predjele. Danas je tamo već sve napunjeno s Niemci odnosno sa učitelji i činovnici, koji izpunjuju svoju misiju po gornjem geslu. Dapače tamo nije više niti praznih mjesta, te ako žele koga benjamina smjestiti mora žrtvom pasti naš čovjek, koga iz nikakovih razloga odpuste ili umirove. Dakle pred 20 godina bilo je kod nas na jugu malo drugačije. Tada su n. pr. na c. kr. državnim vježbaonicama u Trstu učiteljevali skoro s a m i s l o v e n s k i u č i t e l j i, danas, nakon što su popunjena sva mjesta u Bosni, biti će na istim školama dva ili tri Slovenca-učitelja najviše, ostali su s v i N i e m c i, dapače jedan istih podučaje i slovenštinu. Isto vriedi i za srednje škole, na kojima je u ono doba bilo mnogo više naših profesora nego li danas. Uzmemo li u ruke školska izvješća srednjih učiona u Primorju, naći ćemo, da je na istih podučavalo prošle školske godine do 100 njemačkih, 90 talijanskih

(tu su ubrojeni profesori sa mjestnog gimnazija i realke u Trstu te gimnazija u Kopru i Pazinu) i samo 28 slovenskih odnosno hrvatskih profesora, medju kojima su ubrojeni i učitelji vjeronauka. Koliko je pako Niemaca-učitelja jošte na drugima zavodima u Primorju? Na c. kr. drž. dječjoj njemačkoj školi u Puli te na školi c. i kr. mornarice svi su Niemci osim staroga Colloriga; za Hrvate i Slovence tamo nije mjesta.

Tako se sistematički popunjuju sva mjesta jedino sa Niemci; tu i tamo se milostljivo dozvoljava, da može podučavati i po koji Slovenac i Hrvat, nu taj je tada vjekovito zapostavljen Niemcima.

Njemački most do jadranskoga mora gradi se pomoću nesloge, koja vlada medju narodnostima Primorja i pomoću naših domaćih razmirica. Dogradili se jednoč, biti će krivnja na onih, koji našemu narodu iz prkosa nedozvoljuju niti prvu elementarnu poduku u materinskom jeziku, a mnogo krivnje će pasti i na one vodje i prvake, koji povedoše narod u rat radi osobnih hira i zadjevica.

Žigice na korist družbe sv. Cirila i Metoda za Istru prodaju se u Puli, u prodavaonici duhana g. Steskal-a na uglu ulice Sissano broj 2 i Cenide broj 1, na što upozorujemo sve rodoljube.

Iz Medulina pišu: Naš župnik, g. Andrija Bylica, dobavio je ovih dana krasne, velike slike „Putnog križa“ za našu crkvu. Od potrebe je bilo, da crkva dobije ovaj lijepi ures, koji će biti postavljen oko polovice septembra. Župnik Bylica je doista požrtvovan pastir i Medulinci, dočim su mu zahvalni za „Putni križ“, žele svim srcem da se čim, prije oživotvori i daljnja župnikova želja: dobava i namještenje orgulja. Ele, u skladu i ljubavi — Medulin može postići mnogo stvari.

Kako je već bilo javljeno u „N. S.“, govori se, da će biti ustrojena otužnička postaja za doljnju Puljštinu u jednom ili drugom selu. Občinska upravna vieća i župni uredi Medulina, Ližnjana i Pomera poslala su obrazloženu molbu na nadležne oblasti, da se ta postaja namjesti u Medulinu, kao središte i najvažnije mjesto na doljnjoj Puljštini. Nemože biti ni malo dvojbe, da će državna oblast uvažiti rečenu molbu.

Pokrajinske:

Za družbu sv. Cirila i Metoda, poslao pop Miro Babić u Grobniku Kr. 18·30 sabranih u kući popa Nikole Grškovića na dan crkvenoga zbora na Bartulovo. Živio sabirač i darovatelji!

Termoelektrični toplomjer, kojega je izumio naš zemljak g. Josip Slavić-Matin iz Varljeni na Kastavščini, umješćen je jur na novom ratnom brodu „Szigetvár“. Taj novi ratni brod će u kratko na put oko zemlje. Dopisom 29. maja 1901. obaviestilo je c. kr. ratno ministarstvo (odiel za mornaricu) gosp. Slavića, da želi uvesti njegov izum i na drugih brodovih te ga pozvalo, da u tu svrhu učini svoje predloge. Našemu zemljaku čestitamo na uspjehu!

Onaj gospodin, — čini nam se iz Kanfanaršćine — koji je dao u našoj knjigoveznici vezati „Prontuorio dei Conti fatti“, neka nam pošalje svoj naslov, da mu uzmognemo priposlati knjigu.

Iz Pazina nam pišu: Dopisnik u br. 66. cienjene „N. Sl.“ iztaknuo je sasma umjestno mnienje, kakov treda da bude ravnatelj ovdašnjeg c. kr. poštanskog i brzojavnog ureda a da ugodi puku. Ali jedan kuće-gazda nemože dobrim uspjehom voditi kućne poslove, ako i ukućani nisu vješti redu, kojim se posao obavlja. Dopisnik je zahtjevao, da ravnatelj mora poznati hrvatski ili sloveniski jezik, ali od podredjenih činovnika nije zahtjevao ništa, a niti jedan od poštanskih činovnika u Pazinu da bi znao i rieči hrvatski ili slovenski pravilno progovoriti. Isto vriedi i za listonoše, koji su dobri ljudi, ali nepoznaju podpuno jezika puka. Što se dakle jezika tiče, moralo bi se osoblje ove pošte sasma promjeniti. S druge strane nije baš umjestno, da su činovnici, sve skoro sami Pazinci, pa medjusobno u bližnjem ili daljnem rodu. Ovim nećemo da diramo u pitanje pouzdanja, ali kod pošte i brzojava ima slučajeva veoma ćutljive naravi, zato je najbolje, da činovnici ne budu jedan drugomu u rodu niti da budu u službi u rodnom mjestu. Ravnateljstvo bi moralo na to strogo paziti!

Iz Škofjah — občina Milje — pišu nam 26. t. mj. Mi smo g. uredniče, pod slavnom talijanskom občinskom upravom pravi siromasi. Neimamo puteva, neimamo pitne vode, neima pravog školskog nauka ni ostalog, što nam treba za svakdanji život. Naši putevi su prikladni jedva za koze, nipošto za ljude ili za našu domaću životinju, kojom se služimo za vožnju i prenos. Sve naše dosadašnje molbe za gradnju il popravak tih puteva, ostale su od talijanske gospode neuslišane. Gospodi u Miljah i u Kopru netrebaju naši putevi, nego u vrieme izbora, a tada se dovezu do kakve krčme u kočijah, te tuj love, sliepe i varaju siromaha seljaka.

Imademo vrielo dobre pitke vode, ali nam nekoristi, jer je blatom i kamenjem zasuto. Molili smo, da se to vrielo očisti i vodnjak sagradi. Obećaše nam u Poreču pomoć. Bio je ovdje nekakav mjernik iz Trsta; sagradiše nekakav krov nad vrielom, ali tako lošo, da se je sve skupa u vodu sasulo, te je još gore, nego li bijaše prije.

Mi već neznamo, komu da se za pomoć utečemo, jer nas odasvud odpravljaju praznimi rukami. Pokušati ćemo sreću kod naših zemaljskih zastupnika, na koje ćemo se obratiti čim se opet sastanu u Kopru. Osvjedočeni smo, da će se oni zauzeti za nas siromahe i pomoći nam, bude li im iole moguće.

Nije dosta, što nas biju te materijalne nevolje, već nam hoće tudjinci da pokvare i našu mladež.

Amo doseljeni Talijani drže naime skoro svake nedjelje javne plesove, kod kojih si naša mladež kvari dušu i tjelo. Tuj se troši novac i gubi zdravlje. Mladež se uči razkalašenomu životu i dangubi. Bilo bi suvišno dokazivati, kako su pogibeljne onakve nazovi-zabave za neiskusnu i vratolomnu mladež. O tomu bijaše na vrieme obaviešćeno kotarsko poglavarstvo u Kopru, ali g. poglavar neima lazno, da se paća s takvimi malenkostmi. Poduzetnik plesa je k tomu Talijan i kao takova ga valja šteditи, jer bi se inače uvriedio i šijor Felice Bennati, koji je desna ruka g. poglavara. Poznati slučaj u Laništću nam je za to jasan dokaz.

Javna pučka škola na Zrenju. Od tamo nam javljaju, da je ono upravno vieće dobilo nalog od c. kr. kotarskog školskog vieća u Poreču, da imade graditi dvojezičnu javnu pučku školu u Zrenju. Upravno vieće, da se je već dva puta uzprotivilo takvom nalogu.

Naši občinari zamolili su jur godine 1900. c. kr. zemaljsko školsko vieće, da bi se ustrojila na Zrenju javna pučka škola sa hrvatskim naukovnim jezikom. Na tu molbu nedobiše odgovora ali su kasnije doznali, da je c. kr. kotarsko školsko vieće izdalo občinskoj upravi u Zrenju opetovno nalog, da sagradi kuću za dvojezičnu pučku školu. Upravno vieće, da je svaki put odgovorilo, da kuće nemože graditi, jer da neima za to novaca.

Kad bi bilo ono upravno vieće dobilo nalog, da sagradi kuću za talijansku pučku školu, našlo bi bilo stalno novaca, al za hrvatsku ili dvojezičnu školu, neima ono novaca.

Nu izprika upravnog vieća u Zrenju, da neima novaca za gradnju javne pučke škole, nestoji, jer je ostavio — kako je ovdje općenito poznato — neki Klun u Beču više od 20.000 for. za školu u Zrenju poslie smrti njegove udove. Kamate ove glavnice vuče udova pokojnog našeg dobrotvora, kojoj je sada okolo 70 godina. Poslie njezine smrti pripada gornja svota poreznoj občini Zrenj za pučku školu.

Ako bi dakle naše upravno vieće izposudilo potrebit novac za gradnju pučke škole, to bi se taj dug izplatilo spomenutim novcem za koju godinu. Izgovor upravnog vieća nevriedi, jer ćemo imati danas sutra liepu glavnicu, na koju možemo već sada dignuti zajam, jer nam je oporukom zajamčeno.

Molitelji za hrvatsku pučku školu obrazložili su sve to c. kr. kotarskom školskom vieću u Poreču i oni se nadaju, da će njihova opravdana molba biti uslišana. To sl. vieće može na temelju rečenoga prisiliti upravno vieće u Zrenju na gradnju javne pučke škole, čim bi zadovoljilo zakonu i davnoj želji ogromne većine zrenjskih občinara.

Topolovčani pozor! Dne 25. t. mj. imala je zlosretna „Lega nazionale“ ples na Topolovcu — občina Oprtalj. Taj ples imao bi biti preteča ustrojenju „Legine“ škole u tom našem čisto hrvatskom mjestu. Pomoćnu hrvatsku školu drži tamošnji velezaslužni župe-upravitelj veleč. g. Knaus, koji je trn u peti oprtaljske Sinjorije, jer je vriedan svećenik i čestit rodoljub. On se zauzimlje svimi silami za dobro svoga stada i radi toga nemogu ga tamo vidjet naši izrodi i oprtaljski talijanaši.

Naše pučanstvo na Topolovcu upozorujemo na spletke oprtaljske gospode. Tamo bi morala biti već odavna javna hrvatska pučka škola, jer imade dosta naše djece sposobne za školu. Vriedni naši Topolovčani neka zahtjevaju hrvatsku pučku, a „Lega“ neka ustraja škole za talijansku djecu, nipošto za našu.

Našim prvakom u onoj župi preporučamo, da poduče puk, za čim teži nesretna „Lega“. Neka budu puku pri ruci i neka ga odvraćaju od mreže, koju mu talijanaši pletu.

Od talijanske škole nebi imala naša djeca nikakve koristi, jer se nebi ničemu naučila, a zapriečili bi ustrojenje javne hrvatske pučke škole, do koje moraju prije il kasnije doći. Pozor dakle vriedni naši Topolovčani!

Talijanska pučka škola u Kaštelu. U službenom listu „L' Osservatore Triestino“ čitamo natječaj na mjesto učitelja na talijanskoj pučkoj školi u Kaštelu. Ta škola je nesretna ne samo radi toga, što je često bez učitelja, već i radi toga, što u njoj neima i nemože biti pravoga napredka. Kako ćete da ga i bude? Talijanska škola za hrvatsku djecu! Da je tomu tako, osvjedočio se je prošle godine na vlastite oči c. kr. namjestnik g. grof Goess, koji je bio prigodom svoga posjeta i našu školu obašao. On se je sam uvjerio, da su skoro sva djeca, koja polaze tu školu, hrvatskoga materinskoga jezika. Upitao je naime sam svu školsku djecu, da se dignu oni, koji govore talijanski — i ustalo ih je — kako bijaše jur u Vašem cienjenom listu javljeno — samo 7. Očekivali smo, da će sam g. namjestnik toj grdobi u našem školstvu učiniti konac. Očekivali smo to od njega kao predsjednika c. kr. zemaljskoga školskoga vieća. Nu on nije na žalost ništa učinio za nas i za našu siromašnu djećicu, koja se i nadalje muče i truju u talijanskoj školi. Nebi nam bilo ni pol muke, da se nije o našem jadu sam g. namjestnik osvjedočio, jer bi bio mogao misliti, da ga mi varamo, da govori iz nas mržnja ili strast, ali ovako boli nas silno, da nam neće pomoći ni on, koji može, i koji bi morao. Nečudimo se dakle ni malo, što mi stojimo tako slabo sa pučkom prosvjetom u Istri, kad nenalazimo pomoći ni tamo, gdje bismo ju morali naći, i gdje znadu iz vlastita izkustva, kakva nam se nepravda čini od strane Talijana u pogledu pučke prosvjete.

Na ovdjašnjoj pučkoj školi podučavaše Talijani, koji nisu znali ni rieči hrvatski. Sada si možete sami lahko predstaviti, kakav da mora biti napredak na takovoj školi. Učitelj nezna hrvatski, a ogromna većina školske djece nezna talijanski. Mi doista neznamo, kako može takav učitelj tumačiti djeci školske predmete. Da bi poznavao oba zemaljska jezika, moglo bi biti kakvog napredka, ali ovako ga nemože biti. Dok nebude ovdje hrvatska škola ili bar dvojezična, t. j. hrvatska i talijanska, napredka u njoj neće biti, te je škoda da se na nju troši novac i da djeca gube vrieme, koje bi mogli doma u što korisnu upotriebiti. Dok je bio kod nas nezaboravni naš g. Mandić, čula su iz njegovih ustiju školska djeca bar poduku u kršćanskom nauku u materinskom jeziku, jer on se je držao nepomično zakona ili naredbe, da se mora školsku djecu podučavati vjeronauk u materinskom jeziku. Inače nemože biti napredka ni u tom toli važnom predmetu. Poslije njegova odlazka neznamo više kada se podučava vjeronauk u školi, ali bilo bi nam veoma žao, kad se nebi njegovi nasljednici držali njegova primjera, koji odgovara božjem i ljudskom zakonu i pravu.

Za oslobodjenje parobroda „Šibenika“. U subotu su započele radnje za oslobodjenje potonulog parobroda „Sebenico“, koji se nalazi pod morem na istarskoj obali nedaleko Trsta. U ponedjeljak započeli su ronci vaditi iz mora robu sa potonulog parobroda. Radnja oko oslobodjenja toga parobroda traje više dana.

Iz drugih krajeva:

Naručbe za žigice i za cikoriju družbe sv. Cirila i Metoda imadu se slati na gosp. Milana Gremera, Rieka. Za cigaretni papir valja se obratit ravno na gosp. Stjepana Gamulina na Jelši, Dalmacija.

Cigaretni papir družbe sv. Cirila i Metoda za Istru već je predan na prodaju. Svaki rodoljub neka traži i da mu se dade samo takav papir. Razprodavači neka se obrate ravno na gosp. Stjepana Gamulina, Jelša, Dalmacija.

Proslava 25-godišnjice biskupovanja zagrebačkog nadbiskupa g. dra. Jurja Posilovića. Dne 27. t. mj. proslavio je zagrebački nadbiskup preuzvišeni gosp. dr. Juraj Posilović svečanim načinom 25-godišnjicu svoga biskupovanja.

Razdielio je tom prigodom 60 tisuća kruna u bogoljubne svrhe, u narodne svrhe ni novčića.

Sliedimo dobar primjer. Hrvatska mladež na sveučilištu u Zagrebu pokrenula je živahnu agitaciju proti tudjinštini, osobito proti porabi njemačkoga jezika. U javnih glasilih izvrženi su ruglu svi oni Hrvati i Hrvatice, koji se služe njemačkim jezikom bilo u svom poslovanju bilo u privatnom občenju. Za primjerom hrvatske omladine u Zagrebu, povela se je mladež naša i u drugih gradovih Hrvatske, a sada doznajemo iz hrvatskih listova Dalmacije, da je i u pojedinih gradovih slavne te kraljevine hrvatska mladež pokrenula živu agitaciju proti porabi talijanskoga jezika.

Dočim hvalimo rodoljubno poduzeće naše mladeži koli u Banovini toli u Dalmaciji želimo vruće, da bi naša mladež i u Istri pokrenula agitaciju proti porabi svakog tudjeg, osobito talijanskog jezika. U naših gradićih i mjestih uz more, ili koja graniče sa talijanskimi gradovi zavladao je zao običaj, da se oni, koji se smatraju naobraženijimi, služe ne samo sa Talijani, nego i medju sobom tudjim, talijanskim jezikom. To se nedogadja često iz zlobe ili prkosa, nego iz malodušnosti i nemara i zbog nedostatnosti narodnog ponosa. Toga zla valja da se svi okanimo! Ustanimo svi složno i odlučno na zaštitu i obranu naše najveće

svetinje, milog nam i sladkog materinskog jezika. Omladino naša, ugledaj se u primjer Tvojih drugova iz Banovine i Dalmacije!

Providnost za našu trgovačku mornaricu. Ako se obistini viest, koju javljaju „Hrv. Pravu" iz Buenos-Airesa, biti će to od velike važnosti za našu trgovačku mornaricu. Rečenomu listu javljaju naime iz B. Ayresa, da će se poznati hrvatski bogataš i rodoljub iz Dalmacije, koji obnaša čast austrijskog konzula u onom gradu, g. vitez Mihanović, povratiti u svoju staru domovinu. G. Mihanović posjeduje u Americi, kamo je pošao pred više godina kao siromah, ogroman imetak. Bistrim umom i uztrajnim radom stekao si je u novom svietu tolik imetak, da plovi danas po moru do stotine njegovih parobroda. Kad se vrati u domovinu, biti će sjedište njegove trgovine Dalmacija, kamo će on dopremiti svoje trgovačko brodovlje. Bilo u sretan čas po našu trgovačku mornaricu!

Sa Trsata nam pišu: Tri su mjesta posvećena kućicom Bl. Dj. Marije: Nazaret, Trsat i Loreto. Veličanstveni hramovi rese prvo i zadnje mjesto. Vriedno bi i časno bilo, da i Trsat, gdje je boravila kućica 3 godine i 7 mjeseci, dobije dostojniji hram. To se tim više pristoji, što je Bl. Djevica Marija svojom čudotvornom slikom, koja se ovdje nalazi, mnogo puta očito pokazala, da si je ovo, svojom kućicom posvećeno mjesto, izabrala, i da ovdje hoće da bude posrednicom i zagovornicom našom kod Boga u svim nevoljama duševnim i tjelesnim. S toga pokrenuše sinovi sv. Franje, koji su već više stoljeća čuvari ovoga posvećenoga mjesta, misao, da se sadašnji hram sasma obnovi i uzveliča, te da ga štovatelji Marijini, osobito Hrvati i Slovenci, prikažu Majci božanskog našeg Spasitelja kao zajednički dar početkom ovoga stoljeća.

U tu svrhu osnovano je posebno družtvo za gradnju franjevačke zborne crkve pod pokroviteljstvom presvj. biskupa senjsko-modruškoga g. dra. Maurovića, sa potvrdjenim pravilima, kojih izvadak se glasi:

Svaki član družtva postaje dionikom svijuh duhovnih zasluga i dobrih djela, što se obavljaju za dobrotvore ovog samostana, kao sv. mise, što se služe svake nedjelje za žive, a svakoga mjeseca za pokojne dobročinitelje samostana. Naposeb će se još naročito za članove ovog družtva misiti svake subote na žrtveniku Svetišta jedna sv. misa, dok družtvo postojalo bude, a kad gradnja crkve bude dovršena, za sva će se vremena dne 10. svibnja svake godine jedna sv. misa misiti u Svetištu za pokojne članove i dobrotvore. Kad se dovrši gradnja crkve i družtvo razidje, biti će imena svih članova na trajnu uspomenu u posebnoj knjizi pohranjena pod čudotvornom slikom Bl. Dj. Marije, i uz to imena utemeljitelja i dobrotvora ovjekovječena na spomen-ploči u Svetištu prošteništa Gospina na Trsatu.

Nasuprot obvezuje se svaki član: djelo družtva po mogućnosti sam i u svojoj okolini zborom i tvorom unapredjivati i proširivati i doprinositi po mogućnosti jedan od ovih iznosa:

a) kao utemeljitelj K 200; b) kao dobrotvor K 100; c) kao redoviti prinosnik K 5; d) kao izvanredni prinosnik K 1, i to jednom za uvjek ili u roku od tri godine.

Demonstracije proti „Ugarsko-hrvatskom parobrodarskom družtvu". U novije doba zaredale su u raznih mjestih hrvatskog primorja demonstracije proti „Ugarsko-hrvatskomu parobrodarskom družtvu" na Rieci radi nezakonite, ili bar nepotrebne porabe madjarske zastave na parobrodih rečenog družtva. Prvi oglasiše se proti izviešenju te zastave gradjani drevnog Senja, koji su na blagdan sv. Stjepana jasno i glasno izrekli svoje negodovanje proti rečenom družtvu i njegovom zastupniku, podpredsjedniku Krasjaču.

Prošle nedjelje demonstrirali su Bakrani i Kraljevčani proti onom družtvu radi neizviešenja hrvatske zastave na družtvenom parobrodu, koji je imao odvezli izletnike iz Bakra i Kraljevice na svečanost otvorenja hrvatske čitaonice u Moščenicah.

Opravdanom zahtjevu Bakrana i Kraljevčana, da se izviesi na parobrodu hrvatska zastava, nije hotio zadovoljiti kapetan parobroda. On je na zahtjev odgovorio, da bi se zahtjevu rado odazvao, ali da neima za to nikakva naloga. Radi toga nije se nitko ni iz Bakra ni iz Kraljevice ukrcao na parobrod za Moščenice. U Bakru da bijaše proti parobrodarskom družtvu takva demonstracija, da takve još Bakar nije doživio. Odavle su oni vriedni gradjani poslali u Moščenice brzojavni pozdrav te u tili čas na obali sakupili za družbu sv. Cirila i Metoda 100 kruna. Živili sviestni Bakrani i Kraljevčani!

Nesreća na carskom brodu u Carigradu. U carigradskoj luci usidren je brod Njeg. Veličanstva „Planet". Na taj brod odputili se četvorica mornara sa obale u malenoj ladjici. Pošto bijaše more nemirno, prevrnula se ladjica te sva četvorica padoše u more. Dva mornara i jedan podčastnik spasiše se plivanjem dočim je mornara Brandolini-a odnesla morska struja, te se je utopio. Njegovi drugovi tražili ga dugo električnim svietlom, ali uzalud. Za pokojnika čitane bijahu u kapelici austrijskog poslaničtva zadušnice, kojim je prisustvovalo više častnika i zapovjednik „Planeta" korvetni kapetan Pichl. Počivao u miru!

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu" po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu
prima:

Uplate u krunama
sa predobjavom od 4 dana po 2¾%
„ „ „ 8 „ „ 3¼%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2¾%
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3¼%
„ „ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3¼%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2¾%
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2¾%

Okružni odlei u krunama
razpoloživ smjesta, 2¼% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.
Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice
za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Trepavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrante i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.
Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.
Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

U gostioni
„Ajdemo k Mladineu"
na trgu Porta Aurata, Pula,
toče se **najfinija istarska i dalmatinska vina** i zgotavljaju **izvrstna jela** za doručak, objed i večeru uz umjerene ciene.

BAČVE ZA VINO
rabljene, od 4 do 7 hekta te
veće od 14 do 20 hekta
PRODAJE
u Puli, Via Sissano 19 T. Fonda.

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Prvo slovensko skladište pokućstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu – Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom
Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

ZUBOBOLJA.
Nenadkriljivo! Najnoviji izum!
Bol šupljih zubi prestaje **sigurno i momentano** uporabom najnovijeg izuma
„Orientalskih pilulica proti zubobolji".
Iste su od strane visoke kralj. zemaljske vlade za prodaju dozvoljene, te nakon ljubene analyse kao posve neškodljive pronadjene.
Ove do sada kao najradikalnije i nenadkriljivo sredstvo proti boli šupljih zubi izkušane
„Orientalske pilulice proti zubobolji"
dobivaju se jedino kod proizvoditelja ljekarnika
A. SRNKE u Glini (Hrvatska).
Da se predusretne možebitnom kupovanju kojekakvih patvorina, upozoruje se na zatvoru kutije nalazeći se zaštitni žig (glava crnca.) — Naručbe obavljaju se kretom pošte uz pouzeće, ili ako se novac unapried pošalje. — Ciena jedne bočice pilulica sa uputom jest franco priposlano 1 K 85 h.
Jedino sredstvo! Sigurno djelujuće!

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Treći svezak
Povjest Hrvata
od prof. Ljek. Klaića.
Do sada izašla tri svezka dajemo uz mjesečne odplate po K. 4.—

Upravo je izašao treći svezak (drugoga svezka drugi dio) znamenitoga djela:
Povjest Hrvata
od najstarijih vremena do svršetka 19. stoljeća.
Ovaj svezak obuhvaća 20 štampanih araka, ukrašen je sa 77 slika, a stoji nevezan 6 kruna, tvrdo vezan 8 kruna.
Napisao ju
VJEKOSLAV KLAIĆ.
Koliko vrijedi djelo prof. Vjekoslava Klaića o povjesti Hrvata, priznala je u najnovije doba i slavna
„Matica Hrvatska", dosudivši piscu nagradu grofa Ivana Nep. Draškovića za godinu 1900.
Pozivamo sve dosadašnje predbrojnike da si nabave ovaj najnoviji svezak, a ujedno molimo, da svaki u krugu svojih poznatih, ovo za nas toli važno djelo, toplo preporuči za nabavu.
Da olahkotimo novim predbrojnikom nabavu do sada izašlih 3 svezaka, to evo javljamo, da smo pripravni sve do sada izašle svezke davati na mjesečne odplate.
Kod naručbe ili primanja knjige imade se platiti prva odplata od K. 4.— a ostatak točno svakoga uzastopce sliedećega 1-ga u mjesecu.
Naručbe prima svaka knjižara i naklada
Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu.
Treći svezak

Broj 69. Pula, u utorak dne 3. septembra 1901. God. XXXII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, pripošlana itd. tiskanje i računaju se na temelju tiskanog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poloznicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako je izvana napiše »Reklamacije«.

Cesarsko kraljevski računa br. 847.849

Telefon listare broj 38.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake, na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i uzmje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Drzovita provala!

Neradi se o kakvoj provali tatova ili razbojnika, koji nose glavu u torbi, već o provali uglednijih tobož i naobraženih ljudi — u tudji posjed. Takva provala mogla se dogoditi jedino u Italiji, gdje se dogadjaju danomice nečuvene stvari — u toj domovini mafie, malavite, anarhizma i inih najgorih zločina i opačina. Takva provala dogodila se ovaj put u srcu Italije, u vječnom gradu, u Rimu, pred licem najviših svietskih i vojničkih oblasti sjedinjene Italije.

Usred bieloga dana dne 29. agusta o podne, provalili su dalmatinsko-istarski talijanaši sa zastavom na čelu u prostorije zavoda sv. Jeronima našav glavna vrata otvorena. Unišav u zavod zaposjednuše uredske prostorije. Na pitanje ravnatelja zavoda g. dra. Pazmana, što tuj traže, odgovori mu hrvatski renegat neki Tito Alacevich, da su došli kao članovi kongregacije sv. Jeronima, da je on predsjednik kongregacije, te da su zaposjeli kao takovi palaču sv. Jeronima.

Ravnatelj g. Pazman dade na to pozvati javne redare, koji rekoše, da oni nemogu tuj ništa, da je to posao svjetskih tribunala. Redari otidjoše ostaviv na licu mjesta jednog činovnika, koji je imao paziti na red.

Zatim izviesiše ti nazovi-Dalmatinci zastavu Dalmacije na prozor zavoda, sjedoše oko stolova i započeše gostbu u prostorijah zavoda sv. Jeronima.

Za vrieme gostbe predloži Alacevich, kao predsjednik, da se izreče zdravica kraljevskim suprugom Italije, i da im se odašalje u Racconigi brzojavni pozdrav. Brzojavka, oduševljeno pozdravljena, bijaše odmah odaslana. Ona glasi:

Njih. Velič. kralju i kraljici

Racconigi.

Dalmatinci, nastanjeni u Rimu, zaposjednuše danas svoj zavod sv. Jeronima. Odašilju smierni poklon kraljevskom paru u ime cielo Dalmacije, baštinice drevnog Ilirija, tog prvorodjenca Italije".

Isti Alacevich predloži zdravicu Lavu XIII., jer je isti nedavno izjavio kanoniku Vitichu, da on hoće, da nebude ukinuta ni kongregacija ni kaptol sv. Jeronima. Konačno bijaše odaslana sliedeća brzojavka načelniku Zadra, kojom se javlja dalmatinsku pobjedu:

„Odvjetnik Ziliotto, načelnik u Zadru.

Dalmatinci, nastanjeni u Rimu zauzeše danas zavod sv. Jeronima izviesivši zastavu Dalmacije. Veseleći se pobjedi, pozdravljaju Zadar, tvrdjavu talijanske prosvjete u Dalmaciji".

Istoga dana poslije podne dodje u zavod sv. Jeronima jedan savjetnik austrijskog poslaničtva kod sv. Stolice. Tuj je viečao sa ravnateljem Pazmanom. Iza toga zamolio je Pazman Tita Alacevicha, da dodje u njegovu sobu. Alacevich podje. Austrijski zastupnik zapita prijazno Alacevicha, što se je dogodilo. Alacevich odvrati: Tko ste vi? Pošto je kazno poslanički savjetnik tko da je, reče mu Alacevich, da su si Dalmatinci prisvojili svoja prava.

Austrijski zastupnik opazi nato: zar neznate dakle, da je ovaj zavod pod zaštitom Austrije?

Alacevich odgovori: ovaj zavod nije pod ničijom zaštitom, jer je on autonomna institucija, neodvisna, samostalna.

Austrijski zastupnik zapita na to ljutito: Tko zapovjeda dakle ovdje?

Alacevich odgovori: Ja kao predsjednik kongregacije.

Zastupnik odvrati dignutim glasom: Vi nezapoviedate baš ništa!

Alacevich odgovori: Vi neimate prava dizati glas ovdje, u mojoj kući! Opetujem Vam, ovdje zapoviedam ja!

Na to otidje savjetnik iz zavoda.

Dalmatinci prespaše u zavodu sv. Jeronima provaliv i u druge sobe.

Austrijsko poslaničtvo upravilo je diplomatički prosvjed na talijansku vladu.

Klerikalni listovi (u Rimu) pripoviedaju dogodjaj bez tumačenja.

Dalmatinska se zastava vije uviek na vratih zavoda.

* * *

Ovaj popis donašamo u vjernom prevodu iz talijanskih listova.

Čitajuć ga u izvorniku činilo nam se, kao da čitamo potresni odlomak kakvog kriminalnog romana, koji se razvija tamo negdje u abruckih šumah. Četa abruckih briganta navali sa crvenom zastavom usried bieleg dana na palaču kojeg bogatog posjednika, provali u njegov stan; haramboša kuburom u ruci zagrozi se kućegospodaru hrapavim glasom: Beci o vita! (novac il život). Prestrašeni gazda, kojemu je miliji život, nego li novac, izruči brigantom sve. Ovi, nezadovoljni posve bogatim plienom, zaposjednu około gospodskog stola u sjajnoj dvorani te naložе kuće-gospodaru, da ih gospodski podvori. Zapovied nepozvanih gostova izpuni se bezodvlačno. Briganti se najedoše i napiše do mile volje, te odlaze zagroziv se prije gospodaru, da nesmije o dogadjaju ni pisnuti — ako mu je mila na ramenih glava.

Prispodobimo ovu provalu abruckih briganta u palaču kojeg bogataša sa provalom dalmatinskih odpadnika i izdajica u palaču sv. Jeronima, pak ćemo naći veliku sličnost izmedju jednog i drugog dogodjaja. Razlika može biti samo ta, što se u Abrucih zbivaju onakvi dogodjaji većinom po noći, što tamo provaljuju briganti okrabuljeni i što su abrucki briganti izmet ljudskog družtva, bez ikakve naobrazbe i prosvjete. Oni neimaju ništa zajedničkog sa našimi narodnimi hajduci, koji bijahu više junaci i odmetnici, nego li od zanata razbojnici.

Usried biela dana provališe dalmatinski odpadnici usried Rima u tudji posjed! Tuj zaposjedoše kano u vrieme rata neprijatelju silom otetu tvrdjavu. Ustoličiv se samovoljno, neće da slušaju ni kuće-gospodara, ni zastupnika velevlasti, koja vrši pravo zaštite nad zavodom! Zatim se daju na gošćenje, pak na govorancije, čestitaju brzojavno kralju i kraljici Italije javljajuć im, kako je nakon junačke borbe pala u ruke tvrdja sv. Jeronima. Pozdravljaju kralja Viktora Emanuela, šaljuć mu smierne poklone u ime ciele Dalmacije!!

A što na to talijanske oblasti, talijanska vlada, vlada saveznice Austro-Ugarske? Ništa! Tà, šta bi ona ni mogla proti onim, koji pozdravljaju kralja Viktora Emanuela u ime ciele Dalmacije! Zar nije dosta, da je poslala u zaposjednuti zavod par redarstvenika, koji su hladno izjavili, da oni tuj neimaju posla, da je to posao svietskih tribunala? Dosta, dapače i previše! Dalmatinski pobjednici imali su dapače pravo tražiti od rimske vlade, da im dade na počast zvoniti u glasovito zvono na Campidogli-u i topove grmiti sa tvrdjave sv. Andjela. Dà, Italija je učinila svoju dužnost napram junačkim pobjednikom u tolikoj mjeri, da njezinoj saveznici Austro-Ugarskoj i zaštitnici zavoda sv. Jeronima netreba ni perom maknuti.

* * *

Što će dalje biti, javiti ćemo. Za danas konstatiramo, da su gori izloženim hajdučkim nahrupom osramoćena tri faktora:

I. Sveta Stolica, koja je u prijašnja vremena više puta preustrajala zavod sv. Jeronima u Rimu, a sada je imala takodjer pravicu preustrojiti taj zavod, koji je bio osnovan za Hrvate, uviek služio hrvatskim interesima, da sada u prosvjetna vremena služi novim potrebama hrvatskog naroda: višoj naobrazbi hrvatskoga svećenstva. To je sv. Otac Papa imao pravo učiniti, a sramota je, da šaka divljaka može, ma i časovito njegove intencije slabo financijalno il materijalno obezbiedjen, a u takvom stanju odakle da smogne i novaca jošte i za to!?

VI.

Jošte nam preostaje, da koju reknemo o onima, koji ostavljaju u 12. godini školu, sretni i blaženi, što se ne moraju više u nju povratiti.

Ova perioda, koja sada nastupa, pa sve do zrielosti, je najopasnija. Ona je kadra uništiti sve ono, što je učitelj od 6. do 12. godine, mukom nastojao poučiti. Pa čemu se onda učitelj toliko napinjao, čemu li je diete onoliko godina pohadjalo školu? Pa da se i tome zlu doskoči, to se mladež absolutno ne bi imala u tolikoj mjeri prepuštati sama sebi. Jer to je ono doba, u koje bi se ona što ozbiljnije imala pripremati za svoj budući život, o kome liepo kaže naš neumrli Šenoa:

„Pune trnja nać ćeš pute,
„A kraj puta vrebaju te
„Zasjednice zmije ljute".

(Nastavak sliedi.)

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

(Nastavak).

Nu za to treba, da se nastoji, da naša školska osnova ne bude „more neizcrpivosti", koju učitelj ne bi bio kadar ni uz svu svoju dobru volju djeci podati i začiniti tako, e bi ono ne samo „znali", već to, da i u njima ukorijeni, da uporavljaju, da im, što se kaže, u krv predje. A može li učitelj tako postupati, dok ona — osnova — kao takva obstoji, kad on sa strahom očekuje, da mu ne bude koji od nadležnika njegovih u školu, te uzevši sedmičnu knjigu — ne pitajući za okolnosti — reče karajućim glasom: Vi niste iscrpili ono, što osnova prepisuje! Utjeci se učitelju — komu? — ? — Osnova ne samo da ne bude „more neizcrpivosti", nego je živo željeti i nastojati, da bude tako udešena, kako će odgovarati našim prilikam, u kojima se mi danaske nalazimo. — A čitanke naše da budu tako udešene, kako će one što većma odgovoriti svojoj svrsi. — Da budu takove, kakve će što više djelovati — ne samo mjestimice — već svakim štivom, svakom prigodom, da budu sastavljene tako, kako će ih diete ne samo dok bude školskim obvezanikom uzeti u ruke, nego da ju bude s pijetetom i onda prihvaćao, kad ne bude više nad njim bdilo učiteljevo oko. Te će postignut onda, kad budu sastavljene prama shvatljivosti djece; kad budu sastavljene tako, da uzmognu naći u njoj zdrave duševne hrane; kad budu sastavljene, da bude on našao u njoj ono, što njega zanima . . .; kad budu sastavljene tako, da što bolje odgovaraju — ne mjestnim prilikama (jer tada bi trebalo, da svako selo imade osebne čitanke), nego kad budu odgovarale barem prilikama i uvjetima jedne ciele pokrajine naroda, koji u njoj žive; da mu budu jasno kazale prošlost njegova naroda, a ne da mora to tek izmedju redaka čitati. (Tužite se na školu, da nezna dovoljno uzgajati patriotična čustva, pogledajte vaše čitanke). — Jednom riečju, kad bude knjiga učila, uzgajala i upučivala, kad bude odisala miomirisom narodnog nam milja i kovilja. Za djecu je dobro tek ono, što je najbolje.

Želeti je i živo nastojati, da u narodnoj našoj školi bude pohadjanje što urednije; jer to je baš ono, što mnogo puta spriečava učitelja u njegovom radu. Dogodi se, da učitelju od šestdeset djece dodje u školu tri četvrtine, a često polovica, a i manje. Šta onda? To je vrieme izgubljeno, koje se nadoknaditi ne može. A uz to odlučno zahtjevati, da se absolutno nezaključuju djeca kez velike nužde, i to onda, tek ona, koja su dobro naučila barem čitat, pisati i računati. Isposlovati ukinuće svake takse, koju bi morali obvezanici, dotično njihovi roditelji — plaćati. Jer puk naš u Istri je i onako

križati, podajuć dokaz svietu, da crkva u Rimu nije slobodna.

II. Dalje austrijska vlada, jer je u metropoli savezne joj države bio oskvrnjen dom austrijskoga podanika, učinjeno mu nasilje i otet imetak od ljudi, kojim je prva skrb pozdravit taljanskog kralja u ime ciele Dalmacije.

Viditi ćemo, hoće li austrijska vlada znati zaštititi povriedjena prava svoga podanika u inozemstvu, hoće li se zauzeti za člana onoga njezinoga naroda, koji je plaćao trošak savezničtva sa Italijom vlastitom ekonomičkom propasti i steći zadovoljštinu za poniženje svoga poslaničtva.

III. Osramoćena je Dalmacija, gdje joj u Rimu profanirala ime četa razbojnika, oponašajuć urednike Figara i onoga Guerina u Parizu. Na Dalmaciji je, da podigne svoj glas.

Zemaljski odbor dalmatinski, stotina dalmatinskih občina, narodna meetingu, valja da obrane narodnu čast, da izjave, tko su i što hoće,da učine kraj arlekinadama jednoga Tita H a l a-cevicha.

* * *

U občenitoj trzavici, koja je zavladala medju talijanskimi listovi radi zavoda sv. Jeronima u Rimu, težko je naći ma u kojem od njih trieznu, ozbiljan i nepristran sud o tom našem zavodu. Čim su dakle redji takovi nepristrani glasovi, tim su nam draži i milji. Draži su nam pako, ako dolaze od uvaženoga talijanskoga lista, komu su poznati točno najnoviji dogadjaji u rečenom zavodu, i koji je na izvoru, te može biti o svemu najtočnije obaviešćen. Takav list je rimski dnevnik „L a v o c e d e l l a v e r i t à" (glas istine), koji donaša u svojem broju od 27. agusta na čelu lista veoma liep članak, kojim brani hrvatstvo rečenoga zavoda. Najprije spominje spletkarenje poznatoga Alačevića i Popovića, te njihovo mučenje pojmova o ilirstvu, slavenstvu, dalmatinstvu, hrvatstvu itd. U članku spominju se mnogi dokumenti iz raznih prošlih stoljeća kao nepobitni dokazi, da je zavod sv. Jerenima osnovan samo za hrvatski narod, te kako su se u taj zavod primali samo ljudi, koji su znali hrvatski. U članku nabrajaju se hrvatske zemlje, tumači se da „Schiavoni" znači Hrvati. Dalmatin i Istran nisu oznake narodne, nego samo etnografske. Hrvat ima pak narodno značenje i etnografsko, te je u narodnom smislu ime, koje obuhvaća sav narod, koji već dvanaest stoljeća živi u Dalmaciji. Dalmati i Croati ne označuju razne narode ni po pasmini ni po jeziku. U članku se dokazuje raznimi bulami i drugimi spisi, da je zavod sv. Jeronima osnovan samo za hrvatski narod, živući u Istri, Dalmaciji, Hrvatskoj, Slavoniji, Bosni, Hrcegovini i Crnojgori. Na kraju članka čita se, da je mudrost Lava XIII. pretvorila zavod sv. Jeronima u kolegij za narod hrvatski: „per la nazione croata". To je bila želja biskupa i hrvatskih katolikah. Oni, koji viču na taj čin, oni, koji sumnjiče i kleveću, ti da nemaju pojma o povjesti.

* * *

Kako brzojavljaju iz Rima, talijanska je vlada preuzela u svoje ruke upravu gostinjca sv. Jeronima te imenovala nekog odvjetnika Sucsa upraviteljem. Medjutim dok sud stvar rieši, da će morati i dr. Pazman maknuti se iz gostinjca, kao što su se usurpatori (Alačević i družba) već u subotu morali seliti, nakon što si nadje stan, odnosno izruči vladinom povjereniku blagajnu i drugo.

Eto, tako se dočepala talijanska vlada — makar i privremeno — uprave zavoda, do kojeg neimade nikakvog prava.

Pozvana na pomoć proti provalnikom nu tudje vlastničtvo, došla je, te mjesto da bi napadnutoga branila, protjerala ga sa njegovoga vlastničtva ujedno sa provalnici. Tako se u Italiji zaštićuje tudje vlastničtvo!

Što je austrijska diplomacija učinila u tom pitanju, nije poznato.

Vladin vrt u Štivanu

(otok Cres.)

(Konac.)

Izučenje u ciepanju nije težko, te je više stvar prakse. Ostrouman kao što je g. Trampuž odmah je to upoznao, te je u dogovoru s tršćanskom vladom otvorio bio u Krku minulog proletja cjepovne tečaje za mužku i žensku mladež, posebice. Iz Štivana su trojica tečaje polazila, a bi bilo za cielo više njih učestvovalo, da je vladina odluka u tom poslu prije prijavljena bila. Ali tu se radilo o tom, da se Hrvati pouče, te negovorimo dalje. Tako je moglo svako selo po više mladeži poslati, a to tim lakše, što su polazili na državni trošak, navlas ondje, gdje nisu imali prilike prije upoznati se sa engleskim cjepanjem na suho, i sa onim na zeleno. Vječna hvala onomu, koji je izumio zeleni ciep! Ordje pitamo g. dopisnika „N. Sl." koliko je osoba otišlo iz njegova mjesta na cjepovne tečaje u Krk? Jesu li dakle naši seljaci imali prilike i mogli se naučiti iz predavanja samoga g. Trampuža prije, pa i ljetos prije, nego je sustavio g. dopisnik onaj članak, potrebno cjepanje američke loze, odgovaramo odriešito sa dà. Ako se po kojigod nije onimi prilikami poslužio, i naučio cjepati, to neka sam sebi pripiše, i sdušno kaže: mogao sam znati, a neznam. Nije li tako?

Nemogu li poduciti u cjepanju američkog trsja, koji već znadu one, koji nezнadu? Ali se više od jednoga težaka nebi htjeo naučit, jer bi morao sam svoj vinograd cjepit, te bi bolje bilo, da mu drugi tko, bio koji mu drago, badava cjepa. Čudne li želje! Ali tko će takova dobričinu naći? Tko će se sam ponuditi? Nitko! Uzaludu iščete, moji dragi seljaci i tražite: Tko će nam cjepit? Vi tražite, šta neznate. A tko će vam pomoći drugi, ako nećete sami? Vlada dava i uzdrži vrtao; dava ključice, dava žilavice, dava učitelja, pa vam nebi znao kazati hoće li ona i američku lozu vam posaditi, cjepati i uzgajati. Učite se — ta niste gospoda, ste težaci — cjepati, pa vam se nevalja nikomu klanjati. Tko će nam cjepit? Molim vas, budete li sadili američke loze, tko će brati grožđje, tko vino pripravljati i kapljicu piti, pravo je, da sam oko loze radi i sam da cjepa. Pa tko će bolje i pomnjivije vaš posao obavit, nego li sam gospodar? Sami cjepajte, dà, i vježbajte se u cjepanju, pa će te viditi, gdje ste dobro, a gdje pogrešno cjepali. Koji nemože cjepati na pluto, na rafiju, može upotrebiti i žuk, i žukvu, i katramana prediva konoplja (štupu), dapače bijaše slučajeva, koji su rabili i vuneno predivo (utak), pa su se cjepovi uhvatili, naime oni na zeleno. Takovi cjepovi neće bit racijonalni i kako sadašnja vinogradarska znanost hoće, ali biti će ipak za nevolju dobri.

Želimo Vam jošte nješto kazati, nu da nas ne čuje g. Trampuž, t. j. da možete loze cjepati i po staru, na procjep (špak). Taj cjep bi bio sada korak nazad, nu ništa zato: cjep je dobar, te se ulovi, kao i engleski cjep. A tko nezna cjepati na procjep? Svaki težak mora to znati; nije nov, je star, od davna. Seljaci ste svi vinogradari. Neizpričavajte se, i nekažite svietu najniži stepen znanja, da niti na procjep neznate cjepati. Nesramotite se, već cjepite kako znate. Sadite američku lozu i cjepite sami, makar i po staru, i negovorite: tko će nam cjepiti.

Slažemo se gosp. dopisniče, da nam vlada dade gospodarsku školu čim prije bilo u Krku, bilo u Pazinu, u kojoj bi se mladež sposobna poučavala u svih granah gospodarskoga znanja radje, nego jošte drugih putujućih učitelja, jer će izučena mladež, sinovi naših seljaka, biti pravi rasadnici novih nazora i novih gospodarskih načela, koja će živiti i raditi za narod, te nas malo po malo gospodarski preporadjati. A dok dodjemo do takove škole, putujućih učitelja držimo se, i savjete njihove ovršimo. Druge nam nije, nego unapredjivati se u vinogradarstvu, u kojem smo već prilično upućeni, jer ćemo s vinom namaknuti druge potreboće za život, kako je to i prije bilo, a uputio nas je u novom vinogradarstvu onaj toli zaslužni g. Trampuž. Taj učitelj je krasno priredio u vladinih i drugih krugovih dobro poznati vladin rasadnik američkih loza i voćnjak na „Kimpi" kod Krka; ustrojio je druge vrtove, pa i onaj u Štivanu, koji je marljivo pohadjao, pregledavao, uredjivao i nije prepustio prilike, da pokaže praktički, kako se ima urediti tlo, gnojiti, saditi i gojiti američku lozu do četiri i više puta na godinu, u sniežnoj zimi, i u ljutoj vrućini, neštedeć kadkada ni svog života, ni nemareć za posljedice. Gosp. Trampuž je otac seljakom, koji ga veoma ljube i su mu veoma zahvalni za njegova uma predavanja i za požrtvovnost njegovu. Dogodilo se je, da je seljačka vrata obilazio, zvao i moljakao gospodare, da ga dodju u stanoviti sat poslušati i naučiti razne poslove vinogradarske, najškoli toli zanimivo cjepanje. Imao je i od bližnjih sela slušaoca kada više, kada manje, te nisu tu blagodat gospodarske pouke uživali samo Štivanjari. Čitali smo i imali pojam o vinogradarstvu, ali prve napuke o gojenju američke loze dobili smo, moramo istinu kazati, od g. Trampuža, koji nas je rukovodio u priredjivanju vinograda kao briželjivi učitelj svoje poslušne djake. Hvala mu. Tako, šta je nam učinio, je i mnogim drugim.

Je li dakle potrebno za Creski otok, napose za ove seljake, jošte drugih učiteljskih sila, neka sudi, do koga stoji. Kažemo opet, vinogradarske pouke je bilo, i praktičnih tečaja svake godine po više puta, a to je dosta. Koristilo je mnogim, svim nije. I vladin vrtao u Štivanu je mnogim u mjestu i u bližnjih selih koristio, jer koliko je bilo na početku nemara za američku lozu, za koju nisu vjerovali, da može kod nas roditi, toliko se pred tri godine probudilo oduševljenja, da se tuže, što malo žilavica dobivaju. Neznači li to, da raste broj gojitelja? Sa ono njekoliko stotina, što su pojedinci do sada dobili, mogli su prokrčili put vinogradim od više tisuća loza. Nije li to ljepa stečevina? Kako se to dostignuti može, to seljaci dobro znadu, a mnogi se kaju, dà, kaju se, što nisu prije posegli za američkom lozom, i što već nemaju sada vina, kako će ga, ako Bog dade, imati pisac ovih redaka, te Orlići i Vlakančići, skorom Jurjaci i Mužići i Muškardini i drugi iz Štivana, manastiri u Nezinah i u Martinšćici, Linardići, Kučići, Seganići, Murljačići itd. na Martinšćici, na Beleju žup. I. Vilčić, Vlakončići, Kumičići; na Zbišini Š. Bencin, osobiti gorljivi gojitelj američke loze; na Vrani, Mužići, Toići itd. Može se bez pretjeravanja kazati, da nema kućegazde u ovih i u drugih selih, koji nemaju po koju stotinu posadjenih američkih loza. Tako i mnogočastni Oci konventualci iz Cresa imadu uzorne vinograde na svom imanju na Batojna, a posebi u gradu, a koje nismo spomenuli, neka nam oproste, jer nismo imali svrhe imenovati, nego samo mimogred, vinogradare. Za takovo proširenje američke loze ide jedino, i jedino zasluga g. Trampužu, te da njega nebude, nebismo ju danas poznivali. A što ćemo od župne nadarbine u Valunu? Iz vladinog vrta u Štivanu dobivala je badava njekoliko godina po više stotina žilavica r i p a r i a e s i l v e s t r i s, koja tamo sa pohvalnim nastojanjem onog g. župnika Petra Volarića najbujnije uspjeva, te je prošle godine završio dobru nagradu.

Izvor američkih loza bio je vladin vrtao u Štivanu, iz kojega se popriečno od 7—10.000 loze m o n t i c u l a e, a od 6—700 loze r i p a r i a e godimice izvuče te svu tu silu loza porazdieli seljakom, koji je traže. Za 5 godina svog obstanka koje bistroumne oči nevide ljepe koristi? Iz šale, iz omalovaženja, pa i iz manjkave upute može se kazati, da iz vrta ima malo koristi toli glede pouke, koli glede produkcije američkih loza, ali sa činjenicami nemože se šale zbijati, jer one jasno protivno govore. U toliko godina bila bi valjda i vlada uvidila i doznala — ima po komu — neradinost i suvišnost onog vrtlara u Štivanu, te nije čekala, da tko u javnost preda svoje nestrukovno mnienje na uštrb istih seljaka, koje hoće tobože da brani, štiti. Pošto je vrtao faktično koristan, osobitu su pažnju nanj obratili bili baš vladini muževi, koji su ga osobno pohodili, kao g. c. kr. namjestnik Goëss, savjetnik vinogradarskog odjela g. Frühauf, pa vinogradarski činovnik g. Strekelj, koji su se pohvalno izrazili u vrtu i o njegovom ravnatelju g. Trampužu, o komu zapodjese govor, kujuć njegove vrline u zviezde. Tako se ovaj vrtao dopao gosp. namjestniku, da je iz njekoliko dana obećao podpore od K 130 godišnjih svakomu selu našemu, gdje se bude podigao vinogradarski vrtao. Opet činjenica, da je vladin vrtao bio i može biti mnogo koristan.

Samo ime Trampuža jamči nam za vrstnu gospodarsku silu, a u nas napose za vinogradarsku silu, koji podržava „G o s p. P o u č n i k" sa svojimi učenimi članci, koji se rado čitaju. Biti će svakomu žao, koji ga iole poznaje, da prestaje biti ravnateljem ovog vladinog vrta baš u času najživahnije pobude narodne za obljubljenu i udomaćenu američku lozu. Rekao je već ovomu vrtu s Bogom, ali nije, ni neće odkazati pouke i savjeta, koji se budu bud na koji način njemu utekli, dapače bit će mu slast i radost, da biednomu narodu ikako pomogne. Sa g. Trampužom nastala je u nas nova doba k novomu životu. Prihvatimo ju, i čvrsto ju držimo.

To onim kojih zanima vladin vrtao.

D O P I S I.

Dubašnica na Rokovo 1901.

(Nastavak i konac.) Svega toga nespominjem, nego nastavljam: članovi mjestnoga školskoga vieća izjavili odlučno za P e t r a M a t a n i ć a, a občinski zastupnici i neobazirući se na agitaciju, koju su uviek naši šarenjaci otvarali pomoću onih iz Poreča prilikom svih izbora; zastupnici, buduć se prikazalo sedam molitelja, izključili Radića iz t r o j k e, ako se nevaramo, sa 18 glasa protiva dva; od koje drojice jedan bio je zaveden, a jedan R a d i ć e v rodjak, kojim zato nismo zamjerili.

Sad što će R a d i ć, što će oni u Poreču, što će stari T o n č i ć? Sad nije preostalo nego provesti talijansko načelo: **osar tutto** — uhititi se svega, česagod se može... Što će njima pravo občinskomu zastupstvu zakonom dano; što će njim ta ludost s imenovaju trojke...? Nego kako češ očito zakon pogaziti? Ima i tomu lieka! Oni iz Poreča naručili utok, stari Tončić ga brže bolje podasiro... a razlozi... kakvi razlozi!... **osar tutto**... u Istri sve je dopušteno... reci štogod, toliko da je... toliko da se oni u Poreču imadu na nešto osloniti... Na dan sjednice, kad se imala sastaviti „t r o j k a", načelnik I v a n M i l o v č i ć dade pročitati mnienje mjestnoga školskoga vieća, i kad se pročitalo, tada on, izjavljujuć, da je svakomu zastupniku slobodno postaviti u t r o j k u one molitelj, za koje znade po svojoj dušesvnosti najsposobnijimi, sam predloži t r o j k u, s M a t a n i ć e m na prvom mjestu, u kojoj nije bilo R a d i ć a. — Na to ustane zastupnik, kako se reklo rodjak R a d i ć e v, te predloži t r o j k u u kojoj dolazio M a t a n i ć i K r a l j i ć, ali na prvom mjestu R a d i ć.

Načelnik dao na glasovanje prvi predlog, za koji su, kako rekoh, glasovali svi zastupnici, osim dvojice; a tim je naravski drugi predlog pao. Oj vi mudri pravnici širom naše Istre, nadjite, ako ste

kadri, kakove nezakonitosti u postupku občinskog zastupstva!... Al ga naši u Poreču, našo ga nas veliki prijatelj Domeniko Tončić. Ovaj zagrmio u utoku, a oni u Poreču zaplješkali „bravo šior Domenico, ben fatta“... Načelnik nije smio sam dati predloga; načelnik morao je dati prije na glasovanje predlog zastupnika Kraljića; načelnik je morao glasovati na svu trojicu „na bot“, nego jednoga po jednoga.!! I zato mi u Poreču, vaši otci, vaši dobrotvori, uništujemo predloženu trojku — a vam svim zastupnikom govorimo u oči, da ste čuci, glupani, bedaci... Držte to moji Dubašljani: tako po prilici su vam pisali iz Poreča...

Netreba spominjati, da je občina na obranu svojih ovako očito i gadno poriedjenih prava, poduzela sve korake... i pitanje, il kako kaže Radić, affaire, visi u Beču, da se pravedno rieši...

Ali kako Radića pripeljati u Dubašnicu, kako Matanića odstraniti? Najlakše.... Matanića promaknimo, tim ćemo se pokazati prema njemu pravednim i velikodušnimi, te ga imenovali učiteljem u Pazinu. Gosp. Petar Matanić je zaslužio ono mjesto, i svi njegovi prijatelji se njemu radovali, al ja sam u mojoj duši uvjeren, da oni u Poreču bi ga bili imenovali i ministrom, samo da ga maknu iz Dubašnice, samo da otvore, ako ne vrata, a ono prozor učitelju Radiću, samo da ugode svomu staromu i davnomu prijatelju Tončiću, koji je tako divno provadjao njihova protuhrvatska načela u našoj občini. — Da netrpi obuka — kako jih srce boli za naobrazbu naše djece, imenovali privremenim nadučiteljem u Dubašnici nikoga drugoga, nego baš M. Radića; a ti občino dubašljanska očekuj riešitbu svomu utoku, ali ćeš ju i čekati!....

Sada ja zaključujem: pokle se je radi učitelja Radića privelo na to starca učitelja, da ide u mirovinu; pokle se je onoga tirnulo u školu dubasljansku, pokle je nastojao zadobiti ovo mjesto bar nezakonitom molbom, pokle drugi nije u ničem skrivio u poznatom postupku, pokle je novim natječajem povriedjen on u svojih pravih; pokle je usljed natječaja zapodjenula onakova sramotnu i nemoralna agitaciju da bude u trojki; pokle je zemaljski odbor na nikakovom temelju uništio predlog trojke, skoro jednoglasno prihvaćen od občinskog zastupstva u Dubašnici, neće li svatko pametan reći: u istinu on je unišao kroz prozor, a ne kroz vrata.... pokle je šurovao i šuruje s porečkom gospodom, timi najvećimi i i najljućimi neprijatelji našega jezika i naroda, koga bi oni, da bi mogli, utopili u žlici vode; pokle je on istodobno preporučivao se za Dubašnicu i to u Poreču ponovno, a i našim zastupnikom; pokle je njegovo imenovanje sliedilo povriedom najbistrijih občinskih prava.... u istinu njegovo imenovanje bilo i privremeno, nosi i nositi će na sebi ljagu, koju on nikad oprati nemože niti neće.... Pa još imade srca slati „Izpravke“?

Da se je pak njegova žena, ili kako ju on zove supruga izrazila u onom smislu, kako je u dvogovoru, ostaje živom istinom, a neka on to poriče koliko mu drago. Osoba, kojoj je to rekla je izvan svake sumnje vjerodostojna; niti je to izmislila maša dopisnikova izvjestitelja. Rekla li ona, da će se tresti pred njimi Dubašnica, ili rekla, kad njoj je po dimnjaku dažjilo, kad njoj je u kuhinji dimilo, kad njoj je po hodnicih smrdilo; eh sada mučimo, al viditi će občina, al znati će občina kad bude moj muž stalan, to je u duhu hrvatskoga jezika svejedno.

Za sada dosta, preporukom učitelju Radiću neka drugi put dobro promisli prije nego li će izpravke slati; pa neka se spomene, da od učitelja kao što i od svakoga narodnog prosvjetitelja, pita se ne samo znanje i nauk, nego još više značaj, značaj čisti, kršćanski, neporočni značaj....

Njegovi pak izrazi „interviev“; „titanska moć“; „Olymp“, „Zeus“; „informator“; „affaire“; „kompetentni faktori“, kojimi je htio valjda iztaknuti svoju duboku učenost, neka vjeruje, da nisu za novine, koje najviše puk čita; ako želi da ga puk razumije neka se jih drugi put prodje.... (Gosp. učitelj Radić je nastojao da bude imenovan valjda zato, što je želio doći u blizinu svoga roda. Nevjerujemo pak nikako, da bi se on mogao kada prometnuti u narodnoga dušmanina, i postati što je bio stari Tončić. Vremena su ovoga, uhvamo u Boga, za Dubašnicu za uviek prošla. Op. ured.)

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča bi reć da ti se niš nejavlja Pepićina z Reki?

Jur. Ter piše, da imaju vražje potrkanji zarad hrvatskeh bander.

Fr. Ča ih morda nete Ungarezi?

Jur. Ajbo! Ungaro da nima niš kontra njim, lego Croata, da nemari za nje.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Namjestnik kraljevine Češke grof Condenhove razpisao je nove izbore za zemaljski sabor u izvanjskih občinah za dne 8. oktobra, u izborničtvu trgovačko-obrtnih komora dne 14. oktobra a u izborničtvu veleposjeda dne 15. oktobra. Kako je poznato, u izborničtvu izvanjskih občinah birati će se sada za prvi put izravno t. j. bez fiducijara, kao što se bira kod nas.

Dogovori izmedju Mladočeha i čeških agrarca nisu uspjeli. Ovi posliednji postali su bezobzirni, jer se nadaju, da će oteti Mladočehom u izborničtvu izvanjskih občina do 25 mandata. Ni o kompromisu izmedju Mlado- i Staročeha neima izviestnih viesti te imade glasova, po kojih bi se dalo suditi, da ni ne postoji takav kompromis. Još nedavno pisali su listovi, da zahtjevaju Staročesi 20 mandata, a Mladočesi, da im nudjaju samo 10. Tom neslogom okoristiti će se bez dvojbe Niemci, koji su u tom složni, da se dade Čehom što manje moguće.

U susjednoj Kranjskoj biesni izborna borba žešće nego li u nijednoj drugoj pokrajini Austrije. Proglasi obiju stranka oštri su i bezobzirni, kao da si stoje nasuprot dvie u istinu ratujuće stranke. Iz tih proglasa govori strast i mržnja, kakve nebi smjelo biti medju sinovi jednoga naroda, komu sjedi za vratom silan protivnik. Kolovodje obiju stranaka dr. Tavčar i dr. Šušteršič putuju zemljom, sazivlju sastanke, govore oštro i bezobzirno jedan proti drugomu. Oni smetnuše posve s uma nevolje i potrebe svoga naroda. Njim je jedino do osvete i odmazde. Borba njihova nije borka narodna, nego borba osoba, borba strasti i osvete. Slovenski narod odsuditi će jednom jednoga i drugoga, jer ga nevode k slobodi i sreći, nego u robstvo trećega — silnoga Niemca.

Ovih dana sastalo se u Beču niže svećenstvo skoro svih pokrajinah Austrije, da razpravlja o težnjah i potrebah nižega svećenstva. Sastalo se je do 300 odaslanika. Mnogobrojno bijaše zastupano svećenstvo iz Češke. Iz Goričke i Kranjske nebijaše nijednoga. Tršćansko-koparsku biskupiju zastupaše gg. dr. Požar i Štemberger kao odaslanici „Zbora svećenika sv. Pavla“. Ovaj posliednji govorio je na sastanku najprije slovenski pak njemački. Govorio je o ravnopravnosti i jednake vriednosti hrvatskoga i slovenskoga svećenstva. Na sastanku razpravljalo se ob ovih trih točkah: 1. samoobrana svećenstva; 2. o gibanju „odieljenje od Rima“ i 3. o poboljšanju svećeničke plaće.

Službeni list bečke vlade priobćio dne 30. agusta carsko pismo, kojim se sazivlje gornjo-austrijski sabor za dne 9. septembra u Linac na svoje redovito zasjedanje, da razpravi još nekoje preostale mu predmete.

Crna Gora. O posliednjem putovanju kneževića Mirka pišu novine, da mu bijaše ta svrha, da predobije za sebe europske dvorove za to, da bude imenovan guvernerom Albanije ili Macedonije. Glede Albanije da se je izrazio knežević da se nada, da će se Austro-Ugaraka i Italija nagoditi na temelju načela: Albanija — Albancem! Za Crnu Goru da bi bila velika nesreća, kad bi Albanija došla u tudje ruke, osobito austrijsko. Tada bi bila Crna Gora još čvršće opasana težkim obručem, nego li je sada. Napram vladara Austrije da je Crna Gora lojalna i zahvalna, nu njezino nezadovoljstvo napereno je proti sadašnjim kormilarom Austro-Ugarske i proti njihovoj protuslavenskoj politici.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da kani kralj Aleksander proglasiti priestolonasljednikom svoga svaka, mladjeg brata kraljice Drage. Iz kraljevine Srbije dolaze često iznenadjenja i nitko se nebi čudio tomu, kad bi kralj Aleksander i tu nakanu izveo.

Bugarka. Jedan njemački list priobćuje neku notu iz godine 1898., koju da je podpisalo 8 arnautskih i 8 macedonskih poglavara. Taj ugovor da nebijaše nigdje objelodanjen, a sadržaje glavni nacrt i glavni politički temelj radu macedonsko-bugarskoga odbora. Rad toga družtva, da je naperen poglavito proti zapadnim pokrajinam Turske, koje bi imale sačinjavati dvije velike autonomne, pokrajine naime Albaniju i Macedoniju. Guvernere tih pokrajina imenovao bi sultan u suglasju sa velevlastmi. Ako se nebi našlo za Macedoniju sposobnog kandidata, predložilo bi se za ono mjesto princa Franu Josipa Battenberga. Pojedine grane javne uprave imalo bi se urediti kao što bijahu prije uredjene u iztočnoj Rumeliji. Doznav sultan za tu agitaciju putem svoga konzula u Sofiji, odasla namah svoga pobočnika u Albaniju. Rečeni list zaključuje, da imade očitih dokaza o tom, kako Albanezi turske vjere goje tople simpatije do macedonskih ustaša.

Rusija. Madjarske novine stale su pisati proti tobožnjim tajnim osnovam Rusije na Balkanu. Madjarski smušenjaci zaboravljaju, da je Rusija radi balkanskih naroda, zbog Srbije i Bugarske, potrošila bezbroj milijuna svoga novca i da je žrtvovala na stotine hiljada najboljih sinova za slobodu onih naroda, te da bi morala po tomu imati i neko pravo i neki upliv kod tih naroda, koji su njoj osim toga srodni po krvi, jeziku i vjeri. A što je dalo povod strahu madjarskih novinara pod Rusijom? Ništa neobična ili nepredvidjena. Rusija otvara naime na temelju londonske dunavske konferencije svojim ratnim brodovom dunavsko ušće, koje je u svoju lastnost preuzela i na vlastite troškove uredila. Odatle nepotrebna vika na Rusiju, koja da si hoće pridobiti na Balkanu još veći upliv. A tko će njoj to zabraniti. Valjda Madjari?!

Mjestne:

† **August Dolničer,** djak prvog gimnazijalnog razreda u Puli, sin čestite slovenske rodbine, nada svojih roditelja, umro je u nedjelju nakon težke kratkotrajne bolesti „menengitis cerebralis“ zvane. Od početnog razreda napried bijaše odlikaš u svakom razredu. Tužnim roditeljem naše saučešće.

Glazba c. i kr. vojne mornarice demonstrira proti Slavenima. Znamo slučajeva, da je bilo vojničkim glazbama zabranjeno svirati na zabavama naših družtava u Primorju hrvatske komade, koji imaju u sebi umjetničke vriednosti, a nisu izazovni za nikoga.

U nedjelju na večer imali su trgovački pomočnici u vrtu gostione „Arco romano“ u Puli zabavu, kojoj je prisustvovala glazba c. i kr mornarice. Jučerašnji „Gornaletto“ hfali se, da su bili najviše odobravani izazovni i porugljivi komadi, talij. uličarske pjesme: lassè pur che i canti e subi, questi ščavi maledetti, marameo, marciadel si, himna lege itd. Tako se eto ponizila glazba c. i kr. mornarice do nizine talijanske fakinaže, koja te pjesme pjeva, i postala sredstvo izazivanja i razdražívanja Slavena, druge zemaljske narodnosti ove pokrajine.

Mi prosvjedujemo najodlučnije proti tomu i upozorujemo gospodu slavenske delegate na te nepodobštine.

Ženski licej u Puli. Doznajemo iz talijanskih listova, da se namjerava u našem gradu ustrojiti ženski licej ili školu za višu žensku naobrazbu. Zemaljski odbor da se je izjavio pripravnim doprinašati iz zemaljske blagajne za takvu školu onoliku svotu, koliku treba jedna gradska pučka škola. Ujedno je zemaljski odbor uputio upravu grada Pule, da se u tom poslu obrati na školske oblasti.

Prodaja novog vina. Municipij grada Pule javlja svim kojih se tiče, da je zabranjeno točili novo vino koli u krčmah u gradu, toli u onih na selu u okružju one mjestne občine.

Vrhnika (Oberlaibach) bje ovih dana premješćena iz Kranjske na otok Krk u Istri. Možemo si misliti, kakav bijaše to posao: premjestiti tamošnju pivovaru, železnicu itd. u jedan tren oka preko kopna i mora tako daleko. Kako je to moguće bilo? Tko to želi saznati, neka se upita na puljskoj c. kr. pošti, gdje se nalaze takovi gorostasi pod upravom ženijalnoga sadanjega gospodina upravitelja. Nu da ne bi istoga gospodina sa pitanji odveć uznemirivali, kazati ćemo sami, kako se je to dogodilo. Evo ovako; Jedna ovdješnja tvrdka poslala je jedno pismo sa jasno pisanim imenom naslova i opredielištem „Vrhnika“, kamo je bilo namienjeno. Nu na puljskoj c. kr. pošti, gdje poznadu vrlo dobro geografiju slavenskih zemalja, poslaše pismo u Vrbnik na otok Krk. Žalimo gospodina poštara u Vrbniku, koji si je morao mnogo truda dati, kada je tražio u svojoj okolici Vrhniku, odnosno naslovnika, nu tome je doskočio time, da je pismo na veliko odpraviteljevo veselje povrati u Pulu — jer niti on nije znao gdje je Vrhnika — sa opazkom „Unbekannt“ i „retour Pola“. Nu, kako su u Puli prvi put bili sliepi, bili su i drugi put, kad se je pismo povratilo. Nisu se potrudili, da bi se osvjedočili, koji je uzrok povratku, već su list jednostavno povratili onomu, koji ga je bio poslao. Evo, takova šta se može dogoditi valjda jedino na puljskoj pošti, gdje nepoznadu hrvatskog jezika, a još manje slavensku nomenklaturu mjesta i sela, a stavili bi glavu, da novopečena talijanska imena naših krajeva poznadu dobro.

Pokrajinske:

Imenovanja i premještenja. Glavni učitelj na c. k. učiteljištu u Kopru g. Josip Žilih imenovan bijaše profesorom na c. k. realci u Gorici. G. dr. Matko Šoštarić, profesor na c. k. gimnaziji u Gorici, premješten je na hrvatsku gimnaziju u Pazinu.

Mjesto zemljomjera. Načelnik občine Kanfanar g. A. Ocret razpisuje u tršćanskom „židovčiću“ natječaj na mjesto zemljomjera ili druge osobe, koja bi bila sposobna, da ustanovi občinska zemljišta, koja su si občinari prisvojili (usurpi). Molitelji za to mjesto valja da pošalju svoje molbe občinskomu uredu u Kanfanaru do 15. septembra. U molbi treba kazati, koliko se zahtjeva za radnju u sobi, koliko vani, na licu mjesta.

G. A. Ocret nekaže, koji bi morali poznati jezik molitelja, ali to se razumije samo po sebi, da je dosta, da poznaju njegov materinski jezik talijanski!!

Promjene u krčkoj biskupiji. Č. g. Zahija Petar premješten je iz Unija na plovaniju Dragebašćanske. Na Unije određen duh. pom. iz Malog Sela č. g. Ivan Oršić; na njegovo mjesto odlučen č. g. Andrija Jurinić, dosada vjeroučitelj u Malom Selu; a vjeroučiteljem imenovan č. g. Vinko Premuda dosada upravitelj Dragebaške.

Č. g. Josip Pavačić, duh. pom. u Krku, ide upravljati kurom Puntekriža; č. g. Ivan Kremenić, duh. pom. odlazi iz Dubašnice u Dobrinj; iz Dobrinja pako premješten u Dubašnicu č. gosp. Toma Bogović.

Mladomisnici Ivan Butković, imenovan je koralnim vikarom i duh. pom. u Krku, a Josip Bogović duh. pom. na Krku.

Imenovanja pučkog učiteljstva. Učiteljicom III. reda na ženskoj pučkoj školi u Kastvu imenovana bijaše gdjica Marija Kinkela; učiteljem III. reda na mužkoj pučkoj školi u sv. Mateju imenovan bijaše g. Mijo Haidinger; nadučiteljicom II. reda kod pučke škole u Bujah imenovana bijaše gdjica Stella Predonzani.

Zemaljski odbor u Poreču pristao je na predlog c. kr. zemaljskoga školskoga vieća, da ostane učitelj g. Jakov Jakac i za školsku godinu 1901—1902 na razpolaganje učiteljstva u Kopru i da se poveća godišnju odštetu nadučitelju g. Ivanu Franki-u iz Rukavca, zato, što podučaje hrvatski jezik u talijanskoj pučkoj školi na Voloskom.

Zemaljski odbor nije pristao na predlog c. k. zem. škol. vieća, da učitelj g. Medvedić, imenovan na pučkoj školi u Juršićih, ostane i nadalje u Tinjanu, a u Juršićih — da podučava privremeni učitelj g. Svjetličić.

K uredjenju zdravstva u Istri. U zasjedanju istarskoga sabora od godine 1900 bijaše prihvaćena zakonska osnova, kojom se je imalo urediti zdravstvo u zemlji. Ta osnova nije dobila previšnje potvrde — jer sastavljena kano i ine druge osnove istarskoga sabora jedino sa talijanskog stranačkog gledišta, nipošto sa gledišta općenite koristi za sve stanovnike.

C. kr. namjestništvo u Trstu priobćilo je zemaljskomu odboru u Poreču one promjene, koje bi se imale po mnienju ministarstva na rečenoj osnovi preduzeti, a da se istu uzmogne predložiti na potvrdu. Zemaljski odbor dati će u predstojećih sjednicah istarskoga sabora ponovno spomenutu osnovu, na razpravu preinačiv valjda osnovu, kako to zahtjeva ministarstvo.

Poboljšanje učiteljskih plaća u Istri. Zemaljski odbor za Istru odposlao je zakonsku osnovu, prihvaćenu dne 3. t. mj. u istarskom saboru u Kopru, kojom se uredjuju učiteljske plaće — c. k. namjestništvu u Trst, da ju isto odašalje na carsku potvrdu u Beč.

Proširenje pučke škole u Rukavcu. C. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru, odlučilo je, da se proširi sadašnja dvorazredna pučka škola u Rukavcu, u troraz-rednicu pošto su sagradjene shodne prostorije.

Širokih su rukava napram svojim. Zemaljski odbor u Poreču pristao je na molbu občine Milje, da je tamo buduće školske godine namjesti na mužkoj pučkoj školi izvanredno petog učitelja.

Znatiželjni smo, koliko imade te djece na mužkoj pučkoj školi u onom neznatom talijanaškom gnjezdu, da im treba 5 učiteljskih sila.

Talijanska škola u Žminju. Zem. odbor u Poreču očitovao je, da pristaje na predlog c. kr. zemaljskoga škol. vieća, da se podieli sadašnju dvojezičnu pučku školu u Žminju i da se tamo ustroji pučka škola sa talijanskim naukovnim jezikom. Hrvatska pučka škola ostati će valjda tamo, gdje sada dvojezična.

Gradnje ceste u Istri. Občinsko glavarstvo u Barbanu primilo je od zemaljskoga odbora u Poreču nacrte i proračun, izradjen od tehničkog odsjeka, za gradnju ceste Barbau-Žminj.

Upravno vieće u Marčani dobilo je nalog, da dovrši bez oklievanja komad ceste izmedju Karnice preko doline Mandaline u Marčanu.

Brodolom. Dne 25. t. mj. otputovao je iz Zadra baščanski jedrenjak „Pomoz Bog“ za Basku pod zapovjedništvom P. Kosa. Jedrenjak plovio je isprva južnjakom i približio se već bio otoku Rabu kod zatona, krozvan sv. Mare, na istom otoku nakanom, da se u nj zakloni, kad ga najednom okolo 7 sati večer naskoči žestoki vihor i baci na oštre klisure, da se sav rastrieskao. Momčad broda se spasila.

Iz drugih krajeva.

Zaručeni. Iz Zagreba nam javljaju, da se je tamo zaručio poznati prijatelj istarski Hrvata, osobito naše družbe „sv. Cirila i Metoda“ g. Slavo Dragić sa dražestnom gospodjicom Darinkom Baborsky. Naše najsrdačnije čestitke vrlomu otačbeniku i njegovoj vriednoj odabranici!

Bogatstvo Slavonije. Izmedju svih hrvatskih zemalja nadarena je najvećim bogatstvom od prirode ravna Slavonija. Njezine šume, livade i ravna polja jesu od neprocienjive vriednosti. Iz statističkih podataka o trgovini sa drvom i blagom (marvom) te o proizvadjanju žita u toj krasnoj našoj zemlji vadimo sliedeće podatke, što ih je izdala trgovačko-obrtnička kamora u Osieku.

U Slavoniji rodilo je godine 1900 žita:

Pšenice	2,291.301	kv. vr.	32,078.214 K
Raži	159.484	„ „	1,913.808 „
Ječma	250.050	„ „	2,750.250 „
Napolice	530.702	„ „	6,044.424 „
Zobi	574.916	„ „	6,324.076 „
Kukuruza	2,336.586	„ „	21,029.724 „
Ukupno	6,143.039	„ „	70,140.016 „

Od ove količine pošlo je u trgovinu u ukupnoj vriednosti od 26,236.000 kr. Sve ostalo potrošiše sami producenti.

God. 1900 prodano je u Slavoniji 112 hrastovih šuma, koje stoje pod javnom upravom i osim toga posjećeno je velik broj privatnih šuma raznih vlastelinstva. U ovim ogromnim sječinama izradjeno je 1900. god. 10,000.000 kom. francezkih dužica i 1,000.000 njemačke bačvarske gradje. Izvezeno je pak iz Slavonije preko Trsta 5,551.360 komada dužica, a preko Rieke 36,845.841 komad, ukupno dakle 42,487.201 komad. Proizvedene dužice prodavale su se od 460 do 510 kruna po 1000 komada.

Opaža se u izvieću, da je u zadnje doba slavonskim dužicama zaprietila na franceczkom tržištu, na kome su dosle skoro isključivo razpolagale, opasna konkurencija sa strane amerikanskih dužica. Za sada ta konkurencija ipak ne čini, da prodja slavonskih dužica zapinje i sve što se proizvede, lako se prodaje. Ne zna se, kako će u tom biti u buduće. I bosanske su dužice počele otvarati put na svjetska tržišta.

Godine 1900 bila je u Slavoniji trgovina marvom dosta slabija nego li prvašnjih godina. Prodano je u svemu 35.870 konja, 31.174 ovaca i janjaca i 133.924 svinja. Ciene su bile slabije radi skoro neprekidnog zatvora granice u Austriju, te su mnogi ljudi izgubili sav svoj imetak, što nisu utovljene svinje mogli prodati u pravo vrieme.

Listnica uredničtva i uprave.

G. I. S. u P. Čudite se što neima u posliednjem broju opisa svečanosti otvorenja „Hrvatske čitaonice“ u Mošćenicah, dočim su takav opis imale druge hrvatske novine. Mi se pako nečudimo tomu nimalo, jer je kod nas žalibog zavladao običaj, da nas naši prijatelji izviešćuju o važnih dogodjajih, pošto su o tomu već sve druge novine obaviešćene bile. Tako bijaše i nedavno sa svečanošću u Vrbniku.

G. I. M. Za ovaj broj bijaše nemoguće. Da ste nam zdravo!

Gosp. Stj. Blažina, Chicago. Vaša predplata jest podmirena do konca ove godine.

Brzojav „Naše Sloge“.

Krk, 2. septembra. Jučer. započeo sinod svećenstva krčke biskupije. Veliki broj prisutnih svećenika i veliko oduševljenje medju narodom. Istarski zemaljski odbor poslao nalog občinam, da prosvjeduju proti sinodu. Taj korak slavne junte pobudio svekoliki smieh, jer su prošla mletačka vremena.

U gostioni

„Ajdemo k Mladineu“

na trgu Porta Aurata, Pula,

toče se **najfinija istarska i dalmatinska vina** i zgotavljaju **izvrstna jela** za doručak, objed i večeru uz umjerene ciene.

BAČVE ZA VINO

rabljene, od 4 do 7 hekta te

veće od 14 do 20 hekta

PRODAJE

u Puli, Via Sissano 10 T. Fonda.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slastice.

Prve slovenske skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Da se jednom počne sa jeftinom prodajom robe na bazaru, to je jedna od najvećih švicarskih tvornica ura *rad reklame* meni poslala svoj fabrikat, da ga popularizirám i *dok zaliha traje*, prodaju se sliedeće žepne ure sa finim radnjama skoro badava.

Svakoj je uri priložena kočuljica od kože i jedno novo izmadjeno umanjujuće zrcalo kao dar, badava.

for. 2.10 stoji	jedna Nickel-Anker-Remontoir žepna ura sa posrebljenim franc. lancem i kutijom.
for. 4.20 stoji	jedna prava srebrna Remontoir žepna ura sa amerikanskim posrebrnjenim lancem i kutijom.
for. 4.70 stoji	srebrna ženska ura, Remontoir sa posrebrnjenim englezkim lancem i kutijom.
for. 11.— stoji	prava sa 14 karat. zlata Remontoir žepna ura sa elegantnom kutijom iz atlasa i lancem.

Sve je garantirano za 3 godine

Što ne odgovara rado se promjenjuje, ili se novac povrća, pak je tako svaki riziko izključen. Slični su oglasi patvoreni. Dobit se može uz gotov novac ili pošt. pouzećem kod tvrdke

BRAĆA HURVIZ

Skladište ura i zlatnih stvari na veliko. — Dobavljači c. kr. austr. saveza, drž. činovnika, i t. d. Ilustrovani cienici gratis i franko. **Krakov, Stradom 17.** Traže se agenti.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Broj 70. Pula, u petak dne 6. septembra 1901. God. XXXII.

NAŠA SLOGA

Pučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Narodna poslovica.

Oglasi, pripošlana itd. tiskanje i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naručnicom ili poštanskom pošt. štedionica u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarine. Plaća i utržaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima strankе osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Hrvatski kolegij „Sv. Jeronima“ u Rimu.

„Slavorum gentem“, breve sv. Oca pape Lava XIII., od 1. kolovoza, kojim je dokinut svetojeronimski kaptol i osnovan „Colegium-Hieronymianum pro gente Croatica“, primili smo iz Rima netom je bio tiskan, ali smo po prijateljskom naputku čekali s objelodanjenjem hrvatskoga prevoda, dok bude original tiskan u službenom listu Vatikana „Osservatore romano“. Pošlo su već sve novine donijele breve podpuno ili u izvadku, a kolegij u Rimu nasilno otet, evo donašamo breve u tačnom hrvatskom prevodu, da naši čitaoci bolje upoznadu dobročinstvo Sv. Oca i nezakonitost otimačine onih razbojnika i one vlade.

Ovaj breve glasi u doslovnom prievodu ovako:

„Pismo apostolsko, kojim se ukida kaptol kolegijske crkve sv. Jeronima ilirskoga i osniva kolegij jeronimski za hrvatski narod.

Slavensko pleme, znamenito i na glasu sa vjere i sinorske ljubavi, od početka Našeg vladanja vazda smo grlili onom istom ljubavi, koju su prema njemu predšastnici Naši u svako doba pokazali. Ako i jest tomu najjasnijim svjedočanstvom ono, što smo dosada brižno radili za njegovu vjersku stalnost i dostojanstvo, ipak nam se svidjelo, pošto nam se vrlo sretna prilika pruža, da dodamo novi dokaz, koji će i budućem naraštaju biti svjedok i spomenik o dobrohotnosti našoj.

Nauka vjere i kršćanske ljubavi kako je većinu svih naroda, tako je i slavenski u prošlim vjekovima ponukala, da u Rimu u ovom glavnom Našem gradu katolika, osnuju koji zavod i zajedničkim dohodcima obskrbe u svrhu, da prima njihove zemljake, koji dodju u Rim, da se poklone moćima apostola, a vrhovnim glavarima crkve vazda je običaj bio, da te zavode ne samo ugledom i savjetom učvršćuju, nego i povrh toga obilatim darovima podupiru. To se je, kako je i dolično bilo i Slavenima slučilo. Jer odazivljući se molbama Jeronima iz Potomnja u dubrovačkoj biskupiji i drugih svetih muževa iz Dalmacije i Slavonije, Nikola V., predšastnik naš, bulom „Piis fidelibus votis“, izdanom 21. travnja 1453., osnova u Rimu gostinac, koji se prozva gostincem sv. Jeronima slovinskog, a zatim ilirskog, po starom geografskom nazivlju, s tom naročitom namjenom, da siromašni vjernici, izvana dolazeći iz Dalmacije, Istre, Hrvatske, Slavonije, Bosne i Hrcegovine budu u njem primani i ugošćivani.

Gostinac, nadaren pobožnim prinosima katolika, medju kojima vriedno je spomenuti onaj, što je bosanska kraljica Katarina oporukom ostavila, u kratko vrieme tako se je razvio, da je mogao ne samo primati strance, nego i bolestne njegovati u svojoj kući; da se pak taj dvostruki čin ljubavi može pristalo i dolično vršiti, kuća je na dvie strane razdieljena, te je jedan dio odredjen za gostinac, a drugi za lječilište. Kad je pak zasio na papinsku stolicu Siksto V., on je radi svoje ljubavi prema sv. Jeronimu i iz dobrote prema hrvatskom narodu, iz kojega je vukao porietlo, dao o svom trošku jeronimsku crkvu, nekad svoju naslovnu crkvu, dok je bio redovnik, tiesnu i ruševnu, od temelja sagraditi, uresiti i cielim namještajem urediti, a tada ju podigao na čast kolegijalne crkve, dodavši joj kaptol, koji ima sastojati od arhiprebystera, od šest kanonika i četiri beneficiara. I tako je sve do našega doba živio zavod.

Sada pak, pošto su se običaji onih vremena u velike promienili, kako su se razvila prometna sredstva medju raznim narodima, pošto nastalo zgodnije putovanje i posvuda podignuta mnoga pristaništa za udobnost putnika, jedva da bi mogao ioše koristiti takav gostinac, kakov su tražile potrebe prošlih vjekova. Naprotiv ovi, misle, da je potreba vremena, dok posvuda zle nauke preplašuju mah i pošto je porasla smjelost neprijatelja kršćanstva, da se povećaju utočišta, koja su prikladna za čuvanje vjere i suzbijanje pokušaja protivnika, prema potrebi pojedinih krajeva.

Budući, da je u tu svrhu vrlo zgodno, da se odabrani mladići, koji su već zaredjeni ili se imaju u podesno vrieme zarediti, u Rimu pod zaštitom i kao pred očima vrhovnih glavara crkve, uzgajaju u krepostima, dostojnim svećeničke časti i u svetim naukama, da svaki kasnije, vrativši se u domovinu, širiuje nauku crpenu iz toga apostolskog vrela medju svojim zemljacima; smatralo se za najpodesnije, da se stari putnički gostinac pretvori u crkveni kolegij za mladiće. Tako je učinjeno s većinom rimskih gostinaca ostalih naroda: tako je sada odlučeno i glede ilirskoga gostinca jeronimskoga. Doista upravitelji gostinca već od XVI. vieka mišljahu na to, da bi se u jeronimski zavod primali ne samo strani putnici, nego i svećenici, koji se imaju usavršiti u svetim naukama i temeljito u svetoj vjeri obrazovati. Poradi toga već g. 1598. izhodište od Klementa VIII., predšastnika našega, dozvolu, da se gostinac u crkveni kolegij pretvori. Nastale poteškoće zapriečiše, da se nije stvar prema njihovoj želji izvela. Nakon dva vieka opet se počelo o stvari raditi, no tako da doduše ostane gostinac za strance, ali da se onaj dio kuće, koji je opredieljen bio za konak stranaca, odredi po tom za klerike, ustupivši primjerene dohodke za prehranu njihovu. Pošto je pako to Pijo VI., predšastnik naš, odobrio pismom apostolskim dne 26. veljače 1790., ustanovljen je napokon hrvatski kolegij kod zavoda sv. Jeronima. No premda se tim došlo u susret nastojanju odličnih muževa, nakon pet godina, kada je radi javnih buna bila ugrožena sigurnost boravnika u Rimu, pa su stoga kanonici i pitomci iz Rima otišli, kolegij je propao.

(Dalje sliedi.)

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

(Nastavak).

Mi ju najprvo uzgajamo, pa ju onda ponovno puštamo, da i opet kreće stranputicom, da divlja, ja to vrieme nesmatram drugčijim, budući da ona to doba prolazi bez i kakva, ili možda čak nikakve daljne naobrazbe i nadzora. Reći će mi tkogodj: e pa su roditelji; nek oni za to dalje skrbe i nastoje! To je, gospodo, slab izgovor, jer onda niti nije trebovalo da se njome bavimo, nego smo ju mogli jednostavno roditeljima pripustiti, te niesmo ni marili, trošiti toliko vremena s njima. Mnogi će misliti, da hoću time reći, da diete polazi školu sve dotle, dok mu ne nastupi doba novačenja. Nè; ja to niti mislim, niti hoću da kažem, a niti bi to bilo moguće provesti. No ipak nešto hoću da rečem! Hoću naime, da mladež ta, od onog doba pa do unovačenja ne ostaje bez ikakve pouke. A to ćemo polučiti posredno — uplivajući na roditelje. Nastojati ćemo s toga, da po našim slabim silama u kratko i o tome koju rečemo, no pri tom ćemo nastojati, kako bi se to dalo najjeftinije i najshodnije provesti. Rekoh „najjeftinije“, jer znadem da naš težak ne bi bio u stanju da troši. Ne ću pako, mislim, pretjerivati, ako rečem, e se ne bi dalo možda popraviti i preinačiti. No medjutim naša je to — učiteljska, kojoj smo se svojevoljno posvetili, pa nemojmo za to očekivati od drugoga da nas na to upozori, nego da se sami prije toga prihvatimo i ozbiljno o tom razmišljamo, a narod će nam biti jamačno zahvalan, kad bude vidio da nastojimo o boljku njegovom. — U napredku je njegov jedini spas — čuju se glasovi odasvuda dandanas.

Ja ne držim, da je ovo sasma nova ideja. Ne, ona je već više puta se istaknula, samo nije se ju i nadalje pratilo pravom očinskom brigom. Kod nas se žalibože kao uobičajilo ko — da ne rečem — u krv prešlo, da se ona družtva, koja nastoje oko materijalnoga, moralnoga i intelektualnoga razvitka našega naroda, pozdravljaju u početku velikim entuzijazmom i podpomaže ih se u prvo vrieme, a kasnije po dosti vremena, ali napokon stane taj ushit jenjati — i ono propade!

Ali predjimo na stvar, s koje smo čas skrenuli.

Ja ne znam i uobće dvojim, da bi škola mogla što učiniti. Ona vrši svoju, a nakon 12. godine, prestaje to njezino djelovanje, izuzev ona dva sata na nedjelju. U tom pogledu može samo učitelj kao naobražena osoba nešto učiniti i doprinieti, a škola nè! Nu, a hoće li biti on sam dostatan sve to izvesti; hoće li mu to dopustiti njegova sredstva, da bi mogao uspješno i blagotvorno djelovati na narod? Tu treba da netko drugi u pomoć priteče, koji će ga u tome podpomagati i zajednički s njime raditi.

Škole se uobće podižu u svakom iole većem mjestu, u kojima će osim njega biti i po koja druga inteligentna osoba. Občina se pako nalazi u svakom povećem selu, u tim će se pako mjestima biti i dušobrižnik. Eto, ti bi svi zajedno naime: učitelj i dušobrižnik, načelnik i bilježnik, a u nekim je i blagajnik. Osim ovih biti će i još po koja inteligentnija osoba. Dakle ovi svi, t. j. takozvana seoska inteligencija, morala uzajamno raditi oko daljne narodne naobrazbe. — A zar svi ti skupa: načelnik, tajnik (blagajnik), župnik i dušobrižnik ne žive tako isto od naroda kao i učitelj, pa zašto bi oni ostali prekrštenih ruku; zašto se ne bi i oni latili toga toli korisnoga i po narod potrebita posla, zašto nebi i oni nekoliko vremena u to ulagali i žrtvovali?! Pa kad bi svi kao jedan nastojali oko naroda, zaista bi se mogao očekivati i nadati se uspjehu, samo da im nadležne oblasti ne bi pri tom klipove pred noge bacale, nego im što većma na ruku ištu.

(Nastavak slijedi.)

DOPISI.

Iz Veloskog, dne 30. pr. mjeseca. (Razno). Ovaj tledan započelo je upisivanje u novo-ustrojenu hrvatsku pučku školu, te se je upisalo već do sada liep broj muških i ženskih, a nadamo se da će se ih još upisati napose ženskih, koje su do sada polazile školu školskih sestara, u kojoj su se djevojčice ponajviše odnarodjivale, te smo se morali više puta čuditi, kako mogu njekoji naši ljudi podupirati i odobravati tu školu, u kojoj se je govorilo sve moguće jezike, više nego li hrvatski.

Razlog, radi kog se slalo djecu u tu školu, mogao je biti i taj, da se u njoj djeca uče osim hrvatskoga jezika — koji je medjutim bio zadnji — i talijanski i njemački. Taj razlog sada odpada, jer će se i u družbinoj školi podučavaii osim naukovnog hrvatskog jezika, još i talijanski i njemački; a što se tiče rečenih radnja, moći će se i toj potrebi doskočiti, ako bude dostatan broj ženske djece, tim da će družba nabaviti posebnu učiteljicu ručnih radnja, koja će djecu po četvrtkih ženske ručne radnje učiti.

* * *

C. kr. namjestničtvo u Trstu raspisuje natječaj na šest mjesta cestara, i to za Kantridu, Matulje, Vasansku, Puharsku, Iku i Medveju. Natjecatelji za ta mjesta valja da znadu čitati, pisati i govoriti hrvatski i talijanski!

Nama se čudno čini, kako može c. kr. namjestničtvo postavljati za uvjet i poznavanje talijanskoga jezika za obavljanje gornje službe. Poznato nam je naime, da su tu službu do sada obavljali ljudi, koji su samo hrvatskom jeziku vješti bili, a njekoji niti čitali niti pisati nisu znali. Mi nemamo ništa proti tomu, da se zahtjeva, da cestar znade čitati i pisati, ali nam ne ide u glavu, čemu će nam trebati tali-

janski jezik u kotaru, u kojem živi izključivo hrvatski puk!! Cestar dolazi riedko u doticaj sa svojim predpostavljenim oblastima; može biti jedan dva puta na godinu sa cestarskim nadzornikom, koji pak bi morao poznavati hrvatski. Ili se zahtjeva od cestara poznavanje talijanskoga jezika, da znade pisati namire talijanske, i da znade talijanski pozdravljati gospodu činovnike na Voloskom?

Mi znademo, da se drugud u Istri za službu, koje su mnogo važnije od one jednog prostog cestara, zahtjeva redovito poznavanje talijanskog jezika i eventualno kakov slavenski „dialekt", premda bi dotičnik morao poznavati u riječi i pismu oba zemaljska jezika. S druge strane namiće nam se samo od sebe pitanje, gdje će se naći natjecatelja, koji će zadovoljiti postavljenim uvjetom, gdje će se naći natjecatelja, koji poznaju hrvatski i talijanski u riječi i pismu?

To je opet jedan napadaj oblasti na naše narodne svetinje, na našu narodnost i na poredak, koja je talijanske vladajuće klike u Istri pomoću c. kr. činovnika u ovom kotaru već odavna porušila i koja bi htjela sustavno uvadjat tudjinštinu u našem kotaru, nek se narod samo buni, da mogu Talijani u mutnom loviti. Preporučujemo ovaj slučaj našim zastupnikom na carevinskom vieću, da pokažu ministru, kako oblasti postupaju različito sa obim narodnostima i kako c. kr. činovnici sustavno uvadjaju talijanštinu tamo, gdje joj nema mjesta.

* * *

Občinski izbori su nam pred vratima. Talijanski plaćenici začeli su već javno i tajno agitirati, nebi li ovoj hrvatskoj občini zadali smrtni udarac. Njihov poznati plaćenik sa juntinim ovdjašnjim izaslanikom i njekoji c. kr. i polu- c. kr. činovnici snuju već sada mjere, koje će poduzeti kod predstojećih občinskih izbora. Kakove će te njihove mjere biti, možemo već unapried ustanoviti; tu će biti laži, sleparije, varanje, napadanje, plaćanje i podmićivanje na dnevnom redu. Takva i slična sredstva pomogla su im iztrgnuti iz hrvatskih ruku občinu Vepinac, Lovran, Mošćenice, a pošto im to nije uspjelo sa kastavskom občinom, bacili će se oni svom žestinom na Volosko-Opatijsku občinu, nadajuć se pomoći c. kr. oblasti i opatijskih Njemaca.

Rekoh, da su im gornja sredstva pomogla predobiti rečene občine, nu sve to se nebi bilo dogodilo, da se je s naše strane radilo i narod osvješćivalo. Žalibože već od njeko vrieme amo nema u Liburniji onog živog zanimanja za javni život kako bi moralo biti; jedan se zanaša na drugoga, dočim su Talijani svi složni, svi složno rade. Ta drugčije si ne možemo tumačiti one sramotne poraze u Rukavcu, Veprincu, Lovranu i Mošćenicah, u kojima živi malne posvuda izključivo hrvatski živalj. Mi smo izgubili gori spomenute občine i mnogo će trebati muke, dok ih opet predobijemo. Budemo li pako jednom samo izgubili volosko-opatijsku občinu, onda z Bogom hrvatstvo te občine.

Na posao dakle Vološćanci i Opatijci! Mičite se sada; budite složni i neobazirajte se na osobnosti i osobne razmirice; kao primjer nek Vam služe naši dušmani, koji su takodjer više puta među sobom nesložni i razcjepkani, ali kad se radi o tome, da nas potuku — su svi složni kao jedan.

Ovo bez zamjere!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Čuda ih ondi ima ne Kampiteja.

Jur. Vero da ja!

Fr. Pak ča je opravia?

Jur. Bia je u Rimu a ni videl papi.

Fr. Dunke, šijor Mate u Rim i šijor Mate iz Rima.

Jur. Vero baš tako!

Fr. Lipa mu je to rožica!

Jur. Kakovu merita.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Za koji dan sastaće će se članovi ministarstva i započeti sa pripravami za otvorenje carevinskoga vieća. Bečke novine pišu, da će se sastati carevinsko vieće dne 22. oktobra i da će trajati sve do Božića.

Slovenska narodno-napredna stranka proglasila je svoje kandidate u nekojih izvanjskih izborničtvih. U svemu kandidirana 10 svojih pristaša. U izborničtvu izvanjskih občinah Kranj. — Škofjaloka te u ljubljanskoj okolici nije postavila svojih kandidata, jer nima nikakve nade na uspjeh; iste tako u dolenjskih seoskih občinah, jer priznaje i sama, da su kandidati za ovo izborničtvo, pripadnici narodno-katoličke stranke pošteni i umjerenimi muževi.

U Hrvatskoj i Dalmaciji uznemirenje su u velika duhovi radi poznate provale dalmatinskih odmetnika u zavod sv. Jerolima. U pojedinih gradovih Dalmacije došlo je jurve do izgreda proti tumošnjim talijanašem, koji su javno odobravali bajgansku gnjevulju njihovih jednomišljenika. Hrvatske neodvisne novine pozivlju ministra izvanjski posala grofa Goluchovskoga, da vrši svoju dužnost na zaštitu hrvatskoga naroda i na obranu časti i ugleda naše monarhije. Ona glasovita provala dalmatinskih bandita dogodila se je stalno dogovorno sa talijanskimi oblastmi u Rimu, jer se inače nebi dalo protumačiti, kako je bilo moguće usried biela dana provaliti u tudji posjed i tuj se vladati kano u vlastitoj kući.

Srbija. Viest, koju smo priobćili u zadnjem broju o proglašenju priestolonasljednika u Srbiji, potvrdjuju i drugi listovi. Priestolonasljednikom imao bi postati drugi krat kraljice Drage po imenu Nikodije Lunjevica. Bečkim listovom pišu iz Biograda, da se je tamo s početka mislilo, da je odstupio srbski ministar rata Janković radi toga, što je zahtjevao štednju u državnoj upravi. Kasniji dogodjaji dokazaše protivno. Čim je nastupio službu novi ministar rata, umirovio je odmah veći broj viših častnika. U vojničkih krugovih izazvala su umirovljenja odličnih častnika veliko nezadovoljstvo, te su uvjereni, da je Janković dao ostavku, jer se je protivio onomu umirovljenju. Druge viesti glase, da je onaj ministar odpušten radi toga, što se je opazilo protudinastičko gibanje u vojsci. O tomu da se još nemože iznieti dokaza, ali toliko stoji, da vlada u srbskoj vojsci veliko nezadovoljstvo.

Rusija. Ruske novine odgovaraju ostro madjarskim listovom, koji su Rusiji predbacili, da ono tajno podjaruje neke narode na nemir i pobunu. Ruska vlada ide baš za protivnim, da se naime uzdrži sveobći mir. Putovanje cara Nikole u Francezku i njegov sastanak sa njemačkim carem jesu najbolje jamstvo za mir.

Po zadnjih viestih saznati će se car Nikola sa Vilimom u Gödöllöskom dne 11. t. mj. na viedi Hela Mecklenburg-gradskom knezom.

Mjestne:

Rastanak. U srieду na veče bila je oprostna večera priredjena na počast vriednim članovima „Sokola" bratu Peku njeku i Kotaru, koji ostaviše Pulu. Na večeri se sabralo za pokolski dom K. 20.—

Pismo za c. i kr. brodove „Maria Teresia", „Aspern", „Zenta" i „Elisabeth". Javljamo ovim putem mornarah, koji se nalaze na onih brodovih, da će im se sa pošte u Trstu odpraviti pisma kako sliedi:

Brodovom „Maria Teresia" „Aspern" u Shangai dne 7., 14., 17. i 28. t. mj. u 8. sati 25 m. u jutro brzovlakom put Italije.

Brodovom „Elisabeth" i „Zenta" u Porto Said dne 7., 10. i 14. t. mj. u 8 sati 25. o. mj. brzovlakom put Italije, a dne 12. t. mj. u 11·20 sati u jutro Lloydovim parobrodom put Aleksandrije.

Pokrajinske:

† **Franjo Smokvić-Boloban, bivši** mnogoljetni občinski zastupnik občine Pazin i višekratni zastupnik podobćine Pićan, kojoj je on pripadao, umro je iznenada dne 2. septembra u 56. god. dobe svoje. Pokojnik bijaše vrlo dobar čovjek, veseljak, gostoljubiv na glasu, a u narodnom pogledu pravi čelik-značaj. Narodni protivnici kušaše više puta podmititi ga zbog njegova velikog upliva na seljake, misleć, da će im valjda u njihova nakana poći za rukom, pošto je pokojnik bio prosti seljak. Ali poštenje njegovo i ljubav do svoje domovine, do jezika i naroda, iz koga je potekao, bila je prevelika, a da bi naš Frane krenuo vjerom. Ostao je pravi otac, stalan, čvrst, kao Učka gora. Dne 4. septembra sprovedosmo miloga pokojnika do hladnoga groba. Kod pogreba zastupao je pazinsku občinu tajnik njezin g. Ivan Žic, a podobćinu Pićan naš vrli župan g. Rovis sa više občinskih zastupnika.

Njegovoj mnogobrojnoj obitelji naše iskreno saučešće! A Tebi, mili pokojniče, lahka bila domaća hrvatska gruda, koju si toli žarko ljubio?

Novo spletke zemaljskoga odbora za Istru. Zemaljski odbor u Poreču nečbi da neima drugoga posla nego li izmišljati načine i sredstva, kojimi bi čim prije svu Istru potalijančio. Jedva je izdao glasovito djelo, kojim je jednim potezom pera potalijančio sva hrvatska i slovenska imena gradova, mjesta, sela i selaca, već se je latio sličnog posla na crkvenom polju. Tršćanski „Cifutić" doznaje naime, da zemaljski odbor u Poreču sabire za pojedine crkve u Istri dokaze, kojimi hoće da dokaže, kako bi kod nas bilo protupravno uvedenje staroslavenskog jezika u naše crkve. Na temelju sakupljenih podataka da će sastaviti spomenicu, koju će poduprtu zaključkom zemaljskog sabora posebna deputacija odnesti u Rim sv. Stolici.

Zemaljski odbor obratio se je valjda na pojedine župnike i crkvene predstojnike širom Istre, da dobije tražene podatke.

Za porečko-puljsku biskupiju lagan mu je posao, jer mu stoji na razpolaganje biskup Flapp, kanonik Pesante, sav talijanski kler i mnogo naših svećenika, koje je biskupski ordinarijat tako ukrotio, da se nemogu ni maknuti.

Nješto teže će posao ići u tršćansko-koparkoj i krčkoj biskupiji. I tuj ima zem. odbor svojih pristaša i pomagača, nu tuj neće moći **komandirati** kako i u porečko-puljskoj biskupiji, gdje je i na crkvenom polju neograničeni gospodar. Idemo dakle da vidimo, kako će glasiti ta glasovita spomenica, kojom će sl. zemaljski odbor **dokazati**, da u Istri neima nigdje mjesta staroslavenštini.

Koliko je djaka Hrvata i Slovenaca iz Primorja (Istre, Trsta i Goričke), koji su u prošloj školskoj godini polazili srednje škole u Trstu, Gorici, Puli, Pazinu, Kopru i na Sušaku? Tršćanski „Cifutić" donio je broj od predprošle nedjelje službena izvješća o polazku srednjih škola od strane talijanskih, slavenskih i njemačkih djaka. Svojih je nabrojio do 2600, naših nešto preko četiri stotine. Službena izvješća pako kažu, da je bilo iz Primorja, hrvatskih i slovenskih djaka koliko sliedi, i to:

1.	Na c. kr.	gimnaziji u Trstu	166
2.	„ „	„ „ Gorici	236
3.	„ „	„ „ Puli	35
4.	„ „	„ „ Kopru	5
5.	„ „	„ „ Pazinu	122
6.	„ hrv.	„ na Sušaku	127
7.	„ drž.	realki u Trstu	60
8.	„ „	„ Gorici	89
9.	„ „	„ Puli	6
10.	„ talij. realno-gim.	u Pazinu	74
	„ te Trstu (po talijanskom ra-		
	čunu) samo		4

dakle ukupno 850,

bez onih djaka iz Istre, koji su polazili gimnaziju u Senju, Zadru, Splitu, Kotoru, Dobrovniku te Zagrebu. Iz izvješća talijanskog realo-gimnazija u Pazinu razabiremo, da je polazilo hrvatski tečaj — podučavao je prof. Scarizza — 85 djaka. Ti djaci su sigurno čuli prvu hrvatsku riječ iz materinih usiju, drugačije se nebi bili odazvali u tolikom broju za podučavanje u hrvatskom jeziku.

Koliko je pako Hrvata i Slovenaca na srednjih zavodih u Primorju, koji su upisani za Talijane i Niemce, koliko si jih potalijanili u pučkih školah i odnarodili našemu narodu time, što nam nisu dali niti pučkih školah? Kada bi imali toliko pučkih školah, koliko imadu Talijana u Primorju pa uz gimnaziju u Pazinu još realku, tada bi se „Cifutić" morao primiti za nos, kada bi brojio naše djake. Medjutim neka se malo potrpi. Žalosno je samo to, da za samih 4 Niemaca država uzdržava 6 srednjih njemačkih zavoda u Primorju.

Hrvatska slava u Mošćenicah. U nedjelju dne 25. augusta osvanulo u Liburniji krasno vrieme i na obzorju zasjalo divno sunašce, koje nam jamčilo, da ćemo imati liep dan. Po ejeloj Mošćenišćini vijale se već u jutro trobojnice. Čitaonica bila je urešena zelenilom i cvjećem, kano da se sprema na svatbu. Sve je nemirna srca očekivalo večer. Oko 4 sata počeše dolaziti kočije, omnibusi, bicikli i vozovi, sve jedno za drugim. U kratak čas napunio se prostrani mošćenički trg. U 4 sata i ½ dodje prvi parobrod sa izletnici iz Liburnije, iz Rieke, Voloskog i Opatije. Kastavci i Lovranci dodjoše kočijami i vozovi. Pol sata iza toga slize drugi parobrod ali skoro prazan. Taj parobrod imao je dovesti izletnike iz Bakra i Kraljevice, koji se, kako Vam je poznato, nehtjedoše ukrcati na parobrod bez hrvatske trobojnice.

Ukupno došlo s parobrodima do 500 izletnika a skoro toliko što kočijama, vozovima i drugčije. U treu oka napuniše se dražtvene prostorije i ciela kuća, tako da oni, koji su kasnije dolazili, nisu već mogli ni stolca naći, nego su morali otići u druge krčme, gdje je koji mogao mjesta naći. U Čitaonici sakupila se toga dana pod istim krovom liepa kita naših rodoljuba, među njima zastupnika gosp. Spinčića, g. dr. Janežića i dr. Poščića, braću Linić iz Trsata, braću Jelusić i mnoge druge. Posjetio nas takodjer gosp. dr. Herold, zastupnik bratskog češkog naroda sa svojom gospodjom, od svih častćen i pozdravljan. Stiglo je i mnogo brzojavnih pozdrava.

Oko 6 sati i pol započela je zabava po programu. Najprije je pozdravio gostove predsjednik veleč. gosp. Antun Paz, domaći župnik. U nekoliko riječi spomenuo je važnost „Čitaonice", rekao je, kako moramo vazda biti svi na okupu, ako

ćemo da se branimo proti tudjinu. Spomenuo je također i one nesretnike, koje ovaj dobri i mirni narod smućuju. On reče, da je pred malo vremena među nas došao jedan smutljivac, čije se ime u ovom svečanom momentu ne smije ni spomenuti. Rieči gosp. predsjednika bile su popraćene neprekidnim odobravanjem i pljeskanjem.

Tek što je on svršio pakaže se na pozornici liepa kita mladosti. Dvanajst gospodjica i nekoliko gospode i to sve cviet domaće mladosti. Oni zapjevaše posve skladno novu pjesmu „Moščenicamgradu“, što ju je naš vrli gosp. Rihard Katalinić-Jeretov u ovu zgodu ispjevao, a gosp. M. Brajša uglazbio. Pjevači bili su nadareni obilnim pljeskanjem. Iza toga sliedile su druge točke programa sve gladko i liepo, osobito se je svakomu dopalo deklamiranje pjesama „Domovina“ i „Kugina kuća“. Nekoliko mlade gospode razveselilo nas je milozvučnim tamburicama, na čemu im i ovdje budi izrečena najsrdačnija hvala. Predstava je također ispala nad svako očekivanje. Istaknule su se osobito gospodjice, koje, akoprem za prvi put na pozornici, odigraše svoje uloge bez svakog prigovora. Evala im!

Iza toga došla je na red tombola, a onda se mladost uhvatila u kolo sve do zore. Ljudi se razdielili neki gore, neki dole, neki na terasi, kamo je tko mogao. Sa svih strana orilo se pjevanje, ta bila su tolika pjevačka družtva onog dana u Moščenicah. „Sloga“ iz Zameta, „Vila“ iz Kastva, „Lovor“ iz Opatije i sva sila pjevača i pjevačica iz Rukavca, Mihotić i Frančić.

Malo po malo počeše se gostovi razlaziti ugrijani domaćom kapljicom i razdragani krasnom zabavom, kakove još ne doživiše Moščenice. Kad su parobrodi kretali iz Drage, zaigrala glazba na terasi pred Čitaonicom, „Liepa naša domovina“ i sa parobroda odgovoriše im sa gromkim „Živio“. Čitaonicari podatiše ili sa raketami i bengalima, a na parobrodima odgovorahu im na isti način.

Gostovi se tmalo po malo razišli a domaći sa bližnjimi susjedi ostadoše do biele zore plešući i zabavljajuć se. Svi su se vesela srca rastali i ponesli trajnu uspomenu toga dana. Bože daj, doživili naskoro još ovakovih dana, a Čitaonica naša okupila pod svoje okrilje sve pametne i poštene ljude naše občine!

Iz Klenovšćaka — **na buzetskom** krasu pišu nam pod konac tek. mjeseca: Od davnih vremena slavi se velikom pobožnošću kod nas blagdan sv. Roka, zaštitnika i čuvara bolestnih. Čitava naša lanišća župa, t. j. Lanišće, Brgudac, Račjavas, Raspor (negdanje sjelo zastupnika mletačke republike), Tršćenik, Padjače, Praproće, Briljevci, Černjehi, Slun, Brest i naše selo Klenovšćak, jer je taj božji odabranik vrhu toga i naš crkveni zaštitnik ili patron. Amo dodju rečenoga dana svećenici iz rečenih mjesta sa bogoljubnim narodom u obkodu sa sv. propeli, zastavami itd. Ljetos nas je bila ponješto prestrašila kiša, ali se svečanost vršila ipak po običaju sjajno. Kod nas sabere se do 3000 naroda, da se pomole Svevišnjemu za sve potrebe duševne i tjelesne.

Poslije sv. mise odpočine narod po raznih krčmah u prijateljskom razgovoru, mirno, trieznо i veselo, da ga je milo'a u onolikom množtvu pogledati. Amo bi morali doći naši narodni protivnici, ti nositelji i širitelji divlje talijanske kulture u Istri, pa da vide, kako se ovaj tobože barbarski narod ponaša baš uzorno.

Po davnom običaju sakupilo se je i ljetos na Rokovo veliko množtvo pobožnoga puka iz bližih i daljih mjesta.

Prvu sv. misu čitao je naš vriedni kapelan veleč. g. Klun, a drugu velezaslužni župnik iz Vodica, veleč. g. Oroslav Dolžan. Pod drugom sv. misom izrekao je krasnu propovied g. Klun. Rieč božja izušena po onako spretnom govorniku morala je svako nepokvareno srce do dna dirnuti.

Osim navedenih sela posjetila nas ljetos i braća iz Vodica. Tako je bio kod nas g. župnik, koji je pjevao sv. misu, a sa njim došlo je i njegovih prijatelja i župljana kao što bijaše primjerice tamošnji rodoljub i občinski savjetnik g. Mate Sankovič-Soldatić i drugi. Iz Pazina posjetio nas je rodoljub Šverko Juro i drugi iz drugih mjesta.

Da je ta krasna crkvena svečanost toli ljepo izpala, zasluga je u prvom redu našega čestitoga puka iz Klenovšćaka, koji živi i radi u ljubavi i bratskoj slozi. Tomu puku su na čelu njegovi vriedni prvaci g. Mate Šverko, občinski savjetnik i Bradetić Ivan sa njihovimi čestitimi obitelji. Ovim i svim ostalim našim iz rodoljubnog Klenovšćaka budi ovim izrečena javna zahvala i vruća želja, da bismo se i do godine našli svi na okupu na Klenovšćaku, te da proslavimo blagdan našega zaštitnika u liepom zdravlju, zadovoljstvu i u božjem blagoslovu. — Što neka nam Bog dozvoli! Motritelj.

Iz Barbana pišu nam 29. agusta: U svoje smo vrieme više puta javili, kako nam se u pravopisnom pogledu grubo izopačuju odnosno potalijančuju naša narodna prezimena i to pogotovo izključivo od strane tajnika, koji hoće valjda, da time izkaže svoju lojalnost pram ideji istarskih Talijana, od kojih se, reć bi, nada pod crne dane starosti imati koliko obzira i zaštite. S toga gledišta opominjali smo putem „N. Sl.“ nadležne oblasti, da se tôj nepravdi na put stane. Nu žalibože naše opomene ostaše do danas glas vapijućeg u pustinji, akoprem bijahu opravdane i temeljite.

Kad smo se jednoč glede navedenih činjenica neposredno i osobno potužili kod občinskoga tajnika, te od istog zahtjevali, da se naša prezimena pišu absolutno i izključivo hrvatskim pravopisom, tj. se slavni muž silno uzrujoljo, ko da smo ga u živo pogodili, te se, što komesati ko muha bez glave, napokon dozove se pameti, pak uze nerazgovietno i posve neponjatno pentati: „k o s a k v e l o o k v e l a l l i r o, t o j e š v e j e d n o k a k o š e p i š e, i - t o - v u g l i a s a m o z a n a š a i m e n a“. (!?)

Mi se nebismo na to niti obazirali, da bi to činio iz neznanja, nu znajući, da on to čini baš navlas i iz prkosa, prinudjeni smo, da javno odsudimo njegov pristrani postupak sa hrvatskim imeni.

Da je izopačivanje toga dielje hrvatskih prezimena pristrano, svjetloći nam jasno sljedeći dogodjaj: Slučajno dobio je on od njekoga hrvatski naslovljeno pismo, nu nije ga htio primiti, već ga je vratio sa opazkom, da neće da se njegovo prezime tobož pohrvaćuje. (Tu je zaboravio na svoj izraz: „to je švejedno, kako še piše še piše“. Op. sastav.) Oho g. Sgrabichu (Sbilja golema je nepravednost, ako se ga prekršćuje u Zgrabljić, jer i onako u „originalu“ zvoni na talijansku ko da ga je u Milanu skovao koji radikalan Hrvat. Op. sastav.) zar i na takove se malenkosti obazirete, dočim se vi ne zgrazate napisati: L o s c h i a z — L o š č a č, U s c a r — U č k a r, C r e g l i — H r e l j i ć i, M a g n a d v o r c i — M a n j i d v o r c i i sijaset takovih krupnih i gotovo gnjusnih nepravilnosti!? Mi vas napokon upozorujemo, da se kanitel dojakošnjega sramotnoga postupka sa našim imeni i prezimeni, jer, sjetite se, da živite od našeg novca i da ste u našoj vlasti, a ne, kako možda vi mislite, kakov samostalan nasilnik.

Neka se izpravi. U zadnjem broju u uvodnom članku na koncu trećeg stupca mjesto: h a j d u c i i o d m e t n i c i, mora biti: h a j d u c i i o s v e t n i c i.

Na zadnjoj stranici prvi stupac „Imenovanja“, ima stati mjesto: Dr. M a t k o S o š t u r i ć: Dr. M a k s o S o š t u r i ć.

Za ponesrećene tučom u Saborju — občina Marezige — darovali su, kako nam iz Trsta javljaju, po 1 K. zidarski poduzetnici Ante Nardin i Miloš Pahor iz sv. Marije Mad. dolnje kod Trsta.

Zahvaljujuć darovateljem, preporučamo našim rodoljubom, da se sjete milodari onog unesrećenog pučanstva. Darove prima glavarstvo občine Marezige u Istri.

Iz drugih krajeva:

Naručbe za žigice i za cikoriju družbe sv. Cirila i Metoda imadu se slati na gosp. Milana Gremera, Rieka. Za cigaretni papir valja se obratit ravno na gosp. Stjepana Gamulina na Jelši, Dalmacija.

Cigaretni papir družbe sv. Cirila i Metoda za Istru već je predan na prodaju. Svaki rodoljub neka traži i da mu se dade samo takav papir. Razprodavači neka se obrate ravno na gosp. Stjepana Gamulina, Jelša, Dalmacija.

† **Niko Pozza.** Iz Dubrovnika javljaju, da je umro grof Niko Pozza Pucić, vlastelin dubrovački u 76. god. života. Zvali su ga „gospodar Niko Mali“, za razliku od rodjaka mu grofa Nika Velikoga, a bio je potomak slavne porodice Pozza ili Pucića, koja je dubrovačkoj republici dala liepu četu državnika. Štovan, uvažen, ljubljen od svih sugradjana bez razlike stranaka, bio je pristaša hrvatske stranke, te je glasovao za Hrvate. Laka mu zemlja!

Tek dogadjaja u pogledu zavoda sv. Jerolima u Rimu: Austrijski poslanik prosvjedovao je kod talijanske vlade proti talijanskih oblastih u tom poslu.

* * *

Čim je bio imenovan vladin povjerenik, koji je preuzeo upravu zavoda dok sudovi rieše stvar, pseudo-dalmatinski razbojnici ostavili su zavod. Upravitelj zavoda dr. Pazman je ostao unutri. To je prvi poraz talijanske vlade, jer su ga mislili iztjerat iz zavoda, a rekbi da se nisu usudili usljed diplomatskog prosvjeda Austrije.

* * *

Dr. Pazman je predao ključe blagajne i arkiva u ruke austrijskoga poklisara na papinom dvoru. Ovaj ih neda iz ruke pa talijanske novine priete, da će postavljeni komesar silom otvoriti vrata blagajne i crkve. Do sada se nije usudio da to izvede.

* * *

Dne 4 tek. imao je biti izrečen sud o smetanju posjeda. Saslušav stranke, sudac je izjavio da će objaviti, osudu u vrieme od 48 sati.

* * *

Bečke novine imaju viest, da je Vatikan preustrojio zavod sv. Jeronima u sporazumku sa austrijskim ministarstvom izvanjskih poslova i cesarske kuće. Kad bi talijanski sudovi osudili nepravedno, da bi nastale razmirice medju Austrijom i Italijom.

* * *

Mnogo dalmatinskih občina je već do sada brzojavilo zahvalnicu sv. Otcu papi i prosvjedovalo proti zlorabljenju dalmatinskog imena sa strane poznatih hajduka. Zemaljski odbor, oblast, koja predstavlja Dalmaciju, učinit će isto. U Spljetu i u Šibeniku došlo je do nemira medju narodom i do demonstracija proti Talijanima.

Nove note po deset kruna. Dne 1. t. mj. stupile su u promet nove note po 10 kruna, što ih je izdala austro-ugarska banka. Ove note jesu manje nego li dosadašnje petače i mnogo ljepše od njih. Tiskane su na čvrstom papiru pepeljaste boje a s jedne i druge strane jesu glavne slikarije ljubičaste boje.

Današnje petače ili banke od 5 for. stavljaju se na temelju naredbe ministarstvu financija izvan tečaja ili prometa. Ove petače biti će u prometu još godinu i pol, a kod državnih blagajna i ureda vriediti će još dvije godine. Mjesto njih stavljati će se u promet postepeno nove note od 10 kruna.

Upisivanje u drž. gimnaziju u Pazinu novih učenika za I. razred bit će 15. t. mj. od 8—12 sati pr. p. Prijavit se imadu ovi u pratnji svojeg zakonitog zastupnika i doniesti sobom krstnicu i svjedočbu o polazku pučke škole. Više u budućem broju.

Početak školske godine na ženskom učiteljištu u Gorici. Upisivanje kandidatkinja učiteljstva vršiti će se dne 13. i 14. t. mj. i to koli za one iz I. tečaja, toli za one ostalih tečaja. Upisivanje trajati će od 8—12 sati prije podne.

Nove kandidatkinje imadu se izkazati krstnim listom, liečničkom svjedočbom, da su tjelesno zdrave, da su im bile kozice cieplјene i da neimaju očne bolesti (oftalnije); svjedočbom dobrog ponašanja — ako nisu polazile koju drugu školu — i zadnju školsku svjedočbu.

Kandidatkinje drugih tečaja imadu prikazati samo svjedočbu posliednjeg tečaja. Prijamni izpiti započeti će dne 16. t. mj. u 8 sati u jutro; istoga dana vršiti će se i pripravni izpiti. Kandidatkinje, koje se neprijave točno na prijamni izpit, neće se smatrati upisanimi.

Radnje na dražbi. Prizivno sudište u Zadru razpisuje dražbu na sliedeće radnje za gradnju okružnoga suda u Šibeniku: izkopanje temelja, zidarsku, stolarsku, klesarsku i limarsku radnju; za izdjelanje vrata i prozora; za finu stolarsku radnju; za izdjelanje finog kamenja, za radnju kanala i peći.

Nacrti za rečene radnje može se viditi i dobiti uz polog od 40 kruna kod tehničkog ravnateljstva u Zadru (Via Turchi, kuća Danila) i tehničkog ravnateljstva u Mariboru.

Ponudbe treba staviti najdulje do 15. septembra t. g. u 12 sati kod predsjedničtva prizivnog suda u Zadru.

Ruske vojne ladje u Trstu. Dne 31. pr. mj. ranim jutrom doploviše u tršćansku luku dvije ladje ruske carske mornarice iz Borindisa prevalivši taj put u dva dana. Oklopnjača „H r a b r i“ pod zapovjedničtvom fregatnog kapetana Saine imade 12 topova 210 vojnika te kontra-admirala Krigera, zapovjednika ruskog sredozemnog vojnog brodovlja; druga ladja križarica-torpednjača „A b r e k“ sa 72 vojnika i 2 topa, pod zapovjedničtvom fregatnog kapetana Černiševa. K ovim ladjam imadu se pridružiti još druge ruske vojne ladje sredozemne eskadre. U Trstu otati će te ladje 10 dana, te će prisustvovati porinuću u more jedne trijske vojne ladanje.

Družtvene.

Gospodarsko družtvo u Pazinu nabavili će također ove godine za svoje članove umjetni gnoj (pralo) za livade. Zadrugari, koji se namjeravaju okoristiti tom prigodom u svom gospodarstvu, neka se prijave ustmeno ili pismeno kod uprave družtva barem do konca t. mj. rujna.

Upravni odbor.

Podgradska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru priredjuje v e s e l i c u s a p r e d s t a v o m u nedjelju dne 8. septembra t. l. u prostorijama gosp. Vičića u Podgradu. Početak u 8 sati večer. Ulaznina 50 h.

Glavna skupština „Starinarskog družtva u Kninu biti će dne 12. ili eventualno, u smislu § 5 druga lineja družtvenih pravila, 28. septembra o. g. u 11 sati prije podne.

Objava.

Obuka na „**Delavskej šoli u Kastvu**“ počima dne 16. o. mj. Upisivanje u svagdanji tečaj biti će dne 14. i 16., a u nedjeljni tečaj dne 15. o. mj. Primaju se učenici, koji su dobrim uspjehom dovršili pučku školu, te se izkažu sa odpustnicom.

Učenici občinari Kastavski plaćaju na godinu 2 krune a ostali 4 krune školarine.

Ravnateljstvo delavske škole.

Kastav, dne 5. septembra 1901.

M. Šepić.

Priposlano.*)

Otvoreni odgovor.

Gosp. Antonu Linardiću, načelniku

u

Dubašnici.

Tko je pročitao Vaše očitovanje, tiskano u br. 67. „Naše Sloge", a živi u občini Dubašnici, reći će: naš načelnik drži, da je naš plovan pisao onaj dvogovor u br. 60. i 61. „Naše Sloge", plovanu on upravlja i šalje one upite.

Uredničtvo „Naše Sloge", ako hoće i ako može, kazati će Vam od koga je primilo onaj dvogovor, a ja ću Vam samo pošaptati: ono, što ja radim u mojoj kući, Vi u Vašoj i svaki u svojoj, to je čovjeku sveto... u to se nesmije nitko dirat, ali moje javno djelovanje kako plovana Dubašnice, Vaše kako načelnika, g. popa Pavla kako zastupnika i Pavla Turčića kako tajnika, to, moj dragi sudže Antone, može svaki občinar izpitivati, prosudjivati i pretresivati, jerbo mi smo za puk, a ne puk za nas. Ja, kako ja, bio sam uviek zahvalan, kad mi tkogod u mojem javnom djelovanju našao kakvu manu... ja sam onda nastojao, ako bi bila istinita, da se je otresem, da se popravim; svaki čovjek bio u kakvoj mu drago službi, ako ne trpi, da mu nitko ništa neopaža, neprigovara, da mu ništa nespočituje, on je onda nepopravljiv — „nije za delo" — sam će si izkopati grob.....

Sada na stvar:

Prije naših občinskih izbora, obavljenih 29. i 30. oktobra 1900. urekli smo sastanak, na koji su bili pozvani svi bivši zastupnici i druge vidjenije osobe ove naše občine. Sastanak bio je dne 25. i 27. istoga mjeseca u našoj hrvatskoj „Čitaonici". Odazvalo se je malo njih, al ja sam prisustvovao obojemu. Prvi put bili su i neki iz podobćinah, drugi put mi sami Dubašljani, da se konačno dogovorimo, koga ćemo birati u novo zastupstvo. Potankosti ne navadjam, to sve, do potrebe. — Kad je mene jedan iz sastanka pozvao da predložim zastupnike, izjavih se pred svimi ovako: Pri zadnjih izborih nisam predložio ja sám nijednoga zastupnika, nego je to učinilo ono dvajsetak poštenih ljudi iz sve Dubašnice, koji su se u mene sastajali, ipak našla se je osoba, koja je silila, da sam ja stvorio zastupstvo, zato gospodo i braćo moja, ovoga puta ja neću predlagati nijednoga: izberite jih vi, i ja, nebojte se, biti ću zadovoljan. Na to ustane — morao je netko, g. pop Pave Milovčić i, počamši od gornjih četa, prebrao je šestnajstoricu iz Dubašnice. Dobro se sjećam, da je stogod pripomagao Anton Bogović i još tkogod, a Mate Milčetić-Matina molio je, da za njihovu četu otaj večer nepostavljamo nijednoga, jer da će oni sami odabrati jih, i nam jih priobćiti prije dneva izbora, a tako je i bilo. Iztičem ovo: kad je došao red na četu Bogovići-Malinska, g. pop Pave je rekao: ja ću biti jedan, a k tomu je predlagao mene i g. Ivana Škarpu. Ja sam odlučno odbio za ovaj put kandidaturu, a mjesto mene, kad pop Pave nije hotio Petra Bogovića-Matova, ja predložih Pavla Bogovića-Pavačića. (Konac sliedi.)

*) Za sastavke pod tim naslovom odgovara uredničtvo samo toliko, u koliko je zakonom vezano.

U gostioni

„Ajdemo k Mladineu"

na trgu Porta Aurata, Pula,

toče se **najfinija istarska i dalmatinska vina** i zgotavljaju **izvrstna jela** za doručak, objed i večeru uz umjerene ciene.

BAČVE ZA VINO

rabljene, od 4 do 7 hekta te

veće od 14 do 20 hekta

PRODAJE

u Puli, Via Sissano 10 T. Fonda.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slastice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati lek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: Taftà za turiste **Luser** po nov. 60

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, Ravasini, Lathaberg & Fraz mayer. U Gorici: Orlich & Goletti. Pazinu, U Pulji A. Wassermann. U Gorici kolik.

Posvemašnja razprodaja

na poprieko

SVAKOVRSTNE SITNIŽKE ROBE

uz 50% popust

biva u hišem dućanu Halusà na trgu Largo Porta del Torchio.

— — — — — Tko želi jeftino što kupiti, neka se požuri. — — — — —

M. Mardešić, vlastnik.

ZUBOBOLJA.

Nenadkriljivo! Najnoviji izum!

Bol šupljih zubi prestaje **sigurno i momentano** uporabom najnovijeg izuma

„Orientalskih pilulica proti zubobolji".

Iste su od strane visoke kralj. zemaljske vlade za prodaju dozvoljene, te nakon lučbene analyse kao posve neškodljive pronadjene.

Ove do sada kao najradikalnije i nenadkriljivo sredstvo proti boli šupljih zubi izkušane

„Orientalske pilulice proti zubobolji"

dobivaju se jedino kod proizvoditelja ljekarnika

A. SRNKE u Glini (Hrvatska).

Sigurno djelovanje! Jedino sredstvo!

Da se predusretne možebitnom kupovanju kojekakvih patvorina, upozoruje se na zatvoru kutije nalazeći se zaštitni žig (glava crnca.) — Naručbe obavljaju se kretom pošte uz pouzeće, ili ako se novac unapried pošalje. — Ciena jedne bočice pilulica sa uputom jest franco priposlano 2 K 85 h.

J. Krmpotić i drug. u Puli

Knjigotiskara i knjigovežnica

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje, koje izvršuje brzo i ukusno. — Zaliha svijuh tiskanica za jugne i občinske urede, kao takodjer pisaćeg papira. — Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice za štedovna i zajamovna družtva u obće preskrbljuje točno, brzo i jeftino.

Broj 71. Pula, u utorak dne 10. septembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, pripošlane itd. tiskaju i računaju se na temelju obćeg cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglasi itd. šalju se naputnicom ili poleznicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod zamiene valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošту predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 36.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarine. Plaća i uttiskuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan luke.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Prosvjed-molba.

Političko družtvo „Edinost" za Primorje, sa sjelom u Trstu, odposlalo je dne 5. t. mj. u poslu zavoda sv. Jeronima u Rimu, sliedeći brzojavni prosvjed-molbu:

„Njegovoj preuzvišenosti gosp. ministru izvanjskih posala grofu Goluchowskomu Beč.

Ogorčeni smo čitali viest o razbojničkoj za prosvjetljenu državu sramotnoj provali u zavod sv. Jeronima u Rimu.

Primorski Slaveni težko uvriedjeni mole i očekuju bezodvlačnu pomoć na zaštitu posjeda pod austrijskim protektoratom nalazećega se zavoga i na zaštitu ugleda naše monarhije.

Političko družtvo „Edinost".

Dr. Ferdo Černe, tajnik. **Matko Mandić,** predsjednik."

Hrvatski kolegij „Sv. Jeronima" u Rimu.

(Nastavak.)

Pošto je poslije povraćen mir, razpravljalo se ponovno i češće takodjer o obnovi kolegija; i to se opet uredilo g. 1864., kad je nekoliko mladića, da se dadu na filozofijske i teologijske discipline, primljeno u Jeronimski zavod i njihov zbor je nazvan po sv. Cirilu i Metodiju, zaštitnicima Slavena. Ali taj zavod nije trajao više od 7 godina; god. 1871. bio je naime ukinut. A ni kasnije nije imao sretniji udes kolegij, koji je opet g. 1884. osnovan, odredjen jedino za svećenike, da se dublje usavršuju u znanosti i u pobožnosti.

Da se ipak ispuni ova osnova, poteškoća je to veća bila, što u jeronimskoj slavenskoj zgradi već od prije je bio po zakonitu pravu drugi zbor, naime zbor kanonika, koji je, kako je gore spomenuto, od Siksta V., po konstituciji „Sapientiam Sanctorum", danoj 1. kolovoza 1589., bio ustanovljen.

Jer nakon Sikstove smrti, od njega osnovani jeronimski kaptol jedva je imao neznatne dohodke, koji bi nekako dostajali za pristojan život, pa je stoga i opet trebalo, pruživši apoštolsku pomoć, segnuti za zakladama gostinjca, da se namaknu sredstva za život kanonika. S time je umanjeno imanje gostinjca i oduzeta je mogućnost, da se u kolegij često primaju mladići ili svećenici. Mi dakle, kolegij, za koji smo dosada želili, da bude u Rimu, a u buduće i njemu stalniji, nego u prijašnjim vremenima, tim sigurniji temelj udarimo, posavjetovav se s biskupima hrvatskoga naroda, na koje spada, na sve veću slavu svemogućega Boga, na procvat katoličke vjere, na čast i korist premiloga nam istoga naroda, opozivljući apoštolskim autoritetom konstitucije Naših predšasnika Nikole V. i Siksta V., gostinjac sv. Jeronima i kaptol iste kolegijatne crkve sv. Jeronima, što se sve do sada nazivlje ilirski, ovim Našim pismom ukidamo i ukinutim proglašujemo. Hoćemo medjutim, da kanonici, za koje se još nije poskrbilo novčanom podporom i koji se dosada brinu u hramu za službu Božju, štogod su u ime prebende prije ovoga vremena običavali primati, primaju i nadalje, dok se na drugi način ne obskrbe. A na mjesto pomenutoga gostinjca i kaptola, osnivamo i ustanovljujemo kolegij jeronimski za hrvatski narod pod Našim auktoritetom i zaštitom; te istomu, tako od nas osnovanomu i ustanovljenomu, sva dobra i sve dohodke, naslove i cenzuse, koji se protežu na pomenuti gostinjac i kaptol na koji god način, za na uvieke uvieke dajemo i udjeljujemo.

Ipak neka bude taj zakon za davanje i udjelenje, da takodjer sve obveze kaptola kako čitanje božje službe, tako bogoslužje u stalne dane obavljano po volji pobožnih zakladnika, konačno sve bogoslužje, koje se ima vršiti u hramu jeronimskom, prenose se sada na kolegij i na njegove upravitelje; s toga teretimo savjest ovih upravitelja, da sve ono, što se prije činilo od kaptola, isto nadalje čini od kolegija, izuzevši pak ono, na što bi možda savjetovala mudrost što teži za pravednošću.

Da se pak u stvari takove važnosti pravilno i pravo postupa, izdajemo zakone, koji sliede, za ravnanje u upravi kolegija. Ostalo, što se tiče ili dužnosti pobožnosti, ili načina studija, ili domaće stege, te dnevnoga reda prepuštamo, da odredi kardinal, zaštitnik kolegija. (Konac sliedi.)

I opet o učiteljskih plaćah.

Budući da će se novo predloženim zakonom o učiteljskih plaćah, bude li samo potvrdjen, nova nepravda nanieti većinini učitelja, stoga ćemo se opet u kratko toga pitanja dotaknuti, nadajuć se, da će na kompetentnom mjestu ove opravdane naše želje biti uvažene. Činimo to time, što smo i med ištim učiteljima III. plaćevnog reda čuli nekoje tješiti se: Uzmimo i ovo što jest, jer ćemo ipak dobiti povišak od 200 kruna. Siromaku istina svaka krajcara dobro dodje, al tu se radi o novoj nepravdi, koja se učiteljstvu na selu tim novim zakonom čini, stoga bolje i dalje ovako trpjeti, nego li, da taj novi zakon bude potvrdjen, jer jednom potvrdjen, neće se tako lahko mienjati, dočim nebude li potvrdjen, morat će ga se promieniti.

Ta nova nepravda sastoji pak u tome, što je dosada bila razlika izmed učiteljskih mjesta I., II. i III. razreda od 200 kruna, dočim će od sada biti od 400 kruna. Sve učiteljske skupštine po Istri, dapače lanjske godine na sastanku u Puli i isti talijanski učitelji, izrazili su želju, da prestanu dosadanja ta plaćevna razreda po mjestima, već neka se uvedu plaćevni razredi po godinama službe, al za jabuku dobivaju novo predloženim to, da ne samo da ostaju plaćevni razredi po mjestima uz povišicu od 200 kruna po razredu, već nekoja mjesta dobivaju k tomu po 200 ili 100 kruna posebnog doplatka. Da bi to bila mjesta trećeg plaćevnog reda, bilo bi sasvim pravo, jer bi se time približno izjednačili sa mjestima drugog reda, al jok, to su mjesta većinom drugoga i prvoga reda. I tako, dok je učitelj na mjestu trećeg reda uživao plaću od 800 kruna, a onaj na mjestu prvog reda 1200 kruna, od sada će onaj prvi uživati 1000 kruna, a ovaj drugi 1600 kruna, odnosno prije je nepravda iznašala razliku od 400 kruna, dočim će odsada iznašati 600 kruna. Pak da nenapredujemo?!

Čujmo pak ta mjesta, koja će tu posebnu nagradu, nota bene, uračunivu i u penziju, dobivati. Po 200 kruna godišnje dobivaju: Labin, Buje, Kopar, Podgrad, Cres, Vodnjan, Mali Lošinj, Motovun, Poreč, Buzet, Piran, Pazin, Pula, (za ovu još drugih 200 kruna povrh toga), Rovinj, Volosko i Krk; po 100 kruna: Opatija, Lovran (za ova dva još drugih 100 kruna povrh toga), Kastav, Novigrad, Dolina Plomin, Žminj, Grožnjan, Izula, Vel. Lošinj, Mošćenice, Vrsar, Osor, Milje, Punat, Oprtalj, Roč, Bale, Bertanija, Višnjan i Umag. Liepe litanije, nije li, al pokušajte pobrojiti, koliko je tu hrvatskih, odnosno slovenskih škola?

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

(Nastavak).

U svakom bi se onda takovom mjestu mogla na neki način dati ustrojiti čitaonica ili seoska knjižnica. Valja priznati i pohvalno spomenuti, da se kod nas ustrojilo liepi broj čitaonica, ali nam je konstatovati i to, da se u njima samo uz časne iznimke, čini ono, što one već po samome imenu (naslovu) znače. Bože daj, da se u tom našem sudu prevarismo, tko onda veseliji od nas! — No predjimo na stvar. Tamo dakle bi učitelj, a i drugi, koje gore istakosmo, — seljacima nedjeljom, svecem ili kod duljih zimskih večeri; mogao držati predavanja, čitanje koristnih knjiga. Pa tu bi mogao im i obćinski činovnik — tajnik — tumačiti različite naredbe, zakone, te ih u tome poučiti i tako odstraniti od njega, više no jedanput, globu, parbu i ine druge neprilike, u koje on često i prečesto zapada te ni kriv ni dužan trpi.

Naš seljak rado sluša kad mu tkogodj čita, a osobito ono, što njega zanima, što zna da će mu koristiti. Ali sada nastaje pitanje, gdje da to on sluša, gdje da mu se to čita. Svakome je nepriličnо, a osobito zimi, da sakupi u svoj stan mnogo naroda, a onako kad bi bila zajednička čitalačka soba, svatko bi u nju bez zazora i rado dolazio i to radje nego u gostionu, gdje i onako nista dobra ne čuje, a tamo zalazi jedino za to, da tu nadje družtva, te u dokolici provede par sata u kojekakvom bezsmislenom razgovoru. Dakako, da bi valjalo, da gospoda sama budu za to zauzeta, te djelom i primjerom narodu predujače. Seljaka će onamo suviše i to povlačiti što znade da će tu naći gospdu, pa će se smatrati sretnim kad bude mogao s njima da par rieči prozbori; slušati ih i u njihovom družtvu boraviti. A ovako obćenje ne samo što bi bilo od koristi po njega, već bi to djelovalo samo po sebi i na njegovo ponašanje. Gospodo! približite se narodu, uputite ga, učite ga, a ne odalečujte se od njega, ne odbijajte ga od svojih družtava, niti ne ustrajajte drugih, za vas, već s njime i u njemu — budi vam lozinka!

No tu bi moglo biti nešto i za odraslu mladež, naime, da se i njima pristupi ulaz u takva družtva, te bi se i njima moglo udešavati po koje shodno poučavanje, čitanje i dieliti im družtvene knjige. — Kad smo već napomenuli seoske knjižnice treba da se i s njima časkom pozabavimo, Jer bez toga nije kud kamo; bez toga sve mudrovanje badava.

Svaki od tih članova čitaonice mogao bi svake godine žrtvovati po nekoliko para (Tu bi se moglo pribrojiti i one, koji niesu upisani u čitaonicu, nego bi bili samo podpomagatelji, predplatnici knjižnice), kojim novce bi se onda moglo nakupovati nekoliko knjižica. I tako malo po malo prama onoj: kamen do kamena palača; zrno do zrna pogača — kroz nekoliko godina biti će u toj knjižnici liepi broj knjiga. Nu ne ću time da kažem, da te budu Bog zna kakvog znanstvenog sadržaja, niti skupocjene — ne — već knjige, koje su namienjene nižem sloju naroda. Tako, ako bi svak od njih dao u tu svrhu samih 40 para, što mislimo da nije mnogo, ali za to ipak zadosti, jer bi se tim novcem već sakupila liepa svotica. Imade li ih n. p. 50, svaki po toliko, eto svotice od K 20, a naći će se u mjestu jamačno i onih, koji će dati i nešto više. Tom svotom moglo bi se dakle nabaviti nekoliko primjeraka pučkih knjiga što ih izdaje „Matica dalmatinska", a i pretplatiti na pomno i birano uredjivani list „Dom", što izlazi u Zagrebu pod uredničtvom vrloga i zaslužnoga dr. A. Radića. Male je ciene, ali u njemu imade i birana štiva i pouke za narod, a i njegova je „knjižnica" narodu dobro došla. „Dom" ukupno sa „knjižnicom" stoji za pojedinca K 4. *) A sv. Jeronimsko družtvo daje 4—5 knjižica za K 1.

Uz to mislimo, da i uz svaku školu, barem bi po zakonima školskim morala biti i školska knjižnica.

*) Izlazi 2 puta na mjesec, a uz označenu cienu dobivaju se 5 knjižica, koje ukupno iznose 320 stranica.

(Nastavak sliječi.)

Pitamo, zašto bi ta mjesta imala nekakvu prednost pred drugima? Nezavidjamo nijednomu, da dobro stoji, al zahtjevamo, da se ni drugih nezapostavlja, već jednako pravo za sve. Zar je možda u tih mjestih skuplje življenje, jer su to tobož gradići, a drugom sela? Baš obratno, danas je na selu skupli život, nego li u gradu, gdje je trgovina bolje usredotočena. Nego znamo mi odkuda riba smrdi, to su malne izključivo talijanska mjesta prvoga i drugoga reda, pak njih treba još posebice nagraditi! Ako je slučajno vrlo malen broj i hrvatskih mjesta tamo zabasalo, to je bilo samo za zasliepiti prostotu.

Ako se je dakle dosadanji zakon sa nepravednim razdijeljenjem po mjestih i dao trpjeti, ovaj se po gotovo neda i hrvatsko-slovensko učiteljstvo Istre mora se protiviti njegovu potvrdjenju, a gospoda talijanski učitelji razumjeti će njihovo ogorčenje, i ako su pravi drugovi zahtjevati će kao i do sada jednako pravo za sve.

Ovo stavljamo visokoj vladi pred oči, nek dobro prosudi, prije nego li taj zakon predloži na previšnje odobrenje.

Pitanje zavoda sv. Jeronima u Rimu.

Razbojnička provala u zavod sv. Jeronima u Rimu po sačici bezdomovnika, koji si lažno prisvajaju naslov Dalmatinaca, probudila je konačno i Hrvate iz njihovog žalostnog mrtvila. Sa svih stranah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije te iz ostalih hrvatskih krajeva šalje ogorčen narod prosvjede na carsko-kraljevsku vladu i molbe sv. Stolici.

U prvih prosvjeduje odlučno proti razbojničkom činu onih propalicah, a u drugih prosi sv. Stolicu, da štiti i brani prava onoga naroda, koji je prolio toliko svoje dragocjene krvi za krst častni i slobodu zlatnu. Prekjučer obdržavane su u Zagrebu i u Sisku velike skupštine, na kojih se je oštro odsudilo razbojnički čin, te postupanje talijanske vlade, koja je stalno unapried znala za osnovu dalmatinski izroda. Ono živo zauzimanje hrvatskoga naroda za onoliku narodnu svetinju, kao što je zavod sv. Jeronima u Rimu, nebi smielo malaksati dok nebude to pitanje riešeno posve povoljno za Hrvate.

* * *

Slike i prilike dalmatinskih junaka, koji su razbojničkom provalom u hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu, ovjekovječili svoja slavna imena!!

Zadarski „Nar. List" piše medju ostalim o tih sramotnih junacih, koliko sliedi: Tito „conte" Alačević talijanski je podanik. Oženio je bogatu Talijanku, ali je ženina miraza brzo nestalo. Živi kao novinar. Pošto je novinarstvo slaba privreda, želio bi u zavodu sv. Jeronima naći novi izvor dohodka. Njegova je „contea" jako sumnjiva, jer se u Dalmaciji nijedan Alačević ne podpisuje kao „conte". „Dr." Bonavia takodjer je talijanski podanik. Pobjegao je iz Dalmacije, kad je morao u vojsku. Kao Alačević „conteu", tako i on doktorstvo prisvaja neovlašteno, jer je ljekarnik, koji u Rimu kuburi. Kanonik Vitić je nekakov siromak duhom. Pošto je dodijao presvietlom biskupu Milinoviću, ovaj mu dade mjesto kanonika u zavodu, samo da ga se liši. Čovjek si zabio u glavu, da će pronaći sredstvo, kako da ne bude više željezničkih sukoba. Pa, pošto mu za pokušajne sprave ne dostaje 60 franakah mjesečno, i on je pokušao u zavodu naći novi izvor dohodka. Simo Pjerotić poznat je po cielom Balkanu kao prosta varalica. Austrijski sudovi izdali su zbog više prevarah za njim tjeralicu. Voltolini je nekakvo jadno mazalo, koji bi nešto zaslužio, kad bi mu dali, da pobieli zidove zavoda. Colonello Galateo je nepoznata ličnost. Te obitelji nema u Dalmaciji. Kažu, da se nalazi u registrih nekog nahodišta, da je kopile jednog Talijana, pa je dobio prezime Galateo. Costa je takjanski podanik, jer mu se je otac kao profesor iz selio u Italiju. Siromašna udovica s djecom jedva životari u Rimu. Popović je grčko-iztočne vjere. — Evo, ovi i ovakvi ljudi, koji se sada ističu kao veliki Talijanaši, sada kao „italo-serbi", sada kao „illirici della Dalmazia", kako vjetar puše, koji u savodu vide samo jasle, da napune svoje prazne trbušine, — hoće da pred tudjim svietom zastupaju Dalmaciju.

Kanoniku sv. Jeronima Vitiću, oduzeo je nadbiskup Milinović za to misu, što je dao ruku odrodu Alačeviću i družini i Vatikan je to potvrdio.

---

* * *

Dne 5. t. mj. stigoše posebnim parobrodom hodočastnici iz raznih stranah Dalmacije na Rieku i na Trsat. Hodočastnike — njih blizu 400 — predvodio je prečastni g. Fran Bulić. Prije odlazka iz crkve odaslaše hodočastnici iz Rieke sv. Otcu papi Lavu XIII. brzojavku zahvalnicu za breve „Slavorum gentem", kojim ustanavlja zavod sv. Jeronima u Rimu za hrvatski narod „pro gente Croatica", i ujedno dostaviše prosvjed proti hajdučkoj provali laži-Dalmatinaca u taj zavod, moleći Papinu zaštitu ovomu hrvatskomu zavodu i prosec blagoslov.

* * *

Austrijska vlada je zahtjevala od Italije, da odstrani svega komesara iz zavoda sv. Jeronima i povrati sve u prijašnje stanje. To je Talijane stavilo u golemu nepriliku, jer su mislili, da će moći bezprigovorno počiniti naumljenu otimačinu, da zakrpaju s milijunima hrvatskoga gostinjca svoje traljave financije i pomognu „lege" na ovkraj mora. Sudac je izjavio da odgadja osudu za 48 sati. Od onda je već šest dana pa je još nije izrekao. Nezna, što će ni kako će.

* * *

Sve bečke novine imaju viest, da će kazneni sudac dati pravo pritužbi dra. Pazmana, a krivo laži-Dalmatincima. Ovi da će biti upućeni neka se okrenu na civilne sudove, ako imaju kakovoga prava.

* * *

Tito Alačević moli u novinama, da mu Talijani šalju novčanih prinosa za vodjenje pravde. Ako se nadje tovara, moći će neko vrieme živiti liepo alla macca.

* * *

Medjutim su laži-Talijani iztjerani vanka iz zavoda, a naš dr. Pazman je unutri. To je prvi poraz i blamaža, a bit će ih jošte.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru.

Franina i Jurina.

Fr. Zrenjski krnjeli i šarenjaki da su ostali brez jaj.

Jur. Ča su njim je ženi prodale?

Fr. Vero nisu, nego su njin je „Legina" dica pojeli.

Jur. Ako njin na stumfe gvanu?

Fr. Vero neće, zač su ih iz sebe izbitali kad su vrikali: Viva Istria italiana!

Jur. Bilo bi pametneje, da vrieče: konca laštra!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Njeg. Veličanstvo car i kralj Fran Josip I. nalazi se od dne 6. t. mj. kod vojničkih vježba u Zirzu — u Ugarskoj.

U Galiciji vrši se ovaj par izborna borba izmedju raznih stranaka. Od 74 izborna kotara, izabralo je njih 50 konservativnih zastupnika, dočim je do sada izborničtvo izvanjskih občina slalo samo 38 zastupnika one stranke. Konservativna stranka predobila je dakle 12 mandata. Kod tog izbora pretrpila je silni poraz radikalna poljska stranka, koja je izgubila 5 mandata; do sada imala jih je 7, a sada ostaše njoj sama 2, i to onaj vodje te stranke Stapinskoga i seljaka Krempe. Isto tako izgubila je 2 mandata i poljska kmetska stranka. Poznati zastupnik Stojalovski izabran je opet, a s njim još dva druga. U izborničtvu izvanjskih občina bilo je do sada 59 zastupnika Poljaka, a 15 zastupnika Rusina, sada se je taj razmjer promjenio na štetu Rusina, jer su izgubili 2 mandata. Osim toga imade medju Rusini i drugih promjena. Od svih Rusina, koji su u zadnjem zasjedanju zapustili galički sabor, vraća se jedini Barvinski. Rusini su izgubili 7 kotara, u kojih su izabrani Poljaci, a Poljaci su izgubili 6 kotara, u kojih su izbrani Rusini.

Pregovori izmedju češkog konservativnog i ustavovjernog veleposjeda nisu do sada urodili nikakvim uspjehom. Češki listovi bez razlike političke boje pišu proti kompromisu, jer da bi bio jedino na štetu češkoga naroda. Cesarska vlada nastoji nasuprot da dodje do nagodbe izmedju češkog konservativnog i njemačkog ustavovvjernog veleposjeda.

Jučer sastali se u Olomucu katolici na veliku skupštinu, koju je zamislio olomucki nadbiskup dr. Kohn. Skupština je sazvana radi toga, da prosvjeduje proti nastojanju njemačko-radikalne ili sve-njemačke stranke koja hoće, da odieli Niemce-katolike od Rima. Veliko-Niemci sazvali su za isti dan i u istom gradu prosvjedni — tabor, komu je službeno i gradski načelnik prisustvovao. U programu katolika bio je i svečani obhod gradom, ali ga je oblast zabranila bojeći se, da bi moglo doći do sukoba izmedju obiju stranaka. Na to je biskup odlučio da bude javna procesija, čemu nisu mogle oblasti prigovoriti. Dok ovo pišemo, nije nam poznato, kako su prošle te dvie skupštine.

Slovenski listovi od subote donose imenik kandidata za izvanjske občine Kranjske. Izbor u tom izborničtvu obaviti će se one 12. t. mj. Narodno-katolička stranka postavila je u tom izborničtvu 16 svojih kandidata a narodno-napredna stranka samo 10.

Srbija. Iz Biograda dolazi opet jedno novo iznenadjenje. Nova viest iz Biograda javlja, da se kraljica Draga nalazi u blagoslovljenom stanju, i to ovaj put u istinu. Ovoj će viesti malo tko vjerovati nakon onih razočaranja, što ih je svjet zadnjih godina u Srbiji doživio i nakon izjava ruskih liečnika, koji su izjavili, da će kraljica Draga već težko zanositi. Toj viesti je tim teže vjerovati pošto se pronose glasovi, da je to puka izmišljotina, kojom se kani opravdati odvračanje putovanja kraljevskih supruga u Petrograd.

Bugarska. Narodna skupština zaključila je velikom većinom glasova, da se stavi pod obtužbu bivše ministre Ivančova, Radoslavova, Tončeva i Toneffa radi zloporabe vlasti, veleizdaje i oštete državnih probitaka. Taj zaključak težko da će se izvršiti, jer će i sadašnja vlada nastojati, da spasi bivše ministre, koji imadu u zadnji čas mnogo pristaša.

Francuska. Sada je konačno ustanovljeno, da će car Nikolu pratiti u Francezku i njegov prvi savjetnik grof Lambsdorf, ministar izvanjskih posala. Tim dobiva carevo putovanje drugo znamenovanje, t. j. da carev put neće biti samo čin uljudnosti i dokaz prijateljstva, nego da će se za njegova boravka u Francezkoj potaknuti i važna politička pitanja.

Francezka. U programu za svečanost na čast ruskim carskim suprugom, o 20. septembru nije za to ništa ustanovljeno, jer se još uviek nezna, da li će car posjetiti Pariz. Caru bijahu razne osnove predložene, o kojih se nije jošte konačno izjavio. Nije osnovana tvrdnja, da je vlada stavila kakvu opazku proti carevu putovanju u Pariz. Strah, da bi moglo doći do socijalističkih demonstracija, nije opravdan. Socijalistička stranka ograničila se na jednu izjavu i neće vladi drugih neprilika praviti. Politički nazori parizkog gradskog vieća nisu doduše u skladu sa vladom, ali se nebi moglo uzeti kao negodovanje vlade napram gradskom viecu kad i nebi car došao u Pariz. Nu jer je svrha careva prisustvovati vojnim vježbam i jer je i poziv nanj u tom smislu glasio, nebi se smjelo tumačiti slabo, kad bi se car toga strogo držao i kad nebi došao u Pariz.

Njemačka. Ovih dana odigrala se komedija u Njemačkoj. Iz Pekina došla je naime posebna deputacija u Njemačku, da moli cara Vilima za oprost, što bijaše u Pekingu umoren poslanik njemački. Deputaciju predvodio je brat kinezkoga cara princ Čun, koji je cara skrušeno molio za oproštenje. Car Vilim oprostio je dakako Kinezom, s kojimi da želi živjeti u miru i prijateljstvu. Kinezka deputacija donieta je njemačkomu caru bogate darove, koji su pomogli ublažiti njegov gnjev.

Sjedinjene države američke. Dne 5. t. mj. otvorio je u gradu Buffallu predsjednik sjedinjenih sjevero-američkih država Mac Kinley sveamerički izložbu. Iznenada oko 4 sata popodne uhvati nepoznati mladić predsjednika lievom rukom, a desnom izpali dva hitca iz revolvera; prvi hitac nije ga ranio, dočim je drugi probio želudac. Predsjednik nije u prvi hip ćutio da je ranjen, ali čim mu je pozlilo, odkopčaše mu prsluk te opaziše potočić krvi.

Zločinac, koji da je starinom iz Pruske, a rodjen u gradu Detroit u Michiganu, imenom Friderik Czolgosz, bijaše odmah uhvaćen, i da ga nije redarstvo obranilo, bio bi od razljućene svietine u komade raztrgan. Bijaše na više strana tjela ranjen. Odvedoše ga odmah u tamnicu, gdje je priznao da je anarhist i da je na njega kocka pala, da usmrti predsjednika.

Na predsjedniku Mac Kinleyu izvedoše liečnici odmah operaciju, koja da je sretno izpala. Ranu u želudcu sašili su svilenom niti. Zdravstveno stanje predsjednika je težko, ali liečnici ne gube nade, da će ga održati na životu.

Atentat na predsjednika Kinleya pobudio je u čitavom svietu veliko sučuvstvo, jer je on u domovini silno obljubljen, a u izvanjskom svietu uživa veliko poštovanje.

Mjestne:

Naručbe za zigice i za cikoriju družbe sv. Cirila i Metoda imadu se slati na gosp. Milana Gremera, Rieka. Za cigaretni papir valja se obratit ravno na gosp. Stjepana Gamulina na Jelši, Dalmacija.

Utopio se jučer u Puli mornar Josip Valković, koji bijaše ukrcan na ladji „Monarch". Nezna se točno, da li je nesrećom ili svojevoljno. Vjerojatno je, da je uslied nesreće.

Iz mjesta pišu nam: Začudili smo se, g. uredniče Vašoj hladnokrvnosti, kojom ste opisali onu sablazan vojničke glazbe na koncertu trgovačkih pomoćnika. Pravo je, da onaj koji uči puk, koji mu prednjači u svemu, bude hladan, trijezan i ozbiljan, ali neznamo, kako se čovjek može uzdržati na onakvu sramotu, na onakvo ruglo, nanešeno našem narodu! Priznajemo Vam pravo, da ovakve događaje sudite sa višeg pogleda i da Vam treba biti opreznim zbog cenzure, ali vjerujte nam, da bismo mi radi onakve pogrde udarili po onom, koji to zasluži, bez obzira i bez milosrdja.

Čovjeku udara krv u moždjane, kad čita onakve rugobe. Ta za Boga milога, kamo smo dospieli. Zar su Slaveni u monarhiji spali na to, da ih može glazba c. i kr. vojske slobodna i uz biesno povladjivanje naših i državnih, dušmana vriedjati. Nesačinjavaju li baš Slaveni većinu austrijske vojske? Nije li u carskoj mornarici 95% Hrvata, odnosno Slavena? Pa da glazba te mornarice vriedja onaj narod iz kojeg je postala, koji ju sačinjava, koji je glavni oslon monarhije. Ne, šta takova moguće je samo kod nas, koji se hvalimo svojom golubinjom ćudi i bezprimjernom miroljubivošću.

Zamjerili nam il ne — g. uredniče, — mi se nebismo zadovoljili samo novinarskim prosvjedom proti onoj sramotnoj demonstraciji glazbe c. i kr. mornarice.

(Slažemo se s Vama; ona naša nesmije biti posliednja u ovom poslu; o tomu mora biti govora i tamo, gdje neima moći g. cenzor. Op. Ured)

Pokrajinske:

IV. sjednica istarskoga sabora. Zastupnici na istarskom saboru primili su od strane saborskog predsjednika sliedeći poziv:

Pozivom na priobćenje, učinjeno u javnoj saborskoj sjednici dne 3. pr. mj. agusta u Kopru, da ću se naime odazvati obćenitoj želji gg. zastupnika, pridržao sam si pravo pozvati ih, da nastave saborsko djelovanje mjeseca septembra, čast mi je pozvati V. Gospodstvo, na sjednicu pokrajinskoga sabora Istre, koja će se obdržavati dne 14. t. mjeseca u 11 sati u privremenoj saborskoj dvorani u bivšoj crkvi sv. Klare u Kopru po priloženom dnevnom redu.

Zemaljski kapetan:
Dr. Campitelli.

Program IV. sjednice zemaljskoga sabora Istre, koja će se obdržavati u Kopru dne 14. septembra 1901. u 11 sati prije podne.

1. Izvještaj financijalnog odbora o računih bratovštinske zaklade za g. 1899.
2. Isto za godinu 1900.
3. Izvještaj o računih uprave sa zakladom tudjih novaca za g. 1899.
4. Isto za godinu 1900.
5. Izvještaj o računih vatrogasne zaklade za god. 1899.
6. Isto za godinu 1900.
7. Izvještaj o računih jubilarne zaklade Fran Josipa I. za g. 1900.
8. Izvještaj o mirovinskoj zakladi pokrajinskih činovnika za g. 1899.
9. Isto za godinu 1900.
10. Izvještaj školskog odbora o školskih obračunih za g. 1899.
11. Izvještaj agrarnog odbora o računih zemaljske agrarne zaklade za g. 1899. 1900.
12. Izvještaj financijalnog odbora o obračunu zem. zaklade za g. 1899.

Pitanje župnika u Zrenju. Dodlati će Vam, g. uredniče, ovo naše neprestano tužakanje u poslu našega župnika, ali mi se neznamo više komu uteći nego li Vam, koji branite i zagovarate prava našega tlačenoga i zanemarenoga naroda u Istri.

Kako je jurve javljeno, obavio se je u Zrenju dne 22. julija izbor župnika. Mi kuće gospodari glasovali smo složno za bivšeg našeg župe-upravitelja veleč. gosp. Vranjca. Naš prosti razum nas uči, da bi morao vriediti naš izbor, jer inače čemu imamo to pravo? Ali ne! Izabranoga župnika neće oblasti, kao da bi on imao njih, a ne nas služiti. Da bi nam bar kazale zašto ga neće, znali bismo se ravnati. A ovako neznamo na čemu smo.

Poslije onoga izbora bijahu jurve tri deputacije na biskupskom odinarijatu u Trstu. Taj su pitali, da im se dade izabranoga župnika, ili da im se kaže razloge, zašto ga neće. Odgovoriše im, da neima presvj. g. biskupa, da nemogu ništa bez njega, nu da neima nade, da bi nam dali veleč. g. Vranjca. A zašto ne? Neka Bog znade.

Mi se obraćamo još jednom ovim putem na preč. ordinarijat i na presvj. g. biskupa vrućom molbom, da našoj pravednoj želji zadovolje.

Ovako igrati se sa ovim dobrim i pobožnim pukom — držimo, da nije častno ni pošteno. Drugud proganjaju i mrze svećenike, a mi ga molimo i prosimo, puk nam ga nedaju nit nam kažu razloge, zašto ga nedaju. Ova igra s nami je nedostojna, a mogla bi postati i pogibeljnom.

Upisivanje u drž. gimnaziju u Pazinu novih učenika za I. razred bit će 15. t mj. od 8—12 sati pr. p. Prijavit se imadu ovi u pratnji svojeg zakonitog zastupnika i doniesti sobom krstnicu i svjedočbu o polazku pučke škole. Prijamni izpiti držat će se dne 16. i 17. t. mj., kojih će se dana držat takodjer popravni i prijamni izpiti za II. i III. razred.

Kod upisa svaki djak imade platiti K 2 za učila i K 1 za djačku knjižnicu, a novoupisani djaci povrh toga K 4·20 upisnine.

Školarinu od K 30 po semestru imadu uplatit tekom prvih šest tjedana svakog semestra oni djaci, koji neužívaju oprosta.

Djaci primljeni u I. razred plaćaju školarinu kroz prva tri mjeseca, a koji hoće da mole za oprost, imadu kroz prvih o s a m dana prikazati molbu obloženu svjedočbom siromaštva ne starijom od godine dana.

Dne 18. t. mj. započimlje škola službom božjom.

Načelnik Bartolich — talijanski kandidat za istarski sabor. Prijatelj iz Koparšćine pripoviedao nam, da nastoji Bennati nagovoriti glasovitog pomjanskog načelnika Bartolicha, da se primi kandidature za izvanjske obćine koparskoga političkoga kotara kod predstojećih izbora za istarski sabor. Bartolich bi rad u sabor, ali on uvidja i sam, da su to za njega na vrbi svirala.

Kad ga je nekog dana u Koprn Bennati napastovao s tom kandidaturom — odgovorio mu je Bartolich žalostno: E, kad nebi bilo obćinah Doline, Dekani, Marezige, Buzeta itd. itd., na što mu je srdito Bennati odbrusio: onda nebismo mi ni Vas trebali, jer bismo našli stotinu boljih kandidata. I tako se je morao jadni Bartolich opet jednom osvjedočiti, da ga Talijani podupiru dok ga trebaju.

Komisija radi škole u Plaviji. Interpelacija naših zastupnika podnešena prošloga mjeseca u istarskom saboru, koristila je bar toliko, da bijaše poslana u naše Plavije — obćina Milje — posebna komisija, koja je imala zadaću, da razpita naše pritužbe i da o tom izviesti školske oblasti. Članovi te komisije govorili su našim Plavijcem vrlo prijazno, nu neznamo, što su stavili na zapisnik, koji odlučuje više nego li te sladke rieči i sva moguća obećanja.

Medju članovi komisije nalazio se je i zemaljski zastupnik dekan Kompare, u kojega ima tamošnji puk neograničeno povjerenje i od kojega se nada pomoći; Ali on je sam odlučno naš; drugi il su nam protivni ili su odvisni od naših narodnih protivnika. Zastupnici naši bi nam rado pomogli, ali i oni nalaze svuda na silne potežkoće i zaprieke. Dao Bog bili ovaj put i u našem školskom pitanju sretniji!

Iz Pazina pišu nam 4. t. mj. Pitanje upravitelja našega poštanskoga ureda počelo je zanimati i one krugove, koji se sakupljaju okolo lista tršćanskih milijunara, i kod kojega je jedan od glavnih suradnika poznati neprijatelj našega naroda, a visoki činovnik kod c. kr. ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu. Taj list jest poznata talijanska l i m u n a d a „T r i e s t e“, koji pali sad jednu vošćanicu Bogu, sad djavlu hoteći tako ostati u prijateljstvu s jednim i drugim.

Jer je — kako rekosmo — suradnikom toga l i m u n a d n o g a lista baš onaj visoki činovnik, zanima nas nemalo način, kojim bi taj list ili njegovi bogato plaćeni črčkari htjeli riešiti pitanje namješćenja budućega našega pošte-upravitelja.

Rečeni list piše naime obzirom na poznanje zemaljskih jezika — d a j e u P a z i n u p o z n a v a n j e h r v a t s k o g a j e z i k a s t v a r p o s v e r e l a t i v n a, o s o b i t o r a d i t o g a, j e r s e r a d i o p o š t a n s k o j u p r a v i, **kojoj je nutarnji službeni jezik hoćeš ili nećeš — talijanski.**

Pošto je dakle nutarnji jezik pošt. uprave u Pazinu talijanski, postaje pitanje o poznanju hrvatskoga jezika u Pazinu posve relativno! Ma bravi!

Zar se imade imenovati upravitelja pošt. ureda u Pazinu radi unutarnje uprave onog ureda ili da vrši točno i saviestno svoju službu u pošt. uredu, s kojim dolazi u doticaj danomice hrvatsko obćinstvo? Može li u obćini, koja broji **14.000** Hrvata pošteno služiti cesarski činovnik, koji nepozna jezika toga naroda? Zar mu je dosta, da se može progovoriti sa ono **1000** krnjela i šarenjaka, koji stanuju u samom gradu Pazinu ili su raztrešeni po čitavoj mjestnoj obćini?

Ako je tomu tako, i ako misli tako sl. c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, tada neka pošalje slobodno u Pazin kakvoga Kalabreza ili Napulitanca, ali mi mu zadajemo častnu vjeru, da nećemo mirovati dok nepostignemo svoje pravo, zajamčeno nam temeljnimi državnimi zakoni. Ovo neka si zapamti l i m u n a d s k i „T r i e s t e“ i njegov šijor P a o l o!

Nesreća ili samomor. Iz Barbana nam pišu: Dne 26. pr. mj. sunovratio se je iz dosada nepoznatih razloga neki Višković-Sopilović iz labinjskog sela u riječicu Rašu. Videći to njegova s njime desivša se žena, obuze ju strava te iz očaja poleti prama Raši, da pogine s mužem. Iz bližnjega mlina priskočiše u pomoć te jedni osujetiše ženinu grozni nakanu, dočim drugi, vješti plivanju, skočiše u pomoć mužu, koga su jedva živa dovukli na suho. Neznajuć mu pružiti prve pomoći, jadnik izdahnu za malo časova svoju dušu. Zakopaše gu u Barbanu gdje bijaše najbliže.

Iz drugih krajeva.

Pučka svečanost na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru. Dne 1. t. mj. priredili su sveučilišni gradjani u drevnom Varaždinu veliku pučku svečanost na šetalištu „Graberju“ na korist istarske „Družbe Sv. Cirila i Metoda“. Svečanost je ta — kako doznajemo iz hrvatskih novina, prestigla svako očekivanje. Program bijaše vrlo zanimiv i obsežan. Kod svečanosti sudjelovalo je u podpunom broju radničko pjevačko družtvo „Vienac“, isto tako radničko tamburaško družtvo „Napredak“. Na programu bijaše osim pjesama, tamburaških komada i glazba takodjer š a l j i v i r i b o l o v, n a j v e ć i d a l e k o z o r, n a j v e ć a z a g o n e t k a n a s v i j e t u, borba sa koriandoli itd. Izmedju tolikih točaka bogata programa, bijaše jedna od najzanimivijih šaljiva lutrija, koja je podržavala razdragano obćinstvo u neprestanom smiehu. Zanimiva točka bijaše nadalje proglašenje triju najljepših prisutnih varaždinskih krasotica. Pravo glasovanja imali su samo mužkarci. Najkrasnijimi bijahu proglašene uz bengalsko svietlo i uz burno povladjivanje i čestitanje sliedeće tri gospodjice: Darinka Jurinčeva, A. Reichmanova i Gretica Neimanova. Svaku od njih nadariše sveučilišni gradjani kao kraljicu ljepote krasnom kitom cvieća okičenom sa hrvatskom trobojnicom. Živahna zabava protegnula se u kasnu noć, jer se po dovršenom programu uhvatila vesela mladež u živahno kolo.

Uspjeh moralni i materijalni služi na čast rodoljubnim Varaždincem. Čistoga je bo prihoda ostalo za našu „Družbu“ **500** kruna.

Na tolikom uspjehu imadu glavnu zaslugu osim pokretača gospodjice Darinka Jurinčeva, Milka Nikolićeva, Adolfina Jurinčeva, Ljuba Gogerova i njihove družice, koje su sudjelovale kod razprodaje cvieća, koriandola, šaljive tombole itd. Veliku zaslugu imade nadalje naš zemljak g. prof. Ivan Milčetić, koji je išao riečju i činom odboru na ruku, zatim trgovac g. Srkulj i njegovi drugovi, koji podariše predmete za tombolu; gradski načelnik g. Breitenfeld, koji je olakšao izplatu gradske glazbe, knjižara J. B. Stifler, koja je sve tiskanice badava pružila.

U ime istarske sirotinje budi izrečena srdačna hvala gg. sveučilištnim gradjanom, rodoljubnom stanovništvu drevnog Varaždina i svim onim, koji su tolikom uspjehu pripomogli. Živili sviestni Varaždinci!

Svuda jednaki! Mi smo nebrojeno puta dokazali, kako se austrijski Talijanaši u svom divljačtvu napram nam Hrvatom svuda jednako odlikuju. U tom pogledu neima razlike izmedju Talijanaša Goričke, Trsta, Istre, Dalmacije itd. Oni postupaju svuda jednako nasilnički proti nam. Gdje nemogu sa razlozi i dokazi uspieti, tamo upotriebljuju silu i nasilje, služeći se najbrutalnijimi sredstvi.

Jedan novi primjer talijanaške kulture pruža nam najnoviji događaj u Zadru, o kojemu doznajemo iz hrvatskih novina koliko sliedi:

Dne 27. pr. mj. o podne u ulici Sv. Marije, dok su u kući Degiovani djeca financijskog činovnika g. Königa na glasoviru svirali hrvatsku himnu, okupila se je čitava rulja od kakovih 100 poznatih zadarskih talijanaša, koji su varvarskim biesom demonstrirali proti našoj himni, deruć se: „Fora le cavre! Fora i porchi! Termine con ste provocazioni“! Kad su vidjeli, da im buka ne pomaže, drojica, neki pravnik Ilić i farmaceut Tamino, usudiše se dapače, da se popnu do stana rečenog gospodina Königa, kojega nije bilo u kući. Gospodji, koja je otvorila vrata, prvi naloži, neka djeca odmah umuknu, jer da će ih on inače kamenjem ušutkati. Kad ih je gospodja upitala, je li ovo njihov ili njezin stan, Ilić je stao tući batinom po podu i kao biesan vikati: „Noi siamo paesani! Njegova vika uzbunila je i ostale stanare, koji prosvjedovaše živo proti njegovu postupku. Delije, kad vidješe, da im se ružno kuha, podvise rep i odalečiše se. Dok ciela ova vražja galama trajaše, občinsko je redarstvo mirno tu šetalo, štiteći na neki način napadače.

Ovaj drzoviti čin, naravno, uzrujao je i potresao i onako bolestnu gospodju Königa, koja je poslije napadaja još većma oboljela. Cieli čin prijavljen je sudu. Po ovomu jasno je, da zadarski neredi još nisu prestali, da su obećanja načelnika bila samo prazne rieči. Do sada napadahu Hrvate na ulici, a danas prekoračuju i kućna vrata. Ovo prelazi sve granice strpljivosti. Vidi se, da ova obiestna rulja ne zna ni za odgoj, ni za uljudnost, ni za pravo, ni za zakon.

Ovaj afrikanski napadaj valjda će otvoriti vladi oči i uvjeriti ju napokon, da su najradikalnija sredstva nuždna, ako se želi do mira doći. Prije su bar pri svakom napadaju oružnici znali, da napad-

nute. donjekle zaštite; ali danas, kad oružnika ni za liek nema, kad je občinsko redarstvo u službi samih napadača, onda je politička oblast još više odgovorna za ovakove nerede.

Kakova kultura u Italiji, takovu šire i drugud.

Rat izmedju Austrije i Italije. Nemojte se preplašiti, mili čitaoci, ni Vi hrvatske majke radi svojih sinova, koji se nalaze kod vojnika. To je naslov jednom članku njeke talijanske novine, što izlazi u Rimu, koja iz njekojih dogodjaja, zbivših se u nedalekoj prošlosti, dolazi do sasma subjektivnog zaključka, da bi se izmedju Austrije i Italije mogli diplomatski odnošaji tako zamrsiti, da bi došlo do rata. Rečeni list pripovieda naime, da su prigodom godišnjice umorstva talijanskog kralja u Rimu odnosnom sprovodu prisustvovale i talijanske deputacije grada Trsta, Istre, Goričke, Dalmacije i Tirola, te da su pred austrijskim konzulatom spustile svoje trobojnice i proti Austriji klicali razne poruge — sve to sa znanjem i u prisutnosti talijanske policije i talijanske vlade.

Mi bi mogl navesti sijaset takvih i sličnih dogodjaja, iz kojih bi se moglo na isti način zaključivati, da će doći u nedalekoj budućnosti do rata izmedju današnjih saveznica, nu predobro poznajemo diplomaciju Austrije, koja uviek kratkih rukava ostaje, a da bi nit sanjali o kakvom ratu.

Rečeni talijanski list dolazi iz činjenice, da se je u Rimu, dakle izvan Austrije, vriedjalo saveznicu Austriju, do zaključka, da bi moglo doći do rata, a mi znademo, da slični i gadniji dogodjaji sbivši se u Austriji i proti Austriji nisu bili kadri izazvati izmed obih saveznika niti jedne jednostavne diplomatske note, a kamo li rat!

Premalo pozna Austriju i njenu politiku napose u Primorju, koji iz tako „neznatnih" dogodjaja dolazi do tako „važnih" zaključaka. Naša diplomacija ima čvrst želudac, ona je koješta probavila, pa kako nebi i taj „neduzni" izražaj odanosti austrijskih Talijana prema „loro defunto rè?" i tu „dječju nezahvalnost" prema državi kojoj pripadaju.

To su malenkosti za Austriju; ona ima kod kuće važnijih posala, nego li se baviti takvim i sličnim tricama; da ne bi drugo nego samo tlačenje i odnarodjivanje Slavena, koji imadu da „zahvale" sve Austriji, što danas „uživaju" i „svoju liepu slobodu" i „svoju neodvisnost" od drugih naroda. A li Slaveni toli su „nezahvalni", da u svojoj „dobročiniteljici" uvidjaju svoga neprijatelja — pa radi toga treba ih kazniti, treba budnim okom pratiti svaki njihov pokret, koga valja u klicj uništiti, napose ako je isti naperen proti Talijanom.

Italija je saveznica, dokle „prijatelj", koji si prema prijatelju može koješta dozvoliti, a napose onda, ako je taj prijatelj „dobar" i „popustljiv" i „vjeran", košto naša Austrija.

Na nas gori opisani dogodjaj nije nit najmanje uplivao, jer dobro znademo, da je Austrija od vajkada znala za druge kostanj vaditi iz žeravice i da je uviek ostala kratkih rukava — pa će tako i u nazočnom slučaju.

Razni prinosi:

Za „Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu" prispjeli su tekom mj. srpnja sljedeći iznosi:

a) utemeljiteljni: gg. Gojtan Josip, župnik — Kašćerga K 34, Frulić Šime, župnik — Grdoselo 10, Kurelić dr. Šime, odvjetnik — Pazin 20;

b) mjesečni: gg. Stanger dr. Andrija, odvjetnik — Volosko K 20, Janežić dr. Konrad, odvjetnik, Fabianić dr. Niko liečnik, Zamlić Vinko župnik, Tomičić Vinko — Volosko po K 8, Poščić dr. Ivan — Volosko K 4.

c) redoviti: gg. Trnsky dr. Bogoslav gradski fizikus — Bakar K 10, Krmpotić i dr. — Pula 5, Kirac Jakov — Medulin 10, N. N. Šumski — Trst 20, Mandić Josip obć. blagajnik, Rebek Pravdoslav c. kr. živinar — Pazin 10, Henrik Dinko c. kr. očion. nadzornik, Franković Franjo c. kr. profesor, Glavina Blaž kurat, Kramberger Franjo kurat, Kregau Rudolf c. kr. namjestnički oficijal, Kristofić Matko učitelj, Kušar Valentin c. kr. profesor, Pančur Franjo c. kr. profesor, Subić Albert c. kr. profesor — Kopar po K 5.

d) podupirajući i darovatelji: gg. Contin udova Apolonija, Franković Mimica, Incontrera Karolina, Kristofić Sigismund željeznički činovnik, Kristofić Olga, Kristofić Nada, Kristofić Paula, Kristofić Vilim, Pink Franjo, Strajn Jakov, Vuleš Vjekoslav, Fabić Ivan, Ferijančić Josip, Gulić Franjo, Jejčić Franjo, Jelušić Ivan, Krivičić Franjo, Rakar Mate, Sever Ivan, Šonc Ljudevit, Visintin Franjo, Vouk Vinko — Kopar po K 1, Grion N. — Kopar 20 h., Križišnik Ivan — Kopar 40 h., Požar Andrej — Kopar 30 h., N. N. — Pazin K 10, Hrdy Ferdo župe-upravitelj Sv. Lovreč mjesto odgovora Sv. Lovrečkomu Krstiću K 5, uprava lista „Edinost" — Trst 10, Mahnić Ivan župan — Dekani 20, Defar Šime župe-upravitelj — Dekani 5, Kalac Anton nadžupnik — Buzet 5, Kinčyl Ivan župe-upravitelj — Račice 10, Blažić Ivan pomorski kapetan — Opatija 2, Gojtan Josip župnik — Kašćerga 86 h., N. N. — Pazin za prodanu krušku 1, sakupljeno na počast veleč. g. Josipa Vrbke župe-upravitelja — Lanišće K 16, vukovarski djaci čisti prihod zabave 7./7. 1901. 100·40. Plemenitim darovateljem najsrdačnije se zahvaljuje odbor.

Priposlano.*)

Otvoreni odgovor.

Gosp. Antonu Linardiću, načelniku

u

Dubašnici.

(Nastavak).

Ja dakle nisam predložio niti jednoga zastupnika osim Pavačića i to u zadnji čas pri izboru prvoga tiela; predložio je sve g. pop Pave Milovčić. Da je tomu tako, pozivljem se na svjedočanstvo prisutnih: g. popa Šima Milovčića; Mata Milčetića, g. popa Mavla Milovčića, Antona Bogovića, Jurja Hržića i drugih . . . a Vi? a Vi u „Očitovanju" tvrdite: da je sve zastupstvo bilo izabrano po mojoj volji, te s obzira prema meni i mojim uplivom! sudče Antone! . . . sudče Antone!!

Tko će biti načelnikom, nije nitko znao: opet pop Pave dao u izgled šestoricu: Pierina Turčića, Matu Milčetića, Antona Linardića, svoga brata Ivana Milovčića, Mata Kraljića i ja već neznam koga. Pri kraju, oči svih su se obraćale na Mata Kraljića i na Vas, Antona Linardića, a pokle se je odrekao zastupstva Mate Kraljić, tad je kocka padala na bivšega načelnika i na Vas. Na dan izbora načelnika, priznajem, pošao sam i ja k občini: zastupnika već je bilo na okupu pred občinskim uredom veći broj . . . . . dolnji više su naginjali za Vas, a valja reć istinu, i ja više na Vas, nego li na bivšega Milovčića, a s razloga, što je on nepismen, i što se njegova obadva brata svećenika izrazila, da ga nebiramo, da to nije za njega. Još se je očekivalo mnenje nekih gornjih. Ja sam bio prisutan, kad su došla ona tri ili četiri iz gora, i kad sam jih ja pitao: imadu li oni što proti Linardiću i kad su oni rekli, da neimaju, to je bilo svršeno: ja se razgovarah prijateljski i u ljubavi sad s ovim sad s onim, a nijednoga niti nagovarah niti moljah; to je došlo dogovorno samo od sebe . . . ja odoh, a zastupnici u ljubavi pogovoreni bez nikakovoga moga uticaja, ono jih živih, neka govore, pošli u dvoranu, i kako kašnje saznah, izabrali Vas sa svimi, čini mi se, glasovi, osim jednoga, a Vi? . . . a Vi tvrdite u svojem očitovanju, da ste i Vi bio izabran po mojoj volji te s obzira napram meni i mojim uplivom . . sudče Antone! . sudče Antone!

Kako je išlo tajničtvo, dokle sam ja bio zastupnikom, to znamo mi svi, koji smo bili onda zastupnici. . . . Tu bi se dalo napisati ciela razprava, za sada samo velim . . . tajničtvo išlo i ovako i onako, samo dobro i uredno nikad. . . . Prašćalo se i trpilo se, najviše zato, jer načelnik bio, kako rekoh nepismen . . a pop Pave uviek govorio, da on mora biti na občini radi brata, pa on i bio . . . i načelnik i tajnik. Ja, izpovjedam otvoreno, nisam nikad bio s otim načinom tajnikovanja zadovoljan, a po gotovo ne, kad je pop Pave u zadnje vrieme odpustio ili bolje prisilio Frana Zeca iz Ponta, da napusti pripomaganje (neka govori Zec) a uzeo „Pavića", pokle mu je ponesrećilo pri učiteljskom izpitu. . . . Nisam bio zadovoljan: 1. jer je nam svećenikom bilo zabranjeno obavljati službu tajničtva još godine 1879. od preč. bisk. ordinarijata; 2. što su mnogi nazrievali u tom sablazan, koju gdje mogu uvjek rušim i odstranjujem; 3. što sam bio uvjeren, kao što sam i danas, da ovi tajnici nisu sposobni u narodu buditi, širiti narodnu sviest, neznadu osvajati srca občinara, već jih otudjuju. . . . .

Sve to ja znajuć, pisao sam u broju 82. „N. Sloge" prošle godine, javljajuć, da ste Vi izabran načelnikom, još ovo:

„Dne 3. decembra dojd. urečena je prva občinska sjednica. Na njoj med ostalimi ima se povesti rieč i o tajničtvu naše občine. Ovo je pitanje malko škakljivo, a to razumi svaki, koji med nami živi. Svaki znade, da je dobar tajnik duša občine, pak mi preporučujemo svim našim zastupnikom, da i u ovom pitanju budu svi složni, a kad se radi o obćem dobru občine (pamtite sudče Antone), svaki valja da stavi na stran svaki obzir; treba da podigne ugled občine i prema tomu postupa". (Konac sliedi.)

*) Za sastavke pod tim naslovom odgovara uredničtvo samo toliko, u koliko je zakonom vezano.

Listnica uredničtva i uprave.

G. A. T. Preporučiti ćemo stvar našim zastupnikom; bude li sabor otvoren, možete ih posietiti u Kopru, te im ono pitanje što toplije preporučiti Da ste nam zdravo!

Objava.

Upisivanje u ovu **c. kr. pripravnicu za učiteljišta** slieditiće dne 29. i 30. septembra a obuka počima sa 1. oktobra. Primaju se učenici (samo muškarci) kriepkog zdravlja, koji su dostatno nadareni, dobrim uspjehom dovršili pučku školu i 14. godinu dobe. Kad bi kojemu do 14. godine manjkalo manje od 6 mjesecih, mogao bi dobiti oprost primanjkajućeg vremena.

Koji želi biti primljen, mora donesti: krstni list, posliednju školsku svjedočbu i svjedočbu o ciepljenju kozica.

Učenici, koji dobrim uspjehom dovrše školsku godinu dobe državnu podporu.

Ravnateljstvo c. kr. pripravnica.

Kastav, dne 5. septembra 1901.

M. Šepić.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Mareazi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Posvemašnja razprodaja

na poprieko

SVAKOVRSTNE SITNIŽKE ROBE

uz 50% popust

biva u bivšem dućanu Malusà na trgu Largo Porta del Torchio.

— — — — — Tko želi jeftino što kupiti, neka se požuri. — — — — —

M. Mardešić, vlastnik.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Da se jednom počne sa jeftinom prodajom robe na bazaru, to je jedna od najvećih švicarskih tvornica ura *rad reklame* meni poslala svoj fabrikat, da ga popularizira i *dok zaliha traje*, prodaju se sliedeće žepne ure sa finim radnjama skoro badava.

Svakoj je uri priložena košuljica od kože i jedno novo izmadjeno umanjujuće zrcalo kao dar, badava.

for. 2.10 stoji	jedna Nickel-Anker-Remontoir žepna ura sa posrebljenjem franc. lancem i kutijom.
for. 4.20 stoji	jedna prava srebrna Remontoir žepna ura sa amerikanskim posrebrnjenim lancem i kutijom.
for. 4.70 stoji	srebrna ženska ura, Remontoir sa posrebrnjenim engležkim lancem i kutijom.
for. 11.— stoji	prava sa 14 karat. zlata Remontoir žepna ura sa elegantnom kutijom iz atlasa i lancem.

Sve je garantirano za 3 godine

Što ne odgovara radi se promjenjuje, ili se novac povraća, pak je tako svaki riziko izključen. Slični su oglasi patvoreni. Dobit se može uz gotov novac ili pošt. pouzećem kod tvrdke

BRAĆA HURVIZ

Skladište ura i zlatnih stvari na veliko, — Dobavljač c. kr. austr. saveza, drž. činovnika, i t. d. Ilustrovani cienici gratis i franko. **Krakov, Stradom 17.** Traže se agenti.

Broj 72. Pula, u petak dne 13. septembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. naplaćuju i računaju se na temelju obćinog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poloźnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbliźu pošt. predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake, na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uredjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Hrvatski kolegij „Sv. Jeronima" u Rimu.

(Konac.)

Zakoni kolegija jeronimskoga za hrvatski narod u Rima.

I. U jeronimski kolegij primaju se samo svećenici pitomci, koji su rodom i jezikom Hrvati i koji se, dovršivši nauke u biskupskom sjemeništu, ili u kojem bogoslovnom liceju, pronadju sposobnima za više studije naročito svećeničkog prava, kao i raznih svetih disciplina, za što već koga njegov biskup odredi.

Čim pak s vremenom i s većim sredstvima bude moguće, hoćemo da kolegij bude otvoren mladićima, koji se, kanoći postali svećenicima, daju na svete discipline.

Jedan od kardinala kojega će papa odrediti Sv. R. Crkve neka bude zaštitnik kolegija.

III. Neka budu na čelu odabrana tri muža za vodjenje zavoda, koji se odlikuju mudrošću i čistoćom života.

Jedan od ovih s naslovom rektor, ima najveću vlast u kolegiju, drugi zamjenik rektora, koji će izvoditi, što onaj odredi, te će biti na čelu upravi gospodarskoj; treći neka vrši duševno vodstvo i njemu neka se predade i skrb oko jeronimskoga hrama i ravnanje svetih obreda u njemu.

IV. Rektora izabrali neka ima pravo papa, bez obzira na porieklo ili domovinu.

Drugoga pak, podrektora i duhovnoga učitelja neka, imenuje kardinal zaštitnik, saslušavši rektora.

V. Osim stana i hrane te svega za život potrebna, rektor neka dobiva od kolegija godišnjih tri hiljade talijanskih lira; vicerektor pak i duhovni učitelj tisuću i osamsto.

VI. Isti neka uživaju naslov začastnih kanonika kolegijatne crkve sv. Jeronima; ipak neka ga odmah izgube, ako budu odstranjeni od službe ili što ne izpunjavaju dužnost ili s drugih važnih razloga.

VII. Uprava cieloga imetka neka bude kod vieća za to izabranoga. Vieće pak sastojat će se iz pet muževa, i to rektora kolegija, koji će ujedno biti i predsjednik, od ostalih dvaju upravitelja, a osim toga od dvojice, koju će izabrati kardinal zaštitnik.

VII. Svećenike pitomce ima podpuno pravo primati u kolegij kardinal zaštitnik. Nitko pak neka se ne primi, ako nije odličnih duševnih sposobnosti, uzorna vladanja te ako nije predložen i preporučen od svoga biskupa. Nadalje ima isti kardinal zaštitnik vlast, da odpusti pitomce, ako vidi, saslušavši upravitelje, da se tko ne pokorava stezi ili ne mari za zakone.

IX. Pravo, da pošilju pitomce u kolegij, svećenike neka imadu: nadbiskup zagrebački, biskupi sriemski, senjski i križevački sljedećih obreda.

Isto tako nadbiskup zadarski; biskupi dubrovački, splitski, šibenski, hvarski i kotorski.

Isto tako biskupi krčki, trščanski, porečki.

Isto tako nadbiskup vrhbosanski; biskupi mostarski, trebinjski, banjalučki.

Konačno nadbiskup barski.

X. Neka se toliko pitomaca prima u kolegij, koliko ih se iz dohodaka zavoda može uzdržavati. Kod primanja neka se pak uzme u obzir kako na veličinu pojedinih biskupija, tako na potrebu njihovu, da se ne čini, da jedna uživa veće pravo nego druga.

XI. Pitomci neka ostaju tri godine ili barem dvie godine u kolegiju i neka se bave onim disciplinama, kojih će znanjem, po mišljenju ordinarijata, biti koristniji svojoj dijocezi.

Biskupima Hrvatske, u čijim se biskupijama upotrebljuje staroslavenski jezik u svetoj liturgiji, ostaje netaknuto pravo, da nalože svećenicima, koje šalju u Rim, da staroslavenski uče i da dobro poznaju glagolsko pismo.

Ovo smo ustanovili i odredili o jeronimskom kolegiju u Rimu. Preostaje, da svećenici pitomci primitak u nj smatraju mjesto zasluge dobročinstvom Božjim, te da revnim nastojanjem oko kreposti i sticanja znanosti obilato izpune nadu Našu i svojih biskupa.

Hoćemo, da ovo pismo jest i ostane stalno, krepko i uspješno, i da zadobije i postigne podpuni i netaknuti uspjeh i da se od onih, kojih se tiče i u buduće se bude ticalo, u svemu i posvema najpodpunije obdržava; i tako se po gore navedenim ustanovama mora suditi i odredjivati po ma kojem redovitom sudcu i izaslaniku; a bilo bi uzaludno i izlišno napadati ih ma kojim autoritetom znalice ili neznalice. Tomu se protivi pravilo naše i apostolske kancelarije o pravu traženu, koje se nema ukinuti, i o ostalim uredbama i odredbama apostolskim i ostalim kojim god protivnim stvarima.

Dano u Rimu kod sv. Petra pod prstenom Ribara, dana 1. kolovoza MCMI., pontifikata našega godine dvadeset i četvrte. *Alois. Card. MACCHI.*

Skrajna drzovitost.

U broju 69. od 3. t. mj. doniela je „Naša Sloga" brzojav iz Krka, koji je javljao, da se je svečano dan prije otvorio diocesanski Sinod, proti kojemu da je istarski zemaljski odbor poduzeo gadne i sramotne korake, da je naime zapoviedio nekojim obćinam, da bi brzojavno prosvjedovale proti držanju Sinoda, ne bi li se tako preprečilo stanovite zaključke, koji u ostalom u sebi nisu ništa drugo nego puko ovršenje naloga i želja Sv. Stolice. Taj, rekao bih, skoro bezobrazni nalog zem. odbora, kako i brzojav kaže, nije pobudio nego obći smieh kod svih, koji poznaju stanje stvari na otocih, a uz smieh začudjenje i sgražanje pomišljajuć u tom slučaju, do kakvih sve žalostnih čina dolaze u Istri „izobraženi" ljudi, koji stoje na čelu autonomne uprave ciele jedne pokrajine mješovitog pučanstva, te bi kao takovi imali shvaćati visinu svog položaja, dok oni u istinu, kako će se niže vidjeti, vodjeni sliepom strančkom strašću i „promišljenim nepoznavanjem" historičkih i faktičnih prilika na kvarnerskih otocih, naumice sile podredjene si oblasti na djelo ni u čem ne osnovano, huckaju ih proti višoj crkvenoj oblasti, i hoće time da zavedu najvišu crkvenu vlast, — Sv. Stolicu, razpiruju strasti i smućuju manje upućene, — jer uvjereni, da u tom stoji sva njihova moć. To li je oblast!?

Prve dane tek. mjeseca biskup krčki, kako je znano, držao je dois ta diocezanski Sinod, na kojem se imalo uredit i uvesti po mogućnosti jedinstvo u javnoj službi božjoj, jer do pred 80 godina, što je sada jedna krčka, bile su tri biskupije, od kojih je svaka imala svojih osebujnosti, koje su i poslie stopljenja u jednu biskupiju ostale; imalo se na dalje formalno ovršiti naredbe Sv. Stolice o bogoslužnom jeziku, razpravljati o nekih drugih pitanjih, koja se tiču moralnog i materijalnog stanja vjernika biskupije itd. Ni ove sgode nije htjela propustit brižljiva Junta, a da nebi pokušala sreću protiv istarskih Hrvata.

Vjerna načelu „osar tutto" onih, koji ju sačinjavaju, sama se obratila na Sv. Sbor za obrede i skoro zapoviedila obćinam po otocih, da to isto učine i one, jer će tim „rendere più efficace l'azione da altri fattori (Giunta) già iniziata". Da se vidi ciela podlost i sramotno, nečastno rovarenje Junte, donosimo u cielosti pismo, koje je na ime njezino pisao njezin prisjednik dr. Chersich načelnikom na otocih. Evo pisma:

„*Parenzo . . agosto 1901. — Onorevole Sig. N. N. in N. Le sarà certamente noto il gravissimo pericolo (?) che imminente minaccia la latinità delle chiese in codesta Diocesi colla possibile proclamazione del pieno diritto all' uso della liturgia glagolitica di quasi tutte le chiese delle tre isole Istriane. Il riconoscimento di questo diritto e la conseguente introduzione legale di tale innovazione, stando alle informazioni giunteci, dovrebbe avvenire in seguito a corrispondenti conclusioni della Sinodo (!) diocesana convocata a Veglia per giorni 1—4 del p. v. settembre.*

Allo scopo di impedire almeno per ora (álaj su ga sjegurni za svoje pravo. Op. pisca) *e forse per sempre tale infaustissimo (!) avvenimento e di rendere più efficace l'azione da altri fattori già iniziata, è indispensabile che da parte di codesto Comune sia immediatamente prodotta „alla Sacra Congregazione dei Riti" in Roma una protesta telegrafica contro le analoghe eventuali conclusioni della Sinodo e la preghiera che ancora prima la Sacra Congregazione, in pendenza della decisione della Curia romana, voglia vietare ogni innovazione relativa altrettanto intempestiva quanto deplorevole, ingiustificata e sopratutto dannosa.*

Favorira poi di informare ufficialmente la Giunta provinciale dei passi fatti in proposito. — Devotissimo — Dr. Chersich m. p. asses. provinc".

Što hrvatski znači:

„Poreč . . aug. 1901. Poštovani g. N. N. u N. Poznata Vam je sjegurno velika pogibelj, koja sada prieti latinstvu crkava te biskupije, gdje je vjerojatno ili barem moguće da bude proglašeno podpuno pravo uporabe glagolske liturgije u skoro svim crkvama tih triju istarskih otoka. Priznanje toga prava i susljednje (?) zakonito uvedenje te novotarije, ostvarili bi se, kako smo obavješteni, usljed odnosnog zaključka sinoda, sazvanog u Krk dne 1.—4. dojd. septembra.

Za zapriečiti barem za sada a možda i za uviek vrlo nesrećni dogodjaj i za podupriteti akciju drugih čimbenika, već započetu, neobhodna je potreba, da ta obćina odmah podnese na sv. kongregaciju obreda u Rim brzojavni prosvjed proti eventualnim takovim zaključcima Sinoda i molbu da još prije sveta kongregacija dok se ne izreče rimska kurija, zabrani svaku novotariju, prenaglu što tako, kao i žalostnu, neopravdanu i, što je glavno, škodnu.

Izvoliti ćete pak obaviestiti službeno zemaljski odbor o učinjenim koracima.

Dr. Chersich v. r.
pokr. prisjednik".

To je pismo od početka do konca jednostavni izliev najprostije političke strasti, kakve je naći jedino u Istri! Nek sude čitatelji, što hoće o njem; a svu će njegovu neosnovanost i bezobraznost razumiet kad pomisle, da se na Sinodu, u koliko mogosmo razumjet, nije ništa zaključilo nit se što moglo zaključit na štetu latinskog liturgičnog jezika, nego na žalost na štetu staroslovenskog, jer u prošlom (XIX.) stoljeću nije se u obsegu sadanje krčke biskupije uvelo samovoljno i silovito glagoljicu mjesto latinskog jezika, nego protivno latinski liturgični jezik, gdje je do tad bila glagoljica, kao n. p. u jednom i drugom Lošinju, djelomice u Cresu itd., pa smo punim pravom očekivali, da će se ta nepravda sada popravit; dočim se je na naše iznenadjenje ta nepravda u Sinodu jednostavno sankcionirala. Junta dakle, kad bi joj stalo bilo do prava i pravice, imala bi bila pozvati Hrvate krčke biskupije, da reklamiraju uzpostavu glagoljice, gdje je prije bila, a ne latinskog jezika, jer to obstoji samo u njihovoj ugrijanoj fantaziji — a tomu je lako pomoć. Radi toga nije se nitko, koji ima zrno soli u glavi, mogao odazvat nalogu Junte, pa i nije, osim municipija Creskog, Lošinjskog: „con alcun abitante di Lussin". Creski načelnik dr. G. Petris odveć zlorabi mukotrpnost creskog kopača, a onih skoro 8 for., što ih je potrošio za brzojav u Rim po nalogu Junte, bio bi bolje učinio, da je poslao svomu bratu, koji u Krku, kako se pred koji dan uvjerismo, neodbija dobročinstva biskupske kancelarije (presv. biskup krčki dobro bi učinio, da bi pogledao, kako sve pouzdane osobe ima oko sebe) i creski kopači bili bi tim djelom načelnikovim bez dvojbe zadovoljniji. Upamtite si pak, vi creski kopači, kako onaj, koji živi od vaših žuljeva, djela i hoće da iz vaše crkve odstrane i ono malo još molitava u „ftvaškom" vašem jeziku, koje još do sada odveć popustljivi administrator nije na

želju vaše gospode ukinuo. — Junta je dakle slabo uspjela u svojoj osnovi, pače protivno. Prisustvovasmo bo zaključnoj svečanoj sjednici Sinoda, pa vidjesmo da je bila crkva dubkom puna i na licu svih si čitao neki izraz mira i veselja. Načelnik krčki u svečanom odielu prisustvovao je toj svečanoj sjednici a kazali nam, da je bio na svih a isto tako i mnogi drugi. Početak i svršetak Sinoda bio je po načelnikovoj zapoviedi pozdravljen pucanjem mužara. Ne bi sad trebalo drugo, buduć je Sinod, kako se uvjerismo, sjajno uspio i sv. Otac brzojavno izrazio svoje veselje i poslao blagoslov, nego da sve občine po biskupiji „službeno" obavieste Juntu, kako to ona u gornjem pismu traži, da im je drago, što je Sinod držan i izraže ujedno svoje sažaljenje, da se to nije prije dogodilo.

Posebni sjaj i važnost Sinodu krčkom dao je svojom prisutnošću presv. biskup besboneski Laurencij Petris Dolamarski, koga vidjesmo na zaključnoj sjednici te je i sinodalne spise podpisao; rekoše nam, da je, premda starac, prisustvovao svim sjednicam i služio jedan dan svečanu sv. misu. On bez sumnje nije poznat kao Hrvat nit kao osobiti prijatelj Hrvata, ali je rodjen u biskupiji, služio je u biskupiji kroz cieli niz godina, pa pozna pravo stanje i okolnosti biskupije i kao katolički biskup ne može a da pravo i po saviesti ne sudi. S toga je i uztrajao do konca i na taj način najbolje odsudio postupak slavne Junte i načelnika svog rodnog mjesta, pače se pronosio glas, da je isti presvietli pospodin u svrhu, da omogući mladim svećenikom biskupije učenje glagoljice zajamčio 1000 kruna... Živio! — Za ovaj put dosta, a do potrebe više.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Danas dolazi Njeg. Veličanstvo car i kralj Fran Josip I. posebnim vlakom na velike vojničke vježbe u Dolnji Miholjac u Slavoniji, gdje mu pripravljaju sjajan doček. U pratnji vladara biti će i predstojnici hrvatskih oblastih. Istoga dana dolazi u Dolnji Miholjac kao gost Njeg. Veličanstva rumunjski prestolonasliednik Ferdinand. Ove vojničke vježbe trajati će više dana.

Obje skupštine, obdržavane prošle nedjelje u Olomucu, t. j. katolička i radikalnih Niemaca, prošle su mirno.

Na razpravi te skupštine o zadaći crkve i škole govorili su mnogobrojni govornici.

U isto vrieme obdržavali su prosvjednu skupštinu Veliko-niemci pod predsjedanjem dra. Sommera. Geslo Veliko-Niemaca ostaje i nadalje: odieljenje od Rima.

Dne 9. t. mj. sastao se je u Pragu izborni odbor konservativnog veleposjeda. Na tom sastanku imalo se je odlučiti o kompromisu sa ustavovjernim veleposjedom. Jedna moćna struja konservativnog veleposjeda zagovarala je kompromis sa Niemci, koje podupire i bečka vlada.

Češki radikalci imali su u nedjelju skupštinu, kojoj je predsjedao dr. Braf. Radikalci zaključiše, da se ima odbiti kompromis sa Mladočesi i da se postavi samostalno kandidate.

Dne 10. t. mj. sastaše se u Pragu češki zastupnici na carevinskom vieću, da se posavjetuju o predstojećih izborih za zemaljski sabor. Stvoreni bijahu zaključci, kako će stranka kod izbora postupati. Zaključeno bijaše, da se zaključci drže tajnimi.

Jučer su započeli izbori za zemaljski sabor susjedne Kranjske i to sa izborom u izvanjskih občinah. Izborna borba biti će —, kako već to spomenusmo drugom zgodom — vrlo žestoka.

Njeg. Veličanstvo car i kralj Fran Josip I. zaključio je ugarski sabor priestolnim govorom, u kojem se naglašuje dobre odnošaje monarhije sa svimi državami.

Crna Gora. Nedavno baciše novinari u sviet viest, da će se knežević Mirko vjenčati sa gospojicom Konstantinović, rodjakinjom srbskoga kralja Aleksandra. Sada se ponavlja ta viest i dovodi se u savez sa nasliedstvom na srbskom prestolu.

Srbija. Srbska vlada odlučila je, da se s obzirom na nepovoljno financijalno stanje kraljevine snizi vojni proračun od 17.6 milijuna od g. 1901., na 12.5 milijuna dinara za g. 1902. Ovu će se prištednju postići tim, što je ukinuto 10 pukovnija i preostalo samo 20 pukovnija svaka po 3 bataljuna.

Rusija. Car Nikola odputovao je dne 10. t. mj. iz Kopenhagena, gdje je boravio sa svojom obitelji kod kraljevske obitelji — put Danciga, u posjete njemačkomu caru Vilimu. Car Vilim pošao je svomu visokomu gostu carskom jahtom na susret put pomorskoga gradića Hela, gdje je razvršteno u dvih vrstah njemačko vojno brodovlje. Car Nikola putovao je na svojem jahtu „Staedard". Jučer poslie podne stigao je car u Helu, gdje ga pozdraviše njemački brodovi gruvanjem topova. Iz Hele odvezoše se oba vladara u Dancig, gdje ih je očekivalo veliko množtvo naroda. Tomu sastanku obiju careva pripisuju njemačke novine veliko znamenovanje, jer će prisustvovati i oba ministra izvanjskih posala, t. j. grofovi Bulow i Lambsdorf. Njemačka će pred svojim visokim gostom u Dancigu razviti svu jakost svoje vojne mornarice.

Francezka. Parižke novine javljaju složno, da će ruski car Nikola posjetiti i Pariz. Na taj korak da se je car Nikola odlučio tekar nakon atentata na predsjednika sjevero-američkih sjedinjenih država, da tim pokaže, da se neplaši anarhističkih grožnja. Car sa caricom stiće dne 20. t. mj. u Pariz, gdje će ga dočekati predsjednik francezke republike Loubet, svi ministri i zastupstvo grada Pariza.

Amerika. Stanje težko ranjenoga predsjednika sjevero-američkih sjedinjenih država g. Mac Kinley-a krenulo je na bolje, te imade po glasu liečnikah vrlo mnogo nade, da će predsjednik posve ozdraviti, ako nenastupi kakva upala ili otrovanje krvi.

Mjestne:

Hrvatska pučka škola u Šijani, otvara se u ponedjeljak dne 16 tek. —

Pozivlju se roditelji da dodju upisati djecu u školu.

Upisivanje traje tri dana: u petak i subotu od 9 ura u jutro do podne i od 3 do 6 sati poslije podne. U nedjelju od 9 u jutro do podne.

Gospodin učitelj E. Jelušić uredjuje te dane u školskoj zgradi i daje roditeljima sve potebite obaviesti.

Upisivanje u c. kr. drž. gimnaziju u Puli biti će 16. t. mj.; izpiti 17., misa 18., a 19. počima obuka.

Talijan — bjegunac. Stara slava talijanskih bjegunaca iz c. i kr. vojske hotio je ovih dana osvježiti vojnik c. i kr. mornarice u Puli Pietro Chierego iz Pirana. Ukrcan bijaše na oklopnjači „Tegethoff", ali mu se nije služba dopadala pak se je dao kao i abisinski junaci na bieg. Bjegunca uloviše u civilnom odielu u jednom svratištu u Puli, te ga spraviše u hlad, gdje će razmišljati o dužnostih vojnika c. i kr. mornarice.

Morsko prase. Jedna ribarska ladja ulovila izvan naše luke riedku kod nas životinju, nazvanu morsko prase. Mjerilo je u duljini 70 cm., a težilo je okolo 10 kilogr. Na našem ribljem trgu raztvorište tu životinju, u kojoj nadjoše 16 jaja.

Pokrajinske:

Presvj. g. biskup Stork vratio se je dne 6. t. mj. iz Rogatca u Trst. Neoporavljen jošte zdravljem, pogoršalo se mu je isto u toliko, da ga jučer na večer providili Svetotajstvi za umirajuće, bojeći se skrajnosti. Nadamo se, da će mu Providnost ipak povratiti od svijuh vjernika željeno mu zdravlje!

Imenovanje. Ministar bogoštovja i nastave imenovao je kandidata učiteljstva g. Josipa Zini-a pravim učiteljem nautičke škole u Malom Lošinju.

Školske viesti. Ravnajućim učiteljem II. reda bijaše imenovan na mjesovitoj školi u Barbanu g. Ernest Drujević, do sada učitelj u Vodicah.

Zemaljski odbor pristao je na predlog zemaljskog škol. vieća za Istru, da podučaje excurrendo pučki učitelj u Černotiću g. Ful za školsku godinu 1901.—1902. u Podgorju.

Na zahtjev zemaljskog odbora biti će otvoren natječaj na mjesto učitelja na pučkoj školi u doljnjih Škofjah. (občina Milje).

Pritužba proti dekanskom načelniku g. Mahniću. Tršćanskoj „Edinosti" pišu iz dekanske občine, da su 22. obć. zastupnika podnesla proti načelniku Mahniću pritužbu na c. kr. namjestničtvo i na c. kr. sud. To bi imalo biti kano odgovor zemaljskom nadzorniku Bradicichu, koji je deputaciju občinskih zastupnika bacio van iz ureda. Iztaknuti valja, da su sve neurednosti, koje se dogodiše u občinskom uredu i koje su do sada ustanovljene od god. 1900. amo, dakle bez prijašnjih godina.

Za Družbu sv. Cirila i Metoda, poslao gosp. Ivan Dobrić-Skutić iz Skitače, sakupljenih u Brovinjah uz poklik: dajte novčić za našu milu djecicu K. 8.— — Gosp. Josip Pribilić iz Posjaka sakupljenih na krščenju K. 4·20. Živili darovatelji i sakupljači!

Creski napadaj! Primamo ove redke iz občinstva: Napeto smo očekivali, kako li će se riešiti tužba podnešena kr. sudu u Cresu od izletnika abiturijenata, koji su se ove godine sakupili na Rieci na bratski sastanak. Divljački napadaj sa strane Cresana bio je povodom toj tužbi. Neka matova djeca „djedovske kulture", napali su na najogavniji način mirne gostove, koji su posjetili njihov grad.

Što ćete? Zanjekali su svoj značaj, svoju narodnost i svoju povijest, pa su se napokon ponizili do fakinskog čina. — Rekosmo, da smo napeto očekivali riešenje te tužbe, u jednu, da bude našim djacima dana zadovoljština, a u drugu, što nas osobito zanimaju dogodjaji u zapuštenom Cresu. Uz malo požrtvovnosti, uz malo truda, moglo bi se probuditi uspavalu sviest, tamošnjega našega puka. Žalilo nas je i stoga, što bismo bili rado vidjeli, da ono par sviestnijih duša, koje proganjaju i mrze talijanaši, uvidi, da imaju oslona u — pravednosti. Nu ostali smo razočarani: — tuženici sa načelnikom „in capite" bili su jednostavno riešeni. Nama se čudno čini, da se nije moglo u postupku okrivljenika naći kažnjivih čina!! Glavni uzrok pak što su bili tuženici riešeni stoji u tom, što je bila stvar u nevještih rukuh. Tužitelje je zastupao jedan djak; naši odvjetnici, koji su bili pozvani, neodazvaše se djačkomu zapomaganju! Žalostno, je to, žalostno, i zapomaganju! Žalostno, je to, žalostno, i duša naš boli radi toga dogodjaja. Cresu puku se je moglo pokazati, da nije sam i zapušten, da ima braće, koja će mu u pomoć priskočiti. Ali gospoda odvjetnici su izostali, a creski je narod ostao pokunjen. Ta ono malo, što je hrvatska misao polučila trudom i naporom, suzama i krvlju, eto danas je skoro uništio neoprostivi — nemar. Cresani ipak ne zdvajajte: bit će bolje!

Iz Dekana donaša tršćanska „Edinost" od dne 3. t. mj. vrlo oštar dopis proti tamošnjem načelniku, kojemu da je pregledni odbor našao u njegovoj upravi 63 pogrieške, koje da su zapisnički ustanovljene. Nadalje predbacuje se zemaljskomu kapetanu i kotarskom poglavaru pl. Schaffenhaueru, da oni proti volji puka tamo podržaju načelnika, koji da je slieno orudje glasovitog zastupnika Bennati-a. Ovaj da je dne 19. agusta dočekao dekanskog načelnika Mahniča u koparskoj luci odprtimi rukami, kad se je onaj vraćao iz Trsta.

— Načelnik — zaključuje dopisnik — neka sam sebe nevara, jer mu neće pomoći ni savjeti zemaljskog činovnika Bradicicha, ni sve obrane prijatelja mu Bennati-a, jer su njegove „ključke" na zapisniku pobilježene.

Uredjenje Mirne. Zemaljski odbor u Poreču predao je namjestničtvu u Trstu zakonsku osnovu za uredjenje rieke Mirne i njezinih pritoka. Ta osnova imade biti od c. kr. ministarstva poljodjelstva odobrena i tada zemaljskomu saboru u predstojećem zasjedanju zemaljskoga sabora na razpravu predložena.

Dva nova upravna vieća u Istri. Zemaljskomu odboru u Poreču stigle su dvije molbe za ustrojenje upravnih vieća u Roveriju (občina Vodnjan) i u Montrilju (občina Motovun), Zemaljski odbor poslao je rečene molbe občinskim glavarstvom u Vodnjanu i Motovunu na izvještaj, i da se o njih eventualno izjave dotična občinska zastupstva.

Za cestogradnju. Iz zemaljske blagajne u Poreču bijahu doznačene sliedeće podpore pojedinim občinam Istre za popravak i gradnju cesta, puteva itd.

Občina Cresa dobila je iz pokrajinske blagajne podporu od 400 kruna za popravak cesta, koje vode u Sersku i u selo Vodice.

Občina Vodnjan 100 kruna za popravak stuba, koje vode u podzemne prostorije Manzin.

Poduzetnici Biliani i Morandini 2168. K. i 33 pare na izplatu računa za gradnju ceste od 560 kv. m. od Barbana prama Raši (na cesti Barbana-Labin) proračunanu na 8168·06.

Občinski župan(!) u Zvonećoj drugi obrok u iznosu od 450 K. podpore za gradnju ceste, zajamčenu mu dekretom 8015 iz g. 1900.

Tehnički odio zemaljskoga odbora dobio je nalog, da poduzme potrebite korake za nastavak radnje za gradnju ceste iz Morgina u Kanfanar.

Zemaljski odbor uzeo je do znanja izvještaj upravnog vieća u Marčani, da će doći čim prije na dražbu gradnja ceste u ravnicu Madaline.

Rudarski strukovnjaci u Baški. Prošloga čedna boravila je u našoj Baški komisija rudarskih strukovnjaka, koji su tamo došli iz Dalmacije, da pregledaju mjesto, gdje bi se imalo kopati željezo i kameni ugljen. Komisija je dala na opredieljenom mjestu kopati te je kasnije sobom odnesla izkopanog materijala, u kojem imade traženog minerala. Kako se čuje, izjaviše ti komisari, da su ovdašnji rudnici veoma obsežni, i da će se oni vratiti za kojih 15 dana i tada temeljitije proučiti ono zemljište, u kojem bi se imalo nalaziti rečenih ruda. Obistine li se nade našega pučanstva, biti će to od koristi velike za nas i za naše suzemljake.

Zajam talijanskoj posujilnici u Pomjanu. Zemaljski odbor u Poreču pružio je talijanskoj posujilnici u Momjanu zajam, i to 400 kruna bez interesa, a 1000 kruna sa 3 po sto interesa.

Vojna ladja „Arpad". U srieda u 9 sati u jutro porinuli su sa brodogradionice sv. Marka u Trstu vojnu ladju nazvanu „Arpad". Porinuću prisustvovali su nadvojvoda Josip i drugi članovi dvora,

ministri, austrijski i madjarski, zastupnici, visoki crkveni, svietski i vojnički dostojanstvenici.

Nova vojna ladja „Arpad“ mjeri u duljini 107·60 metara, u najvećoj širini 19·80 met. i nositi će 8.500 bačava. Imati će dva stroja na valjke, dva vrdla i i ploviti će najviše 19 milja na sat. Njezini strojevi imati će 12.000 konjskih sila, a teziti će 1100 bačava. Oboružana biti će sa tri Krupova topa od promjera od 24 cent, koji će se nalaziti u oklopljenih tornjevih.

Novi hôtel u Lošinju. Od tamo nam javljaju, da se je ustrojilo družtvo od domaćih i tudjih kapitalista, koji kane tamo sagraditi velik hôtel u vriednosti od 350.000 for. Družtvo je na dionice, i to svaka od 1000 for. Čim sakupe glavnicu od 100.000 for. početi će sa gradnjom novoga hôtela.

Za tučebrane. Zemaljski odbor u Poreču doznačio je občinskom glavarstvu u Buzetu svotu od 400 kruna za postaje proti tuči u onoj občini.

Iz Cresa pišu nam 4. t. mj.: Od duga vremena, u našoj župničkoj crkvi, obavljala se je njeka pobožnost, na čast presv. Srca Isusova, svake prve nedjelje u svakom mjesecu, u hrvatskom jeziku. Ali ovo nije bilo ugodno našoj vlasteli, jer se jednim tako uzrujaju živci, da se ne zna ako su pri sebi, ma samo ako začuju, da se je išto u crkvi hrvatski zamolilo. Za stalno, za odstraniti od sebe tu strašnu bolest, koja bi mogla imati žalostnih(!?) posljedica, zamolili su — ako niesu zapovjedili — milom si župe-upravitelju, da ukine ovaj običaj, t. j. da zamieni na rečenoj pobožnosti naš mili hrvatski jezik sa onim del „si“, te da mi ne budemo više mogli dati oduška našem srcu niti pred božanskim Srcem! A kako se drugčije to može protumačiti?! Budući da su od preko dvie godine ovu pobožnost početi talijanski obavljati, kad bi, do tada na istoj uviek crkva puna bila pobožnog našeg puka?!

Lako se dakle može pojmiti, kako tužnim i žalostnim srcem i ovu nepravdu morali podnieti!... Nije jim dosta graziti sva naša gradjanska prava; već nam još hoće zabraniti i moliti onako, kako su nas mile naše majke naučile!... Ej sretni li smo!

No, kad je za ovo saznao pobožni naš presvietli biskup (komu srdačno moramo zahvaliti) naredi, da se nanovo uvede stari običaj, suviše, da svakog prvog petka u mjesecu čine iste pobožnosti u talijanskom jeziku. Hoćete li pravednije odluke? Ali naši, tako zvani Talijani niesu s ovim zadovoljni; pomahnitali su od ljutine; ovo je za njih velika uvreda, jer se je ogromnoj većini grada, po starom običaju, dopustilo svojim jezikom moliti?

A ovakve ljude još trpimo, da nam zapoviedaju?.... Kad ćemo se jednom osvietsiti?!

Blagoslov hrvatske škole na Voloskom. Od tamo nam pišu, da je bila prošloga ponedjeljka u crkvi sv. Cene sv. misa za dječicu novoustrojene hrvatske pučke škole. Nakon sv. mise blagoslovio je domaći župnik Monsignor Vinko Zemlić novu školsku zgradu, koju je na obće zadovoljstvo sagradio domaći poduzetnik, čestiti naš rodoljub Ivan Franković. Sv. činu prisustvovalo mnogo naroda, medju njimi predsjednik „Družbe sv. Cirila i Metoda“ pogl. gosp. Vjekoslav Spinčić i i podpredsjednik veleuč. g. dr. Janežić.

U novoj školskoj dvorani nagovorio je nakon blagoslova preč. g. župnik školsku dječicu toplim nagovorom, koji je sve prisutne duboko dirnuo. Poslije njega progovorio je družtveni predsjednik preporučiv vruće dječici, da se marljivo uče, a roditeljem, da paze na svoju djecu kao na zenicu svoga oka i da ne zaborave naše „Družbe“.

Volosko-opatijski „Sokol“. Dne 1. t. mj. konstituiralo se je za Volosko-Opatiju novo gombalačko družtvo „Sokol“. Istoga dana upisalo se je u novo družtvo 25 izvršujućih članova samo iz Voloskog. A gdje je još naša kršna omladina i mladji muževi iz Opatije? Kad se i ovi upišu, brojili će Volosko-Opatijski „Sokol“ liep broj izvršujućih članova.

Novi odbor „Sokola“ imao je u petak dne 6. t. mj. prvu odborsku sjednicu u opatijskoj "Zori"!

Tomu mladomu družtvu želimo najbolji uspjeh, a toga će biti, bude li uztrajnosti, snosljivosti, ljubavi i pravog rodoljublja. Dao Bog, bilo svega toga!

Strašan požar. U noći od ponedjeljka na utorak u ogromnoj tvornici umjetnog ulja pod Škednjom kod Trsta nastao je s nepoznatih do sada uzroka strašan požar, koji je uništio svu tvornicu te mnogo sjemenja, ulja i drugog tvariva. Gradski vatrogasci uz pomoć vatrogasaca raznih tvornica gasili su požar čitavu noć te spasiše nekoja susjedna skladišta. Štetu prouzročenu tim groznim požarom računaju na 3 milijuna kruna. Tvornica bijaše osjegurana.

Iz drugih krajeva:

Križevački biskup u Trstu. U ponedjeljak na večer stigao je u Trst unijatski biskup iz Križevaca presvj. gosp. Julije Drohobecki u pratnji konsistorijalnog bilježnika veleč. o. Aleksandra Abodića i ravnatelja biskupskog konvikta u Zagrebu preč. g. dra. Šajatovića, da prisustvuju porinuću vojne ladje „Arpad“. Presvj. g. biskup odsjeo je sa pratnjom u Hotelu „Europa“.

U subotu poslie podne odputiti će se u Riemanje a u nedjelju u 10 sati će imati svečanu misu po staroslavenskom obredu.

Dar g. Kumičića hrv. Čitaonici u Mošćenicah. Naš domorodac i poznati hrvatski romanopisac g. Jenije Kumičić pokazao je liep primjer našim rodoljubom. On je darovao našoj Čitaonici, sva svoja književna djela u vrlo elegantnom vezu. Istom prilikom poslao nam je na dar djela blagopokojnog dra. Ante Starčevića i govore, adrese itd. dra. Josipa Franka, dra. Milu Starčevića i Davida Starčevića. Bože daj, ugledali se u njegov primjer i drugi naši roduljubi.

„Hrv. Čitaonica“ u Mošćenicam.

Pitanje o zavodu sv. Jeronima u Rimu još uvjek razburuje živce naših protivnika. Rimski sud još nije izrekao svoju osudu, koja — kako pišu nekoje talijanske novine — da će izpasti u prilog Hrvata. Vidit ćemo.

— Resolucije, primljene na velikom meetingu u Zagrebu, donieli ćemo u budućem broju.

— Sa sviju strana Dalmacije a i iz Hrvatske šalju kardinalu Rampoli u Rim i ministru Goluchovskomu u Beč prosvjedne brzojave proti razbojničkoj provali u zavod.

— Hrvatski ban da je u tom predmetu razgovarao sa grofom Goluchovskim.

— U Dubrovniku se posrećilo nekolicini talijanaša prirediti deračinu pod prozori biskupa Marcelića, vičuć: Eviva Alačević, upotrebivši priliku, kada su Hrvati bili na izletu u Trebinju. Drugi dan odvratili su jim Hrvati sjajnom ovacijom u prilog zavoda pred občinom.

Nov važan izum na tehničkom polju. Lavoslav Cvetković, gradjev. tehničar kod tvrdke Pilar, Mally i Bauda, izumio je posve novi crkl za mjerenje, tako, da pomoću toga instrumenta može koli vještak, toli neuk risati u svakom mogućem mjernom omjeru kojeg mu drago mjernog sustava, i to bez mjerila i bez kutomjera, lih pomoću toga instrumenta; te je kraj toga svako računanje, što više, svaka zabuna ili krivo mjera posve izključena, bolje, nemoguća. Cirkl je oblika i veličine poput običnog. Gosp. Cvetković imade i model, kog mu je izradio g. V. Mesić, pojasar u Zagrebu. Gosp. Cvetković traži kupca, koj bi mu taj njegov izum budi gotovinom, budi postoteci od prodaje odkupio.

Na zadnjoj stranici donašamo izjavu otca S. M. Ivančića, rodjenog Cresanina, nastanjena sada u Rimu, gdje je generalni prokurator reda sv. Franciska kod Papinske stolice, koji red ima mnogo samostana po Istri i Dalmaciji. Doktor je sv. bogoslovlja, te ni u tom naslovu ne zaostaje za glasovitim dokturima Petrisom i Vidulićem. A što se tiče ljubavi puka predlažemo načelniku Petriću neka povede plebišit medju Creskim pukom, da se vidi, tko je za nj a tko za dičnoga Creskoga sina fra Stipana. Uvjereni smo, da će se izjavit za posljedjega sve kopačke i mornarske ruke i veći diel vlastele, a s Petrićem će bit c. kr. iredenta.

Kuga na Rieci(!?) Dne 4. t. mj. preminuo je mornar Justić iz Kraljevice u gradskoj bolnici na Rieci. Pošto je došao parobrodom na Rieku iz krajeva, gdje vlada kuga, bolestan, počelo se govoriti, da je donio sobom kužnu bolest. Nakon njegove smrti podvrgli su riečki liečnici njegovo tjelo iztraživanju. Liečnik g. dr. Lenac ustanovio je, da je, kako se njemu čini, Justić umro od kužne bolesti.

Sanitarna komisija je privremeno odredila poduzeti stroge mjere za izoliranje gradske bolnice i susjednog zakloništa: nitko tamo ne smije ući, niti od tamo izaći za vrieme od 10 dana, koje se računa od dana 4 tek., kada je Justić umro. Rečene sgrade straže občinski redari.

Prizvani strukovnjak iz Budimpešte izjavio je, da mu se čini, da nije Justić od kuge umro, ali konačnog suda da nemože tako brzo izreći.

Podmorska mina. Uz obale riečke luke učinjeni su prošloga čedna zadnji pokusi s najboljim uspjehom sa podmorskom minom, koja se sama upali. Takovu podmorsku minu, koja se sama upali, izumiše radnici tvornice torpeda g. Whitehead gg. Laurenčić, Weiner i Valle. Pokusom prisustvovali su sa palube parobroda Elôre guverner grof Szapary, više činovnika pomorske vlade i nekoji odaslanici iz Budimpešte.

Na Rieci očekuju iz Pule posebnu komisiju vojne mornarice, koja će prisustvovati zadnjem pokusu podmorske mine, koja će se sama upaliti.

Razni prinosi:

Za „Djačko pripomočno družtvo u Pazinu“ prispjeli su tekom mj. kolovoza sljedeći iznosi:

a) utemeljiteljni: blagopokojni Sodić Franjo kapetan, ostavio oporukom K 100; Kropek Stjepan župnik — Stari Pazin K 20;

b) redoviti: Kožulić Šime Kvirin, Haračić Ambrož c. kr. profesor — Maloselo po K 10;

c) podupirajući i darovatelji: sabrano prigodom krštenja sina Monas Josipa učitelja — Gologorica K 11·75, Kirac Luka župnik — Ližnjan 10, Rade Kažimir — Buzet sabrao prigodom svirania vojničke glazbe K 12, uprava „Novog Lista“ — Rieka K 28, občinsko glavarstvo Žminj K 100, Hrvatski djaci — Sriem ostatak veselice K 40, Červar Šime župe-upravitelj — Roč sabrao u kući Čeh Ivana 5, Jakšić Jakov — Podgrad K 2, Tomičić Antica — Volosko polovicu sabranog iznosb od 20./7. do 20./8. 1901. K 50, Polić Matko — Rieka K 20, Andrijanić Cesare — Rieka K 10, Trinajstić dr. Dinko K 100.

Plemenitim darovateljem najsrdačnije se zahvaljuje odbor.

Predplata „Naše Sloge“ tekom prošloga mjeseca: gg. A. L. Pula K 2, V. K. Trst 3. obć. Buzet 2, M. B. Peroj 2, S. S. Jasenovice 13, M. S. Sošići 6, L. M. Klana 6, J. S. Predloka 10, F. Z. Žminj 4, J. S. Kukuljanovo 12, A. L. Pula 6, Napr. Novalja 12, A. K. S. Trst 6, A. R. Ližnjan 6, D. G. Kremenica 2, F. P. Pićan 12, P. J. Opatija 18·30, Dvor Samobor 6, V. K. Kanfanar 12, I. M. Lindar 6, P. P. K. Stari 3, A. T. Pazin 13, M. D. Zvoneće 4, G. B. Prapotnik 2, A. R. Vidulini 5, Čit. Nerezige 6, G. S. Vodice 6, F. L. H. Pazin 20, B. V. Lindar 18, Čit. Baška 21, I. M. Karojba 5.

Za oglase uplatiše: gg. Brüd. Hurwitz Krakov K 6, Ivan Stipančić Kanfanar K 6, Živic i dr. Trst K 10, Nikola Maračić Baška K 8·60, dr. D. Vitezić Vrbnik K 5·92.

Oglas.

Podpisani časti se ovime pozvati P. n. gg. članove na redovitu glavnu skupštinu, koja će se obdržavat dne 18. t. mj. o 3 sata z. p. u prostorijama „Hrvatske čitaonice“ u Pazinu sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće o družtvenom poslovanju u minuloj upravnoj godini.
2. Razprava i zaključak o obračunu i izvješću pregleduika računa.
3. Ini predlozi.

Odbor „Djačkog pripomočnog družtva u Pazinu“.

Pazin, dne 12. septembra 1901.

Priposlano.*)

Otvoreni odgovor.

Gosp. Antonu Linardiću, načelniku

u

Dubašnici.

(Konac.)

Sigurno Vi ste onaj dopis pročitali, jeste li moj savjet poslušali?! Još ovo: Kad su bili razpisani občinski izbori, meni je pisao neki mladić iz Vrbnika, a u službi pri statističkom uredu u Zagrebu, da bi drage volje napustio onu službu, a posvetio se tajnikovanju, pa mene moli, da se za njega zauzmem. Pisao mi dvaput, a ja mu odvratih, da ja ništa neodlučujem, a po gotovo kad nisam zastupnik, to ga uputih da se k Vam obrati..... Toga mladića ja niti lično nepoznadem.... Iz svega se vidi, da ja nisam protivan domaćemu kad bi bio sposoban, dapače domaćemu bi dao prednost; ali domaćemu ovakovomu, al domaćemu, komu je ne samo pri ruci, nego oslon umirovljeni svećenik, tako da bez ovoga se na občini ništa neradi na smutnju svih dobro mislećih občinara, takovomu uz takove okolnosti ja dakako da nisam radan niti zadovoljan....

Očitujem pako, da ja nisam s drugom kojom osobom, koja bi htjela postati ovdje tajnikom, nikad ni prije niti poslie bio u dogovaranju nili dopisivanju, a Vi? a Vi tvrdite, da ja bi htio „drugoga tajnika“ (dakako, al ne ja nego svi občinari osim njegove svojte), a to dragoga svomu srcu, draga (recite koga?!), makar stojao občinu kolikogod mu drago. — Ne sudče Antone, nego neka stoji občinu koliko ju je stojao talijanaški tajnik Fiorentin.... sudče Antone, sudče Antone!!

Odkad ste Vi načelnik, ako se nevaram, ja sam Vas molio baš izrično tri ljubavi: prvu službeno, da „samanj“ Antonju prenesete na nedelju, radi blagdana Srca Isusova, i Vi ste pristali; ali ja Vam zahvalio javno u crkvi; drugu, da podjemo skupa k velikomu sudcu u Krk, te imenujemo skrbnika nesretnoj Mariji K., koja, ako bude ovako živila, prodati će sve i do kraja pasti občini na teret; skrbnik bi štogod njezinoga prodao i sazidao joj kućicu... to bilo privatno, al ostalo neopravljeno; treću ljubav, pitah ustmeno da, ali i službeno, da mi dadete od zastupstva sastavljeni popis siromaha za moje ravnanje pri podieljivanju biljeta i pri podvorbi bolestnih siromaha radi liečnika i toga do danas neprimih... nekrivim Vas, nego Vaše mudre tajnike.

Sad ja Vas pitam: ako ste Vi vriedan dokazati, da sam se ja, odkad ste Vi načelnikom, pačao u budi koji i najmanji občinski posao; u budi koje mu i najmanje občinsko pitanje, evo, ja polažem 50 kruna, odmah izplativih „Družbi sv. Cirila i Metoda“, a Vi mene obiedjujete, da mene nebole občinski interesi, a Vi, a Vi imate srca javno pisati, da bi ja rad svojim dugim (čujete: neznam, tko bi se

*) Za sastavke pod tim naslovom odgovara uredničtvo samo toliko, u kolliko je zakonom vezano.

komu mogao više rugati, Vi meni za nos ili ja Vam) svakomu preko svoga okružja. Nepristrani čitatelji neka sude . . . sudće Antone, sudće Antone, u čigove ste še Vi ruke dao!!

Ono, što dakle spominjete moj dugi nos; ono, što mi podmećete zlobu i nenavist; ono, što Vi krivo sudite, da se ja osvrćem na občinsko zastupstvo, na občinsku upravu . . . ono, što mi velite, da je moja glava vršasta; ono, što me klevetate, da bi ja rad da Vi sa zastupstvom plešete po sviranju mojih dipla . . to Vam sve praščam od srca, jer i Bog prašča nam . . . .

Ali bilo je potrebito, da Vam odgovorim na obranu moga poštenja, a na dokaz malenkosti onih, koji Vas okružuju.

Sa štovanjem i pozdravom

Miho Mužina,
plovan.

Dubašnica, 29. augusta 1901.

Priposlano.

Umoljeni, priobćujemo sliedeću izjavu, koju donašamo na odgovornost podpisanoga:

Io ho taciuto finora ed avrei taciuto per sempre su quello che i giornali liberali e massonici di Roma, quali la „Tribuna", la „Patria", la „Capitale", il „Capitan Fracassa" scrivono di me ora prete ed ora frate nel noto caso di S. Girolamo dei Schiavoni. Anzi facendo dei commenti sulle esagerazioni madornali e basse calunnie lanciate sulla mia povera persona, io ne rideva con i miei amici e quasi mi gloriava di essere senza mio merito compreso nello stesso numero in cui vi entrava ed il Papa e l'ambasciatore austriaco ed i Vescovi croati, Strossmajer e Stadler, ed il rettore del Collegio Dr. Pazman, contro i quali si vomitavano e vomitano tuttora ingiurie e villanie. Ma dopochè negli uffici dell'„Osservatore Romano" lessi alla sfuggita il „Dalmata" di Zara, mio antico conoscente, che riproduceva in sunto la cronaca non so se della „Tribuna" o della „Patria", ove si diceva, che io fra le mie proteste ai violenti usurpatori pseudo-dalmati, avea lanciato la maledizione — „io vi maledico" — e come per questo il Podestà di Cherso, mia patria, Dr. Petris e quello di Lussinpiccolo, ove son ben noto, se non sbaglio Podestà Vidulich, manifestando la più illegittima indignazione protestano contro me plaudendo all'Alačević ed altri „Dalmati", il mio dovere e la mia coscienza di Sacerdote e di Predicatore mi impongono di parlare. È vero, verissimo, che dopo aver parlato con il dr. Pazman, da cui m'impedivano che entrassi assieme al nobile giovane ed amico signor conte Francesco Salimei, guardia nobile del Papa, presentatomi alla porta del salone ove si erano insediati l'Alačević e compagnia, io colla mia solita franchezza e colla mia voce robusta esclamai: „Io a nome del Quarnero e dell'Istria croata protesto contro la vostra violenta usurpazione". Ma nè allora nè il giorno seguente pronunziai mai — vi maledico — o simile espressione, in cui al dire del „Dalmata" vi entrasse maledizione contro i Dalmati in nome dell'Istria. Quale predicatore io ho sempre benedetto ed i miei Chersini ed i Lussignani dell'uno o dell'altro partito e ne chiamo in testimonio il nobile conte Salimei e lo stesso Dr. Pazman, perchè facoltà di benedire ce l'ho, ma di maledire non l'ho mai avuto. E quindi, siccome il „Dalmata" vien letto ed a Zara e nelle città della Dalmazia, ove ho predicato tanto in croato che in italiano, e cioè in Trau, Spalato, Ragusa, Cattaro, Perzagno, Perasto, Dobrota, Mula, Comisa, Pago, e poi anche a Fiume, Curzola, Arbe, Veglia, Lussinpiccolo e Cherso, mia patria, per il decoro del mio carattere Sacerdotale e Missionario, io dichiaro solennemente, che l'affare della maledizione non è altro che un'infame calunnia, inventata di sana pianta da giornali liberali e massonici di Roma (così teneri del Papa e del Clero) e provoco publicamente il sig. Picrotić, Bonavia e Dobrečić, presenti alla scena e con cui ebbi il dibattito il giorno 30 ed il 31, se non erro, se hanno briciolo di onestà a volermi smentire, se io abbia sotto niuno aspetto ed in nessun modo pronunziata la parola o il senso di maledizione. E se per la mia protesta, fatta alla tumultuaria e violenta usurpazione dell'Istituto di „S. Girolamo dei Schiavoni" per parte di alcuni Dalmati, residenti a Roma, protestarono nel loro modo di vedere il Podestà di Lussinpiccolo Vidulich, e di Cherso Dr. Petris, io pure, che credo, qual figlio del popolo croato e suddito austriaco avere almeno eguale diritto ad essi, in nome della mia patria, la cui grande maggioranza è croata ed ove tanto il Moise che il Cheršich ed il Petris erano una volta croati, o se vogliono, slavi od illirici, in nome della mia diletta Cherso, anzitutto cattolica ed ossequentissima al gran Papa Leone XIII, il vero Padre del popolo, anche una volta quale Istriano croato mi unisco alla Dalmazia tutta ed a tutta la nazione croata che popola le nostre contrade per protestare altamente alla violenta ed iniqua usurpazione dei pretesi Dalmati italiani, cui l'Italia stessa, onesta e leale, e con essa gli onesti ed il mondo intero, condanna quale atto, per lo meno, incivile ed indegno di gente che appella all'avita coltura e che protende scorra nelle sue vene „il gentil sangue latino".

Roma, li 7 Settembre 1901.

Fr. Stefano Ma. Ivančić,
Proc. Gen.le del 3.o O. Reg. S. Francesco.

Mučao sam do sada, a mučao bi bio i unapried ob onom što pišu rimske liberalne i slobodnozidarske novine, kao: „Tribuna", „Patria", „Capitale", „Capitan Fracassa", o meni sad popu sad fratru u poznatom dogodjaju slovinskoga sv. Jeronima. Dapače, razgovarajuć se o silnim prečerivanjima i nizkim klevetama, nabačenim na moju siromašnu osobu, ja sam se s mojim prijateljima samo smijao te sam se skoro uznio, videći se bez moje zasluge postavljenim u isti red, u kojemu se nahodi i Papa, i austrijski poklisar, i hrvatski biskupi Strosmajer i Stadler te rektor zavoda dr. Pazman, proti kojim se rigalo i još se riga, uvriede i pogrde. Ali nakon toga, što u uredničtvu lista „L' Osservatore romano" površno pročitah zadarski list „Dalmata", (moje staro poznanstvo, koji je prenio u kratko, neznam da li iz „Tribune" ili iz „Patrie" viest, da sam ja, prosvjedujući proti silovitim nazovi-dalmatinskim otmičarima izrekao prokletstvo — ja Vas proklinjem — i da su zato creski načelnik, načelnik moga rodnoga mjesta — dr. Petris, i načelnik Malog Sela, u komu sam dobro znan, ako se nevaram dr. Vidulich, obuzeti najneprirodnijim gnjevom, prosvjedovali proti meni čestitajuć Alačeviću i drugim „Dalmatincima", dužnost moja i savjest svećenika i propovjednika nalažu mi, da progovorim.

Nepobitna je istina, da sam poslije razgovora sa drom. Pazmanom, kojemu kratiše ulazak, meni i plemenitomu mladiću i prijatelju momu gosp. grofu Franu Salimei, plemičkom stražaru papinom, pristupio na vrata dvorane, koju su bili zaposjeli Alačević i družina, mojom običnom otvorenošću i jakim glasom uskliknuo: „Ja prosvjedujem u ime kvarnera i hrvatske Istre proti vašoj nasilnoj otimačini". Ali neizrekoh ni onda, ni sutra dan ni nikada — „ja vas proklinjem" — ili sličan izraz, u kojemu bi po viesti „Dalmate" bilo prokletstvo u ime Istre proti Dalmatincima. Kao propovjednik ja sam blagosivljao i moje Cresane i Lušinjane jedne i druge stranke, a pozivljem za svjedoka plemenitoga grofa Salimei i samoga dra. Pazmana, jer ja imadem oblast da blagosivljem, ali da proklinjem to nisam nikada imao, a budući da je „Dalmata" čitan i u Zadru i u gradovima dalmatinskim, gdje sam ja i hrvatski i talijanski propovjedao u Trogiru, Splitu, Dubrovniku, Kotoru, Prčanju, Perastu, Dobroti, Mulu, Komiži, Pagu pak i na Rieci, Korčuli, Rabu, Krku, Malom Selu i Cresu, — domovini mojoj, — radi dostojanstva moga svećeničkoga i misionarskoga značaja, svečano izjavljujem, da viest o prokletstvu nije drugo nego podla kleveta, posve izmišljena od liberalnih i slobodnozidarskih rimskih novina (koje tako jako ljube Papu i svećenstvo) te ovim javno pozivljem gg. Pierotića, Bonavia, i Dobrečića, koji su prisustvovali činu i s kojima sam se pravdao, ako se ne varam, još dne 30. i 31., ako imaju i mrvu poštenja neka izjave, da li sam ja ikako i ikada izustio rieč ili smisao prokletstva. Ako su pak, radi mojega prosvjeda proti bučnoj i nasilnoj otimačini slovinskoga zavoda sv. Jeronima, ovršenom sa strane nekoliko dalmatinaca, nasanjenih u Rimu, prosvjedovali opet na njihov način načelnici maloselski Vidulich i creski dr. Petris, držim takodjer i ja, kao sin hrvatskoga naroda i austrijski podanik, da imam barem pravo kao i oni, da se u ime moga zavičaja, gdje je hrvatska većina i gdje su takodjer Mojsé i Keršići i Petrići bili jednoč Hrvati, ili ako im je draže, Slovinci iliti Ilirci, da se u ime moga ljubljenoga Cresa, u prvom redu katoličkog i velikom Papi Lavu XIII., pravom otcu naroda, odanog grada, da se jednoč kao istarski Hrvat pridružim cieloj Dalmaciji i svemu hrvatskomu narodu, koji je napučio naše krajeve prosvjedujuć glasno proti nasilju i podloj otimačini nazovi-Dalmatinskih Talijana, kako ciela poštena i pravedna Italija, a s njome svi pošteni ljudi i cieli sviet osudjujuć onaj divljački čin, nedostojan čeljadi, koja se poziva na djedovsku uljudbu i koja bi htjela da joj u žilama teče „plemenita latinska krv".

Rim, dne 7. septembra 1901.

Br. **Stjepan M.a Ivančić,**
Gener. Prok. 3-eg vjer. reda Sv. Frana.

Javna zahvala.

Čast mi je, da se najlaskavije zahvalim liečniku gradjanske bolnice u Puli g. dru. Antičević-u, kao što i liečniku c. i kr. ratne morn. u Puli g. dru. Poledne, koji me oteli smrti iz čeljusti time, što su svojom izvanrednom liečničkom vještinom izveli na meni operaciju strašne bolesti „**Ikinococo**", od koje riedko tko živ ostaje. Danas se čutim u podpunom zdravlju te mogu sve svoje prvašnje radnje opet izvršivati, što se imam jedino njihovoj liečničkoj vještini zahvaliti.

Pula, 10. rujna 1901.

Ante Despet Antin
iz Mandaline kod Šibenika (Dalmacija).

Stan sa obskrbom,

iznajmljuje se odmah. — Via Sissano kući broj 8. I. kat.

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje

preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slastice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

ZUBOBOLJA.

Nenadkriljivo! Najnoviji izum!

Bol šupljih zubi prestaje **sigurno** i **momentano** uporabom najnovijeg izuma

„Orientalskih pilulica proti zubobolji".

Iste su od strane visoke kralj. zemaljske vlade za prodaju dozvoljene, te nakon lučbene analyse kao posve neškodljive pronadjene. Ove do sada kao najradikalnije i nenadkriljivo sredstvo proti boli šupljih zubi izkušane

„Orientalske pilulice proti zubobolji"

dobivaju se jedino kod proizvoditelja ljekarnika

A. SRNKE u Glini (Hrvatska).

Jedino sredstvo! Sigurno djelovanje!

Da se predusretne možebitnom kupovanju kojekakvih patvorina, upozoruje se na zatvoru kutije nalazeći se zaštitni žig (glava crnca.) — Naručbe obavljaju se kretom pošte uz pouzeće, ili ako se novac unapried pošalje. — Ciena jedne bočice pilulica sa uputom jest franco priposlano **1 K 85 h.**

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Posvemašnja razprodaja
na poprieko
SVAKOVRSTNE SITNIŽKE ROBE
uz 50% popust.

biva u bivšem dućanu Malusà na trgu Largo Porta del Torchio.

— — — — — Tko želi jeftino što kupiti, neka se požuri. — — — — —

M. Mardešić, vlastnik.

Broj 73. Pula, u utorak dne 17. septembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stoji se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Istarski sabor.

6. sjednica obdržavana u Kopru dne 14. septembra 1901.

Predsjeda dr. Campitelli, prisutno je 27 zastupnika, vladu zastupa namjestnički savjetnik Fabiani. Na galerijah je malo ljudi, osobito na gospodskoj. „Uljudnih gospodja" neima ni jedne. Na njoj neima ni talijanskoga popa Aržića, ili kako se zove, onoga, koj je inače na njoj medju najveće bunitelje spadao. Preselio se je na novinarski stol, zeleno pokriven, nalazeći se na pučkoj galeriji. Sjedi uz „Piccolo"-voga izvjestitelja. Neznamo, za koje ima novine izvjestiti. Malo piše, više se kreće i smije kao jopac.

Sažalnica za Mac-Kinley-em.

Predsjednik, otvoriv sjednicu, spominje smrt predsjednika saveznih sjeveroameričkih država Mac-Kinley-a. Odsudjuje najoštrije živinsko nedjelo, kojemu je žrtvom pao, nedjelo, kojim se posiže na život vladajućih muževa. Izriče sažalje, i poziva sabor da se u znak istoga sa svojih sjedala digne, što sabor i čini.

Čitanje zapisnika.

Saborski tajnici čitaju zapisnike 4. i 5. sjednice, koji se bez opazke odobravaju. Napadno je, da tajnici čitaju te zapisnike tiho tiho, tako da se jedva znade da čitaju. Isto tako tiho govori i čita predsjednik. Za njega nije toliko čudo, jer da su ga u vrieme saborskih praznika njegdje u Italiji operirali.

Priobćenja.

Predsjednik čita razna priobćenja. Spominje njeke molbe, i njeke osnove, koje da pripravlja zemaljski odbor. Medju timi osnovu za obćinske ljećnike, za ustrojenje mjesta tehničkoga pristava kod zemaljskoga gradjevnoga odjela, i za uredjenje Mirne ili Kvjeta. Spominje takodjer, da promjene predtužene glede vjeresijskoga zavoda nisu dobile previšnje sankcije. Isto tako je c. kr. vlada vratila nepotvrdjen zaključak većine sabora, po kojem bi se imalo povisiti namet na potrošarinu za 25 po sto povrh 100 po sto dosadanjih: *S tim u saveru stoji po mnienju većine povišenje učiteljskih plaća. Pošto nije potvrdjeno povišenje nameta na potrošarinu, velc, nije zemaljski odbor mogao već sa 1. septembrom t. g. povisiti učiteljskih plaća, kako je to sabor u svojoj sjednici 2. augusta odlučio.* A mogao je, da je htjeo, al bi morao skrčiti razne nepotrebne troškove.

Za pravedan postupak poreznih oblasti.

Radi elementarnih nezgoda ima se odpisavati poreznikom porcze. Porezne oblasti odpisuju jih samo onim posjednikom, koji su u tabularnih knjigah redovito kao gospodari uneseni. Koji nisu, a takovih je s raznih uzroka po Istri mnogo, tim se porez neodpisuje, makar bili po tući ili inače još jače oškodjeni. Za plaćenje poreza jih porezne oblasti poznaju kao gospodare, za odpis poreza neće da jih poznaju. Zast. Tomasi i drugovi pitaju ministra financija, da li je voljan na kraj stati tomu nepravednomu postupku.

Radi broja djece kod pojedinih škola.

Zast. dr. Dinko Trinajstić i drugovi upravljaju upit na ministra bogoštovja i nastave, da li je voljan naložiti c. kr. žemaljskomu školskomu vieću, da u svojih školskih izvještajih izvješćuje, koliko je djece u svakoj pojedinoj školi u pokrajini. To je nuždno, jer ima na njekih školah u razmjeru sa učitelji premalo djece u drugih preveć. To se slaže i sa zahtjevom većine, postavljenim prije koju godinu.

Za pomoć Krasici.

Dr. Matko Trinajstić i drugovi pozivaju sa prešnimi predlozi na c. kr. vladu i na zemaljski odbor, da priskoče u pomoć stanovnikom Krasice na Bujšćini, potučenim od tuče dne 12. jula 1901. Za nje se u obće nitko nebrine. Neimaju ni ceste, ni ljećnika, ni babice, suša jih je oškodila četiri godine uzastopce, a sad eto i tuča. Pomoć je nuždna. Talijanska škola, koju su njim oblasti narinule premda su hrvatskoga jezika, nemože jih nahraniti. Pače od nje nemogu imati ni one koristi, koju bi inače imali da se u njoj podučaje u jeziku puka.

Bennatu pod nos.

Vladin zastupnik odgovorio je na interpelaciju dra. Bennata i drugova radi razpisa natječaja za šumske čuvare. Veli, da je u Pogradskom kotaru i na kvarnerskih otocih potrebit šumskim čuvarom poglavito slovenski odnosno hrvatski jezik, jer pučanstvo govori pretežno, ako ne izključivo taj jezik. Razpis natječaja, kakav je posliednji, obavlja se već od davnih vremena, i neima razloga da se to ni u buduće promjeni.

Razni obračuni.

Na dnevnom redu su obračuni zaklada ili fondova: njekad benečanskih bratovšćina, uloženih novaca, vatrogasaca, jubilarne Franja Josipa I., mirovina zemaljskih činovnika, poljodjelske, te školske i pokrajinske. Ob ovih dvih posliednjih za godine 1899., ob ostalih za godine 1899. i 1900.

Kod prve točke dnevnoga reda izjavio je dr. Dinko Trinajstić, obzirom na nju i na sve ostale, po prilici ovo: Zemaljski odbor postupa nepravedno, nezakonito, pristrano, na zator Hrvata i Slovenaca Istre i na potalijančenje iste. Članovi financijalnoga saborskoga odbora imadu ista načela, koja i članovi zemaljskoga odbora i zemaljski kapetan. Članovi saborske manjine nisu birani ni u financijalni ni u ijedan drugi odbor, što se nedogadja nigdje na svietu, nigdje medju ustavnimi i civiliziranimi ljudmi. Meni ni mojim drugovom nije dana prilika, da uzmemo uvid u račune. Mi ćemo iz navedenih razloga glasovati proti svim predloženim obračunom, prosvjedujuć najodlučnije proti istim.

I tako su naši zastupnici učinili.

Osim obćenitih razloga, koje je naveo u ime saborske manjine dr. Dinko Trinajstić, naveli su još posebne razloge kod dvih točaka dr. Matko Trinajstić i Matko Mandić.

Dr. Matko Trinajstić kod obračuna jubilarne zaklade Franja Josipa I. progovorio je ovako: Visoki sabore! Bivši pruski financijalni ministar dr. Miquel, koji je pred malo dana umro, rekao je prigodom razprave o računih središnje zadružne blagajne: mi moramo nastojati, da po cieloj Njemačkoj bude svaka obćina imala svoju zajmovnu zadrugu. Ako je tko bio ovlašten, da što takva reče, to je bez sumnje bio on, ministar zemlje, gdje su Raiffeiseni i Schultze-Delitschi napravili čudesa, ustrajajuć i šireć zajmovnice ili posujilnice, kojimi se podiglo blagostanje i samosviest u krajevih, gdje je prije vladala velika nevolja i bieda.

Prispodabljajuć stanje njemačkoga kmeta u ono doba, kad su se počele zajmovnice ustrojati, sa jadnim stanjem našega kmeta u Istri, i videć, kakve su uspjehe slavile posujilnice i ondje i u krajevih nama bližih, ljudi naše stranke su začeli i izveli misao, da je počmu i u Istri ustrajati. I zbilja jesu bili Hrvati i Slovenci oni, koji su ustrojili prvu zajmovnicu u Istri i to baš u ovom gradu, gdje danas zborujemo. Danas imamo u našoj pokrajini 16 slovenskih i hrvatskih zajmovnih zadruga, osim drugih gospodarskih družtva. Sve te i još jednu talijansku za talijanske kmetove ustrojili su ili kod ustrojenja sudjelovali baš članovi ove saborske manjine te su još i danas netko

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Véljko.

(Nastavak).

A moglo bi se još nabaviti i drugih knjiga, što ih naše zaslužne knjižare svake godine liep broj izdavaju. I eto u par godina liepi broj knjiga. Eto pouke! No te knjige nek se nedaju čitati samo onima, koji su uplatili, nego i onima, koji bi rado čitali i dali tih kukavnih 40 para, ali im sredstva ni toga nedopuštaju. To bi se dakako sve dalo polučiti samo uz dobru volju, a ništa pod moraš, jer naš seljak uviek se boji onoga što mora.

No i u svakoj kući, koja imade nekoliko djece, koja polaze školu, moglo bi biti knjiga. Evo kako! Na koncu školske godine nagradjuju se bolji učenici knjižicama. Ali time se nipošto ne slažemo, da se u školi nadaruje samo takve učenike. A tko, pitam ja, tko će nam jamčiti, da je svaki put upravo onaj „najvriedniji" učenik dostojan takvog odlikovanja? Zar nije moguće, i to posve lako, da i „nevriednik" bude dionikom takve nagrade, kad pomislimo, da je učitelj čovjek a kao takav pogriešljiv? Nadalje se nemože ustvrditi ni to, da su upravo najodličniji učenici u naukama odredjenu nagradu zaslužili, kad nam iskustvo pokazuje, kako često srednje ili slabije sposobnosti diete kud i kamo više truda i mara u školske discipline, nego li ono obdareno. Kome dakle ide veća nagrada? Nije li pravednije, ako tu nagradu dademo i jednome i drugome ili ako jene dademo nikome!?

Kazne kao i nagrade jesu umjetna sredstva, za kojima tek onda posižemo kad hoćemo, da diete zašlo stranputicom na pravi put privedemo ili kada ga želimo za nešto predobiti. Inače im ne ima mjesta, jer više će mu se time onda škoditi nego li koristiti, a mjesto ljubavi nietiti sebičnost, te ga tako dovesti još u veću pogibelj. One, koje nagradjujemo, smatra se nešto višimi, boljimi, a slabije učenike kao sebi predloženim i ne jednakim. A što će biti s ovim drugima? Ne će li se onda u njihovom srcu poroditi zavist prama prvima, ili čak malodušje, a mnogi će od njih izgubiti uhvanje i pravdoljublje u svoga učitelja, kad bude uvidio, da ma koliko se on trudio, nije mogao da zadovolji njegovim zahtjevima, da zasluži i on tu nagradu — njegov je trud ostao ne plaćen! I time ćemo dati povoda lukavosti, oholosti, malodušju ili podlosti, a to ubija dobar školski duh, koji treba da u njoj gospoduje! Da tomu izbjegnemo, najpravednije će biti, ako nagradimo svu djecu jednako. Tako ćemo uklonuti sve te pogrieške, ali bi ujedno i nagrade prestale biti nagradama, te bi to bila neka uspomena. Jasno će po tome biti, da tu ne ćemo djeci podavati skupocienjenih književnih djela, (tome ne bi obćina mogla da nasmaže toliko novaca), već bi se zadovoljavalo i „pučkim knjižicama". A osim toga pruža se prilika, da se tom zgodom; uz dosta popusta, naruči za djecu i drugih knjižica kod knjižara. No pa i osim „pučke knjige" imade i drugih, koje su malo ili ništa skuplje od njih. Na taj način imala bi obitelj, kad bi joj svršilo troje četvero djece školu 18, dotično 24 knjižice, a to je već dovoljno za osnutak.

Nego preporučio bih još nešto mojim cienjenim čitateljicama i čitateljima. Svaki je od vas jamačno kumovao sad bilo na sv. krštenju ili potvrdi, i vi ste prije ili kasnije nadarili to vaše kumče darom, ili uspomenom! A zar mjesto da ste ga nadarili stvarju, bilo ma kakvom, ne može da slučajno izčezne bez traga, ili što slična? A onda? Nema više uspomene! Ne bi li dakle dobro bilo kad bi te mu mjesto toga dara podarili nešto drugo, što mu nitko oteti neće, a niti iščeznuti? Upišite ga kao doživotna člana u književno družtvo „Sv. Jeronimsko", a vi bogatiji u „Maticu"; on će tada primati od vas, ne samo jedan dar, nego će ga primati svake godine, svake godine sjećati će se Vas i onoga sretnoga trenutka.

Time ćete polučiti dvostruku svrhu: u prvom redu pribavljati mu zdrave duševne hrane, a s druge strane pripomagati će te liepu knjigu. (Konac sliedi.)

komu mogao više rugati, Vi meni za nos ili ja Vam) svakomu preko svoga okružja. Nepristrani čitatelji neka sude . . sudče Antone, sudče Antone, u čigove ste se Vi ruke dao!!

Ono, što dakle spominjete moj dugi nos; ono, što mi podmećete zlobu i nenavist; ono, što Vi krivo sudite, da se ja osvrćem na občinsko zastupstvo, na občinsku upravu . . . . ono, što mi velite, da je moja glava vršasta; ono, što me kletvate, da bi ja rad da Vi sa zastupstvom plešete po sviranju mojih dipla . . to Vam sve praščam od srca, jer i Bog prašca nam . . . .

Ali bilo je potrebito, da Vam odgovorim na obranu moga poštenja, a na dokaz malenkosti onih, koji Vas okružuju.

Sa štovanjem i pozdravom

Miho Mužina,
plovan.

Dubašnica, 29. augusta 1901.

Priposlano.

Umoljeni, priebćujemo sliedeću izjavu, koju donašamo na odgovornost podpisanoga:

Io ho taciuto finora ed avrei taciuto per sempre su quello che i giornali liberali e massonici di Roma, quali la „Tribuna", la „Patria", la „Capitale", il „Capitan Fracassa" scrivono di me ora prete ed ora frate nel noto caso di S. Girolamo dei Schiavoni. Anzi facendo dei commenti sulle esagerazioni madornali e basse calunnie lanciate sulla mia povera persona, io ne rideva con i miei amici e quasi mi gloriava di essere senza mio merito compreso nello stesso numero in cui vi entrava ed il Papa e l'ambasciatore austriaco ed i Vescovi croati, Strossmajer e Stadler, ed il rettore del Collegio Dr. Pazman, contro i quali si vomitavano e vomitano tuttora ingiurie e villanie. Ma dopochè negli uffici dell'„Osservatore Romano" lessi alla sfuggita il „Dalmata" di Zara, mio antico conoscente, che riproduceva in sunto la cronaca non so se della „Tribuna" o della „Patria", ove si diceva, che io fra le mie proteste ai violenti usurpatori pseudo-dalmati, avea lanciato la maledizione — „io vi maledico" — e come per questo il Podestà di Cherso, mia patria, Dr. Petris e quello di Lussinpiccolo, ove son ben noto, se non sbaglio Podestà Vidulich, manifestando la più illegittima indignazione protestano contro me plaudendo all'Alačević ed altri „Dalmati", il mio dovere e la mia coscienza di Sacerdote e di Predicatore mi impongono di parlare. È vero, verissimo, che dopo aver parlato con il dr. Pazman, da cui m'impedivano che entrassi assieme al nobile giovane ed amico signor conte Francesco Salimei, guardia nobile del Papa, presentatomi alla porta del salone ove si erano insediati l'Alačević e compagnia, io colla mia solita franchezza e colla mia voce robusta esclamai: „Io a nome del Quarnero e dell'Istria croata protesto contro la vostra violenta usurpazione". Ma nè allora nè il giorno seguente pronunziai mai — vi maledico — o simile espressione, in cui al dire del „Dalmata" vi entrasse maledizione contro i Dalmati in nome dell'Istria. Quale predicatore io ho sempre benedetto ed i miei Chersini ed i Lussignani dell'uno o dell'altro partito e ne chiamo in testimonio, il nobile conte Salimei e lo stesso Dr. Pazman, perchè facoltà di benedire ce l'ho, ma di maledire non l'ho mai avuto. E quindi, siccome il „Dalmata" vien letto ed a Zara e nelle città della Dalmazia, ove ho predicato tanto in croato che in italiano, e cioè in Trau, Spalato, Ragusa, Cattaro, Perzagno, Perasto, Dobrota, Mula, Comisa, Pago, e poi anche a Fiume, Curzola, Arbe, Veglia, Lussinpiccolo e Cherso, mia patria, per il decoro del mio carattere Sacerdotale e Missionario, io dichiaro solennemente, che l'affare della maledizione non è altro, che un'infame calunnia, inventata di sana pianta da giornali liberali e massonici di Roma (così teneri del Papa e del Clero) e provoco pubblicamente il sig. Pierotić, Bonavia e Dobrečić, presenti alla scena e con cui ebbi il dibattito il giorno 30 ed il 31, se non erro, se hanno bricciolo di onestà a volermi smentire, se io abbia sotto, niuno aspetto ed in nessun modo pronunziata la parola o il senso di maledizione. E se per la mia protesta, fatta alla tumultuaria e violenta usurpazione dell'Istituto di „S. Girolamo dei Schiavoni" per parte di alcuni Dalmati, residenti a Roma, protestarono nel loro modo di vedere il Podestà di Lussinpiccolo Vidulich e di Cherso Dr. Petris, io pure, che credo, qual figlio del popolo croato e suddito austriaco avere almeno eguale diritto ad essi, in nome della mia patria, la cui grande maggioranza è croata ed ove tanto il Moise che il Cheršich ed il Petris erano una volta croati, o se vogliono, slavi od illirici, in nome della mia diletta Cherso, anzitutto cattolica ed ossequentissima al gran Papa Leone XIII, il vero Padre del popolo, anche una volta quale Istriano croato mi unisco alla Dalmazia tutta ed a tutta la nazione croata che popola le nostre contrade per protestare altamente alla violenta ed iniqua usurpazione dei pretesi Dalmati italiani, cui l'Italia stessa, onesta e leale, e con essa gli onesti ed il mondo intero, condanna quale atto, per lo meno, incivile ed indegno di gente che appella all'avita coltura e che pretende scorra nelle sue vene „il gentil sangue latino".

Roma, li 7 Settembre 1901.

Fr. Stefano Ma. Ivančić,
Proc. Gen.le del 3.o O. Reg. S. Francesco.

Mučao sam do sada, a mučao bi bio i unapried ob onom što pišu rimske liberalne i slobodnozidarske novine, kao: „Tribuna", „Patria", „Capitale", „Capitan Fracassa", o meni sad popu sad fratru u poznatom dogodjaju slovinskoga sv. Jeronima. Dapače, razgovarajuć se o silnim prečerivanjima i nizkim klevetama, nabacenim na moju siromašnu osobu, ja sam se s mojim prijateljima samo smijao te sam se skoro uzmio, videći se bez moje zasluge postavljenim u isti red, u kojemu se nahodi i Papa, i austrijski poklisar, i hrvatski biskupi Strossmajer i Stadler te rektor zavoda dr. Pazman, proti kojim se rigalo i još se riga, gnjiede i pogrde. Ali nakon toga, što u uredničtvu lista „L' Osservatore romano" površno pročitah zadarski list „Dalmata", [moje staro poznanstvo, koji je prenio u kratko, neznam da li iz „Tribune" ili iz „Patrie" viest, da sam ja, prosvjedujući proti silovitim nazovi-dalmatinskim otmičarima izrekao prokletstvo — ja Vas proklinjem — i da su zato creski načelnik, načelnik moga rodnoga mjesta — dr. Petris, i načelnik Malog Sela, u komu sam dobro znan, ako se nevaram dr. Vidulich, obuzeti najneprirodnijim gnjevom, prosvjedovali proti meni čestitajuć Alačeviću i drugim „Dalmatincima", dužnost moja i savjest svećenika i propovjednika nalažu mi, da progovorim.

Nepobitna je istina, da sam poslije razgovora sa drom. Pazmanom, kojemu kratiše ulazak, meni i plemenitomu mladiću i prijatelju momu gosp. grofu Franu Salimei, plemičkom stražaru papinom, pristupio na vrata dvorane, koju su bili zaposjeli Alačević i družina, mojom običnom otvorenošću i jakim glasom uskliknuo: „Ja prosvjedujem u ime kvarnera i hrvatske Istre proti vašoj nasilnoj otimačini". Ali neizrekoh ni onda, ni sutra dan ni nikada — „ja vas proklinjem" — ili sličan izraz, u kojemu bi po viesti „Dalmate" bilo prokletstvo u ime Istre proti Dalmatincima. Kao propovjednik ja sam blagosivljao i moje Cresane i Lušinjane jedne i druge stranke, a poziviem za svjedoka plemenitoga grofa Salimei i samoga dra. Pazmana, jer ja imadem oblast, da blagosivljem, ali da proklinjem to nisam nikada imao, a budući da je „Dalmata" čitan i u Zadru i u gradovima dalmatinskim, gdje sam ja i hrvatski i talijanski propovjedao u Trogiru, Splitu, Dubrovniku, Kotoru, Prčanju, Perastu, Dobroti, Mulu, Komiži, Pagu pak i na Rieci, Korčuli, Rabu, Krku, Malom Selu i Cresu, — domovini mojoj, — radi dostojanstva moga svećeničkoga i misionarskoga značaja, svečano izjavljujem, da viest o prokletstvu nije drugo nego podla kleveta, posve izmišljena od liberalnih i slobodnozidarskih rimskih novina (koje tako jako ljube Papu i svećenstvo) te ovim javno, poziviem gg. Pierotića, Bonaviu i Dobrečića, koji su prisustvovali činu i s kojima sam se pravdao, ako se ne varam, još dne 30. i 31., ako imaju i mrvu poštenja neka izjave, da li sam ja ikako i ikada izustio rieč ili smisao prokletstva. Ako su pak radi mojega prosvjeda proti bučnoj i nasilnoj otimačini slovinskoga zavoda sv. Jeronima, ovršenom sa strane nekoliko dalmatinaca, nastanjenih u Rimu, prosvjedovali opet na njihov način načelnici maloselski Vidulich i creski dr. Petris, držim takodjer i ja, kao sin hrvatskoga naroda i austrijski podanik, da imam barem pravo kao i oni, da se u ime moga zavičaja, gdje je hrvatska većina i gdje su takodjer Mojsé i Keršići i Petrići bili jednoč Hrvati, ili ako im je druže, Slovinci ili Ilirci, da se u ime moga ljubljenoga Cresa, u prvom redu katoličkog i velikom Papi Lavu XIII., pravom otcu naroda, odanog grada, da se jednoč kao istarski Hrvat pridružim cieloj Dalmaciji i svemu hrvatskomu narodu, koji je napučio naše krajeve prosvjedujuć glasno proti nasilju i podloj otimačini nazovi-Dalmatinskih Talijana, kako ciela poštena i pravedna Italija, a s njome svi pošteni ljudi i cieli svieet osudjujuć onaj divljački čin, nedostojan čeljadi, koja se poziva na djedovsku uljudbu i koja bi htjela da joj u žilama teče „plemenita latinska krv".

Rim, dne 7. septembra 1901.

Br. **Stjepan M. Ivančić,**
Gener. Prok. 3-eg vjer. reda Sv. Frane.

Javna zahvala.

Čast mi je, da se najlaskavije zahvalim liečniku gradjanske bolnice u Puli g. dru. Antićeviću, kao što i liečniku c. i kr. ratne morn. u Puli g. dru. Poledne, koji me oteli smrti iz čeljusti time, što su svojom izvanrednom liečničkom vještinom izveli na meni operaciju strašne bolesti „Rhinocace", od koje riedko tko živ ostaje. Danas se ćutim u podpunom zdravlju te mogu sve svoje prvašnje radnje opet izvršivati, što se imam jedino njihovoj liečničkoj vještini zahvaliti.

Pula, 10. rujna 1901.

Ante Despot Antin
iz Mandaline kod Šibenika (Dalmacija).

Stan sa obskrbom,

iznajmljuje se odmah. — Via Sissano kući broj 8. I. kat.

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Garici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

ZUBOBOLJA.

Nenadkriljivo! Najnoviji izum!

Bol šupljih zubi prestaje **sigurno i momentano** uporabom najnovijeg izuma

„Orientalskih pilulica proti zubobolji".

Iste su od strane visoke kralj. zemaljske vlade za prodaju dozvoljene, te nakon ličbene analyse kao posve neškodljive pronadjene. Ove do sada kao najradikalnije i nenadkriljivo sredstvo proti boli šupljih zubi izkušane

„Orientalske pilulice proti zubobolji"

dobivaju se jedino kod proizvoditelja ljekarnika

A. SRNKE u Glini (Hrvatska).

Da se predusretne možebitnom kupovanju kojekakvih patvorina, upozoruje se na zatvoru kutije nalazeći se zaštitni žig (glava crnca.) — Naručbe obavljaju se kretom pošte uz pouzeće, ili ako se novac unapried pošalje. — Ciena jedne bočice pilulica sa uputom jest franco priposlano **1 K 85 h.**

Jedino srodstvo! Sigurno djelovanje!

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Posvemašnja razprodaja
na poprieko
SVAKOVRSTNE SITNIŽKE ROBE
uz 50% popust
biva u biviem dućanu Malusà na trgu Largo Porta del Torchio.
— — — — — Tko želi jeftino što kupiti, neka se požuri. — — — — —

M. Mardešić, vlastnik.

Broj 73. Pula, u utorak dne 17. septembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napatnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stanuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Istarski sabor.

8. sjednica održavana u Kopru dne 14. septembra 1901.

Predsjeda dr. Campitelli, prisutno je 27 zastupnika, vladu zastupa namj. savjetnik Fabiani. Na galerijah je malo ljudi, osobito na gospodskoj. „Uljudnih gospodja" neima ni jedne. Na njoj neima ni talijanskoga popa Aržića, ili kako se zove, onoga, koj je inače na njoj medju najveće bunitelje spadao. Preselio se je na novinarski stol, zeleno pokriven, nalazeći se na pučkoj galeriji. Sjedi uz „Piccolo"-voga izvjestitelja. Neznamo, za koje ima novine izvjestiti. Malo piše, više se kreće i smije kao jopac.

Sažalnica za Mac-Kinley-em.

Predsjednik, otvoriv sjednicu, spominje smrt predsjednika saveznih sjeveroamerikanskih država Mac-Kinley-a. Odsudjuje najoštrije živinsko nedjelo, kojemu je žrtvom pao, nedjelo, kojim se posiže na život vladajućih muževa. Izriče sažalje, i poziva sabor da se u znak istoga sa svojih sjedala digne, što sabor i čini.

Čitanje zapisnika.

Saborski tajnici čitaju zapisnike 4. i 5. sjednice, koji se bez opazke odobravaju. Napadno je, da tajnici čitaju te zapisnike tiho tiho, tako da se jedva znade da čitaju. Isto tako tiho govori i čita predsjednik. Za njega nije toliko čudo, jer da su ga u vrieme saborskih praznika njegdje u Italiji operirali.

Priobćenja.

Predsjednik čita razna priobćenja. Spominje njeke molbe, i njeke osnove, koje da pripravlja zemaljski odbor. Medju timi osnovu za obćinske ljećnike, za ustrojenje mjesta tehničkoga pristava kod zemaljskoga gradjevnoga odjela, i za uredjenje Mirne ili Kvjeta. Spominje takodjer, da promjene predložene glede vjeresijskoga zavoda nisu dobile previšnje sankcije. Isto tako je c. kr. vlada vratila nepotvrdjen zaključak većine sabora, po kojem bi se imalo povisiti namet na potrošarinu za 25 po sto povrh 100 po sto dosadanjih. *S tim u savezu stoji po mnienju većine povišenje učiteljskih plaća. Pošto nije potvrdjeno povišenje nameta na potrošarinu, vele, nije zemaljski odbor mogao već sa 1. septembrom t. g. povisiti učiteljskih plaća, kako je to sabor u svojoj sjednici 2. augusta odlučio.* A mogao je, da je htjeo, ai bi morao skrčiti razne nepotrebne troškove.

Za pravedan postupak poreznih oblasti.

Radi elementarnih nezgoda ima se odpisavati poreznikom poreze. Porezne oblasti odpisuju jih samo onim posjednikom, koji su u tabularnih knjigah redovito kao gospodari uneseni. Koji nisu, a takovih je s raznih uzroka po Istri mnogo, tim se porez neodpisuje, makar bili po tući ili inače još jače oškodjeni. Za plaćenje poreza jih porezne oblasti poznaju kao gospodare, za odpis poreza neće da jih poznaju. Zast. Tomasi i drugovi pitaju ministra financija, da li je voljan na kraj stati tomu nepravednomu postupku.

Radi broja djece kod pojedinih škola.

Zast. dr. Dinko Trinajstić i drugovi upravljaju upit na ministra bogoštovja i nastave, da li je voljan naložiti c. kr. zemaljskomu školskomu vieću, da u svojih školskih izvještajih izvješćuje, koliko je djece u svakoj pojedinoj školi u pokrajini. To je nuždno, jer ima na njekih školah u razmjeru sa učitelji premalo djece u drugih preveć. To se slaže i sa zahtjevom većine, postavljenim prije koju godinu.

Za pomoć Krasici.

Dr. Matko Trinajstić i drugovi pozivaju sa prešnimi predlozi na c. kr. vladu i na zemaljski odbor, da priskoče u pomoć stanovnikom Krasice na Bujšćini, potučenim od tuče dne 12. jula 1901. Za nje se u obće nitko nebrine. Neimaju ni ceste, ni ljećnika, ni babice, suša jih je oškodila četiri godine uzastopce, a sad eto i tuča. Pomoć je nuždna. Talijanska škola, koju su njim oblasti narinule premda su hrvatskoga jezika, nemože jih nahraniti. Pače od nje nemogu imati ni one koristi, koju bi inače imali da se u njoj podučaje u jeziku puka.

Bennatu pod nos.

Vladin zastupnik odgovorio je na interpelaciju dra. Bennata i drugova radi razpisa natječaja za šumske čuvare. Veli, da je u Pogradskom kotaru i na kvarnerskih otocih potrebit šumskim čuvarom poglavito slovenski odnosno hrvatski jezik, jer pučanstvo govori pretežno, ako ne izključivo taj jezik. Razpis natječaja, kakav je posliednji, obavlja se već od davnih vremena, i neima razloga da se to ni u buduće promjeni.

Razni obračuni.

Na dnevnom redu su obračuni zaklada ili fondova: njekad benečanskih bratovščina, uloženih novaca, vatrogasaca, jubilarne Franja Josipa I., mirovina zemaljskih činovnika, poljodjelske, te školske i pokrajinske. Ob ovih dvih posliednjih za godine 1899., ob ostalih za godine 1899. i 1900.

Kod prve točke dnevnoga reda izjavio je dr. Dinko Trinajstić, obzirom na nju i na sve ostale, po prilici ovo: Zemaljski odbor postupa nepravedno, nezakonito, pristrano, na zator Hrvata i Slovenaca Istre i na potalijančenje iste. Članovi financijalnoga saborskoga odbora imadu ista načela, koja i članovi zemaljskoga odbora i zemaljski kapetan. Članovi saborske manjine nisu birani ni u financijalni ni u ijedan drugi odbor, što se nedogadja nigdje na svietu, nigdje medju ustavnimi i civiliziranimi ljudmi. Meni ni mojim drugovom nije dana prilika, da uzmemo uvid u račune. Mi ćemo iz navedenih razloga glasovati proti svim predloženim obračunom, prosvjedujuć najodlučnije proti istim.

I tako su naši zastupnici učinili.

Osim obćenitih razloga, koje je naveo u ime saborske manjine dr. Dinko Trinajstić, naveli su još posebne razloge kod dvih točaka dr. Matko Trinajstić i Matko Mandić.

Dr. Matko Trinajstić kod obračuna jubilarne zaklade Franja Josipa I. progovorio je ovako: Visoki sabore! Bivši pruski financijalni ministar dr. Miquel, koji je pred malo dana umro, rekao je prigodom razprave o računih središnje zadružne blagajne: mi moramo nastojati, da po cieloj Njemačkoj bude svaka obćina imala svoju zajmovnu zadrugu. Ako je tko bio ovlašten, da što takva reče, to je bez sumnje bio on, ministar zemlje, gdje su Raiffeiseni i Schultze-Delitschi napravili čudesa, ustrajajuć i šireć zajmovnice ili posujilnice, kojimi se podiglo blagostanje i samosviest u krajevih, gdje je prije vladala velika nevolja i bieda.

Prispodabljajuć stanje njemačkoga kmeta u ono doba, kad su se počele zajmovnice ustrojati, sa jadnim stanjem našega kmeta u Istri, i videć, kakve su uspjehe slavile posujilnice i ondje i u krajevih nama bližih, ljudi naše stranke su začeli i izveli misao, da je počmu i u Istri ustrajati. I zbilja jesu bili Hrvati i Slovenci oni, koji su ustrojili prvu zajmovnicu u Istri i to baš u ovom gradu, gdje danas zborujemo. Danas imamo u našoj pokrajini 16 slovenskih i hrvatskih zajmovnih zadruga, osim drugih gospodarskih družtva. Sve te i još jednu talijansku za talijanske kmetove ustrojili su ili kod ustrojenja sudjelovali baš članovi ove saborske manjine te su još i danas netko

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Véljko.

(Nastavak).

A moglo bi se još nabaviti i drugih knjiga, što ih naše zaslužne knjižare svake godine liep broj izdavaju. I eto u par godina liepi broj knjiga. Eto pouke! No te knjige nek se nedaju čitati samo onima, koji su uplatili, nego i onima, koji bi rado čitali i dali tih kukavnih 40 para, ali im sredstva ni toga nedopuštaju. To bi se dakako sve dalo polučiti samo uz dobru volju, a ništa pod morš, jer naš seljak uviek se boji onoga što mora.

No i u svakoj kući, koja imade nekoliko djece, koja polaze školu, moglo bi biti knjiga. Evo kako! Na koncu školske godine nagradjuju se bolji učenici knjižicama. Ali time se nipošto ne slažemo, da se u školi nadaruje samo takve učenike. A tko, pitam ja, tko će nam jamčiti, da je svaki put upravo onaj „najvriedniji" učenik dostojan takvog odlikovanja? Zar nije moguće, i to posve lako, da i „nevriednik" bude dionikom takve nagrade, kad pomislimo, da je učitelj čovjek a kao takav pogriešljiv? Nadalje se nemože ustvrditi ni to, da su upravo najodličniji učenici u naukama odredjenu nagradu zaslužili, kad nam iskustvo pokazuje, kako često srednje ili slabije sposobnosti dieté kud i kamo ulaže više truda i mara u školske discipline, nego li ono obdareno. Kome dakle ide veća nagrada? Nije li pravednije, ako tu nagradu dademo i jednome i drugome ili ako jene dademo nikome!?

Kazne kao i nagrade jesu umjetna sredstva, za kojima tek onda posižemo kad hoćemo, da diete zašlo stranputicom na pravi put privedemo ili kada ga želimo za nešto predobiti. Inače im ne ima mjesta, jer više će mu se time onda škoditi nego li koristiti, a mjesto ljubavi nietiti sebičnost, te ga tako dovesti još u veću pogibelj. One, koje nagradjujemo, smatra se nešto višimi, boljimi, a slabije učenike kao sebi predloženim i ne jednakim. A što će biti s ovim drugima? Ne će li se onda, u njihovom srcu poroditi zavist prama prvima, ili čak malodušje, a mnogi će od njih izgubiti uhvanje i pravdoljublje u svoga učitelja, kad bude uvidio, da ma koliko se on trudio, nije mogao da zadovolji njegovim zahtjevima, da zasluži i on tu nagradu — njegov je trud ostao ne plaćen! I time ćemo dati povoda lukavosti, oholosti, malodušju ili podlosti, a to ubija dobar školski duh, koji treba da u njoj gospoduje! Da tomu izbjegnemo, najpravednije će biti, ako nagradimo svu djecu jednako. Tako ćemo uklonuti sve te pogriješke, ali bi ujedno i nagrade prestale biti nagradama, te bi to bila neka uspomena. Jasno će po tome biti, da tu ne ćemo djeci podavati skupocienjenih književnih djela, (tome ne bi obćina mogla da nasmaže toliko novaca), već bi se zadovoljavalo i „pučkim knjižicama". A osim toga pruža se prilika, da se tom zgodom, uz dosta popusta, naruči za djecu i drugih knjižica kod knjižara. No pa i osim „pučke knjige" imade i drugih, koje su malo ili ništa skuplje od njih. Na taj način imala bi obitelj, kad bi joj svršilo troje četvero djece školu 18, dotično 24 knjižice, a to je već dovoljno za osnutak.

Nego preporučio bih još nešto mojim cienjenim čitateljicama i čitateljima. Svaki je od vas jamačno kumovao sad bilo na sv. krštenju ili potvrdi, i vi ste prije ili kasnije nadarili to vaše kumče darom, ili uspomenom! A zar mjesto da ste ga nadarili stvarju, bilo ma kakvom, ne može da slučajno izčezne bez traga, ili što slična? A onda? Nema više uspomene! Ne bi li dakle dobro bilo kad bi te mu mjesto toga dara podarili nešto drugo, što mu nitko oteti neće, a niti isčeznuti? Upišite ga kao doživotna člana u književno družtvo „Sv. Jeronimsko", a vi bogatiji u „Maticu"; on će tada primati od vas, ne samo jedan dar, nego će ga primati svake godine, svake godine sjećati će se Vas i onoga sretnoga trenutka.

Time ćete polučiti dvostruku svrhu: u prvom redu pribavljati mu zdrave duševne hrane, a s druge strane pripomagati će te liepu knjigu. (Konac sliedi.)

ovdje netko ondje kod istih zaposleni. Pa mogu i biti zadovoljni uspjehom, jer su te zajmovnice, dieleć zajmove bez obzira na narodnost i na političku vjeru, prometnule u godini 1900 tri milijuna i pol kruna. To nije baš ogromna svota za 16 zajmovnica, ali ako se uzme u obzir ograničenost djelokruga, nestašicu kapitala i to, da su se istom stale razvijati, mora se kazati, da se više nije ni moglo očekivati.

Da si budu dosljedni, članovi ove saborske manjine, su pred tri godine glasovali za osnuće zaklade, o čijim računih razpravljamo, premda po njihovom mnienju, temeljna glavnica nije odgovarala ni riedkom dogodjaju, koga se je htjelo slaviti, ni potrebi pučanstva. Glasovali su u nadi, da će se sa tom zakladom jednakom mjerom podupirati i talijanske i hrvatske i slovenske zajmovnice. Žalibože, mi se u svojih nadah prevarili, jer zemaljski odbor nedaje zajmove ako ne talijanskim zajmovnicam ili zajmovnicam, koje rade po receptu, što ga primaju iz Kopra, iz Poreča ili od puljskih prijatelja. Ako koja naša zajmovnica pita zajam, odgovora joj se: predložite talijansku molbu i priložite pravila u talijanskom prevodu, pa ćemo onda odlučiti. Hoće se dakle, da naše zadruge prodju prije pod kaudinske sohe i onda će biti zemaljski odbor tako milostiv, da uzme molbu u pretres. Toga neka od naših zadruga ne očekuje: siromasi smo, po ćemo makar i ostati siromasi, al svoga ponosa nećemo baciti pod noge za komadić kruha.

Naš zemaljski odbor nezna se popeti do one visine, na kojoj se nalaze zemaljski odbor u Pragu i u Brnu, gdje se diele podpore i zajmovi bez obzira na to, da li je Čeh ili Niemac onaj koji je pita. Ne, kod nas se vlada svagdje i u svemu na stranačku, korist i dobrobit puka je istom druga stvar.

U predloženih računih vidimo i to, da se je i preširokih rukava sa dieljenjem zajmova. Ono petšest talijanskih zajmovnica primilo je do 2000 Kruna bezkamatna zajma a 13.400 K uz kamate od 3%. To je svakako previše, jer treba misliti, da se ti zajmovi imaju po zakladnom pismu dieliti samo za pokriće osnovnih troškova i prvih potreba, a za to bi bila dosta i polovica onoga, što se dalo. To je praksa, koje se drži štajerski zemaljski odbor, pak bi moglo i za nas vrieditи.

Jer se dakle i ova zaklada zlorabljuje u stranačke svrhe, izjavljam u ime svojih drugova, da ne primamo i ne odobrujemo predloženi nam račun.

Matko Mandić izjavio je kod obračuna o školskoj zakladi za 1899; da ćemo glasovati proti istomu takodjer radi postupka c. kr. zemaljskoga školskoga vieća. To sastoji iz većine c. kr. ljudi, i ti su krivi što se dogadjaju grdne nepravice hrvatskomu i slovenskomu narodu u Istri. Oni, mjesto da rade po pravu i zakonu, plešu kako njim sviraju članovi zemaljskoga odbora.

Za govora dra. Dinka Trinajstića bilo je mirno na galerijah kao nikad. To kao da nebijaše pravo bar njekim zastupnikom većine. Za govora dra. Matka Trinajstića izašao je Bennati i njeki drugi, drsajuć stolicami i lupajuć nogami. Njeki su išli za prevjese pak tamo ćak i pušili. Jedan je išao k mladim gospodičićem na gospodskoj galeriji pak jih nagovarao da buče. Za govora Matka Mandića sa njeki zastupnici takodjer drsali, i već njim se je odazvalo njekoliko „gospode“ na pučkoj galeriji, koja su na silu kašljala, i inače svoju kulturu izkazivala.

* * *

Sliedeća sjednica utorak dne 17. septembra o 10. uri prije podne.

* * *

Podana al još nepriobćena interpelacija.

Zast. Jenko i drugovi podali su interpelaciju radi toga što komisija za pošumljenje Krasa zlorabi c. kr. činovnika za izručivanje talijanskih poziva hrvatskim i slovenskim posjednikom, te tako usiljuje talijanšćinu medju našim narodom. Ta interpelacija bila je podano redovito za sjednica dne 14./9. 1901., al je predsjednik nije priobćio nit dao čitati. Veće on da se slovenski ili hrvatski čita, a prevod talijanski nije valjda moguć biti nigdje. Takva šta može trpiti samo c. kr. [illegible] u Primorju, i oni koji su nad njom.

Za hrvatski zavod u Rimu

Gradjanstvo priestolnice svih Hrvata, bieli Zagreb, bio je prvi pozvan, da dade oduška svomu negodovanju nad hajdučkom provalom dalmatinskih bezkućnika u zavod sv. Jeronima u Rimu. Sviestno i rodoljubno zagrebačko gradjanstvo izvršilo je svoju dužnost dne 7. t. mj. dostojanstveno i častno sakupiv se u gradjanskoj Streljani u nečekivano velikom broju.

Velika skupština zagrebačkih gradjana razveselila je osobito nas pogranične Hrvate, koji smo vični iz daleka bolnim i tužnim srcem motriti nesretni razdor medju najboljimi sinovi hrvatskoga naroda. Ti sinovi podaše si prošle nedjelje u prostorijah gradjanske Streljane bratski ruku, da uzmognu svi složno dati oduška svomu ogorčenju nad zločinom, što ga počiniše na hrvatskoj svetinji u viečnom gradu odmetnici našega naroda. — Ta sloga, ta jednodušnost, koju pokazaše na dan velike prosvjedne skupštine svi neodvisni i slobodni gradjani naše priestolnice, zadala je dušmanom našim strah i trepet, a nam, koji smo na predstraži, trak nade u bolju budućnost hrvatskoga naroda. Kad bi Bog dao, da bi se ovako našli na okupu svi bolji sinovi našega naroda u svakom važnijem pitanju, nebismo trebali, da strepimo nad budućnošću našega mukotrpnoga naroda; uzaludno bilo bi ono drzovito graktanje Talijana, Niemaca, Madjara i Srba, koji zauzeše i u ovom pitanju odlučno neprijateljsko stanovište proti hrvatskomu narodu. Proti toli mnogobrojnim i silnim dušmanom, spasiti nas može jedino uztrajan rad, željezna sloga i uzajamna ljubav svih pošteno mislećih sinova našega naroda.

Predpostaviv te naše skromne misli i želje, vraćamo se na veliku narodnu skupštinu, da priobćimo našim čitateljem njezine glavne točke — u koliko nam to prostor lista dozvoljava.

Po sudu zagrebačkih listova sakupilo se je okolo gradjanske Streljane okolo 10.000 neodvisnih Hrvata, od kojih je moglo jedva 2000 njih u veliku dvoranu rečene zgrade.

Tuj sakupljeno gradjanstvo pozdravi kao sazivač narodne skupštine i kao predsjednik gradjanske Streljane odlučan zagrebački gradjanim g. Antun Gnezda. Razloživ u kratko prisutnim važnost i ozbiljnost trenutka, preporuči govornikom, da budu odlučni u sadržaju i stvari, a umjereni u rieči, te zaključi sa poklikom: „Sve za vjeru i domovinu! Sve za Hrvatsku, za njezino pravo i njezine svetinje! U to ime pomoz Bog!“

Na to bijahu izabrani perovodje skupštine gg. urednici Pasarić i Lovrenčević te dr. Radić. Kao govornike oglasi predsjednik gg. dra. Šimu Mazzuru, Eugena Kumičića i dra. Augusta Harambašića.

G. Mazzura govorio je obširno o postanku gostinjca, te kaptola sv. Jeronima u Rimu dokazav na temelju povjestničkih podataka, da je koli gostinjac, toli kaptol sv. Jeronima, od početka njegova utemeljenja u srednjam vieku, pak sve do danas pripadao hrvatskomu narodu. Papa Nikola V. odazvao se je godine 1453 molbi Hrvata, da im dade za bratovšćinu porušenu crkvu sv. Marnie na Martovom polju u Rimu, da tuj naprave gostinjac, kojega će prozvati imenom sv. Jeronima. Zatim je naveo govornik dalnje potvrde kasnijih papa na korist Hrvata, te razne ostavštine hrvatskom [illegible] počam od bosanske kraljice Katarine god. 1478 pak sve do najnovijeg doba, kada je [illegible] kaptolu na [illegible] novčanim sredstvi hrvatski biskup.

Povjestničari dokazali su nepobitno, da se je primalo u gostinjac sv. Jeronima osobe iz Dalmacije, Hrvatske, Slavonije, Bosne, Istre, Kranjske, Štajerske i Koruške za to, što su sve govorile istim, t. j. hrvatskim jezikom.

Naglasiv jošte govornik velike zasluge hrvatskih biskupa, napose vladike Strossmayera i nadbiskupa Stadlera, te iztaknuv kako je sv. otac Lav XIII. brevem „Slavorum gentem“ pretvorio kaptol sv. Jeronima u kolegij ili zavod sv. Jeronima za hrvatski narod i kako se je Njeg. Veličanstvo zauzelo za provedbu rečenog breve-a, predloži skupštini na svršetku ovoga članka navedene resolucije.

(Konac sliedi.)

* * *

I naša Istra počela se gibati. Tako je na pr. Baška odposlala sliedeće brzojave, i to:

„Eminentissimo cardinali Rampollae — Vaticano, Romae. — Comunitas Bescensis, grata Summo Pontifici de insigni beneficio etiam Veglensi Dioecesi literis Slavorum gentem exhibito, unsum ferocem perditorum hominum, quo collegium croaticum usurpare conati sunt atque adhuc conantur, ex toto corde abominat ac damnat. — Matejčić, potestas“.

„Njegovoj Preuzvišenosti ministru Goluchowskomu, Beč. — Občinsko upravitelјstvo Baške u Istri moli Vašu Preuzvišenost, da blagoizvoli zauzeti se neka budu poštovana i sačuvana prava hrvatskoga naroda nad zavodom svetoga Jeronima u Rimu. — Matejčić, načelnik“.

„Njegovoj Preuzvišenosti ministru Goluchowskomu, Beč. — Zauzeto za prosvjetu hrvatskoga naroda ovo družtvo prosi Vašu Preuzvišenost, da poduzme shodne korake za obstanak prosvjetnoga zavoda svetoga Jeronima u Rimu. — Baščanska Čitaonica“.

* * *

Osuda pretorova glede smetanja posjeda je objelodanjena. Uzdiže do nebesa plemenitost Laži-dalmatinaca, ali ipak nemože a da ne prizna, da su nasilno provalili u tudje vlastničtvo. Po tomu bi morao biti Dr. Pazman postavljen opet u sva prijašnja prava, al dà, našla se dosjekočica, da Dalmatinci nisu više u zavodu, nego da je povjerenik talijanske vlade Suska. Proti ovomu, mora opet da Pazman provede tužbu, te će biti ročišće na 21. tek.

* * *

Bečka diplomacija je najednoć ohladila za Hrvate. Kad im se krate u monarhiji najelementarnija prava narodna, tko će pametan očekivati od diplomacije da ih zaštiti prama inozemstvu. Pa još kad bi moglo nastati trvenje s milom saveznicom, koja je tako lojalna, da drži na uždi talijansku iredentu!

* * *

Dalmatinske novine se bezdušno pliene. Zadnji „Narodni list“ stigao je u Puli zapljenjen na 20 mjesta. A tako sliedi već od više brojeva on i svi drugi hrvatski listovi Dalmacije.

* * *

Iz Dalmacije je dobio papinski državni tajnik kardinal Rampolla do 500 brzojava sa izrazom zahvalnosti i odobrenja a prosvjeda proti Laži-dalmatinskim hajdučima. Službeni list papinske vlade „L'osservatore romano“ počeo ih je tiskati, ali samo one s podpisima, dne 9 tek.

* * *

Sv. Otac Papa naložio je jednome Istraninu, da napiše povjest zavoda Sv. Jeronima, te će brzo brošura sa dokumentima pod tisak.

Iz Rima piše visokopoloženi prijatelj našega lista: „Naši će dušmani samotno u kut, jer ih ista talijanska vlada ne može da štiti a pobjeda je naša stalno“. Dao Bog brzo!

DOPISI.

Iz Zrenja 5. t. mj. Viest, priobćena u 68. broju zaslužne „Naše Sloge“ pod naslovom „Javna pučka škola na Zrenju“ ponukala nas je, g. uredniče, da i mi se još o tom velevažnom pitanju javimo.

Pol vieka je prošlo, što neima na Zrenju pučke škole. Prije pol vieka podučavao je tadašnji kapelan Alojzij Pavlović, a od tada zaboraviše na nas u pogledu pučke prosvjete sve oblasti. Videći se u tmini neznanstva i dugotrajnog duševnog mrtvila, počeli smo se g. 1900. budili i micati. Sastalo se je nas više kmetova, pogovorili smo se i konačno složili, da treba, da učinimo sami prve korake za ustrojenje javne pučke škole.

Dne 25. junija 1900. upravili smo prvu molbu sa 80 podpisa otaca djece na c. kr. zemaljsko vieće u Trst.

Molili smo, da nam se na temelju prava i zakona ustroji javna pučka škola sa hrvatskim naukovnim jezikom. Našu molbu razpravilo je rečeno školsko vieće i zaključilo, da se kod nas ustroji pučka škola. To si tumačimo tim, što je upravno vieće na Zrenju dobilo nalog od zemaljskoga odbora u Poreču, da imade graditi kuću za javnu pučku školu. O tom nalogu šutili su zrenjski krnjeli i šarenjaci kao riba u moru.

Prigodom zadnjeg izbora župnika na Zrenju dne 27. julija t. g. upitao je kotarski poglavar g. Lasciac upravitelje naše porezne občine: što li misle, kada će škola graditi? Oni odgovoriše kapetanu, da oni imadu školu (Leginu) i da im druge netreba. Na to ih opomenu g. kapetan, da ako neće graditi škole, da moraju stvoriti zaključak upravnog vieća i kazati razloge, zašto neće da grade. Ti razloži da bi mogli biti: loše godine i siromaštvo puka.

Odmah na to bijaše sazvana sjednica upravnog vieća i to dne 17. agusta t. g. Medju ostalimi točkami dnevnoga reda, bijaše i ona o gradnji pučke škole. K sjednici je došao i načelnik iz Oprtlja Fortunato Antonaz sa občinskim tajnikom. Ovi dodjoše, da podadu savjete našim upraviteljem, koji su zaplesali, kako su im oprtaljci zasvirali. Zaključeno bijaše naime, da škole neće graditi, jer da je občina siromašna, da su loše ljetine i da druga škola nije potrebita, pošto imamo već jednu. Što da kažemo na taj zaključak? Težko je odgovoriti hladnokrvno na ovako uvriedljive zaključke.

Nas 80 otaca pitamo hrvatsku pučku školu a nam se držovito odgovara: eno vam „Legina“ škola! Nije li to skrajno drzovito, da im pošaljemo vlastitu djecu na duševnu smrt. Neznamo, je li u tom zaključku više zlobe ili više gluposti. Zašto nešalju krnjeli, šarenjaci i talijanaši svoju djecu u hrvatske škole? Zar smo mi za to stvoreni, da šačici talijanaša i krnjela služimo, da ih slepo slušamo i da činimo ono, što oni hoće — premda smo mi u većini. Nipošto! Mi smo dugo služili i robovali talijanaškoj gospodi, pak dotepenim krnjelom, al to mora već jednom prestati. Mi se nećemo više zadovoljavati sa onako vriedjajućimi nas zaključci, već ćemo tražiti drugdje svoje pravo. Zakon govori jasno za nas, pak neka se taj zakon vrši.

Kako mudre zaključke stvara i inače naše upravno vieće, čujte ovu:

U sjednici toga vieća bilo je zaključeno, da se gradi župna kuća na Zrenju. Dne 4. maja 1895. bijaše dražba za tu gradnju. Gradnju preuzeše poduzetnici za svotu od 4.583 for. 96 nvč.

Odbor, izabran za gradnju te kuće, zaključi, da se ima pokriti taj trošak nametom od 50% na porez i trgovinu u poreznih občinah Zrenj, Salež i Pregara. Rečene občine plaćaju godimice poreza itd. for. 2040·36; godišnji namet iznosio bi dakle 1020·18 for.; za pet godina iznosio bi taj namet 5100·90 for. Ako se ova svota odbije od svote procienjene za gradnju župnog stana, ostane još f. 516·94.

Od ovih 516 for. imao je odbor naplatiti svoje troškove — ako ih je imao; od iste svote imala bi se nadoknaditi gubitak, ako se nije možda do novčića sav namet utjerao. O tomu će morati da položi rečeni odbor podrobne račune.

Preostati je moralo dakle preko 516 f. pa ipak nebijahu poduzetnici plaćeni; oni su morali sudbenim putem tražiti ono, što su pošteno zaslužili. Tada se je našlo upravno vieće u velikoj stisci, jer u blagajni nebijaše novca a župljani su platili, što ih je išlo, t. j. svih pet obroka. Na to je izjavilo upravno vieće poduzetnikom neka traže svoje kako mogu najbolje. Što će na to poduzetnici? Pograbili su petoricu najimućnijih kućegospodara, koji su imali dug na občini za občinska dobra u iznosu od 100. for. uz godišnje kamate 6% za tri godine natrag, što čini ukupno for. 590. Dodajmo tomu gornji ostatak od for. 516·94, to čini ukupno for. 1106·94. Sada pitamo naše upravitelje, kamo je pošla ta ogromna za nas svota novca? Zar ste toliko potrošili za vaše trude, puteve i dnevnice.

Iz ovoga će razviditi svatko pravi razlog, iz kojega nam nedajete škole; jedno, što ste potrošili bezpotrebno silu novca, a drugo što želite, da ostanemo i nadalje tupi i glupi bez škole i da nepitamo za vaše načune.

Nadamo se u Boga velikoga, da će ovakve činjenice otvoriti konačno oči tužnomu i zaslepljenomu narodu, koji će onda pitati svoje gospodare, da mu polože račun o ovako uzornom gospodarstvu. Čisti računi moraju na svietlo, pa tko je kriv, neka trpi!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Dne 12. t. mj. stigao je car i kralj Fran Josip I. u Naskovce, u Slavoniji, gdje ga dočekaše hrvatski ban, hrvatski ministar, madjarski ministar-predsjednik i veliki župan virovitičke županije grof Teodor Pejačević. Pozdravljen, odvezao se je kralj dalje željeznicom u Doljnji Miholjac u pratnji nadvojvode Frana Ferdinanda, hrvatskoga bana i drugih dostojanstvenika. Kasnije stigao je tamo rumunjski priestolnasljednik Ferdinand, koga je dočekalo Njeg. Veličanstvo i nadvojvoda Fran Ferdinand. Dne 13. t. mj. u jutro podalo se je Njeg. Veličanstvo sa sjajnom pratnom na vojno polje, gdje se vršile velike vojničke vježbe.

Kod izbora u izvanjskih občinah susjedne Kranjske, koji se obaviše dne 12. t. mj., izašla je pobjedonosna narodno-katolička stranka, jer od 16 mandata toga izborničtva, dobila ih je 15, a samo 1 narodno-napredna stranka. Ova stranka imala je još u posliednjem saboru 2 mandata u rečenom izborničtvu, te je tim izgubila 1 mandat. Glasilo narodno-katoličke stranke piše povodom tog svog uspjeha, da se je broj njezinih birača u zemlji pomnožio i da je ona dobila većinu u nekih občinah u kojih su do sada naprednjaci pobjedjivali. Mi ostajemo kod onog, što smo opetovno na ovom mjestu kazali, da se naime nemožemo u Kranjskoj veseliti dielomičnoj pobjedi ni jedne ni druge stranke, jer je i pobjeditelj i pobjeđjeni slovenski narod.

Češka radikalna državo-pravna stranka izdala je na svoje birače izborni proglas, u kojem polaže glavnu važnost na državno pravo češkoga naroda prodredjujuć tomu pitanju sva ostala javna pitanja. Program govori i o jedinstvu kraljevine Češke i o čeških manjinah u njemačkih predjelih Češke. Zanimiva je ona točka programa, koja govori o tomu, kako ima zastupnik zastupati cieli narod, nipošto pako pojedini razred naroda.

Dne 11. t. mj. obavljeni su izbori u gradskih kotarih za galički sabor. Osobitih promjena neima u razmjeru sa dosadašnjimi strankami. Umjerena lievica pridržala je 11 svojih dosadašnjih mandata, a konservativci svojih 6. Poljska pučka ili demokratska stranka izgubila je od dosadašnjih 11 mandata 2. Zanimiv bijaše izbor seljačkog kandidata Bojka u Lavovu, koga su demokrati postavili proti plemstvu, koje je Bojka srušilo u izbornictvu izvanjskih občinah. U Krakovu izabrani su dva konservativca; u Lavovu jedan demokrat i 4 člana umjerene lievice te član pučke stranke Bojko.

Pošto imade do sada umjerena lievica sa demokrati 33 mandata, pučka stranka 3 mandata, Rusini 13 mandata. to broji čitava opozicija u izvanjskih i gradskih kotarih 49 mandata.

Srbija. Srbski kraljevski supruzi krenuli su dne 9. t. mj. u prutnji ministra i drugih dostojanstvenika iz Smedereva, gdje su ljetovali, u unutarnje predielo kraljevine, kamo nisu mogli prošle godine u posjete. Najprije stigoše u Kragujevac, gdje ih je narod svečano dočekao.

Amerika. Predsjednik sjedinjenih sjevero-američkih država preminuo je u noći od dne 13. na 14. t. mj. usljed rane, zadobivene na sve-američkoj izložbi u Buffalu od razbojničke ruke anarhista Czolkosa. Nasilna smrt obće obljubljenoga Mac Kinley-a izazvala je u čitavom svietu najiskrenije saučešće.

Po američkom sustavu naslieditи će na vladi predsjednika američkih država njegov zamjenik ili podpredsjednik Teodor Rooseveldt sve do izbora novoga predsjednika, što će se zbiti tekar godine 1904. Pokojni predsjednik preporučio je svomu nasliedniku na smrtnoj postelji, da nemienja ništa na njegovom programu, s kojim je pučanstvo slobodnih američkih država posve sporazumno bilo. Mrtvo tjelo predsjednikovo prenesti će iz Buffala u glavni grad Washington.

Mjestne:

Gospodine Frank gdje ste? Jučer zakasnio je vlak, radi nezgode kod Roča. C. kr. pošta recte g. Frank objesio na vratih pošte bielu novo tiskanu tablu na kojoj stoji napisano pod „Postvertheilung" i „distribuzione della posta" da će se listovi dieliti istom u 5 sati i 30 časova.

Jedan mornar, koji je imao dignuti poštu buljio je u tu tablu, valjda da sazna što to piše, nu kako nije razumio nego hrvatski, nije mogao doći na kraj toj svojoj zadaći. u to vrieme prodjoh mimo a mornar čuvši da govorim hrvatski-poleti zamnom, pa me umoli, da mu rečem što tamo piše, a ja mu drage volje protumačih. „Pa zašto neideš na poštu pa će ti reći" upitah ga; „bio sam gospodine" odgovori mornar „ali koji vrag ju razumije govorila mi talijanski, a ja pametan ko i prije". — Evo i ovo malo ilustracije odnošaja kod naše pošte. G. Frank gdje ste? Ako Vam je muka pisati hrvatski, postavite onda jednog slugu pred vrata, koji će našem narodu tumačiti odluke i produkte Vaše patriotičke mudrosti.

Živila jednakopravnost!

Sudruzi u zatvoru i bez posla. Mjestno redarstvo zatvorilo je bilo prošlih dana poznate prvake takozvane socijal-demokratičke stranke sudruga Martina i sudruga Lonzara. Nakon preslušanja pušteni bijahu obojica na slobodu. Nu zapovjedničtvo arsenala jih nije htjelo više primiti u posao.

Povod uapšenju bila je knjiga anarhističkoga sadržaja nadjena kod Ližnjanca Ravnića, kojemu ju je dao sudrug Martin. Talijanske novine htjele su i ovom prigodom oklevetati Hrvate kao dopisnike c. kr. policije te su javile, da je „pop" upozorio puliciju na tu knjigu. Ližnjanski župnik nalazio se je cielo vrieme u krapinskim toplicam, a napokon je i sam Ravnić izjavio, da to nije istina. Eto, kako su Talijani kadri sve izmisliti da nas prikažu u hrdjavom svjetlu.

Zakasnjenje željeznice. Jučerašnji istarski vlak br. 2, koji dolazi u Pulu na 1 po podne, zakasnio je 4 sata, jer se je na željezničkoj pruzi medju Ročom i Buzetom odlomio komad briega i zapriečio prolaz. Vlak polazeći iz Pule na 2 sata nije odputovao.

Pokrajinske:

Stanje preuzvišenoga vladike Sterka jest još uvjek jednako bez ikakove nade na oporavljenje. Čujemo, da je Sv. Otac Papa, saznav da je biskup u smrtnoj pogibelji, poslao istomu svoj papinski blagoslov. Bio mu u pomoć! — što mu želimo i molimo Boga i mi zajedno sa svimi njegovimi vjernici, rodjaci, prijatelji i štovatelji.

Iz Podgrada pišu nam 12. t. mj. Dne 8. septembra priredismo zabavu na korist družbe sv. Cirila i Metoda. Program je bio obilat. Iza točke tamburanja progovorio je gosp. prof. Spinčić, te nam kratkim ali jezgrovitim riečima razložio razliku izmedju „Schulvereina", „Lege Nazionale" i naše družbe sv. Cirila i Metoda. Iza njegovog krasnog govora sliedilo je tamburanje, a zatim vesela igra „Lokavi snubač", koja je vrlo dobro izpala. Igrali su osobito dobro gosp. Nadilo, te gospodjice: Nesmiljana Jelušić, Marička Tovstoveršnik in Marija Demojzes. Dobro se je ponio i gosp. Kariš kao glavar. Kod tamburanja se osobito odlikovala gospodjica Jelušić. Svima, koji su bilo kod predstave, bilo kod tamburanja sudjelovali najljepše se zahvaljujemo, te ih molimo, da i nadalje nastoje priredjivati takve zabave. Čisti dobitak za „Družbu" jest vrlo povoljan. Ovom prigodom valja, da se osobito zahvalimo dr. Bilekovoj, koja je najviše izmedju podgradskih dama zauzela i riečju i činom da zabava što bolje ispade. I njoj se toplo preporučamo, da bi nam blagoizvoljela ostati i nadalje tako sklona. Ne možemo od manje da se ne zahvalimo i g. Kalokiri, što je spretno vodio tamburanje. Na koncu se najljepše zahvaljujemo svima onim, koji su nas iz bliza i daleka posjetili, našu zabavu uzveličali i našoj „Družbi" milodarom ili pleplatom pripomogli. Živili svi skupa!

Pjevačko-tamburaško družtvo „Sloga" u Zametu (obć. Kastav) slavi u nedjelju 22. t. m. veliko slavlje. Toga dana otvara naime svoje družtvene prostorije svečanim načinom. U tu svrhu priredjuje sjajnu zabavu sa pjevanjem, predstavom, glasbom i plesom. Sudjelovati će i nekoliko bratskih pjevačkih družtava.

Preporučamo našim rodoljubom, osobito onim iz Liburnije i Rijeke da čim mnogobrojnije posjete onu zabavu ili da se inače sjete onoga toli koristnoga družtva.

Kako ćemo do prepisa izbornih listina? Za predstojeće zemaljske izbore od velike je važnosti znati, kako se može doći do prepisa izbornih listinah u pojedinih občinah Istre, s kojimi vladaju naši naši narodni protivnici.

Način je vrlo jednostavan i mi ga preporučamo svim našim rodoljubom u onih občinah Istre, u kojih im nije moguće doći do prepisa izbornih listinah. Takve su sve one občine, u kojih gospodare Talijani, koji neće da dopuste našim ljudem izbornih listina, jer znadu vrlo dobro iz iskustva, da u mnogo od tih občinah nebi predobili kod izbora, kad bi bile izborne listine od naše stranke prepisane i uredjene. Oni računaju dakle jedino na prevaru i na slieparstvo znajuć; da im izkvarene izborne listine pomažu do pobjede.

Da se tomu slieparstvu na put stane, preporučamo našim istomišljenikom, da se posluže sliedećim sredstvom, kojim se je obilato i plodonosno poslužila jedna politička stranka u jednoj od susjednih nam pokrajina. Evo kako:

Občinar, koji ima izborno pravo stupi u občinski ured i pita, da mu se dade prepisati izbornu listinu — pošto bijaše ista izložena svakomu na uvid. Tajnik il neće mu dozvoliti prepisa — jer da zakon dozvoljuje samo pregledati, nipošto prepisati izborne listine.

Občinar se prituži brzojavnim putem na političku oblast ili na kapetanat. Zatim se vrati u občinsku pisarnu, pročita prvo ime u listini, izadje iz pisarne i vani si zapiše to ime na pripravljeni papir. Zatim se vrati opet u pisarnu, pročita drugo ime, ide van, zapiše si i to ime, pak se vrati opet po treći, četvrti put itd. u pisarnu i svaki put si zapiše novo ime izvan pisarne.

To ulazenje i izlazenje, u i iz pisarne, dodija napokon tajniku, načelniku, ili njegovom zamjeniku, te hoće, da mu i to zabrane. Ali toga mu nemogu zabraniti, jer u zakonu nije rečeno koliko puta može jedan ili drugi doći u občinsku pisarnu, da pregleda listine.

Dok traje u občinskom uredu to pogadjanje, stigne od političke oblasti odgovor na brzojav ili občinaru, da može prepisati listine, ili načelniku, da mora dozvoliti prepis listine.

Za taj posao neće se drugo, nego malo odvažnosti i uztrajnosti pak se dodje do cilja.

Da olahkotimo posao našim občinarom podajemo njim eto i uzorac brzojavke: „Kotarsko poglavarsto Poreč, Pula, Lošinj, Kopar itd. Glavarstvo obćine nedozvoljava prepisati izbornu listinu, molim posredujte N. N."

Za slučaj, da nebi stigao od kotarskoga poglavarstva na vrieme odgovor, neka se dotični občinar obrati odmah na najbližega mu narodnoga zastupnika ili brzojavno na političko družtvo „Edinost" u Trstu.

Ovu poduku neka sačuvaju naši rodoljubi za eventualnu porabu.

Željeznička nesreća. Jučer u jutro na željezničkoj tračnici kod Zarečja oborio je vlak prolazeću mljekaricu, koja je po željezničkim tračnicama u Pazin pošla, i presjekao joj obe noge. Donesena je ta nesretnica u bolnicu u Pulu.

Iz drugih krajeva.

Cigaretni papir družbe sv. Cirila i Metoda za Istru već je predan na prodaju. Svaki rodoljub neka traži i da mu se dade samo takav papir. Razpredavači neka se obrate ravno na gosp. Stjepana Gamulina, Jelša, Dalmacija.

Naručbe za žigice i za cikoriju družbe sv. Cirila i Metoda imadu se slati na gosp. Milana Gremera, Rieka. Za cigaretni papir valja se obratit ravno na gosp. Stjepana Gamulina na Jelši, Dalmaaija.

Dolje s Austrijom! — nekažemo mi, Bože sačuvaj — tà kako bismo mi bez nje! Dolje s Austrijom viču njezini prijatelji i saveznici iz Italije — i to ne u Italiji, već oni dolaze k nam u Austriju i tuj viču i urliču: dolje s Austrijom!

Tko ne vjeruje nam, neka čita listove iz Dalmacije, koji opisuju dolazak Jakinjana, koji su došli dne 29. agusta pozdraviti zadarsku talijansku „braću". Slie-

dećeg dana kod odlazka Jakinjana pozdravljali su ih zadarski talijanaši sa: živili Jakinjani! živio talijanski Zadar; a Jakinjani odgovoriše oduševljeno vičuć: živila talijanska Dalmacija! dolje sa Austrijom.

Nekoji listovi ukoriše oštro jakinske goste, koji da zaboraviše da su u tudjoj državi, ali i ti listovi zaboravljaju, da Austrija rada prima takve šlape, jer znade, da je to jedino izraz duboke ljubavi koju goje do nje u Italiji.

Trešnjeva koščica prouzročila smrt. Dne 5. t. mj. preminno je u Gmundenu princ Kristijan Brunschwik-Luxeburški nakon podulje bolesti. Za trajanja bolesti liečnici nisu mogli pravo ustanoviti njezin uzrok i izvor. Poslije smrti otvorili su liečnici tjelo princevo, da ustanove pravi povod bolesti i smrti. Na svoje začudjenje nadjoše u slijepom crievu trešnjevu koščicu, koja je prouzročila najprije upalu a zatim probušenje crieva, odatle je sliedila smrt.

Ovo neka bude opomenom onim, koji običavaju proždirati trešnjeve koščice.

U korist učiteljskoga konvikta i zagreb. družtva „Dobrotvor", izdaje zagreb. učitelj Franjo Bartuš, „Mala knjižnicu" za svakoga. Svaki mjesec izaći će jedna knjižica. U tim knjižicama crtat će se u kratko i jezgrovito razno znanje, što ga svaki čovjek mora znati za se i u saobračaju s drugim ljudima.

Ciena je pojedine knjižice 16 fil. poštarinu osam fillira više. Mjesto novca mogu se poslati i čiste poštanske marke. Šalje se samo uz gotovinu ili po knjižarima. Pretplata za cielu godinu je 1·80 K.

Sva su prava pridržana. Naručbe se šalju Franji Bartušu, Zagreb, Rainerova ulica br. 13.

Do sada su izašli ovi sveščići:

1. O vladanju u obitelji i u družtvu. 2. Spomenarke. Mudre i birane rečenice i kitice hrvatskih književnika i dr. za spomenare. Čestitač. Najljepše želje hrvatskih pjesnika i dr. za godove, imendane i ine svečanosti.

Za Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru!

Primili smo sliedeći poziv, kojega radi obiloga gradiva tekar sada priobćujemo, preporučajuć rodoljubom, da si ga u srce uciepe. Evo ga: Hrvati i Hrvatice! Evo nas, da još jednom, i to po stoti, možda i po hiljadi put, zakucamo na plemenito vaše rodoljubno srdce.

Tužna je kob nas — istarskih Hrvata!

Naš narod čami još sveudilj u tmini neznanja, a i njegov podmladak čeka ista sudbina: crna i pusta budućnost, ne smiluje li mu se na vrieme onaj, koji mu je po srdcu najbliži.

I hrvatski se narod smilovao tomu patniku — nema po gotovo dana, da ga se ne sjeti izdašnim darom, što ga namienjuje našoj „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru".

Vječna hvala i nikada nezahoravna harnost plemenitomu narodu hrvatskomu, koji se tako srdačno zauzimlje za nesretnu svoju braću.

I naša „Družba" se žuri, da te darove dobre naše braće odmah uloži u korist naroda našega. Na najizvrženijim točkama ona gradi škole, koje bi imale da postanu neoborivim tvrdjama protiv tudjinstva.

No sredstva, kojima može da razpolaže naša „Družba", premalena su — dočim su njezine potrebe pregoleme.

Da se pak njena sredstva što više pomnože, potrebna je što izdašnija i stalna pomoć i sloga naroda.

I „Družba" je našla način, kako ju može cieli narod podpomagati, a da kod toga on sam ne šteti ništa.

„Družba" je naime već dosada sklopila ugovor sa tvrdkom žigica i time izhodila sebi liep i stalan godišnji prihod.

Tako je isto nedavno sklopila ugovor i sa gospodinom Gamulinom, trgovcem u Jelši, koji je već turio u promet cigaretni papir pod markom „Družbe". I jedno i drugo poduzeće, molimo, da svi Hrvati što toplije podupru, jer od toga će ovisiti procvat naše „Družbe".

Ali družba se nije tu sustavila.

Ona je s „Prvom jugoslavenskom tvornicom kavinih surogata u Ljubljani" sklopila nedavno ugovor, uslied kojega će se u svim hrvatskim zemljama prodavati cikorija i sladna kava pod markom „Družbe".

Od toga će, kao i od žigica i cigaretnog papira imati „Družba" liepi dohodak, pa se uslied toga obraćamo na sve Hrvate, a navlastito na dične i rodoljubne naše Hrvatice, da nabavljaju samo onu cikoriju i onu sladnu kavu, koju će „Prva jugoslavenska tvornica u Ljubljani" dati u promet pod markom „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru".

Glavno skladište kavinih surogata naše „Družbe" biti će kod gospodina Milana Gremera na Rieci.

Sve naručbe neka se uprave na spomenuloga gospodina, i to što prije, pošto će se cikorija i sladna kava „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" turiti u promet već početkom mjeseca rujna.

Opatija, početkom kolovoza 1901.

Ravnateljstvo
„Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

C. kr. poštno i brzojavno ravnateljstvo
za Trst, Primorje i Kranjsku.

Br. 35.601.

Natječajni oglas.

Razpisuje se natječaj na mjesto poštanskog poslovača pri c. kr. poštansko-telegrafskom uredu u Vrbniku (III. razred 4 stupanj) uz pogodbu i kauciju kruna 400.

Plaća za poštansku službu iznosi 550 kruna god., za telegrafsku službu 100 kruna god., uredni pavšal iznosi 140 kruna god. a pavšal za poslužnike kruna 1486 god.

Molbe kroz rok 3 sedmice na c. kr. ravnateljstvo pošte i telegrafa u Trstu.

Od c. kr. ravnateljtva poštâ i brzojava.

U Trstu, dne 12. septembra 1901.

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slaštice.

Prvo slovensko skladište pokućstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu – Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom
Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Treći svezak
Povjest Hrvata
od prof. Vjek. Klaića.
Do sada izašla tri svezka dajemo uz mjesečne odplate po K. 4.—.

Upravo je izašao treći svezak (drugoga svezka drugi dio) znamenitoga djela:
Povjest Hrvata
od najstarijih vremena do svršetka 19. stoljeća.
Ovaj svezak obuhvaća 20 štampanih araka, ukrašen je sa 77 slika, a stoji svezan 6 kruna, tvrdo vezan 8 kruna.
Napisao je VJEKOSLAV KLAIĆ.
Koliko vriedi djelo prof. Vjekoslava Klaića o povjesti Hrvata, priznala je u najnovije doba i slavna
„Matica hrvatska", dosudivši piscu nagradu grofa Ivana Nep. Draškovića za godinu 1900.
Pozivamo sve dosadašnje predbrojnike da si nabave ovaj najnoviji svezak, a ujedno molimo, da svaki u krugu svojih poznatih, ovo za nas toli važno djelo, toplo preporuči za nabavu.
Da olahkotimo novim predbrojnikom nabavu do sada izašlih 3 svezaka, to evo javljamo, da smo pripravni sve do sada izašle svezke davati na mjesečne odplate.
Kod naručbe ili primanja knjiga imade se platiti prva odplata od K. 4.— a ostatak točno svakoga uzastopce sliedećega 1-ga u mjesecu.
Naručbe prima svaka knjižara i nakladna
Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu.

Treći svezak

Da se jednom počne sa jeftinom prodajom robe na bazaru, to je jedna od najvećih švicarskih tvornica ura *rad reklame* meni poslala svoj fabrikat, da ga populariziram i *dok zaliha traje*, prodaju se sliedeće žepne ure sa finim radnjama skoro badava.
Svakoj je uri priložena košuljica od kože i jedno novo izmišljeno umanjujuće zrcalo kao dar, badava.

for. 2.10 stoji	jedna Nickel-Anker-Remontoir žepna ura sa posrebljenjem franc. lancem i kutijom.
for. 4.20 stoji	jedna prava srebrna Remontoir žepna ura sa američkim posrebrnjenim lancem i kutijom.
for. 4.70 stoji	srebrna ženska ura, Remontoir sa posrebrnjenim engleskim lancem i kutijom.
for. 11.— stoji	prava sa 14 karat. zlata Remontoir žepna ura sa elegantnom kutijom iz atlasa i lancem.

Sve je garantirano za 3 godine
Što ne odgovara rado se promjenjuje, ili se novac povraća, pak je tako svaki riziko izključen. Sličnu su oglasi patvoreni. Dobit se može uz gotov novac ili pošt. pouzećem kod tvrdke
BRAĆA HURVIZ
Skladište ura i zlatnih stvari na veliko. — Dobavljač c. kr. austr. saveza, drž. činovnika, i t. d. Ilustrovani cienici gratis i franko. **Krakov, Stradom 17.** Traže se agenti.

Posvemašnja razprodaja
na poprieko
Svakovrstne sitnižke robe
uz 50% popust
biva u bivšem dućanu Malusà na trgu Largo Porta del Torchio.
Tko želi jeftino što kupiti, neka se požuri.
M. Mardešić, vlastnik.

Taftà za turiste od L. LUSER-A.
Najbolji i priznati lieč
za kurje oči žuljevitost itd.
Glavno skladište:
Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling
po novč.
Neka se pita: Taftà za turiste
Luser
80
Dobiva se u svim ljekarnama.
U Trstu: J. Serravallo, M. Ravalchi, Leitenburg, A. Praxmarer, U. Cattelli, Cristofoletti, Pontoni, U. Pali, A. Wagnermann, E. Carnevutelli.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice
svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.
U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.
Anton Klement, *krojački majstor.*

Broj 74. Pula, u petak dne 20. septembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priopćenja itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt: predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i uzmaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki čan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

† Andrija Marija Sterk.

Muklim glasom javljaju zvonovi širom tršćansko-koparske biskupije vjernikom, da se je preselio na drugi bolji sviet njihov nadpastir, dobri i blagi biskup presvjetli g. Andrija Marija Sterk. Utorak na jutro malo poslije 9 sata predao je Svevišnjemu nakon trodnevne težke borbe sa smrtju —. svoju plemenitu dušu.

Očekivalo se je dan na dan tužnu viest, jer se je znalo, da visokomu patniku neima više lieka, al je i ta viest došla prerano, porazno.

Drevna tršćansko-koparska biskupija obudovljela je opet! Njezin nadpastir leži spokojno na mrtvačkom odru nakon težke borbe sa ljudima i sa smrću. Shrvan od duševne i tjelesne boli pade a da se više nikad nedigne! Tužne li nam se roje misli gledajuć mrtvo tjelo plemenita biskupa, milosrdna i dobrostiva muža, koga je ljudska zloba pomogla u grob turnuti. Blagopokojni biskup Andrija Marija kao da bijaše stvoren za to, da širi božanski blagoslov okolo sebe i da nagradi i usreći svakoga, koji se je pod njegovo okrilje utekao. Dobrotu srca i plemenitnom svoje duše nastojaše, da bude pravim apoštolom, vriednim pastirom svemu svomu stadu. Njegovo glavno i osobito nastojanje, njegova vruća želja, koja ga je u svemu pratila, bijaše ta, da čini svakomu dobro, da bude sa svakim prijazan i ljubezljiv, da povredi radje svomu nego li tudjincu. Ali riedko je brao plodove svoje dobrote, svoje nepristranosti, svoje susretljivosti i... popustljivosti. Umjesto zahvala i priznanja, žeo je vrlo često nezahvalu, prigovor i pogrde. To ga je bolilo silno! Tužio se često na pokvarenost ljudske ćudi, koja neće da prizna pojedincu ni dobre nakane.

Svojom ljubeznjivošću i susretljivošću nastojao je blagopokojni biskup Andrija Marija svakoga predobiti i svakoga osvjedočiti o svojih plemenitih namjerah. Varao se! Upravo njegova mirna, blaga i popustljiva narav bijaše izvorom mnogim mnogim njegovim bolim i jadom.

Protivnike svoje, neprijatelje crkve i domane naroda našega hotio je razoružati dobročinstvi, milosrdjem, obzirnošću i susretljivošću. Nu za dobra djela slielila je obično slaba plaća. Mjesto priznanja i zahvale, dobivao je: smjeh, kletu i ruglo. Pekło ga to silno! Tužio se bog toga prijateljem često, kako ga sviet neće da razumije, kako se slabo tumači njegovo djelo.

Blagopokojni biskup Sterk ocutio malo sladkosti a dosta gorčine biskupovanja već na kvarnerskih otocih, gdje je naš dobri i pobožni narod iskreno ljubio i visoko cienio.

Preseliv se u Trst na drevnu stolicu tršćanskih biskupa, nestalo mu i ono malo sladkosti a gorčine se postostručile. Proti njemu ustali su najprije židovsko-liberalni listovi, pak jedan dio lažliberalnog pučanstva biskupije i konačno čitavo talijansko svećenstvo združenih biskupija. Uzalud je nastojao, da uzburkane duhove umiri, da uzplahirane ublaži, a sve skupa da osvjedoči kako su na krivom putu, kako su slabo podučeni i kako imade on najplemenitije želje, težnje i osnove. Sve bijaše uzalud! Uzevši ga jednom na nišan, nehtjedoše ga više ni časak na miru pustiti. Tražio je pomoći i zastite i tamo, gdje bi ju bio morao naći. Odbiše ga, jer su danas u našem Primorju takvi odnošaji, da je Talijanom sve dozvoljeno. U biskupu Andriji Mariji nazrievali su naši i njegovi protivnici političkog strančara i slavenskog kolovodju. Nije bio na žalost nit jedno nit drugo. Predobar je bio napram svojim protivnikom, što su oni smatrali slabićom, i što su na sve moguće načine izkoristiti nastojali. Svoje protivnike nudjao je kruhom a oni mu vraćaše kamenom. Udarajuć na biskupa htjedoše pogoditi njegove ovčice slovenske krvi, jer su njega smatrali njihovim prvakom i zaštitnikom narodnim. Dok su ga napadali židovi, lažliberalci, protivnici vjere i crkve, dok su ga grdili, mrzili i klevetali svietovnjaci i njihovi listovi, mogao je te navale i napadaje pripisati fanatizmu, strasti, bezvjerstvu i osveti, ali kad ga sladoše napadati njegovi vlastiti svećenici, kad ustaše proti njemu njegovi savjetnici i pomoćnici u vinogradu Gospodnjem; kad se podiglo proti njemu množtvo talijanskih svećenika biskupije, te svi složno udariše nanj glasovitom spomenicom na sv. Stolicu — tada, da tada moralo je težko zakrvariti dobro srce biskupovo, tada bijaše opravdan onaj njegov česti uzdisaj: Oh Bože moj! Bože moj!

Nit ga je shrvala starost, nit ga je usmrtila bolest, već mu zadaše smrtni udarac oni, koje je toliko ljubio, kojim je bio ono, što je otac svojoj djeci — jedan dio svećenstva — tako se je moglo čuti ovih dana u najbližoj blizini blagopokojnog biskupa.

Sada nek se vesele židovsko-liberalni listovi — sada nek se radnju svi biskupovi protivnici-svietovnjaci i sada nek se smiju svi oni talijanski svećenici biskupije, koji su u glasovitoj spomenici svoga biskupa kod sv. Stolice napali i oklevetali.

Biskupa Andrije Marije neima više medju nami! On je svršio svoju zemnu borbu. Njegovi dušmani svietskoga i svećeničkoga staleža ostali su bez protivnika; žrtva njihova leži ledena prekriženih ruku na mrtvačkom odru. Oni mogu i za mrtvim ružiti i grditi — jer ih on više nečuje — on više netrpi, njega više ništa neboli nili peče. Mogu oni okolo njega prividno i suze lievati, uzdisati i naricati — on za njih više nemari — tim mogu još jedino zasliepiti kratkovidne i prevariti lahkovjerne.

Presvj. biskup Andrija Marija Sterk stoji već pred priestoljem Svevišnjega, komu polaže račun svog težkog i mukotrpnog djelovanja. Svevišnji bio mu blagim sudcem! Svevišnji neka uslisi i dalnje molbe dobroga biskupa, koje nemogu biti nego li za spas duša njegovih ovčica. Vječni mir i pokoj dobroj i plemenitoj duši biskupa Andrije Marije!

* * *

Andrija M. Šterk rodio se je u selu Varljeni — župa Volosko — občina Kastav — dne 28. novembra 1827. od cienjene i štovane obitelji. Prve nauke imao je u Voloskom a dalnje na Rieci, kamo se kasnije preseliše i njegovi roditelji. Već u ranoj mladosti pokazivao je veliku ljubav za svećeničko zvanje, te ga nalazimo nakon dovršenih gimnazijalnih nauka god. 1848. u centralnom sjemeništu u Gorici. God. 1853. bijaše redjen za svećenika i poslan kano mladomisnik u prvu službu u Oprtalj god. 1854., gdje je ostao okolo 1½ godine. Odatle bijaše premješten u Trst za duh. pomoćnika k Jezuitom i malo zatim za koralnog vikara k stolnoj crkvi sv. Justa, gdje je kasnije pod ravnateljstvom nezaboravnog Dobrile podučavao bogoslove IV. tečaja tršćansko-koparske biskupije.

God. 1866. bijaše imenovan župnikom u Lovranu, gdje je ostao skoro 14 godina i gdje ostavio i medju našimi narodnimi protivnici najbolju uspomenu. Njegovo djelovanje na crkvenom, pak na školskom polju i konačno na zemaljskom saboru ostati će upisano zlatnimi slovi u poviesti našeg narodnog preporoda.

U izborničtvu izvanjskih občina kotara Volosko bijaše izabran g. 1877. sa blagopokojnim župnikom — dekanom Spinčićem u istarski sabor, u kojem je sjedio sve do god. 1883. U saboru nije mnogo govorio ali je vazda nastojao pomoći svomu narodu riečju i djelom. Zagovarao je osobito zanemareno pučko školstvo Hrvata i Slovenaca Istre. Radi svoje miroljubivosti i ljubeznog susretanja štovali su ga isti njegovi narodni protivnici u saboru. God. 1883. bijaše njegov izbor nasilno uništen i on je morao bježati sa drugovi iz glasovite sjednice mjeseca agusta, u kojoj je pala prva hrvatska rieč. Sav drhćuć kano šiba na vodi došao je strankputicom u svoj stan, jer je nahuckano gradjanstvo Poreča proti bježećim zastupnikom i novinarom upravo biesnilo. Onoga zanj strahovitog dana sjećao se je pokojnik sa užasom do smrti.

God. 1880. pozvao ga je pokojni biskup Legat za kanonika stolnoga kaptola u Trstu, gdje je malo god. 1885. postao i župnikom stolne crkve sv. Justa. Ovu čast obnašao je častno i savjestno punih 11 godina.

Nakon smrti pokojnoga biskupa Feretića u Krku htjeli su Talijani Primorja pod svaku cienu staviti na onu stolicu biskupa in partibus presvj.g. Petrisa Delamare; njega je zagovarao i presvj. biskup Flapp, te tadašnji namjestnik Rinaldini. U Rimu bijaše sve pripravno za njegovo imenovanje. Ovo bijaše osujećeno u zadnji čas. Tada je sliedilo imenovanje za biskupa Krčkoga — i to g. 1894. — kanonika-župnika Šterka. On je ravnao onom biskupijom dvie godine.

Dvie godine kasnije — pošto se je bio tadanji biskup Glavina odrekao časti, bijaše biskup Šterk dne 1. junija 1896. imenovan biskupom tršćansko-koparskim. Dne 8. septembra iste godine bijaše svečano ustoličen u crkvi sv. Justa biskupom tršćanskim, a dne 18. oktobra biskupom koparskim.

Njegovo biskupovanje u Trstu bijaše posuto trnjem i kamenjem. Nenalazeć Poštovanja medju talijanskim svećenstvom, ni zaštite kod oblastih proti svakidanjim navalam i napadanjem u židovskih novinah težko je snašao biskupsko breme, koje ga je prije dobe spravilo na mrtvački odar.

Ovo su nepodpuni podatci o životu blagopokojnog biskupa Šterka; napisani su u naglosti i bez priprave; nadamo se da će koji od naših svećenika narodu predočiti pokojnika u podpunoj slici.

Zdravstveno stanje sjedoga biskupa pogoršalo se je nakon njegova povratka iz Rogatca. Desetak dana pred njegovu smrt izjaviše liečnici, da će još potrajati koje vrieme ali da mu nije spasa. Kroz zadnja tri dana ležao je visoki bolestnik većinom bez sviesti a od subote bijaše u agoniji. Ponedjeljak večer posjetio ga je njegov liečnik g. dr. Mandić, koji je izjavio prijateljem, da je biskup na umoru. Istoga dana poslie podne posjetio ga je i zastupnik Spinčić, ali ga je našao bezsvietnog. Kroz noć od ponedeljka na utorak ležao je bolestnik nepomično kao bez života, toliko da je još disao. Utorak u jutro malo poslije 9 sati predao je mirno Bogu svoju dušu.

Okolo njega bijahu rodjaci, brat Ante, svakinja udova gdja. Marija Šterk, njegov sobar i milosrdna sestra, koja mu je služila.

Mrtvo tielo ostaviše na krevetu pokriveno ponjavom sa propelom na prsih.

Presvj. biskup opao je silno usljed teške bolesti.

U sriedu razudili su ga liečnici dr. Perlot i dr. Mandić, koji su ustanovili potanje i bolest, od koje je umro. Isti su imbalzamirali biskupovo tielo, koje obukoše zatim poslužnici pogrebnog družtva u biskupsko odielo, te ga prenesoše u biskupsku kapelu, pretvorenu u mrtvačku komoru.

Pogreb obaviti će se u subotu u jutro u 9 sati. K pogrebu će doći nekoji svećenici iz susjedni biskupi i svećenstvo iz vane. Mrtvo tielo biti će pokopano na groblju sv. Ane, gdje se nalaze i biskupovi predšastnici Dobrila i Raunichar.

Vječni pokoj blagomu biskupu A. M. Sterku!

Jadikovka sa Unija.

Kod nas je zavladalo podpuno bezvladje te uzalud vapijemo za redom. Čudno smo započeli, ali ćemo to gledati i dokazati, nu neznamo ni sami, gdje bismo započeli.

Mi živimo u občini Maloga Lošinja, a pod nepristranom, kako se je njegde pisalo, upravom c. kr. kot. poglavara pl. Manussi-a. Naše selo bi moglo biti, kao od Boga blagoslovljeno, a upravo toga neće oni, čija bi bila dužnost tomu pripomoći.

Kod nas cielu prošlu godinu nije bilo škole, a do sada ne ima izgleda, da će biti i nastajuće školske godine, te su djeca postala sasvim razpuštena. Djeca izvrgavaju ruglu svakoga, pjevaju najsramotnije pjesme i to pjesme, od kakvih bi se i stariji čovjek zacrvenio, kad bi je čuo, ali pomoći nije ni odakle. Utiči se amo, utiči se tamo, pomoći nije, već trpi i čekaj bolja vremena, ako do tamo nebude kasno.

Dušobrižnik je već tri puta prijavio c. kr. kot. poglavarstvu velike moralne sablazni u selu, nu sadašnji pl. Manussi, nedenja se ni odgovoriti. Istina je, da kot. poglavar pl. Manussi, koji je ponajviše odsutan iz Lošinja, ne ima možda lazno za ovakve malenkosti, nu ako su to njemu malenkosti, nam su to velike stvari. Zamjenik većim djelom odsutnoga c. kr. kot. poglavara jest dr. Karminski, koji nepozna našega jezika i tako se moramo mučiti, kao da smo mi za njega, a ne on za nas, kad imamo potrebu s njim govoriti, što ne biva riedko.

Popnemo li se za njekoliko stepenica više u lošinjskog zgradi, gdje se nalaze c. kr. uredi, a po tom, gdje bi morala vladati podpuna zakonitost, to na desnoj strani uz talijanski nadpis, vidimo takodjer napisano „c. kr. kot. sud". Reći će svaki: hvala Bogu, ovdje je i za nas bolje! Istina, nadpis je nad vratima, a ostalo .... Svakomu je danas poznato, da se parnice vode većim dielom ustmeno, dakle i sudac mora biti podpuno vješt jeziku stranaka. Ali kod nas toga nije, jer c. kr. pristav, nepoznavajuć našega jezika, služi se tumačem, a upravo on vodi najviše ustmenih razprava.

Mi ćemo navesti još samo ovu činjenicu pogledom na sud. Po našem selu se javno govori, da je naš ancijan rekao: tko je s menom ne će proći slabo na sudu; a njegov jedan pristaša pred kratko vrieme se je izjavio: bilo krivimi prisegami, bilo lažju, mi svaku dobijemo na sudu.

U selu ima ljudi, kojim se može javno reći, da su krivoprisežnici, a oni te za to neće tužiti, dočim ako njim rečeš kakvu najmanju drugu uvriedu, oni su odmah pripravni da te tuže. Tako je ovih dana naš dušobrižnik o jednom svjedoku na sudu izjavio, da je krivoprisežnik, te zahtjevao, da se to stavi i u zapisnik, a svjedok ni makar zbog toga, pa ipak je uza sve to njegovo svjedočanstvo uzvaljalo, a ne drugoga, komu se to ne može reći. Mi smo o tomu već višeputa pisali u javnosti, ali naš sud za to ne mari, i uviek smo Vam pisali gosp. uredniče, da izdate naše ime, ako bi nas htjeo tko radi dopisa tužiti, jer smo pripravni sve i ne ništa dokazati.

Prije nego se odaletimo iz ove zgrade, spomenuti ćemo samo mimogred, da kod c. kr. poreznoga ureda primaju najvećem pripravnošću naš novac, te ako ga svojevoljno ne donesemo na vrieme, ne te ga i prisile, nu nismo vidjeli niti jednoga slučaja, da bi se potvrdilo pritisak u našem jeziku, a valjda ne imaju niti takvih tiskanica.

Kad su ovakvi c. kr. uredi, koji bi morali biti nad strankami, što ćete, da vam rečemo o našoj občini. Tamo nas neće niti da poznaju da živimo. Bio je otvoren natječaj za babicu. U oglasu se je čitalo, da mora poznavati talijanski jezik i unijski dialekt. (Valjda čozotski. Op. slag.). Kad smo to čuli, upravo smo se sgnjusili nad tolikom bezsramnošću. Na Unijah Talijana ne ima ni za liek, dakle koji talijanski dialekt bi morala babica znati. Kod nas se tako čisto hrvatski govori, kao nigdje na kvarnerskih otocih, pa ipak babici nije potrebno znati jezika svoga pučanstva bez razlike stranaka. Putevi su nam zapušteni, akoprem se je govorilo, da će biti načinjeni od poljskih globa, nu valjda su i one pošle istim putem, kojim i onih sto for., koje su bile odredjene za put kraj Marketa. Škole ne imamo, a školske se pristojbe pobiraju. Načelnik, ako kad k nam dodje, nedaje dobar primjer puku. Tako je bilo i pred kratko vrieme. Bila je nedjelja, narod hrli u crkvu na veliku misu, a naš načelnik u to vrieme sa strankami razpravlja. Dušobrižniku nije htjela občina izplatiti dužni novac na hrvatsku namiru, nu on ju je na to sudbenim putem prisilio.

Mnogi će reći, to je strašno, što se tu pripovjeda, akoprem ovo nije niti stoti dio onoga, što bismo imali još kazati, ali će možda i pomisliti, da mi od svoje strane ništa niti ne radimo za poboljšanje našega stanja. Tko bi ovako mislio, krivo bi nam učinio. Prosili smo već tri puta pokrajinsko školsko vieće i ministarstvo bogoštovja i nastave, da nam se ustroji škola sa hrvatskim nastavnim jezikom, dapače u tom smislu je interpelirao i naš velezaslužni zastupnik Spinčić, ali do sada ne vidimo uspjeha. Sami od sebe počeli smo saditi amerikansku lozu i sijati djetelinu, a tu nam je bio učitelj i naručitelj robe jedino naš dušobrižnik, a sad će nam naručiti i umjetni gnoj. Ustrojili smo čitaonicu i gospodarsko družtvo, dapače sagradili smo i vlastite prostorije za naša družtva. Mi toga doduše nismo nikomu javili, već jedino smo na otvor pozvali našega dobroga zastupnika Simuneta. U svemu nastojimo, da se podignemo, da ne moramo veći dio svoga življenja biti izvan rodnoga mjesta za zaslužbom, ali upravo oni, koji bi nas morali na sve to poticati, oni nam čine svakave zapreke. I sada je občina nametnula našoj zadrugi bez razloga malu globu od samih sto kruna. Proti tomu smo se utekli.

„Naša Sloga" već je donesla viest, da nas ostavlja naš sadanji dušobrižnik, (za koga smo čuli od samih Unijana govoriti, kad su bili mliti u Pulju: Proti njemu je samo deveti puta državno odvjetničtvo podignulo iztragu, ali odsudjen nije bio nikad, te smo se samo čudili njegovoj dušenoj jakosti, jer gdje je on sam najviše trebao utjehe i potičaja, a kad tamo, on je uvjek druge tješio i oživljivao na novi rad, i kad smo već svi zdvajali, on je bio jedini uvjek vedar i osvjedočavao nas s najvećim oduševljenjem, da naša pravedna stvar mora napredovati i na posljedku pobjediti, samo neka budemo uztrajni. Op. Ured.), te ovim putem preporučamo njegovu nasljedniku, da bi i on nastojao ne samo oko našega duševnoga napredka, nego i tjelesnoga, jer čim nam se bude potreba manje odalečivali iz rodnoga mjesta zbog zasluzbe, tim će sigurno naše selo i duševno više napredovati. Ako se, da [illegible] ovo [illegible] nam se upravo pere [illegible] zemećemo [illegible] pameti [illegible] moramo trpiti, ali dužni [illegible] nam na polasi [illegible] nam pomoći vlade [illegible] pasti, ako se [illegible] postupanja prama nama bere nas upravo u zdvojnost.

Za hrvatski zavod u Rimu.

(Konac.)

Drugi govornik bijaše g. Kumičić, koji je podvrgao oštroj kritici razbojničku provalu dalmatinskih odroda u zavod sv. Jeronima. Talijanaši — reče —. odurni izrodi, najveći su naši neprijatelji. Majčinog su mlieka krvnici. Njihovo je razbojničko geslo: „O sar tutto!" Borba u Rimu radi hrvatskog imena, pobjedom je hrvatske misli. Govornik pohvali držanje ravnatelja našega zavoda kanonika dra. Pazmana, koji nije ni trenutak klonuo u obrani časti i posjeda hrvatskoga naroda. Obazriev se na nepristojno pisanje većine talijanskih novina, koje slave razbojničku provalu u naš zavod, reče, da je lahko provaliti u otvorenu kuću, gdje su dva tri svećenika, kojim je jedino oružje molitvenik, ali je mnogo teže sukobiti se sa hrvatskimi sokolovi pod Visom. Hrvatski narod veseli se punim pravom, što je kaptol sv. Jeronima pretvoren u hrvatski zavod, nu mi moramo nastojati, da se svuda organizira spasonosno hrvatska misao, i da se svuda upostavi gospodstvo hrvatskoga jezika u našoj domovini. Svi hramovi posvećeni znanosti i umjetnosti, neka se okite hrvatskim imenom. I u tom neka se sliedi primjer sv. Otca. Podav konačnu dužnu hvalu biskupu Strossmayeru, koji se je toliko zauzeo sa biskupom Stadlerom za preustrojenje kaptola sv. Jeronima, predloži skupštini resolucije kojimi se 1. izriče zahvalu dru. Pazmanu i 2. odsudjuje najodlučnije razbojničku provalu dalmatinskih odpadnika u zavod sv. Jeronima.

Treći govornik dr. Harambašić govorio je poletno i oduševljeno kano i njegovi predgovornici. Govornik se veseli, što su se ovako složno sakupili predstavnici svih Hrvata da izjave ono, u čemu je složan i jednodušan cio hrvatski narod, da považu pred cielim svietom, da smo jedna složna i nepredobitna vojska, kad se radi o časti i sreći hrvatske otačbine, kad se radi o imenu i ponosu hrvatskoga naroda. Zadrhtalo naun je srce od radosti, što smo dočekali dan, da smo se u jednu otačbeničku četu složili svi mi pravi oporbenjaci, da više nepružamo vanjskom svietu tužni prizor naše pocjepkanosti — bar ne u ovako svetom pitanju, koje se tiče cieloga hrvatskoga naroda.

Odsudiv najodlučnije one hrvatske krugove, koji su proti svakoj skupštini i koji kažu, da će drugi braniti povriedjena hrvatska prava, zaključi govornik sa predlogom, da bi se prisutni sjetili: „dičnih i neustrašivih, ali ubogih i mukotrpnih istarskih sokolova, pa prije nego li se razstanemo, neka svaki doprinese milodar za „Družbu sv. Cirila i Metoda".

Konačno stavi govornika skupština prihvati jednoglasno resolucije, kojimi se: 1. odobrava korak narodnih zastupnika kod kr. hrvatske vlade i predlog manjine gradskih zastupnika, da se naime pozvani čimbenici zauzmu za povoljno riešenje ovoga pitanja i 2. poziv je sve hrvatske gradove i družtva, da prirede slične izjave.

Suvišno je i spominjati, kako su oduševljene govornike često odobravanjem i pleskanjem prekidali i pozdravljali mnogobrojni skupštinari te primili jednoglasno sve resolucije.

Konačno zaključi predsjednik skupštinu — pošto bijaše izcrpljen dnevni red — zahvalivši se toplo gradjanstvu, koje je [illegible] i dostojanstveno izpunilo svu [illegible] dužnost. Živilo sviestno gra[illegible] naše krasne prieslonice!

* * *

Hrvatsko-slovenske občine, svećenstvo, družtva [illegible] Istre odasliše i šalju prosvjede i molbe na ministra izvanjskih poslova u Beču radi [illegible] ljačke provale dalmatinskih [illegible] u [illegible] sv. Jeronima, i zahvalnice sv. Otcu papi Lavu XIII., što je dozvolio da se kaptol sv. Jeronima promjeni u zavod.

Izmedju prvih naših občinah ogliasiše se prosvjedi i zahvalnicami občine Pazin, Buzet, Volosko, Kastav te one kvarn. otoka. Žalimo što nam sve občine nepriebćiše sadržaja prosvjeda i molbe, da je pak mi širem občinstvu dojavimo. Ali što se nije učinilo, može se još učiniti.

Občinsko zastupstvo Voloskoga i Opatije poslalo je ova dva brzojava:

Njegova preuzvišenvst ministar Goluchowski
Beč.

Molimo zaštitu zavoda sv. Jeronima za hrvatski narod u Rimu proti silovitom napadaju samozvanih Dalmatinaca.

Za občinu Volosko-Opalija:
Načelnik: dr. Stanger.

Eminentissimo Cardinali Rampolla
Roma — Vaticano.

Comunitas Voloscano — Abbatiana gratias agit Pontifici pro instituto hyeronimiano Croaticae gentis, condemnans nusum violentum Pseudodalmatorum.

Praefectus: Dr. Stanger.

DOPISI.

Iz Liburnije pišu nam dne 14. t. mj. (Razno). — Buduću nedjelju otvoriti će u Zametu pjevačko i tamburaško družtvo „Sloga" svoje nove prostorije. To otvorenje vršiti će se na svečan način pošto je s istim spojena zabava i ples. — Ako je to družtvo do sada napredovalo, to će tim više od sada, kad bude imalo svoje vlastite prostorije, u kojima će se čuti milozvuk hrvatske tamburice i u kojima će se liepom pjesmom oplemenjivati mlada srca naših vriednih „Slogaša". — Nisu ti naši „Slogaši" badava izabrali ime „Sloga"; oni hoće, da u istinu medju njima vlada sloga i ljubav, jer samo tim načinom postići će svoju plemenitu svrhu. Od kolike je važnosti to družtvo, netreba tekar izticati; iztaknuti ćemo samo to, da se isto nalazi skoro na granici susjedne Rieke, koja bi mogla svojom talijanštinom i magjarštinom uplivati i preko granica s ove strane, i da se je to družtvo porodilo u doba, kad su naši protivnici svoje najveće sile napeli, da posiju sjeme razdora medju naš mirni narod. „Slogom" pako pokazali su Zamećani našim neprijateljem, da oni žele mir i slogu; pokazali su jednom za uviek vrata narodnim propalicam, pokazali su jednom rieči, da su sviestni svoje hrvatske narodnosti.

Takvih družtva moralo bi se ustrojiti više po Kastavštini, pa ne bi onda talijanski plaćenici onako pajdašili a narod bi uvidio, tko govori istinu a tko laž.

Družtvu „Sloga" želimo najliepši uspjeh, a našim rodoljubom preporučujemo, da podupiru to važno družtvo i da mnogobrojno pohrle na otvoritvenu svečanost.

* * *

Prošlih dana sjedio je opet na obtuženičkoj tužbi narodni izdajica i talij. plaćenik Krstić radi uvriede nanešene jednomu javnomu službeniku, te je viljda obzirom na njegovu „čistu" prošlost, obzirom na to, što je dosada bio „nekažnjen" i što ima uzdržavati „mnogobrojnu" obitelj (valjda ono 68. pasa. Op. slag.) dobio samo 3 dana zatvora. Pa bi ta dva dana neće sjediti u hladu, samo neka ide na drugu instancu. Tu će se uz gori na-

vedene „olahkujuće“ okolnosti uzeti obzir i na njegovo uzornu moralnu prošlost pa i na to, da se redovi njegove vojske danomice broje. Nu premda mu priznajemo, da je on danomice besobraznji i bjesomučniji, to mu ipak ne možemo vjerovati, da se njegovo vojska množi, već baš obratno umanjuje, a može zahvaliti našoj nemarnosti s jedne strane a podpori sa strane mogućnika, da se još ovdje drži. Nu mi se nadamo, da će i njemu dani doskoro izbrojeni biti i da će i zasljepljeni uviditi, s kim su imali posla.

Iz Labinštine pišu nam 8. t. mj.: Agitacija talijanskog djaka. U Labinu je mladić Sestan, koji je svršio ove godine gimnaziju u Kopru — ali bez mature. Glasa se, da će rečeni mladić, budući nema mature, stupiti u goričko sjemenište. Sestan ne ide dakle u svećenike radi zvanja — već radi toga, što nemože drugamo. Divnog li božjeg službenika! Nu ostavimo to i prepustimo to njegovoj savjesti, te predjimo na nješto drugog. — Otac tog mladića, rodom Pićanac, pošto je sve njegovo tamo propalo, došao je u Labin, kao nadglednik (fattor) baruna Lazzarini-ja. Budući pako imade uviek posla sa našim narodom, to ne propusti prilike, a da ne drži i vriedja sve, što je nam najsvetije. Tako i njegov sin, koji, mjesto da se pripravlja za sveto zvanje — mjesto da moli Boga, da mu podieli milost e da bude mogao vjerno i ađušno vršiti svoje dužnosti, to on ide okolo naših seljaka u političke agitacije.

Dogodilo se, te on doznade, da se jedan naš dječko iz Labinštine sprema na hrvatsku gimnaziju u Pazin. Grom i pako! Labinština i hrvatska gimnazija! To ubode Šestana tako grozno, te on odmah osobno do otca tog djčaka u stalnoj nadi, da će to zaprieći. Nadje ga baš pred kućom, te zametne s njima odmah razgovor, koj evo donašamo:

Sestan: Ca imate vi sina, ki vam zna pisat?

Seljak: Ja, hvala Bogu, zna malo čitat i pisat.

Sestan: To je jako lepo, ma san ču, da zno samo hrvoški, a niš talijonski — a to ni lepo od vaš, da šte malega dò navadit hrvoški. Moga šte ga dat navadit talijonski, bilo bi bolje za vašega molega.

Seljak: A zač to?

Sestan: Perkè naš talijonski zajik je lepši i bolji od hrvoškega. Pak ca mu róbi hrvoški, — tu nismo Hrvoti, — tu šmo Istrijani — Talijoni.

Seljak: Ja — vi Labinjani ste Talijoni i budite — ma mi „Vanjski“ nismo, ni nećemo nikada bit.

Sestan: A ki vam je to rekò, da vi Vanjski niste kako i mi Labinjoni — Talijoni — Istrijani? To su vam „popi“ rekli, a?

Seljak: Ni potreba, da nam to „popi“ reču, mi znamo sami ča smo; mi znamo, da talijonski ne govorimo i da Talijoni nismo, a ja niti nebi otel bit Talijon nanka za oči svoje.

Sestan: A zač ne — tr mi Talijoni.....

Seljak: Zato — šijor — zač prvo svega Talijoni su slabi ljudi, ki ubijaju cesarice i kralje.

Sestan: Bašta, bašta — porki, maledetti de preti šćavi — koža ke ve ga dà da intendèr....

Seljak: Ča intender, ča ni to forši istina?

Sestan: Mucite, mucite, to je laž, svi drugi Talijoni smo dobri ljudi, a Hrvoti su barbari — pekljari ki šamo prašci gone — puni šenoc....

Seljak: Ča, šijor, san dunke i ja pun šenac?

Sestan: Ne, vi ne, zoč vi niste Hrvot, ma oni drugi su.

Seljak: Nemojte tako šijor — zač — siromahi je sudgde, a ih mate anke vi Talijoni. — Tr vidite, anke vi ste siromahi — još veći nego ja — i da vas ne hrani baron — kamo bi vaš otac s vami i svašemi sestrami; — morali bi te pekljat, zač delat ne znate. A mi, ki smo siromahi — ne pekljamo, nego se mučimo za prehranit svoje.

Sestan, sav crven od srama: Ben — ben — to šu vaš šve navadili ti vaši „popi“, ma pustimo to na bandò — nego san ču, da ćete vi vašega molega dat na hrvoški jinažij va Pazin?

Seljak: Ovo leto ne, zač ni još dobro pripravljen — ma drugo leto, kò će Bog, ću.

Sestan: Ben — znote ča, vi ćete lepo dat vašega otroka na talijanski ginažij na Pazin. Tamo će van ga žet valje ovo leto; van neće bit potreba niš platit; košt, libri i robo — sve će mu dat za niš. Kò ga date na hrvašku školu — najprvo se neće niš navadit, zač ta hrvoški ginažij ne valja nič; — pak bi te moral sve sam plaćat — zoč Hrvoti su veli siromahi. Dunke šte kuntenat — a? to še zna — ja ću valje današ pisat, neka van ga zamu....

Seljak: Ma — šijor moj, ja ću raje mojega otroka doma držat, nego dat ga na talijansku školu, neka dela kako i ja.

Sestan: Ma šte munjen — zoč ga ne bite doli, — će vam poštat šijor — pak će pomoć i vaš.

Seljak: Neću, šijor, ne, ja ću ga dat na hrvošku školu i bašta, drugo ne govorimo.

Sestan: I to su nam dali inteštat ti hervoški „popi“, da bi ih vrag žel.

Sestan je na to bogme otišao kò mokra kokoš, a mi, koji smo sve to čuli, nasmijali smo se sladko, al i ljutilo — što može jedno božje stvorenje tako glupo govoriti!! I taj delija misli u svećenike. Liepog li svećenika od njega! Preporučam ga ovim najtoplije biskupu Flappu, da ga učini odmah čim promisi kanonikom, da bude mogao lakše podpomagat naše dječake na talijanskih gimnazijah — i — hranit svoje sestre. (Mi ga preporučamo našim bogoslovom u Gorici. Op. Ured.).

Labinjan.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Biš virova Jurino, da me je stia jedan šarenjak premutit, da pošaljem svoje diete u „Leginu“ školu?

Jur. To je lahko virovati, legò ti mane reci, ča si mu odgovoria?

Fr. Stia sam mu dati dvi obrtice ma sam se predomislia i reka sam sobom: pusti vraga s vragon, pak hodi svoj put.

Jur. Pravo si učinia, jer nije vridno poći va peržun za takvu bestiju.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Njeg. Veličanstvo car i kralj povratilo se je od vojničkih vježba iz Slavonije u Schönbrunn. — Slovenski listovi susjedne Kranjske, toliko jedne koli druge stranke, priobćuju imenik svojih kandidata za izbor u gradovima, gdje se očekuje također žestoka borba. Niemci neće kandidirati u gradovima, jer jim je siguran veleposjed. — Riečki načelnik Meylender odklonio je ponudjenu mu kandidaturu, zastupnika na peštanski sabor. — Hrvatska vlada zabranila je sve prosvjedne sastanke u pogledu zavoda sv. Jeronima, bilo pod vedrim nebom ili u zatvorenim prostorijam. Tim je učinila najveću uslugu hrvatskim dušmanom: — Madjarom, Njemcem i Talijanom. Bilo joj na čast!

Rusija. Na povratku iz Danciga, izkrcao se je ruski car u Kielu, odkuda je odputovao sa caricom put Francezke.

Francezka. Ruski carski par prispio je prekjučer u Dunquerque, gdje ga dočekaše francezki ministar-predsjednik Loubet sa ministri pozdraviše najsrdačnije. Poslie podne bje banket, kod kojega je Loubet pozdravio cara i caricu. Car Nikola mu je odgovorio i nazdravio francuzkoj mornarici. Iz Dunquerquea odputovali su dalje do grada Compiègne, gdje jih je pozdravio načelnik Chovet. Koliko u Dunquerque, toliko u posliednjem gradu, pučanstvo je srdačno pozdravljalo cara i caricu te ruski narod.

Amerika. Truplo pokojnog predsjednika Mac Kinleya prevezli su iz Buffala preko Washingtona u Canton (Ohio), gdje će biti pokopan. U Washingtonu je bilo rad gnječe kod sprovoda ranjeno do 50 osoba. Predsjedničke poslove preuzeo je Roosevelt, koji je umolio sve dosadanje ministre, neka ostanu na svojih mjestih. Ubojica Crolgosz neće da odgovara na nijedno pitanje.

Pokrajinske:

Unijatski biskup, presv. g. Drochobecky bio je u nedjelju u Ricmanjih, gdje je pjevao uz pripomoć četvorice svećenika sv. misu u staroslavenskom jeziku. Crkva je bila nagušćena naroda, koji se je poslie podne pomnožio sa došašćem gostova iz susjednih župa. Narod je presv. gosp. biskupa srdačno pozdravljao te ga kod odputovanja, koje je sliedilo istog dana, odpratio do željezničke stanice. Presv. biskup Drochobecki imao je sa župljani pogovor u crkvi poslie sv. mise, te je tuj saslušao želje i molbe onoga puka, komu će bez dvojbe ostati dugo u sladkoj uspomeni boravak presvj. g. biskupa.

Biskupu Flappu javljamo, da je ovih dana bio u Beču veliki zbor svećenika, koji je jednoglasno prihvatio resoluciju, da treba što više širiti pobožnost i putem pjesama u crkvi a u narodnome jeziku.

Molimo nek ovo zabilježi.

Krstić na saborskoj galeriji. Za sjednice istarskoga sabora dne 17. t. mj. nalazio se je na gospodskoj galeriji i zloglasni Krstić, koji je valjda došao u Kopar, da digne mjesečnu plaću od zemaljskog kapetana Campitelli-a za svoje izdajničko djelovanje proti vlastitomu narodu.

Krstić se je kradomice ušuljao na galeriju, da ga nije nitko od članova manjine opazio dok ne dodjoše u saborsku, a nekoji ni tada, jer se je stisnuo u skrajnom uglu galerije. S njim nije tamo nitko obćio te se je opet kradomice sa galerije pobrao, da ga većina zastupnika ni opazila nije. Neznamo kako mu bijaše pri duši, kad je ono zastupnik Stanger pravim imenom okrstio njegovu „Tetu Jambrožiju“.

207 creskih gradjana odposlalo je veleč. otcu Stjepanu Ivančiću u Rim posebnu zahvalnicu, koju ćemo u budućem broju u cielosti donieti.

Istarski sabor imao je dne 17. i 19. t. mj. svoje sjednice, o kojima ćemo naknadno izvieštiti.

Mjesto c. kr. bilježnika. Smrću dr. Antuna Zetto, bivšeg c. kr. bilježnika u Kopru, ostalo je tamo izpražnjeno mjesto c. kr. bilježnika ili notara te je razpisan natječaj. Tomu natječaju imademo priznjetiti za danas samo toliko, da bi morao biti na ono mjesto imenovan jedan Hrvat ili Slovenac, pošto imadu već tamo Talijani svoga notara i pošto će budući notar vršiti posao u čitavom onom sudbenom kotaru, a kojem je ogromna većina stanovnika slovenske narodnosti i jezika.

K uredjenju učiteljskih plaća u Istri. O tom predmetu pisalo se je i piše se osobito kakva nepravda čini se učiteljem na selu, naprama onim u gradu — a da to potvrdim, jer se je meni dogodilo kao učitelju, koji službujem na selu već preko 20 godinah — evo novih dokaza. Kako je već znano, da svaki učitelj, ako će biti stalno (definitivno) namješćen, mora imati u svjedočbi usposobljenja uz naukovni, također njemački jezik kao predmet, ali to za mene nije vredilo.

Imadoh ispit sposobnosti, oženjen, ali me nehtjedoše stalno imenovati, budući na službujućoj školi podučavalo se je kao predmet ne njemački, već talijanski jezik, a ja nesretnik, neimadoh ispita iz toga jezika.

Tri godine se je raspisalo moje mjesto (već se je bilo naumilo baciti me sa obitelju u kakov zakutak), a ja otidjoh u Kopar, gdje položih ispit iz talijanskoga jezika, te me tada imenovaše stalno na mjestu III. reda.

Sada pitam ja, koji zaslužuje bolju plaću, učitelj u gradu, koji je usposobljen iz dvih jezikah ili onaj patnik na selu, koji je usposobljen iz trih jezika — akoprem su oba svršili iste nauke?

Učitelj na selu mora dobivati živež iz grada. Mjesečnu plaću prima najfeštinije poštom, al ga stoji najmanje mjesečno 1 krunu.

Što se pako tiče bolesti, je grozota. Meni je diete dobilo grlenu bolest, liečnika neima na selu, pa ili diete izgubiti ili ići po liečnika u grad. Otidjoh po liečnika po noći u grad, koji mi je diete spasio, al me je to stojalo one večeri preko 30 (trideset) forinta (plaća od jednoga mjeseca). Drugoga dana oboli mi drugo diete od grlene bolesti, a srećom se namjerih na drugoga liečnika, koji mi je diete spasio, a da nije toga slučaja, opet bi bio morao drugu mjesečnu plaću žrtvovati. Da pako stanujem u gradu, sve bi bio namirio sa 4 ili 5 forinta.

Nek si svaki sam odgovori, gdje učitelj živi udobnije i feštinije, u gradu ili pako na selu i komu treba povećati plaću?

Učitelj neima ni polja ni livada, da će mu ih djeca obradjivati, stoga ih mora dati iskolovati, a kamo, nego li u grad, a to premnogo stoji. Sin, polazeći gimnaziju, stoji me u dvie godine okolo 1000 (tisuće) kruna, a to zato, jer nisam u gradu, već na selu.

Ja bih bio danas zadovoljan, da me se premjesti sa ovom plaćom u grad, jer bi feštinije i udobnije živio.

Opetovno pitam, koji zasluži, da mu se povisi plaću, učitelj na selu ili u gradu?

Ovim nemislim kazati, da se samo učiteljem na selu poveća plaću, nego da budu svi učitelji jednaki u plaći, budući su iste nauke svršili.

Ako bi možda, koji rado znao za ime dopisnika ovih redaka, neka se izvoli obratiti na slavno uredničtvo.

Pučki učitelj na selu.

Iz Pazina nam pišu: Također c. kr. kotarski sud u Pazinu odiel IV. rabi novoskovana imena mjesta po juntinom receptu. Tko nevjeruje, nek pogleda br. U 499/1, gdje će naći poziv gospodinu Matteo Misson di Giovanni da Castelverde (Gherdoselo). Castelverde zvuči malo ljepše, a mi volimo da nam puste Grdoselo, te upozorujemo odiel IV., da je to c. kr. sud austrijski, a ne zavod za pripravu terena za budući prelaz Istre pod Savojsku kuću.

Iz Poreča pišu nam 8. t. mj. Pred malo dana dobio je naš narod novoga propovjednika u crkvi Majke božje u Poreču. Kako se taj mladi svećenik našim jezikom ruga, neka čitateljem služi za primjer ovo nialo rieči, što nam ih je jedne nedjelje sa oltara rekao: „Žena ga mrzi muž, muž ga mrzi žena“. „Činimo tri tabernakula. Tebi uno — Elija uno — Može uno“. U takovom jeziku bila je sva njegova propovied, a u crkvi se je samo smijalo i brbljalo. Kad bi se Talijanom u takovoj talijanščini propoviedalo, bilo bi žviždanja i urlikanja kao u krčmi. — Neznamo, dali je drzovitiji svećenik, koji je primio službu, za koju nije sposoban, ili oni, koji mu onu službu podieliše.

Biskup Flapp se za to ne stara — do mala poslati će onog mladog konviktorca da upravlja čisto hrvatskom župom. — Do kada će Bog trpiti tolike nepravednosti!

Občinski izbori u Labinu. Glavarstvo občine Labin javlja, da će se obaviti izbori za obnovu občinskoga zastupstva one občine za sva tri tjela dne 23., 25. i 26. tek. mjes.: Ako i neima možda nade na pobjedu, ipak je trebalo, da se i naši prvaci na labinštini sastanu, posavjetuju i dogovore pak stupe svi složno u borbu proti narodnim protivnikom. Što nije učinjeno, još se može dogoditi bude li dobre volje i malo požrtvovanja.

Zemaljske podpore. Zemaljski odbor u Poreču stvorio je zaključak, da se neće u buduće obazirati na one molitelje za zemaljsku podporu, koje budu podnešene nakon minulog roka, koji bude oprediieljen u odnosnom natječaju.

Pozor dakle hrvatski i slovenski mladići Istre, da nezakasnite rok — jer nećete dobiti podpore od sl. zemaljskoga odbora u Poreču — kao što je niste dobivali ni do sada!

Nek se troši! Sl. zemaljski odbor u Poreču zaključio je potrošiti 9450 kruna za dogradnju zemaljskog poljodjelskog zavoda u Poreču, od kojega neima ogromna većina pučanstva Istre baš nikakve koristi. Ali nek se troši, tà to će sve platiti siromašno pučanstvo Istre; inače nebi znali kamo s novci od školskih taksa!

Odviše kiše. Tuže nam se s raznih stranah Istre, da su prečeste kiše škodile na mnogih mjestih grozdju, koje je počelo grijati. Trgatba biti će u više kotara Istre obilata, te njoj se naši vinogradari iskreno vese'e.

Po davnom običaju pozivljemo i ljetos naše prijatelje, da nam jave stanje grozdja i u obće vinograda, te uspjeh predstojeće berbe ili trgatbe. Mi ćemo pak u svoje vrieme preporučiti našim krčmarom i trgovcem, da se obrate na naše poštene vinogradare — seljake, kod kojih će naći čistog i nepokvarenog vina. Vinogradarom pako preporučamo toplo, da se čuvaju svega, što bi moglo naškoditi dobru imenu istarskoga vina.

Na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru. Prijatelj iz Labinštine javlja nam, da su nekoji naši rodoljubi u selu Brovinjama sakupili dne 29. agusta 8 kruna za „Družbu sv. Cirila i Metoda“, a 5 kruna za djačko pripomočno družtvo u Pazinu. Nisu to velike svote, ali ako se pomisli, da ih podariše nebogatiši iz čistog rodoljubija, moramo im biti zahvalni. Evo im dičnih imena: gdjica Rozalija Rupnik, Ivan Dobrić, Zamarija Dobrić, Dinko Glusić i Jakov Vlačić po 1 krunu; ostalo podariše gg. N. A., N. B., N. C. Živili svi darovatelji! Novci odposlani su jedomu i drugomu družtvu, na koja nebismo imali nigda zaboraviti.

Ovogodišnja vinska ljetina jest bogata i kapljica izvrstna. Gospoda trgovci sa vinom upućuju se u Motovunšćinu, n. pr. Kaldir itd., gdje će naći dobrog zdravog vina uz umjerene ciene te u velikoj množini. Oni, koji se odpute do Zumeska, neka se obrate na tamošnjeg rodoljuba g. Petra Labinjana, zastupnika banke „Slavije“.

Iz drugih krajeva:

Osobne viesti. Velezaslužni profesor tršćanske drž. gimnazije g. dr. Glaser umirovljen je na vlastitu molbu. — Gosp. Miroslav Vacek imenovan je poštnim asistentom u Trstu.

Razno. U Trstu su ustanovili svetojakobski Sloventi svoju „Čitalnicu“, koje predsjednik jest g. Angelj Bizjak, podpredsjednik g. Josip Čehovin, tajnik g. Fran Rakuša, a blagajnik g. Fran Primožič! Uz „Delavsko konsumno društvo“, „Narodni dom“ neka cvate i „Čitalnica“!

Iz Gorice pišu splitskomu „Jedinstvu“ od dne 13. t. mj.: Liepo Vas molimo turite ovu viest u „Jedinstvo“. Lani poslije smrti O. Lebana zadnjeg župnika „Svetogorskog svetišta“, isto je povjereno Franciškanom iz Italije. To svetište ima ogromno imanje; ove godine su n. pr. za samo pročelje crkve potrošili 35.000 for.; a od starih zadužbina i današnjih pobožnika svetišta i malo za same sv. mise 44.000 for. prihoda god. 1900. Pošto sve te mise nisu mogli izreći, već samo za 20.000 for. (20%) ostalu svotu od 20.000 for. poslali su u Italiju, a samo 4000 for. župnikom Gorice.

Težko nam je vjerovati ovoj viesti pak bi dobro, da ju potvrde ili pobiju slovenski listovi iz Gorice.

Važne naredbe. Kr. hrvatska vlada u Zagrebu izdala je dvie vrlo važne naredbe. Prva se tiče dozvole ženskinjam, da mogu polagati izpit zrielosti u zagrebačkoj gimnaziji ili realnoj gimnaziji. Dozvolu za to podjeljuje kr. zemaljska vlada u Zagrebu.

Druga naredba dozvoljava ženskinjam upis na hrvatsko sveučilište u Zagrebu i to kao redovitim ili izvanrednim slušateljicam mudroslovnog fakulteta. Svaka slušateljica mora dokazati, da je navršila 18. godinu ili da će ju navršiti u onoj godini, u kojoj se upiše. Kao redovite slušateljice mogu se upisati one kandidatkinje, koje dokažu, da su položile izpit zrelosti na gimnazijah u Zagrebu ili na kojem tudjem učiteljištu, kojemu priznaje hrvatska vlada ravnopravnost sa hrv. gimnazijami. Kao izvanredne slušateljice mogu se upisati one kandidatkinje, koje su svršile ili javnu učiteljsku školu ili više djevojačko učilište, kojemu hrv. vlada prizna ravnopravnost sa hrv. učitelj. školami.

Proročanstvo ugrijanih možđjana. U Napulju obavili su u nedjelju pogreb poznatog talijanskog vikača M. R. Imbriani-a. Nadgrobno slovo, izrekao je zastupnik i pisac Bovio, a završio je ovim riečima: „Koji od vas — grmio je silni Bovio — hoće da približi uho ovom mrtvačkom liesu — čuti će glas: „Recite Dalmatincem i Hrvatom, da će biti kratko njihova borba, i da neće ni viekovi ni ikoje umjetno sredstvo moći, da poslavene pokrajine i ljude, na koje je priroda pritisnula pečat talijanstva!“

Čujte dakle, vi Dalmatinci i Hrvati, vaša će borba biti kratka, jer je priroda na vaše zemlje i na vaše ljude pritisnula žig talijanstva — i jer vam to poručuje iz groba Matteo Renato Imbriani na usta svog proroka Bovia!

Američka brzina u odpremanju i dostavljanju brzojava. Da nebi tko mislio, da kanimo pisati o brzini, kojom se u slobodnoj Americi odašilju i dostavljaju brzojavke, valja nam odmah iztaknuti, da se neradi o Americi, već o Europi, ili bolje rekuć o Austriji. Ali da vidimo što je na stvari: Prijatelj naš podaje nam u tom pogledu sliedeće zanimive podatke:

Čekajuć dne 7. t. mj. supругu u Ljubljani brzojavio sam u Kastav u 7 sati u jutro. Brzojav stigao je tamo istog dana o podne. Na ovu brzojavku sliedio je odmah odgovor. Nedobiv odgovora, brzojavio sam opet u Kastav o podne istoga dana. Ta brzojavka stigla je iz Ljubljane u Kastav drugi dan t. j. 8. t. mj. u 8 sati i 45 časaka u jutro. Nedobiv odgovora ni na drugi brzojav, brzojavih po treći put istoga dana u 5 sati po podne iz Ljubljane u Kastav, da dolazim doma, kad neima nikakva odgovora. I taj brzojav stigno je na dobu isti dan u Kastav. Onaj od podna stigao je drugog dana, kad sam već kod kuće bio.

Iduć kući brzojavio sam iz Sv. Petra vlastniku kočija u Matuljih, da me kočija dočeka na večer kod brzovlaka na postaji. Vlastnik kočija dobio je brzojav jedva drugi dan u jutro.

Ako bi koga zanimala ova brzojavna korispondecija, može ju vidjeti kod našeg glavnog suradnika u Trstu. Neka se prijave radoznalci brzo, jer bi ju mogli od njega Amerikanci odkupiti.

Listnica uredničtva i uprave.

G. dopisniku sa Cresa: pošto je preobširno, moralo je izostati za buduće: Zdravo!

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2¾%
„ „ „ 8 „ „ 3¼%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2¾%
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3¼%
„ „ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3½%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odiel u krunama

razpoloživ smjesta, 2¾% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saar i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Sve, sviđalice mjudne molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah kolike u Puli tolike izvan iste.

Stan sa obskrbom,

iznajmljuje se odmah. — Via Sissano kući broj 8. I. kat.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju posluga uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slastice.

Prve slovenske skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

ZUBOBOLJA.

Nenadkriljivo! Najnoviji izum!

Bol šupljih zubi prestaje **sigurno i momentano** uporabom najnovijeg izuma

„Orientalskih pilulica proti zubobolji“.

Iste su od strane visoke kralj. zemaljske vlade za prodaju dozvoljene, te nakon ličbene analyse kao posve neškodljive pronadjene.

Ove do sada kao najradikalnije i nenadkriljivo sredstvo proti boli šupljih zubi izkušane

„Orientalske pilulice proti zubobolji“

dobivaju se jedino kod proizvoditelja ljekarnika

A. SRNKE u Glini (Hrvatska).

Da se predusretne možebitnom kupovanju kojekakvih patvorina, upozoruje se na zatvoru kutije nalazeći se zaštitni žig (glava crnca.) — Naručbe obavljaju se kretom pošte uz pouzeće, ili ako se novac unapried pošalje. — Cieua jedne bočice pilulica sa uputom jest franco priposlano 1 K 85 h.

Jedino sredstvo! Sigurno djelujuće!

Posvemašnja razprodaja

na poprieko

Svakovrstne sitnižke robe

uz 50% popust

biva u bivšem dućanu Malusà na trgu Largo Porta del Torchio.

— — — — Tko želi jeftino što kupiti, neka se požuri. — — — — —

M. Mardešić, vlastnik.

Broj 75. Pula, u utorak dne 24. septembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priopćenja itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon listare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake, } na godinu; ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i unaprijed se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Istarski sabor.

7. sjednica obdržavana u Kopru dne 17. septembra 1901.

Prisutni dr. M. Campitelli, vladin zastupnik Alojzij Fabiani, 26 zastupnika (galerije dobro posjećene).

Predsjednik otvori u određeni sat sjednicu.

Po pročitanom i odobrenom zapisniku moli riječ

Zast. Venier, koji nastoji izpraviti nekoje navode zast. dr. M. Trinajstića, spomenute u njegovom prešnom predlogu za pripomoć stanovnikom sela Krasica. Ovi stanovnici da imaju i liečnika i babicu u Bujah (!); ceste njihove da su dobre; nameti da su u istinu veliki, ali da su ih prouzročili troškovi za pokopalište; i školu da imaju već dulje vremena (Dà, imaju talijansku, kakvu nisu pitali nit koja im koristi. Op. izv.)

Zast. dr. M. Trinajstić moli riječ.

Predsjednik: nedozvoljavam razprave.

Zast. Trinajstić: ja imadem pravo po poslovniku, da izpravim predgovornika.

Predsjednik: nedam vam riječi. Na to nasta buka, iz koje se čuje i glasove većine, da se dozvoli govoriti.

Zast. Trinajstić dobiv konačno riječ, reče uz viku na galerijah, da je dobio obaviesti o Krasici pred samom sjednicom i da se nije mogao uvjeriti u koliko su istinite. Ako tvrdi g. Venier, da stvar stoji drugače, moguće je, da ima i on pravo. U ostalom on je i sam priznao, da su občinski nameti jako visoki.

Za govora bučile su obje galerije tako, da su govornika samo bližnji zastupnici mogli čuti. Predsjednik nije našao za shodno, da občinstvo opomene.

Priobćenja.

Predsjednik priobćuje, da je dobio od generalnoga konzula Amerike u Trstu zahvalnicu za izraženo saučešće povodom nasilne smrti predsjednika Mac Kinley-a. Priobćuje nadalje razne molbe i podneske stigle na sabor; da je zapriečen doći u sabor zast. Ventrella.

Tajnik Vareton pročita u talijanskom prevodu interpelaciju zast. Jenka i drugova na cesarsku vladu o komisiji za pošumljenje, koju ćemo donieti naknadno.

Predlozi.

Predsjednik priobćuje, da su mu izručeni predlozi, koje dade pročitati i to:

zast. Costantini i drugovi, da se zemaljski odbor zauzme, da bude željeznička postaja u Pazinu podignuta na postaju II. reda i da se tamo sagradi skladište za robu;

zast. Rizzi, da se ustroji u Puli na zemaljski trošak ženski licej sa talijanskim naukovnim jezikom;

zast. Bennati, da se pomogne oštećenim tučom u občini Marezige. (Isto predložili su već prije članovi manjine. Op. izv.);

zast. Scampicchio, da se pomogne oštećenim od tuče na Labinštini napose u Sv. Nedilji;

zast. Venier, da se pomogne občinarom Momjana, Grožnjana i Završja.

Zadnja tri predloga bijahu jednoglasno prihvaćena; prva dva upućena odnosnim odborom.

Nepotvrdjen proračun za 1901.

Tajnik Vareton čita dopis c. kr. vlade, koji javlja, da nebijaše potvrdjen saborski zaključak, po komu bi se potrošarinski namet povećao od 100 na 125%.

Presjednik Chersich predlaže u ime zem. odbora, da se moli potvrdu nameta na erarni porez na meso i vino; medjutim, da se pomogne učiteljstvu od ostataka zem. zaklade i od većeg prihoda od nameta na erarni porez na potrošarinu.

Utoci.

Izviestitelj Vareton čita a većina prihvaća utok Antuna Piccoli; odbija utok Antuna Gianole radi ustrojenja upravnog vieća u Momjanu i onaj občinara Kubertona radi gradnje neke ceste.

Obračun za god. 1900.

Zast. Bubba izviešćuje u ime financijalnoga odbora o zemaljskom obračunu za god. 1900, koji iznosi 2,359.646.61 K u prihodu, 2,423.824.99 K u izdatku, sa manjkom od 64.178.38 K. Taj manjak da se pokrije od dosadašnjeg ostatka, te bi tada ostalo još 112.179.02 K, kojimi se pomnožava zemaljski imetak.

Kod glavne razprave reče

zast. Stanger najprije hrvatski, pak talijanski, da je saborskoj manjini onemogućen svaki nadzor i svaka kritika zemaljske uprave, jer je ta manjina isključena od svih saborskih odbora te nemože pregledati odnosnih spisa. Nepreostaje njoj dakle drugo, nego da prosvjeduje proti takvom postupanju i da glasuje proti predloženim računom. Od strane saborske većine nije ni toliko dozvoljeno, da bi se moglo pročitati izvještaje pojedinih odbora, kako to propisuje § 27. pravilnika, na temelju kojeg bi se ti izvještaji imali tiskati i razdieliti zastupnikom. Izvjestaje bi se moglo pomnožiti bar hektografom i tada podieliti je zastupnikom.

Kao što su isključeni slavenski zastupnici, tako je isključeno i slavensko stanovničtvo Istre od svakog sudjelovanja kod javne uprave i od svega javnoga života. Počam od zemaljskoga odbora pa sve do školskih i cestovnih odbora isključeni su Hrvati i Slovenci. Zastupnik naš u zemaljskom odboru bijaše odstranjen nasilno.

Zast. Bennati: Imali ste ga!

Zast. Stanger: Odstranili ste ga nasilno i tako su ostale izvanjske občine bez svoga prisjednika.

Zast. Bennati: prisjednikom je zast. Chersich!

Zast. Spinčić: Morao bi se sramiti, da sjedi na onom mjestu.

Zast. Stanger: Slaveni neimaju nijednoga svoga ni u zemaljskom poljodjelskom zavodu. Mladići, koji nisu Talijani, nisu tamo primljeni. U cestovne odbore, koji neimaju nikakva posla sa politikom, imalo bi se imenovati jednoga Talijana i jednoga Slavena, ali toga se nečini, već se imenuje obojicu Talijana. I u zemaljskom školskom vieću nalazi se jedan Slaven naproti deset Talijana. Pošto imenuje zemaljski odbor trojicu članova u to vieće, bilo bi pravedno, da imenuje bar jednoga Slavena. Tomu smo se nadali, ali se prevarismo. U kotarskih školskih većih događja se isto, premda bi u tih većih imali sjediti muževi iz dotičnih kotara, ipak šalje tamo zemaljski odbor svoje pristaše.

Zast. Spinčić: Idu na putovanje!

Zast. Mandić: Idu da jedu!

Zast. Stanger: U obće koli zastupnici toli slavenski porezovnici izključeni su od zemaljske uprave posve. U ostalom ovih brojka u obračunu nije moguće kontrolirati, ali ipak mi se čini, da je za središnju upravu uvršteni iznos od 100.000 kruna silno visok, jer je potrošeno u tu svrhu 10 po sto od sviju dohodaka.

Zast. Spinčić: Čim bi plaćali svoje agitatore?

Zast. Stanger: U poglavlju „škole" nalazimo potrošak od 27.000 kruna za talijansku realnu gimnaziju u Pazinu...

Zast. Spinčić: Posve nepotrebitu!

Zast. Stanger: Istina, nepotrebita, jer je za potrebe Talijana poskrbljeno gimnazijom u Kopru. Osim toga izdalo se za podpore djakom 10.000 kruna, a to će biti stalno djaci talijanske gimnazije u Pazinu.

Zast. Spinčić: Stalno ne za hrvatske djake!

Zast. Stanger: Nu tim novcem nepodupire se djake, nego se ih tim kupuje (prigovaraju na klupah većine) Poznam obitelj, koja je dobila 100 for. za to, da upiše svoga sina u talijansku gimnaziju.

Zast. Spinčić: Dà, tako se radi!

Zast. Tomasi: Vi radite tako, čemo vam dokazati!

Zast. Stanger: Podpore se dieli prije nego li se upiše djaka. Na taj način prikuplja se djake na talijanskoj gimnaziji.

Kako se postupa sa zemaljskim novcem, kazati ću jedan slučaj, za koji je doznao iz najboljeg izvora. Kad se je htjelo dati zemaljsku potrošarinu u Puli u zakup, kazalo se je interesentom, da plate 21.000 kruna, uredniku zloglasne „Prave Naše Sloge" pako, koji je u talijanskoj službi, *3000* kruna. Na taj se naroda odzvonilo. A kada to sve bude, tada je i naša zadaća riešena, jer smo svoj cilj polučili.

Na rad dakle, na rad da podignemo već jednom naš biedni narod; na rad svi, svi složno, koji iole u tomu narodu mogu koristiti; na rad svi pod spasonosnim stiegom, koga nek nam rese zlatne riječi: Odgojimo narod — poučimo ga! Dá, odgojimo ga, a odgojiti njega znači: odlučiti ga od njegovih predsuda i mana; izpraviti krivo njegovo mišljenje; uputiti ga na dužnosti; otvoriti mu više vidike, da upozna bolje sebe i svieta; naučiti ga, kako će se praktičnije moći poslužiti onim, što mu je na ruku, u kratko, to znači prosvietliti ga, da se pak prosvjetom, moralom i materijalno osovi na svoje noge!

PODLISTAK.

S kojih razloga gube mnoga djeca volju za nauk, a po dovršetku nar. škole zanemare knjigu i daljnju naobrazbu. Kako da se tome doskoči?

Piše: Veljko.

(Konac.)

Svako pravilo imade svoju iznimku — kaže se — pa bi se jamačno našlo i takovih, koji ne bi marili za nje, no većina, ogromna većina bi svakako barem za dugih jesenskih noći posegla za njima, da si prikrati par sati onako za „uspomenu", a kad bi jednom naš narod obljubio knjigu, kad bi se prihvatio čitanja, te mu ona postala savjestnicom, tješiteljicom, kad bude u njoj nalazio ono čega njemu treba; za stalno ne bi on onda žalio potrošiti nekoliko desetica da ju pribavi.

Ovako od prilike imalo bi se postupati, da mu knjiga i čitanje omili, a onda je napredak gotov. Jednom riečju, seljaku imalo bi se pružiti boljega društva, a ne ostaviti ga i nadalje, da se kreće u onom krugu, u kojem se dosele kretao.

Zimske su večeri najdugočasnije. Seljak, u to doba godine ide rano spavati — a mladež? — Pa kud će nego na sastanke, u krčmu itd. . . . . Nu svega toga ne bi bilo u tolikoj mjeri. Niti bi očevi i majke išli rano liegati, a niti bi mladež zalazila u krčme, na sastanke, ni pravila iste pustolovine itd. Otac bi čitao, a ukućani bi ga slušali. Roditelji, koji ne umiju čitati primorali bi djecu, da im čitaju, a kasnije bi ova i sama radje uzimala knjigu u ruke. A kad se budu jednom večernja čitanja u kući našega seljaka udomila i postala običajna, biti će mu to najmilija zabava, koja se ne bi više iskorienila. Naš seljak bi i bez svih tih priprava čitao — da ima šta. — Ja sam osvjedočen, a i mnogi od vas — mislim — da on rado čita samo kada imade što. Nije pako istina, da on ne mari za knjigu. Da on mari, dokaz nam je taj, što, kad mu posudiš knjigu, na mukama si dok ju natrag dobiješ. Pa kad si ju dobio, vidiš, da je kroz mnogo ruku prošla, a može li samo — on će ti ju i zalajiti. Ali da i sam knjigu nabavi — on je za to još nekako nemaran ali da ima, čitao bi. Uvjeren sam, da kad bi jednom odrasli zavoljeli knjigu, to će ju onda i mladež obljubiti. Oni moraju u tome njoj prednjačiti. Samo će to onda od sebe sliediti, a onda je s tim mnogim sadašnjim zlim običajima, kod našeg na-

čin kod nas kalja parlamentarizam. Ja se čudim, da vlada potvrdjuje takva djela.—

Zast. Spinčić: Vlada potvrdi sve! (Na koncu odobravaju članovi manjine).

Predsjednik reče na to, da se izvještaja pojedinih odbora nemaju kritikovati; uvid u upravne knjige da imaju članovi odbora.

Prisjednik Tomasi, nalazi što je za govora zast. Stangera lievo i desno tražio podatke, nastojao je pobiti navode zast. Stangera tim, da zem. odbor šalje svoje članove u kotarska školska vieća radi reda. Zast. Spinčić i Mandić rekoše nasuprot, da se zemaljske prisjednike šalje radi toga, da putuju i da jedu.

Predsjednik: Da su to kazali, bio bi ih pozvao na red!

Zast. Mandić: Da, kazali smo i opetujemo: „vanno viaggiare e mangiare!"

Presjed. Tomasi: Pa ipak zem. odbor daje tim svojim odaslanikom samo 7 for., a za sam voz moraju platiti 10 f. Što se tiče podpora djakom, nije nijedan Hrvat ni Slovenac podpore molio. (Članovi manjine smiju se glasno).

Zast. Bennati: Dakako, za Slavene misli vlada!

Zast. Spinčić: Jeste li čuli g. vladin zastupniče!?

Prisjednik Tomasi: Pravnikom prvoga tečaja nedava se podpore, jer nisu tada obično na sveučilištu. Nekomu rodjaku dra. Laginje kazao je govornik, da ponovi molbu druge godine, da će pak dobiti podporu. Dotični se nije više oglasio. (Bio bi morao moliti talijanski, zar ne g. prisjedniče. Op. izv.) Glede potrošarine u Puli kaže, da nije istina. Isto tako, da se nevodi trgovina sa djaci na talijanskoj gimnaziji. Pošto je pako zast. Stanger govorio o talijanskoj gimnaziji, valja njemu, da govori o hrvatskom gimnaziju. (Nije istina, jer hrv. gimnazija nebijaše na dnevnom redu, dočim govori obračun za g. 1900. i o izdatcih za talij. gimnaziju. Op. izv.)

Na hrv. gimnaziju da se je sakupilo djake sa svih stranah; mnogo se ih je upisalo, al je broj odmah pao. Učenike da su dopeljali fratri i svećenici, kojih da je bilo čak 16 nekoga dana u Pazinu; djaci da su po seljački obučeni.

Zast. Mandić: I mi smo nosili seljačko odjelo, pa nas nije za to sram.

Prisjednik Tomasi: Ja se nerugam ubogim seljakom nego izvještaju nadzornika Klodića, koji je kazao, da su ti djaci djeca činovnička i imućnih roditelja. Za te djake da se je kupilo 50 kitelja. Za te djake da se je kazao da neće od svih niti petorica položiti izpita zrelosti; profesori, da su ih morali učiti čitati i pisati i računati; slabo su nastanjeni; nekoji da spavaju u školi; drugi stanuju daleko; u Pazinu da ih nisu htjeli itd. U tom smislu je prisjednik i nadalje govorio o svačem i o ničem.

Vladin zastupik odgovara predgovorniku, da prosvjeduje proti tvrdnji kao da je nadzornik Klodić hotimice zašutio stvari, koje mu je prišio zast. Tomasi.

Prisjed. Tomasi. Tada ih je zamučao prostodušno.

Zast. Stanger: Na dnevnom redu je obračun, nipošto hrv. gimnazija. Navodi zast. Tomasi-a jesu samo pohvala hrv. gimnaziji. Istina, da su djaci lošo nastanjeni, jer se je htjelo tamo podignuti talij. gimnaziju, koja je pošve suvišna. Htjelo se je očuvati 10—12 djaka iz Pazina, da se jih neposlavene.

Hrvatska gimnazija u Pazinu nije ustrojena za sam Pazin, nego za cielu Istru. Da se je hrv. djaka oglasilo na jednom mnogo, nije ništa zla, dapače protivno. Da su ti djaci siromašni, nije njihova krivnja, kao što nisu oni krivi, da je Istra na rubu propasti. Ufati se pako možemo, da će s pravom prosvjetom, kojoj je namienjena hrv. gimnazija u Pazinu, po vremenu porasti i blagostanje pokrajine, i tada neće biti više ovakvog predbacivanja. Predgovornik je kazao, da djaci malo napreduju, što bi mogao biti, ali iko je kriv, da neimamo dobrih škola. Tamošnji hrvatski djaci žive u katrigi bez škole, jer zemaljski odbor uzprkos svakim takvim prošnjam nema novca za nove pučke škole, što vapaj tim više žalosti, jer su djeca naših siromašnih seljaka predana na potvrđivanje i pojenje, da se tobož hrvatski u 5 godina nauče toliko, koliko se drugud nauče u 5—6 godina. Kažao je nadalje g. predgovornik, da treba našim djakom učiti početke filozofije, što neniećem, nu to je stvar, koja se lahko popravi, niti je čuda, da se djeca sa sela neznaju ponašati kano ona iz grada. Predbacilo nam se, da neima iz Pazina na hrv. gimnaziji djaka, a ja kažem opetovno, da je ta gimnazija za sav naš narod Istre.

Zast. Bennati: Nije je trebalo.

Zast. dr. M. Trinajstić: Eto vam zastupnika pete kurije!

Zast. Tomasi hoće da se izpriča, da on nije tobož hotio predbaciti hrvatskim djakom siromaštvo.

Zast. Costantini pripovieda neki slučaj, kako je jedan otac došao na talij. gimnazij, jer da mu je zast. Spinčić obećao, da će mu bezplatno obskrbiti sina, a toga da nisu učinili. Radi toga da ga želi upisati u talij. gimnazij i da će plaćati bilo 30 for. mjesečno.

Zast. Spinčić jedva je izgovorio prve rieči hrvatski, nastade na obih galerijah silna buka i vika. Občinstvu pomaža i zastupnici. Nastaje žestok prepir izmedju članova većine i manjine. Občinstvo opetuje larmanje kod svake hrvatske rieči. Napokon se odluči predsjednik te daje izprazniti pučku galeriju; občinstvo odlazi žviždajuć, grdeć i psujuć. Kod dalnjeg govora buči gospodska galerija još biesnije; ovaj pruži pomoć občinstvo iztjerano sa pučke galerije. Nakon višekratnih opomena daje predsjednik izprazniti i gospodsku galeriju. Občinstvo odlazi lagano urličuć kano životinje. Konačno reče zast. Spinčić u glavnom slieđeće: Pošto je poštovani Costantini spomenuo neku stvar, koja se mene liče, da nisam bio tobož muž-besjeda, moram mu odgovoriti, da je sve ono, što je o meni kazao, gola laž. Reći mu pako moram, da mi se čini nečastno, što onakvu stvar ovdje navadja. Hoću ujedno, da odgovorim nekoliko prisjedniku Tomasi-u. (Ovdje nastaje ponovno larma na galeriji, jer se je občinstvo na istu vratilo te govornik mora da čeka dok se občinstvo izlarma).

Zast. Mandić: Fakini!

Zast. Glezer: Govorite talijanski!

Zast. Mandić: Dakako, Vas ćemo poslušati!

Predsjednik: Zabranjujem zast. Mandiću govoriti!

Zast. Mandić: Ako može občinstvo na galerijah bučiti, mogu i ja govoriti!

Predsjednik: Nedozvoljavam!

Zast. Mandić: Onoj fakinaži dozvoljavate larmati i razbijati, a nam kratite naše pravo! Za što ste vi ovdje, g. vladin zastupniče? (Vladin zastupnik čini znak, da nemože ništa pokazujuć na predsjednika).

Zast. Mandić: Još ih pokrivate!

Zast. Spinčić: Gospodo od većine i osobito gospoda od zemaljskoga odbora mjesto da odgovaraju na opazke i prigovore zast. Stangera, koji je govorio...

Zast. Mandić: Eno onog najžešćeg izgredника, već se je preselio iz lieve na desnu galeriju.

Zast. Spinčić: Mjesto odgovora navrnuli su svu razpravu na drugo polje i tim najbolje potvrdili...

Zast. Glezer: Odgovarajte nam talijanski!

Zast. Mandić: Učite se naš jezik kao što se mi učimo talijanski!

Zast. Spinčić: Od hrvatskoga naroda živi, a hrvatskoga jezika neće da čuje. (Galerija buči, zviždi, psuje). Pošto nalaže, da se izprazni; občinstvo odlazi vičuć: Viva Stanger! Viva Scavi!

Zast. Mandić: Vaši Scavi su coltura!

Zast. Spinčić: Mjesto da je predsjednik Tomasi odgovorao na prigovore proti zemaljskoj upravi, svalio je govor na hrvatsku gimnaziju, koju je c. kr. vlada potrpjela nakon 40 godina. Pošto je od davna Taljanom dala gimnaziju u Kopru, za koju neplaća pokrajina ni novčića i za koju njim netreba ništa skrbiti. Pripoviedajuć bajke, misle gospoda, da su tim pobili zast. Stangera.

Tim su pokazali govornici većine, da je sve istina, sve opravdano, što je naš drug kazao. Što se tiče predbacivanja da su djaci hrvatske gimnazije siromašni, mislim, da bi bilo pravednije i pristojnije, mjesto da se s nami i s našim siromaštvom podruguju, da se pobrinu za podignuće blagostanja u pokrajini, jer kad bi nam pomogli dignuti narod materijalno i duševno, nebi nam trebalo sakupljati milodare po forintih i novčićih. Zašto nedajete podporu i našim djakom? Zašto ju dajete samo talijanskim? Naše nepovjerenje je dakle opravdano! Mi moramo dakle prosvjedovati proti takvoj upravi, jer takove, kao što je istarska, neima na cielom prosvjetljenom svietu. I takovoj upravi stojite vi g. komendatore na čelu!

Izviest. dr. Bubba kaže, da se može vršiti kontrolu nad upravom tim, da se prispodobi proračun i obračun. Položaj manjine da je posljedica reakcije talijanske proti slavenskom nasilju (!!?) Zatim prihvati većina obračun za 1900.

Izviest. Depangher izvieśćuje o proračunu imovinske zaklade zem. činovnika za g. 1901. Većina prima bez razprave.

Izviest. Scampicchio izvieśćuje o obračunu kreditnoga zavoda za g. 1900. Većina prima bez razprave.

Izviest. Rizzi izvieśćuje o noti c. kr. namjestničtva o popunjenju saborskog zaključka o zem. prinosi za vojničku nadjamninu. Većina prihvaća bez razprave.

Vareton čita u prevodu interpelaciju zast. Kozulića i drugova o nepristojnom ponašanju župe-upravitelja Toso u Novoj Vasi kod Poreča. Za čitanja prigovaraju članovi većine, jer se radi o njihovom ljubimcu.

Pošto je kasno doba, diže predsjednik sjednicu i uriče buduću za četvrtak.

Izjava

članova hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru.

Naši zastupnici na istarskom saboru poslali su saborskomu predsjedničtvu dne 21. septembra slieđeću izjavu:

Visoko predsjedničtvo!

Podpisani članovi sabora markgrofije Istre, smatrajuć svojom svetom dužnošću, da učestvuju sprovodu presvjetloga biskupa tršćansko-koparskoga Andrije Marije Sterka, člana istoga sabora do hipa u kojem je izdahnuo svoju plemenitu dušu, javljaju ovim, da nemogu prisustvovati za danas za 9½ ura prije podne sazvanoj saborskoj sjednici, koja će se obdržavati baš u uralu, kad se budu zemski ustanci blagopokojnoga biskupa i člana sabora pratili vječnom počitku.

Moleć to predsjedničtvo, da ovoliko blagoizvoli priniliti do znanja, biljeźimo se dužnim poštovanjem.

Trst, dne 21. septembra 1901.

(Slieđe podpisi.)

Interpelacije i predlozi

što su ih stavili članovi hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru u Poreču i Rovinju od 17. 19. i 20. t. mj.

Interpelacija

Josipa Kompare i drugove na sl. zemaljski odbor.

Prije nekoga doba imala je porezna občina Škofije pravo ribarenja u Vallolri. Škofija dobiva najamnim za ribolov — kao što vlada obće mnienje — občina Kopar ili zemaljski odbor.

Obzirom na to pitaju podpisani:

1. Je li istina, da pravo ribarenja nepripada više dotičnoj občini Škofije?

2. Ako nepripada Škofijam, komu pripada u obće?

3. Kako je to, da bi Škofije izgubile to pravo i tko je kriv, ako se je to dogodilo.

U Kopru, dne 17. septembra 1901.

(Slieđe podpisi.)

Interpelacija

zastupnika Josipa Kompare i drugova na sl. zemaljski odbor.

Godine 1897 molili su občinari Škofije srednje putem občinskoga ureda u Miljah zemaljski odbor podporu za popravak odnosno za gradnju vodnjaka.

Občinsko zastupstvo poduprlo je opravdanu molbu, te se je govorilo, da je zemaljski odbor osjegurao for. 200 podpore za dogradnju vodnjaka. Občinarom-moliteljem nije pako ni danas ništa poznato o toj podpori, a potrebite vode uvjek im primankuje.

Sadašnji načelnik u Miljah je doduše god. 1900 potrošio 58 for. za popravu vodnjaka, ali tom neznatnom svotom mjesto da je načelnik popravio dosadašnji vódnjak, ga je pokvario tako, da sada neodgovara potrebam občinara niti obzirom na množinu ni obzirom na dobrotu vode.

Popravak je počeo razpadati a to škodi vodi toliko, da je skoro nepitna, te prieti pogibelj i da ostanu občinari bez vode. Občinari obratiše se u tom poslu više puta na načelnika, jer ostaje pako on na sve molbe gluh, pitaju podpisani:

1. Je li u istinu zemaljski odbor naklonio podporu za popravak vodnjaka na Škofiji srednjoj — i ako je dozvolio, kakvu je svotu doznačio?

2. Je li će zemaljski odbor poduzeti potrebite korake, da miljski načelnik bar dosadašnji vodnjak stavi u dobro stanje.

U Kopru, dne 17. septembra 1901.

(Slieđe podpisi.)

Interpelacija

zastupnika Josipa Kompare i drugova na visoku c. k. vladu.

Učiteljište u Kopru imade tu ravnopravna i jednakovriedna odiela: talijanskoga, slovenskoga i hrvatskoga. Taj c. k. zavod za mučenje slovenskih i hrvatskih djaka imade na čelu nadpis i to samo njemački i talijanski.

Njemački nadpis jest posve neopravdan, jer taj c. k. zavod nije njemački niti je za Niemce. Istina je doduše, da se je u najnovije doba niemštinu počelo narivavati baš živo. Posliedica tomu narivavanju njemačkoga jezika jest ta, da djaci propadaju, što se je koncem prošle godine — na žalost — dogodilo mnogobrojno. Nu mi iztičemo, da c. k. učiteljište nije njemački zavod.

Usljed toga pitaju podpisani:

1. Hoće li c. kr. vlada poduzeti potrebite korake, da c. k. učiteljište dobije ravnopravan slavenski nadpis?

2. Hoće li c. k. vlada naložiti, da se briše neopravdani njemački nadpis?

3. Hoće li c. kr. vlada poduzeti potrebite korake, da se ublaži prevelika strogost sa niemštinom?

U Kopru, dne 18. septembra 1901.

(Slieđe podpisi.)

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na cr. kr. vladu.

Župni stan u Sv. Luciji na Skitači na Labinštini ne samo da je malen tako, da pisarna mora biti smještena u kuhinji, nego je i tako trošan, da se podire, i da vcda curi u sve prostorije. Takova kuća, u kojoj se vrhu rečenoga neprestano i dimi, ne samo da nije stan bilo koga čovjeka, nego je i nečast za sve moguće oblasti, poglavito pak za c. kr. oblasti, na koje spadaju bogoštovne stvari, naročito i briga za stanove dostojne onih, koji obavljaju službu božju.

Na odnosne molbe tamošnjih dušobrižnika, upravljene na labinske občinske oblasti, kao one koje imadu u stvarih bogoštovnih posredovati između župne občine i c. kr. oblasti, odgovaraju iste mjestne oblasti već nekoliko godina obećanji, al kod toga i ostaju i ništa ne poduzimlju.

Da se učini kraj stanju, u kakovom se nalazi župni stan u Sv. Luciji na Skitači; da prestanje slanje, koje nije častno ni za občinu ni za državu, postavljaju podpisani na c. kr. vladu sliedeći upit:

Je li c. kr. vlada voljna poduzeti bezodvlačno shodno, da se poveća i popravi župni stan u Sv. Luciji na Skitači u labinskoj mjestnoj občini i tako omoguči stanovanje u njemu; i u tu svrhu, obzirom na siromaštvo onih vjernika, dati što izdašniju podporu?

Kopar, 19. septembra 1901.

(Sliede podpisi.)

Interpelacija

zast. Spinčića i drugova na cesarsko kraljevsku vladu.

Stanovnici župe Sv. Lucije na Skitači na Labinštini mole već 20 godina sve moguće oblasti, mjestne, kotarske i zemaljske, da se ustroji škola za njihovu djecu, i ako nije odmah moguće redovitu bar pomoćnu, te da se u tu svrhu priredi školska soba, u kojoj bi svakodobni svećenik podučavao.

Pošto i ti stanovnici plaćaju poreze i svakojake, občinske, pokrajinske i državne namete; pošto plaćaju i porez u krvi, dajuć jake sile naročito c. i kr. mornarici; i pošto su za školsku obuku odgovorne c. kr. oblasti, stavljaju podpisani na c. kr. vladu sliedeći upit:

1. Je li c. kr. vlada voljna, kako njoj to zakoni nalažu, pobrinuti se bezodvlačno za to, da se u župi Sv. Lucija na Skitači na Labinštini, ustroji redovita pučka škola, ili ako to nije odmah moguće, bar pomoćnu, te da se u tu svrhu bezodvlačno priredi nuždna školska soba?

2. Je li ista c. kr. vlada voljna dati podpore u svrhu priređenja školskih prostorija, uzev u obzir okolnost, da su tamošnji stanovnici siromašni, i da već kroz desetak godina plaćaju u školske svrhe, a da škole nikakve neimaju?

Kopar, 19. septembra 1901.

(Sliede podpisi.)

Interpelacija

zast. Matka Mandića i drugova na njeg preuzvišenost gosp. ministra rata.

Dne 1. septembra t. g. obdržavali su trgovački agenti u Puli u prostorijah „al Arco Romano“ javnu zabavu, kojoj je prisustvovalo po izvješću talijanskih novinah Pule veliko množtvo občinstva.

Kod zabave sudjelovala je glazba c. i k. vojne mornarice, koja je izvadjala po priznanju rečenih listova vrlo krasan program, u kojem bijaše najviše zastupana talijanska glazba i patriotične pjesme, između kojih su izazvale pravu buru i odobravanje te morale doše biti opetovane „El si“, „El marameo“, „L'Inno a San Giusto“, „L'Inno all'Istria“ i onu „Lasse pur“ te konačno nekoje mahove „Lege“.

Na zabavi bacalo se živalno poznate serpentine, koje su se u zraku „hirsko križale“. Između umjetno paljenih vatra odlikovaše se osobito nekoja „simbolična kolesa“.

Pošto je podpisanim poznato, da su vojničke oblasti zabranile svojim glazbam u javnih prostorijah Primorja igrati ili udarati hrvatske ili u obće slavenske komade; pošto su pjesme igrane ili svirane dne 1. septembra t. g. na zabavi trgovačkih agenata u Puli ne samo narodnotalijanske, nego dapače skrajno uvriedljive, poruglive, izazivne i kaznive za većinu stanovničtva Austro-Ugarske i za većinu pučanstva Primorja, t. j. za sve Slavene, koji daju svomu caru i kralju u službu najveći i najbolji dio svojih sinova;

pitaju podpisani njeg. preuzv. gosp. c. i kr. ministra rata:

1. Je li mu poznato, da se je glazba c. i kr. vojne mornarice rečenoga dana ponizila do nizine uličnih derana, koji te pjesme pjevaju, te tim postala sredstvom izazivanja, razdraživanja i pogrdjivanja većine pučanstva države i pokrajine?

2. Ako mu je poznato to nečastno postupanje glazbe c. i k. vojne mornarice, što se je poduzelo ili kani poduzeti, da se to više nigdje nedogodi?

U Kopru, dne 19. septembra 1901.

(Sliede podpisi.)

Za hrvatski zavod u Rimu.

Glavarstvo občine Kastav odposlalo je u poslu zavoda sv. Jeronima u Rimu sledeća dva brzojava:

„Njegova Preuzvišenost ministar Goluchovski — Beč. — Molime zaštitu zavoda Jeronimskoga za hrvatski narod u Rimu proti silovitom napadaju samozvanih Dalmatinaca. — Za občinu Kastav u Istri. Načelnik: Jelušić. v. r.“

„Eminentissimo Cardinali Rampolla Roma — Vaticano. Communitas Castuae in Histria gratias agit Pontifici pro instituto hyeronymiano croaticae gentis condemnans ausum violentum Pseudodalmatorum. — Praefectus: Jelušić m. p.“

* * *

Občina Punat odposlala je dne 13. t. mj. u poslu zavoda sv. Jeronima u Rimu brzojavno prosvjed-molbu:

Ministar Goluchovsky — Beč. Nasilje na zavod sv. Jeronima u Rimu najodrešitije odsudjuje ova občina, ponosna što su i njezini sinovi uživali časti u bivšem kaptolu. Molimo Vašu preuzvišenost za odlučno postupanje u ovom pitanju, gdje je izložena i čast slavne monarhije i Hrvatskog naroda. — Načelnik: Anton Žic.

* * *

„Vrbnik, 11. rujna. Eminentissimo Cardinali Rampolla, Vaticano Roma. — Communitas Castri Verbenici diöeceseos veglensis, quam maximas gratias agit Sanctitati Suae de collegio Hieronymiano pro gente nostra croatica instituto. Dignetur Sanctitas Sua virtute apostolica ac libertate reprimere nefarios conatus invasorum, qui subdolo animo et infami opera nationem nostram dehonestaverunt. Ad pedes Sanctissimi Patris provolutus peto apostolicam benedictionem pro communitate, cui praesum. — Josephus Vitezić, praefectus“.

„Njegovoj Preuzvišenosti ministru Goluchovskomu — Beč, Ballplatz. — Odsudjujuć sa cielim prosvićenim i poštenim svietom navalu bezbožnih renegata i veleizdajnika na svetojeronimski zavod hrvatskoga naroda u Rimu, molim Preuzvišenost Vašu u ime ove lojalne občine, da posjed i prava podanika Njegovog Veličanstva, te ugled Austrije očuva. — Načelnik: Josip Vitezić“.

* * *

Službeni list sv. Stolice „L'Osservatore Romano“, baveći se pitanjem o hrvatskom kolegiju, piše, da on pristaje uz sve, što kaže „La voce della verità“, pa još nadodaje, da Sv. O. papa su svojim breveom „Slavorum gentem“, koji je dao povoda tolikoj neopravdanoj hajci, nije namjeravao dirnuti nikakc u čija prava. Tko i za čas može protivno misliti, taj počinja veliku krivicu. Prije preobrazbe zavoda, o kojoj se je radilo, papa je htio saslušati biskupe svih zanimanih krajeva. Nije mu bilo dosta, što su svi biskupi pismeno pristali na preobrazbu, pače za njom vapili i urgirali je, nego je još htio biti ustmeno obaviešten po svećeniku neograničena pouzdanja, koji je u tu svrhu došao u Rim. Samo dakle, pošto se je sv. Otac uvjerio o jednodušnoj i slobodnoj želji i privoli svih biskupa, da se ostvari stara osnova o preobrazbi zavoda, stavio se je u sporazum sa velevlašću, koja nad zavodom vrši protektorat i izdao spomenuto breve. Preobrazbom zavod je ostao namienjen istom narodu, za koji je bio i zasnovan.

Dalmacija ne samo nije izključena, nego su u brevcu navedene sve njezine biskupije i priznato je njihovo pravo, da pošalju svoje svećenike u kolegij, samo ako su narodnosti hrvatske ili ilirske. To je sasvim u suglasju sa naravi zavoda i sa njegovim prvobitnim značajem, te sv. O. papa nije htio da rieši nikakovo etnografsko pitanje, ne budući to njegova zadaća. Zavod je bio zasnovan za Hrvate, pa je za Hrvate i ostao. Tko dakle promatra stvar objektivno i bez strasti, mora doći do zaključka, da nema razloga svim onim oštrim polemikama, u koje se je neka štampa upustila.

* * *

Znameniti pravnik dvorski savjetnik dr. Barda objelodanjuje o subotnjoj Novoj Presi juridički članak o pretorovoj osudi. Veli da je pretor dobro sudio, da su lažidalmatinci nasilno provalili u zavod i pravog vlastnika smeli u posjedu, ali da je imao pretor prisilit ih, da dr. Pazmana uvedu opet u posjed, a nikako nije smio da ovoga upućuje na vladinoga povjerenika. To bi bio korektai postupak po občenitomu pravnomu shvaćanju i po slovu talijanskoga zakona. Pretor se dakle dao zavesti talijanskim entuzijaznom u prilog razbojnika i varalica.

* * *

Dr. Pazman nije protegnuo tužbu i na vladinoga povjerenika, te se nije prikazao na ročištu dne 21. tek. Upućene novine javljaju, da će biti komesar maknut od same vlade.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Po ča j' hodil izdajica Krstić va Kopar ovi dni?

Jur. Trebeda na dietu!

Fr. Da ga Talijani neplaćaju za izdajstvo, ni on vavek živel va diete.

Jur. Morala j' hodit po plaću?

Fr. Po pravice je šada tamo uneslo beči...

Jur. Ki zna su ga ča Talijani poštimali.

Fr. Vane su pred njim bežali kako i pred kugum.

Jur. Ma va kuće...

Fr. Ja kade ih nijedan nevidi.

Jur. Ja neznam pravo, ki je veća pogrda, oni ki ga plaćaju, al on ki se prodaje.

Fr. Ni Bog ubil te diferenci.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Medju Staro- i Mladočesi sklopljen je izborni kompromis za izbore u češki sabor. Stranke će medjusobno podupirati kandidate u dolučenih kotarih. — Kod izbora u kranjskih gradovih bijaše izabrano 8 zastupnika napredne, 1 klerikalne i 1 njemačke stranke u Ribnici tako, da će nakon izbora u veleposjedu — koji je Njemcem siguran — imati klerikalci 16, naprednjaci 9 i Njemci 11 zastupnika. Tako će Njemci biti odlučujući medju prepirajućima se slovenskim strankama. — Gorički sabor sastao se je dne 17. t. mj. U njem se takodjer kaže prava slavenska sloga, koja nam služi na čast. Dočim su Talijani kao jedna duša, Slovenci se blatom nabacuju. Žalostno! — O zaključku istarskog sabora na drugom mjestu.

Srbija. Vladini krugovi u Srbiji protive se namisli kraljice Drage, da se proglasi prestolonasljednikom njezinog brata Nikodiju Lunjevicu, poručnika u srbskoj vojsci. Da li će uspjeti, vidjet ćemo!

Rusija. Posjet carskih supruga u Francezkoj naišao je najveće simpatije svih slojeva francezkoga naroda. Visoke gostove susretali su Francezi od njihovog dolazka pak do zadnjeg časa odlazka oduševljeno i vrućе. Car Nikola izrazio je predsjedniku Loubetu u svojih zahvalnicah duboku harnost, što su ga svuda u Francezkoj toli krasno dočekali. On je otišao vidno zadovoljan iz Francezke, jer se je na vlastite oči uvjerio o sjaju i moći francezke vojne mornarice, te o vještini i sili francezkih kopnenih četa. Priznao je to i sam ministru rata Andrèu, komu je na tolikom uspjehu francezke vojne sile srdačno čestitao.

Mjestne:

Objava! C. kr. kot. glavarstvo u Puli objavljuje: Daje se na obće znanje, da su izradci iz naloga „isplate o ličnoj dohodarini“ za godinu 1901 kotara procjene: „grad Pula“ i „Puljska okolica sa gradom Rovinjskim“ svršeni i da je glasom § 217 od 3 zakona 25. okt. 1896 gr. zak. br. 220 i čl. 60, od 6 svršnoga propisa, pregledanje istih dozvoljeno poreznikom, koji se kao takovi mogu izkazati, kroz 14 dana od 16. o. mj. napried kod c. kr. kotarskoga glavarstva (porezni odjel).

Prepisanje istih je pako u smislu § 246 navedenoga zakona strogo zabranjeno te bi se eventualni prestupci po zakonu kaznili.

„Il Popolo istriano“ od subote izvraća po svoju interpelaciju zastupnika Mandića u istarskom saboru glede glazbe c. i kr. mornarice u Puli, koja je na poznatoj svečanosti trgovačkih pomoćnika svirala izzivajuće te Hrvate i Niemce vriedjajuće pjesme „Lasse pur che canti e subi, sti „gnochi“ odnosno „Ščavi“ maledetti“, zatim „Marameo cari burloni“, itd. Isti urednik „Popola“, koji je u svojem „Giornalettu“ gornje istinito priznao i glazbu radi toga pohvalio, piše u subotnom „Popolu“, da je zastupnik Mandić interpelirao o glazbi radi toga, što je ista svirala komad „Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild“. Svaki krivac u svoju obranu laže i izvraće koliko može, pa tako čini eto i urednik „Popola“, da opere svoju nesmotrenost, koju je nehotice počinio, priobćiv u svojem „Giornalettu“, što je sve banda svirala.

Na kraju III. četvrtgodišta molimo uljudno i ozbiljno one predplatnike, koji sa predplatom nisu u redu, odnosno dužnike, da nam pošalju dužne svote bez oklievanja, jer i mi imademo podmirivati svoje redovite troškove. Nad polovicu predplatnika nije izpunilo svoje ovogodišnje dužnosti i radi toga se nadamo, da će se bezodvlačno odazvati našoj molbi odnosno opomeni.

Pokrajinske:

Sprovod blagopokojnog biskupa Sterka izpao je usprkos protuagitaciji židovskih talijanskih krugova najsjajnije. Uz civilne i vojničke oblasti, zastupali su istarski sabor jedino članovi saborske manjine. Sprovodu je prisustvovao kardinal-nadbiskup Missia, biskup Jeglić iz Ljubljane te krčki biskup presv. gosp. Mahnić, dočim porečko-puljskog biskupa na sprovodu nebijaše. O sprovodu očekujemo potanji opis.

Na uspomenu biskupa Andrije Sterka sabrano je na dan sprovoda medju svećenici i rodoljubi u „Hotel Europa" i kavani „Commercio" u Trstu K 146 za „Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu". Srdačna hvala plemenitim darovateljem!

Istarski sabor bijaše u subotu u ime Njeg. Veličanstva zaključen. Koli saborski predsjednik toli predsjednik kluba većine podkadiše si na zaključnoj sjednici uzajemno. Licumjerno govorio je jedan i drugi. Saborski predsjednik znade, da im je vlada skoro polovicu stvorenih zakona natrag vratila, da su dakle u saboru samo vrieme tratili i zemaljski novac trošili. Isto tako znade predsjednik kluba većine, da je saborski predsjednik sposobniji za svaki drugi posao, nego li za onaj zemaljskog kapelana i saborskog predsjednika. Ovo priznavaju i potvrdjuju iskreniji članovi saborske većine, kojim je konačno dodijala nesposobnost staroga predsjednika. Još jednu činjenicu valja nam ovdje istaknuti iz zahvalnog govora predsjednika saborske većine zastupnika Bubbe. On je naime napao istodobno na saborsku manjinu, na članove hrvatsko-slovenskoga kluba, što su pasivni bili kod saborskog djelovanja pa da su ipak saborsku većinu priečili u njeznom djelovanju. Gdje vam je mozak g. Bubba? Ako su bili naši zastupnici u saboru pasivni, nisu vas mogli priečiti u vašem djelovanju. Nije li tako? Po našem priporostom razumu nemože biti inače. Istarski je dakle sabor zaključen pa će biti do mala razpušten i tada će vlada razpisati nove izbore, koji će se vršiti tamo negdje oktobra il novembra.

Iz Cresa pišu nam 15. t. mj.: Nasilja, strahovanja, smetanje svake slobode, potištenje raje kopačke, to je na dnevnom redu; to je geslo naših gospodara, dobrih prijatelja g. Bennatija.

Sasma nepristrano govoreći, pitamo mi c. kr. vladu, al je moguće, da jedan gospodar stanovitog stana biva riešen svake kazne od strane političke oblasti, kad je dokazano, da od njegovog prozora bje polito vode na uštrb prolaznika? Da mu se to omogući, evo mu se pruža lahko na ruku neka uvrieda poštenja, koja za zbilja neobstoji samo da se ga može lagljе riešiti. Takav postupak uporabljuje se proti našim neprijateljem a Bog nedaj, da bi se što takva dogodilo od strane Hrvata.

Da se postupa po zakonu, u smislu Bahove patente proti načelniku creskomu radi uvriede hrvatskoj pjesmi i u političkom prekršaju radi samoga čina polivanja vode i sama vlada mora da to uvidi i provede. Stvar, da je ta uvrieda bila hrvatskomu imenu naperena proti jednomu došljaku, je stvar privatne naravi i ništa se netiče čina.

Mi u ime četiri petine uvriedjenog pučanstva tražimo od cesarske vlade pravo kazne, a ako ova zemaljska vlada nebude ol htjela, ci mogla provesti ustanove zakona, obratit ćemo se dalje — a u najgorem slučaju raditi ćemo po pravu naroda, jer dobro znademo, da bi bio slučajno kakav grabežni odpadnik sicilijanski napadnut, bi bio već i Barzilaj potaknuo medjunarodno pitanje.

Nekojim je Talijančad austrijska i ona prekoalpinska neizmjerno simpatična, radi toga dovikujemo vladi: „brani nas, ako ne, branit ćemo se sami".

Da se zavara taj varavi i zaboravljeni stvor, koji se zove hrvatski kopač u Cresu, predomislilo se za vrieme.

Pomorska vlada dala pomoć, da se uredi zaton pri sv. Luciji dogovorno sa občinom, koja bi morala istodobno poravnati put do Sv. Nikole. Naši gospodari, koji vide da im voda i do ustiju dolazi, našli su za shodno, da nedaju tu koru hljeba kopaču sada, u vremenu, gdje nitko nemože da radnje nadje, te neima ni zrna grozdja, nego da se ta radnja provede u vrieme izbora za občinsko zastupstvo.

Jeli sporazumna pak slavna vlada, da podpora vladina, koja proizlazi od trih trećina slavenske krvi i ćudi bude upotrebljena u svrhe odnarodjenja većine pučanstva, odane dinastiji ili hoće, da se i nadalje provocira nerede.

Ovaj narod znade trpiti ali ćudi je hrvatske, koja znade za gnjev i odmazdu. Toliko državnim organom do znanja.

Uzprkos svim peterokrilatim zviezdam, koje po noći i po danu lete po burnom našem obzorju, naši neuztrpivo ostaju na svojem stanovištu.

I amanet Svetojeronimski i uzor-sin Javorgrada nije bio pozabljen. Narodni odbor uz 207 podpisa odposlalo je u Rim O. Stjepanu Ivančiću sliedeću zahvalnicu:

Prečastnomu gospodinu Br. Stjepanu M.a Ivančić-u, generalnom prokuratoru 3-eg vjerskog reda Sv. Frana Rim. Sivi Sokole! Iz ovog zapuštenog Krša, u kojem leži stari hrvatski Javorgrad — tebi prevriedni sinu — svesrdačna hvala!

Odapeo si prvu strielu u obranu svetog nam hrvatskog imena — i pogodio si!

Inače ustraj i obrani onaj zlatni amanet Hrvata iz Cresa, koji na vijeke urezao najveći Cresanin Fran Patricio-Petričić „Glorior quia Slavus sum"; obrani to kao svetu uspomenu na presladku tvoju mater, koju si toliko obožavao.

Reci klevetnikom tvojeg i našeg hrvatskog poštenja, da su hrvatske mišice kroz Vis došle do Jakina — i da te iste hrvatske mišice uništiše u punom bojuu kod Martinšćice — baš na Cresu — sve galije bnetačke — reci tim klevetnikom, hrvatskog poštenja, da je prva i zadnja pobjeda naša!

Bez obzira na poruženo i odmetnuto sjeme, koje na tebe rugom napade: reci istim, da je svaka sila do vremena, da će kuka i motika vladati tvojim i našim krsom u imenu onog pravednog Boga, koji s nama vlada i u ime svetog njegovog nasliednika, koji je nas blagoslovio.

Siv Sokole, divni ustraj! Bog je s nama!

U Cresu, dne 15. septembra 1901.

Sliedi 207 podpisa creskih gradjana.

Brzojav bez žice u Dalmaciji. Austrijsko ribarsko družtvo u Trstu zaključilo je u svojoj nedavno obdržavanoj glavnoj skupštini, da će na otoku Pelagozi urediti brzojavnu postaju po Marconijevom sustavu u tu svrhu, da odatle obavješćuje viške ribare, čim se pojave rojevi srdjela.

Iz drugih krajeva.

Cigaretni papir družbe sv. Cirila i Metoda za Istru već je predan na prodaju. Svaki rodoljub neka traži i da mu se dade samo takav papir. Razprodavači neka se obrate ravno na gosp. Stjepana Gamulina, Jelša, Dalmacija.

Naračbe za žigice i za cikoriju družbe sv. Cirila i Metoda imadu se slati na gosp. Milana Gremera, Rieka. Za cigaretni papir valja se obratit ravno na gosp. Stjepana Gamulina na Jelši, Dalmacija.

Narodnosti u austro-ugarskoj vojsci. Bečki „Armeeblatt" objelodanio je statistiku austro-ugarske vojske, u kojoj imade 430.000 Slavena, 228.000 Niemaca, 120.000 Magjara, 48.000 Rumunja i 14.000 Talijana. Od Slavena imade 175.000 Čeha, 76.000 Poljaka, 75.000 Hrvata, 75.000 Malorusa i 28.000 Slovenaca. Ovih potonjih imade dakle s Hrvatima 103.000.

One predplatnike, koji promjenjuju svoje bivalište te žele promjenu u pošiljanju lista, molimo uljudno, da nam pomjenu ovako jave: „Šaljite mi list odsada na poštu N. i ne više u X, gdje sam ju dosada primao", odnosno neka se nam javi broj, koji je tiskan na pasici, pod kojom list prima. Na taj način nam se olahkoćuje posao.

Puževa jakost. Svakomu je poznata puževa lienost, ali da je on i jak preko svake mjere, za to znadu zaista veoma riedki. Puž može ne samo svoju kuću na ledjih prenieti, već takodjer povrh nje još breme nositi, kao nijedno drugo stvorenje pod ovim suncem. Nedavno je dvoje djece u Parizu ulovilo sasvim običnog vrtnog puža i od zabave natovarilo mu na njegovu kućicu komadić olova. No na njihovo nemalo čudo nije to preobterećenje odvratilo puža od njegove šetnje. Tada su pokušala djeca, da mu još više olova naslažu na kućicu, ali radi oblika ove, bilo im je to malo težko. No puž nije još ni iz daleka osjetio taj teret, pa zato su djeca napravila mala kolica, u koja su nametala kamenčića. Puž je zatim dobio remenje od konca i papira, te bio zapregnut za kolica. Djeca su se presenetila, kad je puž bez ikakva napora potegnuo s mjesta voz, koji je bio svega četir kilograma težak. Računa li se, da je puž težak 40 grama, onda je težina tereta, što ga je on vukao, iznosila ravno stostruko. Gorski puž, (o kojem smo govorili, bio je gradski), može dapače teret od 12 kilograma vući, i to 20 centimetara daleko.

Oglas.

Daje se do znanja trgovačkim poslanicim i putujućim prometnicim, da se u benkovačkom hotelu vlastitosti udove Vidović može za vrlo jeftinu cienu, 48 kruna mjesečno, surazmjerno 1 K 27 para na dan, dobiti sobu, jelo, pranje i služba. U hotelu smještena je i kavana. Za svaku obavjest treba obratiti se na gosp. **Luku Poskoga** upravitelja hotela i kavane.

Natječaj!

Podpisano predsjedničtvo traži

dnevničara

poznavajućeg hrvatski i talijanski jezik.

Dnevnica 1 K 60 h.

Molbe je ulagati odmah.

Predsjedničtvo c. kr. kot. suda.

Buzet, 22. rujna 1901.

Poziv.

Podpisani odbor časti se ovim pozvati p. n. gg. **članove Bratovšćine hrv. ljudi u Istri** na redovitu godišnju skupštinu, koja će se obdržavati u „Narodnom Domu" u Kastvu u četvrtak dne 10. oktobra t. g. u 3 sata poslie podne sa navadnim dnevnim redom.

Odbor Bratovšćine hrv. ljudi u Istri.

Kastav, dne 20. septembra 1901.

Mijo Laginja,
predsjednik.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Prve slovenske skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia I, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Da se jednom počne sa jeftinom prodajom robe na bazaru, to je jedna od najvećih švicarskih tvornica ura *rad reklamo* meni poslala svoj fabrikat, da ga populariziram i *dok zaliha traje,* prodaju se sliedeće žepne ure sa finim radnjama skoro badava.

Svakoj je uri priložena košuljica od kože i jedno novo iznadjeno umanjujuće zrcalo kao dar, badava.

for. 2.10 stoji	jedna Nickel-Anker-Remontoir žepna ura sa posrebljenim franc. lancem i kutijom.
for. 4.20 stoji	jedna prava srebrna Remontoir žepna ura sa američkim posrebrnjenim lancem i kutijom.
for. 4.70 stoji	srebrna ženska ura, Remontoir sa posrebrnjenim englezkim lancem i kutijom.
for. 11.— stoji	prava sa 14. karat. zlata Remontoir žepna ura sa elegantnom kutijom iz atlasa i lancem.

Sve je garantirano za 3 godine

Što ne odgovara rado se promjenjuje, ili se novac povraća, pak je tako svaki riziko izključen. Slični su oglasi patvoreni, Dobit se može uz gotov novac ili pošt. pouzećem kod tvrdke

BRAĆA HURVIZ

Skladište ura i zlatnih stvari na veliko. — Dobavljač c. kr. austr. saveza, drž. činovnika, i t. d. Ilustrovani cienici gratis i franko. **Krakov, Stradom 17.** Traže se agenti.

Broj 76. Pula, u petak dne 27. septembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskanja i računanja se na temelju običnog cenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pula.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 36.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarine.

Plaća i uteljuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Istarski sabor.

8. sjednica obdržavana u Kopru dne 19. septembra 1901.

Pročita se zapisnik predjašnje sjednice.

Predsjednik priobćuje odsutnost dra. Laginja i dra. Vergottini. Onda jedva veli: Od stolnoga kaptola u Trstu dobio sam utorak telegrafičku viest, da je preminuo *biskup tršćansko-koparski Andrija Marija Sterk.* Izrazio sam istomu kaptolu svoje sažalje. Mislim, da će to sabor na znanje uzeti. *I druge sličte.* Talijanski zastupnici, kao zadovoljni tim, sjede. Hrvatski i slovenski su do skrajnosti osupnuti. Spinčić se je ustao, očekujuć poziv na ustanje. — Taj postupak predsjednikov i većine nemože se inače označiti nego divljačtvom.

Za podpore oštećenim.

Pošto su njeki zastupnici postavili prešne predloge za podporu njekim tučom ili inače oštećenim, postavio je prisjednik dr. Cleva u ime zemaljskoga odbora predlog, da se pozove c. kr. vlada, da dade veću svotu za podpore, da takovu dade i pokrajina, pak da podpore dieli gdje je nuždno bud zemaljski odbor, sporazumno sa c. kr. namjestničtvom, bud c. kr. namjestničtvo sporazumno sa zemaljskim odborom. Predlog se prihvaća.

Za pravo ribarenja Škofijcem.

Čita se interpelacija zast. Kompare i drugova radi toga, što se Škofijcem ponekle krati pravo ribarenja. (Priobćismo ju posebice. Op. Ured.)

Glede podpora istarskim mornarom.

Račun c. kr. pomorske vlade u Trstu o porabi kamata ustanove Franja Josipa I. za podpore istarskim mornarom u godini 1900 prima se na znanje.

Zemaljska školska zaklada — sablasan.

Školski saborski odbor predlaže, da se odobri obračun zemaljske školske zaklade za godinu 1900. Po tom računu izdalo se je za škole u toj godini 374·266 K, i toliko poteglo. Iz izvještaja odnosnoga izvjestitelja proizlazi, da je preostalo preko 12.000 kruna, i da se je taj preostatak njekamo uložilo. Tjera se za škole toliko da i preostaje, a tvrdi se, da se neda škola jer neima novaca.

Zast. Mandić oglasi se, da dade izjavu manjine, da će ona glasovati proti tomu obračunu, najodlučnije prosvjedujuć proti postupku c. kr. zemaljskoga školskoga vieća u školskih stvarih.

(Čim je progovorio par rieči, nastala je buka na galerijah, dakako na znak poznatoga kapobande, talijanskoga zastupnika. Predsjednik opominje galeriju sebi na desnu. Mandić progovori opet njekoliko rieči. Zaglušan žviždukom i buka na istoj galeriji. Predsjednik ju daje izprazniti. Naručeni demonstranti izlaze uz žviždukom. Pošto je Mandić opet par rieči rekao, stanu bučiti na gospodskoj galeriji, vriedjajuć ujedno zastupnike manjine. Mandić njim dovikuje: *Fakini, maškalconi, kultura.* Predsjednik opominje, al pošto nekoristi, daje izprazniti muzke, dočim „šinjore" i „šinjorine" ostaju. Jedva tad uzmogne zast. Mandić dati svoju izjavu).

Zast. Mandić reče u — koliko se je moglo u onoj buci i metežu razumjeti: Pozivom na naše izjave u prošlih sjednicah glede odnosnih računa i obračuna, izjavljam u ime manjine ovoga visokoga sabora, da ćemo mi i proti predležećim računom glasovati, i to s razloga, što neimamo povjerenja ni u zemaljsku upravu ni cesarsku vladu, koja tu upravu podržaje.

Zast. Kompare, izjaviv slovenski da se neće natezati sa demonstranti, reče talijanski njekoliko rieči glede mirovine udove učitelja Krapša, odnosno njezinih sirota.

(Bez ikakve dozvole za hip se je gospodska galerija napunila ljudmi, dočim je pop Arich prešao na drugu kao novinar, da se pak tamo kano bena ceri. I drugi dolaze i na tu galeriju. Predsjednik kao da toga nevidi.)

Pokrajinski poljodjelski zavod. — Još veća sablazan.

Izvjestitelj poljodjelskoga saborskoga odbora predlaže, da se odobri obračun poljodjelskoga pokrajinskoga zavoda za godinu 1900.

Zast. Mandić: Kadgod se je — visoki sabore — govorilo s naše strane o zemaljskom agrarnom zavodu, svaki put bijaše njegovo djelovanje odsudjeno, i te osude bile su uvjek temeljite i opravdane.

Taj zavod bio je naime ustrojen za to, da promiče, pomaže i pospješuje sve struke gospodarske u cieloj pokrajini, bez obzira na pojedine kotare i stranke; bez obzira na to, ide li to jednoj ili drugoj narodnosti.

Ali taj zavod nije na žalost zadovoljio niti jednom dielu te velike i važne zadaće.

Tomu zavodu bio je na čelu u Poreču desetke gôdina izvrstan poznavaoc gospodarskih struka — u teoriji — naime ravnatelj Hugues ali u praksi nebijaše nimalo sretan. Premda je bio na čelu toga zavoda dugi niz godina, on nije pak ni tada, kad se je od nas dielo, poznavao gospodarskih odnošaja naše pokrajine.

On je proputovao samo jedan dio. i to one kotare, gdje je znao, da puk govori talijanski i da će ga stanovničtvo svečano primiti. U naše strane nije se nikada podufao doći, jer je znao, da nebi mogao obćiti sa pučanstvom, jer si nije prisvojio za toliko godina niti rieči jezika većine pučanstva pokrajine.

Za njim došao je novi ravnatelj Cucanich ili Kukanich — neznam kako ga zovete. On je doduše tek malo vremena ovdje, ali iz onog malo što znamo o njemu, već ga moramo odsuditi. Govori se, da pozna naš ili svoj materinski jezik (Zast. Spinčić: boji se govoriti) ali on neće da se s njim služi. On zabacuje obćenito načelo, da se svaki pošten čovjek drži čvrsto svog materinskog jezika. Za njega kažu, da neće da ga rabi. S te strane bio bi na svojem mjestu kad bi se služio jezikom, kad bi činio ono, što čini divlja zvier, da se naime svako svojim glasom služi.

Za njega smo doznali, da je pokazao odmah početkom svoga gospodarskoga djelovanja strast i fanatizam, što nalazimo i u svakom poduzeću naše zemaljske uprave. Evo dokaza:

U obćini Buzet potukla je god. 1899. tuča oštetiv tako silno vinograd, da siromašni seljaci nisu znali što će započeti.

Glavarstvo obćine obratilo se je u toj neprilici na zemaljski agrarni zavod u Poreču, da mu savjetuje šta da uradi pučanstvo sa silno oštećenim trsjem. Obćina je pitala za savjet tamo, gdje ga je imala pravo pitati i gdje njoj se ga je imalo dati.

Upitan bijaše za savjet zemaljski agrarni zavod u Poreču, kako bi narod obrezao trsje i kako bi trebalo postupati sa oštećenim vinogradom.

A znate li gospodo, šta se je odgovorilo na smjernu molbu čisto gospodarskog sadržaja? Vratio ju je ravnatelj sa opazkom, da ju pošalju natrag u prevodu ili da se piše talijanski!

Narod dakle u velikoj nuždi, kad hoće da spasi svoje vinograde, dobije od strukovnjaka, od zemaljskog činovnika odgovor: dobiti ćeš savjet ako mi pošalješ molbu u talijanskom jeziku, ako počiniš sam na sebi nasilje, da se poslužiš tudjim jezikom, kojim se nisi po zakonu dužan služiti.

Osim ravnatelja imade u tom zavodu i drugih činovnika i službinčadi, koji nepoznaju, ili ako ga i poznaju, nesmiju rabiti hrvatskog jezika, a to je gospodo i poštovani drugovi, najveća nepravda, da oni činovnici, koji jedu zemaljski kruh i koji služe u zemlji, u kojoj ima većina našega puka, da oni neće ili da nesmiju govoriti jezikom toga puka i u kojem bi morali taj puk u tako važnoj struci poučavati.

U tom zavodu ima nadalje i internat ili konvikt, gdje se odgaja u gospodarstvu mladež, koja dobiva od zemlje podporu. Ali glavni uvjet za primanje mladića u taj internat jest taj, da znadu čitati i pisati talijanski. Ako toga neznaju, izključeni su od polazka zavoda i od uživanja poduke u gospodarstvu. Dakle, svi oni mladići, koji nepoznaju talijanski jezik, a koji bi se rado usavršili u gospodarskoj struci, nemogu se tim okoristiti, već su izključeni od potrebite poduke u višem gospodarstvu u zemaljskom agrarnom zavodu; a pošto je većina pučanstva Istre naša, koja se bavi gospodarstvom, izključena je većina stanovničtva pokrajine od svake poduke u gospodarstvu.

Gosp. izviestitelj agrarnog odbora pohvalio je taj zavod i s te strane, da u njemu naime napreduju mladići i da se vidi uspjehe. No ako uzmemo u obzir neznatan broj mladića, koji su bili u tom zavodu prošle godine, t. j. samo sedam, to sam skoro prisiljen zaključiti odatle, da se i vaš puk vrlo malo brine za taj zavod.

Hrvatsko i slovensko pučanstvo se nemože okoristiti tim zavodom a vaše pučanstvo bi se moglo, pa ipak neće.

Čemu je dakle taj zavod, ako ne da bude sredstvom za odnarodjenje našega naroda pomoćju činovničtva i mladića, koji iz njega izadju.

Osim što se od pitomaca zahtjeva, da moraju znati čitati i pisati talijanski, oni moraju i govoriti talijanski, jer je u tom zavodu naukovni jezik talijanski. Naši mladići uz najbolju volju, kad bi i imali potrebitu podporu, bili bi izključeni od koristi tog zavoda, jer nebi razumjeli poduke u tudjem jeziku.

Iz tih razloga ćete lahko zaključiti, da mi nemožemo odobriti računa, koji se nalaze u razpravi. Novac potrošen u taj zavod, porabljen je samo za jedan dio pokrajine i to za najmanji dio, naime za kotar porečki, pošto služi agrarni zavod većinom samo gospodi u Poreču.

U ime manjine visokoga sabora moram izjaviti, da mi odsudjujemo djelovanje toga zavoda, da nećemo glasovati za predložene račune i da zabacujemo predloge agrarnog odbora, kojimi ide zemaljski odbor za tim, da se poduka u gospodarstvu centralizira, da se namjeste u Poreču putujući učitelji, koji bi bili odvisni od tog zavoda, odnosno od njegovog ravnatelja i zemaljskog odbora. Ti učitelji bili bi samo agenti talijanskog političkog družtva za Istru.

Mi želimo putujuće učitelje, koji bi živjeli medju narodom, koji bi poznali sve njegove vrline i slaboće.

Mi želimo dakle, da se decentralizira poduka u gospodarstvu, da se imenuje putujuće učitelje, koji bi živjeli u pojedinih kotarih, da pomognu seljačkomu pučanstvu, da ga upoznaju i da uzmognu s njim često obćiti.

Visoki sabore! Iz navedenih razloga glasovati ćemo mi proti obračunu zemaljskog agrarnog zavoda za g. 1900. te prosvjedujemo svečano proti načinu, kojim uprava tog zavoda postupa s našim narodom. (Odobravanje na klupah manjine.)

(Čim je počeo govoriti, nastala je buka na tobož izpražnjenih galerijah. Predsjednik veli, da su ušli u galerije bez dozvole, da bi jih pustio kad bi bili dobri. Kao da su kad dobri bili, kao da uvjek nebuče! Starče, starče, i miljeniče c. kr. austrijskih vlada! Čini pak galerije izprazniti, najprije jednu pak drugu, al neizlaze odmah, već jedan zove i „šinjore" nek i one idu van, drugi viče „semo in casa nostra", drugi drugo. I kad su izpražnjene, čuje se žviždanje na gospodskoj, a „stari" opominje na drugoj. Na gospodskoj buka iza kulisa, kamo idu obično talijanski zastupnici pušiti, i gdje zaglušuju demonstrante. Pred ulazom u dvoranu grozno lupanje. Predsjednik ide gledati, što je to, pa se vraća. Stropot i opet pred ulazom i iza kulisa. Predsjednik na to izjavlja: *Ja nemogu proti tomu ništa.* I opet grozna buka. Spinčić dovikuje prema zastupniku c. kr. vlade: *Zar nisu to komedije?! I c. kr. vlada trpi to već 17 do 18 godina.* Presvjetli zastupnik visoke c. kr. vlade miče ramenima, kao da nezna šta bi on tomu. Zast. D. Trinajstić kliče:

to je *betula* a ne *kamara*. Iza njekoliko časaka opet grozna buka i zaglušno zviždanje. Predsjednik ide po drugi put k ulazu. Mandić mu kliče: „Samo pod vašim predsjedničtvom, gospodine komendatore, mogu se dogadjati takve svinjarije!“ Dr. M. Trinajstić: „Ako predsjednik nije kadar prepriečiti nasilja nad saborom, onda bi to morala c. kr. vlada“. Dr. Stanger pako: „Takav pustupak spada pod kazneni zakon!“ Predsjednik mu na to reče, da on sada neima rieči. I dalje traje grozna buka pred ulazom: lupa se, škripje se, zviždi se. Stražar, njekakav vatrogasac, stoji mirno na vratih, kao da je tu, da čuva demonstrante. Predsjednik gleda na stran od kuda buka dolazi kao bedak).

Poljodjelski putujući učitelji.

Kod prije navedene razprave o poljodjelskom zavodu progovorio je poslie zast. Mandića prisjednik Tomasi. Čita njekakvo dopisivanje izmed c. kr. vlade i zemaljskoga odbora glede poljodjeljskih putujućih učitelja. Rad bi na c. kr. vladu udarao, a opet bi njoj se htjeo laskati. Zemaljski odbor želi naime putujuće učitelje za poljodjelstvo, koji bi stanovali u Poreču, i išli svako toliko po kotarih, da tobož u poljodjelstvu podučavaju. Zemaljski odboru ide za tim, da i u takovih učiteljih dobije svoje agitatore za talijančenje Istre, da jih ima redovito u svom gnjezdu, da se pak razprhuju za širenje talijanske kulture-brutture. Za to rabe i poljodjelski zavod, koj obstoji za pokrajinu, u kojoj je dvie trećine stanovničtva hrvatskoga i slovenskoga jezika, a u kojem se podučaje samo talijanski.

Zast. Tomasi žali, što Mandić nije govorio „u razpravnom jeziku sabora“.

Zast. Spinčić mu dobacuje: „Takav jezik neobstoji“.

Zast. Tomasi odgovara: „Obstoji u sviesti pučanstva“. (Kao da pučanstvo sastavlja Tomasi i njegovi pristaše, i ciela kamora, plaćena i neplaćena! Op. izv.)

Proti vinskoj klauzoli.

Zast. Scampicchio u ime poljodjelskoga saborskoga odbora izvješćuje o predlogu zast. Kozulića i drugova, naših zastupnika, za ukinuće vinske klauzole u trgovačkom ugovoru sa Italijom, koj ističe godine 1903. Nastoji dokazati, da su se i Talijani Istre proti toj klauzoli zauzimali. Ali kako! Sad su gospoda Talijani, pod pritiskom javnoga mnienja, prihvatili predloge, kako jih je primila zastupnička kuća u Beču, i kako su to naši zastupnici predložili. Prema tomu daje se zemaljskomu odboru nalog, da najdalje u trih mjesecih dade na znanje c. kr. vlade odluke istarskoga sabora, koje obstoje u sliedećem: „Uvoz tudjih vina može se dozvoliti samo uz autonomnu carinu od 40 K po hektolitru. Carina na dropine ima se povisiti u razmjeru sa carinom na vino. Uvoz vinskih surogata ima se zabraniti, i ima se ga zapriečiti visokom carinom. C. kr. vlada ima se pobrinuti za zakon, kojim bi bilo posve zabranjeno umjetno vino. Dok nebude toga zakona, ima c. kr. vlada nastojati, da se strogo vrše ustanove odnosnih zakona (zakon 21. junija 1880. br. 120. i § 403 kaznenoga postupnika), da se lako štiti naravsko domaće vino proti umjetnim i patvorenim“.

Taj predlog bio je prihvaćen jednoglasno.

Razne molbe pripadnika učiteljskomu stališu.

Mnoge molbe pripadnika učiteljskom stališu prihvatila je većina bez razprave. Manjina, neupućena u odnošaje pojedinaca, nije glasovala. Glasovala je samo za podporu od 100 kruna godišnjih za tri godine, učenici na srednjih školah Danici Vlah iz Kastva.

Za električnu željeznicu Matulje-Volosko-Opatija-Lovran.

Poslie oduljegu izvještaja o molbi kneza Alfreda Wrede za jamstvo pokrajine u slučaju eventualnoga gubitka kod prometa električne željeznice od Matulja na Volosko, Opatiju, Lovran, predlaže dr. Rizzi u ime financijalnoga saborskoga odbrora: neka pokrajina dade rečenomu poduzeću jamstvo, da će mu poslie pete godine prometa sve do šestdesete plaćati do 20.000 kruna godišnjih za slučaj, da bi iste imale gubitka. Predlaže nadalje, da imadu občine Volosko—Opatija, Veprinac i Lovran preuzeti prema pokrajini protujamstvo za dvie trećine rečene svote, dakle po prilici za 13.333 kruna.

Dr. Stanger progovoriv njekoliko rieči hrvatski, nadaljevao je talijanski: Misli, da bi pokrajina imala preuzeti jamstvo za rečenu svotu bez ikakvoga protujamstva rečenih občina. Te občine su u takozvanoj Liburniji, za koju pokrajina malo ili ništa podpora daje (Spinčić: „Aj da! Županu iz Zvoneće“ !), a od koje dobiva silu novaca. Od Voloske občine same 7 do 8000 kruna. Projektovana željeznica nije lokalnoga znamenovanja. Cieloj će pokrajini koristiti, ako se krajevi u Liburniji dignu. Glasovat će za predlog, i želio bi da bude sjelo poduzeća u jednoj od interesovanih občina.

Dr. Rizzi mu odgovara, da se neima gledati na to, koliko tko plaća, nego da se daje gdje je za potrebu. Svuda pako da valja jednakom mjerom postupati. Za gradnju željeznice Trst—Poreč da interesovane občine plaćaju dvie trećine, a jednu pokrajina. Pristaje na predlog Stangera, da bude sjelo poduzeća u jednoj od interesovanih občina.

Dr. Stanger mu odgovara, da ta prispodoba baš mnogo nevalja.

Ašesor Cleva opaža na „ironičnu opazku“ zastupnika Spinčića, da se vidi baš iz toga, što se podpora daje i pojedinim županom, da pokrajina daje podpora ne samo mjestnim občinam nego takodjer poreznim, pojedinim županijam.

Zast. Spinčić: Pozvan od gosp. ašešora Cleve rado izjavljam i kao zastupnik občine Kastav, da je zemaljski odbor podupro onu občinu kod gradnje puteva i vodnjaka; da se dapače ovom prilikom sa zahvalnošću spominjem: da je zem. odbor u riešavanju molba mnogo brži, nego li c. kr. vlada; ujedno mu preporučujem nekoje druge molbe, da je čim prije povoljno rieši.

Ali u isto doba moram sa žalošću upaziti, da isti odbor daje podpore u neprave ruke i u neprave svrhe, kao primjerice županu u Zvonećoj, što je dokazom pristrane administracije, koja neslužu na čast ni zem. odboru ni c. kr. vladi. Ja bih htio znati, da li onaj župan kakve račune polaže i da li daje točne račune. Osim toga spomenuti ću, da ste vi od zem. odbora dali podporu za najprostiju administraciju i da uzdržajete i danas u časti županskoj čovjeka, koji prkosi občini, te tim dajete najgori primjer, što ga možete dati kao oblast glede vršenja zakona. Toliko sam morno kazati na izazov gosp. asesora.

Dr. Dinko Trinajstić postavio je pisan predlog, da se ima občinam vratiti zajamčena i uplaćena svota, ako bi jih pokrajina od poduzeća električne željeznice povraćene dobile. *Predsjednik nije ljubeo dati u razpravu niti na glasovanje toga predloga, zato, što je hrvatski napisan.* Proti tomu prosvjeduje dr. D. Trinajstić.

Zakonska osnova glede rečenoga jamstva poduzeću električne željeznice bila je prihvaćena u drugom i trećem čitanju, sa dodatkom dra. Stangera, da ima sjelo poduzeća biti u jednoj od interesovanih občina.

(Sad je na občinah Volosko—Opatija, Veprinac i Lovran, da li će primiti protujamstvo za dvie trećine od jamstva pokrajine u iznosu od 20.000 kruna. Ur.)

(Za hrvatskih govora zast. Spinčića i dra. Dinka Trinajstića nastale su ponovno neprestajne demonstracije sa strane galerija, koje bijahu po tri put izpražnjene, a koje su i po četvrti put došle u dvoranu, bez ikakve dozvole. To je moguće samo pod sustavom, kojim se vlada u „austrijskom-Primorju“. Op. ur.)

Za hrvatski ili slovenski napis na c. kr. učiteljišću u Kopru.

Zast. Kompare i drugovi, naglašujuć, da bi bilo dobro da se prestane sa naučenjem hrvatskih i slovenskih naučića sa njemačkim podučavanjem na učiteljišću u Kopru, i tužeć se, što je na istomu samo njemački i talijanski napis, postavlja na to se odnoseću interpelaciju na c. kr. vladu. (Jur priobćena. Op. ured.)

Radi porabe pokrajinskih novaca, danih za njeki vodnjak u Škofijah.

Zast. Kompare i drugovi pitaju zemaljski odbor, što je sa novcem, koj je zemaljski odbor dao občini Milje za vodnjak u Škofijah; pošto se od toga novca nije potrošilo nego mali dio, i što se je potrošilo, zlo se je potrošilo.

Dalnji dokaz divljačtva većine i predsjednika.

Pošto se je zak. osnove glede občinskih liječnika i občinskih činovnika uzelo kao razpravne u prvom čitanju, i njeke predmete preneslo na sliedeću sjednicu, oglasio je predsjednik sjednicu za sliedeći dan, petak dne 20. o 10. uri pr. p. nabrojiv takodjer točke dnevnoga reda. Prije nego je dignuo sjednicu, zapitao je i dobio rieč dr. Stanger. On reče talijanski: Predsjednik, spomenuv početkom sjednice smrt biskupa *Andrije Marije Sterka*, valjda je zaboravio pozvati sabor, da se u počast pokojnika digne. On je bio i biskup tršćansko-koparski i član sabora do svoga preminuća. Po cielom svietu, gdje vladaju ljudski odnošaji, počašćuje se u saborih, ako ikoga, svoje preminule članove.

Predsjednik neće da čuje o tom, opetuje ono, što je početkom sjednice rekao.

Spinčić reče na to: Gospodo drugovi, nekoristi vam ovomu predsjedniku ni ovoj većini govoriti ni talijanski. Pozivam vas, da se u znak počasti pokojnomu biskupu tršćansko-koparskom i članu ovoga sabor ustanete, i da mu uzkliknete „slava“. Na to ustaše članovi manjine i kliču „slava“, dočim članovi većine sjede.

Naši dovikuju u brk onim članovom većine, koji znadu hrvatski: divljaci! Podivljali ste! Neimate ljudskoga čuvstva!

U tajnoj sjednici.

Predsjednik urekao je tajnu sjednicu, da se u njoj pročita jedna interpelacija Matka Mandića i drugova radi skrajno nečurednih činova, što se jih pripisuje jednomu nadučitelju i radi njegovog skrajno drzovitoga ponašanja. On je sličnik njekih organa c. kr. vlade i predsjednika talijanskoga političkoga družtva dra. Bennata.

Interpelacije i predlozi

što su ih stavili članovi hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru u sjednicah od 17., 19. i 20. t. mj.

Interpelacija

dra. Dinka Trinajstića i drugova na zemaljski odbor.

U sjednici ovog sabora držanoj dne 3. junija 1899 bio je prihvaćen zaključak, kojim se na predlog častnog dr. Costantini-a nalagalo zemaljskom odboru, da prouči i provede shodne izvide za spojenje državne i nove istarske željeznice izmedju Pazina i Motovuna, te da poduzme kod državne vlade nuždne korake za oživotvorenje iste spojitbe.

Pozivom na taj zaključak, pitamo zemaljski odbor:

1. da izvjesti, je li i u koliko zadovoljio tomu nalogu;
2. ako pak nije, koji su razlozi, da to nije pronašao shodnim.

U Kopru, dne 18. septembra 1901.

(Sliede podpisi.)

Interpelacija

zastupnika Josipa Kompare i drugova na sl. zemaljski odbor.

Dne 5. agusta t. g. su zastupnici občine Dekani u občinskoj sjednici jednoglasno izrekli nepovjerenje svomu načelniku, te su htjeli, da se isti odstavi od občinske uprave. Na takvo postupanje prisilila je zastupnike skrajno neuredna uprava sa občinskim posjedom od strane načelnika. Kao odziv na tu sjednicu poslao je zemaljski odbor zemaljskoga revizora, da pregleda občinsku upravu.

Zemaljski revizor našao je preko sto činjenica, koje dokazuju jasno, u kakav je nered načelnik doveo občinu. Medju mnogimi protuzakonitimi činjenicami navadjamo niže nekoje najviše kričeće:

1. Marija Mahnić, udova pok. načelnika, povratila je občini 143 for., a načelnik nije taj iznos nikamo uknjižio.

2. Po pok. županiku Matijanu primio je načelnik 1458 for., kupio za 1000 for. obligacija, a za ostalih 458 for., tekar nakon 18 mjeseca opet nešto. Za to doba trebao je njemu taj novac.

3. Agitatoru kod izbora za njegovu osobu platio je 7 for. iz občinske blagajne.

4. Za nakaznice za sol bio je od tajnika i od stranaka još posebice plaćen.

5. Komisijski troškovi za pogled ceste Podpeć—Praproče su za načelnika dva puta uknjiženi i dva puta izplaćeni.

6. Za putne troškove u Kopar dozvolilo je občinsko zastupstvo načelniku 3 for., a on je uzimao po 9 do 12 for. Isto tako uzimao je veće putne troškove za Trst.

7. Antun Piciga platio je občini dug u iznosu od 79 for. 46 nvč., a toga nije dao načelnik uknjižiti.

8. Radničke knjižice stoje 12 nvč., a on traži za nje od siromašnih radnika 20 nvč.

9. U godinah 1899—1900—1901 primio je razne iznose za prodanu pašu u poreznoj občini Dekani; ti iznosi nisu pako nigdje uknjiženi.

10. Iznos od for. 5., što mu ga je poslalo c. kr. kotarsko sudište kao globu Antuna Miklavčića, da ju podieli siromahom, povratio ju je opet Miklavčiću, koji je bogat.

11. Za svoga brata Matiju, koji je dobar posjednik i kapitalist, platio je troškove bolnice iz občinske blagajne.

12. Izbornikom svoje stranke za izbor, hranu i piće platio je iz občinske blagajne 189 for. 35 nvč., za hranu i piće na dan izbora načelnika: zastupnikom kruna 96·24, c. k. kotarskomu poglavaru g. vitezu Schaffenhaueru dvie butilje u iznosu K 3·38. Sve to platio je iz občinske blagajne.

Iztaknuti valja napose, da je činjenice u točkah 1, 6, 7, 8, 9, 10, 11 i 12 priznao sam načelnik.

Pošto bijaše občina, kao što je iz ovoga dosta razvidno — od načelnika oštećena;

pošto je načelnik zlorabio svoju vlast, izplaćujuć sam sebi veće svote, nego li mu bijahu doznačene;

pošto je trošio občinski imetak u nezakonite svrhe i za nezakonite čine;

pošto je načelnik kršio § 66 občinskog reda za Istru;

pošto na utoke, uložene na zemaljski odbor proti ovim neredom već dne 27. julija 1900 i 20. marca 1901 zem. odbor još ni danas odgovorno nije,

pitaju podpisani:

Hoćeli zemaljski odbor poduzeti sve potrebite korake dogovorno sa c. k. vladom:

1. da se načelnika odstavi, kao što to želi občinsko zastupstvo?
2. da načelnik občini nanešenu štetu vrati?
3. da se proti načelniku postupa sudbenim putem?

U Kopru, dne 18. septembra 1901.

(Sliede podpisi.)

Predlog

zast. Kompare i drugova k točki XIV. dnevnoga reda za sjednicu VIII. zem. sabora istarskoga dne 19. sept.:

Poziva se c. k. vladu, da dogovorom sa zemaljskom odborom poduzme u najkraćem roku potrebne korake, za uredjenje sliedećih voda:

Na otoku Krku: potok u Baški — polje u Vrbniku — Lug i Jezero u Omišlju.

Na Pazinščini: potok Jama, vode na Barutu, Cerovlje i Novaki sa pokrajnimi potoci, Lug Gologorički, Krbunski.

Na Koparščini: Rosandra, Osapska Reka, Rižana, Vaganela, Dragonja.

Na Voloskom: potok Brusan.

U Kopru, dne 19. septembra 1901.

(Sliede podpisi.)

Prešan predlog

zastupnika Vjekoslava Spinčića, Šimuna Kozulića i drugova za pripomoć občini Vrbnik i drugim občinam na otoku Krku.

Kako u većini občina na otoku Krku, tako je i občini Vrbnik zaraza trsnoga ušenca uzela sav plod vina i neće ga imati, dok se ne budu oživili vinogradi sa nasadi američanske loze, što će još više godina trajati.

Trajna suša uništila je i ostali plod oranica i njiva.

Vrbniku je ostajala nada samo u prihod, što će ga imati od plodnoga vrbničkoga polja. Nego neprestano kiše prošlih dana otele su mu i tu nadu, jer je voda poplavila sve polje i tim uništila sav prihod.

Što vriedi za Vrbnik, vriedi i za cieli otok, jer svuda vlada velika nevolja zbog filoksere zaraze, trajne suše sve do konca augusta mjeseca i onda neprestane kiše.

Da se onom pučanstvu pomogne u nevolji, koja njim usljed rečenoga predstoji, podpisani predlažu:

1. da se izvidi, koji se imaju usljed jučerašnjega predloga zastupnika dr. Cleva i odnosnoga sab. zaklj. poduzeti, protegnu naročito takodjer na otok Krk i da se takodjer pučanstvu onoga otoka podiele od zemaljskoga odbora i izmole od c. kr. vlade potrebite podpore;

2. da se ob ovom predlogu razpravlja po § 37 saborskog pravilnika.

Kopar, 19. septembra 1901.

(Sliede podpisi.)

Za hrvatski zavod u Rimu.

Dobrinjska občina odaslala je dne 12. t. mj. sliedeće brzojavke:

„Eminentissimo Cardinali Rampola, Roma — Vaticano. Communitas Dobrijensis gratias agit Pontifici Maximo pro literis Slavorum gentem favoreque Veglensi Dioecesi exhibito, Pseudodalmatorum ferociam abonimatur. Barbalić, potestas".

„Njegova Preuzvišenost grof Goluchovski — Beč. Prosvjedujemo proti nasilju Pseudodalmatinaca na jeronimski zavod, molimo zaštitu Vaše Preuzvišenosti. — Načelnik N. Barbalić".

* * *

Iz Dubašnice bijaše odposlan sliedeći brzojav u latinskom jeziku, kojeg prevod glasi:

„Presvietlomu kardinalu Rampolli, Vatikan — Rim. Preponizno postri pred prestoljem Namjestnika Gospodina Našega Isukrsta, zahvaljujemo Vrlovnomu Pastiru Leonu XIII., što je preuđesio jeronimski kaptol u zavod „Za hrvatski narod". Prosvjedujemo proti otimačem-lažiDalmatincem: Mužina, plovan Dubašnice. Bogović, duh. pomoćnik u biskupiji krčkoj".

* * *

Iz Belej na otoku Krku odaslane sliedeće brzojave:

„Njegova Preuzvišenost ministar Goluchovski, Beč. — Molimo zaštitu zavoda jeronimskoga za hrvatski narod proti silovitom napadaju samozvanih Dalmatinaca. — Za podobčinu Belej — otok Cres, Ancijan: A. Kučić".

„Eminentissimo Cardinali Rampolla, Roma, Vaticano. — Communitas Belej — in insula Crepsensi — gratias agit Pontifici pro instituto hieronymiano croaticae gentis condemnans ausum violentum Pseudodalmatorum. — Praefectus: Antonus Kučić".

* * *

Iz Boljuna bijahu odposlani 14. t. mj. sliedeći brzojavi:

„Njegova Preuzvišenost ministar Goluchovski, Beč. — Molimo zaštitu zavoda jeronimskoga za hrvatski narod u Rimu proti silovitomu napadaju samozvanih Dalmatinaca. Za občinu Boljun — Istra. Glavar: Buretić".

„Eminentissimo Cardinali Rampolla, Roma — Vaticano. — Communitas Boliunensis in Istria gratias agit Pontifici pro instituto hieronymiano Croaticae gentis condemnans ausum violentum Pseudodalmatorum. — Praefectus: Buretić".

☛ Na kraju III. četvrtgodišta molimo uljudno i ozbiljno one predplatnike, koji sa predplatom nisu u redu, odnosno dužnike, da nam pošalju dužne svote bez oklievanja, jer i mi imademo podmirivati svoje redovite troškove. Nad polovicu predplatnika nije izpunilo svoje ovogodišnje dužnosti i radi toga se nadamo, da će se bezodvlačno odazvati našoj molbi odnosno opomeni.

Franina i Jurina.

Fr. Ča bi reć, da nisu lovranski poprdili prišli va Trst pokojnega biškupa i svojga plovana poškropit?

Jur. Mare oni za njega — onakovi Fiorentinci!

Fr. To muj' plaća!

Jur. A zač?

Fr. Pitaj malo poteštoveh, ako je tamo jedna familija, koj' ni pokojni dobro storil.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Ministar-predsjednik Körber tužio se nekom bečkom novinaru, da ide neizvjestnosti u susret te da je utrudjen poslovi državne. Najviše da se je utrudio oko kompromisa u českom veleposjedu. Glasa se, da je g. Körber sit vladinog kormila, odnosno da će odstupiti. — Češki listovi pišu, da je sporazumak medju Mlado- i Staročehi te radikalci gotova stvar, dočim da se neće niti češki agrarci protiviti, budu li izabrani, pristupili zajedničkomu češkomu klubu u saboru. — U Kranjskom veleposjedu izabrano je 10 Njemaca sa 53 glasa. Eto pravice na svietu, odnosno u Austriji, gdje mogu 53 Niemca izabrati si 10 zastupnika, dočim nad 400.000 stanovnika-Slovenaca Kranjske izabire tekar nešto nad 20 zastupnika!

Srbija. U toj kraljevini proslavili su 24. t. mj. imendan kraljice Drage bez da se je, — kako se očekivalo, — progiasilo njezinog brata priestolonasliednikom. Tome da se protive i nekoji viši srbski častnici.

Južna Afrika. Dne 21. t. mj. stigla je u London viest iz Afrike, da su Buri napali na cielu posadu jedne tvrdjave, koja je samo 15 milja odaljena od Pretorije; posadu su zarobili i odveli sa dva topa. Dalnja brzojavka vrhovnoga englezkoga zapovjednika u Africi javlja u London, da su dva englezka topa praćena konjaničtvom napadnuta od Bura 15 milja na jugu Blackfonteina i Englezom oteta. Ove viesti prouzročile su u Englezkoj veliko iznenadjenje i nezadovoljstvo. I sliedećih dana bilo je izmedju Bura i Engleza krvavih okršaja u kojih su ovi posliednji dobili zasluženih batina.

Pokrajinske:

Pogreb presvj. g. biskupa Sterka. U subotu u jutro — kako jur javismo — prenešeni bijahu mrtvi ostanci tršćansko-koparskoga biskupa presvj. g. Andrije Marije Sterka k vječnomu počitku. Žalobna svečanost započela je u jutro u 9 sati. Na pogreb došao je iz Gorice kardinal Missia, iz Krka biskup Mahnić i kanonik Volarić, iz Ljubljane knez-biskup Jeglič. Pogrebu je prisustvovao osim kaptola tršćanskoga i kaptol koparski. Iz vana došlo je mnoštvo naših svećenika. Računa se, da je bilo svih svećenika na pogrebu okolo 180. Iz Gorice došao je i monsignor dr. Gabrielčić, ravnatelj sjemeništa. Iz Voloskoga monsignor Zamlić, najbolji prijatelj pok. biskupa; hrvatsko i slovensko svećenstvo bijaše mnogobrojno zastupano.

I naše občine poslale su svoje odaslanike. Tako opazismo gg. načelnike Boljuna, Kastva, Materije, Pazina, Tinjana itd. Iz Lovrana neopazismo ni crkveneg ni svietskog odaslanika, premda je tamo ostavio pokojnik medju pučanstvom neizbrisivu uspomenu.

Pred biskupskom palačom sakupiše se prije 9 sati predstojnici svietskih i vojničkih oblasti, zastupnici naroda, nekoji konzuli, trgovci, liečnici itd. Na čelu činovničtva bijahu gg. namjestnik grof Goess, predsjednici prizivnog i zemaljskog sudišta, pomorske vlade, ravnatelj pošta, ravnatelj financije, zapovjedajući generalo bogatom pratnjom častnika; predstojnik vojne mornarice sa više častnika itd. itd. Od strane tršćanske vladajuće svojte bio je prisutan jedini načelnik, jer je zaključila gradska delegacija, da se neima službeno sudjelovati kod pogreba, da neimaju prisustvovati ni gradski redari, ni vatrogasci, ni gradska kapela da nesmije na koru pjevati. Eto, dokle vodi strast pokvarene duše! To je plod židovske vladavine.

Medju narodnimi zastupnici opazismo gg. dra. Stangera, prof. Spinčića, dra. Mata i dra. D. Trinajstića te urednika Mandića, dočim je bio zast. Kompare medju svećenstvom. Od slovenskih zastupnika prisustvovali su gg. dr. Rybař, Goriup, Dolenc i Vatovac.

Pogrebu prisustvovale su uz talijansku bogoljubna družtva i slovenska, naimo bratovšćina „Marijinih kćeri i bratovšćina „sv. Cirila i Metoda". Osim onih prisustvovalo je pogrebu na hiljade slovenskoga pučanstva iz grada i okolice.

Sprovod je krenuo iz biskupske palače u 9¼ sati. Napried išle su bratovšćine i razna družtva, vojnička glazba, veterani, svećenstvo te pred liesom kardinal Missia. Za liesom rodjaci pokojnoga biskupa i najbliži prijatelji, predstojnici oblasti, častnici, zastupnici, načelnici, odaslanici občina i družtava te nepregledno množtvo občinstva. Sve ulice, od biskupske palače pak do crkve sv. Justa, bijahu s obiju strana natlačene občinstvom, koje su vojnici i redari natrag držali.

Lies nosilo je skoro sav dugi put 8 svećenika. U stolnoj crkvi bijaše postavljen lies na dvokatni odar, okolo kojega postaviše mnogobrojne svieće. Na liesu, pokrivenom crvenim baršumo, bijaše biskupska mitra, palica i misal.

Sv. misu pjevao je kardinal Missia uz mnogobrojnu asistenciju svećenstva. Uz orgulje pjevali su pitomci biskupskog konvikta pod spretnim ravnanjem njihovog ravnatelja g. Ellnera. Pred oltarom, te sjedne i druge strane glavne ladje, smjestiše se rodjaci, predstojnici oblasti, zastupnici, častnici itd. Redarstvo nije dozvolilo, da se prenapuni crkva. Biskupi, kanonici itd. smjestiše se na koru za oltarom.

Nakon svršene sv. mise popeo se na prodikaonicu kanonik Butignoni, koji je pročitao životopis i djelovanje pok. biskupa. Hvalio ga i slavio kao čovjeka i kao biskupa, što odgovara istini, ali ona hvala i ona slava gubila je vriednost iz onih ustiju i za one, koji znadu, da je bio i kanonik Butignoni izmedju talijanskih svećenika biskupije, koji su svoga biskupa tužili sv. Stolici.

Bože dobri, koliko licumjerstva imade u stališu, gdje bi ga najmanje imalo biti!

Iza toga obavilo se je običajno petkratno odriešenje ili blagoslovljenje liesa. Prvi je blagoslovio lies prošt sa stolnoga kaptola u Kopru; za njim prošt stolnoga kaptola u Trstu pak biskup ljubljanski, biskup krški i konačno kardinal Missia. Po dovršenom sv. obredu digoše lies na mrtvački voz te ga odvezoše u pratnji nekoličine svećenika, rodjaka i prijatelja na groblje sv. Ane, gdje bijaše opet blagoslovljen te napokon pokopan na odielu za svećenike, i to izmedju svojih pokojnih prijatelja, pok. biskupa Dobrile i pok. župnika Dubrovića.

I tako se je častno odužilo dobromu biskupu vierno mu svećenstvo te mnogobrojno občinstvo, rodjaci, znanci i prijatelji, a mi mu kličemo i ovdje bolnim srcem: Naužívao se božjeg raja, dobri Andre!

Župnički izpit položili su pred izpitnom komisijom na tršćanskom ordinarijatu sliedeća gg. svećenici one biskupije sa dobrim uspjehom: Defar Šime, župe-upravitelj u Dekanih, Jonko Ferdo, župe-upravitelj u Dutovljah i Žugelj Niko, kapelan na Zvoneču. Čestitamo!

Položio čast načelnička. Iz Poreča nam javljaju, da je tamošnji občinski načelnik dr. Tulio Sbisà položio čast načelnika, jer da je došao u sukob sa većinom občinskog zastupstva.

Idemo, da vidimo, je li uzimlje g. Julio ozbiljno stvar, il je to obična talijanska komedija.

Creski sudac i hrvatski jezik. — Čuje se, da bi mogao na vlastitu molbu, biti premješten iz Cresa c. kr. savjetnik g. dr. Orbanich. Obistini li se to, nastaje pitanje, tko će biti njegov nasljednik. Istini na čast moramo priznati, da g. dr. Orbanich poznaje dostatno u govoru i pismu hrvatski jezik i da ga rado rabi, te nespada u broj onih sudaca, koji bi radje učili i rabili kinezki, nego li hrvatski jezik. Što se tiče njekih osuda, koje, proti očekivanju, nišu bile povoljne hrvatskim strankam, kao na pr. ona, o kojoj u br. 72. „Naše Sloge", može se kao skoro kao gotovo uzeti, da je to i njemu istinu težko bilo, te je žalio, da je naš puk u ovih stranah pušten pred sudom bez ikakve obrane; pa ako je tužba slabo učinjena, ako okolnosti nisu tako razjašnjene, da mogu sudca osvjedočiti, osuda mora biti nepovoljna.

Radi toga, još jednom vapijemo: hrvatski odvjetnici, pritecite nam u pomoć kad vas trebamo, negledajte, da je više

puta stvar, za koju ste zvani, male važnosti, jer može imati posljedica najveće važnosti za nas. Tko pozna ćud ovdješnjeg naroda, razumit će me dobro. Zahtjevamo pak, otidje li zbilja dr. Orbanich, da mu bude imenovan nasljednikom sudac, koji isto tako pozna i rabi naš jezik, jer, uz malo iznimke, vas creski sudbeni kotar napučen je Hrvatima. U protivnom slučaju znati ćemo ogorčati više i više puta časove koli sudcu, toli oblastim, koje ga budu poslale; tim laglje će nam to biti, pošto nije ni c. kr. sudbeni kancelista, ni itko izmed pisara ovoga c. kr. suda, kadar napisati jednu samu rieč u hrvatskom jeziku.

O izboru kapitularnog vikara u Trstu u osobi preč. g. prošta Petronia, primili smo podulju viest, koju ćemo donieti u budućem broju.

Svečanost u Zametu. U nedjelju poslie podne bijaše u Zametu na samoj riečkoj granici krasna hrvatska svečanost. Tamošnje hrvatsko družtvo „Sloga“ otvorilo je naime svečanim načinom svoje nove prostorije. Izmedju pjevačkih družtava prisustvovala su „Sloginoj“ svečanosti bratska družtva iz Trsata „Primorski Hrvat“, iz Opatije „Lovor“, iz Kastva „Istarska Vila“ itd. Naroda navrvilo je množtvo iz čitave Kastavšćine, iz Voloskog, Opatije, iz Rieke, Sušaka i drugud. Tu se je pjevalo, predstavljalo, govorilo, plesalo, u sred hrvatstva, medju množtvom hrvatskih trobojnica, kojim bijaše okićena liepa i prostrana zgrada, u kojoj je družtvo, pak bašča i sve okolo naokolo. Da bi nam cvala!

U hrvatsku gimnaziju u Pazinu upisalo se i bilo je primljeno početkom ove školske godine u I. razred 54, u II. 49, a u III. 58, ukupno dakle 161 djaka. Preporučamo našim prijateljem, da uzmu ove brojke u obzir, te da obilatimi prinosi podupru „Djačko pripomočno družtvo“.

U talijansku gimnaziju u Pazinu bilo je primljeno u I. razred 41, u II. 52, u III. 54, a u IV. 11, ukupno dakle 158 djaka.

Talijanski učitelji kvarnerskih otoka imali su dne 18. t. mj. u Lošinju sastanak, na kojem su se konštituirali u novo učiteljsko družtvo. Osim što bijaše izabrana nova uprava i riešena nekoja uzgojna pitanja, odaslaše sa sastanka brzojavnu spomenicu na ministra bogoštovlja i nastave, kojom ga umoliše, da bi čim prije potvrdio zakonsku osnovu, netom prihvaćenu u istarskom saboru za uredjenje učiteljskih plaća.

Vojničko-kontrolni sastanci. Politička oblast u Poreču javlja, da će se obdržavati vojničko-kontrolni sastanci za sudbeni kotar Buje u ovom gradu — občinski ured — dne 5. oktobra u 9 sati u jutro. Na kontrolu pozvani su svi neaktivni vojnici i pričuvnici (reservisti) domobranstva.

Naknadna kontrola biti će za domobrance dne 20. novembra u 9 sati u Puli; a za one stalne vojske i vojne mornarice u Trstu dne 25—28. novembra t. g. od 9 sati u jutro napried.

Iz drugih krajeva:

Pod naslovom „Sudstvo u Istri i Primorju“, donaša riečki „Novi List“ u br. 217. od dne 24. t. t. mj. vrlo zanimiv članak, u kojem se točno i vjerno opisuje sudbene odnošaje u Primorju u obće, napose u našoj Istri. Taj članak preporučamo našim pravnikom, osobito onim, koji su u službi sudbene struke.

Nova čitaonica kod sv. Jakova u Trstu proslaviti će u nedjelju dne 29. t. mj. na vrtu škole sv. Cirila i Metoda svečano otvorenje.

Njemačke čete iz Kine prispješe lloydovom parobrodom „Nadvojvode Ferdinand“ utorak u Trst, gdje jih svečano dočekaše. Iz Trsta prodjoše preko Beča u domovinu.

Anarhist Czolgosz, koji je ubio, odnosno uzročio smrt Mac Kinleya, bje 23. t. mj. jednoglasno pred porotnici proglašen krivim promišljenog ubojstva te odsudjen na smrt pomoću elektriciteta na sjedalu.

Sedam zapovedi, da očuvaš vid do starosti. 1. Ako te za radnje bole oči, ili ti oko suzi ili krmelji, ili ako ti se bliješti pred očima, ostavi odmah radnju, da ti oči odpočinu. Nakon malo vremena poprimi opet radnju, ali dok i najmanje očutiš bol u očima, napusti ju odmah. 2. Pazi, da je dosta svjetla, gdje radiš, te da ti svjetlo dolazi odozgor, ili sa lieve strane. 3. Ako si slaba vida, ne čitaj nikada, kada se voziš, bilo to kolima ili željeznicom. 4. Ako ležiš, ne čitaj. 5. Ne čitaj, ako se oporavljaš od kakove bolesti. 6. Oči i vid ćeš čuvati, ako se budeš točno i umjereno hranio, ako budeš primjereno radio, ako se budeš dovoljno šetao i zabavljao. 7. Spavaj dostatno, ali ne puno. Tko puno čita, valja da više spava, jer oči imadu više potrebe, da se odmore.

Joftino prozračivanje. Vrlo često su tužbe, da se poslovne prostorije, osobito pako pisarne i uredi, kao i privatni stanovi dovoljno ne prozračuju. U jednoj pariškoj bolnici pokušali su novi način prozračivanja, koji se je pokazalo vrlo dobrim i uspjelim, a k tomu ima tu vrlinu, da je vrlo jednostavan. Dosta je s gornje strane svakog prozora, mjesto jednog, postaviti 2 stakla jedno povrh drugoga, samo valja paziti, da se ne dotiču, već neka medju njima ostane mali prostor, i da vanjsko staklo bude otvoreno s dolnje strane, a nutarnje s gornje. Tako nastaje medju staklenimi pločami tiesni prolaz, po komu vanjski zrak ulazi s dolnje, a izlazi s gornje strane prozora u sobu. Prozračivanje po ovom sustavu neprekidno je i veoma pravilno, te ne propušta ni prah, ni kišu u sobu. Sobe, koje su prozračene, gube svaki neugodan vonj; ne samo ljeti nego i zimi, za velike studeni, pokazuju temperaturu jedva za jedan stupanj nižu od zatvorenih soba. Nebi bilo loše, kad bi se i kod nas u poslovnicah pokušao taj način prozračivanja.

Austro-ugarska vojska po vjeri. Prema izvještaju c. kr. središnjeg statističkog povjerenstva u Beču nabrojeno je prigodom općeg pučkog popisa pučanstva dne 31. prosinco 1900. ukupno 229.024 aktivno služećih osoba kod vojske, domobranstva i ratne mornarice. Po vjeroizpovjesti dieli se ta vojska ovako: rimokatolika 181.249 ili 79%, grko-katolika 24.301 ili 10.6%, židova 7571 ili 3.3%, grčko-iztočnjaka 6882 ili 3%, evangelika augsb. 4857 ili 2.1%, evangelika helv. 2826 ili 1.2%, muslomana 1172 ili 0.5%. Ostale vjeroizpovjesti posve su slabo zastupane. Bezvjeraca ima 17.

Što znači ime „Vatikan?“ Ime „Vatikan“ znači skupinu zgrada na jednom od 7 brdašca (glavica) grada Rima. „Vatikan“ zauzimlje prostor od 400 metara u duljinu, a 331 metara u širinu. Vatikanska palača sagradjena je na mjestu, gdje su bili Neronovi perivoji. U „Vatikanu“ ima 11 tisuća soba. Okolo godine 1160. papa Eugenij sagradio ga je po liepom nacrtu. Papa Inocentij II. malo godina poslije dao ga bijaše kao stan Petru II., kralju Aragone. Godine 1205. pod Klementom V., na zahtjev franczkog kralja, bi prenesena papinska stolica iz Rima u Avignon, te po tom „Vatikan“ bijaše ostao u zanemarenosti preko 70 godina, ali nakon povratka papinskog dvora u Rim g. 1376. „Vatikan“ bi popravljen, povećan i poljepšan i od tada je držan uviek kao papinski dvor, pa je postao najbogatije skladište umjetnosti na svietu, sa 40.000 rukopisa, medju kojim ima ih od Plinia, sv. Tome i sv. Karla Boromea itd. i svetih pisama iz stare dobe u židovskom, sirskom, arabskom i armenskom jeziku.

Miholjski sajam u Pazinu

biti će

u ponedjeljak 30. t. mj.

a ne 7. oktobra.

Glavarstvo občine

— u Pazinu, dne 26. septembra 1901. —

Glavar:

Dr. S. Kurelić.

Javna zahvala.

Gosp. Ivan Hržić-Gašparić iz Dubašnice, c. kr. pomorski činovnik u Puli obdario je našu Hrv. Čitaonicu sa svotom od deset kruna. Ugledala se u njega sva naša inteligencija kojekuda nastanjena; tada bi u istinu naša Čitaonica napredovala i procvala! Na njegovom daru srdačna mu hvala!

Dubašnica, 21./9. 1901.

Za odbor Hrv. Čitaonice

Mijo Mužina,
predsjednik.

Restauracija ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećujuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slastice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: Taftà za turiste **Luser** po novč. 60

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, Ravalisi, Lallemberg & Franz, Marer, Ubaldi, Crismancich, Pontoni, P. Polli, A. Wassermann, F. Carwetello.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Treći svezak

Povjest Hrvata

od prof. Ljek. Klaića.

Do sada izašla tri svezka dajemo uz mjesečne odplate po K. 4.—

Upravo je izašao treći svezak (drugoga svezka drugi dio) znamenitoga djela:

Povjest Hrvata

od najstarijih vremena do svršetka 19. stoljeća.

Ovaj svezak obuhvaća 20 štampanih araka, ukrašen je sa 77 slika, a stoji nevezan 6 kruna, tvrdo vezan 8 kruna.

Napisao je

VJEKOSLAV KLAIĆ.

Koliko vrijedi djelo prof. Vjekoslava Klaića o povjesti Hrvata, priznala je u najnovije doba i slavna

„Matica Hrvatska“, dosudivši piscu nagradu grofa Ivana Nep. Draškovića za godinu 1900.

Pozivamo sve dosadašnje predbrojnike da si nabave ovaj najnoviji svezak, a ujedno molimo, da svaki u krugu svojih poznatih, ovo za nas toli važno djelo, toplo preporuči za nabavu.

Da olakotimo novim predbrojnikom nabavu do sada izašlih 3 svezaka, to evo javljamo, da smo pripravni sve do sada izašle svezke davati na mjesečne odplate.

Kod naručbe ili primanja knjiga imade se platiti prva odplata od K. 4.— a ostatak točno svakoga uzastopce sliedećega 1-ga u mjesecu.

Naručbe prima svaka knjižara i nakladna

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu.

Treći svezak

Broj 77. Pula, u utorak dne 1. oktobra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani nepreimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uzimaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Istarski sabor.

9. sjednica obdržavana u Kopru dne 19. septembra 1901.

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli; vladin zast. A. Fabiani i 26. zastupnika.

Otvoriv predsjednik u urečeni sat sjednicu pozove tajnika Varetona da pročita zapisnike posliednje javne i tajne sjednice. Zapisnici se ovjerovljuju.

Predsjednik, obrati se k občinstvu, opomene isto, da se mirno u buduće vlada. On da je napram občinstvu širokih rukava (Vjerujemo. Op. slug.), pa želi da se ono pristojnije ponaša; želeć posliednje izgrede, nada se, da se isti obnoviti neće.

Predsjednik reče nadalje, da je doznao kako žele nekoji zastupnici čim prije kući. On će nastojati, da se to dogodi te je pripravan držati danas i sutra, ako treba, i po dvie sjednice.

Interpelacije:

Tajnik Vareton pročita poznate jur interpelacije:

1. Zast. Spinčića i drugova radi ustrojenja hrvatske pučke škole u Sv. Luciji-Skitača.

2. Zast. Spinčića i drugova radi popravka župnog stana u Sv. Luciji-Skitača.

3. Zast. Mandića i drugova radi izazivnog ponašanja glazbe c. i kr. vojne mornarice u Puli.

4. Zast. dr. D. Trinajstića i drugova radi željezničke sveze izmedju Pazina i Motovuna.

5. Zast. Kompare i drugova radi nezakonitog postupanja občinskoga načelnika u Dekanih.

Za čitanja ovih interpelacija činili su članovi većine svakojake opazke. Vidilo se, da ih je pekla osobito interpelacija proti c. i kr. glazbi i proti načelniku u Dekanih. Zast. Bennati svijao se od jada, kad je čuo one nezakonitosti proti svomu miljeniku u Dekanih i kad se je spominjalo, da je občina morala platiti butilje, koje je pio c. kr. namjestnički savjetnik i upravitelj kot. poglavarstva gosp. pl. Schaffenhauer.

Za uredjenje rieke Mirne.

Predsjednik priobći, da je podnio zast. Kompare sa drugovi pismen prédlog, da se uzme u obzir i uredjenje ostalih rieka, jezera i potoka u Istri. (Predlog smo priobćili. Op. ured.)

Zast. Venier čita izvještaj u ime agrarnoga odbora kako bi se imala urediti rieka Mirna sa pritoci. Podkadi najprije zem. odboru na dosadašnjem zanimanju za to važno pitanje, pak c. kr. namjestniku, koji se je zauzeo za sretno riešenje ovog pitanja kod ministarstva.

U glavnoj razpravi progovorio je u ime manjine zast. dr. M. Trinajstić, rekavši, da je kao načelnik občine buzetske i kao zastupnik imao više puta priliku a i dužnost, da se sa nacrtom uredjenje Mirne zanima, te je g. 1896. postavio i ovdje upit na vladu u nakani, da se to djelo pospieši. I drugi članovi ove saborske manjine su se za to često zauzeli, i to ne samo ovdje, nego i na carevinskom vieću, gdje je drug, slov. zastupnik Spinčić, opetovano puta postavio i upita i predloga sa željom, da se jednom dovedu kraju ova pitanja, o kojem se već preko 60 godina razpravlja.

Više nego ikoja druga občina ima se današnjoj razpravi veseliti občina buzetska, jer od onih 542 četvornih kilometara idričnog predjela Mirne ima ona čitavih 264 kilometara, dakle sedam manje od polovice. Ima joj se veseliti tim više, što će se radnje uprav u njoj započeti sa uredjenjem pritoka i vodenina. Za to on u ime onoga pučanstva pozdravlja veseljem današnji predlog i se nada, da će se iza tolikih razprava i dogovora i dopisa saći jedan put sa teoretičke visine na praktično polje.

Kad bi se u početku bilo radilo kako i koliko se je radilo u ovo posljednjih 10—12 godina, uredjenje Mirne bilo bi već pred trideset godina dogotovljeno, nego se je žalibože vidilo, da dok se je vlada prije preustrojenja ustava ovim pitanjem prilično zanimala, zemaljski odbor ga se je sjetio istom poslie deset godina, što je primio pokrajinsku upravu u ruke.

Godine 1870. je postavljen prvi put predlog za uredjenje, a istom godine 1876. se je iznio nacrt, koji je bio pet godina kašnje od vlade kao neshodan zabačen, te je zemaljski odbor čekao još tri godine, da reče vladi: ja neznam, daj učini ti. Tekar tada, kad je vlada primila posao u ruke nastao je brži tempo u tom poslu. Ona je ulovila stvar s pravoga kraja i odlučila, da se prije imaju odstraniti uzroci poplava Mirne, da se imaju naime urediti najprije vododerine i potoci, a onda tekar, da će se moć preći na uredjenje samoga teka i korita rieke. Tako se je već tri godine zatim uredila Rečica kod Buzeta i došlo do toga, da se ima pripraviti osnovu za uredjenje ciele doline i osnovu zakona. Neumjestno je bilo s toga, kad su se neprestanimi hvalospjevi obasipali zemaljski odbori. Budite pravedni i dajte svakomu svoje.

Preuzvišeni gosp. namjestnik je lani poručio jednom sastanku načelnika zanimanih občina, da je uredjenje Mirne jedan od najglavnijih njegovih zadataka. Pučanstvo se nada, da će taj svoj zadatak izvesti i tim u velike doprinesti k ekonomičkom razvitku trih sudbenih kotara i one doline, prve i najvažnije u Istri po svojih naravnih ljepotah, po svojem obsegu i po svojoj plodovitosti.

Zaključi izjavom, da će i manjina glasovati za predloženi zakon.

(Tečajem toga govora ponašalo se je občinstvo nepristojno napram govorniku i napram samomu predsjedniku. Ovomu je drzovito odgovoralo, kad je opominjao, da se pristojno ponaša, dočim je govorniku dovikivalo, da šuti, da ga nerazumiju, da ide van itd. Predsjednik je doduše dao galerije izprazniti, ali mira nije bilo ni poslije, jer se je občinstvo selilo sa jedne na drugu galeriju. Op. izv.)

Zast. Bennati stavi dodatni predlog, da se urede neke vode u koparskom kolaru.

Prisj. Tomasi zahvaljuje se odboru na laskavoj pohvali te se i on zahvali c. kr. namjestniku. Preporuča osnovu.

Zatim bijaše prihvaćeno svih 7 paragrafa odnosne zakonske osnove jednoglasno.

Zakon bijaše prihvaćen u II. i III. čitanju.

Zast. Canciani zagovara na koncu u poduljem govoru sliedeću resoluciju:

Zem. sabor Istre moli vladu, da čim moguće prije pristupi k uredjenju rieke Mirne u suglasju sa izjavom namjestničkog odpisa od dne 27. junija 1901. br. 15.306, i da započme sa uredjenjem potokah čim bude odnosni zakon potvrdjen.

Sabor prihvaća resoluciju i predloge zast. Kompare i Bennati-a.

Predlog za podporu.

Zast. Spinčić sa drugovi stavi prešan predlog, da se priteče na pomoć občini Vrbnik i drugim občinam na otoku Krku, tučom oštećenim. Prešnost primljena jednoglasno.

Za proučavanje voda.

Zast. Buba izvješćuje o namjestničkoj noti, kojom se pita sabor prinos od 858 kruna za hydrografični ured, koji proučava vode — i to za godinu 1901. Prima se jednoglasno.

Željeznička postaja u Pazinu.

Zast. Costantini obrazlaže svoj predlog, da se željeznička postaja u Pazinu podigne na II. razred i da se sagradi skladište za robu.

Zast. dr. Dinko Trinajstić obrazlaže dodatak k tomu predlogu, da se sagradi i kod postaje i skladište za sol. Pazin da neima skladišta za sol, te se često dogadja, da se tamo nemože dobiti soli pod nijednu cienu. Trgovci moraju dovažati sol iz odaljenih skladišta. U tom pogledu učinilo je i občinsko glavarstvo potrebite korake, nu do sada bez uspjeha.

Občinstvo, koje se je bilo medjutim samovoljno sa galerije povratilo, buči i uznemiruje; predsjednik nalaže, da se odaleči.

Sabor prihvati jednoglasno gornji predlog sa dodatkom.

Za gradnju i popravak cesta.

Pročitan bijaše u talijanskom prevodu prešni predlog zast. Spinčića i drugova, da se pozove zemaljski odbor neka daje veće podpore občinam za gradnju i uzdržavanje cesta.

Prisjed. Cleva odgovara na taj predlog u ime zem. odbora, da zemaljski odbor nikada neodbije molba za podporu, ako su iste valjano sastavljene i utemeljene.

Zast. Spinčić odgovori predgovorniku navadjajuć primjere, kako zemaljski odbor neriešava uvjek povoljno molbe za podporu kod gradnje cesta, čemu nam je jasan dokaz primjerice cesta iz Doline u Sočerb do glavne ceste. Sama vlada priznala je potrebu te ceste, ali zem. odbor odbio je ipak molbu. Govornik želi, da bi zem. odbor davao podpore za ceste nepristano i bez drugotnih agitatoričnih nakana. Pred izbori mjere svuda ceste (n. pr. Buzet-Lupoglava), a čim su izbori gotovi, nije više govora o tih cestah. Govornik je pozvao zem odbor, da daje takove podpore občinam, koje polažu točne račune o primljenom novcu, nipošto pako županom (n. pr. Zvoneća) koji toga nečine, i koji troše zemaljski novac kako im drago. Konačno preporuči svoj predlog.

Prihvaćen bijaše predlog zast. Spinčića kao preporuka zem odboru.

Ženski licej u Puli.

Zast. Rizzi obrazloži svoj predlog, da se u gradu Puli ustroji na zemaljske troškove licej za višu naobrazbu djevojaka — sa talijanskim naukovnim jezikom. Medju ostalim reče, da prieti pogibelj talijanskim djevojkam, jer da moraju polaziti njemačku gradjansku školu, ali *sladki* g. Rizzi nije se sjetio množtva hrvatske djece u Puli, koja neimaju ni svoje pučke škole.

Zast. D. Trinajstić govori proti ustrojenju toga liceja. On reče, da priznaju takodjer članovi manjine važnost prosvjete za narodno blagostanje te da znaju i oni kako igraju važnu ulogu ženske u razvitku svakoga naroda. Uzprkos svemu tomu mora manjina glasovati proti predlogu zast. Rizzi-a, jer ima pokrajina silnijih potreba nego li je ženski licej, a te su: **pučko školstvo!** Zatim navede govornik više slučajeva, koji govore jasno kako pristano postupaju mogućnici kod zemaljske uprave, kada se radi o hrvatskih i slovenskih pučkih školah. Kod sv. Lucije nemogu dobiti niti pomoćne škole, premda se je tamošnji svećenik ponudio, da bi drage volje djecu podučavao. Pitanje o hrvatskoj pučkoj školi u Pazinu vuče se već 15 godina, i još nije riešeno; ali ipak mora pazinska občina platiti za talijansku gimnaziju 100.000 kruna, čemu moraju doprinašati i izvanjske občine. U Sušnjevici zahtjeva narod hrvatsku pučku školu, a gospoda kod zem. odbora sile mu rumunjsku (!!!). U Puli mora sama družba sv. Cirila i Metoda brinuti se za poduku hrvatske djece.

Drugi razlog, radi koje ga mora manjina glasovati proti ustrojenju ženskoga liceja u Puli jest taj, da bi se tim znatno obteretilo novim teretom sve porezovnike U svrhu, da se urede učiteljske plaće, trebalo je glasovati povišenje nameta na potrošarinu, a sada se zahtjeva opet novo breme. Medjutim se zemaljska zaklada povećava. Posliednih 10 godina narasla je za 1 milijun kruna, te iznosi danas okolo 2,400.000 kruna. Čemu takovo izpijanje pučanstva?

Pošto se dakle nebrinete za pučke škole slavenske, pošto se hoće naprtiti pokrajini opet novo breme i pošto se novac — Hrvata i Slovenaca upotrebljuje jedino Talijanom na korist, glasovati će članovi manjine sabora proti predlogu zast. Rizzi-a.

Občinstvo, koje se je bilo opet vratilo na galeriju, dao je predsjednik nakon

opetovanih uzaludnih opomena da miruje, odstraniti.

Zast. Spinčić reče, da bi zast. Rizzi, koji je sladkoćom njemu vlastitom obrazlagao potrebu ženskog uzgoja, morao znati kao muž, koji ima stupiti na visoko mjesto, da ima u Istri takodjer hrvatske i slovenske djece; on, koji se pokazuje pred visokimi čimbenici uvjek pravednim, morao bi zahtievati licej takodjer za hrvatske i slovenske djevojke. On zna, da će biti taj zavod zemaljski, a u zemlji su skoro dvie trećine pučanstva slavenskoga, te ako je pozvano to pučanstvo da nosi troškove liceja, imade takodjer pravo, da se u njemu podučava i u jeziku većine. Pravednost bi zahtievala bar slavenske paralelke u naumljenom liceju; nu govorniku se čini, da nismo još dospjeli tamo, da bismo već mogli osnovati liceje, dok nema svaki kotar kako to zakon propisuje, svoje gradjanske škole i dok je u pokrajini okolo 17.000 djece bez svake škole, bez svake poduke. U prvom redu valja brinuti se za pučko školstvo.

Na vratih galerije buče i viču pojedinci.

Predsjednik pozivlje vatrogasca, da neda nikom u sabornicu.

Zast. Mandić: Neslušaju Vas, g. predsjedniče, jer Vas drže za lakrdijaša.

Predsjednik čini, kao da je to prečuo.

Zast. Spinčić — nastavljajuć reče, da bi bilo mnogo bolje, da se ono 14.000 kruna, što će stojati pokrajinu godimice taj licej, razdieliti medju učitelje, koji bi za taj novac podučavali hrvatsku i slovensku djecu u pučkoj školi, ili da bi pako za taj novac gradili pučke škole tamo, gdje ih još neima. Dr. Rizzi priznava i sam, da troškovi pokrajine neprestano rastu, pa kaže, da kada se radi o absolutnoj potrebi, nevalja gledati na izdatke. Talijanski licej nije pako absolutna potreba, jer roditelji šalju lahko svoje kćerke u Trst, ali pučke škole su absolutno potrebne — kako ih i zakon zahtieva.

Iz svih tih razloga glasovati će manjina proti predlogu zast. Rizzi-a tražeć od zem. odbora i od c. k. vlade, da se pobrinu za potrebe one djece, koja sada neuživaju nikakve poduke. (Odobravanje na klupah manjine).

Predsjednik: Pozivljem na red zast. Mandića radi izraza lakrdijaš!

Zast. Mandić: Uzimljem sa zahvalom do znanja! — Obraćen k većini: zar je ono predsjednik?! (Predsjednika upozorio je naime jedan član većine, da mu je prišio onaj naslov zast. Mandić. Op. izvj).

Iza toga prihvatila je većina predlog zast. Rizzi-a.

Pravila kreditnoga zavoda.

Prisjednik Cleva predlaže, a većina prihvati, da se izruče financijalnomu odboru pravila preustrojenog kreditnog zavoda.

Molbe za podporu.

Većina prihvati predloge izviestitelja financ. odbora zast. Bubba za podpore raznim družtvom, udovam, sirotam itd. zem. činovnika, učitelja itd.

Cesta Brtonigla-Dajba.

Većina prihvati molbu občine Brtonigla, da se preporuči zem. odboru neka dade podporu onoj občini za gradnju ceste Brtonigla-Dajba.

Interpelacija.

Tajnik Vareton čita u talijanskom prevodu interpelaciju zast. Mandića i drugova radi postupanja občinskoga liečnika u Cresu sa bolestnici. (Priobćiti ćemo ju u cielosti. Op. ured.)

Odgovor na interpelacije.

Vladni zast. odgovara na interp. zast. Gherse i drugova u tom smislu, da nije istina, da bi bila vlada promjenila način pisanja imena mjesta u službenom repertoriju. Vlada nieče, da bijaše izostavljeno od 1890 talijanskih naziva u repertoriju od g. 1880., god. 1890. punih 696 naziva, dodav nasuprot 432 nova slavenska naziva, i da se je proteklo u repertoriju od g. 1880. čitavih 1017 promjena. Iz silnih tih izvida proizlazi, da se nije izmislilo nijedno talijansko ime, nu gdje bijahu u običaju dodale se je talijanskomu imenu i slavensko. Konačno reče, da vlada nije mogla trpiti ovih promjena imena u občini Oprtalj.

Isti odgovori na interpelaciju zast. Kompare i drugova radi prekasno sazvane sjednice kotarskog školskog vieća u Kopru u pogledu škole u Plavijah. Ono zakasnjenje, da bijaše slučajno.

Zast. Spinčić prigovara vladinom zastupniku što odgovara na hrvatske ili slovenske interpelacije — talijanski. Tim se krši jezikovna ravnopravnost baš s one strane, koja bi ju morala štititi. Ondje nije razpravni jezik samo talijanski.

Predsjednik htjede opetovno prekinuti zast. Spinčića čak pomoćju pravilnika, ali se ovaj nedade dok neizreče svoj prosvjed.

Vladin zast. odgovori zast. Spinčiću, da je on postupao kako i njegovi predšastnici te se pozove na odgovor vladinog zastupnika u sjednici od 20. jenara 1894.

Odgovor vladinoga zastupnika odobravali su članovi većine glasno pokazav i tim, kako idu složno ruku pod ruku Talijani za vladom u Primorju proti većini pučanstva pokrajine, proti javnom slovu zakona i proti previšnjoj odluci u pogledu razpravnog jezika u istarskom saboru.

Zast. Mandić je ironički odobravao i pljeskao vladinomu zastupniku, koji se je kiselo smijao dok je izrekao gornji odgovor.

K pogrebu biskupa Sterka.

Na koncu sjednice, pošto je predsjednik bio oglasio dnevni red za buduću sjednicu, prijavio se je za rieč saborski podpredsjednik dr. Stanger te je stavio formalni predlog, da se sliedećeg dana nebi držalo sjednice, jer će se u isto doba vršiti u Trstu pogreb pok. biskupa Sterka i bivšeg saborskog člana.

Predsjednik dade nekako prisiljeno predlog na glasovanje, te je zanj glasovala sama manjina, koja je dobacila većini oštrih i opravdanih prigovora radi njezinog prostačkog postupanja.

Interpelacije i predlozi

što su ih stavili članovi hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru u sjednicah od 17., 19. i 20. t. mj.

Prešni predlog

zast. Spinčića i drugova glede podpore za gradnju i popravljanje cesta.

Obzirom na to s jedne strane, da iz rubrike zem. proračuna „ceste" ostaje svake godine liepih svota, kaošto je ostalo takodjer koncem godine 1900 glasom obračuna te godine, te s druge strane na to, da zem. odbor nije uvažio raznih molba za gradnju cesta;

i obzirom na to, da je velika nuždа cesta u raznih predjelih pokrajine, kaošto n. pr. gradnja cesta Pazin—Grdoselo—Kršikla, Gologorica—Kršan, Cerovlje—Borut—Lupoglava, Ostrovica—Artriže—Materija, Podgrad—Mune, Mune—Bergud ili Zvoneća, Omišalj—Dobrinj, popravak ceste iz Vrbnika do Sv. Nedelje, raznih na Buzeščini, u južnoj Labinščini, Črnikal—Podpeć—Rakitović, postavljaju podpisani sliedeći prešni predlog:

Poziva se zemaljski odbor, da u slučajevih, gdje dobije molbe za gradnje nuždnih cesta i popravka istih, daje što izdašnje podpore iz već uloženoga novca u te svrhe i iz svota, koje će biti unapried u proračun za to postavljene.

Ujedno predlažu, da se ovaj predlog razpravlja na temelju § 37. saborskoga pravilnika.

Kopar, 20. septembra 1901.

(Sliede podpisi.)

Interpelacija

posl. Slavoja Jenka in drugova na c. kr. vlado.

Dokazano je bilo već mnogo puta, da c. kr. vlada u Primorju na mnoge i razne načine radi za potalijančanje ove pokrajine, po velikoj većini stanovničtva hrvatsko-slovenskoga.

U tomu ju vierno sliedi komisija za pošumljenje krasa, ustanovljena usljed zakona od 7. maja 1886. d. z. l. br. 32 od g. 1887.

Djelokrug te komisije omedjašen je samo na neka skoro čisto hrvatsko-slovenska okružja, a suviše mjesta, u kojih je nekoliko talijanskih stanovnika, nisu kod toga interesovana.

Komisija sastavljena je tako, da bi joj pravo za pravo pristojao naslov „c. k." komisije, jerbo u njoj odlučuju c. kr. činovnici, koji su se svečanom prisegom zavjerili, da će savjestno i nepristrano izvršivati sve zakone, dakle takodjer i temeljne državne, koji zajamčuju jezikovnu ravnopravnost.

Ta komisija pako uredjuje samo u talijanskom jeziku i ako se stranke tomu uzprotive, pomažu se c. kr. uredi s lukavošću!

To dokazuje sliedeći slučaj:

Glavarstvo občine Podgrad primilo je lani početkom februara putem c. kr. kotarskoga glavarstva Voloskoga jedanajst odluka komisije za pošumljenje krasa od 20. januarja 1900. br. 32 za dostavljenje načelnicima zadruga zemljišta, koja su bila opriedieljena za pošumljenje.

Odluke su bile odbijene, opazkom zapisanom na dostavnicama, da se ne primaju, jer su talijanske.

Od tada do sada je ta komisija razmišljala, što bi započela, premda bi bilo najkraće i jedino uputno riešenje to, da bi se odluke izdale u slovenskom, odnosno u hrvatskom jeziku. Ne! Komisija odlučila se je na lukavštinu, a c. kr. vlada joj je u tu svrhu zadovoljno dala svoju pomoć.

U tu svrhu zlorabilja se baš te dane c. kr. šumar u Podgradu. Taj dostavlja spomenute talijanske odluke ljudima, koji većinom ne znaju čitati i tako niti neznaju, da su to iste talijanske odluke, koje su lani odbili, ili oni sami ili njihovi predšastnici, bivši župani.

Ako koji, poučen kašnje u stvari, hoće da povrati spise, dobije odgovor u c. kr. šumarskoj pisarni u Podgradu: „Vi ste podkrižali i sada ne možete već povratiti".

Obzirom na takovo nedostojno postupanje, s kojim ne samo da se gazi zakonito zajamčena ravnopravnost, nego se vlastnicima prouzročuju najveće neprilike, neugodnosti, troškovi i — što treba posebno naglasiti — gospodarska šteta, pitamo podpisani c. kr. vladu:

1. Misli li, da je pristojno takovo postupanje, takova zloporaba?

2. Hoće li skrbjeti za izjavu, da se one odluke nesmatraju dostavljenim?

3. Hoće li skrbjeti, da se u buduće slično ne dogodi?

Kopar, 14. sept. 1901.

(Sliede podpisi.)

Za hrvatski zavod u Rimu.

Predsjednik hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskomu saboru gosp. prof. Spinčić poslao je ovih dana na ministra izvanjskih posala g. grofa Goluchowskoga u ime kluba prosvjed proti razbojničkoj provali dalmatinskih izvoda u hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu, i molbu, da njeg. preuzvišenost zaštiti interese Hrvata i ugled države.

* * *

„Hrvatski listovi iz Dalmacije pišu, da su svi dalmatinski biskupi naprosili zadnjega nadbiskupa Dvornika, koji se sada nalazi u Rimu, da bi se kod sv. Stolice zauzeo za korist hrvatskoga zavoda sv. Jeronima u Rimu.

* * *

Hrvatska Čitaonica u Mihotićih poslala je sliedeći brzojav:

„Njegovoj preuzvišenosti ministru vanjskih posala u Beču: Osudjujuć ogavnu provalu irredentista u hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu, molimo Vašu preuzvišenost, da izvoli uzeti u obranu povriedjeni hrvatski narod. Hrvatska Čitaonica u Mihotićih".

* * *

Izjave koli na ministra izvanjskih posala g. grofa Goluchowskoga toli na kardinala Rampollu proti razbojničkoj provali dalmatinskih odmetnika šalju iz Hrvatske-Slavonije, Bosne-Hercegovine, Dalmacije, Istre itd. občine, družtva, sveučenstvo i pojedinci. I tako se eto nadjoše Hrvati svih pokrajina na obrani narodne svetinje i stečevine, koju bi im htjeli oduzeti nezasitni Talijani pomoćju razbojničke čete bezdomovnika.

* * *

Iz Tinjana odpremljenu su ove dvie brzojavke:

„Njegova preuzvišenost ministar Goluchovski, Beč. — Molimo zaštitu zavoda jeronimskog za hrvatski narod proti silovitom napadaju samozvanih Dalmatinaca. Za občinu Tinjan, načelnik: Šime Defar".

„Eminentissimo Cardinali Rampolla, Roma, Vaticano. — Communitas Tinjan gratias agit Pontefici pro instituto hieronymiano croaticae gentis, condemnans ausum violentum Pseudo-dalmatarum. — Praefectus: Šime Defar".

* * *

Iz Nerezina odposlaše sliedeći prosvjed:

„Eminentissimo cardinali Rampolla, Vaticano-Roma. — Gratias agentes Summo Pontifici pro instituto Hieronymiano nobis dioecesanes vegliensibus etiam aperte condemnamus ausum hominum perditorum. — Čitaonica Neresinensis".

„Njegova preuzvišenost ministar Goluchowsky, Beč. — Molimo zaštitu zavoda sv. Jeronimskoga za hrvatski narod u Rimu proti silovitom napadaju samozvanih Dalmatinaca. — Hrvatska Čitaonica, Nerezine".

DOPISI.

Sa otoka Cresa. (Odgovor na dopis „Vladin vrt u Stivanu".) Veoma me iznadio onaj dopis, te se presenetih od čuda, kad sam pročitao, gdje se netko uzrujao na moju rieč, da nam je od vladinog vrta mala korist.

Predjimo na stvar. Najprvo neshvaćam dopisnikovu rieč: „Umišljeni dopinik", šta je tim htio reći? Ja nisam umišljen niti upućen od nikoga, ja nisam običan služiti za orudje nikomu, već sam sâm iz svoje glave i svojom rukom pisao, ne kao učenjak, već kao prosti težak i kao takav neću se bojati ni sramiti i javno podpisati svoje ime, ako trebalo bude.

Sad ću odgovoriti na nekoje točke dopisa, ne radi dopisnika, već da čitatelji dobiju bolji pojam o stvari.

Dakle, gosp. dopisniče, vi kažete, da taj vrtao ima za svoj djelokrug Sužan, Belej i Martinšćicu, a ne kako sam ga netočno opisao za cieli otok Cres. Nu pročitajte bolje, pa da nadjete gdje sam ja kazao, da je taj vrt za cieli otok? Ja sam rekao, da imamo 2 učitelja poljodjelstva: za cieli kotar lošinjski jednog, za grad Cres sa stanom u Cresu, a jednog za cieli otok Krk, Lošinj i vanjske občine creske; nije li to možda istina?

Što sam ja rekao, da nam mala korist iz tog vrta, te da su prošle godine oni, koji su se prijavili, dobili 50—60 loza, a sad još nadodajem, da su ljetos dobili 17—18 loza (a oni iz Martinšćice ni to, jer tamošnji ancijan nije poslao imena prijavitelja). No ja nisam tim htio omalovažiti radinost toga vrta niti onih, koji š njim upravljaju, već sam htio tim pobuditi naše občinstvo, da složno prosimo vladu, da nam i u drugih selih ustroje još koji onakav vrt, jer on je premalo prama današnjim potrebam. Hvaliti, da je taj vrt davao loza i izvan svog djelokruga, u Ustrine, Valun, Vranu i čak u Cres, pa to iznašati u javnost, kao neku prednost, jest čudno znajuć, da je iz toga vrta išlo žilavica ne samo u pomenuta mjesta, već i preko istih. Čudno je i to, što se nisu te loze podielile u svom djelokrugu kad znamo, da su se predašnjih godina preporučivali još u jeseni za loze i to ne badava, već za plaću. Kad nam je c. kr. vlada poslala više tisuća loza na dar, ljudi su ih točno djelili, bolje nego li bi novac.

Spočitujete mi, da sam i ja imao koristi od tog vrta, što je istina, no ne koliko vi mislite; dobio sam neku stotinu žilavica za plaću, a 70 badava. No ja ih i nepotrebujem više, jer sad, hvala Bogu i mojemu trudu, imam više loza i žilavica nego ih možem upotrebit; a i za ciepit nepotrebujem nikoga, ali poduke potrebujem ja i svatko, jer ste valjada čitali, u jednoj početnoj školskoj knjizi, da ako čovjek 100 godina živi i uvjek uči, da nije zadosti naučio.

Ustali ste odlučno na obranu gosp. Trampuža a bez prave potrebe. Taj pohvale vriedni gospodin netreba ničije obrane ni pohvale; njega ljudi dobro poznaju, a njegovo ga djelo samo hvali. Pa jesam li ja što rekao proti tom gospodinu? Ja sam kazao u malo riečih, da učitelj poljodjelstva, stanujući u Krku, je pohvale vriedna osoba, ali da mu sile za sve nedotječu, tako, da se ga vidjeva doć u Štivan gdje je vladin vrt, kadgod jednom u godini a kadgod ni to, pa jesam li ja s tim povriedio njegovu čast? Nitko nemože raditi više nego njegove sile dopuščaju, a recite mi istinu, kad je bio zadnji put u Štivanu? Hvalite u velike njegove valjane poduke; ja toga neporičem, ali gdje kažete, da su naši ljudi dobro shvatili njegov nauk, te da to već znadu na pamet kao „Oče naš", želimo čuti koliko je tih, koji su tako valjano shvatili taj nauk, koliko je onih, koji dobro znadu ciepiti? Kažite ih po imenu, dapače ste ih već i nabrojio, kasnije, gdje kažete, koliki već sade amerikansku lozu.

Ali pita se: znadu li svi ti ciepit? Nipošto. A i glede broja ste vele pogriešio, jer sve, koje ste imenovali, kažete u višebroju, a to su pojedinci. Dapače ima ih i više, koji su počeli pomalo sa sadjenjem američke loze, ali znadu li svi ti unapred valjano uzgajat istu? S toga ja sam htio prositi vis. vladu, da bi nam dala još kojeg putujućeg učitelja, da nam tako dade jezgrovitije poduke, jer nije dosta znati saditi i ciepit lozu, već ju treba rezati, vezati, uzgajat, a kašnje iz nje vino prirediivati. Reći ćete mi vi i mnogi drugi: ta to svatko zna! Zna, da, ali treba vidjet, da li zna onim načinom, kako mu može donosit korist, koju bi morala. Pa i u drugih granah poljodjelstva treba našem težaku poduke, jer neuk još uviek „plete kotac kao i otac". G. dopisnik mjesto da dade radećemu pomoćnicu ruku, on mu kaže, da što možemo više zahtjevat od vlade? Svakomu je prosto prositi, jer tko prosi, prima. Biednom težaku nije sramota prositi pomoći i nauka od nikoga, a najme od vlade.

Što se pako tiče onog, da se je moglo poći ljetos u Krk učiti ciepati na zeleno, to je istina, ali to se saznalo tekar pokle je minula doba. U koliko je meni poznato, bile su tamo na podučanju dvie djevojke jedna iz Vrane a druga iz Štivana, a ne tri iz Štivana, nu to ovamo nespada.

Nadalje je g. dopisnik ustao odlučno na obranu vlade, kano da se iz njegova žepa traži pomoći, kažuć, da je neumjestno tražiti pomoć od vlade, da što nam može više dati, nego nam je dala, te da za ovaj otok netreba nipošto više učiteljskih sila. O tom neka sudi onaj, do kog stoji, ali nek sudi takodjer, da li je to pametna rieč kazati, da za ove seljake netreba više učiteljskih sila; ta gdje su ti učitelji koji ih podučavaju.

Neznam, što bih rekao na ono gdje se pripisuje sve nemarnosti naših težaka kažuć, mogao sam znati, ako neznam, tomu sam sam kriv, te da mnogi težaci nebi se htjeli naučiti ciepiti, jer bi bilo bolje, da njim tko drugi badava ciepi. Ali recite mi, koliko je težaka trebovalo g. dopisnika da im badava ciepi? A ni od vlade ni od učiteljstva nije niko išao težakom po vinogradima badava ciepiti?

Uvriedljivo je za nas gdje se kaže, da nemožemo zahtjevati od vlade drugo, ako ne da nam ona badava dade loze posaditi, ciepiti ih i uzgojiti! To je ružno rečeno. Naši ljudi nisu lieni ni nemarni, već su dosti radini i brižljivi težaci. Ta tko je nasadio našim težakom širom cielog otoka one liepe vinograde sa stotinu tisuća loza, što nam je nesretna filoksera uništila?

Neobičajem osobno vredjati nikoga, kako to g. dopisniče i sami znate, ali kad vidim, da netko omalovažuje svoj narod, ono gnjezdo iz kojeg je izašao a izazivlje bez razloga onog, koji dobro misli, tad mu ipak neostajem dužan, i radi toga napisah ove redke.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Zač peče toliko mošćenički kalabrezi, afrikanci, mački i mačice hrvatska čitalnica?

Jur. Za to, zač su brtoglavi i teštardi kako i Malinarove muli.

Fr. Ma da njim je žal bilo, da su morali s dugega gledat.

Jur. Mooo! zač bi bili radi žerat i lokat à maka!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Dne 26. pr. mj. dodjoše u Beč zahvaliti se Njeg. Veličanstvu oni češki rodoljubi, koje je Njegovo Veličanstvo odlikovalo prigodom svoga posjeta Pragu. Vladar je tom prilikom učinio važne izjave laskave po češki narod i odlikovane. — Na sastanku povjerenika njemačke liberalne stranke iz Češke, bijaše sastavljen proglas na izbornike u smislu, da se nastoji podieliti u dvoje sve župe, sudbene, političke kotare i upravne oblasti tako, da se bude u čisto njemačkih predjelih uredovalo samo njemački! — Češki staro- i mladočeski listovi donesose kompromisni proglas na češke izbornike prigodom predstojećih saborskih izbora. U saboru će se ustanoviti zajednički državnopravni klub svih čeških zastupnika na zemaljskom saboru. — Na pastoralnoj konferenciji pražkog generalnog vikarijata bjé stvoren zaključak, kojim se posvjeduje proti naumljenom narodnom zakrženju biskupija u Českoj. — Radi nepoznatih jošte uzroka riečki načelnik dr. Maylender položio je čast načelnika u ruke guvernera. Taj korak načelnikov dojmio se je u veliko gradjanstva. — U Madjarskoj razvijaju pojedine stranke živahnu agitaciju za predstojeće saborske izbore. Vladina stranka osjegurala si je veliku većinu, kojoj će se po običaju priključiti zastupnici birani od hrvatskoga sabora odnosno od vladine stranke. I nemadjarske narodnosti nedrže ruke u žepu. Najživahniji su dakako Rumunji premda im njihovo glavno glasilo „Tribuna" preporuča nesudjelovanje kod izbora. Slovačke novine pozivlju svoje izbornike na izbornu borbu od koje se nadaju uspjehu. Agitacija nevoljnih Slovaka silno je uznemirila objestne i drzovite Madjare, koji su po starom običaju stali vikati u svojih novinah na te pogibeljne „panslaviste" te pozivlju državnoga odvjetnika na pomoć. Istotako zabrinjuje Madjare i živahnost ugarskih Srba, koji se pripravljaju za predstojeće izbore nješto ozbiljnije nego li obično.

Crna Gora. Postupanje crnogorske vlade u pitanju hrvatskoga zavoda sv. Jeronima u Rimu baca sve to tamniju sjenu na toli razvikano Slavenstvo kneževine. Ona se odriče toga častnoga naslova, da zadovolji težnjam talijanske vlade, koja bi rada ugrabila imetak onog zavoda i ujedno pohlepi onih ‚nazovi-dalmatinskih Talijana, koji su mislili, da će si novcem našega zavoda omastiti gospodske brkove.

Italija. U Napulju pojavila se kuga. Ta viest je tim strašnija, što se je kuga pokazala već svršetkom prošloga mjeseca, a da liečnici nisu ništa učinili. U bolnici leže 24 bolestnika. Kugu je doniela jedna engleska ladja iz Indije. Na mnogim se ladjama i u magazinima našlo množtvo poginulih parcova i miševa, koji su parnuli uslied kuge. Po tome se kuga mogla mirno širiti kroz cieli mjesec, a da se nije ništa učinilo protiv nje. Napuljski listovi oštro napadaju liečnike, što nisu učinili svoju dužnost. Protiv liečnika postupat će se kazneno. Do 500 lučkih radnika izolirano je kao i bolestnici. Do sada je najavljeno 7 slučaja smrti od kuge. U gradu vlada velika uzrujanost.

Na početku zadnjega četvrtgodišta opominjemo dužnike, odnosno predplatnike, koli uljudno toli i ozbiljno neka već jednom učine svoju dužnost prama upravi lista, jer ista, šaljući redovito list predplatnikom, točno izpunjuje svoju dužnost. Nezanašajte se jedan na drugoga, nego svaki posebice gledajte poslati što nam po pravi pripada.

Mjestne:

Ratne brodove iz Kiue „Kaiserin Elisabeth", „Zenta" i „Leopard" prispješe danas jutro uz gruvanje topova sretno u Pulu.

Na poluostrovu sv. Petra čekaše brodove mjestne vojničke oblasti sa g. barunom Spaunom na čelu, kojemu bijaše pobočnikom fregatni kapetan g. pl. Preradović. Uz obalu te na putu proti Fizeli nagrnulo bezbroj znatiželjnog občinstva u kočijama i pješke.

U nedjelju odkriše spomenik Danteu u Puli na municipiju uz posebnu svečanost.

Pokrajinske:

Kod c. kr. ravnateljstva pošte i brzojava u Trstu bijaše imenovan perovodnim vježbenikom svršeni pravnik g. Antun Zorn.

Oporuka biskupa Šterka. Talijanski listovi grada Trsta priobćuju oporuku blagopokojnoga biskupa A. M. Sterka. Neznamo odakle su dobili tu oporuku ni kako, ni da li odgovara istini ono što pišu. Prvi je progovorio o tom židovski „Piccolo", koji je zadnje vrieme otvorio podružnicu svojeg uredničtva u biskupskoj pisarni. Njegov vlastnik, poljski cifut Meyer, biti će valjda imenovan bar počastnim konzistarijalnim zamjenikom, a bez njegovog znanja i bez njegove privole neće smieti nitko zasjesti na biskupsku stolicu, koji se nebude prije poklonio poljskomu čifutu, zaštitniku, zagovorniku i braniteliu talijanskog sveženstva tršćansko-koparske biskupije.

Čifut Meyer pripovieda dakle, da je pokojni biskup Šterk ostavio baštinicom biskupiju, koja će imati da doprinese stanovitu svotu djačkomu konviktu u Pazinu. Što je na tom istine, znade čifutski listić i njegovi pobratimi u biskupskoj pisarni.

Zasjedanje porote kod zemaljskoga suda u Trstu započeti će dne 18. oktobra t. g. Predsjednikom porote biti će predsjednik zemaljskog suda i dvorski savjetnik g. Mihovil Urbancich, a njegovi zamjenici savjetnici zem. suda gg. Pederzolli i Petronio.

Kapitularni vikar u Trstu. U roku od osam dana nakon smrti biskupa ima se sastati kaptol ili gg. kanonici, da izaberu izmedju sebe najvriednijega i najsposobnijega, koji će upravljati biskupijom u strogo crkvenih poslovih sve dotle, dok bude imenovan ili namješten novi biskup. Takav izabranik imenuje se kapitularnim vikarom.

Tršćanski kaptol sastao se je dne 23. t. mj., te je izabrao preč. g. Petronia, prošta istoga kaptola.

Židovski listovi se vesele tomu imenovanju, jer da će sada nakon burnih prizora pod pok. Sterkom — nastati u biskupiji „mir i red". Veseli se tim više, jer da su glasovali za preč. Petroni-a i nekoji slavenski kanonici, koji su tim pokazali, da žele i oni uzpostaviti „mir i red", što ga je izazvao najmiroljubiviji valjda biskup u čitavom katoličkom svietu. Vječna šteta, što neimamo i mi katolici onakve sveze sa biskupskom kancelarijom i sa pojedinimi kanonici, kao što ju imade židovski „Il Piccolo", jer bismo tada možda doznali, koji li su bili ti tobožnji slavenski kanonici, koji su glasovali za preč. g. Petronia, za kojega znade svaki svećenik, da je ne samo odlučan naš narodni protivnik, da nezna ni rieči hrvatske ili slovenske, da je on na čelu družtvu, koje uzgaja pomoćju nesretne „Lega nazionale" talijansko svećenstvo, već da je dapače bio na čelu onim talijanskim svećenikom, koji su predobroga i odveć blagoga biskupa Sterka tužili posebnom spomenicom sv. otcu. Tim tobožnjim slavenskim kanonikom kazali bismo u brk, da imaju slavenskoga u sebi, koliko i Kinezi ili Japanci. Ti tobožnji slavenski kanonici biti će obični kruhoborci ili slavohlepci, koji se nadaju od novoga kapitularnoga vikara kakvoj časti, ili koji su htjeli prilizati se i priljubiti mužu, koji će obnašati najvišu crkvenu čast u biskupiji. Takvih si mi slavenskih kanonika nemožemo predstaviti, koji bi bili po mnienju židovskog glasila konačno uvidjeli, da stupi na čelo biskupije talijanski vodja. Za takve slavenske kanonike morali bismo pocrveniti od stida.

Preč. g. Petronio imade za sobom talijansko svećenstvo biskupije; za njega su talijanski lažni-katolički listovi; uz njega su svi talijanski židovsko-iredentski listovi Trsta, s njim će biti i nekoji tobožnji slavenski kanonici, ali proti njemu biti će odlučno slavensko svećenstvo i ogromna većina katolika biskupije, bude li slušao

savjete i provadjao osnove židovsko-framasunskih listova, koji mu danas slavospjeve pjevaju.

Jednim udarcem — ubiše dvie muhe. Talijani u kraljevini slave — kako je poznato — svake godine dne 20. septembra kao godišnjicu zauzeća Rima po talijanskih četah i dobrovoljcih. Naši talijančići slave tu godišnjicu u duhu ili skromno, jer neufaju proslaviti ju javno i otvoreno.

Nu rodoljubni Koprani učiniše ove godine iznimku, te proslaviše dne 20. t. mj. pâd vrata „Porta Pia", kroz koja uljezoše talijanski vojnici u Rim, te ga oteše sv. otcu svečanim načinom. Lukavi kao što jesu, nisu doduše na program metnuli koga slave i što slave, ali oni si misliše: mudromu i jedno oko dosta.

Onoga dana nalazio se je naime u Kopru zemaljski kapetan i saborski predsjednik g. komendatore Mate Campitelli, koji je sliedećeg dana slavio svoj imendan. Rodoljubni Koprani upriličiše dakle svomu ljubnicu dne 20. t. mj. t. j. na predvečer njegovog imendana i slučajno na godišnjicu zauzeća Rima serenadu, bakljadu, muziku, pjev itd. itd. Po ulicah koparskih orile se rodoljubne pjesme „Lassè pur", „Marameo" itd.; orili se rodoljubni poklici: „Viva Istria italiana!" „Fora i šćavi!" itd. itd. Sve bijaše oduševljeno, uzhićeno od veselja i blaženstva.

Demonstracija je uspjela posve, a rodoljubni Koparčani taru si ruke od veselja, što im je pošlo za rukom ubiti jednim udarcem dvie muhe. Plemeniti, da je odlučio izviestiti — bude li trebalo, da ono bijaše čisto (echt) patriotična demonstracija, a kad on to veli — rešpekt!

Od družtva „Dalmatinski Skup" u Trstu primamo: U Trstu boravi mnogo hiljada Dalmatinaca, a živi i lieb broj Hrvata i Srba iz drugih naših pokrajina. Ipak nisu do sada imali svojeg družtva! To za nas nije bilo častno, a nije ni — koristno.

Nu bolje ikad nego nikad. Da spasimo, što još nije sasma izgubljeno; da se medju sobom upoznamo, koliko nas god imade; da se pod skupnim krovom možemo sastajati na prijateljski razgovor; da zemljak zemljaku u nuždi — ne samo savjetom nego i činom — bratski priskoči u pomoć: u tu je svrhu dne 10. marča tek. god. oživotvoreno zabavno-podporno družtvo „Dalmatinski Skup".

Upravni je odbor sastavljen, kako sliedi:

Predsjednik: Ante vitez Vuković-Vučidolski, c. kr. dvorski savjetnik i zastupnik na carevinskom vieću.

Podpredsjednik: Andrija Sirović, književnik i veletržac.

Tajnik: Stjepan Čubretović, c. kr. profesor na akademiji za trgovačke i pomorske stvari.

Blagajnik: Ante Bogdanović, trgovac.

Ostali odbornici: Stjepan kap. Dabinović, brodovlastnik, Simo kap. Milinović, brodovlastnik, Petar Lorini c. kr. nadzornik ribarstva, Drago dr. Lukež, pristav c. kr. fin. odvjetništva, Roko Maroević, c. kr. činovnik.

Zamjenici: Filip Ivanišević, trgovac, Josip Marinković, lučki nadglednik.

Preglednici: Mato kap. Kosović, Pavo Tripković, veletržac, Ugo pl. Struppi, trgovac.

Taj odbor ne zna, hoće li mu biti moguće postignuti, što i koliko vruće želi; ali će pošteno uprieti sve svoje slabe sile, da se družtvo razvije na *čim liepši i čim koristniji način.*

Nu odbor sam ne može činiti čudesa: da dohvatimo, za čim težimo, svela je dužnost svakoga Hrvata i Srbina, da *odboru i družtvu* postane vjernim, iskrenim, oduševljenim pomoćnikom. *Komu nije stalo do osobnosti, nego do stvari, i tko se ne obazire na malenkosti i sitnice nego na poštenu, plemenitu, uzvišenu svrhu, on hoće i mora družtvu postati takvim pomoćnikom.*

Ostalim Slavenima, osobito braći Slovencima i Česima, koji su već stupili ili kane kašnje stupiti u naše kolo, pružamo sada i pružat ćemo vazda bratski desnicu ruku.

Članovi družtva jesu: *a*) počastni, *b*) utemeljitelji, *c*) podupiratelji, *d*) redoviti. Članovi utemeljitelji mogu postati oni, koji plate jednom za uviek 100 kruna; dočim su podupiratelji oni, koji stanuju izvan Trsta i plaćaju 10 kruna na godinu.

Redoviti članovi plaćaju dvije krune mjesečno. Odbor može odlučiti prama prilikama člana, da ovaj plaća samo jednu krunu mjesečno.

Objava trgovcem sa vinom i krčmarom: Iza više slabih godinah smilovao se dobri Bog, te urodilo u ovoj občini Tinjan Kringa i Sv. Petar obilno grozdja koje liepo dozorilo i se sada pobire.

Podpisani načelnik vruće preporučuje braći Slovencem i Hrvatom da dodju ovamo kupovati vino osobito crno, te će biti nedvojbeno dobro posluženi.

Čim bude vino gotovo, oglasiti će se opet putem „Naše Sloge" pouzdane osobe, na koje se imadu obratiti.

Tinjan, dne 26. septembra 1901.

Šime Defar, načelnik.

Iz umaške občine pišu nam, da se je tamo počelo trgati grožđje već prošloga ponedjeljka i da će narod biti zadovoljan sa ljetošnom trgatbom u obće. Vina biti će obilnije nego li prošle godine, gleđe dobrote neće mu biti prigovora. Na to upozorujemo naše krčmare i trgovce sa vinom. Na trgu u Umagu kupuju domaći i izvanjski grožđje, ali ciene su prenizke za trud i trošak, što ga imade kmet sa vinogradom.

U karpanskom rudokopu kod Lahinja dogodila se je 26. pr. mj. velika nesreća time, što su se tri mine, koje su se prije opredieljenog vremena upalile te bijaše ranjeno četvorica radnika i to dvojica težko, a dvojica lahko.

Noćna pohvala. Po noći od 25. na 26. pr. mj. provalili su nepoznati zlotvori u župni stan u Šterni kod Oprtlja riedkom drzovitošću; ulomili pisaći stol u župnoj pisarni, pretražili i porazbacali harte, te si prisvojili priličnu svotu gotovoga novca i župnikov zlatni prsten. Nova željeznička pruga se gradi blizu i zima se približava, za to budite na oprezu! Dobrog psa stražara imao bi imati u ovo doba svaki župni stan. Principiis obsta!

Iz drugih krajeva.

U „Nar. Listu" čitamo, da je g. Oroslav Perklić, c. kr. financijalni stražar, koji je premješten u Pulu, darovo na svom odlazku 10 kruna za narodne svrhe, i to 4 K za družbu sv. Cirila i Metoda, 4 K „Sokol" Volosko-Opatijski i 2 K za „N. List". Živio takav rodoljub!

Razpis natječaja za gospodarske štipendije. Za polazak gospodarske škole u Grmu (Kranjska) i u Gorici. C. kr. je ministarstvo poljodjelstva dozvolilo je odlukom 19. septembra t. g. br. 22.751 za školsku godinu 1901—1902. dvie štipendije godišnjih K 240 za mladiće hrvatske ilili slovenske narodnosti iz Istre koji žele polaziti prvi tečaj zemaljske gospodarske škole na Grmu kod Novog Mjesta (u Kranjskoj).

Dalje je spomenuto ministastvo dozvolilo jedan štipendij u istom iznosu za jednog mladića slovenske narodnosti iz tršaške okolice za polaz prvog tečaja spomenutog školskog zavoda.

Molitelji za ove štipendije imaju podnieti svoje molbenice podpisanom namjestničtvu do 20. oktobra 1901.

Molbenicam valja dodati:

1. Krstni list (za upis u spomenutu školu treba imati dovršenih 16 godina — iznimice samih 15 godina u slučaju osobito čvrstog tiela — te ne prekoračene 24 g.);

2. domovnicu;

3. liječničku svjedočbu o dobrom zdravlju i tjelesnoj sposobnosti za obavljanje običajnih gospodarskih djela;

4. svjedočbu barem o dovršenoj pučkoj školi sa dobrim uspjehom;

5. svjedočbu o ciepljenju koza;

6. občinsku svjedočbu o dobrom ponašanju, podpisanu i od župnika;

7. svjedočbu o imetku i o gospodarskih odnošajih molitelja;

8. zbog ustupa u spomenutu školu morat će se mladić podvrći prijamnom izpitu u dokazanje svoje pripravnosti za učenje.

Školska godina na Grmu počima 1. novembra 1901.

* * *

Isto ministarsto poljodjelstva dozvolilo je za školsku godinu 1901—1902. dvie štipendije godišnjih 200 K za mladiće slovenske narodnosti iz Istre odnosno iz tršćanske okolice, koji hoće da polaze zemaljsku gospodarsku školu u Gorici. Molitelji za ove štipendije imaju podnieti svoje molbenice podpisanomu namjestničtvu do 20. oktobra 1901.

Molbenicam valja dodati:

1. Izjavu roditelja ili štitnika, da pristaju na ustup molitelja a gospodarsku školu;

2. krstni list (za upis u spomenutu školu treba imat navršenih 16 godina iznimice u slučaju čvrstoga tiela 15. g.;

3. občinsku svjedočbu o dobrom ponašanju podpisanu i od župnika;

4. svjedočbu barem o dovršenoj pučkoj školi sa dobrim uspjehom;

5. liječničku svjedočbu o dobrom zdravlju i tjelesnoj sposobnosti za obavljanje običajnih gospodarskih poslova;

6. svjedočbu o ciepljenju koza;

7. svjedočbu o imetku i o gospodarskih odnosajih molitelja;

8. zbog ustupa u spomenutu školu morat će se mladići podvrći prijamnom izpitu u dokazanje svoje pripravnosti za učenja.

Školska godina u Gorici počima 8. novembra 1901.

Književne:

Obrednik (Ritual) hrvatsko-rimski. Mnogo svećenika je tražilo ovaj obrednik a nije se ga moglo dobiti radi toga što je bio razprodan. Pučki list, izlazeći u Krku javlja svakomu tko želi dobiti taj obrednik, neka se obrati na preč. g. Drag. Parčića u Krku (tiskara Kurykta). Po mom skromnom sudu nebi smjelo biti svećenika, koji služi u župi gdje je hrvatskoga naroda, a da nebi imao ove prekoristne knjige, a najpače svećenik Hrvat, osobito u ovo doba kad je nemilice čera naš jezik iz crkve. Kako je divno kad puk razumije što se u crkvi moli, koli su ganutljive n. p. lekcije u službi za mrtve. Razumljenje molitve mora da pospješi pobožnost, da digne moral. Zato č. svećenici, koji do sada još nemaju hrv. rituala, neka ga naruče i neka ga rabe na korist vjere a na slavu božju. — Broširan stoji 3 K u platnu vezan 4 K, a sa kožnatim hrbtom 5 K. Papir i tisak je krasan. P.

Restauracija

ŠEPUKA — PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Prvo slovenske skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Da se jednom počne sa jeftinom prodajom robe na bazaru, to je jedna od najvećih švicarskih tvornica ura *rad reklame* meni poslala svoj fabrikat, da ga populariziram i *dok zaliha traje,* prodaju se sliedeće žepne ure sa finim radnjama skoro badava.

Svakoj je uri priložena košuljica od kože i jedno novo iznadjeno umanjujuće zrcalo kao dar, badava.

fer. 2.90 stoji	jedna Nickel-Anker-Remontoir žepna ura sa posrebljenjem franc. lancem i kutijom.
fer. 4.20 stoji	jedna prava srebrna Remontoir žepna ura sa amerikanskim posrebrnjenim lancem i kutijom.
fer. 4.70 stoji	srebrna ženska ura, Remontoir sa posrebrnjenim engliezkim lancem i kutijom.
fer. 11.— stoji	prava sa 14 karat. zlata Remontoir žepna ura sa elegantnom kutijom iz allasa i lancem.

Sve je garantirano za 3 godine

Što ne odgovara rado se promjenjuje, ili se novac povraća, pak je tako svaki riziko isključen. Slični su oglasi patvoreni. Dobit se može uz gotov novac ili pošt. pouzećem kod tvrdke

BRAĆA HURVIZ

Skladište ura i zlatnih štvari na veliko. — Dobavljač c. kr. austr. saveza, drž. činovnika, i t. d. Ilustrovani cienici gratis i franko. **Krakov, Stradom 17.** Traže se agenti.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Podpisani preporuča p. n. občinstvú u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Broj 78. Pula, u petak dne 4. oktobra 1901. God. XXXII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

...slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Nefrankovani dopisi se ne primaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, na godinu 6 K za seljake ili K 6·—, ods. 3·— na pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stanje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Istarski sabor.

10. sjednica obdržavana u Kopru dne 21. septembra 1901.

Prisutni: presjednik dr. M. Campitelli vladin zastupnik A. Fabiani, c. kr. savjetnik te 19 zastupnika.

Nakon konstituiranja zakonitog broja zastupnika, presjednik na 9 sati 45 časa otvara sjednicu.

Tajnik Ventrella čita zapisnik zadnje sjednice, koji je i odobren.

Presjednik u talijanskom prevodu čita izjavu zastupnika Spinčića, Jenka, Stangera, obiju Trinajstića, Kompareta i Mandića, kojom obrazlažu, da radi sprovoda biskupa Strka nemogu prisustvovati današnjoj sjednici.

Presjednik zaključuje izjavom, da je time dovoljno opravdana odsutnost spomenutih zastupnika. Priobćuje, da je dr. Laginja bolestan, a Doblanovich odsutan radi važnih privatnih poslova.

Zatim se predje na dnevni red, ili bolje se dokonča dnevni red od jučerašnje sjednice od točke XI. do svršetka.

Čini se, po dogovoru s većinom, presjednik preokreće točke dnevnog reda, kako su naznačene u dnevnom redu dana 20. septembra t. g. te tako dodju na pretresivanje I. (točka XIX.)

Pokriće primanjkanja.

Izvješće financijalnog odbora glede pokrića deficita u proračunu nastalog usljed povišenja plaća učitelja.

Izvjestitelj Scampichio čita izvješće te preporuča dotične resolucije.

Zast. Kozulić (hrvatski): Usljed nepojmljivoga postupanja poštovane većine visokog sabora prigodom smrti i sprovoda blagopokojnoga presvietlog biskupa Andrije Strka, veći broj članova manjine bi prisiljen ne prisustvovati današnjoj sjednici, da izkaže dužnu počast i odanost prama jednoga do zadnjeg časa bivšega člana ovog visokog sabora i svome biskupu. S toga razloga došao sam sam k današnjoj sjednici, da označim kod njekih točaka mnienje manjine.

Predsjedujuć talijanski, kaže, da manjina željna poboljšati žalostno stanje učitelja nakon što nebijahu prihvaćeni njeni predlozi, je glasovala u svoje doba za osnovu predloženu od većine. Time njoj je dužnost ne uzkratiti sredstva, da se pokriju troškovi nastali usljed tog zakona. S prva jest ona glasovala za predloge većine, budući nije joj bilo lazno proučiti proračun te izvesti, bili se dalo bez obterećenje porezovnika smoći sredstva za pokriće tog neočekivanog potroška.

Premda vlada nije kazala razloge, zbog kojih nije pronašla shodnim potvrditi 25% nameta na neizravno poreze, ipak se čini, da se ti lako dadu pogoditi.

Nameti na neizravne poreze su doprli do užasne visine; na meso većina občina ima namet od 150% a Lošinj 400% tako, da ovo povišenje od 25% moglo bi biti kaplja, koja čini prekipiti punu čašu.

Ako pak pretresemo konačno račune prošlih godina, naći ćemo, da su dohodci svake godine proračunani jako nizko a potrošci vrlo visoko, tako da kod zaključnih računa nastane mnogo više dohodaka a potroška znatno manje. Donekle bi se dalo opravdati taj postupak, da se izbjegne pogibelji na jednom ostati bez novaca kod koje izvanredne nepravidjene prigode — ali takvo sistematično sastavljenje proračuna nemože se odobriti nakon četrdesetgodišnjeg gospodarenja, jer mora se predmjevati, da se je u toliko razdoblje već na čistu o visini bilo potrebnog razhoda, bilo mogućeg prihoda.

Ovim načinom se je došlo do toga, da se je u vrieme od trideset godina sakupilo preko 2 miljuna kruna, što sačinjavaju pokrajinsku zakladu, koji nisu plod štednje ilili prihoda od kakvih inih vestičija, nego vještine u odmjerivanju nameta.

K tomu, ako se pribroji znatan ostatak školskih taksa, od kojih dobar dio bi se moralo utjerati kroz godine, iznos proračunan od 150.000 kruna za školske takse, od koji u istinu bi morao iznositi 186.000 kruna po broju djece faktično polazeće školu, ako se sve to uzme u obzir, vidi se, da će pokrajina moći udovoljiti nastaloj većoj potrebi, radi povišenja plaća učitelja.

S toga će govornik glasovati za drugu i treću od predloženih resolucija, a proti prvoj.

Zast. Bubba predlaže, da nakon što je vlada oprostila dobar dio duga od ezonera, neka ju se umoli, da oprosti pokrajini preostalih još 80.000 kruna, koje bi se imale upotrebiti za pokriće ovih troškova, predlaže u tu svrhu sastavljenu resoluciju.

Zast. Scampicchio kaže, da ako su troškovi za potrebe pokrajine narasli, da to biva naravnim tečajem stvari, kao u drugih država ako se neće ostati u tmini i barbarstvu, nego slieditи napredak, kako svako želi ovoj pokrajini. Čita brzojav ministarstva, koji čini ovisnu potvrdu zakona za povišenje učiteljskih plaća od osjeguranja pokrića proizličućeg troška te preporuča predložene zaključke. Prima resoluciju zast. Bubbe. Kod glasovanja su primljeni jednoglasno drugi i treći predlog i resoluciju Bubbina, a proti pravom predlogu glasuje član manjine.

Željeznička stanica kod Pirana.

Riešenje molbe piranske občine da pokrajina preduzme na se potrošak za proučavanje načina i nacrta, da se približi gradu Piranu željezničke stanice.

Izvjestitelj dr. Venier čita izvješće, te predlaže u ime financijalnoga odbora, da se oprosti piranskoj občini samo dva djela (kr. 3222.13) predujma, danog iz pokrajinske zaklade za izplačenje 4833.18 kr. baštinikom pok. inžinira dra. Buzzi.

Zast. Bubba u podulјeni govoru zagovora molbu občine Piran.

Presjednik Campitelli prisjednik Gambini pobijaju razne nazore Bubbine; izvjestitelj Venier pristaje na predloženi predlog, koji bi primljen.

Škola za radnike.

Zatim bi podnesen i pročitan prešni predleg zastupnika Rizzi-a — da se čim prije osnuje u gradu Puli jedna škola za radnike talijanskim nastavnim jezikom.

Prešnost bi primljena velikom većinom, tako i predlog.

Zemaljski kreditni zavod.

Priobćenje ministarskog odpisa 15./9. 1901. br. 29.863, i predlog pokr. odbora glede zakonskog predloga primljenog u trećem čitanju u saborskoj sjednici dne 11. agusta 1900., tičućeg se preinaka njekih ustanova zemaljskog kreditnog zavoda.

Izvestitelj Rizzi izpričava se, da mu nije bilo moguće sastaviti pismeno izvješće, jer da je tek kasno u večer primio dan prije izvješće pokrajinskog odbora, te moli, da mu se dozvoli ustmeno izviestiti. Prime se.

Budući da nije 24 sata prije razaslan dnevni red, predlaže neka se glasuje prešnost predloga, jer inače nebi smio izviestiti. Bude primljeno.

Sve predložene preinake budu pročitane i glasovane, isto tako prešan predlog trećeg čitanja, — ove zakonske osnove.

Proti svećenstvu.

Predlog zast. Depangher-a, da vlada izdade energične naredbe e da članovi sceoskog klera ne upotrebljuju svoje privilegirano stanje za političke agitacije.

Zast. Depangher obrazlaže svoj predlog običnimi frazami, bacajuć svu krivnju radi agitacijah na hrvatsko-slovensko svećenstvo.

Glasuje sama većina.

PODLISTAK.

Svečanost u Zametu

(občina Kastav).

Naknadno primili smo još sliedeće o toj važnoj svečanosti.

Od kolikog su zamahaja narodna družtva u puku, nije valjda od potrebe, da se tek dokazuje. Ponajpače u našoj Istri takva družtva od neprocenjene su koristi, osobito ondje, gdje neprijatelj vrieba, kake bi naš puk smutio ili zaveo. Narodnim družtvima drži se narod na okupu, u njima se puk osvješćuje, bodri i hrabri za sve, što je liepo i na korist njemu i domovini. Narodna naša družtva, tvrd su bedem, kojim je naš puk obkoljen, da mu neprijatelj nemože do živoga. Jedno od takovih družtava bez dvojbe je i „Sloga“ u Zametu. Tko pozna tamošnje okolnost, znade sasma dobro, kakvim napastima izložen je onaj naš dobri puk. S jedne strane obći, većinom sa Riekom, za koju hoćeš nećeš, moramo reći, da je za nas u velikoj pogibelji. U tamošnjih tvornicah, u kojih Zamećani većinom su zaposleni, vlada uz male iznimke talijanski duh, a uz to podjarivani tudjim i domaćim izrodima protiv svega, što je hrvatsko, koje čudo kad bi onaj dobroćudan narod hrvatskoj stvari okrenuo — ledja. Nego u žadnje doba ipak opaža se dobrahno zanimanje i uzhićenje za našu stvar. Tko je pred, recimo, dvie tri godine zalazio u tamošnje krčme, nije gotovo čuo nego talijansko pjevanje, dapače češće se dogodilo, da su ćak domaći medju sobom govorili — talijanski.

Bože očuvaj, da mi ovim mislimo prekoravati tamošnji naš puk! Mi samo iztičemo nepobitnu činjenicu. Danas je, kako što rekosmo u njekoliko krenulo na bolje, pojmence pak u koliko se tiče pjevanja. Dan današnji u tamošnjih krčmah čuje se liepo, skladno hrvatsko pjevanje, dočim sve više izčezava talijansko drečenje. U tomu ide prva zasluga vriednu „Slogi“. Nego čini se, da svega toga nekoji naši rodoljubi, nevidjaju, jer se riedko ili nikad ne sjete onog vrlog družtva, dapače ni onda, kad im se pruža zgodna prilika. Ono družtvo ne stoji baš čvrsto, pak ako bude moralo radi nehaja bolje naše klase da propade, sjegurni smo, da će se odnošaji u tamošnjem puku svrnuti na onu stazu, gdje su se nalazili prije osnovanja „Sloge“, pak onda voziti će napried, dok ne bude sve palo u naručaj tudjincu. Onda ne će pomagati kukanje ni uzdisanje. Po željezu valja tući dok je vruće.

Na ove misli navelo nas je razočaranje, koje smo doživili kod zadnje veselice „Sloge“, jer smo imali prilike, da nješto bolje zavirimo u samu stvar. — — Odziv osobito naše istarske inteligencije, nije bio onak, kakav se je želilo, pak i Rieka mogla se je bolje iztaknuti. Nego dosta o tom. Ovoliko smatrali smo shodnim, da ovom prigodom spomenemo, a bez zamjere.

Kako je bilo jur javljeno, obdržavalo je pjevačko i tamburaško družtvo „Sloga“ u Zametu dne 22. pr. mj. zabavu prigodom otvorenja svoga „doma“. Naroda se zgrnulo, kako neki vele do 2000 duša. Bili su to većinom čestiti naši radnici sa svojim obiteljima. Prisustvovala su takodjer pjevačka družtva „Istarska vila“ iz Kastva, „Lovor“ iz Opatije, te „Primorski Hrvat“ sa Trsatgrada. Pak onda bilo je gostova iz Kastavšćine, Voloskoga, Opatije, Rieke, Sušaka, Trsata itd. Prostrani vrt u krčmi g. Finderle, gdje se je obdržavao koncerat bio je krasno uredjen, da nas je upravo iznenadilo. I kad ne bi bila udarila kiša, sjegurni smo, da bi bili par ura sproveli u najljepšoj zabavi. Nu ipak izvelo se u vrtu sve točke programa. Pozdravni govor mladoga pravnik g. Karlavarisa, bio je najljepše primljen, jer zgodno izmišljen, a izrečen zanosom mladenačkog srca, nije mogao a da se najugodnije nedojmi slušateljstva.

Svaka čast takodjer pojedinim pjevačkim družtvima na njihovom pjevanju, ponajpače pak na skupno odpjevanoj pjesmi „Predobri Bože“, jer je bio obći glas, da su si ta družtva osvjedočila lica.

(Konac sliedi.)

Občinski liečnici.

Predlog političkog odbora „da se povrati pokrajinskom odboru obćudvie zakonske osnove, kojimi se preinačuju njeke ustanove zakona 19./3. 1874. br. 8 d. z. l. te se proglasuje nove glede liečnika upotrebljenih sa strane občina; i druga glede postupanja sa mirovinom občinskih liečnika i njima izjednačenih, s nalogom, da podastre kod budućeg zasjedanja na pretres novu zakonsku osnovu, i da to priobći isti pokrajinski odbor c. kr. ministarstvu nutarnjih posala obzirom na njegov odpis od 28. jujija te godine br. 18.728.

Izvestitelj dr. Ghersa. Primljeno.

Predlozi financijalnog odbora pod XII. i XIII. točkom dnevnog reda 20./9. 1901. Izvjestitelj Vidulich. Bez razprave jesu primljeni predloženi zaključci.

Podpore.

Izvestitelj dr. Rizzi financijalnog odbora, koji u ime odbora predlaže, da se podjeli M. Gherzini, računarskom ravnatelju u mirovini, za god. 1902., 1903. i 1904. podporu od 300 kr. za nauku njegovog sina Guida. Nadalje da se ovlasti pokrajinski odbor, da podjeli podporu od 700 kr. občini Osp, da može popraviti most na Reci, i tim da se rieši molba onih občina od 29. junija 1901. br. 4596.

Izvestitelj financijalnog odbora Vidulich čita izvješće, kojim se preporuča predlog. Jednoglasno primljeno bez razprave.

Izvješće financijalnog odbora, kojim se preporuča dotični predlog, da se dozvoli Lauri Gandusio za troljeće 1901., 1902. i 1903. milostinju od godišnjih 100 kr.

Izvestitelj dr. Castantini. Primljeno bez razprave velikom većinom.

Godišnje školsko izvješće.

Izvješće školskog odbora na godišnje izvješće pokr. školskog odbora o stanju pučke školske obuke u Istri za školsku godinu 1899./1900.

Izvestitelj dr. Benati čita izvješće kojim preporuča predložene resolucije.

U svojem izvješću priznaje, da njekojim zahtjevom bijaše udovoljeno, a po tom da se opaža napredak u školah; ali da se je otvorenjem hrvatske gimnazije u Pazinu nanesla velika krivica pokrajini, i napada na inspektora Klodića.

Prisjed. Tomassi napada Klodića i vladu glede učiteljišta u Kopru, čiji slavenski djaci da prouzrokuju nemir medju onim pučanstvom.

Hvali zamjestnika Goëssa, čigovom taktu i uvidjavnosti mora se zahvaliti, da se je udovoljilo njihovim zahtjevom. Osvrnuo se na govor. zast. Stangera, koji kaže, da nije imao ovaj pravo tužiti se, što je zemaljski odbor izabrao u pokrajinsko školsko vieće dr. Bennati-a, koji da se je pokazao doraslim nametnutoj mu zadaći svojom učenošću i svojom marljivošću. Ali zato da vlada, koja uvjek brani i zagovara Hrvate i Slovene, da je odmah imenovala u pokrajinsko školsko vieće jednoga Hrvata mons. Zamlić-a, koji ondje čo sele nije ništa drugo radio, nego zagovarao interese slavenskog pučanstva. — Moli zastupnika Kozulića, da to priobći svomu kolegi Stangeru.

Zast. Kozulić ustaje i kaže, da on nije za danas u stanju temeljito, kako bi se moglo, i kako bi on htio pobiti izvješće školskog odbora, jer da su tu zadaću bili preuzeli dva njegova druga, koji su s poznatih razloga bili prisiljeni izostati od današnje sjednice. Što se tiče prigovora dr. Stangeru, koji da se je potužio što bijaše od strane zemaljskog odbora u pokr. školsko vieće izaslan dr. Bennati, da tu pošt. gosp. Tomassi izvrće rieči dr. Stangera. Ni dr. Stanger, ni ikoji drugi član manjine se je ikada usudio izreći nepovoljan sud glede osobnih svojstva koga člana većine, a napose proti dr. Bennati-u, nego dr. Stanger se je potužio, i s punim pravom, što izmedj triju svojih odaslanika zemaljski odbor nije izabrao niti jednog člana, koji bi pripadao narodnosti od dvie trećine pučanstva Istre, t. j. slavenskoj narodnosti.

Kad je vlada izabrala u pokr. školsko vieće mons. Zamlića, ona nije tim činom ni najmanje smanjila krivicu, koju trpe Hrvati i Slovenci time, da u pokrajinskom vieću medju 10 članova nemaade ciglog jednog zastupnika, niti je imala to na umu, već je vlada izabrala tog uzornog svećenika, čestitog i umjerenog muža na predlog crkvenih oblastili, koje su htjele imati u tom vieću tog člana. Tvrdnja pako više puta izuštena, da vjada tetoši i ide na ruka Slavenom, bila je toliko puta pobita, da se neće upuštati u navedenje novih činjenica, koje bi baš dokazale protivno od onoga, što smielo tvrde gospoda od većine.

Da će pako glasovati proti svim predlogom školskog odbora, to se samo po sebi razumije, kad neodobrava cieli postupak poštovane većine.

Zast. Constantini predlaže, da se prenese učiteljište (pripravnicu) u drugi koji grad, a da ga se ne osnuje u Pazinu, koji da je talijanski grad.

Zast. Bennati prisvaja Costantinievu preporuku.

Kod glasovanja budu prihvaćeni od većine svi predlozi školskog odbora, a članovi manjine glasovaše proti.

Tehnički pristav.

Izvješće financijalnog odbora glede sistemiziranja jednog mjesta tehničkog pristava kod zemaljskog graditeljskog odiela.

Izvjestitelj dr. Scampichio čita izvješće te bez razprave bijahu primljeni dotični predlogi.

Porezni zaostatci.

Predlog dr. Ventrelle da se brišu hipoteke izplaćenih poreznih zaostataka.

Dr. Glezer i Depangher zahtjevaju, da se odmah dade brisati čim se izplati porezni dug.

Primljeno jednoglasno.

Interpelacije:

Tajnik Vareton pročita 4 interpelacije podnesene od zast. Mandića u jučerašnjoj sjednici, i jednu od zast. dr. Dinka Trinajstića. (Priobćiti ćemo je posebice. Op. ured.)

Zaključni govor.

Izcrpiv na taj način dnevni red, presjednik čita svoj zaključni govor te pozivlje zastupnike da uzkliknu trokratni: „Živio“ Njeg. Veličanstvu. — čemu se zastupnici odazivlju.

Zast. Bubba u ime većine zahvaljuje presjedniku na njegovom ravnanju, te nabrajajuć najvažnije zaključke, stvorene u saboru, ističe naporni i plodni rad rabora naglasujuć, kako su proveli to njegovi drugovi uzprkos pasiviteta zastupnika lieve strane kuće. (Imao je reći desne, jer se strane diele na desno i lievo obzirom na položaj presjednika.)

Zast. Kozulić odvrati na to: Neumjestno mu se čini, da se pri rastanku iznašaju kakve takve tegobe i rekriminacije.

Čudi se takovom postupku poštovane većine. Ali izazvan, da će na opazku ili prigovor dobačen manjini od gosp. zast. Bubbe glede pasivnog njezinog držanja reći, da je takvo ponašanje bilo prouzročeno dapače nametnuto manjini sa strane gosp. od većine, kako je to i obrazložio u prijašnjih sjednicih gosp. dr. Stanger. Da ne dulji on će navesti dvie nepobitne činjenice, koje su dostatne, da dokažu kakvu susretljivost je pošt. većina pokazala prama manjini, i kako je ovu prisilila na pasivitet proti njezinoj volji i premda je ona u više navratka pokazala volju i spremnost, da sudjeluje u saboru na probit pokrajine.

A te činjenice jesu: prva početkom saborskog zasjedanja odmah pri otvorenju sabora svojevoljno uništenje triju zastupničkih mandata manjini bez ikakvog pravog temelja, a druga dosljedno izključenje zastupnika manjine iz svakog odbora i svake komisije kod svakog zasjedanja kroz cielu ovu legislatornu šestgodišnju periodu. I ova u zadnji hip dobačena opaska sa strane govornika većine dokazuje, kakova čustva poštovana većina goji prama većini pučanstva naše pokrajine i njenih zastupnika. Zato najodrešitije odbija opasku ili prigovor gosp. predgovornika, jer neosnovan, neopravdan i bez svakog temelja.

Zatim bi pročitan zapisnik tajnika Varetona zaključne sjednice i u ime Njeg. Veličanstva predsjednik proglasi, da je zaključen sabor.

Sjednica je trajala do 2 sata popodne.

Gospodi predplatnicima „Naše Sloge“ i hrvatsko-slovenskim rodoljubima na uvaženje!

Mnogim predplatnicima iztekla je jur doba za uplatu koncem prvoga, odnosno drugoga i trećega četvrtgodišta, dočim je bezbroj onih, koji duguju predplatu za prošlu i više prijašnjih godina. Sve smo opominjali, koliko putem listića priklopljenih „Našoj Slogi“, toliko posebnim pisanim opomenama.

Sve opomene bijahu uzalud i posliedica toga bje, da smo morali ustaviti list za jedno 300 predplatnika, onim naime, koji dugovahu do konca godine 1900. Sada bi bili prisiljeni učiniti isto i onim, koji nam za tekuću godinu još ne plaćše, a tih je vrlo mnogo.

Prije nego li se na to odlučimo, kušamo još jednoč da progovorimo srcu naših rodoljuba i podsjetimo ih ujedno na njihovu dužnost.

„Naša Sloga“, braneći pravicu do života hrvatskoga i slovenskoga naroda na ovoj izloženoj i od ohologa protivnika poplavljenoj najskrajnijoj zapadnoj točki naše domovine, nema podpore i pomoći od nikoga, nego žive samo od predplate čitatelja i ono malo oglasa što ima. Ako predplatnici točno ne plaćaju, ako dapače primaju list godine i godine pa i ostanu gluhi na sve opomene, onda može svatko lahko razumjeti, kako je težko listu izlaziti i vršiti onaj zadatak, za koji je utemeljen.

Naši narodni neprijatelji, a na čelu im zemaljski kapetan, doprli su dotle da su našli prodano stvorenje, da piše za njih otrovnu novinu u hrvatskom jeziku, koju onda talijanski občinski uredi i njihovi pouzdanici razpaćavaju na stotine bezplatno med narod. Mi pak imamo utjehu i moralnu podporu tu, da odlične ličnosti, mnogo svećenika, zastupnika, liečnika, odvjetnika, profesora, osobito u Banovini, koji su godine i godine primali list, neće da ga plate ni na liepe ni na ružne. To nam je pomoć za uspješno odbijati protivničke navale!

Da nas nije sram radi nas a ne radi njih objelodanili bismo dična imena „rodoljuba“, koji nam duguju po 50, 100 i 150 kruna, al volimo pustiti, pa apelirati na požrtvovnost pravih rodoljuba u nas u Istri, pa onda širom ciele Hrvatske, da nas podpomožu točnom predbrojbom, da u borbi ne smalakšemo uprav sada, kada su časi najozbiljniji.

Razbojnička provala Talijanaša u svetojeronimski zavod u Rimu elektrizirala je cieli hrvatski narod i okupila ga na obranu hrvatskoga imena. U Istri se sinja sirotina dan na dan bori proti državotvornim zulumćarima, koji imaju u ruci vlast, bogatstvo i sva ona sredstva, koja olahkoćuju pobjedu, a koji očito, uprav bezobrazno i bezdušno rade, da satare i iztriebe naš narod u ovoj pokrajini.

Do rodoljuba je širom hrvatske domovine da nam pruže pomoćnicu ruku, da se oduzmemo. Od bratskih srdaca očekujemo podpore putem točne predplate i bodrenja u težkoj borbi, proti premoćnomu dušmaninu!

Današnji broj poslali smo i nekojim imućnijim bivšim predplatnikom, kojim smo list jur ustavili, moleći ih, neka uvaže gornji naš poziv.

DOPISI.

Iz Voloskog koncem septembra. (Razno). Prošlih dana konštituiralo se je konačno društvo „Sokol“, izabrav upravno vieće od 10 lica sa 3 zamjenika i revizionalni odbor od 2 lica. Upravno vieće pako izabralo je starostom g. Franu Simčića, odvjetničkog perovodju, a za podstarostu g. Julija Mirana, učitelja družbine škole u Opatiji.

Članovi izvršujući plaćaju 1 krunu na mjesec, a članovi utemeljitelji 10 kruna u jedan ili više obroka.

Veseljem iztičemo, da se je već do sada upisao u „Sokol“ liep broj članova iz Voloskog, Opatije i bližnje Kastavštine, te da je time, ako bude samo volje i rada, društvu osiguran obstanak.

Tako je eto niknulo u Voloskom novo društvo uz pjevačko-tamburaško društvo „Lovor“ u Opatiji, koje se je napose od zadnje doba znalo u više prigoda pokazati na vrhuncu svoje rodoljubne zadaće, te imade nade, da će mu i pobratim „Sokol“ znati koracati uz bok.

Nu pošto se je u „Sokol“ upisao osim Vološćaka takodjer liep broj Opatijaca, želimo da bi se i u pogledu „Lovora“ pokazali Vološćaci solidarni sa Opatijcima, t. j. da bi se ono dobrih glasova, što se nalazi u Voloskom upisalo u „Lovor“, da se jednom za uvjek na tom polju pokaže sloga i odstrani onô nesporazumljenje, koje je od neko doba zavladalo medju nama i Opatijcima. Takva sloga doprinieti će mnogo do ugleda Hrvata napose u Opatiji, koju su tudjinci već odavna proglasili za nas izgubljenom.

Ali ne samo ugled Hrvata biti će podignut, već će se time učvrstiti i naš zajednički rad oko procvata naše občine, na koju naši neprijatelji odavna vrebaju košto i kod raznih izbora bilo občinskih, zemaljskih ili za carevinsko vieće.

Preporučujuć ovo novo društvo svim tamošnjim rodoljubima, želimo mu najliepši uspjeh u rodoljubnom radu!

*

Kako Vam već, gosp. uredniče, pred njekoliko vremena javih, upisalo se je u ovdašnju hrvatsku pučku školu družbe sv. Cirila i Metoda preko svakog očekivanja velik broj djece, sve dakako na štetu nepotrebne talijanske škole. Premda su Talijani sve sile napeli, da osujete hrvatsku školu, ipak im nije to pošlo za rukom, te se imamo zahvaliti sviestnim Vološćakom, da su pomrsili račune Talijanaša. Tu je bilo šaranja i agitiranja proti hrvatskoj školi, da se Bog smiluje! Pa ipak sve to nije ništa pomoglo, Hrvatskoj školi u Voloskom osiguran je napredak i budućnost, a talijanska škola ići će, ako Bog da, naskoro „a picco“.

*

Moj predzadnji dopis, u kojem iztaknuh, da nekoji naši pravnici ne vrše u narodnom pogledu, zagovarajuć i braneć hrvatske stranke pred sudom, svoje dužnosti, nije imala željenog uspjeha. Imam opet pri ruci par slučajeva, gdje hrvatska odvjetnička pisarna za hrvatsku stranku, koja njoj izdaje hrvatsku punomoć, čini talijansku tužbu.

Nevjerojatno, ali istinito! Ja nemam ništa proti tomu, da se za njemačke stranke svi poslovi obavljaju u njemštini, a za Talijane u talijanštini, ali to je već

najveća bezobzirnost, dapače atentat na hrvatsku sviest, ako odvjetnik — Hrvat — za stranku Hrvata u talijanskom jeziku obavlja pravne poslove. Tu se neda izpričati, da je protustranka talijanske ili njemačke narodnosti, a još manje, da sud ne poznaje jezika; to je naprosto indolentno, neoprostivo!

Zadnji put povukao sam za uho i jednog ovdašnjeg sudbenog činovnika radi zapostavljanja hrvatskog jezika, nu ako zna se u talijanskom jeziku podastiru tužbe, predlozi itd., d u ž a n je isti, da cieli odnosni pravni spor vodi i riešava u talijanskom jeziku i tako se liepo sa hrvatske strane širi tudjinštinu ondje, gdje joj nikakvog mjesta neima.

Za sada samo ovo par opazka, a budu li se slični slučajevi ponavljali, iznieti ću sa Vašom dozvolom, g. uredniče, sve do sada posnate mi slučajeve sa imenima na vidjelo.

Dandanas su odnošaji takovi, da onaj, kojemu se povjerova stanovita zadaća, istu ili ozbiljno i savjestno vrši, ili ako nije sposoban ili voljan, da ustupi mjesto boljemu i sposobnijemu, koji neće bar vriedjati naša narodna prava i svetinje naše!

*

Već se odavna govori, da će se iz Matulja graditi električna željeznica preko Opatije do Lovrana, a pred neko vrieme mislilo se, da je to pitanje već sasma uredjeno i da će radnja započeti; nu košto posvuda, tako su se i kod ove prigode Talijani pokazali u svojoj pravoj golotinji. Oni dobro znaju, da bi se samo gradnja, već i kasnije promet na toj željeznici podignuo blagostanje ovog pučanstva, koji je izključivo hrvatske narodnosti, pa radi toga čine sve moguće neprilike.

Košto skoro kod svih novih gradnja željeznica, tako se je i u pogledu ove obratilo dotično poduzetno družtvo na zemaljski sabor, da pokrajina preuzme jamstvo od 20.000 kruna na kapital, koji bi se za gradnju potrošilo u slučaju, da bi željeznica imala gubitka. — Premda se već unapried može kazati, da će promet na toj željeznici nositi liep dobitak, tako da nebi pokrajina nikad plaćala jamčevine, to ipak slavna saborska većina nije htjela preuzeti to jamstvo u predloženom iznosu, već je sa dvie trećine obteretila zainteresovane občine Volosko-Opatija, Veprinac i Lovran! Za talijansku prkos-gimnaziju znaju gospoda trošiti već sada, kad su samo tri razreda, 36.000 kruna na god., a za jednu željeznicu, od koje bi imali korist ne samo Hrvati u Liburniji, već i ciela pokrajina, neće da preuzmu ni jamstvo od godišnjih kruna 20.000.

Takovi su eto ti naši-Talijani! Sebi si znadu priuštiti sve, a Hrvatu neće da bace ni korice kruha. Nu svaka sila do vremena. Sinuli će i nama jednom sunce bolje budućnosti.

*

Imao bi još koješta da pišem, nu to ću prepustiti za drugi put. Javljam Vam samo još to, da je započela po cieloj Liburniji ovaj tjedan berba. Dugotrajne kiše škodile su mnogo našim kmetom na vanjštini, te pošto je bilo začelo grožđje gnjiti, požurili se naši kmeti, da spase ono, što je zdravo ostalo. — Vina će biti više nego lani, nu isto će biti mnogo slabije, jer nije moglo dozrijati kao prošle godine po liepu i suhu vremenu.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Njeg. Veličanstvo car i kralj Fran Josip podao se je dne 30. pr. u Štajersku na lov. — Carevinsko vieće sastaje se 17. t. mj. — Ministar izvanjskih posala grof Goluchowski brzojavio je njemačkoj vladi odmah nakon objelodanjenja nove tarifalne osnove, da će carinski cienik otežčati obnovu trgovačkog ugovora izmedju Austro-Ugarske i Njemačke. Njemački kancelar grof Bülow odgovorio je, da medju državami trojnoga saveza mora sigurno doći do ponovnog sklopljenja trgovačkih ugovora. Po tom odgovoru morala bi Austro-Ugarska žrtvovati Njemačkoj svoje trgovačke interese samo da se Njemačkoj zadovolji, t. j. da se sklopi s njom i sa Italijom trgovačke ugovore. Austro-Ugarska je već do sada dosta žrtvovala napram Italiji zbog trgovačkog ugovora te nebi drugo trebalo nego da se sada opet žrtvuje i zbog Njemačke. Njemački ministar trgovine Möller kazao je ovih dana kod gostbe trgovačke komore u Berlinu, da se vlada nalazi u težkom položaju glede trgovačkih ugovora. Ona priznaje, da su potrebiti dugotrajni trgovački ugovori, a s druge strane je potrebito, da se zaštiti domaće poljodjeljstvo. Vlada da će potražiti sredstva, da umiri poljodjelce i obrtnike.

U nedjelju imali su Staro- i Mladočesi u Pragu skupštine, koje su imale odobriti izborni kompromis.

Izborna borba u Madjarskoj razmahala se je živahno u nekojih kotarih, gdje dolaze u sukob vladinovci i opozicijonalci. Tako je došlo dne 30. pr. mj. u občini Nagy Vaty do krvavog okršaja izmedju izbornika. Pristaše Košutove stranke navalili su na občinskog sudca i na mnoge vladine izbornike sjekirami i noževi te su nekoje težko ranili. Zatim su provalili u kuće i tuj počinili mnogo štete. Vojska je morala posredovati i uzpostaviti mir i red. Izbor je započeo u Madjarskoj jučer i to u više od 300 izbornih kotara. U kotarih, gdje stanuju Rumunji i Slovaci došlo je jurve do izgreda, koje prouzročiše Madjari. Vojničtvo poslano je u ona izborničtva, gdje se dogadjaju obično izgredi kod svakih zemaljskih izbora. Vlada će izaći pojačana iz ove izborne borbe. — Na Rieci je živahna izborna borba. Bore se dva autonomaška kandidata, grof Bačani i prof. Zanella. Izbor će biti odlučen u nedjelju.

Crna Gora. Talijanski listovi pronose uporno viest o predstojećih zarukah kneževića Mirka sa jednom ruskom velikom kneginjom. Sa crnogorske strane oprovrgava se ta viest službeno, ali rečeni listovi ostaju ipak kod svoje.

Srbija. Srbski kraljevski supruzi pošli su dne 1. t. mj. na vojne vježbe dunavske divizije, te će ostati tri dana u Obrenovcu. Dne 11. t. mj. vratiti će se kraljevski supruzi u Biograd.

Španjolska. Novine donose viest, da je ministar rata stavio predlog, da se posve obnovi vojnu mornaricu ili da se ju napusti. U zadnjem ratu pretrpila je španjolska vojna mornarica od Amerikanaca strašan poraz. Njezino najbolje brodovlje bijaše uništeno. Sada bi trebalo graditi više novih ladja a financije zemlje toga nedozvoljavaju.

Južna Afrika. Izmedju lorda Kitchenera i englezke vlade vode se brzojavni pregovori glede položaja u južnoj Africi. Kitchener neprikidno prieti svojim odstupom, ako mu vlada ne dade podpunu slobodu za odlučnu postupak, koji je izmislio za što skoriji zaključak rata. Lord Kitchener hoće da svom strogošću postupa proti Burom i kapskim Holandezima. U zadnjem kabinetskom vieću i kralj je Eduard zauzeo odlučnu poziciju glede Kitchenera, pa je naročito pitao ratnog ministra zašto je popustilo novačenje? Iz englezkog izvora javlja se, da je došlo izmedju Bura i Vasuta do okršaja, za tim na granici natalskoj izmedju Bura i generala Hamiltona, te u Transvaalu kod tvrdjice Prospect. Naravno, da su Englezi svigdje ostali pobjednici.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Čuješ Jurino, jel' već ča prišlo Zvonečanom, Brezanom i Rukavčanom s Parenca za tu blaženu lisinu?

Jur. Bravo da je! Već je sve paričano za razdelit ju, samo još čekaju nekega inžinjadura al jometru z Rima.

Fr. Ča nemoru poslat po njega onega Mačinu?

Jur. Bi mu trebe vražji del beči, a oni da mu nedaju već Bog ubil solda dokle nebude to razdeljeno.

Fr. To će dunke bit k letu na 31. maja.

Pokrajinske:

Imendan Njeg. Veličanstva cara i kralja Fran Josip I. slave danas na razne načine svi narodi austro-ugarske monarhije. Sveobćoj proslavi pridružujemo se i mi u imenu našega mukotrpnoga, biednoga i od svijuh dosadanjih vlada zapuštenoga hrvatskoga naroda u Istri, izražujuć želju, da Svemogući podielji Njeg. Veličanstvu još te mnogo godina dragocieno zdravlje na korist i napredak naroda monarhije!

Iz nove Vasi kod Poreča pišu nam 26. pr. mj. Interpelacija koju su učinili naši narodni zastupnici radi ponašanja našega župe-upravitelja g. A. Toso — upekla je ovoga silno. To ste mogli opaziti i odatle, što su na nju graknuli koli talijanski zastupnici toli talijanske novine, koje uzeše u obranu rečenog svećenika — jer je pristaša lažni-liberalne stranke, koja je ukrala sv. otcu Rim, i koja je odvisna od židova i framasuna.

Naš gosp. župe-upravitelj nevoli one izmedju nas, za koje znade, da nepušu u rog porečke b a b e, koja brani i zagovara njega i njemu sve jednake. Nedavno zahtjevao je od jednoga od naših vriednih kmetova, da mu odmah donose interes od crkvene glavnice, jer je valjda bio zaboravio, da mu je taj čovjek platio traženi interes. Mjesto interesa odgovorio mu je nas čovjek, da nedade ništa, jer da ima namiru za plaćeni interes, i tako je netko ostao dugim nosom.

Mi nismo protivni, da se gospoda svećenici zabavljaju kad su slobodni od službe; ta i oni su izvan crkve ljudi kano i mi, ali čini nam se, da nije pravo ako svećenik odviše zalazi na zabave, te ga narod mora čekati ili tražiti kad ga treba. Tako naš gosp. župe-upravitelj sada, kad započne lov, čita samo sv. misu, pušku na rame i hajd u lov kroz pol dana ili još dulje. Dodje li babica sa djetetom na krst, mora čekati sate i sate ili zvoniti u zvono, da dozove svećenika — ako nije jako daleko. Ako je daleko, uzaludno je svako zvonenje. To valja i za bolestnike, nu ako je pogibelj za bolestnika ili za holjihavo i slabašno diete, mogla bi se dogoditi nesreća, da se presele na drugi sviet bez sv. sakramenta.

Po našem sudu mogao bi se gosp. župe-upravitelj zabavljati svojim lovom koliko hoće, ali bi morao misliti i na svoje župljane, koji ga mogu često trebati za duševnu pomoć, za dobar savjet itd. Ta pravi svećenik nije samo tu, da pazi i bdije za naših duša spasenje, nego i za to, da bude puku u svemu što je dobro, pošteno i potrebito na ruku, da bude puku u crkvi duhovni otac, a izvan crkve učitelj, savjetnik i pomoćnik u svih njegovih potrebah. Sv. nas pismo uči, da će dobar pastir dati i život svoj za spas svojih ovčica, — zašto se dakle toga ne drži i naš pastir, od kog ne tražimo života?!

Prijavni arci za bezplatno pečenje ra kije u hrvatskom jeziku, po uzorku službenom, mogu se dobiti kod naše tiskare. Upozorujemo na to naše občine.

Iz drugih krajeva:

Jubilej urednika Josipa Biankina. Hrvatske novine Dalmacije priobćuju koliko sliedi: Na 7. oktobra t. g. navršit će se trideset godina, odkada je Don. Juraj Biankini postao urednikom „Narodnoga Lista". Ovih dana pravaši splitski na konfidencijalnom dogovoru zaključili su uzeti inicijativu, da stranka prava proslavi tridesetgodišnji jubilej Biankinova urednikovanja. Bio je u tu svrhu izabran odbor od sliedećih lica: dr. I. Bulić, Petar Buzolić, dr. V. Mihaljević, Ernest Oliva i dr. A. Trumbić. — U nedjelju dne 13. oktobra o. g. priredit će se u čast svečanu banket u Splitu, kojemu će, od odbora zamoljen, prisustvovati svečar. U večer istoga dana držat će se komers. Odbor obraća se pristašama u pokrajini, da izvole sudjelovati.

(Čestitajuć unapried velezaslužnom hrvatskom otačbeniku na njegovom uspješnom djelovanju kroz dugih 30 godina na trnovitom putu hrvatskog novinara želimo mu iz dna srca, da bi čil i zdrav dočekao izpunjenje naših narodnih ideala, koji moraju biti zajednički svim poštenim Hrvatom. Živio dični Don Jure. Op. ured.)

Dobrotvor bio je u istinu nedavno preminuli Ivanić-gradski načelnik Gjuro Kundek, koji je glasom novina ostavio u dobrotvorne svrhe ove svote: 1. Svomu rodnomu mjestu, občini grada Ivanića, glavnicu od 40.000 for. i dvie kuće br. 107 i 110, jednu za stan gradskoga liečnika, a drugu za sud, ako ga premjeste u Ivanić grad. 2. Ubožkoj zakladi grada Ivanića 5400 for. 3. Zakladi za činovnike poglavarstva grada Ivanića 2000 for. 4. Dobrovoljnom vatrogasnom družtvu Ivanić-grada 1000 for. 5. Katoličkoj župnoj crkvi u Ivanić-gradu 1000 for. 6. Zakladi za djake na srednjih školah i to iz občina: a) Ivanić grada, b) Ivanić-Kloštra, c) Bregi, d) Lupoglava, e) Vojni Križ, f) Ludina, g) Čazma i h) Dubrava glavnicu od 5600 for. 7. družtvu sv. Jeronima u Zagrebu 1000 for. 8. Zavodu sv. Vida za sliepce u Zagrebu 3000 for. 9. **Družbi sv. Ćirila i Metoda u Istri 3000 for.** 10. Zakladi za medicinski fakultet u Zagrebu 5000 for. 11. Za gradnju škole u Graberju, občine Kloštar Ivanić, 3000 for. 12. Družtvu „Matica Hrvatska" u Zagrebu 1000 for. 13. Kapeli sv. Magdalene na grobilju u gornjem Šarampovu, gdje je u obiteljskoj grobnici sahranjen, 300 for.

Bila čestitomu pokojniku svietla uspomena i laka zemlja!

Za hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu. Kazali smo drugom prilikom, da imade malo talijanskih listova, koji bi pravedno i nepristrano prosudjivali važno pitanje o hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu. Medju te riedke listove spada „O s s e r v a t o r e R o m a n o" koji objelodanjuje sliedeću notu:

„Pošto njeki listovi, medju njima i „Glas Crnogorca" hoće još uviek da pripinskom pismu „Slavorum gentem" pripišu politički značaj, izjavili smo ponovno, da se o pravih namjerah pape ne može ništa protivnijega tvrditi. Papa, prodahnut otčinskom ljubavi prema slavenskim narodim, ne ide za drugim ciljem, nego da uredi za Slavene iz odredjenih krajeva osnovani zavod tako, kako bi im bio na što veću korist i dobrobit. Ako ima Slavena iz Dalmacije i Istre, koji se radje nazivlju Talijanima nego Hrvatima, niesu zato izključeni od prava na zavod. Isto vriedi za katoličke Slavene nadbiskupije barske, ako se ovi radje zovu Srbi nego Hrvati. Ne radi se prema tomu ni o imenu, ni o političkih nakanah. Kako se

međutim ne da tajiti, da se katolički Slaveni, koji potječu iz krajeva, kojim pripada pravo na zavod sv. Jeronima, i u službenih statistikah označuju općenito kao Hrvati, smatralo se i u papinskom pismu, u ovoj manje važnoj točki, za shodno, držati se službenog naziva i reći, da je kolegij sv. Jeronima „pro gente Croatica", a da se nitko, komu pripada pravo na zavod, ne sili, da se prizna kao Hrvat, Talijan ili Srbin.

O držanju vojnikah pojedinih europskih država u Kini. Sada, pošto su se počeli vraćati iz Kine u Europu vojnici pojedinih država ili naroda, koji su uzpostavili mir i red u dalekom iztoku, pišu novine i o tom kako su se tamo vladali vojnici pojedinih naroda. Ovih dana prošli su kroz Trst njemački vojnici, koji su tamo doplovili sa loydovim parobrodom „Nadvojvoda Fran Ferdinand". Došav u doticaj s našimi vojnici i s drugimi osobami, razgovarali su i o tom, kako su se u Kini ponieli vojnici pojedinih naroda. Evo sud jednog starijeg podčastnika, što ga je izrekao u gostioni u društvu više osoba, vojnika i civilista.

Izmedju europskih vojnika igrali su u Kini najžalostniju ulogu Englezi. Kadgod smo došli do okršaja sa Kinezi, uvjek bijahu Englezi najzadnji. Ta činjenica bijaše općenito poznata i radi toga podrugivali su se vojnici ostalih naroda Englezom.

Što se tiče prijateljskog općenja, to smo se mi Niemci družili najradje sa Austrijci i sa Francuzi. Često smo se našli na bojnom polju zajedno kao vierni drugovi. Izmedju nas nebijaše nikada prepirka a tim manje izgreda, dočim smo često dolazili u sukob sa Englezi, koji su više puta dobili i od nas batina.

Glede hrabrosti, odvažnosti i uztrajnosti zaslužili su lovor-vienac Rusi. Čudili smo se više puta, gledajuć ruske vojnike kod navale ili kod gradnje mostova i puteva, gdje stupaju napried kao da idu na pir, ili gdje rade pod kišom granata i pušćanih taneta mirno, hladno al odvažno, kao da su kod kuće kod kakve poljske radnje.

Ova pohvala njemačkog vojnika služi na veliku čast ruskim četam.

Pohvalno valja da priznamo, da nije taj njemački podčastnik nigdje iztično djelovanje njemačkih četa, premda je poznato, da su se junački ponieli.

O držanju u obće europskih vojnika podaše jedan francezki častnik sliedeće viesti: Amerikanci su bili bez ikakova reda i učinili su utisak, da su posve desorganizirani. Vidio si amerikanskog vojnika, kako je dapače sa svojom vojničkom odorom trgovao. Talijani su bili posve zapušteni, zlo hranjeni i zlo odjeveni. Držanje Austrijanaca bilo je dobro, ali ih je bilo tako malo, da si ih jedva vidio. Rusi su bili dobro uredjeni, te su bili uviek sami za sebe i nisu obćili s drugim narodnostima. Englezi su bili dobro obskrbljeni, ukočeni — kao uviek, a indijske su čete bile u lošem stanju. Niemci su bili veoma dobro organizirani, izvrstno uredjeni, te su bili u opreci prema svim drugim narodima; izvanredno su bili korektni i spremni za pomoć; gdje je trebalo što raditi, naši su ih vojnici sa udivljenjem gledali, te si mogao vidjeti u slobodno vrieme često, kako idu Francezi s Niemcima izpod ruke. Francezi su bili dobro organizovani, ali nisu imali takove discipline kao Niemci, no ipak su pružali izvrstan utisak. Što se pak tiče Japanaca — oni su si dali mnogo truda, ali im je ipak mnogočesa nedostajalo.

Turski diplomat ide u samostan. Splitsko „Jedinstvo" pripovieda da boravi ondje g. Antun Peršić prvi tajnik turskog poslaničtva na Cetinju. Ovaj mladi turski poslanik odlučio je poslie majčine smrti da stupi u samostan franjevački. Zabacio je sjajnu budućnost, veliku čast i povjerenje što ga je uživao u Carigradu i prsa okićena (su pet odlikovanja). Okrepljen ideali svete vjere, sve je zaboravio, te je odlučio, da postane franjevac. Ide u samostan Visovac, gdje će obaviti novicijat, a prati ga O. Radić, tajnik nadbiskupa barskoga presv. g. Milinovića. Kao franjevac biti će g. Franjo Peršić dodieljen barskoj nadbiskupiji.

Arbanaški jezik na učiteljištu u Arbanasih. Čitamo u talijanskih listovih, da je nenadano uveden u muško učiteljište u Arbanasih kod Zadra arbanaški jezik kao obvezatan predmet, i da je tamo došao kao učitelj toga jezika jedan fratar iz Albanije.

Družtvene.

Na uspomenu smrti blagopokojnog biskupa Sterka dariva rodoljubni g. Niko Mardešić u Puli K 5 za dogradnju škole družbe sv. Cirila i Metoda, i K 2 za Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu. Živio!

Književne:

„Ob uljudnom i pristojnom po-našanju". Pod ovim naslovom izašla je u nakladi naše tiskare jur oglašena poučna knjižica, koju je sastavio gospodin Vinko Rubeša i priobćio u „Izvještajih pučkih škola u području obćine Kastav". Uslied toga, što je stavak razpravice pretiskan iz istoga izvještaja u posebnu knjižicu, moguće je tu razpravicu, koja obsiže 28 stranica u osmini, prodavati po 5 nč. (10 h) komad. Onaj, ko naruči barem 20 kom., dobije jih franko poštom. Tko želi pojedine komade, neka pošalje 18 h u poštanskih markah (3 h jesu za odpremu). Imućniji rodoljubi, osobito svećenici te učitelji, učinili bi dobro djelo, kada bi žrtvovali n. pr. 2 krune za 20 kom., te knjižicu razdielili puku u pouku! — Ovdje naglasujemo, da na naš poziv u tom pogledu u „Našoj Slogi" — nije se nitko oglasio. Zar će se isto i sada dogoditi? Nadamo se, da neće!

Izpravak.*)

Na članak „agitacija talijanskog djaka", Naše Sloge od dne 20. septembra, molio me g. Šestan, da mu u prevodu pošaljem sliedeći izpravak na njegovu dakako odgovornost kojeg izvolite gosp. uredniče primiti.

N. N.

Nije istina, da sam ja pošao svoje volje seljaku Viškoviću u svrhu, da ga odvratim od toga, da pošalje svoje diete u hrvatsku gimnaziju, i dotičnoga našao pred vratima od kuće te zapodjenuo s njime govor naveden u „Našoj Slogi" — već je istina, da sam slučajno pošao na šetnju van grada te susreo seljaka Viškovića, — koji me zapitao: Jeste li vi Šestan? Jest! Čuo sam, da kanite u svećenike, našto mu ja odgovorim positivno. Seljak pako zametne govor i reče: I ja imadem sina, koga mislim poslat na nauke, sa željom da bude jednom svećenikom. Ja ga upitam, gdje vam do sada sin učio? Seljak mi odgovori, da ga pripravljao oko 2 mjeseca vel. g. Hrdy, a sada da ga uči neki dječak. Nato mu ja: Ali to nije dostatna priprava za gimnaziju — vi ga možete poslat jedno par godina u školu u Labin, a onda ćete ga moć poslat u talijansku gimnaziju u Pazin — te ako ste siromah dobit ćete stalno podporu od zemaljskog odbora; ili se možete posavjetovat sa veleč. g. dekanom u Labinu — pa će vam ga on preporučit

*) Po zakonu nebismo bili dužni, da priobćimo gornji „Izpravak", jer neodgovara ni formom ni sadržajem „Izpravku" kako ga ustanove zakona o tisku propisuju. Priobćujemo ga dakle jedino s toga šem listu krivda nanese i da dademo prirazjasni. Op. ured.

za konvikt u Kopru. To su bile moje rieči — upravljen seljaku Viškoviću — sve drugo u navedenom dopisu posvema izmišljeno i napisano s nakanom, da me se omrazi kod budućih mojih poglavara.

Viktor Šestan.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slastice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

J. Krmpotić i drug. u Puli

Knjigotiskara i knjigovežnica

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje, koje izvršuje brzo i ukusno. — Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede, kao takodjer pisaćeg papira. — Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice za društva i zajednice u obće preskrbljuje točne, brzo i jeftine.

Broj 79. Pula, u utorak dne 8. oktobra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlane itd. tiskaje i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pula.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 36.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utržaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. kali u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Odgovor na interpelacije.

U sjednici istarskoga sabora od dne 20. septembra 1901. odgovorio je vladin zastupnik g. Alojzij Fabiani na slovensku interpelaciju članova saborske manjine u talijanskom jeziku. Mi smo u kratko priobćili taj odgovor i sukob, što je nastao izmedju manjine i većine, te vladinog zastupnika usljed tog odgovora. Pošto nam se čini važnim onaj dogodjaj, priobćujemo ga danas nješto pobliže znajuć, da ćemo tim zadovoljiti našim čitateljem.

Odmah nakon odgovora, zamoliv rieč zast. Spinčić, rekao: Visoki sabore!

Predsjednik ga prekida veleć mu, da neima razprave o vladinih odgovorih na interpelacije.

Zast. Spinčić mu odgovara: Neću da se razpravlja o odgovoru, nego hoću, da dadem izjavu važne formalne naravi.

Predsjednik čita odnosni paragraf pravilnika.

Zast. Spinčić: Nesmeta. Ja za to ipak mogu dati formalnu izjavu. Zatim izjavi:

Interpelacija, na koju je eto odgovorio vladin komesar, bila je podana slovenski. Vladin komesar odgovorio je na nju talijanskim, i samo talijanskim jezikom. To znači faktično priznati talijanski jezik kao razpravni. A to kaže, da cesarska kraljevska vlada i njezin povjerenik gaze previšnje odluke, kojimi je Njegovo Veličanstvo uništilo ponovno zaključke većine sabora, kojimi je proglasila talijanski jezik razpravnim. Izjavljujuć to, prosvjedujem najodlučnije proti takovu postupku.

Za te izjave su talijanski zastupnici štropotali kao nori: hodali po dvorani, vikali, lupali koliko su njim sile dale, tako da se je govornika jedva čulo. Vladin komesar ga je ipak razumio, ako i nije sve čuo, kao da je bio pripravan na odnosni prigovor. On se je digao do odgovori. Većina je odmah umuknula. Jače nego drugdje vidilo se je slogu Talijana sa predstavnikom c. kr. vlade i sa ovom samom. Komesar c. kr. vlade reče: „Častni Spinčić nije razpravljao o njegovom odgovoru nego je prosvjedovao, što je on, vladin komesar, na slovensku interpelaciju odgovorio talijanski. Odgovaram, da su razlozi, radi kojih se vladin povjerenik, odgovarajuć na interpelacije poslužuje talijanskoga jezika bili obširno dani na znanje u saborskoj sjednici 20. jenara 1894., i da c. kr. vlada, držeć se toga načina odgovaranja, neće podnipošto, kaošto je to već opetovano iztaknula, da prezre ravnopravnost slavenskoga sa talijanskim jezikom u istarskom saboru".

Članovi većine odobravali su taj odgovor c. kr. vlade i njezinoga povjerenika, te se je i opet pokazala složnost izmed jednih i drugih proti Hrvatom i Slovencem.

Zast. Spinčić se opet oglasi za rieč i reče: Poznato mi je što je c. kr. vlada na usta svojega povjerenika rekla svojedobno u tom obziru, al ono što je rekla, nisu razlozi koji bi opravdavali c. kr. vladu na postupak kojega se drži, najmanje poslie opetovanih previšnjih odluka Njegovoga Veličanstva odnosno na razpravni jezik. Taj postupak c. kr. vlade kriv je da i većina postupa kako postupa, da vladaju ovi bezpravni i protuzakoniti odnošaji. Kako većina tako i c. kr. vlada i njezin povjerenik gaze faktično naša prava zajamčena nam u temeljnih državnih zakonih, i gaze jasne previšnje odluke Njeg. Veličanstva.

Za te izjave bjesnili su talijanski zastupnici još jače. Činilo se, kao da je tu četa ludjaka, furija, obsjednutih ljudi. Govornik se toga ipak nije prestrašio, već išao sve bliže povjereniku c. kr. vlade, te došao pred njega samoga kad mu je posliednje izreke rekao.

Interpelacije.

U zadnjem zasjedanju istarskog sabora podnešene su od strane članova hrvatsko-slovenskoga na c. kr. vladu još sliedeće interpelacije u posliednjih sjednicah, kako bijaše to u našem izvještaju, o saborskom djelovanju na odnosnih mjestih spomenuto:

Interpelacija

zast. Kozulića i drugova na c. kr. vladu.

Porečki kotar je već od mnogo godina pozorištem nevjerojatnih dogodjaja.

Tako se je u novije doba čitalo u javnih glasilih, da su u Novoj Vasi kod Poreča nastali veliki nemiri i smutnje, osobito od onda, odkad je tamo namješten dušobrižnikom njeki Toso, koj svojim postupkom u crkvi i izvan nje uništuje vjersko i svako drugo plemenito čuvstvo u tamošnjih stanovnicih. U crkvi ukinuo svaku porabu jezika vjernika one župe, uveo je novotarije usupor okružnice biskupâ u kojoj je sadržana ona „nihil innovetur". Odnosne pritužbe kod tamošnjih župljana kod presvj. biskpa Flappa, poznatoga neprijatelja njegovih vjerskih podložnika hrvatskoga jezika, ostale su bezuspješne, tako da se mora uzeti da je sporazuman sa onim, što tamo onaj Toso u crkvi radi, i da sam svojim odnosnim postupkom gazi ustanove okružnice, koju je svojedobno i sam podpisao. Isti Toso meće sa časti crkvenoga starešine čestitoga muža, koj je kadar prigovoriti njegovim nepodobštinam, a nameće starješinom mladića, koj ništa svoga nema — a biskup na odnosne pritužbe takodjer šuti. Nego Toso i van crkve radi. On kao da je početnik njekakvih izleta, koji obično svršuju sa tučnjavom, i za kojih se naše čestite rodoljube tamo na sve načine izaziva. Za sve to kao neznaju c. kr. političke i sigurnostne oblasti, i kao da njim po volji, da se puk uznemiruje bilo u crkvi bilo izvan nje.

Obzirom na to smatraju se podpisani nužnim postaviti na c. kr. vladu sliedeći upit:

Je li su c. kr. vladi poznati nemiri i smutnje, i tučnjave novijega doba u Novoj Vasi, osobito odkad je tamo namješten dušobrižnikom njeki Toso, i da li hoće poduzeti shodne korake, da to stanje prestane?

Kopar, 17./9. 1901.

(Sliede podpisi.)

Interpelacija

zastupnika Matka Mandića i drugova na visoku c. kr. vladu.

Njegova Preuzvišenost c. kr. namjestnik za Primorje, gosp. grof Goess, svratio se je prošle godine na svojem posjetu širom Istre takodjer u selo Kaštel (Castelvenere). Tom prigodom posjetio je gosp. namjestnik i tamošnju pučku školu sa talijanskim naukovnim jezikom. Uvjeriv se na vlastite oči o nepovoljnom uspjehu u rečenoj školi, hotio je valjda sam iztražiti razloge tomu neuspjehu. On pozove naime svu prisutnu školsku djecu, da se dignu oni izmedju njih, koji govore talijanski jezik. Od sve djece digla se ih samo sedmorica, dočim su svi drugi ostali sjedeći. Gosp. namjestnik ubilježio je tu činjenicu i valjda neuspjeh poduke u školi u svoju listnicu te se je moglo opravdano očekivati od njega ne samo kao c. kr. namjestnika u Primorju, koji mora svaku zloporabu bilo u kojoj struci javnoga života svojom inicijativom dokinuti, već i kao predsjednika c. kr. zem. školskoga vieća, da će toj nepravdi i nezakonitosti čim prije na put stati. Mjesto toga vidismo na žalost, da bijaše u prvoj polovici tek. god. razpisan natječaj na mjesto učitelja na pučkoj školi u Kaštelu sa izključivo talijanskim naukovnim jezikom.

Pošlo bijaše ustrojenje pučke škole u Kaštelu sa izključivo talijanskim naukovnim jezikom nepotredno i nezakonito;

PODLISTAK.

Svečanost u Zametu

(občina Kastav).

(Konac.)

Požaliti je, da nas je kiša neprestano napastovala, jer radi nje izostao je „Svečani ulaz" u prostorije, koji bi opet bio nješto impozantnoga, kao što i umjetni ognji za vrieme koncerta. I ovi umjetni ognji bili bi zaistinu mnogo doprinieli k užitku gostova, jer kako smo se mogli na vlastite oči osvjedočiti, imao ih je odbor u pripravi priličnu količinu, sve po izbor komada.

Dalnji nastavak zabave izvršio se u novoj dvorani — u „Domu". Ako nas je već krasno uredjen vrt ugodno iznenadio, moramo pak priznati, da nas je „Dom" upravo očarao, jer zaista niesmo se nadali, da ćemo na selu, u Zametu, naići na velegradski uresenu plesaonu, bilo obzirom na krasne dekoracije dvorane, bilo opet na elegantnu pozornicu. Neka ono služi na čast vriednom družtvu!

Akoprem je dvorana prostrana, to ipak ni polovica gostova nije se mogla u njoj smjestiti.

Nastavak zabave bio je tamburanje pjesme „Liepa naša domovina". Mi smo se divili onim našim radnikom članovom „Sloge", koji su onako skladno odtamburali pjesmu, znajuć, da su to tek diletanti na tamburi. Neka im služi na čast kao i njihovom zborovodji, gosp. Rubeši. Samo ustrajno napried! Tamburanje slušalo je občinstvo stojećke, te je na koncu burno pleskanjem pozdravilo mlade tamburaše.

Zatim sliedila je vesela igra „Bog se smiluj". I ako su do sada sve točke bile izvedene na podpuno zadovoljstvo, to se je ovom igrom polučilo svakako vrhunac uspjeha. A ipak valja znati, da su ju odigrali diletanti „Sloge" prosti radnici, od kojih njekoji stupili su ovom zgodom tek prvi put na pozornicu.

Bez ikakova laskanja moramo ovdje da pohvalimo gg. predstavljače: Jardosa i Starca, pak gdjicu P. Rubeša, a osobito pak gdjicu. Anicu Stangl, koja je stupila za prvi put na pozorištne daske, pak akoprem je imala jednu od najvećih uloga, to je uz gosp. Starca izvrstno predstavljala. Mora se zaisto priznati, da ova dvojica uz malo vježbe mogli bi postati izvrstne pozorištne sile naše „Sloge". Igra takodjer bila je veoma shodna za tamošnje prilike, da se je občinstvo gotovo raztapalo s smiehu, te je na koncu prestavljače najoduševljenije pozdravilo. Mi bi samo preporučili požrtvovnom odboru „Sloge", da nastoji više puta sličnim igrokazima pozabavit onaj puk, jer i time može se, da se doprinese kamenčak k narodnom napredku.

Iza predstave započeo je ples. Al da. Kakav ples? Kad bi ona prostrana dvorana bila jošte jednom onako velika, ne bi bili mogli svi plesači i plesačice na jednom plesati. Al mladež neće da čeka, pak vam bilo guranja i turanja do same zore. Eh, ta mladež! Kao da neće nikad više plesati.

U obće govoreć, odbor „Sloge" učinio je sve moguće, ne gledajuć na vrieme i trošak, da ova zabava što ljepše izpade. I u ovom smislu zbilja izpala je sjajno, nu gledajuć na materijalni uspjeh moramo žali Bože spomenuti, da je svršila sa priličnim — manjkom. Žalostno al istinito! Baš ova činjenica navela nas je na ono, što smo u predgovoru ovog opisa spomenuli, pak ga prepuščamo na razmišljanje. Zgodno primjetio je „Novi List", da je kod ove svečanosti bilo naroda svijuh razreda, pa ipak mi dodajemo, da nije došlo niti do najmanje nesuglasice, a kamo li možda i do nemira. Ovo je liepo priznanje našemu tamošnjemu puku, koji se i u ovakvim prilikama znade liepo i pametno vladati, ako nije izazvan. Ne manja čast ide takodjer i odboru pak i članovom „Sloge", koji su znali onako liepo upravljati cielom zabavom.

Nadamo se, da će nas „Sloga" skorim pozabaviti ope kakvom veselicom, samo joj želimo uz moralni takodjer i materijalni uspjeh, što će odvisiti pak samo od razpoloženja rodoljuba. Tim smo gotovi.

pošto je sadašnja poduka u toj školi u očitoj opreci sa najelementarnijimi pedagogičkimi načeli;

pošto se tim načinom krše državni temeljni zakoni, na temelju kojih ima svaka narodnost pravo, da se naobražuje u svojem materinskom jeziku;

pitaju podpisani visoku c. kr. vladu:

Je li voljna bezodvlačno poduzeti shodne korake, da se na javnoj pučkoj školi u Kaštelu uvede kao naukovni jezik onaj, kojega razumiju i govore djeca i kojega zahtjevaju koli državni školski zakoni toli pedagogičko-didaktična načela?

U Kopru, 20. septembra 1901.

(Sliede podpisi.)

Za hrvatski zavod u Rimu.

Sveučilištni profesor i dvorski savjetnik g. dr. Vatroslav Jagić napisao je u bečkom uvaženom listu „Die Zeit" podulji članak o sporu zbog hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu. Taj učenjak svadja velik dio buke, koju je taj spor izazvao, na fakat, da se provala nazovi-dalmatinaca sbila za t. zv. „mrtve sezone", te bila „teatralno upriličena", novinarima dobro došla da njom pune stupce. Oni su onda u svojem neznanju i šovinizmu i partičnosti razglasili, da se tu radi o panslavizmu ili o zavadi Austrije s Italijom, o intrigitetu zemalja Stjepanove krune ili čak o trojnom savezu. Jagić dokazuje, da o panslavizmu nema govora dok se stvar tiče katolika, koje baš jedini centar eventualnog panslavizma — Rusija — ne protežira. Što se tiče Stjepanove krune, to da bi se mogli Madjari još veseliti što se hreveom papinim proširuje njihovim saveznicima Hrvatima krug duhovne solidarnosti s bračom, koja ne spadaju pod tu krunu, ali dok vlada u Madjara takav madjarizatorski šovinizam, neka se oni ne čude ako ni Hrvati ne će da čuju o kruni Stjepanovoj, koja bi bila lih madjarska.

A smiešno je pako — veli Jagić — govoriti tim povodom o spletkama proti savezu Austrije i Italije. Ali nije ni čudo, da su talijanske novine mogle nahuškati svu protupapinsku Italiju proti mrzkim im Hrvatima, a na uhar onog Alačevića, koji da je rekao „il mio vil corpo è slavo, ma la mia nobile anima è italiana" (moje prosto tielo je slavensko, ali moja je plemenita duša talijanska"). Onda dokazuje Jagić historijom, kako je od uviek bio gostinjac hrvatski, ali kako su danas nastupile nove prilike i morao se preustrojiti, a i dobiti svoje pravo, podesnije, narodno ime.

Nadalje pripovieda, kako su još pred trideset godina Rački, Daničić i on razgovarali o preustrojstvu tog zavoda i kako je Rački htio da to bude jedan znanstveni inštitut, u kojem bi oni Hrvati, duhovnoga, ali pod stanovitim uvjetima i svjetovnoga statiša, koji bi htjeli da proučavaju našu povjest i starine, dobili badava stan i hranu da mogu tako dugo vremena boraviti u Rimu. Tu misao odobravao je i pravoslavni Daničić. Jagić misli, da je slične misli Račkove prihvatio i biskup Strossmayer a po njemu papa Leo XIII. i modificirao ih prama sadanjim potrebama. Napokon spominje Jagić, kako se i ta sgoda upotriebila za nove svadje izmedju Srba i Hrvata, premda se to Srba baš ništa nije ticalo. Ali priznaje da se i kod reorganizacije zavoda nije postupalo najspretnije. Po nekim informacijama drži da se nije bilo dosta obzirno prama dotadanjim članovima kolegija, te da bi se bilo jednomu od provalnika osiguralo kakav dohodak, nebi svega toga bilo. Nadalje nije bilo uputno ubrojiti medju hrvatske biskupe i barskoga biskupa — a čini se bez znanja kneževoga. To je dalo povoda Srbima, da se i oni uzbune, a njihova je uzbuna dobro došla ostancima talijanaške stranke u Dalmaciji. Nakon svega toga, misli profesor Jagić, da će shvaćanje spora biti jasnije i istinitije.

* * *

Iz Martinšćice odposlane brzojavke glase:

„Njegova preuzvišenost ministar Golučhovski, Beč. — Ogorčenjem prosvjedujemo proti drzovitom napadaju Nazidalmatinaca na hrvatski zavod jeronimski, molećinajenergičnijuzaštitu zavoda. Občina Martinšćica na Cresu. Glavar: Kučić".

„Eminentissimo Cardinali Rampolla, Roma. — Magno Leoni summas gratias agimus pro insigni opere institutionis collegii Hieronymiani pro nostra croatica gente. Summa autem indignatione protestamur contra nefarios conatus nequissimorum pseudodalmatorum. Communitás St. Martini in insula Crepsensi.

Praefectus: Kučić".

* * *

Iz Beloga, na otoku Cresu, odposlani su sliedeći brzojavi:

„Eminentissimo Cardinali Rampolla, Roma, Vaticano. — Communitas Capisulensis gratias agit Pontifici pro institúto Hieronymiano croaticae gentis condemnans nusum violentum Pseudodalmatarum. — Praefectus: Sintić, parrochus".

„Njegova preuzvišenost ministar Golučhovski, Beč. — Molimo zaštitu Jeronimskoga zavoda za hrvatski narod proti silovitom napadaju samozvanih Dalmatinaca. Za gospodarsku trgovačku zadrugu pop Ivo Sintić, župnik".

* * *

Pitanje o hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu riešeno je konačno diplomatički putem izmedju vlade Austro-Ugarske i Italije. Zadnje viesti o tom pitanju glase iz Rima, da je talijanska vlada opozvala svoga komisara u zavodu sv. Jeronima, a upravu zavoda da je povjerena grofu Karlu Coronini-Kronbergu — savjetniku austrijskog poslaničtva kod sv. Stolice.

Talijanske novine predočuju novu dispoziciju glede sv. jeronimskoga zavoda, kao pobjedu talijanske vlade proti Vatikanu i pišu, da je papin breve „slavorum gentem" obezkriepljen. Službeni list papinske vlade „L'Osservatore romano" tvrdi naprotiv, da će papina odluka biti doslovno provedena. Ovo bi se dalo naslutiti i sbog toga, što je dr. Pazman imenovan opet od upravitelja grofa Coroninija rektorom zavoda, a list „L'Avanti" javlja, da se je takodjer grof Coronini izjavio prama nadbiskupu Dvorniku, da će biti sve izvršeno kako opredieljuje breve, i nadodao, da će prve dane novembra započeti hrvatski kolegij svoje djelovanje pod upravom prof. dra. Pazmana.

Harambaša Alačević izjavio je, da uvidja da će biti papina odluka provedena a Italija izigrana. Tuži se silno na talijansku vladu, koja da ga je potakmula na provalu i učila ga kako se ima ravnati, pa sada da ga je ostavila na ciedilu.

Poznata naša prijateljica „Neue Freie Presse" u Beču piše: Zavod sv. Jeronima biti će dakle prometnut u hrvatsko sjemenište, da iz njega budu izlazili mladi Hrvati, koji će nadahnuti politikom Strossmajera i Stadlera ići u Istru, Dalmaciju i u Trst propovjedati mržnju proti Talijanima. Tako će neprijatelji talijanskoga jezika i uljudbe na ovaj obali jadranskoga mora imati veliku pomoć sastojeću u uplivu i novcu".

DOPISI.

Iz Cresa, dne 30. septembra 1901. Više puta čitali smo u zadnje doba, g. uredniče, u Vašem cienjenom listu, o nepravdi, koju nam nanašaju naša gospoda na občini i gdjegod mogu. K onim slučajevem, što Vam ih javiše ondašnji prijatelji, pridružite i ovoga, što ću Vam ga pripovjediti — neka bude slika podpuna. Dne 23. septembra ušlieze pokorno i uljudno Antica Sablić — rečen Surić — na občinu, da zamoli načelnika g. Josipa Perčića, jednu kvalicu za [illegible] siromašnog muža J. M., koji pod[illegible] pučke škole. Čuo je odvadja za taj [illegible] dali [illegible] je učitelj [illegible] govorio, da to [illegible], jer se je [illegible] da će dobiti [illegible] načelnika [illegible], što se na Cresom [illegible] čem nenieče. Čim je [illegible] svoja molba složi načelnik, da se [illegible] u stanu, da [illegible] imade [illegible] koja [illegible] pošto ih više [illegible] pebijaše, posegne rukom u džep, da njoj valjda dade koji novčić za nabavu tražene tablice. Ali sirota osta dugim nosom, jer je morao i tuj da stavi — kako narod kaže — vrag svoj rep.

Kad je naime opazio občinski tajnik Petar Crivellari, koji živi od žuljeva kmetskih ruku, da je načelnik posegnuo u džep, reče mu: „Eh, la sappia, che quello ze la moglie di quel Surić, che ga parlà mal della Comun in tempo dell'anagrafe" (Eh, znajte, da je to žena onoga Surića, koji je slabo govorio o občini u vrieme popisa pučanstva). Na to će začudjeno brkati načelnik: „Cosi la ze", pak razkolačio se nad jadnom ženom reče njoj: „Ah, vu se quella; andè via, che non ve do niente!" (A, to ste vi. nosite se, jer vam nedam ništa). Na to mu odvrati srčano žena: „No la me da niente?! Ma che cosa ga fato el mio marijo? Ma de ki ze questo che ze in Comun? Forse non ze de tutti? Crede che ze per soli Cozoti? Mi che go da a Sua Majestà tre soldaji, non me de niente?!... (Nedate mi ništa? Pa šta je učinio moj muž? Ali čije je ovo, što je u občini? Nije li to svijuh nas? Zar mislite da je to za same Ćozote? Ja sam dala Njeg. Veličanstvu tri vojnika i vi mi ništa nedate?!) Iza toga odgovori njoj načelnik: „Ve daria anche del mio, ma perchè gavè parlà contro la Comun, per dispetto non ve do": (Dao bi Vam i iz svoga, ali jer ste govorili proti občini, nedam Vam naviaš ništa.) Čim je to izrekao pun talijanske uljudnosti, ni pet ni šest, pograbi ženu za ruku, porinu ju van, rekav njoj uz to: „Non ve do njanca un soldo e se volè ricorrer, ricorrè alla corte... dei cani!" (Nedam vam ni novčića, ako se hoćete pritužiti, pritužite se... pasjem dvoru!) Zar ne, da je to krasno g. uredniče? Ovakva šta može se dogoditi samo u Istri, samo na kvarnerskih otocih, samo pod upravom talijanaške gospode, koju podupire na sve načine vladajući sustav.

Znajte, g. uredniče, da ta sirota, odnosno njezin muž kod posliednjeg popisa pučanstva nije drugo zakrivio, nego što se nije htio priznati za Talijana, jer takvim nije bio, nije sada i nit nekani biti.

Ovaj dogodjaj dajemo do znanja kot. poglavaru pl. Manussi — koji je dobro vidjen od naše gospode i vlastele (Zao znak! Op. slagara) i koji neće valjda u svojoj pravednosti dopustiti, da se ovako barbarski postupa s nami u kotaru, kojemu je on na čelu. On je dosta bistar te znade, da nije zadnja molba ni on, ni oni njegovi u Trstu. Mudru i jedno oko dosta!

Našemu puku u ovoj občini preporučamo, da si zapamti i ovaj slučaj za predstojeće občinske izbore, kad ga budu vlastela i njihove podrepnice obletale i mamile, da glasuje za njih i da im i nadalje služi i robuje.

Od zadnjeg popisa do danas zafrigala su nam ih toliko naša gospoda, da im toga zaboraviti nemožemo. Oprostiti im možemo griehe, ali zaboraviti ih nećemo. Mi ćemo sve te griehe držati na pameti i kad nam dodju pred vrata za komunske izbore, uzeti ćemo metlu i potjerati ih nek se nose u Ćozu, za kojom uzdišu i plaču.

Braćo Cresani! Znajte, da će od naše gospode na občini dobiti milostinju prije svaki Ćozot nego li naš domaći siromah — ako nepuše u talijanski rog. Oprostimo ali nezaboravimo!

Na početku sadnjega četvrgodišta opominjemo dužnike, odnosno predplatnike, koli uljudno toli i obiljno nas na jednom učine svoju dužnost prama ovoj listi, jer ista, šaljući redovito svaki list predplatnikom, točno ispunjuje svoju dužnost. Neznašalje se jedan na drugoga, nego svaki poseb[illegible] dužnje poslati što nam po pravu pripada.

Sjećajte se
„Družbe sv. Ćirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Sad će bit hvala lipomu Bogu veselja i kanta.

Jur. Ča si na lot dobil?

Fr. Aj nisam, nego su pune bačve i pune konobe.

Jur. Ma su i libri našarani poli merkadanta u Puli, Pazinu, Poreču, Rovinju, Vodnjanu itd. itd.

Fr. Vero imaš pravo!

Jur. Prvo dunke valja te libre očistit, oslobodit se duga slabega druga, pak onda veseli se i pivaj, da te čuje vila usried Učke gore.

Fr. Mudro predikaš, Jurino moj, i ja ću prvi slušat tvoj lipi svet.

* * *

Fr. Ma njim je zaprl piski.

Jur. Čo, ki, kade?

Fr. Zadnji „Narodni List" volosko-opatijskem poprdilon i njihovem pule — nam.

Jur. Ča njim ih je povedal?

Fr. Ni ne, lego njim je zabrusil, da ako budu zabadali nos va taneku, da će njim odkrit njihi oltarići, za kemi da su sve same gomili.

Jur. Ni ča š njimi z rukavicami ne.

Fr. Ne, lego z vilami i lopatum.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Službeni list bečke vlade od dne 5. t. mj. donaša carsko pismo, kojim su razpušteni sliedeći zemaljski sabori: Istre, Goričke, Dalmacije i Tirola. Izbori za te sabore da će se obaviti mjeseca novemba i decembra. Izbori fiducijara vršiti će se valjda u drugoj polovici novembra, a izbori zastupnika mjeseca decembra. Glede predstojećih zemaljskih izbora u Istri i Goričkoj piše poznati tršćanski „Il Piccolo" od dne 6. t. mj., da moraju ove dvie pokrajine bilo pod koju cienu sačuvati i povodom predstojećih izbora čisto talijanski značaj. Što se napose tiče Istre — kaže — da Talijani moraju zadržati dosadašnje mandate u veleposjedu, gradovih, trgovačkoj komori i u izvanjskih občinah zapadne Istre, a glede izbora u izvanjskih občinah iztočne Istre, da valja sa protiv-

nici zapodjeti borbu, jer da Talijani imadu oslona u talijanskih občinah Liburnije i kvarnerskih otoka, i u tom, što se u Kastavštini proti „slavakim“ agitatorom sve to više pučanstvo diže.

Dne 17. t. mj. otvaraju se opet vrata carevinskoga vieća. Ministar - predsjednik nije stalno mislio na ono, što se je dogodilo godinu dana prije istoga dana. Toga dana bijahu naime ukinute glasovite jezikovne naredbe, radi čega je on imao najviše okapanja i što će mu prouzročiti po svoj prilici još dosta glavobolj.

Dne 4. t. mj. priobćiše u Českoj svoje izborne proglase odbori konservativnog i ustavovjernog veleposjeda. Proglas konservativaca ističe dosadašnje djelovanje stranke, zatim nabraja ono, što bi se imalo u saboru učiniti i konačno priobćuje listinu kandidata.

Izbori u Ugarskoj pobudjuju zanimanje i izvan kraljevine. Najnoviji dogodjaj kod tih izbora jest taj, što je nekoć silni Koloman Tisza propao u svojem rodnom gradu Velikom Varadinu, kojega je dulje vremena zastupao. Taj poraz prouzročili su mu katolički i pravoslavni izbornici, koji su odali svoje glasove kandidatu skrajne lievice. Radi tog sramotnog poraza da će se Koloman Tisza povući sa političkog polja. Jučer su birali i na Rieci jednoga zastupnika na madjarski sabor. Stranka bivšeg načelnika Maylendera je kandidirala madjarskog grofa Bačany-a, nekadanjeg guvernera na Rieci, a stranka gradskog podnačelnika odvjetnika Frana Vio kandidirala je Riečanina prof. Zanella. Agitacija bijaše živahna u gradu i okolici. Izabran je madjarski grof Bačani. Glasilo riečkih Hrvata „Novi List“ preporučivao je do zadnjeg hipa izbornikom Hrvatom da se sustegnu od glasovanja, nu vodja riečkih Hrvata, odvjetnik Frazmo Barčić, preporučio je u subotnjem broju „N. Lista“ riečkim Hrvatom, da svi složno glasuju za madjarskog grofa, koji da je Hrvatom manje pogibeljan nego li kandidat riečke iredente. Hrvatski glasovi odlučiše.

Srbija. Jednomu bečkomu listu piše neki srbski državnik, da je bilo Rusiji prijateljsko držanje u Srbiji nakon odstranjenja razkralja Milan sasvim razumljivo. Bečka vlada da je podupirala vladavinu Milanovu, koja je kraljevinu vodila u propast. Radi toga da se je srbski narod s najvećom pripravnošću obratio Rusiji čim mu je spalo breme sa vrata. Odatle da nesliedi, da bi bila Srbija neprijateljica Austro-Ugarske. Ona da je vazda žalila politiku Austro-Ugarske, koja je razdvajala obje susjedne države, koje su gospodarski navezane jedna na drugu. Čvrst oslon na Rusiju nije bio izliev mržnje proti Austro-Ugarskoj, već je to bila posljedica činjenice, što se je činilo, da će bečka vlada podupirati i nakon Milanova odstranjenja iz Srbije, njegovu nesretnu politiku. Sada nakon smrti Milanove, da neima više razloga da se Srbija oslanja samo na Rusiju kad je i onako sav njezin gospodarski život uzko skopčan s Austro-Ugarskom.

Rusija. Poznati ruski list „Novoe vremja“, govoreć o zbližnju izmedju Rusa i Poljaka, kaže, da ta dva slavenska plemena neveže samo upravno-politički vez, već da ih spajaju i mnogi životni, osobito narodno-gospodarski probitci. Poljaci da su najbolji posrednici izmedju ruskih zapadnih pokrajina i europejskog izloka. Ali nije samo to. Danas nemože ni poljski književnik, ni poljski učenjak uspješno napredovati bez poznavanja ruske književnosti i ruske nauke, i obratno. Poljaci se moraju učiti od Rusa, a Rusi od Poljaka. Tako je već donjekle bilo i u prošlosti. Najveći poljski pjesnik Micklević cpio je svoje pjesničke misli u Moskvi, a veliki ruski pisac Gogolj opisao je mnoge zanimive stvari iz poljskih krajeva. Upoznajmo se još bolje u kulturnom i duševnom polju, pak će se lakše izgladiti političke razmirice.

Njemačka. Izmedju cara Vilima i pučanstva glavnoga grada Berlina došlo je do oštrog sukoba. Car Vilim uzkratio je naime opetovno potvrdu gradskomu podnačelniku, koji se neslaže sa političkimi nazori svoga vladara. Sada je nadošla i nova razmirica. Carska vlada uzkratila je naime privolu k gradnji spojne željeznice preko ulice „Pod lipami“. Vlada je zanekala privolu usljed upliva careva, koji nemože oprostiti gradskomu zastupstvu grieha, što je ono bilo opetovno njemu nemila podnačelnika. Gradsko zastupstvo izjavilo je u zadnjoj sjednici sažaljenje, što se uzkraćenjem dozvole za gradnju spomenute željeznice prometni interesi glavnoga grada teško oštetuju, te nalaže magistratu, da uznastoji na svaki način traženo odobrenje izposlovati.

Mjestne:

Braće Sokoli! Redovite tjelovježbe početi će u četvrtak dne 10. t. mj. u 8 sati večer. Pozivljete se s toga, da dodjete mnogobrojni!

Nesreća dogodila se je u kovačnici arsenala vojne mornarice dne 3. t. mj. 18 godišnji radnik naime Luka Kirac iz Medulina dospio je po neopreznosti desnom nogom na željezničke tračnice po kojih je baš tada prolazio stroj, koji mu je nogu posve satro i skoro odkinuo. Odnešen bijaše sa mjesta nesreće u vojničku bolnicu, gdje mu odrezoše ostatak satrte noge. Kažu, da se je nesreća dogodila usljed mladićeve neopreznosti, jer da je strojevodja dao znak zviždalicom. Malo nakon nesreće došao je na lice mjesta zapovjednik vojne mornarice barun Spaun. Stanje mladićevo je vrlo pogibeljno.

Pokrajinske:

Slavenski kanonici u Trstu. Od tamo pišu nam iz svećeničkih krugova koliko sliedi pod gornjim naslovom: Obzirom na viest, priobćenu u predposlienjem broju Vašeg cienjenog lista pod naslovom: „Kapitularni vikar u Trstu“ moramo na sramotu našu priznati, da su doista nekoji „slavenski“ kanonici glasovali za kolovodju talijanskog svećenstva tršćansko-koparske biskupije, te da bijaše on izabran jedino pomoćju njihovih glasova kapitularnim vikarom. Ali onim „slavenskim“ tobož kanonikom nije zamjeriti, jer neimaju ni „slavenskog“ ponosa ni osvjedočenja te im je narodnost deveta briga. Dočim su njihovi drugovi talijanske narodnosti odlučni i nepopustljivi u narodnom pogledu — što im služi na čast — to su oni „slavenski“ tobož kanonici uviek pripravni za sladku talijansku riječ, ako dolazi od višega, zatajiti svoje slavenstvo, što su pokazali činom i kod izbora kapitularnog vikara.

Prva okružnica kapitularnog vikara. Prečastni g. Petranio, kapitularni vikar tršćansko-koparske biskupije izdao je kako čitamo u najnovijem glasilu biskupskog ordinarijata — u čifutskom „Il Piccolo“ — prvu okružnicu na svećenstvo biskupije. Okružnica sastavljena je samo latinski, kako se inače ni nemože očekivati od latinizatora.

Poljski židov — vlastnik rečenoga lista, nezna latinski, te mu je valjda koji talijanski svećenik preveo okružnicu, jer donaša sadržaj iste u prevodu.

G. kapitularni vikar da preporuča svećenstvu više discipline i veća poslušnosti, veće obsluživanje kanoničkih propisa, koji uredjuju svećenički život i odjelo, to izrazuje nadu, da svećenstvo neće svojim ponašanjem u crkvi i vani dati povoda nepovoljnom sudu crkvene oblasti i vjerozakona.

Kapitularni vikar očekuje, da će svećenstvo poduprieti u njegovom zadatku do imenovanja novog biskupa.

Nas neboli glava što će svećenstvo na preporuku o većoj disciplini i većem posluhu — kao da se do sada nije držalo ni discipline ni posluha. — Poznato nam je, da se talijansko svećenstvo tršćansko-koparske biskupije, komu je na čelu današnji kapitularni vikar — nije do sada brigalo nimalo za ono što danas preporuča istomu svećenstvu g. kapitularni vikar. Veće povriede discipline i veće neposluha nemožemo si ni pomisliti nego li bijaše onaj, kad je talijansko svećenstvo biskupije sa današnjim kapitularnim vikarom na čelu odposlalo sv. Ocu glasovitu spomenicu — obtužnicu proti svomu vlastitomu biskupu, sada blagopokojnomu Andriji M. Sterku. Ako onaj čin neznači nedisciplinu i neposluh, onda, vjerujte nam po duši prec. g. kapitularni vikare, mi neznamo što je disciplina ni posluh.

Netalijansko svećenstvo biskupije — a to sačinjava hvala Bogu — još uviek većinu svećenstva one biskupije, moglo bi punim pravom danas vratiti prec. kapitularnomu vikaru **šilo za ognjilo** te mu dobaciti: kako ste Vi sa tajanskim svećenstvom pripoznavali napram blagopokojnomu biskupu disciplinu i posluh, tako ćemo i mi jedno i drugo priznati Vama, koji niste biskup, već tekar upravitelj biskupije. Ali naše čestito svećenstvo neće toga učiniti. Ono bo znade, da je priseglo svomu biskupu bezuvjetan posluh, i ono će se toga strogo držati sve dotle, dok bude u Vami naziralo pravednoga i nepristranoga upravitelja biskupije.

Još jednu o spomenutoj okružnici.

Latinska okružnica bijaše donesena u biskupsku pisarnu iz tiskarne u sriedu dne 2. t. mj. pod večer. Od svećenstva izvan pisarne nije ju nitko ni u gradu Trstu, a kamo vani one večeri ili one noći dobiti mogao. Pa ipak se je dogodilo čudo, da ju je dobio iste večeri nesvećenik, nekatolik, nekršćan, već vlastnik čifutskoga listića, poljski židov Meyer. Njemu ju je **netko** iz biskupske pisarne donio iste večeri, jer ju on u prevodu priobćuje u svojem listu od dne 3. t. mj. koji izlazi jutro rano. Taj **netko** nije mogao biti drugi, nego koji svećenik, koji imade pristup u biskupsku pisarnu svako doba i koji je okružnicu valjda čifutu ujedno i preveo.

U Trstu izlazi i drugih listova, kojim se sa vjerske strane nemože ništa prigovoriti, ali ti listovi nisu tako sretni, da bi primili rečenu okružnicu ni prije ni kasnije — kao što u obće neprimaju ništa iz one pisarne. Sretnog li čifuta, koji imade suradnika i u samoj biskupskoj pisarni!!

Kako misli presvj. g. biskup Flapp o pravopisu hrvatskih prezimena, kaže nam sliedeća viest, koju primamo iz poreško-puljske biskupije: Bilo iz neznanja, bilo iz obzira ili mržnje, u nekojih se (osobito gradskih) župah čisto hrvatska prezimena još uviek unašaju u matičine knjige talijanskim, krivim i nepodpunim pravopisom. Da je to nepristojno i nepravedno, pripoznao je nedavno sam presv. biskup Flapp.

Pregledavajući naime presvjetli u vriemé kanoničkog pohoda knjige nekojih župa, morao je da svojim pronicavim pogledom opazi (i ne cieni) duh i uzroke tukvoč kvarenju; i listajući jednom neku knjigu neke župe (koja u tom smislu podaje uzor zlobe i smješnosti), reče doslovno: „Non è vietato di scrivere i nomi slavi coll'ortografia moderna: ciò che non è lecito, è di scrivere così i nomi di Italiani, perchè questi, giusta l'Ordinanza ministerale potrebbero ricorrere“.

Tako misli i govori presv. biskup Flapp (koj svakako nije „pretjeran“ slavoljub); tako valjda misle i zahtjevaju i više svjetske oblasti: tako bi imao misliti i činiti svaki pravični čovjek. Pišite dakle već jednom hrvatska imena i prezimena hrvatskim pravopisom, kako ili narod izgovara, i tim ćete više puta pristediti sebi i c. kr. oblastim mnogu suvišnu pisarenju. Što se ušlied novije ministr. naredbe nesmije, jest: mienjati, prevadjati, kvariti nehrvatska ili netalijanska prezimena. Ne obaziraj se od kuda vjetar puše; ne zatajivajte narod, koj vas hrani!

Upravitelj župe.

Pišu nam iz St. Vincenštine: Ovamo rodilo obilje vina, bit će ga do 5000 hektol. izvrstne upljice. Naši trgovci neka se obrate na tamošnje rodoljube.

Iz Kopra pišu nam iz kratkova učiteljskih pripravnika koliko sliedi: O našem učiteljištu bilo je g. uredniče govora u zadnjem zasjedanju istarskoga sabora koli sa strane naših, toli sa strane talijanskih zastupnika. I pravo je, da se podvrgne kritici svaku javnu ustanovu, svaki javni zavod — osobito ako neodgovara svojoj svrsi — kao što na žalost neodgovara naše učiteljište.

Mimoilazeć za danas mnoge i mnoge mane toga zavoda, dotaknuti ćemo samo jedne, koju bi morali i sliepi opaziti. To je slovenska vježbaona ili vadnica, koja broji puna 24 djaka, sdružena u jednom razredu.

Taj razred imade tri odsjeka i šest naukovnih godina, a ktomu jednoga čitavoga učitelja! Kako podučaje tih šest godina pošto ima samo jednu jedinu tablu, to neka Bog znade. Valjda mu pišu djeca po zidovih, što mora da ide težko, pošto su ti zidovi kroz čitavu zimu zbog vlage negladki i plesnivi. U zimi se nepali u toj sobi dovoljno, jer nevalja djecu mehkoći naučiti. Neka se učvrste pa makar i nastradali! U ostalom na našem učiteljištu je hvalevriedan običaj, da si ni učitelji ni djaci nesvuku zimskih kaputa u vrieme poduke — dakako — koliko je imadu. U vježbaoni je uveden najnoviji način ventilacije tim, da se vrata dobro nezatvara!

Na našoj vježbaoni je tako, ali i talijanska imade svojih nedostataka. Često moraju djaci učiteljišta suplirati učitelje kojih u obće ni neima! Tako je minule školske godine jedan pitomac čitava tri mjeseca podučavao u vježbaoni, dakako na svoju škodu, jer za čitavo to vrieme zanemario je svoje školske satove. Isto se dogadja — kako čujemo — i ljetos i to od prvoga školskoga dana.

Čujte konačno koju i o hrvatskoj vježbaoni, koje neima hvala Bogu od početka ustrojenja našeg zavoda, t. j. punih 20 godina. Toliko o njoj, i to mislimo, da je dosta!

Onakva šta je moguće samo kod nas i za nas u Istri! Zar ne? Nu ipak bi dobro upitali naše pedagoge: je li vježbaona kod učiteljišta potrebita ili nije? Mi držimo, da nije potrebita, jer hrvatske neima 20 godina u Kopru; a pošto nije potrebita hrvatska, neće biti potrebita ni slovenska ni talijanska; i pošto nisu potrebite vježbaone u Kopru, nemogu biti potrebite ni na drugih učiteljištih — quod erat demonstrandum.

P. S. Skoro da smo zaboravili na još jedan upit:

Ovdje čine naime izpit usposobljenja hrvatski kandidati i kandidatkinje. Ako se nevaramo, propisano je praktično podučavanje u školi. Ako je tako, rado bismo znali, gdje polažu ti kandidati praktički izpit usposobljenja. Možda idu u slovensku vježbaonu? Možda izpituju hrvatske pripravnike? Bilo jedno ili drugo, nevaljano je i nevjerojatno jedno i drugo.

Na ove ponizne upite molimo odgovor blagor. g. Marchelli-a; nebude li od njega odgovora, utећi ćemo se k njegovom prijatelju Bennati-u, a nebude li ni on odgovorio, eto nas kod Felicetovog pobratima, kod plemenitoga Alfonsa.

Sablazan u gradskom zastupstvu u Trstu. Radi preobilnosti gradiva morali smo izpustiti iz zadnjeg broja popis sablazni, koja se je dogodila u sjednici gradskog zastupstva u Trstu dne 30. pr. mj.

Nakon što bijaše pročitan zapisnik prijašnje sjednice, upita zastupnik dr. Rybar načelnika, čemu nije priobćio gradskomu zastupstvu zaključak gradske dele-

gacije, da zastupstvo neima sudjelovati kod sprovoda pok. biskupa Sterka.

Zast. Rybař obrazložio je svoj upit mirno i triezno, iztaknuv kako spomenuti zaključak delegacije nije nadahnut Bogom oproštenja i ljubavi. Slovenski zastupnici — reče — kao članovi onoga naroda koga vi nazivljete barbarskim, pridružili su se u zastupstvu svaki put kad se je radilo o izjavi saučešća povodom smrti kojega od vaših pristaša. Demonstracija proti jednomu mrtvomu, nad njegovim grobom nisu umjestne, neimaju ikakve svrhe niti su običajne u prosvjetnom svietu. Vi demonstrirate proti mrtvim i niste trebali kojekakvih zaključaka stvarati, kakve stvarate za dne 18. agusta i za dne 4. oktobra.*)

Čim je započeo govoriti zast. Rybař počelo je občinstvo na galeriji rogoboriti a zastupnici većine mrmljati. Kod posliednjih rieči njegovih nasta koli u viećnici toli na galeriji strašna buka i vika. Neima pogrdne rieči u talijanskom riečniku, koju nije podkupljena fukara sa galerije govorniku dobacila, a talijanski zastupnici skočiše iz klupa kao divlje zvieri pred govornika zahtjevajuć, da opozove sve što je rekao, jer da ih je uvriedio, da ih je oklevetao i ocrnio. Dok su talijanski zastupnici kao biesni okolo dra. Rybařa poskakivali, dotle je podkupljena židovska fukara na galeriji urlikala kao da je izvan sebe. Kad nesmogoše više pogrdnih rieči, tada stadoše pljuvati na govornika i njegova vriedna druga zastupnika Vatovca. Ogorčeni talijanaši videći, da se dr. Rybař neda ni smesti ni prestrašiti izadjoše iz riečnice uz djavolsku viku, da se vani posavjetuju što im je činiti. Vrativ se nakon pol sata progovori čifut Luzzatto zahtjevajuć od dra. Rybařa, da opozove tobožnje uvriede. Ovaj odvrati mirno, da nije osobno nikoga uvriedio, da je naveo samo činjenice i da neima šta opozvati. Na to nasta nova gungula u viećnici i novo urlikanje na galeriji (koju je bio već prije predsjednik dao izprazniti). Okruživ sa svih strana zast. Rybařa stali su ga biesni talijanaši vući i rugati iz viećnice. Opirao se je dugo ali morao je napokon popustiti tridesetorici talijanaša, koji ga konačno iztisnuše iz dvorane. To isto dogodilo se je i drugu mu zast. Vatovcu, koji se je bio pošteno zauzeo za svoga druga, dočim je zast. Dollenz mirno uz njih sjedio kano drven svetac.

I tako je djedovska kultura opet jednom slavila u gradu Trstu sjajnu pobjedu, kakvih su naši istarski talijanaši po ulicah svojih gradića nad zastupnici našega naroda više puta proslavili. Izvanrednim junačtvom pokazali su što može tridesetorica proti jednomu, koji neima drugog oružja do iskrene, poštene i pravedne rieči, koja žari, pali i peče više nego li razžareno gvožđje.

Zast. Rybař morao bi staviti čim prije u gradskom zastupstvu predlog, da se povjeri najbolje talijanskomu slikaru izradba slike, kojom bi se ovjekovječio opisani junački čin i koja bi morala za sve viekove visiti na čelu gradske viećnice.

P. S. U subotu bijaše opet sjednica, kojoj pristupiše svi slavenski zastupnici. Galerija bijaše mirna a na ulici pojačane straže.

Iz Lovrana pišu nam 4. t. mj.: Dne 22. septembra otvorila se je u Opatiji II. umjetna izložba. Odnosni odbor dao je pribiti plakate, koji navještuju to otvorenje i po našem Lovranu. Nu što se je dogodilo? Naši poprdili poderali su sve te plakate, premda su njemački bili a vidjelo se i poglavara da je palicom derao takve plakate. Nas napokon ne brine to mnogo, pošto su ti oglasi bili njemački; nu važno je, da se i to zabilježi, da se pokaže, kako su naši Lovranci protivni svemu, što talijanskim duhom ne diše, pa bilo to hrvatsko, njemačko ili kinezko. Time pokazali su naši lovranski kalabrezi svoju „avilu kulturu“; time dadoše dokaza, za čim oni idu i da im je dobrobit Hrvata, kojih je većina u občini i Njemaca naseljenika, samo deveta briga. Dobro bi bilo, da se tu gospodu, a s njima i poglavara prijavi sudu, da im se jednom stane na rep i dokaže, da imadu svoje ljubiti a tuđje poštivati.

Na našoj pošti dogodio se je takodjer jedan slučaj, koga preporučajemo g. ravnatelju pošta i brzojava u Trstu.

Prispjela je naime amo iz Senja jedna razglednica sa hrvatskom trobojnicom, koja je na pošti bila odtrgana, jer nije bila adresatu dostavljena sa trobojnicom.

Dotičnom činovniku reć bi da smrdi naša trobojnica, te si dozvoljuje dapače protuzakonitosti samo da dade oduška svojoj mržnji. Mi mu pako ovim poručujemo, da je trobojnica hrvatska priznata zastava jednog naroda, te da ju ima poštivati, kašto sve druge zastave u državi i da ćemo drugi put drugčije postupati i u druge strane udariti.

Nova Raiffeisenica. Prošle nedjelje započelo je djelovati badersko družtvo za štednju i zajmove u Baderni kod Poreča. Upravu vodi g. župnik Fran Gorec sa četvoricom dobrih posjednika, a računar je g. učitelj Iskra. Voditi će nadzor nad novim družtvom za sada ravnateljstvo Istarske Posujilnice u Puli, pa je u njezino ime prisustvovao otvorenju g. S. Gjivić iz Pule. Bog dao da bi baderska Raiffeisenica brzo procvala na korist onoga puka!

Židovi uzeli do ugodnog znanja! U delegaciji zastupstva grada Trsta vode glavnu rieč židovi kao i u svih odborih toga zastupstva. Po židovskom glasilu doznajemo, da je ta delegacija uzela do ugodnog znanja u svojoj zadnjoj sjednici, viest o izboru preč. g. Fr. Petronio, kapitularnim vikarom tršćansko-koparske biskupije. Preč. g. vikar može od sada još ponosnije dizati glavu, što su židovi uzeli do ugodnog znanja njegov izbor. Prosit!

Totovi u župnom stanu u Piranu. Dne 2. t. mj. provalili su noću nepoznati do sada tatovi u župni stan u Piranu kroz vrtna vrata. Pretraživ najprije sve u pisarni župnog ureda, podaše se kasnije na prvi kat u kuhinju i u sobe, gdje su pobrali nješto srbrnine i zlata. Odatle podaše dalje, pak u konobu, gdje su kušali župnikovo vino. U jutro rano opazio je crkveni poslužnik, da su vrtna vrata otvorena te je odmah o tomu obaviestio župnika. Od crkvenih predmeta neodnesoše tatovi ništa, premda su i ovi od čistog srebra.

Iz drugih krajeva.

Promjene plovitbenoga reda u Kvarneru. Ugarsko hrvatsko parobrodarsko družtvo na Rieci javlja, da će sa 1. listopada o. g. nastupiti u plovitbenom redu sliedeće promjene: na pruzi Rieka-Krk polazit će parobrod u jutro iz Krka na Rieku u 6 sati; odlazak iz Rieke ostaje kao do sada; na pruzi Rieka-Opatija polazit će dnevno zadnji parobrod iz Rieke u 6 a iz Opatije u 7 na večer, kasnije će i ove večernje plovitbe prestati; na pruzi Rieka-Opatija-Lovran polazit će parobrod u jutro iz Ike u 7 sati; ostale plovitbe ostaju iste kao kao i do sada, na pruzi Senj-Rieka polazit će parobrod u jutro iz Senja u 6 sati, a iz Rieke u 12.30 poslje podne; parobrod ove pruge ne će više pristajati u Sv. Jakovu, pošto je ovo pristanište preneseno u prugu Rieka-Cirkvenica-Novi; na pruzi Rieka-Obrovac polazit će parobrod iz Rieke svaku sriedu u 5 sati u jutro, a na povratku, polazit će iz Obrovca svaki petak u 8 sati u jutro; putem prenoćiti će parobrod u Pagu na polazku i na povratku; na pruzi Rieka-Pag-Zadar zadnje putovanje obavilo se dne 26. rujna i s ovim prestala plovitba na ovoj pruzi. A pošto se ova preko zime obustavlja na pruzi Rieka-Cirkvenica-Novi polazit će parobrod iz Rieke kao do sada svaki dan u 10 sati prije podne, dočim će na povratku polaziti iz Novoga u 2 sata poslje podne; parobrod pristajat će takodjer u Sv. Jakovu na polazku i povratku; na pruzi Rieka-Bakar ostaje tečajem mjeseca listopada u krieposti ljetni plovitbeni red s jedinom promjenom, što će poslje podne polazit parobrod iz Rieke u 4 umjesto u 5 sati; večernja plovitba iz Lovrana u Opatiju i natrag prestaje sa 1. listopadom. Na ostalim prugama ostaje dosadašnji plovitbeni red nepromienjen.

Talijansko družtvo „Dante Alighieri“ imalo je dne 25. pr. mj. svoju glavnu skupštinu u Veroni. Prisustvovali su joj razni državnici te vladin povjerenik, koji je držao pozdravni govor u imenu vlade bodreć družtvo u svomi nastojanju. Za njim je govorio predsjednik Villari o položaju Talijana bivajućih na Malti, u Švicarskoj, u talijanskih pokrajinah sastavljajućih obalu iztočne Adrije te o Talijanih u Tunizu, Egiptu, Ameriki. Sjetio se posebno i svoje braće u Austriji, kojim Njemci i Slaveni zapriečuju napredak. Govornih bijaše vatren te mu skupštinari odobravaše burno. Imati ćemo prilikom povratiti se na stvar.

Novo izdanje Parčićeva rječnika. Primamo ovaj poziv na predplatu: Dvadeset je sedam godina na izmaku, od kad je izašlo na svjetlo drugo izdanje „Rječnika hrvatsko-talijanskoga od Dragutina A. Parčića, a to se je izdanje već odavna sasvim razprodalo, te je nastala potreba, da se na novo pretiska. Za to je prečastni spisatelj uložio veliki mar i pomnju, da ga potanko pregleda, poizpravi i popuni sa preko petnaest tisuća rieči posakupljenih što iz ustiju samoga naroda, što iz znanstvenih i poučnih knjiga svake struke, koje su kroz ovo vrieme ušle u svagdanju porabu. Pa još osobite je vriednosti za to, što je prečastnom spisatelju, koji od mnogo godina boravi usred Italije, pošlo za rukom, da značenje rieči i talijanske izraze udesi prema duhu istoga jezika puno točnije, nego je to bilo u prvašnjim rječnicima. — Ovo je izdanje poduzela na se uprava „Narodnoga lista“ u Zadru, i već je napredovao tiskarski rad tako, da će po svoj prilici biti dotiskano do polovice dojdućeg studenoga. — Oblik, papir i slova su mu jednaka sa dielom talijansko-hrvatskim, izašlim u Senju god. 1887., a zauzeti će preko 70 tiskovnih araka. — Ovim se razpisuje predplata na to djelo, da se prijavi i pošalje novac unapried, tko ga želi dobiti uz umjerenu cienu od 5 K. (broširano), jer, pokle se dotiska, dućanska ciena biti će mu 6 kruna. — Tvrdo i krasno uvezano u kožu, sa pozlaćenim hrbtom, stoji u predplati 7 kruna, a dućanska ciena biti će mu 8 kruna.

U Zadru, dne 24. rujna 1901.

Uprava „Narodnoga Lista“.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. A. Brgić Pula: Potvrdjujemo primitak K 36, kao predplatu za sliedeće, i to: Fran Dujić, Niko Kranueli, Jure Petrovac, Martin Radja i Krsto Fužul za svakog po K 6 te Ivan Rode i Ivan Fable-Lazarić za svakog po K 3.

Restauracija ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: Taftà za turiste **Luser** po nov. 60

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Serravallo, Ravalli, Leitenberg, A. Frankmayer, Oberti, Crismanich, Ponton, U. Pulli, A. Wassermann, F. Ostrovich.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Da se jednom počne sa jeftinom prodajom robe na bazaru, to je jedna od najvećih švicarskih tvornica ura *rad reklame* meni poslala svoj fabrikat, da ga popularizira i *dok zaliha traje*, prodaju se sliedeće žepne ure sa finim radnjama skoro badava.

Svakoj je uri priložena košuljica od kože i jedno novo izmadjeno umanjujuće zrcalo kao dar, badava.

for. 2.10 stoji	jedna Nickel-Anker-Remontoir žepna ura sa posrebljenjem franc. lancem i kutijom.
for. 4.20 stoji	jedna prava srebrna Remontoir žepna ura sa američkim posrebrnjenim lancem i kutijom.
for. 4.70 stoji	srebrna ženska ura, Remontoir sa posrebrnjenim engleskim lancem i kutijom.
for. 11.— stoji	prava sa 14 karat. zlata Remontoir žepna ura sa elegantnom kutijom iz atlasa i lancem.

Sve je garantirano za 3 godine

Što ne odgovara rado se promjenjuje, ili se novac povraća, pak je tako svaki riziko izključen. Slični su oglasi patvoreni. Dobit se može uz gotov novac ili pošt. pouzećem kod tvrdke

BRAĆA HURVIZ

Skladište ura i zlatnih stvari na veliko. — Dobavljač c. kr. austr. saveza, drž. činovnika, i t. d. Ilustrovani cienici gratis i franko. **Krakov, Stradom 17.** Traže se agenti.

*) Rodjendan i imendan njeg. veličanstva. Op. Ured.

Broj 80. Pula, u petak dne 11. oktobra 1901. God. XXXII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Narodna poslovica.

Oglasi, priopćenja itd. primaju se kraćenjem, po na temelju stalnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču ili administraciju lista u Puli.

Kod svake valje točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u ustavnom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svr[illegible]g utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata na poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i unaprid se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12, osti. prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Službeni iredentizam.

I.

Iz razloga, koje navedosmo u zadnjem broju, vraćamo se tekar danas na glavnu skupštinu zloglasnog družtva „Dante Alighieri“, obdržavanu dne 27. pr. mj. u Veroni. Svrha toga družtva poznata je dovoljno našim čitateljem. Prividna svrha mu je širiti talijansku prosvjetu medju Talijani u i izvan kraljevine, a prava mu je svrha promicati i podupirati izvan Italije iredentiste i njihove težnje.

Ime neumrlog pjesnika, komu dižu iredentiste spomenike u nespašenih pokrajinah Austrije, služi im kao znamenje ili kao zastava, pod kojom se imadu naći narodno-politički sjedinjeni svi oni, koji govore i ćute talijanski. O toj svrsi ovoga družtva jesu davno na čistu svi oni, kojim su moždjani u redu, osim onih, koji neće hotomice da vide ono, što svi drugi vide.

Skupštini predsjedao je jedan od najvidjenijih muževa Italije, profesor, senator i glasovit povjestničar Villari, koji je na čelu tomu družtvu i koji nije do sada nigdje zatajio svoja iredentistička čuvstva. Tomu čuvstvu dao je on očita izraza na svih skupštinah družtva „Dante Alighieri“, kojim je on predsjedao. I na zadnjoj skupštini ostao je vjeran svojoj prošlosti i svomu programu.

U svojem pozdravnom govoru kazao je medju ostalim, da treba pomoći braći, koja se na iztočnih obalah jadranskoga mora bore proti Hrvatom.

Ovu preporuku njegovu čuo je i zastupnik talijanske vlade, državni podtajnik Talamo, koji je službeno na skupštinu došao, te njoj izručio pozdrave i vlade i kralja. Zastupnik talijanske vlade kazao je otvoreno, *da vlada sliedi korak sa korakom djelovanje družtva „Dante Alighieri“, da se ona raduje mirnim pobjedam toga družtva, jer da ove čuvaju ugled Italije i da umnožavaju njezinu nadu u budućnost.*

Osim pozdravnog govora predsjednika Villari-a i pozdrava državnog podtajnika Talama, bijahu najglavnije točke dnevnoga reda te skupštine sliedeća dva pitanja: *„Odnošaji Italije naprama Albaniji“* i *„Zavod sv. Jerenima u Rimu“*.

U novije doba zanima se i javno mnienje Italije ponajviše sa pitanjem Albanije pa nije čudo, što je ono došlo i na dnevni red skupštine družtva „Dante Alighieri“, u kojemu je prividna svrha širiti talijansku prosvjetu na čitavoj iztočnoj obali jadranskoga mora.

Na temelju izvještaja grofa Donata Sammiatelli-a stvorila je skupština o tom pitanju zaključak, kojim se pozivlje talijanska vlada, da ustroji u Skadru obrtnu školu i trgovački posredovateljni ured sa uzornim skladištem; u Kosovskom vijaletu da podigne službene konzulate; u gradovih Prevesa, Drač i Valona da osnuje državne talijanske škole. Nadalje poziva se vlada, da prouči i razsudi, koje bi željezničke pruge na balkanskom poluotoku najbolje odgovarale interesom Italije i Albanije; i konačno, da priobći svojim načinom Sultanu, da se interesi Italije posvema slažu sa interesi turskoga carstva u pogledu samouprave Albanije. Skupštinari izjaviše napokon, da Italija neide zatim, da zadobije Albaniju, izuzam slučaj, ako bi kojoj drugoj velevlasti palo na misao da si ju hoće prisvojiti. Italija da mora svimi silami nastojati, da Albanci zadobiju samoupravu, koja bi njihovoj užoj domovini zajamčila glavne uvjete zdrave uprave i družtvenog reda, kao što pravedna sudbenost, mirni posjed i obćenita javna sjegurnost.

Radi drugog pitanja: „zavod sv. Jeronima“ prisustvovao je skupštini zapovjednik razbojničkih provalnika u zavod sv. Jeronima, zloglasni Tito Alacevich, koji je zagovarao predlog odaslanika najmarljivije podružnice „Dante Alighieri“ iz Vidma. Predlog rečene podružnice glasio je: „Dante Alighieri“ izvjavljuje sa svoje skupštine u Veroni, da je Vatikan, sliedeći svoj stalni sustav kušao da preobrazi dalmatinski zavod sv. Jeronima u protutalijansko sjemenište, te dok očekujemo pravicu od suda, odobravamo postupanje Dalmatinaca, koji neobranjeni i bez izgleda, u ime Italije prkose nasilju i očekuju, da će narodi sa tihim poštovanjem pripraviti put bratstvu ljudi“.

Skupštinari neprihvatiše taj predlog usprkos toplom zagovoru videnskih odaslanika i usupor biesnilu harambaše Alacevicha, koji je ostao silno razočaran, što su članovi skupštine počinili izdajstvo na narodnoj stvari. Skupštinari, oprezniji i lukaviji od propalog „grofa“, stvoriše zaključak, da pošto je pitanje zavoda sv. Jeronima sada u rukah sudbenih oblasti kraljevine Italije, družtvo „Dante Alighieri“ ograničuje se za sada na to, da sliedi sam dalnji razvitak toga pitanja sa čuvstvom najživlje simpatije.

Osim navedenih pitanja, razpravljalo se je na toj skupštini i o drugih predmetih manje važnosti: Tako je skupština riešila pitanje o zaštiti talijanskih izseljenika na temelju izvještaja državnog zastupnika Rava. Razpravljeno bijaše nadalje pitanje o uvedenju talijanskog jezika u pučke škole u Egiptu i to na temelju izvještaja gdje. Galzelti, članice podružnice u Aleksandriji. Nu ova pitanja, ne samo što su manje vriednosti, nas se poblize nimalo neliču, dočim su prva dva pitanja, ono naime o širenju talijanstva na iztočnih obalah našeg mora, i agitacija proti hrvatskom zavodu u Rimu za nas od velike važnosti, pa ćemo se radi toga na isla i u budućem broju vratiti.

Interpelacije.

U zadnjem zasjedanju istarskog sabora podnešene su od strane članova hrvatsko-slovenskoga na c. kr. vladu još sliedeće interpelacije u posliednjih sjednicah, kako bijaše to u našem izvještaju, o saborskom djelovanju na odnosnih mjestih spomenuto:

Interpelacija

zast. Matka Mandića i drugova na c. kr. vladu.

U javnih glasilih Primorja moglo se je nedavno čitati pritužba na žalostne zdravstvene odnošaje u obćini creskoj. Izmedju ostaloga navesti ćemo samo jedan slučaj, koji bijaše javno razpravljan a od nikoga pobijan, i koji govori jasno o raztrovanih zdravstvenih odnošajih u onoj obćini.

U selu Dragozetići obolio je pogibeljno mjeseca augusta svećenik Mate Rossi, rodom iz grada Cresa. — Njegovi rodjaci poslaše brže bolje po obćinskoga lječnika u Cres, ali ovaj mjesto da se odazove pozivu i svojoj dužnosti, stade se po običaju otimati i izgovarati tim, da nemože k bolestniku, jer da mu je konj sepav. Sliedećeg dana poslali su rodjaci ponovno svoga čovjeka sa dva konja iz Dragozetićah u Cres po lječnika. Nu ovaj nadje novu izpriku, da nemože naime jahati: „son smagna e non posso cavalcar“. Poslali su napokon po lječnika i po treći put svoje ljude za ladjom, ali se lječnik ni sada ne odazove pozivu, već odsječe srdito ljudem, da se on neide utopiti: „mi non me vado negar, con sta bora“.

Naknadno se je javilo, da je onaj čestiti svećenik u groznih mukah izpustio svoju plemenitu dušu poput divljeg crnca srednje Afrike bez lječnika i lječničke pomoći.

Ne tvrdimo, da je rečeni svećenik preminuo jedino radi toga, što mu nebijaše pružena lječnička pomoć, ali tvrdimo nasuprot najodlučnije, da je onaj lječnik zanemario svoju svetu dužnost i kao lječnik i kao čovjek, te pitamo radi toga visoku c. kr. vladu:

1. Jesu li joj poznati ovi nezdravi i raztrovani zdravstveni odnošaji u obćini creskoj?

2. Ako nisu, hoće li se čim prije o navedenom dati izvjestiti, i tada potrebite korake poduzeti, da se što takva više ne dogodi.

Kopar, 20./9. 1901.

(Sliede podpisi.)

Interpelacija

zastupnika Matka Mandića i drugova na visoku c. kr. vladu.

Negdje god. 1898. doznačeno bijaše od strane c. kr. vlade obćinskomu glavarstvu u Vižinadi 4400 for. za popravak i gradnju putèva i cesta, da si siromašni narod kod toga djela zaluži komad kruha pošto, ga je one godine trla nerodica. Kako se je čitalo u javnih glasilih, obćinsko zastupstvo bilo je zaključilo da će od sela Ferenci do Božjeg polja potrošiti 800 for. za popravak puta ili ceste. Mjesto te svote potrošilo se je samo 326 for. Sa strane od vale Gradule nije ni danas cesta još dovršena. Poreznoj obćini Kaštelir doznačise svotu od 300 for. ali su ceste se ga je, a zandari su prividno obilazili okolo, da ga zapliene.

Poreznoj obćini Labinjci nije imalo pripasti ništa od gornje svote, ali njoj je ipak nješto doznačio obćinski načelnik iz stranačkih razloga.

Mjestnoj obćini Vižinada bijaše nadalje doznačeno za sav puk, koji je glad trpio radi nerodice 1200 for. za nabavu kuruze. Kuruzu nabaviše i podjeliše tako, da su veći dio dobili pristaše obćinske uprave, makar i ne bili potrebni, dočim nisu dobili ništa mnogi drugi obćinari, premda bijaše obćini poznato, da su veliki siromasi i da imaju mnogobrojne obitelji.

Na temelju navedenoga pitaju podpisani visoku c. kr. vladu:

1. Da li joj je poznato, kamo i kako hijahu potrošeni ono 4400 for. doznačenih glavarstvu obćine Vižinada? i

2. Da li je istoj poznato, da se je u istoj obćini kuruza nabavljena od državne podpore pristrano i nepravedno dielila?

U Kopru, 20. septembra 1901.

(Sliede podpisi.)

DOPISI.

Iz Voloska, početkom oktobra (Razno). Koliko Talijanom leži na sreu naša obćina, vidi se najbolje iz pisanja njihovog plaćenika i hrvatskog izroda Krstića. Dočim je do sada obično u hrvatskom narječju bljuvao na Hrvate, začeo je sada pisati članke proti Hrvatom u talijanskom i njemačkom jeziku. Svrha leži na dlanu. Talijanski piše, da zadovolji svoju milu „Tetu“ i gospodu u Poreču, jer mu od njeko doba ovi posljednji slabo vjeruju, a njemački pak, da baci kamen smutnje medju Hrvate i Niemce u Opatiji i da tako ove posljednje predobije za svoje nečiste svrhe — da bar jednom pokaže, da mu posao nije bio uzaludan, jer ako mu poreško korito presahne, onda slabo za njega.

U tim člancim tako gadno napada Hrvate, naša najsvetija prava i svetinje, da se čovjeku zbilja gadi čitati sve one pogrde, koje može izmisliti samo stvor, koji je tako nizko spao, da su mu iste prešle u krv, postale njegovom drugom naravi.

Znade on dobro, da kad bi se Talijani dočepali naše obćine, da bi i on pomagao muzli obćinu — kravu-muzaru, košto se je to činilo prije nego li je prošla obćina u hrvatske ruke; odlud njegovo bjesomučno napreranje, da si pridobije Niemce, te da pomoću istih preuzme hrvatsku obćinu.

U svom je pisanju tako bezobrazan, da si izmišlja kojekakve gadne stvari, koje kao činjenice donaša, a kad nanjuši, da bi mu mogla (jer to se dogadja svake godine jedan put) mogli zapleniti list, najprije razpača brojeve, a tek onda pošalje obligatni primjerak na cenzuru. Tako se je dogodilo i prošlog mjeseca s jednim brojem, koji vrvi klevetama proti jednom našem rodoljubnom svećeniku. List je već davno bio razpačan i čitalo i prodavalo ga je, a žandari su prividno obilazili okolo, da ga zapliene.

Kad je bio otišao odavle žalostne uspomene bivši kot. kapetan, mislilo se je, da će njegov nasljednik znati uzpostaviti prijašnji mir i red. Nu prevarismo se, te nebi znali, tko je više zagovarao i protežirao Krstića, da li njegov predšastnik ili on.

Činjenica stoji, da Krstić pod njegovom upravom radi sve, što hoće, da mu se dozvoljava, da svoju „Neslogu“ tiska u inozemstvu (na Ricci) a on stanuje u Matuljah, što je protuzakonito, činjenica je, da Krstić nosi (a valjda ima i dozvolu) uvjek samokres, premda je u više navrata pokazao, da je vrlo naprasito i pogibeljno stvorenje, dočim se jednomu našemu inače vrlo mirnomu rodoljubu nije dozvolilo nositi samokres, „jer da je hrvatski agitator“, premda je c. kr. oblasti poznato, da je izložen kojekakvim pogibeljima.

Krstić stoji u savezu i sa njekojimi c. kr. porezovnimi činovnici, kao n. pr. Schreiberom, koji, kako zli jezici govore, Krstiću pomaže sastavljati i prevadjati one mrzke članke proti Hrvatom. Mi toga gospodina preporučujemo g. ravnatelju financija u Trstu, da ga opomene, da živi medju Hrvatima i da se kao c. kr. činovnik nebi smio mješati u politiku.

Tako Krstić eto pojdaši, poduprt od c. kr. oblasti i njenih činovnika po miloj volji. Nu košto nije smogao predobiti kastavske občine, tako smo stalni, da će i kod budućih naših občinskih izbora izaći praznih rukava.

* * *

Dne 29. pr. mj. preminula je ovdje g. udova Katarina Tomičić, svakinja našeg rodoljubnog g. Viktora Tomičića u dobi od 77 godina. Tom prigodom darovaše gg. Viktor i Ljudevit Tomičić mjesto vienca na lies pokojnice družbi sv. Cirila i Metoda svaki po 20 kruna. Vriednoj pokojnici: vječni pokoj, a njima: živili!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Jur. Frane, ča bi reć, da ni šal naš presvitli na pokop pokojnoga biškupa od Trsta?

Fr. Kako ćeš da gre, kad su mu u Vodnjanu bumbari ukrali postole i lumbrilu.

Jur. Brižan on!

* * *

Fr. Šarenjačko-gospodske podrepnice na Labinšćini škripiju sada zubi, da nisu postali prežentanti.

Jur. Ča te gospoda š njimi, kada jih više nerabe. Neki su već prestari a drugi su već tako oslabeli, da njim već i ženske pravde dobivaju.

Fr. Tako su ostali na cedilu.

Jur. Huje njim budi, kada bolje nemeritaju.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Carevinsko vieće sastaje se dne 17. t. mj. a još vlada občenito nejasnost glede njegovog budućeg djelovanja. Vlada će zadati ponajviše brige pitanje češko, odnosno spor izmedju Čeha i Niemaca. Jedni i drugi nalaze se u ostroj opriеci te je nestalo i ono malo nade na izmirenje onih naroda, koje bijaše ponješto pripravno za kraljeva posjeta prošloga proljeća. Raznim nevoljam, koje čekaju vladu i carevinsko vieće, pridružiti će se nezadovoljstvo drugih naroda, koji neimaju od sadašnje vlade ništa drugo nego sladka obećanja. U prvom redu oglasiti će se Talijani južnoga Tirola, koji čekaju uzalud oživotvorenje svog programa, t. j. diobu Tirola u dva upravna tjela i koji su do skrajnosti ogorčeni zbog nenaklonjenosti središnje vlade. Konačno doći će valjda i zastupnici južnih Slavena, Hrvati naime i Slovenci sa svojimi pritužbami pred carevinsko vieće i pred vladu, koja nije baš ništa učinila ni za duševne ni za tjelesne probitke našega naroda. I pod sadašnjom vladom postupa se s njimi maćuhinski, te su oni i nadalje predani na milost i nemilost dielomice Talijanu dielomice Niemcu. Uvaživ sve ove okolnost možemo skoro sa stalnošću zaključiti, da neće u carevinskom vieću biti trieznа i mirna rada.

Dne 8. t. mj. birale su izvanjske občine u Českoj zastupnike na zemaljski sabor, i to za prvi put izravno, t. j. bez fiducijara. Izabrano bijaše 21 Mladočeh, 15 českih agraraca, 11 Veliko-Niemaca, 3 njemački liberalci, 3 njemački narodnjaci, 2 njemačka agrarca, 1 njemačko-kršćanski socijalist i 1 český radikalac. Osim toga treba provest 22 uža ili naknadna izbora.

U netom razpuščenom saboru kraljevine Češke zastupalo je izvanjske občine 44 Mladočeha, 21 njemački liberalac, 4 njemačka narodnjaka, 4 češka agrarca, 4 Veliko-Niemca, 1 Staročeh i 1 njemački kršćanski socijalista. U svemu biraju izvanjske občine 79 zastupnika, od kojih dolazi na češke občine 49, a na njemačke 30. Kod sadašnjih izbora izgubili su Mladočesi više mandata na korist českih agraraca, dočim su na njemačkoj strani predobili više mandata Veliko-Niemci na škodu njemačkih liberalaca.

Crna Gora. Iz rimskih listova doznajemo, da se namjerava na Cetinju ustrojiti narodno zastupstvo, koje bi imalo razpravljati o svih financijalnih poslovih kneževine. Pošto je u Crnoj Gori financijalna nevolja velika, nadaju se lieka i pomoći od takvog zastupstva.

Srbija. Dne 6. t. mj. stigoše srbski kraljevski supruzi u Niš, gdje ih je građanstvo oduševljeno dočekalo i pozdravilo. — Kralj Aleksander imenovao je ratnog ministra Miljkovića te pukovnike Velimirovića i Petrovića generali u znak priznanja za njihove zasluge izkazane prigodom zadnjih vježba podunavskih četa. — Zadnjih dana pronio se je glas, da je prešla razkraljica Natalija u Biarica na katolicizam. Kralj Aleksander da je napustio svoju nakanu o putovanju u Rusiju. Ako se ta viest obistini, tada bi se moralo zaključiti, da je nestalo onih srdačnih odnošaja izmedju srbskog i ruskog dvora, koji su vladali za vienčanja kralja Aleksandra sa kraljicom Dragom.

Bugarska. Bugarski ministarski predsjednik Danev stigao je na svojem putovanju iz Pariza u Biograd, gdje je viećao sa ministrom-predsjednikom Vuićem, a na večer odputovao je put Sofije. Pošto je ministar bio kod kralja Aleksandra na objedu, zaključuju odatle, da su sada odnošaji izmedju Srbije i Bugarske nješto prijazniji. U solunskom vilajetu poduzeta su opet mnogobrojna uzapćenja Bugara od strane turskih oblasti.

Pokrajinske:

† **Šimo Mačibob predao je svevišnjemu** svoju plemenitu dušu dne 2. t. mj. u Višnjanu gdje bijaše kroz 30 godina župnikom.

Plemenite duše, dobra srca i mirne ćudi bio je svomu stadu vierni pastir, za svakim prijazan i ljubezniv. Njegova mirna narav bijaše izvorom, da je očutio dosta gorčine od krvnih neprijatelja našega naroda — bio je pravi mučenik — iz jedinog uzroka što je on do smrti ostao vjeran svojoj krvi.

Kod pogreba, koji se je obavio u subotu jutro u 8 sati, bilo je deset svećenika i mnogobrojni narod, koji su pratili pokojnika do izvan gradića, gdje je čekao voz da odveze njegovo mrtvo tielo u Rakotale, rodno mu mjesto. U svojoj oporuci sietio se je „Družbe sv. Cirila i Metoda“, — „Bratovšćine hrvatskih ljudi“ i „Djačkog podpornog družtva“.

Čestitomu pokojniku vječni pokoj i laka rodna zemljica!

Budući biskup trščansko-koparski. Kazali smo nedavno, da će pasti još dosta vode na zemlju prije, nego li bude riečeno pitanje, tko li će zasjesti na izpražnjenu stolicu trščansko-koparskoga biskupa. Svako naklapanje u tom pogledu je dakle za sada preuranjeno. Mi dvojimo, da je vlada ni pozvala još te gospodu biskupe, kojim predstoji pravo predloga, da sastave ternu ili da predloži osobe, koje bi bile za ono važno mjesto najsposobnije. Kad bude to učinjeno, započeti će tekar pregovori izmedju vlade i sv. Stolice glede osobe i kad se o njoj slože, sliediti će tekar imenovanje. Dotle će bez dvojbe proći dosta vremena. Medjutim će novinari nagadjati ob ovom ili onom kandidatu, polag toga kako bi ni bilo mila jedna ili druga osoba. I pravo je, da razpravljaju o tom oni, koji su zanimani i kojih se to tiče, ali neznamo, kako dolaze do toga čifuti, da si razbijaju glavu, koji li će biti budućim biskupom za trščansko-koparsku katoličku biskupiju. Izmedju talijanskih novinah zanima se za to važno pitanje katolika one biskupije najviše trščansko židovsko-irredentsko glasilo, kao da bi se radilo o imenovanju kakvog rabina ili nadrabina. Katolički ili u obće kršćanski listovi netaru si zaisto glave kad se radi o imenovanju židovskih sveštenika hoće li biti Izak il Ezav, jer je to strogo židovsko pitanje, pa tako bi imali postupati i židovski listovi, kad se radi o namještenju katoličkih svećenika ili nadpastira.

Ali židovski listovi našeg Primorja postali su toli bezobrazni i drzoviti, da se mješaju u čisto vjersko-crkvene poslove katolika — jer je njihovo čitateljstvo toli sliepo i zavedeno, da nije više u stanju doviknuti tim nepozvanim odvjetnikom glasno i jasno: **prstek sebi!**

Vrhovni upravni sud u Beču o školah u Istri. Dne 4. t. mj. razpravljao je vrhovni upravni sud u Beču pod predsjedničtvom markiza Bacquehema o utocih zemaljskoga odbora za Istru proti odlukam c. k. zemaljskoga školskoga vieća za Istru, potvrdjenim od c. kr. ministarstva bogoštovlja i nastave u pogledu proširenja slovenske pučke škole u Lazaretu kod Kopra, i u pogledu ukinuća suvišnih razreda na talijanskih pučkih školah u Pazinu. Utok zemaljskoga odbora proti proširenju na trorazrednicu slovensku pučku školu u Lazaretu bijaše odbijen, dočim bijaše drugi utok proti ukinuću suvišnih razreda na talijanskih pučkih školah u Pazinu uvažen. Zastupnik ministarstva kod razprave o drugom utoku bijaše dr. Kerbal, koji je dokazao, da nakane zemaljskoga odbora glede talijanskih školah u Pazinu neodgovaraju zakonu te je zahtjevao, da se zabaci utok zem. odbora.

Zastupnik zemaljskoga odbora dr. Boscovitz videći, da su razlozi zastupnika ministarstva neoborivi, pa se je ulovio za posliednju slomčicu, dokazav, da bijaše postupak školskih oblastih Primorja pogriešen, jer da se nije imalo mimoići zemaljski odbor kad se je stvaralo gornju odluku. Radi pogriešnog postupanja c. k. zemaljskoga školskog vieća za Istru ostati će i nadalje ona tri razreda na talijanskih školah u Pazinu, premda neimaju pravo na obstanak, jer na rečenih školah (muškoj i ženskoj) neima zakonom propisanog broja djece. U Pazinu ostaju i nadalje tri suvišna razreda — jer se radi o talijanskoj školi, a Hrvatom i Slovencem nedaje se ni jednorazrednicah ni tamo, gdje imade na stotine djece dužne i sposobne za školu!

Iz Zrenja pišu nam 5. t. mj.: Prošle nedjelje imali su naši talijančići godišnju skupštinu ovdašnje podružnice zloglasne „Lega nazionale“, koja uzdržaje ovdje posve suvišnu talijansku pučku školu. Tom školom misle raznarodditi našu djećicu, čemu se mi opiremo zubi i nokti. Koli u školi toli u podružnici jesu ponajviše domaći krnjeli i šarenjaci, koji hoće pod svaku cienu da su oni Talijani „puro sangue“. U odbor podružnice izabrani su primjerice sami krnjeli, dočim su morali po tražiti zastupnike za budućnu glavnu skupštinu u Trstu gospodu u Bujah i u Kopru, jer neimaju za to sposobnih domaćih muževa.

Iz Vižinade nam pišu dne 2. oktobra: Na dan sv. Jeronima, patrona ove župe, uz veliki blagdan je takodjer i sajam, kojega ove godine nije bilo. Kao nigdje u Istri, dogadjaju se svake godine neredi; ove pako godine odlikovala se je 2000-lietna kultura svojim divljačtvom. U krčmi kod Filomene bilo je radnika Talijana i Hrvata, koji rade na željeznici. Nastao prepir — občinski redari vezaše i odvedoše odmah jednog mladića Hrvata u zatvor. Premda nije nitko vidio, da bi u krčmi bio udaren — našli su ga sliedećeg jutra mrtva od groznih udaraca. Pučanstvo i radnici na željeznici ogorčeni su do skrajnosti proti redarom. Bila je sudbena komisija a nadamo se, da će doći na vidjelo, tko je onaj grozni zločin počinio.

Dobar početak! Iz Buzeta nam pišu, da je tamo došao novi duhovni pomoćnik imenom Poropat, sin „Ćića“, koji se je naselio nedaleko Umaga i koji je eto izučio svećenika. Ali na žalost „Ćić“ je zaboravio, da mu bijaše materinski jezik hrvatski, da se on tim jezikom valjda i danas služi, pak je ipak na svoju sramotu odgojio, sina popa — Talijana! Taj mladi svećenik Poropat uzgojen je u talijanskom jeziku i duhu a govori vrlo loše hrvatski dijalekt. Čudimo se, kako su mogli poslati u našu župe svećenika, koji će imati da prodiče u hrvatskom jeziku, a nepozna taj jezik. Čudimo se tim više, što znamo, da imade iz ove župe kanonika u stolnom kaptolu, koji bi morali znati, da se u našoj župnoj crkvi prodiče hrvatski, i to nipošto u kakvom dijalektu, već u čisto hrvatskom jeziku.

Prečastna gospoda, koja sada vedre i oblače u biskupskoj palači u Trstu neka znadu, da mi nebismo pod nijednu cienu trpili kod nas odnošaja, kakvi su uvedeni pod biskupom Flappom u porečko-puljskoj biskupiji, da se šalje naime u čisto hrvatske župe ili kapelanije svećenike, koji nepoznaju jezik puka.

Nevjerujemo, da je hotio novi kapitularni vikar naše biskupije učiniti prvi pokus baš kod nas tim, što nam je poslao svećenika, koji nepozna jezik župljana. Takvimi pokušaji mogao bi ružno nasjesti, jer naš puk ove biskupije nebi mirno podnašao nepravde, kano što je podnašalu naša bližnja i nesretna braća u porečko-puljskoj biskupiji. Mudrom i jedno oko dosta!

Nesreća u tehničkom zavodu u Trstu. Dne 7. t. mj. dogodila se kod zidanja u tehničkom zavodu u Trstu velika nesreća, kod koje je nastrado više osoba. Jedan zidar umro je odmah pod srušenim zidom a šest je što teško što lahko ranjenih. Talijanske neodvisne novine pišu žestoko proti židovskim poduzetnikom, koji da su nesreću prouzročili.

Iz drugih krajeva:

50-godišnjica svećeničtva. Mostarski biskup presvietli gospodin Buconić slaviti će dne 13. t. mj. 50-godišnjicu svoga svećeničtva. Mostarski Hrvati i u obće katolici one biskupije proslaviti će taj

riedki jubilej svoga obljubljenoga nadpastira svečano, kao što se dolikuje činu i osobi. Mnogobrojnim čestitkam, koje će bez dvojbe stići dičnomu starini Buconiću pridružujemo i mi naše skromne želje, da bi Svevišnji uzdržao još dugo cila i zdrava presvjetloga vladiku na diku vjere a na čast i korist hrvatske mu domovine.

Nova hrvatska opera. Ovih dana pjeva se u narodnom kazalištu u Zagrebu nova opera, koju je na rieči poznatog hrvatskog pjesnika dičnog starine viteza Ivana Trnskoga uglazbio prvi hrvatski skladatelj g. Ivan pl. Zajc. Opera nosi naslov „Primorka", jer njoj je sadržaj uzet iz primorskoga života. Zagrebački listovi hvale to najnovije djelo hrvatskih umjetnika, kojim je občinstvo i u kazalištu izkazalo zasluženu počast.

Hvarski biskup. Nakon smrti hvarskoga biskupa O. Fulgencija Careva ostala je starodavna biskupska u Hvaru (Dalmacija) izpražnjena. Sada javljaju hrvatski listovi iz Dalmacije, da će na onu stolicu zasjesti nadbiskup barski (Antivari) presvj. g. O. Šime Milinović. Ako se ta viest obistini, biti će dokazom, da su izmedju nadbiskupa barskog i crnogorske vlade (Bar spada naime pod Crnu Goru) prestali prijateljski odnošaji, koji su medju njimi vladali sve do glasovite provale Alačevićeve razbojničke čete u hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu. Nadbiskup barski odsudio je, kako je poznato, najodlučnije onu provalu te je i suspendirao glasovitog kanonika Vitića, koji je crnogorski podanik.

Vinska ljetina u Dalmaciji. U hrvatskih novinah Dalmacije čitamo, da je i ljetos vino tamo dobro urodilo. Tako se prodaje primjerice u Zadru hektolitar mladog vina (mošta) po 10 kruna franko u kuću! U Splitu da je ciena mladomu vinu po 14 kruna. Preporučamo onim našim trgovcem, koji običaju nabavljati vino iz Dalmacije, da se požure dok su ciene vinu tako nizke. Ujedno molimo naše vinogradare i prijatelje puka, da nam jave sva ona važnija mjesta Istre, gdje imade obilno dobra vina, da ih uzmognemo preporučiti našim trgovcem i krčmarom.

Hrvatsko sveučilište u Zagrebu. Dne 1. t. mj. započelo je na hrvatskom sveučilištu Frana Josipa I. u Zagrebu zimski tečaj nove školske godine te upisivanje slušatelja, koje je trajalo do uključivo dne 8. t. mj. U ljetnom semestru minule školske godine bilo je u sveučilištu Franje Josipa ukupno 760 slušatelja, i to 694 redovitih i 66 izvanrednih. Po zavičaju bilo ih je: iz Hrvatske i Slavonije 626, iz Rieke 10, iz Ugarske 28, iz Dalmacije 30, iz Bosne i Hercegovine 15, iz austr. zemalja 19, iz Srbije 5, iz Bugarske 18, iz Crnegore 6, iz ostalih zemalja 3. S obzirom na naše zavičajnike bilo ih je: iz Zagreba 85, iz Osieka 12, iz žup. ličko-krbavske 63, iz modruško-riečke 75, iz zagrebačke 119, iz varaždinske 57, iz belovarsko-križevačke 66, iz požeške 46, iz virovitičke 28 i iz sriemske 75. Po fakultetima bilo je slušatelja: bogoslovaca 90 (76 red. i 14 izv.), pravnika 509 (502 red. i 7 izv.), filosofa 97 (88 red. i 9 izv.), šumara 31 (28 red. i 3 izv.), napokon farmaceuta 33 (izv.). Od citave naukovine bilo je oprošćenih 534 red. i 14 izv., a od polovice 7 redovitih.

Brodovi carske mornarice dovezli su iz Kine u Pulu zaplienjene kinezke topove, drugo oružje i razne umjetnine, opredieljene dielomice za arsenal vojne mornarice, a dielomice za bečki muzej. Izmedju topova vriedni su spomene 4 topa od 80 mm kalibra zaplienjeni Kinezom u jednoj tvrdjavi južno od Taku-a; nadalje dva Krupova topa od 80 mm zaplienjeni u tvrdjavi Peitang kod sukoba dne 20. septembra 1900, zatim jedan top od mjedi čudnovatog lika, koji se puni otraga i koji je dug preko 2 metra a 100 mm kalibra. Taj top je pun kojekakvih ures a i nacrta i potiče iz god. 1624. Brod „Zenta" dovezao je više novijih topova. Sa broda „Donau" izkrcaše raznog oružja, topova i pušaka, koje bijahu kinezom oduzete kod sukoba u tvrdji Peitang. Istotako imade i na brodu „Kaiserin Elisabeth" svakojakog oružja, orudja i raznih kinezkih umjetnina. Jedan dio tih predmeta dobiti će državni muzej u Beču.

Najveći lloydov parobrod. Prošlog mjeseca prispio je u riečku luku „Austria", novi i najviši parobrod austrijskog Lloyda. „Austria" je sagradjena u lloydovu arsenalu u Trstu pod upravom graditelja inžinira g. Giongo, koji je s njime došao na ovo prvo putovanje. — Brutto registra čini 6500 tonelata, a može nositi 10.000 tonelata robe, ili 1000 vagona. U nju može dakle stati 20 teretnih vlakova robe po 50 vagona svaki! Parobrod je dug 466 noga, a širok 56, ima 3400 konjske snage i može praviti u srednje 14 i pol milja. Ima osim glavne 27 pomoćnih mašina, zatim 6 bokaporta, svaka sa 2 vinča. U nutri je jedini razred za putnike sa 44 postelje, sa prekrasnim salonom uredjenim u bečkom stilu i slikama iz austrijskih pokrajina, sa pušionicama i svim mogućim konfortom. Kapetana ima na parobrodu pet, i to: zapovjednik Fellner, drugi kapetan Mandić, tri treća kapetana: Mareglia, Crivelari i Krelić i tri pomoćna pomorska pristava. Ima 6 mašinista. Ukupno je na „Austriji" vojske 82 čovjeka. „Austrija" je sada došla iz Trsta na Rieku, da nakrca raznu robu za daleki iztok. Ukrcat će od prilike 3000 tonelata i to: željezne robe za Bombay, za željeznice, pak mješovite robe za Kinu i 1714 tonelata šećera za Japan.

Iz blažene zemlje. Dne 9. septembra započela je pod poroti m sudom u Bolonji velika parnica radi dvih tajinstvenih zločina, koji su izvedeni kod Palerma još god. 1892 i 1893, i koje su imali počiniti članovi zloglasnog družtva „Mafija", koja je razširena po čitavoj Siciliji.

Godine 1893 dne 1. febrara umoren bijaše bodežem Giovanni baron Notarbartolo, bivši načelnik grada Palerma i glavni ravnatelj sicilske banke, u jednom odjelu željezničkoga vlaka, koji je išao iz Messine u Palermo. Već je tada pala sumnja na narodnog zastupnika i trgovca Rafaela Palizzola kao začetnika toga umorstva. Bilo je notorno, da uplivni političar Palizzolo stoji u svezi s visokom i nižom mafijom. On je u izvješćima vanredno savjestnoga i strogoga bankovnoga ravnatelja Notarbartola bio označen suodgovornim za trulo stanje u banci i osumnjičen, da je počinio kažnjive čine. Ustanovljeno je, da je jednog takvog izvješća nestalo iz ministarstva i da je ono dospjelo u posjed zastupnika Palizzola. U Villabatu kod Palerma, gdje Palizzolo imade svoje dobro, nalazilo se je pravo gniezdo mafije. Više vrlo pogibeljnih članova potonje, koje se je držalo sposobnima za svaki zločin, medju njima glavni obtuženik sadašnje parnice, bili su prijatelji zastupnika Palizzola.

Jedan član mafije, neki Filippello, bio je nadzornikom na njegovu dobru Montagrola. Na jednom zakupnom dobru bilo je u službi kod Palizzola više današnjih obtuženika, kao Francesco Paolo Vitale i Nicola Trapani. Oni su obtuženi, da su na poticaj Palizzola umorili g. 1892 posjednika Miceli-a. Ova će parnica po svoj prilici potrajati više mjeseci, jer je sam javni tužilac pozvao 217 svjedoka, a toliko će ih od prilike pozvati i branitba. Spisi o sedamgodišnjoj prediztrazi iznose 100 svežanja s 42.000 stranica.

O toj parnici izviestiti ćemo naše čitatelje drugom prigodom, a danas opažamo samo da je bilo potrebe na sudu u Bologni od dva tumača, koji su sudcima i porotnicima tumačili što sicilijanci izkazuju. Eto dakle talijanskog jedinstva: sjeverni Talijani ne razumiju južne. Pa još imaju naši talijanaši obraza predbacivati nama Slavenima da se medju sobom ne razumijemo!

Mučeništva kršćana u Kini. Otac Atanazij, katolički misionar pripovieda o strašnih mukah, koje su pretrpili sve do posliednjeg rata u Kini, tamošnji kršćani, sliedeće grozote: Misionari franjevci i drugi pobožni duhovnici idu u Kinu, da šire u onih stranah svetu vjeru Isusovu. Kinezi su osobito ovih zadnjih vremena strašno uskipili proti kršćanom, te ih progone na sve moguće načine. Pet je katoličkih biskupija onamo u zadnje doba opustošeno; hiljada crkava razoreno. Guverner pokrajine Santang pozvao je nedavno k sebi po prijateljski jednog starca biskupa od prošlih sedamdeset godina sa nekoliko njegovih misnika. Starac biskup, ne sluteći zlo, podje sa svojimi misnici k guverneru, koji ih ljubezno primi i pozva na objed. Kad bijaše pri svrhi objeda, guverner i drugi Kinezi, što su bili za stolom, stadoše ružiti i grditi biskupa i njegove sveštenike, te ih nutkovati, da zanieču svoju vjeru, ako im je draga na ramenu glava, ali bogoljubni katolički biskup i njegovi drugovi ne htjedoše po nijedan način zaniekati svog božanstvenog Isusa. Tada opaki guverner prvi, njegova družba za njim, trgoše mače iz korica, te pogubiše starca biskupa i sve njegove sveštenike, koje su izdajnički bili pozvali u goste. Zatim je guverner sa 3000 vojnika pošao u biskupov stan, te najprije navalio na kuću, gdje su stanovala sirotinska djeca, koju su pazile i nadgledale koludrice. Tad sestrice i djecu izvedoše u vrt, gdje su sa biednih sestrica rastrgali odiela, te ih gole nabili na kolce. Djecu su postavili u redove, te je guverner tada naredio, vojnikom, neka na njih navale bajuneti. Vojnici su sada divljačkom nasladom nosili po vrtu djecu, nasadjenu na bajunete, pa ih bacali s bajoneta daleko od sebe i opet na bajunete nasadjivali. Nakon toga guverner je potražio djake, što se uče za misnike. I njih su doveli iz sjemeništa u vrt, gdje su im vojnici na silu usta otvarali i zalievali ih krvlju jadnih koludrica i djece sve dotle, dok im krv nije počela kapiti kroz nos i uši. Zatim su i djake nalakli na kolce. Pri svim ovim mukam nitko se od kršćana nije htio odreći svoje svete vjere. — Sve ovo pripovjeda otac Atanazij, koji je iz Kine došao u Europu, da izprosi pomoć kod kršćanskih vladara u onih dalekih stranah.

Nesreća na moru. Dne 3. t. mj. večer lovili su ćozotski ribari sa dviema ladjama do 4 milje daleko od Piranu. Sa jedne od tih ladja pao je u more mornar Fortunato Sambo zadevši nogom u neki predmet. Gospodar ladje — koji je bio na kormilu — baci se odmah za mornarom u more te ga uhvatio za pleća. Nesrećom nije znao mornar plivati te počeše obojica tonuti. Tada spusti gospodar mornara i poče zvati na pomoć. U to baci se u more i drugi mornar te uhvati svoga druga za vlase. Ali i on se brzo utrudi te morade nesretnika pustiti iz ruku. Konačno približi se utopljenikom druga ladja, koja spasi sretno dvojicu, dočim je treći medjutim bio već potonuo. Utopljeniku bijaše 39 godina te je ostavio udovu sa četvero drobne djecice.

Kod banke „Slavije" je bilo od 1. jenara do konca agusta 1901 predloženo 4039 ponuda na osjeguranu glavnicu od 11,417.770 kruna. Od tih je primljeno bilo 3389 osigurnteljnih ugovora na glavnicu K 9,617.610. U isto doba izplaćeno bijaše članovima osigurnih glavnica u odjelu životnom, koji su doživili stanovitu godinu K 237.270. Nasljednicima pako za umrlih članova izplaćeno je ukupno K 619.109·98. Iz navedenog proizlazi, da odjel životni tog priznatog českog družtva raste čim dalje to uspješnije te da osiguranje na život ljudski uživa opravdano povjerenje i priznanje občinstva. Pričuvne zaklade iznašaju koncem godiue 1900. K 22,152.966·22. „Slavija" kao družtvo uzajamno dieli sav svoj dobitak članovima. Na toj dividendi izplaćeno članovima do sada K 812.291·84.

Talijanskoga vina u Austro-Ugarsku uvezlo se od 1. jenara do konca junija 1901 u svemu 329.227 kvintala u vriednosti 7.572.221 kruna. U istom razdoblju god. 1900 dovezeno bijaše u Austro-Ugarsku talijanskoga vina 677.698 kvintala u vriednosti od 15.587.054 kruna. Ako su ti podatci istiniti, doveženo je ove godine u prvih 6 mjeseci za 348.471 kvintala vina u vriednosti od 8.014.833 manje nego li prošle godine u istom razdoblju. To bi značilo, da su se u Austro-Ugarskoj zasitili talijanskoga vina ili da je domaći proizvod u toliko poskočio, da se više nećuti potrebu tudjeg vina.

Židovska bezsramnost. Jedna židovska trgovačka tvrdka u Beču priredjuje žigice sa hrvatkom trobojnicom i ovim napisom: „Najbolje žigice za hrvatski narod. Bog i Hrvati"! Na prvi mah izgleda škatulja ovih žigica svejedno kao ona žigica družbe sv. Cirila i Metoda, tako, da naš čovjek, koji nije oprezan, posegnut će za njom, pak misleći, da podpomaže hrvatsku stvar u Istri, otišao je na liepak njemačkom tvorničaru. Istina, da se geslo „Bog i Hrvati"! koje bi moralo da bude sveto i duboko usadjeno u srcu Hrvata, izrabljuje u nas kao cimer za svakojake političke špekulacije. Ali da će ga još i tudji trgovci upotrebljavat za svoj „gšef", to je naprosto odvratno. Za to upozorujemo sve Hrvate, kad kupuju žigice, da pomno paze, je li na njima izrično stoji, da su žigice družbe sv. Cirila i Metoda. Molimo i drugo naše novinstvo, da upozori narod na ovu nedostojnu špekulaciju.

(Za vrieme posliednjeg zasjedanja istarskog sabora našli su hrvatsko-slovenski zastupnici u klubskoj sobi na stolu onih židovskih žigicah u Kopru. Drzovit čifut dopro je sa svojom robom ćak i u Istru. Op. „N.-Sl.")

Iz blažene zemlje. U najvećem gradu Italije, u glasovitom Napulju vladala je — kako javismo — već više vremena kuga, a oblasti su za to doznale tekar prije nekoliko dana. U drugih državah Europe i u drugih stranah svieta jedva da se pojavi kakva sumnjiva bolest, skoče oblasti na noge, da ju izpitaju, da bolestnike osamote i da se širenje odmah zaprieči. A u Italiji, u slavnom Napulju čeka se mjesec dana, te pošto je okuženo mnoštvo osoba i pošto imade 6—7 mrtvih maknu se oblasti i stadu poduzimati one mjere opreznosti, koje bi se bile morale poduzimati odmah kod prvog sumnjivog slučaja. Neznamo doista, komu bi se imalo pripisati veći nemar i nehaj, da li oblastim ili liečnikom, koji su prve bolestnike liečili. U svakom slučaju vidimo i ovdje, da su koli oblasti, toli liečnici zanemarili svoju dužnost.

Nova hrvatska crkva u Americi. U gradu Alleghey-u u sjevernoj Americi posvećena bijaše dne 8. pr. mj. svečanim načinom nova hrvatska rimo-katolička crkva sv. Nikole.

Ovca, koja stoji 17.000 franaka. U Švicarskom mjestu Lozere živjele su u neprijateljstvu dvie obitelji, koje imadu svaka svoje stado ovaca. Jedna od tih ovaca zapustila je svoje stado, te je prihjegla k stadu neprijatelja svoga gospodara. Novi gospodar nije vratio ovcu svomu protivniku, već ju je kao svoju zabilježio. Pravi vlastnik ovce, nemogav dobiti ju natrag, podigne parnicu proti svomu neprijatelju, što mu neda ovce. Parnica je započela kod miestnog pomirnog sudca, koji je dosudio ovcu pravomu vlastniku; njegov protivnik ju neda, već se uteče tribunalu i konačno kasacijonalnomu sudištu. Konačna osuda je glasila, da se imade ovcu vratiti pravomu gospodaru. Troškovi parnice iznašaju 17.000 franaka, koje mora platiti onaj, koji je parnicu izgubio. Nu to nije sve.

Na početku pravde bijaše izručena ovca sporazumno na prehranu poljskomu čuvaru, koji je imao dobiti danomice za hranu franka 1·20. Nakon par mjeseci izlegla je ovca janje, koje se je do malo pridružilo majci kod jasala i za koje je taljalo plaćiti drugi 1·20 fr. na dan. I tako je sada poljski čuvar po dovršenoj parnici predložio svoj račun u iznosu od 1800 franaka za prehranu ovaca.

Družtvene.

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu darovaše gg. supruzi dr. Matko i Anka Trinajstić K 15 umjesto vienca na lies blagopokojne Katarine ud. Tomičić.

Književne:

Krompir. Eksportna studija, na poduku seljacima i gospodarskim zadrugama, pretiskano iz „Slov. lista". Ciena 10 helera.

Babić, Pomorski Rječnik III izviršuje za brodarenje po moru. 1901. — Vezana K 1·30 — kod trg. komore Senj. Primili smo sa veseljem netom izašlu gornju knjigu umirovljenoga ravnatelja nautičke škole g. Bože Babića, koju je iždao upopunjenu i povećanu pomoću senjske trgovačke komore. U toj ukusnoj i liepo tiskanoj knjižici alfabetičkim redom su doneseni svi hrvatski nazivi dielova broda, jedara, jarbula i nareda kao i svi izrazi zasiecajući u brodarenje i pomorsku struku. Svaka rieč protumačena je talijanski i njemački. Preporučujemo knjižicu našim pomorcima, da im bude služila kao temelj za uvedenje hrvatskoga jezika u pomorstvo, koje se sada na žalost služi talijanskim jezikom. Do sada je rodoljubnih mladjih kapetana da počnu pisati i „dnevnik broda" hrvatski, te prekinu već jednoč sa talijanskim slendrianom. To im nemože nitko braniti, jer „dnevnik" je trgovačka knjiga, te se po zakonu može voditi u kojemu drago živućem jeziku.

Janko Leskovar — „Katastrofa", 2 zanimive psihološke študije poznatoga pisca. — Ciena 60 helera u Dioničkoj knjižari u Zagrebu.

La questione di s. Girolamo de' Schiavoni in Roma in faccia alla storia ed al diritto ed il breve di s. s. Leone XIII „Slavorum gentem" — studio di F. S. I. Roma, Tip. Capitolina D. Battarelli, Via Cavour 162. G. 1901. Ciena L. 2·50. Knjiga ima 253 strana a u njoj opisuje naš zemljak Fr. S. Ivančić poviest zavoda sv. Jeronima i njegov razvitak, neopozivim razlogima brani hrvatsko ime, polemizira sa talijanskim novinama i prikazuje u pravom svietlu poznati razbojnički napadaj. Knjizi je priloženo 86 raznih izprava i 3 slike, jedna od kojih je zemljopisna karta „Ilirije" od god. 1660 a prikazuje komad Istre, Dalmaciju, Hrvatsku, Slavoniju, Bosnu i Hercegovinu.

Dinko Politeo, „Izabrani članci", 2 svezak. Tisak i naklada N. Pissenbergera i I. Schurmachera u D. Tuzli. Ciena 2 K. — Sadržaje životopis našega valjanoga novinara i pruža zanimivo gradivo za spoznanje razvitka narodnih odnošaja u Dalmaciji i Banovini.

Gospodarske:

Gojitba repe za slador (cukor) u Dalmaciji. Dubrovački veletrzac g. Jelić sa drugovi pokušao je sijati i saditi repu za pravljenje sladora. Njegov pokus uspio je krasno koli na kopnu toliko na otocih okolo Dubrovnika.

Repa liepo se razvila, velik je list učinila, a debeli korien uhvatila, do blizu 1 kilogram težak. Dokaže li se analizom, da repa sadrži dovoljnu količinu sladora, gospoda Jelić i drugovi ustrojiti će u Dubrovniku tvorniću sladora. Time će opet nešto privrediti domaće gospodarstvo i trgovina, a narodu će se otvoriti novo vrelo i blagostanje.

Nebi li se i kod nas u Istri moglo kušati gojenjem repe za slador?

Naša braća u Dalmaciji pomogoše si najprije buhačem, pak duhanom, a sada eto hoće da pokuse i pravljenjem sladora, dočim neima kdo nas u Istri svemu tomu ni traga.

E dakako, tko bi tjerao visoku politiku i provadjao naše raznarodjenje, kad bi se gospoda kod zemaljskog odbora, kod zemaljskog kulturnog vieća itd. imala baviti takvimi tricami!

Razni prinosi:

Izkaz prinosa prispjelih na Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca veljače 1901.*)

Uredn. „Karlovački Glasnik" sakupljenih od dr. Boža Vinković, odvjetnika u Karlovcu K	13·—
Podaríše u kavani „Quarnero" u Opatiji, za stolom Hrvata na predlog g. I. Ratkovića: dr. F. Spevec, dr. P. Gavranić, g. V. Farkaš te isti dr. Ratković svaki po K 4 . . „	16·—
Uprava „Hrv. Branika" Mitrovica, podarenih od raznih . „	4·—
G. dr. Ćiković, kod bisk. ord. u Trstu podarenih od g. K. Huth, umir. vojn. župnika u Ljubljani K 5, kojim dodaje svojih 5 ukupno . . . . . „	10·—
G. Bernard Fürth, tvor. žigica dobitak za II. polugodište prošle god., prip. družbi . „	2253·55
G. Žic N., Kastav, prip. višak štabr. novca za skupni objed prig. konst. obć. zast. i izbora obć. glavara dne 4. febrara „	12·20
G. F. Katarinić, Nerezine, sab. u tam. hrv. čitaonici . . „	12·—
Administ. „Agramer Tagblatta" njoj stiglih prinosa . . . „	10·—
G. V. Spinčić, nar. zast., Beč podar. od g. L. Ružić, kućevlastnika u Beču . . . . . „	10·—
Mužka podruž. u Kastvu sab. a) kod V. Slavića u Matuljah K 1·26, b) na predlog J. Pavlinića iz Rubeši kod V. Frlana K 13.04, c) dne 4. febrara tek. g. preost. rač. od objeda te na predlog L. Frlana K 14·— ukupno . . „	28·30
G. A. Belanić, Trst, podar. od gg. A. Morina i G. Ivančića prig. pop. fasije za ličnu doh. svaki po K 1, te on sam daruje na usp. prem. mu babe gdje. A. ud. Skopinić K 2 ukupno . . . . . „	4·—
Uredn. „Hrv. Branika", Mitrovica, pod. od g. J. Paulić predst. kod Prnjavora umjesto vienca na odar pok. prijatelja M. Kunde . . . . . „	20·—
Administr. „Agram. Tagblatta" podar. od g. Leusteka . . . „	12·—
Ženska podruž., Kastav, po svojoj blagajnici L. Bačić . . „	84·52
G. V. Puharić, Jelšane, sabr. po gdjici. A. Tostovršnik na predlog g. P. na dan „opasila" u Šapjanah u krčmi g. Dušnika . . . . . „	10·—
Žen. i mužka podruž. u Voloskom od zabave dne 2. febr. predaju čisti prihod . . . . „	108·—
Upr. „Nar. Lista" Volosko sabr. i po njoj već oglašenih . . „	18·50
Veleč. g. kanonik Frisch u Rimu, ustupljenu tražbinu napram Amadeo Gilardi i od dr. Janežića ulijeranu . . . . . „	51·45
Sabrano na zabavi u „Zori" u Opatiji dne 9. febrara putem šaljive pošte . . . . . „	34·28
Ženska podruž. „Mihotići", po svojoj blagajnici gdjici. M. Albertini . . . . . „	92·30
Uprava „Naše Sloge". Pulj sabranih i oglašenih . . . „	52·54
Gdja. I. Bekar, Volosko, sabr. u kući g. A. Spinčića u Mihotićima u krugu užih prijatelja i rodbine prigod. povr. njegovog sina i gdje. Antonije sa vjenčanog putovanja dne 12. febrara . . . . . „	22·40
Prva podruž. u Spljetu (blag. g. A. Rošić) članarinu uljeranu za g. 1900 . . . . . „	505·57
Veleč. g. pop Frane Volarić, kurat na Korniću (otok Krk) kao I. obrok utem. svote (pristupajući kao član utem.) . „	50·—
Prva lička štedionа, Gospić, kao dar . . . . . „	20·—
Dion. šted. u Križevcih, zaklj. svoje glavne skupštine od 4. febrara daruje . . . . „	100·—
G. E. Jelušić, Volosko, sabr. u družtvu Vološčana u krčmi kod Simčića, licit. duplice vina . . . . . „	3·10
G. A. Belanić, Trst, sabr. dne 20. febr. u ves. družtvu Hrvata Lošinjana u Škednju „	3·06
Uprava „Obzora", Zagreb, njoj prispjelih prinosa . . . „	401·01
Gdjica. M. Kinkela, učiteljica u Kastvu, prikoriše razpr. slička sv. Cirila i Metoda podarenih njoj od g. F. Brnčića „	10·20
G. I. Matetić, Barban, sabr. na jednoj pustnoj zabavi mladića barbanskih . . . . . „	2·14
G. F. Hrdy, župe-uprav. u Sv. Lovreču svotu predanu mu od uprave pogljenokopa u Krapnu za gradnju škole u Vlakovu . . . . . „	500·—
Hrv. pjev. družtvo „Trebević", Sarajevo sabranih za družbu „	160·—
Ženska podružn. u Voloskom po svojoj blagajnici gdjici. Olgi Stanger: a) članar. za prošlu g. 1900 K 107 i b) darova 16·88, ukupno . . . . . „	123·88
Uprava „Narodnog Lista" Volosko, sabranih u br. 7 K 4, u br. 9 K 20·94 . . . . . „	24·44
G. dr. Janežić svoje prinose za mjesec jenar i febrar . . „	4·—
G. Hrvoj Istranić svoje mjesečne prinose za jenar i febrar . . „	4·—

Volosko, dne 5. oktobra 1901.

Za ravnateljstvo:

Dr. Fabianić, blagajnik.

*) Uslied kojekakovih zatezanja i zaprieka zaostalo se redovitim oglašivanjem mjesečnih izkaza izravnih prinosa na ravnateljstvo družbe sve ove do sada; no svladane sve ote neprilike slediti će objelodanjenje svih zaostalih izkaza, kronologičkim redom, na svepće zanimanje i zadovoljstvo putem „Naše Sloge" u što kraćem roku.

Listnica uredničtva i uprave.

Labinjanin — Labin. Žao nam je, da ne možemo tiskati Vašega dopisa o občinskim izborima, budući da nismo jošte posve dobro informirani o teku stvari. U ostalom vidjeti ćemo na djelu onu nekolicinu vanjščaka, koji su ugovarali sa načelnikom, pa ćemo ih po djelovanju moći najbolje suditi.

Dopisnikom iz Višnjana, Lanišća i o školam u Labinštini u budućem broju priobćiti ćemo doslovno.

Na početku sadnjega četvrtgodišta opominjemo dužnike, odnosno predplatnike, koli siljudno toli i osobljno neka već jednom učine svoju dužnost prama upravi lista, jer ista, šaljući redovito list predplatnikom; točno izpunjuje svoju dužnost. Nezanašajte se jedan na drugoga, nego svaki posebice gledajte poslati što nam po pravu pripada.

Rektifikacija.*)

Podkrižani Anton Viscovich pok. Antona vulgo Malin, koji bio povod članka iz Labinštine v novini „Naša Sloga" dd. Pula 20/9 1901 br. 74 glede mladića Sebastian, kandidata u gorčko zjemljište, izjavlja v opravdo duševnosti in v ljubo prava v prisutnosti svedoka Jakova Furlani pok. Alojzija in Santo Zustovich iz Labinja, da na vsih v istem članku pisanih besed ni nobene istine, ma samo zlobne in preterane laži.

† Anton Viscovich pok. Antona

illitterato firmato mediante me Giacomo Furlani testimonio a tutto,

illitterato firmato mediante me Santo Zustovich testimonio.

*) Za ostavke pod tim naslovom odgovara uredničtvo samo toliko, u koliko je zakonom vezano.

Filijalka

c. kr. priv. austr. Kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

na predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3½%
U pismim na inc. na predob. od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3½%
„ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3½%
U napoleonah na pisma sa predob. od 30 d. po 2½%
„ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odlost u krunama

razpoloživ. svjesta, 2½% na svaku svoto.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roka predobjave.

Izplate doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Trapavu, kao također za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljani, Linc, Olomuc, Saxx i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima u plate zadruska, izvačanih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warranta i vriednosti iz najznatnijeh svjeta. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih svjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojegod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuje mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Restauracija

ŠEPUKA — PAZIN

sa sobami za prenoćivanje

i preporuča se

p. n. občinstva i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slastice.

Prva slovenske skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

nasuprot stolarske zadruge u Gociu.

Skladišta u Solkanu — Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je **konkurenca nemoguća** jer je pokućstvo iz prve ruke.

Broj 81. Pula, u utorak dne 15. oktobra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošću predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u stvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani nepримaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine, izvan carevine više poštarina.

Plaća i uplaćuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Na posao rodoljubi!

Iz pouzdana izvora doznajemo, da su političke oblasti širom Istre dobile nalog, da učine potrebite priprave za predstojeće izbore na zemaljski sabor Istre. C. kr. namjestničtvo u Trstu razaslalo je jurve podredjenim kotarskim poglavarstvom naputke, kako im se je vladati kod tih izbora. To bi imalo značiti, da ćemo još tečajem ovoga mjeseca doznati za dane budućih izbora, koji bi se mogli obaviti već mjeseca novembra il početkom decembra.

Naše rodoljube u pojedinih kotarih, gradovih i občinah upozorujemo i ovim putem, da osnuju čim prije izborne odbore, gdje toga jošte nisu učinili. Naši protivnici nalaze se na poslu jur odavna; oni nemiruju, oni imaju sredstava, ljudi i oblastih, koje će im pomoći. Mi smo goloruki, mi neimamo ništa nego svaki svoje izborno pravo, kojim se moramo svi poslužiti.

Protivnici naši groze se već odavna, da će upotrebiti sva moguća sredstva, da nam budu smetali i tamo, gdje neimaju nade na uspjeh. Budimo dakle oprezni. Nitko neka se nezanaša na drugoga; svaki neka učini svoju rodoljubnu dužnost.

Žrtava nikakvih nesmijemo se plašiti. Naša narodna stvar, naš narodni obstanak, naša budućnost zahtjeva od svakoga od nas, da bude na svojem mjestu. Borbe nesmijemo se plašiti jer u borbi je naš spas. Na posao dakle rodoljubi, da nas izbori nenadju nepripravne!

Službeni iredentizam.

II.

Kazali smo u posliednjem broju, da nas zanimaju osobito dva glavna pitanja, o kojih se je razpravljalo na skupštini zloglasnog družtva „Dante Alighieri" koncem prošloga mjeseca u Veroni. Pitanja ta su: „Odnošaj Italije napram Albaniji" i „Zavod sv. Jeronima u Rimu". U oba ta pitanja bijaše upletena talijanska vlada službeno, i zaključci, stvoreni na skupštini u Veroni jesu samo posliedica onoga, što je već prije bila pokrenula rečena vlada u obih pitanjih.

Što se liče albanskog pitanja poznato je i djeci, da je službena Italija napela u novije doba sve sile, da si prokrči put na iztočnu obalu jadranskog mora i da zauzme tuj čvrst položaj. U tom poduzeću ima njoj služiti kao predteča družtvo „Dante Alighieri", koje bi imalo širiti talijansku kulturu, podupirati i pospješivati iredentizam pomoćju crkve, škole, novina, trgovine itd. Radi toga prionula je u novije vrieme i službena Italija javno i očito uz program družtva „Dante Alighieri", koje bi imalo utrti put njezinim osnovam u naših pokrajinah i na čitavom iztoku. Odatle pozdravi kralja tomu družtvu, odatle mu podpore počam od ministara i generala, sve do najnižih državnih činovnika. Svi ovi misle, da Italija nije dostatno zaokružena, da neima još prirodnih granica, da njoj treba osim južnog Tirola i naših pokrajina, da njoj se hoće napose protivne obale jadranskoga mora. U tom smislu daje savjete nepoznati pisac u jednom od posliednjih brojeva najbolje talijanske smotre „Nuova Antologia" svojim suzemljakom u obće, osobito pako neopreznim novinarom i neobuzdanim zastupnikom, koji da svojim postupanjem težnjam Italije više škode nego li koriste. Pisac članka savjetuje svojim, da govore manja a više da rade. Italija da će zavladat na jadranskom moru samo tada, kada bude sama sebe prije gospodarstveno preporodila; kada bude kao nekoč mletačka republika na iztočnoj obali toga mora podignula svoje trgovačke kuće i novčane zavode; kada bude bacila tamo svoje kapitale za velike radnje, i kada bude bolje uredila svoje plovitbene sveze sa protivnom obalom. *Radi toga treba dostojanstvenog sabiranja i čvrstih priprava potajice.*

Taj savjet prihvatiše pojedinci i družtva a sliedi ga i sama vlada Italije. Pojedinci ulažu svoju glavnicu u zamašnija poduzeća ne samo u Albaniju, već i u istoj Dalmaciji, kaošto je primjerice izkorišćenje vodne sile od slapova rieke Krke. Parobrodarska družtva uvadjaju bolje i redovitije sveze koli sa Albanijom, toli sa Dalmacijom. Vlada diže škole u Albaniji, osniva trgovačke posredovaonice, ustraja konzulate, te se brine za željeznice Albanije i konačno za njezinu samoupravu.

Sva ta poduzeća, sve te troškove ne čini Italija u tudjoj državi bez stalne i gotove naknane i osnove. Tko bi u to vjerovao, morao bi biti sliep ili lud. Talijanska vlada uvidja i sama, da je tomu težko vjerovati, pa radi toga i odklanja lukavo od sebe i najmanju pomisao, kao da bi ona tobož računala na iztočnu obalu jadranskog mora.

Pitanje o zavodu sv. Jeronima je svakomu od nas svieže u pameti. Na skupštini u Veroni stvoren bijaše o tom zavodu zaključak, koji nije možda odgovarao nadam harambaše Tita Alacevicha i njegovih drugova, ali opreznost je lukavom predsjedničtvu savjetovala, da se neizriče osuda dok se pitanje nalazi u rukuh talijanskih sudaca. Pitanje ovo riešeno bijaše kano političko pitanje, nipošto kao pravničko, kakvim ga htjedoše predstaviti talijanske oblasti. Tim političkim pitanjem nebi se bilo u obće smjelo baviti družtvo prosvjetno, kakvim hoće da bude „Dante Alighieri".

Riešenje toga pitanja nije zadovoljilo Hrvate, a ogorčalo je do skrajnosti dalmatinske provalnike. Oni su naime već sanjali kako će sami zagospodovati u zavodu sv. Jeronima i kako će se gospodski okoristiti bogatimi prihodi toga zavoda. Ali ostaše razočarani. Sramotno moradoše iz zavoda praznih ruku i sve se krasne sanje razplinuše. Provalnici grde i biesne, ponajviše harambaša Tito Alacevich. U svom biesnilu ne predbacuje samo talijanskim oblastim, da je on sa drugovi prkosio nasilju u i m e I t a l i j e, već kaže jasno i glasno, *da je on sa drugovi radio sporazumno i dogovorno sa ministrom talijanske vlade Cocco-Ortu!* On bijaše dakle jedino sliepo oruđje službene Italije, koja si je htjela prisvojiti i zavod sv. Jeronima, kao što si je već prije prisvojila bogate samostane, crkvene zavode, i bogoljubne ostavštine. U tom obziru nemože se nijedna država natjecati sa Italijom. Provala nazovi-Dalmatinaca u zavod sv. Jeronima bijaše dakle izvedena po osnovi člana talijanske vlade. Provalnici pošli su u naš zavod kao predstavnici službenog iredentizma.

Po našem dubokom osvjedočenju postupa službena Italija koli u pitanju Albanije, toli u onom sv. Jeronima, proračunano i po stalnoj osnovi, kojoj je prva i zadnja svrha: otrgnuće hrvatsko-slovenskih zemalja od Austro-Ugarske. Na toj osnovi rade službeni krugovi Italije; njim pomaže sva domaća štampa i razna družtva kraljevine. Na tom se radi javno i tajno i u naših pokrajinah kroz desetke godina. Javno rade oni, koji nastoje, da se naš narod odnarodi, potalijanči, a tajno oni, koji podpomažu prve.

Povodom obdržavanja skupštine „D a n t e A l i g h i e r i" odaslano bijaše iz naših južnih pokrajina množtvo brzojavnih i pismenih čestitaka. Riedke od tih dodjoše na svietlo s dobro promišljenih razloga. *Talijanski djaci iz Dalmacije izjaviše onomu družtvu sve svoje želje za plodnu djelatnost, koja u ime Dantea štiti i brani našu narodnu kulturu.*

Istodobno brzojaviše iz Mljetaka kraljevom pobočniku generalu Ponzio Vaglia: *Izseljenici iz Trsta, Istre i Dalmacije mole Vašu preuzvišenost, da podnese Njegovom Veličanstvu njihovu goruću želju, neka dozrievši talijanski fatum izpuni nade naroda, koji to od kralja očekuje. Uvjek pripravni! Živila Italija! Živio kralj!*

Pišuć o sporu izmedju Hrvata i Talijana, kaže jedan od najuvaženijih listova Italije: *Priznajemo da Hrvati ucinaju krivo, kad nas objedjuju s iredentizma. Dok bude Italije i Talijana na svietu, mi ćemo uviek težiti za Trientom, Trstom, Istrom i Dalmacijom. To zemlje biti će uviek, makar za čas idealni, dio našega narodnoga posjeda. Dalmacija je talijanska zemlja po starom gospodstvu, po predaji, po kulturi, po talijanstvu njezinih stanovnika. Trst, Istra i Dalmacija pripadaju našoj povicsti i našemu plemenu, te su potrebiti okvir našemu moru.*

Taj list „I l r e s t o d e l C a r l i n o", što izlazi u Bologni i što je napisao u članku „I t a l i j a i H r v a t s k a" dne 3. t. mj. gornje misli, čita se mnogo u Italiji i dostatno kod nas.

Iredentističko rogoborenje i družtava i štampe Italije povodom skupštine družtva „D a n t e A l i g h i e r i" moglo je pobuditi nepouzdanje u susjeda i saveznika, pa je dala talijanska vlada pisati u svoje i izvanjske listove, da toga nebijaše toliko, da nije ljetošnja skupština imala ništa u sebi iredentističkoga i da nije nitko učinio ni najmanje iredentističke aluzije.

Službeni list rimske vlade pisao je, kako mu je drago, da je talijanska vlada službeno sudjelovala na skupštini, koja da nije mogla biti trieznijom. To službeno sudjelovanje da je u velike olakšalo djelovanje družtva prama inozemstvu, jer da je tim razpršila sve sumnje, koje su mogle nastati radi njegovog dosadašnjeg djelovanja.

Tko je sliep i gluh vjerovati će tomu izpričavanju službenih glasova talijanske vlade, ali nama se čini da je to izpričavanje jednako onomu poznate bajke, kadno je vuk razderao janje pak se je nepozvan stao prvi braniti, da je on nevin.

Talijanska vlada hoće, da dade rog za svieću onim, koji neznaju, da je predsjednik družtva senator V i l l a r i u svojem govoru na široko govorio o talijanskih pokrajinah, koje sačinjavaju iztočnu obalu jadranskoga mora; govorio je nadalje o borbi, koju Talijani moraju voditi u onih pokrajinah proti Slavenom. Talijanska vlada htjela bi zabašuriti i govor svoga odaslanika državnog podtajnika T a l a m a, koji je naglasio, kako ono družtvo brani ime jezika i domovine izvan granica kraljevine; kako se vlada raduje mirnim pobjedam družtva, jer da one učvršćuju ugled Italije i vjeru u njezinu sudbinu.

Ove izjave govore jasno i glasno svakomu, koji može i hoće čuti, da je talijanska vlada potvrdila djelovanje družtva „D a n t e A l i g h i e r i", kojoj je glavna svrha, da složno sa posestrimom „L e g a N a z i o n a l e" priprave naše južne pokrajine za pripojene k Italiji. Sve to vide i znadu obični ljudi, jedino oni, koji bi morali sve čuti i vidjeti, neće da toga ni čuju ni vide. „P e r d i t i o t u a e x t e I s r a e l".

Pučko školstvo na Labinštini.

Iz raznih krajeva čitave Istre čitaju se pritužbe radi pomanjkanja hrvatskih škola, za koje inače istarski Hrvati doprinašaju i koje im Talijani neće da dadu, da tako uzdrže našega kmeta u tmini neznanstvo i da mogu s njim gospodariti po miloj volji. Nu ja mislim, da nema u školskom pogledu zupuštenijeg kraja nego li je baš naša nesretna Labinština. Talijani naime dobro znadu, da se narod u školi osvješćuje, da se time budi iz sna i da počimlje poznavati i razlikovati svoje prijatelje od neprijatelja, pa se boje, da bi se naš kmet probudio iz mrtvila, u koje je pod gospodstvom njihovim pao i onda upoznavši svoja prava okrenuo ledja svojim sadašnjim prisilnim gospodarom.

Radi toga ustručavahu se Talijani od vajkada dati nam potrebitih škola, a ako se je pak c. kr. vlada tu i tamo (premda su i to riedki slučajevi) zauzela za ustrojenje kakve hrvatske škole, znali su Talijani ili osujetiti otvorenje iste, ili pako

postići, da bude ista talijanska i u najboljem slučaju mješana.

Tako se je dogodilo i kod nas na Labinštini.

Narod, žedan škole ko ozeba sunca, tražio je više puta hrvatsku školu u Sv. Lovreču, za koju se je zauzimao tamošnji župe-upravitelj, nu labinska občina, kojom gospodare naši narodni protivnici, suprotivila se je uvjek toj i takvoj školi.

Kada su pak naši Talijani doznali, da kani naša zaslužna družba Sv. Cirila i Metoda graditi hrvatsku školu, začeli su labinski Talijani nagovarati naš narod na vanjštini sa kojekakvim obećanji, strašenjem i raznimi drugimi sredstvi, da se odluči za školu sa talijanskim naukovnim jezikom. Pošto im to nije pošlo za rukom, činilo se doći povjerenstvo, komu je bio na čelu sam kotarski kapetan nu i tu im pomrsiše naši pošteni kmetovi njihove spletke. — Narod se, osim dvojice trojice prodanih duša, izrekao za čisto hrvatsku školu. Bolnim srcem moramo iztaknuti, da se je otvorenju čisto hrvatske škole protivio takodjer jedan naš čovjek rodjen i uzgojen Hrvat, koji je medju ostalim za Judin novac nagovarao naše poštene kmete da se oglase za talijansku školu. Sram ga bilo!

U samom gradu Labinu obstoji škola sa talijanskim naukovnim jezikom, koja polazi do 80% hrvatske djece, kojoj je zabranjeno niti pisnuti hrvatski i u kojoj se hrvatski jezik ne podučaje niti kao obvezatni predmet, a naši Talijani bi htjeli da se na vanjštini sagrade dvojezične pučke škole. To je ona glasovita dvostruka mjera, koju Talijani svuda i svagdje upotrebljuju.

Dogodio se dapače slučaj, da je u labinskoj školi vjeroučitelj darovao nekolicini djece nekoliko primjeraka katekizma u hrvatskom jeziku, koje pak je učitelj sve zapljenio, jer da se nesmiju upotrebljivati u talijanskoj školi hrvatske knjige. Dakle niti riječ božju nesmiju naša djeca čuti i čitati u hrvatskom jeziku. Talijanom nije stalo do toga, da li naša djeca napreduju ili ne, — pače vole, da ne napreduju — njim je stalo samo do toga, da se ih odnarodi. da onda kasnije proklinju svoju majku i svoj jezik.

Nu nadamo se u žilavost i poštenje naših kmeta, da će znati i u buduće odaljeti tim paklenskim mrežam talijanske gospode. Šteta samo, što imademo ovdje na Labinštini premalo inteligencije, koja bi znala narod voditi i putiti. Naša talijanska gospoda već su većinom na rubu materijalne propasti, te ako bi se naš narod svojski zauzeo kod občinskih izbora moglo bi im se uzeti občinu iz ruku, te time učiniti konac talijanskom gospodstvu u Labinu i nepravdam, koje naši kmetovi na vanjštini napose pak u školskom pogledu trpe.

U tu svrhu trebalo bi ustrojiti bar jednu čitaonicu u središtu Labinštine, gdje bi se naši seljaci sastajali i viećali o svojim nevoljam i o načinu poboljšanja svog biednog stanja.

Ovo preporučujemo napose našim svećenikom i učiteljem, koji u pomanjkanju drugih vodja, moraju preuzeti vodstvo naroda i brinuti se za njegov napredak.

Labinski Hrvat.

Interpelacije.

U zadnjem zasjedanju istarskog sabora podnešene su od strane članova hrvatsko-slovenskoga na c. kr. vladu još sliedeće interpelacije u posliednjih sjednicah, kako bijaše to u našem izvještaju, o saborskom djelovanju na odnosnih mjestih spomenuto:

Interpelacija

zast. Matka Mandića i drugova na c. kr. vladu.

Izmedju svih austrijskih pokrajina biti će valjda naše Primorje na prvom mjestu u pogledu nevršenja državnih temeljnih zakona, odnosno u pogledu neprovadjanja jezikovne ravnopravnosti ne samo od strane autonomnih oblasti već takodjer od strane c. kr. oblastih. Kao dokaz toj tvrdji navodimo dva slučaja iz najnovijeg doba dogodivša se u našem Primorju.

U službenom listu primorske vlade „L'Osservatore Triestino" od dne 14. augusta t. g. nalazimo naime sliedeća dva slučaja o provadjanju jezikovne ravnopravnosti, kako ju razumiju c. kr. oblasti.

Državna željeznica odnosno njezino c. kr. ravnateljstvo razpisuje naime u rečenom listu prodaju velike množine lieса raznih vrsti samo u talijansko-njemačkom jeziku.

C. kr. financijalni nadinšpektorat u Trstu priobćuje nješto u istom listu jedino u talijanskom jeziku, to priobćenje liče se gradnje male financijalne kućice, koja se ima nalaziti na čisto slovenskom zemljištu na cesti izmedju Trsta i Barkovljah, pa bi se bilo moralo očekivati, da se taj posao priobći i u slovenskom jeziku, da zanj doznaju i slovenski poduzetnici i drugi slovenski zanimanici.

Ogorčeni radi tako jasnog i očitog preziranja našega jezika od strane c. kr. oblasti, pitaju podpisani visoku c. kr. vladu:

1. Da li joj je poznato, da je koli c. kr. ravnateljstve državnih željeznica toli c. kr. financijalni nadinšpetorat u Trstu na spomenuti način povriediti državne temeljne zakone o ravnopravnosti?

2. Hoće li c. kr. vlada već jednom za uvjek stati nati na put takovom neprestanom kršenju državnih temeljnih zakona?

Kopar, 20./9. 1901.

(Sliede podpisi.)

Interpelacija

zastupnika Matka Mandića i drugova na visoku c. kr. vladu.

G. 1900. molili su kućegospodari i roditelji za školu sposobne djece iz porezne občine Zrenj mjestna občina Oprtalj c. kr. zemaljska školsko vieće, da bi se u njihovom ustrojila javna pučka škola sa hrv. naukovnim jezikom. Na tu molbu ne dobiše riešitbe ni odgovora, ali doznaše kasnije, da je c. kr. kot. školsko vieće u Poreču izdalo opetovno nalog upravnomu vieću u Zrenju, da sagradi u istom mjestu kuću za dvojezičnu pučku školu. Doznali su nadalje, da je upravno vieće oba puta odgovorilo, da ne može kuće za školu graditi, jer da nema zato potrebitih sredstava.

Ali ta izprika upravnoga vieća u Zrenju ne stoji, jer je ostavio, kako je tamo općenito poznato pokojni Klun u u Beču glavnicu od 20.000 for. za školu u Zrenju poslie smrti njegove udove. Kamate ove glavnice vuče sada 70-godišnja starica udova pokojnog dobrotvora zrenjskoga puka. Poslie njezine smrti pripada dakle gornja glavnica poreznoj občini Zrenj za gradnju javne pučke škole. Kad bi bilo dakle imalo upravno vieće u Zrenju ikoliko dobre volje moglo je naći potrebiti novac za gradnju rečene školske zgrade, koji novac bilo bi moglo za koju godinu povratiti. Upravno vieće htjelo je dakle prkositi želji i molbi ogromne većine onih občinara i opetovnom nalogu c. kr. kot. škol. vieća jedino s toga razloga, što su oni občinari molili hrvatsku pučku školu, i što je c. kr. zemaljsko školsko vieće odlučilo ustrojiti tamo dvojezičnu t. j. hrvatsku i talijansku a nipošto samo talijansku.

Pošto su molitelji za hrvatsku pučku školu u Zrenju to prkosno postupanje upravnoga vieća potanko priobćili c. kr. kot. školskomu vieću dokazav ujedno način i sredstva s kojimi bi se moglo doći tamo do javne pučke škole, pitaju podpisani visoku c. kr. vladu:

Je li voljna poduzeti bezodvlačno shodne korake, da se ustroji u Zrenju javna pučka škola sa hrvatskim naukovnim jezikom.

U Kopru, 20. septembra 1901.

(Sliede podpisi.)

DOPISI.

Višnjan, 7. oktobra. (†Prošime Močibob). Pokopaše ga i položiše u zemlji, koja je ljubio i za koju je radio, a prijatelji na sahranise gdje je želio i uz vrele suze blagoslovise, mirni u mirnom seocu grob. Svojim blagim pomnjehom, svojim prijatnim licem i svojom prirodjenom dobrotom mnogogodišnji Višnjanski župnik, blage uspomene pre Šime Močibob, neće više nać se medju svojim prijateljima, znancima i župljanima. Mirne savjesti pošao je k Svevišnjemu da položi račun o svojim djelima i da primi zasluženu nagradu te da i ozgor bdije nad svojim stadom. Nije bio star, ali je starcem izgledao: bio je kano i svi naši svećenici, nikli iz naroda i koji su rodu vjerni ostali, progonjen i napadnut. Nije malaksao u radu, ali je trpio radi neharnosti ljudi, za koje bi bio dao i svoju krv. Od malena se bijaše posvetio svećeničkom stališu te, izučiv gimnaziju u Pazinu, prešao je u bogoslovlje i bi zaredjen za svećenika te je skoro sav svoj život, punih 29 godina, preživio u Višnjanu. Tu ga je zavolio puk, komu je bio otcem, ali, jer bijaše značajan i nije dopustio da se crkveni starodrevni običaji promiene, staše da ga progone ljudi, koji niti su u ljudskom družtvu ikakav položaj zapremali, niti su išta u sebi vriedili. Bio je miroljubiv i dobra srca, te se svojim klevetnicim i ličnim napadačima nije nikad osvetio, već je još ovima, kad je mogao, više dobra uradio nego bližima. Rodio se je Hrvatom i svoje poriello nije tajio; nije za narodnu stvar agitirao, ali je svojim ponašanjem, svojom triezmenom rieči i svojim primjerima mnogo doprinio razbudjenju narodnosti, te ga je puk ljubio a narodni protivnici morali su ga štovati. Premda se nije bavio politikom, htjeli su ga odanle maknuti, te u zadnje doba, kad bijaše obolio i nije bilo niti mansionara, koji je dužan da mu pomaže, niesu mu htjeli dati pomoćnika, a davši mu ga kašnje, morao ga je sam hraniti i dieliti neke prihode. Kad je obcina bila u hrvatskim rukama, bio je odahnuo, jer se nezadovoljnici ne usudjivahu tvarno napadati ga. Iza kako su htjeli predati svojim miljenicima, prošaste godine preko velike sedmice navališe nezadovoljnici na nj pred vratima crkve, da je bio prisiljen otustaviti službu božju te ga idućega kući u malo niesu kamenovali, pak i u samoj kući to isto pokušali. Talijanaškoj občini to je bila malena demonstracija, ali je kriminalni sud drugovačije prosudio i na više mjeseci mnoge osudio, a medju ovim i jednoga od preko 80 godina, a moralni su krivci drhtali a poslje se smijali.

Nije bio energičan, ali u prilikama u kojim je živio, bilo je mnogo što je ustrajao i nije popustio. Čitao je rado a pokušao je i da pjeva. Jedna njegova pjesma opisuje već ondašnje prilike, poteškoće i nadu u bolju budućnost:

...„Nebo vedro, sunce grije,
„Istran, eno! pot si tare,
„Teške brige strpno krije
„Ufajuć u božje dare....
„Nebo vedro, sunce grije,
„Eto krv što voda nije:
„Pod slobode tracim vrije
„Gdje hrvatsko stablo vije.
„Nebo vedro, sunce žari,
„Istran radnik pomno bdije,
„Svojim će da gospodari
„A nasilje da odbije"....

Osamljen i kad već nije mogao da odoli ni neprekidnim nagovorima ordinarijata da mu očisti župu da postavi ondje svoga apoštola, ponudiše mu Markovčani udoban stan, te je tužna srca zapitao mirovinu. Kad su na dva tekućega došli odaslanici da im predade župnički ured, to ga je tako kasnulo da mu je pozlilo a za tim udarila kap i nakon malo svoju plemenitu dušu ispusti Za mrtvim stali su dušmani da liju krokodilske suze, no on im je već za života oprostio. I tako pade u grob svećenik dobar i značajnik, komu najljući protivnik neće jedne mahne izreći. Trpio je, ali dobra koja je uradio, spominjat će ga dok bude pameti u njegovom puku. Svojom oporukom ljetio se je i dobrotvornih družtava. Za njegova djela nagradit će ga Svevišnji, a njegovi u harnoj uspomeni!

—lav—

Iz Lanišća nam pišu: Naš učitelj stao je tražiti po sudu svoje poštenje. Tužio je našega župe-upravitelja, župana iz Podgoča, našega župana i još devet laniških uglednijih gospodara. Oni su se bili proti njemu pritužili na školsko vieće i na svojoj pritužbi se pozvali na prijašnju pritužbu, gdje su ga bili tužili, da pridržava do kasno doba noći neke razuzdane mladiće u svojoj kući, te jih napaja vinom, pak da poslie idu po selu halabučeć i rušeć noćni mir. To on i nadalje čini, jer mladići još uviek polaze njegovu kuću, gdje ih napaja, te, reć bi, da jih u njihovom nemirnjačtvu podupire. Da vas nemir u Lanišću polazi od učitelja, hoće da pokažu sa više činjenica. Ti su ovi: Na pustni dan je sudjelovao plesu, koji se držao uzprkos zabrani občinskoga glavarstva. — Na 28. marča došao je k njemu u 9½ večer više puta kažnjeni mladić Anton Epinotti i izašav iz njegove kuće, pošao je halabučiti po selu. — Na 4. aprila bili su do kasna kod njega nekoji mladići, skrivali se amo tamo, po tiho hodili i pili vino. Jedan od njih je one noći zamazao županu vrata blatom. — Na 7. aprila dvojica onih istih mladića su zamazali vrata drugom uglednom občinaru. — Sliedećega su dana htjeli ti isti mladići, njegovi kućni prijatelji, izazvati smutnju u krčmi, gdje su bili sakupljeni ugledniji gospodari, kojih su oni vriedjali. Medjutim su nekoji od tih mladića čas polazili k učitelju čas se vraćali. — Kad su službe božje, on ide u krčmu. — U školi sije u srce školske djece mržnju proti svećenikom. Veli njim, da su svećenici bili na Stipanju pijani u krčmi. — U školi kaže djeci: *tko od vas drži s manom, tko hoće, da se talijanski uči, neka se ustane.*

Uvriedjen zbog te pritužbe i zbog disciplinarne iztrage, koja se je iza toga proti njemu povela, učitelj Marchi tuži onili dvanajst uglednih občinara i otaca obitelji za to, što su ga okrivili: *da se je prikorno ponašao prigodom izbora: — da je sastavio ili dao sastaviti tablu sa političkim napisom prigodom izbornog sastanka na 2. decembra 1900; — da je opijao mladiće u kući te jih slao neka prave nerede po selu; — da je kazao djeci u školi: nek se digne tko je Talijan, te da je kažnio one, koji se nisu digli; — i napokon, da je pripovidao djeci u školi, da su popi bili na Stinjanu pijani u krčmi.*

Kašnje je g. Marchi uztegnuo tužbu sbog prvih triju točaka, a uzdržao ju sbog zadnjih dvih.

Razprava se je držala na 3. oktobra. Njega je zastupao dr. Sandrin, a tuženike dr. M. Trinajstić i dr. Zuccon.

Tuženici su prigovorili zastaru, jer su pritužbu podnesli na 18. aprila a tužitelj jih je istom na 22. julija tužio, al su ipak nastupili dokaz istine.

Svjedok Jakov Šverko je potvrdio odlučno, da njim je učitelj u školi kazao, da su svećenici bili na Stinjanu pijani u krčmi i da nisu mogli izaći. Rekao je takodjer, da ga je dan prije gospa učiteljica izpitivala o tom činu, da njoj je kazao od straha, da on za to ne zna i da mu je ona zaprietila: *joh si ga tebi, ako rečeš, da je one ricči učitelj kazao!*

Svjedok kapelan Tonković je posvjedočio, da su mu Jelena Rabak,

Antica Vratović i drugi učenici pripovjedali, da je g. učitelj u školi kazao i ono o svećenicih pijanih, ono o talijanskom jeziku. Upitan potvrdi, da mu je učitelj priznao, da je on sastavio i poslao u „Popolo Istriano“ onaj dopis, gdje se priobćuje, da su svećenici bili na Stipanju u krčmi i da su izašli sliedećega dana.

Bili su ponudjeni još i drugi svjedoci, ali sudac jih nije pripustio već je riešio obtuženike od toga, što su tužili učitelja, da je rekao, da su bili svećenici pijani u krčmi, a osudio jih na K 10 globe za to, što su tužili, da je pozvao učenike neka se ustane, tko drži s njim i tko hoće, da uči talijanski.

Neka čitatelj prispodobi sadržaj pritužbe Laniščana proti g. Marchi-u sa njegovom tužbom, sa onim, što je uztegnuo i sa osudom, pak neka sudi sam je li se ikoliko i od česa on oprao i što se ima sve držati istinitim od onoga, što je u pritužbi rečeno.

Ne treba da iztaknemo, da su se i tužitelj i osudjenici utekli rovinjskomu sudu, pak sada ajde da vidimo, što će on reć i kako će suditi!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Aviva Benatić!

Jur. Če si Franino znorel?

Fr. Aj nis, ter su tako kricali i gospoda Maloselska!

Jur. A ce bi reć?

Fr. Zac da te njin od sada prihajevat puni brodi ginij i napoleoni.

Jur. Blaze njin i njihoj dice!

Fr. Je, ako budu ca v zepe imeli!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. U izborničtvu gradova za češki sabor izabrano bijaše dne 11. t. mj. 35 Mladočeha, 10 njemačkih liberalaca, 7 pristaša njemačke pučke stranke, 10 Velikoniemaca, 1 češki radikal, 1 Staročeh, 1 neodvisni Mladočeh. Uspjeh izbora u Budjejovicah nepovoljen je za Čehe. Izabran bijaše Niemac sa jednim glasom absolutne većine. Naknadnih izbora imade se obaviti 5, a 6 mandata valja još popuniti. Do sada su imali Mladočesi u tom izborničtvu 39 mandata, njemački liberalci 20, njemačka pučka stranka 6; Velikomenici 5; češki i kršćanski socijalisti po 1 mandat. I u ovom izborničtvu izgubili su dakle 5 mandata Mladočesi i 10 njemački liberali. — Službeni list bečke vlade priobćuje imenovanje Otona pl. Detele zemaljskim poglavarom Kranjske a njegovim zamjenikom Leopolda barona Lichtenberga. — Službeni list hrvatske vlade priobćuje u broju od subote kraljevo pismo, kojim se saziva hrvatski sabor za dne 21. t. mj. Kraljevo pismo supodpisaše ministar za Hrvatsku Ervin pl. Čeh i hrvatski ban grof Khuen-Hedervàry.

Srbija. Na upit srbske vlade, da li bi u Petrogradu prijazno primili srbski kraljevski par, odgovorišе, da tamo nebi rado da dodju srbski kraljevski supruzi do jeseni buduće godine. Smiešna komedija o rodjenju kraljice Drage ozloviolila je ruski dvor. Osobito ruska carica da je zlovoljna na kraljicu Dragu i da je dvojbeno hoće li ona u obće pristati na to, da primi posjet srbske kraljice.

Bugarska. Sofijska vlada odgovorila je na predloženu osnovu austro-ugarske vlade o konzularnom ugovoru, te ima nade, da će se to pitanje brzo i povoljno riešiti.

Rusija. Neodvisni listovi u Rusiji zahtjevaju promjenu tiskovnoga zakona, osobito glede novinarske cenzure. Ta cenzura, da je najviše na putu razvoju ruskoga novinstva. U Rusiji moraju naime manji listovi proći takozvanu predtečnu cenzuru, čim se otežčava silno izdavanje listova. Sadašnji predstojnik ruskih tiskarskih posala knez Šahovskij osvjedočio se je i sam, da su ruski časopisi izvrgnuti velikim neprilikam zbog cenzure, te je predložio ruskoj vladi, da se poveća broj ruskih cenzora u toliko, da se olakša posao izdavanja listova. Ministarstvo unutarnjih posala prihvatilo je predlog predstojnika te je doznačilo za najpotrebitije preinake u ruskoj štampi godišnjih 500.000 rubalja.

Mjestne:

Upravitelj c. kr. kotarskoga poglavarstva u Puli naslovni c. kr. namjestnički savjetnik g. Rossetti-Scander imenovan bijaše pravim c. kr. namjestničkim savjetnikom i ostavljen i nadalje u Puli, da upravlja ovim kotarskim poglavarstvom.

Občinska sjednica u Puli obdržavala se u subotu večer. Razpravljalo se medju ostalim i o dugu mjestne bolestničke blagajne prema bolničkoj upravi, koj dug iznaša K 16.000 — za sada neutjerivih. U tajnoj sjednici imenovani su delegatima: za Kavran, Spigić Miho pok. Martina — Galežan, Moscarda Dominik — Loboriku, Vlašić Jakov — Ližnjan, Grbin Blaž — Muntić, Šiljan Ive — Peroj, Ljubotina Ive — Premantura, Rosanda Mate — Sišan, Tromba Nikola od Ive — Slinjan, Mezulić Luka pok. Luke — Fazana, Topoleki Josip. Delegatska mjesta za Medulin, Pomer i Valturu nisu popunjena. Očekivaju valjda sa imenovanjem, da vide tko će najbolje u tim mjestima raditi za talijansku stranku. Seoski glavari za Jadreške, Ante Jadreško — za Šikiće, Božac Anton — za Vinkuran, Rosanda Miho — za Škatare, Božac Dinko.

Pokrajinske:

Pozor rodoljubi! Iz Trsta nam pišu, da je predsjedničtvo osjeguravajućeg družtva proti nezgodam poslalo u Istru poznatog svog činovnika i agitatora Bidoli-a. Ovoga šalje tajnik rečenog družtva u Istru, Goričku i u druga naša mjesta svaki put, kad su na vratih kakvi izbori. On ide tobož u poslu rečenog družtva u pojedine kotare i u pojedina mjesta, da nadzire ranjene ili unesrećene, a prava mu je svrha, da radi i da agitira za talijansku stranku. Čujemo, da je pošao u Pulu, Poreč i da će u našu Liburniju. Našim prijateljem preporučamo toplo, da paze na svaki njegov korak.

U Poreču — bez glave. Nemislimo pisati o porečkoj gospodi, koja su bez glave, već o gradu i občini Poreč, koja je ostala bez glave.

Javili smo nedavno, da je položio čast i breme načelnika g. Tulio Sbisa, i da pokaže, da je „muž beseda“ otidje odmah iz Poreča, da ga nebi napastovali znanci i prijatelji da se opet prihvati načelničtva. On nije htio, da mu reče, kao što se može reći nekim načelnikom Pule, Sanvičenta itd., koji su u svoje vrieme samo na oko bili položili načelničku čast znajuć, da će se naći plitkih umom, koji će ih doći na koljenih moliti, da se za Boga neodriču, da neuzleže občini dragocjene pomoći i sličnih babarija. G. Tulio Sbisa položio je čast načelnika i pri tom ostaje kao pošten i značajan muž.

Dne 7. t. mj. sazvana bijaše sjednica občinskoga zastupstva, da izaberu novog načelnika. Takovim bijaše imenovan g. Ivan Candussio, ali on neprimi te časti. I tako su Porečani bili bez glave dok im se nije smilovao neki Giuseppe Caligeri te im posudio svoju — glavu.

Občinski izbori u Jelšanah. O žalostnih odnošajih u občini Jelšane razpravlja se već dulje vremena u slovenskih listovih. Nas su bolile te razprave, jer znademo, da potiču većinom iz osobnih zadjevica, koje su štetne i pogibeljne našoj narodnoj stvari. Tamo nastaše dvie stranke, koje su se borile za občinsku upravu i pri netom svršenih občinskih izbora, obavljenih dne 5., 7. i 8. t. mj. Izravnih viestih o tih izborih neimamo, već ono, što niže priobćujemo, crpimo iz tršćanske „Edinosti, koja se bavi u svojem broju od petka obširno tim poslom.

Spomenuti list piše dakle, da bijahu na čelu stranke, koja je i sada na upravi, injestni župnik veleč. g. Velharticky, občinski načelnik Hrabar, itd. — Kolovodje druge stranke da jesu občinari gg. Valenčić, Prebilić, Štemberger i mnogi drugi.

Vladajuća stranka bacila je u narod zublju razdora, koji bukti u Kranjskoj i u Goričkoj pod zlosretnimi nazivi klerikalci i liberalci. Prvi bi imali biti pristaše vladajuće stranke, a drugi njihovi protivnici. A ti tobožnji liberalci jesu najčestitiji gospodari i seljaci one občine, koji neznaju sirote ni što je liberalstvo u onom smislu, kako ga propovieduju i provadjaju talijansko-njemački židovi. Žalostna majka onomu, koji je prvi pošao dieliti miran, dobar i bogobojeći narod u klerikalce i liberalce! On će odgovarati pred Bogom i poviešću, što je posvadio brata sa bratom, otca sa sinom zbog osobnih zadjevica; predočiv jedne i druge svietu nečim, što u istinu niesu. Neka nam Bog nedade nikada i nigdje većih liberalaca, nego li su naši čestiti Jelšanci, pak ćemo mirne duše uztvrditi, da je naš narod sačuvao sve vierske i narodne vrline i krieposti čestitih naših djedova!

Mi žalimo iskreno, da je do toga došlo u onoj čisto narodnoj občini, gdje neima ni jednoga Talijana ni Niemca. Žaliti ćemo pako još većma, ako bi se sadašnjimi razdorom imali okoristiti talijanaši, odnosno ono propalo stvorenje, koje je u njihovoj službi. Narodno prokletstvo neka pade na one, kojim se bude moglo dokazati, da su bili ma kakvom savezu sa neprijatelji Boga i vjere i sa dušmani Slovenaca i Hrvata Istre!

Trgatba u Istri. Već mnogo, mnogo godina trgatba u Istri nije bila tako obilata, kako je ove godine. U mjestih, gdje nije bilo tuče ili trsne bolesti, niti najstariji ljudi se ne sjećaju, da bi bili nabrali toliko grožđja, koliko ove godine. Jedan od tih sretnih krajeva je takodjer občina Barban u južnoj Istri. Ta občina nalazi se na medji občine Sanvinčenske, u kojoj se proizvadja — po sudu poznavalaca Istre — najbolji vinski prirod. Naše vino možda u jakosti i boji zaostaje za sanvinčenskim, ali ga nadmašuje u ukusu i mirisu. U obće naše vino ima sve vlastitosti, koje zahtjevaju od dobrog vina naša braća Slovenci.

Tko dakle želi kupiti dobroga i pravoga vina — bieloga ili crnoga — nek dodje u našu občinu, jer ovdje će naći nepokvaren proizvod vinove loze iz prve ruke — od vinogradnika samih. Cieni kod tolikoga množtva vina sigurno neće biti visoka. Najbližnja stacija (železnička) nam je Kanfanar, a k nama se najljepše in najjeftinije dodje, vozeći se vlakom do Vodnjana (Dignano), a od tamo poštom, koja vozi svaki dan ob 1¾ po p. u Barban. Ako tko želi još kakva razjašnjenja, nek se obrati pismeno na Juru Broskvar-a, posjednika na Pornjani, p. Barban, Istra.

Službu občinskoga stražara. Občinski načelnik Vižinade dr. Ritossa (čitaj Ritoša) razpisuje u glasilu tršćanskih židova službu občinskoga stražara sa godišnjom plaćom od 700 kruna i službeno odjelo. Služba ta popuniti će se za jednu godinu privremeno, a kasnije stalno.

Molbe valja poslati občinskomu uredu u Vižinadi do 25. oktobra t. g. Priložiti treba svjedočbe o državljanstvu, dobi, dobrom ponašanju i o sposobnosti za službu.

G. načelnik je mudro zašutio poznavanje jezika. On si misli: talijanski je oglas; koji ga čita mora znati talijanski — pa mirna Bosna! Nije li tako, g. dr. Ritoša, pardon, Ritossa?!

Za gradjevne poduzetnike. C. kr. namjestničtvo u Trstu javlja, da će se graditi nova palača za urede c. kr. redarstva na prostoru, gdje bijaše prije zgrada c. kr. pošte — ulica Caserna br. 2.

Za gradnju te palače držati će se dne 7. novembra družbena ponuda u gradjevnom odsjeku c. kr. namjestničtva (ulica Miramar br. 3 a) i to:

1. za zidarsku i kljesarsku radnju i za porušenje stare palače proračunano je kruna 176.066·24.

2. za stolarske radnje K 60.039·46.

Ponude treba staviti pismene; iste valja biljegovati 1 K, zapečatiti i predati najdulje dne 6. novembra do podne.

Tehnički nacrti i sve što je potrebito može se razviditi u gradjevnom odsjeku c. kr. namjestničtva.

Taljansko družtvo c. kr. poreznik činovnika u Primorju. Prošle nedjelje sastali su se u Trstu c. kr. porezni činovnici Primorja te zaključiše ustrojiti družtvo, kojemu će biti svrha promicati materijalne koristi članova. Družtvo to će biti talijansko — ili talijanskim jezikom upravljano. Službena glasila toga družtva biti će „Triester Zeitung“ i „Il Piccolo“. Službeni jezik talijanski, možda i njemački; službeni listovi njemački i talijanski a vam hrvatsko-slovenski porezni činovnici Primorja .... rog!

Iz drugih krajeva.

Ponovni poziv na predbrojku. Početkom godine 1900 pozvao sam putem novina i sam i sa sveučilištnim odborom za skupljanje prinosa za istarsku družbu sv. Cirila i Metoda na predbrojku krasnih dvajuh romanah slavnog poljskog pisca I. J. Kraszevskoga: „Morituri“ i „Resurrecturi“, što sam ih uz povoljan odziv odlučio izdati u hrvatskom prevodu. — Od čistog prihoda namienio sam 40% dvim dobrotvornim svrham i to: 20% družbi sv. Cirila i Metoda u Istri i 20% za Kninsku tvrdju. — Tom sam zgodom razaslao velik broj predbrojnih araka, pa mi je bilo čudno, da ih se raznjerno jako malo povratilo i tako sam bio napustio odluku, da rečena djela izdam. Kasnije saznao sam, da je mnogo arakah propalo i prije, nego dodjoše naslovnikom u ruke. Budući pak, da je za samu stvar po svih znacih sudeći još uviek živ interes, jer me s mnogih stranah pitaju, da li kanim i zašto ne izdam ta krasna djela, za koja bi doista šteta bila, da ne riese i našu knjigu, te da ne ostavim u zaludnom čekanju takodjer prilično broj dosadanjih predbrojnikah, a napokon u nadi, da će se s obzirom na plemenitu svrhu i poradi još uviek živa interesa za stvar broj predbrojnika znatno povećati, odlučio sam se napokon nakon duljeg krzmanja pred golemim troškom, a osokoljen pobudom s više stranah i s dozvolom gornjih dobrotvornih družtavah, da pod istimi uvjeti, kako sam već prvi put objavio, rečena djela dadem u tisak. Za to pozivljem ponovno na predbrojku gornjih dvajuh romanah i najučtivije molim sve, kojim prispije bilo prvi put, bilo ponovno predbrojni arak, da uznastoje i u krugu svojih znanacah i prijateljah i prikupe kojeg

predbrojnika, što mi obzirom na plemenitu svrhu ne će biti ni neugodno ni težko, a to su dokazali mnogi već kod prve predbrojbe. One pak, kojim ne bi do ruku došao predbrojni arak, a stalo im je do plemenite svrhe podhvata i misle, da bi u svom krugu prikupili kojeg predbrojnika, umoljavam najučtivije, da mi jave svoje boravište u svrhu pripošlanja arka, ili da mi jednostavno dopisnicom ili listom jave, bilo samo svoju, ili takodjer jošte koga iz svoje okoline predbrojbu. — Predplate primaju se do 15. studenoga o. g.

Stavljam to na srdce sada u ovo vrieme osobito, gg. drugovom, prijateljem i znancem, te gg. djakom srednjih učilištah. Svako će djelo iznositi do 400 stranica obične osmine, izaći će u razmaku od 2—3 mjeseca jedno iza drugoga, a stojat će svako sa poštarinom 2 K 60 fil. — U Zagrebu, 20. rujna 1901. — Josip Matica, pravnik (Zagreb—sveučilište).

Za nasmijati se. Na zabavu onih koji razumiju talijanski donosimo odlomak molbe koju je uputio na c. kr. kotarski sud u Pulu jedan svećenik, rodjen od majke bakranke a pitomac talijanskih seminarija. Molba glasi:

Inclito i. r. Giudizio distrettuale. Allo scrivente competono dalla Parrocchia di P.... i seguenti importi i quali a tutt'oggi non si è potuto incassare in verun modo e che lo scrivente deve assolutamente avere, giacchè se altri ha le viscere pietose pei propri connazionali, è una pietà del tutto falsa, anzi effimera, perocchè lo scrivente non usi pietà allorchè trattisi di debiti, sieno Italiani, sieno Slavi. Egli è perciò che si rivolge con umile preghiera a codesto Inclito i. r. Giudizio distrettuale, affinchè si tolga una volta l'infame abuso di non voler pagare Sacerdoti, per l'unica ragione, che essi tengono pel nazionale. Voglia pertanto spiccare gli ordini di pagamento a quei Croati là di P...., affinchè io li metta in oblio eternamente. (Sliede imena dužnika.)

Od sv. Oca Pape bio je primljen dne 8. tek. u posebnu audienciju naš Cresanin fr. Stjepan Ivančić, generalni franjevački prokurator. Predao je sv. Ocu krasnu uvezani primjerak njegove knjige o sv. jeronimskom zavodu, a papa ga je najljubeznivije preko četvrt sada sadržao i povjerljivo izpitivao. Kad je doznao da je fr. Stjepan iz Cresa, sv. Otac je primjetio: „onda ste i Vi Dalmatinac jer se Dalmacijom razumjevala zemlja sve do Trsata". Fr. Stjepan mu potvrdi, da je do početka prošlog vieka taj osjećaj živio u narodu i zatraži blagoslov za cieli hrvatski narod. Sv. Otac da de svoj blagoslov njemu i svim onim za koje on želi da budu blagosloveni, dakle za Cres i Istru te cieli hrvatski narod.

Družtvene.

Članove slovenske družbe sv. Mohora obavješćujemo, da su knjige za ovu godinu prispjele, te ih mogu dobiti kod g. povjerenika Monte Rizzi Villa Ožegović.

Prvi istarski Sokol u Puli priredjuje u nedjelju dne 20. t. mj. zabavu sa predstavom, tamburanjem i pjevanjem. Razpored priobćiti ćemo u budućem broju.

Poziv na izvanrednu skupštinu družtva „Zbor svećenika sv. Pavla u Trstu", koja će biti u četvrtak dne 24. oktobra 1901 na 10½ pred podne u Slovanskoj čitalnici u Trstu (ulica s. Francesco št. 2, I. nadstr.) Dnevni red: 1. Izvješće o sastanku austrijskih duhovnika u Beču dne 29. augusta 1901. 2. Nutrnja i vanjska organizacija družtva. 3. Slučajni predlozi.

U Trstu, dne 8. oktobra 1901.

Starešinstvo.

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca rujna sliedeći prinosi:

a) utemeljiteljni: gg. Karlović Petar kapelan — Trst K 100; Pečenko Karolina — Pazin K 80; Stefanutti Franjo župnik — Paz K 15;

b) podupirajući: gg. N. N. — Trst K 12; Sironić Anton — Trviž K 10;

c) darovatelji: gg. Pečenko Karolina — Pazin sabrala K 4·42; Sajina Ivan darovao K 20; Matika Josip — Pazin sabrao na malu sv. Mariju u Zarečju K 3·07; Gasparini Ivan — Sv. Vital K 5; Ujčić Josip bogoslov — Stari Pazin K 2; Fabiani Petar — Omišalj K 8; N. N. — Pazin sabrao K 6·40; N. N. motovunščina K 300; N. N. Višnjan K 10; Oklada na parobrodu „S. Giusto" K 2; N. N. — Pazin sabrao prigodom odlazka Pezdić-Antona K 8; Sabrano u Hotel „Europa" i kavani „Commercio" u Trstu prigodom pogreba priesvetlog biskupa A. Sterk K 146; Zgubljena oklada i partija skaka 22/9. 1901 u čitaonici Pazin K 4; N. N. — Pazin K 20; Gospodarska Zadruga — Podgrad sabranih mjesto vjenca na lies blagopok. biskupa Sterka K 27·50; Marčić Mate župnik — Golac na isti namjen K 10; Diminić M. — Šumbreg sabrao u selu Branjevac K 5; Uprava „Novog Lista" — Rieka darovanih od g. A. Sterk-a na uspomenu blagopok. brata si biskupa K 50; Matelić Ivan sabrao kod A. Sebeste župeupravitelja — Cerje K 11; Sebesta dr. Josip uplaćenih mu od jednog bolestnika K 60; Vitez Nežić Anton dekan — Čepić K 10; Sabrano kod Ivana Defar-a — Tinjan K 26; Poljanar dr. Ivan — Vrbnik K 10; Mahnić Ivan župan — Dekani K 10.

Plemenitim darovatelj najsrdačnije zahvaljenje se

Odbor.

U SMRT

Pre Šime Močiboba,

višnjanskog župnika.

Sonet.

Blažen, komu na rodjenoj grudi
Povrh cviećem obasuta tiela
Kazat mogu: Radišan kô pčela
Žrtvujuć se ne susta da trudi!

A takovi ne mru domu ljudi
I ostaju primjeri i djela
Za života te su dali ciela,
Uspavane od sna prenuv čudi.

Zašao si kô leteća zviezda,
Ne star, ne sied — al će duh Tvoj blagi
Bdjet nad rodom dok u pravâ snagi

Vrane stjera sa domaćeg gniezda,
Dok s' ispune Tvoje želje vruće
Da i Istra slavi uskrsnuće.

Split (Dalmacija). Gjuro Palavršić.

Restauracija

ŠEPUKA - PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slastice.

Najbolje tamburе izradjuje i prodaje

J. Stjepušin u Sisku.

Bisernice po for. 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, 4.—, itd.
Brači I. II. ili III. po for. 4.—, 4.50, 5.—, 6.—, 7.—, itd.
Bugarije I. po for. 3.50, 4.—, 4.50, 5.—, itd.
Bugarije II. po for. 4.50, 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, itd.
Berde I. po for. 20.—, 25.—, 30.—, 35.—, 40.—, itd.
Samice po for. —.70, 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, itd.
Dangube po for. 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, itd.
Primaške po f. 1.—, 1.50, 2,—, 2.50, 3.—, itd.

50 slotisa stoji for. 1— više.

Iluzne žice i sve što je u tu struku potrebito uz vrlo snižene ciene u izvrstnoj kakvoći.

U izradbu se primaju i sve druge vrst glasbala.

Preprodavaoci dobivaju popust.

Ilustrovano cienik bolijih tamburа šaljem svakomu franko i badava.

Umoljava se točna i čitljiva adresa.

Odlikovana god. 1900. na svjetskoj izložbi u Parizu i g. 1896. na milenijskoj izložbi u Budimpešti.

2781./1901.

Oglas natječaja.

Usljed zaključka občinskoga zastupstva razpisuje se ovim natječaj na mjesto

občinskoga kanceliste

sa plaćom od mjesečnih posticipatno plativih K 90.

Zahtjeva se liepo pismo i poznavanje hrvatskoga jezika kano uredovnoga u govoru i pismu te njemačkoga a po mogućnosti i talijanskoga.

Molbe imaju se podnesti podpisanomu do 31. tekućega oktobra.

Glavarstvo občine

Veleske, dne 7. oktobra 1901.

Načelnik:

Dr. Stanger.

Sve radoljube ljudne molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu" po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Prvo slovenske skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Da se jednom počne sa jeftinom prodajom robe na bazaru, to je jedna od najvećih švicarskih tvornica ura *rad reklame* meni poslala svoj fabrikat, da ga popularizira i *dok zaliha traje,* prodaja se sliedeće žepne ure sa finim radnjama skoro badava.

Svakoj je uri priložena košuljica od kože i jedno novo iznadjeno umanjujuće zrcalo kao dar, badava.

for. 2.10 stoji	jedna Nickel-Anker-Remontoir žepna ura sa posrebljenjem franc. lancem i kutijom.
for. 4.20 stoji	jedna prava srebrna Remontoir žepna ura sa američkim posrebrnjenim lancem i kutijom.
for. 4.70 stoji	srebrna ženska ura, Remontoir sa posrebrnjenim engleskim lancem i kutijom.
for. 11.— stoji	prava sa 14 karat. zlata Remontoir žepna ura sa elegantnom kutijom iz atlasa i lancem.

Sve je garantirano za 3 godine

Što ne odgovara rado se promjenjuje, ili se novac povraća, pak je tako svaki riziko izključen. Slični su oglasi patvoreni. Dobit se može uz gotov novac ili pošt. pouzećem kod tvrdke

BRAĆA HURVIZ

Skladište ura i zlatnih stvari na veliko. — Dobavljač c. kr. austr. saveza, drž. činovnika, i t. d. Ilustrovani cienici gratis i franko. **Krakov, Stradom 17.** Traže se agenti.

Treći svezak

Povjest Hrvata

od prof. Vjek. Klaića.

Do sada izašla tri svezka dajemo uz mjesečne odplate po K. 4.—.

Upravo je izašao treći svezak (drugoga svezka drugi dio) znamenitoga djela:

Povjest Hrvata

od najstarijih vremena do svršetka 19. stoljeća.

Ovaj svezak obuhvaća 20 štampanih araka, ukrašen je sa 77 slika, a stoji nevezan 6 kruna, tvrdo vezan 8 kruna.

Napisao ju

VJEKOSLAV KLAIĆ.

Koliko vrijedi djelo prof. Vjekoslava Klaića o povjesti Hrvata, priznala je u najnovije doba i slavna

„Matica Hrvatska", dosudivši piscu nagradu grofa Ivana Nep. Draškovića za godinu 1900.

Pozivamo sve dosadašnje predbrojnike da si nabave ovaj najnoviji svezak, a ujedno molimo, da svaki u krugu svojih poznatih, ovo za nas toli važno djelo, toplo preporuči za nabavu.

Da olahkotimo novim predbrojnikom nabavu do sada izašlih 3 svezaka, to evo javljamo, da smo pripravni sve do sada izašle svezke davati na mjesečne odplate.

Kod naručbe ili primanja knjiga imade se platiti prva odplata od K. 4.— a ostatak točno svakoga uzastopce sliedećega 1-ga u mjesecu.

Naručbe prima svaka knjižara i nakladna

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu.

Treći svezak

Broj 82. Pula, u petak dne 18. oktobra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svak., utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stoluje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Talijani opisani od jednoga svojega.

U jednoj od mjestnih novina objelodanio je rodjeni i osvjedočeni Talijan g. dr. Sante Lorenzetto niz članaka, u kojima crta pokrajinske i gradske odnošaje i podvrgava kritici djelovanje talijanske stranke.

Nismo se prije osvrnuli na njegovo pisanje i radi nestašice prostora i radi toga što smo čekali da svrši. Pa danas, kad je već završio svoje pisanje, hoćemo da upoznamo naše čitatelje sa osebinom jednoga njegovoga članka koji mnogo važe.

Polemizirajuć sa tal. novinama, koje su pisale „da je slava talijanske stranke što je uviek dielila dobročinstva slavenskomu pučanstvu", — Dr. S. L. opaža: Po talijanskim novinama dakle, hvala slavljenim talijanskim dobročinstvima, slavenski seljaci maršriraju u rukavicama i štapićem u ruci, nemaju dugova i razbacuju se novcem kao indijanski nababi.

A nije li naprotno istina, da niko nikada ni sanjao nije da dade budi kakovu pomoć onomu siromašnomu ljudstvu, koje živi u otrcanim kućarcima pobenavljeno, izdišuće?

Tko i letimice posjeti sela u nutrašnjosti Istre, lahko će uvidjeti svu nevolju, svu veliku biedu, koja se nadvija kao nadnaravna jejina nad onim seoskim lazaretima, u kojim čeljad umire još na životu. Meni se samomu dogodilo prilikom nekog izleta na Učku-goru, da nisam našao u jednomu od onih selašca na proplanku gore, zaboravljenom od Boga i od ljudi, ni kruha ni palente. A i u manje siromašnim selima, gdje ljudi goje vinovu lozu, djetelinu i pšenicu, kao n. pr. u Čabruničim ili Smoljancim, nisu riedki dani da grize glad pneumatički prazan želudac slavenskoga težaka.

Naši agitatori i sakupljači glasova na korist talijanske stranke znaju iz iskustva koliko upliva „pjat bigula sa salsom" na želudac i na savjest slavenskoga izbornika. Kao što ćuk s palice mičući se biesno i krečući se na hiljadu hirovitih načina razvraćenim očima vabi k sebi jato ptičica, tako isto u vrieme izbora vidjeti je talijanske agitatore, kako se veseli vraćaju sa sela predvodeći ciele čete nesvjestnih slavenskih seljaka, namamljenih od one silne poslastice, koja je za njih „biguli na salsi" i „srdjela slana". I kada blaguju stoje mučeć i zamišljeni sa nekom vjerskom pobožnošću okolo mirisa koji se uzdiže od posvećene tronožke pune makaruna, reklo bi se, da vrše nekakvi svečani čin!

(Vidite prodanci, kako vam se ljudi rugaju. Op. slagara.)

I to je slavljeno talijansko dobročinstvo! Ono dobročinstvo, koje, držeći se tjesnogrudnih načela nekog nacionalizma, koji pred svačim drhće, zaboravljajuć na snagu koja leži u uljudbi vlastite narodnosti, niekalo je Slavenima uviek i škole i nauku i naobrazbu i sve, da se nebi uljudjeniji i svjestniji odmetli od gospodujuće stranke.

Ne pitam je li bilo uputno tako raditi: dosta mi je da porečem tobožnju blagotvornost, koja se svadja u konkretnom slučaju na strahovitu ironiju.

U obće postupak Talijana proti Slavenima jest jednostavno takov, da se protivi i najelementarnijim načelima čovječtva a i pogledom na političko-narodni oportunizam, koji je savjetovao takov postupak imalo bi se mnogo česa reći!

Ako se pako od tobožnje službene talijanske dobrotvornosti, potičuće naime od pokrajinske vlade i pojedinih občina prodje na dobrotvornost pojedinaca, prispodoba je još žalostnija.

Jerbo se u našoj pameti pokazuje odmah ono izsisavanje poput sablazni bez srca, koje od valjkada vrše njeka gospoda, sram talijanske stranke, na škodu jadnih slavenskih seljaka, ekonomički zasužnjenih pod sramotni jaram ove talijanske plutokratičke kanalje. Pa se jošte prama njoj ima najveće poštovanje ili joj se barem takovo izkazuje zato, što ovi novi satrapi svemogući kod slavenskoga seljaka, koj o njima posve ovisi, sačinjaju najsjegurniju falangu na koju talijanska stranka može računati u vrieme izbora. I to je baš ta takozvana talijanska dobrotvornost, toliko hvaljena i slavljena od nacionalne tal. stranke.

Istina je, da se kadkada zemaljski odbor ili kdji municipij dadu zavesti strujom neobične velikodušnosti na korist koje seoske slavenske občine; nu, razmotriv stvar iz bliza, odmah se pozna da to dobročinstvo nosi na sebi istočni grieh okorišćenja: „do ut des, facio ut facius" (dajem da dadeš, činim da činiš.)

Tako se je vidjelo nedavno puljski municipij slati gradjevne činovnike u bližnju Valturu za obnovu crkve i škole u tom selu, obnove, koje su stojale hiljade forinta, dočim je naš municipij mogao taj novac uporabiti u važnije svrhe. U ono vrieme Don Angjelo, veseli valturski župnik, zalazio je svakoga tjedna, i češće, u Pulu, da sjeti načelnika, kako kod prezidanja crkve valja imati obzira prama jednom ili drugom zahtjevu, da bude na diku mjesta — a medjutim se inžinir Ivančić trudio da žurno riše zvonike i krstionike u rokoko slogu, te da tako zadovolji želama zauzetoga Don Angjela. Nagrada: glasovi Valturaca za talijanskoga kandidata! (Eto sad znate Valturci, kako su s vama trgovali! Op. sl.) Nego kod izbora Valturci se odmetoše i glasovaše za slavenskoga kandidata. Valturci, velim, su nas izigrali!

Čini mi se, da jošte vidim pred očima jadnoga dra. Stanicha, predsjednika izborne komisije u Valturi! Lice mu je uzelo surov izraz i tvrd kako kakvoga bizantinskoga svetca usjećena u drvo; te glasom, izdavajućim nutrnje negodovanje, pripoviedaše skupu ljudi sabranih okolo njega na Porti Aurati „quei porchi i ne gaveva tradi!" (one svinje su nas izdale). Eto bili su svinje: jer kao Slaveni usudiše se glasovat za slavenskoga kandidata!

Tako taj izborni dan koštao je poreznike grada Pule liepu cifru (nevaram li se) od 15 tisuća forinta sa zbilja utješljivim uspjehom (nama se čini da će platit valturska občina od svoga što je još žalostnije. Op. ured.).

* * *

Tako piše pravi Talijan dr. S. Lorenzetto o svojim sunarodnjacima, medju kojim se uzgojio i živi, i koje on dobro pozna. Nama je njegovo svjedočanstvo dobro došlo i to svjedočanstvo će ostati, niko ga više ne sbriše. Iz njegovog opisa, eto dobivaju i prijatelji i neprijatelji pravu sliku istarskih odnošaja, žalostnih odnošaja, koje podržaje u ovoj tužnoj zemlji i sama austrijska vlada, pušćajuć da pašuje obiestna talijanska plutokracija po svojoj miloj volji, da biesno gnjavi goloruko raju, koja se nastoji braniti ali se težko obranjiva. Neka si Talijani to svjedočanstvo u okvir postave, da im služi na diku.

Pisac članka g. Dr. S. L. završujuć dao se zavesti od „straha pred slavenstvom", koje obuhvati sve naše protivnike, koji nas u dušu ne poznaju, kad o nama govore, pa kliče „nedaj bože, da bi ikada Slaveni zavladali u Istri, jer bi onda još gore bilo!" — i navadja neke primjere.

Nećemo polemizirati o tomu sa gosp. članko-piscem, već ćemo mu reći samo da prvi svjetski umovi, predvidjajući slavenski vieck u Europi i nadmoć slavenskoga plemena, očekuju, da će tek onda zavlati pravica, sloboda, jednakost i bratstvo na svietu, kad se to dogodi.

DOPISI.

Iz Vižinade pišu nam dne 15. t. mj. Izvolite g. uredniče zadnju Vašu viest odavle, priobćenu u 80. br. „N. Sl." o nesretnom dogodjaju sa onim radnikom Hrvatom, još ovim popuniti.

Na blagdan sv. Jeronima posvadili se u krčmi Filomene Pahović radnici Hrvati sa radnici Talijani s nepoznatog nam uzroka. Do krvoprolića ipak nije došlo, jer se brzo svi razbjegoše, koji bijahu u krčmi. Zadnji je ostao radnik Hrvat, koga pograbiše občinski stražari, t. j. občinski stražar Saravalo i stražar Kramar, kojega je občina uzela u službu radi sajma, da pazi na mir i red.

Stražari odvedoše onoga radnika u zatvor. Tamo je došao kasnije liečnik ali neznamo što je na bolestniku ili ranjeniku našao i što mu je prepisao. Toliko znamo, da je radnik ostao čitavu noć sam bez ikakve pomoći.

Sliedećeg dana našli su ga u zatvoru mrtvoga. Pozvana iz Motovuna sudbena komisija, da je ustanovila 4 rane na mrtvacu, i to na glavi, ramenu i rukuh. Nekoji kažu, da je imao rana i na tjelu. Liečnik, da je kazao da nemože kazati od koje je rane umro, čemu nevjerujemo. Pošto se je pronio glas, da su stražari iztukli i ranili radnika bijahu obojica zatvoreni. Saravalo bijaše dva dana u zatvoru ali ga kasnije pustiše na slobodu. Kramar nalazi se još i sada u zatvoru.

Važno bi bilo doznati, da li je istinita tvrdnja krčmarice Filomene, da je naime pokojni imao one večeri kad ga izraniše novaca kod sebe, a sledećeg dana nenadjoše ništa. Ona da kaže, da je imao radnik banknotu od 10 for., koju je hotio promjeniti i njom račun platiti, ali toga drugovi mu nedozvoliše, već platiše sami račun. Tih 10 for. i drugog novca da nenadjoše sliedećeg dana kod mrtvaca.

Sudbena će oblast i to izpitati.

Znatiželjni smo, što će se sudbenom iztragom dokazati i da li će stignuti zaslužena pedepsa one, koji su siromaka radnika nasilno spravili na drugi svjet.

Iz Tinjana pišu nam 7. t. mj.: Vidila žaba, gdje konja kuju, pak je i ona digla nogu.

Tako čine naši protivnici. Gdje naši ustroje jednu školu, ajde oni valje drugu na truc. Tako i za posujilnice.

Sinoć poslije večernje vidili smo križanske mačke dolaziti u Tinjan; zatim vidjesmo i par Supetarca, dakako iz sela Glavice, koji se kod pravog udovca sakupili. Govori se, da su ustrojili nekakvu posujilnicu talijansku.

Nitko pametan nebi smio zamjeriti, što se i talijanska posujilnica ustraja, nu poznavajuć osobe, koje su glavni podlicatelji, zbilja svakomu čini se to poduzeće smiešnim. Nu nek jim bude. Glasoviti Rajko, koji je bio najprije benevrekar, pak benevrekar Talijan, pak benevrekar tvrdi Hrvat, pak socijalist, pak sada opet Krstićevac-Talijan, govorio je talijanski na skupščini: in toškanjo. On je valjda uložio one tisuće, koje ima kod naše posujilnice u Trstu!! Doveo je sobom i oba Marka i staroga Niemca i onoga postolara, koji bi rado biti perit. I to su svi narodni odpadnici iz Kringe. Liepo zaista družtvo! Može zbilja Rajko da jih popelje malo po svietu kao i Krstić Rukavčane, tim bi možda dobio, da namakne barem interes i špitalske troškove. Kod skupštine bio je i križogled, zvan Krstić, kojeg marljivi otac morao se radi njegovog nehajstva upoznati sa vjerosijskim zavodom u Poreču i našom posujilnicom u Tinjanu.

U krčmi kod Krpileta kričali su: Viva Krstić!!

Izrazili se jošte mačići, da će sada, kad su ovu posujilnim otvorili, pobjediti u Tinjanu kod izbora fiducijara za zemaljski sabor. Mi jim već unapried čestitamo! Kakvo stablo, takov plod!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča bi reć, da se je križanski Rajko Krstiću zapisal?

Jur. Zač par para i u crikvi najde.

Fr. Ma ter bi bil on pred ko lito sve Talijane va žlici vode utopil.

Jur. Ča paraš, da mu veruju ni sada poštani Talijani?

Fr. Vero nemoru, zač bi mogal i njih prevarit, kako je prevarin i svoj narod.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Jučer se otvoriše vrata carevinskoga vieća na obično jesensko zasjedanje. U prvih sjednicah da neće vlada predložiti državnoga proračuna, da dade tako prilike, da se razprave prešni predlozi, kojih će biti stalno mnogo.

Trščanski „Il Piccolo“ od dne 16. t. mj. razpravlja pod naslovom „držanje i rad zastupnikah u Beču“ o tom, kako bi imali postupati članovi talijanskoga kluba na carevinskom vieću. Naglasiv, kako su talijanski zastupnici morali u opoziciju već za poslednjeg zasjedanja carevinskoga vieća dokazuje, kako se je od tada položaj u „talijanskih“ pokrajinah Austrije samo pogoršao i kako neima ni najmanjeg povoda, da bi mogli talijanski zastupnici svoje držanje promjeniti. Zatim navadja pojedine slučaje, koji bi imali dokazati, kako je vlada neprijateljska Talijanom svuda, gdjegod ih imade. Tako je ta tobože n e p r i j a t e l j s k a vlada u Trstu dokinula talijansko gombalačko družtvo, što je onomadne i ministarstvo potvrdilo; ista vlada daje Hrvatom Istre povrh hrvatske gimnazije u Pazinu, još i hrvatsku paralelku isto tamo. S druge strane nije središnja vlada učinila ni koraka da dodje u susret „braći“ Trentincem u poslu njihove autonomije. I tako je rečeni list jasno dokazao, da je u istinu cesarska vlada neprijateljska Talijanom, s kojimi da postupa kao maćuha. Radi toga pozivlje talijanske zastupnike na odlučnu opoziciju u državnom saboru neka vlada ućuti svu gorčinu talijanske osvete.

Uboga vlado! Što ćeš ti morati, da podneseš zbog te osvete. Sirotani Talijani tlačeni su i gaženi od Slavena u Istri, Trstu i Goričkoj tako, da nemogu slobodno ni odahnuti. Svemu tomu kriva je cesarska vlada, koja je izručila upravu tih pokrajina nezasitnim i krvoločnim Slavenom, koji neimaju smisla ni za pravo ni za zakon. Nije li to bolna ironija!?

Obiestni i oholi Talijani neznadu već što poduzeti, da se oduzme i goli život biednim Slavenom, pak još imadu obraza vladi, koja ih svuda i u svemu podupire, spočitavati, da im je protivna, da podpomaže Slavene na štetu Talijana! Tu talijansku komediju imali bi već jednom i odlučujući krugovi javno odkriti te nezasitnim i objestnim Talijanom doviknuti, neka neizazivlju srčbe onih, koje tlače i gaze i koji su im izručeni na milost i nemilost.

U Beču će dakle talijanski zastupnici tjerati ostru opoziciju proti onoj vladi, koja ih maže i tetoši i koja podržaje nezdrave i nesnosne odnošaje u našem Primorju. Dali bismo glavu, da će ta ista vlada, proti kojoj će talijanski zastupnici u odlučnu opoziciju, kod predstojećih izbora u Istri i Goričkoj podupirati svimi silami upravo one, koji će njoj u Beču oponirati. Mi smo već vični na takovo postupanje, te neće nikoga od nas iznenaditi; bude li vlada ovdje podupirala onu stranku, koja će njoj u državnom saboru činiti neprilike.

Kod naknadnih izbora za češki sabor u izvanjskih občinah izabrana bijahu 2 Mladočeha, 1 radikalac češki, 3 njemačka liberalca, 1 pristaša njemačke pučke stranke, 1 Staroniemac i 2 agrarca. Ponovno ima se obaviti 8 užih izbora. Trgovačke komore u Pilzu i Budjejovicah izabraše po jednoga Mlado- i Staročeha, u Pragu po 2 Mlado- i Staročeha, u Reichenbergu i Hebu 7 njemačkih liberalaca.

Srbija. Dne 14. t. mj. sastale su se u Biogradu obje zastupničke komore za prvi put na sjeditbu usljed novog ustava. Vlada je pripravila više osnova, koje će imati da razpravi narodno zastupstvo. Vlada hoće, da se u prvom redu preustroji autonomna občinska uprava, zatim će doći na red osnova o pravu sakupljanja i udruživanja, pak o tisku, financijalne preinake za uzpostavu gospodarskog ravnotežja u proračunu i konačno obrtni zakon. Pošto imade vlada u obih komorah odlučnu većinu, može biti stalna, da će biti prihvaćene sve njezine osnove.

Južna Afrika. Rat izmedju Engleza i stanovničtva dvih republika južne Afrike traje već preko dvie godine. Naduti Englezi držali su odmah s početka rata, da će biti doskora gotovi sa šačicom buntovnika — kako su nazivali tada junačke Bure. Medjutim pokazali su ti buntovnici, da znadu braniti i štititi svoju domovinu kao pravi junaci do zadnje kapi krvi. Englezi napinju sve sile, da unište burske čete, ali im to neće poći tako lahko za rukom, jer se Burci bore za pravednu i svetu stvar.

Mjestne:

Umirovljenje. Lučki zapovjednik kontreadmiral g. Ivan pl. Hinke u Puli zamolio je, da se ga stavi u stanje mira. Dne 1. novembra zadovoljiti će se njegovoj molbi, te će toga dana kontraadmiral g. pl. Hinke predati zapovjedničtvo luke-tvrdjave Pule novomu zapovjedniku. G. pl. Hinke nastaniti će se u furlanskom gradiću Ronki.

Prvi istarski Sokol u Puli priredjuje u nedjelju dne 20. listopada zabavu u družtvenih prostorijah sa sliedećim rasporedom: 1. Jenko: „Naprej“, koračnica, udara mješ. tamburaški zbor. 2. Allstrom: „Valse elegante“, tamburaški zbor. 3. M. Paić: „Djed i unuk“, od P. Preradovića, krasnoslov. 4. E. Jelušić: „Noćni stražari“, zbor od I. Zajca, tamburaški zbor. 5. J. Moineaux: „On je gluh“, šaloiga u jednom činu. 6. Šviglin: „Z bogom more“! — varijacije za brač I. solo uz pratnju tamburaškog zbora. 7. Eisenhuth: „Sretan imendan“, mazurka, tamburaški zbor. 8. I. Zajc: „Tri čaše“, pjesma, izvadja tamburaški zbor. 9. E. Jelušić: Starčevićeva himna“, zbor od Vilhara, tamb. zbor. 10. Ples. — Ulaznina: Za članove: po osobi 60 h. za obitelj K 1. Za pozvanike: po osobi K 1, za obitelj K 2. — Početak u 8 sati u večer. Odbor.

Spomenploča za poginule vojnike c. i kr. mornarice u Kini. Njegovo Veličanstvo car i kralj Franjo Josip upravio je zapovjedniku mornarice barunu Spaunu ovo zapovjedno pismo: „Momu zapovjedniku mornarice! Sa Mnom domovina oplakuje one hrabre pomorske častnike i momke Moje mornarice, koji su — pripadajući vojsci onih brodova, što su za posljednjih meteža bili odaslani u Kinu — u vjernom vršenju svoje dužnosti izgubili život. Moja je volja, da se na dostojnoj spomenploči, koja se ima postaviti u pomorskoj crkvi u Puli, sačuva domovini za svu budućnost u časnoj uspomeni imena svih onih pripadnika Moje vojne pomorske mornarice, koji su tekjem spomenutih ratnih događaja u boju poginuli ili nevoljama podlegli. Nalažem Vam, da Mi prema tomu shodne predloge iznesete. U Beču, 7. listopada. Franjo Josip v. r.

Ribarenje sa dinamitom. Ovih dana zaplienio je jedan ribarski stražar u Premanturi dvojici ribara 15. kilogr. ribe usmrćene dinamitom. Ribari čuvajte se takvog ribarenja, jer je pogibeljno za vas i za zdravlje vaših suobćinara o k tomu uništuje se dinamitom zarod riba.

Pokrajinske:

50-godišnjica misničtva. Iz Maloga Lošinja pišu nam, da je tamo proslavio veleč. g. Ivan Skopinić 50-godišnjicu svoga misničtva. Prvu sv. misu čitao je g. jubilarac prve nedjelje mjeseca oktobra 1851.

Sjednica odbora talijanskoga političkoga družtva za Istru obdržavana bijaše dne 14. t. mj. u Trstu pod predsjedničtvom zastupnika Bennati-a. Predsjednik je odboru priobćio viesti koje je primio z raznih stranah Istre o položaju obzirom na predstojeće zemaljske izbore. Izviestio je nedalje o koracih, koji bijahu poduzeti u svrhu izborne agitacije. Konačno bijaše zaključeno, da se sazove središnji izborni odbor, koji će urediti izbornu agitaciju i rukovoditi sa izbori. Taj će odbor sastojati od članova odbora talij. polit. družtva, od predsjednikah mjestnih izbornih odbora, od načelnikah talijanskih občina, od predsjednika trgovačke komore u Rovinju i od zastupnikah iz veleposjeda. Predsjedniku bijaše naloženo, da sazove čim prije taj središnji izborni odbor.

Stavljajuć ovo do znanja našim prijateljem širom Istre, molimo ih, da se dadu na posao, jer neprijatelj radi, živo radi oko toga, kako bi nas uništio.

Iz Rovinjskog sela plšu nam: Ljetos urodilo je, gosp. uredniče i kod nas grožđje u većoj mjeri nego li prijašnjih godina. Vina će bit više nego li lane, nu s druge strane će mu ciena biti niža, jer kmet treba novaca, da plati porez, interese, dugove itd. a rovinjska gospoda nastoje, da čim jeftinije kupe bilo grožđje, bilo vino. Tako se je nečuvenih stvari dogadjalo kod prodaje grožđja talijanskim trgovcem, koji su nudjali po 1 novčić za kilogram, da ga uzmognu kasnije preprodati za 10 i više novčića.

Na ovakav i slične načine nastoje rovinjska gospoda gospodarstveno uništiti našeg ubogog kmeta, da ga učine svojim robom, s kojim onda postupaju kao sa niemom živinom.

To su ti naši rovinjski talijanski židovi, koji gule ubogi narod, te koji nemaju u tom pogledu milosrdja niti sa svojim talijanskim kopačem, koji jedva diše pod jarmom, kog su mu talijanska gospoda naprtili i koji javno viču „živio Laginja!“ Tako daleko dotjerali su Talijani sa svojimi kolovodjami na čelu, a ako naš ovdašnji narod nije još podlegao tom talijanskom nasilju, znak je, koli je krepak i svjestan ovaj naš narod.

Preporučujemo najtoplije našim trgovcem naše ovdašnje kmetove, kod kojih će naći dobru kapljicu za jeftin novac.

Za gradjevne poduzetnike. Kod c. kr. financijalnoga nadinspektorata u Kopru obdržavati će se dne 3. novembra t. g. u 11. sati u jutro javna dražba za popravak erarnih skladišta br. III. i XIII., te službene kućice u Fizini. Uzklikna ciena je kruna 1530·33. Proračun i ostale podatke može se razgledati u spomenutom uredu.

Ravnatelj biskupskog konvikta odlazi. Znali smo već nekoliko vremena, da je javio svojim predstojnikom veleč. g. Ante Ellner, ravnatelj biskupskog konvikta u Trstu, da napušta konvikt i da ide na svoju župu u Veprinac. Marljivoga, radinoga i požrtvovnoga ravnatelja g. Ellnera morali su na taj korak sklonuti težki razlozi, kojim se neće moći nitko oprieti. Za sam konvikt je velika šteta, što odlazi ravnatelj mu Ellner, jer će težko biti naći mu ravna nasljednika.

Ljubljanskomu „Slovencu“ brzojavljaju iz Trsta dne 13. t. mj., da je g. ravnatelj Ellner odstranjen po sadašnjem upravitelju biskupije, što dakako neodgovara istini.

Židovski listovi, koji imadu danas pristup u biskupsku pisarnu i koji znadu tako rekuć i ono, što koji svećenik kuha il jede, nisu stalno motrili liepim okom uzornoga svećenika. Slavena na čelu konvikta, u kojem bi mogao danas sutra zagospodovati kakav suradnik „Piccola“, „Indipendenta“, „Gazzetina“ itd. itd. Pa zašto nebi? Tà svi ovi listovi rade neumorno za zloglasnu „Lega Nazionale“ a ona radi s l o ž n o sa družtvom za uzgoj talijanskog svećenstva tršćansko-koparske biskupije, komu je na čelu biskupski vikar preč. g. Petronio!

* * *

Gradačka „Tagespost“, u kojoj spr-čuju talijanaši Primorja sve ono zlo proti nam Hrvatom i Slovencem, koje nemogu sami doma prokuhati, donaša u istom predmetu u subotnom broju iz Trsta sliedeću brzojavku:

„Kapitularni vikar monsignor Petronio odlučio se, da ukine nekoje zloporabe pokojnoga biskupa Sterka, prijatelja Slavena. Medju ostalim odstranio je iz Trsta župnika Ellnera, Čeha, koga je bio biskup Sterk činio doći u Trst iz njegove župe u Voloskom, da mu izruči ravnateljstvo biskupskog konvikta, toga rasadišta slavenskih bogoslova. Ellner je već bio poznat kao slavenski agitator“.

Taj brzojavci daje židovski „Il Piccolo“ od dne 13. t. mj. sliedeće tumačenje: „Ellner, o kojem govori brzojavka gradačkoga lista, nij- bio župnikom u Voloskom, nego u A p r i a n u (Veprinaz) u kotaru Voloskom. Poreklom iz Moravske, pozvan bijaše u Trst, gdje je vršio — osim službe ravnatelja konvikta, također službu namjestnoga vjeroučitelja na njemačkoj državnoj realci. Tim, što ga odalečiše od njegove župe, u kojoj ima po kanoničkom pravu i po državnom zakonu (7. maja 1874) dužnost prebivanja, počinjena bijaše očita nepravilnost, koju je kapitularni vikar morao dokinuti i koju je dokinuo“. — Tako navedena dva lista o župniku i ravnatelju Ellneru.

Na te dvie viesti valja nam sliedeće opaziti: Tumačenje trščanskog „Čifutića“ brzojavke gradačkog lista, podaje nam novi dokaz, da je rečeni list u uzkoj svezi sa talijanskimi katoličkimi svećenici, odnosno sa biskupskom pisarnom. Kako je on inače mogao doznati: 1. da je veleč. g. Ellner župnikom u Veprincu, nipošto u Voloskom; 2. da je rodjen Moravac; 3. da je vršio službu ravnatelja u konviktu i namjestnog vjeroučitelja na njemačkoj državnoj realci; 4. da je počinjena tim, što se ga je pozvalo sa njegove župe u Trst, nepravilnost po kanoničkom pravu i po državnom zakonu? Svega toga nebi bio znao, nit za sve to doznao čifutski list bez pomoći i bez ubaviesti od strane svećenika, i to od strane talijanskih svećenika, jer pošten slavenski katolički svećenik pogreznuo bi se prije u zemlju nego li bi stupio bilo u kakvu svezu sa listom, koji prezire katoličko svećenstvo svega svieta, i koji se liže okolo onih talijanskih svećenika, koji služe njegovim židovskim nakanam i težnjam. Takovim svećenikom, pa stojali oni bilo kako visoko, dobacujemo mi sa dubokim prezirom: Pfui!

Nova škola. Jučer se otvorila škola naše družbe sv. Cirila i Metoda u Vabrigi kod Tara u porečkom kotaru. Oduševljenje naroda neopisivo. Zastupali su ravnateljstvo „družbe“ tajnik g. Viktor Car

Emin i Tinjanski načelnik g. Šime Defar. Upisalo se okolo 40 učenika a još nisu svi upisani. S dobrom srećom!

Lov na zeceve — sa talijanskim bojam! Tršćanskoj „Edinosti“ pišu iz Podgorja — kod Kozine, da su nedavno priredili tršćanski lovci lov na zeceve. Tamošnje kmetove, koje su uzeli za gončine, obukoše tršćanski lovci u talijanske narodne boje, i to jednoga u zeleno, drugoga u bielo, a trećega u crveno. Ta gospodska varka da nije nimalo smela one gorske zeceve, koji se nedadoše preplašiti od talijanskih boja. Nekoji drzovitiji zecevi čekali su dapače na mjestu talijanašku gospodu misleći, da će jednomu ili drugomu od njih obiesiti talijansku zastavu . . . . na rep!

Konačno! U br. 80. „N. Sl.“ priobćili smo viest iz Buzeta pod naslovom „Dobar početak“, kojom nam se od tamo javlja, da je novoimenovani kapitularni vikar poslao tamo za duhovnog pomoćnika mladoga svećenika, starinom i imenom Hrvata, po odgoju i čuvstvu Talijana, g. Jurja Poropata.

O dolazku tog mladog talijanskog svećenika u Buzet pišu tršćanskomu „Židovčiću“ dne 16. t. mj. od tamo: „Od malo dana došao je amo kao duhovni pomoćnik mladi svećenik don Juraj Poropat, marljiv i pobožan, koji se razlikuje od posliednjih duh. pomoćnika don Skalskoga i don Skvarza i od njihovih predšastnika, koji su na razne načine izazvali nezadovoljstvo pučanstva. Pravedno bijaše, da nakon 20 godina imade konačno i talijansko pučanstvo Buzeta jednoga talijanskoga svećenika“.

Prosit, monsignor Petronio!

Iz Voloskog pišu nam dne 11. t. mj.: Ovdašnji „Narodni List“ tuži se u jučerašnjem broju, da je družtvo „Ungaro-Croata“ vrlo proždrljivo družtvo, da bi htjelo sav dobitak bilo drugih družtava, bilo pojedinih obrtničara — zasebnika kao fijakera, barkariola itd. sebi prinštiti time, što iz Opatije svaku sedmicu čini po 5 do 6 izleta, tako da ovi potonji, većinom siromasi, usljed te velike konkurence križem rukama stoje i jedva jedvice žívotare. Nije to osamljena tužba, koja se diže proti rečenom družtvu; danomice čitamo u hrvatskih novinah pritužbe radi neshodnih sveza, skupih ciena, konkurencije, nepoštivanje hrvatske trobojnice i čustava hrvatskog poobalnog življa itd., te je vrlo shodan predlog, što ga je postavio jedan hrvatski list, da rodoljubi ustroje posebno čisto hrvatsko poobalno družtvo, kako se je to pred njekoliko godina namjeravalo, koje će ne samo svoje interese gledati, već i interese hrvatskoga naroda znati štititi.

Dionice „Ungaro-Croate“ poskočile su od 1000 na preko 2500 for., što znači, da družtvo usprkos velikom rezervnom fondu imade visok dobitak, pa pošto neima konkurencije, izrabljuju položaj. Šta njih briga, da li pri tome trpi ugled Hrvata, glavno jest, da se njezin Wertheimovice pune domaćim i tudjim novcem. Novac, novac i novac! To je njena lozinka. Ta dobila je i veću subvenciju od madjarske vlade, da se ljepše širi madjarska ideja po „magyar-tengeru“.

Ako pak k tomu pomislimo, da je njezin pročelnik rodjen Hrvat, da su glavni dionićari Hrvati, onda se čovjek zbilja zgraža, kad pomisli, kako mogu ta gospoda, premda neoskudjevaju, tako zanemarivati svoje patriotske dužnosti.

Na noge dakle, rodoljubi Hrvati! Ustrojite malo ali čisto hrvatsko poobalno družtvo, pa nećemo onda trebati ni kod izleta ni kod putovanja moljakati se gospodi „Hrvatima“ oko Ungaro-Croate.

Nedignuti novci. Ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu priobćuje imenik osoba, kojim bijahu sa raznih pošta poslani novci, pa je nedigoše mjeseca septembra t. g. Izmedju nakaznica, koje bijahu odaslane iz Pule, nalaze se i ove: Gaetan Katić Dubrovnik 5 kruna; jedan slovenski list u Ljubljani kruna 8·40. Ove nakaznice mogu dobiti odašiljatelji natrag putem svog poštanskog ureda ili kod ravnateljstva u Trstu dokazav, da im taj novac pripada.

Otvorenje željezničke pruge Trst-Poreč. Novine javljaju, da će se predati prometu nova istarska željeznica Trst—Poreč dne 1. decembra t. g. Ako smo dobro obaviešćeni, neće biti već toga dana predana prometu čitava pruga, već samo jedan komad, i to iz Trsta do Bujah.

Iz drugih krajeva:

Proslava tridesetgodišnjice uredničkovanja g. zastupnika Biankini-a obavljena bijaše prošle nedjelje u Splitu vrlo sjajno, te se je sakupilo 230 kruna za tršćanske slovenske škole.

Na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda u Istri“. Dne 5. t. mj. priredišе vrledni hrvatski rodoljubi u Velikoj Gorici koncert u proslavu 400-godišnjice hrvatske književnosti a na korist naše „Družbe sv. Cirila i Metoda“. Čisti prihod toga koncerta bacio je 116 kruna, koje je onaj zaslužni odbor odmah poslao blagajniku naše „Družbe“. Zahvaljujúć se u ime naše sirotinje neumornomu odboru i svim rodoljubom Velike Gorice na plemenitom milodaru, kličemo mu: Vivant sequentes, i Bog platio!

Profesor na hrvatskom sveučilištu g. Nadko Nodilo zatražio je, kako pišu hrvatski listovi, da se ga stavi u stanje mira. Ove godine nije g. prof. Nodilo ni priglasio svojeg predavanja. Prof. Nodilom gubi hrvatsko sveučilište jednu od najvrstnijih svojih sila i jednoga od najobljubljenijih profesora.

Spomenik pokojnomu Račkomu. Zagrebačke novine javljaju, da je jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti povjerila mladomu domaćemu umjetniku g. Rudolfu Valdecu, da izradi nadgrobni spomenik bivšemu predsjedniku akademije i odličnomu hrvatskomu povjestničaru dru. Franu Račkomu u arkadi na mirogojskom groblju. G. Valdec da je već zamislio osnovu za spomenik, koji će sastajati od ploče od repentanborskog mramora, pred kojom će biti stalak od zelenog mramora takoga „verde mare“. Na stalak smjestiti će se poprsje neumrlog učenjaka, izrađeno od medi.

Sastanak načelnika Dalmacije. Načelnik najvećeg grada Dalmacije — Splita — i kao stariji muž, g. Milić, pozivao je za dne 16. t. mj. sve hrvatske načelnike Dalmacije na sastanak u Split. U pozivu kaže g. načelnik medju ostalim: „Ozbiljni dogodjaji sadašnjega vremena toli u pokrajini, koli van nje, potiču misaonog rodoljuba na prosudjivanje sredstava za podignuti hrvatski narod na veći rad u svrhu osiguranja njegove budućnosti“.

Nebi se možda mogli sastati i načelnici hrvatskih i slovenskih občina Istre prije predstojećih nam izbora za zemaljski sabor?

Za hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu. Hrvatskim listovom javljaju iz Rima, da su dne 4. t. mj. na 12½ sati svi katolici iz Istre, Dalmacije, Hrvatske i Bosne, a načelu im novoimenovani zadarski nadbiskup presvj. g. M. Dvornik, pošli na austro-ugarsko poslaničtvo kod sv. Stolice, da čestitaju kraljev imendan. Tom prigodom je poslanički savjetnik grof Starzenski uvjerio naše zemljake, da su neistiniti glasovi lažiliberalnih talijanskih novina o dokinuću papina breve-a, jer da kralj Fran Josip neće nipošto, da dira, a još manje, da uništi ono, što je sv. Otac papa odredio.

Zaruke nadvojvodkinje Jelisave Marije. Mlada kćerka pokojnoga prieslonasljednika nadvojvode Rudolfa i nadvojvodkinje Stefanije, cesareva unuka Jelisava zaručila se je dne 14. t. mj. sa nadporučnikom princom Ottom Windischgrätzom.

Te zaruke iznenadile su sve one, koji su očekivali, da će mlada nadvojvodkinja dati danas sutra svoju ruku i srce komu potomku vladajućih kuća. Nu reć bi, da je i kod nje odlučivalo kod izbora zaručnika srce, kao što i kod njezine majke grofice Lonyay i kod drugih članova carske družine.

Riečki „Ungarezi“ povadjaju se za Madjari. Poznata je činjenica, da je kod svakih izbora u Madjarskoj svakojakih nemira i izgreda, kod kojih ostane na bojištu mrtvih i svakojako ranjenih. I riečki „Ungarezi“ htjeli su povodom zadnjih izbora za madjarski sabor sliediti u tom svoju viteźku braću.

Izpiti uzposobljenja za pučko gradjanske škole na c. k. ženskom učiteljištu u Gorici započeti će dne 4. novembra t. g. u 8 sati u jutro. Dotične molbe valja predložiti odnosnom izpitnom povjerenstvu najdulje do dne 20. t. mj.

Kuga na parobrodu riečkog družtva „Adria“. U Manilji pojavila se kuga na parobrodu „Szapary“ riečkog parobrodarskog družtva „Adria“. Dva mornara oboliše od kuge i obojica umrese. Jedan od tih nesretnika bio je Andrija Zec iz Luke Šipanjske u Dalmaciji, drugi naš zemljak mladić Marijan Deśković iz Kraja mošćeničkog — u Istri.

Sada je kuga posve prestala na parobrodu i neima više nijednog bolestnika, te će parobrod čim svrši karantenu zaploviti put Rieke.

Dvojaka mjera — u Italiji. Ovih dana vodila se u Rimu razprava proti Boži Glavinovichu iz Splita, o kojem raznèsoše glasove, da je pošao u Rim, da ubije neku visoku osobu Vatikana.

Razpravu je vodio sudac Giacobini, javnu obtužbu zastupao je Zozzi a obtuženoga branio je odvjetnik Carnebianca.

Obtuženi je izjavio, da je Talijan — jer Dalmatinac, da je socijalista, da je došao u Rim radi zabave. Britvom, koju nadjoše kod njega, da je rezao kurje oko na nozi!

Javni tužitelj zahtjevao je, da se ga odsudi na 30 dana zatvora radi nedozvoljenog nošenja pogibeljnog oružja.

Branitelj označio je zahtjev javnog tužitelja pretjeranim; obtuženoga imalo bi se kazniti najblažijom kaznom. Svoj govor zaključi toplom preporukom, da se nepostupa strogo proti Talijanom, koji nepripadaju kraljevini. Množtvo občinstva, koje bijaše u sudbenoj dvorani, poprati braniteljevu preporuku burnim odobravanjem. Sudac, umiriv ugrijano občinstvo; odsudi obtuženoga na 15 dana zatvora. Občinstvo se je na to razišlo nezadovoljno.

Iz ove razprave crpimo nauku, da igra u Italiji veliku ulogu u sudbenih dvoranah občinstvo i da se mogu talijanski sudci držati dvojake mjere, jedne za domaće Talijane, a druge za... nespašene Talijane!

Oštar al pravedan sudac. Poznati talijanski pisac Herkules Vidari, liberalac i pristaša jedinstvene Italije, izdao je knjigu pod naslovom: „Sadanji politički i socijalni život“. U toj knjizi raspravlja o Rimu, glavnom gradu, zadjeva se o papinstvo, ali priznaje i sam, da na „rimsko pučanstvo još svagda djeluju stare papinske uredbe“. Vrlo oštro kritizuje sva ministarstva počevši od Cavoura, obara se na parlamentarizam, a obće prilike ovako riše: — U socijalnom smjeru nije vlada ništa učinila, nego što nam je dala tek nekoliko biednih zakona... Javne radnje umanjene su, svedene na najmanji obseg, dok vojsku valja uzdržavati s tolikim teretom, koji nadmašuje snagu zemlje. Porezi dan na dan veći i nesnosniji, a udaraju se na najpreče životne potrebe. Vrela narodnoga blaga presušila su, obrt osiromašuje Parlamentarizam je presilan, svakamo dopire, svuda vlada protekcija. Malene se kazni strogo, a u odličnike i mogućnike ne dira se. Povjerenje u pravdu uzdrmano je, svuda pobjedjuje affarizam; autoritet oblasti jednak je ništici, svake moralne obveze nestalo je. — Tako sudi liberalac o liberalnoj Italiji!

Nesreća na željeznici Rieka—Karlovac. Dne 11. t. mj. u 2 sata u jutro stajao je na postaji „Mejci“ na željezničkoj pruzi Rieka—Karlovac jedan teretni vlak, koji je imao krenuti put Rieke. U to doleti sa postaje Plase drugi teretni vlak, najvećom brzinom, te se sudari sa stojećim vlakom, jer nebijahu kolotečine promjenjene. Dolazeći vlak bacio se je svom silom na zadnje vozove stojećeg vlaka te ih je posve uništio. Pratioc vlaka Stjepan Hollosy bijaše tako težko ranjen, da je istog dana u riečkoj bolnici preminuo. Osim njega bijahu još ranjeni vlakovodja Stanko Škrtić u glavu, koji je sretno sa predvodnog voza dolje skočio i tako izbjegao stalnoj smrti. Ranjen je nadalje strojevodja Špehar, kondukter Josip Boj i kovač vlaka. Ovi posliednji ranjeni su lahko.

Činovnik u službi na postaji „Mejci“ Baba, koji je odgovoran za tu nesreću, bijaše odmah dignut sa službe od željezničkog nadzornika Moraveka.

Unesrećeni Hollosy ostavio je udovu i troje djece.

Najveće stube na svietu. U novinah čitamo o najvećih stubah, koje broje 6000 stepenica (skalina) i koje se nalaze na svetom brdu Tai-Ston u Kini. Višina tih stuba iznosi 1810 metara; duljina sa mnogobrojnimi podci pruža se kroz 26½ kilometara. Kilometar po prilici od grada Taigon-Fu nalaze se veličanstvena vrata, na čijih stranah nalaze se dvie pagode. Prošav kroz ova vrata počimlje se penjati po stubah medju dvostrukim redom kinezkih svetišta i hramova, posvećenih izumitelju kinezke vjere Konfuciusu. Te stupenice, koje predstavljaju visočinu od 300 kata naših novih kuća, vode na nebeska vrata u hram Konfuciusa. Kinezi kada hodočaste k hramu Konfuciusa, potrate zaustavljajuć se u hramovih i krčmah nuz put čitav čedan dana na tih stupenicah.

Odkada je počelo zvoniti podne? Kad se je kršćanska vojska pod zapovjedničtvom Sibinjanin Jankom i Ivanom Kapistranom skupila, da obrani Biograd od Turaka — ondašnji Papa Kalisto III. naredio je, da po cielom kršćanskom svietu na podne zvone, i na glas zvona puk da sklopi ruke i moli za pobjedu kršćanskog oružja. U bitci dne 20. julija god. 1456. kršćanske su čete zbilja uništile tursku, o čem je radostan glas stigao u Rim na 6. agusta, te je papa naredio, da se na uspomenu ovog radostnog dogadjaja zvonjenje na podne za uviek uzdrži.

Plodovi 2000-godišnje latinske kulture u Dalmaciji. Glavni grad Dalmacije, Zadar, može se mjeriti u prostačtvu talijanaškog gradjanstva sa istarskimi talijanskimi gnjezdi. Kano ovdje tako i tamo nepropuste oni potomci latinske kulture prigodu za demonstracije i izgrede proti Hrvatom. U novije doba napala je zadarska gospodska fukara dva puta hrvatske djake, koji su parobrodom putovali za Rieku.

O zadnjoj navali čitamo u Splitskom „Jedinstvu“ koliko sliedi: U subotu bili su na prolazku parobrodom „Panonia“ neki Hrvati, akademičari iz Spljeta. Talijanaši su o tomu znali prije i spremili se, da ih dočekaju, a jedno trideset hrvatskih mladića iz Zadra podjoše na obalu. Kad je prispio parobrod, žandari ne dozvoljavaju masi talijanaša na mul; od jednom neki stari Ruggeri pozove Hrvata Brkana, kojega se Talijanaši najviše i boje, da ode s obale, a kad ovaj upita, zašto, Ruggeri mu odgovori: per gentilezza. Brkan se nasmijao, na što rulja počme vikati: arrestelo, a pet pulicijota doletješe i uhvatiše ga, pa s njime u zatvor. Na to se razvije šukanje. Uspjehom se Talijanci ne hvale. Brzo priskočiše žandari i rastrkaše svjetinu, ali ova prema parobrodu udari u silni zvižduk, a akademičari s parobroda, kojim se zabranilo, da se iskrcaju, zapjevaše: „Liepa naša“. Talijanaši zviždaju,

Hrvati pjevaju. Od Hrvata uapšena su četvorica, od Talijanaša trojica. Utisak je ovaj: da su redari s Talijanašima bili kao u sporazumu. Došlo je do nereda, jer su zviždulini počeli vriedjati neke zadarske Hrvate, u prisustvu redarstva. Načelnik dr. Ziliotto bio je zajamčio vladi, da će redarstvo nepristrano vršiti dužnosti. da se čuva red. Evo ga, kako se čuva! Doznajemo, da je politički poglavar prikazno vladi izvješće, da ovako dalje ne može ići i da je vlada opet naredila, da žandari, bez obzira na redare, ponovno u svakoj prilici stražare i vrše dužnost.

Dvanaest pravila o zdravlju. U njemačkoj smotri „Zukunft“ razvija poznati liečnik, prof. dr. Schweninger, svoje nazore o odnošaju medju liečnikom i bolestnikom: Liečnik ne može ništa drugo da radi, nego li da lieči više ili manje oboljeli individuum po najboljem znanju i savjesti. On može i nekoliko općih savjeta podati. Mene je izkustvo dovelo do ovih glavnih načela: 1. Radite o tom da vam tielo bude zdravo, sposobno za rad i uživanje; vježbajte ga, no nemojte ga prenapinjati ni u užitku ni u radu. Nebojte se ekscesa, ali nemojte da vam u običaj udje njegovo ponavljanje. Budite slobodni i čuvajte se šablone. 4. Ljubite odvažnost i mrzite bojazljivost. 5. Ne bojte se tako zvanih vanjskih neprijatelja, kao bacila, promjena vremena, već oboružajte svoje tielo proti njihovu uplivu i navali. 6. Čuvajte se najviše vlastitih mana. 7. Nemojte misliti, da vam je zdravlje ili ozdravljenje na poklon dano, već da se ovo mora izvojevati. 8. Pomažite liečniku tako kod posla, kako se nadate, da vam on pomaže. 9. Nikad nemojte zaboraviti, da najviše do vas stoji, da vaše tielo bude instrumenat, na kojem liečnik u dane, kad vam zlo ide, igra i to da bude njegov najvažniji liek. 10. Čuvajte se navike. Težite za duševnom i tjelesnom harmonijom. 12. Priučite se na to, da sami sebe spoznate, kritizujete i disciplinirate. — No i ta pravila ne će protjerati smrt, niti život preko prirodnih granica produljiti. Ali tko ih se drži, može se nadati, da ne će prije otići s ovog svieta, dok nije zadnji ostatak sila potrošen u razboritoj i štedljivoj životnoj ekonomiji.

Koliko jaja izvaža se godimice iz Austro-Ugarske? Iz podataka statističkog odsjeka austrijskog ministarstva trgovine, doznajemo, da se je prošle godine izvezlo iz Austro-Ugarske jaja u vriednosti od 99 milijuna 262.490 kruna. Izvaža se najviše jaja u Njemačku i to sa okruglo 83 mil. K, zatim u Englezku sa 9.4 mil., u Švicarsku sa 3.5 mil., u Holandiju sa 1.75 mil., u Belgiju sa 0.75, dočim se maleni preostatak dieli na Francezku, Italiju i pogranična mjesta na Balkanu. Premda je bilanca naše trgovine sa jaji vrlo aktivna, uvoze se ipak i u našu monarkiju znatne količine inostranog proizvoda te ruke. Dok je uvoz tudjih jaja godine 1896. vriedio preko 26 mil. kruna, digao se je g. 1900. na 27.5 mil. Kod uvoza prednjači Rusija sa 24.8 mil. kruna, iz Rumunjske je uvoženo za skoro 1 mil., iz Bugarske za 0.5 mil., a preostavši jedan milijun odpada na Tursku, Italiju, Srbiju, Crnogoru i sa malim iznosom Egipat. Crnagora prodala je god. 1900. u našoj monarkiji jaja za 28.000 K. — Što se napose tiče izvoza jaja iz Hrvatske i Slavonije, to se prema padatkom, koje je neki dan priobćio „Gospodarski list“, izvoz jaja računa na 50,000.000 komada u vriednosti od 2 milijuna kruna. Od tog izvoza ide u Njemačku i Austriju 35%, u Englezku 20%, a u Švicarsku 10%.

Razni prinosi:

Izkaz prinosa prispjelih na Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca ožujka 1901. u krunama:

G. dr. Božo Vinković, odvj. — Karlovac sabrao dne 25. veljače prigodom zdravice Hrvatskoj u družtvu drug. i prijatelja sudb. pristava g. Bogosl. Sachsa . .	12·—
G. pop Luka Vitezić — Mali Lošinj, sabranih na piru Pavla Žgombića i Katice Juranić u Dubašnici	12·—
Gdjica. Lidija Baćić blagajn. ženske podružnice u Kastvu članarinu .	10·—
G. dr. Božo Vinković, odvj. Karlovac za usliedilo jedno poravnanje na sudu izmedju dvijuh gdja. uz pogodbu da tužena podari družbi	40·—
Muč. g. pop I. Trinajstić, župnik u Dobrinju sabranih prigodom njegova ustoličenja	50·—
te sabranih na jednoj večeri u Čitaonici	6·—
Gdjica Marija Hajeva iz Bresta kod Buzeta sabrala na svojoj svaščini od četvorice gostova .	6·—
G. dr. M. Cingrija — Dubrovnik na ime ondješnje podružnice .	1000·—
Opet isti g. dr. M. Cingrija na isto ime	1000·—
G. R. Katalinić Jeretov iz Zadra unišlih putem „Nar. Lista“ od 31./12. do 2./3. tek. g. K 413·75, i sakuplj. po istom g. Jeretovu K 5 ukupno	418·75
G. R. Katalinić Jeretov — Zadar priposlanih mu od hrv. Sokola iz Makarske	120·10
Uprava „Naše Sloge“ — Pula po njoj sabranih	174·82
Predsjedn. Čitaonice — Starigrad čisti prihod od plesa dne 16./2. danog na korist Družbe . . .	84·—
Petrinjska štedionica votira i daruje zaključkom svoje sjednice	40·—
G. Bahrija Kadić, pravnik u Zagrebu sakupio medju sveučilištnim gradjanima u statističkom uredu	16·—
Hrv. akad. družtvo „Zvonimir“ u Beču čisti prihod od koncerta priredjenog u proslavu četiristogodišnjice hrv. književnosti a na korist Družbe . . .	205·—
G. Vjekoslav Spinčić, nar. zastupik u Beču poslanih mu od g. R. Deškovića iz San Frančiska u Americi a od njega tamo medju našimi ljudi sakupljenih . . .	105·61
Hrv. pjev. družtvo „Trebević“ Sarajevo sakupljenog novca za Družbu u iznosu od	200·—
G. V. Tomičić Volosko, podaruje mjesto vienca na odar dr. K. Duchich	10·—
Posujilnica u Voloskom votira i daruje zaključkom svoje zaključne godišnje skupštine . . .	200·—
Uprava „Novog Lista“ — Sušak-Rieka ukupne prinose na nju stigle do marča (pod couponima a, b i c)	2047·60
Hrv. pjev družtvo „Trebević“ — Sarajevo — ostatak sakupljenih prinosa	125·40
Gradska blagajna — Zagreb priposilje prinose stigle u prošloj godini na upravu „Hrv. Domovine“ odnosno na bivšeg urednika Fleišera i od njega po kr. sudb. stolu utjeranih . . .	1090·14
Uprava „Obzora“ ili Dionička tiskara — Zagreb prinose sabrane u mjesecu veljači	407·65
Belovarska štedionica prinos za god. 1901. — dar	50·—
G. prof. Franković — Kopar razprodajom knjižice „Spomenice Jana Kolara“	8·—
Gdjica Ivanka Justii blagajnica ženske podružnice u Opatiji predaje članarinu	148·—
Uprava „Naše Sloge“ Pula, sabrane i oglašene prinose	77·50

Volosko, dne 15. oktobra 9101.

Za ravnateljstvo:

Dr. Fabianić, blagajnik.

Sve radoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Prvo slovensko sl'adište pokućstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu-Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom
Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

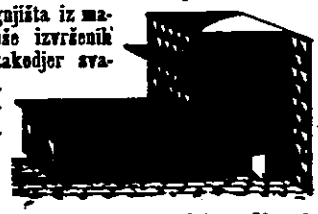

Stalna izložba peći ju i ognjišta iz majolike i porcelana najljepše izvršenih po tvorničkoj cieni, kao takodjer svakovrstnih štedajih ognjišta (Sparherde) iz prvih domaćih tvornica. Kade za kupanje iz porcelana i opeke (Quadrelli) za pozidavanje. — — — —
Preuzimlje svakovrstne slike i fotografije koje prenaša na porcelan za prigodne darove ili uspomene na grobovih.

Josip Potočnik
Via Barbacani 5 — POLA — Via Barbacani 5
skladište glinenih peći, štednjaka i kada za kupanje.

Najnoviji pokrovi za dimnike
(sistem Detz).
Najbolji, najjednostavniji i najjeftiniji usisavač dima!

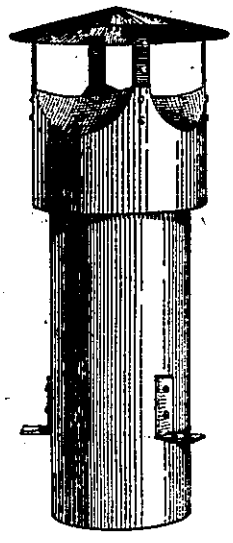

Pokrovi za dimnike Detzovog sistema upotrebljuju se najboljim uspjehom u svih veličinah za dimnike privatnih kuća, škola, bolnica, tvornica, javnih prostorija, i to:
a) kod novogradjevinah na mjesto dosadanjih pokrova, ako se želi imati dobro ognjište;
b) kod slabo priredjenih ognjišta za pospješenje propuha i zapriečenje suzbinja dima;
c) za prozračbu i jačanje promjene zraka, odnosno kao najbolji zaklopac prozračnih priprava.

Cienike šalje bezplatno i franko izključivi graditelj ognjišta i dimnika
JOSIP POTOČNIK
POLA.

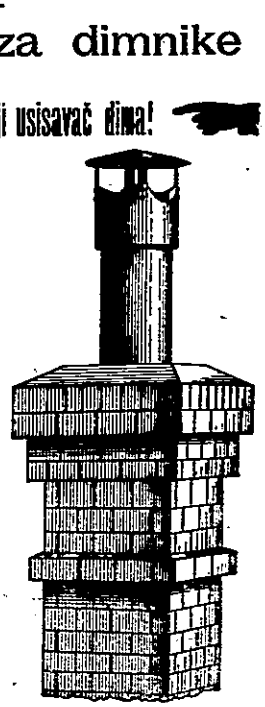

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice
svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.
U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.
Anton Klement, krojački majstor.

Broj 83. Pula, u utorak dne 22. oktobra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru

Novci za predbrojbu, oglase itd šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču ali administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu pretplatnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utanje se u Pali.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

POP JOSIP VELIKANJE

župeupravitelj u Juršićih.

Istra nam mila najmladja je kćerka Hrvatske majke, luč hrvatske sviesti nju najzadnju pohodi. Ledina je, zaraščena hrvatskim korenom, ali nju bezsvjestnu svog roda upravlja i izpija gholi susjed, pripravlja ju za vlastito velikonarodno jedinstvo. „On gusarski brodjaše po njoj, zastava krsta stieg mu biaše, prosvjeta cilja izlično svjetlo, jadra naduta gadnim dobiti dahom", kako veli naš pjesnik.

Al zakoni naravi mienjat nedaju se; sloboda, bratstvo i narodno jedinstvo prosine i na hrvatske zemlje, napokon ugrije i najmladju kćerku Hrvatske, drobnu Istru. Kako je svuda po hrvatskih zemljah svećenstvo skidalo lance tmine i robstva, tako je stalo i Istru buditi od sna i kriepiti u životu. Prvi med svima iz naroda nikne veliki naš biskup Dobrila. Iztočnu i gornju Istru bijaše već prosinulo sa Velebita hrvatsko sunce, a dolinština njezina u osoju još driemaše. Rodjen u pozemuljci slamom pokrivenoj, biskup Dobrila okusio je i dobro poznao patnje istarske raje: zvanje sveto je dakle bilo njegovo: pomoći svojoj krvi. Kano biskup porečko-puljski, tog najbiednijeg kraja Istre, počima slati pastirske liste u hrvatskom jeziku, otčinski prohadjati najzakutnija sela i prvi je biskup, koji puku u njegovom jeziku govori. Obadje biskupiju i svuda nadje: veliko siromaštvo, neznanje i divljačtvo. Sam je malo mogao, stao je odgajati svećenstvo, koje bi imalo i srca i volje žrtvovati se za istarskog patnika. Starije svećenstvo, odgojeno u Italiji (Ćozi), nije moglo imati apoštolskih kriepostih za onako zapušteni narod, tek nekoje poštenije priljubi radu za narodni boljak, dok više mladih svećenika prikupi iz bližnjih hrvatskih i slovenskih krajeva.

Jedan od ovih, koji se svim žarom mladenačke duše posveti prosvjeti i boljku istarskog Hrvata, jest roverski **pop Josip Velikanje**. Započevši srednje škole u Slovenskoj, dovrši ih u Senju, proputovav Bosnom dodje u Srbiju, postane slušaocem visoke škole u Biogradu, poprimi se narodnog ustanka; nu uvidiv srbsku ekskluzivnost, i osvjedočiv se, da Srbija ne može biti našim Piemontom, razočaran vrati se kući.

Željan raditi i žrtvovati se, dovršiv bogosloviju u Gorici, zaredjen bje svećenikom porečko-puljske biskupije, a blagotvorno poče raditi u zakutnom i siromašnom seocu Kavranu. U kratko vrieme ponovi crkvu, kapelanski stan, u njem otvori pučku školu, a on bje sam prvi pučki učitelj.

Još pred tridesetak godina bijahu mnogi krajevi Istre tako zapušteni, da izgledahu kano poludivlji. Nije ni čudo: čovjek bez crkve i svećenika, bez škole, bez komunikacija, daleko od gradova, zanemaren od oblastih, mora podivljati. Takav zapušteni kraj bijaše Roverija, prostrana občina i kapelanija, raztrešena u više seoca i kućišta, izmed Vodnjana, Sanvićente i Barbana. Povisoka je to ravan, obrašćena dubom, a na njoj se izmjenjuje sa pašnjakom dolac. Neima

što se tamo doselio iz Kavrana, ukradoše mu više ulišta pčela. Pop Josip se ne prestraši. U nedelju ide na oltar sa pištoljom na kaležu, a pod misom straši i kara i križem i pištoljom u ruci. U kratko dozida novi kapelanski stan, novu crkvu. Obilazi sela, zabranjuje ples i bučne pijanke u zabranjeno vrieme, raztavlja složničtvo, uči kršćanski nauk. Oboružan noću ide u potragu za tatima i silom rieči i desnice goni ih kućama. Još je tu i tamo kradje i po koje umorstvo, moli pomoć kod oblastih, pomaže sudovima, pita žandarsku postaju i daje im polovicu svog skromnog stana.

Neznanje radja zločinca. Velikanje na svoj trošak zida školsku zgradu, sa vrtom i čatrnjom. Za ranom misom vidiš ga, gdje sa nekoliko seljana zida, uči ih pravokutno klesati ugao, ravno zidati uz uže, mjeriti okomito zid, vezati kamenje; . . . . dozida školu i izuči više domaćih zidara. Sazidav velikim priegorom školu, poče neumorno kroz više godina u njoj podučavati. Malo će koju crkvu izim roverske naći, gdje bi se naš narod toliko iz knjige molio.

Lienost je izvor svih sedam smrtnih griehа, a rad je blagodat i sreća ljudstva. Po Roveriji polja zapuštena, narod ljen, ponajviše pastir.

Pop Velikanje kréi polja, navoženim kamenjem obzidava svoje i crkvene njive visokim zidom, zasadjuje lozom i plemenitim voćkama.

Narod gleda, kako se njegov pop cieli božji dan uz težake muči stopačom i motikom, kako su liepo obzidane njegove njive, zasadjene bujnom lozom, kako su vrtovi puni črešanja, jabuka, krušaka, kunja itd. I ovaj izgled nije mogao ostati bez ploda, danas je Roverija kako malo koji kraj, zasadjena lozom i voćkama, a marljivost Roveraca upliva na bližnje Barbance, Sanvičenčane i Filipance; a vriedno je spomenuti, da u svem vodnjanskom kotaru občina roverska imade najmanje duga.

Sramota je svoje mužtvo i glas prodati, tudjem narodu robovati, materin jezik zatajiti. Pop Velikanje je do tolikog stepena osviestio svoje Roverce u narodnom i političkom pogledu, da med njima ne nadješ prodanca. Malo je gdje narodna borba tako zaoštrena, kano u vodnjanskom kotaru; pop Velikanje je strah i trepet talijanske gospode. Na njega siplju psovke, klevete, upriličuju uličke izkaze, tvarne napadaje, zatvor, ali Velikanje ostaje nepomičan u prvih redovih narodne borbe, . . . neslomljen kano i onaj roverski dub.

Drugdje bi ovakvog muža resio crveni pas i viteški križ, nu ovi se kod nas davaju odabranikom stanovite gospode. Nezahvalnost i razočaranje možda je djelovalo, da je junački „hajdučki pop", kako se sam rado nazivlje, sada nekoliko klonuo.

Ovih dana, kad se navršuje baš 25 godina, što pop Josip Velikanje radi na Roveriji kano svećenik, prosvjetitelj i domoljub i od uredničtva „Naše Sloge" i od njegovih mnogobrojnih prijatelja budi mu izrečena javna hvala i priznanje za sve što je velikim trudom, riedkom postojanošću i znatnim žrtvama doprinio razvitku i boljku povjerenoga mu naroda.

Izkazujuć mu ovim skromnu počtu, želimo, da bi se pomnožao broj svećenika kakov je Josip Velikanje — jer bi onda sjegurno naš narod kročio stazom bolje budućnosti.

Pobratim.

POZIV

na

redovitu glavnu skupštinu

političkoga družtva „Edinost“, koja će se obdržavati u nedjelju dne 27. oktobra u 4 sata po podne u dvorani „**Narodnega Doma**“ u Barkovljah, kraj Trsta, sliedećim dnevnim redom:

1. Nagovor predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izbor novoga odbora.
5. Eventualnosti.

U Trstu, dne 16. oktobra 1901.

Odbor.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 19. oktobra 1901.

Prekjučer je carevinsko vieće opet počelo zasjedati. I to obje kuće: gospodska i zastupnička.

Gospodska kuća sastaja se je odmah, da razpravi njeke zakonske osnove, koje je razpravila zastupnička već maja i juna.

Zastupnička kuća pako, da nadaljuje svoj rád, poglavito za to, da po mogućnosti razpravi proračun za 1902. prije Božića.

Prije svega je predsjednik u sjednici od četvrtka priobćio ono što se tiče vladajuće kuće, naime, da se je prejasna gospodja nadvojvotkinja Elizabeta Marija, kći pokojnoga prestolonasliednika Rudolfa, zaručila sa knezom Otonom Windischgraetz iz Kranjske loze. Zastupnička kuća ovlastila je predsjednika da u ime njezino čestita Njegovom c. i kr. apostolskomu Veličanstvu na tom dogodjaju.

Predsjednik je za tim objavio smrt zastupnika Poljaka dra. Weigela i Čeha dra. Kaizla. Za obojicom izrekao je ćutljivih rieči, iztaknuv, kako su obojica neumorno raditi jedan kao poljski, drugi kao češki domoljub, koli u parlamentu toli izvan njega, te kako su zaslužni za cielu monarhiju. Kod dra. Kaizla iztaknuo je, takodjer, kako je to uman čovjek bio i kako je prerano legao u grob. Zastupnici bez razlike stranka slušali su stojećke, i povladili, da se sućut izrazi u stenografičkom zastisniku.

Predsjednik priobćio je pismo zast. Prade, kojim polaže čast prvoga podpredsjednika. Učinio je to za to, jer su Šenererijanske novine grdo na njega napadale, premda spada u red najžešćih Njemaca.

Medju vladinimi podnesci najznamenitiji su: proračun za godinu 1902. te onaj glede podpora iz državnih sredstava za ublaženje nevolje u raznih pokrajina.

Proračun za godinu 1902.

Pošto bijahu još pročitani razni prešni predlozi zastupnika i razne interpelacije, uzeo je rieč financijalni ministar dr. vitez Böhm pl. Bawerk, da obrazloži p r o r a č u n z a g o d i n u 1902.

Proračun iznazuje preko 1685 milijuna kruna potroška; dohodka za 800 tisuć kruna više.

Potrošak je za skoro 44 milijuna kruna veći od onoga u tekućoj godini.

U tih 44 milijuna kruna je preko 19 milijuna kruna kao dotacija za pokrajinske zaklade, usljed povišenoga poreza na žestu. Država to prima, al odmah i daje pokrajinam.

Dalnji veći trošak obstoji u tom, što je država morala učiniti veliki zajam za ožitvorenje investicija u proljeću odlučenih za izgradnje željeznica i uredjenje vodenih puteva. Kamati na taj zajam iznose okolo 8 milijuna kruna godišujih.

Melioracionu zaklada povisilo se je za $1^1/_2$ milijuna kruna. Prije je iznosila $2^1/_2$ milijuna kruna, a sada iznosi 4 milijuna kruna.

Za podpore ostalih gospodarskih potreba povisilo se je ministarstvu poljodjelstva kredit za $^1/_2$ milijuna kruna.

Kredit ministarstva bogoštovja i nastave povisilo se je za 4 milijuna kruna za razne škole osobito tehničke i obrtne.

Za asaniranje i obćila gradu Pragu postavljen je u proračun prvi obrok sa 1 milijunom i 600 tisuća kruna.

Druge svote za razne potrebe sa manje.

I ovoliko budi za sada dosta o proračunu rečeno.

Politika središnje vlade.

Odmah iza ministra financija digao, se je ministar-predsjednik dr. pl. Koerber. Čutio je nuždnim, da kaže parlamentu, i da kaže javnosti, kako c kr. vlada misli, što i kako želi da se u najbližoj budućnosti radi.

Vlada je još i sad mnienja, da se nesmie osloniti na nijednu pojedinu stranku parlamenta, i to sve dotle dok se nerieše narodnostna pitanja. Ako bi se već sad htjela odlučiti, ona bi se morala osloniti na koju veliku narodnostnu skupinu, ali to bi značilo demonstraciju proti ostalim narodnostnim skupinam. Jer i kad bi se odlučila da oživotvori jednako pravo za sve narode, bi njoj se ipak prigovorilo da je jednostrana. U našoj državi može biti narodnostnih stranaka, al nemože biti narodnostne vlade. Jedva kad se dosegne narodnostni mir, i kad se narodnostne stranke preliju više u političke, moć će vlada zauzeti prema tomu svoje stanovište. Naša država zaostala je u kulturi i gospodarstvu. Svi narodi morali bi nastojati, da nadoknadimo ono što smo u tom zanemarili. Vlada će nastojati, da nutarnji mir pripravi, al misli takodjer da parlamenat mora narodnostne sporove potisnuti u ozadje, kad se radi o tom, da se uredi gospodarske odnošaje prema Ugarskoj i trgovačko-političke prema t u d j i m državam. Nutarnji narodnostni sporovi imadu biti domaća stvar, prema ostalomu svietu moraju biti svi narodi kao jedan narod.

Vlada misli na dalje, da bi se i odnošaji izmed jedne i druge polovice monarhije imali postaviti na čvrste temelje, i to ne samo na temelje po riečih, nego i po djelih i za cielo vrieme obstanka nagode. I u drugoj polovici uvidjaju potrebu uredjenja tih odnošaja na čvrstom temelju, tako da obje polovice imadu uviek osobitoga obzira medju sobom, a da nikad ni jedna ni druga ništa stranački neradi. Obojim može biti tu samo od koristi prema tudjim državam. U svakom slučaju vlada će motriti svom energijom interese ove polovice monarhije, i nastojati da bude na čistom, a ne u tmini u kakvoj se bijaše u prvanje njeko doba. Austrijsko djelo mora zadobiti čvrste temelje, i nesmie biti izvrženo promjenom kao do sad. Životno je pitanje ciele monarhije, da svaka od dviju polovica njezinih prizna, da ima najbliži i najzanesljiviji trg u drugoj, i da može sa svojimi proizvodi lakše i izvan monarhije ako prestane medjusobna rivaliteta.

Vlada je za politiku trgovačkih ugovora, dakako samo takovih ugovora, u kojih će se uzeti u obzir i naše interese. Inače morali bi se potegnuti u svoju kuću, i brinuti se za to da ju čuvamo, što bi nam možda bolje za rukom pošlo, nego mnogokojoj drugoj državi.

Vlada ipak misli, da treba trgovačkih ugovora. Pri tom neće nalaziti protimbe izmed poljodjelstva i industrije, i neće napustiti nijednoga austrijskoga probitka. Ponudi li nam se podnosiv mir, mi ćemo ga dragovoljno prihvatiti. Zahtjeva li se od nas samo žrtve, a nenudja nam se nikakvih koristi, tad ćemo odbiti ulogu strpljivoga janjca.

Ovo što je ministar-predsjednik rekao glede narodnostnih sporova, i da treba da jih sada utišaju, stara je pjesma. Državi je nuždno da budu svi narodi složni za njizinu gospodarsko-političku jakost. Sad kad treba narode, poziva jednako sve. Dočim kad daje narodom, onda daje samo njekim, dočim druge posvema s vida pušća.

Rieči što jih je rekao ministar-predsjednik na naslov Ugarske, bolje rekuć Magjara, i na naslov Njemačke i ponekle druge saveznice, su rieči prilično samosvjestne vlade. Već davno nije nijedna austrijska vlada tako odlučno govorila. U tom ima se ju pohvaliti, kaošto ju javnost u obće hvali. Vidit ćemo ju pak na djelu, koli u nutranjosti, toli na vanka, osobito prema t u d j i m državam.

Podpore iz državnih sredstava.

U svom govoru je ministar-predsjednik iztaknuo takodjer, da podnaša zakonsku osnovu, kojom daje u razpravu, da se ustavno dozvoli 3 milijuna kruna za podpore u nevolji, kakva vlada u raznih pokrajinah usljed raznih uzroka. O Istri i u obće Primorju čita se u obrazloženju te osnove doslovno sliedeće: „*Više ili manje stalna nevolja ladanjskoga pučanstva u velikom dielu Istre,* kao i grofije Gorice i Gradiške, *prouzrokovana osobitimi odnošaji, koji neposrednjo uplivaju na gospodarske odnošaje toga pučanstva, još je pooštrena usljed raznih elementarnih nezgoda*“.

To je rečeno kao razlog zašto treba i tu pomoći. Da je do toga uvjerenja c. kr. vlada došla, stalno su doprinieli mnogo naši zastupnici, koji su podnieli u posliednjih godina toliko predloga i podnesaka javno i zasebno. Sada je mnogo na c. kr. namjestniku i na c. kr. kolarskih glavarstvih, da predlažu što i gdje i kako treba. Nadamo se da su već svojih predloga postavili i da će još, te da će c. kr. namjestnik paziti na njeke svojih podredjenih, da nepristrano postupaju, i da daju podpora gdje je u istinu nužda, i da se novci rabe za što su dani.

Razni ostali poslovi parlamenta.

U prednavedenom navela je vlada najglavnije poslove, što jih ima parlamenat obaviti: proračun za 1902; gospodarska nagoda sa Ugarskom-Hrvatskom; trgovački ugovori sa tudjimi državami. Ministar-predsjednik pak naveo je i njeke druge poslove što bi jih parlamenat imao obaviti. A to su: tiskovni zakon; mjere proti pijanstvu; pogodjivanje zdravih stanova za radnike; osjeguranje nemoćnih i starih radnika.

Za promjenu carinarskih tarifa, i glede obnove carinarskoga i trgovačkoga ugova sa Ugarskom te trgovačkih ugovora sa tudjimi državami.

Češki zastupnik Fort i drugovi postavili su već prvi dan prešan predlog, da se ima promjeniti carinarske tarife, a tako i da se promjeni carinarsko-trgovački ugovor sa Ugarskom, i trgovački ugovori sa tudjimi državami, ako se jih u obće ima sklopiti. Već tim predlogom, koji se je odmah dao u razpravu, dala je zastupnička kuća ruku vladi, te pokazala što

---

PODLISTAK.

Hrana i njezin upliv na čovjeka.*)

Piše *A. Pordušić.*

1. V a ž n o s t z d r a v l j a.

Da je hrana i njezina zgodna upotreba jedan od najglavnijih faktora, koji služe za uzdržanje života u opće, a zdravlja napose, biće svakom poznato. Svako želi biti zdrav, no vrlo ih je malo, koji bi se brinuli i skrbili, da svoje zdravlje uščuvaju, koji bi za uščuvanje zdravlja žrtve pretrpili ili se nekih užitaka odrekli, koji su zdravlju škodljivi.

Skrbiti i uzraditi, da se ne naruši zdravlje ne samo naše vlastito nego i naših bližnjih, da se to zdravlje uščuva i što više ojača i ustali, za to se malo tko brine i to ili uslied neke nehajnosti, koja iz prevelike ljubavi za naše vlastito ja na tudje dobro zaboravlja, još više poradi slabog ili nikakovog razumijevanja uslova za život i zdravlje ljudskog organizma i upliva, koji zdravlju koriste i škode ili ga posve uništavaju.

Pa ipak znamo, da je zdravlje najveće blago na ovome svietu; pa još ako je uz to čovjeku oplemenjeno srce i duša, to je time položen najvažniji temelj za sretnu egzistenciju. Ovakov čovjek ima volje za svaki posao, oduševljen je za svako zvanje, a to ispunjava njegovu dušu najvećim zadovoljstvom.

Mi svakim danom vidimo, kako bolest i slabo zdravlje kvari i razorava sreću pojedinaca i čitavih obitelji; vidimo, kako je radinost ne samo pojedinaca, nego i cielih familija i generacija, bila ona fizična (tjelesna) ili psihična (duševna) vezana, više manje za relativno zdravlje; vidimo, kako je slabost i slabo zdravlje svuda zaprijekom, da se ono i onoliko čini i djeluje, što bi se prema darovitosti, znanju i naobrazbi zaista moglo učiniti. Pa kad i nije ništa drugo, nego izražaj, odsjev — refleks snage našeg organizma. S toga i odvisi ustrajanje u radu, a tako isto bolja ili lošija kvaliteta rada od većeg ili manjeg stepena zdravlja radenika. Koliko je liepih zamisli, originalnih osnova, koje se ne mogoše realizovati, budući je slabost ili bolest, bilo pojedinca, bilo čitav niz ljudi shrvala na postelju ili u hladni grob! Pa da bi se na tome razmitilo, ali uz pojedinca obično oboli i čitava porodica. Osim toga utvrdjena je činjenica, što god su zdraviji i kriepčiji roditelji — tjelesno i duševno — to su po pravilu i djeca sve zdravija i jača.

To što vriedi za pojedinca i njegovu najbližu okolicu, to dabome vriedi i za cielo družtvo, za cieli narod i državu. Gdje je veći broj pojedinaca bolestan, slab, krživ, gdje smrt svojom neumiloom kosom rano pokosi čitav niz mladjanih uzdanica narodnih, tamo je sa slabim zdravstvenim stanjem prosječno manje i slabije blagostanje narodno. Možemo za cielo reći, da se boljim zdravstvenim stanjem kako pojedinca tako i čitavog jednog naroda diže i njegova sposobnost za radinost.

Pa šta mislite? Mnoga se bolest dade u njezinoj klici ugušit, ako pospješimo izmjenu materija — kako se hranjenje znanstveno nazivlje — t. j. ako se vrlo dobro hranimo, ako organizam dobiva toliko hranivih čestica, da ih više prima, nego što ih izlučuje. U takom se slučaju tielo debla, kriepi, mehanički se rad tiela povećava, a taj djeluje opriečno dotičnoj bolesti. Razumije se, da se ovdje predpostavlja, da dotičnik mora imati dobar želudac, da mora živjeti u čistu vazduhu itd.

Kad je sve to tako, onda je zaista potrebno i naša naša najveća briga prvo, da naše zdravlje čuvamo, i drugo, da iztražujemo načine, kako da to činimo, te da sve ono, što je za očuvanje našeg zdravlja neobhodno nuždno, zaista i ispunjavamo. Da treba zdravlje čuvati, o tome nije nitko valjda nikad ni sumnjao, a i ne će; dakako, da su ljudi tim manje vjerovali u očuvanje zdravlja, što su bili manje naobraženi, naročito, što su u prirodnim naukama imali manje znanja i čim su većma bili okuženi praznovjerjem i misticizmom. Nu iskustvo je ljude podučilo, da se mogu udovi, ako niesu dovoljno zaštićeni proti studeni, smrznuti, da se ne može dugo biti bez hrane, da se usljed glada oslabi, oboli itd. Za najveći dio bolesti smatralo se, da potiču od zlih duhova, vještica od nadnaravnih sila i moći.

(Nastavak slijedi.)

*) Po „Osvitu“. Op. ured.

ima vlada učiniti koli obzirom na Magjare, toli obzirom na tudje države, ako hoće da štiti i zaštiti interese onih kojim je na čelu. Govorili su govornici raznih stranaka, i svi dokazivali kako su nuždne promjene koli u tarifih toli u ugovorih. Prešnost predloga bilą je prihvaćena, predlog izručen nagodbenomu odboru.

Za pomoć industriji željeza i mašina.

Češki zastupnik Kaftan i drugovi postavili su prešan predlog, kako da se pomogne nevolji u kojoj se nalazi industrija željeza i mašina. Kod toga predloga govorili su poglavito češki zastupnici, koji su se tužili, kako se dopušta da se velike naručbe za željezne predmete i za mašine čini izvan monarhije, pak se time prouzrokuje, da odnosna domaća industrija propada. Predlogom poziva se vlada, naročito ministarstvo željeznica, da prigodom gradnje dozvoljenih željeznica, čini naručbe kod domaćih producenta; nadalje nek na to radi, da i autonomna tjela, i korporacije i privatni poduzetnici stvari koje potrebuju također kod domaćih proizvoditelja naručuju. Prešnost predloga i sam predlog bio je prihvaćen.

Za ukinuće mitnica.

Nakon tolikih predloga koji bijahu prošlih godina postavljeni da se mitnice odstrane (I naš dr. Laginja bio je svoje doba takav predlog postavio), bila je zastupnička kuća dne 22. marča t. g. prihvatila zakonu, da se mitnice ukinu. Taj zakon zaspao je u gospodskoj kući, po želji vlade. Zastupnik Čeh Vychodil i drugovi postavili su prešan predlog, koj bijaše bez razprave i prihvaćen, i u kojem se izriče očekivanje, da će taj zakon stupiti u život 1. jenara 1902.

Izbor prvoga podpredsjednika.

Prešni predlozi koje spomenusmo bijahu razpravljeni u sjednicah 17. i 18. t. mj. Ovoga dana, naime 18., bio je izabran mjesto odstupivšega Prade-a novi prvi podpredsjednik. Mislilo se je da će to pitanje zadati mnogo posla, al se je svršilo naglo, bez ikakve buke, al svakako jako značajno.

Sa strane mnogih slavenskih zastupnika bilo se je izvadilo misao, da bi imao drugi podpredsjednik dr. Začek postati prvim podpredsjednikom. Al se u tu svrhu nije ništa učinilo, samo da se neuznemiruje Njemce. Pustilo se je mirno, da bude izabran prvim podpredsjednikom Njemac jedan od najvećih obstruktionista svoje dobe, i k tomu silno nesimpatična osoba, profesor Kaiser. K izboru pristupilo je samo 276 zastupnika. Od tih glasovalo je sa p r a z n i m i listići 125 zastupnika, 16 za Hofmann-Wellenhofa, 11 za Pernerstorfera, 2 za Šenerera, 1 za Začka i 1 za Beurle-a. Za Kaisera pako 120 zastupnika. Dakle velik dio zastupnika se je uztegnuo. Većina od onih koji su glasovali, nisu glasovali za Kaisera. Al jer se prazni listići nebroje, Kaiser je bio izabran većinom glasova. I sami Njemci, koji su postavili kandidatom Kaisera, srame se toga izbora. A koli više se mogu sramiti slavenski zastupnici! Oni su doista demonstrirali odsućem ili praznimi listići, pak tim da su svi izašli iz dvorane kad je Kaiser nastupio svoje podpredsjedničko mjesto, al nisu učinili ono, što bi bili morali, da naime glasuju za dra. Začka — pa zamjerili se i Petru i Pavlu. Nego takvi smo mi Slaveni. Proti nam smije svatko, što hoće, mi proti drugim, Bog očuvaj!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Jur. Si cul ti kumpare Frane, da su g. Nepristransky promeniti lokandu?

Fr. Če ne gredu već va hôtel „al croe d' Ossero" na zavajoni i strangulapretti?

Jur. Maja moja ma si priprosći, ce neznas, da su oni zaprli butigu.

Fr. Da kan gredu sada oni gospodin?

Jur. Sada da gredu va hotel „al bon Pastore"; tako mij almeno kamarier Pauk povedel.

Fr. Aha! gredu trebe da na primicije, ke jim Pavuk do svoje kampanje nosi.

Jur Imaju fini nos ta tvoj g. Nepristransky.

Fr. I jos nec drugo mr. . . zilto mi — Bog i pozdravi mi telu Jerku.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. O radu carevinskoga vieća izviešćuje naš redoviti izvieštitelj iz Beča na drugom mjestu na što upozorujemo čitatelje. Tu se omedjujemo samo konstatovati, da je klub slavenskog središta zaključio izjaviti se za podpuno neodvisnu politiku te će prema tome udesiti svoje korake.

Saborski klub hrvatske oporbe izabrao je u sjeonici od dne 19. t. mj. akcioni odbor za predstojeće saborske izbore. Članovi toga odbora jesu narodni zastupnici dr. Bauer i dr. Derenčin za neodvisnu stranku, dr. Banjavčić i Modrušan za stranku prava te dr. Breszlyensky. Ovaj posliednji priobćio je taj izbor klubu čiste stranke prava, zamoliv istoga, da i on odašalje u spomenuti odbor svoja dva člana.

Crna Gora. Sa Cetinja pišu ruskim listovom, da je crnogorski ministar bogoštovja i nastave podpisao dekret, kojim se nalaže obvezatna pouda talijanskoga jezika u viših razredih svih pučkih škola kneževine. Ta ministarska naredba postala je stalno pod uplivom talijanske vlade, koja hoće, da si pripravi i pomoćju Crne Gore zemljište na iztočnoj obali jadranskoga mora.

Bugarska. Ministar nutarnjih posala Sarafov, koji upravlja privremeno i ministarstvom izvanjskih posala, upravio je generalnomu konzulu Amerike u Carigradu Dichinsom vrlo oštru notu radi američke misionarke Jelene Stane, koju su ugrabili hajduci. Ministar svaljuje sa bugarske vlade svu krivnju radi tog ugrabljenja i radi toga, što se nije do sada moglo ugrabljenu osloboditi. Krivnju za jedno i drugo nose turske oblasti, jer bijaše amerikanka ugrabljena od turskih podanika i na tursom zemljištu. Ministar prosvjeduje radi toga, što se dio krivnje baca i na Bugarsku, koja da će ugrabitelje ako stupe na njezino tlo postrieljati bez obzira na to, hoće li pri tom i Amerikanka poginuti ili neće.

Mjestne:

Poštanskim kontrolorom u Puli imenovan je g. Dragutin H u s s a k, dosada oficijal u Trstu.

Pokretački odbor za podignuće spomenika pok. carici i kraljici Jelisavi u Puli pozivlje na sjednicu u četvrtak 22. t. mj. u 8 sati večer u dvorani restauracije „Grada Pilsen" (Arco Romano), da položi izvješće o djelovanju svojega odsjeka. Preporučamo onim, kojih zanima, da posjetę sjednicu jer će svi prisutnici ujedno podpisati proglas, koji će se izdati i hrvatski.

Zabava prvog istarskog Sokola u nedjelju večer izpala je posve lieno. Želiti bi bilo da to naše milo družtvo priredi opet čim prije dičnu zabavu.

Cigaretni papir družbe sv. Cirila i Metoda prodaje se u Puli u trafiki Steiskal na uglu Sisanske ceste i ulice Cenide.

Pokrajinske:

Župnički ispit položila su prošloga čedna u Poreču sliedeća gospoda: D. Belci, A. Bronzin, Fran Hrdy, I. Matić i A. Zuban.

Promještenja svećenika tršćansko-koparsko biskupije. Veleč. g. Ante E l l n e r dosadašnji privremeni ravnatelj biskupskog konvikta u Trstu, vraća se na svoju župu u Veprinac. Njegov dosadašnji zamjenik, veleč. g. Josip P e b r a k, ide za kapelana u Rukavac, dočim je tamošnji kapelan, veleč. g. Josip V o d i č k a premješten u Slivlje; odanle ide veleč. g. Josip S v e t i ć upravljati župom u Marezige. Veleč. g. Hinko Š o n c imenovan je ravnateljem biskupskog konvikta u Trstu. Ustoličeni su bili novoimenovani župnici g. Vjekoslav Š i f r e r u Pomjanu; g. Petar V a s c o n u Bertonigli i g. Rikard R u ž i č k a u Roču.

Dosadašnji župe-upravitelj u Pomjanu g. Andrija C i n k ide za kapelana u Loku. G. Šime Č e r v a r župe-upravitelj u Roču ide upravljat župom u Grožnjan, a iz Grožnjana ide g. Ante R a g u z i n upravljat župom u Zamask. G. Josip J e d r e j č i ć dosadašnji župe-upravitelj u Draguću ide u istom svojstvu u Gračišće; njega će zamjeniti u Draguću g. Josip M i l i č i ć.

Gg. mladomisnici L a m p e r t ide za duh. pomoćnika u Kastav; Josip K o s t e č k a za duh. pomoćnika u Truške.

G. G o r t a n Josip privremeni duh. pomoćnik na Pazu ide kao duh. pomoćnik u Pazin.

Marijan Marchi, učitelj u Lanišću, suspendiran je od službe radi sudbene iztrage, koja je proti njemu povedena u pogledu javnog morala i čudorednosti.

Glavna skupština političkog družtva „Edinost". Na drugom mjestu današnjeg broja donašamo poziv na godišnju glavnu skupštinu našega političkoga družtva „Edinost", koja će se obdržavati u nedjelju dne 27. t. mj. u 4 sata poslije podne u prostorijah „Narodnog Doma" u Barkovljah kod Trsta.

Ovogodišnja skupština „Edinosti" biti će od osobite važnosti za nas Istrane radi predstojećih izbora za zemaljski sabor. Radi toga očekujemo, da će naši rodoljubi iz svih strana naše pokrajine pohrliti na tu skupštinu, da se tamo sastanu i dogovore sa narodnimi prvaci.

Naš državni zastupnik g. profesor Vjekoslav Spinčić obećao je, da će iz Beča doći, a pozvani su i svi naši dosadašnji zemaljski zastupnici.

Izbori zastupnika za istarski sabor. Iz pouzdana izvora doznajemo, da će se obaviti izbor zastupnika na istarski sabor u izvanjskih občinah dne 5. decembra t. g.

Izbori fiducijara vršiti će se mjeseca novembra t. g. Do tamo nas dieli veoma kratak rok i radi toga pozivljemo evo ponovno sve naše prijatelje i istomišljenike, da se dadu na posao tamo, gdje se još te nemakoše.

Pišu nam iz Rovinjskoga sela dne 19. tek.: Kao po cieloj Istri i kod nas urodilo grožđje obilno, ali što hasni kada smo uz nizku cienu morali prodati gradskim krvopijama. Skupila se braća latinska i medju sobom se dogovorila, ne platimo kmetu grožđje po cieni pristojnoj jer onda težko nama poslije s njima vladati ako se malo pomogu. Zato su plaćali tako nizke ciene, da Vam neću ni javiti jer je i sramotno da više vriede njihove mekinje nego naše grožđje, a pošto su plaćali vriede mekinje duplo i više.

Računali su ovako, ako se kmet pomože onda nebudu nama koloni, kmet neka bude u svemu jadan t. j. neuk, siromah, onda dobro za nas i za majku Italiju. Zato braćo kmeti širom Istre, otvorite oči, pomozite si sami na kakav način, stvaraj, te si zadruge i posujilnice, a gospodi okrnite ledja, držite sa kmetom ili onim, koji je nikao od kmeta. Evo sada se možemo odmah latinima naplatiti, pred vrati imamo sada izbore za istarski sabor, birajmo složno naše ljude našega jezika i roda, a osobito preporučujem kmetovom na Puljštini i na Poreštini, da biraju svoje ljude, da budemo imali više naših zastupnika u istarskom saboru, pa onda neka reku gosp. latini, da smo neuki i da nisu naša djeca za nauk. Pamtite i ovo: kada budu izbori ne će sramovati od Vas da nosite benevreke i da govorite našim krasnim jezikom hrvatskim, samo da s njima glasujete, a poslije ste njima šćavi kano i prije. A. U.

Za talijansko svećenstvo Istre. Zemaljski odbor u Poreču doznačio je biskupskomu konviktu u Kopru podporu od 1600 kruna za školsku godinu 1901—1902.

Taj konvikt je — kako je poznato — razsadište talijanskog svećenstva za Istru u obće, napose za porečko-puljsku biskupiju, koja neće imati za koji desetak godina nijednoga hrvatskoga svećenika, premda sačinjava još uvjek hrvatski narod većinu stanovničtva te biskupije. Za odgoj hrvatskoga svećenstva nebrine se u onoj biskupiji n i t k o, dočim se brinu za odgoj talijanskog svećenstva občine, gradovi, družtva, svećenstvo, biskup i eto zemaljski odbor, koji siplje iz punog rukava i naše novce za one, koji će danas sutra pomoći oko zatiranja našega biednoga naroda!

Gospodarsko družtvo u Pazinu nabaviti će, kako bje već javljeno, za ovu godinu još umjetnoga gnoja za livade.

Nabaviti će 20% Thomasovu trosku i 12 do 14% min. superfosfat. Prva će stojati na željezničkoj stanici u Pazinu približno K 7·80, drugi K 5·20 po kvintalu.

Superfosfat može se uspješno rabiti samo na suhim livadama, istroši se već prve godine, ali ga treba zato posipati za 1/3 manje nego Thomasove troške i je cjeniji od ove.

Thomasova troška pako je izvrstno gnojivo za mokre i za pjeskovite livade i djeluje dulje vremena od superfosfata, koji nije na mokrim zemljama od nikakve koristi.

Da se uzmogne gnojiva pravodobno dobaviti, pozivlju se članovi posjednici, da se čim prije prijave u družtvenom uredu.

Sastanak talijanskoga izbornoga odbora. Iz talijanskih listova doznajemo, da će se sastati dne 30. t. mj. veliki izborni odbor talijan. političkoga družtva za Istru, da učini potrebite korake za predstojeće izbore. U taj primjer talijanske radinosti valja, da se i mi svi ugledamo i da nepropustimo nijedne zgode i nijedne ure, kojom bismo mogli koristiti našoj narodnoj stvari. Sliedimo dakle naše narodne protivnike, od kojih valja, da se obranimo, jer oni rade na tom, da nas posve unište, da nas nestane sa lica ove zemlje, koju su naši djedovi potom svoga lica kroz vjekove zaljevali.

U Rovinjskom Selu imade dobra crna i nešto biela vina uz cienu 9, 10, 11 novčića. Neka se naši trgovci obrate na Ante Šime Sturmara ili Ante Ugrima.

Za uredjenje potoka „Reke“. Zemaljski odbor za Istru priposlao je c. kr. namjestničtvu u Trstu saborski zaključak od dne 3. agusta t. g. za povišenje vladine pripomoći za uredjenje potoka „Reke“. Nadalje hijahu odaslani namjestničtvu saborski zaključci ticući se proračuna za god. 1901., odpusta ostalih obroka za ezoner i konačno za povišenje vladinog prinosa za zemaljsku školsku zakladu.

Za „talijansku“ školu u Šterni. Zemaljski odbor u Poreču potvrdio je zaključak občinskoga zastupstva u Grožnjanu, kojim se uzimlje u zajam 4650.60 kruna za gradnju talij. pučke škole u Šterni. Nadalje je obećano zemaljski odbor da će dati občini Grožnjan zajam od 4600 kruna iz bratovštinske zaklade uz 5 po sto. Taj zajam vratiti će občina u 4 jednaka godišnja obroka od posebnog nameta, što ga je dozvolilo namjestničtvo i od prinosa občine Oprtalj za občinare sela Čepić. Jamstvo preuzimlje za taj zajam ciela občina Grožnjan. U Šterni graditi će se dakle talijanska pučka škola premda je ogromna većina stanovnika molila hrvatsku pučku školu i akoprem ja c. kr. zemaljsko školsko vieće zaključilo pak c. kr. ministarstvo potvrdilo, da se ima tamo ustrojiti hrvatsku pučku školu. Vrhovni upravno sudište prihvatilo je utok zemaljskoga odbora ukinuv zaključak c. kr. zem. škol. vieća i potvrdu c. kr. ministarstva.

Tako se eto u Istri dižu talijanske škole za hrvatsku djecu!

Iz Laz — kod Kaldira plšu nam 12. t. mj. Hvala Bogu možemo se i mi pohvaliti, g. uredniče, da smo spravili obilato izvrstnoga vina. Naši starci nepamte, da bi ga bilo kod nas u tolikoj mjeri i tako dobra. Naši vriedni Lazani su na glasu kao poštenjaci, za koje se nije nikada čulo, da bi ono što pridjelaju i ono što im Bog blagoslovi, svojevoljno pokvarili. Naši trgovci i krčmari mogu dakle mirne duše u Laze po vino i neka budu stalni, da će ga naći dosta i uz poštene ciene. Vriedno je, da se one naše čestite gospodare podupre, jer su dobri i pametni muževi, koji se neprodaju našim narodnim neprijateljem.

Laze nalaze se u poreznoj občini Kaldir, u mjestnoj občini Motovun u Istri.

Ustrieljen vuk. Ante Raspor šumski stražar občine Kastav ustrielio je odrasla vuka te je dobio od zemaljskoga odbora u Poreču opredieljenu nagradu od 40 kruna.

Iz drugih krajeva.

Za hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu. Talijanski list „Difesa“ uvjerava, da će Pazman biti uzpostavljen ponovno kao rektor u svim pravima, koja su mu bila oteta poslije silovite provale nazovi-Dalmatinaca. Uprava Coroninieva imala bi biti kratka, jer je njezina zadaća samo ta, da dade talijanskoj vladi sredstvo manje nečastnog uzmaka. „Avanti“ donosi, da je Coronini rekao dalmatinskom nadbiskupu Dvorniku, da od bule „Slavorum gentem“ ne će se ukinuti ni jedna slovka i da će zavod „pro croatica gente“ početi djelovati početkom studenoga pod upravom dra. Pazmana.

Interesantan je sada spor, koji je nastao izmedju „conte“ Alačevića i talijanske vlade. Prvi je izjavio suradniku rimskog lista „Avanti“, da jih je vlada talijanska do zadnjeg časa sokolila, dapače da im je ona pokazala pravac, koga se imaju držati u sudbenom postupku; da je on, Alačević glavom obznanio četvrt sata prije ministra Cocco-Ortu o naumljenoj provali, i da ga je ministar na to ovlastio. Alačević se potužio i na podtajnika Talamo, koji je, podpisujuć kompromis, učinio uslugu Austriji, iza kako je on, iredentista, zastupao vladu na skupštini „Dante Alighieri“. Zvanični rimski list „Capitan Fracassa“ odgovorio je „Avanti-u“, poričući Alačevićeve tvrdnje. Ali ovaj je upravio uredniku „Avanti-a“ sliedeće pismo: „Navodi su moji istniti; ne bih imao što da dignem, a mnogo da nadodam“. Spor je svakako ozbiljan.

„Ovi su navodi težki. Što misli vlada“? — pita milanski „Corriere della sera“. „Nar. List“ se nada, da će se ovim incidentom pozabaviti i naše delegacije, jer baca jako ružno svjetlo na „prijateljsko“ postupanje saveznice.

Pučke škole u Hrvatskoj. Po službenim podatcima bilo je u Hrvatskoj i Slavoniji u svemu 1378 pučkih škola; od tih je bilo: 1304 obće javnih, 41 javnokonfesionalne i 33 privatne škole. Prosječno je došla na 1586 stanovnika i na 30·86 km² po jedna pučka škola. Najviše škola ima u županiji sriemskoj naime 235; onda u zagrebačkoj 208, pa požeškoj 186, bielovarsko-križevačkoj 170, virovitičkoj 141, modruško-riečkoj 137, ličko-krbavskoj 98 i u varaždinskoj 95. Od gradova najviše ima pučkih škola Zagreb 16, na njim dolazi Osiek sa 10, pa Varaždin sa 4 i Zemun sa 4 pučke škole. U 1270 škola bio je nastavni jezik hrvatski, u 22 njemački, u 7 magjarski, u 2 rusinski i u 3 slovački. Na svim tim školama djelovale su 2394 učiteljske sile a za polazak škola obvezane djece bilo je 317.640 ili 16·25% pučanstva; ali u škole je išlo samo 197.707 djece ili 75·15% djece, koja bi valjala ići u školu.

Za pučke popjevke. Neki g. C. u „N. Listu“ preporučuje ovo našim pjevačkim družtvima, što bi valjalo uvažiti: Kad sam zadnji put prisustvovao na monstre-koncertu gosp. V. G. Broža, počeh misliti, da li bi se na koncertima mogle pjevati one pjesme, koje naš narod pjeva ili radeći, ili kada se vraća kući sa težka rada, ili sjedeći za toplih ljetnih večeri na zelenoj tratini. Njihova pjesma skladno se ori preko ubavih dolina i brežuljaka. Kada ove slušaš, nehotice se vidiš u onoj skladnoj harmoniji, koja je čas jogunasta i vesela, čas opet sjetna. U Kuhačevoj zbirki jugoslavenskih popjevaka, imade pravog bisera narodne glazbene umjetnosti, a taj biser je našoj gradskoj publici nepoznat. Zašto da je ne upoznamo s njime? Kad bi se na koncertima pjevale naše pučke popjevke, to bi ovi koncerti imali čisto narodni značaj.

Tako „N. L.“ a tomu imamo mi sliedeće dodati:

Naši skladatelji — bar oni II. i III. reda, imali bi se uglegati u talijanske skladatelje u naših primorskih gradovih, koji nastoje lahkom i ugodnom popjevkom ne samo narod zabaviti, nego i narodoljublje poticati. U tih gradovih širi se takova popjevka od usta do usta vrlo lahko, jer je dosta, da ju jednom il dva puta čuješ, i odmah ju zapamtiš. Takva popjevka širi se na žalost i medju naše pučanstvo, komu nisu poznate narodne popjevke ili koje nemože da tako brzo i lahko nauči težke koncertne popjevke.

Car Petar Veliki, kako je poznato, bio je čovjek u svakoj stvari svoje glave. Putujući po Rusiji znao bi često banuti u koji grad, gdje ga ni najmanje nisu iščekivali, a gdjekad opet ne bi posjetio koji, gdje je po službenoj obaviesti morao doći, i gdje se za njegov doček potrošila velika svota novaca. Kad je došao u Pariz, dvor ga primi u Louvre; odvedoše ga u jednu dvoranu, gdje je bio pripravljen njemu u počast sjajan banket. Ali Petar im ne htje ni sjesti za stol, nego onako s noga pojede malo kruha i jednu repu, okuša šest vrsti vina i popije deset čaša pive; zatim je htio odmah da ga odvedu u stan, pripravljen za njega. Bogato pokućstvo, umjetnički predmeti, kojimi je isti bio urešen, nisu mu se ni malo bili dopali, dapače ga upravo razsrdio razkošni krevet tako, da je uzeo strunjaču iz kreveta, pripravljena za njegova pobočnika u susjednoj sobi, prostro ju na sred sobe i na nju se zavalio obučen, rekavši svom pobočniku, zapanjenom od čuda maršalu de Tesse: Ovako je dobro! Sliedećih dana, oslobodivši se službenih posjeta, uzme car obilaziti po Parizu na svoj način: ulazeći u vojarne, gdje je sjedao, jeo i pio skupa sa vojnicima. Petar Veliki ostane u Parizu dvie sedmice, a malo poslie njegovog odlazka se saznade, da je sklopljen savez medju Francezkom, Pruskom i Rusijom.

Kako živi ruski car. Pariški „Matin“ donosi ove podatke o načinu života ruskoga cara, što ih je doznao od jednoga diplomata: Car ustaje svako jutro u 8 i pol satih. Sam se oblači i pije pri tomu čaj. U 9 satih ide u svoju radionicu, gdje riešava sa svojimi državnimi tajnici najvažnije stvari. Izmedju 10 i 11 satih uzme lahki doručak, a onda prima ministre u audienciju, sluša njihove izvještaje i podpisuje spise, kojih poprieko na dan podpiše do 300. Poslie toga čitaju mu francezke, englezke i njemačke novine, te čita povjerljiva izvješća gouverneurah iz ruskih pokrajinah, na koje daje primjetbe, a ove se imadu izvršiti. Kada radi, ne puši, već pije čaj i jede kruha sa kavijarom. Od 1 do 4 sata sprovodi u krugu obitelji, zabavlja se sa princesami i sa caricom, šeće s njimi ili se vozi po perivoju; riedko čita romane. Onda opet radi od 4 do 7 satih. Tada je večera. U 10 satih ide u radionicu, gdje ostaje do 1 sat po ponoći, da obavi osobno dopisivanje ili da proučava pitanja, o kojih će sutra dan razpravljati sa ministri. Car ne ide nikada spavati prije 2 sata. Ovaj jednostavni način života vrlo mu prija, te sada dobro izgleda.

Cara zamolio ognja. Glasoviti francezki glumac Febore gostovao je 1891 u Petrogradu. Jedno veče prošetno se u zimskom vrtu. Putem mu utrnula smotka. S toga on pristupi k jednomu od vojničkih častnika i zamoli ga vatre. Častnik je trenutak oklievao, onda mu ponudi svoju goruću cigaretu. „Vi ste Francez, gospodine?“ upita ga častnik. „Jesam“. „Sjegurno ste prvi put u Rusiji?“ „Da“. „Mislio sam, da zato niste pozdravili onoga gospodina, koji je časak prije stajao uza me, kad ste me tražili vatre“. „Onaj visoki gospodin? Nisam ga ni opazio. Tko je on?“ „Niste ga upoznali?“ reče častnik i uzme cigaretu. „To je bio car“. „Znate li sasvim sjegurno?“ „Tim sjegurnije, što mi je on otac...“ reče sada Nikola II.

Ukinuće smrtne kazne. U Talijanskoj nema smrtne kazne, ali je njihova kazniona za velike zločince strašnija nego li vješala. Veliki zločinci mjesto vješala budu odsudjeni na tamnici. Ta tamnica je strašno mjesto, sagradjena je na velikoj pečini nad morem. Zidovi su visoki i naliče grobnici. Sunce dopire sa visokoga stropa kroz malu pukotinu na kojoj su rešetke, po kojih se straža šeće. Kroz te rešetke spušta se u tu grobnicu hrana napšeniku, a da s njim nitko ni ne govori. Tko bude tu zatvoren, prisiljen je na vječnu šutnju, ne vidi nikada ništa doli ono malo svietla dana, jednom riečju on je ko u grobu, samo što mu davaju jesti; neizlazi nikada na površinu zemlje dok ne umre. Ubojica Bresci bio je u takovom zatvoru, te se je u njem sam objesio.

Pučanstvo i devetnaesto stoljeće. Pod tim naslovom ima pariški „Figaro“ članak, iz koga donašamo ovo: Izmedju godine 1801 i godine 1901 Evropa se u mnogom promienila, a brojem žiteljstva grozno povećala. Godine 1801 brojila je ciela Evropa 175 milijuna duša, a g. 1901 ima preko 392 milijuna. Englezka je od 16 milijuna došla na 41 mil., Austrija od 25 milijuna na 45 mil., Francezka od 33 na 38 mil., Italija od 17 na 32 mil., Njemačke državice zajedno 25 mil., a danas broji njemačko carstvo 56 milijuna duša.

Sunčani trael. Profesor Langley dao se je na proučavanje sunca, te je izjavio da sunce imade toliku toplinu, da kada bi ugljen cieloga svieta na kup složili i podpalili, još te nebi toliku vrućinu davao kao sunce. Kada bi sunce postavili na zemlju, ono bi obuhvatilo prostor od 1,400.000 kilometara. U izložbi u Parizu bio je izložen mali stroj za tisak novina i taj je stroj tjeran bio toplinom sunca. Bio je načinjen mali kotao i postavljen pred veliko ogledalo, koje je vodilo sunčane trake u vodu, voda je kipjela i proizvadjala paru, koja je tjerala tiskarski stroj. Taj mali stroj bio je igračka tako rekuć, ali iz te igračke mogao bi nadoći početak za novi vjek tehnike, ako se dodje do toga da bi mogle sunčane zrake tjerati i velike strojeve, jer se već radi na tom.

Sve rodoljube sljedne molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah kolike u Puli toliko izvan iste.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstva i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uvick najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Reka se pita: Taftà za turiste **Luser** po nevž. 60

Dobiva se u svim ljekarnama.

U Trstu: J. Herrmann, M. Ravnik, Leisenberg, A. Praxmayer, Gorici: Cristofoletti, Pontini, U Pulji: A. Wassermann, F. Gasperlchic.

Broj 84. Pula, u petak dne 25. oktobra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaje i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, na godinu 6 K za seljake ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uredjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Skupština „Edinosti".

U nedjelju sastati će se prvaci slovenskoga i hrvatskoga naroda Trsta i Istre na glavnoj skupštini političkoga družtva „Edinost" u krasnih prostorijah „Narodnoga Doma" u Barkovljah, kraj Trsta. Od godine do godine raste važnost tih skupština pa se i broj članova sve to više množi i sve to više zanima za naš javni život.

Razprave na skupštinah „Edinost" jesu uvjek živahne i zanimive. Ono par sata, što se članovi „Edinosti" svake godine sastanu na dogovore, prodje uvjek prenaglo i svatko žali, da se nemože ostati dulje na okupu.

Izvještaje naših narodnih zastupnika i prvaka sluša mnogobrojno občinstvo pazljivo i pobožno, kano propoviedaoca u crkvi. Svako pitanje, koje zasjeca u naš narodni život, nadje na tih skupštinah svoga zagovornika ili branitelja. Svakomu je slobodno, da se izjada, da pita za savjet, da predloži ono, što bi moglo unaprieditи naše narodne težnje, da predstavi vodjam naroda pravo stanje pučanstva u pojedinih krajevih naše uže domovine.

Na skupštinah „Edinosti" razpravlja se mnogo, stvara se zaključke i resolucije. Mnogo toga ostane neuvaženo i neuslišano od strane onih, koji su zvani i plaćeni za to, da narodu pomognu, da odstrane krivice, koje ga tište, da mu diele prava, kako im to zakon propisuje. Radi toga mora se iste stvari godine i godine opetovati, pooštrivati, novimi dokazi podkriepljivati. Ništa nebasni! Šutiti nesmijemo, jer bi se naš muk smatralo plašljivošću, malodušnošću ili zadovoljstvom. Govoriti moramo glasno i jasno, pitati, zahtjevati pa bilo to i sto puta redomice sve ono, što nam protuzakonito krati, sve ono što nas ide kao občinare i državljane, koji činimo svoju dužnost milom ili silom napram občini, pokrajini i državi.

Na skupštinah „Edinosti" doznaju zastupnici naroda iz ustiju izbornika izravno za jade i nevolje koji ih tište i tlače. Od tih jadah i nevoljah izviešćuju oni dalje carsku vladu, ministre, i ako treba i samu svietlu krunu. Krivde i nepravice mora se prije il kasnije dokinuti, jer su protuzakonite, nemoralne, nepoštene. S njimi valja upoznati — u koliko ih nebi poznali — one, koji zastupaju narod, koji mu prednjače, koji ga rukovode. Ovih je sveta dužnost, da mole, da zagovaraju, da pitaju i zahtjevaju neka se narod usliša, neka se narodu zadovolji, neka se zadovolji zakonu.

Dodjimo dakle svi, koji možemo, na skupštinu „Edinosti" u nedjelju u Barkovlje. Ponoviti ćemo tamo stare jade, dodati ćemo im novih, mnogo, bezbroj, jer je nevolja našega naroda velika, bezkrajna. Šutiti nemožemo, jer bi nam se reklo, da smo zadovoljni, da smo sretni, što bi bila najveća laž ovoga svieta!

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 23. oktobra 1901.

Evo me da Vas kratko izvjestim o jučerašnjoj i današnjoj sjednici.

Za ukinuće mitnica.

Predlog Vychodila i drugova da se mitnice ukine 1. jenara 1902. nije bio prihvaćen bez razprave već u petak, nego se onaj dan razprava započela i prenesla na jučeranju sjednicu. U jučeranjoj sjednici govorilo je o tom više govornika. Svi su izlicali nuždu, da se mitnice ukinu, mnogi su rekli da su mitnice sramota za našu državu. Napali su na c. kr. vladu, osobito na ministra financija, što je stalno njegovim poticajem gospodska kuća propustila o tom razpravljati, te što se nevrši jednoglasni zaključak zastupničke kuće. Ministar se je branio tim, da mitnice ipak nose, i da treba od njekud drugud naći novaca da se odnosni iznos mitnica nadomjesti. I on je mnienja da bi se imale ukinuti, al da treba naći kako da se dobije novaca mjesto njih.

Za podržavljenje željeznica.

Zastupnici Kaftan, Maštalka i drugovi postavili su prešan predlog, da država preuzme u svoju upravu željeznice: sjeverozapadnu, južno-sjevernu saveznu, i pruge austro-ugarskoga državnoga željezničkoga družtva. Češki zastupnici zagovarali su taj svoj predlog sa gospodarskoga gledišta. To su željeznice, koje nose, i od kojih bi država ljepih dohodaka mogla imati. Njemački zastupnici svalili su tu stvar na narodno-političko stanovište, pak se izrazili proti prešnosti predloga. Jučer preirgnuta razprava o tom predlogu svršila je danas. Prihvatio se je predlog, da se prešni predlog Kaftana, Mastalke i drugova izruči željezničkomu odboru u razpravu.

Radi nereda u Litavi.

Ovoga ljeta došlo je kakvih 3000 Njemaca u mjesto Litavu u Moravskoj, koje broji nješto preko 4000 stanovnika, od kojih 3/4 Čeha 1/4 Njemaca. Občina bijaše prije u rukuh Njemaca, a pred njekoliko godina došla je u ruke Čeha, dakako posve naravskim razvojem stvari. Onim izletom kao da su Njemci htjeli občinu tobož opet osvojiti. Ponašali su se osvrno. Došlo je do nereda. Radi tih nereda postavio je dr. Stransky i drugovi prešan predlog. Hoće da se stvar točno pretraži i da se krivce kazni. Taj predlog razpravlja se danas. Razprava je žestoka. Na Stranskoga napadaju razni Njemci osobito Šenerijanci. Skoro mu nepuste govoriti. Al on se neda, i odbija napadaje. S njemačke strane je glavni govornik savjetnik višega sudišta d'Elvert, koj, reć bi, bijaše takodjer kod onoga izleta. Govori kao žestok Njemac. Pljeskaju mu njemački zastupnici svih stranaka, osobito i Šenerijanci.

Za podporu u Istri.

Zast. Spinčić i drugovi postavio je prešan predlog: 1. da se dade čim prije podpora onim predjelom u Istri, na selih, koji su postradali usljed raznih nezgoda, što poglavito u svrhu izvedenja raznih pomanjih radnja, 2. da se postavi naknadno još u proračunu svota za razne javne radnje kao što su osušenja, uredjenje potoka, gradnje cesta, luka itd. Postavio je taj predlog u savezu sa jur prije postavljenimi predlogi, i takodjer sa prihvaćenimi resolucijami za razne radnje.

Sličan predlog postavio je zast. Biankini i drugovi za razne predjele u Dalmaciji.

DOPISI.

Otok Krk, 20. oktobra: Ovdje se počelo ozbiljno razpravljati, kako bi se za cieli otok Krk zasnovala potrošna zadruga sa sielom u Krku, od čega se rek bi straše naša gospoda. Čoje se od naroda, da je proti zadrugi govorio sad ovaj

PODLISTAK.

Hrana i njezin upliv na čovjeka.

Piše *A. Porđušić.*

(Nastavak).

Pa i dan danas imade ljudi, koji vjeruju, da neke bolesti tako n. pr. suha (tuberkuloza pluća) može nastati uslied zločestog pogleda, uslied proklinjanja, da se može jedan čovjek po drugom okčiniti, občarati, (obengijjati). A kome nije poznata ona zlokobna poštapalica „tako je bilo sudjeno", u koju se više vjeruje, nego u sveto pismo. Rieč sudbina (fatum) lebdi na usnama kako neizobraženih tako i izobraženih slojeva naroda. Kolika je množina našeg svieta, koji se u slučaju epidemičkih bolesti tješi onom, da je tako moralo biti, da je to sudjeno, a ljudi neće da vide uzroke u pokvarenom vazduhu naših stanova, u pokvarenoj hrani, kojom se hranimo, u močvarnoj i nezdravoj okolici, koja nas obkoljuje.

Pa i u obrazovanijim slojevima kojim i kolikim predsudama i praznovjerju susrećemo, odveć je pozuato; a to sve uslied nepoznavanja faktičnih uslova za zdravlje.

Istom odkada su prirodne nauke u obće, a naročito fizika i kemija uznapredovale, bilo je moguće proučiti, razviti i usavršiti nauku o ljudskom organizmu i njegovom normalnom djelovanju, takozvanu anatomiju i fizijologiju. Tako je bilo moguće pobliže zaviriti u ovo najveličanstvenije i najčudnije djelo božje, a usporedo s time otvoreni su vidici o uplivima raznih stvari na čovjeka i o djelovanju njihovom na njihov organizam. Spomenute znanosti, anatomija i fiziologija podučile su nas ne samo o sastavu našega tiela, nego i o zakonima, kojima je naš organizam, naš život i djelovanje njegovo podvrženo. Mi tu vidimo molekularne sile, vidimo zakone adhezije i kohezije, zakone o lomu svietla i zvuku, razno kemičko spajanje i razlaganje, mehaničke zakone itd., kojime je naš organizam isto onako podvržen kao i ostala priroda. Mi poznamo uvjete života kao i one, uslied kojih smrt nastaje. Nauka, koja se time specijalno bavi, t. j. koja si je uzela za zadaću očuvanje i njegovanje zdravlja, kako pojedinih ljudi tako i družtva ljudskog, zove se zdravoslovlje ili higijena. Ona nas podučava o uvjetima, koji su nužni da budemo zdravi i da ostanemo zdravi, kao i o sredstvima, koja su potrebna, da se tim uvjetima zadovolji.

Ovdje valja naročito iztaknuti jedan vrlo važan princip — zakon, koji je od neprocienjive važnosti za socijalni razvitak i zajednički rad, a koji bi se mogao onom poznatom rečenicom karakterizovati: svi za jednoga, jedan za sve. Interesi svih slojeva naroda u pogledu očuvanju občenitog zdravstvenog stanja istovjetni su; pogibelj, koja prieti siromahu, opasna je i po bogataša i tako moraju svi zajednički poraditi, da se svi čuvaju i zajednički štite. Kad se pojave priljepčive bolesti, koje najbolje uspjevaju kod hrđjavih životnih prilika, kod zločestih nezdravih stanova, kod biede i nevolje, prijete one i pogibelj donose ne samo siromahu nego i bogatašu i svima. Kao što god je u interesu svih, da u gospodarstvenom životu ne podijeli narod u dva tabora bogatstvo i biedu, koji se onda uzajamno taru i uništavaju, tako je isto u interesu javnog blagostanja, da ne bi nastupile sanitarne krize i katastrofe, koje nastaju uslied toga, što niži slojevi naroda zanemaruju zdravstvene interese, uslied čega nastaje šteta ne samo njima, neg priete opasnošću svim drugim silnim rasprostiranjem. Higijeni imademo mnogo toga zahvaliti na zdravstvenom polju, osobito, odkako je higijena odkrila preznamenite rezultate i razvila se do današnjeg stepena. Spomenut ću samo nekoje stvari u tom pogledu, koje su čovječanstvu doniele neizmjerne koristi, tako u pogledu infekcionih bolesti kao tifusa i dr., koje se mogu dandanas umanjiti i prepriečiti. Higijena nas je podučila i odkrila nam uticaj stana na čovjeka, da se pouzdano možemo nadati, ako se budemo obzirali na sve propise, što ih ona u tom pogledu daje, da će se smanjiti broj bolesti i naročito pružiti prilika, da se uzmognu naša djeca valjano i snažne razviti. Higijena je odkrila opasnosti raznih obrta i zanata na dotične radnike i podučaje ih, kako da se čuvaju i štite; da spomenem primjera radi samo na opasnosti i bolesti kod radnika u tvornicama žigica, u rudokopima, klesara, mlinara, tokara, i drugih, kojih obrti i zanati prouzrokuju razne bolesti a naročito kroničke bolesti pluća, a higijena nas podučava, kako se tome može na put stati. Higijena nam je odkrila, kako zlo utiče na dječiji organizam škola, ako nije gradjena i uredjena prema sanitarnim propisima i ako se s djecom ne postupa onako u školi, kako to odgovara higijenskim zakonima i kako su uslied navedenog učenici izvrženi svakojakim bolestima, koje se „školskim bolestima" nazivlju, a koje djecu za cieli njihov život unesreće.

(Dalje sliedi.)

sad ohaj, naravski od gospode, što ako ne drugo, moralo bi naučiti naših, da ustraju u svojoj namisli, a u Istriji od 5. tek. poslali su u boj njekog Flegmatika. Vidi se, da naša gospoda ne znadu baš mnogo glavom misliti, kad šalju u boj kao svog vodju Flegmatika, jer svatko zna, što je flegmatik; baci ga ovamo, baci ga onamo, pa ako hoćeš, daj mu i batinom po leđima, ob će sve mirno podnašati, a na kraju možemo i to napomenuti, da mi poznamo i jednu životinju, koja je veoma flegmatična, ali konjanici u ratu ne jašu nikad na njoj!

Flegmatik počimlje ovako: Pozivlje se na jednog svoga patriotu, koji je umro u prvoj polovici prošloga vieka, a koji je rekao: „Doći će vrieme, kad bude velika zmija obkolila cieli sviet (mislio je na brzojav), kad budu sudci golobradi (mislio je na današnje načelnike, jer su u ono vrieme obavljali službu sudca dvanaest seoskih starješina) i kad budu svećenici trgovci. Oh! tada ne bi htio, da bude na svietu ni moje stare čižme, jer će tada biti vrieme velikih nesreća i biede; bit će blizu konac svieta.“

Kad čovjek štogod piše i napominje rieči jednoga, koji je njekada živio, čini to zato, da svojim riečima poda veću važnost i osvjedočenje, pa onaj, na koga se pozivlje, mora biti veoma pametan. Da vidimo sada, kako je bio pametan patriota našeg Flegmatika. On je mislio, da će od brzojava propasti sviet, mislio je valjda, da je u brzojavu vrag. Zar ne, kako je morala biti ta glava pametna, kad je mislila, da će brzojav oboriti sav sviet? Brzojavni činovnici, kad bi im tko štogod slična rekao, takvomu bi kazali, da su mu kola u glavi poremećena.

Na onu drugu točku, koje se veliki patriota bojao, imali bi napomenuti ovo: Bilo je vrieme, kad su se cielom otoku Krku iz jednog mjesta zakoni krojili i tereti na ledja cielomu otoku prtili: dobra nije bilo. Ali to je njekada bilo, a sad se spominjalo. Vjerujemo, da bi naša gospoda još i sada htjela gospodariti čitavom otoku, ali i vilani znadu kadgod otvoriti oči i pokazati ai signori, da oni niesu baš njihovi šćavi, pa kad bi htjeli, da bi mogli okrenuti batinu i njekoga drugoga okrstiti svojim šćavima. To je valjda ono, česa se signori boje, pa baš zato i viču na popove, koji bi htjeli osnovati potrošnu zadrugu za čitavi otok Krk sa sielom u Krku.

Bilo bi bolje, da se Flegmatik malko okrene i po samom Krku, a da ne sjedi uviek za svojim punim stolom kod kuće ili pak u kavani sa „Pravom Našom Slogom“ u ruci, i zagleda malko u kuće krčkih kampanjola, pa će, ako ima još u sebi ikoliko ljudskog (ne kažemo kršćanskoga) srdca prihvatiti sa popovima i u prijateljstvu s njima nastojati, da se ne samo čim prije osnuje potrošna zadruga, nego da se čim više razširi djelokrug već obstojećeg „Središnjeg vjeresijskog zavoda“. Ali da, to je sve osnovano na temelju kršćanske ljubavi, a našega Flegmatika nije baš zato mnogo stalo; njemu je glavno njegovo talijanstvo, kako se razabire iz njegova članka; pa bi i zavozio, kad bi mogao, svojom junačkom desnicom (škoda da je onako nesretan) otokom Krkom, tamo sve do blažene zemlje. Ne će bit ništa, signori miei cari; zar ne vidite, da već ni ista vaša gospoda u pokrajinskom gospodarskom vieću, ne će o nama ni čuti, već nas puštaju, da se slobodno odčijepimo od Istre. (Ipak nas se boje! Opazka Gambarova.)

Proti onomu, što kaže Flegmatik, da će popovi, dajuć u središnjoj potrošnoj zadrugi kmetom robu na vjeru, ovoga upropastiti kasnije sudbenim troškom, opaziti ćemo, da će slabo od toga imati zaslužba njegovi avvocati delle cause perse.

Još bi mogao mnogo koješta nadodati, kako naši signori rade s našim kmetom, ali ću to ostaviti radje za drugi put, a za sada ću još samo ovo spomenuti.

Ovih smo dana imali čast viditi u svojoj sredini onog, koji zastupa načelo o „tutto l'Istria meni, ili ja ili ništa“. Opazka Flegmatikovog grbavog Vida) da su mu u čast priredili naša gospoda „ajmu“ večeru. Jedan od prisutnih nam je snalčio, da je one večeri jedan gospodin, koji inače nije sposoban izreći dvie rieči jedna za drugom, nadahnuto tako zaključio, da se sve čudom čudilo. Koliko je na tomu istine, ne možemo reći, a ni jamčiti, da je istina. Kad se dobro pozabavili, a i vrieme je prijalo, jer je jako puhalo i kiša lievala, kao da je zaplakala nad tim družtvom, dignuli se, da sprovedu željenog gosta. Mislili smo, da će gospoda najprije krenuti po gradu, pod vodstvom purificiranog kapobande, pak ići pod prozore onih, koji, kako to običavaju činit iza sličnih večeri, ali obilna kiša im je valjda razhladila moždane, pak će valjda prigodom koje druge večere. Ala su interesantni — do smješnosti!

Iz Nerezina 18. t. mj. Davno je tomu, što smo Vam javili, da se kod nas obaviše občinski izbori, po kojima bi imali stupiti petorica Hrvata u občinu. Ali bilo pa prošlo: o tomu se sada šuti ko riba u vodi. Nije ni to bez uzroka; bit će da se naši Rimljani dosjetiše jadu i pročitali priču o braći Horacijevcima, pa stali snovati kako bi na vrieme našli i toj rani lieka, i tako prekrili svoju ranjavu petu pred strielicama, koje bijahu odapete. Potražiše svog Menenija Agripu — u Poreču. I niesu se prevarili: on im je propričao milu bajku, te neslošnu braću k slozi priveo! Naše talijanomaše morala su pri tom voditi dvojaki razlozi: Ili nehtjedoše, da im Hrvati udju u občinu, te da im u koječem ne kvare računa; ili, jer je strah kako bi se izrazio, a da, poslužiti ću se sa Tolliceli-jem — strah pred prazninom! Kojeśta! No manimo se toga: vrieme lieči i odkriva rane — nego se radje osvrnimo na veoma važnu činjenicu. Ali da ne bi Vaši čitatelji možda pomislili, da su se kod nas okolnosti promienile, moramo im u prvi mah javiti, da je ovdje sve kao i prije. Šule ko Šule; hrani kanarce, golube, viče proti popovima i računa kamate! Ali ipak važna promjena! Naši talijanaši ustrojili posujilnicu, a u tu, — ne čudite se — upisao se i naš dragi Šule. Koje li opreke! Tu na 13. listopada došao amo neki učitelj Koza-lović, ili kako se ono piše, — o, slaba moja pameti! A — ha Coslovich, i tumačio ljudem o načinu i svrhi djelovanja te posujilnice. Kažu, da to ne čine na ustuk posujilnici, koju osnovaš mjesni Hrvati, nego da pomognu narod! Vidiš, vidiš, da pomognu narod! Pa ipak ti ljudi imadu smisla za narod! Zbilja možda netko postaje pokorna Mandaljena! Dvojimo! Vuk dlaku mienja, ali ćudi nikada. Nego Coslovich je poslat iz Poreča, pa ovdje valja da se odazove glasu tamošnjih Bogova! A i Salata se upisao. Eto Vam Menenijeve priče! — Tumačilo se u školskoj sali g. Tonolli-a. Je li svak dokučio, to je drugo pitanje. Zbilja, taj Coslovich odsjeo Vam je kod talij. učitelja Tonolli-a. A, taj čovo Vam je pravi jeremita, jeremita u podpunom smislu rieči, a s druge strane desni prijatelj Šuleta. Nije li to malo čudno!! Ali ipak imadu nešto zajedničkoga: — jednako ljube — Hrvate i naše crkvene obrede. Šule propagator italijanizma; a Tonolli propagator istoga pod firmom katolicizma. Eto to su im dodirne točke. Taj gospodin, obhadjao Vam je kardinalske pragove u Rimu ovih praznika, moleći, da odrede da u Nerezinah budu svi crkveni obredi u latinskom jeziku. Ovdje lizali biskupu Mahniću skuta i koljena, a par dana zatim, pisali prosvjede proti uvedjenju glagolice u Rim. Oni prvi bacše misao da se ovdje ustroji posujilnica na ustok hrvatskoj i išli su u Poreč moliti gospodu za izdašnu pomoć.

Preporučamo i nadalje da se neki nerezinski Hrvati-s-njime-bratime, a nek do ugodnoga znanja i-govorenja to uzeti blagoizvole i izvan Nerezina naši!

Čitajte
„Družbu sv. Ćirila i Metoda“
za narod.

Fraška i Jurina.

Fr. Si čul kako on meštrićina deli lopove poštenem ljudem?

Jur. Ono su brate zadnji šforci, zač mu se vražja piše.

Fr. Tako ča j' prišal vrag po svoje?

Jur. Varamente malo prekasno, ma još vavek na dobu!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. U parlamentu će biti stavljen od strane češke predlog, da se sve slavenske stranke slože u jednu užu i širu svezu. U širu došli bi i Poljaci, kojim bi bilo slobodno, da se u jezikovnih, narodnih i autonomnih pitanjih proglase solidarnimi sa ostalimi slavenskimi strankami. U užu svezu stupili bi Mladočesi, češki konservativci, agrarci i narodni socijalisti, radikalni Rusini, sri Hrvati, Slovenci i Srbi. Uža sveza imala bi 130, šira 191 zastupnika. Odnošaje uže sveze ustanavljalo bi zajedničko parlamentarno povjerenstvo, koje bi imalo stupiti od slučaja do slučaja u doticaj sa poljskim parlamentarnim povjerenstvom. Tomu predlogu dalo je povoda nasilno postupanje Veliko-Niemaca, kojim se podredjuju ne samo sve njemačke stranke, već i isti kršćanski socijalisti te čak i sama vlada.

U češkom saboru biti će nakon obavljenih naknadnih izbora ovako zastupane pojedine stranke: 68 Mladočeha, 28 njemačka napredna stranka, 24 Veliko-Niemci, 21 češki agrarci, njemačka pučka stranka 12, Staročesi 6, njemački agrarci 3, češki radikali 2, kršćanski socijalisti 1, češki radikalni naprednjaci 1, konservativni veleposjednici 49, ustavovjerci 21, virilisti 6. Od 242 zastupnika češkoga sabora imade ih 92, koji su novi članovi sabora. Ustavovjerni veleposjed vraća se ovaj put u sabor nakon 18 godina pasivnosti. Najstariji član sabora, koji je biran od početka ustava, jest dr. Eduard Greger. On sjedi u saboru 40 godina.

Izbor za dalmatinski sabor vršiti će će dne 10. decembra za seoske občine koje će birati 20 zastupnika u 12 izbornih kotara. Dne 12. decembra birati će 8 zastupnika gradovi i 3 zastupnika trgovačko-obrtničke komore; dne 21. decembra birati će se 10 zastupnika iz razreda veleposjednika u 4 izborna kotara. U Dalmaciji očekuju pravi rodoljubi, da neće biti žestoke borbe izmedju raznih hrvatskih stranaka, koje će izvojevati sjajnu pobjedu jedino tada, budu li složne proti trećemu t. j. proti srbsko-talijanaškom savezu.

Hrvatski sabor u Zagrebu nastavio je svoje sjednice dne 21. t. mj. Nakon raznih priobćenja i podnesaka, medju kojimi bijaše dopis zemaljske vlade radi izbora zastupnika na zajednički sabor, predložio je predsjednik združene opozicije dr. Brestyensky, da se dopis glede izbora uputi posebnom odboru od 7 članova. Njega su predložili drugovi dr. Mazzura i dr. Vrbanić, dočim je proti njemu govorio član vladine str. Egersdorfer. Većina prihvatila je predlog vladin, da se provede izbor članova na zajednički sabor. U sliedećoj sjednici izabrala je saborska većina svoje članove na zajednički sabor u Budimpešti. Glasovala je samo vladina većina. Pod konac sjednice pročita predsjednik banov dopis, kojim javlja, da ga je Njeg. Veličanstvo kralj opunovlastio, da proglasi sabor razpuštenim i zaključenim.

Srbija. Povodom otvorenja narodne skupštine i senata, izrekao je kralj Aleksander dne 20. t. mj. novomu zastupstvu priestolni govor. U saboraica došao je kralj sa kraljicom i bogatom pratnjom. U priestolnom govoru ističe kralj, da će novi ustav povratiti Srbiji unutrašnji mir i poredak. On se smatra sretnim, što može pred narodnim zastupstvom položiti prisegu na novi ustav. Kralj se zahvaljuje narodu, što ga je na prvom putovanju diljem kraljevine svečano dočekao. Odnošaji Srbije napram svim državam da su izpravni i prijateljski. Napose iztaknu kralj prijateljske odnošaje sa Rusijom i Austro-Agarskom. Glede odnošaja sa Crnom Gorom reče kralj: da su danas ti odnošaji takovi, kako se dolikuje dvim državam jednoga naroda.

Mjestne:

Sastanak u svrhu podignuća spomenika blagopokojnog carici i kraljici Jelisavi obdržavao se jučer večer u dvorani „Grada Pilsen“ u prisutnosti liepog broja občinstva, medju kojima opazismo i g. dr. Laginju. Predsjednik, graditelj Gayer, pozdravio prisutne pozvav jih na trikratni uzklik Njeg. Veličanstvu te zatim dao rieč našemu rodoljubu gosp. Niku Mardešiću, koji u liepog talijanštini pjesnički prozborio kratku besjedu punu žara i iskrene ljubavi do stvari, koju si odbor preduzeo. Poslie g. Mardešića izviestio je g. Devescovi o radu užeg odbora te u imenu odbora izjavio, da su bili pozvani k sastanku sve oblasti, družtva i novinarstvo; naglasio je, da se osim „Prvog istarskog Sokola“ i „Čitaonice“ te još nekojih družtava nije odazvalo nijedno mjestno družtvo bilo isto patrijotično ili ne. Isto tako od pozvanih novina, da je zastupana iz Pule jedina „Naša Sloga“, zatim „Triester Zeitung“ te „Voce Catolica“ iz Trenta. Gosp. Gajer je pročitao razna pisma dostojanstvenika mornarice i drugih oblasti, medju kojima ono g. admirala Spauna, s kojim javlja, da prima pokroviteljstvo družtva. Pročitao je takodjer pismo biskupa Flappa, kojim javlja, da nije mogao odgovoriti prije, jer da se je prije imformirao o namjeri pokretača kod političke oblasti, dočim g. zemaljski kapetan Campitelli na dva pisma niti odgovorio nije. Gosp. Antonelli pročitao je račun o sabranih milodarih te izjavio, da je dosada podpisano do 3000 kruna. Nakon što je g. Gajer pročitao dopis kot. glavarstva u pogledu dozvole sabiranja prinosa, a gosp. Antonelli sastavak proglasa, je g. Niko Mardešić u hrvatskom jeziku prozborio oduševljeno zgodnu besjedu naglasiv odanost vazda vjernog hrvatskog naroda do vladarske kuće. Nakon toga je g. Gajer zaključio sastanak, na što je sliedilo podpisivanje proglasa, koji će se izdati u hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku.

Nesreća na moru. Dne 23. t. mj. vraćala se je u našu luku čezotska ribarska ladja „Celeste“, kad ju iznenada izmedju zaljeva Vergarola i otoka sv. Andrije zahvati ostar vjetar i prevrnu. Na ladji bijahu osim vlastnika Andjela Scarpa, tri mornara i dvanaestgodišnji dečko Ivan Perini. Prva četvorica uhvatiše se za preobrnjenu ladju dočim je dečka nestalo

u moru. Drži se, da ga je povukla sobom mreža u more, koje je na onomu mjestu duboko do 40 metara.

Jedna ladjica na paru vojne mornarice priskoči nesretnikom na pomoć te ih sa preobrnjenom ladjom dovuče na kraj. Vlastnik ladje i mornari pretrpiše štetu od kojih 600 kruna, jer je sa ladje nestala mreža, odjela, sprava itd.

Pokrajinske:

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova. U sjednici carevinskoga vieća od dne 23. t. mj. stavio je naš zastupnik g. prof. Spinčić sa drugovi interpelaciju na ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala radi poznatog dogodjaja sa nesretnim radnikom Hrvatom, koga su našli mrtvoga u zatvorih občine Vižinada, o čemu bijaše govora i u našem listu. Interpelaciju priobćiti ćemo čim nam stigne u cielosti u hrvatskom prevodu.

Izbori za pokrajinski sabor Istre. Sada je konačno odlučeno, da će se obaviti izbori zastupnika na zemaljski sabor Istre sliedećih dana: Dne 5. decembra t. g. birati će zastupnike sve izvanjske občine Istre; dne 7. decembra svi gradovi i trgovačko-obrtnička komora, a dne 9. decembra veliki posjed.

Spomenutih dana birati će se dakle zastupnike, ali prije valja izabrati fiducijare, i to za izvanjske občine. Izbor fiducijara biti će dakle stalno mjeseca novembra t. g. Za nas je najvažniji posao izbor fiducijara, koji će birati dne 5. decembra zastupnike. Radi toga kličemo prijatcljem i istomišljenikom opet i opet: na posao dok je vrieme!

Potvrdjen zakon. Službeni list bečke vlade „Wiener Zeitung" od dne 23. t. mj. priobćuje, da je Njeg. Veličanstvo cesar i kralj potvrdio zakonsku osnovu prihvaćenu u posliednjem zasjedanju istarskoga sabora, kojom se mienjaju nekoje ustanove postojećih zemaljskih zakona o pravnih odnošajih učitelja na javnih pučkih školah Istre. Te ustanove tiču se poboljšanja učiteljskih plaća, ili da govorimo sa tršćanskim „Cifutitom": tiču se poboljšanja plaće talijanskih učitelja! (Ne će jezik nego na škrbinu. Op. slag.)

Naši talijančići neće da zaostanu jedan za drugim kad treba da demonstriraju proti našemu narodu ili proti pojedincu odličnjaku. Povodom smrti i pogreba pok. biskupa Sterka demonstrirali su tršćanski lažilibernalci, koji su roblje tamošnjih židova tim, što nisu prisustvovali sprovodu, što su zabranili vatrogascem, gradskoj straži i gradskoj kapeli svako sudjelovanje kod pogreba. Zadnji čin te židovske tragi-komedije odigrao se je u glasovitoj sjednici gradskoga zastupstva, u kojoj se pokazaše vriednimi potomci 2-tisućgodišnje latinske kulture. Po onoj: d i g l a ž a b a n o g u, morao se je i slavni Kopar povesti sa primjerom tršćanskih obrezanika. I koparski službeni krugovi odlučiše, da se neima službeno sudjelovati kod pogreba biskupa... i koparskoga. Dakako, trebalo je sučuvati čast i dostojanstvo glavnoga grada Istre, koju nesmije u ničem zaostati za još slavnijim Trstom. Gradsko vieće zaključi dakle, da se neide na pogreb, jer je biskup bio u svemu protivan (!?) Talijanom. O tom zaključku izvjestio je u zadnjoj sjednici gradskoga zastupstva načelnik, obrazloživ to postupanje gradske uprave. Ne samo u Trstu, reče, ali ni ovdje u Kopru nismo htjeli prisustvovati zadušnicam za biskupa Sterka, jer bijaše naš protivnik (?!). Da bude pako kontrast što veći, priobći odmah nakon toga načelnik, da je u ime grada čestitao novoimenovanomu kapitularnomu vikaru preč. g. Petroni-u. Jednomu, i to nadpastiru, ni: Bog te pomiluj! a drugomu: hosana! Biskup Sterk nije zaisto zaslužio toliko mržnje, prezira i osvete od strane Talijana, kojim nije nikada u ničem hotice zakrivio i koji nije imao druge krivnje nego li tu, što se nije rodio Talijanom. Bog prosti onim, koji neznaju što rade!

Gospoda na agitaciji. Pod občinu piransku spadaju na tamošnjem krasu tri slovenska sela, koja su u crkvenom, školskom i narodnom pogledu silno zanemarena. Talijanska gospoda u Piranu neće, da se oni čestiti seljaci pridignu ni moralno ni materijalno, jer ih lakše za nos vode. Bez škole i svećenika ostavljeni su sami sebi, izručeni na milost i nemilost talijanskoj gospodi u Piranu. Ona gospoda nečine ništa za osvieščenje onoga puka, koga zlorabe u svoje nečiste svrhe. Posjećuju ga jedino u vrieme izbora, da ga predobiju za talijansku stvar, da im sirota pomogne tlačiti ostalu svoju braću diljem Istre. Povodom zadnjih državnih izbora nahrupiše gospodski plaćenici kao gladni vuci na neuke seljake te se je većina njih dala prevariti uzprkos otčinskih opomena prevriednog im dekana i iskrenih im prijatelja. Mitom i grožnjom predobiše većinu njih gospodski gončine. Sviestniji i neodvisniji ostali su vierni svomu narodu. Njih nije moglo skloniti ni mito ni grožnja na narodnu izdaju.

Piranska gospoda, znajuć, da su zemaljski izbor pred vratim i da će trebati glasove onih naših seljaka, dadoše se jurve kod njih na agitaciju. Da pako stvar nepade odviše u oči upriličiše prošle nedjelje izlet u sv. Petar. U pet omnibusa odvezoše se Piranci sa načelnikom i glazbom u ono mjesto. Plaćenici gospodski dočekaše ih pred selom. Gospoda upriličiše u občinskoj kući ples, znajuć, da će tim najlakše primamiti mužku i žensku mladež, a dužnike i odvišnjake imadu i tako u žepu.

Plemenito djelo učinili bi oni naši rodoljubi iz okolnih mjesta, koji bi na vrieme podučili onaj biedni narod, da se čuva sladkih riečih talijanaša, koji ih poznaju samo u vrieme izbora, a inače su im odurni š č a v i!

Iz Cresa nam pišu dne 12. tek.: Mnogo kojesta imali bismo pisati o poštarskim stvarima i o našemu pošte-meštru, kojega nazivlju „l' impiegato inapuntabile". Za danas donosimo sliedeće: Mate Hržić (Rus) imade sina Ivana vojničkog bjegunca, kojeg je vojnička oblast aretirala u Bregencu. Taj sin piše otcu, da mu pošalje koju forintu, jer da u zatvoru strada. Jadan otac i sam u novčanoj oskudici, potraži medju rodjaci i nakupi 10 for. koje odmah preda na poštu i to negdje početkom agusta t. g. Nadzorničtvo vojničkog zatvora u Bregencu povrati pošiljku natrag u Cres opazkom, da se vojnikom u zatvoru nedozvoljava primiti novaca. Proslo od toga nekoliko mjeseci, kad susretnu otac g. pošteméštra negdje na putu i zapita ga, što će reć, da mu sin ništa nejavlja o primljenom novcu? Na to će njemu g. pošteméštar: „che bezzi, che bezzi, se i bezzi i ve se da mi za da quando, fe la quittanza a ve li darò"! Otac usupnut i srdit odbrusi mu par smožnih i podje svome susjedu g. oružničkom stražmeštru, da mu učini namiru i njome potegne svoje novce!

Ivan Sablić (Dorčić) imao je sina takodjer vojnika na smrt bolestna u c. i kr. špitalu u Puli. — Liečnik, dobra duša, videć, da će vojnik jedva preboljet i da udovolji sinu, telegrafira majci, da bi došla u Pulu što skorije, jer da ju želi sin vidjeti. — Telegram došao na ured u Cres, ali naš g. pošteméštar s njime jednostavno u kut, jer je bio adresiran: H a b l i ć J o h a n n, mjesto S a b l i ć J o h a n n. — Nevideć sin majke u Puli ni prvog, ni drugog a ni trećeg dana, zamoli liečnika, da mu opet telegrafira po majku. — Ovaj drugi telegram bio je odveć sretan, jer mjesto jednog, donio tužnoj majci dva telegrama, na jednom, — onoga od ponedjeljka, ovoga od petka! Suvišno je i napomenuti, da je brižna majka neplašeć se ni truda ni troška na vrat na nos preko Žmerga i Rieke željeznicom krenula u Pulu k umirajucem svom sinku.

Ovim dvim sličicam i nepobitnim činjenicam, mi nećemo nadodati nit slovca komentara, samo rekao nam je jedan susjedni naš pošteméštar, da taj naš gospodin mora imati nekog debelog kuma za ledjima, jer da bi on za sami jedan takav čin morao odmah p a k o v a t i i poći na imanje.

Naš se gospodin svega toga neboji, jer osim debelih kumova, on je takodjer jedan od poglavitih stupova, koji podržaje na vladi ove nesretne občine slavno vladajuću dinastiju.

Iz Kastavščine pišu nam 17. t. mj.: U našoj občini viši službu dimnjičara neki Talijan. Mi proti tomu Talijanu nemamo ništa, premda znamo, da talijanske občine diljem Istre nebi u svojoj občini trpjela dimnjičara-Hrvata, nu zahtjevamo od njega, a na to imamo pravo, da viši svoju službu i da ne hucka naš inače miran i mirotljubiv narod proti pojedincima a još manje proti občini od koje on živi.

Talijani digoše nebo i pakao proti našoj občini, pa misle i u gorispomenutom dimnjičaru naći sredstvo da bune naš narod, da mogu onda u mutnom loviti. Taj delija, kako se pripovjeda, nagovoren od voloske talijanske podružnice za bunjenje naroda u Liburniji, začeo je širiti medju narodom kojekakve laži, da podkopa ugled občine i njenih predstavnika i da sije nemir i smutnju medju narod. Znamo mi dobro, kamo on smjera; izbori za pokrajinski sabor su pred vratima pa valja raditi, a dobro bi bilo koju krajcaru zaslužiti, jer se zima bliža.

Našim ljudem na vanjštini preporučujemo, da uzmu metlu, te da potjeraju tog ludjinca ako im počme laži pripovjedati, a občini našoj pak stavljamo na srce, da dade iztražiti što je na stvari, te da tog delija prijavi sudu rad bunjenja naroda proti javnim oblastim.

* * *

Prošli tjedan obdržavala je naša zaslužna „Bratovščina hrv. ljudi u Istri" u Kastvu svoju redovitu glavnu skupštinu sa običnim dnevnim redom. Biran ili bolje rekuć potvrdjen bje prijašnji upravni i nadzorni odbor, a pošto će se posebice tiskati izvješće, ne ću se upuštati u rad tog družtva, već ću samo iztaknuti, da je od njeko doba jenjalo ono prijašnje zanimanje za to velevažno družtvo. Istina je doduše, da je to družtvo bilo jedno od prvih hrvatskih družtava u Istri, koje je imalo svrhu, da podupire naše siromašne mladiće u srednjim i višim školam i da su mu se tekom vremena pridružila dva ništa manje važna družtva, naime „Družba sv. C. i M." i „Djačko pripomočno družtvo" u Pazinu, nu družtvo nije prestalo vršiti svoje plemenite zadaće, te je dužnost svih a napose imućnijih hrvatskih rodoljuba diljem naše domovine, da se prigodom sjete tog prvoborioca na školskom narodnom polju u Istri.

* * *

Naše občinsko zastupstvo odlučilo je u jednoj od svojih zadnjih sjednica, da se podari „Djačkom pripomočnom družtvu" u Pazinu iznos kruna 50 mjesto vienca blagopokojnom biskupu A. M. Sterku, bivšem počastnom gradjaninu grada Kastva. — Nama je milo, što naše rodoljubno občinsko zastupstvo znade u više prigoda dati izražaja svom rodoljublju te mislimo, da bi se u njega mogla ugledati i druga naša občinska zastupstva diljem Istre, podariv godimice koju stotinicu kruna u narodne svrhe. Tako rade i talijanske občine, pa se ne smijemo žacati slieditl njihov primjer.

Pred zgradom namjestničtva u Trstu započeli su nedavno radnici kopati temelje za novu namjestničku zgradu, na prostoru stare zgrade. Jedan metar izpod zemlje, nedaleko od glavnog ulaza bivše zgrade nadjoše j e d n u b o m b u, koja bijaše predana redarstvu. Strukovnjaci izjaviše, da je morala biti pod zemljom 4—5 godina. Zakopana bijaše dakle za vrieme namjestnika Rinaldinia. Ta bomba mogla je doći pod zemlju kad se je mienjalo pliuske ili vodovodne cievi. Komu bijaše namienjena? Stalno ne u proslavu koje visoko položene osobe, koja je imala biti u namjestničkoj zgradi s njom pozdravljena. Značajno je, što o tom odkrića šute talijanski i njemački listovi grada Trsta. Ipak je to pronašašće tolike vriednosti, da bi bili morali rečeni listovi bar medju dnevnimi viestim o njemu progovoriti.

U grada Trstu igrao je do sada veliku ulogu gradski živoder Mihovil Joras, koji bijaše ljubimcem vladajuće židovske svojte. Njegov upliv bijaše u lažiliberalnih krugovih tolik, da su ga ironički nazvali drugim gradjaninom. Živodaru Jorasu bijaše sve dozvoljeno, jer je stojao pod okriljem svemogućih židova. Ali konačno dodijao je i silni Joras. Na privatnu prijavu pošla je sudbeno-redarstvena komisija pretražiti zemljište, gdje je živoder uz samu cestu i pod samu koru zemlje zakopao dosta mrcine, koju bi bio morao u posebnoj peći izpaliti, za što je i dobivao badava ugljenje, koje je on prodavao. Radi toga bijaše suspendiran.

Iz drugih krajeva:

U zadnjoj sjednici talijanskoga političkoga družtva za Dalmaciju, sa sjelom u Zadru zaključiše, da neće postavljati nigdje svojih kandidata nego u 6 izborničtva zadarskih, gdje imadu još prevlast zbog popustljivosti vlade, neodlučnosti tamošnjih Hrvata i zasliepljenosti izvanjskoga puka. Dalmatinski talijanaši nisu mogli ni stvoriti drugog zaključka, ako se nisu htjeli grdno osramotiti.

Umrla od radosti. Gospodja Franjica Galić imala je kod vojnika sina Adolfa, koji se je nalazio u Gružu u Dalmaciji. Sretnim slučajem dobije sin nenadno dopust, te, ne obaviestiv nikoga doma, dodje na Rieku, da majku ugodno iznenadi. Čim ga ova vidi, krikne od veselja, ali dalje ne mogaše, nego padne na tle. Za malo vremena umre. Ubila ju radost, što je vidjela svoga sina.

U Ljubljani preminno je ovih dana u bolnici g. Jakov Alešovec, bivši urednik „Brencelja" i slovenski pisac, nakon duge i težke bolesti. Njegovom pogrebu prisustvovali su slovenski novinari, pisci, članovi kazališta itd. Vječni mu pokoj!

C. kr. poštanski nadkontrolor u Carigradu g. Nikola D u d a n imenovan je c. kr. pošt. savjetnikom u Trstu; g. dr. Teodor S w e c e n y c. kr. pošt. komesar u Trstu ide u Carigrad kao pošt. nadkomesar.

U Trstu su dva politička družtva... na umoru, t. j. stari „Progresso" i mlada „Democratica". Pod zastavom prvoga sakupljaju se stariji vodje talijanske stranke, kojim su na čelu židovi: L u z z a t t o, V e n e z i a n, M o r p u r g o itd., dočim se naloze u drugom mladji življi, koji se pred dvie godine odcijepiše od „Progressa" radi njegove tobož neodlučnosti i mljohavosti. Ovim je na čelu poznati liečnik S p a d o n i, koji bi sada igrao ulogu vodje čiste irredente pod zaštitom austrijskog crla. Mlado družtvo nastalo je iz prkosa i častihleplja, jer se je htjelo mladjim talijanašem sjediti na čelu ili bar u odboru novoga družtva. Ova talijanska politička družtva pokazaše svoju nemoć povodom zadnjih državnih izbora. Kandidati njihovi pobjedišе doduše pod zaštitom vladajućeg sustava u Primorju, ali uspjeh Slavena Trsta i okolice u V. kuriji razklimao je do temelja i onako gnjile stupove rečenih družtava. Odmah nakon tih izbora htjedoše kolovodje „Progressa", da se talijanska politička družtva preustroje ili ako je moguće stope u jedno veliko družtvo.

Na ovo posliednje nije se dalo misliti, jer nijedno od postojećih družtava nije htjelo žrtvovati svoje ime i svoju više il manje slavnu prošlost. Što dakle sada? Stvoriti nješto novoga, nješto trećega, što nebi bilo zazorno ni jednim ni drugim. I tako bi. Odobriše posebni odbor, koji je izradio nova pravila političkog družtva, koje bi se imalo zvati „Patria“. Pravila su već davno potvrdjena i družtvo se je imalo već odavna konstituirati. Konačno urekao je privremeni odbor prvu skupštinu za dne 18. t. mj. na večer. Po izvještaju talijanskih listova sakupilo se okolo 300 članova, ali do konštituiranja nije došlo. Predsjednik privremenog odbora stavio predlog, da se skupština odroči, da se pomnoži privremeni odbor i da kao izborni odbor predloži listinu kandidata za novu upravu „Patrie“. Mi doista nerazumijemo te komedije, jer je isti taj odbor bacio prije u javnost, da neće stupiti pred skupštinu sa imeni kandidata za upravu, da bude tako izbor slobodan, a sada predlaže njegov predsjednik, da se ustanovi izborni odbor, koji će predložiti kandidate za upravu! U ostalom to je posao tršćanskih lažiliberalaca, kojim želimo od srca, da bi upravu svoga družtva izručili židovom, jer smo tada stalni, da neće dočekati starosti.

Skakavci kao hrana. U južnom kraju Filipine zvane, jedu ljudi skakavce. U gradovih se prodavaju na litre; litra skakavaca stoji 12 kruna. Njekoji ih jedu onako suhe kakvi jesu, a gospoda ih pripravljaju na razne načine.

Čuvajte se varalice! U hrvatskih novinah čitamo, da putuje već nekoliko tjedana po austrijskih pokrajinah suspendirani svećenik Antun conte Pohoski, rodom iz Italije, te tobože u ime tamošnjega biskupa sabire prinose za misije i sjemenište, a i intencije u tu svrhu pobire, te služi i sv. misu. To je prosti varalica, te katoličko novinstvo javlja, neka svećenstvo po svuda bude na oprezu, i neka se od ovakovoga stvora ne da prevariti, a neka mu ni sv. mise ne da služiti. Istodobno putuje po Ugarskoj nekaki skitalica Aleksandar Entyhides, grčki svećenik i tobožnji abas, te i on sabire milodare za katoličke zavode na istoku. Sv. Stolica, je, budući da se pod firmom katoličkih svećenika skrivahu kojekakve varalice, zabranila katoličkim svećenikom i redovnikom s istoka po Evropi milodare sakupljati. Prema tomu neka se i svećenstvo ravna, kad k njemu dodje kaki kaldejac ili misirac.

Razni prinosi:

Izkaz prinosa prispjelih na Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca travnja 1901. u krunama:

G. dr. Božo Vusković, odvjetnik Karlovac — sabiratelj — predanih mu po g. Gustavu Modrušan, narodnom zastupniku a sakuplj. 30. ožujka u veselom družtvu članova „pučke štedionice“ prig. zdravice Hrvatskoj	32·—
G. Ivan Crnjaković, pravnik — Zagreb sabranih medju gg. pravnicima namještenim u statističkom uredu	11·40
Uprava „Nar. Novina“ — Zagreb sabranih do incl. 1. aprila . .	188·24
G. R. K. Jeretov — Zadar pripošlje sabranih po njemu i oglašenih u „N. Listu“	72·—
Vlč. g. Kv. Bonefačić — Krk sakupljenih medju članovima čitaonice K 8 a K 6 utrženih prodajom glagolskih knjiga itd.	14·—
G. Dragutin Schneider — Novagradiška subr. medju prijeljima mjesto vienca na odar nezaboravnom im drugu i prijatelju Ivanu Kazan, kr. sudb. pristavu	65·—
Matica Hrvatska po svom tajniku g. Kostrenčiću kao dar g. Stj. pl. Miletića	50·60
Mužka podružnica u Opatiji po svom blagajniku g. A. Rajčiću predaje što članarine što ostalih prinosa	158·—
Marija Mavrić blagajnica podružn. u Podgradu što članarine što inih prinosa i darova	38·55
M. Albertini, blagajnica podružn. u Mihotićima članarinu K 85 darova 60 h.	85·60
G. Bahrija Kadić prav. — Zagreb sabranih medju kolegama (sveučilištnom omladinom) u statist. uredu	10·28
Mužka podružnica u Dubašnici članarinu	20·20
G. R. K. Jeretov — Zadar unišlih putem „N. Lista“ od 5./3. do 8./4.	72·—
G. Bogdan Durbešić — Rieka sabranih prigodom večere dane po g. kap. Eduardu Pajkurić prijateljem i drugovom	30·—
Posujilnica u Kopru daruje zaključkom sveobće svoje skupštine	50·—
G. Sidon Berkić — Beč daruje .	20·—
G. Mate Sanković - Soldatić, Dane kod Vodica sabranih prigodom pogreba pok. Luci Ivančić na Golcu dne 14./4.	32·—
Gdjica Ivanka Filinić, Malinska blagajnica ženske podružnice .	8·—
G. Gašo Somogji, odvj. perovodja u Varaždinu sabranih medju odvjetnicima i njihovim perovodjama mjesto vienca na odar odvjetnika Ferdinanda pl. Matachich	55·—
Mužka podružnica — Kastav razne prinose njoj stigle u iznosu od	14·50
G. Fran Katarinić, Nerezine, članarine od ondješnje podružnice	19·40
G. Bon. Cettolo, inžinir Petrinja sakupljenih kojekuda	50·—
G. Vinko Šepić — nadučitelj u Klani sabrao na nazdravicu veleuč. g. dr. Laginju prigodom konštituiranja upravnog vieća dne 27. aprila	20·—
Podružnica u Strpedu članarinu sabranu do 29./4. 1901. . . .	24·40
G. dr. Niko Fabianić — obć. liečnik — Volosko kao član utemeljitelj	200·—

Volosko, dne 20. oktobra 9101.

Za ravnateljstvo:

Dr. Fabianić, blagajnik.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ 8 „ „ 3¼%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3%
„ „ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3¼%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odlei u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Čelovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kane i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warranta i vriednosti uz najumjestni e uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Sve rodeljube ujudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po s'h kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Restauracija
ŠEPUKA - PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Prvo slovensko skladište pokućstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica tvorničke zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu - Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom
Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Prodaja vina istarskoga
vlastitoga proizvoda
na veliko od 56 litri napred
uz jeftine ciene
kaošto i
rakije i biska
kod
Ivana Gržinić-a, trgovca
u Humu — pošta Roč — Istra.

Stalna izložba pećiju i ognjišta iz majolike i porcelana najljepše izvršenih po tvorničkoj cieni, kao takodjer svakovrstnih štednjih ognjišta (Sparherde) iz prvih domaćih tvornica. Kade za kupanje iz porcelana i opeke (Quadrelli) za pozidavanje.

Preuzimlje svakovrstne **silke** i **fotografije** koje prenaša na porcelan za prigodne darove ili uspomene na grobovih:

Josip Potočnik
Via Barbacani 5 — POLA — Via Barbacani 5
skladište glinenih peći, štednjaka i kada za kupanje.

Najnoviji pokrovi za dimnike
(sistem Detz).

Najbolji, najjednostavniji i najjeftiniji usisavač dima!

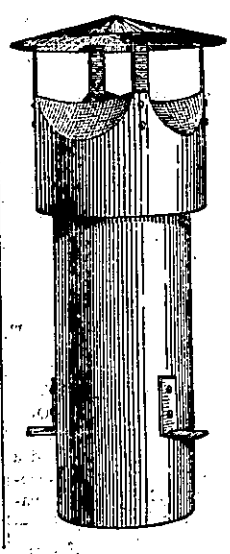

Pokrovi za dimnike Detzovog sistema upotrebljuju se najboljim uspjehom u svih veličinah za dimnike privatnih kuća, škola, bolnica, tvornica, javnih prostorija, i to:

a) kod novogradjevinah na mjesto dosadanjih pokrova, ako se želi imati dobro ognjište;

b) kod slabo priredjenih ognjišta za pospješenje propuha i zapriečenje suzbijanja dima;

c) za prozračbu i jačanje promjene zraka, odnosno kao najbolji zaklopac prozračnih priprava.

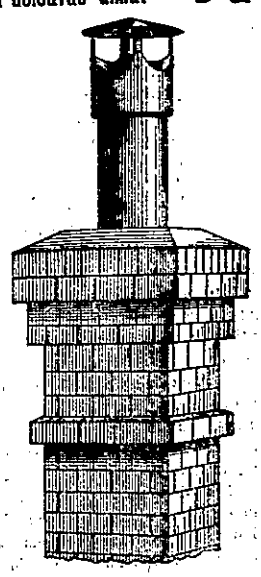

Cienike šalje bezplatno i franko isključivi graditelj ognjišta i dimnika

JOSIP POTOČNIK
POLA.

Broj 85. Pula, u utorak dne 29. oktobra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. slanja i računaju se na temelju obćinog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbe, oglase itd. šalje se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon listopr broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Nefrankirani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, za godinu 6 K za seljake ili K 6—, odn. 3— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Tiska i utiskuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Položaj u carevinskom vieću.

Kako su u našoj poli monarhije neprestano nejasni i nestalni politički odnošaji, isto tako su nestalne i klimane ministarske stolice. Od raznih ministarstva u ovo zadnjih 20 godina bilo se je posrećilo jedino grofu Taaffe-u, da se je uzdržao na ministarskoj stolici preko 10 godina, i to pomoću svoje lukavosti i radi nesloge i neodlučnosti državnog zastupstva. Nu ni on nije parlamentarno vladao, ni on nije imao sa sobom većine državnog zastupstva, već istu samo od slučaja do slučaja potražio i tako si svoj obstanak od dana na dan osjeguravao.

Nakon njegova odstupa promjenilo se mnogo ministara, koji bijahu jedva ugrijali ministarske stolice. Nicali su kano gljive za vlažnog vremena i nestalo ih bez traga i bez vidnog znaka o njihovom djelovanju. Neuredjenu baštinu preuzeo je sadašnji minist.-predsjednik dr. Koerber, koji se muči i napinje, kako bi spravio državni voz u pravu kolotečinu. Prošloga proljeća posrećilo mu se je privremeno utišati narodnostnu borbu u carevinskom vieću tim, što je predložio važne i velike osnove gospodarskog smjer, velike naime vodogradnje i razne osnove o gradnji željeznica. Tada je neko vrieme vladala u carevinskom vieću prisilna ili umjetna sloga izmedju oprečnih si stranaka. Ali kratkotrajan bijaše taj obiteljski mir. One ogromne osnove jesu još uviek na papiru i uzalud viču državljani, da se ih već jednom dovede u život. Za čas utišana strast uzplamtila je opet. Nove hrane zadobila je povodom zemaljskih izbora u Českoj. Česki narod nemože i neće zaboraviti bečkoj vladi ukinuća jezikovnih naredba, kojim se je bilo dielomice zadovoljilo njegovim težnjam. U njemu vrije i kuha neprestano i čeka prigodu, da odmazdi onim, koje drži svojimi grobokopi. Za posliednjih zemaljskih izbora digoše glavu, kao nikad do sada njegovi najljući protivnici, takozvani Sve-Niemci, koji stoje pod vodstvom glasovitih vikača Volfa i Šenerera. Ovi izadjoše iz izborne borbe ojačani na štetu drugih njemačkih stranaka kraljevine Češke. Njihova glavna točka programa jest posvemašnje poniemčenje Čeha u Českoj. Oni nepitaju više diobu Češke po narodnosti — već koće poniemčenje sviju Čeha,

Pod takvim utiskom sastalo se je carevinsko vieće. Česi, ogorčeni zbog zapostavljanja i radi neobuzdanih zahtjeva Niemaca radikala, kojim se hotice il nehotice klanjaju ne samo ostali Niemci, nego i ista vlada, Niemci radikali obiestni zbog neočekivanih uspjeha u Českoj, groze se svakomu, koji se usudi na put stati njihovim neopravdanim zahtjevom. Koerberova vlada nastojala je, da dodje povodom sadašnjeg zasjedanja carevinskoga vieća čim prije na dnevni red državni proračun za g. 1902. Sam ministar-predsjednik, da se je kruni zavezao, da će biti državni proračun odobren najdulje do 20. decembra t. g. Ali mnogobrojni prešni predlozi, podnešeni s raznih strana, zapriečiše razpravu dnevnog reda, t. j. proračuna.

Po pravilniku imadu naime prešni predlogi prednost pred svakim drugim predmetom. Ti prešni predlozi imali su srušiti sadašnje ministarstvo, jer ako se imalo nje razpraviti, nebi se bilo moglo razpraviti državni proračun i ministar-predsjednik nebi bio mogao održati rieč zadanu vladaru.

Položaj postao je kritičan. Dr. Koerber moli lievo i desno klubove i stranke, da povuku natrag prešne predloge ili da odustanu od zahtjeva, da se o njima prešno razpravlja. On je stavio kolovodjam glavnih stranaka uvjet: ili povucite prešne predloge ili ću sa drugovi odstupiti.

Prošloga čedna dolazile su već iz Beča viesti o predstojećem odstupu ministarstva.

U zadnji hip predomisliše se neke odlučujuće stranke i ugladiše put ministru Koerberu i drugovom. Dne 24. imali su kolovodje njemačkih stranaka sastanak, na kojem stvoriše resoluciju, kojom izriču obzirom na pogibelj, da proračun nebi bio za vremena razpravljen svoju pripravnost, da će svimi silami podupriti pravodobnu razpravu i prihvat proračuna makar i uz povećanu djelatnost. Tu resoluciju predaše predsjedniku grofu Vetteru, kojom je on bez dvojbe razveselio ministra-predsjednika. Medjutim sami Niemci neodlučuju već hvala Bogu sami u carevinskom vieću. Trebalo je dakle predobiti i druge stranke za brzu razpravu državnog proračuna. Valjalo je sklonuti bar većinu predlagača, da povuku natrag prešne predloge. I to se je vladinim prijateljem posrećilo, i to je spasilo život ministarstvu dr. Koerbera. On je već bio javio prijateljem, da putuje u subotu u Budimpeštu pak na carski dvor (Ödölö i da će predati Njeg. Veličanstvu ostavku čitavoga ministarstva. Medjutim sklonuše opozicijonalce, da napuste odpor i tako spase ministarstvo. Ministar-predsjednik bio je na carskom dvoru, izviestio vladara o položaju i sretno se vratio u Peč. Njegov položaj je dakle privremeno spašen.

Pred samim odlazkom u Budimpeštu zagrozio se je ministar-predsjednik nekojim zastupnikom tim, što im je predočio još veću neizviestnost nakon njegova ostupa. Svi razni uplivi djelovali su porazno i na one krugove, koji su bili odlučili, da će odlučno oponirati vladi. Njih nisu mogle sklonuti ni molbe ni razlozi vlade i njezinih prijatelja, al ih je sklonuo strah pred neizviestnošću, a i mogućim razpustom carevinskoga vieća.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 26. oktobra 1901.

Izvještajem eto nadalje iz sjednice carevinskoga vieća ovoga čedna.

Što će naši Talijani?

Dr. Bennati i drugovi postavio je na ministra-predsjednika kao voditelja ministarstva nutarnjih poslova, na ministra bogoštovja i nastave, i na ministra pravosudja, dakle odmah na tri ministra, interpelaciju proti slavenskim svećenikom Istre. Oni da zlorabe oltar i propovjedaonicu u narodno-političke svrhe. Proti takovim obstoje zakoni, koje pak c. kr. vlada neupotrebljuje proti rečenim svećenikom. Pita ona tri gospodina ministra: 1. Hoće li narediti, da se strogo provedu zakonske ustanove proti svećenicim u Primorju. 2. Hoće li narediti za predstojeće saborske izbore, da svećenici nezlorabe crkvu? Dosta je pročitati cielu interpelaciju, i prvi upit, za znati da je interpelacija postavljena radi predstojećih izbora. Drugi upit to naročito kaže. Bennati i drugovi nije naveo nikakve činjenice proti svećenikom. On udara po njih, po staroj navadi laži-liberalaca talijanskih. Udri po pastiru, razpršit ćeš sve ovce. Još su njim svećenici na putu za oživotvorenje njihovih talijanskih ideala. (Trebalo bi sve objesit ili potjerati ili najmanje zatvoriti.

PODLISTAK.

Hrana i njezin upliv na čovjeka.

Piše *A. Poršić.*

(Nastavak).

Zdravlje i zdravstveno stanje jedan je od najvažnijih interesa čovjeka, jest temeljni uslov ljudskog blagostanja. No sve ono, što ljudsko blagostanje podiže i posvećava, to je od velike civilizatorne znamenitosti, jer blagostanje, prava sloboda i naobrazba, to su tri najvažnije stvari ljudskog napredka, a tim trima punim se pravom mora pribrojiti ljudsko zdravlje i snaga, jer ovo istom omogućuje, da može čovjek čestito učiti, raditi, napredovati i samosviesno slobodan biti. Kad je tome tako, onda je bez sumnje svakoga nas dužnost, da na naše zdravlje pazimo i da ga čuvamo kao zenicu oka, a da to još se činimo kod naše djece, te uzdanice narodne.

Što se tiče množine, koliko hrane trebamo jesti, da se tielo uviek uzdrži u zdravom stanju, vrlo je različito i odvisi od spola, starosti, zvanja ili zanata, načina života, množine gibanja, fizičnog ili duševnog rada, topline, mjesta, gdje se zadržajemo, zračne električne i tjelesne konstitucije (sastave). Prije se držalo, da treba mnogo jesti, čega se i dan danas neki slojevi naroda drže, naročito na selu. Kod boljih slojeva naroda drži se, da treba malo jesti, uslied čega poliče blieda boja lica kod boljeg družtva. Tim više hrane treba jedan organizam, što su mu pojedini organi bolje razvijeni i što je veća mehanična radnja, koju mora vršiti. Izračunalo se, da je radniku potrebno 18 g bjelanca (tome odgovara 18 g dušika) i 328 g ugljika; budući da navedena množina bjelanca sadrži 63 g ugljika, potrebno je još 265 g ugljika, što se može proizvesti bilo mastima, bilo ugljikohidratima, a najbolje sa 500 g škroba i 56 g masti. Ako je posao, koji jako umara, onda je potrebno bjelanca 150 g a masti 200 g. — Za starce, koji više ne rade, dostatno je dnevno 80 g bjelanca, 50 g masti, 250 g ugljikohidrata, a od 6—15 godina, dok diete od 1 i pol godine treba poprečno dnevno 35 g bjelanca, 25 g masti i 150 g ugljikohidrata. Hranjenje u penzionatima i konviktima mora sadržavati dosta mesa i masti, da se taka nužna količina hrane pruži u što manjoj mjeri, kako se ne bi želudac pretrpao. Učenjaci i svi oni, koji duševno rade potrebuju izdašniju bjelančastu hranu, budući da se napornim duševnim radom izgubi isto toliko od organizma kao i napornim radom mišica. Dakako da hrana njihova mora biti lako probavljiva, kako ne bi imao probavni kanal s njome mnogo posla.

Osim pravih hraniva uživa čovjek još više tvari, koje ne služe direktno za nadoknadu istrošenih čestica tiela, nego imadu svrhu, da dajo i popravljaju jelima miris i tek i povećavaju odlučivanje probavnih sokova (naročito pljuvačke i želudačnog soka) ili da proizvedu ugodno djelovanje na živčani sustav. Te tvari zovemo užitcima, poslastičama ili bolje podražicama. Ovamo spadaju začini, alkoholna pića, kava, čaj, čokolada, za tim duhan i druge narkotične biljke i biljevne česti kano opium, hašiš, itd. Pošto skoro sve ove stvari sadržavaju više manje jakih živčanih podražica, mogu na neko vrieme čustvo umora odstraniti i radinost organizma povisiti.

Kojih se glavnih pravila valja kod hranjenja držati? Već su na prvo nekoja pravila bilo nelaknuta, bilo izrično navedena, no ovdje ćemo još jednom u skupu sve važnije stvari u tom pogledu istaknuti. — Nikada ne valja zaboraviti, da se hranjenje imade uviek udesiti prema faktičnoj potrebi. Ova je potreba bitno različna. Da li radimo bilo tjelesno ili duševno ili smo besposleni. Uviek se mora točno obzir uzeti na zanimanje, dakle vrstu rada, na svojstvenost individualne organizacije, na dobu i spol. Ako netko brzo probavlja uživanu hranu ili kad neko imade slabije probavne organe, onda mora da se češće hrani. Uviek se mora misliti na to, da tielo sve više i više oslabi, iznemogne i oboli, ako se radom kroz izmjenu materija više izgubi, nego se hranom nadoknadi. Slaba i nedostatna hrana prouzrokuje uspavanost duševne i tjelesne energije, isto tako kao što prekomjerno uživanje hrane proizvadja lienost i duševnu mlitavost. (Konac sliedi.)

Op. ur.) Na temelju klevete pozivaju c. kr. vladu, da proti njim postupa, da se postavi u službu irredente. Hoće li i u tom c. kr. vlada kušati bud kako poslušati svoje miljenike Talijane, toga neznamo. Što znamo, ipak je, da se svećenici, koji ćute za svetu vjeru i svoj zapuščeni narod neće se dati ustrašiti ni od Bennata, ni njegovih drugova, nit ikoga drugoga. Oni znadu što njim je raditi u crkvi kao dušobrižnici, i znadu što njim je raditi kao državljani izvan crkve. Tu interpelaciju nisu podpisali svećenici talijanski. A podpisali su uz ostale Šenererijanci Iro i Malik.

Dr. Rizzi zajedno sa jednim talijanskim Tirolcem interpeliraju ministra-predsjednika i upravitelja nutarnjih poslova radi provedbe ugovora sa Italijom glede medjusobnoga podupiranja siromašnih bolestnika, nek se najme austrijskim bolnicam plate troškovi što su jih imali za talijanske podanike! Sad već ne samo da su naše pokrajine gusto posijane sa Talijani na radnjah nego jih je mnogo i u bolnicah naših! Sad nek naša država troši i na te bolestnike talijanske! Sad nek mi ne samo gladne nego i bolestne Talijane uzdržavamo!

Dr. Hortis zajedno s istarskimi i drugimi Talijani interpelirao je radi razpuštenja talijanskoga gimnastičkoga družtva u Trstu i radi zabrane ustrojenja istoga takovoga drugoga sa samo jednom promjenom rieči.

Radi mrtvoga mladoga Hrvata u Višinadi.

Kako ste već javili u jučerašnjem broju, interpelirao je zast. Spinčić glede groznoga dogodjaja u Višinadi, gdje se je dne 1. oktobra našlo mrtvoga mladića Hrvata u zatvoru višinadskom.

Za sol u Kastavščini.

Zast. Spinčić i drugovi pitali su gospodina ministra financija, je li voljan odrediti bezodvlačno, da občina Kastavska dobije za svoje občinare limito-sol, i drugo, da li je voljan pozvati na odgovornost one svoje podredjene činovnike, koji su postupali načinom te se je stvar tako zavlekla. (Čujemo da je medjutim javljeno občini, da mogu občinari sol dizati za godinu 1901. Op. Ur.)

Radi nereda u Litavi.

O toj stvari, koju sam već posliednji put spomenio, razpravljalo se dne 23. i 24. t. mj. I ministar-predsjednik je govorio. Bilo je žestokih rieči izmedju Čeha i Njemaca. Sjećate su na burne sjednice nedavno prošlih vremena. Dr. Pacak u ime mladočeskoga kluba zagrozio se je, da će oni drugače postupati, bude li se vredjalo njih i cieli češki narod. Bilo je to napereno proti Šenererijancem. I oni su iza toga bili bolji. Oni već prilično slušaju vladu, a znadu i zašto.

Jako značajno bilo je glasovanje o tom predmetu. Prešnost predlogu bila je primljena jednoglasno. Predlog sam bio je na pola primljen jednoglasno, na polu samo malom većinom. Jednoglasno bilo je primljeno, *da se vladu pozove da strogo istraži nerede u Litavi.* Samo malom većinom: *da krivci budu kašnjeni kako zasluže.* Proti ovoj posljednoj izreci glasovili su svi Njemci, bez razlike, i svi Talijani. I to su učinili na predlog Njemca D'Elverta, koji je po svojoj službi c. kr. sudbeni nadsavjetnik. On je bar morao znati što predlaže. Po njegovu nek se iztraži, al neće da se prihvati da se kazne. Ta je zbilja liepa! Svi slovenski zastupnici, i Rumunji glasovali su i za drugi dio predloga, te se silno sablaznili nad glasovanjem Njemaca i Talijana, i dali oduška svojem sablažnjenju.

Za pomoć domaćim radnikom.

Njemački socijalni demokrat Seitz s drugovi postavio je prešan predlog, da se pomognu domaćim radnikom koji su u bledi radi nestašice radnje. Vriedno je iztaknuti da se socijalni demokrati zauzimaju za domaće radnike. Nemogu ipak zatajiti domoljublja. Košulja bliže je tjelu nego li suknja. Prešnost predloga i predlog bio je prihvaćen.

Državna podpora.

Prešan predlog zastup. Spinčića i drugova u pogledu podporah iz državne blagajne za ublaženje i odstranjenje nevolje u Istri.

Obzirom na prešan predlog podpisanoga i drugova od dne 21. febrara t. g. (9. sjednica XVII zasjedanja, dne 22. febrara 1901), kojim se je na sveobće okolnosti nevoljnog stanja Istre, napose kod seljačkog pučanstva, i na razne elementarne dogodjaje od god. 1900, kao primjerice na poledicu u občinah Podgrad i Materija, na strašnu oluju u poreznoj občini Dolenje, mjestna občina Jelšane, i na to upozorilo, da se je godine 1900 pružienimi podporami iz državnih sredstava za ublaženje nevolje, moglo dokazanu nevolju samo u neznatnoj mjeri ublažiti;

obzirom na priznanje c. kr. vlade (Vidi vladinu osnovu od dne 16. oktobra 1901, prilog 987. brzopisnih zapisnika carevinskoga vieća, XVII. zasjedanje) da je u većem dielu Istre više ili manje stalna, osobitimi okolnostim prouzročena nevolja kod seljačkog pučanstva i da se ta posliedicami raznih elementarnih nezgoda pooštruje;

i obzirom na okolnost, da bijahu i godine 1901 mnogi krajevi Istre — občina Vrbnik i druge na otoku Krku i u obće na kvarnerskih otocih; občina Kastav i druge u kotaru Voloskom; občina Marezige i druge u kotaru Koparskom; občine Pazin, Labin i druge u kotaru Pazinskom; občine Višnjan i Motovun, kao što i porezna občina Krasica i nekoje druge u Porečkom kotaru — dielomice tučom, dielomice sušom, većinom dugotrajnom kišom i drugimi elementarnimi nezgodami posjećene, oslobodjaju se podpisani staviti predlog:

Visoka kuća neka izvoli zaključiti:

Poziva se c. kr. vladu:

„1. neka pruži bezodvlačno podporu iz državnih sredstava za ublaženje, odnosno odstranjenje nevolje, osobito radi uzpostave razorenih ili oštećenih predmeta i za provedenje manjih javnih radnja občenite koristi za seljačko pučanstvo Istre, koje u istinu podpore treba.

2. Neka uvrsti u proračun za god. 1902 iznose, kao naknadne kredite, radi provedenja javnih radnja-izsušenja, uredjenja potoka, cesto- i lukogradnja itd., o kojih se je već prošloga desetgodišća u carevinskom vieću govorilo, i radi kojih bijahu prihvaćene resolucije".

U formalnom pogledu predlaže se, da se postupa s ovim predlogom sa svimi kraticami i bez razprave na temelju § 31. pravilnika odboru za podpore, odnosno proračunskomu odboru uputi.

U Beču, dne 22. oktobra 1901.

(Sliede podpisi.)

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Razne viesti.

Mjestne:

Za talijanski licej u Puli. Usljed zaključka zemaljskoga sabora Istre od dne 20. septembra t. g., kojim se ustrojava zemaljski licej u gradu Puli, pozvao je zemaljski odbor glavarstvo občine Pula, da priobći zastupstvu, da će na grad pasti jedna trećina troškova, ustrojenje te škole, nadalje da će grad istu morati da uzdržaje, prihvati badava prostorije, grijanje, razsvietu i čišćenje.

Pokrajinske:

Mrtvi oznanci pok. nadkapetana kapetana za Istru Frana Vidulića-a biti će iz Poreča preneseni sutra u njegovo rodno mjesto u Mali Lošinj.

Godišnja glavna skupština „Bratinosti" obdržavana bijaše prošle nedjelje u Barkovljah kraj Trsta. Ostavljajuć za buduće brojeve obširnije izvješće o toj skupštini, kažemo danas samo toliko, da si ljepše skupštine pomisliti nemožemo. Prostrana dvorana „Narodnog Doma" bijaše u pravom smislu rieči natlačena tako, da je mnogo občinstva iz vana moralo slušati. Iz raznih strana Istre dodjoše rodoljubi na skupštinu dočim bijaše Trst sa čitavom okolicom mnogobrojno zastupan. Red bijaše uzoran, glavne govornike slušali su skupštinari pazljivo, pobožno. Skupština je trajala 4 sata, a da bijaše važna i zanimiva dokaz je najbolji u tom, što su skupštinari iz bliza i daleka većinom stojeć uztrajali do konca.

Iz Veprinačine pišu nam dne 25. t. mj. Već imade mnogo vremena, što Vam se nitko neoglasuje iz ove naše zapuštene občine, te bi čovjek mislio, da je kod nas sve u najljepšem redu, premda tomu nije tako.

Veseljem smo čitali u novinah viest, da se opet medju nas vraća naš župnik velečastni g. Ellner, koga smo već izgubljenim držali za našu župu. Time nećemo, da se potužimo na sadanjeg župeupravitelja č. g. Petraka, s kojim je takodjer narod bio veoma zadovoljan, nu tako smo se bili naučili na našega g. Ellnera, da ga nemožemo zaboraviti, te nam srce kuca od radosti, kad pomislimo, da će opet doći medju svoje stado, da ga bistri, opamećuje i privede u luku ne samo duševnoga, već i narodnoga spasa. Dobro nam dakle došao milí župniče!

A i potreba je bila da nam dodje. U našoj občini dogadjaju se stvari nevjerojatne, te radi toga trebamo čovjeka, koji pozna naše odnošaje, čovjeka, koji je naš dušom i tjelom, u koga imademo podpuno povjerenje i koji će nas u naših nevoljah primjerom i savjetom upućivati i tješiti.

Premda naša slavna raprezentanca, a na čelu joj naš glavar počinja kojekakve stvari, koje bi morale i slieporem oči otvoriti, ipak imade još ljudi, koji mu vjeruju i koji neće da uvide, da sve što rade, da rade po nalogu Talijana, na uštrb i štetu domaćih ljudi i navlastito da mu pred očima lebdi vrlo malo naša narodna korist. A što bilo, da nemamo u zastupstvu onu četicu naših zastupnika, koja ipak točno bdiju nad prstima većine i koja već svojom prisutnošću zapriečuje još veće nepravde.

Naš slavni glavar znade naime poduzimati i takve korake, za koje treba dozvolu i to predtečnu dozvolu zastupstva, a ako mu posao po občinu zlo izpade, onda plati občina! Mi preporučujemo našim tamošnjim občinskim zastupnikom, da dobro paze na djela talijanskih podrepnica i onoga, koji je bio jednom član hrvatske čitaonice „Danica" u Lovranu, a sada je najljućni narodni odmetnik.

Kad se je imala popravljati škola u Veprincu, došao je amo na dražbu i glasoviti Slocarić, koji je doprinesao, da se je djelo izručilo rukavačkom odmetniku Iváku, dočim su domaći poduzetnici ostali dugim nosom. Mi preporučujemo našemu narodu, nek se dugo drži takvih osoba à la Slocarić, koji je nekim Rukavčanom samo zato, što ih je pratio jednom u Volosko k odvjetniku i pisao za njih jedno pismo u Trst, uzeo nista manje nego 40 kruna, te možemo podpunim pravom uztvrditi, da nije ni u Veprinac išao na svoju škodu.

Sada imademo skoro za mjesec dana izbore sa zemaljski sabor; tu će opet biti na dnevnom redu pijače, smutnje, psovanja i proklinjanja te mi našim ljudem preporučujemo, da se mirno drže, da se sakupe i takove ljude biraju, o kojih su uvjereni, da će zastupati njih i njihove interese a sve takve ljude, koji će birati zastupnika, koji je najveći protivnik svega, što slavenskim duhom diše i koji bi ih utopio u žlici vode.

Zemaljskomu prisjednika g. Tomasi-u do znanja. U posliednjem zasjedanju istarskoga sabora napao je bezrazložno i nikim neizazvan zemaljski prisjednik g. Tomasi hrvatsku gimnaziju u Pazinu, navedši punu vreću svakojakih bajka i pripoviedaka. Naši djaci — reče — da su siromašni, da su neuki, nepripravni, seljačka su djeca silom dovedena u školu od hrvatskih agitatora — svećenika. Temeljito i dostojno odgovoriše mu zastupnici Stanger i Spinčić. Njedna njegova klevetá neostá neoprovrgnuta. Najlakše bijaše pako pobiti njegova tvrdnju, što su mnogi svećenici doveli djecu u školu. Toga nije nikad nitko tajio, dapače svatko izmedju nas rado priznaje, da je većina djaka došla u hrvatsku gimnaziju izravnim ili neizravnim posredovanjem rodoljubnog našeg svećenstva. Ali mi pitajmo g. prisjednika: jeli to možda kakvo zlo, ili je to nečastno, sramotno? Nipošto! Ta činjenica služi samo na čast prezasluženom našem svećenstvu, dočim služi s druge strane na sramotu i ruglo talijanskoj vladajućoj svojti, koja neda narodu školah, te moraju gg. svećenici brinuti se, da priprave bistre i umnije dječake za gimnaziju. Naši svećenici, u koliko su pripravili dječake za školu te iste u Pazin doveli, učinili su svoju rodoljubnu dužnost znajuć, da su oni narodu najbolji i najvršći oslon, podpora i pomoć. Nu ti svećenici nit su pripravili, nit doveli u školu niti jedno talijansko dietę, već sve same hrvatsko-slovenske dječake, do kojih imadu dužnosti i prava kao članovi istoga naroda i njegovi duhovni pastiri.

G. prisjednik Tomasi nebi mogao što takva uztvrditi ni o talijanskom svećenstvu Istre, niti od onih svietovnjacih, koji su pripravili i doveli dječake u talijansku prkos-gimnaziju. Dobar bo postotak te djece ukraden je iz naručja našega naroda, te upisan u talijansku gimnaziju, da se tuj raznarodi i vlastitomu narodu otudji. Ravnateljstvo rečene gimnazije nije se usudilo priobćiti imenik svojih djaka, jer bi se bilo najbolje iz njega doznalo, koliko je na toj gimnaziji talijanske a koliko naše djece. U ovom listu bijaše opetovno dokazano, da su naši narodni protivnici grožnjami, mitom i plaćom mamili i namamili u talijansku gimnaziju mnogo naše djece. To je činjenica, koja se neda ničim pobiti!

Ali ni upisanim djakom u hrvatsku gimnaziju nedaju talijanaši Istre mira, kako nam pokazuje slieđeći slučaj.

Udova Pilato, majka Gjure Pilato iz občine Vižinada, tražila je od svoje občine, da njoj supodpišu svjedočbu siromaštva, koja bijaše već podpisana od župnog i poreznog ureda. Na občini stadoše ju sad jedni sad drugi nagovarati, da uzme dietę iz hrvatske gimnazije, da tamo neće napredovati, da će njoj oni pomoći, neka sina upiše u talijansku gimnaziju itd. Siromašna žena branila se lievo i desno proti talijanskoj gospodi, te je dobila podpis na svjedočbu jedva tada, kad uviđiše, da se neda nikako skloniti i da neće da čuje ni za grožnje ni za obećanja. Na občini u Vižinadi nezapoviedaju, g. prisjedniče Tomasi — hrvatski svećenici, već Vasi prijatelji i jednomišljenici.

Za prkos-gimnaziju. Zemaljski odbor u Poreču doznačio je ravnatelju talijanske prkos-gimnazije u Pazinu IV. petgodišnji doplatak u iznosu od 600 kruna godišnjih, počam od 1. novembra t. g. Učitelju pjevanja Ignacu Gherbez-u povišila odštetu od 160 na 200 kruna godišnjih. Tvrdki Hovdek i Hervert kruna 1122

te krune 530 za školske predmete iz fizike i 250 kruna za predmete iz kemije.

Sl. zemaljski odbor siplje eto novac iz rukava za prkos-gimnaziju u Pazinu — jer ima novca kao pieska od školskih taksa!

Talijani na pealu! Kao što nam navješćuje dolazak prvih lastovica bliz-ajuće se proljeće, tako nam navješćuju nekoja poduzeća naših narodnih protivnika bližajuće se zemaljske izbore. Češće sjednice talijanskoga političkoga družtva za Istru, sastanci talijanskih kolovodja u Trstu, posjeti na c. kr. namjestničtvu morali bi sami posebi pobuditi slutnju, **da se nešto iza brda valja.**

I zemaljski odbor za Istru posegnuo je nešto dublje u svoje blagajne, te je dobacio po koju mrvicu i onim občinam s kojimi obično rado škrtari — i to ni pošto iz ljubavi do odnosnih stanovnika, već radi toga, da si ovdje ili ondje steče privržen ika, da tuj il tamo zamaže kakvomu lahkovjercu oči, da izgladi puteve svojim agitatorom za predstojeće izbore. Čak i zloglasni plaćenik toga odbora i talijanske vladajuće svojte stao je biesnjje okolo sebe udarati papirnatim buzdovanom nebi li njim slučajno zamlatio kakvu sliepu muhu. Sad se bliža žetva i trgatba njegova, jer ako mu je do sada mjesečno kapalo, sad će teći na puno korito. Ne će biti više **m i z e r i j e** dok nesvrše zemaljski izbori. Biti će sada puni žepovi kruna, biti će gospodskog odjela, igara, zabave — svega biti će sada, jer gospoda će prodanca sa svih strana pitati i tustiti samo da revnije, bezobraznije i drzovitije vrši svoj djavolski posao. Poput zloduha šuljati će se oni ovo par mjeseca noću od mjesta do mjesta, da vara, sliepi, crni i laže. Kleti će se opet od jednog do drugog kraja pokrajine, da prima zapoviedi svojih gospodara, da zavadja malodušne i neodlučne pučkim jezikom, jer ih gospoda svojim nemogoše zavesti. Za sve to doći će obilata plaća iz Poreča, Kopra, Trsta itd. Izdajničko djelo mora biti bogato plaćeno! Prokletstvo naroda mora biti odštećeno punom vrećom srebrnjaka!

Našim seljakom na Koparščini do znanja. C. kr. kotarsko poglavarstvo u Kopru prima do konca t. g. molbe za mlade biljke crnogorice, biljke listnatog drevesja, biljke za živice, biljke divljih i cieplienih voćaka. Ove biljke može se dobiti jurve budućeg mjeseca novembra ili budućeg proljeća.

Redoljubi pomožite siromahu! U „Narodnom Listu“ iz Opatiju čitamo, da je seljaka Ivana Krbačića iz sela Majeri u Bračani kod Sovinjaka u Istri ovih dana zadesila velika nesreća. — Izgorjela mu naime štala puna krme i jedan stog sjena, što je bio velikom mukom sabrao da prehrani kravu, od koje je tako rekuć živio. Škode imade oko 500 kruna. — Pošto je Ivan Krbačić time pao u najveću biedu, i osim trojice nejake djece, ima da prehrani i staricu majku sliepu i sestru nemoćnu, a uz to poštenjak od pete do glave, mi ga ovime najtoplije preporučujemo rodoljubnim čitaocem, da mu kojom krunom priteku u pomoć i riješe velike biede. — Svaki milodar primiti će rado i naše uredničtvo, te imena darovatelja priobćiti i siromahu novac poslati.

Iz Kastavščine piše nam 26. t. mj.: U zadnjem sam Vam dopisu, gosp. uredniče, izniv nekoliko načina, kojimi se talijanaška ili kako ju ovdje zovemo „mačja“ stranka služi, da omrazi občinu i njezino zastupstvo, a time sve Hrvate pred neuškim narodom. Ne podje li im jedno sredstvo za rukom, već su izmislili dva, tri nova. Sad se opet začela širiti vjest, da je občina sakrivila, što narod ne može dobiti za tek. godinu soli od erara uz nižu cienu*). Koliko je u tom pogledu učinila občina, može se svaki uvjeriti, ako uzme u ruke svu onu korespondenciju občine sa financijalnimi oblastini, napose pako sa ravnateljstvom financija u Trstu, koje je jedino krivo, što narod nije još dobio soli. Našim je protivnikom sve to dobro znano, nu njima je sveta samo laž a istina prokleta.

Da se po drugih občinah po Istri, koje su u talijanskih rukah, šire sa strane Hrvata takve neistinite viesti medju narod, skočile bi i političke i sudbene i autonomne oblasti, te bi nastojale svojom inicijativom udušiti ih i krivce kazniti. Nu kod nas se ne pita „quid“ nego „quis“ ili drugim riečima, pol. oblast ne pita, što se dogadja, već tko je to učinio, pa ako koji od njezinih miljenika, a medju te opadaju svi naši protivnici, koje boje mu drago, onda mudro šuti i pusti, da se stvar razvija svojim naravnim takom, pa makar tim trpio i ugled oblasti. Naši protivnici to dobro znaju, pa čine što ni drago a dapače tako su drzoviti, da kad počine kakvu protuzakonitost pozivlju se na kot. kapetana i na žandarmariju, kako je to učinio glasoviti Costantini, kad mu je občinski redar Podreka hotio razpustiti javni ples, koga je držao, premda nije imao dozvole.

Mi smo znatiželjni samo, do kada će trajati to protežiranje neprijatelja mira i reda.

Javne radnje u občini Marezige. Zemaljski odbor u Poreču potvrdio je zaključak občinskoga zastupstva u Marezigah, kojim se uprava opunovlašćuje, da sklopi zajam od 8000 kruna na račun porezne občine Marezige a za pregradnju občinske kuće i za ustrojenje sajmišta za živolinje. Za taj zajam upućena je občina na zemaljski kreditni zavod u Poreču.

Občini Marezige doznačena je nadalje iz zemaljske blagajne podpora od 500 kruna za gradnju vodnjaka u Babićih.

Seoska blagajna za štednju i zajmove u Baški odpočeja svoje djelovanje nazad dvadeset dana. Ova je zadruga namienjena seoskim gospodarom, da unapredjuju njihov trud na polju vinarstva, poljodjelstva i stočarstva. Ali ima i tu zadaću, da ovaj puk rieši lihvarskih pandža, ili bolje reći talijanskog upliva. Uz odbor: Antu Andrijčića, upravitelja, Bara Pajalića, zamjenika, te Josipa Matejčića, ide poglavita zasluga i popa Matu Milovčića, tamošnjeg dušobrižnika.

Za gradnju vodnjaka u Kavranu. Zemaljski odbor u Poreču zajamčio je glavarstvu občine Pula podporu od 1000 kruna za gradnju vodnjaka u Kavranu. Novac će se izplatiti čim bude djelo svršeno.

Za občinsku cestu od vodnjaka u Jelušićih do sela Brnčići. Zemaljski odbor u Poreču doznačio je glavarstvu občine Kastav svotu od 1000 kruna za gradnju občinske ceste od vodnjaka u Jelušićih do sela Brnčići. Novac će se izplatiti tečajem god. 1902 čim bude djelo svršeno i odobreno.

Gradnja ceste Labin—Barban. Potvrdiv odnosne nacrte naložio je zemaljski odbor u Poreču tehničkom odsjeku, da poduzme potrebite korake za dogradnju ceste Labin—Barban, i to za gradnju dvih komada: jedan od strane Labina napram Karpanu sa troškovnikom od 13,361·60, a drugi od strane Barbana do uvale Raše sa troškovnikom od 30,603·32. Za dogradnju ceste sv. Martin—sv. Nedilja doznačeno bijaše 80 kruna.

Postajica u Karojbi biti će ustanovljena na novoj željezničkoj pruzi Trst —Poreč kod kilometra 976/7.

Družtvo „Dalmatinski skup“ u Trstu ima od 24. prošloga augusta napried svoj stan Piazza del ponte rosso, br. 4, I. i otvorilo je svoje prostorije od 10. oktobra napred. Svrha družtva je poznata. Zato se obraća družtvo na razne rodoljube molbom, da izvole stupiti u to kolo. Redoviti članovi plaćaju na godinu for. 12; članovi podupiratelji plaćaju na godinu for. 6. Preporučamo našim rodoljubom u Trstu, da se molbi po mogućnosti odazovu.

Iz Opatije piše nam 18. t. mj. Da činjenicima pružimo još jedan dokaz o naklonosti Talijana i njihove brige za učitelje hrvatske narodnosti u Istri i kako naše upravne oblasti savjestno i brzo rieševaju naše pritužbe proti odredbam slavne porečke junte, navadjamo sliedeći slučaj o imenovanju učitelja za talijansku školu u Opatiji:

God. 1895. imalo se je imenovati na ovdašnjoj talijanskoj školi definitivnog učitelja. Občina volosko-opatijska, držeć se jasnog slova školskog zakona, predložila je zemaljskomu odboru trojicu učitelja, koji su se natjecli za to mjesto i koji su imali sve zahtjeve potrebite za tu školu. Očekivalo se je, da će šk. oblasti po svojoj uvidjavnosti imenovati jednoga od predloženika, kad na veliko začudjenje i neznamo kojim pravom, imenovaše nekog **Z a r a t i n a**, koji i danas obnaša tu službu.

Rekosmo, na veliko začudjenje; nu tko pozna naš slavni zemaljski odbor, taj se tom kršenju zakona neće nit najmanje čuditi. „**O s a r e t u t t o**“, poskusiti sva sredstva, pa šta Bog da i sreća junačka. Tog recepta se naši protivnici dosljedno drže, gdjegod se radi o tome, da se pomogne talijanskoj stvari u Istri.

Nu koji je mogao biti povod, da junta nije bila zadovoljna sa predloženim učiteljima, već imenovala po svojoj miloj volji proti zakonu i pravici i koje sposobnosti, kakva svojstva je ona tražila, da ima učitelj, koji bi se imao namjestiti — pitati će misaoni čitatelj. Evo razjašnjenja: Predloženi po občini učitelji imali su čoduše sva svojstva i sve sposobnosti zahtjevane po zakonu, nu imali su na sebi velik grieh, koji im slavna junta nije mogla oprostiti, a taj grieh sastojao se u tom, što su oni Hrvati i što se ne bi bili dali od junte upotrebiti u njezine talijanske svrhe. Njoj je trebalo učitelja, koji ne samo znade talijanski, već koji i čuti talijanski. Znala je bo junta, da je u Opatiji talij. škola sasma nepotrebna, te je trebala učitelja, koji će znati u tu svrhu agitirati, djecu po talijanskom receptu dresirati, dočim se je od učitelja-Hrvata bojala, da se nebi dao nagovoriti na taj nečisti posao, te je zato junta, da postigne svoj cilj, mimoišla zakon i pravicu i rekla: sic volo, sic jubeo!

Samo se po sebi razumije, da je naša občina uložila utok proti toj samovolji i svi smo bili osvjedočeni, da će se stvar u najkraćem roku riešiti u prilog občini.

Nu junta nije ni sada mirovala. Znala je ona na ministarstvu putem svojih prijatelja osujetiti pravedno riešenje te stvari, te je ministarstvo uzprkos ponovnom nalogu upravnog sudišta, da stvar rieši, tri puta odbilo odnosni utok, navadjajuć sad formalne sad ine razloge. Konačno pako — nakon punih 6 godina — a to baš karakteriše naše upravne oblasti — riešilo je upravno sudište taj spor na korist občine te prihvativ njezin utok i proglasiv postupanje junte nezakonitim, naložilo ovoj potonjoj, da makne **Z a r a t i n a** i namjesti jednoga od učitelja predloženih po občini.

Znatiželjni smo, što će sada slavna junta. Ona se nalazi pred pitanjem riešenim od najviše državne upravne oblasti, proti kojoj nema pravnog lieka, pa smo u istinu znatiželjni, da li će se odazvati tom nalogu ili s istim zatezati a možda i ne izvršiti. — Sve to je moguće kod naših Talijana, koji znadu kršiti i zakone potvrdjene od Njeg. Veličanstva, a kamo nebi jednu odredbu, koja riešava pojedini pravni spor. Vederemo!

Uhvaćen anarhist u Trstu. Prošloga čedna uhvatilo je c. kr. redarstvo u Trstu u starom gradu pogibeljnoga **t a l i j a n s k o g a** anarhistu Fiorino Sarzoretto iz Trevisa. Talijanska oblasti opisaše ga kao pogibeljnoga anarhistu. Prije nekoliko mjeseca uhvatiše ga, fotografiraše i izmjeriše u Milanu. Iz Švicarske bijaše prognan prije par godina i tada su bile i austrijske oblasti s njim upoznate. Taj pogibeljni anarhist bijaše sakriven već nekoliko mjeseca u starom dielu grada Trsta, gdje ga redari uhvatiše. Biti će izručen talijanskim oblastim. Sve dobro nam dolazi iz blažene zemlje!

Iz drugih krajeva.

Presvj. g. Milka Cepelić, nekadanji tajnik preuzv. g. biskupa Strossmayera, a sada župnik-dekan u Djakovu, imenovao je sv. otac Lav XIII. apoštolskim protonotarom. Čestitamo srdačno odličnomu svećeniku i rodoljubu!

Ustoličenje rektora na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu obavljeno bijaše dne 19. t. mj. u velikoj dvorani hrvatskog zemaljskog glasbenog zavoda. U dvorani sakupiše se zastupnici zemaljske vlade, magistrata sveučilištni profesori, djaci i mnogo odličnog občinstva. Odstupajući rektor prof. dr. Vimer izviestio je o dogodjajih na sveučilištu tečajem minule školske godine, zatim je novi rektor prof. dr. Fran Vrbanić pročitao svoju razpravu o mieni pučanstva u posliednjih desetgodištih. Novoga rektora pozdravili su živahno drugovi, djaci i občinstvo. Na večer imali su sveučilištni djaci običajni komers.

Gosp. Milan Krešić, odličan hrvatski rodoljub i osobiti prijatelj istarskih Hrvata, tajnik trgovačko obrtničke komore u Zagrebu navršuje ovih dana 25-godišnjicu svoga neumornoga djelovanja kod rečene komore. Tim povodom priredjuje mu trgovačka komora i zagrebačka pjevačka družtva — kao predsjedniku saveza hrvatskih pjevačkih družtava srdačne ovacije, kojim se i mi iskreno pridružujemo želeći mu, da bi zdrav i čil dočekao i 50-godišnjicu svoga plodonosnoga rada!

Kanal izmedju Rieke i Budimpešte. Budimpeštanski listovi pišu, da će madjarska vlada sklopiti veliki zajam za investicije. Od tog zajma, da je opredieljen iznos za gradnju kanala Vukovar—Šamac i da su već nacrti za tu gradnju gotovi. Taj kanal bio bi jedan dio velikog kanala, koji bi spojio Budimpeštu sa Riekom i koji bi bio od veleke važnosti, jer bi vodnim putem spojio Dunav sa Savom. Bude li savezno sa ovom radnjom uredjeno i korito Kupe do Broda, tada bi se taj vodni put protegnuo iz Budimpešte do Karlovca.

Hrvatska vlada razpisala je odmah nakon razpusta sabora zemaljske izbore. Razpust sabora iznenadio je silno opozicijonalne krugove, jer je izticao razpuštenomu saboru rok tekar mjeseca maja buduće godine. Vlada opravdava daduše taj neočekivani razpust tim, da započne novo zasjedanje hrvatskoga sabora istodobno sa zasjedanjem madjarskoga sabora, ali tomu nitko nevjeruje, i to njoj može služiti jedino izlikom, da prikrije svoje svrhe. Nu nije iznenadio sve neodvisne Hrvate samo nenadani razpust sabora, već ih još više iznenadio tako nagli i brzi razpis novih izbora. Četrnaest dana nakon razpuštenoga sabora imadu se obaviti novi izbori. To je unicum u ostavnoj zemlji. Pravoga razloga, koji je vladu vodio pri takvom postupanju, nezna dakako nitko, ali ga svi nagadjaju. Vlada je htjela ne samo zadovoljiti Madjarom, koji su tražili, da bi započela saborsko zasjedanje istodobno sa madjarskim saborom te je razpustila sabor, već hoće da naglimi novimi izbori razoruža opoziciju, da njoj prikrati vrieme za agitaciju, da onemogući veću i uspješniju agitaciju opozicijonalnim strankam. Zadovoljila je dakle Madjarom i sami sebi. Birati će se zastupnike za Hrvatski sabor i to 88 njih dne 6., 7., 8. i 9. novembra t. g. Radi neočekivanog razpusta i zbog nenadanog razpisa izbora imade opozicija malo izgleda na uspjeh. Vladinoj stranci stoji na službu silno činovničtvo i sav službeni aparat, dočim je opozicija razdieljena na troje. Stranka prava sjedinila se doduše sa neodvisnom strankom pod imenom koalicije, ali je još jedno krilo opozicije izvan koalicije, čista

naime stranka prava, koja će se boriti na svoju ruku. Ta nesloga opozicije olakšavo posao vladinoj stranci, koja je i onako silno moćna. Radi nesloge opozicije ležka da će ona uspjeti ni u III. izborničtvu kotaru grada Zagreba, gdje bi složna stalno pobjedila, a ovako lahko da pobjedi vladin kandidat. Tuj kandidira čista stranka prava g. Eugena Kumičića a pravaši i neodvisnjaci kanonika Rubetića. Dogoditi će se — ako se zadnji čas nesloge — po svoj prilici, da neće biti izabran ni jedan ni drugi, već netko treći t. j. vladin kandidat!

Ministarstvo predložilo je carevinskom vieću zakonsku osnovu, kojom se opunovlašćuje, da može dieliti državnu podporu onim pokrajinam, koje bijahu tučom, povodnjam, sušom ili inače oštećene. Vlada pita 3 milijuna kruna za izvedenje svih onih radnja, poduzeća i koraka, kojimi bi se olakšalo stanje unesrećenog pučanstva, napose podporami za živež, za sjemenje, za nabavu oštećenih ili uništenih predmeta i konačno za provedenje radnjah javne koristi u osiromašenih pokrajinah. Iz te zaklade mogu se davati zajmovi bez interesa, povrativi u najdalje u 20 godina počamši od 1. jenara 1905. Zajam će se dobiti putem vladinih oblasti. Ova zakonska osnova podkriepljena je elementarnimi nezgodami u pojedinih pokrajinah. Na prvom mjestu spomenuti su Tirol i Vorarlberg, zatim dolaze redomice: Koruška, Češka, Moravska, Istra, Goričko-Gradiška i konačno Dalmacija.

Obzirom na Istru te Goričko-Gradišku glasi obrazloženje, da je tamo više manje vazda nepovoljno stanje u kojem se nalazi većinom seosko pučanstvo Istre i ono Goričko-Gradiške. To stanje pogoršalo se još te elementarnimi nezgodami.

Medju glavne uzroke tog stanja valja ubrojiti prenizke cienе vinu, pojavljenje trsnih bolesti, česte tuče i pomanjkanje krme. Istotako voćnjaci i masline izdaše radi prestroge zime.

Kako je poznato, govorio je naš državni zastupnik g. Spinčić opetovno u carevinskom vieću da se priskoči na pomoć siromašnom i unesrećenom pučanstvu Istre i eto carska vlada uvažila je njegove predloge i preporuke, jer spominje napose nevoljno stanje Istre.

Na carevinskom vieću imade slavenskih zastupnika 192, i to 53 Mladočeha, 19 českih konservativnih veleposjednika, 5 českih agraraca, 5 českih narodnih socijalista, 65 članova poljskoga kluba, 4 člana poljske pučke stranke, 6 radikalnih Rusina, 16 članova slavenskog središta, 13 članova hrvatsko-slovenskog kluba, 5 članova slavenskog naprednjačkog kluba i 1 bukovinsko-armenski Poljak.

Njemačkih zastupnika u svemu 200, i to: 28 članova središta, 27 kršćanskih socijalista, 3 člana srednje stranke, 30 ustavovjernih veleposjednika, 31 član njemačko-naprednog kluba, 4 agrarca, 47 članova njemačko-pučke stranke, 20 Velikoniemaca i 10 divljaka. Osim ovih klubova imade još na carevinskom vieću 19 Talijana, 5 Rumunja i 10 socijal-demokrata. svega skupa 425 zastupnika.

Bivšoj desnici, koja je obstojala sve do 8. junija 1900., pripadali su veliki klubovi Čeha, Poljaka, središte, Rumunji i dva divljaka, u svomu 220 zastupnika, dakle izpod absolutne većine. Još gore stoje stranke bivše ljevice, koje mogu doći u pretres za sastav parlamentarne većine, sposobne za vladu. U taj sastav mogu se ubrojiti njemačko-napredna stranka, ustavovjerni veleposjed kršćanski socijali, agrarci, srednja stranka, ukupno 78 zastupnika, kojim se eventualno moglo pridružiti i 19 talijanskih zastupnika, što bi sačivalo ukupno 99 članova. S krajne stranke sviju narodnostih sačinjavaju skupinu od 126 zastupnika.

Veliki parobrod sjevero njemačkog Lloyda „Kaiser Wilhelm der Grosse" prevalio je prošle godine put iz Europe za Ameriku u 5 dana, 17 sati i 24 časa. Sada je isti parobrod prevalio isti put za 12 časaka brže. Preplovio je naime atlantsko more u 5 dana 17 sati i 12 časaka.

Ljetina u Austriji tek. godine bijaše, kako čitamo u izvještaju ministarstva za poljodjelstvo, u obće srednje ruke: Kuruza urodila je, osim u malo pokrajina, prilično dobro; žito, osim u Koruškoj i na Krasu, da je urodilo u obće dobro. Krumpira imade svuda obilno. Repa za cukar srednje ruke, nešto zakasnila, ali sadržaje mnogo sladora. Vina pridjelalo se dostatno, na dobrota mu nije svuda jednaka. Voća nabralo se u mnogih pokrajinah malo. U zapadnih pokrajinah bijahu poljski pridjelki oštećeni od miševa.

Zlata vriedno priznanje! Dne 9. t. mj. uhvatiše konačno u Italiji glasovitog razbojnika Josipa Musolino, proti kojemu vodi već drugu godinu žestoku hajku talijansko vojničtvo, oružničtvo i redarstvo. Razbojnika uhvatiše oružnici slučajno ni neznajuć, tko je ni što je. On se je naime htio izseliti iz rodne si Kalabrije te poći u tudji svieta i promjeniti način života. Sreća mu bijaše nemila. Rečenoga dana opazi kod mjesta Acqualagna dvojicu oružnika, pred kojimi poče bježati. Oni za njim i budući se je nogom zapleo o neku napetu žicu, pade, oružnici skočiše nanj i svezaše ga uzprkos žestokom odporu. Oružnici predvedoše ga mjestnoj oblasti, koja nije ni sanjala, da imade pred sobom glasovitog razbojnika. Sliedećeg dana podvrgoše ga iztrazi, nu on nahtjede priznati tko je ni što je.

Prva mnenja, da bi to mogao biti Musolino pojavila se odatle, što mu najdjoše okolo tjela medalje sv. Josipa i B. D. M. d'Aspromonte, njegovog rodnog kraja. Oblast pozove odmah iz Aspromonte dvojicu oružnika, koji su u uhvaćeniku upoznali Musolina. Ovaj je spočetka tajio, nu konačno reče: da, ja sam Josip Musolino, pustite me na slobodu, da idem umoliti kralja za pomilovanje. Oružnici, koji ga uhvatiše, zovu se Amerigo Feliziani i Anton La Serra. Ovi će dobiti svaki 12.000 lira nagrade. Musolino kazao je, čim ga uhvatiše, da se imenuje Colaflore i da je rodom iz Dalmacije. Redarstvenomu komesaru u Urbinu De Rubertisu reče Musolino, da je boravio preko 10 godina u Dalmaciji i da želi preći u Austriju.

De Rubertis: Čini se, da nas varaš.

Musolino, komu je na to uzavriela kalabrežka krv, reče srdito: Nevriedjajte me!

De Rubertis: Reci koji u Dalmaciji običajnu izreku. Nije to dosta govoriti o Dalmaciji. Reci mi koje ime grada Dalmacije, il barem kako se zove: **kruh, vino, nož, voće.**

Musolino: neznam, služio sam se tumačem.

De Rubertis: Kroz 10 godina? našto neodgovori dalje razbojnik.

Iz ovog kratkog razgovora izmedju vladinog komesara i razbojnika Musolina proizlazi jasno i nepobitno, da je vladin komesar De Rudinis javno priznao, da je sva Dalmacija hrvatska zemlja, da treba tamo znati hrvatski jezik ili da se valja inače služiti tumačen. Komesar De Rubertis zahtjevao je punim pravom od osobe, koja boravi 10 godina u hrvatskoj zemlji, da mu ta osoba kaže, kako se u hrvatskom jeziku zove kruh, vino, nož, voće itd.

Ovo priznanje nepobitne istine neiznadjuje nas toliko, koliko nas iznenadjuje činjenica, da su gornji razgovor priobćili talijanski listovi Primorja bez ikakve primjetne. Tko šuti odobrava!

Treći svezak

Povjest Hrvata

od prof. Ujek. Klaića.

Do sada izašla tri svezka dajemo uz mjesečne odplate po K. 4.—

Upravo je izašao treći svezak (drugoga svezka drugi dio) znamenitoga djela:

Povjest Hrvata

od najstarijih vremena do svršetka 19. stoljeća.

Ovaj svezak obuhvaća 20 štampanih araka, ukrašen je sa 77 slika, a stoji nevezan 6 kruna, tvrdo vezan 8 kruna.

Napisao je

VJEKOSLAV KLAIĆ.

Koliko vrijedi djelo prof. Vjekoslava Klaića o povjesti Hrvata, priznala je u najnovije doba i slavna

„Matica Hrvatska", dosudivši piscu nagradu grofa Ivana Nep. Draškovića za godinu 1900.

Pozivamo sve dosadašnje predbrojnike da si nabave ovaj najnoviji svezak, a ujedno molimo, da svaki u krugu svojih poznatih, ovo za nas toli važno djelo, toplo preporuči za nabavu.

Da olahkotimo novim predbrojnikom nabavu do sada izašlih 3. svezaka, to evo javljamo, da smo pripravni sve do sada izašle svezke davati na mjesečne odplate.

Kod naručbe ili primanja knjiga imade se platiti prva odplata od K. 4.— a ostatak točno svakoga uzastopce sliedećega 1-ga. u mjesecu.

Naručbe prima svaka knjižara i nakladna

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu.

Treći svezak

Br. 85/1901.

Poziv!

Podpisani časti se pozvati svu p. n. gospodu članove kotarske gospodarske zadruge u Krku na

redovitu glavnu skupštinu,

koja će se obdržavati

u Dobrinju, dne 14. studenoga 1901.

sa sljedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednikov.
2. Slučajne opazke na zapisnik zadnje glavne skupštine.
3. Tajnikovo izvješće.
4. Obračun za g. 1900—1901.
6. Pogovor o zadružnom vrtlaru.
7. Ini predlozi.
8. Proračun za g. 1901—1902.
9. Zdriebanje darova, i
10. Praktično predavanje o gospodarstvu

Kotarska gospodarska zadruga

Krk, dne 27. listopada 1901.

Predsjednik:

Dr. Antončić.

Prvo slovensko skladište pokućstva.

Antona Černigoj

Trst.

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Restauracija ŠEPUKA - PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slastice.

Prodaja vina istarskoga

vlastitoga proizvoda

na veliko od 56 litri napred

uz jeftine cienе

kaošto i

rakije i biska

kod

Ivana Gržinić-a, trgovca

u Humu — pošta Roč — Istra.

Broj 86. Pula, u petak dne 1. novembra 1901. God. XXXII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svaki petak i ima 8 strana u folio.

Neklasani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani neidu, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za pokrajinu: na godinu 12 K u obće, 6 K za seljake ili K 5·—, odn. 3·— za pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i stanje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. kod a Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Oglasi, priopćenja itd. vršenja i računaju se na temelju obćinog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se najsretnicom ili poloznicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pola.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošту predbrojnika.

Ako list na vrieme ne prima, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon listare broj 38.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare I. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Izborna agitacija.

U prošlih brojevih priobćismo razne podpore i pripomoći zemaljskoga odbora za popravak i gradnju puteva i cesta; za gradnju il dogradnju vodnjaka u različitih krajevih Istre. Danas popunjujemo te vieści o neobičnoj radodarnosti sl. zemaljskoga odbora u Poreču. Da je ta zemaljska oblast uviek i za sve krajeve zemlje tako širokih rukava, imala bi naša Istra najbolje puteve i ceste, najbolje zdence i vodnjake, ali njezina radodarnost traje samo malo vremena, jer je proračunana i opredieljena za stanovite krajeve i za neko samo vrieme. To vrieme nadošlo je upravo sada, dočim ono se bliža. To vrieme jesu predstojeći zemaljski izbori, za kojih se uviek u Istri mjeri i gradi (obično na papiru. Op. slag.) puteve, ceste, škole itd., nu čim prodju izbori nestane nacrta, osnova i obećanja.

Doznačene podpore i pripomoći pojedinim občinam li mjestom Istre sada pred samimi izbori, neimaju druge svrhe, van tu, da talijanaška stranka predobije za sebe odnosno pučanstvo. Nije bo mala stvar, ako se siromašnomu narodu obeća ovdje cesta, tamo vodnjak ili ako mu se dobaci koju stotinu kruna za njegove krvave potrebe. Kratkovidni i dobroćudni ljudi uzmu to odmah kao suho zlato, misleć jadni, da je to dar, da im to dolazi od prijateljske oblasti, koja im dobro želi i hoće, dočim je baš protivno.

Da može il smije bivši zemaljski mjernik g. Crismanich priznati i priobćiti, koliko je cesta, puteva, mostova i vodnjaka izmjerio i sagradio prije raznih izbora i u raznih občinah — na papiru, sviet bi se snebivao od čuda. Ta igra sa narodom tjera se godine i godine i riedki su već u pokrajini ljudi, koji bi njoj i nadalje vjerovali. Radi toga je trebalo sada, da se nešto i u istinu dade, da se narod nemami samo obećanji i nacrti, već da mu se i dobaci koja kruna, da si sagradi il dogradi komad puta, ceste itd.

Ovako se ima tumačiti i posliednje doznake novca iz zemaljske blagajne pojedinim občinam Istre. Ovako valja uzeti i gradnju novog vodovoda u poreznoj občini Krkavce (mjestna občina Pomjan), za koju je bila dne 29. pr. mj. javna dražba u Pomjanu za uzkliknu cienu od K 2800. Za gradnju toga vodnjaka pridoniela je vlada i zemaljski odbor, ali će sve proći pod imenom podpore talijanske gospode.

Kopарskoj gospodi i občinskomu poglavarstvu u Pomjanu dolazi gradnja tog vodnjaka u tako zgodno vrieme, kao da je sve to proračunano. (Mislite da nije? Op. slag.) Talijanaškoj gospodi trebaju glasovi nekojih nezasitnih Krkavčana, koji će još radje pristati uz „svoje gospodare", koji će im tobože sagraditi toli potrebiti vodovod.

Tako se eto lovi u Istri neuke, dobroćudne i lakoumne ribice u talijanašku mrežu.

Sol za občinu Kastav za 1901.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra financija:

Dne 24. jenara t. g. poslala je občina Kastav, kotar Volosko u Istri c. k. financijalnomu ravnateljstvu u Trstu molbu za doznačenje soli uz sniženu cienu za domaću porabu u god. 1901. u smislu previšnje odluke od dne 14. febrara 1898 i odnosne naredbe c. kr. ministarstva financija od dne 18. marča 1898, br. 8515., opaziv pri tom, pošto se popis pučanstva od dne 31. decembra 1900 tekar provadjalo, da bi se sol doznačilo u istoj mjeri kano i za desetgodišće 1890 do 1900.

Istodobno zamolila je občina c. kr. kotarsko poglavarstvo, da bi gorispomenutu molbu kod c. kr. financijalnoga ravnateljstva zagovaralo.

Občina, prisiljena od občinara, koji su molili za doznačenje soli, zamolila je najprije dne 13. febrara, pak 8. marča t. g. c. kr. kotarsko poglavarstvo da njoj javi, da li je dospiela riešitba one molbe od c. kr. financijalnoga ravnateljstva.

Dne 2. maja dobila je občina odgovor na spomenutu svoju molbu od dne 24. jenara 1901. putem c. kr. financijalnog nadzorničtva u Puli sa nadnevkom od 23. aprila t. g. br. 5300, u kojem stoji, da je c. kr. financijalno ravnateljstvo svojim dekretom od dne 14. aprila t. g. br. 12168 javilo, da se nemože občini stalnu godišnju količinu soli doznačiti, jer da nije još poznat broj pučanstva u čitavoj pokrajini.

Pošto je občina dne 2. junija c. kr. kotarsko poglavarstvo u tom poslu zamolila, predložila je ona dne 30. julija br. 2730 istoj c. kr. oblasti imenik otaca obitelji sa brojem članova svake obitelji na temelju posliednjeg popisa pučanstva za svaku pojedinu županiju (poreznu občinu) posebice sa molbom, da to c. kr. financijalnoj oblasti dostaviti izvoli, e da bi na temelju toga sol za god. 1901 dobila. Dne 10. septembra t. g. br. 563. priobćila je uprava skladišća soli u Volоskom občini, da je c. kr. financijalno ravnateljstvo u Trstu dekretom od dne 5. septembra t. g. br. 28902 občini doznačila sol za domaću porabu u iznosu od 121.853 kilograma za godinu 1902 i za sliedeće godine uključivo 1910, opaziv pri tom, da ako želi občina sol takodjer za godinu 1901 neka za nju moli.

Občina je na to dne 15. septembra 1901 podnesla molbu na c. kr. financijalno nadzorničtvo u Puli, da bi ono kod c. kr. financijalnog ravnateljstva doznaku od soli za godinu 1901, za koju je na prvom mjestu kroz godinu češće molila, izposlovalo.

Pošto je ova već dne 15. agusta t. g. c. kr. kotarsko poglavarstvo za izposlovanje riešitbe prijašnjih molba zamolila, priobćila je ona dne 11. septembra t. g. c. kr. kotarskomu poglavarstvu gorispomenuti odgovor c. kr. financijalnog ravnateljstva, koj njoj je stigao putem uprave skladišća soli u Volоskom, zamoliv za izposlovanje doznake soli za 1901, za koju se je neprestano pisalo.

Dne 11. oktobra t. g. zamolila je občina koli c. kr. financijalno nadzorničtvo u Puli, toli c. kr. kotarsko poglavarstvo u Volоskom za riešitbu svoje molbe od dne 15. septembra 1901., za doznačenje naime soli za god. 1901.

Dne 13. oktobra t. g. br. 13334 priobćilo je c. kr. kotarsko poglavarstvo občini, da je ono jurve dne 16. septembra t. g. br. 12080 molbu občine radi doznačenja soli za god. 1901 kod c. kr. financijalnog nadzorničtva preporučilo i da je istodobno za brzu riešitbu molbe zamolilo.

Na temelju navedenoga i pošto se odnosno postupanje c. kr. financijalnih oblasti kao draženje i kao neprijateljstvo proti občini Kastav tumači, te neprijatelji občine občinare tim huckaju, što im kažu, da si je občinska uprava sol za 1901 prisvojila, i pošto se onim postupanjem dobroćinstvo pruženo milostivo previšnjom odlukom od dne 14. febrara 1898 stanovnikom Istre varavim predstavlja za god. 1901, oslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra financija upit:

„1. Je li njegova preuzvišenost sklona bezodvlačno poprimiti mjere, da dobije občina Kastav u Istri bez svakog otezanja sol za domaću porabu za 1901 u smislu previšnje odluke od dne 14. febrara 1898 i odnosne odrebe c. kr. ministarstva financija od dne 18. marča 1898 br. 8515?

2. Je li njegova preuzvišenost voljna sebi podvržene oblasti, koje su sakrivile zatezanje doznake soli rečenoj občini za godinu 1901 na odgovornost pozvati?"

U Beču, dne 23. oktobra 1901.

(Sliede podpisi.)

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih posala i na njegovu preuzvišenost gospodina ministra pravosudja.

Hrvatskomu, u Puli izlazećemu listu „Naša Sloga", pišu dne 2. oktobra t. g. iz Vižinade, kotar Poreč u Istri, sliedeće:

Dne 30. septembra t. g. na blagdan zaštitnika naše župe, sv. Jeronima, došlo je izmedju talijanskih i hrvatskih željezničkih radnika u gostioni kod „Filomene" do prepira. Občinski redari odvedoše jednoga mladoga Hrvata u zatvor. Premda se nije u gostioni vidilo, da bi bio mladi muž pred ili za napšenja od koga udaren, ipak nadjoše ga u jutro sliedećeg dana usljed groznih udaraca mrtvoga. Pučanstvo i radnici jesu proti redarom silno ogorčeni. Na lieu mjesta bijaše sudbena komisija, te se je nadati da će se dotične zločince odkriti.

Pošto se taj zločin predočuje u istinu groznim i pošto nije to u Istri prvi slučaj, da državljane hrvatske narodnosti službenjci javne sjegurnosti zlostavljaju, smatraju se podpisani dužnimi staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika i na njegovu preuzvišenost gospodina ministra pravosudja sliedeći opit:

„Jesu li Vaše preuzvišenosti voljne dati bezodvlačno i najstrože iztražiti opisani dogodjaj, zbivši se u noći od 30. septembra na 1. oktobra u Vižinadi, o kojem piše spomenuti list od dne 18. oktobra nešto obširnije, te kuću o uspjehu te iztrage izvjestiti i eventualno odlučne mjere poprimiti, da se takvi i slični slučaji zlostavljanja od strane službenika javne sjegurnosti u Istri više neopetnju, i da se uputi službenike javne sjegurnosti u obće na strogo vršenje njihove dužnosti?"

U Beču, dne 22. oktobra 1901.

(Sliede podpisi.)

Glavna godišnja

skupština pol. družtva „Edinost".

Već nekoliko dana sazivala je „Edinost" i „Naša Sloga" rodoljube, da polrle u što većem broju k glavnoj skupštini pol. družtva „Edinost", koja se je obdržavala u nedjelju dne 27. t. mj. u prekrasnih prostorijah „Narodnoga Doma" u Barkovljah tik Trsta, upozorujuć občinstvo na zamršenost, nestalnost i nesnosnost položaja primorskih Slavena, napose pako Hrvata i Slovenaca grada Trsta i Istre, te na važnost te skupštine za djelovanje družtva i njenog odbora.

Poziv tih dviju naših glasila nije ostao glas vapijućeg. — Dubkom puna dvorana „Narodnog Doma" u Barkovljah i oduševljenje naroda dokazom je, da je narod shvatio svoga vodju, da ima u njega podpuno povjerenje i da je pripravan na svaku borbu, koja ga čeka.

Na pozorničі sabraše se okolo stola odbornici pol. družtva „Edinost", a medju njimi vidjesmo i državnog zastupnika prof. Spinčića. Preko 500 učestnika iz Trsta, okolice i Istre čekalo je nestrpljivo da se otvori skupštinu. Na dnevnom redu bijahu sliedeće točke: 1. Pozdrav predsjednika. 2. izvješće tajnika. 3. Izvješće blagajnika. 4. Izbor novog odbora. 5. O položaju. 6. Možebitni predlozi.

Skupštinu otvori predsjednik polit. družtva g. Matko Mandić sliedećim pozdravnim govorom:

Slavno občinstvo!

Cienjeni skupštinari!

Na temelju §§ 3. i 10. družtvenih pravila sazvali smo za danas u rodoljubne Barkovlje redovitu glavnu skupštinu pol. družtva „Edinost", da Vam odstupajući odbor položi račun o svom djelovanju. U imenu tog odbora pozdravljam Vas sve, koji ste amo pohrlili iz bliza i daleka, da nam pomognete, da nam savjetujete.

Prije no li predjemo na dnevni red, predstavljam Vam u prvom redu državnoga zastupnika g. prof. Spinčića, bivše zemaljske zastupnike, gg. braću Trinaj-

stiće, nadalje istarske občinske načelnike gg. dra. Šima Kurelića, načelnika grada Pazina, Šima Defara iz Tinjana, Frana Pučića iz Žminja, Jakova Buretića iz Boljuna, obć. zast. Sankovića iz Dana, nadalje našega miloga gosta iz Celja g. dr. Karlovčeka, jedinoga zastupnika poljskog kotara dra. Červara i naše vriedne kmete iz Tinjana i Kringe.

Mnogo koji izmedju Vas, slavna gospodo, obazirati će se za osobom, koju se je obično u prvom redu vidilo djelovati i govoriti u naših skupštinah; nemamo danas u našoj sredini siedoga starca, našega prvoboritelja Trsta i okolice, našega velezaslužnoga i obljubljenoga g. viteza Ivana Nabergoja (Burni živio-klici). Po nalogu liječnika morao je ostati kod kuće, a mene je zamolio, da Vas u njegovo ime najsrdačnije pozdravim. Stolan sam, da izražam želju sviju vas, ako mu zaželim, da se čim prije oporavi i opet u naše redove stupi (Ponovno burno odobravanje i živio-klici).

Cienjeni skupštinari!

Minulo je 26 godina odkad bje zasnovano pol. družtvo „Edinost" i odkada je bila obdržavana prva glavna skupština u sv. Ivanu kod Trsta, naime dne 2. febrara 1875 god. Podpunih dakle 26 godina djeluje pol. družtvo „Edinost" u Primorju na temelju družtvenih pravila i na korist našega naroda. Uspjesi toga družtva bili su sada veći sada manji a po gotovo ni družtvo ni odbornici nisu krivi, da nisu bili veći, kako smo svi željeli. Ti uspjesi odvisni su bili uvjek o našem stanju i položaju, a taj je opet uviek bio za nas tužan i žalostan.

Nećete mi zamjeriti ako opazim, da danas deseti put predsjedam občim glavnim skupštinam pol. družtva „Edinost" i da za dio tih uspjeha ili neuspjeha odgovaram i ja. Koliko smo mi u to deset godina učinili dobra ili koristna, nisam pozvan da to iztražujem i da o tom sudim.

Iza odstupa pok. namjestnika Depretis a uzradovali smo se bili svi, koji javno djelujemo, jer smo se nadali, da će i za nas nastupiti bolja vremena. Veselili smo se, jer smo se nadali, da će jednom prestati taj nesretni sistem, koji ubija cio naš narodni život. Nu veselili smo se prerano!

Njegov nasljednik, kasnije barun Rinaldini, nije bio ni za dlaku bolji od svog predšaštnika. I on je stupao stopama svojih predšasnika i radio je iz petnih žila, da naš narod u Primorju ne dodje do onih pravica, koja ima pravo tražiti i zahtjevati na temelju državnih temeljnih zakona.

Kad je i ovaj napokom prisilno odstupio, mislili smo, da će se odnošaji barem donjekle no bolje promjeniti. Nu prevarismo se opet! Glazba ostala je ista, samo zborovodja se je promjenio! Mi se sada po mojem mnienju nalazimo u gorim odnošajima nego li pod žalostne uspomene namjestnikom Rinaldinijem, u kojem smo nazirali izvrstnoga ali i do skrajnosti prefriganog činovnika, koji je mnogo obećivao a komu se nije smjelo ništa vjerovati.

Danas stojimo još gore. To čutimo mi danomice, tà odnošaji koli u Trstu toli u Istri krenuli su na gore.

Radi toga pozvali smo danas prvake i vodje našeg naroda, da dodju medju nas, da nam savjetuju i pomognu i da nam pokažu put, kojim moramo u budoće koracati, da se riešimo tog prežalostnog stanja. Oni će to i učiniti, oni će nam savjetovati i pomoći ali neće odvisiti samo od nas ni od njih, da se to stanje poboljša i da dodjemo jednom do svojih prava, koja nam božji i pismeni zakoni zajamčuju.

Nadam se, da ćete kaošto svaki put, tako i danas pozorno slušati govornike, da ćete se uzorno ponašati i u to ime Vas još jednom srdačno pozdravljam. (Burno odobravanje i živio predsjednik!)

Iza pozdravnog nagovora pročitao je družtveni tajnik g. dr. Černe izvješće o djelovanju pol. družtva „Edinosti" u ovoj zadnoj godini.

U tom izvješću g. tajnik u kratko riše djelovanje odstupajućega odbora a mi podajemo ovim samo važnije točke istoga. Najvažniji dogodjaj u toj družtvenoj godini bili su izbori za car. vieće. Odbor zamolio je prvoboritelja i bivšeg vodju tršćanskih Slovenaca dičnog starinu g. Ivana viteza Nabergoja, da preuzme kandidaturu za 5. kuriju u Trstu, što je pak ovaj odklonio obzirom na svoju starost i bolest ponuđenu mu kandidaturu. Tu kandidaturu *prihvatio je dr. Rybař* a odbor pol. družtva začeo je živo raditi, da si Slovenci osvjetljaju lice pred svojimi sunarodnjaci i pred cielim svitom. Slovenci grada Trsta i okolice tako su bili divno organizirani, da je njihov kandidat dr. Rybař uzprkos bezsramnoj agitaciji, varanju i raznim drugim sleparijam dobio preko 8000 poštenih glasova, dočim je njegov protivnik sa prevarenim i kupljenim glasovima jedva jedvice prodro u užem izboru, sa par hiljada glasova većine. To je bila velika moralna pobjeda i za naš narod, jer dapače i sami Talijani divili su se takvoj organizaciji i tim uspjesima, koji su jednom za uviek razprašili umišljenu tvrdnju Talijana, da u Trstu i okolici imade samo neznatan broj Slovenaca.

Istom čestinom i isto tako organizovani bacili su se Slovenci u izboru borbu za treći kolegij, u kojem je opet slovenski kandidat propao sa neznatnom manjinom i usljed fabrikanih glasova novopečenih cittadina.

Odbor pol. družtva držao je u raznim mjestima po okolici i po koparskom kotaru u svemu 19 izbornih sastanaka, na kojima se je podučavalo i bodrilo naš narod pripravljajuć ga na ljutu borbu, koja ga je čekala.

Izbor kandidata za pokrajinski sabor prepustilo je pol. družtvo klubu hrvatsko-slovenskih zastupnika u Istri i ograničilo se na agitaciju samo u koparskom kotaru, gdje je takodjer obdržavalo primjeren broj izbornih sastanaka.

Prigodom izbora za osjeguravajuće družtvo proti nezgodom za Primorje i Kranjsku obratilo se pol. družtvo na pol. družtva na Goričkoj i u Kranjskom upozorujuć ih na potrebito zajedničko postupanje.

Važan dogodjaj u ovoj družtvenoj godini bio je takodjer popis pučanstva. I u tom pogledu učinio je odbor pol. družtva „Edinost" svoju svetu dužnost upozorujuć naš narod na sleparije talij. camore, obdržavajuć u tu svrhu podučne sastanke, postaviši posebnog činovnika, koji je stranke upućivao i na ruku im išao.

Takodjer u pogledu prošnja za pripadnost išao je odbor strankama na ruku postaviši posebnog činovnika, koji je strankam molbe sastavljao i savjete davao.

Osim toga bavio se je odbor sa raznim drugim za naš narod važnim pitanjima, kao n. pr. poljskim čuvarima, ustrojenjem raifeisenovih posujilnica, priskrbljivanjem bezkamatnih zajmova našim poljodjelcima i raznim drugim crkvenim i školskim pitanjima.

Iz cielog tog izvješća razvidno je, da je djelovanje pol. družtva bilo veoma intenzivno i po naš narod u Trstu, okolici i u Istri od velike važnosti.

Poslo bje izvješće tajnika jednoglasno odobreno, pročita blagajnik g. A. Bogdanović izvješće blagajnika, koje je skupština takodjer jednoglasno prihvatila i odobrila.

Zatim je začeo izbor novog odbora. Nu čim je predsjednik oglasio tu točku dnevnoga reda, začu se od sviju strana glas: stari odbor, stari odbor! i taj predlog, metnut na glasovanje, bje prihvaćen per acclamationem i sa velikim oduševljenjem svih skupštinara.

Taj jednoglasni ponovni izbor staroga odstupajućeg odbora pokazuje, da naš narod uvidja velike zasluge, što ih je odbor pol. družtva „Edinost" stekao i da imade u njega podpuno povjerenje znajuć, da mu pod vodstvom takvih muževa mora sinuti jednom bolja budućnost.

(Konac sliedi.)

DOPISI.

Iz Vabrige. (Svečano otvorenje nove škole „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru".) Dne 16. oktobra otvorilo se svečano u Vabrigi novu školu „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru".

Od gostova bijahu prisutni gg. Viktor Car-Emin, tajnik družbe, Šime Defar i Šime Ivetić iz Tinjana, F. Bratulić iz Pazina, Ante Iskra iz Baderne, Stipe Legović iz Sv. Ivana od Šterne.

U 9 sati bila je u seoskoj crkvici sv. misa, koju je služio veleč. g. Josip Corazza, umirovljeni župnik u Taru. Poslie sv. mise uputi se velika povorka prema školi, moleći litanije lauretanske. Pred liepim slavolukom na ulazu u školu ustavismo se dok g. župeupravitelj u Taru Rafael Fulin blagoslovi zgradu iz vana, a onda se uputismo u školu. Poslie obavljena blagoslova progovori prigodnu riec djeci g. župeupravitelj, pozvav sve prisutne da zahvale svojim dobročiniteljem.

Zatim stupi napried g. tajnik „Družbe" V. Car-Emin i zahvaliv se koli veleč. g. Josipu Corazzi, toli veleč. g. župeupravitelju na njegovim liepim riečima i na njihovom trudu, izreče krasan, prigodni govor, u kojem predstavi i raztumači prisutnim zadaću i svrhu škole. Predoči im i teško breme učitelja i pozove ih, da mu budu braća i savjetnici. Učitelju isto preporuči marljivost, ustrpljivost i ustrajnost u njegovoj prvoj službi; preporuči mu ljubav do svog težkog zvanja, naroda i povjerene mu djece. Preporuči djeci, da slušaju svoje roditelje, g. učitelja, da marljivo polaze školu, i mole za svoje roditelje i dobročinitelje. Na svršetku pozove

Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu.

Primili smo drugo godišnje izvieśće, iz koga crpimo koliko sliedi, preporučajuć rodoljubnim čitateljima plemenitu svrhu družtva.

Iz samoga izvieśća dakle za god. 1900.—1901. vadimo:

„Družtvenom godinom započimlje i školska. Tada odboru pune ruke posla, — odredjenje potpora, potraga stanova, smještenje djaka, dobava učnih knjiga, zaključak prošlogodišnjih računa itd.

Toj svojoj zadaći odbor se trsio, da po svojim i družtvenim silama, te prema mjestnim odnošajima što bolje udovolji.

Upisalo se u gimnaziju u oba onda opstojeća razreda ukupno 140 djaka. I svi su bili pristojno namješteni, većina u samom gradu, a nekoliko u Starom Pazinu i neposrednoj okolici. Djaci iz Lindara, Zarječja i Novaki prespavali bi u roditeljskim kućama, a u gradu njim se priskrbilo za objed.

Da su pak djaci u istinu bili dobro namješteni najbolji je dokaz to, što se veoma rijedki prijavili bolestnimi i od tih nijedan, komu bi bolest bila posljedicom slabe hrane ili nedostatnog stana.

Sa zadovoljstvom pako moramo iztaknuti, da kao što lanjske, tako i ove godine imalo se u gradu Pazinu još dovoljno stanova na razpolaganje za naše djake.

Toliko na ustuk onim, koji hotimice izvraćaju opstojeće okolnosti, kao što na znanje onim, koji su lažnimi izvještaji zavedeni.

Podpore se udjelilo 92 djakom što u novcu, što u odjelu i objedu ukupno za kruna 12.712·53 — dakle za kruna 3.710·68 više nego li školske godine 1899./00.

Od podupiranih djaka bilo je 73 Hrvata, a 19 Slovenaca svih razdijeljenih po sudbenim kotarima kako slijedi:

Pazin 40, Kopar 15, Buzet 14, Volosko 8, Motovun 5, Pula 3, Krk 2, Podgrad 2, Rovinj 1, Trst 1, Sežana 1.

Povrh gorenavedene podpore izdalo je družtvo kruna 1781·74 za nabavu učnih knjiga na uporabu siromašnim djakom.

Kako je iz gornjih svota i brojaka razvidno, izdatci družtva postepeno rastu.

Na žalost se ipak mora ustanoviti, da družtveni prispjevci slijede obratni smjer, da naime padaju.

Pristupilo je družtvu tekom godine 15 utemeljiteljnih a 28 redovitih članova.

Žalošću skršenim srcem nam je ovdje zabilježiti smrt osobitog prijatelja, dobročinca i utemeljiteljnog člana ovog družtva *Andrije Marije Sterka*, biskupa u Trstu.

Prošle je školske god. posjetio ovdješnju hrvatsku gimnaziju, te razdragan liepim i skladnim nastupom naših djaka, radostna mu suza kanu iz blagog oka, a iz ustiju mu se izvinu značajni uzklik: »Krv nije voda!« Ljubav pod pritiskom odnošaja pritomljena i zanosno osvjedočenje, da će iz skupa ove mladeži izbiti sila koristnih vjeri i domovini, izazvaše onaj ganutljivi prizor. Vjeran onoj: »Da ti nezna lijeva, što daje desna,« često se sjećao pod omiljelom »si lozinkom »U ime Boga« naših djaka, a »svoje dječice« — kako njih je svojim očinskim srcem smatrao i zvao. A kada shrvan težkom bolesti je predvidjao skori konac svojega života, i tada je htio pružiti zadnji dokaz svoje jur tolikokrat zasvjedočene ljubavi naprama toj svojoj »dječici«, zapustiv većim dijelom svoju imovinu za hrvatske djake u pitomištu, koje se hoće osnovati u Pazinu. Dobri biskupe, nisi doživio ostvarenja te naše zajednički skrbno gojene osnove, ali vjeruj, da bud ko ti bio nasljednikom, će morati istim žarom prionuti uz nju, neće li vidjeti opustošene oltare crkva naših!

Sprovodu u Trstu učestvovali su družtveni predsjednik i tajnik, a kod zadušnica u Pazinu takodjer sva gimnazijalna mladež.

Vječna mu budi spomen!

Još dvojice družtvenih dobročinitelja preminulih tekom minule godine sjetiti nam se je ovdje na vječnu spomen njihove blagodarnosti. Jesu to utemeljitelji član Jakov Mankoč, veletržac u Trstu i pomorski kapetan Franjo Šodić u Kostreni, koji je oporučno darovao družtvu 100 kruna. Bio pokoj njihovim plemenitim dušam!

Družtvo sada broji 119 članova utemeljiteljnih, a 157 redovitih.

Prinosi prispjeli družtvu u ime članarine i darova iznašaju ukupno K 9909·61.

Od toga iznosa odpada na:

Istru	K 6456·97
Hrvatsku i Slavoniju	» 1873·34
Trst i okolicu	» 1429·70
Ine krajeve	» 149·60

Sa zadovoljstvom opažamo odatle, da su si Istrani u opće svjesni svoje dužnosti, te da sa požrtvovnošću doprinašaju k uzgoju svoje mladeži. Posebnom zahvalom imademo se ovdje sjetiti njekolicine naših prinosnika iz Voloskoga i Opatije, koji, akoprem većinom jur članovi utemeljitelji, ipak mjesečno doprinašaju svoj dar u družtvene svrhe. Taj običaj bi se imao zavesti od svih naših povjerenika pa nam tako nebi u priloženom podrobnom iskazu prinosnika izostajala mnoga rodoljubna mjesta i mnoga rodoljubna imena, te nebi naš zaključni račun dospio do žalostnih prošlogod. posljedaka.

I doisto, kako je izvidno iz priloženih računskih iskaza, moralo se za račun raspoložive imovine uzajmiti K 5411·22, da se tako uzmogne doskočiti redovitim družtvenim potrebam.

Odbor je bio usilovan to učiniti, nije li htio prisiliti do 30 najmanje djaka, da otstupe od nauka.

Tako se eto dogodilo, da družtvena imovina, koja je koncem upravne godine 1899./00. iznašala kruna 18.516·99 se je snizila na kruna 14.661·87.

prisutne, da uzkliknu trokratni „Živio“ N. V., našemu premilostivnomu caru i kralju.

G. učitelj Vabrižanski zahvali se u ime Vabrižana i svoje „Družbi“ na lijepoj darovanoj zgradi i svim gostovom, koji su ih onaj dan pohodili. Pozove Vabrižane, da ga neprestaju podupirati u njegovoj službi.

Na to pjevači zapjevaše „Bože živi“ i njekoliko rodoljubnih pjesmica i tako se je službena svečanost svršila. Za ciele svečanosti čitao si svima na licu izraz iskrenoga radovoljstva i oduševljenja.

Kod objeda, koji rodoljubni Vabrižani priredile u slavu onoga dana, u prelijepom stanu g. učitelja, nazdravljalo, govorilo i pjevalo se u najsrdačnijoj slogi sve do večera, dok su gostovi otišli. Oduševljenju nebijaše konca. Svaki odnesao je ugodnu uspomenu na ovu svečanost, i onaj za Vabrigu preznameniti dan.

Vabrižanom ne može se nego čestitati na onako lijepoj zgradi. Dao Bog, da bude na korist njima, i da privede do spoznanja istine i pravice još i one, koji su na razne načine zaslijepljeni i varani.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Carevinsko vieće prešlo je na prvo čitanje državnog proračuna. Medju ostalim govorili su i slovenski zastupnici iz Kranjske Pogačnik i dr. Ferjančić; zastupnik Biankini je upitao vladu glede stanovišta, kojega misli zauzeti glede produljenja trgovačkog ugovora medju Austro-Ugarskom i Italijom, a baron Malfatti o neredima na sveučilištu u Inomostu. Očekujemo potanje izvieše od našega bečkoga izviestitelja. — Izborna borba u Hrvatskoj razmahala se je na sve strane. Vlada čini opoziciji sve moguće zaprieke, opozicijonalnim kandidatom nedozvoljava niti držati sastanke. — U Dalmaciji će se omedjiti Talijani na kand(dature u zadarskom kotaru i trgovačkoj komori zadarskoj. — U Goričkoj se pripravljaju obje slovenske stranke na ljut izborni boj na veselje naših i njihovih narodnih protivnika.

Bugarska. Knez Ferdinand otvorio je dne 28. pr. mj. sobranje priestolnim govorom.

Ruzija. Dne 29. t. mj. stigao je u Budimpeštu ruski veliki knez Mihajlo Nikolajević, koga je car i kralj Fran Josip dočekao na kolodvoru i s njim se srdačno izljubio. Službenog dočeka nije bilo.

Mjestne:

Don Adam Zanetti, bivši državni zastupnik te župnik u Fiumicellu (Furlanija) imenovan je stolnim proštom u Puli.

Gosp. Ivan Spanjol iz Dobrinja položio je izpit pošte u Trstu, a danas izpit brzojava sa odlikom u Puli. Čestitamo!

Pokrajinske:

Upraviteljem c. kr. pošte u Pazinu imenovan je privremeno g. kontrolor Nauta iz Pule.

C. k. namjestništvo u Trstu imenovalo je kotarskoga živinara Salvadora u Posuljah (Hercegovina) kotarskim živinarom u Poreču.

Izbori zastupnika. Priobćili smo jurve dane, u kojih će se birati zastupnike na istarski sabor u pojedinih izborničtvih, a sada ćemo nešto pobliže navesti: kada i gdje će se birati zastupnike u Istri.

Zastupnike za izvanjske občine birati će se dne 5. decembra u ovih mjestih: Za občine, koje spadaju pod sudbene kotare Kopar, Piran i Buzet birati će se u Kopru dne 5. decembra 2 zastupnika.

Za občine, koje spadaju pod sudbene kotare Poreč, Buje i Motovun, birati će se istoga dana u Poreču 2 zastupnika. Za občine, koje spadaju pod sudbene kotare Vodnjan, Pula i Rovinj, birati će se istoga dana u Vodnjanu 2 zastupnika.

Za občine, koje spadaju pod sudbene kotare Pazin i Labin, birati će se istoga dana u Pazinu 2 zastupnika.

Za občine, koje spadaju pod sudbene kotare Volosko i Podgrad, birati će se istoga dana u Voloskom 2 zastupnika. Za občine, koje spadaju pod sudbene kotare Krk, Cres i Lošinj, birati će se istoga dana u Krku 2 zastupnika. Dne 5. decembra izabrati će se dakle 12 zastupnika za izvanjske občine ciele Istre. Te će izabrati birači ili fiducijari, a izbor fiducijara biti će do malo dana. Dne 7. decembra birati će gradovi, trgovišta i trgovačka komora u Rovinju, i to: za izborni kotar Kopar u Kopru; za Piranski u Piranu; Rovinjski u Rovinju; Buzet-Izula i Milje; Poreč-Citlanova i Umag; Motovun-Buje-Vižinada i Oprtalj; Pazin-Labin-Plomin; Vodnjan i Pula; Mali i Veli Lošinj; Cres i Krk, Volosko-Kastav-Lovran i Mošćenice. Gradovi i trgovišta Istre birati će 7. decembra u svemu 11 zastupnika.

Istoga dana izabrati će trgovačko-obrtnička komora u Rovinju 2 zastupnika.

Dne 9. decembra birati će u Poreču svi veleposjednici Istre 5 zastupnika.

Izvanjske občine Istre biraju dakle 12 zast. Gradovi i trgovišta 11 zast. Trgov. obrt. komora 2 zast. Veliki posjed 5 zast. Ukupno 30 zastupnika.

U poslu predstojećih izbora. Sa raznih strana Istre stiglo nam je više pitanja, tičućih se predstojećih izbora za istarski zemaljski sabor. N.. razna ta pitanja odgovaramo eto javnim putem i taj naš odgovor neka izvole uzeti do znanja naši prijatelji i istomišljenici širom Istre:

1. Izborne listine. Izborne listine za zemaljski sabor nemogu biti sastavljene posve na novo, već se bira na temelju izpravljenih izbornih listina, koje su služile kod zadnjih občinskih izbora. To izpravljenje imaju učiniti kotarska poglavarstva, unesav one koji su očito izpušteni u prepisu zadnje občinske izborne listine, kao i one u izvanjskih občinah, združenih s gradom, koji se pomaknu na više zato jer odpadaju gradski izbornici.

2. Prepis izbornih listina. Odnosna občinska ili gradska poglavarstva dužna su dati izborne listine svojim občinarom na prepis u prostorijah dotičnog ureda. Za slučaj, da bi se našim občinarom na jednoj ili drugoj občini priečilo bilo kako prepis izbornih listina, neka se prituže odmah kotarskomu kapetanu, koji će providiti, da im se dozvoli na občini prepisati listine, ili će im dozvoliti, da prepišu izborne listine na kotarskom kapetanatu.

3. Izborne sekcije. Izborni zakon za pokrajinski sabor **nepozna** izbornih sekcija, i tako se neće birati u sekcijah, kao što se je biralo zadnji put za državni sabor ili za parlamenat u Beču.

4. Izborna mjesta. U onih izvanjskih občinah, koje su pridružene kojemu gradu, neće se birati fiducijare u gradu, nego vani, t. j. gdjegod u sredini dotičnih katastralnih občinah. Tako primjerice neće se birati fiducijare u Poreču, Puli, Vodnjanu, Kopru, Kastvu, Motovunu, Oprtlju itd. nego izvan tih gradova, u kojem selu ili u središtu koje porezne občine. Izbornikom izvanjskih občinah neće dakle trebati da idu u grad, jer se u gradu neće birati, nego vani.

5. Na temelju kojeg popisa pučanstva će se birati? Doznajemo, da bijaše nekojim občinam na Koparčini javljeno, da će birati fiducijare na temelju popisa pučanstva od g. 1890. Popitav se na kompetentnom mjestu, rekoše nam, da bi se imao izbor obaviti na temelju novoga popisa, t. j. od g. 1900. Neznamo dakle kakav će dobiti nalog kotarska poglavarstva. U svakom slučaju očekujemo, da će se u čitavoj pokrajini birati ili na temelju novog popisa, a ne ovdje na jedan, ondje na drugi način.

Našim prijateljem preporučamo, da se obrate na nas u svakom neizvjestnom slučaju u poslu izbornom.

Poboljšanje učiteljskih plaća. Pošto bijaše potvrdjena zakonska osnova, prihvaćena u zadnjem zasjedanju istarskoga sabora, kojom se uredjuju plaće pučkih učitelja Istre, dozvolio je zemaljski odbor u Poreču c. kr. zemaljskomu školskomu vieću za Istru traženi kredit u iznosu od K 7900 iz rubrike XXII. — 2. zemaljske zaklade za predujmove biljegah na dekrete za povišenje učiteljskih plaća. Povratak tog iznosa od strane učitelja sliediti će u 6 jednakih mjesečnih obroka počam od 1. septembra t. g. unapried.

Izbori fiduciara u pojedinih občinah Istre obaviti će se tečajem ovoga mjeseca novembra. Sva občinska glavarstva dobila su nalog, da priprave sve potrebito za taj izbor. Najvažniji posao je svakako za nas izbor fiducijara, jer kakvi budu fiducijari, takvi će biti i zastupnici. Bude li većina fiducijara u pojedinih izbornih kotara naša, biti će tamo i zastupnici naši. Svuda valja dakle nastojati, da budu izabrani takvi fiducijari, koji će glasovati za naše narodne kandidate, za muževe, koji su iz naroda potekli i koji će raditi za narod. Od izbora fiducijara odvisi dakle naš uspjeh ili neuspjeh i radi toga moramo svuda sve sile napeti, da budu izabrani naši narodni fiducijari.

Škola na Vrhu. Zemaljski odbor u Poreču pristao je na predlog občinskog zastupstva u Krku, da bude na ustrojit se imajućoj pučkoj školi na Vrhu, sa sjedištem u Kosiću, talijanski jezik kano obvezatan predmet.

Hrvatska naša djeca morati će dakle učiti tudji jezik, što je proti svim pedagogičkim načelom. Mi bismo htjeli znati samo za jednu jedinu talijansku školu u Istri, na kojoj bi bio hrvatski jezik slobodnim predmetom, nipošto obvezatnim, kao što je eto odredjeno za hrvatsku pučku školu na Vrhu. Nije li to dvojaka mjera sl. gospodo u Poreču?!

Opet nešto za Bennati-a. Tršćanski židovčić pripovieda u svojem broju od utorka, da je u Kopru na poreznom uredu neki viši porezni činovnik, koji zaboravlja, da je Kopar talijanski grad, jer razgovara i u redu govori slavski. Svi prosvjedi, da nepomogoše proti njemu ništa, ako su prosvjedovale stranke, stanujuće izvan Kopra ili izvan Miljah, jer da on drži sve ostale stanovnike koparskoga kotara za Slavene. Ali da ga vi-

---

Još jedna takova godina i društvo neće biti u stanju, da odgovori svojoj zadaći. Posljedica toga je svakomu očita.

Potanje društvene imovinske okolnosti i novčano poslovanje izvidjaju se iz priloženih računskih iskaza.

Znamenitim darom nas je minule godine obradovala »Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti« u Zagrebu. Ona je naime u svojoj skupnoj sjednici držanoj dne 7. listopada 1900. zaključila, da poklanja našemu društvu na porabu hrvatske gimnazije u Pazinu sve svoje dosadanje publikacije, a u napredak, da nam se šalju publikacije akademije iznimice besplatno.

Isti zaključak, u koliko smo obavješteni, stvorila je i »Matica Hrvatska« u Zagrebu.

Akademija nam je jurve priposlala sve svoje dosadanje publikacije, koje smo također ustupili na porabu ovdješnjoj državnoj gimnaziji za sve vrijeme dok bude u njoj hrvatski jezik nastavnim. Tako će se naš mladi zavod snabdjeti lijepom knjižnicom, iz koje će moći crpati zdrave duševne hrane koli učitelji toli učenici.

Budi i na ovom mjestu obim gornjim zavodom izrečena naša najtoplija zahvala!

Prigodom pedesetgodišnjice biskupovanja našeg počastnog člana i dobročinca Josipa Jurja Strossmayera dao se odbor zastupati kod svečanosti u Djakovu po narodnom zastupniku gosp. Vjekoslavu Spinčiću, a u Pazinu se obdržavala služba božja na prospjeh plemenitomu svečaru.

Izričemo također javnu zahvalu gg. liječnikom dr. A. Rutaru i dr. J. Sebesti, za strukovnu pomoć ranu besplatno našim djakom.

Izričemo konačno najtopliju zahvalu svim onima, koji su nam tekom minule godine bilo radom ili novčanim prinosi pripomogli u provadjanju naše čovjekoljubne i narodne zadaće. Naplatio Bog svima stostrukom mjerom.

Pitanje o ustanovljenju pitomišta iliti »Djačkog doma« u Pazinu nalazi se u svojem teku, a iz raznih razloga ne prelazimo ovdje u podrobnije izvještenje.

Na glavnoj društvenoj skupštini, držanoj dne 18. rujna 1901. bilo je odobreno poslovanje odbora i priloženi društveni račun.

Prijatelji naši!

Začela je evo treća godina opstanka hrvatske gimnazije u Pazinu.

Primljeno je u zavod ukupno 161 djaka, i to u prvi razred 54, drugi 49, a u treći 58.

Uzmete li u obzir ove brojke i gornje izvješće te jur Vam poznate okolnosti našeg puka u Istri, doći ćete i sami do zaključka, što da svi uradimo.

Sgoda je tu, da stvorimo preduvjete k željenom preporodu Istre, nastojmo dakle, da nas našom krivnjom ta zgoda ne mine.

A krivnja bit će naša ne budemo li znali doprinjeti koju žrtvu u svrhu, kojoj svi priznajemo osudnu važnost!

Nemojte nas dakle zapustiti!

Bila ova naša molba u sto dobrih časova.

Pazin, dne 26. rujna 1901.

Za „Djačko pripomoćno društvo“

Predsjednik:
Dr. Dinko Trinajstić.

Tajnik: Dr. Šime Kurelić. Blagajnik: Josip Mandić.

§ 5. Članovi jesu:

a) *počastni*;
b) *utemeljitelji*, koji uplate barem 100 K na jednom ili u dvije godine.
c) *redoviti*, koji plaćaju godimice 10 K;
d) *podupirajući*, koji plaćaju godimice 2 krune.

Počastnimi članovi imenuje glavna skupština osobe, koje su si stekle osobitih zasluga za društvo.

Stanje imovine

dne 31. kolovoza 1901.

Tek. br.	PREDMET	K	P.
	I. Zakladna imovina.		
1.	Zaklada J. J. Strossmayer-a	2000	—
2.	Zaklada g. Frana Kalister	4000	—
3.	Uloženo kod Istarske posujilnice – Podružnice Pazin na skupnu knjižicu	748	—
4.	Uloženo kod posojilnice u Kopru	303	32
5.	Uloženo kod c. kr. poštne štedione	543	45
6.	Uloženo kod zasebnika	764	20
7.	Dionice »Hrvatske dioničke tiskare«	200	—
8.	Nekretnine	6980	56
9.	Tražbina prama razpoloživoj imovini	3077	—
	Ukupno	18616	53
	II. Razpoloživa imovina.		
	Zaliha učevnih knjiga uz 50% odbitka	1456	56
	koje odbiv od duga:		
	a) prama zakladnoj imovini K 3077·—		
	b) prama zasebnikom K 2334·22	5411	22
	Proizlazi manjak	3954	66
	III. Faktično stanje društvene		
	imovine iznaša po tom	14661	87
	dakle u razmjeru prama stanju 31./8. 1900.	16128	12
	Proizlazi manjak	1466	25

dite kako on kvari imena stranaka. Prestrašili biste se stalno! Nu najveći zločin počinio je tim, što se je pošao oženiti u Dekane, gdje je mogao odgovoriti dotično svećeniku ja, dočim bi bio morao kazati u Kopru talijanskomu svećeniku si. On je dapače za konsumno družtvo u Pobegih pritisnuo na jedan slovenski spis, slovenski službeni pečat. Ljudi božji, je li moguće ni pomisliti većega griešnika. U talijanskom Kopru izdati za slovensku stranku u slovenskom jeziku spis pak još pritisnuti nanj slovenski službeni pečat?! A to je svakako odviše. Toga činovnika trebalo bi barem javno na koparskom trgu pred onom mletačkom zgradom paličati, ako zakon ne dozvoljava da se ga objesi!!

Gdje su c. kr. oblasti — više kao biesan tršćanski Čifut — da tomu nečuvenomu zločinstvu na put stanu! Tu ljagu sa talijanskoga tjela treba izbrisati čim prije i radikalno. Nedaj Bože, da se još što takva dogodi u kojem drugom c. kr. uredu, koji bi imao posla — kao što ga ima primjerice porezni ured u Kopru sa bar 80% slovenskih stranaka. Ne, to se ne smije opetovati — i zato treba, da silni Bennati potrese carevinsko vieće grozomornom interpelacijom. To zahtjeva tršćanski obrezanac i mi očekujemo danas sutra takovu interpelaciju.

Štipendije razpisane namjestničtvenim oglasom 25. sept. 1901.

Jedan štipendij od godišnjih K 315 istarske kameralne zaklade za slušatelje prava ili liječničtva rodjene na istarskom kopnu, ako pak takovih molitelja nebi bilo onda za gimnazijalce iz iste pokrajine ali u manjem iznosu od K 168.

Jedan državni štipendij za Istru od godišnjih K 168 za gimnazijalce sa istarskoga kopna osobito iz koje občine u tršćansko-koparskoj biskupiji, koji se namjeravaju posvetiti duhovnom staležu.

Jedan štipendij biskupa Dobrile od godišnjih K 224 za gimnazijalce ustanoviteljeva roda, ako nebi takih bilo, onda za druge djake iz Istre, a sinovi ubogih kmetskih obitelji imaju prednost. Uživanje toga štipendija počima školskom godinom 1901—1902.

Jedan štipendij biskupa Dobrile od godišnjih K 201·60 za sinove slavjanskih roditelja iz biskupije porečko-puljske osim gradova i trgovišta, koji polaze austrijsku ili ugarsku gimnaziju ili realku sa redovitim učiteljskim stolicama za njemački i slavjanski jezik. Kad nebi bilo takovih molitelja sa srednjih škola, može se podieliti štipendij dječaku, koji polazi pučku školu svoje župe, počam od 3. razreda. Prednost imaju molitelji koji misle posvetiti se duhovnom stališu.

Jedan štipendij godišnjih K 320 iz ustanove pokojnoga kanonika u Piranu Angjela Cozich za učenike počamši od 4. razreda pučke škole, dokle ne svrše nauke osim bogoslovja. Prednost imaju ustanovnikovi srodnici, a kad nebi takovih bilo, u sliedećem redu, molitelji iz župe „Draguć", kotara „Buzet", biskupije tršćansko-koparske.

Molitelji za jedan od tih štipendija valja da ulože svoje prošnje sa krštenicom, svjedočbom siromaštva, svjedočbom o cieplienju kozica, domovnicom, školskim svjedočbama zadnjih dvajuh semestara, te ako zahtjevano dokazom o srodstvu, kojim ispravama valja pridodati jošte za pojedine štipendije eventualno u oglasu natječaja posebno zahtjevane priloge, najkasnije do 25. novembra 1901. Ako nije drugčije rečeno, putem nadležnih školskih oblasti na c. kr. namjestničtvo.

Proti narodnomu svećenstvu! U posliednjem zasjedanju istarskoga sabora stavio je zastupnik Depangher predlog prosvjed proti umišljenoj zloporabi slavenskog svećenstva Istre u crkvi u političke svrhe. Predlog taj bijaše razpravljen u zadnjoj sjednici, u kojoj nisu prisustvovali članovi manjine — osim jednoga — radi pogreba pok. biskupa Sterka. Predlagatelj nabacio je par otrcanih fraza proti hrvatsko-slovenskomu svećenstvu, koje da upotrebljuje tobož crkve u političke svrhe. Do razprave o predmetu nije došlo radi neprisutnosti naših zastupnika, inače bi bio stalno g. Depangher dobio zasluženi odgor.

Jedina pobjeda njegova u istarskoj sabornici nije dala mira glasovitomu c. k. zastupniku V. kurije za Istru. I on se je hotio ovjenčati viencem pobiede i slave — u bečkom parlamentu, da njegovo ime nezaostane za onim druga mu Depanghera.

U sjednici carevinskoga vieća dne 22. t. mj. stavio je — kako jur javismo — Bennati sa drugovi interpelaciju na tri ministra, t. j. na ministra bogoštovlja i nastave, na ministra unutarnjih posala i na ministra pravde zbog umišljene zloporabe crkava od strane slavenskog svećenstva u Istri. Čovjek bi mislio, da će interpelant, kad se već pozivlje na tolika ministarstva, sasuti punu vreću nepobitnih dokaza, kojimi će satrti nevoljno naše svećenstvo, a kad tamo interpelant baja o svemu i o svačem, ali s dokazi neće na dan, neće — jer ih neima.

Poslužio se je talijanskimi listovi Primorja, koji stavljaju na sito i rešeto i najnedužniji čin našega svećenstva — opet bez temelja i dokaza — te je zatražio od gg. ministara neka za Boga stanu na put agitacijam slavenskog svećenstva. Ma da bi naveo niti jedan jedini konkretni slučaj ili dogodjaj, kojim bi bio moga podkriepiti svoju tvrdnju! Ne, on jednostavno tvrdi: slavensko svećenstvo zlorabi crkve u političke svrhe, gospodo ministri pooštrite vaše zakone proti takovim agitatorom i buntovnikom. To je sve čista i sveta istina, jer to napisah i uztvrdih ja, Felice Bennati, c. k. zastupnik V. kurije za Istru. Doličan i dostojan odgovor na tu glasovitu interpelaciju dali su sami slavenski svećenici Istre. „Zbor svećenika sv. Pavla" naime sastao se je dne 24. t. mj. na izvanredno sobranje, te je prihvatio jednoglasno sliedeću resoluciju:

„Na sobranju „Zbora svećenikah sv. Pavla" sakupljeni svećenici prosvjedaju proti interpelaciji Bennati-a u carevinskom vieću, te predlažu izjavu ministru-predsjedniku, da si istarski svećenici ne dadu kratiti svojih državljanskih prava te zahtjevaju radi toga zakonite zaštite".

Ova resolucija bijaše brzojavno priobćena ministru-predsjedniku i raznim našim listovom. Gg. ministri neće imati težak posao, buduli naši vriednim odgovarati na onu glasovitu interpelaciju.

Restauracija ŠEPUKA — PAZIN

se sobami za prenočavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slaštice.

Prvo slavensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Mavrovi, podružnica stalarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu—Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarniei.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

J. Krmpotić i drug. u Puli

Knjigotiskara i knjigovežnica

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje, koje izvršuje brzo i ukusno. — Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede, kao takodjer pisaćeg papira. — Preporuča se topolo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice za štediona i zajmovna družtva u obće preskrbljuje točno, brzo i jeftino.

Broj 87. Pula, u utorak dne 5. novembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priopćenja itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili pokaznicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu
6 K za seljake, } na godinu
ili K 6·—, odnos 3·— na pol godine.
Izvan carevine više poštarina.
Plaća se unaprieda u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. kod u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 31. oktobra 1901.

Svršetkom prošloga tjedna bilo je velikoga komešanja u parlamentu, kako ste već u uvodnom članku pisali. Ministar-predsjednik bio je u prvoj sjednici dne 17. oktobra t. g. objavio nacrt, što i kada se ima razpraviti u parlamentu. Po tom njegovom nacrtu imao bi se proračun za 1902 posve razpraviti do pred Božić. A prošloga tjedna petak dne 25. oktobra još se je uviek razpravljalo prešne predloge. Nije se moglo doći niti do prvoga čitanja proračuna. A dok toga nije, nemože proračun u razpravu u proračunski odbor. Onda valja da taj razpravi svega u obće i pojedince, a onda tek drugo čitanje u kući, gdje se razpravlja obćenito, i posebica o svih stvarih. Ministar-predsjednik molio je ili grozio na sve strane, da će položiti svoju čast, a zajedno s njim i ostali ministri, ako se petak bar nepočme sa prvim čitanjem proračuna.

Stranke su se dogovorile konačno da će sve uztegnuti svoje prešne predloge, samo da se može početi sa prvim čitanjem proračuna. Kad je imalo do toga doći dvie su se zaprieke našle na jednom. Prvi upisani govornici za proračun nebijahu pripravni i nehtjedoše govoriti. S druge strana českí narodni demokrati nisu htjeli uztegnuti svoga prešnoga predloga glede osiguranja radnika u slučajevih starosti i nemoći. Malo jih je, al su ipak zategnuli sa početkom razprave proračuna. Mogli su postaviti i drugi predlog, mogli su to i drugi. Al nije niko, i tako se je pod večer moglo učiniti prvi korak u proračunskoj razpravi.

Prvo čitanje proračuna za god. 1902.

Teda negda moglo se je stupiti u prvo razdobje proračunske razprave, u prvo čitanje proračuna. U prvanja vremena, do obstrukcije, nebijaše kod prvoga čitanja nikakve razprave. Naprosto izručio se je proračun na razpravu proračunskomu odboru. Sad se bijaše zadovoljno, da se je u obće razpravljati počelo. I razpravljalo se je prošloga tjedna petak, pak ovoga utorak, sriedu i danas; i još će se budućega (sada već tekućega. Op. Ur.) tjedna.

Stranke su po pojedinih govornicih izraživale svoje načelno stanovište.

Za čim bržu razpravu proračuna a tim i za vladu izrekao se je prvi excelenca Jaworski u ime poljskoga kola. Od njega se drugo nit nije moglo očekivati. Makar i vrijalo takodjer medju Poljaci, oni su uviek za svakodobnu vladu. Isto tako nije čudo, da se je u ime maloga rumunjskoga kluba izjavio za vladu excelenca Lupul. A nije ni to čudo, da se je za nju izjavio dr. Kathrein u ime katoličke njemačke stranke. Više manje za vladu izjavio se je u ime njemačke pučke stranke Njemac Derschatta, u ime divljaka Njemac Steinwender, u ime svenjemačke stranke (Šenerer-Wolf) Njemac dr. Baeuther, u ime njemačkih liberalaca Njemci dr. Menger i dr. Schücker, u ime njemačkoga veleposjeda njemškutar Schwegel (r. Švegelj, Slovenac). Više manje proti vladi izrekli su se Voralberžan Fink, koj se je osobito proti ministru poljodjelstva izrekao. Na dalje socijalni demokrat Pernerstorfer, grof Sylva-Taronca u ime českoga veleposjeda, Zazworka u ime českih agraraca, dr. Kramář u ime Mladočeha. Pogačnik naročito u ime slovenske konservativne stranke, dr. Ferjančić u ime slovenske napredne stranke.

Svoje nepouzdanje izrekao je vladi takodjer Talijan barun Malfatti u ime talijanske zajednice. Talijani zahtjevaju za južni Tirol, ili tako zvani Trient autonomiju, talijansku univerzu u Trstu, ta lijansko učiteljišće, talijansku obrtnu školu u Puli. Uz toga Talijana oglasio se je takodjer istarski Talijan sladki dr. Rizzi. On je tvrdio staru laž, koju pobija sav javni život i postupak c. kr. oblasti, da naime vlada zatira Talijane a protežira Slavene. Za dokaz tomu naveo je, da c. kr. vlada nije dala na potvrdu raznih zakonskih osnova. Al to nije dokaz ni zatiranja Talijana nit protežiranja Slavena. Onakve zakonske osnove nemože nijedna vlada podastrieti na potvrdu, ako neće da se o njoj reče da je posve na glavu pala, da je izgubila svako i najmanje čuvstvo za zakon i za pravednost. Nego dakako našim Talijanom hoće se igrati mučenika, da, ako je moguće, nadju koga tepca koj bi njim vjerovao, i da već unapried uguše pravedni vapaj Hrvata i Slovenaca za vršenjem zakona i za pravednošću.

Glavna godišnja

skupština pol. društva „Edinost".

(Nastavak.)

O položaju.

Zatim uze rieč predsj. Mandić. Slavno obćinstvo! Peta točka našeg dnevnog reda glasi „izvješće o položaju". Ja sam već kazao par rieči na uvodu o našem položaju i primietio, da je isti vrlo tužan, žalostan, nejasan i nesnosan. Nu pošto imademo u našoj sredini muža, koji vidi iz blizine, kako u Beču kuhaju i mješaju (burno odobravanje), koji imade prilike napose sada iz bliza i bolje opažati, što se proti nama snuje u Beču, zamolili smo ga, da nam on kaže štogod pobliže o položaju, (Dvoranom zaori burni živio Spinčić!)

Zast. Spinčić. Slavna skupštino, velecienjena gospodo!

Kao jedinom zastupniku iz područja, u kojem djeluje pol. družtvo „Edinost", dužnost mi je, da sprogovorim i pozvat na to od g. predsjednika, dragovoljno se odazivljem tom pozivu. Ne mojte pako misliti, da ću vam štogod osobitoga, novoga pripoviedati.

G. predsjednik kazao je, da sam blizu tamo gdje „kuhaju i mješaju" i ako je on prije opazio, da je tu u Primorju glazba ostala ista i samo da se je glavni guslač promjenio, onda mogu i ja isto kazati, da je i tamo gori (u Beču) isti kotao i da se u istomu na isti način mješa, samo što su druge osobe.

Već smo imali 26 obćih javnih skupština pol. družtva „Edinosti" a držim, da se riedko kada moglo štogod novoga pripoviedati. Naše trpljenje i stanje je uviek isto i meni ne preostaje drugo govoriti nego o tomu, o čemu se je uvjek govorilo, jer promjenilo se nije ništa.

Pod ministrom-predsjednikom Badenijem, koji je bio postavljen na čelo vlade pred 5—6 godina, pokušalo se je, da se dade nekoliko prava jadnomu slavenskomu narodu. Proti tomu pokusu pako začelo se je, da otvoreno kažem, postupati revolucijarno u carev. vieću i izvan njega i posljedica toga postupanja nam je znana. Badeni je pao! Na njegovo mjesto stupio je drugi muž, mirne naravi, grof Fran Thun. Ali i taj muž, koji je imao dobrih namjera, napose pako da čuva i štiti narodna prava, muž, koji je hotio, ono što je bio Badeni dao Čehom, uzdržati i na druge Slavene proširiti — taj muž morao je takodjer pasti. Proti njemu su se plele razne spletke, proti njemu radili su razni zastupnici i morao je pasti i dati mjesta namjestniku Graca grofu Clary-u, koji je 17. oktobra 1899. odstranio ono nješto prava, što ih bijaše dao Čehom Badeni, koji je ukinuo jezikovne naredbe za Česku i Moravsku.

Nu košto su Niemci srušili ministar-

PODLISTAK.

Hrana i njezin upliv na čovjeka.

Piše *A. Pordušić.*

(Konac.)

Prekomjerni čisto tjelesni rad kao što i preveliko duševno naprezanje prouzrokuju, da glada prividno ne osjećamo, no to je samo dokaz prevelikog umora, usled koga naš živčani sustav oslabi, neosjetljiv postane. Ova neosjetljivost nastaje — o čemu se možemo opreznim posmatranjem lako osvjedočiti — kod mnogih osoba prije iza duševnog nego iza tjelesnog prevelikog rada i naprezanja. No ovo nas ne smije ni najmanje smetati, da ne jedemo, da dakle ne nadoknadjujemo istrošenih čestica. Znak je prevelikog napora i umora naših živčanih organa, kad duže vremena pokraj neprestanog rada ne osjećamo nikakova glada. Upravo to nam ima biti opomenom, da se odmorimo i okriepimo, kako ne bi naš organizam preveć istrošili.

Fizijologija nas uči, da je odrastao čovjek dobro hranjen, kad dnevno od prilike jednu dvadesetinu svoje tjelesne težine hrane uživa, predpostavljajući, da je u toj hrani bezdušičnatih hraniva 3 i po puta toliko, koliko dušičnatih.

Način i vrst hranjenja kod djeteta imade najveći i najvažniji upliv na razvoj i buduću snagu dječinjeg organizma. Djetinjstvo je ona perioda ljudskog života, u kojoj se organi (ustroji) tiela stvaraju i razvijaju, dok je srednja perioda života ona, koja uzdržaje organičku masu i radinost na najvišoj visini, dočim starost donosi polagano nazadovanje i konsekventno slabljenje izmjene materija i radinosti. Iz toga sliedi, da diete mora ne samo toliko jesti, koliko mu je potrebno usled obične izmjene materija za uzdržanje tiela, nego se mora u mnogo većoj mjeri hraniti, budući da tielo i svi njegovi organi rastu i razvijaju se. Tkanja su dječinjeg tiela drugovačije složena nego odraslih; kosti su dječinje, mekane, mišice imadu više bjelanca. Iz toga je lako razumljivo, da se djeca u ranoj i najranijoj dobi moraju vrlo čisto hraniti, da im hrana mora biti lako probavljiva i vrlo izdašna. Prvo mjesto zauzimlje ovdje mlieko, budući se sirivo njegovo lako pritvara u bjelance i vlaknivo, a mliečni šećer i fosforno-kiselo vapno itd. jesu najbolja hraniva, da grade meso i kosti kao i druga tkanja djetinjeg tiela. Iza mlieka sliedi kruh, čorba, varivo, a kad diete zube dobije, onda meso. — Ovdje je zapamtiti, da se mora strogo paziti, kako se nebi želudac kod djece preobteretio, jer mnoga hrana na jednom uživana tjera krv prema mozgu. S toga treba djeci hranu češće davati, ali ne mnogo na jedan put, dakle osim obična tri obroka još prije podne i poslie podne, u koju je svrhu najprikladnije komad kruha namazan maslacem, šalica mlieka i voće. I kod odraslih, koji su slabunjavi, treba se ovog pravila držati. Zdravi i snažni ljudi toga ne potrebuju, makar da bi njihov želudac mogao i veću množinu hrane probaviti, pa neki i pretjeruju u tome; no kroz to nagomila se više hrane u organizmu, nego što je nužno za izmjenu materija i posljedica je toga mnogokrvnost, a poslie opet salo, debljina, koja, kako je već spomenuto, umanjuje sve više i više kako duševnu tako i tjelesnu enerziju i radinost.

Starci moraju se obazirati pri hranjenju na onakovu hranu, koja proizvodi više topline a ne pretrpava odveć i onako oslabljene probavne organe. Ovdje se preporučuju uz lako probavljive, ali ne masne vrste mesa, naročito mliečna jela, snažne i dobre čorbe, vino, začini i tome slično, dakako sve to vrlo umjereno.

Takodjer način zanimanja imade najviše odlučivati u pogledu izbora hrane. Kad se mnogo gibljemo u čistom vazduhu, kad obavljamo kakav težak fizički posao, onda mnogo lakše probavljamo makar i težko probavljivu hranu; seljak ne jede mesa, može se reći, čitave sedmice, a hrani se kruhom, mahunjačama i čitavim nizom manje važnih hraniva, kao prohom, zeljem, krtolom itd.; budući da on može veće količine hrane uzimati, a da ne opteretí želuca i uopće su mu probavni organi mnogo jači, nego u onih, koji uviek u sobi sjede i duševno rade, te je za njih potrebna lakša hrana, meso, čorba, mlieko itd., budući je kod njih probavljanje obično slabije i oni moraju uzimati hranu, koja vrlo lako može u krv prijeći.

stvo, koje se je bilo pokazalo nješto pravednijim prema Slavenom, tako su odlučili sada Česi, da sruše ono ministarstvo, koje im je po predšastniku dana prava ukinuli; njihova parola koncem g. 1899. bila je: „Clary mora pasti i — Clary je pao!

Nastupio je vladu Witek, da na temelju § 14. za kratko vrieme vodi kormilo države, a malo zatim nastupio je Körber. Pošto nije hotio obnoviti jezikovne naredbe, bili su Česi i proti njemu i vama je poznato, kako daleko je bilo došlo, kadno je 8. junija prošle godine u noći od Čeha u parlamentu upriličena ona muzika, usljed koje je bio ministar-predsjednik prisiljen, da o pol noći budi Njegovo Veličanstvo, da mu dade dozvolu, da razpusti car. vieće.

Kako vam je kazao g. tajnik, bili su novi izbori i novo car. vieće sastalo se je 30. junija t. g. za prvi put.

Körber došao je sa punom vrećom darova, dakako ne za nas, već za one, koji imadu veći broj zastupnika i veće sile u parlamentu. On je nastupio sa željeznicama na Českoj, Moravskoj, Galiciji, drugim spojenjem Trsta sa Bečom, sa uredjenjem rieka, novih kanala, sa gospodarskimi osnovami itd.

Vlada je nudila razne radnje, da se radnikom dade radnje i da se digne blagostanje sasma naravski, da se zastupnici tim osnovam vlade nisu mogli protiviti, jer bi ih bili kasnije njihovi birači kamenovali. To zasjedanje trajalo je samo kratko, jer je već polovicom julija bilo određeno i opet 17. pr. mj. otvoreno.

Dočim je vlada u zimi i u proljeću samo davala i nudjala — sada ona zahtjeva.

Državni proračun bio je predložen već u prvoj sjednici. Tom prikom oglasio je odmah ministar-predsjednik, da — kako se je sam izrazio — razjasni politički položaj. Vi svi znadete kakav je taj politički položaj i što vlada od naroda i njezinih zastupnika zahtjeva. Njezini zahtjevi dadu se svesti u dve točke. Prvo, da narodi i narodni zastupnici zapostave sva narodna pitanja i drugo, riešiti ponajprije proračun, da se uzmogne onda sklapati gospodarske ugovore sa Ugarskom i trgovačke sa stranimi državami napose sa Njemačkom i Italijom.

Već u svojem programu obećao je Körber, da će biti pravedan i objektivan i da će se držati zakona.

Kakva objektivnost, kakva pravednost vlada kod nas i kako se kod nas drže zakona i propisa, gospodo moja, to mora biti svakomu znano, koji se iole malo bavi javnim životjenjem. Zakoni za nas na prosto ne obstoje, a ministar-predsjednik dolazi pred nas sa zahtjevom, da zapostavimo narodna pitanja!!

Ministar-predsjednik priznao je u svojem govoru 17. pr. mj. pa makar i neizravno, da svi narodi ne uživaju ista prava. On je naime rekao: ako bi ja hotio još pravedniji biti i pravedno vladati sa svim narodima, još bi se koja stranka našla, koja bi sve osumnjičila, da sam pristran. Time je Körber priznao, da njegova vlada čini, da se temeljni državni zakoni prema svim narodom ne vrše i da se sa strane same vlade tlače koliko prava toliko temeljni državni državni zakoni.

A zašto bi imali narodi i njihovi zastupnici zapostavljati svoje narodne težnje? To nam jasno kaže Körber u svom govoru: jer se država nalazi u pogibelji.

God. 48., 59., 66. a da drugih niti niti ne imenujem, moralo se je ozbiljno boriti za državu, jer su drugi narodi htjeli osvojiti naše pokrajine, a sada se nalazi država u pogibelji radi gospodarskih pitanja. I košto je onda pozivala vlada svoje mile narode, da spase državu, tako i sada zove te narode, koja inače samo tlači. *„Spasite državu, spasite monarhiju, zapostavite svoje narodne težnje i budite jedan narod proti Ugarskoj i proti drugim državam“!*

Tako nas pozivlje vlada.

Kazao sam Vam, što vlada želi od svojih naroda, koji joj plaćaju porez u krvi i novcu, i s kojima različito postupa a sada ću Vam kazati sa par rieči, što će na to zastupnici pojedinih naroda. Niemci, bili oni liberalci, nacionalci, radikalci, klerikalci i kako se već zovu, oni su zadovoljni. Oni su izučeni u narodnom pogledu i na škodu drugih narodnosti, oni u gospodarskom pogledu imadu što žele. Vama je poznato kako „Neue Freie Presse“ čezne za tim da se Körber uzdrži, a to je najbolji znak, što možemo mi očekivati od takve vlade. *„N. Fr. Presse“ je sada sladka i ljubka, najveća širiteljica morala, ona sada misli samo na dobro ljudstva i monarhije i na jednom zaboravila je, što je sve počinila proti monarhiji i proti svemu ljudstvu.* Iz njenoga čitanja jasno se razabire kako su Niemci zadovoljni.

Vidilo se je to najbolje prekjučer, kad no su svi Niemci zaključili, da će raditi na to, da se odstrane sve zapreke, samo da se proračun razpravlja i u petak uztegnuli i Wolf i Šenerer sve svoje prešne predloge, samo da se zadovolji Körbera.

Talijani su dvostruki: oni iz Tirola morali bi simpatizirati s nama, jer košto njima Niemci krivicu čine, tako ju čine nama primorski Talijani; ali pošto su z druženi sa primorskim Talijanima, drže s njima. Premda im se ne čini onakva krivica, košto nama, ipak bi htjeli imati autonomiju. Nu oni nisu kadri spriečiti djelovanja parlamenta; oni znadu samo strašiti, nu kod im se pokaže zube, onda su odmah mehki, jer znadu, da su odvisni od milosti c. kr. vlade.

Naši primorski t. j. istarski, tršćanski i goričkí Talijani nisu takodjer zadovoljni, i znate zašto? Radi toga, jer još živimo, jer nas još nisu sve pomorili i jer nije tako lahko pomoriti nas. Oni bi bili samo tada zadovoljni, kad bi nas mogli sve pomoriti.

Česi, koji su srušili Clarya, i koji su onemogućili djelovanje u prijašnjem državnom saboru, hoće da čine opoziciju, ali do skrajnosti, reć bi, neće ići i to s razloga jer, košto mi je jučer kazao jedan od njihovih uvaženih muževa, jer smo mi Slaveni u obće premehki, jer imademo kojekakvih obzira i ako nam se reče sladku besedu ili ako nam se baci koricu kruha, već smo mekani. Mi nismo tako tvrdi, košto znadu biti Niemci.

U ostalom Česi su drugčiji nego li su bili pred pol godine, jer ih je vlada gledala čim više zasititi u gospodarskom i kulturnom pogledu.

Školski proračun iznaša ljetos 4 milijuna kruna više nego drugih godina i većina toga viška de na škole u Českoj; isto tako dala je vlada Česima i u gospodarskom pogledu mnogo toga, tako primjerice za regulaciju glavnog grada zlatog Praga i drugih českih gradova 16 milijuna kruna.

To dakle zadržuje Čehe, te bi se težko opravdali pred svojom savjesti i pred svojim biračima, ako bi bili proti proračunu.

Poljaci su, rekao bi, nekako prehladjeni; oni su nekako nezadovoljni, jer se je Čehom dalo više, nego njima; nu oni po gotovo neće prečiti parlamentarnog rada i to radi toga, što oni već mnogo toga imadu. Oni su posjedujući narod a sa Rusini postupaju po prilici onako kao Talijani s nama. Sam njihov predsjednik vitez Jaworski izjavio je već, da će Poljaci sve moguće učiniti, da uzmogne parlamentarni voz napried.

A kako mi, Hrvati i Slovenci?

Sistem sam već je tako udešen, da nas hoće da uniše. Razdieljeni smo u dvie polovice, da nas uzmognu lakše tlačiti; i ako vriede za ikoga one glasovite rieči iz god. 1867, kadno se je sklapao dualizam: da će naime Niemci na jednoj strani, a Madjari na drugoj strani Slavene o zid pritiskati — to vriede ponajpače za nas Hrvate i Slovence.

Kako postupaju Madjari u Hrvatskoj i kako tamo Hrvate bagateliziraju, vidilo se je ovih dana razpuštenjem sabora i razpisani novih izbora. Sabor se bje sastao, da razpravlja i čim bijahu izabrani zastupnici za madjarski sabor, bio je razpušten i naložilo nove izbore, koje se ima obaviti u samih 14 dana.

Kako je pako u ovoj polovici, to Vam je svima znano; dapače ondje, gdje bi se eventualno dalo štogod postići, tamo su začele narodne stranke onaj nesretni bratoubojnički boj, napose u Kranjskoj i po Goriškoj.

Zastupnika hrvatsko-slovenskih na car. vieću imade samo 25 i ti su razcjepkani u tri skupine! Ako bi bili zajedno u jednoj skupini, onda bi po gotovo u važnim i odlučujućim časima štogod postigli. Nu pošto su tako razdieljeni, tko hoće da na njih računa, s kim da stupa u dogovore?

Mi Hrvati i Slovenci ne samo, da nemamo od prije nikakvih prava u narodnom pogledu, ne samo da nam se ništa ne daje i za buduće ništa ne obećaje u narodnim pitanjima, već se od nas usuprot zahtjeva, da zapostavimo narodna pitanja, premda nam se niti u gospodarskim pitanjima ništa ne daje, osim koje hiljade kruna za nevolju da ne umremo i da budemo još ovdje, da uzmognemo, kad bude potreba, braniti monarhiju kad bude ista u pogibelji.

Imamo li, pitam sada, uslied toga zdvajati? Mislim, da ne!

Iz izvješća tajnika čuli ste, kakvu moć su pokazali tršćanski Slovenci prigodom izbora za car. vieće; moć osam prema deset! Oni, koji su govorili i trubili, da je Trst talijanski, dobili su 10.000 glasova, a oni, za koje su govorili, da ih nema, dobili su 8000 poštenih glasova!

Tih 10.000 glasova dobili su Talijani ne samo prevarstvom camore već i pomoćju c. kr. vlade!

Tu moć crpimo mi sami iz sebe usprkos svim protivštinam sistema i postupanja camore, uzdajuć se jedino u Boga i u sebe.

Samo tako napried! Uspjeha imadete Vi u Trstu napose na gospodarskom polju, a i mi u Istri imademo ih — ali, opet ponavljam, sami od sebe i usprkos protivština ne samo talijanske camore i iredentizma, nego i onih, koji su dužni, da nas podupiru i za koje mi dajemo krv našu i naš novac.

Ne mojmo zdvajati, gospodo! Mi se doduše moramo zanašati samo na se i na svoje sile ali zanašajmo se i na to, da ovakvo stanje ne može potrajati dugo.

U Beču na dvorskoj palači napisano stoji: „justitia fundamentum regnorum“ (pravednost jest temelj država) nu isto tako vriedi i ona: „justitia deperimentum regnorum“ (nepravednost jest propast država!) i time svršavam!

Govor zastupnika Spinčića kao da je elektrizirao skupštinare, koji udariše u dugotrajno burno odabravanje i povladjivanje. (Sliedi.)

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Jur. Kade si bil, Frane?
Fr. Na maši.
Jur. A jeli bila predika?
Fr. Dakako! po užanciji.
Jur. A ča si dobra kapil?
Fr. Šajeta, jednu kurijožu. Plovan je rekal meju drugo, da zlamenovani — ćoravi, hrbavi, cotavi, ne mogu sami napred, da jim je do potrebi jedan šćap...
Jur. A viš ti! Zato naši zlamenovani Rosović, Garinov, Pauk, drže se Vlasteli, jer nemoreju sami naprvo...
Fr. E, a zač drugo.

* * *

Fr. Ce da su ga žbankali?
Jur. A kega?
Fr. Susćanskega anziana.
Jur. A ki?
Fr. Oni od komuna iz malcga Lošinja.
Jur. Ce bi reć.
Fr. Da jih ni već komodal.
Jur. Nukol jadan, ce ni žnal da ki s gospodom crišnje zoblje, da mu repi ostaju.
Fr. Gore mu je već; kako je on izdal svoju braću, tako mu gospoda vraćaju.

Razne viesti.

Mjestne:

Svi Sveti i dušni dan. Dne 1. i 2. t. mj. proslavili smo po davnom običaju blagdan Svih Svetih i dušni dan ili uspomenu na naše mile pokojne. Prvog dana poslie podne kitilo se groblje cviećem i voštenicami te je svatko nastojao, da uresi komadić zemlje, koja krije kosti njegovih dragih. Na dušni dan hrlilo je mlado i staro, muško i žensko na groblja, da se pomoli tko za otca, tko za dobru majčicu, tko za milu kćerku, tko za sladkoga sina. Tužan je to i žalostan dan posvećen uspomeni naših dragih pokojnika, koji se preseliše u bolji život, i koje nesmijemo i nemožemo ni preko groba zaboraviti. Počivali u miru!

Umirovljenja i imenovanja kod činovničtva vojne mornarice. G. Stanislav Budisavljević od Predora, dosadanji generalni komisar u Beču, umirovljen je, a na njegovo mjesto imenovan gosp. Jaroslav Helleparth, dosadanji nadkomesar I. reda te ravnatelj upraviteljstva kod arsenalskog zapovjedničtva u Puli.

Probavljanje hrane opaža se po brzem udaranju bila, po nastupu takodjer nešto veća toplina i navala je krvi k mozgu veća; s toga i jest kako tjelesna tako i duševna radinost manja neposredno iza dobroga obroka, nastupi driemljivost a kod nekih osoba dapače i neka slabost. Usljed ovoga nije probitačno, da se neposredno iza jela obavlja kakov rad, naročito ne duševni, nego je potrebno mirovanje za neko vrieme. Naročito ovo vriedi za nježne i slabunjave osobe kao i za mladjariju, koju ne treba odmah iza jela tjerati za knjigu ili u školu, nego treba im barem jedan sat odmora dati, dok se svrši najglavniji i burni dio probave. — Razumije se da treba kod pojedinih osoba obzir uzeti kod izbora hrane na individualne osebine. Tako osobe, kod kojih je česta navala krvi običajna, moraju se hraniti hranom, koja krv razrijedjuje, dakle dušičnatom, kao zelenjem, voćem, mliekom, kiselastim jelima, a manje mesom, a malokrvne osobe bezdušičnatom hranom, dakle mesom, jajima i nešto vina.

I godišnje doba imade upliva množinu i vrst hrane. Tako u zimi trebamo više i izdašnijih jela i lakše ih podnosimo i probavljamo, dakle masniju hranu; u ljetu trebamo pak lakše probavljivu hranu kao zeljastu hranu, plodine svakojake, kiselo mlieko, osvježujuća hladna pića itd.

Gosp. Hellsparth slovi kao izvrstan i savjestan činovnik te se radi toga veselimo i mi njegovom imenovanju generalnim komisarom.

Novi prošt sustolnoga kaptola u Puli. Kada smo čitali nedavno u talijanskih listovih, da će biti imenovan prošt om sustolne crkve u Puli bivši državni zastupnik župnik-dekan g. Adam Zanetti iz Fiumicella u Furlaniji, na tu viest se niti neobazresmo, nedajuć njoj nikakve važnosti. Ta čemu bi se išlo tražiti prošta izvan biskupije, kad imade u njoj sposobnih i vriednih svećenika? Pa ipak dogodilo se ono, o čemu nismo mogli ni sanjati. Što ćemo još doživjeti u našoj tužnoj Istri? U porečko-puljskoj biskupiji ne brine se nitko za odgoj hrvatskoga svećenstva, a za Talijane dovaža se eto svećenstvo i iz drugih biskupija!!

Promaknuće u arsenalu vojne mornarice. Uprava arsenala vojne mornarice u Puli promaknulo je u brodograditeljskoj radionici g. Josipa Burkerta na mjesto nadstrojnika one radionice; a u radionici strojeva g. Josipa Arbello na mjesto nadstrojnika iste radionice; meštri Santo Ranzato, Vinko Stefe i Matej Bisjak promaknuti bijahu na mjesto glavnih poslovodja, predradnik Juraj Bole, promaknut bje na čast podmajstora. — Arsenalski radnik, kad hoće da postane majstor, treba da se podvrgne izpitu usposobljenja i ako ga dobro položi, bude promaknut na čin majstora, postaje vrstom podčinovnika sa mjesečnom plaćom i dobrom mirovinom; nosi uniformu i paše sablju.

Starijim radnicima našega roda bilo je težko podvrgavati se takovim izpitima, jer u njihovo vrieme nije bilo škola, da ih uče teoriju koja se zahtjeva, a pod starost se neda učiti. Tako su bili zapostavljani ljudi koji su bili vrlo vješti i izkusni u svom zanetu, ali jim je falilo malo teorije, premu modernim zahtjevima.

Naši zastupnici u delegacijam, a u zadnjem zasjedanju uprav češki zastupnik Kaftan, po naputku zastupnika prof. Vj. Spinčića, podigli su glas na korist naših radnika i zahtjevali, da vriedni i marljivi radnici, osobito oni hrvatsko-slovenske narodnosti, koji su podpuno sposobni u svome poslu, a nemogu se podvrći teoretičkom izpitu, budu službeno promaknuti.

To su naši zastupnici i dosegli. Sada su bila promaknuća u arsenalu, i medju ostalim promaknut je na čin c. i kr. majstora i gosp. Matej Fajdiga, bez izpita već službenim putem.

Mi se dvostruko tomu radujemo; i zato, što je nastojanje naših zastupnika imalo uspjeha, i zato, što je promaknut prvi baš g. Matej Fajdiga.

U Puli svatko pozna toga veseloga i dobroga čovjeka. Rodom iz Postojne, znao si je trudom i štednjom sagraditi liepu kuću, dobro odgojiti djecu i steći ljubav i štovanje od svih koji ga poznadu. A uz to je ostao uviek dobar rodoljub i jedan od prvih u svakom narodnom poduzeću. On je član starešinstva „Istarske Posujilnice", a član naše „Čitaonice" od njezina postanka, više puta u njezinoj upravi, još uviek je marljivo pohadja i čita obično svoj „Slovenski Narod". On je tamo kao neki nestor i svi ga nazivlju samo „oče Mateuž".

Dok se od srca radujemo njegovu napredku te mu iskreno čestitamo, postavljamo ga primjerom i onim slabićima, koji se obično brišu iz „Čitaonice" kad togod avanciraju, i onim kukavicama, koji neće da pristupe u narodno kolo, dojeć se da nebi bili zapostavljeni.

Eto, „oče Mateuž" nije se ničesa bojo, nije tajio svoga Slovenstva, pak je dosegao što mnogi od onih obzirnih neće. Judi, eto vam primjera!

Sa pošte. Jučer po podne poslali mo kupiti na poštu 200 maraka po 3 hera. Dotični činovnik, dao ih je samo polovinu, a više da neda jer da rabe njemu! Danas poslali smo opet po 100 komada istih maraka, a dotični činovnik izjavi jednostavno da ih nema! Što je to gosp. Frank?!

Veliko žrtvovno pomirenje na Golgoti ili pripoviest o muki i umiranju Isusa prikazivati će sutra školskoj mladeži ½5 sati poslie podne starohavarsko družtvo pod ravnanjem g. Ed. Allscha u dvorani „Apollo" (via Tradonico). U subotu i nedjelju biti će opet predstave. To družtvo davalo je svoje predstave po cielom slavenskom jugu sa izvrstnim uspjehom. Preporučamo onim, kojih zanima, da nezaborave posjetiti te predstave.

Nesreća u vojačnici. Vojnik c. i k. mornarice Valentin Kolarić hotio je neke noći izaći neopaženo iz vojašnice i to kroz prozor. Skočiv iz prozora sa I. kata na ulicu pade tako nesretno, da si je slomio nogu i da se je inače ranio. Prenešen bijaše u vojničku bolnicu.

Pokrajinske:

Glasovi o promjeni na namjestničtvu u Trstu. Iz Trsta nam pišu, da se tamo pronosi glas, da će c. kr. namjestnik g. grof Goess biti premješten iz Trsta u Tirol u istom svojstvu. Tirolski namjestnik Merwelt imao bi odstupiti.

U Trst imao bi doći kao namjestnik grof Giovanelli, dvorski savjetnik i podpredsjednik dolnjo-austrijskog namjestničtva.

Grof Giovanelli poznat je u našem Primorju, jer je obnašao prije čast c. kr. savjetnika i izviestitelja u školskih poslovih kod c. kr. namjestničtva u Trstu. Idemo da vidimo, koliko je istine na ovih glasovih.

Imenovanje učitelja u Istri. Ravnajućimi učitelji III. reda bijahu imenovani: g. Frane Zec, sada privremeni učitelj na pučkoj školi u Poljicah, na javnoj pučkoj mješovitoj školi na Korniću; privremeni učitelj javne pučke škole u Nerezinah g. Fran Katarinić u istom mjestu; učiteljicom III. reda na javnoj pučkoj u Izuli tamošnja podučiteljica gdna. Olga Corsi. Na talijanskoj pučkoj školi u Brtonigli podučavali su do sada podučitelji dočim će od sada biti imenovane na istoj školi učiteljice III. reda.

Prve viesti o izborih fiducijara. Koliko nam je poznato oglašeni su do sada prvi izbori fiducijara u koparskom političkom kotaru. U tom kotaru u izvanjskih občinah birati će se sliedećih dana:

Občina Piran birati će dne 16. t. mj. 5 fiducijara od 9—12 sati prije podne u Kaštelu (Castelvenere).

Občina Roč birati će dne 18. t. mj. od 11 sati u jutro do 3 sata po podne u Roču 6 fiducijara.

Občina Klanec birati će dne 19. t. mj. od 10 sati u jutro do 1 sata po podne 5 fiducijara u Klancu.

Občina Pomjan birati će dne 15. t. mj. od 8 sati u jutro do podna u Pomjanu 5 fiducijara.

Občina Kopar birati će dne 16. t. mj. od sati u jutro do podna u Skočianu 5 fiducijara.

Občina Milje birati će dne 20. t. mj. od 8 sati u jutro do podna 8 fiducijara u mjestu, koje će se naknadno priobćiti.

Občina Dekani birati će dne 21. t. mj. od 9 sati u jutro do podna u Dekanih 12 fiducijara.

Občina Buzet birati će dne 22. t. mj. od 9 sati u jutro do 4 po podne kod sv. Uldarika 25 fiducijara.

Občina Izula birati će dne 20. t. mj. od 9 do 11 sati prije podne u Kortah 1 fiducijara.

Občina Marezige birati će dne 21. t. mj. od 9 sati u jutro do 2 po podne u Marezigah 5 fiducijara.

Občina Dolina birati će dne 22. t. mj. od 9 sati u jutro do 2 po podne u Dolini 10 fiducijara.

Izbori za sabor u občini Kastav. Kako nam od tamo javljaju obaviti će se po običaju izbori u izborničtvu gradova u gradu Kastvu, a u izborničtvu izvanjskih občinah kod Šmitića u selu Belići izpod Kastva.

Izborih sekcija neće biti — kako smo već u zadnjem broju javili — i tako će svi občinari birati na jednom biralištu u Belićih. Dan izbora nije nam još poznat za izvanjske občine.

Iz Pazina nam javljaju dne 29/10. Danas vršila se kaznena razprava proti Karlu Bratulić Glavičanu, krčmaru u Kamužovoj kući u Pazinu, radi uvriede poštenja.

Tužili ga gg.: župnik tinjanski Edo Gržetić, župnik šupetarski Liberat Sloković i načelnik Šime Defar.

Taj glasoviti Karlo Bratulić uzeo si za zadaću, da će u svojoj krčmi pretvarati kmete tinjanske mjestne občine u gole Talijane, te mu je u tu svrhu bila prva skrb, da ljude omrazi od duhovnih i svjetovnih poglavara.

Govorio je javno, da spomenuti g. župnici i načelnik uče krivu vjeru i daju krive nauke i da će on pljunuti na nje prvi put što jih sreti makar na sriedu trga.

Ali tužnomu Karlu se podrsnulo, jer je bio odsudjen na dva tjedna zatvora i platež svih troškova. Obe stranke uložiziti će utok.

Tako mu se stalo malo na rep, a za čudno je, da naš župnik i načelnik nisu još proti zlobnom klevetanju i ogovaranju križanskih „mačka" tužbe učinili.

Nu što nije bilo, može biti.

Nova oružničke postaja u Črnomalu — občina Dekani — ustrojena je u djelokrugu zemaljskoga oružničkoga zapovjedničtva br. 7.

Mjesta učitelja. Zemaljski odbor u Poreču predložio je c. kr. zemaljskomu školskomu viecu za Istru, da otvori natječaj za ravnajuće učitelje III. reda na javnih pučkih školah sa hrvatskim naukovnim jezikom u Poljicah (otok Krk) i u Štivanu (sv. Ivan — otok Cres).

Električna željeznica Matulje— Opatija—Lovran. Zemaljski odbor u Poreču poslao je usljed zaključka zemaljskoga sabora občinam Volosko, Lovran i Veprinac obrazac za revers, koji imadu podpisati i kojim će protujamčiti zemaljskoj zakladi u Poreču za dvie trećine onoga iznosa, što će ga pokrajina preuzeti za uplatu prvotnih dionica za gradnju uzkotračne električne željeznice Matulje—Opatija—Lovran. Ujedno bijaše javljeno knezu Alfredu Wrede, koji imade koncesiju za gradnju te željeznice, da imade biti sjedište odnosnog družtva u jednom od ovih mjesta: Volosko, Opatija, Lovran ili Veprinac.

Drzovitost željezničkih činovnika. Tršćanskoj „Edinosti" pišu sa postaje Herpelje—Kozina, da tamošnji željeznički činovnici ne samo, da nepoznaju našeg jezika, već ga mrze i da čak podredjenim radnikom brane govoriti tim jezikom ni medjusobno ni sa strankami. Svakomu radniku da se zagrožište, da će ga otjerati iz službe, bude li govorio svojim materinskim jezikom. Nekoga radnika, da su iz službe otjerali radi toga jer nije na njemački nagovor znao odgovoriti. To je skrajna drzovitost! Dopisnik rečenog lista pozivlje občinska poglavarstva iz Materije i Klanca, da se oglase i prosvjeduju proti tako nezakonitom postupanju željezničkog činovničtva kod ravnateljstva u Trstu. Ujedno moli naše zastupnike u Beču, da zapitaju ministra željeznica, da li odobrava takvo sablaznjivo postupanje željezničkih činovnika.

Mi smo stalni, da ministar željeznica neodobrava i nemože odobravati takvog postupanja i da će on — bude li se ga za to upitalo — pozvati na red gospodu njemačke činovnike, koji nemogu čuti našega jezika. Ako njim nije pravo medju našim narodom naš kruh jesti, neka se sele medju Niemce i neka budu uvjereni, da nećemo za njimi žaliti.

Za poduku u poljodjelstvu u pučkih školah. Zemaljski odbor u Poreču upitao je za savjet zemaljsko kulturno vieće kako, bi se imalo razdieliti vladinu podporu od 800 kruna, odlučenu za poduku o poljodjelstvu na pučkih školah.

Crkva u Cerovlju. Veleč. g. Blaž Dekleva, župnik u Cerovlju zahvaljuje se onim plemenitim osobam u Trstu, koje mu priskočiše novčani sredstvi na pomoć, da nabavi potrebite predmete za ures nove crkve B. D. Marije u Cerovlju. Kroz punih 7 godina bijaše tamošnja župna crkva zatvorena — jer nebijaše više za porabu. Pošto je pučanstvo veoma siromašno, uzeše novac kod posujilnice prošle godine i sagradiše si novu župnu crkvu. Ova je pako prazna i radi toga obraća se na pobožne osobe, da bi mu pomogle uresiti crkvu na čast Majke božje, kao što učiniše bogoljubne osobe u Trstu sakupiv i doposlov mu 219 kruna.

Iz drugih krajeva:

„Uviek ista pjesma". Pod tim naslovom donaša glasilo zagrebačke nadbiskupije vrlo zaslužni „Katolički List" na uvodnom mjestu u br. od 31. oktobra vrlo krasan članak o pravu i dužnosti svećenstva baviti se politikom. Taj članak priobćiti ćemo u cielosti čim nam prostor lista dopusti, jer je to životno pitanje za naš narod u Istri, gdje bi htjeli ne samo naši narodni protivnici, već i oblasti, da se naše velezaslužno svećenstvo nebavi sa politikom i da prepusti nevoljni narod na milost i nemilost njegovim vjerskim i narodnim dušmanom.

Djački nemiri u Inomostu. Austrijska vlada, koja pogodjuje u svemu našim Talijanom, ustrojila je na njemačkom sveučilištu u Inomostu (Insbruku) više profesorskih stolicah sa talijanskim naukovnim jezikom. U tom pogledu imadu osobito djaci pravničkog fakulteta takove polakšice, da mogu sve izpite polagati u talijanskom jeziku. U novije doba ustrojila je vlada novo profesorsko mjesto za civilni postupnik te je dne 29. pr. mj. imao da započne svoja predavanja iz tog predmeta profesor Menestrina. U dotičnoj dvorani sakupilo se prije predavanja okolo 60 talijanskih, a okolo 200 njemačkih djaka. bijaše što u dvorani što na hodnicih. Stupiv u dvoranu profesor Menestrina n pratnji talijanskih profesora Pacchioni-a, Lanze i Galante-a, poče talijanski predavati. Njemački djaci stadu odmah bučiti, zviždati i batinami po klupah udarati. Talijanski djaci odgovoriše pleskanjem i odobravanjem profesoru. Dekan pravničkog fakulteta poče djake miriti, ali neopravi ništa. Zatim dodje rektor te Menestrina hoće da predaje, nu njemački djaci zaprieči ga bukom. Njemački djaci zapjevaše na to njemačko-narodnu himnu a talijanski himnu Trenta. Još je kušao jednom Minestrina progovoriti, ali mu djaci nedozvoliše zahtjevajuć, da predaje u njemačkom jeziku. Na to se profesori odaljiše iz dvorane dočim su djaci jedne i druge narodnosti i nadalje pjevali i bučili. Konačno izjaviše njemački djaci, da će izgred ponoviti bude li hotjo profesor Minestrina još talijanski predavati.

Radi tih djačkih izgreda uznemireni su silno Talijani južnoga Tirola, te se obratiše odmah brzojavno na talijanski klub u carevinskom vieću moleći za pomoć. U sjednici carevinskoga vieća od dne 30. t. mj. interpelirao je zastupnik barun Malfatti sa drugovi carsku vladu radi tih izgreda zahtjevajuć zadovoljiti talijanskomu profesoru i talijanskim djakom. Znatiželjni smo, kako će svršiti taj njemačko-talijanski sukob u Inomostu.

Zakon proti pijanstvu. Iz Beča nam pišu, da kani ministarstvo predložiti opet na razpravu zakonsku osnovu proti pijanstvu. Kažemo opet, jer bijaše takova osnova jur predložena, nu do razprave o njoj nije došlo. Ni sada nije stalno, da li će se o novoj takvoj osnovi razpravljati,

jer ima vlada i drugih prešnijih osnova, za koje nezna hoće li postati zakonom.

Zakon proti pijanstvu bio bi i kod nas svakako na svojem mjestu, jer se u nekojih pokrajinah strašno širi ta kuga. Većega zla nema valjda nego li je pijanstvo, jer iz njega proizticu mnoga druga zla. Čovjek-pijanica ubija se tjelesno i duševno, zapravlja svoj možda težko zasluženi novac i imetak, unesrećuje sebe i obitelj. Od pijanice nikad dobra gospodara, valjana otca obitelji ni vriedna državljana.

Već godine 1877. stupio je u kriepost zakon proti pijanstvu u Galiciji i Bukovini, gdje je narod silno propadao duševno i tjelesno zbog neumjerenog uživanja špiritoznog pića, osobito raznih vrsti rakije. Glavnije ustanove onoga zakona prešle bi u novi zakon, što ga kani vlada predložiti i koji bi vriedio za sve kraljevine i zemlje zastupane na carevinskom vieću.

Na temelju novoga zakona proti pijanstvu kažnjene bi bile ne samo one osobe, koje prouzrokuju javnu sablazan zbog pijanstva, već i krčmari i prodavači žestokog pića, koji pružaju prekomjerno pogibeljnu pijaću ljudem za novac. Ovim bi se u težih slučajevih oduzelo pravo točenja vina, piva i žestokih pića, što bi bilo posve u redu.

One osobe pako, koje bi se tečajem jedne godine tri puta kaznilo radi pijanstva, mogla bi politička oblast izključiti od polazka krčama, gostiona i prodavnonica žestokog pića.

Vlada misli i na to, kako postupati proti onim osobam, koje davaju na dug pijanicam vino, pivo i druga žestoka pića, i koje se često ogriješe tim, da još te podupiru pijanice u pijanstvu.

Da pravo kažemo, mi bismo radostno pozdravili oštar zakon proti pijanstvu i proti onim, koji pijanice podržavaju, jer je pijanstvo prava rak-rana na ljudskom družtvu, koju valja lieciti radikalnimi sredstvi. Dobro nam dakle došao zakon proti pijanstvu i proti neumjerenom uživanju žestokih pića!

Književne:

Nove knjige. Primili smo sa zahvalnošću:

„Fuma Gordjejev" od Maksima Gorkoga, prevod sa ruskoga. Tisak i naklada dioničke tiskare. Ciena K 2·40 sa poštarinom K 2·60.

To je jedno od najboljih diela ruskog pripoviedača, a crta u njemu trgovačke tipove južne Ruske i propast mlada trgovca dobre ćudi a nedostatne izobrazbe.

„Několik povětších předsudků o srbsko-chorvatské národní otázce". Napisao Rud. M. Zahradnik, pretiskano iz „Naših listů". Prag 1901 u nakladi piščevoj.

Pisac povjestnim dokazima zagovara hrvatsko ime i narodnost u Bosni Hercegovini.

„Priprava na smrt" ili promatranja duhovnih istina. Napisao sv. Alfons liguorski, preveo O. Fra Ambro Miletić u Mostaru, tiskom hrvatske dioničke tiskare.

Razni prinosi:

Na vjenčanju gosp. Luke Mihovilovića sa gospojicom Marijom Skoko u Premanturi sakupilo se K 5·60 na korist puljske podružnice Družbe sv. Cirila i Metoda. Zahvaljujemo i čestitamo!

Za istu podružnicu poslao gosp. Peter Prpić iz Požege K 16, sabranih u krugu domobranskih častnika. Gosp. župnik Luka Kirac sabrao na rokovo kod gosp. župnika Iv. Rukavine u Krapinskim toplicam K 10. G. Niko Mardešić u Puli darovao K 5. G. Lovro Morgan iz Drage poslao K 4.

Za družbu sv. Cirila i Metoda poslao g. M. Curić, pristav u Glini K 19. G. prof. I. Benigar u Zagrebu poslao sakupljenih u veselom družtvu K 8. Gosp. Marko Vlačić Stamšovac iz Brguda kod Labina poslao K 6 sakupljenih u družtvu gospode D. Blažine Filića, D. Glušića i drugih.

Za djačke pripomoćno družtvo u Pazinu sabrao g. župnik Luka Kirac iz Ližnjana u kući g. I. Rukavine, župnika u Krap. Toplicama K 10. G. Niko Mardešić u Puli darovao K 2.

Za vatrom nastradalog seljaka Ivana Krbavčića iz sela Majeri kod Sovinjaka darovaše: gg. Fran Glasar K 1, Lučić Mihovil K 2, Poropat Ivan 30, te J. K. 70 h. Živili darovatelji te se množili!

Predplata „Naše Sloge" tekom mjeseca septembra u krunama: I. Š. Draguć 2, D. M. Plešće 6, I. Ž. Punat 4·50, J. K. Osp 12, M. P. Pula 6, A. D. Benkovac 10, F. T. Lovran 1·50, A. Ž. B. Punat 6, A. T. M. Sv. Matej 6, A. C. Roč 3, I. P. Pula 1, A. Ž. Pula 3, M. B. Pula —·50, M. M. Valdebek 3, I. B. Premantura 5, J. S. Trst 10, K. M. Brgud 6, I. O. Pula 5, J. S. Trst 4, I. T. Dobrinj 24, G. M. Ilok 5, N. V. Trst 3, V. P. Lipa 3, A. M. Šterna 12, A. P. Šterna 6, J. S. Šterna 6, M. Z. Orebić 2, „Kolo". — Split 4, dr. F. S. Ljubljana 2·50, Čit. Daruvar 3, Čit. Zlatar 3, M. D. Opatija 12, V. G. Rov. Selo 6, M. M. Sv. Matej 3, E. M. Split 12, I. F. Kaldir 5, M. pl. M. Volosko 20, J. G. Paz 5;

u oktobru M. I. Rieka 2·20, F. D. Kastav 3, dr. F. S. Beč 3, J. F. Gorica 8, Čit. Petrinja 2·50, Dom Bakar 2·50, Dvor. Varaždin 3, dr. F. Č. Barkovlje 4, Čit. Kraljevica 2·50, Čit. Crikvenica 1, Čit. Jaska 6, F. M. Knin 3, dr. E. Z. Buzet 3, L. S. Krk 12, S. S. Novi 4, M. V. Volosko 3, J. J. Kopar 9, S. M. Ičići 3, Čit. Osiek g. g. 3, Čit. Vinkovci 2·50, J. V. Umag 6, J. P. Gorica 6, J. S. Kršan 6, G. L. Lupoglava 8, Čit. Brinje 3, I. S. Čepići 6, K. B. Komen 6, Čit. Glina 2·50, M. Z. Pazin 6, F. K. Trst 1·80, A. M. Kringa 10, F. J. Lovran 15, I. V. Labin 6, N. J. Omišalj 6, S. J. Podgrad 12, M. M. Baška 6, Fr. Ž. Punat 2, I. C. Breza 3, F. J. Gračišće 12, dr. S. M. Beč 6, J. D. Vrbnik 12, I. K. Hrušica 12, K. K. Materija 30, A. S Grac 6, F. P. Pićan 8·60, Danica Lovran 10, J. G. Beram 20, A. B. Vrbnik 12, car. vieće Beč 3, D. M. Cres 12, G. S. Nerezine 6, P. P. Murtar 6, Š. H. Žbandaj 3, Š. F. Grdoselo 12·50, V. F. Gradina 8, A. D. Kastav 6, A. B. Pazin 3, D. Skup Trst 6, J. J. Barban 4, K. P. Trst 5, I. R. Ilovik 2·50, Čit. Medulin 6, I. K. Nova Vas 6, I. E. Pula 4, I. T. C. Žrenj 3, F. S. Cres 14, M. B. Cres 6, I. B. Dragozetići 4, L. J. Kastav 44·80, dr. I. Z. Pula 20, M. Š. Ližnjan 2, P. P. Pula 1, J. C. Pomer 5, M. D. Pula 3, I. B. Pula —·50, I. M. Rieka 6, A. U. Rov. Seso 4, A. Z. Sovudrija 6, R. R. Rieka 3.

Za oglase uplatiše sliedeća gospoda u septembru: I. Novak — Pazin K 10·— Ug. hr. parobr. družtvo Rieka K 24·— A. Linardić Dubašnica K 9·44, ravn. del. škole Kastav K 4·20, ravn. pripravnice K 5·96, ravn. „Bosnia" K 24, ravn. „Croatia" K 30·30, I. Trinajstić, Dobrinj 1·68;

u oktobru: Despot I. Pula K 3, Rogelj L. Vrhnika K 12, dr. I. Zuccon Pula K 16.

Objava!

Obični Svetomartinski sajam biti će ove godine u Hubedu u ponedjeljak po Sv. Martinu, t. j. dne 18. novembra 1901.

Pripravljen jest poseban prostor za drobno blago i živinu po propisu novog zakona.

Občinska uprava u Hubedu
dne 30. oktobra 1901.
Seoski predstojnik:
Anton Rojc.

Listnica uredničtva i uprave.

G. Gjuro Bach — Rieka. — Vaše priposlano, u kojemu hvalite Vaše žigice, priobćiti ćemo, ako podarite našu školsku družbu sv. Cirila i Metoda sa primjernom svotom. Pet sto kruna za takovu reklamu mislimo da nebi bilo preveć.

Gospoda Katica i Marijan Marchi — Lanišće. — Vaših izpravaka nemožemo uz najbolju volju tiskati, jer neodgovaraju zakonitim propisima.

Objed (sastojeć iz juhe, mesa, 2 prikuha, te poslastice sa ¼ vina)

Večera (sastojeća iz pečenke, 2 prikuha i sira te ¼ vina)

dobije se za samih **80** nč. dnevno u restauraciji **„Stadt Pola"**.

Restauracija ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slastice.

Prsni čaj sa „Učke-Gore"
Izvrstni domaći lijek proti
influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.
Cijena 50 para.
Glavno skladište:
Ljekarna L. Ghersetich,
Volosko — Istra.
Dobiva se u svakoj ljekarniei.

Sve rodoljube ujedno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu" po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Prvo slovensko skladište pokućstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu–Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Najveće tamburе izradjuje i prodaje
J. Stjepsin u Sisku.
Odlikovana god. 1900. na svjetskoj izložbi u Parizu i 1896. na milenijskoj izložbi u Budimpešti.
Bisernice po kor. 1·00, 2·—, 3·—, 4·—, 5·—, 6·—, 7·—, itd.
Brači I. II. III. IV. po kor. 4·—, 4·50, 5·—, 6·—, 7·—, itd.
Bugarije I. po kor. 3·50, 4·—, 4·50, 5·—, 6·—, itd.
Bugarije II. po kor. 4·00, 5·—, 6·—, 7·—, 8·—, itd.
Berde po kor. 20·—, 25·—, 30·—, 35·—, 40·—, itd.
Samice po kor. —·70, 1·—, 1·30, 2·—, 2·50, 3·—, itd.
Dangube po kor. 2·—, 2·50, 3·—, 3·50, 4·—, itd.
Primadice po kor. 1·—, 1·50, 2·—, 2·50, 3·—, itd.
Razne žice i sve što je u tu struku potrebito uz vrlo snižene ciene i izvrstnu kakvoću.
U izradbe se primaju i sve druge vrst. glasbila.
Preprodavaoci dobivaju popust.
Ilustrovane cieniki bogato tamburaško prilježni uzorkovane franko i badava.
Uzorkuje se samo u našem odjelu.

Oglas!

Istarska vina ili dalmatinska moglo bi se razpačati na jednom od glavnih tržišta njemačkih.

Vinogradari mogu se obratiti na dobrog poznavaoca mjesta i običaja.

On drži tamo pripravno prikladno skladište na svoje troškove. Uz poštene cienе sudjelovao bi i sam osobno.

Ponude: **„C. kr. umirovljenik"** kod „Naše Sloge".

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Broj 88. Pula, u petak dne 8. novembra 1901. God. XXXII.

Oglasi primaju se po tarifu, a čestitanja se računaju obično. Oglasi za predstojeći izbor itd. koji se naručuju po položaju pošt. Redakcija u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod zaručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnika.

Tko list ne primi, kada to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Tekući listarić broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Nefrankirani dopisi se ne vraćaju, nefrankirani nedaju, a nefrankirani nepriemaju.

Predplate se poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Hvala čestitke više poštarini.

Plaća i uredjuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan toga.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5, te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Istarski Talijani na djelu!

Ponedjeljak dne 4. t. mj. sastaše se u Trstu kolovodje i prvaci talijanske stranke iz Istre u Trstu na dogovor radi predstojećih zemaljskih izbora. Sastaše se u prostorijah liberalnog družtva „Filarmonico-Drammatica". Iz tršćansko-talijanskih listova doznajemo, da bijahu na tom sastanku odbornici talijanskoga političkoga družtva za Istru sa zast Bennati-om na čelu, nadalje načelnici talijanskih občina Istre, odaslanici istarskog veleposjeda, predsjednik trgovačko-obrtničke komore u Rovinju, predsjednici mjestnih izbornih odbora i . . . g. Campitelli!

Na tom sastanku dogovoriše se naši dobri susjedi, da će izbornu borbu voditi proti nam odbor talijanskoga političkoga družtva za Istru a prošireni izborni odbor ići će mu rječju i činom na ruku. Taj uži odbor imati će svu vlast, ćak izabrati i proglasiti kandidate za pojedine kotare i mjesta. Ako uvažimo, da je na čelu toga odbora naš najljući narodni protivnik, koji je povodom zadnjih izbora za državni sabor kazao, da mora u Beč živ ili mrtav, koji se drži glasovitog načela svoga druga Bartolia **„Osar tutto"**, i koji je u istarskom saboru rekao, da stoji za istarskimi Talijani 40 milijuna Talijana kraljevine, tada moramo biti na jasnom, s kim imademo posla.

Mi predvidjamo dakle sve one rugobe i sve one grdobe, koje počiniše talijanaši Istre prigodom zadnjih državnih izbora u Opriilju, Miljah, Puli itd. itd. Oni se neće plašiti ni sada nikakvog sredstva i nijednog oružja samo da postignu svoju svrhu, t. j. da pokažu svietu, da je Istra čisto talijanska pokrajina. Oni naglasiše to na spomenutom sastanku, da valja naime sačuvati našoj pokrajini čisto talijanski značaj. A što znači to? Znači toliko, da se imade svuda iztisnuti hrvatsko-slovenske zastupnike, i da moraju u budući sabor samo talijanski zastupnici. To nam prorekoše i ljetos prigodom posliednjeg zasjedanja istarskog sabora u Kopru.

Čemu da se dakle nadamo? Ničemu dobru — ako bude cesarska vlada dopustila talijanašom raditi i postupati, kao što su radili i postupali prigodom zadnjih izbora za državni sabor. Budu li talijanašom ostavljene slobodne ruke, da mjere i kroje kako im drago i komu im drago, tada valja da smo pripravni na najgore. Bude li se slobodno i bezkažnjeno širom Istre provadjalo zloglasno talijansko načelo: **„Osar tutto"**, tada možemo znati unapried na čemu smo, da smo naime izručeni na milost i namilost onim, koji se javno hvastaju, **da imadu za sobom 40 milijuna podanikah talijanskoga kralja, i onim, kojih drugovi pozdravljaju brzojavno svoga kralja... u Rimu!**

Sudeć po svih znakovih, čeka nas u Istri tako ljuta i žestoka izborna borba, da takve jošte doživjeli nismo. Za tu borbu treba da se valjano pripravimo, da našega krvnoga dušmana na izbornom polju junački dočekamo i njegovu navalu sretno odbijemo. Te borbe nesmije se nitko preplašiti, pa bila ona još teža, još žešća. Svatko neka vrši svoje izborno pravo neustrašivo, pa što Bog dade i sreća junačka.

Hrvatsko-slovenske zastupnike na carevinskom vieću upozorujemo na vrieme na ljutu izbornu borbu, koja nas čeka. Obzirom na tu borbu, gdje se radi o dalnjem obstanku našega naroda u Istri, gdje se radi o tom, da spasimo goli život pred nasilnim i bezdušnim protivnikom, tuj moraju biti složni svi pošteni zastupnici na carevinskom vieću, koji govore s nami isti jezik i koji iskreno žele, da neutonemo u moru tudjinstva, da nas u Istri neizbrišu sa lica zemlje. Tu nije više mjesto ni vrieme dieliti se u liberalce il klerikalce, u pravaše il narodnjake, već svi složno treba da priskočite u pomoć istarskomu patniku u njegovoj borbi na život i smrt. Od Vas, gospodo zastupnici, netražimo drugo, nego da svi složno zagrmite bečkoj vladi: **neka se i u Istri već jednom — vrši zakon!**

Glavna godišnja

skupština pol. družtva „Edinost".

(Konac.)

Iza govora državnoga zastupnika prof. Spinčića oglasio se je za rieč gosp. dr. Otokar Rybář, da izvjesti o djelovanju tršćanskih zastupnika.

Njegov govor, u kojim je onom njemu prirodjenom bistrinom tumačio nesnosljivo stanje tršćanskih Slovenaca, napose pako slovenskih zastupnika u tršćanskom mjestnom zastupstvu i saboru, pozdravljalo je občinstvo i povladjivalo neprekidno, a mi podajemo ovdje samo glavnije točke toga govora.

Govornik taknuo se je ponajprije općenito polike i govorio o žalostnom stanju Slavena u Trstu i okolici a zatim se opustio na pojedina pitanja i dogodjaje iz nedavne prošlosti.

Kad su slovenski zastupnici stupili bili iza dulje abstinencije opet u mjestno zastupstvo, učinili su to bili u nakani, da pokušaju nekakav modus vivendi sa Talijanima i usljed toga, nezatajivajuć nikada svojih načela i svoje narodnosti, ograničili su se samo na to, da pobijaju navale na slovensku narodnost i da zahtjevaju samo gospodarske koristi za okolicu. To, što su zahtjevali, kao p. pr. popravak cesta, kakve škole, župe itd. bilo bi od koristi ne samo Slovencem, već i samim Talijanom, te su se slov. zastupnici nadali, da će bar na gospodarskom polju moći stogod koristiti svojim biračem. Nu i tu se prevarili. Sve zahtjeve odbila je nasilna židovska camora osim jednoga, t. j. razvietljenje ceste Trst—Prosek, i to valjda usljed opazke zastupnika Dolenca, da ta cesta vodi i u Rim.

Talijani trošili su hiljade i hiljade novca, od kojih niti novčića ne uživaju Slovenci. — Tako su dozvolili K 100.000 za zidanje dječjih vrtića u slovenskoj okolici, da na taj način odnarodjuju slovensku djecu; dozvolili su K 100.000 za talijansku realku i gimnaziju, premda su svi ti troškovi sasma nepotrebni, pošto je vlada ponovno htjela uzeti te dvie škole u svoju upravu. Nu Talijani radje zadužuju občinu i neće da predaju škole u državnu upravu, jer se boje da se onda djake nebi odgojivalo onako, kako se jih sada odgaja t. j. u duhu irdentizma.

Dakle i na školskom polju nisu Slovenci našli ni mrvice kruha.

Kod izbora u delegaciju i u pojedine odbore Talijani su sasma mimoišli slovenske zastupnike, da mogu po miloj volji bez ikakve kontrole i prigovora razpravljati svoje tajne i kovati zlobne zaključke proti Slovencem. Samo u dva odsjeka, koji redovito nikad ne viećaju i ne razpravljaju, predloženi su bili tri slovenski zastupnici i radi toga protestirali su Slovenci proti tako samovlastnom postupanju i sustegnili su se od izbora.

Slovenski zastupnici predlagali su nadalje, da se uredi institucija poljskih čuvara u okolici, nu i tu se ih je pošiljalo od Poncija do Pilata, te su na koncu ostali prazbih rukava. Magistrat je tvrdio, da je to stvar vlade, a vlada, da je to stvar magistrata.

Govornik orisao je zatim ono brutalno postupanje talijanskih židova i magistrata proti zastavi bratovšćini sv. Cirila i Metoda, proti pok. biskupu Šterku i bnaj zloglasni nasilni čin tridesetorice talijanskih zastupnika proti trim slovenskim zastupnicima.

Razlog, rad koga su slovenski zastupnici ponovno stupili u mjestno zastupstvo nakon one sablazni i ostali mirni, slučaj bio je taj, što su nakon zrelog i podrobnog viećanja i pretresivanja došli do zaključka, da razpustom mjestnog vieća nebi Slovenci imali ne samo nikakve koristi, već bi naprotivno eventualno mogli staviti u pogibelj koji mandat. Premda ih je neka stranka, koja inače najviše biesni proti camori nagovarala, da nastave napadaje i da prouzroče razpust zastupstva, ipak toga oni nisu učinili, jer su znali, da ta stranka („Avanti") obstoji samo na papiru, a kad dodje do djela, da radi složno sa camorom i proti Slovencem.

Zatim se je bavio govornik sa poznatom aferom Živinodera Jorasa, sa izv. internacionalizmom i konačno sa domaćimi prepiri, napose sa bratoubojičkom borbom jednokrvne braće na Gbričkoj i u Kranjskoj, predbacujuć ovim posliednjim, da ako si već žele medjusobno mrcvariti, nek to kod kuće čine i neka ne siju sjeme razdora medju Slavene u Trstu i Istri, koštо se je nedavno učinilo po nekojih trgovcih Kranjske, koji su, huckali narod proti svećenstvu u Istri.

Iza govora dra. Rybářa pročitao je odbornik g. Makso Cotić neko pismo slovenskog rodoljuba i žurnaliste g. Fran a Podgornika na odbor pol. družtva „Edinost" u kojem predlaže, da bi se pol. družtvo „Edinost" zauzelo, da prestane već jednom ona po nas toli štetna medjusobna borba medju Slovencima u Gorićkoj i Kranjskoj, te predlaže i način, kako bi se imala ta stvar urediti.

Zast. Spinčić izrazio je mjenje, da bi se taj predlog prepustio odboru, da o njem vieća i po svojoj uvidjavnosti shodne korake poduzme.

Taj predlog bje jednoglasno prihvaćen.

Nakon toga govorili su jošte gosp. Hrvatin i gosp. Kamušćić, koj posljednji se je bavio većinoma školskim pitanjem i preporučio zast. Spinčiću, da se zauzme u Beču za narodno školstvo u Trstu.

Pošto bijaše izcrpljen tim dnevni red i pošto bijahu pročitani brzojavi g. Turata, ljekarničara iz Rieke i g. dr. Antončića iz Krka, zaključi skupštinu predsjednik Mandić sliedećim govorom:

Slavna skupštino!

Nisam vas badava pozvao na početku, da se triezno i umjereno ponašate i da gg. govornike pozorno slušate.

Ljepše skupštine čovjek si ne može pomisliti. Ja vam se radi toga u imenu novoga odbora najljepše zahvaljujem. Zahvaljujem se takodjer slavnom odboru „Narodnog Doma" u Barkovljah, što nam je blagovolio odstupiti ove krasne prostorije.

Danas ste čuli krasnih govora i umudrih savjeta, dobroga za naš narod na žalost malo. Od sviju ste strana danas čuli, da je naš položaj tužan i opasan, da si opasnijeg pomisliti ne možemo. Radi toga svela je vaša dužnost, da naše družtvo, koje stoji na braniku naših prava materijalno i moralno podupirate, materijalno time, da se svi kao članovi upišete, a moralno time, da izpunjujete naše odredbe i naloge. Položaj je naš toli težak, da bi čovjek morao zdvojiti; nu zdvojiti ne smijemo, jer ako smo se kroz viekove do sada uzdržali, nadamo se, da ćemo se i za budućnost uzdržati. Kao što nesmije oprezan i mudar financijalni ministar do skrajnosti porezovnike izcrpiti, tako nemože ni naša vlada dopustiti da posve propademo. Ona mora da znade, da bi još mogla nastupiti vrieme, da nas treba, da ju riešimo; drugo je dakako pitanje, da li ćemo biti onako „pametni" kao što bijasmo nekad. Nastupe li pako takve okolnosti, da moramo u istinu propasti, tada ćemo imati barem tu ako i žalostnu utjehu, da ćemo s namk propasti još netko drugi! (Burno odobravanje i živio-klici).

Po zaključnom govoru predsjednika razišli se skupštinari u najljepšem redu. Dok je jedan dio ostao pri čaši rujna

vinca, komentirajuć važnost današnje skupštine.

Ova skupština, kako već na početku istaknusmo bila je izvanredna i preko svakog očekivanja mnogobrojno posjećena. Slaveni Trsta i Istre mogu biti zadovoljni što je njihovo političko družtvo u pravih rukuh.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 6. novembra 1901.

Prekjučer na večer svršila je konačno proračunska razprava u prvom čitanju i proračun izručen proračunskomu odboru na razpravu. Ovaj odbor se je već jučer sastao, i većinom glasova odlučio prvo, da se proračuni od prošlih godina, koji bijahu odobreni pomoću § 14. izruče na izvještaj jednomu izvjestitelju, drugo, da se proračuni za 1901 i 1902 razprave zajedno redovitim načinom razprave, treće, da se prije razpravi proračune za 1901 i 1902, a onda tek one prvanje. Imenovalo se je izvjestitelje za pojedina poglavja proračuna. Medju izvjestitelji nalazimo zastupnike **svih stranaka, osim Čeha.** I to je oboje značajno, osobito ako se pomisli, da su medju izvjestitelji takodjer Svenjemci kao i njeki Talijani. Od hrvatskih i slovenskih zastupnika je izvjestitelj Vuković za pomorske stvari. Povše za željeznice.

U popoldašnjoj sjednici zastupničke kuće, koja je trajala do pol noći, govorili su medju ostalimi Čeh dr. Herold i Hrvat Biankini. Dr. Herold kao da je htjeo malo oslabiti oštrinu govora svoga druga dra. Kramáfa. Česi neće priečiti razprave proračuna. S vladom kane obračunati kod razprave o austro-ugarskoj nagodi.

Iz govora zastupnika Jurja Biankini.

Za nas je svakako najznamenitiji govor što ga je izrekao zastupnik Biankini, jer je on Hrvat i jer je govorio ob odnošajih našega hrvatskoga i slovenskoga naroda. Počeo je hrvatski kao uviek, pak nadaljevao njemački. Pritužbe što jih ima iznieti kao zastupnik hrvatskoga i slovenskoga naroda tolike su, da neznа gdje početi, i da bi trebalo ne ura nego dana, da sve iznese.

Prije svega pita kao pravaš Hrvat iz Dalmacije, kad će se Dalmacija sdružiti sa Hrvatskom, kad će se oživotvoriti odnosna kraljeva prisega. Provizorno stanje Dalmacije, u kojem se nalazi, krivo je, da se nemože dobiti ni jedne prave, koristne željezničke pruge, da se je zatrla trgovina s Bosnom, da su puste dalmatinske luke, da je propala mornarica, da se nerazvija obrt ni trgovina ni poljodjelstvo, da se narod seli u prekooceanske krajeve. Iz obzira na Trst neće se, da se u Dalmaciji napravi veće pomorsko trgovište. Punimi rukami baca se milijune u tršćansku luku, dočim treba čekati i čekati dok se baci koja hiljada u koju dalmatinsku luku. Neima obrtne, neima trgovačke škole. Nebrine se za podignuće gospodarstva. Dalmacija ima uz pol milijuna Hrvata 16.000 ljudi koji se danas zovu Talijani, a u toj i takvoj pokrajini uzdržaje vlada talijanski službeni jezik. I njemački službeni jezik se uvadja, premda u pokrajini Njemca neima. Za odpraviti takove nepravice netreba da vlada bude narodna, dosta bi bilo da ima malo savjesti i poštovanja do ustava. „Ali žalibože mi Hrvati nismo nikad u Beču našli ni malo savjesti nit poštovanja do ustava, i nenalazimo je nit u ministarstvu njegove preuzvišenosti pl. Koerbera. Što kani doseći vlada sa nemoralnim sustavom italijaniziranja i germaniziranja? Germanizirati puk u Dalmaciji je isto tako nemoguće kako italijanizirati ga. Ovo nije pošlo za rukom venecijanskoj republici kroz 4 stoljeća, neće ni bečkim vladam. Jedno će doseći vlada: čuvstvo vjernoga i bistroga pučanstva ozlieditati, i konačno sa mržnjom napuniti proti državi, koja ga postojano u njegovih narodnih čuvstvih vredja i gospodarski upropaščuje". U zemlji rabe se sa službene strane radje sve jezike, talijanski, latinski, njemački, nego li onaj koj bi se imao rabiti, naime hrvatski.

Sustavom vladinim zatire se pošteno pučanstvo s jedne strane, a s druge strane otvara se vrata tudjim težnjam, osobito čeznjam Italije, koja već sanja o gospodstvu na cielom jadranskom moru. Što službena Italija još taji, to govori otvoreno iredentistička Italija. Ta iredentistička Italija čini veliku propagandu na cieloj iztočnoj obali jadranskoga mora pomoću družtva „Dante Alighieri", komu opet je na pomoć družtvo „Lega Nazionale". Koja njima je nakana, to se jasno vidi iz govora držanih na družtvenih skupština.

„Samo sa nesmislenom protuhrvatskom politikom vlade i podržavanjem talijanskoga službenoga jezika u Dalmaciji i Istri može se tumačiti, zašto se u Italiji smatra da su te dvie pokrajine dielovi kraljestva Italije". Samo tom politikom tumači se, što je većina birokracije nadahnuta fanatički talijanski i neprijateljski hrvatskomu pučanstvu, što sinovi visokih c. kr. činovnika nose vience na grob kralja Umberta, što se je onako, kako je poznato, moglo provaliti u zavod sv. Jeronima u Rimu.

Što se dogadja u Dalmaciji i Istri, ujedno sa Trstom, to je nevjerovjatno.

„U Istri su dvie trećine pučanstva, naime hrvatsko i slovensko, nepretrgnuto izložene upravnoj pristranosti vlade, i k tomu bjesnoći Talijana. Većina c. kr. činovnika nepozna hrvatskoga ili slovenskoga jezika. U samom saboru Istre nesmjedu zastupnici većine pučanstva govoriti u svojem jeziku. I ako govore, bivaju psovani, i na najbarbarskiji način napadani i priečeni".

U tršćanskom zastupstvu bivaju zastupnici slovenskoga puka nasilno izbačivani, kako se je to dogodilo dru. Rybaru.

„Već godine i godine traju ti i još napadniji škandali u Istri i Trstu, a vlada gleda na sve to pasivna, jer ide o Slavene. Mjesto da anarhiji u Trstu i Istri konac učini, mjesto da oktroira pokrajini pravedan, na temelju sveobćega izbornoga prava izborni red, mjesto da uvede strogu pravednost u upravi, ponaša se austrijska vlada prema Hrvatom i Slovencem tako, kako se gore nebi moglo ponašati nijedna iredentistička vlada kraljestva Italije".

U oči tih neoborivih činjenica hoće se u istini velike odvažnosti (tomu se njekako drugače kaže), a da se u ovoj kući reče, kako je u posliednjoj sjednici dr. Rizzi rekao, da naime vlada neuzima nikakva obzira na Talijane Istre i Trsta, da njim se kaže neprijateljskom i da pogoduje Slavenom. Tu nije nego divo smijati se. Bez dvojbe nije zastupnik ladanjskih občina Poreča, Kopra i Pule (kako izabrau?! Op. Ur.) moje rieči ozbiljno uzeo, ili su njegove rieči žuška ironija prema Hrvatom i Slovencem Istre i Trsta, ili je htjeo njimi makiavelističkom taktikom predusresti napadajem proti sablazniivomu postupku tamošnje vlade, da neizgubi njezine milosti. (To! to! Op. Ur.)

Nego netreba se bojati, da će ju izgubiti. Ministar-predsjednik u svojem zadnjem govoru nije obnašao zgodnim, da bi nit jednom rieču pokudio intoleranciu Talijana naprama Hrvatom i Slovencem u Istri i Trstu; ni rieči proti brutalnoj prepotenciji Talijana u istarskom saboru; ni rieči da njim bar preporuči da svojim postupkom nesrame talijanske kulture, kojom se toliko diče. Usuprot obećao njim je, da će proučiti pitanje o talijanskom sveučilištu u Trstu. (Za slovensku **pučku** školu u Trstu nije ništa rekao. Op. Ur.)

Govornik je na dalje crtao napadaje „Talijana" na Hrvate u Zadru, onda nesnosne odnošaje Slovenaca u Štajerskoj u svih strukah javne uprave, kojimi se radi na propast tamošnjega slovenskoga naroda, pak završio:

„Prema tim odnošajem u pokrajinah obitavanih po Hrvatih i Slovencih, prema starodavnom izkustvu, prema sablaznim u Litavlju, Trstu, Kopru, Zadru, možemo mi Slaveni samo jedno reći: Austrijska vlada neima za nas nikakva smisla pravednosti. Austrijska vlada zanemaruje i najviše državne interese, samo da nebuda Slavenom pravedna.

Što je dakle nama Slavenom činiti? Liepa i stara pjesma je uviek nova, i mi ju moramo jednom za uviek dobro naučiti se. Slaveni na sjeveru i jugu moradu sami u sebi iskati i naći sile, da se zajednički brane proti zajedničkim neprijateljem, bili oni u ili izvan vladinih krugova. Jedan za sve, svi za jednoga!

Mi moramo nastojati da odstranjujemo vlade, koje su proti nam otvoreno ili potmureno; moramo raditi na to, da dodje na kormilo u istinu pravedna vlada. Onda ćemo prestati biti parija, onda će i za Austriju dan spasa doći. Taj dan će doći, kad Austrija nadje pravoga državnika.

Mi Hrvati nismo došli u svezu monarhije, da budemo robovi, da drugi narodi nad nami vladaju, nego da zajedno s ostalimi budemo slobodni.

Nismo došli u svezu monarhije, da budemo topski naboj na jednoj strani, a da budemo na drugoj predani na milost i nemilost na najnezahvalniji i najgnjusniji način potomkom junaka Vilagoša, Kustoce i Visa!

Mi hoćemo da živimo pod okriljem Habsburga, ali kao slobodan i sjedinjen narod.

Sadanja vlada ne samo da nije za naše državno pravo, nego ona nam nedaje nit najprvotnijih jezikovnih prava; ona snaša najbrutalnija nasilja proti nam, dapače podupire jih po svojih organih; ona mirno gleda kako i materijalno propadamo; ona predaje naše životne interese tudjim državam. S toga nemožemo glasovati pouzdanja.

Govor zast. Biankini-a bio je često pretrgivan odobravanjem, a na svrsi mu se je živo povladjivalo i pljeskalo i čestitalo.

Vladine novine nemogu a da nepriznadu, da je zast. Biankini mnogu istinu rekao, osobito obzirom na postupak Talijana. Inače nisu pobila ničesa što je rekao. Dakako da njim je težko istinu čuti.

Izborno gibanje.

U poslu predstojećih izbora za zemaljski sabor, naročito **izboru izbornika ili fiducijara u ladanjskih občinah,** već smo stavili do znanja neke naputke, i evo jih u glavnom ponavljamo, odnosno popunjujemo:

1. **Izborne listine** imadu biti sastavljene na temelju izpravljenih listina, koje su služile kod posliednjih občinskih izbora.

Izpravke imadu provesti ces. kr. kotarska glavarstva ili kapetanati.

Kod istih c. kr. kotarskih glavarstva imadu se oglasiti oni, koji misle da je što krivoga u izbornih listinah.

Gdje su izvanjske občine sdružene u občinskih stvarih sa gradom, tu se ima izlučiti gradske izbornike od izvanjskih, tako da obstoje za gradske izbornike jedne listine, za izvanjske druge.

Tko ima pravo izbora u gradu, taj mora biti u listinah za grad, i nesmije biti u listini za izvanjske občine.

U listine za izvanjske občine imadu biti zapisani svi izvanjski občinari, koji su bili kod posliednjih občinskih izbora u prvom ili drugom izbornom tjelu. Na dalje oni, koji se pomaknu iz tretjega izbornoga tjela u drugo uslied toga, što odpadu gradski izbornici. I konačno oni, koji još pri svem tom ostanu u tretjemu tjelu, a plaćaju 10 for. izravnoga poreza.

2. **Občinska glavarstva** dužna su dozvoliti svojim občinarom, da uzmu prepis listina. Gdje nebi dozvolila občinska glavarstva, dozvoliti će c. kr. kotarska glavarstva ili kapetanati, kod kojih se listine u dva exemplara nalaze.

3. **Izbornih sekcija neima,** nego svi izvanjski birači svake mjestne občine biraju skupa izbornike ili fiducijare.

4. **Izbori izbornika** ili fiducijara izvanjskih občina nebiraju se u gradu, nego vani, gdje izvan grada, u izvanjskoj poreznoj občini, u zgodnom središtu svih izvanjskih birača.

* * *

Izbori fiducijara za občinu Motovun. Ako smo dobro obaviešćeni, obavili su se izbori fiducijara za občinu Motovun dne 7. t. mj.

Molimo naše prijatelje iz svih občinah Istre, da nas neostavljaju u neizviestnosti u poslu izbora fiducijara i da nam u obće odmah prijave svaku iole važnu viest tičuću se predstojećih zemaljskih izbora.

* * *

Izbor fiducijara za občinu Buzet obaviti će se kako jur javismo, dne 22. t. mj. Kako nam sada pišu iz Buzeta, birati će tamo doduše rečenoga dana, nu izabrati će 26 fiducijara, nipošto 25. Izabrati će se tamo na temelju popisa pučanstva od god. 1900, a po tomu popisu odpalo bi na onu občinu 27 fiducijara. Tamošnje občinsko poglavarstvo upozoriti će stalno političku oblast u Kopru na tu pogrešku zahtjevajuć, da se ju izpravi, kako to i zakon propisuje. Što se tiče broja fiducijara u pojedinih občinah, imalo bi se držati **svuda** jednog te istog popisa pučanstva. Nama je pako poznato iz najpouzdanijeg izvora, da bijaše javljeno občinam Dolina i Klanec — u istom političkom kotara — da će birati fiducijare na temelju popisa pučanstva od god. 1890. To nesmije da bude. Birati se mora u čitavoj pokrajini na temelju istog popisa, a kamo li, da se u jednom te istom kotaru bira u nekojih občinah na temelju starog a u drugih na temelju novog popisa pučanstva. U tom obziru mora vladati jednomjernost za sve občine Istre.

* * *

Iz Buzešćine pišu nam, da se tamo pripovieda o obširnom mjerenju cesta u pazinskom i buzetskom sudbenom kotaru. Tako da mjere cestu od Cerovlja do Plomina; od Kršikle do Livada u oprtaljskoj občini; od mosta kod Kurelići do Mesarići u draguškoj poreznoj občini.

To bi mjerenje palo u oči svakomu, koji nebi poznavao poreču gospodu. Sada se mjeri na vrat na nos puteve i ceste, jer su pred vratim zemaljski izbori. Možda će se ovdje ili ondje i započeti gradnju tih cesta ili puteva, nu dograditi se neće ni do drugih zemaljskih izbora.

Mjerenje cesta i puteva bijaše našim talijanašem pred svakimi izbori jedno od glavnih sredstava za agitaciju. Naši talijanaši znadu, da imade još uviek lahkovjernih i lahkoumnih ljudi, koji vjeruju, da će njim se ipak već jednom sagraditi težko iščekivane ceste i puteve. Kad vide pako amo tamo bježati mjernike i njihovo osoblje, kad im se pripovieda na sve strane, da će im se davna želja izpuniti, samo treba, da drže sa talijanskom gospodom, povjeruju te sirote i misle, da će im se u istinu zadovoljiti, a kad tamo mjeri se i gradi na papiru dok traju i dok se svrše izbori — a poslije — nikomu ništa.

Takva komedija sa našim narodom opetuje se od godine do godine bilo pred državnimi, zemaljskimi ili gdjegod pred občinskimi izbori. Radi toga preporučamo onim našim dobrijanom, koji vjeruju još uviek talijanaškoj gospodi uzprkos tomu, da bijahu toliko puta prevareni, neka se

već jednom opametne i neka pokažu put onim slieparom i varalicam, koji im dolaze na prag sada pred izbori raznimi obećanji o gradnji cesta, putava, mostova, vodnjaka itd.

* * *

Izbori u porečkom kotaru:

Dne 14. Črnivrh 5 fiducijara.

Dne 15. Višnjan u obć. ured bira 9 fiducijara (učinilo se predstavku odnosno utok da bude 10 fiducijara, jer broji 4884 stanovnika.)

Dne 16. Umag u Sv. Lovreču 5 fiducijara.

Dne 18. (izbornici od 1. do 200) i 19. (izb. od 201-401) Motovun u Karojbi u školi 8 fiducijara.

Dne 20. (izbornici od 1-150) i 21. (izb. 151-252) Oprtalj u obć. dvorani u Zrenju 4 fiducijara.

Dne 22. Vižinada u Kašteliru — kuća Rinaldi, 3 fiducijara.

Dne 22. Buje u Tribanu 8 fiducijara.

Dne 23. Grožnjan 8 fiducijara.

Dne. 25. i 26. (neznamo kako razdieljeno) Poreč u školi u Novoj Vasi 12 fiducijara.

Dne 27. Vrsar u obć. dvorani 9 fiducijara.

* * *

Broj fiducijara na kvarnerskih otocih (polit. kotar Lošinj). Na temelju novoga popisa pučanstva ustanovljen je sliedeći broj fiducijara u pojedinih občinah na otocih Krk, Lošinj i Cres: Baška ima 8 fiducijara; Vrbnik 6; Omišalj 5; Dubašnica 6; Dobrinj 8; Punat 6; Krk 1; Mali Lošinj 5; Osor 4; Cres 7; u svemu dakle 56 fiducijara. Izmedju ta tri otoka odlučuje sam otok Krk, odnosno njegove občine, koje biraju uvjek hrvatske fiducijare. Na tom otoku biraju naime naše občine 40 fiducijara.

* * *

Izborno mjesto za občinu Kopar. Od tamo nam javljaju, da će birati birači poreznih občinah mjestne občine Kopar dne 16. t. mj. od 9 sati do podne u novoj kući Valentina kod mosta sv. Narazija.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Čuješ Jurino, ovo lito neće se valjeda naši ljudi prodavat krnjelom, šarenjakom i talijanskoj gospodi za litru berse, zač imaju hvala Bogu i sami doma potrebitu kapljicu.

Jur. Neće za bersu ne, ma će za žerilo, zač cigani vero nepohaju za nič po Istroj s mršavimi kobilinami i tovarskemi krepalinami.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Uslied demonstracija njemačkih sveučilišnih djaka proti prof. Manestrini, o čemu smo izvjestili u zadnjem broju, ustali su demonstrirati talijanski sveučilištari u Inomostu, kojima doletiše na pomoć oni iz Beča i Graca. Svi ukupno na šastancima i na drugi način zahtjevaju ustrojenje talijanskoga sveučilišta u Trstu. Medjutim pišemo, vrućekrvni talijanski djaci jošte se neumiriše te demonstriraju i na ulicama.

U Beču se sastali na skupštinu socijalistički vodje austrijskih naroda, da viečaju o novomu programu, kojega izradiše, proglasiše i sastanak zaključiše. Imati ćemo priliku, priobćiti svojedobno novi program. — Dne 6. t. mj. počeo je izbor za hrvatski sabor. Od 50 kotara, koji su 6. tek. birali, izabrani bijahu samo 4 kandidata koalirane opozicije, a težko će jih biti izabrano više u ostalih kotarih, koji su jučer birali.

Srbija. Dne 4. t. mj. započela je narodna skupština razpravu o državnom proračunu. Gornja kuća ili senat razpraviti će medju tim nekoje zakonske osnove. Vlada nastoji, da se u narodnoj skupštini razpravi čim prije državni proračun, da se pak zastupstvo uzmogne baviti sa zakonskimi osnovami o tisku, o pravu sastajanja i o občinskoj autonomiji.

Rusija. Jedan dopisnik poznatog londonskog dnevnika „Daily News" opisuje u svojem listu posjet ruskih kažnjenikah u sibirskom gradu Irkutsk. Dopisnik obašao je sve tamošnje tamnice, u kojih se nalaze svakovrstni zločinci, te nemože dohvaliti uzorno uredjenje tih tamnica i čovjekoljubivo postupanje predstojnika i stražarah sa timi zločinci. Mi zapadnjaci — kaže dopisnik — vični smo govoriti o ruskih prognanicih i o sibirskih tamnicah sa najvećom grozotom ali se ljuto varamo. Ruske tamnice u Sibiriji jesu bolje nego li u ikojoj drugoj državi Europe. Sa kažnjenici postupa se tamo u svakom obziru bolje nego li kod nas. Predstojnik tamnicah obći ne samo sa podredjenim mu činovničtvom, nego i sa zločinci prijazno i susretljivo, pa ga radi toga sve štuje i cieni. O kakvom mučenju ili zlostavljanja kažnjenikah — pa i najpogibeljnijih, neima tamo ni govora. Mnogi siromah onoga grada želi doći u zimsko doba u tamnicu, jer tamo netrpi ni od glada ni od studeni.

Mjestne:

Žrtvovno pomirenje na Golgoti domamilo je na prvu djačku predstavu u dvoranu „Apollo" nebroj djece tako, da jih moralo do nekoliko stotina otići. Vrlo zanimive predstave o Isusovoj muki biti će, kako se nam javlja, opet u subotu večer na 8 sati, te u nedjelju poslie podne na 4 i na 8 sati. K svim trim predstavam plaćaju djaci samo polovicu ciene, koje jesu: I. red 1 K, II. red 80 h., galerija 40 h. — Preporučamo te zanimive predstave najtoplije.

Pokrajinske:

Oprtaljci pozor! Vaš občinski glavar g. F. Antonaz razpisuje u talijanskih novinah Istre i Trsta natječaj na mjesto občinskoga liečnika sa plaćom od 2400 kruna godišnjih. Od molitelja zahtjeva Vaš občinski načelnik g. Antonaz osim liečničke diplome i podpuno poznavanje talijanskoga i samo talijanskoga jezika. Vašega jezika, hrvatskoga jezika, občinari oprtaljski, netrebo da pozna Vaš budući liečnik, koga ćete Vi svojimi krvavimi žuljevi plaćati. Za talijanašku gospodu u Oprtlju je dosta, da liečnik znade talijanski, a Vi ščavl, koji sačinjavate ogromnu većinu občinara i koji ćete ga takodjer plaćati, učite se talijanski, ako hoćete s njim govoriti!! Oprtaljci, nezaboravite ovakve zaušnice talijanaškoj gospodi!

Razpisane štipendije. Dvie štipendije, svaka od 400 kruna godišnjih za istarske mladiće, koji polaze nautičku školu na trgovačkoj akademiji u Trstu ili nautičku školu u Lošinju. Pravo uživanja ovih štipendija odlučeno je za sada do g. 1903.

Jedna državna štipendija od 420 kruna za djake Istre i Goričke, koji polaze višu gospodarsku školu u Beču, osobito poljodjelski odsjek iste. Molitelji moraju se obvezati reversom, da će svoje znanje posvetiti svojoj domovini.

Jedna erarna štipendija od 600 kruna godišnjih za istarke djake, koji polaze živinarsku školu u Beču i koji se obvežu reversom, da će po dovršenis naucih bar nekoliko godina služiti u Istri. Molbe za sve ove štipendije valja predložiti c. kr. namjestničtvu u Trstu do 25. novembra t. g.

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu sakupio je — kako javljaju tršćanskoj „Edinosti" iz Dekana — tamošnji nadučitelj g. Ivan Kuret u veselom družtvu povodom proslave odhodnjice jednoga koparskoga rodoljuba iz Kopra u Goricu, kruna 24 i 25 para. Živili darovatelji!

Za „Družbu sv. Cirila i Metoda" u Istri sakupili su prošle nedjelje, kako nam iz Trsta javljaju, naši rodoljubi u Barkovljah kod Trsta 10 kruna. Živili!

Izgredi proti hrvatskim djakom u Kopru. Iz pouzdana izvora doznajemo, da su koparski talijanaši bez svakog povoda napali neke večeri hrvatske djake, koji polaze učiteljište u Kopru; jedan od tih djaka leži ranjen dočim su drugim poderali odielo.

Stvar je prijavljena ravnatelju učiteljišta — ali si g. Marchelli — — — pere ruke jer su djaci hrvatske narodnosti a napadači — — Talijani!

Požar kod Materade (občina Umag). Od tamo nam javljaju, da je prošloga čedna u susjednom selu upalila se štala sa sjenikom Antuna Trento. Kućegospodara nebijaše kod kuće. Gospodarica sa dvoje djece bijaše sama doma. Susjedi priskočiše siromašnoj ženi na pomoć; sretno obraniše kuću, u kojoj stanuje Trento. U štali poginuše tri vola i dva magarca; osim toga izgorjelo je sieno, slama i nešto gospodarskog orudja. Jedan od susjeda neki Petar Vižintin, koji se je popeo na krov štale, pade sa krova sa visine od 5 metara, ali srećom ranio se samo malo na jednoj nogi. Štete od požara imade okolo 4500 kruna ali vlastnik bijaše osiguran proti ognju.

Iz drugih krajeva.

Za družbu sv. Cirila i Metoda. Primamo i uvršćujemo: Pozivom na okružnicu, koju je izdalo ravnateljstvo družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru, početkom kolovoza o. g. izjavljujem ovime, da će kavin primjes u korist družbe iz prve jugoslavenske tvornice kavinih surogata u Ljubljani, za sigurno prvom polovicom mjeseca studenoga stupiti u promet.

Uzorci kavinog primjesa u kutijam svake veličine pronadjeni su u svakom pogledu kao vrlo dobra vrst, koja se zajamčeno sa ostalimi proizvodi utakmice vrstnoćom i umjerenom cienom vazda uzporediti mogu.

Da se kavin primjes družbe razpoznati uzmogne, obavite su kutjice trobojnicom uz žastitni znak „slika Sv. Cirila i Metoda" sa motom: „Položi malen dar svom domu na oltar".

Svakome od nas nalaže već dužnost, da kupujuć i preporučujuć prijateljima družbin kávin primjes, doprinesemo neznatnu žrtvu u korist družbe, kojoj je od razprodaje priličan prihod za njezine plemenite svrhe namjenjen i osiguran.

Upiti i naručbe imadu se upraviti izravno na moju tvrdku na Rieci

Milan Gremer

glavni zastupnik za Hrvatsku, Slavoniju, Istru, Dalmaciju, Bosnu i Hercegovinu.

Prvi kandidat za biskupsku stolicu u Trstu. Češki „Katolické Listy" pišu o budućem biskupu za tršćansko-koparsku biskupiju. Kažu, da vlada neće ni Talijana ni Hrvata imenovati na ono važno mjesto, nego svećenika, koji pozna hrvatski i talijanski jezik. Takva svećenika da je našla vlada u osobi preč. g. dra. Kordača u Ljutomjericah u Českoj. On da govori gladko talijanski a kao Čeh da će lahko naučiti hrvatski.

Po dužnosti novinarskoj bilježimo i ovu viest, prepuštajuć svu odgovornost za nju rečenomu listu. Čini nam se ipak čudno, da bi išla vlada tražiti ćak u Češku osobu za tršćansku biskupiju, i to svećenika, koji bi imao tekar učiti hrvatski jezik, jezik ogromne većine katolika one biskupije. U ostalom kod nas je sve moguće!

30-godišnjica marljiva rada. Poznati hrvatski rodoljub i veleobrtnik na Rieci g. Gjuro Ružić proslavio je dne 3. t. mj. svoju trideset godišnjice boravka na Rieci i svoga uztrajnoga i marljivoga rada tamo. Od siromašna opančara postao je g. Ružić neumornim i uztrajnim radom svojim veleobrtnikom svietskog glasa. Njegova tvornica koža na Sušaku poznata je daleko preko granica Hrvatske. Za napredak i procvat Sušaka stekao si je g. Ružić velikih zasluga te uživa koli tamo toli na Rieci velik ugled i upliv. Gosp. Ružić pudupire vazda svako narodno poduzeće a najbolji je prijatelj i pomoćnik siromašne učeće se mladeži. Tomu odličnomu rodoljubu našemu kličemo povodom njegove 30-godišnjice srdačno: Živio nam dični rodoljube!

Alacevich pisac opereta! Rimski listovi pripoviedaju, da je poznati harambaša talijanski, Conte Alacevich, napisao libretto za operetu pod naslovom „Obsjedanje Vrane". Ta opereta, da će se pjevati u jednom od prvih kazališta u Rimu a čisti prihod da je namienjen svetoj stvari dalmatinskih provalnika u hrvatski zavod sv. Jeronima.

Sadržaj operete da je uzet iz povjesti mletačke iz 17. stoljeća.

Puno sreće komedijantu i harambaši Alacevichu!

Pogibeljno putovanje. Ovih dana doplovio je iz Odese u Trst krcat žitom lloydov parobrod „Hungaria" pod zapovjedničtvom odličnog kapetana i rodoljuba g. Petra Harlovića. Na parobrodu bijaše 300 putnika većinom siromaha, koji su se vraćali iz Romanije u Carigrad. Na putu zahvatila je dne 24. oktobra parobrod strašna oluja, koja je sa krme pomela u more sve što se je moglo odkinuti. Pošto se je parobrod radi strašnih valova silno ljuljao, sleglo se žito na jednu stran parobroda tako, da se je ovaj nagnuo i još većoj pogibelji izložio. Jedino vještini, hladnokrvnosti i junaćtvu g. kapetana, njegovih častnika i mornara imade se zahvaliti, što je parobrod sretno dospio u Carigrad, gdje bijahu putnici izkrcani i teret uredjen na parobrodu.

Trgovački ugovori sa Italijom i Njemačkom. Iz Rima pišu jednomu napuljskomu listu, da viesti, stigle talijanskoj vladi iz Beča i Berlina o budućoj obnovi trgovačkih ugovora nemogu biti nepovoljnije. Agrarna ili poljodjeljska stranka poduprta, dielomično od obrtnika, neće da čuje o kakvoj obnovi tih ugovora ni na dulji ni na kraći rok.

U političkih i diplomatskih krugovih (rimskih) da prevlada mnienje, da će Italija morati, da se pripravi na tarifalnu borbu proti Austro-Ugarskoj i Njemačkoj. Talijanska vlada hoće, da ublaži privremene nepovoljne posliedice tarifalne borbe sa Njemačkom i Austrijom, da obnovi trgovački ugovor sa Švicarskom, koja neće sliediti središnje vlasti u neopravdanih zahtjevih. Ona da traži bolje puteve za izvoz svojih proizvoda u krajeve, koji nisu sa Italijom u savezu, ali su njoj prijazni.

Franczeki poslanik Barrere da je kazao novinaru Raqueni, da moraju Franczeka i Italija stupiti u još tiesnije prijateljstvo tim, da sklope dobar trgovački ugovor. Obće mnienje da vlada u Rimu,

da moguća tarifalna borba sa središnjimi vlastmi neće možda toliko škoditi Italiji koliko misle u Beču i u Berlinu. Nekoja vrst talijanske obrti, da je premlada a da bi mogla uspješno uzdržati konkurenciju njemačkú i austrijsku, ojačati će se na drugih tržištih; druge vrsti obrti razviti će se doma tim više, pošto im neće prieći njemačka konkurencija.

Italija da će tražiti prekomorske puteve za izvoz svojih proizvoda, pošto njoj budu zatvoreni putevi preko Alpah od strane njezinih saveznika.

Kako je razviđno iz ovog dopisa, u Rimu nedaju strahu na se, ali dvojimo da će se ni u Berlinu ni u Beču preplašiti talijanske — — prazne puške.

Uvoz talijanskog vina u Austro-Ugarsku. U jednom budimpeštanskom listu čitamo, da uvoz talijanskog vina u Austriju, napose u Ugarsku postupice pada. Od 1. jenara do 31. agusta 1901 uvežena je talijanskoga vina na zemljište austro-ugarsko za 370.532 hektolitara manje nego li u istom razdoblju god. 1900.

Toj viesti imademo dodati, da je naravska posliedica padanju uvoza talijanskoga vina u našu monarhiju, jer se godimice kod nas sve to više domaćeg vina proizvadja usljed preustrojstva domaćih vinograda. U ostalom nevalja se veseliti tomu padanju uvoza sve dotle, dok nebude promjenjena ili ukinuta nesretna vinska klauzula u trgovačkom ugovoru sa Italijom.

Crnogorski vladika i glasoviti knez pjesnik Petar Petrović Njegoš pisao je god. 1848 neumrlomu hrvatskomu banu grofu Jelačiću vrlo zanimivo pismo, koje priobćiše hrvatske novine ovih dana povodom stogodišnjice narodjenja slavnoga bana i koje glasi: „Vaša Svjetlost! Svakomu se napretku tvojemu radujem kao sopstvenome svome, jerbo je tvoj napredak narodni, a to se zna i moj, kako tvojega sabrata. — Svijetli bane! Trudno li je tvoje sveto zvanije, no veličanstveno i divno. Tebe je tajna sudbina na čelu južnih Slavjana postavila, tebe sreća divnim naprednostima vjenčaje. Spasa si prijestol, dinastiju i sve njezine posljedovatelje, učinio si im uslugu, kakvu im niko jošte nije učinio od njina postanka. — Dalmacija za divnim bratstvom neèezne, ali što je sirota kriva, kad ne vidi dalje od nosa? Ali sada, ili hoće ili neće, morati će se trsiti talijanstva. Svaki narodoljubac, cijeli narod naš u tebe je očima upro, i k tebi ruke pružio, kako nebom poslanome Mesiji. Tvoj je zadatak velik, njim Evropa novi vid dobiva, on miče gadnu ljagu sa lica silnih Slavjana, koji do dana današnjega ništa drugo nijesu bili do prodani i žalosni robovi i nadničari drugih naroda. Oh, dragi bane, već zemlja od ove mrske nepravde stenje, duše su blagorodno mislećih Slavjana u vječnoj muci, stide se svijeta i ljudi zbog ovoga niskoga stanja, u kojemu smo sprema drugih naroda evropskih, našom sabraćom — radi čega mimo proče narode ovaj zli narok nas prati, rašta smo privikli robovati, rašta svoje silě ne poznajemo, rašta neko slijepo nadahnuće upravlja Slavjanima.

Veoma me je obradovalo potonje tvoje pismo od 7 Xbra, nek ih bude tuga, — može im biti nazvati te banom dalmatinskim, neka imenuju kako hoće, samo neka je Dalmacija u tvojoj ruci. Nesnosno mi je ono, što ti prvo zvanije i mjesto u carstvu obećaše pa odstupiše — od svašta će odstupiti — a što se snažnom mišicom ne uzmogne držati, ono sve treba za ništa smatrati. Želio sam, da mi je moguće bilo, poslati vam u pomoć nekoliko Crnogoraca, i gotovi su svagda na tvoj glas i na korist obšti. Ništa me do sada na svijetu nije interesiralo toliko, koliko tvoj posao, radi toga bi veliku zadužbinu učinio, da me češće udostojiš tvojim neccejenjenim pismom. Svako malo i veliko moli ti Boga za zdravlje i za srećan uspjeh, a ja više od svakoga, koji s najvišim počitanjem ostajem.

Cetinje, 20 Dekembra 1848".

Ovo pismo pokojnog kneza-pjesnika, što ga je pisao banu Jelačiću izvadjeno je iz djela dra. Tomanovića „P. II. Petrović Njegoš". Pismo dokazuje, da je g. 1848 knez Crnegore polagao najveće nade u Hrvatsku, da je srcem i dušom čeznuo, da se Dalmacija s Hrvatskom sjedini. Vidi se, da je knez Petar shvaćao, kako je Hrvatska najvažnija na slavenskom jugu. A danas? Ako Hrvati ištu sjedinjenje Dalmacije s Hrvatskom, i to im se upisuje u tudju „politiku". Danas se slave talijanaši dalmatinski, i . . . ta, šta bismo više? O stogodišnjici rodjenja Jelačića htjeli smo i ovo iznieti, da se vidi, kakov je glas i upliv uživao ban u Slavenstvu i van naše domovine.

Zarobljena američkanka misionarka gospodjica Jelena Stone. Prošlo je mjesec dana odkad zarobiše hajduci na turskom zemljištu američku misionarku Ellen Stone te zatražili za nju odkupninu od 600.000 franaka. Hajduci su ju odveli u gore, a turska vlada, koja je sporazumno s bugarskom vladom odredila potjagu, nije mogla ništa poluèiti, dapače ni odkriti skrovišta hajdučkog. Predsjednik Roosevelt doznačio je doduše jedan dio odkupnine, no bez uspjeha. Dopisnik lista „Newyork Journal" u Samakovu javlja, da se je hajdučka èeta, koja je Miss Stone zarobila, razišla, a ona da se nalazi sakrivena u nekom gorskom selu. S druge se strane sumnja, da se krivci nalaze medju članovima macedonskog odbora, koji treba za svoju propagandu novaca, pa ovako misli najlagdje doći do potrebite svote. „Daily Telegraph" javlja iz Washingtona, da su američke oblasti izcrpile sva sredstva za oslobodjene zarobljenice i da se sada uzdaju jedino u dobre usluge Rusije, koja da je obrekla pripomoći.

Iz Sofije dolazi glas, da su ministri Kuravelov i Cankov snovali prevrat proti knezu Ferdinandu a u svezi sa knezom Battenbergom, koji je uzeo za ženu kćer crnogorskoga kneza Nikole. To vjenčanje da su pospjesili vrlo važni politički razlozi. Knez Battenberg, stupiv u rodbinski vez sa crnogorskom vladajućom obitelji, da je hotio približati se Rusiji, koja nije bila zadovoljna sa tadašnjimi odnošaji u Bugarskoj. Knez Nikola, da bijaše vrlo dobro upućen u razklimane odnošaje u Bugarskoj, pa, kao što je u svoje vrieme izabrao svojim zetom princa Karadjordjevića, koji svojata pravo na srbsko prieстolje, pristao je sada na vjenčanje svoje kćeri Ane sa knezom Battenbergom, koji bi bio imao postati knezom Bugarske. Odmah poslije vienčanja počela je u Bugarskoj agitacija njemu u prilog. Trebalo je predobiti za osnovu o svrgnuću kneza Ferdinanda Rusiju, nu ova se je tomu uzprotivila, plašeći se novih nemira na Balkanu.

Važno odkriće. Iz Rima javljaju, da su u vatinskam arkivu odkrili molbenicu Jeronima iz Petavije (današnji Ptuj u Štajerskoj), upravljenu god. 1453. Papi Nikoli V. za zasnovanje goštinjca hodočastnika iz Dalmacije i Slavonije biva iz svih današnjih hrvatskih zemalja. Time bi ne samo imalo pasti dosadašnje mnenije, da je glavni zasnovatelj svetojeronimskoga gostinjca bio dalmatinac i to iz Potomja na Pelješcu, nego bielodano sliedi da je bio on kao većina njegovih drugova iz današnje Hrvatske i njezina pograničja prama Štajerskoj.

Csolgosz pogubljen. Iz Auburna (u državi Newyork) javljaju, da je Leon Csolgosz, umoritelj predsjednika Mac Kinley-a, dne 29/10 u 7 sati u jutro elektricitetom pogubljen. Smrtna osuda, koja je prije eksekucije pročitana Csolgoszu, glasi:

„Narod države Newyork, po milosti božjoj slobodan i nezavisan —

Ravnatelju državne kaznione u Auburnu pozdrav.

Ovim se upućujete, da onoga ijedna, koji počinje 28. listopadom ove godine, izvršite osudu, koju je podpisani sudac danas izrekao proti Leonu Csolgoszu, pošto ste odredili, da se kroz tielo spomenutoga Leona F. Csolgosza uvede električna struja, koja je dovoljno jaka da prouzroči njegovu smrt, i da se ta struja tako dugo upotrebljava, dok spomenuti Leon F. Csolgosz ne bude mrtav. U Buffalu, 26. rujna 1901. Truman C. White, sudac vrhovnoga sudišta države Newyork".

Krave razderale vuka. Mostarski „Osvit" piše: Neobičnu i zanimivu sgodu pripoviedaju nam ljudi iz nevesinjskog kotara. Neki dan naime gladna vučica, preskočila preko ograde u tor, u kojem je bilo više krava i vol, te se zaletila biesna medju njih, da ih razdere. Ali se krave skupiše pa rogovima na vučicu i izbodose ju na osam mjesta, a vol ju nabije na rogove i prebaci preko ograde. To se dogodilo kod muslimanskog seljaka u selu Presjeci, kotara nevesinjskog. Zove se Alija Mahinić. Oblast ga je nagradila za vola sa petdeset kruna.

Sve rodoljube ujedno molimo, neka zahtjevaju „Naše Slogu" po svih kavanah i gostionah kojih u Puli toliko izvan leta.

Objava!

Obični Svetomartinski sajam biti će ove godine u Hubedu u ponedjeljak po Sv. Martinu, t. j. dne 18. novembra 1901.

Pripravljen jest poseban prostor za drobno blago i živinu po propisu novog zakona.

Občinska uprava u Hubedu
dne 30. oktobra 1901.
Seoski predstojnik:
Anton Rojc.

Restauracija
SEPUKA — PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slastice.

Objed i večera
sa ½ litre vina
dobije se u restauraciji „Stadt Pola" (u kući Čitaonice) za samih 8 kruna nedjeljno.

Prvo slovensko skladište pokućstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia I, u kući Marenzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu—Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom
Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

U LJEKARNI
E. TOMAJA nasliednik A. WINGER
ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB
dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo korisni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kašalju i sgrčaju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križcah, kostenom peganju, prehladaju, uvatvrenim natrebam. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i na prsa, kojom se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, prámuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Prijatni kalijevviti sirup djeluje proti zlobnoj, bolećoj, štrofuloznosti, podbuhlosti, djesinji krijavosti, ženskim bolestim, slaboćnosti, nemoć. Ciena 1 šalji i fiora.

Pojačane svedske kapljе ili švedska divotna tinktura (Lebenstinktur). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvilatanica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaklava tegnja ili mučnina, dera zapuhlost i vjetre, odstanja se bol u šlizi, kolačkoe grčeve, lomlje, grozica ili zimnica; zavljaje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristnu kapljicu redovito pije zadrzat će si zdravlje, djelovat će snažni želudac i mane bolesti. Ciena bočici s navodom gje se upotriebljava, za objašnjenje želudca i probave, kada blago neće rado žderat pa se napinjaju. Krave dovnje od njega više i bolje mlieka, koji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Svajcarske pilulice najsigurnije sredstvo za čišćenje i osnaženje želudca i čeva, za otvarnje, proti zapekline, kvar u glavi i prsa, svemire, ili zebnji. Ciena škatulici za novč.

Mazilo za bljuvo osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčanim, nategnutim žilam, ukočenosti i uzkliini, poslie teškoga napora, za objašnjenje i okrepljivanje žila i kracu. 1 šalja 80 novč.

Tinktura kovčeg-sastavka. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i osnaživanje sluka u prsah, za dihanje i sa plućobolje. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korienje vlasi, zaustavlja peršut i pospješuje rast kose, i šalji 80 nč.

Mast proti lišaju, krastam peruši i osopotinam, i lončić 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjalu šlunjiju se novč.

Tinktura za kurjlo od izvrsno sredstvo. Ciena 50 novč.

Dr. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam ili fleknam, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, sjelost; bljeloću i šnoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću s fiorin. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te pores neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagrađen sa Parižkoj izložbi sa začasnom diplomom. Dobiva se u koji bielej, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutji 1 fior.

Savon eglantine. Najčišći sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a očišćuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Creme eglantine jest krasno sredstvo proti svim sunčanim mrlja, tko ga se pribići, najedice, crvene mrlje, pege, opeke itd. t. d. Valjed svoga kruščkog sastava, te se Eglantine mast skrada se pokvari te po tome teško pridobit pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončića s fiorin.

Eau eglantine jest izvrstna i iskustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava ispadanje, kose, osnažuje stvaranje peruši i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podieljuje kosi lieb sjaj sa sjaj. Ciena boci s fiorin.

Miriam essa za sobe kaditi, nekoliko kapi kare po sobi prouzroka miris. Flašica 50 n.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 50 novč.

Antiseptik od Rodiama prod stromoli ili zimnici. Manja bočica po novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i bojo za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćanje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kančuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 89. Pula, u utorak dne 12. novembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priopćenja itd. tiskaju i računaju se na temelju obćinog cienika III po dogovoru.

Novac za predbrojbe, oglase itd. šalje se naprotnicom ili položiv. na poš. štedionici u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod mienbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predstojničtvo.

Ovaj list ni vrieme ne primi, nego to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina; ako se izvrsti napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 36.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata na poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za pešće ili K 6·— ods. 3·— na pol godine. } na godinu

Izvan carevine više poštarine. Plaća i uteže se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetkom svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Svećenstvo i politika.

Pozivom na razne izjave sv. Stolice i na tumačenja najglasovitijih biskupa katoličke crkve pokazali smo više puta u ovom listu, kako se je katoličkomu svećenstvu često preporučalo s visokih i s najvišeg mjesta, da se bave politikom, ili da stupe javno na obranu vjere i crkve proti onim, koji se zauzimlju za lažiliberalna i protuvjerska načela. S toga i nalazimo skoro u svih zakonodavnih tjelih svieta predstavnike crkve, njezine ponajbolje naučitelje i zastupnike. U mnogih prosvjetljenih državah imadu crkveni dostojanstvenici po zakonu pravo sjediti u saborih i parlamentih, pa i nebili izabrani kao ostali zastupnici. Od davnih vremena htjeli su zakonodavci imati medju svojimi najboljimi savjetnici i pomoćnici zastupnike i predstavnike crkve, osobito njezine visoke dostojanstvenike.

Neprijatelji vjere i katoličkog svećenstva, novovieki liberalci, a u istinu najveći nasilnici i najljući protivnici prave slobode, gledaju mrko u zakonodavnih tjelih na zastupnike i predstavnike katoličkog svećenstva.

Kod nas u Primorju valja od tog obćenitog lažiliberalnog načela učiniti iznimku glede onog diela talijanskog svećenstva, koje se hotice il nehotice nalazi u službi protivnika vjere i crkve.

Što se tiče slavenskog, hrvatskog i slovenskog svećenstva Primorja u obće, napose pako naše Istre, ono bi se moralo po sudu naših narodnih protivnika i po mnienju židovsko-slobodozidarskih listova posve kaniti ne samo politike, nego dapače i svakoga javnoga djelovanja. Koli naši narodni dušmani toli njihova javna glasila zahtjevaju i od crkvenih i svietskih oblastih, da se djelovanje slavenskog svećenika u Istri posve ograniči na oltar, propoviedaonicu i izpoviedaonicu. Izvan crkve nebi smio biti naš svećenik ni obćinarom, ni gradjaninom, ni državljaninom — dà, ni čovjekom! Ali da se razumijemo, to s l o b o d o u m n o načelo vriedi samo za naše svećenstvo. Talijanskomu svećeniku, koji misli i radi u smislu naših l i b e r a l a c a, tomu je sve prosto i sve dozvoljeno.

Vrlo nam je drago što možemo priobćiti mnienje uvaženog lista, glasila zagrebačke nadbiskupije, velezaslužnog „Katoličkog Lista", koji razpravlja u svojem 52. broju od 31./10. na uvodnom mjestu pod naslovom „U v j e k i s t a p j e s m a" o tom velevažnom pitanju. Članak taj priobćujemo u cielosti znajuć, da ćemo tim ugoditi našemu mukotrpnomu svećenstvu i svim onim, kojim valja često odbijati neopravdane, bezobrazne i brutalne navale na naše duhovne pastire.

Članak glasi:

„Ne znamo, da li se je toliko nesmisla o stvari kojoj kada pisalo i isticalo, bilo javno, bilo privatno, koliko upravo u ovo posljednjih nekoliko godina o svećenstvu i o politici.

Protivnici vjere i crkve svom bi silom htjeli, da se svećenstvo ne bavi politikom, da se tako oni mogu lagje baviti s protuvjerskom i protucrkvenom politikom. A zaboravljaju kod toga, da dok oni ovakav nesmisao ističu, dotle sam zakon svećenikom, kao gradjanom i državljanom, koji kao i ostali gradjani i državljani nose obćinske i državne terete, daje izričito pravo, da se i oni mogu i smiju u okviru zakona baviti politikom, i slobodno sudjelovati kod izbora zastupnika u zakonodavno tjelo.

Značajno je, da se ovaki nesmisli, da je svećenikom naime mjesto jedino na propoviedaonici, u ispoviedaonici i kod žrtvenika, a ne kod izbora, opetuju upravo u vrieme, kad se radi o izborih.

Ne spada na nas, niti u okvir našega lista, politika kao takova. Mi tjeramo ne politiku običnu, nego politiku našega lista, komu smo urednikom, politiku vjersko-crkvenu, ili ako se hoće, politiku Kristovu.

No kad se hoće odbiti svećenstvo kao tobože nekim višim, mudrijim savjetom, u ime časti i ugleda, da se ono u interesu vjere i crkve ne mješa u politiku, koja da na njega ne spada, onda svaki svećenik, svjestan si svojih dužnosti i prava, sa zakonom u ruci, ovakim savjetnikom ima pravo neustrašivo doviknuti: gradjanin sam! državljanin sam!

No jer usljed ovakih fraza ima i ne malo pomutnje pojmova, te se i po gdjekoji slabić, koji dublje ne misli, ovakim frazama u kratkovidnosti dade zavesti, hoćemo da našim čitaocem, na ovake u vjetar bačene fraze, samo neke u kratko misli razjasnimo, da se s ovakim frazama ne dadu zasliepiti, nego da stalno i nepomično upru oči u saviest i u zakon, te u jednom i u drugom motre svoje glavno uporište i mjerilo. A hoćemo to, ne da dokažemo, da se svećenik ima pravo baviti politikom, jer to je, ma koliko protivnici niekali, po sebi jasno i uzakonjeno, nego više, da pravac istaknemo, i razlog, za što se je svećenik dužan politikom baviti.

U čem stoji izborno pravo? Stoji u tom, da zakon gradjanom svojim daje po volji pravo birati muževe, koji će ih u zakonodavnom tjelu, po njihovoj volji i namjeri zastupati, te vršiti vlast zakonodavnu, stvarajući ili dokidajući zakone, koji su bilo na dobrobit bilo na štetu obćenitu.

Po sebi se otuda razumjeva, da se dotičnim gradjanom, dakle i svećenikom, koji imaju pravo izbora, nameće i dužnost birati, jer o tom, kaki muževi dolaze u zakonodavno tjelo, ovisi i sreća i dobrobit domovine, koju nam je sam Bog naložio i zapoviedio ljubiti, a koju nam je On sam i stvorio i dao, da nam bude čuvaricom najsvetijih i najuzvišenijih ideala: vjere, crkve, obitelji i vremenitih dobara naših, a i osobne naše slobode i prava našega. Prema tomu je kod ovakovoga izbora dužan svatko, a po gotovo svećenik, kao gradjanin i osobiti čuvar ovih ideala, sudjelovati. Jer ako nitko nije ovlašten, da svojom abstinencijom bude uzrokom i povodom, te najsvetiji ovi ideali vjere, crkve i domovine dodju ne u ruke čestitih i vrstnih muževa, nego možda u ruke nevriednih i nesposobnih, te za cielo u prvom redu nije ovlašten svećenik, da bude on uzrokom, te u tako uzvišeno tjelo, kao što je zakonodavno tjelo, dodju ljudi, kojim je možda pred očima više prolazni, osobni interes, nego obće dobro vjere, crkve i domovine. Za to se upravo svakomu u savjesti i nameće dužnost birati u tako važno zakonodavno tjelo muževe, koji su najvriedniji i najsposobniji, koji će i srcem i znanjem znati braniti i zauzimati se za ove ideale.

Dakako, reći će možda tkogod: šta ja znam, tko je vriedan, a tko nije vriedan; nikomu to nije napisano na čelu.

No na ovaki izgovor odgovoriti nam je samo ovo: U ovako znamenitom momentu, kakav je ovaj, prije izbora, ili bolje da rečemo, prije glasovanja, svatko je dužan u saviesti iznajprije dobro svoju saviest izpitati, jer tu se radi ni o čem drugom, nego o dobru i o zlu; a onda, po nukanju svoje saviesti, i pod okom samoga vječnoga Sudca, pred kojim će jednom bez sumnje svatko i za svoj glas račun polagati — dužan se je ravnati i raditi.

Za to, ako svećenik, ili uobće izbornik, sumnja, te sam nije na čistu, da li kandidat ima sve one vrline, koje treba da visoko riese jednoga narodnoga zastupnika, da li kandidat možda ne teži u sabor samo zato, da udovolji svojim osobnim interesom, jer je možda u materijalnoj ili moralnoj kakvoj biedi, dužan je izbornik saviestno to ispitati, te doznav od drugoga, kakav je u istinu dotični kandidat, i prema tome se ravnati.

To su temeljne, glavne misli, ili bolje načela, kojih treba da se kod izbora zastupnika svaki svećenik u saviesti drži, ako ne će da bude u stadu svome najamnik.

Prema tome niti jedan svećenik saviestan, ake bez duše nije prešao u službu protivnika vjere i crkve i domovine, ne samo da ne smije sam glasovati za takovoga kandidata, koji bi bio protivnik vjere i crkve, a po tom i domovine, nego je u saviesti dužan, koliko je u njegovoj snazi, i koliko mu postojeći zakoni dopuštaju, sve učiniti kod izbornika stada svoga, da ovakav kandidat ne dodje u zakonodavno tielo. Jer ovakov je kandidat bez sumnje najveća nesreća, ne samo za vjeru i crkvu i domovinu, nego i u obće za državu i poredak ljudski. Za to se svakomu izborniku, i svećeniku, nameće upravo dužnost, ako se čestit kandidat sam ne javi, da takovoga čestitoga kandidata upravo sam traži, koji se osjećaje i interese njegove saviestno zastupati. Dapače, ovakovoga čestitoga kandidata, jer za cielo posvetiti se službi narodnoga zastupnika nije ugodan posao, treba upravo moliti i prositi, da primi kadidaturu, te zastupa obće dobro domovine. Glasoviti biskup francuski Guilbert, izdavši na svoj kler u svoje vrieme u oči izbora okružnicu u kojoj daje upute svome kleru, kako mu se u izborih ravnati, na jednom mjestu reče dapače, da je čestit svećenik i onda dužan glasovati, kada mu nije moguće ni čestitoga kandidata dobiti, ili skloniti, da kandidira, a kako? Da si naime svoje pravo izbora, koje mu po zakonu pripada, sačuva, on će, jer za cielo ima u župi, ili okolici njegovoj i čestitih muževa, u dogovoru s istomišljenici, ma ih i neznatan broj bio, glasovati za jednoga od tih čestitih muževa, makar i unapried znao, da je njegov glas zaludu. Takov glas, kaže biskup, nipošto nije zaludu, niti bez roda. Taki glas je dostojan i častan prosvjed protiv neistine. Susteguti se pak od glasovanja, znači upravo toliko, koliko protivnika poduprieti; jer ovakim neglasovanjem dolaze gotovo vazda protivnici do pobjede; a nije ni za dotičnoga koj se je susteguo od glasovanja častno, jer pravo i istinu svatko je, na svakom mjestu dužan u savjesti odlučno i otvoreno braniti i zastupati, kao i obratno, dužan je svojim glasom odlučno ustati protiv neistine. A to sve za to, jer dobri ili loši izbori, odnosno, dobri ili nevaljani kandidati, najveća su sreća, ili nesreća po vjeru crkvu i domovinu. Dapače, mi bismo rekli, da o dobrih izborih odnosno vriednih kandidatih upravo ovisi dobrobit vjere i crkve i naroda, kao i u obće interesi domovine, već prema tome, kakovi muževi uzmu u zakonodavnom tielu kormilo u ruke. Za to je dobro ono, rekao biskup I r e l a n d na sinodi prošle godine svećenstvu svomu, a kasnije u javnoj skupštini i ostalim katolikom, kad je naglasio, da sve, i vjera, i domovina, i kuća, i polja, i vinograd, i obitelj, i djeca, i djeca djece, i njihova sreća i nesreća, ovisi od dobrih ili zlih izbora, od dobrih ili nevaljanih zastupnika.

Ne brinimo se dakle, što protivnici vazda ističu, da za svećenstvo nije politika, da se ono ne smije u politiku miešati. Tu misao je upravo sadanji sv. Otac pada Leon XIII. kao i predšasnici njegovi ne jedanput kao neispravnu istakao i osudio. Dobrobit vjere i crkve i poredka ljudskog a upravo su u tako uzkom vezu s politikom i s izbori, kako su u uzkom vezu svjetlo i sunce, grana i stablo. Katolički biskupi vazda su ozbiljno shvatali, i shvaćaju politiku i izbore politike, te su vjernikom svojim, ponukani savješću i interesi vjere i crkve, i upute davali, kako im se vladati za vrieme izbora, i kakve muževe im je birati u zakonodavno tielo. I kad je ono prošle godine biskup pražki, a ove godine biskup olomučki na svećenstvo i stado svoje upravio jednu takvu okružnicu, dakako da je liberalno novinstvo, protivno vjeri i crkvi i dobrobiti pravoj domovine, listom ustalo protiv okružnice. No tomu se nije bilo ni čuditi, kao što to nije ni odlučnih biskupa smetalo. Tako ni nas, opetujemo, neka ne smeta, što se hoće, i

što se vazda naglasuje, da se svećenstvo ne smije baviti politikom. Na ovake prigovore ne osvrćimo se, i ne smijemo se osvrtati, jer su protucrkveni, nego, držeći se vazda strogo zakona, i upirući nepomično vazda oči u Onoga, pred kojim ćemo za svoj glas, ili neglas, račun polagati, radimo vazda po savjesti, birajmo — birajmo dobro, birajmo vriedne, birajmo vrstne muževe, koji će znati i htjeti i savjestno zastupati i vjerske i crkvene, a po tom i domovinske interese. To je politika Kristova".

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 10. novembra 1901.

Osim sjednice od ponedjeljka, o kojoj sam Vas posliednji put izvjestio, bila je ovoga tjedna još samo jedna kućna sjednica.

U njoj se je postavilo predloga i upita, a osobito marljivimi su se pokazali gospoda ministri sa odgovori na interpelacije. Najzanimiviji odgovor je onaj ministra bogoštovja i nastave na interpelacije talijanskih i svenjemačkih zastupnika glede nereda na sveučilištu u Inomostu ili Insbruku u Tirolskoj. Ministar je požalio nerede, i onda izjavio, da će vlada nastojati da se po malo otvori pravna talijanska fakulteta na tom sveučilištu. Ako to nebi bilo moguće, to jest, ako bi to djaci preprečili, **onda će se vlada inače pobrinuti, da budu talijanski djaci mogli biti podučavani u svojem jeziku.** Ove posliednje rieči tumači se tako, da će vlada, ako se stvari neumire i neuredе u Inomostu, ustrojiti u kojem gradu barem nepodpuno talijansko sveučilište. Talijani sami drže, da to može biti samo u Trstu. U tom smislu izrazuje se i profesor talijanskoga jezika na ovdješnjem sveučilištu Mussaffia. Neznamo, hoće se li izjaviti glede slovenskoga sveučilišta profesor slavistike na ovdješnjem sveučilištu Jagić. Rečeni odgovor ministrov dao je povoda, da su se još istoga dana sastali hrvatski, slovenski i takodjer srbski zastupnici, te zaključili, da će u prvoj sljedećoj sjednici postaviti prešan predlog, kojim se poziva c. kr. vlada, da podnese zakonsku osnovu za ustrojenje slovenskoga sveučilišta. U tom smislu izjavili su se ovih dana takodjer ovdješnji sveučilišni djaci, Slovenci, Hrvati i Srbi. Valja polvalno iztaknuti da su se izkazali baš kako treba. Bilo je i tučnjeva, al bez tih žalibože dan danas neide.

U sjednici razpravila se je takodjer zakonska osnova vlade kojom traži 3 milijuna kredita za podpore u nevolji u pojedinih pokrajinah.

Naš zastupnik Spinčić izkazao je tu nevolju glede seoskoga pučanstva Istre takodjer ovoga zasjedanja u parlamentu, kaošto je to i prije u raznih zgodah učinio. Reć bi, da je i tršćanska vlada uzela u obzir stanje osobito seoskoga puka, i čujemo, da će c. k. vlada u obće dati lienih svota za ublaženje nevolje našega puka u Istri. Dati će novaca poglavito za razne korisne javne radnje, osobito ceste.

Ipak nisu glasovi našega zastupnika ostali u pustinji. Prije se drom. Lapenna sada sam probio je led, te su odlučujući krugovi, bar pomalo, upoznali nevoljno stanje našega naroda.

Petak je zaključan proračunski odbor i počeo se općom razpravom, kako su to Česi želili i predložili. Budući je to jednom početi će podrobna razprava.

Sad se reč obćenito govori, da bi se do Božića moglo svršiti razpravu o proračunu, i drži, da će bit nuždan provizorij od tri mjeseca.

DOPISI.

Iz Cresa. (Odgovor na dopis iz Cresa u br. 77.) Nerado zalazim u prepirku, jer to nije moj žanat; a niti mi vrieme dopušta. Samo lelimice gosp. dopisniku sliedeće poručujem:

Nije Vam pravo gospodine, što sam odlučno ostao na obranu g. Trampuža? Niste li Vi zamolili pomoći od vlade, neka dade valjanih putujućih učitelja? Ne samo naša, nego i hrvatska vlada priznaje mu veliku sposobnost, a g. Trampuž je tako valjan da je hrvatska vlada prošlih dana poslala bila naročito svog činovnika u Krk, da prouči temeljito vladin vrt u „Kimpi", da će ona vrt u svemu jednak u Zagrebu ustrojiti.

Vladin vrt u Štivanu će i nadalje obstati, i bit će pomnožen sa većim prostorom. Onaj, koji nanj troši, će s njim i nadalje upravljat, te neće bit nikomu odgovoran.

Vlada žalibože neće umnožit putujućih učitelja, nego će se od pet primorskih učitelja stegnut na tri, ili najviše na četiri za svih pet primorskih kotara, tako da će po koji bit namješten za dva kotara.

Na ovogodišnjem cjepovnom tečaju u Krku bijahu iz Štivana: Marija Orlić, Antun Kuljanić i Filip Benvin; iz Beleja: Antun Kućić, Gašpara Mužić iz Vrane, a iz Valuna Desanti Franica. Pa iz Beloga dvie ženske i jedan muški. Od juga bili su drugi.

Zalazite više u narod, pa ćete se bolje obavjestit, je li znadu, ili neznadu naši težaci ciepit. G. 1900. ciepili su creski kopači g. Kršiću 7000 američkih loza u naše vrsti, te samo tristotina nije se bilo uhvatilo. To je uspjeh, kakovu se nebi nitko nadao! Na 10. prošloga pripoviedao mi otac obitelji, da mu sinovi tako vješto ciepaju, da im se skoro svaki ciep uhvati, bilo na suho, bilo na zeleno, a ti nisu nikada poslušali nikakvog predavanja o cjepanju!

Hvalevriedno je, da pitate, kada bijaše g. Trampuž u Štivanu zadnji put? Ove godine je bio dva puta: u srpnju i listopadu.

Neznam, šta je uvriedа. Taj pojam mi je sasvim nepoznat i neučiv.

Sretan sam, da ni je vladin vrt ništa stao, i da mu nije od vas nitko ništa dao, jer ga nemože nitko ništa dati. Ponosan sam, da je vrt od sebe. Nije se hvalio nego vi ćujete, da je moja, da je moja, već i tako dobro. Poštenje mi je ogledalo, u kojem se ja ogledam, a ne ogledalo, od kojega se ja okrećem. Neću nego naslieditи. Kroz dugi niz godina sam se živo za odgojenje mladog naraštaja u u školi, zastalno nisam za onu sićušnu nagradicu. Od očevidne propasti sam spasio školske zaklade, irojačice, svih seoskih podobćina Creske občine, u ekonomičnom času najopasnijem. Ustrajnošću sam izvojštio osnutak dvih pučkih škola sa dvimi školskimi zgradami. Proti našim laži-moćnikom zagovarao sam jezik hrvatski u školah kao nastavni, što je i vrhovno sudište u Beču dosudilo. Branio i slovom i tvorom narod od šumarskih globa na niže i više. Zagovaram kod pomorske vlade gradjenje mula, kamo sam odpremio više spisa, u tu svrhu, te će i to doći. Stao sam uz bok g. Trampuža u ustrojenju vladinog loznjaka i voćnjaka u ovoj središnoj občini, nadošla u dobar čas našemu vinogradarskomu težaku. Izposlujem od vlade svake godine po koju tisuću američkih ključica za ove seljake. Kad nebijaše državnih podpora, nastojao sam o uredjenju puteva. Uveo sam napokon i poštnu sabiralnicu, koju skoro sva naša sela uživaju. Odvraćam od izseljivanja poticuć narod na štednju i marljivost, a napose na gojenje američke loze, da će biti opet vina, zasluzbe, jaspre i kod kuće. I sada sam zaposlen, te radim za proširenje potrošne zadruge ustanovljene u Martinšćici. Čuvati je narod pijavica. Mogu mirne duše kazati, da sam uvjek išao u susret narodu svomu i mjestu, kada sam mogao. Jesam li, ili nisam za dosta uvažio naroda i svojeg rodnog mjesta, dokazuju činjenice, koje nemožete oborit. Nayeo sam samo moje javno djelovanje, od koga sam nješto izostavio, a o privatnomu mučim, jer neću, da znade nitko, niti moja lieva, šta čini desna. Na to me dužnost puti.

Jošte jednu. Ovu prepirku ja nisam počeo, počeli ste je Vi, a ja sam samo branitelj pravde i istine. D. M.

(Opazka uredničtva. Ovim dopisom zaključujemo svaku daljnu polemiku u tom predmetu.)

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Zrenjski krnjeli, da su sada puni šoldi.
Jur. Joh, je kigod pun i mizerije.
Fr. Ma dokle duraju izbori, neće bit poli— njih mizerije.
Jur. Ja, ma izbori neće vavek durat.
Fr. Ma intanto sada je dobro, a prodanci se drže one: finke dura non paura!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Položaj u carevinskom vieću nestalan je kano i marčevo vrieme. Vlada koleba se sad izmedju jedne sad izmedju druge struje. Neimajuć stalna programa ni opredieljena cilja luta amo tamo kano i brod na uzburkanom moru bez vieša zapovjednika i bez srčanih mornara. Glasalo se, da pripravljaju Česi svakojake neprilike ministru-predsjedniku, koga da moraju srušiti, jer se je posve bacio na njemačku stran. Za Česi eto Niemaca sa kiselim obrazom — neznamo dali naravskim ili umjetnim, te se i oni groze dru. Koerberu kao tobožnjem prijatelju i podupiratelju Slavena. I tako nailazi politika sadašnje vlade svuda na protivštine, jer nije iskrena, odlučna ni valjana.

O nestalnosti položaja govore i njemački listovi iz Beča. Još pred koji dan pisali su, da se je položaj razbistrio a danas govore opet o mutnom i zamršenom položaju. Odakle toli nagli oblaci na političkom obzorju Cislajtanije? Imenovanje petorice profesora za češku tehniku u Brnu proizvelo je taj nenadani zračni preokret u njemačkom taboru. Ovo imenovanje uznemirilo je u toliko sve njemačke klubove carevinskoga vieća, da se sastaše na dogovor i zaključise upitati vladu za račun zbog rečenog imenovanja. Oni hoće da doznaju od vlade, pod kojimi se uvjeti nagodila sa Česi. Do sada njim nije vlada ništa odgovorila ili bolje rekuć nije ništa na javnost doprlo.

Kao utješljiv pojav sa carevinskog vieća imademo zabilježiti sastanak svih hrvatsko-slovenskih zastupnika i njihov složni zaključak u pitanju jugoslavenskog sveučilišta. Novine pišu, da je hrvatsko-slovenski klub naložio predsjedniku dru.

PODLISTAK.

Pačuharije iz Puljštine.

Balota iz Raše neće zamiriti, da se pačam u njegove posle, ali kad on spi, dobro je da drugi čuva stražu. Nisu bogme vrimena za spati ovo! Čuja sam, da će biti opet volaciони, da će ljudi imati birati deputate za dijelu, pa valja čuti glase iz selih na Puljštini, ka su do sada imala za deputate Ribu iz Sanvinčenite i dotura Klevara (to je po našu, a po njegovu je: Cleva).

Da ih gremo pitati tu dvojicu, ča su za nas učinili i kad su mez namin bili za doznati gdi nas tiše — obrnuli bi se oni od nas i rekli: **noie konjoso.** A za istinu mi, ki nismo bili u hladu pod zvonikom sanvinčenskim ali u Poreču na junti, nismo imali sriću viditi te naše deputate, a nismo ni čuli da su kad ča za nas rekli.

A pa ni ni čudo, da je temu tako: kad vraga su Krnjeli ali Latini mislili dobro za kmeta!

Douka, tu se morade gambijati: i ko bude sloge i dobre volje, poći će na našu. Ter ča imaju Latini s nami: viš da mi negremo mutiti k njima u grad. Neka donke i oni puste nas na miru, neka nas ne straše i ne sile, da činimo ča će oni, a mi ih nemojmo slušati, nego gledajmo ča je bolje za nas sve skupa. Mi imamo naših ljudih, kmetskih sinih, ki moru biti naši deputati u dijeli, pa svaki naš pošten čovik će dati takovin svoj vot.

Ča je od Raše simo do Pimanture, to bi moralo biti sve kaj braća. Za Rakalj ni strah, jer je s Barbanom, a barbanci su odavna na dobrom glasu za vote: ni ona dva tri Krnjela u gradu ni prodanci u Punteri, ni velocipedista, ni Gašpić u Raklju neće moći smutiti složan puk barbanski.

I Vodnjanština je prava: za Loverija i Filipanu njanka se ne govori: tamo ni mista za Latine. U Marčani home još je zdrav i živ Vitorina Marin, pa će morati u kantun i Komparić i deligat Calić i drugi, ki neznaju ni križati se po talijansku a bi stili biti Talijani. Krnica je zmišana, ali je u dobrom družtvu, pa će i Buršić i Mandušić viditi da sveti Blaz vodnjanski tu ne pomore.

A će i nam se ča digniti sela oko Pule? Pravo za pravo: tu nebi smilo biti deference, jer u selin živi sami kmeti pa ča je dobro za jene, ni zlo ni za druge. Ali nužno da nebudu s nami ni Galižanci, ni Fažanci, ni Šišanci, ča nas ni deblo tri puta više nego njih.

Ma kad ćemo si ogliaviti, ljudi božji, da ča je dobro vragu ni miło Bogu, da ča je po volji latinskin šiorin, ni pravo za naše kmete? Da je poštenja, u našim selim nebi smilo biti njanka enoga vota za siorski talijanski partit, jer od luda nam ni nikad došlo niti će doći ča dobrega. Ne, ne; to negre tako, dragi moji Kavranci i Munfićani! ćeste, šterne, crikve, škole — toga obećivaju svašta Talijani, ali samo ko im gre za rukom, ne daju nikad nis, a kada daju, onder smo kmeti ki plaćamo, ne miga oni. Pitajte Valtorce, pitajte Pomerce, koliko im je došlo na dar: adicionali, adicionali, altroche čakule. A ča je s jenim, to je i s drugim: ni Pimantura, ni Šišan, ni Peroj ni nijeno selo nimu se ča veselili ni žmijali za to, da vajk drži s latinskom gospodom iz grada. Pasture, u vajk pasture!

Za danas dosta a ko se ne oglasi Balota iz Raše, ću drugi put još ča.

Ketimekapisi.

Ivčevića, da skupština vodstvu dviemi slovenskima [illegible], nebi li se sva tri kluba [illegible], kako je to sada istinita [illegible] do sporazuma doći ju [illegible] stranke [illegible] odvise razumljivo stranki i jer se između njih vodi više osobna nego li stvarna borba.

Narodno-napredna stranka u susjednoj Goričkoj proglasila je jurve svoje kandidate za izvanjske občine, gradove i trgove za predstojeće saborske izbore. Za izvanjske občine tolminskoga kotara kandidira ona Andriju Vrtovca, učitelja, posjednika i trgovca te Oskara Gabršćeka, državnoga zastupnika, posjednika itd. Za izvanjske občine goričke okolice Antuna Lokara, načelnika i posjednika te Milovila Zegu, načelnika i posjednika. Za izvanjske občine sežanskog krasa Alojzija Štrekelja, putujućeg učitelja i posjednika te dra. Dragutina Treo, odvjetnika u Gorici. Za trgovišta Bovec, Kobarid, Tolmin, Kanal i Ajdovščina dra. Hinka Tamu, odvjetnika u Gorici. U tih će izbornih kotarih postaviti svoje kandidate i narodno-katolička stranka te će opet doći do žestoke izborne borbe između sinova jednoga naroda.

Izbori za hrvatski sabor svršeni su dne 9. t. mj. Kako se je moglo predvidjati, pobjedila je na čitavoj liniji vladina stranka. Od 88 zastupnika, koje bira narod banovine u svoj sabor u Zagrebu, izabrano je 13 opozicijonalaca a 75 vladinovaca. Opozicija dolazi u novi sabor vrlo oslabljena. Ona je izgubila 7 il 8 mandata, koje njoj je otela vladina stranka. Opozicija imati će u saboru jedva toliko zastupnika, da će moći staviti interpelacije i predloge. Primorski izborni kotari, kao Bakar Delnice i Cirkvenice ostali su vjerni opoziciji, dočim je nekoč čvrsto Zagorje palo u vladino krilo. Vladini listovi slave pobjedu nad opozicijom ili bolje rekuć nad hrvatskim narodom, jer da je ta pobjeda u istinu hrvatska, nebi njoj se zaista veselili naši najljući dušmani Niemci, Madjari i Talijani. Sada, nakon poraza opozicije, nebi bilo umjestno nikakvo predbacivanje, ali zamjeriti nam neće nitko pravedan ako kažemo iskreno, da prvaci hrvatskoga naroda premalo zalaze medju narod, da ga puštaju na milost i nemilost činovničtva, koje radi bezvjestno po višem nalogu i koje nema smisla za slobodu i jedinstvo svoga naroda. Mi znamo vrlo dobro što naši pritisak odozgo, ali svjestnomu narodu neimponira.

Mjestne:

Premaknuće. Ministar bogoštovlja i nastave premaknuo je više profesora srednjih škola Primorja (njemački i talijanskih) iz VIII. plateznog razreda, u III. a medju njimi i profesora na ovošnjoj državnoj gimnaziji g. Jurja Mayra.

Danas večer biti će skupština radskoga zastupstva. Medju ostalim je na nevnom redu — jer su izbori pred rati — predlog za povišanje prinosa k ošku za bunar u Kavranu, predlog, diti Šišan vodom izkopanjem zdenca predlog o zidanju ceste i čišćenje dviju enaca u Premanturi. Budu li predzi primljeni, biti će dobra kortešacija edju našimi kmeti, a kad produju izori, neće biti ništa od svega. To ka si zapamte naši kmeti iz okolice. Na nevnom redu pod točkom 9. jest i predg za prinos k trošku od strane občine dva pomoćnika i jednoga pisara kod upnoga uruda u Puli. Znatiželjni smo, ako dolazi zastupstvo do prinosa za pira u župnom uredu? Da li je župni red tako siromašan, da nije kadar uzdrvati jednoga pisarčića ili se pako želi nati u župnom uredu pouzdanika magirata? Dalje čujemo, da se želi imati i odupirati svećenike Tirolce, koji su spodujućoj stranci ordje najmilji.

Danas jemu broja prilažemo iz ješće o glavnoj skupštini Bratovšćine rv. ljudi u Istri". Na četvrtoj strani istog nalaze se vijesti o „Izbornom gibanju" pa što osobito upozorujemo.

Uzorna talijanština može se čitati u nekoj tužbi, koju je neki „Francesco" iz puljske okolice predložio kot. sudu u Puli proti nekomu N. N. „da Šišano". Tužba glasi naime u izvoru: „Il convenuto miva debitore dell' importo di C... Non po ten do Incašare tale importo, in via ami Cevole; Perčio ačio Listanza Cevenga Consetenza de Čižo Il con vennutto N. N. vien con danato apagare All' Alfore Francesko N. Entro Giorni 8 a Scanšo delle esecuzioni l'importo di .... Coll' interese 5% percento dal giorno della pe ta zione inpoi E le spese da liquidarsi giudizialmente". .... Eto, kako se naši ljudi smiese svojom talijanštinom. To, što je taj „sior Francesko" naklobasao talijanski, mogao je i hrvatski kazati, pa se nebi bio tako osmiešio. Osim toga prodavaju se u Puli i hrvatski blanketi za tužbe, a tko jih hoće imati, neka se obrati na tiskaru J. Krmpotić i dr. na Šišanskoj cesti.

Pokrajinske:

Mjesto sudbenog kancelista u Lošinju. Kod c. kr. kotarskog suda u Malom Lošinju razpisano je mjesto c. kr. kancelista sa IX. plat. razredom. Molbe, podkrepljene potrebitim svjedočbami, treba poslati predsjedničtvu c. kr. prizivnog u Trstu do 15. decembra t. g.

Na obranu naših prava. U redovitoj sjednici odbora političkog družtva „Edinost" u Trstu od prošle subote zaključeno bijaše odaslati u pitanju hrvatskog i slovenskog sveučilišta sliedeće dvie brzojavke u Beč:

I. Njegovoj preuzvišenosti ministru nastave pl. dr. Hartelu u Beču: Političko družtvo „Edinost" za Primorje u Trstu pridružuje se podpuno zahtjevom jugoslavenske mladeži, prihvaćenim dne 8. t. mj. u Beču i u Gracu radi ustrojenja jednog jugoslavenskog sveučilišta i radi izjednačenja naukah i izpitah na sveučilištu u Zagrebu sa naukom na cislajtanskih sveučilištih; ujedno izražuje čvrstu nadu, da će Vaša preuzvišenost ovaj opravdani zahtjev na korist napredka i prosvjete ovoga mučuhinski zapostavljenog, premda uvjek državi vjernog naroda, što prije provesti.

II. Akademičko družtvo „Slovenija" u Beču: Radujemo se odlučnomu koraku slavenskih djaka u poslu jugoslavenskog sveučilišta. Vaša uzorna sloga mora imponirati našim neprijateljem i vladi. Živila jugoslavenska sveučilišna uladež. Političko družtvo „Edinost".

Dali ima pravo izbora pripadnik grada, koji imade posjeda u izvanjskoj občini. Mi smo davno o tom na čistu, da ima svaki izbornik, koji stalno prebiva u gradu i tuj plaća bilo kakav porez, izborničko pravo u gradskom izborničtvu, pa i imao u izvanjskoj občini posjeda, pa i plaćao tuj bilo kakav porez. On imade jedino u gradskom izborničtvu pravo izbora, nipošto i u izvanjskom, ili samo u ovom.

Premda je u tom pogledu zakon jasan, jer kaže, da oni, koji imadu pravo birati u gradu, nemogu birati u izvanjskih občinah — ipak imade kod nas političkih činovnika, kojim se čini da zakon nije u tom pogledu dosta jasan. § 16. izbornoga reda za Primorje u 3. alinei kaže, da oni, koji imadu pravo izbora u gradu, nesmiju birati u izborničtvu izvanjskih občinah. Takvim izbornikom nesmije se oduzeti veće pravo izbora, koje uživaju kao gradski izbornici, te ih uvrstiti u niži razred izbornika, t. j. medju izvanjske izbornike, koji biraju posredno.

Kod spomenutog § moglo bi nastati pitanje, da li se gradskim izbornikom može brojiti, i onaj porez, što ga plaćaju kao posjednici izvan grada, — nu po našem mnienju, nemože se tako porez dielit, nego ako spada gradski izbornik ili građanin po svojem porezu u I. ili II. tjelo, ili ako u III. plaća 10. for. poreza, ima se ga uvrstiti u listu gradskih izbornika; inače nikamb. Ovo sliedi također po analogiji iz onoga, što je u 4. alinei § 16. po kojem glasuje onaj, gdje stanuje, te po članku IV. zemaljskog zakona za Istru od 20. maja 1870. Z. Z. L. br. 52. dužan je svaki da glasuje u svojoj poreznoj občini.

Šior Felice Benna-ti za slobodnu mornaricu. Talijanske novine kuju u zviezde tog „spasitelja" istarskih kmeta, komu napredak našega kmeta leži na srcu, kao i tovaru batina. Nu pošto je izabran za zastupnika i da mu se ne čini krivicu prigovarajuć mu, da lovi muhe po parlamentu, moralo se je baciti u sviet „bombu", koja će ga osvjetlati pred njegovimi birači i sumišljenici.

Taj „prijatelj" hrvatskoga naroda propustovao je kvarnerske otoke — tako pišu talij. novine — da sasluša želje pobalnih stanovnika te da ih iznese pred parlamenat, koji jedva jedvice čeka, da ih čuvazi, jer drugog posla neima.

Radi toga uzdiže talij. novine svoga miljenika u deveto nebo, znajuć bo dobro, da će naskoro u parlamentu grmiti, da će se ministri i ostali zastupnici čudom čuditi, kako je taj „slobodnom voljom" naroda izabrani zastupnik „prvi" došao na to, da se te želje i zahtjeve pobere i pred parlamennt donese, a talijanske će onda novine odnosne zakone nazvati: šijor — Felice — Bennatijevi zakoni.

Ironija!

Bennati hoće da predlaže nješto, što su već sto i sto puta predlagali i zagovarali hrvatski zastupnici Dalmacije i Istre, hoće da pokaže svoju djelatnost, a kad tamo nema gradiva — pa udri po bubnju, po kom već godine i godine drugi udaraju. O blaženi Felice! Ako zbilja nema drugog gradiva i smisla da pomogne svojim biračem, onda može slobodno kazati, da nam u Istri ništa nefali, da smo svi sretni i blaženi.

Odšteta onim našim ljudem, koji su lanjske godine od bjesomučnih Engleza bili potjerani iz Afrike i morali tamo ostaviti sve ono, što si bijahu velikim trudom zaslužili, reć bi da je osjegurana. Čitaocim biti će poznato, da je zastupnik prof. Spinčić u tu svrhu kod zadnjeg zasjedanja car. vieća interpelirao i zamolio vladu, da se zauzme kod engleske vlade za te naše ljude i kako čitamo u novinah, nogodila se je austrijska vlada, sa englezkom, usljed česa se je poslednja obvezala prema prvoj na odštetu za njezine podanike od 15 hiljada lira sterlinga.

Kako vidimo, gornja interpelacija našeg zastupnike imala je uspjeha i mi se nadamo, da će svim onim našim Primorcem, koji su bili primorani zapustiti Transval, biti bar donjekle nadoknadjena ona šteta, koju su usljed tog izgona pretrpjeli.

Iz Dobrinja javljaju, da je tamo ustrojena brzojavna postaja i sa danom 10. t. mj. otvorenom proglašena. Preporuča se dakle svima, a napose iz domovine odsutnim radnikom, da u vlastitoj koristi kod sastavljanja brzojavnih viesti osobito u točnosti naslova oprezni budu. Nek nitko ne žali napisati par rieči više i osim imena i prezimena, kojih imade ovdje mnogo sličnih, navesti još otčinstvo, nadime i selo. Ovako svatko sjeguran može biti, da će brzojavka naslovljeniku bez poběžkoća uručena biti i svoj cilj postignuti.

* * *

Ovih dana bje u Dobrinju obavljen i privremeni izbor načelnika, te bje izabran g. Niko Crvić. Veselo pozdravljamo njegovo imenovanje, želeći da bude uviek odvažan u obavljanju svoje načelničke časti i postojan na braniku narodnih prava.

(Gosp. dopisnik piše nadalje i o potrobi sposobnoga tajnika za dobrinjsku občinu, što izpuščamo uvjereni, da će tamošnji rodoljubi poduzeti bez obzira na osobnosti sve što je potrebito za procvat svoga zavičaja. Op. Ured.)

Našim trgovcem sa vinom i krčmarom do znanja: Iz Pazina pišu nam, da je tamošnje „Gospodarsko družtvo" pripravno posredovati izmedju vinogradara i trgovaca sa vinom ili krčmara u poslu prodaje ili kupnje vina. U družtvenom uredu kod predsjednika g. dra. Šimuna Kurelića potražiti valja obaviesti, gdje se može dobiti dobro i nepokvareno vino za umjerene ciene.

Iz Tinjana pišu nam: Naše vino, osobito crno, sada je već okuhano i može se zatvoreno razpošiljati. Molimo Vas, da javite u „Našoj Slogi", da se mogu naša braća iz Kranjske i druguda sada slobodno obratiti u Tinjan po dobro, naravno, osobito crno vino, i to na g. župnika Edu Gržetića i načelnika g. Š. Defar-a te trgovca Ivana Defar. U Sv. Petru u Šumi isto na g. župnika Liaerata Slokovič-a, a u Kringi na občinske savjetnike Antona Moferdin pok. Marka i Šimuna Prenč Mihan-a, koji će kupovce bez dvojbe uputiti dobro i biti jim u svačem na ruku.

Iz Krbuna javljaju nam, da je tamošnje bielo i crno vino ove godine vrlo dobro i preporučaju se trgovcima iz Kranjske i iz Hrvatske. Sa postaje Cerovlje u kratak čas dodju u krbunska sela Rukki i Vlahi, gdje mogu biti u svemu pošteno upućeni.

Izbor fiducijara za občinu Humak (Umag) obaviti će se u subotu dne 16. t. mj. u selu Lovrečica ili sv. Lovreč. Izabrati imadu 5 fiducijara.

Našim izbornikom preporučamo, da sastave listu i da svi složno za nju glasuju. Izbornu će listu dobiti na občini, ako ju tamo nedadu prepisati, dobiti će ju na kapetanatu u Poreču. Iz te liste neka izvade 5 svojih poštenih kmetova i na dan izbora neka svi kao jedan muž za nje glasuju.

Godišnju glavnu skupštinu podružnice sv. Cirila i Metoda u Zrenju obdržavati će u nedjelju dne 17. t. mj. u kući g. Dinka Tončića-Cekina, selo Čabrnjica, na što upozorujemo sve članove te bližnje i dalnje prijatelje.

Iz občine Oprtalj piše nam 10. t. mj. Neznam, da li od zapovieđi ili od straha groze nam se krnjeli i prodanci, da mi ne možemo predobiti kod predstojećih izbora za zemaljski sabor kod izbora fiducijara za našu občinu. Ta prodamo blago pripovieda na puna usta, da dok je zemaljski odbor ili junta u talijanskih rukah, dotle neće naš pošteni izvanjski puk predobiti krnjela, šarenjaka, podrepnica i talijanaca. Prodanci se hvale nadalje, da imaju oni u rukah škare i sukno i da će nam krojiti po miloj volji. Mi znamo sve to, ali ako njima bude pregledala prste cesarska vlada, onda mogu biti stalni, da im prevare i sleparije neće valjati. Naši talijanaši mogu slaviti pobjede jedino tada, ako mi pusli kapetanat u Poreču raditi što i kako hoće. Inače oni su veli siromasi. Bez pomoći političke oblasti nemogu ništa. I kod zadnjih izbora fiducijara u našoj občini nebi bili nikada predobili, da im se nije iz Poreča pomoglo. Neka straše dakle slobodno, ali ujedno valja da priznadu, da im je obećana pomoć od kapetanata, jer inače je prerana njihova hvala. Ako budu oblasti htjele, da se vrši zakon, viditi ćemo kako će poći sa talijanskom pobiedom.

Hvale se nadalje prodanci, da je onih dana doznačio zemaljski odbor 700 kruna za gradnju puta iz Zrenja na sv. Stjepan. Što znači ta milost sada pred izbori, znadu i djeca. To je liepak za one ljude i bedaste naše ljude, koji misle, da nam to gospoda iz svoga žepa davaju, dočim je ono sve naša muka.

Narodnim protivnikom imala bi pomoći ovaj put i glasovita „Cassa rurale", koja da daje novce ljudem koliko koji hoće. To je moguće, ali ta „Cassa" će pitati svoje novce prije ili poslie na-

trag, a nebude li novaca, poći će posjedi ili kmetčine pod bubanj. Novac je lahko posuditi, ali je težko vratiti, a mi znamo dobro, da nam talijanska gospoda nedaju ništa badava. Gospoda zahtjevaju obično svoj kapital i debele interese, a tako će biti i sada. Nijedan pametan kmet neće im poći na vergun.

Nesreća na moru. Dne 4. t. mj. odputila se je iz riečke luke obična prevozna ladja (traget) put Omišlja na otoku Krku. Na ladji bijahu tri mornara i jedna 30-godišnja ženska, imenom Pindulić Margarita, koja je došla na Rieku po poslu. Kad je ladja dospiela naproti Martinšćici prevrnu ju iznenada vjetar. Mužkarci uhvatiše se za prevrnjenu ladju dočim je nestalo ženske. Nesretnim mornarom priskoči na pomoć parobrodić poduzetničtva lučkih radnja. Na mjestu nesreće uzalud tražiše žensku, koju nadjoše kasnije u ladji mrtvu. Ona se je sirota stisla u ladju i ondje je našla preranu smrt. Vječni njoj pokoj!

Iz drugih krajeva:

Počastna sablja. Franczezki izsluženi i odlikovani vojnici podariti će ruskomu caru Nikoli II. počastnu sablju izvanredne krasote i velike ciene na uspomenu njegovog posliednjeg boravka u Franczezkoj. Ta sablja biti će pravo remekdjelo zlatarske umjetnosti a stojati će 12.000 franaka. Posebno odaslanstvo izsluženih vojnika predati će caru Nikoli tu počastnu sablju.

Riedak stolnjak za oltar. Crkva sv. Frides-wide u Londonu dobila je na dar nedavno jedan dragocieni stolnjak za oltar, kakva neima stalno nijedna crkva na svietu. Taj je stolnjak tri metra dug a metar i 10 cm. širok; darovao ga je ovoj crkvi neki bogati župljanin. Zanimivo je na tom stolnjaku, što u njem nema ni traga platnu, nego je sav satkan od najfinijih vlasi. Ima pomiešanih crnih, bielih, plavih i smedjih vlasi, a rub sastoji od crveno-plave kose. Taj materijal je umjetnički poredan i prelieva se, osobito u svjetlu svieća, čineći originalnu i skladnu cjelinu. Izradio ga je vješt vlasuljar, koji mu je posvetio više od deset godina svog života. Dobio je kao nagradu za svoj trud 44.000 maraka.

Izgorjeli konji. Dne 3. t. mj. noćju upalio se je nedaleko karlovačkej postaje jedan željeznički vagun u kojem bijahu konji, nabavljeni od englezkih agenta za južnu Afriku. U plamenih zaglavilo je pet konja.

Ruska trgovina. O bogatoj trgovini Rusije vadimo iz Petrogradskog obrtničkog lista sliedeće podatke: Iz Rusije izvezlo se u prvoj polovici tek. godine trgovačke robe za 318,902.000 rubalja; prošle godine u istom razdoblju izvezlo se je za 285,396.000 rubalja. Ovaj prirast u izvozu odpada u prvom redu na gospodarske proizvode i na petrolej. Uvezlo se je u Rusiju tečajem prve polovice ove godine za 265,845.000 rubalja napram 280,346.000 od god. 1900.

Njemačka dovezla je svoje trgovačke robe u Rusiju u tom razdoblju za 102,230.000 rubalja, a iz Rusije izvezlo se za 86,195.000 rubalja robe. Njemačka uvaža najviše svoje trgovine u Rusiju.

Radi toga kaže spomenuti list, da se Rusija neplaši carinarskog cienika Njemačke, jer da će ona lakše naći prodaju svojim poljodjeljskim proizvodom vani, nego li Njemačka svojim obrtničkim radnjam.

Put okolo zemlje. Iz Petrograda javljaju, da će veliki knez Boris Vladimirović nastupiti polovicom ovoga mjeseca put okolo zemlje, te da će zajedno sa svojim bratom Cirilom stići u Egipat, od kuda će oba velika kneza odploviti na oklopnjači „Peresvjaet“ u Colombo. Po tom će veliki knez Boris obići Indiju, dočim će veliki knez Ciril poći na godinu dana k iztočno-azijskom brodovlju.

Silna pokvarenost u Italiji. Uz glad i nevolju, koju trpe niži slojevi pučanstva Italije, cvate u toj obećanoj zemlji u boljih krugovih najveća pokvarenost. Tamo su na dnevnom redu prevare u novčanih zavodih i dugotrajni procesi ne samo proti privatnim osobam, nego i proti činovnikom raznih strukah, koji počiniše svakojakih zloporaba. Sada javljaju iz Rima o silnih zloporabah, što ih je svojom iztragom ustanovio vladin povjerenik Sarredo, koji je bio odposlan u Napulj povodom lanjskih senzacionalnih odkrića u listu „Avanti“. Senator Sarredo podnio je vladi izvještaj, koji odkriva velike zloporabe i nepodobštine, koje su se u zadnje vieme u Napulju zbivale. Dokazao je, da je ciela magistratska uprava stajala u službi Camorre. Prijašnji gradski načelnik, vojvoda Sormonte, bio je u savezu s vodjami Camorre, sa savjetnici Casale i Aliberti. Karakteristično je, da je medju svekolikim činovničkim osobljem samo 28 činovnika, koji se predživotom bez ljage pohvaliti mogu. Pri izdavanju javnih radnja odlučivalo je mito. Tko je mogao više dati, dobio je radnju. Dva uvažavana napuljska lista, „Don Marcio“ i „Mattin“ takodjer su razkrinkana. Najsenzacionalniji i ujedno najžalostniji dio izvještaja je onaj, koji okrivljuje Matildu Serao, glasovitu spisateljicu, diku talijanske literature, da je ona učestvovala u nepodobštinah grada Napulja. Matilda Serao je naime supruga uredniku lista „Mattino“, Scarfogliu, a ujedno i glavna suradnica toga lista. Okrivljuje se, da je zlorabila novinarski položaj i ugled, te posredovala za gotov novac različitim sumnjivim osobam, namještenje u javnoj službi. To je po gotovo žalostno, kad se uvaži, da je ona svojimi romani stekla znamenit imetak.

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2¾%
„ „ „ „ 8 „ „ 3¼%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2¾%
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3%
„ „ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3¼%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2¼%
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odlei u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Stalna izložba peći i ognjišta iz majolike i porcelana najljepše izvršenih po tvorničkoj cieni, kao takodjer svakovrstnih štednjih ognjišta (Sparherde) iz prvih domaćih tvornica. Kade za kupanje iz porcelana i opeke (Quadrelli) za pozidavanje. — — — —

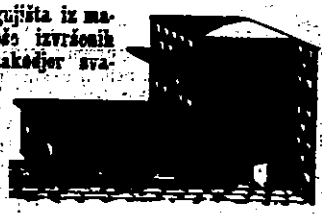

Preuzimljc svakovrstne **slike i fotografije** koje prenaša na porcelan za prigodne darove ili uspomene na grobovih.

Josip Potočnik

Via Barbacani 5 — POLA — Via Barbacani 5

skladište glinenih peći, štednjaka i kada za kupanje.

Najnoviji pokrovi za dimnike

(sistem Detz).

Najbolji, najjednostavniji i najjeftiniji usisavač dima!

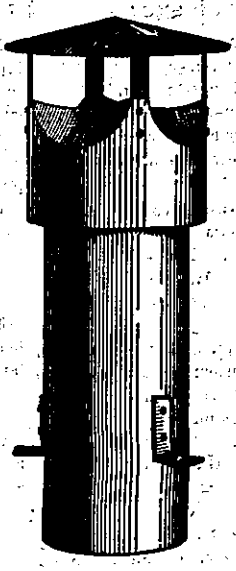

Pokrovi za dimnike Detzovog sistema upotrebljuju se najboljim uspjehom u svih veličinah za dimnike privatnih kuća, škola, bolnica, tvornica, javnih prostorija, i to:

a) kod novogradjevinah na mjesto dosadanjih pokrova, ako se želi imati dobro ognjište;

b) kod slabo priredjenih ognjišta za pospješenje propuha i zapriečenje suzbijanja dima;

c) za prozračbu i jačanje promjene zraka, odnosno kao najbolji zaklopac prozračnih priprava.

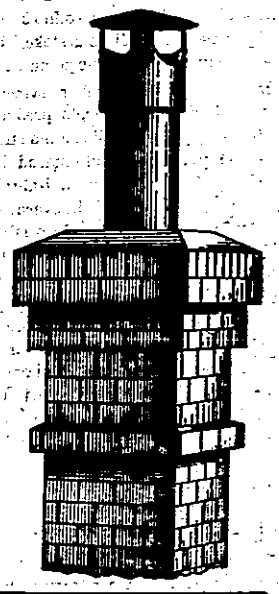

Cienike šalje bezplatno i franko isključivi graditelj ognjišta i dimnika

JOSIP POTOČNIK

POLA.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Objava!

Obični Svetomartinski sajam biti će ove godine u Hubedu u ponedjeljak po Sv. Martinu, t. j. dne 18. novembra 1901.

Pripravljen jest poseban prostor za drobno blago i živinu po propisu novog zakona.

Občinska uprava u Hubedu

dne 30. oktobra 1901.

Seoski predstojnik:

Anton Rojc.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Objed i večera

sa ½ litre vina

dobije se u restauraciji „Stadt Pola“ (u kući Čitaonice) za samih 8 kruna nedjeljno.

Prve slovenske skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Broj 90. Pula, u petak dne 15. novembra 1901. God. XXXII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, priposlani itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili polož.-nicom pok. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon listare broj 31.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani nepreuzimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu 6 K za selјake } ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i stražnje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedјelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Stanje imovine

društva „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri" u Kastvu dne 10. okt. 1901.

Tek. Rbr.	Naslov	K	p
I.	U hranilnicah, posujilnicah i štedionicah ima uloženih	11639	71
II.	U privatnih zadužnicah	7420	—
III.	U drž. obv., založnicah, dionicah i akcijah	6220	—
IV.	U zaostalih interesih i vriednosti društvenih stvari	2134	53
	Iznaša ukupna imovina „Bratovšćine"	27414	24
	Prema prollogodišnjoj ukupnoj svoti u iznosu od	27210	12
	Povećala se imovina „Bratovšćine" za	204	12

Kastav, 10. oktobra 1901.

M. Grosman,
blagajnik.

IV. Izvještaj revizijonalnog odbora.

Računanje god. 1900./or. pregledano i u redu pronadjeno. Opaža se, da je previše zaostataka na interesih, zato preporuča se sl. odboru, da tuži sve one, koji neuplaćuju interesa, jer će drugčije društvo izgubiti ne samo interese već kod mnogih i glavnicu.

Predlaže se, da se upravi društva za račune god. 1900./01. podieli absolutorij, a gosp. blagajniku izrazi zahvala u zapisnik na trudu.

Revizijonalni odbor »Bratovšćine«
u Kastvu, dne 10. oktobra 1901.

B. Dubrović v. r.,
učitelj.

Vinko Rubeša v. r., učitelj. — **Jelušić** v. r., obć. glavar.

Na predlog pregledača računa podieljen je upravi absolutorij.

Obzirom pako na preveliki iznos zaostalih interesa kod privatnika, predlaže gosp. Mirko Jelušić, a skupština prima, da se nemarne dužnike pozove još jednom na red i ako isti u danom im roku neučine svoje dužnosti, da se proti njima postupa sa svom strogošću, te da se ih izruči dr. Janežiću u Voloskom, koji neka sudbenim putem traži interese i glavnicu.

V.

Izbor upravnog odbora.

Skupština jednoglasno potvrdjuje dosadanjega predsjednika veleč. gosp. Miju Laginju, župnika-dekana u Kastvu. Istó tako birani su, dotično potvrdjuju se svi dosadašnji članovi društva, najme gg.: Vjek. Spinčić, Vinko Zamlić, Niko Butković, Miroslav Grosman, Frane Dukić i Mate Šepić.

Predsjednik zahvali se skupštinarom u ime svoje i u ime odbora na izkazanom povjerenju, te obećaje po svojih silah nastojati i u napried oko napredka »Bratovšćine«.

VI.

Izbor revizijonalnog odbora.

U revizijonalni odbor bijahu izabrani odnosno potvrdjeni dosadanji gg. članovi: Kazimir Jelušić, Vinko Rubeša i Božo Dubrović.

VII.

Različiti predlozi.

1. Odbor predlaže skupštini molbu »Djačkog pripomoćnog društva u Pazinu« za podporu. Skupština nakon odulje razprave zaključuje: »Neka se »Djačkom pripomoćnom društvu u Pazinu« dade za sada podpora u iznosu od 600 K od dospjelih kamata tomu društvu založenih glavnica, a ovlašćuje se odbor, da kasnije dade još štogod. Ako nebude drugčije moguće, makar u formi posude.

2. Gosp. Kazimir Jelušić predlaže a skupšćina prihvaća, da se odbor pobrine te »Bratovšćina« bude uknjižena na akcije »Narodnog doma« u Kastvu, kupljene od pok. Vlah, Ljud. Dukić i ostale, te da stupi u dogovor sa »Djačkim pripomoćnim društvom u Pazinu« glede odkupa dionice »Narodnog doma« od blagopokojnog biskupa A. Sterka.

3. Skupština zaključuje, da se knjige »Bratovšćine« pregledaju od posebnog odbora, naime gg. Vinka Rubeše, Mata Šepić i Nika Žić, te da one, koje pronadju shodnimi, »Bratovšćina« daruje djačkoj knjižnici gimnazije u Pazinu.

Pošto se nitko više za rieč neprijavi, zaključi predsjednik sjednicu, zahvaliv se nadošlim članovom, osobito onim, što su došli iz daljega i time pokazali zanimanje do ovog koristnog našeg društva.

Gosp. Kazimir Jelušić zahvali gosp. predsjedniku u ime skupštinara na trudu, kojega je imao sa ravnanjem skupštine.

TISKOTISKARNA I KNJIGOVEŽNICA J. KRMPOTIĆ I DRU. POLA

...latko Mandić u Trstu.

...puljski politički kotar ili za izobćine sudbenih kotara Pula, i Rovinj proglašeni bijahu: dr. l e v a, prisjednik zemaljskoga od- Poreču, i J u l i j F r a n z i n, k u Vodnjanu.

...sada zastupao je naš puk toga g. D o b l a n o v i c h, načelnik u ...nti. Njega bi imao zamjeniti F r a n ...ji ima velik upliv u onih stranah, ...od njega siromašno pučanstvo za- To je valjda i sklonulo talijansko ...družtvo na njegovu kandidaturu, ...što će reći u Istri imati kmeta u ...kah.

DOPISI.

Voloskog pišu nam: Nije valjda u kojem se nebi tužio na naše e, te bi čovjek mislio, da pretje- Nu baš obratno. Košto posvuda, ovdje imademo mi Hrvati previše remi onima, koji nas tlače i gone, gori od onih, koje podupiru. ljudi toli su obzirni, da puštaju, udje poštenje baca u blato, da se e javno i tajno na najveću sve- ječju: na njegovu čast i poštenje, su u tom pogledu toli nizki, toli i, da se čovjeka skoro smiluju. se reć bi vesele u duši, kad či- akakve paklenske navele zloglasnih a" i puštaju, da se sablazan širi kvari, mjesto, da svom strogošću postupaju, te niti na kraj pameti šljaju, da Bog ne plaća svake sua bi se ono zlo, koje se drugima moglo i njima nanesti, da onaj oga se bez svake podloge i očito nakanom drugima podmiće, da mogu oni počiniti.

ni iz daleka ne slute, koli boli čovjeka, kad mu se stanovite ke stvari javno predbacuje, a što ekli, što bi ćutili, kad bi se nje- pe i plene iznesle na prozor i kazale. Skočili bi na noge, upo- vu žestinu i strogost zakona i svu ist, da takve „neistinite" glasine a kad tamo, ne znadu ili neće, će, da se tudje poštenje baca .

Bog je velik! i mi se nadamo, da ga onoga stići zasluženа kazna, ozvat i dužan, da kao javni or- povjereno mu stado; i dok se za aničujemo samo na ovo par opa- refleksija, pridržujemo si pravo ventualno u druge kajde, pa bilo žao ili ne. Čaša je prepuna, a pi, neka si predbacuje onaj, koji trivio.

* * *

...aljski odbor poslao nam je obra- zac za preuzeće jamstva za onaj novac, koji će se posuditi za gradnju željeznice Matulje—Opatija—Lovran.

Odnosni predlog bio je na občinskoj sjednici od dne 4. t. mj. izručen posebnom odboru, koji ga ima proučiti i o njemu kod buduće sjednice izvjestiti.

oprieti zahtjevu agraraca, koji su doveli državu u neugodan i neizviestan položaj.

A kako sude kod nas o prediogu g. Luzzatti-a?

Bezuvjetni prijatelji trojnoga saveza, osobito Niemci i Talijani, zagovaraju predlog i pristali bi odmah, da se trgovački ugovori neodkažu. Ti prijatelji trojnoga ...mora ... podigne potrošak.

Ministar-predsjednik obećao je dakle zaštitu domaće trgovine i obrta, a to nemože ni jedno ni drugo postojećimi trgovačkimi ugovori. Ona mora dakle — ako želi biti dosljedna i vjerna svomu obećanju — nastojati, da odkaže postojeće ...ćeno, da se izdade proglas na birače ... i da se proglasi odmah kandidate za izvanjske občine političkih kotara Poreč i Pula. Takovimi bijahu proglašeni za porečki politički kotar, ili za sudbene kotare Poreč, Motovun i Buje odvjetnici Silvestar Venier iz Buja i Tomazo Vergottini iz Poreča.

trag, a nebude li novaca, poći će posjedi ili kmešćine pod bubanj. Novac je lahko posuditi, ali je težko vratiti, a mi znamo dobro, da nam talijanska gospoda nedaju ništa badava. Gospoda zahtjevaju obično svoj kapital i debele interese, a tako će biti i sada. Nijedan pametan kmet neće im poći na vergun.

Nesreća na moru. Dne 4. t. mj. odputila se je iz riečke luke obična prevozna ladja (traget) put Omišlja na otoku Krku. Na ladji bijahu tri mornara i jedna 30-godišnja ženska, imenom Pindulić Margarita, koja je došla na Rieku po poslu. Kad je ladja dospiela naproti Martinšćici prevrnu ju iznenada vjetar. Mužkarci uhvatiše se za prevrnjenu ladju dočim nestalo ženske. Nesretnim mornaro skoči na pomoć parobrodić poduze lučkih radnja. Na mjestu nesreće tražiše žensku, koju nadjoše kas ladji mrtvu. Ona se je sirota ladju i ondje je našla preranu smrt. njoj pokoj!

Iz drugih krajeva:

Počastna sablja. Franczezki ženi i odlikovani vojnici podariti skomu caru Nikoli II. počastnu izvanredne krasote i velike ciene n menu njegovog posliednjeg bora Francezkoj. Ta sablja biti će pravo djelo zlatarske umjetnosti a sto 12.000 franaka. Posebno odaslani služenih vojnika predati će caru N počastnu sablju.

Riedak stolnjak za oltar. sv. Frides-wide u Londonu dobil dar nedavno jedan dragocieni stol oltar, kakva neima stalno nijedn na svietu. Taj je stolnjak tri metr metar i 10 cm. širok; darovao ga crkvi neki bogati župljanin. Zani na tom stolnjaku, što u njem n traga platnu, nego je sav satkan finijih vlasi. Ima pomiešanih crnih plavih i smedjih vlasi, a rub s crveno-plave kose. Taj materijal jetnički poredan i prelieva se, os svjetlu svieća, čineći originalnu i cjelinu. Izradio ga je vješt vlasulj mu je posvetio više od deset godi života. Dobio je kao nagradu za s 44.000 maraka.

Izgorjeli konji. Dne 3. noćju upalio se je nedaleko kar postaje jedan željeznički vagun bijahu konji, nabavljeni od e agenta za južnu Afriku. U plam glavilo je pet konja.

Ruska trgovina. O bogato vini Rusije vadimo iz Petrogradsk ničkog lista sliedeće podatke: Iz izvezlo se u prvoj polovici tek trgovačke robe za 318,902.000 prošle godine u istom razdoblju i je za 285,396.000 rubalja. Ovaj u izvozu odpada u prvom redu na darske proizvode i na petrolej. U je u Rusiju tečajem prve polo godine za 265,845.000 rubalja 280,346.000 od god. 1900.

Njemačka dovezla je svoje t robe u Rusiju u tom razdo 102,230.000 rubalja, a iz Rusije se za 86,195.000 rubalja robe. N uvaža najviše svoje trgovine u R

Radi toga kuže spomenuti li Rusija neplaši carinarskog cieni mačke, jer da će ona lakše naći svojim poljodjeljskim proizvodom vi li Njemačka svojim obrtničkim i

Put okolo zemlje. Iz Pet javljaju, da će veliki knez Boris rović nastupiti polovicom ovoga put okolo zemlje, te da će zajedno sa svojim bratom Cirilom stići u Egipat, od kuda će oba velika kneza odploviti na oklopnjači „Peresvjaet" u Colombo. Po tom će veliki knez Boris obići Indiju, dočim će veliki knez Ciril poći na godinu dana k iztočno-azijskom brodovlju.

Silna pokvarenost u Italiji. Uz glad i nevolju, koju trpe niži slojevi pučanstva Italije, cvate u toj obećanoj zemlji u boljih krugovih najveća pokvarenost. Tamo su na dnevnom redu prevare u novčanih zavodih i dugotrajni procesi ne samo proti privatnim osobam, nego i proti činovnikom raznih strukah, koji počiniše svakojakih zloporaba. Sada javljaju iz Rima o silnih zloporabah, što ih je svojom iztragom ustanovio vladin povjerenik Sarredo, koji je bio odposlan u Napulj povodom lanjskih senzacionalnih otkrića u listu „Avanti". Senator Sarredo podnio je vladi izvještaj, koji otkriva velike zloporabe i nepodobštine, koje su se

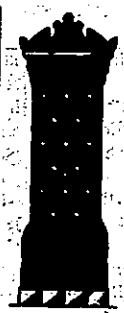

Stalna izložba peći i ognjišta iz majolike i porcelana najljepše izvršenje po tvorničkoj ciени, kao također svakovrstnih jednjih ognjišta (Sparherde) iz prvih domaćih tvornica. Kade za kupanje iz porcelana i opeke (Kuadrelli) za pozidavanje.

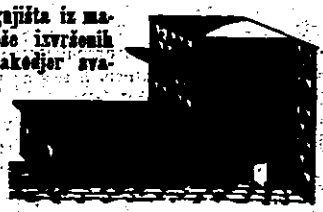

Preuzimlje svakovrstne **slike i fotografije**, koje prenaša na porcelan za prigodne darove ili uspomene na grobovih.

Josip Potočnik

tvornica sa strojevnim obratom

Izborno gibanje.

Obaviešćuju nas iz Beča, iz najpouzdanijeg izvora, da je dan strog nalog kapitanatima u Istri:

1. neka izluče iz listina za izvanjske občine sve gradske izbornike. Nesmije dakle u listini za sela biti upisan ni jedan gradjanin, sve kad bi bio i najjači posjednik u selu;

2. neka strogo paze da ne bude podkupljivanje naroda;

3. da komisari izborni moraju pozvati u izbornu dvoranu pouzdanike i one stranke, koja ne bude zastupana u komisiji;

4. da u izbornu dvoranu neće smjeti ulaziti nego sami izbornici;

5. da će imati pravo glasa svi pojedini članovi firma (zajednica obiteljskih), ako su poimence u listini navedeni i ako na svakoga odpada 10 forinti poreza ili najmanji porez zahtjevani za izbornika II. tiela kod občinskih izbora (treba paziti dakle na listine i zahtjevati, da članovi firma budu navedeni pojedince svuda ondje, gdje na svakoga pojedinoga odpada dovoljno poreza da može imati pravo glasa).

Za sve nepravde može se pritužiti pismeno ili brzojavno na namjestničtvo u Trst ili još bolje na ministarstvo unutarnjih poslova u Beču (Ministerium des Innern — Wien I. — Judenplatz 11).

Toliko radoljubim na znanje i ravnanje uz opazku, da se nesmiju zanašati na točno ispunjenje danih naloga odnosno na nepristranost vladinih organa.

* * *

U puljskom političkom kotaru birati će se:

18 birača za občinu **puljsku** u **Puli** dne 23. novembra t. g. od 8 sati prije podne do 5 sati poslie podne u prostorijama pučke škole na trgu Alighieri u Puli;

8 birača za občinu **vodnjansku** u **Filipanu** dne 22. novembra t. g. od 8 sati prije podne do 1 sat poslie podne u kući broj 8;

7 birača za občinu **barbansku** u **Barbanu** dne 21. novembra t. g. od 8 do 11 sati prije podne u občinskom uredu;

7 birača za občinu **kanfanarsku** u **Kanfanaru** dne 20. novembra od 8 do 11 sati prije podne u občinskom uredu;

6 birača za obć. **sanvičentsku** u **Sanvičentu** dne 21. novembra t. g. od 8 do 11 sati prije podne u občinskom uredu;

5 birača za občinu **baljsku** u **Balah** dne 23. novembra t. g. od 8 do 10 sati prije podne u občinskom uredu.

* * *

U **volos**kom političkom kotaru biti će izbori:

u Podgradu	14.	novembra	sa 15	fiducijara.
„ Lovranu	14.	„	„ 4	„
„ Jelšanah	16.	„	„ 8	„
„ Mošćenicah	16.	„	„ 6	„
„ Materiji	19.	„	„ 11	„
„ Voloskom	19.	„	„ 5	„
„ Kastvu	21.	„	„ 35	„
„ Veprincu	23.	„	„ 5	„

Tko imade u obće pravo izbora, dolučuju §§ 15., 15. i 18 pokr. izbornoga reda.

Pravo glasa imadu u obće svi oni, koji vrše takovo pravo u prvom i drugom tielu kod izbora u občinsko zastupstvo, ako nisu od istoga izključeni po §§ 16. pokr. izb. reda, odnosno zapriečeni. (Ženske, maloodobni itd.)

* * *

Izborni sastanak u Rovinjskom selu održavao se u nedjelju pod čestitim krovom g. Pokrajca. Bilo tu i „sniega mladih lieta" i mužkog brka i junačkog poleta, sve veliko i tvrdo kano krš. Izborni sastanak otvori sa zgodnom rieči g. E. **Jelušić**, pozdraviv prisutne, naglasiv svrhu sastanka te predstaviv oba prisutna kandidata za sve izvanjske občine puljskog kotara kako su bili imenovani na izbornom sastanku pouzdanika iz cieloga puljskoga kotara u osobama vel. g. dra. Ivana **Zuccona**, odvjetnika u Puli i g. Ivana **Peršića**, posjednika na Savičenštini te predloži, da se imenuje predsjednik sastanka. Takvim bude izabran g. **Ružić**, već davni vještak u tim poslovima.

Gosp. Ružić prima tu čast, preporuča ponajveću pozornost i daje rieč g. dru. **Zuccon**u, koji sa zamjernom riečitošću i bistrinom razlaganja, govori o predstojećim izborima. Tu se bore, veli, dvije stranke, gospodska i kopačka. Pa uz koga će narod da stane ako ne na one, koji su nikli iz njegovog krila, koji se ne srame njegovih moderna i surina, koji znadu ponajbolje njegove jade i nevolje, pa koji će ga kao brata svoga i znati zagovarati. Govori nadalje o školskim taksam te o pazinskoj prkos-gimnaziji, koju su nam Talijani o vrat privezali. Što pak da reče o onim liepim cestama, koje se sada na sve strane mjere! Bože gospodaru, imat ćemo komunikacija kao nijedna pokrajina! No šteta što će te ceste, putevi i mostovi ostati iza izbora samo na papiru. I tako uvjek: Jovo na novo. Iza mnogo zlatnih nauka zaključio: Svi se niesmo mogli naći na jednom ovdje na okupu, bilo radi ograničenosti prostora ili odaljenosti, no vi što me čuste, nosite ovaj nauk od usta do usta, od praga do praga, od sela do sela, da se u ove odlučne dane nadjemo na ukupu glasujući svi za iste narodne predloženike.

Govor kandidatov silno se dojmio slušatelja, te je za čas nastala tišina, ko da je svima dah zapeo. Iza tog dojma nasta burno klicanje.

Iza toga dao je predsjednik rieč drugomu kandidatu g. Peršiću.

Eto došao on tako — kaže — amo u narodnome suknu, jer je i on sin naroda a uzto kopačke ruke, pa znade koje ga taru nevolje i gdje mu treba pomoći. Govori o poljodelskim prilikima te sramotnoj trgovini talijanske gospode prigodom ovogodišnja berbe, kadno su od seljaka kupovali grožđje po 2, ćak i po 1 novčić kilogram, hotjevši ih time materijalno pokopati. Onda ih natezali za vrat a sad će oko njih tetošiti. Nu vidi se gdje je vjera gdje li nevjera. Govornik govori o svim gospodarskim granama te iznaša gdje bi i kako bi se imalo seljaka pomoći, da poljodjelstvo i stačarstvo pridigne. Govori na narodnu ruku čisto i bistro, da ga i najneukiji može razumjeti. I ovomu govorniku burno povljadjivali, jer je govorio iz duše a u dušu.

Jer se nije više nitko za rieč oglasio, predsjednik zahvaljuje se kandidatima na dobroti što su med nje došli, da ih gledaju okom u oko i čuju njihove zlata vriedne nauku i opomene. Preporučuje narodu slogu i jedinstvo, jer bez ovog nikud nikamo, te zaključuje sastanak.

Iza toga ostalo sve na okupu, da se medjusobno pogovore o dnevnim pitanjima i na čas pozabavi. Nu naskoro odbi i šesta, pa se trebalo dieliti i otići na kolodvor. Mladji svjet izprati svoje gostove, pa kad jur zazviždao stroj a kola se zavrtila, čulo se klicanje: sretan put i dobar svima uspjeh!

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Broj 90. Pula, u petak dne 15. novembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiču se tiskanja i računanja se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poloznicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a neoprankirani nepreimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stoji se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Odkaz trgovačkih ugovora.

Polovicom prošloga mjeseca priobćio i obrazložio je u trščanskom listu „Il Piccolo" bivši talijanski ministar i strukovnjak u narodno-gospodarskih poslovih Luigi Luzzatti predlog, da se mučke produlje trgovački ugovori izmedju Italije i Austro-Ugarske, Njemačke i Švicarske, koji iztiču koncem godine 1903. Taj predlog pobudio je veliko iznenadjenje, jer je predlog potekao od muža vrlo vješta trgovačkim poslovom i jer je poznato, da je on u tiesnom savezu sa talijanskimi vladajućimi krugovi. Luzzati obrazlaže svoj predlog time, da za obnovu postojećih trgovačkih ugovora nije nijedna država pripravna, da treba čekati na dogodjaje, koji će se u pojedinih državah medjutim razviti i da je najbolje za sada postojeće ugovore mučke produljiti.

U Njemačkoj da odvisi sve o tomu, kako će biti prihvaćeni carinski cienici. Tamo će se voditi dosta dugo žestoka borba izmedju poljodjelske i obrtničke stranke. O konačnom uredjenju toga pitanja odvisi, hoće li i kakove ugovore moći druge države s njom sklopiti. Tuj treba dakle čekati. Pošto se je pokazalo — kaže pisac — da su ugovori izmedju Austro-Ugarske i Italije, prvoj koristniji (!!), to će i tuj praviti talijanski trgovci kod obnove ugovora svakojake neprilike.

Konačno nesmije smetnuti s uma razvoj stvari u Americi nakon promjene na predsjedničkoj stolici. Osim toga nisu još ne unutarnja pitanja gospodarska u pojedinih državah riešena. Najbolje je dakle čekati i pripravljati se, da se uzdrži mirni razvitak europske trgovine — kao i do sada. . . . .

To su glavne misli g. Luzzatti-n, koji je pomogao sklopiti trgovački ugovor sa Njemačkom i koji ima glavnu zaslugu, da su postignuti povoljniji trgovački odnošaji izmedju Italije i Francezke.

Vladini krugovi Italije zadovoljni su sa predlogom toga strukovnjaka, dočim su nasuprot u Njemačkoj koli vladini, toli trgovački krugovi zbog njega vrlo uznemireni.

Tamo ustaše prvi takozvani agrarni klubovi proti predlogu iztičuć, da je obrtnička ili industrijalna stranka protivna novomu njemačkomu carinskomu cieniku, a tim i proti obnovi trgovačkih ugovora. Oni zahtjevaju, da se odkažu trgovački ugovori još prije razprave i prihvata carinskih cienika.

Protivna stranka, bojeći se trgovačkog rata — osobito sa Austrijom — traži, da se neodkažu trgovački ugovori, dok nisu osigurani novi i zato da se mora vlada oprieti zahtjevu agraraca, koji su doveli državu u neugodan i neizviestan položaj.

A kako sude kod nas o predlogu g. Luzzatti-a?

Bezuvjetni prijatelji trojnoga saveza, osobito Niemci i Talijani, zagovaraju predlog i pristali bi odmah, da se trgovački ugovori neodkažu. Ti prijatelji trojnoga saveza znadu vrlo dobro, da trgovački odnošaji uplivaju i na političke odnošaje jedne države napram drugoj. Njim je više stalo do svojih političkih, nego li do narodno-gospodarskih probitaka ukupne monarhije. Niemci, napose radikalnijeg značaja, nemare dodje li monarhija i u lošiji narodno-gospodarski odnošaj napram Njemačkoj, samo da netrpe pri tom njihove političke osnove. Oni bi žrtvovali materijalno blagostanje državljana na korist Njemačke samo da smo s njom što tiesnijim vezom spojeni. Isto tako, ako ne još i gore, sude austrijski Talijani, napose ovi našeg Primorja. I njim su narodno-političke težnje prečije nego li trgovačko-gospodarski probitci stanovničtva Austro-Ugarske. Poznata je činjenica, da su oni u saborih, u skupštinah, sastancih itd. prvobitno zagovarali nesretnu vinsku klauzulu. Oni su za nju i danas, ali se toga javno neufaju kazati.

Ostali narodi Austro-Ugarske, osobito oni vinorodnih pokrajinah, jedva čekaju, da se odkažu trgovački ugovori, napose onaj sa Italijom. Razloge tomu netreba nam tekar spominjati, jer su svakomu od nas dobro poznati i jer je bilo o tomu u više navrata govora i u našem listu.

Zastupnici vinorodnih pokrajinah, koje su najviše oštećene postojećim trgovačkim ugovorom sa Italijom, ustali su koli u javnih glasilih toli u carevinskom vieću proti predlogu g. Luzzatti-a, t. j. proti tomu, da se neodkažu trgovački ugovori sa Njemačkom i Italijom. Cesarska vlada nije mogla ostati gluha napram vapaju većine svojih državljanah za promienom sadašnjeg nepovoljnog gospodarskog i trgovačkog stanja.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 17. pr. mj. osvrnuo se je ministar-predsjednik dr. Koerber i na predlog g. Luzzatti-a, odnosno na upit naših zastupnika: kakav li kani vlada zauzeti položaj napram tomu predlogu. Ministar je odgovorio u glavnom, da je vlada za politiku trgovačkih ugovora, ali za takovu, u kojoj se i naše probitke uvažuje. Inače bismo se morali ograničiti na našu kuću, te pobrinuti se za to, da bude valjano zaštićena, što mi možemo možda laglje učiniti nego li mnoge druge države. Ako bi se svestrano napustila politika trgovačkih ugovora, morali bismo i mi slieditи taj primjer. Nu ja vidim u suglasju sa ministrom financija u utanačenju novih ugovora spas iz težkog položaja, koji se od dulje vremena opaža, osobito u utanačenju trgovačkog ugovora sa Njemačkom. Istina je, da pojavi zadnjeg vremena vrlo otežčavaju takav posao. Osvrćuć se na potrebe domaćeg obrta — reče ministar — da će vlada kod predstojećih dogovora u prvom redu misliti na zaštitu domaćeg proizvoda. Vlada mora obrt i trgovinu tako zaštititi, da podigne potrošak.

Ministar-predsjednik obećao je dakle zaštitu domaće trgovine i obrta, a to nemože ni jedno ni drugo postojećimi trgovačkimi ugovori. Ona mora dakle — ako želi biti dosljedna i vjerna svomu obećanju — nastojati, da odkaže postojeće ugovore i da sklopi povoljnije nego li su sadašnji.

Prividan strah prijatelja trojnoga saveza, da bi mogli odkazom trgovačkih ugovora obladniti prijateljski odnošaji izmedju triju država, nije ničim opravdan. Ta i sam ministar-predsjednik priznaje, da ćemo mi laglje zaštititi svoju kuću nego li mnoge druge države.

Ako je istina, da se sklapaju često politički savezi radi narodno-gospodarskih probitaka pojedinih naroda, da su dapače više puta ti probitci glavni temelj političkim savezom — tada neima naša monarhija nikakva interesa, da obnovi političke sveze, koje upravo upropašćuju materijalno veći dio njezinih naroda.

Izborno gibanje.

U puljskom političkom kotaru birati će se:

18 birača za občinu puljsku u Puli dne 23. novembra t. g. od 8 sati prije podne do 5 sati poslie podne u prostorijama pučke škole na trgu Alighieri u Puli;

8 birača za občinu vodnjansku u Filipanu dne 22. novembra t. g. od 8 sati prije podne do 1 sat poslie podne u kući broj 8;

7 birača za občinu barbansku u Barbanu dne 21. novembra t. g. od 8 do 11 sati prije podne u občinskom uredu;

7 birača za občinu kanfanarsku u Kanfanaru dne 20. novembra od 8 do 11 sati prije podne u občinskom uredu;

6 birača za obć. sanvičentsku u Sanvičentu dne 21. novembra t. g. od 8 do 11 sati prije podne u občinskom uredu;

4 birača za občinu baljsku u Balah dne 23. novembra t. g. od 8 do 10 sati prije podne u občinskom uredu.

* * *

Iz Lovrana nam brzojavljaju, da su tamo izabrana 4 fiduciara, koji će glasovati za naše zastupnike.

Iz Podgrada dolazi viest, da je tamo izabrano jednoglasno 15 naših fiduciara. K izboru pristupilo je mnogo izbornika.

* * *

Izbori fiducijara za občinu Labin obaviti će se dne 20. t. mj. u dvorani palače rudarskog družtva u Vines-u. Toga dana izabrati će se za onu občinu 18 fiducijara.

* * *

Na sastanku odbora talijanskoga političkoga družtva za Istru bijaše zaključeno, da se izdade proglas na birače Istre i da se proglasi odmah kandidate za izvanjske občine političkih kotara Poreč i Pula. Takovimi bijahu proglašeni za porečki politički kotar, ili za sudbene kotare Poreč, Motovun i Buje odvjetnici Silvestar Venier iz Buja i Tomazo Vergottini iz Poreča.

Za puljski politički kotar ili za izvanjske občine sudbenih kotara Pula, Vodnjan i Rovinj proglašeni bijahu: dr. Ivan Cleva, prisjednik zemaljskoga odbora u Poreču, i Julij Franzin, posjednik u Vodnjanu.

Do sada zastupao je naš puk toga kotara g. Doblanovich, načelnik u Svetvičenti. Njega bi imao zamjeniti Franzin, koji ima velik upliv u onih stranah, jer je kod njega siromašno pučanstvo zaduženo. To je valjda i sklonulo talijansko političko družtvo na njegovu kandidaturu, znajuć, što će reći u Istri imati kmeta u svojih šakah.

DOPISI.

Iz Voloskog pišu nam: Nije valjda dopisa, u kojem se nebi tužio na naše poglavare, te bi čovjek mislio, da pretjerujem. Nu baš obratno. Košto posvuda, tako i ovdje imademo mi Hrvati previše obzira prema onima, koji nas tlače i gone, koji su gori od onih, koje podupiru.

Ti ljudi toli su obzirni, da puštaju, da se tudje poštenje baca u blato, da se navaljuje javno i tajno na najveću svetinju čovječju: na njegovu čast i poštenje, a sami su u tom pogledu toli nizki, toli sirotinjski, da se čovjeka skoro smiluju.

Oni se reć bi vesele u duši, kad čitaju kojekakve paklenske navele zloglasnih „individua" i puštaju, da se sablazan širi a narod kvari, mjesto, da svom strogošću zakona postupaju, te niti na kraj pameti ne pomišljaju, da Bog ne plaća svake subote i da bi se ono zlo, koje se drugima nanaša, moglo i njima nanesti, da onaj grieh, koga se bez svake podloge i očito sa zlom nakanom drugima podmiče, da taj grieh mogu oni počiniti.

Oni ni iz daleka ne slute, koli boli poštenog čovjeka, kad mu se stanovite bogumrzke stvari javno predbacuje, a što bi oni rekli, što bi čutili, kad bi se njihove krpe i plene iznesle na prozor i javno pokazale. Skočili bi na noge, upotriebili svu žestinu i strogost zakona i svu svoju vlast, da takve „neistinite" glasine ušutkaju, a kad tamo, ne znadu ili neće, da zaprieče, da se tudje poštenje baca pod noge.

Nu Bog je velik! i mi se nadamo, da će svakoga onoga stići zaslužena kazna, koji je pozvat i dužan, da kao javni organ štiti povjereno mu stado; i dok se za sada ograničujemo samo na ovo par opazaka i refleksija, pridržujemo si pravo udariti eventualno u druge kajde, pa bilo to komu žao ili ne. Časa je prepuna, a ako prekipi, neka si predbacuje onaj, koji je to sakrivio.

* * *

Zemaljski odbor poslao nam je obrazac za preuzeće jamstva za onaj novac, koji će se posuditi za graduju željeznice Matulje—Opatija—Lovran.

Odnosni predlog bio je na občinskoj sjednici od dne 4. t. mj. izručen posebnom odboru, koji ga ima proučiti i o njemu kod buduće sjednice izvjestiti.

— Medju ostalim točkama bio je na dnevnom redu i proračun za buduću godinu. Potrošak za obje porezne občine jest razmjerno velik, nu sav će biti pokriven redovitim dosadašnjim dohodcima, što nam najbolje dokazuje, kako liepo naša občina napreduje pod sadašnjom upravom, koja je u ovo trogodište vrlo mnogo toga učinila za občinu, a da se uza sve to nameti nisu povisili.

* * *

Dne 19. t. mj. birati će se ovdje 5 fiducijara za izbor zastupnika za istarski sabor.

Talijani već ruju davno, nebi li pomoću zavedenih Niemaca pobjedili, nu mi se nadamo u naše svjestne birače i u poštene Niemce, koji su ipak uvidjeli, da su Hrvati tu od prije i da žele tuj ostati i unapried, da će dakle svi složno birati hrvatske predloženike.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Rovinježi da se hvale, da je sva Kanfanaršćina njiha, zač da su našim kmetom plaćali grozje na pezu od zlata.

Jur. Da bi tako sve njiho šlo pod bubanj na pezu od zlata, kako su oni letos plaćali siromahu grozje.

Fr. Ma te oni svejeno peljat Kanfanarce na spažiće kako i nemo blago na balotacioni.

Jur. Aj po moju grišnu, neće nego tovare.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Pitanje talijanskoga te slovenskoga sveučilišta i pitanje o valjanosti izpita hrvatskog sveučilišta u ovoj poli monarhije zadaje vladi dosta brige. Jedva je bilo nekako umirila Talijan, eto Hrvata i Slovenaca, koji tkaže svoje sveučilište. Ovim pridružili se i Česi, koji traže sveučilište za Moravsku. Dogoditi će se po svoj prilici, da neće dobiti ni Talijani ni Hrvato-Slovenci ništa a Čehom će dati vlada tehniku u Brnu, koju njim je već Badeni bio obećao. Jugoslavenski djaci iz Graca poslali su u Beč deputaciju, koja je izručila spomenicu našim zastupnikom za ustrojenje slovenskog sveučilišta u Ljubljani, i molbu češkomu i poljskomu klubu, da bi u parlamentu poduprli zahtjev južnih Slavena za ustrojenje sveučilišta u Ljubljani. Naši zastupnici, i to dr. Ivčević, dr. Ferjančić i dr. Ploj postavili su utorak u parlamentu prešan predlog, da se ustroji u Ljubljani slovensko sveučilište. Na taj predlog vratiti ćemo se jošte.

U češkoj tehnici u Pragu sastala su se sva slavensko-akademička družtva da demonstriraju za češko sveučilište u Brnu i za slovensko u Ljubljani. Rektor tehnike obećao je djakom — kojih bijaše na okupu do 3000 — da će njihovu molbu i zaključak poslati napried i toplo preporučiti.

— Kano obično stavili su se nekoji poljski listovi u pitanju talijanskoga sveučilišta na stranu Talijana, te zagovaraju toplo ustrojenje talijanskog sveučilišta u Trstu. Ti listovi nevide na našem jugu ništa drugo nego talijanski narod i talijansku kulturu, kojoj da je neobhodno potrebito sveučilište za dalnji njezin razvoj. Ni pol mike, kad bi se ti listovi bar riečju zauzeli za naša narodna prava i za naše težnje, medju koje spada i ustrojenje slovenskog sveučilišta u Ljubljani. Ne, oni nepoznaju nas ni naših potreba ili misle, da smo tuj za to, da služimo i robujemo Talijanom, kao što služe njim na sjeveru Rusini.

U Dalmaciji izdao je odbor čiste stranke prava proglas na svoje istomišljenike, u kojem ih pozivlju, da rade složno kod predstojećih zemaljskih izbora u smislu programa stranke. Kako stvari danas stoje, neće po svoj prilici ta stranka proturati nijednog svog zastupnika u sabor. Budu li nasuprot izmedju stranke prava i narodne stranke postavljeni sporazumno kandidati, prepriečiti će ulaz u sabor pokojem narodnom protivniku.

U hrvatski sabor u Zagrebu izabrano je u svemu 75 pristaša vladine stranke, 13 zastupnika združene opozicije i 2 zastupnika čiste stranke prava. Dva zastupnika vladine stranke imadu po dva mandata te će se oni morati odreći po jednomu mandatu. Na ta mjesta biti će naknadno bez dvojbe izabrani vladini kandidati. O izborih u Hrvatskoj pune su domaće i mnoge izvanjske novine. Domaće nemogu svega priobćiti, što se je dogodilo prigodom tih izbora, ali za to imade izvanjskih listova, koji predstavljaju te izbore u pravoj slici.

Opozicijonalni zastupnici na hrvatskom saboru u Zagrebu jesu sljedeći: U Zagrebu III. kotaru preč. gosp. kanonik Cvjetko Rubetić. U Vojniću dr. Božo Vinković. U Karlovcu dr. Ivan Banjavčić. U V. Gorici dr. Aleksandar Brešćenski. U Klanjcu dr. Marijan Derenčin. U sv. Ivanu Zelini dr. Mile Starčević. U Samoboru Milan pl. Kiepach. U Križu dr. Josip Frank. U Sisku Grga Tuškan. U Bakru Erazmo Barčić. U Selcima dr. Bogoslav Mažuranić. U Pregradi dr. Franjo Vrbanić. U Delnicama dr. August Harambašić.

Crna Gora. Rimski listovi, pišu, da su tamo stigli odaslanici crnogorskog kneza Nikole, i to nadbiskup barski Šiine Milinović i upravitelj ministarstva pravosudja dr. Lujo Vojnović. Oni da su poslani u Rim, da tamo viećaju sa sv. Stolicom glede zavoda sv. Jeronima i glede poznatog papinskog breve-a, kojim bijaše taj zavod proglašen hrvatskim zavodom. Odaslanici donesaše papi Lavu XIII. vlastoručno kneževo pismo i povrh toga obrazložiti će stanovište Crne Gore u poslu sv. Jeronima. Talijanski se listovi srde, što je knez Nikola poslao svoje odaslanike sv. Stolici i što će s njom ugovarati o zavodu, mjesto sa talijanskom vladom, koja, da je jedina zvana, da rieši to pitanje na temelju talijanskih zakona.

Rusija. Dne 10. t. mj. primio car Nikola u Skiernievicah deputaciju iz ruske Poljske, koja je sastojala od 30 članova, većinom odličnih Poljaka. Knez Radzivil izrekao je govor u carevo zdravlje, na što je car srdačno odgovorio. Poslije posjeta prisustvovali su članovi deputacije sjajnoj predstavi u kazalištu. Neprijatelji Rusije i Poljaka tvrde, da taj posjet neima političkog značaja.

Mjestne:

Občinske stvari. Tri su večera da naši oci domovine viećaju kako bi usrećili puljsko gradjanstvo i gradu lice preobrazili velikimi javnimi radnjami. Namjeravaju da poplоče nebrojene ceste; da sazidaju moderni pokriti trg sa mesarnicama i ribarnicom na trgu „Verdi" — sadašnjemu zemljištu Opašić, da podignu još dvie tvornice za potalijančenje djece, to jest još dvie pučke škole, ženski licej i mnogo drugih lipih stvari.

Za sve to se hoće vele mnogo novca, a kad ga nema treba posuditi. Za pokriti sve troškove za projektirane javne gradnje, naša občina namjerava se i opet zadužiti za 1.200.000 K (slovom jedan milijun i dviesto tisuća).

Tako će dug puljske občine narasti na preko 3 milijuna. Za podmirenje kamata na taj novi dug htjeti će se do 60 hiljada kruna godišnjih. Gospoda izvitelji občinskoga financijalnoga odbora osiguravaju, da taj novi teret neće pučanstvo osjetiti i da neće trebovati novih nameta. Moguće da će uvesti štednju u upravi. I već su dobro počeli da štede, kako nas poučava fakt, da su načelniku (i raznim činovnicima) povećali plaću. Da, gospodin dr. Rizzi, odvjetnik, posjednik, zastupnik u saboru i carevinskom vieću dobivat će od občine od sada unapried 6000 (šesttisuća) kruna na godinu, jer ih je do sada dobivao samo 4800, što je bilo zbilja premalo za tolikoga gospodina. Naravno, da tako neće pučanstvo osjetiti breme novoga duga.

Pokrajinske:

Premještenja i imenovanja. C. kr. ministar pravosudja premjestio je sudbene pristave g. Karla Bisiaka iz Poreča u Buzet, g. dra. Edmonda Zumin-a iz Buzeta u Kopar i g. dra. Rudolfa Perndannera iz Podgrada u Goricu. — Imenovao je sudbenimi pristavi prislušnike gg. Adolfa Bresniga za Gradišku i dr. Oskara Turecka za Poreč.

Gospodjica Josipa Gržinić, učiteljica u Roču, položila je ovih dana u Gorici najboljim uspjehom ispit sposobnosti s l o v e n s k i m, t a l i j a n s k i m te n j e m a č k i m nastavnim jezikom.

Felice Bennati biračem Istre. U talijanskih novinah čitamo, da je i z p u k n u o proglas na birače Istre šijor Felice Bennati i da se u tom proglasu hvali, da je počela stvar talijanska u Istri dobro napredovati tekar tada, kada je saborska većina odlučno okrenula ledja koli slavenskoj manjini koli cesarskoj vladi. Tim načinom učvrstila si je saborska većina svoj položaj, koji je postao nedotakljivim. Na tom putu morati će dalje i buduća saborska većina. Ona će suprotstaviti i proti vladi i proti manjim moć i jakost, koju crpi iz svog sretnog položaja.

Zatim pripovieda šijor Felice, da se je ustrojio središnji izborni odbor, koji će rukovoditi izbore te pozivlje sve birače, da složno glasuju za kandidate, koje će im taj odbor predložiti.

Šijor Felice preporuča dakle svojim i u budućem saboru odlučnost i bezobzirnost napram saborskoj manjini i cesarskoj vladi.

Budući zastupnici saborske manjine, zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre neće se stalno preplašiti preuranjene grožnje šijor Felice-ta, kao što se nisu ni dosadašnji bojali biesnila talijanske gospode u istarskom saboru.

Dapače, preuranjena grožnja g. Bennati-a mogla bi po kojeg bivšeg zastupnika manjine privesti do osvjedočenja, da valja izbijati klin s klinom i da nisu rukavice za družbu, u kojoj fukara pašuje.

U ostalom nama je vrlo žao, da je šijor Felice, c. kr. zastupnik V. kurije, onako nezahvalan napram c. kr. vladi.

Odbor političkoga družtva „Edinost". Na posliednjoj skupštini političkoga družtva „Edinost" bijahu izabrani u novi odbor sliedeći članovi: M. Mandić predsjednik. Odbornici: dr. G. Gregorin, dr. O. Rybař, dr. F. Černe, A. Bogdanović, dr. J. Abram, dr. E. Slavik, M. Cotić, M. Kamušćić, A. Černe i St. Godina.

U prvoj odborovoj sjednici prošle subote konstituirao se je novoizabrani odbor ovako: I. podpredsjednik dr. Gregorin; II. podpredsjednik dr. Rybař; tajnik dr. Černe i blagajnik Bogdanović.

Zastupstvo občine Grožnjan proti hrvatskoj školi u Šterni. Občinsko zastupstvo slavnoga Grožnjana izjavilo se u posliednjoj sjednici jednoglasno proti ustrojenju hrvatske pučke škole u Šterni. Kod rasprave o tom predmetu, da bijahu najzeliji protivnici hrvatske škole Mate Sunčić i Ivan Persico iz Šterne, koji da su toplo zagovarali ustrojenje talijanske škole. Vjerujemo rado, da su oni proti hrvatskoj školi, jer inače nebi sjedili ni ti ministri u zastupstvu sl. Grožnjana, ali je drugo pisanje: kako misli, što želi i pita ostali puk Šterne. Ogromna većina toga puka moli i zahtjeva ustrojenje hrvatske pučke škole, o kojoj nebi imali odlučivati zastupnici slavnoga Grožnjana.

Iz Zrenja nam pišu da je tamo glavni agitator, uz domaće propale krnjele učitelj „Legine" škole. On radi živo za talijansku stranku neplaćeć se nikoga, jer znade, da će si tim steći još većih zasluga kod talijanaške gospode.

Tamo je politička oblast sporazumno sa občinom odlučila dva dana za izbor fiducijara premda se ima birati samo 4. Izbor je dapače urečen na sam blagdan Blažene D. Marije od zdravlja koga časti sav tamošnji puk. Mi se nadamo, da se taj dan neće birati, da će se birati samo jedan dan i to ne u Zrenju, koji nije sjedište onog izbornog okružja, jer se nalazi Zrenj na skrajnoj periferiji toga okružja.

Zemaljski mjeraiel Istre — na cestah! Iz Buzeta piše nam prijatelj: Ovih dana bio je ovdje naš čovjek iz boljunke občine, koji je pripoviedao, da je bio na Pazu savjetnik gradjevnog odsjeka zemaljskoga odbora u Poreču Poscher i njegov pristav Marsich, te da su tamo izradili nacrt za vodovodni vodnjak.

To mjerenje i crtanje zemaljskih inžinira u vrieme izbora vrlo nam je sumnjivim. Kroz godine i godine mole naše občine za mjernike il za podpore za gradnju cesta, vodnjaka, mostova itd., nu živa duša se neoglasi dok nepredstoje kakvi izbori. Naši občinari u Danah mole mjernice već preko pol godine, da bi im tko iz Poreča došao izpraviti nacrt vodovoda, ali uzprkoj tvrdom obećanju i usuporzaključku zemaljskog odbora nitko se nemiče. A znate li zašto se nitko nemiče? Za to jer u Danah neimaju šta da traže porečka gospoda. Tamo neima ni prodanaca ni šarenjaka, koji bi se dali od porečkih talijanaša podkupiti ili na zlo nagovoriti. Radi toga nemare za njih u Poreču i oni će još dugo čekati prije nego li im sl. zemaljski odbor iz Poreča pošalje toli težko očekivanog mjernika. On šatje sada svoje mjernike i činovnike tamo, gdje bi se dalo uloviti koju ludu ribicu na talijansku udicu!

Iz Lovrana pišu nam prvih dana tek. mj.: Pred nekoliko dana čitali smo u dičnoj „Našoj Slogi", kako veprimački „suci" a na čelu im njihov načelnik barataju sa občinskim novcem, kako postupaju sa hrvatskim jezikom i sa onima, koji s njima u isti rog ne tule. Nu i naši „kunžiljeri" i njihov „puro sangue" Gelletich (čitaj Jeletić) mogli bi njima podati ruke. Oni su tako daleko pošli u svojoj mržnji proti Hrvatom, da su ne samo zaboravili, da su i oni jednom sisali hrvatsko mlieko i da ih je majka u zibki hrvatskim jezikom nagovarala, hrvatskim ih jezikom učila, već hoće, da unište sve ono, što hrvatskim duhom diše i hoće, da izvanjskom svietu prikažu Lovran kao čisto talijansko gnjezdo, u kojem se nikada ni rieči hrvatske ne čuje. Na čast im bilo! Tako ne čine ni divljaci u Africi, a kamo li civilizirani Europljani, koji se hvastaju, da pripadaju narodu sa dvetisućgodišnj. a kulturom.

Občina lovranska izdala je izvješće o školah ili bolje reć o tal. školi u Lovranu, jer u tom izvještaju nije niti spomenuta hrvatska škola niti njeni učitelji.

To je ne samo bezobraznost već i nezakonitost, jer akčtak je ta za Talijane i Hrvate, koji isto plaćaju poreze i občinske namete, pa ako se ima izdati kakov školsko izvješće, ima se izdati o svih u občini obstojećih školah. Občinska dobra su skupna i občinski novci valja da uživaju svi občinari bez razlike narodnosti te imamo uslied toga i mi Hrvati podpuno pravo, da se i naše hrvatske škole uvrsti u izvješća, koja moramo i mi plaćati. Glasovita lozinka „osare tutto“ presla je, kako nam nazočni slučaj potvrđuje i našim kalabrezima u krv, nu mi se nadamo, da im neće svaka tako proći, jer Bog neplaća svake subote, a pravo i istina mora jednom pobjediti.

Iz Mošćenica plšu nam početkom tek. mj. Mnogo koji držao je naše ponosne Mošćenice već izgubljenim za hrvatsku narodnu stvar a nas Mošćeničane možebiti već i za prodance poput Rukavčana; nu tomu nije tako. Ima kod nas još dosti hrvatske svjesti, a ako nismo svagda činili svoju rodoljubnu dužnost, nije to krivnja naša, već onih, koji nad nama vedre i oblače i djelomice onih, kojih je sveta dužnost, da se za nas zauzimlju, da nas bude i podučavaju, a toga nisu vazda učinili.

Ledina ovdje nije tvrda, ali ju valja ipak obradjivati, ako se hoće, da nosi plodova, a bude li se zanemarivala, ona će podivljati i mjesto plodova rasti će po njoj trnje i kopriva.

Pred njekoliko mjeseca otvorili smo ovdje našu čitaonicu i svima je poznato, kakvo je onomad oduševljenje vladalo medju nama i našim gostovima. A bilo je i potrebno, da se otvori družtvo, koje će biti naše stjecalište, gdje ćemo se sakupljivati i vjećati o našim potrebšima i o načinu, kako da odbacimo i uzdržimo navale naših protivnika na našu občinu i našu narodnost.

Otvorenje čitaonice nije ostalo osamljeno; ono je nosilo plodova, što nam opet dokazuje, da gdje ima smisla i volje za rad, da imade i napredka.

Na 27. prošloga mjeseca konstituirala se u našim ubavim Mošćenicama, ženska podružnica sv. Cirila i Metoda, u koju se je već do sada upisao liep broj članica, a nadamo se, da će se u nju upisati sve poštene i rodoljubne Mošćeničanke, te će tako naša podružnica moći hodati bok o bok njenim posestrimam u Liburniji i drugud.

Kako vidite, gosp. uredniče, mi se mičemo. Sada se opet bližaju izbori. Mi u Mošćenicah neimamo toliko naše gospode, kako primjerice njima obiluje ostala Liburnija, nu mi ćemo svi svoju svetu dužnost učiniti i od sebe odbaciti onu sramotu, koju na nas baciše dušmani prigodom izbora za petu kuriju, a dobro bi bilo, da nas u našem rodoljubnom radu podpomagnu i naši prijatelji iz obližnjih občina, jer neprijatelj već tajno ruje, ne bi li im pošlo za rukom i ovaj put predobiti za se našu mošćeničku tvrdjavu.

Prigodom izbora u petu kuriju izjavio se je bio jedan naš rodoljub izvan Mošćenica na upit, kako stojimo u Mošćenicama: „eh, tamo dobro; rekao mi je taj i taj (pripadnik talijanske stranke) da oni neće postavljati protukandidata“, a kad tamo talijanaška lista pobjedila neznatnom većinom — jer se dosta nepripravismo.

Nu ovaj put nadamo se, da će si svjestni Mošćeničani osvjetliti lice, jer kako gori rekosmo, narodna svjest nije utrnula, ona jedino tu i tamo spava te se je začela buditi, a nastojati ćemo, da se posvema probudi. U to ime: Bog pomozi!

Iz drugih krajeva.

Za djačko podporno družtvo u Pazinu. Prigodom proslave 302-godišnjice dolazka na Rieku poznatog dobrotvora hrvatske mladeži g. Gjure Ružića, veleobrtnika na Rieci, sakupljeno bijaše za njegovim **gostoljubivim** stolom za djačko podporno družtvo ili za siromašne djake hrvatske gimnazije u Pazinu 60 kruna. Živili darovatelji!

Za hrvatske sveučilište. Pitanje talijanskoga sveučilišta, izazvalo je pitanje slovenskoga sveučilišta u Ljubljani i pitanje o polazku hrvatske mladeži one pole monarhije sveučilišta Franc Josipa I. u Zagrebu.

O opravdanom zahtjevu braće Slovenaca, da im se ustroji slovensko sveučilište u Ljubljani, govorimo danas na drugom mjestu.

Ovdje hoćemo da kažemo što je poduzela naša sveučilišna mladež u Beču i u Gracu u svrhu, da se otvore vrata hrvatskog sveučilišta u Zagrebu i našim mladićem iz Istre, Dalmacije i slovenskih zemalja.

Po sadašnjem ustrojstvu hrvatskog sveučilišta u Zagrebu mogu mladići naši iz ove pole monarhije tamo slušati samo pravne znanosti i to samo prve dvie godine t. j. dok polože I. državni izpit. Dalnji izpiti koli na pravničkoj, toli na filozofskoj fakulteti nevriede u našoj poli monarhije. Mladići naši koji polože tamo sve pravničke izpite ili izpit profesora, nemogu dobiti kod nas službe. Jednomu dielu hrvatskoga naroda zatvoreno je dakle hrvatsko sveučilište.

Naši državni zastupnici pitali su toliko puta cesarsku vladu, da se izpiti, položeni na hrvatskom sveučilištu, izjednače sa izpiti, polozenimi na sveučilištih u ovoj poli monarhije. Svi predlozi, spomenice, i molbe u tom pogledu ostaše do sada bezuspješne. Onomadne zagovarao je to pitanje i naš zastupnik iz Dalmacije g. Biankini u govoru kod razprave prvog čitanja državnog proračuna. Dok nebude povoljno riešeno to pitanje naša mladež nemože se okoristiti hrvatskim sveučilištom u Zagrebu te se mora i nadalje po njemačkih sveučilistih mučiti tudjim jezikom.

Sada je uzela to pitanje i sama naša mladež u Beču i Gracu u svoje ruke. Ona traži od ministra bogoštovlja i nastave, da se hrvatsko sveučilište izjednači sveučilistvu u Cislajtaniji. U tom pogledu učinila je potrebite korake kod odnosnih rektora i kod državnih zastupnikah nju valja da u tom pomogne sav naš narod.

Radi toga pozivljemo sve hrvatsko-slovenske občine, sva družtva, korporacije i pojednice, da se brzojavno obrate *odmah na ministra bogoštovlja i nastave njeg. preuzv. g. dra. pl. Hartela u Beču zahtjevajuć, da se našim mladićem iz ove pole monarhije otvore vrata hrvatskog sveučilišta u Zagrebu.*

Tako rade talijanske občine družtva, korporacije i pojednici iz južnog Tirola, Dalmacije, Istre, Trsta i Goričke. Povedimo se i mi za njima. Tucimo željezo dok je vruće, ali odmah i bezodvlačno — jer tko kuca, tomu se otvara, tko pita, tomu se daje.

Slovensko družtvo sv. Mohora. Naša braća Slovenci imadu mnogo razgranjeno književno družtvo sv. Mohora — poput našega družtva sv. Jeronima — sa sjedištem u Cjelovcu osnovali su tadašnji lavantski knez biskup Antun Martin Slomšek i profesor Andrija Einspieler družtvo sv. Mohora u Cjelovcu, kojemu je svrha, da širi medju slovenskim narodom dobre knjige religioznog, poučnog i zabavnog sadržaja. G. 1860. pretvoreno je to družtvo u religiozo-crkveno družtvo, kojemu je tečajem godina vrlo porastao broj članova. — Danas broji družtvo sv. Mohora 76.110 članova, od kojih odpada na Goricu 8599, na Krku (Koruška) 6208, na Lavant (Maribor) 23.771, na Ljubljanu 29.587, na Trst 4041, na Sekavsku 598, na Ugarsku 351, na Zagreb 479, na Senj 206, na Piran 136, na Djakovo 65, na Bosnu 226, na Udinu 185, na razna mjesta 541, na Ameriku 908, a na Afriku i Aziju 209. Svaki družtveni član dobiva za godišnji prinos od 2 krune šest liepo opremljenih knjiga. Ove godine razdielit će se medju članove svega 456.660 družtvenih knjiga.

Za slovenske sveučilište. Dne 8. t. mj. prije podne priredili su slovenski djaci bečkog sveučilišta demonstraciju u prilog osnutka sveučilišta u Ljubljani. U tu svrhu zamolili su već prije nekoliko dana rektora, da im dozvoli obdržavati skupštinu u jednoj dvorani, no ovoj želji nije rektor udovoljio s uzroka, da bi se mogle dogoditi protu-demonstracije sa strane sveučilištaraca drugih narodnosti. Istodobno predali su jugoslavenski djaci rektoru memorandum, kojim prosvjeduju protiv zahtjeva Talijana, da se ustroji sveučilište u Trstu. U memorandumu se navodi, kako Talijani prisvajaju Primorje kao svoju zemlju uzprkos tome, što se posljednjim popisom pučanstva izpostavilo, da ondje živi samo 600.000 Talijana, a preko jedan milijun Slovenaca i Hrvata. I ova činjenica opravdava zahtjev slovenskih sveučilištara, da se ustroji u Ljubljani slovensko sveučilište. Deputacija se nakon toga zaputi u aulu, da ondje pročita memorandum. Ali su njemački djaci čitanje spriečili, te slovenske i hrvatske djake iz aule potisnuli. Ovi podjoše tada kličući „živio“ u budjejovačku pivanu, gdje je jedan djak držao govor i priobćio, da je memorandum poslan svim austrijskim sveučilištima i da su se zastupnici slavenskog središta izjavili pripravnimi, zastupati želje jugoslavenskih djaka u sabboru.

Činjenica, da su njemački djaci zapriečili talijanska predavanja profesora Menestrine, samo je pospješila pitanje osnutka staroga zahtjeva austrijskih Talijana, osnutak talij. sveučilišta u Trstu. S ovim zahtjevom šačice Talijana vlada kao da ozbiljno računa, dok se na Slovence, kojih je mnogo više ni ne osvrće. Ne samo da ne misli na slovensko sveučilište, nego ni na slovenska predavanja u postojećim sveučilištima. To je dalo povoda slovenskim djacima u Beču, da i oni svoj glas dignu. Austrija dakle ima novo pitanje na dnevnom redu koje je ministar nastave svojim odgovorom na interpelaciju tal. zastupnika samo zaostrio.

Dan prije se obdržavala zajednička konferencija zastupnika Slovenaca, Hrvata i Srba, u kojoj su obzirom na govor ministra nastave o tal. sveučilištu zaključili iznieti prešni predlog, da se osnuje slovensko sveučilište. Taj su predlog podpisali svi poljski i češki zastupnici, a glasi: Vlada se poziva, da se ozbilno pobrine za osnutak sveučilišta za južne Slavene.

Iz blažene zemlje gdje bleda i nevolja caruje. Poznata je stvar, da je na otoku Sardiniji, koji spada Italiji, ili zemlji od 2000godišnje kulture, razbojništvo u modi kano u kakvoj poludivljoj pokrajini Azije. Što su ovih dana učinili „nadbarbari“ na Balkanu amerikanskoj misijonarki Ellen Stone, o čemu vas sviet govor, jer za Balkan neobična stvar, to je kod kulturnih Talijana, nadasve u Sardiniji, svakidanji kruh. Ovih su dana razbojnici na tom talijanskom otoku u mjestu S. Concas u pol biela dana napadnuli poštanska kola, koja su nosila poštu i znatnu svotu novaca. Unutri su se nalazile dvije gospodje; u kola su pratila dva karabiniera. Za prolazka kroz jedan samotni put, obkoljen pustim šumami i hridinami, navale brojni razbojnici, oboružani puškami i bodeži, i saspu čitavu kišu puščanih taneta. Nastane krvava bitka, u kojoj je ubijena jedna od dviju gospodja putnica, Marija Andjela Mele, i jedan karabinier, pogodjen u prsa, drugi karabinier, premda ranjen i on, hrabro se držao. Razbojnici se na to razbjegoše, i ne odnesoše pliena. Kočijašu podje za rukom izmaknuti, odnesavši sobom poštanski novac. Druga gospodja ostade zdrava. Mrtvi i ranjeni bjehu odneseni u mjesto Orani, gdje je i drugi karabinier umro, čim su prispjeli. Na mjestu navale našlo se krabulja, komadića patrona i jedan kaput. Od razbojnika nije se našlo nijednog ranjenika, jer oni da pomete trag, običavaju odnesti sobom i ranje i mrtve. Ali po obilnoj krvi na zemlji zaključuje se, da je koji od njih težko ranjen. Razbojnici su nosili odiela kao stanovnici mjesta Orani, te su prema tamo i pobjegli. Za njimi su u potrazi mnogobrojni karabinieri.

Velikodušan dar ruske kneginje. Kneginja Urusof, supruga ruskoga poslanika kneza Urusova u Parizu, odredila je, da se godišnji dohodci njezinog ogromnog imetka podiele godimice bolnicam Kieva i drugim dobrotvornim zavodom. Ti godišnji dohodci iznašaju preko 215.000 rubalja ili okolo 800.000 kruna.

Visoka starost. U engleskom mjestu Richmondu (grofovija Surrey) preminula je 31. oktobra t. g. gospodja Jelisava Hamburg, poznata dobrotvorka sirotinje, u dobi od 108 godina i 144 dana. Ona se je rodila u Londonu dne 9. junija god. 1793. Još do pred koju godinu čitala je i pisala ta gospodja.

Sve rodoljube ujudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Poli toliko izvan iste.

Oglas.

Dne 27. i 28. novembra t. g. prirediti će u Pazinu podpisano „Gospodarstvo družtvo“ javni pokus istarskih vina, koji će biti prvi svoje vrsti u ovoj pokrajini.

1. Na pokus mogu donieti vino vinogradari istarski kao producenti, zatim vinarske zadruge obstojeće u ovoj pokrajini. Trgovci kao takovi su izključeni. Preporuča so pako, da prisustvuju pokusu. Izložiti mogu se stara i nova vina.

2. Svaki izložitelj ima donieti vino u 3 bocama (jednake dvojne butiljke od ¾ lit.) od svake pojedine vrsti, bar 3 dana prije pokusa. Staklenice se ne vraćaju.

3. Na nepoznate izložitelje neće se imati obzira. Predsjedničtvo družtva može odkloniti izložitelje, a da nije dužno opravdati se.

4. Od nečlanova „Gospodarskog družtva“ pazinskog može zahtjevati malenu odštetu za pokriće troškova.

Dnevni red pokusa:

Dne 28. na 1½ sata po podne otvorenje po predsjedniku. Zatim slieditи će gospodarstveni sastanak i pokus vina.

Dne 28. na 9 sati prije podne poučno predavanje o vinogradarstvu, zatim pokus vina. Za podne na 3 sata podieliti će se diplomu ili nagradu u novcu izložiteljimh najboljih vina. Zaključak pokusa po predsjedniku.

Izkaz svijuh izložitelja, u kojem će biti označena količina i ciena vina, biti će svakomu na uvid poslje zaključka.

Gospodarsko družtvo.

PAZIN, dne 14. novembra 1901.

Predsjednik:

Dr. Kurelić.

Među ostalim točkama bio je na dnevnom redu i proračun za buduću godinu. Potrošak za obje porezne občine jest razmjerno velik, nu sav će biti pokriven redovitim dosadašnjim doklcima, što nam najbolje dokazuje, kako lieno naša občina napreduje pod sadašnjom upravom, koja je u ovo trogodište vrlo mnogo toga učinila za občinu, a da se uza sve to nameti nisu povisili.

* * *

Dne 19. t. mj. birati će se ovdje 5 fiducijara za izbor zastupnika za istarski sabor.

Talijani već ruju davno, nebi li pomoću zavedenih Niemaca pobjedili, nu mi se nadamo u naše svjestne birače i u poštene Niemce, koji su ipak uvidjeli, da su Hrvati tu od prije i da žele tuj ostati i unapried, da će dakle svi složno birati hrvatske predloženike.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Rovinježi da se hvale, da je sva Kanfanaršćina njiha, zač da su našim kmetom plaćali grozje na pezu od zlata.

Jur. Da bi tako sve njiho šlo pod bubanj na pezu od zlata, kako su oni letos plaćali siromahu grozje.

Fr. Ma te oni svejeno peljat Kanfanarce na spažiće kako i nemo blago na balotacioni.

Jur. Aj po moju grišnu, neće nego tovare.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Pitanje talijanskoga te slovenskoga sveučilišta i pitanje o valjanosti izpita hrvatskog sveučilišta u ovoj poli monarhije zadaje vladi dosta brige. Jedva je bilo nekako umirila Talijan, eto Hrvata i Slovenaca, koji ukaže svoje sveučilište. Ovim pridružili se i Česi, koji traže sveučilište za Moravsku. Dogoditi će se po svoj prilici, da neće dobiti ni Talijani ni Hrvato-Slovenci ništa a Čehom će dati vlada tehniku u Brnu, koju njim je već Badeni bio obećao. Jugoslavenski djaci iz Graca poslali su u Beč deputaciju, koja je izručila spomenicu našim zastupnikom za ustrojenje slovenskog sveučilišta u Ljubljani, i molbu češkomu i poljskomu klubu, da bi u parlamentu poduprli zahtjev južnih Slavena za ustrojenje sveučilišta u Ljubljani. Naši zastupnici, i to dr. Ivčević, dr. Ferjančić i dr. Ploj postavili su utorak u parlamentu prešan predlog, da se ustroji u Ljubljani slovensko sveučilište. Na taj predlog vratiti ćemo se jošte.

U češkoj tehnici u Pragu sastala su se sva slavensko-akademička družtva da demonstriraju za česko sveučilište u Brnu i za slovensko u Ljubljani. Rektor tehnike obećao je djakom — kojih bijaše na okupu do 3000 — da će njihovu molbu i zaključak poslati napried i toplo preporučiti.

Kano obično stavili su se nekoji poljski listovi u pitanju talijanskoga sveučilišta na stranu Talijana, te zagovaraju toplo ustrojenje talijanskog sveučilišta u Trstu. Ti listovi novide na našem jugu ništa drugo nego talijanski narod i talijansku kulturu, kojoj da je neobhodno potrebito sveučilište za dalnji njezin razvoj. Ni pol mike, kad bi se ti listovi barem zauzeli za naša narodna prava i za naše težnje, među koje spada i ustrojenje slovenskog sveučilišta u Ljubljani. Ne, oni nepoznaju nas ni naših potreba ili misle, da smo tuj za to, da služimo i robujemo Talijanom, kao što služe njim na sjeveru Rusini.

U Dalmaciji izdao je odbor čiste stranke prava proglas na svoje istomišljenike, u kojem ih pozivlju, da rade složno kod predstojećih zemaljskih izbora u smislu programa stranke. Kako stvari danas stoje, neće po svoj prilici ta stranka proturati nijednog svog zastupnika u sabor. Budu li nasuprot izmedju stranke prava i narodne stranke postavljeni sporazumno kandidati, prepriečiti će ulaz u sabor pokojem narodnom protivniku.

U hrvatski sabor u Zagrebu izabrano je u svemu 75 pristaša vladine stranke, 13 zastupnika združene opozicije i 2 zastupnika čiste stranke prava. Dva zastupnika vladine stranke imadu po dva mandata te će se oni morati odreći po jednomu mandatu. Na ta mjesta biti će naknadno bez dvojbe izabrani vladini kandidati. O izborih u Hrvatskoj pune su domaće i mnoge izvanjske novine. Domaće nemogu svega priobćiti, što se je dogodilo prigodom tih izbora, ali za to imade izvanjskih listova, koji predstavljaju te izbore u pravoj slici.

Opozicijonalni zastupnici na hrvatskom saboru u Zagrebu jesu sljedeći: U Zagrebu III. kotaru preč. gosp. kanonik Cvjetko Rubetić. U Vojniću dr. Božo Vinković. U Karlovcu dr. Ivan Banjavčić. U V. Gorici dr. Aleksandar Brešćenski. U Klanjcu dr. Marijan Derenčin. U sv. Ivanu Zelini dr. Mile Starčević. U Samoboru Milan pl. Kiepach. U Križu dr. Josip Frank. U Sisku Grga Tuškan. U Bakru Erazmo Barčić. U Selcima dr. Bogoslav Mažuranić. U Pregradi dr. Franjo Vrbanić. U Delnicama dr. August Harambašić.

Crna Gora. Rimski listovi, pišu, da su tamo stigli odaslanici crnogorskog kneza Nikole, i to nadbiskup barski Šime Milinović i upravitelj ministarstva pravosudja dr. Lujo Vojnović. Oni da su poslani u Rim, da tamo viećaju sa sv. Stolicom glede zavoda sv. Jeronima i glede poznatog papinskog breve-a, kojim bijaše taj zavod proglašen hrvatskim zavodom. Odaslanici donesaše papi Lavu XIII. vlastoručno kneževo pismo i povrh toga obrazložiti će stanovište Crne Gore u poslu sv. Jeronima. Talijanski se listovi srde, što je knez Nikola poslao svoje odaslanike sv. Stolici i što će s njom ugovarati o zavodu, mjesto sa talijanskom vladom, koja, da je jedina zvana, da rieši to pitanje na temelju talijanskih zakona.

Rusija. Dne 10. t. mj. primio car Nikola u Skiernievicah deputaciju iz ruske Poljske, koja je sastojala od 30 članova, većinom odličnih Poljaka. Knez Radzivil izrekao je govor u carevo zdravlje, na što je car srdačno odgovorio. Poslije posjeta prisustvovali su članovi deputacije sjajnoj predstavi u kazalištu. Neprijatelji Rusije i Poljaka tvrde, da taj posjet neima političkog značaja.

Mjestne:

Občinske stvari. Tri su večera da naši otci domovine viećaju kako bi usrećili puljsko gradjanstvo i gradu lice preobrazili velikimi javnimi radnjami. Namjeravaju da poplоče nebrojene ceste; da sazidaju moderni pokriti trg sa mesarnicama i ribarnicom na trgu „Verdi" — sadašnjemu zemljištu Opašić, da podignu još dvie tvornice za potalijančenje djece, to jest još dvie pučke škole, ženski licej i mnogo drugih lipih stvari.

Za sve to se hoće vile mnogo novca, a kad ga nema treba posuditi. Za pokriti sve troškove za projektirane javne gradje, naša občina namjerava se i opet zadužiti za 1.200.000 K (slovom jedan miljun i dviesto tisuća).

Tako će dug puljske občine narasti na preko 3 milijuna. Za podmirenje kamata na taj novi dug htjeti će se do 60 hiljada kruna godišnjih. Gospoda svietitelji občinskoga financijalnoga odbora osiguravaju, da taj novi teret neće pučanstvo osjetiti i da neće trebovati novih nameta. Moguće da će uvesti štednju u upravi. I već su dobro počeli da štede, kako nas poučava fakt, da su načelniku (i raznim činovnicima) povećali plaću. Da, gospodin dr. Rizzi, odvjetnik, posjednik, zastupnik u saboru i carevinskom vieću dobivat će od občine od sada unapried 6000 (šesttisuća) kruna na godinu, jer ih je do sada dobivao samo 4800, što je bilo zbilja premalo za tolikoga gospodina. Naravno, da tako neće pučanstvo osjetiti breme novoga duga.

Pokrajinske:

Premještenja i imenovanja. C. kr. ministar pravosudja premjestio je sudbene pristave g. Karla Bisiaka iz Poreča u Buzet, g. dra. Edmonda Zumin-a iz Buzeta u Kopar i g. dra. Rudolfa Perndannera iz Podgrada u Goricu. — Imenovao je sudbenimi pristavi prislušnike gg. Adolfa Bresniga za Gradišku i dr. Oskara Turecka za Poreč.

Gospodjica Josipa Gržinić, učiteljica u Roču, položila je ovih dana u Gorici najboljim uspjehom ispit sposobnosti s l o v e n s k i m, t a l i j a n s k i m te n j e m a č k i m nastavnim jezikom.

Felice Bennati biračem Istre. U talijanskih novinah čitamo, da je i z p u k n u o proglas na birače Istre šijor Felice Bennati i da se u tom proglasu hvali, da je počela stvar talijanska u Istri dobro napredovati tekar ńada, kada je saborska većina odlučno okrenula ledja koli slavenskoj manjini koli cesarskoj vladi. Tim načinom učvrstila si je saborska većina svoj položaj, koji je postao nedotakljivim. Na tom putu morati će dalje i buduća saborska većina. Ona će suprotstaviti i proti vladi i proti manjim moć i jakost, koju crpi iz svog sretnog položaja.

Zatim pripovieda šijor Felice, da se je ustrojio središnji izborni odbor, koji će rukovoditi izbore te pozivlje sve birače, da složno glasuju za kandidate, koje će im taj odbor predložiti.

Šijor Felice preporuča dakle svojim i u budućem saboru odlučnost i bezobzirnost napram saborskoj manjini i cesarskoj vladi.

Budući zastupnici saborske manjine, zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre neće se stalno preplašiti preuranjene grožnje šijor Felice-ta, kao što se nisu ni dosadašnji bojali biesnila talijanske gospode u istarskom saboru.

Dapače, preuranjena grožnja g. Bennati-a mogla bi po kojeg bivšeg zastupnika manjine privesti do osvjedočenja, da valja izbijati klin s klinom i da nisu rukavice za družbu, u kojoj fukara pašuje.

U ostalom nama je vrlo žao, da je šijor Felice, c. kr. zastupnik V. kurije, onako nezahvalan napram c. kr. vladi.

Odbor političkoga družtva „Edinost". Na posliednjoj skupštini političkoga družtva „Edinost" bijahu izabrani u novi odbor sliedeći članovi: M. Mandić predsjednik. Odbornici: dr. G. Gregorin, dr. O. Rybař, dr. F. Černe, A. Bogdanović, dr. J. Abram, dr. E. Slavik, M. Cotić, M. Kamušćić, A. Černe i St. Godina.

U prvoj odborovoj sjednici prošle subote konštituirao se je novoizabrani odbor ovako: I. podpredsjednik dr. Gregorin; II. podpredsjednik dr. Rybař; tajnik dr. Černe i blagajnik Bogdanović.

Zastupstvo občine Grožnjan proti hrvatskoj školi u Šterni. Občinsko zastupstvo slavnoga Grožnjana izjavilo se u posliednjoj sjednici jednoglasno proti ustrojenju hrvatske pučke škole u Šterni. Kod razprave o tom predmetu, da bijahu najzešći protivnici hrvatske škole Mate Samich i Ivan Persico iz Šterne, koji da su toplo zagovarali ustrojenje talijanske škole. Vjerujemo rado, da su oni proti hrvatskoj školi, jer inače nebi sjedili ni ti ministri u zastupstvu sl. Grožnjana, ali je drugo pisanje: kako misli, što želi i pita ostali puk Šterne. Ogromna većina toga puka moli i zahtjeva ustrojenje hrvatske pučke škole, o kojoj nebi imali odlučivati zastupnici slavnoga Grožnjana.

Iz Zrenja nam pišu da je tamo glavni agitator, uz domaće propale krnjele učitelj „Legine" škole. On radi živo za talijansku stranku, neplašeć se nikoga, jer znade, da će si tim steći još većih zasluga kod talijanaške gospode.

Tamo je politička oblast sporazumno sa občinom odlučila dva dana za izbor fiducijara premda se ima birati samo 4. Izbor je dapače urečen na sam blagdan Blažene D. Marije od zdravlja koga časti sav tamošnji puk. Mi se nadamo, da se taj dan neće birati, da će se birati samo jedan dan i to ne u Zrenju, koji nije sjedište onog izbornog okružja, jer se nalazi Zrenj na skrajnoj periferiji toga okružja.

Zemaljski mjernici Istre — na cestah! Iz Buzeta piše nam prijatelj: Ovih dana bio je ovdje naš čovjek iz boljunke občine, koji je pripoviedao, da je bio na Pazu savjetnik gradjevnog odsjeka zemaljskoga odbora u Poreču Poscher i njegov pristav Marsich, te da su tamo izradili nacrt za vodovodni vodnjak.

To mjerenje i crtanje zemaljskih inžinira u vrieme izbora vrlo nam je sumnjivim. Kroz godine i godine mole naše občine za mjernike il za podpore za gradnju cesta, vodnjaka, mostova itd., nu živa duša se neoglasi dok nepredstoje kakvi izbori. Naši občinari u Danah mole mjernice već preko pol godine, da bi im tko iz Poreča došao izpraviti nacrt vodovoda, ali uzprkoj tvrdom obećanju i uzpor zaključku zemaljskog odbora nitko se nemiče. A znate li zašto se nitko nemiče? Za to jer u Danah neimaju šta da traže porečka gospoda. Tamo neima ni prodanaca ni šarenjaka, koji bi se dali od porečkih talijanaša podkupiti ili na zlo nagovoriti. Radi toga nemare za njih u Poreču i oni će još dugo čekati prije nego li im sl. zemaljski odbor iz Poreča pošalje toli težko očekivanog mjernika. On šatje sada svoje mjernike i činovnike tamo, gdje bi se dalo uloviti koju ludu ribicu na talijansku udicu!

Iz Lovrana pišu nam prvih dana tek. mj.: Pred nekoliko dana čitali smo u dičnoj „Našoj Slogi", kako veprimački „suci" a na čelu im njihov načelnik barataju sa občinskim novcem, kako postupaju sa hrvatskim jezikom i sa onima, koji s njima u isti rog ne tule. Nu i naši „kunšiljeri" i njihov „puro sangue" Geletich (čitaj Jeletić) mogli bi njima podati ruke. Oni su tako daleko pošli u svojoj mržnji proti Hrvatom, da su ne samo zaboravili, da su i oni jednom sisali hrvatsko mlieko i da ih je majka u zibki hrvatskim jezikom negovarala, hrvatskim ih jezikom učila, već hoće, da unište sve ono, što hrvatskim duhom diše i hoće, da izvanjskom svietu prikažu Lovran kao čisto talijansko gnjezdo, u kojem se nikada ni rieči hrvatske ne čuje. Na čast im bilo! Tako ne čine ni divljaci u Africi, a kamo li civilizirani Europljani, koji se hvastaju, da pripadaju narodu sa dvetisućgodišnjom kulturom.

Občina lovranska izdala je izvješće o školah ili bolje rekuć o tal. školi u Lovranu, jer u tom izvještaju nije niti spomenuta hrvatska škola niti njeni učitelji.

To je ne samo bezobraznost već i nezakonitost, jer občina je ta za Talijane i Hrvate, koji isto plaćaju poreze i občinske namete, pa ako se ima izdati kakov školsko izvješće, ima se izdati o svih u občini obstojećih školah. Občinska dobra se skupna i občinski novci valja da uživaju s v i občinari bez razlike narodnosti te imamo usljed toga i mi Hrvati podpuno pravo, da se i naše hrvatske škole uvrsti u izvješća, koja moramo i mi plaćati. Glasovita lozinka „osare tutto“ presla je, kako nam nazočni slučaj potvrdjuje i našim kalabrezima u krv, nu mi se nadamo, da im neće svaka tako proći, jer Bog neplaća svake subote, a pravo i istina mora jednom pobjediti.

Iz Mošćenica pišu nam početkom tek. mj. Mnogo koji držao je naše ponosne Mošćenice već izgubljenim za hrvatsku narodnu stvar a nas Mošćeničane možebiti već i za prodance poput Rukavčana; nu tomu nije tako. Ima kod nas još dosti hrvatske svjesti, a ako nismo svagda činili svoju rodoljubnu dužnost, nije to krivnja naša, već onih, koji nad nama vedre i oblače i djelomice onih, kojih je sveta dužnost, da se za nas zauzimlju, da nas bude i podučavaju, a toga nisu vazda učinili.

Ledina ovdje nije tvrda, ali ju valja ipak obradjivati, ako se hoće, da nosi plodova, a bude li se zanemarivala, ona će podivljati i mjesto plodova rasti će po njoj trnje i kopriva.

Pred njekoliko mjeseca otvorili smo ovdje našu čitaonicu i svima je poznato, kakvo je onomad oduševljenje vladalo medju nama i našim gostovima. A bilo je i potrebno, da se otvori družtvo, koje će biti naše stjecalište, gdje ćemo se sakupljivati i vjećati o našim potrebima i o načinu, kako da odbacimo i uzdržimo navale naših protivnika na našu občinu i našu narodnost.

Otvorenje čitaonice nije ostalo osamljeno; ono je nosilo plodova, što nam opet dokazuje, da gdje ima smisla i volje za rad, da imade i napredka.

Na 27. prošloga mjeseca konstituirala se u našim ubavim Mošćenicama, ženska podružnica sv. Cirila i Metoda, u koju se je već do sada upisao liep broj članica, a nadamo se, da će se u nju upisati sve poštene i rodoljubne Mošćeničanke, te će tako naša podružnica moći hodati bok o bok njenim posestrimam u Liburniji i drugud.

Kako vidite, gosp. uredniče, mi se mičemo. Sada se opet bližaju izbori. Mi u Mošćenicah neimamo toliko naše gospode, kako primjerice njima obiluje ostala Liburnija, nu mi ćemo svi svoju svetu dužnost učiniti i od sebe odbaciti onu sramotu, koju na nas baciše dušmani prigodom izbora za petu kuriju, a dobro bi bilo, da nas u našem rodoljubnom radu podpomagnu i naši prijatelji iz obližnjih občina, jer neprijatelj već tajno ruje, ne bi li im pošlo za rukom i ovaj put predobiti za se našu mošćeničku tvrdjavu.

Prigodom izbora u petu kuriju izjavio se je bio jedan naš rodoljub izvan Mošćenica na upit, kako stojimo u Mošćenicama: „eh, tamo dobro; rekao mi je taj i taj (pripadnik talijanske stranke) da oni neće postavljati protukandidata“, a kad tamo talijanaška lista pobjedila neznatnom većinom — jer se dosta nepripravismo.

Nu ovaj put nadamo se, da će si svjestni Mošćeničani osvjetlati lice, jer kako gori rekosmo, narodna svjest nije utrnula, ona jedino tu i tamo spava te se je začela buditi, a nastojati ćemo, da se posvema probudi. U to ime: Bog pomozi!

Iz drugih krajeva.

Za djačko podporno družtvo u Pazinu. Prigodom proslave 302-godišnjice dolazka na Rieku poznatog dobrotvora hrvatske mladeži g. Gjure Ružića, veleobrtnika na Rieci, sakupljeno bijaše za njegovim gostoljubivim stolom za djačko podporno družtvo ili za siromašne djake hrvatske gimnazije u Pazinu 60 kruna. Živili darovatelji!

Za hrvatske sveučilište. Pitanje talijanskoga sveučilišta, izazvalo je pitanje slovenskoga sveučilišta u Ljubljani i pitanje o polazku hrvatske mladeži one pole monarhije sveučilišta Frana Josipa I. u Zagrebu.

O opravdanom zahtjevu braće Slovenaca, da im se ustroji slovensko sveučilište u Ljubljani, govorimo danas na drugom mjestu.

Ovdje hoćemo da kažemo što je poduzela naša sveučilišna mladež u Beču i u Gracu u svrhu, da se otvore vrata hrvatskog sveučilišta u Zagrebu i našim mladićem iz Istre, Dalmacije i slovenskih zemalja.

Po sadašnjem ustrojstvu hrvatskog sveučilišta u Zagrebu mogu mladići naši iz ove pole monarhije tamo slušati samo pravne znanosti i to samo prve dvie godine t. j. dok polože I. državni izpit. Dalnji izpiti koli na pravničkoj, toli na filozofskoj fakulteti nevriede u našoj poli monarhije. Mladići naši koji polože tamo sve pravničke izpite ili izpit profesora, nemogu dobiti kod nas službe. Jednomu dielu hrvatskoga naroda zatvoreno je dakle hrvatsko sveučilište.

Naši državni zastupnici pitali su toliko puta cesarsku vladu, da se izpiti, položeni na hrvatskom sveučilištu, izjednače sa izpiti, polozenimi na sveučilištih u ovoj poli monarhije. Svi predlozi, spomenice, i molbe u tom pogledu ostaše do sada bezuspješne. Onomadne zagovarao je to pitanje i naš zastupnik iz Dalmacije g. Biankini u govoru kod razprave prvog čitanja državnog proračuna. Dok nebude povoljno riešeno to pitanje naša mladež nemože se okoristiti hrvatskim sveučilištem u Zagrebu te se mora i nadalje po njemačkih sveučilistih mučiti tudjim jezikom.

Sada je uzela to pitanje i sama naša mladež u Beču i Gracu u svoje ruke. Ona traži od ministra bogoštovlja i nastave, da se hrvatsko sveučilište izjednači sveučilištvu u Cislajtaniji. U tom pogledu učinila je potrebite korake kod odnosnih rektora i kod državnih zastupnikah nju valja da u tom pomogne sav naš narod.

Radi toga pozivljemo sve hrvatsko-slovenske občine, sva družtva, korporacije i pojednice, da se brzojavno obrate *odmah na ministra bogoštovlja i nastave njeg. preuzv. g. dra. pl. Hartela u Beču zahtjevajuć, da se našim mladićem iz ove pole monarhije otvore vrata hrvatskog sveučilišta u Zagrebu.*

Tako rade talijanske občine družtva, korporacije i pojednici iz južnog Tirola, Dalmacije, Istre, Trsta i Goričke. Povedimo se i mi za njima. Tucimo željezo dok je vruće, ali odmah i bezodvlačno — jer tko kuca, tomu se otvara, tko pita, tomu se daje.

Slovensko družtvo sv. Mohora. Naša braća Slovenci imadu mnogo razgranjeno književno družtvo sv. Mohora — poput našega družtva sv. Jeronima — sa sjedištem u Cjelovcu osnovali su tadašnji lavantski knez biskup Antun Martin Slomšek i profesor Andrija Einspieler družtvo sv. Mohora u Cjelovcu, kojemu je svrha, da širi medju slovenskim narodom dobre knjige religioznog, poučnog i zabavnog sadržaja. G. 1860. pretvoreno je to družtvo u religiozo-crkveno družtvo, kojemu je tečajem godina vrlo porastao broj članova. — Danas broji družtvo sv. Mohora 76.110 članova, od kojih odpada na Goricu 8599, na Krku (Koruška) 6208, na Lavant (Maribor) 23.771, na Ljubljanu 29.587, na Trst 4041, na Sekavsku 598, na Ugarsku 351, na Zagreb 479, na Senj 206, na Piran 136, na Djakovo 65, na Bosnu 226, na Udinu 185, na razna mjesta 541, na Ameriku 908, a na Afriku i Aziju 209. Svaki družtveni član dobiva za godišnji prinos od 2 krune šest liepo opremljenih knjiga. Ove godine razdielit će se medju članove svega 456.660 r uztvenih knjiga.

Za slovensko sveučilište. Dne 8. t. mj. prije podne priredili su slovenski djaci bečkog sveučilišta demonstraciju u prilog osnutka sveučilišta u Ljubljani. U tu svrhu zamolili su već prije nekoliko dana rektora, da im dozvoli obdržavati skupštinu u jednoj dvorani, no ovoj želji nije rektor udovoljio s uzroka, da bi se mogle dogoditi protu-demonstracije sa strane sveučilištaraca drugih narodnosti. Istodobno predali su jugoslavenski djaci rektoru memorandum, kojim prosvjeduju protiv zahtjeva Talijana, da se ustroji sveučilište u Trstu. U memorandumu se navodi, kako Talijani prisvajaju Primorje kao svoju zemlju uzprkos tome, što se posljednjim popisom pučanstva izpostavilo, da ondje živi samo 600.000 Talijana, a preko jedan milijun Slovenaca i Hrvata. I ova činjenica opravdava zahtjev slovenskih sveučilištara, da se ustroji u Ljubljani slovensko sveučilište. Deputacija se nakon toga zaputi u aulu, da ondje pročita memorandum. Ali su njemački djaci čitanje sprečili, te slovenske i hrvatske djake iz aule potisnuli. Ovi podjoše tada kličući „živio“ u budjejovačku pivanu, gdje je jedan djak držao govor i priobćio, da je memorandum poslan svim austrijskim sveučilištima i da su se zastupnici slavenskog središta izjavili pripravnimi, zastupati želje jugoslavenskih djaka u saboru.

Činjenica, da su njemački djaci zapriečili talijanska predavanja profesora Menestrine, samo je pospješila pitanje osnutka staroga zahtjeva austrijskih Talijana, osnutak talij. sveučilišta u Trstu. S ovim zahtjevom šačice Talijana vlada kao da ozbiljno računa, dok se na Slovence, kojih je mnogo više ni ne osvrće. Ne samo da ne misli na slovensko sveučilište, nego ni na slovenska predavanja u postojećim sveučilištima. To je dalo povoda slovenskim djacima u Beču, da i oni svoj glas dignu. Austrija dakle ima novo pitanje na dnevnom redu koje je ministar nastave svojim odgovorom na interpelaciju tal. zastupnika samo zaoštrio.

Dan prije se obdržavala zajednička konferencija zastupnika Slovenaca, Hrvata i Srba, u kojoj su obzirom na govor ministra nastave o tal. sveučilištu zaključili iznieti prešni predlog, da se osnuje slovensko sveučilište. Taj su predlog podpisali svi poljski i češki zastupnici, a glasi: Vlada se poziva, da se ozbilno pobrine za osnutak sveučilišta za južne Slavene.

Iz blažene zemlje gdje bleda i nevolja caruje. Poznata je stvar, da je na otoku Sardiniji, koji spada Italiji, ili zemlji od 2000godišnje kulture, razbojničtvo u modi kano u kakvoj poludivljoj pokrajini Azije. Što su ovih dana učinili „nadbarbari“ na Balkanu amerikanskoj misijonarki Ellen Stone, o čemu vas svieta govor, jer za Balkan neobična stvar, to je kod kulturnih Talijana, nadasve u Sardiniji, svakidanji kruh. Ovih su dana razbojnici na tom talijanskom otoku u mjestu S. Concas u pol biela dana napadnuli poštanska kola, koja su nosila poštu i znatnu svotu novaca. Unutri su se nalazile dvije gospodje; a kola su pratila dva karabiniera. Za prolazka kroz jedan samotni put, obkoljen pustimi šumami i hridinami, navale brojni razbojnici, oboružani puškami i bodeži, i saspu čitavu kišu pušćanih taneta. Nastane krvava bitka, u kojoj je ubijena jedna od dviju gospodja putnica, Marija Andjela Mele, i jedan karabinier, pogodjen u prsa, drugi karabinier, premda ranjen i on, hrabro se držao. Razbojnici se na to razbjegoše, i ne odnesoše pliena. Kočijašu podje za rukom izmaknuti, odnesavši sobom poštanski novac. Druga gospodja ostade zdrava. Mrtvi i ranjeni bjehu odneseni u mjesto Orani, gdje je i drugi karabinier umro, čim su prispjeli. Na mjestu navale našlo se krabulja, komadića patrona i jedan kaput. Od razbojnika nije se našlo nijednog ranjenika, jer oni da pometu trag, običavaju odnesti sobom i ranje i mrtve. Ali po obilnoj krvi na zemlji zaključuje se, da je koji od njih težko ranjen. Razbojnici su nosili odiela kao stanovnici mjesta Orani, te su prema tamo i poješli. Za njimi su u potrazi mnogobrojni karabinieri.

Velikodušan dar ruske kneginje. Kneginja Urusof, supruga ruskoga poslanika kneza Urusova u Parizu, odredila je, da se godišnji dohodci njezinog ogromnog imetka podiele godimice bolnicam Kieva i drugim dobrotvornim zavodom. Ti godišnji dohodci iznašaju preko 215.000 rubalja ili okolo 800.000 kruna.

Visoka starost. U engleskom mjestu Richmondu (grofovija Surrey) preminula je 31. oktobra t. g. gospodja Jelisava Hamburg, poznata dobrotvorka sirotinje, u dobi od 108 godina i 144 dana. Ona se je rodila u Londonu dne 9. junija god. 1793. Još do pred koju godinu čitala je i pisala ta gospodja.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah kolike u Pali tolike izvan iste.

Oglas.

Dne 27. i 28. novembra t. g. prirediti će u Pazinu podpisano „Gospodarstvo družtvo“ javni pokus istarskih vina, koji će biti prvi svoje vrsti u ovoj pokrajini.

1. Na pokus mogu donieti vino vinogradari istarski kao producenti, zatim vinarske zadruge obstojeće u ovoj pokrajini. Trgovci kao takovi su izključeni. Preporuča so pako, da prisustvuju pokusu. Izložiti mogu se stara i nova vina.

2. Svaki izložitelj ima donieti vino u 3 bocama (jednake dvojne butiljke od ¾ lit.) od svake pojedine vrsti, bar 3 dana prije pokusa. Staklenice se ne vraćaju.

3. Na nepoznate izložitelje neće se imati obzira. Predsjedničtvo družtva može odkloniti izložitelje, a da nije dužno opravdati se.

4. Od nečlanova „Gospodarskog družtva“ pazinskog može zahtjevati malenu odštetu za pokriće troškova.

Dnevni red pokusa:

Dne 28. na 1½ sata po podne otvorenje po predsjedniku. Zatim slieditи će gospodarstveni sastanak i pokus vina.

Dne 28. na 9 sati prije podne poučno predavanje o vinogradarstvu, zatim pokus vina. Za podne na 3 sata podieliti će se diplomu ili nagradu u novcu izložiteljimh najboljih vina. Zaključak pokusa po predsjedniku.

Izkaz svijuh izložitelja, u kojem će biti označena količina i ciena vina, biti će svakomu na uvid poslje zaključka.

Gospodarsko družtvo.

PAZIN, dne 14. novembra 1901.

Predsjednik:

Dr. Kurelić.

Čolgoš ubojica zastupnika Sjev. amerikanske republike, usmrćen je po osudi električnim (umjetno izvedenom munjinom). Dosad su Sjedinjene sjevernoameričke države jedina zemlja, u kojoj je električnost postao strašnim sredstvom u krvnikovoj ruci. Ta novost začela je od g. 1887. Tada je bio prihvaćen zakon, koji je dopuštao pogubljenje električnim na taj način, da je zločinac prikopčan na željezni stolac, a u taj je uvadjana umjetno priredjena munjina poput groma. Prvo usmrćenje na taj način bilo je obavljeno god. 1900. Njezina „žrtva“, tako se može doista reći, bio je ubojica Keminier, koji je proti ovom novom načinu prosvjedovao. I s podpunim pravom, jer to usmrćenje nije se ni u čem pokazalo boljim od dosadašnjeg načina pogubljivanja; dapače se je iz vanjskih znakova žrtve, koja je usmrćena električnim, dalo zaključivati, da je mukotrpnija njezina borba sa smrću. Ubojica Tajlor, koji je god. 1893. pogubljen električnim, došao je opet k svijesti, iza kako se 52 sekunde u nj uvodila električna struja, jer se je bio nešto pokvario stroj, koji je valjalo najprije popraviti, pa tek onda uzeti daljnu uporabu smrtonosne električnim. Tajlor se micao i kričao od boli, tako da su ga morali omamiti, te je u bezsvjesti pod utjecajem pojačane struje preminuo. Od onda se je dašto ovaj način pogubljivanja poboljšao, ali ipak imade strukovnjaka, koji uza sve to još uviek tvrde, da je smrtna borba osudjenom, koji se usmrćuje električnim skopčana, s velikim bolima. Značajno je, da se dosad nije našla nijedna država na svietu, koja bi se povela bila za Amerikom u načinu pogubljivanja zločinaca. Primjećuje še, da se je razudbom onih, koji su pogubljeni električnim, ustanovilo, da su se njihovi tjelesni ustroji tek sasvim neznatno promienili i da nisu bili ozledjeni važni dielovi tjela. Znakovi, što najvećma udaraju u oči, jesu opržine na površini tjela, koje naravno ni iz daleka ne dostaju, da objasne smrt.

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2½%
„ „ „ 8 „ „ 3½%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3½%
„ „ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3½%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odiel u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu. Brno, Karlove vari, Ricku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saaz i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Restauracija ŠEPUKA - PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slaštice.

Objed i večera

sa ½ litre vina

dobije se u restauraciji „Stadt Pola“ (u kući Čitaonice) za samih 8 kruna nedjeljno

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Ustanovljena tvrdka god. 1806.

J. DRUFOVKA,

Gorica (Primorje), Gospodska ulica 3.

Filijalke: Komen i Sežana.

Tvorničko skladište koža, nagradjena tvornica gornjih djelova cipela (Schuhobertheile), remenja za strojeve, bičeva itd.

Glavno skladište biksa u korist družbe sv. Cirila i Metoda.

Cienik na zahtjev badava i franko.

Treći svezak

Povjest Hrvata

od prof. Ujek. Klaića.

Do sada izašla tri svezka dajemo uz mjesečne odplate po K. 4.—

Upravo je izašao treći svezak (drugoga svezka drugi dio) znamenitoga djela:

Povjest Hrvata

od najstarijih vremena do svršetka 19. stoljeća.

Ovaj svezak obuhvaća 20 štampanih araka, ukrašen je sa 77 slika, a stoji nevezan 6 kruna, tvrdo vezan 8 kruna.

Napisao je VJEKOSLAV KLAIĆ.

Koliko vrijedi djelo prof. Vjekoslava Klaića o povjesti Hrvata, priznala je u najnovije doba i slavna

„Matica hrvatska“, dosudivši piscu nagradu grofa Ivana Nep. Draškovića za godinu 1900.

Pozivamo sve dosadašnje predbrojnike da si nabave ovaj najnoviji svezak, a ujedno molimo, da svaki u krugu svojih poznatih, ovo za nas toli važno djelo, toplo preporuči za nabavu.

Da olahkotimo novim predbrojnikom nabavu do sada izašlih 3 svezaka, to evo javljamo, da smo pripravni sve do sada izašle svezke davati na mjesečne odplate.

Kod naručbe ili primanja knjiga imade se platiti prva odplata od K. 4.— a ostatak točno svakoga uzastopce sliedećega 1-ga u mjesecu.

Naručbe prima svaka knjižara i nakladna

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu.

Treći svezak

Taftà za turiste od L. LUSER-A.

Najbolji i priznati liek

za kurje oči žuljevitost itd.

Glavno skladište:

Ljekarna E. Schwenk, Beč-Meidling

Neka se pita: Taftà za turiste **Luser** po nov. 60

Dobiva se u svim ljekarnama.

Tiskara J. Harrasowitz, Aachen, Leipzig. A. Praxmarer, Berlin. Oscar Coriath, Braunschweig. Carl Graebner, Firenze. Ferdinand Hirt & Sohn, Leipzig. Paul Klinkhardt, Leipzig. Rudolf Mosse, Berlin, Wien etc. Haasenstein & Vogler, A.-G., Berlin, Wien etc. Heinrich Eisemann, Berlin. Fr. Wagner, Wien. Otto Maass, Berlin. Rudolf Mosse, Budapest. Orell Füssli, Zürich. Paul Schettler, Cassel. Wilhelm Baensch, Dresden. Ferd. Dümmler, Berlin. Gustav Fock, Leipzig. Karl Prochaska, Teschen. Heinrich Keller, Frankfurt a. M. Rudolf Haasenstein, Basel. Max Gelsdorf, Lausanne. Daube & Co., London. Eugène Rey, Paris. Manz'sche Buchhandlung, Wien. Karl Schmidt, Leipzig. Ad. Alexander, Berlin. Karl Gerold's Sohn, Wien. Gustav Fischer, Jena. Ernst Wasmuth, Berlin. Ernst Wasmuth, Wien. Ernst Wasmuth, Rom. Ernst Wasmuth, Haag. Ernst Wasmuth, Paris. Ernst Wasmuth, London. Ernst Wasmuth, Mailand. Ernst Wasmuth, Barcelona. Ernst Wasmuth, Buenos Aires. Ernst Wasmuth, Mexico. Ernst Wasmuth, Rio de Janeiro. Ernst Wasmuth, Sydney. Ernst Wasmuth, Tokio. Ernst Wasmuth, Yokohama. Ernst Wasmuth, Shanghai. Ernst Wasmuth, Hongkong. Ernst Wasmuth, Singapore. Ernst Wasmuth, Batavia. Ernst Wasmuth, Manila. Ernst Wasmuth, Calcutta. Ernst Wasmuth, Bombay. Ernst Wasmuth, Madras. Ernst Wasmuth, Colombo. Ernst Wasmuth, Kairo. Ernst Wasmuth, Alexandria. Ernst Wasmuth, Port Said. Ernst Wasmuth, Suez. Ernst Wasmuth, Kapstadt. Ernst Wasmuth, Johannesburg. Ernst Wasmuth, Durban. Ernst Wasmuth, Port Elizabeth. Ernst Wasmuth, East London. Ernst Wasmuth, Pretoria. Ernst Wasmuth, Bloemfontein. Ernst Wasmuth, Kimberley. Ernst Wasmuth, Mafeking. Ernst Wasmuth, Beira. Ernst Wasmuth, Lourenço Marques. Ernst Wasmuth, Delagoa Bay. Ernst Wasmuth, Inhambane. Ernst Wasmuth, Quelimane. Ernst Wasmuth, Chinde. Ernst Wasmuth, Tanga. Ernst Wasmuth, Dar es Salaam. Ernst Wasmuth, Zanzibar. Ernst Wasmuth, Mombasa. Ernst Wasmuth, Lamu. Ernst Wasmuth, Kismayu. Ernst Wasmuth, Brava. Ernst Wasmuth, Merka. Ernst Wasmuth, Mogadischu. Ernst Wasmuth, Warsheik. Ernst Wasmuth, Obbia. Ernst Wasmuth, Alula. Ernst Wasmuth, Hafun. Ernst Wasmuth, Aden. Ernst Wasmuth, Perim. Ernst Wasmuth, Hodeida. Ernst Wasmuth, Loheia. Ernst Wasmuth, Mokka. Ernst Wasmuth, Port Sudan. Ernst Wasmuth, Suakin. Ernst Wasmuth, Massaua. Ernst Wasmuth, Keren. Ernst Wasmuth, Asmara. Ernst Wasmuth, Saati. Ernst Wasmuth, Adi Ugri. Ernst Wasmuth, Adi Quala. Ernst Wasmuth, Adi Caieh. Ernst Wasmuth, Adi Abo. Ernst Wasmuth, Adi Ugri. Ernst Wasmuth, Adi Quala. Ernst Wasmuth, Adi Caieh. Ernst Wasmuth, Adi Abo.

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanje i trganje u kostih, okorenosti ili grevom u žilah, boli u zukovih i križicah, kostenom pogasca, probadanju, svakovrstnim nazebam. Cieza 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozności, podbuhlosti, djetinjoj krživosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Cieno flasici 3 forin.

Pojačano švedsko kapilo ili švedska životna tinktura (Lebenstinctur). Ovim se glasovito sredstvom očišćuje krvotvornica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna, bol oblakšava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u želudcu, želudačne grčeve, žuljica, gronica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit i zame bolesti. Ciena, flašici s napuhom 50 novčića

Prah za blago ili za marvu, za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objašnjenje želudca i probavo, kada blago neće tako dicrati pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, koji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Švajcarske pilulice najdjegurnije sredstvo za čišćenje i mažnje želudca ili stomaka i crievi, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili teškoć. Ciena škatulji 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, škodčenosti i utrkliini, posliie jelkoga zapora, za objašnjanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfrikuju usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i zaskuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje perhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti lišaju, krastam perućkal i ospicam, i lošiči 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedljini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. Ciena 50 novč.

Dra. **Spitzera pomast za lice** proti sunčanim pjegam ili flekovim, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, ospetine na licu; proizvadja glatkoću, sjajnost; bjeloću i čistoću obraza i ruku. Ciena vrlom lončiću 1 forin. K tomu spada još borakov sapun po 40 novč.

Pudor-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi za začastnom diplomom. Dobiva se u boji bielo, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 1 for.

Savon eglantine. Najfinji sapun od svih sapuna. On ozvršćuje te pomladjuje lice. Starijim je od najčišćih vrsti, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Crème eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tenta, kao što su pjegici, sujedice, crvene mrlje, pleće, opora kora i. t. d. Uslied svoga, kemičkog sastava, ta se Eglantine mast skoda se pokvari te po tome imade prednost pred svim ovakim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 1 forin.

Eau eglantine jest izvrsna i iskusrom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava ispadanje, kose, onemogućuje stvaranje perhuti i sjačava vlasište. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podiečuje, kosi liep naravno sjaj. Ciena boci 1 f. 25.

Mirisna zesta za sobe kuditi, nekoliko kapi šire po sobi prugodna miris. Flašica 30 n.

Otrov ili čomer za stienice i kimake. Flašica 50 novč.

Antiebrilo od Rodinsica proti gromici ili zimnici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naručí od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisavo vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siedo kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spuve za umivanje, kuće za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojcza rane; pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamajka-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašeno medicinske specijalitete.

Broj 94. Pula, u utorak dne 19. novembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. šaljuju i računaju se na tarifnoj zbilježi cienika ili po dogovoru.

Novci za pretplatu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poštanskom pošt. štedionica u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbliže pošte predbrojnika.

Tko list ne primi na vrieme ne prieti, neka to javi odpravničtvu u obveznom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana šiljilo »Reklamacije«.

Čekovni račun br. 247.849

Telefon listare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Nefrankirani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne uvažuju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, } na godinu 5 K za seljake, } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća se unaprieda.

Pojedini broj stoji 10 h. kod nas u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Prešan predlog

hrvatsko-slovenskih zastupnika, podnešen u sjednici carevinskoga vieća dne 12. t. mj. u pogledu jugoslavenskog sveučilišta.

Zastupnici dr. Ferjančić, dr. Ivčević i dr. Šusteršić stavište u ime svoje i drugova sliedeći prešni predlog:

„Već preko 50 godina ponavljaju Slovenci svoj zahtjev, da im se dade sveučilište. God. 1848. priznala je tadanja vlada taj zahtjev temeljitim, te sveučilište koristnim i potrebitim. Vlada je takodjer onda izticala, da zahtjevaju načelo narodne ravnopravnosti i pravedna obrana skupnih koristi izpunjenje tog zahtjeva, te je usljed toga takodjer obećala ustrojenje slovenskoga sveučilišta.

To pitanje nebijaše pako tada riešeno usljed političkog komešanja, te državopravnih i financijalnih briga.

Od tada nije pako taj zahtjev zaspao, već je poslednjih godina zadobivalo sve to više zemljišta i odziva.

Slovence podupiru pako u tom pitanju otvoreno i odlučno takodjer Hrvati i Srbi Austrije. Taj zahtjev jest danas zajednički svemu jugoslavenskomu stanovničtvu.

U sjednici od dne 20. oktobra 1898 uložio je zastupnik dr. Ferjančić molbu, koja utemeljuje svestrano pitanje slovenskoga sveučilišta u Ljubljani, te zahtjeva ustrojenje takvog zavoda.

Taj zahtjev postao je pako prešnijim i važnijim baš sada, pošto je sadašnja vlada na interpelaciju baruna Malfatti-a, dra. Hortis-a i drugova povodom poznatih dogodjaja na sveučilištu u Inomostu izjavila, da će za pravnike talijanske narodnosti na inomotskom sveučilištu ustrojiti samostalnu fakultetu, ili pako pobrinuti se za to, da uzmognu talijanski djaci na drugi način u svojem materinskom jeziku poslušati predavanja na sveučilištu.

Ako dakle vlada obećaje sveučilište Talijanom, koji broje u Austriju okolo 670.000 duša, te imaju godimice do 400 djaka na austrijskih sveučilištih, je stalno tim više opravdano, da vlada ustroji sveučilište za Jugoslavene, koji broje u Austriji preko dva milijuna duša, te šalju godimice preko 700 djaka na njemačka sveučilišta.

Zahtjev, da se jugoslavenska mladež podučava i naobrazuje na sveučilištu u svojem materinskom jeziku, utemeljena je u didaktičnih razlozih, kano što i u načelu ravnopravnosti. Ti razlozi zahtjevaju, da učini vlada bezodvlačno sve potrebite korake za ustrojenje jugoslavenskog sveučilišta, odnosno, da čim prije predloži carevinskom vieću dotičnu osnovu. Svako zatezanje i odročivanje vriedjalo bi upravo Jugoslavene.

Financijalni prigovori nisu ovdje mjerodajni, jer taj opravdani zahtjev jest kulturnoga značaja, za koj se nezanimaju samo Jugoslaveni, već se mora zanimati takodjer vlada. U ostalom razumljivo je samo po sebi, da mora svaka nepristrana vlada podupirati i pospješivati kulturni razvoj svake narodnosti.

Što se tiče financijalnog pitanja, iztičemo, da je zemaljski sabor Kranjske godine 1898. zaključio, da će dozvoliti za ustrojenje sveučilišta u Ljubljani podporu u iznosu od jednoga milijuna kruna, i da je gradska občina ljubljanska obećala 100.000 kruna.

Obzirom na to predlaže podpisani prešno:

„Poziva se c. kr. vlada, da predloži carevinskomu vieću čim prije zakonsku osnovu, kojom se osigurava Jugoslavenom sveučilište sa pravničkom, mudroslovnom i bogoslovnom fakultetom.

U formalnom obziru predlažu pako, da se ovaj predlog izruči školskomu odboru".

Ovaj prešni predlog podpisali su svi hrvatski, slovenski i srbski zastupnici. Predlog doći će do malo na razpravu u carevinskom vieću. Zanj će govoriti i glasovati Hrvati, Slovenci i Srbi. Podupriet će ga bez dvojbe svi češki zastupnici, a nadamo se i Poljaci. Vlada mu se nemože oglušiti, pošto je obećala Talijanom, kojih je mnogo manje i koji imadu već do sada mnogo više nego li naši djaci, ono, što zahtjevaju naši zastupnici.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 13. novembra 1901.

U jučeranjoj sjednici zastupničke kuće došao je na red prešni predlog zastupnika Romančuka, Rusina, koj zahtjeva da se odašalje posebno povjerenstvo u Galiciju, sastojeće iz osoba koje nisu iz te kraljevine, sa zadaćom da izpita zloporabe kod izbora. To je žalostna stvar, koja se ponavlja već više godina, da se naime Rusini tuže kako vladajući Poljaci zlo proti njim postupaju kod izbora, tako da narodna volja Rusina nemože doći do izražaja. Tu se pripovjeda grcznih stvari, onakvih po prilici, kakove počinjaju vladajući Talijani u Trstu i Istri proti Hrvatom i Slovencem, dakako uz pripomoć organa, koji su postavljeni da čuvaju red i štite zakon.

* * *

U istoj sjednici postavili su svi hrvatski i slovenski zastupnici, kojim su se pridružili takodjer obojica Srba Kvekvić i Vujatović, prešni predlog, kojim zahtjevaju da se providi za sveučilište za južne Slavene ove polovice monarhije, i da se pripoznade valjanost nauka i izpita obavljenih na sveučilištu u Zagrebu takodjer za ove strane. Kao postavljači predloga prikazuju se načelnici svih trih klubića hrvatskih i slovenskih, naime dr. Ivčević, dr. Šusteršić i dr. Ferjančić. Svak pošten se raduje, što su se bar u jednom pitanju svi Hrvati i Slovenci, pače i Srbi složili. Možda to doprinese k dalnjemu zbliženju za skupni rad proti skupnim neprijateljem.

* * *

Neizmerno radostno djelovao je na svako pošteno srce postupak slavenskih djaka na ovdješnjem sveučilištu. Čim su čuli za sklono uho c. kr. vlade za zahtjeve Talijana pogledom na talijansko sveučilište u Trstu, tražili su dvoranu za skupni pogovor na sveučilištu. Nedobiv je, tražili su dozvolu policije, da se mogu sastati gdje drugdje. Nisu ni te dobili. Sastali su se u prostorijah sveučilišta. Čitali su svoje zahtjeve njemački, pak htjeli slovenski. Njemački djaci počeli bučiti, tako da se ništa nije moglo čuti. Došlo je do riečkanja, pak tučnjave, prave tučnjave, a svršilo se pjevanjem na jednoj strani pjesme „Oj Slaveni", na drugoj „Die Wacht am Rhein". Tim nije stvar svršila. Svojim izpravnim i odlučnim postupkom dosegli su djaci, da se je sam rektor sveučilišta zauzeo kod policije, te je ova dozvolila, da sve svi slavenski djaci mogu sastati na dogovor. I sastali su se danas poslie podne stotine i stotine djaka Slovenaca, Hrvata, Srba, Bugara, Čeha, Rusina, Poljaka, na poziv družtva „Slovenije". Došli su takodjer zastupnici pojedinih slavenskih naroda, osim Poljaka, pozvani od djaka. Milota bilo je gledati upravo patlačenu dvoranu kao i galerije prostorija, koje se je za sastanak najmilo. Još veća milota bilo je slušati mlade Slovence, Hrvate, Srbe, Bugare, Čehe, Poljake, kako jedan za drugim govori, svaki svojim jezikom, i kako se svi u glavnom medju sobom razumiju, kako Slovenac zahtjeva slovensko sveučilište, i kako ostali obećaju da će jih podupriet u njihovom zahtjevu, te izticu i oni njeki svoje zahtjeve. Svi pako izražaju jednim glasom, da će se medjusobno podupirati u svih zgodah i za svè potrebe.

Bile su prihvaćene sliedeće resolucije:

1. prosvjeduje se proti talijanskomu sveučilištu u Trstu, na zemljištu našem;

2. zahtjeva se slovensko sveučilište u Ljubljani;

3. zahtjeva se, da se prizna podpuna ravnopravnost hrvatskoga sveučilišta u Zagrebu sa ostalimi sveučilišti u ovoj poli monarhije;

4. zahtjeva se na dalje česko sveučilište u Brnu u Moravskoj, i konačno

5. zahtjeva se na predloga predsjednika poljskoga družtva „Ognisko" poljska gimnazija u Tješinu u Sleziji.

Zaključilo se je takodjer, da se sve slavensko djačtvo u Beču organizuje medjusobno, da se uzmogne i umom, i ako treba šakom braniti proti napadajem neprijatelja.

Kad su tako djaci učinili svoju, prigiasili su se za rieč razni zastupnici: Česi Brzorád, Černy, Reichstätter, Slovenci Ferjančić i Povše i Hrvati Ferri i Spinčić. Svi su izrekli svoje veliko zadovoljstvo i priznanje djakom sa njihovom postupku, obrekli, da će zagovarati njihove zahtjeve, i poticali jih da tako i na dalje postupaju složno, odlučno, bez ikakvih obzira, imajuć pred očima pogibelj u kojoj se slavenski narodi naláze, i nastojeć o tom da se ti narodi sami sebi očnvaju.

Pomogao Bog i sreća junačka!

* * *

Beč, 16. novembra 1901.

U prekjučeranjoj sjednici dovršilo se je razpravu prešnoga predloga obzirom na izpitanje zloporaba kod izbora u Galiciji. U jednoj točki bilo je prešnost predloga primljena. Ima se naime pooštriti ustanova zakona proti onim, koji podkupljuju i koji se daju podkupljivati kod izbora.

Iza toga počeo se je razpravljati prešne predloge proti naseljivanju redovnika u Austriju. Takove predloge postavili su njemački nacionali i Svenjemci. Nješto slična predložio je takodjer nacionalni socijalista češki Klofač. U istu razpravu uplelo se je takodjer predlog socijalnih demokrata, da se naime ukine zakonske ustanove, koje postaje proti onim, koji bune vjeru i vriedjaju crkvu i crkvene udruge.

Svi ti predlozi su napereni proti katoličkoj crkvi i njezinim ustanovam, i njezinim predstavnikom.

Onim koji bi htjeli srušiti državni poredak i državu samu, najviše je na putu vjera i crkva, i njihovi predstavnici, pak udaraju proti njim na najbeobzirniji način, prilikom razprave postavljenih predloga. Nit prešnost nit predlozi sami neće biti prihvaćeni. Razprava je tek počela, a zaokupiti će najmanje jednu ako ne i dvie sjednice.

* * *

U proračunskom odboru vode se sada glavne parlamentarne razprave. Al ni tu neide. U sjednici toga odbora od sriede razpravljalo se je ministarstvo trgovine. Uzeli se je to u razpravu, jer nepruža toliko prilike političkim razpravam. Mislilo se je, da će se odmah poslie toga razpravljati dispozicioni fond, to je svota novaca, koju se priznaje vladi bez da se ju pita, u što ju je potrošila. Kod razprave toga fonda izriču stranke povjerenje ili nepovjerenje vladi. Dosad se je stalno držalo, da će Česi i njeke druge strančice izreći nepovjerenje, a da će veće njemačke stranke izreći vladi povjerenje. Sad kao da su se i one predomislile. Ovaj hip nije od nijedne stalno da će to učiniti. Vlada je tobože nad strankami, i stranke biti će nad vladom, odnosno neće da reku da su s njom zadovoljne. Moglo bi se dogoditi, da nijedna stranka, osim možda koje male, neizrazi vladi povjerenja. U drugih državah bi vlada kod takova stanja stvari pala. Kod nas će se to težko dogoditi. Svakako bit će jako otežčan položaj vlade, osobito napram vanjskomu svietu.

Da je položaj jako slab, vidi se i iz razgovora što je ovih dana imalo Njegovo Veličanstvo sa prvim podpredsjednikom zastupničke kuće Kaiserom. Cesar i Kralj potužio se je, što se stvari tako vuku, i izrazio želju da se pospeši s prvim radom, osobito sa razpravom proračuna. Njegovo Veličanstvo izriče jasno svoja mnienja o tadu u parlamentu samo u težkih položajih. To je obično zadnji izlaz. Koji se ističe pred padom bud vlade bud parlamenta.

Kako pod Badenijem i Thunom, tako se i sada, govori opet, da bi moglo doći do absolutizma. Onda se ga je držalo neizbježivim. Priskočili su neki lječnici da parlament ozdrave. Dali su mu nješto malo života, ali jako malo, toliko da se je kreše, i još se kreće. Za koliko vremena, to se kod nas nemože proreći, jer se često od danas do sutra događaju posve neočekivane i nevjerojatne stvari.

Izborno gibanje.

Izbornu borbu otvara sutra Kanfanar. Tu će se odmah viditi, na čijoj je strani sreća.

Da se je hrvatskoj narodnoj stranci boriti sa vrlo težkimi okolnostimi, priznati će svak, koji malo pozna puljski kotar.

Da nam se borbu otešća, učinilo je kotarsko poglavarstvo sve što je bilo u njegovoj moći.

Listine, su da se Bog smiluje, osobito ona za sela puljske občine. Proti osjeguranju, koje smo primili iz Beča, članovi nepodieljenih obitelji uneseni su u listine skupa, da svi budu mogli dati samo jedan glas, a ne podieljeno ondje, gdje to njihov porez dozvoljuje. Za rodoljubnu barbansku občinu urečeni su izbori na dan sajma u Svetoj Mariji od Zdravlja, da birače smetu i odalje od birališta. Isto tako urekli su izbore u St. Vincenti na dan sv. Mavra, kojega tamo svetkuju i kada su ljudi zabavljeni drugim poslom. A najljepša je ta, da se proti proglašenomu i dosljedno svuda provedenom načelu, da seoski izbornici biraju u selu a ne u gradu, za seoske občine grada Pule, odredilo biralište u gradu Puli.

Proti takovim pristranostima na štetu naše stranke mi već sada prosvjedujemo, poručujuć sumišljenikom, da ne gube srčanosti.

* * *

U petak dne 15. t. mj. obavljeni su izbori fiducijara za občinu Pomjan i Višnjan. U Pomjanu nisu naši ni sudjelovali kod izbora pustiv talijanašem slobodno polje, da rade što i kako im drago sa onimi nesretnimi prodanci.

Izbor u Višnjanu, koji se je obavio istoga dana, nije nam donio očekivanog uspjeha. Tamo bijahu izabrani talijanaški fiducijari. Mi neimamo još od tamo viestih, i ovo što pišemo o tom izboru, crpimo iz talijanskih i njemačkih listova. Prvi kažu, da su Talijani predobili sa 2 glasa, da je imala naime talijanska lista 28 a hrvatska 26 glasova. Ako je tomu tako, tada znamo, na čemu smo, tada znamo, da je pobjeda bila naša i da su Talijani, koji drže občinu i koji bijahu u izbornoj komisiji, lahko stvorili većinu polag njihove navade stare. Poluslužbeni list tršćanskog namjestničtva „Triester Zeitung“ od petka kaže, da se Hrvati nisu mogli kod izbora složiti i radi toga, da su Talijani pobjedili. Kako rekosmo, dok nedobijemo od očevjdaca izvještaja o tom izboru, nemožemo znati izviestno, kako se je izbor vršio i kakve mu bijahu posliedice. Čekamo dakle od tamo pobliže viesti, koje ćemo priobćiti i na temelju kojih stvoriti ćemo nepristran sud o tom izboru.

* * *

Izborni sastanak u Poljanah na Barbanštini. Tako nekako na sredini Barbanštine, obdržavao se u nedjelju u kući [illegible] Pavla okt. [illegible] starih [illegible] ih [illegible] su kolajni rieka pri [illegible] a danas u Žminji i prvaci narodni, a što i možda uspravno ko bor i čvrsti poput stena. Tako bijaše iza dvi sata, otvori g. [illegible] sastanak te se [illegible] predsjednikom čestiti Martin Drakopić. To je dnaj, kome je pučkom jednak, izbori jedna vlaška ličnost, koja je i danas na junti, rekla: „Martine, glasujte za nas, evo vam dva forinta“. A moj Martin mu odgovori: „Evo vam deset forinta, glasujte vi za nas“. Predsjednik sjeća ljude na ozbiljno ovo doba, preporuča današnjeg govornika i narodnog predloženika, veleuč. g. dr. Ivana Zuccona, čovjeka naše krvi i jezika, te ovome podaje riec.

Govornik razluže o pravima i dužnostima naroda i pojedinaca te o zapostavljanju našeg jezika. Dok treba plaćati, dotle nas poznadu, a kada mi trebamo druge, same one koje mi plaćamo, tada nas ne razumiju, dapače nas i vriedjaju. Stoga valja birati u sabor ljude našeg roda i jezika, koji će znati tome jeziku pribaviti onu ravnopravnost i štovanje koje ga ide. Razpravlja nadalje o dužnostima narodnog zastupnika, te u čem i kako imade zastupati narod.

Tri su, veli, točke koje moradu zastupniku lebditi pred očima, a te su: 1. Bog i vjera, 2. narodnost i jezik i 3. gospodarske prilike. O svim trim točkama razpravlja na dugo, bistro i razumno, da ga uzhićeni slušaoci sa burnim poklicima pretrgavaju. Preporuča na koncu slogu, pa da se na odlučni čas nadju svi na okupu sa jednom željom, jednom mislju, da biraju one koje im narod i njihova savjest nalaže, koji će ih znati braniti i zagovarati ondje, gdje im to bude dužnost nalagala i gdje potreba bude najpreča.

Burni živio-klici zaoriše, netom je govornik dovršio svoj govor. Predsjednik pita, želi li još koji govoriti. Javlja se korenika Ive Kolić Jureša, koji odlučnim govorom puti slušaoce, kako i zašto se moradu svi kako jedan list podignuti za svoje predloženike, za dva zastupnika. Preporuča, da si čuvene nauke g. kandidata duboko usade u srca svoja, jer tako jedino može govoriti seljački sin, koji znade kopačke potrebe i koji će se svom dušom zauzeti za svoj narod.

Nastupa iza toga ona neumorna duša od g. Pavla Špade-Bližnjaka. Govori iz duše, elo recimo rukopipateljno. Kažuje o razmjerama u rodnoj občini barbanskoj, kad je još bila u talijanskim rukama, gdjeno nije se imalo niti svojih občinskih zastupnika a niti župana. A sada je eto sve u našim rukam — kaže — pa čemu da se mi u ovom času dielimo, da si sami pogazimo lieno ono ime koje si stekosmo ovo zadnjih petnajst godina? Ja sam eto siromašak bez praga i grude zemlje sa četvero nejačadi o vratu, nastojali me protivnici sa stotinam kupiti, odstraniti me od vas, jer znadu da slieditе moj glas, a to je glas naroda, glas naše samoviesti. — Govori oduševljeno o predstojećim izborima, a hulja i izdajica, na koga će se moći prstom pokazati, bit će onaj, koji će se odaljit od domaćeg ognjišta, pa povući s onima, koji nisu nama Bog ni Marija, no jedino naši zatornici. Deviza je stoga: „Vratimo se na lipu komandu“.

Svršava, a slušaoci ga nagrađuju živim poklicima. Pošto naš Pavo pročita još svoju liepu pjesmu „Barbanci na noge“, koja se je silno svidjela slušateljima, zaključuje predsjednik sastanak.

Jer se već i sunce spremalo na počinak, a puti su dalek, a staže i dalje, odaljeli se oni iz daljeg u noć i leden vjetar, a narod ostao još malićice na okupu, da se okriepi i razgovori.

* * *

Pošto je gosp. izvjestitelj o sastanku na Barbanštini na dugo [illegible] a preslor je lista malen, to [illegible] samo još pomenuti, [illegible] kr[illegible] je naš [illegible] u nedjelju je [illegible]

U Rak[illegible] predsjedao sastanku Župan Juraj [illegible]ović, [illegible] poznati narodnjak g. Ivan Bele. [illegible] se držao u kući [illegible] Miloševića, [illegible] u Raklju. [illegible] ovaj [illegible] sam je svoju prostranu dvoranu stavio na razpolaganje.

Sastanku u Karnici predsjedao je g. Mate Pekišić, posjednik i rodoljub iz Karnice.

Na oba sastanka bila je sakupljena liepa kita naroda.

* * *

U subotu obavljeni bijahu izbori fiducijara za izvanjske občine mjestne občine Kopar. Izabrano bijaše 5 talijanskih fiducijara. Naše političko družtvo uložilo je utok proti izbornom lokalu i proti tomu, da bi gradski birači, koparski gradjani, birali u izborničtvu izvanjskih občinah. Sudeć po uspjehu izbora, nije politička oblast, odnosno c. kr. namjestničtvo, uvažilo ni jednu ni drugu u zakonu utemeljenu točku utoka. Biralo se je naime pred vrati grada Kopra mjesto u središtu izvanjskih občinah — kako to zakon traži. Kuća Valentićeva bila bi ponešto u središtu čitave mjestne občine, ali sva mjestna občina nije imala posla kod ovog izbora. Grad Kopar, dotično njegovi gradjani birači nisu imali po zakonu posla kod izbora za izvanjske občine. Ona kuća dakle, u kojoj se je vršio izbor, nije ni iz daleka središte izvanjskih občinah one mjestne občine, ali ono mjesto bijaše vrlo zgodno za koparske gradjane i za koparsku gospodu, koji su izborom upravljali i svoje paulane k izboru priveli.

Kazali smo jurve, da koparski gradjani, koji imadu izborno pravo u izborničtvu gradova, nisu imali po zakonu pravo izbora u izborničtvu izvanjskih občinah. Ali oni su ipak uzprkos jasnom slovu zakona glasovali u izborničtvu izvanjskih občinah. Oni će po tomu vršiti dva puta svoje izborno pravo, što je očito protuzakonito.

Nu mi se tomu nimalo nečudimo, jer znamo, da u onom kotaru zapovieda c. kr. zastupnik V. kurije šijor Felice Bennati, i proti njegovoj volji ili proti njegovim zahtjevom uzaludni su svi prosvjedi i utoci — pa koliko isti utemeljeni bili.

* * *

U Lovranu izabrana su četiri narodna fiducijara, koji će svoje poštene glasove odati za istotako poštene hrvatske zastupnike. Ti izbori u Lovranu od vrlo velike su važnosti. Odkad se je naime lovransko občinu odcjepilo od Mošćeničke i zavladali u Lovranu talijanaši, poduzimalo se je sa strane talijanaša svakojakih mjera, da se hrvatski značaj onog našeg naroda zatare. Nu sve to nije ništa pomoglo. Naš je narod progledao i odbacio od sebe tudjinca, koji bi ga želio moralno i materijalno upropastiti.

Izbori u Lovranu znak su, da naša narodna stvar kreće na bolje.

* * *

Izbori fiducijara u Pazinskom kotaru:

1. dne 20. novembra občina Boljun bira 7 fiducijara;

2. isti dan občina Labin (izvanjski) bira u Vinešu 18 fiducijara;

3. dne 21. občina Pazin (izvanjski) u Lindaru 23 fiducijara;

4. dne 22. občina Žminj 10 fiducijara;

5. isti dan občina Plomin izvanjski u Kršanu biraju 8 fiducijara;

6. dne 23. občina Tinjan bira 7 fiducijara.

* * *

U lošinjskom političkom kotaru birati će se:

5 birača za občinu Mališćinjsku dne [illegible]. novembra u Čunskom;

[illegible] birača za občinu Ossorsku dne 22. [illegible] u Ossoru;

[illegible] birača za občinu Cresku dne 25. novembra u ??

[illegible] birača za občinu Krk-Vrh dne 23. novembra u Vrhu;

6 birača za občinu Punat dne 28. novembra u Puntu;

8 birača za občinu Baška dne 25. novembra u Baški;

6 birača za občinu Dubašnica dne 22. novembra u Dubašnici;

5 birača za občinu Omišalj dne 18. novembra u Omišlju;

6 birača za občinu Vrbnik dne 27. novembra u Vrbniku;

8 birača za občinu Dobrinj dne 20. novembra u Dobrinju.

Neznamo, koji razlozi odlučuju za opredjeljenje mjesta izbora kod gospode savjetnika u Trstu, ali bez dvojbe ne statistika, pravednost, jer kad bi to bilo, onda se za občinu malološinjsku ne bi opredjelilo Čunski nego Susak, te se nebi sililo da većina izbornika ide preko mora nego manjina; ali da, mislilo se i na to, pače i želilo, da bi zapuhnula bura, jer bi bio lakši i cieniji izbor. Ne smije se „brat“ „bratu“ zamjeriti. Gdje će biti izbor za Cresku občinu, još nije obće znano.

* * *

Prošlog tjedna bio je na otoku Krku te držao polit. sastanak izbornika bivši zastupnik ovog kotara Šime Kr. Kozulić. Izviestio je o postupku većine u istarskom saboru i ob ostalom, što su sve naši zastupnici morali vidjeti, čuli i doživjet od onih, koji se ponose svojom „kulturom“. Njegova je kandidatura primljena jednoglasno. Koji će biti s njim drugi kandidat, još nije odlučeno, ali povjerilo se izbornom odboru, da se sporazumi sa uplivnijimi osobami u kotaru i sa polit. družtvom „Edinost“. Čuje se, da su se ovdje ondje pojavili „razni trgovci“, koji traže vino, ali reč bi da im ne idu poslovi za rukom; u ostalom na otoku Krku je onakim trgovcem za uviek odzvonilo, a na Cresu nadamo se, da ne će dugo potrajati. Preporučili bi samo nekim dugokratkim lječnikom, da ne zanovjetaju previše, jer bi se moglo dogoditi, da im i dugokratki koraci budu prekratki, osobito po dubašnjarskih stranputicah.

Sjećajte se
„Družbe sv. Ćirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

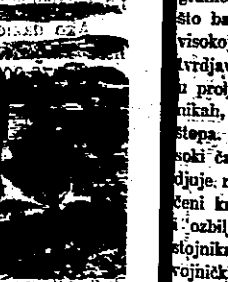

Fr. Ča bis rekal Jurino, ki zajik govore lovranski popridi?

Jur. A ki drugi nego kako i mi.

Fr. Ma su neki dan iskali komunjskega fanta ki zna talijanski, nemški i onako, kako govore vanjski.

Jur. Pitaj malo, pitaj i Blejamina i poteštu ta Jureta i Kukumu, i kako se već ta talijanska gospoda zovu,

sul' governo va njihovoj mladosti više hrvatski ni talijanski.

Fr. Ja, tu govore i danas skriveni najveje hrvatski.

Jur. Aj si i očito — ako njim račun meče.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Na bečkom sveučilištu ponajdalje se nemiri, koji otežavaju vladin položaj. Dne 15. t. mj. došlo je na sveučilištu do sukoba između njemačko-katoličkih i njemačko-narodnih đaka. Na posredovanje rektorovo odaleče se đaci iz sveučilišta, ali se na ulici opet u kostac uhvatiše. Tu je morilo posredovati redarstvo.

Glasilo slovensko-katoličke stranke u Kranjskoj tuži se u broju od nedjelje na žalostan položaj južnih Slavena, koji su pritisnuti s triju strana od narodnih dušmana, t. j. od Niemaca, Madjara i Talijana. Ovi posljednji, premda ih je samo šačica, postizavaju u parlamentu velike uspjehe, dočim se zastupnici južnih Slavena moraju zadovoljiti samimi obećanji. Tako je u novije doba bečka vlada obećala ustrojenje sveučilišta austrijskim Talijanom, dočim će po svoj prilici Slavenom odgovoriti, da neima sredstava, da nije za to još vrieme itd. Ova razmatranja ljubljanskog lista jesu istinita i opravdana, ali mi smo očekivali, da će takodjer kazati uzroke naše nemoći i naših neuspjeha. Ljubljanski list znade bez dvojbe, da je pripisati talijanske uspjehe a naše neuspjehe u držanju i postupanju naših i njihovih državnih zastupnika. Dočim su naime svi talijanski zastupnici u jednom klubu složni u sredstvih i ciljevih, dotle se naši zastupnici kolju medjusobno i ciepaju te sretno stvoriše u carevinskom vieću na sramotu našu tri kluba. U talijanskom klubu sjedi najuzorniji i najstroži katolički svećenik uz lažiliberalca, uz framasuna i čifuta i obratno, dočim se slovenski zastupnici gube u malenkostih i prepiru radi tučah, zaboravljajuć na biedu i nevolju naroda, koji ih je tamo poslao, da mu pomognu u njegovih duševnih i tjelesnih potrebah. Uzaludno je ni katolikom ni naprednjakom naricati radi neuspjeha naših zastupnika i zbog nesnosnog stanja, u kojem se nalazimo, poradi nesloge naših zastupnika — ako jedni i drugi neulože sve svoje sile, da se tomu razboru na put stane i da se svi naši državni zastupnici na okupu nadju u obrani i zaštiti našega naroda. Dok se budu naši zastupnici ciepali i dielili na razne klubove, nemožemo očekivati nikakva uspjeha od njihovog djelovanja u carevinskom vieću.

U vojničkih krugovih pobudilo je veliko iznenadjenje najnovije putovanje, na naš jug predstojnika glavnoga štopa generala konjaničtva baruna Becka. Ovaj je naime odputovao zadnjih dana prošlogo đedna preko Pule put Dalmacije, da pregleda tvrdjave na austrijsko-crnogorskih granicah. Rečeni krugovi iznenadjeni su što baron Beck, sada u zimsko doba, u visokoj starosti ide pregledavati vojničke tvrdjave, dočim se pregledavaju tvrdjave u proljeću ili ljeti i to od ženijskih častnikah, nipošto od predstojnikah glavnoga štopa. Osim toga prati generala jedan visoki častnik, koji imade zadaću, da izradjuje ratne nacrte. Odatle zaključuju rečeni krugovi, da su mogli samo vrlo važni i ozbiljni razlozi ponukati starca, predstojnika glavnog štopa, na pregledavanje vojničkih utvrdba u ono doba godine.

Iz hrvatskih novina doznajemo, da će biti sazvan hrvatski sabor zadnjih dana tvoga mjeseca. Opozicijonalni zastupnici imati će obilato gradiva proti netom ovršenim izborom vladinih pristaša. Na saboru ići će bez dvojbe i više prosvjeda proti raznim izborom, koji bijahu obavljeni pod pritiskom službenog osoblja i sa izključenjem izborne slobode.

Mjestne:

Bomba koja djeluje. Gospodin Bennati je majetoj komu treba skinuti kapu, a politička oblast u Primorju zna cieniti i nagraditi njegove vrline. Za političko društvo talijatsko izdao je Bennati izborni proglas, koji je razširen po svoj Istri te je slobodno prošao u stupcih „Piccola", da braća u Italiji doznaju za visoke i svete ideale Talijana u Istri. Kad je to učinjeno, eto zapljene onog proglasa i usljed toga, brzojava na sve strane o pritisku vlade na Talijane. Svrha je očita: pod tim dojmom skrbiti će braća u Italiji da pomognu braći u Istri, novaca neće manjkati, možda će biti i interpelacija u rimskom parlamentu, a možda i prijateljske opomene talijanske vlade na adresu austrijskih vlastodržaca. Finchè la dura...

Iz pošte u Pali. Na 13. svog mjeseca bila na poštanskom ovdješnjem uredu jedna žena, da odpravi nešto novca. Naputnica bila je hrvatski napisana, pa ju službujući činovnik nije htjeo primiti, jer je u tom jeziku napisana, no reko njoj, nek ide i napiše novu naputnicu u talijanskom jeziku. Mi znademo, da činovnici moradu primiti sve pošiljke hrvatski upravljene, jer je pošta za nas, a ne mi da budemo pokorni činovnicima. Upravljamo ovo gosp. Franku, kano upravitelju ureda te ravnatelju g. Felicetti-u, da odnosnog činovnika pozovu na red, da vrši svoju službu i štuje one koje štovati mora.

Pokrajinske:

Imenovanje. Ministar pravosudja imenovao je tajnika zemaljskoga suda u Trstu g. Rikarda Pistolniga c. kr. kotarskim sudcem u Pazinu.

Premještenja pred izbori. Preč. gosp. Petronio, kapitularni vikar tršćansko-koparske biskupije, hoće da nam ostane svima dugo u pameti njegova vladavina sa onom biskupijom. Nedavno smo priobćili, kako je poslao u hrvatsku župu, u kojoj nebijaše po priznanju, samih Talijana, već dugo i dugo talijanskoga svećenika, mladoga duhovnoga pomoćnika, koji nepozna jezika pučanstva one župe. Nakon onoga premještenja sliedilo je drugo premještenje raznih svećenika, čemu nismo prigovorili, držeći, da to zahtjeva korist i potreba crkve i pučanstva. Ali sadašnjemu, najnovijemu premještenju moramo prigovoriti. Premješteni su sada pred same zemaljske izbore razni naši mladji svećenici, koji bijahu na pravom mjestu, i koji bi bili mogli pučanstvu pomoći riečju i činom kod predstojećih izbora. Tako je premjestio g. Frana Kemr-a iz Zrenja u Boljunc kod Trsta; tamo je poslao gosp. Viktora Klinara iz Krasice; iz Pazina premjestio je župeupravitelja g. Frankolu u Kringu, a ne njegovom mjesto poslao g. I. Mandića, koji je upravljao župom u Završju. U ovu župu poslao je odlučnog našeg narodnog prolivnika g. Franzina iz Siciole; g. I. Vranjca poslao je iz Brda u Krasicu, a duh. pastiru izručio je u Brdah talijanskomu župniku u Momjanu.

Svatko će lahko i sam shvatiti, koliko mora biti neugodno za dotičnu gg. svećenike i za odnosno pučanstvo ovo premještenje pred same izbore. Gg. svećenici gube svoje izborno pravo, a pučanstvo gubi svoje savjetnike i učitelje.

Mi netvrdimo, da su rečena gg. svećenici premješteni od preč. ordinarijata upravo s tom namjerom, da se ih liši izbornog prava a pučanstvo savjetnikah i učiteljah, ali pazi mora svakomu u oči, što se ih je premjestilo upravo sada, kad bi ih pučanstvo najviše trebalo.

Bojimo se, da su usliedila ta premještenja na poticaj izvana, da su naime naši narodni protivnici u Istri lažmi, klevetom i ocrnjivanjem naših čestitih svećenika to izposlovali, da se ih baš sada premjesti. Mi bilježimo i tu činjenicu, na rovaš onomu, koji ravna danas s onom biskupijom.

Podgore za javne radnje. — pred izbori! Zemaljski odbor doznačio je cestovnom odboru u Kopr 4000 kruna kao drugi dio obećane podpore za popravak ceste Nigrignana (neka nam čitatelji oproste, što im nekažemo, gdje je taj Nigrigano i kako se pravo zove. Nije li možda to Černikal? Eto, kamo vode novotarije zem. odbora).

Odobrena bijaše dražba za gradnju ceste D v a d v o r a — K a n f a n a r za svotu od 3961.15 kruna. Občini Lovran osjegurava se podpora od 236 kruna za dobavu pitne vode u Dragi—Dosso (?).

Odstupa občinskomu glavarstvu u Oprtlju molbu za podporu Antuna Zoltticha i drugova za popravak ceste preko mosta Tarmar, izjaviv se načelno za zemaljsku podporu.

Talijanskoj posujilnici u Tinjanu doznačuje se zajam od 3000 kruna uz 3%, koji će se povratiti u 10 godina.

Zem. odbor izjavlja, da je sporazuman sa c. kr. namjestničtvom (a kad nisu oni sporazumni? Op. slag.) u tom, da je zaključak občinskog zastupstva u Barbanu od dne 11. agusta 1896., kojim se nalaže globa od 5 for. občinskim zastupnikom, koji nebi došli već na prvi poziv k sjednici — nezakonit.

Iz Poreča pišu nam: U zemaljsku poljodjelsku školu u Poreču primljeno bijaše početkom školske godine 10 djaka, od kojih plaćaju nekoji sve troškove sami, drugi imadu podporu zemlje i države. Od te desetorice mladića Istre, koji će polaziti rečenu školu, nije nijedan Hrvat ili Slovenac. Sve su to talijanski mladići, koji će se usavršiti u poljodjelskih radnjah što na svoje, što na troškove države i pokrajine. Za naše mladiće neima tamo mjesta; za njih neima novca ni država ni pokrajina — jer tamo valja znati talijanski, pošto je sva poduka u tom jeziku.

Iz Podgrada pišu nam 14. t. mj.: Danas izabrasmo ovdje jednoglasno 15 izbornika ili fiducijara, koji će dne 5. decembra t. g. složno glasovati za predložene hrvatsko-slovenske stranke Istre u sjedištu političke oblasti — u Voloskom.

Ovamo se nije podušao mačji k a p o letos staviti svoju nogu, jer je već dobio lekciju u našoj občini. Ni drugi nitko nije se podušao rušiti disciplinu i tako je naših 97 birača složno i jednoglasno izabralo sliedeće narodne predloženike: Jenko Slavoj, Demojzes Ivan, Rogač Anton, Vaišel Fran, Stambulič Anton, Peloza Anton, Ryšlavy Fran, Hrvatin Anton, Ivančić Anton, Možina Ivan, Tomažič Ivan, Ljubič Anton, Mežnar Anton, Logar Rajko, Bubnič Tomaž.

Živili sviestni birači i narodni prvaci občine Podgrad!

Kako se plaća prodance? Iz Koparšćine pišu nam: Taljanaški prodanac Antun Eler iz okolice občine Milje pošao je pred posliednjimi izbori za državni sabor u Kopar k šijor F e l i c e B e n n a t i-u, da mu dade 30 for., pak da će za talijanašku stranku raditi i glasovati. Šijor F e l i c e poslao je prodanca k svomu prijatelju Derinu, koji mu je dao 25 for. za njegov glas i agitaciju. Prodanac podao se veselo kući, pio je i jeo i radio za Talijane — misleći, da je novac dobio na dar. Kod tamo, dobio je ovih dana — pošto je već bio zaboravio na ono 25 for. — obtužnicu ili peticion, da plati 25 for., koje su mu gospoda samo posudila. Sada nepomaže ni plač ni molba, već plati, pak šuti ludi prodanče. Radio je za Talijane, za njih glasovao, a sada mora vratiti novac, i troškove sudbene. Pravo mu stoji! Tako bi se imalo kazniti sve prodane duše!

Družtvene:

Za družbu sv. Cirila i Metoda. Sakupljeno na predlog g. učitelja A. Iskre u kući g. Stipe Legovića među višnjanskim rodoljubima iznos K 8·50. Novac predan badernskoj podružnici.

Pjev. tamb. družtvo „Sloga" u Zametu priređuje u nedjelju dne 24. t. mj. zabavu sa pjevanjem, predstavom i plesom. Početak na 7½ sati.

Darovi putem „Naše Sloge". Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu: g. Mat. Fajdiga K 12, g. Ivan Gasparin Sv. Vital K 5, Stipe Legović K 2. — Za družbu sv. C i r i l a i M e t o d a: Ured. „Tjednika" Belovar — podario g. M. Roje mjesto vienca na lieš pok. šumara Hajeka K 20, g. Vinko Margan Gerovo sakupljeno u Delbicah kod g. Grge Majnarića K 8·40, g. Janko Hranilović — Metlika sakupljeno na Martinju u počast prijatelje Martina Cilige živinara K 14, g. I. Kurnza Klanec, sakupljeno u kući velč. gosp. Nika Polića župnika u Zelenju K 15. G. Mart. Curić, pristav u sv. Ivanu Zelina K 12.40, sakupljenih na svoj imendan kod gospode prijatelja. — Za nastradaloga Ivu Krbavčića poslao veleuč. gosp. dr. Andre Stanger iz Voloskoga K 6, g. Grgo Buždon iz Pule 1 K. — Za S o k o l s k i d o m u Puli darovao je g. I. Poropat iz Dana 50 h.

Hvala, i Bog platio!

Iz drugih krajeva:

Premještenje. Prerovodal vježbenik kod c. kr. namjestničtva u Trstu g. dr. Karlo Lusina premješten je u svojstvu attaché-a k austro-ugarskomu konzulatu u Aleksandriji.

Niemci — proti ustrojenju talijanskoga sveučilišta u Trstu. Njemački sveučilišni djaci u Gracu izjaviše se povodom posliednjih nemira na sveučilištu u Inomostu — za talijansko sveučilište — ali to se sveučilište nesmije ustrojiti u Trstu. Oni dapače prosvjeduju odlučno proti ustrojenju talijanskoga sveučilišta u Trstu — j e r d a N i e m c i n e k a n e o n a k o v a ž n o t r g o v a č k o m j e s t o, k a o š t o j e g r a d T r s t, o d s t u p i t i T a l i j a n o m. Njemačko-talijansko prijateljstvo prestaje dakle u Trstu, za kojim rastu zazubice Talijanom iz kraljevine i Niemcem iz Prusije!

Drugi glas o budućem tršćanskom biskupu. Ljubljanskomu „Slovencu", koji je u doticaju sa visokimi crkvenimi krugovi, javljaju, da će biti imenovan biskupom tršćanskim kanonik Kordač, o kojem smo i mi već pisali.

Prvih 500 kruna „Marulićevih" za družbu sv. Cirila i Metoda. Povodom proslave 400 godišnjice prvog hrvatskog umjetnog pjesnika Marka Marulića, izdao je g. profesor dr. Andrić u Zagrebu knjižicu o Maruliću u više tisuća primjeraka. U Zagrebu ustrojio se je odbor sa zadaćom, da razproda tu jeftinu knjižicu na korist naše plemenite družbe sv. Cirila i Metoda. Kako čitamo u zagrebačkih novinah, poslao je taj odbor dne 13. t. mj. upravi družtva sv. C. i M. prvih 500 kruna, koji su unišli od razprodaje te knjižice. Bude li i nadalje razpačavalo tu knjižicu takvim uspjehom, to se nadamo, da će naša „Družba" imati odatle vrlo liepu korist. Mora se ko znati, da se je u sama tri dana razprodalo knjižice za 500 kruna.

Sl. odboru u Zagrebu preporučamo, da bi preostale knjižice razposlao i u ostale gradove svih hrvatskih pokrajina, te nedvojimo nimalo, da će mnogi za malenu svotu nabaviti si krasnu knjižicu a u toj plemenitu svrhu. Medjutim srdačna hvala g. piscu i sl. odboru, koji se toli rodoljubno zauzeše za našu sirotinju.

Za dovoz umjetnog gnoja. Uprava državnih željeznica snizila je cienu dovoza umjetnog gnoja za čitav vagun na državnih željeznicah do konca decembra 1902. iz Praga do Buzeta za 168 kruna; iz Praga do Pazina za 174 kruna; iz Praga do Rovinja za 182 krune.

Pačuharije iz Puljštine.

Ja bih mora napisati jenu gorostasnu polemiku proti onom gospodinu, ki se je užardà uzeti u ruke šilo i mazilo. — Balota iz Raše neće zamiriti, da se pačam u njegove posle = mazilo; ali kad on spi = šilo —. Dok je ta gospodin »Ketimekapiši« pisa one Pačukarije iz Puljštine, bila mu je sigurno na pameti ona: interdum dormitat bonus Homerus. Na tu njegovu misal ja bi moga odgovoriti jako pikantno, ali da me nebi per kumbinacijon zato pczva na duvel, ja ću mu za ta put reći, kako me je pokojni Delija navadija: »accipe quod tibi dat avara manus et cojonus ille qui taliat fetas sotiles«, a to će reći, da je tribe kuntentati se i s malim, a oni ki riže, neka gleda ča dela. Ma ja za polemike ne marim, jer opet ako ćemo reći i latinski: »no nest hic locus neque tempus«.

A vi, dragi moji ljudi, ča ćete reći na ta moj latinorum? To vi razumite kako i Marčanci, Barbanci ili Karničari, kad njim popi u crikvi patrnaju. Ma pustimo to na stran i recimo čagod o onom, ča će se ovih dana zgoditi.

Donka jopet balotacijani! Svi se miču. Gospoda s flajdam i bez flajde delaju sedute i kunšilje, šfoji pišu i daju na znanje ča, kada i kadi će biti, kako je tribe postupati i sto takovih lipih stvari; inženjeri dišenjivaju škole i šterne, mire ceste i zabadaju pikete; fakini vuku vriče beči za kupovati trubile, Čozoti voze kapulu, bakalaj i pipe; mularija kupuje šviklje; žene delaju šedute kod peći, a Pikutar pripravlja pulića. I Dottor Salo Frittaglia nobile de Liziriti leverendo pater Krstić, i on se miče i šalje okolo raspuštenu kaj ciganku svoju Tetu Jambrožiju, da muti narod, sije ljulj mež šenicu, okužava zrak; inšoma, me kapite, svi i sve se miče. Kad se sve miče, maknimo se i mi. Kada šfoji, gospoda, fakini, Čozoti, Teta Jambrožija i perfin žene prid pećom se miču; zašto ne bismo i mi svi složno kako i jedan uprli za naše pravice, za naš jezik, za naše ljude? Tudeško za Tudeška, Inglež za Ingleža, Romanjol za Romanjola, Talijan za Talijana, Turak za Turka, svaki infatti drži za svoga, za svoje pravice, za svoj narod. Ali ča da bi jušto naš narod ima biti oni, ki ne mari za svoje, da uprav Hrvat ne bi ima biti svoj, da bi jušto mi imali biti oni, ki bi ostali doma i ki nebi pristupili k izboru, da dademo svoj glas za svoje ljude; da bi jušto mi izmed toliko naroda bili oni ki bimo dali svoj glas drugomu i prodali svoje poštenje? Ne, ne, ja sam siguran, da to nebi učinija jedan lipi broj našega naroda, ali... ali oni drugi parat našega puka, ki je još s glavom u vriči i ki ne znade ča je, ča su to votacijoni, zašto se trata i koje su nam koristi od toga, za ove govorim da ne znam kako bi bilo. Oni bi mlili na svaku ruku, oni bi plivali kako češ, oni bi se magari imbarkali na braceru, da ih voze kaj šurle, da im budu za pusta, a to sve zašto? Jer ne poznaju sami sebe, jer nisu čvrsti i jaki, jer su laki kaj lišće, koga vitar nosi kud mu milo i drago. A za one pak, ki bi po »Barba Tončićevom« sistemu pripadali osmoj ali devetoj kategoriji — a to bi bili deboto svi delegati i kumpanija bella dei kapovilla — za one mislim da nema spasa, jer su oni tako duboko zaronili, da ni sve trajne, ni svi paranki marčanske kave nebi ih mogli iz ove sramotne propasti izvući.

Nemojmo dakle biti mi oni, koji se sramimo ili plašimo očitovati naše misli, ispuniti naše želje, ovršiti našu dužnost; nemojmo biti jušto mi kukavice, zbog kojih cijeli naš narod trpi, nemojmo radi nemarnosti i slabog rada biti kovači naše nesreće. Prenimo se i složimo se svi čvrsto, uprimo nogom i rukom, te ovršimo našu dužnost. Ljudi, pamet u glavu; vi, koji ste žbaljali do sad, nemojte od sada naprid, ako i niste dosad ovršili svoju dužnost, ovršite ju sada, da se znade da i u Istri narod se budi, da i u Istri ima rada i napredka. Kad odzvoni ona ura, kad puhne oni vitar, dignite se svi na noge i pojdite onamo, kamo imate za poj, pojdite dati vaš glas ljudem svoga kolina, ki znadu kako je dobar crni kruh i ki će braniti naše pravice. Ne šparajte ni truda ni muke, ne žalite ono malo vrimena, ča kod te prilike izgubite, jer svaki čas je za nas zlata vridan. Prezirite njihove krune, onaj Judin novac, koga vi najzad morate da platite; prezirite njihov bakalaj, njihove pipe i dokažite im, da niste gladi, da niste oni istarski gladni ščavi, za koje vas oni drže.

Prenimo se, složimo se i udrimo čvrsto, smjelò... samo naprijed! Kanfanarci u Kanfanar na 20. t. mj., Sanvinčenćani u Sanvinčentu na 21., Brbanci u Barban na 21., Marčanci, Roverci, Filipanci, Krničani, Proštinari, u Filipanu na 22., a Premanturci, Medulinci, Ližnjanci, Valturci, Šišanci, Kavranci, Loboričani, Pomerci i Muntičani na 23. svi, svi u Pulu i da nijedan ne ostane kod kuće. Ako dobijemo, naši deputati biti će dr. Ivan Cukon, medulinac, i njegov ženso Peršić iz Kranjčići, ako ne, biti će kakov Klevar i kakov Lanzin.

Ja ne želim nijednoga uvriditi, nijnomu ne želim slabega, samo učinite svi vašu dužnost. Ki pak bude proda svoj glas, ki bude osta doma iz plašljivosti, ja ću ga tako osapunati u mojim pačubarijama, da će ga biti sram šest lit doj mež ljude. Zato vam danas preporučam najtoplije i molim vas kako kad se Bog moli, ustanite na noge i uprite čvrsto, čvrsto svi kaj i jedan; a vi žene, uzmite preslice u ruke i gonite vaše ljude na posal. Zdravo, živili! Tako danas finjivam moj »artikulo de fondo«, opoziviljujući ono, ča je reka gospodin »Ketimekapiši« za Gašpića iz Raklja. Gašpić je naš čovik i on će za svoju narodnost postupati i naputiti ljude; živio ga Bog!

Balota iz Raše.

Barbanci na noge!

Oj Barbanci moja braćo mila
Sačuvajte vi poštena dila
Sada nam se približuju dani
Komu tužni komu radovani
Već je polle petnajst godin dana
Da smo svoga suzbili dušmana.

Crni dušman nigdar neda mira
A izdaju vajk u sebi smira
Kako bi nas doveo do ruba,
Ali prije nek ga stisne tuga!
Ali prije neg nas dušman svlada
Pasti će mu i oči i brada.

Brzo ćemo izbore imati
Od vas more svaki dobro znati:
Taljan te nas sad napastovati
I loviti ljude iznenada!
Ne hodite po taljanskom tragu,
Pošljite ih neka idu k vragu.

Oj Barbanci glasno zapivajte
A svi skupa koji bolje znate:
Dugo od nas mrzki Talijani
Našoj kući gosti nepozvani,
Imali smo dosta srebra zlata
Dok nam niste kucali na vrata.

Pustimo na stran naše Talijane
Od sto godin dušmane prozvane,
Pustimo mi prodance na bandu
Vratimo se na lipu komandu
A najprvi gdi si majke sine
Od Bičići oj junački Pine.

Nu podigni sve Bičiće naše
I sve tvoje iz Korta Glavaše
I podigni starog junačina
Batelana i mladoga sina,
Zdignite se prije zore rane
I pojdite na selo Glavane!

I Glavance lipo upremite
Na ravnicu lipo se skupite
A Šajince neću spominjati
Do jednoga svi te s nami stati,
Jer su oni vajk junaci bili
Na izbore prvi doletili.

Na noge se moj ujače Janko
I moj šantul Kontušiću Marko,
Pazi da te dušman ne zaleti
Naš župane Martin z Dragozeti
Digni Vadriš prijatelje stare
Sankoviće i dobre Sugare.

Stokovići pet mili brajana
Od Vorihi roža odabrana
Podignite vi vaše Vorihe
Kontušiće junačke Žudihe
Pomolte se Pornjanskoj Divici
Nadjite se skupa na ravnici.

Svi činite koji bolje znate
Na noge se Jakšetiću Mate
Podignite Vi Vaše Parnjance
Na izbore ko vatrene janjce
A svi skupa lipo se složite
Na ravnicu pod barjak dojdite.

A Rakjanci, ko te s nami stati,
Mi ćemo ih lipo dočekati
Na ravnici svi ćemo se sastati
Za junačko zdravlje popitati
Pak će biti veliko veselje
Dojdi k nama dični Mate Bele.

Budte s nami i Vi slatki Sanci
Kada dojdu mladi Kapelanci
Ustante se lipa kito naša
Iz Hreljići dični Matijaša
Pak te naše sve pasati tuge
Spasit će nas od talijanske kuge.

Na noge se o Peršiću Frane
S Bratulići Jurica Zubane
Ala si mi kako jena viska
Podigni mi dva župana Pliska
Tvog susjeda dobre majke sina
I župana Ivu Lupetina.

Ja vas sada svih pozdravljam lipo
U stanu vam malo i veliko
A ja moram završiti sada
Oj Barbanci moja braćo draga
Zač bi pisma odveć duga bila
I mene bi ruka zabolila.

Pave Špada.

Donosimo ovaj poziv za izbore od dičnoga našega Blisnjaka, upravljen na barbanske prvake, da pjesnika obradujemo i spominjane prvake počastimo, pa neka i nadalje saznadu naši ljudi za bistri hrvatski jezik, kako se govori na Barbanštini i liepa narodna imena na onim stranama.

Javna zahvala.

Gospodin Ljudevit Maltzki, urar u Puli, via Sergia br. 65, podario je ovoj, učioni vrlo krasnu i vriednu zidnu uru. Dočim mu podpisani na tom daru što ljepše zahvaljuje, smatra si svojom dužnošću, da ga svojim zemljacima, glede naručbe štotoplije preporuči.

Rav. dvorazredne učione družbe sv. Cirila i Metoda u Puli, 16. studena 1901.

Jelušić,
naučitelj.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočnije poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica tvorniške zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu–Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Ustanovljena tvrdka god. 1806.

J. DRUFOVKA,

Gorica (Primorje), **Gospodska ulica 3.**

Filijalke: **Komen i Sežana.**

Tvorničko skladište koža, nagrađena tvornica gornjih djelova cipela (Schuhobertheile), remenja za strojeve, bičeva itd.

Glavno skladište biksa u korist družbe sv. Cirila i Metoda.

Cienik na zahtjev badava i franko.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Broj 92. Pula, u petak dne 22. novembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana izd. zahvalnica i naknada se za tuzemje obično računa po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase izd. šalju se napotnicom ili poštanskom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnicu.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtva u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon listare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i uništja se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Proslava četiristogodišnjice

hrv. umjetne književnosti u Zagrebu.

Hrvatski narod proslavio je prošli tjedan na najsvečaniji način četiristogodišnjicu svoje umjetne književnosti. Četiri sto godina je minulo, odkad je neumrli hrvatski pjesnik Marko Marulić prvu umjetnu pjesmu izpjevao i odkad se je hrvatska književnost začela razvijati. Burna bijahu vremena i kojekakvi jadi izjadahu Hrvatku i njezine ponajbolje sinove u to doba, rat se poredao za ratom i hrvatski narod bio neprestance na braniku kršćanstva — i uzprkos tim crnim danima, koji prosjećivahu zemlje Zvonimirove krune, hrvatska je pjesma napredovala i popela se na onaj vrhunac, na kome se danas nalazi.

Tu pjesmu, koja je još jedino znala održati jedinstvo među hrvatskim narodom, razdjeljenim pod razne sustave i koja još i danas znade čuvati našu narodnu sviest i nadu u bolju budućnost, tu pjesmu velimo, proslavio je hrvatski narod na najsvečaniji način.

Čitav hrvatski narod sudjelovao je toj riedkoj proslavi, i brojno bijahu zastupane sve hrvatske zemlje.

Prostor našega lista nam žalibože ne dopušta, da donesemo obširno izvješće o toj preriedkoj proslavi te se radi toga moramo ograničiti samo na kratko izvješće o istoj.

Utorak 12. t. mj. započela je u Zagrebu ta svečanost naše umjetne književnosti sa predstavom Lisinskovog „Porina".

Iza predstave uputiše se domaći gosti u „Kolo" na sastanak.

Prisutno občinstvo i gostove pozdravio je podpredsjednik družtva hrv. književnika g. Mažuranić. Iza njega govorili su još mnogi drugi govornici, a među ostalima od braće Slovenaca podpredsjednik „Matice Slovenske" i urednik slovenskog „Dom i Svieta", kojim je občinstvo burno odobravalo.

Drugi dan u jutro prisustvovali su svečari glagoljskoj misi u prvostolnoj crkvi, a zatim krenuše u prostorije „Hrv. Sokola", gdje bje obdržavana svečana sjednica.

Dvorana bijaše krasno urešena hrv. trobojnicama i grbovima. Prva mjesta zauzeše nadbiskup Posilović, načelnici Ljubljane, Spljeta i Zagrebu i razne druge odlične osobe, akademičari, književnici i gostovi. Pozdravni govor bolešću zapriečenog predsjednika družtva hrv. književnika pročitao je podpredsjednik g. Vlad. Mažuranić. Iza njega uzeo je rieč slavni hrvatski romanopisac Ljubo-Babić-Gjalski koji je u liepom i oduševljenom govoru protumačio važnost te svečanosti.

Zarki govor načelnika Spljeta gosp. Milića i svjetskog učenjaka mons. Bulića, koji je držao predavanje o Maruliću, občinstvo je burno odobravalo i višekrat prekidalo.

Iza toga krasnoslovio je znani hrvatski glumac g. Fijan ulomak iz Marulićeve „Judite", a iza njega čitao je naš zemljak, akademik prof. Iv. Milčetić krasno predavanje o „Marku Maruliću".

Svečanu sjednicu zaključilo se Marulićevom pjesmom „Divici Mariji", koju je zbor „Kola" vrlo vješto i uz burno povladjivanje izveo.

U četvrtak dne 14. t. mj. sastala se sva pjevačka družtva i ine korporacije u 11 sali prije podne u prostorijama družtva hrv. književnika, odakle krenuše u Mesničku ulicu k odkriću spomen-ploče neumrlom hrvatskom književniku Augustu Šenoi. Ulica bijaše dubkom puna, a povorka prolazila je špalirom, te se zaustavi pred kućom broj 34, gdje je pok. Šenoa umro.

G. dr. Stjepan Miletić držao je prigodni govor i predao ploču u zaštitu načelniku hrvatske predstolnice g. Mošinskomu. Ovaj potonji zahvali se u ime grada odboru hrv. književnika, a pjevači zapjevaše „Živila Hrvatska"! Nakon toga nastane neopisivo oduševljenje a narod zapjeva „Lipa naša domovino"! Poslije burnog klicanja stupiše barjaktari raznih družtava pred spomen-ploču, te u znak počasti skloniše zastave.

Istog dana poslie podne krenulo je mnogo občinstva sa gostovi u kočijama na zagrebačko središnje groblje „Mirogoj".

Tude se je posjetilo grobove nekojih hrvatskih pjesnika i književnika, držali se prigodni govori i položili vienci na arkade.

Na večer bje kazališna predstava a zatim komers, na kojem je palo vrlo krasnih govora i nazdavica.

Time bje zaglavljena ta izvanredna svečanost, kojoj je prisustvovao sav neodvisni Zagreb, okićen u svečano ruho i urešen hrvatskim trobojnicama.

Brzojavnih čestitaka stigao je bezbroj iz svih slavenskih krajeva.

Značajno je, da to nebijaše puka proslava hrvatske književnosti, već da je to bila i krasna manifestacija hrvatskog i slovenskog jedinstva, a uvjereni smo, da će ta svečanost ne samo na književnom već i na narodnom polju roditi obilnim plodom.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 20. novembra 1901.

Posao u carevinskom vieću zapinje sve to više. Proračunski odbor razpravlja toli lieno i nemarno, kano da ga nije prava volja, da razpravi državni proračun. U tom odboru vode glavnu rieč Česi, koji zatežu sa razpravom hoteći tim pokazati vladi svoje nezadovoljstvo. Ministar-predsjednik klanja se lievo i desno, nebi li kako spravio pod krov državni proračun. On je obećao kruni, da će biti prihvaćen državni proračun najdalje do konca godine. Sada je nestalo te nade; on je valjda i izviestio u tom smislu na najvišem mjestu. To se dade zaključivati iz oštrih rieči, koje je vladar upravio prošlih dana najprije I. podpredsjedniku carevinskoga vieća zastupniku Kaiseru, zatim poljskomu zastupniku Gniewazu i konačno malorusinskomu zastupniku Vasilku. Ovim posliednjim kazao je vladar na opazku, da svaki zastupnik imade najbolju volju, da bi se štogod učinilo, nu kada su svi na okupu, da neučine ništa: *to je podlo; tako je nemoguće napried, to je zdvojno, čini mi se mnogim zastupnikom manjka dobre volje i srčanosti.*

Tako oštre vladareve rieči svjedoče, da je svietloj kruni poznat težki položaj i da su u najvišim krugovih silno ogorčeni radi nesposobnosti parlamenta za svaki rad. Vlada nastoji doduše o tom, da bi se razpravila i riešila važna viseća pitanja, kao što je državni proračun pak nagodba sa Ugarskom i konačno trgovački ugovori sa susjedi, ali zastupnici onih naroda, koji se bore za svoj obstanak, hoće, da im se taj obstanak najprije osjegura i tada će dragovoljno pristati uz riešavanje državnih pitanja. Vlada bi htjela nasuprot, da se smetne s dnevnoga reda svako narodno-političko pitanje i da se državno zastupstvo podade riešavanju njezinih osnova, nu čini se, da će se težko zastupnici tlačenih naroda odazvati želji vlade. Od svih klubova carevinskoga vieća pripravni su jedini Niemci, da zadovolje vladi. A to je posve lahko razumljivo. Sadašnja vlada je njemačka vlada, te radi i postupa posve u duhu i smislu njemačkih zastupnika. Ovi zastupnici moraju dakle s njom biti zadovoljni i nastojati, da njoj zadovolje. Njemački zastupnici odriču se drage volje svakog narodno-političkog pitanja, jer njima neprieti pogibelj od nikud, oni imadu sve, oni bi mogli samo izgubiti, kad bi se provelo državne temeljne zakone. Radi toga sučuvstvuju oni jedini s današnjom vladom. Njim jedinim bilo bi žao kad bi ministar-predsjednik morao odstupiti. Njemački zastupnici raznih klubova nastoje živo, kako bi produljili život sadašnjem ministarstvu. Oni se sastaše na dogovor i zaključiše povesti pregovore sa Česi, koji bi morali napustiti opoziciju proti vladi. Niemci obećuju Čehom, da će s njimi povesti pregovore o izmirenju čim se riešе velike državne potrebe. Dvojimo, da će Česi pristati na puko obećanje bez ikakvog jamstva. Bilo bi od njih netaktično i nerodoljubivo, kad bi odbacili jedinu oružje iz rukuh, kojim mogu uplivati na vladu i njihove narodne protivnike. Česi zahtjevaju uvedenje českoga jezika kano nutarnjeg uredovnog jezika u Českoj i Moravskoj, te česko sveučilište za Moravsku. Vlada bi pristala na te zahtjeve ali se boji Niemaca, koji se protive jednomu i drugomu zahtjevu.

Položaj je dakle vrlo ozbiljan i već kolaju viesti o ministarskoj krizi. Vladini listovi pišu, da uživa ona podpuno povjerenje na dvoru i da će vladar radje žrtvovati parlamenat nego li sadašnju vladu. U tom smislu bacio je u sriedu službeni brzojavni ured iz Beča u sviet neočekivanu viest, da je ministar-predsjednik dr. Koerber dao nalog svim namjestnikom, da poduzmu sve priprave za nove državne izbore. Carevinsko vieće imalo bi se naime razpustiti te novi izbori mjeseca jenara 1902. obaviti. Neznamo, koliko je istine na toj viesti. Držimo, da je to samo plašilo ministra-predsjednika, kojim želi preplašiti neprijateljske mu zastupnike i prisiliti ih na popustljivost. Vladi bo mora biti poznato, da se novoga carevinskoga vieća lice nebi u velike promjenilo od sadašnjeg bez osobitog priliska na birače. Nezadovoljnih zastupnika tlačenih naroda nije moguće izključiti iz parlamenta i dok bude takvih zastupnika, zapinjati će redovito poslovanje parlamenta. Zastupnici zapostavljenih naroda moraju nastojati, da se riešе važna narodno-politička pitanja, bez čega nemože biti mira i rada u parlamentu niti zadovoljstva kod većine državljana. Ako je dakle vladi u istinu do toga stalo, da se izvuče državni voz iz gliba, u koj ga rinuše razne njemačke vlade, mora prije svega nastojati, da zadovolji opravdanim i u zakonu utemeljenim zahtjevom zapostavljenih i zanemarenih naroda. Strogo i točno provedenje državnih temeljnih zakona razjasnilo bi sadašnji zamršeni položaj i dok se to nezbude, nemože se očekivati, da će se dati državno zastupstvo na miran, triezan i ozbiljan rad.

Izborno gibanje.

Dosadanji uspjeh biranih birača jest sliedeći:

a) Naša stranka je dobila:

1. U polit. kotaru koparskom občinu: Klanec (5).

2. U polit. kotaru voloskom občine: Podgrad (15), Lovran (4), Opatija-Volosko (5), Kastav (35), Materija (11).

3. U polit. kotaru pazinskom občine: Boljun (7), Labin (18), Pazin (23).

4. U polit. kotaru porečkom občinu: Motovun (8).

5. U polit. kotaru lošinjsskom občinu: Dobrinj (8).

6. U polit. kotaru puljskom občine: Kanfanar (1), Barban (7):

b) talijanska stranka je dobila:

1. U polit. kotaru koparskom občine: Pomjan (5), Kopar (5), Roč (6).

2. U polit. kotaru voloskom občinu: Mošćenice (5).

3. U polit. kotaru pazinskom občine: 000.

4. U polit. kotaru porečkom občine: Črni vrh (5), Umag (5), Višnjan (9), Oprtalj (4).

5. U polit. kotaru lošinjskom občine: Mali Lošinj (5).

6. U polit. kotaru puljskom občine: Kanfanar (6), Sanvičenti (6).

* * *

Molimo opetovano sumišljenike, neka nas oomah hrzojavno izvieste o uspjehu izbora, pa bio isti povoljan za nas ili ne.

* * *

Izborni odbor hrv. narodne stranke u Puli izdao je na izbornike sliedeći proglas:

„Našim izbornikom po selima občine Pule! Nemojte se truditi ovu subotu u Pulu na izbore fiduciara; i u koga je još iskra domoljublja i narodnog poštenja gledajte, da se nijiko naš neopogani dajuć svoj glas talijanskoj straui.

Mi smo se pritužili proti tomu, da se vanjske izbornike sili da u gradu izbiru.

Još veća nepravica dogodila nam se je s listinom. Galežan i Fazana sami imaju skoro toliko glasa, koliko sva druga vanjština. Naših je na stotine ispušteno i pokvareno.

Oblast može još u zadnji čas obustaviti subotnje izbore. Mi se u to još i nadamo. Bude li listina popravljena i bude li izbor vani, makar u Sišanu, javiti ćemo Vam, a dok je ovako: koji neće da se obruči obraz pred ostalom braćom, neka ovu subotu neide u Pulu na glasovanje.

* * *

O izboru u Kanfanaru, koji se ovršio dne 20. tek. primamo: Naša glasovnica dobila je 44 a prodanska 45 glasova. Jagubili smo za jedan glas. Ipak je izabran od 7 i jedan naš fiducijar Ivan Filić Krapić, jer su tri protivničke glasovnice nosile i njegovo ime. Za protivničku stranku glasovao je i jedan malodobni, a dva njihova birača došli su glasovati poslje 11 sati, kad bi moralo biti biralište zatvoreno. Abstinencija je bilo mnogo, a dali su abstinencijom liepi primjer, kako treba vršiti državljanska prava i dužnosti, i tri pastira naroda, tri svećenika, koji bi narodu bili morali primjerom prednjačiti, jedan Dubrovčanin, jedan istarski Hrvat, a jedan Čeh — na žalost. — Svaka čast prijateljima od rovinjskog sela, koji dadoše 19 glasova za narodnu stranku.

* * *

Iz talijanskih listova doznajemo, da kandidira član zemaljskoga odbora i bivši zemaljski zastupnik g. dr. P. A. Gambini u gradu Kopru na svoju ruku ili proti volji talijanskoga političkoga družtva za Istru.

DOPISI.

Iz Paxina nam pišu: Kako javiste u posljednjem Vašem cienjenom listu, doći će kao vodja c. kr. suda u Pazin c. kr. sudbeni tajnik g. Pizdotnig, imenovan po g. ministru pravosudja, koga će nam poslati budućeg mjeseca kao božićni al za nas neugodni dar.

Ličnost jest ova u cielom našem sudbenom okružju prilično poznata još od doba, kad je na istom sudu bio pristavom uz druga mu u svemu sada pok. Kerseanija. O njihovom ovdje još poznatom pravničkom znanju i vladanju, neću i nesmijem da pisnem, pošto, ako bih kazao inače nego da su bili prave juridičke „cime", mogao bih se ogriešiti o kvalifikaciju, koja stoji uviek pisana o svakom činovniku i na temelju koje je valjda pomenuti gosp. Pizdotnig bio sada imenovan našim velikim sudcem kako ćemo ga morati da sada i nazivjemo, al ipak šteta velika što visoko ministarstvo nije prije imenovanja zavirilo u sudbeni arhiv Pazina, gdje bi bilo našlo liepu zalihu raznih ostavina našeg pomenutog velikog sudca, koj je znao bagatelarne pravde voditi ćak preko 2 godine, a ostavinske razpre u obće niti nesvršiti ili svršiti ih tako, da su morale biti opet otvorene.

Za nas praktične ljude služile bi u takvom slučaju mjerilom svakako ove činjenice, a ne kojekakve samo na papiru napisane vrline, kao što je gorespomenuta kvalifikacija.

Zlobni jezici pako s druge strane brbljaju i gataju, da mu je to njesto dobavio njegov stari Guido, onaj medeni lisjak, koj mu je i svojedobno kćer narinuo sa očitom i jedinom nakanom, da se rieši plateža onih 30 mjesečnih srebrnjaka, koje ineče bi mu imao da šalje u ime mirazu kad nebi sa starim stanovao.

Preporuka i putovanja za ovo imenovanje da nije u ostalom manjkalo ni od strane sina medenog Guida, ravnatelja pošta u Zadru, kao što ni raznog upliva od barunice, njegove gospodje...

Njeki hrblju ćak i ovo, da taština našeg sladkog Guida nije mu dala mira dok ne vidi u svojoj blizini namještenog gorspomenutog svojeka kao vrhog suca; bolje reć, taštinu mater neizcrpivo ljubezni što nu ugodja i hrastanje za činovi njegove kuće reprezentiraju ne ministarstva, ovaj pravosudja sin trpljenje a kraći redjak željeznice. Bilo kako zlobnom nema dosta ni kraja ni konca nit se može svemu vjerovati, ako i donekle vjerojatno, al činjenice, koje su sad imenovanje gorepomenutog suca moramo da konstatujemo, i poleg kojih smo prisiljeni da naše vladanje udesimo, jesu ove:

Mjerodavni su krugovi prigodom imenovanja mimoišli posvema statistički dokaz, da je pučanstvo sudbenog pazinskog kotara osim malo više od hiljade Talijančića isključivo hrvatsko.

Omalovažili su činjenicu, da su sve četiri občine: Pazin, Tinjan, Žminj i Boljun, koje jedine sačinjavaju taj kotar, u hrvatskih rukuh i da neima ovdje občine, koja bi bila u talijanskih rukuh.

Gornji faktori nisu se ni tom prigodom htjeli obazreti na okolnost, da sudci, koji sada obstoje, nepoznaju nego malo a njekoji ćak ništa hrvatskog jezika, jezika pučanstva, kojemu moraju da sude i da to isto vriedi o kancelistima i pisarima. To je strašan udarac, gorka nepravda, koja se dogadja našemu narodu a ista je nepravda ko zapečaćena sa imenovanjem vodje takvog suda u osobi g. Pizdotniga.

Nije li to nadalje prava nesmisao i neprotivili se to i ugledu dotičnih činovnika i naroda, postavljati ekskluzivno talijanske činovnike u kotaru, gdje imade skoro samo Hrvata, činovnike, koji sa malom iznimkom kako pazinski, nemogu da misle i ćute sa narodom i koji ćak nepropuštaju prilike da svojemu protunarodnom mišljenju daju oduška prigodom svakih izbora, glasujuć sa ono par Talijančića, proti ogromnoj većini naroda tako, da se može kazati ovdje činovnici, ondje narod!?

Kakovi su ovi takav je i biti će naš budući veliki sudac, njihov vodja, pošto nas to ujegova prošlost u Pazinu kao sudbeni pristav a još nas više na to upućuje vez rodbinski, koj ga veže radi ženitbe sa najzagriženijimi obitelji ovdješnjih Talijana. Pošto proti takvom sbilja nesnosnom i za nas ponizivajućem stanju nismo mogli ni putem naših občinskih glavarstva naći lieka na kompetentnom njestu, dužnost je u prvoj vrsti naših občina, naših častnih župnih ureda, naših dvijuh odvjetnika u Pazinu i našeg vriednog pučanstva cielog kotara, da jednoglasno prosvjedujemo proti takvim krutim nepravdam te da si sami izvojštimo pravicu time, da do skrajnosti u medjah zakona zahtjevamo naše pravo napram našem jeziku u svakoj sgodi. Neukim u tome poći će bezplatno na ruku oba hrvatska odvjetnika u Pazinu.

Iz Cresa pišu nam 15./11. 1901. Negdje mjeseca aprila t. g. ostavio je načelničtvo ove občine dr. A. P. de Plauno ili po našu Plavnik i otišao u Krk, da se u 44. godini svog slavnog žića pripravlja za državnu službu c. kr. bilježnika. Iza njegove službe nastupio načelničku čast prvi občinski savjetnik dr. I. P. ovdašnji c. kr. bilježnik, nadimenom Stefanin, dakle po svoj prilici izravni potomak onog Stefana Petrissa, kojeg mletačka kronaka nazivlje „Stefano Petrisso crovato di Cherso", a i isti naš g. načelnik tvrdi, da su Mletčani zbilja nazivali Petrisa prostim i jednostavnim nazivom „il croato". To i ovdje navlas izličnio, da nam bude jasnije ono, što sliedi.

Čim je dakle goripohvaljeni gospodin zasjeo načelničku stolicu, nastavilo se još većom i odrešitijom ćestitom provadjati ona poznati program talijanske stranke u Istri, na čijem barjaku stoji napisan onaj sramotni motto „osar tutto". — Nemiri i neredi, koji su se u ovom gradu dogodili pred par mjesaci još su nam svim živo u pameti, a bio, ojoš žalostnije, ti se nemiri i neredi nisu desili poradi toga, da se slobodni Cresani ovdje upoznaviti onu „nella sala del gabinetto della lettura degli italiani (!) v'è, nel posto d'onore, il ritratto . . . . e nelle grandi solennità sventola . . . dalla sede die quel sodalizio . . ." htio bi reći, da su kazinaši uzor-katolici, vjernici podložni svomu biskupu, a indirekte bi htio dati razumjeti i zavesti javno mnienje i one, koji slučajno zabasaju onamo, kao da bi Nerezinci — Hrvati (a to su hvala Bogu porieklom svi osim trojiče) ili Čitaonićari bili šizmatici ili neznam što. To mu je možda bio i jedan od glavnih argumenata u molbi na sv. stolicu za latinski liturgni jezik! Ne mislim ovim reći *che i nerezinotti non siano buoni* pače protivno — oni su *predobri*, osim dvojice — trojice, koji su zlorabili njihovu dobrotu i jednostavnost te ih zaveli i smutili.

Nadalje „*Un isolano*" javlja: „*A Nerezine s'è fondata una Cassa rurale, su, basi cattoliche, sarà la prima cassa di queste isole*". Koliko rieči, toliko skoro laži. On kao novinar, pa još „katolički" bi morao znati, da se je u zadnje dvie godine na otocih *ustrojilo i da liepo napreduje više seoskih posujilnica* i drugih udruga, a što je još čudnije, da već preko godinu dana u *samih Nerezinah*, pod nosom dakle islog „*Un isolano*" *dobro djelujo posujilnica* — a on toga nezna!? Zbilja je sliep, kako je slieb i talijanski fanatizam. Sve su te posujilnice, po *Raiffeisenovom* sustavu, podignule više manje uslied opetovanih poticala diecesanskog biskupa u pastirskih poslanicah i javnih preporukah u propovjedih prigodom vizitacije, bez obzira na bilo koje njesto, a u jedinu svrhu, da se siromašnom puku moralno i materijalno pomogne, a proti onim upravo, koji su *kasinaši* razuli njesta u najtjesnijoj svezi. Ove dakle posujilnice su svojim postankom i urodbom i svrhom *eminentno katoličke*, dok nerezinska „*cassa rurale*" nije zasnovana nego za prkos, a svrha joj kao i kazinu da zavedene Nerezince, umi-

---

Sa kvarnerskih otoka. Slučajno mi došao u ruke broj 126. od 10. novembra t. g. goričkog lista „*L' Eco del Litorale*", koji hoće, da bude „*čisto katolički*", ali dakako i na „*čisto talijanskoj*" podlozi, jer po mnienju pisaca ovog i sličnih listova u Primorju, samo takav katolicizam je u Istri i Primorju spasonosan — *naravski put Italije!* Odmah mi oko zapelo o depis: *Dalle isole del Quarnero — 26 ottobre*, uz podpis „*Un isolano*". Čim letimice pročitah taj dopis, pomislih, da, po sadržaju sudeći, taj „*Un isolano*" po svoj prilici ne će biti drugi, nego nerezinski učitelj talijanske škole, u čisto hrvatskom njestu, a rodom Tirolac, koji se inače razimeće sa svojim katolicizmom, kao nekoć u vrieme Spasiteljevo farisejci sa svojim porieklom od otca Abrahama i obslužavanjem Mojsijeva zakona, dok ih ipak sve to nije priečilo, da kleveću i ogovaraju itd. poslanog im Mesiju. Tako nekako i dan danas nekoji hoće da budu i da ih se drži za katolike, a kad tamo, njihova im katolička savjest ne brani da budu učitelji djeci, koja talijanski nezanaju i poslije više godina škole talijanski tek za silu nauče govoriti, da dakle direkte odnarodjuju, da se s jedne strane prikazuju pred biskupom „*più papabili del Papa stessi*", i hvale ga do nebesa, a s druge strane im on nije „*non è che un fanatico*" itd. Dva sata puta bio u Nerezinah, a i inače imam česte prilike govoriti s ljudi iz Nerezina, pa i otoke prilično poznam, jer pravi otočanin: te

jetne pretvorene u taljane, u bludnji uzduh i bog ovog s materijalnom pomoći, koje će mu „casse" pružiti, još zavede i moralno usreći" . . . . a to baš nije *katolički*. Da je u istini tako, očevidno je, kad si nitko ništa ne odgovara, podpisom ili ta „casse" znovinia. Francuski i liberalci nisu bili nikad katoličkih čustava:

„*Un isolano" s'intende cattolico* piše dalje: „*nelle vicinanze di Chersо avevano parecchi incendi, che si sospettano dolosi, di stallaggi*". Ali ne kaže, u kojem smislu „*se sospettano dolosi*". A pravom se čudim, da je to pod utecla „*casse rurali*", da je to poljsko neuređeno od poznatih, pa da se oda krivnja baci na „*preti — agitatori*". Isto tako nastavlja: „*Gli abitanti di Chiusachi, privi di chiesa causa la questione liturgica, per acquistare il S. Giubileo hanno dovuto visitare in massa la chiesa di Neresine*". Nije htio „*Un isolano*" kao katolik ni ovdje kazati, za što su Čunskari bez crkve, u čemu sastoji ta *čunskarska „la questione liturgica"*, jer je znao, da će to čitatelji „*dell' Eco*" shvatiti onako, kako su već razpoloženi, a drugo nije ni želio. U Čunskom su doista bez crkve, jer dosadanja skoro ruševina po nalogu oblasti zatvorena, a Malološinjska občina, kao patron, da ju popravi, kroz godine i godine već peče da svojoj dužnosti zadovolji, nego poručuje (čitaj o tom i N. Fr. Presse), nagovara, sili Čunskare neka zahtjevaju, da se u njihovu crkvu *uvede latinski liturgični jezik mjesto dosadanjeg staroslovenskog*, pa onda im se obećaje graditi crkvu, kakvu budu sami htjeli, *ali prije ne*. Svrha je poznata. Dva ili tri Čunskara zavedena sbilja tako već govore i rade, ali u tom valjda ne će uspjeti. Eto, tako se, „*carissimo un isolano*" stvaraju „*le questioni liturgiche*" „*casse rurali cattoliche*" *sulle isole del Quarnero*, pa Vi katolik drugi put pišite u „*Eco*" *con un pò più di verità e sinceрità*".

Pravi otočanin.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Spamećuješ se Jurino, kuko je bil cno naš čovik rekal Talijanu, da se neproda za 2 fijurina?

Jur. Ne pravo.

Fr. Rekal mu je, da neda ni svojga tovara spod 10 fijurini.

Jur. Bog zna, koliko će se našeh ljudi sada ceneje prodat nego valja tovar.

Fr. Ono nete bit ljudi, nego luji od tovara.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Iz Beča javljaju listovi, da se i u zastupničkih krugovih govori o razpusu carevinskoga vieća. Vladi prijazan list „Reichswehr" piše, da ovako nemože dulje potrajati. Položaj se mora razjasniti i za vladu i za državno zastupstvo.

— Službeni list hrvatske vlade priobćuje viest, da je Njeg. Veličanstvo sazvalo hrvatski sabor za dne 28. t. mj.

Sveta Gora. Rimski listovi pripoviedaju, da je sv. otac Lav XIII. prijazno primio crnogorsko odaslanstvo, sastojeće od barskoga nadbiskupa Milinovića i upravitelja ministarstva pravosudja na Cetinju dra. Vojnovića. Ovaj posliednji, da je izručio sv. ocu uz kratku popratnicu spomenicu crnogorske vlade, kojom se nastoji dokazati pravo Srba na zavod sv. Jeronima. Proti tomu koraku crnogorske vlade ustali su ne samo hrvatski listovi, već dapače i dalmatinski odmetnici, koji su hajdučki prodrli u rečeni zavod i koji predbacuju sada crnogorskoj vladi izdajstvo, počinjeno tim, što je oni posla degovarati se sa sv. Stolicom mimoišav talijansku vladu, koja da je jedina pozvana, da rieši pitanje o zavodu na temelju talijanskih državnih zakona.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da je dao ostavku ministar prosvjete i da se tamo očekuje obća ministarska kriza. S druge strane oprovrgava se ta viest, nu reć bi, da je ipak istinita, osobito, u koliko se tiče ministra prosvjete Kovačevića. Glasovi o putovanju kraljevskih supruga u Petrograd zamreše posve. Odatle se dade zaključiti, da su prijateljski odnošaji izmedju ruskog i srbskog dvora ohladnieli i da u Petrogradu nemare mnogo za posjet kralja Aleksandra i kraljice Drage.

Bugarska. Narodno sobranje prihvatilo je nakon četrdnevne razprave osnovu adrese, kojom se odgovara na priestolni govor kneza Ferdinanda. Adresa izriče zadovoljstvo narodnog zastupstva radi brižljivosti, kojom vlada podržaje prijateljske odnošaje napram svim vlastim i učvršćuje odnošaje napram osloboditeljici Rusiji. Zatim obriče vladi podporu u financijalnih poduzećih kneževine. Prije prihvata adrese govorio je ministar izvanjskih posala Danev o odnošajih Bugarske napram vlastim i o izvanjskoj politici vlade. Pri tom je naglasio, da je spor sa Rumunjskom izravnan, sa Srbijom da su odnošaji osobito prijazni. Glede odnošaja sa Turskom, rekao je, da bugarska vlada bijaše uvjek lojalna, premda bijahu u zadnje doba bugarski putnici u Turskoj smetani od oblasti. Položaj u Macedoniji da se nije promjenio, što zadaje mnogo brige vladi, koja je smatrala svojom dužnosti, da upozori na to stanje velevlasti, koje bi imale prisiliti Tursku na provedenje članka 26. berlinskoga ugovora. Konačno osvrnuo se je ministar na odnošaje napram Rusiji i nekoje potrebite preinake u zemaljskoj upravi.

Južna Afrika. Ako nevaraju svi znakovi, moraće da odstupi i sadašnji englezki vrhovni zapovjednik u južnoj Africi lord Kičener. Iz Londona odputovao je već drugi general za južnu Afriku, kojega šalje ministarstvo na bojište kao pomoćnika i valjda kao zamjenika vrhovnog zapovjednika, kojega bi radi njegovih neuspjeha maknuli iz Afrike pod izlikom, da preuzme zapovjedničtvo vojske u Indiji.

Pokrajinske:

Imenovanje. Sudbeni prislušnik g. dr. Oskar Cumar imenovan bijaše sudbenim pristavom kod c. kr. kotarskog suda u Podgradu. Taj gospodin, dok je bio u Trstu — kako je pisala „Edinost" — nije htio znati slovenski.

Državna podpora za poduku u stočarstvu. Ministarstvo poljodjelstva doznačilo je državnu podporu od 600 kruna za poduku u stočarstvu ili u gojitbi blaga u sudbenom kotaru Podgrad u Istri. C. kr. živinar iz Voloskog, g. Cella, pozvan je da drži poduku u živinogojstvu u onom kotaru tečajem predstojeće zime.

Slavnomu ravnateljstvu financija u Trstu na znanje i uvaženje. Pišu nam iz Voloskog: Mi smo se već više puta u „Našoj Slogi" prituživali kod ravnateljstva financija u Trstu proti nekojim činovnicima, koji misle, da su u prvom redu u naš kotar poslati, da se bave politikom ili, bolje reć, da hučkaju narod proti našim autonomnim oblastima i njihovim predstavnicima.

Pred nekoliko dana tužili smo se na glasovitoga pajdaša Krstića, na poreznog kontrolora Šrajbera i preporučili gosp. ravnatelju Zimermannu, da stane na rep tomu činovniku, te da mu pozove u pamet njegove dužnosti kao činovnika, a sada dolazimo s novom pritužbom i u nadi, da neće naš glas ostati glas vapijućeg.

Čitaocima a nepose onim, koji bolje poznavaju naše odnošaje, biti će poznata ličnost financijalnog nadkomesara Hübela. Ta koliko puti se je samo „Naša Sloga" s njim bavila! I taj činovnik reć bi da često zaboravlja, da je činovnik, a sliedeći slučaj, ako je istinit, pokazuje ga u najlipšoj boji.

Ovdašnji „Narodni List" donaša naime vjest, da je poznati mađi generalissimus Slocarić pred crkvom u Rukavcu nekoga dne javno tvrdio, da mu je financijalni komesar Hübel rekao, da je kastavska občina pojela narodu sol za god. 1901.

Već sama ta činjenica, što se Slocarić pozivlje na Hübela, daje nam pravo da i Hübela smatramo čovjekom, koji bilo pozvat ili nepozvat pomaže naš narod smućivati, a ako je pak istina, što Slocarić tvrdi, onda nemamo rieči, kojima bismo dostalno mogli žigosati to nekorektno postupanje jednog c. kr. činovnika, koji mora da je vrlo dobro informiran, što je na stvari i unatoč tomu navlas takve lažne viesti tura u svjet.

Rekosmo, da neznamo, da li tvrdnja Slocarića odgovara istini; na svaki način pako, ako su neistinite, onda mora Hübel pozvati Slocarića na red.

Mi preporučujemo slavnom ravnateljstvu u Trstu, komu dajemo ovaj slučaj do znanja, da povede proti rečenom činovniku disciplinarnu iztragu, a ako se dokaže, da je Slocarić govorio neistinu, da ga preda sudbenoj oblasti.

Ne učini li ni ravnateljstvo ni rečeni činovnik shodnih koraka, onda će time dokazati, da gornji slučaj odgovara istini, a mi za taj slučaj preporučujemo ovu stvar našim zastupnicima u Beču, da ju iznesu pred parlamenat i da pokaže, kako se kod nas pomoću činovničtva stanovita politika tjera i narod proti oblastima hucka.

* * *

Ćozoti i c. kr. sud. Prošlih dana vršila se je pred ovdašnjim c. kr. kot. sudom kaznena razprava proti nekolicini Ćozota, koji su negdje mjeseca agusta bili naskočili na naše stražare i žandare. — Ti nepozvani gosti misle, da su kod kuće, te si koješta znadu priuštiti, čega se inače domaći ovdje rodjen čovjek boji. Ti palentari znadu javno pjevati i izazivati naše mirno ljudstvo, te bi čovjek mislio, da im je već unapried zajamčeno, da im se neće ništa dogoditi.

Da naš čovjek onakvu sablazan čini, koju ju oni čine, dobio bi gotovo kakvu sedmicu hlada, u od dvanajstorice Ćozota dobio je samo jedan 24 sata zatvora. Mi nesmijemo da napadamo radi toga nikoga, jer ako su bili oprošteni, znači, da su bili nevini, nu i nehotice nam se namiće pomisao, po kojem §§ se ih je riešilo. Mi bi molili gospodina „kriminalskog" sudca, da nam kaže one §§, po kojima se može bili oprošteno unatoč tomu, da se po noći buči, psuje, izazivlje, javnim organima se protivi itd. itd., jer kad bismo rad navedenih prekršaja pred sud došli, bismo se pozivali na te blažene §§, pa bismo bili slobodni. I nama više puta krv uzavrije, pa bi se radi malo „izkašljali" — ali bojimo se tih nesretnih §§, pak koješta pogutnemo. Zato će nam navedeni g. sudac veliku uslugu učiniti, ako nam to malko raztumači.

Državna sol za istarske ribare. C. kr. namjestničtvu u Trstu javlja, da je opredieljeno 6000 bečkih stofunata ili 3360.33 kvintala državne soli, koja će se podieliti među pojedine občine Istre uz njiu cienu za solenje ribe u Istri i na kvarnerskih otocih za trogodište 1902, 1903 i 1904.

Na pojedine kotara podieliti će se ta sol kako sliedi:

Koparski kotar: Kopar 105.80 kvintala; Piran 270.86 kv.; Izula 224.30 kv.; Milje 33.86 kv.;

Porečki kotar: Cittanova 29.63 kv.; Vrsar 101.57 kv.; Poreč 126.96 kv.; Umag 76.18 kv.;

Voloski kotar: Lovran 33.86 kv. Moščenice 123.73 kv.;

Lošinski kotar: Mali Lošinj—Susak 165.05 kv.; Veli Lošinj 110.04 kv.; Cres 469.77 kv.; Osor 97.34 kv.; Krk 63.48 kv.; Punat 71.95 kv.; Baška 55.02 kv.; Vrbnik 76.18 kv.; Dobrinj 33.86 kv.; Omišalj 12.70 kv.; Dubašnica 50.78 kv.;

Rovinj 181.98 kv.;

Puljski kotar: Pula—Fazana 139.66 kv.; Medulin 228.54 kv.; Pula 160.82 kv.; luka Bardò 12.70 kv.; Veruda 50.79 kv.;

Pazinski kotar: Labin 126.96 kv.; Plomin 126.96 kv.

Iz drugih krajeva:

Vojni liečnici Istrani. U službenom listu c. i kr. vojske čitamo, da je c. i kr. nadliečnik II. reda g. dr. Ivan Kalčić, rodom iz Lipe — občina Jelšane — u Istri koji se nalazi u c. kr. posadnos bolnici u Budimpešti, imenovan stožernim nadliečnikom I. reda. Čestitamo srdačno odličnomu zemljaku i rodoljubu!

C. i kr. stožerni nadliečnik u miru g. dr. Šime Mandić iz občine Boljun u Istri nastavio se je u Beču, VI. Thurmburggasse br. 6.

Jubilej naših zemljaka. Čitamo u riečkih novinah, da je prošle nedjelje, t. j. 17. ov. mj. gosp. Mihovil vitez Polonio-Balbi otvorio svoju novo uredjenu i povećanu knjižaru, koja bi mogla biti na ures i mnogo većim gradovom nego li je Rieka. Istoga dana slavio je spomenuti gospodin 25-godišnjicu svoga samostalnoga rada. a uz njega slavio je gosp. Mihovil Glavina 20-godišnjicu svoga revnoga i odanoga službovanja kod g. vit. Polonia. Gospodin vit. Polonio je rodom iz Baške na Krku, te je sa svoje dobrote, uljudnosti i prijaznosti na daleko poznat, a osobito ga se rado sjećaju bivši gimnazijalci riečke, odnosno sušačke gimnazije. Sa svojim neutrudivim radom stvorio si je zamjeran položaj, te je obnašno već više časti, a bio je i riečkim gradskim zastupnikom. Ne manje je obljubljen i štovan njegov vjerni pomagač g. Glavina, rodom iz Sušnjevice izpod Učke. Mi se u ime istarskih Hrvata pridružujemo jubileju spomenute gospode i želimo im najbolji uspjeh u njihovoj trgovini, preporučujući im i nadalje našu mladež na hrvatskoj gimnaziji na Sušaku.

Na skupštini hrvatskih sveučilištnih djaka, obdržavanoj dne 14. t. mj. u Gracu, bijaše prihvaćena jednoglasno resolucija u poslu hrvatskog sveučilišta u Zagrebu i slovenskog u Ljubljani, s kojom se ti naši akademičari pridružiše zahtjevima hrvatsko-slovenskih visokoškolaca drugih sveučilišta.

U Zagrebu obdržavala se u subotu, 16. t. mj., skupština hrvatske sveučilištne omladine u svrhu razprave glede izjednačenja ili zamjenitosti hrvatskoga sveučilišta sa ostalima sveučilišta u Cislajtaniji i da se izjavi istodobno za slovensko sveučilište u Ljubljani. Toj skupštini su prisustvovali skoro svi hrvatski, srbski i bugarski djaci zagrebačkog sveučilišta sa rektorom Vrbanićem na čelu, koji je držao krasan govor u prilog sastanka.

Povodanj u Goričkoj. Radi čestih kiša nabrijala je prošloga čedna rieka Soča, koja teče kroz Goričku tako silno, da je poplavila livade i vinograde, poderala ceste

i mostove, te uštetila više kućah u nizinah. Mjestne i političke oblasti priskočile su u pomoć onim stanovnikom uz obale rieke, koji bijahu izloženi većoj pogibelji.

Zavod sv. Jeronima u Rimu. Dalmatinski odmetnici u Rimu bijahu se nešto umirili nakon poznate riešitbe o zavodu sv. Jeronima, kojim upravlja sada savjetnik poslaničtva kod sv. Stolice grof Kronberg. U novije doba digoše opet nos i to osobito poslije najnovijeg koraka crnogorske vlade, koja je poslala k sv. Stolici posebno odaslanstvo, koje bi imalo dokazati srbsko pravo na rečeni zavod. Ovih dana izdao je „Odbor Dalmatinaca" u Rimu proglas, u kojem obtužuje crnogorskoga kneza Nikolu da je orudje Vatikana proti Italiji, jer se preko glave talijanske vlade u čisto pravnom pitanju obraća na papu i od njega očekuje riešenje pitanja o zavodu sv. Jeronima. Odbor oštrimi izrazi kritizuje kneževu postupak. U odlučujućih krugovih sude medjutim trieznije; na akciju Crne Gore nit se ne osvrću. „Neue Freie Presse" donosi ovu viest iz Rima: „Odbor Dalmatinaca upravio je na predsjednika komore i senata, kao i na svekolike ministre prosvjed protiv toga, što se u svetojeronimski spor mieša Vatikan (!) i tudje vlade. U prosvjedu se tvrdi, da samo talijanska vlada ima pravo nadzora nad zavodom, zbog čega odbor apeluje na vladu, parlamenat i javno mnienje Italije."

„Frankf. Zeitung" donosi iz Rima dopis, u kojem kaže, da će uzprkos svih naprezanja odrodjenih Dalmatinaca i talijanskih iredentista zavod sv. Jeronima ostati ono, što mu je u papinoj buli „Slavorum gentem" odredjeno, t. j. da će se kongregacija zavoda pretvoriti u kolegij za hrvatski narod, pa da će skorih dana doći pet svećenika iz raznih hrvatskih zemalja, da u zavodu nastave svoje nauke.

Trst — južno njemačko pristanište. Kazali smo onomadne, da se njemački djaci sveučilišta u Gracu protive ustrojenju talijanskoga sveučilišta u Trstu — jer smatraju grad Trst njemačkim posjedom. Niemci su i Talijani — kako je poznato — u carevinskom vieću i u novinah uvjek složni proti Slavenom, ali kad se radi o tom, tko li će od njih vladati u Tirolu i u našem Primorju — tada nestaje naglo starog prijateljstva. U Tirolu kosmaju se Niemci i Talijani radi autonomije južnog Tirola i radi talijanskih predavanja na sveučilištu u Inomostu. U Primorju radili su do sada složno i bratski — proti većini pučanstva — proti Slavenom.

U Primorje naseljeni Niemci uživaju sva prava državljana i gradjana, kano što i usried Beča ili Berlina. Oni imadu pučkih, gradjanskih i srednjih škola više nego li Talijani i Slaveni zajedno. Proti Niemcem nećeš čuti ni čitati jedne uvriedljive rieči nikada i nigdje. Oni se vladaju i ponašaju po naših gradovih kano starosjedioci — kano da su sami gospodari u ovoj zemlji. Sve to podnašaju Talijani mirno i strpljivo — jer im Niemci pomažu priliskati Slavene, i jer su im Niemci saveznici u novinah i u carevinskom vieću proti Slavenom. Nu to prisiljeno i nenaravno prijateljstvo i savezničtvo počeli su Niemci zlorabljati ne samo na štetu i propast našu, nego i na štetu i na propast istih Talijana. Postali su naime usljed popuštanja Talijana toli obijestni, da su se stali groziti i Talijanom, koji su ih do sada smatrali svojimi najboljimi prijatelji i saveznici.

Talijani i Niemci Primorja nisu do sada nikad dolazili do sukoba. Izmedju njih vladalo je podpuno suglasje i prijateljstvo. Talijani su obraćali svu svoju pozornost proti Slavenom pristajuć uz Niemce, da rade što i kako ih je volja. I oni su medjutim radili — i živo radili. Tko nevjeruje tomu, neka zaviri u Trst, pak će viditi kolik je učinilo Niemstvo napredak tamo u ovo posliednjih 50 godina. Njihove su tamo škole, počam od najnižih do najviših prepune slovenske i talijanske djece; u njihovih su rukuh najveća obrtnijska poduzeća, najveće trgovačke tvrdke, gostione, svratišta itd. itd. Njemačkim kazališnim družinam otvorena su vazda tršćanska kazališta, javne dvorane i privatna družtva, dočim nemogu slovenske kazališne družine dobiti kazališta ili kakve dvorane pod nijednu cienu.

To popuštanje Niemcem, to predpostavljanje Niemaca u gradu Trstu počelo je sadjati kiselim za Talijane plodom. Talijani dadoše Niemcem prst, a oni drže danas čitavu ruku. Oni govore i pišu javno, da se neodriču prava na Trst. To su ovih dana kazali njemački sveučilišni djaci u Gracu, koji se protive ustrojenju talijanskoga sveučilišta u Trstu — jer da je Trst njemački grad; to kaže otvoreno njemačko-narodni list „Grazer Tagblatt," koji piše, da se u Trstu nesmije ustrojiti talijansko sveučilište, jer da je Trst opredieljen, da postane **južno-njemačkim pristaništem. Jeste li čuli Talijani!?**

Ni na Rieci ga neće. Narodni odpadnik Krstić, započeo je bio svoju odvjetničku praksu na Rieci, odakle ga oblasti prognaše radi njegovog **preveć likog hrvatstva.** Iz Rieke presello se je u občinu Kastav, gdje ga je sve prijazno susretalo kano narodnog mučenika i odličnog hrvatskog rodoljuba. **Storia** o njegovom izdajstvu je poznata. Čim je prešao u talijanski tabor, mogao se je opet vratiti na Rieku, gdje su ga istarski iredentaši — nekadanji njegovi najljući neprijatelji — objeručke primali. Kasnije dolazio je na Rieku danomice, tamo radio u pisarnah i svoj smradni list tiskao i tiskao. Ali se je napokon i riečkim talijanašem ogodilo njegovo izdajničko postupanje, Došli su naime do osvjedočenja; da kako je izdao svoj narod, za koga je bio pripravan i smrt podnesti, da će lagljе izdati njih, ako mu se prigoda pruži. Ovi ga stali izbjegavati, prezirati i mrziti; kako i zasluži onako stvorenje. Tomu preziru dali su ovih dana Riečani oduška — kako javljaju od tamo tršćanskomu listu „Avanti" tim, što su proti njemu burno demonstrirali. Kadno je taj nekadanji veliki Hrvat, a danas plaćeni Talijan — pošao na mul Adamićev, izzviždalo ga je množtvo naroda vičuć za njim: „propao Krstić!" **Maču muziku** prekinula je riečka pulicija, koja je toga junaka uzela u svoju zaštitu.

Dalmacija proti vinskoj klauzuli. Odbor vinarske zadruge za Dalmaciju u Splitu proglašuje: „Čita se po novinah o komešanju bivšeg talijanskog ministra Luzzatti-a, kako da trgovački ugovori, koji svršavaju koncem dojduće godine, ne budu od dotičnih vlada u odredjeno vrieme odkazani, u svrhu, da se isti za sada od godine do godine mučke produže, obstojećim uvjetim dakle i sa „zlokobnom vinskom klauzulom".

Luzzatti zagovara, da dotične zanimane vlade tako postupaju barem do godine 1904., kadno svršava trgovački ugovor sa Rusijom.

U Italiji se takov predlog prihvaća pravim oduševljenjem, jer bi se na ovaj način, bez dalnjih zanovetanja, osigurala, barem za neko vrieme, kriepost vinske klauzule.

Ne ima možda čovjeka u pokrajini, koji najvećom nestrpljivošću ne očekuje, da ti blaženi ugovori budu odkazani u nadi, da će se tako napokon ukloniti najveći, najužasniji bič za našu nevoljnu zemlju.

Nada je, da naša vlada neće na to pristati, uvjerena i ona o šteti, koju je klauzula naniela i nanaša svim vinorodnim zemljam državе; ali i unatoč ovoj nadi, da se sve moguće u pokrajini učini, da nas klauzula, ili milom ili silom, ne bude i na dalje upropaščivati, bilo bi uputno, da bi se visoki zemaljski odbor, pokrajinsko poljodjelsko vieće, sve občine, trgovačke komore i poljodjelske zadruge u pokrajini obratile što prije molbenicami na visoka zanimana mi istarstva, kako će to učiniti vinarska zadruga za Dalmaciju pitajući, da, netom dodje tomu vrieme, bude „odkazan" trgovački ugovor sa Italijom, te da ne bude pod nikakav uvjet prihvaćen Luzzatti-ev predlog, podupirući time akciju, započetu u istom pravcu od naših narodnih zastupnika, upitom već upravljenim u sjednici carevinskoga vieća dneva 25. pr. mj. na ministra-predsjednika i ministra trgovine od gospodina zastupnika Biankini-a i družine".

Ovaj poziv bio je upravljen svim autonomnim vlastim i gospodarskim zadrugam u pokrajini, te se nadamo, da neće ni jedna izostati, a da mu se ne odazove.

(Ovomu pozivu imale bi se odazvati i sve naše narodne občine, kotarske gospodarske zadruge te odaslati čim prije molbe na predsjedničtvo ministarstva u Beču, da bude na vrieme odkazan trgovački ugovor sa Italijom. Op. Ur. N. Sl.)

Objed i večera

sa ½ litre vina

dobije se u restauraciji „Stadt Pola" (u kući Čitaonice) za samih 8 kruna nedjeljno

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

se sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također **desertna vina, likeri i slastice.**

Prve slovenske skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica stalarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Ustanovljena tvrdka god. 1806.

J. DRUFOVKA,

Gorica (Primorje), **Gospodska ulica 3.**

Filijalke: **Komen i Sežana.**

Tvorničko skladište koža, nagradjena tvornica gornjih djelova cipela (Schuhobertheile), remenja za strojeve, bičeva itd.

Glavno skladište biksa u korist družbe sv. Cirila i Metoda.

Cienik na zahtjev badava i franko.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Maxilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kašalju i zrnje u kostih, utvrdjenosti ili grevom u šlah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganca, prehadanju, svrzovrtnim zebam. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promukloć u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulamosti, podbuhlosti, djetinjoj kržljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 3 forin.

Pojačano sveđesko kemplje ili sveđeska tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvotlanenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblakšava teškoća ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žličici, želudačne grčeve, šustica, grozica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije zaćuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zaprieći i same bolesti. Ciena, flašici s napuhkom 50 novčića.

Prah za blago ili za marvo, za konjski kaš i kašalj, za vrtoglavicu, za lajsano čičanje, za obljećivanje želudca i probavu, kada blago neće rado žderati pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čilji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Švajcarske pilulice najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili šumaka i crjev, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili sušicu. Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, zgrčenju, nategnutim žilam, ukočenosti i ukrućenji, posliedicam udarca, za objašnjenje i okrepljivanje žila i živaca, v flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube začuvanja se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razbrisikuju usta, uklanja neugodan vonj. v flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čičenje i raskuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 30 novč.

Pokućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti ilsaju, krastam perućini i osopotinam, v lončić 30 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 30 novč.

Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Ciena 30 novč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti značajnim pjegam ili škvorcam, odstranjuje prekomjerna rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkoću, mjekoću; bjeloća i škoća obraza i ruka. Ciena većem lončiću s florin. K tomu spada još boraksov zapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te porve ncškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zlatnanom diplomom. Dobiva se u boji bielo, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 1 for.

Savon eglantine. Najfinji zapun od svih zapuna. On otvjećuje te pomladjuje lice. Nastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se ranredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Creme eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim manama tcinta, kao što su pjegice, crvene mrlje, pirge, opora kora i. t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se Eglantina mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 1 florin.

Eau eglantine jest izvrsna i iskustvom provkušana voda za kosu. Njom se zapriečava ispadanje, kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podielјuje kosi liep sjaj, čini ju mekom i fin. v.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi lire po sobi prouzdaju miris. Flašica 50 n

Otrov ili čemer za stjenice i kimake. Flašica 50 novč.

Antiebrlio od Rodiaisa proti groznici ili zimnici, Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čičenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Rumá, Malaga-vino, franciuzkoga Coguaca.

Zaliha mineralnih veda. — Sve po novima najnovije medicinske specijalitete.

Broj 93. Pula, u utorak dne 26. novembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju ugovornog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču ili administraciji lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojbenu.

Ako list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stanuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Nejasan položaj.

Bečke novine turile su prošloga čedna viest u sviet, da je ministar-predsjednik dr. Koerber dao nalog svim c. kr. namjestnikom neka se priprave na nove državne izbore. Tu viest primili su jedni kano izraz ozbiljnosti položaja, dočim im ju drugi tumačili kao grožnju ministra-predsjednika, kojom je hotio djelovati na carevinsko vieće, koje mu odkazuje sve to više posluh i pokornost. Držimo da imadu djelomice pravo i jedni i drugi. Položaj vlade postao je u istinu toli kritičan usljed nerada parlamenta, da njoj neće preostati drugo nego žrtvovati sebe ili parlamenat. Lahko je dakle moguće, da je onom viesti ministar-predsjednik bacio na stol zadnju kartu, nebi li tim prijatelje i protivnike dozvao k sebi prije, nego li se bude latio posliednjeg sredstva: razpusta carevinskoga vieća ili možda još čega gorega.

Svu ozbiljnost položaja pokazuju i posliednje izjave vladareve prvaku mladočeskog kluba dr. Heroldu, podpredsjedniku carevinskoga vieća Kaiseru, te rumunjskomu zastupniku Wassilki.

Privatne molbe i javne grožnje ministra-predsjednika djelovale su najprije na miljenike sviju vlada i svija sustava — na Niemce raznih stranaka i klubova. Predsjednici ovih stranaka i klubova sastaše se odmah na dogovor, nebi li spasili vladu i tobož parlamenat tim, da se omogući riešenje takozvanih državnih potreba. Niemcem je mnogo stalo do toga, da se uzdrži sadašnje ministarstvo, koje njim je prijazno i sklono, dočim ih je briga za obstanak parlamenta samo u toliko, u koliko mogu oni u njemu zapoviedati. Oni stvoriše dakle zaključak, da se utanači u carevinskom vieću privremeno primirje dok se razpravi i prihvati proračun, a iza toga da će se sa Česi, koji imadu u ruci ključ položaja, dogovarati o njihovih narodnih zahtjevih. Niemci traže dakle od Čeha, da polože oružje dok se njihova protivnica — vlada učvrsti i ojača, i tada da će započeti dogovori radi sporazumka Čelia i Niemaca u Českoj i Moravskoj. Mogu li se Česi ovom pozivu vlade i Niemaca odazvati mirne duše; mogu li oni bezbrižno povjerovati u iskrenost vlade i Niemaca, koji su u stisci i nevolji prijazni i sladki, dočim su na vlasti bahati, bezobzirni i nasilni?

Nemogu! Oni bi se bo pokazali nezrelimi i neizkusnimi politici, kad bi položili pred protivnikom oružje na njegovo jednostavno obećanje, da će se pustiti s njimi u dogovore kasnije — pošto se bude i sam oboružao.

Zastupnici českoga naroda nemogu bezuvjetno pristati na predloge načelnika njemačke ljevice znajuć, da one napried tura vlada, koja se nalazi u težkoj neprilici radi njezine neodlučnosti i pristranosti.

Današnje poteškoće i vlade i parlamenta jesu naravna posliedica onog sustava, koji je stvorio gospodujuće i robujuće narode i koji je posve mimoišao državne temeljne zakone. Gospodujući narod došao je u nepriliku, te pozivlje svoga protivnika, da mu pruži ruku pomoćnicu.

Je li mu dužan ovaj pomoći? Jest, ali pod uvjetom, da se njihova pravć izjednače, kao što su im jednake dužnosti, da nebude više ni gospodara ni roba. Inače nije!

Na poziv njemačke ljevice sastaše se u zajedničku sjednicu predsjedništva českoga kluba, konservativnog veleposjeda i českih agrarača te nakon dugotrajne razprave stvoriše najprije zaključak, da postoji glede načelnog shvaćanja o položaju, što ga je stvorila njemačka izjava i glede zajedničkog postupka napram tomu podpuno suglasje svih prisutnih. Glede taktičnog postupanja za postignuće zajedničkih ciljeva odlučeno bijaše, da se čuva tajna.

Nadalje izjaviše prisutni: „Zastupnici českoga naroda neomalovažuju ozbiljnost položaja i traže u uvjerenju da neima nade za parlamentarno riešenje nagodbe, ako se vlada nemože osloniti na jednodušnu volju državnog zastupstva i ako se narodni zahtjevi mješaju sa nagodbenimi poslovi, odstranjenje najveće nepravde, koja im je nanešena proti jasnom slovu postojećeg zakona.

Ukinuće jednom podieljene i temeljnim državnim zakonom zajamčene ravnopravnosti i u nutarnjoj službi državnih ureda — bila je tako velika povrieda postojećeg zakona, da je izpravak te nepravde morao postati prvim i najvažnijim zahtjevom češke politike. Českí zastupnici zahtjevaju samo ono, što je više od dvie godine obstojalo bez štete za državnu upravu i bez štete za narodna prava Niemaca. Oni traže, jer se tim pripravlja najneuspješnije narodni mir, koji oni vruće žele, i stvara tlo za postepenu nagodbu glede drugih priepornih pitanja.

Odgoda ovog najprećeg od sviju pitanja — koje za češke zastupnike znači onemogućenje, da se stvarni i narodni zahtjevi podpuno izluče iz prosudjivanja austro-ugarske nagodbe — *bila bi samo privremena polakšica parlamentarnog* položaja, podnipošto pako temeljiti popravak stanja, koji je već sada tim prečiji i nuždniji, jer vlada mora znati, da li će moći računati na stvarno pretresivanje svojih predloga o carevinskom vieću i nagodbi.

Vlada može samo tada naći potrebitog oslona u zastupstvu, bude li pitanje o českom službenom jeziku riešeno, da postanu svi dugotrajni pregovori suvišni. Brzo riešenje ovog za popravak stanja temeljnog pitanja, bilo bi takodjer riešenje za prihvat proračuna i svih ostalih prešnih zakonskih osnova.

Českí se zastupnici pako ogradjuju proti tvrdnji, da se njihov zahtjev za ponovno uvedenje nutarnjeg českog službenog jezika, i stari zahtjev o ustrojstvu českoga sveučilišta u Moravskoj označuje metodom, po kojem oni stavljaju jedan politički zahtjev za drugim.

Nepostavljanje opravdanih i kulturnim razvitkom sviju naroda obrazloženih zahtjeva, već pokusom, da se oni sprieče, prieti se mirnom radu parlamenta.

Česi su pripravni, *da sudjeluju u dogovoru za izličenje postojećih poteškoća*, ali moraju sebi pridržati pravo, da negovore samo o parlamentarnom koledaru, već i neograničeno o parlamentu i njegovom položaju, *jer bez odstranjenja njima nanešene krivice, bez odstranjenja mogućnosti obstruktivno g smetanja parlamentarnog rada, nije obećanje za buduće pregovore o narodnih priepornih pitanjih dovoljno jamstvo za bolju budućnost.*

Na gospodarsku nevolju pučanstva Česi nezaboravljaju, pa su stoga sada pružili ruku pokusu, da se zajedničkim gospodarskim radom približe i politički, kako se je to pokazalo kod investicionih pitanja i predloga o vodnih putevih. Njihove nade ostale su na žalost neizpunjene.

Zastupnici českoga naroda netraže ništa nepravedna i ništa, što bi ičije narodne interese oštetilo. Da se oni odreknu tako čednih i pravednih zahtjeva, to im brani odgovornost za narodne interese i čast njihovog naroda. Po držanju vlade i stranaka napram ovim zahtjevom, oni će udesiti svoje dalnje postupanje u carevinskom vieću".

Sudeći po ovom odgovoru sjedinjenih českih stranaka pokazuje se položaj u carevinskom vieću skrivno kritičnim, jer Česi čuvaju svoje odluke o budućem postupanju tajnimi i jer je vrlo dvojbeno, da će sjedinjene njemačke stranke pristati na češke zahtjeve, premda su ovi na postojećih državnih zakonih utemeljeni.

Iz ovoga se dade dakle zaključiti, da se položaj nije razjasnio, da nije kriza odstranjena i da su možda odbrojeni časovi sadašnjemu parlamentu.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 24. novembra 1901.

Javili ste onomadne, da je ministar-predsjednik dao turiti viest u sviet, da učine namjestnici potrebite priprave za provedenje novih državnih izbora u tu svrhu, da prestraši slabiće-zastupnike carevinskoga vieća i da ih prisili na pokoru. Prvi mu se pokoriše njegovi miljenici Niemci, za njimi se povedoše Česi raznih stranaka i konačno pristupiše u to kolo svi predstojnici sviju klubova — osim onog Sve-Niemaca.

Pročelnici navedenih klubova sastaše se dne 22. t. mj. u prostorijah predsjedničtva ministarstva, da saslušaju propovied ministra-predsjednika; pak da mu na kasnije skrušeno priznadu, kako su do sada grdo griešili i konačno obećaju, da već neće proti njemu griešiti.

Ministar-predsjednik, pozdraviv pozvanike, reče, da premda je položaj vrlo težak, ipak bi se imalo započeti priprave k izmirenju, koje treba carstvo i koje je nepromienjivim ciljem vlade.

Parlamenat da nemože biti političkom igračkom. Ako imade parlamenat obstojati, tada mu neima biti jedina svrha, da kritizira i najmanji čin vlade, služeći se pri tom sredstvi, koja su opredieljena samo za izvanredne slučajeve (čitaj: obstrukcija.)

Vlada, reče ministar, nastojaja je podati dokaza o svojoj radinosti; vlada stavlja i sada parlamentu na razpolaganje sve svoje sile. Naša vlada je nepristranosti i pravice. (Zar i u Primorju? Op. slag.) Ona traži sporazumljenje narodnostih, jer je to uvjet mirnomu razvoju monarhije.

Meni je drago, reče dalje — što priznaju sve stranke potrebu ozbiljna rada, te vlada drži, da je nastupio čas, u kojem se imadu stranke očito izjaviti i o tom, kako da se rieši narodnostno pitanje. Vlada je nadalje uvjerena, da nijedna stranka ne želi, da se upita za mnienje birača ili da se razpiše nove državne izbore. Parlamenat je obranom naroda, vlada ga hoće takvog sačuvati, ali ni zastupnici nesmiju zaboraviti svojih dužnosti. U sadašnjih okolnostih je brzo riešenje državnog proračuna ne samo potreba države, nego već i potreba pučanstva.

Konačno preporuči ministar svim strankam, da se dogovore, kako bi se državni proračun u što kraćem vremenu riešio.

Rieči ministra-predsjednika dielovale su povoljno na prisutne zastupnike, što se dade zaključiti iz njikovih izjava. Tako je stavio prvak njemačko-katoličke stranke dr. Kathrein predlog, da bi se pospješilo riešitbu proračuna. Talijanski zastupnik Rizzi reče, da će se njegov klub odazvati pozivu vlade. Zastupnik Ploj izjavi u ime svoga kluba, da će Slovenci povući natrag prešan predlog o ustrojenju slovenskog sveučilišta, ako se taj predlog izruči izravno bez prvoga čitanja školskomu odboru. Dr. Šušteršič reče, da će se dogovoriti sa drugovi glede izjave dr. Ploja. Predsjednik carevinskoga vieća, grof Vetter reče, da će se morati pr ije zapitati sve stranke, kako misle glede izjave zastupnika Ploj. Predsjednik českoga kluba dr. Pacak obrazložio je u poduljem umjerenom govoru zahtjeve českoga naroda te izjavi na koncu, da se Česi neće protiviti razpravi proračuna.

Pošto su tako predsjednici stranaka izjavili svoje mnienje i označili stanovište, očitovao je ministar-predsjednik dr. Koerber u zaključnom govoru, da sa zadovoljstvom konštatuje, kako su se svi govornici po vladu i njezine uvjete povoljno očitovali. On samo želi, da ove prijatne dispozicije i nadalje potraju. Vlada je uplivala na to, da se zakon o ustrojstvu poljodjelskih udruga stavi na dnevni red prve sjednice, pa nije njezina krivnja, što se osnova nije mogla razpraviti, pošto je dnevni red spriečen prešnim predlozima. On žali način, kojim se stavljaju prešni predlozi. Faktično su od sastanka rajhsrata meritorna riešenja važnijih predmeta spriečena. Izjavljuje, da odklanja svaku intervenciju za opoziv prešnih predloga i ostavlja za posljedice odgovornost onima, koji takove predloge stavljaju. Vlada će za saniranje položaja sve uraditi i drži, da je neodklonivi preduvjet za to riešenje

česko-njemačkog priepora. No vlada znade, što joj valja činiti. Sudeći po izjavama, može govornik reći, da se nada, da će rezultat konferencije biti: od mnogih govornika spomenuto poboljšanje u tečaju radnja.

Tečaj dogovora predsjednika klubova carevinskoga vieća dojmio se je vladinih krugova vrlo povoljno. Sada se drži, da je ministarska kriza odstranjena, pošto su zastupnici českoga naroda izjavili, da nekane za sada obstruirati. Općenito se drži, da će carevinsko vieće razpraviti državni proračun najdulje polovicom mjeseca febrara 1902. Glede postupanja Sveniemaca, koji nisu dogovoru prisustvovali, pišu novine, da se neće ni oni protiviti riešenju državnog proračuna.

Kriza je dakle za sada sretno riešena, nu za dugo nije odstranjena. Položaj će opet postati kritičan, čim dodje na razpravu nagodba sa Ugarskom. Ako do tada nepodje vladi za rukom izravnati spor izmedju Čeha i Niemaca, o čemu imade sada vrlo malo izgleda.

Izborno gibanje.

Dosadanji uspjeh biranih birača jest sliedeći:

a) Naša stranka je dobila:

1. U polit. kotaru koparskom občini: Klanec (5), Dolina (10), Dekani (12), Milje (9), Buzet (26), Marezige (6), Corte d' Isola (1).

2. U polit. kotaru voloskom občine: Podgrad (15), Lovran (4), Opatija-Volosko (5), Kastav (35), Materija (11).

3. U polit. kotaru pazinskom občine: Boljun (7), Labin (18), Pazin (23), Žminj (10), Plomin (8), Tinjan (7).

4. U polit. kotaru porečkom občinu: Motovun (8).

5. U polit. kotaru lošinjsskom občinu: Dobrinj (8), Omišalj (5), Dubašnica (7), Baška (8), Cres (7).

6. U polit. kotaru puljskom občine: Kanfanar (1), Barban (7), Vodnjan (8).

b) talijanska stranka je dobila:

1. U polit. kotaru koparskom občine: Pomjan (5), Kopar (5), Roč (6).

2. U polit. kotaru voloskom občinu: Mošćenice (5).

3. U polit. kotaru pazinskom občine: 000.

4. U polit. kotaru porečkom občine: Črni vrh (5), Umag (5), Višnjan (9), Oprtalj (4), Vižinada (3), Buje (8), Grožnjan (8).

5. U polit. kotaru lošinjskom občine: Mali Lošinj (5), Osor (4).

6. U polit. kotaru puljskom občine: Kanfanar (6), Sanvičenti (6), Pula (18), Bale (4).

* * *

Naše fiduciare izabrale su jednoglasno sliedeće občine:

1. Buzet, Dekani, Dolina, Klanec, Marezige, Korte (Corte d' Isola).

2. Kastav, Materija, Podgrad, Opatija-Volosko.

3. Pazin, Plomin, Žminj, Boljun, Tinjan.

4. Motovun.

5. Dobrinj, Omišalj, Dubašnica, Baška, Cres.

6. Vodnjan.

U Labinu, Miljah, Barbanu i Lovranu izabrani su većinom glasova.

* * *

Molimo opetovano sumišljenike, neka nas odmah brzojavno izvieste o uspjehu izbora, pa bio isti povoljan za nas ili ne.

* * *

Iz Lovrana početkom prošl. tjedna: Svaki dopis iz Lovrana vrvio je do sada samo pritužbama i žalostnim dogodjajima, koji se zbivaju u našoj občini i mi smo svaki put nagadjali, da to stanje ne može, da dugo potraje i da mora jednom krenuti na bolje. Mnogi ter mnogi držaše Lovran izgubljenim za narodnu stvar, te su se i malo zanimali za naše odnošaje. Nu izbor fiducijara na 14. t. mj. pokazao je, da u nas nije još ugasnula zadnja iskra hrvatske sviesti i da se radom i voljom može mnogo postići.

Rečenog dana osvjetlaše si naši dični Lovranci lica izabravši četiri fiduciara, koji se odati svoje poštene glasove za muževe iz naroda i odane narodu. Taj dan valja da zabilježimo u anale i da kod budućih izbora bilo občinskih bilo za zemaljski ili državni sabor započetu ledinu i nadalje probijamo i konačna će pobjeda biti naša.

Koliko se nije šaralo i nagovaralo jadne kmete, strašilo im se i obećivalo i ceste mjerilo, pa ipak se naši pošteni Lovranci ne dadoše peljati na tanak led, jer upoznaše šarenjačku gospodu i njihove podrepnice, koji znadu za vrieme izbora laskati se i obećivati, a čim minu izbori, rižu na nas zuč i otrov.

Lovranski kmetovi upoznaše i dadoše znaka svojem spoznanju, da im pod zastavom današnjih poglavara na občini, prieti samo propast i bude li samo volje i rada, odbaciti će sa sebe posvema taj tudjinski jaram, postati će sami gospodari nad sobom.

Izbor fiducijara u našoj občini nema sam za sebe Bog zna kakve važnosti, jer su druge občine u našem kotaru, koje sa ogromnom većinom složno i jednoglasno biraju narodne predloženike, nu ipak se veselimo ovimi izborima, jer su znak bolje budućnosti, znak propadanja gospodstva talijanskih podrepnica u našoj občini.

Nadali smo se, da će naš primjer sliediti i naša posestrima Mošćenice. Nu prevarismo se. Mošćenice birahu i ovaj put narodne odpadnike, a to je znak, da se je tamo malo ili barem premalo radilo. Otvorenje hrvatske čitaonice i podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Mošćenicama hrabrilo nas je i podavalo nam čvrstu nadu, da i tamo hrvatska stvar kreće na bolje i da će si Mošćenice izbrisati onaj sramotni porez za izbora za petu kuriju — i propadosmo za ciglih 9 glasova.

Ne marimo a nismo ni pozvani, da izpitujemo razloge ovom opetovnom i sramotnom porazu u Mošćenicah, nu dozvoljujemo si samo opaziti, da si ovaj put naši prvaci tamo, koji su poznani, da budu narodu vodjom, nisu osobito odlikovali.

Dičnim našim Lovrancem pako kličemo: živili, živili, živili!

* * *

Iz Zrenja pišu nam 22. t. mj.: Uspjeh izbora fiducijara za našu občinu Vam je poznat. Nadali smo se boljemu, ali u današnjih okolnostih težko bijaše izvojevati pobjedu.

Izbor bijaše prvobitno urečen za dva dana, t. j. za dne 20. i 21. t. mj. Izborno mjesto imalo je biti Zrenj.

Pošto slavimo ovdje blagdan Bl. D. Marije svake godine, koji je pao baš na 21. t. mj. i budući da se je imalo birati samo 4 fiducijira, molili smo predpostavljenu oblast, da se za izbor opredieli samo jedan dan i to dne 20. t. mj., jer sliedećeg bijaše rečeni blagdan. Molili smo nadalje, da se prenese izborno mjesto iz Zrenja u Brezevicu, jer je Zrenj na skrajnoj gradici izvanjskih poreznih občinah i jer se je bojati, da bi u Zrenju došlo do nemira i izgreda, kakvih bijaše ondje i u prošlosti. Naša molba bijaše u toliko uslišana, da je bio opredieljen samo jedan dan za izbor i da prenesoše izborno mjesto u Čepiće.

Izborna komisija bijaše sva u protivničkih rukuh. Našega izvanjskoga puka nadošlo je prilično, ali mnogi prodaše se milom ili silom oprtaljskoj gospodi.

Osim toga nisu mogli naši glasovati. Ako su imali primjerice 2 ili 3 iz jedne obitelji pravo glasa, dapače i poziv k izboru, nisu pustili glasovati obadva ili svu trojicu zajedno sa jednim samo glasom.

Prodance su gospoda plaćali po K 10 za glas, a onim koji su os..li doma, po 4 krune.

Naših glasova bijaše 39 a protivničkih 68. Izabrani bijahu naši izvanjski odpadnici, koji će glasovati za neprijatelje našega naroda na dan izbora zastupnika.

Neka im i to služi na čast!

Talijanaška gospoda pokrenuše u ovoj občini živu agitaciju, jer su se bojali, da bi mogli izgubiti ne samo fiducijare, nego i dva zastupnika kad bi se naš puk i u ostalih občinah ovoga kotara opoštenio.

Nu u ovom kotaru imade malo izgleda dok se bolje naš puk neosviesti i dok se nebude strožije na prste pazilo talijanaškoj gospodi, koji rade na občinah i kod izbora što i kako im je drago.

Dok im bude prosto raditi kao što su radili sada i kod prošlih izbora za državni sabor u našoj občini, dotle ćemo mi uvjek ostati u manjini, pa makar nas bilo 10 puta više nego li naših protivnika.

Od glave smrdi riba — kako Vi najbolje znate.

* * *

Dubašnica, 22. novembra 1901. Izbori šest fiducijara danas obavljeni. Izabrani jednoglasno naši, naime: Mate Nenadić, Poljica; Ivić Žgaljić-Linardić; pop Tome Kraljić, upravitelj, Svete Fuske-Linardići; Anton Linardić načelnik Dubašnice; pop Mijo Mužina, plovan i Anton Bogović-Sabljići.

Tim smo još dublje porinuli Talijanaše — smutljivce u propast iz koje se više dignuti neće!

Tužni Benatić! majko, novac što ga je potrošio — ni nije ga potrošio neboj se on iz svoga žepa nego njihova lega, za putovanje do Krka!

Davno se već govorkalo, da će Talijani pomoću svojih podrepnica pokušati još jedanput sreću, te navaliti sa svom silom na Dubašnicu i Bašku. Što se tiče Baške, reć bi, da su pri sastanku u Krku odustali od namjere, pa odlučili ovako: udarimo na Dubašnicu — tamo je malo smućeno, upotrebimo tu priliku; pak ako predobijemo Dubašnicu, tad ćemo na Bašku, a držeć se našega načela „osar tutto" izaći ćemo". Novca nefali, sipat ćemo ga na sve strane, i kotar je naš.

I zbilja sladki naš Doktor — jecalić obletao sve to gušće ravnu Dubašnicu.. u Kovača se sastajali, pak... najprije se dali u podobćine da nanjuše, ima li prilike....

Tovonjali i po Dubašnici.... ali slabe prilike; podobćinari svi za jednim konopom... kano njihovi rodoljubni popi tako i oni; a i u Dubašnici vjetar već nepuše u krmu. Iz Poreča, iz Krka poručuju, zapovjedaju, zaklinju — uzalud: kost je tvrda, te tvrda... bolje je, govore medju sobom, s jednom sramotom ostati doma nego s dvimi izaći na mejdan i sramotno izgubiti.

Čast poznatim rodoljubom u Dubašnici, koji su i ovaj put, kao što su vazda, pripravili se junački na borbu; ali osobita čast i zahvala i podobćinarom koji su ovoga puta ne samo složili se u bratski zagrljaj nego i došli na glasovanje može se reći svi, koji su imali pravo, a nebili zapriečeni, pa med njima smo vidili i štaraca od 80 godina. Bude li se narod ovako priučio i slogi i glasovanju, Dubašnica je ne samo oteta neprijateljem našega roda i jezika, nego će ju oni naprosto i napustili, kako su već i druge občine na otoku. Tako i mora biti, jer na otoku i neima — osim šačice Talijana u gradu Krku, druge, osim starodrevne čiste hrvatske krvi....

Živili naši, a dušmanimu propast. —

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Si čul, da su spravili va katafić Krstićevega zemljaka i prijatelja?

Jur. Ca onega, ki je va Mačjoj poštenim ljudem lopove delil?

Fr. Ma baš njega.

Jur. Pravo mu stoji, te ga morda krjanci navadit.

Fr. Joh ne te ne, zuč nima talenta za to.

* * *

Fr. Ča da j' neki dan on z Reki po Lovrane kristal ponujal?

Jur. Je nebore je, ma mu ga ni vranić ta otel.

Fr. Tako j' partil krcat za Reku.

Jur. Je, jada i čemera.

Fr. Huje mu budi, ča zabada va taneku nos.

* * *

Fr. Si vide Jure danas Krstićeva pobratima?

Jur. Vero ga je bilo lipo videt. Ovo, viš, mu je bio treći pročešijun od jubileja, aš na dva je hodia, kako se hvalil u „mačjoj", a na trećega, u Brgudac, mu je smrdil.

Fr. Pravo si reka! Bože moj, kako je ovi put bio pobožan: ruke drža je u križ, a u njih lipu krunicu.

Jur. I valje u Rovinj je poša s dvemi prijatelji, ki su kandelire nosili, iskat treću crikvu i čekat zadnji blagoslov.

Fr. Bog mu ga daj, ter ga je zaslužil.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Bečke novine javljaju, da je dalmatinski namjestnik, general David, predao ostavka, koju je Njeg. Veličanstvo jurve primilo. Namjestnik David imao je prije podulji razgovor sa ministrom-predsjednikom, s kojim da se nije mogao složiti u važnih pitanjih. S namjestnikom odstupa takodjer njegov zamjenik, dvorski savjetnik pl. Pavić. Obojica stupaju u stanje mira. Dvorski savjetnik kod zadarskog namjestničtva Nardelli da će biti imenovan članom vrhovnog računarskog dvora u Beču. Davidovim nasljednikom imenuju odsječnog savjetnika grofa Pace-a, koji je u Kranjskoj ostavio dobru uspomenu kao vrstan i pravedan upravni činovnik. Kako je javljeno dalmatinskim zastupnikom, promjena na zadarskom namjestničtvu imala bi značiti i promjenu sustava.

Crna Gora. Jedan rimski novinar upitao je dra. Vojnovića, odaslanika crnogorske vlade, k svetoj Stolici o ciljevih toga odaslanstva. Vojnović reče, da je svrha odaslanstvu ta, da dokaže sv. Stolici, da je nadbiskup barski od davnine bio članom kongregacije sv. Jeronima. Odaslanstvo da neima političkih, već narodnih ciljeva. Spomenuo spor izmedju Srba i Hrvata, reče, da je dužnost Crne Gore štititi prava srbskoga naroda. Nadbiskup Milinović da nije podpisao molbu, da se gostinjac sv. Jeronima pretvori u hrvatski zavod. Sv. Otac da je primio prijazno crnogorsko odaslanstvo, što da se ima smatrati kao dokaz, da Vatikan želi mirno izravnanje ovoga pitanja.

Bugarska. Petrogradskomu listu „Sviet" pišu iz Sofije, da pripravlja macedonski odbor novi program, po kojem bi se najbolje riešilo macedonsko pitanje. Novi

program pod naslovom: „Macedonija macedoncem“ sadržaje 11 članaka. Prvi i glavni članak glasi, da se sve macedonske vilajete (Solun, Monastir, Skoplje itd.) složi u republikanski savez, koji bi bio u svemu neodvisan od Turske. Upravu saveza predalo bi se vieću, izabranomu od zastupnika svih vilajeta; u svih vilajetih imala bi vriediti podpuna občinska samouprava. Savez imao bi posebnu vojsku a za mjestne potrebe narodnu stražu; građjani svih vilajeta uživaju jednaka prava bez razlike narodnosti i vjere. Ostali članci jesu podredjene važnosti.

Rusija. Rusija sretno dovršava ogromno kulturno i gospodarsko dielo, t. j. sibirsku željeznicu. Tom željeznicom spojena je u prvom redu Rusija, a putem nje i sva Europa sa Tihim oceanom. Ovim ogromnim djelom zadužila je velika Rusija čitavo čovječanstvo, a sebi stekla neumrlu slavu. Ovo djelo započeo je prije 10 godina tadašnji priestolonasljednik i današnji car Nikola II. u Vladivostoku. Provedenje ove ogromne radnje zahtjevalo je silne novčane žrtve. Kroz ovo 10 godina potrošila je Rusija za tu radnju okolo miljarde rubalja. Ovom željeznicom preko Sibirije i Mandžurije na veliki Ocean podaje Rusije u samom Sibiru život cielom novom svietu. Sada se osniva sila Rusije na dalekom iztoku na čitavoj europskoj Rusiji. Dogradnja sibirske željeznice jest od velikog svietskog značaja.

Mjestne:

Liepa starost. U Puli preminula je ovih dana Marija Bernjač, rodom iz Pazinščine, u liepoj starosti od *104* godine. Počivala u miru!

Pokrajinske:

Slovenski djaci na učiteljišta u Kopru zapuštiše svi učiteljište radi neuslišanja njihovih molba u pogledu postupanja nekoga njihovoga učitelja. O stvari primili smo podulji članak, koji ćemo priobćiti u budućem broju.

Pišu nam iz Višnjana. Jučer dne 23/11. t. g. umro je u Sv. Ivanu od Šterne naš pošteni kmet i obć. zastupnik u Višnjanu Stjepan Fabac pok. Petra na upali pluća. Za njim plače razcviljena udovica i sirotčad. Počivao u miru!

I postolari su kadri vršiti službu svećeničku. Iz Poreča pišu nam: Dne 14. ovoga mjeseca u jutro došao je župeupravitelj iz Nove Vasi u Gediće (Gede) nedaleko od grada, puškom na ramenu, u nakani da ide u lov. U tom malenom seocu bila je na smrtnoj postelji jedna starica. Čim dodje svećenik u selo, kaže mu jedan bolestničin rodjak, kako je starica bolestna, da se boji, da će do mala dušu izručiti Bogu, te ga zamoli, da ju ispovjedi, pričesti i dušu joj preporuči.

Svećenik, kao i mnogi talijanski svećenici, koje više hlepe za zabavom i veseljem nego li se brinu za bolestnike i njihove duše, reče: „Sad počekajte malo, da idem prije na lov, a kad se vratim iz lova doći ću opet, starica neće još umrieti“. Nakon nekoliko časaka, starica ne mogaše više govoriti, te izgledaše tako slabo, da je svatko mogao suditi, da će se u kratkom vremenu preseliti u vječni pokoj.

Bližnji susjed imao je postolara na nadnici, koji je znao čitati talijanski i hrvatski. Sad zamole njega da preporuči bolestnicu Bogu. Postolar uzme knjigu, te preporuči joj dušu, kako je najbolje znao. Još nije bio izvršio ni moliti nad njom, razdieli se njezina duša s tjelom.

Drago nam je znati, da su postolari u ovoj biskupiji kadri izvršivati svećeničke dužnosti. Dakle od sada unapried će biti i država koristnija, jer neće trebati da plaća toliko svećenika u onih krajevih, gdje se nalaze postolari, koji znadu čitati i pisati, budući da su i oni sposobni za svećeničke službe.

Da nestupite na petu Bennatu. — Prigodom zadnjih izbora za carevinsko vieće na Škofjah — občina Milje — tiskali se i tlačili birači pred izbornimi prostorijami, jer su občinski stražari puštali u izbornu dvoranu samo talijanaše i prodance. Medju birači nalazio se je i šijor Felice Bennati — premda nije imao u onoj občini izbornog prava. U toj stisci stupi jedan birač — imenom Čač, iz Miljskih hribova — na prste šijor Felice Bennati-u, koji je za njim stajao. Lahko se dade pojmiti, da je moralo zazebsti u dnu srca šijor Felice-ta, kad je kmetski postol pritisnuo njegove suhe prste, ali na kmetu nebijaše krivnje, jer je njega natrag potisnuo oružnik. Za taj neznatan dogodjaj nitko se nije više brinuo, ali ga je držao na pameti šijor Felice, te liepo podnio tužbu proti biraču Čaču i ovaj bijaše još liepše odsudjen u Kopru na globu od 20 kruna i na zatvor od 14 dana, neznajuć siromah ni sam zašto. Ljudi božji — čuvajte se u buduće nožnih prstiju šijor Felice Bennati-a!

Baba — dojilija svoga unuka. U jednoj župi na Koparščini u slovenskoj obitelji dogadja se često, da valja babi podojiti svoje malo unuče. Majka dieteta mora vrlo često po poslu u Trst, kamo dolaze danomice ženske sa mliekom i odakle se vraćaju tekar poslije podne, kadšto jedva pod večer. U odsutnosti mlade majke preuzme brigu nad unukom majčina majka ili baba, koja imade takodjer maleno diete. Tako doji istodobno stara majka sina i unuka, ili, ujaka i netjaka, što je svakako riedak slučaj, pošto nije osobito mlada ni jedna ni druga majka.

Trgovcem sa vinom i krčmarom do znanja: Iz Sv. Lovreča pazenatičkog nam pišu: Ovo ljeto u ovoj našoj občini urodilo mnogo grožđja i učinili smo dosta vina crnoga i štogodar bieloga. obaviešćujemo trgovce i krčmare, koji žele kupiti, neka se obrate na rodoljuba g. Josipa Piemonte, tajnika i blagajnika „Hrvatske Čitaonice“. Ciena vina jest od 8 do 10 forinta hekto. — Tom prilikom preporučujemo osobito našu „Istarsku vinarsku zadrugu u Puli i Baderni kod Tinjana, koja može podvoriti svakovrstnom kapljicom i množinom. Svoji k svojim!

Za poduzetnike. C. kr. generalno ravnateljstvo uprave duhana u Beču priobćuje, da će se graditi u Metkoviću (Dalmacija) skladište za duhansko lišće sa svotom 154.000 kruna. U tu svrhu razpisuje rečeno ravnateljstvo natječaj za rečenu gradnju do 7. decembra t. g. o podne. Pobliže uvjete može se doznati u službenih listovih namjestničtva u Trstu i u Zadru.

Iz drugih krajeva.

Umro u Gorici prošlih dana profesor bogoslovja i bivši zemaljski zastupnik, veleč. g. Toma Čerin u 55. godini svoje dobe. Našemu mladjemu svećenstvu bio je pokojnik dobrim profesorom u sjemeništu u Gorici. Vječni mu pokoj!

Krstić pred porotom. Iz talijanskih novinah doznajemo, da će zloglasni Krstić u roku od 8 dana morati dva puta pred tršćansku porotu i to dne 27. novembra i 3. decembra. Talijanski listovi nekažu zašto je tužen, već pišu jednostavno: processo contra Giovanni Cherstich (razprava proti Ivanu Krstiću) neko ga je tužio.

Mi žalimo iskreno one, koji se toliko ponizuju, da se idu pačati s ovim odpadnikom našega naroda. Žalimo ih tim više, što neznadu, da dolazi odpadnik pred talijanske porotnike u Trstu, koji bi mogli u zaštitu uzeti plaćenika talijanske gospode Istre — bez obzira na to je li ili nije kriv.

Jao si ga našemu čovjeku, koji dodje pred talijanske porotnike u Trstu, a blago talijanašem i njihovim prodancem à la Krstić.

Velika nesreća dogodila se na Sušaku u novoj Haramijinoj kući, gdje je namješten i novi mlin sa motorom na benzinu. Pred nekoliko dana kušalo su taj novi motor u savezu s mlinom, da vide kako će raditi. Ložiše sa motorom od 4 sata po podne do 11½ u veče. Na 11½ sati došao je jedan redar, da se radnja odmah obustavi, jer da je gore u stan g. Saverija Derenčina uljezao neki plin, pak da je njegovoj gospodji veoma pozlilo. Dr. Bačić, koji je odmah priskočio, isto je potvrdio i gospodji pružio pomoć, te se je do malo oporavila. Drugi dan su došli radnici, da opet nastave pokušaje sa motorom, kad je došao g. Derenčin, da ih obustavi. Učinilo se sumnjivo, da se nemiću stanari iz II. kata rečene kuće Karlo Heislmeier i gospodja mu Antonieta. Odmah bi obustavljen motor i dodje vlastnik kuće i mlina g. Haramija, koji zajedno sa radnicima dade baciti vrata od stana, jer na zvonjenje nije nitko odgovarao. Strašan se prizor prikazao. Heislmeier ležao je u nesviesti kod prozora, a dalje njegova gospodja. Obojica bijahu još na životu. Brže bolje iznesoše ih na zrak. Priskočiše liečnici, koji pružiše prvu pomoć. Muž se je osviestio te bje odnesen je u riečku bolnicu, te ima nade da će se oporaviti, ali ženu ne bijaše moguće nikako oživiti. Na lice mjesta došla je odmah nadležna komisija da sve razvidi kako je nastala ova nesreća.

Biskupske konferencije započele su prošloga čedna pod predsjedničtvom bečkoga kardinala dr. Grusche u Beču. Tim konferencijam prisustvuju brojni crkveni dostojanstvenici.

Strog sud Niemca o Talijanih. Povodom nemira na sveučilištu u Inomostu izrekao je ovih dana profesor pravničke fakultete i bivši rektor dr. Waldner pred mnogobrojnimi profesori i slušateljstvom govor na obranu čisto njemačkog značaja inomostskog sveučilišta. Razloživ postanak talijanskih profesorskih stolicah na pravničkoj fakulteti u Inomostu — reče, da su Talijani iz čisto jezikovnog pitanja stvorili narodnostno pitanje.

S početka se je mislilo — reče — da će austrijski Talijani prve dvie godine naći izmedju sebe potrebite profesore za talijanske stolice. Mjesto toga, nije se našao od god. 1863 *sve do danas niti jedan akademički usposobljen austrijski Talijan, premda im se je sva moguća sredstva pružalo, da se znanstveno* usposobe. Sada, pošto se radi o tomu, da se stvori talijansko sveučilište ili jednu talijansku fakultetu, treba iztaknuti, *da austrijski Talijani nisu u stanju pružiti potrebite profesore. Radi toga je vlada već do sada pozivala profesore iz Italije.*

Konačno izjavi profesor dr. Waldner, da se nebi moglo na talijanskoj fakulteti predavati nego njemačku znanost u talijanskom jeziku.

Strožiji sud je težko izreći nego li je ovaj njemačkoga profesora o austrijskih Talijanih, koji nebijahu kadri od god. 1863 amo odgojiti par učiteljskih sila, koje bi bile sposobne predavati u svojem jeziku pravnu znanost sa sveučilištne stolice — premda se danomice hvastaju sa svojom 20-stoljetnom kulturom. Da je takav sud izrekao o austrijskih Talijanih koji od naših učenjaka ili profesora, grakнuli bi kao žabe u lokvi za ljetne večeri, ali ovako spraviše lekciju njemačkoga učenjaka u žep — jer su Niemci njihovi saveznici i jer se Niemci nedaju pobiti sa šakom pogrda ili glasovitimi talijanskimi pajacadami i arlekinadami.

„Što se babi htilo, to se babi smilo“. U Veroni izlazeći list „Arena“ priobćuje na prvom mjestu nevjerojatan i smušen članak, u kojemu kaže, da imade iz vrlo pouzdanog izvora viestih o tajnom dogovoru izmedju Italije i Njemačke (krasnih saveznica!?), po kojih se ima razdieliti Austriju. Sve da je za to pripravno, samo se očekuje privolu ruskoga cara Nikole. Na temelju tog tajnog ugovora razdielili bi Austriju ovako: Njemačka će dobiti Češku, Dolnju i Gornju Austriju, Solnogradsku i sjeverni Tirol, Štajersku i Kranjsku. Italija dobiva: Trst, Trient, Istru, Dalmaciju sasvim do Kotora i južni Tirol; Rusiji će dati: Galiciju i Bukovinu. Crnoj Gori će pripasti: zaljev kotorski, Krivošije i Hercegovina. Srbiji će priklopiti jedan dio Hrvatske, Slavoniju i Bosnu, a sve zemlje, što će još preostati, spojit će u jedno pod imenom „neodvisno magjarsko kraljevstvo“.

Šteta, što u Italiji neimaju moći, koliko imaju dobre volje, jer bi se tada brzo oživotvorile osnove naše iredente, koju podupire svestrano zlosretni sustav.

O zavodu sv. Jeronima u Rimu. Jedan madjarski list priobćuje tri diplomatske note, izmienjene izmedju tajnika sv. Stolice kardinala Rampolle i zastupnika sv. Stolice u Beču Monsignora Taliani-a u poslu zavoda sv. Jeronima u Rimu. S jedne strane tvrde, da su te note izmišljene, ali po novinarskoj dužnosti priobćujemo i mi njihov sadržaj.

U prvoj noti od dne 19. septembra 1901 piše kardinal Rampolla Taliani-u, da se on čudi jako, što ministarstvo vanjskih posala želi promjenu papinog brevea „Slavorum gentem“, dok je breve stvoren u sporazumku medju sv. stolicom i austrougarskom vladom.

Ako austrijska vlada traži promjenu brevea, to će ona morati nositi odgovornost zato. Sporazumak sastojao se u ove tri točke: 1. Austrija preuzima protektorat nad zavodom sv. Jeronima; 2. uprava zavoda ostaje onakova, kakova je bila prije provale „dalmatinaca“, i 3. papin breve od 1. agusta 1901. podpunoma će se provesti. U noti, kojom je bečki nuncij Taliani 26. septembra o. g. odgovorio, veli, da su se medju Rimom i Bečom izmienile depeše, iz kojih proizlazi, da su nastale razlike izravnane i da će breve u podpunom svom obsegu biti proveden.

U noti od 8. oktobra javlja nuncij, da je grof Goluchowsky izričnо naglasio nunciju, kako je njegova želja, da se breve za sada ne provede, jer da treba prije toga nastale nemire u Dalmaciji i Hrvatskoj utišati. — Neki misle, da su te note apokrifne, no ipak pobudjuju veliku senzaciju, jer javno mnienje stiče uvjerenje, da je grof Goluchowsky bio posvema upućen o sadržaju brevea prije njegova objelodanjenja.

Ženskih netrebaju više na pošti. C. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu javlja: Kroz više godina neće se moći uzimati u obzir molbe za podieljenje službe poštanskih i brzojavnih manipulantica.

Trinaest istina.

1. Car vlada dielom svieta —
2. Papa blagosivlje oba dva —
3. Vojnik služi za sva tri —
4. Odvjetnik globi sva četiri —
5. Pop pjeva za svih pet —
6. Fratar živi uza svih šest —
7. Ljekarnik truje svih sedam —
8. Liečnik dere svih osam —
9. Smrt mori svih devet —
10. Grobar ukopaje svih deset —
11. Težak hrani svih jedanaest —
12. Čifut vara svih dvanaest —
13. Zemlja prima svih trinaest —

Kako češ zamazati pukotine? Nema čovjeka, koji se nije srdio na one pukotine u podovih, koje ne samo da su leglo kojekakvoj gamadi, nego i zakloništa raznih klica bolesti. Osobito u dućanih na selu, gdje ulazi sviet, koji nije vićan takovoj čistoći kao gradski, ove pukotine veoma su pogibeljne. U Francezkoj rabe vrlo jednostavno i uspješno sredstvo, da zatvore te pukotine, sredstvo, koje si svaki trgovac može sam napraviti, a niti ga stoji mnogo troška, niti mnogo muke. Razdere se nekoliko starih listova papira, starih novina i stavi u vodu, da se može jedno 12 sati. Tad valja papir postaviti na vatru, da vrije 2 do 3 sata, te miešati ga,

dok se ne okuši. U svake četiri litre ovakove kaše uspe se 500 gr. brašna, 100 gr. raztopljene klijevine (kole) i 2 žlice amonijaka: zatim treba da sve zajedno vrije 10 časa. Kad se kaša ohladi, izlije se u pukotine, koje valja kredom namazati.

O proslavi 400-godišnjice hrvatskog umjetnog pjesničtva u hrvatskoj čitaonici „Zora“ u Opatiji doznajemo, da je vrlo krasno izpala. Vrlo se je dopalo čitanje g. V. Cara o životu i radu neumrlog Marulića; igra bijaše krasno izvedena; odlikovao se je osobito na guslah poznati vještak g. Brož. Pjevačko družtvo „Lovor“ ubralo je novi lovor-vienac. Živili svi sudjelujući!

Književne:

Izvještaj o djelovanju hrvatskog starinarskog družtva u Kninu 1900—1901. Nakladom hrvatskog starinarskog družtva u Kninu. Dionička tiskara u Zagrebu

Rat Hrvata s Magjarima godine 1848—49. Dio I. U Zagrebu 1901. Tisak dioničke tiskare, dobiva se u dioničkoj knjižari u Zagrebu za cienu K 2, s poštarinom K 2·20.

Pjesme Mihovila Nikolića, Zagreb. Tisak i naklada dioničke tiskare, zapadaju u dioničkoj knjižari K 1·40, s poštom 1·60.

Priprava na smrt ili promatranja duhovnih istina, napisao Sv. Alfonso Liguori, pohrvatio o. f. Ambro Miletić, Mostar hrv. dionička tiskara. Ciena K 1·70, vezano K 2·20.

Cvieće iz narodne bašče, sbirka pjesama sakupljenih od Trusane Volovskoga, Mostar. Ciena 20 hel.

Sablast — pripoviedke B. Prusa, Osvitova knjižica br. I. Ciena 20 hel. u Mostaru.

„Hrvoje“, pučki koledar za godinu 1902, uredio Ante Jukić u Mostaru. Ciena 70 hel.

Družtvene.

Skupština podružnice sv. Cirila i Metoda u Zrenju obdržavala se predprošle nedjelje u prisutnosti mnogobrojnih članova. Poslije nagovara g. predsjednika, izvještaja tajnika i blagajnika, izabralo se samo novoga blagajnika u osobi Ivana Rumena — dočim su drugi ostali u častih. Novi blagajnik utjerao je članarinu od 37 članova, i to 22 krune i 60 para. Nadalje darovnše našoj „Družbi“ sliedeći rodoljubi: Antun Rožić pok. Mata iz Pregare 1 K; Ante Tončić, Juraj Tončić i Josip Rušnjak — svi iz Zrenja svaki po 40 para; Antun Godina, Ivan Božić i Antun Markezić — svi iz Zrenja, svaki po 20 para; Ivan Rumen iz Zrenja 10 para.

Nakon svršenog dnevnog reda sliedila je domaća zabava, kod koje si osvjetlaše poštena lica naši vriedni pjevači i čestiti naš Ante Rožić. Živili!

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu sakupili su na prijateljskom sastanku u Trstu sabrani Slovenci, Srbi i Hrvati 100 kruna, koje su poslane odboru u Pazin.

Istomu družtvu darovala je **Marijina družba** u Dekanih 11 kruna, mjesto za ples, običajan drugih godina.

Gosp. Ivan Piciga iz Dekanih, nastanjen u Škednju, sakupio je u gostioni Josipa Picige u Dekanih među domaćimi rodoljubi 12 kruna 40 para.

Hrvatski i slovenski rodoljubi sjećajte se svakom zgodom naše siromašne mladeži na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, za koju se mora brinuti naše vriedno podporno družtvo.

„Matica Hrvatska“ razaslala je svojim družtvenim povjerenicima: „Izvještaj „Matice Hrvatske“ za upravnu godinu 1900.“ s molbom, da ga razdiele među prošlogodišnje članove „Matičine“ svoga kotara, da se isti uzmognu potanko obaviestiti o prošlogodišnjem družtvenom poslovanju. Šaljući „Matica“ prošlogodišnji svoj „Izvještaj“, obaviestila je ujedno gg. družtvene povjerenike, da će književni dar „Matičin“ za tek. god. 1901. biti izčajem mjeseca prosinca dotiskan i da će se isti svakako iza nove godine među članove početi dieliti, odnosno razašiljati.

Knjiga će „Matica“ za tek. godinu 1901. izdati na broj devet (9), i to: kao redoviti godišnji književni dar uz obični članski prinos. Ovogodišnje knjige „Matičine“ jesu: 1. Gjurašin: Ptice. Dio drugi; 2. Klaić: Krčki knezovi Frankopani. Dio prvi; 3. Marulić: Judita. Epska pjesma. Uredio i protumačio Marc. Kušar. Uvodom popratio Petar Kasandrić; 4. Turgenjev: Izabrane pripoviesti. Svezak četvrti. Preveli Jos. Miškatović i M. Divković; 5. Velikanović: Otmica. Pjesnička pripoviest; 6. Novak: Dva svieta. Pripoviest; 7. Draženović: Povjest jednog vjenčanja. Pripoviest; 8. Kuzmarović: Vitrôpir. Dramska slika u tri čina; — i 9. V. T. B.: U malome svietu. Slike iz zagrebačkoga života.

Odbor „Matice Hrvatske“ može već danas bez bojazni izreći, da će i ovogodišnji književni dar „Matičine“ članove zadovoljiti u svakom obziru, jer se odlikuje i izborom i obilatošću.

Dielće gg. „Matičini“ povjerenici „Izvještaj „Matice Hrvatske“ za god. 1900.“ medju prošlogodišnje članove „Matice“, umoljeni su najusrdnije, da istom prilikom pozovu gg. članove u svojem povjereničkom kotaru, neka im uplate prinose za tek. godinu 1901. (članovi-utemeljitelji dva obroka po 10 K, a članovi-prinosnici po 6 K), te ubrav te prinose, da ih blagajniku „Matice“ uz točan i čitljivo napisani alfabetski imenik (na što neka se ne zaboravi) svojih članova dostave što skorije, a svakako po mogućnosti do konca mjeseca prosinca t. g., da ne bude zapreke razašiljanju „Matičinih“ knjiga za god. 1901.

Glede uveza „Matičinih“ knjiga neka se gg. povjerenici i članovi obrate neposredno i izključivo na družtvenoga knjigovežu gosp. Ivana Schneidera (Frankopanska ulica), — pošto upravi „Matice“ absolutno nedostaje vremena, da se i za ovaj posao brine.

U Zagrebu, 20. studenoga 1901.

Uprava „Matice Hrvatske“.

Razni prinosi:

Izkaz prinosa prispjelih na Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca svibnja 1901. u krunama:

Gosp. Bakrija Kadić, pravnik — Zagreb, sabranih među sveučilištnom omladinom, kolegama u statist. uredu	12·80
Banka i štedionа za Primorje — Sušak, daruje iz ovogodišnje stavke za dobrot. svrhe, prinos	100·—
G. Jakov Jurković, pom. kapetan i trg. u Opatiji, daruje mjesto vienca na odar pok. strica Jakova Jurkovića	10·—
G. Josip Valetić, Male Mune, sab. kod njega dne 2. tek. mj. prilikom spaljenja „tete Jambrožije“	2·60
G. Ivan Zatluka, Nova Gradiška, preostatak od troškova namjenjenih za proslavu Zrinjskog i Frankopanskog dana	3·—
G. Škender Fabković u pripomoć vriednoj Družbi	4·—
Ženska podružnica — Kastav, što članarine, što inih prinosa	146·20
Dionička tiskara — Zagreb, priposlanih i sabr. po „Obzoru“	400·06
G. pop Ante Andrijčić — Baška, sabr. medju svećenicima Baške i Dragebaške, da počaste uspomen pok. popa M. Barbirića dne 29./4.	16·—
Muška podružnica — Kastav	12·—
Podružnica u Podgradu, po svojoj blagajnici Ani M. Nodilo	37·25
G. M. Sanković-Soldatić Dane kod Vodicah, sabr. u župnom stanu na Jurjevo slaveć imendan župnika Jurja Dolžana	13·02
G. Ilić Josip iz Galdova (Sisak) preko uprave Doma — Zagreb, sabranih po gdjici. Branki Majnovićevoj iz Preložice, kod oprostne večeri u g. Žambe na zdravicu g. Baranšića	10·50
Upr. „Agramer Tagblatt“ sabr.	28·—
Muška podruž. u Rukavcu po svom blagajniku Dinku Spinčića	201·—
G. Bakrija Kadić, pravnik — Zagreb, sabr. medju sveučilištnom omladinom u statističnom uredu	11·50
Uprava „Naše Sloge“ — Pulj, sab.	29·04
Uprava „Novoga Lista“ — Rieka, do sada na nju prispjelih prinosa	486·49
G. Ante Kraljić, VII. gimnazijalac — Rieku-Sušak, sabr. na piru Franu Turata i gdjice Kati Ferelićeve u Omišlju	14·52
Čitaonica Županje mjesto vienca pok. svojem članu Nikoli Ciliću	20·—
G. Toma Pavačić, na ime podružnice muške u Omišlju	17·50
Podružnica u Škaljarima — Kotor	21·70
G. Stjepan Gamulin, trgovac — Jelša, mjesto ulaznine na koncert glavne skupštine Družbe	2·—
G. N. Polić, župnik Jelenje (dolnje), prigodom oprosta veleč. g. administratora Mikana na Grobniku sakupljenih	10·70
G. Niko Perčić, pom. kapetan — Volosko	5·—
G. Niko Polić, žup. — Jelenje, opet	13·—
G. Katalinić-Jeretov, Zadar, sabr. po njemu	54·—
G. Kazimir Jelušić, obć. glavar — Kastav, sabr. kod objeda prig. predaje imovine obć. Klana upravnom njenom vieću od obć. Kastav i to na predlog obć. glavara među članovima obć. vieća Kastva i Klane i obć. činovn.	33·70
Podružnica Boljun, članarinu	42·64
G. dr. Ante Antončić, odvjetnik — Krk, šalje na ime utemeljiteljne svote prvi obrok u iznosu	100·—
Veleč. g. Mijo Laginja — župnik-dekan kastavski, u to doba u Škednju, u ime ulaznine na zabavu prig. glavne god. skupšt.	4·—
Veleč. g. Ante Andrijčić, župnik — Baška na ime ulaznine k zabavi glavne skupštine	4·—
Administr. „Agramer Tagblatta“ — Zagreb, po njoj primljenih	8·—
Občinsko glavarstvo — Pazin, na ime odplate predujma gradnje škole u Gologorici obroke za dvie godine u iznosu	800·—
G. Frisek, kapelnik — Opatija, na ime g. Dimitrija Vasiljevića Christoforova dvorskog savjetnika kao dar	40·—
Podružnica — Slum predaje po svom blagajniku članar. i prih.	38·—
G. Josip Linić, predaje sakupljenih na Trsatu na duhovski ponedeljak od nekoliko gg. svećenika medju sobom, od članova Matice pod njegovim povjereničtvom te ukupno s onim, što je sakupio on sam od članova družtva sv. Jeronima	19·—
G. dr. Božo Vinković, odvjetnik — Karlovac, mjesto brzojava povodom proslave posvećenja zastave hrv. pjev. družtva „Lipe“ u Osieku podar. od nekoliko gg.	20·—
Isti g. dr. B. Vinković, istim povodom sabranih medju sokolaši po g. Hinku pl. Davila	3·—
Podružnica u Kašteliru, po svom blagajniku g. Ryšlavy, predaje na ime članar. za prošlu god.	81·84

Volosko, dne 28. oktobra 1901.

Za ravnateljstvo:

Dr. Fabianić, blagajnik.

Restauacijra

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slastice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

za predobjavom od 4 dana po 2¾%
„ „ „ 8 „ „ 3¼%
U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2¾%
„ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3¼%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2¾%
„ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3¼%
„ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2¾%
„ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2¾%

Okružni odiel u krunama

razpoloživ smjesta, 2¼% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saxx i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warranta i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Ustanovljena tvrdka god. 1896.

J. DRUFOVKA,

Gorica (Primorje), **Gospodska ulica 3.**

Filijalke: **Komen i Sežana.**

Tvorničko skladište koža, nagradjena tvornica gornjih djelova cipela (Schuhobertheile), remenja za strojeve, bičeva itd.

Glavno skladište biksa u korist družbe sv. Cirila i Metoda.

Cienik na zahtjev badava i franko.

Broj 95. Pula, u utorak dne 3. decembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošti predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani nepримaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, oda. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stužaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Birači i izbornici Istre!

Pozvani ste za dne 5. dotično 7. t. mj. da si izaberete zastupnike na istarski sabor, koji će Vas tamo zastupati budućih 6 godina. Dne 5. t. mj. birati će izbornici ili fiducijari ciele Istre u svih 6 političkih kotara 12 zastupnika izvanjskih obćina.

U obćinah 4 kotara izabrani bijahu u ogromnoj većini hrvatsko-slovenski fiducijari, koji će dne 5. t. mj. glasovati složno za naše predloženike.

U obćinah ostalih 2 kotara izabrana je poznatim Vam naćimom većina talijanskih fiducijara. Oni će birati talijanske predloženike.

Birači i izbornici Istre!

Vaši najbolji prijatelji i savjetnici, pozvani na sastanak naših pouzdanika za dne 1. t. mj. u Trst, priobćiše nam Vaše misli i želje gledo budućih Vaših zastupnika.

Mi smo te Vaše opravdane želje svestrano pretresli, i nadamo se, na korist i dobrobit našega naroda sretno riešili.

Za kandidaturom ili za zastupničtvom nije se nitko jagmio, jer čast zastupnika u istarskom saboru jest velik teret. Naši odabranici, preuzevši to težko breme na sebe, zadužili su nas i sve naše istomišljenike. Oni doprinesoše na oltar domovine novu žrtvu, radi koje im moramo biti svi zahvalni.

Imena naših predloženika nisu nikomu od Vas nova il nepoznata. Svi oni rade već dugi niz godina u raznih stranah naše mile Istre na korist i sreću našega naroda. Oni pokazaše i dosad svojim javnim djelovanjem, da su čitavi muževi, odlične osobe, koje zaslužuju podpuno povjerenje svega našega naroda.

Izbornici Istre!

Središnji izborni odbor za predstojeće izbore sporazumno sa mjestnimi odbori i sa pouzdanici stranke osvjedočen je, da će naš narod na istarskom saboru najbolje zastupati sliedeći naši muževi:

I. Izvanjske obćine političkog kotara Lošinjskog:
Šime Kvirin Cosulich, posjednik u Malom Lošinju,
Ante Andrijčić, župnik u Baški.

II. Izvanjske obćine političkog kotara Volosko:
Profesor **Vjekoslav Spinčić**, državni zastupnik u Beču i
„ **Matko Mandić**, novinar u Trstu.

III. Izvanjske obćine političkog kotara Koparskog:
Dr. Mate Trinajstić, odvjetnik u Buzetu i
Josip Kompare, župnik-dekan u Ospu.

IV. Izvanjske občine političkog kotara Pazinskog:

Dr. Matko Laginja, odvjetnik u Puli i

Dr. Dinko Trinajstić, odvjetnik u Pazinu.

Birači gradova Kastav, Volosko, Lovran i Mošćenice! Vi ste pozvani, da povjerite najveću čast i najteže breme svomu pouzdaniku dne 7. decembra. Toga dana imate birati zastupnika na istarski sabor. Izbor Vam nije težak. Odličnoga i sposobnoga muža imate u Vašoj sredini. On je častno zastupao naše gradove Liburnije kroz zadnjih 12 godina. Mi Vam ga i sada dogovorno sa Vašimi najodličnijimi sugradjani toplo preporučamo. Taj muž je

dr. Andrija Stanger, odvjetnik i načelnik na Voloskom.

Izbornici i birači Istre!

Imena preporučenih Vam muževa najboljim su Vam jamstvom, da će duševni i tjelesni probitci našega naroda biti na istarskom saboru dostojno zastupani. Ove muževe birajte složno i oduševljeno. Njih Vam preporuča toplo:

Uredničtvo „Naše Sloge“ u Puli.

Političko družtvo „Edinost“ u Trstu.

Izborno gibanje.

Izbor zastupnika obaviti će se, kako javljamo na čelu današnjega broja za izvanjske občine ciele Istre u četvrtak dne 5. decembra t. g., za istarske gradove pako u subotu dne 7. decembra t. g.

Fiducijari ili izbornici moraju se izkazati na dan izbora sa pozivnicami, koje njim je dužan na temelju § 34. izbornoga reda za Istru izdati kotarski kapetan. Ako nebi koji od naših fiducijara na vrieme dobio takvu pozivnicu, neka ju bezodvlačno potraži ustmeno ili pismeno kod svoje političke oblasti, t. j. kod kotarskoga poglavarstva.

U izbornom redu za Istru odlučena su mjesta ili gradovi, u kojih će birati fiducijari pojedinih občina svoje zastupnike.

Ta mjesta za svu Istru jesu:

1. Fiducijari sudbenih kotara Krk, Cres i Lošinj birati će dva zastupnika u Krku.

2. Fiducijari sudbenih kotara Volosko i Podgrad birati će dva zastupnika u Voloskom.

3. Fiducijari sudbenih kotara Pazin i Labin, birati će dva zastupnika u Pazinu.

4. Fiducijari sudbenih kotara Kopar, Piran i Buzet birati će dva zastupnika u Kopru.

5. Fiducijari sudbenih kotara Poreč, Buje i Motovun birati će dva zastupnika u Poreču.

6. Fiducijari sudbenih kotara Vodnjan, Pula i Rovinj, birati će dva zastupnika u Vodnjanu.

Za fiducijare izabrani su u svakoj občini najčvršći i najpouzdaniji muževi te neima dvojbe, da će oni na dan izbora svi doći u izborno mjesto i tuj glasovati složno za narodne predloženike.

Imena naših predloženika ili kandidata u onih kotarih gdje imamo većinu fiducijara, nalaze se na čelu današnjega broja.

Za imena naših predloženikah u kotarih, gdje nismo uspjeli iz poznatih razloga (Poreč i Pula) doznati će naši fiducijari privatnim putem. Radi toga valja, da dodju naši fiducijari iz porečkoga i puljskoga kotara svi složno glasovati za naše predloženike, i to prvi u Poreč, drugi u Vodnjan.

Protivnički fiducijari doći će bez dvojbe glasovati i u onih naših kotarih, gdje imadu samo šačicu svojih fiducijara. Tako treba, da dodju i naši fiducijari iz Motovuna svi složno birati u Poreč naše predloženike; isto tako svi naši fiducijari iz Barbana, Vodnjana i Kanfanara svi složno u Vodnjan.

Nitko od naših fiducijara nesmije dne 5. decembra doma ostati; jedino težka bolest mogla bi koga izpričati. Nijedan drugi posao nesmije naše fiducijare doma zadržati.

Svaki fiducijar odgovoran je za svoj glas onim, koji su ga birali i svemu našemu narodu. Taj glas nesmije izostati, taj glas mora pasti na narodne predloženike!

* * *

Na sjednici središnjega izbornoga odbora, što su ju obdržavali kolovodje talijanaške stranke dne 28. pr. mj. u Trstu, opredieljeni bijahu dalnji kandidati iste stranke za druge gradove i za istarski veleposjed.

Pošto se je bivši zastupnik za izvanjske občine političkoga kotara u Poreču g. Toma Vergottini zahvalio na ponudjenoj mu kandidaturi za isto izborničtvo, opredieliše na njegovo mjesto načelnika u Višnjanu Antuna Aurelia Mianića.

Za gradove Buzet, Izolu i Milje opredieliše kao kandidata načelnika Izole Eugenija Marchetti.

Za izborničtvo veleposjeda Istre opredieliše kao kandidate:

1. Bubba dr. Josipa iz Pirana,
2. Davanzo Andriju iz Cittanove.
3. Polesini markiza Benedeta iz Poreča.
4. Vareton dr. Vilima iz Pule.
5. Ventrella dr. Almenga iz Pirana.

Od predloženih kandidata jesu novi Mianich, Marchetti i Davanzo, koji se nisu do sada u ničem u javnosti iztakli.

Baron (pardon!) markez Benedetto Polesini grijao je već klupe u istarskom saboru i jednom pročitao jedno izvieše. Naši ga zastupnici poznaju najbolje sa galerije, dok je sabor još u Poreču zasjedao. Njegova konoba došla je na glas, jer se je u njoj silno po bačvah nabijalo kad su naši zastupnici hrvatski govorili.

* * *

Razmirice medju Talijanima. Talijansko političko družtvo za Istru proglasilo je kandidatima za istarski sabor ponajviše takove ljude, koji su ili otvoreni protivnici prenosa sabora u Pulu i proglašenju Pule glavnim gradom Istre ili su potajni protivnici tomu, pak se neće za to ugrijati. U Puli su Talijani srditi na svoje političko družtvo, i davaju javno izraza svome negodovanju. Osobito su biesni na kandidaturu g. Andrija Davanza iz Cittanove, koji je u dopisima, objelodanjenim u trščanskomu „L'Indipendente“ javno ustao proti Puli, i izrazio se prezirno i porugljivo proti c. i kr. talijanskoj stranci u ovom gradu-tvrdjavi. Uzaludni su dakle bili Talijanom u Puli komiciji i odluke za prenos sabora u Pulu. Njihovo političko družtvo jih je prezrelo i izigralo: mjesto dr. Ghersa, Scampicchia i drugih privržencika Pule, dolaže Davanzo, sa Bellijem, Marchettom, Mianichem, Polesinom, Ventrellom, Sbisalom itd. Talijanska stranka liepo je nagradila Pulu za viernost, koju je ova prikazala njihovoj stvari. Sad se vidi tko je pravi prijatelj ovoga grada, i gdje sjede „i nemici di Pola“.

* * *

Razmirica je, kako čitamo u talijanskim listovima, takodjer u izborničtvu trgovačke komore, gdje kandidiraju dva trgovačka kapaciteta (u barantanju s jadnim našim izbornicima) dr. Matteo Bartoli i dr. Felice Bennati. Većina komorskih savjetnika je ustala proti nametanju njihove kandidature i zahtjevala, da u redovito sazvanoj komorskoj sjednici bude proglašena druga dva kandidata, dva čovjeka trgovačkog staleža. Čudna je sudbina te dvojice, jednoga bivšega a drugoga sadašnjega zastupnika istarske pete kurije. Bartoli je morao bježati iz sveobće kurije u kuriju gradova, jer se bio zamrazio svima i svakomu. A sada ljeraju obojicu iz trgovačke komore. Ako se to obistini, bila bi divna pljuska toj dvojici prvaka, podana im od njihovih najinteligentnijih ljudi — nu valjda će se sve izmiriti i izgladiti, jer harlekinska krv ostaje uviek ista.

* * *

Konačni uspjeh biranih birača jest sliedeći:

a) Naša stranka je dobila:

1. U polit. kotaru koparskom občinu: Klanec (5), Dolina (10), Dekani (12), Milje (9), Buzet (26), Marezige (6), Corte d'Isola (1).

2. U polit. kotaru voloskom občine: Podgrad (15), Lovran (4), Opatija-Volosko (5), Kastav (35), Materija (11).

3. U polit. kotaru pazinskom občine: Boljun (7), Labin (13), Pazin (23), Žminj (10), Plomin (8), Tinjan (7).

4. U polit. kotaru porečkom občinu: Motovun (5).

5. U polit. kotaru lošinjskom občinu: Dobrinj (8), Omišalj (5), Dubašnica (6), Baška (8), Cres (7), Vrbnik (6), Punat (6), Vrh (2).

6. U polit. kotaru puljskom občine: Kanfanar (1), Barban (7), Vodnjan (8).

b) talijanska stranka je dobila:

1. U polit. kotaru koparskom občine: Pomjan (5), Kopar (5), Roč (6), Piran (5).

2. U polit. kotaru voloskom občinu: Mošćenice (5), Veprinac (5).

3. U polit. kotaru pazinskom občine: 000.

4. U polit. kotaru porečkom občine: Črni vrh (5), Umag (5), Višnjan (9), Oprtalj (4), Vižinada (3), Buje (8), Grožnjan (8), Poreč (12), Vrsar (8).

5. U polit. kotaru lošinjskom občine: Mali Lošinj (5), Osor (4).

6. U polit. kotaru puljskom občine: Kanfanar (6), Sanvičenti (6), Pula (18), Buje (4).

Franina i Jurina.

Fr. Zrenjski prodanci da se vesele, da te lahko sada i na kralko u Motovun.

Jur. Ča je železnice?

Fr. Aj vero ne, lego po ceste, ku njim je zmerit oči dni inžinjer iz Zrenja va banje i ka će biti široka 6 meter.

Jur. Odkuda je bil ta inžinjer?

Fr. Valjada iz Poreča.

Jur. Nebudi Franino trubilo, ono je bil neki malinar iz Bižalovega malina.

Fr. Viš djavla, a krnjeli i propanci misle i danas da je ono bil pravi inžinjer.

Jur. Ter je bolje da tako misle.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Nakon trodnevnog odmora imalo je carevinsko vieće dne 29. pr. mj. opet sjednicu, u kojoj se je razpravljalo o prešnom predlogu zastupnika Steinera i drugova o trgovini sa žitom.

Na početku sjednice javio je predsjednik grof Vetter da je zastupnik Wolf položio svoj mandat. To priobćenje iznenadilo je sve članove parlamenta, jer je došlo neočekivano i jer si toga nitko nije znao raztumačiti. Zastupnik Wolf bijaše član Svenjemačkog ili Senererovog kluba, koji je za vrieme obstrukcije i inače u parlamentu najviše nereda prouzročio. Wolf bijaše jedan od najbiesnijih zastupnika izmedju sviju njemačkih stranaka. On, kao urednik veliko-njemačkog lista — radio je otvoreno za pripojenje Austrije k Njemačkoj. Radi svog narodnog radikalizma uživao je osobito medju njemačkom mladeži dostatno upliva. Povodom zadnjih zemaljskih izbora u Českoj priborila si je njegova stranka više mandata za češki sabor na račun drugih njemačkih stranaka, što se je tumačilo tako, da u Českoj uspjeva njemačko-radikalna struja. Nu on je sada položio mandat i za češki sabor, gdje si je bio stekao novih sljedbenika.

Kao povod odstupu zastupnika Wolfa navadja se uzroke privatne naravi. On je imao nedavno dvobój sa jednim profesorom, kojeg je težko uvriedio u njegovom obiteljskom životu. Zastupnik Wolf položio je mandate usljed odlučnog naloga njegova kluba. Morao se je dapače obvezati, da više neće u politici igrati aktivne uloge. S njim izčezava iz austrijskog parlamenta osoba, za kojom će žaliti jedino prijatelji izgreda i sablazni.

U istoj sjednici interpelirali su vladu i naši zastupnici, o čemu govorimo na drugom mjestu. Ministar bogoštovja i nastave dr. Hartel odgovorio je na razne interpelacije.

Prešnost predloga zastupnika Steinerova bijaše poimeničnim glasovanjem prihvaćena.

Kod razprave o prešnosti govorili su što za što proti zastupnici Peschka, Kink, Kittel, Herzmansky, Kubr, Heimrich i ministar poljodjelstva baron Giovanelli.

Austrijski Poljaci ogorčeni su silno zbog nečovječnog postupanja njemačkih oblastih proti Poljakom u Poznanju. U Lavovu imali su poljski djaci dne 28. pr. mj. sastanak, kojom je prilikom redarstvo poduzelo oštre mjere bojeći se demonstracija proti njemačkomu konzulu.

Poljske gospodje u Lavovu izdale su proglas, u kojem pozivlju sve poljske gospodje na zajedničko djelovanje za poljsku djecu i njihove majke, koje su sada izvrgnute progonstvu u Prusiji. Galički trgovci pozivlju sve suplemenike, da prekinu sve trgovačke sveze sa Njemačkom.

Prošloga čedna otvoren je svečanim načinom hrvatski sabor u Zagrebu kraljevskim dopisom. U drugoj sjednici konštituirao se je sabor izabrav predsjednikom bivšeg predsjednika Vasu Gjurgjevića a podpredsjednici zastupnike Franciscia i dra. Spevca.

Crna Gora. Knez Nikola stigao je sretno u Pariz, odakle javljaju, da mu je pošlo za rukom sklopiti zajam, kojim kani crnogorska vlada graditi željeznice. Zajam taj sklopio je knez Nikola kod francezkih novčara posredovanjem ruske vlade, koja ide, kako je poznato, rado na ruku Crnoj Gori.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da se kani kralj Aleksander razpitati sa kraljicom Dragom i da će se pak vjenčati sa njezinom mladjom sestrom, koja da se već nalazi na kraljevskom dvoru. Proti toj kraljevoj osnovi da se je izjavio ministar-predsjednik dr. Vuić i da je pripravan prije odstupiti, nego li pristati na kraljevu želju.

Mjestne:

Zimska eskadra vojne mornarice vratiti će se — kako doznajemo iz vojničkih krugova — polovicom decembra u našu luku.

Skupština učiteljskog družtva za puljski kotar obdržavati će se dne 8. t. mj. u školi na trgu Alighieri.

Pokrajinske:

Odbijena ništovnica. Na razpravi vrhovnog suda u Beču dne 20. novembra t. g. bijaše odbijena ništovnica odvjetnika dr. Gelestina Martinolicha u Trstu, kao zastupnika nekojih žena iz Čunskoga, koje su bile tužile urednika Mandića radi uvriede poštenja putem tiska. Zemaljski sud u Trstu kao porotno sudište bio je, kako je poznato, riešio obtuženoga radi zastare. Proti osudi uložio je odvjetnik Martinolich ništovnicu, koja bijaše, kako je gori rečeno odbijena. Drugi put više o tom.

Pitanje dvojezičnih tabela i napisa na postajah nove istarske željeznice. U zadnjem broju priobćili smo viest tršćanskog „Cifutića", u kojoj nastoji dokazati, kako je nova istarska željeznica gradjena talijanskim novcem, kako prolazi čisto talijanskim predielom Istre i kako bi ona imala biti čisto talijansko poduzeće bez ikakve slovenske primjese.

Na to pitanje rečenog listića stali su talijanski gradovi i občine prosvjedovati kod ministarstva željeznica u Beču proti dvojezičnim tablam i proti dvojezičnim napisom na postajah nove željeznice. Za ovimi prosvjednici poveo se je i šijor Felice Bennati, koji da je upravio iz Kopra u ime talijanskoga političkoga družtva za Istru na ministra željeznica pl. Witteka oštar brzojavni prosvjed proti svakoj uporabi hrvatskog jezika bilo na tablah, bilo na postajah rečene željeznice. Za ovimi prosvjednici povesti će se stalno i zemaljski odbor, talijanska družtva i pojedinci. Svi će se u tom složiti, da se posve izključi jezik većine pučanstva sa željeznice, za koju jamči ciela pokrajina Istre.

Tako su postupali Talijani Trsta i Istre, kad se je radilo o tom, da se postave dvojezični napisi na postajah državne željeznice Trst-Pula-Rovinj. Sve se je tada diglo proti hrvatskim, odnosno slovenskim napisom — i uspjeli su posvema.

Da se to nedogodi i sada kod nove istarske željeznice Trst-Poreč, pozivljeno u prvom redu naše državne zastupnike u Beču, da poduzmu bezodvlačno koranke kod ministra željeznica, zahtjevajuć od njega, da provede strogo jezikovnu ravnopravnost na čitavoj pruzi nove istarske željeznice.

U tom pogledu nesmije vlada niti za vlas popustiti drzovitim hirom talijanske gospode, koji su do sada u našem Primorju neobuzdanom vikom i galamom znali obezkriepiti vladine naredbe i svaku našu opravdanu težnju. Vlada mora štititi ne samo svoju vlast ili auktoritet nego i narodna prava većine pučanstva Primorja u obće, napose ona Istre.

Naše občine, naša družtva i odličniji pojedinci imali bi se bezodvlačno obratiti brzojavnim putem na ministarstvo željeznica, da se nedade svratiti s puta zakona i pravednosti.

U tom smislu obratilo se je na rečeno ministarstvo i naše političko družtvo „Edinost".

Požar. Dne 25. t. mj. spalila se štala našega seljaka Mateja Zahinje iz sela Zahinji kod Lovrečice občina Umag. Požar je nastao u 11. sati noću s nepoznatog do sada povoda. U štali izgorjelo je mnogo siena, slame, jedan voz i poljskog oruđja u vriednosti od 2000 kruna. Srećom bijaše Zahinja osjeguran. Iz goruće štale posrećilo se je vlastniku i njegovoj obitelji spasiti 6 volova, konja i nešto druge živadi.

Iz drugih krajeva.

Pogreb pokojnoga Frana Kalistra. Zahvalni Slovenci Trsta pokazali su najbolje u petak povodom pogreba svog narodnog dobrotvora g. Frana Kalistra, koliko su ga cienili i štovali.

Davno prije urečenog sata sakupilo se nebrojno množtvo našega občinstva na trgu pred željezničkom postajom, gdje je tužno iščekivalo lies, u kojem su imali ponieti smrtne ostanke odličnoga rodoljuba. Poslije 10 sati, pošto je častno svećenstvo blagoslovilo lies, donesoše ga poslužnici pogrebnoga družtva na ulicu i postaviše u krasna šesteroprežna mrtvačka kola, koja sva uresiše krasnimi vienci, medju kojimi se osobito iztjecahu vienci gdje. udove Ivane i sina Viktora, nećaka gg. Gorup, tršćanskih Slavena itd.

I drugi voz bijaše pun skupocienih vienaca.

Pošto odpratiše mrtve ostanke iz kuće žalosti ravno na pokopalište, posjedoše rodjaci, prijatelji i znanci pokojnikovi u pripravljene kočije, kojih bijaše oko 70.

Svuda na ulicah, kuda se je sprovod promicao, sakupilo se množtvo naroda a kod sv. Jakova bijaše ga najviše.

Na groblju sv. Ane blagoslovi svećenik još jednom mrtve ostanke narodnoga dobrotvora, te je spustiše u novu obiteljsku grobnicu uz tužno šaptanje svih prisutnih: Svevišnji podielio Ti vieću pokoj!

† **Ivan Jakić, otac poznatoga na**šega novinara i rodoljuba, urednika lista „La pensée slave" g. Ante Jakića, umro je dne 27. tek. u rodnoj Podgori blizu Makarske u 83. godini života. Vječni mu pokoj!

Razdor medju Talijani Gorice i Gradiške. Kako je poznato, dužne su kod nas željeznice plaćati stanovitu pristojbinu ili namet glavnomu mjestu one pokrajine, po kojoj prolaze.

Gradjani Gradiške predaše svomu zastupniku na državnom saboru u Beču Lenassi-u molbu na upravu južne željeznice, od koje traže dio nameta, što za ova plaća glavnomu gradu Gorici.

Zastupnik Lenassi po naputku talijanskih prijatelja iz Gorice, mjesto da je predao i preporučio molbu Gradišćana, vratio ju ovim natrag. Uvriedjeni radi toga Gradišćani izrekoše svomu zastupniku svečano nepouzdanicu zaključiv k tomu u gradskom zastupstvu, da neće sudjelovati kod predstojećih zemaljskih izbora i da neće glasovati za kandidata, kojega im bude preporučio središnji izborni odbor iz Gorice. Povrh toga zaključilo je ono zastupstvo, da će započeti agitaciju za odieljenje Furlanije od Gorice te da se pridruži gradu Trstu, jer Furlanija nesmatra Goricu svojim središtem niti ju broji u furlansko okružje.

Ovi zaključci uznemirili su silno goričke talijanaše i njihove židovske prijatelje u Trstu. Ovi posliednji nariču u svojih listovih zbog toga razdora te zaklinju Gradišćane i ostale Furlane neka za Boga nekvare discipline, neka se slože za ljubav skupne domovine, kojoj prieti pogibelj od običnog strašila — — marea slava (slavenske struje!)

Prenos mrtvih ostanaka iz Trsta u Bakar. G. Mate Polić brodovlastnik na Rieci i član ravnateljstva „Ugarsko-hrvatskoga" parobrodarskoga družtva dao je prenieti sa tršćanskog groblja kod sv. Ane mrtve ostanke svoje ljubljene supruge, uzorne majke i rodoljubkinje, pokojne Jelene Polić, rodjene Tianić, u obiteljsku grobnicu u Bakar. Bila lahki domaća gruda čestitoj pokojnici!

O budućem tršćanskom biskupu. Talijanski listovi javljaju, da će do mala biti imenovan novi tršćanski biskup.

U jednom slovenskom listu čitali smo, da će biti imenovan tršćansko-koparskim biskupom presvj. g. biskup Flapp, čemu je teško vjerovati — jer bi reć, da je već jednom ponudjenu mu biskupsku u Trstu odbio.

Svakako preporučamo našim zastupnikom u Beču, da budu oprezni jer nam se čutnja židovskih listova Primorja nimalo nesvidja.

Interpelacije naših zastupnika. U sjednici carevinskoga vieća od dne 29. t. mj. stavio je narodni zastupnik g. prof. Spinčić sa drugovi dvie interpelacije, i to jednu na ministra nutarnjih posala radi postupanja tršćanskoga liečnika dra. V. Tedeschi-a kod priredjivanja tvari (seruma) za cieplienje kozica, i na ministra pravosudja radi postupanja savjetnika zemaljskoga suda u Trstu Lovra Petronio.

Narodni zastupnik iz Dalmacije g. Lovro Borčić stavio je sa drugovi interpelaciju na ministra pravosudja radi postupanja zemaljskoga suda u Trstu proti jednomu slovenskomu gostioničaru u Bazovici.

U koliko nam bude prostor lista dopustio, priobćiti ćemo ove interpelacije u hrvatskom prevodu.

Bavarski list za slovensko sveučilište u Ljubljani. U Monakovu izlazeći list „Das bayerische Vaterland" (bavarska domovina) donaša u svojem broju od 21. novembra na prvom mjestu članak pod naslovom „Den Neuesten zur Belehrung" (za poduku „Neuesten", u Monakovu izlazećim novinam), u kojem se pisac toplo zauzimlje za ustrojenje slovenskog sveučilišta u Ljubljani. On osniva pravo slovenskoga naroda do sveučilišta na temelju statistike, poviesti i književnosti slovenske.

Članak taj napisao je — ako se nevaramo čestit Slovenac gosp. Okič urednik „Kneippovih listova" (Kneipp-Blätter), koji izlaze u Wörishofenu u Bavarskoj.

Bude li nam dozvolio prostor lista, donieti ćemo taj zanimivi članak u hrvatskom prevodu.

Javni sastanak tršćanskih Slavena obdržavan prošle nedjelje u prostorijah „Tržaškega Sokola", na kojem se je razpravljalo o slovenskom školstvu u Trstu, bijaše tako mnogobrojno posjećen, da bijahu natlačene prostorije družtva „Sokol".

O tom sastanku izviestiti ćemo drugi put pobliže.

Podzemni telefon. Na Rieci započeli su sa radnjom oko podzemnog telefona, što će služit za mjestnu porabu.

30.000 konja za južnu Afriku. Iz Rieke pišu, da su Englezi kupili 30.000 konja u Ugarskoj, Galiciji itd., koje će prieko Rieke odvesti za južnu Afriku. Ako se viest obistini, tada će i sami Engleži činom potvrditi, da je još daleko konac ratu, koji bi bio imao po njihovom računu već davno svršiti.

Odkriće važnog hrvatskog spomenika. U starohrvatskoj crkvi sv. Petra u kuli Atlagića kod Benkovca našli su sta-

rinsku ploču, koja spominje prvoga hrvatskoga kralja Tomislava. Sačuvana je u kninskom muzeju za narodne spomenike.

Družtvene.

Za družbu sv. Cirila i Metoda poslalo uredničtvo „Tjednika“ mjesto vienca na lies preminuloga nadšumara Hajeka 15 kruna.

G. dr. Gajo Schwalba, občinski liečnik u Oriovcu darovao K 2·50.

G. Izan Vitasović u Marčani sabrao u veselom družtvu u krčmi Kate Baran K 3·24. Živili sakupljači i darovatelji!

Za Djačko pripomočno družtvo u Pazinu darovao g. Benedikt Fiamin iz Sušaka K 8. Živio!

Književne:

Mali glumac. Zbirka igrokaza za mladež. Napisao Stjepan Širola. Tiskom i nakladom knjigotiskare Drag. Hauptfelda u Karlovcu. Kako u našoj omladinskoj knjizi nema do tri ili četiri sveščića igrokaza za mladež, te učiteljstvo traži posvuda dječije igrokaze, koje treba kod priredjivanja raznih školskih svečanosti, naročito u oči Božića, odlučila se poduzetna knjigotiskara Đ. Hauptfelda, te je izdala ukusno opremljenu zbirku takovih igrokaza pod naslovom „Mali glumac“. Djelo je napisao učitelj Stj. Širola, te će dobro doći i kao osobito podesna „nagradna knjiga“ za škol. mladež. „Mali glumac“ sadržaje sliedeće igrokaze: Vjera, Ufanje i Ljubav. — Slava Bogu! — Dobrotvorke. — Čar badnje noći. — Dječije radovanje. — Zdenka. — Robinzoni“. — Djelce stoji 1 Krunu, a dobiva se u nakladnoj knjigotiskari Dragutina Hauptfelda u Karlovcu. — Upozorujemo naše učiteljstvo i sve prijatelje mladeži na ovu veoma potrebnu i traženu knjigu!

Sakrivena drama. Pišu nam iz Raba: Kod gosp. K. M. nalazi se jedno dramatičko djelo, koje gospodin neće da dade na javu. Naslov toj drami je „Sirotica“ u 3 čina, koju je isti gospodin preveo iz talijanskoga i pr[illegible]dio prema našim dalmatinskim prilikam[illegible] te se čin dogadja u Dubrovniku. Iz [illegible]ve drama opaža se volju i rad piščev. Dosta dobro karakteriše i pojedina Lica, sirotica Miljenka, t. j. pravo ime Zorka, ta uloga je sasvim dobro karakterizovana, a i uloga njezinog oca pravog kneza Marinice Cvijević, tu se poznoje čovjeka koji, ako je pogriešio, kasnije se pokaje i prizna Zorku, koju je već držao mrtvu svojom kćerkom. I uloga Mornara, hranjenika i tobožnjeg oca Miljenkina je dobro karakterizovana. Drugim dvjema ulogama nešto manjka, a osobito ljubavniku Miljenkinom, mladom slikaru.

Ova se drama prestavljala 3 puta sa velikim uspjehom i obćim zadovoljstvom 1 put u družtvu „Napredak“, odigrana od istih diletanta. Miljenku je izvrstno odigrala gospodjica L. Mihaljević, koja nije niti najmanje pogriešila. Kneza Marinicu Cvijevića igrao je g. Jerko Dominis, koji je odigrao svoju ulogu sa zanosnom sentimentalnošću i ljubavlju, a u njemu se opaža osobitu ljubav za dramatičkom umjetnošću. Opet i mornar Ive Vikerarić odigran od g. Iv. Touse. Ova trojica iskazali su se i u drugim igrama. Rajko slikar, Zorkin ljubavnik dosta dobro odigran od g. Jos. Deželjina, pa i Slave, sobarica kneževa, odigrana od gdjice. K. Španjol, koja točno i ljepo odigrala svoju dosta težku ulogu, čistom hrvaštinom i lijepim izgovorom.

2 put odigrana je „Sirotica“ od istih diletanata u talijanskom družtvu „Club“, ali mjesto gdjica. K. Španjol igrala je gdja. Micika Gavrilović. I ovaj put sa krasnim uspjekom tako da su na koncu g. K. M. posebice izazvali silnim pljeskanjem ruku.

3 put u Senju u kazalištu, na veliko čudo Senjenima, sa velikim uspjehom. Dapače i Šušački „Novi list“ o tomu je pisao. To samo budi spomenuto! Ali s ovim želim pozvati gosp. Krsta Markovića da dade na javu, svoju „Siroticu“, nek se i drugi zabavljaju sa tom krasnom dramom. Ali da bi i svoj rad nastavio.

Jedan Rabljanin.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, proti prsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

JAVNA ZAHVALA.

Jer nam nije moguće, da se svakomu pojedinome zahvalimo za tako mnogobrojne i razne dokaze prijateljskoga sučuvstvovanja prilikom naše duboke žalosti radi smrti predragoga našega supruga, otca i brata, gospodina

FRANA KALISTRA

molimo, da se ovim putem uzme na znanje izraz naše najiskrenije zahvalnosti.

U TRSTU, dne 30. novembra 1901.

Ivana Kalister

u svome i imenu sina **Viktora**, svakinje **Ivane Devet** i svaka **Ivana Kalister.**

Ustanovljena tvrdka god. 1806.

J. DRUFOVKA,

Gorica (Primorje), **Gospodska ulica 3.**

Filijalke: **Komen i Sežana.**

Tvorničko skladište koža, nagradjena tvornica gornjih djelova cipela (Schuhobertheile), remenja za strojeve, bičeva itd.

Glavno skladište biksa u korist družbe sv. Cirila i Metoda.

Cienik na zahtjev badava i franko.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Broj 96. Pula, u petak dne 6. decembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„...slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu, ili K 6·— odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utiče se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Za narodnu prosvjetu.

Prošle nedjelje obdržavana bijahu tri javna sastanka, na kojih se je glavno razpravljalo pitanje našega školstva.

U Praškom predgradju u Kraljevskih Vinogradih sastao se je cviet pražkoga občinstva, da razpravlja o potrebi českoga sveučilišta u Brnu i da se izjavi za jugoslavensko sveučilište. Braća Česi pokazali su i na tom sastanku, da krv nije voda, da su pripravni s nama zajedno stupiti u borbu za jugoslavensko sveučilište i da će nas u tu svrhu u javnosti i na carevinskom vieću bratski podupirati.

U metropoli bratskoga nam slovenskoga naroda, u bieloj Ljubljani, sastalo se sve što narodno misli i čuti, da razpravlja o ustrojenju slovenskoga sveučilišta na našem jugu.

Mnogobrojni govornici, načelnik Hribar, dr. Gregorić, odvjetnici dr. Triller i dr. Kokolj, trgovac Lavrenčić, socijaldemokrat Linhart i kršćanski socijalist Gostinčar — svi ti izjaviše se složno svaki sa svoga stanovišta za osnuće jugoslavenskog sveučilišta u Ljubljani.

Treći sastanak sazvalo je političko družtvo „Edinost" u prostorije „Tržaškoga Sokola" u Trstu. Na ovom sastanku razpravljalo se je sa obširnijim programom, jer su narodno-prosvjetne potrebe tršćanskih Slavena mnogo veće nego li ostale naše braće.

Bez osobite agitacije, na jednostavni poziv u glasilu našega političkoga družtva napunilo je slovensko občinstvo grada Trsta, sastojeće iz svih slojeva, do zadnjega kutića sve prostorije tršćanskoga „Sokola".

Predsjednik političkoga družtva „Edinost" g. Matko Mandić, otvorio u određeni sat sastanak, pozdravi srdačno mnogobrojno občinstvo, kojemu predstavi odlične goste gg. profesora Spinčića i odvjetnika dr. Janežića, koje skupštinari burno pozdraviše.

Zatim se je predsjednik toplimi riečmi sjetio narodnoga dobrotvora, kojega je prošlih dana neuprosna smrt nakon kratke i težke bolesti u bolji život pozvala (Kao na zapovied ustalo je na noge čitavo občinstvo u dvorani). Taj velezaslužni muž bio je naš nezaboravni g. Fran Kalister (Slava mu!) Nabrojiv zatim govornik mnogobrojna dobročinstva, koja je pokojnik našemu narodu osobito za njegovu prosvjetu izkazao, pozove prisutne, da uzkliknu odličnomu pokojniku trokratni: „slava", čemu se skupštinari jednoglasno odazvaše.

Na predlog predsjednikov bijahu odaslani koli u bielu Ljubljanu toli u Zlatni Prag pozdravni brzojavi na braću, koja razpravljaju o ustrojenju jugoslavenskoga sveučilišta.

Zatim se prešlo na prvu točku dnevnoga reda i to na razpravu o pučkom školstvu u gradu Trstu.

Prvi je progovorio o tom predmetu odbornik i učitelj g. Milos Kamušić, koji je razpravljao o potrebi slovenskih pučkih škola u gradu Trstu sa stanovišta pedagogičkog, pokazav kolika se nanaša šteta Slovencem grada Trsta tim, što se prisilno otudjuje njihovu djecu. Podvrgav oštroj kritici postupanja tršćanskog magistrata i ostalih školskih oblastih — počam od mjestnog školskog vieća pak sve do ministarstva bogoštovja i nastave — preporuči prisutnim, da neklonu duhom i da neprestanu svuda odlučno zahtjevati ustrojenje slovenskih pučkih škola u gradu Trstu, na što imadu pravo na temelju državnih temeljnih zakona.

Skupštinari prekidaše govornika čestim povladjivanjem osobito na onih mjestih, gdje je oštro odsudio školske oblasti, koje neće, da zadovolje pravici i zakonu.

Drugi govornik bio je o istom predmetu I. podpredsjednik pol. družtva „Edinost" dr. Gregorin, koji se kako reče na uvodu svog temeljitog razglabanja — već 17 ili 18 godina bavi pitanjem o ustrojenju slovenskih pučkih školah u gradu Trstu. On je naime već kao kandidat odvjetničtva u Sežani sastavio prvi utok proti riešitbi mjestnih školskih oblastih, koje su odbile molbu 1400 otaca slovenske djece, podnešenu putem političkoga družtva jur godine 1883. za ustrojenje slovenske pučke škole u Trstu. Od navedene godine vuče se to pitanje, a ono nije krivnjom tršćanskog magistrata i ostalih školskih oblastih ni danas riešeno.

Statističkimi podatci i zakoni u ruci dokazivao je govornik nepobitno pravo tršćanskih Slavena do svojih pučkih škola. Za Niemce reče, koji su doseljeni amo — brine se država i više nego li treba, jer oni imadu i suviše svakovrstnih školah u svojem jeziku. Školska oblast prve molbe grada Trsta, gradski magistrat, troši ogromne svote novaca ne samo za talijansku djecu nego na žalost i za slovensku, koju putem škole našemu narodu otudjuje i otimlje. Samo za slovensku djecu neće da išta znadu ni gradske ni državne školske oblasti. Njim — i jednim i drugim je pravo, da se našom djecom pune njihove škole.

Ogorčen radi te nepravde, koju nanašaju našemu narodu ne samo Talijani, nego i državne oblasti, izjavi uzdignutim glasom, da ćemo morati i mi slieditи primjer austrijskih Talijana i Niemaca, od kojih se jedni utiču za pripomoć družtvu „Dante Alighieri" u Italiji, a drugi „Algem. deutscher Schulverein" u Njemačkoj. Kano ovi jedni i drugi biti ćemo i mi prisiljeni, da tražimo pomoć za naše prosvjetne svrhe izvan naše države.

Istim pravom, kojim traže naši Talijani pomoć u Italiji, naši Niemci u Njemačkoj, možemo i mi potražiti pomoć za naše prosvjetne svrhe u Rusiji. — Čim je govornik izrekao zadnje rieči, nasta u dvorani burno pleskanje i odobravanje, a prisutni vladin odaslanik izjavi poluglasno, da on proti tomu prosvjeduje. Govornik odgovori bezodvlačno vladinomu odaslaniku, da neima tuj mjesta njegovom prosvjedu i da on opetuje svoju tvrdnju, jer ako nenalazi vlada shodnim, da prieči primati podporu austrijskim Niemcem i Talijanom iz Njemačke, odnosno iz Italije, ona nebi mogla zabraniti tada ni nam podporu u kulturne svrhe, kad bismo ju dobili iz Rusije. Posliednje rieči popratilo je občinstvo dugotrajnim odobravanjem i oduševljenimi živio-klici.

O zadnjoj točki dnevnoga reda, o srednjem školstvu i o ustrojenju jugoslavenskog sveučilišta, govorio je obširno i temeljito II. podpredsjednik „Edinosti" g. dr. Rybař. Njegov govor donieti ćemo u budućem broju u koliko nam bude dopuštao prostor lista.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 4. decembra 1901.

U sjednici od dne 2. t. mj. počnesli su razni ministri različite osnove. Tako je predložio ministar financija proračunski provizorij za tri mjeseca, ministar trgovine preinaku k obrtnom zakonu, a ministar pravosudja zakonsku osnovu o uredjenju službenog odnošaja trgovačkih i drugih poslovnih pomoćnika. Prešni predlozi, koji su priečili redovito djelovanje parlamenta opozvani su svi, osim onoga o ustrojstvu slovenskoga sveučilišta u Ljubljani. Vlada vodi pregovore, da se opozove i taj predlog i reč bi, da su tomu skloni južni zastupnici. Neznamo da li je vlada dala i kakovo jamstvo slovenskim zastupnikom za slučaj da opozovu svoj predlog glede sveučilišta. Ako neimaju u rukah čvrsta jamstva, preuzmilju slovenski zastupnici veliku odgovornost na sebe pred svojim narodom.

Načelnici njemačke lievice stavili su predlog, da se proračunski provizorij razpravi pokraćenim postupkom.

Kod razprave o tom predmetu predbacio je mladočeski zastupnik dr. Pacak vladi, da ova nastoji putem svojih listova preplašiti pučanstvo tim, da će biti razpušteno carevinsko vieće ili ćak obustavljen i sam ustav. Češki narod — reče govornik — neplaši se ni absolutizma premda ga niti neželi, jer je on iskren prijatelj prave slobode. Uvedenjem absolutizma trpila bi najviše sama država, jer bi izgubila kredit u izvanjskom svietu. Parlamenat nije kriv zbog žalostnih odnošaja, nego sama vlada radi svoje neodlučnosti i nestalnosti u obrani narodnostnih prava, jer se plaši, da toga nebi odobrila njemačka lievica. Česi ostaju kod svih svojih zahtjeva, oni su bili i jesu vazda pripravni na pošteno sporazumljenje, i dati će uviek državi ono, što ju ide. Nu oni zahtjevaju ujedno, da im se dadu njihova prava, jer će se nesnosno stanje u državi samo tada poboljšati, kad budu svim narodom priznana jednaka prava. Česi nemogu dopustiti, da im sude oni, koji su njihovoj narodnosti protivni. Konačno reče, da će Česi glasovati proti provizoriju jer da oni nemogu gojiti do sadašnje vlade drugo, nego posvemašnje nepouzdanje.

Rusinski zastupnik Wasilko izjavi, da Rusini traže ustrojenje svoga sveučilišta. Rusinski zastupnici glasovati će proti provizoriju, jer vlada nije do sada ništa učinila za Rusine, već je i kod posliedjih zemaljskih izbora podupirala poljski klub na štetu Rusina.

Socijalista Eldersch reče, da parlamenat neće redovito poslovati, dok nebudu uvedeno sveobće izravno izborno pravo. Socijalisti će glasovati proti provizoriju, jer neimadu pouzdanja u vladu.

Češki agrarac Rabaj izjavi, da će češki zastupnici, koji predstavljaju poljodjelski stališ svoga naroda, glasovati proti provizoriju kano i ostali zastupnici češkoga naroda, jer neimadu ni oni pouzdanja u vladu.

Njemački radikalac Bareuther izjavi, da pošto nije vlada izdala zakon, koji bi bio priznao njemački jezik državnim jezikom, i pošto nije ukinula § 14. i buduć imade u proračunu proti ustavnih stavaka, kao što je ona za ustrojenje češke tehničke škole u Brnu, to će njemačko-radikalna stranka glasovati proti provizoriju.

Generalni govornik proti provizoriju zastupnik Kulp govorio je češki podvrgav oštroj kritici postupanje sadašnje vlade, koja bi htjela zadovoljiti svima, a nezadovoljava nikoga.

Zatim bijaše upućena zakonska osnova o provizoriju odboru. U istoj sjednici prosvjedovao zastupnik Hanlis, član pučkokatoličkog kluba proti uvrštenju interpelacijah u zapisnik, koje vriedjaju čuvstva katoličkog pučanstva države.

Na grožnje vladinih listova o razpustu carevinskoga vieća odgovorio je mladočeški klub izjavom, u kojoj kaže, da će češki narod na tu grožnju odgovoriti dostojnim načinom. Nezdrave odnošaje u Austriji neda se liečiti politikom, koja nepripoznaje sve narode jednakimi i ravnopravnimi. Ako ministar-predsjednik neima već drugoga načina, da provede svoje osnove, nego same grožnje, tada je to znak, da se on čuti vrlo slabim, jer tko je čvrst i moćan, taj se negrovi neposlano.

DOPISI.

Nerezine, koncem studenoga. Kad se ono god. 1878. dogradila nova crkva B. D. M. od Zdravlja i nju uzelo na maticu, mjesto do ondašnje glavne crkve s. M. Mandalene, odmah bijaše nastao spor glede uporabe jezika kod pojedinih obreda, koji spor ostade neriešen sve do danaske. A ko bi nam znao kazati, kad će se riešiti? Taj spor dao povoda raznim demonstracijama i prosvjedim, kojim bijahu na čelu vodje mjestne talijanske stranke. No on je dao povoda i tome, da su se odnošaji, u pogledu narodnosti veoma zaoštrile i nasto duboki jaz izmedju Hrvata i „Talijanaša". Ne samo to, nego nekoji nazovi-Talijani zadjoše tako daleko u svom fanatizmu, da su počeli udarati crkvene poglavare riečima, a na žalost i šakama. Doduše danaske ne udaraju na svećenika više šakama, ali za to znadu — kao iz rešeta sipati proti njima svakovrstnih pogrdnih rieči; a pokoravati se

naredbama svojih duhovnih pastira samo onda, kad se njima to prohtije i shodno čini. Ne kažemo, da su svi Nerezinci takvi — ne: imade ih dobrih i plemenitih: ali radi jedne ovce sve stado gubavo.

Kako se daleko dotjeralo u tome, pokazuje nam to dogodjaj, koji se zbio dne 16. studenoga. Toga dana imalo se obaviti vjenčanje D. Stanich-a, iz bližnjeg Osora, sa C. Suchlich (čitaj Zuklić). Kad mjestni dušobrižnik došao na oltar, u misnom odielu, — i postavio obični upit na vjerenika, — u hrvatskom jeziku, koji se upotrebljava od pamtivieka u crkvenim obredim, — podigne prosvjedujući glas dr. Depangher, občinski liečnik, — kum nevjestice — zahtjevajući, da se taj obred obavi u čisto talijanskom jeziku. Kad dušobrižnik — ne imajući za to nikakve nadležne naredbe — ušutka pomenutog dèliju, uze on nevjesticu, i odvede je iz crkve, na veliku sablazan prisutnoga naroda. Ali nu čuda, ne prodje ni pol sata, a doktor opet vodi nevjesticu u crkvu i prisustvuje pomenutom obredu u — hrvatskom ieziku. Treba li tumačenja? Djela govore! Da, imademo nadodati; da je otac nevjestice, vatren i oduševljeni pristaša talijanaša, ipak izjavio, da on hoće da se njegova kći vjenča u običajnom crkvenom jeziku. „I ja sam se tako dva puta ženio“! — To je činjenica, s druge strane i značajna. Zbilja, bilo bi već jednom vrieme, da se ova stvar kraju privede i zakon odredi, da bude kaošto je bilo u stara — vremena.

Nego što je u jednu ruku smiešno, a u drugu žalostno, gdje i učitelj talijanske škole — Tonolli — od nekog doba upro sve svoje sile i rek bi, postavio se na razpolaganje tim zanešenjakom, ne bi li im izvojštio pobjedu, te u to ime nije žalio ovih praznika potruditi se, sa zetom Šuletovim, dr. Depangher-om, — do Rima, ne bi li mu pošlo za rukom uvjeriti odlučujuće čimbenike, kako je ovdje sve nekad bilo latinski, ali da su i „preti fanatici“ stvar preokrenuli na svoju; kako se u Nerezinah ne govori nego talijanski (??) itd.

Da su valjda „preti fanatici“ stvar na svoju ruku uzeli nije temeljito, jer, dok nije bilo dojakošnje nove crkve, svi su se crkveni obredi obavljali u staro-hrvatskom jeziku, a tek kasnije — pošto nije bilo stalne odluke — našlo se dušobrižnika, koji su mješali na svoju želju, ili iz neznanja ili iz obzira. Medjutim kako doznajemo iz pouzdanog izvora, — poslanici bijahu u Rimu veoma liiadno primljeni i . . . . . — Čudimo se g. Tonolli-u, „papalinac“, da se upušta u takvu manipulaciju, koja se ni najmanje ne može slagati s njegovim načelima, što više: oni se očito protive i kose. On, koji ne pripada ni bieloj ni crnoj boji talijanske klike, — barem tako javno izpovieda, — kako je mogao dopustiti, da se njegova osoba izrabljuje, — radi poznanstva s nekojim osobama u Rimu, — u takve svrhe!? Ni po rieči, kad bi on pomagao ljudima, koji teže za narodnim svojim pravicama, ali kako oprostiti mu, kad se podaje na službu ljudima, koji na najbrutalniji način kleveću svoje duhovne glavare, koji teže da iznarode ovdješnji narod?! Je li to pravedno, gospodine Tonolli? Mi Vam poručujemo, da se ostavite toga posla, a da radje svoje sile uložite u druge svrhe, koje će Vam ljepšu uspomenu ustaviti!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Čuješ Jurino, kega su izabrali leprinački i mošćenički mački za deputata?

Jur. A kega drugega lego svojga jenerala.

Fr. Blaze njim, sada će njim s Poreča sve na vreči beći pošiljat!

Jur. Aj neće, lego će njim je sam nosit, kada poje i po svoju plaću.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. O izbornom pokretu Dalmaciji pišu novine, da će se stranka prava i narodno-hrvatska stranka kod predstojećih izbora ipak složiti uzprkos zaključku predstavnika narodne stranke, da svaka stranka samostalno radi. Tako primjerice kandidiraju u nekojih kotarih po dva kandidata, jednoga pravaša i drugoga narodnjaka. To je i pravo, da se sami izbornici slože kad bijahu predstavnici narodne stranke proti slogi ili bolje rekuć, kad nehtjedoše pravašem odstupiti dočlan broj mandata.

Dalmatinski listovi pišu, da će biti imenovan članom gospodske kuće odličan Hrvat i plemenitaš grof Manfredo Borelli, da se tim popravi pogrieška, koju je bila vlada počinila imenovanjem talijanaša Musafie članom gospodske kuće.

U Galiciji pokrenuše Poljaci živu agitaciju proti njemačkom nasilju, što no ga provadja pruska vlada na poljskoj djeci i na njihovih majkah. Glasoviti poljski pisac Sinkievié priobćio je u novinah proglas, kojim pozivlje sve zemljake na podporu ubogoj i tlačenoj braći u njemačkoj državi. U Lavovu sastaše se poljske gospodje i stvoriše zaključak, da se pozove sve poljske žene, da priteku na pomoć biednoj raji u Poznanju.

U zadnjoj sjednici hrvatskoga sabora bijahu izabrani saborski odbori, kojim će se izručiti razne podneske, koji stignu na sabor.

Proti izboru načelnika združene opozicije, zastupniku dru. Bresztyenskomu podnieli su vladini izbornici prosvjed, te je njegov izbor izručen verifikacijonalnom odboru. Ovaj zastunpnik izabran bijaše uz sav pritisak vladinog činovničtva sa većinom od preko 50 glasova.

Crna Gora. Hrvatski listovi odsudjuju odlučno najnoviji korak crnogorske vlade u poslu zavoda sv. Jeronima. Ti listovi kažu, da je kneza Nikolu zaveo upravitelj ministarstva pravosudja dr. Vojnović, koji mrzi iz dna duše sve, što je hrvatsko, premda je i on rodjen Hrvat i akoprem su svi članovi njegove obitelji poznati hrvatski rodoljubi. Tim korakom — kažu — izgubio je knez zadnje simpatije, što ih je uživao medju Hrvati, jer se je dao u službu ljutim protivnikom hrvatskog i srbskog naroda, dalmatinskim odpadnikom i talijanašem.

Srbija. Bečkim listovom pišu iz Biograda, da su pokuzne razprave u narodnoj skupštini i u senatu o izvanjskoj politici dovoljno, da daju sve veće stranke veliku važnost prijateljskim odnošajem izmedju Srbije i Austro-Ugarske. U tom smislu, da se je izjavio i ministar-predsjednik dr. Vuić u svojem govoru na poznatu interpelaciju senatora Milinkovića glede žalostnih odnošaja u Staroj Srbiji.

Na biogradskom dvoru da je opet uzpostavljen mir izmedju kraljevskih supruga. Kraljica, da je doduše s početka zahtjevala, da se odstrani iz dvora njezina mladja sestra — u koju se je, bi reć kralj Aleksander zagledao, nu videć da kralj nepopušta, morala je ona popustiti. Sklopljeno je dakle samo prividno i privremeno primirje, dok nebukne opet rat u kraljevskoj porodici.

Bugarska. Iz Sofije pišu, da su tamo započele razprave glede utanačenja dunavskog parobrodarskog ugovora izmedju Bugarske i Rumunjske.

Glasovi, da je poginula amerikanska misionarka Stone usljed napora i zlostavljana, neobistinuju se. Amerikanski konzul u Carigradu opovrgava te glasove izličuć, da se još uviek vode pregovori sa turskimi razbojnici, koji ugrabiše rečenu amerikanku i njezinu pratilicu.

Mjestne:

Nezadovoljstvo puljskih talijanaša. U jednom ovdašnjem listiću čitamo, da je mjestni izborni odbor držao sjednicu, da se dogovori, što im valja poduzeti proti središnjem izbornom odboru, koji je predložio za kandidate u istarskom veleposjedu osobe, koje su neprijazne gradu Puli i protivne prenosu sabora i zemaljskoga odbora iz Poreča u Pulu. Svi članovi mjestnog odbora složiše se u tom, da središnji izborni odbor nije opravdao pouzdanja, koje je unj bilo stavilo občinstvo grada Pule. Taj odbor, da je postavio za kandidata osobu, koja je poznata kao protivnik gradu Puli.

Radi toga zaključio je mjestni odbor u Puli, da se odašalje bezodvlačno talijanskomu središnjemu izbornomu odboru prosvjed i zahtjeve grada Pule i da se već sada poduzmo potrebite korake za slučaj da nebi središnji izborni odbor uvažio opravdane razloge mjestnog izbornog odbora grada Pule.

Mi smo u zadnjem broju samo natuknuli, da vlada u našem gradjanstvu nezadovoljstvo proti talijanskomu političkomu družtvu, koje narivava svoje ljubimce talijanskim izbornikom za kandidate i nepitajuć jesu li ti sposobni i da li su s njimi izbornici zadovoljni.

I tako pružaju nam opet jednom naši mili susjedi sjajan dokaz, da imade medju njimi mnogo gojitobe i da nije vazda suho zlato, što se blišti.

Pšu nam iz Premanture: Dne 24. prošloga mjeseca umro je u 74. godini svoje dobe, rodoljub Martin Skoko. Dobromu pokojniku lahka domaća zemljica.

„Prvi istarski Sokol“ u Puli, poziva slavno občinstvo na Nikoljevu večer, koju će se slaviti u velikoj družtvenoj dvorani u subotu dne 7. decembra 1901 sa sliedećim rasporedom: 1. Farkaš: „Vijesa“ sliedećim rasporedom: 1. Farkaš: „Vijenac narodnih pjesama“, udara tamburaški zbor. 2. Jelušić: „Nikolj-dan“, krasnoslovi Emica Kandušerova. 3. Brož: „Perka Polka“, udara tamburaški zbor. 4. Niemčić: „Grob kaludjera“, predava J. Gospodnetić. 5. Brajša: „Kastav-grädu“, koračnica, pjevački zbor. 6. Jelušić: „Noćni stražari“, zbor od I. pl. Zajca, udara tamburaški zbor. 7. Volc: „O Nikolju-dne“, prizor iz dječijeg života u dva čina. U vezanom slogu preveo Jelušić. Predstavljaju učenici i učenice iz škole družbe sv. Cirila i Metoda u Puli-Šijana. 8. Šviglin: „Z Bogom more“, varijacija za brač. uz pratnju tamburaškog zbora. 9. „Nastup svjatog Nikole“. Prate ga andjeli i djavoli. Zbor pjeva svete psalme. Obredni čin. Propovied. Ispitivanje. Razdioba darova. 10. Tečajem čitave večeri traje šaljiva pošta. Ples. Ulazne ciene: Za članove po osobi K —·30, za članove za obitelj K 1, za nečlanove po osobi K 1, za pozvanike za obitelj K 2. Početak u 8 sati u večer.

Odbor.

NB. Darovi se izručuju cijelo poslije podne družtvenom poslužniku. Plaća se po daru 10 h.

Članovi „Matice Hrvatske“ iz Puljšćine mogu dignuti svoja godišnja izvješća kod povjerenika, g. B. Bekar, učitelja na c. kr. gimnaziji u Puli u njegovom stanu ulica Mauro 268 ili u našoj tiskari. Istodobno umoljavaju se, da bi uplatili eventualno i svoje prinose. Svakog inteligentnijeg Hrvata i Slovenca u Puli bi morala dužnost biti, upisati se za člana „Matice Hrvatske“, da tako povećamo podporu prezaslužnome književnome družtvu.

Pokrajinske:

Izbori šdneljara u Novojvasi. Kako svagdje, gdje imadu Talijani sukno i škare, tako i u Novojvasi propadosmo za 16 glasova, po njihovom računu. Naših glasovalo 126, a njihovih 142. Uvjeren može biti svaki, koji pozna naše odnošaje, da kad bi mi bili imali još koju stotinu glasova povrh onih 126, oni bi bili isto imali većinu iz više navedena razloga.

Istina, naših birača falilo je mnogo, osobito iz porezovne občine Baderne, koja se je ovaj put (osim desetak njih) kao nikad time osramotila. Usuprot mora se otvoreno pohvaliti junačke Zbandajce, u koje treba, da se mnoge i mnoge naše občine ugledaju. Tamo je takva sloga, da će Talijani trebati po koji zub skršiti prije nego ih podase skuče. Čast i slava njim! Mnogi se tuže, da smo izgubili, jer da se je s naše strane premalo radilo. To vele oni, koji su spali, dok je izbor svršio. Lahko je koriti al je težko raditi. Tko pozna čitavi porečki kotar, taj znade koliko imamo mi naših ljudi tamo, koji bi što mogli učiniti za narod.

Slobodnih nema nijednoga; svećenici hoćeš nećeš, skučeni i sapeti su od biskupa posve, a što da čini ono par slobodnijih učitelja? Ono par boljih kmetova valja na sve bockali, jer inače sami ništa ne učine. U obće: siromaštvo, ovisnost, strah, neznanje itd. našega naroda, pa onda neprimjerne sljeparije, s druge strane neprijazne nam i same pol. oblasti, sve je to pomoglo našim protivnikom do pobjede.

Kad su vidjeli, da sa glasovima zaostaju, onda odbacuj naše radi nikakvih ili skoro nikakvih razloga; dočim s njihove strane glasovali su malodobni i oni, koji nisu u listinama bili, kažnjeni, koji ne plaćaju dostatan porez, za tim članovi takozvanih dita svaki posebice, a našim se nije dozvolilo. Osim toga glasovali su mnogi ne imajući pravo iz občine Vrsar i Poreč, koji nisu pripadnici občine, odnosno koji spadaju gradskom izborničtvu.

Mi smo s naše strane podnesli reklame na kotarsko poglavarstvo, al da — izbori su prošli, a riešenje ćemo dobiti ako Bog da za druge zemaljske izbore. Iz toga se vidi, koga vlada gladi.

U občinah, kojim su na čelu Talijani, rietko ili nikad nećemo doći do pobjede kod nijednih izbora, ako bude ovako dopuštala vlada, i nadalje ploviti talijanski brod, koji jadri ravno put toli uzdisanog Rima. I to je plod vladajućeg sustava!

Opet su pobjedili talijanski vikači. Javili smo u prošlih brojevih, što su sve poduzeli istarski talijanaši proti vladinoj naredbi, da se postavi na postajah nove istarske željeznice Trst-Poreč trojezične (njemačko-talijanske-hrvatske) oglase i dvojezične (talijansko-hrvatske) napise.

Znajuć iz nedavne prošlosti, da im je pošlo rukom obezkriepiti vladinu naredbu glede dvojezičnih tabla na sudovih Istre zaglušnom vikom i uličnimi izgredi, poslužiše se i sada vikom i krikom u novinah, občinskih zastupstvih i u ministarskih dvoranah u Beču proti navedenoj vladinoj naredbi o napisih na željezničkih postajah.

Igra ta uspjela im je i ovaj put posvema — kako javljaju talijanskim novinam iz Beča.

Te novine priobćuju naime iz Beča viest, da je ministar željeznica pl. Wittek uvjerio zastupnike Rizzi-a i Bennati-a, koji bijahu dne 3. t. mj. kod njega, da će biti imena postajah na že-

Svim onim uredničkim, koji nepodmire tečajem ovoga mjeseca predplatu ili dug, ustavit ćemo list koncem godine i dužni iznos tirjati sudbenim putem. Tolko na znanje!

ljezničkoj pruzi Trst-Poreč jedino talijanska.

Trojezični oglasi, da će se nalaziti jedino u nutarnjih prostorijah postaje i na tabelah na cestah i putevih.

Talijanski zastupnici zahtjevaše od g. ministra, da budu i ovi posliednji oglasi jedino u talijanskom jeziku sastavljeni, na što im je g. ministar odgovorio, da to neide, jer da su ti oglasi radi občinstva.

Dogovori — kažu nadalje — rečene novine — traju i nadalje.

Talijanski zastupnici Istre nezadovoljavaju se dakle s tim, što bi imali biti na postajah željeznice, za koju doprinaša i jamči čitava pokrajina, samo talijanski napisi ili nazivi, već oni hoće, da nebude ni na oglasih ili proglasih, ni u samih postajah, ni na putokazih i cestah ikakvog traga hrvatskomu ili slovenskomu jeziku, jeziku ogromne većine pučanstva Istre. Oni hoće, da se Istru prikaže u čisto talijanskom ruhu, da putnici neopaze na nijednoj postaji, iz nijednog oglasa, da imade u Istri Hrvata i Slovenaca. I u tomu njim ide ministar željeznica pl. Wittek dragovoljno na ruku. On je već pristao, da budu na postajah iz vana talijanski napisi, i nije branio trojezične oglase ili proglase kao pravo Hrvata ili Slovenaca, već se jedino izgovarao, da to zahtjeva služba i da treba ostaviti radi občinstva.

Ministar željeznica nepozna narodnostnih odnošaja u Istri, ili se je preplašio talijanske krike i vike, pa od straha popušta i tamo, gdje trpi njegov ugled i sam zakon.

Našim zastupnikom Hrvatom i Slovencem preporučamo, da pozovu g. ministra u javnoj sjednici na odgovornost, jer ako je ilko dužan i zvan, da štiti i brani pravicu i zakon, to su valjda u prvom redu gg. ministri.

Izbori zastupnika za sabore u Istri i Goričkoj obaviše se u kmečkih občinah jučer. U Istri izabrani su od hrvatske stranke gg.: Prof. V. Spinčić, prof. M. Mandić, dr. M. Trinajstić, župnik Josip Konipare, dr. M. Laginja, dr. D. Trinajstić, Sime Kvirin Korulić i pop Ante Andrijčić. U Goričkoj izabrani su dr. A. Gregorčić, Ernest Klavžar, prof. Ivan Berbuč i župnik Blaž Grča od slovenske klerikalne stranke, te dr. Treo i Albin Štrekelj od slovenske napredne stranke.

K predsjedećem izboru u gradu Kopru. Od tamo nam pišu: Naš suhoparni šijor Felice netrpi okolo sebe osoba, koje su od njega sposobnije i koje bi ga mogle sa njegove današnje visine strmoglaviti u morsku dubinu.

Jedan od takvih pogibeljnih mu protivnika jest dr. P. A. Gambini, bivši državni i zemaljski zastupnik i zem. prisjednik. Njega nije trpio već odavna šijor Felice, a od zadnjih državnih izbora, kadno je Gambini na svoju ruku kandidirao u izborničtvu istarskog veleposjeda, i proti volji talijanskoga političkoga družtva, zamrazio se je šijor Felicu do kraja.

Sada pružila se ovomu najljepša prilika, da ga izpodrine i sa stolice zemaljskoga zastupnika i odbornika. Proti njemu postavio je naime kao kandidata u gradu Kopru načelnika Belli-a.

Nu Gambini je u Kopru vrlo poznat i od nižega pučanstva cienjen, jer je bio ovdje dugi niz godina načelnikom.

Njegovi prijatelji podupiru svimi silami njegovu kandidaturu za grad Kopar. Protivnici pako rade iz petnih žila, da ga strovale. Razmjer glasova neće biti velik. Odlučiti bi mogli kod tog izbora glasovi činovnika raznih struka. Većina ovih pristaje uz Gambini-a, koji je u privatnom životu susretljiv i prijazan. Za to znadu njegovi neprijatelji te se utekoše pod vladino okrilje. Vlada ih nije zapustila ni sada. Doznajemo naime, da su činovnici dobili mig, da se sustegnu od izbora, da se nepleti u izbornu borbu.

Proti takvomu migu nebismo imali ništa, kad bi bio sveobći, kad bi svi činovnici dobili takov mig, ali mi smo uvjereni, da takvog miga neće dobiti c. kr. novnici ni u Voloskom, ni u Lošinju, ni u Pazinu itd., gdje će se voditi izborna borba izmedju hrvatskoga i talijanskoga kandidata i gdje će po običaju ogromna većina c. kr. činovnika glasovati za Talijana. Jeli to pravedno?

Iz Poljana (občina Veprinac) pišu nam koncem prošlog mjeseca: Pred nekoliko dana pisao Vam je, gosp. uredniče, Vaš ovdašnji dopisnik o sesnosnim odnošajima, koji vladaju u našoj občini i izrazio želju, da bi se isti jednom već poboljšali, jer ovako se već neda napried. Naš je narod, nabuckan proti crkvenim i školskim oblastima i proti svim onim, koji mu samo dobro žele, baš podivljao. On vam ne pozna ni Boga ni sveitca, ni molitve, ni izpovjedi a kad govori o svećenika ili crkvi, govori kao kakav Turčin o kršćaninu. To sjeme bezvjerstva posijao je poznati samoubojica, koga božja Providnost nije mogla više na životu trpjeti, a njegovo bogmorzko djelo nastavljaju njegovi nasljednici i njihovi plaćenici. „Udari po pastiru, i stado će se razpršiti", govori sv. Pismo, a tog načela drže se i naši poglavari, koji dobro znadu, da kad čovjek izgubi vjeru u Boga, da postane živinom. Nema prilike, pri kojoj se nebi na najogavniji način napadalo crkvu i njene poglavare a mržnja proti crkvi postala je takovom, da ljudi neće na smrtnoj postelji da čuju rieč svećenika i da se izmire sa Bogom, pred kojeg priestolje imadu da stupe i komu imadu da dadu račun o svom življenju.

Povjest nam priča, da su najveći bezvjerci i progonitelji crkve na smrtnoj postelji zaželili kat. svećenika, da se pomire s Bogom i da su opozvali sav svoj prijašnji protuvjerski rad — a medju nama (nas je skoro sram to niti pripovjedati) našao se mlad čovjek, koji je usprkos vrućoj molbi svojih roditelja odbio svećenika na smrtnoj postelji i koji je umro kao niemo blago!! To se je dogodilo na 24. pr. mj.

Sasma je naravno, da se takvog čovjeka ima pokopati bez sudjelovanja svećenika; to izričito prepisuju i crkveni zakoni. Prema tomu nije ni naš veleč. g. kapelan htio sprovesti tog nesretnog čovjeka do greba. Nu što se je dogodilo? Dogodilo se je, da je jedan dio naroda tako navalio na njega prietnjom i kletvama, da je g. kapelan usprkos jasnom slovu crkvenih propisa, morao popustiti i dotičnika crkveno pokopati.

Rekoh gori, da je sjeme tog bezvjerstva posijao onaj nesretni samoubojica, koji je nedjeljom najmljivao težake i činio ih raditi na njivi, a svoga psa slao u crkvu na sv. misu, reko sam takodjer, da to bezvjerstvo podržaje i širi talijanska stranka u Istri putem svojih plaćenika u i izvan naše občine, nu u velike su odgovorne za to i naše političke oblasti, kojima je sve to poznato i koje muče to odobravaju pošto ne poduzimaju nikakovih koraka ni mjera, da se ti odnošaji poboljšaju.

Preporučujemo medjutim iste našim državnim zastupnicima, da kaže gg. ministrom, kakvi odnošaji vladaju u našem kotaru pod upravom gosp. kapetana Scarpe i njegovih činovnika.

Još k vieści o razbojstvu u porečkom kotaru. Težko ozledjeni Vlašić iz Novevasi još je uvjek u pogibelji života. Desnu ruku nemože gibati, a govori tek koje nerazumljivo slovo. Sudbeno povjerenstvo bilo je kod njega dne 26. pr. mj., a iza toga bilo je uapšeno pet njegovih napadača, koji su u svojoj pustopašnosti bezkažnjeno napravili i drugih donekle običnih junačtva.

I doisto isti napadači jesu u noći iza drugog uzkrsnog dana došli pred kuću obitelji Vlašić, te ondje psovkami, vikom i krikom izazivali članove obitelji, nek izadju iz kuće. Mjeseca augusta tek. god., prigodom izleta porečke gospode u Novuvas, isti napadači izmlatili su skoro do mrtva našeg nekog čovjeka, a malo za tim napali i sada ozledjenog Vlašića, koji bi bio i tada zlo prošao, da njim srećom nije umaknuo. Od onda nije prošla nedjelja, da obitelj Vlašića nije bila izvržena svakovrstnim psovkam i izazivom sa strane tih podivljalih napadača. Jednom su napali Vlašićeva slugu i tjerali ga kamenjem dodar po privatnim kućama, kamo se bio utekao. A dvojica istih bili su drugom zgodom ozledili takodjer Petra Vlašića, strica sada ozledjenog. Obitelj Vlašića bila je ta proganstva obznanila i kotarskom poglavarstvu, i sudu, i oružnikom, te pitala dozvolu za nošenje oružja, ali uviek bez ikakvog uspjeha. Ipak obitelj Vlašić nije se nikad ogriešila o postojeće zakone. Zar to nisu srednjovječni odnošaji?

Iz Opatije pišu nam početkom t. mj.: Naši se občinski izbori bližaju svakim danom; još kratak niz dana, i naš će narod potvrditi, da je zadovoljan sa sadašnjom občinskom upravom, koja je, odkad je prešla u hrvatske ruke, na čast i korist občini.

Sa Hrvalima složno će glasovati i Niemci, koji upoznaše, da smo se mi prije ovdje rodili i da občina može jedino i najbolje napredovati, ako složno sa Hrvati upravljaju istom.

Govori se, a to će biti istina, da se je sačica Njemaca dogovorila sa talijanskom filijalkom u Voloskom, da će nastupit kod budućih občinskih izbora proti Hrvatom i onim Niemcem, koji će zajedno sa Hrvatima birati. To nam takodjer jasno dokazuje ono bljutavo pisanje i hlucknje Njemaca proti Hrvatima od strane matuljskog odpadnika. Njegova krpetina, vulgo „Skovacera", donaša izmišljene članke i dopise u hrvatskom i njemačkom jeziku, da se čovjeku gadi čitati ih, a i većina ovdašnjih Njemaca, niša mu ne vjeruje, jer znadu, da je renegat, produna mješina.

Tako primjerice napada u svojoj zadnjoj, kako rekoh „Špudačeri" naše vriedne zastupnike, koji da svojim postupanjem u saboru prouzročuju pokrajini silu troška, da su se na teret provincije obogatili i druge slične gluposti. Ovdašnji „Nar. List" odgovara mu tako bistveno i stvarno, da bolje ne može, a ja mislim, da bi se ogriešio o dužnost počitanja i štovanja naših zastupnika, ako bi išao pobijati ono, što talijanski plaćenik proti njima riže.

Njegovo je bjesnilo sada baš najveće, jer se boji, da pošto je talijanskom gospodstvu u Lovranu zadnjim izborima zadan predzadnji smrtni udarac, da bi mu mogli njegovi gospodari uztegnuti onih sto srebrnjaka, ako Talijani ne predobiju kod budućih občinskih izbora u Opatiji-Voloskom.

Nu mi im ovim putem poručujemo, da dok bude sloge, ljubavi i poštena rada medju nama, da neće našom občinom nitko drugi zapovjedat, već mi sami.

Mi se samo čudimo, kako se može naći pošten i razuman čovjek, koji takvo stvorenje uzimlje u obranu?

Jedan naime naš činovnik izrazio se je negdje u ovećem družtvu „da i on ima pravo da živi", te je time volens nolens odobrio njegov rad, i njegovo postupanje. Nu nikako ne možemo niti iz daleka pomisliti, da ga je mislio time braniti i odobravati njegovo izdajničko postupanje, već držimo, da se je tako izrazio radi družtva, u kom se je nalazio, ali to ipak mu medjutim ne služi na čast!

Svaki čovjek ima pravo da živi i da skrbi za svoj kruh, ali čovjek, koji je izdao svoj rod, svoju majku, koji je protjerno svoju od sebe zakonitu ženu, koji za Judin novac radi proti svom narodu; čovjek, koji je radi požude za novcem kadar počiniti i zločin, koji se neprestano vucari po zatvorima i pod noge baca tudje poštenje — takav čovjek po našem mnienju nema prava na smilovanje, jer nema prava, da se broji medju čestite članove ljudskog družtva.

Poštni ured u Pazinu. Pred neko vrieme, kad se baš radilo o imenovanju upravitelja pošte u Pazinu, pisala je neka talijanska novina, da poštnim činovnikom ondje ne treba znati hrvatskog jezika. Valjda su se nadležni čimbenici za tim poveli, pa su tako kod onog ureda namještene osobe, od kojih nijedna, izim upravitelja, ne zna hrvatski! Do kakvih se smješnih došlo, ali i žalostnih za javnu upravu posljedica dodje time dokazuju sliedeći slučajevi. Došla stranka i pitala: „Molim Vas „Narodni list" za N. N." Činovnik hoće, da nagadja, i nudi stranki popratnice, naputnice, dopisnice, zaljepke itd. Isto se dogodilo drugomu, koji je pitao biljegovku po 10 para. Trećemu, koji je pitao 25 biljegovka po 5 para, davao je biljegovku po 50 para. Početkom ovog mjeseca ponesla je stranka preporučiti pismo za „Financijalno nadzorništvo u Kopru". Činovnik izdao predatnicu sa oznakom „Financijalno u Kopru". Kad je to stranka opazila, zamolila je činovnika, neka predatnicu upodpuni i napiše komu je pismo naslovljeno. Činovnik jednostavno iza rieči „Financijalnom" dodade rieč „komu". Te nepodobštine donašamo do znanja c. kr. ravnateljstvu pošta, da providi i istim učini kraj.

Iz drugih krajeva:

Premještenje u tršćansko-koparskoj biskupiji. Duhovni pomoćnik g. Poropat Jure u Buzetu premješten je u istom svojstvu u Oprtalj, a odavle ide na njegovo mjesto g. Blaž Valtovaz duh. pomoćnik tamo.

Nemožemo čestitati ni našim Buzećanom ni Oprtaljcem na tom pridobiću!

Pišu nam iz Štaj. Graca: Prošle subote bilo je ovdješnje hrv. akad. družtvo „Sloboda" najugodnije iznenadjeno posjetom zaslužnoga hrvatskoga zastupnika iz Istre prof. Vjekoslava Spinčića.

Zaustaviv se radi svojih privatnih poslova — putem iz Beča u Trst — nekoliko sati u Gracu, pohodio je, praćen nekolicinom istarskih djaka, družtvo „Slobodu", koje je baš te večeri imalo svoju redovitu mjesečnu sjednicu. — Primljen s velikim oduševljenjem i biranim riečima pozdravljen od predsjednika „Slobode", uzvratio je, da mu je veoma drago da je mogao posjetiti to družtvo za koje je sa više strana čuo, da je baš „uzor" akademičkog družtva, prožeto najljepšim i najzdravijim načelima. — Preporučio nam, da radimo kako smo započeli, da napredujemo i uznastojimo čim prije svršiti nauke, e da se povratimo u gnjezda iz kojih smo ovamo izletili, gdje nas čeka velika zadaća: širenje narodne svjesti u narodu.

Na uspomenu toga liepog dana po naše družtvo, sabralo se je medju članovima svotica od K 22 za „Družbu sv. C. i M.", na što se naš dični zastupnik u ime „Družbe" i kao predsjednik iste liepo zahvalio. — „Slobodaši" sakupili su u nekoliko mjeseci već liepu svoticu za „Družbu", a njihova je najživlja želja, da družtvo „Sloboda" čim prije postane članom utemeljiteljem.

Nakon svršene sjednice odpratili smo prisutni članovi vrloga zastupnika do kolodvora, gdje smo se s njim najsrdačnije rastali. „Burni „Živio Spinčić" orio se kolodvorom sve dok nam vlaka nestade iz vida.

Loš branitelj. Nedavno priobćila je tršćanska „Edinost" viest, u kojoj je pokarala crnogorske oblasti na Cetinju, što upotrebljavaju na službenom pečatu za mjesto Cetinje i talijanski naziv „Cettigne", i što šalje uprava službenog lista „Glas Crnogorca" svoj list jednomu slavenskom listu u Trstu u zamjenu pod naslovom „Triest".

Svaki dopis mora biti frankiran, inače ne primamo. Tiskani izvodi ustavit ćemo list koncem godine i dužni iznos tjerati sudbenim putem. Tolko na znanje.

U „Edinosti“ od 26. pr. mj. oglasila se je — kako kaže uredničtvo — neka ugledna osoba — koja nastoji opravdati crnogorske oblasti na sliedeći način:

1. Naziv „Cettigne“ da nije talijanski, nego francezki.

2. Crnogorska vlada služi se od pamtivieka srbskim i francezkim jezikom u svih spisih namienjenih izvan kneževine.

3. Što se tiče rieči „Triest“, nju upotrebljuju od drevnih vremena u Rusiji, Srbiji i Crnoj Gori.

4. Kako se služi crnogorska vlada srbskim i svietskim francezkim jezikom, tako se ovim posliednjim služe sve manje države, medju njima i Madjarska.

Uredničtvo „Edinosti“ izjavlja na koncu obrane, da ostaje uzprkos tomu kod svoje tvrdnje, da je nečastno, što se slavenska država u poštanskih poslovih sa susjednom državom, koja je takodjer velikom većinom slavenska, i kada šalje slovenska stranka pošiljku stranci, koja je takodjer slavenska, služi tudjim jezikom i neslavenskim imenom grada.

Sa nazori sl. uredničtva „Edinosti“ slažemo se i mi posvema, a uz to opažamo, da je još nečastnije za najčišću slavensku državu, kao što je Crna Gora, što nije htjela ili znala odabrati i imenovati u gradu Trstu svojim zastupnikom Slavena, već je takovim imenovala osobu, koja je u narodnom pogledu odlučno protivna svim opravdanim težnjam tršćanskih i u obće primorskih Slavena, premda imade u Trstu vrlo sposobnih i odličnih Slavena, hoćeš Srba, hoćeš Slovenaca ili Hrvata.

Znatiželjni smo, hoće li i u ovom poslu nepozvani branitelj uzeti u obranu crnogorske oblasti.

Za Jugoslavensko sveučilište. U zadnjoj sjednici občinskog zastupstva u rodoljubnoj Dolini stavio je zastupnik Ivan Bordon prešan predlog, da odašalje občinsko zastupstvo molbu na ministarstvo bogoštovlja i nastave za ustrojenje jugoslavenskog sveučilišta u Ljubljani. Svoj predlog utemeljio je govornik tim, da svaki narod mora težiti za što većom i višom naobrazbom, koje neima pako bez sveučilišta. Zahtjev našega naroda, da se ustroji sveučilište, poliče od god. 1898. kadno je zem. odbor u Ljubljani stvorio sličan zaključak, ponovljen iste godine od gradskoga zastupstva biele Ljubljane. Prešnost predlog i predlog sav bijaše jednoglasno prihvaćen. Drugi občinski zastupnik i viečnik stavio je zatim predlog, da ako se već ima ustanoviti talijansko sveučilište, neka se ustroji u južnom Tirolu, nipošto u gradu Trstu, jer da je Trst trgovački grad, u kojem stanuju u velikom broju pomješane razne narodnosti.

Njegov predlog, koji bijaše takodjer jednoglasno prihvaćen, glasi: Zastupstvo občine Dolina u Istri sakupljeno u sjednici od dne 23. novembra 1901., moli c. kr. vladu neka ustroji talijansko sveučilište u južnem Tirolu, nipošto u gradu Trstu.

Za hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu. Hrvatski, izključivo historički list „Viestnik kr. zemaljskog arkiva“ što ga uredjuje dr. Bojničić, navršio je nedavno treću godinu svoga obstanka.

U prvom svezku četvrtog godišta, koji će izaći prvih dana mjesaca jenara 1902. biti će priobćena obširna i očiučujuća razprava našeg poznatog historičara profesora dra. Luke Jelića u Zadru „O hrvatskom zavodu svetog Jeronima u Rimu“. Ova razprava ističe se nad predjašnjimi publikacijami, jer čitavu povjest toga zavoda iz nova pretresa i izpravlja, te donosi neizmjerno važne nove izprave, poglavito za najstariju dobu, za koju nam ove tek odkrite listine dobacuju novog svjetla. Za noviju dobu doniet će takodjer sve važnije izprave, koje su većim dielom hrvatskom občinstvu nepristupne. Pošto su neke od izprava od odlučujuće važnosti za pitanje o sudbini svetojeronimskoga zavoda, to će biti priloženo u fotografičnom snimku.

Nadalje će biti članku priložen zemljovid hrvatskih zemalja u XV. vieku. Na Hrvatih je, da pred licem Europe obrane svoj dom u Rimu, za kojim se drznula poseći tudjinska ruka, a druga otajstvena desnica neprestano vreba, da ga razkopa. Ovom zadatku namienjen je i I. broj „Vjestnika“ od godine 1902., koji s toga toplo preporučujemo svakomu naobraženomu i rodoljubnomu Hrvatu. „Vjestnik kr. zemaljskog arkiva“ izlazi u četvrtgodišnjih svezcih na 4 tiskovna arka. Ciena mu je godišnje 6 kruna. Predplatu prima kr. zemaljska tiskara u Zagrebu i svaka knjižara.

Prilikom vjenčanja Lazarić Antona sa gospodičnom Mikičić Anticom, u Belom sakupilo se u veseloj zabavi za „Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu“ K 7 i 20 h. Darovali su: mnogočastni pop Joso Papić, duhovni pomoćnik K 2, gospodin Danijel Zadro, sin Vjekoslava iz Cresa K 3, pop Ivo Sintić, župnik K 2, drugi poštovani gostovi K 1 i 20 h.

Za puljsku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda sakupljeno na piru gosp. Antona Sladonje od Josipa u Alluri K 12·60. Živili!

Javna zahvala.

Na velikoj skrbi te izvanrednoj liečničkoj pomoći pruženoj našemu na smrt bolestnomu djetetu izražujemo mi podpisani roditelji najtopliju zahvalnost gospodinu **dr. Josipu Šebestl**, liečniku u Pazinu.

Nemožemo učiniti od manje nego da tu našu zahvalnost naprama gospodinu liečniku ovim javnim putem izrazimo.

Pazin, 2. decembra 1901.

Obitelj Novak,
trgovina papira i knjigovežnica.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rhoumatizmu, kalanju i trganju u ostalih ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križcah, kostenom poganco, prohadanje, svakovrstnim nazebam. Ciena 85 novč.

Slatka voda za kašalj ili broh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prah, plućih, teško dihanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 85 novč.

Pojačani željezovitni sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozności, podbuhlosti, djetinjoj krljavosti, female bolestica, slabokrvnosti. ucnosti. Ciena šestci 3 fiorin.

Pojačano švedsko kapljo ili švedeska životna tinktura (Lebensak oblakšava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetru, odklanja se bol u šlicih, želudcu: grčevi, lučica, grozica vi zdravlje, tjelesno mogu i zapriečke i razne bolesti. Ciena, šestici s napuhom 50 novčića

Prah za blago ili za marvu, za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lazano čišćenje, ...a milčka, koji postaje čiliji i jači. Ciena jedanm omotu 45 novč.

Kvajavarske pilulice najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili stomaka i crjev, za otvaranje, proti zapeklini, mrvall krvi u glava i prsa, tromost ili pršini. Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti koščenoj boli, sprečnim, nategnutim žilam, okocnosti i utekliini. poslie teškoga spora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 škla 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zubo sačuvanje se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, ucvršćuje meso oko zub'i razstrikaju usta, uklanja neugodan vonj. 1 škla 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i raskuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućnobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje perhuti i pospješuje rast kose. 1 škla 80 nč.

Mast proti lišaju, krastam perućisi i osopotinam. 1 lončić 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. Ciena 50 novč.

Dra. **Sjalizovi pomast za lice** proti smeđanim pjegam ili škvrnam, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, ospotine na licu; proizvadja gladkost, sjelinost; bielo'a i čistu obraza i ruku. Ciena većem lončiću 2 fiorin. K tome spada još boraksov sapun po 30 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te povre nelkoljivu i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi za začastnom diplomosa. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutji 1 for.

Savon eglantine. Najfinji sapun od svih sapuna. On osvježuje to pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tena, kao što su pjegice, sajedice, crvene mrlje, piege, opora kora i. t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, za se Eglantine mast nikada se pokvari te po tome izvrstno prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončića 1 fiorin.

Eau eglantine jest izvrsna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje, kosi šiep nara-an sjaj. Ciena boci 1 f. 75.

Mirisna zvezda za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prenegodan miris. Flašica 50 n

Otrov ili čemor a stienice i kimake. Flašica 50 novč.

Antiflobrile od Rodinisa proti grozasci ili zimici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gorajih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tecstine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Rodoljubi!

Kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

J. Krmpotić i drug. u Puli

Knjigotiskara i knjigovežnica

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje, koje izvršuje brzo i ukusno. — Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede, kao takodjer pisaćeg papira. — Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice za štedovna i zajmovna družtva u obće preskrbljuje točno, brzo i jeftino.

Broj 97. Pula, u utorak dne 10. decembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, pripošlane itd. plaćaju i računaju se na temelju tabličnog cienika ili po dogovoru.

Novci za preplatu, oglase itd. šalju se nepatrićom ili položnicom pošt. Medionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon listare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine, } na godinu.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i uručuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan toga.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Za narodnu prosvjetu.

Govor dra. Rybařa.

Iza govora g. dra. Gustava Gregorina na sastanku za sveučilište, uze rieč g. dr. Otokar Rybař. Njegov govor donašamo ovdje samo u glavnim crtama. On je govorio po prilici ovako:

Slavna gospodo!

Ja doduše vidim, da ste već donjekle utrudjeni od današnjeg sastanka, pa Vas zato molim, da potrpite, još malo pošto Vam kanim govoriti o našim sredujim školama i napose s onoj ideji, koja danas oduševljuje sve Slovence i Hrvate ne samo kod nas na jugu, već i u Ljubljani, Gracu i Beču, t. j. o slovenskoj univerzi.

Kroz mnogo godina bila je slovenščina izključena iz svih zavoda i škola i duh slovenske mladeži bio je vezan u verige tudjinštine.

Kmetu se nije davalo nikakvih škola, jer se je htjelo, da ostane u tmini neznanstva, košto se to primjerice dogadja i danas u našoj susjednoj Istri. Ako se je naš čovjek htio posvetiti nauci, morao je zatajiti svoj materinski jezik, pošto je bio prisiljen, da stupi u njemačke ili talijanske škole. U tim školama učilo se je naše djake zapostavljati njihov materinski jezik, a ako se ih je čulo, da su samo jednu materinsku rieč izustili, kaznilo se ih je ili bar izvrgavalo ruglu, obješivalo im s magarca na hrbat itd.

Tako su radili Niemci, oni slobodoumni ili liberalni Niemci, koji su pak zahtjevali, da se na njihovih školah podučaje u njihovom jeziku te su u ime zdrave pedagogike i prave naobrazbe dapače iz sveučilišta izključili latinščinu.

To su bili u istinu žalostni čari, kad je morao svaki Slovenac, koji je htio stupiti medju inteligenciju, zaboraviti svoj materinski jezik.

Nu naskoro nastupila su nješto bolja vremena. Došla je godina 1848. Od te godine napried začeli su Slovenci i Hrvati upoznavati svoje dostojanstvo, a napose pak svoja prava i od tog vremena začelo se je uvadjati i naš jezik ponajprije u pučke škole i već tada upoznali su rodoljubi slavenski, da narod, koji hoće da živi, koji hoće da se uzdrži, da se taj mora popeti do više prosvjete. Već g. 1848 začeli su Slovenci na sastancima zahtjevati svoje sveučilište i ono, što nam se danas pričinja idealom, to je već onodobna vlada proglasila bila potrebom i u tu svrhu ustanovila u Ljubljani i u Gracu stolice za podavanje slovenskog jezika i u istinu već u ono doba se je predavalo na rečenim zavodima slovenštinu. Nu to je trajalo kratko doba. Pritisak sa strane naših protivnika i same vlade postajao je danomice većim i postao tako neonosljivim, da je ne samo naš narod zdvajao nad ostvarenjem univerze i ujedinjene Slovenije, već su i nekoji njegovi vodje tako malodušni postali, da su se začeli smijati tim našim zahtjevima, kako se primjerice jedan zastupnik pred kratkim izjavio, da je ideja ujedinjenja Slavenije prazna slama.

Mi nismo danas ovdje, da sudimo te ljude, već obratno, radujmo se, da se je naša mladež povratila na staru stazu, k starim idealima, da nam je pokazala put, kojim valja da koracamo, ako hoćemo ostati narod, a to je put izobrazbe. I u istinu ta ideja, koja je došla iz srca naših visokoškolaca, ta idea našla je odziva u cielom narodu. Mi, koji smo kroz toliko godina davali svoje najbolje snage tudjim narodima, tako da smo u kulturnom pogledu pomogli tudjim narodima, mi, koji smo branili državu i Europu od aziatskih barbara — i mi hoćemo, da postanemo kulturnim narodom, jer smo to krvavo zaslužili. I ako pomislimo, kako postupa vlada s nama, kojima ima zahvaliti postanak i obstanak, onda možemo punim pravom reći, da Austrije nebi bilo više, da ju nismo mi Slaveni branili.

Austrija možda više na to ne misli, nu mi nesmijemo zaboraviti, da su se Jugoslaveni napose pako braća Hrvati borili za Austriju proti ljutim Turcima uviek pripravni žrtvovati sve svoje, i svoje življenje za cesarstvo; mi nesmijemo zaboraviti, da je god. 1848. hrvatski ban Jelačić branio u Beču carski priestol proti samim Bečlijam, da su se u Italiji hrvatski i slovenski junaci borili za slavu i moć Austrije i da bi nas Austrija mogla još trebati.

Pa kako nam Austrija to sve plaća?

Tamo u Bukovini, dakle u slavenskoj zemlji, ustrojili su za nekoliko stotina ciftutskih Njemaca, njemačku univerzu, a nama neće da daju niti potrebitih pučkih škola, te nam još k tomu predbacuju, da smo barbari. Barbari su oni sami, koji kazne našu djecu, ako govore svojim jezikom, barbari su oni, koji nas sile zatajiti naš jezik, košto se to dogadja u poljskoj Prusiji sa Poljacima.

Ja pako mislim, da ako mi zahtjevamo, da se našu djecu uzgaja u našem jeziku, da ne zahtjevamo ništa drugo, nego ono, što zahtjevaju i uživaju drugi narodi. A kako se to provadja u Primorju?

O pučkim školama govorili su moji predgovornici, a ja ću govoriti o našim srednjim školama i to najprije o našem učiteljištu u Kopru.

U tom zavodu podučavaju se naši djaci najglavnije predmete ne u slovenskom ili hrvatskom, već u njemačkom jeziku. Ti siromasi, koji kod kuće nisu čuli niti jedne rieči njemačke, moraju najglavnije predmete slušati u tom jeziku, te su tako prepušteni na milost i nemilost učitelja. Ali ne samo najglavnije nego i najteže predmete moraju slušati u tom jeziku, koga inače niti ne razumiju. I posljedica toga jest ta, da oni djaci, koji nisu osobito talentirani, ne samo da nemogu naučiti valjano svog materinskog jezika, nego da niti njemački ne nauče.

Pa kamo su smjestili to učiteljište? U jedno od najzadnjih istarskih gnjezda — u Kopar. Učiteljište dakle, koje ima zadaću da odgoji dobre i izvrstne muževe, učitelje, smješteno je u to smradno talijansko gnjezdo. Pa što mogu naši djaci naučiti u tom talijanskom Kopru, koji je bar za 100 godina natrag za drugim gradovima? Ali ne samo to, da se naši djaci u takovom gnjezdu nemogu ništa naučiti, što bi im moglo koristiti za njihovo življenje i stališ, oni su još k tomu izpostavljeni napadajima stanovnika koparskih i to samo za to, jer su Slovenci ili Hrvati. Dogadja se svaki skoro tjedan, da se ih tuče i proganja, a oni, koji su pozvani, da ih brane, ne brinu se za to i ako se ih upozori na njihovu dužnost, odvraćaju: tamo je sud — pritužite se!

Ako se u Pragu kakvom njemačkom buršu kaže istinu u brk, onda odmah graknu sve njemačke novine i predbacuju Pragu, da je barbarski, a kod nas u Kopru, ne samo, da se ništa ne čini za naše siromašne djake, već se zločince pušta nekažnjeno, a djake se disciplinarno kazni.

Mi danas nismo pozvani, da branimo naše djake, dapače usuprot, mi smo im savjetovali, da se povrate, ali držim, da imademo pravo, da u naše ime i u ime budućih naših djaka prosvjedujemo proti takvim prilikam, proti takvom sustavu i proti tomu, da se takav zavod pušta u mjestu kakov je Kopar, jer samo u ovećem mjestu mogu djaci obćiti sa inteligencijom i nješto naučiti za budućnost i za življenje i zato ćemo predložiti resoluciju, da se učiteljište premjesti u Kopar.

(Dalje sliedi.)

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra pravosudja.

Pred kakva tri ćedna dobio je gostioničar u Bazovici iz okolice Trsta Josip Urbančić, obćenito poznati poštenjak, u 3 sata poslie podne poziv, da se prikaže sliedećeg dana c. kr. kaznenom sudcu dr. Seilz-u, da ga presluša o jednom slučaju kao svjedoka.

Urbančić je odbio poziv jedno, što bijase sastavljen u talijanskom jeziku, i drugo što ga je prekasno primio. Prvo, da je naime Urbančić onaj poziv radi toga odbio, što bijaše sastavljen talijanski, ubilježeno je izričito u izvještaju sudbenog sluge.

Nakon kakvih 10 dana doznao je Urbančić od c. kr. oružničkog postajevodje, da će se ga usljed naloga c. kr. zemaljskog suda silom pred kaznenog sudca dovesti, i on bijaše u istinu od jednog c. kr. oružnika na sud doveden.

Urbančić je radi takvog postupanja bezodvlačno i odlučno prosvjedovao.

Pošto je pako takovo postupanje nesamo za Urbančića, nego takodjer i za slovensku narodnost težko uvriedljivo, te se ono protivi takodjer ustanovam temeljnih državnih zakona kano i kaznenom postupku;

pošto imade naime svaki stanovnik Trsta i okolice, u kojega okružju jest slovenski jezik zemaljskim jezikom pravo, da s njim c. kr. oblasti u slovenskom jeziku ustmeno i pismeno obće, te je dakle odbiće talijanski sastavljene službene pozivnice od strane Urbančića posve opravdano, jest navedeno postupanje c. kr. zemaljskog suda već iz toga razloga posve protuzakonito;

i pošto imade po § 159. kaznenog postupnika c. kr. sudac jedino u prešnim slučajevima pravo uporabiti silu, dočim je bio Urbančić za slučaj kradje jabuka u vriednosti od okolo 20 kruna pozvan, za slučaj dakle, koga je kasnije c. kr. drž. odvjetničtvo c. kr. kot. sudu odstupilo i radi koga je ista oblast postupak radi zločina kradje kod c. kr. zem. suda obustavilo, te ne može biti dakle govora o prešnom slučaju, i pošto se nije c. kr. zemaljski sud držao postupka, propisanog u spomenutom § za prešne slučajeve — naime opomene i grožnje;

i konačno pošto se nemože u postupanju c. kr. zem. suda proti Urbančiću ništa drugo nazirati, nego neprijateljski duh, koji već više godina sudbene krugove Trsta i Primorja proti slovenskomu odnosno proti hrvatskomu jeziku i narodnosti obvladjuje;

uslobadjaju se podpisani staviti na Njegovu Preuzvišenost gospodina ministra pravosudja staviti sliedeći upit:

„Je li sklona Njegova Preuzvišenost netom opisani slučaj svestrano, strogo izpitati, te proti odnosnim protuzakonito postupajućim sudbenim činovnikom postupati i u obće sve potrebito poduzeti, a da budu sudbene oblasti i sudbeni činovnici u Trstu i u Primorju nepristrano, t. j. strogo po zakonu postupali"?

U Beču, dne 25. novembra 1901.

Spinčić, Žičkar, dr. Žitnik, Borčić, dr. Klaić, Perić, Šupuk, dr. Ploj, dr. Gregorčić, Pogačnik, Povše, Pfeifer, Biankini, Plantan, Gabršček, Berks i dr. Ferri.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Kamo te poslat svoji deputati mačji fiducijari?

Jur. Trebeda va Rim, zač oni nebi ostali s našemi Hrvati.

Fr. Al od tamo bežе ljudi goli i bosi, lačni i žojni k nam.

Jur. Ma d' ote za njih koletu storit.

Fr. Ča je još kade ko trubilo?

Jur. Da bi tako ne!

Razne viesti.

Mjestne:

Svetonikoljska zabava u Sokolu izpala je krasno kao obično. Ljudstva je bilo sve puno natlačeno, a uz birano tamburanje i pjevanje, povladjene bijahu osobito deklamacije „Grob kaludjera“, koju je krasnoslovio velikom vještinom i tačnošću g. Gospodnetić, pa djećja predstava, s kojom su se usljed truda g. učit. Jelušića prvi put izkazali učenici hrv. pučke škole družbe sv. Cirila i Metoda u Šijani.

Nastup sv. Nikole bijaše osobito sjajan i svečan, a svetitelj je usrećio mnogim darovima staru i mladu djecu.

Zabava je svršila živahnim plesom do zore.

Pod naslovom „Senza Bussola, dr. Devescovi, liečnik u Puli, a bivši predsjednik talijanskoga družtva „Democratiche“, izdaoje prekojučer otvoreno pismo proti tal. pol. družtvu. U pismu liečničkom oštrovidnošću zamietava početke gnjilobe i razsula talijanske stranke, a o njihovom političkom družtvu veli ovako:

„Nikakvog programa objelodanjenog u bistroj ako i kratkoj formi; oligarhija, koja nije dobila mandata voljom izbornika, kojim se nije nikad prikazala i nije im učinila prikazati svoje kandidate, a koja crpi svoju snagu — recimo od 40 obitelji, koje čuvaju, sa predajom talijanstva ne pučkoga već u duhu godine četrdesetosme, želju za vladanjem občina i pokrajine, oligarhijata, više mletačka nego talijanska, imajuća kao takova u sebi klicu razspa“.

Dr. Devescovi, koji nezna, kako nam se čini ni sam, na koji bi način udario svoje pol. vladanje, predbacuje svojim mnoge griehe. On bi želio, da nestane u tal. stranci strogoga zapta, koji sada vlada, da se stranka podieli na odlomke, zastupajuće razne staležke interese, a da se ti odlomci nadju skupa u času pogibelji **proti Slavenima i proti vladi.**

Pisac je začinio svoj list i francezkim citatima, da ljepše izgleda, ali je valjda u hitnji jedan citat zaboravio tačno prepisati. Ne piše se „toute est mieux etc.“, nego „tout“; mužkoga a ne ženskoga spola. Pazite nato drugi put g. dre. Devescovi! A kako ste u tome pogriešili, moglo bi bit, da ste se prevarili i u koječem drugom što pišete o nama. Budućnost će pokazati!

Dupli kandidat. Kako je poznato, pred mjesec dana jošte, kandidiralo je tal. pol. družtvo zastupnikom u Puli — gradu, načelnika Rizzi.

Zavadjen sa pol. družtvom puljski izborni odbor, preporučio je biračima, da se neosvrću na kandidata tal. pol. družtva, neka proti njemu i uzprkos istoga da glasuju za — načelnika dra. Rizzi.

Ako to nije vrhunac harlekinstva i smiešnosti, onda neznamo što je!

Rizzi bijaše izabran pomoćju živih i mrtvih izbornika sa nešto nad 300 glasova.

Po bielom danu usred grada (via Giulia) ukradoše mlekaru J. Puhalj sa voza zimski kaput sav podšiven kožom u vriednosti 50 kruna, pred dva dana pako jedan gunj sa konja. Dalje ovih dana ukradoše mlekaru Grgi Buždonu jedan vrč za mlieko, od 16 litara i nekomu drugomu mlekaru isto tako vrč za mlieko. Te tatvine po bielom danu u najživahnijih puljskih ulicah dokazuju jasno, da je sadanje redarstvo u Puli sposobno više za sve drugo nego li za ono, za što je postavljeno. Vrieme bi bilo, da se tome doskoči te pripazi na lopove, koji si uzeše zadaću okrasti naše i onako siromašne mlekare.

Pokrajinske:

Izpiti za usposobljenja za sveobće pučke i gradjanske škole na c. kr. učiteljištu u Kopru položili su ovih dana sa dobrim uspjehom gospodin Benjamin Deprato, učitelj u Marčani, za hrvatske i talijanske pučke škole i njemački kao predmet; gospodin Ivan Baršon, učitelj u Čepiću, za hrvatske pučke škole i njemački i talijanski jezik kao predmet. Čestitamo od srca!

Izbor zastupnika za gradove Kastav, Volosko, Lovran i Moščenice obavio se dne 7. t. mj. kano i za ostale gradove Istre. Izabran bijaše ogromnom većinom glasova kandidat naše narodne stranke i bivši zastupnik istih gradova g. dr. Andrija **Stanger**, odvjetnik i načelnik na Voloskom.

O tečaju izbora u gradu Kastvu pišu nam od tamo: Ovdje je započeo izbor točno u 10 sati u jutro.

Pošto se je u občinskoj dvorani sakupio dostatan broj gradjana-birača sa dičnim kastavskim glavarom na čelu, pozove vladin zastupnik g. Artur baron Schmidt — politički komesar iz Voloskog, sliedeće birače u izbornu komisiju: Prof. Spinčića, urednika Mandića, V. Marjanovića i F. Karlevarisa. Od strane občine bijahu izabrani zastupnici Fr. Dukić i R. Jurinac; po zakonu imao pravo načelnik sjediti u komisiji. Izborna komisija izabere predsjednikom obć. načelnika g. Mirka Jelušića. Zatim raztumači predsjednik sugradjanom važnost izbora, preporuči svakomu, da bira samostalno i po saviesti, te pročita na koncu §§ 16. i 17. izbornoga reda.

Nakon toga prešlo se k izboru. Birala je najprije izborna komisija, počastni gradjani, pak ostali birači. Prvi put biralo se po izbornoj listi, drugi put je glasovao, koji je bio prisutan.

Izbor je svršio u najboljem redu u 11½ sati. Glasovalo je u svemu 45 birača i svi odaše jednoglasno svoje glasove za g. dra. Andriju Stangera, odvjetnika na Voloskom.

Vriedno je opaziti, da je politička oblast dala uvrstiti u izbornu listu crkvenu upravu, nadarbinu, družtva, mnogo žena-posjednica itd., u svemu preko 30 glasova, koje nije komisija pripustila k izboru. Svi ovi imali su pozivnicu od strane političke oblasti, ali birali nisu, jer da će se tako postupati i u ostalih gradovih onoga izborničtva. Tako je uztvrdio vladin zastupnik.

Pošto bijaše na Voloskom središte izbora, čekali su birači u Kastvu viest iz Voloskoga o konačnom uspjehu. Prije nego li je stigla službena viest, znali su oni već za uspjeh izbora u Voloskom i u Lovranu i da će biti dr. Stanger izabran velikom većinom glasova.

Nješto poslije podne stigne izb. komesaru brzojavna viest, da je dr. Stanger izabran sa **96** glasova, dočim je dobio njegov proti kandidat dr. Costantini samo 47 glasova. Dakle niti polovice koliko dr. Stanger. Taj uspjeh pozdravili su birači u občinskoj dvorani oduševljenimi živio-klici. Konačno treba nam spomenuti, da su došla iz Trsta glasovati tri naša sugradjana, i to g. financijalni nadsavjetnik **Fran Jelušić** i g. **Vjekoslav Vlah**, c. kr. lištonoša kao posjednici, a g. **Matko Mandić** kao počastni gradjanin grada Kastva. Tim su pokazali ti naši sugradjani, da shvaćaju ne samo važnost izbornog čina, nego da htjedoše drugim pokazati primjerom, da se nesmije ničesa plašiti, kad nas zove narodna dužnost na djelo.

O podne sakupio je čestiti načelnik okolo svog gostoljubivog stola uglednije goste i birače, te ih njegova velevriedna gospodja pogosti ne samo gospodski, nego i srdačno. Izreklo se više zdravica prisutnim i odsutnim i odaslana čestitka novomu zastupniku.

Živili sviestni birači grada Kastva!

Izbori u Kopru. U zadnjem broju našeg lista bavili smo se tim izborima i naše proricanje, da će razmjer glasova biti vrlo malen, i da će vlada talijanskom pol. družtvu priteći u pomoć, obistinilo se je. Doznajemo naime da je Pio Gambini dobio 90, a načelnik Belli 100 glasova; dakle 10 glasova razlike.

Košto posvuda, tako je i ovdje naša slavna, „nepristrana“ vlada priskočila u pomoć svom miljeniku, c. kr. **zastupniku Rennatiju**, time, što je bilo zabranila činovnicima, da idu glasovati, bilo naložila, da glasuju za Belli-ja. Nekoji su se odazvali, drugi opet, neodvisniji ili bolje rekuć odrešitiji glasovali su ipak za Gambinija.

Kad dakle vlada podupire izmedju dvih tal. kandidata onog predloženog po pol. družtvu talijanskom, proti čovjeku, koji se je uviek pokazivao lojalnijim i mirnijim, kako mora tek podupirati Talijane kad je protukandidat Hrvat!

Naša nije zadaća a niti nam nije na kraj pameti, da branimo ili zagovaramo Gambinija; on nam je pogibeljan košto i drugi a možebit radi svojih sposobnostih još pogibeljniji nego li drugi tal. zastupnici; mi samo konstatiramo činjenicu i činimo naše zaključke.

Talijanski trščanski listovi, slaveć tu pobjedu(?) donašaju vjest, da je Gambini dan pred izborima pozvao c. kr. činovnike na tajni dogovor. Na tom dogovoru, da im je obrazložio svoj program, kojeg bi bile glavne točke ove: Gambini se protivi pol. tal. družtvu radi toga, što je ono proti vladi; on želi da se dodje sa Slavenima u Istri do nekakvog modus vivendi i da se slavenskim zastupnikom dozvoli u saboru, da se služe svojim jezikom. U koliko je na stvari istine, neznamo. Nu sve talijanske novine donašaju o tom istovjetne vjesti i najoštrije žigošu Gambinija a zli jezici govore, da se je Gambini na taj način htio prilaskati vladi, da ga pak kasnije imenuje zemaljskim kapetanom.

Izbori za gradove Pazin — Labin — Plomin izpadoše, kako se je očekivalo. Naš kandidat, dr. Kurelić dobio je u Pazinu 136 glasova, dočim protukandidat, dr. Costantini, u svih trih gradovih 222. Tako veliku razliku u glasovima tražiti je u uzroku, što su izbori u gradovima Labin i Plomin obavljeni na temelju novog poreznog razdieljenja, dočim u Pazinu glasovalo se jošte po staroj listini.

U skupini Buzet - Milje dobio je naš kandidat g. Flego 75 glasova.

Poslie izbora u Kastvu. Čim su u Kastvu doznali sa službenu viest o izboru narodnoga kandidata gosp. dra. Andrije Stangera, odvjetnika i načelnika u Voloskom, počeli su gruvati mužari sa uzvišenog mjesta tako čvrsto i gromko, da su je morali čuti naši bližnji i dalnji prijatelji i protivnici. Osobito ovim posliednjim u Voloskom i samomu protivničkom kandidatu Costantini-u morao je svaki grom

---

PODLISTAK.

Pop Joso Velikanje.

Da, da, taj popo Joso
Baš velikan to je sbilja,
Takvih milost božja
Riedko na sviet bieli šilja.

Hodao po svietu
Te i gradski život kušo
Al u gradu, jaoh,
Samo zlu je u trag ušo.

U toj gradskoj vrevi,
U toj jagmi za užitkom
Činio se pop naš
Čudak mnogom umu plitkom.

Smijali se Josi,
Proklinjati gdje no mahnu
Život razkalašen,
Volju mladjih razuzdanu.

Pak iz bučna grada,
Iz te rulje pomamnika,
Iz tog gnjezda hulja
Strugnu striekom utočnika.

Istransko u brdo
Umakao pop je Joso,
Sakrio s' u selo
Obavljati sveti poso.

Kraj crkve si biele
Ušo u svoj skromni stanak,
Oko stana pust mu
Širio se zaravanak.

Ponio uza se
Tek samokres mali, sgodan,
Da ne osjeća se
Nejak, plašiv, neslobodan.

Već da snažne volje
Ljudinom se ondje stvori,
Voljan zapoviedat
Seljanima na' noj gori.

Pregaoca Jose
S malom puškom tom u ruci
Bojali se dašto
Otimači ljudi i vuci.

Iz crkve i stana
Grmio mu glas po selu:
„Molite se Bogu,
Pa prionte, ljudi, djelu!“

„Ljenčine ne vriede
Da im itko smiluje se,
Već da s božjeg gnjeva
Pod njima se zemlja trese.

„Tudje samo sluge
Ljenčine su, kukavice,
Od stida pred ljudma
Eno gladni gledju nice“.

„A tko radi, teče,
Raduje se tečevini,
Vedro u sviet gleda,
Uzdanik je otačbini“.

„Eto moje desne,
Koja će vas blagosivat,
Ali će i na rad
Puškom tom vas sve suzivat“.

„I u mene su ruke,
Nit se radit ja ne sramim:
Za čim i sam čeznem,
Za tim i vas tegnut manim!“

Tako bilo sbilja,
Te rukave pop zasuko,
Na svoj zaravanak
Crnice je tačke vuko.

Kopo je duboko,
Okopavo pomno često,
Kolio, zalievo,
Zatirati drač ne presto.

Dane i godine
Trudio se tako trudom,
Trudbeniku takvu
Čudio se sviet ma čudom.

Al i njegvu malu
Čuše triput zorom ljudi,
Gdje ih na rad rano
Svaki božji danak budi.

Nediljom glagoljaš
Služio im misu svetu,
Pak u propoviedi
Bilo hore dobru svjetu.

A kad napokon mu
Rodilo je grožđje, voće,
Tad u selu tekar
Glas mu puče sve vrednoće.

Te kad zatim mala
Jeknula bi diljem sela,
Veliko i malo
Latilo se namah djela.

Te po selu svemu,
I u popa našeg Jose,
Blagoslov je božji
Sve to više opažo se.

U jesen da vidiš,
Jabuke se svud crljene,
A ni ljudskog lica.
Ne vidiš da koje vene.

Svud je vidjet radost,
Liepo zdravlje, tiela čilost,
Ljudi svud po selu
Harni hvale božju milost.

Bog im tebe dade,
Svećenička vriedna glavo,
A „Velikan“ tvoje
Hrvatsko je ime pravo!

Ivan Trnski.

— možara bolno odjeknuti u talijanaškom mu srcu.

Kad je grunuo prvi mužar, razobješiše hrvatske trobojnice na „Narodnom Domu“ i na drugih privatnih kućah.

Na večer, čim se je zamračilo, htjeli smo i jasnijim načinom pokazati naše veselje i zadovoljstvo. Razsvietlili smo naime naš drevni zvonik i obližnja povisa mjesta, da doznaju i naši prijatelji u Lovranu i Mošćenicah, kako se mi veselimo narodnoj pobjedi. Razsvieta sa našeg zvonika morala je paliti do srca one popardile u Lovranu i njihove podrepnice u Mošćenicah. Ovi jedni i drugi morali su se od jada i srčbe grizti za usnice, kao što grize u jednakom položaju škorpijun vlastiti svoj rep. Uzalud vam spletke smradni popardili: izborničtvo naših gradova Liburnije jest i ostati će za Vas — kiselo grožđe!

Slavnom ravnateljstva financija na Trstu na znanje i uvaženje. Pišu nam iz Voloskog koncem prošlog tjedna: Dr. Costantini, predsjednik ovdašnje talijanske filijalke za smućivanje našega naroda, molio je pred nekoliko mjeseca c. kr. financijalno ravnateljstvo u Trstu, da mu dozvoli uzeti prepis svih registara nalazećih se u poreznom uredu na Voloskom. Samo se po sebi razumije u koju svrhu je Costantini taj prepis upotriebiti htio. Toj molbi financijalno ravnateljstvo nije moglo udovoljiti, pošto se protivi zakonima. Nu iz utoka, što ga je podnio rečeni Costantini prošlih dana proti izbornim listinam, razvidno je, da ju taj gospodin vrlo dobro informiran o sadržaju gorispomenutih registara; iz tog utoka može se potpunom sjegurnošću zaključivati, da je dr. Costantini imao pred sobom, kad je pisao gornji utok ili točan prepis svih porezovnika i visočine poreza ili barem vrlo točan izvadak iz registara i inih knjiga poreznoga ureda.

Nastaje sada pitanje, kako je dr. Costantini mogao doći do tog prepisa uzprkos tomu, što je njegovu molbu ravnateljstva financija jednom već odbilo?

Odgovor je jasan.

Ili je c. kr. financ. ravnateljstvo (što nam se čini nevjerojatnim) udovoljivo ponovnoj molbi Costantinija ili si je pak — što je mnogo vjerojatnije, Costantini priskrbio odnosni prepis po kojem činovniku iz poreznog ureda bez i proti dozvoli c. kr. financijalnog ravnateljstva u Trstu. Tertium non datur. Za prvi slučaj, ako bi se obistinio, pitamo mi slavno c. kr. ravnateljstvo financija u Trstu, kojim je pravom onio dozvolilo Costantiniju prepis registara poreznog ureda?

Nu pošto nam se, kako rekosmo, to čini nevjerojatnim, bit će, da si je Costantini priskrbio rečeni prepis na drugi način.

Na našem c. kr. poreznom uredu imade i takvih činovnika, kojim je politika prva briga, pak možemo podpunim pravom zaključivati, da je koji od tih činovnika Costantinu taj prepis priskrbio. Za sada nećemo da bacamo sumnju na nikoga, već stavljamo ovaj slučaj slavnom ravnateljstvu financija u Trstu na znanje, s molbom, da povede iztragu i ustanoviv, kako je Costantini došao do tog prepisa, krivce najstrože kazni. Mi smo već presiti te dvojake mjere, koju naši činovnici, koje i mi plaćamo — upotrebljuju, a poznavajuć nepristranost gosp. ravnatelja financija u Trstu, nadamo se, da će stvar na čisto izvesti i krivce kazniti.

Još o odbijenoj ništovnici. U predzadnjem smo broju u kratko spomenuli, da je vrhovno sudište u Beču odbilo ništovnicu odvjetnika Celestina Martinolića, koju je bio uložio kao zastupnik nekojih ćunskih žena proti osudi tršćanske porote, koja je bila riešila od obtužbe urednika našega lista Matka Mandića.

Da osvježimo našim čitateljem uspomenu na spomenutu razpravu i odsudu, priobćiti ćemo u kratkih crtah tečaj stvari.

Na 23. aprila t. g. obdržavana bijaše pred tršćanskom porotom kaznena razprava proti uredniku „Naše Sloge“ Matku Mandiću. Urednika tužile su radi uvriede poštenja, počinjene tim, što je tiskao u našem listu jedan dopis, kojim su se ćutile uvriedjenimi Karolina Modesto-Premus i njezine ćetiri prijateljice, — sve iz Ćunskoga. Tužiteljice zastupao je na razpravi tršćanski odvjetnik dr. Celestino Martinolić, rodom iz Malog Lošinja. Tuženika je branio tršćanski odvjedjnik dr. Gustav Gregorin.

Pošto bijaše urednik Mandić od obtužbe riešen, jer je sudbeni stol smatrao uvriedljivi ćin zastarjelim, koja zastara nebijaše usljed krivnje odvjetnika Martinolicha prekinuta, podnio je ovaj proti osudi sudbenog stola ništovnicu na vrhovni sud u Beču.

Odvjetnik Martinolich dao je tiskati svoju ništovnicu, te ju je razposlao odvjetnikom i drugim osobam u nakani, da pokaže svietu čvrstoću svojih dokaza i da se valjda opravda pred javnošću, kako nije on zakrivio zastaru. Ali sve to ništa mu nepomogne.

O toj ništovnici vodila se razprava pred vrhovnim sudom u Beču dne 29. novembra t. g. Urednika Mandića zastupao je slovenski odvjetnik i rodoljub u Beču g. dr. Klement Seshun.

Nakon podulje razprave bijaše ništovnica odvjetnika Martinolicha odbijena, potvrdjena prva osuda u glavnom iz istih razloga s kojimi ju podkriepiše i tršćanski sudci; tužiteljice bijahu odsudjene na platež parbenih troškova.

Vrhovni sud izjavio je u svojih razlozih, da neima dvojbe o tom, da se dade na ovaj slučaj (izgorjeli su naime spisi parnice, a zastupnik tužiteljica nije preko 6 mjeseca učinio nikakva koraka, da prekine zastaru) upraviti § 40. tiskovnoga zakona, koju ustanovljuje, da kaznjivi ćin, počinjen putem tiska zastari, ako se od samoga ćina nije kroz 6 mjeseca sudbeno postupalo proti počinitelju, ili ako se nije kazneno postupanje baš za toliko vremena redovito nastavilo, premda bijaše to moguće.

Prekinuće zastare da nije nastupilo te nije nipošto opravdana tvrdnja protivne stranke, da nebijaše moguće prekinuti zastaru, pošto se je to moglo izvesti bilo kakvim podneskom, te pada radi toga krivnja na zastupnika tužiteljica, ako je takav podnesak uložio tekar nakon 6 mjeseca.

P. S. Iz Ćunskoga nam pišu, da su tužiteljice odlučile tužiti odvjetnika Martinolicha radi toga, što je zakrivio zastaru pak da će zahtjevati, da plati sve troškove procesa.

Mutasti napisi na željezničkoj postaji u Dekanih. Od tamo pišu, da je uprava nove istarske željeznice Trst-Poreč i na tamošnjoj postaji bila postavila samo njemačko-talijansku tablu, koja je bila na svojem mjestu puna dva dana, t. j. dok ju je narod opazio. Trećega dana nestalo je talijanskog napisa kao da je u zemlju propao. (Ni njemački napis nezima većeg prava od talijanskog. Op. ured.) Narod je govorio, da je talijanski napis noć uzela!

Odmah iza toga pribilo je ravnateljstvo željezničkih radnja novu tablicu i sa slovenskim napisom.

Odlučno postupanje odvažnih Dekanaca pokazalo je željezničkoj upravi, da ona postaja nije ni na njemačkom ni na talijanskom zemljištu, nego na čisto slovenskom. Bude li naše občinstvo svuda poput Dekanaca odlučno zahtjevalo napise i u našem jeziku, uprava željeznice morati će, da im udovolji. Pogovara se, da će željeznička postaja ostati mutasta, jer Talijani neće slovenskih napisa, a Slovenci nemare za talijanske, koje bi mogla opet noć uzeti!

Da nijesam stalan — nebih kandidirao. U subotu nakon izbora za gradove Kastav, Volosko, Lovran i Mošćenice pronio se je glas, da se je davno prije izbora izrazio talijanaški kandidat Constantini, glede svog uspjeha: „Se io non forsi sicuro, non candiderei“ (da nijesam stalan, da ću prodrieti, nebih kandidirao.)

Mi neznamo, da li je Costantini u istinu gornje rieči izustio, ali ako jest, tad su one dokaz, da nepozna naroda medju kojim živi, da nevidi i nećuje što se okolo njega dogadja i da je ljuto varao sam sebe i druge. Subotnja lekcija doći će svakako dobro Costantini-u, jer se neće stalno nikada onako izraziti — kako se je i ako se je onako izrazio. On je ostao u „trombi“, kako bi rekli naši talijanaši, i to će mu služiti za ravnanje.

Sastanak na Matuljah. Rodoljubi Volosko-Opatijski i Kastavski dogovorište se već prije, da će se sastati u subotu poslie podne nakon izbora u gostioni g. Sinčića kod Matulja.

Krasna kita gospode iz Voloskog-Opatije našla se je već poslije 3 sata u rečenoj gostioni. Medju odličnjaci nalazio se novoizabrani zastupnik g. dr. Stanger, predsjednik kotarskog izbornog odbora g. dr. Janežić, velezaslužni naš g. Viktor Tomičić i mnogi drugi.

Malo kasnije dodjoše iz Kastva gradjani birači, da pozdrave svoga zastupnika i da se na sjajnoj pobjedi sa braćom iz Voloskog-Opatije razvesele. Medju nadošlimi bijahu oba zemaljska zastupnika za izvanjske občine našega kotara gg. Spinčić i Mandić, občinski načelnik gosp. Jelušić, obć. savjetnici i zastupnici gg. Dukić, Kundić te više drugih odličnih osoba.

Zabava se odmah razvila vrlo živahno. U sobi sjedio jedan uz drugoga kao prikovan. Zdravica je padala za zdravicom vatrena i rodoljubna pjesma orila se daleko u noć. Nazdravljalo se osobito novomu zastupniku naroda, njegovim drugovom u kotaru, sviestnim biračem gradova Liburnije, pojedinim zaslužnim osobam, slogi i prijateljstvu Hrvata i Slovenaca i složnomu djelovanju u buduće.

Kasnije nadošli „Lovoraši“ iz Opatije zabavljali su razdragano družtvo duboko u noć miloglasnom slavenskom pjesmom.

Kasno razstadosmo se veseli i zadovoljni, što smo sretno izvršili svoju dužnost i krasno narodno djelo!

Položio ispit za mašinistu. Iz Trsta nam javljaju, da je na tamošnjoj obrtnoj školi dne 4. t. mj. položio sa dobrim uspjehom izpit mašiniste mladić Anton Franki, sin nadučitelja g. Ivana Franki u Rukavcu, a do godinu dana, da će isti ispit doći polagati drugi sin Jerko, koji se sada nalazi u Celju. Naše čestitke i otcu i sinu!

Pišu nam iz Barbarige: — **Pred** malo vremena umrla je ovdje vierna predplatnica „Naše Sloge“ Luce Šulina supruga Jerkova, rodom iz Vrbnika. Razvieljeni suprug odužio se uspomeni svoje mile pokojnice postaviv joj ovih dana krasnu spomen-ploču sa liepim nadpisom.

Mljekarska zadruga u Hrušići. Kotarska gospodarska zadruga u Podgradu pozvala je svoje članove i ostale gospodare za nedjelju dne 8. t. mj. u 3 sata po podne na ustanovnu skupštinu mljekarske zadruge u Hrušići. Svatko, koji se zanima za to potrebito i koristno gospodarsko družtvo odazovao se sigurno pozivu spomenutoga odbora, kojemu želimo najbolji uspjeh na korist zapuštenoga seljaka.

Iz Jelšanah dolazi viest, da je razpušteno staro občinsko zastupstvo i da je imenovana uprava od 5 članova, koji pripadaju razpuštenomu zastupstvu, a novo občinsko zastupstvo, izabrano dne 6., 8. i 9. novembra, nemože se konštituirati, jer je proti njemu uložila utok slovenska kmetska stranka radi trih formalnih nezakonitosti.

Iz drugih krajeva:

Predstojeće imenovanje tršćansko-koparskoga biskupa. Iz Rima brzojavljaju jednomu tršćanskomu listu, da će biti budući konzistor za Trst i Istru, jer da će tim povodom imenovan biti novi tršćansko-koparski biskup.

Glede osobe budućeg tršćanskog biskupa šute svi talijanski listovi, a to nebi imalo za nas slutiti na dobro.

Mi upozorujemo opet i opet odlučujuće krugove neka se neigraju s narodom, jer bi mu moglo dogoriti do nokata i tada bi bilo prekasno svako kajanje.

Iz vjerodostojna vriela doznajemo, da si je visoki crkveni dostojanstvenik talijanskog jezika i ćuvstva u Trstu kupio iz ostavštine blagopokojnog biskupa Šterka jedan komad crkvenog ruha, koje nose jedino biskupi u svečanih prigodah. Nesluti li možda taj dostojanstvenik, da je opredieljen za biskupsku stolicu? Bog nas ćuvao te nesreće!

Budući biskup tršćansko-koparski. Tršćanska „Edinost“ donaša viest, kako sama veli, iz dobro upućenog vrela, da se namjestnik tršćanski grof Goëss zauzima za imenovanje biskupa Flappa tršćansko-koparskim biskupom i da se je ovaj potonji izrekao već pripravnim preuzeti eventualno imenovanje.

Predsjedničtvo političk. družtva „Edinost“ u Trstu odposlalo je ministru željeznicah pl. Witteku sliedeću brzojavku: „Preuzv. g. ministar Wittek u Beču. Političko družtvo „Edinost“ za Primorje prosvjeduje odlučno u ime slavenskoga pučanstva Istre proti pokusom prvaka talijanske stranke u Istri, da zaprieče izvješenje napisa u zemaljskih jezicih na željezničkoj pruzi Trst-Poreč, te moli, za zaštitu stroge ravnopravnosti u pokrajini, koja je pretežno slavenska. — Predsjednik: Madić“.

Zimska eskadra na Rieci. Dne 6. t. mj. stigla je na Rieku zimska eskadra c. i kr. vojne mornarice, sastojeća od oklopnjača „Monarch“, „Wien“ i „Budapest“, od torpednjača „Panther“, „Magnet“ i „Planet“ te od devet torpedinera. Zimskom eskadrom zapovieda contreadmiral Julijo pl. Ripper.

Na Rieci ostala je eskadra tri dana, u ponedeljak odplovila proti Puli.

Banke u Dalmaciji. — Čitamo u „Nar. Listu“: Vlada je odobrila promjenu pravila, koja je zaključena na posljednjoj glavnoj skupštini „Ljubljanske kreditne banke“. Radilo se o povišenju dioničke glavnice od K 500.000 na milijun kruna i o ustroju podružnice u Spljetu. Nakon što je dozvola vlade stigla, pristupit će ovih dana povišenje dioničke glavnice, a spljetska će se podružnica otvoriti po svoj prilici već 15. prosinca ove godine. S vremenom kani „Ljubljanska kreditna banka“ ustrojiti podružnice i u ostalim znatnijim trgov. mjestima Dalmacije, te tako u svojim rukama sjediniti cieli ili bar pretežiti novčarski posao Dalmacije. To će joj biti tim lakše, što iza nje stoji moćni konsorcij slavenskih novčara, te će joj tako stajati na razpolaganja izdašna novčana sredstva. U posljednje se vrieme već opaža neki pokret u Dalmaciji, koji ide za tim, da podigne industriju, trgovinu i promet. Već se sada pokazuje neki napredak, a kad jednom budu izgradjene željezničke pruge, koje su već zajamčene zakonom, i ako se jednput izgradi i željeznička sveza s Hrvatskom, zauzet će taj pokret još i veće dimenzije. „Ljubljanska kreditna banka“ uhvatila je s toga prikladan momenat, da odpočme svoje djelovanje u Dalmaciji, jer će sada, u vrieme razvoja, moći najpovoljnije da djeluje na razvoj sam, a time će ujedno naći i bitne uslove za ojačanje svog položaja u Dalmaciji i za razvoj svojih tamošnjih posala“.

Kako pako s privatne strane doznajemo, u Pešti proučavaju, kako bi se dalo osnovati u Spljetu jednu podružnicu koje peštanske banke. Na ministarstvu trgovine bave se sa ovom osnovom.

Predstavka hrvatskih sveučilištnih gradjana. Sveučilištni gradjani sveučilišta u Zagrebu upraviše na hrvatski sabor predstavku, da izhodi sabor valjanost dr-

žavnim izpitom položenim u Zagrebu za kraljevine i pokrajine zastupane u carevinskom vieću.

Podkriepiv temeljito svoju predstavku tažu na koncu hrvatski sveučilištni gradjani, da ih nuka težnja za podpunim izjednačenjem hrvatskog sveučilišta u Zagrebu sa ostalimi sveučilišti Cislitave. Ta težnja da izvire iz srca svega hrvatskoga naroda i ona je potakla sveučilištnu mladež, da se obrati na sabor, koji bi imao povoljno riešiti ovo pitanje.

Prosvjetni zahtjevi hrvatskoga naroda — završuje predstavka — interesi hrvatskoga sveučilišta i materijalni i moralni momenat podupiru našu molbu.

Uvjereni, da je podpuna ravnopravnost hrvatskoga sveučilišta sa sveučilištima Cislajtanije pitanje vremena, nadamo se čvrsto, da će visoki sabor kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije svom silom uznastojati, da to vrieme uskori.

Za napredak Rieke. Madjarske novine priobćuju podrobne osnove o luckih radnjah, koje će se provesti buduće godine na Rieci. Medju ostalim dovršiti će se quai, koji se ove godine izgradio na zapadu mula Marije Valerije, pak će ga se obrubit drugim velikim mulom i produljiti će se prema njemu mul Marije Terezije da ga zaštiti. Na taj način zadobiti će Rieka u kratko čitavu novu luku.

Mul Marije Terezije produljiti će se do dubine od 50 metara. Uz novu luku napraviti će se 7 ili 8 velikih skladišta u koja će se moći spraviti do 600.000 kvintalo robe.

Za ove radnje proračunano je 5½ milijuna kruna; radnja će započeti odmah po novoj godini. Taj silni novac, što se na Rieci troši za luške gradnje i za gradnje trgovačkih skladišta, donieti će državi bogate kamate.

Madjari za trgovačku mornaricu. Madjari došli su — kako je poznato — do mora preko Hrvatske i putem hrvatskog gradu Rieke. Oni bi imali po zakonu i pravici malo govoriti o svojem moru i još manje brinuti se za procvat trgovačke mornarice. Nu oni čine u tom pogledu više nego li austrijska vlada, koja zapovieda na dugačkoj obali od skrajne granice goričke, ća do skrajne medje južne Dalmacije sve do Spica.

Ovih dana zauzeo se je hrvatski zastupnik iz Dalmacije g. Vuković za poboljšanje stanja naše trgovačke mornarice dokazav kako je ona brojila još prije 20 godina do 400 velikih brodova na jadra, dočim je danas taj broj spao skoro na ništa. Tomu je uzrod dielomice konkurencija, koju čine parobrod i brodovom na jadra, a dielomice nemar vladah, koje nisu htjele ili nisu znale doskočiti trgovačkoj mornarici na pomoć novčanom podporom i shodnimi pomorskimi zakoni.

Druga pola monarhije, Ugarska naime, brine se mnogo više za propadajuću trgovačku mornaricu te njoj nastoji pomoći dobrimi zakoni i bogatom novčanom podporom.

Dne 25. t. mj. predložio je ugarski ministar trgovine u zastupničkog kući novu zakonsku osnovu o podieljivanju državne podpore i drugih pogodnostih ugarskim trgovačkim brodovom slobodne plovitbe. Važnije ustanove te osnove glase:

Ugarske ladje slobodne plovitbe dobivaju za duge plovitbe i velike obalne plovitbe dvostruku državnu podporu: 1. državnu podporu za nabavu ladje; 2. plovitbenu podporu, primjerenu putovanjima, što su poduzeta u interesu domaćega prometa. Ova subvencija, koja je proračunata za vrieme od 15 godina, iznosi za prvu godinu, iza kako je dotična ladja porinuta u more, po svakoj registriranoj čistoj toni 20 kruna, koja se svota svake sliedeće godine do izminuća sedme godine umanjuje za 20 postotaka subvencije, što zapada ladju za predjašnju godinu. Počevši od osme godine pa do konca petnaeste godine odpada na svaku registriranu čistu tonu podpora od 5 K 24 filira. Za ladje, koje se već nalaze u prometu i koje odgovaraju zahtjevima ovoga zakona, može se također tražiti ova podpora, ali svota podpore počima kod one podporne kvote, koja je ustanovljena na osnovu sadašnjega paragrafa već prema broju godina, od kad je ladja porinuta u more. Subvencioniranje ne smije potrajati preko petnaeste godine, od kad je ladja porinuta u more. Plovitbena podpora ustanovljuje se na ovaj način i uz ove uvjete: Podpora iznosi za svakih 100 morskih milja i za svaku registriranu čistu tonu 5 filira, ali ako od luke, iz koje odplovi ladja, potonja prevali do posljednje opredieljene luke put od barem 5000 morskih milja, iznosi ova podpora mjesto 5 filira njih 20. Ladje dobivaju osim spomenute podpore državne pogodnosti u pogledu poreza. Plovitbena poduzeća, koja dobivaju državnu pogodnost, imadu se obvezati, da će sve svoje ladje u slučaju rata ili mobilizacije staviti na poziv vlade uz primjerenu pristojbu, eventualno odštetu, državi na razpolaganje. Nazočni zakon stupa 1. jenara g. 1902. u život i ostaje na snazi deset godina.

„Danica"-koledar za god. 1902.

dobiva se u našej tiskari.

Cirilo-Metodijski Block-koledar za god. 1902.

u manjoj spretnijoj obliei, izaći će oko Božića. Tko pošalje Tiskari J. Krmpotić i dr. u Pulu K 1·20, primiti će ga franko.

Obnova trgovačkog ugovera sa Italijom.

(Dalje.)

Ako bi se ovoj tvrdnji htjelo prigovoriti, da austrijsko malo brodovlje i ribarstvo uživaju ista prava u talijanskih vodah, te da obstoji podpuni paritet, ova primjedba nebi bila nego prazni izgovor, pošto talijanska kabotaža i ribarstvo tako su jaki i rasprostranjeni, a s druge strane plovitba na talijanskoj obali jadranskoga mora tako je težka i opasna, radi nestašica sigurnih lukah, da je konkurencija naše kabotaže i naših ribara na talijanskoj obali već unapried absolutno izključena, te je utanačen reciprocitet praktično neizvediv i iluzoran.

Ako je Austrija slobodom, priznanom kabotaži i ribarstvu, dozvolila Italiji velike pogodnosti, to je postojeći trgovački ugovor skoro upropastio Dalmaciju sa vinskom klauzulom, a njezino obnovljenje bilo bi jedno te isto, što i ekonomično uništenje ove zemlje, a istu bi sudbinu dielile s Dalmacijom sve vinogradarske austrijske zemlje.

O tomu ne može obstojati više nikakva dvojba, pošto je neoprovrgljivo, da su talijanska vina, usljed klauzule, poplavila austro-ugarska tržišta, i dokazano je, da naša domaća vina nemogu da uzdrže konkurenciju sa talijanskim vinom, a to radi znatno manjih proizvodnih troškova, radi veće proizvodne snage tla i radi prevelike produkcije u Italiji.

Ova je konkurencija tako potiščila ciene, da naši vinogradari nisu absolutno u stanju pokriti proizvodne troškove, a da je u Dalmaciji u zadnje doba čestokrat, napokon nemogućnom postala i sama razprodaja vina.

Protudokaz o užasnom uplivu, što ga vinska klauzola vrši na trgovinu domaćim vinom, leži u činjenici, da se ove godine, u kojoj se je uvoz talijanskoga vina jako smanjio, radi loše ljetine u Italiji, opaža znatno poboljšanje u prometu i u cienah domaćeg vina.

Porazne posljedice vinske klauzole na dobrostanje, pače na sami obstanak vinogradarskih zemalja, tako su očevidne, da se zbilja ne može držati, da bi se mogla naći jedna austrijska vlada, koja bi privolila, da se obnovi vinska klauzola, jer nijedna vlada ne može propasti izručiti domaće zemlje za ljubav inozemstvu. Ja izpoviedam dakle otvoreno, da smatram prosto obnovljenje vinske klauzole, kao stvar nemogućnu. Kada je vinska klauzola bila poprimljena u trgovačkom ugovoru, odnošaji nisu bili bistri kao sada, a tada je sudjelovala i kobna obmana, da Italija nebi upotrebila pravo izbora, koje joj bi udieljeno trgovačkim ugovorom. Žalostno je izkustvo sasvim razbistrilo položaj, razprišlo obmane, koje su se tada gojile, i najjasnije dokazalo ogromne štete, nanešene vinogradarskim zemljam. Ja opetujem dakle: kao gradjanin ove države moram držati kao absolutno nemogućno, da bi se klauzola na prosto obnovila i o tomu, da bi se obnovljenje moglo obistiniti, ja se ne bojim; ali nije dosta da se klauzola ne obnovi, već je nužno, da se u trgovačkom ugovoru poprimi taka carinska stavka, koja bi bila u stanju pružiti pravu i obilatu zaštitu našoj vinskoj produkciji. Ovoj bezuvjetnoj potrebi dadoše izražaja, e da se svakom mogućem nesporazumljenju izbjegne, odbor za vinogojstvo zastupničke kuće i ista zastupnička kuća, a to tim, što je prvi svoje poznate priedloge stavio, a druga ih prihvatila.

Vinogradarsko pučanstvo nije ipak bez bojazni, da se razprave nebi mogle svesti na stazu, s koje ono nebi moglo očekivati dovoljno zaštite. Ono, što se je zbilo prigodom razprave u zastupničkoj kući i kasnije, ne može da onu brigu ukloni.

(Nastavak slijedi.)

Najbolje tamburé izradjuje i prodaje

J. Stjepušin u Sisku.

Odlikovana god. 1900. na svjetskoj izložbi u Parizu u. 1896. na milenijskoj izložbi u Budimpešti.

Biserice po for. 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, 4.—, itd. Braći I. II. ili III. po for. 4.—, 4.50, 5.—, 6.—, 7.—, itd. Bugarije I. po for. 3.50, 4.—, 4.50, 6.—, itd. Bugarije II. po for. 4.50, 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, itd. Berde po for. 30.—, 35.—, 36.—, 38.—, 40.—, itd. Samice po for. —.70, 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, itd. Dangube po for. 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, itd. Primašice po f. 1.—, 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, itd.

30% popusta na gg. trgovce.

Razne šice i sve što je u tu struku potrebito uz vrlo snižene cieme u izvrstnoj kakvoći.

U izradbu se primaju i sva druga vrst. glasbala.

Preprodavaoci dobivaju popust.

Ilustrovane cienike bolijih tamburica šaljem svakomu besplatno i badava.

Umoljava na točnu i štoljivu odbrau.

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Restauracija ŠEPUKA - PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se također desertna vina, likeri i slaštice.

P. n. gg. članovom „Matice Hrvatske".

Čast mi je da upozorim p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske", da će knjige „Matičine" za godinu 1901. biti doskora gotove i da se iste ukusno vezane mogu i ove godine kod mene naručiti.

Vezovi, što sam ih ove godine pripravio za „Matičine" knjige, vrlo su ukusni i originalni, te odgovaraju svim zahtjevima moderne knjigovežke vještine.

Ciene vezova „Matičinih" knjiga:

1. GJURAŠIN: Ptice II. . . . . 1 K 40 h.
2. MARULIĆ: Judita . . . . . 1 „ 40 „
3. KLAIĆ: Krčki knezovi Frankopani I. . . . . 1 „ 40 „
4. TURGENJEV: Pripoviesti. IV. (Slav. knjiž. IX.) . . . . . — „ 80 „
5. NOVAK: Dva svijeta . . . . — „ 60 „
6. VELIKANOVIĆ: Otmica . . . — „ 60 „
7. DRAŽENOVIĆ: Povjest jednoga vjenčanja . . . . . — „ 60 „
8. KUZMANOVIĆ: Vitropir . . . — „ 60 „
9. V. T. B. U malome svietu . . — „ 60 „

Ukupno 8 K — h.

Pošto mi je slavni odbor „Matice Hrvatske" i ove godine povjerio odpremu „Matičinih" knjiga, to se vezane knjige mogu **jedino kod mene naručiti** te ću ih ja zajedno s ostalim knjigama priposlati p. n. gg. povjerenicima „Matice Hrvatske".

Umoljavam najuljudnije ovim putem p. n. gg. članove, da mi što prije izvole priposlati svoju **cienjenu narudžbu** kao i **pripadajuć svotu poštanskom doznačnicom**, jer inače neću moći efektuirati naručbe.

U Zagrebu, mjeseca studenoga 1901.

Ivan Schneider
Knjigovežа «Matice Hrvatske».
Frankopanska ulica broj 4.

Prva slovenska skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz **prve ruke.**

Filijalka c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2¾%
„ „ „ „ 8 „ „ 3¼%
U piamim na ime sa predob. od 4 dana po 2¾%
„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3%
„ „ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3½%
U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%
„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2½%
„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2¾%

Okružni odlei u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roka predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpeštu, Brno, Karlove vari, Ricku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao također za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibenj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saar i Solnograd bez troška.

Bavi se **kupnjom i prodajom** diviza, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warrants i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

Broj 98. Pula, u petak dne 13. decembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cenika ili po dogovoru.

Novci za preč trojbu, oglase itd. šalju se napatnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pula.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbliže pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarine.

Plaća i utržuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Javna zahvala.

Mnogim od naših prijatelja i istomišljenika palo je stalno u oči, što se ovaj put medju kandidati za zemaljski sabor Istre nije našlo imena muža, koji je 17 godina častno zastupao u zemaljskom saboru izvanjske občine političkog kotara Volosko. Taj muž jest **Slavoj Jenko**, trgovac i občinski načelnik u Podgradu.

Njega ovaj put nebijaše medju kandidati hrvatsko-slovenske stranke, jer on nije htio podnipošto da to bude. Najodlučnije i najodriešitije izjavio je, svojim prijateljem i podpisanim, da mu njegovi obiteljski i privatni odnošaji n i k a k o nedozvoljavaju, da bude i nadalje zastupnikom naroda.

Njegovi prijatelji i mi podpisani bili smo prisiljeni uzeti u obzir i uvažiti tu njegovu odlučnu izjavu i misliti na muža, koga bi na njegovo mjesto kandidirali.

Velimo, da smo bili prisiljeni, jer u velike cienimo 17-godišnji rad zastupnika **Slavoja Jenka** u zemaljskom saboru Istre, i jer bi ga bili, da se on nije tako odlučno izjavio proti svojoj kandidaturi, i opet iz cieloga srca i uvjerenja preporučili i kandidirali.

Mi se scienimo dužnimi, da mu ovim izrazimo u ime svega našega hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri podpuno povjerenje i najiskreniju zahvalu na njegovom požrtvovnom, nesebičnom i odlučnom radu u zemaljskom saboru, stalni, da će on i nadalje po svojih silah raditi za dobro našega naroda.

Trst-Pula, 10. decembra 1901.

Uredničtvo „*Naša Sloga*". Političko društvo „*Edinost*".

Za narodnu prosvjetu.

(Nastavak govora dra. Oiokara R y b a ř a.)

Mi imamo takodjer srednjih škola — odnosno mi ih nemamo. I zato smo prisiljeni pošiljati našu djecu u njemačko-talijanske škole, a to su gimnazije i realke. Čl. XIX. temeljnog državnog zakona zahtjeva, da se svakoj narodnosti dade priliku, da uzmogne u svojem jeziku uzgajati svoju djecu! Hrvati su pred dvie godine dobili hrvatsku gimnaziju u Pazinu, a od strane vlade smatralo se je to p o l i t i č k o m k o n c e s i j o m! Dakle politička koncesija!?

Tako se sudi u Austriji o našem školstvu! A ja pitam: zašto nam neće da dadu srednjih škola? Neće da nam ih dadu, jer smatraju to političkom koncesijom!! A pošto drže, da su gimnazijom u Pazinu dali Hrvatom političku koncesiju, misle, da ne smiju tako brzo dati slične pol. koncesije drugomu, Hrvatom srodnomu narodu, Slovencem! Mi smo do sada slali svoju djecu na njemačke srednje škole a bili smo zadovoljni, ako se je na tim zavodima bar 2 put na tjedan podučavalo slovenščinu. To je išlo kroz nekoliko godina prilično dobro i Slovenci su dobro napredovali na tim zavodima, a bilo je godina, kad su bili Slovenci i Hrvati u osmom razredu u Trstu u većini. U zadnjih doba se je stvar donjekle promjenila. Dočim su nas naime u prijašnje doba bar trpjeli — začeo je u najnovije doba sasma novi sistem. A to takodjer na njemačkim pučkim školama — oprostite mi što se ih ponovno tičem, nu to je potrebno za označenje sistema.

Dočim su naime u prijašnje doba postavljali na njemačke pučke škole učitelje viešte našemu jeziku i koje su našoj djeci, koja su polazila te škole a nisu razumjela njemačkog jezika, išli na ruku i pomagali im, imenuju sada samo takve učitelje, koji znadu samo njemački i to takav dijalekt, da ih niti pravi Niemci ne razumiju. K nama šalju Niemce iz sjeverne Češke, koji govore poseban dijalekt ili pak iz Tirola. Tamo pako na Tirolskom govore takav dijalekt, da ih — oprostite mi izraz — ni sam vrag ne razumije. I takvi učitelji nek podučavaju našu djecu!?

Pak što nam oni govore? Govore nam: zašto polazite naše škole?

Ja im pako odgovaram, da ako slovenski i talijanski roditelji nebi slali svoje djece u te zavode, da bi ih morali odmah zatvoriti, jer Niemci neimaju dostatan broj djece, a da mogli popuniti te škole.

Čemu pa da šaljemo svoju djecu u te škole?

Što takva mogli bi predbacivati Talijanom, koji imadu mnogo svojih pučkih škola, trgovačkih škola, gimnazija, gradjanskih škola, realka itd., a ne nama, k o j i u T r s t u n e i m a m o n i k a k v e š k o l e.

Nama pak zakon nalaže, da m o r a m o slati djecu u škole i ako ih ne šaljemo, kazne nas. Sada pako su začeli tjerati odnosno ne uzimati naše djece u te škole. Ako bi bilo **kakve** pravednosti, *moralo bi se tako postupati*, da najprije odklanjaju talijanski djecu, koja imaju dostatno pučkih škola, a ne da najprije primaju njih, a naše tjeraju.

Ali ne samo, da se s nama postupa na takav način, već i sam duh, koji vlada na tim školama, vrlo nam je neprijazan i ja iztičem, da se na tim školama nalaze i takvi profesori i učitelji, koji su bili disciplinarno premješteni, koji samo šire svoje njemačke ideje i napadaju svakom prilikom našu narodnost, kako se primjerice lanjske godine dogodilo na njemačkoj gimnaziji . . . Mjesto pa da bi se bilo postupalo proti dotičniku, zabašurio je ravnatelj — Tirolac — cielu stvar. Mi to iznašamo na dan i zahtjevamo, da se na tim zavodima, koji su c. k r. i za koje i mi plaćamo, da se napram nama i napram našoj narodnosti pravednije postupa. Mi ne zahtjevamo za sebe nikakvih prokecija i koncesija, ali moramo na sav glas kazati: d a s e t a j z a v o d n e n a l a z i n a n j e m a č k o m t l u, v e ć — a to punim pravom možemo iztaknuti — n a s l o v e n s k o m t l u, jer oko toga grada bivaju posvuda Slovenci.

Košto je država dala srednje škole Talijanom, tako ih mora dati i nama!

Kad prigovaramo, da vlada ne imenuje činovnike vješte našem jeziku, onda se ona izpričava, da nemože dobiti slovenskih činovnika, da nema prosioca! Ali ako nam ne dadu škola, kako mogu od nas zahtjevati, da proizvadjamo dostatan broj inteligencije? Tko je dakle odgovoran, da nemamo dostatno slovenske inteligencije, da nema dostatno slovenskih molitelja za razne državne službe? Država je kriva!

Mi plaćamo državi porez i imademo pravo, da zahtjevamo od nje, da nam dade dostatan broj škola. Država se ne smije samo za to brinuti, da dobije dostatan broj vojnika; ona se mora skrbiti i za kulturne potrebe svojih naroda. Od države je dakle odvisno: ako bi htjela, mogla bi imati dostatno državnih činovnika. Mjesto toga pa ona danomice sve više tjera naš jezik i naše djake iz državnih škola.

Za vrieme vladanja carice Marije Terezije ustanovljena je bila u Trstu trgovačka akademija, na kojoj se je podučavalo i h r v a t s k i j e z i k. Pred 10 godina pako prestalo je podučavanje u tom jeziku i ostao je samo na rubrici svjedočbe. A sada se je i tu rubriku iz svjedočbe brisalo.

Čuo sam takodjer iz pouzdanog vrela, da je za podučavanje hrvatskog jeziku na rečenoj školi bila ustanovljena zaklada od 30.000 forinti, te sam vrlo znatiželjan ć koje se svrhe taj novac sada upotrebljuje. To bi u istinu bilo zanimivo znati. Pošto nam dakle to nije točno znano, zauzeti se hoćemo, da doznamo i kada budemo doznali. štogod pozitivna, poduzeti ćemo

---

P O D L I S T A K.

Obnova trgovačkog ugovora sa Italijom.

(Dalje.)

Austrijski ministar za trgovinu naglasio je doduše, u svojoj izjavi, učinjenoj u zastupničkoj kući, da je vladi točno poznat položaj naših vinogradara i da je ona svjestna svoje zadaće, a da upotrebi svako sredstvo, da dodje u pomoć ovoj stradajućoj grani poljodjelstva; ali se je ipak načelno izjavio proti postavljenju carinske stavke, koja se nebi imala prekoračiti, i izbjegao je dapače svaku razpravu u pogledu visine carine na vino.

Nu, i ako je u sadašnjemu stadiju stvari dobro razumljiva neka reserva u ustih vlade, mogla se je ipak očekivati nešto izvjestnija i odlučnija izjava.

Ako je g. ministar za trgovinu naveo proti predlozim odbora za vinogojstvo, da bi i samo uglavljenje ugovora u obće moglo postati dvojbeno, kad bi se posebne želje za važne predmete, kao što za vino, iznosile sa stanovitimi brojkami u parlamentarnih zaključih, on je mimoišao da se nikakva druga grana gospodarstva ne nalazi u tako desperatnom stanju, kao vinogradarstvo, usljed trgovačkoga ugovora sa Italijom, i da je zastupnička kuća bila dužna u tako važnom pitanju na vrieme označiti svoje stanovište.

Zanimano pučanstvo ostalo je nemilo dirnuto na odjek, što ga je izjava našeg trgovačkoga ministra izazvala u Italiji.

Obće je poznato i potvrdjeno po govoru, što ga je nedavno bivši ministar financija Luzzati izrekao u Florenciji, da Italija bezuvjetno zahtjeva riešenje po nju povoljno pitanja o carini na vino, i da bi napokon ona htjela kao činit ovisiti od toga povoljnoga riešenja i samo sklopljenje trgovačkoga ugovora.

Nu, ako su pred ovim raspoloženjem izjave ministra trgovine u austrijskomu parlamentu, u pogledu trgovačkih ugovora, e poglavito glede Italije, bile pozdravljene kako javlja „Politische Correspondenz" iz Rima, u onih političkih i trgovačkih krugovih sa živim odobravanjem, to ne može pobuditi čustvo veselja u zanimanih krugovih austrijskih, jer, što je Italiji ugodno obzirom na našu carinu na vino, bilo bi bezuvjetno propastno za austrijansko vinogradarstvo; što u Italiji, odnosno na goreće pitanje vinske klauzule, pobudjuje veselje, kadro je da u Austriji zabrine mnoge zemlje.

Luzzati je sa svim odlučno naglasio u spomenutomu govoru, da uvoz talijanskoga vina u Austriju mora biti obezbjedjen u trgovačkomu ugovoru, što se ima sklopiti, jer inače da nebi bilo za Italiju razloga da sklopi sa Austrijom ma koji trgovački ugovor.

Razumije se po sebi, da bi, — a da se postigne cilj, na koji Luzzati smjera — carina na talijansko vino imala biti tako nizka, da bi, kao pod zaštitom postojeće klauzule, osigurala talijanskomu vinu austrijsko-ugarska tržišta.

Mi moramo dakle na to spremni biti, da će Italija upotrebiti sva moguća sredstva, eda carina na vino ne bude znatno povećana prama onoj klauzule.

Već se sa talijanske strane, pod oblikom proste motivacije, prieti, da se Italija neće uputiti u trgovački ugovor sa Austrijom, ne budu li izvozu talijanskoga vina u Austriju dozvoljene pogodnosti slične onim, od prilike, što dan danas obstoje.

Italija će svakako dva put promisliti prije nego li tu prietnju u djelo stavi, jer osim pogodnosti u pogledu carine na vino, ona bere od postojećih odnošaja i druge veoma znamenite koristi, kao što već spomenutu slobodu kabotaže i ribanja u naših vodah, uvoz voća, zelja, a osobito limuna i naranača bez carine itd. Skroz je krivo što kaže gosp. Luzzati, naime, da je postojeći trgovački ugovor sa Italijom točno izmjerio zamjenite odštete, i da je uzpostavio neko ravnotežje, koje bi bez carine, odgovarajuće klauzuli, ostalo povriedjeno. Stoji nasuprot nepobitno, da je korist izpala pretežno na uhar Italije.

(Dalje sliedi.)

shodne korake, da se ta glavima upotrebi u prvobitnu svrhu.

Mi zahtjevamo, da se na taj zavod opet uvede hrvatski jezik, koje će djacima u životu više koristiti nego li francuski ili grčki jezik. Najzagriženiji trgovci služe se hrvatskim jezikom u trgovimi sa Dalmacijom i Balkanom i podržavaju putujuće agente vješte hrvatskomu jeziku. To je dakle najbolji dokaz, da je podučavanje hrvatskog jezika za trgovačkoj akademiji veoma potrebito i da se ga je obustavilo samo iz mržnje proti našem narodu.

(Konac sliedi.)

Izjava ministra-predsjednika.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 9. t. mj. izrekao je ministar-predsjednik dr Koerber kod razprave o proračunskom odboru govor, koji je izazvao kod svih stranaka veliko iznenadjenje i najveću uzbudjenost.

Osobito zaključne rieči ministrova govora tumačene su osobito tako, kao da je vlada odlučila obustaviti ustav, ako se u što kraćem roku nepromjene u parlamentu odnošaji, koji bi dopuštali, da se razpravi sve važnije vladine osnove.

Oštre rieči, pune grožnje, naperene bijahu ponajviše proti zastupnikom českoga naroda. Ali upravo ovi ostali su — kako pišu bečke novine — hladni i trieznі, neizgubiv ni časak prisutnost duha. Jednu od českih prvaka, da je dapače na ministrovu grožnju opazio, da se Česi neće plakati za ustavom, koji je stvoren bez njih i proti njim.

Izjava ministra-predsjednika djelovala je pako tim poraznije na njemačku lievicu, čiji se načelnici odmah sastaše i zaključiše tražiti od dra. Koerbera razjašnjenja. Odaslanstvu lievice dao je on traženi odgovor, koj bijaše priobćen bečkim novinam i koji glasi u glavnom: „Pošto je govor ministra-predsjednika kod zastupnika njemačkih stranaka, sabranih u konferenciju, izazvao utisak, kao da se namjerava izvesti nasilan čin na ustavu, pošli su zastupnici spomenutih stranaka k ministru-predsjedniku i dobili od njega razjašnjenje: da je utisak, što su ga dobile stranke, bio kriv, i da vlada sada kao i prije, u koliko je to na njoj, kani sve sile napregnuti, da uzdrži ustavno stanje u Austriji".

A sada priobćujemo radi njegove važnosti govor dr. Koerbera, iz kojega će lahko svatko razviditi, kako visi život austrijskomu parlamentu na tankoj niti, koju može svaki i najmanji dogodjaj pretrgati. — Ministar-predsjednik dr. Keerber reče:

Pridržavajući sebi pravo, da se ja i moji drugovi povratimo na pojedine resortne predmete, koji bi možda u ovoj razpravi bili izneseni, želim danas samo u kratko razložiti političkі položaj. Činim to već sada, jer želim visokoj kući podpuno razjasniti neke stvari, koje leže u političkom zraku. Tu je najprije tobožnja prietnja s razpustom kuće. Jedan je govornik to čitao u novinah, kojih suradnici dnevice dolaze u tiskovni ured. Po tom zaključuje, da su te novine službene, i da im se je prietnja o razpustu prišapnula. Ja konstatujem s osobitim zadovoljstvom, da za sada barem dolaze u tiskovni ured i mnogi suradnici nesumnjivo opozicionih novina, pa im se ondje na svako pitanje daje i obaviest. Da je koji od gospode ondje upitao, šta je na stvari o razpustu istine, bilo bi mu se ondje kazalo po istini, da se o tom ništa ne zna. Toliko o porieklu ove glasine.

O samoj stvari izjavljujem, da vlada ni časa nije izgubila s vida dogodjaja posljednjih godina i položaja u parlamentu. Kuća je istom prije kratkog vremena obnovljena. Ne treba mi nadovezati na spomenu iz prošlosti, no izbornici su ostali isti, pa je tako valjda i došlo, da oni nisu na sve zaboravili. Dakako, da bi bilo dobro i koristno, kad bi zastupnici, kad se odavle, gdje viećaju sa zastupnici iz sviju krajeva države, vrate kući, svojim izbornikom podali drugu i obsežniju sliku o položaju i savezu dogodjaja, nego li je ona poznata izbornikom, koje u prvom redu vode zavičajni interesi. No mnogi od zastupnika neće da dodje sa svojimi izbornici u oprieku, te sliedi upliv, što ga oni nanj vrše. Pošto je ovo potonje pravilo, razjašnjuje se i zašto nova kuća nosi na sebi toli mnogo znakova prošlih dogodjaja, rad šta su stranke često neodlučne, nesigurne i zašto nepovjerenje još uviek spriečava rad. S toga mi mislimo, da moramo računati s mnogimi slučajnimi dogodjaji i mnogimi smetajućimi slučajevi.

Posljednji uzrok svim krizam jest, kako je poznato, njemačko-češki prepor. Dr. Pacak rekao je, da njegova stranka nema povjerenja u sadašnju vladu, jer je ne drži pravednom i objektivnom. Istina je, da se povjerenje ne dade silom steći, ali je i to istina, da se podignuta obtužba mora dokazati. Što je učinila sadašnja vlada, da se smije označiti pristranom i nepravednom? Jesmo li mi, od kako preuzesmo vladu, ičim napali na češki posjed? Velite, da imenujemo premalo českih činovnika. Ali s druge strane kuće čujete skoro svaki dan isti prigovor, da imenujemo premalo njemačkih činovnika. Odatle možete uvidjeti, kako je težko udovoljiti obim strankam. Za nas vriedi prije svega interes službe, jer pučanstvo imade pravo na valjanu upravu. Za tu se mi brinemo. To je naša dužnost, kao što je i naše neosporivo pravo, da postavimo one činovnike, koji nam se čine najbolji. Vi govorite takodjer o bockanju resortnih ministara u jezičnom pitanju. Ja mislim, da vam mi nismo dali povoda za sumnju, da ovdje javno govorimo pomirljivo, a vani u zemlji pod krinkom administrativne tajne proti vama postupamo neprijateljski. Ako se je i štošta dogodilo, rad šta smatrate tegobu opravdanom, to mi se ipak čini premalo za formalnu obtužbu vlade, — a najmanje mi se čini opravdano za držanje, koje prieti mjestu, s koga jedino može sliediti riešenje sviju meteža.

Jedan od gospode govornika českog kluba već je prije očitovao, da će njegova stranka osujetiti namjere vlade, a poštovani gospodin načelnik kluba, dr. Pacak, rekao je slavodobitno kod prvog čitanja provizorija, da se je to već sbilo. Naprotiv su zastupnici ove stranke u proračunskom odboru tvrdili, da je kalendarij vlade osujetila sama vlada bez sudjelovanja zastupnika, koji pripadaju tom poštovanom klubu. Mimogredce budi rečeno, da ova ošteta nije baš tako velika; jer se može, i ne gledeć na to, da je time postalo saborisanje sabora nestalno, — što ja izvanredno žalim, — samo o tom raditi, da će carev. vieće ostati na okupu do ljeta. A to je, što smo mi htjeli zapriečiti.

(Nastavak sliedi.)

Bez naslova.

Bližajuć se svrsi godine, molimo koliko učtivo toliko i ozbiljno svu gospodu predplatnike, koji su nam na dugu predplatu jošte za tekuću godinu, da nam istu tekom ovoga mjeseca podmire, jer u protivnom slučaju biti ćemo prisiljeni ustaviti jim šiljanje lista, a dužni iznos utjerati. Istodobno preporučamo se našim točnim predplatnikom za obnovu predplate, jer jedino točnom predplatom možemo napried.

Dužnost bi morala biti svakoga predplatnika, da ne samo podmiruje točno svoju predplatu, nego dan nam pridobiva i novih predplatnika.

Molimo, da se ne zanaša jedan predplatnik na drugoga misleć si, da je samo on netočan. Nè, to nije pravo. Mora se ho znati, da od 1500 „Sloginih" predplatnika jedva jedna četvrtina podmiruje točno predplatu, ostali, zanašajući se jedan na drugoga, podmiruju istu kasno ili — nikad.

Budućnost lista odvisi jedino od njegovih predplatnika. Kroz 32 god., odkada izlazi „Naša Sloga", mora se boriti sa netočnošću predplatnika i kada nebi bilo rodoljubja, netočnost predplatnika bi list već upropastila bila.

Božić i nova godina se približuju, radi toga, gospodo predplatnici, dajte; razveselite i našu upravu sa uplatom duga, odnosno predplate!

DOPISI.

Volosko, 6. dec. 1901. (Izbor zastupnika za ladanjske občine). Čitateljem „Naše Sloge" je poznato, kako su prošli izbori izbornika u občinah ovoga kotara. U občinah Podgrad, Materija, Jelšane, Kastav bili su izabrani predloženici hrvatsko-slovenske stranke jednoglasno, Protivnička „stranka" nije se u tih občinah ufala ni pokazati kod izbora. Bilo je kiselo groždje. Od te „stranke" odpali su u tih občinah i oni birači, koji su zadnje doba bili zavedeni, pak su i poznatiji glasovali za naše izbornike svi složno. Da bi bili protivnici, plaćenici talijanski, i tu poduzeli štogod, da imadu nade ma i malo glasova dobiti, pokazalo se je u Lovranu, gdje su kušali sreću, al uzalud, a pokazalo se je i u Moščenicah i Veprincu, gdje su za ovaj put sa malo glasova još i prešli. Njeki, koji su u protivničkom smislu glasovali, da su rekli poslie glasovanja da nebi bili došli, kad bi bili znali, da neće dobiti „Žurnadu" i jesti i piti. . . . . .

U dvih posliednjih občinah izabrani fiducijari, devet jih na broju, sramili su se doći k izboru zastupnika, ili nisu ni očekivali „Žurnade", pak su liepo ostali doma.

Ostali izbornici iz svih občina, osim trojice bolestnih i jednoga, koj je imao u Trstu razpravu baš na dan izbora zastupnika, dne 5. t. mj., došli su k izboru. Njeki iz Podgradske i Materijske občine već u predvečer izbora, ostali na dan izbora. Svi su se sakupili o 10. uri u izbornoj dvorani, na broju 74. Složno su izabrali članove komisije, a kotarski kapetan kao izborni povjerenik nije ni mogao protivnika u komisiju imenovati. Izabrani, odnosno imenovani izabrali su jednoglasno predsjednikom gosp. Slavoja Jenka, pa već tim pokazali, koliko imadu povjerenje u njega, i kako bi bili dali njemu svoje glasove za zastupnika, da nije već prije najodlučnije izjavio, da nemože podnipošto primiti mandata.

Svi izbornici dali su svoje glasove predloženikom družtva „Edinosti" i lista „Naša Sloga". I ti predloženici, najme Matko Mandić i Vjekoslav Spinčić, bili su proglašeni kao jednoglasno izabrani zastupnici za ladanjske občine kotara Volosko.

Domoljubi na Voloskom pobrinuli su se, da mogu izbornici skupno objedovati. Objed je pripravio domaćina Rajčić Jurižan, a objedovalo se je u prostranoj dvorani kuće, koju su od mala desetak rodoljuba voloskih sagradili nedaleko sv. Roka.

Kod objeda zaredale su zdravice. Eto da jih spomenu bar na njekoliko rieči.

Slavoj Jenko, kao predsjednik izbornoga povjerenstva, ustao je prvi, te nazdravio novoizabranim zastupnikom, preporučiv njim onakovu odlučnost u saboru, kakvu su pokazali birači i izbornici.

Prisutni izabrani zastupnik Vjekoslav Spinčić zahvalio se je na zdravici u ime svoga odsutnoga druga i svoje. Spomenuo je, kako je već prije 19. godina bio izabran zemaljskim zastupnikom u Kopru, kako je narodna stvar zahtjevala, da je poslie 13 godina primio zastupstvo kotara Lošinjskoga, te kako sad ista stvar i volja birača i izbornika zahtjeva da bude zastupnikom ovoga kotara. Zahvalio je Slavoju Jenku na umnom i odlučnom zastupanju kotara kroz punih 17 godina, želeć što već dulje te časti obnašati nemože. Spomenuo je paklenske pokušnje, koje se je poduzelo u ovom kotaru u zadnje doba prevarom, novcem, klevetanjem, al kako su birači i izbornici osujetili sve te osnove. Pozdravio je sviestne birače i izbornike, složne kao pravu braću, i svjestne svojih narodnih i ljudskih prava.

U svoj zdravici sjetio se naročito Lovranskih birača, koji su bili pozdravljeni najvećim oduševljenjem.

Iztaknuo je, kako se je uz sudjelovanje naših zastupnika doseglo u posliednjih deseljetjih to, da se sada mogu ljudi svojim jezikom služiti ustmeno i pismeno kod c. kr. ureda, i kako su isti zastupnici zaprečili mnoga zla, koja bi bili inače naši neprijatelji nanieli našemu narodu.

Konačno je spomenuo takodjer, kako naša hrvatsko-slovenska stranka u Istri pomaže našemu narodu takodjer u onih kotarih, gdje su naši ljudi još zastali. A pomaže njim tim, da je ustrojila školu i posujilnicu u onih kotarih. Svjestni svojih narodnih i ljudskih prava uzdržati ćemo se, i ako i po malo doć će vrieme, uz neprekidan rad, da će Hrvati i Slovenci u Istri zadobiti onaj položaj, koj jih po Bogu i pravici ide.

Dr. Stánger pozdravi sabrane kao načelnik občine Volosko-Opatija veleć, da je kod posliednjih izbora obećao da će se domoljubi Voloski pobrinuti, da se budemo mogli sastati u udobnih i svojih prostorijah, te da se to danas eto izpunja. Izriče stalnu nadu, da će drugi put moći pozdraviti izbornike kao načelnik, da će borba koja čeka izbornike na Voloskom i u Opatiji svršiti častno.

Dekan Rogač zahvaljuje Slavoju Jenku na njegovom radu kroz 17 godina kao zastupnik, izričuć stalnu nadu, da će i unapried raditi za narodnu stvar; pozdravlja novo izabrane zastupnike, te ističe zasluge onih, koji su sagradili kuću u koje dvorani smo se sastali.

Dr. Janežić potiče koli zastupnike toli izbornike na odlučan rad za više ideale, za jedinstvo Hrvata i Slovenaca, koje će se postići ako budemo svi složno za duševno i tjelesno dobro naroda radili, neočekujuć od nikud pomoći nego od sebe samih.

Božo Dubrović nazdravlja kotarskom izbornomu odboru, naročito dru. Janežiću, i odsutnomu dru. Poščiću, koj nije ni u Trstu na nas zaboravio, nego nas telegrafično pozdravio uz izbornika Frana Matulju Kancelarića, i birača Kalčića, Marotu, Šepića.

Rubinić ističe, kako je naš narod u nevolji i kako se ga sa svih strana potištuje, te kako je nuždno da se za narod ne samo radi, nego i medju njega zalazi, da se ga kriepi i osvješćuje.

Dekan Rogač, oslanjajuć se na rieči njekih predgovornika kaže, kako je nuždno da se narod materijalno pridigne. Pripovjeda da ustrajaju u Hrušici mljekarsku zadrugu, pak ju preporuča Opatijcem i Vološčakom, dovikujuć njim: mi ćemo vam dati dobroga mlieka i masla i sira, a vi nam dobroga novca za naše potrebe.

Kaljuža iz Ortriža naglasuje, kako je naša stranka ujedno sa domoljubi u Trstu postigla to, da se već protivnici ne razmeću s nami kao prvanja vremena.

Glavar Kastva pozdravlja glavare občine u gornjem kotaru, Jenka, Kastelića i

Čekadu, koji tako pošteno u svojih občinah, te s nami zajedno kod izbora i inače postupaju.

Mate Srdoč pozdravlja sve one, koji su narod probudili, i tako probudili, da već nikad zaspati neće.

Simčić pozdravlja zastupnike, koji bijahu izabrani uza sva protivna proricanja protivnika i njihovih novinah.

Zast. Spinčić govori i opet, te pokazuje u čem nam je spas, i po onom kako naši protivnici postupaju. Oni su u prvanjih desetletjih govorili, da nas je malo, da smo sami, da nejmamo knjiga. Sad, kad se je opazilo, da je to laž, da mi nismo sami, da imamo najbliže brate u hrvatskih i slovenskih zemljah, a daljoj, i nedaleko, u drugih slavenskih naroda, sada govore, da ćemo narod „prodati pod Hrvatsku". Protivnici nas odvraćaju od naše braće, od zajedničtva s njimi, a to je najbolji dokaz, da nas može samo to zajedničto spasiti.

Na svrsi bile su prihvaćene dvie resolucije, jedna, na predlog Slavoja Jenka, za sveučilište u Ljubljani, i za valjanost nauka i izpita u Zagrebu, druga, na predloge Samuela Vladiskovića, za hrvatske odnosno slovenske napise na istarskoj željeznici, uz protest proti zahtjevom Talijana i njihovih novina, da budu samo talijanski.

Nakon objeda stigla je iz Trsta sliedeća brzojavka: „Srdačno zahvaljujem sviestiim biračem i izbornikom miloga im zavičaja. Živili! Matko Mandić". Na to je i opet bio Mandić oduševljeno pozdravljen.

Cielo vrieme vladalo je iskreno veselje i veliko oduševljenje. Sve govornike pazljivo se je slušalo, i burno njim odobravalo.

Franina i Jurina.

Fr. Zač se to Jurino kosmaju koparski i puljski talijanaši?

Jur. Si ka da videl: dva složna praščića na jednem korite?

Fr. Ča j' temu tako?

Jur. Ma baš tako!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Tirolski namjestnik grof Merweldt dao je ostavku, njegovim nasljednikom imenovan je barun Schwarzenau. Talijanske novine obrazlažu taj odstup grofa Merweldta time, što se nije slagao sa težnjama tirolskih Talijana za postignuće autonomije. Odstupajući namjestnik dobio je za svoje zasluge previšnje priznanje i bio imenovan doživotnim članom gospodske komore. Iz Trenta javljaju, da je tamošnje pučanstvo oduševljeno pozdravilo viest o odstupu grofa Merweldta i da je živo demonstriralo proti njemu. Redarstvo moralo je opetovno razitjerati gradjanstvo, koje je htjelo demonstrirati proti tamošnjoj političkoj oblasti. Nasliednikom grofa Merweldta imenovan je baruna Schwarzenau, odjelni predstojnik u ministarstvu nutarnjih posala. Za baruna Schwarzenau pišu talij. novine, da pozna vrlo dobro političke i narodne okolnosti u Tirolu i da će na novo započeti pogadjati se sa tirolskim Talijanima i izraditi novi nacrt autonomije. Govorilo se, da će po odstupu grofu Merweldta zasjesti njegovu stolicu primorski namjestnik grof Goëss, ali se viest nije obistinila. Čudno nam se čini, kako je bečka vlada mogla zadovoljiti glavnomu zahtjevu Talijanah južnoga Tirola, — jer znamo, da su njihovi zastupnici u carevinskom vieću — koji su članovi talijanskoga kluba — opetovno vladi odkazali prijateljstvo i napoviedali njoj rat. Taj slučaj imao bi nas poučiti, da se molbami i umjerenošću ništa nepostizava od vlade, već da treba odlučno i bezobzirno zahtjevati ono, što nas po zakonu i pravici ide.

Saborski izbori u Istri i u susjednoj Goričkoj svršili su ovih dana mirno i bez osobitog iznenadjenja za nijednu stranku. Koli u Istri toli u Goričkoj ostao je razmjer zastupnikah po narodnosti nepromjenjen. Kod izbora u dalmatinski sabor izabrano je bilo u kmečkim občinama 6 narodnjaka, 6 pravaša, 6 srbskih pristaša te 2 „čista" pravaša.

Srbija. Srbska vlada odlučila je ograničiti slobodu sakupljanja i udruživanja, proti čemu ustaše tamošnji radnici, koji zaključiše na posebnom sastanku, da će predložiti narodnoj skupštini i senatu resoluciju proti toj vladinoj nakani.

Rusija. Uvaženi ruski list „Novoie Vremia" priobćuje pogovor svog dopisnika iz Rima sa nekim talijanskim državnikom o obnovi trojnoga saveza. Taj državnik da je kazao, da će se trojni savez obnoviti, nu posve na drugom temelju i mnogo povoljnije za Italiju. Italija da se više nezadovoljava sadašnjim položajem u trojnom savezu, gdje da je bila pukim orudjem Njemačke i Austro-Ugarske (?!). U Italiji da su se osviestili bivši prijatelji trojnoga saveza, koji da naginju sada više k savezu sa Francezkom. — Iz Petrograda pišu, da se gradi tamo nova podmorska ladja ruske vojne mornarice. Nacrti te ladje da se strogo čuvaju, ali da je ipak došlo toliko u javnost, da će moći u ladju 12 osoba i da će se ona uzdržati pod vodom 17 sati bezprekidno.

Mjestne:

Nove odredbe kod zapovjeničtva vojne mornarice u Puli. Ovih dana bijaše ukinuto takozvano lučko zapovjeničtvo vojne mornarice u Puli. Odnosne poslove preuzeo je lučki admiralat, komu je pridieljen kao pomoćnik contreadmiral vitez Brosch.

Nasukan i oslobodjen parobrod „Petka". Dne 10. t. mj. nasukao se je nješto prije pol noći dubrovački parobrok „Petka", koji je doplovio u našu luku, i to pred samom željezničkom postajom. Nesreću bi reć, da su prouzročile promjene na morskom svetioniku, za što nije znno ni kapetan, ni podkapetan, koji je parobrodom upravljao.

Sliedećeg dana za rana započeše izkrcivati raznu robu sa nasukanog parobroda nebi li ga tako čim prije i čim lagje oslobodili. Tim načinom i pomoću ladje vojne mornaric „Gigant" bio je parobrod „Petka" konačno oslobodjen, opet nakrcan, te je bez osobite štete mogao proslieditи za Dalmaciju.

Izgubljena ladja. Talijanska ladjak-brick „Laura," koli se je nasukno nedaleko naše luke, proglašen je izgubljenim. Sva se je momčad spasila, istotako mnogovrstne sprave, orudje, odjelo mornara, živež itd.

Radi nestašice vremena, jer primismo za današnji broj preknsno, priobćiti ćemo u budućem broju dopis iz Beča o radu carevinskoga vieća posliednjih dana.

Pokrajinske:

Istarski sabor. Gradačkim novinam brzojavljaju iz Trsta, da će biti sazvan istarski sabor već početkom jenara buduće godine u Kopar. Naš sabor da neće više zasjedati u bivšem samostanu sv. Klare, već da se zemaljski odbor dogovara sa obitelju grofa Tacco radi prostorijah u njegovoj palači.

Talijanski listovi pobijaju zadnji dio ove viesti, jer da zemaljski odbor nije do sada učinio nikakva koraka glede prostorijah, u kojih bi imao zasjedati naš sabor. I nama čini se nevjojatno, da bi zemaljski odbor išao tražiti druge prostorije u Kopru, kad su i onako — ako i privremeno — za to priprave one u samostanu sv. Klare.

† **Pop Ivan Justinić umre je u** Đobrinju u 73. godini života. Pokojnik bijaše upravo dobričina; u mladjih godina zauzimao se svojski za narodnu stvar. Bio je na glasu radi svojih „blagoslova", s kojim je liečio zle poglede i čarolije. Pokoj mu duši!

Gosp. Emanuel Perčić, pravnik, sin našega rodoljubnoga Mikule iz Volosko, promoviran bijaše jučer u Gradcu na čast doktora prava. Čestitamo!

Velike vojničke vježbe u Istri. Iz Budimpešte brzojavljaju, da će se držati buduće godine velike vojničke vježbe u našoj Istri: Kod tih vježba, da će sudjelovati domaće domobranstvo, III. vojnički zbor i čete, koje stoje pod vojnim zapovjeničtvom u Zadru. Te vježbe obdržavati će se većinom duž istarske obale. S morske strane da će sudjelovati kod tih vježba c. i kr. ladje vojne mornarice „Monarch", „Wien", „Budapest", „Panther" i „Magnet", 10 torpednjača i ladje krstašice „Franc Josip I." „Leopard" i „Tiger".

Te vježbe bile bi — koliko se sjećamo — prve u naših stranah, i ako budu obdržavane, tad ćemo znati, da se u naših vojničkih krugovih nepouzdaju odviše u kojokakve saveze i nenaravska prijateljstva.

Talijanske občinske uzor-uprave. Pred rovinjskom porotom vodi se razprava proti bivšem občinskom tajniku — blagajniku L. Corazza iz Motovuna radi pronevjerenja velike svote občinskog novca. Taj Corazza bio je već godine 1897. pred istom porotom radi pronevjerenja od 4679 forinta občinskog novca; nu budući bijaše občina na vrieme odštećena, riešila je porota obtuženoga.

Sada ga tuži državno odvjetničtvo radi veće svote, koju je pronevjerio na štetu občine tečajem mnogo godina.

Na tu zanimivu razpravu, koja nam predočuje u pravom svietlu talijanske občinske uzor-uprave u Istri, vratiti ćemo se opet.

Iz drugih krajeva:

Misa-zadušnica za pok. g. Frana Kalistra. U četvrtak u 11 sati prije podne obdržavane bijahu u crkvi sv. Antona novoga u Trstu svečane zadušnice za mir i pokoj duše narodnoga dobrotvora blagopokojnog g. Frana Kalistra.

Prostrana crkva sv. Antona bijaše u crno ruho zavita; u sredini nalazio se veličanstveni odar, krasno uriesen; okolo njega gorjelo je mnogo voštanica - svieća. Sv. misu pjevao je župnik preč. g. Karlo Fabris uz mnogobrojnu podvorbu svećenstva.

U crkvi bijahu uz bližnju i daljnju rodbinu, zastupstva, sva narodna družtva grada Trsta i mnogo drugog občinstva, koje se je pomolilo za vječni mir i pokoj plemenite duše našega velikog dobrotvora.

Opet o budućem tršćanskom biskupu. Vraćamo se opet na pitanje o imenovanju budućeg tršćansko-koparskog biskupa — jer se čini, da je već gotova stvar, da će biti imenovan porečko-puljski biskup Flapp. Njegovu kandidaturu da podržaje tršćanski namjestnik grof Göess, koji da napinje sve sile u prilog svog miljenika.

Muk talijanskih reformatora daje slutiti, da su oni stalni, da će zasjesti stolicu tršćanskih biskupa njihov odabranik presvj. g. Flapp. Obistini li se ta viest, tad se je pripraviti našemu svećenstvu i svemu narodu na odlučan odpor, nećemo li, da na nastanu i u ovoj biskupiji nesnosni i zdvojni odnošaji, kakvi vladaju danas u porečko-puljskoj biskupiji.

Uzimljemo do ugodnog znanja. Priobćili smo onomadne po tršćanskoj „Edinosti" viest, kako se crnogorska vlada služi dvojezičnim pečatom i kako rabi za Trst naziv Trieste, te smo tomu dodali, da je Crna Gora u Trstu imenovala svojim konzulom osobu, koja je odlučno protivna ne samo tršćanskim, nego u obće primorskim Slavenom.

Neki rodoljub, koji je „Edinosti" podao razjašnjenje glede pečata i naziva Trieste javlja njoj sada, da bijaše onoj osobi, neprijateljskoj Slavenom, samo privremeno povjerena uprava crnogorskog konzulata, te da je upravitelj taj naš rodoljub prepriečio, da spomenta osoba nebijaše definitivno imenovana crnogorskim konzulom u Trstu. To priobćenje uzimljemo sa zadovoljstvom do znanja.

Slovenske propovjedi u Trstu. Tršćanska „Edinost" doznaje iz pouzdana vrela, da su talijanski svećenici-reformatori na njekom sastanku, komu da je prisustvovao i sadanju kapitularni vikar i voditelj biskupije preč. g. Petronio, zaključili, da se imade početkom nove godine odstraniti iz crkve sv. Antuna novoga i staroga slovenska propovjed, jer da su te propovjedi tobože slabo posjećene.

Tako eto kane ti svećenici sede vacante odstraniti iz tršćanskih crkava i zadnji trag slovenščine. Pravilo da „sede vacante nihil innovetur", njih ništa ne brine i tako oni okoriščujuć okolnost, da je biskupska stolica izpražnjena, premještaju pred izborima svećenike, tjeraju iz crkve narodni jezik i uvadjaju ine novotarije, koje su po zakonu zabranjene.

Mi smo u istinu znatiželjni, dali se s tim novotarijama sudaraju i oni slavenski kanonici, koji se nalaze u kapitulu i dali se ih za savjet u tim pitanjima pita, a ako se te novotarije uz njihovu privolu dogadjaju, onda im mi liepo čestitamo! Samo tako napried. Tjerajte nas samo iz crkve, ne dajte nam propovjedi i inih funkcija u našem jeziku, imademo mi drugu crkvu, u kojoj ćemo moć izključivo u našem milom jeziku slušati rieč božju — imademo mi crkvu svete braće Cirila i Metoda.

Članovom „Matice Hrvatske" preporučamo toplo njezinog knjigovežu g. Ivana Schneidera, koji veže već dugi niz godina družtvene knjige na sveobće zadovoljstvo. Njegovi su vezovi vrlo ukusni, solidni i jeftini. Knjige „Matice Hrvatske" od g. Schneidera krasno vezane jesu uresom svakoj knjižnici.

Pobliže vidi njegov oglas u posliednjem broju.

Književne:

Kalendari Hartmanove (Kugli i Deutsch) knjižare u Zagrebu. Vrlo poduzetna zagrebačka knjižara Hartmanova izdala je i ljetos čitav niz krasno ilustriranih i dobro uredjenih koledara, koje eto ovim i našim čitateljem toplo preporučamo.

Ta knjižara izdala je u svemu 22 kalendara i to:

1. „Zvonimir". Hrvatski ilustrovani kalendar. Ciena mu je 60 novč., tvrdo uvezanu 80 novč.
2. „Živila Hrvatska!" Ciena 30 nvč.
3. Gospodarski i vinogradarski kalendar. Ciena 20 nvč.
4. „Zvekan". Ilustrovani šaljivi kalendar. Ciena 30 nvč.
5. Hartmanov Blok-kalendar. Ciena 60 nvč.
6. Zagrebački pučki kalendar sa slikama. Ciena 20 nvč.
7. Srce Isusovo. Kalendar za katolički sviet. Ciena 25 nvč.
8. Jelačić kalendar. Ciena 40 nvč.
9. Katolički kalendar. Ciena 20 nvč.
10. Novi Zagrebački Šoštar. Ciena 10 nvč.
11. Hartmanov djački kalendar.
12. Kalendar za listnicu.
13. Mali žepni kalendar.
14. Hartmanov tjedni kalendar. Ciena 70 nvč.
15. Prijatelj naroda. Pučki kalendar. Ciena 25 nvč.
16. Hartmanov veliki zidni kalendar.
17. Hartmanov mali zidni kalendar.
18. Hartmanov podložni kalendar.
19. Sveti Sava kalendar, (Cirilicom), Ciena 30 nvč.

20. „Zmaj“. Srbski šaljivi ilustrovani kalendar. (Ćirilicom). Ciena 30 nvč.

21. Hartman's Amts-Kalender von Kroatien, Slavonien, Dalmatien, Bosnien, und Hercegovina.

22. Schreib-Kalender. Ciena 20 nvč.

Kako se vidi dakle, tu je najraznovrstnijega izbora za sve moguće ukuse i potrebe. Svi kalendari su bogato opremljeni i sa slikama urešeni, te izim kalendarskog i raznim drugim gradivom obskrbljeni, a nisu skupi.

Objavljenje. Dio I., II. i III. spjevno Milivoj Strahinić (prof. Luka Zore) ciena svakomu svezku po 2 krune. Tiskarna E. Mohović, Rieka. Veliki ovaj spiev, imitacija Danteove Božanstvene komedije, udešen prama našim odnošajima i našoj poviesti, uzvitlao je pred njekoliko vremena u Dalmaciju silnu prašinu i koštao auktora mandata za carevinsko vieće. Pisan je srbofilski i protuvjerski. Jezik je dotjeran.

„Danica“-koledar za god. 1902.

dobiva se u našoj tiskari.

Cirilo-Metodijski Block-koledar za god. 1902.

u manjoj spretnijoj obliei, izaci će oko Božića. Tko pošalje Tiskari J. Krmpotić i dr. u Pulu K 1·20, primiti će ga franko.

Razni prinosi:

Izkaz prinosa prispjelih na Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca lipnja 1901. u krunama:

Ženska podružnica — Vrbnik pošilje	22·—
Dionička tiskara — Zagreb (Obzor), pripošilje na nju stiglih prinosa	351·70
G. Bahrija Kadić, pravnik — Zagreb, sabranih medju drugovima u statističnom uredu	7·70
Uprava „Narodnih Novina“ — Zagreb, po njoj oglašenih i sabranih prinosa do uključivo 1./6. u iznosu sadržan je iznos K 550·64, priposlan od predsjedničtva pjev. družtva „Lipe“ iz Osieka	617·74
G. dr. Božo Vinković, odvjetnik — Karlovac, sabranih po g. Josipu Cvetkoviću medju karlovačkimi „Sokolaši“	6·—
Uprava „Edinosti“ Trst, sabranih prigodom zaruka Ivana Kavrečića sa gdjicom. Marijom Delasavija	4·—
G. R. Katalinić-Jeretov, šalje uništih po „Narodnom Listu“ od 10./4. do 4./6. t. g.	45·—
O. Kazimir Vajdić, gvardijan u Karlovcu, sabranih u samostanu čč. oo. franjevaca na Tjelovo u veselom družtvu prigodom zdravice „Domovini“	46·32
Muška podružnica — Volosko, predaje	82·75
a) članarinu za 1900. K 66·40	
b) prihod zabave 16./2. 1901. K 10·—	
c) za izliciliranu škatuljicu družb. žigica K 5·35	
d) g. Ivan Marušić, darovao K 1. —	
Podgradska posujilnica daruje od svog čistog dobitka u g. 1900.	40·—
G. Ivan Spahić — Sarajevo, sabrao od nekolicine članova „Trebevića“	3·80
Isti g. Ivan Spahić, trgovac — Sarajevo, i predsjednik „Trebevića“, sabranih medju prijateljima i članovima družtva mjesto vienca na odar g. Gjure Špelca, poduzetnika iz Sarajeva uz poklik „Bog i Hrvati“	30·80
G. dr. Božo Vinković, odvjetnik — Karlovac, sakupljenih i predanih mu prigodom svatbe dražetne kćerke dobrog Hrvata karlovčanina g. Gjure Kuzmića pri nazdravici Hrvatskoj	6·30
G. Rajmund Jelušić, župnik u Brseču, od razprodanih knjižica „sv. Vida“ (10 iztiska) utrženih	8·—
G. Viktor Car, predaje čisti prihod od zabave, koncerta prigodom glavne godišnje skupštine družbe sv. Cirila i Metoda u Opatiji dne 30./5.	167·80
Podružnica istarske posujilnice — Pazin, podieljuje na svojoj glavnoj skupštini družbi drugi obrok utemeljiteljne svote	100·—
Podružnica u Sovinjaku članarinu za g. 1900. u iznosu	24·—
Podružnica mužka u Lovranu po dr. Jenežiću u Voloskom, predaje za prošlu god. članarinu u sve	26·40
Mngč. pop Ante Petriš, Lopar, sakuplj. kod prijateljskog stola	7·—
G. dr. Božo Vinković, odvjetnik — Karlovac, prigodom čestitanja k imendanu blagajnika obrtničko-radničkog družtva „Nada“	3·—
Uprava „Naše Sloge“ — Pulj, na nju stiglih prinosa	102·—
G. M. Kiseljak, u. ime abiturijenata sušačke gimnazije, čisti odstatak od njihovog oprostnog koncerta na Sušaku dne 23./6. na korist družbe danog	250·—
Dr. B. Vinković, odvjetnik — Karlovac, sabranih u družtvu Karlovčana na oprostu sa njihovim mnogogodišnjim kapelanom g. Vilim Georgisem	23·60
G. Gjuro Gašparović — Karlovac, sakupljenih u samostanu oo. franjevaca, prigodom slave zlatomisnika otca I. Ev. Žibrata	27·14
Uredničtvo „Karlovačkog Glasnika“ podarenih od častn. g. oca Iv. Žibrata, prigodom njegove zlatne mise	2·—
G. Bernard Fürth — Beč, daruje dobrovoljno Družbi	200.—

Volosko, dne 5./12. 1901.

Za ravnateljstvo:

Dr. Fabianić, blagajnik.

Ustanovljena tvrdka god. 1806.

J. DRUFOVKA,

Gorica (Primorje), **Gospodska ulica 3.**

Filijalke: Komen i Sežana.

Tvorničko skladište koža, nagradjena tvornica gornjih djelova cipela (Schuhobertheile), remenja za strojeve, bičeva itd.

Glavno skladište biksa u korist družbe sv. Cirila i Metoda.

Cienik na zahtjev badava i franko.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Restauracija

ŠEPUKA - PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju posluga uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slastice.

Treći svezak

Povjest Hrvata

od prof. Ujek. Klaića.

Do sada izašla tri svezka dajemo uz mjesečne odplate po K. 4.—.

Upravo je izašao treći svezak (drugoga svezka drugi dio) znamenitoga djela:

Povjest Hrvata

od najstarijih vremena do svršetka 19. stoljeća.

Ovaj svezak obuhvaća 20 štampanih araka, ukrašen je sa 77 slika, a stoji nevezan 6 kruna, tvrdo vezan 8 kruna.

Napisao ju

VJEKOSLAV KLAIĆ.

Koliko vrijedi djelo prof. Vjekoslava Klaića o povjesti Hrvata, priznala je u najnovije doba i slavna

„Matica Hrvatska“, dosudivši piscu nagradu grofa Ivana Nep. Draškovića za godinu 1900.

Pozivamo sve dosadašnje predbrojnike da si nabave ovaj najnoviji svezak, a ujedno molimo, da svaki u krugu svojih poznatih, ovo za nas toli važno djelo, toplo preporuči za nabavu.

Da olahkotimo novim predbrojnikom nabavu do sada izašlih 3 svezaka, to evo javljamo, da smo pripravni sve do sada izašle svezke davati na mjesečne odplate.

Kod naručbe ili primanja knjiga imade se platiti prva odplata od K. 4.— a ostatak točno svakoga uzastopce sliedećega 1-ga u mjesecu.

Naručbe primaju svaka knjižara i nakladna

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu.

Treći svezak

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekavi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatismu, kašalj i trganje u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganca, prohadjaje, svaterstvenim zazebam. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili broh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, pluću, teško disanje, promuklost i grlo, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačani želiezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozmosti, podbuhlosti, djetinjoj krljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 3 fiorina.

Pojačane svedske kapljo ili svedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvizlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i oblažuje glavna bol oblaklava tegnja ili mučnina; tjera napadnost i vjetre, odklanja se bol u žilici, želudačne grčeve, žutica, grozica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u utrobu. Tko ovu toli koristno djelujuću kvedsku tinkturu redovito pije zaštitit će si zdravlje, ojačanu snagu i zapriečit i razne bolesti. Ciena, flašici s naputkom 58 novčića.

Prah za blago ili za marvu, za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obćišćavanje želudca i probavě, kada blaga neće rado žderati pa se napuhnje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čilji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Svajcarsko pilulice najdjelovitije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili žlomaka i crjev, za otvaranje, proti zapekdini, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili težini. Ciena škatulji 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, zgrčenim, nazegnutim žilam, okočenosti i ukrućenosti, poslie teškoga apora, za objašnjanje i okrepljivanje žila i živaca, 1 flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, očvršćuje meso-oko zub'j razfrikaju usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi očvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje perhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti lišaju, krastam peručini i osopotinam, 1 lončić 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjici. Stanjulja 50 novč.

Tinkturu za kurje oči izvrsno sredstvo. Ciena 50 novč.

Dr. Spitzerva pomast za lice proti sunčanim pjegam ili škvorcam, odstranjuje prekomjerno crumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, sjetnost; bjeloća i finoću obraza i ruku. Ciena večem lončiću 1 florin. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantino najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve nadkodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zlatnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 1 for.

Savon eglantine. Najčišći sapun od svih sapuna. On ovršćuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Creme eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim nazasna teinta, kao što su pričići, sujedice, crvene mrlje, pjege, opora koža i. t. d. Uklicd svoga kemičkog sastava, za se Eglantine mast skada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 1 florin.

Eau eglantine jest izvrsna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje, kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podieljuje kosi lieo naravan sjaj. Ciena boci 1 f. 25.

Mirisna žesta za sobe kniditi, nekoliko kapi fire po sobi prouzroćan miris. Flašica 50 n.

Otrov ili čemor za stienice i klimake. Flašica 50 novč.

Antilobice od Kodinina proti gromici ili zimnici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plačam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 99. Pula, u utorak dne 17. decembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd: slanja i računaju se na temelju tiskanog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uzimlje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan ište.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Za narodnu prosvjetu.

(Konac govora dra. Otokara Rybaŕa.)

Pomisao ustrojenja sveučilišta potakli su naši visokoškolci u Beču i Gracu. Od g. 1848. spalo je to pitanje u dubokom snu. Prvi su začeli zahtjevati Talijani, koji imadu svega i svačesa na pretek, i kojih u Austriji imade mnogo manje od nas Jugoslavena, da im vlada ustroji talijansko sveučilište, akoprem imadu oni tal. predavanja u Inomostu i Gracu, dočim mi nemamo na nijednom sveučilištu predavanja u našem jeziku, te je usljed toga ustrojenje sveučilišta za nas mnogo potrebnije nego li za Talijane. Nu mi im ipak moramo biti zahvalni, jer su poveli prvi agitaciju i time potaknuli slično gibanje i medju našim visokoškolcima za ustrojenje jugoslovanske univerze. Ogorčila pa nas je i sama pomisao, da bi Talijani, kojih imade u Austriji mnogo manje od nas, dobili sveučilište prije nego li mi, koji smo za Austriju mnogo učinili, dočim su joj Talijani samo na štetu bili.

Medju ostalim prigovaraju nam Talijani, da mi nemamo dostatno poučnih sila za samostalnu univerzu. Ta je pako tvrdnja posvema neutemeljena. Ako smo mi mogli posuditi Talijanima jednog Tommasea, Njemcima pa učenjaka svjetske slave kao primjerice Miklošića, Jagića, Kranjca, Čižmana, Kopitara, Vegu, Močnika itd., tim lakše ćemo si dobiti poučne sile za vlastitu univerzu!

Predbacuju nam, da nemamo potrebitih knjiga za takav najviši kulturni zavod! To je doista smješno! Kako je bilo kod drugih naroda, ili zar su kod njih učenjaci iz neba padali? Uzmimo Niemce. Jeli su možda oni imali potrebne knjige za sveučilišta prije nego li sveučilišta sama?! To se je predbacivalo i Česima, kad su zahtjevali, da se pražko sveučilište razdjeli u česko i njemačko, a sada su u znanosti i umjetnosti pretekli sve austrijske narode ne izuzevši ni austrijske Niemce, koji imadu 5 univerza. Iz toga proizlazi, da su svi ti prigovori proti ustrojenju jugoslavenske univerze prazni i smješni.

Nu budimo pravedni i priznajmo, da smo i mi sami mnogo sakrivili, da smo zaostali. Mi imamo i danas među sobom ljudi, koji se ne mogu oduševiti za samostalnost, jer nemaju povjerenja u snagu svoga naroda i jer zdvajaju. **Mi pako moramo tvrdo vjerovati, da ćemo doseći sve, ako budemo ostali kod starih ideala i ako se ne budemo cjepkali u klerikalce i liberalce.**

Takvo cjepkanje napustili su dandanas i drugi narodi. Nemojmo se dakle cjepati, već se držimo Jurčićevog gesla: tvrd, neizprosiv, budi mužjeklen!

Španjolski veliki državljanin i učenjak, slavni Castelar izrekao je već pred godinama prevažan sud, da su romanski narodi na večeru svoje moći i kulture, germanski na poludnevu a slavenski na jutru! A mi lahko uzkliknemo, da se je i germanska zvjezda začela nagibati prema večeru! Narod, koji se služi takvim sredstvima, košto Englezi u južnoj Africi, kao Niemci u pruskoj Poljskoj, gdje tuku našu djecu samo radi toga, jer se usudjuju moliti Boga u svojem materinskom jeziku, narod, koji baca majke te djece u zatvore samo zato, jer su se zauzele za svoju mučenu djecu, narodi, koji tako živinski postupaju, košto su postupali Niemci u ratu u Kini i u kolonijama u Africi: takvi se narodi već tresu za svoje gospodstvo! To postupanje Njemaca jest znak, da je germansko pleme začelo propadati. **Slaveni se pako ustaju! Slovan gre na dan!**

Najveći njemački pjesnik Goethe divio se je ljepoti jugoslovenskih pjesama. Takov pako narod, koji goji tako plemenita čustva, košto se to pojavljuje u jugoslavenskim pjesmama, takav narod imade sve sposobnosti za najveći stupanj izobrazbe.

Već odavna pokazali su Jugoslaveni, da ne znadu samo rabiti handžar, već da su im i gusle mile. Kako postupa n. pr. velika slavenska Rusija u prispodobi sa Germani, koji hoće, da mačem i ognjem šire svoje gospodstvo po svietu! Dočim Germani križem svieta uništuju druge narode, gradi Rusija znamenite željeznice i opravlja razna druga znamenita kulturna djela po prostranoj Aziji! I ženska izobrazba je u Rusiji daleko prekosila žensku izobrazbu u drugim državama na svietu. Dočim se u „barbarskoj" Rusiji širom otvaraju vrata ženskima do najviše izobrazbe i već stotina ženskih liečnika izvršuje svoje uzvišeno zvanje, nemamo mi u našoj kulturnoj Austriji niti ženskih srednjih škola. Ako sa Rusi, koji su daleko od zapadne Evrope već toliko dosegli, doći ćemo valjda i mi tim lakše, jer smo tako blizu „kulturnih" naroda. Ali samo tada, kada budemo imali inteligenciju svoju, i kada budemo imali činovnike naše narodnosti, ćemo znati, da smo jednakopravni sa drugim narodima, samo tada ćemo čutiti da smo i mi kod kuće u Austriji, jednom rieči: tekar tada moći ćemo uzkliknuti sa Gregorčićem:

Mi tu smo gospodari,
I Bog i naši cari!

Izjava ministra-predsjednika.

(Konac.)

Osim toga moram napremа mnogim primjetbam ustanoviti, da izmedju vlade i njem. stranaka ne postoji drugi odnošaj no izmedju nje i ostalih velikih stranaka ove kuće. Mi smo jednako zahvalni svim strankam, koje su voljne poduprieti radinost parlamenta. No mi ne možemo nikada napustiti naše neodvisnosti, koja je ujedno i naša nepristranost. To znači, da vlada ne stoji u službi ni jedne stranke, kako se ovdje tvrdi. Vlada je slobodna, i ja mislim, da mora ostati slobodna, hoće li, da dovrši svoje djelo. Na prema svim prigovorom očitujem ja: Mi nismo neprijatelji, nikakovi protivnici českoga naroda. Mi ne stojimo na prema njemu ravnodušno, već shvaćamo njegovu važnost i značenje podpuno, a mislimo, da ono, što se ima stvoriti, mora u sebi nositi jamstvo trajnosti, i da valja naći jednaku nagradu mira za oba diela. Pri traženju ove nagrade ne će se češki narod spotaći ni na nesklonu ni na nemarnu vladu.

Iz meteža, u koji su tekom vremena naši unutrašnji poslovi dospjeli, ističe se samo jedno kao jasni i nepotamnjeni cilj, a to je budućnost države. Mi ćemo da služimo toj budućnosti; mi znademo, da mora doći do mira, ali i to, da se on ne može postići bez treznoće i umjerenosti. S toga i tražimo od svih stranaka više nego ikada sve krieposti patriotizma.

A sada dolazim k najvažnijem, što dozvolu proračunskog provizorija ili cielog proračuna s dispozicionim fondom ili bez njega daleko nadkriljuje. Mi smo vam predložili čitav niz zakonskih osnova od velike važnosti. I mnoge druge ne manje važne osnove već su gotove. U zadku stoje oni veliki i težki zadatci, kojim se u interesu redovitog odnošaja na prema zemljam krune ugarske i naših medjunarodnih trgovačkih odnošaja ne možemo ugnuti. Ja ne smijem sakriti istine: kuća sliedi presporo težnje vlade. Ako sam dakle danas kušao da barem djelomice protimnosti naših političkih odnošaja sa Italijom.

Monarhija može samo onda, kao jaka i poštovana država djelovati na izvana, kad su njezini narodi ekonomsko jaki i zadovoljni, a bila bi, dakako, sasvim pogrešna ona politika, koja bi za ljubav izvanjskih saveza priečila, pače onemogućila ekonomični razvitak domaćih zemalja.

Nije moguće, da austrijska izvanjska politika žrtvuje ovu vjernu i najviše izloženu zemlju, savezu sa Italijom, a zemlja bi bila zaista žrtvovana, bez povoljna riešenja pitanja o carini na talijanska vina i na inozemska vina u obće, jer je ovo za Dalmaciju životno pitanje.

Talijanski državnici razvili su najveću okretnost i uztrajnost, da osiguraju čozotskim ribarim ribanje u naših vodah i i ponosom to spominju.

Ja ne dvojim, da neće i naši državnici barem isto toliko okretnosti i odlučnosti pokazati u raspravam za obnovljenje trgovačkih ugovora, da podpuno sačuvaju ekonomičnu budućnost vinogradarskih zemalja monarhije, proti svakoj šteti sa strane, ma bilo koje tudje države!

PODLISTAK.

Obnova trgovačkog ugovora sa Italijom.

(Konac.)

U nijednom slučaju ne bi se pak nizka carina na uvoz talijanskoga vina smjela upotrebiti kao odšteta za ine koristi, što bi ih tobože Italija dozvolila Austro-Ugarskoj, jer bi takova carina značila ekonomsku propast više zemalja naše monarhije, na čelu im Dalmacija, koje od vinogradarstva živu, i ne bi ga mogle drugom kulturom zamjeniti.

Ako pored toga gosp. Luzzati postavlja nizku carinu na talijansko vino kao sredstvo odštete, pače kao uvjet sklopljenja trgovačkoga ugovora sa Austro-Ugarskom, to on zahtjeva od naših mjerodavnih krugova nešto nepojmiva i nečuvena, pošto gospodarski obstanak više naroda i zemalja Austrije ne može da bude predmetom trgovačke odštete.

Nego Italija računa na upliv Njemačke na Austriju, a tomu svjedoči višekrat spomenuti govor Luzzati-a. Po „Corriere della Sera" od 17., 18. maja, koji izlazi u Milanu, Luzzati rekao je sliedeće:

„Odnosno na Austro-Ugarsku poteže „koće su veće radi vinske klauzule; ali „predpostavivši, što je skoro sigurno, da „je Njemačka dobro razpoložena prema „Italiji, i da će poduzeti akciju, da spasi „trgovačke ugovore, to će se na koncu „pronaći način sporazuma sa Austro-Ugarskom o svakoj vrsti vina, „a poglavito o bielom vinu za rezanje".

U ovoj se točki jasno i otvorito smjera na tu akciju Njemačke prama Austriji i računa na akciju, da se postignu povoljni uvjeti odnosno na carinu na talijansko vino.

Već kao gradjanine ove države, više još kao delegat Dalmacije, moram se odlučno ograditi proti tomu, da se računa na inozemsko uplivisanje, a da se Austrija učini popustljivom pri uredjenju njezinih trgovačkih odnošaja sa Italijom prama zahtjevom ove zemlje.

Sama okolnost, što je ovakovu pomisao mogla začeti mjerodavna politička ličnost Italije, ponizuje svakoga austrijanskoga patriotu, i budi zabrinutost u zanimanih krugovih našega pučanstva. Ja se pouzdano ufam, da će — učine li se slični pokušaji — naš izvanjski ured štititi dostojanstveno i odlučno podpunu slobodu i nezavisnost Austro-Ugarske u uredjenju naših trgovačkih odnošaja sa Italijom.

Nema dvojbe, da će pri uredjenju trgovačkih ugovora sa Italijom i politički savez neku ulogu igrati. Njegova preuzvišenost gospodin ministar izanjskih posala već je natuknuo u svojem govoru, u odborih delegacija, da se pri sklapanju trgovačkih ugovora sa saveznimi državami mora tražiti i naći neki „modus vivendi", koji bi bio kadar, da po mogućnosti ublaži i poravna protivna stanovišta, što se pojavljuju u ekonomičnom pogledu.

Da se mora tražiti modus, kojim bi se po mogućnosti ublažili i izgladili medju saveznimi državami trgovački antagonizmi, to je sasvim pravo; da li, hoće li poći za rukom poravnati ekonomične interese, ako bi Italija na to uprla, da se talijanskom vinu dozvoli uvoz u Austro-Ugarsku, bez jedne, povrh svake sumnje stojeće zaštite domaće vinske produkcije, o tomu se ja uslobodjujem da sumnjam; pošto bi time Italija postavila jedan nemogući uvjet, a ja nemogu vjerovati, da bi naša izvanjska politika mogla žrtvovati ciele naše zemlje u interesu in-

tumačim ovaj žalostni pojav, to mi se nameće pitanje, šta bi se imalo dogoditi, da ovaj proces oporavka predugo potraje?

Ustavna mekanika preporuča sredstvo, o kojem sam na početku svog razlaganja govorio: razpust kuće sve dotle, dok ne bude izabrano drugo zastupstvo, sklonije radu. A zar ne imam dužnosti, da vas upozorim na opasnosti, koje leže u našim osobitim prilikam? Ne će li pučanstvo izgubiti uztrpljivost i zatražiti radikalan liek? Već danas se čuje dosta takovih glasova. Jedni vele, da im nije stalo do parlamenta, jer im se ne svidjaju njegove ovlasti; drugi nisu zadovoljni s njegovom izbornom osnovkom; a treći, koji dakako ovdje ne dolaze do rieči, imadu u glavi još posve drugačiju melodiju. Kako onda, gospodo, ako bi vlada, i to najozbiljnija i najsavjestnija vlada, pozivajući se na takove želje i takovu neuztrpljivost pučanstva, da udovolji najprečim potrebam države, posegla za ustavom? (Gibanje.) Takova vlada bila bi za sva vremena riešena brige, da će ju poviest osuditi, dapače ona se može pod okolnostmi s punim pravom nadati, da će ju priznati spasiteljicom države. (Prekidanje.)

A što se dogadja začetnikom nasilja u porušenom parlamentu? Makar oni slobodno viču u veliku javnost, da su tako htjeli, — u tajnoj ulici njihove savjesti vazda će ozvanjati: mea culpa, mea maxima culpa! Mi smo u ovoj državi već vidjeli, kako je propao jedan ustav, pa bismo se tomu morali za budućnost ugnuti. (Gibanje.) Vlada će sve uraditi, da spriječi takovu katastrofu.

Mi želimo raditi, da unesemo medju narode mir, unapredimo njihovo duševno i materijalno blagostanje i podignemo ugled i položaj države. — Mi se ne ćemo u manje uzrujano vrieme protiviti daljnjem pravilnom razvitku ustava, koji ne može biti ništa savršena, pošto je ljudsko djelo. No molimo Vas, da se obnzrete na obćenitu domovinu i neodklonive potrebe države. Gospodo! Ne dajte, da bude parlamenat krivac.

* * *

O nestalnosti carevinskoga vieća govori jasno ta izjava ministra-predsjednika dra. Koerbera. Po mienju njemačkih listova bijaše izjava ministra, naperena u prvom redu proti zastupnikom českoga naroda, što priznaju otvoreno i českí listovi. Nu protuizjave českih zastupnika i listova, grožnja g. ministra-predsjednika neće naći u českom narodu željena odziva, jer českí narod više neda preplašiti ni samom obustavom ustava.

O ozbiljnosti položaja nalazimo dokaza i u tom, što je vlada opet pokrenula dogovore izmedju Čeha i Niemaca. Českí zastupnici neće biti za te dogovore nepripravni, jer su o tom viećali nedavno u Pragu, te su po gotovo sobom donieli u Beč naputke, kojih će se držati. Dogovore vodi vlada ili bolje rekuć ona radi posredujuće izmedju kolovodja jedne i druge stranke. Dok se nepostigne neka vrst primirja izmedju Čeha i Niemaca, nemože biti govora o redovitom razpravljanju u carevinskom vieću. To uvidja i vlada, koja bi rada, da se obje narodnosti kraljevine Češke nagode i da se može za tim u parlamentu riešiti najvažnije predmete.

Njemački radikalci proriču tim dogovorom neuspjeh naglasujuć, da su oni jedini predstavnici njemačkoga naroda u Českoj i da se preko njih nemože na dnevni red. Oni stavljaju i uvjete, pod kojimi bi mogli doći u Českoj do sporazumka, a medju timi je glavni zahtjev, da se proglasi njemački jezik državnim jezikom. Kad i nebi Niemci stavljali drugih uvjeta, već taj jedini, razbio bi svaku nagodbu, jer neima sviestnoga Čeha, ni u obće Slavena, koji bi mogao ikada pristati na taj pretjerani i nezakoniti zahtjev Veliko-Niemaca. Težko dakle, da će doći do sporazumka u Českoj a tim i do redovitih odnošaja u carevinskom vieću.

Svatko se dakle opravdano pita: što tada, ako se Česi i Niemci nedogovore i ako potraje i nadalje u carevinskomu vieću sadašnji metež. Ministar-predsjednik odgovorio je neizravno na taj odgovor. On se je doduše poznao na birače, na pučanstvo, koje da će se zasititi sadašnjeg meteža, nu mi držimo, da je on tim htio samo prikriti svoju osnovu bojeći se, da ga zapuste prije dobe i oni, koji su mu ostali vjerni. Obustava ustava mogla bi preplašiti samo one narode, koji bi tim mogli štogod izgubiti, nu austrijski Slaveni, osobito mi južni, neimamo šta više da izgubimo. Nam nemože gore biti nego li je sada i mi možemo mirne duše čekati i na samu obustavu ustava, jer se s nama nemože postupati gore, nego li se postupa.

Grožnje ministra-predsjednika preplašiše se ponajviše vladajući narodi, i to ponajpače Niemci, koji znadu, da dignućem ustava nemogu ništa dobiti, već koješta izgubiti. Misao o obustavi ustava, reć bi, da je potekla iz najviših krugova, koji nemogu zatajiti svoje nezadovoljstvo zbog nerada carevinskoga vieća. Valja dakle, da budemo na sve pripravni, da nas evéntuálno nezateku dogodjaji velikog zamašaja.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 11. decembra 1901.

Evo me da Vas izvjestim u kratko o posliednjih sjednicah zastupničke kuće.

Talijanska državotvornost.

Marquis baron Polesini podao je neznam po kom sastavljenu interpelaciju na ministra poljodjelstva.

Obrazlaganje interpelacije počimlje s Rimljani. Što su oni svojim genijem i moćju stvorili, to nastoje austrijanske vlade uništiti. Bečka vlada znade da posjeduje Istru kad hoće, da pospješuje narodnostne razmirice i da tjera poreze, al nezna za nju kad se od nje pita podpore za duševna i gospodarska dobra. Jedino uporište Istre jest poljodjelstvo. Za ovo daje podporu drugim bogatijim zemljam, al je neda kad ju pita zemaljsko kulturno vieće. Mjesto da ovo vieće, koje je stupilo u život proti obćoj želji pokrajine, dakako Talijana, vlada podupire, ona mu podkopava ugled. Ona prima i riešava molbe za podpore, bez da pita izvješća kod toga vieća. Vlada podupire osobito slavenske korporacije, koje pak dobljeni novac u pospješivanje političkih agitacija uporabljuju. Kako je mljekarskoj zadrugi u Bermu dala ponovno podporu, premda ta zadruga nepokazuje nikakve djelatnosti. Vlada daje slavenskim agitatorom novaca za izvanredne izložbe, za čitanja, za razsadišća, podpore za polazak škola, bez da pita kulturno vieće da li je to sve shodno. Radi pogodjivanja sa strane vlade nemare slavenske kotarske gospodarske zadruge za kulturno vieće, a predsjednici istih nedolaze na skupštine kulturnoga vieća, nego njim šalju lažive spise. Slavenskim posujilnicam šalje vlada podpore, dočim nije talijanskim još ni filira dala. Njeki docenti vinogradarstva kod namjestničtva nerazumiju svojih stvari. Prema tomu pita: da li je voljan ministar poljodjelstva uzraditi za pouku u gospodarstvu; da li zna, da se zemaljsko kulturno vieće mimoilazi i omalovažuje i da mu se ugled uništuje; da li je voljan urediti shodna, da se tomu kulturnomu vieću ugled digne, prisiliti predsjednike gospodarskih zadruga da rade dogovorno sa kulturnim viećem i dolaze na skupštine, ili jih dignuti sa njihovih časti, da se istomu vieću daju sve podpore, koje pak nek se vriednijim korporacijam razdiele; da li mu je poznato da slavenske posujilnice dobivaju podpore, dočim nisu talijanske još ni filira dobile? Polesini, Rizzi, Bartoli, Bennati i drugovi zavidjaju eto i ono malo podpore, što ju naša družtva za naš siromašni puk dobivaju. Oni bi htjeli još učitelja, koji bi sjedili u Poreču, koji bi kadkad medju puk zalazili neznajuć jezika puka. Kulturno vieće, ako je omalovaženo, nek samo sebe i svoga predsjednika krivi, koj nije radio nit neradi na blagostanje puka, nego komu je na umu poglavito talijanstvo Istre. Nek kulturno vieće i njegovi članovi priznadu sveta prava hrvatskih i slovenskih zadruga i njihovih predsjednika, pak će oni zajedno s njimi raditi. Inače će i unapried raditi sami za svoje zadrugare, za dobro puka, kako su i do sada. To bi reći da njim zavidja marquis Polesini i njegovi vriedni drugovi. Za naš puk neće da Talijani ništa dobra učine, i žao njim je, ako iko drugi što za taj puk čini, i htjeli bi to zapriečiti.

Sveučilište u Ljubljani.

U zadnje doba razmahalo se je svom žestinom pitanje ustrojenja sveučilišta u Ljubljani. Obćine i druge korporacije, djaci na sveučilištih, skupštine u Ljubljani, Trstu, Pragu, Beču zahtjevaju da se to sveučilišće ustroji.

Slovenski i hrvatski zastupnici u carevinskom vieću postavili su prešan predlog: 1. da se ustroji sveučilišće u Ljubljani; 2. da nauke i izpiti položeni na hrvatskom sveučilišću u Zagrebu zadobiju podpunu pravovaljanost i za ovu polovicu monarhije. Taj predlog ležao je kod predsjedničtva njekoliko tjedana, jer bijaše drugih pred njim. Kad je skoro imao doći na red — bio je pred njim još onaj o Burih — tad se je navalilo na slovenske i hrvatske zastupnike, da ga zapostave, dok se njeki drugi predmeti rieše. Molili su jih za to i sami českí zastupnici. Reć bi da bijahu skloni popustiti nagovorom, u najboljoj misli, da dodje stvar na red kad bi više izgleda imala, ili da se dielomično drugim putem rieši. Nego proti tomu naskočila je dielomice javnost, dielomice njeki koji su gonili i kod toga svoje strančarske svrhe.

Predlog je došao na razpravu u petak dne 6. decembra. Prvi ga je obrazlagao na njemu podpisani dr. Šušteršič. Možda bi bilo shodnije da ga je koj drugi od slovenske konservativne strane kao prvi podpisao i obrazložio rad toga što je još prilično u pameti, kako se je na njega sa strane Svenjemaca nedavno napadalo. Al opet nije opravdano, da se ga onako napadu, kako se to čini. On je zastupnik, u njega ima povjerenja stranka, koja ga je poslala u carevinsko vieće, on ima pravo govoriti kao i drugi, i nejma se, žacati govoriti, ako i zna da će ga Svenjemci pretrgavati. Iz novina činilo bi se kao da su ga pretrgavali kroz cieli govor. A nije ga pretrgavao nego jedan Svenjemac, Franko Stein, i to samo početkom govora. Šušteršič je dobro obrazložio predlog, oslanjajuć se mnogo na razprave u pokrajinskom saboru u Kranjskoj, gdje su već godine 1898. razpravljali o sveučilišću u Ljubljani i stvorili odnosne zaključke. Za te zaključke glasovali su i njemački članovi sabora, i sam baron Schwegel, predsjednik njemačkoga veleposjeda u carevinskom vieću. Već 1787. izrekli su se Kranjski stališi za sveučilišće u Ljubljani, ili bar diela njegova. Već godine 1810. do 1813. obstojalo je tamo podpuno sveučilišće. Do godine 1848. uzdržala se je medicinsko-kirurgička škola. Iste godine rekla je sama c. kr. vlada, da se je uvjerila, da je sveučilišće u Ljubljani koristno i potrebito. Ustanovilo se je njekoliko stolica, koje se je pak godine 1855. napustilo. Doba bi, da se ustanovi sveučilišće. Svi su preduvjeti zanj, a u koliko jih nije, lahko njim se doskoči.

Kod razprave, koja se je iza toga o predlogu otvorila, bili su upisani proti: Talijani, medju njimi liberalci Hortis, Acquaroli, Verzegnassi i klerikalac Conci; Njemci, i to Svenjemci, liberalni, nacionalni, kršćansko-socijalni, katolički Njemci, te Poljak vit. Jaworski. Za bili su upisani mnogi Slovenci, Hrvati i Česi iz svih tabora.

Hortis, ona napadna figura, i tip talijanskoga liberalca, rekao je, da bi on i njegovi drugovi Talijani i ovom prilikom radi pokazali svoje čuvstvo pravednosti napram svim narodom (??!!), al da ipak nemogu glasovati za prešnost predloga, jer nije ustrojenje nijednoga sveučilišća prešnije nego ono talijanskoga.

Svenjemac Berger proglasio je očito, da su svi narodi u Austriji manje vriedni nego Njemci, da se svi narodi moradu učiti njemački, da je s toga on i njegovi drugovi koli proti slovenskoj toli proti talijanskoj, toli proti svakoj drugoj osim njemačkoj univerzi. Talijanska univerza u Trstu značila bi pad Trsta pod Italiju i gubitak toga grada za Njemačku, koja ga smatra svojom jedinom južnom morskom lukom. Ustrojenje drugih univerza, van njemačkih, u obće značilo bi nazadak Austrije. I to veli član Svenjemaca, koji baš na taj razsip rade!

Njemački nacionalac c. kr. profesor Pommer, koj ima zahvaliti svoj mandat u Celju c. kr. činovnikom, izvrgavao je ruglu slovenski jezik na temelju izjava raznih slovenskih izdajica. Njegovomu neznanju rugali su se razni slovenski zastupnici već za njegova govora, a dr. Ploj u zaključnom govoru izvrgao ga je bez milosrdja al i opravdano smiehu. Slično Pommeru govorio je zastupnik Maribora dr. Wolfhardt.

Njemački katolik dr. Kathrein izjavio je u ime svojih drugova, da su oni uvjek za jednaka prava svim narodom (samo jih nikad nedaju), ali za prešnost predloga da nije.

Slično je izjavio i predsjednik poljskoga kluba vit. Jaworski, iztaknuv toplu simpatije za Slovence i njihov duševni razvoj, al dodav, da se ima sad druge državne stvari razpravljati.

Proti prešnosti izjavio se je i ministar bogoštovja i nastave vit. dr. Hartl. Zahtjeva se na jednom pet ili šest univerza, a to nije moguće provesti. Nije moguće provesti nili zahtjeva za sveučilišće u Ljubljani, koje bi imalo biti i slovensko, i hrvatsko, i njemačko, po njekih i talijansko. Kad bi prihvatio prešnost, naprtio bi si zadaću koju nebi mogao izvršiti. Njemu nije ni na kraj pameti, da bi o kojem narodu rekao da nebi se popeo do one visine da bi mogao imati svoje sveučilišće, a najmanje o Jugoslavenih, koji su dali znanosti znamenitih muževa. On je pripravan podupirati mladiće jugoslavenske, koji bi se višim naukom posvetili, pak tim po malo pripravljati ono, za čim ide prešni predlog.

Za prešnost predloga govorili su osim Šusteršiča, dr. Ferjančič, podpredsjednik zastupničke kuće, moravski Čeh, dr. Žáček, dr. Klaić, te dr. Ploj. Dr. Klaić pritvrdiv iz srca prvoj točki predloga, govorio je naročito o drugoj točki, zahtjevajuć, da se izjednače nauke i izpiti na sveučilištu u Zagrebu sa drugimi, i uvjeravajuć, da je hrvatska vlada pripravna ustrojiti tamo stolice za one predmete prava, koji su ponekle različiti tamo i ovdje. Dr. Ferri je konstatovao, da se gospodin ministar nije izrazio o drugoj točki predloga, a da bi se već jednom moralo zadovoljiti odnosnomu zahtjevu.

Dr. Ploj kao glavni govornik za prešnost pobijao je protu-govornike jako sretno, odlučno i umno.

Sve bez uspjeha. Prešnost predloga je pala. Za nju su glasovali osim Slovenaca i Hrvata, Česi svih struja i Rusini.

Tim nije pitanje za uvjek zakopano. Bit će poglavito na slovenskih zastupnicih, da ga svako toliko potaknu, i da sile da se udovolji potrebi i želji slovenskoga naroda i njegovih prijatelja.

Proračunski provizorij.

Već od dulje vremena došlo se je do uvjerenja da se proračun za 1902. neće moći do svrhe tekuće godine razpraviti. Vlada je s toga već prošloga čedna predložila provizorni proračun za prva tri mje-

Ostajemo svojoj predplatu ili dug do konca tekućega mjeseca, ako ne podmiri odnosno dužnika, ako ne podmiri svoju predplatu ili dug do konca tekućega mjeseca,

seca 1902., kojim pita da njoj se dozvoli tjerati poreze i trošiti ta tri mjeseca po onoj mjeri, koja je uzeta u redovitom proračunu.

Proračunski odbor je taj provizorij razpravio u posve kratko vrieme, tako da je mogao doći na duevni red zastupničke kuće već dne 9. t. mj., i da je razprava o njem i u njoj bila dne 10. t. mj., najme jučer svršena, i da je vlada traženu dozvolu dobila.

Za provizorij glasovali su skoro svi Njemci i Poljaci. Proti njemu glavno Česi. Slovenski, hrvatski i rusinski zastupnici su izašli, ili jih nije bilo. Tako ni Talijana, premda se toliko prče za opozicijonalce.

Grožnje.

Razprava o provizoriju bila bi tekorekuć neopaženo prošla, da nije kod nje govorio ministar-predsjednik Koerber. Svojim govorom, kojega posebice priobćujemo, kao da je bombu bacio u parlamenat, i to posve u nedobu, kad je parlamenat nije zaslužio.

* * *

U sliedećoj sjednici došla je na dnevni osnova o poljodjelskih kotarskih zadrugah. Radi prešnih predloga nije došla na razpravu do ovoga tjedna. Sad se razpravlja, i premda je savjestno u odboru proučena, još njoj ima prigovora. Sve neće zadovoljiti, bila makar kakva. Križa ju se interesi malih i velikih posjednika, najamnika gospodarskih posjeda, pa i obrtnika i trgovaca.

Ta zakonska osnova je samo osnova „skrivnoga zakona", to jest sadržaje ustanove u kojih okviru imadu pokrajinski sabori predložiti zakonske osnove za ustrojenje poljodjelskih zadruga.

Osnova ta bit će svakomu najjasnija, ako znade što sadržaju pojedini paragrafi i radi toga priobćili ćemo istu u izvadku u budućem broju.

* * *

Ministar-predsjednik dr. Koerber zakrpao je poznatom svojom izjavom jednu pukotinu austrijske parlamentarne ladje te je zamogla po mirnu moru par dana ploviti, ali se ipak na uzburkano neusudjuje, jer imade i drugih pukotina i jer je krparija Koerberova samo privremena. Pukotina ta će se opet otvoriti te će nastati nova pogibelj, da se i ladja i kormilar u dubine morske strovale. Takva je sudbina austrijskog parlamenta, koji neće da više sliepo sluša sladke glasove ministra-predsjednika niti strepi više pred njegovom grožnjom. Austrijsko carevinsko vieće nalazi se poput bolestnika na težkih mukah, kojih ga nije moguće običnimi liekovi spasiti, već se hoće težke operacije, bez koje neima spasa. Na tu operaciju nemože se odvažiti ministar-predsjednik, jer neima dostatne odlučnosti ni vještine. I tako može se lahko dogoditi, da će bolestnik podleći i liečnik će dobiti poputnicu.

Češki konservativni veleposjednici priobćili su u bečkih novinah izjavu, u kojoj kažu, da se je sastao na poziv ministra-predsjednika klub češkog konservativnog veleposjeda u sjednicu, u kojoj je ministar-predsjednik obširno izviestio o političkom položaju, nakon čega, da se je razprela kratka razprava.

U česko-njemačke konferencije, koje će se posredovanjem vlade obdržavati radi česko-njemačkoga spórazuma, biti će pozvane one osobe, koje su i prvi put kod dogovora sudjelovale. Od strane Čeha sudjelovati će dakle prama tomu predsjednik češkog saborskog kluba dr. Engel i predsjednik njemačko-naprednog saborskog kluba dr. Eppinger.

Usljed dogovora prvaka pojedinih klubova carevinskoga vieća, obdržavati će se svaki dan sve do utorka sjednice. Vlada želi, da bi se još prije božićnih blagdana riešilo predloge o zakladi za melioracije, o ustrojstvu poljodjelskih zadruga, zakonske osnove o prislušnicih i dnevničarih, promjenu zakona o kućarenja, zakonsku osnovu o novačih i još koji predlog manje važnosti. Prije božićnih blagdana imala bi biti posliednja sjednica dne 19. t. mj. U poljskom klubu pojavio se je opet ovih dana razdor. Predsjednik kluba vitez Jaworski, koji netrpi uz sebe pametnijeg čovjeka od sebe i koji si neda od mladjeg od sebe dieliti savjete, porietkao se je sa odličnimi članom svoga kluba, sa vitezom Kazlowskim, koji je usljed toga izstupio iz parlamentarne komisije poljskoga kluba.

DOPISI.

Iz Trsta, dne 15. decembra 1901. (Talijanski komedijanti). Nakon tolike vike sastaše se napokon u nedjelju u kazalištu „Politeama Rossetti" u Trstu talijanski vikači Trsta, Istre i Goričke, da razpravljaju o budućem talijanskom sveučilištu u Trstu. Na sastanak došlo je i zastupnika talijanskih iz Beča, te odaslanika iz Dalmacije i Trenta. Talijanski djaci iz Graca, Beča i Inomosta odposlaše na sastanak deputacije. U kazalištu govorilo se mnogo, a još više vikalo kano da se može uviek s vikom sve postignuti. Najsmješnije bijaše u toj komediji, što je bio izabran podpredsjednikom sastanka kolovodja takozvanih socijal-demokrata Karlo Ucekar, koji nije htio još pred godinu dana ništa čuti o talijanskoj židovsko-lažiliberalnoj stranci, smatrajuć istu najvećom protivnicom radničkog stališa. Danas su liberalci Ucekara tako pripitomili, da on vojuje s njimi složno u istih redovih i da prima od njih milostinju, puštajuć se od njih izobrati podpredsjednikom družbe u kojoj sjede mraki mu gradjani, gospoda i bogataši. Trščanski talijanski socijaldemokrati bacili su već odavna na stran socijalistički program, pridruživ se lažiliberalnoj stranci, koja tlači i gazi nemilosrdno radnika i sve slabe i nemoćne. Oni se pridružiše moćnoj i jakoj stranci, koja razpolaže debelimi kesami i od koje će jednomu il drugomu od njih dopasti kakva gospodska mrvica. Talijanski socijalisti stavišе se i u Trstu na čisto narodno talijansko stanovište, zabaciv prijašnju svoju medjunarodnost i blagozvučne fraze o jednakosti i ravnopravnosti sviju slojeva pučanstva. Oni se drže danas bogataša i uplivnih osoba jer znaju, da od radnika nemogu izmusti nego kakvu šesticu, dočim razpolažu gospoda sa stotinami i hiljadami.

A kako je sa slovenskimi socijalisti u Trstu? Oni se drže doduše prvobitnog socijalističkog programa, ali su odvisni više il manje od talijanskih kolovodja iste stranke. U narodnom pogledu stoje oni na medjunarodnom načelu. Oni neće da budu Slovenci, neće da znadu za svoju slovensku domovinu tvrdeć, da im je domovina čitav sviet. Pa dočim se talijanski socijalisti eto vruće zauzimlju za ustrojenje talijanskoga najvišega učevnoga zavoda u Trstu, nemare slovenski socijalisti ni za to, da se dade hiljadam slovenske djece u gradu Trstu niti jedna slovenska pučka stranka. Njimi je naobrazba slovenskoga življa u Trstu deveta briga; oni su u tom pogledu baš na posve protivnom stanovištu od talijanskih socijalista. Ovi rade složno i sporazumno za talijansko sveučilište dočim neučine slovenski socijalisti ni korake za uzgoj djece slovenskih radnika u gradu Trstu. I Slovenci Trsta držali su nedavno sastanak radi ustrojenja pučkih i srednjih škola u Trstu te sveučilišta jugoslavenskog, nu slovenski socijalisti sjali su svojom odsutnošću. Slovenski socijalisti neće da znadu za kolovodje slovenskoga pokreta u Primorju — jer se ovi pačaju sa narodnim pitanjem, koje za njih neobstoji — i jer su ti kolovodje tobož gospoda, dočim su u istinu svi od prvoga do zadnjega radnici, koji žive od svakidanje zaslužbe. U tom pogledu ostavili su ih talijanski socijalisti daleko iza sebe, jer se oni druže sa gospodom i bogataši i s njima zajedno složno traže ne samo pučke i srednje škole, kojih imadu i onako obilno, već eto i najviši učevni zavod. Talijanski socijaliste neplaše se više sjediti na pozorištu uz gradjana bogataša i uz gospodina milijunara, dočim izbjegavaju slovenski socijaliste slovenske narodne prvake, radnike, nekapitaliste, muževe, koji su učinili i koji čine danomice našim radnikom više usluga i više dobra, nego im ga izkazaše svi kolovodje socijalne stranke od kada ova postoji.

P. S. — Na talijanskoj skupštini je govorio i odaslanik istarskih socijalista iz Pule, Domokos, psujući na neprijatelje talijanskoga sveučilišta, valjda nas Slavene, i pozivajući sve Talijane iz ovih, kako je on rekao, talijanskih zemalja, da im bude svima u misli „majka Italija". Da se je popipao po žepu taj čas, bile bi mu u žepu zazvonile sjegurno, ne talijanske lire, nego šestice od tjedanskih prinosa slavenskih radnika, koji ne vide, kuda su vodjeni. Finché dura.....

Franina i Jurina.

Fr. Su l' poslali lovranski poprdili kega svojga nedelju va Trst?

Jur. Misleli su poslat za kanpiun jednega Kranjca i jednega Nemca.

Fr. Pak?

Jur. Da su doma ostali, zač da je onakovch va saken kantune va Trste.

Fr. Aj je još boljeh!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Službeni list bečke vlade priobćuje carsko pismo od dne 12. t. mj., kojim se sazivlje zemaljske sabore Gornje Austrije, Solnogradske, Moravske, Šlezije, i Goričke za dne 27. t. mj., sabor Češke, Galicije i Štajerske za 28. t. mj. i konačno sabor Dolnje Austrije i Kranjske za dne 30. t. mj. Ti će sabori zasjedati za sada vrlo kratko zbog zasjedanja carevinskoga vieća. Medju sazvanimi sabori nenalaze se sabori Istre, Trsta ni Dalmacije. — Predsjednikom češkoga sabora i zemaljskim maršalom imenovao je car i kralj kneza Gjuru Lobkovića, a njegovim zamjenikom zastupnika Verunskoga. — U izborničtvu gradova i trgovačkih komora Dalmacije izabrano bijaše ovih dana 7 pristaša hrvatske narodne stranke, 2 pristaša stranke prava i 2 Talijana. Talijani su izabrani u gradu Zadru i u trgovačkoj komori u Zadru. Prema izborom od g. 1895. izgubila je u tom izborničtvu hrvatska narodna stranka 1 mandat i srbska stranka 1 mandat. Oba ta mandata zadobila je stranka prava, što je dobrim znakom, da se načela stranke prava i u Dalmaciji postojano šire i prihvaćaju.

U hrvatskom zemaljskom saboru prihvaćena je adresa vladine stranke velikom većinom glasova. istotako prihvaćena je vladina osnova o privremenom zemaljskom proračunu. Na mjesto odstupivšeg župana županije zagrebačke Kovačevića imenovan bijaše lička-krbavski veliki župan Bude pl. Budisavljević.

Crna Gora. U Budimpešti izašla je ovih dana brošura, koja šiba ostro postupanje kneza Nikole. Medju ostalim kaže nepoznati pisac, da se knezu dopada robsko klanjanje, da je u Crnoj Gori zapušteno školstvo, da neimaju ni sudci pravničkog znanja, sudci da su bezdušni i da radi njih strada sav narod. Prihodi Crne Gore iznosili da su 1891. godine 600.000 for., a sada da iznose milijun for. Rusija da pruža podporu od 38.000 rubalja za škole a Austrija 36.000 for. za puteve. Rusija da uzdržava samo 1 batalijun stajače vojske i 1 četu artilirije, i za to da šalje 120.000 rubalja.

Nadalje govori pisac o poremećenom financijalnom stanju kneževine, o siromaštvu pučanstva, o životu na dvoru itd. Pisac nastoji vladavinu kneza Nikole i stanje Crne Gore predstaviti u najcrnjoj slici svakako u namjeri, da naškodi ugledu i dostojanstvu kneza, njegove obitelji i zemlje.

Srbija. Narodna skupština prihvatila je u sjednici od dne 13. t. mj. zakonsku osnovu o tisku sa 93 proti 5 glasova kao predmet podrobne razprave. U osnovi nalazi se članak 7. o usposobljenju odgovornih urednika. Po tom članku neće moći od sada biti odgovornim urednikom svaki državljanin, koji je neporočan, punoljetan itd., kao što je kod nas i sada, već će se morati da izkaže sa svjedočbami ili inače, da je sposoban uredjivati jedan list. Neće biti dakle dosta, da znade čitati i pisati, nego da ima više škole nego li su pučke. Narodnoj skupštini predložiti će vlada osnovu za ustrojenje sveučilišća. Sadašnja biogradska velika škola biti će preustrojena u sveučilišće, na kojem će se otvoriti i medicinski fakultet.

Bugarska. Iz Sofije pišu, da je tamo uhvaćen ubojica zloglasnog ministra Stambulova. Ubojica taj da se nije sakrivao i da su za to znale oblasti, ali da nisu do sada marile uhvatiti ga.

Rusija. Iz Petrograda javljaju, da se je carska obitelj preselila iz Carskoga Sela u Gačin.

Pokrajinske:

Tko će biti zemaljskim podkapetanom Istre? Da istinu kažemo, mi nebismo bili dirnuli u to pitanje, da nas nisu izazvale talijanske novine, pošto imademo čitav niz drugih nemanje važnih pitanja. Talijanske su dakle novine prve potakle pitanje, tko da bude zemaljskim podkapetanom i podpredsjednikom sabora Istre. Rečeni listovi spojiše to pitanje sa imenovanjem budućeg zemaljskog kapetana, odnosno saborskog predsjednika.

Takvim imao bi biti imenovan po sudu spomenutih listova starac Campitelli, za kojega se je općenito držalo, da će se povući zbog svoje starosti i nesposobnosti sa javnog života i da neće više za sabor ni kandidirati. Ali on se je dao opet u sabor birati u svojem rodnom gradu i on si umišlja, da će biti opet pozvan da zasjedne onu uzvišenu stolicu, za koju neima ni iz daleka potrebitih uvjeta. On je, reć bi, već i stavio cesarskoj vladi uvjete, pod kojimi bi primio čast zemaljskoga kapetana i predsjednika zemaljskoga sabora i odbora. Jedan od tih uvjeta odale su njemu prijazne novine i taj glasi, da bude imenovan njegovim zamjenikom koli u kapetanatu, toli na saborskom predsjedničtvu, jedan član saborske većine, dakle Talijan, nipošto Hrvat, kao što bijahu dvojica njih uzastopce, t. j. pok. dr. Dukić i naš velevriedni dr. Stanger.

G. Campitelli traži dakle, da se iz saborskog predsjedničtva izključi proti svakom parlamentarnom običaju članove manjine, premda mu nisu do sada u njegovom djelokrugu nimalo smetali.

Obojica dosadašnjih naših podkapetana nosili su jedino taj častni naslov, ali ništa više. Oni nisu nikada ni u saboru ni izvan njega imali ni najmanjeg uticaja ili upliva na bilo koji čin sabora ili zemaljskog odbora. Predsjednik i kapetan Campitelli nije im hotio dati nigdje ni najmanje prilike, da bi ovršili bilo koji posao, koji je skopčan bio s njihovom častju. On ih je dapače mimoilazio posve u svih saborskih poslovih proti jasnomu slovu pravilnika, po kojem spada u predsjedničtvo sabora uz predsjednika u prvom redu i podpredsjednik.

da ćemo jim ustaviti list i odnosni iznos utjerati sudbenim putem, jer nije lepo ni častno primati i citati list a nepracati ga.

G. Campitelli neima dakle ni najmanjeg razloga, da se protivi imenovanju jednog člana saborske manjine za zemaljskog kapetana i saborskog podpredsjednika, a činili u istinu to, tad je to novi dokaz, da on nije za uzvišeno mjesto zem. kapetana i saborskog predsjednika, da ga je posve obuzela strast i mržnja proti saborskoj manjini i da je skrajni čas, da cesarska vlada već jednom obračuna s takvimi osobami.

P. S. U Zagrebaj „Hrvatska“ od dne 4. t. mj. nalazimo na uvodnom mjestu pod naslovom: „Predsjedničtvo istarskoga sabora“ vrlo krasan članak, na kojega upozorujemo.

Iz Voloskog pišu nam 13. t. mj. (Razno.) Jedva smo malko odahnuli i debeo kamen nam je pao iz srca, kad nam je stigla viest, da je naš kotarski kapetan g. Scarpa premješten iz Voloskog u Lošinj i da na njegovo mjesto dolazi gosp. dr. Alfred vitez Manussi de Montesole, koji je pred godinama već na našem kapetanatu službovao i kod nas najljepšu uspomenu pustio.

Iza odlazka gorke uspomene savjetnika Fabijani-ja, mislili smo, da će u našem kotaru nastati red i mir, i da će njegov nasljednik stati na rep njekojim plaćenim propalicam, koje su amo poslate, da krše javni poredak i mir, da bune i huckaju narod proti oblastima i pojedincima. Nu prevarismo se! Njegov nasljednik pustio je, da se narod još više buni, dozvoljavao je, da se u matuljskoj krpetini napada poštenje i čast pojedinaca, slušao je savjete rečene krpetine i tajno i javno radio je proti svemu, što hrvatskim duhom diše. On nas je u duši prezirao i sve naše pritužbe ostajale su glas vapijućeg. U jednom od zadnjih svojih dopisa proricao sam, da je Bog velik i da ne plaća svake subote — a moje se je proricanje obistinilo i naš nas kapetan zapušta. Koji su bili uzroci, da se ga je maklo sa ove toli izložene točke, na kojoj se beru samo časti, lovorvjenci, križevi i naslovi, ne marimo iztraživati, a premda slutimo uzrok, nećemo ga iznašati na vidjelo i to s razloga pristojnosti. Odlazećem kapetanu klićemo medjutim: sretno putovao i nikad se medju nas ne vratio!

Što se tiče pako njegovog nasljednika, možemo se tješiti, poznavajuć njegovu nepristranost i sposobnost i njegovo dojakašnje djelovanje, da će znati u kratko uzpostaviti mir i red u našem kotaru i da će jednom za uviek stati na vrat guji, koja od neko doba truje ovaj naš dobri narod.

Mi mu se dakle veselimo, te mu klićemo srdačni: dobro nam došao!

* * *

Izbor zastupnika dra. Andrije Stangera presenetio je naše kalabreze, a napose njihove vodje Krstića, Costantinija i Puovića. Costantini držao je u žepu već taj mandat, a tužan prevario se! Ništa nije hasnilo tajno i javno rovanje proti hrvatskoj stranci, ništa nije im pomoglo, da im je na ruku bio kot. kapetan i da su za njih glasovali činovnici njihovi — narod naš ih je upoznao i uvidio, kamo bi ga doklaćeni talijanski plaćenici zapeljali i okrenuo im je ledja.

Na svih linijah samo poraz i poraz; izbore u Mošćenicah ne mogu ubrajati u svoje pobjede, pošto smo tamo propal samo sa par glasova i to našom nemarnošću, a i u obćini Veprinac odzovniti će im naskoro.

Sada dakako trubi matuljski plaćenik, da će izbori biti uništeni i da će se opet birati. Poznavajuć bjesnoću talijanskih zastupnika u istarskom svrhom, nije izključeno, da neće verificirati te mandate, nu nek ih samo unište, narod će još mnogobrojnije pristupit na biralište i opet izabrati svoje prokušane i mile zastupnike.

Novi liečnik u Opatiji. Gosp. dr. Eugen pl. Barac bivši kućni liečnik u liečilišću za plućne bolesti u Allandu, nastanio se je kao praktični liečnik u našoj Opatiji. Dobro nam došao!

Iz drugih krajeva.

Odio c. i kr. mornarice u Trstu. U petak u jutro doplovio je pred tršćansku luku jedan odio vojne mornarice, sastojeći od 6 velikih brodova, jedne yachte i 9 torpednjača.

Taj odio c. i kr. mornarice, koji se nalazi pod zapovjedničtvom contreadmirala pl. Ripper, doplovio je u Trst, da pozdravi brod njemačke ratne mornarice „Charlotte“ na kojem se nalazi njemački princ Adalbert.

Prvi korak k izjednačenju hrvatskog sveučilišća u Zagrebu sa cislajtanskimi sveučilišći. Riečki „Novi List“ prima iz Beča: Možete javiti u Vašem listu, da je ministarstvo pravosudja pristalo u načelu, da se bude u Austriji priznavalo valjanost juridičkih izpita napravljenih na sveučilišću u Zagrebu, uz obvezu, da, kad se u Zagrebu nebi ustanovila katedra za austrijski kazneni postupak, iz tog će oni, koji bi htjeli služiti u Cislajtaniji, morati položiti pri jednoj ovostranoj univerzi naknadni izpit.

Ovu viest dobivamo od osobe dobro upućene i po podatcih, koje nam privatno šalje, možemo reći, da se u ministarstvu pravosudja ova stvar shvaća najozbiljnije.

Ovo bi bio prvi korak, pak se je nadati, da će se prirediti i za filozofične izpite, za koje netreba nikakvih daljnih izpita.

Sada bi se radilo o tom, da Hrvatska dodje u susret gori navedenomu zahtjevu sa strane Austrije.

Ovomu imademo mi dodati, da bi se imali sada svi hrvatski zastupnici, koji se baš nalaze na hrvatskom saboru — i to bez razlike stranaka — toplo zauzeti kod hrvatske vlade, da ustroji čim prije od austrijske vlade traženu stolicu za austrijski kazneni postupak.

Ovo pitanje nije stranačko; ono je ob obće koristi za sve Hrvate i u interesu je naše mladeži i našega sveučilišća.

Novi izum Hrvata za spasavanje na vodi. U velezaslužnom mitrovačkom „Hrvatskom Braniku“ čitamo, da je Mitrovčanin Petar Šulz, nadglednik zemaljskih mostova i nadcestar u Morovići, izumio spravu za spasavanje ljudi na vodi. Nastane li na vodi kakova pogibelj za čovječji život, to se tom spravom može brzo uloviti čeljade, ma kako težko bilo, i jednim, a najviše s dva poteza iz vode izdići i u čamac. Dogodi li se kakova pogibelj na velikoj i širokoj vodi, to se više takovih sprava za spasavanje priveže na t. zv. „vodovozaču“ i za njekoliko časaka može se život mnogim ljudima brzo i na laki način spasiti. Na spravi za spasavanje nema nikakove tajne, već može s njom ravnati i svaki neuki čovjek, čim ju vidi, i tako može u svakom času spasiti život svomu bližnjemu. Pokusi, koji su se pred povjerenstvom s tom spravom izveli, uspjeli su sjajno.

Austrijski vinogradnički kongres u Kremsu obdržavati će se u septembru g. 1902. i tri dana. Biti će uz strukovnu razpravu i izleti u Wachau, Klosterneuburg i Retz, a spojena je kongresu i medjunarodna izložba vinarskih i konobarskih sprava. Ustupnina za sve zapadati će K 10, a pobliže upute daje tajničtvo VII. Austr. vinogradničkoga kongresa u Krems-u na Dunavu, Gartenaug. 6.

Dobrotvor češke mladeži. U Pragu preminuo je ovih dana g. Josip Kunderf, bivši tamošnji načelnik, koji je ostavio češkomu školskomu družtvu „Matice školska“, koje odgovara našemu družtvu sv. Cirila i Metoda, 200.000 kruna.

Družtvene.

Za družbu sv. Cirila i Metoda, sakupio g. Ivan Buzdon iz Lanišća u malenom družtvu u obć. kući K 6·80.

Ured. „Glasnika“ u Požegi, dostavlja primljenih od g. H. Pavlinovića za dobivenu okladu K 5.

G. Jakov Puhr darovao K 1, gosp. Ante Brgić, darovno 50 h, g. Ant. Anlon 3 krune.

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu, sakupio g. Ivan Buzdon iz Lanišća u obć. kući K 6.

Živili darovatelji i sakupljači.

„Danica“-koledar
za god. 1902.
dobiva se u našoj tiskari.

Cirilo-Metodijski Block-koledar
za god. 1902.
u manjoj spretnijoj obliei, izašao je. Tko pošalje Tiskari J. Krmpotić i dr. u Pulu K 1·20, primiti će ga franko.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru.

Prsni čaj sa „Uške-Gore“.
Izvrstni domaći lijek proti influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.
Cijena 50 para.
Glavno skladište:
Ljekarna L. Ghersetich,
Volosko — Istra.
Dobiva se u svakoj ljekarniei.

Prvo slovensko skladište pokućstva
Antona Černigoj
Trst
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu-Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom
Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Restauracija
ŠEPUKA – PAZIN
sa sobami za prespavanje
preporuča se
p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Stalna izložba peći i ognjišta iz majolike i porcelana najljepše izvršnih po tvorničkoj cieni, kao takodjer svakovrstnih štednjih ognjišta (Sparherde) iz prvih domaćih tvornica. Kade za kupanje iz porcelana i opeke (Quadrelli) za pozidavanje. — — — —

Preuzimlje svakovrstne slike i fotografije koje prenaša na porcelan za prigodne darove ili uspomene na grobovih.

Josip Potočnik
Via Barbacani 5 — POLA — Via Barbacani 5
skladište glinenih peći, štednjaka i kada za kupanje.

Najnoviji pokrovi za dimnike
(sistem Detz).
Najbolji, najjednostavniji i najjeftiniji usisavač dima!
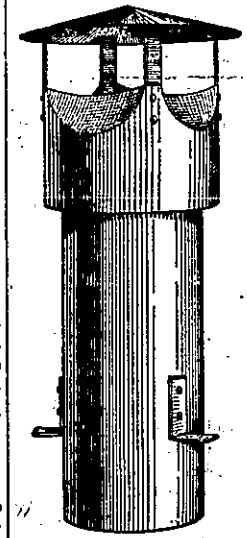
Pokrovi za dimnike Detzovog sistema upotrabljuju se najboljim uspjehom u svih veličinah za dimnike privatnih kuća, škola, bolnica, tvornica, javnih prostorija, i to:
a) kod novogradjevinah na mjesto dosadanjih pokrova, ako se želi imati dobro ognjište;
b) kod slabo priredjenih ognjišta za pospješenje propuha, i zapriečenje suzbinja dima;
c) za prozračbu i jačanje promjene zraka, odnosno kao najbolji zaklopac prozračnih priprava.
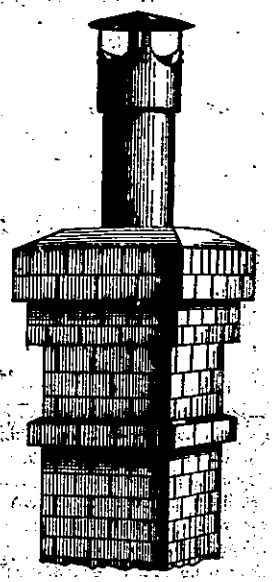
Cienike šalje bezplatno i franko izključivi graditelj ognjišta i dimnika
JOSIP POTOČNIK
POLA.

Broj 100. Pula, u petak dne 20. decembra 1901. God. XXXII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Oglasi, pripošlana itd. tiskanje i računanje se na temelju sbitnog cienika ili po dogovoru.

Novci za preplatu, oglase itd. šalju se napotnicom ili poštanskom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 36.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu: ili K. 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i uzimlje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Poslije izbora.

Čekali smo, da se naši narodni protivnici razkokodaču do sita o tobožnjih sjajnih pobjedah kod netom minulih zemaljskih izbora pak da kažemo i mi trieznо i nepristrano svoju.

Po obćenitom shvaćanju neobraženih ljudi može biti govora kod izbora, u ratu, kod hrvanja, natrkivanja itd. o pobjedi jedino tamo, gdje biraju bar dvije stranke, gdje se bore bar dva protivnika, gdje se hrvaju barem dvije osobe itd. itd., dočim tamo, gdje nastupa samo jedna stranka ili jedna osoba, nemože se govoriti o sjajnoj pobjedi, već jedino možda o sjajnom uspjehu.

Naši narodni protivnici započeli su po odredbi političkih oblasti sa izbori izbornika ili fiducijara u čisto talijanskih ili u talijanaških občinah te su svaki i najmanji uspjeh proglasili kano sjajnu narodnu pobjedu.

Nitko pametan nemože smatrati sjajnom izbornom pobjedom izbor talijanskih fiducijara u Umagu, Cittanovi, Brtonigli, Grožnjanu itd., gdje su Talijani absolutni gospodari ili gdje je naš narod tako potišten i potlačen, da se niti neufa sirota postaviti se na odpor proti stoljetnim svojim tlačiteljem i nasilnikom. Pa ipak su naši protivnici izbor svojih fiducijara u rečenih i drugih sličnih občinah proglasili sjajnom narodnom pobjedom.

Na taj način izabraše naši protivnici u većini izvanjskih občina političkih kotara Pule i Poreča svoje fiducijare. Ali tuj nemože biti govora o sjajnih pobjedah, već jedino možda o sjajnom uspjehu, postignutom bez protivnika i bez osobite ili nikakve borbe. Na razloge, zbog kojih je protivna nam stranka došla do tako jeftinog uspjeha u ovih dvih kotarih, vratiti ćemo se kasnije.

Da vidimo pako, da li se možemo mi pohvaliti kakvim uspjehom ili kakvom pobjedom kod izbora fiducijara u ostalih četirih političkih kotarih.

Započeti nam je sa političkim kotarom Pazin, u kojem, premda bijaše više manje svuda izborne borbe, ipak je narod u svih izvanjskih občinah toga kotara birao jednoglasno ili ogromnom većinom glasova, sve naše narodne fiducijare. Pred 10—15 godina držali su istarski Talijani nemogućim, da bi oni mogli ostati bez jednoga jedinoga svoga fiducijara u čitavom kotaru, pa ipak su to morali doživiti kod netom minulih zemaljskih izbora. Tuj se može dakle govoriti ne samo o sjajnom uspjehu, nego takodjer i o sjajnoj pobjedi, na kojoj smo dužni vječnu harnost sviestnim biračem onoga kotara i njihovim odličnim i odlučnim prvakom.

U političkom kotaru Kopar, ne samo da smo održali stare naše občine, već smo dapače predobili kod izbora fiducijara za občinu Milje, gdje se je bila ljuta borba, i gdje su talijanaši nakon posliednjih državnih izbora mislili, da su si za uviek osjegurali pobjedu.

U Voloskom političkom kotaru poletili su uz stare i prokušane naše borioce, opet u narodno kolo dični fiducijari občine Lovran. Oni potamniše prolaznu slavu onih svojih sugrađana, koji još za posliednjih državnih izbora bili zalutali u talijanaški tabor. U tom kotaru prkose narodnoj volji još jedino zavedenjaci i zaslepljenci občinica Veprinca i Mošćenica, koji moraju prije ili kasnije opet u narodno kolo. Dakle, i u tom kotaru možemo biti posve zadovoljni sa izbornim uspjehom i sa izbornom pobjedom, koju izvojevaše naši u Lovranu.

Preostaje nam jošte politički kotar Lošinjski, pod koji spadaju stanovnici obiju Lošinja, Cresa i Krka. Od svih občinah toga kotara birale su samo dvije talijanaške fiducijare i to ona Malog Lošinja i Osora; sve ostale birale su hrvatske fiducijare. Našim rodoljubnim občinam na otoku Krku pridružiše se ovaj put složno izvanjski birači občinah Cresa i Velog Lošinja i to nipošto bez izborne borbe. Uspjeha i pobjede imade dakle i u tom kotaru, na čemu čestitamo srdačno i biračem i izbornikom.

O sjajnoj pobjedi u izborničtvu gradova Kastav, Volosko, Lovran i Mošćenice govorili smo obširno u prošlih brojevih, a sada se vraćamo na izbor u izvanjskih občinah političkih kotara Pula i Poreč.

U uvodnom članku „Dosadašnji uspjeh izbora" u br. 94. našega lista, kazali smo medju ostalim glede tih kotara doslovno i sliedeće:

„Za izvanjske občine političkih kotara Poreča i Pule nebijaše mnogo izgleda na uspjeh. U tih kotarih naš je narod još uviek materijalno odvisan od talijanske gospode. Osim toga u biedi je i nevolji neimajuć ni duševne ni tjelesne hrane. Ono malo narodnih svećenika, koji mu bijahu jedini učitelji i vodje, obuzdani su od viših gospodara tako, da se ni maknuti nesmiju. Vrlo su riedki svećenici u tih kotarih, koji bi se usudili doći na biralište, kamo li raditi javno za protuliberalne slovenske kandidate. Tuj se hoće dakle vremena, poduke, pomoći i — — promjene nesretnog sustava".

U ovo malo rieči opisano je vjerno tužno stanje našega naroda u onih dvih kotarih. Narod nepuk i potišten, bez škole i većinom bez svećenika; odvisan moralno i materijalno od narodnih krvopija. Jedini bijahu još savjetnici i učitelji nekoji narodni svećenici. Ove utukoše posliednje doba skoro posve. Porečko-puljski biskup Flapp izdao je pred izbore okružnicu na svećenstvo svoje biskupije, u kojoj izjavlja želju, da se svećenstvo nebi nimalo mješalo u izbornu borbu, posluživ se drastičnim primjerom iz sv. pisma: „niti sa Grci ni sa Barbari".

Naši svećenici one biskupije znadu vrlo dobro iz gorkog izkustva, da im je biskupova želja i zapovied. I oni ostaše, vrlo riedkom iznimkom, niemimi motrioci borbe jadnoga svoga naroda.

Kazati će nam se, da je biskupova okružnica upravljena bila svemu svećenstvu, — hrvatskomu i talijanskomu. Istina je, ali talijansko pučanstvo one biskupije netreba nimalo ni svećenika, ni učitelja, a još manje savjetnika ili voditelja. Ono imade u izobilju svojih svietovnjaka, naobraženih, mudrih i lukavih, dočim je hrvatsko pučanstvo osamljeno stado, bez duševnih i tjelesnih pastira. Onom okružnicom nije se nimalo oštetilo talijanski dio pučanstva biskupije, već mu se dapače i kako pomoglo tim, što je moralo ostati hrvatsko svećenstvo prekriženih ruku, puštajuć svoj narod na milost i nemilost nemilosrdnom dušmanu.

I tako bijaše Talijanom Istre u onoj biskupiji lahko slaviti uspjehe i pobjede, ali mi nezdvajamo ni zbog zdvojnoga stanja našega naroda u toj biskupiji ili u onih dvih kotarih, jer vjerujemo čvrsto u pravdu božju i jer se čvrsto nadamo, da će naš narod preživiti i današnje svoje dušmane, koji mu grob kopaju i koji ga tlače i potiskuju, umjesto da bi ga vodili k tjelesnom blagostanju i duševnom spasenju. Neklonimo dakle duhom; radimo kao da bismo imali uviek živjeti, molimo kao da nam je odmah umrieti, a uz to imajmo vazda na pameti, da Bog neplaća ni dobrim ni zlim svake subote!

Talijansko banditstvo.

Posvuda su Talijani poznati rad svog naprasitog značaja i radi zločina i krvoproliča. Sami Niemci, koji ih inače zagovaraju, bježe od njih i neće da se s njima upuštaju u prepir, bojeć se, da nebi izvukli izpod haljine nož, svoje narodno oružje. Nama se oni rugaju, da je kamenje naše hrvatsko oružje, nu do sada se nije čulo, da bi bili Hrvati koga Talijana kamenom ubili, a danomice čitamo u talijanskih novina o razbojnicima i lupežima, koji u zasjedi gladni i žedni čekaju na prolaznike, da ih ubiju i opljačkaju. Dosti, da spomenemo Muzolina, koga su tal. oblasti, karabinieri, i vojničtvo mjesece i mjesece tražili, dosti da spomenemo Casseria, Brescia itd. To su sve poznate ličnosti, koje su svojim ubojstvima, i umorstvima digli svoju domovinu na glas zemlje razbojnika.

Nu nisu to pojedinci, u mnogih Talijana, bili oni sad u Italiji ili izvan nje, nalazimo taj značaj, nalazimo tu istu vruću krv, naprositost i nagnuće, da polegne za nožem. — Reci mu samo slabu rieč, uvriedi ga, i evo ti ga nožem u ruci!

Još se nije zacijelila rana majke-udovice, kojoj su sina jedinca rad nedužne hrvatske pjesmice talijanski Maloselski bandili izmrcvarili i mrtvog po zemlji vukli — i evo kronika naša bilježi drugi ništa manje gadniji i odurniji zločin počinjen na nedužnom Hrvatu.

Dne 30. septembra t. g. zavadi se u jednoj krčmi u Vižinadi neki Tomo Cvitković rodom iz Hrvatske, radnik na novoj pruzi Trst—Poreč sa svojim drugom Androm Senić. U krčmu pristupe občinski panduri Calmar i Seravallo i odvedu Cvitkovića u zatvor, premda su svi prisutni protestirali i posvjedočili da nije kriv.

Vani, t. j. pred krčmom pritisne pandur Seravallo našeg radnika o zid, a drugi pandur lupi ga svom žestinom sablje po glavi i Cvitković pade na zemlju sav u krvi. Nato ga odvedoše i baciše onako polumrtva u tamnicu i odaljiše se. Sutra dan dodje Seravallo u zatvor i nadje tamo u kutu svito truplo pok. Cvitkovića.

Radi tog zločina obdržavala su je dne 6. t. mj. pred rovinjskim porotnim sudom kaznena razprava proti panduru Calmaru. Nu pošto se je tekom parnice dokazalo, da je i pandur Seravallo sudjelovao kod umorstva, zatvorilo se je i njega te preneslo razpravu za drugo zasjedanje i naložilo iztražnomu sudcu, da povede iztragu i proti panduru Seravallo.

Kako će ta parnica svršiti i dali će biti krivci kažnjeni, dokazati će vrieme.

Činjenica pako stoji, da je opet jednom hrvatska krv protekla, i da su to krvoproliće prouzročili ljudi, koji su po svom zvanju pozvati, da drže red i mir i da osujete takve zločine.

Kada dakle javni organi tako poganjaju naš ubogi narod, kada ga ti javni organi, košto nam gornja dva slučaja tumače, na takav način mrcvare, što moramo i možemo očekivati od pojedinaca, zasebnika, koji nisu pozvati, da drže red i mir!

Tako eto stoji naš narod goloruk i bez ikakove zaštite proti rulji razbojnika, kojoj javni organi prednjače i zle primjere davaju, a to su sve posljedice našeg nesretnog sistema, koji to postupanje i to mrcvarenje trpi. A nisu to osamljeni slučajevi. Nedavno se je našlo u puljskom kotaru truplo našeg čovjeka već na polak sagnjilo u šumi i mi možemo punim pravom uztvrditi, da je i taj naš kmet bio žrtva kakve poganske protivničke ruke, kao što se je dogodilo onomadne u Svetlovreču i Novoj Vasi. Nemogu nas uništiti moralno, oduzimljuć nam moralnu našu snagu, ne davajuć nam škola i svećenika, uništiti nas hoće nožem u ruci! To je ta njihova dvotisućna kultura, kojom se oni hvastaju i koju hoće, da nama naprte; to su posledice one nemoralne politike njihovih vodja, koji prodiču svud i svagdje mržnju proti nama. Nu u velike činimo odgovornim, kako gori navedosmo, za te zločine

naš sistem i njegove podržavatelje, koje činimo takodjer odgovornima i za sve eventualne posledice, jer narod naš je dosti pretrpio i ako čaša prekipi, biti će oni krivi.

* * *

A sada eto odgovora ministra-predsjednika dra. Koerbera na interpelaciju zastupnika Spinčića i drugova glede istoga ubojstva. — Ministar reče: „Odgovarajuć na interpelaciju zastupnika Spinčića i drugova, stavljenu u sjednici od dne 23. oktobra t. g. tičuću se tobožnjeg zlostavljanja jednoga hrvatskoga radnika od strane občinskih stražara u Vižinadi, čast mi je suglasno sa gosp. ministrom pravosudja sliedeće priobćiti:

Dne 30. septembra 1901. u 10 sati na večer došlo je u jednoj krčmi u Vižinadi do tvarnih prepira izmedju radnika hrvatske i talijanske narodnosti; tri nadošli občinski stražari uhvatiše hrvatskoga radnika Tomu Cvitkovića te ga odvedoše.

Sliedećeg jutra nadjoše Cvitkovića umirajućeg u občinskom zatvoru, te je malo zatim izdahnuo. Kano uzrok smrti ustanoviše probijenu sliepoćnicu, odnosno tjemenu kost.

Proti občinskim stražarom podiglo je više svjedoka obtužbu, da su oni Cvitkovića, koji je bio za uapšenja još te posve neozledjen, dočim su ga ća vodili k zidu pritisli, i da je napose stražar Clamar Cvitkovića šakom tako ranio na glavi, da je ovaj krvareć na tla pao. Clamar taji svaku krivnju tvrdeć, da je bio Cvitković, dočim su ga ća vodili, udaren kamenom, bačenim sa nepoznate strane.

Proti Clamaru bijaše povedena sudbena iztraga, kojom se je ustanovilo takove činjenice, da se ga je tužilo radi zločina ubojstva.

Oblasti posvetile su ovomu žalostnomu dogodjaju podpunu pažnju, te je naloženo od strane kotarskog poglavarstva u Poreču, da se digne odnosne občinske stražare od službe i sve poduzeto, da se preprieči dogadjaje ovakve vrsti.

U ostalom mora se čekati uspjeh poduzetog kaznenog postupka, komu se nemože na nijedan način preticati".

Tako glasi odgovor, a naši čitatelji neka ga pazljivo pročitaju i prosude!

Kotarske poljodjelske zadruge.

Izpunjujuć obećanje u zadnjem broju donašamo glavnija poglavja osnove za ustrojenje kotarskih poljodjelskih zadruga:

Okružja zadruga § 1.

Po toj osnovi i po pokrajinskih zakonih, koji se imadu izdati, ima se redovito u svakom sudbenom kotaru ustanoviti kotarska zadruga za poljodjelce, a tako i u svakoj pokrajini pokrajinska zadruga za poljodjelce.

Pokrajinsko zakonodavstvo može odrediti, da se u dotičnoj pokrajini ustanovi zadruge za pojedine dielove.

Isto pokrajinsko zakonodavstvo može odrediti, da se stvore i občinske zadruge za jednu ili više mjestnih obina; da se u pojedinih sudbenih kotarih više zadruga stvori; za dva ili više sudbenih kotara samo jedna zadruga; više pokrajinskih zadruga u pojedinih pokrajinah; zadruge za pojedine struke poljodjelstva.

Svrha zadruga § 2.

Zadrugam je ova svrha: da si poljodjelci poboljšaju svoje duševne i tvarne odnošaje, i to gojenjem uzajemnosti, medjusobnim poučavanjem i podupiranjem, uzdržanjem i dizanjem staležke samosviesti, zastupanjem staležkih koristi zadrugara i pospješivanjem njihovih gospodarskih koristi.

Članovi. §§ 3., 4., 5., 6., 7., 8.

Članovi zadruga poljodjelaca su redovito svi posjednici poljskih i šumskih zemljišta. Koja zemljišta u to spadaju ima odlučiti pokrajinsko zakonodavstvo. To zakonodavstvo može ustanoviti, da se nemože siliti da budu članovi zadruga posjednici na ime velikih kompleksa šuma, ili koji imadu stanovitu najmanju ili stanovitu najveću mjeru posjeda, ili da takovi stvore posebne svoje zadruge. Inače je svaki posjednik član onoga okružja, za koje se zadruga stvori, i u kojem se njegov posjed nalazi. Ko ima posjeda u više okružja, ima biti član svih odnosnih zadruga. U dvojbenih slučajevih, u koju zadrugu koj posjednik po svom posjedu spada, odlučuje kotarska politička oblast, a zadnjoj instanci pokrajinska politička oblast.

Članovi pokrajinskih zadruga za poljodjelce su svi članovi kotarskih ili drugih posebnih zadruga. Ako je u pokrajini više od jedna pokrajinska zadruga, odlučuje pokrajinsko zakonodavstvo, pod koju njih imadu spadati pojedine kotarske zadruge.

Članovi mogu svoja prava i dužnosti prenesti na svoje najamnike ili uživatelje; samo ono što imadu plaćati kao članovi, dužni su sami plaćati.

Prava i dužnosti za malodobne, umobolne i slične posjednike imadu vršiti njihovi zakoniti zastupnici, za juridične osobe ovlaštenici, za suposjednike jedan izmedju njih izabrani. O promjenah u ovih slučajih ima se zadruga obavjestiti.

Organi zadruga. § 9.

Poslove zadruga obavljaju njezini organi.

Kako imadu biti zadružni organi sastavljeni, izabrani, i što imadu poslovati, na dalje o aktivnom i pasivnom pravu izbora, i o pravu glasa u skupštinah, odlučuje pokrajinsko zakonodavstvo.

Pokrajinsko zakonodavstvo može narediti, da budu u pojedinih občinah imenovani mjestni organi zadruga; da budu u zadrugah za poljodjelce odnosno i odborih zastupana obstojeća gospodarska družtva; da dobiju pravo izbora u odbore občinskih zadruga takodjer pojedinci, koji imadu posjeda izvan občine. Na dalje, da se u odbore može imenovati gospodarske činovnike ili upravitelje dobara, predsjednike ili činovnike gospodarskih družtava, ravnatelje i učitelje gospodarskih i šumskih škola, živinolječnike, te sve druge koji i ako su stekli osobitih zasluga za gospodarstvo ili šumarstvo, ipak moraju najmanje tri četvrtine članova odbora kao i predsjednik i njegov zamjenik biti izberivi članovi zadruge.

Sastav pravila. § 10.

Ustanove o sastavu zadruga za poljodjelce, kao i o sastavu i sadržaju zadružnih pravila odredjuje pokrajinsko zakonodavstvo.

Pravila potvrdjuje politička pokrajinska oblast saslušav zemaljski odbor. Ona imadu sadržavati propise naročito o:

pravih i dužnostih članova;
organih zadružnih i njihovih poslovih;
zadružnih skupštinah;
sjelu zadruge;
zahtjevih za pravovaljanost zaključaka;
sastavu zadružnoga katastra;
imenovanju i smetnuću zadružnih činovnika;
uzrocih, s kojih se može koj izbor odbiti, i posliedicah kad bi koji neopravdano izbor odbio;
načinu zadružnih objava;
poslovnom redu;
računarstvu.

(Dalnji paragrafi do uključivo 25. govore o djelokrugu zadruga, o prinosih zadrugara, o proračunu i obračunu, o zastupanju vlade, ob odnošaju prema kulturnim viećem, o savezih, o nadgledanju, o višem nadzoru, o oslobodjenjih od pristojba, te o provedbi zakona. O tom sveu drugi put. Onda i o čem drugom.)

DOPISI.

Oprtalj, polovicom decembra. (Izgredi u Zrenju!) O ovom neznatnom istarskom mjestu moramo se više puta baviti nego li bismo to želili. Tamo je naime zlosretna „Lega" ustrojila talijansku školsku fabriku, u kojoj se stvara iz hrvatske dječice, ljute janičare, koji će mrziti i proklinjati vlastite roditelje i svoj materinski jezik.

U tom mjestancu vode glavnu riec talijanaške podrepnice, dokladeni krnjeli, gladni i ždeni, te odvisni od talijanaške gospode, koja im dobace oglodanu kost i kakvu šesticu za tabak. Ovi su glavni podupiratelji rečene fabrike i najljući protivnici svega, što nije talijansko.

U tamošnjoj crkvi propovieda se i pjeva od najstarijih vremena u hrvatskom narodnom jeziku. Proti propovieđi nemogu gladni krnjeli ništa, jer se gg. svećenici nisu dali nikada od njih prestrašiti. Ali su za to započeli oštro proganjati naše crkveno pjevanje. Oni bi naime htjeli po naputku oprtaljske i bujske gospode, da se u tamošnjoj župnoj crkvi posve isključi pučki hrvatski jezik, a početak u tom morao biti crkveno pjevanje.

Njihovi gospodari podučiše ih kako je u porečko-puljskoj biskupiji pod sadašnjim biskupom malo po malo i u najčišćih hrvatskih župah posve odstranjen hrvatski jezik iz svih crkvenih obreda. Taj postupak talijanskog svećenstva i biskupa u rečenoj biskupiji imalo bi se uvesti i u našu biskupiju, da se tako i putem crkve a pod krinkom vjere posve raznarodi naš narod i pripravi za veliku majku Italiju.

Zrenjski krnjeli stali su dakle na noge, da izključe iz župne crkve hrvatsko pjevanje i da se uvede latinsko.

Proti tomu digao se izvanjski puk a na čelu mu stari crkveni pjevači, koji su u crkvi uvjek hrvatski pjevali.

U župnih spisih u Zrenju nalazi se zapisnik od g. 1743., u kojem se izričito kaže, da se imade pjevati ilirski (hrvatski) „Tebe Boga hvalimo", „Epistolu" i „Evangjelje" svake nedjelje.

Još je živućih ljudi, koji tvrde, da se je pjevalo sve navedeno hrvatski, i osim toga sv. obredi velikoga čednа.

Tako se je pjevalo sve do pokojnoga župnika Korošića, koji je bio posliednji župnik tamo. Poslije njegove smrti napustiše hrvatsko pjevanje i nestalo je crkvenih knjiga u našem jeziku, medju njimi i naš Šćavet.

Hrvatski se je počelo opet pjevati na zornicah „Epistolu" i Evangjelje" sedam godina natrag, i proti tomu nije nitko ništa imao do najnovijeg vremena.

Sadašnji novi župe-upravitelj, g. Valentin Klinar, priobćio je pjevačkuomu crkvenomu zboru, da je dobio nalog od biskupskog ordinarijata u Trstu, da se sve, što se 30 godina amo ponovilo u crkvenih obredih, pjevanju itd. ukine i natrag uvede latinski jezik. Usljed tog naloga čitao je sv. „Evangjelje" i pjevao „Tantum ergo" u latinskom jeziku za prvi put na zornici prošloga ponedjelka.

Prošle nedjelje došla su dvojica krnjelskih pristaša medju crkvene pjevače na kor, koji su bili uljudno pozvani, da dadu mjesta pjevačem, a oni odgovoriše osorno, da su oni u crkvi gospodari kako i pjevači i da mogu činiti što hoće. Jedan od tih krnjelskih podrepnica uhvati voščanicu pak ju baci pod noge.

Nakon sv. mise, čim izadjoše svi pjevači, zatvori po običaju kor gosp. Ante Tončić, vodja pjevačkoga zbora, te htjede izručiti ključe po navadi g. župe-upravitelju. Njega dočeka pred crkvenimi vratmi Kmet Mate od Antuna, te ga pozove prijazno na stran, da će mu nješto kazati. Tončić mu odgovori, da neima s njim ništa tajnoga, ako mu imade što kazati, neka to reče javno. Tončić bijaše bo upozoren od prijatelja, da je kazao taj Kmet istog dana (15. t. mj.) da će ga ubiti, ako dodje k popu u crkvu. Videći, da se Tončić neda na stran, poče proklinjati strašno, zagroziv se, da je on njegov Bog, da će ga ubiti, ako mu još štogod reče na koru, jer da će on doći tamo kada ga bude volja. Prijatelji ovoga nesretnoga Kmeta, videći kako se on grozi Tončiću, skočiše mu na pomoć, viećć: ala, ubijmo ga! Konačno zagroziše se crkvenim pjevačem i stanovnikom sela Čabrnjice, da nesmiju više u Zrenj ni po tabak, ni u dućan, ni u crkvu k sv. misi, niti se izpoviedati. Kod blagoslova po podne otrgao je kmet kvačicu na vratih kora i metnuo ju u žep viećć: sad sam ja gospodar.

Ovaj žalostni dogodjaj prijavljen bijaše c. kr. oružničtvu u Oprtlju i mi očekujemo, da će ono učiniti svoju dužnost.

Posebna deputacija priobćila je čitav dogodjaj preč. ordinarijatu u Trstu, gdje njoj obećaše, da će u što kraćem roku urediti pitanje glede crkvenoga pjevanja.

Mi se nenadamo povoljnomu rješenju toga pitanja od strane biskupskog ordinarijata u Trstu, jer je baš od tamo izašao nalog, da se ukine hrvatsko pjevanje, koje bijaše mrzko jedino crkvenim i vjerskim protivnikom.

Gospoda na tršćanskom ordinarijatu povedoše se za porečko-puljskim ordinarijatom, ali neka paze da na njih nepade sva odgovornost za sve one kletve i psovke, što su izrečene tamo i za sve žalostne posljedice, koje bi mogle tamo nastati.

Tamo se groze krnjelski plaćenici crkvenim pjevačem ubijstvom, a dogodi li se nesreća, pozvati ćemo mi moralne krivce na odgovornost.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. S Leprinca, da nisu nijednega poslali va Trst, da govori za talijansku univerzu.

Jur. Kakovi su to onda Talijani tamo na poleštarije?

Fr. Talijani od potrebi.

Jur. Su mogli barem telegrafat.

Fr. Hrvatski jih je bilo sram, a pravo talijanski da nezuaju.

Jur. Ej, siromašna Italija s takovemi Talijani!

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Izvanjske novine pišu, da je došlo izmedju njemačke i austrijske vlade do razdora usljed protunjemačkih demonstracijah u Lavovu, koje je izazvalo nečovječno postupanje njemačkih oblastih proti poljskim podanikom u Poznanju. Nasuprot tomu piše jedan berlinski list, koji je u dolicaju sa vladinimi krugovi, da je austrijska vlada i u ovom pitanju pokazala onu spremnu susretljivost, koju su

Opetovano upozorujemo naše čitatelje i odnosni iznos uljetati sudbenim putem, jer nije cilj ovoga lista da ćemo jim ustavili list a ne primamo ga.

da ćemo jim ustaviti list i odnosni iznos utjerati sudbenim putem, jer nije lepo ni časno primati i čitati list a nepratiti ga.

Niemci uviek nalazili kod svojih saveznika. Zadnjih dana pisale su novine, da je nastala napetost izmedju ministra-predsjednika i ministra izvanjskih posala grofa Goluchowskoga. Ovaj da je oštro odsudio protunjemačke demonštracije u Lavovu i u drugih mestih Galicije, čim da se nije služio dr. Koerber, kojega vežu veliki obziri napram pokornom mu poljskomu klubu na carevinskom vieću. Za svoje mnienje reć bi, da je ministar-predsjednik predobio i najviše krugove te se je već bio pronio glas, da će ministar izvanjskih posala odstupiti. Bojimo se, da se to dogoditi neće, jer se kod nas nemienjaju tako lahko ministri izvanjskih posala i jer će se radje žrtvovati biedne Poljake u Pruskoj, nego li jednoga ministra izvanjskih posala. Grof Goluchowski, po rodu Poljak, dakle Slaven, vodi izvanjsku politiku monarhije u njemačko-talijanskom duhu, te su radi toga žrtvovani životni probitci većine stanovničtva monarhije, t. j. Slavena, Niemcem, Talijanom i Madjarom. Odstup ministra izvanjskih posala mogli bi dakle samo Niemci, Talijani i Madjari požaliti ali nebi nikako Slaveni Austro-Ugarske.

U sjednici hrvatskog sabora u Zagrebu od dne 17. t. mj. priobćio je predsjednik Gjurgjević, da je na sabor stiglo medju ostalim izviešće proračunskoga odbora, koje će doći čim prije na dnevni red. Ovogodišnja proračunska razprava biti će kraća nego li obično, jer su opozicijonalne stranke iznesle svoje pritužbe, želje i težnje prigodom razprave adrese, koja je dugo trajala. U rečenoj sjednici započela je razprava o vladinoj osnovi o prisilnom odgoju nedorasle djece. Kod razprave sudjelovali su vladini pristaše zastupnici Stevo Popović, dr. Šilović, predstojnik pravosudnog odjela Klein i predsjednik združene opozicije dr. Brešćenski. Osnova bijaše prihvaćena u prvom i drugom čitanju. Jučer obavio se izbor u regnikularnu deputaciju i izbor u ugarsku zastupničku kuću.

Crna Gora. Poznata brošura proti knezu Nikoli, što je izašla u srbskom jeziku u Budimpešti izazvala je na Cetinju veliko ogorčenje. Tamo tvrde naime, da su brošuru izdali crnogorski prognanici, koji se na taj način osvećuju knezu Nikoli i njegovoj obitelji.

Bugarska. U Sofiji nastala je ministarska kriza zbog zajma, što ga je vlada kanila sklopiti. Ministarstvo je odstupilo, ali neima nade, da bi naredno sobranje ni novomu ministarstvu glasovalo zasnovani zajam. Zbog ministarske krize odustali su narodni zastupnici od putovanja u Biograd, gdje su kanili vratiti posjet članovom srbske narodne skupštine. Nekoji novčani zavodi, s kojimi je vlada ugovarala zajam, izjavili su, da odustaju od svojih ponuda za zajam i da se smatraju izvan dalnjih obveza. Pošto su ministri u sobranju očitovali, da je neobhodno potrebito sklopiti zajam, priobćio je ministar-predsjednik Karavelov, da su banke odustale od ponude i da je usljed toga vlada predala knezu ostavku. Ujedno je zamolio, da se sobranje odgodi do sastava novoga ministarstva.

Rusija. Iz Petrograda brzojavljaju, da je crnogorski knez Nikola u pratnji velikog kneza Petra Nikolajevića sa suprugom stigao dne 16. t. mj. u Petrograd, odakle se nakon kratkog odmora uputiše carskoj obitelji u Gačin u posjete. — Ruski listovi bave se sa trgovačkim ugovorom izmedju Rusije i Austro-Ugarske.

Italija. Dne 16. t. mj. bijaše u Vatikanu tajni konzistorij, u kojem je sv. otac govorio o potežkoćah, koje mu ogorčavaju zadnje dane života. Potužio se je osobito na talijansku vladu, koja nepropusti zgode u da nenaškodi sv. Stolici i katoličkoj crkvi. Sada kani talijanska vlada osnovom o razvodu braka zadati smrtni udarac bračnom životu, kako ga stvara katolička crkva. Bračni vez je — reče sv. Otac — svetinja, osnovana na nerazrješivosti i na božjem pravu. Nijedan ljudski zakon neće nikada moći dokinuti ovog božjeg zakona.

U talijanskom parlamentu došlo je dne 15. t. mj. do burnih prizora. Radikalni zastupnik Ferri dobacio je stanovničtvu južne Italije nepoštenje, radi čega ga je parlamenat izključio na pet sjednica. Nu kažnjeni zastupnik nije hotio uvriede opozvati niti se iz sabora udaljiti. Radi toga morao je predsjednik uz silnu buku opozicije sjednicu zaključiti.

Mjestne:

Potonuo parobrod. U noći od utorka na srieđu nasukao se je kod rta Barbana brionskih otoka talijanski parobrod „Adriatico“, ploveći iz Katanije put naše luke. Krcat je bio južnoga voća. Parobrod se je tako nesretno nasukao, da je malo kasnije potonuo. Momčad za zapovjednikom (11 osoba) spasila se plivanjem. Vlastnikom parobroda bio je zapovjednik Emil Marucci.

Pokrajinske:

Pritisnulo jače — sve to više skače. Naši crkveni reformatori žanju hvala Bogu već plodove svoje protukatoličke agitacije medju našim narodom.

Mjesto da su ih opametili i k sebi prizvali dogodjaji u Ricmanjih (občina Dolina) i u Rojanu kod Trsta, gdje je naše pučanstvo pokazalo odlučno talijanskim latinizatorom, da je do grla sito njihovog **nekršćanskog** postupanja, oni tjeraju svoj nečisti posao i dalje misleć, da će konačno **bedasti ščavi** ipak podati. Al se mladi talijanski reformatori ljuto varaju! Prošla su vremena kadno je naš narod mučke šibu ljubio, kojom su ga sa svih strana tepli. Progledao je napokon i taj večni patnik i pripravlja se, da sbaci sa sebe tudje nametnike, pa bili to i sami sladko-medeni talijanski nizki i visoki crkveni dostojanstvenici.

Primjer odvažnih Ricmanjaca i odlučnih Rojančana, povadja za sobom druge, kojim se hoće pod krinkom vjere utući narodno čuvstvo i ukrasti materinski jezik. Za navedenimi poveli se zadnjih dana i naši Boljunci na Koparštini — u občini Dolina. Dne 14. t. mj. izručili su svi stanovnici crkvene občine Boljunec — politički kotar Kopar u Istri, skupnu izjavu c. kr. političkomu poglavarstvu, **da izlaze iz katoličke crkve latinskoga obreda.**

Tim je poskočio broj **unijata** na 2000 duša, koji su zapustili oblast latinskoga biskupskoga ordinarijata u Trstu i pristupili pod biskupsku oblast slavenskoga križevačkoga biskupa presvj. g. Julija Drohobeckoga.

Oduševljenje vlada medju narodom neopisivo.

Eto Vam, gospodo latinizatori i reformatori prvih uspjeha Vašeg fanatizma i Vaše mržnje do svega što nije talijansko.

Samo napried tako i budite uvjereni, da će Vas naš narod blagoslivljati, što ste mu napokon otvorili oči. Uprite junački proti mrzkom Slovenu, Vi suborioci tršćanskih židova — jer: **pritisnuto jače — sve to više skače!**

Još izborno gibanje. U Kopru dne 5./12. 1901. bio izbor kmetskih ali izvanjskih občina, za izabrati 2 zastupnika u zemaljski sabor. Izbor počeo je na 9 sati kako je bio i određen, došlo je u izbornu dvoranu 92 fiducijara ali izbornika. Nato započeo je izborni čin. Najprije izabere c. kr. namjestnički savjetnik gosp. Schaffenhauer-Neys u komisiju g. Matu Sanković-Soldatića, Metliku i Turkovića, nato izaberu gg. fiducijari po zakonu izmedju sebe 4 člana u komisiju gg. Zorka Klun, dr. Požar, Anžlovar i Šiškovič, sporazumno izaberu izmedju sebe članovi komisije predsjednika g. Matu Sanković-Soldatića, najprvo g. predsjednik raztumači valjanost današnjeg izbora i razjasni zašto smo došli te pročita zakonske ustanove. Prelazeći na glasovanje, uzme predsjednik g. Sanković listinu t. zove alfabetično, a gg. Klun i Anžlovar zapisivahu. Izabrani bijahu gg. dr. Trinajstić Mate i Josip Kompare sa 68 glasova, a dr. Derin i dr. Longo dobiše 24. G. komisar htijaše da se zapisnik napravi u talijanskom jeziku, nu članovi komisije 6 proti jednom odlučiše, da bude u slovenskom jeziku, te je komesar morao popustiti.

Za djačko podporno družtvo u Pazinu. U naših rodoljubnih Ricmanjih sakupiše tamošnji domoljubi 25 kruna za „Djačko podporno družtvo u Pazinu“, i to povodom **zlatnog unijatskog** pira Mihovila i Ane Kuret 16 kruna; kod pira Ivana Ota i Ivanke Petaros 5 kruna i u sabiraonici konsumnoga te posujilnoga družtva 4 krune.

Nadalje sakupiše 4 krune svatovi Ivan Ota, kad je ovaj odveo svoju mladu suprugu iz Ricmanj u Boljunc; svat Grgo Berdon dodao je tomu još 1 krunu.

Živili naši sviestni i rodoljubni Ricmanjci!

C. kr. Talijani u Podgradu. U najčišćem našem mjestu u Istri, u sjelu c. kr. kotarskog suda, c. kr. poreznog ureda i mjestne občine Podgrad, gdje neima niti **jednoga** urodjenika Talijana ili Niemca, gdje su **svi** domaći stanovnici Slovenci ili Hrvati, službuju sliedeći c. kr. Talijani:

C. kr. sudac	Talijan
„ „ adjunkt	„
„ „ predstojnik por. ureda	„
„ „ porez. vježbenik	„
„ „ geometar	„
„ „ poštar	„
„ „ expeditorica	„

Dakle talijanska kolonija c. kr. činovnika u našem rodoljubnom Podgradu!!

Nesreća od požara. Iz Pazina nam pišu, da je utorak po noći nastao s nepoznatog uzroka požar na II. katu Lovrićeve kuće u Pazinu. Oganj opazio je pek Šćuka, koji se je vraćao izmedju 3. i 4. sata poslie pol noći kući. On je odmah dignuo viku, probudio stanara, koji skočiše naglo iz toplih postelja. Oganj je nastao u sobi poslužnice Olive Slokovič, koja je čvrsto spavala, dočim je oganj već zahvatio bio veći dio njezine sobe. Reć bi, da ju je dim ugušio jer su ju kasnije sugradjani, koji priskočiše na pomoć, i koji su srećom oganj ograničili, našli polu-izgorjelu. Nesretnica bolovala je neko doba i živila je vrlo skromno, premda se je našlo kasnije u jednom ormaru, koji se je čudom sačuvao, preko 600 kruna novca. Počivala u miru!

Mjesto zemaljskoga tajnika. Zemaljski odbor u Poreču razpisuje natječaj u talijanskih listovih na mjesto tajnika zemaljskoga odbora u I. plateznom razredu zemaljskih činovnika sa godišnjom plaćom od 4000 kruna, sa godišnjim doplatkom od 600 kruna i sa pravom na dva petgodišnja doplatka, svaki od 400 kruna. Od molitelja zahtjeva one pravničke izpite, koje zahtjevaju na sudovih i na političkih oblastih od vježbenikah. Preduost imati će Istrani, a medju ovimi, oni, koji poznaju **osim zemaljskog jezika, tako-djer druge jezike rabljene u državi.**

Iz ovoga je natječaja razvidno, da sl. zemaljski odbor u Poreču pozna samo jedan zemaljski jezik u Istri, i to talijanski jezik, ili jezik manjine pučanstva naše pokrajine; da sl. zemaljski odbor u Poreču nezahtjeva od molitelja poznavanje drugoga zemaljskoga jezika, t. j. hrvatskoga ili slovenskoga, jezika većine pučanstva pokrajine, i da su gospoda kod sl. zem. odbora u Poreču izgubila svaki smisao za pravicu i zakon, te da s njimi nije obsolutno moguće izaći na kraj.

Natječaj je razpisan do 31. decembra t. g.

Gospodo svršeni pravnici Istre, molite za izpražnjeno mjesto, da nam nebudu mogli kazati, da nebijaše molitelja Hrvata ili Slovenaca.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova. U posliednjih sjednicah carevinskoga vieća stavio je narodni zastupnik g. prof. Spinčić dvije interpelacije na carsku vladu; jednu na ministra bogoštovja i nastave radi slovenskih pučkih škola u gradu Trstu i drugu na ministra-predsjednika radi izjednačenja hrvatsko-slovenskoga jezika sa talijanskim jezikom u zemaljskom saboru Istre. Te interpelacije donieti ćemo u hrvatskom prevodu.

Opet požar u okolici Materade. Neprodje skoro 15 dana, a da se nepojavi u kojem stanu, štali ili skadnju u okolici Materade ili Lovrečice (občina Umag) koji požar. U kratkom roku od 2 mjeseca bilo je u onoj občini pet požara u raznih mjestih. Zadnji požar bio je prošle nedjelje nedaleko Materade, u štali Antuna Kozlovića. Požar je nastao po noći s nepoznatih razloga te je uništio svu štalu, sjeno, slamu i poljsko orudje. Vlastniku i njegovim susjedom pošlo je srećom za rukom spasiti 4 vola. Vrieme bijaše veoma nepovoljno i prava je sreća što su dotrčavši seljaci na lice mjesta mogli ograničiti požar, koji je pretio pogubom čitavomu selu. Vlastnik bijaše osjeguran. Šteta iznosi okolo 3000 kruna.

Iz drugih krajeva.

K predstojećem imenovanju biskupa tršćansko-koparskoga. Talijanski protusocijalistički list „L'Avvenire“, što izlazi u Trstu pod uredničtvom svećenika g. Buttignoni-a, brata kanonika Buttignoni-a, koji je desna ruka kapitularnog vikara preč. g. Petronia, piše u zadnjem svojem broju, da je imenovanje presvj. g. biskupa Flappa biskupom tršćansko-koparskim gotova stvar i da je imao biti imenovan već prigodom zadnjeg koncistora, nu moralo se počekati radi nekojih formalnostih, koje treba ovršiti.

Rečeni list biti će bez dvojbe dobro upućen od osoba, koje danas na žalost i nesreću našega naroda na biskupskom ordinarijatu vedre i oblače, te neima dvojbe, da će zasjesti drevnu stolicu tršćanskih biskupa presvj. g. Flapp, biskup porečko-puljski.

Ako se ima to obistiniti, preporučamo katolikom ovih združenih biskupija, neka se vruće pomole Bogu, da im dade vriedna i dostojna nadpastira.

Novi opatijski opat. Prečastni g. Ignjat Martinec, kanonik stolnoga kaptola senjskoga i zastupnik na hrvatskom saboru u Zagrebu, imenovan bijaše prepoštom i arhidjakonom kaptola riečkoga te mu je ujedno podieljen naslov opata sv. Jakova u Opatiji (Sancti Jacobi od palun.)

Hvalevrieđno! U zagrebačkih novinah čitamo, da priredjuju rodoljubni brijački pomoćnici u Zagrebu dne 5 jenara 1902. sjajni ples u korist družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Dočim se zahvaljujemo u ime naše zapuštene dječice najsrdačnije na plemenitom naumu čestitih brijačkih pomoćnika u Zagrebu, preporučamo toplo i ostalim družtvom širom hrvatskih zemalja, da bi se tečajem predstojećeg mesopusta kod svojih zabava sjetili naše družbe, odnosno ono 17.000 naše dječice, koja vapiju za školom.

Potres u Zagrebu. Utorak poslije podne okolo 3 sata potresao je silan potres opet jednom bielim Zagrebom. Koliko doznajemo iz brzojavnih viesti, potres bijaše tako silan, da su padali dimnjaci i da su u pojedinih kućah nastale pukotine. Medju stanovničtvom nastao je velik strah, ali se je brzo umirilo, jer se je očutilo samo jedan udarac. Potres da je trajao pet časaka. Od javnih zgrada reć bi, da je najviše pretrpila ludnica u Stenjevcu i jedna bolnica u samom gradu.

Krzmanje mornarah. „Ugarsko-hrvatssog parobrodarskog družtva“ na Rieci. Utorak dne 17. t. mj. u jutro izjaviše svi mornari parobrodah „Ugarsko-

hrvatskog parobrodarskog društva na Rieci, koji bijahu u luci, da neće da rade dok im se nepovisi malenu plaću. Ravnateljstvo rečenoga društva obeća svojim mornarom, da će im povećati plaću, ali da se moraju odmah poprimiti posla. Mornari poslušaše odmah i dadoše se na posao ali pod uvjetom, da im se dade sliedećeg dana pismenu obvezu od strane ravnateljstva, da će im se poboljšali plaću, jer da će inače svi ostaviti radnju i službu.

Družtveni parobrod „Panonia“ odputovao je onog jutra u Dalmaciju bez svojih mornara jer mu priskočiše na pomoć lučki stražari ili piloti.

Družtvene.

Pjev.-tambur. družtvo „Istarska vila“ Kastav, priređuje na Silvestrovo, dne 31. t. mj. u prostorijama „Narodnog Doma“ u Kastvu uz lieпi program „Večernju zabavu“. Početak točno ob 7. uri na večer. Ulaznina 1 kruna po osobi. — Čist prihod u korist družtva. Darovi primaju se sa zahvalnošću.

Otvorenje podružnice sv. Cirila i Metoda za Istru u Žbandaju (Poreč). Dne 26. t. mj. t. j. na dan sv. Stjepana otvoriti će se podružnica sv. Cirila i Metoda za Istru u Žbandaju u 1½ sata po podne, u kući g. Antuna Milanovića, krčmara.

Pozivlju se ovim putem upisani članovi i ostali prijatelji naroda našega i naše „Družbe“ na mnogobrojno prisustvovanje.

Književne:

„Matica Hrvatska“ i „Vienac“. Javlja nam se, da će „Matica Hrvatska“, vlastnica beletrističkog lista „Vienca“, počevši od nove godine 1902. izdavati taj list u reformiranom obliku. Format bit će veći, donosit će se ilustracije, po mogućnosti od domaćih umjetnika, uvest će se za pisce veći honorar, jednak onomu, koji postoji za druge edicije Matičine, te će se uložiti sav trud u to, da bude sadržaj lista obilan i biran, a posebna pažnja posvetit će se izvještajima o kulturno-literarnim novim stečevinama, u prvom redu hrvatskim i slavenskim. „Matica Hrvatska“ spremna je prinieti materijalne žrtve za podignuće i razširenje „Vienca“, ali računa pri tom i s podporom publike. Glavna je stvar, da se list u domovini razširi i da se udomi i u takvim kućama, koje su do sada žalibože držale strane, najviše njemačke listove i time na uštrb domaće podupirale tuđju knjigu. Da se ta svrha što sigurnije postigne, ponudile su se rodoljubne gospođe u Zagrebu, da će same, a njihovom pobudom i druge gospođe u našim gradovima i mjestima, sabirati predplatnike na „Vienac“ i pomoći mu do stalne eksistencije, kako bi bio kadar sve više udovoljavati zahtjevima i ukusu naše čitajuće publike. List „Vienac“ bio je od svoga postanka središte rada hrvatskih književnika, zastupajući ideju zajednice njihove u nastojanju oko unapredjenja lieпe naše knjige. „Matica Hrvatska“ želi, da „Vienac“ ostane vjeran toj svojoj tradiciji i nada se, da će se oko njega sakupili svi hrvatski književnici, kojim je ozbilno stalo do našega književnoga razvitka.

Razni prinosi:

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca listopada sliedeći prinosi:

a) utemeljiteljni: Frulić Šime, župnik — Grdoselo K 10, Žvaček Ljudevit, župnik — Gologorica K 20, Jakac Jakov, učitelj na c. kr. učiteljišću — Kopar K 25, Jelušić Kažimir, načelnik občine Kastav K 100;

b) podupirajući: Zidarić Vinko, nadučitelj — Sv. Petar u Šumi, Milohnić Antica, Turato Niko, Sablić Franjo — Cres, Buršić Anton, trgovac — Pazin po K 5, Matanić Petar, nadučitelj — Pazin K 3;

c) darovatelji: Uprava „Obzora“ — Zagreb, darovanih od Hrvat. akademičke omladine u Požegi, kao polovicu čistog prihoda od priredjene zabave K 35, čuvaj se kljuke — Pazin K 1, Trinajstić dr. Matko i Anka — Buzet K 15, Rabar Ivan, gimn. ravnatelj, sabrao u krugu prijatelja — Osiek K 8·36, Bukovec Franjo, župnik — Trviž K 20, Laginja Mijo, nadžupnik — Kastav K 20, Flego Josip — Buzet K 14·74, petorica na uspomenu 200-letne kulture zastupstva grada Trsta uz uzklik živio dr. Rybař i Ivan. Marija Vatovec sabrali K 7, Ružička Rikard, svećenik — Žminj sabrao K 10, občina — Kastav, mjesto vjenca na lies blagopokojnog biskupa Sterka K 50, sakupljeno prigodom vjenčanja gdjice. Marotti sa g. P. Karabaić — Marčana K 20, Volarić Ante, kateket — Rieka K 5, Hrdy Franjo, župeupravitelj — Sv. Lovreč K 10, družba sv. Cirila i Meloda — Opatija K 500, Hrvatin Petar — Livade K 10, na zborovanju svećenika sv. Pavla — Trst K 16, na predlog Križmanić Josipa u krčmi Defara — Tinjan, za darovanih 6 butilja od g. načelnika i prodanih na dražbi K 20, dr. Josip Abram i dr. Gjuro Červar za večeru — Trst K 3, preostatak jednog brzojava — Pazin 70 k.

Plemenitim darovateljem najsrdačnije se zahvaljuje Odbor.

Izkaz prinosa prispjelih na Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca srpnja 1901. u krunama:

Dionička tiskara (Obzor), na nju stiglih prinosa u srpnju . . .	214·66
Bon. Cettolo, inžinir — Petrinja, sabranih po njemu	50·—
Mnogoč. pop Frane Volarić, kurat Kornić (otok Krk) II. obrok kao član utemeljitelj	50·—
Uprava „Naše Sloge“ na nju stiglih prinosa	44·24
Uprava „Novog Lista“, Sušak, na nju stiglih prinosa do 7. srpnja	304·79
Gdja Anka Trinajstić — Buzet, sabranih u plovanskom vrtlu na dan sv. Cirila i Metoda . . .	15·—
G. prof. Spinčić, predaje primljenih od akordanta kod gradnje željeznice Gruž-Uskoplje na Brgulu Antona Jurdana i podakordanta Ivana Brajana iz Jurdani (Principi), Josipa Jušića iz Jušići, Josipa Vlaha iz Jušići, Sinčića iz Rubeši i Andrije Jurdana iz Jurdani	55·—
G. dr. A. Tresić-Pavičić, sabranih na banketu u Karlovcu prigodom odkrića Lopašićevog spomenika	114·60
G. I. Vrbanić, gradski načelnik — Karlovac, preostalih prinosa za Lopašićev spomenik	36·—
G. Fran Brnčić, c. kr. prislušnik u Trstu, sabranih dne 14. t. mj. u gostioni Kinkele u Mihotićih	4·40
G. Jakov Kirac. — Medulin, sabranih u Medulinu (polag objave u „N. Slogi“)	12·—
G. Toma Pavačić, ravnatelj podružnice u Omišlju, sabranih prigodom ml. mise popa Ivana Kumbatovića dne 14./7. na rieči g. M. Turata	53·06
G. Slavo Dragić, namj. učitelj realne gimn. u Zagrebu, od prinosa sabranih putem blokova	1000·—
G. Bernard Fürth, fabrikant žigica — Beč, postotke za pol godine na žigice	1234·85
G. Jakov Dmić, župnik — Vrbnik, sakupljenih dne 18./7. t. g. od maturanta senjske gimnazije ex 1881. na svojem jubilarnom sastanku u Senju . .	20·—
Gdjica. Ljudmila Jelušić — Kastav, sabranih prigodom vjenčanja gčne. Fanice Brozović s gosp. Josipom Fabrizi	12·06
G. dr. Božo Vinković, odvjetnik, Karlovac u mjesto vienca na odar pok. njegovog tasta dra. Gjure Stojanovića, podarenih od g. Dušana Stipčevića K 15, a g. Eugena Pavlovića K 10 .	25·—
G. Katalinić-Jeretov, sabranih a u „Narod. Listu“ objavljenih . .	69·08
Gdjica. Zvjezdoslava Jakšetić, c. k. uradnica kod brzojavn. ureda i Martin Diminić, glavar stanice kod rudokopa u Krapanu za hrvatsku rieč svaki K 2	4·—
G. Jure Sorgo, blagajnik, sabrao prigodom ustrojenja podružnice na oprtaljskom Krasu . . .	26·—

Volosko, dne 15./12. 1901.

Za ravnateljstvo:

Dr. Fabianić, blagajnik.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. F. J. S. Box 45 Engle Col. — Za poslana dva dolar dobili smo po odbitku 50 h. za globu, jer pismo nebijaše dovoljno biljegovano, K 8·00 i sa tom svotom predplatili ste „N. S.“ do 30./9. 1901.

„Dānica“-koledar

za god. 1902.

dobiva se u našoj tiskari.

Cirilo-Metodijski Block-koledar

za god. 1902.

u manjoj spretnijoj obliei, izašao je.

Tko pošalje Tiskari J. Krmpotić i dr. u Pulu K 1·20, primiti će ga franko.

Braće Sokoli!

Pozivate se na **V. glavnu skupštinu**, koja će se obdržavati **u nedjelju dne 5. siječnja 1902.** o 2 sata poslije podne u družtvenoj dvorani.

Dnevni red:

1. Pozdrav starješine.
2. Čitanje zapisnika posliednje glavne skupštine.
3. Izvješće tajnika.
4. Izvješće blagajnika.
5. Izvješće starješine o „Sokolskom Domu“.
6. Slučajni predlozi.
7. Izbor novoga odbora.
8. Izbor revizijonalnog odbora.

„Prvi istarski Sokol“
u Puli, dne 16. prosinca 1901.

Odbor.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,
u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Restauracija

ŠEPUKA - PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križcah, kostenom poganca, prohladnju, svakovrstnim nazebam. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili broh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozności, podbuhlosti, dječjoj krživosti, ženskim bolestim, slaboćudnosti, nemoći. Ciena flašici 2 fiorin.

Pojačano svedsko kuplje ili svedska sivonina tinktura (Lebenswasser). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvotvornica, popravlja i okrepljuje želudac i oblažuje glavna bol oblaklava teginja ili mučnina, tjera napuhost i vjetre, oslanja se bol u slizici, želudačne grčeve, žutica, grozica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli korisno djelajuću švedsku tinkturu redovito pije zaćuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit će zarane bolesti. Ciena, flašici s napuhkom 50 novčića.

Prah za blago ili za marvu, za konjski kih i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i prolazne, kada blago neće rado hidrat pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i bolje mlieka, koji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omaru 45 novč.

Svajcarske pilulice najdjelotvornije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili stomaka i cejev, za otvaranje, proti zapekšini, navali krvi u glavu i prsa, gromost ili želiki. Ciena škatulji 70 novč.

Mazilo za blago osobito za kuje i volove proti kostenoj boli, zgrčenim, zategnutim žilam, ukočenosti i utrkliji, poslie težkoga spora, za objačianje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i oblažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi rastrikuju usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 60 nč.

Fina smrekova esenolja. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i raskuživanje svaka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 50 nč.

Mast proti lišaju, krastam perućini i osipninam, 1 lončić 50 novč.

Antisušin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedljini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Ciena 50 novč.

Dra. **Spitzera ponaist za lice** proti sunčanim pjegam ili fleckovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipnine na licu; privraća gladkost, mjekost; bjeloća i finoću obraza i ruku. Ciena večem lončića 1 fiorin. K tome spada još bobraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Parižkoj izložbi sa zlatnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žućkastoj. Ciena kutiji 1 for.

Sapun eglantine. Najfinji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najfinjih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Crome eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tcinta, kao što za prištići, sujedice, crvene mrlje, pjege, opora kora i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se Eglantine mast skada se pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 1 fiorin.

Eau eglantine jest izvrsna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje, kose, onemogućuje svraćanje perući i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podielinje kosi liep nara-an sjaj. Ciena bocí 1 f. 25.

Mirisna zesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. Flašica 30 n.

Otrov ili cemor za stjenice i kinake. Flašica 50 novč.

Antiebrile od Rodinina proti grozniei ili zimnici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da steče kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 101. Pula, u utorak dne 24. decembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za pretplatu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ako list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake } na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uteže se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

BOŽIĆ!

„...nebojte se, jer gle, javljam vam veliku radost, koja će biti svemu narodu. Jer vam se danas rodi spas, koji je Krist Gospod u gradu Davidovu".

Ovimi priprostimi riečmi nagovorio je božji blagoviestnik, nebeski odaslanik prestrašene pastire, koji su čuvali noćnu stražu kod stada svojega u okolici Betlehema one glasovite noći, koje je sišao na sviet Sin božji, uzev na sebe čovječansku narav.

Prije dvadeset viekova porodi božansko dietešce u zapuštenoj štalici izvan neznatnog gradića židinskog Betlehema siromašna djevica iz grada Nazareta u Galileji, po imenu Marija. Nju bijaše odabrala Providnost božja, da postane majkom Krista Gospoda, koji je imao: „izbaviti svoj narod od grieha njegovih". Kroz dvadeset viekova slavi kršćanski sviet slavnu uspomenu na radostnu onu noć, u kojoj zapjevaše andjeli nebeski za prvi put nad skromnim Betlehemom: „Slava Bogu na visini, a mir ljudem na zemlji dobre volje!" I danas pozdravlja cio kršćanski sviet dan uspomene na narodjenje Isusa Krista najvećim veseljem. Dok bude svieta i vieka slaviti će kršćanski narodi dan Božića - najvećom slavom kao uspomenu na narodjenje Spasitelja svieta, koga su proroci svetom ustrpljivošću navještivali i očekivali. Proslava božičnih blagdana raste od godine do godine i rasti će sve to više, čim jače bude se širila medju narodi prava znanost i čim više bude se oplemenjivalo ljudske srce. Kršćanski će narodi do konca svieta slaviti uspomenu na narodjenje najuzvišenijeg i najplemenitijeg bića, koje je stupilo na griešni sviet i uzelo našu narav, da svojom božanskom riečí razljera zemaljske tmine i da nakon 33-godišnjeg svog prebivanja na zemlji, sama sebe žrtvuje Otcu nebeskomu za spas duša naših. Došav Isus iz puke i čiste ljubavi na sviet, nastojao je za čitavog svog života, da ona božanska ljubav, koju je On s neba donio na zemlju, razpali sva čovječanska srca, da budu svi narodi braća, svi jednaki, svi jedno stado pod jednim pastirom. On je učio narode pravu ljubav, iskreno bratimstvo i poštenu ravnopravnost ili jednakost. Navještivao je narodom dobre volje mir i slogu, učeći ih, da su svi bez razlike braća, sinovi jednoga Otca, i po tomu svi jednaki u pravih i u dužnostih. On je učio, kako kršćanska ljubav sav sviet izjednačuje, kako ta ljubav nalaže bogatašu, da pomogne siromahu, i nasuprot nuka siromaha, da nezavidja onomu, koji uživa veća zemaljska dobra. Po Njegovoj božanskoj nauci nesmije biti ni gospodara ni robava, ni vladajućih ni služećih naroda. Kršćanska bo ljubav, koju je propovjedao Isus, nedozvoljava, da moćnik tlači siromaha, da mu otimlje njegova prava, da ga muči i zlostavlja, već mu nalaže, da podieli sa slabijim i siromašnijim kano s rodjenim bratom, sva zemaljska dobra.

Medju narodi mora da zavlada duh mira, ljubavi i sloge, jer je to temelj pravoj sreći pojedinca, obitelji narodom. Radi toga je sutrašnji dan, kad no slave narodi uspomenu narodjenja Spasitelja svieta i osloboditelja našeg od viečnih muka, osobito mio i drag svim onim narodom, koji su tlačeni, zlostavljani i progonjeni. Sutrašnji blagdan sjeća napose njih, da će jednom i njima nadoći spas, da će se i oni osloboditi tudjeg gospodstva, da će i oni postati slobodni i samostalni, budu li se držali nauke najvećeg patnika svih viekova. Medju zapostavljene i odvisne narode spada i naš narod, premda je on za sv. vjeru i za prosvjetu i slobodu drugih žrtvovao više nego li ijedan od živućih naroda. Hrvati su prolili na potoke svoje dragocjene krvi za krst častni i za slobodu drugih, koji im danas vraćaju nemilo za drago. Naš je narod od davnine sačuvao sveti i častni krst i uspomenu na nekadašnju svoju sreću i slobodu. On se svetog krsta neće ni u buduće odreći pod nijednu cienu, ali neće takodjer prestati nikada težiti za svojom neodvisnošću, za svojim jedinstvom i za svojom slobodom. Naš će narod i ovaj put, kano svagda do sada, svečano proslaviti uzvišenome božićne blagdane, kao uspomenu na porodjenje Kristovo. Slaveći svete božićne blagdane smišljati će i načine, kako bi došao i na ovom svietu do bolje sreće.

On će proslaviti predstojeće blagdane u čvrstoj nadi, da će i na njegov prag sinuti blagoslov Onoga, komu su kod poroda pjevali andjeli nebeski: „Slava Bogu na visini i mir ljudem na zemlji dobre volje!" Znajući, da neima spasa bez Krista, ni sreće bez jedinstva i slobode, uzdignimo toplu molitvu k Spasitelju e da bi nam podielio milost, da budemo mogli čim prije u slobodnoj i samostalnoj domovini najsvečanije proslaviti svete božićne blagdane.

U to ime kličemo Ti mili rode: čestit Ti Božić i porodjenje Isusovo!

Kotarske poljodjelske zadruge.

(Dalje.)

Djelokrug § 11.

Djelokrug zadruga omedjašen je sa svrhom označenom u § 2.

Njimi je napose zadaća, po ustanovah pokrajinskih zakona i pravila, koji se imadu stvoriti, sliedeća:

a) kupovanje stvari potrebitih zadrugarom u njihovom zanatu po njihovom nalogu i za njihov račun;

b) prodavanje poljodjelskih proizvoda zadrugara po njihovom nalogu i na njihov račun, naročito takodjer za potrebe vojske;

c) ustrojivanje i pospješivanje dobitnih i gospodarskih za napravljanje skladišta za poljodjelske proizvode, te za napravljanje klieti, klaonica, pećnica;

d) ustrojivanje i pospješivanje zadruga i drugih družtava, koja imadu zadaću pospješivati poljodjelstvo i šumarstvo;

e) ustrojivanje novih i podupiranje obstojećih posujilnica, naročito Raiffeisenovih blagajna u svrhu pospješenja osobnoga kredita;

f) posredovanje medju zadrugari i pokrajinskim hipotekarnimi bankami kod uzimanja posuda na hipoteke;

g) posredovanje za konvertiranje hipotekarnih dugova sa velikimi kamati u dugove sa manjimi kamati, odkazive u neodkazive;

h) sudjelovanje kod organizacije, uprave i bilježenja ciena burza za proizvode i trgova, kao i pozivanje članova zadruga k rasudam burza za proizvode;

i) sudjelovanje kod provadjanja osjeguranja na život, bolestnika, unesrećenika, invalida, staraca, kao takodjer sudjelovanje kod provadjanja osjeguranja proti ognju i tuči te živine. konačno sudjelovanje kod provadjanja gospodarskih zakona, u koliko bi se to zahtjevalo od zadruge posebnimi ustanovami;

k) pospješivanje poljodjelske pouke, kao i priredjivanje predavanja i skupština za unapredjenje poljodjelskoga znanja;

l) obavljanje zadružne statistike;

m) izkazi i posredovanje radnje, kao i uredjenje ugovora sa poljodjelskimi radnici;

n) briga za provadjanje kontrole sjemenja, i saobraćaj zadrugara sa poljodjelskimi postajami za pokuse;

o) posredovanje pravne pomoći za zadrugare;

p) stvorenje razsudnih odbora za riešavanje prepiraka, koje bi nastale izmedju zadrugara i njihovih pomoćnika u stvarih rádnje i plaće, ili izmedju zadruge i njezinih članova, ili izmedju pojedinih zadrugara.

Zadruge za poljodjelce imadu nadalje pravo, davati svoja mnienja i postavljati predloge, u svih stvarih, koje se tiču njikovata, na državne i autonomne oblasti, i imadu sudjelovati kod svega onoga što kani država ili autonomne oblasti poduzeti za pospješenje poljodjelstva, naročito glede podpora i melioracija.

Pravno stanje § 12.

Zadruge za poljodjelce nepodpadaju pod ustanove zakona 9. aprla 1873. D. Z. L. br. 70. o dobitnih i gospodarskih zadrugah.

Za obveze zadruga jamči samo zadruga kao pravna osoba.

Zadruga zastupa sudbeno i izvansudbeno njezin predsjednik ili zamjenik. Ipak moradu izprave za obveze prema trećini osobam biti podpisivane od predsjednika i još jednoga člana odbora. Ako se izprava tiče posla, za koji se zahtjeva odobrenje zadružnoga odbora ili koje više odobrenje, mora se i to odobrenje u izpravi potvrditi sa supodpisi dvaju članova zadružnoga odbora.

Prinosi u zadruge. § 13., 14., 15.

Troškove ustanovljenja zadruga, kao i troškove proračunavanje za buduću godinu ujedno sa pasivi prošle godine, imadu se pokriti sa prinosi zadružnika u koliko nisu pokriti drugimi dohodci.

Prinosi pobirati će se kao prirezi na državni porez.

Pokrajinsko zakonodavstvo ustanovljuje kad treba privolu za prireze.

Te prireze birati će isti organi i istimi sredstvi koji i kako pobiraju državne poreze, i uživaju iste zakonite povlastice koje i ovi.

Proti platežnomu nalogu uzsliedilomu na temelju § 14. može se u roku od 30 dana učiniti utok na kotarsku, a od ove na pokrajinsku političku oblast.

Proračun i obračun. §§ 16. 17.

Pokrajinsko zakonodavstvo ima ustanoviti način, kako da se napravlja i izpituje proračune i obračune, kao takodjer, da li da se iz preostataka obračuna napravi rezervnu zakladu ili da se jih unese kao dohodak za buduću godinu.

Kad koja zadruga za poljodjelce nebi zadovoljila dužnostim propisanim u §§ 13. do 16., tad će to učiniti kotarska odnosno pokrajinska politička oblast.

(Konac sliedi.)

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 20. decembra 1901.

Razprava o zakonskoj osnovi za zadruge poljodjelaca trajala je više dana, i svršila tek utorak dne 17. Najprije vodila se je odulja obćenita razprava, u kojoj su razni govornici izražali obćenita načela glede pomoći poljodjelcem; a onda posebna. Kod mnogih paragrafa bili su postavljeni dodatni predlozi ili za promjene. Samo dosta neznatni predlozi bili su prihvaćeni, svi ostali zabačeni.

Prihvaćen je bio predlog kod § 3., da mogu biti članovi zadruga ne samo posjednici, nego i oni koji posjeda uživaju, kako su to n. pr. župnici i ostali svećenici.

Nije bio prihvaćen predlog postavljen kod § 13., kojim se je išlo za tim, da bi država pokrila troškove ustanovljenja zadruga.

Isto tako nije prihvaćen predlog, postavljen kod § 19., nek se u pokrajinah, u kojih je pučanstvo različite narodnosti, ustroji zadruge razdieljene po narodnosti. Naš zastupnik Spinčić bio je postavio takovu resoluciju u poljodjelskom odboru. Postavio je bio samo resoluciju, kad je vidio da te ustanove nisu htjeli primiti u zakon. Štajerski slovenski zastupnik Žičkar predložio je, da se to umetne u zakon, pak je propao i njegov predlog, a kašnje i rečena resolucija, inače u odboru prihvaćena.

Proti tomu predlogu glasovali su Njemci svih stranaka, jer nepriuštaju Čehom u Šleziji, Slovencem u Štajerskoj i Koruškoj, Slovencem odnosno Hrvatom u Trstu i Istri, da i oni imadu svoje zadruge. Nadalje glasovali su proti Poljaci, jer nepriuštaju zadrugu Rusinom, i jer da takove stvari spadaju u pokrajinske sabore. Konačno i Česi, i to radi načela, jer nepripuštaju da se u njihovoj kraljevini, Českoj, ništa dieli. I proti tomu njihovomu načelu bit će u Českoj zadruge po narodnosti, jer tako vlada radi Njemaca hoće; a po načelu i

po zakonu neće morati biti takovih zadruga u Šleziji, Štajerskoj, Koruškoj. Trstu, Istri, gdje bi koristili Čehom, Slovencem, Hrvatom. Eto kamo vode načela, nezgodno uporabljena!!

Oduševljenje, koje je vladalo prvi dan glede osnove za zadruge za poljodjelce ohladnilo je tečajem razprave sve jače, i konačno jako ohladnilo. Malo jih je, koji od toga očekuju osobitoga dobra za poljodjelce.

Razne zakonske osnove razpravljene i prihvaćene.

Poslie razprave o zakonskoj osnovi glede zadruga za poljodjelce razpravilo se je i prihvatilo u sjednicah zastupničke kuće od utorka i sriede mnogo drugih zakonskih osnova.

Eto da jih u glavnom navedemo:

1. ustanova §§ 59. i 60. obrtnoga reda po promjenah gospodske kuće;

2. zakonska osnova o oslobadjanju od pristojba za posude pokrajina, kotara, občina i drugih autonomnih saveza;

3. zakonska osnova o povišenju zaklade za melioracije, koja po njoj iznosi 4 milijuna kruna za godinu 1902.;

4. zakonska osnova o uredjenju konzularnih pristojba;

5. zakonska osnova o mirovinah katoličkih dušobrižnika na občekoristnih zavodih, kao takodjer svećenika — činovnika kod katoličkih ordinarijata, konzistorija i sjemeništa;

6. zakonska osnova o plaćah i mirovinah sistemiziranih učitelja na grčko-iztočnom bogoslovnom zavodu u Zadru;

7. zakonska osnova, po kojoj se promjenjuju 1., 2. i 3. zakona 1. maja 1869. D. Ž. L. br. 68, tičući se plaća i mirovina učitelja (profesora) na rimo-katoličkih i grčko-iztočnih diocezanskih zavodih, kao i na bogoslovnih središnjih zavodih u Gorici i Zadru.

(Dalje sliedi.)

Franina i Jurina.

Fr. Cuj Jurino, išću još ca lošinjski kapitanićini va Cunskem.

Jur. Ne zac njin je prešelo.

Fr. A ca bi reć?

Jur. Ac da ih je tršćanski principal zavavek žbarkal.

Brzojav „Naše Sloge".

Kastav, dne 23. decembra 1901. Občinsko zastupstvo jednoglasno odlučilo pritužili se crkvenim oblastima na one, koji nam gone hrvatski tisuću godina kod nas običajni jezik iz crkve; odlučilo pritužiti se radi kraćenja hrvatsko-slovenskog napisa kod istarske željeznice, za koju i naše kese doprinose; odlučilo je našoj družbi sv. Cirila i Metoda 100 kruna dobre ruke.

Mirko Jelušić, načelnik.

Cirilo-Metodijski Blok-koledar

za god. 1902.

u manjoj spretnijoj oblici, izašao je.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Dne 21. t. mj. svršili su konačno izbori za sabor u Zadru. Toga dana birao je naime dalmatinski veleposjed. Izabrani bijahu 4 Talijana, 5 članova narodne stranke i jedan pripadnik stranke prava. U novom saboru kraljevine Dalmacije sjediti će dakle osim virilaca, ovi zastupnici: 18 članova hrvatske narodne stranke; 9 članova stranke prava; 6 članova srbske stranke; 6 članova talijanske stranke i 2 člana čiste stranke prava.

Srbija. Pukovnik Aleksander Konstanović, rodjak kralja Aleksandra, koji bijaše izagnan iz Srbije, piše u jednom bečkom listu o tom izgonu i o izjavi ministra-predsjednika dra. Vuića, da nije nikada kralja molio za dozvolu, da se može vratiti u Srbiju, već je samo molio zastupnike naroda, da kazne vjerolomne činovnike, koji su izveli protiustavan nalog. Ako ministar Vuić nije izdao takav nalog, zašto netraži službeno izvješće srbskog poslanika Kristića u Beču? Ova izjava neće stalno poravnati razmirice izmedju pukovnika Konstantinovića i njegova rodjaka kralja Aleksandra.

Bugarska. Ministarska kriza nije još konačno riešena, nu pošto javljaju iz Sofije, da knez Ferdinand nije primio ostavke ministarstva, može se očekivati, da će ministar Karavelov sa drugovi ostati i nadalje na vladi.

Rusija. Dne 19. t. mj., prigodom imendana ruskoga cara Nikole II. priredjena bijaše u carskom dvoru svečana gostbia, kod koje su učestvovali osim Njeg. Veličanstva, takodjer nadvojvoda Fran Ferdinand, ruski poslanik sa svojim osobljem, ministar izvanjskih posala grof Goluchowski, ministar-predsjenik dr. Koerber te više drugih ministara i dostojanstvenika. Kod gostbe dignuo je car i kralj Fran Josip čašu u zdravlje svoga prijatelja cara Nikole II.

Ruski general Fadejev bijaše imenovan zapovjednikom IV. vojnog zbora, a general Gripenberg pomoćnikom zapovjednika četa u okružju Vilne. U posjetu ruskog priestolonasljednika u Berlinu i u izvanrednih počastih, koje mu je car Vilim izkazao, naziru mnogi znak najboljih odnošaja izmedju Berlina i Petrograda. Iz Petrograda oprovrgavaju viest, da će Rusija sklopiti sa Perzijom novi trgovački ugovor.

Mjestne:

Čitateljem na uvaženje! Radi božićnih blagdana izaći će sliedeći broj „Naše Sloge" tekar budući utorak 31. t. mj. Za odštetu dodali smo današnjem broju prilog. Svim našim vjernim čitateljem i prijateljem kličemo: Čestit Božić!

Božićnica za učeniko hrvatske pučke škole u Šijani, biti će brigom naših rodoljubnih gospoja i gospojica na Stjepanju dne 26. tek. na 2 sata popodne u velikoj dvorani „Prvoga Istarskoga Sokola". Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda poziv lje na to učeničko veselje sve mjestne rodoljube.

Čitaonica u Puli, poziv lje na „Silvestrovu večer", koja će se obdržavati na Silvestrovu, dne 31. decembra 1901. u dvorani „Prvog istarskog sokola". Početak u 8 sati večer. Medju ostalim točkami razporeda biti će i šaloigra: „Evo tete Milerice".

Svoj k svom! „Croatia" osiguravajuća zadruga u Zagrebu otvorila je glavno zastupstvo za cielu Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju u Puli, te je sa poslovanjem jur odpočela. Glavno zastupstvo preuzeo je gosp. Lacko Križ, ravnatelj vinarske zadruge. Veseljem javljamo ovu viest, pa preporučamo svakomu najtoplije našu jedinu domaću zadrugu, koja će prema ustanovama svojih pravila polovicu čistog godišnjeg ostatka privadjati javnim svrhama onih pokrajina u kojima radi, dočim će drugu polovicu upotrebljavati na sniženje premije njezinih osiguranika. Ovako ne radi nijedno drugo družtvo, nego sabire novac i odnaša iz naših pokrajina. Tu činjenicu neka svaki uvaži i svojski podupre taj naš domaći zavod.

Pokrajinske:

Oprost od čestitanja. Po starom običaju kucamo i sada povodom sv. božićnih blagdana i promjene godine na rodoljubna vrata naših prijatelja i istomišljenika. Zastarjeli običaj pismenog ili brzojavnog čestitanja k blagdanom i k novoj godini moramo posve zapustiti pak novac, što bismo ga imali za rečena čestitanja potrošiti, našim dobrotvornim družtvom podariti.

Veliki, bogati i neodvisni mogu si priuštiti luksus pismenih i brzojavnih čestitaka, jer njim preostaje još uvjek novca i za druga važna i plemenita djela. Ali mi smo maleni i siromašni te je škoda svakog novčića, koji se izdade za papir i marke ili za posjetnice i brzojavke. Svaki pametan čovjek podariti će drage volje onu svoticu, što bi ju imao potrošiti za čestitke, u plemenitije, važnije i potrebitije svrhe.

Nitko neka se neizgovara tim, da će mu se možda zamjeriti od prijatelja ili predstojnika ako im nečestita k blagdanom il k novoj godini i ako mjesto toga podieli odnosni iznos kojemu našemu dobrotvornomu družtvu. Ni dalnji izgovor, da bi se tobož malo pomoglo sa malenom svoticom našim družtvom — nevriedi. Naša dobrotvorna družtva primiti će sa zahvalnošću svaki darak pa i nebio veći nego li je jedna listovna marka od 5 novčića.

Prije desetak godina imali smo u Istri jedino našu plemenitu „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri". Tako posvećivali njoj svaki darak što smo ga mogli učiniti. Na nju smo žalibože u novije doba zaboravili, jer su medjutim nadošla dva nova družtva, nemanje plemenita i nemanje važna. To su „Družba sv. Cirila i Metoda za Istru" i „Djačko podporno družtvo u Pazinu". Sada treba dakle, da dielimo milodare i darove na troje, radi toga i mora svatko, komu je iole moguće posegnuti malo dublje u žep, te pružiti milostinju našoj siromašnoj dječici raznih škola, našoj nadi u bolju budućnost našega naroda.

Mi si nemožemo pomisliti pravog rodoljublja tamo, gdje neima ljubavi, mara i brige za našu sirotinju, koja je bez škole, ili koja se nalazi u školi ali je potrebna svakdanjeg krula i najnužnijih školskih potrebočа. Svatko dakle, koji si prisvaja ime rodoljuba, ime prijatelja naše biede dječice mora — ako neima okamenjeno srce pružiti milostinju onim, koji gladuju, koji su goli i bosi i koji su žedni nauke.

Prijatelji i rodoljubi širom Istre, nezaboravite prigodom sv. božićnih blagdana i nove godine naših dobrotvornih družtava!

Tajno poslanstvo — u Rim. Poznato nam bijaše već više dana, da se spravlja iz Istre i Trsta tajno poslanstvo u Rim k sv. Otcu. Za to tajno poslanstvo bijahu prvobitno opredieljene sliedeće osobe: U ime ordinarijata porečko-puljskoga imao je poći prošt g. Pesante; ime kapitularnoga vikara tršćanskoga kanonik Buttignoni, u ime zemaljskoga odbora za Istru prisjednik dr. Cleva i konačno u ime magistrata tršćanskoga ravnatelj ženskoga liceja Benussi.

Zadaća toga poslanstva imala je biti, da se konačno uredi crkveno pitanje u biskupijah Primorja, da se stane na put tobožnjim agitacijan slavenskih biskupa i svećenika i da se posve odstrani iz naših crkava i posliednji trag slavenskomu ili staroslovenskomu jeziku.

U deputaciju izabrane bijahu samo takovi muževi, koje su na glasu kano protivnici staroslovenštine i koji su se već odlikovali pobijajuć ili navaljivajuć na to naše narodno pravo.

Prošt Pesante i ravnatelj Benussi pisali su opetovno proti porabi glagoljice u Istri. Prisjednik Cleva potalijančio je po nalogu zemaljskoga odbora sva hrvatska i slovenska imena gradova, sela i selaca Istre te upotrebljava danas zemaljski odbor i talijanske občine te nove nazive i službeno. Kanonik Buttignoni poznat je odavna kano ljuti protivnik naše jezikovne svetinje u crkvi i kano takav imao je poći u Rim kao pouzdanik preč. Petronia.

Već bijaše sve pripravno za odputovanje, ali najednom dodje nalog, da gg. kanonici neimaju odputovati. Poslanstvo imalo je putovati na troškove zemaljskoga odbora za Istru.

Za sve to znali smo mi valjda prije nego li oni, koji su o tom prvi u gradačkih i bečkih novinah progovorili. Šutili smo, da nam se nereče, da izazivljemo ili da izvračamo. Sad možemo i mi s tim na javnost, jer to nije više nikakva tajna.

Jedan bečki list piše, da je deputacija jurve odputovala u Rim, ali ne u prvotno opredieljenom broju. Odputovali su naime sami svietovnjaci dr. Cleva i ravnatelj Benussi; prošt Pesante i kanonik Buttignoni, da dobiše u posliednji hip sa višega mjesta nalog, da ostanu doma. Mi smo znali, da bijaše zadnji hip odlučeno, da ova dvojica neima odputovati, ali nebijaše nam poznato da su dobili taj nalog sa višega mjesta. Neznamo ni sada, koje je to više mjesto, je li to kakva crkvena ili svietska oblast. Nu to nemienja ništa na stvari.

U Rim odputovaše Cleva i Benussi kano odaslanici svietskih oblastih, nu oni imadu stalno pismenih i ustmenih poduka i navoda i od crkvenih poglavara iz Poreča i Trsta. Oni će dakle sami nastojati opraviti ono, za što bijaše odlučena prvobitno četvorica njih.

Odaslanici dakle svietskih i crkvenih oblastih Istre i Trsta pokušati će kod sv. Stolice izposlovati, da se zadade posliednji udarac našemu narodnomu jeziku u crkvi, da se dokine u crkvi sve, što nije latinsko bilo kod sv. mise, bilo kod dieljenja sv. sakramenata, kod obreda itd. Takvo ukinuće provedeno je u novije doba pod biskupom Flappom u biskupiji porečko-puljskoj. Tamo se već u čisto hrvatskih župah ili kapelanijah prodiče talijanski; ostalo je već prije sve ukinuto. Za tim se ide i u biskupiji tršćansko-koparskoj. Tuj će ići nješto teže, ali će ipak konačno ići. Najprije valja dokinuti sve što nije latinski kod sv. mise, kod blagoslova, sv. sakramenata, obreda itd. Sve to valja da bude latinsko. Zatim će doći na red talijanske prodike u hrvatskih i slovenskih crkvah. Ići će i to težko, ali će napokon ipak poći.

I tako po vremenu imati ćemo latinske crkve svuda, i sav narod talijanski sve na veću slavu vjere i velike majke Italije.

Za sada valja za sve to predobiti sv. Stolicu, koju će se nastojati osvjedočiti izvještaji gg. biskupa i kapitularnih vikara — ako nebi htjela vjerovati odaslaniku židovskog magistrata i onomu lažiliberalnog zemaljskog odbora. Budu li u Rimu ovim zloviestnikom povjerovali, valja se našemu narodu pripraviti na najteže kušnje, što ih je igda podnio. On će božjom pomoćju i to podnieti, ali oprostiti neće nikada svojim zlotvorom i grobokom grieha i zločina, što ga na njemu izvesti kane.

U Rimu neka paze što rade, jer budu li i tamo uvadjali politiku onamo, gdje njoj mjesta neima — mogli bi se ljuto pokajati. U ovih stranah imade goriva dosti, netreba nego upaliti, pak će sve razplamsati tako, da se bude i u Rimu plameni sjaj odrazivao.

Hrv. pjev. i tamb. družtvo Lovor u Opatiji imati će dne 29. t. mj. u 8 sati na večer svoju redovitu glavnu skupštinu sa običnim dnevim redom, te se svi članovi i prijatelji družtva na istu pozivlju.

Iz Mošćenica nam pišu: Na novu godinu priprema naš vredni odbor „Ženske podružnice družbe sv. C. i M.“ u Mošćenicah božićno drvo za djecu, kojom zgodom će se deklamirati „Vjera, ufanje i ljubav“, a predstavljati „Dječe radovanje“. Zatim će biti razsvetljeno božićno drvo uz pjevanje božićnih pjesama. Preporučuje se roditeljem i prijateljem mladeži, da dodju sa djecom čim u većem broju. Pristup biti će na 4 sata po podne.

Prijatelj naroda.

Na dražbu mu išlo imanje. Iz Voloskog doznajemo, da je na 7. t. mj. bilo prodano na dražbi čitavo imanje Vika Sussan (Šušanj) iz Jušići i da je to imanje kupio jedan od tjerajućih vjerovnika naš čestiti rodoljub g. Ivan Grgurina iz Rukavca. Mi se toj nesreći Šušnja nit najmanje ne veselimo; mi ga dapače sažaljujemo. Ali istodobno uvidjamo u toj nesreći prst božji, koji je stigao Šušnja, košto i nekoje druge bivše pajdaše matuljskog izdajice, koji su prije bili ugledni i imućni kućegospodari i obnašali občinske časti, a sada spali na prosjački štap.

Tako će malo po malo propasti svi **prijatelji** onog narodnog odpadnika, jer nemože imati božjeg blagoslova onaj, koji se druži i prijateljuje sa izdajicom svoje domovine.

Iz drugih krajeva.

Promoviran bje 20. t. m. u Gracu na čast doktora sveukupnoga liječničtva Hrvat Istranin g. Ivo Letis iz Opatije, član hrv. akad. družtva „Hrvatske“. Novome doktoru naše iskrene čestitke.

† **Biskup Franjo Zottmann.** U novinama čitamo, da je u Ornbau u Bavarskoj na 12. t. mj. preminuo Franjo Zottmann, bivši biskup Tirarpola u Ruskoj. Pokojnik probavio je kroz 8 godina u našem kršnom Kastvu i premda je rietko izlazio i većinom samotovao, bio je od ovih štovan i ljubljen, jer je rado podupirao sirotčad. Lahka mu bila zemljica!

Plemeniti dar. Poznati dobrotvori našega naroda presvj. g. Pavao Gugler, kanonik i naslovni biskup u Zagrebu, podario je kao božićni dar „Družbu sv. Cirila i Metoda“ za Istru **100** kruna.

Preč. g. Mijo Smeliško, kanonik i katedralni arhidjakon u Zagrebu, koji se često sjeća istarske sirotinje, sjetio se je i sada predav uredničtvu „Obzora“ **200** kruna za djačko podporno družtvo u Pazinu. Živili plemeniti darovatelji i dobrotvori naše biedne dječice!

K izjednačenju hrvatskog sveučilišta u Zagrebu. Splitskomu „Jedinstvu“ šalju iz Beča dne 17. t. mj. u pogledu izjednačenja izpita položenih na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu sa izpiti položenimi na sveučilištih u ovoj polovini monarhije, koliko sliedi: „Danas doznao sam od strane njegove preuzvišenosti g. ministra nastave, da će se drugom polovicom iduće godine priznati izpiti položeni na zagrebačkoj univerzi takodjer i u Austriji. Već su svršeni prvi i glavni koraci, a brzo će se objelodaniti i dotična naredba“.

Odsudjeni djaci — radi Krstića. Iz riečkih listova doznajemo, da je bila dne 19. t. mj. tamo razprava proti dvojici naših djaka — jedan je iz Mošćenica, drugi iz Cresa — koje je tužio odpadnik Krstić, da su proti njemu dne 15. novembra na Rieci priredili demonstraciju na Adamićevom trgu. Djake je branio odvjetnik g. dr. Andre Bakarčić. Djaci su odvažno priznali, da su psovali Krstića demonstrirali i da su na to bili ponukani od pogrdnih članaka, koje je Krstić napisao u svojoj „Mačjoj“ i kojimi je krvavo vriedjao njihovu hrvatsku narodnost. Djaci bijahu odsudjeni po 10 kruna globe.

Družtvene.

Za Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu sakupio je g. Ivan Vitasović u krčmi g. Jakova Korne u Marčani K 6·78, koje darovaše: Ivan Vitasović K 1, Anton Vitasović K 1, Anton Jurić K 1, Miho Bulić od Mitra K 1, Ivan Radolović 20 p., Grgo Radolović 20 para, Jakov Baželen 20 para, Josip Zuliani 12 para, Dječak Šain 8 para, Ivan Krpotić 20 para, Ivan Sain 38 para, Jakov Korva 30 para, Mate Čalić 40 para, Marija Korva 10 para, Kata Korva 10 para, Mate Silian 20 para, Jakov Krizanić 20 para, Jakov Lilian 10 para.

Veliki narodni dar.

Dajmo, podarimo Istri taj veliki narodni dar! Ona ga još nije nikada tako trebala, kao što ga treba danas, jer sudbina našega naroda u toj nestretnoj zemlji nije jošte nikada visjela na tanjoj niti, nego li visi danas.

Sve se je tu urotilo proti narodu našemu, odasvuda ga pritislo ponizivanje, zapostavljanje, zatiranje. I snuju se i kuju protiv nas osnove, kakove samo pakao izmisliti može, sve ide za tim, da nas se zatre, da nas se uništi, pa da se time izbriše iz ove zemlje više nego li tisućljetnje njeno obilježje hrvatsko.

Težko onomu, koji je ostao vjeran časti i imenu svojemu, njega tjeraju i gone, kako se tjera i proganja divlja zvier u šumi.

I muče ga i proganjaju i mrcvare i ubijaju!

Maloselo i vižinadska tamnica svjedoče! Uboge žrtve!

A ubili ih Talijani — Talijani nam ne daju živjeti, oni hoće, da na našim lješinama utvrde svoju moć i vlast. I rodjenu krv — brata su nahuchali protiv rodjenoga brata, a pomažu ih u tom rodjene izdajice, koji za plaću štrcaju otrov i žuč u žile naroda našega.

I bez prestanka, neprekidno se u narodu ubija sviest i ponos hrvatski. Jer oni nam grabe i djecu našu, — malu sirotinju našu — jedinu uzdanicu našu.

A mi ne damo te naše djece, ne damo, ne puštamo iz ruku te sitne naše sirotane; mi hoćemo, da taj pomladak ostane naš i samo naš — da ostane onakav, kakvim ga je Bog stvorio, mi hoćemo, da ta naša djeca budu i ostanu Hrvati i to dobri, pravi, koreniti i oduševljeni Hrvati, koji će znati i umjeti, da i nadalje čuvaju u duši i srcu svome starodrevne tradicije otaca svojih, a osobito svetinju našu — jedino naše bogatstvo ostavljeno nam od vjekova: — rieč našu hrvatsku.

I za to mi i čuvamo tu djecu našu kao najsvetiji amanet najboljega diela našega hrvatskoga srdca mi smo tu djecu dali u zaštitu naše dične družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

I krasna i rodoljubna ta družba uzela je pod svoje okrilje već nekoliko stotina te mile naše dječice.

Volosko, Opatija, Maloselo, Pula, Vabriga, Baderna, Kaštelir, Livade, Bergudac, pa Gologorica, Juršići, a doskora i Vlakovo sve su to mjesta, u kojima je naša Družba pod zastavom naših slavnih svetaca podigla svoje čadore, gdje se kupe i sabiru naša djeca u obranu protiv tudjinskih, otrovnih striela predvodjenih osmerićom vriednih učitelja i četirim učiteljicama.

No time je pomoženo samo do nekle. Još ima u Istri sedamnaest hiljada naše djece bez ikakove obuke.

Težka je kob tih nevoljnih ubogara, to većma, kad se uzme u obzir, da je dio njih odsudjen, da uslied tudjinskog uzgoja, pogazi svoje ime, svoj jezik — krv svoju, dočim će drugi obavit tminom neznanja nositi na sebi sudbinu parije — jadnog nevoljnika. I taj će dio našeg naraštaja biti na ruglo svietu, a na igračku nesmiljenom dušmanu.

I tu se diže sama ruka Providi božje, koja nas upućuje na prvu dužnost našu. Mi osjećamo u srcu svome, da ta nesretna raja treba pomoći — i to brze pomoći.

A tu pomoć može tim nevoljnikom pružiti jedina naša Družba sv. Cirila i Metoda za Istru.

Nego naša se je Družba iztrošila, oslabila — ona ne može da za pustu istarsku raju više išta učini, a veliko bi čudo bilo, kad bi ona prema sredstvima kojima sada razpolaže, mogla da i za unapried očuva u narodu ono, što je učinila, sagradila, podigla.

Hrvati braćo! Ne ostavljajte nas u času, kad Vas najviše trebamo, ne zapuštajte družbu našu u ovim teškim našim prilikama. Ne ostavljajte je, te naše družbe, ne zapuštajte je, već joj omogućite, da može jačim silama uprieti velebnim svojim i uzvišenim djelovanjem i nastojanjem oko spasa naroda našega u Istri.

Svi se složimo, svi koliko nas ima i namaknimo našoj ubogoj Istri dar, *veliki narodni dar*, kojega ona sada tako nužno treba.

Hrvati i Hrvatice! Prvi dan nove godine na domaku je. Običaj je iz davnine, da se toga dana djeci daje *„dobra ruka“. I naša istarska djeca, naša biedna sirotinja, naša mila Družba sv. Cirila i Metoda za Istru prosi „dobru ruku“.* Ne uzkratimo darak sirotinji! Neka na novu godinu svaki Hrvat dade našoj Družbi tko krunu, tko dvije, kako i koliko tko može! *Kad bi svaki sviestniji Hrvat dao ma i samo jednu krunu, našoj bi se Istri pomoglo možda za sva vremena!*

To bi bio za tužnu zemlju veliki narodni dar, što bi joj ga namaknuo cieli hrvatski narod.

Hrvati i Hrvatice! Uslišajte ovu našu skrušenu molbu! Pomozite Istri, pomozite! pomozite! Vi ste za tu našu siroticu već do sada učinili mnogo i vjerujte nam, da nam nije krvava potreba, ne bismo Vas pitali, ne bismo prosjačili od Vas maleni darak, kao što ga prosjaci prose!

Udielite biednom narodu u nevolji! Smilujte se istarskom patniku, pomozite mu dok je doba!

Presvietli biskupi i Vi visoki dostojanstvenici crkve naše, Vi koji ste u tolikim zgodama pokazali, kako Vam srca kucaju ujedno sa srcem naroda, od koga ste potekli, dajte, oj umnici roda našega, da uz zahvalnost svih Hrvata privučete na svoje častne glave blagoslov mučeničkoga našega istarskoga puka.

I vi svećenici, častni pučki pastiri, doprinesite i Vi što možete, da naš budući naraštaj ostane na stazi vjere i hrvatstva. Jer ima u nas naroda, koji se već od nas sasma otudjio, koji mrzi i sramoti ime hrvatsko, a ima naroda, koji se je nagovorom tudjinca dao skrenuti i od svete naše vjere. I taj zavedeni narod je već u svom bjesnilu i pucao na svoje svećenike. A mi ne ćemo, a naša družba sv. Cirila i Metoda ne će, da se ta zaraza dalje širi i s toga pomozite joj i Vi sa svim svojim silama.

I Vi ostali Hrvati učeni i neučeni, imućni i manje imućni, mladi i stari, svi, svi, koliko Vas god gdje ima — sjetite se i Vi naše družbe, udielite joj darak.

A Vi Hrvatice, plemičke, gospodske, gradjanske i seljačke kćeri, Vi zviezde naše, Vi dike naše gledajte, da na prvi dan nove godine prvi kucaj Vašega njeznoga srca, prva misao, prva želja duše Vaše bude ta, da se sjetite naše Družbe, da potaknete nemarne, da uzplamtite nehajne i hladne, da u osvit nove godine pruže pomoćnicu ruku našoj Istri.

Hrvati i Hrvatice! Gledajmo, da taj veliki narodni dar, što ćemo ga namieniti istarskoj braći bude u istinu velik i krasan dar. To zahtjeva čast imena našega, to zahtjeva naš narodni ponos! Na djelo dakle Hrvati i Hrvatice, a sve uz geslo:

Sve za spas Istre naše!

Hrvati i Hrvatice! Prvi dan nove godine je blizu. Ne zaboravite toga dana našu Družbu sv. Cirila i Metoda, koja Vas moli i zaklinje pepelom otaca naših i čašću imena našega, da toga dana pružite istarskoj, tako potrebnoj sirotinji što bolju i obilatiju:

„Dobru ruku“.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. dopisnikom iz Barbana, Vabrige i Pazinštine javljamo, da smo morali njihove dopise pustiti za budući broj radi nedostatka prostora.

Nastavak u prilogu.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod **„Croatiae“** već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke cienе i dobro jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Restauracija

ŠEPUKA - PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slastice.

Treći svezak

Povjest Hrvata

od prof. Ujek. Klaića.

Do sada izašla tri svezka dajemo uz mjesečne odplate po K. 4.—

Upravo je izašao treći svezak (drugoga svezka drugi dio) znamenitoga djela:

Povjest Hrvata

od najstarijih vremena do svršetka 19. stoljeća.

Ovaj svezak obuhvaća 20 štampanih araka, ukrašen je sa 77 slika, a stoji nevezan 6 kruna, tvrdo vezan 8 kruna.

Napisao ju

VJEKOSLAV KLAIĆ.

Koliko vrijedi djelo prof. Vjekoslava Klaića o povjesti Hrvata, priznala je u najnovije doba i slavna

„Matica Hrvatska", dosudivši piscu nagradu grofa Ivana Nep. Draškovića za godinu 1900.

Pozivamo sve dosadašnje predbrojnike da si nabave ovaj najnoviji svezak, a ujedno molimo, da svaki u krugu svojih poznatih, ovo za nas toli važno djelo, toplo preporuči za nabavu.

Da olahkotimo novim predbrojnikom nabavu do sada izašlih 3 svezaka, to evo javljamo, da smo pripravni sve do sada izašle svezke davati na mjesečne odplate.

Kod naručbe ili primanja knjiga imade se platiti prva odplata od K. 4.— a ostatak točno svakoga uzastopce sliedećega 1-ga u mjesecu.

Naručbe prima svaka knjižara i nakladna

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu.

Treći svezak

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčenu u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili brch i za prsa, kojom se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulaznosti, podbuhlosti, djevojnoj križjavosti, ženskim bolestim, slaboćudnosti, nemoći. Ciena flašici 3 fiorin.

Pojačene svedske kapljice ili svedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom odkliuje kvrsitatenica, poprawlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaškava tegioja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u želiću, želudačne grčeve, šutica, grozica ili zimnica, zavijanje ili grlinja u trbuhu. Tko ovu toli korisno djelujuću žvedsku tinkturu redovito pije zaćuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zaprieći i zame bolesti. Ciena, flašici s napuhkom 50 novčića

Prah za blago ili za marvu, za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obćavšnje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa ni napanje. Krave davaju od njega vile, i bolje mlicka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Svjetovske pilulice najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili žlomaka i crievah, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili težinu. Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, zgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i utrnulini, poslie teškoga spora, za obćašćanje i okrepljivanje žila i živaca, s flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube čuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi razfišikaju usta, uklanja neugodan vonj. s flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i u plućobolne. 1'o 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti lišaju, krastam perućici i crvotočini, 1 lončić 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. Ciena 50 novč.

Dra. **Spitzera pomast za lice** proti sunčanim pjegam ili fleckovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipine na licu; proširuje glatkost. ujednost; bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću s fiorin, K tome spada još boračnov zapan po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zlatnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji s fior.

Sapun eglantine. Najfinji sapun od svih sapuna. On osvjetljuje te pomlađuje lice. Nastavljen je od najfinih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tena, kao što su pritišći, sujedice, crvene mrlje, pjege, opora koža i. t. d . Uslied svoga kemičkog sastava, ta se Eglantine mast ulkada na pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 1 fiorin.

Eau eglantine jest izvrstna i izkusvom prokulana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje, kose, onemogućuje stvaranje perути i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podieljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci s f. 1.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi ugodan miris. Flašica 50 n

Otrov ili čemer za stenice i kimake. Flašica 50 novč.

Antiotrbje od. Rodinsa proti gromici ili zimnici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje žubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeva rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Braćo Sokoli!

Pozivate se na V. glavnu skupštinu, koja će se obdržavati u nedjelju dne 5. siječnja 1902. o 2 sata poslije podne u društvenoj dvorani.

Dnevni red:

1. Pozdrav starješine.
2. Čitanje zapisnika posliednje glavne skupštine.
3. Izvješće tajnika.
4. Izvješće blagajnika.
5. Izvješće starješine o „Sokolskom Domu".
6. Slučajni predlozi.
7. Izbor novoga odbora.
8. Izbor revizijonalnog odbora.

„Prvi istarski Sokol"

u Puli, dne 16. prosinca 1901.

Odbor.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarniei.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odiela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Stalna izložba pećiju i ognjišta iz majolike i porcelana najljepše izvršenih po tvorničkoj cieni, kao takodjer svakovrstnih štednjih ognjišta (Sparherde) iz prvih domaćih tvornica. Kade za kupanje iz porcelana i opeke (Quadrelli) za pozidavanje.

Preuzimlje svakovrstne **silke** i **fotografije** koje prenaša na porcelan za prigodne darove ili uspomene na grobovih.

Josip Potočnik

Via Barbacani 5 — POLA — Via Barbacani 5

skladište glinenih peći, štednjaka i kada za kupanje.

Najnoviji pokrovi za dimnike

(sistem Detz).

Najbolji, najjednostavniji i najjeftiniji usisavač dima!

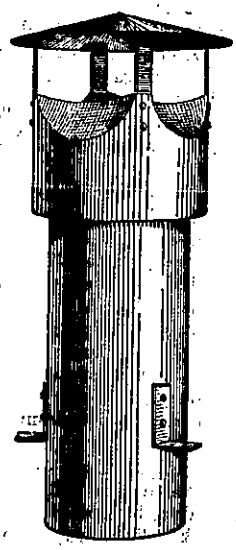

Pokrovi za dimnike Detzovog sistema upotrabljuju se najboljim uspjehom u svih veličinah za dimnike privatnih kuća, škola, bolnica, tvornica, javnih prostorija, i to:

a) kod novogradjevinah na mjesto dosadanjih pokrova, ako se želi imati dobro ognjište;

b) kod slabo priredjenih ognjišta za pospješenje propuha i zapriečku suzbijanja dima;

c) za prozračbu i jačanje promjene zraka, odnosno kao najbolji zaklopac prozračnih priprava.

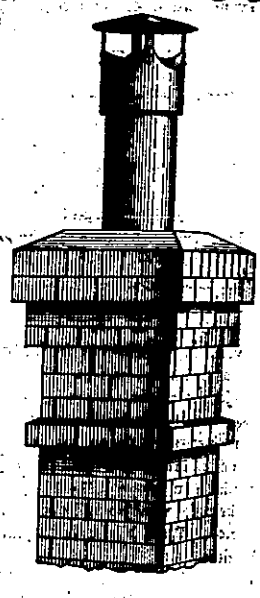

Cienike šalje bezplatno i franko isključivi graditelj ognjišta i dimnika

JOSIP POTOČNIK

POLA.

Iz drugih krajeva:

Nekoliko savjeta onim, koji se sele u tudji svjet. „Pučki List“ piše:

1. Ako možeš živjeti kod kuće, nigda ne putuj u svjet, navlastito ako si odmakao godinam. U svjetu ima i previše mladosti, za stare ljude neima mjesta.

2. Kad si u svjetu, najprvo uči jezik, ako je moguće i čitat i pisat. Tad uči običaje zemlje, da znaš gdje si.

3. Stoj gdje si došao, i drži svoj novac za se.

4. Ako si oženjen, a mlad, dovedi svoju ženu k sebi. Hranit ti ju valja, bilo kod kuće, bilo kod sebe. Neka je uza te.

5. Čitaj novine. Iz novina se učiš sve, što ti je u životu potrebno.

6. Stupaj u hrvatska, a kad tih nije, u drugo koje pomoćno družtvo. Kad oboliš, imaš liječnika i ljekarije badava, radničnu podporu. Kad umreš, „hrvatska zajednica“ na primjer u Americi, dade tvojoj ženi ili obitelji 2500 kruna.

7. Učini se gradjanom bilo američkim, bilo ingleskim i koristi se pravi, koje ti to gradjanstvo dava. Ono te uči što je čovjek, i što je sloboda. Kad si gradjanin, i kad ostaješ u zemlji i ne daváš tvoj novac drugomu, nitko neće ni pisnuti proti tebi.

8. Ako si poljodjelac, hajde i u Americi na polje. Tako čine Česi, Rusi, Poljaci i Slovaci, i stoje bolje nego isti Amerikanci, jer su radiniji. A ima u Americi polja, kano u nas mora, na komu raste pšenica, kukuruz, raž, krumpir, kupus glavati i svako povrće. Zemlje se može imati i za ništa, a i porezi se za 10 godina ne plaćaju. Nešto malo drugčije nego li kod nas. Nitko neživе bolje nego poljodjelac u Americi, ali valja stati kamo dodješ i brinut se za svoje posle.

9. Glasuj na izborih; tim pokazuješ, da se brineš za zemlju, gdje živeš, i Englez te najviše rad toga voli.

10. Ne putuj često amo i tamo, jer ti putovanje najviše štete donosi i jer te radi putovanja progone. Amerikanac.

Broj novina na svietu. Po najnovijoj statistici izlazi na čitavom svietu 51.942 novina koje su ovako podieljene: Američke družene države 20.630. — Engleska 4400. — Austrija 2501. — Italija 2178. — Ugarska 1003. — Španjolska 850. — Holandija 760. — Japan 716. — Švicarska 690. — Englezka Indija 650. — Belgija 468. — Rusija 450. — Norvežka 390. — Švedska 350. — Brazil 330. — Danimarka 300. — Rumunjska 129. — Srbija 78. — Grčka 53. — Turska 45. — Merlandeska Indija 40. — Ostale zemlje 90.

Koliko će se kovati novoga novca godine 1902? Službene novine javljaju, da će se buduće godine kovati novoga novca: 600.880 komada zlatnih 20 krunaša u vriednosti od 12,017.600 kruna; zatim 200.000 komada zlatnih 10 krunaša u vriednosti od 2,000.000 kruna; 50,000.000 komada bronzanih 2 filira u vriednosti od 1,000.000 kruna; 5,000.000 komada bronzanih 1 filira u vriednosti od 50.000 kruna. Svega dakle ukupno novca kovati će se 1902. g. 55,800.880 komada u vriednosti od 15,067.600 K.

Pronadjen rukopis sv. Petra. Pronašamo iz krakovskoga „Glasa Naroda“: U jednom pismu iz Jerusolima čitamo sliedeće: „Dne 13. julija o. g. umro je u Jerusolimu cielom gradu poznati ubogi čovjek, imenom Kore, koji je doživio 109 godina. Taj je čovjek već 50 godina bio niem, živio je u podpunoj samoći, a ljudi su ga smatrali pravim svetcem. Jer nitko nije znao, što je ostalo iza toga čovjeka, pošlo je posebno povjerenstvo u jednu špilju na getsemanskoj gori, u kojoj je prebivao pokojnik. Stiene špilje bijahu obložene životinjskim kožama, na kojima je Kore i spavao. Pod posteljom je pronadjen ulaz u nižu, manju špilju, u kojoj je stajao mali, željezom okovani kovčeg. U kovčegu je bilo 200.000 franaka u francezkom, turskom i grčkom, ponajviše starijem novcu. Pod novcem je ležao rukopis na papirusu, omotan zelenim suknom, koje se je na prvi dodir razpalo u prah. Rukopis je crvenom materijom pisan hebrejskim pismom u staro-židovskom jeziku, a glasi:

„Ja Petar, ribar Isusa, sina Marijina, propovjednik njegove vjere, govorim cielomu svietu po Gospodinovoj zapovjedi i u Njegovo ime“. Rukopis je podpisan vrlo izrazito: „Ja Petar, ribar, u ime Isusa, u 50-toj godini svoga života, napisao sam ove rieči ljubavi na dan treće Pasche poslie smrti moga Učitelja Isusa Hrista, sina Marijina, u kući Beljeri, uz svetište Gospodinovo“.

Papirus je uzprkos svojoj velikoj starosti još posve sačuvan. Rukopis su ponajprije proučili jerusolimski učenjaci, koji ipak nisu mogli razumjeti starodrevnih rieči. Napokon su došli do uvjerenja, da je tako čistim staro-židovskim jezikom mogao pisati samo čovjek, koji je doista u Isusovo vrieme živio. Da se podpuno razjasni taj prezanimivi rukopis, javljen je njegov pronalazak „Biblijskom družtvu“ u Londonu, koje je odmah u Jerusolim poslalo najbolje poznavaoce staro-židovskoga jezika. Ovi su nakon pomnog i dugog proučavanja izjavili, da rukopis nije falsifikat, nego vlastoručno pismo sv. Petra apoštola. Zna se, da je sv. Petar umio pisati, jer se to spominje na više mjesta u evangjelju sv. Marka. „Biblijsko družtvo u Londonu ponudilo je za taj predragocjeni rukopis Korevim rodjakom 20.000 funti sterlina, ali ga oni ni za tu svotu ne dadu. Jedino su dozvolili družtvu, da ga fotografira i da izda njegov tumač“.

Razumije se samo po sebi, da bi ova viest mogla biti i izmišljotina.

Gostionica za siromašne žene u Londonu. Javljaju iz Londona: U predielu Westend najvećega na svietu grada, ima se ustrojiti gostionica za siromašne žene, gdje će objed dobiti za 4½ pence (od prilike 45 filirah). Ovdje će prije svega dobivati hranu na tisuće dnevnih članica radničkoga ženskoga svieta. U prvom početku podupirati će taj podhvat najuglednije kuće u Westendu, a kašnje će se djelokrug ovoga poduzeća još više proširiti. Uredjena je gostionica za radnice, krojačice i modistice. Gdja O' Kell, poznata nadzornica zdravstva u Marylebonu, tvrdi, da na desetke tisuća djevojakah i žena, koje u Westendu rade, težko trpe uslied nedostatne hrane. Ciene u postojećih gostionicah su za jelo prevelike, a kruh, što si ga od kuće ponesu i namažu maslacem, posuši se, bude bez teka i odviše jednolična hrana. S toga do 60 postotaka ovih zlo hranjenih ženah trpi od slabokrvnosti i od ne nastajućih organičkih bolestih kao i bolestih kože. Poslodavci su često u neprilici, kako da zadrže potreban broj radnica. Mnoge žene unatoč slabosti rade srčano dalje, ali mnoge ostavljaju posao. Jedino je sredstvo po nazoru gdje. O' Kell, da se ustroji više jeftinih gostionica, gdje će samo žene dobivati hranu. Po uzoru obstojećeg već sličnog zavoda Aleksandra Trusta dobivati će se u ovoj gostionici objed za 45 filirah, te će svaka radnica dobivati: kruh, zdjelicu juhe, komad govedine, dvojako sočivo i pudding. Ovo će poduzeće biti poslovno i dobrotvorno i pošto žene manje jedu nego muškarci, to će ovakova gostionica davati i neku korist.

Kako su buha i groznica sebi mjesta našle. Sastanu se buha i groznica — traži svaka, na koga će da se popne. Dogovore se one putem ovako: buha će otići na gospodina, a groznica na seljaka.

Kako se dogovoriše, tako i učiniše.

No poslie kratkog vremena opet se one sastanu na putu — ostavila svaka svoga, pa krenule dalje na put, da traže bolje mjesto. Nit je buha s gospodinom, nit groznica seljakom zadovoljna.

Tužila se buha groznici: „Moj gospodin — veli — po danu spava, a po noći jede, pije, nemožes ga u postelji dočekati; a kad ga dočekam, jedva što ga malo ugrizem, već se probudio i prstima za mnom u potjeru — a ja bježi kao brez duše! Nikad mira nemam, uviek moram biti na oprezu, i gladna sam bogme ja uviek na debelom mom gospodinu“.

„Jao, sestro — potužit će se opet groznica buhi — nije ni meni bolje na mom seljaku. Ovo kratko vrieme, pa sva se izubijah na njemu. Uviek ti je i uviek na poslu, na oranju — pa čim ga uhvatim, a on stresne samnom o oranje, a ono udaranje, pa mi evo sva rebra izprebija“.

„Nego znaš ti šta, sestro“! — dosjeti se malo zatim groznica. — „Ajde da se mi promienimo — otidji ti na seljaka, a ja ću na gospodina“.

„Pa ajde“ — kaže buha. — „Da kušamo i tako“.

Promiene se one — a kad su se zatim sastale, hvalila se svaka sa svojim glasom, da boljeg nije mogla naći.

„Moj gazda“ — hvalila se buha — „naradi se, izmuči se po danu, a kad na veče kući dodje, legne i usne kao zaklan — da ga stotinu buha kolje, nebi se probudio“. — „A moj — hvalila se opet groznica — kad ga spopadnem, a on odmah daj legni u meku postelju i pokrij se svilnimi pokrivali, pa meni, sestro mila, i meko i toplo, nigdje na svietu bolje“.

Živan.

Kako brzo plovi riba. Francezki učenjak H. Regnard došao je nakon mnogih iztraživanja do spoznanja, da riba, ako napne sve svoje sile, učini put, koji je u jednoj secundi deset puta veći nego iznaša duljina njezinoga tiela. Riba, koja je pol metra duga, može za četvrt sata učiniti 2000 metara; riba od 10 cm. u isto doba učini 400 m.

„Novim“ na poduku. U jednom od zadnjih brojeva obećali smo donjeti članak koga pod gornjim naslovom donaša „Bavarska domovina“ („Das Bayerische Vaterland“) u svojem broju od 21. novembra t. g. Taj članak glasi se doslovce k prevodu: Slovenska literatura stara je 1000 godina. Godine 963 došli su apoštoli vjere Ćil i Metod iz Soluna k našim pradjedovima, sastaviše po grčkim slovima posebni alfabet, koji se još dandanas nazivlje „ćirilica“ i koga i dandanas upotrebljuju Rusi, Ruteni, Bugari i Srbi u pismu i u tisku. U toj su ćirilici sastavljeni Freisingenski fragmenti. U ovima se nalazi i jedna propovjed, koju je g. 1273 latinji biskup freisingenski (ime mi je izbjeglo) u Škofji Loki u Kranjskoj držao. Iz toga sliedi, da je dapače i jedan njemački biskup pred više negoli 700 godina poznavao slovenski jezik tako podpun, da je mogao u istom propovjedati. Ovaj je jezik tekom vremena promjenio i usavršio, on obstoji pako u temeljnom tekstu još uvjek u vjerskom obredu, jer cielo liturgija pravoslavne crkve u Ruskoj, Bugarskoj, Srbiji, Bosnoj i Hercegovini i u Crnoj Gori i kod grčko-katoličkih kršćanina u Austro-Ugarskoj, nadalje kod katolika u Crnoj Gori poslužujuje se staroslovenskim jezikom. Izraz slavenski“ nije opravdan, jer je preobćenit. Slovenci su samo odlomak velike slavenske obitelji, koja obuhvaća Ruse, Čehe, Poljake, Rutene, Hrvate, Bugare, Slovake i Slovence, ali crkveni jezik jest staroslovenski.

U izozbrazbi ne zaostaje ni narod nipošto za drugim, a bio bi se mogao po gotovo još više, kad ga u tome ne bi bilo sprečavalo veliko siromaštvo, nastalo usljed malenog posjeda zemljišta; nu uzprkos tomu ne doprinaša inteligciji ništa manje, nego li ikoji narod naše monarhije.

Stanovita štampa postupa doduše s nama mačuhinski, jer smo katolici i jer hoćemo, da ostanemo katolici. — Gibanje „Od Rima“ (Los von Rom) nije našlo kod nas plodna tla. Čitalo se je doduše o prelazima na protestantizam u Ljubljani, Celovcu, Mariboru i Celju, ali barem 99% odpadnika ne nosi slovensko ime. U ostalom, u svakoj pšenici ima kukolja. U dobi od 40 godina (prije spomenutog gibanja) prešli su -- koliko je meni znano — samo dva Slovenca na protestantizam, jedan advokat i jedan teolog.

Mnogo mojih sunarodnjaka uživa visoke časti; da su se tako visoko popeli, gotovo im služi samo na čast. Kardinal nadbiskup dr. Missia u Gorici sin je nekog vinogradara, knezo-nadbiskupi ljubljanski i mariborski su kmetski sinovi; isto tako blage uspomene pok. biskup tršćansko-koparski Šterk i biskup krčki dr. Mahnić. U sjevernoj Americi su dva prava biskupa i jedan posvećeni biskup Slovenci; ali takodjer u svjeskim službama nalazi se posvuda mojih sunarodnjaka na visokimi mjestima. Možebiti zanima vaše čitaoce doznati, da je bio stric supruge radikalnog Niemca Wolfa, tajni savjetnik dr. Stepišnik, knezo-biskup od Lavanta kako već samo ime kaže, Slovenac.

Mi da nemamo literature? Tu bi pak molio za razjašnjenje. U Ljubljani izlazi 12 slovenskih novina, u Gorici tri, u Trstu dve (pet. Op. Ur.) u Celovcu, Mariboru, Celju, Novom Mestu i Idriji po jedna, u Sjevernoj Americi šest, dakle ukupno 29. Slovensko družtvo za prostranjivanje katoličkih i obće koristnih knjiga sa sjedištem u Celovcu, broji ljetos 76,110 članova i izdalo je samo ove godine 157.280 kruna i 98 para za družtvene knjige. Gdje imade slično družtvo u Njemačkoj? Van dakle s kartama!

Izvjestitelj „Novih vjesti“ (Münchener Neueste Nachrichten“. Op. Ured.) u Münchonu neka se ne brine za učiteljske sile; neka nam se dade naše pravo i neka nam se dade sveučilište, a za dostojno popunjenje odnosnih stolica pobrinuti ćemo se već mi sami i od preteka još koji tucet sposobnih profesora na raspolaganje staviti.

Prije no li zaključim, opažam, da ima medju Slovencima barem toliko Polyglota koliko u polovici Njemačke, što svakako nije svjedočba siromaštva za duševnu ograničenost. T. O.

Proti sušici. Dokazano je, da se klice bolesti plućne drže pljuvotine, izbačene po sušičavih bolestnicih, te da pomenute klice iz osušenih pljuvotina prelaze gibanjem zraka u zrak, i da se udisanjem tako okuženog zraka mnogi čovjek zarazi bolešću sušice, to upozorujemo na pogibelj, priljepčivosti bolesti sušice kroz pljuvotine, izbacivane po tlu od sušičavih bolestnika. Da se uzmognemo od zaraze tuberkulozom čuvati, potrebno je, da budu sve javne prostorije providjene dovoljnim brojem i shodno porazmještenimi pljuvaljkami. Pljuvačnice imadu biti od gline tako, da se lahko i temeljito očisliti uzmognu; one se imadu na pola vapnenim mliekom ili sa 5% karbolnom rastopinom i sa 2% lysolovinom napuniti. Svaki dan valja pljuvaljke izprazniti, očistiti i na novo providiti jednim izmedju spomenutih razkužila i paziti na naputak proti sušici. Suha bolest (sušica, jetika) je opasna bolest, koja je već mnoge sa životom rastavila. U pljuvački sušičavih ljudi nalazi se klica bolesti. Da se od te bolesti očuvamo, valja nam poučiti svakoga, koji kašljuca ili pljucka, da ne pljune na pod stana, ureda, radionice i inog boravišta (gostione, kavane, krčme, željezničkih kola itd.), ili gdje prostorije nemaju poda, na zemlju, već u pljuvačnicu. Pljuvačnica neka bude takova, da se temeljito može čistiti, inače prieti po-

gibelj od nje. Potrebno je i to, da koli sobe, toli odielo, hranu, stan naš i svako mjesto, gdje boravimo, držimo čist; jer čistoća i sama očuva čovjeka od mnogog zla i mnoge bolesti.

Gospodarske:

Pala ciena petroleju. S raznih stranah pitaju nas, da li je u istinu pala ciena petroleju — jer da za to neznaju po selima i da trgovci još uvjek prodavaju petrolej na malo po 20 ili čak po 22 novčića litar.

Popitav se u gradu kod trgovaca, doznali smo, da je ciena petroleju doista pala i da se u većih gradovih prodaje litar po 14 nvč.

Upozorujemo dakle naše občinstvo, da se nedade odirati od trgovaca, koji bi se morali zadovoljiti i s malenim dobitkom, nipošto pako s tako velikim, kao što ga imadu oni, koji prodaju litru 6—8 novčića skuplje nego li u gradu.

Petrolej pogibeljan bilju. Često se čita, kako je petrolej prokušano sredstvo proti malim životinjicam, koje napadaju lišće na biljkah ili cviće. Točnim promatranjem došlo se medjutim do sasvim drugčijih činjenica. Svaka kap petroleja, koja padne na stablo ili granu, upije kora. Ako se dakle drvo maže petrolejom, to petrolej prodre u sve šupljice drveta, pa sprečava, da sok ne može kolati u cievih. Posljedicom toga jest, da često puta opada cviće, a i plod sa drveća. Ako se zelenje namaže petrolejom, izumre skoro onaj čas tkanje na vrhu biljke, a često puta zastane sok u njemu, te zelenje zakržlja.

Neki vrtlar polio je dva grma ribiza zaljevaljnikom vode, u kojoj je bilo okolo četvrt litre petroleja. Pa što je bilo? Opalo je sve zrnje, a mnogo se lišće sasvim osušilo ili na pol. No najvećma škodi šljivam i jabukam, kada se namažu petrolejom. Trešnjam i kruškam ne škodi tako jako.

Med mjesto sladora (cukara). Povišenje poreza na slador moglo bi k poboljšanju naših gospodarsvenih prilika i te koliko doprinieti, kad bi se naši gospodari ozbiljno odvažiti htjeli, da sada, pošto je slador poskupio, što većim marom uz pčelarstvo u tu svrhu prionu, da se upotreba meda mjesto sladora u kućanstvu u što širih krugovih pučanstva uvede. Med je, kako je poznato, za probavu bolji i zdraviji, a uz to i jeftiniji, nego li slador, a osim svega toga imade još i puno dobrih ljekovitih svojstva u sebi. — Mnogi pčelari upotrebljavaju skupa sa svojimi porodicami u svom kućanstvu samo med mjesto sladora, ne trošeć niti jednog novčića za slador, pak su svi zdravi i krjepki, da ih je milota pogledati. Uzme li se pako još i to u obzir, da su male pčelice najrevnije naše suradnice na polju gospodarstva, jer oplodjuju cvjetove voćaka i inih bilina, tada se mora priznati, da bi po naše gospodarstvene prilike upravo sreća bila, kad bi se i kod nas pčelarstvo što većima razširilo i na što viši stepen produktivnosti podiglo. — Zasučite dakle rukave, vi gospodari, koji se uzgredno i pčelarstvom bavite, pak prionite što većim marom uz to liepo, plemenito i blagoslovljeno zanimanje, a kraj toga nepreslano oko toga nastojte, da se ono u domovini našoj na korist naroda našega što većma razširi.

Tko imade puno kokoši, treba da umije u svako doba odmah razpoznati, koliko je koja kokoš godina stara, jer će mu se inače dogoditi, da će bog zna kako dugo i one kokoši badava hraniti, koje su već prestale jaja nesti. Kako je poznato, nesu i najbolje kokoši obično samo 3—4 godine, a koje dulje nesu, to su samo riedke iznimke, dok pako kokoši nesu, dotle oni svoju hranu jedino svojim jajima naplaćuju. Kada dakle koja kokoš nesti prestane, treba ju zatvoriti, i kroz 10—12 dana sto izdašnjom hranom, kao žganci, obkuhanim ječmom, kuhinjskimi odpadci itd. hraniti, a onda zaklati, pa s njom u lonac, pošto ona daljnju hranu još jedino svojim mesom donekle naplatiti može. Da dakle gospodar u svako doba odmah na prvi pogled razpoznati može, koliko je koja kokoš stara, treba da ju prema tomu shodno označi, a to će najbolje učiniti, ako joj okolo jedne noge kolut (kolobarić) stanovite boje, odgovarajući dotičnom godištu, pričvrsti. Ako se dakle n. pr. kokoši od g. 1900. sa modrimi, a one od g. 1901. sa crvenimi, kokoši pako od g. 1902. sa bielimi koluti označe, — tada će gospodar znati, da će se koncem g. 1903. sa modrimi koluti providjene kokoši itd. imati kao jalove zaklati i sa mladimi kokoši zamieniti. Za priredjivanje takovih kolutova najbolji je celuloid, no za nuždu mogu se i vrpce dotične boje uzeti, samo ih treba kokošima okolo noge tako pričvrstiti, da ih ne mogu lahko izgubiti ili skinuti.

Tko osim toga još i na to pazio bude, da se za razplod opredieljeni pietlovi svake druge ili treće godine novimi zamiene, i da mu se živad vazda makar dva puta na dan dobro nahrani i vazda u čistoći drži, tomu će se živadarstvo uviek veoma dobro izplaćivati.

Kako je ljetos rodila pšenica. — Ove se je godine našlo na svem svietu 20,000.000 stolitara pšenice više nego lani. Najbolji je rod bio u amerikanskih sjedinjenih državah, gdje se je ove godine našlo 250 milijuna, dočim lani nije nego samih 180,300.000 stolitara pšenice. Pšenicu su u Americi poželi prije one žestoke vrućine, koja je inače kukuruzi mnogo naškodila.

Da patke postanu brzo tuste. U tu svrhu mnogo se preporuča ječam, ali ne u svom običnom obliku, nego prirejen za to. Treba ječam nakvasiti u vodi tako, da nabrekne. Onda se izvadi iz vode, na hrpe iztrese na koje toplo mjesto, gdje će proklijati. Pošto se je to dogodilo, ima se proklijani ječam opet osušiti i tada praviti. Još je bolje ako toliko ječma nakvasimo i radi klijanja na toplo mjesto iztresemo, koliko nam treba za jedan dan na hranu patkama. Onda je suvšno sušenje proklijanoga ječma i naknadno kvašenje.

Postupajući tako, moramo znati više hrpa ječma, opredieljena za klanje, jer treba nekoliko dana, dok ječam proklija. Patke, koje smo nakanili loviti metnu se u čistu, friškom steljom providenu staju, gdje im se daje za hranu proklijani ječam, koga treba prije nakvasiti. Čini se to u malim obrocima, da patke se pojedu i u posudi ništa ne ostave, što i moglo prieći u gnjilež i pokvariti se. Svoga mora im se ova hrana višeputa u dan davati. Uspjeh takove tovitbe vrlo je povoljan. Najkasnije za četrnaest dana budu patke tuste. Isto tako može se raditi i s drugom vrsti peradi, imenito sa guskama. Bolje ih je svakako ovako tovit, nego uobičajenim trpanjem („šopanjem"). Tovitka pataka i gusaka vrlo će se popješiti, ako u vodu, koju perad piti ima metnemo drvenoga ugljena. Taj ugljc pospješuje probavu. Jednostavno ovo sredstvo tovitbe može se tim više preporuči, jer zapriečuje, da se perad ne prenahrani, od čega može i uginuti.

Pobacivanje teleta. Pobacivanje teleta može nastati, ne uzev u obzir nedovoljno razvoj spolne organe krave iliti udarce po trbuhu.

1. Usljed hadma, zatvorenja ili proljeva, koje traju blago, da se napinje.

2. Usljed podavanja mrzle, pokvarene hrane, koj spolne organe živine razdražuje i stiše.

3. Usljed nekih otrovnih bilina u hrani ili usljed ljekova, koji razdražuju životinj

4. Usljed preobilnog hranjenja sa slamo, koja leži u želudcu i pritišće spoln organe.

5. Usljed nevaljale hrane, osobito ako joj manjkaju hranive tvari, pa se dogadja, da tele već u utrobi pogine.

6. Usljed za ze, koja obično nastaje usljed odpadaka, koje odbacuje krava, koja se je već otelila, te se ti odpadci sakupljaju u žljebu, ustave se, a na njima se načinjaju gljivice, koje ulaze u spolne organe ostalih bredjih krava, koje se nalaze u štali, te prouzrokuju pobacivanje teleta.

U pravilu se pobacivanje više ne može ustaviti, kada je već u početku, nu ipak se može pokušati zlo odstraniti. Kada se opazi po prvim znakovima — dizanje repa, oticanje maternice itd. — da bi mogla krava tele pobaciti, najbolje je, da se oprezno riba sa toplim uljem po trbuhu, te da joj se daje četiri puta na dan po 3 grama extrakta od bunike u čaju od kamilica.

Pojavi li se to pobacivanje kao neka pošast u stadu, to treba naći, koji od navedenih slučajeva su krivi pobacivanju, te nastojati, da ih se odstrani.

Bredje krave moraju dobivati najbolju hranu, koju gospodar imade i to uviek u jednako vrieme. Preporučuje se nadalje, da se bredjim kravama po komadima daje sa hranom po 15 grama zelene galice raztopljene u vodi, nadalje je za preporučiti i to, da se ona krava, koja je tele pobacila, stavi na jedno izolirano mjesto, te da se žljeb, kojim teče gnojnica, a u njem se nalaze izmetine, koje krava odbacuje nakon pobacivanja teleta, dobro opera sa raztopinom od 1 djela klorovog vapna raztopljenog u 10 dielova vode.

Djetelina kao hranivo za konje. — Ne možemo propustiti, a da našim konjogojcima stavimo na srce, te ih upozorimo, da osobito paže, kada hrane konje sa djetelinom. Osobito moraju paziti, da ne hrane konje sa onakovom djetelinom, koja još nije ocvala, ili je mokra, mrzla, povehnuta ili se je već upalila. Hrane li se konji ovakovom djetelinom, obole na kolibi, koja se obično svršava parnućem konja. Hrane li se konji samo sa djetelinom, to čitav organizam oslabi tako, da životinja najvećom mukom radi one poslove, koje bi inače vrlo lahko izvršivala, da ju se hranilo sa suhom hranom. Osim toga otvrdnu zglobovi i nastaju bolesti kostiju, koje bolesti su vrlo pogibeljne za životinju, jer usljed njih postaje ista nesposobna za rad.

Mnogi gospodari mješaju zelenoj djetelini i zob u nadi, da tako pomješana hrana neće životinji škoditi, ne misleći, da je djetelina vrlo vodena, lahko probavljiva te proizvadja veliko iznetivanje, usljed česa izlazi zob neprobavljena iz utrobe. Sve bolesti, koje se pojave, kada se konji hrane sa takovom hranom su vrlo pogibeljne i akutne naravi, dočim se kod suhog hranjenja, koje se sastoji u dobroj zobi, sjenu ili slami daje životinji dovoljno hranivih tvari, da joj se očuva snaga za rad.

Nu pošto je nuždno i vrlo koristno, da se konjima daje takodjer i zelene hrane — osobito je pako nuždno takovu davati konjima, koji boluju na punokrvnosti, zastarjelom kukancu (Drüse), plućima, to je je vrlo uputno, da se djetelini pomjesa dobre trave.

Dobra je takodjer za konje mješovita hrana, koja sastoji i iz grahorice, graška, zobi i ječma, osobito grahorica i grašak kada imadu već prve komuške i zelena zrna na sebi. Isto tako je dobro hranivo za konje t. zv. Serradella, kada je već ocvala.

Književne:

Na ubavlest i uvaženje hrvatskim rodoljubima. Kako bih želio, da se drugo izdanje moje knjige pod naslovom: „Hrvatski narod" što više razširi i medj siromašnije slojeve hrvatskog seljaka — to evo javljam mnogobrojnim svojima prijateljima i otačbenicima širom hrvatskih zemalja, da imadem još podosta knjiga u zalihi i da sam ih pripravan svakomu tko naruči deset primjeraka dati za dvanajst kruna a k tome plaćam i poštarinu. Ako se uvaži da mene lih samo tiskanje pojedinog primjerka stoji više od 30 nvč. i da redovito svaki primjerak zasebice prodajem za 1 for. 35 nvč., onda će će lako pojmiti — koliko imadem kod ovakove razprodaje koristi i dobitka i što me na taj korak vodi?

Knjiga sadržaje 34 štampana arka u elegantnom formatu — obuhvaća za pravo u sebi 8 knjiga — dok je gotova sva domaća a i strana kritika najpovoljnije ocjenila, i najtoplije preporučila. Napose obraćam se na sve prosvjetitelje naroda a poimence na svoju visokocienjenu braću svećenike — da svaki u svojoj župi ili u svom okolišu sakupi po deset predplatnika i da mi novac dobrostivo dostavi a ja ću mu knjige odmah odpremiti. Mogao bi se naći i koji plemenit hrvatski otačbenik, koji bi žrtvovao gornju svotu i knjige gratis podielio siromašnijim slojevima našeg seljačkog staleža. — Badava nam sva vika i buka, svi plakati i sve trobojnice prigodom biranja narodnih zastupnika, ako nam je narod neprosvietljen i ako sam sebe nepoznaje. Izkustvo kod posljednjih izbora to nam pokazalo. Naš seljački puk u mnogim krajevima nema ni narodne sviesti — a kamo li političke. — Ele kod izdavanja ovog mog djela vodila me uzvišena ideja — da naše seljačke slojeve i u narodnoj i u političkoj sviesti pridignem.. Zar dakle moje nesebično nastojanje ne zaslužuje da se svestrano podupre?!

Nadovezujem, da imadem u zalihi još i preko stotinu svojih knjiga pod naslovom: „Bog i Hrvatska" — tko i ovih deset naruči, dobit će ih iznimno za deset kruna. Svaki pojedini primjerak inače stoji 2 K 40 h.

Znamenita knjiga: „Povjest kraljevine Ceske" — što sam ja sa češkoga preveo po sedmom najnovijem izdanju i koja stoji u originalu 6 kruna — a u mom prevodu 4 krune — poklonit ću prijateljima, koji sakupe deset primjeraka od prednavedenih knjiga — za njihov trud i nastojanje. — Mogu li što više učiniti?!

Javljam ujedno gospodi, koja naručuju kod mene treće izdanje moje knjige: „Majka u radu za Boga i Hrvatsku" — da ove knjige ja ne prodajem — jer je izašla nakladom kr. sveuč. knjižare R. P. Auera u Zagrebu — gdje se i kupuje uz cienu od 1 krune 40 h. Ista je ciena ovom djelu i u slovenskom izdanju — što ga preveo slavni slovenački pjesnik Šimun Gregorčić, a dobiva se pod naslovom: „Materino delo za Boga in Domovino" u veleuglednoj tiskari Gaberščeka u Gorici.

* * *

Mislim da mi se ne će zamjeriti, ako i ovom zgodom podsjetim mnoge svoje prijatelje, koji su već davna primili, naručili a i zadržali koju od mojih knjiga — da mi pošalju dužnu cienu, t. j. novac za knjige. Još dugujem tri biljade kruna prvoj hrvatskoj štedioni u Zagrebu — gdje sam za podmirbu svog književnog stradanja uzajmio novac — i imadem na dugu i preko dvie hiljade kruna — ali nitko unatoč opetovnih i privatnih zamolba neće da svojoj dužnosti udovolji. Za pojedinca bila bi malenkost, da mi dužnu svotu šalje, a za mene bila bi velika pripomoć i eventualno pobuda za dalnji književni rad — pa ipak kud pogledam, svud je tamno! — Ele, zdravstvujte prijatelji dobri — domoljubi vjerni — ali nezaboravite da Hrvatska naša spava a mi trebamo da bdijemo! Poduprimo jedan drugoga i pokažimo da sami u sebi imademo duha i jakosti za velika djela. — Ako tako, naša bit će budućnost. Bože daj!

Grubišnopolje, na dan sv. Katarine 1901.

Ivan Nep. Jemeršić, župnik.

Pošta: — Grubišnopolje. Hrvatska.

Broj 102. Pula, u utorak dne 31. decembra 1901. God. XXXII.

Oglasi, priposlana itd. takuju i računaju se na temelju obćnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predplatu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacije.«

Čekovnog računa br. 847.849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, 6 K za seljake na godinu ili K 6·—, odn. 3·— na pol godine.

Izvan carevine više poštarine.

Plaća i stanuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni surádnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Poziv na predplatu.

Današnjim danom svršamo i zadnji četvrtgodišta. Na dosadanje naše pozive nije se oglasilo niti 5% predplatnika. Što nije bilo ove, nadamo se stalno da će biti nastupajuće godine to da će se predplatom ili podmirenjem duga oglasiti svi predplatnici bez iznimke. Tko nemisli više primati lista, neka to javi jednostavnom dopisnicom, *dočim neka se nitko nepredplaćuje — ako neprilozi istodobno barem četvrtgodišnju predplatu.* Svim čitateljem: Sretna nova godina!

1901. i 1902.

Na svršetku smo stare godine i na pragu nove. Razstaviti nam se je za uviek sa godinom 1901. i sastati sa novom 1902.

Za osobe, koje se presele na drugi sviet, vriedi kršćansko načelo, da se ih neima prestrogo suditi, jer se one već nalaze pred velikim Sudcem, koji će suditi cielomu svietu. Za umirajuće godine nevriedi to načelo. Njima neoprasta stroga i pravedna poviest nijednoga grieha, nikakva pomankanja. Iznašajuć na svietlo sve dobre čine, nepropusti objelodaniti nijedne opačine. Iztičuća godina nebijaše bogata osobito velikimi dogodjaji. Ona neima velikih zasluga ni osobitih mana. Povjestničari uvrstiti će ju u red srednjih godina. Kao njezina najtamnija točka biti će zabilježena krvava borba u južnoj Africi, gdje se bori mali i hrabri burski narod proti objestnom i nasilnom Englezu za svoju slobodu. Malo ih imade, koji bi bili mogli sa stalnošću uztvrditi godinu dana natrag, da će se šaka odvažnih i hrabrih muževa uzdržati toliko vremena proti najvećoj državi na svietu.

Ipak je tomu tako! Stanovnici dvih malenih republika južne Afrike jesu i danas na strah i trepet oholomu i pohlepnomu Englezu. Premda im je već odavna proricao propast, oni mu zadaju i danas trista jada. Narodna sviest, ljubav za slobodom i neodvisnošću, veća je i jača u Bura, nego li sva sila velike i bogate Engleze. Junački Buri podaju malenim i tlačenim narodom krasan primjer o tom, kako treba slobodu braniti il se za nju boriti uzhrano i odvažno. Oni su zapisali na svoju zastavu uzvišeno načelo: **il sloboda il smrt!** Toga će se načela držati dok im posve nesmalaksaju sile. Oni će postići slobodu ili će svi poginuti. U njihovoj pretežkoj borbi prati ih ljubav, priznanje i simpatije svega prosvjetljenoga svieta i ako im je sudjeno, da moraju propasti, ostaviti će nam primjer najuzvišeniji, kako se valja boriti za slobodu i jedinstvo naroda.

Tečajem godine 1901. pošlo je za rukom složnim vlastim, da ukrote buntovničke Kineze, koji su prolili na potoke nevine kršćanske krvi. Kinezko pitanje riešeno je za sada sretno premda se je bilo neko doba bojati, da bi ono moglo roditi novo, veliko europejsko pitanje. Sreća bijaše u tom, što je nezasitna Englezka bila zapletena u južnoj Africi, te nije mogla u dalekom iztoku igrati ulogu grabežljivca, kao što bi ju bila za stalno zaigrala, da njoj bijahu slobodne ruke. Kinezi su dakle ukrotili bar privremeno i vlasti čekaju sada, da im dadu novčanu odštetu za ogromne troškove, što su ih imali. Od važnijih dogodjaja u godini 1901. u slavenskom svietu imamo zabilježiti ogromni gospodarski napredak silne Rusije, koja je dogradila svoju sibirsku željeznicu, kcja spaja Europu sa bogatimi predieli srednje Azije. I u kinezkom pitanju igrala je Rusija važnu ulogu i ona je valjda jedina velevlast, koja se je odmah bogato okoristila od kinezkog zapletaja. Od osobitog političkog znamenovanja bijaše posjet ruskog cara Nikole II. u Francezkoj. Tim posjetom nije samo utvrdjeno staro prijateljstvo i postojeći savez izmedju republike i moćnog carstva, već njim na novo osjeguran mir europejskim narodom. Miroljubivi car Nikola, naglasio je ponovno na francezkom zemljištu, da je glavna zadaća njegova života, da sačuva narodom mir, da odstrani izmedju narodah sve ono, što bi im moglo dati povod, da se posvade i zarate. Car Nikola stekao si je neizmjernih zasluga za čovječanstvo tim, što nastoji svimi silami, da olakša stanje svoga naroda i da prepriči sve strahote europejskog rata.

Slaveni balkanskih državica nemogu da urede valjano svoje kućanstvo. Što izvanjski uplivi, što domaće razmirice, nedadu ni Srbiji ni Bugarskoj da stupe samostalno u krug ostalih vlastih. Zavidna diplomacija nastoji iz petnih žila, da iztrgne koli Bugarsku toli Srbiju izpod upliva njihove osloboditeljice — Rusije. Domaći razdori, dvorske spletke i preveliko strančarstvo podaju, na žalost, prečesto tudjim vlastim povoda, da se odviše upliću u nutarnje odnošaje Bugarske i Srbije. Svako pošteno slavensko srce mora želiti, da se Srbi i Bugari čim prije rieše svake tudjinštine i da urede svoje domaće odnošaje tako, da nebude imao nitko prava nepozvan mješati se u njihove poslove.

Kneževina Crna Gora jest doduše u tom pogledu neodvisnija od navedenih susjeda, ali ni tamo neide sve kao što bi imalo ići. U gospodarstvenom pogledu stanovničtvo Crne Gore nalazi se na gorem nego li susjedni narodi Bugarske i Srbije. Crnogorska vlada radi premalo za materijalno blagostanje svog junačkog naroda. U zadnje doba pošla je vlada kneza Nikole stranputice u čisto slavenskom pitanju, kao što je pitanje zavoda sv. Jeronima u Rimu. Pravi prijatelji Crne Gore žale onaj nebratski i neslavenski korak crnogorskih državnika napram susjednom hrvatskom narodu.

Nam, Slavenom Austro-Ugarske, nije namiriela ništa dobra godina 1901. Mi se nalazimo još uviek u podredjenom stanju, premda sačinjavamo većinu stanovničtva monarhije. U jednom dielu monarhije vladaju bezobzirno sa Hrvati, Slovaci i Srbi Madjari, dočim gospodare u drugom Niemci i dielomice Talijani, Čehom, Poljakom, Rusinom, Hrvatom i Slovencem. Tamo bahati Madjar, ovdje lukavi Niemac nedade Slavenu da dodje do svojih prava i da bude i on na svomu svoj. Nesretni dualizam izručio je u jednoj poli monarhije Slavene na milost i nemilost Madjaru, a u drugoj poli Niemcu, a nas ovdje na jugu — Talijanu.

U carevinskom vieću vodi se žestoka borba izmedju Niemaca i Slavena. Ovi se bore za provedenje državnih temeljnih zakona, dočim se prvi otimlju za prevlašću nad većinom državljana — nad Slaveni. Bečka vlada koleba se izmedju neba i zemlje. U svojoj neodlučnosti nezna ni sama što bi i će. Držeći se čvrsto starih predsuda, neće da prekine sa Niemcima, koji hoće da uzdrže pod svaku cienu gospodstvo nad ostalimi narodi. Ona neće, da zadovolji pravici, da dade jednaka prava svima, jer se podvrgava izvanjskomu uplivu i jer se i sama čuti po svojoj većini njemačkom. Nezadovoljstvo vlada medju svimi narodi; svuda nalazimo na raztrovanost; svuda namzgodjene čela i mrk pogled. Nitko nezna danas šta ga čeka sutra. Nestalnost i nejasnost na čitavoj crti.

U tom žalostnom stanju zapušta nas godina 1901; u tako ozbiljnom času nastupa godina 1902. Hoće li ova biti bolja, sretnija?

To je još svakako u krilu budućnosti, nu koli pojedinci, toli narodi jesu često kormilari budućih dogodjaja. Radi toga je dužnost svju nas, da nastojimo svi skupa i svaki na svojem mjestu, da te dogodjaje izkoristimo, da je prilagodimo našim okolnostim, u koliko to od nas odvisi. Pripraviti nam se valja i tečajem nastajuće godine na nove borbe i suboke. Budućnost nas nesmije iznenaditi niti razoružati pa bila nam i nemilija nego li bijaše prošlost. Treba dakle da smo na sve pripravni.

Nadajmo se boljoj novoj godini, ali neklonimo duhom bude li gora od prošle. Ugledajmo se u malene narode, koji doprinose neizmjerne žrtve na oltar domovine za njezin spas i slobodu. Netražimo borbe, ali ako nam se nametne, borimo se kano lavovi vjerom, da ćemo konačno pobjediti, jer je naša stvar uzvišena, sveta.

Vjerom u bolju budućnost našega naroda, opraštamo se sa starom godinom i stupamo u novu kličuć svim našim prijateljem i istomišljenikom, svemu našemu narodu: **sretna nam bila svima nova godina 1902!**

Kotarske poljodjelske zadruge.

(Konac.)

Zastupanje vlade i pokrajinskih odbora. § 18.

Ministarstvo poljodjelskstva i politička pokrajinska oblast imadu pravo odaslati u odbor pokrajinske zadruge svaka jednoga odaslanika.

Pokrajinsko zakonodavstvo može ustanoviti, da takodjer pokrajinski odbor odašalje jednoga odaslanika u pokrajinske zadruge, kao takodjer i to, da u pokrajinah, u kojih obstoje kotarska zastupstva, mogu i ova odaslati po jednoga odaslanika u odbore dotičnih zadruga za poljodjelce.

Pokrajinska kulturna vieća. § 19.

U onih pokrajinah, u kojih na temelju pokrajinskih zakona obstoje kotarske gospod. zadruge poljodjelaca ili pokrajinsko kulturno vieće, ima pokrajinsko zakonodavstvo kod provedbe organizacije predvodjene u ovom zakonu odrediti ustanove ob odnošaju te organizacije napram rečenim korporacijam.

Pri tom valja se držati sliedećih načela:

a) obstojeće kotarske gospodarske zadruge poljodjelaca imadu se preobratiti u zadruge po smislu ovoga zakona;

b) pokrajinska kulturna vieća imadu se ili preokrenuti u pokrajinske zadruge za poljodjelce, ili bar tako preosnovati, da bude njihova organizacija na temelju kotarskih (občinskih) zadruga za poljodjelce ustrojenih po ovom zakonu osnovana, i da budu mogla preuzeti dužnosti i prava pripadajuća po ovom zakonu pokrajinskim zadrugam za poljodjelce, uključivo i pravo za pobiranje prireza u smislu § 13. ovoga zakona.

U svakoj pokrajini, u kojoj obstoji pokrajinsko kulturno vieće razdieljeno po narodnosti na sekcije, ima se ostati kod toga razdieljenja prilikom preosnovanja, kod preosnovanja pokrajinskoga kulturnoga vieća pako, ustrojiti tim sekcijam odgovarajući broj pokrajinskih zadruga; takodjer kod pridieljenja kotarskih (občinskih) zadruga pojedinim sekcijam kulturnoga vieća, odnosno pokrajinskim zadrugam, ima se pridržati dieljenje po narodnosti obstojeće za sekcije pokrajinskoga kulturnoga vieća.

Ako su se dosad, u slučajevih, gdje obstoje sekcije kulturnoga vieća, njeke stvari razpravljale ipak skupno, nek to i za napried ostane. §§ 10., 13., 16., 17. i 18. imadu se kod preosnovanja priudesiti u smislu ustanova obstojećih zakona o kulturnih vićih.

Gdje neima kulturnoga vieća, al ima korporacija, koje obavljaju slične poslove kao kulturna vieća, može pokrajinsko zakonodavstvo uzeti obzira kod snovanja zadruga za poljodjelce na ustanove rečenih korporacija.

Savezi. § 20.

Zadruge za poljodjelce u smislu ovoga zakona obstojeće u kojoj pokrajini mogu sklopiti saveze u svrhu izpunjenja svojih gospodarskih zadaća.

Pregledavanje ili revizija. § 21.

Poslovanje kotarskih i občinskih i drugih posebnih zadruga podpada pregledavanju najbliže više zadruge.

Za reviziju poslovanja pokrajinskih zadruga pozvan je pokrajinski odbor.

Potanje ustanove za provedbu te revizije odrediti će pokrajinsko zakonodavstvo.

Vrhovno nadzorstvo. § 22.

Zadruge za poljodjelce podpadaju obzirom na zakonitost njihovoga djelovanja nadzoru političkih oblasti, u zadnjoj instanci ministarstvu poljodjelstva.

Ako koja zadruga počini znatnu i opetovanu protuzakonitost, može politička pokrajinska oblast, saslušav pokrajinski odbor, smetnuti sa časti organe, koji tom zadrugom upravljaju, i odrediti da krivci izgube pasivno pravo za najviše pet gedina.

Potanje ustanove o provedbi nadzora ustanoviti će se putem naredaba.

Pokrajinskoj vladi je pridržano odrediti ustanove o razpustu zadruga.

Oslobodjenja od pristojba. § 23.

Obzirom na biljege i neposredne pristojbe imadu zadruge za poljodjelce sliedeće pogodnosti:

a) oslobodjenje od pristojba za potvrdu primitaka zadružnih prinosa, kao i za unešenje zakonitoga i eksekutivnoga prava založenja za nje;

b) oslobodjenje od pristojba za ugovore, koje stvore zadruge u smislu zakona sa dobitnimi, gospodarskimi i drugimi zadrugami i savezi;

c) oslobodjenje od pristojba za zadružna pravila;

d) osobno oslobodjenje od pristojba obzirom na njihove podneske i dopisivanje sa javnimi oblastmi i uredi, izuzam sudbeni postupak;

e) oslobodjenje od pristojba za vodjenje knjiga tičuće se izključivo pravnih odnošaja zadruga naprama njihovim članovom, i za pisanje poslovanja zadruga;

f) oslobodjenje od pristojbenoga equivalenta obzirom na gibivo imanje; obzirom na negibivo imanje podpadaju pristojbenomu equivalentu u mjeri 1½ po sto vriednosti sa pripadnostmi.

Provedbene ustanove. § 24. 25.

Ovaj zakon stupa u kriepost u svakoj pokrajini istodobno sa pokrajinskim zakonom, koj se bude na temelju ovoga zakona stvorio.

Provedba ovoga zakona povjerava se Mojim ministrom poljodjelstva, nutarnjih poslova i financija.

* * *

Najmanje se imadu veseliti toj zakonskoj osnovi oni slavenski narodi, koji su u svojih pokrajinskih saborih zastupani u manjini. Zakonska osnova nesadržaje drugo, nego pokrajinski sabor može, može i može .... ustanoviti. A kakve su većine u takovih saborih, i kakav je postupak vlade u njih i prema njim, to znade predobro Hrvati i Slovenci Istre.

Ta zakonska osnova bila je prihvaćena u sjednici 18. decembra takodjer u trećem čitanju.

U život neće stupiti u nijednoj pokrajini, dok se ne napravi u dotičnom pokrajinskom saboru odnosnoga zakona.

Iz carevinskoga vieća.

(Konac.)

Beč, 20. decembra 1901.

Za dnevničare, sudbene prislušnike i vježbenike.

Na dalje bile su razpravljene i prihvaćene u drugom i trećem čitanju zakonske osnove:

o uredjenju plaća diurnista ili dnevničara,

i o uredjenju plaća sudbenih prislušnika i sudbenih vježbenika.

Jedna od tih zakonskih osnova ide za tim, da se ponekle bar obezbiedi stanje dnevničara kod raznih c. kr. ureda, druga za tim, da se poboljša stanje sudbenih prislušnika i vježbenika, koji, kad svrše sve škole i izpite, nemogu više godina imati pristojne zasluže. Ovom posliednjom ide se takodjer za tim, da se privabi mladih, vrstnih ljudi, u uzvišenu sudbenu struku.

Obje osnove potaknula je zastupnička kuća. Sva je za nje. I ministar financija ima za nje srca, čuti potrebu istih, al nejma sredstva kojimi da pokrije odnosne troškove. I dok nedobije tih sredstava, rekao je, dotle neće moći predložiti na potvrdu tih zakonskih osnova. Radi tih razloga financijalnoga ministra, zabaciti će stalno gospodska kuća te osnove.

Proširenje ovlasti odvjetničkih kandidata.

Bila je prihvaćena takodjer zakonska osnova, po kojoj se ovlaštuju odvjetnički kandidati ili koncipijenti da mogu zastupati stranke kod sudova kao pravi odvjetnici u svih pravdah radi prekršaja.

U prilog vinogradarom, oštećenim trsnim ušencem.

Prijateljem vinogradarom pošlo je za rukom izposlovati, da su se na samom svršetku posliednje sjednice prije Božića razpravile dvie zakonske osnove pogodne mnogim vinogradarom, koji su oštećeni filokserom. Osnove su dosta kratke al za mnoge pokrajine znamenite.

Jednom se ovlaštuje c. kr. vlada, da dade bezkamatne predujmove, koje je dala vinogradarom u godinah 1892., 1893., 1894., 1895. i 1896. na temelju zakona od 28. marca 1892., briše, a da one bezkamatne predujmove, koje je dala u godinah 1897., 1898., 1899. i 1900. nepočme utjerivati poslie deset nego jedva poslie 15 godina.

Drugom se rečeni zakon od 28. marca 1892. D. Z. L. br. 61. u toliko promjenjuje, da će c. kr. vlada moći iznimno davati vinogradarom oštećenim filokserom i veće svote posuda nego li jih dnje koja pokrajina.

Prva zakonska osnova neima žalibože nikakve vriednosti za vinogradare u Istri, jer talijanska gospoda u saboru nisu nikad htjela privoliti niti novčića za vinogradare, oštećene filokserom po rečenom zakonu, a c. kr. vlada nije po dosadanjem zakonu smjela dati, ako nije i pokrajina dala.

Do sad valjala je ustanova: koliko dade vinogradarom pokrajina, toliko najviše će njoj dati i država.

Sad se je to u toliko promjenilo, da će država moći iznimno dati i više nego li dade pokrajina.

To je ono što su naši zastupnici, na čelu njim dr. Dinko Trinajstić, zagovarali u istarskom saboru već 1898., al češa slavna talijanska većina nije htjela prihvatiti.

Obzirom baš na tu dokazanu tvrdokornost istarske talijanske većine, koja neće da daje nepristrano i pravedno podpora, predlagao je naš zast. prof. Spinčić u zastupničkoj kući, da država dade iznimno podpore vinogradarom oštećenim filokserom i onda, kad pokrajina nebi ništa htjela dati.

Za njegov predlog glasovali su Hrvati, Slovenci, Česi, Poljaci i njeki Niemci, i mnogi drže da bijaše za predlog većina; al predsjednik je proglasio da nije, i da je predlog pao, i tako je uzeto za pravo.

Možda je i bolje tako, jer je predlog Spinčićev bio primljen već u vinogradarskom odboru, al je pak većina promjenila svoj zaključak, jer je vlada izjavila da nebi mogla pristati na takov predlog, pošto da su dužne i pokrajine pomagati vinogradarom, i ako neće pokrajina dati ništa, onda da neće ni vlada ništa. Tako bi bila stalno i sada izjavila. A tad nebi se imalo ni one poboljšice, koju će se imati po novoj zakonskoj osnovi. I reć bi, da je Spinčić i u odboru i u zastupničkoj kući glavno za tim išao, da dokaže kako mačuhinski postupa zemaljski odbor i talijanska većina sabora prema našim vinogradarom. Mnogim su se kod toga otvorile oči.

Po novoj zakonskoj osnovi, koju je i zast. Spinčić priznao boljom od prvanje, možda će se ipak i talijansku gospodu sklonuti, da glasuju koju svotu podpore, da pak c. kr. vlada i veću dade.

(Odnosni kratki govor zast. Spinčića doniet ćemo u prevodu.)

Izručenje zastupnika sudu.

Njeki c. kr. sud tražio je od zastupničke kuće dozvolu, da može postupati sudbeno proti zastupniku Pernerstorferu. Dotični odbor predložio je, da se te dozvole neda. Zast. Pernerstorfer, socijalni demokrat, govorio je žestoko za to, neka se ga sudu preda. Zagovarao je u ime svoje i svojih drugova mnienje, da onaj, koj što počini, ima imati srčanosti za biti sudjen, odsudjen ili oslobodjen. Zlobni jezici su rekli, da je Pernerstorfer imao s toga toliko srčenosti, što je njegova stvar već zastarila, pak sudovi ni nemogu proti njemu postupati, ni tada, kad bi to zastupnička kuća dozvolila.

Težnje Svenjemaca.

Težnje Svenjemaca su dobro poznate. Svrha njim je, da današnja „Austrija“, sva osim Dalmacije i Galicije, postane dio njemačkoga carstva, da bude prema tomu carstvu u onom položaju kako su n. pr. kraljevine Bavarska ili Saksonska.

To već toliko neizticu riečni, nego nastoje pripraviti djeli, kao i drugi razni Njemci.

Jedan način tih priprava jest to, da se njemački jezik proglasi kao državni jezik u cieloj „Austriji“.

Sada o božićnih praznicih imade se pokušati sporazum izmedju Njemaca i Čeha u Českoj. Kad bi se taj dosegao, onda bi se moglo bar koliko nadati, da će se još koje doba parlamentarno djelovati, i riešiti i druge, manje sporove. Inače nemoguće.

Šenerer pitao je u sjednici 17. decembra predsjednika zastupničke kuće, da li mu je što poznato o rečenom pokušaju sporazuma? On i njegova stranka da neće nikakva sporazuma, dapače ni dogovora o njem, dok se neproglási njemački jezik državnim jezikom. I drugi razni Njemci imadu to u programu, al misle da još nije vrieme za to. Oni dapače sami odvraćaju od toga, jer znadu, da tim načinom nebi došlo do sporazuma; a ako nedodje, onda s Bogom parlament i valjda ustav.

Njemci, liceralci i pučki, koji su posliednjih godina pomogli rušiti parlament, a s njim i ustav, sad bi rado spasiti, znajuć najbolje koliko njim je u prilog.

Da ima malo ili nikakva izgleda za to, kaže najbolje okolnost, da je u Českoj medju njemačkim strankami najača svenjemačka. Svenjemci pak neće sporazuma, toga preduvjeta parlamentarnoga djelovanja bar njekakvoga i za njeko vrieme.

Odnošaji se razvijaju svojim naravskim tokom. Nepravice nanešene kroz deseljetja nečini narodu u monarhiji vape za osvetom!

Za slovenske škole u Trstu.

Zast. Spinčić podnio je slovenski sastavljenu interpelaciju radi ustrojenja slovenskih škola u Trstu, za koje mole tršćanski slovenski roditelji preko 17 godišta. Interpelaciju podpisalo je do 50 zastupnika Slovenaca, Hrvata i Čeha. Tiskana je posebice slovenski, a u stenografičkom zapisniku u njemačkom prevodu.

Za ravnopravnost i jednakovaljanost hrvatskoga i slovenskoga jezika u saboru Istre.

Isti gospodin zastupnik postavio je na ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih poslova upit, kojim pita, da li je ministar-predsjednik i upravitelj ministarstva nutarnjih poslova voljan narediti shodna, da bude hrvalski i slovenski jezik već jednom ravnopravan takodjer i u praksi sa talijanskim u saboru Istre sa strane c. kr. vlade. Tu interpelaciju doniet ćemo u cielosti.

U carstvu prekomjernosti.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra pravosudja.

U Trstu i u Primorju dogadjaju se danomice nečuvene stvari.

To nam potvrdjuje medju ostalim i sliedeća viest, priobćena u listu „Avanti“ u Trstu dne 18. novembra 1901.

U carstvu prekomjernosti.

Nor mo jednu rečenicu Mojzesa Luzzatto opet jednom osvietiti:

Trst je svakako izniman grad, ali samo u lošem pogledu.

On nam je o tom dao prvi jedan primjer, osobito kadno je kao počastni gradjanin i kao prvi podpredsjednik gradskog zastupstva pred porotnici krivo prisegao.

Nu to su, kao što se obično kaže, samo ruže i cviece napram onom, što sliedi.

Tjeran od sudbine svoje slaboumnosti i nepodučen dostatno od prvog pokusa, stoji čvrsto dr. Ernesto Spadani, uzdajuć se u svoje pokvareno djelovanje, na dobro poznatoj obtužbi radi malovriednih stvarih, dočim mu nedolazi ni u snu na um dignuti tužbu proti Rikardu Camberu radi stvarih, koje mu je on javno predbacio.

Porotna razprava Spadonijeva, koja je opredieljena, da pomuti isti mir onih pokojnih, koje je „Avanti“ (Napried) uvjek štovao, i koji nije jednomu Spadoni-u — kao neodgovornomu — svet, obdržavati će se opet neizmjernim čudom zlotvorne bezobraznosti.

Ona poznata kanalja od Lovra Petronio, (savjetnik zemaljskoga sud u Trstu. Op. prevoda) koji je morao podnesti disciplinarnih iztraga i premještenja, jer je primao darove vršeći svoju službu, ona podla i prodana kanalja*), koja je imala prošloga mjeseca junija sa zloglasnim Casale-Venezian u pisarni ovoga višesatne pogovore, i koju se je vidila u najnovije doba na putu u Škedenj uz podmićenog i podmitljivog Veneziana u istom vozu, ova kanalja, ova Venezianskoj camorri prodana duša, u kratko, jedan Lovro Petronio, koji je već predan sreobćem prezru, pribrojiv amo sve poštene činovnike pravosudne uprave, imade toliko žalostne i ciničke odvažnosti zlotvora, da će kod dvih glavnih razpravah proti Rikardu Camberu i proti nam urečenih predsjedati sudbenomu dvoru.

Šta ćete, za ime božje, nije li to grozno?

Kanalja, kao što je Lovro Petronio, koju preziru i mrze u čitavom sudbenom dvoru, namiće se svakomu te se pojavljuje kao pred-jednik u porotnih razpravah, i to proti nam, koje on smatra svojimi smrtnimi neprijatelji, pošto smo mi njegovu sramotu odkrili.

To je najviša, pravosudnom duhu nanešena uvriieda, to je sramota na sve paragrafe kaznenog postupnika, to je šaka blata, što ju camorra ili službeni Trst proti pučkomu Trstu baca.

Ako imade biti jedan gradjanin sudjen pod predsjedanjem podle i prodane kanalje, kao što je Lovro Petronio, tada nije više Trst jednostavno izuzmi grad, već je on sramotom ciele Austrije.

Ako bi imao Lovro Petronio pako, koji neće da se povuče od porotnog suda, usupor svim podanim mu savjetom, prkoseć željeznim obrazom zlotvora, štogod odgovoriti, tada ga pozivljemo, da podnese obtužbu proti Rikardu Camberu i proti svim radnikom, koji se sakupljaju okolo lista „Avanti“.

Mi ga čekamo na vrebalištu, nu medjutim pritišćemo mu još jednom na čelo

*) U hrvatskom: Topac. Op. prevod.

žig kanalje, koja je našim neprijateljem, izdajicam zemlje prodana. Na vriebalište!"

Pošto se u ovoj viesti jedan visoko položeni, aktivni pravosudni činovnik imenom Lovrno Petronio, koji predsjeda često i kod porotnih razprava, označuje kao „podla i prodana kanalja", kao „venezianskoj camorri prodana duša" i kao čovjek, proti kojemu se je disciplinarno postupalo i bijaše premješten radi primanja darova dočim je vršio službu;

i pošto je taj visoko postavljeni aktivni činovnik Lovro Petronio radi svog pristranog postupanja već dulje vremena u kotaru buzetskom kano kotarski sudac i u kotaru porečkom kano iztražni sudac općenito i neslavno poznat, uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost sljedeći upit:

„Je li njegova preuzvišenost sklona, u interesu pravosudja i na zaštitu ugleda c. kr. sudbenih oblasti i njihovih činovnika sadržaj gori navedene viesti o višem aktivnom pravosudnom činovniku Lovri Petronio najstrožije i nepristrano dati izpitati i shodne mjere poduzeti, da se odstrani činovnike, koji škode ne samo ugledu državnih oblasti i svojeg stališa, već osobito strankam?

U Beču, dne 25. novembra 1901.

Spinčić, Pogačnik, Pfeifer, Berks, Gabrščček, dr. Ferri, Biankini, dr. Žitnik, dr. Gregorčič, Šupuk, dr. Klaić, Perić, dr. Ploj, Borčić, Žičkar, Povše."

DOPISI.

Iz Lovrana pišu nam polovicom t. mj. Pred nekoliko dana javio sam, vam gosp. uredniče, i dokazao, kako naša slavna „raprežentanca" slabo gospodari sa občinskim novcem, a da podkriepim tu svoju tvrdnju, dolazim s novom činjenicom nišla manje ružnijom od one prve.

Onomad sam vam naime javio bio, da je občinsko poglavarstvo izdalo na občinske troškove izvješće školsko i da je u tom izvješću bila izpuščena hrvatska škola, hrvatski učitelj i vjeroučitelj te sam žigosao takvo postupanje občinskog glavarstva. Nu naši se „suci" i njihov „kapo" ničesa ne plaše. Začeli su običnom upravljat po receptu onih naših občina u Istri, koje se nalaze u rukama Talijana. Tu se troši na kojekakve stvari nepotrebne čine se planovi, koji se ne izvadjaju, a kod svake točke revno se pazi, da se nebi štogod učinilo na korist Hrvata, ili da se kojom odlukom nebi izdalo, da imade i u našoj občini Hrvata i to većinu Hrvata.

Občina naša blagajna postala je koritom pojedinaca, a siromah kmet neka plaća namete, koji se godimice dižu. Tako će se tjerati voz napried bez prigovora i ukora s bilo koje strane dok ne dodje na rub propasti; onda će se pravi krivci posakriti, iztraga će postati beuzpješnom a občina će osiromašiti.

Tako je primjerice ovih dana naš glavar izgubio neku vlastitu privatnu parnicu a občinsko zastupstvo odlučilo je, da se iz občinske blagajne poravnaju parbeni troškovi, koji nadmašuju 500 kruna. Da to ili što slična jedno hrvatsko občinsko zastupstvo učini, ne samo, da toga sl. junta nebi odobrila, već bi poduzela shodne korake, da se razpusti občinsko zastupstvo i imenuje komesara-upravitelja.

Kod nas pako proći će to sve „lišo"; ta to je u skladu sa voljom poreče gospode, koja kad već nemogu drugčije, puštaju na takav način osiromašiti naše občine, da uzmogni onda lakše svoje nečiste svrhe postignuti.

Preporačujemo ovom našim zastupnikom na zemaljskom saboru, a ako i to ne pomogne, našim zastupnikom na carevinskom vieću.

Iz Buzeta, nam pišu: Čujte kako postupaju koli crkvene toli svetovne oblasti, koje bi htjele po sili da Istra iz slavjanske zemlje postane talijanska pokrajina.

Čim su stupili novi kormilari na biskupiju, kako je poznato, bio je u Buzet namješten pop, zagriženi Talijan, poznati vam Poropat, rodom iz Jelovice, blizu Dana, na Krasu. Taj se ne zove više Poropat, nego Paròpat, te se čudimo, da nije još pristavio i, pak bi bio Paròpati.

Taj pop je na pozdrav „Hvaljen Isus", odgovorio „Bon giorno" ili „Complimenti". U nedjelju kod tihe mise molio je one tri zdrave Marije, latinski ili talijanski; a puk, koji je naučen odgovarati po svoj crkvi na glas, sveta Marijo itd. ostajao je kao niem. Ali da vidite kako su se veselili naši siromašni talijančići i potalijančenici u Buzetu. Oni se vesele više jednog našeg renegata nego su se veselili židovi Barabi, kad je bio pušten iz zatvora.

Ravnateljstvo pošte valjda iz Trsta, poslalo je amo jednoga odpremača pošte, koji nezna ili neće da zna niti rieči hrvatske. Jedan dan dodje naš čovjek na poštu, zapita ga hrvatski, je li šta za njega u pošti, a on učini se kao da je gluh, na opetovne upite, jednako. Još što je gore, neće da prima hrvatski napisane brzojave, te ih šalje da neka idu na postaju brzojaviti. Jeli takov postupak moguć u prosvjetljenoj državi, ali kod nas se takodjer u današnje vrieme svačesa počimlje proti Slavljanom, kao da smo mi izvan zakona.

Mi radi takovog postupanja onoga činovnika pošte i brzojava, ćemo se na više mjesla pritužiti; a crkvenim oblastima ćemo reći, neka i sam governer Göss zagovara, da dodje biskupovat g. Flapp u našu piskupiju, a mi ćemo onda učiniti kako su učinili drugdje i nećemo podnipošto dopustiti da se s nami rešeta kako se rešeta sa tužnim hrvatskim pukom na Poreščini.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

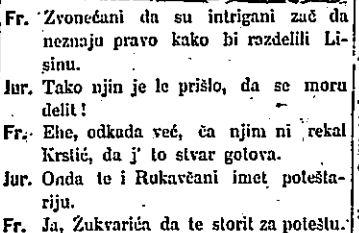

Fr. Zvonečani da su intrigani zač da neznaju pravo kako bi razdelili Lisinu.

Jur. Tako njim je le prišlo, da se moru delit!

Fr. Ehe, odkuda već, ča njim ni rekal Krstić, da j' to stvar gotova.

Jur. Onda te i Rukavčani imet poštarija.

Fr. Ja, Žukvarića da te storit za poštaru.

Jur. Krstića će storit za kasera.

Fr. Ja, ako mejten zrući trgovinu od vina na debelo.

Razne viesti.

Mjestne:

Božji blagoslov u nesrotnoj obitelji. Ovih dana umro je u Puli stražar državne željeznice Ivan Gržić iz Lindara, ostavivši desetero žive djece i ženu u blagoslovljenom stanju. Učinio bi dobro djelo onaj, tko bi se sjetio prigodom nove godine i te siročadi. Prvih 5 kruna polaže osoblje tiskare J. Krmpotića i drug.; 1 K Nikola Dešić.

Pala ciena mesa u Puli. Pod konac ovoga mjeseca snizili su mjestni mesari govedinu, što dolazi vrlo dobro našem siromašnijem stanovništvu. Prednji dio vola prodava se po 66 novčića, a stražnji po 54.

Ciena govedini bijaše u našem gradu dosta visoka te se je čulo često pritužaba od strane siromašnijeg gradjanstva, da mu nije moguće ni u slučaju bolesti nabaviti mesa bolestniku. Ovaj dio gradjanstva pozdravio je sa zadovoljstvom promjenu cijene, jer ju je on najviše očutio.

Knjižara Schrinner u Puli, Via Arsenale prodaje sve hrvatske koledare, kojih naslovi bijahu objavljeni u jednom predprošlem našem broju.

Božičnica za učenike hrvatske pučke škole u Šijani, obdržavala se na Stjepanje u dvorani „Sokola". Pred krasno razsvietljenim božičnim drvom sakupilo se mnogo učenika i učenica sa svojimi roditelji, te mnogo rodoljubnoga občinstva, koje se htjelo nagledati dječjeg veselja i čuti što su se djeca za Božić liepa naučila. I zbilja koli krasnoslovljenje toli pjevanje bilo je preko svakoga očekivanja dobro i točno: najbolje svjedočanstvo o talentu djece i nastojanju dobrih učiteljskih sila na našoj školi.

Začinjali su zabavu i naši vredni tamburaši, a cienjene gospoje Marija Mardešić i Justina Cukon, pak gospojice Julka Jurkotić i Gilda Bernečić, koje su u odboru za sakupljanje prinosa za puljsku podružnicu naše školske družbe najmarljivije radile, na čemu im budi izrečena srdačna hvala, podieliše djeci pripravljene darove, te dječjem veselju ne bijaše mjere, osobito radi krasno naresenih božičnih knjiga. Ta liepa svečanost ostat će nam dugu i ugodno u pameti, samo bismo preporučili našim vrlim damama, da ustroje žensku podružnicu „Družbe sv. Cirila i Metoda", da tako bi mogle intensivnije raditi na tom prekoristnom narodnom djelu.

Pokrajinske:

C. kr. ravnatelju financija dvorskom savjetniku gosp. Zimmermannu na znanje.

Već smo se bezbroj puta tužili na nekoje činovnike, koje u našem Primorju javno i tajno i uviek nekažnjeno ruju proti narodu medju kojim žive i koji ih plaća, proti činovnicima, kojim je politika prva dužnost i briga. Bezbroj smo puta pozivali predpostavljene oblasti, da zabrane tim činovnicima, da se toliko mješaju u politiku, nu skoro uviek ostale su naše pritužbe glas vapijućeg u pustinji. Kakva mala disciplinarna iztraga, koja bi se pokazala bezuspješnom ili kakva debela preporuka i tako hotimice ti činovnici postaju danomice odvažniji i sve naše grožnje i pritužbe ih samo još vise sokole.

Pred nekoliko dana smo se pritužili proti komesaru Hübelu, nu koliko nam je znano, slavno ravnateljstvo u Trstu nije do sada proti njemu ništa poduzelo.

Danas dolazimo sa još poznatijom firmom i slavnom ravnateljstvu iz naših pritužaba, poznatom ličnosti g. por. oficijala Schreibera.

Taj gosp. oficijal nije se žacao kod zadnjih izbora za zem. sabor po bielom danu pobirati po Voloskom glasove za kandidata talijanske laži-liberalne stranke za odvjetnika Stoglava Konstantinija. Mi nesmijemo činovnicima poricati pravo vršenja njihovih državljanskih i političkih pravica, te nebismo niti zinuli, kad bi bio g. Schreiber odao svoj glas Konstantiniju i komu mu drago; nu mi prosvjedujemo proti njegovom agitiranju za jednu izv.-političku stranku, kojoj je jedina svrha, da naš narod smućuje. G. Schreiber može biti kakvog mu drago političkog osvjedočenja ali toga prava nema, da javno i nekažnjeno agitira za bilo kakvu pol. stranku, jer se to ne slaže sa njegovim zvanjem sa njegovim dužnostima, a osobito i sa okolnošću, da se nalazi u hrvatskom mjestu, medju Hrvatima, koji takodjer činovnike plaćati moraju.

Radi toga dajemo ovo slavnom ravnateljstvu financija na znanje i dočim svečano prosvjedujemo proti takvom postupanju jednog c. kr. činovnika, zahtjevamo odlučno od rečenog ravnateljstva, da makne g. Schreibera iz Voloskog i da ga pošalje tamo, gdje će se čutiti samo medju svojimi.

Konačno izjavljujemo, da ako nazočna naša pritužba ostane bez uspjeha, da ćemo drugim putem udariti i stvar iznjeti pred drugi forum!

Volosko, dne 18./12. 1901.

Voloski Hrvati.

Iz Kastavšćine pišu nam: Jur ste objavili, gosp. uredniče, u vašem cienjenom listu uspjeh izbora za ladanjske občine ovog kotara, košto i izbor zastupnika za gradove. Nu ja se vraćam na te izbore, jedno da ustanovim, kako talijanski plaćenici ni sada, pošto su uvidjeli, da im kod nas ne cvatu ruže, ne daju mira, već buncaju i naroč varaju, služeć se lažima i izvraćajuć činjenice, a u drugu ruku, da dokažem još jednom, kako kod nas i c. kr. oblasti idu tim smušenjakom na ruku, kako bi htjele peljati naše občine na tanak led, da dadu svojim talijanskim prijateljima povoda i razloga, da se mutnom love i narod bune.

Matuljski izdajnik piše naime u svojoj „škovačeri", da su kod izbora za gradove u Kastvu u izbornu listinu bile unešene i ženske, crkva sv. Jelene i druge jurističke osobe, koje po zakonu da nemaju prava glasa, i da je naš dični dr. Stanger samo pomoću tih nezakonitih glasova bio izabran zastupnikom.

Činjenica je doduše, da su gori spomenute osobe bile unešene u izbornu listinu, nu po izričitom nalogu kotarskog kapetanata, koji bi u prvom redu morao poznavati jasno slovo zakona i takve osobe iz listina brisati a ne nalagati, da se ih u listine unaša. Pitanje sada nastaje, kojim pravom je kot. kapetanat dotičnike unesao u listine i koju je svrhu htio time postići.

Odgovor može biti trojak:

Ili je kot. kapetanat htio podupirat kandidaturu dra. Stangera, ili ne poznaju njegovi činovnici zakona, ili je imao koju drugu tajnu svrhu.

Što se tiče prvog odovora, možemo ga najodlučnije zanjekati pošto znamo, kako nas je bivši kapetan Scarpa „volio" i pošto znademo, kako je šarao i po želji i naputku matuljskog propalice proti nama radio. Od čovjeka, koji je tako postupao ne možemo očekivati, da će nama na korist počinjati nezakonitosti i kršiti zakon.

Možda nije poznavao zakona? Premda znademo, da nema sol mudrosti, ipak nemožemo niti iz daleka pomisliti, da bi bio slabo i nama na korist zakon tumačio, jer izkustvo nas uči, da se je uviek i posvuda nama na štetu zakon upotrebljavalo i tumačilo.

Koju se je dakle moglo imati svrhu? Zašto je uzprkos tomu, što ga je naš glavar na tu nezakonitost opomenuo, izaslao pozivnice svim tim osobam? Čitaoc je valjda već pogodio!

Poznamo mi naše Papenhajmere! Htjelo se na tanak led zapeljati našu občinu, odnosno izbornu komisiju, da može kasnije miljenik Krstić rekurze činit i da se Talijanom prilasti. Nu prevarili se jadni! Ne samo da im taj ćoravi posao nije pošao za rukom, jer je izborna komisija uvidila zamku, te je odbila sve one po c. kr. kot. kapetanatu protuzakonito unešene izbornike, nego su mu poslali makar malo i ranije liepu božičnu jabuku: dekret premještenja iz Voloskog u Lošinj.

I tako će morat božićevat tamo preko mora, daleko od svojih „milih" Kastavaca i „ljubljenog" stada, kojemu je bio pastirom samo kroz kratko vrieme i za čiju „korist" i „narodni napredak" bio bi stalno i nadalje, kao što je i do sada, uztrajno radio.

Pametna odredba. U poslednjoj sjednici zemaljskog školskog vieća, obdržavanoj dne 11. 11. decembra u Poreču, zaključeno bijaše da se imade praznike na občinskih pučkih školah izravnati sa praznici na državnih pučkih školah.

Spomenica o otvorenju „Hrvatskoga doma“ u Vrbniku na Krku. — Tiskara Kurykta — Krk 1902.

Primili smo sa zahvalnošću tu ukusnu knjižicu, koja nam je ponovno u pamet dozvala riedke rodoljubne svečanosti prošloga kolovoza, kojim je bio svjedokom naš Vrbnik, kad ga je požrtvovnošću tamošnjih rodoljuba sa starinom gosp. drom. Dinkom Vitezićem na čelu, ukrasila nova ukusna zgrada hrvatskoga doma. Poput kule pri njegdašnjim gradskim vratima sagradjen je „Dom“ na mjestu, gdje je prije stajala „Luža“, na glavnom trgu u gradu. Sučelice mu stoji občinski dom sa pučkim školama. Tako ti eto jedna napram drugom dvie najznamenitije sgrade u mjestu: jedna namjenjena upravi občine i prosvjeti djece, a druga družtvenosti i naobrazbi gradjanstva. Gradnja se izvela u zajednici družtva sa njegovim predsjednikom g. drom. Dinkom Vitezićem, koji je napose uplatio K 6000 — u svrhu, da jedan kat sgrade bude pripušten na uporabu „Zakladne knjižnice obitelji Vitezić“, utemeljene od njega i blagopokojnoga mu brata biskupa dra. Ivana Vitezića. Tako je zgrada suvlastničtvo družtva „Dom“ i te knjižice u razmjeru doprinesenoga troška za gradnju.

Na glavnoj skupštini družtva „Hrvatski Dom“, u Vrbniku, dne 18. augusta 1901. postavio je veledušni starina dr. Dinko Vitezić krunu svojim dosadanjim duševnim i tjelesnim žrtvama za „Hrvatski Dom“ u Vrbniku time, što mu je poklonio svu tražbinu od K 14.000 (četrnajst hiljada kruna) predujmljenih za zidanje, a k tomu se jošte odrekao povrate K 2000 (dvie tisuće kruna) danih pod naslovom učestnih dielova.

Sliedeći njegov primjer odrekla se povrate svojih učestnih dielova takodjer ogromna većina prisutnih članova, a ujedno se zaključilo:

1. promjeniti pravila u smislu, da u slučaju razpusta družtva, njegova imovina imade pripasti u prvom redu stipendijalnoj zakladi braće Vitezić za siromašne djake Vrbnika;

2. da se dra. Dinka Vitezića, imenuje družtvenim pokroviteljem;

3. da se družtvena zgrada ima prozvati „Vitezićev dom“.

Iz drugih krajeva:

Promaknuće u viši platežni razred. Ministar bogoštovja i nastave promaknuo je profesora trgovačko-pomorske akademije u Trstu g. Abroza Haračića u 7. platežni razred.

Čestitamo našemu vriednomu zemljaku!

† **Ivan Grubissa.** Dne 18. t. mj. preminuo je nakon podulje bolesti veleč. g. Ivan Grubissa, župnik u Sv. Križu kod Trsta. Pokojnik bijaše rodom iz okolice Pazinske, služio je više godina kao vjeroučitelj u Trstu; bio je kratko vrieme zastupnikom na istarskom saboru. Židovski ga listovi hvale. Vječni mu pokoj!

Cirilo-Metodijski block-koledar za god. 1902. izašao je, te se dobiva u Puli u tiskari J. Krmpotić i drug. Osim dnevnog blocka za trganje donaša i ljestvicu pristojba te cienik za poštne i brzojavne pristojbe. Šalje se jedino proti gotovom ili pouzeću. Tko pošalje unapried K 1·20 na naslov: Tiskara J. Krmpotić i dr. u Puli (Istra) primiti će ga franko.

Razni prinosi:

Dobra ruka družbi sv. Cirila i Metoda za Istru. U tu svrhu primilo je ravnateljstvo naše družbe u Voloskom od veleuč. g. Vj. Spinčića 150 kruna. Darovali su: gg. Vjek. Spinčić 50 kruna a dr. Tavčar 20 kruna, po tom gg. dr. Šušteršič, dr. Ploj, dr. Ferri, dr. Ivčević, Biankini, Perić, vitez Vuković svaki po 10 kruna.

Od druge osmorice primio 10 kruna — u svemu 150 kruna.

Nadalje darovali su družbi u istu svrhu gg. F. Doberlet ml. 20 kruna i Š. Penčić 5 kruna. Živili darovatelji!

Kako se po raznim novinama čita, družba se može od „Dobre ruke“ nadjati liepu uspjehu! Dao Bog! Napried za družbu!

Za Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu poslaše sliedeća gospoda: g. Ivan Vitasović iz Marčane K 6·78, sakupila gospoja Dumica Diminić Marčak supruga Matkova na Stjepanje uz poklik „Živila istina i poštenje uzprkos svetlovrečkom Krstiću“ K 3.

„Bratovšćina hrv. ljudi u Istri“, u Kastvu podarili su kao „dobru ruku“ prigodom božićnih blagdana: Profesor Spinčić Vjekoslav K 50, dr. Dinko Vitezić, odvjetnik — Krk K 4, Grosman Miroslav, — Kastav K 4, Zamlić Vinko, župnik na Voloskom K 10. Načelnik dr. Š. Kurelić 5 kruna, odvjetnik dr. M. Trinajstić 5 kruna, odvjetnik dr. D. Trinajstić 5 kruna.

Za družbu sv. Cirila i Metoda poslaše na naše uredničtvo još sliedeća gospoda: g. Mart. Curić, pristav, Zelina, sakupljenih na imendan g. Nikole Bocaka K 5·40, g. Vladko Jugović iz Osieka K 8, g. Matko Diminić Marčak pok. Dinka iz Svetlovreča labinskog sakupio na tomboli dne 25. tek. K 6.

Za podružnicu sv. Cirila i Metoda darovao g. Bože Semelić, trgovac u Premanturi K 5. — Sakupljeno na kratilka m kod gosp. Antona Mezulića K 10.

Za oprost od čestitanja k božićnim blagdanom i novoj godini darovaše: a) „Djačkomu podpornomu družtvu u Pazinu“: M. Mandić 4 krune, dr. Fr. Dorčić 2 krune, gčna M. Juh 2 krune, Frane Frančić 1 krunu, Ivan Marčelja 1 krunu, dr. Frane Mandić 10 kruna, Fran Brnčić 2 krune; Prof. Vj. Spinčić 50 kruna, ravnatelj F. Matejčić 8 kruna, sa Velebita Dalmatinac 10 kruna, župnik Josip Grašić 10 kruna, načelnik dr. Š. Kurelić 5 kruna, odvjetnik dr. M. Trinajstić 5 kruna, odvjetnik dr. D. Trinajstić 5 kruna, Anton Bunc Pazin 4 krune, prof. Kristofić iz Kopra 3 krune;

b) Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru: Načelnik dr. Š. Kurelić 5 kruna, odvjetnik dr. Dinko Trinajstić 5 kruna, dr. M. Trinajstić 5 kruna.

Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca studenoga sliedeći prinosi:

a) utemeljiteljni: gg. Frulić Šime, župnik — Grdoselo K 10·—; Frankola Franjo župe-upravitelj — Kringa K 20·—; Stefanutti Franjo, župnik — Paz K 25·—; Goldmann dr. Dragutin, odvj. — Zagreb K 50·—; dr. Matko Vitezić c. kr. nadžiupnik u miru — Krk K 50·—;

b) podupirajući: gg. Matika Josip — Pazin K 4·—; Tomičić Ljudevit c. kr. dvor. savjetnik — Trst K 20·—; Maurović dr. Ante, Marijanović dr. L. Pliverić dr. Josip, Tomažić dr. Niko profesori, Mažuranić Vladimir, podpredsjednik banskog stola, Primuš dr. D., Svinderman B. kanonik, Pliverić Ivan, kanonik, F. Arnold bilježnik, Predoević dr. Albert odvjetnik, Budicki Franjo kanonik — Zagreb po K 10·—; Vračun dr. Dragutin — Varaždin, Pavačić braća mirod. — Rieka, Šipuš & Comp. Sisak, Gaj dr. Gustav — Jaska, Trnski vitez dr. Bogoslav — Bakar, Lašić Hinko c. kr. sudbeni pristav — Ajdovščina, Skerjanec Franjo, župnik — Bačve po K 10·—;

c) darovatelji: gg. Spinčić Vjekoslav, zastupnik — Opatija K 40·—; Kis pl. Dragutin, vlastelin — Varaždin K 50·—; Trinajstić dr. Matko, odvjetnik — Buzet K 20·—; Bersenda Ivan, župnik dekan — Pićan K 40·—; N. N. za dvie butilje vina — Pazin K 2·—; prigodom imendana Defar Šima, načelnika u Tinjanu sabrano u njegovoj obitelji K 12·—; Kuret Ivan — Dekani, sabrao prigodom odlazka veleuč. g. profesora Ziliha u Gorieu 30./10. 1901. K 24·25; nabrano na Martinju kod veleč. g. Josipa Grašić, župnika — Beram K 30·—; sabrano na dan sv. Martina kod Zvanića Defara — Tinjan K 7·60; Filiplić Pravdoslav, župnik — Žminj K 10·—; vrli rodjaci sabrali u krčmi Piciga Josipa — Dekani K 12·40; Marijina družba — Dekani, mjesto plesa K 11·—; uprava „Naše Sloge“ — Pulj K 12·—; Jakšić dr. Nikodem, banski savjetnik, Starec Ante, Roznik Gjuro — Zagreb po K 4·—; N. N. Pazin K 500; Kuret Ivan — Dekani, sabrao u konsumnom družtvu K 4·58; Mahnić Ivan — Dekani K 2·—, Marčelja-Galović Pavica, učiteljica — Klana sabrala prigodom vjenčanja gosp. Antona Marčelje učitelja sa gdjicom. Gerk Karolinom K 10·40; Dujo Perpić c. kr. pukovnik — Prag K 10·—; Sterk Ante — Rieka K 10·—; Knaus Josip, kurat — Topolovac, sakupljeno u jubil. godini po namjeni blagopok. biskupa Sterka K 10·—; dr. Dinko Vitezić — Krk K 40·—; Butković Niko obć. tajnik — Žminj, sabrao na piru Šime Baučića K 5·—; sabrano kod Marka Kopitar — Sv. Petar u Šumi K 12·40; Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri — Kastav ukupno K 234·44; Vidošić Josip, občinski tajnik — Boljun, sabrao uz uzklik „Živio Spinčić“ K 4·46; Rešetar Ferdo, c. kr. sudbeni vječnik — Požega K 4·—; Hrašovec dr. Gjuro — Celje K 4·—; nekolicina članova „Dalmatinskog skupa“ — Trst K 100·—; Jelušić Franjo pravnik — Kastav K 2·—; Šahisti u činonici — Pazin, za okladu pet partija K 10; ostatak od preferenca K —·60; N. N. Beram, za jednu sliku blagopokojnog biskupa Andrije — Marije Sterka K 1·—; Gugler Pavao, biskup — Zagreb K 50·—; Gjelatović N. upravitelj župe — Bošnjaci K 3·—; Simić učitelj, Hage kapelan, Bjelobrk, kotarski sudac — Bošnjaci po K 1·—.

Plemenitim darovateljem najsrdačnije se zahvaljuje Odbor.

Restauracija

ŠEPUKA – PAZIN

sa sobami za prespavanje

preporuča se

p. n. občinstvu i putnikom za mnogobrojan posjet, obećajuć uviek najtočniju poslugu uz dobru domaću kuhinju te razna zdrava i kriepka vina. Dobiju se takodjer desertna vina, likeri i slaštice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,

podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom

Svaka je konkurenca nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

influenci, kašlju, nahladi i hrapavosti, protiprsnom kataru ili promuklosti grla.

Cijena 50 para.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu

prima:

Uplate u krunama

sa predobjavom od 4 dana po 2¾%

„ „ „ 8 „ „ 3¼%

U pismim na ime sa predob. od 4 dana po 2¾%

„ „ „ „ „ „ „ 8 „ „ 3%

„ „ „ „ „ „ „ 30 „ „ 3¼%

U napoleonih na pisma sa predob. od 30 d. po 2%

„ „ „ „ „ „ „ 3 m. „ 2¼%

„ „ „ „ „ „ „ 6 „ „ 2½%

Okružni odiel u krunama

razpoloživ smjesta, 2½% na svaku svotu.

Krune i napoleoni u tekućem računu.

Uvjeti se sklapaju prigodice već prema roku predobjave.

Izdaje doznačnice

za Beč, Budimpešt: Brno, Karlove vari, Rieku, Lavov, Prag, Reichenberg, Tropavu, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Saar i Solnograd bez troška.

Bavi se kupnjom i prodajom divisa, novca i vriednostnih papira.

Prima uplate odrezaka, izvučenih vriednostih kano i uplate svake vrsti.

Daje predujmove na Warranta i vriednosti uz najumjestnije uvjete. Predujmove otvara na dokumente za London, Pariz, Berlin i druge trgove po vrlo umjestnih uvjetih.

Kreditna pisma izdaje za kojigod trg.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni i srebrni novac i bankovni papiri. Uvjeti se mogu doznati obrativ se na blagajne zavoda.

Mjenbene naputnice.

Blagajne zavoda izplaćuju mjenbene naputnice talijanske banke u talijanskim lirama ili u krunama po danjem tečaju.

Trst, 1. kolovoza 1900.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je

GLAVNO ZASTUPSTVO

za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.

Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae“ već načela radi, da novac ne ide u tudjinu.

Osiguranja se primaju uz vrlo nizke cjene i dobre jamstvo.

Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na

= Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.